Ч. 1 (10.676). Львів, пятница 1. січня 1926 Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143,522.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1 з год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

БІБЛІОТЕКА

На порозі нового року.

З днем 1. січня 1926 „Діло" входить формально в 44-тий, а фактично в 46-тий рік свого істнування. Засноване в січні 1880 року, появлялося без перерви майже аж до кінця листопада 1918 р., коли польська військова влада на приказ ген. Розвадовского закрила „Діло". Заходи відновити його в 1919 р. не дали ніяких наслідків. Аж в 1920 р. вдалося на місце „Діла" випустити орган під иншою назвою („Громадська Думка"). Опісля безнастанні переслідування української преси, вічні закривання і т. и. спричинювали зміну назви нашого щоденника („Українська Думка", „Український Вістник", „Громадський Вістник", „Свобода"). Таким чином з життя „Діла" випало три роки (1919 рік, в якому на місце „Діла" ніщо не появлялося, і два роки заступних органів). Коли би не це, то „Діло" входило би тепер в 47-мий рік свого істнування.

Всеж таки „Діло" є не лише найстаршим з істнуючих органів української преси в Галичині, але й на всьому світі. Одночасно „Діло" є найстаршим з істнуючих органів львівської преси без огляду на мову, партійність і напрям.

Та коли би прийшлося говорити про матеріальне забезпечення найстаршого українського і львівського органу, то мало втішного можна було би сказати на ту тему. А проте „Діло" є органом вже кількох поколінь нашого громадянства, а проте воно виховало десятки тисяч української інтелігенції, а проте воно було і досі є трибуною українства.

Одначе ми не маємо на меті ані подавати історії „Діла", ані переходити поодиноких фаз його розвитку, ані нарікати, як це звичайно у нас діється. Колись всетаки пригадаємо про що незабезпеченість та про тернистий шлях української преси, то з иншого приводу.

Звичайно з початком кожного року всі пресові органи розщедрюються всякими обіцянками на адресу передплатників і читачів, щоби їх заохотити до передплати, щоби поширити круг своїх читачів. Цей обовязок спадає і на нас. Та ми не будемо користуватися привичними в пресових органах засобами реклями, не будемо робити обіцянок, яких ми не в силі здійснити. Може бути, що наші дотеперішні передплатники можуть з того приводу мати до нас претенсії, одначе ще більші претенсії маємо ми до українського громадянства. Очевидно, ми свідомі того, що на адресу „Діла" може посипатися град замітів і докорів. Але що може обіцяти щоденник, який появляється в обсязі 4-ох сторінок невеликого формату без виглядів побільшити свій обсяг? Чи може такий щоденник відповісти сучасним вимогам, чи може він давати повну картину нашого життя під оглядом політичним, економічним і культурним?

Таж ми задихаємося, душимося на невеличких 4-ох сторінках, примушені сповняти ролю не лише органу політичного, репрезентативного, але й служити всім українським установам, організаціям, друкувати безчисленні поклики, відозви і т. п.

А тимчасом число передплатників не лише не зростає, але виявляє тенденцію до зменшення з огляду на „фінансову кризу". І ця то „фінансова криза" є тим щитом, яким обороняться український обиватель перед українським органом, перед єдиним українським щоденником.

Сім мільонів українського населення під Польщею, понад 20 тисяч української інтелігенції, яка прецінь має якісь вимоги, якісь культурні потреби і — один український щоденник на 4-ох сторінках, який ледве кличе. З жалем і сорамом приходиться стверджувати, що є єдині українських родин, в яких торочиться про патріотизм, в яких робиться докори цим і тим, в яких на лаві обвинуваченних кладеться передовим діячів, а в яких і сліду нема української книжки (хіба прислана безплатно), які не абонують періодика, навіть тижневика, не то щоденника.

Лише під Польщею нас сім мільонів. Змагаємо до здійснення тих умов істнування, які є природні для кожної живої нації. Але чи ті змагання є обєктивно оправдані? Чи засвідчуємо ми їх у нашому внутрішньому житті? Чи виявляємо ми наглядно те, що ми здатні не лише користати з прав, але й виконувати обовязки, коли ми тепер не виконуємо тих обовязків у відношенні до наших національних установ, організацій, у відношенні до нашої преси. Число українського населення під Польщею рівняється числові населення Бельгії або Голяндії, а переходить число населення Греції, Швеції, чи Болгарії. Порівняйте життя тих народів, тисячі пресових органів, десятки і сотні щоденників тих країн з нашим черепашим ходом, з нашим одиноким щоденником. Правда, ми живемо в незвичайно важких умовах, ми не є державною нацією, але є й такі ділянки життя, на які противник не в силі покласти своєї твердої руки, але є такі обовязки, на які нема заборони, які лежать у нашій спроможности і нашій силі. Можна взяти на одну октаву нижче і вказати на Данію (3,4 міл. населення), Голяндію (3,1 міл. нас.), Фінляндію (3,4 міл. нас.), Швайцарію (3,9 міл. нас.); можна вкінці вказати на маленькі народи, як Литовців (2,2 міл.), Латишів (1,9 міля) і Естонців (1,1 міл.). Кілько ті народи видають щоденників і кілько ті щоденники мають абонентів, а кілько ми? Зовсім слушно, що Латиші і Естонці, які ще перед війною майже не мали неграмотних, а за те мали по десятку щоденних пресових органів, сьогодня живуть вільним життям, а ми замираємо без сонця і світла. Але йдім ще далі: Данціг, що має 364 тисяч населення, має одночасно три великі німецькі щоденники (не говорячи про один польський, субвенціонований) в стотисячім накладі, а ми, сім мільонів, всього тільки один невеличкий щоденник в смішно малім накладі. Але кожний житель Данціга уважає газету своєю конечною потребою. Так само, як він мусить їсти, так само мусить купити щодня газету. А в нас? На все мусить найтися, одначе коли мова про газету, то негайно виринає щит під назвою „фінансової кризи". Ба, що більше! Українські установи, організації, товариства, яких обовязком є пропагувати і спомагати поширення української преси, найчайно просять, щоби їм газету висилати безплатно, бо в них — мовляв — нема фондів на це. Є фонди на льокаль, на сторожа, на світло, на опал, на чужі газети, тільки нема фондів на українську газету. Словом: „фінансова криза". А на газету, невідкличну потребу кожної культурної людини, не сміє бути „фінансової кризи". Преса є ще одним з найгидших признак нашого життя, і кожний, хто відтягається від української газети, той вбиває ту нашу життєву признак.

Коли говоримо ці гіркі слова, то — очевидно — не на адресу тих, які сповнюють свої обовязки, які вважають свої потреба культурної людини. Та одночасно може впасти закид, що ці слова й так не дійдуть до тих, які ігнорують українську газету. Діло в тому, що ми мусимо контролювати всіх тих, що не передплачують української газети. мусимо старатися, щоби в кожній українській інтелігентній хаті був український щоденник.

Часто ще можна почути у відповідь на запит, чому не передплачує цей чи той української газети, досить оригінальну відповідь: я — мовляв — політикою не займаюся, чи не цікавлюся. Очевидно, поруч „політики" в газеті є ще багато наших справ і ділянок, якими цікавиться кожна культурна людина. А вкінці, що тепер не є політикою в широкому розумінні того слова?

Ось причини, їзза яких ми не можемо робити обіцянок нашим читачам. По своїм силам ми сповнюємо наші обовязки перед громадянством. Нехай же суспільність сповнить їх супроти нас, а тоді певно ми й без обіцянок постараємось побільшити обєм та поширити відповідні ділянки газети.

Зазначуємо ще раз, що наш орган є в повній залежности від нашого громадянства. Так, як тепер маються справи, то можемо тільки одно заявити: якщо наші шан. передплатники будуть точно вплачувати передплату, то приступимо до відновлення „Бібліотеки найзнаменитших повістей", бібліотеки, яка десятками лет була культурною потребою і поживою українських родин.

Шкільна реформа.

Проект нового шкільного закону.

Мін. Ст. Грабский вніс до сойму давно заповіджений проект закону про улад шкільництва. Сяд з ним познайомити ширші кола нашого громадянства, бо задумані зміни не минуть і нашого шкільництва не тільки державного, але й приватного. Проект обіймає ось які виховні заведення і школи: I. захоронки, II. всенародні школи, III. а) школи і доповняючі курси та школи і курси для дорослих, б) вищі школи фахові, в) загально образуючі і фахові ліцеї, г) загальнообразуючі і фахові гімназії, д) заведення для образування учителів, IV. високі школи.

Анормальні діти виховується окремо.

Школи всіх типів діляться на державні, самоврядні (підчинені самоврядуванням) і приватні.

Захоронки служать для дітей до шкільного віку, на які не розтягається шкільний примус. Всенародні школи обовязкові для всіх і тривають 7 лят. Науку починають діти правильно, скінчивши 6-тий рік життя. Коли діти після скінчення всенародньої школи не ходять до иншої школи, то мусять до 18 р. життя ходити на доповняючу науку.

До вищої фахової школи приймають дітей, що покінчили 5 клас всенар. школи, або на основі вступного іспиту в 13 р. життя. Державні загально образуючі ліцеї є шести- або трилітні. Перші діляться на 3-літній вищий і вищий, другі обіймають тільки вищий ступінь в двома виділами: гуманістичним і математично-природописним. Програма вищого ступня ліцея відповідає програмі трьох найвищих клас 7-миклясової всенародньої школи найвищого організаційного ступня. Програма вищого ступня спирається на програмі 3 літ. вищого ліцея або семиклясової всенародньої школи найвищого організаційного ступня.

До І. кл. ліцея вищого ступня приймається учеників на основі

Red. odp. „Dilo" Nr. 969/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 289 (10.062) z dnia 27. grudnia 1925 r. pod tytułem: „Urjadowo zamowczanyj złoczyn" w ustępach a) między słowami: Iwana Dubyny... z: Iwan Dubyna ouw pocziowym, b) od słów: jakoy Liga Narij zasta... do końca artykułu. 1) odezwy wydanej przez Ukr.-pedagogiczne towarzystwo jako dodatek do Nr. 289 „Dila" w ustępach między słowami: z) do syty z: Ce znaitsania, b) zabrawa switzanku... z: Dla bryiwiadczeni zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 26. grudnia 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Za razem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. o ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwow dnia 28. grudnia 1925 r.
Hawel.

вступного іспиту з матеріялу 4-ох кляс державної семикляcової школи найвищого організаційного ступня. До I. кляси вищого ступня ліцея приймається: а) тих, що кінчили низчий ступінь ліцею, б) після провірення кваліфікацій учеників, що покінчили VII. кл. всенародньої школи, в) инших кандидатів на основі вступного іспиту.

Фахові школи мають бодай два роки навчання, а є вони ріжні: торговельні, технічні, промислові, господарські, залізничі, дорогові і т. п. До I. кл. приймається на основі свідоцтв укінченої VII. кл. всенародньої, третої кляси низчого державного ліцея, або вступного іспиту. Для учеників, що покінчили всенародню школу низчого організаційного ступня, утвориться підготовчі кляси для переходу до вищого ліцея. Ученики, що покінчили повний державний ліцей і склали зрілостевий іспит, одержать з державний і у військовій службі окремі права.

Державні загальнообразуючі гімназії є дволітні. Їх програма спирається на програмі вищого державного ліцея. Є вони: клясичні, гуманістичні, матем.-природ. і т. д. Гімназії підготовляють до наукового думання у спеціяльній галузі знання. Фахові гімназії є теж дволітні: торговельні, агротехнічні, механічні і т. д. Приймається до них кандидатів з укінченим вищим ступнем ліцея або на основі вступного іспиту.

Учительські сили для закоронок виховується в окремих дволітніх семінаріях після укінчення 7 кляс всенар. школи. Учителів для всенар. шкіл виховується а) в учительських пятилітніх семінаріях після укінчення всенар. школи, б) в педагогічних дволітніх гімназіях після укінчення вищого загальнообразуючого ліцея, в) в педагогічних річних курсах після укінчення гімназії, г) на курсах дальшого образування чинних учителів. Загальнообразуючі гімназії будуть з правила злучені з загальнообразуючими ліцеями в одно заведення.

До високих шкіл будуть приймати після укінчення загальнообраз. гімназій. Окремі приписи вказують, до яких високих шкіл і під якими умовами будуть прийматися абсольвенти инших шкіл. Окремі закони означають умови, яким мусітимуть відповісти школи приватні і самоврядування. Вони могтимуть теж під окремими умовами одержувати права державних шкіл.

Одиниці, що здобули освіту позашкільною дорогою, могтимуть шляхом окремих іспитів добути такі формальні кваліфікації і права, які дає укінчення відповідних державних шкіл.

Закон має увійти в життя з днем 1. вересня 1926 р.

Ми подали основний зміст нового закона, щоби дати підклад до дискусії над ним. Польська щоденна і фахова преса вже її широко розвинула, а Товариство учителів середніх і вищих шкіл у Варшаві оголосило 22 питання дотичного проекту з зазивом до своїх філій, щоби надсилали на них відповіди. Ясно, що й наше громадянство, а передовсім учительські кола повинні зацікавитися тим проектом та про нього висловитися. Очевидно, не лише учителі, але й батьки повинні теж у цій важній справі сказати своє слово. д. к.

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ для ПАНЬ
НА ЯЛИНКУ
поручає
по дуже зниженах цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

Лист з Поморя.

Поморя, 23. грудня 1925.

З країн добре знайомий нашій молоді (Тузоля), що брала участь у визвольних змаганнях українського народу, думають останніми часами чимраз сильніші голоси новітніх Катонів. Поморя, описане у вишехпольських газетах всесторонньо й назване „Словом Поморским" як першою Річпосполитої, старається за всяку ціну відвернути увагу свого населення від війсного положення Польщі в цей спосіб, що тутешня преса займається і журиться якимись чи то сусідніми, чи подальшими державами та виданяє на денне світло чужі помилки і блуди, роздмухуючи їх до неможливої величини. Ідеолог нинішньої Польщі Р. Дмовский твердить, що в цілій Европі погане економічне положення, тому й у Польщі не треба цим надто журитись, бо, мовляв, як усюди погано й тяжко, то чому у нас малоб бути краще? Другий новітній Катон, кс. Цеплинський не звертає уваги на економічну скруту й на упадок морали у себе дома, але за те журиться упадком католицизму в Югославії, Чехословаччині й Німеччині („Odrodzenie germańskiego pogaństwa" „Słow. Pozn." ч. 299 з 28. XII.), а навіть виступає в оборонї целібату, вподженого нашими владиками у Сх. Галичині. Цей протикатолицизм в устах о. Кс. С. є дійсно подивугідний. Дуже помилявся би той, хто думав би, що тутешні католики осягнули вершок досконалости. Вистане приглянутись їхньому життю, а тоді ясним стане, що їхній католицизм це лиш зверхня позитура, під якою криється всяка злоба і воюючий шовінізм. Доказати це не трудно. Вистарчить глянути, в який спосіб вживається тут непольське (німецьке) шкільництво, як завзято побрязкується шаблею в сторону німецьких кордонів, як недвозначно говориться про інкорпорацію Данцігу, який, мовляв, є зданий на науку Польщі й без неї не може істнувати. Навіть більше: тутешні газети, вказуючи на колишній гнет Поляків у Східній Прусії, силкуються доказати, що найкращою розв'язкою справи й найлекшою відплатою було би приключення цієї країни до Польщі, до нього „раю" народів та „католицького" „пребіжища" в Европі.

Ціле Поморя засипане товариствами „повстанців і вояків", які правильно відбувають муштру й на випадок війни зможуть сформувати велику армію. Економічно, Поморя сильніше від инших дільниць Польщі, а це завдяки добрій організації, вспадщеній ще Німцями. Але теперішня державна господарка підкопує з кожним днем цей добробут, так, що нарево банкрутства. Вже тут усі більші фірми, якщо не змінеться податкова система і бюрократизм адміністрації, яка, спираючись на системах австрійській, прусській та російській, завела крайне безголовля і замішання у господарське життя.

Розуміється, Поморяне страшенно не люблять жидів, головно тих з Галичини і б. Конгресівки, прозиваючи їх згірдливо: „Конгресувак" і „Галіцянк". Галицькі шовіністи позаймали тут теплі місця, а в редакціях часописей пишуть останніми часами вже не тільки проти Німців, але й усіх инших меншостей. Доказом цього є хоч би періодичні дописи в „Слові Поморскім" п. з. „Листи з Малопольски Східної", де якийсь бізнесмен з львівського бруку кормить читачів цієї газети такими оригінальними новинками, що, мовляв, у Галичині Українці „гвалтом" польські школи, що це є елемент „дивороґий", але Полякам нема чого їх боятися, бо сх.-галицькі резервові старшини й державна влада дадуть собі з цим раду! Цеж ельокубрації людини божевільної, що числять хіба на глупоту своїх читачів і велику віддаль Поморя від Галичини.

Ті вещаскі України, що їх доля загнала на Поморя, живуть одиниці, зовсім відірвані від Рідної Землі. Одинокою розрадою їх є українська преса, яку тут, треба признати, точно одержують. Тому, що на Поморю є мало фахівців у ріжних ділянках державного життя, трапляється часто, що староста має 6 кляс середньої школи, або що лікар є старостою тому тільки, що є власником більшої земельної посілости. За те голоду на землю тут не відчувається так, як у нас, бо середня посілість виносить 100—500 hа, а малі посілости перевищають у величезній кількости 5 hа і доходять нераз до 50 hа. Різьничих шкіл є на Поморю III! Безробітних є в останніх часах поверх 10.000, а це тому, що фабрики через застій у торговлі обмежили продукцію. Пияцтво, і то серед інтелігенції, дуже поширене; теж саме і серед народу. Порядок і безпека кращі ніж у нас, але зате великі злочини не скоро можна викрити, бо їх виконавці — правдині мистці в своїй роді.

Зважаючи все те, чиж не краще було б, щоби голоси тих новітніх Катонів, що то всіх і вся осуджують, в першу чергу звернулися до своїх горожан і картали їх так, як це робив свого часу Скарга? Пошо вишукувати тріску в оці Німця, Українця, Білорусина й ин. чужинця, коли у їх власному оці стирчить полінo. М. О.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Урядова замовчаний злочин.

Дня 28. грудня 1925 посол Сергій Козицький мотивував на пленумі сойму нагічість внеску Українського Клюбу в справі убивства поліцією в селі Козин дубенського повіту на Волині селянина Хоєцького. Як наші читачі знають, нагість внеску українських послів ухвалено одноголосно і на місце трагічної події виїде спеціяльна слідча комісія, в якій будуть заступники й від Українського Клюбу.

Сьогодня подаємо докладнійші дані про це убивство, які представляються так:

У квітні м. р. мешканці села Козин вертали з ярмарку. Міхал Лентек катував по пляному свого коня. Люде стали звертати йому увагу, щоб так не бив коня, на що він витягнув револьвер, вистрілив і тяжко зранив одного чоловіка, а потім повідомив поліцію, що на нього напали бандити і він мусів боронитися. Свідків, що зізнавали в некористь Лентека, поліція била, щоб вимусити їх згоду на те, що він говорив. Одним з тих свідків був Хоєцький, що безпосередно по переслуханні нібито поповнив самовбийство. Власти не списали протоколу й веліли негайно його поховати. Щойно після екгумації тіла секція виказала, що Хоєцький помер наслідком побоїв.

Тому, що досі нікого з виновників не покарано, надзв. слідча комісія має провірити їх вину й віддати їх заслуженій карі.

Радянська Україна.

Українізація Червоної Армії.

Харківські „Вісти" з 19. XII. п. р. приносять коротку статейку Богомольця про українізацію Червоної Армії. Автор нарікає в ній на труднощі, серед яких українізація відбувається. Вони бувають переважно технічного характеру. „В армії — пише він дослівно — є ціла низка причин, що не сприяє швидкому її (українізації) переведенню. Одною з тих причин є та специфічна особливість, яку має армія, це в першу чергу її босвий військовий дух. Тут кожне слово, кожна фраза має свою точність, своє особливе значіння. Тут дбати треба не тільки про українізацію цілого, але й ще про точно втриману і вірну військову термінольогію, а це зробити не легко. Військова термінольогія кожної нації творилася і удосконалювалася на протязі століть. А на Україні, від коли вона істнує, вперше (?) тільки при Радянській владі приступлено до цього з усією серйозністю. Тому то так важко і так трудно в короткий час перевести повну українізацію армії". Далі автор пише, що в школі Червоних Старшин ім. ВУЦВК-ту ведуть у тому напрямі велику роботу. Ця школа виховує старшин, що прекрасно володіють українською мовою та знають побут українського робітника і селянина, а крім цього вона працює над українською військовою термінольогією. На початку грудня повстала при школі окрема комісія, що усталює українську військову і військово політичну термінольогію. Комісія звязалася вже цілим командним складом армії на Україні, щоби використати усі практичні вказівки та досвід того складу при усталюванні термінольогії. Та сама комісія приступила до перекладу на українську мову всієї військової (перш за все статутів) і військово-політичної літератури. З того виходить, що українізація червоної армії на Україні йде пиняво. („Вісти").

Чужий капітал та відбудова Києва.

Ще минулого року вела міська управа Києва переговори з представником німецького товариства „Електропідприємство" в тому напрямі, щоби воно приняло участь у відбудові Києва. Переговори вів в імени товариства інж. Бекер. Тепер відізвалася управа міста до харківського уряду з проханням про дозвіл на приїзд Бекера до Києва, щоби він міг на місці познайомитися з комунальною господаркою Києва. При цій нагоді управа міста вела би з ним дальші переговори про форму та розміри можливої участи названої фірми у відбудові міського господарства. У звязку з тим, управа міста рішила вислати за кордон завідуючого міською господаркою Алексеєва в товаристві двох інжінірів для обзнайомлення з комунальним господарством і досягненнями на полі електрифікації на заході.

(„Вісти").

По широкому світі.

Англійський уряд перетворює лондонський аеродром у центр оборони держави літаками перед ворожим наступом. Від цього центру йтиме довгий оборонний кордон на захід та північ.

Болгарський набінет Цанкова звинтаний, внаслідок заяви недовіря десяти послів македонської групи. Причина: невдоволяюче становище уряду до національних меншостей.

У Греції утворено спеціяльний державний секретаріят для боротьби з комуністичною пропагандою.

Нічерін прибув у Ковні представників преси і підкреслив конечність істнування Литви як держави, з огляду на европейську рівновагу. Одночасно заявив, що СРСР. не мішається до розвязки справи Вильна.

Бельгійський уряд зменшить військову службу на 10 міс. у піхоті і 13 міс. у кавалерії.

Американський сенатор Борах, голова закорд. комісії в Сенаті, відмовився взяти участь у делегації на конференцію роззброєння, в якій поїдуть державний секретар Кельог, був. держ. секретар Хюз і секр. торговлі Гувер.

З польських справ.

Призначення ген. Сікорского командантом львівського корпусу ще неполагоджене; у Варшаві ще радитимуть над ним.

Три партії передали президії Ради міністрів інтерпеляцію в справі метод слідства при процесі Штайгера, Єгера і тов.

Зменшення плат для послів, на 10 проц., пропонує посол Ґломбіньский. Маршалок сойму видав уже своє доручення в цій справі, невідомо яке.

У Ченстохові 1000 безробітних демонструвало на вулицях, домагаючись праці.

Промисл у Лодзі знову ослаблений, внаслідок зачинення кількох фабрик. Причиною: недостача сировців, які привозили з чужини.

На засіданні військової комісії соціял. посол Ліберман доказував, що зменшення часу військової служби до одного року і новобранців до 150.000 не зменшить оборонної сили держави.

Бувший премієр міністрів Артур Сліві́ньский, найшов собі, як історик літератури з професії, краще становище і став директором міських театрів у Варшаві.

У шкільній кураторії в Лодзі відкрили великі крадіжі при кожномісячній виплаті вчительських пенсій у всьому окрузі.

У Варшаві нежано цез з продажі тютюн та папроси. Дирекція тютюневої монополі взяла гроші, але не видала крамницям товару. Тютюн підскочить на 25 проц. у ціні.

За рідну школу.

Підгайці 28. грудня 1925.

Дня 28. грудня 1925 р. відбулась в Підгайцях в кімнатах Т-ва „Родина" шкільна анкета при участи 80 делегатів, що заступили 20 громад підгаєцького повіту. В ній поважній анкеті взяли численно участь і священики Підгаєччини зі своїм сенйором о. деканом Токаром на чолі.

Наради отворив п. Олекса Яворський і на його предложення вибрано головою анкети о. Літинського і секретарем п. Ласгавецького, зльокатованого учителя.

Шкільний референт виголосив з доручення УНДО делегат зі Львова п. Іван Герасимович, представляючи загальний підгаєцької школи для вашої, сучасний стан шкільництва під Польщею на основі статистичних даних, та чого вчать по наших школах після міністеріальних планів і шкільних підручників. Зокрема спинився бесідник на шкільному плебісциті і його висліді та візвав ті громади, в яких проти законно введено польську чи двомовну моду навчання, вносити своєчасно до 14 днів рекурси до міністерства просвіти, щоб опісля мати правну основу вносити скарги до Адміністраційного Трибуналу і взагалі вести дальшу боротьбу за українське шкільництво. Та поперш завяжу, систем.тичну боротьбу мусимо провадити творчу працю і власними засобами збудувати рідну школу. Цей обовязок взяла українська суспільність на плечі „Українського Педагогічного Товариства", вже удержує народні, середні, фахові (промислові, ремісничі і торговельні) школи, захоронки, бурси, курси українознавства і для неграмотних і т. п. Кругло 30.000 української дітвори вчиться і вихо.ується під дбайливим оком 375 учителів (льок) УПТ. Це безперечно вже великий успіх, одначе в порівнянні до того, що ще вдаємо зробити — то капля в морі. Пів мільона української дітвори вчиться в чужих школах або не побирає ніякої науки. Для них мусимо створити свої рідні школи УПТ. з особливим узглядненням торговлі, промислу й ремесла. Щоб це осягнути, треба великої і цілої організації. В кождій громаді мусить повстати Кружок УПТ.; кожний Українець і Українка повинні стати членом „Рідної Школи". Кожний Українець (ка) мадає 1 пр. своїх брутто-доходів на „Рідну Школу". Приходять Різдвяні Свята, Новий Рік, Йордан. Це дні „Рідної Школи". Згідно з одноду шним рішенням усіх краєвих товариств, організацій і партій та за згодою всіх українських владик уся колядa йде здавна й виключно тільки на „Рідну Школу".

Після реферату відбулася оживлена дискусія, в якій виясновано подробиці вибору шкільного плебісциту та вказано, щоби також товариства, особливо кооперативи ставали членами УПТ. й давали 1 процент на „Рідну Школу".

Іменем духовенства підгаєцького деканату заявив декан о. Токар, що духовенство постановило одноду шно давати 2 процент своїх доходів на „Рідну Школу" і вже цього місяця складають.

Іменем селянства п. Скаскі в подякував референтові за вичерпуючий виклад і заявив, що всі селяне, навіть діти підгаєччини, колядуватимуть тільки на „Рідну Школу" та просив оо. духовних, щоби на проповідях ще окрема підносили і вияснили вагу „Рідної Школи" і візвали від себе народ до якнайбільшої жертвенности на ту ціль.

Голова анкети о. Літинський у відповіді на це заявив іменем духовенства, що воно сповнить свій обовязок, вияснить з проповідниць вагу „Рідної Школи" і само пожертвує на ту найважнішу ціль в часі сучасного лихоліття.

Учасник.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Скасування наглих судів.

Дня 39. XII. оголошено розпорядок уряду, який касує наглі суди в окрузі львівської апеляції, а то для Бережан, Станиславова і Стрия. В инших місцевостях львівського апеляційного округа розпорядок про наглі суди остається в силі.

За обв. б. мін. Ґрабского.

На засіданні буджетової комісії польського сойму дня 30. XII. пос. Бирка референтував проект закона про затягнення загр. позички 6 міл. дол. платної на протязі 20 літ, котру б. мін. Грабський одержав від шведської спілки для експльоатації сірникового монополю. Пос. Бирка ствердив, що уряд Грабского не мав уповаженння затягати цю позичку. Уст. 6. конституції жадає для цього закона. Тимчасом теперішній проект уряд вніс уже після затягнення позички. В дискусії над рефератом промовляли м. и. посли д-р Розмарин і Вижиковскі. Обі бесідники ягодили ся на внесення на поставлення б. премієра і міністра скарбу Вл. Грабского в стан обвинуваження перед державним трибуналом.

Радянський Договір проти льокарнських пактів.

Лондонські часописи повідомляють, що СРСР. приготовляється до заключення договорів із державами, які є з ним в приязних взаєминах, а то для контракції проти льокарнських договорів. Тепер ідуть переговори з Німеччиною для заключення договору покищо на три роки, подібно як із Туреччиною.

Полъськ. церква в Польщі.

„Кур. Варш." повідомляє, що в колах близьких до синоду правосл. церква в Польщі розглядають справу повороту церкви до канонічної соборности, себто до участи вірних у вибиранні церковної власти й вибору епископів. В рос. церкві цього пріпципу не було від 200 літ, а введено його на московськім соборі 1918 р. Правосл. кремінецький епископ зрікся свого становища. Синод правосл. церкви в Польщі прийняв резигнацію до відома.

Зїзд у Рапалло.

Дня 29. XII. була в Рапалло стріча Мусоліні з Чемберленом. Хоч Чемберлен є в Італії не в політичних цілях, то, як повідомляє Агенція Стефані, оба державні мужі могтимуть обмінятися думками в важних справах. Підчас приватного обіду розмовляв Мусоліні з Чемберленом про найважнійші політ. питання останніх днів. Виявилося, що можливо й корисно продовжати належно підготовану співпрацю між обома краями для узгіднення суперечних інтересів для добра европейського мира.

Конференція мал. антанти відложена.

Білгородська „Правда" повідомляє, що конференцію держав мал. антанти відложено до весни з причини недалекої вже подорожі Бенеша до Женеви і Скшинського до Праги. Конференція буде в Вельдеш.

Переговори з Друзами перервані.

Переговори Франції з Друзами Жувенель перервав, заявляючи, що їх домагання не мають основ для пертрактацій. Делегати Друзів із шейком Арсляном на чолі вернулися до дому. Повстанці обсадили околицю Асбеї, окружили порозмішувані в тій околиці фр. залоги.

Концентрація турецьких військ.

Англійські часописи повідомляють із Багдада, що на границі Мосула відбувається велика концентрація турецьких військ.

Жидівські погроми в Москві.

„Руспрес" повідомляє, що заворушення, які відбулись в Москві, були звернені проти Жидів. Демонстранти демолювали жидів. крамниці. Порядок завели відділи козаків.

Закон про чужинців.

Дня 30. XII. в соймі йшла дискусія над законом про чужинців. Посли нац. меншин Волошин, Гартгляс, Єремич, Козубський критикували закон, як ворожий нац. меншостям. Закон ухвалено в другім читанні.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 8·58 — 8·62 канад. дол. 8·25 — 8·40, чеські кор. 0·00·00 — 0·00,00 дан. 0·0·30 — 0·00·00, франки фр. 0·36·00 — 0·31·00, фр. швайц. 1·60—1·68, англ. фунти 39·50 — 40·00.

Золото. 20 кор. 32·00 — 32·50, 20 франк. 30·00—30·50; 20 марк. 36·00—36·50; 10 руб. 42.00—43·00.

Срібло. Австр. кор. 0·66·00—0·67·00, 5 авор. 3·50—3·70, фльорени 1·70—1·80, рубл. 2·80 — 2·90 рубель дрібним срібом 1·40 —1·60.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Бл. п. 1925 рік.

Ціла наша нація: Русини, Русинки й Українці віддавна прощала старий, а витала новий рік — на Маланки з 13. на 14. січня. Хоч і тяжко не вірив, що Новий Рік сам.. .оді починається, кожний, хто говорив менше або більше літературною українською мовою, менше або більше мішаною польщизною чи москализмом — йшов стрічати Новий Рік... 13. січня.

Але проснувшись на другий день, писав у своїм денникові: „Вже два тижні тріває новий рік, а в моїх обставинах нічого не змінилося. Здається, що першого січня я встав лівою ногою з ліжка"...

Коли цілий світ починає новий рік першого, тяжко наложити навіть хору уяву, щоб починала його 14. січня.

Я, особисто, свято переконаний, що новий рік починається таки першого і тому чую, що старий рік скінчився.

Рахітичний з уродження і то передчасного, пішов між людей на поштурховище і глум. Але з часом поправився, випрямив хребет, випростував ноги і став робити людям то вигоди, то пакости.

Вже щодо пакостей, то був неабиякий мистець.

На злість Радянському Союзові і мамі ввів буржуазні держави до Льокарна. Радянському Союзові на злість тому, що там радили над замиренням світа, а мені тому, що після Льокарна зявився новий фейлетоніст „Одесит".

На злість буржуазним державам дав урожай у Совдепії, який не тільки вижинить голодному населенню, але й поможе радянським республикам сплатити відсотки царські довги.

Еспанію і Францію болюче кошмарив чоботом Абд-Ель-Кріма, який має багато прихильників, а тільки одну хибу,—що не виступив то бою в 1918 році. Тоді був би неодного повчив, як боронитися рідний край.

Наробив 1925 рік лиха і нашим сусідам.

Дав їм такого санатора до фінансів, що тепер їм ледве чи яка санаторія поможе.

Підніс американський долар до такої висоти, що аж ім'я. Пайкерт мусів зі своєї ніші в Бруховичах крикнути: Quo vadis dollare?!..

Витягнув процес Штайгера в хвилі, коли „Анонімна Держава" малощо не натуралась дати позичку в нефальшованій валюті.

Намовив багатьох високих достойників опорожнювати державну скарбницю і тим сп собом облекшувати тонучий корабель.

Ще багато пакостей долюбив би навести, але рука сверблять написати і про добре, яке небіщик зробив за цілий рік свого життя.

Минулий рік був спеціально призначений для „вищочальних меншостей" і комуністично державних народів, а в першій мірі для Українців.

На Радянській Україні завів таку українізацію, що тамошні Українці мають тепер майже рівні права з Москалями. В кожнім своїм уряді мусять говорити по українськи, а в кожній кооперативі мають українське урядування. Навіть міністерства рад. України ведуть урядування на половину по українськи...

В Галичині минулий рік показався справдішнім батьком, дбайливим і кохаючим.

Розвинув українські парти до небувалої ширини, покрив сіткою їхніх організацій цілий край і кожній з них витичив ясну і просту лінію діяльности.

Кожного громадянина запряг до народньої праці, без огляду на особисті амбіції, чи анімозії.

„Рідній Школі" — нанїс таку гору складок, що вона не знає, де ті гроші подіти, а учителям дає платні відпустки.

„Просвіті" помір розпродати усі свої і чужі видання, а Ореншайна задоволяти ще перед речинцем платности.

Кооперативі „Український Театр" придбав стільки членів, що вона розглядається вже за місцем під другий будинок українського театру.

Українським купцям і ремісникам наганяв таку силу рідної публики, що вони хочуть замикати інтереси, бо не можуть здолїти замовлень.

Всім Галичанам, а огляду на їхню с о л і д н і с т ь приніс дуже бажану і потрібну внутрішню к о н с о л і д а ц і ю. Дай Боже ще таких пару років, а ми зайдемо там, де навіть не мріяли зайти.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за кілька останніх рядків статті „Кріза Польщі" і за кілька рядків новинки „Дисциплінярка за науку української мови".

— **Друнарський чортик.** У вчорашнім числі нашого часопису в останній мент три „ломанню" статей заголовок „На культурні теми", попав на місце „Політичних новин" і залишився в одній частині накладу нашого часопису.

— **Певні та катастрофи.** Різка зміна температури спричинила останніми днями у численних країнах Середньої Европи бурень. Вже перед Різдвяними ріки та струмки в Німеччині вказували на небезпеку. Околиці Рейну загрожені водою. Нормально вода в Рейні досягає до двох метрів; нині її рівень дійшов до 5·20. Навіть гори на висоті 1200 метрів тануть. У різних частинах Німеччини пересічна температура 12 степ. Цельсія. На мадярсько-румунським кордоні повені вже стали катастрофою. Приблизно сто осіб згинуло. У Семигороді тисячі людей без дахів. Вода порвала хати і зносить залізничі шляхи. За те в Нью-Йорку знали такі морози, що 20 осіб замерзло на смерть на протязі одного дня.

— **Роздьобують наша майно.** Польський шовініст, біскуп Фульман в Любліні, заложив коло своєї катедри с зархівальний музей. Цей музей загарбав уже підчас австрійської окупації і опісля за українсько-польської війни багацько української старобини, яку загарбали з наших церков (найбільше на Холмщині) польські курати й инші польські військові. А тепер Фульман посилає до всяких православних церков одного свого ксьондза, який в наших церков забирає все, що лише цінійшого знайде.

— **Штайнгель-Стрільченко.** Під такою обманною фірмою виступав перед варшавським судом добродій, який від довшого часу працював у різних „вищих сферах": аристократичних та дипломатичних—як згодій. Це бувший студент київської реальної школи і варшавського університету. Молодий, елегантний, з широким жестом і ще ширшим язиком. З діда-прадіда: Штайнгель; Стрільченко від 1919 р., коли вайшов до армії Петлюри. Де він не працював?! В українським міністерстві закордонних справ, як член „Ліги моряків та жегнай", як більшовицький агент, як член дипльоматичних та лікарських товариств, як самозванчий представник різних добродійних організацій. На цю темну особу звертав у свій час увагу Український Клюб, бажаючи відмежуватись від його вчинків, що йшли на пахунок українського громадянства. „Українська Студентська Громада" у Варшаві втратила через його руки 17.000 лотих. Виступав він як співробітник сяких часописів; на суді виголосив патичну польську промову, як не він б в польській армії проти більшовиків; добра бідних організував добродійних чорі (з яких дохід ішов до його кишені). На суді ствердили, що він був уже засуджений за ошуканство та фальшівництво. Не дивне, що коли такі добродії пустили коріння в таких наших установах, як міністерство закордонних справ державні справи не могли стояти добре.

— **Чи варта женитись?** Паризькі часописи та журнали залюбки оголошують анкети на різні теми, звертаючись за відповідями до визначних письменників, діячів та артистів. Тижневик „Маріяж" (Подружжя), звернувся за такою відповіддю на питання „Чи варта женитись?". До цього додав такі питання: „Як зарадити кризі подруж у Франції, — чи така помічна потрібна, — якого характеру вона повинна бути, то-що. Люде здебільша відповідали на головне питання. Пані Кюрі, вихідниця радя сказала, що що пробаму кожний мусить рішати окрема, за себе; вона найшла в подружжі своє краще „я" і бажає всім нареченим такого самого щастя. Маргеріт, автор відомого роману „Дівчур" каже, що інституція подружа залежить виключно від економічної емансипації жінки. Коли ця емансипація вдасться, тоді зміст подружа радикально зміниться. Артистка Рахель Мелєр є великою поборницею подружа, добачуючи в ньому найвищу форму щастя, а артистка Містенгет — глузує з тої форми, вказуючи на безліч прикладів довкола. За те два популярні французькі кокетки Біско (відомий усім з кіна) і Дранем є за подружжам. Перший пропонує податок на неженатих, а другий каже, що не в силі висловитись про цю справу з повною компетенцією, бо був женатий щонайно три і сподіється після четвертої на міреної спроби сказати рішуче слово.

— **Осідок нової „ск.-кат. церкви".** Новий польський твір на „знищене Русі" у форм. східно-катол. церкви, яку пропагував уступаючий воєвода на Білорусі Яхушайтіс, позискав для себе архимандрита Филипа Морозова, б. ректора дух. семінара у Вильні. Його думали зразу поставити епископом тої церкви в Луцьку, але Єзуїти зробили так, що примістили його коло біскупа Пшездецкого в Янові біля Білої як дієцезіяльного референта для цієї нової церкви. Як відомо, мешканці (Українці) Білої і кількох сіл (як Дикудова й инших) старалися дістати унїятського священика і не видно Поляки хочуть використати.

— **З львівської криміналної хроніки.** 20-літня асистентка дентиста А. Данка (Ямпа С.) у Львові застрілилась у його

кат. Вона мешкала при своїй матері, вдові, одначе весь час просиджувала в мешканні лікаря, де він одночасно приймав клієнтів. Причина смогубства невідома. Є поміж тільки здогади щодо „нещасного кохання" асистентки супроти свого шефа лікаря. — Замарстинівський бетонер Сов стояв перед судом за вбивство свого товариша Кишша. Причина вбивства: обвязав, що Кишш не кланявся його жінці. Підчас бійки Кишш ударив Сою пальцем, а цей його ножем. Сою засудили на 10 місяців важкої вязниці. — Самогубець, якому не вдалось отруїти себе поміцаком в арешті, Калиняр Брось, сидів далі у вязниці за „саботаж" та... крадіж кальошів. Утративши терпець, казав себе завести перед судію, бувши-то для вияснення якось тайни. У львівській секції ІІ-ий снував таку авантуру, що кинув у судію Дзожака каламарем і прийшов до рівноваги щойно тоді, коли вязничні дворові та судові помічники силоміь вивели його зі салі. — Кілька днів тому подавали ми звістку про вбивство в білий день старої жінки Фаєрштайнової, у хаті Майблюма, на вул. Городецькій. Вбивників не найшли, зате поліція відкрила одну тайну в хаті Майблюма, а саме: було там чимало сховищ для цінних предметів, які він брав у застав. Злодії мусіли знати про це, бо скрізь полишали сліди крови.

— **Лист машинанціа Ясенова Гороішнього.** Діставмо до поміщення такий лист з Ясенева Гор., в косівському повіті по поміт. мандатна п. Лісовского і п. косів. старости Пайовичковского. Від 1922 р. війтує у нашому селі п. Стефінок Дмитро, с. Івана, залоговий, непоправний пяк. З горівкою ніколи не розстається і все її в табівці носить. Занрастьси не тільки в коршмі, бо за його війтування громадська каменярня стала коршмою до тої мири, що в ній пяні рядять. Не будемо згадувати, як дуже деморалізуючо впливає такий „уряд" на село. А завважимо, що на горівку треба мати гроші і то багато. Ясно тепер, чому наше село платить безпримірно несправедливі, найбільші в державі льокальні податки. Чому за війтом йдуть господарські толоки — прояв одноздного спротиву прибічної радн. Чому з гром. лісів пянють війтові сплавн. Чому наша громада носить уже жебрацьку торбу. Ще один рік такого війтування, а прийдеться нам шити другу торбу на плечі. Тому просимо і вас, п. маршалку і нас, п. старосто: ратуйте громаду від руїни, поки час. — Підпись.

— **Обдурювання наівних.** Уже кілька тижнів кружіть голяндський ошуканець, Ф. Стаппер, висилає з Амстердаму проспекти з обіцянками, що за одного голяндського гульдена можна заробити 2000 л. гульденів. Річ проста: самому треба купити картку за одного гульдена, а чотирох инших таку саму картку відпродати. Кожний, хто пересилає свого гульдена на адресу амстердамського „промисловця" одержує чотири нові картки з тим самим дорученням. Коли шестя картка є вже в руху, тоді перша особа одержує 2000 гульденів нагороди. Себто тоді, коли підприємець цієї лотерії заробив від 1365 осіб уже 5460 гульденів. Щоби особи з другого ланцюга могли знову заробити по 2000 гульденів, тоді треба би, щоби 1,397,760 осіб заплатило по чотири гульдени. Ясно, що крім підприємця ніхто нічого не заробляє. Звертаємо увагу, що цю саму ідею пропагує також німецька фірма з вуглем і знаємо чимало наших людей, що нічо шукають наівних покупців на карти „легкого заробітку".

— **Крадіж портретів українських гетьманів** доконана недавно в одеському археольогічнім музеєві. Доконали крадіжі бувші чорносотенні Москалі: професор Долженский (уч. гімн. з Київа), генерал Мілєславевич і якийсь Оксман. Крім українських портретів покрадено польські та зіжні монети високої цінности.

— **Школи у Чехословаччині.** На підставі минулорічної статистики було в чехословацькій республіці разом 1696 міських виділових шкіл з 327,483 ученицями і 14,017 народніх шкіл з 1,466,563 дітьми. Зі загальної суми 1,794.046 учеників Чехословаків було 1,192.981, Українців 61,017, Німців 390.996, Мадярів 107.360, Поляків 14.881, Румунів 721, Жидів 24.563 і 1557 різних инших національностей. Щодо мови навчання то з українською мовою було 11 виділових і 459 народніх.

— **Напабляка як політик.** „Красная Газета" пише, що Капабланка приїхавши на шахові змагання до Москви, виконав також політичну місію доручену йому урядом Куби. У довгій розмові з комісаром здоровля Семашком, він інформувався про медичний та гігієнічний стан у СРСР., щоби по повороті на рідну землю здати письменне справоздання.

— **Одяг дипльоматів.** Народній комісаріят закордонних справ Радянського Союза видав усім своїм дипльоматичним представникам на чужині доручення, щоби вони вважали на свій зверхній вигляд, якої часто вважає чужинець. У всіх офіціяльних виступах повинні вони користуватись одягом прийнятим у даній середовищі: фраком, цилиндром — тощо. Радянський уряд має намір завести пізніше власну уніформу для своїх дипльоматичних представників.

Дописи.

Гуцульщина. *(Непроходимі петри визиску й самоволі в косівському повіті.)* Залишу вступ: безладдя і зловживання зростає в Польщі в рівному відношенні до віддалення від столиці. А зразу покажу читачеві світлини провірених вже фактів; світлячи скоплені і на селі і в місті, що увиглядніють жахливі відносини, в яких населення дусться, відносини, які розкривають непроходимі петри визиску й самоволі.

Зачинаю від осланованого Ст. Пшибильського. Не згадувалося би про нього, якби не віддано йому управи Криворівні, найкращої гірської громади, йому, обтяженому курателею, знаному з маркотраства й ін. „прикмет" (еротика). Тих кілька років вистало, щоби громаду Криворівню довести до стану свойого маєтку, то є до руїни. А жахливість теперішнього стану збільшують методи, якими послугувався: залякування, безсоромний визиск і підкидування на спокійних людей чужих загонів. Кожного вражала обставина, що в Криворівні починалися „протидержави: конспірації" і в Криворівні їх „розкривано", а на непрочуваюче нічого злого населення находили кари відділи з усім тягарем. А по кожному „успокоєнню" села являлись на загородах Ст. Пшибильського стада марженє, овець і ин. добра. Деколи в побиранні опалу від селян заховував вязну обережність, кажучи обговорити справу з Марічкою Данилюк, своєю любовницею. Ось коли казна експедиція наскочила на гори, багато селян скривалося зі страху по лісах. Ховався і Петро Потєк, с. Івана, господар з Криворівні. Щодня навідували його домівку жовніри приходили вдень, страшили вночі. До краю тим усім розстроєна жінка Петра пішла до Ст. Пшиб., тодішнього комісари, благаючи в його поради. І він її дав — натякуючи, щоби справу обговорила з Марічкою Д. А вслід був такий: за полишення Петра Потєка у спокою дала його жена Марічці Д. один вовняний ліжник, 4 і пів метра полотна, повнянні клубки на поперужку (крайку) і сорк. яку сам Ст. Пшиб. вибрав. Цей приклад, то лише один дрібний фрагмент. А було-знов, що безсоромно казав платити собі певну квоту. Прим. за потвердження (?) просьби Пилип Геленчук на полишення його сина Петра на волі до часу розправи побрав: 35 амер. долярів + 5 амер. долярів за написання (?) листу до когостам у тій справі. І цей приклад то лише крайок занавіси.

Підіб до нього достроювався Як Томашевський, а може й перевисщав його. Томашевский з професії швець. Завдяки протекції декого з повіту придільно йому громадську писарку на села Ясенів і Криворівню і йому, неіспитованому, признано платню XII. категорії, себто понад 200 зол. місячно. Але ця платня була для Томашевского живе пришпилко: всю свою увагу зосередив на бічні доходи і тут показався недосяжним майстром, здирачи людей зі всього. І так за виповідження згоношення на вдовицу платню по упалших у війні жовнірах побирає від 23 до 40 золотих, у часі долярового курсу 5'18 зол. То Факти вже провірені. А ці гроші платили йому многодітні вдовиці, низи найбідніщого пролетаріяту, жінки 50 процент і більше неспосібні до праці. Свої павукові сіти заставлив і на багатших. За написання листу, що Пилип Геленчук, господар з Криворівні, ручить своїм маєтком за полишення на свободі його невинно арештованого сина, побрав 25 амер. долярів. За виявлення, що свідоцтво моральности для названого П. Зел. написане й писане 50 зол. Це знов лише окручшня надужить. Вкінці так збудив-згордів, що займався (він католик!) переводженням розводів, жадаючи за один 4.000 зол. від Анни Моторук, жінки Василя з Криворівні, до чого безсоромно признається в судовій скарзі. Аж докотився до того, що в лютім п. р. побрав з повітової каси в Косові 301 зол. і словав до... своєї кишені.

Обі павки, що ссали кров нашого Гуцула, вже усунено. І не тільки їх. Теперішній староста Пайовичковский і маршалок Лісовский стараються, ніби пробідити і проясняти непроходимі петри визиску. Чи їм це вдасться?

З судової салі.

Хіба ревуть воли, як ясла повні?

(Політичний процес українських селян у Львові.)

18-ий день розправи, 28. грудня 1925.

Прокуратор Гютлєр репліку: йому за порозуміннем всіх оборонців відповідає адвокат д-р Лев Ганкевич. В годині пів до другої починає председник трибуналу Ангельский резюме. В годині 3 перериває своє резюме до слідуючого дня.

19 день розправи, 29 грудня 1925.

Председник кінчить резюме і о годині пів до 1-ої удаються присяжні на нараду. В годині 6. вечером присяжні вертають і председник дає присяжних Анджейовский оголошує вислід голосування.

Узнано винним:

1) Скрибайла злочину державної зради (§ 58 і 59, 3 злочинів грабунку (§§ 190, 192 і 194) і 3 злочинів публичного насилля з §§ 87, 98 і 99.

2) Костюка злочину державної зради і двох грабунків.

3) Дубинського злочину державної зради і двох грабунків.

4) М. Теліщука зл. держ. зради і двох грабунків.

5) Івана Теліщука державної зради і грабунку.

6) Ількова — зл. державної зради, разбунконого убийства (§. 141 і двох грабунків). Присяжні признали, що Ількін не має укінчених 20 літ в часі поповнення злочинів.

7) Григорчука Василя — замедбанне донесення (зл. з §. 61) і рабунку.

8) Заяця Василя — зл. з §. 61 і грабунку.

9) Загриловського — зл. з §. 61 і грабунку.

10) Семчука — зл. з §. 61 і грабунку.

11) М. Вишиванюка — зл. з §. 61 і грабунку.

12) Юрка Григорчука — зл. з §. 61 і грабункове убийство §. 141.

13) Черкаса — з §. 61 і 166—167 (підпал).

14) Степана Григорчука (зл. участи в грабунку (§. 195).

Девятьох а саме: Миколу Данищука, Дмитра Юркевича, Івана Гайового, Василя Роговича, Василя Вишиванюка, Антона Кулича, Василя Нагорняка с. Дмитра, Василя Нагорняка сина Михаїв і Василя Григорієва увільнено від вини і кари.

20. день розправи.

Засуд.

В год. 1'30 проголосив трибунал засуд. Скрибайла Олександра і Костюка Василя засудив трибунал на кару смерти,

Дубинського Юрка на 5 літ тюрми,

Теліщука Миколу на 7 літ,

Івана Теліщука на 5 літ,

Ількова Миколу на 12 літ,

Григорчука Василя на 4 літ,

Заяця Василя на 4 літ,

Загриловського Івана на 3 роки,

Семчука Василя на 4 роки,

Вишиванюка Мих. на 4 роки,

Юрка Григорчука на 6 літ,

Черкаса Василя на 6 літ,

Григорчука Степана на 15 місяців.

Разом дістали всі наведені обвинувачені 61 літ і три місяці кари.

Всі инші обвинувачені вийшли на волю. В справі засуду внесли оборонці в імени обвинуваченых зажалення невважности і відклик щодо виміру кари.

†

Петрусь Радзикевич

найдорожший син Володимира й Марії, ученик академичної гім. назви,

перенісся на вічний спочинок по довгих терпіннях в 12 році життя дня 28. грудня 1925 р. Похоронний обряд відбувся дня 30. грудня о год 2:30 пополудн. В. И. П. 1—1
1034

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Мітневича.

Яворів, сала Народного Дому.

1. І. Чорна Пантера і білий медвідь (пращальна вистава).

Немирів. Сала читальні „Просвіти".

2.І. „Воскресеніе".

3.І. „Віа".

4.І. „Вихрест".

5.І. „Маруся Богуславка" (пращальна вистава).

Рава руська. Сала „Сокола".

7.І. „Віа".

8.І. „Дні нашого життя".

12.І. „Маруся Богуславка".

13.І. „Лісова пісня".

14.І. „Ніч під Івана Купала".

15.І. „Чорна пантера і білий медвідь".
7—7

Членські вкладки до Українського Кр. Т-ва опіки н. інвалід. у Львові збиратиме від 1.І. 1926. п. Д. Ковій за окремою повновластю. 1031a) 1—3

Памяти Олександра Мишуги. Підписавшись зредагувати памятникову книжку в честь визначного українського артиста й мецената, пок. Олександра Мишуги, прошу всіх тих громадян (ок), що можуть написати спомини або статті на тему мистецької чи філянтропійної діяльности заслуженого Покійника, надсилати бажані матеріяли на мою адресу. — *Ів. Німчук* ред. „Діла".

VI. Запорізькі ігрища. Важко-атлетичні змагання за мистецтво на 1925 рік як продовження VI. Запоріжських Ігриш, відбудуться у Львові у вівторок, дня 2. лютого 1926 р. у великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. Того самого дня відбудуться також перші змагання в боксі за мистецтво Львова. Зголошення змагів слати до дня 26. січня 1926 р. на адресу „Український Спортовий Союз" у Львові вул. Руська ч. 20. „Сокіл-Батько".

Дрібні оголошення.

КУХАРКУ-ГОСПОДИНЮ, обзнану з всякими домашніми роботами, негайно приймє самітний лікар на провінції. Зголошення з поданням усього до Адміністрації „Діла" під „Кавалер". 1032 1-3

ЗРЕДУКОВАНА учителька, вдова, літ 33, що розуміється добре на сільськім господарстві, пошукує місця до заряду домом, найрадше у священика вдівця. Зголошення до Адміністрації „Діла" „Самітна". 1022 2—2

СТРОЄННЯ і направу форте-піянів приймає Артур Слушна, Хмельовського 5, Телєфон 1598. 1035 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЦУКОРНЯ

„ПЧІЛКА"

ЛЬВІВ, РИНОК 27

поручає на СВЯТА свої цукорняні вироби. 1033 1—4

Замовлення виконує солідно.

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса

Львів, вул. Сикстуська 17/II

Пльомбування й вимивання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1020 2—3

Ой поїдем пане брате до Львова [до Лєзова,
В „РЕГУЛЯТОРІ" чекає одежа готова.
Ой готова, ой готова, лише її брати
А купці, це наші люди, ще й даюгь [на рати
Болить мене головонька, від вчора, [від вчора.
Не видержу, у Львів їду — до „РЕГУЛЯТОРА".

РИНОК 42.

КУХОННЕ НАЧИННЯ

алюмінієве і емальоване

столове накриття Альпака — Лляне залізні і бляшані

поручає в найліпших якостях

МАРІЯН КОСЬЦЮК

Львів, Чарнецького 1.
1036 1—3

СВЯЩЕНИК, вільний від парохіяльних занять, може виїхати з відправою на свята: Різдвяні, Новий Рік і Йорданські. Відомість в Ред. „Діла". 1030 1-1

КОМІТЕТ допомоги українським емігрантам в Ужгороді зложив 48 (сорокісім) долярів на українських інвалідів. 1031 1—1

Найвисший час проміняти

сирівці як лен і конопліі

на готові полотна, обруси, цайґи, сукна і инші матерії

Найкраще і найсолідніше переводить обмін одинока того роду

Українська Акційна Спілка

„ПОЛОТНО"

у Львові, вул. Городецька ч. 95.

Посилки з провінції полагоджується оборотно.

Шліть свої сирівці чим скорше з довірєм до Української Фірми

„Полотно", Львів, Городецька 95.

932 **Кошта посилок залізницею оплачуємо самі.** 4—10

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 2 (10.677). Львів, субота 2. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ї год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

XIV. зїзд Р. К. П.

Закінчення.

Чотирнацятий зїзд російської комуністичної партії закінчився дня 24. грудня. Центральний комітет і політичне бюро партії одержали цілковиту побіду над тзв. Ленінградською опозицією, що виступала на зїзді під проводом Зіновєва. Ленінградська група нараховувала 65 членів. До опозиції належав також Каменєв.

Резолюції центрального комітету перейшли більшістю 559 голосів проти 65. В принятих постановах підкреслив зїзд похибки: при підрахунках про спроможність вивозу хліба; в пасивному білянсі експорту; натомість одобрив рішення центрального комітету в справі заходів для досягнення активного білянсу. Щож до закордонної політики, то зїзд підкреслив негативне відношення до Ліги Націй і до льокарнського договору.

Далі зїзд уповноважив центральний комітет до продовжування політики миру, якою повинна визначатися уся закордонна політика С. Р. С. Р. Зїзд всеціло прийняв і затвердив політику партії у відношенні до селянства. Мета тієї політики — це союз пролетаріату з незаможнім селянством і середняком проти наростаючого по селах глитайства (кулацтва). Зїзд визнав необхідність збереження монополю закордонної торговлі та індустріялізації СРСР. в імя забезпечення економічної незалежности СРСР. Натомість категорично осудив недостачу довіря до соціялістичного будівництва в Радянському Союзі (ця постанова спрямована проти ленінградської опозиції). Зїзд одобрив заходи, спрямовані на поширення прав аренди на землю і прав користування наємною працею у сільському господарстві.

Накінець зїзд перестеріг центральчий комітет перед надмірним поширюванням партії, а з окрема застерігся проти принимання в її ряди надто великого числа напів пролетарських елементів. Зїзд одобрив політику Центрального Комітету, що не допускає до публичної дискусії з деякими лібералами ленінградської групи та їх сторонниками в Центральному Комітеті. Накінець рішучо взиває, щоби непорозуміння внутрішньо-партійного характеру якнайскорше ліквідувати в імя забезпечення колективної управи партією.

Памятаймо: Рідна Школа — це не лише фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Про „буковинську атмосферу".

Ми одержали отсе письмо:

Шановна Редакція зводить помістити отсих кілька слів у оборону людської гідности і національної чести буковинських Українців, які під цю пору не мають змоги відізватися на тяжку обиду, яку їм завдано з боку Вашого часопису, що, критикуючи роботу д-ра Романа Смаль-Стоцького і д-ра Степана Кравчука, представив першого як витвір „буковинської атмосфери", а другого теж за Буковинця.

Повереховує усього слід стверднти, що д-р Кравчук не є Буковинцем, бо родився й виховався в Галичині, відки приходив на Буковину, де одначе не набув довго і ніколи не грав ніякої ролі. Д-р Роман Стоцький справді родився на Буковині, але не жив у буковинській атмосфері, тільки в домі своїх батьків, де не пахло ніколи буковинським духом, а лише протилежним, особливо від р. 1911, коли його батько порівнявся з буковинською громадою, як Роман ще був хлопцем. Одначе хоч би вони обоє й були дійсно Буковинцями по уродженні й вихованні, то яким правом можна кидати за них каменем на всіх Буковинців, коли помимо Даниловичів, Твердохлібів, Яцковых, Іськовых і т. п. „Діло" не говорить, що таких духів видала галицька атмосфера, а навпаки ставляє їх у противенство до характерности Галичан.

Спалахнувши справедливим гнівом на роботу д-ра Стоцького, „Діло" пише що „його політична мудрість виносена зі суто прислужницької, льояльстичної, політично-бізнесової буковинської атмосфери". Проти цього ніякими фактами не ствердженого напятнування усіх Буковинців як таких самих льояльстичних політично-бізнесових прислужників на шкоду української національної справи, яка думка повстається не від нині по Галичині, підймають отсем ті, що за національну справу мучаться на еміграції, рішучий протест з висловом глибокого жалю за цей незаслужений тяжкий докір.

Буковинці-емігранти.

* * *

Льояльно поміщуючи письмо Буковинців-емігрантів і розуміючи їх негодування, не можемо зрозуміти, чому те негодування звертається на нашу адресу. Уважаємо своїм обовязком зазначити, що пишучи про „буковинську атмосферу" — ми далекі були від думки робити заміти всім Буковинцям, а зокрема емігрантам. Думаємо, що Буковинці не повинні так гаряче обурюватися з приводу наших замітох. Фактом є, що „буковинська атмосфера" була здебільшого атмосферою надмірного льояльізму, що там здвигано національну будівлю не на гранітній скалі власної творчости, жертвенности, самодіяльности, але багато енергії зуживано на здобування прихильности сильних світа цього. Тому й здобутки осягнено розмірно легко, але ще лекше, навіть легкодушно їх трачено і то майже без ніякого спротиву. Коли в 1918 р. на українську Буковину румунські імперіялісти післали дрібні відділи свого „хороброго" війська, обдертого й здеморалізованого, то буковинські Українці покорилися без вистрілу своїй незавидній долі. А покоривши раз, корилися далі, тратячи все своє надбання, підпаючись некультурній, пів-дикій, варварській наволочі. Дух боротьби, дух активного спротиву, навіть дух відпорности внаслідок „буковинської атмосфери" був чужий буковинській масі і — очевидно — її провідникам. Не стало „Високого Правительства", і все пішло шкереберть. Тому то не слід обиджуватися, тільки старатися, щоби направити замедбане, на инші шляхи звернути виховання мас, збудити в них відпорність, сталити народ до боротьби, бо лише „в боротьбі здобудеш право своє".

Буковинські емігранти вказують на „наших" Даниловичів і т. д. Правду кажучи, коли порівняти простір Галичини і її перипетії з Буковиною, то білянс не вийде для нас так дуже фатально. Розуміється, не маємо наміру в кращому світлі ставити „наших" Даниловичів і т. д., одначе мусимо зазначити, що „наші" обмежуються „рідним" тереном діяльности, тоді як „ваші" проявляють під тим оглядом занадто широкий розмах. Буковини їм мало, вони всюди бажалиб засіяти зерна своєї „ідейности".

Колиж мати на увазі „муки" на еміграції, особливо тих буковинських емігрантів, що є в Галичині, то 1) вони не терплять тих мук на чужій чужениці.

* * *

Вкінці зазначуємо, що д-р Кравчук був агентом до „спеціяльних доручень" у пок. М. Василька, а д-р Роман Стоцький теж є учнем і кепським наслідувачем політичних приймів тогож Василька. Зі своїм батьком, д-ром Степаном Смаль-Стоцьким, жив варшавський „наступник" пок. Василька не в дуже то близьких відносинах. „Буковинська атмосфера" не творилася біля д-ра Степана Стоцького, який „порізнився з буковинською громадою" і яка хотіла його „викинути поза Прут", лише якраз біля пок. Василька.

Індія домагається повної автономії.

У місті Кавнпор почались наради нового національного індійського конгресу, під головуванням жінки Сароїні Найду. Президентка звернулась з зазивом до політичних партій, щоби вони незалежно від віри та поглядів, згодились на однодільну програму. Всі партії домагаються, щоби становище Індій як англійської домінії було перехідною формою до повної автономії. Якби уряд не здійснив цих домагань, тоді всі сварячисти повинні покинути свої місця в центральних та провінціональних інституціях та організаціях і почати агітацію, підготовляючи все населення до спільної оборотьби.

Відома теософка Безант пропонує утворити індійську мілицію. Ганді, сидячий провідник індійського національного руху, ставить внесок, щобн дати підмогу Індійцям південної Африки в їх боротьбі. Делегат південної Африки Ер Раман заявив, що більшість Індійців в південної Африки не піддасться. Резолюцію Гандія приняли через аклямацію.

З польського сойму.

Засідання з 30. грудня 1925 р.

На нинішньому засіданні сойму референтом пос. Міхальский справу переведення в трьох держ. банках ревізії найвищого контрольного палатою державн. Опісля пос. Пепель референтував справу Соболевского, що після резигнації пос. Кохановича (Білор. Клюб) дістав мандат, одначе не може його виконувати, бо сидить в тюрмі під замітом держ. зради. Ухвалено, що Соболевский має виконувати свої посольські обовязки, а на ревент. домагання прокуратора буде видний судові.

Приступлено до дискусії над законопроектом про чужинців.

Пос. Волошин (Білор. Клюб) доказував, що закон спрямований передовсім проти Білорусинів та Українців, у відношенні до яких ведеться розбійничу політику. Бесідник протестує проти закону і ставить внесення на його відкинення.

Пос. Гартґлас, Єремич, Коаубський (Український Клюб) і Кордоновский виступали проти цього закону, таксамо невдоволені з н[ового] Вашкевич, Шіппер і Пи[лсудський]. Великою хибою законодавія не перейшов через конституцію, бо в ним навіть не очерк[лено] можна вважати чужинцем.

По промові пос. Прагера [перейшло] до голосування. Відкинено [внесок] на відіслання законопроекту до [комісії] і прийнято цілий закон у другому читанні.

Найближче засідання сойму 12. січня.

З міської ради у Львові.

Не вільно промовляти по українськи!

В середу дня 30. м. м. зайшла на засіданні міської ради у Львові подія, що зайвий раз виказала, який зоольогічний націоналізм запанував в умах нинішньої більшости громади, якою ненавистю перенята вона тільки до українського народу, господаря цієї землі, але й до української мови, мови величезної більшости населення у Сх. Галичині. Факт заборони пред. Найманом промовляти радному д-ру Степанові Федакові українською мовою стоїть гідно поруч тисячвитисячів подібних заборон на всіх ділянках нашого гіркого життя під опікунчими крилами „найясніщої" річипосполитої. А треба зазначити, що досі українські представники в міській раді промовляли завсіди по українськи без спротиву польських шовіністів. Аж тепер коле їх в уха українська мова.

Сама подія представляється так: Коли зголосився до слова радний д-р Ст. Федак і став промовляти по українськи, на лавах вшехпольських радних далися чути протести. Викрикав особливо д-р Прухницкий, домагаючись від през. Наймана, щоб українському промовцеві відібрав голос. През. Найман візвав тоді д-ра Федака промовляти по польськи, мотивуючи це приписами закону, статуту й міського регуляміну.

У відповідь на це зложив д-р Федак рішучий протест проти поневолення української мови, висловлюваний серед гробової тишини. Опісля виголосив довшу промову, яку [напише] подамо завтра.

Red. czas. „Dilo" Pr. 968/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, przed na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 290 (10.673) z dnia 29. grudnia 1925 r. pod tytułem: 1) „Na kresach" od słów: może nie małych do końca tego artykułu. 2) W artykule pod tytułem: „Na kulturnej ziemi" a) między słowami: naszego pereburwania... a słowami: Przyczyny orubóż, b) między słowami: nasza inteligencja... a słowami: Próbały borotbu, c) między słowami: przypadkowi prowodyti... a słowami: to także zbereże zawiera znamiona zbrodni z § 20 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 28. grudnia 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by oświadczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 11. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. c. k. Lwów dnia 29. grudnia 1925 r.

Без заслони.

Після засуду коломийських селян.

Ще недавно на салю львівського карного суду були звернені очі половини світа. Особа Штайгера емоціонувала широкі кола, політичні, суспільні, культурні, народи, табори, партії і групи. Відбувалися там менше й більше лицарські герці між протилежними світоглядами, всякими установами і їх представниками. Саля львівського суду була чимсь більше, як парляментом, як конгресом. Панував там святочний і напружений настрій.

Скінчилася драма, уступило напруження, тільки відгомони тієї драми лунають ще тут і там, нагадуючи недавню живу акцію. Теміда із завязаними очима, все час до часу неспокійно позирала зпоза своєї заслони, що мало додатний вплив на розвязку драми.

Та ще не відспівано згідним хором похвальних і подячних пісень нервовій Теміді (бо хто в нинішніх часах не є нервовий), як перед нею поставлено 23 селян з коломийського повіту, обвинуваченних за державну зраду (мовляв, хотіли Покуття відірвати від Польщі), за підпал, грабунки й инші злочини. Теміда глянула на них і вже не натягала заслони на свої втомлені очі.

Коломийські селяне сповідалися зі своїх гріхів і каялися. Хотіли відірвати Покуття! Страшний злочин, але щож мали з тим — скажім — відірваним Покуттям робити? В цей важкий злочин державної зради вже не вдумувалася Теміда. Не знати, чи вони мали намір створити самостійну республику між Дністром і Прутом (без Гуцульщини), чи приєднати цю країну до Румунії, чи знову до Польщі. Чехословаччина відпадає, бо її від Покуття відділює Гуцульщина. Того на розправі не вияснено, в всетаки „державна зрада" за намагане відірвання Покуття остала в повній силі. Председник розправи Ангельский в своїму резюме підкреслював, що § 58 відпаде, що його не доказано, бож відірвання Покуття є абсурдом, а всеж таки присяжні судді (Поляки й Жиди) були иншої думки. Щож, так промовляло їм громадянське сумління. І тому двох обвинуваченних засуджено на кару смерти, і тому над двома селянами висить новітний катівський топір.

Одначе обвинувачені поповнили ще й инші злочини, як злочин грабунку, підпалу то-що. Ці злочини ще важчі від попереднього. Та новітня криміналістика не розглядає найосоружчіших подій відірвано. Вона шукає для них логічного підкладу. Цеж не розбишаки, що займалися грабунком яко ремеслом, лише ті злочинні інстинкти зробила атмосфера. Чому околиці Коломийщини, які все належали до найспокійніших, нараз стали терепом відокремлених грабунків! Ось питання, на яке мусить з приводу рішення львівських суддів присяжних шукати відповіди кожний вдумчивий громадянин.

Який же той підклад? Воєнна й повоєнна деморалізація, загальна темнота, матеріяльні злидні, спутання всякої будуючої самодіяльности на полі економічнім, культурнім, освітнім, заохочуючі приклади легкої наживи серед тих, що покликані стояти на сторожі суспільної чистоти і закону, — все те викликує легковаження законности, спонукує до ділань, які суперечать законові.

Майже в кожній людині дрімають хижі інстинкти. Викликують їх наверх, вводять їх в рух спеціяльні умовини загального характеру. Правда, маємо й професійних бандитів, атавістично обтяжених, злочинно хорих. Але коломийські селяне, що признаються і каються, хіба до них не належать. Тільки специфічні умовини повоєнного життя взагалі, а польського зокрема, здвигнули їх з нормального шляху життя і скермували на шлях злочинности.

І то є загальне явище, яке слід розглядати з ширшого становища. Тут треба суспільного лікаря, гуманного, вдумчивого, освіченого, культурного,

Таж президент краківської Академії Наук проф. Розвадовский в розпуці кличе: Де є державна прокураторія? Де є кара на тих, що беруть хабарі, що розкрадають публичний гріш, що грабують громадське майно?

І той голос розпуки лишається „голосом вопіющого в пустині". А хібаж ті великі злодії, грабіжники, палії не дають прикладу меншим? Хіба вони є тому безкарні, що є освічені, інтелігентні, що мають повну незатемнену свідомість зла, що вони тисячу разів більше крадуть і грабують, як темні, здеморалізовані, викинуті на смітник сучасного життя темні селяне?

Дня 30. грудня 1925 року, в салі львівського карного суду винесено присуд, якого ніхто не тямить ще від хвилі вибудування тієї салі. Два засуди смерти і 12 засудів разом на 61 літ вязниці. Чутке громадянське сумління львівських присяжних суддів так, а не инакше реагувало на каяття темних, затурканих і хоробливо розвухвалених на підкладі загальної деморалізації селян.

Сталося, як каже приповідка, що хоч є каяття, то вороття немає. Засудженцям на довгий-довгий час, а деяким раз на все, загороджено поворот до своїх родин, до своїх сіл, до трудящого життя.

Інтерпеляції Українського Клюбу.

В останніх днях посли Українського Клюбу внесли знову цілу низку інтерпеляцій в різних пекучих справах нашого національного життя. Наведемо з них сьогодня отсі:

1) Інтерпеляція до міністра освіти в справі вживання школи як засобу пропаганди за римокат. віроісповіданням, як також за монархічною ідеольогією між українськими дітьми православної віри.

В цій інтерпеляції кажеться: В народніх школах, т. зв. утраквістичних польсько-українських і польських, де вчиться православна дітвора, напр. у Володимирі Волинському школа ч. 2, в селі Цепцевичі, пов. Сарни і зрештою майже всюди видається по польськи римо-кат. молитва, спільні для православних і католицьких дітей. Ці молитви доволі так, що зміст їх противиться науці східної церкви, бо в них є поняття чисто римо-католицькі, як прим. культ серця ісусового і культ серця Божої Матери. І так наші діти мусять молитися: Найсолодше серце Ісусове, бонь мойом мілосьцьом! Найсолодше серце Марії, бонь мойом мілосьцьом!

Культ серця ісусового і Пречистої Діви Марії є для православних зовсім чужим православна догматика таких почять не допускає. Отже таке поступування шкіл є нарушенням чистоти релігійних переконань молодого православного покоління, якому защіплюється чужі релігійні поняття.

Одночасно в утраквістичних польсько-українських школах на Волині введено молитву, що її мусять відмовляти і православна дітвора, а змістом цієї молитви є розпучлива ідея, як також образа православного поняття надприродного маєстату Божої Матери. Бо наші діти мусять відмовляти: Матко Боска, крулёва корони польскей, муцль сен за нами! В понятті православних приявність Божої Матери до почету польських королів, хочби найзаслужчіших, є образою релігійного чуття. Николи — навіть за часів найбільшої експансії і сили російського імперіязму не іменовано Божої Матери російською царицею! Крім того гідність республиканської держави не годиться з культивуванням (найбільше в умах дітей і в державних школах) монархістичних ідеалів.

Помимо зміст тих молитов, уже сам факт примушування православних дітей відмовляти ці молитви спільно з дітьми римо-кат. віроісповідання є потоптанням засади свободи сумління, загарантованої конституцією. Навіть царське правительство николи не примушувало катол. дітвори в школі до спільної молитви з православними. Закон з 31. липня 1924 р. не може в даному випадку служити за правну підставу для такої практики, бо він говорить виразно про введення утраквізму тільки щодо мови навчання, а ніколи про утраквізацію віроісповідну.

2) Інтерпеляція до міністрів внутрішніх справ і справедливости в справі катування Антона Стельмаха поліцістами Вішневским, Кобзаном і Котовічем на постерунку державної поліції у Верховичах, пов. Берестя, воєв. Полісся.

34-літнього Антона Стельмаха арештувала поліція дня 13. грудня п. р. в селі Осада Велика, де він живе, й відставила під ескортою до постерунку в Верховичах. Арештовано його очевидно без ніякої причини. Вже по дорозі його немилосердно били, а в самих Верховичах знущалися над ним страшно: били по половых органах, били по голому тілі, а бідну похвою від бадиля, кололи шпильками в пальці, поміж які вкладали гранчасті патики, опісля вішали на раз. Колиж Стельмах таки не признався, що переховує кріс, його вкинули до зимного шпихліра, звідки по 23 годинах вийшов на волю.

3) Інтерпеляція посла Б. Козубського і тов. до міністра внутр. справ у справі культивування органами держ. поліції на Волині валдайської дзвінки.

Інтерпеляція протестує проти розпорядку адмін. влади на Волині (пов. Кременець, Дубно, Здолбунів), на основі якого населення обовязане заосмотрювати свої підводи у валдайські дзвінки. Цей розпорядок зверхній проти селян, що без потреби мусять платити за пару дзвінків по кілька золотих.

САН-ЛЯЦЦАРО
редактор журнала
„Les Chroniques du jour".

МИКОЛА ГЛУЩЕНКО.

Здіймаючи мову про сучасне мистецтво, а зокрема про мистецтво Парижа, цього центра шукань ще незнайденої істини, не можна не визнати величезного значіння і впливу чужинців на мистецьке життя світової столиці.

Інтернаціоналізм цього життя вичвалється в шуканні нового мистецького ідеалу, що його, це шукання, викликала криза кубізму у Франції та експресіонізму в Німеччині.

Протилежні нашій в різних видах.

Німці й властива їх літературність (експресіонізм). І романці в формальній істині (кубізм).

Останні два десятиліття показали непридатність до життя в чистій формі як кубізму, так і експресіонізму. Нахил до нового утилітарного мистецтва помалу обєднує ці дві пануючі раси.

Лябораторна праця, повільний і зияв починається й провадиться далі в Парижі рядом мистців: Дерен (Француз), Северіні (Італієць), Утрилло (Француз).

В Німеччині: Дікс, Гросс і т. д.

Загальне їх прикмітне — відхилення від станкове малярство, основане на ремеслі, що грунтується на студіюванні старих майстрів, їхньої техніки, композиції.

І сучасність з другого боку — в спадщині, залишеній в формі кубізму й в баристости супрематизму.

Зєднати ці два фактори, — завдання складне, різноманітне й майже непочате.

Практичний початок зроблено інтернаціональною виставою „Neue Sachlichkeit" в Мангаймі, що мандрує тепер по всій Німеччині: Дрездені, Гамбурзі, Штетіні, Берліні.

Представлені там головним чином Німці й Швайцарці. Руських немає. Українців двох: Глущенко й Бабій.

Вистава має величезне значіння й такий самий успіх.

Часописи всієї Німеччини обмірковують цю виставу. Загальна думка, що настає нова доба в малярстві.

Переглядаючи газети, радію з великого успіху М. Глущенка. Він, як найбільш характерна індивідуальна постать виставки, поруч з Діксом, Гроссом, Северіні. Енергія цього мистця й молодість — йому всього двацять пять років — давали мені разураз певність писати про його, що його імя буде одним з провідних імен сьогорого молодого

Вистава Глущенка два роки тому назад у Берліні була великим успіхом не тільки мистця, але й українства, про що писали такі імена, як д-р Озбори, професор Глязер, д-р Донат і т. д.

В 1925 році Глущенко виступає в Осінньому Сальоні в Парижі. Знову успіх, скрізь критичні статті, мистецькі журнали Франції та Італії містять фотографії його головної праці в Сальоні („Процесія").

Одночасно в листопаді Глущенко улаштовує свою збірну виставу (36 праць) в одній з передових галерій Парижа. Головний редактор двох передових мистецьких журналів Парижа Фельс пише в передмові до його катальогу: „Він — передовий мистець Парижа; тільки велика талановитість може дати такі праці, такі точні композиції, що їх можна поставити поруч з Мемлінгом і Клуе".

Численна критика ішла поруч з успіхом його виставки. Шарепсоль, один із видних критиків Парижа пише: „Глущенко один з найкращих мистців, що за останній час прислав нам Схід".

Фельс у „Новій Літературній Газеті" каже:

„Глущенко один з молодого покоління мистців, для якого одкрито заволодання Парижа".

Гросс у газеті „Вечір" дивується з такої молодости й одночасно з такої вмілости та глибини.

Анальогічна критика в багатьох газетах й журналах в супроводі фотографій праць мистця.

Вистава мала відгук і за кордоном: в Берліні й Римі.

Студіюючи праці Глущенка, стає ясним його значіння. Кольосальна технічна досконалість, вироблена студіюванням „з побільшуючим склом у руках" картин старих майстрів, як каже про його Боредлі в одній із своїх статтей.

Лаконізм вислову, продуманість до кінця найдрібнішої деталі і барвистість плями.

Композиційна урівноваженість, кольоритність в трактуванні Сезана і Брака.

І головне, що рідко трапляється: гармонійна повязаність лінійних і фарбових факторів, без взаємного ушкодження. Ця гармонія дає незабутне враження його праць оригінальних і глибоких.

В січні Глущенко улаштовує в Берліні виставу найбільш цікавих Українських і руських малярів. Пізніше можна сподіватися, його вистава буде і у Празі, де його тоді побачуть і Українці.

Переклав В. В.

Париж, 12. грудня 1925.

Радянська Україна.

Життя Т. Шевченка на екрані.

На Україні приступили до виготовлювання фільму, який відлав би все життя та історичну добу Т. Шевченка. Сценарій фільму укладають М. Ю. Панченко і Бузько. Перший з них Панченко є співробітником при катедрі історії української культури в Харкові. Дня 20. грудня виголосив він виклад про „фільм Т. Шевченка". В ньому він зазначив, що сценарій до названого фільму це перша спроба обєднати весь літературний, історичний і побутовий матеріял, що відноситься до життя та діяльности поета. Перед написанням сценарія автори використали весь матеріял Шевченкової доби і всю його творчість. Велику допомогу в цьому напрямі дали авторам київський, полтавський і инші музеї. Професори спеціялісти знайомили кінорежісера дуже докладно та подрібно з соціяльним середовищем, з якого вийшов Шевченко, а також з тим окруженням, в якому пізнійше проживає. Завдяки усім тим заходам фільм вийшов добре, як запевняє Панченко. Фільм складається з двох великих частин. Дієвих осіб виступає в ньому понад півтора сотні. На екрані виступають усі ті, з ким було звязане життя Шевченка та з ким він стрічався у житю. Починається фільм дітячими літами поета. Кожний важнійший життевий епізод вивели аранжери докладно. Всі написи на фільмі вибрані з творів Шевченка. Фільм призначений для популяризації в широких масах селян і робітників. Крім цього фільму виготовляють ті самі аранжери ще й другий, призначений виключно для дітей. В часі свого викладу демонстрував прелєгент деякі важніші епізоди з життя поета при допомозі уривків з цілого фільму. Фільм матиме безперечно дуже велике виховуюче значіння. (За „Вістями").

Вирів цукру з цьогорічного буряного збору.

Згідно з даними управи цукротресту викопали на Україні в цьому році 30.670 кіріїв буряків. По день 15. грудня доставили до фабрик 28 мілионів пудів, решту підвозять тепер. До 15. грудня переробили фабрики 22 і пів мілиона кіріїв та одержали з них 35.975 тисяч пудів білого цукру. Це виносить 76 відсотків того цукру який сподіються одержати з переробки усіх буряків. До 15. грудня виробили фабрики також 6,200.000 пудів рафінаду, що виносить дещо більше понад третину передбаченої скількости. Всі фабрики України мають дати 26 мілионів пудів рафінаду. („Вісти".)

Участь України на Міляньскій виставі.

На відкриваючійся виставі у Мілляно візьме участь і Радянська Україна. Для її експонатів відвели вже відповідне місце. На виставу висилає уряд експонати українського промислу, вразки товарів, металів, угілля та инших підземних багатств України, а крім цього матеріяли про господарство, катальоги і картограми. („Правда".)

Жидівські таємні школи в Київі.

В Київі відбувся суд над організаторами таємних хайдерів і релігійних шкіл. На лаві обвинуваченых засідало 103 організаторів, а між ними рабін Гросман. Розправа велася на жидівському жаргоні. Споміж обвинуваченых трибунал засудив двох на 6 місяців примусових робіт а инших оправдав. Розправа закінчилася 14. грудня ц. р. („Правда".)

Новий конституційний конфлікт між СРСР. і УСРР.

Між Україною і Радянським Союзом назрів новий конституційний конфлікт. Народній Комісаріят Почт і Телєграфів наказав харківській почтово-телєграфній окрузі прислати до Москви всі архівні матеріяли, що відносилися до професіонального і революційного руху з 1905 р. на території України. Прокуратура України доглянула в тому наказі нарушення конституції Радянського Союзу та суперечність з постановами українського уряду про збирання усіх матеріялів, що відносяться до історії України і тому опротестувала це розпорядження Союзного Комісаріяту Почт і Телєграфів з Москви перед президією ВУЦВК-ту. Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету приписала виконання розпорядження московського союзного наркому почт і телєграфів та повідомила про своє рішення президію Союзного Центрального Виконкому. („Вісти".)

З польських справ.

Фінансовий економічний знавець Американець Камерер, проф. університету в Принстоні що приїхав до Польщі, проведе у Варшаві два тижні. У розмовах з численними державними діячами і при помочі книжок він збере матеріял про природні багатства в Польщі. Його справоздання буде дуже важним, коли не рішаючим у справі американської позички Польщі і становища Америки до економічних польських справ.

Звістки про американську позичку, які повторяє польська преса: буцімто ця позичка буде полагоджена в найближчім часі, не мають під собою реальної підстави. Консорція американських промисловців веде покищо тільки підготовчу працю, щоби познайомитись зі ситуацією в Польщі.

Скарбова комісія радила над зменшенням мясного податку. Дискусія не дала висліду, а скінчилась вибором підкомісії для розглянення справи.

Закон про охорону комірників не має щастя а тими, що мають його референтувати. Дискусія над стриманням підвишок за наєм хати пічнеться щойно 12-го січня. Міністр справедливости Пєхоцкий заявляє, що закон треба перевести згідно з інтересами всіх (!) шарів населення.

Польський уряд має намір приготовити в найближчім часі проєкт закону, щоби у випадках зловживань на шкоду державного скарбу карати винуватців суворіше та негайно. Передбачується за кару навіть конфіскату майна та досмертну вязницю.

Про припинення пашпортових віз поставили на останнім соймовім засіданню посли жидівського кола внесок, доказуючи потребу влекшити комунікацію з иншими державами середньої та західньої Европи. Можна сумніватись, чи докази про такі конвенції инших европейських держав, матимуть який наслідок.

По широкому світі.

Загальне безробіття в Европі висловлюється нині в таких страшних цифрах: у Німеччині півтора мілиона людей, в Англії мілион 102 тисячі, двістадвайцять тисяч в Австрії.

Німецько-польське торговельне порозуміння стоїть на мертвій точці. Німеччина є того погляду, що митові договори не доведуть до нічого путнього, як довго німецькі купці не матимуть законної підстави для своїх інтересів. Щойно 21-го січня Німці передадуть спис своїх домагань щодо мита. А економічний стан обох держав невпинно гіршає.

Радіч, югославянський міністр осоїти, заявив в одній зі своїх промов, що Югославія потрібує конче виходу по Егейського моря. У Греції викликала ця заява велике схвилювання.

Грецький уряд видав заборону друкувати в пресі заяви та тексти промов республиканців про політичний стан у державі. Одночасно з цим обмеженням свободи слова припинено два опозиційні денники.

У Варшаві почав наради зїзд незалежної соціялістичної молоді.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Комісія трьох.

Дня 31. XII. утворено комітет трьох, ціллю котрого є опрацювати для уряду пляну зміни устрою головної адміністрації. До комісії входять: був. нам. Бобжиньский, сен. Кашніца і сен. Скульский. Комісія почала вже урядування.

Конференція Чемберлена в Мусоліні.

„Трібуна" пише, що стріча в Раппало наступила з ініціятиви англ. мін. загр. сп. Чемберлєн і Мусоліні торкнулись у розмові східних справ, м. и. турецько-рад. договору. Обговорювали теж положення на Балкані, у звязи з відвідинами турецького мін. загр. справ у Білгороді. Признали, що Італія з усіх держав може найкраще слідкувати за подіями на Балкані і пильнувати, щоби там не вміщався який край у вн. справи другого. Англійська преса зазначує, що в розмовах Чемберлєна з Мусоліні ствердженo, що оба уряди можуть приязно співділати у ріжних справах европейської політики. Справи італ. довгу в Англії не торкались. Обговорюватиме її лише канцл. скарбу Чорчіл із італійським міністром скарбу Вольті, котрий має приїхати до Льондону з італ. місією. Переговори обох уповажнених сторін ітимуть без участи Чемберлєна, котрий побуде ще якись час на континенті. Соц. „Денли Геролд" пише, що найважнійшою справою конференції Чемберлєна з Муссоліні було утворення англійсько-італійсько-грецького союза. Італія й Грецію хочуть вести тепер агресивну політику супроти Туреччини. Італія за попертя Англії проти Туреччини жадає корисного договору в справі довгів, вільної руки в півд.-зах. части Малої Азії, експансії в Арабії. Греція шукає відшкодувань у Туреччині і Малій Азії.

Чемберлен приїде до Парижа.

У повороті з Італії Чемберлєн задержиться в Парижі, щоби обговорити з Бріяном ріжні справи, м. и. вислід переговорів із Мусоліні.

Азійський Союз Народів.

Радянсько-турецькому договорові рад. політичні кола приписують велику вагу. Вважають договір основою азійського Союза Народів, який буде противагою европейського Союза. До того Союза ввійшли би Араби, Індуси, Китайці й Монголи.

Бріян відкинув предложення Абд-ель-Кріма.

Мін. загр. справ Бріян відмовився прийняти Абд-ель-Крімового делєгата для мирових переговорів, англ. кап. Конінга. Віцедиректор мін. загр. справ на поручення Бріяна пригадав Конінгові, що його вже в Мароко повідомлено про те, що Франція як союзниця Еспанії, окремо переговорювати не може. Переговори можуть відбуватися лише між уповажненими Рифанців і відповідно викваліфікованими заступниками Франції й Еспанії. Коли ж Конінг таки приїхав до Марсилії, тут йому вдруге заявили, що в Парижі може явитися хіба приватно. Тому Бріян жалує, що не може сповнити просьби Конінга й бачитися з ним. — Французькі війська перейшли до офензиви в двох місцях і зайняли Мєлілю. Біля Каза Рифанців побито. Одно плем'я від Абд-ель-Кріма перейшло на французький бік.

Не дайтеся звести,

при домішці до кави рішая не ціна, але видайність виробу! Правдива „Франк-а" в скриночках виключая цею маркою, що через свою недосяжиму видайність всі загально її любіять і воліють. Є дуже ощадною і дешевою в ужитю

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 8·70 — 8·72 канад. дол. 8·50 — 8·52, чеські кор. 0·25·00— 0·26,00 лєї 0·4·50 — 0·4·75, франки фр. 0·29·00 — 0·30·00, фр. швайц. 1·68—1·70, англ. фунта 40·00 — 41·00.

Золото. 20 кор. 32·00 — 32·50, 20 франк. 28·00—28·50; 20 марк. 37·00—38·00; 10 руб. 42.00— 43·00.

Срібло. Австр. кор. 0·68·00—0·69·00, 5 зл. кор. 3·60—3·65, фльорени 1·80—1·85, рубль 3·00 — 3·10, рубель дрібним сріблом 1·50 —1·55.

Збіжжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —,— до —,—, овес гал. 23.50—24·50.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за половину одної новинки „Роздзьобують наше майно".

— **Як наса хорих ошукує своїх членів.** Одержуємо такий лист: Будучи вже довший час хорий на жолудок, пішов я в червні п. р. до каси хорих. Згідно з приписами зголосився я до відповідного лікаря, який мене оглянув, записав ліки та приписав стислу дієту. Я вибрав на лікування якраз час своєї відпустки, щоби мати можність на селі лєкарські приписи ліпше виконати. Рівночасно вніс я на руки лікаря прохання дати мені причинок на виїзд. Лікар прохання взяв, підписав і казав зголоситися перед лікарську комісію. За якийсь час дістаю відмову на причинок. Я роблю відклик до розмовної комісії і там довідуюся, що я був признаний лікарем за здорового. Недуга не жартує. Іду я до д-ра Панчишина, який стверджує у мене нежит жолудка і слабість серця. І на що, питаю оплачується так дорого касу хорих, щоби вона признавала хорих людей за здорових а здорових за хорих? І що ви на те п. Венґльовский, предсідникy розмовної комісії в дні 2 листопада 1925? — *Денис Кучіка.*

— **Моратория для векслів у б. рос. займанщині.** Дня 28. грудня вийшов „Ценник законів польської республики" ч. 127 (Dziennik ustaw), де оголошено розпорядження ради міністрів в 21. грудня 1925 р. про продовження речинців платности за векслі в окрузі апеляційного суду в Люблині. В тому розпорядженні термін представлення в суд векслів, виданих 1. листопада 1915 р., продовжується до 1. липня 1926 р. До цього додано, що до Люблинського апеляційного суду належать українські землі Волинь і Холмщина. *По сол. Б. Козубський.*

— **Неправдива вістка.** Львівський тижневик „Рада" подав недавно неправдиву вістку, що митроп. Шептицький повернув до Львова 24. грудня 1925 р. Це випереджуюча поворот митрополита вістка має той наслідок, що священики приїзджають до Львова на авдієнцію до Митрополита. Ще раз зазначуємо, що митрополит покищо не вернув. Коли це станеться, ми оповістимо про це наших читачів.

— **Тютюн подорожчав,** а саме папіроски від штуки коштують у сотиках: Сфінкс 10 с., Дамес, Каіро по 9, Аристон 7 і пів, Пані 7 і пів, Єгипетські, Мадеї по 6 і пів; Ерго 5, Фервор, Маде, Клюб, Плоскі, Президент по 4 і пів, Гран-Прі, Сюпєр, Варшавські по 4, Дамські, Медіюм по 4·3, Аллєті, Кавалєр, Маркіз, Мері по 3, Ароматика, Мазур, Орел, Рапіо, Ковбой по 2 і пів, Інспл. Поморські

Лех. Янкес по 2. Соколи і Ванда по автора сот. Тістова до папіросок ціни в кільограмах та золотих (курці мусять самі перераховувати на 25 грам. пачки!) Кір 88 зол., Ксанті 75, Найдобірніший султенський 64, Найдобірніший македонський 50, Найдобірн. турецький 45, Добірний турецький 30, Середній турецький та королівський 25 зол. 50 с., Кресовий 20, Махорка 9, Краєвий 5 зол. 20 с., Жінка 2 зол.

— **Музичний вечір** присвячений творам Й. С. Баха відбувся в Станіславові 26. м. м. уладжений Музичним Інститутом ім. Лисенка. В програмі були фортепіянові твори, скрипкові й сольоспіви виконані учителями Інститута (п. Лагодинська і пп. Мандичевські) та учениками (Островерха, Аксентіяка і Лепкий). Реферат про Баха відчитав дир. Інституту Ос. Залеський. Подібно як у минулих роках так і цього року Інститут задумує уладжувати частіше подібні музичні вечері для обзнайомлення публіки з музичними творами визначних композиторів та для розбудження музичного життя.

— **Вилятий архімандрит.** У православній церкві у Вільні, при монастирі св. Пуха, святочно проголошено екскомуніку бувшого архимандрита Морозова, який перейшов на католицизм.

— **З львівської криміналної хроніки.** Новинка про таємне самогубство асистентки дентиста д-ра Данка, передана вчора, могла би вже розрости до величезної статті. „Газета Поранна" присвячує цій справі дві сторінки, опрокидуючи загальний погляд про самогубство і домагається пильного слідства для розслідження смерти асистентки Сирковської. Часопис цей стверджує, що д-р Данек був уже у Львові, коли асистентка застрілилась (а не у Варшаві),—далі, що після її смерти довго не повідомляли поліцію, — що час, коли мав вистріл є сумнівний, що поліція тіла померші і револьверу не вказує на самогубство,— що в торбинці Сирковської найдено всі золоті предмети дароване їй д-ром Данком, а в д-ра Данка колекцію її інтимних фотографій, факт, який потверджує інші дані про його роман з нею і т. п., і т. ин. Ще одна матеріял до процесу, в якому суд легко найде винуватців. — Одночасно згаданий часопис приносить революції про „клюб гомосексуалістів у хаті відомого у Львові львовянся М. Рахлевича, що носить титул „професора". Рахлевич був уже раз обвинуваченій в організації такого клюбу, але з огляду на надто велику скількість членів з аристократії, що входили в гру, його не судили. Його обжалують на полиції його служниця, 22-літня сільська дівчина, від трьох літ жертва його ненормальної пристрасти. Оповідає про орґії у цій хаті. Рахлевич, щоби ритуватись, обвинувачує зі свого боку служницю у сценах ласощів. Цікаво, чи він саме вживався. Його служниця зневажила його публично, кинувши за ним камінем. Рахлевича знають у Львові як власника приватної колекції костюмів на маскаради і колишнього організатора аристократичних балів.

— **Самогубство Єсеніна?** Польська преса повторяє звістку з Москви про самогубство відомого поета Сергія Єсеніна. Ближчі подробиці про цю смерть невідомі.

— **Европейські Амазонки в Китаю.** Генерал-губернатор Мандшурії, маршалок Чанг-Тсо-Лін, прийняв до свого війська білоруських дівчат-утікачок, які утворили окремий корпус. Озброєні в кріси та гранати вони прибрали назву „безстрашних". Позбавлені засобів життя, вони віддаються до своєї служби як до професії. Їх командантом є також дівчина, рід якої: з коротко стриженим волоссям. Вони пішли на фронт проти військ Син-Чуан-Фанга.

— **Китайські реформи.** У країні таких революцій як Китай, де голови літають як яблука, одно форма жіночих ніг не змінюється. Китаянки надалі хотять мати якайменші ножки і зав'язують їх знаному, приноючи природний їх зріст. Це розлютило генерала Ліо-Чі, губернатора пекінської округи. Він видав наказ, в якім читаємо: „Вашання ніг не існує ніде на світі. Воно є ганьбою нашої нації. Жінки змалку терплять у нас з цієї причини страшні муки, а коли є старші, є каліками... І тому наказую від нині, всім старшим та молодшим жінкам скинути пута зі своїх ніг, а молодим забороною вязати свої ноги. Коли цього наказу не дослухають, буду немилосердим у використанні кари..." Китай бореться з традицією повязок жіночих ніг, Туреччина з традицією фезів, тільки ми живемо в ідеальнім світі гармонійної згоди, де всі традиції одягів заступає щорічна мода, якої всі мужі та жінки слухають покірно.

— **З кіна.** Кіно „Коперник" та „Марусенька" почали нову Сильвестрову програму фільми „Дама в масці", архітектору паризької кінем. фірми „Альбатрос", з відомими артистами в головних ролях: Наталею Коваєнко, М. Римським та М. Колімон. У фільмі змальовані всі нюанси кешкомісього еротичного життя від інтерію до брутальности.

— **Різдвяне число „Свободи"** появилось у подвійному обемі з різнородним інтересним змістом, на який зложились: Різдвяні [illegible]. — Вселенна веселася. — Голос „Просвіта" в 1925 р. — Українська громадо! — Політика визиску і експльоатації. — Крутиня шляхами. — Часи міняються. — Сни над Святий вечір, оповідання. — З історії Різдвяного свята. — Не марнуймо грошей! — Становище України в Радянському Союзі. — Одна (вірш). — Самі собі. — Різдвяні звичаї та віруванія у Гуцулів. — Загальні збори Тов. „Просвіта". — Новий закон про збори. — Як відбудовували край. — Що' чувати у світі. — Засуд у процесі покутських селян. — Віденський шум. — Як Мати Божа втікала до Єгипту (народня легенда). — Новинки. — Дописи з краю. — Число прикрашене гарною різдвяною ілюстрацією.

†

Поминальне Богослужения

за упокій душі бл. п.

д-ра Омеляна Огоновського

б. професора львівського університету і всіх померших членів Його родини відправиться в Успенській церкві у вівторок дня 5. січня 1926. р. о год. 9. рано, на котре запрошує

Родина Покійного.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митковича.

Немирів. Сала читальні „Просвіти".
2.I. „Воскресеніє".
3.I. „Вія".
4.I. „Вихрест".
5.I. „Маруся Богуславка" (прощальна вистава).

Рава руська. Сала „Сокола".
7.I. „Вія".
8.I. „Дні нашого життя".
12.I. „Маруся Богуславка".
13.I. „Лісова пісня".
14.I. „Ніч під Івана Купала".
15.I. „Чорна пантера і білий медвідь". 8—?

Членські вкладни до Українського Кр. Т-ва опіки н. інвалід. у Львові збиратиме від 1.I. 1926. п. Д. Козій за окремою повновластю. 1081a) 2—3

Памяти Олександра Мишуґи. Підписавшись зредагувати памятному книжку в честь визначного українського артиста й мецената, пок. Олександра Мишуґи, прошу всіх тих громадян (ок), що можуть написати спомини або статті на тему мистецької чи філянтропійної діяльности заслуженого Покійника, надсилати бажані матеріяли на мою адресу. — *Із. Німчук*, ред. „Діла".

Оголошення. На підставі постанови бувшої Управи Культурно-Просвітнього Кружка в таборі в Йозефові ЧСР. з дня 1. травня 1925 р. подається до прилюдної відомости ось що: Окрема Комісія для провірки крамниць Культурно-Просвітнього Кружка знайшла при провірці в днях 21.—27. квітня 1925 р. книговодство сих крамниць у цілковитому занедбанню і нагаді зі значними похибками й недопустимими поправками, — та стверднла, що управитель крамниць п. Антін Хухра, родом із Дмитрович, мостиського повіту, не зважаючи на кількакратні уміщення бувшої Управи та Контрольної Комісії К. П. К. виконував у послідному часі свої обовязки нельми неточно й несолідно на шкоду майна Культурно-Просвітнього Кружка. З уваги на се управа К. П. К. звільнила п. Хухру А. з днем 1. травня н. р. зі становища управителя крамниць та вирішила пригласити се прилюдно задля остороги. В Йозефові, дня 24. грудня 1925. За Ліквідаційну Комісію Культурно-Просвітнього Кружка *Володимир Войчак. Корнило Коростіль.* 1039a) 1—1

Звіт із переведеної ліквідації Культурно-просвітнього Кружка в українськім таборі в Йозефові н/Мет. ЧСР. В українському таборі в Німецькому Яблінному та в Ліберці основано в 1919 р. згадано 1920 р. Культурно Просвітні Кружки, які після переселення обох згаданих таборів до Йозефова в 1921 р. злилося в один Культурно Просвітній Кружок (К. П. К.), зберігаючи статут Кружка заложеного в Ліберці. Згідно з §. 12. цього статута на випадок розвязання Кружка, майно його мало перейти українським установам в краю а саме: Науковому Т-ву ім. Т. Шевченка, Т-ву „Просвіта" і Українському Педагогічному Товариству. Коли отже чсл. міністерство народної оборони (М. Н. О.), якому тоді Український Табор в Йозефові був підчинений, розпорядком ч. 623553/43 з дня 13. X. 1923 зарядило розвязання табора, тодішня управа К. П. К., бажаючи зберегти культурні надбання табору, та не маючи з огляду на тогочасні відносини змоги переслати свого майна згаданим красвим установам, рішила в порозумінню з ними передати його покищо у переховання Ректоратові Українського Університету в Празі, щоби відтак у догідний час перевезти це майно до Львова. В тій цілі вивезено до Праги орн кінці 1923 р. ось які предмети: часть книгозбірні (4.925 томів), часть архіву, фортепян, шоферські приладдя та погрудди. Міжтим чсл. влада приняла ліквідацію табора, а вслід за цим управа К. П. К. закинула решту майна в таборі до вжитку його жителів. Весною 1925 р. зарядило чсл. міністерство закордонних справ окончане розвязання табору в Йозефові. Вслід за цим підписана Ліквідаційна Комісія К. П. К. в порозумінню з краєвими власниками майна, себто Наук. Т-вом ім. Т. Шевченка, Т-вом „Просвіта" й Українським Педагогічним Т-вом перевела ліквідацію майна К. П. К. як слідує: І. З майна, зложеного в Празі, вислано дня 1. VII. 1925 книгозбірню Т-ву „Просвіта" у Львові, погрудди і частину шоферських приладів Українському Педагогічному Т-ву у Львові, (останню частину цього приладдя визначив Ректорат Українського Університету українській Село-Спілці в Празі для ведення шоферських курсів в Празі і Подебрадах); фортепян продано на припорученим Українського Педагогічного Т-ва за суму кч. 800 Т-ву „Просвіта" в Моравській Острави. Щодо театрального майна — то його передано в 1924 р. за згодою Т-ва „Просвіта" „Театральній Дружині ім. І. Франка" в Йозефові, яке то Т-во за нього перед власником відповідає. II. З майна залишеного в таборі вислано дня 3. VIII. 1925 Т-ву „Просвіта" решту книгозбірні (8.018 чисел), машину до писання, цикльостиль та канцелярійне приладдя; Українському Педагогічному Т-ву у Львові все спортове приладдя (для Т-ва „Сокіл-Батько"), шкільну книгозбірню та шкільні прилади, вотч, скіоптикон з діяпозитивами, діточі забавки та все фотографічне майно крім камір, які переходять до Музею Визвольної Боротьби України в Празі на власність музею Наук. Т-ва ім. Т. Шевченка у Львові. Крім цього вислано вже дня 13. VI. 1925 р. Українському Педагогічному Т-ву у Львові всі музичні смичкові інструменти, що належали до К. П. К., а Музичному Т-ву ім. Лисенка у Львові смичкові інструменти, зроблені членами Української Громади полонених старшин в Касіно (Італія). Увесь архів К. П. К., якого покищо не можна перевезти до краю, перебрав за згодою власника Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові на переховання Музей Визвольної Боротьби України в Празі. Суму кч. 1.000 (тисячучшістьдесять), переданну К. П. К. в Йозефові Просвітним Кружком в Ім. Яблінним, як касиєр, зложет поодинокими особами за визначені книжки, вужито на закупно нових книжок до книгозбірні, після того, як ніхто по зворот цих касиєр протягом 2-ох літ не зголосився. Одночасно подається до прилюдної відомости, що підписана Ліквідаційна Комісія К. П. К. вішила на своїм засіданню дня 4. VIII. 1925 відступити всі вірительности К. П. К. в Йозефові на фонд „Рідної Школи" у Львові, та взяває усіх должників сплатити негайно должні суми цьому фондові. Тому, що заповіджений цілковитого занесення Українського Табора в Йозефові досі не переведено, та з уваги на теперішні незвичайні обставини, витворені постепенною ліквідацією табору, які не дозволяють на утворення нової культурно освітної установи на місце бувшого К. П. К., виявилася пекуча потреба, щоби Ліквідаційна Комісія К. П. К. після переведення вище зазначених завдань продовжувала свою діяльність в таборі задля заспокоєння необхідних культурно-освітних вимог табовян, як не менше для доповнювання свого архіву. Потрібних на те грошевих засобів достарчає залишена покищо крамниця К. П. К., про якої ліквідацію свого часу проголоситься додатковий звіт. — Йозефів, дня 25. грудня 1925. — Ліквідаційна Комісія Культурно Просвітнього Кружка в українськім таборі в Йозефові ЧСР.: *Іван Байґерт* в. р. голова, *Володимир Войчак* в. р. пісар, *Корнило Коростіль* в. р. член Л. К. 1039 1—1

Дрібні оголошення.

КУХАРКУ-ГОСПОДИНЮ, обізнану з всякими домашніми роботами, негайно прийме семітний лікар на провінції. Зголошення з поданням услівій до Адміністрації „Діла" під „Кавалер". 1032 2-3

БЖІЛЬНИЙ МІД під гарантією першої якости в 5 кілевих пушках по 15 зол. 25 сот., 10 кілевих по 29 зол. 40 сот. з опакованнем і оплачено висилає Іван Янчишський і С-ка Городище п. Козлів. 1028 2—3

Всім приїжим до Львова до відома!

ПЕРШОРЯДНА РЕСТАВРАЦІЯ

РОЖІ ФЛІССЕР

Львів при вулиці Ягайлонській ч. 11.

Смачні снідання, обіди і вечері з великим вибором страв як також богато заосмотрений буфет. Найліпшої якости краєві і закордонні напитки, які спеціяльно поручається на свята.

1040 Просимо зайти і переконатися, що ціни дешеві. 1—1

ПРОФ. ДНІСТРЯНСЬКОГО прошу о звідомлення, що сталося з моєю віолінкою з дня 10.X. 1925. Т. Ц—ч. (ad Beautheatshow). 1034 1—1

КАЛЄНДАРИК „РУСАЛКА" на 1926 рік, гарно печатаний в 2-х красках вже продається. (Ціна 6 центів). Замовляти: А. Окіпнш, Львів, Кадецька 4, 897 11-15

МІД патоку, власної пасіки, чистий, правдивий без домішки під гарантією в 5 кіл. блящанках оплачено по ціні 16-25 зол. висилає Евген Білинський, Збараж. 498 4-8

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Найбільше добірні і найбільше улюблені дарунки на

1041 **ЯЛИНКУ**

можна набути тільки в богато заосмотренім складі

ПЕРФУМИ, КОСМЕТИКІВ і ТОАЛЄТНИХ ПРИЛАДІВ

Богдан Богоєвич

Львів, Гетьманська 6.

Для приїзних до Львова поручається

Готель „SAVOY"

ВУЛ. СОВІСКОГО 7.

Ціни низькі, сталим гостям значний опуст. Відчиняє також на довший час на дуже 1037 корисних услівях. 1—4

Ти питаєшся чом сум
Глядить з-за моїх вій?
Вигертий плащ, старий костюм,
А деж золотий стрій?..
Кажуть сусіди: в ринку дех
Там „Регулятор" є,
У него Львів збирається весь
(На сплати теж дає).
Усе, чого бажаєш душ
Про що у сні Ти мрій
Гей чоловіче, чи Ти пиш,
Чи Ідемо у Львів?..

965 1-1 (РИНОК 43.)

Музичні інструменти

для учнів і аматорських кружків під гарантією поручає краєва фабрика

ФР. НЄВЧИК

871 **Львів, Городецька 2 б).** 10-10

На заінчення Ювилейного Року св. Йосафата!

Образки св. Йосафата і Володимира Вел. малі 10 сот. (сотка 8 зол.), більші по 25 сот. (сотка 20 зол.) кисти артиста маляра П. Холодного висилає оплатно при замовленню двох соток Управа Церкви Успення Пр. Д. М. (Волоської) у Львові, III 1027 вадня 9. 2—3

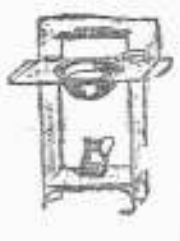

КУХОННЕ НАЧИННЯ

алюмінієве і емальоване

столове накриття Альпака. — Лінна заліза і блящани

поручає в найкращих виборах

МАРІЯН КОСЬЦЮН

Львів, Чарнецького 1036 2-

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10

Ч. 3 (10.678). Львів, неділя 3. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hluboczek wi Вп. Софія Дзедзик Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·30 зл., Австрії 7·90 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Interpelacja posła S. Chruścielnego i tow. do panów ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych w sprawie konfiskaty ukraińskiego dziennika „Dilo" we Lwowie.

Państwowa prokuratorya we Lwowie skonfiskowała artykuł pomieszczony w nr. 283 (10.666) ukraińskiego dziennika „Dilo" z dnia 18. grudnia 1925 pod napisem „Z kartek nor" następującej treści:

З кертичних нор.

I.

Віддавна йде наступ на наш моральний фронт. Віддавна всі темні сили при допомозі всяких креатур і „політичних" кертичів силкуються добратися до нашого селянства, щоби дрібними обіцянками господарського характеру зломити його моральну міць, розбити його етичну силу, роздавити і так морально обдерте запрягти до свого воза, як німу тварину. А ведеться той наступ усіми можливими і неможливими способами і засобами. Брехня, наклеп, інсинуації, обіцянки допомог, подачок, перекупство, заклинання, — все те використовується, щоби тільки осягнути намічену мету, щоби в кожному селі утворити свої „ячейки", щоби нас роздвоїти, пустити брата на брата, щоби відірвати селянство від своєї інтелігенції і таким чином над ним всевладно запанувати.

Чи треба пригадувати передвоєнні спроби і заходи подольщаковшехпольської „Ради Народової" і видаваного нею під „редакцією" ославленого В. Демянчука „Руского Селянина"? Та перед війною був тільки один Демянчук, а від 1919 р. намножилося їх безліч. Як кертиці зі своїх нор або як щурі з каналів суспільного життя повилазили вони на жир. Забувши на людську гідність, а нераз і на своє минуле, ласі на наживу, кидалися вони на моральне цінний моральний фронт нашого громадянства, в першу чергу нашого селянства. Бож їх хлібодавці ставили їм як conditio sine qua non відірвання селянства від інтелігенції, підчинення його своїм впливам і наказам, перетворення його в сліпу, темну масу, пригожу на поживу для розросту польщини. Адміністрація, „організації народові", дефензива і вітосівці подали собі руки, щоби той моральний фронт нашого селянства зломити.

Всі рептильки, як „Пробій", „Основа", „Рідний Край", „Хліборобська Правда", „Радикальний Голос", „Право Народу", „Нове Діло"*) — всі вони тільки обріхували інтелігенцію, по святотатськи обкрадали з чести народніх діячів, обіцювали всякі блага від „сильних світа сього", щоби тільки розбити наш одноцілий фронт. Демянчуки, Терлецькі, Курдидики, Лаврухи, Ількови, Залуцькі, Ольхові, Яцкевичі та й инші закаптурені „робітники на ниві деморалізації" творили ту пробоєву чорну сотню, яка мала розбити селянський табор.

Одначе всі вони в короткім часі мусіли відійти в глухе забуття, бо народньо-селянський фронт не подався. Та вороги нашого народу не втратили ще надії на осягнення своєї мети. На місце одних найманчуків, яких вважали недовидними, поклікали старого, досвідченого Даниловича. Цей колишній світоч радикальної партії, один з її основників, довголітніх духових провідників, збожеволів на старість. Кажемо: збожеволів, бо тільки тим можна пояснити собі його теперішню деморалізаційну ролю. Від всіх попередних „цебютантів" — правду кажучи — не багато можна було вимагати, (хіба крім одного Мих. Яцкова, який — на жаль — в своїй легкодушности й етичній заплутаности, покритий цвілю специфічного польонофільства, зведений на манівці покутними „Мефістофелями", так марно процидрив своє ім'я і своє культурне надбання), але до Даниловича мусять бути приноровлювані инші вимоги й инші критерії.

Цеж не заулковий тип, видобутий зі суспільної пори, але діяч, колись носій великих ідей. Злочинне потоптання праці цілого життя, наплювання на всі ідеали, які колись мусіли бути зорею в його діяльности, вислугування тим, що зі залізною послідовністю нищать основи нашого національного життя, — це справді тільки острий прояв ненормальности, очевидне божевілля. Але та ненормальність тягнеться від 1919 року.

Сев. Данилович це не припадковий тип, що у війні затратив свідомість добра і зла, що в самій війні мав притуплені змисли на все додатне, а приймав тільки все лихе, морально вбийче, вкінці це й не молодик, якого повалила нужда і бажання легкої наживи, тільки це людина, яку обійшла справжня війна, розмірно заможний адвокат, старий, пригнічений літами і сивиною. Перед ним не відкривається вже можливість експіяції, направлення лиха, тільки він зійде в могилу, заплямований важким злочином деморалізації й народньої зради. Чи йому не жалко свого минулого, чи він не має пошани до свого сивого волоса, коли вже не до чого иншого, чи вкінці ніхто з близьких йому людей, рідні і б. приятелів не має сили здержати його перед моральною пропастю, в яку намагається він затягнути наше селянство?

Центром хлібоїдства став тепер Станиславів, відбираючи ту „честь" Коломиї. Там виходить "Селянський Прапор", там є політична резиденція Даниловича, там збиралася його гвардія і його закаптурений штаб. Хлібодавці признали, що всі попередні наступи на моральний фронт нашого селянства були невміло і незручно ведені ділєтантами, тому висунули на чоло старого практика, наказуючи йому повести рішучу атаку. Одночасно ця акція не є відірвана, вона не розтягається на саме Покуття, тільки обимає всю українську національну територію під Польщею. Фронт поділено на окремі секції, відвідуючи схіяну Волинь от. Оскілкові, західну Волинь Горемиці, Холмщину й Підляшя пос. Антонові Васильчукові, а Галичину Сев. Даниловичеві. Всі ті секції селянського фронту віддавна обстрілюють, менші отамані від деморалізації вже пробували атаки, вже відбув свій зїзд Оскілко й Горечика, вже скликував „господарську нараду" Ан. Васильчук, а тепер підготовляє Данилович зі своїм штабом генеральний наступ. А й штабу можна йому „позавидувати". Крім репрезентанта румунської сігуранци і польської дефензиви, виступають там представники ріжних професій. Перед кількома днями признався перед одним з громадян о. Амброзяк, що він належить до редакції „Сел. Прапору". На скільки нам відомо, цей о. Амброзяк, людина пережерта важкою недугою, алькоголік, судом признаний невідповідальним за свої вчинки, є суспендований в станиславівській дієцезії. Тепер — по його власним словам — за польські гроші займається він ширенням „ржондової унії" на північно-західній українській національній території та „редагуванням" хлібоїдської газетки в Станиславові.

І цей то штаб під проводом старого Даниловича скликує на 30. січня 1926 „Селянський конгрес", щоби проломити і зломити моральний фронт нашого селянства.

З огляду на те, що таке обмеження свободи є суперечне з арт. 105 конституції польської республіки та є грубим шикануванням української преси, підписані запитують пп. Міністрів:

1) Чи їм відомий є наведений факт?
2) Чи пп. Міністри схотять повчити підчинених собі функціонарів, що таке надужиття урядової власти не причиняється до зміцнення правовости?
3) Чи пп. Міністри схотять перевести в тій справі слідство, покарати винуватців і припинити переслідування української преси?

Підписи.

Варшава, 28. грудня 1925.

Вжесня і „креси".

Пригадна згадка.

В. Серошевский в своїм описі шкільництва на Волині вказав тамошнім учителям з докором на Вжесню. Це подія з перед звиш двацяти літ, коли пруські шкільні органи в народній школі у Вжесні (Wreschen) дуже брутально поступили з польськими дітьми і учителями. Поляки піднесли за те величезний крик не тільки в самій Німеччині, але й за границею, особливо в Австрії в парляменті, і збирали складки на жертви прусської брутальности. До тих складок причинилися й инші Славяне, найбільше з антагонізму до Німців. Українські посли, котрі не стояли в супротивности до Німців, бо до того не мали ніякої причини, а навпаки вели гостру боротьбу з Поляками, однакож, кермуючися почуттям справедливости і людськости, зробили також грошеву складку і передали її з висловами співчуття „Польському Колу". На це й дістав наш парляментарний Клюб від Кола отсе письмо, писане рукою його секретаря В. Яблоньского, а підписане презесом Яворским. Письмо це мною у себе в приводжу його буквально на пам'ятку сучасному й грядучому поколінню.

Jaśnie Wielmożny Pan Julian Romańczuk, Prezes klubu ruskich posłów we Wiedniu.

26. XI. Jaśnie Wielmożny Panie!

Imieniem Koła polsk. przesełam na ręce JWPana dla Klubu Szanownych posłów Ruskich wyrazy podziękowania za szczodry dar na rzecz dzieci skazańców Poznańskich.

Z głębokiem poważaniem

Jaworski,
Prezes Koła polsk.

Uwag żadnych robić nie chcę.

Юл. Романчук.

По широкому світі.

У правничій комісії німецького парляменту радили над внеском соціялістичних послів, щоби скасувати параграф карного закону щодо зїгнання плоду. Внесок соціялістів не пройшов. В 1923 р. за згаданий злочин відповідало перед судом 4216 осіб, з чого тільки 675 звільнено. 256 осіб засуджено більш як на рік вязниці, а 1444 від трьох місяців до року.

СРСР. не хоче взяти участи в конференції над справою розброєння. Бріян є тої гадки, що мотиви відмови Чічеріна є покищо тактичні, а не сутні.

Кемаль баша заявив на засіданні военної ради, що Туреччина не в силі вести війни за Ірак.

Шість нюйорських банків має намір злитись в один з величезним основним капіталом.

У Фінляндії утворився новий кабінет під проводом Каліо; мін. зак. справ є проф. Сетарляе.

З польських справ.

Польський уряд через свого заступника польського амбасадора у Парижі, підписав з Францією чотири умови, а саме: в консульських справах, щодо взаємної видачі злочинців, пересилки судових візвань та правної помочі.

Польща зможе переслати через Румунію дві тисячі худоби, коли виконає ветеринарійні приписи.

Мін-ство освіти дозволило Жидам у середніх школах стриматись у суботу від писання, рисування та ручних робіт.

У Лодзі тисячка безробітних демонструвала перед будинком воєводства і вислала до воєводи делегацію в справі підмог для бідних. Юрба поводилась несупокійно і поліція мусила її втихомирювати.

Міністерство внутр. справ, з огляду на ощадність відкликало проектований спис населення на Гор. Шлеську та Віленщині.

Арештували директора філії польського промисл. банку у Кракові, Філіпого за недозволені фінансові операції.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це національна фортеця, це найвищий захист у добі лихолітній...

*) Навіть від „Діло" підшивалися, щоби вістатися до нас — Ред.

Радянсько-турецький договір.

День 17 грудня 1925, день підписання в Парижі радянсько-турецького договору, стає одною з важніших дат в історії повоєнної Европи, стає незвичайно далекосяглою подією, яка претендує занять рівнорядно-протилежне становище з льокарнським пактом, яка стає зародком згрупування східних держав і азійських народів біля Москви, основоположниці другої Ліги Націй.

Саме того дня, коли в Женеві присуджено Моссуль Іракові, підчиненому брітійському мандатові, в Парижі Ангора віддалася під протекторат Москви, не піддаючись постанові Ліги Націй. Радянсько-турецький договір, підписаний Чічеріном і Тевфік-Ружді-беєм, був несподіванкою для західно-европейської дипльоматії, як рапальський договір в р. 1921 підчас генуенської конференції.

Оголошений в дні 23 грудня м.р. радянською пресою договір, обіймає такі точки:

1) обопільна невтральність на випадок збройного виступу проти Туреччини або СРСР якоїнебудь держави;

2) обовязок кожної з договірних сторін здержатися від всякого нападу проти другої сторони, не приймати участи в жадному союзі чи порозумінні політичного характеру, зверненому проти Туреччини або СРСР. Договірні сторони зобовязуються не брати участи в якомунебудь союзі чи порозумінні, зверненому проти їх сухопутної або морської безпеки, як також не брати ніякої участи у ворожих виступах якихнебудь держав проти Туреччини або СРСР.

3) договір заключується на протязі трьох літ.

До договору додано пояснюючі протоколи, в яких устійнюється свободу ділання кожної з договірних сторін поза трактатовими зобовязаннями та устійнено вірну суть вислову „політичний характер". А саме термін „політичний характер" розтягається теж на економічні й фінансові справи.

З турецького боку повстають конечність заключення цього договору розчаруванням в справедливости Ліги Націй. Мовляв, европейські договори безпеки свідчать про агресивні наміри проти східних держав. Ліга Націй є тільки безсилим орудєм в руках всесильної й загребущої Британії. Своїм рішенням в справі Моссулю Ліга Націй нагадно випила дійсну ціну тих договорів, які нібито мають на меті зміцнити мир і безпеку. Маючи на увазі накалтурену агресивність західних держав, особливо Англії, Туреччина була примушена самочинно шукати засобів безпеки. Радянсько-турецький договір є відповідю на неминучу конечність найти безпеку для Туреччини внаслідок несправедливого женевського рішення.

Французька преса, заскочена цим договором, ширше розглядає його провідні думки і наміри та дійсний його змисл. Радянсько турецький договір є для Туреччини забезпекою проти Англії, а для СРСР, щитом проти Льокарна, яке в Москві уважають новою спробою окружити СРСР. Цей договір має величезне значіння. Він найде відгомін на всьому Сході. В першу чергу він звернений проти Англії. Одночасно цей договір є проявом ворожого відношення до Ліги Націй. СРСР. і Туреччина, заключивши договір, постараються розвивати свої відносини з иншими державами поза орбітою Ліги Націй. Таким чином в деякій мірі відносини всіх держав будуть розвиватися поза Лігою. Особливо широко мусітимуть приноровлюватися цей modus procedendi держави, що сусідують з СРСР. і Туреччиною, як Польща, Румунія, Фінляндія, Латвія, Естонія, Литва, Афганістан, Персія і т. д.

Безпосереднім товчком до заключення радянсько-турецького договору є льокарнські пакти. В наслідок західнього гарантійного пакту СРСР. і Туреччина найшлися в дипльоматичній ізоляції. Німеччина, яка досі вірно стояла при боці СРСР., починає хитатися. Подорож Чічеріна, від Варшави через Берлін до Парижа, якої метою було знівечити далекосяглість Льокарна, не дала позитивних наслідків. З огляду на те виринула конечність спільного ділання СРСР. і Туреччини, загрожених англійськими плянами і обєднаних спільною ненавистю до Вел. Британії.

Новий договір не лише приводить до зближення СРСР. і Туреччину, але одночасно стає вихідною точкою для нових шляхів в сфері східної політики. Без сумніву, Туреччина возьме відтепер живу участь в усіх проявах східних рухів разом з Рад. Союзом. Радянсько-турецький договір є реплікою на льокарнські пакти, які уважаються порозумінням Заходу проти Сходу. Поруч з тим рад.-турецький договір стає зародком будучої Східної Ліги Націй, біля якої зединяться всі народи Сходу, невдоволені женевською Лігою. Спільне ділання обох договірних держав на азійськім терені є величезною небезпекою для Англії і инших кольоніяльних держав. А той терен вже здавна сильно підмінований поведінкою кольоніяльних держав та пропагандою Комінтерну.

Радянсько-турецький договір є відповідю на Льокарно, на рішення Ліги Націй в моссульській справі, на фронт Заходу проти Сходу. Рад.-турецький договір — по запевненням його авторів і договірних сторін — має мирні цілі: створити умови безпеки для загрожених. Одначе без сумніву там завязується вузол нових великих конфліктів, а може й боротьба Европи під проводом Англії з Азією під кермою СРСР.

На соймовій арені.

Інтерпеляції послів з українського клюбу.

1. Посла Чучман і тов. до міністра скарбу в справі надужить та знущань, яких допустився п. Огочко секвестратор скарбового уряду в Кобрині у відношенні до селян Василя Ревоти і Василя Гавриляка з Бухович, Подоліської громади, кобринського повіту.

2. Того ж посла і тов. до міністра військових справ в справі відшкодування для селянки села Берега, громади Вербя, Дубенського повіту за шкоди, які заподіяв 14. полк уланів у часі маневрів з вересня 1925 р.

3. Того ж посла і тов. до міністра внутрішних справ у справі знущань і побиття, яких допустилися поліцісти кобринського постерунку у відношенні до мешканця Кобриня Каменецького Шулія.

4. Того ж посла і тов. до міністра внутрішних справ у справі карогідного переслідування українського Тов-а „Просвіта" в дубенському повіті на Волині. Переслідувань допускається зовсім безпідставно адміністрація.

5. Посла Братуня і тов. до міністра внутрішних справ у справі не виплачування робітникам заробітної плати, якого допускається „Городова Спілка" очевидно польська на Волині.

З міської ради у Львові.

Промова д-ра Ст. Федака.

На засіданні міської ради у Львові з дня 30. м. м., що було присвячене справам буджету громади, промовляв іменем Українського Клюбу радний д-р Ст. Федак. Зараз по перших його словах счинилася в салі засідань буря проти того, що промовець говорив по українськи. Кричали особливо вшехполяки, звертаючись до през. Наймана з домаганням, щоби відібрав д-ру Ст. Федакові голос. Ціла справа була мабуть заздалегідь заінсценізована, бо през. Найман з місця заборонив українському промовцеві говорити українською мовою — в різкому противенстві до дотеперішньої практики в міській раді, де українські радні промовляли свобідно й без суперечив у рідній мові. Після тої заборони виголосив д-р Ст. Федак промову по польськи, яка своїм гірким тоном і ще більш гірким змістом зробила велике вражіння. Подаємо її майже в цілости.

З уваги на те, що мені не дозволено говорити по українськи — казав український промовець, — промовлятиму по польськи, але не тому, щоб я признавав зарядження п. президента справедливими, але навпаки тому, щоби проти цього безправного зарядження урочисто запротестувати і щоби цей протест записався до протоколу. Для мене польська мова не є червоною ганчіркою, як для деяких вельмишановних особників мова українська, але не буду вживати польської мови під примусом, навпаки — обстаю при тому, що мені вільно тут промовляти по українськи.

Довгі роки не допускали тут ані одного члена української народности до радних міста Львова. Коли в 1918 р. увійшло нас пятьох до міської ради, през. Обірек привітав нас дуже чемними словами і висказав радість, що могтиме спільно працювати. Здавалося, що після світової війни надійшла инша ера, що нарешті люде зрозуміють, що найсвятших прав народу — а таким правом є вживання української мови — нарушувати не вільно. І справді від часу, як ми увійшли до ради, всі ми промовляли тільки в українській мові. Правда, часами були перешкоди, бо ось пок. през. Рутовський взивав нас говорити по польськи, але ми завсіди промовляли дальше по українськи. Коли держ. комісаром став п. мін. Стеслович, перервав раз українському промовцеві, пок. о. Т. Лежогубському, але не взивав його промовляти по польськи, тільки заложив заяву, яка — мушу признати — була для нас симпатична. Бо — говорив він — хоч у статуті й регуляміні сказано, що урядовою мовою є польська, то числячися з тим, що відносини змінилися і небавком муситься зминити й регуляміни, і то в напрямі для нас безсумнівно кориснім, дозволяє промовляти українською мовою. З того часу промовляли ми по українськи без найменших перешкод, і ані стеля не потріскала, ані стовпи не завалилися, ані не вийшло з того взагалі ніяке нещастя.

Ми є тої думки, що навіть на основі обовязуючого тепер статуту маємо право промовляти по українськи. Бо хоч у § 32. статуту сказано, що урядовою мовою є польська, чого ми не придержуємося в рефератах, то в другому уступі тогож 32. § сказано, що на українські подання відповідається по українськи. Коли отже вільно писати по українськи і на таке письмо мусить прийти українська відповідь, то чейже не можна мати ніякого су-

В. Старосольський.

„Суспільство".

„La Société", орган „Українського Інституту Громадознавства" під дирекцією М. Шаповала в Празі. За редакцію М. Шаповала в Празі. I—II. Прага 1925.

Появилося перше число журналу, присвяченого соціольогії, ще й до того органу „Інституту Громадознавства". Перше число нового наукового журналу та нова установа, що ставить собі наукові завдання — це булиб відрадні події навіть для суспільства багатого на наукові установи та журнали. На жаль, зміст першого сшитка „Суспільства" викликує перш усього почуття деякої небезпеки. Мається враження, що цей журнал породило бажання показати за всяку ціну, що і в нас є все те, що мають инші, отже і власний соціольогічний журнал та „Інститут", бажання показати це хоч би за ціну якости наукової праці. Таке становище дуже небезпечне. Воно моглоб — якщо найшлоб прихильників — підорвати грунт під працею на науковому полі, бо в науковій праці якість, не скількість мусить бути рішаючим мірилом.

В „передньому слові" означено завдання „інституту Громадознавства" як суто наукові. Тамже читаємо, що „Суспільство" міститиме всі праці, „аби тільки" вони „відповідали вимогам наукової обєктивности". Це програмова заява, — тому не можна не зауважити, що в ній пропущено инші умови „науковости". Обєктивність сама (яка, до речі, все є тільки постулатом, особливо в суспільних науках) не дає ще праці наукового характеру та цінности. Для цього треба ще, щоби метода праці була наукова та щоби праця була науково творча. Читаючи „Суспільство", відноситься враження, ніби то „Інститут Громадознавства" і не ставить для наукової праці отих дальших вимог.

Надруковано в „Суспільстві" три групи праць. Перша з них — це праці чужих авторів: проф. Блеги про сучасну чеську соціольогію", проф. фон Візе „Начерк вибудування науки про суспільні відносини", проф. Чепіна про „застій родинного побуту в суспільній культурі" та д-р Штайнберга про „місце анархізму в лівому народництві". За притягнення цих авторів до праці в українському журналі належиться Інститутові подяка. Друга група — це праці, виконані в українських високих школах, університеті та Господарській Академії. Тут належить праця проф. Щербини про його досліди над світовою сільсько-господарською статистикою, та юридично-догматична праця д-ра Мандрики про „Національні меншости в міжнародньому праві", мабуть трохи перероблена дисертація, на основі якої її автор отримав докторат на празькому українському університеті, (чого не зазначено, хоч вимагає цього звичай). Третя група — це праці членів „Інституту", з одним винятком, це реферати про книжки. Дарма, що вони поміщені в рубриці „обговорення літератури", в них нічого не „обговорено" — в них переповіджено тільки зміст книжок, без ніяких істотних зауважень. Така метода може мати свою цінність, але іноді вона не вистарчає. Так напр. не можна при рефераті про відому книжку Міхельса про партії не згадати про цю „controverso magna", про цю літературу, яку викликала й поява перед двацати роками. Без цього, читач матиме зовсім помилкове та неповне уявлення про стан поставленої Міхельсом проблеми. Там знову, де зауваження є, вони викликають иноді сумніви зі становища „обєктивности". Про соціольогію на Україні напр. каже п. Шаповал в „Суспільстві" що її навчання „широко поставлене" і реферує про шкільні підручники соціольогії на Україні — і тойже автор каже майже рівночасно в „Kölner Vierteljahreshefte für Soziologie", що соціольогія під большевиками „нелєгальна". Це може тільки неясність вислову, але такої неясности треба стерегтися в науковому журналі.

Взагалі поміщення рефератів в книжок в „Суспільстві" — річ корисна. Требаб тільки висловити побажання, щоб цих рефератів було більше, та щоб добір їх не був такий випадковий, як в першому числі „Суспільства". Вониж повинні давати читачеві уявлення про усю працю людської думки в области суспільних наук. Заразом, признаючи корисність таких рефератів, треба підкреслити, що вони не мають значіння самостійних наукових праць. На такий характер претендує зпоміж праць членів Інституту одна тільки стаття п. М. Шаповала „До питання про організацію українських соціольогічних студій". Тому треба спинитися над нею. Її автором директор Інституту, особу якого визнано настільки репрезентаційною, що його прізвище звязано з назвою установи. Його наукový виступ дає право робити висновки про працю в Інституті якого він директором, тим більше, що тема виступу — наукове обосновання організації тієї праці та її програми.

(Продовження буде.)

жіну, що вільно вживати української мови й устно. Тому заявляю, що заяву п. президента, щоби промовляти по польськи, не приймаю доповоки і що дальше промовлятимемо тільки в українській мові. (Голос д-ра Поліщука: А язикова „устава" з 1924 р.?) Скажу вкрай і про цю „уставу", але перед тим дозвольте мені на згадку з часу моєї неволі.

Як мене в осени випустили з арешту, то я ходив усе на тиху службу до костела. Прийшло дати Різдво і я пішов тоді на „суму" (вечірню Службу Божу). Прийшов я, а двері костела зачинені. Здивувало мене це, але надійшов знайомий Поляк і пояснив мені, що католикам не вільно святкувати свят по новому календареві і не можна відправляти урочистих богослужень. Коли я на це обурився і сказав, що це щось нечувана, нечідне й варварське, мій знайомий став мене заспокоювати словами: То, бачите, такий указ, а указ це те саме, що у нас закон, а вже розумієте, що закон треба шанувати й виконувати.

Щож до того пошанування і виконування польських законів, то хочу пригадати, що в 1921 р. вийшов закон про воєвідську автономію і закон про український університет. Обі справи мали бути вирішені до двох років. А хто тих законів не шанує? Цеж найбільші польські патріоти, що не допускають до їх реалізації. А тепер язиковий закон з 1924 р. Так голошено всюди, а вже найбільше за границею, що закон цей надзвичайно поширює язикові права недольських народів. А на ділі виходить зовсім що инше. Тому й на основі того закону маю право сказати, що наші промови в українській мові є вповні оправдані, тимбільше, що вже після введення його в життя промовляли ми тут по українськи без суперечки ради. Отже тим самим є це рішення ради в цій справі.

Зверну ще увагу на одно. Ми все тут промовляли з тактом, спокійно, річево. Всі померші члени ради української народности і такий бесідник з божої ласки, як о. Лежогубський, і така людина сраці й ініціятиви, як директор Нагірний, і такий визначний юрист і знавець економічних відносин у краю, як нотар Онишкевич, і ми, обидва живучі, зарівно промовляли з найбільшим тактом. Пригадаю ще, що по моїй минулорічній буджетовій промові витав нас сердечно радний Щерек. А за те все обидто нас зимною, чи радше ледяною водою.

Не хотів би я боротьби, але мушу заявити, що вчасні і спровоковані будемо й мусимо боронитися, хоч нас тільки двох, і то двох старців. Одначе мушу спитати, чи в теперішніх відносинах і в цій хвилі управа міста, — ну й управа держави не має иншої журби, як затикати насильно уста Українцям? Як так, то вам гратулюю! Не хочу бавитися в сентименти, не буду говорити про братерство, рівність, вільність, скажу тільки одно, що простий розум, себто хлопський, або — скажім — міщанський, розум таких Домбровських, Цюхніньских, Міхальских, ну — й Найманів у власному інтересі не повинен допустити до зовсім непотрібного розтрування суспільної ради і до обурення умів.

Очевидно—історично по такому сумному інциденті говорити не буду. Одначе нехай буде мені вільно зазначити, що хоч минулого року нам неодно обіцяно, то крім більше як нужденної суми 1.000 зол. для ремісничої бурси нічого иншого на українські цілі ми не добились. Навіть суму, визначену на школу ім. Шашкевича, ужито на инші, очевидно не українські цілі, хоч потреби українських установ далеко більше нині ніж пекучі. А в буджеті на 1926 р. нема вже на українські цілі ані одного сотика! Якби так половину суми 400.000 зол., призначеної на удержання кримінальної, політичної, інформаційної і провокаційної поліції, ужито на культурні українські цілі, то була би з цього без сумніву далеко більша користь. Я сердечно бажаю собі, щоби буджет в будучині укладано так, аби служив дійсно для добра міста й цілого його населення без ніякої ріжниці. Так як сьогодня стоять справи, голосуватимемо на знак протесту проти бюджету, в якому зовсім ігноровано потреби українського населення міста.

Жахливі цифри.

Виказ жертв на „Рідну Школу" за місяці жовтень і листопад 1925.

Ч. п.	Повіт	Вплинуло до каси Головної Управи У. П. Т. з громад	в жовтні	з громад	в листопаді	Остало в касі Кружків У. П. Т.*) в жовтні	в листопаді
1	Львів-місто	1	1.640·88	1	2.166·65	222·89	273·70[1])
2	Коломия	2	505·80	1	21·—	351·71	74·09
3	Золочів	1	2·30	2	9·—	719·50	864·67
4	Копиченці					639·98	759·10
5	Долина	2	19·15	2	40·84	283·25	646·78
6	Тернопіль	3	32·65	4	35·25	384·12	515·95
7	Перемишль	5	20·50	2	23·—	895·94	
8	Бережани	6	15·50	1	2·80		648·15
9	Городенка					371·10	273·03
10	Львів-повіт	7	176·47	10	124·84	144·06	51·26[2])
11	Печеніжин	1	3·—	1	10·—	155·36	219·60
12	Рогатин	3	22·30	3	17·—	247·60	96·08
13	Сокаль	5	236·87	3	119·50	15·—	41·30[3])
14	Рава руська	3	45·—	4	129·50	102·90	63·59[4])
15	Жовква	6	215·—	5	117·—		[5])
16	Богородчани	3	255·63	2	50·—		9·61[6])
17	Бучач	8	214·17	5	17·83	9·70	70·84[7])
18	Косів	2	139·40	2	150·30		
19	Підгайці	2	132·—	1	150·—		
20	Надвірна	2	12·—	1	5·—	89·—	134·40[8])
21	Чортків	2	9·—			84·34	158·80
22	Калуш	6	115·—	3	24·—	56·59	24·58
23	Борщів	1	0·20	1	4·—	115·12	76·53
24	Старий Самбір	3	99·—	4	84·70		
25	Бібрка	6	148·10	2	47·95		[9])
26	Тернополя	3	104·—	1	60·—		
27	Зал щики	3	79·—	1	67·—		
28	Збараж	3	18·—	1	54·31	44·60	29·15
29	Станиславів	5	125·30	2	11·—		[9])
30	Перемишляни	3	76·60	1	40·—		
31	Сянік	3	76·50	4	35·10		
32	Мостиска	3	9·00	1	100·—		
33	Любачів	1	5·—	2	14·—	61·52	22·—
34	Лісько	3	48·—	4	51·50		[11])
35	Турка	1	55·—	3	44·—		
36	Березів	7	52·42	6	46·20		[12])
37	Броди	4	15·50	1	5·—		54·10
38	Рудки	3	32·—	4	40·50		
39	Городок				68·70		
40	Сколе	5	18·—	6	47·—		
41	Радехів			1	59·—		
42	Жидачів	2	45·20	3	13·—		[9])
43	Добромиль	2	4·—	2	51·50		[9])
44	Дрогобич	6	32·60	4	19·20		
45	Камінка струмілова	4	15·—	5	33·—		
46	Городиві	3	17·—	4	28·70		
47	Ярослав	3	24·50	2	17·—		
48	Самбір	1	20·—	2	15·—		
49	Зборів	3	31·—				
50	Снятин	3	26·—	1	2·—		
51	Товмач	4	21·—	2	5·50		
52	Скалат	2	9·—	3	13·20		
53	Стрий	3	0·—				
54	Яворів						
55	Несхідногалицькі повіти	19	282·50	20	377·—		
	Разом:	182	5.291·84	148	4.610·63	5.036·79	5.777·51

Отсі цифри такі жахливі, що всякі коментарі зайві. На щомісячне запотребування Головної Управи УПТ. 20.000 зл. зложило українське громадянство в жовтні 5291·84 зол. (в цьому Львів 1640·88 зл.) а в місяці листопаді 4610·63 зол. (в цьому Львів 2166·65 зол.). Отже місто Львів, якого українське населення виносить заледво 1 проц. цілого українського населення Галичини, зложив в жовтні 31 проц., а в листопаді аж 46 проц. (отже майже половину) загальної жертвенности. — На 3820 громад української частини Галичини переслало жертви на „Рідну Школу" в жовтні 182 а в листопаді лише 148 громад!

Здається жахливішого образу годі й придумати. Тому обовязком цілого українського населення безумовно є направити ці кардинальні занедбання маніфестаційною колядою на „Рідну Школу". Вона мусить дати що найменше 100.000 зол. Головній Управі УПТ. на виплату залеглих поборів, на вирівнання претенсій Пенсійного Інституту і Каси хорих, на сплату довгів Т-ва і т. д. В противному разі істнування українського приватного шкільництва загрожене у своїх основах.

По закінченні буде оголошений виказ жертв з нагоди коляди на „Рідну Школу" по громадах. Надіємося, що в тому виказі не забракне ні одної з 3820 громад. Надіємося, що українське громадянство сповнить свій обовязок.

*) Невиказані в тій рубриці Кружки УПТ. не прислали до 28. грудня п. р. обовязкових місячних відставлень.

[1]) Квоти 224·89 і 273·70 остали в касі Кружка УПТ. ім. кн. Льва.

[2]) З того Левандівка в жовтні 68·64, листопаді 51·82, Щирець в жовтні 80·33, в листопаді 40; остало в Кружку на Левандівці в жовтні 120·38, в Кружку в Щирці в жовтні 23·68, в листопаді 51·26.

[3]) З того в жовтні: Сокаль 120·87, Яструбичі 60, Белз 47, в листопаді Сокаль 60·50, Белз 34, Яструбичі 25; квота 41·40 остала в касі Кружка в Белзі.

[4]) Квота 102·90 в жовтні і 63·59 в листопаді остали в Кружку УПТ. в Угнові.

[5]) З того Мости великі в жовтні 100, в листопаді 50, Куликів в жовтні 14, в листопаді 35·50.

[6]) З того учителі в жовтні 62, Солотвина в жовтні 13, в листопаді 50; квота 9·61 остала в касі Кружка в Солотвині.

[7]) З того Монастириска в жовтні 42; квоти 7·90 і 70·84 остали в касі Кружка в Монастирисках.

[8]) Квоти 89 і 134·40 остали в касі Кружка УПТ. в Делятині.

[9]) З того народне учительство в жовтні 67·20, в листопаді 37·95.

[10]) З того Радча в жовтні 100.

[11]) З того Устрики долішні в жовтні 35, в листопаді 15·50.

[12]) З того Павлокома (учителі) в жовтні 25·60, в листопаді 25·70.

[13]) З того Журавно в жовтні 39·90.

[14]) З того Бірча в грудні 46·50.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 8·70 — 8·72 канц. дол. 8·50 — 8·52, чеські кор. 0·25·00 — 0·26,00 зам 0·4·50 — 0·4·75, франки фр. 0·29·00 — 0·30·00, фр. швайц. 1·68—1·70, англ. фунти 40·00 — 41·00.

Золото. 20 кор. 32·00 — 32·50, 20 франк. 28·00—28·50; 20 марк. 37·00—38·00; 10 руб. 42,00—43·00.

Срібло. Австр. кор. 0·68·00—0·69·00, 5 зв. вор. 3·60—3·65, фльорени 1·80—1·85, рубль 3·00 — 3·10, рубель дрібним сріблом 1·50 —1·55.

Збіжжя.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке в 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес зол. 23,50—24·50.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за два місця статті „Про буковинську атмосферу" і за три місця статті „Без заслони". Є це вже друга конфіската цього року.

— **Митрополит Шептицький** вернувся до Львова вчора вранці.

— **Страшний вибух був у фабриці** вибухових матеріялів у Макао (Китаю). З під валиин добули досі 50 убитих і 80 раненых.

— **Примхи температури.** Вслід за повенями в Німеччині прийшли повені у Франції. Вся територія департаменту Сени, головно околиця Парижа, загрожена. Вода в Сені зростає. Залізничий двірець над Сеною затоплений. Плавба припинена. Буря, що лютувала в Парижі, спричинила великі шкоди, а розторощуючи дерева, вбила кілька осіб. Найцікавіше те, що одночасно в кількох французьких містах настали літні, гарячі дні. У Тулюзі було 24 степ., у Бордо 19, у Парижі 15 степ. Аналогічні зявиска запанували в німецьких містах. У Німеччині загроза катастрофи повіней збільшується. У Кольонії (Кельн) вулична комунікація відбувається лодками. 31. грудня в Берліні та Льондоні скажених ураган з великою зливою. Подібні несподіванки трапились у нас. За великими морозами прийшла нежидано ожеледь. У Карпатах рушили потоки і прорвали чимало мостів. При зливах наскрізь весняних, були й весняні громи з блискавками. Навіть крижані поля при джерелах Пруту вооружились. Черемош вийшов з берегів.

— **Одна ідея фінансової санації.** У Франції (і не тільки там!) справа фінансових трудностів є тою, над якою найбільше людей ломить собі голову. Міністри та урядові установи одержують чимало листів з практичними радами. Одну з таких рад післав Боянові якийсь малограмотний, але розумний селянин: „Треба все те, що вигодить пові нормальну міру, а тим самим є зайвою роскішю, обложити податком. Чи грубий живіт не є доказом, що особа добре їла та пила? Всі ті, яких обвід тіла рівняється більш як метр, мусять платити від кожного центиметра надвишки один франк річного податку. Природно, що треба визначити в податковім уряді дні, в яких можна би міряти всі черева..." На це неодним черевань відповість, що люде грубіють не тільки з добра, але й з нужди і що велике черево є инодне ознакою недуги, як здоровля.

— **Проти курців.** У Зєдинених Державах почалась завзята кампанія проти курців. Провід у ній агітації веде вдова по сенаторі Гендерсоні. Вона добачує в тютюні джерело всіх суспільних трудношів і хоче переконати курців, щоби вони складали гроші, що йдуть з димом, на добродійний фонд помочі бідакам. Характерастичне для американського життя те, що на тім самім вічу з 5000 учасниками, де промовляла пані Гендерсон проти нікотини, ухвалили також резолюцію проти новоі жіночої моди: коротких сукенок і сильних декольтажів.

— **Жарт природи.** Якась родина у Познані одержала рідкий дарунок у сам Різданний вечір: уродився їй син, зовсім нормальний та здоровий, але з серцем не на звичайнім місці. Серце цієї дивної дитини находиться поза межами грудної клітки і лежить свобідно на грудях. Воно є більше як нормальне і дійшло до грудей через шпарину, яка пізніше заросла. Дитина починає зовсім здорова, одначе лікарі не вірять в її довший вік, тому, що таке серце багато більше реагує на зовнішні вражіння. На всякий випадок, учені подивляють дитину більш як її власні родичі, вважаючи її „самим чудом світа".

— **Чи це правда?** Одержуємо таку новинку: При нагоді одної розправи один адвокат при калуському суді підсунув мені автентичний протокол повітового суду в Белчеці з 26. VI, 1925 ч. спр. Nc. 107/5, в котрім чорне по білім стоїть: Inż. Merjan Kozaniewicz, radca sąd. w Wielkiem Rzym. kat., a na końcu власноручний підпис названого пана. Наш земляк, инж. пан Kozaniewicz, ходив до гімназії в Чортокові і як сам здоровий як

Політичні новини.

Анґлія одержить поміч від Італії.

В дипльоматичних колах Парижа заявляють, що Чемберлен запевнив собі в Рападьо поміч Італії в разі війни з Туреччиною за Мосуль. Анґлія згодилася, щоби Італія обсадила кілька островів біля побережа М. Азії і часть Анатолії.

Приспорення евакуації кольонської смуги.

Радіостанція Ліфилд повідомляє, що евакуація кольонської смуги поступає скоро. Досі 4000 анґл. воїнів забрали до Візбадена; тут команда анґл. військ перейняла окр. адміністрацію від Французів. Хоч евакуація Кольонії зразу залежала від виконання Німеччиною несповнених іще зобовязань у справі розброєння, всетаки становище союзників змінилося наслідком льокарнських ухвал. Союзники обмежили домагання і прискорили евакуацію на основі запевнень Німеччини, що пізніше прилучиться до умовин союзників.

Румун. насл. престолу зрікся династичних прав.

В Букарешті оголосили офіц. комунікат, що в. кн. Карло, наслідник румунського престола зрікся династичних прав і титулу члена королівської родини. Король прийняв резигнацію і скликав раду. Народне представництво скликано на 4. ц. м. в цілі проклямації королівського внука Михайла наслідником престола.

В гарній оправі! **Найкрасші святочні дарунки:** **В гарній оправі!**

Акорди, (антологія) вар. поезій	10·—	Ковалів: Писанка	3·50	Міцер: Молодість славних людей	6·—
Аміс — Добрий син. Боже,	2·—	„ Чародійна скрипка	3·—	Опільський: Іду на Вас	3·—
„ Зі школи	2·—	„ Щаслива бабуся	3·40	Пачовський: Розсипані перли	3·—
Бернет: Малий Льорд	5·—	Кольоді: Пригоди Піноккія	5·—	Пятка: На причах	0·70
Вересаєв: Записки лікаря	6·—	Короленко: Без язика	3·60	Самійленко: Україні	3·80
Грінченко: Сонячний промінь	4·50	Лебедова: Мами	0·40	Сара Кру	0·90
Грушевський: Ілюстрована історія України	15·—	„ Малі герої	1·10	Свифт: Подорож Гуліавра до Ліліпутів	0·90
Дяконюк: Злий	0·90	Лелюх: В горах	2·50	„ „ „ до Вевикаліїв	0·80
Женнаре: Улюбленик	1·50	Лотоцький: Малі герої	3·—	Стефаник: Дорога	2·50
Казки братів Ґріммів	0·90	Лукіяновичі: За кадильну	3·50	Стівенсон: Острів з закопаними скарбами	3·—
Коваліх: В останній лаві	3·10	Мартович: Забобон	0·90		
		Мартович: Забобон	5·50		

Тавлій: Пригоди Тома Сойєра	4·50	Франко: Борислав сміється	2·50
Толстой: Казки	0·80	„ Мойсей	4·50
„ Козаки	4·50	„ Пригоди Дон Кіхота	3·20
Українка: Лісова пісня	3·20	„ Як Юра Шкрабанюк брав Чегенюк	6·—
		Чайківський: З татарської неволі	3·10
		Шевченко: Кобзар (вид. Сітовича)	2·—
		Щурат: Вибір пісень	15·—

Ціни вищі тільки до 15-го січня 1926 р. — Ті самі книжки продаємо також в брошурі по значно низьких цінах. — Хто прислє гроші з гори, тому оплачуємо порто само 3—3

984 **Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.**

гр.-кат. священику причисляється до визначів Східної Церкви, а на „православну" правдиву віру перейшов щойно згодом. Той час добродій мав бути свого часу деякий час секретарем публичних робіт тих. области УНР. — *Л-р М. В.*

— **Нові промислові відкриття.** Варшавська торговельно-промислова фірма „Раніт" доказала ще раз, що при злодійському хисті, рахуючи на людську легковірність, можна від різних капіталістів та людей позабирати товару, видавати за це фальшиві векселі і в драматичний момент чкурнути. Так зробили організатори цього підприємства Фюрстенберг, Бєхенський та Гардінг, виїхавши з кількасот тисяч чужими золотими.

— **Ucrainica.** У 356 ч. „Прагер Прессе" з дня 30. грудня 1925 р. у підлілі „Slavische Rundschau" находимо інформації, що почались виклади Українського Соціологічного Інституту в Празі, — і появились нові книжки заходом Українського Громадського Видавничого Фонду, а саме: поезії Дарагана „Колчан", „Загальна біологія" проф. Старкова; у видавництві історико-філософічного товариства проф. Ант. Яковлева „Із історії церковного будівництва на Україні", проф. Мірчука „Сковорода", у видавництві Української молоді М. Рутковського про „І. Похитонова, і проф. Антоновича про Мурашка, а у Відні книжка Забаревського про в. Липинського.

— **Померли** італійський князь і письменник Гвідо Менаші, у Ліворно, в 58 році життя. Він залишив по собі цілу низку критичних студій про великих письменників. Його імення є в Европі відоме тільки з тексту опери Масканні „Кавалєрія рустікана", який він склав спільно з Таржіоні Тоццетті. — У місті Бернсдорф помер бувший фабричний робітник Яків Явурек, який збудував колись правильний годинник з дерева. Він працював над своїм винаходом двадцятьтри роки і не хотів відпродати за великі гроші свого моделю никому, щоби з ним не розставатись. Цей годинник, архітвір прецизної праці обіхав усі европейські виставки. — Павло Виноградов, довголітній професор оксфордського університету ур. 1854 р., один з найвизначніших істориків права. З уродження був Росіянином, спершу проф. історії в московськім університеті, від 1901 р. переїхав до Англії, де заанглійщився і писав виключно по англійському. Спеціяльність його історичних студій: Феодальні обставини Італії та Англії. Був членом численних Академій Наук, а в Англії діждався титулу „сера".

— **Археольоґічний папський інститут.** Папа засновує археольоґічний інститут, призначений для студій молодих священників. Інститут цей повстане в будівлі монастиря св. Антонія напроти церкви Санта Марія Маджіоре.

— **Щастя.** Щастя, яке вважається тільки тисячам людей у формі несподіваної великої виграної на льотерії, або заморської спадщини, зійшло цими днями на одного мадярського портієра. Цей щасливець, Адольф Бюок, одержав у спадщині по своїх предках 375 мілїярдів у мадярській валюті. Один з його предків емігрував до Австралії і там в 1858 р. зайняв 15 мілїонів фунтів, без запомігу. Його нащадки вели тяжбу пятьсот літ доказовий процес, що є законними претендентами до цієї спадщини. Не дивно, що портіер Бюок, одержавши повідомлення про таке майно, поставився покищо до нього скептично і заявив, що похоже свою посаду щойно тоді, коли одержить обіцяну суму.

— **З кіна.** У кіні „Лев" дають нову фільму в 10 діях „Королева Сава". Є це величава любовна симфонія, в якій бере участь тисячі людей.

Замість альнеголічних напитків на свята Різдва Христового зложив на „Рідну Школу" Вп. п. І. Скрентович у Львові 5 зол. За жертву щиро дякує Головна Управа УПТ-ва 1—1
1045

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Просимо помістити в Вашій газеті отсього листа:

В ч. 21 „Нашого Життя" від 27. грудня 1925 р. в редакційній статті написано: „Наше парляментарне представництво вчинило своє становище до листа професора Смаль-Стоцького—крізою на становищі президії Клюбу і видачею комунікату, який подаємо".

В цілях внесення правди, покликуючись на протоколи засідань Українського Клюбу, стверджуємо:

1) Уступлення попередньої Президії, що майже 2 роки стояла на чолі Клюбу, не стоїть абсолютно ні в якому зв'язку зі справою невдоволення Українського Клюбу на лист проф. Р. Смаль-Стоцького. Становище бувшої Президії до листа проф. Р. Смаль-Стоцького щиросердно б. ло апробоване абсолютною більшістю Українського Клюбу, доказом чого було ухвалення запропонованого пос. Хрущаком комунікату, оголошеного в пресі — і відкинення проекту такогож комунікату, внесеного п. Козицьким.

2) Дійсною причиною уступлення б. Президії було бажання зберегти єдність Українського Клюбу, а тій єдности загрожувала боротьба, яку провадили т. зв. опозиція (посли „Сель. Союза" і п. Підгірський) проти б. Президії і після її перевиборів 19. листопада на сторінках „Нашого Життя" (дивись чч. 45, 47, 48 і 49 „Нашого Життя"), на парляментарному ґрунті своєю заявою, що „не має довіря до вибраної Президії, що до політики її застерігається і залишає собі вільну руку" (д. ч. 47 „Нашого Життя") і в роботі на місцях, скликаючи збори і виносячи на них резолюції, що „одобрюють тактику опозиції в Клюбі У. Н. Р. (дивись ч. 49 „Нашого Життя").

3) Рахуючись з витвореною ситуацією б. Президія ще підчас її перевиборів 19. листопада заявила, що тільки тимчасово приймає вибір до часу успокоєння в Клюбі, а на слідуючому з черги засіданні Клюбу 10. грудня вона вже зголосила свою димісію і для фактичного переведення нових виборів призначила засідання на 19. грудня 1925.

Зі всього цього видно, що уступлення б. Президії освітлено в „Нашому Житті" тенденційно і незгідно з фактичним станом річей.

Варшава, 29. грудня 1925.

Посли і сенатори:

Хорунжий, Черкавський, Тимощук, Гершанський, Козубський, Марковин, Хомяк, Дмитрюк, Мохнюк Павлюк, Пастернак, Любарський.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митневича.

Немирів. Сала читальні „Просвіти".

3.I. „Вій".

4.I. „Вихрест".

5.I. „Маруся Богуславка" (прощальна вистава).

Рава руська. Сала „Сокола".

7.I. „Вій".

8.I. „Дні нашого життя".

12.I. „Маруся Богуславка".

13.I. „Лісова пісня".

14.I. „Ніч під Івана Купала".

15.I. „Чорна пантера і білий медвідь".

9—?

Членські вкладки до Українського Кр. Т-ва опіки н. інвалід. у Львові збираємо від 1.I. 1926. п. Д. Комій за окремою повновластю. 1081a) 3—3

Пам'яти Олександра Мишуґи. Підіймаючись зредагувати пам'яткову книжку в честь визначного українського артиста й мецената, пок. Олександра Мишуґи, прошу всіх тих громадян (ок), що можуть написати спомини або статті на тему мистецької чи філянтропійної діяльности заслуженого Покійника, надсилати бажані матеріяли на мою адресу. — *ім. Німчук*, ред. „Діла".

Дрібні оголошення.

КУХАРКУ-ГОСПОДИНЮ, обізнану з всякими домашніми роботами, негайно прийме санітний лікар на провінції. Зголошення з поданням условій до Адміністрації „Діла" під „Кавалер". 1032 3-3

ПОШУКУЄТЬСЯ місце. Умовини до відомости п. в кінці с-ки. Уряд парафіяльний Ямирки п. Щавниця. 1044 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЦУКОРНЯ „ПЧІЛКА"

ЛЬВІВ, РИНОК 27

поручає на СВЯТА свої цукорняні вироби. 1033 2—4

Замовлення виконує солідно.

Дентистичне заведення д-ра Шимона Раппапорта і Якова Нісса

Львів, вул. Синстусьма 17/II.

Пльомбування й вимивання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ІП. урядовцям та студентам значна знижка. 1020 3—5

Найбільше добірні і найбільше улюблені дарунки на ЯЛИНКУ 1041 2 3

можна набути тільки в богато засмотреним складі

ПЕРФУМИ, КОСМЕТИКІВ І ТОАЛЄТНИХ ПРИЛАДІВ

Богдан Богосєвич

Львів, Гетьманська 6.

Видиш брате мій, товариш мій
Йде зима, прийде мороз завзятий
Птиці у вирій, линеш літній струй
Погадай, в чім будеш зимувати.
Чуєш брате мій, товаришу мій,
Від півночі знаний вітер дує:
Хочеш мати шапку, чи зимовий струй
„Регулятор" Тебе поратує.
Добрий товар дасть, оберешся як Пан
Як боровик, паскар, як авіятор;
Повсяк жита дня, набитий карман
Ідь до Львова: — Ринок „Регулятор".

РИНОК 43.

Для приїжних до Львова поручається

Готель „SAVOY"

вул. Сольського 7.

Ціни низькі, сталим гостям значний опуст. Відрядає також на довший час на дуже корисних услівях. 1037 2—4

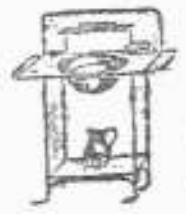

КУХОННЕ НАЧИННЯ

алюмінієве і емальоване

столове накриття Альпака. — Ліжка залізні і блящані

поручає в найліпших цінах

МАРІЯН КОСЬЦЮК

Львів, Чарнецького 1.

1036 3—3

На закінчення Ювилейного Року св. Йосафата!

Образки св. Йосафата і Володимира Вел. вади 10 сот. (сотка 8 зол.), більші по 25 сот. (сотка 20 зол.) кисть артистичне виконані по замовленню двох соток Управа Церкви Успення Пр. Д. М. (Волоської) у Львові, Підвалля 9. 1027 3—3

НА СВЯТА! ВИНА НА СВЯТА!

Угорські:				**Бургундські:**	
Hegelayer старий	зол.	7·50		Chablis	зол. 8·50
Шамороднер старий	„	8·50		Pommard	„ 8·50
Badacsonyer	„	7·50		Nuits St. Georges	„ 8·50
Riesling	„	7·50		**Італійські:**	
Lesnyka	„	7·50		Marsaletto	зол. 6·—
Erlauer червоний	„	8·—		Marsala	„ 8·—
Бургундер червоний	„	8·—		Vermuth	„ 6·—
Австрійські:				**Іспанські:**	
Mailberger	зол.	8·—		Малага Курашйне	зол. 12·—
Vöslauer Opideck	„	8·50		**Cognac оригінал. фірм.**	
Французські:				Royer & Guillet	зол. 20·—
Oravas superieur	зол.	6·—		J. Hennesy & Comp. V. O.	„ 28·—
Haut Barsac	„	8·—			„ 30·—
Haut Sauternes	„	8·50		J. Pranier & Comp.	„ 20·—
St. Estephe, червоне	„	6·60			
St. Julien	„	7·20			
Chateaux Lafite	„	8·40			

За фляшку 0·7 літра.

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ фабрик **МІКОЛЯША І КОСЕЦЬКОГО** поважне фабричних цін

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ БАЧЕВСЬКОГО у всіх смаках поручає

ТОРГОВЛЯ ЧАЮ, КАВИ І ВИНА

ЕДМУНДА РІДЛЯ

у Львові, вул. Рутовського 3, Філія: вул Городецька 74.

БЖІЛЬНИЙ мід під гарантією першої якости в 5 кілевих пушках по 15 зол. 25 сот., 10 кілевих по 29 зол. 40 сот. з опакованням і означено вислає Іван Янчинський і С-ка Городище п. Коміїв. 1028

СТРОЇННЯ і направу фортепіянів приймає Артур Слушни, Хмельовського 5. Телефон 1-70. 2-3

ГАЗДИНЕ!

Шануй тяжко запрацьований гріш свого чоловіка! Не ниць **білля** — уживай тільки **найліпше мило до прання марки „ЛЕВ"** вироби Львівської фабрики хем. „ТЛЕН". 722 10-10

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 4 (10.679). Львів, вівторок 5. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wie... ...ших

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. тов. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Белгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Українська Громадо!

Багато живучої сили виявляє український народ. Так багато, що кожна його частина відірвана від цілости, живе цальше своїм життям. Одначе окремішне життя частинок, може привести до зниділня. Треба у кожній частині викликати змагання прямувати через обєднання й соборність до сили. Ці змагання може вповні рідне виховання у Рідній Школі, якою займається Українське Педагогічне Товариство.

Та широкі завдання вкладені на це Товариство, великі оправдані домагання, які ставить до нього українське громадянство, будуть йому доти не під силу, доки цілий народ не підпоможе його праці. Це обовязок головно тої частини, серед якої це Товариство від років веде свою працю. Це головно обовязок тих, яких доля загнала в далекі світи, а які співпрацюючи з пнем, — докажуть свою нерозривність з ним та спочування до найважійших потреб народу. В цей час, коли йде про продовження буття українського народу, найважнішою потребою мусить бути вдержання Рідної Школи. Через неї заясніє заграва світанку.

Дні присвячені памяти народження Великого Вчителя, це традиційні дні Рідної Школи. Ці дні, які чи з побожности чи їзза невідхильного звичаю святкує кожна українська одиниця, хай стануть всенароднім святом Рідної Школи та великої ідеї, яку вона в собі носить. Хай обєднаються в ці дні всі Українці у спільному змаганні: повести масову, всенародню жертвенність на Рідну Школу, не зважаючи на безперечно важке положення народу серед теперішнього лихоліття. Кожний крок на шляху народнього розвитку, це наслідок важкої праці, змагань і жертв. Тому, коли кожний стане на своїому місці й виповнить по своїм силам те, що повинен, — тоді й сам скріпиться із піднесеним чолом зможе заговорити до бездольного народу за великим поетом-громадянином:

О, ні! Не самі сльози і зітхання
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний твойого повстання:

За Головну Управу Українського Педагогічного Товариства:

Бр. Янів в. р. голова. — *А. Гавриляк* в. р. секретар.

Божевілля.

Християнські ухвали християнської демократії.

Припадково попало мені в руки ч. 52 газети „Гасло", органу польської християнсько-демократичної партії. Мою увагу звернула на себе стаття, в якій управа організації на волинське воєвідство подала програмові резолюції свого злзду з дня 10. грудня під назвою: postulaty programowe w kwestji ruskiej oraz w innych sprawach politycznych i gospodarczych", постулати, що торкаються всіх українських земель під Польщею.

В тих резолюціях стверджується з нетаєним вдоволенням, що в українськім суспільстві „pod wpływem kultury polskiej następują głębokie przemiany, wyrazem których jest zanik, panujący w społeczeństwie ruskiem, oraz powstawanie rozpętanych nienawiści". З вдоволенням стверджує також „успішне" переведення шкільного плебісциту.

Чи в сили хтонебудь з нас краще оцінити наше положення і його причини?! Чи може хто з нас так відважно стверднти прилюдно вплив того, що управа цеї християнської партії називає польською культурою?! Це самопізнання є класичне. Одночасно ствердження впливу тієї культури повинні постійно мати на увазі та памятати про нього все і всюди. На тому не кінець. Християнська організація з вдоволенням „uznaje lojalność rosyjskich i zrusyfikowanych elementów i wzywa czynniki urzędowe do życzliwego stosunku wobec lojalnej dla Państwa mniejszości rosyjskiej".

Зясувавши ось так дотеперішній стан як висліл польської діяльности на „кресах", злзд намічує програму діяльности на будуче. Очевидно, вслдно підноситься згідливість. Згода між обома народами, що може наступити шляхом умов, опертих на взаімних уступках. Та по правді зазначує злзд — Поляки не мають причини уступати в чімнебудь, одначе „w razie konieczności ustępstw przedmiotem ich mogą być sprawy gospodarcze, ewentualnie sprawa akademii ruskiej w Krakowie", а більше нічого.

Та заки могла би бути яканебудь бесіда про „ustępstwa" згаданого вгорі характеру, мусять бути зроблені підготовчі кроки в метою усунення всього, що могло би ставити спротна згідливому пожиттю „обох народів".

Перш усього слід злагіднити „nienawiści narodowościowe przez duchowieństwa obu obrządków choc by na interwencję Stolicy Apostolskiej". Чиж неясне нашому духовенству, до чого хоче довести ця християнська організація навіть при допомозі натиску з Риму?! Чи не зрозуміла тепер, після конкордату програм» праці для нашого духовенства?

Другою вимогою християнської демократії є „zlikwidowanie komunistycznych grup jawnych, udających ukraińskie". Це на адресу всіх тих, що стають в обороні українського народу. Вони повинні бути призвані офіційно „комуністами" і як такі з корінем винищені.

Третім дезидератом попри передумови на полі церковному і політичному є ще змішнення польськости на „кресах" через „zorganizowanie i skonsolidowanie społeczeństwa polskiego" при допомозі державного апарату і державних субсидій. А це сконсолідування наступить тоді — як вираховує злзд — коли Польський банк дасть кредити на розвій великого, розуміється польського промислу рільного, торговлі рільними плодами, та годівлі, коли держава уділить підмог на заснування і удержування всякого рода польських сільсько-господарських організацій, коли наділить кредитами польські банки і кредитові організації, а самоуправні уряди поспішать також з допомогою для піднесення польського господарства, коли польські державні урядовці всіляких категорій дістануть при містах, містечках, залізничих шляхах та важніших комунікаційних вузлах земельні наділи, коли переведеться раціональніщу організацію еміграції на „кресн", коли парцеляцію й меліорацію ґрунтів переведеться в злуці з кольонізацією, коли польське купецтво займе важніші пости по містах на „кресах" і т. и.

Ось передумови „згідливого співжиття обох народів". Бачимо, що програма польських організаторів „кресів", овіяних духом миролюбивого християнізму, є аж надто пророчиста.

Коли це все читається, робиться якось дивно і моторошно. В Польші банкротство, фабрики зачиняють, промисл гине, торговля дуситься, рільництво на ступні примітивізму стогне під всякими тягарами, безробіття зростає, платні урядовцям обнижуються, рятунку шукає кожний, словом катастрофа. Тож хіба божевіллям слід пояснити, щоби в таких часах добачувати спасення не в консолідації сил для рятунку власного добра, але для руїни чужого. Це психіка банкротів, засліплених божевільним шовінізмом: нищити чуже, коли свого не можеться врятувати. Але ще на одно слід звернути увагу: всі ті менше й більше християнські, менше й більше демократичні організації набирають відваги до таких кроків лише тому, що бачать нашу нерішучість, несмілість, неорганізованість.

Забувають вони тільки те, що акція викликує реакцію. „Програма" польських християн повинна нас дечого навчити і вказати нам шлях [illegible] всіх живих сил [illegible]

М. Тершаковець.

Радянська Україна.

Постанова про мову.

Раднарком України приняв постанову, на основі якої на всіх засіданнях урядових установ, на сільрадах, на зборах виборців районових і сільських рад, на засіданнях виконкомів і вищих обовязує мова тої національности, що має в даному селі чи районі чисельну перевагу населення. Всі урядники органів державної влади мусять у тих місцевостях знати крім української мови ще й мову більшости населення, що замешкує дану територію. Всі акти і документи публичного правного характеру публікують урядові органи в двох мовах: в українській та в мові тої національности, що творить більшість. По-російськи редагують ті акти тільки у випадках, коли цього вимагають інтересовані особи споміж населення. Все діловодство в урядових канцеляріях ведеться мовою національної більшости. Всі обовязкові постанови районових виконавчих комітетів публікують в українській мові та в мові національної більшости. Наведена постанова випливає з основних законів УСРР, про права мови для національних меншостей на Україні.

(„Правда").

Зріст українського хемічного промислу.

Всеукраїнська Рада Народнього Господарства ствердила великий зріст хемічного промислу на Україні, яка виробляє тепер 70 відсотків усіх содових продуктів у СРСР. Цілий хемічний промисл України виносив 50 відсотків усього хемічного промислу в СРСР. Дальший розвиток українського хемічного промислу видвигає в усій остроті справу забезпечення його кваліфікованими техніками. Тепер на хемічних фабриках України є заледви 55 техніків на 6000 робітників. Всеукраїнська Рада Народнього Господарства звернулася до Держплану України з домаганням ужити надзвичайних заходів для підготовки технічного персоналу шляхом заснування цілого ряду фахових шкіл. Крім цього домагається вона висилки техніків за границю. („Эконом. Жизнь").

Пенсії для учасників революції в 1905 році.

ВУЦВК-тет приняв постанову про наділення пенсіями з державних фондів усіх учасників революції в 1905 р., що втратили роботоздатність. Пенсії не будуть переходити розміру середнього заробітку робітників і службовців обовязуючої кождочасно тарифи. Родини померших або загинувших учасників революції в 1905 р., що не мають засобів до життя, одержать теж щомісячні пенсії в таких самих розмірах як безпосередні учасники революції. Ця постанова принята з нагоди святкування радвладою 20-тилітних роковин революції з 1905 року. („Правда").

Допомога дітям у неврожайних округах.

Українська економічна нарада рішила видати додатково 100 тисяч карбованців на організацію харчової допомоги для дітей в неврожайних округах. („Правда".

Акція і реакція.

Радянсько-турецький договір викликав велику метушню в Англії. Радянська дипльоматія, одна з найкращих в світі, довший час виявляла якби непорадність, якби шукала шляхів і засобів до оборони перед льокарнським перстенем, умілo викованим Чемберленом. Поїздка Чічеріна, його балачки і заяви у Варшаві, Берліні, Парижі, його шукання захисту перед піднесеним вгору пястуком Англії, здавалося є не лише виявою збентеження Москви, але й небуденного успіху Льондону.

Льокарно попри всі чепурні слова і фрази, попри заяви про добу мирного будівництва й відбудови розстроєної Европи, всетаки є нічим иншим лише змагченим „кільчастим дротом" старого Клемансо. І нагло досить було одного рішення скріпленої і доповненої в принципі Німеччиною Ліги Націй, рішення в моссульській справі, щоби з одного боку ввести замішання в майстерні пляни Англії, а з другого надати инший змисл льокарнським пактам. З огляду на радянсько-турецький договір стає ясним, що Льокарно мусить полиняти щодо своїх мирних цілей, а прибрати в перспективі воєнну закраску щонайменше яскравий колір боротьби, який досі був старанно затинкований мирним покостом.

Льокарно є платформою мира, але тільки для европейського Заходу. У відношенні до европейського Сходу і Азії є воно платформою боротьби, в ближчій чи дальшій будуччині, і то боротьби у всіх її формах на всіх ділянках. Акт Чічеріна і Тевфік-Ружді-бея тільки підкреслює цей сумний характер Льокарна.

Відповідю на Льокарно є радянсько-турецький договір, який тепер горячково намагаються розбудувати обі договірні сторони. Як сповіщає берлінський „Абенд", радянська дипльоматія робить заходи, щоби аналогічний договір про невтральність підписати з Німеччиною. Одночасно турецька дипльоматія працює у Білгороді і Софії, намагаючись втягнути в орбіту радянсько-турецького пакту Югославію й Болгарію.

Передбачуючи скорше чи пізніше зудар з приводу моссульської історії, а далі може й воєнний конфлікт за панування над азійськими народами і племенами, обі сторони готуються до „слушного моменту". Туреччина обіцює Югославії й Болгарії здобутки коштом англьофільської Греції.

В парі з рухливістю радянської дипльоматії розвивається й енергія англійської дипльоматії. Довівши до Льокарна, створивши умови мира й частинно заспокоївши Німеччину, Англія у відповідь на радянсько-турецький договір відповіла дальшим кроком на шляху до — наростаючого зудару. Чемберлен відбув конференцію з Муссолінім в Рапалло. Як твердить преса, поруч инших справ (головно італійських довгів в Англії) постановлено там створити англьо-італьо-грецький союз проти Туреччини. Таким чином радянсько-турецькому порозумінню протиставиться блок, зложений з Англії, Італії й Греції. Розуміється Англія обіцює своїм союзникам важливі здобутки в Малій Азії коштом Туреччини.

Отже після проклямації доби мира в Льокарно — відзиваються глухі пошуми воєнної хуртовини. Видно, що другою стороною медалі „мира" є якраз „війна".

У великій війні проголошено ще більший закон про самовизначення народів. Одначе ліквідуючи війну, його здійснено половинчато, або й зовсім не здійснено. І тепер те право народу настирливо домагається своєї реалізації. Багато робиться задля того, щоби його знівечити, вбити в зародку, щоби відсунути його вирішення і злагіднити гостроту його торжества, — все одно не помагає. Західна Европа, в якій те право нації затріюмфувало, заспокоюється, приходить до рівноваги. Висловом того заспокоєння і рівноваги є якраз Льокарно. За те на Сході Европи і в Азії, де те право не найшло свого реального вислову, наклювуються конфлікти, які попереджують такі акти, як радянсько-турецький договір і його противага: рапальська конференція. Очевидно, під иншими гаслами і прапорами ведеться акція, одначе в суті річі, маємо до діла з нездійсненим правом про самовизначення народів.

Побідником у великій і важкій боротьбі, яка розпече головню воєнного пожару по всім старім континенті, буде той, хто щиро стане в одну лаву з неволеними народами, хто їх справу візьме за свою.

Одна з сензацій.

„Новий гетьман України за 4 мільони долярів".

На Волині появилося в м. Здолбунові перше число нового польського тижневика п. н. „Всхуд". Тижневик називає себе „політично-суспільно-інформаційним", що стоятиме „на грунті безоглядного польського радикалізму".

Він приносить статейку під написом „Новий гетьман України за 4 мільони долярів".

„Бувший адютант гетьмана Павла Скоропадського — читаємо там — Полтавець-Остряниця перебував довший час в Америці, де формував в імени Скоропадського „Українських Стрільців". На тлі політичних непорозумінь зі Скоропадським утворив Полтавець-Остряниця свою організацію в Европі. Тепер працює він з доручення українських організацій, що розвивають акцію на терені Німеччини. Сам Полтавець живе в Мюнхені. Він набрав серед українських і російських емігрантів 40 тисяч підписів і поїхав в імени підписаних до Муссоліні і папи. Наслідком двомісячних переговорів у Римі Полтавець-Остряниця заключив договір (в орг. конкордат!) з Ватиканом. Згідно з тим договором Полтавець має европеізувати Україну, теперішнє письмо змінити на латинку, підпорядкувати українську церкву папі, ввести метричні міри і т. п.".

„Делегація Полтавця дістала в Римі 4 мільони доларів на організаційні справи. Одначе усі видатки та їх цілі підлягають стасній контролі позичкодавців. Тепер пробуває Полтавець у Мюнхені та веде звідтам організаційну роботу в поодиноких державах, що межують з Радянською Україною. Резиденти, які „урядують" в імени Полтавця у тих державах, вербують усяких недобитків і утопістів до військових боївок. Останні авянси серед деяких помпадурів, що належать до тієї акції, вказують на те, що авантура закроюється на велику скалю".

„Не входимо покищо в аналізу „польсько-українського" пункту, стисло звязаного зі Сх. Галичиною і Волинню, завважуємо лише, що статут і тайні накази (які маємо в руках) є виразно протипольськими. З сумом мусимо стверднти, що до тієї організації належать Поляки, поміщики („земяне") і инші урядники, що підтримують ту акцію. В останньому часі іменований тав. „маршал" для Волині, що веде ту організацію. До тієї ганебної і сумної справи повернемо в майбутньому".

Хоч як далекою до правдоподібности є ця вістка як з огляду на цілий її зміст, так ще більше з огляду на її подробиці (паші та Муссоліні дуже залежить, мовляв, на тому, щоби на Україні ввести метричні міри та латинку!), що виглядають просто комічними, то всеж таки ми подаємо це до відома наших читачів з газетярського обовязку.

Під обухом.

250 сконфіскованих чисел. 1.000 білих місць в одному році.

(К) Під яким обухом живе вся незалежна українська преса, зокрема наш орган, у Польщі, знаємо всі. Про незавидне положення української преси під крилами польського орла говорять вимовною мовою оті білі місця, що так і бють в очі кожного читача нашої преси. А ті білі плями-конфіскати є звичайною, можна сказати — щоденною появою всіх українських пресових органів.

Так „Діло" в 1925 р. на всіх 292 чисел мало не цілих 40 чисел, не-рушених прокураторським олівцем. Значить 250 з лишком чисел підпало конфіскаті, а що рідко коли конфіската торкалася одного місця, а звичайно трьох, чотирьох.

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ для ПАНЬ
НА ЯЛИНКУ
пропонує
по дуже занижених цінах
ФІРМА
НАТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька 10.

В. Старосольський.

„Суспільство".

„La Société", орган „Українського Інституту Громадознавства" під дирекцією М. Шаповала в Празі. За редакцією М. Шаповала в Празі. I—II. Прага 1925.

(Продовження.)

Автор переконаний глибоко в тому, що наука соціольогії має для нас взагалі, а зокрема для справи нашого визволення безпосереднє і рішаюче практичне значіння. При тім він уявляє собі науку надто вже просто. Для його „наука рішає в один день", де „емпіризм сліпців шукає відповіди сотні років". Такий погляд дуже далекий від цього, що ми знаємо про можливости та здобутки науки. Скорість рішення, на жаль, не є ознакою науки і не вона відрізняє науку від ненаукового мислення. Наука не може для „скорости" посвятити грунтовности досліду та важкої і трудної критичної методи. Її вищість не в скорости, а в певности та правильности рішення. Проблежний погляд на науку п. Шаповала фатально відбився на його статті, про яку тут мова. На 19 друкованих сторінках тієї статті він зачепив та вирішив цілий ряд найосновніших, найважливших і разом з тим найбільш спірних питань соціольогії — усе те одним махом, дуже самопевно, без аргументів, без цитатів та зсилок. Це не є простий „Schönheitsfehler" статті. Такий спосіб писання відбирає можливість контролі, а часто і можливість зрозуміти думку автора, а власне там, де він повправляється і полемізує з якимись неназваними течіями та системами соціольогічної думки. Автор не вказує де він говорить свої, а де переповідає чужі думки і чиї власне. Сам читач мусить це констатувати. Усе те разом нарушує дуже приняті загально істотні форми наукової дисертації.

Важливіші ті зауваження, які викликає сам зміст статті. Її характер еклектичний. Усі висловлені в ній основні думки та погляди давно відомі в соціольогічній літературі. Само по собі це не відбиралоб статті наукової цінности: ми знаємо еклектиків, що займають видатні місця в різних галузях наукової творчости. Але еклектизм п. Шаповала грішить тим, що він зовсім некритичний. Часто проголошує п. Шаповал тоном великого відкриття правди, що давно вже стали комуналами — то знову проголошує яко науково доказану і визнану правду щось, що є тільки тезою або гіпотезою. Це науково недопустима метода. Далі, еклектизм допустимий тільки тоді, коли автор, що ним користується, всеж таки самостійно-критично відноситься до чужих думок і коли він звязує в одно думки різних авторів не тільки зовнішньо-механічно, але шляхом критичної синтези. П. Шаповал звязує в одно думки різних авторів, не питаючи, чи вони співмістні, чи можливо дати їм місце поруч, в одній системі. Так він особливо захоплений двома авторами: фон Візе та Сорокіним. Їх думки ми стрічаємо в статті п. Шаповала на кожному кроці. І живоаналічки, п. Шаповал зовім не бачить глибокої, основної різниці поміж обома цими соціольогами; різниці самого підходу до проблеми, [illegible] книгі, яка не дозволяє складати в одно їхніх думок. фон Візе, виходець німецької школи соціольогії, розвивався під впливом, розробленої головно нео-кантійцями теорії пізнання. Сорокин — епігон тієї „російської школи соціольогів", якій пок. Б. Кістяковський закинув та блискуче доказав гносеольогічний примітивізм. Політично, можна найти дещо спільне поміж цими авторами, а власне їх консерватизм. Науково — вони два різні світи, і звязувати їх в одно, це є недопустимий синкретизм.

Не спосіб розглядати тут критично усі погляди, які висловлені в статті. Для прикладу тільки слід вказати на деякі з них, щоби ними пояснити закид наукової необґрунтованости. Так п. Шаповал ділить соціольогію на три частини, з яких одною має бути „генетична" соціольогія. Тим він попадає в суперечність з основним означенням соціольогії, яке подає сам (згідно з Візе). Коли соціольогія є наукою про „соціяльні відносини" та їх закони, то в неї немає місця для „генетики". Істотне для розуміння закона є те, що він вічний та незмінний, однаковий скрізь і всюди. Як у межах фізики немає місця для генетики, так не повинно його бути і в соціольогії, коли приняти наведену тут її дефініцію. Поміж принятим п. Шаповалом определенням та поділом соціольогії існує основна суперечність. П. Шаповал проходить мимо звязаної з тим проблеми мовчки. Ця проблема для його видимо зовсім не існує.

Науково абсурдне те, що сказано в статті про політику. Там сказано, що „наука про суспільство [illegible] оперувати й оперує щодо минулого поняттям соціяльної генетики, щодо будуччини — соціяльної політики як виразу, що характеризує свідому діяльність людей і їх обединань в стосунку до инших людей і инших обединань". Усе тут помилкове, починаючи від самої назви. Назва „соціяльна політика" нічого не каже. „Соціяльною" (в ужитому тут розумінні) є кожна політика. Додаток „соціяльна" може тільки викликати непорозуміння, ніби то мається на увазі не політику взагалі, а відому її ділянку, для означення якої принято назву „соціяльна політика". Важніше це що повищий погляд на політику неправдивий і помилковий по суті. З наукового погляду недопустимо протиставити політику генетиці. Відкриті соціольогією закони мусять діяти однаково як в минулому, так і в майбутньому. Не може бути двох різних соціольогічних дисциплін залежно від цього, чи йде про минуле, чи про будучність — як не може їх бути на такій підставі у фізиці. І те також неправда, що політика це соціольогічне знання з додатком нашої власної мети. Знання зі становища певної практичної цілі, це „техніка", а сам п. Шаповал признає, що політика це мистецтво. Плутанина вийшла з того, що п. Шаповал не розрізняє точно поміж значінням соціольогії для політики і істотою обох понять. Політика користується в чимраз більшій мірі здобутками соціольогії і старається використати для себе соціольогічну методу мислення. Вона хоче стати, як каже Т. Масарик, „прикладною соціольогією". Але це є щось зовсім инше, як те, що каже п. Шаповал.

(Докінчення буде.)

НА СВЯТА! Найдешевше у Львові НА СВЯТА!

Коняк „Мастель" V. O. — 30 зол.
„ Генес: V. O. — 27 зол.
Шампан орнч. „Мум" — 30 зол.
Вино угорське „Палюджай" — 6 зол.

Можна набути у
АТЛЯСА
РИНОК 45.

От-сотерн франц. — 7·50 зол.
Барсак 7·00 зол.
Первозрядні італійські червоні і білі вина 5 зол.

Лікери 6-літні усіх світових фірм низше фабричних цін. — Перед святами вступи до фірми АТЛЯСА.

опятьох або й більше місць в одному числі, то за цілий рік діждалося „Діло" яких 1.000 білих плям. Не краще було і з иншими українськими пресовими органами, бо напр. популярний тижневик „Свобода" на 52 видані числа не мав ані одного несконфіскованого, — значить — усі без виїмку числа „Свободи" в м. р. падали жертвою конфіскати. Подібно малася справа з усіми иншими періодичними органами в українській мові, що старалися вірно й віддано обслуговувати потреби й інтереси своїх українських читачів.

Щож підпадає під ненажерливий прокураторський олівець в українській пресі?

Про ревність польських пресових цензорів у відношенні до українського друкованого слова, про мартирольогію української преси у звязку з її щоденними конфіскатами можнаб писати цілі томи. Зазначимо тільки, що ніколи й ніде у світі цензорська всесильність не була такою необмеженою, як в Польщі у відношенні до української преси. Бо у нас конфіскується статті й огляди преси, дрібні вісти й дописи, навіть передруки й цитати з польської преси, взагалі все, що хоч би в найлекшій формі — на думку пресових прокураторів — порушувало невиносимий існуючий стан. Ця прокураторська ревність не знає ніяких меж, ніякого стриму: бо те, що вільно подати польській пресі, забороняється навіть порушити українській; що більше — навіть те, що появляється зовсім спокійно й ненарушено, скажім, в українських органах у Перемишлі або Холмі, передруковане дослівно у Львові, підпадає жорстокому, нефілосерному нищенню, оскільки воно чимнебудь не подобається лютешній пресовій прокуратурі.

Під важким обухом самоволі львівської цензури терпить незвичайно уся незалежна українська преса, зокрема наш орган. Це зрозуміє кожний, хто знає техніку газетного діла. З причини щоденних конфіскат тратимо ми на часі й коштах, тратить і український читач, що замість задрукованого слова містає в своїй газеті — білі плями. А мусимо тут зазначити, що в своїй службі для народньої справи ми старалися і стараємося все писати якнайбільше спокійно, обективно й річево, щоб тільки охоронити „Діло" від отих нещасних, за те багатомовних білих місць. Як дотепер — усі наші зусилля в тому напрямі не мають найменшого успіху, бо польські цензори нищать дальше безпощадно й безкарно, на основі свойого „widzimi się", всяке справді незалежне українське друковане слово.

Якаж ріжниця в тому напрямі між німецькими, словацькими чи підкарпаторуськими пресовими органами в сусідній Чехословаччині! Просто завидувати приходиться нам, дивлячись на ту їх величезну свободу рухів у порівнянні з нами, на ту вільність преси недержавних чародів у чеській державі. І від тої вільности чсл. республика не потерпіла ні на макове зерно, не захитався через те основи її державности, не валиться її будівля. А як же инакше виглядає все те в Польщі?

Не дивлячись на важку руку польських пресових можновладців у відношенні до нашого щоденника, не оглядаючись на систематичне нищення його й на страти, які ми поносимо через ті часті конфіскати, стоятимемо далі вірно, чуйно й мужно на сторожі української національної справи, на сторожі українських інтересів. Від нашої важкої, відповідальної служби для добра українського народу не відстрашать нас ніякі, хочби ще більше безглузді, як досі, конфіскати. Наших читачів просимо піддержати нас матеріяльно й морально ще більше інтензивно, як в попередньому році.

По широкому світі.

За комуністичну агітацію між французькими офіцерами в Марокку засудив паризький суд комуністичних послів Кашена та Доріо на 13 міс. вязниці та на 3000 фр. кари.

Центральний Комітет комуністичної партії, вибраний на XIV. її конгресі, складений з 63 членів, вибрано 1-го ц. м. До нього ввійшли всі чільніші діячі, що були і в попереднім: Сталін, Риков, Томський, Калінін, Бухарін, Чічерін, Троцький, Каменев, Крассін, Сокольников, Зіновєв та Раковський.

Професіональні німецькі союзи звернулись до уряду з проханням ужити енергійних заходів для стримання безробіття, бо инакше не відповідають за спокій у краю.

Буджетову провізорію приняв французький парламент з сенатом на січень, після довгої, цілонічної дискусії.

Друзи звернулись до американського сенатора Борага з проханням бути посередником в їх мирових переговорах з Францією.

Рим вибирав нового губернатора Кремонесси, на Капітолію. Було це велике свято, в якому взяли участь сенатори, посли і кілька тисяч публики.

На Дамаск нападають бандити, стріляючи в поліцію.

Палестина матиме мабуть свої Національні Збори. Такою є пропозиція намісника льорда Плямера, переданя ним англ. міністрові кольоній Амері. — Палестина є єдиною державою з тих, що повстали на руїнах отоманської імперії, згідно з мировим льозанським договором. — Буш, американський амбасадор у Константинополі і б. комісар Ліги Націй, Моргентав, приїхав до Єрусалиму, щоби познайомитись зі зміною обставин життя у Палестині на протязі останнього десятиліття.

Єдинені Держави призначать імовірно послом до Еспанії рабина міста Літль-Рок — Емануеля Джака.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист у добі инколіття!!

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Перегрупування військ на рад. границі.

Румунські граничні станиці повідомляють, що на румунсько-радянській і рад. польській границі відбуваються перегрупування радян. військ. Керує перегрупуванням ком. зах. армії ген. Рутаков. Досі перекинули 2 дивізії на рум. границю, 4 на польську. В Камянці Подільському утворено спец. військове бюро для вербування польських і румунських дезертирів до більшовицької армії.

Розлам у „Визволенні".

На засіданні управи „Визволення" виключили пос. Домбского 21 гол. проти 3. за шкідну діяльність у час. „Єдность людова". Під партійний суд віддано 8 послів. У звязи з тим около 16 послів і сенаторів з „Визволення" приступить до групи пос. Бриля.

Атентат на перського шаха.

В Тегерані виконали бомбовий атентат на нового перського шаха. Наслідком вибуху обірвало шахові обі ноги і покалічило тяжко по всьому тілі. Рани смертельні. Виновники атентату покищо невідомі. Шахового сина проклямували наслідником престола. Мін. загр. справ Ношароль Малък подався до димісії.

Чому кн. Карло зрікся румун. престола?

„Ді Штунде" довідується з Букарешту, що кн. Карло від завзяту кампанію проти короля і уряду Братіяну та конспіративним шляхом зміряв до повалення уряду. Кн. Карло числив на попертя війська і ген. Авереску, провідника румунських фашистів. „Н. Фр. Пр." повідомляє з Букарешту, що причиною резигнації кн. Карла були його взаємини з якоюсь Жидівкою, котра товаришила йому в подорожі до Льондону, де кн. Карло заступав короля на похороні англ. королевої-матері Олександри. Є теж чутки, що кн. Карло як шеф летунства не хотів згодитися на усунення летунів, які, вислані до Голяндії, затопили апарати.

Димісія уряду Цанкова.

Затяжна криза болгарського уряду закінчилася 3. ц. м. димісією премієра Цанкова. Король поручив утворення уряду Ляпцеву, якого висувала від довшого часу урядова коаліція. Ляпцев почав переговори в справі приділу тек.

Абд-ель Крім утікає до Італії.

„Таймс" повідомляє, що в гол. квартирі Абд-ель-Кріма настроєні песимістично, бо багато племен вірних досі Абд-ель-Крімові перейшло на французький бік. Положення погіршилося так дуже, що кажуть, начеб Абд-ель-Крім хотів утікати до Італії.

Гроші.

Америк. дол. 8·32 — 8·35 канад. дол. 8·10 — 8·15, чеські кор. 0·25·00 — 0·26,00 леї 0·4·50 — 0·4·75, франки фр. 0·29·00 — 0·30·00, фр. швайц. 1·68—1·70, англ. фунти 40·00 — 41·00,

[illegible] кор. 32·00 — 32·50, 20 франк[illegible] 87·00—88·00; 10 руб[illegible] 41·80—42·00.

Срібло. Австр. кор. 0·68·00—0·69·00, 5 нл. кор. 3·60—3·65, фльорени 1·80—1·85, рубл. 3·00 — 3·10, рубель дрібних срібляк 1·50—1·55.

Збіжжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький брое. —,— до —,—, овес гал. 23.50—24·50.

З життя середньої школи.

Кілька інформацій.

Довідуємося з певного джерела, що польський міністер освіти Грабский взяв свій проект реформи шкільництва зі сойму назад. З ним мали змогу познайомитися читачі „Діла" в одному з попередніх чисел. Грабский мав його взяти назад тому, бо стрінувся він з незвичайно гострою критикою з боку фахівців.

Куратор львівського шкільного округа видав обіжник про писання українських імен і прізвищ в польській мові. На основі того розпорядку імена треба писати по польськи так, як вони звучать у польщині, а прізвища так як вони записані в метриці. Отже має бути Ян Левицький а не Іван і не Левіцкі. При тій нагоді слід звернути увагу нашому духовенству, щоби не появилися українських прізвищ у метриках, виготовлюваних латинською мовою. Бо инакше вони будуть звучати по польськи в усіх шкільних і инших урядових документах. З таким лихом треба в нас боротися, бо навіть инші визначні громадяне записки польщать не тільки свої імена, але й прізвища, на що вказують хоч би адвокатські та лікарські таблиці (вивіски). Уникатом майже є в нас табличка з написом д-р Стефанович, а не Стефановіч.

Реформа матури актуальна в Польщі не відна. Тепер мають її перевести в той спосіб, що будуть екзаменувати з чотирох предметів. Але ученики, що мали бодай добрий поступ в двох останніх класах (VII. і VIII.) будуть мати змогу звільнитися від іспиту з усіх предметів крім одного, який мусять здавати.

Обниження платень учительників скрізпося найбільше на учителях середніх шкіл. Їм зредукували крім основної платні ще й усякі додатки, як за надчислені години та инші. Деякі учителі потратили по 250 зол. місячно. Директори середніх шкіл мають тепер тільки половину свого додатку. Крім цього мусять учителі вчити по 3 години більше на тиждень та приймати за марну винагороду ще й не 6 вадобовязкових годин. Тому то повстало серед учительства середніх шкіл велике невдоволення та появилися протести покищо з боку польських учителів инших шкіл. Ці протести правдоподібно приєднають деякі пільги. У найближчому розпорядку, який тепер укладають у Варшаві, обіцюють, що редукція не обійме помимо персонального складу учительства середніх шкіл а старші учителі будуть вільні від підвищки годин. Щоб обурення звертають учителі середніх шкіл на послів-учителів, що мали бути інспіраторами міп. Грабского, та на д-ра Вайнфельда референта від ощадностей. Та хоч він і референт від ощадностей, то не йому підковито не перешкаджає брати дві груби платні і т. зв. презенційну марку у деяких фінансових установах. Усі ощадности має він провести в дуже скороченій формі та на коліні. Директорам, наприклад, обтяв додаток за управу школи до половини, хоча він належить до основної платні директорів. Візитатором теж мають відібрати V. ступінь платні, а признають їм тільки те, що їм належиться з титулу літ служби. Ліквідують теж деякі шкільні кураторії, між иншими в Луцьку.

Треба побоюватися, що редукції учительів середніх шкіл відіб'ються найбільше на наших гімназіях, чи ліпше на нашому учительстві. А тому наша „Учительська Громада" повинна завдалегідь обдумати засоби оборони в порозумінню з нашою парляментарною репрезентацією, а наші директори теж повинні поступати так, щоби розпорядку не брати буквально, бо директори польських середніх шкіл будуть напевно надавати буквам розпорядку свою питому інтерпретацію.

НОВИНКИ.

— **Святочний випуск „Діла"** появиться у значно збільшеним форматі в середу 6. н. м. рано. Візьмуть у ньому участь, як щорічно, визначні представники нашого громадчеського життя та письменства. Оголошення приймаються до вівторка, 12 год. пол. Число коштуватиме **50 сот.**

— **Приємна температура.** В околиці Берна (Швайцарія), у горах, 1. н. м. вночі температура сильно зросла при одночасним сильним західнім вітрі. Всюди на висоті 1800 метрів було 6 стоп. тепло. На висоті 1600 метрів сніг почав танути. — У Парижі, Сенн, заливається шорай вище, заливаючи прибережні вулиці. Це саме діється з рікою Марною. Передмістя загрожені повінню. — 1. січня у Варшаві була злива з градом, а навіть громами.

— **Під увагу Вч. Отцям Парохам і Настоятелям церковних установ.** Розпорядком Ради міністрів Польської Республики з 16. грудня 1925 „Дзенник закон. П. Р." ч. 127 позиція 904, з 1926 року, звільнено Генеральну Прокураторію від дотеперішнього обовязку правного заступства церков, парохій і взагалі церковних або релігійних інститутів, приналежних до католицької Церкви або до инших Церков чи віроісповідань. Цей розпорядок увійшов вже в життя з днем 1. січня 1926 і відтепер спадає на парохів, завідателів парохій і настоятелів всяких церковних інститутів обовязок повано заступати церкви, парохії і церковні установи перед судами і адміністративними властями у всяких процесових і инших судових і адміністраційних установах. На випадок занехання або заведбання належного заступства відповідатимуть цілим своїм маєтком за шкоду спричинену своїм занеханням чи занедбанням. Само собою розуміється, що в усіх важніших або трудніших справах належить під загрозою особистої відповідальности передати заступство адвокатови або принаймінше звернутися за правною порадою до адвоката.

— **Провокація і офіціальне здирство.** Як польські урядові сфери шанують наші релігійні і національні почування, нехай посвідчить слідуючий правно скандальний факт: В урочисте гр. кат. свято Непорочного Зачаття якийсь з ретатинських урядів, староство чи рада повітова — склякав громадських писарів з усіх сіл повіту (102 сіл з того 90 чисто українських) в ціли роздачі друків на громадські буджети. І іде 102 писарів на 102 підводах. Чи не чудовий помимо „równości obywatelskiej" і „tolerancji religijnej". А опісля всякі облудники зі „St. polskiego" жаліють над упадком релігійних почувань і деморалізацією „ludu ruskiego". Ще одно. За десять аркушів паперу (друків) аж на три роки згори мусіли зложити громадські урядовці ні менше ні більше а по 13 (тринайцять) зол. Питаємося, хто дав дотичному повітовому кашикові право накладати знов якусь „данину" (бо годі це инакше назвати, коли за один якусь друки платити по 1'45 зл.!) і чи в таких тяжких (не з нашої вини) часах нема вже иншого виходу для санації немашого скарбу, як аж за три літа наперед здирати за якісь друки, котрі і так ще десять разів будуть змінені? П. П. посли просимо заняти цією справою, хоча знаємо яку силу має писана конституція. Хто зна, чи така продажа офіціальних друків не є ще одною штукою місцевих потентатів, щоби збільшити власний неофіціальний скарб? — *Ю.*

— **Поліція — за ломанням законів** Пишуть нам: У селі Сухоставі коло Коломиєщ командант державної поліції агітує за „селянським конгресом" у Станиславові, обіцюючи всім, хто захоче на той з'їзд поїхати, не лише безплатний білет їзди, але ще й високі діети. Від читальні ка кооперативи вимагає, щоб обі ті інституції обовязково вислали своїх делегатів, хоч обі ті установи не займаються політикою і на основі статуту, затвердженого державною владою, нею займатися не сміють. Це хіба знає „паньставова" поліція, чомуж отже налягає на культурну й економічну установу брати конче участь у політичному зїзді? Загадку цю відгадятя мабуть не тяжко...

— **Ucrainica.** Верненський (на Моравії) часопис „Kuch" поміщує вряди-годи різного роду менші інформації з українського життя. Між такими замітками в останнього часу треба згадати про засуд на смерть визначного повстанчого отамана на Київщині Гаращенка, про Паливу аресі у Харкові, про новоявлений рукопис В. Короленка в українській мові, про вибір нов. ректора „Українського Вільного Університету в Празі, проф. Оп. Колесси і його виклад на тему: „Генеза новочасної української повісти" та дрібніші інформації з економічного життя Рад. України.

— **Смерть старого часопису.** „Лайпцігер Тагеблят", що існував 117 літ, перестав виходити з днем 1. січня.

— **Благословенство папи для Жидів.** Папа видав текст благословенства, яке по всіх церквах у світі відчитували би в навечерію Нового Року: „Зверни, Володарю Світа, Твій милосерний погляд на синів лишь Тобою вибраного народу". Жидівські місіонарі одержали доручення переслати Папі подяки за це благословенство.

— **Прихильник „модерного" мистецтва.** Великий реформатор італійського суспільного життя, Муссоліні, йде у своїх симпатіях до „новости" шляхом свого земляка, в домого творця футуризму Марінетті. Марінетті у свій час виступав з починаючими, щоби всі музеї та памятки старого мистецтва зрівняти з землею. Дня 2-го н. м. Муссоліні з нагоди выбору нового римського губернатора давав у палкій промові, що всі памятки Капітолію та Пантеону, 1000-літні слади старовини повинні щезнути в Римі, а на їх місце повинні мозеві сади та огороди і великанські бульвари. Нема сумніву, що не було би гігієнічніше для Риму, але чи... краще, можна сумнівати.

— **Новий календар у Туреччині.** В Анґорі правує спеціальна комісія турецького парляменту над впровадженням григоріянського календаря для нової Туреччини. Вона має взяти на увагу можливі впливи такої реформи на суспільне життя, в якому історичні моменти грають чималу ролю. Теперішній турецький рік має число 1342: турецькі реформатори, що завзялись на боротьбу з національною вірою, сподіваються, що їм удасться значити цей рік уже 1925. Коли Туреччина прийме григоріянський календар, тоді в Европі (коли не помиляємось) галицькі Українці і Серби будуть єдиними, які святкуватимуть ще свята по старому стилю.

Дописи.

Гримайлів. (*Освітня праця і свято „Просвіти" дня 8. грудня 1925 р.*). Містечко Гримайлів, само собою мале і відірване від світа завдяки недостачі вигідного залізничого получення. Перед війною воно мало залізницю в місці, а тепер ця лінія цілком відбудовується. Гримайлів не був перед війною осередком ніякого нашого руху, хоч мав на те усі дані в одному відтінку Скалатщини. Та не зважаючи на те стояв він все далеко вище під національним оглядом та був у Скалатщині рівноважником у відношені до самого Скалата, в якому від часів пок. Наумовича сильно вкорінилося москвофільство. Воно заготить над Скалатом по нинішній день та не дає йому зовсім стати правдивим повітовим осередком всестороннього українського життя. В Гримайлові пережилося москвофільство далеко перед війною завдяки праці покійного пароха о. Малишевського, пок. діяча о. Чачковського та живучих ще о. Іванчука, п. пароха Гоцтого, о. Р. Зарицького пароха Вікна і о. М. Кордуби, пароха Кутковець біля Теребовлі. Спомиж сьогочасних робітників богато зробили для Гримайлова пок. подат. побовець Марцинюк і живий ще податковий урядник Перепелиньский (тепер на емеритурі в Теребовлі). Зусиллями усіх названих щезло там москвофільство та затерлися наумовичівські політичні традиції. Війна сильно зекінчила Гримайлів. Та ня скоро пришов до себе і став по війні осередком перш за все культурно-освітнього життя для великої частини Скалатщини. З приходом до Гримайлова нотаріяльного кандидата п. М. Коцюбки а пізніше і адвоката д-ра Гр. Олійника відожили там українські традиції часів пок. О. Малишевського. До того причинилося у великій мірі і деякі місцеві заслужені мішане. Між ними останніми визначився передовсім купець і господар і б. бурмістр Гримайлова п. Микола Хрущовий. Маючи на увазі його заслуги на полі народної праці гримайлівська читальня „Просвіти" іменувала його на минорічних загальних зборах своїм почесним членом. Таку саму почесть віддала читальня і п. Перепелиньскому з Теребовлі. По війні повстала в Гримайлові філія т-ва „Просвіти", що проявила значну діяльність та стала осередком культурно-освітнього життя в гримайлівському судовому повіті. Крім неї існує там кружок УПТ, що утримував там на протязі двох минулих літ навіть приватну українську гімназію, яку розвязала незаконно польська влада. Вже з цього видно, що там дишла і тепер йде інтензивна праця. Не те в Скалаті. Там усе спить сном блаженних. А скалатські москвофіли доставляють щоі лави хрунів. Це тим дивнійше, що в Скалаті є далеко більше наших інтеліґенції вільних фахів ніж у Гримайлові.

Дня 6. грудня обходила Гримайлівщина свято „Просвіти". В святі взяли участь усі читальні та місцеві товариства. Почалося воно богослуженням у гримайлівській церкві, яке відправив о. Зарицький, парох Вікна. До панахиди за померших діячів стали оо. Зарицький, Протик (парох Гримайлова), Савчак (Зарубинці), Пиндус (Зелена) і Семенюк (Сорока). Дуже гарну та змістову проповідь про вагу та значення традиції та пов пошану до заслужених людей виголосив о. декан Іванчук, парох Гоцтого. По богослуженню відбувся концерт у салі „Народнього Дому". Вступне слово про вагу освітньої праці та про завдання Тов-ва „Просвіти" виголосив адвокат д-р Григ. Олійних. Він взивав присутних, щоби вступили в члени матірного товариства, що відіграло велику ролю в житю Галицької України на протязі 57 літнього існування та дало почин до заснування усіх инших наших товариств у Львові та Краю. Хори виступали під управою місцевого пана п. Івана Винокірки. Деклямували пп. Кузь, Підур, панна Жуковська Нат. і Процкішин Генр. Найбільше подобалися деклямації маленького Богдана Жуковського і Процкішої Гель. Реферат про значіння книжки і завдання читалень виголосив п. Мих. Коцюбка. Він перевів порівнання наших освітніх відносин з такимиж відносинами у инших культурніших народів, та взивав присутних до праці над поборюванням найбільшого ворога нашого народу неграмотности. Свято покінчилося відспіванням національного гимну. Переведена в салі збірка на дар „Просвіті" дала 90 зол. Свято дуже подобалося селянам, що вливсли в него якнайкраще враження. **Гість.**

Всячина.

Далекоглядний апарат проти війни. Славний винахідник бездротного телеграфу Марконі, під час свого побуту в Парижі, дарма минулого тижня відповіді на тему приключення радіотелеграфії та радіотелефонії у майбутньому. Марконі приписує бездротний телефон до винаходу друку, коли дідо йде про поширення освіти на широкі маси. Та два згадані винаходи мають ще більше значіння для воєнного мистецтва, вони є рішучими переворотами для ведення війни „сучасними" методами. Така небезпечна зброя в морській війні як підводні лодки тратить усю свою силу, тому, що їх можна вже відкрити. Марконі вірить, що вже в найближших роках проблема бачення на далечінь буде розвязана. Апарат, який дасть змогу оригінатові підготовити операції ворога, розбе всю систему винищуючого ведення війни, згідно з якою треба всі сили зосереджувати на найслабшім місці противника. Треба буде або завернути до первісних форм боротьби варварських народів або полишити сучасну війну як недоцільну.

Ширіть наш часопис!

Поминальне Богослуження
за упокій душі бл. п.
д-ра Олеляна Огоновського
б. професора львівського університету і всіх померших членів Його родини відправиться в Успенській церкві у вівторок дня 5. січня 1926. р. о год. 9. рано, на котре запрошує
Родина Покійного.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітковича.

Немирів. Сала читальні „Просвіти".
5.І. „Маруся Богуславка" (прощальна вистава).

Рава руська. Сала „Сокола".
7.І. „Ява".
8.І. „Дні нашого життя".
12.І. „Маруся Богуславка".
13.І. „Лісова пісня".
14.І. „Ніч під Івана Купала".
15.І. „Чорна пантера і білий медаїдь".
10—?

Замість вінця на домовину найпорядного сестрінка Петруся Радзієвича **зложили** на „Рідну Школу" 30 зол. ВП. Софія і Іван Калитки у Львові. За жертву складає щиру подяку **Голоата Управа** УПТ-ва. 1045 1—1

Памяти Олександра Мицуґи. Підписаний зладагував памятковку книжку в честь полеглого українського летиста й мецената, пок. Олександра Мицуґи, прошу всіх тих громадян (ок), що можуть написати спомини або статті на тему мистецької чи філянтропійної діяльности заслуженого Покійника, надсилати бажані матеріяли на мою адресу. — *Ів. Німчук*, ред. „Діла".

Дрібні оголошення.

КАЛЕНДАРИК „РУСАЛКА" на 1926 рік, гарно печатаний в 2-х красках вже продається. (Ціна 6 центів). Замовляти: А. Окіпнш, Львів. Кадецька 4. 897 12-15

МІД патоку, власної пасіки чистий, правдивий без домішки під гарантією в 5 кг. бляшанках оплачено по пів 16·25 зол. висилає Евген Винницький, Збараж. 998 5-8

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЦУКОРНЯ
„ПЧІЛКА"
ЛЬВІВ, РИНОК 27
поручає на СВЯТА свої цукорняні вироби. 1033 3—4
Замовлення виконує солідно.

Спеціальні варстати направи возів
„Ford" 982 3—?
оригінальні складові части
Витолд Транда
Львів вул. Подлеского ч. 2.

Казав мені мій інформатор?
Пора Вам вже дізнатись,
Одна є фірма: „Регулятор",
Де можна гарно вбратись.
Товар, який захочете —
І вибір величезний
Кишені не сполочете,
Бо там дають на ратн.
РИНОК 45

Конкурс.

Т-во Музичне ім. Лисенка у Львові оголошує конкурс на посаду учителя скрипки в Дрогобичі від 1. лютого 1926. р. Подання належить вносити найдальше до 20. січня ц. р. на адресу т-ва: Львів, 1046 Шашкевича 5. 1—1

НА СВЯТА! ВИНА НА СВЯТА!

Угорські:		
Hegelayer старий	зол.	7·50
Шамородкер старий	„	8·50
Badacsonyer	„	7·50
Riesling	„	7·50
Leanyka	„	7·50
Erlauer червоний	„	5·—
Бургундар червоний	„	5·—
Австрійські:		
Mailberger	зол.	8·—
Vöslauer Goldeck	„	8·50
Французські:		
Graves superieur	зол.	6·—
Haut Barsac	„	8·—
Haut Sautermes	„	8·50
St. Estephe, червоне	„	6·60
St. Julien	„	7·20
Chateaux Lakie	„	8·40
Бургундські:		
Chablis	зол.	8·50
Pommard	„	8·50
Nuits St. Georges	„	8·50
Італійські:		
Marsalatto	зол.	6·—
Marsala	„	8·—
Vermuth	„	6·—
Іспанські:		
Малага курашіне	зол.	12·—
Согпас орит. Франц.		
Royer & Guillet	зол.	20·—
J. Hennesy & Comp. V. O.	„	28·—
J. Pranier & Comp.	„	30·—
	„	20·—

за фляшну 0·7 літри.

ГОРІВКИ і ЛІКЕРИ фабрик **МІКОЛЯША і КОСЕЦЬКОГО**
понизше Фабричних ч-н
ГОРІВКИ і ЛІКЕРИ БАЧЕВСЬКОГО у всіх сманах поручає
ТОРГОВЛЯ ЧАЮ, КАВИ і ВИНА
ЕДМУНДА РІДЛЯ
у Львові, вул. Рутовського 3, Філія: вул Городецька 74

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 5. (10.680). Львів, середа 6. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

Hłuboczek wielki

Вл. Софія Дзєдзик Черних

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає (від 11—12 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До наших передплатників.

Матеріяльне положення української преси є незвичайно скрутне. Ціни паперу зросли вдвоє, инші кошти теж значно збільшилися. В останніх часах важкої фінансової скрути нам приходиться перебиватися з важкими труднощами. На жаль, наші шан. передплатники, які дуже добре розуміють своє власне важке положення, не хотять зрозуміти нашого і постійно вимагають присилки ґазети на кредит. Таким чином від нас вимагається непосильного в теперішніх часах самовідречення. Відомо, що тепер кредит не істнує. Всі наші зобовязання мусимо покривати готівкою. Таку саму вимогу мусимо ставити і до наших шан. переплатників.

Тимчасом в останніх часах довги з передплати зросли до дуже поважних сум, а замісць їх вирівнання стрічаємося з постійними вимогами дальшого кредитування. Очевидно, цього ми не в силі сповнити. Тому ще раз просимо негайно вирівнати залеглости. В противному випадку святочне число буде останнім, яке вишлемо нашим довжникам. Як довго тільки було можна, ми в найширших розмірах і йшли на руки шан. передплатникам. Одначе тепер усі наші можливости вже вичерпані. Отже просимо зрозуміти нас — так само, як ми досі розуміли вас.

Просимо також не передплачувати нашого орґану в почтових урядах, тільки пересилати передплату до нас почтовими складанками або переказами. *Адміністрація.*

В ліберії Ст. Ґрабского.

XX. Конґрес П. П. С.

У великій салі варшавської міської ради радив в днях 1—3 ц. м. XX-тий Конґрес П. П. С. Колись була це підземна Польща, що не гребирала в засобах боротьби зі своїм тираном—царською Росією; сьогодня це „сальонова" партія політичної й соціяльної угоди, що проводить свою діяльність під керою і крилами вшехполяків. Ще недавно штучно затирано співпрацю пепесівців з ендецією; сьогодня вже не тільки не скриваться цеї дружби, але її доказуеться її потребу з огляду на—добро робітництва.

XX-тий Конґрес польської соціялістичної партії не мав иншого завдання, як усанкціонувати цю неприродну співпрацю, як зареєструвати спілку пепесівців разом з вшехполяками і пястівцями. Біля цеї реєстрації вертілися всі промови, на ратифікацію пепесівсько-вшехпольської угоди витрачено три дні часу і вкінці без сильнішого спротиву її осягнено. Таким чином П. П. С., яка формально досі була „сальоновою" лише в особах своїх партійних ватажків, стала „сальоновою" вже й на основі постанови конґресу, голосами тих польських робітників і їх організацій, що остають під впливами П. П. С.

„Сальонові" хрестини П. П. С. відбуто святочно, обставлено їх дешевенькими декораціями, а на „кумів" цеї радісної події спрозаджено й закордонних „свояків", головним чином емігрантів. Отже в конґресі П. П. С. взяли участь: О. Вельс (від німецької соц. демократії і II-го Інтернаціоналу), б. мін. Совкуп (від чеської соц. дем.), пос. Нечас (від соц. дем. Підкарпатської Руси), Ф. Дан (від закорд. делеґації російської соц. дем.), В. Чернов (від російської партії соц.-революціонерів), Гегечкорі і Салакая (від грузинської соц.-демократії), Мав (від соц.-дем. Данцігу), пос. Кроніґ (від німецької соц. дем. Польщі), Ерліх (від жид. „Бунду" і Лєв (від Поалей-Сіон").

Конґрес відкрив в імени ЦКВ. пос. І. Дашиньский, витаючи делеґатів і закордонних гостей. Опісля зазначив він, що в Польщі панує безробіття. Упадок валюти є висловом катастрофального положення держави і робітничої кляси. Не піддаючись стихійній нужді і занепадові, ППС. рішилася поділитися співвідповідальністю з иншими польськими партіями і зробила натиск на инші партії, щоби їх згрязати в парляментарну коаліцію з метою оздоровити відносини і зберегти соціяльні здобутки робітничої кляси. Роблячи з себе „жертву", партія здобула двох міністрів в коаліційному уряді.

Опісля наступили привітання. О. Вельс вказував на потребу співпраці німецької й польської соц. демократи з метою довести до політичної й господарської відбудови Европи.

„Те, що маю сказати від Інтернаціоналу, не буде відрізнятися від того, що я сказав від німецької соц. демократії. Бо міжнародність розумію в той спосіб, що люблю свій німецький нарід, а через свій нарід усю людськість. Закид націоналістів всіх країв, що ми не є добрими патріотами, є смішний. Бо любляти всю людськість, любимо свій нарід і його культуру".

Совкуп від імени чехословацької соц. демократії пригадував собі своїх знайомих з австрійського парляменту: Дашиньского, Діямандa, Морачевского, Клеменсевича, Реґера й ин. та зазначив, що польські соціялісти були вчителями чеських.

„Як Жорес був для чеських соціялістів символом західнього соціялізму, так тов. І. Дашиньский став для нас символом соціялізму східної Европи".

Для нас най більше дивоглядною була поява на конґресі ППС. пос. Нечаса, вибраного голосами українських селян і робітників Прик. Руси, який в українській мові і повитав конґрес, бажаючи польському пролетаріятові успіху в праці і боротьбі. Не знати тільки — додамо від себе — в боротьбі проти кого. Бож боротьба пепесівців з польською буржуазією давно належить до мітів. Що більше! Тепер пепесівці є в коаліції з польською реакцією, яка веде завзяту боротьбу з українським і білоруським народом. Думаємо, що успіху в боротьбі проти пригнічених народів не повинен бажати ніякий соціяліст, а соціялістичний посол Прик. Руси тим менше.

Дан і Чернов, що недавно заключили союз і угоду з пепесівцями, жалілися перед ними на більшовиків. Дан вказував на сумний приклад Грузії і знівечення більшовиками її незалежности, але ані одним словом не проговорився про долю України.

Рясними оплесками стрінув конґрес промову Грузина Гегечкорі, висловлюючи тим способом своє співчуття по долі цеї далекої й маленької країни. Та одночасно конґрес зовсім призабув, що Польща має що найменше дві свої власні Грузії.

Після привітань пос. Перль здавав звіт з діяльности партії. Опісля голова соймового клюбу ППС. посол Барліцкий розводився над сучасним положенням Польщі і політикою ППС. Сучасна хвиля є небезечна і може скінчитися катастрофою.

„Причин такого стану річей слід шукати не лише в границях Річпосполитої, але перш усього в повоєнному зміщенні цілої Европи. У воєнній і повоєнній добі все здоте відпливло до Америки і через те радикально знищено нормальні господарські відносини. Є ще й инші причини. Що найкріпкіший з всіх світ не перестає зброїтися, а націоналізм кує зброю і погрожує небезпекою всьому світові. Крім того витворилася велика прогалина між потребами демократії і робітничої кляси з одного боку та поняттями попередніх кіес з другого. Инакше й не могло бути після упадку царату і двох цісарських могутностей".

Польща находиться в кепському положенні внаслідок ворожого відношення до неї німецького націоналізму й більшовизму, яких пропаґанда не дає змоги Польщі здобути закордонну позичку й инші господарські користи.

Перейшовши до внутрішньо-політичних відносин, пос. Барліцкий уосновував конечність участи пепесівців в уряді. Демократичного уряду неможливо було створити без „Пяста". Хіенопяст не рвався до правління при пустій касі. Найрадше згодився би був на урядничий кабінет Рачкевича, який був би другим виданням кабінету Вл. Грабского, але без Грабского. Концепції мінялися. Вкінці повстала коаліція з участю пепесівців. Приступлення пепесівських послів до співпраці з вшехполяками під кермою Станислава Грабского уосновує Барліцкий, тим що

„від часу великої війни робітнича класа не вдоволяється самою неґацією. Вона бажає впливати на хід державного життя. Робітнича класа домагається від нас діла".

Референт просить затвердити співділання пепесівців з вшехполяками і пястівцями в коаліційному уряді, або вказати, що далі робити.

Біля справи вступлення пепесівців до коаліційного уряду розвинулася широка дискусія, і вона одна домінувала над всіми справами, поставленими на денному порядку конґресу.

Зачайно бесідники в своїх промовах акцептували крок своїх послів. Одначе зазначилася там і слабка опозиція, марґована пос. Куриловичем, Щерковским, Голувком і ин.

Пос. Станьчик вказав на те, що будуччина робітничої кляси не є залежна від парляментарної діяльности, лише від боротьби тієї кляси поза соймом. Тактика ППС в соймі довела до розбрату з „Визволенем", а прецінь коляб ППС і „Визволене" були опустили сойм, то він був би розлетівся. Замісць того ми сидимо в уряді з ворогами робітничої кляси. Буржуазія нічого не вкладає до державної каси, але за те постійно домагається позичок від уряду на ведення фабрик. Від робітничої кляси вимагає вона резиґнації зі соціяльних здобутків. Співділанням з капіталістами не відбудується промислу. Говориться теж про оборону демократії й парляментаризму. Нас лякають диктатурою ґенералів. На випадок появи диктатора слід вести боротьбу всіми засобами, а не йти на компроміси з реакцією.

Голувко жалівся, що ППС. найшлася в товаристві тих, які досі постійно поборювали робітничу класу.

Kod. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 971/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 291 (10.674) z dnia 30. grudnia 1925. r. pod tytułem: „Poza pieczywa" między słowami: „dokory zamienia..." a słowami: jakrax pid zarotom zawiera znamiona zbrodni z § 65a) ust. 1 ustawy dnia 29. grudnia 1925. r. Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 31. grudnia 1925. r.

Hawel.

Kod. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 972/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 292 (10.675) z dnia 31. grudnia 1925 r. pod tytułem: 1) Kriza Polszczi" w ustępie od słów: Odnacze autor torkaw aż do końca tego artykułu. 2) W rubryce pt. „Nowynky" w piątej noistce p. t. „Dyscyplinarka za nauku ukraińskoi mowy" w ustępie od słów: ukraińskoi istoti aż do końca tej notatki zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. 1 ustawy dnia 29. grudnia 1925 r. konfiskatę ze zniszczeniem i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zasądzenie na przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 31. grudnia 1925. r.

Hawel

Всім приїжим до Львова до відома!

ПЕРШОРЯДНА РЕСТАВРАЦІЯ

РОЖІ ФЛІССЕР

1040 1—1

Львів при вулиці Ягайлонській ч. 11.

Смачні снідання, обіди і вечері з великим вибором страв як також богато засмотрений буфет. Найліпшої якости крає́ві і закордонні напитки, які спеціяльно поручається на с в я т а.

Просимо зайти і переконатися, що ціни дешеві і добірне товариство.

„Чому тепер ідемо з нашими ворогами? Досі ми були єдиною партією, що стояла на високому рівні політичної моральности. Тепер ми зійшли з того морального рівня, сидячи в одним уряді з таким Керіком. В теперішній господарській констеляції наша присутність в уряді є зовсім зайва, бо й без нас уряд буде робити те, що він тепер робить. Ми потрібні в уряді на те, щоби покривати ті дивні фінансові операції за границею, щоби покривати редукцію урядників. Уряд підвищує залізничі оплати і взагалі безпосередні податки. Уряд дарує дідичам мільони податків, а ми — будучи в уряді, дивимося на те. Тов. Жуławський говорив, що в уряді ратуємо соціяльне законодавство, але то неправда, бо варстати праці стоять. Аж як прийде заграничне позичка, яка урухомить промисл, прийде до великої боротьби за 8-годинний день праці. В тій боротьбі будемо осамітнені.

При тому теки, які маємо, не впливають на господарську політику уряду. Слід памятати, що в Польщі маємо десять мільонів національних меншостей. А де лежить демократія, коли ті меншости є злетрактовані і гноблені адміністрацією? Коли хочемо вдержати креси, мусимо инакше трактувати наших співгорожан білоруських, українських і т. д.

Не розумію демократичного уряду, в якім не будуть репрезентовані Білорусини, Українці і Німці. Жидівський, український, білоруський, німецький робітник є нам — як соціялістам — стократ ближчий, як польський фабрикант або поміщик".

І цей голос був єдиним, що побіжно вказав на болючу квестію „національних меншостей". Всі инші пепесівські ватажки боронили уряд і вказували на конечність співпраці всіх польських партій. Коли пос. Добровольский вказав на те, що ППС. тільки в критичних хвилях кличуть „витягати віз з багна" та що опісля посідаючі кляси трактують пепесівців як муринів, пос. Пйотровский зазначив почесну ролю ППС. Мовляв, „ми є горді з того, що до нас відкликуються в таких критичних хвилях". На „Визволенє" і нац. меншости не слід звертати більшої уваги.

Третього дня нарад вибрано генеральних бесідників „за" і „проти" офіційних політичних резолюцій. „За" промовляв Яворский, проти" Церковский. Дотеперішньої політики пепесівців і становища Ц. К. В. завзято боронив Дашиньский, доказуючи, що вступленнє пепесівців до уряду було імперативом моменту. Не можна було скласти уряду, а тимчасом Сікорский направляв полки до Варшави і в міністерстві військових справ заложив гніздо замаховців. Колиб не рішення пепесівців, булаб запанувала диктатура. Зрештою ППС. на спілку з ендеками піддержувала уряд Вл. Грабского і земля не завалилася. Чомуж тепер робиться такі великі очі, коли піддержується Скшиньского (себ-то Ст. Грабского! — Ред.)? В цілому світі соціялісти стають опортуністами і співділають з буржуазією. Чомуж в Польщі малоб бути инакше?

Кажуть, що хоч істнує коаліційний уряд, то відносини на окраїнах не змінилися. Рахую на те, що зі вступленням Морачевского до уряду меншостева політика зміниться. Одначе коли йде про порозуміння з представниками нац. меншостей в соймі, то мусимо застановитися, чи взагалі вони схочуть говорити з нами.

Для піддержки ЦКВ. спровадженно й Морачевского, як найтяжчу проти опозиційників гармату. Він засував умови, під якими ППС. лишиться в уряді. А саме пепесівці будуть домагатися заплати незаплаченого дідичами маєткового податку у висоті 650 міл. зол. Коли не можна його буде стягнути в готівці, то можна його мати в гіпотеці, на основі чого Польський Банк збільшить свою емісію.

В голосуванні побідили керманичі ЦКВ. і посольського клюбу. Резолюція за виходом з уряду здобула лише 40 голосів на 100 голосуючих. Більшість акцептувала дотеперішню політику управи ППС.

Опісля конгрес ухвалив резолюції, в яких наказує партійним властям і соймовому клюбові пильнувати, щоби домагання ППС. були здійснені коаліційним урядом. В противному випадку доручать їм відкликати своїх представників з уряду.

В 16-ти точках ППС. домагається боротьби з безробіттям, державної контролі над торговлею і промислом, боротьби з дорожнечею, здержанням підвишки комірного від малих помешкань, реорганізації державної адміністрації, редукції війська і заведення однорічної військової служби, введення в життя постанов конституції у відношенні до національних меншостей. В окремій резолюції в справі політики на „кресах" ППС. виставляє постулят автономії для Українців і Білорусинів та домагається заснування українського університету у Львові.

Крім того ухвалено протест проти переслідування соціялістів більшовиками в СРСР, і фашистами в Італії.

Абдикація румунського престолонаслідника.

Недавні мотиви. — Особа Карла.

Ніхто нині не повинен дивуватися, коли наслідник на королівський престол зрікається своїх прав до цього почесного, але нездячного становища. Навіть ті королі, що ще виконують свої функції, англійський, італійський або еспанський, грають дуже невеличку ролю поруч дійсних володарів своєї держави: диктаторів чи міністрів. Правда, що ще єдинми королями з владою є нині королі малих держав, де вони можуть поводитись з більшою свободою, а навіть користуватись самоволею.

Звістка про те, що наслідник румунського престола, архикнязь Карло, згодився свою абдикацію, мала з першої хвилини присмак сензації. Саме тому, що міністр закордонних справ і офіціальна преса повторяли, що причиною такого рішення є неполітичні мови. Які вони справжні? — точно ще невідомо. Та вже преса находить докази про якийсь зв'язок Карла в нечистими торговельними операціями і ясно каже, що він взамін за абдикацію одержить дозвіл на розвід зі своєю жінкою, бувш. грецькою княгинею Оленою, з якою оженився пять літ тому. Вже цей сам другий мотив: потреби розводу є виховівочій. Можливо, що Карло хотів цією престолу купити собі свободу або можливість нового подружого звязку.

Карло живе покищо на чужині у Мілянії, кажуть, що обіцяв не вертатись до краю ще 10 років. Його абдикацію прийняли легко. Король Фердинанд скликав раду міністрів і представників усіх партій, які радили кілька годин. З огляду на те, що другий син Фердинанда, Михайло, проголошений наслідником престолу, є малолітний, аж до його повноліття установлено для нього опікуну раду з трьох осіб.

Карло уроджений в 1893 р. і одержав основну університетську та військову освіту. Підчас війни вславився працею при гірській артилерії. Після війни зробив подорож довкола світа. Був відзначений постепенно найвищими становищами в армії як генерал дивізії, контр-адмірал, інспектор военної маринарки та воздушної фльоти. Був засновником румунського тов-ва для поширення культури, дав почин до спортових товариств і був головою різних товариств: як географічного, автомобілевого, то-що. Головно був покликаним до військового виховання. Мотиви його резигнації будуть, безсумнівно, розвязані в найближчім часі.

По широкому світі.

Радянський уряд веде, кажуть, переговори з німецьким, щоби підписати договір про взаємну нейтральність. Цей договір має взяти за зразок радянсько-турецьке порозуміння і тривати покищо три роки. СРСР. звернеться з аналогічними пропозиціями до инших держав, що схотять жити з ним мирно.

Англія має дефіцит у минулому році. Він спричинений будівлею военних кораблів і літаків та підмогами для вуглевих копалень.

Французько-німецькі перегори ведуться півофіціяльно в справі господарських взаємин. Франція годиться опорожнити швидше другу та третю окупаційну смугу та проголосити у басейні Саари плебісцит, якщо Німеччина дасть її полекші при виході штучного шовку, він і допоможе в організації закордонної позички.

Англійський уряд пішов не

Я. Старосольський.

„Суспільство".

„La Société", орган „Українського Інституту громадознавства" під дирекцією М. Шаповала в Празі. За редакцією М. Шаповала в Празі. I—II. Прага 1925.

(Докінчення.)

Таким же прикладом методольогічної плутанини є те, що каже п. Шаповал про „соціяльну патольогію". Поняття патольогії все „телеольогічне" — тому воно зовсім зрозуміле в політиці, допустиме в прикладних науках — і небезпечне в чистій науці, особливож в суспільних дисциплінах. Ось хоч би ті приклади „патольогії", які навіть Шаповал, виразно показують, що його підхід суто і виключно „оціночний", а не науково обєктивний. Але навіть приймаючи цей оціночний підхід, ніяк не можна уважати „дефектів" індивіда за прояв „соціяльної" патольогії, як це робить автор статті.

На тійже сторінці находимо таке: „дійсність говорить нам, що суспільний процес виявляється в ріжноманітности причинових рядів", а в другому місці, що розгляд суспільства тільки в одному аспекті приводить до однобічности, а це і недоказово і ненауково". Це знову конфлікт з власним определенням соціольогії п. Шаповала та переплутання наукової й практичної точки погляду. Тільки для практики однобічність є шкідлива. Для науки вона є conditio sine qua non. Кожда наука однобічна і кожда слідить тільки за одноманітними причиновими рядами: астрономія за астрономічними, хемія за хемічними, то-що. Соціольогія знає теж тільки ті причинові ряди, які визнає за свої. Зовсім помилкове зауваження на тему окремих суспільних наук. Так нпр. те, що п. Шаповал говорить про право, просте непорозуміння. Право це не є „конкретні формули для означення відносин в суспільстві", право не „означає" нічого — воно хоче тільки викликати, чи закріпити певні відносини. Не можна назвати науки права „конкретною" в противставленні до соціольогії. Залежно від точки погляду кожна з цих дисциплін є однаково конкретною, або загальною. Далі не можна „очистити" права від „теольогічно-оціночних міркувань", бо вони для права істотні. П. Шаповал, очевидно, переплутав право і науку про право, юріспруденцію. Тільки остання може обійтися без телеольогії та оцінок, а не само право. Як сказано, не спосіб спинитися на усіх методольогічних помилках, що відбирають праці п. Шаповала науковий характер. Одно ще тільки треба зробити загальне зауваження. П. Шаповал уживає залюбки термінів, перенятих від инших наукових дисциплін. Така метода допустима під двома умовами. Одна, — щоб уживати таких „позичених" термінів в повною свідомістю цього, що вони позичені. Друге — щоб уживати їх в загально прийнятому значінні. Це друге, властиво не умова, а самозрозуміла передумова. Отож п. Шаповал уживає залюбки термінів „статика", „динаміка", „механіка", з порушенням тієї передумови. Він уживає їх постійно так, як би вони означали три ріжні дисципліни. Він протиставить динаміку механіці (ст. 25, 32, 33, 36), то знову статику механіці (ст. 29, 31). Що це не друкарські помилки, доказом так-же протиставлення в згаданій вже німецькій статті (ст. 189. журналу). Очевидно маємо до діла з новим розумінням цих термінів, відмінним від того, яке досі загально поширене, та згідно з яким статика та динаміка, це частина механіки.

Стаття має бути науковим оправданням для „схеми суспільних наук" та плану організації їх студій. Схему таку находимо в статті, а план організації студій в залученій до „Суспільства" „Хроніці" Інституту. Але схема не випливає з льогічною необхідністю із статті, а організація праць Інституту не відповідає схемі. Таким чином міркування п. Шаповала практично зайві і організацію Інституту треба розглядати незалежно від цих міркувань. Сама назва Інституту є мало удачна. Громадознавство не відповідає слову „соціольогія". Навіть для соціольогії в розумінню її Л. Гумпльовичем назва громадознавство булаб занадто вузька. Тай зовсім немає потреби заступати українським словом принятої загально назви соціольогії. Про організацію Інституту ми не довідуємось з „хроніки" нічого. Там не сказано ні слова про це, що таке Інститут: фондація, чи наукове товариство, чи школа, та хто є його власником. З тексту можна вичитати, що в Інституті є директори, дійсні члени, члени кореспонденти та наукові співробітники. Хто призначає на ті становища, під якими умовами, на основі яких кваліфікацій чи заслуг. — на все те не находимо ніякої відповіди. Мовчанка в цьому напрямі вражає дивно. Не можна зрозуміти, чому покрито серпанком тайни оті, основні для організації кожної наукової установи, справи.

Праця в Інституті поділена поміж трьома відділами: „народознавства", „економіки (і техніки)" та „соціольогії і політики". Відділи обіймають разом 29 секцій, з яких секція „окремих завдань" нараховує 10 дисциплін. Секції обхоплюють майже усі „гуманістичні" та частину природничих наук, так що це в дійсности по своїй програмі не соціольогічна, спеціяльна установа, а просто Академія Наук. Щоби повести справді хоч трохи серіозну наукову працю по цій програмі, для цього потрібна велика армія вишколених наукових працьовників та величезні технічні й фінансові засоби. А що не можна навіть сподіватися, щоб Інститут розпоряджав такими силами, треба думати, що автори програми не оцінили як слід вимог наукової праці. Вони підійшли до програми наукової праці, як би до статутів товариства. В статутах товариства можна і треба означати дуже широко його „цілі та завдання", бо там іде про забезпечення товариству правної можливости діяння на всякий випадок. Програма наукової праці має инше значіння. Вона не є забезпеченням прав, вона встановляє обовязки. Тому непосильна програма, програма нереальна не дає можливости виробити собі погляду на правдиве значіння наукової установи, якою хоче бути Інститут Громадознавства.

чові уступки супроти Туреччини, в справі Моссуля. Турецький уряд не дав ще відповіди на нові англ. пропозиції.

Румунський парламент збирається, щоби зайняти становище супроти абдикації кн. Карла. Мін. вак. справ оголосив комунікат, що ця абдикація не має звязку з політичними справами.

Радіч, югословянський міністр освіти, офіціяльно спростовує інформації буцім-то він у своїй промові заявив, що Югославія мусить безумовно мати доступ до Егейського моря. Він казав тільки про проект унії балканських держав, у перший мірі Югославії з Болгарією, і про політику емансипації балканського півострову.

Наслідником перського престола проголошено вже сина шаха Різа Кана 10-літнього Магомета.

Перед воєнний суд поставить військова грецька Рада бувш. диктатора Пластіраса за його невдачі в Анатолії з 1922 р.

З польських справ.

Конґрес Польської Партії Соціялістичної у Варшаві, 20-тий в черги, закінчився 3-го січня. У прийятих резолюціях піддержали участь соціялістів в уряді, заявились проти підвищки комірного, запротестували проти переслідувань соціялістів більшовицьким та фашистівським урядом, домагались заведення безплатної та загальної освіти в Польщі, автономії для земель, де збитою масою живуть Українці та Білоруси і оснування українського університету у Львові.

В армії і на дипльоматичних становищах за кордоном змінять цього року чимало осіб; між иншими інспектором армії у Львові буде призначений ген. Галлєр.

Головою корпусу львівської округи буде таки ген. Сікорский, який приїде до Львова вже в найближчих днях.

Арештували нового директора банку: банкової філії Краєвого Господарства у Катовицях, у звязку з мальверзаціями Філіпого.

Безробіття в Лодзі зросло на новий рік на 55.000 людей; — це найбільша дотеперішна цифра.

Радянська Україна.

Адміністративна реформа на Україні покінчена.

Адміністративна реформа на Україні, що полягала на введенню трьохступневої системи адміністрації, вже покінчилася. Губернії вже зліквідовані. В звязку в тим видав ВУЦВК. постанову про скасування з днем 1. січня 1926 р. усіх ліквідаційних комісій губерніяльного, окружного і районного характеру, що повстали були в звязку з переводженням у життя нової адміністративної системи. Адміністративна драбина виглядає тепер так: громада (найнижча адміністративна одиниця), район, округа. Округи комунікуються безпосередно з центром у Харкові. Отже на них перейшли функції давних губерніяльних центрів.

(„Правда").

За Українську Академію сільськогосподарських наук.

Проф. О. Яната помістив у харківських „Вістях" велику статтю, в якій доказує, що на Україні необхідно заснувати Академію сільськогосподарських наук. „Аграрне перезаселення України — пише Яната — (більше ніж у Західній Европі а не то в иншихреспубликах Радсоюзу) а одночасно її родючі грунти, та незвичайно мінливі кліматичні умови, завдяки яким Україна має змогу годувати продуктами сільського господарства, не тільки Східню, але й Західню Европу та сама пережила катастрофи посух, неврожаїв і голоду — ось той комплекс природніх та економічних чинників, що роблять сільсько-господарську справу на Україні незвичайно складною. Вона до тої міри складна, що без активної допомоги з боку сільсько-господарської науки нею не можна керувати навіть в тому напрямі, щоби найпримітивніше визискувати природні продукційні сили України в її сільському господарстві. А без цього не можна ввести ніякого ладу в народньому господарстві не тільки України, але й цілого сходу Европи". Далі стверджує Яната, що український уряд витрачує вправді дуже багато грошей на сільсько-господарську освіту, але всі ці гроші переважно марнують на дорівочну працю, що не дає ніяких позитивних наслідків. Уся сільсько-господарська освіта мусить бути плянова і направлена в одно річище та мусить виходити з одного джерела, яким може стати тільки Академія сільсько-господарських наук. Союзний уряд, йдучи за заповітом Леніна про поновлення сільського господарства та поставлення його на відповідну висоту, декларувався поставити проблему сільсько-господарських наук на чільне місце в радянському будівництві та почав засновувати Всесоюзну Академію сільсько-господарських наук ім. Леніна. Проф. Яната пропонує заснувати Українську Академію сільсько-господарських наук, що була би складовою частиною Всесоюзної Академії. Далі доказує, що Україна як сільсько-господарська країна потребує такої академії скорше ніж инші союзні республики.

Українізація в господарських установах.

В українському текстильному тресті почалася українізація 27. серпня 1925 р. Між персоналом було заледви кількоро людей, що вміли по українськи, 37 було таких, що знали дещо з української мови, а 57 було таких, що зовсім не знали української мови. Лекції української мови відбувалися тричі на тиждень по дві години. Курси відвідувало 70 відс. співробітників тресту. При науці звертали увагу перш за все на технічну термінольогію текстильного промислу. Провірочний іспит відбувся 20. листопаду 1925 р. Вже тоді 40 відсотків співробітників знали мову добре. З кінцем грудня відбувся остаточний іспит, який виявив, що тільки три четвертині співробітників опанувало мову. Переписка тресту ведеться вже нині на 75 відсотків українською мовою. Українізація коштувала Текстільтрест 2 тисячі карбованців і все таки, як бачимо, цілковитого успіху не дала.

Не те в „Укрпалі". Там нема комісії для українізації. Курси повстали щойно 17. листопаду. Ніхто зі співробітників української мови не знав. Велике питання, чи й на 1. січня 1926 р. можна буде провести українізацію. Найбільшою перешкодою в українізації недостача грошей. Установа підлягає безпосередньо управі гірничого промислу в Москві, яка дотепер грошей на українізацію не видала. Вся переписка і листування ведеться по російськи. У звязку з тим курси української мови в тій установі треба буде продовжити що найшвидше по кінець квітня. В установі нема й ніякої культурної праці українською мовою. Цілковито немає ні українських книжок ні газет. Співробітники установи звертались самі до центральної комісії по українізації з проханням допомоги в ділі українізації, але з цього нічого не вийшло. Отже українізація „Укрпалу" висить у воздусі. Правдоподібно з з неї нічого і не вийде, бо нема надії, щоби московська централя дала гроші на таку ціль, як українізація.

Місцеві промислові фонди України.

На засіданні управи місцевого промислу при Українській Економічній Нараді виявилося, що 25 українських округ зовсім не має промислового фонду. Промисловий фонд місцевого промислу виносить тепер 930 тисяч карбованців замість 2 і пів мільона. („Вісти").

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Новий уряд в Болгарії.

Склад нового болг. уряду Ляпчева на разі такий: Ляпчев през. ради міністрів і мін. вн. справ, Мавродиєв закр. справи, Буров фінанси, Найденов хліборобство, Кулев торговлі, Георгієв залізниці, Волков війни.

Диктатура в Греції.

Ген. Панґалос проголосив свою диктатуру при помочі армії. Вибори до парламенту відложені на неозначений час. В промові до муніц. ґвардії диктатор заявив, що хоче відбудувати могутність Греції при помочі зреорганізованої армії і фльоти. В політ. колах Англії прийняли переворот у Греції з занепокоєнням, бо акція гр. революціонерів зміряє до збільшення війська і маринарки.

Румунський парламент прийняв резиґнацію.

Коронна румунська рада виготовила проекти законів до затвердження парламенту: закон про абдикацію кн. Карла, про іменування наслідника престола Михайла і новий статут королівської сеиї. М. ін. на будуче члени королівської сімї будуть підлягати контролі короля. Княжна Олена буде й дальше членом королівської родини і матиме титул румунської княжни та одержуватиме апанажі. Князь Карло не тратить румунського горожанства. На засіданні Народніх Зборів 4. січня президент міністрів Братіяну відчитав резиґнацію кн. Карла і відручне письмо короля Фердинанда, в якім жадає прийняти резиґнацію кн. Карла. Посли Йорга, Міхайлаке і ген. Авереску відчитали заяви своїх сторонництв, якими прилучуються до рішення короля. Опісля Братіяну заявив, що рішення кн. Карла є наслідком приватних справ, що не мають нічо спільного з політикою. Уряд бере відповідальність за проекти законів, предложені в звязи з сим Нар. Зборам. Закон про резиґнацію і про надання прав кн. Михайлови прийнято 234 гол. проти 3. Утворять реґенційну раду для малолітнього насл. престолу Михайла, до якої входять кн. Микола, патріярх Хрістеа і перший през. найв. суду Буздуган.

Князь Карло прийняв назвище Скарґ-Монафіреану, від своєї посілости в Румунії.

Не було атентату?

Перське посольство у Відні заперечує, начеб у Тегерані виконано атентат на перського шаха.

Ремісничі „зимові курси".

З огляду на те, що є менші міста й місточка, де є замало ремісничої молоді, щоби там можна закладати фахово-доповняючі (промислові, вечірні) школи для терміноторів — чи то державні школи чи приватні, Головна Управа УПТ. у Львові одобрила внесення торг. пром. комісії та ухвалила поручити старшинам Кружків УПТ., щоби в таких місцевостях основували так. „зимові курси" для ремісничих учеників-терміноторів.

Наука на цих курсах могла би — залежно від місцевих обставин — зачинатися скорше чи пізніше в осени і тревати до весни (пр. від 1 листопада до 31 березня). На ці освітні курси приймалосяб ремісничу молодь-терміноторів усіх фахів. Наука повинна відбуватись кілька разів у тижні вечером в обємі ок. 12—15 годин тижнево. Відповідно до попередніх студій молоді обнималаб ось такі предмети навчання: релігію, українську мову (з кореспонденцією), письмо (з на-

Відкрийте, просимо

одну „Франк-а" скриночку або пачку і Ви здивуєтеся, делікатним, подібним до кави запахом! — Правдива „Франк-а" цикорія завдячує свою світову славу тій дуже добрій якости!

Тому вважайте на охоронну марку маяк до кави — бо багато підроблень є в обігу.

рєспонденцією), рахунки (евент. з книговодством) і рисунками. Цей плян навчання можнаб поширити годин в деякім обемі фаховими предметами, як: гігіеною, фізикою, хемією, технольогією загальною і фаховою, товарознавством і наукою про кооперацію, оскільки молодь мала би більші вступні студії, або на слідуючий рік по скінчені одних або й других „зимових курсів".

Учителів (льок) цього курсу треба ремунерувати. Ученики-терміноторів, взгл. їх принципали (майстри) повинні би за науку складати якусь місячну плату. Ці курси не можуть мати права приналежности, бо вони не є формальною школою, як цього вимагає міністеріяльна інструкція, але причинилися би у великій мірі до поглиблення загальних освітніх та фахових відомостей у нашої місточкової ремісничої молоді. Це потрібне тимбільше, що — як зачувати — лагодиться проект до промислового закону, щоби ці майстри по місточках, більших селах і передмістях (як Замарстинів, Клепарів, Знесіння і т. д.), що не будуть мати скінчених фахово-доповняючих шкіл та відповідного знання, — не мали права тримати учеників-терміноторів а могли держати тільки челядників.

Хоч ці курси не могли би заповні заступити фах.-допов. школи, то в кожнім разі набута на них наука може дуже придатись. Не виключене, що власти могліб позволити молоді, що такі курси покінчила, здавати іспити в публичних школах, що давало би й певні права.

Згадані курси вільно вести як просвітні курси на основі статутів У. П. Т. а також статутів „Просвіти" й „Сіль. Господаря", там, де нема Кружків У. П. Т. Але наперед треба зголосити їх у політичної власти (старості) й подати до відома Повітовій Шкільній Раді. У справі подрібних плянів прошу відноситись до підписаного.

Ганчаковський Йосиф.

реф. фах. шкіл У. П. Т. у Львові.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфіскували за 3 радки відозви Українського Педаґоґічного Товариства. Це третя в черги цьогорічна конфіската.

— **Примхи природи.** У Бельгії величезні повені. Вся територія між Мозою і Вааль під водою. Місто Леодіюм залите. У Франції деякі околиці також залиті. На півночі та північнім сході чимало фабрик припинило роботу. Вода на Сені зростає. Кількоденна буря над Англією спричинила великі шкоди в Ліверпулі і спізнення в корабельній комунікації. У Данкіру буря зірвала з якоря французький корабель. — У Трієсті, мешканці, відчули сильний землетрус на протязі 6 секунд. Землетрус був такий сильний, що люде втікали в жаху за місто. У Венеції де тремтіння тривало 9 секунд і спричинило рани в численних будівлях. У Люблані воно було не сильніше а пересу-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ЗНАНА РЕСТАВРАЦІЯ
- - І ЯРСЬКА КУХНЯ - -
„ГИГІЄНА“
Львів, Третього Мая 10.
поручає
Сніданнє в 0·99 зол. кава, масло, мід 2 булки.
II-ге сніданнє в 0·75 зол. гуляш, пиво і хліб.
Обід з трьох накрить в 1·50 зол. кількашість страв до вибору.
Спеціальні ярські вечері з 3 страв в 1·31 зол. на десерових масл.
Льокаль відкритий до 12 год. вночі.
Приймається місячний абонамент.
Для П. Т. Урядників(-чок) опуст.

сеймістаф. На Мадярщині відчуки його в різних містах.

— **Забили в школі українську дитину.** Холмське „Наше Життя“ з 3. січня, містить таку новинку: „Всеправдний міністр освіти Грабський ввів у науку до початкової школи право зі зброєю. А що в тих школах рівночасно виховується польську молодь в ненависти до всього неполяцького, то недавно (в перших днях грудня цього року) в Бересті сталася страшна подія: учень „повщехної“ школи на Кобринській вулиці — Поляк Огник зарізав учня Українця Карпука, сина робітника. Сталося це в часі тої славної науки зі зброєю. Чутка йде, що Огник давно хотів помститися на „ворогові“, а напередодні тих нещасних „пьівчень“ точив ножа (з ножами нібито вправи роблять у школі)! Школа збула все 50-ма золотими на труну, але того не стало навіть на купівлю місця на могилках. Ніхто зі школи і не був на похоронах“.

— **Новорічні пропонації.** Подаємо до відома наших громадян, що провокатори, які видко не мають уже ніякого иншого поля діяльности, заходять до Приватних домівок зі запитом, чи господарі дали вже складку на тайну українську організацію. Коли одна пані на вул. Курковій гаразда, що на таку організацію не дає, її спитали наївно, чи вже раніше зложила дещо.

— **Ucrainica.** В 2. ч. „Прагер Пресе“ (2. січня) у відділі „Slavische Rundschau“ находимо інформації про нове, перероблене видання книжки польського соціяліста Лєона Василевского п. з. Українська національна справа в її історичнім розвитку, далі про київську Академію мистецтв, про український музей у Полтаві та Чернигові і про київський музей книжки.

— **Сильвестрова столітнина в Познані.** Познанські Поляки, що пересякли німецькими традиціями, як щороку, так і цього-ж Сильвестра приготовлялись до забав на вулиці серед окликів. Тільки з такою різницею: це велике привселюдне свято захмарилось цього року чутками про приготовані погроми. Чимало „буржуїв“ з переляку сиділо дома. Побоювання виправдались. На т. зв. Площі Слободи зробила 46 крамниць, грабуючи добро, або бодай розбиваючи шиби. Ранили одного комісара і чимало поліцаїв. Арештувано більш 150 осіб.

— **Померли:** визначний французький графік Фелікс Вальотон у 60 р. життя. З уродження Швайцарець, поміхав у Парижу у 17-ім р. життя і там залишився. Був відомий широкому загалові з різних артистичних плякатів і портретів (тушею) французьких сучасних письменників. Вальотон малював також образи. — Німецький різьбар Петер Брукман у 75 р. Був женатий з донькою Арнольда Беклїна і від р. 1885 працював разом з Беклїном у Цюриху над полїхромною пластикою. Головними сюжетами його творів була грецька мітольогія. Останніми роками жив у зовнїй самоті, на селі.

— **Жінка лавреатка.** Штокгольмська Академія Наук признала цьогорічну нагороду Нобля з фізики пані Сігбан, що є професором в університеті, в Упсалі.

— **Катедра журналістики.** Союз німецьких південнозахідних видавців преси, дає почин до створення окремого інституту в Гайдельберзі присвяченого студіям газетного діла. Одночасно в університеті хотять крєувати катедру з цієї ділянки. До цього часу про „науку преси“ від тільки приватний семінар проф. Кох. У Парижі істнує окрема школа для журналістів, але Сорбона не має катедри з цієї спеціяльности.

Позір! Горожане Середмістя!

Ціла коляда призначена на „Рідну Школу“. Колядників без посвідки Крунна або листи проситься не приймати. — *Старшина Кружка ім. М. Шашкевича у Львові.* 1048 1—2

Дописи.

Перемишляни. *(Мартирольоґія українських дітей в Залїрю).* В нашім Залїрю є 4-класова школа, але всі учительські сили в ній польські, бо українських дати не хочуть. Поляки запели вже 7-клясову школу, для якої вистаавали в ві му році й окремий будинок. Директор української школи Думіч є заразом війтом і старається газом з польським ксьондзом Заре бою спольщити громаду як найскорше. В цій школі є й учитель Болеслав Квачинський, що дня 3. XI. м. р. вийшов собі десь зі школи, кажучи уважати на дітей III. класи одному хлопцеві. В його неприсутности дівчинка Марія Парамущак, донька Марії і Павла Парамущак, мабуть чимсь там провинилася або може той хлопець запасав її зі злости. Коли Квачинський вернув до класи, став ту дівчинку бити так, що аж патик полетів. Діти мусили при тій екзекуції тримати, а котра дитина зле тримала, то й сама набрала. Наконець била її ціла класа так, що Марія Парамущак була від побоїв чорна, як вугіль. Коли мати тої дитини прийшла й до місцевого лікаря, п. Юзефа Лявфера, і просила оглянути дитину й виставити свідоцтво оглядин, то лікар не тільки того не зробив, а ще на неї накричав і і сказав, що на учителя нема ніякої скарги. Очевидно — ніякого донесення не зробив. Аж на другий день повезла мати дитину до лікаря Кульчицького у Глинянах, який її докладно оглянув. Там і зроблено скаргу на учителя. Коли після того прийшла мати до директора школи, він сказав їй коротко: Перепишіть дівчину до польської школи: от Томашевський (гром. писар) переписав свою дитину до школи польської. — Такі у нас відносини. В польській школі вчать цитри й инших робіт і дбають про дітвору, а в нашій бють і нема нікого, що став би в нашій оборонї. Коли вже раз скінчиться наша мука?

Всячина.

Ловля мужа на становищі. Наслїдник англійського престола, князь Уельський, от-то перейде першу межу зрілого віку, в якім пора женитись (30 літ), а проте він мандруючи по всьому світі, якось мало думає про цей обовязок. Десятки (як не сотки) тисяч дівчат мріє про нього як про „далекого князя“, а він вдоволяється тим, що інколи з ласки підпише своє імення на листку на спомин своїм численним. Тому не дивно, що Англія вважає деншкарською „качкою“ записку „Шікаго Трібюн“, буцім-то князь Уельський уже попав на свою... гуску. Такою кандидаткою на жінку майбутнього англійського короля є, кажуть, сестрінка шведського короля, княжна Астрід, яка провела минулого літа кілька тижнїв на англійськім дворі.

Рекорд промов, щодо їх скількости, здобув, здається, цього року представник Апостольського Престолу, папа Пій XI., який з нагоди Святого Року, мусїв щоденно приймати паломників. Лїкар папи проф. Амічі виявив, що ніодин з його попередників не був би в силі виконати таку велику фізичну працю підчас минулого року, як саме він. Один з італійських часописів обрахував, що папа промовляв підчас Святого Року 360 разів. Були дні, в яких промовляв він тричі або чотирома мовами. Слід зважити, що папа мусїв щоденно відготовлятись для ознайомлення себе зі звичаями та важнїшими подіями усїх країн світа, з яких паломники збирались перед ним. Папський лїкар каже, що якби папа не був давнїше, ще як міланський архиепископ, завзятим туристом, то нині був би фізично зламаним.

Еміґраційна політика. Політична еміґрація живе у великих столичних центрах у фантастичній атмосфері, в якій творяться дивні діла: трагізм переплітається з комізмом. Париж має таку політичну сензацію. Грузинський князь Мікеідзе, один із стовпів монархистичної, протибільшовицької мітаці щез. Щез зі санаторії, де його друзї передали його як умово недужого. До цієї санаторії заявились більшовицькі агенти і якимсь робом вивезли його звідти. За якийсь час появилась у пресі заява Мікеідзе, який був полковником грузинської армії, що він уважає справу самостійної Грузії програною і навертається на радянський лад. Між грузинськими еміґрантами загуло. Виявилось, що до цієї заяви приневолили Мікеідзе паризькі більшовики під загрозою. Грузини відкрили сховище Мікеідзе і хочуть біля нього вартувати агент, його пірвали. Його знов посадили в санаторії. Про це все нічого не знала паризька поліція. Паризькі часописи розясняють тепер, що Мікеідзе справді наверпувся на більшовизм, але дозволив своїм прихильникам поширити чутку, що він зійшов з глузду. Одночасно осуд психіятрів каже, що Мікеідзе зовсім нормальний. Покищо він сам нічого не може казати, бо місце його побуту невідоме. Його пильнують суворо брати Грузини.

Ювилей твердого ковнїрика. Цими днями минає сто літ, від часу, коли в моду війшов твердий ковнїрик. Його винайшла жінка середнїської прачки в Лондонї. Твердий ковнїрик не так легко поширився. Щойно в останніх (здається) двох роках мягкий ковнїрик зайняв перше місце в буденній мужеській гардеробі. Лондонські прачки приготовляють з нагоди цього ювилею святочний день.

Масова смерть собак. Берлїнський магістрат увів значну підвишку податку на домашні собаки. Перший сплату стягали цими днями. Часописні медианції рішились розстатись зі своїми улюбленими приятелями і відвозили їх на полїцію та ветеринарну клїнїку. В один день відставлено 250 собак. Прихильники собак виступають дуже різко проти магістратського розпорядку.

Посмертні згадки.

О. Зиновій Дмитнич, парох у Дашаві коло Стрия, помер дня 24 грудня 1925 р. в 44 році життя. Покійний словенів — без розголосу — свої обовязки як священик і громадянин, спеціяльно віддавався праці в економічних інституціях. Через кілька літ був членом виділу філії „Сільського Господаря“ в Стрию та директором кооперативи „Добробут“ у Дашаві, яких справами займався до останньої хвилї — без огляду на тяжку недугу. Як людина чистого характеру і незвичайно доброго серця, тішився загальною симпатією, чого доказом численна участь у похоронах та прощальне слово одного селянина з Дашави над могилою. Осиротив вдову і четверо дрібних діточок.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітковича.
Рава Руська. Сала „Сокола“.
7.I. „Вій“.
8.I. „Дні нашого життя“.
12.I. „Маруся Богуславка“.
13.I. „Лісова пісня“.
14.I. „Ніч під Івана Купала“.
15.I. „Чорна пантера і білий медвідь“.
11—?

Український театр Союза артистів (сала ім. Лисенка). Святочний репертуар:
Четвер 7. I. „Ой не ходи Грицю“.
Пятниця 8. I. „Вифлеємська ніч“.
Субота 9. I. премєра „Монахи“.
Неділя 10. I. о 3-тій поп. „Вифлеємська ніч“, вечером 7·30 „Граф Люксембург“.
Білети напередодні продає Союзний Базар, а в день вистави від 10.—12. і 2. попол. при касі театру. 1—2

Борислав. „Союз Українок“ і Спортове Тов. „Ровник“ улаштовують дня 13. січня 1926 р. в салях Народного Дому Маланчин Вечір з різноманітною програмою і танцями. Гостей радо витається. 1055 1—2

Дрібні оголошення.

СТРОЄННЯ і направу фортепіянів приймає Артур Слушки, Хмельовского 9. Телефон 1596. 3—3

ВІЖЛЬНИЙ від під гарантією першої якости в 5 кілевих пушках по 15 зол. 25 сот., 10 кілевих по 29 зол. 40 сот. з опакованнєм і оплачено висилає Іван Янчинський і С-ка Городище п. Коцлів. 1028 3—3

СІЄЦЕВА ad Сяяна приступає до будови деревяної церкви. П. Т. інжінєри і підприємці зволять свої оферти зголосити до Уряду громадського. 1054 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЦУКОРНЯ
„ПЧІЛКА“
ЛЬВІВ, РИНОК 27
поручає на СВЯТА свої цукорняні вироби. 1033 4—4
Замовлення виконує солідно.

Спеціяліст скірно-венер. недуг вул. Трибунальська 4. **Д-р ЛЕВЕНГЕК** біля Ринку (Тол. 48—11) чрд. від 8—9 і 12—5. 1052 1-5

14 **Дарунки зі золота і срібла що не тратять на вартости** у Гуттермана, Сикстуська 14. 14

Дентистичне заведенє
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Пльомбування й вимиканнє зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка. 1020 4—5

АДВОКАТ
д-р Ярослав Селезінка
відкрив адвокатську канцелярію **в Радехові**
і веде її в домі п. Чопів проти приходства. 1050 1—6

Найбільше добірні і найбільше улюблені дарунки на
1841 **ЯЛИНКУ** 1925
можна набути тільки в богато заосмотреній склади
ПЕРФУМИ, КОСМЕТИКІВ і ТОАЛЕТНИХ ПРИЛАДІВ
Богдан Богосевич
Львів. Гетьманська 6.

ПОЗІР
ФІРМА
„КРЕБС-ПАТОКА“
ЛЬВІВ, вул. БАТОРІЯ 7. і ЛИЧАКІВСЬКА 3.
продає з приводу великих запасів
до 15.I. 1926.
всілякі свої знамениті вироби
ПО ДАВНИХ ЦІНАХ
мимо значної підвишки спіртного податку, обовязуючого вже від 1.I. 1926 (на літрі 1059 зол. 1·55). 1—1

ВЗУТТЯ найновійших фасонів
поручає
І. ЯРЕМА
Львів, Фредри ч. 9.

Український купецький і промисловий світ
уладжує
МАЛАНЧИН ВЕЧІР
дня 13. ц. р.
в малій салі Муз. Тов-а Лисенка.
Буфет з власних складів — майже за дурно!
Небуденна програма!

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а „Міщанська Бесіда“ в Стрию відбудуться дня 10. січня ц. р. в год. 3-ій пополудні в льокалї Товариства з слідуючим порядком дня:
1) Отворення Зборів і вибір президії,
2) Відчитанїе протоколу попередніх Загальних Зборів,
3) Звіт Виділу з діяльности і рахунковий звіт,
4) Звіт контрольної комісії,
5) Вибір голови, Виділу і контрольної Комісії,
6) Внесення членів.

Стрий, дня 2. січня 1926.
Містоголова
1049 1-1 *Іван Грубський.*

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Нагальй.** Видає Видавнича Спілка „Ділo“ З друкарні Видавничої Спілки „Ділo“. Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 6. (10.681). Львів, четвер 7. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. перепол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 50 сот.

Вже вийшов з друку і продається по всіх книгарнях „ЛЬВІВ". Ціна 3·00 золоті. „Червона Калина", Львів, Руська 18.

Богдан Лепкий

До своїх воріт.

Доброму Другові Василеві Гривнакові присвячую.

Чужі краї, далекий світ,
Шляхи, засипані снігами,
А я лечу, лечу думками
Аж до своїх воріт.

І там мороз, і там зима,
Сніги нападали на стріхи,
Та там багато нині втіхи,
Котрої тут нема...

Там святий вечір нині. Хто
Забув це наше свято?
З тим святом вляжеться в одно
Багато так, багато!

З тим святом вирина з глибин
Таємних, незбагнутих
І одна з чарівних хвилин,
Якої не вернути.

Вимагаються, немов живі
Ті, що їх вже немає...
Витайте близькі ви мої,
Витай, мій рідний краю!

Вечеряйте у добрий час,
І „Дивную новину"
Співайте. Я тоді до вас
Прилину на хвилину.

Негримий стане колядник
Під вікнами в городі;
Він до коляд тих так привик,
Що вже відвикнуть годі!

Хоч знає, що ніхто його
Не поведе до хати,
То він буде вам, як давно
Від серця „віншувати".

Щод колосилися збіжа,
Роїлись бджоли божі,
Щоб ви не знали, що гризе
Що гнітить ворожі.

Щоби родився і для вас
Христос у Вифлеємі
В погідну нічку, в білий час
А не в огнях і в димі.

Щоби ви нарік, на Різдво
Не плакали, ридали,
А з серця чистого, свого
Христа в яслах витали.

Щоби ви... решту я в душі
За вас вже доспіваю...
Витайте близькі ви мої,
Витай, мій рідний краю!

Далекий, ах далекий світ,
Шляхи засипані снігами,
А я лечу, лечу думками
Аж до своїх воріт.

СТВЕРДЖЕНО! СТВЕРДЖЕНО!
що найкраще та найдешевше вбереться кожда жінка лише в першорядним магазині суконь та жіночих костюмів
МАРІЇ ПАВЛЮК, Львів, Собіського 12.

У.Н.Д.О. і його завдання.

Після довших заходів і переговорів дня 11. липня 1925 злилися обі групи національно-демократичної (трудової) партії, партія народньої роботи („Заграва") і національна група парляментарної репрезентації зі своїми однодумцями з Волині, Холмщини, Полісся та Підляшя в одну партію: Українське Національне Демократичне Обєднання. Цьогож дня приняла нова партія свою програмову платформу, в якій поруч правно-державної резолюції,

маємо також тактичну резолюцію, в основу якої лягла думка, що в теперішній момент усяка згідна співпраця з нашими противниками не є можлива. На платформі Обєднання стали осьтакі політичні органи: „Діло", „Свобода", „Новий Час", „Український Голос" „Рада" і недавно заснований у Луцьку тижневик „Громада".

З огляду на літню пору, Обєднання могло почати свою дійсну працю щойно у вересні, так, що за собою має воно всього чотири місяці діяльности. Ця діяльність ішла одночасно в двох напрямках. Нова організація мусіла в першій мірі полагоджувати цілу низку т. зв. буденних справ нашого суспільного життя, себто навязувати нитки з поодинокими повітовими організаціями, виробляти організаційний статут, прояснювати партійну програму та займати становище до всіх біжучих подій. Назверх виступало Обєднання у двох найважніших в останнім часі справах, а саме в справі шкільній та земельній. В цій останній справі воно видало окрему брошуру і зорганізувало 45 віч у цілому краю, на яких референтами були здебільша головним чином делегати Центрального Комітету Обєднання.

Та головна вага цієї праці лежить не у тому, з чим Обєднання виступило назверх, а в тій консолідаційній праці, що ведеться внутрі. Перед днем 11. липня 1925 р., групи, що нині входять в Обєднання, складались з двох ріжних та чужих світів, з яких одні взаємно поборювали себе, а инші зовсім себе не знали. Вперше ввійшло до Обєднання більше число послів і сенаторів зі своїми однодумцями з Волині, Холмщини, Підляша та Полісся. І нині з признанням слід зазначити, що нема від цього часу ні тижня, в якому двох-трьох з тих представників не приїхало би до Львова, щоби брати участь в усіх нарадах президії та Центрального Комітету. Можна сказати, що це вперше при такій інтензивній та безпосередній участи наших послів обмірковують у нас усі справи не з вузько-галицького становища, а з погляду інтересів усіх українських земель по цей бік рижської лінії, — і що це є справді перше ідеольогічне обєднання всіх цих наших територій.

А галицькі краєві групи, які раніше різко проти себе виступали, які гляділи на себе з недовірям і яких представники ставились до себе вороже не тільки з ідеольогічних причин, але навіть з особистих мотивів, нині, з кожним днем стають собі ближчими і починають затиратися ті межі, які ділили їх на окремі гуртки та групи. Нині до кожної справи члени цих груп підходять уже не з партійно-гуртковго становища, а з погляду якнайзагальніших національних інтересів, відсуваючи на бік ще недавні почування особистого упередження, і сміливо висловлюючи свою щиру самостійну думку на кожну справу, яка могла би причинитися до якнайкращого та найповнішого висвітлення усіх питань спільними силами. Для характеристики цієї нової атмосфери, згадаймо хоча би факт, що на всіх засіданнях центрального комітету всі важніші справи переходили одноголосно, а тільки інколи з мінімальною опозицією. Правда, що посторонні читачі наших часописів можуть ще находити в нашій пресі деякі диссонанси, які вказували би на те, що не наступила між ними повна гармонія, а проте кожний мусить ствердити, що розбіжности ідеольогічних ліній щораз більше затираються, що видко зусилля вирівняти дотеперішні ріжниці.

Партійний провід обєднання ставить собі на найближче майбутнє ось-які три завдання: 1) перевести організацію краю, 2) виробити точну програму діяльности у всіх важніших ділянках нашого національного життя, 3) причинитись до скріплення наших кооперативних та економічних інституцій.

Найпильнішою є справа переведення краєвої організації. Відомо, що внаслідок воєнних подій і після повоєнних наслідків усі наші партійні організації розлетілись; дічі повмирали або стали нездатними до активної праці. За винятком кількох повітів організаційна діяльність завмерла. Все це мусить обєднання починати на ново: мусить входити в особистий контакт з людьми поодиноких повітів, старатись поглибити нові ряди дисциплінованих робітників. Національна свідомість та партійна дисципліна не тільки єдина наша зброя в сучасній боротьбі, але й основні умовини здійснення програми, покладеної кожною національною та партійною організацією.

Всі ділянки нашого суспільного життя переходять кризи. Проблеми, які вони ставлять перед нами, застають нас непідготовленими до їх розвязки. Чи візьмемо справу шкільну, церковну, аграрну чи справу самоврядування — всі вони нині прибрали иншу форму і домагаються инших засобів праці, а в першій мірі точного зясування шляхів їх реальної розвязки. На це треба чимало витратити умової енергії для виміни думок і саме тут відчуваємо велику недостачу ідеольогічного журналу, в якому можна би ці справи осьвітлювати та теоретично підготовлювати. Та частина громадянства, яка розуміє вагу такої суспільної трибуни повинна би причинитись до її створення та піддержання.

Найважчою серед теперішньої загальної економічної скрути є допомога нашим економічним та кооперативним інституціям. Провід партії розуміє вповні вагу цих центрів для нашого суспільного життя. Обєднання дало в цьому напрямку доказ неодного зусилля, коли піддержало ецергійно підписку акцій Земельного Банку. Не слід забувати, що чимало членів партії працює постійно в наших кооперативних та економічних інституціях. Обєднання здає собі справу, то тільки після переведення організації широкі народні маси можуть дати піддержку нашим фінансовим інституціям, таким необхідним для розвитку нашого громадянського життя.

При заснуванні Обєднання чимало людей уявляло собі, що коли припинилась партійна ворожнеча і національні табори злились в один, що праця цієї нової організації стане назверх реальнішою і що вона зможе дати деяку реальну допомогу нашому національному життю. Треба признати, що такі надії були звичайною ілюзією. Нині галицька земля не має своєї парляментарної репрезентації, яка вкупі з теперіш-

ЗМІСТ:

1. *Богдан Лепкий:* До моїх воріт (вірш).
2. *Др. Дмитро Левицький:* УНДО і його завдання.
3. *В. Мудрий:* Становище України в С. Р. С. Р.
4. *М. Возняк:* Із початків нової української комедії.
5. *К. Студинський:* Орел (загадка).
6. *О. Саліковський:* Мій життєпис.
7. *Б. Кравців:* Різдво (вірш).
8. *Я. Ярославенко:* „Ми, гайдамаки".
9. *Анна Ахматова:* Там білі церкви (вірш).
10. *І. Німчук:* Роман Сембратович.
11. „Ялинка республики".
12. За один рік.
13. *Ст. Левицький:* Лист з Бельгії.
14. Міжнародна політика в 1925 р.
15. *І. Н.:* Будуймо трівалі памятники.
16. *Микола Чайківський:* Від веселки до радіо.
10. З польських сфер.
21. По широкому світі.
22. Відгуки дня: Різдво 1926 р.
23. Новинки.
25. Бібліографія.
26. Всячина.

Оповістки й оголошення.

Red. czas. „Dilo" Pr. 2/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 1 (10.676) z dnia 1. stycznia 1926 r. pod tytułem: „Rozsowbujat nasze majno" od słów „Już wu pozamykam" do końca tego artykułu zawiera znamiona występku z § 300 ust. k. uznał dokonaną w dniu 31. grudnia 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwow dnia 2. stycznia 1926 r.
Hawel.

Становище України в СРСР.

Три етапи державности Рад. України.

Союз Радянських Соціялістичних Республик це такий тип держави, якого не знала дотеперішня історія. Його будова, конституція, законодатна і виконавча влада належать теж до творів того самого наскрізь нового типу, що й сама держава. Вистане зазначити напр. такий факт, що уряд, який у всіх державних системах є тільки виконавчим органом парляментів чи инших установ наділений у найкращому випадку законодатною ініціятивою, має в радянських республиках не тільки виконавчі, але й законодатні функції. Отже у СРСР творяться наскрізь нові правнодержавні форми і поняття. Цілий СРСР та його законодавство — це один великий експеримент на шляху до еволюції зовсім нових, покищо заініційованих, але не закінчених правних норм і понять. Тому важко прикладати до всього, що діється в СРСР звичайну міру старих понять.

Для зрозуміння теперішнього становища Радянської України (УСРР) в Радянському Союзі (СРСР) необхідно познайомитися з тими етапами, які вона переходила перед створенням Союзу Радянських Соціялістичних Республик, тобто перед 1923 р. Зазначую, що буду писати виключно про еволюцію відносин між Радянською Україною яко такою і Радянською Росією, а не про етапи боротьби за владу на Україні між більшовиками і УНР. Ця (боротьба) мала великий вплив на первісний уклад взаємин між обома радянськими державами, та писати про нього не беруся, бо на підставі самої хронольогії кожний читач зможе собі виробити про те самостійний погляд.

Я лише спинюся на трьох правнодержавних актах, які вияснять становище України до Москви перед 1923 р. і по нім. Вони вкажуть на ті основні і наскрізь суттєві ріжниці, що з'істнували на протязі кількох літ у взаїмновідносинах обох держав.

Першим актом є конституція Української соціялістичної Радянської Республики, ухвалена третім Всеукраїнським Зїздом Рад у Харкові в днях між 10. і 14. Березня 1919 р. На основі тієї конституції Україна була теоретично незалежною радянською державою, в якій повнота влади належала до „трудящих мас на території України", а реалізували її „ради робітничих, селянських і червоноармійських депутатів". До компетенції центральної влади (Всеукраїнський Зїзд Рад, Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад, Рада Народніх Комісарів) належали:

1) Затверджування, зміни та доповнення конституції; 2) встановлювання і зміни границь республики; 3) зносини з чужими державами, а зокрема виповідження війни та заключування миру; 4) встановлювання підстав для організації збройних сил; 5) загальний напрям внутрішньої політики; 6) цивільне, карне і процесуальне законодавство; 7) встановлювання підстав соціялістичного будівництва на полі народнього господарства; 8) введення грошевої системи і організація фінансової господарки; 9) держання контроля над діяльністю радвладів, а зокрема над правильністю, законністю і доцільністю грошевих видатків; 10) крім цього належали до компетенції тієїж влади всі справи, що не мали загальнодержавного значіння, а які ця влада вважала за доцільне розглядати сама.

Взаємини між Радянською Україною та Російською Соціялістичною федеративною Радянською Республикою нормувалися окремими дипльоматичними конвенціями. Та вже в основних точках тієї конституції (I. розділ) була 4 точка, що звучала:

„Рішучо зриваючи з минулим і прямуючи до знищення разом із поділом суспільности на кляси також національного гніту і національної ворожнечі, УСРР. виявляє свою тверду волю ввійти в склад єдиної Міжнародньої Соціялістичної Радянської Республики, як тільки назрїють пригожі обставини до її повстання; разом із тим заявляє УСРР. про свою повну солідарність з істнуючими вже тепер радянськими республиками і про свою готовість ввійти з ними в тісний політичний союз для спільної боротьби за побіду світової комуністичної революції та в тісну співпрацю на полі комуністичної будови, мислимої тільки в міжнародньому розмірі".

Конституцію ухвалювали тоді, коли на Україні клекотіло як у вулькані. Більшовицька влада кидалася на всі сторони немов у передсмертних судорогах. Інтервенції збройних сил виснажували більшовиків всесторонно. Тоді саме був для них момент, що вимагав консолідації усіх сим, Та не зважаючи на те, вони творили окрему радянську державу на Україні. До того слід замітити, що творили її не українські комуністи, а чужі переважно російські або тільки територіяльно українські. Це мало свою далекосяглу мету. Чим більше успокоювалися відносини на Україні, чим сильнішою ставала українська еміграція, тим коротшими ставали „суверенні" права України. І так уже 20. грудня 1920 р. (майже рівночасно з заключенням рижського трактату) заключила УСРР. з Російською СФРР. т. зв. „Союзний Робітничо-Селянський Договір". Цей договір є другим правно державним актом, на якому хочу коротко спинитися.

На основі конституції з 14. березня 1919 р. Україна виглядала формально на незалежну державу. Фактично так воно не було, бо нею правила одна російська комуністична партія, одно партійне політбюро в Москві. Дарма, що на Україні була вже тоді КП(б)У, та вона не сміла мати своєї гадки, бо істнувала тільки на правах обласної парторганізації (повстала на весну 1918 р. в рамцях Р.К.П.,) та й не могла її мати, бо складалася виключно з чужих, національно не українських елементів. Союзний Робітничо-Селянський договір" тільки зафіксовував формально те, що на ділі істнувало перед ним. Договір основувся на таких точках.

1) Визнання незалежности і суверенности обох договорюючих держав; 2) Метою договору—заключення воєнного і господарського союзу; 3) Перебирання на себе обома заключаючими договір державами спільних оборонних у відношенні до инших держав, виходячи зі спільности інтересів робітників і селян, що заселюють обі республики; 4) Обєднання сімох народніх комісарїятів: а) військових і морських справ; б) ради народнього господарства; в) закордонної торгівлі; г) фінансів; д) праці; е) шляхів; є) почт і телеграфів; 5) входження обєднаних комісарїятів у склад Раднаркому Р. С. Ф. Р. Р. і делегування ними своїх уповноважених до Раднаркому У. С. Р. Р.; 6) Затвердження і контроля тих уповноважених при уряді України українським Виконавчим Комітетом Рад і Всеукраїнським Зїздом Рад; 7) Встановлювання порядку та форм внутрішньої управи обєднаних комісарїятів кожноразовими окремими договорами між урядами обох держав; 8) Керування і контроля обєднаних комісарїятів Всеросійським Виконавчим Комітетом і Всерос. зїздом Рад; 9) Висилання Україною своїх представників на Всеросійські Зїзди Рад і до Всерос. Центрального Виконавчого Комітету на основі постанови Всерос. Зїзду Рад.

Договір вимагав ратифікації в обох сторін і скоро ратифікували його зїзди рад обох республик. На основі того договору Україна втратила багато зі своєї формальної суверенности, та всеж таки оставала вона й на далі окремою державою, хоч і творила союз з Р. С. Ф. Р. Р. Бодай на зовні виступала вона окремо і мала свої окремі закордонні представництва. Инша річ, що ті представництва не виступали самостійно, тобто не виявляли ніякої власної дипльоматичної ініціятиви. Наведений договір був підготовкою, вступом до иншого більше далекосяглого договору з дня 30. грудня 1922 р., на основі якого „суверенні" права Радянської України опинилися щонайменше під великим знаком запиту. Цей договір зірвав цілковито з практикою обєднування радянських республик шляхом окремих договорів та переговорів і перетворив

ньою соймовою репрезентацією могла би боротись за народні права. Наші просвітні та культурні інституції позбавлені державної підмоги, засуджені виключно на власні сили серед крайно зубожілого населення, ледве клигають і не можуть прийти у поміч населенню, як це робили перед війною.

Та найважніще, як ми вже згадали, це те, що тактична програма нашої партії не має йти по лінії безпосередніх реальних здобутків. Ми почали затяжну боротьбу, в якій боремось за значно більше добро, ніж університетські катедри або субсидії, хоча би й як потрібні нашим інституціям. Щоби виграти цю боротьбу, потреба нам: єдности, дисципліни і великого ідеалізму серед мас. На нас ідуть нині може чорні хмари, ніж в 1919 і 1920 році. Перші гартували нашу волю і кували нашу енергію найгострішими засобами

У такі моменти партійний провід навіть найсильнішої партії є безсильний. Тільки стократ збільшена енергія всього громадянства може ставити чоло ворожим зазіханням і вивести нас на шлях кращої будучини.

Д-р Дмитро Левицький.

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ ДЛЯ ПАНЬ
НА ЯЛИНКУ
годяться
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

М. Возняк

Із початків нової української комедії.

(З приводу столітніх роковин смерти Василя Гоголя в 1925 р.)

В добі кріпацтва вели дідичі на Україні на загал безжурне, веселе, щасливе життя. Подібним життям жив на Україні також Дмитро Трощинський, що в 1822 р. поселився в селі Кібинцях на Полтавщині. Завдяки своїм здібностям зробив він блискучу карєру: по її щаблях дійшов колишній бідний козацький хлопчик до ступня міністра справедливости, а пройшовши довгий шлях державної служби, відпочивав і доживав свого віку в Кібинцях.

Це був справжній парик на Україні. Свято чи будень, у кібинецьких теремах був вічний бенкет. Коли хто підїжджав до дому кібинецького дідича, вже здалека міг розпізнавати звуки тамошньої домової сільської орхестри. Звуки набирали сили в міру наближення приїжджих до палацу й осягали свій кульмінаційний пункт, коли перед приїжими виростав у всій своїй пишности величний дім Трощинського зо своїми безчисленними фльольками та службами. Тут усе було поставлене на широку ногу, тут усього було подостатком і скрізь блищала краса. Гостей в Кібинцях була така сила, що в цім розхвильованім морі не запримічувано відїзду одних і появи инших. Більшість із них мала окремі приміщення й найможливіший комфорт; тільки на обід скликав їх дзвінок разом у докладно означений годині, все инше діставали до своїх помешкань.

Недурно Куліш назвав Кібинці „Атенами часів Гоголевого батька". В домі Трощинського була велика, добірна бібліотека, тут були рідкі, дорогі картини, прегарні меблі та збірки зброї, монет, медалїв і навіть табакерок, тут були й такі речі, як бюро королеви Марії Антоанети з її чудовим порцеляновим годинником і свічниками. В осередку казкового кібинецького світку стояв сам господар, освічена людина з панським тонким смаком і ріжнобічним зацікавленням. Як багатий чоловік жив широким панським життям і удержував при собі велику масу людей, починаючи від домових докторів і кінчаючи блазнями та дуже численною челяддю. Одним із способів панської розваги був і домовий театр.

Як що думати на підставі того, що в справах цього театру звертелися до Василя Гоголя, то його можна й уважати організатором театру. На кібинецькій сцені грав і Василь Гоголь, грала й його жінка. Василь Гоголь виступав не тільки в чужих драматичних творах, але й у своїх власних, навмисне для сієї цілі написаних. На жаль його комедії з виїмкою одної „Простак або хитрість жінки перехитрена салдатом" не дійшли до нас. Що правда, зо слів Гоголихи записав Куліш уривковий зміст комедії „Собакавівся". Москаль, що стоїть на квартирі у селянина, бачить, що останній повів вівцю на ярмарок на продаж. Задумавши займити її для себе, москаль одурив селянина, що він жене собаку, яка втекла від капитана, почав сварити селянина, що він украв собаку, й своїми хитрощами довів до того, що селянин не тільки відлав москалеві вівцю, але й заплатив йому ще копу грошей, щоб лишень спекатися напастника.

В збереженій комедії Василя Гоголя акція відбувається в убогій українській хаті. Молода й хитра Параска випроваджує свого старого, лінивого й дурноватого чоловіка Романа в поле за зайцями й замість хорта дає йому порося, запевнюючи його, що кум Вакула завсіди ловить зайців поросятами. Тимчасом вона задумує погуляти з дячком Хомою, що приходить до хати й бурсацькою церковщиною починає висловляти свої любовні почування до Параски. Його мови не розуміє Параска, просить його заспівати пісню й по пісні заявляє, що для нього наварила вареної та спекла курочку. На перешкоді угощенню стає соцький, що приводить москаля на квартиру. Параска ховає дячка під лавку й заслоняє його рядном. Побачивши на столі приготовлену для Хоми горілку, соцький випиває її з москалем і Параскою, платить гроші й відходить а москаль, не діставши нічого повечеряти, буцім то йде спати. Хома й Параска думають братися за горілку та їду, аж тут вертає до хати Роман, лютий, що лови не вдалися, бо порося побігло додому. Параска показує Романові заздалегідь приготованого зайця та впевняє свого дурного чоловіка, що порося дійсно зловило зайця та принесло його додому. Буцім то збудившися, москаль просить у Параски повечеряти що, а коли вона вимовляється, що нічого не приготовила, сам заявляє готовість нагодувати Романа, тому ставить його серед хати з зажмуреними очами, а тимчасом виносить і ставить на стіл їду й вареннуху, приготовлені для дячка Хоми. Роман їсть зо страхом, думаючи, що воно варилося в пеклі. Опісля Параска просить москаля випустити дячка. Щоб буцім то вигнати чортів, що приготовили їду й напиток, москаль ставить Романа й Параску серед хати, завязує їм очі, звязує руки й велить говорити буцім то чарівничі слова, а сам тимчасом роздягає дячка, вимазує його сажою й розвязавши їм очі, прогоняє його з хати. За москалеву працю лишається в його руках дячкова одежа. Комедія кінчиться словами Параски до Романа: „Як бу

єднання радянських республік у одну союзну республіку. Отже з союзу держав повстала на Сході Европи одна союзна держава.

Договір з 30. грудня 1922 р. є третім актом, що остаточно визначив становище України в Радянському Союзі. Очевидно, що після такої далекосяглої переміни у взаєминах радянських республік, після переміни союзу держав в одну союзну державу, мусів повстати новий акт, що логічно виплинав з договору, тобто конституція нової союзної держави. Конституцію ухвалив на основі того договору Центральний Виконавчий Комітет С. Р. С. Р. на другій сесії дня 6. липня 1923 р. На основі тієї конституції до виключної компетенції Союзних органів влади належать: закордонні зносини, політичні договори, зміна границь союзу, регулювання граничних справ між союзними республіками, виповідання війни, заключування миру, затягання закордонних і внутрішніх позичок, ратифікація міжнародніх договорів, закордонна торговля і система внутрішньої торговлі, основи народнього господарства, шляхи, почта, телеграф, армія, фльота, єдиний буджет для цілого союзу, вимір податків і їх поділ, грошева і кредитова система, основи земельного устрою і землекористування, всі підземні скарби, води та ліси на цілій території С. Р. С. Р., законодавство про працю, основне законодавство про освіту і народне здоровля, встановлювання мір і ваги, статистика, основне законодавство в справі союзного горожанства, право амнестії на всю територію С. Р. С. Р., касування нарушуючих конституцію С. Р. С. Р. постанов зїздів рад і центральних виконавчих комітетів союзних республік, вирішування непорозумінь між союзними республіками, затверджування і зміна основних точок конституції С. Р. С. Р. (Розділ І.).

У другому розділі тієї конституції („Про суверенні права союзних республік") два перших точки звучать так:

а) „Суверенність радянських республік обмежена тільки в розмірах, вказаних в цій конституції і тільки в справах, що відносяться до компетенції союзу. Поза тими межами кожна союзна республіка здійснює свою державну владу самостійно; Союз С. Р. С. Р. боронить суверенних прав союзних республік".

б) „Кожна з союзних республік має право вільного виходу зі Союзу".

На основі тієї конституції суверенні права союзних республік щось немов би щезли, дарма, що „кожна з них має право Союз свобідно покинути". В зв'язку з цим мусіли змінитися і законодатні та виконавчі органи влади. Тут звернемо увагу тільки на уряди, бо їх організація найкраще ілюструє нові відносини. Конституція встановила три роди Народніх Комісаріятів: а) злиті (загальносоюзні); б) змішані (обєднані) і в) самостійні або культурні або автономні. До тих під а) належать: 1) армії та фльоти; 2) шляхів; 3) закордонних справ; 4) закордонної торговлі; 5) почт і і телеграфів. Вони є виключно загально — союзними (центральними) комісаріятами і мають при урядах союзних республік своїх уповноважених. До комісаріятів під б) належать: 1) фінансів; 2) внутрішньої торговлі; 3) народнього господарства; 4) праці; 5) робітничо-селянської інспекції. Це теж союзні комісаріяти, але їм відповідають у поодиноких республіках однорідні республіканські комісаріяти, що працюють на місцях тільки в межах, намічених центральними комісаріятами, отже загально-союзними тої самої назви. Союзний уряд складається тільки з тих десятьох комісаріятів, з голови і з 6 його заступників (від існуючих тепер шести союзних республік). Такі комісаріяти, як: 1) земельних справ; 2) освіти; 3) справедливости (юстиції); 4) внутрішніх справ; 5) здоровля; 6) соціяльного обезпечення — отже т. зв. самостійні або культурні або автономні існують тільки при окремих союзних республіках, а нема їх у загально-союзному уряді. Тому-то вони й звуться самостійними. Їх самостійність заключається в тому, що мають змогу виконувати та полагоджувати самостійно всі справи в межах компетенції, передбаченої конституцією С. Р. С. Р.

Конституція з 6. липня 1923 р. обовязує до нині та зясовує дуже докладно становище У. С. Р. Р. у С. Р. С. Р. Україна є тепер у відношенню до С. Р. С. Р. не окремою державою, але своєрідною автономною одиницею з власним державним апаратом. Сама конституція, як і весь державний новотвір на Сході Европи, що зветься С. Р. С. Р., є чимсь, як сказано, зовсім новим, досі невиданим, в тому й для нас, що цілком инакше розуміємо такі поняття як суверенність, самостійність, автономія і т. и., покищо незовсім зрозумілим.

В. Мудрий.

Орел.

В початках серпня 1919 року, у гарний літний, недільний день заробилося по вулицях табору на Домбю від людей. Табор був обведений штахетами і дротними перегородами, а що жило нас тоді у ньому понад пів'ма тисяч людей, пань, інтеліґентів мущин і мужви, тісно ставало по вулицях і стежках. Сонце жарило. По таборі, в якім не було каналізації, заносило погано воню. Одначе ми ходили по вулицях, тішилися погодою і грілися на сонці. На наших лицях крізь смуток і жаль, такий питомий всім людям, котрих доля загнала у тюрму, блестів від часу до часу усміх. Не даром до нас завитало сонце! Тільки одні більшевицькі салдати не сміли вийти на вулицю поза решітку свого деревляного бараку. Тижнями ходили вони по кількадесятиметровій площі та спали на деревляних причах. Мужва і офіцири всуміш. Та й вони раділи сонцем і прали своє біллє на таборових лавках.

Нараз високо понад нами надлетіла птаха. Велика птаха! Скоро пізнали ми у ній орла. Свої дужі крила розпростер він у воздусі. Підимався в гору, то спускався прожогом в долину. Бистрим зором глядів він за добичею, та нараз зупинився над нашим таборам, кружив над ним довго і немов би дивувався, що стільки людей найшлося разом на невеликій кільканадцятиморговій площі...

— Глузує з нас, сміється, — говорили поневільні жителі Домбя.

— Він на волі, а ми в неволі — додав хтось з гурту.

— Щасливий, бо на волі! — роздався голос.

І посумніли, вяхули лиця, як вяне трава і цвіт серед спекоти...

А мені нагадалася „Пісня" В. Башкіна. Він також був у тюрмі. Над його головою високо вгорі летів сокіл.

— Не смійся! — кликав він до нього. Я був вище від тебе, в небесах над землею, я був вище від тебе і від орла! Я бачив чимало незвісних світил і багато тайн розгадав. Я розмовляв із зорями і до яркого сонця підлітав. Я родився так само непокірним і злим, як ти. Братами мені були вітер і грім. Вони сталили мої руки і ум. І нараз вночі, серед бою за волю, я ослаб. І тепер мене посаджено, як злодія, на ланцюху, як невірного, а зловленого раба. Та не глузуй, соколе! Я тут не умру, за сором соромом заплачу. А коли зберешся знову летіти в безмежний і гордий простір, не забудь передати облакам мій поклін, скажи всім, що я ланцюх розірву, що в тюрмі моє життя — це тільки сумний сон, сон на яві!

Я виголошував „пісню" Башкіна в російськім оригіналі, а в моїй душі та душах моїх слухачів росла віра на недалеку волю і працю серед своїх. Людський ум вище літав від орла. Він руйнує, але й будує. Нема нічого кращого і величнішого понад людську думку, для якої нема простору, якого би вона не могла досягнути, збагнути. Вона розбиває скелі, перепливає моря, підлітає до сонця. Вона стає царем у змагання людства до правди, щастя, волі та добра!

Тому не глузуй із нас, орле! А коли зберешся знову летіти в безмежний і гордий простір, не забудь передати облакам наш поклін. Скажи всім, що ми ланцюх розірвемо, що в тюрмі наше життя — це тільки сумний сон, сон на яві..

1. І. 1926 року.

К. Студинський.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ:
ВІД ВЕЗУВІЯ ДО ПІСКІВ САГАРИ.
Ціна 3·25 золотих.
„Червона Калина" Львів, Руська 18.

Олександер Саліковський

Мій життєпис.

Я народився в м. березні 1866. року у селі Старім Потоці, Винницького повіту на Поділлі в старосвітській попівській родині і виріс в оточенні суто українському. 7-літнім хлопцем мене відвезли у Винницю в 2-х клясову міську школу, а через рік у Шаргород в „духовне училище" (бурсу). Скінчив я бурсу 2-м учнем і так саме 2-м учнем попав, після особливих іспитів, до Камянець-Подільської духовної семинарії, куди зїхалися конкуренти з чотирьох бурс — Камянецької, Шаргородської, Тульчинської та Приворотської. У Подільській духовній семинарії здавна жили традиції революційні: з неї вийшов відомий революціонер Ковальський, що в 79-ох роках минулого століття був розстріляний в Одесі; з неї в 1879 р. пішли на каторгу Іван Турович, Никон Волянський та Денис Станевич. Один з членів цієї революційної групи Григ. Венгрженовський посіяв у мені ще до вступу у семинарію перші зерна української

тій не лежав з ранку до вечора та робив так, як люде роблять, то б не було сього нічого; а то пяти лежав, поки вилупив чорта. Я тобі скільки казала: „Ей, Романе, не лінуйся. Лінощі до добра ніколи не приводить".

Як бачуть читачі, Роман цілком ідіот. Його не може любити Параска й тому зраджує його свідомо й обдумано. Коли москаль перший раз побачив Романа, сказав до себе: „Невже це її чоловік? ...Ну, так вона не цілком винувата". Словом Гоголь повів зручніше та природніше акцію й побудував більше вмотивовано драматичну техніку своєї комедії від Івана Котляревського, що подібну тему взяв для свого „Москаля-Чарівника". Маючи живіший діялог з огляду на меншу скількість дидактичних реплік і вокальних нумерів, як це бачимо в „Москалеві - Чарівникові", але менше оброблений літературно, „Простак" Гоголя послугується таким безцеремонним засобом, як напр. полювання на зайця при помочи поросяти, і стоїть нижче від „Москаля-Чарівника" під оглядом змісту, не говорячи про виразно підкреслені в Котляревського такі ідейні риси, як національна свідомість і демократизм.

При писанні „Простака" були відомі Гоголеві обидва драматичні твори Котляревського, як на це вказують подибні вислови, співання тієї самої пісні тощо. Правдоподібне також свідоцтво Куліша, що Гоголь писав із натури та герої його комедії „Немудрий Роман і дотепна Параска" дійсно належали до двірської служби Трощинського. Одначе джерела й водевіль ів. Котляревського й комедії Василя Гоголя треба шукати головно в подібних варіянтах мандрівного мотиву в роді „Повісти про сміливого молодого вояка", що ввійшла до дуже поширеної книги Миколи Курганова п. н. „Письмовникъ", який перший раз вийшов 1769 р. й пізніще мав іще десять видань. Восьме в черги видання вийшло в 1809 р. З огляду на те, що в Наддністрянщині книга Курганова майже зовсім не відома, подається оце „Повість про сміливого молодого вояка" в українськім перекладі:

„В славнім еспанськім місті Гренаді мали вояки відповідні до даних їм командою квітків ночувати по мищанах, а на досвітку вирядитися в похід під місто Альжир. Один з них, молодий і проворний вояк, прийшов увечері перед вечерою додому одного мищанина й застукав у двері. Відчиняючи їх, служниця запитала, чого хоче. Він відповів, що згідно з королівським наказом він прийшов, щоб одержати тут нічліг. Служниця закликала свою господиню, яка зійшовши на діл і довідавшися про бажання вояка, відповіла, що вона не може прийняти до себе в чім мущини. бо вона молода й недавно вийшла замуж, а до того її чоловік виїхав і тепер вона одна з служницею. Цей вояк не вдоволився її відповіддю й сказав їй, що він дуже жалує, що занепокоїв її; але що було дуже пізно йти шукати иншої квартирі, які може й усі зайняті його товаришами, а на вулиці ніяк було ночувати, він просив визначити йому таке місце, яке вона хоче, й запевняв її, що не непокоїтиме її якоюсь непристойністю. Хоч молодиця дуже гнівалася на це, та бачучи, що він домагається цього законно й може силуватися це осягнути, звеліла служниці впустити його й визначити місце на піддашші. Увійшовши, сказав вояк цій господині, що він не вечеряв: „Я й цього від вас не жадаю, ани не уважаю цього за ваш обовязок, бо за це платить нам король, але що тепер пізня пора й не можна нічого в такий час найти купити (бо в еспанських містах нема харчівень), так прошу вас, прикажіть дати мені щось повечеряти, я вам за це плачу". — „Як! сказала йому, чи ти думаєш, що чей дім харчівня? Як хочеш, іди ночуй тут, а про вечерю нічого не говори. Вояк подумав, що як вийде, з великою бідою де инде може найти вечерю, й боявся, що по повороті не пустять його в двір, тому постановив краще ночувати й без вечері. Проводячи його на несприятне горище, дали йому щуплу постіль, на якій приневолений був положитися, бо вояки в Еспанії, а тим більше по великих містах не сміють поступати так вільно з своїми господарями, як у Франції.

Воякові дуже зле було лежати, до того не ївши, й тому не маючи великої охоти спати, перевертався з одного боку на другий і не міг замкнути очей. Лежачи так близько години, оглядаючи це піддашша на всі боки, побачив нараз світло, що пробивалося крізь щілину дошки в стелі. Це викликало в нього цікавість подивитися, що моглоб це бути. Він устав із постелі, ліг на долівку й бачить через цю шпарку пригарну кімнату, багато прибрану, а коло неї знаменну кухню, в якій був розложений огонь, а на нім два обертані рожни з дичиною, і бачить господиню Мілорду, з якою він говорив, як сидить побіч огню в обіймах молодого адвоката в довгій мантії, а служниця обертала дичину. — „Як, говорить до себе, невжеж тут та жінка, котра в неприсутности свого чоловіка не приймала до себе мущини?" Але замовк, побачивши, що не прийшла ще пора говорити, голодний, поглядав з великою жадобою на печену дичину, що зїв би всю очима. Потому бачить він накритий стіл, і на нього носили їжу та склянки прохолоджені в снігу, по моді для літа. Вони тільки що вимили руки

Вся коляда на „Рідну Школу“!

Підчас свят Христового Різдва під селянськими хатами, робітничими й інтелігентськими помешканнями лунатимуть співи про велику новину, про нову радість, про зорю, що засяла над бідним, невольним людом. Памятаймо й про иншу зорю, що ще світить на нашому хмарному небозводі, про „Рідну Школу“. І тому вся коляда в нашому краю, вся радість, висловлена всенароднім співом, мусять бути дарунком для „Рідної Школи“, щоби та зоря ще світліше, ще ясніше засяла.

В днях Христового Різдва нема ніякої иншої ціяи, коляда не має ніякого иншого призначення, — тільки одно: **„Рідна Школа“!** Ось найвища ціль і найбільша приємність в днях Народин Богочоловіка, що нову правду приніс втомленим народам, що нове світло кинув у темінь.

Колядуйте на „Рідну Школу“! Дайте спромогу побільшити розяснити світло цеї нашої зорі у найдальші закутини!

Виказ коляди по громадам і повітам буде після Різдва оголошений.

Українське Педагогічне Товариство у Львові, Ринок 10.

свідомости, давши можливість прочитати комплекти „Основи“. Але мені було тоді 13 років, і вплив „Основи“ не міг бути особливо глибоким. Мене більше захоплював тоді російський революційний соціялізм, який дав стільки героїв та мав на меті негайне встановлення соціяльної правди. В мої часи в семинарії заснувався численний революційний гурток, що через кілька років дав своїх представників і в Шліссельбург і в Сибір. Наймолодші у цій останній організації, до яких належав і я, дістали при „ліквідації“ гуртка по кілька місяців вязниці, „по высочайшему повелению“, та по кілька років поліційного догляду на призначеному місці перебування, але найтяжчою для нас карою було позбавлення нас можливости попасти в університет. Лише контрабандою міг я через деякий час слухати лекції в вищій школі. Проте мушу зазначити, що ціли роки, які довелося мені пробути на селі без права виїзду навіть на кілька верст, цілі роки в товаристві самих книжок лише, не пройшли для мене безслідно. Силу книжок прочитав і простудіював я тоді по природознавству, соціольогії та фільософії і багато взагалі працював над собою, встановлюючи світогляд на ціле життя. Особливий вплив зробила на мене фільософічно-соціяльна система Герб. Спенсера, у корінь підрвавши той „утопізм“, яким я жив до тої пори. Зазначу до речі, що в сусідстві зо мною мешкав тоді мій родич і шкільний товариш, також вихованець Подільської семинарії, Михайло Коцюбинський, який часто приходив до мене та приносив мені книжки із своєї досить гарної бібліотеки.

З великими труднощами мені пощастило врешті одержати посаду сільського вчителя, і я віддався педагогічній праці. Між иншим я улаштував при школі бібліотеку та систематично слідкував за відношенням читачів до окремих книжок і взагалі за впливами на них моєї книгозбірні. Деякі спостереження мої в цій галузі опубліковані на підставі моїх дописів в книжці А. С. Пругавіна „Запроси народа и обязанности интелегенции в области умственнаго развития и просвѣщенія“. Тоді саме в початку 1885 р. розпочалася і моя літературна праця: я надрукував кілька статей, головним чином у питаннях громадсько освітних, у відомому народницькому тижневикові „Недѣля“, що виходив у Петербурзі під редагуванням П. А. Гайдебурова („Новыя школы“, К церковно-школьным итогам“, Реприманд „неожиданный“ та инші). До цього періоду відноситься моє листування з Гл. Успенським і перша моя велика літературна праця: „Нѣсколько итогов к злобам дня“. Этюд по соціальной морали. Сп б. 1889. (4 друк. аркуші).

Як тільки жандарми довідалися про моє учительювання, я негайно був звільнений і мусів у 1889 році переїхати до Кам'янця Подільського, де заробляв на хліб насущний приватними лекціями та працею „по вільному найму“, в різних місцевих установах. Одночасно я працював літературно і надрукував кілька статтей у місячнику „Русское Богатство“ та тижневикові „Школьное Обозрѣніе“. Тоді вийшла моя брошюра (біля 30 сторінок) „Современныя теченія общественной жизни“, де я відстоював доктрину народництва (продовження „Нѣск. итогов“).

Один з губернаторів (Наришкін) дізнався про моє важке становище, зацікавився моєю працею і на свою власну відповідальність перед департаментом поліції призначив мене чиновником для особливих доручень, хоч я був ще тоді під „негласним надзором“. Працював я спочатку при губерніяльним правлінні, де служило біля 100 урядовців, — переважно дрібних та злиденних. Це була малокультурна, затуркана маса, якою ніхто не цікавився. Важко було перебувати в такому осередкові, і я зробив посильну спробу внести промінь світла в це темне царство, організувавши для урядовців бібліотеку. Довелося робити це без жадної урядової допомоги лише з пожертв книжками та грошима, які я збірав, де тільки міг, та з платні за читання, яка була встановлена в кількости 10 коп. місячно. Справа пішла дуже добре. Через рік книгозбірня, якою я й завідував, як бібліотекар, значно поширилася, набрала популярности, і мої читачі в дуже сердечній формі висловили мені свою подяку (піднесли „адрес“, старанно виписавши його „рондом“ на кавалку бристольського паперу).

За яких 5—6 років я дослужився до посади радника губерніяльного правління, але моя особа дуже не подобалася місцевому жандармському полковникові Дубельтові та декому з губерніяльного Олімпу, і на основі їх доносів про мою „революційність“ міністр Плеве запропонував мені через губернатора Ейлера негайно залишити службу. Це було в квітні 1904 р. Я покинув Кам'янець і переїхав до Київа, де вступив до редакції щоденної газети „Кіевскіе Отклики“, тільки що заснованої тоді гуртком кваліфікованої київської інтеліґенції з проф. І. В. Лучицьким на чолі. Редагував газету М. П. Василенко, що й тепер перебуває в Київі, та талановитий адвокат М. Б. Ратнер (С. Р., співробітник „Русск. Богатства“). Одночасно зо мною в „Кіев. Откликах“ працювали: Сергій Єфремов, Б. Грінченко і І. Стешенко. Як особливо цікаві епізоди памятаю, що 17. жовтня 1905 р. в день оголошення маніфесту про конституцію, С. Єфремов на пропозицію редакції написав українською мовою статтю „Чи буде суд“. Це була перша стаття українською мовою в тодішній пресі. Тоді також в „Кіев. Откл.“ була напрукована стаття молодого редактора місцевої польської газети „Глос Кійовскі“ п. Артура Слівінського (потім премієр-міністра Річипосполитої Польської) про незалежність Польщі. Через деякий час я став помічником редактора Василенка (Ратнер переїхав до Петербурга), а потім і редактором (Василенка посадили у вязницю — і до редагування він вже не вернувся). В цей час „Кіевскіе Отклики“, змінивши з „незалежних обставин“ кілька наголовків, називалися „Кіевскія Вѣсти“. З відомих Українців постійним „статейщиком“ „Вістей“ в українських питаннях був С. О. Єфремов, а Микита Шаповал — одним з коректорів. Редагував я цю газету аж до 1910 р. і висидів за неї (власне за „Кіевскіе Отклики“) два місяці в Лукіянівці, а коли адміністрація довела газету своїми переслідуваннями та штрафами до агонії, — переїхав у Москву. Тут я працював у „Русск. Вѣдомостях“, „Русск. Мысли“, (писав в обох виданнях переважно по українським питанням) посилав „Листи з Москви“ до київської „Ради“. При діяльній підтримці українського громадянства заснований був тут, присвячений українським справам місячник російською мовою „Украинская Жизнь“, який редагував С. В. Петлюра і я. На жаль, досі ніхто з істориків українського літературного і суспільного руху не присвятив уваги цьому часописові, — тимчасом він відограв свою ролю в ході української справи. Одна з моїх статтей, уміщених в „Укр. Жизни“, була перекладена на чеську мову в 1920 р.

В 1923 р. мене запросили до Ростова над Доном, де треба було рятувати від загибелі велику щоденну стару газету „Приазовскій

я не встиг ще сісти за стіл, як застукано у ворота. Служниця вийшла й запитала, хто там, і по відповіді пізнала, що це був її господар, котрий повертав, а повороту котрого сподівалися через два або через три дні. Налякавшися, говорить служниця своїй пані: „Ах, пані, все пропало; от приїхав пан!“ Господиня не знала що робити, хоче сховати цього гостя, та не може; бо була тільки ця кімната й друга на боці, де лежала служниця. Він не знав, куди вийти, щоб його не бачили, бо неминуче треба зустрітися з господарем; пустити його на гору на піддашша, де лежав вояк, не було жадної ціли, щоб не відкрити цього тому воякові як тпосторонній людині, котрої вона не задоволила й котра скрізь може оповісти про їх бенкет; відвести його над л, були одні тільки сходи, куди мусів іти господар, що був уже в дверях і гостро домагався чим швидше їх відомкнути. Все, що вона могла нашвидку зробити, веліла йому сховатися в куті за ліжком і замкнула велику шафу, що стояла близько, поставивши в неї усю готову вечерю. Опісля накривши стіл килимом, сама сіла біля огню. Вичікуючи під дверми, господар сильно стукає, чому так довго не відчиняють. Нарешті його впустили. Увійшовши, пішов він угору й побачив свою жінку, що сиділа біля огню, яка зараз кинулася йому на шию й обняваши говорила: „о мій любий приятелю! як утішилася я, побачивши тебе; я не сподівалася і не думала, що ти так скоро повернешся“. — „Серденько, відповів їй, справившися з моїми ділами швидче, ніж я сподівався, що духу поспішив я додому для того тільки, щоб швидче з тобою побачитися; сьогодні я переїхав 18 миль, щоб не ночувати в дорозі в цих поганих наших трактерних. Але що значить, запитав він її, цей великий огонь?“ — „Ах! мій любий, відповіла вона, я такий великий біль відчувала в моїм череві, що приневолена нагрівати його серветками; я думаю, що це притрапилося мені від гніву, викликаного у мене цього вечера вояком, котрий проти мого бажання вибрав тут нічліг немовби з королівського наказу; я стільки вертілася, бачучи мущину у себе в домі в твою неприсутність, що без сумніву від цього й захворіла“.

Тоді воякові видалося, що пора показатися, побоючися, щоб його не погурбували; зараз одягнувся, а тимчасом слухав продовження їх розмови. Господар сказав їй: „серденько, доношу тобі, що я не вечеряв і вмираю з голоду. Може маєш щось дати мені?“ — „У мене, мій приятелю, відповіла вона, що ти хочеш, щоб було, чекже я тебе не сподівалася? Чи не знаєш, що в часі твоєї неприсутности я перебувала з звичайною ідею, вдоволяючись одним печенним яблоком, а моя служниця другим!“ — „І так остання рада, сказав муж, піти спати без вечері, хоч і не хочеться“.

„З'орієнтувавшися швидко в усім, вояк зійшов наділ і застукав у двері, що їх зараз і відчинили. Увійшовши, вітає він господаря з приїздом і просить його вибачити як що він чимсь занепокоїв його подругу, що не хотіла його впустити, але він прийшов сюди ночувати наслідком майорського приказу, й показує йому білет, побоюючися щоб він не взяв цього за нахабство; „при тім же, ласкавий пане говорить йому, ваша подруга не може на мене жалуватися, щоб я сказав їй щось прикре й обидливе“. — „Я не жалуюся на це“, відповіла вона. „Добрий пане, сказав йому вояк, як відомо, ви не вечеряли, і я також, то як хочете, я нагодую вас і вашу паню. Я можу приказати приладити для нас гарну й достаточну вечерю“. — Як може це статися, відповів він, у теперішнім часі дуже тяжко купити щось в місті?“ — „Не журіться цим, говорив він, вечерю зладять негайно. Признаюся вам, я грішний чоловік, хай це буде між нами, знаю дещо чарувати й приказувати демонам, коли захочу; позвольте мені це зробити й вам доказати, що маю кредит впеки, де приготовляють їду не гірше ніж і в цім місті“. Він узяв із кухні цуглина і ним зробив довкола себе коло, а що він був проворною і метикуватою людиною, почав говорити якісь недоречні й дивні слова, що їх вони боялися розуміти, та й для самого його вони були брехнею без усякого значіння, котрі він нараз видумав на цей випадок. І після того, як він зробив багато порушень і викривлень рота, щоб через це надати більше поваги й окраси своєму ошуканству, закричав голосно зрозумілими словами: „я приказую тобі принести сюди свою вечерю для мого пана господаря, його пані подруги та для мене; але старайся нас гарненько задоволити“. — „Що ви хочете їсти, ласкавий пане?“ звертаючися, запитав він господаря. Але той, вовсім здивований, відповів йому: „все, що ти вволиш, пане вояку“. — Слухай же зараз принеси сюди добру щавлеву юшку, смачно зладжену з вареним каплуном, гарного печеного каплуна, пару орябців, зайчика й пару куличків“. Це та сама їжа, котру бачив він на огні й котру він на дозвіллі добре замітив. „Чи досить цього, говорив він, пане господарю?“ — „Ах, добрий вояку, відповів він, це в трое більше ніж те що треба“. — „Подай сюди, додав обманець, нам іще тузін жайворонків для очищення зубів. Крім того приготов нам прохолодженого вина в снігу, порядні закуски, себто ласощі, зложені з десертів і конфектів, але

Край". Я прийняв цю пропозицію, бо не уявляю собі більше захоплюючої справи, як справа добре поставленого щоденного політичного органу. З „Приазовскаго Края" мені за три роки пощастило зробити поважну і впливову газету, яка на перше місце ставила, поруч загально демократичних постулятів, захист інтересів „національних меншостей" Південного Сходу Росії, а саме: Українців, Вірменів, та Грузинів. Підчас сотих роковин смерти Т. Шевченка „Приазовскій Край" широко демонстрував українську ідею, видавши найбогатше з усіх тодішніх часописів, найбільше число з статтями визначних наших письменників та безліччю ілюстрацій, (цей факт був зазначений київською пресою). У початку війни, коли в Ростові осіло чисельне кольонія галицьких москвофілів з В. Дудикевичам і його дуэлями на чолі, „Приазовскій Край" вивів на світ вдовживання цих павів, що одержували від російського уряду величезні кошти на утримання своєї слухняної отари і страшенно її експльоатували. У свій час ця москвофільська панама наробила багато гомону і дала привід В. Короленкові виступити на сторінках „Русскаго Богатства" з якравою статтею проти галицьких москвофілів та їх російських покровителів. Стаття Короленка, була складена на підставі матеріялів „Приазовскаго Края".

Характер, якого набрав „Приазовскій Край" в зазначений час, викликав великі симпатії і до газети і до мене особисто з боку „інородців", і одна з вірменських газет навіть вмістила мою біографію та портрет, але не зажди до вподоби припадало моє редагування декому з видавців („Приазов. Край" видавала акційна компанія), і вони почали втручатися в справу, чим примусили мене влітку 1916 р. покинути Ростов і вдруге переїхати до Москви. Тут я знову став на чолі редакції „Украйнской Жизни". Тоді С. В. Петлюра був на фронті (хлужив у Земському Союзі), близьку участь в журналі приймали В. Винниченко, що нелегально перебував у Москві (його дружина Р. Я. Лащиц служила лікаркою в одному з московських шпиталів „Червоного Хреста") і Михайло Грушевський, що був тут на засланні. Одночасно з редагуванням „Украйнской Жизни" а працював в „Русск. Вѣдомостях" і служив у Головній Управі Союза Городів, я перед самою революцією увійшов у склад редакції нової газети „Власть Народа", як помічник редактора і завідуючий краєвим відділом, та прийняв на себе обовязки одного з редакторів національного відділу видавництва „Задруга". Одночасно я приймав близьку участь у виданні українського тижневика „Промінь", на чолі якого стояв В. Винниченко.

У „Власти Народа" я між иншим умістив низку статтей в оборону та роз'яснення українського національного руху діяльности Центральної Ради і т. д. Усе це зустрічало тоді вороже відношення з боку російської преси, особливо-ж з боку найбільше розповсюдженої газети „Русское Слово", з якою доводилося боротися. Як редактор національного відділу „Задруги" я пор едагував і написав сам кілька брошур по найбільше пекучим питанням самоозначення „малих народів", що складали Росію. Незалежно від цього я виступив з кількома публичними лекціями на такі-ж теми на Вищих Жіночих Курсах, в Комерційнім Інституті, в Сільсько-Господарчому Інституті і в університеті Шевченського. Тоді-ж предстаники 13-ти українських товариств та інституцій у Москві обрали мене Головою Української Ради, що обєднувала їх усіх і провадила суспільно-політичну акцію, домагаючись праці Центральної Ради.

Вкінці серпня 1917 року Голова Генерального Секретаріяту і Генеральний Секретар внутрішних справ В. Винниченко виставив у Громадському Комітеті Київщини мою кандидатуру на посаду Київського Губерніяльного Комісара, і я був одноголосно обраний. У початку жовтня переїхав я до Київа, де в скорому часі увійшов у склад Центрального Комітету партії С.-Ф. і був делегований в Центральну Раду, як член-заступник.

Підчас першої більшовицької навали, коли Київ був буквально залитий кровю, я переїхав до Москви, де під власним призвищем надрукував у кількох „буржуазних" газетах, що не були ще знищені більшовиками (в тому числі і тижнева газета „Українське Слово"), низку статтей в захист української самостійности і Центральної Ради. Це, памятаю, дуже дивувало небіжчика, М. Із. Тугал-Барановського, що теж тоді перебував у Москві і потерпав, якби мені мої статті не наробили лиха. Але в Москві комуністи були значно спокійніші, ніж на Україні, і все обійшлося гаразд.

Коли прийшли Німці, я повернув до Київа.

За гетьманського перевороту російські офіцери явилися мене арештувати з наказу гетманського команданта, але я це передбачав і вдома не ночував. Потім я виступив з протестом проти наказу про мій арешт в листі до премієра Лизогуба (лист надрукували „Нова Рада" і „Кіевская Мысль"). Звільнений з посади Губерніяльного Комісара я в травні 1918 р. на всеукраїнськім земськім зїзді був обраний членом Головної Управи Всеукраїнського Земського Союзу. В скорому часі гетьманці таки арештували мене і посадили в Лукіянівку, але на другий же день, з наказу міністра внутрішніх справ Ігоря Кістяківського (бувший пайщик „Української Жизни") мене звільнено. Підчас гетьманщини я, на пропозицію Міністерства Освіти, читав у Київі цикль лекцій „Нова Україна", для учителів середніх, вищих-початкових і нижчих шкіл і потім повторив той цикль на курсах народніх учителів у Білій Церкві. Ці лекції потім вийшли окремою книжкою видання „Криниці".

Перед приходом у Київ Директорії я організував велику щоденну газету „Трибуна", яка проіснувала до нової більшовицької навали в лютому 1919 році. З березня до вересня цього року довелося мені укриватися на селі, бо київська Чека призначила мене до „ліквідації" й пильно розшукувала. В жовтні разом з Л. Чикаленком виїздив я на Донщину й Кубанщину з дорученя громадянства для переговорів з опозиційними елементами тамошнього суспільства в справі порятунку від Денікинщини. Вернувшись у Київ напередодні евакуації його добровольцями, вступив я на службу у „Дніпросоюз" секретарем Союзу, а разом з тим розпочав був видання тижневика „Промінь" при участи небіщика П. Я. Стебницького й ин., але встиг випустити лише одно число. За якийсь час перед цим співробітники „Літературно-Наукового Вістника", залишеного попереднім редактором, одноголосно вибрали мене на загальних зборах головним редактором журналу. Обовязки редактора „Літературно-Наукового Вістника" я виконував одночасно з редакторською роботою у видавництві „Дзвін", де на мою пропозицію розпочалася праця по виданні великої енциклопедії для дітей й історії новітньої української літератури в житєписах (біблиографіях і автобіографіях письменників). Матеріяли для цих видань, почасти зовсім оброблені (де кілька біографій, напр., були написані П. Стебницьким, С. Єфремовим і т. и.), поступили до нашої колегії досить успішно та не пощастило мені довести до кінця цю справу через політичні та воєнні події. У травні 1920 року Київ захопили польсько-українські війська, після чого я увійшов на пропозицію Громадського Комітету, в кабінет В. К. Прокоповича міністром внутрішніх справ. При А. М. Лівицькому залишався міністром внутрішніх справ і був заступником Премієра.

Через 10 місяців я вийшов із складу правительства і на бажання сеньорен-конвенту Ради Республики та просьбу Голови Уряду В. Прокоповича організував у Варшаві щоденну безпартійно-демократичну газету „Українська Трибуна", яку й редагував до припинення її польською владою в березні 1922 року. Потім редагував тижневик „Українська Справа" і місячник „Трибуна України". З моменту заснування Українського Центрального Комітету, вхожу в його склад. У 1923 році кілька місяців виконував я обовязки Голови Комітету і стояв на чолі вищих курсів українознавства, що були організовані Українським Центральним Комітетом у Варшаві. На курсах прочитав я цикль лекцій на тему „З історії українського суспільного руху" (кінець 18-го століття і 19-ий вік). Читав також кілька разів окремі цикли лекцій по українознавстау та про сучасний момент у Калішкім і Щепюрнськім таборах і в Українській Станиці. Тодіж, в 1923 році перевів організацію І-го зїзду української еміграції в Польщі і виїзд докладне звідомлення про його працю. З того часу виконую, по обранні зїзду, обовязки керовника культурно-освітньої секції Українського Центрального Комітету, приймаю участь у редагуванню „Вістей У. Ц. К.", виступаю з прилюдними рефератами на теми біжучого українського життя і т. и.

За час перебування на еміграції співробітничав у різних еміграційних виданнях, („Український Сурмач", львівські альманахи „Дніпро" й инш.) а також у журналах: „Письмо з Просвіти", „Наш Світ", „Молода Україна", „Учитель", „Тризуб" і в газетах „Діло" (Львів), „Український Голос" (Перемишль), „Наше Життя" (Холм) та ин. Виготував до видання „Енциклопедію для дітей та для самоосвіти" і кінчаю працю з історії української революції (біля 15 друкованих аркушів).

щоб усього було достаточно й зо смаком, а при тім як можна бережися комусь тут показатися, щоб не налякати пані господині якимсь зявищем: я хочу, щоб усе, чого я від тебе бажаю, находилося готове в цій шафі або поставці". Трохи згодом сказав він господареві: „мій пане, прикажи відчинити шафу; бо все те чого жадав, поставлене в ній, а ви побачите, як мені послушні демони". Господиня, ясно бачучи, що він про все знає, й це будоб для неї лихом, колиб захотіла противитися відомкненню шафи, з удалим страхом і молитвою, дивуючися хитрости та проворности вояка, відчинила поставець, в котрім усе, чого він бажав, находилося тепле й готове, щоб їсти, на велике здивування господаря, котрий так дуже був збентеженяй, що не знав, що про це говорити. Господиня неменше дивувалася цьому, знаючи причину цього, тільки в зовсім иншім змисл як думав її чоловік.

„Вояк почав показувати себе по господарськи, що він в силі частувати своїх гостей: приказує накрита стіл і подавати їжу, поки не пристигла. А що він був дуже голодний, відламавши ногу у каплуна, говорив господареві: „ось добре", сам уминаючи її. Господареві тяжко було відважитися їсти ту страву, котру принесено на його думку з такого страшного місця. Хоч господиня все те сама готовила, але говорила, що вона ніяк не осмілиться цього їсти. Вояк просить, щоб вона нічого не побоювалася і їла, та запевняв її, що без сумніву їй усе сподобається. Він звелів подати вмити руки, роблячи честь дому, посадив свого господаря і його жінку та сам сів біля неї, взяв ложку, покоштував юшки та сказав: „знаменита юшка", просив господаря покоштувати її, але той не міг швидко на це рішитися. Нарешті покушав і юшка йому дуже смакувала, радив налити її своїй жінці, котра, хоча краще цього й не домагалася, одначе приневолювала себе довго просити. Наостанку вони обидвоє швидко привикли до неї, а вояк, виголодніявши, не занехав показати також в їжі своєї проворности, уминаючи проти трьох. Опісля господар хвалив їжу й дивувався, що в аді є так само добрі пекарі, як у Гренаді. Почали пити вина, що їм видалися дуже смашними й прохолодженими, також овочі й усе було в такім стані, що він приневолив господаря признатися, що він давно не мав з їжі такого задоволення.

„Як вони повечеряли, вояк зжалівся над бідним позивайлом, що чув і бачив, як їли його добро, не брав у цім участи й сам голодує, але щоб його штучно вивести з кута за ліжком, видалося йому труднійшою справою ніж позбавити його вечері: одначе вмить вигадав забавну хитрість. „Ну, сказав вояк своєму господареві, не погнівайтеся, я думаю, що ви невдоволені цією їжею". — „Справді ні, пане вояку", відповів господар, ставши дещо смілийшим ніж попереду. „Та це не все, додав вояк, я хочу показати вам того демона, котрий нагодував нас, вважеж він тепер тут". — „Ах! ні", говорить господиня, уся дрожачи, боячися, щоб він не відкрив того що вона дуже бажає затаїти, але він розуміючи, на яку ногу вона хромає, говорив: „не бійтеся, ласкава пані, я не зроблю того, про що ви думаєте; я дуже схильний догодити панам, запевняю вас". Господар так само на це не годився, як і його жінка; тільки вони обидвоє мали дуже відмінний страх. „Ні, ні, добрий пане, сказав він, ви не побачите нічого з того, що могліб вас налякати. Пані, говорить він господині, прикажи відчинити всі двері тутайні й на вулицю, бо инакше скорим виходом він може все поломати". Господиня почала розуміти, що він хоче хитро осягнути, говорячи: „Боже мій, який страх!" звеліла служниці чим швидше відчинити двері від покою і на вулицю. Це й зроблено. Вояк встав від стола й зараз закричав голосно: „Ти, котрий тепер тут, котрий нас добре прогостив, нас бачиш і нас чуєш, прожогом утікай відсіль відчиненими дверми, шоб не зламати тобі нічого, й покажи себе цій бесіді, тільки не в своїм образі, а то ти вмориш зо страху паню господиню, бо пан господар, думаю, не може так злякатися. Пане, говорить йому вояк, в якім одягу хочете, щоб він зявився?" — „В якім хочеш". відповів він, щоб тільки швидше вийшов". — „Добре, то виходи в адвокатськім одягу". Це бідний позивайло, бачучи таку добру нагоду вийти, насунувши свою шапку на голову, боячися, щоб його не пізнали, перейшов з можливою скорістю через покій, збіг по сходах і вийшов на вулицю. Побачивши його, господар думав що впаде з крісла; а господиня, щоб надати більшої поваги цьому явищу, удала, що вона буцімто мертва й зомліла зо страху: зараз її роздягнули й положили в ліжко, й муж лишився при ній, а вояк пішов спати з більшою охотою ніж передтим.

Господар опісля не міг замкнути очей, роздумуючи цілу ніч про те, що бачив, й запевняв свою жінку, що й він також налякався. Вранці прийшов вояк попрощатися з господарем, котрий тисячу разів висловляв йому подяку. Вийшовши з дому й опісля довідавшися, що господаря не було вдома, зараз увійшов до покою й побачивши господиню, як лежала в постелі, повітав її з добрим днем. Їй було дуже соромно й хотіла закритися.

БОГДАН КРАВЦІВ.

РІЗДВО.

Шелестітиме сіно на столі під скатертю,
Дідуха у кімнату хтось поважом притаще.
І покотяться діти на солому простерту, —
Все по давньому! тільки... мов торік було краще...

З проскурками — бажанням встане батько: ростіть ви!
Хтось зворушений вдарить в струни вковані цвіллю —
І як будуть молитись — не скінчу я молитви,
Бо чуємим стане слово в цю врочисту хвилю

З ночі виповнять церкву якісь тіні родимі,
Хтось молитися буде гарячє так Пречистій
І дивитись: як образ никне в синьому димі,
І як жаю роздуває паламар в захристії.

І підуть дні святешні і святешні нуди,
Стіл заставлений буде святковими достатками...
І новиною давнє заворушиться в груди.
Як у вікна дзвінками застукоче колядка.

„Ми — гайдамаки!"

До історії відомої пісні.

Історія повстання пісні, а властиво вірша „Ми гайдамаки, ми всі однакі" не дуже давна, а всеж-таки досить покручена, і тому, щоби не вилетіла з памяти, вважав я за відповідне подати її до відома цікавим.

Ніхто инший, як померший у минулому році поет Осип Маковей є властивим автором вірша, та судячи по його власним словам, він є і автором варіянту музики. Сам вірш був уже богато разів друкований, а саме в часописі призначений головно для селян „Гайдамаки", виданій пок. Михайлом Петрицьким, те в збірнику пісень, здається, гогож впорядчика, відтак друковано отсю пісню в кількох виданнях „Великого Українського Співанника" Тов. „Просвіта" у Львові і т. д. За те щодо музичної частини цієї пісні, то хоча вона сама собою не дуже цікава, всеж-таки годиться згадати, що ціла пісня була друкована в „Торбані"[1]) ч. 43 на мужеський хор у двох дещо зминених накладах, дальше в „Торбані" ч. 44 на фортепян зі словами (в обох випадках укладу Я. Ярославенка в „Лірі"[2]) ч. 6. як гимн на фортепян (уклад О. Залеського), а крім цього появилася вона в Київі в аранжовці О. Кошиця, мабуть на мужеський хор.

Вже з самого початку постання співали її ріжнородно, так щодо тексту як і щодо музики, одначе згодом принявся більш-менше той варіянт, який загально співають у нас (в Галичині), хоч деякі незначні зміни не можна навіть підпорядкувати під варіянт. З такими самими маленькими змінами перейшла вона і до дутих та смичкових орхестр, а справити її згідно з якоюсь одностайною мельодією, тепер уже зовсім неможливо.

Маючи намір видрукувати „Ми гайдамаки" у такому виді, як сам автор їх написав, я звернувся свого часу до пок. О. Маковея, що жив тоді у Чернівцях, і одержав в 1907 році 25. III. листа осьякого змісту: „Вповн. Пане! „Гайдамацьку пісню" я зложив ще підчас сецесії[3]), 2. XII. 1901 р. під мельодію якоїсь волоської пісні, котрої автора не знаю і не міг довідатися, хоч допитувався. Я чув її колись лише раз у вагоні від товариша-офіцира і не можу присягнути, чи мельодію я переймив вірно, чи може на свій лад трохи переіначив. У Чернівцях Волохи не співають цієї пісні. Тому, що я сам не дуже розумію ноти, то я не можу Вам післати мельодії (її має Богдан Барвінський, котрому я післав 1901 р.[4]). У Львові, як я чув, співають четвертий рядок строфи (придивіться в тексті) як трохей, а то має бути енергічний ямб: „Ми за народ життє своє дамо!" У строфі, як сам бачите, дивний розмір.

В часописи „Гайдамаки" 1905 р. ч. 125 з 4. IV. подав хтось текст цієї пісні, досить покручений. Я подаю Ваш оригінальний текст, лише не знаю, чи сконфіскують його. В такім випадку може би треба його трохи змінити. Ці зміни я подаю відразу. — Позоровлюю щиро, Ваш Осип Маковей".

На другому листку цього письма слідує отже цілий текст з пропонованими автором змінами так, що оригінальний вірш, який разом з мельодією був раніше переданий п. д-рові Богданови Барвінському в дечім змінився. Особливий зміні підпав 3-ій куплет, де замість слів:

> і в жмі свячені, на серця скажені
> нагострять знов потоптані раби,

автор виставив ось-які слова:

> і в кайдан недолі, до життя на волі
> вірвуться знов потоптані раби.

На кінці свого листа О. Маковей додав олівцем ось-що: „Тому, що сама поезія, яко поезія, не богато варта, можна сміло і моє імя викинути. Не залежить мені на тім".

Для окончної редакції та увігляднення вірша з музикою, треба було ще дещо змінити і саме тому, що автор не прикладав великої ваги до поезії, я разом з Петром Карманським зараз-же дещо її змінили. І так у першій строфі прийняли ми зміну Маковея замість „ляцькеє ярмо" на „пута і ярмо", а крім цього змінили ми самі слова „ми за народ" які з огляду на удар на слово за вражали музикальне вухо на: „за нарід ві". З тої самої причини замість удару на тезісі в цій строфі: „Не тіш ся враже" (замість природного наголосу: не тіш ся) змінили ми на: „знай, лютий враже". З такими остаточними поправками видруковано „Ми Гайдамаки" в „Торбані" а відтак передруковано м. ін. у „Великім українськім співанику" зладженім А. Гаяком (III-е видання тов. „Просвіта" у Львові 1918 р.) і власне цей справлений текст, уважаю за дотільний.

За стільки літ ота пісня здобула вже, так сказати, права горожанства серед українського народу, і її можна назвати національною, коли не народньою. Співали її під кримналом і в криміналі на Баторія та під Юром у Львові, грають її сільські орхестри грали й музики не вулицях Київа, дирігував я нею в казармах на Печерську, знає її Канада, і наші емігранти в Зєдиненних Державах і в тої причини, що її так загально співають, переходить вона всякі зміни. А проте не можна її назвати гимном, бо ані формою ані змістом вона не відповідає гимнові. Є вона загальною українською національною піснею (Nationallied) і такою повинна лишитися

Я. Ярославенко.

[1]) Музична Накладня „Торбан" у Львові.
[2]) Музичне видавництво „Ліра" в Станиславові.
[3]) Розуміється: сецесії українських студентів з львівського університету.
[4]) Власне що мельодію я ужив, завдяки п. Б. Б. у виданнях „Торбана".

АННА АХМАТОВА.

ТАМ БІЛІ ЦЕРКВИ...

Там білі церкви й дзвінкий, розсяляний лід,
Там любого сина заквітли волошкові очі.
Над містом старезним руські бриляпітові ночі
І серп піднебесний, жовтійший, ніж липовий мід.
Там метелиці сухі встають у зарічній імлі,
І люде, мов янголи, Божому Святові раді
Прибрали світлицю, під образом світять лямпади,
А Праведна Книга лежить на дубовім столі.
Там память сувора, така вже скупа в оці дні,
Хороми свої відкрила мені у пошані,
Та я не ввійшла, затріснула двері страшні,
А в місто поплили акорди — веселі, різдвяні.

Переклав Мих. Рудницький.

„Пані! Чому ви позбавляєте мене честі бачити вас? Я не знаю, що вам таке прикре показалося". — „Ніяк, пане вояку, відповіла вона, я вам така вдячна, що соромлюся показатися". Ці розмови не довго продовжувалися та скінчилися задоволенням його у всім, чого хотів, бо ця пані не сміла ні в чім йому відмовити, роздумуючи про ту велику прислугу, котру він зробив їй й адвокатові".

Цей мандрівний мотив відбився на українськім грунті в устних оповіданнях і віршованих обробітках. Можливо, що дальші досліди викажуть і якісь драматичні предтечі творів Котляревського і Гоголя на східно-славянськім грунті, щоб не притягати таки вже надто далеких паралель у формі французької драматичної обробітки теми (Le Soldat Magicien), як це робив Дашкевич.

Нарешті ще кілька життєписних даних про автора „Простака". Василь Гоголь уродився 1780 або 1781 р. Вчився в Полтаві, де крім семинарії не було нічого більше. Служив в українськім почтовім уряді, а потім помагав батькам господарити. В 1808 р. оженився з чотирнадцятилітньою Марією Косяровською, донькою також дідича. З своєї Василівки рідко виїжджав, хіба на короткий час, чи то як секретарь Трощинського, свояка жінки, в 1806 р., чи пізніще як довірена людина Трощинського, беручи велику в управі його маєтками. В подружім житті був дуже щасливий. З дванадцятеро дітей одна половина припадала на синів, друга на доньки. З шістьох синів зостався один, геніяльний Микола, що його пережила мати. Василь Гоголь умер у квітні 1825 р., проживши всього 44 роки. Відзначався деяким естетичним смаком, а його незвичайна чутливість наче вихоплена з сучасного сентиментального роману. За зразок його сентиментальности хай послужить такий його лист: „Мила Марусенько! Багато перешкод позбавило мене щастя сьогодні бути у вас! Слабість мого здоровля наводить страшну уяву, й люта розпука роздирає моє серце. Прощайте, найлучший в світі друже! Прошу вас бути здоровою та не непокоїтися про мене. Запевняю вас, що нікого в світі й не може так сильно любити, як любить вас і шанує ваш вічно найвірніщий друг, нещасливий Василь" і т. д. Його улюбленим зайняттям була праця в саду. Тут кожда алея мала свою назву (напр. „долина спокою"). В часі, коли соловії співали, ніхто не смів розганяти їх стуком чи пранням шмаття. Поза тим Василь Гоголь це була жива людина, перейнята інтересами щоденного життя, не чужа книжці й літературі, нерідко зацікавлена предметами, далекими від щоденної потреби.

Роман Сембратович.

(В 20-ліття смерти).

Дня 8. ц. м. минає двацять літ, як у Відні замкнув на віки свої очі молодий український журналіст — Роман Сембратович. Відійшов з цього світа саме тоді, коли на безмежних просторах царської Росії лютувала перша велика революція, що її приходу він ждав так нетерпеливо, як мало хто з його сучасників по цім боці кордону, коли українська національна ідея зі стихійною силою завойовувала широкі українські маси в Галичині й Буковині. Відійшов несподівано, нежданно, скошений незвичною пошасти чахоткою.

Якеж коротке було його життя, а яку невсипущу діяльність маємо позаним, які заслуги для рідної справи, для українського визволення!

Уродився Сембратович 1876 р. в Новому Селі, в священичій сімї. Скінчив українську гімназію в Перемишлі, після чого записався на правничий виділ віденського університету. У Відні працював у „Січі", в якій був головою і разом з пок. С. Яричевським і д-ром М. Кордубою видав 1898 р. в 30-ліття т-ва літературний альманах, в якому є й нариси його пера. Крім того давав відчити в робітничому т-ві „Родина", що істнує й досьогодня. Позатим увесь вільний час проводив на читанні, науці. В тому часі став він здобувати собі приступ до німецької журналістики. Писав спершу до „Volksstimme", а небавком став співробітником відомих дневників: „Neues Wiener Journal" і „Frankfurter Zeitung". За порадою своїх німецьких друзів почав він видавати разом з Антоном Скартом часопис „X.-Strahlen" (1900), а коли вирнула потреба видавати чисто український інформаційний часопис в німецькій мові і зродилася „Ruthenische Revue" (1903), він від першого числа веде її редакцію, працюючи спільно з послами В. Яворським і д-ром А. Косом. Таким чином Сембратович дуже рано увійшов у журналістику, віддавшись їй душею і тілом. Таксамо скоро виробив собі своє публіцистичне імя, головно завдяки кореспонденціям до „Frankfurter Zeitung". Мав він при тому й немале щастя, бо тоді був він — можна сказати — одиноким українським журналістом на віденському грунті, а зацікавлення українською справою в німецьких колах зростало з дня на день. Треба було тільки зручно й уміло те зацікавлення заспокоювати.

Найбільша заслуга Сембратовича це редагування двотижневика „Ruthenische Revue", що разом з ним пішов до гробу (бо з січня 1905 р. „R. R." перемінила назву на „Ukrainische Rundschau"). В редагуванню „R. V." були без сумніву хиби, але вони були мабуть неуникнимі, бо бракувало не тільки відповідних співробітників, але густо-часто і грошевих засобів. Усеж таки „R. R." зробила дуже багато для популяризації української справи в німецькому політичному світі. Вона старалася вірно змалювати чужинцям незносиме положення українського народу під обома займанщинами, чого так дуже боялися (й бояться ще нині) наші сусіди. Бож проти них звертала ся цілим своїм вістрям пропагандистична діяльність Сембратовича! Бож їх торощив він на шпальтах „R. R." й ріжних чужинецьких (німецьких і французьких) органів преси, що радо містили його вогненні статті... Не диво, що ті сусіди, особливо західні, відплачували йому скаженою ненавистю і лайкою в своїх і доступних собі органах.

Поза трьома річниками „Ruth. Revue" і цілою низкою статтей в чужинецькій пресі лишив іще по собі Сембратович дві публікації: „Polonia irredenta" (1903) і „Das Zarentum im Kampfe mit der Zivilisation" (1905), що вийшли у „Neuer Frankfurter Verlag-y". Обі звертались незвичайно різко проти загребущої політики наших найближчих сусідів. Перша публікація розбирала й немилосерно торощила польську шляхту і прихильників „Польщі від моря до моря" за їх політику супроти українського народу. Розуміється, на автора посипалася повінь лайки, і то не тільки в цілій польській пресі, але й українськ й соц.-дем. „Волі" (стаття Миколи Ганкевича). Друга публікація займалася відношенням царської Росії до української справи, зокрема патнувала гачебний указ з 1876 р., що заборонив зовсім друковане слово українською мовою. Ця публікація вийшла заходом другого тодішнього інформатора в Європі про українські виввольні змагання, пок. Ярослава Федорчука, що працював у Парижі, також по французьки. Передмову до цієї книжки написав оборонець усіх покривджених, пригнічених націй, пок. норвежський письменник Бериштерне Бернзон, що й пізніше забирав іще привабно слово в обороні Українців.

Окремо слід згадати про цінні на дно звязки Сембратовича з визначними чужинецькими вченими, письменниками, публіцистами. Тому й значний успіх мала започаткована ним на сторінках „R. R." перша взагалі анкета в українській справі, бо в ній взяли участь численні впливові чужинці, що протестували проти указу з 1876 р. А коли в 1905 р. основувалося у Відні політичне т-во „Nationale Autonomie", в якого президії засідали такі політики, як Л. Бруннер, пос. Кронаветтер і проф. Масарик (як легко у відповідний мент перекинутися з автономіста в незалежника!), то Сембратович виступив від Українців як його член-основатель. На жаль, в т-ві, що ширило ідею перебудови Австрії на основі національної автономії, він вже працювати не міг, бо нитку його трудящого життя перервала смерть. Як дуже був би нам придався Сембратович зі своїми звязками, рутиною й досвідом в рр. 1918—1923!

Помер Сембратович в 31. р. життя, але за тих кілька років своєї журналістичної праці зробив дуже багато для познайомлення Европи з важким положенням українського народу на всіх його просторах. Це був після Драгоманова перший Українець, що вмів промовити до почуття й сумління чужинців в українській справі. Любив свій нарід любовю дитини, а виступав перед культурним світом у його обороні як справжній державний муж. Тож вдяка для памяти Романа Сембратовича повинна жити між нами по всі часи.

Д-р І. Німчук.

„Ялинка реепублики".

Берно Мор., 30. грудня 1925.

В Данії є старий, гарний звичай, ніби завізений королевою Дагмарою (Чешкою з походження): „Різдвяне дерево" — ялинка невідомим, невістам дітям не відомо від кого. Звичай незвичайно простий і нескладний, але оригінальний у своїй простоті й дуже сімейний, себто засадою. Полягає в тому, що на якийсь час перед Різдвом, звичайно в центрі міста чи містечка, міська громада урочисто ставить ялинку, оздоблену рожнокольоровими електричними лямпами та різними тривалішими різдвяними оздобами. На всіх чотирьох боках ялинки стоять жертвенні скринки, а перед ялинкою короткий заклик до громадянства (часом і в кількох мовах) жертвувати на ялинку немістним дітям.

Останніми часами дех поширювання памяти своєї землячки цей звичай перейняв Чехословаччина і ось уже в-ий рік в багатьох більших і менших містах ЧСР. перед Різдвом ставлять т. зв. „ялинки республики", при котрих збирають досить поважні суми грошей.

Минулого року в Берні на Моравії, котре перше цей звичай завело, зібрано під ялинкою 63.000 ч. к., а цього року в Оломуці (Морава) за перший день 18.000 ч. к., а в Жиляні (Словаччина) 18000 ч. к. за один день. І цього року поставило Берно „strom (дерево) republiky". Тиждень перед Різдвом заступники міської ради та управи „Т-ва соціальної опіки над дитиною" передали ялинку громадянству, котре зараз у перший день зложило до скринок 4.000 ч. к.

Головна площа великого міста банщить товстенькою верствою болота. Сто тисяч раз розбитою ногами, блищить і кипить в собі вогники електричних ламп. Їх там багато, вони всюди, але ближче до південно-східнього кутка вбоки їх найбільше — вони творять калюжу світла в болоті! То центр, до котрого так широко й тісно усміхаються його околиці і цілими найрізнокольоровіших стовпів-промінь.

А посеред тої калюжі світла стоїть зелене диття лісу — могутня, гільчаста ялина.

Від неї хичкаються чи радше від ній кінчаться два потоки берлінського коршості: чесне пішо й нічим не багате право. Два потоки невпинно рухливі, а вона стоїть непорушна мовчазна... Рої гудуть згадують солодощі вчорашнього, умовляються на розкоші завтра, голосно сміються або тихо блискають очима під капелюхів, але коло ялинки своїй — усе стоїть коло неї купка людей: читають заклик, переглядають діяграми, що показують наслід збірки з попередніх днів: виходять, інші приходять, а час до часу бряжчать скринки, приймаючи металеву монету.

А ялинка не каже й не питає нічого! Невідомі — невідомих...

О, які вони гарнесенькі, гарні й менш гарні (поганих тут нема, бо для них завалто багато світла) добре відомі, таксамо як і ті, що коло них гарцюють юрбами — вони не дають, а коли дають, становляться невідомими або хоч на хвилину цими, безкурними дітьми.

Потому гаснуть вогні, стихають підпалить собі, ялинка повертається в інші думки, але калюжа світла все банщить під нею.

Надходить ніч. А день приносить новий рух і нових невідомих — невідомих!

Ялинка буде стояти до Н. Року; посьогодня зібрано вже в грошах 34.939 ч. к. за крім цього багато жертв річами, що їх складають жертводавці у спеціальну деревяну клітку, котра увечері вибирається разом з скринками.

Цього року зібрані гроші підуть на будову приюту для дітей імени королеви Дагмар: рахують на збірку 50.000 ч. к.

Одно, що негарно вражає, це те, що різні торговельні фірми роблять собі з цього зимового реклами й конкурують одна перед другою, оголошуючи списи пожертвованих річей або й просто цілу суму грошей. Та Чехам очевидно таке відмовиться від закону: „інтерес — найкращий ріг".

М. Д—ан.

За один рік.

Рік 1925 перейшов до історії, багатий новими нашими національними втратами під Польщею. Пройшов як кожний повоєнний в утратами, та минулорічні втрати були далеко більше дійманочі, ніж попередні. Вони зазаготять над нашим національним організмом на цілий ряд літ, вони будуть систематично поглиблювати його рани, якщо не станемо всі до оборони одностайним фронтом.

Минулий рік прийшов до нас перш за все під знаком голоду наслідком недороду. Тисячі наших селянських родин боролися — не все побідно — з голодом і з кліщами економічного стиску. Ті кліщі стиснули нас усіх і не перестають давити до нині.

В осередку голодової катастрофи переводили ми на початку 1925 р. т. зв. шкільний плебісцит. Не зважаючи на всю нужду та біду нашого перш за все селянського населення він з нашого боку вповні вдався, даючи зайвий доказ живучости та свідомости наших мас. Але плебісцит не оправдав тих надій, які на нього покладало наше громадянство. Проведений на основі польського закону і в законних рямках — він доказав.

Коли-ж взяти на увагу наслідки плебісциту, то вони виявили себе зовсім суперечними зі сподіваними. Майже всі наші народні школи (по даним Грабского до 1.500) підпали „утраквізації". А „утраквізація" рівнозначна в нинішніх часах з полонізацією. Такі є наслідки плебісциту.

Ми приняли це все майже з олімпійським спокоєм. Плебісцит ми використали, бо він дав змогу мобілізувати масову енергію в рямках т. зв. легальних можливостей, але паралізувати польські незгідні з духом закону плебісцитові висновки ми показали себе безсильними.

Що більше, навіть насильної „утраквізації" наших середніх шкіл, ми належно не відперли. Ні батьки, ні учительство, ні директори не показали себе на висоті. „Утракціязація" середніх шкіл все одно не припинена, а тільки відложена. А відложив її всемогучий Грабский не завдяки нашій поставі, не завдяки нашим слабеньким протестам, а завдяки поставі польської суспільности, що не хотіла згодитися на „утраквізацію" чотирьох польських середніх шкіл.

Під кінець року висунув Ст. Грабский, у звязку з цілою системою своєї шкільної політики, університетську справу. Вона сама та всім відома. Тому й над него не слід спинятися.

На культурнім фронті завдяки заходам і роботі Грабского понесли ми теж втрати на церковному полі. Підчинення духовенства внаслідок конкордату й „автокефалії" православної церкви польським адміністративним чинникам, сильно розвиток народньо-церковного життя.

На минулий рік припало кілька великих монстр процесів за „державну зраду". На перше місце вибився процес проти українських послів на Волині, в якому адвокати були приневолені відмовитися від оборони. Послів засудили, але у вищій інстанції їх звільнили. Процес не вимагає ніяких коментарів. Він дав тільки лишній доказ на те, що Українці в Польщі є громадянами щонайменше якоїсь четвертої категорії, отже тим самим і їх посли. На Волині відбулося крім того два монстр процеси проти українських селян. Перший з них замітний тим, що в ньому засудили 41 українських селян на 204 роки тюрми. В другому процесі Теміда була милосерніша, бо в 35 членів УРПО 14 звільнила, а решту засудила на 31 літ тюрми. Під кінець року дігнала волинську і галицька Теміда, що в процесі покутських селян зазначила свою солідарність з попередньою двома засудами смерти та 61 літами тюрми. Теміда попрацювала добре над „польсько-українським зближенням".

На нашому внутрішньому політичному горізонті наступило в минулому році деяке прояснення. В липні повстало Українське Національно-Демократичне Обєднання (УНДО), що обєднало під один прапор усі наші національно-демократичні елементи Галичини і Волині. Воно молоде, та можна за ним нарахувати заледви кілька місяців праці. Коли ій уважніше приглянутися, то прийдеться ствердити, що на зовні вона виявилася перш за все цілою низкою віч у справі земельної реформи. По війні був це перший зорганізований і масовий рух, що обхопив в першу чергу як найширші маси нашого селянства. Подекуди цей рух стрічав непоборні перепони з боку польської влади, та всеж він випав додатньо і доказав, що наші маси дуже вразливі на всі життєві болячки та живо на них реагують. Поза тим йшла в УНДО внутрішня консолідаційна праця та підготовка до організаційної праці в цілому краю закроєна на ширші розміри. Наслідки тієї праці будуть видні щойно в цьому році. Одночасно слід замітити факт, що в моментом повстання та перших кроків діяльности УНДО — наки мулися на нього всі тії партії та партійні гуртки і котерії, яким об. єднання національних сил не на руку. Їх мета — за всяку ціну розбити УНДО, та ловити опісля рибу в каламутній воді нашого, позбавленого політичного проводу життя. Надіємось, що це їм не вдасться.

Поза УНДО-м ніяка партія не виявила в політичному житті ані ніякої більшої ініціятиви, ані рухливости. Без ніякого політичного проводу опинилося наше національно настроєне робітництво. Монополь на його організацію силою факту опинився в руках нелегальної партії. І не можна сказати, щоби праця тієї нелегальної, інтернаціональної партії не мала успіху. Свій успіх завдячує вона безперечно не масі членів, бо такої вона сама не хоче, але симпатіям робітництва до тієї державної організації, що наростає над Дніпром. Комуністична партія зручно використовує ті симпатії до Рад. України, перекидаючи їх на свій партійний фронт. До того ж і сам факт нелегального існування партії та жертви з її боку сповивають її німбом правдивих і єдиних борців за інтереси робітництва.

Коли кинути оком на ширше поле міжнародньої політики, то прийдеться ствердити, що в минулому році наша справа в нього навіть не зачіпила. Навпаки, вся велика політика, що увінчалася на виході Льокарном, доказала, що нами ніхто не інтересувався. А з нашого боку не зроблено для розбудження такого зінтересування майже нічого. Безперечно, що це факт сумний і невідрадний і то тим більше, що навіть побут Чічеріна в Варшаві та спроби для більшовицько-польського зближення відбувалися на рахунок життєвих інтересів українського народу. Всі ці факти вказують нам виразний шлях політичної орієнтації перш за все на власні сили, на життєві сили нашого народу.

Підводячи остаточні підсумки наших національних зрат і добутків, не можемо не згадати бодай кількома словами про те, що діється на Великій Україні. Там поступає українізація вперед. Та річ не в українізації. Безперечно, що воно має своє значіння. Та для нас важніше те, що там родиться і наростає новий тип Українця. Там стихія сплелася з дійсністю, та творить щось нове, незнане для нас, а тому й не знати, як до нього ставитися, не знати чим воно дихає, та в що зможе вилляться. Але якнебудь маються справи, все таки те „нове" стає українським. Новим процесам на Україні сприяє господарська відбудова, нова економічна політика, а перш за все виливаюче з них господарське і громадське ожиалення села. Для нас може бути дуже небезпечним у наслідках факт, що ми не маємо змоги ні впливати, ні брати участи в тих глибоких та далекосяглих процесах. Від них ми цілковито ізольовані. А вони йдуть швидким темпом вперед попри нас і понад нас.

Один рік канув у вічність, лишаючи нам глибокі рани. Може й не годилось би споминатися до того

в таку хвилю, одначе краще мати свідомість втрат, як обманювати себе павутинням наївного оптимізму. Бо свідомість мусить привести нас — після вагань у виборі оборонних засобів — до тих метод діяльности, які дадуть нам певніші засоби оборони.

Лист з Бельгії.

Високі школи в Бельгії.

Льєж, 1. січня 1926.

З часу війни зацікавлення чужонаціональним високим шкільництвом зросло помітно серед нашого громадянства. Причини цього всім відомі. Перш за все неможливість учитись у себе дома; але були і інші психольогічні чинники, які спричинили масову орієнтацію нашого студентства на захід. Їх слід шукати у невдачах мілітарній і політичній, які в яскравих колірах змалювали перед нашими здивованими очами картину великого вбожества наших інтелектуальних досягнень.

Але ціла велика армія нашого жадного знання студентства чомусь не досягла Бельгії. Вона здобула перше всього Прагу, де Чех простягав їй на зустріч свою братерську долоню. А потім розіллялось наше студентство широкою рікою по університетах німецької держави і повоєнної Австрії. Тільки дехто, більше принагідно, попав у Париж і Бельгію.

Коли сьогодня шукати Українців у Бельгії, то часом серед хмари Москалів і Румунів можна стрінути одного-двох Наддніпрянців, деколи Бесарабців (з нечесним політичним світоглядом); земляка з українського Заходу не найдеш і на ліки. А шкода!

Шкільництво Бельгії, — поминувши факт, що французька мова відограє важливішу і замітнішу ролю серед народів світа, від німецької, — замітне іще своїм високим науковим цензом, стародавніми традиціями, великою практичністю своїх педагогічних метод. Тим і пояснюється велике число чужинців-студентів у Бельгії: Москалів (найбільше), Румунів, Португальців, північних Американців, Японців, Китайців, урешті Поляків, яких число більшає з кожним роком.

Кожний більший город маленької Бельгії має свій культурний центр: високу школу. Брюксельський університет славиться своїм гуманістичним і фільософічним факультетом, цей у Льєжі природописними студіями. Крім цього замітне місце займає католицький університет у Лювені, якого безцінну бібліотеку спалили Німці в часі світової війни. У Антверпені (Anvers) є дві високі школи, які можуть зацікавити наше студентство: Institut supérieur de Commerce. (Висока торговельна школа) і університет кольоніяльний, що обєднав у собі всі необхідні кольоніяльні науки; він підготовлює кандидатів на відповідальні посади в бельгійській кольонії.

Університет у Ганді два роки цьому назад утраквізований (Droit Neil); значить попри французьку викладову мову введено тут як рівноправну мову флямандську.

Тісно звязаними з університетами в Бельгії є технічні інститути, що підготовлюють кандидатів інжинерського звання. І так у Льєжі є, славний на весь світ, Інститут електротехнічний.

Усі наведені вгорі школи Бельгії — державні. Науковий їх рівень надзвичайно високий, а час навчання тільки виїмково тріває коротше від 5—6 років, а буває і семилітний (медицина).

Крім державних шкіл є ще в Бельгії поважне число шкіл приватних. Багато із них зрівнані у правах із державними, користуються суовенціями і наглядом держави. Вони створені перш за все для тих, що не можуть присвятити високим студіям більше часу над 2—3 роки. Навчання ведеться часто на вечірніх курсах, щоби дати спромогу немаючим студентам протягом дня заробітками здобувати хліб насущний.

Уважаю потрібним особливо вказати на дві із таких шкіл, які — думаю — спеціяльно зацікавлять наше студентство.

Institut supérieur technique et colonial Liége. 25, Boulevard de la Constitution. (Високий технічний і кольоніяльний інститут) обєднав у собі максімум практичности із широкою програмою фахових студій. Навчання тут 2—3 річне, курси денні або вечірні по вибору. Цікава й різноманітна програма поділена на 8 факультетів: інжинірської механіки, електро-механіки, радіотелєграфії, індустрії, хемії, будови автомобілів і моторних суден, beton-armé і кольоній.

З початком слідуючого року мають бути креовані три нові факультети, які обєднують у собі найновіші здобутки технічного знання, а саме факультет інжинірської електромеханіки, металюргії і авіяції.

Факультет кольоній запевнює корисне місце у Конго, цій мало відомій африканській кольонії Бельгії, яка — по думці знавців — є мабуть найбогатшою країною світа (мідь, етен, золото, дяманти, радіо, крім продуктів органічного світа як: олива, пальми „елніс", каучук, бавовна, кість слонева то що).

Треба додати, що інжинірський дипльом I. S. T. C. дає всі права на рівні з дипльомами університетів, а інститут тішиться признанням і зрозумінням серед наукових і промислових кругів Бельгії.

Для орієнтації наших студентів дозволю собі повести подрібну програму студій останнього року кольоніяльної інжинірії. І так викладають там отсі предмети: топографія, геольогія, гідрольогія, технольогія матеріялів із каменя, витревалість матеріялів (résistance), будова залізниць, рільнича хемія, металюргія, елементи практичної механіки і конструкція машин, кольоніяльні конструкції, історія цивілізації, антропольогічні науки, право і судівництво в кольоніях.

Вкінці слід занотувати катедру електрохемії на факультеті інж. хемії, яку мають креувати з початком слідуючого року.

Вже цих кілька заміток дає спромогу оцінити благородний почин і зрозуміння вимог хвилі основників: керманичів молодої школи, яка істнує тільки 12 літ.

Надзвичайно приємно вражає симпатичне відношення до чужинців, а спеціяльно до Українців молодого; але вже загально відомого інжинірa, голови управляючої колегії, директора Еляса. По рекомендації генерального секретаря чужонаціонального відділу (по національности Українця!) мається креувати від слідуючого шкільного року інтернат, де за малу оплату (8—10 франків у день) найдуть бідніщі — кватиру і цілодеенний харч. Мене впевняють, що Українці найдуть там у першій лінії приміщення. Побажатиб доброго успіху благородним замірам!

Друга школа це:

Ecole des hautes études commerciales et consulaires (школа високих комерційних і консульських наук), Liége, 21, rue Lohet. Вона теж користується субсидіями і широкою піддержкою правительства. Час навчання 2—3 річний. Дворічні студії підготовляють кандидатів комерційного звання (Licencié en sciences commerciales). Третій рік додатковий дає можність спеціялізації в кольоніяльних науках (Licencié d' un degré supérieur en sciences commerciales et coloniales) або розкриває шлях для консульської карієри, або врешті спеціялізує у фінансових науках.

На доволі різноманітну програму складається крім фахових комерційних студій ще: інтернаціональне право (консульський факультет), конституційне, адміністраційне, комерційне і морське, а далі політика, економія, кольоніяльне право, транспорт у кольоніях, кольоніяльна географія: економія, тропікальна гігієна і кольоніяльні плянтації (cultures coloniales) та багато инших — на факультеті кольоній.

Програму доповнюють вичерпуючі студії мов: англійської, німецької, голяндської, російської, еспанської й італійської.

На жаль, курси тільки денні, вечірніх нема.

Одною із умов запису є знання хоч одної чужої мови крім матірньої і французької.

Нарешті годиться зазначити, що у всіх високих школах, крім іспитів з кінцем кожного шкільного року, є т. з. „interrogatoires" що 2—3 місяці, себто обовязкові частинні іспити.

Цих кілька слів про високе шкільництво Бельгії слід доповнити інформацією, що життя тут доволі дешеве, за заробіток не важко (але праця фізична), а відношення до чужинців скрізь увічливе і повне зрозуміння.

Ст. Левинський.

Міжнародня політика в 1925 р.

Мир і безпека.

1925 р. був для справи т. зв. европейської безпеки пішаючим. Дня 9. лютого поставив Штреземан іменем Німеччини перше предложення щодо гарантійного пакту над Рейном, домагаючись одночасно вільної руки в справі ревізії східних границь Німеччини. Дня 18. березня Чемберлен остаточно вбив на раді Союза Народів проект женевського протоколу з 2. жовтня 1924 року. Порозуміння між кабінетами в Парижі й Льондоні довело до устійнення становища Франції в справі пакту дня 16. червня. Після німецької відповіди і французької репліки зібралася в Льондоні з кінцем серпня конференція знавців-правників в участю Німців, на якій вироблено проект рейнського пакту й додаткових умов. Нарада міністрів закордонних справ Англії, Франції, Бельгії, Італії, Німеччини, Польщі й Чехословаччини в Льокарні довела дня 16. жовтня до спарафування рейнського пакту разом з французько-німецькою і бельгійсько-німецькою арбітражною умовою, як також арбітражних трактатів поміж Німеччиною, Польщею і Чехословаччиною. Одночасно союзні держави підписали зобовязання порушити на зібранні Союза Народів справу звільнення Німеччини від обовязків, що виливали зі ст. 16. сгат. Союза. Змінено також польсько-французьку конвенцію. Всі ті умови підписано врочисто в Льондоні дня 1. грудня. Таким чином вирішено справу західної Европи позитивно, що під тим більший знак запиту ставить нинішний стан у Східній Европі, зокрема західні границі Польщі.

Анґлія.

Англія переживала велику кризу з економічних причин і мала чимало клопоти в своїх кольоніях. Дві справи журили весь час уряд: безробіття та домагання підвишки плати для вуглекопів. Обі ці питання полагоджено з великою втратою для державного буджету, і то тимчасово. Щасливо полагоджено старий спір щодо кордонів ірляндської провінції Ульстеру. Справу Моссуля рішечно корисно для Англії, одначе загрози невдоволеної Туреччини продовжують цю справу в заходах Англії погодитись з ангорським урядом. Революція в Китаю визвала зменшення англійських впливів на Далеком Сході. Невдоволення Єгипту, небезпека пробудження Індій і внутрішні клопоти приневолили Англію до мирної політики. Льокарно є головно її твором.

Франція.

Лівий уряд Еррio не зумів упоратися з фінансовими труднощами й уступив з кінцем квітня. На його місце прийшов знову лівий уряд: Пенлеве, з мін. скарбу Кайо. Одначе й Кайо не перевів своїх планів, а невдачні переговори у справі довгів Франції в Льондоні й Вашингтоні і різниця думок поміж міністром скарбу й більшістю лівиці в справі майткової данини довели до відступлення Кайо з уряду в жовтні. Небавком упав і сам уряд Пенлеве, а на його місце прийшов до влади уряд Бріяна з Люшером як мін. скарбу. Люшер не здобув також для своїх проектів підтримки палати й уступив місця Думерові. Уряд Бріяна має тажку ситуацію, бо в лоні франц. лівиці є надто великі розбіжности. Найбільше розділює всіх справа податків. З ними тісно звязана війна в Марокку та Сирії. У Марокку Франція мусить держати 100.000 війська, а не може зріктись цієї пребагатої кольонії. У Сирії повстали Друзи проти надто суворих військових метод ген. Сарая. У жовтні заступлено Сарая Жувенелем. З огляду на останні успіхи франц. військ є надії на мир у Сирії.

Німеччина.

Після внутрішньої стабілізації Німеччини на основі плану Дoза здавалося, що в цій державі обійдеться без кріз. Тимчасом цілий 1925-ий рік Німеччина переходила сильну господарську кризу наслідком недостачі капіталу. Американські кредити, що їх розділено поміж окремі галузи промислу й міста, помогли небагато. Торговельний білянс ставав щораз більше пасивний. За те в закордонній політиці осягнула Німеччина м. р. значні успіхи наслідком льокарнського пакту, не порвавши добрих звязків з СРСР. Вступлення Німеччини до Союза Народів у 1926 р. буде дальшим етапом на шляху відзискання великодержавного становища, втраченого наслідком світової війни.

С. Р. С. Р.

Рік 1925-ий зазначився в першім трьох чвертьрічах вповні вижидаючим становищем, яке займала С. Р. С. Р. до переговорів у справі пакту безпеки в Европі. Щойно з хвилею візиту в Льокарні прийшло до першого активного кроку С. Р. С. Р., яким була подорож Чічеріна. Хоч він не зумів відтягнути Німеччини від прийняття пакту з Західною Европою, то всеж таки дуже добрі взаємини С. Р. С. Р. з Німеччиною запевнені. Таксамо його заслуга, що більшовицько-французькі й більш.-польські взаємини значно поправилися. На сході політика більшовиків мала також поважні успіхи, здобуваючи великий вплив у Китаї і скріплюючи союз з Туреччиною. Кінець року виявив явно прямування Москви до створення східного блюку з метою зашахувати Англію на Близькому Сході. Комуністичний Інтернаціонал скріпив в останнім часі свої впливи серед англійських професіональних союзів, що ще більше заострить більшовицько-англійський конфлікт.

Італія, Еспанія.

Італійський уряд переводив з незвичайною енергією „фашизацію" держави. Уряд увів сувору контролю над пресою, припинивши всі опозиційні органи. Більшість опозиції не брала участи в соймових нарадах. З початком року нефашистівські міністри зріклись своїх портфелів. Сеніор Джіїв Орляндо, бувший премієр, покинув публичне життя. Фашистівська кампанія проти масонів дозвела до різні. В економічній сфері громадянство дає

докази великого патріотизму, складаючись на сплату довгів.

У політиці Еспанії нема основних змін. Військова директорія переходить у руки цивільного уряду, диктатора Примо де Ріверо, що є премієром. У Марокку має успіхи, захопивши столицю Абд-ель-Кріма, Айдір.

Польща, Чехословаччина, Австрія, Мадярщина.

Висліди 1925-ого року на міжнароднім грунті для Польщі невтішні: напір Німців на західні границі зріс, найшовши на не „рівсе" у льокарнському трактаті; наслідком цього ослаб союз із Францією, головною підпорою польської республики. За те прийшло до затіснення дружби з Чехословаччиною і злагіднення взаємин з С. Р. С. Р. Державні фінанси в сумному стані. За те Чехословаччина надалі зміцнює своє економічне та загальне становище. Вибори потверджують уряд Свєгли-Бенеша. Австрія значно поправляє свій буджет; Ліга Націй зрікається контролі над ним. На Мадярщині викривають великий заговір з Ракочим, членом більшовицького уряду з 1919 р., якого арештують.

Балканський півострів.

Болгарії грозила у квітні революція, коли короля ранили, а в Софійському Соборі вибухла бомба вбиваючи 140 осіб. Її дозволюють збільшити число своєї міліції понад 10.000 осіб, щоби вдержати спокій у державі. Війну з Грецією припинила інтервенція Ліги націй. У Греції переворот спричинений военним міністром Пангальосом. В Югославії вибори потверджують уряд Пашіча. Пізніше входить туди опозиція: радічівська партія.

Туреччина, Персія, Єгипет.

Турецький уряд мобілізує 25.000 людей, щоби здушити повстання в Анатолії, що мало на меті викликати повстання Курдів. Провідника повстанців, Шейха Саіда, піймали та повісили. Анторський уряд переводить енергійну европеізацію. Перський шах, по двох роках неприсутности не вертається до краю і на його місце вибирають бувш. премієра і козака князя Різа Кан Пагляві. При сгинетських виборах у марті складено уряд Агмед Зівара Паші, ворожий до партії Заглюль Паші. Парламент вибирає своїм головою Заглюль Пашу. Король Фуаз розвязує парлямент. Спеціяльна комісія утворює новий виборчий закон. Англ. комісар льорд Алєнбі резигнує; на його місце приходить льорд Ллойд.

Китай.

З демонстрацій проти чужинців і страйку робітників у млинах вибухає горожанська війна. У Кантоні велика різня Европейців. Англійські кораблі в пристанях виступають в їх оборони. По всій країні страйки, піддержувані пекінським урядом. Студенти під впливом комуністичної пропаганди організують бойкот чужих товарів. Пекінський уряд домагається скликання міжнародньої конференції в справі мит. Після кількох місяців спокою революція змагається. Ву-Пей-Фу виступає проти „власника" Мукдену Чанг-Тсо-Ліна, який після невдач побиває революційні війська. „Християнський генерал" Фенг-Юг-Тстинг здобуває перевагу в півн. Китаю.

Зєдинені Держави.

Новий президент Кулідж дає почин до конференції розброєння. Зєд. Держави доходять до порозуміння в справі довгів з европейськими державами. Внаслідок умови, вони беруть участь в сплаті німецьких репарацій. Американська опінія ставиться все ще з резервою до Ліги Націй. Світовою сенсацією стає процес проти вчителя Скопса, в державі Теннессі, за навчання дарвінської теорії в школі. Прокуратором виступає бувш. державний секретар Бріян, який тиждень пізнійше, по процесі вмирає.

Будуймо трівалі памятники!

Кожна громада повинна виставити памятник або памятковy таблицю

Коли їхати зі Станиславова до Львова, то з вікон залізниці видно на придорожних костелах памяткові таблиці, а на Персенківці впадає в очі вже й величезний памятник з виритими іменами погибших Поляків. Про сам Львів нічого й казати: тут і окремий цвинтар героїв на великому личаківському кладовищі, і кільканайцять польських памятників у місті, і цілі десятки преріжних памяткових таблиць на костелах, школах і ріжних державних будинках. Майже ні один тиждень не минає, щоби Львів не збогатився якоюсь новою польською памяткою, а ми те все приймаємо байдуже, коли не з насмішками, кпинами...

А тимчасом памятники ці то доказ польської культурної супрематії, доказ пієтизму Поляків до своїх предків, героїв, хоч — правда — й охота почванитися перед нами ділами тих своїх предків чи героїв, щоб таким робом ще вищою вийшла їх культурна сила. Чужинець, переїхавши нашу територію, ніяк не збагне, що був на землі українській. Бо по чімже він це має пізнати, як усі памятники на нашій землі — польські?

Так як Поляки, роблять і инші народи. В такій маленькій державі як нинішня Австрія не проходить ні одної неділі, ні одного свята, в яких не відслонено би бодай кількох памятників, голосно на спомин учасників світової війни. Неодин з тих памятників, навіть на глухій провінції, є твором визначного артиста, тому ці памятники представляють нерідко високу мистецьку вартість. Те саме можна сказати про найближчу сусідку Польщі, Чехословаччину, де Чехи стараються увековічнити всюди память своїх легіонерів, а Німці тих своїх земляків, що зложили свої голови в останній світовій війні.

Яке виховуюче значіння таких памятників, не треба й казати.

Тільки народи на найнижчому щаблі культури не зберігають памяток минулого, не лишають ніяких слідів діяльности своїм нащадкам...

Те, що досі ми зробили в цій ділянці, страшним соромом паде на цілу нашу суспільність. Бо деж наші памятники в честь українських письменників, діячів?

Кілька незугарних памятників, звичайно у формі хреста, в честь Шевченка, кілька ювилейних таблиць на спомин 100-ліття уродин Шашкевича й Шевченка, кілька памятників на спомин героям і може ще кілька памяткових дерев — ось усе, на що ми спромоглися. І на тому всьому має виховуватися молоде покоління, з того має воно вчитися розуміти рідну традицію, шанувати й любити своє минуле!

Тільки памятники з трівалого матеріялу, з трівалими написами можуть мати виховуюче значіння й на дальшу пору. Тимчасом у нас вдоволяються — і то під вічні пригадки преси! — в найліпшім разі упорядкуванням могил раз у рік, на Зелені Свята. І ледви чи хто звертає увагу на те, що написи на тих могилах, на деревляних або бляшаних табличках деревлених хрестів поволі затираються і за кільна літ не буде з них і сліду. А скільки затрачено вже безповоротно не тільки написів, але й самих могил?

Одиноке місце, де ще сяк так збереглися у нас трівалі сліди нашого давнішого й недавнього минулого, це церкви і звязані з ними цвинтарі. Тільки в церквах або при церквах заховалися у нас трівальші памятники: пропамятні таблиці, ювилейні або мілійні хрести, памятники на могилах померших, панциняні хрести, то-що. Але й ці памятники — якіж вони нечисленні, а до того які примітивні, які занедбані! І скільки їх нищиться або пропадає зовсім — таки на наших очах!

В нинішніх наших відносинах найлекше, найпевніше й найкраще ставити памятники в церквах або при церквах. Учімся від инших народів увіковічнювати важніші події національного життя у формі мармурової чи залізної таблиці, камінної чи залізної статуї на вічну памятку своїм нащадкам.

Розуміється, що Шевченківські памятники повинні бути у нас в кождім селі і в кождім місті, бо це не тільки символ нашого відродження і нашої свідомости, але й символ нашої єдности з великим українським народом. Також праця таких людей що заслужилися спеціяльно для якоїсь околиці (прим. пок. посол Е. Олесницький у Стрийщині й ин.) повинна бути відзначена памятником чи памятковою таблицею.

Вкінці ще одно: Всі такі памятки чи памяткові таблиці повинні дотичні села чи міста виставити власними силами і власним коштом, щоб нікого не обтяжувати збірками й не спинювати приплиру жерта до українських центральних установ. Гроші на це зложать у першій мірі батьки й родини покійних, а як того буде за мало, то поможе ціла громада. Кожна наша громада повинна поступати так, аби дати добрий приклад всім сусіднім.

Будуймо трівалі памятники, бо тим дамо доказ нашої культурної зрілости і гідно станемо поруч инших народів!

Купуйте КАЛЕНДАР „Червоної Калини"!
Хай не бракне нікого, у когоб не було цего календаря!
Ціна 3·50 золотих.
Жадайте по всіх книгарнях та кооперативах.
Червона Калина, Львів, Руська 18.

Від веселки до радіо.

Довгі століття безчисленні людські покоління з подивом оглядали чудове явище веселки на небі, та не вміли його пояснити. А оптичними явищами займалися люде вже здавен-давна: ось так уже Архимед із Сиракузів вгнутими дзеркалами запалював римські кораблі, а короткозорий імператор Нерон дивився на пожежу Риму крізь кришталь, що служив йому за окуляри.

Але так само й тоді, коли вже знали лупу й телескоп, учені стояли безрадні перед фактом розколу білого соняшнього світла на краски, яке так чудово виступає у веселці. Навіть такі геніяльні голови, як Галилей, що скомпонував одну з перших люнет, і Декарт, який знайшов закони заломання світла, не розвязали цієї загадки. Приходилось хіба — згідно із старозавітньою Біблією — вважати веселку символом якогось замирення неба з землею, отже природи з людьми.

Та якось це замирення не виявилося тривким, бо боротьба людини з природою не припинялася. Діти землі висилювали свою думку на те, щоби видирати природі одну її тайну за другою — раз, щоб їх використовувати для своєї матеріяльної вигоди, а також ізза вродженої собі цікавости. А природа, де тільки могла, жорстоко на них мстилася, а й сьогодня ще нераз карає смільчаків за те, що вони завзялися її підглядати...

Аж ось зявився знову небуденний геній, що й тут видер природі один із найважніщих її секретів. Був це Англієць Ісаак Ньютон, якого можна вважати чи не найбільшим генієм усього людства. Його відкриття вийшло зовсім випадково. 1666 р. купив він у Кембриджі від мандрівного крамаря скляну призму, тоб-то тригранний стовпець, і при її допомозі став робити свої досліди та спроби. Не довго тривало — і перед його очима розкрився новий, незнаний світ. Він попав на нове відкриття, що одним махом посунуло науку на великанський крок вперед; ще сьогодня використовуємо постійно наслідки того епохового блиску думки Ньютона.

На його думку біле світло складається з безлічі ріжних красок і відтінків. Таку гру красок можна оглядати у веселці, а також у скляних призмах, де світло переходить через краї гранчастого скла (скляні привіски, на церковних пауках, склянки з хрустального скла з гострими краями, береги гострокінчастих шліфованих дзеркал). Скляна призма має таку дивну силу, що в ній розколюється біле світло на всі ці поодинокі краски.

Коли до затемненої кімнати крізь вузьку щілинку впустимо сніп соняшнього світла, побачимо на протилежній білій стіні образ щілинки. Перегородім дорогу світла скляною призмою з гранками, рівнобіжними до щілинки: тоді на стіні появиться широка пасмуга ріжних красок; вони йтимуть від темно-червоної через помаранчеву, жовту, зелену й голубу до фіолету й там губляться. В переході від одної до другої краски завважуємо безліч відтінків, для яких немає назв у ніякій людській мові. Коли щілинку заслонимо коліровою шибкою, вся ця гра красок щезне, а лишиться тільки та одна краска, що її пропускає шибка, на своїм місці.

Ньютон пояснює не явище так: світло, що переходить із одного середовища в друге (на прим. із повітря до води або навпаки), заломлюється, т. зн. відхилюється від простої лінії, якою

йшло досі. На двох стінах скляної призми, якими світло входить із повітря в скло і з нього виходить, виступає те заломання двічі. Кожна поодинока краска переходить через таку призму, не міняючи своєї натури; зате світло біле розколюється в ній, бо різні краски заломлюються неоднаково: одні відхиляються від свого простого шляху більше, другі слабше. А що в білому світлі таких поодиноких красок безліч, то кожна з них вибірає собі свій окремий шлях і падає на инше місце стіни.

На цьому й розвязується загадка веселки: коли сонце освітлює з боку каплі дощу з хмар, то його проміння, впадаючи в кожну поодиноку каплю, відбивається від її стін і заломлюється в ній так, що на верх виходить воно розколене на краски.

Образ білого світла, розколеного на краски, названо спектром. Різні вчені кинулися на розслід спектру сонцяного світла й дійшли до нечуваних висновків. Спектроскоп, що служить до розсліду тих різнокольорових образів, став ключем до розкривання світових тайн; він навчив нас угадувати хемічний склад далеких небесних світів, від яких світло біжить до нас сотки, тисячі, а то й мільони років, і то тільки на основі того слабенького промінчика світла, який добігає до нас від тих зір. Так отже спектральна аналіза належить до найважніших метод розсліду в астрономії та хемії; вона відкриває нам такі горизонти, яких не в силі дати ніякий инший спосіб.

Якжеж доходить вона до своїх висліднів?

Коли в спектроскоп впадає світло розжареного цілкого тіла, на прим. вугля або металю, то спектр показується завсіди однаковим; зате, коли оглядаємо світло горючих газів, то вони в спектрі дають тільки поодинокі лінії, різних красок, на тих місцях, де вони припадають у повному, суцільному спектрі. Ось так, коли в газове полумя вкинемо кухонної солі, яка, як знаємо, містить у собі металь сод (натрій), то в спектрі виступить ясна, жовта лінія; різні досліди показали, що за кожним разом, як у спектрі є жовта лінія, то в розжареному газі мусить бути бодай дрібка соду. Подібно кожний инший хемічний первень, якщо він горить у газовому стані, дає окремі, характеристичні для себе кольорові лінії в спектрі по яких його можна пізнати з цілою певністю. Спектральна аналіза надзвичайно чутка; вона викриває первні в такій маленькій кількости, що їх не в силі подати найчуткіша нага.

Коли за газовою лямпкою поставимо сильну електричну жарівку, в ній світить розжарене металеве волоконце, отже вона дає суцільний спектр, — то на тому місці, де перше була ясна лінія, виступить тепер чорна риса. Оте показує нам, що коли перед розігрітим до ясного жару цілким тілом горить теж газ, то в суцільному спектрі являються темні лінії на тих місцях, де даний первень у газовому стані дає ясні, кольорові лінії. Ось тут і міститься секрет спектральної аналізи у віднесенні до астрономії; коли ми в світлі сонця бачимо безліч темних ліній (їх начислено поверх 14.000), то це говорить нам пророчисто про будову нашої матері, сонця: це розжарена куля з цілких тіл, металів, окружена розжареною поволокою з газів, от як наша земля — повітряною атмосферою. Отже той невичерпний прилад, спектроскоп, подає нам відказу хемічний склад сонячної атмосфери; він каже нам, що там є вапень (кальцій), залізо, водень, сод, нікель і ще яких поверх тридять инших первнів.

Мало того. Коли в спектроскопі оглядаємо світло якогось небесного тіла, то рівночасно можемо збагнути й його рухи на небі. Показується, що коли до нас доходить світло тіла, яке наближується до нас, то його спектральні лінії пересуваються зі свого постійного місця в напрямку до фіолетового кінця спектра; коли ж воно від нас віхає, то його лінії сунуться в сторону червоного світла.

Остаточно спектр переконує нас, яким недосконалим приладом є наше око, хоч ми на нього такі дуже горді. Коли почорнимо саджею кульку термометра й будемо держати в різних партіях суцільного спектру, завважимо підвищення температури тим більше, чим ближче підійдемо до червоного кінця, а як вийдемо ще далі поза спектр в цьому самому напрямку, то термометер теж нам буде показувати теплині зміни. Це вказує нам, що поза видимим спектром є ще спектр невидимий; цю його частину, що виявляється на термометрі, звемо підчервоною (або тепляним промінням).

Подібно показується, що існує також надфіолетова частина спектру, яка обявляється тим, що викликує хемічні зміни на фотографічній плиті. Блискавка червоного кінця спектра кліша лишається незміненою; це використуємо так, що в фотографічних темницях помагаємо собі темно-червоними лямпами.

З того всього родиться в нас основне питання: що таке світло?

Сьогодніщня фізика стоїть на тому, що світло — це рід хвилястого руху, який розноситься по всесвітніх просторах; коли ці хвилі впадуть до нашого ока, то вони викликують враження світла.

Хвилястий рух бачимо на воді, коли порушимо її спокійне плесо; на кожній хвилі бачимо горбки й долинки, а віддаль між двома сусідніми горбками або долинками називаємо довжиною хвилі. Хвилі на воді можна легко вимірювати; зате світляні хвилі такі коротенькі, що міряти їх можна тільки иншими, посередніми способами. Їхня довжина переходить межі людського розуміння: вони подаються у стотисячних частинах міліметра. А проте вони виміряні з нечуваною докладністю, може докладніще, як неодин із нас метром міряє яку небудь довжину на землі. — Найдовші є хвилі червоного світла, найкоротші — фіолетові. Довжина хвиль тої частини спектру, що його можемо бачити оком, хитається між 400 та 800 мілімікронами (тоб-то мільоновими частинами міліметра).

Хвилі довші від червоних, які ще мають вплив на термометер, дають завважувати до довжини 23 мікронів (тисячних частин міліметра), а у фіолетовий бік можна вислідити хвилі до довжини 14 мілімікронів, отже 50—60 разів коротші від найкоротших видимих.

Та як грубо помилявсяб той, хто думав би, що за тими обома межами немає вже ніяких хвиль! Досліди вченого Німця Герца у 80 рр. довели його до відкриття електричних хвиль; з того вийшло, що електричні явища належать до тої самої категорії, як і світляні. Ріжняться вони від них тільки довжиною хвиль, а саме електричні хвилі є непомірно довші від світляних. Герцові хвилі мірялися на метри; вони стали основою всієї радіотехніки, тоб-то телеграфії та телефонії без дроту. А що при цьому нам треба мати хвилі кожної бажаної довжини, то люде згодом навчилися витворювати різні електричні хвилі: від дуже коротких до дуже довгих. Сьогодня вміємо викликувати хвилі Герца до $^1/_2$ мм, а радіотехніка послугується хвилями що сягають від 100 м. до 12 км.

Так отже найкоротші хвилі Герца в 10—15 разів довші від найдовших підчервоних хвиль. Між одними й другими є покищо прогалина, виповнення якої — це завдання найближчих часів.

А що є поза фіолетовим кінцем спектру? — спитаєте. Чи й туди, між ці невимовно маленькі простори вдалося заглянути цікавому оку вченої людини?

Так! Сюди знайшов приступ великий Рентген, до популяризації якого причинився значно наш славний земляк Пулюй. Невидиме проміння Рентгена проходить також через такі тіла, які для звичайного світла непрозорі, й на цьому основується їх велика корисність напр. у медицині. Досліди над ними довели до висновку, що їхня довжина міститься між $1^1/_2$ та $^1/_3$ мілімікрона, і це вже справді найкоротші хвилі, що їх сьогодня знаємо.

Такі самі хвилі вихорять теж із т. зв. „промінистої (або радіоактивної) матерії"; вони відомі під назвою „промінів гама".

Як бачимо, найдовші Рентгенівські хвилі в 300 разів коротші від хвиль фіолетового світла, отже тут знову маємо між двома родами хвиль великанську прірву.

Так отже первісний Нютонівський спектр на протязі 250 років розрісся до нечуваної довжини: від найкоротших Рентгенівських промінів через надфіолетове, хемічно активне проміння входимо у видиму частину — у царство чудової веселки. Йдемо ним від фіолетового кінця через краску голубого неба та моря на побережжа Рівіери, через безчисленні відтінки зелені до жовтої краски; там впадаємо в помаранчеві відблески й доходимо до щораз яскравішої червоности і в ній розгублюємося, так що тільки услужний термометер може нам показати, що й там далі є ще якесь проміння. Врешті сягаємо в простір електричних хвиль, які вдалося проворній людині запрягти на свою службу й веліти переносити з одної півкулі на другу не тільки слова й музику, але навіть живі образи.

Великанське поле! В ньому довжина хвиль — від найкоротших до найдовших — зростає до 6 тисяч біліонів разів!

А чи Ви, Шановні Читачі, в силі уявити собі такі манюсінькі відстані, як довжина Рентгенівських хвиль? Запевнюю Вас, що ні! Для порівнання скажу тільки, що найдрібніші відступи, що їх досі зуміла зреалізувати людська рука, виступають на т. зв. дифракційних сітках Равленда; отсей учений був рівночасно й таким мистцем, що вмів нарізувати на склі сітку, в якій на 1 мм. припадало тисячу рисочок, незрівняної тонкости та правильности. А щоби тут відміряти найкоротшу хвилю Рентгена, треба би взяти сітку в пів мільона разів густішу!

І в нинішню святочну хвилину, коли Ваша думка бажає хоч на мить відірватися від туземної суєти й побачити бодай очима фантазії якийсь инший, кращий від нашого, світ, прошу Вас, дайте волю Вашій фантазії й змалюйте собі, яке чудове видовище, яку незрівняну веселку могліб ми побачити, якби наше око тільки на хвилину стало вразливим на ввесь той спектр, від Рентгенівських промінів через веселку до найдовших електричних хвиль!

Микола Чайковський.

З польських справ.

Партія „Визволення" тратить провід над селянським рухом. Пос. Домбский заявив, що конфлікт у партії доведе до повного розбиття цієї організації і до створення нових.

М-ство військових справ видало розпорядок, щоби не приймати більше підофіцирів до армії як професіоналів.

Комісію до СРСР, має намір вислати м-ство торгівлі та промислу щоби розглянути можливість підписати радянсько-польський договір.

Американський фінансовий знавець Кемерер мав довші конференції з директором Банку польського і міністром скарбу. Міністр скарбу запросив його на обід, в якому взяло участь 50 осіб, політиків та фінансістів.

Нресова сенція, що має думати над справами національних меншостей та східних досвідств, зібралась учора, щоби визначити собі пляя діяльности.

Доляр у Варшаві тримається, але загальна атмосфера не є солодка, коли цукор щез з крамниць. Купці сподіються підвишки цін і хоча одержали його з цукроварень у великій скількости — поховали.

По широкому світі.

Американсько-німецький трест для сталевого промислу буде підписаний у найблищім часі.

Візд у Рапалльо, на думку дипльоматичних льондонських кол, не довів до наслідків бажаних через Муссоліні. Муссоліні хотів дізнатись, чи Англія стоїть супроти Італії на тому самому становищі в справі довгів, що супроти Франції і чи Англія потрібує помочі Італії на Далекім Сході. Чемберлєн, кажуть, відповів ляконічно тільки на перше питання, а саме, що ця справа залежить виключно від міністра фінансів Черчіля.

Франція домагається сплати воєнних довгів від Югославії, вказуючи на те, що сама мусить сплачувати власні зобовязання.

Туреччина піднесла пятикратно мито на крам усіх країн, які не підписали з нею торговельного договору.

Зєднання Литви з Латвією пропонує бувш. литовський посол у Римі. Згідно з його проєктом ці дві держави були би одною дуалістичною державою зі спільним парляментом, міністерствам закорд. справ, судівництвом та спільною валютою.

Новим данським помісарем Ван Гамелем, є невдоволена англійська преса. Поважний журнал „Нейшен" називає його приятелем Польщі, а ворогом Німеччини і каже, що Ліга Націй зробила велику помилку, яка може мати поважні наслідки.

Папа видав буллу, якою продовжує ювилейну добу ще на один рік і подає точні приписи щодо ювилейного відпущення гріхів.

Померла італійська королева-мати.

Другий Молочарський Курс

для вимовчування молочарів кооперативних молочарень

починається дня 1. лютого 1926. при Крайовому Молочарському Союзі в Стрию і тревативме до 1. березня 1926 р.

В програму навчання входять практичні і теоретичні лекції про молочарство і з ним споріднені науки, конечні при веденню ручних сільських молочарень.

Письменні зголошення кандидатів надсилати найдальше до 26. січня 1926. р. Управі Союзу. Пізніші зголошення не будуть углядновані. Курс буде відчинений якщо зголоситься найменше 15 кандидатів.

Першенство в приняттю мають кандидати припоручені кооперативними установами як їх робітники.

Ціле удержання разом з приміщенням дістануть кандидати в Союзі за платою згори за цілий місяць 7— долярів.

Кандидат зобовязаний принести зі собою сінник, покривало, білля та потрібне начиння до їди. Кожний кандидат крім документів від кооперативи є обовязаний взяти зі собою документи для заказання перед політичними властями.

Кооперативні молочарні обовязані вислати своїх молочарів рівночасно та дати їм змогу довершити своє знання. На час курсу заступили би їх помічники.

Кандидати обовязані явитися вже день перед тим, то є в неділю, дня 31. січня в канцелярії Союзу.

УПРАВА

Крайового Молочарського Союзу в Стрию.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа українського ун.верситету.

„Сл. Польске" повідомляє: У міністра Стан. Грабського явилася делегація „руских" професорів і просила, щоби наради, що мали початися 4. н. м. відложити з огляду на припадаючі уніятські свята. Міп. Грабські згодився на це бажання і початок нарад визначено на день 24. січня. Переговори в справі організації українського університету мають йти на основі еляборату комісії під проводом проф. Смаль-Стоцького. Комісія означить організацію й осідок університету.

Наради секцій нац. меншостей.

Дня 5. січня секція для справ нац. меншостей і сх. воєвідств радила під проводом прем. Скшинського, при участи мін. Рачкевіча, Моравчевского, Пехоцкого і Радвана. Ухвалили регуламін праць знавців, програму праць на найбл. будучину.

Знесення конституції в Греції.

„Дейлі Мейл" повідомляє, що в Греції за виїмкою одного уступа конституції про установлення республики, всі инші уступи завішено.

СРСР. здержує торгов. взаємини з Польщею.

Противники навязання торговельних взаємин із Польщею, на чолі котрих стоїть Літвінов, довели до здержання замовлень на мануфактуру, металевих виробів, емаліованих посудин і т. д. та відкинули проект, щоби в Москві уладити консигнаційний склад для польських товарів.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 8·60 — 8·65 канад. дол. 8·40 — 8·45, чеські кор. 0·25·50 — 0·26,00 нові 0·4· 0 — 0·4·75, франки фр. 0·29·25 — 0·29·50, фр. швайц. 1·59 — 1·60, англ. фунти 39·70 — 40·00.

Золото. 20 кор. 32·50 — 33·00, 20 франк. 30·00 — 30·50; 20 марк. 38·00 — 38·50; 10 руб. 42.50 — 43·00.

Срібло. Австр. кор. 0·65·00 — 0·66·00, 5 зл. кор. 3·50 — 3·60, фльорени 1·75 — 1·80, рубль 2·80 — 3·00, рубель дрібним сріблом 1·40 — 1·50.

НОВИНКИ.

— **З Христовим Різдвом** бажаємо всім нашим передплатникам, читачам і прихильникам „Веселих Свят!", бажаємо їх проведення в скупченні думок над повагою доби, яку переживаємо, в розпамятуванні над минулим, в споминах про тих, що відійшли від нас в ореолі невянучої слави. Нехай Христове Різдво, нехай спомин великої місії народження правди, добра, краси і справедливости створить в нас живу віру і поведе нас на шлях діяльної оборони найвищих принципів людськости, а тим самим і нашого народу.

— **До наших передплатників.** На днях адміністрація нашого щоденника розіслала ш.н. Передплатникам, що мають залеглости, окремі упімнення. Просимо найдальше до 10. січня 1926 безумовно вирівнати всі залеглости, в противнім випадку буде адміністрація змушена припинити дальшу висилку часопису. Без сумніву, тепер незвичайно важкі часи і фінансова скрута дається кожному діймаючо відчувати, одначе ще важче відчуває її український часопис, зданий виключно на своїх передплатників. Папір й друкарню, почту й инші зидатки муситься покривати готівкою, а помітна частина передплатників не все виявляє зрозуміння для важкої боротьби часопису за істнування. А прецінь в культурному громадянстві часопис не є люксусом, тільки щоденною потребою. Нехайже зрозуміння тієї потреби спонукає наших шан. довжників сповнити свій обовязок та не примушувати нас до принаровлення крайних засобів.

— **До відома нашої духовної влади.** Одержуємо такого листа від одного священика: „В Ділі" ч. 290 поміщено „документ нашої доби" з Дрогобиччини, котрим засуджено о. Городецького з Губич на основі патенту з 1854 р. на кару 20 зол. або 2 дні арешту. Видно, що дрогоб. староство позавидувало славі нашим старостам, а не обмежилося на тім одним випадку, але зачинає розсилати священикам на кождий нові присуди і то вже з підвишкою по 50 золотих гривень, або по 5 діб арешту, за злочин ведення листування з владою „w języku ruskim". Чи не час було би, щоби духовна влада взяла в оборону духовенство над яким знущаються і покликалась на дотичний уступ конституції та конкордату укормувала раз справу урядової мови та листування з урядовою владою. Майже кожде староство інтерпретує закон инакше — по своєму, а слабодухів застрашує карами та арештами, одночасно вмішується у церковні справи всупереч рескриптові мін. В. і О. з 1·[XII, 1854 і постановам статей 113 і 114 конституції польської держави і 1-шого ст. конкордату".

— **Успіхи наших співаків на чужині.** Наш молодий співак М. Голинський виступає тепер у обединаній опері Торунь-Бидгощ-Грудьондза. На сцені тієї опери здобуває він все нові тріюмфи. Фахові критики порівнують його героїчний тенор до голосу Каруза. Манцінського та Слезака з молодших літ. Наш земляк став любимцем найвибагливішої публики та найбільше вимагаючих співацьких кол. Бажаємо йому дальших успіхів на шляху своєї карієри.

— **„Земля"**, незалежна українська газета, виходить від кількох місяців у Чернівцях, ул. Петровича 4. Цей український національний тижневик ніщить румунська адміністрація так само, як соц.-дем. двотижневик „Боротьбу". Безправство Румунів сягає так далеко, що почтові уряди українських газет просто не розсилають, затримуючи їх у себе цілими стосами. Провінціяльні читачі на Буковині могли довідатися про істнування „Землі" щойно після промови п. Гузарева на жіночому конгресі в Букарешті, яку ми свого часу подали в „Ділі", бо аж тоді допущено українську газету до рук українського читача. Ми у Львові щойно сьогодня, і то приватною дорогою, роздобули одно число „Землі". А кажуть, що Румунія лежить в Европі...

— **Загрожений Льондон.** Столиця Англії лякається, чи Темза, яка сильно прибрала внаслідок дощів, не зростатиме далі і не залає прибережної частини міста. На деяких вулицях Льондон уже поцібний до Венеції, в околиці Оксфору Темза розлилась на півтора милі. На провинції селяне вже втікли з худобою з сіл з над ріки.

— **Княжі фальшивники.** У звязку з слідством щодо фальшивих французьких грошей, у Будапешт переслухали б. міністра кн. Віндішгреца, заплутаного в цю історію. Коли переведи в його хаті ревізію, найшли докази, що він був головним організатором банди фальшивників. Одночасно арештували якогось спільника цієї банди в Гамбурзі. Відомий французький детектив Бенуа, виїхав з Паризжа до Італії (?), щоби там шукати дальших ниток організації.

— **Роман румунського князя.** У звязку з резигнацією румунського наслідника престола, преса починає подавати інтимні інформації про її можливі причини. Між иншим згадує вона пізніше княжні Люпеску, яка приїхала до Мілано, де живе кн. Карло. З нею оженився князь підчас війни, в Одесі, розійшовшись з першою жінкою. Вона є, бувши-то, з походження Жидівкою з Ясс і називається „Нольф", що відповідає румунському призвищу „Лювеску". Карло прийняв тепер нове прізвище: Скарт Мелафрену, запозичене з назви одного з його маєтків у Румунії.

— **Дочка Миколи II?** У Берліні появилась дама, Чайківська, про яку кажуть, що це одна з російських княжен. Вона лежить безужиточна у санаторії. Всі звертають увагу на факт, що б. імператриця Марія Теодорівна прислала заяву, що бере на себе кошта лічення Чайковської. До Берліну приїхала з Паризжа вел. княгиня Ольга, щоби стверднти тотожність Чайковської. Поки що справа нерозв'язана.

— **Химерне щастя.** Чеські часописи подають до вістки, що якийсь вязень з Теплиць засуджений за злочин убийства своєї любки на довічну вязницю виграв на льотерії мілїон корон. Що-но тепер він буде почувати себе подвійно нещасливим!

— **З кіна.** У кіні „Марусенька" йде драма на 10 дій „Один з тридцятьшести".

Поїзд! Горожане Середмістя!

Ціла коляда призначена на „Рідну Школу". Колядників без посвідки Кружка або листи проситься не принимати. — *Старшина Кружка ім. М. Шашкевича у Львові.* 1048 2—2

ВІДГУКИ ДНЯ.

Різдво 1926.

Кому з нас не дорогі Різдвяні Свята! Дорогі вони споминами, традицією і поетичністю, дорогі небуденним чаром, небуденною їжою і небуденним питом. Такі дорогі, що декому на инші часи аж задорогі.

Але не тільки декому...

Хто каже, що в теперішню хвилю Різдво за дороге, той є напевно непоправним чоловіком, консерватистом, що за всяку ціну хоче, „щоби так було, як бувало". На таких нема ніякої ради і вони мусять пропасти серед инших обставин так безслідно, як пропадає у нас кожде друковане слово.

Одначе хто швидко приноровлюється до нових умовин життя, створених війною, антантою чи инщим безправством, — той ні трохи не боїться Різдва. Навіть і в теперішніх катастрофальних часах, потрафить відсвяткувати його гідно, величаво і з належною виставністю.

Як відомо, різдвяний ритуал вимагає від Русинів, почавши від 988 р. — напитків і страв у збільшеній різноманітній скількости.

Але ритуал ритуалом, а дійсність дійсністю. Не міг же сп. Володимир припускати, що часть його підданих опиниться під рукою Міхальских, Грабских і... Ліндих і що виконування всіх приписаних різдвяних функцій стане неможливим.

Та помиляється той, хто думає, що ми будемо компромітуватися на Різдво. Ні, і ще раз ні! Українці не такий народ, щоби так легко компромітуватись. При виборах то ще-ще, при університетській справі також, при процесах — евентуально, але при Різдві — ніколи і нізащо в світі. Вже ми собі вишукаємо таку дорогу, яка нас виведе з незручної ситуації.

Ось на цей рік врятувало нас УПТ. Воно видало карти звільняючі нас від усіх святочних напитків. Карта коштує один золотий і вистане навіть найбільшому богачеві на ціле свята, а при вмілім відроблюванні дати, навіть на ціле життя.

Купимо собі такі карти і як тільки хість почне двозначно говорити про корчі в шлунку, чи сухість у горлі — тицьнемо йому перед очі карту і спокій. Очевидно, що воду може пити скільки схоче, тільки без соку, бо і це обіймає звільняюча карта.

Ясне як сонце, що тепер, коли хто буде заточуватись на вулиці, то він напевно пяний не від алькоголю, але від шастя ленжавної приналежности, чи національної політики.

Зле сталося, що УПТ. не видало ще карт, звільняючих від їжі. Вона придалась би не тільки для заспокоєння жінки і дітей, але й для коханих гостей.

Тепер треба буде бодай для домашніх зробити щонебудь і справити якісь свята.

Середньозаможним вистане ось таке „меню".

1. Польський борщ без ушок і без буряків.
2. Селедець натуральний, без голови.
3. Селедець з головою, без кадовба.
4. Селедець без голови і без кадовба.
5. Бараболі „en uniforme".
6. „Purée" з бульби.
7. Картофлі „sans uniforme".
8. Капустяні качани а la Gargon.
9. Вивар з фасолі на холодно.
10. Кисла капуста натуральна (руський компот).
11. Кутя засолоджена усміхом, без маку і меду.
12. Фіга з маком.

З напитків: вода просто з криниці, евентуально з водотягу.

Як бачите: традиція задержана, бо є дванайцять страв, а кошти невеликі, при виставности і різнородности страв.

Щодо гощення гостей, то і тут є добрий вихід без компромітації.

Кождому, хто тільки прийде до вас і оповідатиме про свій капітальний апетит, відповідже:

Ох! яка школа, що Ви не прийшли скоріше. Ми саме щойно встали від стола. Сідайте, будь ласка, може прочитаємо дещо!...

Гість напевно не побуде довше як пятьдесять хвиль, бо час не стоїть, а істи хочеться. Він власне один з тих, що уладжують собі свята по знайомих і не може тратити часу на пусту святочну балачку.

З усього вище написаного бачимо, що свята не такі страшні, як фінансове положення Польщі. Навіть і без святочного додатку, навіть з підвишкою долара зможемо їх гідно і величаво відсвяткувати.

Тому всім читачам „Відгуків" бажаємо без загикнення: „Веселих і Щасливих Свят!"

Галактіон Чінка.

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

Володимир Гнатюк: ЯК ПОВСТАВАВ СВІТ. Народні легенди з історії природи й людського побуту. Львів. 1926. ст. 128. Накладом Мих. Таранька.

ЛЬ 18. Провідник. Накладом В-ва „Червона Калина", Руська 18, з друкарні ОО. Василіян у Жовкві. Ст. 179 — огголошення. Зміст: *Микола Голубець:* Історія Львова від найдавнійших часів. Історичні памятники старовини. — *Л. Л.:* Львів у часах великої і визвольної війни. — Провідник по Львові. — 23 ілюстрації.

Іван Крипякевич: НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНЬСКОГО ЛОВЕЦТВА до кінця XVIII. віку. Львів, 1925, ст. 24. Ловецька Бібліотека, ч. 1. Накладом лов. Т-ва „Тур".

Іван Калинович: ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ за 1925 р. І. українські наукові та освітньо-культурні установи. ІІ. українська преса по всьому світі. ІІІ. українські видавництва і книгарні. Львів—Київ 1926, ст. 22. Накладом автора.

Іван Калинович: ВСЕСВІТНІЙ ІСТОРИЧНИЙ ТА ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР. Львів—КИЇВ, 1925, ст. 16. Накладом автора.

ИЗВЕСТИЯ ОТДЕЛЕНИЯ РУССКОГО ЯЗИКА И СЛОВЕСНОСТИ РОСИЙСКОЙ АКАДЕМИИ НАУК 1924. Том XXIX. Ленінград, 1925. 8° Стор. 414,

КАЛЕНДАРЬ ДЛЯ РУССКИХЪ ЗЕМЛЕДѢЛЬЦЕВЪ на 1926 годъ. Прага 1926. Стор. 279 огол.

ЖУРНАЛИ:

„ЗАПИСКИ ЧИНА СВ. В. ВЕЛИКОГО". Том. І. Вип. 2—3. Жовква, 1925, стор. 161—416. Зміст: *о. И. Струтень:* Бібліотека львівських Василіян. — *М. Возняк:* З поля української духовної віри. — *Д-р Ярослав Гординський:* Рукописи бібліотеки св. Онуфрія ЧСВВ. у Львові. — *о. Гл. Кінах:* Монаший собор у Мукачеві 1749 р. — *Др І. Франко:* Василіяне в Турецьку (И. Скр.) — Житєписи Василіян (под. И. Скр.). — Посмертні згадки. — „Синаксисъ" пляшівсько-підгорецького монастиря (под. И. Скр.). — Мінеапанея. — Бібліографія. — Огляд книг.

„УКРАЇНА". Науковий двохмісячник українознавства під ред. акад. М. Грушевського. Держ. вид—во України. Київ. 1925 кн. 5, стор. 192. Зміст: М. Грушевський: Береження і дослідження побутового і фольклорного матеріялу як відповідальне держ. завдання. — О. Курило: До характеристики і процесу монофтонгізації чернівецьких дифтонгічних звуків. — Ф. Савченко: Козаччина у франц. письменстві та козакофільство Мериме. — В. Романовський: Хто був „Самовидець"? — Катерина Діденко: Літератури пара-

лелі „Пісторіи" М. Довгалевського і „Чумаки" Карпенка-Карого. — О. Плевако: До матеріялів з історії цукро-буракової промисловости України. — Матеріяли з громадського і літературного життя України XIX. і XX. ст. — Критика, звідомлення, обговорення. — Хроніка.

БОГОСЛОВІЯ. Кн. 4. за 1925 р. Зміст (Index): о. д-р Йосиф Сліпий: Св. Тома з Аквіну і схоластика. (D-r Josephus Slipyj: De S. Thoma Aquinate atque theologia et philosophia scholastica). P. D-r Theodosius Titus Haluscynskyj OSBM: De ucrainis S. Scripturae versionibus. В. Пещанський: Дещо про українські й великоруські ікони. (V. Pescanskyj De veteribus iconis ucrainis et russis). 2. Огляди й оцінки. (Conspectus et recensiones). 3. Вибрані питання. (Anslecta). 4. Всячина-Хроніка. Varia-Chronica) 5. Богословське Наукове Товариство. (Societas Theologica). 6. Книжки й часописи. (Libri et ephemerides).

„Світ", ілюстрований журнал для всіх, ч. 1, рік II. Зміст: З Новим Роком — Микола Вороний: В робітні артиста (Гостина у арт.-мал. Олекси Новаківського) — Август Роден: З діяльоріз про мистецтво — Марко Черемшина: Коляда — І. Квасниця: В різдвяну ніч (Уривок із споминів) — Скільки людей згинуло в часі світової війни? — Мих. Рудницький: Жеромський і Реймонт — Комети — М. Тарновський: Не плач, дитино! — Б. Нейман: Раби — З Радянської України — З минулого Китаю — Населення світу — На чужині — Є. Я.: Традиція і життя — Микола Гоголь. Женщина й малярство — Почім пізнати народність людини? — З нашого кооперативного життя — Що край то обичай — З африканських історій — Жорж Занд: Мала Фадета (роман) — Веселий куток. — Ілюстрації: О. Новаківський: 1) Коляда, 2) Св. Юр у Львові, 3) Хризантеми, 4) візія; Р. Лісовський: Заставка; Микола Вороний; О. Новаківський в робітні; Ст. Жеромський; Ст. Реймонт; Віднова Сфінксу; Новий французький кабінет; Василь Еллянський (В. Блакитний); Українська делегація складає вінок на могилу „невідомого юнака" на горі Авал в Югославії; Карта увільняюча від пересилання святочних і новорічних побажань; На близькому Сході; Кооперативне свято в Трушевичах, добромильського повіту. — Чвертьрічна передплата виносить 7 зол. Адреса: „Світ", Львів, Руська 3.

„НОВА ХАТА". Річник II. Ч. І. За січень. Львів. „Нова Хата" — це журнал для плекання домашної культури. На зміст цього числа зложились: Новелька *О. Вергановської* — Смуток спить; Статі про участь українського жіноцтва в громадянській праці; *Шатобріяна* — Останній з роду Абенцарагів; Новинки з мод з численними моделями: Танець масок — замітка про маскарад; *Blue boy* — Жінки й зимові спорти; Ручні роботи з українськими народними мотивами — проекти О. О. Кульчицьких; Прикраси на ялинку; Святий вечір. Ціна одного примір.

ника 1:80 з л. Річна передплата 18 злотих. До кожного моделю з „Нової Хати" можна одержати готові крої і взори до ручних робіт. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Руська 18. І. пов.

„ЧОРНОМОРЕ". Журнал Тов-а українських техніків в „Чорномор" в Данцігу. Літер. ч. II. Зміст: В. Вощ: Дежавницька мозоль. Вовор. Василь: В день 1. листопада. Богдан Собків: Вічки з відділу. Технічна частина. Новинки. Літературна частина. Студентські справи.

„МОЛОДА УКРАЇНА", ілюстрований журнал для молоді. Річник III, число 12, грудень 1925. Зміст: Б. Лепкий: Fiesle. Е. Желіховська: Давно минуле. Р. Завадович: Зима. К. Еваньо: Свояки. Природничі науки і віра в Бога. М. Шугаєвський: Дід-Мороз. М. Підгірянка: Розмова з цвітами. О. К-а: З мандрівки по фабриці. Н. Королева: Щасливі й нещасливі дні. М. Михайлюк: „Кожний". М. Веттен: Як звірята учаться. М. Савіцька: Чи звірина вгадує час. Всячина. Розв'язки загадок. Розв'язки шахових задач.

„СТАРА УКРАЇНА", часопис історії і культури. Львів 1925, ч. XI—XII. Адреса: Чарнецького ч. 24. Зміст: Д-р Ст. Людкевич: Дмитро Бортнянський. І. Життя і діяльність. II. Бібліографія творів і критичних оглядів.—М. Голубець: Лаврівська лойхронія.—Д-р Н. Німчук: Українські монети у Відні. І. Могили визначніших діячів 1623—1925. II. Українські воєнні медалі. — М. Обідний: Графіка українських грошових знаків.—І. Борщак і В. Кордт: Orifiziana.—Ів. Крипякевич: До історії української декорації і різьби. І. Божий гнів і Вертеп у Львові в XVII—XVIII. вв. II. Українські деревляні хрести XVII. ст.—Хроніка (Українські музеї. Varia).—Бібліографія. — Заява Бібліотеки ім. Т. Шевченка. — Зміст „Старої України" за 1925 р.

„ПОЛІТИКА", двотижневий огляд нац. життя. Рік І. ч. 5—6. Зміст: Від Видавництва.—Гром. думка і нац. преса. — С. Томашівський: Драгоманов і Галичина. — О. Барвінок: Земельний Банк Гіпотечний. — І. Крипякевич: В день „Просвіти". — І. Лоський: Дві Росії. — Біжучі справи.—Замітки й уривки.—Книжка і часопис.

„КУЛЬТУРА" журнал культ., сусп. й політичного життя. Р. III. ч. 10—12. Зміст: З недрукованих поезій Івана Франка. — Г. Косинка: Перед світом. — Е. Золя: Застій. — Свобода преси. — Л. Давидович: Футуризм. — Грамі: Італ. футуризм. Н. Лазаркевич: Боротьба села за землю. Г. Дз.: Зем. реформа на Буковині. — Л. К—р: Фабр.-заводські комітети. — И. Висаріонович: Максимум і нац. питання. — На різні теми.

„ЛІТЕРАТУРНО - НАУКОВИЙ ВІСТНИК". Кн. І. за 1926 р. Зміст: А. Крушельницький: Натхнення. Безсоння. — З наддніпрянської поезії: М. Зеров, П. Филипович, Максим Рильський, В. Сосюра. — Д. Лукіянович: Хитрий Панько. — Далекий: Розмова. — К. Гриневичева: На новосілля. — Жак де Лакретель: Смерть Гіпоміта. — Характерник: Згадки з минулого. — Е. Маланюк: Кінець рос. літератури. — Мих. Галущинський: Новими шляхами. — Л. Д.: Від Шасудського до Сашиньского. — М. Г.: Володимир Дорошенко. — Олександер Сайковський. — До історії української драми. — Бібліографія. — Нові книжки.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР", орган Кр. Госп. Т-ва „Сільський Господар", вих. 1. кожного місяця. Число 1. за січень 1926 р. Зміст: Сильними словами. — М. Творило: Де причина нашого господ. лихоліття? — Ортоскоп: Наш клич — сільсько-господ. світа! — Ю. Павликовський: В який спосіб запевнити собі найбільший подій у корів? — Інж. О. Підач: Пробні поля з часом сіяння різних сортів вівса. — Гриць Пазяпин: Гній в ріллі. — Ф. Рой: Пасічництво. — М. Творидло: Дещо про сади. — Як розвиваються наші кооперативи. — Держ. рільнича рада. — Вісти. — Господ. поради. Бібліографія.

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС", орган Ревізійного Союзу українських кооператив. Виходить що тижня. Ч. 1—2 за січень 1926 р. Річник VI. Зміст: Хлиборобське „Вірю". Нарікання мінок. Наша кооперація на українських землях: Лист з Буковини; Споживча кооперація на радянській Україні; „Укоспілка"; Книгоспілка. Хліборобство: Дещо про рибну господарку; Трактор на Україні; Кормління зіпсутою пашою; Що це таке мелеса і чим вона здається; Господарські притадки на зиму; Догляд за бджолою відчас зимівлі. Гіршне положення та податкові тягарі кооперативів: Зміна в оплаті оборотового податку від гуртівень; Дозволене відчислене (потруження) від суми зімданого податку. — Торговельний агент в році 2000. Дрібні поради. З Ревізійного Союзу українських кооператив. Важніші подій. Ціни.

„ЕВАНГЕЛЬСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-ПРОСВІТНИЙ ЧАСОПИС". Рік І. ч. 4. Станиславів за грудень 1925 р. Зміст: Найголовніше в Біблії. — Національна Церква. —„Шож бо таке чоловік?"—Чорний розчин.—Вправи не піддаватися спокусам. — Грішник на перехрестях доріг.— Студія біблії. — По Підкарпатській. — З евангельського руху в Галичині. — Пісні. — Оголошення.

„УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ", місячник, Відень, ч. 11—12. Річна передплата 1 долар або його вальютарність; адреса: Wien XVIII., Gersthoferstr. 138. Зміст: Від Видавництва.—Норденс: Збірач і фаховий часопис.— С. Шевченко: Рос. почт. марки Керенського з українським надруком 1919 р.—8. Войтанівський: З філят. життя в Хорватії.—С. Шрамченко: Україна в каталогу Іверта на 1926 р. (по нім.). — — Лописи. — Нові марки. — Дрібні вісти.— З філят. журналів. — Хронина й бібліографія.— Члени Українського Обмінного Товариства.—Оголошення.

Всячина.

Вороги Різдвяних свят. Зайо Різдвяні свята здобули помні поали громадянства у християнській церкві, був час, коли найвизначніші теольоги довго суперечались про те, чи церква може потрати цьому звичаєві, що запозичив дещо з поганських вкв. Найзвязатіша дискусія на цю тему в дась в Англії, країні, де чатанн біблії є домінії джерелом безконечних теольогічних та фільософічних роздумань. В 1618 р. синод у Дортрехті висловився проти різдвяних свят, а по синоді у Женеві, XVII. вік довго не святкував Різдва, з огляду на заборону синоду. Вібр теольогів у Льонтоні в 1643 р. висловився більшістю, після завзятої дискусії, за Різдвом, одначе спізнішій теольоги, на знак протесту позачиновали у це свято церкви. Найпалкіше вистущили проти Різдва пуритане, при чім самого тому, що взагалі були проти святкування свят, а далі тому, що доказували різними місцями з Біблії, що Різдво не є християнським святом. Чимало вийшло тоді брошур, які вказували на згубний в наслідках Різдвом. Цим суперечкам положив край парлямент за Кромвеля, заборонивши Різдво. в 1652 р. Ось цікавий фрагм. зі статті одного двонедільного часопису з 24. грудня 1652 р.: „Вчора парлямент розійшовся, одержав ще дуже енергійний виєсок, оснований на св. Письмі, головно на таких місцях з нього (тут наводять 10 таких місць з св. Письма), де Різдво назване молебнем Антихриста, а тих, що його святкують, кримінально та пан ставив... З огляду на те парламент рішив ще на якийсь час стримати ся з святкуванням Різдва і сам він відбув на свята свої засідання". Невідомо тонір, коли в Англії Різдвяні свята стали загально прийняті.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітковича.

Рава руська. Сала „Сокола".
7.I. „Ві".
8.I. „Дні нашого життя".
12.I. „Маруся Богуславка".
13.I. „Шісова пісня".
14.I. „Ніч під Івана Купала".
15.I. „Чорна пантера і біний медвідь".
12—?

Український театр Союза артистів (Сала ім. Лисенка). Святочний репертуар: Четвер 7. І. „Ой не ходи Грицю".
Пятниця 8. І. премера „Монахи".
Неділя 10. І. о 3-тій поп. „Вифлеємська ніч", вечером 7:30 „Граф Люксембург".
Білети раніше продає Союзний Базар, а в день вистави від 10.—12. і 2. попол. при касі театру. 2—2

Репертуар Українського наддніпрянського Театру під дир. Н. Бойко.
Коломия — сала Народ. Дому.
1) Четвер 7. І. — Цяганка Аза.
2) Пятниця 8. І. — Маруся Богуславка.
3) Субота 9. І. — Вихрест.
4) Неділя 10. І. — Хмара.
5) Вівторок 12. І. — Пан Твардовський.
6) Четвер 14. І. — Ревізор з Петербурга.

Адміністрація Українського наддніпрянського театру під дир. Н. Бойко, з днем 20. XII. 1925 р., подає до відома нової скла ; трупи, під режісурою відомого режісера українських театрів Миколи Комаровського а саме: пані Абрамчукова, Бойко, Істоміна. Комаровська, Карпінська, Ларова, Михайлова, Матійчукова, Пилка і Янушкова, П-ове: Абрамчук, Волощук, Гроувальд, Драпчук-Процвіт, Комаровський, Коріпецький, Кордашенко, Куліш, Кареш, Кашей, Ларов Михайлів, Плевицький, Слюсаренко, Янушко і др. — З приїздом п. Комаровського труна набула новий репертуар, а також власні свої дальші декорації та костюми історичні, народні, козацькі, польські, циганські, гішпанські, турецькі і др. — *Адміністратор І. Слюсаренко.* 1065 1-?

Замість цвітів на домовину Дорогого Товариша бл.п. Петруся Радзикевича заложив на „Рідну Школу" Вп. Данко Перфецький одного долара ам. Жертводавцем складає щиру подяку Гол. Упр. УПТ.

Дрібні оголошення.

КАЛЕНДАРИК „РУСАЛКА" на 1926 рік, гарно печатаний в 2-х красках вже продається. (Ціна 6 центів). Замовляти: А. Окпиш, Львів, Кадецька 4, 897 13-15

САНОЧКИ для дітей і дорослих по конкурентійних цінах, також печі, маглі, ваги, знаряддя, пильники, пасі, гурти, постороньки, папа. И ШУМАН, Львів, вул. Кресових 18 а. 879 11—15

ПОТРІБНА на село інтелігентна женщина середніх літ, здорова, енергічна, котра добре розуміється бути на кухні, до завізу дому і ведення домашнього господарства у старого, самітного священика. Зголошення з условіями до уряду парохіяльного в Михалевичах п. Дрогобич. 1069 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ
Д-р ІВАН ЯКИМЧУК
отворив адвокатську канцелярію
в ТЕРНОПОЛІ
в домі філії „Просвіти" при вул. Міцкевіча ч. 11. 1017 3—3

АДВОКАТ
д-р Ярослав Селезінка
відкрив адвокатську канцелярію
в Радехові
і веде її в домі п. Чоппів проти приходства. 1030 2 6

Юлій Майнль
ПОРУЧАЄТЬСЯ 1066
Шановній П. Т. ПУБЛИЦІ
при святочнім закупні.

14 Дарунки зі золота і срібла що не тратять на вартости у Гуттермана, Синетуська 14 14

ВЗУТТЯ найновійших фасонів поручає **І. ЯРЕМА**
Львів, Федри ч. 6.

Ширіть наш часопис!

НА ПРОПУКЛИНУ
Заведення М. Фрайліха
спеціяліста і винахідника патентованих бандажів на руптуру для мущин, жінок і дітей, при помочі яких сотки людей, навіть в найбільше застарілих случаях вилічено, приймає щоденно від 9-ої рано до 6-ої вечір
у Львові, Городецька 35.
Фірма та існує більше як 60 літ заскарбила собі похвалу і признання не лише в краю, але і закордоном. Доказом чого золоті медалі, почесний докторат, дипльоми як також листи з подяками від високо визначних осіб, священників і офіцерів та здобула собі заслужено перше місце в світі в тім заводі. 1063 1—2

МАТЕРІЯЛИ ЕЛЄКТРОТЕХНІЧНІ
як також жарівки, по фабричних цінах доставляє фірма
Б. ПАНЦЕР, Львів, Коперника 17.
1067 1—2

Дня 17. січня 1926 р. о год. 2-тій попол. відбудуться в Чорткові в салі бурсу У. Т. при вул. Шкільній

Звичайні Загальні Збори
філії Союза Українок в Чорткові
зі слідуючим порядком дня:
1. Відчитання протоколу.
2. Звіт Виділу і Ревізійної Комісії.
3. Вибір нового Виділу і Рев. Комісії.
4. Внески і запити.

За Виділ філії Союза Українок в Чорткові
Ю. Сосьова голова — *Г. Рославкова* секретар.
1060 1—1

Для приїзних до Львова поручається
Готель „SAVOY"
вул. Сапіжного 7.
Ціни низькі, стадним гостям значний опуст. Відступає також на довший час на дуже корисних условях. 1037 3—4

Цьогорічна Маланка

У **Малій Салі** імени Лисенка
Де дід на стелі грає на бандурі,
Де на всіх стінах вислови Шевченка,
Де пишні квіти розрослись на... мурі,
Де сок ніколи чарівний голоші
Не докучає з вечора до ранку —
Там **українські Кулці і Промисловці**
Львівській Громаді готовлять
1053 а) **„МАЛАНКУ".**

Подяка.

Прибиті горем по втраті найдорожшого тата бл. п. Адама Скопінця дяка в Камінці стр., що упокоївся дня 30. XII. 1925, цею дорогою складаємо найсердечнійшу подяку всім, які своїм співчуттям і помічю старались злагодити наш біль. В першій мірі щемо найгорячійшу подяку Впр. о. шамбеляновi Мих. Цегельському, що посвятив так багато трудів і за працьовані слова в церкві. Рівнож дуже дякуємо о. Хоминовi і о. Давосгрові за ласкаву участь в похоронах. На руки Вп. П. Лехнюка Ст. складаємо сердечну подяку цілому як мужеському так і міщанському хорові. Вкінци дякуємо всім, що зволили прибути, щоб впослідне попращати і своїм присутністю звеличити похорон. Хай Всевишний всіх вагородить. *Родина.*
1059 1—1

Найвисший час проміняти
сирівці як лен і коноплі
на готові полотна, обруси, цайґи, сукна і инші матерії
Найкраще і найсовісніше переводить обмін одинока того рода
Українська Акційна Спілка
„ПОЛОТНО"
у Львові, вул. Городецька ч. 95.
Посилки з провінції полагоджується оборотно.
Шліть свої сирівці чим скорше з довірієм до Української Фірми
„Полотно", Львів, Городецька 95.
932 **Кошта посилок залізницею оплачуємо самі.** 5—10

УЧИТЕЛЬ літ 28, на посаді в околиці Львова навяже переписку з матримоніяльних цілях з інтелігентною дівчиною. — Посаг виключений. Зголошення вряз з фотографією слати до Адміністрації „Діла" для „Поручник 33". Анонімів не приймається. 1062 1—1

ЧЛЕНИ „ДНІСТРА",

які на підставі рішення Комісії належать лише до „ДНІСТРА",

не мають жадного обовязку щонебудь платити в П. Д. У. В. ані за 1924 ані за 1925 р. ані за літа попередні, але **мусять заплатити премію в „ДНІСТРІ".**

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка **„Діло".** З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 7. (10.682). Львів, вівторок 12. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик
Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Італія — імперією?

Наполеонівські мрії. — Диктатура по суті і формі. — Імперіялістична щира пропаґанда.

Муссоліні мріє про славу Наполеона. Коли не на полі битви то бодай у підготовленні до її епопеї. Наполеон покпав на свою голову корону імператора, коли стоптав Европу копитами свого Буцефала. Муссоліні має намір покористуватись короною як засобом зміцнення державної експансії; спершу титул імператора, пізніше завойовування світа.

Чи хоче він бути імператором сам, чи признає це становище для теперішнього італійського короля?

Нехай цим журяться держави, яким уже сама ідея італійського цісарства не до вподоби. Муссоліні має на увазі майбутній розвиток своєї держави по лінії переможного фашизму. Про це він заявляє при кожній нагоді і з такою самою щирістю заповідає про потребу перетворення Італії в імперію. Що це значить? — питають себе сусіди, головно Англія та Франція. По суті Італія є вже й так імперією, коли під цим поняттам розуміти автократичну владу одної особи. Муссоліні є необмеженим володарем Італії. Йому бракує хіба імператорського титулу. Чи є він настільки себелюбним, що не може без нього жити? Европейська преса не хоче вважати його настільки наївним, щоби поза його заявою про потребу імперії не скривалось нічого більше, як красномовна чванькуватість.

Американський журналіст з „Юнайтед Прес" що, мав інтервю на цю тему з Муссолінім, звертає увагу, що тут маємо до діла зі засосованою тактикою імперіялізму. Французький „Тан" доповнює цю думку, вказуючи на еміграційну потребу Італії; Італія не в силі вигодувати свого населення і шукає для нього відпливу у кольоніях, які повинні бути її власними. Французькі монархісти, які гинуть за імператорським престіжем, доказують, який могутній вплив на уяву народу має свідомість приналежности до імперії; адже завданням імперії є вічно поширюватись.

Ген. секретар фашистівської партії Фаріначчі заявив уже 14-го грудня у Ліворні, що до кінця року (за два тижні!) вся Італія буде фашистівська. Все, що до цього потрібне вже зроблено: сконфіскували маєтки „втікачів" перед фашизмом, закупили або припинили всю опозиційну пресу. Чи фашистівська преса не повторяла сто разів, що Італія має право до Тріденту з Трієстом, до італійських міст у Швайцарії та на французькій Рів'єрі і... до всього того, що треба державі, щоби була імперією на взірець справжніх імперій?

Італія хоче піти слідами німецької імперії. Швайцарський уряд затривожений пропаґандою „Палятинського Т-ва", яке навчає італійських дітей у Швайцарії, що вони належать до Італії. А Франції не дуже до вподоби, коли вона бачить атласи з містами Рів'єри від Мантони до Ніцци, які означені як приналежні до Італії. Потішає їх хіба те, що сама назва „імперії" не творить ще з держави імперії. Коли імператором стане італійський король, він не завсіди матиме при собі Муссолінія. Колиж ним стане Муссоліні, можна сумніватись, чи йому вдасться забезпечити свій престол такими самими наслідниками. А проте його щирість каже призадуматись сусіднім державам. Той сам Муссоліні, який недавно підписав льокарнський договір говорить зовсім голосно, не загикнувшись, про підбій територій, які можна здобути тільки зброєю. І проповідує політичну евангелію зовсім суперечну з льокарнськими ідеалами.

Не диво, що Чемберлен на запит Муссолінія в Рапальо, чи Англія не потрібувала би помочі Італії в кольоніальній політиці, відповів якоюсь з дипльоматичною загальною фразою, закривши себе імовірно клубами диму з папіроси.

Радянська Україна.

Фізична культура на Україні.

На засіданні т. зв. Вищої Ради фізкультури при ВУЦВК-ті застановлялися над підсумками праці на протязі минулого року. З виголошеного звіту виходить, що в 1925 р. було 903 гуртки і 70 тисячів членів фізично-культурних установ, а з кінцем 1925 р. є 1,375 гуртків і 373 тисячі членів. Щодо свого соціяльного походження то між членами тих організацій є 46 відс. робітників, 23 відс. селян, 25 відс. урядовців і 6 відс. військових службовиків. З них партійних 6 відс. і членів комсомолу 25 відс. В усіх організаціях є 61 відс. мущин і 39 відс. жінок. Науково-навчальний комітет розвинув значну роботу в справі фізичного оздоровлення на наукових підставах. Замість старого індивідуального „однобокого спортменства" запанував принцип масової фізичної культури та масових, колективних досягнень. Велику ролю в тій праці відграє лікарська контроля. „Фізкультурників" обслугують лікарсько-атропометричні пункти, що їх тепер є 40. Комітет підготовив програму перших всеукраїнських змагань водяного спорту, коротко-термінових курсів плавання та окружних спартакіяд. Серіозну увагу звернув на стрілковий спорт, що останніми часами дуже розвинувся. Нині є 14 окружних стрілкових комітетів, 82 гуртків і 10 стрільниць. Живо працювала і шахова секція, що вислала своїх представників на всесоюзні шахові змагання. При Вищій Раді фізкультури був будинок для проводження наукової перевірки систем і методів фізичного спорту та впливу родів спорту на організм. На протязі року будинок перепустив через лябораторію і кабінети 2500 дітей. Для популяризації фізично-культурного знання Вища Рада видає 6 видань „Бібліотечки фізкультури". Журнал „Вестнік фізіческой культури" розходиться в 100 тисячах примірників. В минулому році скріпили зв'язки і взаємовідносини українських установ з „Червоним Спортінтерном". Поїздка української футбальної дружини до Німеччини мала велике значіння для закріплення зв'язків між спортовими організаціями Радянського Союзу та Німеччини. Червоний Спортінтерн надав українській дружині за цю поїздку прапор і назву „Першої футбольної дружини ім. Червоного Спортінтерну". На протязі останнього року помітне було обниження футбольоманії. Натомість поширилося „гендбол", „баскетбол" і городки.

(„Вісти").

Новий памятник Леніна в Київі.

Президія міської ради Київа рішила відкрити в хуторі Грушки памятник для Леніна з нагоди 20-тиліття революції з 1905 р. та в память революційних подій з тогож року, що мали місце в названому хуторі. („Вісти").

Електрифікація шахт у Донбасі.

Донецький вугляний трест приступає в цьому році до електрифікації деяких шахт, а перш за все антрацитових районів. До цього примусили трест обставини, що вимагають побільшення кількости вугілля. Трест закупив за кордоном уже потрібне знаряддя для проведення електрифікації. Для початкових робіт буде використана Щерівська електростація. Насамперед буде зелектрифікованих 17 шахт, при чому самі роботи коштуватимуть 2 і пів мільона карбованців. Потім прийде електрифікація дальших 14 шахт. Уся електрифікаційна праця Вугляного Тресту коштуватиме в цьому році 14.190.000 карбованців. („Вісти")

Жіночий зїзд.

В Харкові відбувся в останніх днях грудня 1925 р. жіночий зїзд харківської округи. В зїзді брали участь робітниці та селянки. Всіх учасниць зїзду було 375, а з них більшість таких, що брали участь у зїзді перший раз. Це свідчило б[о] про великий зріст активности серед жіноцтва. („Вісти")

Сільські товариства Взаємодопомоги.

Сільські товариства Взаємодопомоги ввійшли в життя на селі з ініціятиви уряду рівночасно з введенням нової економічної політики (неп). Спершу мали вони за завдання допомагати воєнним інвалідам, родинам червоноармійців і знесиленому господарству. Отже первісна їх мета мала причинитися до відтягнення держави від названих тягарів. Одначе скоро переконалася рада[ла], що цього завдання Сільські Товариства Взаємодопомоги не витримають. На основі постанов 13 партійного зїзду КП(б)У і 8-ї всеукраїнської партійної конференції завдання тих товариств цілковито змінилися. Вони мали охопити все незаможне і середняцьке селянство та організувати для них взаємодопомогу. Сільські Товариства Взаємодопомоги стали масовими організаціями селянства громадського характеру. З перетворенням комітетів незаможних селян у чисто-станові селянські організації для бідноти і середняків стали вони цілком подібними у своїх завданнях до Сільських Товариств Взаємодопомоги. Таким чином на селі стало дві установи, вправді не з однаковими традиціями, але з однаковими завданнями. Одна й друга мають працювати над економічним піднесенням бідняцького і середняцького господарства та зближенням до себе обох тих сільських типів. Сільські Тов-а Взаємодопомоги підлягають Комісаріятові Соціяльного забезпечення. При цьому останньому є окрема т. зв. Центральна Селянська Секція Взаємодопомоги. З ініціятиви цієї секції почався в Харкові в останніх днях грудня Всеукраїнський Зїзд делегатів названих товариств. З рефератів, виголошених на зїзді видно, що товариства розвиваються слабо, а влада намагається їх за всяку ціну оживити. На зїзді, як і всюди лунає клич „боротьби з глитаєм куркулем)". („Вісти").

По широкому світі.

Муссоліні підготовляє переговори з Ватиканом, щоби наладнати його взаємини з урядом. Папа мав би стати власником папської палати і ще иншої, де був би повним сувереном.

Президент Китаю зрікся офіціяльно свого становища, передавши владу в руки кабінету.

Анґлія приготовляє збільшення фльоти на Середземнім Морі.

Зєдинені Держави будують найбільший у світі металевий бальон для торговельних цілей. На протязі двох годин можна його буде перетворити на воєнний.

Консулем СРСР. у Льондоні призначено радянського агента з Канади Язикова.

СРСР. візьме участь у працях Ліги Націй, а саме: комісії, що рішатиме справу приватних прав у плавбі на ріках.

Red. czas. „Dilo" Pr. 5/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, przekl na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 2 (10.677) z dnia 2. stycznia 1925 r. pod tytułem: 1) „Pro bub wyńska atmosferu" a) między słowami: to bijana... a słowami: ue wyjde, b) między słowami: szczo „nasz"... a słowami: obmežujutsia „ridnym", c) między słowami: na czuźij czużeuyci... a słowami: W kińci zaznaczujemo, 2) W artykule pod tytułem: „Bez zasłony" a między słowami: wdomczywyj promadianyn... a słowami: jakyj że toj b) między słowami: oswiczenoho kulturnoho... a słowami: Taż prezydent, c) między słowami demoralizacji selan... a słowami: Stalośia, jak każe, d) od słów: Sumnije lwiwskyeh... do końca tego artykułu zawiera znamiona ad 1) c) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, ad 1) a) b) występku z § 302 ust. k., ad 2) występku z § 300 ust. k. uznał dokonaną w dniu 1. stycznia 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 4. stycznia 1926 r.

Mazeh

Комедіянти.

Покінчений в дні 3. ц. м. XX-гий конгрес П. П. С., апробуючи вступлення пепесівців до правительственної коаліції, себ-то явно, безповоротно й рішучо перейшовши на „той бік добра і зла", про людське око виніс між иншим резолюції про напрямні в справі політики у відношенні до „кресів". А саме в загальній резолюції в справі внутрішньої політики стрічаємо між иншим домагання щодо введення в життя конституції з 17. березня 1921 у всіх її постановах, а особливо в тих, що торкаються прав національних меншостей — та щодо виборення територіяльної автономії для меншостей, що заселюють суцільні простори.

В „спеціяльній" ухвалі, що торкається „кресів", маємо теж декляративну резолюцію, яку годиться подати в цілости:

„Стоючи на ґрунті права кожного народу до незалежности і потверджуючи під тим оглядом в повному обсязі ухвали попереднього конгресу ППС., — Конгрес ще раз підкреслює становище партії, яка вважає успішну розв'язку квестії голосно тзв. східних земель в свободолюбному дусі (w duchu wolnościowym) справою першорядної ваги для держави, демократії і соціялізму.

Конгрес доручує УППС. (управі ППС.), щоби далі розвивала якнайенергічнішу боротьбу за автономію просторів Річпосполитої, заселеними суцільними масами Білорусинів і Українців, та ставала в обороні часто нарушуваних прав національних меншостей, в обороні перед надужиттями поліції й адміністраційних властей. Всі установи демократичного льокального самоврядування повинні бути заведені негайно. В неталянській соймовій дебаті над соціялістичним проектом територіяльної автономії для земель з переважаючим українським населенням — наші посли повинні використати всі конституційні засоби з метою перевести проект.

Конгрес протестує проти політичного упосліджування населення окраїн в обсязі шкільництва, головно білоруського й українського населення; домагається негайного створення Українського Університету у Львові. Конгрес уважає утраквістичну шкільну систему шкідливою й протиконституційною, бо кожний нарід має право до розвитку власної культури, до власної школи.

Конгрес доручує керуючим органам партії, щоби старалися здержувати якнайтісніший зв'язок із соціялістами національних меншостей з метою чести спільну боротьбу з реакцією і шовінізмом — польським і національних меншостей".

Читаючи ці загальні й „спеціяльні" постанови декляративно необов'язуючого характеру в національній справі, робиться сумно й нікчемно. Чиж пепесівські ухвали в принціповій квестії, в питанні про незалежність кожної нації, не нагадують гомінкого „вплоть до отділенія" російських комуністів? І чи польські соціялісти таксамо не піддержують наших змагань до незалежности, починаючи від збройного виступу А. Гавзнера на чолі „Бемаків" в 1918 р. до нинішнього дня, як російські комуністи піддержували наше „відділення" від Росії? Одначе заки прийде колись, очевидно в далекій будуччині, до реалізації незалежности українського народу, пепесівці виставляють постулят автономії для „національних меншостей", що заселюють суцільні простори. Що розуміти під „суцільними просторами", довідуємося з їх проекту територіяльної автономії для земель заселених українським народом. Отже західні повіти Сх. Галичини з Лемківщиною, Холмщина й Підляшя — на основі того проекту — не належать до українських „суцільних просторів". Одначе навіть цей автономічний постулят пепесівців є наглядним комедіянством. Конгрес доручує управі партії далі чести боротьбу за автономію просторів, заселених суцільними масами Українців і Білорусинів. Отже здавалось би, — і таке враження має ця постанова викликати за кордоном, — що пепесівці ведуть завзяту боротьбу за ту автономію. Тимчасом це звичайна комедія, бо крім внесення нешкідливого законопроекту, який спочиває в конституційній чи иншій комісії сойму, й пальцем не рушено для зайснення цього пепесівського постуляту. Таж ППС. розпоряджає розмірно великою пресою, політичними й професійними організаціями, при кожній нагоді пускає в рух свою агітаційну машину, виводить маси на вулиці, керує стайками, робить натиск на уряд. Словом — ППС розпоряджає великими впливами в уряді і поза ним. Але чи хоч раз пепесівці в якійнебудь справі що торкається „національних меншостей" кинули на вагу свій вплив, чи хоч раз заапелювали до мас, чи важилися серйозно поставити якунебудь справу на денний порядок? Ні ніколи!

В теорії, для замилення очей, для викликання відповідного вражіння за кордоном, — вони стоять „на ґрунті права кожного народу до незалежности", але в практиці вони стоять на ґрунті безправства, понєвірки, гноблення непольських народів. Бо чиж пепесівці не голосували за „правами" української й білоруської мови в уряді, суді і т. д.? Чи вони на практиці не піддержують політику реакційної ендеції на „кресах", чи їх голосами не ухвалено в користь дідичів і кольоністів „земельної реформи", чи вкінці вони не піддержують військового осадництва на „кресах".

Конгрес виступає проти надужить поліції, адміністрації й „утраквізації" українського й білоруського шкільництва і — очевидно — протестує проти „упосліджування населення окраїн" і т. д. Як легко, делікатно, просто шовково те все сказано. „Надужиття" поліції й адміністрації. Таж в цілому світі, навіть в найкультурніших державах маємо до діла з „надужиттями" поліції й адміністрації. Але тут йде не про „надужиття", тільки про подібно вироблену систему гноблення, визиску, експльоатації й екстермінації, про закорінений режім, якого діяльними співучасниками є панове, що називають себе польськими соціялістами.

І тому їх комедіянство є тим більше огидне, осоружне й негативне. Ендеки зі своїми „організаціями народовими" кажуть ясно: хочемо вас всіх довести до жебрачої торби, хочемо вас окутати кромішньою тьмою. Хочемо з вас висмоктати всі жили, витиснути всі життєві соки — і тоді або вас стравимо, або знищимо духово й фізично. Ту саму програму в практиці сповідують пепесівці, але в теорії вони — як блазни — вбирають на себе дзвіночки всяких свободолюбних фраз, грають нікчемну комедію на те, щоби нею закрити діяльність чорної сотні. Але скінчиться конгресова чи яканебудь инша вистава циркового характеру, і вони вертають до тієї самої ролі, що й їх союзники з під стягу Ст. Грабского.

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

Довкола „національних меншостей".

Ю. Чічерін в свято і в будень. — Московський уряд не цікавиться справою Українців і Білорусинів під Польщею. — Каламутні хвилі біля справи українського університету. — „Характеристична відповідь" пос. П. Васильчука.

Представник паризького „Матен-а" і копенгагської „Політікен" мав нагоду розмовляти в радянським комісарем закордонних справ Ю. Чічерінам на тему польсько-більшовицького зближення. Те зближення — на думку Ю. Чічеріна — є конечністю. Тоді здивований розмовець вказав п. комісареві на славянські меншости в Польщі:

„Так, але чи справа совєтських національних меншостей в Польщі, меншостей, які мабуть тяготіють до Росії, не є все постійною точкою тертя між обома державами?"

На те Чічерін:

„Маю надію, що польський уряд своєю ліберальною політикою дозволить нам просто відійти від тих справ, не цікавитися ними. Зрештою, вже тепер московський уряд не цікавиться справами тих меншостей: ту справу полагодить будуче покоління, а... будуче покоління хіба не є стороною, що заключує договори"...

А вжеж, хто заключив рижський трактат і перерізав живе тіло українського й білоруського народу, не буде цікавитися справами „національних меншостей" в Польщі і може зовсім спокійно передати їх грядучим поколінням.

— Справа „українського високого шкільництва", заініційована Ст. Грабским і Ром. Стоцьким, як Марко по пеклу товчеться по польській пресі перед... заходами в справі здобуття Польщею закордонної позички. АВ. (Агенція всходня) подає, що

„24. ц. м. мають відбутися польсько-українські переговори в справі організації українського університету. Переговори мають вестися на основі елєборату комісії, вложеної з представників (?!) українського громадянства під проводом проф. Р. Смаль-Стоцького, яка має означити організацію і осідок університету. Наради комісії визначені на 6. ц. м., відложено їздз університетських свят".

Ясніше про це сповіщає орган Ст. Грабского „Слово Польске":

„У міністра Ст. Грабского зявилася делєгація руських професорів і просила, щоби наради, які — мали розпочатися 4. ц. м., відложити з огляду на припадаючі тепер українські свята. Мін. Грабский прихилився до того бажання і розпочаття нарад призначено на день 24. січня".

Розуміється, все це — тільки „багато галасу зачевен". Ніяка делєгація „руських" професорів не являлася у мін. Грабского. Ясно, що й не можуть відбутися ніякі наради з професорами, доки нема означеного в законній дорові осідку і розміру українського університету. Українські професори є дисциплінованими членами свого громадянства і ясно, що вони не підуть на вудочку п. Грабского. Розуміється, така нарада може відбутися тільки з відпоручниками Української Парл. Репрезентації з метою означити розмір і осідок університету для внесення до сойму відповідного законопроекту, після чого прийде черга на професорів.

— З нагоди Нового Року по новстилю варшавський „Курєр Польскі" помістив широку анкету, заступлену державними й соймовими головачами, на тему теперішнього положення сучасної Польщі і виглядів на будуче. З українських послів взяв участь в тій анкеті дійсний керманич „Селянського Союзу" пос. Павло Васильчук. На запит про відношення Українців до польської держави, відповів він:

„Відношення Українців до польської держави є окраїше (niegnie miłe na lepsze), коли держава зробить своє відношення до української меншости. Бо перед Україні не є ворогами незалежности Польщі".

В деяких польських колах, особливо пепесівських, уважають відповідь посла П. Васильчука „дуже характеристичною".

Пам'ятайте: Рідна Школа — це наша фортеця, це певний захист у добі винародовлення!!

„Національні діячі" Мадярщини.

Фальшиві гроші на реставрацію „національної монархії". — Відкриття фальшівників. — Участь мадярських аристократів у „патріотичному ділі". — Кн. Віндішґрец. — Цікаві документи фабрикації банкнотів. — Політичні наслідки афери.

Чергового, неочікуваного дотепер сенсаційного в цілому світі є справа фальшування французьких банкнотів на Мадярщині. На чолі фальшівників стоїть князь Людвик Віндішґрец і багато инших мадярських аристократів та політичних діячів. Всі вони твердять, що допускалися фальшування тисячуфранківок з „патріотичних мотивів", та всі фальшиві банкноти обертали на „патріотичну роботу", точніше на реставрацію монархії. Ця „патріотична робота" мадярських магнатів тяглася довго, а здемаскування її слід завдячити виключно випадкові.

Історія відкриття скандалу представляється більше-менше ось як: Перед кількома тижнями зголосився до одного з гаґських банків мадярський полковник Янкович та побажав вимінати тисячуфранковий банкнот. Директор банку пізнав, що банкнот фальшивий. Янковіча арештували. Виявилося, що Янкович мешкав у першорядному готелю голяндської столиці разом з якимсь Маршовським. Янкович мав документи дипльоматичного курєра, а його валізи були опечатані печатками мадярського міністерства закордонних справ. Поліція все одно ті куфри відпечатала і знайшла там 11 мільйонів фальшивих тисячуфранківок. Про історію довідався Париж та зажадав видачі обидвох винновників. Голяндія відмовила та почала сама робити доходження. Янкович притиснений до муру виявив багатьох своїх спільників.

Франція, як найбільше пошкоджована, вислала своїх агентів до Будапешту для слідства. Мадярський уряд зразу не дуже йшов на руку французьким агентам. Одначе під напором Франції мусів податись те направити справу на належний шлях.

Вступне слідство виявило, що властивим фальшівником банкнотів був проф. будапештенського університету Мешарос, що вже давнійше займався підроблюванням чеських корон і югославянських динарів. За те його арештували були у Відні. Одначе Мешароса в Будапешті не найшли. Далі арештувала поліція камердінера кн. Віндішґреца Каспара Ковача, потім княжого секретаря д-ра Дезідерія Раба. По них арештовано й самого князя Людвіка Віндішґреца. Цей останній пізнавшися про зізнання Янковіча зложені ним в Гаазі, не сказав нічого, але признався, що брав участь у фальшуванню банкнотів і назвав багато визначних мадярських політичних діячів, що були вмішані в цю справу. Між ними є міністер гонведів ґен. Чакі, директор державної поліції д-р Емері Надоші, б. премієр Телекі, барон Зиґмунд Перонній, міністер освіти граф Куно Клебельсберґ і провідник мадярських фашистів Юлій Гомбеш і кільканайцять правих послів.

Самі назви осіб доказують, що в тому патріотичному ділі приймали участь не якінебудь шантажисти, але сама родовита шляхта, самі найзавзятіші монархісти та непримиримі легітимісти. Ініціятором і найбільшим махером цілого підприємства був князь Віндішґрец.

Сам князь Віндішґрец уродився 1882 р. в Кракові, де його батько був командантом корпусу. Перед війною був він дідичним членом мадярської палати панів, був начальником одної секції в міністерстві закордонних справ, був шамбеляном і таїмним радником цісаря. Родина Віндішґреців повязана з домом Габсбургів. Один з них був женатий з рідною сестрою Франца

Иосифа. Крім цього був рід Віндішгреців посвячений в родинах Аверсперґів, Аппоніїв, Льобковіців, князів мекленбурських і инших найвпливовіших не тільки австрійсько-мадярських, але й взагалі европейських родів. Під Людвіка Віндішгреца вславився здавленням повстань у 1848 р. Його заслугою було здавлення мадярського повстання. Віндішгреци визначалися беззастережною вірністю для зтеґрітованої династії. Людвік Віндішгрец був перед розпадом Австро-Мадярщини останнім міністром апровізації. На тому становищі мав він скандальну історію за спроче-вірення значних грошових сум. В 1918 р. по перевороті почав він покланятися революції. Його були зробили навіть „червоним князем". Одначе скоро вернув він до родинних монархічних традицій та став знов найвірнійшим приятелем здетронізованого Карла. Він спровадив був на свої кошти Карла на Мадярщину та спробував невдалого монархічного перевороту. На ціли реставрації монархії витрачував Віндішгрец великанські суми.

Слідство виявило, що фальшовані банкноти друкувалися в державному картографічному інституті, на чолі якого стояв б. премір міністрів граф Павло Телекі. На чолі другої державної друкарні, де робилися банкноти, стояв знов ген. Ласкович. Всіх робітників і директорів одної та другої друкарні арештовано. Французькі знавці стверднли, що банкноти були так добре підроблені, що мусіли їх виконувати знавці в спеціальних друкарнях. А таких друкарень на Мадярщині є заледви дві: державна друкарня банкнотів і друкарня картографічного інституту. При ревізії, доконаній в обидвох друкарнях, найдено готові плити для відбитки трьох тисячів штук 1000-франковх банкнотів. До обох друкарень мали вступ тільки найвищі урядники і штабові офіцери.

В цілому культурному світі панує врозуміле обурення проти скандальних вчинків мадярських „ідейних" магнатів, що намагалися на горах фальшивих грошей будувати на Мадярщині монархію. Фальшиві франки виплачували мадярські монархісти і ексцісаревій Зиті. Відкриття цілої скандальної афери матиме дуже сумні політичні наслідки для Мадярщини. Деякі газеги інформують, що якби своєчасно не розкрито афери, то на Різдво було би прийшло на Мадярщині до монархічного перевороту. Та якби там не було, то фальшування банкнотів мадярською аристократією кидає страшне світло на її моральний розклад та деправацію.

Теперішній премієр гр. Бетлен рішив провести основне слідство та вияснити справу всесторонно без огляду на її політичні наслідки. Дуже можливо, що не зважаючи на свою рішучість Бетленові прийдеться вже в найблищому часі уступити тому, бо політичне значіння вміщаних в історію одиниць є таке велике, що з їх компромітацією мусить скомпромітуватися і уряд.

З польських справ.

Проф. Кеммерер, американський фінансовий знавець, заявляє в пресі, що всі погляди передавані часописами від його імени є неправдивими, бо про фінансові справи Польщі він не висловлював їх нікому. Він вже виїхав з Варшави.

Раковський, амбасадор С.Р.С.Р. у Парижі, задержиться в переїзді до Москви у Варшаві, щоби порозмовляти з визначними польськими політиками.

На прогульку до С. Р. С. Р. виїхало 10 совітових послів: Врильо, Перек та Сіха (хлоп. союз), Фідерлевич та Воєвідський (незалеж. хлоп. партія), Єремич (Білорус), Антів Васильчук (подачий як „дикий"), Резумек (Нічець), Гельман („дикий") Дідух (група Окоти), Мітла (група Тарашкевича), сен. Гашинський (клюб праці). Подорож тріватиме 10 днів.

Мін. військових справ, ген. Желіговський, мабуть хутко покине своє становище. На його місце є вже кандидати: ген. Осінський і пос. Медзінський.

Міністерство скарбу хоче зменшити свій бюджет на цей рік на 500 міл. вол. менше.

Міжпарляментарна Рада Міністрів, що заступає Політичний Комітет, збирається для вирішення внеску посла Моравецького, щоби призначити марш. Пілсудського шефом генер. штабу. Вшехпольський клюб, що ставиться вороже до цієї думки і міністр. Ст. Грабський, що виступає як „парламентар" у цій справі находяться у прикрій ситуації.

Наша творчість в кооперації.

З початком 1921 року були вже всі передумови до повоєнної праці в кооперації. Провідники у Львові бачили вже тоді лінію дальших можливостей на цьому полі; організаційна й ревізійна централя — Союз ревізійний — вже був розпочав діяльність; вернули давні робітники з фронтів, з неволі, з таборів. Руїна довкруги, яку застали, змушувала відбудовуватися. Тоді появився також польський кооперативний закон. Він давав можливість боротьби з функціонарями адміністрації на місцях за право праці в кооперації.

За нами дійсно 5 літ повоєнної кооперативної роботи. А що створено за той час?

Нараховуємо в кооперативах до 200 тисяч осіб, це є до 40.000 родин. А є в Польщі українських родин поверх півтора міліона. Отже не більше, як одна сорокова частина українських родин злучена в своїх кооп. установах.

Під маєтковим оглядом всі наші кооперативи не виказують більше, ніж 200.000 амер. долярів. А перед війною сама наша кредитова кооперація мала на маєткові поверх півтора міліона амер. долярів.

Число кооператив тепер велике. Всіх нараховуємо до 1.800. Сам Ревізійний Союз кореспондує в числом 1700. Вже належить до нього 1100. Отже майже в кожній третій українській громаді під Польщею є кооператива. Ми взяли рекорд в Польщі що до числа кооператив. Підкреслює це польська й закордонна статистика.

Напевно півтора міліона ам. долярів річно торгують вже наші кооперативи. На голову випадає не більше 21 центів. З того має загал річно на чистому зискові бодай 5 пр., то є 75.000 ам. долярів. А при кожній кооперативі платна бодай одна особа, — разом є біля 2000 осіб в українській кооперації, що є незалежні від нікого другого, а тільки від своїх. Між ними деякі з університетською освітою, кількадесять з середньою, найбільше бідних селян-хліборобів, що працюють як склепарі й молочарі. Платня їм всім є також нашим національним зиском.

Відносно внутрішньої розбудови кооперації довершено багато. Створено до 30 організацій другого ступня, які є повітовими гуртівнями та інструкторами-учителями низової кооперації. Є і Центросоюз—Союз Союзів, який наладнав співпрацю з тими, що мають довголітній досвід—з робітниками 40-літньої „Народньо Торговлі".

Кредитова кооперація повно працює на вершках, а вниві її будівля ледве животіє. Вся вона виказує дуже мізерні числа, які нема-що порівнувати з довоєнними часами.

Збут продуктів села ледве помітний.

Достава нашої кооперації потребує, хліборобських машин, будівельного матеріялу майже ніяка.

Кооператори-молочарі рахують, що вже переробляємо річно 71 мільонів літрів молока на 300,000 кільограмів масла. Стан близький передвоєнному.

Збут худоби... Учимося налагоджувати його без лихварської допомоги. Відносини Союза назовні взаємовідносини з великими заграничними фірмами, в останніх часах навіть упорядковано електричну масарню у Львові. Учимося... Учаться цілі три одиниці, а найбільш інтересовані, в самі продуценти поза скобками цієї організації. *Двох-трьох* наших приватних підприємців і *багато* чужих підприємців відбирають від наших продуцентів худобу, птицю, яйця...

Для переробки льняних і конопляних продуктів є акційна спілка „Полотно" — вже в руках кооперації; фабрика мила „Мута" також співпрацює з нами. Вже виявляється бажання творити власні продукційні підприємства. Та ще їх нема. Нема ні маслів, ні горалень, ні фабрики дріжджів, ні перерібки овочів на вина, повидла, мармоляди, — тощо.

От і все!

Були трудноші та були й спонятливі умови. Адміністрація робила трудноші. Ті трудноші описано на франц. мові й представлено на світовому кооперативному конгресі. Всі делегати протестували проти такої польської практики і цей протест перевав Міжнародній Кооперативний Союз польському правительству. — Не було валюти, нема стабілізованої валюти. Чи економічні організації можуть розвиватися, коли в державі так лихо наладнані фінанси? — Та все була повоєнна свідомість тяжкого нашого положення, а все наше громадське життя, всі умови, в яких живемо, кричали й кричуть: *„Ви, всіми опущені, лише в самопомочі ваш ратунок"!* І це додатний чинник для розвитку кооперації. — Та й більше, ніж перед війною, є всюди рухливіших одиниць. Війна й учила. Всюди лекше за склепаря, за провідника, за такого, що може навчитися кооперації. Отже училися кооперації і ті з університетською освітою — і ті з середньою, і ті з мінімальною. Учимося далій. Можливість учитися кооперації — це *найреальніший наш повоєнний добуток.* Багато вже дещо уміє. Мало учимо масу. Популярної кооперативної літератури майже нема. Централі її не створили. Й не творять. Якже навчуться кооперації *всі?* Ті з вищою освітою скористають з чужих літератур — німецької, польської, російської, а маса ні. І то лихо і через те незабезпечене будуче. Найгірше на українських землях був. Росії. Там кооператив майже нема, ні нема ніякої кооп. свідомости.

Малі реальні добутки? Хто кине каменем на робітників за те? Ті, що працювали з нами — напевно ні! Було так дуже багато трудноші від чужих і, головно, від своїх... Є багато трудноші. І недовго по війні тої кооперативної праці. А маса тяжка. Сказати по правді, — число кооператив у нас це не свідоцтво, що маса бажає будувати *самопомічні* установи всім знанням, всею можливістю, уперто, завзято. Ні, маса бажає мати якусь свою економічну установу, бо може — хто його зна, що може бути — „капне якась ласка, десь з гори від багатших". Так всюди хліборобська маса будувала установи. А тієї упертости, завзятости, щоби лишень самопомічно йти вперед, нема у нашого загалу. Бож це не міський, рухливий, упертий пролетаріят — той наш загал.

Отже учимося.. Учимося самі, учимо загал і дальше бажаємо учитися. Може колись навчимося і це всі будуть бачити на числах злучених в кооперації господарств, не маткові кооператив, на величавих оборотах, на продукційних установах, які створимо. Може й будуть *колись* бачити... *А. Гаврилко.*

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Святочне число „Діла" сконфіскувано за 8 радких статті „У. Н. Д. С. і його завдання", за три місця статті „За один рік" 60 кількох радків статті „Будуймо тріумфальні памятники."

— **Катастрофи.** В Англії дякаються повторювані катастрофи повені з 1924 р. Весь час Темза виявляє подобу. З Амстердаму пишуть знівсти, що вода Іссель порвала греблі і повінь залила міста Больдер та Ольтебрук. З Італії йдуть телеграми про землетрус в околиці Монте Аміято та місточків Аббаві та Сан-Сальваторе. 100 домів має пропасти, а трое осіб убитих. Трясіння землі, хоча легке, ради-годи продовжується. З Неаполя пишуть, що лава у Везувії піднялася дуже високо, так, що кратер прибрав вигляд, який мав уже 1905 р. Одночасно через Лондон приходять телеграми про землетрус в Персії, провінції Хорассан, де два села знищені. Чимало вбитих та ранених. Сотки людей ночують під голим небом. Також у Сан-Франціско відчули мешканці землетрус.

— **З святочних трагедій.** У Збоїсках під Львовом, купець Йосиф Ейзенберґ, що прийшов на свята до свого товариша Стефана Лушпина, взяв зі столика револьвер і по необережности потягнув. Лушпин упав трупом на місці. Ейзенберґ з хати втік і до нині його не найшли.

— **З пригод хорайни.** У стрийській повіт, на місці, яке колись міська рада назве „кутиком самогубців", підстрілив себе знову один молодець, 18-літній машиновий помічник, Іван Гумень. Причина: постійна ворожнеча його родичів, які від трьох літ не живуть зі собою. — Арештували у Львові селянку Корнасевичеву, зі села Кустова під Перемишлем, за те, що 11 літ тому вбила свого мужа та закопала. Тайну цю знала дочка, яка дізналась про це від инших, довірену матері. Корнасевичева призналась до злочину, не жалуючи свого вчинку тому, що її муж був п'яком. Убитий та закопаний чоловік з 1914 р. вона пустила по селі вістку, що він виїхав до Росії.

— **Шпигунські містерії.** У Варшавській політичній поліції арештували асистента Павловського, який був радянським комісаром і гнав роко у „чрезвичайці". Він вступив до польської армії і дійшов до офіцира-летуна. В польській політичній поліції він зіа протикомуністичну діяльність. Дійшов до таких вправіа, що належав до найблищої сторожі президента держави і сидів у театрі у цій самій ложі.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Канц. Лютер іще не творить уряду.

Канцлер Лютер був 9. І. на авдієнції у президента. През. Гінденбург іще не поручив йому утворення уряду. В політичних колах кажуть, що це не значить іще на-чеб Лютер не мав одержати цієї місії. Гінденбург зажде ще кілька днів, бо тепер деякі фракції ухвалять рішення, які пояснять їх становище відносно великої коаліції.

Балканський пакт безпеки.

„Дейлі Мейл" повідомляє, що Греція прийняла предложення Югославії в справі заключення пакту безпеки на Балкані. Коли теперішні грецько-югославянські переговори будуть устійнені, скличуть небаром окрему конференцію для уложення пакту безпеки на Балкані.

Французькі соціялісти проти участи в уряді.

Народній конгрес французьких соціялістів, що почався 10. І., 1769 голосами заявився проти участи соціялістів в уряді, а 1306 за участю.

З життя товариств і установ.

Загальні Збори „Союза Українок".

Для кожного, хто цікавиться нашим громадянським життям і його організаційними проявами, річні загальні збори „Союза Українок" є інтересною картиною всесторонньої і успішної діяльности нашого жіноцтва. Також і останні Заг. Збори нашої краєвої жіночої централі, які відбулися 6. грудня м. р. у Львові, були перегляном праці українського жіноцтва за останній рік. Можемо сміло сказати, що — не вважаючи на всі перепони зовнішнього і внутрішнього характеру — річний дорібок, з яким Головний Виділ „Союзу Українок" приймов перед Загальні Збори, слід назвати вдоволюючим.

Збори відкрила голова Тов-а п. Олена Шпилярська і в привітній бесіді запропонувала п. сенаторку Левченківну, редакторку „Жіночої Долі" п. Касілевську і п. Будзиновську, що й проводили нарадами. Секретарювала п. Пігірська. Слідували

НАДІСЛАНЕ.

КАВАРНЯ РЕСТАВТАЦІЯ
„REPUBLIQUE"
завідомляє Панів Гостей, що 13. січня т. р. урядже величкий
МАЛАНЧИН ВЕЧІР
Кавярня буде відкритою через цілу ніч. Гратиме 7 знаменита симфонічна оркестра зі славнозвісною скрипачкою Вареску.
Для Українського Товариства уділяється кавярняний покоїк для урядження сербатки безплатно. *З пов. Завід.* 1071 1-1

чові і дуже змістовні звіти з діяльности товариства, які треба б хіба навести в цілости, щоби представити цілий образ праці Головного Виділу. На жаль, мусимо обмежитися підкресленням лише кількох найважніших точок, які змальовують головні напрямки діяльности „Союзу Українок".

Звіт організаційної секції був не лише цікавим і інтересним працю за останній рік, але давав також цінні інформації про стан організації в цім краю. З нього ми довідались, що „Союз Українок" обединює сьогодня 52 жіночих товариств, — з того 23 філії, 7 кружків, інші це окремі статутові жіночі організації, які признали „Союз Українок" своєю централею. За останній рік стан організації збільшився 16-ма новими філіями (в Старім Самборі, Кракові, Белзі, Радехові, Сокалі, Тустані, Калуші, Городенці, Бережанах, Бучачі, Товмачі, Долині, Самборі, Перемишлянах, Зборові і Свиноді) і 4 нові кружки (Бориславі, Левандівці, Поморяни, Озерянах). Організаційна секція підтримувала зв'язок з повітовими товариствами обіжниками, уладжуванням зїзду голів і нарадами делегаток та висилкою делегаток на провінцію. На протязі року писано 7 обіжників, полагоджено 800 писем в організаційних справах, покликано до життя при організаційній секції окремий комітет для організації жіноцтва львівського повіту і передмістя Львова. До оживлення організаційного руху незвичайно причинилася поїздка делегаток Головного Виділу на збори, сходини і віча, уладжувані філіями „Союзу Українок". Таких поїздок було в останньому році 23. Організаційна секція — ідучи назустріч домаганням філій і інших осередків жіночих мас — зорганізувала весною м. р. тримісячний курс інструкторок до ведення курсів кроєння і шиття та організаційної праці на селі. Також в кількадцятьох філіях відбулися господарські курси (м. ін. дуже гарно поставлений курс для інструкторок в Перемишлі і більший господарський курс в Коломиї), що є найкращим доказом дуже відрадної зміни напрямку діяльности наших провінціональних жіночих організацій. До недавна вони мали характер переважно гуманітарний і товарисько-забавовий, то тепер вони ведуть працю головно в напрямі просвітнім економічнім. Як гарні зразки цього роду праці заміткти на першому місці видавання жіночим кружком в Коломиї популярної газети для жіноцтва п. з. „Жіноча Доля" і уладження в минулому місяці великого повітового віча товариством в Стрию.

Рівнобіжно з працею над організацією жіноцтва в краю йшли змагання Головного Виділу над збереженням і закріпленням за українським жіноцтвом його становища на міжнародній арені. Через свою секцію міжнародніх зв'язків „Союз Українок" стоїть постійно в зв'язку з двома міжнародніми жіночими організаціями, — а саме з Інтернац. Жіночою Радою і Інтернац. Союзом для громадянських прав жінки. Як великий успіх в цім напрямі останніх місяців слід підкреслити міжнар. конгрес у Вашингтоні в травні м. р., на якому уратовано загрожену участь Українок в Міжнародній Жіночій Раді.

Просвітна референтка Головного Виділу підтримувала зв'язок з виділом „Просвіти", розсилала до повітових товариств відповідні обіжники і квестіонарі в справі праці на селі в читальнях „Просвіти". Крім цього просвітна секція дбала за бібліотеку (м. ін. закуплено книжки зі спадщини Наталії Кобринської), перевіряла журнали і устроїла для львівського жіноцтва низку рефератів. Секція товариства уладжувала товариські сходини, дбала за домівку й інвентар товариства.

Після звіту касового і контрольної комісії розвинулася оживлена дискусія, яка торкалася головно справи преси, справи відготовлення інструкторок до ведення господарських і освітніх курсів по селах, дальше підведено справу курсів для провідниць дїточих садків по селах, справу бюра посередництва праці, потребу співпраці з „Трудом" над організацією курсів кроєння і шиття і т. п. На внесення п. Савицької збори порішили передати пресовий фонд „Союза Українок" „Жіночій Долі".

Після уділення даному виділові на внесення контрольної комісії абсолюторії, приступлено до вибору нового Головного виділу. Тому, що дотеперішня голова, п-ні Шепарович, відмовилася приняти вибір, — вибрано головою п. Марію Домбову. В склад виділу увійшли: пп. О. Шепарович, М. Рудницька, М. Мриціна, М. Стоятинська, І. Макухівна, Пелеґська, Коцтунякова і Западська.

Заступницями виділових вибрано: Шакову, Малітчакову і Майковську. В склад контрольної комісії увійшли: пп. Будзиновська, Стефанівська і Єзерська.

Мі-ру.

Всячина.

Визначні чужинці, що померли в 1925 р. Поняття „визначний" людей є змінне як людська слава. Прочитаємо нині некролог про славного чолов'іка, а мине кілька місяців і лишається тільки спомин прізвища. І це інколи важко пригадати. Свіжість спомину не залежить в тім великім людини. На лекше згадуємо близьких, тих, які нам зайві найкраще за життя. А за життя так мало з нас пише главних людей! Адже ж слава не починає здебільша зростати від моменту смерти? Та як стежити за зростом мер у чужих країнах, яких життя здебільша далеке? Нагадаймо тут прізвища визначних людей, яким часом ся присвячували довші та менші некрольоги, відповідно до краю. Є між ними тільки ж цені слави та пропадаючі. Инші, дарма, що не всім відомі, належать до величин, які що по зростають муть згодом. Кождий з читачів, нехай перевірить сі цьки з наведених імен йому більше або менше відомих. Перелічаємо їх у хронологічнім порядку їх смерти. Померли в 1925 р.: Проф. Жан Бенґоніс, французький учений. Генерал Куропаткін, герой японської війни. Китайський військоводець Сун-Ят-Сен. Шведський премієр, соціяліст Брантінг. Президент німецької республіки Фридр. Еберт. Бувш. головa російського тимчасового уряду князь Юрій Львов. Адмірал Алексеєнко. Міністр закордонних справ Англії лорд Керзон. Патріярх Тихон. Перський шах Магомед Алі. Борис Савінков. Англ. маршал Френч. Історик рос. літератури Михайло Кояловичський. Франц. письменник Ґер Люї. Французький актор м. К-мель Флям р он. Один з найбільших французьких акторів Люсієн Ґітрі. Америк. сенатор Ля Ролє, кандидат на президента Зел. Держав. Уїлям Б-ян, амер. діяч, голосний обвинитель у „Мадярівім процесі". Бувш. голова III-ї Думи Микола Хомяков. Визначний нім. математик Фелікс Клейн, бувш. ректор берлінського університету. Німецький різьбар Max Візе. Евґеній Пео, ген. довголітній секр. фінн. панелям штт. Латинський мін. закорд. справ Мелюнич. Бувш. прем'єр міністрів і головний делегат Франції до Ліги Націй Рене Вівіяні. Нім. композитор Лео Фаль. Англійський учений Франціс Дарвін. Французький дипломат та письменник Леон Буржуа. Чеський поет Франц Кралль. Комісар всіх внутрішніх справ у СРСР Фрунзе. Англійська королева-мати Олександра. Провідник испан. консерватистів Маура. Княжна Монако.

Нова пєса Метерлінка. Морис Метерлінк написав нову пєсу з життя російських емігрантів п. з. „Нещастя мине". Це перша наскільки реалістична пєса Метерлінка. Ось короткий її зміст: бувший провідник монархістів ген. Білінський утік після перевороту з Росії до фінського міста з дочкою Сонею. Одного дня находять його вбитим у власнім саді. Підозріння паде на на російських емігрантів, його партійних ворогів. В дійсности Білінського вбив член фінського національного революційного союзу Аксель. Аксель є любком його дочки Соні. Раніше в ньому кохалась її приятелька Таня, яка згодом лишилась тільки другом Акселя. Фінська жандармерія шукає раз за революціонерами і окружає дім генерала. Таня ховає Акселя в кімнаті Соні, переконує, що там нікого не будуть шукати. Жандармерія підходить, Аксель покидає кімнату генерала, зустрічається в саді з ген. Білінським і у власній обороні застрілює його. Аксель хоче сказати всю правду Соні, але Таня відводить його від цього намір. Таня має на нього великий політичний вплив. Тимчасом і в ній прокидається дане почування до Акселя. Тоді вона визнає Соні всю правду і загрожує, що вкличе на поміч імення вбійника. Перед слідчим суддею відгравається сцена, як Таня має пізнати вбійника. Арештований Аксель стає перед нею і вона заявляє, що не він стрілив до генерала. Та одночасно поліція найшла револьвер, яким виконали атентат. Він поражений себто мусів лежати під голим небом. Таня з жахом стверджує, що це той револьвер, який вона викрала зі столика Соні а згодом згубила. Соня зі свого боку приготовляється до стрічі з Акселем, узявши револьвер свого батька. Вона має намір покінчити самоубійством, але її випереджує Таня, застрілившись цим самим револьвером, кладькома викравши його своїй приятельці. Акселя суд звільняє, тому, що стрілив до генерала у власній обороні. Тут кінчиться драма. Аксель зможе одружитись з Сонею. Її любов до нього переможе почування жалю до нього як до вбійника її батька.

Ізадора Дункан і Есенін. Визначний російський поет Сергій Есенін, що недавно скінчив самогубством оженився минулого року з відомою „зорею" балету Ізадорою Дункан, яка приїхала на довший час до Москви, захопилася новим російським мистецтвом танцю та театру. Це подружжя було звичайним непорозумінням двох химерних людей. Есенін був трийцятькількалітнім мушиною, а Дункан могла бути його мамою. Негайно по шлюбі повпались між ними сварки, які дохопили не тільки до відома всіх сусідів та всього міста, але й до репортерів великих газет, ласих на такі сензації. При одній суперечці Есенін попав у таку лють, що знищив усю обстановку своєї жінки, в аристократичнім готелі Крійон. Може й не дало, що ні непорозуміння були такі часті, коли Есенін володів тільки російською мовою, саме тою, в якої Дункан не розуміла ні слова. У першій добі знайомости вони мусіли користуватись тільки жестами. А жести завжди енергійний поневолі ведуть до бійки. Есенін складав собі сам мову порозуміння з жінкою, страшенний „волянік" французько-англійських слів, в яких орієнтувались тільки самі Дункан. Есенінови лекше було мабуть розуміти артистку, яка все своє життя посвятила мистецтву висловлювати свої найглибші почування тільки рухами. „Таймс" подає з нагоди смерти Есенінa веселий зразок мови, якої він вживав. Коли одного разу на нього найшла меланхолія, він вислів до своєї жінки телеграму з двома словами „Me browning" (Мені бровінґ). Ніхто не міг втолкувати, що це значить. Деякі гадали, що Есенін домагається пістолєта якоїсь англійського поета Бровінґа. Тільки Дункан зрозуміла, що Есенін погрожує самогубством, не вперше і не в останнє. Есенін убив себе багато пізніше, розійшовшись з Дункан і згинув не від бровінґа, а повісився на рурі від печі, перерізавши собі жили. Це не було дуже поетичне. Поетична фантазія була тільки в тім, що він ще перед смертю написав прощального листа кровю з розрізаних жил.

Гумор за гроші. Львівські часописи які принесли інформації про деякі закулісові тайни світової виставки в Уемблі, мусіли зачаровувати чимало чужинців. У першій мірі це тайна про мільйонний дефіцит цього підприємства. Та грошевий недобір є нічим у порівнянні з иншим недобором, на який усі чужинці жалуються в Лондоні: браком веселости. Виявляється, що всі пересмішні оцінки, комікантства та пристрасний рух у відділі розривок в Уемблі — були грубо оплачувані. Англійці ніколи прилюдно не регочуться і не виявляють своїх радощів. Тому й в Уемблі не мало бути приємного настрою. Щоби цей настрій створити, управа виставки наняла сотки людей, які постійно мали „робити рух", веселе обличча і складати тисячні докази свого вдоволення. Бо англійська публіка, сама, цього ніколи не робить. Навіть тоді, коли справді є весела. Щасливий нарід, який вміє панувати над своєю радістю і який розуміє настільки вартість гумору, що платить за сам його прояв майнерх.

Переборщений страх перед титулами. В Австрії скасували шляхоцькі титули, а тим самим щез почеський а приємний додаток перед прізвищем „von". „Von" вільно додавати собі тільки тоді, коли власник кладе його в скобки, що означає тоді „бувший шляхтич". З огляду на те, що більшість колишніх шляхтичів не хоче бути тепер ними у скобках, „von" пропускають. Та страх перед цим „von" іде так далеко, що в пресі можна врядигоди запримітити пропущення його навіть там, де воно не є ознакою шляхоцтва, а означає просту походження місця. Недавно один часопис писав: Sonnengesang des Franz Assisi", гадаючи мабуть, що бідний італійський святий був також шляхтичем і вже цей титул утратив. З такою самою логікою треба би писати „Jungfrau Orlean".

Соломоновий присуд. У Римі помер 80-літній граф Беннічелі, відомий чудак, якого знала вся вулиця. На протязі довгих літ він виїздив щодня своєю каретою запряженою в шість коней і за ним бігали радісно вуличні хлопці та викрикували в злобі міські візники. З нагоди його смерти оповідають італійські часописи таку історію: Одного разу Беннічелі попав у суперечку з одним візником і вдарив його в лице. Цей подав його в суд і судця присудив графа на 50 лір'н кари. Граф добув новісінький 100-ліровий банкнот і почав мовчки на стіл. Та ніхто не міг зміняти грошей. Це були ще часи, коли 100 лірів не ходили так легко по світі. Тоді граф каже „Фа ніенте" (нічого не шкодить) і дав візникові тут-же другий банкнот, кажучи „у такий спосіб мій рахунок вирівнаний".

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Мітковича.

Рава руська. Сала „Сокола".
12.I. „Маруся Богуславка".
13.I. „Лісова пісня".
14.I. „Ніч під Івана Купала".
15.I. „Чорна пантера і білий медвідь".
13—?

IV. Звичайні Загальні Збори Українського кр. Тов-а опіки над інвалідами відбудуться дня 18. І. 1926 в бібліот. сали Тов-а „Просвіта" у Львові, Ринок 10, II. пов. Початок год 3. попол. 1074 1-1

Адміністрація Українського Національного Театру під дир. Н. Бойко, з днем 20. XII. 1925 р., подає до відома новий склад труп. під режіерую відомого режісера українських театрів Миколи Комаровського а саме: пані Абрамчукова, Бойко, Істоміна, Комаровська, Карпінська, Лядова, Михайлівна, Матійчукова, Пилка і Янчишкова, Панове: Абрамчук, Волощук, Грушвальд, Іванчук-Прокопівіт, Комаровський, Корнілевський, Кордашенко, Куліш, Кавеш, Кавецій, Лядов Михайлів, Плевінський, Саюсаренко, Якушко і др. — З приїздом п. Комаровського театр набуде новий репертуар, а також власні спеціяльні декорації та костюми історичні, народні, козацькі, польські, циганські, шляхетські, турецькі і др. — *Адмін. театрів І. Саюсаренка.* 1065 2-2

Дрібні оголошення.

СІЄЦЕВА від Святин приступає до будови деревяної церкви. П. Т. інженіри і підприємці зволять свої оферти зголосити до Уряду громадського. 1054 2-2

МІД натоку, власної пасіки чистий, правдивий без домішки під гарантією в 5 кіл., блятанках оплачено по ріці 16·25 зол. висилає Евген Білинський, Збараж. 1098 6-8

САНОЧКИ для дітей і дорослих по конкуренційних цінах, також речі, маглі, ваги, знаряддя, пильники, паси, гурти, постоловки, папа. И ШУМАН, Львів, вул. Красінських 18 а. 879 12—15

ПОТРІБНА на село інтелігентна женщина середніх літ, здорова, енергічна, котра добре розумілась би на кухні, до догляду дому і ведення домашнього господарства у старого, самітного священика. Зголошення з условіями до уряду парохіяльного в Михалевичах п. Дрогобич. 1069 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг ушей, носа, горла і гортанки **Д-р Зоммершайн Бернард** Львів, Академічна 14. тел. 285, оріндає четвер. 1073 від 11—1 і від 3—5 1—3

Спеціяліст сіфіло-вінер. недуг вул. Трибунальська 4. **Д-р ЛЕЗЕНҐЕР** біля Ринку (Тол. 48—11) орд. від 8—9 і 12—5. 1052 2-5

Дентистичне заведення
д-ра Шимона Раппапорта і Якова Нассе
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/IV.
Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка. 1020 5—5

НА ПРОПУКЛИНУ
Заведення М. Фрайліха

спеціяліста і винахідника патентованих бандажів на руптуру для мущин, жінок і дітей, при помочі яких сотки людей, навіть в найбільше застарілих случаях вирятовано, приймає щоденно від 9-ої рано до 6-ої вечір

у Львові, Городецька 33.

Фірма та існує більше як 60 літ зискала собі похвалу і признання не лише в краю, але і закордоном. Доказом чого золоті медалі, почесний докторат, дипльоми як також листи з подяками від високо визначних осіб, священиків і офіцерів та здобула собі „заслужено перше місце в світі в тім заводі. 1063 2—2

МАТЕРІЯЛИ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНІ

як також жарівки, по фабричних цінах доставляє фірма

Б. ПАНЦЕР, Львів, Коперника 17.

1067 2—2

Загальні Збори
Українського спортового Тов-а „Україна"

будуть дня 17. січня 1926 у Львові в домівці при вул. Супінського 23.

Порядок:

1. Відчитання протоколу. 2. Звіт виділу. 3. Звіт контр. комісії. 4. Вибір нового виділу. 5. Внесення й запити. — Львів дня 3. січня 1926 р. 1072 1—1

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 8. (10.683). Львів, середа 13. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

Hiuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик
Чернихів

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 130 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Школа на Україні.

Загальний стан.—Незабезпечення учительства.—Недостача підручників.—Видавництво підручників у 1926 р.—Сумні перспективи.

Про шкільництво на радянській Україні довідуємося переважно з урядових звітів або промов, які все забиті цифрами. Цифри ці звичайно роблять на нас добре враження. Але річ в тому, що в таких цифрових звітах рідко коли подибуємо натяки на те, що криється за цифрами. Та всеж час від часу відкривається навіть на сторінках радянської преси рубець заслони, крізь який бачимо фактичний стан шкільництва. І мусимо ствердити, що він невідрадний.

Правда, що число шкіл росте, що школа українізується, але правда і те, що ні школи не мають ні належного вивінування, ні підручників і далеко не всі мають відповідні приміщення. Заступник народнього комісаря Я. Ряппо характеризує теперішню українську школу ось якими словами: „Наша радянська школа покищо найбідніша в цілому світі". („Вісти" з 1. січня 1926 р.) Такі слова, висказані устами одного з найвідповідальніших робітників освіти, мусять мати дуже поважні підстави. Радянська влада намагається вводити в школу нові методи навчання, намагається зробити школу важним засобом радянського будівництва. Та ні одно, ні друге не вдається тому, бо рівень її надто вже низький. „Про нові методи навчання—каже Ряппо—ще важко було навіть говорити, а не то їх переводити в життя (в останньому році!). Бо шкільна обстановка бідна, алиденна, часто-густо нетоплене мешкання і чотири голих стіни. Про якісь знаряддя виробництва, кабінети, лабораторії, бібліотеки не може бути й мови. Добре, якщо є таблиця, крейда і ганчірка". З того виходить, що школа, особливо початкова, находиться в лихому стані.

Не краще стоїть справа з самим учительством. Останніми часами радянська влада звернула велику увагу на вивінування чи краще матеріяльне забезпечення вчителя. Вона встановила сталі норми плати, але заспокоїти його життєвих потреб все одно не змогла. Дарма, що з року на рік ростуть вимоги держави і партії до сільського вчителя. Та він їм відповісти не може. Поліпшення матеріяльного вивінування учительства відбулося на рахунок самої школи. Для прикладу наведемо деякі цифри: в минулому шкільному році місцеві буджети давали 79·4 відсотків усього утримання учителів, на Катеринославщині виносило це 87·1 відс., в Отещині 85 відс., а на самі школи тіж буджети давали заледви 2·9 відс. призначених сум (в Катеринославщині і Київщині заледви 0·5 відс., Отещині 0·8 відс.). Намагання поправити долю вчительства відбилося на долі самої школи. Вийшло таке, що вчитель далеко незабезпечений, а школа зовсім таки запущена.

Найгірше стоїть справа з підручниками, не кажучи вже про інші засоби навчання. Пом'янемо те, що радвлада викидає з ужитку всі старі підручники та вводить на їх місце нові, згідні з духом влади та нової програми і новик методів навчання. Булоб добре, якщо вона доставидаб тих нових підручників. На жаль, так воно не є. Старих уживати не можна, а нових доставити не в силі. І туганов виходить куріоз. Є школа, є діти, є вчителі, та нема в чого вчити. Всю школу забезпечує підручниками Державне Видавництво. Воно не може виконати свого завдання в наслідок недостачі гроша. Для прикладу візьмемо минулий рік.

Державне Видавництво зобовязалося забезпечити школу підтримками на 80 відсотків*). Та вже зимою вияснилося, що воно в цілости завдання не виконає. Видавничий плян скоротила державна комісія на 40 відс. Не зважаючи на те Держвидав, не виповнив і того до половини майже скороченого плану. В результаті вийшлося, що зі скороченого плану видав він для народніх шкіл заледви 85 відсот., для профшкіл 55 відс., а для політиків 85 відс. Найкраще вийшли школи політичної освіти, бо їх найменше. Всього випустив Держвидав 123 книжки (підручники), 1222 друков. аркушів — а це дало 2,790.000 примірників. В друку остало ще 74 книжки, 632 аркуші, а 2,053.000 підручників. При цьому слід завважити, що не всі підручники друкувалися українською мовою. Для народніх шкіл все йшло в українській мові, для професійних шкіл відсоток українських книжок становив заледви 15, для політшкіл усе друкувалося по російськи, не зважаючи на те, що російські підручники для політшкіл можна дістати в РСФРР. Таке поставлення видавничої справи з шкільними підручниками не може задовольнити нікого ні вчителя, ні школи ні влади.

У цьому році поставили справу видавництва шкільних підручників дещо инакше. Видавничий плян на цілий рік розробила Державна науково-методольогічна комісія. Вона вказала Державному Видавництву, які підручники треба друкувати в першу чергу, та зайнялася достановою відповідних манускриптів. Отже видно, що плян передбачує випуск тих книжок і заспокоєння ними школи щойно в 1926/27 шк. році. На основі плану має появитися 480 аркушів друку підручників науково-методольогічного характеру (плани, програми, порадники), 2600 аркушів для народніх шкіл (соціяльного виховання) для всіх семи літ навчання, 2950 аркушів для професійних шкіл (сільсько-господарських 571 арк., технічних 1081 арк., медичних 259 аркуш., соціяльно-економічних 217 арк., педагогічних 397 арк.), 3.879 арк. для політосвіти. Видання підручників для шкіл національних меншостей мають виносити 2037 аркушів. З того: жидівською мовою — 756 арк., німецькою — 467 арк., польською — — 557 арк., болгарською — 201 арк., чеського 51 аркуш. Для високих шкіл має друкуватися 390 арк., з того на наукові записки 186 арк. і на періодичні видання 201 арк.

Проведення усього наміченого плану в життя вимагає 4,100.000 карбов., а Державне Видавництво має на ту ціль заледви 2,400.000 карбов. З того висновок, що з наміченого плану можна виконати заледви половину. Отже навіть у 1926—27 шк. році українська школа не матиме відповідного числа підручників. Не можна сказати, щоби не було на тому полі праці — праця є, але її замало, вона суне ться черепашиним ходом і нікого не задовольняє. Тимчасом життя має чимраз то більші вимоги та потреби. Їх радвлада задовольнити ніяк не може. Слова Ряппа про те, що „наша радянська школа покищо найбідніша в цілому світі" розкривають все і навівають сумні думки. — Чи направду вона тільки „покищо" найбіднійша і чи є запорука на те, що скоро вона буде бодай можливо вивінована, важко судити навіть на основі цифр, запозичених у самого Ряппа. На всякий випадок вона ще довгі літа буде найбіднішою. Сумно і прикро!

В. М.

*) Усі цифри беремо зі статті Я. Ряппо п. н. „Про видання підручників" („Вісти" з 1. січня 1926).

Так рече Кеммерер...

„Ясні" причини неясного положення.

Просидівши два тижні у Варшаві, американський економіст проф. Едвин Кеммерер мав нагоду познайомитись з економічним станом Польщі. Перед своїм відїздом до Америки зібрав представників преси, щоби поділитись з ними своїми вражіннями. Як досвідчена людина, він застерігся на вступі, що його короткий побут не може бути підставою до міродатних висновків. Та одночасно він ствердив декілька явищ, які мабуть може чужинець завважити і в короткім часі, навіть не приїжджаючи до Польщі. Проф. Кеммерер говорив як з нот:

Економічно-фінансові проблеми Польщі не ріжняться багато від післявоєнних проблем в инших державах. Дотеперішній поступ Польщі дозволяє на оптиміза на майбутнє. Підставою: природні багацтва і патріотизм населення. Нема тут небезпеки революційного руку. Льокарно зміцнило міжнародне становище Польщі. Зважаючи те все важко зрозуміти, чому нинішня кріза є така гостра і довга. Її причини є психольогічні: — населення не має довіря до курсу валюти. В рр. 1923—4 польський нарід перерахувався щодо своїх сил. Фінансова паніка спричинила упадок валюти, промислу та праці.

Жнива були добрі; торговельний білянс додатній; курс золотого поправився; гуртові ціни не дуже пішли вгору; зменшились буджетові видатки, ввіз і емісія банкнотів, а проте чогось бракує. Польський банк має надто високі домагання щодо покриття довгів. Його статут треба змінити. У виїмкових моментах він повинен мати більше свободи діяльности, але й більшу забезпеку. Його резерви є зле вживані; вони лежать, замість піти в рух. Банкнотів є надто багато в обігу, їх треба зменшити. Також витрати треба обмежити. Одно слово: фінанси Польщі поправляться, коли ці помилки направить уряд, який виконає означену програму. Тоді він зєднає собі довіря, поправить державний кредит і зможе одержати від держав та приватних осіб нові позички.

Американський фінансіст промовив розумно і наче Пітія. Весь секрет поправи економічного становища держави в тім, щоби уряд мав добрий фінансовий плян, умів його здійснити і зєднав собі довіря населення. Те, чого Кеммерер не міг зрозуміти, має в собі дуже просту причину: — настроїв населення не можна пізнати з варшавських кабінетів, розмовляючи з польськими політиками. Вони самі, ці політики, не хотять вірити, що цих настроїв не знають. Бачуть, так само як чужинець, наслідки і повторяють за ним пітійську фразу: що фінансова скрута є дуже складним явищем... Тільки всього.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист у добі денаціоналізації!

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 10/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzeka na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 4 (10.679) z dnia 5. stycznia 1926. r. pod tytułem: „Ukraińska Nomadolja" a) między słowami: do syty a słowam.: Ci zmahannia, b) między słowami: zahrava switanku a słowami: Dni zrywiacadni zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. nadto występku z § 24 ust. pras. 1862 Nr. 6/65 Dzhp. uznał dokonaną dnia 4/1 1926. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 7. stycznia 1926. r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 12/26 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie. orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 6 (10.681) z dnia 6. stycznia 1926 r. pod tytułem: 1) „U. N. D. O. i jego zawdania" w ustępach między słowami: a) na wo — derżawnoi rezolucji... a majemo takoż taktycznu rezoluciji, b) między słowami: najhoristriszymy zasobamy... a: u taki momenty, 2) „Za odyn rik" w ustępach między słowami a) za odyn rik a: rik 1925, b) win pokazaw a: kolyż wziaty, c) tomu i nad neju ne spid spyjaty sia a: na kulturnim froncu, d) polsko ukraińskym zbyżenniam... a na nasem wsenimszaloma, e) zasoby oborony... do końca artykułu, 3) „Buduj.no triwati pamiatnyky" w ustępach między słowami a) pamiatkowu taktycznu... a koły ichaty, b) ne treba okazaty... a taky narody, c) pysmennykiw dijacziw... a kilka nezumanych, d) upośledkowaniam mowy... a raz u rik, e) pamiatkowy tablyceiu... a w kinci scesa nado zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną w dniu 6. stycznia 1926 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. i. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwow. dnia 7 stycznia 1926. r.

Hawel

Поїздка до СРСР.

Посли польського сойму випереджують Скшиньского. — Обезцінювання поїздки. — Денунціяція „Кур. Пор." — Нагода до специфічної „льояльности".

Віддавна підготовлювану поїздку послів польського сойму до СРСР. здійснено дня 8. ц. м. Того дня виїхали посли Бриль (з „Хлопського Звйонзку"), Гельман (сецесіоніст з „Визволення"). Восвудзкий і Фіґерквич (з Нез. Хлопської Партії), Дзіндух (селян. з клюбу кс. Окоця), Єремічі і Майотла (з Білорусського Клюбу), Антін Васильчук (Українець — дикий) і німецький посол Розумек. Поїздку супроводжає варшавський кореспондент радянських газет Браттін.

Після поїздки пос. Приступи (комуніста) і пос. Баліна (з Нез. Хл. Партія) літом минулого року — ця друга поїздка має вже поважніше й далекосягліше значіння. Бо коли перед пів роком відвідували СРСР. ярі прихильники радянського будівництва, то тепер між послами-екскурсантами стрічаємо людей, які у великій відділі стоять від радянської платформи.

Посольська екскурсія подається ча Мінськ до Москви, а опісля відвідає Харків, Київ, Одесу й Миколаїв, та через Шепетівку верне коло 20. ц. м. до Польщі.

Перед виїздом екзкурсанти склали візиту маршалкові Ратаєві, а опісля подались до прем. Скшиньского. Але преміер не приняв їх, гніваючись на них мабуть за те, що вони випереджують його власну, вже давно заповіджену поїздку до Москви.

Орган Пілсудского „Курєр Пор." кидає громи на послів-екскурсантів, **стараючись обезцінити їх поїздку:**

„Рад. посол п. Войков вчора здійснив свій проект спровадження до Москви компанії соймових послів. Склад компанії зовсім не відповів мрям більшовицького журнальота. Гості, яких спроваджує в обіймах Домбаля і Круликовского, складаються з білоруських послів Майотли і Єремича, з німецького посла Розумека і українського посла Ант. Васильчука — отже головно з послів меншостей, явно або скрито ворожих польській державности. До тієї групи „красевих чужоземців" долучився отсі соймові фігури формально польської національности: Восвудзкий і Фіґерквич, що репрезентують комуністичне завдіяцтво (warcholstwo), хлоп оконець Дзіндух, що репрезентує грубу темноту польського хлопського аналфабетизму, і вкінці пос. Гельман, що недавно виступив з клюбу „Визволення", в який вже давно зраджує скильности, що збуджують уясноване недовіря з польської державної точки погляду. В останній хвилі посла Войкова для спеціальної прикраси того збору, яко туза компанії здобув посла... Бриля.

Не є це компанія, яка своїм складом спідчила би про щонебудь инше, як лише про те, що маніфестація братання з більшовизмом є тісно обмежена або національно, або інтелектуально й культурово до круга со'мових послів, що не входять в лічбу разубу яко виразів політики польської держави, чи настроїв польського громадянства".

Таку епістолу написав „Кур. Пор." послам-екскурсантам на дорогу. Та ледве чи своїми інсинуаціями він переконав когонебудь. Таке обезцінювання послів зовсім не зменшує їх вартости, особливо послів „меншостевих", а головно білоруських й українських. Таж в СРСР. живе головна маса українського й білоруського народу. Обовязком тих послів є скористати з нагоди, щоби приглянутися життю-буттю тієї багато-мільйонової маси. І тому треба жаліти, що з українських послів виїхав тільки один-одинокий „дикий" пос. Ант. Васильчук. Що торкається польських послів з ріжних угрупувань, то важко додуматися, щоби напр. Бриль, Гельман чи Восвудзкий були культурними й інтелектуальними покидьками, а напр. Вітос чи инший Мантерис інтелектуальними світочами. Та це внутрішньо польська справа.

„Кур. Пор." не обмежується цією досадною характеристикою; він іде ще далі і... денунціює пос. Гельмана за те, що він переговорював з Войковим в справі звороту його виборцям на Виленщині ощадничих вкладок з б. російського Державного Банку і в справі замовлень на роботи. А саме виборці пос. Гельмана перед війною заложили в рос. Держ. Банку на вкладки свої гірко зароблені ощадности у висоті 20 міл. карб. Тепер вони в нужді. Пос. Гельман домагається звороту тих ощадностей тимчасом хоч у висоті 5 міл. карб. Виборці пос. Гельмана складаються між иншими з шевців, які перед війною, обєднані в спілку, заробляли тим, що доставляли чоботи російській армії. Сьогодня вони без праці і заробітку, бо польська армія не дає їм замовлень. Пос. Гельман робить заходи, щоби здобути для них в СРСР. замовлення на сім тисяч пар чобіт. Ці заходи пос. Гельмана називає „Кур. Пор." — як звичайно — „антидержавною діяльністю". Франція й Японія стараються за зворот боргів і здобуття замовлень — і там це називається державною мудрістю, а в Польщі „протидержавною діяльністю" і „зрадою". Люде повинні жити в нужді і гинути з голоду, щоби тільки не „стрефнитися" чисто діловими взаєминами з установами СРСР.

Варто ще згадати, що жидівська преса підкреслює яко спеціяльний прояв жидівської льояльности факт відсутности жидівських послів в поїздці до СРСР.

В братерських обіймах.

Положення Польщі і рожеві перспективи Гегечкорі. — Хто може зрозуміти трагедію Грузії. — Національне питання в соціялістичній теорії й пепесівська практика.

На пепесівському конґресі в характері „заграничних гостей" виступали між иншими грузинський соціяліст Гегечкорі і російський есдек Дан. Оба вони по користувалися нагодою, щоби висповідатися перед польськими „товаришами" та дати кілька порад калікуючій Польщі.

Гегечкорі в своїй привітальній промові малював важке положення своєї батьківщини, бажаючи його засувати польському пролєтаріятові.

„Він краще, як хтонебудь инший — твердив Гегечкорі — може нас зрозуміти. Глибокі рани національного утиску ще зовсім не загоїлися в нього і йому дещо, ніж комусебудь иншому пережити нечувані терпіння грузинського народу і його робітничої кляси".

Що торкається тзв. польської кризи, то Гегечкорі бажав би потішити „польський пролєтаріят". Отже: Польща має багато приятелів, але ще більше ворогів. Одні й другі годяться в тому, що

„положення Польщі є дуже нестійке, що вона переживає глибоку фінансову й економічну кризу, що її будучність загрожена поважними наслідками і т. п."

Але... але Польща є лише частиною світового організму. На неї впливають загальні причини, які викликують однакові для всіх наслідки. Нема такої країни, яка у висліді світового катаклізму не переходилаб глибоких потрясень натури політичної, фінансової, господарської, яка почувалаб себе щасливою. Деякі англійські патріоти кажуть, що прийшов кінець могутности Вел. Британії. Ще недавно Німеччина була обєктом понурих пророцтв. А нинішня Франція тоне в конвульсіях, не говорячи вже про Росію. Навіть Зєдинені Держави є недужі з надміру... золота. Серед тієї загальної кризи Польща поправляється. Її міжнародній престіж зростає. Крім того Польща є багата. Тільки їзза загального стану світового ринку не можна було в Польщі відповідно визискати природних багацтв і пустити в рух промисл. Польська робітнича кляса повинна виминати катастроф, бо

„Революція є не хірургічна операція яку дуже небезпечно практикувати в кожному часі і серед всіх умов. Сумний приклад Росії є наглядний для всіх".

Цікаво, що син маленької Грузії

Декабристи.

З приводу столітніх роковин революти декабристів.

„Революційна" й „контрреволюційна" комуністична й демократична, пануюча й споживаюча гіркий хліб еміґрації Росія, святкувала недавно столітні роковини першого свідомого революційного виступу проти царату, відомого під назвою революти декабристів. Свято столітніх роковин скупчилось біля події з 14. грудня 1825 р. на Сенатському Майдані в Петербурзі (теперішньому Ленінграді), хоч в тому дні тільки наглядно започатковалася трагедія революціонерів; дальші її етапи — це події на Україні в днях від 25. грудня 1825 до 3. січня 1826 та кривава екзекуція пятьох передових декабристів в дні 13. липня 1826 в Петро-Павловській фортеці в Петербурзі.

Більшовики використали роковини декабристської революти, щоби в широкій пропаганді зміцнити революційні настрої в російській масі; російська еміґраційна демократія покористувалася цією нагодою, щоби звязати себе з першим революційно-реформістичним рухом та пригадати себе ширшій громаді.

З тією метою в Парижі перенесено свято роковин в мури Сорбони, а бесідники, які там виступали (відомий французький історик Оляр, Мілюков, Алданов, Мельгунов і Маєотін), не лише співали гимни в честь „дворянської революції", але й підкреслювали, що процес, започаткований декабристами, ще не скінчився.

„Память про історичні революції — говорив Мілюков — не є лише історичним спогадом. Ідеї декабристів і тепер сповнені життя. „Ви не вмерли даремне!" — співав на славу декабристів анонімний автор. Та крім „ідей" декабристи в заповіті лишили нам дорогоцінне почування, що гори двигає: почування любови до батьківщини і готовість до жертв. Той вогонь, запалений в руських серцях іще не погас".

І. На Сенатському Майдані.

Грудневий рух 1825 року попередила десятьлітня конспіративна діяльність тайних товариств, які мали на меті перестроїти Росію під оглядом політичним і соціяльним. Та той рух з ріжних причин не був відповідно приготований, а кульмінаційна його точка — виступ на Сенатському Майдані в Петербурзі мав випадковий характер. Тим випадком була смерть імператора Олександра І.

Дня 19. листопада 1825 ненадійно помер в Таганрозі Олександер І. Вістка про його смерть надійшла до столиці 27. листопада. Панівший імператор, вел. кн. Миколай негайно зложив присягу вірности своєму старшому братові вел. кн. Константинові, що тоді перебував у Варшаві. Одначе складаючи присягу, Миколай знав, що Константин іще в 1822 за намовою імператора зрікся престола. Олександер не вважав Константина відповідним на становище керманича великої імперії. Очевидно, цей факт був тайний і відомий тільки невеличкому гуртові довірених достойників.

Склавши присягу, Миколай ждав прилюдного проголошення Константином своєї абдикації. Тимчасом Константин вагався. Вагання Константина спричинило вагання й серед військових та бюрократичних достойників. Константин тішився більшою симпатією у військову й адміністраційно-бюрократичних сферах; Миколай був нелюблений. Змагання відсунути від престола Константина могло викликати заворушення, що знову могло творити вихідну точку для активности революціонерів.

Та смерть Олександра застала заговірників непідготованими до ніякої ширшої акції. Розглянувшись в положенні, постановили вони не противитися загальній присязі в користь Константина і зайняти виждаюче становище супроти нового імператора. Коли ж розійшлися чутки про можливість абдикації Константина, то тоді заговірники постановили спротивитися складанню присяги Миколаєві — і ніби то обстоюючи права Константина — загорнути владу у свої руки, іменувати тимчасовий уряд і скликати законодатні збори, які виготовилиб конституцію і реформи для Росії. Заговірники були переконані, що тим способом змусять до уступок нового імператора, а радикальніші з них навіть готові були покінчити з царською сімєю, щоби тим лекше угрунтувати новий лад в Росії.

Вагання Константина ослабило його позицію супроти Миколая. Те вагання відбилося й на настроях петербурських чинників.

Заговірники постійно відбували довгі наради і вели завзяті дискусії. Вкінці постановлено на випадок абдикації Константина не присягати Миколаєві, тільки зібрати гвардійські полки на Сенаторському Майдані. Коли б зібрані війська не заявилися за Миколаєм, то він не матиме впливу й не буде небезпечний. На випадок успіху буде проголошений маніфест до народу і скликана Дума для означення форми державного ладу в Росії. Одночасно вибрано диктатором кн. Трубецького, який мав право в рішаючій хвилі діяти самостійно. Та цей вибір, як опісля виявилося, був наскрізь хибний.

Дня 12. грудня на нараді заговірників, кн. Оболенський запитав делєгатів полків, скільки вояків кожний з них приведе на Сенаторський Майдан. Відповідь не була потішаюча. Ніхто не міг ручити хоч би за одного вояка.

При тому припадок іще більше скомплікував плани заговірників. Один з приятелів Оболенського офіцер Ростовцев (який сам не належав до заговору, але який знав плани заговірників), заявив, що вважає своїм обовязком остерегти Миколая перед приняттям корони. Ніякі намови нічого не помогли. Ростовцев спершу листом, а опісля устно повідомив Миколая про назріваючі події, хоч не зрадив імен заговірників. Другого дня (13. грудня) Ростовцев повідомив заговірників про свій вчинок і радив їм залишити якунебудь акцію, бо Миколай буде приготований на зустрічини всяких можливостей. Заговірники, які й так не дуже вірили в успіх свого підприємства, не клали ваги на доразові успіки заговору, тільки в пориві ідеалізму мали те глибоке переєвідчення, що мусять жертвувати себе „для історії". Тому постановили далі діяти, не оглядаючись на вчинок і перестороги Ростовцева.

Рівнобіжно із заговірниками діяв і Миколай. Вечером 13. грудня покликав до себе полковників гвардії й обіцянками приєднав їх на свій бік — так, що рано 14. грудня 1825 вони почали відбирати присягу від війська вже на вірність Миколаєві.

(Продовження буде.)

так дуже журиться долею „великої" Польщі. А ще цікавіше, що він в „польському пролетаріяті" найшов те материнське лоно, на якому може виплакатися. Шкода, що він не кинув гам'ливої Варшави і не поїхав на „креси", а був би наглядно переконався, як „польський пролетаріят" відчуває національний утиск і як він розуміє терпіння неволених народів.

Мужніще, зріліще і без того — так сказатиб — сервілізну у відношенні до пепесівців виступив російський есдек Дан. Він вказав на зворот, який відбувається в соціялізмі. На протязі чотиролітньої війни европейський капіталізм вичерпав свої сили та виявив своє духове й моральне банкрутство, чим підкопав основи свого панування. Працюючі маси не лише европейського контитенту, але й Далекого Сходу та кольоній бажають самі розпоряджати своєю долею. Одначе наслідки давного гніту, безправства і темноти є ослаблюючими силами в поході тих мас. Також господарська руїна та соціяльні й національні антагонізми є перепоною в тріюмфі тих мас. Пошуканка за новими шляхами є змістом того процесу, який називають кризою соціялізму. Цей процес є дуже важкий, особливо в нових державах.

В національній квестії Дан висловився ось так:

„Ми все боронили, боронимо й будемо боронити права всіх народів на самовизначення, не лише права Польщі, але й усіх інших держав, що відділилися від б. російської імперії, — до незалежного існування. Як інтернаціоналісти думаємо, що обовязком всіх соціялістичних партій є боротися перш усього у себе дома зі своєю буржуазією і своїм урядом — в обороні права кожної національности до самоозначення, боротися проти отруту націоналізму і національного шовінізму, яким пануючі класи затроюють свідомість пролетаріяту. Зізд Інтернаціоналу в Марселі ще раз нагадує нам те".

Сумніваємося, чи пепесівці схочуть скористати з цих наук Дана, тимбільше в хвилі, коли вони разом з польською реакцією засіли за одним столом в сальонах польських міністерств. А як вони вміють боротися зі „своєю буржуазією і своїм урядом", ми вже мали нагоду пізнати від тієї переломової хвилі в р. 1918, коли вони заключили союз з буржуазією на поневолення українського народу. І треба їм признати, що той союз не тільки не розірвався, але ще скріпився в останньому часі.

Рубець заслони.

Спомини Конрада фон Гецендорфа.

Чим більше являється споминів і документів про останню велику війну, тим ясніше бачимо, що в тім першорядним історичнім катаклізмі були ми тільки обектом. В першу чергу територією, на котрій велися бої, а дальше масою, котра мала давати жовнїра, підводи, харчі і мала дозволяти робити з собою все, що було потрібне до переведення великих пляпів. Конституція, парлямент, воля народів, все це був фантом, забавка для старих дітей, на ділі — кілька одиниць рішало про долю й недолю мілюнів.

Це було і в державних народів а що казати про недержавні, про нас? Нам остається історична лекція, за котру ми заплатили дорогою ціною. „Історія учителька життя", і треба сказати учителька дуже сувора і незвичайно дорога.

А всеж таки вчитися треба. Треба читати спомини і студії людей, котрі за час тієї війни грали передову ролю. До них безумовно належать спомини покійного Конрада фон Гецендорфа. (Aus meiner Dienstzeit. 1906—1918, Wien-München-Leipzig. Nikola-Verlag).

Гецендорф був головно-командуючим австро-угорської воєнної сили, архикнязь Фридрих тільки формально відповідав за її успіхи і невдачі. До того польний маршал, Конрад фон Гецендорф, це безперечно найвизначніший австро-угорський полководець з часів великої війни. І вже те одно надає його споминам окремої ваги. Та є ще й инші причини. Крізь цілий цей великий твір (Дотепер 5 грубих томів) сірою ниткою снується смуток і жаль талановитої, образованої, енергійної людини, котру висунено на чільне становище, зроблено відповідальною за долю держави, династії, народів, а разом із тим спутано по руках і ногах усякими спеціяльно австрійськими „респектами" супроти корони і инших „сильних міра сього", обмотано сіткою інтриг, амбіцій, віденської каверзи, одним словом — збогачено галерію австрійських полководців ще однією трагічною постатю, лицярем сумного обличчя. З тим сумним обличчем відійшов Гецендорф туди, куди вже не доходить дух віденського Бургу, Шенбруну, Бальпляцу й инших менше, або більше сумних місць. Трагедію покійного Гецендорфа збільшає ще смерть його улюбленого сина Герберта, котрий полег під Равою Руською зараз з початком війни. „Und damit ist das Licht meines Lebens erloschen" пише Конрад до генерал адютанта цісаря Франц Иосифа, Больфраса, 17 жовтня 1914 р. Вже 17. жовтня 1914 року австрійський шеф генерального штабу годиться на те, що він тільки однодневка, котру забудуть, як забувають люде число передучорашньої газети. Сумніваюся, чи такий прибитий настрій Кондрада був доброю ворожбою для Австрії, котрої армія стояла під його проводом, але для споминів він безперечно дуже характеристичний, робить їх ближчими читачеві, який на війну здебільшого теж дивиться крізь призму болю і жалю.

Гецендорфову книжку „Aus meiner Dienstzeit" читається не без літературного інтересу. Бачимо в ній не тільки вожда, але й чоловіка, людину, котра страдає і то здебільшого не за свої, а за чужі гріхи.

Не знаю, як далеко Гецендорф допровадив свою історію останньої війни, бо так можна назвати ті його спомини.

Перші чотири томи присвячені передвоєнним часам, людям і подіям, від року 1906 починаючи, себто з тої пори, як Гецендорф став грати визначну ролю. Вони цікаві не лиш для істориків і стратегів, але й для політиків і політикуючого загалу. Багато там дечого, на що ми, звичайні смертельники, дивилися, а не бачили, бо не розуміли. Пятий том це вже війна. Його читається, як історичну повість писану рукою, котра привикла рисувати пляни битв і походів, а до того рукою старця, котрий спішився, бо за стінкою його крісла стояв останній його ворог — смерть. Спішився, бо хотів облегчити свою совість, хотів лишити добру память по собі, хотів дати свідоцтво правді. І це йому здебільшого вдається. Може тільки покищо. Поки історія не скаже свого останнього слова. А вона не спішиться.

Пятий том „Aus meiner Dienstzeit", це ніби передсмертна сповідь прибитого горем чоловіка.

З нього і ми бачимо свою трагедію і можемо дечого навчитися. В першу чергу, що eventus belli semper dubius est.

Гецендорф і Мольтке умовилися, що протягом шести тижнів від початку війни Німці перекинуть на східний фронт значну частину своєї армії. До того часу яких 14 дивізій німецького війська мало через Седльці увійти в Галичину. Гецендорф тримався, як міг. Не щадив що кращих своїх сил, видержував напір без порівнання сильнішої російської армії, посилаючи чимраз більше сил на полудне (генерал Пфлянцер-Баллін до Петьорека, останній земець хутко почав обертатися своїм фронтом, пильно дбав про те, щоб коштом Гецендорфа здобути собі в Відні як найбільшу свободу руху. Нагадуються часи колишнього Гофкріґсрату і ясним стає, чому Потьорек загубив дві свої армії.

Німці обіцяної підмоги вчас не прислали, тому, бо Мольтке на західнім фронті робив рахунок „ohne Wirt".

Числив, що протягом 40 днів Франція буде побита, а тимчасом прийшла битва над Марною і перечеркнула цей рахунок. Німці легковажили боєздатність не тільки Французів, але й Англичан, а в війні краще перецінювати, ніж недоцінювати ворога, а найкраще цінити його так, як він є.

І тих 14 дивізій, що мали прийти від Седльців, не приходили, бо для Німців важніша була східна Прусія, ніж якась там Галичина. „Тримайтеся!" І на галицьких боєвищах витратив Гецендорф що кращі свої частини, і що кращі офіцерські кадри, від майора в долину.

Колиж катастрофа над Марною показала, що війна на західнім фронті не може бути покінчена одним махом, тоді Гецендорф радив, щоб її зліквідувати на сході а опісля усі сили повернути на захід. Але на це не хотіли згодитися ні Мольтке, ні Фалькенгайн, хоч Гінденбург і Людендорф прихильно ставилися до пляпів австрійського польного маршала. Були вони тої самої гадки, що він, а саме, що війну з Росією треба і можна скоро покінчити, щоб мати одну руку свобідну. (Генерал Гольц хотів негайно післати на схід цілі мілюна армії). Але голос Мольткого мав тоді більшу силу від слова Гінденбурга, хоч для німецького народу імя Мольткого було тільки пригадкою 1870 року, а імя Гінденбурга набирало значіння національного героя. Між Мольтким і Фалькенгайном з одного боку, а Гінденбургом і Людендорфом з другого лежали, як глибокий рів, так звані „вплини". (Макензен був тільки полководцем). Так само між Гецендорфом і його планами стояли Тіси, Берктольди і всякі Потьоркн. Між ним і рішаючими чинниками у Відні зарисовувалися чимраз більш ріжниці, а до того поглублювався рів між союзними арміями, німецькою і австро-угорською. Наближалася катастрофа, котра скінчилася упадком династії Габсбурґів і Гогенцоллєрнів і перерисуванням карти Европи. Дальші перипетії тієї світової драми мали б бути дальшим предметом книжки Гецендорфа.

Не знаємо, чи скінчив її. Але й історія не скінчилася і книжка Конрада фон Гецендорфа не втратила своєї ваги.

Historia vitae magistra. **Б. Л.**

Земельна реформа в практиці.

Виказ маєтків, призначених до примусової парцеляції в 1926 р.

Рада міністрів видала постанову про усталення земельних нерухомостей, призначених до примусового викупу в 1926 р. На основі 11 арт. закону про виконання земельної реформи припадає рікрічно 200 тисяч гектарів землі під парцеляцію. На основі тогож артикулу земельний власник має право переводити приватну парцеляцію. Якщо річний контингент не був би розпарцельований добровільно, тоді міністер земельної реформи має усталити в межах парцеляційного пляну примусовий викуп тих маєтків. Примусовий викуп має бути оголошений в цьому році до 10. січня. Одначе зваживши, що закон про виконання земельної реформи не ввійшов у життя в 1925 р., призначено на цей рік шляхом компромісу для примусового викупу не 200 тисяч, а тільки 50 тисяч гектарів землі.

Згідно з оголошеним виказом маєтків, призначених для примусової парцеляції, на території львівського „Земського Уряду" підлягають цій останній ось які маєтки: в бучацькому повіті в маєтку Александра Гевоша в Стінці 37 гектарів; в маєтку Стінка (та сама) власности Вол. Ценьского 34 гектари. В чортківському повіті підпаде примусовій парцеляції 900 гектарів в маєтку гр. Ланкороньского. У львівському повіті 85 гектарів в маєтку Мйлятичі Мих. і Григ. Терлецьких. В підгаєцькому повіті 164 гект. з маєтку Гелевского; в перемишлянському повіті, 685 гект. з маєтку Альфреда Потоцкого, 150 гект. з маєтку Франціщки Потуліцкої; в равському повіті, 100 гектарів з маєтку кн. П. Сапіги; в скалатському повіті, 200 гект. з маєтку Олександра Федоровича; в снятинському повіті, 102 гект. з маєтку Якубовича; в Тернопільщині, 150 гект. з маєтку Марії Мітровскої; в товмацькому повіті, 300 гект. з маєтку Артура Потоцкого; в золочівському повіті, 200 гект. з маєтку, що належить до Ротенберга, Рапапорта і Пінесберга та 115 гект. з маєтку Француза і Густи Вайнфельд.

Решту маєтків визначено в инших „Урядах Земських". На території краківського уряду призначено під примусову парцеляцію 5000 гектарів. Замітне, що з цілої тієї суми 1000 гектарів припадає на маєток кн. Романа Сангушки Вежославіце-Гумніска, отжа на резиденцію бувшого премієра Вітоса.

По широкому світі.

Італійська партія популярів, що була до цього часу в опозиції до уряду, годиться вернутись до парляменту.

Партія Р. К. П. (Російська Комуністична Партія більшовиків) називається від останнього XIV. партійного зїзду „Всесоюзною Комуністичною Партією", або коротше В. К. П. (б).

Між Букарештом, Прагою і Білгородом ведеться енергійна виміна думок щодо становища супроти фальшованих банкнотів на Мадярщині.

Анґлійська та французька опінія, представлена найбільше впливовими органами преси, домагається розслідження співучасти мадярського уряду у фальшуванню банкнотів, щоби знати, чи союзні держави мають право до інтервенції.

Анґлія вислала до Китаю свого делегата льорда Віллінґтона, який має означити суму відшкодування за боксерське повстання. Ця сума (приблизно 400.000 фунтів штерл.) буде призначена Анґлією на цілі хосенні для Китаю.

Радянська Україна.

Українська мова в німецьких школах.

В Мелітополі відбулась конференція освітних робітників німецьких районів округи. Конференція рішила одноголосно ввести навчання української мови по німецьких школах. („Вісти").

Науково-дослідна катедра письменства.

Президія головнауки рішила зорганізувати в Харкові науково-дослідну катедру письменства. Мета катедри — вивчення теоретично-методольогічних питань літератури, опрацьовування матеріялів української літератури. Катедра матиме 4 секції: теорії і методольогії літератури та окремих секцій української, російської та всесвітньої літератури. До співробітництва при катедрі будуть запрошені аспіранти і наукові співробітники катедр історії української і західньо-европейської культури, що мають наукові праці і працюють в галузі літератури а також визначні марксівські сили Харкова. („Вісти").

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

За поворот Пілсудського до війська.

На засіданні політ. комітету ради міністрів дня 11. І. радили над інтерпеляцією пос. Морачевського в справі повороту Пілсудского до польської армії. Повороту домагався пос. Морачевський і ген. Желіговский. Комітет рішив, щоби премієр Скшиньский звернувся до марш. Ратая, аби прискорено праці сойму над проєктом закона про організацію найв. військ. властей. В сойм. кульоарах кружляє чутка, що на засіданні політ. комітету мін. військ. справ ген. Желіговский загрозив димісією, колиб Пілсудский не вернувся до чинної служби.

Лінде втік?

У Варшаві розійшлась чутка, що Лінде, бувший презес ПКО. потягнений до відповідальности за надужиття, втік, а дійсно влекшили йому втечу, шоби не скомпромітувалися визначні особи.

Домбский творить новий клюб.

В кульоарах польського сойму кажуть, що виключений з „Визволення" пос. Домбский утворить із послами, які ще виступлять із „Визволення" й з групою Брила новий клюб „Єдность Людова". Домбский сподіється, що до його клюбу вступлять і посли инших селянських партій. Новий клюб числитиме покищо 15 послів.

Арештування рад. аташе у Відні.

У Відні арештовано представника рев. воєнної ради Маняковського. Він був приділений до рад. посольства у Відні як військовий аташе. Обвинувачують його в шпіонажі в користь Польщі, продажі тайних документів агентам польської дефензиви і помочі польським шпіонам на Вкраїні.

Опозиція в справі кн. рум. Карла.

Румунський кн. Карло, що зрікся престола виїздить до Медіоляну. Опозиція під проводом проф. Йорги, який є в Парижі, приготовляється енергічно до оборони кн. Карла. Часописи пишуть, що резигнацію вимусили на князеві. Братіяну оголосив у Букарешті й околиці стан облоги.

НОВИНКИ.

— **Упрощеним „конституційним" способом.** Уже рік, як Станиславів є „великим", приєднавши до себе обі Книгинини і окрайці дооколичних сіл. Нові громадяне міста почали жалуватись, що теперішня міська рада не відповідає новим вимогам. Всі признали згідно, що треба „вибрати нову. Влада, добра опікунка населення, думала рік як не подбати на задоволення всіх і міркувала ось що: — вибирати батьків міста на підставі старої куріяльної системи — не личить, нових законів самоврядування сойм ще не дав. Отже найкраще буде, коли „політична влада" у порозумінні з „тимчасовим видільом самоврядування" призначить сама нових членів міської ради. І призначила. Замість 39 має їх Станиславів 46, з чого 25 Поляків, 15 Жидів (у цьому 4 асимілянтів) 5 Українців, (з них 1 соціяліст, мабуть з ППСР) і 1 Німець. Про виборчу махінацію розповідає з патріотичним зворушенням у вступній статті „Курер Станіславовскі" (з дня 10. січня), вважаючи найбільше справедливим у світі, що Українці мають тільки 5 своїх представників.

— **Зміни в поліції.** У найближчих днях у львівській поліції зайнять деяких урядовців на вищих та нижчих становищах. Кандидатом на „начальне" місце є один зі старостів галицьких міст повітових.

— **30-ліття смерти Мих. Драгоманова.** У Подебрадах улаштував Комітет обединених товариств: руханкового т-ва „Сич", споживчого т-ва „Україна", повічкового „Єдність", подебр. філії української сел. Спілки та української Акад. Громади дня 26. XII. 1925 в салі „Zalozna" Святочну Академію з слідуючою програмою: 1) Павло Богацький „Загальний образ громадсько-політичної, літературної та наукової роботи М. Драгоманова", 2) хор Української Акад. Громади: „Прометей", 3) Д-р Карло Кобеоський: „Вплив Драгоманова на українське відродження в Галичині. Прибрану салю украшувала гарний бюст роботи Марії Стовбенекової.

— **Що таке шовінізм?** Одержуємо таку новинку з Винник: 10-го ц. м. славав тут справоздання сов. посол Смуліковский. На віче прийшли всі верстви місцевого населення. Присутні інтерпелювали посла в різних громадських справах. Та коли Українці звернулися до нього з запитом про кольонізацію кресів, шкільництво та спову українського університету, соціялістичний посол мав на це готову відповідь: інтерпеляції є шовіністами, коли порушують такі справи. Віче закінчилось без революцій, за те окликами не дуже приємними на адресу посла. Прикро вражало те, що деякі наші земляки склали біди польського посла, а ще прикріше, що він ніс агітацію проти нас у салі „Просвіти", яку відступили йому з чемности на віче.

— **Тапановить спільника.** У Яна Зарецкого директора музею Яна Собіського у Львові, служила кілька місяців досвідчена злодійка, що виступала під різними прізвищами: Ковачівна, Суліба, Бітра, Ліщіовська, Каморовська. Своїх господарів обкрадала систематично, маючи спільників, якогось напеченого, що в останній момент шез з нею безсоромно і дві жінки: Дибякову, служанку, і Вільшанову, жінку залізничого емерита. Одна з тих спільничок, дякуючись, що би Ковачівна не втекла з накраденими дорогоцінностями разом з другою, за радянський кордон, зладила її на поліції. У Дибякової та Вільшанової найшли пребагату збірку килимів, образів, та инших дорогоцінностей. Ковачівна щезла.

— **Середновічча під Вавшавою.** У селі Велішев, на кільканайцять кільом. від Варшави, селяне звернулись до знахора, щоби порадив недужій жінці одного з них, Пахнік. Знахор рішив, що в Пахніковій сидить чорт і його треба з неї прогнати. Дванайцять селян, згідно з вказівками знахора, тягнули в новорічну місячну ніч Пахнікову мотузом через вулицю, як чарівницю. І копали та били, співаючи побожні пісні, а коли з неї почали текти кров, зібрали кров до посудини та дали їй з неї пити. Селяне, яких переслухує поліція, боронються дуже пожвавно, вірують, що не зробили нічого злого. Все це діється в двох годинах їзди від столиці, яка для ратування фінансового бюджету в першу чергу скорочує видатки на освіту, вважаючи, що освіта в краю і так уже стоїть досить високо.

— **Ucrainica.** У ч. 9. з 9-го ц. м. „Прегер Прессе", у відділі „Slavische Rundschau" находимо інформації про події київської університетської бібліотеки між загально українську національну бібліотеку і інститут народньої освіти; далі про нові книжки видані державним видавництвом радянського уряду: В. Базилевич Декабристи в Київі, Драйхмара — Леся Українка, Д. Фальківський — На варті, Драйхмара — Руська поля, В. Ярошенко — Вилами по воді, В. Антоненко-Давидович — Заворожені сілюети, Ів. Семенко — Оповідання. Іванюк та Якубський; Шляхами життя. Гео Шкурупій — Пригоди машиніста Горна, вибір поезій Франка, збірні твори Коцюбинського, новелі Кобилянської. Є також інформації про останні видання львівської „Просвіти".

— **Помер** у Берліні, застрілившись Пауль Кассірер, відомий меценат м стецтва і малярський критик. В р. 18 3 основав мистецький салюн і берлінську „Сецесію". Завдяки його впливам французький імпресіонізм пошириався в Німеччині. Відомий був у всій Европі як видавець артистичних альбомів та організатор виставок. Причиною його смерти була власна жінка, артистка Тілді Дюріє, яка після 19-літнього подружжа покинула його. — Німецький письменник Ганс Бенцман у 57. р. життя у Берліні, відомий найбільше як автор антольогії „Модерної німецької лірики", що розійшлась у сотні видань і як автор критичних літературних нарисів. Видав збірки поезій „Im Frühlingssturm", „Meine Heide". Був до смерти архіваром німецького парляменту.

— **Християнсько-жидівський конґрес.** У Нью-Йорку зібралось кілька епископів і кілька рабінів, щоби розглянути питання, в який спосіб можна ослабити причини ворожнечі Християн і Жидів. Висліди цієї цікавої наради невідомі. Зібрані висловлювались дуже гостро про рух Ку-Кус-Клян.

— **З банкових мстерій.** Американський спеціяліст від фінансів Кемерер, що студіює таїни валюти у Варшаві, не багато зрозуміє з цих таїн, коли не в силі читати щоденної польської преси. Ця преса приносить майже щодня новий матеріял для розв'язання крутих стежок, якими йшла провадива та фальшива валюта. Відома банкова афера дир. банку Філіпні у Кракові розростається до справжньої „панами". У звязку з нею арештовано вже директора філії банку „Краєвого Господарства" в Катовицях, Віліньского. Філіпні раз м з иншими фінансістами створив щось у роді „директорського" синдикату в одній фінансовій інституції. Цей синдикат викупив пота ки банковий дім у Кракові, Ріппера, і розпочав величезну валютову спекуляцію так хитро, що всі успіхи йшли на рахунок банку Ріппера, Ф л іпі та їх спільників, а всі невдачі на рахунок банку інституції, де Філіпні працював спільно. Філіпні має власне село ві[illegible]ння. ф

Посмертні згадки.

Олекса Пелечський, міщанин в Комарні (на Розлуці) помер 27. XII. 1925 в 70 році життя. Покійний належав до рідких постатей серед міщанства в Комарні, а його вроджена інтелігенція та організаторський хист висунули покійного на чоло міщанства, якого провідником був довгі роки. Всюди і завсіди був там, де лиш кликав його національний обовязок. Без нього не відбулись ні одні збори ні віче в Комарні, на яких покійний часто проводив з питомою собі певністю і тактом а його річеві аргументи промовляли до душі збірників. Був членом основателем Тов. Задатк. в Комарні (1875 р.), де аж до смерти був заст. председателя Ради Надзірної, основателем читальні „Просвіти" в Комарні (1882 р.), а заг. збір тойж читальні іменував його в р. 1906 почесним членом читальні. Був теж основателем філії „Просвіти" в Комарні (1901 р.) і довгі роки був членом Видїлу, а по відновленню філії в р. 1920 її головою. Крім того був також основателем філії „Сільський Господар" у Комарні (в р. 1910) та довгі роки дїяльним членом її Видїлу. Перед війною в р. 1914 вславився покійний вподобленими вчителем, знаних в цілій околиці. Покійного любили всі за його чесний характер, а навіть противники шанували його бистрий і річевої критики. Від р. 1901 при кождих виборах до Ради пром. в Комарні, місцева чужинна кліка побоювала покійного всякими способами і не хотіла його бачити в Раді громадській. В його величавім похороні, який відбувся 29. грудня 1925 і на якому співав місцевий муж. хор, взяв участь тисяч. здвиг народа без різниці віри і нації. Над могилою попрощали покійного о. М. Косоношський — від Тов. Задатк., О. Утриско, канд. ада. — від філії „Просвіти", А. Калимон, міщанин від читальні „Просвіти" і міщанства, Гр. Гершаковець — від філії „Сільського Господаря" і н. повітових організацій. В. И. П.

Стефанія Олена з Шепаровичів Глинська, вдова по радникові судовім, по довгій а тяжкій недузі, заосмотрена Найсвятішими Тайнами упокоїлася в Бозі, дня 11. грудня 1925 р. в 64 році життя.

ОНОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митковича.

Рава Руська. Сала „Сокола".
12.І. „Маруся Богуславка".
13.І. „Чорна пантера і білий медвідь".
14.І. „Казка".
15.І. „Твардовский".
Угнів.
16.І. „Ві[illegible]".
17.І. „Маруся Богуславка".
18.І. „Дні нашого життя".
Рава руська.
19.І. „Барон Кімель".
20.І. „Лісова пісня".
21.І. „Воскресіння".
22.І. „Ревізор".
23.І. „Сатана".
24.І. „Ой не ходи Грицю". 14—?

Готується до постановки „Затоплений дзвін", Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

Товариство „Луг" в Озірній зі святочної збірки дає 125 зол. на українські школи. 1080 б) 1—1

Тов-о „Українська Захоронна" у Львові повідомляє, що курсорами Товариства авосмотренними в легітимації, є від 1. січня 1926 р. пп. Степан Коржинський і Володимир Качмарський. — *Видїл.*

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЄТЬСЯ зараз інструкторки до І. і IV. народної школи. Оферти з у[illegible] пересилати до уряду парохіяльного [illegible] п. Нуще. Неуважаючи оферти остаються без відповіди. 1083 1—2

ОЛЯСКИ г[illegible]ічні, всілякі охоронн. укра[illegible] ївські пічники дискретно виконує Len. Bydgoszcz, Lubelska. 1075 1—1

ГОЇЯЄТЬСЯ окремої кімнати (кавалерка) для 2. студенток від 1. лютого. Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Студентка". 1080 а) 1—1

КАЛЕНДАРИК „РУСАЛКА" на 1926 рік, гарно печатання в 2-х красках вже появляється. (Ціна 6 центів). Замовляти: А. Окіпнів, Львів. Калєшка 4. 897 14-15

ПОТРІБНА на село інтеліґентна женщина середніх літ, здорова, енергічна, котра добре розуміється би на кухні, до заряду дому і ведення домашнього господарства у старого, самітного священика. Зголошення з условіями до уряду парохіяльного в Михалевичах п. Дрогобич. 1069 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг ушей, носа, горла і гортанки **Д-р Зоммершайн Бернард** Львів, Академічна 14. тел. 2:5, ординує тепер 1073 від 11—1і від 3—5. 1—3

АДВОКАТ

Д-р Ярослав Селезінка

відкрив адвокатську канцелярію

в Радехові

і веде її в домі п. Чоппів проти 1050 приходства. 3—6

В малій салі Муз. Тов-а Лисенка дня 13. ц. р.

МАЛАНЧИН ВЕЧІР

заходами

Українських Купців і Промисловців

Прекрасна програма. — Буфет з власних складів тому майже даром.

Вступ для студентства 1 зол.

Хто не дістав запрошення — 13. І. при касі

КОРАБЕЛЬНА АҐЕНЦІЯ

на провінції

глядає

ЗДІБНОГО УРЯДНИКА

зі знанням англійської мови. Оферти про хотіться вносити до Адмін. „Діла" під „Корабель". 1075 1—

Комп. Торговельні курси Софії Ґлюзіньскої, вул. Панська 14.

ВПИСИ на нові 5-м'ісячні курси (мужеські і жіночі) приймає Управа щоденно від год. 8—1 і 5—9. — Одночасно наука стенографії тов., писання на машинах (з українським письмом) і чужих мов. — Початок науки 20. січня. — Под обиці в афішах.

1081 **Місячна оплата зол. 12.** 1—3

Управа: *Проф. Д-р Юзеф Глюзінськи.*

Подяка.

По волі Всевишнього розсталась з нами на віки дня 12. грудня 1925 р. наша найдорожа матір і бабуся **Стефанія з Шепаровичів Глинська**, котру дня 14. грудня проводили ми на вічний спочинок. Дякуємо отсею дорогою Всім, що не оставили Покійної в останніх хвилях життя без помочі а нас після тяжкого удару без розради та заопіки віддати Покійній останню прислугу. Передусім сердечне спасибіг Вп. докторові В. Білозорові, котрий до кінця життя Покійної не відступав Її, влекшуючи терпіння, щира подяка Всч. о. деканові Русинові за провід у похоронах, о. сов. Гриньорському за ласкаву участь в похоронах, о. Сулятицькому за духовну розраду для Покійної, Товариству „Жіночий Кружок" за корпоративну участь та вложення вінця, вінці Вп. Громадянству Коломиї, що численною участю на похоронах звеличало память Покійної.

Коломия, 22. грудня 1925.

о. Петро Глинський, Марія Кічура, Софія Дудинецька діти. Ольга, Дарія, Богдан Глинські, Оксана, Тетяна Кічури, Тетяна 1077 б) *Дудинецька — внуки.* 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Вид[illegible] Видавн[illegible] Друкарня Видавнича Спілка „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 9. (10.684). Львів, четвер 14. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик
Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Польська господарська політика в 1925 р.

В початках 1925 р. господарське положення Польщі було важке, але не безвихідне. Тодішній премієр Грабский в своїм новорічнім огляді висловив вдоволення із санаційно-скарбових досягнень. З натиском зазначив він, що доба гострої господарської кризи вже минула, а 100-мілионова долярова позичка, яку він напевно одержить, дає повну гарантію остаточної господарської санації. Слова цього валютового реформатора оживили надії навіть тих, що їзза його санаційних експіраментів зі „золотим" в 1924 р. вже стояли над пропастю. Та дійсність болюче поглумилася над пророцтвами Вл. Грабского.

Зараз на початку 1925 р. взявся Грабский безоглядно здійснювати вальоризаційний закон. Опершись на розпорядкові, виданім дня 27-го XII. 1924 р. про примусове перерахування грошевих вкладок у всіх установах на „золоті". перевів його з повною послідовністю. Тим зразу підтяв він грошеву силу усіх установ, а заразом довіря громадян до якихнебудь грошевих вкладів в публичні чи приватні установи. Те недовіря треває до нинішнього дня і не дає можности розвинутися ніякому кредитові, а без кредиту мусить кульгати всяке господарське життя.

Дякуючи податковій політиці Грабского, який вишрубував буджет на 2,165·9 мил. зол., почався розріз між державною фінансовою господаркою з одного боку й приватним господарством в другого. Податкові тягарі втрое перевисшили передвоєнні податки при нормальнім господарськім розвою. Цим способом влада довела до повного обезсилення усі приватні підприємства, почався систематичний занепад господарських варстатів. Очевидно, в таких умовах влада не була в силі стягнути намічених податків.

Дальшим етапом фальшивої господарської політики була нагла заборона ввозу чужих товарів зі заграници. Нагла заборона викликала розстрій, а потім застій в торговлі і торговельних підприємствах.

Після цього наступила нова непередбачена кріза. Кожна чужа держава, яка мала запаси польської валюти, а головно Німеччина, що забирала 85 відсотків польського вивозу, викинула цю валюту на грошевий ринок, бо їзза здержання вимінн товарів її не потребувала. Вислід знову був фатальний, бо їзза браку покупців захитався „золотий". Польський Банк мусів його ратувати інтервенціями, викидаючи на його стягнення з чужинного грошевого ринку свої запаси золота й чужої валюти. І тим Польський Банк так себе підірвав, що до нинішнього дня не в силі не то йти з допомогою господарству, але сам попав в гостру кризу, не вратувавши „золотого".

Не помогла теж і тав. Дільнова позичка в номінальній вартости 50 мілионів долярів, яку вдалося було затягнути Грабскому ще в лютім 1925 р. Вона навіть пошкодила Польщі, бо замість повернути її на двигнення продукції, обернено її на довги. До тогож її затягнено в хвилі великої фінансової депресії державного скарбу, і через те одержано її на дуже некорисних умовах. На забезпечення її амортизації і відсотків пішли доходи з державних залізниць та з цукрових акциз. Позичкові заходи приватних підприємств — крім дрібних — не дали ніякого вислову. В таких умовах влада часто попадала в таке положення, що не ставало гроша на щоденні виплати, на сплату реченцевих боргів і т. и., бо заповіджена Грабским 100-мілионова позичка лишилася в сфері фантазій.

Не находячи виходу для здобуття грошей, Грабский був змушений знову пуститися на бистрі хвилі інфляції. Почав биги гроші без ніякого підкладу під назвою більону. Нова інфляція остаточно пішла про його упадок в дні 14. XI. 1925.

В спадщині одержав новий уряд господарську депресію на всіх ділянках приватного і державного господарського життя.

Про хоробливо-горячковий його стан свідчить валюта, цей термометр господарського життя, яка без упину скаче то взад — то вперед, підтинаючи всяку господарську ініціятиву. Польські фінансові знахорі безсильні, щоби спинити ці скоки. Тому не диво, що багато промислових і банкових підприємств Польщі вже перейшло в руки заграничних капіталістів.

Сподівання на збіжжа завели, бо виявилося, що його дуже багато бракує до обраковання на вивіз 120.000 вагонів, а до того їзза заграничної конкуренції збіжжа так подешевіло, що не може принести сподіваних прибутків. До кінця року продано всього коло 35.000 вагонів, а дальша продажа стрінулася зі сильним опором їзза недостачі зерна та з огляду на внутрішні потреби.

В парі зі занепадом варстатів праці, зростало число безробітних. Під кінець 1925 р. було реєстрованих фабричних безробітних понад чверть мілиона. Що найменше втрое стільки було нереєстрованих безробітних.

Нове правління не найшло ніякого иншого виходу з кризи, понад той, який винайшов, а не осягнув Грабский. Це заграничка позичка. Але нікому вже не є тайною, що позичку можна одержати лише під такими умовами, які рівняються не лише дійсному, але й формальному зреченню господарської самостійности з боку Польщі. Та й цю вимріяну господарську позичку можна одержати не зараз, але аж після оцінки експертів про господарську видержалість та після сповнення означених домагань, які американський банковий трест представить до виконання для запевнення нормального господарського розвитку Польщі.

Ось що збудує нехіть до позички, яка в останних часах починає проявлятися в „кор[illegible]ній" пресі. Тому й заявилися по[illegible] до рятунку власними силами/ [illegible]ом внутрішньої позички, а рівнобіжно з тим влада закінчила 1925 рік радикальним зменшенням державних видатків, себ-то пішла по лінії найменшого опору. Одночасно приготовляється суспільність до думки, що все таки не дасться виминути заграничної позички, не оглядаючись на умови безжалісного капіталу.

Так скінчився 1925 рік в господарському житті Польщі, який Здзеховский, наслідник Грабского, у своїй новорічній енунціації на 1926 рік назвав катастрофальним.

Дивлячись на господарську політику Польщі в минулому році, не слід поминути мовчанкою польської національної політики на господарському підкладі. Від хвилі реставрації Польщі польські уряди ведуть однакову політику супроти „нац. меншостей" на всіх ділянках життя. Тримаючись напрямних цеї „випробованої" політики, польська влада і в мин. році внехтувала життєві потреби Українців на господарському полі. Кредитова політика супроти українських фінансових установ і кооперації, а головно найпекучіша з усіх справ — справа тзв. земельної реформи — є цього найяскравішим доказом.

Чи така політика причиниться до санації Польщі, — треба що найменше сумніватися. **М. Творидло.**

Апостольський „візитатор" України.

Смерть Дженокія.

Телеграма принесли вістку, що в Римі помер після довгої недуги бувший генеральний візитатор для України, о. Дженокі, один з найздібніших дипльоматів римської курії і великий приятель італійського уряду під проводом Муссолінія. Як висланець Ватикану і посол для України („генеральний візитатор") був о. Дженокі свого часу гостем наших владик і нашого народу в Галичині, що приймали його з найбільшими почестями.

Цікава була карієра о. Дженокія. Був цілі десятки літ місіонарем на Сході, а потім професором університету. Вже тоді виявляв неабиякий дипльоматичний хист, тому папська курія стала його уживати чимраз частійше до найтрудніших місій. Так перед світовою війною вславився він тим, що як висланець папи до Бразилії причинився своїми авідомленнями про тамошнє невільництво до поправи відносин, а небавком і до його знесення. Такуж щасливу руку мав він і в инших справах, що були повірені його опіці чи його розглядові.

З вибухом російської революції 1917 р. і стихійним ростом українства зацікавився о. Дженокі Україною і взагалі Сходом Европи, що отвирали для католицької пропаганди свої безмежні простори. А коли сформувалася Українська Державна послом, при Ватикані став граф Михайло Гнікевич, який умів звернути увагу ватиканських кол на значіння України, зокрема Західної, для католицизму. — о. Дженокі занявся основно українською справою і ст[illegible] прихильником незалежности України. Як випробованого дипльомата і доброго знавця українських справ вислано його на Україну з метою увійти в найтіснійший зв'язок з Українцями і по можности зговоритися також з більшовиками. Означе поїздка на Україну завела Дженокія тільки до Каменця. Важко було зговоритися і з більшевиками, тимбільше, що польські дипльомати з усіх сил працювали проти навязання постійного звязку Ватикану з Україною, отже і з цілим сходом Европи, без їх посередництва й патронату.

Як відомо, о. Дженокі гостив у Львові саме в той мент, коли Рада Амбасадорів вирішувала долю нашої країни. З його приїздом звязувало чимало наших діячів неясні надії на поправу нашого міжнародного становища. Після його відїзду до Варшави, коли наша невдача на міжнароднім полі стала очевидною, поширились чутки, що роля о. Дженокія, як нашого прихильника, не була така, як сподіялись. Нема сумніву щодо одного, що о. Дженокі приїхав до нас, як речник ідеї целібату і що в цьому напрямку його голос мусів бути немаловажний, після повороту до Риму.

В Італії, в останнім часі зблизився о. Дженокі до фашистів, а як особистий приятель папи зблизив кардинала Гаспарія з Муссолінім, чи радше з міністром внутр. справ Федерцонім. У звязку з цим наближенням ватиканських і державних італійських кол говорено про недалеке вирівнання всіх спірних справ між папською курією і Квіриналом. Це булаб, розуміється, найбільша заслуга Дженокія, означе його смерть не дала вилитися тому вирівнанню в конкретні форми.

Святкування памяти декабристів у Київі.

В Київі відсвяткували століття повстання декабристів дня 10. січня 1926 р. тобто в день початку повстання чернигівського полку. Дня 9. січня відбулося врочисте засідання Академії Наук, присвячене роковинам повстання. В усіх робітничих клюбах відбулися з тої нагоди вечірки-концерти. Дня 10. січня відкрито також виставку памяток, що відносяться до повстання. В усіх вищих школах відбулися святочні прелекції. Київську Садову вулицю перезвали вулицею Декабристів. При ній находиться будинок, в якому радили декабристи перед повстанням. У Василькові, де стояв чернигівський полк, назвали одну вулицю теж вул. Декабристів. Село Ілинці недалеко Київа буде звалися „Пестелеве".

(Із „Вістями".)

На МАЛАНЧИН ВЕЧІР
поручається
одну з гарнійших реставрацій
ІВАНА ЛЮДВІКА
під зарядом земляка
С. ЗІЛІНСЬКОГО
добірний буфет
вул. Краківська ч. 7.

Perpetuum mobile.

Рік 1925 замкнули керманичі Польщі: вшехполяки, пястівці й пепесівці — безвартним „дарунком" для селянської маси. Польський сойм при різкому спротиві українських і білоруських послів ухвалив 28-го грудня 1925 остаточний текст тзв. земельної реформи, спішно переголосувавши поправки сенату.

Таким чином маємо вже другу в черги земельну реформу, яка має таке саме позитивне значіння, як і перша, себто жадне. Земельна реформа, ухвалена в липні 1920 під натиском червоних військ, що нестримно перли в напрямі Варшави, поза кольонізацією й осадництвом польського елементу на „кресах", лишилася тільки літературним причинком до фальшивих інтенцій польських можновладців. Після того шість років польська преса — від найправішої до найлівішої — переконувала всіх і вся, що земельний закон з липня 1920 р. є неможливий до здійснення, що він був ухвалений на скору руку, що він незгідний з постановами конституції (ухваленої пізніше) і т. п. Отже треба ухвалити „іншу" земельну реформу, реальнішу, здатнішу до здійснення.

На протязі цілого 1925 р., найгарячого з усіх дотеперішніх „польських" років, прасовано ту земельну реформу з усіх боків, щоби її звести в нівець. Вже ухвала сойму з 20. липня 1925 зробила з неї карикатуру реформи, а поправки сенату з 21 і 22. вересня 1925, підтверджені соймом 28. грудня 1925, завдали їй остаточний удар. До тих поправок належить між иншим допущення відклику „визволених" і їх вірителів до суду в справі призначення землі на цілі парцеляції, приноровлення тзв. реальної вартости маєтку до оціночної ціни, примус заплати державою за призначену до примусової парцеляції землю в готівці від 20 до 50 відс. (решта в земельній ренті), першенство в продажі „зразкових господарств" (а відомо, що всі господарства дідичів-Поляків є „зразкові") своїкам і найважніше скреслення постанови про продажу землі жителям „сусідніх сіл", себто відкриття широко воріт для кольонізації.

Вже це одно вказує, що із земельної реформи створено безупинне perpetuum mobile, вічний, безупинний рух і вічне й безвинне невдоволення.

Воно зрештою и не могло бути инакше, бож ще ніколи поправа селянської долі в Польщі не була переводжена in plus, хіба in minus. Ані в старій, шляхотській річпосполитій, ані навіть в часі повстань, крім пустих слів і всяких „золотих грамот", не вроблено хоч би спроби в напрямі аграрних реформ. А коли й переводжено якінебудь соціяльні реформи в селянській квестії, то вони були французького (Наполеон), пруського, австрійського й російського походження й переведення, але ніколи польського.

Саме тоді, коли майже у всіх сусідніх державах переведено радикальну земельну реформу, коли Латвія за одним махом змела насіому велику власність, коли Чехословаччина, а навіть відстала, півварварська Румунія прийшла до переєвідчення, що селянству треба дати власний варстат праці, Польща стерчить в первісному стані, справа земельної реформи стоїть на мертвій точці.

Не зрушить її з місця й закон з 28. грудня 1925 р. Він створить основи тільки до дальшого perpetuum mobile, до безупинного процесовичівства дідичів і їх віригелів з державою, до вічного вигискання податкового гроша з державного скарбу

Ухвалена „земельна реформа" не вдоволе нікого — за винятком горстки мазурських куркулів, які — збагачені війною і пізніщими спекулячіями — віддавна гострять собі зуби на дідичівські маєтки. Одиначе такі „соціяльні" переміни є без значіння; це буде тільки зміна титулу власности. Замість одного культурного власника прийде кількох некультурних, брутальних і захланних хлопських дідичів. Не можуть бути вдоволені з ухваленої „реформи" дідичі, бо закон про „реформу" — хоч далекий до здійснення в своїому карикатурному змісті — все-таки ставить їх в непевне становище. Тимбільше невдоволені селяне, для яких відсунено здійснення земельної реформи ad calendas graecas.

Ф. Ф

З польських справ.

Можливість польсько-радянського договору передбачує англійський денник „Менчестер Гардіен". Зразком буде радянсько-турецький договір. Здогад оснований на факті утворення польсько-радянської торговельної палати. Такий договір дозволив би обом державам на редукції в армії.

Нові закони самоврядування, що були предметом нарад окремої конференції у маршалка сойму, лишаються наразі предметом нових нарад, бо представники сойму не дійшли до порозуміння.

Економічний комітет міністрів рішив видати наказ про заборону вивозу пшениці.

Представники „Бізнерс-Тресту" приїжджають до Варшави, щоби ознайомитись з тютюновим монополем. Мета — державна позичка.

Французький амбасадор у Варшаві має бути відкликаний; на його місце призначають теперішнього директора політично-торговельного виділу міністра закорд. справ Ларош.

У львівськім воєводстві приготовляються персональні зміни вищих урядовців.

Міністерство закордонних справ — як виявилось — не має навіть точної статистики вивозу земельних плодів.

Австрійський уряд буде в найблищих днях перетворений, в огляду на недугу міністра закорд. справ Матаї.

Долар у Варшаві паде далі. На чорній біржі для некупуючих записаний від 7·75—7·85.

По широкому світі.

Мадярський посол у Париж. гр. Каролі складає заяву, що моральних винуватців у справі фальшування банкнотів на Мадярщині треба шукати між німецькими націоналістами, які мали на меті створити окреме королівство Баварії і приєднати до неї Австрію, а Мадярщину зробити васалом Німеччини.

Нова партія повстала в Югославії. Складається вона з хорватської партії „Єдности" і з тих, що виступили з буш. партії Радіча.

Декабристи. [2]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

(Продовження.)

Вночі 13. грудня заговірники відбули останню рішаючу нараду. Вирішено план ділання, який тільки в подробицях різнився від попередніх. Постановлено занять Петро-Павлівську фортецю збунтованими військами. Одначе заговірники не мали певности щодо поведінки військ, тому й їхній план в суті річей не був суцільний та виявляв багато щілин. Не доставало одної стратегічної голови, яка всім керувалаб і зумілаб намічений план послідовно перевести в життя та власною ініціятивою і діланням виповнити його щілини. Питання: що зробити з Миколаєм і царською сімею, таки не вирішено. Проект маніфесту, який на випадок успіху заговору мав бути оголошений, обіймав отсі точки:

1) Ліквідацію бувшого уряду,

2) Встановлення тимчасового уряду до хвилі зорганізування нормального, виборчого уряду,

3) Свободу друку і знесення цензури,

4) Свободу богослужень всяких віроісповідань,

5) Знесення права власности у відношенні до людей,

6) Зрівнання всіх станів перед правом і знесення воєнних судів,

7) Свободу вибору звання і професії,

8) Знесення „подушного" (податку),

9) Знесення монополів,

10) Знесення військових кольоній і дотеперішнього способу рекрутації,

11) Зменшення військової служби та заведення загальної військової повинности,

12) Звільнення з військової служби всіх вояків, що вислужили 15 літ (годі військова служба в російській армії тривала 25 літ),

13) Створення громадських повітових, губерніяльних і провінціяльних управ та означення способу вибору їх членів, що мали заступити дотеперішніх урядників,

14) Явність судів та введення присяжних до карного і цивільного суду.

Уряд мав бути створений з 2—3 осіб; всі міністерства, армія і фльота, всі чинники виконавчої влади мали бути підчинені тому урядові, який ми назвалиб напр. директорією.

Тимчасовому урядові проект маніфесту доручав негайно:

а) зрівнати всі стани,

б) створити громадські, повітові, губерніяльні й провінціяльні управи (управи провінцій),

в) створити національну міліцію,

г) створити суди присяжних,

ґ) зрівняти всі стани щодо військової служби,

д) знести постійну армію і

е) означити виборчу систему до конституанти, якої завданням опрацювати форму устрою Росії й законодавство.

З такою „арматурою" обі сторони приготовлялися до подій 14. грудня, який для обох супротивних сторін був загадкою.

Ранком 14. грудня петербурський гарнізон був уже готовий до зложення присяги Миколаєві. Олекс. Бестужев подався у московський полк і почав переконувати вояків, що їх ошукано, що Константин не зрікся престола, що він небавом явиться в Петербурзі, а покищо вислав його (Бестужева), щоби здержав військо від присяги.

Командант полку ґен. Фридрикс робив заговірникам (Олександрові й Михайлові Бестужевим та Щепінові) всякі перепони. З напасником розправленося шаблею. Така сама доля стрінула ґен. Шенщина і полк. Хвощинського. Заговірникам вдалося вивести московський полк на Сенатський Майдан. Небавом явився там зі стрільцями ген. Оболенський. Начальник Петербурга ґен. Милорадович, який спершу був прихильником Константина, а опісля через його двозначну поведінку перекинувся на бік Миколая, підіхав до збунтованих військ, щоби їх намовити до послуху. Коли остороги кн. Оболенського на адресу Милорадовича нічого не помогли, заговірник Каховський стрілом в живіт ранив його смертельно.

Перший прийшов з допомогою Миколаєві кінний полк гвардії. Його командант ґен. Орлов постановив зробити наступ на війська, що заняли Сенатський Майдан. Одначе московський полк огнем відпер наступаючих. Після невдалого наступу настапив спокій з обох боків. На Сенатський Майдан прибуло вісім рот ляйб-гренадієрського полку; його полковника Штіллера, що намовляв вояків до повороту до казарм, смертельно ранив Каховський. Вкінці до збунтованих військ приєднався один відділ гвардії.

Положення з кожною хвилею ставало критичнішим для Миколая. Одначе збунтовані війська, а радше їх команданти — заговірники оставали в безчинности на Сенатському Майдані. Петербурський митрополит Серафим, окружений духовенством, намагався схилити війська на бік Миколия, одначе безуспішно. Також намови й заклятя вел. князя Михайла, молодшого брата Миколая не мали ніякого успіху. Полки: Семенівський, Павлівський й Преображенський, що стояли на боці Миколая, обіцяли приєднатися до збунтованих військ

Одначе цих сприятливих умовин не використали заговірники. Начальний вожд заговірників „диктатор" кн. Трубецький взагалі не явився на Сенатському Майдані. Не вірячи в успіх акції, він безцільно блукав по вулицях Петербурга. Через відсутність „диктатора" ніхто не смів видавати приказів і війська стояли безчинно. Пізним вечером за згодою заговірників, зібраних на Сенатському Майдані, вибрано головним вождом кн. Оболенського, який негайно зібрав воєнну нараду.

Та в тому самому часі ген. Сухозанет важадав від збунтованих військ зложення зброї, погрожуючи наступом. І справді небавом звернув він на збунтовані війська і товпу, зібрану на Сенатському Майдані гарматній вогонь. Багато вояків і цивільних осіб вкинуло на місці. полилася кров, збунтовані війська пішли в розсипку. Тієї самої ночи арештовано в Петербурзі, Москві й инших містах понад тисячу осіб.

Виступ заговірників скінчився повною невдачею їзза ганебної поведінки „диктатора" кн. Трубецького, недостачі ініціятиви в инших заговірників, змарнування цілого дня на безчинности, недостачі артилерії, понехання наступу на Зимову Палату й Петро-Павлівську фортецю, вкінці їзза неосвідомлення війська. Був це виступ аристократів-ідеалістів, що мали зрозуміння для нових ідей і важкого положення народу, але далекі були від того народу й не вірили йому.

(Продовження буде.)

Має 82 членів, називається „партією нового селянського союзу" і стоїть на ґрунті монархізму.

Число безробітних в англійській провінції Уельс зменшилось за кілька місяців з 146.000 на 94.000.

Національні збори в Мецці проголосили новим королем Геджасу Ібен Сауда.

Німецькі націоналісти поставили у парламенті внесок, щоби визволити всіх Жидів, що прийшли до Німеччини зі Сходу, коли б парлямент відмовився прийняти внесок, що бувша цісарська родина має одержати відшкодування.

Мир з Абд-ель-Крімом є, по думці англійського пресового бюра, ближчий тепер, ніж раніше, хоча Франція та Еспанія зірвали офіціяльно з Абд-ель-Крімом переговори.

Зєдинені Держави протестують проти нового кримінального закону Мексику, який забороняє чужинцям мати земельну посілість в обсягу 100 км. від кордону і 50 км. від морського берега. Цей закон звернений головно проти американських нафтових власників.

Князя Аннаму В'єтнуй проголосили цісарем. На святі проголошення Францію заступав губернатор Індокитаю.

Радянська Україна.

Новий німецький район.

Високопільський район Криворіжської округи з переважаючою більшістю населення (70 відс.) рішено виділити з Криворіжчини та прилучити його до херсонської округи по перетворенню його в чисто німецький район, то значить по введенню усього урядування німецькою мовою та по обсаді усіх урядів представниками німецької більшости. („Вісти").

Арешти на Україні.

Польська преса принесла на днях вістки про масові арештування на Україні. До цієї вістки не прикладали ми ніякої ваги, бо таких вісток у польській пресі бувало і буває все повно і всі вони переважно не покриваються з правдою. Таке вийшло і тим разом. Справа представляється дещо инакше, як це писала польська преса. На Україні дійсно відбулися в останніх днях арешти декільках осіб, що не є там ніякою новиною. Але саме ці арештування стали голосними не завдяки свому масовому характерові (бо арештовано небагато осіб), але завдяки тій справі, за яку їх арештовано. Виходить, що арештовані Оренюк (отаман Крук), Камиш (отаман Кара), Усатий (отаман Голуб), Сахно-Устимович (син розстріляного ген. Сахно-Устимовича) і Попов стояли на чолі монархічно-терористичної організації. Вони вели монархічну акцію на Україні, Білорусі та на Криму на протязі двох останніх літ і були агентами Врангеля. Їх метою було організувати терористичні акти та передавати за кордон відомости чисто військового характеру, отже були шпіонами. Деякі з них, як Оренюк, були свого часу начальниками денікінської контрозвідки та переходили дуже часто румунсько-українську та польсько-українську границю. При них мали найти багато компромітуючого матеріялу. Між иншим найдено в них інструкції, що походять з закордонних монархічних організацій. В 1924 р. вони підготовляли невдатний атентат на Фрунзе. Їх метою було ширити розклад у червоній армії. В Криму мали вони підготовити ґрунт для десанту, що мав прибути з Румунії. Вони старалися всунути своїх прихильників на службу до червоної армії, а передовсім до технично-інжинерних частин, щоби мати доступ до військових магазинів зброї та амуніції. Амуніційні склади мали висаджувати в воздух.

Катедра історії української культури в Одесі.

З 1. січня 1926 р. відкрито в Одесі катедру історії української культури. На чолі катедри став проф. Сватіченко. До складу робітників катедри ввійдуть одеські професори Музичка, Лазурський, Загорський і Варнеке. („Вісти").

Курси культур-техників і меліораторів.

При інжінерно-аграрному відділі харківського сільсько-господарського Інституту ім. Раковського відкрито коротко-теченцеві курси для підготовки культуртехників і для піднесення кваліфікації окружних меліораторів. Науки з культуртехніки викладатимуть на курсах 5 місяців, при чому 2 останніх місяці призначені виключно на польові практики і наукові практичні екскурсії. Курси для піднесення кваліфікацій окружних меліораторів тріватимуть 2 місяці. На курсах культуртехників беруть участь ті, що покінчили сільсько-господарські, технічні, меліоративні та кооперативні професійні шк., ті, що покінчили сільсько-госп. школу старого типу і накінець ті, що покінчили середню школу. Всі слухачі культуртехнічних курсів дістали стипендії в сумі 25 карбованців у місяць. („Вісти").

„Науково-Технічний Вісник".

Технічна секція наукового Т-ва при Українській Академії наук видає щомісячний журнал „Науково Технічний Вісник". Мета журналу: освітлювати проблеми сучасної техніки, а з окрема техніки промислу, знайомити читачів зі здобутками світової технічної науки. У журналі беруть участь наукові робітники Академії Наук, технічних інститутів, науково-дослідчих катедр, високих шкіл, цілий ряд видатних інжінірів і технічних робітників трестів, а також визначні закордонні вчені й інжинери. Журнал виходить у Харкові (Держвидав України). Є це одинокий технічний журнал, що виходить в українській мові. („Вісти").

Українізація по 1. І. 1926.

Як відомо по день 1. січня 1926 р. мала закінчитися на Радянській Україні українізація урядового апарату. Центральна Комісія для справ українізації в Харкові приняла по упливі того речення цілий ряд постанов щодо переведення українізації в життя. Дотично фаховців комісія встановила 5-ти місячний речинець від 1. січня 1926 р., на протязі якого вони мусять остаточно засвоїти собі українську мову. — Отже вийшов новий речинець! — Скілько їх уже було тих речинців? — Крім цього фахівці мусять засвоїти собі в тому часі українську технічну термінольогію, а Народній Комісаріят Освіти має прилюднувати, щоби своєчасно появилися термінольогічні словники і підручники по всім спеціяльностям. (Вони ще не появилися!). Крім того повизначувала комісія речинці іспитів з української мови. В центральних установах іспити мають покінчитися до 15. січня 1926 р., а по всій Україні до 1. лютого 1926 р. Щодо знання української мови всі урядники будуть поділені на три категорії: І. ті, що знають українську мову добре в слові та письмі та можуть робити переклади з російської на українську мову і навпаки; ІІ. ті, що при допомозі словника добре перекладають з російського на українське і навпаки і знають українську мову в межах щоденного ужитку; ІІІ. ті, що не знають української мови, неграмотно нею пишуть, не добре балакають і погано перекладають.

Урядники ІІІ. категорії будуть ділитися ще на три групи: 1. та, що виявила негативне або вороже відношення до української мови — всіх в тої категорії звільнятимуть зі служби; 2. та, що з незалежних від неї причин не мала можливости вивчити українську мову — для членів тої групи буде назначений тримісячний речинець для доповнення знання української мови; 3. та, що недобре вивчила українську мову з причин від неї самої залежних а не з причин залежних від установи, в якій працює, або з причин, виплываючих з характеру її заняття. Особи тієї групи звільнені з служби але умовно. Вони зобовяжуться письменно вивчити українську мову на протязі 3-ох місяців. Якщо цього не виконають втратять службу.

По переведенню іспитів усі установи мають дати докладні звіти з їх перебігу до Центральної Комісії для справ українізації. Крім цього рішила комісія видати усім урядникам І. і ІІ. категорії по іспитах відповідні посвідки важні на один рік.

Так виглядають заходи біля остаточного проведення в життя українізації всього державного апарату на Україні. Про наслідки іспитів можна буде дізнатися щойно в лютому місяці і тоді щойно буде видно, чи урядовці третьої категорії (1 група) направду втратять службу чи ні. З повищого видно, що найбільше легковажили вивчення української мови „грубі риби" тобто т. зв. фаховці або специ. І тому мабуть для них передбачила комісія аж 5-тимісячний речинець для вивчення української мови. Що до них комісія не сказала, чи вони теж втратять свої теплі посади, коли до 5 місяців не опанують української мови чи ні. Думаємо, що такого рішення комісія не приняла нарочно, бо як не вивчать, то напевне їм за це нічого не буде. Для них і оправдання найдеться в роді того, що, мовляв, Народній Комісаріят не видав своєчасно термінольогічних словників та підручників.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа Марш. Пілсудского.

Марш. Ратай згідно з баженням, висловленим на засіданні політичного комітету ради мін., зачав у вівторок переговори з поодинокими партіями, щоби осягнути порозуміння в справі евентуального покликання марш. Пілсудского до чинної служби в армії. Розвязка справи буде така, що маршал. Пілсудский одержить передбачений в законі інспекторат армії. В цій справі була в кабінеті віцемарш. посла Дашиньского конференція провідників ППС. при участи мін. Морачевского.

Димісія мін. Морачевского.

В сойм. кульоарах кружляла чутка про димісію мін. сусп. робіт Морачевского в звязи з переголосуванням його внесення на останньому засіданні політ. комітету ради мін. в справі покликання Пілсудского до чинної служби. Президія клюбу ППС. заперечує цю чутку. Всетаки кружляє вона вперто. Мін. Морачевский дійсно подався був до димісії, але клюб визвав його відкликати її.

Розлам у „Визволенні".

Презес клюбу „Визволення" одержав від п. Валерона повідомлення, що 17 послів виступило з клюбу „Визволенє" й утворили клюб хлопського сторонництва. Рівночасно п. Дубровнік (із Виленщини) повідомив президію „Визволення", заявляючи, що зогляду на останній розлам мусить порозумітися з управою свого округа і поступити згідно з його ухвалою. Коли виступить пос. Дубровнік із групою 5 послів, то „Визволенє" мало би всього лише 24 посли. Після виборів „Визволенє" мало 60 послів.

Уконституування „Хлопського Союза".

12. І. Після засідання сойму радив новий клюб „Хлопське сторонництво". Презесом тої нової фракції вибрали пос. Валерона. Нова група виступить з відповідною програмовою заявою, в якій підкреслить політику безоглядної негації „Визволення".

„Оконівці" у „Хлопськім союзі".

В соймі кажуть, що члени групи кс. Оконя з виключенням провідників, вступлять до клюбу „Хлопського союза".

Димісія інсп. Лукомского.

Димісію комманданта кримінальної поліції Лукомского окончено підписано. Рівночасно іменовано віцекомманданта поліції львівського воєвідства інсп. Новодворского комендантом кримінальної поліції Львів-місто, а надком. Бочнара його заступником.

Втеча Ліндого.

Є чутки, що б. презес ПКО., Ліндe за згодою деяких урядових чинників утік до Швайцарії. Коли в Катовицах хотіли ревідувати його клунки, в Варшави прийшло телефонічне звільнення від ревізії.

План збройного перевороту на Мадярщині.

В Будапешті змобілізовано всі поліційні сили, бо власти одержали вістку про пляноване збройне повстання з боку військових монархістичних організацій. До вибуху повстання не прийшло.

Раковський не приїде до Варшави.

Чутки про майбутній приїзд Раковського до Варшави не є згідні з правдою. Раковський в найблизшому часі виїздить із Москви до Парижа звичайною дорогою на Ригу, не поступаючи до Варшави.

Криза нім. уряду.

Криза німецького уряду тривае дальше. Сторонництва республиканські і праві закидають соц. демократам вину продовжування кризи. Соціялісти дальше стоять на неуступчивім становищі. Нема надії, щоби соціялісти станули по боці вел. коаліції, колиб вона не сповнила їх жадань.

Перед конференцією роззброєння.

Райтер повідомляє, що між державами є значні ріжниці поглядів щодо діяльности приготовної комісії до конференції роззброєнь, тому мабуть засідання комісії, визначене на 15. ІІ., відложать дещо. Зед. Держави бажають, щоби справу роззброєння на морі відділити від сухопутної, зате Франція, Італія й Японія є противні всякому поділови тих справ. З Женеви, а також з Парижа повідомляють, що конференція буде таки 15. ІІ.

Абд-ель-Крім король Марока.

Абд-ель-Крім почав акцію проти племен, які піддалися Французам. Понехав плян здобуття горішнього бігу Ерди, а хоче заатакувати французькі становища між Танате і Загією. Еспанські вояки, які втекли з полону, кажуть, що Абд-ель-Крім обівдить цілий фронт і проголошує себе королем Марока.

Нові вибори у Франції?

У французьких парляментарних колах розійшлась чутка, що Брієн в разі кризи уряду розпише нові вибори.

Бірка.

Гроші.

Америк. дол. 7·20 — 7·25 канад. дол. 7·00 — 7·10, чеські кор. 0·22·50 — 0·22,50 леї 0·3·50 — 0·4·00, франки фр. 0·26·00 — 0·27·00, фр. швайц. 1·48—1·50, анґл. фунти 34·00 — 35·00,

Золото. 20 кор. 27·50 — 28·00, 20 франк 25·00—25·50; 20 марк. 23·00—23·50; 10 руб. 36·00—37·00.

Срібло. Австр. кор. 0·56·50—0·57·00, 5 ам. кор. 3·00—3·25, фльорени 1·50—1·65, рубл. 2·45 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·25 —1·28.

НОВИНКИ.

— З Новим Роком бажаємо всім нашим читачам і прихильникам сповнення в бінучому році всіх їх бажань і надій.

— **Фурія львівського цензора** у відношенні до української преси сягає так далеко, що він конфіскує безпощадно навіть те, що вже раз перепустив в иншім органі у Львові. Так у святочнім ч. „Діла" цензор дозволив собі вичеркнути два більші місця зі статті І. Н. п. з. „Будуймо тривалі памятники", які взято дослівно зі статті того самого автора в „Старій Україні" за листопад 1924 р. А говорилося в тих місцях про те, що роблять усі культурні народи, що роблять і Поляки, а саме, що кожна українська громада повинна здвигнути власним коштом памятникову таблицю в честь полеглих з тої місцевости з відповідним написом і повним списом жертв війни. Ці таблиці є такою небезпекою для цілости польської держави, що львівський цензор поспішив на її ратунок і вичеркнув зі статті все те, де говорилося конкретно, яке значіння має така таблиця і як вона повинна виглядати. Ця запобігливість польського цензора, щоб українська суспільність нічого конкретного не довідалася про таку памятникову таблицю, повинна причинитися до подвоєння вашої енергії в тому напрямі, щоб цілий наш край якнайскорше покрився такими памятниками української культури.

— **Після повені — Морози.** Покищо відомо, що вікдана хвиля морозів, яка впала на наш край, тягнеться від Риги. Небезпека повіней на Данаї минула. Вода на Вислі, що стояла дуже високо, впала і замерзла. Одночасно приходять телеграми з Нью-Йорку, що там і в Бостоні впала страшна хуртовина, що перервала комунікацію. Один корабель розбився на прибережних скелях. Ця вікдана зміна температури доказує ще раз, що метеорольогічні передбачення є дуже мало стійні. Ті мешканці нашого міста, що вірили цим передбаченням легковажили собі морози і Ратункове Поготовля мусіло в 55 випадках прийти з підмогою відмороженим.

— **З несвяної хроніки.** У Городку ягайлонськім, десятник Ішчишський, застрілив з заздрости свою вареничу Поморкевич і пробував застрілити себе. Та стрілав так погано, що куля не хотіла вистрілити. Перелякавшись свого першого наміру вопів передатись у руки полиції, яка відставила його до військового окружного суду в Перемишлі. — У селі Ніньшанці, біля Яворова, сільські парубки, що ходили з колядою та вертепом, посварились між собою при поділі грошей, і двох з них Хомин та Ткач так побили третього, Литвина, що цей помер. — Перед львівським військовим судом мав явитись старший десятник (сержант) Минай, обвинувачений у намірених убивстві своєї жінки. Коли його відвозили зі Станиславова він хотів отруїтись сірчаним міді. — Жидівську газню, як найкраще місце для смерти вибрала Марія Блянк, приватна урядничка у Львові, випивши дозу соломяку. Недужу перевезли до загального шпиталя.

— **Успіхи українського хору.** Про концерти хору Д. Котка в Катовицях поміщує „Катовіцер Цайтунг" дня 6. і 9-го ц. м. дві окремі згадки в фельєтоні, де не може надивуватись мистецтву хорового співу та краси наших народних пісень.

— **Ювилей ученого.** Недавно святкували в Росії ювилей члена Академії, проф. медицини Вол. Михайловича Бехтерьова, уродженого в 1857 р. Імення Бехтерьова відоме нині всьому культурному світові. На протязі 40 літ своєї праці він написав приблизно 500 наукових творів, з яких багато перекладено на чужинні мови. Він став доцентом у Петербурзі в 1881 р. на підставі праці „Вагання температури в умово недужих". Він основав кілька наукових інституцій, таких як „Психоневрольогічний інститут" (в 1909 р.) у Петербурзі, протиалькоголевий інститут, інститут для медичних наук, для студій над мізком, патольогійно-рефлексольогічний інститут, педагогічно-клінічний інститут для нервово-недужих дітей, хемічно-фармацевтичний інститут і инші, які недавно перетворились в одну Академію. Найбільше відомі твори Бехтерьова „Наука про мізкові функції", „Психіка і життя", „Об'єктивна психольогія", „Загальні підстави людської рефлексольогії".

— **Помер** князь Олександр Ліхтенштайн, застрілившись в околиці Грацу, у власнім замку Юденбург. Він мав 25 літ. Причиною самогубства були фінансові клопоти. Він був другим сином князя Франциха Ліхтенштайна, одруженого з графинею Аноні, власника маєтків у Карінтії та Стирії.

— **Повне сонячне затемнення** припадає точно на новий рік ст. ст. себто 14-го ц. м. На щастя, чи на жаль, її можна буде бачити тільки в підвороттянкових околицях. В ці околиці вже набрались для досліду три ріжні наукові експедиції: німецька, італійська та американська. Затемнення триватиме дві та пів хвилини. Астрольоги пригадують, що ще в середніх віках висловлено пророцтво, що з цього затемнення є звістники кінець світа. Не знаємо, що вчені, які не лякаються ніякої небезпеки, вибрались у далеку подорож, щоби приглянутись цьому нещастю.

— **З країни бандитів.** Мексик, країна необмежених можливостей для людей пястука та револьвера, вславився новим подвигом. На поїзд, що йшов з міста Гвадалярро до м. Мексику, напала озброєна банда, вирізала більшість пасажирів і військову сторожу, а нарешті пограбила поїзд. З військових лишилось тільки 7 живих. Бандити втекли локомотивою захопивши 300.000 песетів. Покищо найдено тіла 20 осіб згорілих.

— **Доля сільського парубка в місті.** Молодий сільський хуждан, сирота, що кім сильних рук не мав нічого більше, пішов пішки до „столиці", щоби найти працю. У Львові поліцай затримав його на вулиці і спитав, чи має документи. Петрусь уперше в житті чув це слово. Його посадили в холодну на тиждень. У товаристві великоміського шумовиння втратив останню святиню та чоботи, які здерли з нього „товариші". Вийшовши звідти майже голим, перейшов в опіку „вул. Яхонча", звідки мавоть його відставити „шупасом" до рідного села, під Ходоровом. Хлопець пізнав місто, посидівши в арешті між злодіями. Не дізнався тільки тайни, за яку його арештували: в який спосіб бідні, неграмотні люде мають робити заходи, щоби одержати документи. Видавалось би, що коли влада домагається від таких бідаків паперів тотожности, то повинна би... Шкода й казати!

— **Місто для студентів усього світа.** Паряж є містом, де не відчини студіює найбільше чужинців. Одначе гігієнічні умовини студентських помешкань є дуже кепські. З тої причини вирнула ідея вибудувати цілу низку академічних домів за містом, де чужинці-студенти могли би найти свобідне приміщення. Найважніше в цім пляні це те, що ті мешкання будуть безплатні. Уряд Швайцарії, Бельгії та Канади вже почав будувати в Парижі своїм коштом доми для своїх студентів на просторі призначеним для цього французьким урядом. Паризький університет і инші високі школи беруть живу участь у будові такого студентського міста.

— **Калмуни стають хліборобами.** Кочуючий нарід Калмуків — як повідомляють московські часописи — рішив покинути мандрівне життя і осісти на землі, щоби її обробляти. Московський Земельний банк призначив на здійснення цих похвальних намірів 375.000 карбованців, які Калмуки мають зужити на обробку землі. За ці гроші оснують 2000 господарств.

— **З безсмертного середновіччя.** Французька преса, а за нею чужинна, оповідає історію на тлі релігійного фанатизму, немов би живцем запозичену зі середновіччя. У містечку Бомбон у Франції двайцять осіб, 10 жінок і 2 мужин, що пійшли туди до церкви в неділю, з міста Бордо, після Служби Божої напали в закристії на священника, звязали йому мотузом руки, били різками, щоби прогнати у нього „чорта". При цьому співали побожні пісні. Всі вони належать до релігійної секти „Слізної Богоматері", основаної в 1907 р. Марією Месмен, бувшою консієржкою (дозорицею дому). Заарештовані вчинили перед слідчим суддею, що вони хотіли пароха з Бомбон покарати за те, що він своїми проклонами навів на рожних членів їх секти нещастя та недуги. Пані Месмен, основниця секти, стала славною, завдяки чудові: статуя Матері Божої, привезена нею з Люрду, почала скапувати сльозами. Це „чудо" притягло чимало паломників і стало притокою до створення та назви згаданої секти. Справою зайнялись у свій час учені і виявилось, що сльози зі статуї не мають у собі нічого чудесного. Тоді пані Месмен подбала за иншу статую, з якої йшли рожні пахощі. Чудесами секти зацікавився сирійський архимандрит і прийняв її провід. Підчас війни секта одержувала масу грошей від ріжних „добродійників". Пароха з Бомбон, який виступав проти неї, члени цієї секти вже побили кілька літ тому. Вся історія цієї секти стане предметом скандального процесу, на який уже нині ждуть з великим зацікавленням.

— **З театру.** Знаменту французьку комедію „Монахи", котра пройшла з великим успіхом, дає наш театр в четвер 14. п. м. Жива акція, добра гра артистів дають запоруку довшого здержання цієї премієри в репертуарі. — Премієра сенсаційної пєси Ленгієля з життя японських кольоністів у Парижі п. з. „Тайфун" буде виставлена в суботу 16. п. м. з участю усієї театральної дружини. Тому, що в пєсі виступає більш 30 осіб, управа театру запросила до участи теж артистів зпоза свойого театру.

— **З кіна.** У кінах „Лев" та „Коперник" дають одну з найкращих та найвеселших комедій „Піат і Пітахон полицаями". Славні данські коміки викликують бурю сміху на протязі 8 дій.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист у добі пихолиття її

Дописи.

Бережани. *(З практик шкільного інспектора в Нараєві).* Часто українське містечко Нараїв, що має 3.000 Українців і 600 Поляків, з приводу шкільного плебісциту внесло декларації за введенням української мови навчання в міській школі, на присілку Лани й Шайбівці. Скільки українських дітей в місті виявить около 200, де записаних внесено 70; на Ланах українських дітей 70, польських і жидівських 15; на Шайбівці всіх дітей до школи обовязаних 32, польських і жидівських 8. Всюди внесено декларації, як того вимагав закон. На днях куратор шк. округа у Львові повідомив батьків дітей зі всіх 3 шкіл, що школи в Нараєві місті і присілках лишаються польськими, а то з огляду на недостачу законних вимог для введення навчання українською мовою. Своє рішення опирає на урядових статистичних датах інспектора з Бережан, який подав, що в Нараєві місті внесено 137 декларацій за польською школою, а всього 37 за українською. На Ланах внесено нібито аж 71 декларацій за польською — за українською школою нічого. Вінці стверднв, що на Шайбівці нема зовсім дітей української народности, а тільки Поляки й Жиди, що заявились всі за польською школою. Не краще поступив інспектор з Нараєвом селом, де Поляків зовсім нема, бо навіть Т. S. L. у Львові рішило, що тут нема потреби закладати приватної польської школи. Школу чисто українську в Нараєві селі перемінено на утраквістичну, зн. польську, передаючи там такі, як жінка збанкрутованого кольоніста Беліховского і учитель десь аж зпід Кракова. На протест громади інспектор обіцяв, що забере шкоби силою, якщо виказалося, що української мови вони не знають. З того часу минув вже рік, а п. інспектор якось про це забув. Батьки українських дітей обурені поведенням п. інспектора, вносять рекурси і звертаються до Української Парляментарної Репрезентації в соймі, щоб піддержала їх домагання і занялася практиками окружних та повітових каників.

Свій.

Всячина.

Чи „антисеміт" є образою? У Відні якийсь суддя має тішати важкий процес. Учитель гімн. Л мберґер, Жид, назвав свого товариша Вінгера, Християнина, — „антисемітом". Цей ображений подав Лемберґера в суд, мотивуючи, що слово „антисеміт" є образою для кожної порядної людини. Судді вдалось обох погодити. Цікаво, чи добродія Лемберґера переконав доказ, що його товариш є справжнім приятелем Жидів, коли вже само слово „антисеміт" уважає для себе образою.

Рідкий памятник старовини. В військовім музею російської Академії Наук постарали тепер нову цінну знахідку. Це є камінь на два метри висоти, зі старомонгольським написом з доби Джінґісхана. На цьому камені виписані заслуги сестрінка великого завойовника, Буяко. Напис зроблений в 1225 р. Є це один з нечисленних памятників з старомонгольської доби і єдиний напис у монгольській мові з цього часу.

Де є мужі? Льондонська міська рада зладила за минулий рік статистику населення. З цього списку виходить, що в Льондоні є 877.298 замужних жінок, а тільки 865.300 женатих мужів. Тепер батьки міста і справоздавці часописів ломлять собі голову, питаючись, де є 12.000 мужів? Поліція впевнює, що їх не вбили і що вони не могли щезнути безслідно.

З міністра — артистом у „Variété". У великім льондонськім „Variété" („Кольосеум") виступає тепер трупа козаків, показуючи своє мистецтво в їзді на конях. Нею проводить генерал Савінський, бувший командант царської лайбґвардії, пізніше, в міністерстві Корнілова — російський воєнний міністр. Коли втік на чужину, позбавлений засобів до життя, вибрав собі професію, що не дуже личить з його попередним становищем, але дає спроможність жити.

Приємний фант. Головний лікар великого американського товариства обезпечень д-р Майо, на підставі величезного статистичного матеріялу щодо смертности своїх клієнтів, прийшов до висновку, що середній вік людини значно зріс. В 1850 р. товариства обезпечень брали як цифру пересічного віку людини 40 літ, а тепер підвищили її на 58 літ. Д-р Майо сподівається, що з розвитком медицини і гігієнічних удосконалень ця цифра підійде до 70 літ. А може це тільки розвиток удосконаленої системи американських товариств обезпечень від смерти?

Дивний апетит. Штокгольмські лікарі та вчені мають прецікавого пацієнта 11-літнього хлопця, що їдає величезну скільність паперу. Все те, що попаде в його руки: газети, книжки, листи, він проглотає. Ця потреба паперової їжі є досить великою: при снідайку він зїв кишенькову біблію і два часописи. Одночасно не тратить апетиту до звичайних страв. Зовсім так само як слон з відомого оповідання Марка Твена, про якого писав американський гуморист, що їсть усе починаючи від біблії... Штокгольмський хлопець їсть зрештою нормально, важить 60 кільо і має здоровий вигляд. Лікарі не поставили покищо діягнози щодо цієї недуги. Ясне одно, що цей ворог друкованого паперу може стати колись небезпечним.

Споживання газет. У Злучених Державах виходить 22.000 газет і журналів. Загальний їх наклад є приблизно 33 міл. примірників. Пересічно на 4 Американців припадає один примірник часопису. Розмір часописів зростає щорічно. Часописи, що мають 100.000 накладу мають пересічно 28 сторінок, а по неділях більш 100. Одна неділький випуск „Нью Йорк Таймса" потребує 877 тон паперу. Загально часописи здають річно 2,9 міл. тон паперу. На одну особу припадає таким робом в Злучених Державах 148 фунт., в той час, як в Англії — 76, Німеччині — 45, Швеції — 17 а в СРСР. — 6.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митковича.

Рава Руська. Сала „Сокола".

14.I. „Казка".
15.I. „Таврдовський".

Угнів.

16.I. „Від".
17.I. „Маруся Богуславка".
18.I. „Дні нашого життя".

Рава руська.

19.I. „Варки Кімель".
20.I. „Лісова пісня".
21.I. „Воскресення".
22.I. „Ревізор".
23.I. „Сатана".
24.I. „Ой не ходи Грицю". 15—1

Готується до постановки „Затоплений дзвін", Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:

четвер 14.I. 7·30 веч. „Монахи" комедія на 3 дії.

субота 16.I. 7·30 веч. премєра: „Тайфун" пєса на 4 дії.

Неділя 17.I. 3 попол. „Добродійна Суботина" оперета на 3 дії, вечером 7·30 „Монахи" комедія на 4 дії.

Білети в ціні від 3—0·50 раніше до набуття в Союзнім Базарі (в четвер і неділю при касі театру). 1086 1—1

Загальні Збори українського спортового т-ва „Україна" заповіджені в ч. 7, „Діла" на 17. січня ц. р. відбудуться дня 24. січня ц. р. Порядок зборів без зміни 1085 1—1

Дрібні оголошення.

САНОЧКИ для дітей і дорослих по конкуренційних цінах, також печі, магли ваги, знаряддя, пильники, паси, гурти, посторонки, папа. И ШУМАН, Львів, вул. Красінських 18 а. 879 13—15

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг ушей, носа, горла і гортанки **Д-р Зоммершайн Бернард** Львів, Академічна 14. тел. 285, ординує тепер 1073 від 11—1 від 3—5. 3—3

ПОШУКУЄТЬСЯ зараз інструкторки до І. і IV. кл. народної школи. Оферти з условями пересилати до уряду парохіяльного Ізавів п. Нише. Неувзглядинені оферти остануться без відповіди. 1083 2—2

ПОВІДОМЛЕННЯ для П. Т. членів „Нуси" і приватних осіб. Шевську майстерню перенав я на свою руку та веду її при вул. **Валовій ч. 23.**, приймаю всякі роботи з цього обсягу, виконую їх дбайливо і дешево. Прохаю не оминати моєї майстерні. Рекламою є солідне виконання. **Иосиф Гричун.** 1084

Дарунки на Новий Р. к
золоті та срібні, які не тратять вартости найдешевше у
Гуттермана, Синстуська 14.

Необезпечені ще в „Дністрі"
мають обовязок, усі свої будинки обезпечити на 1/3 часть повної вартости в Товаристві „Дністер" і від цего заплатити премію в „Дністрі". — Точні інформації у тій справі подають агенції і Дирекція „Дністра". 2—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 10. (10.685). Львів, субота 16. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик
Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Національне питання.

Дві нові праці двох спеціялістів.

Появилися на книгарських полицях дві книжки про національне питання: „Национальный вопрос. Происхожденіе національности и народные вопросы в Россіи" П. Н. Мілюкова (Вид. „Свободная Россія" в Празі) і „Races, Nations and Classes. The Psychology of Domination and Freedom" Г. А. Мюллєра (Філядельфія, 1925). Книжки настільки цікаві, що варто їм присвятити хоч дещо уваги.

Проф. Мілюков — спеціяліст по національному питанню, яким займається здавна. В новій праці на цю тему піддав він основній соціольогічній аналізі всю національну проблєму зі становища російського патріота-емігранта. Навязуючи до своїх давніших праць, говорить він багато про теоретичні дискусії російських мислителів у минулому столітті на тему національного питання, про боротьбу за космополітизм та інтернаціоналізм в умах російської інтеліґенції, а дальше спиняється докладно на історичному розвитку народів б. Росії. В дальших розділах займається Мілюков науковою аналізою понять: раса і національність, розбираючи ці справи з либерального становища.

Національної проблєми не хоче Мілюков ані недоцінювати ані перецінювати. Особливо різко виступає він проти ідеольогії тих консервативних російських кол, що бажалиб бачити в російській національности містичну, сяяту істоту, одноцілий організм. Він підчеркує в кількох місцях факт розвитку і постійної зміни національної ідеї, старається також зрозуміти змагання не тільки ріжних західно-европейських народів, але також народів на щирокіх просторах б. російської імперії. Для Мілюкова національність є звичайно тільки об'єктивною історичною появою, яку муситься сконстатувати, але з критикою її треба бути по можности обережним. Він признає також т. зв. природний стан народу поручвищого, „волюнтаристичного" шабля, на якому нарід є вже свідомий своєї национальности і готов за неї боротися: воля й охота до національного життя є сьогодня могутнім чинником у розвитку народів. Одначе ця воля й охота до национальности є тільки свідомістю чогось, що лежить у природі і виходить з природи, а не конче відповідає дійсности. Тому в книжці Мілюкова даремне шукати за програмою практичного вирішення національних питань. Він вдоволяється науковою аналізою.

Натомість американський соціольог Г. А. Мюллєр виступає у своїй книжці, присвяченій також національній проблємі, як практик. Він займається головно Зєдиненими Державами, але має зрозуміння і для европейських справ, які знає також добре.

Становище американського соціольога ріжниться основно від становища Мілюкова. Вже в передмові до його праці видно цю ріжницю. Мілюков дякує одному знайомому, що дозволив йому студіювати велику літературу в своїй бібліотеці, а Мюллєр завважує, що він зібрав свій матеріял „більше на основі особистого контакту, як з книжок". Тому Мілюков наводить свою літературоу, щоб нею скріпити своє становище, а Мюллєр на це, щоби звернути увагу читача на основні лінії розвитку цілої національної справи. Мюллєр підходить до націоналізму з практичного боку і небагато робить собі з історії. Для нього національна ідея це така поява, яку можна політично вхопити в свої руки, приборкати, а слабі її моральні сторони зробити нешкідливими, бо на його думку націоналізм має в собі багато патольогічного. „Перед нами — каже він — найважніща задача: як цю недугу вилічити".

Аргументує Мюллєр при помочі фактів, що їх бере з теперішнього соціального життя, не зачеплюючи ніколи подати своєї власної думки про кожну справу. М. ін. подає він, що Чехи (передовсім американські) були вільнодумцями з національних мотивів, а саме з ненависти до Австрії, що була звязана найтіснішими вузлами з католицькою церквою, а натомість Поляки з тих самих націон. мотивів були католиками, бо ненавиділи російську православну церкву і пруський протестантизм. Він наводить випадки, в яких завдяки „спільному фронтові" проти спільного ворога національна ідея зростала, вказує, що спорт зменшує ненависть між народами, виступає проти антисемітизму і т. д. На кожній сторінці книжки Мюллєра видно практичну руку Американця, для якого наука є тільки засобом до мети, в цім випадку засобом до боротьби за міжнародній мир, якого речником хоче бути й він.

Практична американська метода Мюллєра є очевидно не без хиб. Мілюков бере розвязку національної справи може за тяжко, Мюллєр за легко. Для Мюллєра виплівають не тільки національні, але й расові противенства (напр. поміж білими й чорними) головно з непорозуміння і він думає, що поученням можна дуже багато зробити для злагіднення національних спорів. Це без сумніву слаба сторона праці Мюллєра, але його практичне підходження і практичне розуміння національної проблєми мусить цікавити й европейського читача, що не може вилізти з лябіринту невгаваючих національних спорів, терть і явної чи тайної боротьби між пануючими і гнобленими. Правдивий шлях для пізнання основи національної проблєми лежить десь по середині між історизмом Мілюкова і прагматизмом Мюллєра.

Після районування.

Новий адміністративний поділ України.

Його практичні наслідки. — Нові корективи. — Національні райони. — Змагання біля остаточної стабілізації нового поділу.

Новий адміністративний поділ України, що відбувається вже на протязі трьох майже останніх літ, дав раделаді деякі користи чисто практичного характеру. Після скасування губерній та введення округ, в територіяльному відношенню далеко менших від губерній, наступив тісніший звязок їх із державним центром. Крім цього наступило зменшення числа урядовців, а в звязку з тим і инший розподіл державних сум, що йшли на їх утримання.

До нового розподілу було на Україні без губернияльних установ 26.749 адміністративних урядників, а по ньому це число зменшилося до 22.557. Заробітня плата виносила перед поділом для 10.296 одиниць по губерніях і округах 6,334'825 карб., з чого самі губерніяльні платні виносили 2,380.157 карб. Після скасування губерній та переведення в життя нового поділу видатки на утримання 9.278 одиниць по округах понизилися до 5,273.443 карб., тобто на 1,061.482 карб.*) Натомість у звязку з новим районуванням вийшли в державному бюджеті дещо більші цифри на оплату районової адміністрації ніж перед нею при рівночасному збільшенню числа урядових одиниць. Число тзв. штатних урядовців по районах зросло на 856, а палата піднеслася на 1,217.132 карб. Коли ж узяти цілість адміністративного персоналу після нового поділу, то скількість його зменшилася на 1.136 одиниць, а видатки на утримання цілого апарату збільшилася на 672 325 карб. Збільшення видатків пояснюється тим, що при меншій скількости давних губерній було менше вищекваліфікованих сил, а по скасуванню губерній округи виказали більше запотребования саме таких кваліфікованих сил, що були перше виключно при губерніях. Завдяки великому числу округ побільшилася кількість тих кваліфікованих робітників.

Зі скасуванням губерній наступив і поділ їх майна поміж нові округи. Це в деяких випадках має теж дуже корисний для населення характер.

Треба признати, що новий поділ України на округи, райони і громади ще по нинішній день не закінчений, дарма, що тріває майже три роки. Раделада старалася ділити Україну на округи і райони в той спосіб, щоби в них добути бодай релятивне скріплення при допомозі містечкового, міського та фабричного населення впливів пролетаріяту. Цього відразу осягнути не вдалося і тому не дивно, що останніми часами число округ зменшилося аж на 8 одиниць. Тепер є на Україні 41 округ з додатком Автономної Молдавської Республики, що входить до складу Радукраїни як одна адміністративна одиниця. У 1923 р. було аж 706 районів а з кінцем 1925 р. залишилося вже лише 632. Отже корективи в новий адміністративний поділ вносила радаляда безперервно. Буде їх напевно вносити і в будучині.

Дуже утруднює стабілізацію адміністративного поділу виділювання тзв. національних районів. Дотепер є запроектованих 12 таких районів. З того вспіла раделада виділити та зорганізувати заледви 6, отже половину. Дотепер остаточно виділені та зорганізовані такі райони: а) німецькі: Ляндавський, Люксенбурський, Молочанський і Прищибський; б) один польський Довбищський і в) один болгарський Романівський. Виділювання нових національних районів спричиняє все деякі корективи і в округах. Крім національних районів є ще й національні громади, а таких є аж 393. З того є 138 німецьких, 90 російських, 65 польських, 34 жидівських, 13 чеських, 28 болгарських, 25 грецьких, 9 молдавських і одна білоруська. Усіх сільських рад було в 1923 р. 15.695 а тепер є їх лише 9.307. Тут доконалося найбільше змін. Між иншими одною з найважніших їх причин було саме виділювання національних громад. На основі рішень 4-тої сесії ВУЦВК-ту осьмого скликання і 9. Всеукраїнського з'їзду Рад сільські ради слід організувати в кожному населеному осередку, що нараховує не менше 1000 мешканців. У виїмкових випадках, де віддалення від сільського громадського осередку виносить понад 5 верстов, можна організувати сільські ради і там, де є тільки 500 мешканців. У звязку з тими постановами рішено заснувати 1162 нових сільських рад у 40 округах, це значить у кожній округі крім одної. Крім цього наспіли до центра проекти на заснування ще нових 170 сільських рад. Разом отже останнє вже зредуковане число 9.307 сільських рад побільшиться знов на 1332 ради. Все це доказує, що новому поділові далеко ще до стабілізації.

Такий плиткий стан адміністративного поділу відбивається дуже відемно на самому адмініструванню. Не всюди вдоволена з тієї плинкости адміністрація, а ще більше невдоволене населення, яке всі ці поправки, додатки, та зміни відчуває найболючіше на власній шкірі. Маючи все це на увазі, рішив все український Центральний виконавчий Комітет на другій сесії з 1925 р., щоби в майбутньому всякі корективи в адміністративному поділі вносити дуже обережно, позвіл, і по провіренню усіх даних за ними. Рішення має на меті позвільну стабілізацію теперішнього стану. Одначе важко повернути в те, щоби остаточна стабілізація могла наступити на протязі одного або двох літ. Як видно з дотеперішнього, то вона може відсунутися на цілий ряд літ. А за тим промовляє перш за все щораз то нове творення національних громад і районів, яких вже тепер, на нашу думку, за багато.

В. М.

*) Цифри беремо з урядових даних, оголошених у пресі А. Бурсенком, секретарем ВУЦВК-ту.

Памятаймо: Рідна Школа — це національна фортеця, це певний захист у добі анархії!

Про людське око.

Пепесівці і новий „projekt na zniszczenie Rusi".

Нарешті й львівський пепесівський „Дзенник людови", який все робить враження закордонної газети — бо так анемічно й чужо трактує головно справи „кресів" — дозволив собі в статейці „Projekt na zniszczenie Rusi" спинитися над протиукраїнським і протиселянським законом про тав. земельну реформу. Ця статейка бліда й рахітична та немов недокінчена (без висновків) має на меті не так виступити в обороні прав і інтересів українського мароду, як радше виправдати ганебну поведінку пепесівців в справі земельної реформи. Та все-таки годиться спинитися на кількох замітках „Дзенник-а людов-ого".

„Деякі параграфи, що обговорюють (?! Ред.) будучу парцелюційну діяльність на окраїнах, надали їй запаху, так добре відомих нам кольонізаційних законів. З виказу маєтків, що вже цього року підлягають кольонізації, слідує, що на перший вогонь підуть великі простори тав. східних окрайн. Ми цілком були би остались ними, які протестували би проти вивласнення (зрештою за відшкодуванням) охрайних зубрів і короленят. Одначе поважне застереження мусить збудити факт, що не забезпечено права українського й білоруського населення до землі, управляваної їх трудом і потом. Що гірше, не лише не забезпечено, але й відсунено на дальший плян. Напим „націоналістам" все ще світить, яко провідна зоря, плян скольонізування Волині, Поліся і Сх. „Малопольщі" осадниками зі заходу. Сумні досвіди з останніх 7-ми літ, що доказують мізерність цього плану, нічого їх не навчили. Проти переведження кольонізації окрім промовляє уклад господарських відносин на сході... Недостача Земль. Недостача землі, яка дійсно дається відчувати білоруському й українському населенню, наказує їм вірними боротися за кожну пядь рідної землі. Треба раз скінчити з легендою, що окраїни є безлюдською землею, що ріллі там подостатком, а населення за мало. Вже Ст. Щепановский перед багатьома роками доказував, що Галичина є виняткоадо перенаселеною країною. Східні повіти „Малопольщі" займають перше місце в тій невеселій статистиці. На Волині й Поліссі густота населення є значно менша — від 70 до 91 житель на 1 кв. км. — але не слід забувати, що земельна культура є дуже низька, що наші стратегічні чинники будуть берігти болота й нежитки Полісся якоо стратегічні окопи. Коли ж зважити, що населення тих всесвітств — це головно хлібороби, що не мають відпливу до робітничих середовищ, то слід признати, що пожадливість населення тих земель можна здобути лише ціною політичної рівноправности і основної поправи господарського істнування. Сьогодня тому населенню не багато лишається втратити. Тим більше не слід його провокувати проектами кольонізації й осадництва, цілковитим „проектами на zniszczenie Rusi", які будучини готова болюче завернути".

Як бачимо, скавано дуже сальоново, а крім того вилазить тут вся перфідія пепесівців. Бож тієї „земельної реформи", себто кольонізації й осадництва „кресів" не ухвалив ніхто инший, тільки пепесівці на спілку з ншекполяками і пястівцями. Про людське око намагаються вони половою слів прикрити свої ганебні вчинки. Але „кресове" населення сьогодня знає дуже добре, що всі польські партії без огляду на фірму, під якою виступають, одним миром мазані.

З польського сойму.

Засідання з 13. січня.

Вчорашнє засідання сойму присвячене було дальшій дискусії над законом про чужинців, який прийнято в третьому читанні.

Пос. д-р Іналєр (Жид. Клюб) звернув увагу, що обмеження свободи чужинців у Польщі викличе негативне явище в колах тих чужинців. Державі, громадяне яких не мають у Польщі свободи рухів, виступлять у себе з репресіями проти громадян Польщі. Вже сьогодня поводяться в різних державах з польським громадянством гірше, як з громадянами инших держав. Закон про чужинців дає заведінку свободу ділання урядовцям, лишаючи їм таким чином широке поле для переслідувань, шикан і надужинь. Бесідник пропонує відіслати закон ще раз до комісії.

З уваги на заяву маршалка, що він одержав з різних сторін предложення перервати нараду над цим законом, дискусію відложено і приступлено до дискусії над законом про службові відносини учительства.

Пос. д-р Федербуш (Жид. Клюб) спинився на діяльности тих учителів, що ширять нечавість до Жидів. Те саме ширять деякі шкільні підручники. Бесідник зголошує поправку до ст. 3. Потім говорив рабин Левін у справі учителів жидівської релігії і поставив дві резолюції.

З черги забрав слово посол Сергій Хрущький (Український Клюб), що критикував ті точки закону, які спрямовані виразно проти українських учителів. Потім поставив внесення, аби з умов, що їх мусить мати кандидат на учителя, скреслити, що він мусить бути людиною з несплямленим минулим і володіти польською мовою.

Пос. Пйотровский (ППС.) звернувся проти того уступу, який постановляє що учителі релігії мусять мати дозвіл духовної власти. Посол Прушиньский (ЗЛН.) домагався приложення титулу професора для учителів з повними університетськими студіями. Проти поправки Прушиньского виступив Пйотровський, називаючи поворот до титулу професора анахронізмом. В тому самому дусі промовляв пос. Новицький („Визволеніе").

В дальшій дискусії забирали голос посли: Прушиньский (ЗЛН.), Виговский (Жид. Кл.), Грайс (Нім. Союз) і Скрипа (Комун. Фракція). Після передискутування перших 32 статтей наради перервано. Найближче засідання в пятницю, 15. ц. м.

Радянська Україна.

Література для села.

Харківський окружний Виконком асигнував 28 тисяч карбованців на закупно літератури для районних сільських книгозбірень і хат-читалень, а також на закупно шкільного приладдя для учнів. („Вісти".)

Інститут наукової орґанізації праці в Донбасі.

В половині січня ц. р. відкривається в Сталіні Інститут наукової організації праці. Метою інституту буде в першу чергу вивчення умовин праці робітництва гірничого і металюргічного промислу.

(„Вісти").

Наукова-медична Рада в Харкові.

При інспектурі охорони здоровля організують науково-медичну Раду. До Ради ввійдуть визначні професори медицини з Харкова. Завданням Ради буде поширення лічничої сітки і регуляція боротьби з заразливими недугами.

Зменшення числа безробітних.

Статистика 20-ти великих бірж праці на Україні виказує, що в останньому році число безробітних значно зменшилося. Тепер є зареєстрованих 155.350 безробітних проти 200.690 безробітних з кінцем 1924 р. Слід замітити, що урядові біржі праці далеко не відповідають дійсному станові безробітних. Напевно втроє або вчетверо більше безробітних є незареєстрованих у біржах праці. Всі вони перебувають переважно по селах.

З польських справ.

Ощадність скарбу відібється також на виграшах подорожних; спеціяльний залізничий комітет означить редукцію деяких пасажирських поїздів від 1-го лютого.

Погляди Кеммерера, американського знавця, будуть відомі польському урядові щойно після його повороту до Америки, звідки він перешле писемне справоздання про господарсько-фінансовий стан Польщі.

Справа номінату, над якою радила соймова правнича підкомісія, далі невирішена і відкладена до слідуючого засідання. Продовжили поки-що тільки охорону фабричних комінників, на рік, і то тільки в фабриках, які працювали щонайменше шість місяців.

Позичку для фабрикантів пропонує визначний промисловець з Лодзі, Круш, у розмові з міністром скарбу, — в грошей призначених на підмогу для безробітних. Ця пропозиція схвилювала дотичні кола.

Варшавські робітники, міської управи та електрівні, домагаються виплати нового додатку на дорожнечу (різниці у т. зв. „вказнику") Є їх 5000 і погрожують страйком.

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

По широкому світі.

Американські фінансісти у порозумінні з представниками держави радили над оздоровленням Европи і співпрацею всіх европейських народів. Представник англійського банку, Норман, хоче основати міжнародній банк з участю капіталів Зединених Держав, Англії, Німеччини, Італії, Франції, Бельгії, Польщі та Голяндії. Він мав би повстати зі злуки емісійних банків поодиноких країн.

Експльотацію Европи хоче перевести трест американських фінансістів. Є це погляд визначного німецького промисловця на сторінках французької преси. Цей плян має бути противагою англійських впливів.

Французько-німецькі торговельні переговори закінчилися загальним порозумінням.

Головою франц. парляменту вибрано Ерріо 300 голосами проти 24. Праві партії та центр не голосували.

Бріян, франц. мін. зак. справ предложить парляментові проект закону, щоби вернутись до давної виборчої системи, т. зв. округ.

Нова німецька орґанізація повстала під проводом „всенімців", між якими є син Вільгельма II., Оскар. Вона обєднює кілька політичних груп крайної правиці, що виступали відокремлено.

Декабристи.[3]

З приводу столітніх роковин революти декабристів.

II. Революційний рух на Україні.

Члени полудневої революційної групи („Полудневого Товариства") довідалися про події в Петербурзі аж коло 25. грудня. Комендант Чернигівського полку у Василькові під Київом Гебеля видав приказ арештувати видного члена революційної організації Сергія Муравєва-Апостола. Довідавшись про небезпеку, С. Муравєв-Апостол домагався від членів організації Артамона й Олександра Муравєвих, щоби вони збунтували свої полки, розташовані в Троянові й Любарі та рушили з ними до Білої Церкви і там получилися з иншими відділами збунтованих військ. Одначе з цих заходів нічого не вийшло. Кидаючись на всі боки, Сергій Муравєв-Апостол збунтував одну роту гренадірського полка в Ковалівці. До нього приєднався заговірник Кузьмин з жовнірами, зібраними в Трилісі. Получені сили заговірників скермувалися до Василькова, який і занято. Стаціоновані у Василькові війська не ставили опору, а населення прихильно поставилося до збунтованих військ. Там явився теж рота штабскапітана Мисвського.

Дня 31. грудня 1825 збунтовані війська зібралися на васильківському майдані. Полковий священик відправив богослужения, а опісля тремтючим з переляку голосом відчитав катехізм, уложений Сергієм Муравєвим Апостолом, в якому містилися заповіди нового громадянина. На перше питання: на що Господь сотворив чоловіка? — була відповідь: щоби в Нього вірив, був вільний і щаслизий. На питання: чому російський народ є нещасний? — в катехізмі відповідається: тому, що царі захопили владу. В катехізмі проведено думку, що царі поступають проти Божої волі і тому не слід їм повинуватися, а навпаки треба зі зброєю в руках проти них повставати.

Священик не мав сили докінчити читання катехізму. Його виручив Бестужев-Рюмін. Опісля Сергій Муравєв-Апостол виголосив коротку промову. Він уосновував право до свободи та взивав до її оборони. Жовнірам обіцював він скорочення військової служби, а селянам зменшення тягарів. „Хто хоче боронити своїх прав, нехай йде за мною, а хто не хоче, нехай лишається!" — закінчив він свою промову. Грімкий, трикратний оклик „ура!" — був відповідю жовнірів.

Звідсіль звернулися збунтовані війська через Моговилівку до Ко[illegible] валівки. В Моговилівці мав приєднатися до збунтованих кап. Козлов. Але його вояки не виявили охоти поступити до бунту. День 1-го січня 1826 р. проведено в Моговилівці, інформуючи населення про мету руху. Дня 2. січня війська ночували в Пологах. Вночі частина старшин покинула бунтівників, спасаючись втечею. С. Муравєв-Апостол в промові до жовнірів напатнував ганебну поведінку офіцерів. Слідуючого дня війська ввійшли до Ковалівки, почувши перші стріли в 6-тьох верствах від нея. С. Муравєв Апостол почав приготовлятися до оборони. [illegible] плян перевів [illegible] стрільна, а ві[illegible] в голову. [illegible] бито, загові[illegible] оф церів [illegible] і Кузьмин

Рево[illegible] скінчив Муравє[illegible] тужев[illegible] вия[illegible] ене[illegible] тег[illegible] ав[illegible]

[illegible]гнів.

[illegible]гуслянка". [illegible]го життя".

[illegible]висший час проміняти
сирівці як лен і конопель
полотна, обуси, цайги, сукна і инші матеріі
і найсовісніше переводить обмін одинока того рода
Українська Анційна Спілка
„ПОЛОТНО"
у Львові, вул. Городецька ч. 98.
Посилки з провінції полагоджується оборотно.
Спіліть свої сирівці чим скорше з довірям до Української Фірми
„Полотно", Львів, Городецька 98.
932 пошта посилок залізницею оплачуєма сама. 6—10

КОНЦІПІЄНТ з судовою практикою глядає заняття на провінції. Зголошення: Ад окат д-р Балтарович, Золочів. 1089 1—1

КАЛЄНДАРИК „РУСАЛКА" на 1926 рік, гарно печатаний в 2-х красках вже продається. (Ціна 6 центів). Замовляти: А. Окіпнш, Львів Кадецька 4. 897 15-15

„Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Покликання загран. знавців для Польщі.

У марш. сойму Ратая була 13. І. нарада при участи представників сторонництв. Прем. Скшинський мотивував потребу усталення економічного пляну Польщі. По словам премієра „польська економічна політика пригадує сліпу коняку, що все віде до рова". Треба покликати загр. знавців для екон. і фінансових справ, щоби опрацювали економ. пляни на довший час і щоби працювали над його виконанням. Колиб це сталося, скріпилося би довіря заграници до Польщі. Уряд виступить небаром з предложеннями в цьому напрямку. Заповіджене розглядання політ. справ буде на слід. тиждень.

Відложення сойму.

14. І. на конвенті сеніорів під проводом марш. Ратая ухвалили відбути ще плєнарні засідання сойму в пятницю й суботу, й відложити засідання сойму від понеділка до кінця січня.

Делєґати „Бенкерс трест" у Варшаві.

13. І. прибули до Варшави делєґати „Бенкерс Тресту" Зіхель і Фішер (оба Жиди представники консорції 28 амер. банків). Пополудни приняв їх мін. скарбу Здзєховський. Делєґати мають переговорювати з польським урядом у справі 100 міл. дол. позички за заставу польського тютюневого монополю.

Пілсудський в справі ухвали політ. комітету.

„Курєр Пор." помістив отвертий лист марш. Пілсудського в справі ухвали політ. комітету про поворот його до чинної служби в армії. Пілсудський зазначує що не змінив свого погляду на закон про нач. військові власти. І дальше вважає цей закон шкідним для війська і держави, а що до нього самого, то закон виразно каже, що марш. Пілсудський не ввійде ніколи, навіть при найбільшій загрозі держави. Дивується, що мін. Скшинський висуває його особу без порозуміння з ним самим.

Відозва „Хлопського Сторонництва".

Новий клюб „Хлопського Сторонництва" у відозві критикує діяльність „Визволення", ставить собі ціллю зєднинення всіх селян в одну велику, радикальну, клясову селянську партію. Заповідає злуку з селянським союзом Бриля, запрошує до спільної праці селян із групи Оконя, та иншіх послів із „Визволення" і послів-селян із „Пяста". „Хлопське сторонництво" буде зміряти до співпраці з білоруськими й українськими організаціями для створення великого селянського союзу, який „буде основою уряду польської річпосполитої у недалекому майбутньому".

Німеччина предкладає Польщі позичку.

„Дейли Нюз" повідомляє, що ...ром ...ля драгонів чи гусарів. ...ької старшинської ранґи митрополит ніколи не мав, бо — як згадано — у війську служив тільки два місяці.

Вже в ранній молодости графський син з високого кольна проявляв симпатії до народу, покинутого його батьками. Той зв'язок з українським народом кристалізувався у нього самочинно, про що свідчить між иншим факт, що вже яко студент вроцлавського університету він завжди себе яко „Ruthenus".

Світське життя його не манило. Ще як студент університету проявляв бажання вступити до монастиря. Під цим оглядом великий

Манджурія незалежна держава.

Чанг-Тсо-Лін у телєґрамі повідомляє, що Манджурія зірвала адм. взаємини з Пекіном. То є потвердження факту, який істнує вже довший час. Від трьох літ Чанг-Тсо-Лін вважав три мандж. провінції своєю суверенною державою.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·80 — 7·85 канад. дол. 7·60 — 7·65, чеські кор. 0·23·50 — 0·24,00 леї 0·3·75 — 0·4·00, франки фр. 0·30·00 — 0·31·00, фр. швайц. 1·50—1·51, англ. фунти 36·00 — 37·00.

Золото. 20 кор. 30·00 —31·00, 20 франк. 28·00—29·00; 20 марк. 25·00 - 26·00; 10 руб. 36.00—37·00.

Срібло. Австр. кор. 0·63·00 — 0·64·00, 5 австр. 3·00— 3·25, фльорени 1·50—1·65, рубл 3·35 — 3·45 рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** У вороцшим числі нашого часопису сконфісковано чотири місця у статті „Persecutum mobile". Є не цього року пята конфіската нашого часопису.

— **Штайґервяда.** Цікаві пробують обчислити, скільки коштував державу процес Штайґера. Самі стенографи одержали 6,000 зол. Протоколи з розправи мали 5000 сторінок машинового письма; їх списували в кількох примірниках, — отже знову 6.000 зол. Розправа проти Єґера і тов. у звязку з цією справою — 2000 зол. Отже щонайменше 20.0 зол. Польські часописи жалуються, що державний скарб мав такі витрати. Та де їх рівнять з витратами жидівських патріотів, хоча би на самих адвокатів? — Штайґер підчас свого побуту у Варшаві хотів добитись авдієнції у президента держави, пос. Райх, до якого він звернувся за интервенцією, заявив йому, що після скінченого процесу роля його скінчена.

— **Векслові и стерт.** Галицька і міське Каса ощадности найшли в себе кільки векслів на 500, 600, 700 і 1000 зол. підписаних якимись селянами з Бідгорщі і потверджених громадським писарем та державним комісарем Шиллєю. Якісь дотепні ошуканці вибопали ці гроші, фальшуючи підписи громадян. Один зі селян дізнавшись випадково, що в суді хтось узяв за нього „пілотечний витяг" потрібний для банкової позички, звернувся до банку і щойно тоді виявилось, що крім сфальшованих підписів є на векслях підписи померлого громадського писаря і однорічної дитини. Таким самим способом купувала згадані векслеві спеціялісти довіря в крамниці Мандля, який мав підозріння щодо автентичности підписів. Підозріння пало на двох селян Панкевичів з Рудна, біля Львова. Ні банкові урядовці, ні власник крамниці не в силі стверднти, що Панкевичі є тими, які приходили з фальшивими векслями.

— **Чи це правда?** Недавно одержали ми від п. д-ра М. Воробця, адвоката в Калуші позитивну нотатку про те, що п. М. Козаневич, ст. гірничий радник з Велички, причисляє себе до ісповідників рим. кат. обряду. З огляду на те, що п. д-р Воробець заслугує на повне довіря, підтверджене арештою офіційним актом, уважали ми, що не слід цього поминути мовчанкою. Одночасно ми мали на увазі, що п. Козаневич був в своїм часі держ. секретарем ЗУНР., а тому, помішуючи замітку п. д-ра Воробця, подали ми її в сумнів в словах: чи це правда? В останньому часі одержали ми письмо від п. М. Козаневича, в якому він справу пояснює в цей спосіб: Дня 26. червня 1925 мав він бути переслуханий в суді у Вельчі в справі одних якогось Жида з Калуша. Спізнившись, звернувся він до судді з проханням, щоби його негайно переслухав, бо його ждуть пильні урядові справи. Суддя, не питаючи свідка про генералія (ім'я, віру, службовий характер і т. п.), коротко по...ував протокол, а п. Козаневич під...сля на протоколі, рюючи його зміст. у Львові, суперечні ...зніше дописав сам ...вання порушили украй свідка між ним...дянство. Одні лякались кат. релігії, що вищий достойник і керо... відома наших ...ансько-католицької церкви ...ес неувагу п. перелом у національно-...го деякі не...змаганнях українського нар...ле со...ші тремтіли, щоби він не... що листи ...во і ріжево з консерватино-старорусь...рикрас, які ...бором, ще инші бідкалися, ...ності и тропОлит не зможе ...житися з ...вим окруженим. Треба правду с...речу...зати, що ці зерна недовірчи...ородом чи сумнівів ще до нинішнього д...ого кільчаться в деяких нашіх гуртках. Другі знову зв'язувались з осо...ю митрополита чадій на нову добу.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Минулося...

Скінчилися свята, а з ними разом пенсії, зарети, податки і инші розвесел...очі речі. Ми знову стинули лицем до старої буденщини, як большевики до села.

Скінчилися свята...

Ще пару днів ходити буде по хаті святочний настрій, змішаний з запахом куті, сушеної і голубців, в пилі і він забереться, остаючи тільки час з потріскані речі.

Пять повних днів святкувала галицька й волинська Україна. Святкування по старому стилю, а — по новій рецепті, хоч може й инше було в нашій:

Ніхто офіційно не справляв свят як за давних літ, але всюди було досить страв, ще більше напитків, а найбільше гостей.

Щодо напитків то вийшло таке: Найбідніші купували звільнюючу карту У. П. Т. і напитки, багатші самі напитки, а найбагатші саму карту.

Ці останні найбільше вийшли, бо вискали марку патріотів, а не стратили грошей. Опріч того мали право до „оказій" у знайомих і до проповідей на тему нашої розтратности по... десятій часці.

Маю вражіння, що У. П. Т. багато не заробило на звільнюючих картах. Привичка — не друга натура, а традиція — не дві натури. На другий рік повинно У. П. Т. видати карти звільнюючі від абстиненції, а тоді й найбагатші купляють карту, а найбідніші ликнуть і чужого алькоголю.

Як там воно не було, свята пройшли, минули і нема здається нікого, хтоб не жалував за ними.

В часи найліберальнішої з усіх конституцій, не одна з толерованих маніфестацій національних. Скільки то при замкнених дверях і заслонених вікнах не передумано революційних, організаційних і консол дашніх думок. А декуди пішло і слово тверде вплав з досить виразною аллозією до теперішнього режиму.

Як не сушити п. Ст. Грабського, а всеж таки він по жадає від Українців утраквізації свят. Має прецінь ті самі аргументи, що й при утраквізації школи: „Спільне сидження при одним столі, спільна гутірка в двох мовах, будуть мати спасенний вплив на вирівнання деких мінімальних непорозумінь між братніми народами".

Треба призвати, що багато в тім є правди, але багато є злого, хоч і другорядного значіння.

Уявляю собі такі утраквістичні свята.

Прийшлось би пекти чи варити. Полька сказавши:

— Droga pani raczy przyrządzić dwie ryby, gołąbki, pierogi, barszczyk z uszkami, a mąż będzie łaskaw postarać się o napoje.

— А пані? спитав несмило Українка.

— Ja resztę wszystko biorę na siebie, chyba... że pani chciałaby jeszcze dodać jakiś torcik, jakieś ciasteczko...

Зібрали до вечері. Українці їлюб хіба сушено, кутю і сосн, бо першенство належиться державній нації.

Урядування бучоб таке, як не тільки в утраквістичних, але й у державних і навіть приватних українських школах.

Певно, Міністерство Віри і Науки, не робить цього. Вочо, хоч і напастовання за шовінізм, всеж таки має ще дрібку такту.

Дехто з моїх земляків догадується, що воно просто боїться, але я в це не вірю.

Не боялося видавати шкільні закони, не побоялось би зутраквізувати свята.

Ручу, що так, як у тамтім випадку, ми примкнб і це, покивуючи пальцем у чоботі.

Але потішимося, що так воно не є. Нас охороняє конституція, і міністерство такого розпорядку не видасть, хіба би... але ні майже певно не видасть.

А як видасть, то плячмо. Плячмо за останніми святами з українською викладовою мовою.

Галактіон Чінка

Товариство для наших найменших.

По Заг. Зборах „Української Захоронки".

Вже місяць тому, бо ще 5. грудня м. р. відбулися Загальні Збори Товариства „Захоронка". Раз тільки в рік скликує воно своїх членів і своїх Прихильників, і на той один раз зійшлося мінімальне число гостей, найбільше вражіля повна неприсутність учительства як державних так і приватних всенародніх шкіл, хоч якраз ті школи найтісніше звязані зі Захоронкою, яка підготовляє для них дітвору. Зате д-р Ст. Федак, старий добродій Захоронки, як звичайно явився і брав живу участь в нарадах. Попри сотки своїх справ, важних — дуже важних, найшов таки годинку часу, щоби присвятити її малій дітворі.

Збори відкрила голова О. Гординська, складаючи звіт з діяльности товариства за 1924/5. Зі звіту довідуємося, що воно удержує у Львові вісім захоронок: при вул. Руській, Городецькій, у св. Юра, при вул. Софії і Жовківській, на Личакові, Клепарові і Левандівці. Є ще захоронка на Замарстинові, але там Виділ товариства дав тільки уладження, а про все инше дбають самі таки місцеві громадяне. Загальне число дітворн у всіх захоронках доходить до 350 — вік дітей від 4—6 літ. В захоронках вчать фахові учительки по всім вимогам педагогіки. Їх оплачує Українське Педагогічне Тов-во з власних фондів. Діти дістають в захоронці сніданок і обід, що є великим добром для них, бо ж понайбільше діти найбідніших робітників і заробітків. Очевидно, за оплату від них числити не можна, хоч і як мінімальною вона поставлена, тимто фінансова сторона Захоронки була все актуальною і пекучою справою на кожному засіданню Виділу. Ні від міста ні від инших властей Захоронка ничих пімог не діставала; удержувалася виключно з власних фондів, на які складалися збірки під церквами, членські вкладки та невеличкі місячні оплати дітвори. Велику поміч дало Захоронці американське Обединання, присславши їй 150 долярів. Давнішими часами дещо доходу приносили вечерниці, які Виділ час до часу улаштовував — але в останніх роках і те джерело походу не дописало, бо замість аншів стало приносити дефіцити. Як що року, запросив Виділ і в цім році до всіх своїх захоронок св. Миколая, який приніс дітворі багато добрих річей і дуже гарні фартушечки. Були і „ялинка" зі свічечками, а для старих дітей Великий Миколай і Маланка.

Тяжкий удар стрінув в цьому році Захоронку — в льокалі у св. Юра відібрано їй одну кімнату так, що дітворі — а є її там до 40 душ — приходиться дуситися в одній малій кімнатці. Всякі заходи у компетентних чинників, щоби Захоронці не роблено такої кривди, не помогли. Українська інституція і то так переважна мусіла уступити на другий пляц, щоби зробити місце приватній особі, жінці чужонинці, яка знати більш від наших мала прав замешкати в українській капітулі.

Звіт касовий за минулий рік представляється ось як: Приходів було 10.657·61 зл. (в тім дотівка з року 1924 в квоті 22.501 зл.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Каса Хорих м. Львова.

Ч. 340. Пр. 6-26. Гурток львівських Аптикарів повідомляє Управу Каси Хорих м. Львова, що видаватимуть ліки на касові рецепти тільки за готівку. З огляду на те Управа Каси Хорих м. Львова повідомляє всіх членів Каси, що рецепти без оплати належить реалізувати тільки в Аптиках Каси Хорих при вул. Браєрівській ч. 8 і при вул. Фредри ч. 2 (склеповий льокаль) в будні від 8-ої год. рано без перерви до 9-ої год. вечером, в неділі і свята в аптиці при вул. Браєрівській від 9-ої рано до 1-ої попол. а в аптиці при вул. Фредри від 8-ої рано без перерви до 9-ої вечером. Члени Каси Хорих, які мешкають на периферіях міста, в крім нього всі інші члени можуть в наглих випадках покищо, заки не вийде новий розпорядок, реалізувати рецепти з е л е н о ї і ж о в т о ї краски в аптиках приватних, одначе повинні за рецепту заплатити, а заплачену квоту звернеться їм негайно в Аптиках Каси Хорих. — Львів, дня 12. січня 1926. — **Управа Каси Хорих м. Львова.** 1092 1—1

і чинш від каменіці при вул. Жовківській 350 зл.) — розходи виносили 10.628·21 зл. Найбільшу рубрику становили харчі, оплата слуг і каса хорих. На рік 1925[5 остає в касі готівки всього-навсього 39·40 зл.!

Над звітом головні касовим розвинулася жива дискусія, в якій передовсім обмірковувано способи придбання тривкішої фінансової основи для Захоронки. Воно тим актуальніша справа, що мабуть внедовзі прийдеться Захоронці самій оплачувати учительські сили, бо Українське Педагогічне Товариство найшлося в такому скрутному положенню, що ледви чи свої школи зможе удержать. Порішено увійти в тіснійший контакт з дільничними Кружками У. П. Т. і при їх підмозі агітувати між населенням за громадським посиланням дітей до наших Захоронок. Це лежить і в інтересі Рідної Школи, бо чим краще розвивається Захоронка, тим певніша фреквенція в вищих клясах шкіл У. П. Т., яка останніми часами дуже упала.

К. Малицька підносить справу кетерування захоронок і діточих садків по селах. Чимраз частіше чути голоси зі сіл о опіку над дитворою в передшкільному, шкільному і позашкільному віці. Як великої ваги творення осередків опіки над дитворою і молоддю по селах, зрозуміє хіба кожен, хто знає, в чиїх руках опинився тепер народні наші школи і що з них наша дитина може винести. Багатші місцевости могли би удержати захоронку власним коштом, як не стадося в Угнові — подбатиб тільки для них о кваліфіковану учительку. Де не можна заснувати цілорічної захоронки, там творити би вакаційні садки, прияті для дітей на найгорячіший для села час жнив, коли всі старші в полі, а діти полишені самі собі. Улаштування такого літнього садка не коштувалоб навіть багато: хату чи шопу на літо легко найти, харчів доставляють родичі, а за провідницю може бути на час вакацій учителька чи молода семінаристка, яка радо зголоситься провести літні місяці на селі на свіжому воздусі при лекій роботі. А попри працю з дітьми інтелігентна жінка провідниця могла би ще й показати основи до культурного піднесення села, де воно того потрібує. — Проект Малицької поперв д-р Федак, завважаючи, що таким сільським діточим садкам і топо-„Дністер" прийшло би з підмогою, бо в його інтересі лежить, щоби діти по селах не були полишені без опіки в часі жнив і не ставали причиною різних нещасть, ось хочби пожеж, що досі дуже часто трапляється.

Порішено: зібрати через „Просвіту" і її філії дані про села, які могліб вже в цьому році засновати у себе захоронки чи діточі садки (зачинаючи від львівського повіта), а до УПТ. звернутися з проханням, щоби для провідниць таких садків уладнано кількамісячний практичний курс Фребліївський.

Дальше порушено справу користання з підмог, які державні інституції суспільної опіки удільюють захоронкам, захистам і иншим того рода діточим заведенням. Хоч нас Українців досі постійно поминяно при розділі всякого рода субвенцій навіть для чисто гуманітарних наших установ, збори такі припоручили нововибраному видилові поробити старання в тім напрямі, щоби і наша Захоронка, яка дає опіку і навчання соткам української найбідніщої дітвори, мала теж повне право користати з державних підмог, на які складається не чужі, а такі наш гріш, гріш українського робучого народа.

До нововибраного Видилу увійшли: О. Гординська як голова, О. Пачовська ма-

стоголова, Н. Мельникова писарка, Ст. Кульчицька скарбничка. Члени Видилу, які вже довший час працюють в Захоронці, дають запоруку, що й на будуче не пожалують труду для добра наших найменших — але ім у підмогу мусять поспіти ціле українське громадянство. Мусить воно раз зрозуміти педагогічну і національну вагу захоронок у нас, позбути, щоби вони не марніли-ниділи, а на паки скріплялися, росли-виростали не тільки у Львові і по більших містах, а по цілому краю, де тільки дуже шебет української дитини. Захоронка — не перший оборонний вал національного, нищого життя — бережім Боже! Хай кождий як член Захоронки, стане на його сторожі! Хай в першу чергу наше жіноцтво заінтересується Захоронками і діточими садками— хай кожна земляшна українська родина у Львові возьме під свою опіку одну з львівських захоронок і час від часу у святочні памятні дні пішле тамки у дарунку якусь забавку, книжку, образок, прилад чаючий теплу одежинку — а всі ті дрібнички витворять між дітворою атмосферу тепла і любови, у якій діти, ті найменші наші громадяне, розвинуться до розуміння національного обединення і з тим розумінням підуть їх родичі на другий щабель виховання — у Рідну школу.

Конст. Малицька.

Всячина.

Модерний Ріналь до Ріналь ні. Найпопулярнішою італійською артисткою є Цеціна Біянкі, співачка оперетки. Вона має талант не тільки голосовий і актоський але й... парнокрадства. Все те, що заробляє — їй мало. Тому не диво, що рішила рятувати свої фінанси багатим подружжям. В останнім часі вона познайомилась з багатим земле власником Ліката. Він оповідав їй про свої маєтки на Сицилії, а поводився з таким широким жестом, що підозріяли в ньому справжнього креза. Цей добрий і мовний артистку поїхати з ним на Сицилію. Артистка взяла від директора театру 160.000 лірів аванґарду на суки до нової вистави і вибрала виїхати люксусовим автомобілем у романтичну подорож. Виявилось, що пан Ліката є взагалі ом оприщків і за ним розписали стежа листи. Пару тисячних вкопали в довозі. Артистка Біянкі не вспіла скарги на свого товариша подорожі дізнайшись кем він є. Імовірно він поводився з нею як слід. Тому відповідатиме перед судом дуже за инші численні злочини, а сіпоїна (вінці за легкодушне зірвання театральної умови.

Практична ідея „поліції". Леді Астор є першою жінкою, що вийшла до англійського парляменту. Вона є гордістю та прикрасою консервативної партії, але... англійські консерватисти можуть засоромити вона своєю ідеї вводного поступовців з инших країн. Пані Астов зробила несподіванку навіть своїм однодумцям одною революційною реформою. Запрохавши до своєї палати на вечір чимало представників політичного, літературного і великобуржуазного світа, приготовила для всіх гостей колорові маленькі щити, привязувані мушинам на грудях до піджаків а дамам до суконь. На цих щитиках кожний мав виписане своє прізвище, становище та инші титули. Цей виїзд мав ту прикмету, що господарі дому не мусіли всіх разимих представляти і родати помилки, які так легко трапляються в англійському світі, де кожний в годині може і инакше називатись. Ті, що не знали себе, не потребували себе вимінати і шукати посередників, щоби себе представити. Спочатку гості всміхались придивляючись цьому винаходові, але згодом не пожалували його. Тепер инші господині дому вже не можуть обійтись без цього винаходу.

Час подружжя. Людина є гордата на те, що ріжниться від звірят між иншим: своїм вибором пори кохання. І що прикмету хотять учені нам відобрати. Статистики пошкандинають фактом, в якому місяці люде найбільше виходять у подружжя звязки. Англійські референти шлюбних документів стверджують, що найбільше подружжя (30 процент усіх) бувае у третьому квартаці, а з нього 12 пр. у вересні. За те найменше їх є у холодних місяцях першого квартału. Та инші краї мають свій барометр почувань. У Західних Державах найбільше підходящим до подружжя є місяць грудень, коли є найбільше забав, концертів, вечерниць; в Італії доба між Великоднем і Зеленими Святами, у Франції місяць карнавалу лютий, а в південно-американських краях місяці, коли падуть найбільші дощі. Дивне, що в краях, де ці факти відомі, нема ще товариства, яке забороняло би парубкам виходити в місяці з хати.

Поправлювання природи. Птаховодам удалось через відповідний добір канарка та соловія придати новій породі канарків соловейковий голос. Молоді, що родяться з канарків наділених соловейковим голосом, унаслідкують цю прикмету по своїх родичах.

Білі дикуни. Італійський географ Антонео Томазі твердить, що він найшов у комуністих пустинях Гімалайського хребта расу білих дикунів. Звістка ця не відкриття передана часописами є досить дивно зредагована: Томазі побачив очим помічник такої породи, зовсім голого мущину, що легко лазив по скелях — побачив через бінокль. А може це був також якийсь европейський географ.

Штайнах винаходничий Єгиптом. Відомий єгиптольог проф. Брестед відкрив ставний єгипетський папірус, який є медичним твором. Точний не єгипт важкий, тому, що наукова єгипетська термінольогія невідома. Брестед твердить, що автор цього твору мав неабиякі відомости з царини медицини. Він зазначив, що в часі док порази одного боку мозку наступає паралич протилежної сторони тіла. Відкриття, яке в Европі зробили щойно кільканадцять літ тому, було вже відоме в Єгипті, а саме, що контроля різних частин тіла зосереджується в означених частинах мозку. Окремий розділ згаданого твору присвячений питанню „як старого чоловіка перемінити в двадцятилітнього". Штайнахові та Воронову ще готові зробити докір, що вони вкрали свої ідеї відомолодження від єгипетських мудрців.

Жінка з 1000 обличчями. У Парижі арештували відоме „медіюм" пані Евгенію Пікар, кравчиню, в якої найдено чимало крадених предметів. Пані Пікар є відомим спіритистичним феноменом. В часі викликує духи померших з такою силою що сотки свідків потверджує ці явища. На її старім зморщеним обличчю появляються риси обличчя осіб, які „приходять зза гробу": — лице десятилітньої дитини, поважного достойника, гарної дівчини і т. д. Між свідками, які стверджували ці факти, був навіть „будущий суддя военного суду". Пані Пікар „викликує духи" при світлі і дозволяє підчас цієї операції держати свої руки. Ніхто не може розяснити цих явищ. Покликані свідки не могли пані Пікар. Вона сама не вміла розяснити присутність чужих речей у своїй хаті, а власники цих речей не хотіли погодитись на теорію, що ті речі мандрують до неї самі, так само, як загробні тіні. Спіритистичний талант своєм боком, а крадіж — крадіжю. Характеристичне те, що судове слідство робило цій пані нову рекламу.

Наводнення Калгарі. У південній Африці Англійці живо працюють над здійсненням величавого плану, щоби наводнити пустиню Калгарі, яка простягається між гористою частиною країни Бекшуан і рікою Оранж. Що степову околицю хотять вони перетворити в плодонту зелень. Простір пустині поширюється з року в рік, внаслідок недостачі води, що висихає. Оази Кафрів щезають і сторіки, улюбл ні страва мешканців і худоби не можуть рости. Англійські інженіри мають намір спровадити воду з двох рік, що лежать на території Анголи, португальської колонії. На наводнених землях задумують завести поля бавовни. Увесь плян з погляду інженірського та промислового, начеркнений у широких обрисах.

Мікроскопійні книжки. На міжнародним фотографічним конгресі в Парижі, д-р Гольдберг поклав до відома новий винахід мікрофотографа. При помочі цієї мікрофотографії можна зміст 10.000 (71) книжок помістити на 100 сторінках скляної плити величини 9 і 12 цм. Ясно, що такий відбитий зміст можна читати тільки при помочі мікроскопу. Не є виключене, що при надмірнім зрості книжок бібліотеки, які захотять зберігати все те, що друкується, будуть приневолені користувати таким винаходом.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Надди'прянського Театру під дир. О. Митневича.

У Угнів.

16.I. „Вій".
17.I. „Маруся Б гуславка".
18.I. „Ци наш го життя".

Рава русьна.

19.I. „Барон Кімель".
20.I. „Лісова пісня".
21.I. „Воскрешення".
22.I. „Ревізор"
23.I. „Сатана".
24.I. „Ой не ходи Грицю". 16—?

Готується до постановки „Затоплений дзвін", Гавптманн, „Дядя Ваня" Чехова.

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:

субота 16.I. 7·30 веч. премєра: „Тайфун" песа на 4 дії.

Неділя 17.I. 3 попол. „Добродійна Суспанна" оперета на 3 дії, вечером 7·30 „Монахи" комедія на 4 дії.

Білети в цінї від 3—0·50 раніше до наступлення в Союзнім Базарі (в четвер і неділю при касі театру). 1066 2—?

Дрібні оголошення.

Мід пашоку, власної пасіки чистий, правдивий без домішки під гарантією в 5 клг. бляшанках оплачено по цінї 16·25 зол. висилає Евген Білинський, Збаражч. 1098 7-8

Спальня дубова солідна оказийно на продаж. Козовка, Львів, Ткацька ч. 3, 1079 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст скірно-венер. нетуг вул. Тобуванська 4. **Д-р ЛЕВЕНГЕЙМ** біля Ринку (Тел. 48—11) орд. від 8—9 і 12—5. 1052 3-5

НОВІ КНИЖКИ.

Винниченко: Твори, том XIV-ий	6·—
Базар, песа на 4 дії	2·50
Возняк: Коротка граматика давної церковно-славянської мови	2·—
Гнатюк: Як поставав світ	2·—
Голубець: Львів	3·—
Дарган: С гайдак	4·—
Кітка: М руся (для пол. шкіл)	1·50
Кисілевська: До комор Довбуша	0·60
Кошакевич: Нарис історії українського дотепства	0·40
Левицький: Сто миль на колесі	0·60
Мурський: Засідання Комітету комедія в 1 дії	0·60
Старков: Загальна бібльогія	8·—
Стефаник: Кленові листки	8·—
Тобілевич: Сава Чалий, др. в 5 п.	2·80

Порто окремо. — Висилає на післяплатою

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 1090 1—?

Конц. Торговельні курси Софії Глюзнської, вул. Панська 14.

Вписи на нові 5-м'ісячні курси (мужеські і жіночі) приймає У правда щоденно від год. 8—1 і 5—9. — Одночасно наука стенографії тов., писання на машинах (з українським письмом) і чужих мов. — Вписи до 3. лютого. — Под обиці в афішах.

1081 **Місячна оплата зол. 12.** 1—3

Управа: *Проф. Д-р Юзеф Глюзінський.*

Звичайні Загальні Збори

Пов. Тов-ва Кредитового „Самопоміч", кооп. з обм. пор. в Бродах, відбудуться у власнім льокалі при вул. Цегельній ч. 10. в Бродах дня 25. січня 1926 р. о год. 3. по пол. із таким порядком нарад: 1) Отворення зборів і відчитання протоколу з послідних заг. зборів. 2) Звіт Управи з діяльности кооперативи за 1925 р. з предложенням замкнень рахунковик і білянсу. 3) Відчитання звіту ревізора Кр. Союзу Ревізійного Українських Кооператив із переведеної ревізії. 4) Звіт контрольної комісії Надз. Ради з переведеної ревізії з внеском на удільнення абсолюторії Управі і Надзірній Раді. 5) Розділ чистого зиску. 6) Вибір 7 (сімох) членів Надз. Ради. 7) Затвердження 3 (трох) членів Управи і 2 (двох) заступників. 8) Внески і запити. На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, збори відбудуться того самого дня о год. 4. по пол. в тім самім льокалі з тим самим порядком нарад, які будуть управнені важно рішати без огляду на число присутних членів. — *Надзірна Рада.* 1091 1—?

Найвищий час проміняти

сирівці як лен і коноплі

на готові полотна, обузи, цайги, сукна і инші матеріі

Найкраще і найсолідніше переводить обмін одинока того рода

Українська Акційна Спілка

„ПОЛОТНО"

у Львові, вул. Городецька ч. 95.

Посилки з провінції полагоджується оборотно.

Шліть свої сирівці чим скорше з довірям до Української Фірми

„Полотно", Львів, Городецька 95.

932 **пошта посилок залізницею оплачуєма сама.** 6—10

КОНЦІПІЄНТ з судовою практикою гладає заняття на провінції. Зголошення: Ад окат д-р Балтарович, Золочів. 1089 1—1

КАЛЕНДАРИК „РУСАЛКА" на 1926 рік, гарно печатований в 2-х красках вже продається. (Ціна 6 центів). Замовляти: А. Окпиш, Львів, Кадецька 4. 897 15-15

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 11. (10.686). Львів, неділя 17. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик
Чернихів

10

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Рідкий ювилей.

Двацятьпять літ на галицькім митрополичім престолі.

Львів, 16. січня 1926.

Якраз завтра минає двацятьпять літ від уявлі, як станиславівський епископ Андрій гр. Шептицький засів на Святоюрській Горі яко галицький митрополит. Цього століття провідництва й керми українсько-католицькою церквою, національною церковною організацією чотирьох мілїонів Українців — не пізна історія не лише вельми діяльного життя самого митрополита, але й всього галицько-українського народу, звязаного більше або менше з почуваннями, словами й ділами тих, що засіли на високій Святоюрській Горі.

Завтра не лише тісно церковний світ „галицької провінції", не лише пралати й крилошане, але й представники українських культурних, економічних та політичних установ складатимуть побажання та величати ювилята-митрополита. Без сумніву, не буде це звичайна формальність так сказати — ювилейна чемність, не буде це підшукування життєвих моментів чи епізодів діяльности, які слід розмальовувати реторичними фразами, щоби піднести значіння ювилята. Ні, особа митрополита, його визначна індивідуальність, широко закроєна діяльність ледве чи дасться вмістити в скупі рамки, в побіжні фрази ювилейних промов і побажань. Щоби як слід, вичерпуюче й безсторонньо вивести діяльність митрополита та змалювати його величаву постать, требаб писати велику пілотомову книгу. Тому й ми не пориваємося на суцільне змалювання життя й потеперішньої діяльности митрополита-ювилята, а мусимо вдоволитися тільки коротким зазначенням важніших етапів тієї всесторонньої діяльности. Спершу кілька біографічних дат:

Митрополит Шептицький родився 1865 р. в родині спольщених графів Шептицьких. Гімназію кінчив в Кракові, право студіював в Кракові і Вроцлаві. Після скінчення гімназії відбував військову службу як однорічний доброволець, однак же вже по двох місяцях мусів покинути військо, важко занедужавши на шкарлятину. Наслідки цієї недуги лишилися в нього на ціле життя (запалення ставів в носі). При цій нагоді годиться вже раз розсіяти загально поширену легенду, немов то теперішній митрополит був колинебудь лінійним офіцером від драгонів чи гусарів. Ніякої старшинської ранґи митрополит ніколи не мав, бо — як згадано — у війську служив тільки два місяці.

Вже в ранній молодости графський син з високого коліна проявляв симпатії до народу, покинутого його батьками. Той звязок з українським народом кристалізувався у нього самочинно, про що свідчить між иншим факт, що вже яко студент вроцлавського університету він заявив себе яко „Ruthenus".

Салонське життя його не манило. Ще як студент університету проявляв бажання вступити до монастиря. Під цим оглядом великий вплив мала на нього побожність його матері та о. Яцковський, реформатор василіянського чина. Батько противився монашим замірам сина і з метою випробувати його постанову вислав його на довшу подорож спершу до Італії, а опісля на Україну і в Росію. Вічний Рим зробив на молодого студента величезне вражіння. Там навязав він перші звязки з письменниками, мистцями, дипльомацями, там — по Кракові — полюбив він вічне мистецтво і навчився шанувати його цінности. В Київі, який теж зробив на нього величезне вражіння, в „матері городів руських", в середовищі великої національної традиції, почала дозрівати його національна свідомість. Там познайомився він і заприятелював з пок. проф. В. Антоновичем, одним з „хлопоманів", речників і діячів українського національного відродження. В Москві стрінувся Роман Шептицький з відомим російським фільософом й істориком східної церкви Соловйовим. Приставання з ним ще поглибило й зміцнило постанову віддати себе на службу церкві. Без сумніву вже тоді мусіло в нього зародитися жагуче бажання про обєднання церков, про створення спільного духового знамення між Сходом і Заходом. Тому й не диво, що уніятична діяльність лягла в основу життєвої діяльности й великого покликання митр. Шептицького.

Після повороту з України й Росії Роман Шептицький вступив до василіянського монастиря в Добромилі. По трьох роках в р. 1892 висвятився, прибравши імя Андрія. На протязі семи літ був професором богослова у василіянських студіях в Кристинополі і Лаврові та займався місійним проповіданством. В р. 1899 покликано його на епископський престол в Станиславові, а в р. 1900 іменовано галицьким митрополитом. Інтронізація митрополита в Святоюрському Соборі відбулася 17. січня 1901 р.

Двацятьпять літ на митрополичому престолі. Двацятьпять літ вельми живої, ріжноманітної, всесторонньої й плодотворної діяльности. Не будемо її аналізувати, ані видавати передчасно осуду. Звернемо тільки увагу на напрямні лінії й признаки тієї діяльности.

Коли василіянський моніах з високого коліна засів на епископському престолі в Станиславові, а опісля на митрополичому престолі у Львові, суперечні думки й почування ворушили українське громадянство. Одні лякалися, щоби найвищий достойник і керманич українсько-католицької церкви не ставив перепон у національно-політичних змаганнях українського народу, инші тремтіли, щоби він не звязався з консервативно-староруським табором, ще инші бідкалися, що митрополит не зможе зжитися з новим окруженням. Треба правду сказати, що ці зерна недовірчивости чи сумнівів ще до нинішнього дня кільчаться в деяких нашого гурту. Другі знову звязували з особою митрополита надії на нову добу культурного, економічного, а навіть політичного ренесансу галицько-українського народу. І то тим більше, що особа галицького митрополита постійно обєднувала в собі крім церковного достоїнства, крім морального авторітету, ще й неписаний національний провід. З князівством церкви від довгих десяток, а то й соток літ важеться у нас, на західних периферіях великих українських просторів, ще й традиційне провідництво нації, хоч би тільки в представницькому розумінні.

Ці сподівання находили тверди́й грунт під ногами ще й тому, що митрополит А. Шептицький не входив боязко на митрополичий престол, як деякі з його попередників, але самопевно, як і личило чільному представникові прастарої української родини, континуаторові діяльности епископів Варлаама, Атаназія й Льва Шептицьких. Не на невідомому терені, але — так сказати — на своїй батьківщині найшовся новий митрополит.

В політичній ділянці митр. А. Шептицький довший час не проявляв діяльности. Як довго йшла боротьба між двома, тоді майже рівними щодо сили таборами, народньо-українським і москвофільським, митрополит не пішов слідами кард. Сембратовича, що в тій боротьбі грав передову ролю. Політичне обличча митрополита зазначилося виразно аж після виборів до австрійського парляменту в р. 1907, коли то український національний табор на голову побив москвофілів. Тоді й митрополит вийшов із дотеперішньої резерви і зблизився до нац.-демократичної партії. Одначе й далі він поводився супроти „старорусинів" досить мягко, не переводив наглих змін і перемін в церковно-адміністративній політиці, як нпр. станиславівський владика. Користуючись своїм високим становищем і впливами, митрополит часто підіймав голос в обороні топтаних прав українського народу. Його виступи в австрійській палаті панів (в справі українського університету) та в галицькому соймі (в справі виборчої реформи) виявили великі парляментарні способности митрополита. Треба сказати, що його посередництво в справі виборчої реформи до сойму було дуже щасливе. Та нам вже не довелось в наслідок війни покористуватися тим інструментом (новим соймом) політичної боротьби й оборони.

Роля митрополита в часі світової війни є загально відома. Тоді він всеціло й послідовно зливав свою долю з долею народу та мав рідку мужність і відвагу протиставити себе всесильній царській Росії. В тому лихолітті всі чола мусіли схилитися перед ним. Не диво, що в тих днях невідступним товаришем митрополита — був найблагороднїший теоретик ідейного радикалізму, пок. Михайло Павлик. І саме тоді, коли старенький наслідник великого Драгоманова, бачучи царські бригади, бідкався над долею цілої Европи, европейської культури і поступу, одинокий і самітний митрополит звертається проти „безбожного царату". Виступаючи проти „царської релігії", проти „кавьонного благочестя" як церковний діяч, він виступав одночасно проти царату яко передовий Українець. А той виступ мав тимбільше значіння, що якраз в Росії його вважали відомим головою українського „сепаратизму".

Царат люто пімстився на митрополитові, увязнивши його. „Царський вязень" три роки скитався по Росії, доповняючи своєю особою галерію тих всяких сподвижників української національної ідеї які йшли тернистою дорогою до вершин свого ідеалу. Увільнений після революції і сердечно витаний українським громадянством в Київі й Петербурзі, вернув яко тріюмфатор до своєї тісніщої батьківщини.

Та скоро тільки українське громадянство збиралося гоїти завдані війною рани, знову знялася буря і хуртовина. І знову в найтяжчий час досвідів митрополит остав на своєму становищі. З того часу відома є його знаменита, достойна і гідна відповідь на шовіністичну

Українська Громадо м. Львова!

В неділю, дня 17 січня 1926 р. відбудеться о 4-ій годині пополудни у Львові, в салі „НАРОДНЬОГО ДОМУ", вул. Рутовського 22.

Велике Народне Віче

зі слідуючим порядком дня:
1) Діяльність і господарка Міської Ради у Львові.
2) Положення і організація українського населення по містах.
3) Внесення і запити.

Тому, що на дневнім порядку є дуже важні справи, явіться численно і точно!

Народня Організація Українців м. Львова.

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"

Крайовий Союз Спілчинчий у Львові повідомляє П. Т. членів згідно з рішенням Загальних Зборів з дня 26. XII. 1926, що:

1) Уділи і вкладки звальоризовано на 10 проц. Вальоризовані вкладки є по думці закону платні 1. I. 1927 р.

2) Від уділів признано за рік 1924|25 12 прц. дивіденду.

3) Від закупна на членські книжочки в році 1924|25 признано 5 прц. товаровий зворот.

Дивіденду і товарові звороти виплачується членам, які мають повний членський уділ то є 20 зол. Прочим приписується до неповного уділу.

Заразом рішили Загальні Збори в признанню доброї і опадної господарки „Народної Торговлі", яка о власних силах відбудовується і визначно підпомагає кооперативні і культурно-осьвітні та добродійні установи, звернутися до П. Т. Громадянства, щоби воно громадно вступало в члени найстаршої української кооперативної установи і закупна засобів домашнього господарства всеціло переводило в „Народній Торговлі".

Одиничний уділ в сумі 20 зол., вписове 2 зол.

Зголошення приступлення в члени „Народної Торговлі" приймає центральне бюро у Львові і всі склади в краю.

1101 1-1 ДИРЕКЦІЯ.

провокацію ген. Розвадовського. Згодом митрополит виїхав у світ, щоби там розкрити лихоліття, горе і нужду рідного краю. І знову в часі свого повороту він вступає стежу вязнем, але вже не „безбожного цератy", тільки архикатолицького польського уряду. Як бачимо, в найтяжчих хвилях нашого лихоліття митрополит тісно зазнував свою долю з долею свого народу.

Та ще більші й ще позитивніші заслуги митрополита на культурному, економічному й гуманітарному полі. Яко культурний діяч—митрополит не другий Петро Могила, не наш Юлій II. Зайвим було би говорити про його заслуги як творця й основника „Національного Музею", як протектора й мецената цілої фаланги малярів, різбарів, співаків, як добродія й опікуна студентської й гімназійної молоді, як основника гімназії СС. Василіянок, сирітського захисту і т. п. Зайвим було би говорити про основну ним „Народню Лічницю", допомогу економічним інституціям, пожертви на заснування рільничої школи (Милування і Коршів). Ця сторінка діяльности митрополита-горожанина вимагає окремого й більше подібного розгляду. І не тут місце зупинятися над великими пожертвами й досягненнями достойного мецената.

Митрополит відомий ще як знавець мистецтва й ученний дослідник церковного життя на заході нашої національної території. Зібрані ним останки нашого минулого, мистецькі памятники й матеріяли до історії унії передадуть його досягнення грядучим поколінням. Цей бік діяльности оцінила наша найвища наукова установа, Наук. Тов. ім. Шевченка, й іменувала його минулого року своїм дійсним членом. З того приводу повстали деякі дрібні непорозуміння, але це мабуть тільки тому, що замість іменувати його членом історично-фільософічної секції Наук. Тов. ім. Шевченка, вибрано його членом фільольогічної секції. Та це, очевидно, дрібниця. Фактом є, що зовсім слушно й оправдано іменовано митрополита членом нашої, офіційно непризнаної Академії Наук як культурного діяча і наукового дослідника.

Двадцятьпять літ на галицькому митрополичому престолі, двадцятьдять літ невсипущої й плодотворної праці, двацятьпять літ відданої жертвенности. Годилось би, щоби в не рідке двацятьпятьліття також українське громадянство створило вічний, нерукотворний памятник в доказ загальної пошани для Людини і Діяча, який ніколи не знав своїх власних потреб, тільки потреби загалу, громадянства, потреби духові і матеріяльні. **М. Ч.**

ПРОГРАМА

юбилейного обходу 25-л.тя вступлення на Митрополичий престол
МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ

дня 17. січня 1926 в катедрі св. Юра.

1) Архиєрейська Служба Божа, відправлена всіма Владиками враз з представниками духовенства всіх трьох дієцезій в 10. год. рано.

2) Процесії з львівських парохій займуть призначені їм місця в Катедрі в год. 9 і пів рано.

3) Пп. П. Делегати українських уставових і членів нашого громадянства зволять заняти свої місця в год. три на десяту рано.

4) В год. 12 і пів складання желань Їх Екселенції Високопреосвященному Митрополитові.

Гр.-кат. Митрополича Капітула.

Вступ Німеччини до Ліги Націй.

Журба Англії за поведінку німецького уряду.

До Берліна вибирався секретар Ліги Націй, Ерік Дрюммон, щоби порозумітись з німецьким урядом що до дати і остаточних приготовань вступу Німеччини до Ліги. Криза німецького уряду припинила цю подорож. Відомо, що після підписання льокарнських договорів, німецькі націоналістичні парти почали дуже сильну агітацію проти політики уряду. Сам уряд рішив не проявляти ініціятиви щодо вступу до Ліги, заки не буде опорожнена смуга Кольонії.

Ліга Націй збирається щойно в марті. Англійський уряд заявив, що кольонська смуга буде опорожнена в початках лютого. Цікаве те, що англійський часопис „Уестмінстер Газет" остерігає Німеччину, щоби вона не ставила надто великих домагань перед своїм вступом до Ліги, бо тоді Ліга, зібравшись на останню нараду, безпосередно перед своїми мартовими зборами, може легко відкинути прохання Німеччини. Члени Ліги, можуть зовсім справедливо заявити, що Німеччині зовсім не залежить на співпраці з иншими державами для загального добра Европи, а головно залежить на вибореню при помочі Ліги особистих користей. Таке вражіння настроїть відразу инші держави до Німеччини вороже, або щонайменше недовірливо.

Згаданий часопис звертає увагу на те, що між домаганнями Німеччини є такі, які вона може поставити на чергу дня в Лізі без труднощів і инші, які похищо повинна би відкласти. До цих перших належать: загальне роззброєння, далі право одержати мандат від сім націй, себто взяти участь у контролі, яку виконує Ліга над великою частиною Африки, Азії і островів Тихого Океану. Ці два домагання Ліга не так легко відкине. Що до роззброєння то в цій справі позиція Німеччини є дуже сильна. Німеччину запрохали вже до участи в конференції на лютий, і воно повинна виложити спершу свої бажання. З огляду на ролю Німеччини як великої держави, її не можуть звести до рівня таких, що в справі світового роззброєння мають дуже малий голос, уже самою реальною силою своєї території, населення, і инших історично-географічних умовин.

Англії, якій дуже залежить на співучасти Німеччини в праці Ліги Націй, залежить тепер, щоби Німеччина в останній момент не зіпсувала всієї підготовчої праці до її вступу до Ліги.

З польського сенату.

Засідання з 13. січня.

На вступі засідання марш. Тромпчинський повідомив сенат, що сенатор Смульський зрікся мандату. Потім сен. Апольмая референував законодроект про уповноваження ради міністрів до зміни висоти кар за проволоку від залізности в безпосередніх податках. Віцеміністр скарбу Марковський піддержував закон в імені уряду. В голосуванні цілий закон відхилено.

Після реферату сен. Рогенгайзена прийнято закон про продовження права міст Львова і Кракова до накладання споживчого податку, з тою зміною, що продовжено це право не на три місяці, а на шість, себто до 30. червня н. р. При тому комісія висказала бажання, щоби Львів змінив тарифи на зразок тариф Кракова і щоби вони дотичили тільки 13 предметів поживи, а не 50, як це було дотепер.

Сен. Жижиловський вніс інтерпеляцію в справі надужить інсп. поліції Лукомського, прок. Малиня, судді Рутки й апліканта д-ра Пйотровського у звязку з процесом Штайгера. Інтерпеляцію підписали: Партія Праці, Жід. Клюб, „Визволення" і ППС.

Найблизше засідання визначено на день 27. січня.

З соймових комісій.

Комісія для ощадностей.

На вчорашньому засіданні соймової комісії для ощадностей віцемін. Стуглінський представив ухвали ради міністрів щодо способу переведення редукції урядників і задержання авансів та номінацій. Опісля поінформував про вступні праці урядової комісії, визначеної для переведення ощадностей. Після того зачалася дискусія. Деякі бесідники домагалися поправи адміністрації, инші нарікали, що на місце зредукованих урядовців приймається нових, що обтяжує з одного боку адміністрацію, а з другого скарб держави, який мусить емеритам платити.

Комісія адміністраційна.

На вчорашньому засіданні комісії прийнято в третьому читанні проект закону про урядову мову, якою має бути мова польська, і про оплати в урядах вищого стану. Оплату від метрики установлено на 2 зол., від матеріальних витягів — на 50 сот. Опісля велася широка дискусія над тим, чи може бути поставлена на денний порядок справа законів про самоуправування. Більшість членів станула на тому, що справа не може бути предметом дискусії, бо покищо ведуться тільки позакулісові переговори польських клюбів під проводом марш. Ратая, які ще не довели до повної згоди щодо законів про самоуправування. Особливо тяжко Полякам погодитися в справі самоуправування сільських громад.

З польських справ.

Сенатська освітня комісія заявляється проти редукції бюджету поодиноких міністерств у звязку з редукцією державного бюджету, вказуючи на те, що таке обмеження може мати шкідливі наслідки для освіти в Польщі.

Сецесіоністи з „Визволення", 30 послів під проводом Яна Домбського мають намір увійти до тзв. урядової коаліції.

Польсько-радянська торговельна палата буде одчинена у Варшаві 20-го ц. м.

Переселенчий рух на прикордонній смузі, що межує з територією СРСР має бути унормований міністр. внутр. справ у порозумінні з мін. зак. справ. Мешканці тих територій, що мають маєтки по

Декабристи.[4]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

III. Доля перших революціонерів.

Виступ революціонерів у Петербурзі й епізодичний рух на Україні покінчилися повною невдачею. Наступили масові увязнення заговірників, а опісля розмірно коротке, але вичерпуюче слідство під кермою і наглядом самого імператора Миколая I. Багатьох вязнів переслухував імператор, намагаючись підійти під характер обвинуваченого. При тому коронований слідчий прибирав ріжноманітні пози і грав найріжнородніші ролі. То вдавав дбайливого монарха, який бажає довідатися про потреби держави, щоби приступити до великих реформ, то громадянина, члена суспільности, якого проймають до глибини душі нещастя Росії. Одних вязнів називав своїми товаришами, иншим жалівся на своє незавидне положення, ще инших зневажав і погрожував важкими карами. Одним обіцював прощення, инших зєднував собі співчуттям для їх родин, навіть допомагаючи матеріяльно опущеним сімям.

Ця тактика Миколая у відношенні до декабристів мала важні наслідки. Деякі з них у своїй щирости та бажанні скермувати молодого монарха на шлях реформ, відкрили перед ним усі організаційні тайни. До того вони вірили, що згідно з монаршими обіцянками їх вчинки будуть забуті, що їх будуть лагідно судити. В окремих листах до Миколая деякі декабристи виступали зі смілими думками про хиби державного устрою Росії та вказували на потребу реформ. Поведінка Миколая розвязала уста навіть таким визначним діячам конспіративно-революційного руху, як: Пестель, Каховський, Рилєєв й ин. Початково деякі з обвинуваченних не складали зізнань, які компромітували би инших. Але пізніше, довідавшись, що їх слідчі знають дуже багато або все, були менше здержливі, стараючись тільки, щоби тягар вини спадав на ціле товариство, а не на поодиноких членів. Такими були: Пестель, Сергій Муравєв-Апостол, Михайло Бестужев-Рюмін, Микита Муравєв й ин. Ясно, що в такій хвилині досадно проявили себе характери поодиноких обвинуваченних. Були між ними люде сильної волі, але й були слабкі характери. Та найганебніше повівся „диктатор" кн. Трубецький. Його зізнання були безконечні. Лякаючись смерти, цілував Миколая по руках і просив дарувати йому життя, що й сталося.

Коли слідство було скінчене, Миколай змінив тактику. Він знав усе, що йому треба було знати, всіх противників царського деспотизму й соціяльного лиха мав у своїх руках і постановив покарати їх „прикладно". Суд над декабристами був звичайною формальністю. Обвинувачені не мали ніяких оборонців. Судді бажали приподобатися імператорові. Для більшої паради суд уложено з найвищих державних установ: Державної Ради і Сенату та поодиноких царських достойників. Підсудних поділено на групи і відповідно до того визначено кари. Бажаючи якнайдалі піти на руку Миколаєві суд визначив дуже важкі кари. Пестеля, Рилєєва, Каховського, Сергія Муравєва-Апостола і Михайла Бестужева-Рюміна засуджено на кару смерти через четвертування, багатьох на стяття голови, решту на каторгу і заслання на Сибір. Миколай проявив свою „великодушність", бо пятьом керманичам руху змінив кару смерти з четвертування на повішення, засуджених на стяття голови заслав на каторгу і т. п.

Екзекуція засуджених на смерть відбулася 13. липня 1826 в Петро-Павлівській фортеці. Їм відібрано спершу військові ранги, падено військові однострої та ломано шаблі над їх головами. Опісля прибраних в прості сірі кафтани підведено до шибениць. На внутрішньому майдані фортеці уставлено військо в чотирокутник. Цій понурій події надавала специфічного, „святочного" настрою присутність шефа жандармів, генерал-губернатора, багатьох достойників та вязнів-декабристів, яких під охороною виведено на тюремний майдан. Одначе коли засуджених підвели під шибениці, один з них крикнув: „Нас бажають [illegible] свідками терпінь наших товаришів. Буде це найбільша підлість, якщо зберемо спокій. Вирвемо[illegible]ою жовнірам і рушаймо!" Цей поклик почув ген. Чернишев і [illegible] вязнів відвести до келій за винятком пятьох, призначених на смерть. Вони підходили до шибениць відважно і спокійно. Їх повішено; Пестель, Рилєєв і Каховський урвалися і їх вішано вдруге. Вмірали тихо. Так згинули перші російські революціонери.

Инших вигнано на Сибір. Деякі з них ще кілька літ поневірялися по фортецах. Ще в слідстві згинуло кількох, занепавши на важкі недуги; полк. Булатов розчерепив собі голову ударом об стіну.

Відгомоном декабристського руху було повстання в кількох сибірських копальнях, яке намагався підняти засланий декабрист Сухінов. Повстання здавлено, а Сухінова з кількома иншими кримінальними засланцями засуджено на кару смерти. Але він відібрав собі життя на передодні екзекуції.

З приводу ріжних двірських подій і свят від часу до часу являлися царські маніфести, якими зменшувано кари декабристам. Трийцять літ пізніше (1856) внаслідок коронаційного маніфесту Олександра II. оставші в живих декабристи майже всі вернули в Европейську Росію.

Такий був прольог великої революційної епопеї в Росії, такий був перший крок, що започаткував гігантичні конспіративно-революційні рухи, такий був заспів до найбільшого з переворотів, який знає історія, а якого ми є свідками і в значній мірі співучасниками.

(Продовження буде.)

обох боках кордону зможуть вибирати свобідно місце постійного осідку в одного або другого боку.

Число безробітних у Польщі зросло за один тиждень на 11.456 осіб більше.

Рановський, про якого приїзд чо Варшави раз повідомляли, а раз відкликували, — таки мабуть приїде.

По широкому світі.

Доля французького уряду Бріяна, залежатиме від голосування над останніми пунктами фінансового проекту Думера.

Вину Мадярьщиному, себто уряду, у фальшуванні банкнотів хоче доказати французький уряд, домагаючись розслідження справи Лігою Націй. Французький посол у Будапешті мусів ужити погроз, щоби приневолити мадярський уряд до слідства в справі фальшивих банкнотів. Тільки завдяки інтервенції французької поліції вдалось віднайти сліди фальшівників.

Англійські власники копалень ставлять нові домагання для нормального двигнення вуглевого промислу: не платити за одну годину праці понад прийнятих 8 робочих годин; знизити заробітні плати у деяких округах; знизити залізничі мита; звільнити негайно 100.000 робітників. У робітничих колах панує з цього приводу велике обурення.

Першим епископом Данціґу призначений О. Рурке. Парохіяльна церков в Оливі буде перетворена в собор, і придбає усі звязані з собором права. Нова данціґська діецезія простягається на всю територію вільного міста Данціга.

У Баґдаді підписали високий англійський комісар і голова Ради міністрів Іраку договір на протяг 25 літ.

Муссоліні, як упевняє льондонська преса, є поважно недужий і мусить при кінці цього місяця піддатись операції.

Радянська Україна.

Праця для і серед національних меншостей.

Президія Центрального Виконавчого Комітету СРСР. заждала від харківського уряду даних про працю серед національних меншостей України. Центральний Комітет для справ нацменшостей при Всеукр. Центр. Вик. Комітеті поробив підсумки своєї праці, з яких виходить, що тепер у всіх виборних органах радвлади мають національні меншости своїх представників. Уряд України забезпечив участь усіх трудових елементів нацменшостей у виборах, та їхніх представників у виборчих комісіях. Звідомлення про діяльність установ мають складатися по національних районах і громадах у рідній мові національности, що має там перевагу. Усі громадські та державні установи в національних районах урядують на рідній мові. Про число національних рад і районів пишемо в окремій статті. Позатим на культурному фронті зорганізовано 2000 шкіл і культурно-освітніх установ для нацменшостей. Всі вони ведуть свою працю в рідних мовах. Німецьких шкіл є 500, жидівських 372, польських 320, болгарських 53, молдавських 69, чеських 19, татарських 3, альбанських 3, турецьких 1, білоруських 1. Крім того є 351 жидівських культурних установ, 157 німецьких, 190 польських, 10 чеських, 6 болгарських, 3 татарських і 2 білоруських. В 1926 р. сітка національних шкіл має бути значно поширена. В судівництві теж зроблено багато для національних меншостей. Нині є там 102 національних судових камер. Утворюється 20 посад для представників нацменшостей при окружних судах, 20 посад для помічників прокураторів, і по 10 посад для слідчих суддів і нотаріяльних канцелярій, що обслугувати будуть виключно національні меншости. Тепер переволять на Україні також реєстрацію Жидів, що хочуть занятися хліборобством. В 12 округах зареєстровано вже 12 тисяч таких жидівських родин. (За „Вістями".)

Музичне Т-во ім. Леонтовича в Київі.

Вся праця товариства ведеться у трьох відділах: науково-творчому, видавничому і організаційно-інструкторському. Науково-творчий відділ має композиторську майстерню, що виготовила та впорядкувала за останній рік 80 творів. Крім того переглянула вона понад 400 музичних творів, надісланих з усіх кінців України. Вона брала участь у працях Київської Філії Вищої Музичної Ради, в музичній секції Інституту наукової мови при Всеукраїнській Академії Наук. Науково-творчий відділ має ще й свої підвідділи: етнографічний на чолі з К. Квіткою, що зорганізував етнографічну екскурсію на Поділля, зібрав велику скількість пісень з ріжних кінців України, в тому числі і деякі пісні з Західньої України; методольогічний, що вів працю в „Бюрі керовників музичного виховання", в „Хоровому бюрі" та в „Бюрі музичних кореспондентів"; показово-демонстраційний, що зорганізував виставку „сім років музичної культури на Україні"; музичний музей, що збогатився цілою низкою цінних експонатів, між иншим рукописами М. Лисенка і ин.

Видавничий відділ видав 11 назв нотної літератури в розмірі 70 нотних сторінок. Крім того видавав журнал Музика, що в минулому році був одиноким музичним журналом на всю територію не тільки України але й СССР. 8 книжок цього українського музичного журналу обняли 27 друкованих аркушів.

Організаційно - інструкторський відділ пильнував звязку з музичними організаціями України та приєднував членів для товариства. Крім того інструював, інформував і постачав музичну літературу. В минулому році звязався він з 400 організаціями, з яких половина припадала на музичні, 80 відсот. були робітничими, 15 відс. гуртками при культур-освітніх установах і 5 відс. чисто-фаховими, самостійними товариствами.

Товариство мало свої філії, що вели музично-організаційну а почасти й музично-освітню роботу. Харківська філія брала активну участь в організації української державної опери. Композиторська майстерня філії виготовила цілу низку музичних творів і музичний підручник „масовий спів".

(За журн. „Культура і Побут").

Страйк робітників на поміщичих підприємствах у Проскурові.

Український комітет союзу гірників постановив розпочати страйк на визначених приватними підприємцями підприємствах Проскурова, в яких видобувають вапно. Причиною страйку відмова підприємців виконувати докладно закон про працю. Таку причину подає московська „Правда". Одначе ми думаємо, що на Україні а тим більше в Проскурові не може бути таких наївних підприємців, що зважились би порушувати закон.

Перенесення господарських установ із Харкова до Київа.

Київський окружний Виконавчий Комітет поробив заходи в харківському уряді для того, щоби з Харкова перенести до Київа 7 господарських установ, звязаних з економікою Правобережжя. Перенесення тих установ до Київа відтяжить у великій мірі недобрання і причиниться до оживлення економічного життя Правобережжя, що тягнить до Київа. Уряди згодилися на перенесення.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Закон про чужинців ухвалений.

15. І. у польському соймі розглядали в III. читанні проект закона про чужинців. Закон прийнято. Меншости приняли це биттям у пульти. Марш. прикликає пос. Войтюка і Хрущького до порядку. Жидівське коло, що числить 34 послів, заступлене було при цьому голосуванні лише 10 послами.

„Визволення" за недовірям для уряду.

Пос. Понятовський поставив внесення в імені „Визволення", щоби урядови висловити недовіря за знасилування закона про земельну реформу.

Переговори Валерона з кс. Оконем.

Презес новоутвореної хлопської партії пос. Валерон звернувся до групи кс. Оконя з предложенням злучити оба клюби. Кс. Оконь ще не дав відповіди.

Жидівське коло приступить до опозиції?

На засіданні польського сойму пос. Гавзнер промовляв у справі нумерус клявзус. Перестерігав уряд, що коли у відношенні до Жидів не додержить конституції, то Жидівське коло мусітиме перейти до якнайгострійшої опозиції супроти уряду.

Тиша на прімідя.

Радянське посольство заперечує чутки, начеб у зв'язці до СРСР. мав приїхати до Варшави радянський посол у Парижі Раковський і начеб у цій справі радянський посол Войков мав якусь конференцію з прем. Скшинським. Раковський не думає приїхати і не приїде до Варшави, а пос. Войков не конферував у цій справі.

Посли польського сойму у Чічеріна.

Прогульку послів польського сойму 13. ц. м. прийняв Чічерін на год. послухання. Опісля були в бувш. предс. чека Дзержинського.

Амер. позичка — за кріси.

До Варшави приїхав Швед Льорм і в імені американської консорції предложив польському урядові 50 до 100 мід. позичку. Позичку передтим мали загарантувати спіртовим монополем, але тепер консорція закинула цей проект. Зате домагається консорція щоби за позичку Польща купила за 800 тис. дол. американських кріси сист. Казоля.

Відозва Вітоса до хлопів.

През. „Пяста" Вітос у відозві до польських хлопів перестерігає перед сецесіоністами з „Визволення". Заявляє, що політика хлопів мусить стояти на основі державного інтересу. Хлопи мусять перестати валити це, що вчера побудували, мусять позбутися якнайскорше опіки тих провідників, котрі завели їх у багна нещасть. Не слід розбивати села на убогих і багатих, на полі. в дітинки, бо то знищить хлопську силу.

Дочка царя Миколи в Берліні.

Велику сензацію викликала в Берліні вістка про потвердження чутки, що перебуваюча на лікуванні в тамошній санаторії Чайковська виявилася дійсно княжною Анастазією, одинокою дочкою царя Миколи II., що остала при житті.

Новий австрійський уряд.

На засіданні австрійської Нац. Ради 15. І. вибрали новий уряд. Канцлером вибраний знов д-р Рамек (80 гол. хр.-сусп. і всенім. при 53). Склад уряду у відношенні до попереднього змінився настільки, що мін. фінансів обняв сурм. міста Відня Кольман, хліборобство пос. Галер, а заг. справи канцл. Рамек.

Концентрація війська на мад. границі?

Пражський „Вечер" повідомляє: На засіданні ради мін. 16. І. промовлятиме мін. загр. справ Бенеш у мадярській справі, бо, як каже часопис, поширюються чутки про концентрацію військ на мадярській границі і т. д.

Криза уряду Бріяна.

Фінансова комісія відкинула всі Думерові проекти. Це значить, що соціялісти виповіли отверту боротьбу урядові. Бріян взапелює до пленум палати, та не знати, чи помірковані партії голосуватимуть за урядом, вложеним у більшости з рад. елементів. Не знати теж чи найдеться більшість правих, на якій міг би опертися уряд. Тому положення дуже грізне. „Еклер" пише, що коли б новий картелевий уряд дійшов до влади, міг би скінчить трагічно.

Загострення контролі над Мадярщиною.

„Ческе Сльово", повідомляє, що союзники відкинули просьбу Мадярщини про скасування військ. контролі на Мадярщині. У компетентних колах кажуть, що тепер шо контролю загострять і Мадярщина мусітиме точно виконувати тріянонський договір.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·60 — 7·65 канад. дол 7·40 — 7·45, чеськ кор. 0·23·00— 0·23,25 нім 0·3·50 — 0·3·75, франки фр. 0·30·00 — 0·31·00, фр. швайц. 1·50—1·51, англ. фунти 35·00 — 36·00.

Золото. 20 кор. 29·00 — 29·80, 20 франк 28·00—29·00; 20 марк. 35·00—36·00; 10 руб 36·00—37·00.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 зол кор. 3·35—3·45, флюрени 1·68—1·73, рубл 2·70 — 2·75, рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

НОВИНКИ.

— **Недоля артиста-маляра.** Як довідуємося з Одеси, відомий український маляр, широко знаний з картон виданих київським видавництвом „Час" (ілюстрації до „Чорної Ради" Куліша й українських народніх пісень) Амвросій Ждаха попадав хорий і дуже бідує. Працювати вже не може, сильно задовжився й майже конає з голоду. Звертаємо увагу кого слід у Харкові й Київі на бідування заслуженого мистця й надіємося, що голос наш не пропуває даремно. Ждаха мусить дістати потрібну допомогу.

— **Приниси температури.** Після кількатижневої дагідної погоди в середині грудня в Італії, де на півдні температура доходила 23 ст. тепла, несподівано прийшла доба студені. Ще в першім тижні січня температура вагалась між 5 і 10 ст. тепла, нині зимно доходить там до 10 ст. У всіх більших містах горішньої Італії сніг. Сніги впали також в Апеннінах, Калябрії, а навіть у Неаполі. Над Адрійським морем зірвався сильний бореїй, так, що в Фіюме та Трієсті страшенна студінь. Богачі, що втікли перед морозами з рідного краю до Італії, жалкують, що не вибрались просто до Африки.

— **Великоміська нужда чи злочинність?** Недавно арештували у Львові служницю Явдоху Сулятицьку за те, що вона вкинула до ріки свою новонароджену дитину, виїхавши до рідного села Новосілки (Підгаєччина). Судове слідство стверднло, що її попередніх четверо дітей щезло також у таємний спосіб. Щодо двох синів то вона боронилася тим, що одного підкинула якомусь лікареві, а другого віддала в залізниці якимсь бездітним „панам", що змилувались над її нуждою. Зате щодо двох инших немовлят, вони дає суперечні відповіди, раз зізнаючи, що вони померли, то знову, що одно з них була приневолена втопити.

— **З мадярської скандальної хроніки.** У Чехословаччині, в містечку Гомонна, арештували гр. Емерика Андраші, у його власним замку, на донесення одного з його служачих. Граф казав підпалити свій замок у Велєте, в 1924 р., коли там розташувалось чехословацьке військо і одержав відшкодування за пожежу від товариства обезпечень. Одночасно стверджують, що Андраші підтримував близькі зносини з фальшівниками французьких банкнотів на Мадярщині.

— **З ашхабальської політичної термінольогії.** „Слово Польске" реферуючи нашу пресу, має на означення наших політичних діл цілу низку генільних термінів, придуманих в атмосфері дуже посвоячній до тої, в якій Вільгельм II. бачив себе

королем від Багляду до Льондону, або російські чорносотенці спасителями всіх поневолених народів. „Руська преса українського напрямку". Які новини! З рівним правом треба би у відношенні до „Слова Подъского" вживати означення „Польська преса російського чорносотенного напрямку". Адже це преса перейняла напр., живцем зі словника цих чорносотенців темни „сепаратистів" у відношенні до Українців у Галичині, яких історичне становище до польської держави було і є, здається, трохи інше, ніж наших наддніпрянських земляків, які мали за собою переяславську угоду... Шкода, що до „сепаратистів" не додають ще вищеподаного зміненого епітету „Мазепинці". Зрозуміння нашого культурного розвитку є в цих добродіїв таке велике, що коли вони перекладають обривки наших статтей, то за кожним разом при словах „хлопи" та „селяни" шукають якихсь різниць між двома клясами наших хліборобів, не добачуючи, що терміну „хлопи" уживаємо здебільша, пишучи про польське сельство. Важко з такими „панами" добалакатись!

— Володимирський собор у Києві, одна з найкращих церков на території СРСР, находиться у дуже сумнім стані. Золоті, які накривало бані, цегла, мармурові прикраси стін понищені, брудні та полупані. Також у нутрі славні малюнки Васнецова, Нестерова та Котарбінського домагаються відновлення. Слідів на соборі від обстрілу до цього часу не затерли. Можна сумніватись, чи уряд призначить якусь суму на направу церкви.

— Листи Гоголя. Бахрушинський музей у Москві придбав в останньому часі цілу збірку нових листів Гоголя, а також деяку скількість предметів, що належали до нього.

— Для пильних книжок. Член Ленінградської Академії Наук, Карський висланий цією академією до Югославії, Чехословаччини та Польщі, щоби навязати тіснішні взаємини з аналогічними науковими товариствами згаданих країн. Головним завданням його подорожі є порозуміться щодо постійної вимінн книжок між цими інституціями.

— Привязання до дому Габсбургів. Відомий берлінський режісер Райнгардт приготовляв у Відні виставу пєси, Борегo'ого п. з. „Архикнязь", де основою є драгічна історія життя австр. архикняза Рудольфа. Віденська цензура заборонила виставу пєси мотивуючи це тим, що в австрійській суспільности ще надто свіжі спомини звязані з родиною Габсбургів, що якої стільки громадян є привязаних, отже при виставі пєси може легко дійти до демонстрацій. Райнгадт вніс проти цього розпорядку рекурс, одначе в його успіх загально не вірять.

— Гогенцолєрни в Парижі. Сестра Вільгельма II., архикняжна Мекленбург-Стреліц, виїхала разом зі своїм чоловіком до Парижа. Після війни є не перша подорож членів дому Гогенцолєрнів до Парижа. Щоби в дорозі не мати неприємних інцидентів княжа пара воліла виїхати інкогніто, прибравши призвіще Етіза.

— Рекорд книжкового видавництва. Саме появилась англійська статистика книжок виданих в Англії за минулий рік тзв. Publishers Circulars. Англія ніколи ще не видала стільки книжок, що минулого року: є там 13.203 публікацій, з чого 9977 нових видань, а решта повторених; є це на 496 творів більше як попереднього року. З усіх родів літератури на першім місці стоїть белетристика, на другім книжки для молоді; на третім теольогічні. Минулого року теольогічні стояли на другім місці.

— Темпераментний „дідусь". 19-літня Олена К. подала зажалення в поліції на свого 53-літнього Вак. Крейса, що він її звів. Крейс, який є третім чоловіком бабки Олени не міг уповні вперпитись цього обвинувачення.

— Кишенькові печі. У такі морози як нинішні варта пригадати для загальности всіх, що не знають одного мудрого винаходу, як Японці борониться перед студінню. Кожний з них у зимі носить при собі кишенькову піч, завбільшки нашого портфелю на гроші або папіросниці. Є це плоскі посудини огрівані тепсою матерією. Ця матерія горить не видаючи диму ні газів. Її виробляють з конопель, додаючи до них дещо салітри. Аж дивно, що до нині такий мудрий винахід не поширився в европейських країнах, де людям доводиться стільки терпіти на дворі.

— З театру. Идучи на зустріч бажанню громадянства, управа театру виставить у неділю 17. ц. м. в г. д. 3 пополудни „Вифлеємську Ніч", яка буде повторена на йорданське свято в год. 5 вечером. До участи в дуже складній виставі японської пєси „Тайфун" управа запросила п-ню С. Федорцеву, укінчену ученицю драматичної школи Франчковського і відому артистку Н. Левицьку-Ничкову. В пєсі ця взяле участь більше 40 осіб. Її премієра з огляду на участь нових сил назначено на четвер, 21. січня, і вона напевно викличе загальну цікавість громадянства, тим більше, що режисерія і актори вкладають у цю постановку багато праці. Білєти на ці вистави можна вже замовляти в „Союзному Базарі".

— Концерти Любки Колесси у Львові. В першій половині лютого ц. р. приїде наша піяністка Любка Колесса на два концерти у Львові, які відбудуться в Імпрезі Муз. Тов-а ім. Лисенка у Львові. Берлінська фірма „Bechstein" поручила постарчити безплатно на виступи нашої піяністки концертовий фортепян, який недавно надійшов до Львова і на якім вперве грав славний піяніст Годовський. З огляду на ту обставину Муз. Т-во уладжує свій концерти в салі Народнього Дому. Ближші подробиці пізніше. 1094 1-1

Дописи.

Бучач. *(Відслонення памятникової таблиці в честь полеглих України у Нагірянці.)* В празник св. Михаїла відбулося у нас святочне відслонення мармурової таблиці, вмурованої в цегляній стіні тих стрільців з громади Нагірянка, що згинули у вязи. війні. Таблиця коштує поверх 300 зол., які здобили батьки полеглих, амат. гурток у Нагірянці й українська інтелігенція в Бучачі. Ініціятиву для здвигнення памятникової таблиці дав амат. гурток і його заходами зреалізовано цей гарний проект. Таблиця вижінчена артистично, вгорі видніє тризуб, потім роки вязь. війни, а дальше такий напис: „Громадянам Нагірянки, упавшим за Рідний Край". Під тим імена 24-ох полеглих, з сотником Юл. Нестайком. Під іменами уміщено напис: „Тим, що йдучи до ідеалу світла-правди, полягли на пересяному кровю шляху по всіх усюдах Української Землі, в кріваві вусиллях, з анарод в оборонї його волі. Тим, котрих перемогли голод, холод, пятнистий тиф серед дощів, снігів, заїд, по шпиталях без ліка-рів і ліків, — складає на сім місці терен й вінець посвяти амат. гурток чит. „Просвіти" в Нагірянці і кланить свої голови перед Вашою найбільшою жертвою, цією молодого життя, відданого за безталанну Вітчину. Спіть, найліпші Сини України, най Вам земля, де лиш спочиваєте, пером буде, а слава Ваша не вмре, не загине! Вічна Вам память, найблагороднїші Діти Нації, бо Ви своєю кровю нарід від загади окупили!" Після відслонення таблиці, першої в нашій окол ці, забрав слово о. Шевчук, Ч.С.В.В. і виголосив високопатріотичну проповідь, якою побудив усіх присутніх до сліз. Тої хвилі учасники свята не забудуть ніколи. Після промови відправлено панахиду, до якої станули чотирьох священників; місцева молодь устанілася по обох сторонах памятника з хоругвами і світлом. Сумно лилися акорди жалібного молебня, сумно гомоніли дзвони „Вічну память" полеглим. А коли зібраних до молитви, то молитва-скарга з тисячних наболілих грудей полила так, що справді можна сказати, що „від такої молитви дрїжить трон предвічного Єгови". — Свято лишило по собі незатерте враження і треба тільки побажати, щоб і кожна українська громада спромоглася на подібну тризну памятку з великих днів, що нагадуватиме все грядучим поколінням про ті часи й жертви, яких вони від нас вимагали. Н.

Від Ред.: Звертаємо на цей допис спеціяльну увагу українського громадянства і кладемо йому на серце справу здвигнення по всіх закутках української землі памятників або памятникових таблиць у память тих Українців, що згинули так чи инакше в рр. 1914—1920 (або пізніше). Гарний поклад громади Нагірянка повинен побудити всіх наших тямучих людей до якнайбільшої активности в цій справі, так щоб цілий наш край покрився якнайскорше такими памятками української культури, якими будуть памятники або памятникові таблиці в честь полеглих. В цій справі, яку уважаємо дуже важною й актуальною, міститимемо дуже радо дописи й повідомлення, особливо про реалізацію отсього проекту.

Всячина.

Месія теософів. У місті Мадрас (Індії) святкували відкриття нової церкви сонця, основаної відомою англійсько-індійською теософкою д-р Анні Безант. Безант представила на цьому святі нового „месію" в особі молодого Індійця Крішнамутрі. Вона заявила перед 20.000 юрбою присутніх своїх учеників, що новий „месія" є спасителем мира і що його прихід припинить нову війну. Крішнамутрі принесить нову всесвітну религію, яка охопить усі инші вірування. Підчас свята проголошення цього „месії" вибрано також 12 „апостолів". Крім самої Безант, яка входить у це число, є там трьох англійських єпископів, один будійський священник і решта Брамінів. Проголошення нового „месії" викликало по всіх Індіях величезне зацікавлення. На святі було присутних 33 країв, Зєднані Держави вислали 36 делегатів, Австралія та Новозеландія 71, Голяндія 23. Також з европейських держав були представники. Крішнамутрі є молодою людиною вихованою у Франції та Англії від 1911 р. Пізніше був у теософічній школі пані Безант у місті Бенарес. Крішнамутрі є сином одного спенсіонованого державного урядовця в Індіях, також палкого теософа. Бувш. австралійський єпископ Лідбітер написав про нього цілу низку статтей у журналі „Теософ". Крішнамутрі в 15 р. життя (в 1910), не володіючи ще як слід англійською мовою, видав прегарну книжку „У ніг учителя". Пізніше инша пз. „Виховання як улюблена служба". В р. 1911 він став головою „Закону Східної Зорі" основаної в Бенаресі. Цікаво, що Крішнамутрі запитаний у Відні свого часу, чи правдою є, що Лідбітер і Безант уважають його прийдешнім „месією" заявив, що ніхто з них цього не сказав і що всі вони тільки зірять, що з їх кола має вийти новий провідник людства.

Літературний конкурс для вязнів. Одна нюйоркська видавнича фірма найшла генїяльну ідею. Вона звернулася до управи великої вязниці Сінг-Сінг з пропозицією дозволити вязням з літературним хистом узяти участь у літературнім конкурсі. Вона призначає 3000 доларів нагороди за 10 найкращих коротких оповідань з особистого життя авторів. Журі складається з професорів, видавців та редакторів. 10 нагороджених творів буде видавних згаданою фірмою. Якби так у нас найшовся такий меценат, то хто зна, чи п'в сотки молодих людей з літературним хистом не згодились би добровільно посидіти у вязниці, на час написання конкурсових творів.

Століття Шікаго. Цього року Шікаго святкуватиме сто роковини свого основання. Сто літ тому над рікою Шікаго осіло кільна білих плантаторів. Два роки пізніше при гирлі цієї річки, над озером Мічіген, стояло 13 деревляних хатин зі 100 мешканцями. У найближчих десятках літ осушили багнисте побережа і колишнє гирло є нині віддалене від озера на кільометр. Завдяки сполученню з рікою Міссісіпі, з її далекими течіями, являють стоячу воду ріки Шікаго спрямувати в противежну напрямку до природного. Мешканці Шікаго є горді з такої перемоги над природою. Там, де дотепер стояло озеро на десять метрів глибини, нині знимаються хмародери. З дикої території не лишилося ніякої рани. Вулиці мілями довго тягнуться, мов шнурки. Хто хотів перейти инши, надибає в дорозі чимало несподіванок. Напр. у т. зв. Даун Товн, центрі недалеким від головної залізниці, стоять високезні палати з помешканнями на бюра, де нині багачі працюють зранку до ночі. А недалеко поруч них стоять комірні доми одноманітні, сірі, брудні, гірш касарень. Дальше починаються веселі вілі і доми великої буржуазії. У частинах міста довкола Даун Товн тягнуться вулиці, де живуть власники малих компаній, дрібні купці, дрібні урядовці та дрібні промисловці. В окремій дільниці на південь і південний схід живуть різники та члени металевих підприємств. У місті не тільки спека виганяє з бідних дільниць бідаків під голе небо, але й брудних. Нині Шікаго має приблизно 3 мілїони мешканців. Щоранку півтора мілїона людей їде з передмістя до центра. Між 7 і 8 годиною головні вулиці і всі засоби комунікації у натовп. Навіть у Нью-Йорку нема такого великого руху, як у Шікаго. І коли подумати, що сто літ на цьому місці був тільки очерет, де зявилось перших кілька людей — виринає думка: як би виглядав наш край, як би ми були Американцями?

Памятник для куховаря. У Парижі відкриють у найблищім часі памятник куховарові Вотіє. Він буде першим представником куховарського мистецтва, який дослужився цієї чести. Одначе., памятник у його честь стане не за те, що він умів добре варити. У ньому звеличають героя, що врятував життя сотні людей підчас пожежі. 28 літ тому горів славний „Павільон доброзичливости": Вотіє жертвував тоді своїм життям для врятування нещасливих. Властитель одного ресторану, де Вотіє був довгими роками куховаром дав моральний і матеріяльний почин до вибудування памятника. И ші славні французькі куховарі як Ватель, що мають тільки памятникову таблицю або Брія Са авен, тепер позазаздрили би славу своєму товаришеві — не дочекавшись за свою працю при вогню памятника.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:

неділя 17.1. 3 попол. „Вифлеємська ніч" містерія на 5 дій, вечером 7·30 4-тий раз „Монахи" комедія на 3 дії.

второк 19.1. год. 5-та веч. „Вифлеємська Ніч", містерія на 5. дій.

четвер 21.1. год. 7·30 веч. премєра: „Тайфун" пєса на 4 дії Лянгіляя з участю п. С. Федорцевої, Н. Левицької-Ничкової.

Білєти в шві від 3—0·50 раніше до набуття в Союзнім Базарі а в день вистав при касі театру. 1086 3—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митковича.

Угнів.

17.1. „Марусе Богуславка".
18.1. „Дні нашого життя".

Рава руська.

19.I. „Барон Кімель".
20.I. „Лісова пісня".
21.I. „Воскресіння".
22.I. „Ревізор".
23.I. „Сатана".
24.I. „Ой не ходи Грицю". 17—?

Готується до постановки „Затоплений дзвін", Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

Підписаний го. нач. психодський уряд при храмі Преображення св. Спаса у Львові подає отсим до ласкавого відома, що в день Богоявлення дня 19. ц. м. пів-торок відправиться в названім храмі Архієрейська Служба Божа о 9. год. з рана опісля відбудеться похід на Ринок для Йорданського освячення води. Отсим проситься уклінно о корпоративну співучасть в сім церковно-народнім святі. — У Львові, дня 11. січня 1926. — *Настоятель похо-ходу.* 1102 1-1

Заява. Підписана Управа кооперативи „Український Театр" у Львові подає отсим до ласкавого відома Громадянства, що Вп. п. радник Альфред Буцинновський — не стоїть в жадним відношенню до кооперативи „Українського Театру". — Львів, дня 15. січня 1926. — *Бр. Янів, О. Нагоровський.*

Розлія з федевнчів і Іван Мазепа замість попідомлень про своє вінчанє складають 14 зл. на Рідну Школу.

Пригадка. В неділю дня 17. січня ц. р. в год. 4-ій попол. відбудеться в салі Народнього Дому Велике Віче в справі ділальности міської ради і в инших важних справах. При тій нагоді слід піднести сумний факт, що тільки дуже мала скількість інтелігенції бере участь у львівських вічах. Це мусить змінитися і тому з приводу недільного віча взиваємо взгал інтелігенції до виповнення свойого громадянського обовязку. — *Народня Організація Українців м. Львова.*

Дрібні оголошення.

САНОЧКИ для дітей і дорослих по конкурсових цінах, також печі, лавки ваги, знаряддя, пильники, пасн, гурти, по сторонки, папа. И ШУМАН, Львів, вул. Красінських 18 а. 879 14—15

ДЯК ісцитований, уміє провадити церковний хор, має практику в кооперативі, може заняти ся аматорським кружком при читальні і знавець агрономії, глядає посади під добрими условями. Михайло Бернатович, Ковалівка пч. Монастериска

СОЛІДНИЙ інструктор зі знанням франц. мови зараз потрібний до двох дівчат з IV. і V. кл. гімн. Зголошення і условя ва адресу: о. Орест Лотоцький, Болотня п. Яблун. 1097 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст шкірних і венеричних хоріб
Д-р М. Айзенберґ, Синстуське 34.
1100 ординує від 11—1 і 3—6. 1—3

АДВОКАТ
Д-р Ярослав Селезінка
відкрив адвокатську канцелярію
в Радехові
і веде її в домі п. Чоппів проти
1050 приходства. 4—6

КОРАБЕЛЬНА АҐЕНЦІЯ
на провінції
глядає
ЗДІБНОГО УРЯДНИКА
зі знанням англійської мови. Оферти просить ся вносити до Адмін. „Діла" під „Корабель". 2—2
1076

Конц. Торговельні курси Софії Глюзінської, вул. Панська 14.

Вписи на нові 5-м'ячні курси (мужеські і жіночі) приймає Управа щоденно від год 8—1 і 5—9. — Одночасно наука стенографії, торг., писання на машинах (з українським письмом) і чужих мов. — Вписи до 3. лютого. — Под обиці в афішах.
1081 **Місячна оплата зол. 12.** 3—3
Управа: *Проф. Д-р Юзеф Глюзінський.*

Загальні Збори
Тов-а „Українська Бесіда"
в Станиславові відбудуться дня 24. січня 1926 в год. 6. вечером в домівці Товариства зі звичайним денним порядком.
1099 1—1 *Видїл.*

За редакцію відповідає **Василь Мудрий** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 12. (10 687). Львів, вівторок 19. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

Hłuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик Чернихів

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Інтерпеляція ч. 6·0 посла С. Хруцького і тов. до панів міністрів справ внутрішніх і справедливости в справі конфіскати українського щоденника „Діло" у Львові.

Державна прокуратория у Львові сконфіскувала в цілости статтю, поміщену в ч. 286 (10.669) українського щоденника „Діло" з дня 24. грудня 1925 р. під наз. „З кертичних нор" такого змісту:

З кертичних нор.

Ц-р Данилович і його штаб. — „Селянський конгрес" аборигенів нечестивих. — Будьмо на сторожі.

II.

В першій статті на тему „діяльности" д-ра Сев. Даниловича, статті, яка в цілости впала жертвою конфіскати, звернули ми увагу — так сказатиб — на історичний бік хлібодарства, його формальні перемяни та зміни в особовому складі його „діячів". Нинішній головний керманич хліборобства д-р Сев. Данилович з моментом заістнування польської влади на українській національній території відсьхнувся від всіх кращих традицій українського народництва. Щ в р. 192 в часі наступу червоної армії покликаний Тильком, політичним референтом ДОГ. у Львові на „конференцію" як уряд. голова радикальної партії (з огляду на відсутність дійсного голови д-ра Ів. Макуха) декларував Польщі льояльність і вірність та заявився за польонофільською орієнтацією. Годиться з дійсним станом річей ствердити, що він — хоч виступав як теоретик радикальної парти, ніколи не втішався безоглядним довірям членів тої партії. Навпаки, його громадська характерність кількома наворотами була ставлена під знак запиту і сумніву і в українській публичній опінії і в самій радикальній парти.

Від своєї „конференції" в ДОГ. у Львові д-р Сев. Данилович послідовно йде втертими шляхами хліборобства. Під цим оглядом виявив він значну енергію. Не хитався і не зневірювався, видержав на „позиції". Багато хліборобських „політиків" вже перезелося, навіть Ільків час до часу виявляє невдоволення з польського режиму, а Данилович стоїть як скала. Як до Мекки спішить він що тижня до Варшави, щоби здати звіт зі своєї діяльности й одержати дальші поручення й вказівки. І так з дорученнями Варшави, „Пяста" і дефензиви розпочав він видавати „Селянський Прапор" в Станиславові, засипуючи цим безплатним свистком всі громади у Сх. Галичині. Одночасно розпочав він „вічевий рух" головно на Покутті при допомозі свого штабу. Гол. редактором „Сел. Прапора" є д-р Степан Кравчук, Буковинець, дооре записаний в румунській сіґуранці і польській дефензиві. Крім того до штабу д-ра Даниловича належить о. І. Амброзяк, б. редактор „Радикального Голосу" Стовпюк, о. екзикутор Гадзевич, б. студент Когутяк, б. теольог Гавансьский та недокінчені гімназисти Стефурак і Марусик.

Як бачимо, ця „невеличка, але чесна компанія", що знайшла захист під крилами д-ра Даниловича і „Сел. Прапора", розпочала наступ на наше селянство. Після „віч", які скликувано при допомозі темних типів в деяких селах, сеґо-то після перших підготовчих кроків, скликує д-р Данилович на 30. січня 1926 р. до Станиславова „І-ший селянський конгрес". З тією метою до всіх громад у Сх. Галичині на адресу громадських урядів, себ-то наказних війтів, розсилає він відозви а дописку: „П. комісар! Подайте відозву до відома громади". По словам тієї відозви „конгрес цей буде конституантою Українців у Польщі". Отже тепер польський уряд забаг „української конституанти" при допомозі Даниловичівського штабу. І хоч ця „конституанта" є „селянським конгресом", то всеж таки на нього мається „вибирати" не лише селян (по одному або по двох з села), але й делегатів міст (по пять). Очевидно, про ніякі вибори й мови не може бути, бо наше селянство є занадто свідоме, щоби не розуміти цілей „селянського конгресу". Таж навіть Ільків в польському соймі ствердив, що „Сел. Прапор" і його „редактори" та „політики" удержувані польськими грішми з гадючих фондів. Українських селян на тому „конгресі" не буде, але не виключене, що адміністрація й поліція зженуть там усіх наказних війтів і инші демораліаційні типи. Буде це підприємство на широку ногу, бо аранжери заповідають знижку залізничих білетів, безплатний нічліг і дешеве прохарчування. И іншими словами: все буде заплачене.

Польські чинники, які думають, що вже осідлали інтеліґенцію, тепер енергійно добираються до селянства, щоби при допомозі платних гайдуків покорити його „под нозі всякого врага і супостата". Тому мусимо бути на сторожі. Громади повинні вже відтепер взяти в руки своїх наказних війтів і инших прихвостнів та слідкувати за їх діяльністю і їх рухами.

Д-р Данилович, забувши честь і затрачивши особисту й національну гідність, поставивши зі своїми гайдуками сліпо виконати доручену йому задачу. Одначе українське селянство, здорове в своїм корінї, своєю відсутністю на цьому підготованому зборищі нечестивих, докаже, що деморалізація захопила тільки деякі нікчемні й продажні типи, але є чужа широким масам.

З огляду на те, що таке обмеження свободи слова є суперечне з арт. 105 конституції польської республики та являється грубим шиканованим української преси, підписані запитують пп. Міністрів:

1) Чи їм відомий є наведений факт?

2) Чи пп. Міністри хотять повчити підчинених собі функціонарів, що таке надужиття громадської власти не причиняється до зміцнення правовости?

3) Чи пп. Міністри схотять перевести в тій справі слідство, покарати винуватців і припинити переслідування української преси?

ПІДПИСИ.

Варшава, 12. січня 1926.

Внутрішний конфлік у Р.К.П.

В чому він міститься.

Останній 14. зїзд російської комуністичної партії матиме далекосяглe значіння на дальший уклад господарських і соціяльних відносин на цілій території СССР. Формально істота конфлікту заключалася в інтерпретації науки Леніна. Ленінградська група, що творила на останньому зїзді опозицію зложену з 60 членів під проводом Зіновєва, висунула проти політики центрального комітету партії, чи краще проти її політичного бюра в Москві два поважних закиди: 1) надто велике протеґування середняка на селі, що, на думку опозиції, не зближується, а віддалюється від бідняка, з дня на день багатіє (окулачується) і замість зближуватися до бідняка, преться до приязни з глитаєм; припинення „розкулачування" села і припинення панування незаможних в селі відкриває шляхи до „індивідуального капіталістичного накопичування"; 2) система „неп-и" є системою державного капіталізму, а для Леніна „неп" — був відступом від комунізму на деякий час а не на все. Ідеалізувати „неп"-у, як шлях до соціялізму не можна, бо це є нарругою над комунізмом. Не можна теперішнього державного промислу СССР. вважати соціялістичним промислом, бо він залежний від т. зв. риночної стихії, яка чим раз то більше скріпляється залежно від щораз то нових уступок радянської власти в користь селянства. Не можна казати робітникові, що така то державна фабрика, у якій він працює, є мало що не зреалізованим ідеалом соціялізму, бо це було би кпинами. На теперішніх державних фабриках визискують робітника не менше, як це було перед війною.

Опозиція піднесла повищі заміти на адресу пануючої політики, визнала ту політику шкідливою, але нічого конкретного від себе не запропонувала. Вона й не могла запропонувати, бож всі декрети про „неп", про припинення розкуркулення, про втягання до участи в громадських а подекуди то й у державних справах середняка, вона ухвалювала разом з тим же центральним комітетом і політбюром, яких тепер поборює.

В дуже інтересні а подекуди то й пікантні подробиці дискусії на останньому зїзді ми не входимо. Подекуди вона буда несмачна, та зводилася до особистих порахунків поміж поодинокими лідерами. Дійшло до того, що Каменєву наприклад зїзд не дозволив відчитати реферату. А Зіновєва звали противники просто демагогом, дурнем і т. д. Не мало попало і Крупській (вдові по Ленінові). Приглянувшися істоті самого конфлікту ми мусимо дійти до висновку, що в ленінградською опозицією почався важкий затяжний конфлікт між теперішньою державною системою правління у СРСР і самим чистим комунізмом.

Опозиція має повну рацію, що шляхах, на який вступила тепер політика центрального комітету, не веде до соціялізму, але навпаки. Поборники теперішньої політики, що мають великанську більшість заперечують твердження опозиції. Та ці заперечування на нїщо не здадуться. Ленін робив експерименти з „нептою", а селом і з чим було треба та вважав їх переходовими, бо вірив у світову революцію. По його смерти теж вірили у ту революцію. Нині відносини в Европі стабілізуються, більшовики запевняють, що ні, але мусять приноровлюватися до обставин, мусять обмежуватися до закріплювання здобутків революції у себе, врезигнувавши з світових планів. Правовірні комуністи твердять, що в одній державі не вдасться осягнути комуністичного ідеалу (це Зіновєв), а їх противники запевняють, що соціялістичний ідеал можна осягнути на території одної держави. Ці останні не хочуть признатися до того, що вони на ділі відділяються від свого ідеалу. Вони це питання усувають взагалі з порядку та намагаються доказати що иншого, а именно те, що мусять робити так, що роблять, бо инакше все зможе провалитися.

Отже справа дійшла до рятування самої системи і своїх становищ на її чолі без огляду на те, чи та система покривається з буквою комунїзму, чи ні. Кліщі незмолимих обставин заставляють відступати, заставляють у себе гоїти рани революції, а не їх поглиблювати. Така політика більшости. Меншість чи опозиція здає собі справу з усього лиха і кричить про те, але не має ніякого ліку на нього. І тут міститься трагедія російського більшовизму.

В цілій історії конфлікту замітне те, що саме тепер опинилися першими на індексі комуністичних еретиків (в розумінню більшости) якраз ті, що ще недавно судили гостро Троцького та домагалися навіть виключення його з партії, Зора Зіновєва і Каменєва починає темніти. В Ленінграді йде вже інтенсивна акція, щоби при найблищих виборах до ленінградського Виконкому його провалити. Зіновєв напевно не буде в майбутньому і головою Комінтерну. Та він видно не подався і не дуже покаявся, бо ось найновіші відомости кажуть, що Зіновєв вніс протест до політбюра проти участи СРСР в комісії Ліґи Націй для справ розброєння.

Тепер не поможуть уже найенергічніші навіть постанови партійних зїздів про правильність політики Центр. комітету і Політбюра, не поможуть найгостріші осуди опозиції, не поможуть погрози для партійних єретиків, а навіть виконання тих погроз, бо справа має глибокий ідейний підклад. Тут річ уже не в особах! Комунізм не покривається тепер, як сказано, із тією політичною системою, що заістнувала в СРСР, дарма, що заістнувала вона за згодою і з волі більшости компартії. Теперішня система більшовицької господарки а навіть соціяльної політики, опертa на компромісах і уступках, не може задовольнити правовірних комуністів. Вона і в майбутньому їх не задовольнить, бо пануюче

комуністична більшість не допустить до повороту на шляхи чистого комунізму, який то поворот знищив би і зруйнував би всі, навіть ті невеличкі державно-творчі досягнення, які вже є. Отже опозиція в компартії не щевне вже ніколи також, як не щезне сама ідея комунізму, якої не в силі провести в життя московські наспіники Леніна. Партійна більшість вступила на шляхи опортунізму, а всякий опортунізм мусить мати своїх ідейних противників, а тим більше мусять вони бути в компартії, що присвоює собі монополь революційности. Те, що почалося, є тільки початком. Опозиція буде зростати з дня на день пропорціонально до зросту компромісів та уступок з боку опортуністичної більшости. Ясно, що це мусить партію ослабити, але напевно її не знищить. Знищити її зможе конфлікт з некомуністичними масами, що використовують усі навіть найменші уступки для своєї консолідації та приневолюють своєю понурою поставою опортуністичних правителів до щораз то нових уступок. Партія мусить йти на стрічу масі, бо й боїться. Та ті уступки все одно масі не вистарчають і її не задоволюють. Отже скорше чи пізніше конфлікт прийде. Внутрішньо-партійний конфлікт причиниться тільки до скріплення постави непартійних мас, та до прискорення конфлікту між ними і всею партією.

В. М.

Соймові посли в СРСР.

Трівога в польським консервативно-реакційним таборі. — святочне і незвичайно сердечне принятя послів польського сойму.

Поїздка соймових послів з польських селянських груп і деяких представників нац. меншостей викликала трівогу в польській пресі. Загально панує думка, що це вступ до сконсолідування соймового комунізуючого табору. Краківський „Час" пише у статті: „Прогулька до Москви":

„Радянський уряд, запрошуючи їх (себто послів) до Москви, хотів задемонструвати, що має в Польщі гурток симпатиків в соймі, а опісля — піддержуючи збліження між собою і радикальними групами нашого сойму — влаштувати організацію комуністичної партії (Р.) в польськім соймі і сенаті. Завязок такої партії існує в групі Окова, а якого разом ішли посли Кулікавський, Лапшуцький та деякі посли білоруського клюбу. Подорож до Москви має бути гаслом до зєднання симпатиків комунізму в соймі в якусь сильнішу й суцільнішу групу, яка могла би відкрито виявити ворожнечу зі звіздою, молотом і серпом та розпочати свою агітаційну діяльність в краю. Тумати покривається претекстом „господарського зближення" між Польщею і Совєтами".

Розлам „Визволення" і феермент в польських селянських групах вяжеться з цими загадочними спробами створити один селянський табор, який перевів би радикальну земельну реформу та здобув селянству належне йому місце в державі. Ясно, що в очах польської консервативної й реакції це змагання є нічим иншим, тільки „комунізмом".

Одночасно комуністи роблять все можливе, щоби приєднати послів, членів поїздки та придати цій події святочний характер. Коли поїзд, яким їхали посли, зближався до Минська, на одній з передмінських станцій явилися представники політбюра, комсомольців, професійних союзів, член білоруського нар. комісаріяту Жилунович, представник Комінтерну і т. н. Музика грала марсілєзу й інтернаціонал. Представник Ц. К. Білоруси Орлов привітав послів словами: „Вітаю кращих громадян польського народа в імени мільонів вільного народа на території свобідної держави".

В Минську стріча прибрала ще більше святочний характер. На двірці явилися всі члени центрального комітету і ради народніх комісарів Білоруси. Комсомольці й пластуни творили почесну сторожу. На окремій естраді явилися б. білоруські посли польського сойму Вол. Калиновський і Мих. Каханович з широкими червоними лентами через плече. Явилися теж з червоними лентами б. члени виленського білоруського національного комітету. Каханович, який недавно втік з Польщі, поцілувався зі всіми послами, кричучи „ура!" і складаючи військовим способом звіт словами: „У вільній Білоруси все гаразд!" На двірці грало шість оркестр. Офіційні привітання виголосили по польськи Сенькевич і Клис.

Від послів відповідав пос. Бриль, кажучи, що „сюди, на схід, на білоруську рад. республику з надією звернені очі всіх робітників і селян, Нас, яко представників польського селянства, в першу чергу цікавить життя вашого селянства. Сильні духом, вернувшись домів, ми постараємося використати добуте нами знання в области селянського життя".

Клис впевнював послів, що вони побачать свобідних, щасливих і ситих робітників і селян, які готові протягнути братерську руку робітникам і селянам буржуазної Польщі.

З Минська подались посли в Москву. „Экономическая Жізнь" у привітній статті зазначує, що посли польського сойму можуть в СРСР. багато навчитися, особливо щодо розвязки селянського і національного питання, які досі зловіщо загрожують над Польщею.

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже зниженых цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

З польського сойму.

Законопроект про чужинців ухвалений.

На засіданні сойму з дня 15. п. м. розглядали в третьому читанні проект закону про чужинців. Проти закону протестували незначайно різко представники Українців і Білорусинів, а про око також Жиди й „Визволенці", що при голосуванні в більшій части абсентувався, через що той закон перейшов кількома голосами.

Представник „Визволення" Кордоєвський домагався завдяження чужинців, що не сбувають у Польщі або приїздять до Польщі, від примусової реєстрації, виступав також проти приписів, на основі яких перекидається людей кількома наворотами через границю. Опісля поставив кільки поправок. Промовляв іще справоздавець пос. Зєжиньский, а потім приступлено до голосування.

Внесення на підісланя закону до комісії перепало 91 голосами проти 82. Таксамо перепали всі поправки, згоджені до третього читання, перепали й резолюції Українського і Білоруського Клюбів. Сам закон принятов третьому читанні 104 голосами проти 94. Підчас голосування була на салі така метушня і такий непорядок, що годі було зорієнтуватися. Всеж таки закон перепав виключно через „Визволенців" і Жидів, що з розмислом (перші) або із-за нетбальства (другі) масово абсентувалися. На них падатиме прокляття отих тисячів-тисячів бездомних емігрантів, що примушені жити в Польщі, яких новий закон відає вповні на ласку й неласку польської адміністрації та поліції.

Коли проголошено вислід голосування, що для багатьох був несподіванкою, лави Українців і Білорусинів замегушилися. Почулися різні оклики, а далі різні носи стали бити в пульт. Маршалок прикликав до порядку пос. Войтюка і двічі пос. Хрущького, записуючи його до протоколу.

Дальше прийято резолюції комісії, з котрих перша вимагає уряд внести законопроект, що управильнив би справу іміграції, поселення і заробітку чужинців у Польщі, а друга домагається негайної видачі зарядження, що влекшувало би населенню східних воєвідств одержувати легітимації.

Опісля приступлено до дальшої дискусії над учительською програмою. Говорили представники Українців і Білорусинів, а також комуністи, які виступали проти того, що учителі обовязані вести діти на богослуження до церкви. При статті, в якій говориться про переслідування учителів, забрав слово пос. Гавснер (Жид. Клюб), що виступив остро проти міністра освіти і заявив, що Жиди перейдуть до опозиції. (Голос: Ідіть до лихої) Подібну дискусію закінчено, але голосування відложено до одного з найближчих засідань. Реченець його буде поданий до відома на письмі.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист в добі инколіття!!

З польських справ.

Становище шефа ґен. штабу є порожне і не манить високих офіцерів польської армії. Ген. Сосновський з Познання згодився би на нього тільки після тихого порозуміння з Пілсудським.

Урядовці ради міністрів, міністерства скарбу, голови скарбових палат і инші достойники одержать спеціяльні ренумерації від 1000 до 2000 зол. Клюб праці вніс проти такої „ощадности" інтерпеляцію.

Велике фіяско вичавилось з приводу дискусії скарбової комісії над спіртовим монополем. Буш. мін. Грабський обраховував, що цей монополь принесе 400 міл. зол. доходу, а він дав тільки 172 міл.

В Єгипті не матиме Польща посла, тільки консульського урядовця.

Богдан Лепкий.

Різдвяні свята в Берліні.

Хто вибирається до Берліна, не по ділам, а для розривки, раджу, кай їде на Зелені свята, або на Різдво.

На Зелені свята Берлін гарний своїми парками, городами, лісами. Тіргартен, Розенгартен, Ботанічний сад у Далемі, Сансуссі і Вердер, — розкіш для любителя фльори. Сан суссі, як казка, а Вердер, як похвальна пісня, не тільки в честь природи, але й на славу праці чоловіка. Бо тут, у тім Вердері, в сільци біля Потсдаму, люде виплекали на чистих пісках такі розкішні городи, що тисячі сотнарів овочів щоденно відставляють в літі і в осени до Берліна, заробляючи за них мільони. Власник двох-трьох моргів вердерського піску мешкає собі в гарній віллі, їздить автом і певно не мінявся би за десять разів більше наше подільське господарство. (Тепер. коли в Берліні фунт гарного винограду, коштує 80 фенігів, за шляхотни вердерські яблока треба дати марку). Згадую про це, бо в нас все ще не дошанюють садівництва.

Цікавий Берлін на Зелені свята також своїм величезним рухом. Залізниці, авта, мотоцикли, біцикли, літаки, кораблі і лодки, перевозять сотки тисяч людей зі столиці до лісів, сіл, озер, на свіжий воздух. Берлінці кидають свої телефони, грамофони, радія, лишають фабрики, склепи, бюра, забувають про злобу дни і спішать до мами природи в гості. На кілька миль кругом столиці гамір, співи, крики, раби промислу і служителі культури тішаться сонцем, водою, шумом лісів і гамором птахів, радуються, що є ще на світі не машинове, а природне життя.

І то не лиш заможні, але й найбідніші. Кругом Берліна, в лісах і над озерами, можна побачити тоді робітничі й пролєтарські родини, які човнами причалюють до берегів, витягають шатро, розпинають його, розкладають вогонь, варять, купаються і граються на сонці. Якщо гарна погода, то два-три дні не вертають до міста.

А в місті панують тоді гості з провінції і з заграниці. Вони заповнюють музеї, театри, кабарети і всякі приюти розривок і забави, аж до таких, про котрі навіть поліція ніби то не знає. (Деякі втікають від культури, а другі спішать, щоб хоч трохи лизнути того меду).

Перед Різдвом Берлін цікавий своїми приготуваннями до того найбільшого у Німців свята. Різдво, Weihnachten, для Нмця це якесь магічне слово. Не лиш для дітей і для віруючих, але для всіх. Це релігійне, родинне й національне свято, все одно в Баварії, чи над Райном, в Тірінген, чи в Берліні, скрізь чекають 24. грудня, щоб відпочити собі, забавитися, забути про біду і турботу буденну, щоб обдарувати себе взаємно. Різдвяні дарунки це тут загальний звичай. Родичі обдаровують дітей, діти родичів, знайомі знайомих, у кождій хаті біля ялинки є окремий стіл, на котрім стоять різдвяні дари. Цілий рік відкладають, хто марки, а хто тільки феники, щоб було защо ті дари купити.

Тому й рух перед святами величезний. Навіть цього року, хоч який був брак гроша, склепи не нарікали.

Різдвяний торг починається тут дві неділі перед святами. Передостання називається срібною, остання золотою. Тоді виїмково склепи мають дозвіл торгувати. На численних площах, навіть перед цісарським замком ярмарок, як у нас на відпустах. Тисячі крамів, столів під шатрами, візків і візочків, виск, писк, рейвах, що аж уха пухнуть, бо всякий захвалює свій товар усіми можливими й неможливими способами. За цісарства був звичай, що в золоту неділю цісар зі своїм двором виходив на торговицю і купував тут усяку всячину святочну.

Торгувався, жартував, Берлін мав про що говорити. А Берлінець тільки на око діловий і непривітний. В дійсности він любить бавитися і жартувати, особливо на Нордені, в тій дільниці, де найбільша біда подає руку безшабашности, де по словам Олеся „З журбою радість обнімається". Там може найбільше, хоч найменше вартних дарунків купують і тяжко знайти хату, де не пишалася б святочно прибрана ялинка і де не співали б „Stille Nacht heilige Nacht".

Це в німців така загально любима коляда, як у нас „Бог предвічний" і така поважна й гарна, хоч инша. Цілий тиждень перед Різдвом грають її всі катаринки і співають на всіх поворях мандрівні співаки, між котрими попадаються навіть колишні оперові тенори, особливо з Росії. Шож — жити треба! Колишні графи й князі шоферують, можна й колишнім „оперовим штарам" (зорям) сняти понад подвірями. Багато дечого зминилось на світі...

А Різдво не змінюється. Як сто літ тому, так і тепер, після війни, Версаю і Льокарна, вулиці й площі обтикані ялинками, звичайними й благородними, сріблистими (Edeltanne). І так само попит на них великий і ціни розмірно високі. Цього року навіть вищі, як давніше. Хто гадав, що на святий вечір купить дешевше, або й даром дістане — завівся. В срібну неділю платилося пересічно дві марки за ялинку на святий вечір брали по 20! (Виїзник і Різдва не боїться).

І так само, як літ тому 50, деякі берлінські вулиці це прямо наша Заранниця. Візьми таку Вільмерсдорферштрассе. Довга вона на яких 2 кільометри, а рівна, як лінія. Здовж одного боку крам, коло крама, хоч і без того ціла вулиця це самі склепи, як у Відні Mariahilferstrasse. І чого в тих крамницях нема! Від діточих забавок до одягів жіночих і до люксусу. Тільки що по склепах самі фабричні вироби, а тут більше домашнього промислу, особливо дешевих забавок, призорів на ялинки і вбрання для дітей, бо діти на Різдво це тут найважніші особи. Їх в першу чергу треба обдарувати.

А для дітей тепер нема забавки над Медведя, над так званою „те

з огляду на ощадність. Функції посла виконуватиме польський посол в Атенах.

У справі зборів, соймова конституційна комісія поінформувала ст. 6 такого змісту: „Адміністраційна влада першої інстанції має право заказати збори, які є скликані з метою протилежною законам, або порушують приписи осьтого закону або які загрожували би безпеці та публичному ладові. Заказ на письмі з мотивами треба доручити господареві зборів". Адміністраційна влада І-ої інстанції має право делегувати представника на кожні збори, а голова зборів має обовязок вказати йому на салі місце, взідки він міг би стежити за ходом нарад.

По широкому світі.

Радянсько-турецький договір має бути фактом — як заявляє Мілюков, бувш. мін. закорд. справ Тимч. Уряду — який обі держави скривають. СРСР. зобовязався у цім договорі прийти Туреччині з допомогою на випадок її війни з якоюнебудь третьою державою і дати до її розпорядку пристань Батум.

Конфлікт Ватикану і Праги покищо неполагоджений. Архиепископ Кордач, який узяв на себе ролю його полагоди, каже, що покищо нема підстав вірити в щасливу розвязку конфлікту.

У Румунії армія почала маніфестувати свою симпатію для бувш. наслідника престола Карла. Уряд припинив у службі 38 генералів, Міністерство закор. справ загрозило часописам, що припинить видавництво, коли боронитимуть Карла.

В англійських фабриках бувовни у Менчестер і велика криза, внаслідок недостачі замовлень. Минулий грудень був найважшим місацем у фабриці в останніх 40 літах.

В американськ й палаті нападав на уряд Муссолінія демокр. посол, заявляючи, що він хоче основати в Зєдинених Державах італійську кольонію, заборонюючи емігрантам Італійцям приймати американське підданство.

Микола Миколаевич бувш. рос. вел. князь і головнокомандуючий смертельно занедужав.

Свят-Вечір у наймах.

Западав вечір... Тут і там показувалися світла каганців, що подали на шлях якимсь вогні мешканцям.

В кімнаті учителя і шансе блюю скатертю накритий стіл; під скатертю розносився запах сіна. На столі борщ, пироги, кутя...

Свят-Вечір...

Сходилися. Сумно-поважні лиця заточенців з якимсь внутрішнім острахом очі глядали в дальчінь. Соромилися, щоб разом провести цей тр дний вечір, щоб поділитися побажаннями.

Так хотілося побачити Різдвяний Чрій між своїх, щоб на хвилину забути разом з рідними засісти до спільної вечері. Хотілося... Та — не дістали відпустки, бо, мордяв інспектор, уже довол було два тижні вільного.

Засіли. Без одного слова. Одначе думки всіх линули під рідну стріху.

Ломали опатки, бо звідки дістати тут проскурці) і взаємно складали собі бажання. Здавалося, що ніколи так не обєднувалися люди, як у цей Свят Вечір українських заточенців у мазурському сел...

— А Україні, Господи, вішла Волюі! — пробормотався хтось з трудей усіх.

А потім пішла така розмова. Згадували цей вечір у рідном Краю; дехто згадував умисно у свої дитячі літа, знова инший повертався цю хвилю на фронті.

Перед очима промайнули образи недавнього минулого і рятівного. І враз ніхні заблистіли сльози в очах. Сльози жалю за тим що так скоро по минуло.

А потім попалила з грудей коляда: Бог Пре вічний. І злилися сріблим звуками сп ви рідне слово і літали в широкі простори в степи. Р но земні... Гей, та чи долетіло? Чи почують його?

*

Були в ей на ніч. А з кімнати учителя заточенців в Мазурському сел плився в вікон чисть звуки м сцевої української пісні.

Ст. К—д.

Радянська Україна.

Перша роб тична капеля „Думка".

Осідком хору є Київ. Дірігентом капелі є Н. Городовенко. Відбула вона концертові подорожі по Чернігівщині, Грузії, Кубанщині, Азербейджані і дала 90 концертів на Україні, (з чого в самому Київі 54, поза ним 36). Вона давала концерти для сесії ВУЦВК-ту, для закордонних делегацій і виконувала твори на музичному конкурсі. В своему репертуарі має „Думка" не тільки всю істнуючу українську хорову літературу, але й цілу низку зразків европейської хорової літератури (Бетовен, Гайдн, Ганєєв, Шуман, Равель, Дебюсі та инші). а також пісні инших народів СРСР. напр. грузинські, білоруські і ин. З плянових концертів слід відмітити: концерти народніх пісень (від примітиву до мистецького оброблення) з творів Козицького, Голстикова, революційних пісень і західньо-европейського репертуару. Крім влаштовування концертів вела „Думка" й иншу роботу, як інструювання, постачання музичного, літературного та видавання власних нотних публікацій („Бібліотека „Думки"). Крім цього занималася організацією „Хорового Союзу" і „Хорової Олимпіяди". „Думка" є найкращим хором на Україні та має 50 співаків.

(за журн. „Культура і Побут").

Державний український хор ім. Леонтовича.

Сталий осідок хору в Харкові. Хор дав за минулий рік 124 концерти, а з чого 56 у Харкові, а 68 на Катеринославщині та в Донецькому басейні. На репертуар складаються переважно революційні та народні українські пісні. Має 46 співаків.

(За журн. „Культура і Побут").

Перша українська капеля кобзарів.

Осідком капелі Київ. В минулому році відбула концертову подорож по Правобережному і Донецькому басейні. Відвідала 70 місцевостей і дала 192 концерти. В них взяло участь 62 тисячі слухачів. У програмі капелі є 14 революційних і соціально-побутових пісень, а инших 43. В пляні має капеля організацію майстерні кобз, кобзарської школи, виготовлювання більшого репертуару, етнографічну та науково-дослідну працю. Капеля має величезне поводження серед населення.

(За журн. „Культура і Побут")

ВІДГУКИ ДНЯ.

Львівська „Маланка".

Гуде дім „Муз. Тов. ім. Лисенка у Львові". Гуде як улий, як банкові скаламучені, як голова яничарів законів, як крамниця підчас виборів чи конскрипції. Гуде, бо в ньому Русини Маланку працюють, Василя витають, Новий Рік зустрічають.

Крім них тільки ще Серби вірять, що рік починається в 14. січня...

Гуде дім „Муз. Тов. Лисенка у Львові".

В двох салях „Маланка".

В малій українські купці без решти суспільности.

В великій решта суспільности без українських купців.

В малій салі дешевий буфет, в великій військова музика.

Обидві салі огріті, як Бог вам коди, обидві підлоги невичищені як звичайно.

Перехід з одної салі до другої відділений киянком, що має представляти хінський жур у щоденнім житті.

В малій салі, на горі: вальс, полька, мазурка, коломийка, ляндє, кадриль і инші добрі вина.

В великій, на долині, танго, блюс, пассе дубль, бостон і инші глибокі декольтажі.

Дехто каже, що на горі більше родинний настрій, а на долині лиша програма.

Дехто вперше, що попід киянком можна легко пройти з одної салі до другої.

З цього всього користають більш практичні уми і йдуть на гору їсти, а на долі балакається.

О півні салі святочно зустрічають Новий Рік: Мала — великою промовою, а велика — малою сценкою.

На горі всі старалися почути кожне слово промови, хоч не було що, на долі публіка старалася не чути акторів, хоч було варта.

Велика саля була битком набита з двох причин.

Одною причиною була „качка", що вступ має лиш сама сметанка, а другою, що багато людей було за дурно, бо комітет причіпав при касі кочардки, які легко можна було передати другим.

Забава тягнулась до білого рамку.

При буфеті найліпше бавилися ті, яких не обходить девалювація, на салі ті, яких не обходила університетський бойкот.

Представник останніх був центральною фігурою забави. Вистроєний, як до промоції, походжав гордо і самовпевнено між старшими, але бувшими товаришами. Нині вони для нього — порожня.

Трьох сивавих студентів оглядають його з подивом і сумно кивають головами.

— Так, такі говорить один. Не треба було нам звертати увагу на той дурний бойкот. Був би чоловік тепер також мав кусень хліба.

— А хтож сподівався — каже другий, що їм так то все легко піде. Заповідалося зовсім инакше.

— Треба знати наших. Спершу покінчать а потім...

Повз них пройшов колишній бойкотований.

Три сивавії голови похилилися в низькому поклоні. Один задертий ніс ще вище задерся...

Славна наша логіка в поступках, програмовість у житті святкувала тріюмф.

Музика Strzelców konnych заглушила все і саля заколисалась як колиска.

Новий Рік зачався прекрасно...

Хто ходив до купецького буфету, той ще на вулиці підспівував:

„Василь сіно косить
Маланка їсти носить
Гого гоге добре вино"...

Галактіон Чінка.

дібера", великого, лабатого, що бурмоче, як його згинати. Колись це був люксус. Цього року вже за 5 марок можна було купити такого гарного бурмила. І неодна робітниця купувала його для своєї дитини, хоч недавно могло воно хіба в сні бавитися „теддібером". Цього року поруч „теддіберів" появилися малпи, великі сірі, з сумними, ніби трагічними очима. (Це дійсно сумна річ бути малпою, навіть такою, що ходить у бобровім футрі, їздить автом і зі своїм паном їсть у першорядному ресторані каяяр і устриці).

Третій тип забавки, це традиційний чорт. Стоять з такими червоними чортами берлінські кустарники і чого вони з ними не виправляють, — прямо актори, не чорти! А сам такий чортячий батько у цилїндрі, в героку, в білих рукавицях, з міною Мефіста, не говорить до публики, захвалюючи свій товар, а прямо співає, вдає Шаляпіна, або хоч Дідура. А поруч нього, його конкурент, Валерин продає. Як вони на його долоні танцюють, прямо, як Павлова. Чудово! Кругом товпа. Дивиться і сміється, як колись це не був він радія і раду, Цепеліна й Цьоварна а прямо 18 століття.

Аж ось автомобіль. А на ньому гора чоколяди. А в чоколяді чоловік теж у цилїндрі, але без сурдута, навіть без камізолі, бо йому горячо, — кричить, аж почервонів. „Нема на світі такого дурня, щоби повважався сказати, що отся табліця чоколяди не варта марки. А я вам за марку додаю ще отсю табліцю і отсю коробку і цей ящичок..." наложив повний оберемок і якже не купувати! А купиш і зважиш то більше фунта не буде, а фунт ти скрізь за марку дістанеш (Block). Але реклама, суггестія, те саме, що ми бачили колись на ярмарках в Лашківцях, в Пробіжні і в усяких Козовах. (Чоловік — все чоловік, в Козовій і в Берліні).

Наскучили мармурові „кавфгавзи", з віндами, оркестрами, відпочивальнями, бібліотеками, водограями, в котрих можеш від рана до 7 в вечер купувати, бавитися, прямо жити, хочеться хоч раз у рік перед Різдвяними святами вернути до примітивної торговлі, котра не дуже то й далеко відбігла від нашого ярмарку й відпустового базару.

Наскучила чоловікові культура. Привик до неї а все таки радо згадує колишні, менше культурні, а за те декші часи. Дитина скидає з себе накривало в колясці, а старші скидають над морем убрання, а пані на балях пригадують собі свою прародичку Еву,—не годен, ніяк не годен забути чоловік, чим він був колись, — атавізм. Але вертаймо до свят.

Вечоріє. Пустіють вулиці, замикають склепи, ресторани, кавярні, тихне Берлін. Лиш дзвони здзвонять, лиш по домах усі вікна ясно сяють, — святий вечір.

Відчиняються двері т. з. „берлінерцімеру". Це найбільший покій, тут у середньозаможних міщанських родин (дальня і „музикцімер"). Батько читає відповідне місце зі святого письма, мати сідає до фортепіяну,—колядують. Потім світять ялинку, кожний бере свої дарунки, дякують собі, оглядають, обмінюються бажаннями. Потім сідають до вечері. Щож роблять „холостяки"?—спитаєте. Це може одинокий день, коли вони почувають себе самотними і жалують своєї самоти. Розуміють це знайомі родини і запрошують їх до себе. Ідуть обладовані дарунками, але й вертають не з порожними руками, бо й про них там не забули.

Вечера на наш погляд єретицька: заяць, гуска, пашгети, а з напитків, крім звичайних пунш,—обовязково мусить бути пунш. У католиків буває і риба, а по рибі вино, але посту Німці не знають, це вже до споминів належить.

В деяких околицях, замість ялинки є піраміди.

Це дійсно велика піраміда з полін, гарно оброблених і так уложених, що в середині скривається вертеп, а в ньому фігурки Матери Божої, Иосифа, Ісуса Христа, трьох царів і пастушків. Піраміду розбирають по святах і поліна переховують на другий рік. Де є коминок, там горить цілі свята груба, дубова колода, так само, як у Англії.

До святочної вечері сідають усі, без ріжниці віку й становища в хаті. Там, де шанують старі звичаї, на святий вечір усі рівні, нема слуг і панів, для всіх родився Христос.

Так було цього року також у палаті президента німецької держави. Зібралися всі урядники його двора і вся його прислуга, льокаї, кухарі, візники. Всіх їх витав президент, кожному і кождій подавав руку, роздавав дарунки і разом з ними засів до спільного стола.

Гадаю, що і в нас не зашкодило б відновити цей старосвітський звичай, бо він безперечно гарний, християнський. Цього року відновлено в Берліні ще й другий старий звичай.

На деяких площах стояли, не ялинки, а ялиці, прибрані всякими прикрасами, освічені електричними лампами, „достойники" говорили промови, співали хори і грала оркестри, роздавали бідним дарунки. Це для тих, що не мали свого домашнього свята. На деяких залізничих стаціях (бангофах) теж стояли святочно прибрані ялинки. Перед приїздом поїздів запалювано сотки електричних лампок, подорожні вилазили з возів і — мали хоч якусь ілюзію святого вечера.

По домах для бідних, по захоронках і по всіляких приютах теж були свята. Про них дбали всілякі добродійні товариства, котрих тут чимало. Урядники й безробітні дістали перед святами дарунки. Але було й чимало таких, про котрих ніхто не подбав. Це ті, що через війну і завдяки так званому мирові попали в біду. Вони згадували колишні кращі часи, а з ними й — емігранти. Але чимало було й таких, що на війні збогатилися, зробили маєтки підчас інфляції і поїхали святкувати до Італії, Єгипту, Бог вість де, щоб тільки не в рідному краю. Забули вони, що гріш, який витратили на дорогу, був би придався дома, щоб хоч трохи зменшити біду.

Для них ще не народився Христос.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Невдача Вітоса.

Вітос перервав несподівано відпустку й з'явився в сойм, щоби довискати для своєї партії послів у звязи з реформою у сторонництвах хлопської лівиці. Заходи пос. Вітоса не вдалися.

Радянські відзначення для послів польського сойму.

Орган білоруського радянського уряду „Звєзда" повідомляє, що минська рада нар. комісарів ухвалила надати білоруським послам польського сойму, які беруть участь у прогульці Бриля до СРСР., почесне становище в уряді рад. Білоруси. Відзначать їх, як посли вертатимуть з Москви через Минськ до Варшави.

Подробиці фальшування банкнотів на Мадярщині

В звязи з фальшуванням тисячуфранківок на Мадярщині переслухували ген. директора почт. каси ощадности і полкового єпископа Задравеца. Є чутки, що директора почт. каси ощадности Бароша й еп. Задравеца арештували. Їх конфронтували з секретарем кн. Віндішгреца, Рабе, бо цей останній і три фальшівники, арештовані в Гаві, зложили зізнання обтяжуючі їх. Поліція має довести, що Барош фінансував фальшивників із держ. фондів. Мав про це знати навіть начальник держави Горті. Премієр мад. кабінету Бетлен по скінченні слідства в справі фальшивників подасться до димісії. Кольб знову одержав місію утворення уряду, поробив би реконструкції.

Литві грозить держ. переворот.

„Ліетувс Зініос" містить чутку, що на Литві хр. демократія має завести диктатуру, бо ця партія за всяку ціну хоче вдержати владу в своїх руках. Часопис зазначує, що Литва могла би такий крок переплатити втратою незалежности.

Чехословаччина визнає СРСР.

На засіданні кабінетової ради 16.І. мін. загр. спр. Бенеш референував справу фальшування банкнотів на Мадярщині і повідомив, що Чехословаччина небаром визнає СРСР. де юре.

Ширіть наш часопис!

Рідкий ювилей.

День 17. січня 1926 р. на Святоюрській Горі.

Святкування 25-ліття вступлення на митрополичий престол о. Андрія Шептицького відбулося 17. січня 1926 р. В Святоюрському Соборі зібралися процесії з усіх львівських церков, весь простір між катедрою і митрополичою палатою виповнив народ. В лавках заняли місця представники культурних, економічних установ та громадянських організацій.

Торжественну Службу Божу відправив в асисті крилошан о. епископ Йосиф Боцян, співав прегарно мішаний хор під управою Л. Туркевича. Юбилейну проповідь з притомним собі бесідницьким талантом виголосив о. пралат Л. Куницький. З проповідниці відчитав він теж в українськім перекладі телеграму від папи Пія XI., підписану держ. секретарем кард. Гаспарі.

Після Служби Божої в рецепційній салі митропол. палати зібралися представники установ й організацій та заступники духовенства львівської й перемиської дієцезій. Годиться зазначити, що духовенство станиславівської дієцезії й станиславівська капітула з невідомих причин не вислала свого речника на це свято. З товариства, як нас інформують, не взяло участи в ювилею „Тов. письменників і журналістів ім. Ів. Франка", мотивуючи свою відсутність підписом митрополита — під відомим розпорядком про введення превентивної духовної цензури.

Довшу промову на тему заслуг о. митрополита для церкви і духовенства виголосив о. еп. Боцян; опісля гарну, ядерну, вакрашену поетичним полетом промову виголосив від українських установ й організацій голова „Просвіти" Мих. Галущинський, вказуючи на заслуги Достойного ювилята на культурному полі; вкінці від духовенства перемиської дієцезії й Капітули промовляв ген. вікарій і мітрат о. д-р Лакота.

З повною простотою й безпосередністю відповідав Дост. ювилят, дякуючи за зложені побажання. Вкінці з балькону палати в окруженні церковних достойників о. митрополит поблагословив зібраний народ.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·68 — 7·72 **канад. дол.** 7·48 — 7·50, **чеські кор.** 0·23·00 — 0·23,25 **леї** 0·3·50 — 0·3·70, **франки фр.** 0·30·00 — 0·30,30, **фл. голланд.** 1·48—1·53, **англ. фунти** 35·00 — 36·00.

Золото. 20 **кор.** 29·20 — 29·87, 20 **франк.** 27·20 — 27·80; 20 **марк.** 34·00 — 34·50; 10 **руб.** 38·00 — 39·00.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00 — 0·63·00, 5 **зл. кор.** 3·35 — 3·45, **фльорени** 1·68 — 1·73, **рубл** 2·70 — 2·75, **рубель дрібним сріблом** 1·35 — 1·40.

Справа підвишки комірного.

Рішення соймової комісії.

На останньому засіданні соймової правничої комісії перейшла ухвала про затвердження автоматичної підвишки для помешкань, що складаються з одної кімнати і з кімнати та з кухні. Підвишки починають початися з днем 1. березня та скінчаться з кінцем 1926 р. Помешкання безробітних вільні від підвишки в тому самому розмірі без огляду на число кімнат. Крім того перейшло внесення д-ра Зоммерштайна про здержання підвишки для всіх тих, доходи яких без огляду на їх джерело не переходять поза 120 зол. місячно для утримуючих родини, і поза 80 зол. для самотніх. Маєткові відносини має обрахувати мешкальний Розумний уряд.

Внесення в справі скасування права експісії льокаторів з помешкань наслідком важкого господарського положення відкинуто, натомість прийнято для Галичини 8-річний ренневід для спротиву проти виконання експісії. Прийнято рівнож внесення, на підставі якого суд може на підставі дикого маєткового стану клієнта відложити виконання експісії на протязі 6-ти місяців, а потім продовжити ренневід на других 6 місяців. Крім цього ухвалено, що безробітні, а також льокатори, доходи яких виносять 120 або 80 зол. місячно, можуть дістати від суду мораторію для сплат комірного або розложення комірного на рати в тим, що в часі моратори всяка експісія виключена.

Підкреслюємо, що все це пройшло на комісії. Сама новеля до закону вийде в силу щойно тоді, як її ухвалить сойм і сенат.

НОВИНКИ.

— **Зміна проводу в гр.-кат. духовній семінарії у Львові.** З початком ц. р. уступив з свого становища дотеперішній ректор гр.-кат. духовної семінарії у Львові, о. д-р Теодозій Ґаґ Галущинський, ЧСвВ., що займав це становище 5 літ від року. З уступленням о. д-ра Галущинського, що поклав великі заслуги для розвитку повірених собі установ в найскрутніших повоєнних часах, провід у гр.-кат. духовній семінарії у Львові перейшов з рук ОО. Василіян в руки духовенства світського. Новим ректором іменований о. д-р Йосиф Сліпий, що має за собою цілу низку наукових богословських праць. Бажаємо йому якнайбільших успіхів на його важкім, відповідальним становищі.

— **Зниження цін м'яса.** Від 15. ц. м. цінникова комісія вислала нові ціни на м'ясо, вуджечину та товщі: 1 кг. волового м'яса І. сорту з прикладом (найбільш 20 проц.) — 1·50 зол.; те саме без кости або пожилавця — 1·80 зол.; II-го сорту 1·20, без кости 1·44 зол.; III-го сорту 1 зол., без кости 1·20 зол. 1 кільо свинини з прикладом (найбільш 10 проц.) — 2·20 зол.; без кости 2·40, переднього телячого 1·40 зол., заднього 1·60, баранячого 1 зол. Подроби о вершу на 50 проц. від м'яса з прикладом. У гуртівній продажі ціни на 10 проц. дешевші. **Вудженина:** Вуджена шинка, поляндвиця 1 кг. — 3 зол., вуджена поляндвиця без кости 3·20, сира вуджена — 3 зол., 1 кг. варених різаних шинок, поляндвиці — 4·40, ковбасок — 4 зол. звичайних, ковбасу рік, крачун, сіканої арамської або мазурської, печеної, соляди — 3·50 зол.; ковбаси до варення та сіканої звичайної 2·80 зол., паштетової та паризької, салямі 2·80, сухе салямі — 6 зол., кабаносів 4 зол., сальцесону та голонинки 2·80, варені вуджениці 3·50, ковбаси до смаження 3 зол., сервольдки 3 зл., звичайного сальцесону 2, зл., кишки 1·20 зол. Товщі: 1 кг. вершового топленого смальцю 3·50, сала 3·10, вуджених солонини 3·10, звичайної несоленої, тонкої 2·80, грубої 3·50, паприкованої 3·50 зол.

— **Штайґеріяда.** Штайґер звільнений, але скільки людей покутує ще за його процес, хоча би тільки тому, що перестрашились на салі розправи як свідки! Згадалась би, що ціну історію припечатали нарешті каменем забуття. А ні, в повітовім стає перед окружним карним судом у Львові як обвинуваченої служниця Марія Калясек, що була свідком у процесі Штайґера. Її обвинувачують у злочині фальшивих зізнань. Вона розповідала приватно чимало подробиць про закулісся, затім оборонця Штайґера і його самого тому, що служила в домі пана Райха. Коли вона приносила чай до кімнати або вештались по ній, тоді чула бцімто Штайґер признався перед своїми оборонцями до вини, бцім-то директора львівського театру підплатити на те, щоби на суді заявив Воо божевільня Пастеравківної, бцім-то на місце Штайґера призначили якогось каторжника, сина столярки і так далі, у безконечність... І про все це Калясєвіна зізнала під присягом перед слідчим судією, що це є брехня, додаючи, що вона сказала правду, але вигадала ці подробиці. Здається, що в сітці брехень вплетено процесом Штайґера — ніхто не в силі вже зорієнтуватись!

— **Дочка царя Миколи в Берліні.** До цариці-матері Дагмар, яка є в Копенгазі, дійшли чутки, що в берлінській санаторії є дочка царя Миколи II. княжна Анастазія, під іменем Чайковської. Царицямати вислала довірених людей до Берліна, щоби справдили ці чутки. Жерела тої справи такі: Після убійства царської семї вийшов Анастазію ще живу між трупами офіцин Чайковський. Вертував її, поміг до втечі й одружився з нею. Чайковський згинув потім як офіцер армії Денікіна. Чайковська після довшого побуту в Румунії, переселився до Берліна. Після справдження ідентичности царицямати заявила, що платитиме всі кошти удержання Чайковської в санаторії.

— **Розправа ст. Паньчишина** 18. І. зачинається в варшавським окр. суді розправа Ст. Паньчишина за спільність у замаху на військ. вязницю для звільнення Багінського і Вечоркевича.

— **Ольшанський друкує спомини.** Берлінський 8-Ур Абендблат" почав друкувати спомини Генр. Ольшанського. Часть споминів присвячена політ. і моральному упадкові українського народу під Польщею. Кореспондент варш. „Газети Пор." доказує пресовому бюрови польського посольства в Берліні, що не спростувало досі „несправедливих закидів Ольшанського".

— **Гроші на приправи.** „Дзєнніґ Людови" з дня 17-го ц. м. поміщує таку розумну замітку: „Уряд працює тепер над виконавчим розпорядком у звязку з розпорядком п. президента, який заводить зміни підофіцерських відзнак. Зваживши, що підофіцерський корпус у нашій (польській) армії має кількадесять тисяч людей, і що кошт зміни відзнак буде щонайменше від 4—5 зол. — вийде сума сотки тисяч золотих. Справді це найважніша витрата грошей у часі примусової голодівки мільонів людей".

— **Векслеві містерії.** У новинці під таким заголовком з дня 16-го ц. м. ми писали, що львівська поліція арештувала двох братів Панкевичів з Рудна, біля Львова, як фальшивників векслів. У цій справі одержуємо роз'яснення, що обвигадані Панкевичі, Казимир та Францішок, Поляки, зі села Нарви, під Рудном, з якими не мають нічого спільного Українці Панкевичі, що живуть у згаданім селі.

З брудної буденної хроніки. Якийсь добродій, що представився як Шайнлівен, урядовець краківського воєвідства, гостився безплатно кілька днів в „Европейській готелю" і щез безслідно, попівши безплатно у ресторані Мусєловича і захопивши трохи гроша у чиїхсь наївних, які повірили тому, що він є спільником адвоката Грека. — Під фірмою імпресаріа Брайтбарта II-го, короля залєза" (є їх щось з 5 називаються раз Брайтбарти, а раз Гершовичі) виступав на арені львівського промислу, якийсь Якіб Ейденбеґ, що почубирав гроші від звеличників „краси та сили" Брайтбарта, на те, щоби зор анґажувати його продукції у Галичині. Які часи — такі люде!

— **Інститут для психольоґії промислу.** Льорд Бальфур, англійський фільософ і дипльомат, заснував фонд, який зростаючи стане підставою для створення нової наукової організації: інституту, що має досліджувати психольоґію розвитку промислу. Якийсь анонімний філянтроп прислав цими днями на цей фонд 10.000 фунтів штер.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:

второк 19.І. год. 5-та веч. „Вифлеємська Ніч", містерія на 5. днів.

четвер 21.І. год. 7·30 веч. премєра: „Тайфун" пєса на 4 дії Лінґлія з участю п. С. Федорцевої, Н. Левицької-Ничкової.

Білєти в цині від 3—0·50 раніше до наступлення в Союзнім Базарі а в день виставлення при касі театру. 1086 4—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітковича.

Рава руська.

19.І. „Барон Кімель".
20.І. „Лісова пісня".
21.І. „Воскресення".
22.І. „Ревізор".
23.І. „Сатана".
24.І. „Ой не ходи Грицю". 18—?

Готується до постановки „Затоплений дзвін", Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Стрий, сала „Самоломіч".

19.І. „Майська Ніч".
20.І. „Ревізор в Петербурзі".
21.І. „Пан Твардовський".
23.І. „Дибук".
24.І. „Воскресеніє". 1108 1—?

Головна Управа УПТ. у Львові потребує від 1. лютого до одної із своїх гімназій (повної 8 кл. з правом приходности) учителя класичного фільольога, українця і польоніста. Зголошуватися з документами студій до 25. ц. м. в канцелярії УПТ. (Львів, Ринок 10/11). — **Б. Яневич,** голова. 1105 а) 1—1

Надзвичайні датки на „Рідну Школу" зложили: Вп. Конюх Дмитро, кушнір у Львові 10 зол., як неприняті від Вп. Оконя зі Стрия через канцелярію Вп. д-ра Льва Ганкевича. Л. і В. Дякові 10 зол. місто висилки телеграми 19.XI. 1925. Вп. д-р Р. Комаринському. Вп. Чернявський Іван адв. в Коломиї 10 зл. з нагоди закупна власної хати. „Союз Українок" Сокаль 100 зл. як дохід з уладження виставки „св. Миколая". Дітвора школи в Бінчарові 5·25 зл. на ялинку „Рідній Школі" кінче всі школи в краю. Всім Вп. Жертводавцям складає щирі подяку Головна Управа УПТ. 1105 1—1

Кандидатни Семінарії Василіянок в Станиславові сповіщають минулого року, що при матурі, якщо хотять її повторити, мають внести до Дирекції подання і долучити всі знані документи та свідоцтво моральности. Речинець до 15. лютого 1105 1—1

Дрібні оголошення.

МІД патоку, власної пасіки чистий, правдивий без домішки під гарантією в 5 кілг. бляшанках оплачено по ціні 16·25 зол. висилає Евген Білинський, Збараж. 1098 3—3

СПАЛЬНЯ дубова солідна оказийно на продаж. Коновка, Львів, Ткацька ч. 3. 1079 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Конц. Торговельні курси Софії Глюзинської, вул. Панська 14.

Вписи на нові 5-місячні курси (мужеські і жіночі) приймає Управа щоденно від год 8—1 і 5—6. — Одночасно наука стенографії (тогоч. писання на машинах (з українським письмом) і чужих мов. — Вписи до 3. лютого. — Під робиці в афішах.

1104 **Місячна оплата зол. 12.** 1—4

Управа: *Проф. Д-р Юзеф Ґлюзінський.*

Загальні Збори

кооперативи „Народний Дім" в Лісну відбудуться дня 24. січня ц. р. в год. 4 попол. в льокалі тов. „Просвіти" в Лісну зі слідуючим порядком денним:

1) Відчитання протоколу послідних Загальних Зборів.
2) Звіт Управи з діяльности за р. 1925.
3) Звіт з переведеної ревізії.
4) Уділення абсолюторії.
5) Вибір членів Ради Надзірної.
6) Вибір членів Управи.
7) Внески та інтерпеляції.

1106 1—1 **Надзірна Рада.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 13. (10.688). Львів, четвер 21. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

Hłuboczek wielki
Вл. Софія Дзедзик
Черників

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·5 ЗА ГРАНИЦЕЮ В Америці 1 дол., Голляндії, Бельгії 2· Італії 7·50 зл., Ні... зл., Німеччині 5·5... Чехословаччині 30 ... мунії 150 лей, Болгарії ... зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися Адміністрація. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Інститут духової співпраці".

Одчинення нової міжнародньої організації.

У Парижі повстала нова міжнародня інституція. Не на підставі договорів або законів міжнароднього Гаґського Трибуналу, не силою порозуміння держав, Локарно або параграфів різьблених над Женевським озером, Лігою Націй. Міжнародній Інститут духової співпраці повстав самочинно, доброю волею одиниць, які наскрізь приватним шляхом навязали взаємини з такими самими одиницями ріжних народів.

Оснований офіціяльно у листопаді минулого року, він зібрався вперше 16. ц. м. у т. зв. Королівській Палаті (Palais Royal) — будинку, що має за собою вікову історію. Це колишня резиденція французьких веселих королів. Від довгого часу, вона стояла напів порожня, припавши музейним порохом. У ній склали бібліотеку першого французького державного театру (Comedie Francaise). Французький уряд передав ці апартаменти до вжитку нової міжнародньої організації. Старі салі та коридори і занедбаний город, що простягається перед їх вікнами, відновлено. Новий рух має вступити у старі стіни.

Заки прийдуть справоздання про хід нарад на перших великих зборах, ось кілька інформацій про плян праці Інституту:

Інститут ріжниться від инших цього рода організацій — хоча би Ліги Націй — тим, що в його основу покладена абсолютна рівність усіх народів. Єдиним правом вищости, яке в ньому панує, це перевага духової вишости, чи одиниць, чи народів. Хто вичитає більшу силу впливу, той тим самим заважує сильніше на напрямку всієї організації. Навіть супроти Ліги Націй, при співучасти якої Інститут повстав, він є наскрізь самостійним, автономним тілом. Маючи свій осідок у Парижі, при матеріяльній підтержці французького уряду, Інститут звертається до франц. міністерства закордонних справ зовсім так само як до инших чужинних інституцій.

До цього часу Інститут утворив 21 національних комітетів, що працюють у порозумінні з центральним париським. Перший плян праці такий: дослідити, які є умовини духової праці в ріжних краях. Ця анкета нагадуватиме досліди роблені в усіх державах щодо промислового стану Міжнародним робітничим бюром у Женеві. Другим завданням є прийти з духовою та матеріяльною допомогою краям, в яких духове життя сильно загрожене; працювати у звязку з иншими національними духовими інституґами у Римі та Брюселі, браги у свою опіку духову працю у всяких формах; увити в контакт з університетами ріжних країв для вимін професорів та студентів; встановити систематичну працю у ріжних ділинках науки.

Паризький інститут має сім секцій, в яких кожна має точно означені завдання. На чолі першої, т. зв. загальної стоїть Англієць Ш...

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ ТЕХНІКІВ

ДНЯ 3. ЛЮТОГО Ц. Р.

САЛЯ „НАРОДНЬОГО ДОМУ." У ЛЬВОВІ.

мерц. Наукова співпраця є під проводом Німця Шульце-Геверніц, юридична — Еспанця Вілляльонга, літературна — під проводом панни Містраль (Чілі), артистичної кооперації — з Дюпієрро (Бельгієць), інформаційна з Прецолінім (Італія), університетська з Галецьким (Поляком). Кожний з головуючих має при собі співробітників, з яких кожний належить до иншої національности.

29 держав уже призначило до Інституту своїх „духових звязкових", які повідомлятимуть свої уряди про працю організації.

Легкодушний наклеп.

Причинок до емігрантської психики й емігрантських прийомів.

Недостойний шануючої себе людини вискок д-ра Романа Смаль-Стоцького найшов живий відгомін з усій українській пресі. І то тимбільше, що той вискок звязаний зі святою для кожного Українця справою університету. Ясно, що не поминула цього болючого епізоду, цього жирування на університетській справі й українська радянська преса. В харківських „Вістях" стрічаємо вже другу з черги статтю з цього приводу. Автором тієї другої статті під написом „Нікчемний торг" є п. Іван Коссак, який недавно перекочував з Відня у Харків.

Очевидно, як і личить новому громадянинові УСРР, він робить наступ на українську інтеліґенцію:

„Ніхто не може заперечити факту, що свого часу галицька українська інтеліґенція була носієм визвольних змагань українського народу, що вона кермувала всім політичним життям Східної Галичини та що в боротьбі за кращу долю свого народу понесла вона великі жертви. Правда й те, що в тій боротьбі не знала вона одного найважнішого, не знала, не розуміла в більшости своїй і до сьогодня не розуміє соціяльного питання. Вона забувала й забуває, що одно з найсильніших ідей, під знаком якої відбувається життя в сучасному світі, це ідея соціяльного визволення трудових мас, що такий могутній і побідний знаменник вислав у Жовтневій революції. І цьому незрозумінню приписати треба програну війну з Польщею (?!), мертвородженну ідею Західно-Української Народньої Республики (цікаво, що один з найближчих на протязі довгого часу співробітників уряду през. Петрушевича, уряду, для якого ідея ЗУНР. була та є альфою й омегою, тепер називає її „мертвородженою"! — Ред.) і теперішнє, в звязку з нею (sic!), закріпощення західньо-українських земель. Але по програній війні всетаки зуміла вона зорганізувати великий опір польському пануванню, що перехотив у революційну акцію, створила в катакомбах українську вищу школу і знову понесла жертви — 11 тисячами Польща Підсудського загнала в тюрму, морила голодом, щоб зламати її опір. Але все це було ділом меншої частини інтеліґенції, що відчувала революційні настрої народніх мас. Переважна частина інтеліґенції сиділа тихо, не ангажувалася в небезпечні справи, а що гірше — свідомо капітулювала, ігноруючи саможертву мас у завзятій партизанській боротьбі".

Як бачимо досі шан. автор менше-більше тримався пристойно. Але, переходячи до університетського питання, у звязку з капітуляційним листом пр. Р. Смаль-Стоцького, пустився на комбінаційні здогади, які безумовно не можуть принести моральних лаврів чесній людині. Стоцькому до компанії додає він професорів: О. Колессу, Дністрянського, Ст. Рудницького, Вергановського, Свенціцького, Студинського й Кордубу та безапеляційно торочить про їх „продажність", „зраду інтересів народніх мас" і т. п. Мовляв —

„вони мусіли дати принципіяльну згоду, що в дійсности українського університету не буде, а тільки „студіум руське" при польському університеті і що місцем його осідку не буде Львів".

Отже професори, пражські і львівські, продалися.

Коротко, ясно і ядерно. І за що продалися? Очевидно, за гроші.

„Панська Польща — твердить п. Іван Коссак — заофіруваля їм через свого агента Смаль-Стоцького виплатити в доларах (чуєте, в доларах! — Ред.) залеглу плату професорську за час від розвалу Австрійсько-Угорської монархії. І за ту ціну (кожному з них обіцяно по 10,000 доларів) під плащиком народніх інтересів кують низький шкурний інтерес. Цей ганебний торг кількох дегенератів не зломе однак (себто по українськи: не зломить! — Ред.) опору наших селянсько-робітничих мас шляхетської політиці Упертого винародовлення Західної України".

П. Ів. Коссак твердить, що кожному з них обіцяно виплату залеглої плати по 10.000 долярів. Нічого собі, гарний гріш, але професорами університету, що за Австрії побирали плату, були тільки проф. Колесса, проф. Дністрянський і проф. Студинський; д-р Ст. Рудницький, д-р В. Вергановський і д-р І. Свєнціцький були безплатними, а д-р М. Кордуба є гімназійним професором, який на своєму становищі постійно одержує належну йому винагороду. Отже чи по 10.000 дол. титулом „залеглої плати" одержать лише б. австрійські професори львівського університету, чи також і ті, які не мали платні? Варто було і їм зробити надію.

Та жарт на бік, бо подібні легкодушні наклепи настроюють на дуже сумну ноту. Найцікавіше, що такі і їм подібні наклепи, закиди, підозріння, інсинуації постійно є творами хворобливої уяви чи злої волі еміґрантів. Колиб ми завдали собі труду розглянути кожний з таких наклепів, які з вилися від 1919 р., то все побачимо там „діяльність" деяких еміґраційних типів. Воно й не диво! Ті люде, відірвані від нормального ходу громадського життя, не піддані громадській контролі, призвичаєні до нудьгування й одночасно горячкової пошуканки за кожною копійчиною, вічно підозрливі, що якраз хтось инший здобув той гріш з якихнебудь джерел — кінець-кінців в еміґрантській атмосфері потопають в свого роду грошевій психопатії. Гроші на першому місці, — переконання на другому. Громадський інтерес дострояється у них дуже часто якраз до тих грошевих вимог. І звідсіль тої вічний мотив у відношенні до инших: г р о ш і. Свій власний шкурний інтерес переносить такий тип на кожного діяча, в кожній справі дошукується він єдиного мотора: грошей, очевидно, долярів (бо вони тепер є світовою валютою).

Ясно, що різко виступаючи проти того рода прийомів, поминаємо університетську справу, щодо якої наше становище загально відоме, одначе не можемо збути мовчанкою подібних легкодушних наклепів, які в першу чергу виставляють свідоцтво моральної вбогости їх авторам. „Матеріялістичне розуміння історії" зробило в п. Ів. Коссака, який тепер сповнює службу в Харкові в угоду своїх хлібодавців, дуже великі поступи. Одначе й службу можна виконувати, не тягаючи по болоті своєї особистої чести. З тими еміґрантськими прийомами боротьби зі своїми дійсними чи уроєними противниками слід уже раз скінчити. В інтересі громадської моралі вважали ми своїм обовязком виступити в оборону поневіряної чести передових людей в нашому громадянстві. М. Ч.

Соймові посли в СРСР.

Посли польського сойму в Москві.

Делєгати польського сойму, як їх називає радянська преса, прибули до Москви 10. січня. На Олександрівському дворці послів зустріли члени ЦВК. і ради національностей СРСР. Чернишев і Кульбішеров, керманич відділом Надбалтики й Польщі НКЗС. (нар. комісаріят закорд. справ) Логановський, співробітники НКЗС. та представники „Всесоюзного товариства культурного звязку з закордоном".

Від імени НКЗС. вітав послів Логановський. Опісля Чернишев просив їх познайомитися зі загальним державним будівництвом СРСР. та з національною політикою радянського уряду. На привіти відповідав провідник поїздки пос. Ориль.

Члени поїздки відвідали польського посла в Москві Кентшинського, потім були в инших уста-

---

ked. czas. „Dło" Nr. 14/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dło" Nr. 9 (10.671) z dnia 14. stycznia 1926 r. pod tytułem: „Perpetuum mobile" w artykule między słowami: a) niewątpliwie... a: Wobec zresztą, b) polskość... a: Same to..., c) dezawuowało akcję... a: Uczuwalna, wreszcie od słów: najpilniej musiał... do końca tego artykułu zawiera znamiona czynu z § 63 n. k. przez dokonanie 14. stycznia 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwione zarządzi zajście całego nakładu i wydali w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie mniejsze umieścił bezpłatnie w najpoczytniejszym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 9 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. z. Lwów dnia 14. stycznia 1926 r.

Nawel

новах, цікавилися процесом відновлення сільського господарства в СРСР. та питанням взаємин між нар. комісаріятами зам. справ союзних республік і наркомземом російської республіки та урядом СРСР.

В розмові з представниками преси пос. Бриль засувай мету поїздки.

„Наша подорож до СРСР, каже за завдання докладно і свобідно познайомитися з господарством та культурним будівництвом радянської держави, бо ми його ще мало знаємо. Досі польська суспільна думка черпає свої відомости про СРСР. з газет, що найбільшого перекручують справжній стан, а ми хочемо безпосереднім познайомленням дати польській суспільній думці цілком обєктивну інформацію. І коли ми знайдемо тут щось справді гарного, то ми візьмемо це з великим задоволенням.

Наше завдання полягає також у тім, щоби сприяти культурному та економічному зближенню обох країн. Досі сюди приїздили тільки члени уряду, що мали офіціяльну місію. Наша подорож має розбити стіну, що стоїть на шляху до зближення народів СРСР. та Польщі. Ми гадаємо, що наша подорож сприятиме також усуненню непорозумінь між обома державами. Наші перші враження сприятливіші, ніж ми сподівалися. Ми зовсім не були підготовані до цього".

В Москві задержаться посли польського сойму 3—4 дні; опісля виїздять на Україну до Харкова, Київа й Одеси.

Годиться зазначити, що пос. Антін Васильчук, який був названий в числі учасників поїздки, з переляку захворів і з Берестя вернув у Холм. Таким чином з невідомих причин ані один український посол не взяв участи в поїздці.

Радянська Україна.

Перша нарада всіх военних шкіл на Україні.

В Київі покінчилася перша нарада представників усіх військових шкіл на Україні. На нараді обговорювали справи муштри, підготовки червоних командантів і політичних робітників. На нараді взяв участь начальник управи високих шкіл СРСР. Путно. Він заявив кореспондентові „Правди", що метою наради було познайомитися з досягненнями на полі військового шкільництва, що на полі военного навчання зроблено великий крок вперед у порівнянні з довоєнними школами.

Всеукраїнська організаційна нарада.

В Харкові відбулась перша Всеукраїнська організаційна нарада, в якій взяло участь 97 представників окружних адміністративних органів. На ній виголосив великий реферат про завдання радянського будівництва голова Раднаркому Чубар. Між иншим говорив він про недостачі органів радвлади таке: „що торкається зловживань та хиб у праці, то їх знищимо тим скорше, чим скоріше поширимо, самодіяльність членів рад і чим більше буде громадської контролі над роботою. При самодіяльности широких кол населення апарат виконуватиме роботу як слід і ця колективна творчість допоможе поліпшити апарат". Про недалекі нові вибори до рад Чубар висловився так: „перевибори рад відбуватимуться в цьому році серед складніших умовин ніж минулого року, бо самодіяльність широких мас зросла, селянство зрозуміло, що має право упорядковувати свої органи влади. На жаль тільки — більше зрозуміли це право заможніші кола і тут слід сказати всім робітникам і селянам, щоби будували ради робітники і селяне під проводом компартії". Про збільшення активности саме заможніших елементів села говорять усі — не тільки українські комуністичні провідники. Комуністи тієї активности заможних елементів села дуже бояться, а одночасно не мають відваги її зліквідувати. На тому тлі повстала й опозиція ленінградців по 14. конгресі російської компартії. Найнебезпечнішою для комуністів рисою в тій активности селянських мас є те, що ці маси хочуть звести впливи компартії в сільських радах до нуля.

З польських справ.

У справі еміґрації сезонових робітників з Польщі до Німеччини прийшло до тимчасового порозуміння між двома урядами в Берліні. Підписано протокол на р. 1926.

Безпосередня комунікація залізниць між Польщею і СРСР. буде введена не далі як за два місяці. Так рішили радянські комісаріяти закорд. справ та комунікації, на підставі нарад першого зїзду радянсько-польського залізничого союзу.

Тютюневий монополь, який хотять узяти в аренду чужинні держави, є щойно справою пертрактацій. Представники американського тресту банкирів ще не засували своїх пропозицій, тому, що їх делєгати досліджують покищо фінансово-технічний бік цього монополю.

За терористичну орґанізацію засудив варшавський апеляційний суд Роттера та Красінського на 15 літ вязниці.

По широкому світі.

Чемберлян і Бріян будуть радити у Парижі над планом найближчої конференції для розброєння та над деякими економічними справами.

Міністри зак. справ Франції та Німеччини зїдуться імовірно в найблизшім місяці для вимини думок у державних справах.

До Москви іде бувш. франц. міністр фінансів Люшер, у справі переговорів щодо експльоатації залізної руди на Уралі.

Італія підвисшила свій військовий буджет.

Вимину політичних вязнів хоче запропонувати радянський уряд польському урядові. Має це бути вимина 30 польських діячів на комуністів арештованих у Польщі.

Америка не візьме участи в трибуналі міжнародньої справедливости, не віруючи в його забезпечення миру. Її становище було би там важке, бо відношення голосів було би там 7 проти 1. Сенатор Борах, який склав цю заяву домагається спершу кодифікації нового міжнароднього права.

У Китаї почало населення бойкотувати англійські товари.

Проти підвишки платень для французьких послів, прийнятої парляментарною комісією, виступає дуже гостро вся преса. Тому цей проєкт імовірно впаде в парляменті.

Імміґраційних полекшень домагались від американського уряду представники чужинних орґанізацій в Америці, вказуючи на те, що трудности візду для кревняків є частенько причиною, що люде відмежовані від своїх родин роками, приневолені входити незаконно в нові подружі взаємки.

З ем ґраційного життя у Відні.

Відень, 8. січня 1926.

Дещо про товариства. — Листопадові роковини. — Святомиколаївський вечір. — Юзилей церкви.

Часи бурхливого й подекуди аджо моторошного життя нашої емґрації уже гомінкого життя нашої емґрації у Відні давно вже належать до історії. Стихійна хвиля масової еміґрації перекотилася через віденські бруки нагально і швидко, немачеті бурунн збірного гірського потока.

Але не пройшла безслідно. Правда: — велика більшість викинутих подіями на чужину наших людей відійшла назад на спустошелі лани батьківщини, багато з них розбрелося по широкому, ще дальшому світу. Всеж таки чимало емігрантів лишилося й на віденському ґрунті, здобувши собі таке чи инше пристановище, та скріпляючи тим способом поселенчий тут ще до великої военної хуртовини український елемент. Тому то під теперішню хвилю життя в наших віденських організаціях проявляється дещо сильніше, як за часів довоєнних.

Так більшу, як колись, енергію проявляють обі тут робітничі організації: „Родина" і „Єдність". — В останніх часах, завдяки рухливости місцевого пароха, розбуджено навіть старе Братство св. Варвари, яке довгі роки дрімало кріпким сном. Життя молоді пливе тепер уже більше врівноваженим руслом у давній „Січі".

Одна лише інтеліґенція не в силі ще досі відвикнути від історичної ій, незорганізованої балаканини і хоча формально ніби згуртована в „Бесіді", та по правді представляє собою відстрашаючу картину непростимої байдужости та імпотенції. І нищо не придається всякі зусилля одиниць, без відгуку залишаються старання деяких членів „Бесіди". Здається, що всіми полами цілої України не витягнеш деяких наших інтеліґентів до громадського життя із їхніх затишних закамарків семейного деговища. Не дивниця отже, що домівка „Бесіди" світить пустками. Наш літературний вечір, присвячений памяти бол. Самійленка, який відбувся 21. XI. (з рефератом д-ра О. Грицая і рецитаціями вибраних поезій д-ром І. Кучковським), не стягнув гідного уваги числа слухачів.

Уже дещо більше заінтересування виявила наша громада з нагоди Листопадових Роковин і Святомиколаївського вечора.

Святкування Листопадових Роковин, які на тутешньому ґрунті здобули собі вже тривку традицію

в. мудрий.

На театральні теми.

Театр без глядачів.

В останню неділю давала трупа „Союзу українських артистів" вже третій раз у Львові виставу французької комедії Гітлєра на три дії „Монахи". Сама комедія не зла, легка, а при тім повна природних комічних ситуацій. Ставили її третій раз, а тому вдавалось би, що мала вона великий успіх у нашої публики і стягала за кожним разом цілі її маси. На жаль так не було. Перша вистава комедії в часі Різдва не стягнула багато видців. Вистава з минулого четверга „поправила" справу на стільки, що сала була майже пуста. На недільній виставі артисти теж мусіли грати перед пустими кріслами. Отже три рази наша публика не допискала! Дехто пояснить це явище тим, що вона надто вибаглива, а гра наших артистів її не задовольняє.

Мусимо ствердити, що останнє твердження зовсім неправдиве і неслушне. Комедію „Монахи" відіграли наші артисти добре і старанно. А гра деяких спомиж них заслугує на спеціяльне признання. Ролю старого пралата відтворив незвичайно вдачно і по мистецьки п. Сорока. Він її простудіював до подробиць та дав викінчений тип. У таких відповідальних ролях бачили ми цього артиста перший раз, а її інтерпретація відкрила нам великий талант артиста, що нагадував незабутнього Юрчака. Гармонійно достроювались до нього пп. Блавацький і Залуський. Добрі були і жіночі постаті. Словом: цілість зробила гарне враження та доказала, що наші артисти вкладають дуже багато праці у поодинокі вистави та намагаються поставити театральну справу на належній висоті, дарма, що всі обставини не йдуть їм у цьому на стрічу. Більше понад це, що вони дали в „Монахах", не може від них вимагати навіть вибагливий знавець театрального мистецтва.

З того ясно, що в нас є артисти, є вистави, але нема публики. А недостача публики доказувала би, що театр для нас непотрібний, бож публика є одною зі складових частин театру. Недостача такої складової частини театру рівнозначна з недоцільністю ведення якогонебудь театрального підприємства. Чи в нас направду непотрібний театр і чи направду наша публики його не потребує? Позволимо собі ствердити, що так зле не є. У нас же істнує „Театральна кооператива", яку покликала до життя українська суспільність, а її метою саме й є справа українського постійного театру в столиці краю, у Львові. Якщо наше громадянство не потрібувало би театру, то яка ціль названої кооперативи? На що вона, на що її збірки та уділи з цілого краю? Цеж був би самообман, самоволичанк, цеж булаб наївна поза, яка не виливає з ніяких внутрішніх потреб суспільности. Бо не що театрального будинку, на що постійного театру, отже незвичайно капітальної уваги у Львові, коли ми нині не в силі заповнити невеличкої сали Лисенка на виставах театру „Союзу українських артистів". Як би воно так було, то найкраще булоб взагалі покінчити в нас раз на все з усякими театральними імпрезами. Але ще раз мусимо ствердити, що так воно не є.

Появився був свого часу у Львові „Наддніпрянський Театр" і дав кілька вистав. Наша публика, заінтересована мабуть новинкою, заповняла салю Лисенка. Була вдоволена вона і були вдоволені артисти. Театр врочисто прощали, дякували йому і т. и. Правда, що названа трупа трактувала театральне мистецтво серіозно. Правда, що деякі вистави (особливо народні) вона відтворювала знаменито. Але правда й те, що мала вона і свої слабші сторони (у виставі новішик т. зв. модерних пес). Та на це ніхто не зважав. Додатні сторони закривали недостачі. Цей факт доказує, що наша публика, навіть львівська потребує певних естетичних емоцій, потребує театру.

Але зверпімо нашу увагу ще на инше поле. У Львові є аж чотири польські театри (коли враховувати сюди мистецьку сценку „Семофор"). До котрого з них не попадете (навіть на Сильвестра!), то стрінете там все не так то вже мало української публики, що шукає відповідних емоцій та не жалує на те ні „дорогого часу" ні ще дорожчого гроша. У той-же час світить український театр пусткою. Тому не диво, що він хронічно нездужає перш за все в матеріяльному відношенні. Він не в силі подбати ні про відповідні костюми, ні про відповідну сценічну обстанову.

Останні вистави театру „Союзу українських артистів" доказали, що мистецька їх сторінка опинилася в певних руках, що артисти напружують у тому напрямі всі свої сили. Поправа технічної, чисто сценічної сторінки того театру лежить виключно в руках нашої публики. Ми подивляємо геройство і посвяту наших артистів, які не тратять духа, не знеохочуються, але навпаки намагаються, напевно в холоді та голоді, стояти на становищі нашого театрального мистецтва. За те належить їм тільки признання. Можливо, що їхня впертість та доцільна праця виведе навіть нашу теперішню публику з того невідомого та непрослідженого стану байдужости й упередження, які її окутали. Якщо вони мають таку віру, то тим більше їх подивляємо і цінимо.

Факти доказують, що у Львові є українська театральна публика, та на жаль, вона не почуває себе до обовязку відвідувати український театр. Він її зовсім не цікавить. Для неї, видно, краще підтримувати польську театральну культуру, чим свою. Такий факт свідчить, що наша публика недужа, що їй треба самолікування а подекуди то й самобичування, бо всякі чужі бичування женуть її тепер уже тільки в ярмо та в недугу апатії замість викликувати протилежні наслідки. Лишиться слід зазначити, що тепер, не відповідає правді твердження, що кожна суспільність має такий театр, на який заслугує, бо наша публика має нині кращий театр, як на нього заслужила.

Нашим П. Т. Передплатникам

до ласкавого відома:

1) Передплату просимо пересилати тільки на нашу адресу почтовими складанками П. К. О. або перекладами.

2) Передплата через почтові уряди не є обов'язковою, з огляду на те просимо як раніше замовляти часопис виключно у нас.

3) П. Т. передплатники, які передплатили б. наш часопис через почтовий уряд, мають негайно нас про це повідомити, щоби ми могли здержати висилку у нас, та не платили зайвої подвійної почтової оплати. 1—3

на рівні з уладжуваним рік-річно Шевченківським святом, відбулося в салі чеського готелю „Цур Пост". На програму академії вложилися: вступне слово д-ра Н. Святка, обширний і сильний реферат д-ра В. Колодницького, деклямація поезії О. Гришая „Листопадовий День", відчита знаменито п. М. Дольницькою і вокальні виступи невеличкого вже нині хору „Сян". Тут слід лам тити, що деякі польські часописи („Wiek Nowy" і „Słowo Polskie"), реферуючи програмову промову д-ра Колодницького на підставі частинно сконфіскованого звіту з нашої преси, фальшували й перекрутили своїм звичаєм основну думку бесідника. На це свято, як також на відправлену перед тим в місцевій церкві панахиду, наше громадянство явилося на подив чисельно. Свято І. листопада відбувається у Відні з року на рік краще.

Не менше відрадно випав теж улаштований 20. XII. окремим комітетом „Святомиколаївський Вечір". В програму його входили: діточі гри, співи, декламації та сценічна картина д-ра О. Гришая на 2 дії п. н. „В ніч Святого Миколая". Чисто діточі точки програми — гри, співи сольові та хорові, деклямації — виказали не малий хист і потяг тих наймолодших адептів аматорської штуки до сценічних виступів. Багато із тих малесеньких артистів, з яких деякі не так то ще давно навчилися держати себе дещо цупкіше на дрібних ноженятах, проявили подиву гідну бадьорість, не тратили ні на крихітку самовпевности, а вимовильні похибки справляли відважно негайно, ігноруючи шаловито побажливі усмішки старшої публики. З усіх тих точок слід підчеркнути сольовий спів 4-літнього юнака (Янковий), який зворушував до сліз. Згадана сценічна картина, в якій автор справді по мистецьки схопив усі моменти сучасного положення українського народу і виразно зазначив тенденцію обєднання всіх станів во ім'я повиваної мети, — вийшли на загал добре. Діти — О. Залізняк, М. Хвостик, Ю. Жук, Д. Сингалевич, Б. Гулин — випазалися зі своїх завдань бездоганно. Що до старших, то можна сказати це тільки про Матір Україну, Ангела й незрівняного Миколая. Инші виявили замало підготовки. Стараннем комітету обдаровано на місці незасібну дітвору практичними дарунками а для цілої підростаючої громади улаштовано скромне принятя в салях тогож готелю (Рідгоф). Всім аранжерам того вечера належиться щира подяка, а з окрема п. Ірі Дольницькій за гарні діточі костюми та п. Ірені Сушко, молодій управительці дещо анархістичного ще діточого хору.

З инших справ треба замітити ювилейні обходи з нагоди 150-літнього заснування церкви св. Варвари, які покінчилися дня 27. XII. м. р. при участи митрополита А. Шептицького, тут. папського нунція Сибіллі, віденського кардинала Піффля й епископа з Крижівців Нєрадого. Вже давно не бачила маленька церква св. Варвари, прибіжище українських вигнанців у найскрутніших хвилях, таких гостей! У ювилею взяли численну участь також тут. визначні. Ніщо під проводом віденського німецького Т-ва св. Йосафата, що недавно тут основалося. Українська громада була заступлена в компакті, поприязнили навіть наші люде з австрійської провінції. Свято причинилося незвичайно до скріплення України в нас і до познайомлення чужинців з нашими змаганнями і з нашим обрядом, тимбільше, що про історію церкви св. Варвари і саме свято появилася ціла низка статтей і замітка в тут. католицьких нім. органах, а ілюстровані журнали й газети приносили знимки церкви з ювилейного обходу. Програма свята видана була по німецьки й розіслана по всіх тут. нім. церквах, що також причинилося до пошанування української церкви між віденським и сердешним. Д.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·00 — 7·62 канад. дол. 7·40 — 7·62, чеські кор. 0·30·00 — 0·23,50, віденського кардинала Піффля й епископа з Крижівців Нєрадого. Вже давно не бачила маленька церква св. Варвари, прибіжище українських вигнанців у найскрутніших хвилях, таких гостей! У ювилею взяли численну участь також тут. визначні. Ніщо під проводом віденського німецького Т-ва св. Йосафата, що недавно тут основалося. Українська громада була заступлена в компакті, поприязнили навіть наші люде з австрійської провінції. Свято причинилося незвичайно до скріплення України в нас і до познайомлення чужинців з нашими змаганнями і з нашим обрядом, тимбільше, що про історію церкви св. Варвари і саме свято появилася ціла низка статтей і замітка в тут. католицьких нім. органах, а ілюстровані журнали й газети приносили знимки церкви з ювилейного обходу. Програма свята видана була по німецьки й розіслана по всіх тут. нім. церквах, що також причинилося до пошанування української церкви між віденським и сердешним. Д.

30·50, фр. швайц. 1·46—1·50, англ. фунт 25·00 — 26·00.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·50, 20 франк. 7·00—27·50; 20 марк. 35·00—35·80; 10 рублів 17.50—38·00.

Иорданське свято.

Традиційне Иорданське свято незвичайно величаво відбулося на львівськім Ринку. Непроглядні маси народу заповнили Ринок. Зі всіх львівських церков являлися процесії під проводом своїх парохів, співаючи коляди. В святі взяли участь численні представники українських установ і організацій. Водосвяття довершив о. еп. д-р Боцян в окруженні крилошан. Співав хор питомців львівської духовної семінарії. Після водосвяття величавий церковний похід обійшов довкола Ринок, а о. епископ смерековою галузкою свяченою водою благословив зібраний нарід. Свято відбулося в повному порядку, в великою повагою та обійшлося без ніякого випадку, хоч стиск був величезний. Характеристичне є, що після покінчення свята вийшов із магістратського будинку скріплений відділ поліційного поготівля.

Справа Паньчишина.

Присуд варшавського суду.

У варшавськім карнім суді відбулася 18. січня розправа проти Ст. Паньчишина, обвинуваченого за співучасть у замаху на військову вязницю у Варшаві з метою увільнити перебуваючих там тов. Вечоркевича і Багінського. Як відомо Паньчишина арештовано в Калиш, як підозрілого в замаху на пред. Войцеховського завдяки милиним вказівкам Микитина. Львівський суд не правдав Паньчишина з закидуваних йому „злочинів". Опісля переведено його до Варшави і там судитиме у звязку з замахом на варшавську вязницю. Паньчишин заперечив цемов би він брав якунебудь участь у спробах увільнити Вечоркевича і Багінського. Взагалі він стоїв здалека від тер ористичної акції, бо переконався, що тона не має нічо спільного з українським рухом. Не зважаючи на те, суд після переведеної розправи засудив Паньчишина на два і пів року тюрми, враховуючи до кари 15 місяців слідчого арешту.

Годиться зазначити, що Паньчишина весь час боронив д-р Лев Ганкевич, а на останню розправу не явився, так що обвинуваченого боронив варшавський адв. д-р Домбровський.

Штайґерівда.

В понеділок відбула ся перед львівським карним судом розправа проти Марії Калявсек, за фальшиве зізнання в справі Штайгера. Обвинувачена призналася, що змінювала свої зізнання, пояснюючи се тим, що й инші свідки, як прим. Лукомський і Савішський змінювали свої зізнання. Вона менше боронила себе, а більше лаяла трибунал, кажучи, що нема справедливости. Згляду на це відведено її до тюрми, а розправу переведено в заочности й засуджено на три місяці. Одночасно в секції III. була розправа обор. Ляндава обвинуваченого Флехом, за образу чести, полишену словами „кухонне товариство і кухонні сплетні". Розправу відложено, бо суддя згодився на завекомування стенограф. актів із процесу Штайгера, приявши, що стенограф. протокол „Хвилі" був невірний.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа Пілсудського.

19. І. мін. військових справ конферував із прем. Скшинським у справі уможливлення марш. Пілсудському повороту до війська, служби. Вирінув проєкт, щоби през. Войцеховський покликав Пілсудського до служби декретом. Годі закон про наявність військ. власти, що лежить у соймі, взяли би назад.

Справа фальшування банкнотів афери в мадярськім парламенті.

19. І. у мадярських Народніх Зборах през. Бетлен заявив, що банкнотова афера, то найбільше нещастя для краю від часу тріянонського договору. Винновників всі мусять якнайгостріше осудити. Коли афери має полит. основу, то уряд займеться тим. Присутність загр. емісарів повинна порятись лише до дрібниць слідства, скільности пушених в обіг фальш. банкнотів і т. п. Щодо ин. справ мад. уряд мусить себе уволнити від співвідповідальности, що нарушує суверенність. Під час промови пр. Бетлена оба на сали великий галас, так що мусів раз-у-раз промову переривати. Вибрано 25 послів, що має розглянути політ. основу аферн. В місті прийшло в кількох місцях до сутичок між публикою і поліцією. Цілу ніч увихались улицями панцирні авта з маш. скорострілами.

Фр.-нім. переговори.

У висліді фр.-нім. переговорів у справі басейну Саари французький уряд схильний звернути Німеччині копальні вугля в околицях Саари. Копальні ці оцінено в версайському договорі на 400 міл. зол. марок, Німеччина готова дати Франції 200 міл. зол. і жадати негайного рішення справи держ. приналежности на плебісцитовій території басейну Саари.

Китайсько-радянське непорозуміння.

Непорозуміння між радянськими властями і китайськими в звязи з транспортом китайських військ ск. залізницею чимраз частіше. Ген. рад. конзуль у Харбіні зірвав взаємини з китайськими властями, котрі почали збройну інтервенцію й тому здержали залізн. рух. Радянські власти хочуть вислати військо для охорони залізниці.

НОВИНКИ.

— **З політичних процесів.** У Варшаві в окружному суді закінчився процес, що тривав три дні: судили „союз української комуністичної молоді". Чотьох обвинувачених засудили на 4 роки важкої вязниці, чотирьох на три роки, трьох на два і пів на рік, а члена союзу Вінк. Березняка, що їх видав — виправдили. — Перед апеляційним судом у Любліні закінчився процес проти 40 членів „української повстанчої організації", обвинуваченої у протидержавній агітації. Попередні присяжні, окружний суд в Рівнім, засудив їх на вязницю від 4 до 8 літ. Люблінський суд звільнив шість осіб, а 34 засудив на вязницю від півтора року до чотирьох. Між обороницями був львівський адвокат д-р Степан Шухевич.

— **Спомини Ольшанського** друкуються рівночасно в берлінських щоденниках „8-Uhr Abendblatt" і „Nationalzeitung" та у віденському „Tag-у". Дотеперішні частини писані дещо романтичним, виробленим стилем. Цікаво, що їх автор здав матуру аж після зложення поправки з української мови, а при переході через границю в Байтен не міг навіть добре порозумітися з німецькими прикордонними органами.

— **Uerninica.** З приводу 150-ліття церкви св. Варвари у Відні появилася ціла низка статтей, замітка та ілюстрації у віденських газетах та журналах. Досить замітку з „Найєс Вінер Журнал-ю" про це свято подали ми свого часу в „Ділі". Сьогодня занотуємо гарну статейку пароха церкви о. д-ра Мирона Онишкевича, поміщену на першому місці в недільному додатку „Ді Кронє" до християнсуспільного щоденника „Райхспост" з 22. XI. і прекрасний фейлєтон Л. Ц. (відомого співробітника „Найєс Вінер Журнал-ю", що його приніс катовицький тижневик „Зонтагсблєте" з 22. листопада. У цьому фейлєтоні автор з ентузіязмом описує церкву св. Варвари і нашу Службу Божу. — Знимки церкви й різних сцен з ювилейного обходу принесли м. ин.: щоденник „Ді Штунде" з 3. грудня і відомі ілюстровані журнали „Дас інтересанте Блатт" і „Вінер Вільде".

— **Наші свята в польськім війську.** Військова влада рішила, що жовнірі гр.-кат. обряду можуть святкувати ще такі дні: 19. січня Богоявлення, 12. лютого Трьох Святителів, 15. лютого Стрітення

— **Мов у валізнім місті.** Хто читає кримінальну хроніку львівської преси забуває, що живе в малім місті, а може бути гордий, що в яких 24 годин не минає без 24 злодійств, грабіжей і инших проявів ескпертності людей позбавлених кращих засобів заробітку. Одного дня, 16. ц. м. слідча експозитура зорганізувала ловлю в одним тільки місці: пасажі Миколяша і придержала на цьому просторі... 50 підозрілих осіб. — Слідуючого дня часописи подавали подробиці крадіжей при вул. Кульпарківській 59, Садівницькій 27, у головнім поштовім складі, на вул. Городецькій 1, на площі „Електрівні", при вул. Яблоновських 20, Замарстинівській 47, — про арешт злодія Тенненбавма, арешт злодіїв Підяся та Дроздовського, обвинувачених у вбивстві старушки Фаєрштайнової. Додайте до цього пів тузина гвалтів і пів копи ошукаств, а тоді не зможете нарікати на недостачу „сильних вражінь" у Львові.

— **Засуд редактора.** Варшавський окружний суд засудив редактора „Ранок-Сьвіатєт" Ясінського на місяць вязниці за статтю проти сувер. прем'єра п. Грабського „Нелегальне переговорення кредитів у Польськім банку", у статті наших злочин фальшивництва та злоч. вол.

— **Померли:** Віденський артист-маляр Антін Главачек, у 84 р. життя. Він був Нестором австрійського „краєвидного" мистецтва, і професором віденської Академії Мистецтв. — Італійський композитор Тоселлі, у 44 р. життя. Він був славним головно завдяки двом фактам: своїму подружжу з княжною Люізою Саською і своїй „Серенаді". Його подружжя не тривало довго. Великі музики висловлюються про „Серенаду" як про страшенно пересічний твір, але її успіх був такий великий, що композитор зібрав великий гріш за сотки видань цієї композиції. Нема орхестри в ресторанах та барах, яка би її не грала. — Відомий польський маляр Евгеній Зак у Парижі. — У Відні б. міністр внутрішніх справ в австрійськім кабінеті Керберя, Еґон Шіцлєрневанґ. — „Нестор" чеських істориків Август Седлачек помер у м. Пісек у 83 р. життя.

— **Шукайте „жовтого меркура"!** Віденські газети розписуються широко про цікаву філятелістичну знахідку: 12 марок (жовтих меркурів) з 1857 р. Ці газетні марки є дуже пошукувані, бо свого часу їх скоро стягнено з обігу, тому вони є незвичайно рідкою появою. Не дивно, що за одного жовтого меркура платять по філятелістичних біржах десятки мільонів, а вартість нової знахідки оцінюють на сотки мільонів а. к. Знайдено ці марки між паперами одної аристократичної родини, що мала тісні звязки з цісарем Фердинандом. Згадані 12 жовтих меркурів наклеєні на опасці газети „Faust" з 1857 р., а заховалися дуже добре, бо дотичне число було вложене в друге число тої самої газети. Характеристична річ, що в родині переховувалася ця газета не задля марок, а задля адреси: K. k. Oberstkämmereramt Sr. Majestät. Газети пишуть, що ці марки будуть виставлені цього року на всесвітній філят. виставі в Нью-Йорку, де їх і продадуть. Кажемо й до наших читачів: Шукайте „жовтого меркура"!

— **З театру.** Заповіджена на четвер 21. п. м. премієра екзотичної пєси Ленґієля, „Тайфун" викликала велике заінтересування. Атракцією прем'єри будуть виступи пані С. Федоровичевої і Н. Левицької. Головну ролю доктора Токерамо грає п. И. Стандик. В инших видніших ролях будуть мати велике поле до попису всі инші артисти. Завдяки оригінальній режісерії в судовім процесі, який розіграється в 3-ій дії, зможе брати участь вся авдиторія. — Білети вже продаються в „Союзнім Базарі".

— **Звертаємо увагу** наших П. Т. Читачів на оголошення фірми „Делька". 1—1

Дописи.

Яворів. (*Гостина Наддніпрянського Театру О. Міткевичевої*). В днях від 24-го грудня по 5. січня гостив у Яворові Наддніпрянський Театр п. О. Міткевичевої, який дав у салі тут. „Народнього Дому" 12 вистав і заслужив собі на повне признання та щиру симпатію всього тутешнього населення без ріжниці народности.

Треба сказати, що трупа п. Міткевичевої в своїм нинішньому складі, під артистичним проводом п. Бенцаля, заслуговує на те, щоби по неї поставитися трохи уважніше, ніж до инших театральних дружин, які ми досі привикли бачити по наших провінціональних містечках. Гуртом емігрантів із Великої України, що досі тинялися по всіх закутинах „нашої, не своєї" землі, часто примираючи з голоду, в розмірно короткому часі зумів зорганізуватися в знаменитий театральний ансамбль і зіграв ся так, що може видержувати й найстрогішу фахову критику. Їх гра захоплює слухачів до тої міри, що навіть не дуже добірна й менше до театру вихована публика перейнявться акцією на сцені та достроюється до змісту драми і по двох-трьох виставах не чується вже невмісних сміхів там, де їх найменше треба. Поодинокі артисти цієї трупи могли би без сумніву бути прикрасою столичних сцен (п. Кривіцька, п. Бенцаль і инші).

Високу культурно-виховуючу вартість театру пізнають і те, що він постійно переходить від побутовщини до европейського репертуару, якого в нас, головно по провінції, досі не можна було бачити. Бажане було б тільки, щоб цей репертуар не був занадто поважний і сумний, бо й добра комедія має свою незаперечну вартість.

Треба ще додати, що театр встиг придбати собі — як на свої незідрані відносини — поважне майно (гардеробу й декорації), при допомозі яких уміє віддавати всюди доволі тонкі сценічні ефекти.

Гостина Наддніпрянського Театру була для Яворівщини дуже милою, небуденною появою й залишить у тутешнього населення на довго гарний спомин. Нехай цих кілька рядків послужить Шан. Артистам-громадянам як публична заява вдячности та прихильности Яворівщини до наддніпрянських земляків та поїзда на їхню працю, що вони ім несуть серед найбільше некорятливих відносин. Бажалось би, щоби все українське населення Галичини вдячало цю високу культурну місію Наддніпрянського Театру й віднеслося до нього з таким теплом і признанням, на яке він собі заслужив. М. Ч.

Від суботи 16. січня

Дель-Ка

ІНВЕНТАРНА ПРОДАЖА

Ціни значно знижені.

у крамницях:

ЛЬВІВ
ЛЕГІОНІВ 13, ГЕТЬМАНСЬКА 6.

ПЕРЕМИШЛЬ
пл. НА БРАМІ ФРАНЦІШКАНСЬКА 26.

Ярослав, Ряшів, Стрий, Дрогобич, Коломия, Борислав, Броди, Станиславів.

Спробуймо!

Про організацію складок і пожертв.

Зовсім незначний випадок здохотив мене взятись написати отих кілька слів, а коли сів писати, — зародилась невинна претенсія, а саме: — щоб ці слова прочитав і старий і малий, і хлопець і дівчина, і багатий і бідний, а найбільше мені хотілось би, щоб їх прочитали президенти, голови, коменданти і т. п. наших культурних і благодійних установ. А прочитавши, щоб не здвигнули плечима, кажучи по моїй адресі: „міскочив як П ліп з конопель", а поважно застановились над тим, щоб якнайскоріше організовано і з технічного боку якнайкраще обдумано провести в життя цінну думку.

Отже приступаю до діла. Зайшов я одного разу до шевця Жида. Треба було щось наспіх залатати в чоботі. Тільки відчинив двері, то так вдарило в ніс, що аж назад поточився. Жид, боячись втратити клієнта, поспішив назустріч і, низенько кланяючись, запрошував вступити до мешкання. Низька, темна, брудна кімнатка була так перенасичена фльором і фавою, що не можна в ній і повернутись: коло печі в смітті гребались кури, по середині стояв стіл, біля стіни ліжко з горою брудних бебехів, зпід яких виглядало до пів десятка таких же брудних головок жидинят; біля одинокого вікна з повибиваними шибками стояв стілець-„варстат" і біля нього сиділо двох хлопців-„учнів" з страшенно замарканими обличчями. Господар вертівся, шукаючи на чому можнаб було попросити мене присісти, але даремне... Злидні і брудота так тісно переплелись поміж собою, що — злапалося — трудно було знайти подібну неохайність і нужду. Розглядаючись далі, поки господар полився з „оповіщією". мій погляд упав на кілька скриночок що висіли на стіні біля вихідних дверей, коло мисника. Не трудно було догадатись, що то — кухлики для збору пожертв, але на що така сила, чи не досить одного? Кожний кухлик був опечатаний лєком і над кожним була прибита табличка з жидівським написом, розуміється нічого в тому я не розібрав. Став розпитувати господаря, що то є? — А то для бідних. — А нащо їх так багато? — А хіба потрібуючих мало? — То можна, кажу, і в одну кидати? — Але, прошу пана, то для одних, а то для других. — Мене все більше і більше цікавили кухлики, і я став розпитувати про кожного окремо з них. — Ну, а на що призначені гроші з цього кухлика? — То на бідних. — А з цього? — То теж для незаможних, хто хотів би виїхати до Палестини. — А з цього? — То на жидівські школи. — А з цього? — То на сиріт і т. д., і т. д. Дійсно сільно диференційованих потреб... А що питаю, чи то в кожному домі такі скриночки є? — Ну, звісно в кожній жидівській родині мусить бути. — Так, кажу, у багатих розумію, але що убога родина може пожертвувати? — Ну, прошу пана, і найбідніша може колинебудь кинути одного гроша, а нас багато, то як кожний дасть по грошу, то вже будуть тисячі золотих.

Вертаючись додому, я пригадав соб, що в мене десь валяється посланий якоюсь редакцією чекна жертву „Відбудова дому". Треба, кажу собі, хоч пару золотих переслати бо он який горяк Жид, а почуває себе обовязаним хоч раз в рік дати гріш на жидівські справи. Здається, ще там був заклик жертвувати на „Рідну Школу", пригадую далі. Еге, треба буде і тудк щось дати. А на українських інвалідів? А на політичних вязнів? А підписати акцію Земельного Банку? А на пресовий фонд єдиного ілюстрованого і єдиної? А на... і поки дійшов до хати, то пригадав з півтора десятка інституцій, які славились своєю культурною, політичною чи гуманітарною працею, але які можуть числити на матеріальну підтримку тільки з боку самих Українців, бо на жадну допомогу чужої держави лічити не доводиться, а своєї... поки що не маємо.

Коли я хотів негайно приступити до реалізації своєї думки, то побачив, що це потребує досить значної частини мого скромного емігрантського заробітку. Як би так хоч золотих 5—8, ну, щоб можна відділити. Але тоді на кожний переказ прийдеться по яких 50 грошей. Повада, що й сором на пошту з такою сумою показатись... От, пригадались мені жидівські кухлики, як би це у мене в хаті висів такий кухлик, давно вже і скільки разів укинув би якого політинника чи золотого „а нас багато" зірвались з язика слова Жида, а від себе подав—і далеко більше як Жидів,—то скільки так нехотячи, не відчуваючи нарушення свого місячного заробку, кожний кинув би свою лепту в цей кухлик, із яких потім легко склалися би цілі десятки і сотні тисяч золотих!

Отже коротко кажучи річ необхідним і раціональним, щоб одна із солідніших, рухливших інституцій взяла в свої руки ініціативу, через свої Філіяльні відділи умістила в кожній українській хаті-рочині такого кухлика для доброчинних даток. Досить буде повісити в хаті одного кухлика:—усі перелічені справи однаково дорогі для кожного Українця, і вже з загальної цифри жеотх дачі чи трачі на рік вищезгадана інституція могла би відділити відповідний відсоток на кожду окрему ціль, але це вже Технічний бік справи, важнішій принціп. Уміщення таких кухликів по хатах селян, почеснення їм, їхнього громадського обовязку приближає інтелігента до села і крім того далеб останньому (селу) моральне задоволення, — розуміється, що і воно безпосередньо бере уділ в придбанні і охороні культурних та громадських вартостей. Я певний, що багатьом міським інтелігентам не відомо, як трудно і яких клопотів коштує послати сей нинові листа до сина у війську, а вже не кажучи про те, щоб вчайти адресу тої установи, на яку він охоче дав би пару грошей. Отже спробуймо використати ще один шлях для роздобуття коштів на українські народні справи. Я гадаю, що закуп таких маленьких кухликів буде коштувати не дорожше друку тисяч чеків, яких більша частина не повертається по призначенні, а користь буде далеко більша. Ось спробуймо!

Кость Сірий.

✝ Посмертні згадки.

Михайло Корецький, емер. управитель школи в Рожнятові, гімназіяльни Миколаєва над Дністром, помер з початком грудня 1925 р. в Миколаєві, в 66 році життя. Він був типом давного ідеаліста-народовця одним з тих, що вміли працювати не за гроші, а за честь і ідею. В учительському званню працював покійний від 1874 року, спершу в Калуші, відтак у Пустомитах і в інших місцях біля Щирця, як учитель, а перед 30 літами в Миколаєві над Дністром протягом чотирьох літ, як управитель школи. Час його перебування в Миколаєві був найінтенсивнішим в громадянській праці. Був одним із пропагаторів української національної ідеї і просвітянського діла в москвофільській Миколаївщині і одним із основників читальні „Просвіти" в Миколаєві над Дністром. Щире признання до національної ідеї, правдивість характеру і палка вдача, що не терпіла кривди других, стали причиною, що його переведено на Мазури до Сваляк. Там зєднує собі загальну симпатію своїм фаховим знанням і працею поза шкільною. В пожинанню праці, як відходив по довгих старанних на становище управителя школи в Рожнятові, жертвували його товариші праці і прихильники. Поляки із Сваляк і околиці гарний памятковий альбом з написом: „Wschodźcowi ze Wschodniej Galicji za „próżniactwo" niezrane w Zachodniej Galicji". Цінна і гарна пятка, а загалом ідка сатира на адресу шкільної влади.

В Рожнятові остав покійний до кінця своєї учительської праці. Всесвітня війна відбилася на його приватному і родинному житті дуже тяжко. Інтернований разом зі жінкою в 1915 р. на підставі фальшивих доносів пересидів два роки у військовій неволі в Кошицях, тоді як його жінка була в Талергофі. Вернувшись, осів на стало в родинному місті як пенсіоніст. В часі істнування З. У. Н. Р. помагав державній адміністрації, сповняючи різні функції, а по уступленню українських військ був чотири рази арештований польською владою. В останніх літах присвятив у і свої сили читальні „Просвіти", якої був головою і невтомним членом, відсвятковавши враз із читальнею 30-ліття її істнування. Як голова читальні працював понад свої зіможені сили, особливо після закупна власного дому читальні, що було його одиноюю мрією на склоні життя. Прочував свою смерть, кажучи, що остаточне його бажання сповнилося, бо „читальня" має свій дім. Але журився сплатою решти ціни купна і вже на смертній постелі просив своїх друзів, щоби дбали довершили і звертався передовсім до тих інтелігентів, що походять з Миколаєва, а займають визначні становища, з проханням допомогти довершити гарне діло. Був членом багатьох українських товариств і гарячим прихильником добродійом української преси і книжки.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:

четвер 21.I. год. 7·30 веч. премієра: „Тартюф" пєса на 4 дії Лінгляя з участю п. С. Федорцевої, Н. Левицької-Ничкової.

Білєти в цінах від 3—0·50 раніше до набуття в Союзнім Базарі а в день вистав при касі театру. 1086 5—г

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митневича.

Рава руська.
21.I. „Воскресіння".
22.I. „Ревізор".
23.I. „Сатана".
24.I. „От не ходи Грицю". 19—?
Готується до постановки „Затоплений дзвін", Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Божко.

Отинія, сала „Самопомич".
21.I. „Іван Твардовський".
23.I. „Дибук".
24.I. „Воскресіння". 1108 2—?

З життя театрів. Нас повідомляють, що відомий адміністратор і імпрезаріо українських театрів П. Карабелевич з днем 5.I. 1926 вийшов з Наддніпрянського театру О. Митневич і обняв адміністрацію в Українськім літературно-артистичнім театрі „Сфінкс". Театр цей в скорім часі виїжджає в турне по Галичині. Ансамбль театру складає 15 людей під арт. проводом Вп. Я. Давидовича. Експресіоністичні декорації і костюми. 1110 1—1

З прив. гімназії і УПТ. в Яворові. Вступні іспити до клас 1—7 відбудуться в днях 25—29 січня ц. р. Зголошувати ся коротко або особисто день наперед. До іспиту привезти: метрику уродження, остаточне шкільне свідоцтво й свідоцтво моральности за час не ходження до школи, епент. лікарське свідоцтво. Іспитова такса 5 зл. — Управитель: *д-р Микола Чайковський.* 1113б) 1—3

Дрібні оголошення.

ГОСПОДИНЮ інтелігентну, середніх літ, здорову і енергічну, умілочу вести кухню і знаючу всі домашні роботи приймє одинокий старший вищий урядник у Львові. Зголошення з условями присилати до 1. лютого: Львів, поште рестанте Л. 1719. На непринятті зголошення не відповідається. 1115 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Оголошення!

Подається до відома Вп. Жінництва тернопільського округа, що заходом Союза Українок в Тернополі відбудеться дня 3. лютого ц. р. в Тернополі в сали „Міщанського Братства" о год. 11. рано

ДОВІРОЧНА НАРАДА

в справі організаційної і просвітної роботи на селі, на котру запрошується все свідоме українське жіноцтво. — *Союз Українок в Тернополі.* 1112 1—1

Подяка.

Управа приватної гімназії У. П. Т. в Яворові складає отсим щиру подяку Вп. „Наддніпрянському Театрові" п. Ольги Митневичевої за те, що уважав своїм громадянським обовязком відступити чистий прибуток із одної вистави на дохід гімназії.

Яворів, 6. січня 1926.

Микола Чайковський
управитель.

1113 1—1

Дня 27. січня ц. р. о год. 12 в полудне відбудуться в Сяноці

Надзвичайні Загальні Збори

кооперативи „Лемківський Союз"
в домі „Народної Торговлі".

Порядок денний: Справа гарбарні.

о. Константинович
голова Ради Надз.

1109 1—1

САНОЧКИ для дітей і дорослих по конкурєнційних цінах, також печ, маглівалки, знаряддя, пильники, пасма, гурти, постоловники, папа. И. ШУМАН, Львів вул. Краєцьких ч. 18а. 879 15—15

ПОВІДОМЛЕННЯ для П. Т. члена „Нузи" і приватних осіб. Шевську майстерню перемів я на свою руку та веду її при вул. **Вайоля ч. 23.**, приймаю всяку роботи з цього обсягу. Виконую їх добрливо і дешево. Прошу не оминати моєї майстерні. Рекламую є солідне виконання. **Йосиф Гричун.** 1084

Поки Комісія не усталить, з якою частю вартости будинків хтось з членів „Дністра" буде приділений до „Дністра" або до П.Д.У.В., поти П.Д.У.В. не має права стягати якінебудь належитости від членів „Дністра". Однак члени „Дніста" мусять свої премії в „Дністрі" негайно поплатити.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 14. (10.689). Львів, пятниця 22. січня 1926 Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wielki
Вл. Софія Дзедзик
Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт.-щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Д-р О. Ніленський.

Перед семи роками.

День 22. січня 1919. в Київі.

Я мав щастя бути одним із делегатів, висланих у січні 1919 р. нашим урядом у Станиславові до Київа на Трудовий Конгрес. Одночасно мені доручено врочисто передати Директорії рішення Української Національної Ради, яка на своїм засіданні в Станиславові дня 3. січня 1919 р. проголосила зєднання Західно-Української Народньої Республики з Українською Народньою Республикою в одну, одноцільну, суверенну Народню Республику. Число делегатів було коло 40, з цього більша половина селяне, очевидно сами найсвідоміші, які опісля в Київі своїми промовами — викликували справдішній підйом.

Ми приїхали до Київа 18. січня над вечером. — Хоча поїзд спізнився більше як на дві години — і на дворі був сильний мороз, на залізниці зустріли нас численні делегації і почесна чета Січ. Стрільців. На вулицях вітали нас густі шпаліри війська, а за ними юрба народа. — Серед окликів „славно" переїхали ми до Европейського Готелю, де приготовлено для нас кімнати.

На другий день брали ми участь у святочному похороні українських борців, що впали в бою з добровольцями під Київом, яких тлінні останки спроваджено на цей день для похоронення їх у столиці, яку вони помогли здобути. — І знову маси народу на вулицях, шпаліри пішого війська, кінноти, кулеметів, артилєрії, усе зі синьожовтими відзнаками — тисячі-тисячі. Здавалось, ніяка сила вже нас не переможе, хоча вже від кількох днів надходили від Сходу грізні вісти, що наближується червона армія. На другий та третій день відбувалися почготування й горячкові наради Директорії та Ради Міністрів в справі відкриття Трудового Конгресу, який, хоча і скликаний на підставі досить своєрідної виборчої ординації всеж таки мав бути першим українським передпарляментом. Директорія й Рада Міністрів вирішили одноду шно, що всі ми, галицькі делегати, єдиною членами Трудового Конгресу і як такі маємо брати в ньому участь. Опісля потвердив цю постанову також однодушно і сам Конгрес так, що ми мали дійсно щастя бути, хоча тільки один тиждень членами першого загально-українського парляменту.

Тимчасом щодня надїздили до Київа з усіх сторін вибрані делєгати, яких начислено уже на 400. Конгрес вирішено відкрити дня 29. січня, а на 22. січня влаштувати торжественне свято прилюдного проголошення злуки Наддністрянської України з Наддніпрянською. Кожний з нас, кому довелось бути цього дня у Київі, не забуде його до смерти та уважатиме цю хвилину одною з найгарніших, найвищих, найсвітліших, які нережив у своїм житті. Цеж перед нашими очима відігрався історичний момент незвичайної ваги: українські землі, що від багато соток літ були розділені, вединилися в одно. На наших очах здійснилося те, про що недавно ще хіба тільки можна було мріяти в найсміливших думках.

А день був від самого ранку справді зимовий і напричуд гарний, повітря морозне, але ясне і спокійне; ціле місто покрите чистим, білим покривалом снігу, на Софійській площі, на якій відбувалось свято, дерева покриті інеєм, блищали до сонця, немов обвішані тисячними бриліянтами, а сам Софійський собор виглядав на цьому білому тлі як у казці.

У мене полишились ріжні київські газети з цього дня з описами свята, а саме українська „Грибуна" російська „Наш путь" та польський „Дзєннік кіевскі". Усі вони описують докладно цю велику, історичну подію. Бажаючи вірно подати хід тієї події, наведу дослівно її опис якраз за польським „Dziennik-ом kijowsk-им" з 24. січня 1919:

„Дня 22. січня в роковини оголошення четвертого Універсалу Української Народньої Республики, яким проклямовано незалежність України, на Софійській площі відбулося друге національне свято — проголошення приєднання Західної Української Народньої Республики до Великої Східної України. Морозний день. Дерева покриті інеєм. Від рана місто прибрало врочистий вигляд, будинки прикрашено національними прапорами і транспарентами. З бальконів звисають дивани и килими з яскравими українськими взорами. Особливо гарно прибрано доми на Софійській площі і сумежних улицях; серед будинків вирізнюється дім, де міститься центральний телеграф, та будинок київської земської управи. На балконах тих будинків виставлено портрети й погрудя Шевченка, прибрані національними стягами й прапорами. Тріюмфальний лук при вході з Володимирської вулиці на Софійську площу прибрано гербами України і Галичини. На самій площі на стовпах видніли герби українських губерній і плакати.

О 11-тій год. рано на площу почали прибувати: музика, відділи української піхоти, артилєрії, відділи скорострілів, які уставилися шпалірами зі всіх чотирьох боків площі. Потім почали збиратися ве-

які юрби народу, які перед початком свята заповнили площу і сумежні вулиці. Багато людей повлазило на дерева, щоби в той спосіб краще бачити свято. Почали з'являтися різні делегації й учні шкіл з учителями. Призначуванням місць для делегацій й цілою церемонією керував артист М. Саловський. Небавом перед військами потворилися шпалїри учнів, що прибули на площу з національними прапорами й плякатами. З делегацій, що брали участь в святі, перші прибули залізничники з великим національним стягом, на якім були виписані слова: „Слава українським героям!" Опісля почали з'являтися делегації від поодиноких міністерств і інших уставів та процесії з усіх київських церков.

Духовенство з усіх церков зібралося в Софійськім соборі, де в тому часі відбувалося богослужения, яке відправляв черкаський єпископ Назарій враз з соборним духовенством. На площі ставало щораз то тісніше. В 12-тій год. біля колюмни напроти Софійського собору стають: члени трудового конгресу з тимчасовою делегацією на чолі, делегація з Галичини й Буковини, старшини українських галицьких полків, що находяться в Київі, та члени Українського Національного Союза. Біля місць, призначених для членів Директорії, займають свої місця члени Ради міністрів з головою Ради міністрів Чеховським на чолі. Тут стають теж представники дипльоматичного тіла. По 12-тій год. з Софійського собору виходить духовенство з хоругвами і займає місце довкола виставленого там вівтаря. На чолі церковних процесій були: катеринославський архієпископ Агапит і єпископи: мінський — Юрій, вінницький — Амвросій, черкаський — Назарій, київський — Василь і уманський — Дмитро. Тимчасом здалека чути оклики „слава" в честь Директорії, що самоходами підїжджала до площі. Оклики „слава" змагаються і небавом члени Директорії з головою Винниченком на чолі займають свої місця. Військова орхестра грає національний гимн. Знову чути оклики „слава". Площу заливає тишина. Збліжається найбільш святочна хвиля обходу. Ставши лицем до членів Директорії, голова галицької делегації пос. Цегельський оголошує отою грамоту Української Національної Ради про злучення Західної Української Народньої Республики з Великою Східною Україною".

Тут наступає відчитання грамоти Української Нац. Ради й універсалу Директорії, які то документи були вже в „Ділі" друковані.

„Після відчитання універсалу член Директорії Швець доручує його Цегельському при окликах народу і гри дзвонів. Щоби грамоту й універсал почув весь народ, що зібрався на площі, з трибун, уставлених на всіх чотирьох рогах площі, відчитують їх спеціяльні оклични. З різних кінців площі, в міру покінчення окличниками читання тих державних актів, розлягаються голосні оклики „слава", орхестра грає національний гимн. Після скінченого читання численне духовенство з арх. Агапітом на чолі править молебень за Директорію, щастя українського народу і війська та за спокій душі тих, що полягли в боротьбі за волю рідного краю.

Підчас богослужения апостола й евангелія відчитано в українській мові. Після богослужения арх. Агапіт звернувся в українській мові до членів Директорії і до всіх присутніх на святі з привітною промовою, в якій заявив, що з радістю вітає членів Директорії і діячів Української Народньої Республики. Ворога України всіма способами гнобили і намагалися здавити національні почування в синах України, але це їм не вдалося. Найкращі сини України уярмлили її й український народ в одвічної неволі. І якраз сьогодня обходимо нове свято злучення двох частин України, а я молюся і благаю Господа, щоби зі злученням обох частин України Господь зіслав на нас єдність духа. Свою промову закінчив він окликом „слава" цїлому українському народові і його політичним діячам.

Опісля республіканські війська і делегації, що брали участь в святі, зі співом національних пісень і при звуках орхестри, вулицею Володимирською рушили до Міського Театру, де мало відбутися відкриття Трудового Конгресу. Біля театру зібралася велика юрба, до якої з привітною промовою звернувся з балькону театру член Труд. Конгресу Степаненко, заявляючи, що нове свято України — відкриття Труд. Конгресу відбудеться слідуючого дня.

Голова Директорії Винниченко і Гол. Отаман Петлюра задержалися біля будинку губерніяльного земства, опісля увійшли до середини і з'явилися на балькоші, при чому народ повитав їх оплесками. Після привітання Голова Директорії Винниченко промовив:

„Громадяне, сьогодня день великого національного свята, свято злучення частин розірваних нашими ворогами. Стійте в обороні своєї республики перед ворогами! Слава їй!"

Слова Винниченка привитано окликами „слава". Опісля Гол. Отаман Петлюра сказав:

„Громадяне, тільки тоді будемо здібними трудами відновити оклики „слава", коли кривавлену нашу кладу, кожи спокій запанує на нашій землі. Всі — як один муж, рамя при рамени, стаймо в обороні рідного краю перед нашими ворогами. Як отамани нового українського війська кажу вам, що з усіх боків ми окружені ворогами. Не слів, але діл жде від вас Українська Народня Республика. Дайте докази своєї чесної праці, своєї любови до неї, дайте докази, що ви гідні кращого свята. Я сам разом з вами буду підносити оклики „слава", коли ані одного ворога не буде на нашій території. Перед вами перейшло українське республіканське військо, яке не шадить свого життя в боротьбі з ворогами. Допоможіть йому одягом і пожывою, підтримайте республіку, якій кричите „слава", не словом але ділом".

Знову розлягшися оклики „слава", „слава Директорії", „слава Республиці". Захоплені юрби народу ступнево починають розходитися.

Д-р Я. Фесницький.

Більшовизм і міжнародня ситуація.

Оцінка секретаря КП(б)У. Кагановича.

По скінченню 14. партійного з'їзду в Москві здавав звіт з його перебігу секретар КП(б)У Каганович перед Харківським окружним партійним комітетом. У тому звіті незвичайно цікава оцінка міжнародніх відносин і самого більшовизму. Тому й позволимо собі навести деякі місця з виголошеного реферату.

Три моменти.

„Сучасне положення — каже Каганович — характеризується трьома моментами. Перше — часткова стабілізація капіталізму і затримка світової революції; друге — нарівні зі зростом соціялістичних елементів — зріст капіталістичних елементів господарства. Ми живемо у подвійному оточенні; одне оточення — 22 мільони селянських господарств, оточення Неп-и у нашій країні, і друге оточення — світового капіталізму, що частково стабілізується. Наше становище характеризується загостренням суперечностей, їхнім наростанням на найблищий час. Загальний зріст нашого господарства й одночасний зріст приватного господарства загострюють ці суперечности і збільшують їх. І нарешті, третє: —ми закінчуємо відбудовчий період нашого господарства, нашого промислу. Ми повинні вже свої господарські проблеми будувати не на основі тої спадщини, яку дістали, але намагатися перейти через довоєнний рівень та стануги на вищу технічну базу. Відбудовчий період закінчується і ми переходимо до нового господарського будівництва, а тому зрозуміло, що це може викликати в нас розходження в основних питаннях революції: питаннях про соціялістичне будівництво, про характер нашого промислу, про те, чи будуємо соціялізм взагалі, чи можемо ми його будувати".

Далі стверджує Каганович, що в многих партійців є замасковані побоювання щодо „Неп-и". Багато партійців твердить, що „Неп" веде до капіталізму. Каганович доказує протилежне. Нав'язуючи до московського зїзду, він каже: „У своїй оцінці господарського положения зїзд виходить зі становища, що новою економічною політикою (Неп) ми хотіли не тільки підвищити господарство країни, а поставили завдання, на основі загального господарського піднесення країни, будувати соціялізм. Саме для цього ми заводили „Неп". За весь минулий період ми можемо встановити без похвал, що ствердили факти будівництва за останні роки, що нова економічна політика оправдана не тільки як чинник зміцнення союзу робітників і селян, не тільки як чинник підвищення загального добробуту країни, але й як чинник соціялістичного будівництва в нашій країні".

Політична активність.

Відповідаючи на закиди опозиції в справі селянської та непманської активности, яку спричинила теперішня політика Центрального комітету, Каганович заявив: „Ми маємо нині загальний зріст політичної активности не тільки в шарах робітництва і селянства, але в усіх шарах. Цей зріст політичної активности є і в непманів і в глитаїв. Звісно, глитай своє класову боротьбу з пролетаріятом вестиме не зі зброєю в руках. Глитай не такий дурний. В даний момент він не піде отверто проти нас, він боротиметься з нами, використовуючи перевибори до рад, при чому можливо навіть, що він сам не піде до рад, а пішле до них своїх людей і завоювавши раду, буде душити бідноту та підривати основи радянської влади. Це є класова боротьба. І той, хто не розуміє, що в тій боротьбі ми мусимо організувати бідноту, що мусимо до неї притягати середняка, зєднавши його наперед на свою сторону, протиставивши організовану силу бідноти силі глитая, той нічого не розуміє в революції. Ось чому партія поставила у звязку з тим проблему оживлення діяльности рад, поліпшення роботи профсоюзів для того, щоби пролетаріят як кляса, зумів кер увати всею тією політичною активністю мас, що її ми маємо нині, для того він мусить бути міцно зорганізованим, свідомим і внутрішно зєднаним.

Державний капіталізм чи соціялізм.

Опозиція твердить, що в СРСР. є державний капіталізм. Каганович збиває те твердження при допомозі Леніна ось як: „Під державним капіталізмом Ленін розуміє ті підприємства, ті складові частини господарства, що перебувають не в державних руках, але які допускає пролетарська держава на певних умовах. Сюди належать у першу чергу концесії для закордонних капіталів. Державний промисл Ленін підводить під рубрику послідовно-соціялістичного типу. Отже або ми будемо розглядати наш промисл, як промисл послідовно-соціялістичного типу за Леніном і значить усі наші розрахунки на будівництво соціялізму, на притягнення селянства до соціялістичного будівництва мають під собою грунт, абож ми заперечуємо, що наш промисл послідовно-соціялістичного типу. Звідси й недовіря до соціялістич. будівництва, звідси і паніка перед глитайською небезпекою, звідси і паніка перед елементами капіталізму, що зростають". Як бачимо то полеміка не дуже ясна. В ній переважає „або-або".

Чи можливий соціялізм у одній державі?

На ту тему Каганович відповідає опозиції так: „Наша країна має досить народніх багацтв для того, щоби ми могли навіть в рямцях тієї одної країни розвивати та розгортати господарство на соціялістичних засадах. Ми маємо загартований пролетаріят, ми маємо ентузіязм народніх мас, ми маємо владу у своїх руках. Розуміється, коли на нас наступатиме буржуазія, ми зустрінемо ще більші труднощі. І саме тому ми говоримо про оборону країни та її господарське унезалежнення від чужих держав. І коли нам ставлять питання чи можемо ми нині будувати соціялізм, чи зможемо нині збудувати соціялістичне господарство в одній країні протягом найблищих десятиліть, то ми ствердкуємо, що можемо, бо маємо всі дані до того, а не тільки добре бажання. Той, хто в цьому сумнівається, той вселює неминуче недовіря до наших сил, той неминуче попадає на вудочку наших ворогів. Ось як стоїть справа з цим корінним питанням".

Як можна було передбачити.

„Пояснення" впізливця.

Цей влізливець після припинення своєї агентської діяльности, спершу вдавав не аби якого „зв'язкового" й відповідального „діяча". В приватних листах на адресу ріжних людей заявлав, що капітуляційний лист до Грабського це його заслуга, якої він не стидається і за яку він несе повну відповідальність. Та — видно — рахунки Грабського не здійснилися в повному обємі. Він рахував на те, що українська суспільність не лише відсахнеться від Стоцького, але й від названих ним в листі учених, а тоді він матиме їх всіх у своїх „творчих руках". Та українські чинники — за винятком горсєки політичних сектантів і професійних демагогів — знали, про що йде Грабському і в час відбили вимірений проти кращих представників української культури удар. Генеральний наступ хитрої вшехпольської „дипльомації" не повівся. Одначе вона, як можна було передбачувати, не здається, бо сподівана гризня й колотнеча не наступила. А пречінь рибу можна ловити тільки в каламутній воді. Тому знову на світло денне виходить варшавський влізливець, тип, який зі сорому повинен був забитись в найдальший кут і роздумувати над своєю непочесною ролею.

„Тимчасом „дипльоматична" ревність не покидає його. Він на всі боки вертиться і хотів би вже не „монополізувати" відповідальности за свій лист, тільки поділитися нею з иншими. З тією метою він постійно непокоїть Українську Парляментарну Репрезентацію своїми листами, щоби „виправдатися" та починає те „виправдання" пускати зручно у вшехпольській пресі. Мовляв — тим способом, хитро-мудро, невеликим коштом вдасться здобути нові лаври... у Грабського і нібито некотячи, в „добрій вірі" засипати українських учених та поставити їх на одну дошку поруч себе. А цього якраз бажають собі вшехполяки.

Вшехпольський „Курєр Варшавскі" помістив недавно статтю „Rusini, a Uniwersytet ruski", де звернув увагу на спростування проф. Студинського, в якому авторитетно стверджено, що лист д-ра Р. Стоцького є його виключною фактичною й моральною власністю. У відповідь на те варшавський влізливець поміщує в тім же „Кур. Варш." листа, в якому між иншим містять ся такі „дипльомагичні" квітки:

„Що торкається моєї заяви, що професори стоять на становищі польської державности, то хибним є твердження „Курієра", що письмо проф. Студинського має характер, осуджуючий (potępiający) проф. Стоцького. Мій лист є завтак моєї понад рік тріваючої посередницької діяльности, якої переведення вимагав інтерес української науки і молоді, а тому що моя місія була мені особисто повірена, то ясно, що за той звіт я особисто несу відповідальність. Обнята моїм декларацією льояльности була передискутована в моїй приявности на засіданні львівської Колегії 5. грудня 1925, при чому всі присутні членн а проф. Студинський включно робили поправки й викреслення в редакції того уступу, що має політичне значіння. Отже обнята моїм декларацією льояль

ности не є моєю приватною заявою, але її зложено за відомістю львівської університетської комісії. Комісія вважала, що в той спосіб уможливить чинну політичну співучасть (?.) емігрантам, професорам Колессі й Дністрянському з Праги і створить здоровий підклад (?!) для державного університету з українською викладовою мовою".

Отже, як бачимо з цього „дипльоматичного пояснення", то агент мін. Грабського бере відповідальність вже лише за свою понадрічну агентську діяльність, а „резигнує" з відповідальности за „політичні" моменти того листа. Не лише „резигнує", а з питомою собі „відвагою" спихає їх на львівську комісію. На основі достовірних інформацій зазначуємо, що все те є вручним, а при тому нахабним миленням очей. Р. Стоцький предложив свого листа мін. Грабському (не без інспірації цього останнього) без відома львівських учених і post festum повідомив про цей свій „дипльоматичний" крок львівську комісію. Коли ж його повідомлено, що той лист не має нічого спільного зі справою університету, що це його власний вексель та що університетська комісія не вдається в ніякі „політичні" моменти, він повідомив, що лист взяв від Грабського назад. Але небавом явився у Львові з „радісною" вісткою, що Грабський не хоче віддати листа. І зовсім природно — додамо — бож Грабскому не йшло про університет, тільки про лист. Мовляв — можна його тільки „поправити" в маркантних місцях і запитав, що в тому листі „не подобається" львівським ученим. Комісія не вдавалася в дискусію на тему „подобань" чи „неподобань", а тільки деякі її члени приватно вказували на „грубі" місця „дипльоматичного" листа. Отже не за відомом, але без відома львівської комісії зложив д-р Стоцький свій лист, а тепер по наказу згори хотів би перекинути відповідальність за його „політичні" моменти на львівських учених.

Але це повинно бути наукою для наших учених, щоби не вдавалися в ніякі історії з подібним типом, який й шанованих людей може трутити в калабаню.

Радянська Україна.

Гетьманський заговір?

Перед кількома днями подали ми короткі інформації про арештування на Україні. Нині доповняємо їх деякими новими подробицями, що їх приніс „Руль". Арештування почалися з того, що в Могилеві Подільському притримала прикордонна варта групу, зложену з 5-ти людей, які намагались перейти через Дністер до Румунії. В тій групі був полковник Сахно-Устимович і б. офіцери Гриценко, Любченко, Шабловський і Петровський. Зараз же після їх арештування приїхав до Могилева заступник начальника Всеукраїнського Державного Політичного Управління Хормов із кількома співробітниками. У полковника Сахна-Устимовича найшли при ревізії компромітуючі документи і матеріяли, що спричинили відкриття цілого ряду конспіративних, гетьманських (а не як ми інформували за радянською пресою російських врангелівських) організацій на Україні.

У звязку з тим арештували в Могилеві понад двісті людей. Кількох з арештованих мали розстріляти в Могилеві. Арештованих помістили не в т. зв. арештному домі, але в тюрмі для кримінальних і уголовних вязнів. Для обереження тюрми спровадили військо з Проскурова. В пограничних селах мав Дністром мали арештувати багато селян і учителів. Між арештованими було кількох Румунів і Поляків. В домі міліції відкрито склад зброї, про яку міліція не знала. Після арештування начальник міліції щез. Багато міліціонерів арештовано також, а дім міліції занав відділ ДПУ. з Харкова.

По кількох днях понад 100 арештованих вивезли до Харкова. Полковника Сахно-Устимовича і двох офіцерів його групи розстріляли. На основі списку, найденого в Устимовича арештували 35 осіб у Камянці Подільському. Всі арештовані мали належати до гетьманської організації. Між арештованими є і бувший губернияльний комісар Поділя з часів Центральної Ради і Директорії Степура. В Камянець-Подільській залозі арештували кілька офіцерів, а між ними і бувшого старшину гетьманського особистого конвою Колдубова. По кількох днях арештування в Камянці поновилися і тоді арештовано понад 350 людей. Наслідком масових розстрілів у місті повстала паніка. Комендант міста видав наказ, яким заборонив населенню появлятися на вулицях між 8 год. веч. а 7 год. ранку.

По місті кружляли вістки, що на території Камянеччини арештували цілий відділ партизан. Масові арешти відбулись і в Житомірі, де між арештованими дуже багато учителів.

В Києві одночасно арештували 19 людей, що належали, як пише „Руль", до російської монархічної організації. Усіх їх замкнули в тюрму.

Музей Революції.

В березні 1925 р. повстав у Харкові Музей Революції. Роботи музею за час істнування увінчалися такими успіхами: число ілюстрованих експонатів з 3.289 штук, що були до створення музею, зросли до 8.325, число друкованих матеріялів з 3.755 до 6.500 Музей має 5 відділів, а вся його праця зводилася до підготовки ювилейної виставки з нагоди роковин революції в 1905 р. Заінтересування музеєм велике, що видно найкраще з слідуючих цифр: музей відвідувало щомісячно пересічно по 2.653 людей. В часі виставки музей відвідувало на протязі 17 днів по 10 тисяч людей. („Вісти„ 13. І. 1926.)

З польських справ.

Про фінансову ситуацію і плани уряду приготовляє експозе мін. скарбу Здзеховський.

Ревізію в банках: „Рольнім" і „Краєвого Господарства" поручила перевести Рада міністрів.

Плати урядовців при органах самоврядування хоче мін. внутр. справ зрівнати з платнями держав. урядовців.

Великі зловживання в міністерстві військових справ стверджує посол Міхальський, наводячи на буджетовій комісії факти купна тих самих харчів для армії кілька разів, по незвичайно високих цінах і перепродажі їх військовими.

Франц. амбасадором призначений у Варшаві буаш. директор політичних справ у м-стві закорд. справ Лярош.

Мін. Моравчевський надалі погрожує своєю димісією. Польський клюб ППС. буде розглядати цю справу у найблищому тижні.

По широкому світі.

Загальне становище франц. уряду поправляється. Поодинокі члени фінансової комісії склонюються на бік Бріяна та Думера.

Німецький кабінет нацалі в стані кризи. Засідання парламенту вирішить його долю.

Зменшення окупаційної армії в Надренщині домагається Німеччина, устами свого амбасадора в Льондоні. Державний підсекретар Англії відповів, що означена цифра 75.000 жовнірів відповідає рішенню Ради Амбасадорів. Німецький амбасадор у Парижі не мав ще змоги бачитися у цій справі з мін. зак. справ Бріяном.

У Румунії симпатії війська є на стороні архикн. Карла, бувш. наслідника престола. Уряд Братіяну в клопоті.

Швайцарсько - радянське непорозуміння, загострене відмовою СРСР. брати участь у конференції для роззброєнь на швайцарській території, було предметом нарад швайцарської Союзної ради. Ця рада рішила, що аргумент радянського уряду щодо звільнення у Швайцарії вбийника Воровського, є без підстави з огляду на величезні шкоди швайцарських громадян і шв. посольства у Петрограді під час большевицької революції, за що Швайцарія не одержала ніякого відшкодування.

Англія невдоволена акцією Італії з метою експансії у Малій Азії. Італійська воздушна фльота нині тричі більша від англійської.

Греція має намір увійти в тісне порозуміння з Англією, на випадок акції Туреччини щодо Моссула, приналежного до Англії. Таке порозуміння мало би зменшити постійну загрозу балканської війни.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Криза польськ. уряду?

В кульоарах польського сойму кружляють чутки на тему непорозумінь між соціяліст. міністрами і мін. скарбу. Мін. Здзеховський уложив буджет на дальші три квартали по схемі будж. провізорії І. кв., котрий м. ін. редукує платні урядників. Один соц. мін. заявив, що або мін. Здзеховський закине свою програму або уступить зі свого становища.

Позичка за тютюн. монополь.

З кінцем тижня скінчаться праці представників Бенкерс Треста, які розсліджують організацію і прибутки тютюневого монополю. Потім делегати зачнуть переговори з польським урядом про умовини аренди тютюну й позички. Після порозуміння з урядом делегати предложать звіт дир. „Табако Кемпені" а польський уряд вишле спеціяльного делегата до Нью Йорку для заключення договору.

Уряд Лютера.

Гінденбург заявив представникам партій, що з огляду на довготривалу кризу й її небажані наслідки для цілого краю, вважає конечним утворення уряду як найскорше. Тому просив канцлера Лютера уложити листу і представити її негайно парл. провідникам. У висліді цієї заяви, фракції скликали надзв. засідання. Канц. Лютер представив їм таку листу: канц. Лютер, загр. сп. Штреземан, публ. господарка д-р Курціюс (нар.), внутр. сп. д-р Кнольц (демокр.), фінанси д-р Райнгольд (демокр.), мін. праці д-р Бравнс (центр), справедливість д-р Маркс (центр), військо д-р Геслер, почта Штінгль (бав. нар.), комунікація Крене (нар.), теку хліборобства обняв тимчасово канцлер. Листу крім демократів фракції приняли. Демократи осудили таке творення уряду, але згодили ся взяти в ньому участь. Після цієї ухвали демократів, канцлер знову явився у президента держави, котрий апробував предложену листу. Заяви нового уряду сподіються 21. І.

Перед димісією Думера.

Мін. Думер не згодився на нове предложення санаційних пропозицій парл. комісії, що займається цими справами. Тому димісія Думера неминуча. Сумнівно, чи Бріян дальше схоче солідаризуватися з теперішнім мін. скарбу. Прихильники Бріяна за всяку ціну не хочуть допустити до кризи.

Нашим П. Т. Передплатникам

до ласкавого відома:

1) Передплату просимо пересилати тільки на нашу адресу почтовими складанками П. К. О. або переказами.

2) Передплата через почтові уряди не є обовязковою, з огляду на те просимо як раніше замовляти часопис виключно у нас.

3) П. Т. передплатників, які передплачували би наш часопис через почтовий уряд, просимо негайно нас про це повідомити, щоби ми могли здержати висилку у нас, та не платили зайвої подвійної почтової оплати. 1—3

Військ. орґанізація в сх. Прусії.

Зі Сх. Прусії приходять вістки про енерг. акцію військових організацій. Організації заосмотрені в зброю й муніцію. Останніми часами повстала орг. „Грецшуц Ост", на чолі з пор. Росбахом.

Архик. Альбрехт видає Мадярщину.

Б. мадярський премієр Фрідріх заявив редакторови „Нап-а", що справу фальшування франк. уважає, зле приготованою пробою держ. перевороту з боку арх. Альбрехта. Арх. Альбрехт із матірю Ізабелею виїде небаром з Мадярщини.

Швайцарія не хоче визнати СРСР.

„Журналь де Женев" пишучи про радянсько - швайцарські взаємини, зазначує, що Швайцарія відносить ся відмовно до якогонебудь визнання СРСР.

Італ. опозиція вертається до парляменту.

Два посли партії Пополярі, Гронті і Льонджіноте уступили з президії партії, бо деякі члени проти ухвали партії рішили брати участь у засіданнях парляменту. Фашист. преса повідомляє, що на четвертовому засіданні парляменту явиться щонайменше 5 пополярів, котрі прийняли умовини Мусоліні.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·30 — 7·32 канад. дол. 7·30 — 7·32, чеські кор. 0·23·00— 0·25,00 леї 0·3·50 — 0·3·60, франки фр. 0·29·00 — 0·2·50, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·50, 20 франк. 27·00—27·50; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 37·50—38·00.

З української гімназії в Празі.

Різдвяні свята в гімназії.

Прага, 15. січня 1926.

Перші Різдвяні Свята дуже добре відзначилися в житті української гімназії. Батьківська рада й дирекція гімназії зробили все можливе, щоб дати учням найбільше приємности та викликати ту радість, з якою проводять свята українські діти на своїй рідній землі. За допомогою деяких щирих громадян улаштовано на Святий Вечір, 6-го ц. м., куть для учнів, в якій взяли участь також їх батьки та вчителі. Гарно обставлена вечеря, що почалася милозвучними українськими колядками, обєднала всіх присутніх у дружну родину і той прегарний настрій, який там панував, назавжди лишиться в памяті тих, що були на вечері. Дійсно не було тоді „ні елина, ні юдея", — люде ріжних переконань одноду шно висловлювали і радість з приводу Свята, і журбу з приводу того, що нема ще вільної України.

Присутні радо витали гостя з далекої країни — Бразилії, п. Карманського, який переслав привіт від тамошніх земляків. За вечерею промовили: голова батьківської ради п. А. Макаренко, директор гімназії пров. Я. Ярема, пп. Григорієв, Карманський та представник учнів п. Зарицький. Зі зворушливою чутливістю дякували гості батькові вечері А. Макаренкові та матері І. Григорієвій. Піснею „Не пора" та чеським гимном закінчилася вечеря, на яку були присутні також представники чеського Сокола.

На перший день Свят улаштовано для

учнів шоколяду з пирогами, а на третій день С-ят (9-го) вечірку вечірку, з якою, на якій було багато гостей, своїх і Чехів. Заходами проф. Сімовича та Гого дружини виставлено оперу М. Лисенка „Кочя Дерева", яку відіграли учні. З гідним замилуванням дивилися гості на молодих виконавців, що під гарною режисурою проф. Сімовича показали себе вже справжніми артистами. Особливо виділялися грою п-а Куцнір (коза), п-а Іваненко (дівчинка), п. Шимановська (вовк), та хлопчики Неволько (вовк), Стельмаренко (ведмідь) та Маруняк (заєць). Опера дуже зінтересувала чеське громадянство і присутній на виставі режісер державної чеської опери зараз же попросив партитуру, щоб поставити „Козу Деревз" в чеському перекладі в оперним театрі. Далі відбувся концертовий виділ — співи кольчок хором гімназії під орудою п. Щ горської, гра на кобзі й декламація. Рівне вражіння справило на чеську публіку, в числі якої було багато дітей та поважних дітей і представників уряду, гарна зустріч гостей — Чехів у чеській хаті учня V. кл. В. Макаренка та гарне відчитання чеських віршів учнем I. кл. М. Шапочкою. Чехи просто дивувались, що українські діти так добре володіють чеською мовою. Гарна була гра учнів на бандурах під проводом п. Могили та гра на фортепіяні українських колядок д-ра Нежанковського, гарно відчитали по українськи привітання до гостей уч. Левицький та вірші маленький уч. I-ої кл. М. Звонок. Напослідці виконали український колядний танець учениці Воронкевич і Яцкова та учні Конюшевський та Сікорський в українському убранні. Вечірка закінчилась роздачею коштовних подарунків учнем та сердечною бесідою між собою чеських і українських гостей. **А. Бірчак.**

З великого Станиславова.

Перед т. зв. „селянським конгресом". — Українці в міській раді.

Станиславів, 16. січня 1926.

Цілий Станиславів і його ближча й дальша околиця переповнені агентами „Селянського Правого" й агітаторами Данилович-чівсько-Стовпюківського „селянського конгресу". Видно їх на кожному кроці, виступають самовпевнено, розбивають ся по всіх усюдах. Помагає їм ревно поліція й війти, як доходять до нас слухи з усіх сторін. Звичайно буває так, що війти (ті вказані) скликують кількох своїх заупників, які маркують громадську р-ку. Така „громадська рада" вибирає делегатів на „конгрес". Тому, що залізничні білєт до Станиславова, а також прохарчування і нічліг обіцяють учасникам майже безплатно, не брак охочих прохатися, вибрається й напитися, а до того подивитися на „новину". Але загально люде знають добре, що то за „селянський конгрес" і тому то поліція і війти так цільно заходяться, намовляють, агітують і обіцюють покрити кошти дороги й харчів всім його учасникам. Не поможуть багато штабові Даниловича й ті десятки підписів під відозвою організаційного комітету, що взиває всі громади вислати делегатів на „конституанту Українців у Польщі". Бо хтож ті люди, що хочуть бути представниками українського народу по цей бік ризької лінії? Крім кількох пройдисвітів, людей з темним минулим, які є в кожній, навіть найздоровшій суспільности, видніють там інші прізвища численних, нікому невідомих селян, а позатим є там підписаних трьох священиків (!), один учитель один „кандидат богословя" і пару иншим типів у роді „редактора" Стовпюка, що не орють, не сіють, а хочуть збирати плоди via цей „селянський конгрес". Инша річ, чи всі ті підписи правдиві, бо щодо деяких осіб не хочеться вірити, щоб вони попали добровільно в цей „сонт нечестивих". Це покажеться шойно згодом. На всякий спосіб компанії, що зібралася довкола старого, здитинілого Даниловича, а ще більше тої ролі, яку він взявся конче відіграти на старости літ, не можна йому позавидувати.

Читачі „Діла" вже знають, що до нової міської ради великого Станиславова призначено 5, зам. 4 Українців (бо один з 5 гр.-католиків є більше пепесівцем, як Українцем) на всіх 45 радних. По справедливости Українці повинніб мати принайменше 12 своїх заступників, та як всюди, так і тут треба було конче виказати польський характер і польську більшість нельського міста, тому іменовано деяких 4 наших людей, до того без порозуміння з українськими політичними організаціями. Це й висказав на установчім засіданні нової ради з дня 11. п. м. представник українських радних, др Юлій Олесницький. На згаданому засіданні явилося 42 радних (3 оправдано свою відсутність). Після привітної промови управителя тимчасового заряду міста, п. Хованця, що одрезу витав тих членів ради, що походять з прилучених Книгинників, забрав слово адв. Ю. Олесницький і заявив, що до громадської ради явилося рішуче замало Українців в порівнанню до часельности українського населення міста. Так само покривджено Українців при іменуванні асесорів бо на 10 асесорів не вибрано ні одного Українця. Хоч усе те сталося без найменшого порозуміння з Українцями, бесідник злагоди заяву, що українські радні мають поняття і будуть працювати щиро й віддано для добра міста. На це відповів п. Хованець, що українську заяву прибиває до відома, але зазначує, що урядовою мовою ради є мова польська. (Шілком, як у слачетнім львівськім магістраті! — прим. склад-ча). Після того вибрано 7 комісій і полагоджено вілька дрібних справ, на чому засідання покінчилося. С.

НОВИНКИ.

— **З союза Українських Журналістів і Письменників у Празі.** Повідомляють нас, що в четвер, дня 21. ц. м., в годині 6 веч. виголосить у великій салі „Студентського Дому" в Празі п. Петро Карманський виклад про життя і відносини серед української еміграції в Бразилії.

— **Катастрофи.** У Берліні внаслідок вибуху бензини в кітлі фабрики мила завалився 4-поверховий дім: кількасетнь жертв, убиті та ранені.—У Варшаві, в амуніційних варштатах вибух гранат і убив 4 робітниці.

— **Львівська сценна з „Нужарів" Віктора Гюго.** Поліція напала на слід небезпечних злочинників, що в минулім році обкрали кілька крамниць, підкопавшись під них. Останнім їх ділом була розбита каса VIII-ої гімназії, при вул. Чарнецького. Проводирем цих „касовників" є Іван Шваєц. Коли агенти вайшли границі до Його хати при вул. Пікрів 25, найшли вбрання, на якому були сліди подорожі по каналах. Шваєц признався до останнього вчинку, а згодом і до инших, виказуючи своїх спільників: Фидиповського та Соку. Ці також висповідались зі своїх гріхів і вказали місце, де зберігли добичу та свої жистєві причандали: на т. зв. Цезнерівській горі, біля Личаківського парку. Крім грошей найдено так дорогоцінний предмет „розбійника" себто ключ зроблений з найкращої сталі, який перерізує бляху мов папір, сверли, корби, двигарі, тощо. Арештовані злочинники хотять мабуть зворушити людські серця оповіданням про свою важку працю, а може викликати пошану для своєї професії. Цілими тижнями блукали вони ночами по каналах, під вулицями міста, аж найшли підземельний коридор під крамницю, яку хотіли ограбити. Боротьба зі смородом канальових відходів, багновинням та щурами домагалась великої енергії та сміливости. Траплялось раз, що згадані злочинники надибали у каналових проходах кілька инших людей, а не знаючи, що не суперники по фаху, почали стріляннну для своєї оборони. Швец і товариші признались до грабіжки годинникаря Бахтрога, складу шкір Бекермана, ювеліра Рапса і инших крамниць. У зв'язку з ограбленням Рапса арештували куховара „Брістолю" Романа Карпяка, що мабуть знав про плян грабунку.

— **Два панічі в Кракова.** Арештували двох елегантних панічів з чотирома прізвищами: Носзір-Невс і Ауербах-Горовіц, які втікли з Кракова, з чужими 600 доларами, щоби їх краще вимінять у Львові. Мали вони при собі документи абсольвента експортової Академії у Відні і абсольвента лінгвістичної (?) Академії в Парижі, одначе не вивили на поліції досить торговельного листу ні краснописання, щоби доказати, що їх гроші, подорож та папері є впорядку.

— **Жаль за цісарем.** „Газета Порання" помішує допис від власного кореспондента... з Варшави, в якому сповідає веселу історію про памятник для Франца Иосифа I., вибудований буцім-то в. громадянами... Заболотова. Два варшавські урядовці, що попали туди, здали справоздання про цей політичний скандал урядові і снятинський староста з наказу станиславівського воєводи видав наказ памятник до 10 днів розібрати. Все населення захвилювалось. Основали окремий комітет, що мав виконати цей наказ. Нарешті рішили влаштувати для памятника святошний похорон. У похороні взяло участь усе місто: промовляли, співали, складали вінки, жадуючи за святою добою покійного цісаря. Вся історія здається вигадана, невідомо чи не варшавським гумористом, для характеристика „місцевих" настроїв!

— **Сучасний Пан Тадей і Телімена.** Якась львівська дама з великою фантазією, хоча замужна і мати дітей, пані Бешватовичева злакомилась на великі гроші підстаркуватого 5-літнього пантрубка п. Тадея Малецького, що мав великі гроші, легко еротичну манію, а не мав усіх кломпок. Ця пані при помочі якогось посередника з „Кавярні Віденської" представилась панові Тадеєві як багата дівчина з Одеси, посвячена з польським львівським архиепископом і російським царем, розвелась зі своїм чоловіком переїшовши на кальвінізм, намовила п. Тадея змінати віру, вивезла його до Вильна, де взяла з ним у гостинниці шлюб, дарувала йому золотий годинник, як доказ любови, каже переписати весь маєток на себе, а врешті вказать цілими тижнями в кімнаті. На осолоду в їжаке пані Б. сама до Варшави, пропиває гроші, продає маєтно пана Тадея на ріжні витребеньки і

Заложать у довги. Один львівський нотар пан підписувано генерального уповноваження всім мітом Медицького — оповіщується, що не дало ревізне і справа переходить до суду. Пані Бернетовичева відповідатиме там за бігамію, ошукаство та шантаж.

— **Страйк туецьких телефоністок.** Константинопільський телефонічний уряд тіває недарно, а вже два тижні до страйку заїнятим у ньому жінок. Телефонічна концесія є в руках якоїсь англійської фірми, яка платить дуже мало своїм урядницям: не повних 90 зол. місячно. Телефоністки домагаються пол оження платы і вже страйкують два тижні. Публична опінія є на їх боці.

— **Останній крик моди.** Львівські дами, горді на те, що ввели в моду довгий черевик покритий футром, хотять придумати ще щось нового. Останньою їх модою є появлятись у ресторанах і инших „закритих" місцях без капелюхів. У всіх цих льокалях є влаштовані спеціальні гардероби, де дами, зняли вийдуть на салю, причепурюють своє волосся.

— **Княжа професія.** Часописи з Будапешту подають звістку, що там живе братова султана Абдул Гамід, розведена кілька тижнів тому з князем Абдель Кадром. Вона лишилась без ніяких засобів до життя і жила спершу при одній мадярській родині, а тепер одчиняє при підмозі знайомих „косметичний сальон", який називається „княжим".

— **З кіна.** У кіні „Копернік" почали виспівлювати сензаційну еротичну драму в 10 діях п. н. „Коли жінка зраджує" (Смертельний цілунок). У головній ролі: Мадлен Альбані, в инших: Кайзер Тіц, Ахьфред Акель, Гертруда, Велькер, Ернест Гофман.

Концерти Любки Колесси устаповлено на 10. і 12. лютого п. р. в салі „Народнього Дому". Продажа білетів розпічнеться дня 1. лютого п. р. в книгарні ім. Шевченка (Ринок 10) а перед тим днем можна замовляти білети з провінції (листовно) в канцелярії Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові (Шашкевича 5). 1117 1—1

Всячина.

Найдовша марка у світі, це марка Британської Гвіяни з 1859 р. (Брит. Гвіяна разом з Голяндською і французською лежить на північному побережі Полудневої Америки. Ці три країни одинокі з цілої Полудн. Америки належать до европейських держав). Згадану марку мав у своїм посіданні один купець, та не знаючи її ціни (що дурному по розумі?), продав її за одного доляра — і був вдоволений. А недавно при виродажі славної колекції гр. Феррарі французьким правительством, яке покладало на неї свою руку титулом своїх репарацийних претенсій до Німеччини Феррарі був німецьким громадянином, а війна заскочила його разом з його цінними марочними зборами в Парижі), продано марку Брит. Гвіяни з 18.9 р. за суму, яка відповідає 300.000 п. вол. — Наш брат, дістаючи таку суму до своїх рук, жив би безжурно і спав би ціле життя, та в даному випадку даремне йому шукати за другою маркою Брит. Гвіяни, бо згадана в горі є одинокім істнуючим примірником у цілому світі.

Стрижене жіноче волосся. Т. зв. „бубікопер", який чекає на свій український термін є, здається, найбільше поширений в Англії, де ідеалом жіночости був відданна тип мущини. Голова жіночої фризієрської організації в Льондоні впевняє, що в Англії є тепер щонайменше сім міліонів жінок з коротким волоссям. Ця нова мода є дуже на руку стрижням, як доказує факт, що в минулім році вони заробили в Англії 2.000 фунтів більше. Тому, що стрижене волосся домагається від жінок частішої фризієрської опіки, жінки робітничої класи в Англії, воліють й шатись при довгім.

Трагічна подружа Карпова. Американські часописи подають дуже широкі подробиці про гарну 30-літню жінку Ету Честер, яка вийшла тепер пятий раз замуж. Всі її дотеперішні мужі були злочинцями. Найцікавше з її життєвої історії це те, що таку долю приповіла їй якась ворожка, ще коли вона була інститутков в одним місті у Каліфорнії. Слова ворожки були: „Доля буде тебе переслідувати. Ти вийдеш замуж за вбийника і випиш чашу відпази аж до дна. Бачу тебе, як станеш перед вівтарем з одним, другим, третім, четвертим... чоловіком, на яких чолі є тавро Каїна, а твій п'ятий муж буде..." Після цих слів, перелякана дівчина втікла. Цей пятий муж пані Честер є купцем і вона впевняє, що покищо є з ним щаслива.

За гріб Пуччініого. Три італійські міністри суперечаються, де має спочити великий композитор: Ліго, місто, де він народився, Торре дель Ліго, де Пуччіні довго жив і працював і Віареджіо, де жив в останніх роках і яке дуже любив. Родина заявилась за цим останнім місцем. Гробовець не стане в саді вілли, як бажав композитор, бо там нема місця на великий памятник. Його робітня залишиться як музей, потикана, з усіма предметами та паперами і буде прикрашена різними артистами.

Відрізані від світа. Рибінський кружок „Вороський" виїхавши на ловіч у напрямку Бернгового проливу, відкрив на острові між деламп 15 російських піддашнику, що виїхали були в 1915 р. і не мали ніяких звісток про зовнішній світ. Було їх 30; 15 згинуло. Вони жили як Ескімоси, п будували собі хижі з снігу, займаючись рибальством, ловами на морських птах, тюленів і моржів. Не знали нічого, чи за той час зайшли які зміни в Росії, чи скінчилась революція... Внаслідок революційних подій рибінська влада втратила всякі географічні дані про згаданий острів і щойно тепер вислала туди експедицію для чотих помірів.

Переможець рулетки. Цими днями помер на льон-онському передмістю Артур Уіліям Де Курсі Бонер, якій багато літ тому чадував світ якоюсь своєрідною математичною системою „як грівравати". З урядження математик, Бонер виїхав до Монте Карльо, щоби там перевірити свою систему і справді на протязі трьох днів виграв 200.000 фунтів, „розбивши" весь банк. Від цього часу він ніколи більше не вернувся до рулетки і не дав себе намовити до друку своєї математичної тайни. Кружляла чутка, що він одержував посмертну пенсію від касина з Монте Карльо. А проте в останніх роках він жив дуже скромно, протративши силу грошей в ріжних спекуляціях.

Лагідна зима. Деяка змінність температури цьогорічної зими каже метеорольогам згадувати ті скоки, які найбільше бентежили дотеперішніх дослідників. Звістки про лагідну зиму, яка є найтривкіше записана в людській памяти, йдуть у зад аж до шестого століття. В січні 582 р. квітла деревина. Дуже теплим був рік 1172, а в 1287 у південній Німеччині все квітло. Це саме повторилось два роки пізніше: Різдво подобало на травень. В 1 02 р. тільки два зимові дні були зимні. Щойно в XV. в. повторилось не теплі пять разів. Від цього часу кожне століття має кілька теплих зим. У XIX. в. були такими роки 1805 і 1811.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, саля Муз. Т-ва ім. Лисенка:

четвер 21.I. год. 7·30 веч. премєра: „Тайфун" драма на 4 дії Лєнґєля з участю пп. С. Федорцевої і А. Левицької.

субота 23.I. год. 7·30 веч. другий раз „Тайфун".

неділя 24.I. год. 3. попол. вистава для шкільної молоді „Вифлеємська Ніч".

неділя 24.I. год. 7·30 веч. „Барон Кімель", оперета на 3 дії Колла. 1120 1-1

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітковича.

Рава руська.
22.I. „Ревізор".
23.I. „Сатана".
24.I. „Ой не ходи Грицю". 20—?
Готується до постановки „Затоплений дзвін", Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Войно.

Отинія, саля „Самополіч".
23.I. „Дибук".
24.I. „Воскресенє". 1105 3—?

Дрібні оголошення.

ЕМІГРАНТКА глядає місця заряду дому або господині. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Емігрантка". 1121 1—2

АРТИСТ Українського Театру Бенцаль зволить викупити вексель в Земельнім Банку підписаний мною. М. Т. 1118 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Ярослав Селезінка

відкрив адвокатську канцелярію

в Радехові

і веде її в домі п. Чоппів проти 1050 приходства. 5—6

Звичайні Загальні Збори

Українського Лікарського Товариства відбудуться в суботу 23. січня н. р. в домівці Товариства при вул. Руській ч. 3. II. пов. о год. 7. вечером з слідуючим денним порядком:

1) Звіт з діяльности Т-ва за мин. рік.
2) Звіт Контрольної комісії.
3) Уділення абсолюторії уступ. Видїлові.
4) Вибір нового Видїлу.
5) Внески і евентуалія.

За Видїл: *д-р Ярослав Максим*, голова. *д-р Максимович Леонтій*, секретар.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 15. (10690 Львів, субота 23. січня 1926 Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Більшовицькі верхи.

Зміна на „командних" становищах у СРСР. Наслідком останньої дискусії.

Згідно з постановою президії Центрального Виконавчого Комітету СРСР члена і провідника опозиції на останньому 14. з'їзді Р. К. П. Каменєва усунули зі становища голови Ради Праці та Оборони і зі становища заступника голови Ради Народніх комісарів СРСР. Натомість призначили його народнім комісаром злученого недавно комісаріяту закордонної та внутрішньої торговлі. Народній комісар шляхів Рудзутак і нарком Робітничо-селянської Інспекції Куйбишев назначені заступниками голови СРСР. Рикова при чому остали на давних становищах наркомів.

Головою Ради Праці та Оборони („СТО" — Совет Труда и Обороны) назначений Риков з рівночасним виконуванням функцій голови Союзного Раднаркому. Таким призначенням Рикова бажають деякі комуністичні кола злучити раз на завсіди обидві названі функції в одних руках.

Заступником Наркому закордонної та внутрішньої торговлі став Фрункін. Бувший нарком злучених комісаріятів закордонної та внутрішньої торговлі Цюрупа став заступником голови Ради Праці та Оборони.

Член опозиції, бувший нарком фінансів Сокольніков звільнений зі становища наркомфіна та призначений заступником голови Держкпляну.

Народнім комісаром фінансів став тимчасово Брюханов, що був заступником Сокольнікова. Заступником Брюханова став бувший заступник наркома закордон. торговлі Шейнман. Тоже Шейнман став одночасно головним управителем Державного Банку на місце звільненого члена опозиції Туманова.

З цього бачимо, що членів опозиції поволі деградують та обмежують їх впливи. Це є перша кара за непошанування партійної більшости і авторітету Центрального Комітету та Політичного Бюра Компартії. Дещо тяжче представляється справа з Зиновєвом. Його, як відомо, вибрали членом Центрального Комітету і політбюра партії завдяки заслугам, які положив для Комінтерну. Та він далі бунтується. Бачучи своє безсилля супроти більшости, він погрожує виїздом на Кавказ або на Далекий Схід. Політбюро не хоче дати йому відпустки. Воно пропонує йому остати в Ленінграді або переселитись до Москви і піддатися надзорові партії.

Щоби знищити позицію шляхетно, видав Центральний Комітет Всесоюзної Компартії (передтим Російської) окремий обіжник до усіх секцій III. інтернаціоналу за кордоном, иншими словами до усіх компартій світа, в якому осуджує становище цілої ленінградської групи та намагається доказати її помилки. На доказ, що ленінградська опозиція заблудила, зазначено в обіжнику, що на 14. з'їзді девавують опозицію самі ленінградські робітничо-комуністичні організації, які виносять постанови з висловами довіря для опозиції та ві заявами вірности політиці Центрального Комітету партії у Москві. Цілий обіжник переповнений доказами про правильність політичної лінії партії та про правильність рішень 14. з'їзду. В ньому зацитовано навіть багато рішень з'їзду як ось та, що „боротьба за побіду соціялістичного будівництва в СРСР. є основним завданням партії і що СРСР. „має усі дані та все необхідне для будови повної соціялістичної суспільности у себе".

Такий початок наслідків партійного конфлікту. Що скажуть на все те секції комінтерну, покищо невідомо. Але опозиція в ньому, а може й розкол комінтерну не виключені.

Радянська Україна.

Українська опера в Харкові.

Харківські „Вісти" містять розмову свого співробітника з директором української державної опери О. Каргальським про працю опери в другій половині сезону. У другій половині сезону доложиться всіх зусиль — казав дир. Каргальський — для того, щоби продовжити і піднести взяту оперою художню лінію. З цією метою дирекція запросила видатних режисерів на окремі постановки. В першу чергу має піти оригінальна постановка режисера московського Великого театру Ланцького — опера „Севільський цилюрник". Поруч з тим режисер Манзій, що дав прегарну постановку „Наниста Мадонни", працює над постановкою опери „Казка про царя Салтана". Для постановки опери „Люіза" запрошено режисера київського театру „Березіль", народнього артиста Л. Курбаса. Рівнорядно з операми йтимуть балетні постановки, яких буде дві: „Корсар" і „Иосиф прекрасний". Споміж запрошених артистів виступлять у другому сезоні: Мітач, Микола, Лузенцов, Головій і Степанова. Далі сказав Каргальський таке: З самого початку сезону нашим завданням було утворити в центрі УСРР. в столиці Харкові, взірцеву оперу. Перша половина сезону показала, що до наміченої мети ми йдемо правильним шляхом. Низкою постановок ми довели, що українська опера є цілком життєздатна і має вже значні мистецькі досягнення.

(„Вісти" 12. I. 1926).

Українізація наукових установ.

Внутрішнє діловодство і переписка усіх наукових установ на Україні має вестися вже від цього місяця виключно українською мовою. Щодо самої наукової праці, то вона має бути українізована цілковито до дня 1. жовтня 1926 р. Від січня ц. р. на аспірантів наукових установ приймають виключно таких кандидатів, що знають українську мову до тої міри, що можуть користуватися нею в своїй науковій роботі. При переводі аспіранта до категорії наукових співробітників він мусить зложити окремий іспит з української мови, або виголосити науковий виклад зі своєї спеціяльности по українськи.

Всі аспіранти і наукові співробітники, що знають добре українську мову, переходять вже тепер у своїй науковій праці на українську мову. Для всіх иншим останнім терміном вивчення мови є, як сказано, 1. жовтня 1926 р. В наукових установах суспільних, сільсько-господарських і природних наук уся наукова робота переходить на українську мову вже з початком 1926—27 академічного року. В наукових установах иншого ділянок знання дозволено відкласти цілковиту укоаінізацію до початку 1927 до 1928 академічного року. Вся науково-видавнича діяльність, що її проводить у життя в широких розмірах Головнаука, переходить в цілости на українську мову в часі між січнем і 1-шим жовтня 1926 р. Та проте окремі наукові робітники зможуть друкувати свої наукові праці і на иншых мовах.

(„Вісти" з 13. I. 926).

Комсомол на Україні.

Більшовики кладуть велику вагу на виховання своїх комуністичних кадрів молоді, що має обняти по них провід у політиці та будові радянського будівництва. Вся комуністична молодь гуртується в тзв. Комуністичному союзі молоді (звідси і назва „комсомол"). На комсомол звертає партія велику увагу та пристрасно ним опікується. Безперечно, що для нас дуже цікаво знати щонебудь про ті кадри молодих піонірів комунізму, що виростають тепер на Україні. З реферату про комсомол, виголошеного на окружній конференції комсомолу Харківщини довідуємося, що комсомольська організація на Україні росте. З днем 1. липня 1924 р. комсомол України нараховував 107.870 членів. Дня 1. жовтня 1925 р. число його членів більше чим подвоїлося, бо зросло до 272.083. У цілому СРСР. було з 1. липня 1924 р. 702.000, а з першим жовтня 1925 р. 1.633.000 членів комсомолу. Великий зріст комсомолу відбувався, як твердив референт, на рахунок робітничої, бідняцької а також і кращої частини середняцької молоді на селі. Велику увагу звертають більшовики на поширення комсомолу на селі. Дотепер по селах України нараховують 10.323 членів комсомолу. Більшовики дбають і про зміну для комсомольців. Уже споміж малих дітей підготовляють вони кандидатів до комсомолу. Ці кандидати до комсомолу споміж дітей творять тзв. піонерську зміну. В минулому році мав комсомол 200.000 таких діточих піонірів, а тепер має їх аж 400.000 на Україні. У цілому СРСР нараховують таких піонірів споміж дітей аж 1,402.000. Бачимо з повищих цифр, що там не дармують і молодою інтересуються та виховують її в відповідному для себе політичному та соціяльному дусі. В нас та ділянка нечувано занедбана.

Небувалі надужиття військової адміністрації.

Страшні цифри й факти говорять самі за себе.

Буджетова комісія польського сойму вислухала вчора реферату пос. Михальського над заявленням найвищої палати контролі держави у справі буджету мін-ва військових справ. Цифри й факти, подані референтом, виявили страшні, просто нечувані надужиття у військовій адміністрації, що нанесли державній скарб на величезні страти. Наводимо з того реферату важніші місця.

Типовим випадком надужиття є історія трикратного купна жита одною військовою формацією в одного й того самого доставця. Цього надужиття дохопав підполк. Невядомський, якого шефом є полк. Станкевич у ДОК. IV. Ні одному з них не впав за те хоч би один волосок з голови, а Невядомський, маємо умовою хорий, живе тепер у Кракові і побирає повні емеритські поборі.

Другий випадок має місце в обсягу компетенції ДОК. II. в Любліні. Там завязалась військова спілка праці під проводом військового прокуратора, полк. Гарчарського, що заключила з люблінською інтендатурою ціну низку умов, які приносили держ. скарбові необчислимі шкоди. І хоч про справу люблінських надужить говорено на соймовій арені, то наслідком того був тільки — аванс Гарчарського, що став шефом військового суду в Лодзі.

Третий випадок не менше цікавий. VII. департамент мін-ва військових справ заключив 1923 р. умову з фірмою „Продукт" на доставу військових консерв. Ця фірма брала від консерви 250 зол., хоч инші фірми у Львові, прим. Гефлінгер і Рукер, хотіли від консерви, і то далеко лішої якости, тільки 150 зол. Умова з „Продуктом" принесла тимбільшу шкоду, що фірма не доставила в цілости замовленого товару, а ті консерви, що їх доставила, є не до вжитку. Скарб має тут шкоди на 635.000 зол., а всеж таки нікого не покарано навіть до відповідальности.

Дальший випадок, наведений референтом, дотичить господарки в полку уланів у Подбродзьцах, якого командант видав приказ відбирати доставу збіжа, сіна і т. д. без контролі ваги і скількости. Не диво, що п. командант міг „позичити" одному поміщикові 4.000 кг. вівса і 3.000 кг. жита.

Опісля пос. Міхальський навів ще цілу низку фактів рижих надужить і крадіжеї військових органів з рр. 1922, 1923 і 1924, викритих в Лодзі, Любліні, в Бересті над Бугом і инших містах. Крім того обговорив справу фабрики Плаге-Ляськевіч і справу контракту з фірмою „Арма" у Львові, в надзірній раді якої засідає ген. Розвадовський.

Після оживленої дискусії вибрано підкомісію, яка предложить соймові відповідні внесення.

З найновійших композицій
КОНЦЕРТ
Колядок і Щедрівок
улаштовують Товариства
„Львівський Боян" і „Бандурист"
з ласкавою співучастю
Вп. М. Любенської
дня 4. лютого 1925 р. в салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка. 1126 1—1

З польських справ.

Соті роковини смерти Стан. Сташіца, письменника, святкують по всій Польщі богослуженнями та відчитами.

Польсько-німецька умова щодо виміни сезонових робітників засувала тимчасово такі згідні пункти: польські піддані можуть переходити кордон, туди й назад, безплатно і мають на службі рівні права з німецькими робітниками. Їх обезпечення основане на женевській конвенції.

Цукор, як упевняє міністерська комісія, не зросте в ціні.

На кордоні Східної Пруси завважують велике оживлення німецьких військових організацій.

Комуністичну організацію відкрили в Ломжі і околиці. Її головою є міський радний. Покищо арештували 200 людей.

Століття смерти Станіслава Сташіца.

Цього тижня Польща обходить століття смерти одного з найбільших польських реформаторів — Станіслава Сташіца. Відроджена Польща святкує память того, що в добі упадку, в передподільових і подільових часах намагався з ледачої шляхотської суспільности видобути іскру здорового розуму, звернути її увагу на сутні вимоги моменту, пр[illegible]усити до концесій в користь инших „станів" та тим чином здержати перед неминучим упадком польську державу.

Критикуючи політичний і суспільний устрій тодішньої Польщі, домагаючись хоч окрухів прав для упосліджених і ограблених та стрічаючись з глумливою тупістю пануючих, вказував він на загаду, до якої зближується Польща. „В історії людського роду — писав він — бракує ще тільки історії й упадку великого й нікчемного народу, який згинув без ратунку. Чиж те огидне місце займуть Поляки?"

А справді терпкі були ті уваги польського реформатора, першого польського соціяліста. Ніхто перед ним не змалював так вірно й ядерно народніх кривд, ніхто не засував так животіння визискуваної, ограбляваної отуманюваної селянської маси, ніхто не поважився був так радикально ставити справи. В його описі селянського життя-буття стрічаємо ось такі жахливі картини:

„Бачу мільони сотворінь, з яких одні водять пів-нага, а другі скірою або шорсткою свитою прикриті, всі висохлі, знужденілі, обросші, закоптілі, очі глибоко в голові запали, дихавичними грудьми безнастанно роблять; понурі, отуманені і глупі: мало відчувають і мало думають, це їх найбільше щастя, — ледве в них можна добачити розумну душу. Їх зверхність остає з першого погляду більше скидається на подобу звірини, як людини. Хлопи — останньої погорди назву мають. Їх поживою є гливкий хліб, а на протязі чверть-ня чи саме зілля, напосм — вода і пахучі нутро горілка, їх пристановищем є льохи, або трохи над землею винесені колиби; сонце не має там доступу, є вони тільки виповнені смородом і тим гризким димом, який — щоби менше терпіли — і вдень, і вночі дусить їх і тим чином скорочує їх нужденне життя, а найбільше вбиває в немовлячому віці. В тій темниці смороду і диму втомлений денною працею господар спочиває на гнилому бантосі; поруч нього сплять дрібні, голі діти, на тому самому леговищі, на якому стоїть корова з телятем і лежить свиня з поросятами... Ось людина, що дає нам поживу! Ось стан хлібороба в Польщі!"

Такий був стан хлібороба в Польщі за часів Сташіца, за часів старошляхетської Польщі.

А в иншому місці, представляючи народню недолю, ось так говорить Сташиц:

„Якеж то прав є опудало (straszydło)! Неволя, насильство, публичне чужого майна здирство, повне уповажнене! Таке варварство у XVIII. столітті! Річпосполита з такими правами... чиж довго думає втриматися?!"

Забудьмо, що то говорить Сташіц про XVIII. ст. в Польщі!

В рік по великій французькій революції в своїх пересторогах для Польщі різко малював він поведінку панів.

„Скажу, хто моїй батьківщині шкодив. З самих панів йде загляда Поляків, то вони республіку громадян перемінили в річпосполиту деспотів, зрадників, кривоприсяжників і запроданців".

Цих кілька цитат хіба досить, щоби познайомитися з постатю Сташіца, а ще більше, щоби пізнати правний, соціяльний і моральний стан тодішньої Польщі. Ці цитати одного з найкращих і найідеяльніших Поляків, який одночасно був реформатором, соціольогом, педагогом, ученим, організатором, політиком і публіцистом, дають теж багато матеріялу для переведення анальогії між минувшиною й теперішністю.

В своїй поемі „Ród ludzkości" він гостро виступав — сказалиб ми нинішніми термінами — проти зоольогічного націоналізму, проти шовінізму, проти польського „месіянства" й культуртрегерства:

„Zapomniam ród, nie mam stanu, ni ojczyzny.
Z przesądów na usiłną otrząsam się pracę:
Ten jedyny głos tylko w mojem słyszę sercu,
Że ja człowiekiem, a bliźniemi—wszyscy, którzy [cierpią"...

„Ойчизна" шляхетської тиранії й самоволі — це пересуд. „Ойчизна" — синонім поневолення слабших, народів, кляс — це заперечення батьківщини. Батьківщина для кожної людини є та, якої любов виссалося з груди матері, себто батьківщиною для кожної людини повинна бути та земля, на якій хтось вродився, той народ, до якого належить бо „дитина, яка перший раз відкриває очі, нічого иншого не повинна бачити над рідний край, для якого тільки виключно колись матиме обовязок їх (себ-то очі) закрити".

Сташіц, який пережив не лише упадок історичної Польщі, не лише був свідком всіх трьох поділів, але й державним дячем Варшавського Князівства, а опісля Конгресового Королівства відомим виразом: „Paść może i naród wielki, zniszczyć się może, tylko nikczemny" — старався піддержати силу нації.

Ф. Ф.

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

По широкому світі.

Чехословацький уряд має намір стримати підмоги для російських емігрантів.

Війна в Манджурії неминуча. Радянський консуль не згодився на переїзд китайських військ через східну територію. Війська Чанг-Тсо-Ліна йдуть на Пекін. Радянська влада буде імовірно інтервеніювати.

Плебісцит хотять перевести деякі німецькі партії в справі вивласнення бувших німецьких королів і князів, які домагаються відшкодування.

Німеччина вступить до Ліги Націй імовірно в перших днях марта.

Конференція Малої Антанти міністрів зак. справ дотичних держав почнеться 29. лютого, у Блед.

Цензура преси в Румунії припинена на підставі порозумінця видавців часописів і уряду. Видавці самі беруть на себе відповідальність за нарушення закону.

Бріян відповів ним. амбасадорові в Парижі, що покищо нема чо

Декабристи.[5]

З приводу столітніх роковин революти декабристів.

IV. До генези декабристського руху.

Бажаючи зрозуміти генезу й характер першого революційного руху, що проявився декабристською революцією, слід хоч побіжно зупинитися на відносинах в Росії за часів Олександра I.

I. Після нагальної смерти хоробливо-химерного імператора Павла, зі вступленням на престол Олександра I. в поступовій частині російського громадянства зродилися великі надії. Олександер був вихований на вільнодумній літературі XVIII. ст., в своїому окруженні мав людей, просякнутих конституційними ідеалами. Одначе предложения Паніна й Палєна, що в палатчій революції, яка скінчилася смертю Павла, відіграли рішаючу ролю, підписати конституційний акт — він відкинув. Мовляв, Росія не дозріла до наглого переходу від абсолютизму до конституційного устрою, який може бути введений аж після цілої низки реформ.

І справді, початково Олександер вів ліберальну політику в межах абсолютизму. Перш усього він амнестіював 150 політичних вязнів, обмежив самоволю поліції, дозволив засновувати друкарні і спроваджувати заграничні книжки і видання, зліквідував „Тайну Експедицію" (слідчу установу для політичних справ), заборонив продавати селян без земли, зніс тортури та приступив до дрібних реформ в ділянці селянських відносин.

Особи з царського окружения, як гр. Строгонов, кн. Кочубей, Новосільцов і ин. були противниками підданства селян і в тому напрямку впливали на Олександра. Гр. Румянцов виступив з проектом, щоби дозволити земельним власникам звільнювати селян з підданства і наділяти їх землею. У звязку з цим проектом в 1803 р. появився указ про „вільних хліборобів", який дозволяв земельним власникам заключувати з селянами умови про надання земли і волі. На основі цього дозвільного указу за панування Олександра увільнено з підданства 47.153 душ. В тому часі 17 земельних власників увласнили своїх селян безвідплатно.

Одначе на цьому й скінчилася реформаторська діяльність правління Олександра в ділянці селянських відносин. Крім горстки „вільних хліборобів" десятки мілионів сільського люду коротали своє важке життя в страшних умовах не лише на панських латифундіях, але й у панських фабриках.

В початках панування Олександра витворилися були сприятливі умови для розвитку літератури й науки, засновувано народні й середні школи, створено чотири університети (Дорпат, Петербург, Харків і Казань), злагіднено цензуру і т. и. Але згодом всяку вільнішу думку скасовано. Університети віддано під нагляд людей, що вбивали у високих школах якінебудь проблески наукового духа. Сам Олександер, який початково скилявся до „освіченого абсолютизму", цінив науку і готовий був перевести корінні реформи, згодом відвернувся від своїх молодечих планів. До того ж він мало цікавився внутрішніми справами, всю увагу звертаючи на закордонну політику. Чуткий на опінію західної Европи, бажав в ті очах бути гуманною й поступовою людиною з широким горизонтом. З тою ж метою він постійно наказував підготовляти конституційні проекти, але ніодин з них не міг вдоволити імператора, який в основному державному законі бажав лагодити суперечности: участь в правлінні громадянського представництва в власною необмеженою волею. Очевидно, ці два елементи взаїмно себе виключали.

Після віденського конгресу 1815 імператор перехилився на бік реакції, яка ширилася і в російськім громадянстві, себто в його зницях сферах, особливо після походу Наполеона на Москву. Відомий російський історик Карамзін намагався умотивувати конечність абсолютизму для Росії, підданства селян і инші „благодати" старого режиму, виславляючи передпетрівську Росію. „Сила держави складається з сили послуху з боку народа" — ось провідна думка ідеольога російської „національної політики".

В другій половині свого панування Олександер віддав всевладу над Росією своїому любимцеві Аракчеєву, який в своїй реакційній завзятости намагався перетворити велику державу в казарму.

Зовсім природно, що реакція Олександра викликала опозицію, яка — як вже знаємо — проявилася згодом революційним виступом. Традиція XVIII. ст. та вплив поступової й демократичної Европи ділали на найблагородніші голови в Росії в оппозиційному напрямку. Слабість, нерішучість і хитання імператора ще зміцнювали радикальний напрямок. В Европі відбувалися великі метаморфози. Французька реставрація не важилася повернути до абсолютизму і мусіла зупинитися на межі конституційного монархізму, в Пруси переводжено реформи (впорядковувано міську самоуправу, освободжувано селян, розбудовувано ремесло), Норвегія одержала демократичну конституцію, в Еспанії й Португалії повалено абсолютизм, Швайцарія переводила ревізію своєї конституції. Тільки Австрія, Прусія й Туреччина політично спиралися на абсолютизмі. Колиж мати на увазі, що Олександер теж довгий час возився з конституційними проектами, то ясно, що зі зростом реакції — зростало й невдоволення. До того ж Польща й Фінляндія одержали конституцію з рук Олександра, що Росіяне мусіли відчувати як обиду для себе.

Поступова й опозиційна фільософія та політична публіцистика й література були в Росії досить поширені. Писання про англійську й американську конституцію були теж доступні багатьом освіченим Москалям й Українцям, що побували в европейських краях і студіювали на европейських університетах. В часі французько-російської війни, переслідуючи Наполеона, тисячні маси офіцерства й войства мали нагоду приглянутись Европі й її уладженням та устроєві поодиноких держав і країн. Все це впливало на зріст вільнолюбних змагань в самій Росії.

Реакція й опозиція, що різко почали зазначуватися особливо в другій половині панування Олександра, виявили досить значне зріжничкування політичної думки й суспільних поглядів серед російського громадянства. На підкладі того зріжничкування повстали в Росії перші конспіративні організації, які поклали собі метою повалення істнуючого в Росії політичного й суспільного ладу.

(Продовже ся буде.)

го й думати про зменшення окупаційних військ у Надренщині.

У Білгороді арештували ріжних комуністичних провідників, між иншими посла Новаковича і Тимофієвича, сина міністра.

Помічник Абд-ель-Кріма, Абд-ель-Саалем, підпався Французам, разом з кількадесятьма родинами туземців.

В Египті святкували велике свято посвячення нової великої гаті на Блакитнім Нілі. Новозбудований канал на цій ріці переміннть простір 30.000 моргів у плідну землю.

Велике віче у Львові.

Імпозантний український протест.

Проти нечуваної заборони промовляти на засіданнях львівської міської ради в українській мові, як також проти скандальної господарки тоїж ради відбулося минулої неділі дня 17. ц. м. протестуюче віче Українців міста Львова у просторій салі „Народнього Дому". Імпонуюче число вібраних (переповнена була як саля, так і всі сумежні кімнати, сходова клітка та галерія!), доказувало з одної сторони про велике заінтересування Українців актуальними міськими болячками, а з другої ствердило, що Народня Організація гаразд чинить, скликуючи цього роду віча.

Збори відкрив голова Організації п. Ліщинський. До президії віча вибрано одноголосно п. Льва Петрушевича, п. Бабина, та п. Карася, секретарював п. Желіско. Реферат у продуманій, красномічивій формі виголосив ген. секретар УНДО. п. Володимир Целевич. Референт представив історію боротьби українського львівського патріотичного міщанства та виказав на основі урядових статистичних даних, що в містах на українській етнографічній території росте стихійно число українського населення та що при енергійній праці в нашого боку ми свої міста назад здобудемо. Зокрема ядерними фарбами змалював референт розгратну господарку міської ради у Львові. Булоб пожаданим, щоб п. Целевич оголосив свій реферат в цілости у пресі.

В дискусії забирали голос п. п.: Конст. Малицька, член міської ради д-р Ст. Федак, д-р Ол. Марітчак, Ліщинський, Сенюта, Потурай, Гавриш і инші. Ухвалено одноголосно отсі резолюції:

Українці, громадяне престольного города князя Льва, зібрані на вічу в салі „Народнього Дому" дня 17. січня ц. р.:

1) протестують найбільш рішучо проти дотеперішньої розтратної і кривдячої широкі маси трудового населення господарки міста Львова;

2) протестують якнайбільш рішучо проти польонашійної і крайно ворожої українському народові політики міської ради й магістрату, а зокрема проти непринимання Українців до служби у львівському магістраті і міських заведеннях, проти вимагання переходу міських службовців на латинський обряд, проти польонізації сиріт греко-католицького обряду в українській народности в міських закладах для сиріт при вул. Кадецькій і польонізації української шкільної дітвори, що ходить до міських шкіл;

3) вискакують своє обурення місцевій раді й магістратові за нехтування потреб українського населення міста Львова, бо на рік 1925 призначено в буджеті 1,055.654 зол. субвенцій і жертв на ріжні потрібні, а в більшости невигрібні цілі, але в цій сумі ні одного сотика для українського населення;

4) протестують з найбільшим обуренням проти нехтування прав української мови радою міста Львова, а зокрема проти відібрання голосу радному д-рові Степанові Федакові за те, що промовляв по українськи. Цей нечуваний факт насильства є суперечний з постановами конституції і міжнародніми зобов'язаннями польської держави, як також з постановами закону про урядову мову державної та самоуправної влади; взивають ціле українське населення міста Львова, у відповідь на памятну заборону промовляти у львівській міській раді в українській мові, уживати як у зносинах з магістратом, так і взагалі всюди — виключно тільки української мови й уповажнюють Народню Організацію Українців міста Львова пороблювати всякі кроки для переведення тієї ухвали в життя;

5) взивають українських радних міста Львова, щоби в міській раді вели якнайбільш рішучу й непримиримну боротьбу в обороні прав українського населення і його мови, а зокрема щоби промовляли дальше тільки в українській мові, а загал українського населення города Львова підтримає їх в їхній боротьбі;

6) вважають, що трактування одинокої у Львові української народньої публичної школи ім. М. Шашкевича радою міста Львова від десятків літ — є зневажую українського населення міста Львова. Зокрема приміщення школи не відповідає найбільш примітивним вимогам гігієни і спостерігає, що значний процент її української дітвори нездужає чахоткою; тому збори рішучо протестують проти невиконання ухвали міської ради в справі будови школи ім. Шашкевича й невикористання призначених на ту ціль в буджеті на 1925 р. 100.000 зол.;

7) домагаються рішучо субвенціонування радою міста Львова відповідно до проценту Українців українських культурних установ, а зокрема субвенціонування українських приватних шкіл у Львові, утримуваних виключно коштом українського населення;

8) домагаються негайного розв'язання теперішньої міської ради у Львові й переведення нових виборів на основі загального, рівного, безпосереднього, тайного і пропорціонального права голосування;

9) вважають, що одинокою відповіддю українського громадянства на політику управи міста Львова буде організування всього населення в карні, свідомі своєї мети ради. Тому кожний Українець повинен стати членом Народньої Організації міста Львова;

10) взивають инші українські міста, щоб негайно взялися за організацію українського населення міст, бо тільки організацією українське населення зможе здобути міста й застановити управи міст рахуватися з голосом українських міщанських мас;

11) домагаються, щоби протест проти заборони української мови в міській раді перекладено на всі европейські мови й розіслано всім радам більших міст Европи й Америки, а зокрема Совітської Росії й радянської України, де саме національні меншости мають великі права.

Це віче було дійсно перше після повоєнної інертности як щодо числа зібраних, так і щодо високого рівня реферату, дискусії та бадьорого настрою присутніх. Взагалі слід піднести, що Рада Народньої Організації м. Львова має сильне зрозуміння для потреб та інтересів не тільки загально-національних, а й міських зокрема. Особа голови п. Ліщинського та склад Ради Народньої Організації дають запоруку, що ця потрібна й корисна установа для всіх Українців міста Львова без огляду на стани та кляси в скорому часі згуртує в собі весь український загал міста. Адреса Народньої Організації: Ринок, ч. 10, II. пов. ганок.

І. Ж.

Страшна експльозія в Варшаві.

У Варшаві в держ. фабриці вибухових матеріялів „Гранат" наступив 21. січня вибух, спричинений електротехніком. Хотів він продовжити шнур електричної лямпи, перетяв його не вилучивши струї. Наслідком того запалилися проводи, послідував вибух пороху на столах. Полумінь обняла льонти при запальниках гранатів. Пожежа обняла цілу робітню, в яки було кількадесять робітниць. Огонь перестався до бюр, урядовці і робітниці вискакували через вікна. Ранених є 44 робітниці. Їх перевезли до шпиталя.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа нац. меншостей.

21. січня радин комітет знавців для справ нац. меншостей при участи мін. Васілєвського, д-ра Левенгерца і пос. Заєжинського. Премієр Скшинський виголосив довшу промову на тему нац. меншостей у Польщі. Ухвалили, що комітет знавців матиме право ініціятиви у відношенні до даних урядів і право опінювання уряд. проектів в справі меншостей. 22. січня буде знову засідання, на якім розглянуть конкретні жадання нац. меншостей, головно жид. меншости.

Пос. Бриль про нац. меншости в СРСР.

Посли варшавського сойму в Харкова виїхали до Одеси. В Харкові пос. Бриль у інтервю з українським журналістом висловив вдоволення з радянських метод у відношенні до нац. меншостей.

С. Народів у справі прийняття Німеччини.

З початком березня буде засідання Союза Народів у справі прийняття Німеччини до Союза. Німеччина не внесла ще подання. „Фос. Цтг." пише, що новий кабінет зробить це після урядової заяви.

Процес проти с. Глінки.

В пресбурському карному суді був 21. І. процес проти провідника словацької партії о. Андр. Глінки за обиду чести през. Масарика. О. Глінка в опозиційнім часописі назвав Масарика за прихильність до чех.-слов. Жидів, „Тателейбен президентом". Суд звільнив обвинуваченого, зазначивши, що стаття не містить недозволеної критики президента держави, а слово „тателейбен" уживають Жиди і воно не є образливе.

Справа мад. фальшівників.

21. І. на засіданні мадярського парляменту вибрали спец. комісію в 25 послів для ведення слідства в справі фальшування франків. До комісії вибрані: віцепрез. парляменту Зівай голова, 14 чл. нар. партії і 11 опоз. послів. Комісія має розглянути всі акти дотеперішнього слідства і переслухати арештованих. „Пешті Курєр" повідомляє, що делегати франц. банку переговорювали з оборонцями Віндішгреца. Заявили, що фр. банк врезигнує з відшкодування, коли Віндішгрец щиро відповість на всі питання. Оборонці заявили, що повідомлять про це князя. Фр. делегати переслали сформульовані питання обор. Уляйнові. Ген. контрольор фр. банку Амері вернув до Парижа, а два його співробітники остають у Будапешті.

Стріча Бріяна зі Штреземаном?

„Тгл. Рундшав" пише, що відавна проєктовано стрічу Бріяна зі Штреземаном, тому не виключене, що скорше чи пізніше мін. загр. справ поїде до Парижа. Покищо оба уряди не обговорили ні самої подорожі ні реченця.

Нота СРСР. до Китаю.

Карахан зложив у китайському мін. загран. справ енергійний протест у звязи з конфліктом за сх. китайську залізницю. Домагається зробити кінець вневагам, яких допускаються китайські вояки і привернення порядку. СРСР. зрезигнував із охорони тої залізниці, бо сподіється, що Китайці оцінять цей крок. СРСР. готов до дискусії у справі конечних заряджень, які треба поробити. Нота підкреслює вагу положення й робить Китай відповідальним за всі шкоди, спричинені образливим поведенням вояків.

Нашим П. Т. Передплатникам

до ласкавого відома:

1) Передплату просимо пересилати тільки на нашу адресу почтовими складанками П. К. О. або переказами.

2) Передплата через почтові уряди не є обовязковою, з огляду на те просимо як раніше замовляти часопис виключно у нас.

3) П. Т. передплатників, які передплатили би наш часопис через почтовий уряд, просимо негайно нас про не повідомити, щоби ми могли здержати висилку у нас, та не платили зайвої подвійної почтової оплати. 1—3

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·30 — 7·55 канад. дол. 7·30 — 7·35, чеські кор. 0·23·00— 0·23,50 лєї 0·3·50 — 0·3·60, франки фр. 0·29·00 — 0·29·50, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунть 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·50, 20 франк. 27·00—27·50; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 37,50—37·50.

Срібло. Австр. кор. 0·58·00—0·60·00, 5 ам. кор. 3·20—3·30, фльорени 1·60—1·65, рубл 2·60 — 2·70, рубель дрібним сріблом 1·30 —1·35.

Як писати дописи.

Негайно, вірно, коротко!

(k) Гріхом булоб казати, що українська преса дістає обмаль дописів, що її читачі не відгукуються на ріжні питання українського життя. На недостачу дописів не можемо жалуватися й ми, одинокий український щоденник на зах.-українських землях. Дивно булоб, як би було инакше, як би ми не мали постійного звязку з нашими читачами, як би наш щоденник не відбивав у своїх кореспонденціях і дописах усіх тих думок, настроїв і почувань, усього того гарного й поганого, що нам приносить кожний день. Чомуж отже пишемо цю статтю?

Пишемо її не тому, що дістаємо дописів замало, а тому, що більшість тих дописів і своєю формою і своїм вмістом не надається зовсім до друку і проти нашої найліпшої волі мусить мандрувати до редакційного коша. Подаємо тут про це кілька своїх думок на те, щоби з одного боку заохотити ідейних, тямучих читачів подавати Редакції всякі, хоч би найменші вістки, уваги, замітки й дописи, що можуть цікавити український загал, а з другого — щоб завдалегідь охоронити їх від зайвої втрати часу, паперу, чорнила й видатків на порто.

Бо як у нас пишуть здебільша дописи? Нещасний редактор, що примушений їх читати й виправляти, міг би про це написати цілу докторську дісертацію. Та ми обмежимося до кількох найзагальніших уваг і кількох найтиповших прикладів.

Дістає Редакція допис про аматорську виставу, скажім, у Пацикові. В ньому описані подрібно всі особи, що брали участь у виставі, про гру їх говориться, розуміється, в самих суперлятивах, а героїня вечера це „нова звізда", що зійшла в Пацикові, це ангельська краса й геніяльний талан, що примушені нидіти й марнуватися в цьому глухому закутку. Допис очевидно довжезний, кількаметровий, заповнив би ним пів числа „Діла" — чим можна його містити?

Або приходить до Редакції лист з якихсь Вовчих Нор, а в ньому пишеться, що місцевий учитель живе зле з місцевим парохом, що перший запивається з жандармами, а другий грає в карти з начальником стації і т. н. Кому це цікаво знати і яка з того користь, як би Редакція помістила такий допис?

Та є ще далеко гірші, просто злочинні дописи, що використані в газеті могли б накоїти і вже нераз накоїли немало лиха. Є вони звичайно наслідком особистих порахунків між поодинокими людьми, а то й цілими гуртками. Якась „помислова" одиниця або малий гурток присилають до Редакції допис, в якому фактами ілюструють злочинну, протинаціональну діяльність свого противника чи противників і заклинають для добра справи помістити його „в цілости". І буває таке, що совісний редактор, керуючись „добром справи", помістить такий допис, а потім приходять спростування за спростуваннями від достовірних громадян, які вже мусяться містити дійсно для добра справи і в інтересі правди. А наслідком того всього нарікання й жалі домінуючи вгод

ту часу, який можнаб ужити на річи далеко корисніші, будуючі, а не руйнуючі.

Це найчастіші, типові у нас дописи, що ними засипані всі українські редакції. Реєстр їх можна довільно розширяти, але думаємо, що доволі й тих кількох прикладів. На одну аномалію в наших дописах звернемо всеж таки увагу. Ми, Українці, ліниго думаємо, а що вже казати про нашу роботу? Написати допис — також праця, не диво, що сливе всі дописи приходять до нас запізно, через що тратять багато або й зовсім на актуальности й не викликують того відгомону, враження, не приносять нашій справі тієї користи, як повинні. Це знов непростима вина українських дописувачів, що по старому українському звичаю „мають на все час", забуваючи, що прогайнована хвиля, пропущена нагода не вернуться вже ніколи, що їх ніяк більше наздігнати.

З вище наведеного виходить само собою, як повинен допис виглядати і що повинен містити. Маючи на меті розбудувати нашу газету через поширення сітки дописувачів і нашого постійного відділу „Дописи" так, щоби в ньому відбивалося по можности вірно й повно життя цілої нашої провінції, просимо наших читачів і прихильників допомогти нам в цьому ділі. Просимо писати про все, що цікавить так чи инакше український загал. Особливо на все гарне, творче, будуюче, гідне наслідування знайдеться у нас місце, хоч не жалуватимемо його й на представлення наших хиб, недостач, промахів і занедбань. Просимо звертати належну увагу не тільки на політичні й культурні справи, але також на економічні проблеми наших сіл і міст, бож економіка, основа нашого буття, була і є у нас постійно занедбана. А передовсім просимо писати негайно після тієї події чи факту, які мали місце, й коротко, але правдиво й вірно значювати нам те, що заслуговує, щоби його подати до прилюдного відома через газету. Пригадуємо ще раз, що дописи до газети пишеться чорнилом і тільки на одній стороні паперу. Автор мусить подати Редакції своє імя, прізвище й докладну адресу, без того допису навіть не обереться під увагу.

Дописувачі повинні вистерігатися тзв. історичного представлювання справи. Дописи звичайно починаються, як не від Адама і Єви, то що найменше від часу перед війною, опісля довший опис воєнного часу, а представлення самої події збувається звичайно кількома загальниковими словами. Бажаним було би, щоби в дописах звернути увагу на економічний стан села й міста, щоби в них висвітлювано ті соціяльні зміни й перемін, яким підпадає наше населення. Бажаним було би, щоби в дописах ілюстровано моральний стан населення, щоби подавано, що на нього впливає і в якому напрямку. Незвичайно цікаво булоб знати, як в поодиноких околицях ставляться до нашого населення инші, меншостеві національности, як Жиди, Поляки, а на Волині ще й Чехи. Такі події, як напр. поведінка якоїсь панянки на почті, треба поминати мовчанкою, бо це й так в створених умовах не матиме ніякого наслідку; але за те важним є становище адміністрації в поодиноких повітах взагалі, відношення дідичів (Поляків і Жидів), заробітна плата по дворах, спроби організації рільних робітників, рівень господарки на селі, діяльність „організацій народових", характер і уровень шкільництва, чим і як проявляються „клясові" ріжниці на селі, відгомони діяльности поодиноких партій (українських, польських та жидівських) і т. и. Дописи з сел (за виїмком маркантніших подій) повинні бути спрямовані до популярної преси, дописи з повітів, промислових осередків і міст — до щоденної преси. При тому постійно треба мати на увазі, щоби ті дописи були наскрізь річеві, сутні, щоби вони по можности давали повну картину життя або хоч одної його ділянки, а не давали органічно незвязаних з собою епізодів. Бо лише тоді вони осягнуть свою мету, створять суцільний образ життя-буття нашої країни і заставлять відповідні громадські чинники до коректив того життя.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за всю вступну статтю включно зі заголовком і за два місця статті в університетській справі „Як можна було передбачити". Є це щого року покищо тільки шеста з черги конфіската, але за те люта, мов москва: перша сторінка часопису виглядає як присипана снігом.

— **Безробітним умовим працьовникам** призначено на цей місяць фонд 15.000 на запомоги. Ким Львова можуть з нього користати мешканці таких повітів: Городок Яг., Яворів, Рава Руська, Сокаль та Жовква. Підмоги одержать у першій мірі ті, що внесли прохання в минулім півріччу, а нічого не одержали задля недостачі фонду, далі ті, що живуть на провінції, а внесуть негайно до сих магістратів прохання зі свідоцтвом замешкання з праці і родинним списком. Ті, що вже раз є зареєстровані в уряді посередництва праці, не потребують зголошуватись удруге, бо комітет сам повідомить усіх, що одержали підмогу.

— **Катастрофа.** З Мадриду повійшли звістки про страшенний ураган, який скажених нап Канарійськими островами, головно над Лос Пальмас. Буря тривала 72 години і знищила згадане місто настільки, що майже ні одних дім не є цілий. Кілька сотень міста залила вода. Скількість жертв ще невідома. — Зима погоди у Франції принесла знову загрозу повіней. У всій східній Франції влали дощі. Сена знову підчесла свій рівень води, внаслідок розталих снігів. В місті Аміен і Абевіль, над Соммою, деякі доми залиті водою. — За те на Ню-Йорк упала густа мряка, що спарал жувала 18. ц. м. весь рух на вулицях. На залізницях були випадки зударення поїздів і жертви в людях.

— **Особисті вісти.** Юрій Анатоль Студинський, родом із Львова, син проф. д-ра Кирила, здобув минулого року дипльом на Експортовій Академії у Відні, а дня 16. ц. м. осягнув ступень доктора прав університету в Граці.

— **З сучасних товгаток.** У каменяці гімнайного професора Берґера жив в одній кімнаті збанкротований граф Мечислав Коморовський. Господар від з ним процес за цю кімнатку і виграв його. 67-літний граф мусів покинути свій кут негайно. Випросив ще 24 годин часу, щоби міг переспровадитись і дійсно переспровадився, але на другий світ. Не мав грошей на револьвер і тому повісився на шнурі.

— **Вона й ці безробітні.** Два енергійні, здорові парубки, Василь Гнатів і Йосиф Петрусів, випили вчора в ресторані пиво, до якого влили сільний квас та йодину. У шпиталі, де стверджено, що є не для злоді, вони пояснялись, що хотять умерти, тому, що не мають праці і є знеохочені життям. Коли вже й злоді не мають в нинішніх часах роботи, то видно, що справді зле...

— **Дочка царя Миколи II.** Преса мала два таких тему до сенсаційних статтей, пишучи про відшайдену архикняжну Анастазію, що скривається в Берліні під псевдонімом Чайковської. За весь цей час офіціяльні кола стримувались від заяв у цій справі і ним підтверджували згадки щодо правдивости звістки, яка є звичайною сплітком. Щойно тепер бувш. імператрицина-мати Марія Фйодорова заявляє, що її дочка Ольга, вислана для зустрічі з Чайковською у Берліні, стверджує, що Чайковська не є нізвідки подібна до Азастазії.

— **Взаємні інтереси.** У Парижі ведеться саме тепер процес, якого закінчення (зрештою маловарто) покищо не знаємо, а якого осередком уваги є крім особи самого бувш. султана Марокка Мулеї Гафіда — блискітний діямант, один з найкращих діямантів у світ. Мулей Гафіда обвинувачує власник одного паризького готелю в тім, що дав у свій час позичку його секретареві Емір Тітіяні Талагат — 30.000 франків. Історія цієї позички весела. Султан Гафід любить бавитись. Розтративши гроші в Мадриді, висилає в Париж свого секретаря, з діямантом, що зветься „зірка Африки", застатини його в одним банку. Секретар Талагат був ще веселіший. Наказавши діямант властителеві готелю, вже від нього на рахунок 30.000 фр. а діямант застачив у банку за 40.000 франків і за те бавився, аж усього не пропустив у Парижі. Яка була остання розмова султана зі своїм секретарем, невідомо. Талагата поміж недавно як зрадника Абд-ель-Крім, так, що його нема на паризьким суді. А султан боронить тим, що не має обовязку платити довгів за нього, такого зрадника. Оборонець французького зрадителя стоїть на тому, що гроші позичала не особисто секретареві, а як представникові султана. В кожний випадок з процесу дізнається світ чимало та й про грубу кишеню і легку руку чорношкірих володарів.

— **Продавець наркотиків.** Арештували у Львові фотографічного техніка Разса, який виконував уряд нахил одної учениці драматичної школи до морфія і купував в аптеках цей наркотик на те, щоби його дорого відпродувати. Він фальшував рецепти, підписуючи їх як лікар. На чім заробляти в нинішних часах як не на наркотиках?

— **З кіна.** У кіні „Лев" дають сенсаційну фільму „Лодка піратів У. П.", яка є зразком новочасної техники і фільмового мистецтва. — виставлена з незвичайним багатством, повна захоплення та жаху.

ОПОВІСТКИ.

Конкурс. Умови конкурсу графічного рисунку-окладинки для часопису „МИНУЛЕ УКРАЇНИ". Український Національний Музей-Архів при Українському Інституті Громадознавства у Празі оголошує конкурс на рисунок окладинки часопису „МИНУЛЕ УКРАЇНИ", присвяченого українській історії і культурі. 1) Рисунок мусить відповідати змісту часопису і мати напис: „МИНУЛЕ УКРАЇНИ" Прага, Ч. 2) Рисунок може займати цілу сторінку окладинки, або инше частини. 3) Формат часопису: Шир. 15½ цм., довжина 24½ цм. 4) Рисунок мусить бути виконаний одною фарбою (найліпше чорним тушем). 5) Термін надсилки праць до 28. лютого 1926 р. 6) Рисунок мусить бути доставлений на адресу: Praha, III., ul. Seškova 4/III., Ukrain. Sociologický Institut (Чехословацчина), до 12. год. дня 28. лютого. Позамісцеві мусять до цього часу висилати рисунок почтою і предявити потвердження про висилку. Кождий рисунок мусить мати девіз або значок. 7) До кождого рисунку мусить бути долучена закрита коверта з призвіщем автора. 8) Буде розділено всього три премії: I—500 к. ч., II—400 к. ч., III—100 к. ч. Музей-Архів залишає за собою право придбати кождий рисунок за ціну III-ої премії. 9) Непремійовані і непридбані рисунки висилаються авторові на кошт Музею-Архіву. 10) В склад Журі входять: Представник від Інституту Громадознавства; від Музею-Архіву і проф. Української Студії Пластичних Мистецтва в Празі п. Володимир Сіцінський. 1122 1—2

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:
субота 23.I. год. 7·30 веч. другий раз „Тайфун".
неділя 24.I. год. 3. попол. вистава для шкільної молоді „Вифлеємська Ніч".
неділя 24.I. год. 7·30 веч. „Барон Кімель", опер та на 3 дії Колля. 1120 1-1

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Боїно.
Отинія, сала „Самоломіч".
23.I. „Цибук".
24.I. „Воскресеніє". 1108 4—?

Репертуар Українського Наддн'прянського Театру під дир. О. Митневича.
Угнів.
23.I. субота „Вихрест".
24.I. неділя прощальна вистава „Ніч під Івана Куп ала", драма зі співами і танцями на 4 дії Старицького.
26.I. второк Театр відїздить до Белза. Готується до постановки „затоплений дзвін" Гауптмана, „Дядя Ваня" Чехова. 21—?

Надзвичайні датки на „Рідну Школу злочинили: Читальня „Просвіти" Богословів у Львові 43 зол. з нагоди свята Богоявлення та клич Богословів всіх духовних семінарів. Інж. Волод. Козакевич, Величка 40 зол. замість уряджения прашального вечера з приводу одержання ди ломи гричного інженера. Вп. Жертводавця складає щиру подяку Головна Управа УНТ. 1123 1—1

З нових. гімназій Улт. в Яворові. Вступні іспити до клас 1—7 відбудуться в днях 25—29 с. м. п. р. Зголошуватися кусткою або особисто день наперед. До іспиту привести: метрику уродження, останнє шкільне свідоцтво й свідоцтво моральности за час не ходження до школи, евент. лікарське свідоцтво. Іспитова такса 5 зл. — Управитель: *д-р Микола Чайковський.* 11136) 2—3

Дрібні оголошення.

ЕМІГРАНТКА шукає місця заряду дому або господині. Зголошення до Адмін. „Ліга" під „Емігрантка". 1131 2—3

АРТИСТ Українського Театру Венцель звертає викупити пексель в Земельнім Банку печатний мною. М. Т. 1118 2-3

УКРАЇНСЬКИЙ Народний Театр під дир. О. Митевич пошукує негайно адміністратора з середньою щонайменше освітою, обізнаного з ведінням театральної адміністрації, добрего репрезентанта-рахівника. Условія на місці. Зголошення заразом на адресу Театру в Белзі сала „Сокола". 1124 1—1

УКРАЇНСЬКИЙ Народний Дім в Судовій Вишні пошукує управного книговодця і кооперативного організатора в повіті. Вимагається патента з вищою торговельною академією. Платня після умови. Місце є вільне зараз по обнятю. 1127 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст скірно-венер. нетуг вул. Трибунальська 4. **Д-р ЛЕЙЕНГЕК** біля Ринку (Тел. 48—11) єрд. від 8—9 і 12—5. 1052 4-5

Спеціяліст шкірних і венеричних хоріб
Д-р М. Айзенберґ, Сикстуська 34.
1100 ординує від 11—1 і 3—5. 2—3

НОВІ КНИЖКИ.

Винниченко: Твори, том XIV-ий	6·—
„ Базар, пєса на 4 дії	2·50
Возняк: Коротка граматика давної церковно-словянської мови	2·—
Гнатюк: Як поставав світ	2·—
Голубець: Львів	3·—
Дарован: Сгайдак	4·—
Кнітка: Мурусі (для пол. шкіл)	1·50
Кирилевська: До комор Довбуша	0·80
Крижевич: Нариси історії українського письменства	0·40
Левицький: Сто миль на колесі	0·60
Мурський: Засідання Комітету комедія в 1 дії	0·60
Старков: Загальна бальнеологія	8·—
Стебаник: Кленові листки	8·—
Тобілевич: Сава Чалий, др. в 5 д.	2·80

Порто окремо. — Висилає на післяплатою
Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка,
1090 **Львів, Ринок 10.** 2—2

Нонц. Торговельні курси Софії Глю.
вньскої, вул. Пансьна 14.

Вписи на нові 5-м'ісячні курси (мужеські і жіночі) приймає Управа щоденно від год. 8—1 і 5—9. — Одночасно наука стенографії тов., писання на машинах (з українським письмом) і чужих мов. — Вписи до 3. лютого. — Подробиці в афішах.
1104 **Місячна оплата зол. 12.** 2—4
Управа: *Проф. Д-р Юзеф Ґлюзінський,*

Загальні Збори

Українського Технічного Товариства у Львові відбудуться в неділю 2. лютого п. р. о 4. год. попол. в льокалі Товариства, Ринок ч. 10, II. пов. з слідуючим денним порядком:
1) Отворення Зборів і відчитання протоколу.
2) Звіт Уступаючого Виділу.
3) Справоздання Контрольної Ком'сії
4) Вибір Голови і доповнення Виділу
5) Внесення і інтерпеляції.
У Львові, 19. січня 1926 р.
Манастирський, голова. *Барщевський,* писар.
1125 1-1

Ширіть наш часопис!

АДВОКАТСЬКИЙ концепіент з 3-літньою канцелярійною практикою пошукує заняття. Зголошення до Адмін. „Ліга" під „Добрий машиніст". 1121 1-1

Приспавте передплату!

Найвисший час проміняти

сирівці як лен і коноплі
на готові полотна, обруси, цайги, сукна і инші матерії
Найкраще і найсовісніше переводить обмін одинока того рода
Українська Анційна Спілка
„ПОЛОТНО"
у Львові, вул. Городецька ч. 95.
Посилки з провінції полагоджується оборотно.
Шліть свої сирівці чим скорше з довірям до Української Фірми
„Полотно", Львів, Городецька 95.
992 **Кошта посилки залізницею оплачує Фірма сама.** 1—10

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Ліга". З друкарні Видавничої Спілки „Ліга" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 16. (10.691). Львів, неділя 24. січня 1926. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

Вп. Софія Дзедзик Hluboczek wielki Черників

Виходить щоденно передполудием

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шек. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20-фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 2 пів. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Самоврядування.

Недавно вирінула в польському соймі на адміністративній комісії справа самоврядування. Виринула вона в звязку з політикою ощадностей. Отже і самоврядні установи повинні би нею перейнятися. Та не така то легка справа провадити ощадности в самоврядних установах, яких на ділі немає на великих територіях держави, як от у цілій Східній Галичині. На комісії почалася була дискусія, яка, хоч і мала вихідною точкою ощадність, мусіла повернути на зовсім инші шляхи і зачепила саму проблему самоврядування як такого. Всі учасники дискусії прийшли до пересвідчення, що наперед слід полагодити законним шляхом справу самоврядування, а шойно потім говорити про ощадність у ньому.

Справа прийшла на порядок якраз у тій комісії, в якій вже від трьох літ лежить урядовий законопроект про самоврядування з дивоглядним проектом виборчої плюральности до нього. І не зважаючи на те, що всі бачать в істнуючому стані самоврядування велике зло, не зважаючи на те, що воно стало тепер доменою деяких політичних угрупувань та дійною коровою для їх агітаторів, польські державні мужі не можуть розтяти того гордійського вузла, в який запуталася ціла справа. Балакали на комісії і знов балакали та рішили, що треба провести вибори до самоврядних установ або на основі нових самоврядних законів, що залягають у соймі, або на основі старих виборчих ординацій з бувших займанщинах з тим, що перед тим слід порозумітися у цій справі з поодинокими політичними партіями з вилученням від участи в тих конференціях послів національних меншостей. Отже польські соймові політики стали на шлях поладнання тієї болючої справи коштом життєвих інтересів національних меншостей.

А на тзв. „кресах", отже на українських і білоруських землях, а вокрема в Східній Галичині ця справа має найболючіший характер. Останні вибори до громадських і сільських рад у Сх. Галичині відбувалися ще перед 12—15 літами. Сама польська влада розвязала формально 2,584 громадських рад, з того у львівському воєвідстві 779, у станиславівському 789, а в тернопільському 1016. Але крім того в усіх инших громадах Східної Галичини нема виборних установ, хоч формально там рад не розвязано. Натомість функціонують всюди тільки наказні комісарі та їх теж наказні тзв. прибічні ради. Господарка тих наказних урядників є наскрізь рабунковою, шкідливою і руйницькою. За те вона корисна для деяких польських партійних груп як предмет наживи. Те, що діється тепер у нас на тому полі, є нечуваним безправством, що суперечить усім соовязуючим тут давнім австрійським законам і польській конституції. Та дарма, польським державним мужам це не перешкаджає, вони їх не ражать і вони махнули рукою на цю справу. Тут вони відступили свої позиції напоєним шовіністичним божевіллям Прушинським і компанії на їхню партійну домену.

Проти того беззаконня, яке завелося в нас у ділянці самоврядування, виступав неразнавіть тзв. „Тимчасовий Самоврядний Виділ" (б. Виділ краєвий) у Львові, одинокий останок старого краєвого, автономного тіла, що завдяки старим привичкам жахався тої дикої господарки, що завелася на полі оздоровання громадським майном. Названий Виділ домагався переведення нових виборів на основі старої австрійської виборчої ординації з тим, що пропонував новелізацію австр. закону в тому напрямі, щоби додати при виборах додаткове коло для усіх позбавлених старим законом участи в виборах. Та всі ці заходи пішли на марно. З них нічого не вийшло, а господарка громадським добром покотилася далі у пропасть.

Та не всюди польська влада поступала зі самоврядуванням так, як у Сх. Галичині. Ось у краківському воєвідстві, наприклад, перевела нові вибори у 1902 громадах (на 1922) на основі розпорядку відомої Краківської Ліквідаційної Комісії з 1918 р. про вибори на підставі старої виборчої ординації з доданням четвертого виборного кола (а в деяких місцевостях третього).

Той незаконний стан на полі самоврядування, що панує в нас від ряду літ, якось не найшов у нас дотепер належного заінтересування. Маємо на думці перш за все нашу парляментарну репрезентацію і політичний провід. В останньому часі заінтересувалося тією справою У. Н. Д. О., але цього за мало. Справу треба поставити на широкі тори, нею мусить зайнятися наша парляментарна репрезентація та стати на сторожі громадських інтересів національної української більшости на територіях українських земель під Польщею. Жаль, що цею справою не займалася наша репрезентація донедавна. Але саме тепер назрів той момент, в якому вона мусить проявити максімум своєї актизности та ініціятиви в тій ділянці на парляментарній арені. Це мусить статися в момент, коли таку важну і до тої міри життєву справу нашого народу намагаються польські парляментарні і державні чинники вирішувати коштом найживотніших інтересів українського народу.

Не менше завдання мають і політичні партії та угрупування. їх метою підтримати парляментарну репрезентацію та використати всі матеріяли про надужиття і безправства, яких було та є тисячі в тій одній ділянці, а також повести плянову роботу між народом за реалізацією належних йому прав на полі громадського самоврядування.

В. М.

Пам'ятаймо! Рідна школа — це народна фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

„Візитатор України".

Хто був о. І. Дженокі?

Прага, 18. січня 1926.

Ширша взмітка „Діла" з приводу смерти *був.* апостольського візитатора для України, о. І. Дженокія — не у всіх подробицях вірна. І я, як такий, що колись стояв у близьких зносинах з покійним, вважаю своїм обовязком дати деякі вияснення до будь що-будь історичного факту: висилки Ватиканом свого дипльомата на Україну.

Коли о. Дженокі обіймав уряд апостольського візитатора для України, він виконував обовязки ректора одної з єзуітських колегій. І Ватикан висилав його на Україну як знавця екзотичних країв, та я не міг би потвердити, щоб він у тому часі був обзнайомлений зі справами европейського Сходу взагалі, а України спеціяльно.

Ватикан постановив вислати о. Дженокія на Україну в міс. березні 1920 р. за намовою о. Фр. Кс. Бонна, який в часі мого хвилевого виїзду з Риму до Відня був перший раз принятий папою Венедиктом XV. на спеціяльній авдієнції. Не знаю, яких аргументів вжив о. Бонн, щоби вплинути на цю децизію папи, великого фантаста в справі „навернення" України, — в кожному випадку можна припускати, що о. Бонн умів витворити не аби які надії ватиканських кол відносно України. Про це я пересвідчився сам, коли небавком вкупі з о. Бонном був на авдієнції у папи, щоб вручити йому меморіял у справі переслідування Поляками нашої церкви і взагалі українства і щоб подякувати за іменування о. Дженокія візитатором для України. З розмови з папою можна було вичути, що головним завданням о. Дженокія було стверднти факти польських насильств над нашою церквою і завезти дарунки для наших сиріт, на які папа призначив суму 100.000 ліврів. А далі мав він перевірити, наскільки український ґрунт надається для католицької пропаганди. Тим то й не дивниця, що о. Дженокі у своїх звітах до Ватикану з Варшави денервувався негативним відношенням до української справи тодішнього апостольського нунція у Варшаві, монс. А. Ратті, теперішнього папи, який легковажив Україну, не вірив у можливість української держави, а зате захоплювався величю Польщі. Усі звідомлення монс. Ратті референував монс. Г. Бенедетті, великий наш прихильник, одинокий знавець українських справ в римській єрархії і референт наших церковних справ в „Congregatio pro ritibus orientalibus". І якщо Ватикан був би руководився при виборі кандидата кваліфікаціями знання українських справ, то він повинен був делегувати монс. Бенедетті, а не Дженокі. Дженокі знав про Україну настільки, наскільки знає про неї цілий Ватикан — тобто нічогісінько. Він знав трохи читати по польськи, говорив по німецьки, а щойно після свого іменування почав знайомитися з нашою азбукою. Про Україну знав стільки, скільки ми обидва з о. Бонном йому поінформували.

Наскільки о. Дженокі був ширим у відношенні до українського народу, годі сказати. В час уладженої нами в його честь вечері, в присутности секретаря конгрегації для східних обрядів, пок. кардинала Маріні й инших визначних ватиканських дипльоматів, при шампанському, він в промові говорив: „Magis sum Graecus quam Romanus". Після втечі з Варшави загроженої більшовиками (монс. Ратті, теперішній папа, залишився у Варшаві) він у спорадичних зустрічах зі мною у Відні грав ролю великого симпатика України, а ворога Поляків. Та кінцева його роля виявила, що в ньому сидів єзуіт, що він любив український нарід тільки так довго, як довго була надія перетворити його в обєкт своєї політики, що наслідком його місії було зломання нашого церковного фронту, посіяння інтриги і праця „ad maiorem Poloniae gloriam". Ясно, що цілком инакше булаб виглядала діяльність цього хитрого єзуїта на випадок закріплення української державности — та в цьому випадкові і вся політика Ватикану у відношенні до нас булаб пішла по лінії інтенцій папи Венедикта XV., а не Пія XI. Та це тільки потверджує ще раз тезу, що політика Ватикану зводиться до гасла: Fortior pecunia, potior iure". Воно також виправдує в части о. Дженокі за його замах на греко-католицизм в нашому народі, а з другого боку вияснює, чому Ватикан якраз його подарував нам на лікаря наших ран від польської нагайки. Я вірю, що будь апостольським візитатором для України одинокий компетентний кандат Риму о. Бенедетті, то ми не малиб ні конкордату, ні целібату, ні розкладу нашого церковного організму. Бо щоб усього того не було, про це мав подбати „папський візитатор для України". Та пережили ми всяких Поссевінів, Чисків і ин., переживемо і Дженокіх. А навчитися чогось теж не вадить.

П. Карманський.

По широкому світі.

Мала Антанта зїхалась цими днями на передвступні наради в особі мін. зак. справ Дука з чехословацьким і югославянським послом у Букарешті. Не добалакались вони до нічого. Чехословаччина та Югославія не хотять виступати ясно в обороні румунських інтересів, щоби не зривати ниток зближення з СРСР.

Боротьба за поштові скриньки в Данцігу йде далі. Німецькі націоналісти внесли інтерпеляцію на адресу сенату, чому до цього часу висять польські скриньки, що є поза лінією визначеною комісією Ліги Націй.

Французькі вуглекопи домагаються підвишки плаг на 15 проц., під загрозою страйку.

У Сирії Франція збільшить свою армію.

У Надренщині Англія зменшує свою окупаційну армію до 7.500 жовнірів.

Французькі податки дійшли до 900 фр. річно на особу. В р. 1914 на одного громадянина виходило 110 фр.

Зрадливі методи.

Білянс нашого життя під Польщею за минулий рік не представляється світло. Не лише не світло, але навіть сумно. В деяких ділянках, [illegible] вдалося нам з трудом вдержати дотеперішній стан посідання, в инших, тим або иншим способам підчинених польським урядовим і півурядовим чинникам (як нпр. „Організації народові") потерпіли ми величезні втрати. Наше політичне життя, майже зведене до підземелля, ворушиться з трудом, економічно ми повалені на обі лопатки, під культурним оглядом повна анемія. Боротьба за примітивні умови існування в корінні підтинає всі життєві сили, виснажує нашу енергію. Така є доля поневоленого народу, який не має змоги керувати своїми справами, направляти розпорядні сили і засоби по лінії загальної національної доцільности. Такою була доля кожного поневоленого народу, між иншим Поляків. Особливо після повстання 1863 р. в Конгресівці, перехрещеній на „Привисляньский Край" [illegible] Так само викривлялося життя, приймаючи наскрізь калікуваті форми й пожалування гідний зміст. Та між тодішньою царською Росією і теперішньою польською демократичною республикою була всетаки величезна ріжниця.

Кожний нарід, підданий експериментам „уніфікації", тратить менше або більше зі своїх сил, часто позбувається навіть цілих суспільних верств, а не лише більшого або меншого ряду одиниць, корчиться гериторіяльно й економічно, замирає культурно, спадає з висот вищого щабля розвитку до рівня примітиву, але ніколи не гине, не перестає існувати як грізне memento для уніфікаторів, хіба що до нього приморовлено би поголовне фізичне винищення. Без сумніву, культурний занепад й економічний розвал та матеріяльна нужда веде й до фізичної дегенерації, одначе не в силі довести до свого кінцевого тріюмфу: повної фізичної ліквідації, повної загибелі якогось народу. Часом напіть на цілі століття зникає якийсь народ з поверхні активного життя, одначе скоро тільки зміняться умовини, негайно будиться і скорше чи пізніше відзискує повноту волі до життя і розвитку.

До війни Росія, Прусія й Мадярщина, користуючись всіми засобами могутньої державної машинерії, школою, церквою, фальшивою наукою, всякими приманами матеріяльного характеру, проводили в життя уніфікаційний принціп. Одначе що з того вийшло? Чи не поробили вони під тим оглядом найсумнішик досвідів? Уніфікаційні методи, приморовлювані з найбільшим натиском, незломною консеквенцією, з витратою величезних засобів, виявилися наскрізь безуспішними. Замість консолідувати державу, побільшувати й сталити її силу, вони помножували моменти слабости тих держав, а у висліді мусіли перейти важкі операції й піддатися болючим ампутаційним процесам якраз внаслідок уніфікаційної політики.

Польщі не бере на увагу права компенсації в ніякім напрямку, але

„намагається створити новий тип політики у відношенні до національностей, що спирається на принціпі уніфікації й національного гніту без приспособлення якнебудь компенсацій в обсязі матеріяльних дібр. Славянські меншости на окраїнах єгнетеві національно й економічно".

Вислідом цеї уніфікаційної політики, переведеної прискореним темпом, та її винищуючих метод є й наш сумний білянс за минулий рік.

Ф. Ф

З польських справ.

Новий стемплевий закон прийняла як проект соймова скарбова комісія. З важніших постанов є такі: знижка оплат від обезпечень з 3 на 2 пр., знижка оплат від векслів до суми 60 зол. (20 сот.), і зміна деяких приписів щодо касування умов, в яких — затаєно ціну продажі.

Комендантом Львова здається таки не буде ген. Сікорський, який виїхав лічитись до Криниці.

Новий кабінет Німеччини.

Демократичний уряд „середини".

Під натиском президента Гінденбурга склесно нарешті після кількамісячної кризи новий німецький кабінет, якого провід обняв удруге Лютер. Міністерство закордочних справ спочило знову в руках Штреземана, міністерство внутрішних справ обняв посадник Дрезна, демократ д-р Кюльц, за те націоналіст Кох до кабінету не ввійшов.

Новий кабінет називають „урядом середини", бо нема в ньому ні соціяльних демократів, що були досі в усіх урядах, ні позаяк націоналістів усяких відтінків. У державній раді матиме він слабу підтримку, бо чотири партії, що делегували до нього своїх представників, мають лядви 200 голосів. А й з тих партій демократи вийшли в кризи знеохочені, зневірені і мабуть самі не мають великого довіря до життєздатности цього уряду на довшу мету, тимбільше, що гостру боротьбу проти нього заповіли не тільки ліві, але й праві фракції.

Слабе становище німецького уряду, що стоїть постійно під знаком кризи, нагадує собою становище чи не більшости урядів демократичних держав Европи під нинішню хвилю. Як в инших державах, так і в Німеччині демократичний уряд не в силі вести ніякої рішучої внутрішньої чи закордонної політики. Він мусить оглядатися раз наліво, другий раз направо, щоб тільки вдержатися при кермі. Звичайно у внутрішній політиці орієнтується „наліво", в закордонній — „направо". Не инакше буде і з цим урядом, що для ослаблення опозиції соціяльних демократів мусітиме йти назустріч їх домаганням у справі всяких внутрішніх реформ, а в закордонній політиці, примушений обставинами, вестиме політику, що хоч вчасти відповідалаб бажанням націоналістів і старого Гінденбурга.

Найважніші справи, що стоять перед новим німецьким урядом Лютера в закордонній політиці, це акція в справі звільнення Надренії від антантської окупації і в справі недопущення Польщі до постійного місця з Союзі Народів. У цих справах увесь німецький нарід виявив повну однодушність. Якби уряд Лютера зміг добитися одного і другого — то це скріпилоб без сумніву значно і його слабе внутрішнє становище.

ВАСИЛЬ ВАРВІНСЬКИЙ.

З нової музичної літератури.

Пісні для одного голосу з клявіром композиторів XIX. в. — Ф. Якименко: Практичний курс науки гармонії. — Видання Українського Музичного Товариства при українськім громадськім комітеті в Празі.

Українська еміграція в Чехословаччині у видавничому руху виявила вже чималу енергію, в останньому році звернула вона увагу і на музичне поле. Заходом українського музич. Тов-а в Празі, якого головою є проф. Ф. Стешко, лектор музичного відділу при українськім педагог. Інституті ім. Драгоманова в Празі, появилась низка літографованих пісень Шуберта, Франца і Брамса в українських перекладах, головно М. Славинського, Н. Лівицької, як також Б. Грінченка, Л. Українки, Загула і Стешка. Досі вийшов під редакцією згаданого вже Ф. Стешка цілий цикль Шуберта „Гарна Мельникіяна, 20 пісень як перший випуск" у перекладі М. Славинського, а як дальші випуски: „8 пісень Р. Франца" головного спадкоємця музичного пісневої Музи Шуберта і Шумана, а також 8 пісень И. Брамса у перекладах вище згаданих авторів. Вже сама поява пісень тих визначних творців в українськім перекладі заслуговує на велику увагу і признання, бо уможливляє поширення тих творів не тільки у музичних колах студіюючої молоді (яка і так мусіла послугуватися нераз оригінальним німецьким текстом або принагідними перекладами), але і серед численних пересічних любителів музики, а навіть дилетантів.

Хоча наша пісенна література квантитативно досить значна, все таки, абстрагуючи від її якостевих прикмет, треба завважити, що музикування у тому напрямі ставало доволі односторонне. І тому ту першу спробу празького Муз. Тов-а, щоби подати ширшим колам нашої суспільности цінніші твори чужих композиторів, треба вважати як початок далекосяглого у наслідках діла, яке заслуговує на підмогу не тільки з боку музичних фахових інституцій, (які повинні це видання втягнути в науковий плян, як це зроблено в Музич. Інституті ім. М. Лисенка у Київі) — але і широких кол публики.

Значна часть тих пісень, не вважаючи на визначні прикмети мистецькі, це пісні приступні і легкі. Переклади, на загал вдалі, гарні та вірні. Деякі недомагання чи невідповідні наголоси перекладу, чи деякі помилки у нотному тексті, чи недомагання літографії не обезцінюють загального корисного враження і безперечного значіння появи тих пісень. Було би пожаданим, щоби це видавництво не обмежилось на дотеперішніх випусках, але і далі продовжувало свою працю у тому напрямі. Хоча треба уважати доконче потрібним видання і дальших пісень німецьких композиторів, як Шуберт, Шуман, Франц, Брамс, Вольф і т. д., та треба мати на оці і композиторів инших народностей, у першу чергу славянських, а головно треба подбати за переклади пісень чи оперових арій Чайковського, якого твори взагалі треба би в нашій суспільности як найбільше популяризувати. Цеж композитор, якого музика вийшла з нутра душі українського народа, хоча і потомка він як і чимало инших наших мистців, у нуртах московської культури. Відтак моглаб прийти черга і не чеських та російських, композиторів — і також пісні Ґріга були би незвичайно вдячним матеріялом до поширення його в нашій суспільности. З другого боку наші музикальні кола зацікавившись більше тим видавництвом, могли би причинитися до поширення себто до моральної і матеріяльної підтримки цього так потрібного видавництва.

Більш утяжливою стає справа реферування на сторінках щоденного часопису-підручника гармонії професора Ф. Якименка, бувш. професора петроградської музичної Академії, а тепер професора українського педагогічного Інституту М. Драгоманова в Празі. Не маючи свободи, не тільки щодо розміру самої дискусії, але й щодо відповідного вислову ріжних поглядів, на що може дати місце тільки якийсь фаховий, музичний журнал, я примушений реферувати цю справу більш загально, залишаючи за собою право евентуального ширшого й основнійшого обговорення [illegible] його підручника деяких. Справа написання підручника гармонії була справою безперечно великої ваги. Одначе для всякого, хто підіймається цієї праці, виринають великі труднощі ріжнородного характеру. Перш усього цілковитий брак у нас подібної своєрідної літератури — до волі ступенька — майже ніяка, неустійнена своєрідна музична термінольогія, а перш усього і брак якогось даного рівня теоретично-музичного підготування у колах нашої „музикуючої" верстви — це все причини, які не дозволяють навязати до традиції — опертись на чімсь, хоч би незначнім, але грівкім. З другогож боку розвій наук і поглядів у тій справі в инших народів, особливо в новіших часах, значно поширився, так, що для автора підручника гармонії (з окремаж у нас) справа ще ускладнювалася. Це все треба мати на увазі — оцінюючи працю проф. Якименка. І тому заздалегідь мушу на сему місці з натиском зазначити, що я вповні свідомий тих величезних труднощів, які мусить побороти кожний працьовник у тому напрямі, а мої замітки не подиктовані в ніякому разі недоцінюванням його праці, як це могло би здаватися на перший погляд комусь, хто не визнається у цьому так складному ділі. Я свідомий і того, що багато лекше робити замітки і спостереження, як написати працю. Коли ще додати, що у тій ділянці, в науці гармонії виявились дотепер ріжні методи научання — то ста

Військовий буджет Польщі.

Що він пожирає. — Дещо про господарну військової адміністрації.

Військовий буджет Польщі в 1924 р. пожер 690 міліонів зол., себто 44 проц. усіх дійсних чержавних видатків у відношенні до доходів держави зі стягнених податків і публичних данин. Відсотковий буджет становить у тім році около 60 проц. податків, стягнених від громадян, тоді, коли в Чехословаччині це відношення не переходить 20 проц.

У 1925 р. військові видатки на основі касового замкнення міністерства скарбу виносили 730 міліонів зол., отже їх збільшено на 40 міліонів у порівнанні з минулим роком, хоч весь час говорено про зменшення видатків на військо. Це зчов половина цілого буджету, бо загальні видатки держави в м. р. не переходять суми півтора міліярда золотих. Для порівнання зазначимо, що відношення видатків на військо до всіх видатків держави в Чехословаччині є 19 проц., а в Англії 13 проц., пон чому треба додати, що Англія зменшила свій загальний буджет на 5. мил. фунтів головно на рахунок видатків військових.

В м. р. стягнено в Польщі 1.332 міл. зол. податків і публичних данин. Як важко приходиться населенню платити податки, які давлять його наче змора, видно найкраще з того, що в 1925 р. аж 990.000 позицій поладнано шляхом егзекуції. Вказує на це також позиція доходів з відсотків проволоки і з кар за прозволоку, що була преліміновано в бюджеті у висоті 10 міл. зол., а принесла скарбові щонад 20 м л. зол. Не дивлячись на цей жахливий стан, військова адміністрація в Польщі, про нечувані надужиття якої писали ми в попередньому числі, дотепер ані на маковс зерно не обмежила своїх видатків, ані на сотика не зредукувала своєї розтратности. Навпаки! Як подають польські часописи, то й дальше в кожнім полку ведеться 163 книг ваги 400 кг. На 1000 жовнірів у полку пересічно 5-7 працює в адміністрації, а тільки 400 вправляє! Військові вправи стали побічним заняттям, зійшли на другий плян. Як подають газети, жовніри в инших державах зужпвають на військові вправи 300 днів у році, а в Польщі 80—100 днів і т. д.

Таких і подібних жахливих цифр та порівнань можнаб навести цілу велику лісту.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа українського університету.

З Варшави повідомляють, що скликану на 24. І. конференцію в справі українського університету відложено.

Злука Домбського з Брилем.

22. І. злучилися два хлопські клюби: Союз хлопський із новим хлопським сторонництвом, основаним 17 послами, котрі з пос. Домбським виступили з „Визволення". Новий клюб числить 28 послів, а називається „Клюб парл. хлопських сторонництв". До президії клюбу вибрано пос. Яна Домбського головою, Бриля й Валерона заст.

Конференція роззброєння відложена?

„Кельніше Цтг." повідомляє з Льондона, що в там. ур. колах уважають можливим відложення конференції розброєння, визначеної на лютий.

Буджет на 1926 р.

Рада міністрів після двохденних нарад ухвалила буджет на 1926 р. у річній пропорції міліярд 700 міл. Уряд має на покриття лише міліярд 450 міл. Одначе зогляду на обовязуючі закони не може заповісти вменшеного буджету і скреслити 250 міліонів. Уряд внесе до сойму закони, яких ухвалення дало би ощадности.

Арештування ним. консулів.

Арештоване під замітом шпіонажі трьох німецьких консулів у Баку, Поті і Батумі. Німецький уряд протестував з тої причини в Москві. Одержав обітницю сатисфакції. Консулі ці одержали повновласти ще перед злукою Кавказу з СРСР. Потім рад. уряд уважав ці повновласти вигаслими. Підчас вимін кореспонденції в цій справі арештовано консулів.

Демарш франц. поліції в Будапешті.

Фуикціонарі французької поліції, які є в Будапешті, в гострому демарші до президії мадярської прокуратури жадають доповнення слідства в справі фальшування фр. банкнотів. Прокуратура відмовила тому жаданню. Є вісти, що комісар фр. поліції в Будапешті Беноа вручив мад. властям документи обвинувачуючі кн. Альбрехта. Мін. справедливости Пешті піднявся ролі посередника між сойм. слідч. комісією і франц. слідчими органами, які ведуть слідство в справі фальшивників. Парляментарна комісія для розсліду афери 25. І. зачинає мереторичній праці. Є чутки що мають арештувати еп. Задравеца.

Рад.-китайський конфлікт.

Японський час. „Асакі" повідомляє з Мукдена, що Чанг-Тсо-Лін приказав арештувати радянського директора західно-китайських залізниць Іванова. По повідомленням часописів із Харбіна положення що години грізнійше. Під Харбіном концентрація військ. Рад. амбасадор у Токіо заявив, що рад. уряд не завагається підперти свої жадання зброєю.

Ширіть наш часопис!

КОНЦЕРТ КОЛЯДОК

в укладі Нижанківського, Лисенка, Матюка, Стеценка і др. устроює „Львівський Співацький Гурток" під проводом Т. Купчинського в неділю, 24. п. м. точно в 12. годині в полудне в часі т. зв. „двайпятки" в Преображенській церкві у Львові. Програмки по концерту можна набути при ... ні до пенкви.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·45 — 7·50 канад. дол. 7·25 — 7·30, чеські кор. 0·23·00— 0·23,5) леї 0·3·5) — 0·3·6), франки фр. 0·29·00 — 0·29·50, фр. швайц. 1·45—1·48, англ. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·50, 20 франк. 27·00—27·50; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 37.50—37·50.

Срібло. Австр. кор. 0·58·00—0·60·00, 5 ав. кор. 3·20—3·30, фльорени 1·60—1·65, рубл 2·60 — 2·70, рубель дрібним сріблом 1·30 —1·35.

З театру.

(Ленглєва: **Тайфун,** пєса в 4-ох діях. Театр „Союзу Українських Артистів.*)

Щораз менше премієр у нашім театрі має премієрову публику. Навіть звичайної ні. Премієрова публика це така, що збирається без огляду на пєсу і волє оглядати та слухати себе, ніж автора. Хіба би на сцені виступали знайомі. Тоді театральна сала перемінюється у сальон, де на кожний рух ідуть дві сплітки, а на кожну сукню три заздрі здогади.

Премієра „Тайфуна" була такою новинкою. Чи робити докори публиці, що вона цікавиться більше грою небачених ще артистів, ніж літературою? Публика дала ще один доказ, що дасть себе завсіди стягнути до рідного театру, якщо матиме мінімальні вигляди на тему до розмови після вистави. Але такою темою не може бути література, ще й чужинна! Кого цікавить у нас Ленґлєв, яким і так уже довоєї поцікавився світ і який на далі збирає лаври майстра сценічних ефектів? Ті, що знали автора „Танцюристки", „Антонії", „Великого князя", „Пророка Персіфаля", „Королівства Санчо Панса", з якої небудь зі згаданих пєс, мали оправдані сумніви, чи на тісній, наскрізь нетеатральній сцені сали Това ім. Лисенка, „Тайфун" дасть їм нагоду пережити дві години насолоди тим, що є одною з найосновніших умовин враження такої пєси: настрою казкової обстанови.

Париж, японські кімона і паравани, паризькі гризетки, таємні засідання, любощі, самопожертва для батьківщини, сцена з Отелля, труп, судовий процес — всі ці моменти, перекладені на легку сценічну акцію, Мемґерт Ленґлєв обклав рукою досвідного знавця куліс дорогими театральними реквізитами. Осліплене око глядача не повинно мати часу стежити надто пильно за словами діяльогу, який іде від ефекту до ефекту. Загальна дуже добрана гра артистів була найкращим доказом, як небезпечно вибирати на репертуар нашого театру пєси, які вже самими матеріяльними своїми домаганнями, переходять межі засобів нашої сцени. Коли око не мало чим захоплюватись — публика подекуди почувала, що акція йде надто повільно.

Змісту таких пєс як „Тайфун" рецензенти не повинні переказувати ні тим, що її вже бачили, ні тим, що ще ні. Першим нема потреби розясновати проблему високого японського патріотизму, другим не треба псувати заздалегідь зацікавлення ходом пєси. Аджеж для заспокоєння цієї цікавости гладачі премієри пропустили всі трамваї і возвернулись домів пішки далеко поза північ. Кажім тільки про те, що цікавило всіх ще перед пєсою і після неї: про її виставу та гру артистів. Театр „Союзу Українських артистів" зробив енергійну спробу привабити до себе публіку. Для цього вистачило преднати на ту виставу дві-три жіночі сили, зробити менше, ніж мінімальне число проб, і випозичити трохи сценічних причандалів для створення мінімальної обмани середовища, звальованого в пєсі ручним автором.

Це останнє, найбільше зусилля: в напрямі обставини, дарма, що найбільше полювальне, лишиться завсіди найбільше безрадійним. Сцена, яка не має потрібної машинерії, зрадить завсіди режісера неприємними несподіванками. Найбільшою заслугою дирекції треба вже рахувати те, що глядачі не потрібували жахатись дір у полотнах, і могли зберігти свої почування на инші моменти вистави. Атракцією вечора були виступи двох пань: п-ні Софії Федорцевої і п-ні Левицької-Ничкової. Пєсна святкувала щось у роді дебюту на нашій театральній сцені: вперше виконувала драматичну ролю у пєсі. Для тих, що бачили її раніше у виставах польської драматичної школи Фрончковського і знали її з численних деклямацій на наших концертах, роля Олени Кернер була чималою несподіванкою. П-ні Федорцева виступала до цього часу як артистка чисто драматична, залюбки вибираючи ролі з трагічним, класичним пафосом. Від ролі Клітаймнестри Есхиля і деклямації у роді „Слово о полку Ігоря" до ролі веселої паризької гейші — надто сміливий перехід.

не ясно, що і ріжні дороги, нерав і відмінні, можуть сповнити своє завдання. Тимто і мої спостереження можуть мати здебільша дещо субєктивний характер.

Характеризуючи загально згаданий підручник гармонії, треба зазначити, що є він, за малими винятками, підручником „давного типу" з доволі обмеженим, майже скулим, матеріялом. В головних зарисах опирається він на методі російського підручника Римського-Корсакова (учителя Якименка), який свідомо не прикладав спеціяльної уваги до аналізування всяких можливих акордів і цифрувань, а прямував до більш практичного подання способу у влучнім виборі акордів, при гармонізації мельодій, хоралів, то що. Царма, що з деяких оглядів можна признати рацію і такому становищу в тій справі, все таки справи гармонічної аналізи не можна недооцінювати, бо треба признати, що правильне та влучне ведення голосів і відповідний вибір акордів — це річи, що входять частинно в обсяг творчого таланту, чого не можна вимагати від усіх студіюючих науку гармонії. За те гармонічна аналіза, як така, є справою більш чисто теоретичною, яку навіть ученик незділовий до зразкової гармонізації мельодій чи реалізації басів може вповні опанувати і яка при студіюванню творів музичної літератури йому доконче потрібна. Тим то справа аналізи може стати для декого основним питанням при науці гармонії. Щодо матеріялу, проф. Якименко не вийшов поза рамці підручника Римського-Корсакова, а подекуди в останнього є він навіть ширший.*) Розміщення матеріялу відповідає мабуть власній практиці у подаванню лекцій учням. З цього виходить, інколи може й деяке нарочите розкинення матеріялу, який змістово належить до одної групи. (Прим. минаючі, помічні і задержані ноти і розмежені уступом про модуляцію в дальші лади або поновний акорд; уводчий VII. ст., аж на кінці книжки).

Що торкається самої аналізи акордів, проф. Якименко послугується відворотним цифруванням (менші цифри вверху, більші внизу), яке хоч стрічаємо ще і в підручнику Чайковського, в новіших підручниках не вже в уживанню (навіть у німецькім перекладі підручника Корсакова). Аналізуючи акорди, згідно з їх зіставленням з поодинокими інтервалами, поминено відношення кождого голосу до основного тону. Також уживане при оборотах виключно означене як „бувша квінта" — „бувша терція", чи „бувший основний тон" не уважаю вповні відповідним. У деяких місцях уводить автор нові акорди, ученикові незнані, без пояснення (пр. примір 45 і 51 секст акорд VII. ст., або примір 54 і 55 секундакорд IV. ст.) Було бажаним рівнож виміняти на далекому місці, що це „минаючий" або „каденсовий" кварт-секст акорд, що це „фригійський каданс" — що це „суперечіння" і т. п. Далі вважаю, що такі квестії як напр. означення способу рухів голосів (рух простий — рівнобіжний — протилежний — скісний), дальше подвоєння терції і квінти в основних формах тризвуків — перепинене закінчення (каданс) (V—VI ст.) — вияснення укритих квінт і октав) — обороти понового акорду, заборона опізнених октав, дозвіл опізнених квінт — випереджуючі ноти — це все річи, які надежалосьби в науці взяти на увагу. Абстрагуючи від деяких, на мою думку, за далеко йдучих ріжних гармонійних получень, не можу погодитися із деякими поглядами поданими в підручнику як напр. заборона ходу 2 великих терцій (хіба тільки в суворім стилю) — сам же автор на стр. 100 уживає їх при ході V ст. з септакордом VII ст., хоч що правда опадаючих) — або начеб у мінорній гамі; після VI. ст. не можна поставити V ст. не наражаючись на хід збільшеної секунди стор. 26. Як ще подвоїмо в VI. ст. терцію, а про цю каже автор на попередній стор., тоді не буде ходу збільшеної секунди.

Також заборона повторення тону у басі при ході тризвука з секстакордом (пр. у трьохчастковому розмірі) — або колечність задержання септими в тому ж голосі, при переміщуванню домінант септакорду, а його обверненнями — дальше недопустимі „суперечення", навіть у випадках модуляційного характеру, як у прикладі 20-тім, заборона помічної або задержаної основної ноти, коли повторений основний тон, знаходиться напр. в тенорі, чи альті, хоч би у віддаленню октави (Чайковський це дозволяє) все це не має за собою якоїсь справді переконуючої підстави. Також зачислення автором діятонічних півтонів до хроматичних минаючих нот може ввести баламутство в поняття діятоніки. Хоч на тому не вичерпав я ще всіх спірних питань, (зналобся також зукраїнізувати технічні вислови), все таки ще раз мушу застерегтись проти розуміння моїх заміток як спроби обезцінювання праці щановного автора, яка з другого боку має великі додатні прикмети рідко подибувані в подібних підручниках. Дуже важним є те, що приклади є ясні, приступні, не за довгі і під оглядом артистичних вальорів виявляють перо справжнього продуктивного мистця і не тільки сухого теоретика. На особливу увагу заслугує ясно та ядерно представлений спосіб модуляції, що в більшости підручників представляється доволі неясно, скомпліковано, а тим самим без висліду для ученика у тій, може найважнішій проблемі в науці гармонії. Загально беручи, поява цього підручника є для нас подією великого значіння не лиш як праця фахового, відомого в широкому світі визначного композитора, але як поворот такого цінного та видатного працівника звязаного дотепер з ріжних причин з російською культурою на своєрідну українську ниву

*) (Останнє доповнене посмертне видання).

і саме завдяки цьому переготові в зовсім інший драматичний тон, досім не характеристичний для артистки, артистка дала доказ, що вміє відтворювати з повною свободою і той тип, який якнайменше йде по лінії її таланту. Вся роля була дбайливо передумана, виконана зі своєрідною легкістю, починаючи від іронічно легкосердої безжурности, аж до дворічої обурення та болю. Може тільки в II-ій дії прояви безпосередньої жени були надто слабі, занадто стримані; такі автори як Лемєтель, почуви такі ролі мають зазсіди перед собою темперамент французької раси. Треба висловити жаль, що п-ні Федорцева вибрала на свій дебют таку малу ролю. Перший вияв таланту, а навіть сама публика, домагаються завсіди якнайбільшої ролі. Крім цього песа, якої успіх залежить у великій мірі від самої обстанови, кривдить артистів, які в инших песі, де ці умовини не є необхідні вийшли би багато краще. Диспропорція між намаганнями і засобами є одною з найважніших причин усіх наших недуг; та ніде вони не виступають так виразно, як у театрі, де кожний пересічний глядач є негайним суддею. Про цю диспропорцію мусів думати також на премієрі „Тайфуна" вводин з приводу дебюту п-ні С. Федорцевої, якої талант міг би дати міру своєї ширини щойно на справжній великій сцені.

Пані Левицька-Ничкова не є дебютанткою, а досвідною артисткою. Тільки такій артистці можна довірити дискретну, неефектовну ролю, в якої треба добути певне враження середничими засобами. Не можна сказати, актрисі кращої почали як та, що вона у своїй грі пішла від першої сцени до останньої у постійнім стеженді. Дир. И. Стадник дав симпатичний і вірний тип др-а Токермо — займаючись у II-ій дії до вершин мистецької гри. На слова найбільшого признання заслуговує п. Залуцький, своєю чудовою мімікою, простудіованими рухами і пікгарною маскою. Взагалі характеризація всіх актора була без закиду. Пп. Блавацький і Гіряк виглядали як справжні Французи, а инші щонайменше давали злюзію „синів Сонця". Оба згадані артисти дали цікаві типи письменників, не відбігаючи від інтенцій автора; п. Блавацький тільки в I-шій дії не виглежав в дотвірного темпа свого схвилювання; пп. Сорока і молодий Стадник заслуговують також на прихильну згадку.

Сяід би додати ще слово про переклад, зроблений з усіма намаганнями дбайливости. Театральна скоута не дозволяє на те, щоби переклади пес робили фахівці. Тому й не дивно, що в найбільше напружених моментах драми я і мій сусід, навіяні мінею чистоти мови, підскакували на кріслах, чуючи такі слова „именно", „особ енна", „ревнивий", „славні хлопці" (в знач. російськім), „тобі треба" зам. „ти повинен", „у мене є", і тричі покрите слово, від якого Галичане не можуть відвикнути (так само як у буденній мові від слова „всьо") слово „женщина", вірую чи, що не значить зовсім щось инше як звичайне, українське „жінка"!

Мих. Рудницький.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі нашого часопису підлала конфіскаті статтю з приводу 100-ліття смерти Сташіца. Скофісковано в ній чотири місця і заголовок. Це в цім році 7-а з черги конфіската „Діла".

— **Уєдова мова і стиль.** Зарібник Б. Юсинський мав дня 21. І. 1926 діло до V. відділу магістрату „Збір образункової". Коли почав говорити по українськи один з урядуючих у тому віддіку „панів" почувши згуки української мови, почав кпинати урядовим стилем: „Ziam pysk — boć się za drzwi wytrzesę". Нещасного зарібника відправив з нічим, не полагодивши справи, до чого урядові магістрату є, здається, обовязані, напіть тоді, коли особи, що входять до них, ріжуть їх ухо своїми варварськими згуками.

— **Осторога.** До українських громадян лічанівської дільниці у Львові, які досиають діти до шкіл, зголошуються в останніх кількох днях якісь люди, які дають до підпису чисті аркуші, та кажуть, що збирати ці підписи поручив їм директор школи ім. Антонього. Остерігаємо наших громадян, щоби безумовно ніяких аркушів не підписували, а про кождий такий факт дали негайно знати до Народньої Організації Української м. Львова — Ринок ч. 10 I. Можливо, що ця підозріла акція буде поширена також на инші дільниці Львова. Тому всі українські громадяне Львова повинні бути обережні.

— **З сучасної хроніки.** Доляр на львівській чорній біржі зіхитався поважно на два боки. Отже з найбільших стовпів, що підпирає цього сучасного золотого тельця, шез нежданно, виїхавши у широкий світ з 25.000 долярами, позиченими у своїх молодших жертв. Цікаве, що часописи, які подають цю звістку, не згадують ні звища цього емітора сажого воздуху, тим разом лішого воздуху як на „Гетьманських Валах".

— **Доля дипльомата і преси.** Колишній могутній премієр Італії, Джіолітті зазнав цими днями останнього розчарування щодо слави. Після останніх громадських виборів, мусів він зректись і цього останнього становища, як провінціональний член ради. Рада не хотіла висловити йому навіть подяки за його досі терішню діяльність. Таким робом він тратить зрештою з політичною діяльністю. Така сама доля зустріла і два великі органи итальскої преси „Коррєре делла Сера" і „Секольо", які після довголітньої незалежности, перейшли вповні під вплив уряду, себто фашистів.

— **Український Вертеп,** театр ляльок, заповідають і в нас, за прикладом чужини, де такого роду театральне мистецтво є вже найсвіжішою формою драматичних способ. Буде це сатиричний малюнок запозичений з буденних настроїв нашої суспільности, т. зв. „на злобу дня", на тлі якого перейде ціла низка наших відомих діячів. „Вертеп" зладжений пп. Галактіоном Чайкою і Лелем дасть тільки один вечір у Львові, перед виїздом на провінцію, в понеділок 1-го лютого, у симпатичній салі „Уля", вул. Оссолінських 10, спеціально пристосованій до такої сцени.

— **З української музики.** Програма заповіженого на 4. лютого ц. р. вечера українських колядок і щедрівок, що його уладжує „Львівський Боян", представить нашій музикальній публиці твори дотепер у нас майже зовсім незнані або й цілком нові. Зокрема треба підчеркнути, що українська суспільність матиме змогу познайомитися на цьому вечері з низкою незвичайно цікавих і цінних творів молодих наших композиторів з Великої України, як Варвинського, Козицького і ин. Крім цього виконані будуть невідомі у нас твори Стешенка, Леонтовича и Кишиця та нові твори Людкевича й Варвинського. Цей незвичайно інтересний вечер зацікавить безперечно вкажчі кола нашої суспільности.

— **З театру.** Премієра „Тайфуна", котра скінчилась з великим успіхом на нашій сцені, дає запоруку, що дозше вдержиться на афіші. Театр повторює її з незміненою обсадою в суботу 23. ц. м. Упрага ужила заходів, щоб вистава скінчилась скорше. Початок точно в год. 7:30.

Посмертні згадки.

Іван Сеннівський, гр. сотитель дібр, почер 10. січня ц. р. у 81 році життя в Старуні. Покійний неодноразу помагав нимало, він був для кожного привітливий і нікому не відмовляв порад. Тож любили покійника всі, багаті і бідні. Був веселої вдачі і своїм гумором не одного розвеселив. По собі полишив дві замужні дочки й 1. сина, лишилася також вдова. Величаві похорони відбулися 12. січня ц. р. у Старуні при участи великого здвигу народу та 3. священників. В. И. II.!

Іван Яремчишин контрольор міської каси ощадности в Судовій Вишні, помер дня 1. січня 1926 в 61. році життя. Покійний словенів без розголосу свої обовязки як урядник і громадянин. Спеціально відрадавався праці в економічних і фінансових інституціях. Був довголітнім директором Тов. „Віра" і „Український Народний Дім" в Судовій Вишні від року 1905. Всі вільні хвили від занять посвячував праці в Кооперативі і помимо тяжкої недуги повищими справами займався до останньої хвили. Як людина чистого характеру і незвичайно доброго серця тішився загальною симпатією, чого доказом є численна участь в похоронах Українців та Поляків. Покійник був вивезений через Москалів в р. 1915 і перебув через три роки в неволі. З поворотом займався дальше народніми справами і не відцурався своєї віри і народа. Земля йому пером. 1131 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

До повітових крупників УПТ-ва в повіті. З огляду на те, що Головна Управа УПТ. мусить зложити на означений речинець подрібний рахунок з останньої збірки кожному з трьох воєвідств зокрема як і з огляду на те, що ціла збірка-колядa призначена на загальні шкільно-освітні потреби УПТ-ва, звертається увагу повітових кружків УПТ. і Вп. провідників збірок, щоби вони надіслали до Головної Управи УПТ. (Львів, Ринок 10) гроші, листи збірок і зіставлення найдальше до 30. січня 1926 р. з громад львівського воєвідства, а до 5. лютого 1926 з громад тернопільського і станиславівського воєвідства. До кінця лютого буде опубліковане загальне зіставлення по громадам. Тому, що Головну Управу УПТ. засипають запитами, чи надійшла вся збірка з даної громади, а ми не все можемо дати вичерпуючу відповідь, як також тому, щоби громадяне набрали довіря до тих, що збірку переводили, — радимо місцевим Кружкам УПТ., зглмісцевим збірковим Комітетам вивісити поміченій спис жертводавців громади в приходньому місці (коло церкви, в Читальнях, Кружку УПТ., Кооперативі і т. п.) Головна Управа Українського Пластового Товариства: *Бр. Ялів* вр. голова, *А. Гавришків* вр. сек. етар. 1133 1—1

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:

субота 23.I. год. 7:30 веч. другий раз „Тайфун".

неділя 24.I. год. 3. попол. вистава для шкільної молоді „Вифлеємська Ніч".

неділя 24.I. год. 7:30 веч. „Бірон Кімель", опер та на 3 дії Коліа. 1120 1-1

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Отинія, сала „Самопоміч".

24.I. „Воскресеніе". 1108 5—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митневича.

Угчів.

24.I. неділя прощальна вистава „Ніч під Івана Купала", опера зі співами і танцями на 4 дії Стрицького.

26.I. вівторок Театр відїздить по Белза. Готується до постановки „Затоплений дзвін" Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

22—?

Традиційна просфора відбудеться дня 24. січня ц. р. о год. 12. в полудне в Т-ві „Зоря". 1128 1—1

Виказ жертв на удержання українських інвалідів, зібраних у листопаді 1925 на основі розпису львівського воєвідства ч. БП. 25243/5 з дня 29. X. 1925. Суд. округ Бібрка: Вакіївці (хлопятих) 11:50, Бертниця 38:45, Бортків 5:95, Бринці перк. 3:40, Бринці заг. 9:64, Вибранівка 9:32, Вільховець 30:12, Волинки 54:40 (в тім 32 кг. пшениці, 76 кг. жита), Волощина 12:50, Глібовичі нел. 25.48, Городиславичі 14:10 Гринів 40 (в тім пшениці 45 кг., жита 93 кг.), Девятники 21:68, Звенигород 23:10, Конюрів 48:22 (в тім пшениці 4 кг., жита 118 кг.), Лячі 56:23 (в тім пшениці 86, жита 110 кг.), Лопушна 15, Любешка 11:95, Миколаїв 26:85, Нагородище 73 (в тім пшениці 139, жита 149, гречки 16 кг.), Підгірків 14:60 (в тім пшениці 25, жита 30 кг.), Романів 15:64 (в тім пшениці 60, жита 50, бараболь 13), фасолі 63, гречки і ячменю 28, проса 2 кг.), Серники 27:80 (в тім жита 30 кг.), Соколівка 87), Ставе село 20 Стоки 4, Стрілки 4:94, Шоломия 24, Ятвяги 11:94, Вібрка 22:30 — разом 724:66 зол. Повіт Дрогобич: Місто Др. 104:8 Болехівці 5:82, Модерн (пост. „Просвіта") 5 — разом 115:10. Повіт Жовква: Бутини 19:30, Мокротин 4:87 (збіжжа 205, вівса 8, гороху 2 кг., ячменю 5 шт.), Замочок 11:90, Глинсько збіжжа 154 кг. — разом 74:27 зол., зб. 159 кг. вівса 8, гороху 2, ячменю 5. Повіт Мостиська: Арламівська Воля 5:82, Бовшовичі 6:50, Бухвичі 14:87, Ганкочичі 4:55, збіжжа 75 кг., Годині 18, Гусаків 26:70, зб. 148 кг., Бобвичі 4:9, Мочеради 1:25, зб. 70 кг., Лапинка 7, Лішки гост. 20, Малнів 41, Мшан. Вода 42:45, Мишлятичі 8:11, Конюшки 1:81, Мостиська-Захід 45:50, Острожець 11, Пакість 21, Гориславичі 3:51, зб. 84 кг., Старява 6:90, зб. 65 кг., Чермена 6:80, зб. 295 кг., Чижевичі 14:70, Золотковичі 18 — разом 329:76, збіжжа 737 кг. Повіт Рава Руська: Верхгата Монастир 4:51, зб. 21 кг., Камінка Стареселю 11:70, Пріся 15:90, Генетинська 11:63, Любича Деби 5:10, Забрід 12, Любича Княчі 20:70, Нагоче 7, Потелич 64:45, Рейки 0:80, зб. 28 кг., Глібенне 19:30, Мости малі 10:23 — разом 183:33 зб. 49 кг. Повіт Самбір: Місто С. 83, жін. семінар УПТ в С. 4:45, Дорожів 65:74, Баранчичі 61:76, Кульчичі руст. 17:17, зб. 70 кг., Тершковичі 10:64, Береги 14:69, Кульчичі шл. 42:14, Бабичі 47:86, Пиняни 4:31, Містковичі 8 — разом 364:76, збіжжа 70 кг. Повіт Старий Самбір: Хирів 41, Пов. Сянік: Сянік 40, Бучацько 27, Боєко 28, Вислок дол. 13:45, Семушова 3:56, Військо 4, Одрехова 20:40 — разом 116:34. Суд. округ Хоростків: Підгайстрики 11:60, Дрогович 13:35, Добрівляни 26:65, Серничка 5:40, Ліщини 34:15 і збіжжа 437 кг., Жирава 19:32, Дуліби 52:70, Ходорів 59:18, Березівичі 20:19, Стрілинська нові 21:67, Голдовичі 16:31, Острів Чорн. 20:10, Бобрівчиці 8:71, Лопушки гор. 12:34, Кисело 11:85, Загіречко 16:37, Новосілки 16:69, Залесці 12:10 і збіжжа 75 кг., Денисів 9:26 і збіжжа 75 кг., Молотів 7:92, Молодинче 16:50, Грусятичі 5 — разом 417:92, збіжжа 580 кг. Повіт Яворів: Коханівка 1:50 і збіжжа 51:50 кг., Любині 1, бараболь 4 кг., збіжжа 113 кг., Млини 5:25, зб. 115 кг., Насачин 18, збіжжа 226 кг., Будинь 7:55, зб. 105 кг., Грушів 3:30, зб. 59 кг., Дорогомишль 1, бараб. 20 кг., зб. 83 кг., капусти 70 шт., ячменю 9, Зимівиська 9:75, Клонині 1:50, зб. 20 кг., Семиріжка 8:3, зб. 32 кг., ячменю 22, Черниява 4:69, зб. 3:6 кг., капусти 118 шт., Вербівчани 11:27, Стар. Воля 4,87, зб. 42 кг., Западів 4:65, зб. 102 кг., ячменю 40, Яжів Ст. 3, бараб. 247 кг., зб. 2:05:0 кг., капусти 86 шт., Залуже 6:25, зб. 141 кг., Малошковичі 12:61, Мужиловичі 2:50, бараб. 150 кг. збіж. 119 кг., Порубенко 0:62, зб. 11 кг., ячменю 21, Повудно 7:12, зб. 51 кг., ячменю 9, Прилбичі 5:89, Рогізно 5:69, зб. 60 кг., Селиська 5, Вільшанниця 10:93, зб. 12 кг., ячменю 7, Старинська 7:81, зб. 130 кг., Тростянець 13:64, зб. 26 кг., ячменю 28, Черчик 9:05, зб. 20 кг., Наконечне к. Яв. 7:61, зб. 7:50 кг. Наконечне II, к. Яв. 12:88, зб. 45 кг., Явори місто 25:75 Передмірє 6:76, зб. 61 кг., Щеплоти 0:75, зб. 28 кг., ячменю 10, Куровичі 14:16, Бездільне збіжжа 38 кг., Шкло 11:47, зб. 88 кг., Тучани 20 — разом 231:19, бараболь 4:1 кг., збіжжа 2360 кг. і пів, капусти 274 шт. і ячменю 146 штук. — За всі ці жертви на удержання наших інвалідів складаємо щиру подяку жертводавцям, як також тим громадянам, що допомогли нам в їх збиранню. — Управа Українського крайового Товариства опіки над інвалідами у Львові.

Дрібні оголошення.

ЕМІГРАНТКА глядає місця заразу панї або господині. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Емігрантка". 1121 3—3

АРТИСТ Українського Театру Бенефіс бажає викупити вексель в Земельнім Банку підписаний мною, М. Т. 1119 3-3

ФУТРО продаю дешево з рядам Кравецька робіт в Пасаж Гавсмана І. Кімнат. 1130 1—1

ГОЛЯДАЮ учительки до науки другого курсу 3 дітей, II. гімн. без латини, II. і IV. і проміня. Услівя платні на взгляду: Уляна Василівська Дешин, пов. Р. Мамів Зарій. 1139 1—2

КАНДИДАТ адвокатський з судовою практикою, солідний, прийме місце концепієнта. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Доктор права" 1137 1-1

ІІ. Т. ЧЛЕНИ „Народнього Базару і Української Книгарні", кооперативи в Станиславові, зволять доповнити свій уділ до висоти 10 зол. по думці ухвали Заг. Зборів з 8. марта 1925 найпізнійше до 31. марта 1926. Члени, які не доповнять уділу, перестануть бути членами кооперативи по думці § 12. статута, а невиповні уділи перейдуть до резервового фонду. — Станиславів, 21. січня 1926. — Управа. 1138 1—3

Для приїзних до Львова поручається

Готель „SAVOY"

вул. Собіського 7.

Ціни низькі, сталим гостям значний опуст. Відня має також на довший час на дуже 1037 корисних услівях. 4—4

Вже вийшов з друку і продається

„ЛЬВІВ"

М. Г. **Історія Львова від найдавніших часів. — Історичні памятники. — *Л. Л.* Львів в часах великої і визвольної війни. - Провідник. - 23 ілюстрації.**

Ціна 3 00 зол.

в-во „ЧЕРВОНА КАЛИНА",

1135 **Львів, Руська 18/I.** 1—1

Звичайні Загальні Збори

філії Тов-а „Просвіта" в Коломиї

відбудуться в неділю дня 7. лютого 1926 р. в год. 2. пополудні в салі „Народнього Дому".

За Виділ філії Тов-а „Просвіта"

Дежин, голова. *Гаєцький*, секретар.

Надзвичайні Загальні Збори

Кружка У. П. Т. в Яворові (місто)

відбудуться дня 2. лютого 1926 р. в салі „Народнього Дому" о год. 1. попол. зі слідуючим порядком: 1) Відчитання Зборів і вибір Президії, 2) Відчитання протоколу попер. Заг. Зборів. 3) Звіт уст паючої Старшини. 4 Звіт Контрольної Комісії. 5) Вибір нового Заряду і Інституту. 6) Уставлення членської вкладки на рік 1926. 7) Внески і запити. В разі, коли до години 10-тої перед полуднем не буде в салі Зборів приписаного статутом числа членів, закриється о тій годині Загальні Збори з тим самим порядком дня правосильні без огляду на скількість присутніх членів. Того самого дня відправиться о годин 8-ій рано в парохіяльній церкві II. Меша Богослужіння за померших членів Інституту. — О кол ний, дня 16. січня 1926. *О. Русин*, голова, *Д. Шумей*, секретар. 1131 1—1

Звичайні Загальні Збори

Інститута „Руський Народний Дім" в Коломиї

відбудуться у вівторок, дня 2. лютого 1926 о год. 5-тій перед полуднем у власній салі з таким порядком дня: 1) Отворення. 2) Відчитання і затвердження протоколу з попередніх Заг. Зборів. 3) Звіт уст паючого Заряду: а) секретаря, б) госп даря, в) касіра. 4) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолюторії уступаючому Зарядові. 5) Вибір нового Заряду Інституту. 6) Уставлення членської вкладки на рік 1926. 7) Внески і запити. В разі, коли до години 10-тої перед полуднем не буде в салі Зборів приписаного статутом числа членів, закриється о тій годині Загальні Збори з тим самим порядком дня правосильні без огляду на скількість присутніх членів. Того самого дня відправиться о годин 8-ій рано в парохіяльній церкві II. Меша Богослужіння за померших членів Інституту. — О кол ний, дня 16. січня 1926. *О. Русин*, голова, *Д. Шумей*, секретар. 1131 1—1

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч 17. (10692). Львів, вівторок 26. січня 1926 Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик
Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Наш обовязок.

Ще в справі підписки акцій Земельного Банку.

Коли перед чотирма місяцями зявилася відозва Громадянського Комітету в справі підписки акцій Земельного Банку, були всі дані сподіватися, що громадянство стихійно відгукнеться на цей заклик. Зайвим було би вспоте підкреслювати значіння банку, особливо тепер після ухвалення тзв. земельної реформи, в часі, коли десятки й сотки панських маєтків можуть опинитися в руках селянства, якщо тільки буде фінансова установа, яка зможе кожної хвилі прийти з допомогою селянству.

Були дані сподіватися тим більше, що над нашим єдиним банком завагонів являючий польський закон про доповнення акційного капіталу до кінця 1925 р. Та — на жаль — наші сподівання не здійснилися. Правда, після заходів з боку львівських громадянських чинників засновано в краю спеціяльні повітові комітети пропаганди, правда й те, що деякі з них розвинули живу діяльність, одначе відгомін в краю був розмірно слабий, а успіх невеликий.

Дещо живіший відгомін найшла відозва Громадянського Комітету і наші постійні нагадки серед заточенців в коронних Польщі і серед емігрантів на Прикарпатській Руси. Також американське „Обєднання" видало в тій справі спеціяльну відозву, якої поміркувано успішні наслідки доперва тепер можна наглядно бачити. Словом, до підписки приступили сотні з дрібними кротами (звичайно по одній або по дві акції), тоді як справа доповнення акційного капіталу Земельного Банку вимагала, щоби в ній взяли участь тисячі. Поруч тих, що сповнили свій громадянський обовязок, ще більше таких, які зовсім не відгукнулися на відозву Громадянського Комітету. До цеї другої категорії належать ріжні люде: звичайні обиватели, які думають, що вони є звільнені від громадянських обовязків, що вони є під тим оглядом „упривілеєні", люде, які є того погляду, що ті обовязки тяжать на їх сусідах, а не на них, які вірять, що в творенні твердих основ під всенародню установу без них „обійдеться" — і ті, які відмовляються від участи в підписці з „принципових" причин. Мозляв, вони не хотять причинятися до утвердження капіталістичної установи, а одночасно забувають, що живуть в капіталістичному устрою, що щоденно підчиняються його зимогам, що кожної хвилі ломлять свої вирозумовані чи колись їм підсунені „принципи". До тієї категорії належать теж люде вбогі, які серед нинішнього лихоліття, серед безпастанної боротьби за кусень хліба справді не є в спромозі реально відповісти на зазив до підписки.

Вкінці до цеї другої категорії можна ще зарахувати й людей односторонних, однобоких, які могли би взяти участь у підписці, але для них є важніші справи з тих ділянок, на яких вони самі працюють або якими безпосередньо цікавляться. Такі люде попадають в спекулятивно-негативну софістерію і заявляють: „Якщо до доповнення капіталу Зем. Банку недостатиме 25 зол., то я підпишу одну акцію". Ясно, що так односторонно і навіть легкодушно не слід ставити справи. Головним двигуном всіх справ під теперішню пору є економіка. Вона впливає на політику в найширшому розумінні того слова. Від здорового, а принаймні може виносимого економічного життя нації залежить і її культура, і її фінанси, і її політична спроможність. Тому коли йде про угрунтування нашої фінансової інституції, яка в першу чергу має служити інтересам основоположника нашої нації, інтересам селянства, то нікому не слід відтягатися від обовязку підписки акцій хоч би він якнайдалі стояв від „крамарських" справ.

Відсутність всіх свідомих і спроможних членів нашої нації в підписці акцій Зем. Банку дала той наслідок, що в дні 1. січня 1926 (як того вимагав закон) не наступило вимагане доповнення основного капіталу банку. Покищо ратує положення та обставина, що досі не надійшов з міністерства фінансів офіційний дозвіл на субскрипцію. Тим самим підписка акцій продовжується автоматично і буде закінчена (доцатно або відсунено) в дні, який буде означений в офіційному дозволі. До того часу мусимо напружити всі сили, щоби за всяку ціну доповнити основний капітал Зем. Банку. Тому провінціональні комітеги не повинні припиняти своєї праці, тільки зі здвоєною енергією вестися її далі, втягаючи до підписки якнайширші кола, тому всі, які дотепер занедбали сповнити свій обовязок, повинні негайно найтися в реєстрі субскрибентів. І то негайно, якнайскорше, бо тепер акція мусить бути ведена без означення речинця і кожної хвилі може нас заскочити офіційний дозвіл, який покладе край субскрипції, а прецінь від її вислідів залежить бути або не бути Зем. Банкові.

В змаганні перетворити Зем. Банк на всенародню установу та дати спромогу й найбільш незаможним взяти участь у підписці — управа банку згодиться на сплату субскрибованих акцій навіть дрібними місячними ратами.

Тепер справді для нікого нема вже перепон, нема причин для відмови участи в підписці, а тому й ніхто не може й не сміє заслоняватися неспроможністю сповнити свій громадянський обовязок.

Нашим П. Т. Передплатникам

до ласкавого відома:

1) Передплату просимо пересилати тільки на нашу адресу почтовими складанками П. К. О. або переказами.

2) Передплата через почтові уряди не є обовязковою, з огляду на те просимо як раніше замовляти часопис виключно у нас.

3) П. Т. передплатників, які передплатили би наш часопис через почтовий уряд, просимо негайно нас про це повідомити, щоби ми могли здержати висилку у нас, та не платили зайвої подвійної почтової оплати. 1—3

Сезонова еміграція.

Підписання провізоричної польсько-німецької умови.

Польська Агенція Тел. (Пат.) повідомляє, що 19. січня 1926 представники обох делегацій, польської й німецької, для переговорів в справі заключення польсько-німецької торговельної умови, а саме д-р Прондзинський (Польща) і д-р Цехлін (Німеччина), підписали провізоричну умову в справі сезонових робітників. Провізорична умова обіймає отсі точки: сезонові робітники, що удаються на рільні роботи до Німеччини, переходять границю на основі безплатних польських пашпортів, які є звільнені від обовязку мати німецьку візу. Платня сезонових рільних робітників з Польщі має бути зрівняна з платнею місцевих німецьких робітників. Справа обезпечень від нещасливих випадків має бути впорядкована на основі міжнародньої женевської конвенції з 25. червня 1925.

Справу сезонових робітників з Польщі полагоджено покищо тільки провізорично з огляду на те, що польсько-німецькі переговори в справі торговельної умови загягаються в безконечність, а тут надходить весна, а з нею й весняні рільні роботи. Німеччина потребує рільних робітників, а Польща має їх великий надмір.

Справа сезонової еміграції на рільні роботи до Німеччини має для нас незвичайно велике значіння. Наш край дуситься від надміру рільних робітників, які не можуть найти роботи на місцях, а ще важніше: не можуть найти людських умов праці і справжнього заробітку. Тому було би бажаним, щоби наші кермуючі чинники, а в першу чергу „Товариство опіки над українськими емігрантами" негайно зацікавилося цією справою.

З наукового життя на Вел. Україні.

(3 листів.)

Містимо отсі інтересні виїмки з листів, писаних з Великої України у відповідь на листи членів Наукового Товариства ім. Шевченка: „Питаєте, читаємо в одному листі, як задумуємо пошанувати ювилей десятиліття смерти Івана Франка? Не инакше, як виданнями. Оскільки знаємо, проф. Мих. Грушевський рад би в р. 1926 присвятити один том „України" памяти Франка, а акад. Єфремов видасть окремий збірник комісії нового письменства, в якому найдуть місце статті та матеріяли. Будемо раді, коли галицькі Українці пришлють одно і друге. Як би навіть „Україна" перестала в р. 1926 виходити, місце для статтей і матеріялів галицьких письменників найдеться. Вас здивує, чому згадую про можливість застановлення взірцево редагованої „України". Річ ось яка: На чолі Української Голозначки (по давньому: секції міністерства), яка завідує всіми науковими установами, стоїть Матвій Яворський з Галичини, який ставиться дуже ворожо до редактора „України" Мих. Грушевського і параліжує його наукові плани. В році 1926 має Яворський видавати журнал „Культура і революція" і тому радо забирає асигнати, призначені для „України". Невесела картина! Ми всюди однакові!" — В иншому письмі читаємо: „Матеріяльне положення наукових робітників, а спеціяльно членів Академії, сильно поправилося. Збільшено членам Академії платню, а від 1. січня 1925 р. обіцяно їм виплачувати по 400 карбованців (200 долярів) місячно. На ці гроші можна би вже жити, бо життя у нас все таки дорогше". Ще в иншім письмі читаємо: „Питаєте про комісію правописну. Ця справа проходить поза Академією, як бачили Ви з хроніки „Україна", 1925, IV., стр. 187. В січні мала бути ширша конференція по питанням правопису, але, мабуть, буде відложена. Проєкт правопису ще не усталений. Було би бажаним, якби здійснилася думка фільольогічної секції Наукового Товариства ім. Шевченка й один правопис принявся на всіх українських землях".

Від Історичної Секції та Археографічної комісії Всеукраїнської Академії Наук в Київі наспіло до таких самих установ у Науковому Товаристві ім. Шевченка у Львові отсе письмо:

„Загальне поліпшення матеріяльних умов, а з тим і наших наукових засобів, дозволяє нам звернутись до Вас з просьбою і закликом взяти участь і помогти нам в нашій науковій роботі — тому, що тепер ми маємо змогу оплачувати таку поміч".

„Звертаємо Вашу увагу, що протягом 1926 року ми будемо приготовляти до друку Науковий Збірник, присвячений Західній Україні. Нам булиб бажані статті про становище галицьких міст в XVIII. до XIX вв. економічне й культурне і в них українського елементу; про становище селян в часах польських XVIII в. і в австрійських 1772—1918 емансипацію 1848 року і дальші наслідки її, про земельні відносини, господарство, страйковий рух і взагалі селянські відносини й робітничий рух український в Галичині, на Буковині і в Закарпатській Україні в XIX і XX вв. Просимо обміркувати, до яких тем знайдуться між Вами автори, просимо написати, щоб тоді близче порозумітися щодо пляну, розмірів, термінів виконання".

„По друге, — просимо нам допомогти у відновленню і доповненню історичного матеріялу XVII в. Нам потрібен матеріял з львівських, краківських і варшавських збірок. Просимо найти кількох людей, настільки обізнаних з роботою, що на них можна було би спуститись, — або візьміть потім на себе провірку зроблених ними копій та дослідів. У першу чергу нам потрібен матеріял з рр. 1650—1657, потім ми будемо просити так само рр. 1657—1667 і 1668—1686. Необхідно переглянути головніші збірки бібліотеки Оссолинських, теки Нарушевича, бібліотеку Чарторийських, збірки Русецьких в міському архіві Ковкова, збірки Гожковського в

бібліотеці Краківської Академії, варшавську бібліотеку Красінських і особливо повернені рукописи б. петербурської Публичної Бібліотеки, якщо до них можна дostутити, — і на підставі їх провірити «руковані тексти збірки Як. Міхайловського, Грабовського, памятників київської комісії й инших видань, де тексти часто подані в скороченні, зазначити до них варіянти, а документи не видані, до наших подій причетні, переписати в цілости. Просимо посадити когось за копіювання збірки Годінського з рр. 1648—1661 (Ossolin. ч. 189) і комусь доручити вибірку варіянтів і невиданих документів до наших подій з тек Нарушевича роки 1650—1657. Також Оссолинських ч. 225, 231 див. вказівки, подані при VIII. т. „Історії України". У нас тепер подібна робота оплачується в середнім за годину 20 американ. центів. По предложенню рахунку зараз висилатимемо гроші на адресу, яку Ви вкажете".

„Сподіваємося, що в спільнім науковім інтересі Ви нам цієї помочи не відмовите і серед Вас знайдуться люде, які захочуть покермувати цею справою".

„В близчих часах ми ще не можемо звідси висилати наших співробітників на заняття до галицьких збірок, а відкладати на кілька літ наші чергові роботи булоб дуже жалко. Нетерпеливо чекатимемо від Вас відповіди і згоди, а тоді виясним подробиці, якщо буде потрібно. Навзаєм будемо раді послужити в наукових справах". Голова Секції й Археографічної Комісії: М. Грушевський, секретар Секції: О. Германзе, секретар Комісії: Т. Іванець. 8. XII. 1925 року.

Як бачимо з цього листу, Всеукраїнська Академія Наук у Київі забирається до систематичних збірок копій закордонних рукописів. Річ ясна, що дійсні члени Наук. Тов. ім. Шевченка в секції історичній відкликалися з повною готовістю до праць, наміченних Академією і самі почали займатися копіованням збірок чи актів, щоб вони могли вийти по змозі найточніше. Така сама запопадлива праця йде в инших двох секціях Всеукраїнської Академії Наук, у фільольогічній і природописно-математичній. Члени всіх трьох секцій не дали себе зломити голодовим рокам на українських землях, а нині, коли Україна вертає тривко до передвоєнного життя, виявили просто нечувану енергію, якої не помічається в життю Академій инших народів світу, що не потерпіли серед воєнного лихоліття і не були виставлені на подібні катастрофи, як голод. Треба признати, що до такого бистрого розвитку наукової праці причинилася обильність досі недоступних архівів (прим. жандарського з часів царських, т. зв. III. отдѣленія) та матеріяльна поміч теперішньої влади на Україні. Як нас інформують, Всеукраїнська Академія Наук у Київі признала авторам за оригінальні праці по сорок долярів від аркуша. Польські інституції у нас платять за такі праці по 49 зол. (сім долярів), Наукове Товариство ім. Шевченка серед своїх злиднів по 10 долярів від аркуша.

к. с.

Радянська Україна.

Студентство.

На 190 школах вищого типу („ВУЗИ"), що існують на Україні є тепер записаних 57 тисяч студентів. З них 60 відсотків є членами професійних союзів і 11 відсотків членами комітетів незаможних селян. Ці цифри доказують, що найбільше студентів рекрутується з робітничих сфер, по них йдуть селянські сини, а щойно по тих инші. Тепер існує на Україні 12 т. зв. окружних бюр пролетарського студентства і 57 студентських товариств при поодиноких інститутах. Всі ті студенські товариства і бюра входять до складу т. зв. Центрального Бюра Українського Пролетарського Студентства. Заходами Центр. Бюра вдалося внедчати в уряду України 19 тис. стипендій для студентів і крім того ще 1.200 стипенд. від усяких господарських установ. Число стипендій і їх висота (пересічно 21 карбованців місячно) не вистарчають. В студентських будинках проживає 30 відс. усього студентства, при чім для одного студента випадало заледви один квадратовий сажень площі. Під кінець січня назначено Всеукраїнський зїзд пролетарського студентства, на якому будуть подані всі подробиці про стан студентства та про перспективи роботи в студентських організаціях України. (За „Вістями").

Всеукраїнська Асоціяція Сходознавства.

Дня 11. січня відбулося в Харкові святочне відкриття „Всеукраїнської Асоціяції Сходознавства". Про завдання асоціяції говорив представник Комісаріяту Народньої Освіти Ряпо. Ця мета цікава. Нова установа має служити перш за все політичним цілям компартії і Радвлади. Дослівно казав про те Ряпо: „Не зважаючи на те, що на Україні є багато видатних сходознавців, досі вивчення історії та сучасного політико-економічного стану сходу не набрало на Україні широких розмірів. Вивчення історії Сходу має велике наукове значіння і тоді, коли ми вивчаємо історію рідної країни, що тісно сполучена з історичним життям народів Сходу. Але найголовніщим завданням Асоціації дати нам правдиву і докладну картину сучасного Сходу. Щоби виправдати на ділі своє ім'я прихильників національно-визвольного руху на Сході, ми повинні грунтовно вивчити побут, економіку, мову, історію цих народів. В галузі сходознавства більше ніж у якій иншій, наукові інтереси лучаться з життєвими питаннями сучасної політичної боротьби. Насамперед повинна асоціяція зібрати розпорошені наукові сили та попрацювати над тією молодою, що має прийти на зміну старим ученим. Ми заснували покищо тільки наукову асоціяцію, але вона своєю роботою може дати нам великі перспективи щодо розвитку сходознавства на Україні. Ми організували при Харківському Інституті Народнього Господарства факультет сходознавства, що його можна буде згодом розгорнути в окремий інститут. Уряд України і Наркомосвіта підуть на зустріч асоціяції та дадуть їй змогу розвинути широку наукову роботу".

По святочному відкриттю відбулося перше організаційне зібрання, на якому вибрано управу тієї нової наукової установи. До управи Всеукраїнської Асоціяції Сходознавства ввійшли: Шліхтер (уповноважений Союзного комісаріяту закордонних справ при уряді України) як голова; Ряпо (заступник наркома освіти на Україні) як містоголова; Гладстерн як другий заступник голови. Членами управи стали: академіки Кримський, Лазіїв, Ріхтер, Золотарів і Ковалевський. Отже на чолі чисто наукової установи стали політичні особи-комуністи. Представники науки ввійшли тільки до управи. (За „Вістями").

Українізація професійних спілок на Україні.

Про українізацію апарату професіональних спілок на Україні приносять харківські „Вісти" з дня 15. січня цього року таку замітку: „за даними 15 спілок, що охоплюють 187 окружних філій, українізовано цілком 33 відсотки, частинно 41 відсотків, і не українізовано зовсім 26 відсотків. Українізація проходить досить мляво. Тепер ужито рішучих заходів, щоб українізацію професійних організацій покінчити. Згідно з даними з 14-ти окружних професійних рад переведено діловодство на українську мову цілком у 7 окружних радах, на 65 — 90 відсотків у 3 окр. радах і на 20 — 50 відсотків теж у 3 окр. проф. радах. Зовсім не переведено навіть частинного діловодства на українську мову в одній окр. проф. раді. Кепсько стоїть справа також з українізацією в центральних управах професійних спілок. До цього часу зукраїнізовано цілком 5 центральних управ, на 70 відсотків 6 центр. управ, на 15—25 відсот. 3 центр. управи. Зовсім не зукраїнізовано 4 центр. управи. На 19 центральних управ професійних спілок нараховують усього 406 робітників. З них знає добре українську мову 22,8 відсот., мало знає 40 відсот. а зовсім не знає української мови 37 відсотків". Ця замітка кидає дуже ярке світло, не те, хто засідає в центральних управах професіональних спілок. Найменше там Українців а найбільше Москалів.

З польських справ.

Над державним монополем радять представники американського „Бенкерс Тресту" і радитимуть ще тиждень у Варшаві, переплітаючи свої досліди розмовами з компетентними дячами. Відтак вернуться до Америки і щойно там зроблять остаточні висновки щодо тютюневого монополю і позички.

Справа буджету на р. 1926 є темою дальших нарад Ради міністрів, яка силкується погодити погляди всіх партій. Як довго вона невирішена — у політичних колах панує, як звичайно, оптимізм.

Державна адміністрація, яка має бути переорганізована зогляду на ощадність, зазнає змін у М-стві праці, суспільної опіки, земельних реформ і публичних робіт, з яких

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька 10.

Декабристи.[6]

З приводу столітніх роковин революти декабристів.

V. Тайні товариства.

Нові ідеї прийшли в Росію із Заходу. Знайомство із західноєвропейським життям було за Олександра досить поширене в аристократично-дворянсько-військових сферах. Довгий постій російської армії в европейських державах, особливо у Франції дав змогу старшинам, себ-то в тих часах найбільше освіченим людям, приглянутись суспільно-політичному житню Европи. Величезний контраст між Росією й Европою мусів викликати серед світлішої й поступової частини російського громадянства бажання змін, мусів в тому напрямку звернути її намагання. Готовими зразками для тих намагань були тайні товариства.

Як довго Олександер I. був визнавцем ліберальних принципів, так довго свободолюбні аспірації проявлялися тільки в тихих бажаннях змін, в розмовах на товариських зібраннях, в приватній переписці, а деколи і в публікаціях, якщо на це дозволяла цензура. Одначе коли надії вивели, коли 1812 рік, рік сподіваних реформ, проминув безслідно а після віденського конгресу 1815 р. Олександер виразно перехилився на бік реакції, в тих якраз часах повстали в Росії перші тайні політичні товариства заговірного характеру.

Першим тайним товариством було засноване гр. Орловим в 1817 р. „Товариство російських лицарів", яке одначе не вспіло розвинутися. Ще передтим в р. 1815 зародки такого тайного товариства повстали в кружку гвардейських старшин Семенівського полка. В тому кружку відбувалися спільні читання, дискусії й наради. Старшини читали закордонні публікації та обговорювали політичні й суспільні справи. Олександер, довідавшись про це, наказав припинити ці кружкові дискусії. Думка про заснування тайного політичного товариства дозріла в 1816 р. в гуртку столичних офіцерів. Її ініціятором був Олександер Муравєв. До нього приєдналися Микола Муравєв, брати Сергій і Матвій Муравєви-Апостоли, кн. Сергій Трубецькой і Якушкін. Небавом до товариства приєднано Павла Пестеля, найвизначнішу індивідуальність в тайних російських товариствах за часів Олександра I. Згодом до товариства приступили визначні представники російської аристократії. З кінцем 1815 р. вироблено статут і правильник товариства, яке названо „Союзом Спасення або правдивих і вірних синів батьківщини" (Союз Спасенія ілі Істінних і вєрних сінов отєчества). Члени товариства ділилися на три категорії: братів, мужів і бояр. Товариством керував „Найвищий Собор Бояр". Єрархія товариства, форми приняття, церемоніял й ин. були взоровані на формах масонських льож. Статут товариства складався з двох частин. В першій були означені гуманітарно-етичні й культурні, в другій політичні цілі, які заключувалися в змаганні до зміни форми правління в Росії на конституційну. Одначе вже тоді між членами товариства були здецидовані визнавці республіканських ідей; до них належав між иншими Пестель. Одначе в товаристві йшла боротьба між поміркованими й революціонерами. Ріжниці поглядів спинювали дяльність товариства, хоч воно постійно розросталося. В другій половині 1817 р. відбувся зїзд конспіраторів, на якому прийнято статут, заповічений з німецького „Jugendbund-у". Товариство прибрало нову назву: „Союз Щасливости" (Союз Благодєнствія) або „Зелена Книга" (назва від кольору обгортки статуту товариства). Нове товариство з досить імлистими цілями невдоволяло багатьох членів, через що вони відпадали й творили нові товариства (як напр. „Товариство військове", засноване Ол. Муравєвим в Москві). З другого боку загальниковість і неозначеність цілей товариства сприяла масовому поширенню членів. Правда, всі члени признавали, що далекою метою товариства є переміна правно-державного устрою на конституційний, одначе головною його прикметою була гуманітарність. Пропаганда любови ближнього, моральности і знання, справедливости, чесности, піднесення економічної культури держави і т. п. — ось головні цілі „Союза Щасливости". Єрархія товариства була незвичайно складна. Зовсім природно гуманітаризм не міг вдоволити багатьох членів, які мали на меті політичні цілі. Прихильники політичного напрямку відбули в 1820 р. з участю Пестеля зїзд в Петербурзі. На тому зїзді зазначився вже республіканський напрямок, а Пестель висунув навіть конечність царогубства з метою позалити абсолютизм. Такий зворот не вдоволив поміркованих. Тому коли члени довідалися, що уряд знає про істнування „Союза Щасливости", формально розвязали його, щоби позбутися хитких і нелевих членів.

(Продовже ся буде.)

деякі департаменти перейдуть до инших міністерств.

Безробіття, без огляду на тисячі розумних рад, росте далі. За останній тиждень число безробітних зросло на 12.000 осіб більше.

Проф. Кеммерер, вернувшись до Ню-Йорку, бушім-то хвалив енергійні розпорядки польського уряду і впевнив, що Польща перейшла вже найважшу добу.

Ґен. Шептицький є обвинувачений за поєдинок з ред. Стлічинським.

По широкому світі.

До Ради Ліґи Націй старається ввійти як постійний її член Польща при помочі Франції. З цього приводу льондонський „Дейлі Нюз" висловлює сумнів, кажучи, що на це місце мають більше даних Еспанія та Бразилія. Коли число місць буде поширене до 7, тоді ввійдуть туди раніше Німеччина, Зединені Держави і СРСР.

Швейцарія готова погодитись з радянським урядом для залагодження непорозуміння на ґрунті вбивства Воровського. Вона годиться висловити жаль з цього приводу і виплатити відшкодування родині битого, якщо СРСР. згодиться в заміну заплатити відшкодування за знищене швайцарське посольство підчас більшовицької революції у Петрограді.

Французький уряд схильний прийняти всяку пропозицію санації фінансів, яка могла би піддержати державний скарб.

Нова партія повстала у французькім парляменті: „нова правиця" яка є відломком дотеперішніх правих партій, що хоче дійти до порозуміння з партіями, що є при владі.

Залізнича конференція Мадярщини, Чехословаччини, Польщі та Австрії починається в Будапешті. Її мета — встановлення безпосередної залізничої комунікації між згаданими державами.

Італія ратифікувала льокарнський договір.

Французькі біржевики почали страйк, на знак протесту проти підвищеного податку від біржевих операцій.

Німеччина має намір підписати з Ватиканом конкордат і з цією метою покликала до себе свого амбасадора при Ватикані.

Латвія має клопіт: підчас транспорту до Англії щезли бони латвійської позички на суму 700.000 фунтів,

Кардинал Мерсіє, відомий бельгійський достойник, є при смерти.

Смерть нард. Мерсієра. Помер 23. ц. м.

Часописи присвятили довгі статті життю кард. Мерсієра, згадуючи, що він був символом нічим не захитаного бельгійського спротиву підчас німецької інвазії та персоніфікацією патріотизму.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа виступлення крес. послів із „Визволення".

24. І. мав відбутися в Вильні зїзд „Визволення", щоби рішити, чи група послів, до яких прилучився пос. Лашкевич, має остати в „Визволенні" чи злучитися з новою групою Домбського.

Небезпека рад.-китайської війни.

Арештованого Китайцями радянського адміністратора сх.-китайської залізниці відставили до квартири китайського ген. штабу. Китайський уряд іменував директором сх. залізниці рос. інжиніра, ворожого до СРСР, Рад. пос. Карахан вислав Чанг-Тсо-Лінови й кит. міністерству заг. справ ноту в якій грозить, що обсадить залізницю військами та домагається негайного звільнення Іванова. Чічерін у ноті до през. Туан-Ч'і-Ю домагається привернення порядку в Манджурії до трьох днів, здійснення рад.-кит. договору, звільнення Іванова. Колиб кит. уряд не міг зліквідувати конфлікту, ур. СРСР просить у кит. уряду уповажнення до привернення порядку на власну руку. Ціла радянська преса взиває уряд до збройного виступу. Під будинком ради нар. комісарів була маніфестація. Фабрики муніції в цілому СРСР. одержали приказ приготовити великі засоби військового матеріялу. Працюють день і ніч. „Дейлі Мейл" повідомляє, що війська марш. Ву-Пей-фу йдуть на Шангкау і зпучаться з Чанг-Тсо-Ліном, щоби покончати ґен. Фенґа. На півн. Тієнсіну Чанг-Тсо-Лін веде офензиву на всіх фронтах.

У льондонських дипл. колах бояться, що радянські війська ввійдуть до Манджурії й зачнеться війна за сх.-китайську залізницю. Англія поробить заходи, щоби великодержави спільно виступили в цілі моральної підпомоги Чанг-Тсо-Ліна. „Дейлі Мейл" констатує, що настала крайня пора, щоби Англія, Зединені Держави й Японія заявили свої симпатії для Чанг-Тсо-Ліна. Бо колиб китайським ґенералам прихильним для СРСР., удалося побороти Чанг-Тсо-Ліна, то тоді вся Манджурія і півн. Китай припали би під владу СРСР. З Харбіна повідомляють, що там приїхав рад. військовий аташе, якого завданням буде переведення концентрації військ для обсади сх.-китайської залізниці. Залізниче получення між Пекіном і Мукденом перерване. Карахан заявив у Пекіні, що є мало надії, щоби вдалося оминути збройну інтервенцію СРСР.

Визнання СРСР. Чехословаччиною.

У справі визнання СРСР. премієр Свеґля заявив, що Чехословаччина готова зробити це ще заки збереться сесія парляменту. Рішення це стрінеться лише зі спротивом нар. демократів, але навіть і тут шукається шляхів для порозуміння.

Мадярська афера.

До Будапешту приїхав Бріяндів висланець його політ. дорадник ред. „Матен-а" Заверваїн. Він то причинився до викриття й арештування мадярських фальшивників банкнотів. Старається дістати авдієнцію в нач. держави Гортія, бо з оголошених документів Янковіча виходить, що Горті був вмішаний в аферу.

Прокураторія працює горячково над зладженням акту обвинувачення проти фальшивників. Акт обвинувачення буде готовий ще до кінця того тижня і коли не вплине рекурс, розправа може зачатися ще в січні. Дальша часть розправи велася би в половині лютого. Розправа йтиме перед будапештенським сенатом під проводом д-ра Евгена Лянґера. Як повідомляє „N. Br. Ігт." переговори французьких функціонарів із кн. Віндішґрецом, щоби видобути від нього точні зізвання, були безуспішні. Редактор „Матен-а" Заверваїн заявив представникові „Пешті Курер-а", що колиб на Мадярщині проголосили королем якогось члена родини Габсбургів, то до 48 годин вибухла би війна. Великодержави Европи не стерпіли би присутности Габсбурґів на мадярськім престолі.

Війна в Мароко.

„Журналь" повідомляє, що ціллю майоутньої подорожі марш. Петена до Мадрида є приготування весняної кампанії в Мароко, понайбільше в еспанській смузі. Кампанія має довести до скорого й рішучого зліквідування мар. війни.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·38 — 7·40 канад. дол. 7·15 — 7·20. чеські кор. 0·23·00— 0·23,50 леї 0·3·25 — 0·3·50, франки фр. 0·29·00 — 0·29·50, фр. швайц. 1·45—1·49, анґл. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·50, 20 франк. 27·00—27·50; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 37.50—37·50.

Срібло. Австр. кор. 0·53·00—0·60·00, 5 дн. кор. 3·20—3·30, фльорени 1·60—1·65, рубл 2·60 — 2·70, рубель дрібним сріблом 1·30 —1·35.

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць лютий 1926. 4·50 вол.**

— **Конфіскати.** У вчорашньому числі нашого часопису сконфісковано у трьох місцях кількадесять рядків статті „Вразливі методи" і закінчення статті „Військовий буджет Польщі". Є це з черги восьма конфіската цього року.

— **„Політичні новини".** У „Політичних Новинах" учорашнього числа нашого часопису передана звістка у Варшаві, що „скликану на 24-го ц. м. конференцію в справі українського університету відложено". Ранній рекдактор, що подає остачі звістки, передав нашвидку цю інформацію за „Газетою поранною", не доглянувши, що вона сфабрикована на підставі статті „Діла". У статті про університетську справу ми висловили здогад, що польський уряд імовірно не зможе скликати конференції у цій справі, після заяви наших професорів. Цей здогад перетворила „Газета поранна" у факт, який бушім то дійшов до неї з Варшави. Так само творить вона вряди-годи інформації з „погранича совецкого", виписуючи їх просто від нас або инших часописів. І такі „політичні новини" тричі перекручені та перелякьовані мандрують у світ. А прецінь у даним випадку відомо, що мін. Грабський хоче всякою ціною скликати університетську конференцію і назначив її речинець на 26-го ц. м., отже вона відкликана тільки на два дні пізніше. Чи вона відбудеться і в якім складі, це вже инше питання, яке розяснить будуччина.

— **Арештування шпіонської організації.** У Варшаві арештовано шпіонську організацію, що працювала в користь „сусідньої" держави. Члени організації були добре оплачувані загран. валютою.

— **Роспорядок мін. промислу і торгівлі у справі адресування** почтових і телеґрафічних посилок та замовлювання телефонічних розмов і уживання мови в телеґр. і телеф. розмові у внутр. обороті появився в „Дзенніку Устав". Є там постанова, що в львівському воєвідстві можна адресувати звич. листи кирилицею в українській мові. До телеґрам допущені всі мови латинською азбукою.

— **Фабрика двозолотівок у Львові.** На Клепарові якийсь Гучевський і Іжиковський заложили собі фабрику двозолотівок із цини, у формі папіросниці, виложеної гіпсом, з проводами для усунення воздуха підчас виливання розпаленої цини. Іжиковський признався, що денно робив лише 10 штук двозолотівок і то з нужди, бо був безробітний. За фальшиві гроші купував харч. Поліція арештувала Гучевського Іжиковського і Марію Панчук, з якою жив цей останній.

— **З українського життя в Китаю.** Дістаємо до поміщення таке письмо: По кількох роках цікавої руїни українського громадського життя на Далекому Сході почав виходити з 18. вересня п. р. тижневий журнал п. з. „Українське Життя" в м. Харбіні (Китай). До цього часу українське місцеве громадянство, яке не могло погодитися й не годиться з політикою окупантів на всіх українських землях, бачучи страшне положення, в якому опинились великі маси Українців на Дал. Сході, вже від 1924 р. почало організуватися і робити всякі заходи, щоби друкованим словом у рідній мові розбудити приспану совість та поширити національну свідомість серед 50-000-ої маси Українців в межах Китаю, які мають змогу дещо краще жити, як в своїй Батьківщині. Але заходи кінчились невдачами. „Українське Вид. Товариство", засноване в 1924 р., зліквідувалося, бо статуту товариства місцева китайська влада не затвердила. Дозволу на видавання часопису не дали. В 1925 р. заборонено відчинення своєї читальні-книгозбірні. Статут Комітету допомоги українському студентству не зареєстрований. Недавно один громадянин прохав дозволу на видавання українського тижневика і знову влада відмовила. В грудні 1924 р. виходив тижневик „Харбінський Вістник" як додаток англійської щоденної газети „Гарбін Геральд", одначе за браком засобів та невідповідного напрямку по б. числі спинився. У вересні п. р. заходами й жертвами свідомої групи громадянства почав виходити наш журнал, теж як додаток рос. час. „Восток". Редактором „Востоку" був Японець п. Оказаря, який в цей час був і нашим редактором. По виданню нами 10 чисел „Українського Життя", „Восток" за недостачею засобів припинився, через те й ми змушені були припинити своє видання тимчасово, до винайдення нами можливости продовжувати це діло. Українців місцева китайська влада, яка має на службі багато Росіян відмовляє у виданні часопису, реєстрації товариств і т. п., часто мотивуючи тим, що в поліції нема драгоманів (перекладачів), що знали би нашу мову, через те не можна видавати нам у рідній мові. Англійці, Американці, Французи, Японці й инші користуються правами екстериторіяльности, через те можуть видавати часописи і книжки, незалежно від китайської влади. У нас нема громадян України, які користувалисяб тими правами, а через те змушені ми шукати чужих покровителів. Неможливість продовжувати тепер почате діло, яке вже дало певні наслідки, вельми вразила нас, відбираючи нам змогу вести громадську працю. Але не дивлячись на новий удар, будемо дальше шукати виходів, щоб відновити це діло на більше трівких основах. Прохаючи поінформувати про це громадянство у Вашім шановнім органі, просимо підтримувати з нами взаємовідносини. На всякі запити радо відповідаємо.—**Рада „Українського Видавництва" в Харбіні — Китай.**

— **Нове коміоне.** З огляду на підвищення громадського податку від водопроводів на 100 проц., всі комірчини зрадіють на превеселу звістку, що вже від 1. січня мають доплачувати за помешкання. Нові „множники" є такі: для одної кімнати група А (ті, що платять повне комірне, без полекш) 0.6727, Б (ті, що є звільнені від громадського податку для комірників) 0.6206, Ц (ті, що звільнені від державного подат.) 0.6097, Д (ті, що звільнені від них обох податків) 0.5572. — Для двох і трьох кімнат група А) — 0.7252, Б) 0.6727, Ц) 0.6622, Д) 0.6097 — льокалі торговельні та промислові категорії: 0.7269. — Для 4—6 кімнат А) — 0.7260, Б) 0.6735, Ц) 0.6630, Д) 0.6105, — Від 7 кімнат А) 0.7785, Б) 0.7260, Ц) 0.7155 Д) 0.6630. — Крамниці з передвоєнним рівнем комірним більш 1500 кор. множник 0.8310.

— **Свобода слова.** У грудні минулого року було 32 конфіскат польських часописів і 57 українських. Коли зважити різницю між численністю польської преси і нашої, яка має тільки один денник, стане ясною пропорція між засудами меча Дамокля, що в виді цензорського олівця висить незмінно над нашою пресою, а тільки десь колись зупиниться над польською.

— **„За польський характер Кремінця".** Якийсь Мечислав Возьковский описує у львівській „Газеті Поранній" з 24. ц. м. польські памятки у Кремінці на Волині, який називає „волинськими польськими Атенами". Домагаючись вичищення Кремінця з усього „російсько-византійського", пише, що дві місцеві церкви, особливо собор, разять очі Поляка своїм византійським характером, а в неділю дзвони собору заглушують скромні дзвінки польських костелів у місті. А що стиль тих церков вказує, що первісно вони були призначені нібито для латинян, то польський кресовий „патріот" домагається, щоби „в незалежній Польщі переміняти їх на те, чим були первісно". Розуміється, —тут справа не в стилю, а більше в тих дзвонах православного собору, що заглушують польські дзвінки, чим роблять враження, що „Кремінець лежить не в Польщі, але десь у глибині Росії". Отже болить кресового лицаря, тому правос лавні церкви мають щезнути з лиця земл.

— **Законна нагода до зловживань.** Дня 22. ц. м. переведено в помешканню прив. урядовця Івана Луцишина і його сестри Ольги, ревізію, при вул. Кривчицькій ч. 97. Явилось там уранці двох приватних агентів і поліцай. Господар хати прохав, щоби йому предявили папір з наказом переведення ревізії або бодай легітимацію тих, що хотять її переводити. Агенти відмовили і дозволили тільки записати число поліцая, кажучи, що в дирекції поліції можна відтак перевірити їх компетенції. Характеристичне те, що коли п. Луцишин звернувся на поліцію і там випадково зустрів агента, що був у нього, цей відослав його до управи арештів на Казимирівській, звідти відослали його до слідчої експозитури, звідти назад до дирекції поліції до інформаційного бюра звідти телефонували на Казимирівську, куди п. Луцишин знову мусів піти і кожне зі згаданих бюр заявляло, що до нього ця справа не належить. Щойно на другий день заявили йому, що поліція не має обовязку виказувати приватним особам і що треба би в такій справі вести аж прохання. Полишаючи на боці урядові відомі мандрівки від Анни до Каяфи, цікаво знати: як громадянин має змогу перевірити компетенції осіб, що приходять до нього з ревізією, коли вони кажуть йому вірити їм на слово? Прегарна нагода для діяльности рішних сміливих самозванних „ревізорів", які можуть обікрасти хату і щезнути як вітер у полі!...

— **Злодійське кохання.** Таке кохання є складніше, як найбільша любов пересічного чесного громадянина. Послухайте: Казимир Брось, 28-літня львівська „синя птаха" називає себе графом Стшалковським перед Аврелією Ткач і впевняє, що має на Волині маєтки. Може навіть само, бо був спеціялістом від одчищування зяв

ків, а Сташалковським називався мабуть тому, що вмів добре стріляти. Дівчина довідується правди і не хоче його знати. Тоді він на доказ щирого почування пострілює себе в живіт і лічиться в шпиталі. Видоровівши вертає до „нареченої". Та сварки не вгамовують. Тоді Вовк, уже в своїй справжній ролі, погрожує ножем і каже підписати собі квіт на 19) зол. як зворот коштів неприємної недуги, яку, буцім-то, одержав від нареченої. Ткачиха підписує. Та Боровці не мало. Він бере від неї 6 сорочок і хоче виперотти всю хату, побиваючи її до приготомління. Щойно тоді інтервенює поліція. І суд може рішати: чи цей вуличний герой з кохання став таким злодієм чи зі знодійства почав кохатись?

— **Любов кавалері і в мантачі.** Урядовець чеської поліції в Кошицях, Юзік, що 4 роки тому познайомився там з кавалеристкою зі Станіславова, приїхав до Львова шукати за нею, вже як за своєю жінкою. Вона мала його досить і втікла від нього до Варшави, пізніше до Львова. Юзік відшукав жінку в Львові обіцяла до нього вернутись, якщо він продасть усю хату з меблями і привезе досить грошей на подорож у світ. Юзік зробив це і знову вернувся до Львова, але жінка й не гадала додержати слова. Вона грала в кавалерій оркестрі у „Народній Гостинниці" і почувала себе там краще. Тоді Юзік добув штилет і ранив кілька разів жінку та себе. Обоє видоровіли і ставали перед судом. Юзік засуджений на 2 місяці вязниці і буде висланий до Чехословаччини. Без жінки, яка на далі виходитиме на скрипках со кавалерах меланхолійні арії і завертатиме голову иншим мущинам.

— **8.000 студентів-Жидів** студіювало в м. р. у вищих школах Польщі. Найбільше жидівських студентів було у Варшаві, а потім у Львові, Кракові й Вильні.

— **Що можна в Китаю, то не можна в Польщі.** До нашої Редакції прийшов лист з Харбіну в Китаю, адресований по українськи. Так отже пів світа перейшов той лист і прийшов до нас вчас, а наші листи до українських адресатів блукають світами і щойно поштові уряди в далеких, чужих місцевостях корегують „малополську неграмотність", списавляючи ті листи до рук адресатів.

— **Сніг після століття.** Цьогорічний сніг, який хоче надолужити свої довги за минулий рік, упав тільки там, де сто літ його не бачили, в Еспанії, місті Валенсія. Упав не раз, а падав цілі на протязі десять днів, так, що управа міста і робітники, які вперше мали до діла з цим нїжним матеріялом, мали чимало труднощів, щоби прочистити з нього вулиці.

— **Право до дорогоцінностей.** Радянський уряд має намір у найближчім часі продати дорогоцінности царської родини, сподіючись одержати за них щедру суму трьох мілїярдів золотих рублів, які скріплять державний скарб. На звістку про ці, члени царської родини зїжаються до Чехословаччини на нараду, щоби вжити заходів у міністерствах справедливости європейських держав проти купна дорогоцінностей, яких як законні власники виступають наслідники Миколи II і його родини. Наслідком цих заходів буде мабуть те, що дорогоцінностей не вичезуть за кордон, в острасі перед їх конфіскатою, що вони зростуть у ціні і що попадуть у руки приватних мілїярдерів.

— **Нове міжнародне бюро.** Інститут ім. Жан Жака Руссо у Женеві дав початок до створення міжнародного бюра для справ виховання.

— **Товариїйна маскарада,** „заходом „Кооперативи Українських Театр" у Львові, пон співучасти „Богеми", відбудеться дня 6 го березня (марта), з незвичайно багатою програмою.

Дописи.

З Гуцульщини. *(Божевільний вимір масткового податку в Косівщині.* Х - облива психоза вязниску і самоволі незмітно захоплює в косівському повіті всіх, хто займає якебудь становище. Ось п. Юзефович, управитель скарбового інспекторату в Косові, перед війною людина нормальна і зрівноважена, зах рів на гостре божевільне підслухування масткового податку. Кілька фактів: Масток Юри Максимюка, с. Козьми з Кимпорівні, „оцінено" в 1924 р. на 3.094 зол., від цієї суми мастковий податок 37·12 зол. Той самий масток того самого господаря „оцінено" 1925 р. на 5.281 зол., а мастковий податок призначено в сумі 63·93 зол. Масток Рокіцуна Юри, с. Іля, „оцінено" в 1924 р. на 9. 85 зол. від тої суми мастковий податок 165·34 зол. Той самий масток того самого господаря „оцінено" в 1925 р. на 17.500 зол., а мастковий податок наложено в сумі 1.981·41 зол. Масток Гафія Максимюк, ж. Дмитра, „оцінено" в 1924 р. на 1.503 зол., мастк. податок 13·50 зол. Той самий масток тої самої жінки „оцінено" в 1925 р. на 37.776 зол., а мастк. податок виніс 4.933·01 зол.! Чим маю вписувати сотки иншим, подібних „оцінень" і подібного божевільного зависру мастковому податку? Їхня вписка замилаб усі сторінки часопису а для читача не менше інтересне. Та думаю, що вже й отсі, проверені факти вказують переконливо, якими непроходимими нетрями визиску й самоволі являється косівський повіт. А п. Юзефович гордо й без нафтання безсенсства продовжується по Косові, а може й чекає на підвищення. При умілі владі належ певно їх одержить, хоби в нагороду за те, що за його урядування в косівському скарбовому інспектораті населення цілого повіту звертається лицем до... Сходу. — *Б.*

Сим. *(Посольське віче українських комуністичних послів.)* В неділю 17 н. м. було тут посольське віче українських комуністичних послів Приступи і Войтюка. Сала Народнього Дому повнісінька. Переважаючу більшість в часі в —українське робітництво. Пізнати це по вишиваних сорочках і по розговірній мові. Побіч Українців поважний процент жидівського пролетаріяту. Поляків помістна би на пальцях. На диво дідова мова віча — польська. Головою віча обрано Подяка і дівоводство йде по польськи. Перший говорить пос. Приступа. Не хочеш вірити своїм ухам... таки по польськи. Як стає губа, думки не ворушуться, промовець мучиться — очевидно, польська мова робить йому великанські, часто непідсильні труднощі, а всеж шановний посол веде цілої півторагодинни трудну війну з наголосом, вимовою, синтаксою і лексікою „urzędowego języka". А зміст промови? Хто припадково зайшов би на це віче, не знаючи, хто такий пос. Приступа — той, слухаючи його промови, мав би повне право уважати промовця за польського патріота-державника, що стоїть в опозиції до уряду та сучасної соймової більшости. Характеристично, що цілу критику сучасної політики Польщі посол Приступа провадив зі становища інтересів Польщі, як держави. Пос. Приступа не має иншої гризоти, як тільки та, що правлячі сфери сучасної Польщі і партії соймової більшости ведуть цілу політику, і господарську так і міждержавну з очевидною шкодою польської держави. Стурбований тим пос. Приступа вважає широко виказувати, що інтерес польської держави вимагає господарського та політичного зближення до „совєтської Росії". Так таки раз-по-раз повторює „совєтської Росії". Про Україну нема що й згадувати! Союз радянських республік не тільки форма. Суть: совєтська Росія! Цілком не дивно, що пос. Приступа уважав за потрібне в тракті промови у скобках скромно зазначити, що він сам Українець, бож ні з форми, ні зі змісту промови цього ніхто не догадався би! І якби не те, що промовець сам признався, що належить до комуністичної фракції, то навіть присутній на вічу комісаріятаростав не мав би підстави закинути промовцеві прихильности до комуністичної партії. З цілої промови мав би повне право догадуватися, що має перед собою польського патріота державника.

Для нас дуже дивне те, що посол Українець і комуніст не може найти для своєї агітаційної промови в Стрию і перед українським робітництвом иншої виходової точки як тільки державний інтерес Польщі, що правда „робітничо-селянської", а рівнож не байдуже нам і те, що посол Українець промовляє до української авдіторії в Стрию по польськи. Такої чудасії Стрий ще не запамятав!

Маленьку лекцію дістав пос. Приступа на місці: по польських рефератах наступили запити та бажання вічевиків. Говорило кільканайцятьох інтерпелянтів зга. петентів, усі по українськи з одним одиноким виїмком!

Другий посольський референт Войтюк говорив по українськи, але дуже коротенько, мляво та не інтересно. Вправді заповів, що з огляду на приїзд Українців на віче, буде говорити про питання тав. національних меншостей в Польщі, але ж цього питання, ані не позвичав, ані не вдавався у критику політики Польщі супроти тав. національних меншостей. Кількома словами лише згадав про шкільну політику, а опісля дуже делікатно зачіпав Ідькова і закінчив „Undo-м", що орієнтується на неіснуючу антанту та безсилу Лігу Націй. Загалом не сказав нічого нового ані інтересного. Це все робило тим більше прикре враження, бо було для кожного ясне, що комуністичні посли Україні головну вагу поклали на польському референті, а український вийшов лише бідним додатком, більше для декорації.

З огляду на те все мусимо цілком серіо спитати п-нів Приступу та Войтюка, яку місію мала їхня гостина в Стрию? Якщо хотіли вони зробити конкуренцію петлюрівському послові Стрийщини Морачевському на точці польського державного патріотизму, або у змаганнях до польонізації українських робітничих мас, то можемо запевнити їх, що місія їм не удалася, бо пос. Морачевський має під цим оглядом кращі засоби і більшу практику, так що їх виступ не мав конкуренційної здатности, а був тільки невдатним наслідуванням, якого українські комуністи повинні би все таки соромитися. Від своїх товаришів знад Дніпра повинні би наші волинські комуністи хочби стільки научитися, що до українських мас та ще й на суто українській території треба підходити і з українським словом і з українською ідеєю хоч в комуністичній обгортці. *Б. 7.*

Голодне Село.

Зв'т віденського комітету помочі голодному селу.

На звізвання краєвих організацій зявився у Відні 2. V. 1925 р. місцевий комітет помочи голодному селу, під проводом п. гофр. И. Караковича. Комітет зачався збірочю жертв серед українських емігрантів у Відні, а коли того постановив про уміщення у віденських часописях („Дер Тагесбот Цайтунг" і инш.) інформацій про економічне положення українського хліборобського населення під Польщею. З огляду на те, що українська еміграція находиться в прикрому матеріяльному положенні, не могла вона прийти зі значнішою поміччю для голодуючого селянства в краю. Всеж таки віденський комітет вислав до Краєвого Комітету у Львові суму 2,737.000 к. ав. Слід завважити, що заки постав у Відні комітет помочи голодному селу, жертви для голодуючих збирала вже студіююча по віденських школах українська молодь, згуртована в „Сіті", пересилаючи зібрані гроші безпосередньо до Краєвого Комітету. Крім того окремо від загального комітету вели запомогову акцію на віденському ґрунті тов. „Єдність" з тов. „Українська Студентська Громада". З причини, що приплив жертв для голодного села спинився, комітет постановив себе розвязати й оголосити в пресі справоздання зі своєї діяльности, що й виконується отсим комунікатом. За увесь час свого істнування мав комітет приходів на суму 2,857.700 к. ав., на що злożилися: дохід зі свята в честь Т. Шевченка 1,140.000 к. ав. і жертви приватних людей на листи 1,717.500 к. ав. З тої суми приходів вислано до Краєвого Комітету Голодному Селу у Львові: дня 25. V. 1925 р. 1,050.000 к. ав., дня 9. VI. 1925 р. 1,000.000 к. ав., дня 24. XII. 1925 р. 700.000 к. ав. Видатки комітету (портоїв. оплата салі засідань і ин.) виносили 147.500 к. ав. — Разом 2,987.500 к. ав.

Жертви на листи зложили ось особи (в коронах австрійських): И. Караковичъ 100.0 0, Матічка 20.000, Н. Н. 50.0.0 А. Дольницький 100.000, А. Жук 50.000, водчий дня Гтмайстер 30.000, М. Бороґор 10.000, д-р Гринчак 334.50 (25 зол.), Я. Шевський 10 000, С. Буюко 30.000, М. Гречаник 20.000, Кашуби 20.000, Н. Н. 10.000, А. Витошинський 100 000, д-р Коспатинський 100.0.0, д-р Ч. Якуб 100.000, д-р О. Шар 50.000, д-р Л. Анерґант 50.000, Шульмая 50.000, д-р Ю. Романчук 100.000, О. Клюк 50.000, д-р Орендець 50.000, М. Крушельницька 10.000, М. Левицька 10.000., Е. Соханська 10.000, В. Сушко 10.000, О. Левицька 10.000, І. Семчинова 10.000, С. Калинюк 10.000, А. Пандрій 50.000, І. Гоцька 10.000, Петрашина 10.000, д-р Вальдман 100 000, З. Павлюх 70.000, Т. Мартчак 10.000. Разом 1,577.500 к. ав., до того дохід із Шевченківського свята 1,140.000 к. ав. Віденъ, дня 7. січня 1926 р.

За Комітет помочи Голодному Селу у Відні:

И. Караковичъ вр. голова. *Андрій Жук вр.* касієр.

В. Лучків вр. контролюр.

Лист до Редакції.

Хвальна Редакціе!

В „Селянськім Прапорі" ч. 3. з 17. січня п. р. оголошено підписану двором Данильовичем і тов. відозву, скликуючу на день 30. січня 1926 до Станіславова „Перший селянський конгрес". Між підписами скликуючих вичислено також моє імя. Тому, що я нікого до уміщення мого підпису на вище згаданій відозві не уповажнював і до цілої повищої акції не належу, заявляю отсим, що мій підпис на повищій відозві уміщено без мого відома і проти моєї волі і прошу ласкаво оголосити цю мою заяву в час. „Ділі" для публичного відома.

Любинці, дня 21. січня 1926 р.

Іван Лисенко
господар в Любинцях
повіт Стрий.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Надднїпрянського Театру під дир. О. Мітковича. Угнів.

26.1. вівторок Театр відпідить по Белза. Готується до постановки „Затоплений дзвін" Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова. 22—?

З прив. гімназії УПТ. в Яворові. Вступні іспити до клас 1—7 відбудуться в днях 25—29 січня п. р. Зголошуватися коротко або особисто день наперед. До іспиту привезти: метрику уродження, остатнє шкільне свідоцтво й свідоцтво моральности за час не ходження до школи, евент. лікарське свідоцтво. Іспитова такса 25 зл. — Управитель: *д-р Микола Чайковський.* 11136) 3—3

Б бл отека Т-ва „Просвіти" зачинена хвилево з причини святочних ферій вже отворена і вимінне: Неділя кождого по педілка і середа від год. 4—6 попол. 1143 1—1

Подається до відома українському студентству, що Товариство „Студентська Громада" неділя від 25. січня 1926. р. „Студентську Харчівню" при вул. Супінського ч. 21. Ціни обідів знижені. Завдяки теперішнього проекту є найкраще поставлення „Студентської Харчівні", що є залежне у великій мірі від кількости учасників. Обовязком кождого студента-Українця є харчуватись у власній харчівні. Виділ „Студентської Громади". 1144

Дрібні оголошення.

ГІЯЦАЮ учительки до науки другого курсу 3 дітей. II. гімн. без латини, II. і IV. кляси. Услівя слати на адресу: Уряд парохіяльний Дашно, пов. Р. Мальв Зарій. 1139 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спец-ялист недуг носа, ушей, горла і гортанни

д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 **Тел. ч. 27—93** .1—10

АДВОКАТ

д-р Ярослав Селезінка

відкрив адвокатську канцелярію

в Радехові

і веде її в домі п. Чоппів проті приходства. 1050 6—6

Конц. Торговельні курси Софії Глюзинської, вул. Пансьна 14.

Вписи на нові 5-місячні курси (мужеські і жіночі) приймає У. повага щоденно від год. 8—1 і 5—7. — Одночасно наука стенографії торг., писання на машинах (з українським письмом) і чужих мов. — Вписи до 3 лютого. — Подробиці в афішах.

1104 **Місячна оплата вол. 12.** 3—4

Управа: *Проф. Д-р Юзеф Глузінський.*

Подяка

Неумол ма смерть забрала нам **Найдорожшого** Мужа, Татка і Дідуся, бл. п. Миха ла Корецького, якого похорони відбулися дня 10.XII. 1925 р. Отцю дорогою складаємо сердечну по яку всім тим які взяли участь в сумному відпровадженю Його земних останків, а саме: Всеч. Отцям Р. Федусевичеві, Фільвасковому з Демні, Миха ловому з Верин, І. Козакові з Вод, Ю. Юрковові з Дроговижа та Ґварантові з Деян, Виділам і Членам Тов. „Просвіта", „Сокіл" і инши. хорови зорган зованому під проводом п. Васильківа та всім прибувшим і місцевим гостям. — Микодаїв н. Дн. в грудні 1925 р. — *Жінка, діти і внучка.* 1140 1—1

Оголошення

до всіх П. Т. українських кандидатів адвокатури.

Виділ Союза Українських Адвокатів у Львові виконуючи рішення окружних сходин укр. їнських адвокатів в краю з 8. грудня 19.5 р., приступає до реєстрації всіх укр. їнських адвокатських кандидатів, зайнятих як в українських так і в неукраїнських канцеляріях. З тої причини просить всіх П. Т. Товаришів, як і пп. кандидатів адвокатури, щоби зволили як найскорше на адресу Союза, Львів, вул Русова ч. 20. надсилати списи кандидатів, подаючи імя і назвисько кандидата і инші персоналія, як вік, час вписання на лист кандидатів, чи іспити має і у кого в канцелярії працює, а також чи шукає посади в якій иншій місцевости. — За Виділ С. У. А. *д-р М. Волошин,* в. р. м. голо а. 1145 1—1

Подяка.

Загальні Збори Українського Краєвого Товариства опіки над інвалідами у Львові з дня 15. ц. м. ухвалили виразити щиру подяку л ряна, які впродовж 1925 р несли лікарську поміч на кождий заклик Управи Дому Українських Інвалідів у Львові інвалідам УГА, не добираючи жадного гонорару, а саме: Проф. д-р Паньчишинові Мар'яні, д-р Куґлєвій Івзновій д-р Бурачинському Титові, хірургові, д-р Щуровському Волод., проф. д-р Махекові, д-р Зельцерові Як., лік.-дент. Нассові Як., далі д-р І. Голубовському, адвокатові у Львові за кільканайцятькратне рівнож безплатне правне заступництво Товариства, врешті п. Раставе зкому Ів., нотареві у Львові за 2-кратне безплатне по ложення нотаріяльних чинностей для УкТОВ. 1142 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 18. (10.693). Львів, середа 27. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фп., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Українізація.

З нагоди речинця для її закінчення.

Дивоглядно, а для чужинця то й парадоксально звучить цей оклепаний у нас термін „українізації" України. Невже Україну треба українізувати? На потіху ворогам мусимо ствердити, що Україна не потребує „українізації". За те необхідна українізація для тієї бюрократії, що витворилася на Україні завдяки цілим десяткам літ давної асиміляційної політики царських урядів. Невже і для всієї бюрократії необхідна була саме українізація? Якщо розуміти під українізацією виключно вживання української мови в письмі та слові, то так. Як жеж надати українізації дещо ширшого і глибшого змісту, то не конче.

Безперечно, що велика частина бувшої царської бюрократії була російського (московського) походження, але значна її більшість вербувалася з місцевого українського населення. Торкається це в першій мірі тисячів тих сірих, звичайненьких собі, Богу духа винних, писарів, рахівників і инших канцелярійних автоматів, що ніколи нічого спільного не мали ні з російським народом, ні з його культурою, що його не знали, що мали вправді українську душу, українську психіку, але поверховно лизнувши дещо з російської культури, заслеплені величю царської імперії, вважали себе „русскими" і мали собі навіть за честь належати до складу старої бюрократії. Ось тих усіх т. зв. „Малоросів" треба було не українізувати, а відросійщувати. Тим процесом відросійщування української бюрократії займався і уряд Центральної ради і уряд гетьмана і накінець Директорії.

Важка це була справа відросійщувати саме ту категорію малоінтелігентної, плитної а попри те незвичайно зарозумілої та по назадницьки настроєної бюрократичної маси. Всі вищі бюрократичні становища були звичайно обсаджені Москалями або й українськими національними ренегатами, що — знаючи навіть українську мову, негували все українське та вважали себе „русскими". Це були так звані бюрократичні „верхушки". Вони мали і більшу освіту і широкі горизонти, але для них була ближчою особиста вигода, був ближчий „Союз русского народа" ніж українська національна, тоді т. зв. „сепаратистична" робота. Вони відмежовували себе від „мазепинства", бо воно було небезпечне перш за все для їхньої карієри, для їхнього галасливого і видного життя. І саме ті „верхушки" були все найбільшою перепоною у процесі т. зв. українізації. Вони надавали тон у її поборюванню, саботуванню, вони й потягали за собою більшість тієї сірої низчої бюрократичної орати. Національна українська влада вела з ними завзяту боротьбу. У відповідь за те, вони її поборювали, як могли.

Прийшла радянська влада і застала ті самі відносини і той самий уклад сил серед давньої бюрократії. „Давні „верхушки" стали тепер „спецами". Початково нова влада не звертала належної уваги на „українізацію", бо для неї, на перший погляд, було байдуже, яка буде зовнішня полоцка радянської державности на Україні. Для неї найважнішою справою було перероблення національної української душі в інтернаціональну, знищення усяких національних цінностей та заміна їх „пролетарськими". Одначе скоро комуністи прийшли до голови по розум та зрозуміли, що до душ народу можна підійти тільки при допомозі його рідних засобів, між якими перше місце займала його рідна мова. При допомозі рідної мови та рідної пісні, рідної приповідки, чи жарту можна зачіпити почування простої людини, можна дібратися до її душі та серця і тоді щойно їх переробляти, опановувати, вищити все старе та насаджувати нове.

Звідси то й пішла ославлена українізація України. Теперішня українізація не доказує, що комуністам залежить дуже на українській культурі, не свідчить, що вони стали національними патріотами (що було би абсурдом зі становища комунізму), але навпаки доказує, що переводячи т. зв. формальну, зовнішню українізацію, вони тим самим вступають на єдино доцільний шлях, що веде до душі народу. І тому то тепер привязують на Україні таку велику вагу до знання української мови в урядах, школі, громадських установах, а навіть у партії. І тому насильно українізують усю свою державну і партійну бюрократію. Нема сумніву, що для кожного Українця, селянина, чи робітника, стає якоюсь ближчою, та більше зрозумілою всяка ідея, всяка нова думка, якщо про неї він дізнається та її почує в своїй рідній мові. Тим самим менше упередження та більше довіря почує він і до комунізму, що йде до нього в рідній українській поволочці.

Отже з тих мотивів формальна українізація не України, а радянського і партійного апарату на Україні посувається вперед, що більше вона доходить до свого формального завершення. Та не зважаючи на те, що проводять її тепер на Україні з чисто утилітарних понук, вона все таки йде пишно. Вона ж відбувається вже кілька літ.

Про її закінчення видавав Раднарком України вже кілька розпорядків. Останнім речинцем був день 1. січня 1926 р. Той речинець минув, але українізація все одно не закінчилася. Хто її не виконав? Перш за все „специ", отже ті давні „верхушка" старої бюрократії. Для них передбачив уряд уже навіть нові полекші та відсунув для них речинець аж на 6 місяців. На основі рішення Раднаркому України з 15. липня 1925 р. мають по 31. січня 1926 р. звільнити з посад усіх тих, що ворожо ставились до українізації та її поборювали. Це торкається перш за все тієї сірої, нещасної ні якістю, ні силою оборократичної частини урядництва, що вдивляється у „спеців". А ті специ — це переважно, як сказано Москалі або ренегати, і для них вчата поблажливість. Невже тому, що мають наслідників у нижчої братії? Відбуваються іспити! І знов екзаменують нижчу братію, а не підлягають іспитам верхи. Щож на ділі уявляють собою „специ"? Вони не комуністи! Вони російські патріоти! Отже української мови не вчать тому, бо це суперечить їх чорносотенним настроям і тому, бо українізація на руку комуністам. Та їх за те гласкають. Дуже слабо посунулася українізація у всяких муніципальних установах, майже не було її ні в трестах, ні в господарських установах, ні професійних організаціях. Там теж надають тон названі „специ". Ще гірше представляється справа у всіх школах вищого типу крім сільсько-господарських інститутів та інституту народньої освіти.

На Україні вже була раз перевірка знання української мови при допомозі іспитів по деяких установах, ще в листопаді 1925 р. Але як вона відбувалася? „Попередня перевірка — пише у „Вістях" С. Касанів, — що перевоцилася при кінці листопада і впочатку грудня 1925 р. між співробітниками, що прослухали 3-х місячні курси, проходила досить мляво. Ніхто не надавав їй належної ваги, перевіряли хатніми засобами, частина співробітників навіть не прибула на перевірку і т.д." Коли й теперішня перевірка піде так само, то нічого по ній надіятися не можна".

Українізація, що має чисто утилітарне значіння для комуністів, має попри те і велике принціпіяльне значіння для нас націоналістів. Життя народньої душі проявляється все немов стихія. На нього не можна наложити ніяких тісно означених рямок. І при допомозі тої чисто формальної поволоки, якою — на думку більшовиків — є мова, нація може і належно буде творити своєрідні цінности, що випливатимуть стихійно з її духа. Отже, поминувши тенденційну мету українізації більшовиків, ми бачимо в ній великий засіб для культурної творчости нашої нації, бачимо, що вона у своїх наслідках дасть великі та своєрідні, питомі для українського народу цінности, що причиняться не до затерття національної окремішности, але навпаки до її підкреслення. Тому-то ставимося ми до українізації на Радянській Україні дуже уважно та вважаємо її за великий здобуток української нації, дарма, що вона посувається черепашиним ходом.

В. М.

Соймові посли в СРСР.

Гостинний виступ у Ленінграді.

Делегацію польських соймових послів зустрічають в СРСР. незвичайно торжественно: привітними промовами й бенкетами. Такий бенкет відбувся 16. ц. м. в ленінградському „Гранд-Готелі". На ньому була присутна польська делегація в повному складі, секретар губ. викон. комітету Кондратєв, уповноважений нар. комісаріяту закорд. справ Балишгаан, члени губвиконкому та представники громадянських господарських і наукових установ.

Польських послів вітав Кондратєв, славлячи в їх особах піонірів зближення двох держав — Польщі й СРСР.

У відповідь на те провідник польської делегації Бриль виголосив гарячу промову.

„Нам говорили — казав він — що в СРСР. будуть скривати перед нами всі недомагання. Та ми переконалися, що нам не лише вказують на свої здобутки, але — навпаки — підкреслюють все ще неполагднані недомагання. Світовий капітал не дає СРСР кредитів, дякуючись розвитку і зросту його господарства. А нам капіталісти готові відкрити кредит під умовою нашого виступу проти СРСР. Одначе працюючі маси Польщі ніколи на те не підуть. Ваша сила в тому, що ви приєднуєте до господарського будівництва все нові й нові народні низи. Ваша непобідна сила міститься в союзі праці і науки. Ми прикали сюди не лише задля того, щоби зміцнити культурний взязок між Польщею й СРСР, але й задля того, щоби створити тісний економічний і політичний звязок між Польщею й СРСР."

Після бенкету делегація виїхала в Москву, звідки одна частина піде на Україну, а друга вернеться в Білорусь.

* *

Провідник делегації соймових послів Бриль в розмові з представником ленінградської „Правди" заявив:

„Не зважаючи на наш короткий побут в СРСР, ми не могли відмовитись від відвідин Ленінграду, де витворився й розвинувся революційний рух проти царизму й буржуазії. Зразком блискучого вирішення вами національного питання є польські школи, клюби і польський педагогічний технікум, який ми сьогодня оглядали в Ленінграді. Ми переконалися, що хозяїнами країни є безумовно робітники й селяне. Сила радянської республики в тому, що вона спирається на широкі маси працюючих. В тому є й основа її дальшого розцвіту".

Буджет Польщі на 1926 р.

Ухвалений на останньому засіданні ради міністрів проект скарбового закону на 1926 р. представляється так:

Державні видатки Польщі передбачено на суму 1 мільярд 573 мил. 277 тис. 12 зол. На покриття цієї суми преліміновано в буджеті на 1926 р.: а) доходи з публичних дібр 787 мил. 950 тис. зол., б) инші адміи. доходи 193 мил. 917.344 зол., в) доходи в державних підприємств 60,501.636 зол., г) доходи з державних монополів 454,510.050 зол., г) надвишка з реорганізації державних підприємств 130 мил. Разом усі доходи преліміновано на суму 1,502,379.031 зол.

Постановлено, що всякі державні видатки можуть іти тільки на цілі, означені в буджетовому преліминарі і в межах кредитів, усталеных у статтях держ. буджету. (Поживемо — побачимо! — Прим. Ред.). Міністер скарбу обовязаний обмежувати висоту кредитів, приміюючи осібність особливо в реформах адміністрації. На всякий спосіб загальна сума видатків не сме перейти преліминованої суми доходів (1,502,379.031 зол.) Давати кредити, необняті буджетом, може міністр скарбу тільки після затвердження його

внеску законодатним шляхом і то під умовою, що одночасно буде отворене нове, вистарчаюче джерело покриття.

Окремі части приходів і розходів представляються так: 1) адміністрація: президент держави: приходи 227 тис. зол., розходи 1,507.098 зол., сойм і сенат: приходи 32.225 зол., розходи 7,998.500 зол., 3) державна контрола: приходи 99,200 зол., розходи 3,855.240 зол., 4) президія ради міністрів: приходи 19.101 зол., розходи 2,183.165 зол., 5) мін-во закод. справ: приходи 8,935.000 зол., розходи 29,460.438 зол., 6) мін-во військових справ: приходи 11,360.930 зол., розходи 568,500.000 зол., 7) мін-во внутр. справ: приходи 12,464.380 розходи 178,072.539 зол., 8) мін-во скарбу приходи 846,947.825 зол., розходи 83,023.231 зол., 9) мін-во судівництва: приходи 35,461.990 зол., розходи 83 міл. зол., 10) мін-во промислу й торговлі: приходи 4,028.289 зол., розходи 17,363.925 зол., 11) мін-во залізниць: приходи 195.350 зол., розходи 3,041.400 зол., 12) мін-во рільництва: приходи 10,962.876 зол., розходи 32,249.756 зол., 13) мін-во освіти: приходи 7,492.280 зол., розходи 270 міл. зол., 14) мін-во публ. робіт: приходи 18,267.308 зол., розходи 57,593.195 зол., 15) мін-во праці й суспільної опіки: приходи 892.946 зол., розходи 77,629.475 зол., 16) мін-во земельних реформ: приходи 6,736.555 зол. розходи 29,831.055 зол., 17) інвалідські ренти й заосмотрення: приходи 23,720.050 зол., розходи 169,812.437 зол., 18) державні довги: приходи ніякі, розходи 107 міл. 533.658 зол. — Державні підприємства: 19) Польська Тел. Агенція: приходи ніякі, розходи 120.000 зол., 20) державна друкарня тільки приходи 17.653 зол., 21) „Монітор Польскі": тільки приходи 348.524 зол., 22) пошта й телеграф: тільки приходи 21,189.636 зол., 23) гірничі, гутничі і промислові підприємства: тільки приходи 581.287 зол., 24) радіотелеграф: тільки розходи 897,966 зол., 25) польські державні льоси: доходи 38 міл. 324.538 зол. — Монополі (тільки приходи): сахарина 50.000 зол., тютюн 200 міл. зол., спирт 211 міл. зол., сірники 5 міл. зол., сіль 31.887.400 зол., державна льотерія 6,572.650 зол.

Радянська Україна.

Перезвання Катеринослава.

Незаможники Катеринославщини **поробили заходи** перед урядовими чинниками в справі переміни назви м. Катеринослава на Червонопетрівськ на честь голови ВУЦВК-ту Петровського.

Зрошування безводних земель на Україні.

Товариство для електрифікації у м. Вознесенську (над полудневим Богом) постановило заводнити 5 тисяч десятин землі у Вознесенській окрузі. Уділове товариство задумує використати для цього гідростанцію, яку будують над Богом. Воду, для зрошування того простору будуть доставляти при допомові електричних помп до штучно проведених ровів бетоновими коритами. Землі, які задумують наводнити є дуже плодовиті. Влаштування постійних водопроводів для наводнювання коштуватиме по 120 карбов. від десятини. Надіються, що ці видатки дасться покрити вже при допомозі першого врожаю. Проект наводнення затвердив харківський уряд та рішив доложити усіх старань для прйспішення підприємства.

Проект нової залізниці.

В Київі одержали відомости про затвердження Союзним Наркомом шляхів пляну будови нової залізниці, що получить Чернигів з Ніжином. Залізницю будуватиме Московська Київо-Вороніжська залізниця на рахунок коштів, які буде відпускати на ту ціль Чернигівський Виконком. („Вісти" з 14. І.).

Церква і новий календар.

У церковних колах Київа заявляють, що на майбутньому вселенському церковному соборі мають остаточно розбирати справу переходу східної церкви на новий календар. Значна частина православного духовенства на Україні вже й тепер схиляється до думки про необхідність переходу на новий календар. („Вісти" з 14. І. 1925).

Німецькі вчені про українські наукові установи.

В Харкові відбувся перший всеукраїнський з'їзд терапевтів, на який приїхали німецькі вчені Вольгемут і проф. В. Є. Заале з Берліна. Німецькі вчені оглянули деякі харківські науково-медичні установи, а в тому числі інститут патольогічної фізіольогії проф. Павлова та анатомічний інститут проф. Воробйова. Обидва професори висловили своє здивування з приводу тих значних наукових досягнень, які побачили в наукових установах. Проф. Вольгемут зазначив у розмові з проф. Павловим, що такої постановки наукової роботи, як у тих інститутах, не було навіть у тому інституті в Берліні, де він колись працював з проф. Павловим.

(„Вісти" з 14. І. 1925).

Всеукраїнський переселенський комітет.

Колегія Народнього Комісаріату закордонних справ затвердила постанову про Всеукраїнський переселенський комітет. Комітет повстає при президії ВУЦВК-ту і буде керуючим органом переселенчої справи на Україні. Свою працю буде він координувати з відповідними загально-союзними установами.

(„Вісти").

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

З польських справ.

Буджетові видатки на р. 1926. не повинні перейти суми мільярда 600 мільонів зол. Такий обовязок накладає на міністра новий скарбовий закон.

Плати урядовців будуть в найблищім часі означені відповідю до нової, постійної норми.

Ощадности в шкільництві не нарушать дотеперішніх учительських плат. Звільнені будуть тільки некваліфіковані вчителі, обмежені відпустки на курси, упрощена буде адміністрація в інспекторських канцеляріях, зменшено число надпрограмових годин в учительських семінаріях, найслабші семинарії зачинені — редукція дійде до 2000 етатів і 5,000.000 ощадности.

Ґен. Шептицького, поклика-ли перед військовий суд за поєдинок щойно тепер, коли спеціяльно для його випадку змінили закон: що коли бракує в армії відповідної скількости офіциров даної шаржі, судити офіцира можуть й нижчі офіцири.

У Падві повстали демонстрації італійських студентів проти чужинців, внаслідок образливих слів одного польського студента на адресу Італійців. Багато осіб побили; товариство студентів-чужинців розвязав ректор университету.

По широкому світі.

Конкордат з Ватиканом підписала Румунія; майно католицького костела в Румунії підлягає контролі держави. Призначення епископів залежать від уряду.

Німеччина, як заявив Штреземан, починає знову міжнародню діяльність, негайно після вступлення до Ліги Націй.

Арештовані комуністи в Відгороді належать до великої організації, яка гроші та інформації одержувала з Москви через Відень. Югословянський уряд держить покищо подробиці слідства проти них у тайні.

Вступ Польщі до Ради Ліги Націй повинен, на думку впливового французького органу „Лер Нувель", наступити одночасно зі вступом Німеччини. Цей погляд зовсім не покривається зі становищем Англії в цій справі.

Соціялісти та комуністи в Німеччині дійшли до порозуміння щодо переведення плебісциту в справі відшкодування, якого домагаються бувші члени пануючої німецької родини.

Французький уряд хоче признати радянську владу в Грузії, щоби влекшити собі порозуміння з СРСР. при найблищих торговельних переговорах.

З українського університету в Празі.

Інсталяція нового ректора. — Діяльність университету в м. р.

Прага, 20. січня 1926 р.

Дня 29. XI. м. р. відбувся у великій салі Геольогічного Інституту Карлового Університету в Празі святочна ректорська інавгурація нового академічного року та інсталяція нового ректора проф. д-ра Колесси, на українськім університеті в Празі, при численній участи чеського та українського громадянства і студенства. На свято прибули також представники чехословацької власти. На початку свята відспівав Український Академічний Хор у Празі пісню „Заспіваймо разом, браття". Після цього проректор проф. Федір Щербина подав звідомлення про діяльність университету за 1924/25 академічний рік. Виймаємо з нього кілька важніших дат. Ціфри професорської колегії складаються з 30 звичайних професорів, 7 надзвичайних, 3 доцентів-суплентів, 2 доцентів, 4 лекторів. Студентів на обох факультетах було в зимовому півроці 437, з того 400 звичайних, 37 надзвичайних. Професорських стипендіятів, що підготовляються до доцентури, було на фільософічному факультеті 3, на правничому 5. На фільософічному факультеті протягом зимового семестру відбувалися виклади з 44 предметів, 99 годин тижнево. На правничому факультеті в зимовому півроці відбувалися виклади з 37 предметів, 75 годин тижнево. На філ. факультеті в літньому семестрі відбувалися виклади з 43 предметів, 104 годин тижнево; на правничому з 34 предметів, 74 год. тижнево. Відтак проф. Щербина передав урочисто провід университету новому ректорові, який зложив приповідне пріречення. Ректор д-р О. Колесса виголосив інавгураційний виклад „Генеза новітньої української повісти", в якім зобразив на історичному підкладі розвій і значіння нашої новішої повісти. Після виkладу звернувся до всіх присутніх з щирою подякою за прийняття участи в святі. Відтак оголосив численні привіти й побажання, листові й телеграфічні, які прийшли на його руки. Всі привітання стрічали присутні грімкими оплесками. Особливо невмовкаючі оплески наповнили салю при відчитанні привітів від канцелярії Т. Г. Масарика та президента міністрів Швеглї. Український Академічний хор відспівав гимни: чеський, словацький та український, чим і закінчилася святочна інавгурація нового академічного року, яка була великим святом української культури та дала нагляднй доказ поваги й симпатії, яку здобув собі український університет у Празі серед найвизначніших кругів чеського народу.

8 тюрми.

Лист до Редакції.

Ми, політичні вязні в тюрмі при вул. Баторія 3, просимо не відмовитись помістити у Вашому цінному органі згадку про наші й далі триваючі невідрадні відносини в тут. тюрмі.

Декабристи.

7)

З приводу столітніх роковин революти декабристів.

VI. Полудневе й Північне Товариство.

Розвязання „Союза Щасливости" на ділі було тільки формальне. Його члени на Україні, головним чином старшини російських полків, розташованих на Україні, далі вели свою діяльність в „Полудневім Товаристві", якого осідок був в Тульчині. Організаційно нове товариство було схоже на „Союз Спасения". Його характер був виразно політичний, а під оглядом тактики — революційний. Зїзди конспіраторів відбувалися на протязі трьох літ (1823—25) в Київі в часі тав. київських контрактів (дорічних ярмарків). На тих зїздах дискутовано над будучим правнодержавним і соціяльним устроєм Росії і розглядано дальший плян акції. Всі годилися на те, що переворот мусить бути довершений армією. Також політична платформа товариства не викликала різкіших ріжниць думок. Одначе в поглядах на тактику значно ріжнилися члени „Полудневого Товариства". Згоджуючись на заведення республиканського устрою, не могли деякі члени (особливо Сергій Муравєв-Апостол і Мих. Бестужев-Рюмін) згодитися на насильне позбавлення життя царя й царської родини. Щож торкається тактики, то Пестель був за повільним підготовлюванням революції, дорадджуючи громадження сил, дальше подрібне опрацьовування будучого державного устрою Росії й вижидання сприятливих для революції умов. Другий напрямок, репрезентований С. Муравєвим-Апостолом і Мих. Бестужевим-Рюміном, був за негайним приступленням до акції, доказуючи, що товариство повинно само творити умови революційного руху, а не ждати на їх появу. На зїзді в Київі 1823 р. постановлено увійти в ближчі взаємини з „Північним Товариством" (петербурським) з метою спільного й однозгідного проводження революційної акції. На тому зїзді конспіратори довідалися про істнування польського тайного політичного товариства й зобовязали С. Муравєва-Апостола й Бестужева-Рюміна навязати з ним ближчі зносини.

Підчас київських контрактів 1824 р. повноважники перевели переговори з Кшижановським, представником польського „Патріотичного Товариства". Про їх вислід довідуємося з докладу, який Бестужев-Рюмін вручив ген. Юшневському, одному з керманичів „Полудневого Товариства". Отже Росія, бажаючи мати вдячних союзників замість тайних ворогів, після перевороту й переведення реформ в Росії, верне Польщі державну незалежність. Крім польських земель могла би відреставрована Польща одержати ще й ті російські губернії, які не є достаточно зрусифіковані, а саме губ. Гродненську, частину Віленщини, Минської і Волинської. Зате обовязком Поляків буде перепинити поворот вел. кн. Константина до Росії після вибуху революції, повстати збройно разом з Росіянами, протиділати литовському корпусові, колиб той заявився проти нового руху в Росії, допомагати російській революції, буги посередниками між російською революційною організацією й аналогічними організаціями в Европі та приняти республиканську форму правління. В переговорах, які рік пізніше (1825 р.) відбулися між Пестелем в імени „Полудн. Товариства" і кн. Яблоновським в імени польського „Патріотичного Товариства", перший в імени обох російських товариств (полудневого й північного) заявився за незалежністю Польщі, якій Росіяне готові відступити Полякам з українсько-білоруських земель, що лише буде можна. Поляки ніяк не могли погодитися з республиканським устроєм будучої Польщі, а також не годилися на різку поведінку у відношенні до царської родини.

В „Полудневому Товаристві" далі йшли спори за тактику і за приспішення перевороту. Пестель далі обстоював докладне підготування військової революції, а С. Муравєв-Апостол і Бестужев-Рюмін рвалися до діл. Сергій Муравєв-Апостол плянував двократно скопити Александра І. в Бобруйську й Білій Церкві і тим започаткувати революцію. Одначе Александер, не вважаючи на попередні запозідання, не прибув до тих місцевостей. Ці нездійснені пляни дали привід до усунення деяких розбіжностей. Пестель, довідавшись про нах, доказував, що схоплення імператора ще про ніщо не рішає, бо як довго живе цар, не лише ніхто не важився би проти нього ділати, але й багато було би таких, що в надії нагороди старались би його увільнити. Ці докази переконали С. Муравєва-Апостола й Бестужева-Рюміна; вони згодилися в рішаючій хвилі позбавити життя Олександра І., але обставали за збереженням життя царської родини.

(Продовження буде).

Дуже помиляється би цей, хто думав би, що впадіння недавно на світло денне крайно невигідні відносини політ. в'язнів в тут. тюрмі й самоволі вязн. функціонарів, мало якийсь успіх і привело до змін в напрямі усунення надужить, та облегшення долі політ. в'язням. В час різних візитацій усяких варшавських делегацій здавалося, що дійсно прийде вже кінець тим дошкульним неправильностям, і то на довший час. Означе візитації минули, справа знущань над політ. в'язнями перестала бути голосною і відносини в тюрмі ввійшли знову в своє давне русло. Ці „добрі інтенції" начальства зовсім щезли.

Другий прохід не поповнив в'язнями взято на посмішки. На зажалення вина з приводу неуділення потрібного 2-ого проходу, преміїв і заряд висувають виключну компетенцію в тім взнячого лікаря, а цей знова або не признає цього проходу в'язневі, який держиться ще на ногах, тому, що признає його (найзвичайніше) здоровим, або засловюється технічною неможливістю переведення цього заряду. У нас і дальше стара солома в сінниках стерта на полову; через те в кеніях порох не до видержання. Білля змінюють після двох, а навіть трьох тижнів і то звичайно так, що брудне забирають і брудне дають. Вікна в недоброму стані. Опалювання таке скупе, що в день через холод треба сидіти в плащах а вночі годі спати (навіть при зачинених та обтулених рушниками і т. п. вікнах). Після перенесення нас з партеру на І. поверх (по останній голодівці) приміщено всіх не - як було обіцяно — в здорових а вищих, але в темних та холодних кеніях від сторони північної і то зроблено це по висказам директора тюрми „na specjalne zarządzenie prezydji", що означе візитуючий з доручення президії суд. Рутка недавно перед нами заперечав. — Прохання та зажалення тут нічого не помагають. Означе строгі кари приміняються супроти політичних вязнів, коли б котрий провинився хоч би і проти волі проти якоїсь з точок тюремного регуляміну. Коли прим. вязень після холодної ночі, огрівшися вкінці заспе над раном і мимо волі переступить трохи приписану пору вставання, тоді приміняється йому кару навіть сильно шкідливу його здоровлю. Такий випадок трапився у нас цього тижня. За замовчуваний вище „проступок" покарано багатьох політ. вязнів без огляду на їх стан здоровля часовим здержанням приниання харчів зі світа. Коли зважити, що багато з них яко хворі рішуче не можуть приняти невдорової вязничної страви, то цей дисциплінарний присуд є дуже нелюдський. З уваги на цей надмірно суворий, нелюдський вимір кари, як також на приміщення її ще перед відкликом до вищої інстанції, політ. вязні проголосили дня 22. січня протестацийну голодівку.

Тюрма Ваторія, 22. січня 1626.

Політичні вязні

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Праці комісії знавців схід. воєвідств.

Комісія знавців для справ східніх воєвідств і нац. меншостей покінчила першу сесію. Уложила нові напрямні держ. політики у справах нац. меншостей й опрацювала ряд питань. Знавці поділили між себе дальші справи, а після їх опрацювання комісія збереться з початком лютого на другу сесію.

Шпіонська афера в Варшаві.

Дотеперішнє слідство в справі арештування у Варшаві членів шпіонської організації підчас засідання виявило, що в шпіонську аферу були вмішані деякі урядничі кола. Вони вели свою протидержавну діяльність при помочі одної з високопоставлених осіб із аристократії. Сподіються вельми сенсаційних арештувань.

Польський сенат.

В середу радитиме пленум сенату, м. и. над проектом податку вуглям або збіжжам. В четвер у комісії дискусія над буджетом. Мін. Здзеховський виголосить експозе.

Нова секесія в „Визволенні".

У Вильні радила група кресових послів, що належать до „Визволення", в звязи з останніми подіями в тім клюбі. У висліді запало рішення, щоби кресові посли „Визволення" утворили окреме „Кресове хлопське сторонництво". До групи приступили три дотеперішні посли „Визволення" Адамович, Дубровнік і Вендзіковський. Група ця числить шість кресових послів. Ця група вийде мабуть до „Хлопського сторонництва", на чолі котрого стоїть Домбський.

Делєґати „Беккерс Треста".

Делєгати „Беккерс Треста" Фішер і Зіхель після 2-тижневого побуту в Варшаві скінчили працї над технічними справами держ. тютюневого монополю. Висліди їх праць мають дати основу для американської позички Польщі. Обі делєгати мабуть завтра вилають Варшаву і видуть до Ню Йорку.

Німеччина на конференції розброєнь.

Німеччина повідомила Генеральний секретаріят Союза Народів, що годиться взяти участь у приготовній комісії конференції роззброєнь.

Справа недовіря для Лютера.

25. січня на засіданні нім. ради міністрів обговорювали зміст заяви, яку уряд має зложити райхстагові. Комуністична фракція і нар. соціялісти зложили вже в райхстагу внесення недовіря для уряду. Зате соц.-дем., нім. народовці й господарська партія своє становище вробили залежним від змісту урядової заяви. В політ. колах думають, що дискусія над заявою уряду потрива до кінця тижня.

Мадярська панама.

Державна прокураторія будапештенська виготозила вже акт обвинувачення проти фальшівників французьких нот. Акт обвинувачення має 130 сторін машинового письма і обіймає 25 осіб, з яких 21 є увязнених, а решта є на свободі, м. и. полевий епископ Задравец. Головна розправа відбудеться за 3 тижні.

Вибори в Румунії.

Термін комунальних виборів, які мають відбутися в цілім краю, усталено на час від 17—20 лютого.

Америка і розємний трибунал.

Зєдинені Держави могтимуть приступити до гаґського трибуналу, коли 1) Америка кожної хвилі без умотивування могтиме виступити з трибуналу, 2) Америка не накладає на себе ніяких обовязків відносно С. Народів і Версайського договору, 3) всі засідання і наради трибуналу мусять бути явні, 4) Америка має такі самі права, як усі инші народи при виборі суддів, Участь Америки не означує встрявання у внутр. справи держав, 5) приступлення Америки до трибуналу не сміє нарушувати доктрини Монро.

Небезпека рад.-китайської війни.

25. І. в полудне минув тридневий ультімат рад. уряду для привернення порядку на сх. китайській залізниці при евентуальнім ужиттю вброєної сили, колиб Китай не міг виступити проти самозільної акції Чанг-Тсо-Ліна. В Москві думають, що Японія буде невтральна. Радянський уряд повідомив Японію про свої кроки, запевняючи, що йому йде головно про привернення порядку. Японське мін. загр. справ повідомляє, що японський уряд не думає встрявати до китайсько-радян. конфлікту, а стоятиме на вижидаючім становищі. По повідомленням Райтера японський уряд вважає положення досить дражливим, але думає, що обі держави погодяться собі, а до збройного конфлікту не прийде. Війська Чанг-Тсо-Ліна арештували радянського консуля в Харбіні і всіх членів радянських синдикатів. Чанг-Тсо-Лін приготовляється мабуть до зайняття центрів комунікації між Мукденом і Сибіром. СРСР. концентрує, мабуть в околиці Харбіна 10.000 армію. Віденський „Дер Морген" повідомляє, що Чанг-Тсо-Лін крім директора сх.-китайської залізниці велів арештувати також трьох вищих рад. урядовців. Райтер повідомляє, що в приказу кит. властей у Харбіні окружили будинок радянського консульату і перевели розвізію. Забрали значні засоби вброї й документи.

З Москви приходить вістка, що китайський представник повідомив Чічеріна, що китайський уряд видав приказ негайно звільнити директора зал. Іванова. Чічерін заявив, що нічо про це не знає та зазначив, що вважає таксамо як китайський уряд конечним не поширяти конфлікту. „Ль Гом Лібр" обговорюючи конфлікт пише: Заміти є, що СРСР. звертається з протестом до китайського уряду, котрий є тепер зовсім невідповідальний, бож є він без влади. Часопис думає, що СРСР. поступає так, щоби поширити поле евентуальної діяльности, щоби вимінути фронт Чанг-Тсо Ліна, котрого боронить Японія. „Матен" є думки, що евентуальна війна могла би мати такі наслідки, що є мало правдоподібним, щоби СРСР. і Японія хотіли рішитися на таку спробу.

Відгуки дня.

Тайфун.

Як відомо з позашкільних підручників географії, північну Японію навідує час до часу страшенний вихор, що робить величезні спустошення. Він вириває дерева, розвалює доми, а людей загнає в мишачі ями. Той вітер зветься „тайфун", що перекладене на нашу мову значить: великий вітер.

В Европі він ніколи не бував! а вже в нашій тихій та смирній Галичині, то мало хто і чув про його істнування.

Аж нараз дочесли часописи, що він, вирвавши з мадярських пушт, рушив на Европу, навідуючи столиці, міста і містечка.

— Тайфун! пішов улк по всіх краях.— Тайфун і то в Европі!!

Галичане не деперували.сь. Нові підручники географії причислювати їх знай не зовсім до Европи, тож вони не боялись зєвропеізованого японського вихру.

Але „Тайфун" видно орієнтувався — на основі старої географії і навістив також Галичину.

Зачав від Львова.

Вже на кілька днів перед приходом Тайфуна почався вітер. Спершу малий, незначний, а далі чимраз то більший. Його робили газети, актори, радники, а вже найбільше пані.

Ці останні робили вітер з двох причин:

1) В премієрі брали участь дві пані з львівської громади.

2) Премієра давала можність показати нові тоалєти, розпитати про ще новіші і порадитися, в який спосіб це все переробляється зі старого.

Здається я вже згадував, що Тайфун прийшов до нас у виді чотиродієвої драми, добре написаної, але кепсько перекладеної на українську мову.

Але без огляду на сей новий вид, він наробив немалі спустошення:

Поперлася Україною останній гріш з кишені (перед першим!), розвалив нехіть до театру, а людей загнав до Лисенка саді в такій скількості, що навіть на концертах Шевченка стільки не дрімає.

Але помиляється той, хто думав би, що ці нещасливі товщі народу — прийшли віддати поклін довголітньованій Мельпомені. Ні! зовсім ні!

Вистане послухати, які їхні розмови на перервах:

— Кажу вам, пані, що за сукню зробила собі Туська!... Чисте опудало.

— Вона ніколи не зміє вбратися. А ви робите собі яку?

— Так, роблю. Фільдекосову з коронкою на долі.

— Прекрасно!...

Підчас найпікавішої сцени шепче сусідка до товаришки про героїню драми:

— Ах! Як вона могла вбрати той жовтий капелюх!...

Коли подратований Японець задусив свою любку і запала завіса, хтось запитався мене, чи пані Х. не виступає. Я відповів що ні, бо прешов у другій дії і задусився.

— А як так, то я йду вже додому.

Шкода що пішов, бо в третій дії Красовіцера не був гіршій як прокуратор від Гіртвера, а Шереметa як возний Брись. Тільки суд на Баторія звичайно ліпше підготований.

Після скінчення вистави на 500 осіб було тисяч критиків, бо кожний мав дві думки залежно від того, з ким говорив.

Кажуть, що Мельпомена слухаючи увер — розплакалася, але коли їй показали касу... усміхнулася.

Галактіон Чайка.

✝ Посмертна згадка.

Тимотей Саламонович, тесля, член „Просвіти", У. П. Т. і инших українських товариств, помер у Львові дня 22. ц. м., в 59 році життя. Покійний визначався чесним характером, брав участь у житті українських товариств, а в часі польсько-української війни немало витерпів. Його сина, Юліяна, Поляки розстріляли разом з Фолисом.

Похорон відбувся в неділю, дня 24. ц. м. при великім здвизі товаришів і знайомих Покійного. В. И. П.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·30 — 7·34 канад. дол. 7·15 — 7·20, чеські кор. 0·23·00— 0·23,25 леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·28·50 — 0·29·00, фр. швайц. 1·45—1·48, англ. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 28·80 —29·00, 20 франк. 25·80—27·00; 20 марок 32·50—33·00; 10 руб. 35·50—36·00.

З життя української палестри.

(Союз Українських Адвокатів.)

В тяжкій переломовій добі життя нашої нації повстав „Союз Українських Адвокатів". Не давні ще часи, коли тюрми і вязниці заповнені були членами нашого народу, мущинами і жінками, старцями і молодими, інтелігенцією, селянами і робітниками. І в ту тяжку хвилину члени української палестри виступили дисциплінованно й в обороні своїх братів, дуже часто з наваженням своєї власної особи, своїх інтересів. Все своє знання всю свою енергію, весь свій труд і час віддали вони на оборону переслідуваних. Був час, що одинокою признакою нашого публичного життя була судова арена, були наші політичні процеси і виступи оборонців на судовій трибуні.

Так серед цих важливих відносин перед 3 роками повстав „Союз Українських Адвокатів". Саме ті оборонці — на жадне не було їх тоді багато — поклали основу під „Союз Українських Адвокатів". Потребу цієї організації відчували вже від давна українські адвокати, але зібратися вперше щойно перед 3 роками.

Початки були дуже важкі. На першій Виділ Союза знаходився безліч тягарів і обовязків — як у відношенні до своїх фахових товаришів, так і супроти своєї суспільности. Від ряду літ істнуюча загальна організація адвокатів Львівського Апеляційного Суду, „Адвокатська Палата", до якої належать обовязково всі адвокати України, Поляки і Жиди, борється з труднощами. Від 4—5 літ істнуючий „Союз Польських Адвокатів", не зважаючи на всякі підмоги, має теж не легкі завдання. А щож доперва молоденька організація без ніякої помочі? Її положення було тим тяжче, що — на жаль — більша частина наших адвокатів не спонімала свого обовязку і не вступила в члени Союза. Першим завданням Виділа Союза було негайно приступити до обдумання і переведення в життя постанов, в цілі забезпечення моральних і матеріяльних станових інтересів. По змозі спонімали те Виділа Союза. Утворено Секцію або т. зв. Колегію Оборонців, якої діяльність є одною з найкращих карт діяльности Союза. Виділи завізували своїх членів перед Дисциплінарною Радою Загальної Адвокатської Палати у Львові, утворили окремий фонд для вдів і сиріт на випадок смерти члена Союза, скликували щирші сходини членів С. У. А. у Львові і на провінції для обговорювання станових справ і т. п. Не забули Виділи і про дуже важну ділянку, а саме про фахове образування своїх членів. Небавом появиться фаховий орган Союза, в якім будуть обговорені всі пекучі проблеми з життя адвокатури.

Не дописали тільки — повторяємо ще раз — самі члени. Прикро і болюче не публично зазначувати, та годі мовчати. Коли члени всіх професій вже давно згуртувалися і зорганізувалися, розуміючи вагу і значіння організації, не зрозумільшого і досі українські адвокати (на звиш 230 адвокатів належить до Союза 109).

А як відноситься українська суспільність до своїх адвокатів?

Вимагає від них незвичайно багато, чи не возьмемо адвоката у Львові, чи адвоката на провінції. У Львові і в инших окружних містах всі карні розправи патріотичні чи політичні, хоч дуже часто вони є неполітичні, мусить український адвокат боронити безінтересовно. А ті розправи тревають звичайно дуже довго і вимагають від адвоката багато праці і труду. На провінції адвокат мусить так само безінтересовно виповнювати всякі услуги громадянству, без огляду на кількість тих справ. Адвокат мусить платити всі можливі вкладки до всіх товариств чи інституцій, а що за те все має? Селяне переважно ідуть до чужих адвокатів. І так напр. Повітовий львівський суд цивільний і карний є майже виключно в руках неукраїнських адвокатів. І тільки нечисленна верства свідомого українського сенянства ідє до свого адвоката. Не краще поводиться й інтелігенція. Коли йде про якусь карну

„даренну" оборону, то український інтеліґент йде до українського адвоката-а коли має якусь велику цивільну справу, якусь трансакцію і добрий контракт, чи щось подібне, то напевне ту справу буде заступати неукраїнський адвокат, який в нічім щото фахового знання не перевищує українського адвоката. Не хочемо згадувати ще про такі річи, як свідому апітацію всяких темних індивідуїв, що вистоюють на дверях, в сінях суду, а навіть під канцеляріями українських адвокатів і вичовлюють клієнтів, яким повісюють що тепер не варто бути до українського адвоката, бо тепер є польські суди, а в польських судах адвокати Українці не мають голосу". Коли випадково таке індивідуум стріне свідомого українського селянина, то цей в місці дає йому відповідну відправу, але звичайно наш загороджений селянин підлається йому і він провадить його до неукраїнського адвоката.

Дня 13. лютого п. р. відбудуться III. Загальні Збори С. У. А. у Львові. Можливо, що ті Загальні Збори будуть звороткою точкою в історії української палестри і що всі адвокати являться на них, а тим самим сповняться бажання провідника попередних Загальних Зборів С. У. А. бл. п. д-ра Михайла Короля, який — заключаючи II. Загальні Збори С. У. А. — висловив надію, що на слідуючих Зборах ся стрінеться вже з цілою нашою палестрою з цілого нашого краю.

Н. П.

З товариства „Просвіта" у Львові.

Членська вкладка до Т-ва „Просвіта" на 1926 рік виносить тільки 2 (два) золоті річно. За членську грамоту платиться додатково ще 50 грошів. Хто хоче передплачувати в бажучому році видання Товариства згідно з ухвалою останнього Загального Збору Матірного Т-ва з дня 25. грудня 1925 р. платить 2 (два) америк. долари або рівновартну їм суму в золотих в днях платення. Всі члени при закупні книжок видання Т-ва „Просвіта" в нашій канцелярії одержують 25 проц. опусту від ціни купна. Високі культурні завдання зможе Т-во „Просвіта" виконати тільки при допомозі всього громадянства. З цього виходить загально-народній обовязок, що кожний Українець і кожда Українка мусять вписати себе безумовно в члени Т-ва „Просвіта" у Львові. Справу членства до Т-ва „Просвіта" пригадувати собі всюди і завсігди та приєднувати всіх знайомих і товаришів (-ок) звання і праці. При цій нагоді не можемо помінути одної дуже болючої справи і не пригадати всім членам з попередніх літ, а головно з 1924 і 1925, які задягають з вкладкою, що на підставі §§ 16 і 17 статута Товариства всі члени, які не вплатили вкладки за 1925 р. а передтим і за 1924 р., перестають з днем 1. січня 1926 бути членами Товариства „Просвіта" у Львові. Одначе Головний Виділ продовжує цей речинець до дня 28. лютого 1926 р. для тих членів, котрі в найкоротшому часі виконають свій обовязок і вплатять залеглі вкладки до Т-ва на протязі до 28. лютого 1926 р. Коли це не станеться, нове принятя в члени Т-ва може наступати тільки на підставі рішення Головного Виділу Т-ва і по зложенню членської вкладки. Щоби нашому загадові обмегчити справу вплати вкладки, додаємо наші ціни до часопису і просимо наших поховиставатися і не полишати Товариства „Просвіта" без матеріяльних основ так потрібних до істнування Т-ва і до ведення дальшої діяльности.

У Львові, дня 16. січня 1926 р.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:

М. Галушинський вр. голова. 1152 — *В. Мудрий* вр. секретар.

НОВИНКИ.

— **З друкарських похибок.** В минулих замітках В. Барвінського в ч. 16 (1059) нашого часопису на стор. 3-тій третя колюмна 16-тий рядок згори пропущено по словах „Абстрагуючи від деяких, на мою думку, за далеко йдучих"... слово „обмежень" різних гармонічних получень — через що вийшов зовсім протилежний зміст речення.

— **Хіромант в нужді.** На ласочки заробітку, люде хапаються різних промислів і мистецтв. Так зробив і новоспечений з Познаня до Львова який ь Стефан Ніконович, що пан Л чанись ні вул. ч. 39 отчинив собі „графольогічний" кабінет, де ворожив легковірному жіноцтву долю. Жертвою його мудрости впали між иншими дві служниці, від яких узяв він по 50 і 30 зол., обіцюючи їм силою своїх чарів повернути назад украдених паренців. Коли ні гроші ні паренці не вернулись, служниці звернулись за помогою до менше ясновидних богині — Теміди, що також має завязані очі. Вони признались, що Ніконович шукав при воложенню лінії їх рук, не тільки на долоні, але по цілих раменах, а також і инших жінок по иншихчастинах тіла. Ніконович признався, що взявся за цей фах з нужди. Покищо судовці розправи не було.

— **З промислу „птах небесних".** Відомо, що чимала скількість „небесних птах" зродилась після війни у тій касті, яка після війни опинилась у гордих мундурах офіцерів. Утративши найкращі літа на війні і змогу пошукати освіту чи посаду, вони опинились під голим небом. Ті, що не вміли чесно „починати все наново", збільшили і так уже велике число всяких „промисловців". Один з таких, бувший аспір. офіцер Ян Вітковський, був відповідати перед судом за те, що ошукав 70-літнього недосвідченого дівчя Коршіна, познайомившись з ним у кавярні. Підсунувши йому якусь хитру жінку, намовив Його до обмування „лісної спірки" і продав увесь ліс Коршіна, ще й зробив довги на рахунок Його дорогоцінностей у сумі 50.000 зол. Попавши до слідчої вязниці і там не втративши підприємчого хисту, і попав у камеральню вязничого уряду і став там займатись перепискою листів до вязнів, одержуючи за не солені грошові винагороди. Щойно якийсь бувший вязень, який не міг заплатити йому високого гонорару, подав на нього скаргу за цю дорогу пошту.

— **Білоруський книжковий вух.** В минулім році видало державне білоруське видавництво 141 книжок. 1,579.000 примірників загального накладу всіх видавництв. 1.432 тисяч випало на білоруську мову, 63 тисяч на жидівську, 31 тис. на польську, 53 тис. на російську. 121.000 примірників входить на географічні карти, табелі та афіші. У державнім видавництві виходять два білоруські журнали: місячник „Полимя" на 12 аркушах друку і літературний двомісячник „Маладзічок".

— **Є знову мільонери.** До недавного часу законодавство в С. Р. С. Р. дозволяло тільки на дуже обмежене спадщину. Особа, яка одержувала більше як 10.000 зол. рублів — мусіла решту віддати державі. Новий закон є багато ліберальніший. Він установляє для наслідників прогресивну тарифу податків і на випадок спадщини в сумі 500.000 рублів, 90 проц. припинає на податки. „Нова економічна політика" є доказом, що приватна власність здобуває собі нові права і що навіть у пролетаріяцькій державі можливі мільонери.

— **Ялби так у нас!** Цими днями львівський поліцай задержав на вулиці міністра фінансів Черчіля за те, що їхав надто швидко автомобілем. Сам Черчіль був шофером. Поліцай записав у книжці його адресу і дав йому вказівку, як має їхати на слідуючий раз до свого бюра в міністерстві фінансів. Прошу уявити собі в нас ролю поліцая, який зважився би пригадати міністрові істнуючі закони...

— **Пат і Патахон перед судом.** Це не є покищо заголовок фільми, але дійсний факт. Два фільмові герої стануть як свідки у вдасній справі. Берлінський фільмовий підприємець Старк подав у суд віденську фільмову фірму Енгель за те, що вона оголошує фільми згаданих артистів під прізвищами „Пат і Патахон", які видумав Старк і які є його патентованою власністю. На доказ цього він наведе також факт, що обі фільмові комки в рожних державах виступають під різними іншими псевдонімами, а тільки у Франції та Німеччині користуються назвами „Пата і Патахона". Можна сподіятись, що на якийсь час побачимо на тему цієї боротьби нову фільму, складену веселими свідками поважної судової розправи.

— **Величезна статистика.** У перших днях марта повготовляють у Франції загальний спис населення. Щоби його зібрати, уряд видав окрему брошюру з інформаціями, як треба виповнювати численні „рубрики". Голова дому мусить дати прибливно в 40 відповідей, дечкі в присутности свідків. Крім усіх загальних інформацій дотично своєї особи, аж до даних про санітарні умовини: недуги в хаті, тощо, треба буде відповідати також на питання: чому хто вибрав свою професію, скільки разів зміняв її і задля яких причин і чи він та його родина є вдоволені його становищем. Тільки кравіна, де література квітне краще, ніж усі инші форми промислу, може дозволити собі на таку широкоміратурну статистику!

— **Союз Українських адвокатів у Львові** повідомляє П. Т. Товариша, що Загальні Збори Львівської Палати Адвокатів відбудуться дня 30. січня ц. р. о 4 годині пополудни в Ратушевій салі, і просить всіх товаришів, які до цієї Палати належать, щоби безумовно взяли участь в цих Зборах. — IV. Загальні Збори С. У. А. відбудуться 13. лютого ц. р. о год. 4., на які зап ошується всіх Товаришів з цілого краю. — За Виділ С. У. А. *Д-р М. Волошин* вр. 1145a)

З судової салі.

Ученики перед карним судом.

В суботу 23. ц. м. ставали перед львівським судом присяжних як обвинувачені в злочині з § 65. к. з. два учінені гімназисти Теодор Матчак і Юлян Редько. Оном ім закидував акт обвинувачення, що 1924 і 1925. рр. потайки видавали студентський часопис „Метеор", де старалися побуджувати до погорди і ненависти до польської держави і взивали до непослуху та спору проти розпоряджень влади.

Прокураторський уряд добачував ті злочини в тім, що оба обвинувачені в згаданій газеті пропагували ідею створення незалежної України з земель Східної Галичини, „що є рівнозначне з бунтівництвом погорди і ненависти до польської держави". Цю ідею переводили вони подібно, зокрема також в цей спосіб, що умістили дві статті з історії Ірляндії „Як боротися і терпіти за волю" і „Великодній понеділок".

Обвинуваченій Матчак признався до видавництва часопису „Метеор", однаке не бачив в своїй роботі нічого злочинного, а обв. Редько заперечив свою співучасть у видавництві.

По дуже річевих і гарних виводах оборонців, дана присяжним заперечила всі поставлені їй питання майже одноголосно і трибунал видав звільнюючий присуд. Матчака боронив д-р Степан Шухевич, Редька д-р Глушкевич. Салю розправ була битком набита молодими товаришами обох обвинуваченых.

Всячина.

Легковірність суспільности. На протязі одної лишень доби став славним скромний англійський парох з Едінбурга, Нокс, якого заслуга Англія повинна тільки в деяких темпераментних недільних проповідей. Нокс здобув те, до чого доходили у своїх політичних успіхах повітові диктатори після довгих літ: — приневолив 15 мільонів людей вірити йому. Правда, тільки на протязі якихсь годин, але приневолив. Ось основа останньої англійської сенсації: Нокс, як звичайно, вигигачив у неділю сильну проповідь, в якій між иншим доказував, що англійські громадяне є маріонетками в руках хитрих політиків; коли хто має в очах публичної опінії авторитет і красномовний талант, загад попірнуть йому в неможливі небилиці. Один з його приятелів, що чув цю його проповідь, завважив йому, що такі погляди є сильно переборщені. Побились об заклад. Нокс одержав дозвіл протягом кількадесятьох хвилин покористуватись місцевою радіотелеграфічною станцією, якою опікувався його приятель. Приятель не прочував, яку звістку хоче пустити при помочі радія Нокс. Красномовний священик сповістив Англії про страшенні революційні події в Льондоні, передавши точні подробиці про кривавий спекн на вулицях, знищений собор св. Павла, повішених міністрів і т. п. За годину часописи видали в мільонах примірників надзвичайні випуски з дослівним описом революції. Нокс виграв заклад. Невідомо тільки якою ціною. Він погузував з всесильної публичної опінії, між якою є також і члени уряду. Невідомо, чи йому вибачать його грубий жарт, у нагороду за такий дотеп, повний педагогічної науки.

Рекорд у „портвайні". За португальським фаховим органом про експорт „порта", славного солодкого вина, передають часописи ось які інформації: найбільше цього вина пють у Норвегії, де заборонили пити звичайну горілку. У всіх европейських краях імпорт вина зменшився: напр. з 397.146 гектолітрів в Англії в попереднім році, на 287.402 гект. у слідуючім. Норвегія взяла до себе 12 разів більше „порта" як Швеція, дарма, що є від неї щодо населення вдвоє менша. Норвежські часописи роблять з цієї нагоди висновок, що заборона одного алькоголю збільшує продажу иншого.

Танець — ліки на істерію. Італійський лікар Доветті оголосив свої досліди, в яких доказує, що танець є прегарним лічничим середником проти істерії. Істерички, на його думку, тратять чимало проч своєї недуги у сезоні Карнавалу, себто в зимі. Жіноцтво, що залюбки роздумує про свої клопоти та недуги, забуває про них у танцю. Зі сотки обсервованих істеричних жінок, 78, як стверджує Доветті, почували себе добре, коли всю зиму протанцювали, найшовши в танцю приємність.

Посмертні згадки.

Онуфрій Розвольський, експедитор „Качаді ського Фармера" і „Часу", помер у Вінніпегу на пневмонію. Ст. Бовіфас, у шпиталі, дня 31. грудня 1925 р. по тяжкій серцевій недузі. Покійний прожив 58 літ і лишив у Галичині жінку-учительку, троє дітей і чотирьох братів: двох гімн. учителів, одного священника, пароха Звенигорода біля Львова і одного брата, місіонаря в Канаді, пароха в Геффорд, Саск. Похорони покійника відбулися в суботу 2. січня 1926. з весільної церкви о. Миколая при вулиці Маґнетов у Вінніпегу. Похоронного чину довершив о. провінціял Кржижановський ЧСвв. В. И. П.

Ширіть наш часопис!

Подяка

Дня 22. п. м. помер наш незабутній Батько і Муж Тимотей Саламанович, що перебув важку і затяжну недугу. На тому місці складаємо сердечну подяку лікарям Вп. д-ру А. Ротові, начальникові лікарні повітової каси хорих, і д-рові І. Гозовеві за пильне посвяти, безпереривне і безкоштовне лікування та догляд за дорогим Батьком і Мужем у часі його недуги. Крім цього дякуємо сердечно Всч. о. сотр. І. парохові Л. Тужкевичові, о. сов. Дуткевичові, о. сов. Новосадові, оо. Василіям, Каштанюкові та Лончині за ласкаву участь у похоронах Покійника. Зокрема дякуємо о. Каштанюкові за його незвичайно теплі та щирі слова прощання Покійника над гробом. Коїм цього почувається незвичайно зобовязаними та вдячними супроти п. директора друкарні „Діла" Порфира Бунька за допомогу при влаштуванню похорону, Вп. Пані Добродійці Кордюковій за потіху для нас і за опіку над Покійником у часі недуги, а також тому Будівельних і муравських робітників а зокрема палу Соколикові та всім приятелем і знайомим за участь у похоронах. — Анна Саламонович, жінка, Марія і Іван Марінші, Юлія і Жигмонт Шмігельські, діти. 1147 1—1

ОШОВІСТКИ.

Конкурс. Умови конкурсу графічного рисунку-окладинки для часопису „МИНУЛЕ УКРАЇНИ". Український Національний Музей-Архів при Українському Інституті Громадознавства у Празі оголошує конкурс на рисунок окладинки часопису „МИНУЛЕ УКРАЇНИ", присвяченого українській історії і культурі. 1) Рисунок мусить відповідати змістові часопису і мати напис: „МИНУЛЕ УКРАЇНИ" Прага, Ч. 2) Рисунок може займати цілу сторінку окладинки, або лише частину. 3) Формат часопису: шир. 16½ цм., довжина 24½ цм. 4) Рисунок мусить бути виконаний одною фарбою (найліпше чорним тушем). 5) Термін надсилки праці до 28. лютого 1926 р. 6) Рисунок мусить бути доставлений на адресу: Praha, III., ul. Šeříkova 4/III., Ukrain. Sociologický Institut (Československá), до 12. год. дня 28. лютого. Позамісцеві мусять до цього часу вислати рисунок почтою і предявити потвердження про висилку. Кождий рисунок мусить мати девіз або значок. 7) До кождого рисунку мусить бути долучена закрита коверта з призвіщем автора. 8) Буде розділено всього три премії: I—300 к. ч., II—200 к. ч., III—100 к. ч. Музей-Архів залишає за собою право придбати кождий рисунок за ціну III ої премії. 9) Непремійовані і непридбані рисунки висилаються авторові на кошт Музею-Архіву. 10) В склад Журі входить: Представник від Інституту Громадознавства; від Музею-Архіву і проф. Української Студії Пластичного Мистецтва в Празі п. Володимир Старинський. 1122 2—2

Дрібні оголошення.

АДВОКАТ на провінції понині кліцієнта в практикою. Зголошення з услівями на адресу: Др Николайчук, Надвірна. 1150 1—1

ВДОВА з сімейної родини, що розуміється на господарстві і кухні пошукує місця до заряду дому на селі або в місті. Ольга Ковальська у п. Федоровичі, Львів Личаківська 15. 1146 1—1

ПОШУКУЮ жінки совісної, здорової, роботящої, середніх літ, згідливої вдачі і приємної зверхности. Бездітна вдова по священику або учителю, що розуміється на малім сільськім господарстві та уміє варити, печи і шити, може одержати плятню, харч і спокійний вигідний куток у старшого, самітного вдівця священика Василя Мисика у Ваньковій п. Роденка б. Устрик дол. 1148 1—3

КІМНАТА умебльована, електрич. з світло біля Стрийського парку завалу до вина Мт. Блазаш інформації подасть Адміністрація. 1153 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг носа, уший, горла і гортанни

Д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 Тел. ч. 27—99. 2—10

Подяка.

Отсим складаю прилюдну подяку Вп. П. д-рові Титові Бурачинському, операторові і спеціялістові недуг горла, носа і уха (Львів, вул. Льва Сапіги ч. 25/II.) за успішне вилічення поважної недуги носа і уха.

Ольга Цегельська,
Городок Ягайлонський.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 19. (10.694). Львів, четвер 28. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Tygodnik wielki

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1а год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

11. II. 1926

ЗАГАЛЬНО-АКАДЕМІЧНИЙ РЕПРЕЗЕНТАЦІЙНИЙ РАВТ

у Великій Салі „Народнього Дому".

Небезпека радянсько-китайської війни.

Від кількох місяців приносять газети щоденно телеграфічні звістки про горожанську війну в Китаї. Раз чуємо про генерала Фенга, другим разом про Чанга, ще іншим про Ву-Пей-Фу, як про переможців, що мають всесильний вплив на безсильного президента держави Туана, який сидить у Пекіні і грає справді незавидну ролю. Ще недавно читали ми, що Чанг, славний Чанг-Тсо-Лін, віцекороль і губернатор Манджурії, побитий на голову, а його прихильники розбіглися на всі сторони. А ось на днях сталося чудо, бо з далекого сходу прийшли вісти про поразку Фенга і про втечу його з Пекіну в радянський табор.

Якжеж пояснити собі всі ті події? Пояснення їх можна найти тільки в політиці двох найбільше зінтересованих сусідів Китаю, Японії і СРСР. Одна і друга держава через своїх представників і відданих собі людей працює інтенсивно в тому напрямі, щоб якнайбільше зросла сфера її впливів, щоб якнайсильніше стануги ногою в Китаї. Відносини й останні події в Китаю зрозуміємо лекше, коли освідомимо собі, що Фенг, відомий під іменем „християнського генерала", є прихильником більшовиків і на ньому головно спирається радянський представник Карахан, а Чанга піддержує Японія, що через нього намагається станути твердо в північнім Китаю.

Історія теперішнього конфлікту представляється так: в боротьбі поміж обома генералами найважнішим транспортовим засобом для манджурських військ Чанг-Тсо-Лина була залізнича лінія, що веде з Харбіна через Мукден до Пекіну і Тієнтсіну. На основі своєї умови з Китаєм з 1924 р. яка догичила в першій мірі т. зв. східно-китайської залізниці, большевики домагалися, щоб за військові транспорти плачено їм на основі принятої тарифи. Тимчасом Чанг-Тсо-Лін не хотів платити за транспорти своїх військ. Не хотіла дальше кредитувати йому й дирекція залізниць, тимбільше, що її претенсії до нього за попередні транспорти перейшли суму 14 мілюнів доларів. Не довго думаючи, Чанг-Тсо-Лін велів арештувати директора залізниць Іванова. У відповідь на це, появився ультімат Чічеріна, в якому він загрозив, що СРСР. вмашерує в глибину Китаю, оскільки центральне китайське правительство не приверне порядку. Те саме сказав ще передтим радянський посол у Токіо Копп, що предложив Японцям умову про незаінтересування обох держав у Китаї, але одночасно повідомив пресу, що СРСР. може кожної хвилі вмашерувати в Манджурію. Нота Чічеріна спрямована, розуміється, до Пекіну, хоч йому дуже добре відомо, що президент Туан не представляє ніякої позитивної сили і не має найменшого впливу на манджурського диктатора, який саме тепер зріс у силу, бо до нього прилучився „володар полудневих провінцій Китаю, Ву-Пей-Фу.

„Известия" писали цими днями в передовій статті, що в цілому конфлікті грає немаловажну ролю ще инша рука, якій передовсім залежить на закаламученні добрих взаємин поміж СРСР, Японією і Китаєм. Це відноситься очевидно тільки до Англії, для якої сіллю в оці був і є той великий вплив, який має зручний більшовицький дипльомат Карахан у Пекіні. Що по стороні Чанг-Тсо-Ліна є й симпатії Англії, це певне, чи має він від неї яку поміч, не знати. Якби так не було, певне є воно, що на випадок вмашерування більшовицьких військ у Манджурію Японія не буде сидіти безчинно, отже воєнний конфлікт годі неминучий. Ясно, що в такому разі й инші держави вмішаються в цю справу, а тоді війна може легко перекинутися навіть до Европи.

Найбільше значіння має цей конфлікт без сумніву для СРСР. і його позиції на Далекому Сході. На випадок війни більшовиків з Чанг-Тсо-Ліном, а в дальшій послідовности з Японією, могловб у нутрі СРСР. прити легко до подій, які захиталиб, а то й повалилиб теперішню владу. Та й вислід самої війни — як завсіди — непевний. Якби СРСР. потерпів поразку, збанкрутувалаб цила східна політика Чічеріна і хто зна, чи радянська влада не стратилаб раз на все і свойого домінуючого становища в цілій Азії. Тому можна вірити, що більшовицькі дипльомати не так легко ріщаться на нову, кошмовну війну, яка криє в собі для цілого СРСР. стільки небезпек.

Соймові посли в СРСР.

В столиці Рад. України.

Соймові посли виключно в складі представників польських селянських клюбів, а саме Бриль, Дзідух, Фідеркевич, Воєвудський і Гельман, в дні 19. ц. м. прибули до Харкова. Після приїзду послів до готелю Асторія вдаштовано їм торжественну зустріч.

Делегація відвідала ВУЦВК., де її приймав секретар Буценко. Делегати цікавилися всіми галузями радянського будівництва, бюджетом, культурними та земельними справами, а особливо національною політикою радянської влади.

Буценко познайомив польських послів з районуванням України та його наслідками, зупинившись спеціально на організації національних адміністративно-територіальних одиниць. Не маючи змоги дати подрібної відповіди на всі запити, Буценко висловив надію, що делегати самі, приглянувшись умовам радянського життя, зможуть виробити собі обективну думку про успіхи і хиби радянського будівництва на Україні.

— Як і перед иншими делегатами — говорив Буценко, — ми перед вами не хозяємо нічого, а хочемо показати все, що в нас є з досягнень і хиб. Болячки у нас є і ще їх досить, бо Україна дуже пізно вийшла з громадянської війни і лише з 1922 р. могла цілком взяти участь у мирному будівництві радянського союзу.

Опісля делегати були в нар. комісаріяті земельних справ, де цікавилися земельною справою на Україні та перспективами сільськогосподарського виробництва.

Далі делегація відвідувала й оглядала заводи та цехи. Вечером в готелі Асторія відбувся бенкет в честь польських послів.

З польських справ.

Польща, робить, на думку англійської впливової опінії, нерозумно, вживаючи тепер заходів, щоби її приняли на постійного члена до Ради Ліги Націй; недостача внутрішньої консолідації не дає виглядів на успіх; вона повинна покищо вдоволитись непостійним місцем, а щойно на слідуючих зборах старатись за постійне.

Нові паштортові приписи означило мін-ство внутр. справ своїм новим розпорядком: свідоцтва для незаможних можуть одержувати і ті, що мають 600 зол. міс. плати. Якщо старостаа мають сумніви при видачі пашпортів, тоді можна звернутись до воєвідства телеграфічно або телефонічно.

Умова з Італією щодо вивозу вугілля, передбачує 500.000 тон вугілля річно, яке Італія прийме. Італія ще не означила знижкової тарифи, якої домагається для своїх помаранч експортованих до Польщі.

Боротьба з митом між Німеччиною і Польщею входить у нову фазу; польський уряд передав німецькому новий проект знижкових цін на товари, які хоче вивозити Польща.

По широкому світі.

Американська делегація на конференцію роззброєнь складатиметься з 5 осіб, під проводом Джібсона. Американський сенат ще не призначив коштів (50.000 дол.) на її висилку.

Латвія та Естонія радили в останніх днях над справами спільної політичної лінії. Оба уряди рішили щомісяця нараджуватись через своїх міністрів закордонних справ, у Ризі та Таліні, над головничими справами і повідомляти про свої рішення инші держави.

Конференція амбасадорів, в особі амбасадорів французького, англійського, італійського та японського у Відні, протестувала перед австр. канцлером Рамеком проти факту, що Австрія має в своїх фабриках машини, які кожної хвилини можна перемінити на воєнні. На це Рамек відповів, що союзна комісія перевірювала ці машини і сгвердила, що їх істнування не суперечить статтям мирових договорів.

Нове міністерство, харчових справ, сотворив німецький уряд, щоби заради крізі господарства та труднощам проживку населення.

Убийник бувш. болгарського посла Даскалова, Чиченко, повісився у вязниці.

Між Італією й Англією прийшло до порозуміння в справі італійських довгів. За основу порозуміння прийнято річні сплати 4 і пів міл. ф. стерл. Сплати зачинаються негайно.

Мусоліні заявив, що Франція і Італія повинні створити трівкий блюк проти иншого блюка, про скорше або пізнійше створення якого мріють инші европ. народи. Ніхто головно а, Французів не повинен журитися справою італ. держави. Нищо не повинно ділити Францію й Італію.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 25/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 14 (10.689) z dnia 22. stycznia 1926. r. pod tytułem: 1) Artykuł wstępny wraz z tytułem w całości, 2) w artykule pod tytułem: „Jak można przedobaczyty" a: od początku do słów: między w osobi, b) między słowami: na lwiwskych ucżonych ... a: Ale ce powynno zawiera znamiona zb: 1) zbrodni z § 65 a) uk., zb 2) wystąpku z § 300 uk. uznał dokonane 21. stycznia 1926. konfiskatę za nieuwzględnioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 23. stycznia 1926. r. Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 29/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie. orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 15 (10.690) z dnia 25. stycznia 1926 r. na str. 2-giej u góry oraz treść tegoż artykułu w ustępach między słowami: a) zajmat polaky a: a sprawdi terpki, b) staroi szachowskoi Polszczi a: A w tiazomu mieci, c) w Polszczi a: W rik po wetykij, d) od słow i oskilky wsi do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni występku z § 65 a) i 302 uk. uznał konane 22. stycznia 1926. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwów, dnia 22. stycznia 1926. r. Hawel.

Консолідація?

В статті „Зрадливі методи" звернули ми увагу на невідрадне положення українського народу під Польщею та вказали на причини того положення. Ніде правди діти, воно справді є жахливе. Заперечувати сумну дійсність, силкуватися на оптимістичні підмалюнки — річ зайва і навіть шкідлива. Бо тільки, знаючи стан суспільної недуги, можемо найти зарадчі способи і засоби, що ведуть до оздоровлення.

Недавно „Слово Польске", реферуючи дві статті „Діла" й „Нового Часу", в яких вказувалося на наш пасивний більше в минулому році, незвичайно радіє в успішності

„Важним є — читаємо там, — що з обидвох статтей стає ясним, що протидержавна політика українських сепаратистів (хвилевий термін зі словника російської чорної сотні! — Ред.) найшлася у слабій кількості. Не осягнула нічого успіху. Инакше кажучи: польська держава консолідується".

Чи справді консолідується? Чи просте, цементується, стає суспільною одиницею? Чи має вплив, значіння, чи вдоволяє своїх громадян першої, другої і десятої кляси? І чи справді польський нарід такий безсилий, анемічний.

„Слово Польске" хіба не знає по собі справи в того, публікуючи такі страшні правди. Одначе можемо лишити на боці ці тріюмфуючі міркування. Колиб „народові" тріюмфатори мали хоч трохи відваги глянути дійсности у вічі, то вони не обходилиб свята на своїй вулиці з приводу жахливого положення українського народу.

Безкорисливі обсерватори инакше дивляться на ту „консолідацію". Недавно варшавський кореспондент „Deutsche Allgemeine Ztg." ось як оцінював елементи тієї „консолідації".

„Твердої, поважної, свідомої мети події, що можуть всі перешкоди і супротивності не жити горячковий, легкодушний Поляк. Там (в Польщі! — Ред.) не існує сильна воля перетравати . . . !

„Легкодушний Поляк" — як делікатно, майже пестливо скажений! Далеко досадніше і безцеремонніше говорить на цю тему римський орган Муссолінія „Popolo di Roma".

Та „патріотично" настроєний Поляк може сказати, що то злобні видумки ворогів. Але чи инакше дивиться на ту „консолідацію" таки сам ришкопольський папа — Роман Дмовський. Ніде инде, тільки на сторінках „Слова Польского" в статті „Небезпечне положення Польщі" (в циклю „Робітниче питання вчора і нині") він пише:

„Сього дня маємо 330 тисяч безробітних. Та цифра є одною з мір упадку нашої продукції. А той упадок грозить скорим запровадженням (rychłą zgubą) народові без капіталів, народові, що не має запасів. Тієї правди не скриваймо перед собою, бо нам не стільки поможе, що страусові ховання голови в пісок. Якраз тому, що не маємо запасів та що не маємо виглядів на більший кредит за границею, згинемо, якщо негайно не кинемось до ратунку".

Три ріжні голоси, прийшлось зведені до спільного знаменника, але всі вони свідчать про все инше, тільки не про консолідацію. На ту тему можнаб сказати далеко більше. Та якнебудь маються справи, не лише наш минулорічний більянс є пасивний, але ще в більшій мірі польський. Не маючи своєї державности, ми втратили як нація, але Поляки втратили подвійно — як нація і як держава. Ми втратили з чужої вини, а Поляки зі своєї власної, втратили виказавши свою нездарність, непідготованість до державного життя. Радіти з чужого нещастя — цеж таке плаське й осоружне, таке примітивно-варварське, що важко найти слів на правдиве означення такого „будівництва".

„Консолідація"! І що свідчить про неї? В першій половині минулого року здавалося, що польська дипльоматія осягнула великі успіхи на міжнародній арені. Одначе згодом виявилося, що вони були ілюзоричними. Безпека Польщі не збільшилася позитивно, реально; сьогодня базується вона тільки на загальній т. зв. стабілізаційній знамі. У внутрішній політиці самі невдачі. Ніодна територіальна „меншість" не змінила свого відношення. Зате збільшився хаос, поглибився розклад. Невдоволення, яке досі було виключним „привілеєм" тзв. національних меншостей, сьогодня поширилося на 90 пр. польського громадянства. Промисл в руїні, купецтво в упадку, рільництво на краю пропасти, валюта фіктивна, завмирають варстати праці, голод стає постійним явищем, а нужда наглядною признакою майже кожного громадянина сучасної Польщі.

В таких умовах не на злобно-радісні „співати" прийшов час, але на глибоку, контемпляційну застанову, на радикальну зміну дотеперішньої польської політики в кожній ділянці, а в першу чергу у відношенні до тзв. національних меншостей.

Ф. Ф.

Жидівсько-польська угода.

Поєдинок на віддаль між Гр'інбаумом і Райхом.

Боротьба, яка велася в Жидівському Клюбі між опортуністами з Райхом на чолі і опозицією під проводом Грінбаума, боротьба між „малопольсько"-жидівською і польсько-жидівською пресою в справі угоди не скінчилася. З жидівсько-польської угоди в нічім не скористав жидівський народ, її скапіталізував тільки Ст. Грабський, роздвоївши жидівське громадянство і ввівши між нього сильний фермент взаімного недовіря й невдоволення.

Одним з епільогів тієї угоди були прилюдні виступи Грінбаума й Райха в неділю у Львові. Радикальна група сіоністичної організації „Гіхадут" (трудовики) уладила в неділю 24. ц. м. дискусійне зібрання в салі „Яд Харузім". Предметом дискусії — успіхи і незначі жидівсько-польської угоди. На зібрання прибув пос. Грінбаум і взивав на словний поєдинок творців угоди пос. Райха. Одначе цей останній не мав відваги стати до двобою око в око. Використовуючи обставину, що зібрання в „Яд Харузім" було за платними вступами, він відхилив визов і скликав віче своїх прихильників до „Народнього Дому". Таким чином двобій між обома противниками відбувався на віддань.

Теперішню жидівську політику — вказував пос. Грінбаум — характеризує гегемонія Жидів зі Сх. Галичини. Пос. Грінбаум створив блок нац. меншостей, який зневічали східно-галицькі Жиди. Приєднавши „Агуду" (консервативних Жидів) і купців, галицькі сіоністи вибрали угодовий напрям політики. І що через те вискодив? Галицьке жидівство є тепер в гіршому положенні, як жидівство Конгресівки було за російських часів. Завдяки цій угодовій політиці жидівство „здобуло" процентову норму, усування Жидів з урядів, офіцерів з армії, упослідження жидівського шкільництва. Економічно Жиди втратили дуже багато.

І він (Грінбаум) теж пактував в законодатнім соймі з польським урядом, але виходив з инших завложень. Він стояв на тому, що Жиди є частиною великого світового народу, і Польщі не може бути байдуже, чи вони є тут вдоволені, чи невдоволені. Про вдоволення можнаб говорити тільки тоді, колиб найкардинальніші постуляти Жидів були позитивно здійснені. І в законодатному соймі Жиди заявляли готовість до співпраці під умовою припинення гнету й екстермінації. Коли від Жидів вимагано декларації прихильности для польської державности, тоді жидівські посли вимагали декларації про повну рівноправність. Одначе польська сторона відповіла, що в публичній опінії може стрінутися із закидом, що Поляки запродали Польщу Жидам. І тоді жидівські посли зрозуміли, що ніяка декларація їм не поможе, що Поляки вимагають

Декабристи. [8]

З приводу столітніх роковин резолюти декабристів.

Керманичі „Полудневого Товариства" довідалися в серпні 1825 р. про існування „Товариства Зєдинених Славян" (Общество Соєдіненних Славян). Членами цього товариства не були аристократи, офіцери гвардії й високі державні урядовці, тільки незаможні дворяне й офіцери. Основниками цього товариства були брати Андрій і Петро Борисови. Спершу (в 1817 р.) заснували вони були тайне товариство „Приятелів Природи" (Друзей Пріроди), одначе про нього нема ближчих вістоk. Аж в 1823 р. брати Борисови заснували товариство, якого метою було зєднити славянські народи і племена в одну республіку. Це товариство названо „Товариством Зєдиненик Славян".

Завданням товариства було протиділати ширенню ненависти між славянськими народами, навязувати між ними нитки порозуміння і співчілання з метою визволити їх в чужої кормиги і обєднати в одну федеративну державу, в якій кожний народ управлявся би автономічно. Кожна територіальна одиниця, що входила би в склад держави, малаб власний сойм; цілою державою кермувався би конгрес; політичний устрій держави був би демократичний. Члени товариства були демократами і змагали до знесення станів.

В 1825 р. члени „Тов. Зєдиненних Славян" і члени „Полудневого Товариства" взаімно довідалися про істнування своїх організацій. Почалися заходи про обєднання обох товариств. І справді у вересні 1825 р. те обєднання було фактом доконаним. Одначе через те не наступило ще вирівнання ріжниць між членами обох організацій. Так напр. деякі члени б. „Тов. Зєдиненних Славян" були противні русифікаційним плянам Пестеля, не вирішеним було теж питання про убийство членів царської сімї. Справа революційної тактики не находила одностайности в обєднаній організації. Б. члени „Тов. Зєдин. Славян" були настроєні більше демократично і настоювали, щоби до революції втягнути ширші громадські кола, приєднати народ і воїнство. Члени „Полуди. Товариства" були противні народній революції, а обстоювали революцію військову, а радше старшинську. Та хоч між членами обох організацій були досить значні розбіжности, що були виплином їх соціяльного становища, то все таки в другій половині 1825 р. ми вже бачимо на Україні одну суцільну організацію замісць двох окремих.

Так малися справи на півдні тодішньої Росії. Одначе й на півночі йшла досить жива конспіративна дільність. Після розвязання „Союза Щасливости" заснувалося в Петербурзі „Північне Товариство". Початково справа організації йшла досить повільно. Аж в 1822 р. мабуть під впливом поступів „Полудневого Товариства" Микита Муравєв довів до уконституування „Північного Товариства". Одначе справа наладнання тісного звязку з полудневою організацією йшла досить опірно. Бо коли полудневці були майже всі республіканцями й суспільними радикалами, то члени північної організації визнавали в більшости принціп конституційної монархії, а в соціяльній ділянці були поміркованими.

На чолі „Північного Товариства" стояло трьох директорів (в 1823 р. Микола Муравєв, кн. Оболенський і кн. Трубецький); члени ділилися на дві категорії: „переконаних" (убєждьонние) і „обєднаних" (соєдіньонние). Організацією кермували тільки „переконані". Метою товариства було здобути конституцію, подібну до конституції Зєдинених Держав Півн. Америки, увільнити селянство („рабів") з підданства, старатися про поліпшення долі підданих, по людськи обходитися з підчиненими, позатягати двадцяту частину свого майна на цілі організації і т. и. „Північне Товариство" змагало до федераційної конституції і під тим оглядом було в дечому схоже до „Тов. Зєдин. Славян". Квестія форми правління була спірна; частина членів визнавала лишіи конституційної монархії (Мик. Муравєв), а частина (кн. Оболенський) схилялись до республіканізму.

В осени 1823 р. в члени товариства принято палкого поета К. Рилєєва, який ввів до організації инший фермент і пхнув її на шлях активности.

Полудньова організація постійно впливала на північну. Бажаючи довести до обєднання революційних сил, вибрався вкінці до Петербурга сам Пестель. Своєю індивідуальністю, незвичайно переконуючою аргументацією й живістю ума він вспів приєднати на свій бік кількох визначних членів, одначе більшість під проводом Мик. Муравєва спротивилася тісній злуці, а погодилася тільки на співчілання. Годиться згадати, що північна організація була того погляду, що полудневці зробили Полякам занадто великі уступки, вгоджуючись не лише на віддачу польських земель, але й частини білорусько-українських.

Неуспіх Пестеля в Петербурзі викликав у нього велике пригнобленя. Він почав зневірюватися й песимістично оцінювати вислід перевороту. Він навіть думав явитися перед імператора, віддати йому свою голову, здержати розвиток організації та спонукати Олександра до переведення реформ. Та тимчасом Рилєєв в Петербурзі, а Сергій Муравєв-Апостол на Україні гарячково підготовляли революційний виступ.

Вибух революції назначено приспішити в 1826 р., одначе несподівана смерть імператора привала до ненадійного й непідготованого грудневого виступу в Петербурзі та його відгомону на Україні.

(Продовження буде).

Середа, 3. лютого 1926
в салі Т-ва ім. М. Лисенка
Шашкевича 5.
„ВЕРТЕП НАШИХ ДНІВ"
(Мандрівка у Вифлеєм наших сьогочів політики, економіки і мистецтва).
Початок о 8-ій год. вечером.
Білети по 4, 3, 2 і 1 золотий продає від 27. ц. м. „Союзний Базар" (Руська 20). 1157 1—2

повної капітуляції. І на тому скінчено розмови. Бо декларацію дається тільки тоді, коли для неї є пригожий момент, коли вона може дати щось більше, як пусті обіцянки. Угодова більшість Жидівського Клюбу безвідплатно декларувала Полякам патріотизм і вдоволення. Угоду в дні 4. липня 1925 заключено, але жидівських урядовців не лише не принято до служби, але ще й існуючих піддано редукції, до жидівських шкіл впаковано польських учителів і т. п. „Numerus clausus" на високих школах лишився, бо польський уряд не має відваги виступити проти польської молоді. Недільний спочинок існує далі, а за те уряд обіцює продовжити в купецтві час праці в суботу, щоби зломити 8-могодинний день праці. В тому криється підступ. Польська правиця хоче те змагання 8-могодинного дня праці ідентифікувати з жидівськими постулятами, щоби опісля скинути вину на Жидів.

Чому заключено угоду? Щоби розбити одноцілий фронт нац. меншостей.

„Почато розбивати блюк від українсько-білоруської сторони, але ті групи зрадикалізувалися. Тоді звернено увагу на Жидів, думаючи, що деякими уступками без глибшої вартости вдасться їх здобути для польської державности, яко тирляда для своєї великодержавної й націоналістичної політики. І вдалося. Инакше не можна зрозуміти декларації про державне становище і т. зв. „Угодою" ми не би присягли піддержувати великодержавну політику і у зв'язку з тим давати чималі податки, потрібні державі. Ми присягли, що будемо виключно вести національно-жидівську політику і не підемо ні за якими мешкостями. Ось що вважаю червоною ниткою угоди. Вважаю, що в тій угоді підписи асимілаторська політика. Коли я мав би схарактеризувати асимілаторську політику, то я сказав би, що основною ідеєю тієї політики є вдоволитися чимнебудь, якимнебудь безвартним окладом. Я не є тої думки, що можна все здобути. Моєю формулою є: як довго я не є рівноправним, немає угоди, отже не перестаю боротися. Росія щонайменше не бракувала, чрезвичайся до своєї екстермінаційної політики, навіть до погрому признавалася. Польща кождий слушний замір уважає наклепом. А одначе коли прихо-диться заграниці виступити, чому Жиди не є рівноправні, тоді представникам заграниці покажеться параграфи конституції, точки „угоди", бажаючи доказати, що Жидам є як в раю. Пос. д-р Райх питається, що ми програли? А я відповідаю, що ми змарнотравили весь капітал. Ми програли можливість дальшої боротьби. В своїй декларації ми підкреслили наше вдоволення і відійшли від мешкостей... Звертаю увагу на дві річи: Польща не є спроможна вести політику проти мешкостей. Коли так твердиться, то це імовір, за котру Польща може дорого заплатити. Росія не була в спромозі боротися з меншостями і вп. Теперь Польща є між Німеччиною і Росією. Німеччина по Локарні вертає до давнього значіння, а в Росії відносини стабілізуються. Чи між тими двома великодержавами Польща зможе вести ультранаціоналістичну політику і вести війну з меншостями тут, де вона господарсько є залежна від обох сусідів, а те треба сумніватися, бо гноблячи — викликує інтервенцію зі зовні. Перший і теперішній уклад сил в сеймі створює кон'юнктуру до ведення такої (протименшостевої) політики. Одначе коли до третього сойму прийдуть масово представники меншостей, тоді розвалиться вся скомплікованість меншостевих проблем і може бути ясно. Настануть кон'юнктури, які доведуть до капітуляції націоналістичну політику. Вести політику більшости, то значить вести політику гніту меншостей. Сіонізм поставив тезу, що Жиди яко гноблений нарід мусять ити в гноблениками. В р. 1919 на мировій конференції ми перші вказали на меншостеві проблеми і причинилися до повстання трактату про охорону нац. меншостей. Помагати політиці більшости—то значить паражувати меншостям і видликати конфлікти".

Пос. Грінбавм закінчив покликом до активности, до боротьби за основні права громадянина і члена гнобленої нації.

(Докінчення буде.)

За рідну землю і школу.

Бібрка, 22. січня 1926.

В четвер, дня 21. січня п. р. відбулося в першій годині попол. велике віче в Бібрці. Прибули на нього делегати майже всіх сіл з судового бобрецького округа. Віче скликано в справі закону про земельну реформу і в справі акції про організації, в дійсности польонізації українських шкіл по селах. Відкрив його короткою промовою, вказуючи на вагу хвилі, о. сов. Бобовник. До президії віча вибрано п. п. директора Михайла Шахновича як председника, селянина Івана Пахолка як його заступника й п. Миколу Куницького як секретаря. Про справу землі і школи референував секретар УНДО, п. Володимир Целевич зі Львова. Зібрані вислухали реферату з великим заінтересованням, після чого зачиналася жива дискусія, в якій присутні висказували свої болі і жалувалися на зложене нещасливе. Селянин Михайло Мешнук з Деятник представляє, в який спосіб сфабриковано утраквістичну школу в Деятниках, хоча в тому селі нема ні одної польської дитини. Просто сфальшовано підписи батьків на декларації за польською школою. В добавок державна поліція зробила карне доведення до суду на батьків, що зійшлися на нараду в справі рекурсу. Дня 26. січня відбудеться в цій справі розправа. Не оглядаються на погрози, батьки дітей внесли рекурс. Селянин Пахолок з Ланів просить пос. делегата вияснити згадану справу т. зв. „селянського конгресу" в Станиславові. П. Кулинич жаліється на учительки в школі в Бібрці, які проганяли українських дітей зі школи тому, що вони брали участь в українських дітячих представленні в день св. Миколая. Селянин Кость Скиба зі Селиск просить ближчих повісень у справі закону про шкільний плебісцит. Селянин Пахолока Ланів розказує про історію української школи в Ланах, яка на підставі ухвали наказного війта стала польською. Всякі рекурси та жалоби не мали найменшого успіху! Сел. Грабовський зі Серник запитує, чому польська влада уживає слова русінський, а не український і чому Українська Парляментарна Репрезентація та ціла суспільність не борються проти цього. Промовець стверджує, що селяне по світовій війні перестали бути боягузами і страхополохами і зуміють відважно постояти за свої права. Учасники віча ухвалили одноголосно резолюції в справі шкільній і в справі земельній, а референт п. Целевич давав вичерпуючі відповіди на всі запити присутніх, обіцюючи, що в деяких справах наші посли внесуть інтерпеляції у варшавському соймі. До повітового комітету оборони землі вибрано п. директора Шахновича, о. сов. Бобовника, д-ра Яр. Дудикевича, п. Олексу Мацькова і п. Монастирського. Віче закінчив прекрасною промовою п. директор Шахнович.

Вічевики розійшлися в добрім настрою і прохали частіше скликувати такі віча. **Селянин.**

Зразковий Громадянин.

З нагоди 25-ліття громадянської праці д-ра Володимира Яновича.

Станиславів, в січні 1926.

Перед 25 роками осів в Станиславові молодий лікар — д-р Володимир Яновіч. Більшість тодішньої станиславівської інтелігенції належала до москвофільського табору. „Руська Бесіда", в якій гуртувалася народовецька інтелігенція, мала 15 членів і містилася в одній кімнаті. Крім „Бесіди" істнувало ще т-во „Кредит взаємний", співацьке т-во „Боян", в якому співали головним чином кандидати учительського семінаря та філія „Просвіти" (на папері!). Національно свідомого міщанства в Станиславові тоді ще майже не було.

Убого представлявся народовецький Станиславів з перед 25 літ.

З приходом молодого, ідейного лікаря д-ра В. Яновича картина з року на рік змінюється. Завдяки його чинам і невсипучій праці повстає довга низка інституцій, біля особи д-ра Яновича скупчується щораз більше робітників на народній ниві.

Основується „Український Сокіл", який гуртує в собі в першу чергу молодь. Д-р Яновіч першим головою. Идуть вправи, лекції, вистави, виклади. Організація сть перекидується на села.

Щоби організувати міщанство, д-р Яновіч основує з пок. дяком Целотівським „Українську Хату". Під його довголітнім проводом товариство виконує свою місію, робиться організаційним центром місцевого міщанства.

Щоби об'єднати всі кредитові сили міщанства, основує д-р Яновіч „Українську Міщанську Касу", яка під його проводом як председника Надзірної Ради стає поважною інституцією і набуває реальність в середині м'ста.

Щоби приготовити будову „Народнього Дому", д-р Яновіч основує кредитове т-во „Народній Дім", яке опісля на спілку з „Соколом" купує реальність при вул. 3. мая, де тепер стоїть будинок „Рідної Школи" і дім „Сокола" в великою театральною салею. Самеж кредитове т-во „Нар. Дім" опісля перемінюється в кооперативу залізничників і по війні набуває велику реальність з солідною камяницею біля залізничого двірця.

Між першими піонірами УПТ. в Станиславові бачимо теж і д-ра Яровича. При його допомозі т-во набуло дім, в якому до війни містилася бурса УПТ.

Після виїзду д-ра М. Коцюби зі Станиславова обіймає д-р Яновіч провід у філії „Просвіти". чку веде досі. Організує читальні, їздить на люстрацію їхньої діяльности, купує для „Просвіти" велику реальність при Липовій вулиці, в якій приміщує „Селянську Бурсу" та „Інтернат ім. св. Йосафата" (для учеників учительського семінаря).

Після уступлення політових організаторів — оо. Баришa і Озаркевича та посла-селянина Гурика д-р Яновіч обіймає керму повітової організації національно-демократичної партії. Політичний провід повіту остає в його руках аж до вибуху війни. Для популяризації політичної діяльности видає „Нову Січ", а опісля стає на чолі редакційного комітету „Станиславівських Вістей". Підчас останніх виборів до парляменту д-ра Яновіча вибрано заступником посла — пок. д-ра Евг. Левинського.

В першій році світової війни Москалі вивезли д-ра Яновіча на Сибір. Вернувши з неволі стає в перших рядах тих, що ставили підвалини під ЗОУНР.

В останніх роках д-р Яновіч обмежує свою участь в політичному житті повіту, а за те всецілю присвячується праці в філії „Просвіти" та організації міщанства. Філія „Просвіти" під його проводом робиться одною з перших в краю. Відновила всі перед-воєнні читальні, позакладала нові, організувала велику бібліотеку, основала свій музей, веде одиноку тепер в Станиславові „Селянську Бурсу", а крім цього дає в своїй реальности приміщення українській жіночій гімназії та промисловій бурсі. В мин. році в реальности „Просвіти" добудовано великі офіцини, щоби поширити „Селянську Бурсу".

Одночасно працює д-р Яновіч над організацією міщанства і рідного промислу. Дальше опікується „Українською Міщанською Хатою" і „Зорею", веде „Промисловий Бурсу", основує першу кооперативну пекарню і спілкову дротерію „Фарболь", організує в 1923 р. перший український ярмарок в Станиславові, який вперше виявив силу українського міщанства Станиславова.

Таким чином, як бачимо, 25 літ історії Станиславівщини тісно вижуться з особою д-ра В. Яровича.

Ювілят — людина тиха, скромна, не любить, щоби на нього звертано увагу, щоби його звеличувано.

Числячись з цією рисою Шан. Ювілята, тихо і скромно відзначувало його станиславівське громадянство за 25-л тні труди.

На Новий Рік явилися в домівці д-ра Яровича представники місцевих товариств і міщанства. В імени зібраних промовив голова Повітового Народнього Комітету д-р Юлій Олесницький, підносячи заслуги Ювілята для повіту.

І поплили спомини про перші роки побуту Ювілята в Станиславові. Не багато було однодумців. Увесь тягар праці спочивав на д-рові Яновічеві і на кількох співробітниках — ентузіястах. І які обільні глоди цієї праці! Бо була у них непохитна віра в себе, тверда воля, вперті сть і послідовність в праці.

Сьогодня національне життя Станиславівщини зр жничковане, сьогодня народні діячі можуть не розстрілювати своєї енергії в рожих напрямах, можуть дозволити собі на „люксус": скупчення своїх сил на одній ділянці національного життя.

Щоби тільки в цій праці було стільки заохочення і вдержливости, скільки вложив в організацію Станиславівщини Шан. Ювілят!

—кий.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Коли зберется сойм?

Найблище засідання польського сойму має відбутися дня 3. лютого.

Компетенції знавців нац. меншостей.

Комісія знавців т. зв. секцій для справ нац. меншостей усталила компетенції знавців. Вони мають право ініціятиви й опінії в справах меншостей. Обі управнення прислугують цілій комісії й поодиноким знавцям. Знавці засідають у політ. комітеті ради мін. для справ нац. меншостей з дорадчим голосом. Засідання комісії будуть періодичні. Предс. комісії може бути кожний по черзі в азб. порядку. Тепер предс. є Левентери. Реферати поділено між знавців на мереторичній і не територіяльній основі.

Єдинені Держави і Ліга Народів.

Сенат приняв 98 голосами проти 1 застереження, ствердкуюче, що Єдинені Держави Півн. Америки не приймають на себе ніяких правних зобовязань супроти Ліги Народів.

Кінець рад.-нат. конфлікту.

Московська пресова аґенція довідується з офіціяльних жерел, що 24. І. підписано між ген. консулем і мін. загр. справ трьох східних провінцій Китаю договір, що містить такі постанови: Директора сх. китайської залізниці Іванова разом із иншими урядовцями й робітниками випустять на волю. Потім привернеться правильну залізничу комунікацію. Транспорти військ відбуватимуться до часу установлення нових приписів на дотеперішніх основах. Всі инші звязані з конфліктом справи будуть предметом дальших переговорів. Народній комісаріят для заграничних справ одержав уже повідомлення, що Іванова й инших арештованих випустили на волю.

Програма уряду Лютера.

Д-р Лютер відчитав 26. І. урядову заяву. В ділянці загр. справ уряд основуватиме свою політику на льокарнських договорах і на програмі попереднього уряду Лютера, засованій 23. XI. м. р. Найважнійша справа з ділянки заграничної політики буде ухвалення рішення про вступлення Німеччини до С. Народів. Идуть переговори з урядами союзників у справі вменшення окупаційних військ у Надренії. Уряд сподіється, що переговори матимуть успішний для Німеччини вислід. У ділянці внутр. політики уряд займеться справою реформи виборчого права і справою відшкодування для буаш. володарів. Останню справу старатиметься полагодити без плебісциту. Щодо економіч. і суспільн. справ, уряд не занедбає нічо, щоби змен шити нужду широких кол населення, яка повстала наслідком економ. кризи. В звязи з потребою збільшення експорту прем. торкнувся справи торг. переговорів із заграницею. Всі ті переговори вестимуться дальше і вони повинні довести до оживлення заг. світової торговалі. Уряд змірає всіми засобами, щоби заключено більш загальні міжнар. конвенції яких ціллю екон. зближення між поодинокими краями. Уряд удержує в силі всі заяви, вложені попереднім урядом у справі ратифікації вашінгтонської конференції про 8-год. день праці. Щоби ця конвенція ввійшла в життя, Німеччина робить це залежним від того, чи вона ввійде в життя в Англії, Франції й Бельгії.

Невдалий державний переворот в Німеччині.

„Берл. Цайтг. ам Мітаг" містить сенс. вістку, що берлінська поліція відкрила велику змову. Ціллю змови було виконати монархістичний переворот дня 26. січня ц. р.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі инколіття!!

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·35 — 7·38 канад. дол. 7·15 — 7·20, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,35 авст. 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·29·00 — 0·29·25, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·50, 20 франк. 27·00—27·50; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 30·00—30·50.

Срібло. Австр. кор. 0·57·00—0·59·00, 5 зл. кор. 3·10—3·20, фльорени 1·55—1·60, рубля 2·54 — 2·60, рубель дрібним сріблом 1·25 —1·30.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 23.50—24·50.

НОВИНКИ.

— Кінні поліцаї. Вперше появилось на вулицях Львова вперше 30 кінних поліцаїв прибраних у залізні шоломи з волосяними китицями, що нагадують зовсім австрійських драгунів. Подаємо це до відома приїжджих, які можуть налякатись, побачивши їх уперше. Поліцаї виглядають як на малюнку. Коли глядиш на них, мимохіть нагадується старий дотеп, що піші поліцаї стоять на тій самій вулиці на те, щоби вважали на кінних і не дати їм злапіти з конями.

— І з нас могли би бути люде... Оперяємо з Дори листа, з численними підписами місцевих Гуцулів між якими Івана Стасюка та Михайла Ткачука, такого змісту: „Ми, Гуцули, з Дори, дякуємо дуже п. д-р Романові Борисевичеві, що підчас свого побуту у нашім селі в Дорі не забув і нас, а організував зараз по приїзді свою, хор та вчив нас гарно колядувати та приготував до представлення. За нашу коляду наслухався ми і похвал та много-много переконалося, що і з нас, Гуцулів з далеких гір, могли би бути люде, як би дійсно найшлася людина, що взяла би нас під свій провід"... Читати це одночасно — радісно та сумно...

— Право прилюдности. Міністерство віроісповідань і освіти в Варшаві надало прив. уч. жін. семінарії СС. Василіянок у Дрогобичі право прилюдности на рік 1925/26.

Від п. Феся Тюшки, господаря в Мізуні старім, повіт Долина, дістаємо письмо, в якому він повідомляє, що дня 21. п. м. дістав від адв. Данилевича з Долини легітимацію ч. 203 і запрошення на І. хрущівський конгрес до Станиславова.

Долучена до листу легітимація для п. Федя Тюшки має з одної сторони український, а другої польський текст, під ним печатка і підписи Данилевича як голови і Стовпюка як секретаря. Позатим на окремій картці подається до відома, що до Станиславова треба заплатити цілий білет, а з поворотом „дістанете на нашу легітимацію зниженій на 66 проц. білет то є заплатите 1/3 часть. Нічліг мають учасники даром. Виходить, що й тут ця чесна компанія здорово обдурює людей, бож коли треба платити цілий білет за дорогу до Станиславова, то тимбільше платитимуть учасники цілу дорогу додому, з вийнятком хіба тих, що душею й тілом пропадуться Данилевичівсько-Стовпюківській справі.

— Не'мовірне, але правдиве! В Канцелярії — що правда — є досить української інтелігенції і то патріотичної, яка, на жаль, підносить свій патріотизм вище між своїми. Одначе коли прийдеться їй вийти до першого з берега, хоча би жидівського склепику, вона тоже свій патріотизм до кишені, не має відваги й оповістити тим в своїй мові! Що ж з цього виходить? Наші люде, що знають своїх панів, зацікавлені так чи їх по есенсію дістають пояснення від самих жидків, напр. такого роду: „видите ясі в м не пани купую ь? з мене всі купують і пані докторова Н.ві, і інжинірова і секцізорова... То всьо наші пани і з вашої віри! А правда, що начеть не знати по них щого? Бо вони вельмі і розумні пани і дуже високо вчені! Вони з вами, хлопами, балакають звичайно як треба, по хлопськи, а до нас як приходять, то бесідують завжди як великі мудрі пани — по панськи!

— Один з „героїв наших днів". Цікаво такий життєпис хліборобського „дітча", о. Гадея Ільницького, що то підписав відозву т. зв. „селянського конгресу" а Станиславові. о. Тадей Ільницький родом з Кадьчо, повіт Болехів, де його батько був війтом-хрунем. Завдяки старанням і навіть матеріяльній допомозі місцевого пароха пішов він до української гімназії у Львові. Вже в гімназії проявлялася в нього лизунська і доношницька вдача. Зробив він між иншим донесення до директора на своїх товаришів, чвенів тайного гуртка. Після укінчення студій і теольогії оженився з донькою поляка-лісничого в околицях Добрих. З того часу маніфестується як польський патріот і носить демонстративно на реверенді польські патріотичні відзнаки. Першу посаду одержав у своїм рідному селі як адміністратор по смерти пароха, який його дав до школи. Негайно зробив донесення до державної поліції на сина пароха і свого добродія, які служили в українській війську. З вдовою поводився дуже грубо. За здирства і злу поведінку з людьми був кілька разів суспендований і тоді переїхався до станиславської дієцезії. Тепер, хотячи заробити трохи грошей, на які він вже був дуже лакомий, бере участь у „селянськім конгресі" й організації хрущівської партії. Як любить гріш п.о не могли би сказати дещо його парохіяне, з яких дере сьому шкуру.

— „Патріотичні" бандити. В осени минулого року напали бандити на бідну церковцю в Нясичах, біля Сокаля, та зрабували монстранцію, церковне начиння і готівкову кількість золотих. Спершу підозріння впало на місцевого коваля, бо при слідстві найшли в церкві покинену сокиру і залізний дручок, що належали до коваля. Та небавком виявилося, що грабіжку покинули бандити з Ваняжа. Дотепер ув'язнено між ними чотирох: Груца, Тарнавського і ще двох инших. Їх відставили до Львова, де небавком відбудеться ціла розправа. Спосіб виконання в той спосіб, що один з бандитів, Груць, хотів у місті продати часть награбованих річей. При ревізії у Груця найшла повіщена монстранцію поломану на кусники, закопану під порогом, а часть білля в колисці підстеленому під дитину. Характеристичне те, що Груця арештований заявив з емфазою, буцім-то він костелів не рухає, а грабує лише церкви. Минулого місяця відомий Мурашко, що вбив офіцира Багінського і Вечоркевича, яких мали вимінити в СРСР, за взятих там Іоняків та Заячка, що Польща йому не дуже пам'ятає. Банда Груця дійшла вломитися до коваля, вкрала від нього сокиру та инше знаряддя і при його помочі вломилася до церкви.

— З документів нашої доби. Маємо перед собою копію „вип су з реєстру актів стороства в Бібрці (ч. 3599/25) заходнього о. Мих. Качоровського, у Мікуличах, що гонить за те що він видав метрикальні посвідки в українській мові для шкільного вжитку.

— З товгед й молодих сердець. Учениця гастрівна себе у Львові 20-літній дентистичний технік Авон Гершес, застрілився одночасно свою наречену, модистку Шуберт. Причиною був спротив його родичів, щоби він женився з бідною дівчиною. Гершес уклав свою наречену за її згодою і залишив лист підписаний спільно з нею: „Покидаємо цей світ без жалю і вибачаємо всім, які довели нас до такої крайности... Остання наша воля — поховати нас разом"... — 28-літня робітниця Пастернаківна вилила сільного квасу з йодиною. Перевезли її до шпиталя. — 19-літня кравчиня Яніна С. закохалась в якімсь єднокомільцім Дон Жуані і впала не першою жертвою його сітей. Коли пробачила, з розпуки випила морфіну та йодиду; — лежить у шпиталі. Як на один день то на Львів аж з надто...

— Перед обличчям Темиди. Перед карним трибуналом ставав обвинувачений у злочині вбивства 28 літній селянин Михайло Скиба та сім инших селян з Заріки, жовківського повіту. В грудні 1923 р. вони вбили якогось чоловіка, що смерком блукав по обійстю Скиби. Догадуючись, що це злодій, спільними силами потрощили йому кості, мучили його і неживого закопали на дворськім лані. Викопаний поліцією кістяк не дає ніяких даних щодо особи вбитого. Скибу судили вже раніше за крадіж, а не зміцнило його вину, за яку присудили йому 5 літ тяжкої вязниці. Його спільникам, братам Климко по 3 і 2 роки, Василеві Лучко півтора, Гарласеві 1 рік. — Три молоді селянки у майстра Пашкевича, Олійник, Стрільчик та Міська, найшли дотепний спосіб, як добувати з банку гроші. Вони завели собі кілька рахунків на роботи, які буцім-то виконали в банку, дали початку свого майстра, ще й підробили підпис банкового ліквідатора, і з таким до учентом зголосилась до банкової каси. Касієр не міг знати, чи роботи записані в рахунку банк справді переводив, але що цікавіше: щойно згодом, коли селянки повторили свою штуку, пізнав кепсько сфальшований підпис ліквідатора. Хлопці винаглили з банку 1000 зол. і за це сидітимуть по півпята місяця, а найменший, Олійник, за те найбільше досвідчений сидітиме ще за раніше крадіж. У доброї уладі державного промислу — вже молоді люде промишляють як можуть...

— Театр у Чернигові. Український державний театр у Чернигові проіснував усього півтора місяця і задля недостачі фондів мусів припинити свої вистави. Найбільший успіх мали не нові революційні пісні, а старий реалістичний репертуар, такий як „Суета", „Молода кров", „Пання Мара". З огляду на те, що провід театру не міг зійти з визначеної собі принціпіяльної лінії мусів зійти зі сцени.

— Такони змагання. Православний собор у Варшаві, якого розбір має вже свою історію, став 25-го п. м. ареною змагань між якимись французьким інвалідом і варшавським швецем. Молодий Француз Карадек, побився об заклад, що ходитиме довкола собору всю ніч і перейде 120 кільометрів. 60-літній швець Яцковський пройшов собор 25 разів більше. Швець засуджений на вічне сидження мав час зашанувати свої ноги.

— Поможіть безробітним! До канцелярії безплатної правної поради при Народній Організації Українців м. Львова, Ринок ч. 10, — зголосилась більша кількість безробітних українців і українок инших професій (фахів). Щоби прийти з допомогою обездоленим родинам безробітних, Народна Організація Українців м. Львова просить всі українські установи і поодиноких громадян у Львові і в краю які знають про якенебудь вільне заняття або посаду, щоб дали звістку про них негайно до канцелярії Народньої Організації, Львів, Ринок ч. 1. — *Рада Народньої Організації України м. Львова*

— З кіна. У кіні „Марусенька" починається прем'єра одної з найславніших фільм, фірми „Уфа" п. з. Портієр готелю Атлянтік, зі славним Яні ґсом у головній ролі. — У кіні „Колізей" ідеться дій подружої склатної історії п. з. „Ой мужатки, мужаточки" (Вираф нована спокусниця), пребагатої в гумор та потеп.

— Союз Українських Адвокатів у Львові повідомляє п. т. Товариство, що Загальні Збори Львівської Палати Адвокатів відбудуться дня 30. січня п. р. о 4. годині пополудні в Ратушевій салі, і просить всіх товаришів, які до цієї Палати належать, щоби безумовно взяли участь в цих Зборах. — IV. Загальні Збори С. У. А. відбудуться 13. лютого п. р. о год. 4., на які запрошується всіх Товаришів з цілого краю. — За Видія С. У. А. *Д-р М. Волошин* пр. 1145

Спортова Секція „Сокола-Батька" улаштує дня 2. лютого 1926 р. (вівторок) о год. 7:30 вечір у великій салі Т-ва ім. М. Лисенка

Спортовий Вечір

з такою програмою:

1) Відкриття — Л. Лепкий. — 2) Змагання в духанню о мистецтво — закінчення VI. Запорізьких Ігрищ. — 3) Вежі. — 4) Змагання в боксі — перші українські змагання. — 5) Мраморні статуї.

Ціна білетів: I-рядні 3 зол., II-рядні 2 зол., III-рядні 1 зол., для молоді 50 сот. 1—2

Всячина.

Клопіт з професором. Нідерландський уряд має клопіт зі своїм ученим Дюбоа, що перед роками вибрав на державний кошт до нідерландських Індій, шукаючи за останками кістяка мавполюдини. Він привіз зі собою кістяк і заявив, що оголосить студію зі своєї подорожі. Пять літ минуло, а праця не появилась. Уряд і вчені хвилюються. Професор переховує привезений кістяк у залізній касі своєї спальні і до цього часу показував його тільки одному професорові з Чехословаччини. Нідерландсько-індійський уряд має намір звернутись до професора з домаганням, щоби або відлав кістяк, або гроші, або... написав працю.

Сюрреалістичний роман Анунціо. Англійські часописи повідомляють, що славний італійський поет та повістяр Габріеле д'Анунціо приготовляє сюрреалістичний роман, якого акція в частині буде перенесена у сферу „невідомого". Анунціо заявив співробітникові англійського часопису, що він вірить у потойбічне життя і можливість власних з померлими.

Винахід альхіміста. Нестор французьких альхіміків Жолівє де Кастельо, відчитав на засіданню товариства альхіміків справоздання з сенсаційною звісткою, що йому вдалось відкрити новий хемічний елемент. З огляду на те, що така звістка є тіль и одною з числе них дотеперішніх на протязі довгих літ про винахід штучного золота та инших первнів, треба її вважати покищо звичайною неперевіреною сенсацією.

Гумові квіти. У зимі, коли квіти є дорогі, а балі та забави в цвіту вимагають жіноцтво прикрашувати себе всима силами земли, квіти стають одною з найбільше бажаних принукас. Саме тому, що тепер дорогі та рідкі. Штучні квіти вбивають жінки нагадо, хоча би тому, що не пахнуть. До цього часу робили їх з паперу. Але XX. вік є вже століттям модернішого матеріялу. Остання новинкою моди є квіти з гуми. Вони є такі природні, що гладдячи мусиш їх що но взяти в руки, щоби переконатись, що вони не є правдиві. І фіялки і ружі і инші пишні представники фльори мають поворотний запах. Їх можна носити при сукні та капелюху у вазоні і коли хто їх не догляне, не охом ні вохом, не розлє своїх люзі. Квіти з гуми! А проте... хоча до нас цей винахід ще не дийшов, я смію вірити чужинним часописам, що він є „приголомшуючий" своїм природним запахом.

Карти до гри. Гра в карти є нині світовою приємністю, а навіть недугою. Більше поширена як шахи та инша, розумніша і здоровіша розривка. А проте відносно її винахід не старий. Хоча Китайці оповідають у своїх хроніках про винахід карт ще 1120 перед Хр., але ці звістки є сумніві. Найстарші карти збережені досині є в Азіятськім Музею у Льондоні. Вони мають, як уневняє сучасний історик гри в карти Алекс Прочтор, щонайменше 1000 літ. Станозина не знала карт і в Европі не вживали їх перед XIV століттям, бо Петрарка наводячи всі гри не згадує про них. Перша згадка про карти є з р. 1392 у Франції, в рахунку скарбника Карла VI. Продукція карт була в половині XIV ст. дуже дорога, бо ручна. Число карт уживаних до гри змінялась на протязі століть. З початку було їх 21, потім 78; — давніше між фігурами були король, королева, лицар і слуга, згодом лицар щез, а зі слуги зробили „хлопця".

У кратері Везувія. Найщирші тривожні звістки, що Везувій починає проявляти виховісну енергію: курить дявою. Двох учених, професор Малландра, голова вулканічної обсерваторії і англійський політичної обсерваторії професор з Кембридж, Гутчінсон, зійшли до кратеру, щоби обсервувати це явище на власні очі. Вони стверднли, що покинув вема чого лякатись такого вибуху, який міг би загрожувати містам, що простягнись у підніжжя гори. Для цього треба би лави високої на 325 стіп. Одначе тенденція вибуху є така сама, як колись, за катастрофи в Помпеї. Цікаве, що нині експльозійна лава не має ніякої домішки жужелиці.

Заміць капелюха — хустина до носа. Ортодоксійне англійське духовенство найшло собі тепер нову ціль для пропаганди: воно бореться проти старої звички, що „молоді" жінки беруть шлюб без капелюхів, тільки з оксамитною стрічкою у волоссю. Духовні органи повідомляють новоженців, що жінки повинні приходити до церкви з накритою головою. Деякі священники дозволили щонайменше накрити голову кишеньковою хустинною, замість капелюха. На боці духовенства стоять, річ ясна, фабриканти капелюхів.

ОПОВІСТКИ.

З огляду на велике заінтересування громадянства а за малу салю „Уля" — рішилася редакція „Зиза" уладити одинокий у Львові Гумористичний Вечір п. з. „ВЕРГЕП НАШИХ ДНІВ" у великій салі Т-ва ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5. не 1-го лютого, а в середу дня 3. лютого 1926. о год. 8-ій вечером.

Дрібні оголошення.

До 700 доларів вложу до інституції за бюрову посаду. Адміністрація „Діла" під „Січень". 1156 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Перші Загальні Збори
„Українського Товариства Прихильників Спорту"

відбудуться у Львові дня 2. лютого 1926. р. (вівторок) в салі тов. „Просвіта", Ринок ч. 10. II. пов. з таким порядком нарад: 1) Отворення. 2) Прийняття статуту. 3) Вибір Головної Ради, та Ревізійної Комісії. 4) Реферат про значіння спорту та найближші завдання Товариства. 5) Участь України у світовій Олімпіяді й приготованья до неї. 6) Вільні внесення. Члени-основателі запрошують до участи в Зборах всіх громадян, яким дорога справа виховання молоді. — За членів-основателів: *Іван Расталецький*, нотар. 1—2

Впр. Отців Парохів

що управляють місії, просить дахи інвалідів У. Г. А., які займаються продажю девоціоналів, ласкаво повідомити їх бодай два тижні наперед про річницю місії на адресу Л. Яців у Зимтові п. Підліски мали, та в цей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 1—3

ПОВІДОМЛЕННЯ для П. Т. членів „Нузи" і приватних осіб. Шевську майстерню переняв я на свою руку та веду її при вул. **Валовій ч. 23.**, приймаю всякі роботи з цього обсягу. Виконую їх дбайливо і дешево. Прохаю не оминати моєї майстерні. Рекламою є солідне виконання. **Йосиф Гричун.** 1084

Тижневик політики, культури й громадського життя **„ТРИЗУБ"** Єдиний орган вільної української державної думки.

Виходить у Парижі під редакцією В. Прокоповича.

Приймається передплата на 1926 рік
на 1 місяць 4 золотих п., на 3 місяці 12 золотих п.
у представника редакції
Prychodko, ul. Długa 29. Hotel Polski 9, Warszawa.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 20. (10.695). Львів, пятниця 29. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

Hłuboczek wielki
Вп. Софія Дзедзик
Чернихів

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. тов. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Школи для меншостей в Румунії.

З тою хвилею, як румунська державна влада обняла в своє посідання Банат, Семигород і Буковину, потерпіло сильно церковне майно національних меншостей. Що сталося на основі закону в земельній справі, що просто конфіскував усі ці добра. Закон установив як норму при купні цих маєтків смішну ціну з 1913 р., так, що власникам признано ледви двадцяту часть їх нинішньої вартости, і то не готівкою, а облігаціями державної ренти, які можна буде згрошевити Бог зна коли.

Одначе на цьому не припинилася система руїни й нищення всього, що так чи инакше підходить під назву національних меншостей. Особливо завзята боротьба ведеться тут проти культурних цінностей нац. меншостей. Румунська влада приложила сокиру до самого кореня дерева, а саме до конфесійних шкіл, щоб цих носіїв культури знищити до чиста. Ця сама влада, що є звичайно зразком непорядку й дезорганізації, виявляє в своїй атаці проти конфесійних шкіл подивугідну, до найменших подробиць продуману систему.

Спершу найшлися школи нац. меншостей в неможливому положенні через різні розпорядки влади, які годі було виконати. Отже передовсім заборонено старі шкільні підручники, на місце яких не дозволено на ніякі нові. Дальше влада стала домагатися від учителів гімназій, щоби вони негайно вели навчання у румунській мові, не лишаючи часу й не даючи змоги їм самим навчитися тої мови, хоч нового шкільного закону тоді ще навіть не внесено ні в парляменті ні в сенаті. З одного дня на другий треба було змінити в корені ціле навчання на зразок старої Румунії, хоч загально відомо, що шкільництво в новій Румунії було поставлене без порівнання значно вище. Всі ці розпорядки переводжено в життя чисто драконськими методами.

А потім прийшли шкільні інспектори, самі креатури міністра освіти Ангелєзена. Вони вели свої слідства при помочі свого роду інквізицій, щоб тільки ствердити, які школи не перевели тих неможливих розпорядків. Найменша дрібничка вистарчала, щоби школа дістала упімнення. Консеквенцією такого упімнення є це, що за третім разом таку школу просто замикають. Досі замкнено вже таким чином ріжні школи, не повідомляючи церковної єрархії хоч би про один випадок такого замкнення.

Після тих частинних, міністеріяльних розпорядків вийшли ославлені розпорядки міністра освіти Ангелєзена. Їх треба вважати предтечами планованого ним законопроекту в шкільній справі, що його він заповів „в інтересі консолідації", а в дійсности з тою єдиною метою, щоб ціле шкільництво в Румунії зробити знаряддям румунізації. Очевидно — вигляд законности буде збережений, бож для заграниці будуть надто разючим, як би всі школи нац. меншостей або хоч би більшу часть їх наразі замкнути. Ні, все робиться під плащиком дозволеного, легального.

Такий характер мають шкільні розпорядки міністра Ангелєзена. Вони вимагають від учителя, що майже не мав змоги навчитися румунської мови, щоби він викладав тижнево 12—16 годин у цій мові. Діти, школярі і приватні учні иншої релігії можуть ходити тільки до тої конфесійної школи, яку веде їх церковна громада. Але якщо влада таку школу замкне, тоді батьки обовязані посилати діти до румунської школи. Таким чином воля навчання стає зовсім ілюзоричною. Ця система веде, розуміється, тільки до того, що цілу низку шкільних будинків засеквестровано і багато шкіл замкнено. А наслідком цього не мало учителів стратило свій щоденний хліб. Притокою до замикання шкіл є нібито й ірредентизм, навіть там, де дотичні державні функціонарі дуже добре знають, що цілий ірредентизм це тільки — causa alfeciata.

В одному тільки Семигороді відібрано 7 католицьких гімназій та інтернатів, одну вищу реальну школу, 25 виділових шкіл, промислові школи й одну земельну посілість з 24.000 катастральними моргами. З вищих шкіл знесено духовний семінар Піяристів і такийже семінар Премонстратензів. Замкнено також торговельну академію у Клявзенбургу й учительські семінарії у Клявзенбургу й Германштадті.

Подібних даних і цифр з Банату, Буковини, Бесарабії й одної частини Семигороду не маю. Але мене впевняли, що цифри є десять разів більші. Таким робом положення школи нац. меншостей в Румунії є дуже сумне, а про її будучність можна думати тільки з великим сумом.

Д-р Фріц Вірц.
Гага (Голяндія).

З польських справ.

Польща склала офіціально заяву, через свого амбасадора в Парижі, мін. зак. справ Бріянові, що хоче мати в Раді Ліги Націй постійне місце.

Міністр освіти заперечує факти інтерпеляції соціялістичних послів, що в кураторії шкільної округи у Львові панує партійний дух.

295 мілїонів дефіцыту за минулий рік уряд покрив з т. зв. надзвичайних доходів.

Обжинок щодо прав підданства національних меншостей нарешті вислало м-ство внутрішніх справ до воєвідств.

Радянський уряд звернувся через польського посла в Москві офіціально до польського з пропозицією почати торговельні переговори. Польський уряд згодився на це.

З партії „Визволення" виступили нові члени: Бельмановскі та Дубровлік, залишаючись покищо „дикими". Приготовляється нова „сецесія".

Представники Бенкерс Тресту виїхали з Польщі, взявши матеріял щодо можливости розвитку тютюневого монополю. На підставі їх справоздання, американська централя звернеться до польського уряду з реальними пропозиціями.

Львів і Краків, згідно з постановою скарбової соймової комісії, матимуть право брати ще пів року самостійний споживчий податок.

Страйк телефоністок почався у Варшаві. Має він характер протесту проти звільнення касієрки, яка послухала союзу телефоністок і не виплатила підзимки одній телефоністці, що до попереднього страйку не хотіла приєднатись.

Радянська Україна.

Учительські сльози.

Під таким заголовком містить п. Лісовий статтю у харківських „Вістях" з 16. І. ц. р. У ній наводить один дуже характеристичний випадок з учителем і школою в с. Гнилосирівка на Полтавщині. — „Є на Полтавщині — пише автор — хутір Гнилосирівка, назва, як бачите суто українська і життя в ньому суто українське. Хутір невеличкий, біля 60 хат. Хутір безграмотний, письменного там не знайдеш. Була там кілька років тому школа, але згодом зачинилась. Тепер знову хуторяне забажали мати школу. Районний Виконком згодився, мовляв утримання учителя я беру на себе, а помешкання, підручники й таке инше, то самі, як знаєте, діставайте. Хуторяне пішли на ці умови, нанали хату, приїхав учитель і школу відчинили. Що це за школа, прошу вважати, а найбільше прошу вважати спілку Робітос (робітників освіти), інспектури праці та котелевського, а навіть і полтавського окружного Виконавчого комітету. — Як сказано, хутір поголовно неграмотний, це глушина, куди культура не ступала ще ногою.

Приїздить учитель, щоби ті хащі, щоби ті нетри розчистити. Учитель з родиною. Йому дають школу. — Школа міститься в селянській хаті, але біда в тому, що в одній половині живуть хазяї не тільки зі своїми сварками а й з телятами, ягнятами, курми й гусьми. Тутже й мешкання вчителя. — От, яке культурне оточення має учитель у Гнилосирівці! Школа без приладдя (всього 25 читанок!) без найелементарніших засобів до навчання. Чисто тобі учительська Робінзоніяда. Холодно, незатишно і в додатку цілий букет пахощів. Становище учителя погіршується ще тим, що школа безбуджетова, а тому після закінчення шкільного року дядьки навіть за ту „квартиру" перестануть платити. Направду, стан гірший від Робінзонового. — Може, скажете, учитель маловактивний? Нічого подібного! У нас є документ, що показує „нагрузку" цього вчителя. Він має цілих вісім громадських обовязків, а крім того він ще й учитель. Від такої кількости „нагрузок", може й хребет переломатися". Кінчать п. Лісовий свою статтю так: „Ми в ніякому разі не хочемо узагальнювати цього випадку. Можливо, що хутір Гнилосирівка — виняток. Одначе чорні плями у нас є. Вивести їх слід. На сльози вчителів звернім увагу. Авторитет поставмо високо, щоби не було ого так (за словами селян): Мабуть, чорт батька зна що за учителі тепер, коли їх так шанують".

Справа зловживання в київській міліції.

Скінчилося слідство в голосній справі про надужиття в київській губерніяльній міліції. Акт обвинувачення малює яскраву картину хабарництва, яким київська міліція була пройнята з гори до низу. До суду притягнено 113 обвинуваченых. з них 64 співробітники міліції (16 партійців) та 49 приватних купців. господарів гостинниць та ресторанів. Все слідство обіймає 23 великих аркушів машинового письма.

(„Вісти", з 14. І. 1926).

Пленум Укрголовнауки в Київі.

Дня 22. січня почався в Київі пленум Укрголовнауки. Першого дня відбувся обєднаний пленум державного науково-методольогічного комітету і Головнауки, на якому були прочитані реферати: представника наркома освіти УСРР. Ряпо на тему: „Завдання і шляхи науково-методольогічної роботи"; проф. Семковського „Про організацію наукової роботи в вищих школах" і про „Організацію інституту експериментальної педагогіки". Між иншими на порядку нарад стояли: справа про „науково-дослідну катедру с.-г. механіки, про організацію науково-обслідної роботи в наркоматах освіти і земельних справ і про організацію інституту водного господарства. Як вирішено ці останні, незвичайно важні справи, покищо не знаємо ізза недостачі найновіших радянських газет.

Передача ліса селянству в Могилівській окрузі.

В Могилів-подільській окрузі закінчено передачу лісів селянам. Усього передано селянам 13 тисяч десятин, що становить 26 проц. загальної площі лісів у окрузі.

(„Вісти" 16. І.)

Вбивство голови комітету незаможних селян.

У селі Здрябівці на Чернигівщині вбито вистрілом з рушниці через вікно голову комнезаму Макогона. „Вісти" твердять, що вбитий мав великий авторитет серед селянства, за його почином переведено землепорядкування і збудовано школу. Є думка, що вбивство є помстою глитаїв. — Ось такі нерідкі вбивства комуністів, сількорів і видатних діячів у комітетах незаможників свідчать, що класова боротьба і класове зрівничкування на селі направду зростають і поглиблюються.

По широкому світі.

Англійсько-італійські довги поладнані на підставі порозуміння з італійським амбасадором у Льондоні і мін. скарбу Чарчілем.

Міжсоюзна військова комісія залишається надалі в Берліні, внаслідок справоздання марш. Фоша.

який стверджує, що Німеччина не виконала вповні зобовязань, які приняла в листопаді 1925 р.

Італійський сенат прийняв дуже суворий закон, на підставі якого всі італійські громадяне, що живуть на чужині, а працюють на шкоду Італії тратять усі права та своє майно.

Канада не визнає покищо льокарнських договорів, бо їх не затвердив парлямент.

Залимені Державою обмежують на 4.000 людей менше бюджет своєї маринарки.

Французький уряд зайняв дуже енергійне становище до слідства в справі фальшування мадярських банкнотів. З огляду на поведінку мадяр. премієра Бетлена, Франція домагається повного розяснення, хто брав участь у банді фальшивників. Мадярський уряд хоче затерти сліди винуватців і не допустив до слідства французьких детективів.

300 дітей бездомних замерзло у вагоні висланім радянським урядом з Москви до Вороніжа. Нема ще перевірки цієї страшної звістки.

Жидівсько-польська угода.

Поєдинок на віддаль між Ґрінбавмом і Райхом.

(Докінчення.)

Одночасно з Грінбавмом, який промовляв в салі „Яд Харузім", велику промову в оборонї жидівсько-польської угоди виголосив пос. Райх перед своїми прихильниками в салі „Народнього Дому".

Політика — говорив пос. Райх — це штука осягати можливо найбільші користи при найменшому зужитті енергії. Жидівська політика має подвійну мету: боротися проти кривди й несправедливости і обстоювати права жидівства.

Як осягнути цілі жидівської політики?

Одні твердили, що Жиди — яко національна меншість — постійно будуть гнетені і тому їм лишається тільки апель до заграниці. Одначе відгомін того поклику є часто дуже слабий. Другі підкреслювали, що на парляментарній арені слід консеквентно вести опозицію з иншими нац. меншостями аж до успішного кінця. Одначе вявати інтереси Жидів з інтересами инших нац. меншостей дуже небезпечно. Блюк нац. меншостей істнувала тільки так довго, як довго це було вигідне иншим меншостям. За дрібні концесії покинули нас (?:) меншости в ері Сікорського. На них не можна спиратися трівко. Крім того істнує розбіжність постулятів між Жидами і територіяльними народами. Те, чого домагаються Жиди, для инших є дрібницею.

„Підчас коли ми домагаємося права і справедливости, вони висувають територіяльні постулати. Де ми, а де инші меншости? За Українцями і Білорусинами підносяться ліс сельянських пастухів, за Німцями видніє тінь німецької великодержави, а за нами? За нами виключно стоїть правда і справедливість. То великий капітал, але в політиці занадто скромний, щоби репрезентувати силу. Крім того розбіжність структури і господарських цілей: там сільський елемент, велико- і малоріяльний, але на всякий випадок елемент, що намагається перезунути тягар податків на місто, — ми елемент виключно міський. Отже не д-р Райх чи хто инший, але життя повалило концепцію пос. Грінбавма".

Вкінці треті кажуть, що між засобами оборони жидівства є теж засіб порозуміння. Жиди занадто слабі, щоби ущасливлювати всіх, бо Жиди є політично найбідніші в бідних. За ніяку ціну Жидам не слід вести такої політики, щоби служити чужим інтересам. Жиди мусять служити тільки жидівським інтересам. Світ уважає Жидів елементом мирним і льояльним, а в Польщі закидали Жидам, що вони лучаться з її ворогами. Треба було дати доказ, що це неправда.

Як практичні політики — говорив пос. Райх — мусимо змагати до наших цілей найкоротшою дорогою, а тією дорогою є порозуміння. Колиж польський уряд нам заявив, що хоче з нами порозумітися, то хто міг був мати відвагу відкинути таку пропозицію? Бажаючи помогти жидівству, д-р Райх пішов на угоду. Та довкола угоди знялася кампанія. Різними способами й засобами жидівська опозиція поборювала угоду. Між иншим говорили, що її заключено коштом нац. меншостей.

„Як я вже зазначив, не деінть в жидівській душі, а тимсамим на політичній лінії нашої парламентарної репрезентації яканебудь тенденція допомагати в гаті чи несправедливости. Говорено, що ми продали свободу рухів жидівської парламентарної репрезентації, яка відтепер не зможе займати опозиційного становища. Факт, що разом з нац. меншостями ми опустили на знак протесту салю нарад, коли йшло про протест проти політичних тенденцій, вимірених проти славянських меншостей, а опісля факт, що представник нашого клюбу заповів перехід до опозиції, досадно свідчать про вартість аргументів дешевих журналістичних чорнил. Ставлено питання: чому держиться в тайні основу пакту? Поминаючи квестію задержання тайни, коли також є бажання одного з контрагентів, з цілої низки причин я сам мусів би того домагатися, коли навіть інтенція додержання тайности пакту не лежала в ініціятиві уряду. Бож знаєте добре, кілько вогнів і супротивностей чигає на кожну появу і слушне право, признане Жидам".

Чи багато Жиди заплатили за угоду? Ні, бо зложено тільки декларацію про ненарушність границь польської держави, а далі Жиди стали на становищі великодержавности Польщі, а вкінці висловлено в декларації бажання консолідації польської держави. Одначе тим чином Жиди не дали ще нікому легітимації до ширення ненависти або поглиблювання гнету.

А за те Жиди одержали уступки на полі культурнім, національнім і господарськім, що уэмістовлюються в 42 точках. Їх реалізація звільна посувається вперед. В жидівській віроісповідній громаді у Варшаві переведено вибори, жовніри-Жидам позволено на ритуальний харч, забезпечено віроісповідні права жидівської молоді в школі, дозволено на правильну організацію жидівських громад на „кресах". Всі ці речі мають велике значіння для Жидів. Деякі кажуть: можна було підождати, але Жидам палиться грунт під ногами.

В господарській ділянці признано Жидам низку забезпечених конституцією прав. Коли їх ще не зреалізовано, то жидівська парляментарна репрезентація буде боротися за їх здійснення. Також під моральним оглядом угода має велике значіння. Поляки признали жидівську національність, Скшинський в листі до Соколова признав слушними жидівські національні аспірації.

Багато точок ще не зреалізовано, але спершу треба було боротися за здобуття прав, а опісля за їх здійснення.

На адресу угодовців кидається заміт нещирости торгівства. Це фраза, а політика не ведеться фразами, тільки спокійною працею еволюційним шляхом.

„Жидівське населення — то не революційний елемент, з яким довершується різкових і наглих переворотів. Тому вглиблюючись в сльози недолі і терпіння та в страшне животіння жидівського населення, не маю наміру і не хочу вести його на барикади екстравагацій. Може бути, що теперішне порозуміння це тільки початок початку. Може бути, що воно буде зломане, але вірю, що в такому випадку воно буде відновлене".

Автор угоди не може теж сказати, чи всі точки „порозуміння" будуть додержані, одначе поза угодою він иншого виходу не бачить. Д-р Райх є пересвідчений, що угода є бажанням жидівських мас, що зібрані й підтвердили, ухвалюючи одобрюючи угодову політику резолюції.

Кругими стежками.

Засідання в університетській справі не відбулося. — Круті станки д-ра Р. Стоцького.

Саме тоді, коли Ст. Грабський робить багато галасу вначеві ніби то в справі українського університету, його учень М. Прушинський відбуває віча, на яких виносяться постанови про недопущення до заснування „studjum ruskiego" на території польської республики. Вже це одно, поминаючи инші огляди, свідчить про польську чи таки вшехпольську „щирість" в університетській справі. І тому добре зробили українські вчені, що яко дисциплінновані члени українського громадянства відмовилися грати ролю тинку в мурі вшехпольської політики.

Відмова українських учених звела в нівець акції Грабського. Засідання тзв. організаційної комісії, назначене на 26. ц. м. не відбулося, бо українські вчені не явилися. Польська преса покриває могильною мовчанкою цю невдачу вшехпольської політики, а тільки денеде по кутках можна стрінути скромну замітку, що „конференцію відложено до часу узгіднення в українському громадянстві поглядів на цю справу".

Зайвим було би зазначувати, що погляди українського громадянства давно узгіднені. Домагаємося повного українського університету в столиці української національної території під Польщею, у Львові. Коли буде ухвалений соймом закон в цій справі в порозумінні з українськими політичними чинниками, в першу чергу в порозумінні з Українською Парл. Репрезентацією, українські вчені візьмуть участь в організації того університету.

Так представляється узгіднення

Декабристи.[9]

З приводу сторічних роковин революти декабристів.

VII. Політичні й соціяльні ідеали декабристів.

Тайні товариства за часів Олександра I. не мали докладно розробленої й суцільної програми. В „Полудн. Товаристві" всесильний був вплив Пестеля і його „Русской Правди", хоч не всі члени вповні погоджувалися з тезами й висновками цього найбільше освіченого конспіратора. Члени „Північного Товариства" вели оживлені дискусії, одначе поза нарисом конституції Микити Муравєва не лишилося нічого з того часу, що вказувало би на існування політичної й соціяльної програми у них. Тим більше не було програми, принятої обидвома організаціями. Всеж таки на основі деяких окрухів (слідства, переписки, споминів й публіцистичних нарисів) можна виробити собі загальний погляд про політичні й соціяльні ідеали декабристів.

Всі декабристи були російськими патріотами, прихильниками меншого або більшого конституцийного устрою (так нар. Пестель домагався — нині сказалиб ми — 10-літньої диктатури), горожанської рівности і теж меншого або більшого увласнення селян.

Вони любили Росію, бажали причинитися до її могутности, ненавиділи чужинців, що займали високі становища в російській адміністрації, мали замилування до історичного життя Руси, в яких проявлався самостійний суспільно-політичний чинник (віча, могутність Новгородської республики). Змагаючи до реформ в Росії, декабристи не наслідували сліпо західно-европейських уладжень і установ, маючи постійно на примітті специфічні російські відносини.

Декабристи вірили в спеціяльні духові, й фізичні прикмети рос. народу, хоч не витворили теорії про його особливше післанництво. Одначе славянофільство має вже свої початки в „Товаристві Зєдинених Славян".

Декабристи були людьми на свій час високоосвіченими. Загальна суспільно-політична освіта вязалася у них з досить глибоким знанням рідної країни. Любячи свій край і народ, вони не ідеалізували його відємних прикмет. Всі пізніші суспільно-політичні напрямки мали своїх попередників в декабристах. Герцан називав Пестеля „соціалістом перед соціялізмом". Як пізніше побачимо, инша „диктатура пролетаріату", є вже в „Русской Правді" Пестеля. Славянофільство родилося в „Товаристві Зєдинених Славян". Федералізм европейського й американського покрою був завважений і в статуті „Тов. Зєдин. Славян" і визнався з конституційного нарису М.к. Муравєва. Також російський націоналізм, що народився в часі французької навали 1812 р., мав своїх визнавців серед декабристів. Вкінці й русифікація мала свого послідовного поборника в особі Пестеля.

Культ волі був загальний серед декабристів. Вони ненавиділи абсолютизм і його при кожній нагоді критикували. Змагаючи до конституційного ладу, ріжнилися в поглядах на монархію й республику. Були теж розбіжности в таких справах, як виборчий ценз, посередність чи безпосередність виборів, централістична організація держави. Між декабристами були радикальні демократи й поміркувані ліберали. І хоч всі вони були противниками станових привілеїв, то всетаки майже всі вони бажали в в будучім парламенті запевнити перевагу посідаючим.

Декабристи бажали знести підданство селян і змагали до їх увласнення. Одначе й тут виступали грубі ріжниці поглядів. Одні бажали дати селянам на власність лише хату з огородом, инші инші дали, бажаючи віддати селянам землю, яку вони управляли яко панщизняні раби. З аграрно-селянської квестії, як побачимо, найдалі йшов Пестель.

Під релігійним оглядом всі вони були деїстами, а навіть віруючими християнами в тісному розумінні того слова. За релігією признавали декабристи велике значіння, хоч не приймали сліпо всіх догм. Православній релігії бажали вони запезнити домінуюче становище при збереженні толеранції для инших віроісповідань. Погляди декабристів на право, судівництво, адміністративну владу і т. и. були гуманітарні.

Між першими конспіраторами й революціонерами були теж розбіжности в справі тактики. Всі годилися з тим, що без ужиття сили не можна буде перевести нових суспільно-політичних реформ, одначе більшість відкидала насильство у відношенні до царської сеї. Після сподіваного повалення абсолютизму одні (Пестель) бажали завести диктатуру, а другі домагалися, щоби сам народ в законодатному зібранні уладився на конституційних основах.

Сама організація, хоч була досить поширена, спиралася тільки на поступовцях з „вищих десяти тисяч"; народ, зовсім природно, стояв здалека від неї.

Ось так менше-більше представлялися суспільно-політичні погляди декабристів, коли в найзагальнішому зарисі звести до спільного знаменника вислови, листи й спомини поодиноких членів полудневої й північної організації. Суцільну політично-суспільну концепцію дав тільки Пестель, і на слід нам хоч побічно приглянутися.

(Продовження буде).

поглядів українського громадянства в університетській справі.

Відмова українських учених має ще одну добру сторону.

Тим способом вони відмежували себе від комбатанта проф. Ст. Грабського, незвичайно „духливого" д-ра Р. Стоцького, який крім „культурних" має ще й „політичні" цілі.

Як нам доносять з Кракова, минулого тижня голова української студ. „Громади" одержав від ректорату запросини явитися у секретаря ректорату. Секретар прийняв його дуже чемно і заявив ось що:

Проф. Цоль підчас свого побуту у Варшаві бачився з д-ром Стоцьким, який виявив охоту поїхати до Кракова і дати там кілька політичних рефератів, між иншими в університетській справі, одначе мусить хтось запросити п. Стоцького. Ми (себ-то ректорат) не мішаємося до політики, але ваше громадянство є тепер розбите, а ми вам (себ-то „Громаді") йдемо на руку.

Розуміється, голова „Громади" поставився негативно до цієї пропозиції „неполітичного" ректорату, та всетаки цікаве, якими крутими стежками ходить комбатант Ст. Грабського, щоби тільки сповнити свою „місію". Він навіть не вагається робити натиск на молодь via ректорат краківського університету. Як назвати такі „політичні" приймами, лишаємо це нашим читачам.

„Конаюча Польща".

Оцінка положення в Польщі фашистівським органом.

У вчорашній статті „Консолідація?" згадали ми про оцінку відносин в Польщі фашистівським органом „Popolo di Roma". Сьогодня подаємо ту оцінку за варшавським „Курієром Пор."

А саме „Курєр Поранни" жаліється, що від якогось часу півофіціяльний фашистівський орган „Popolo di Roma" помішує різкі кореспонденції про Польщу. Це тим більше дивне, що той щоденник є органом Муссолінія; поміщені там енунціяції мають величезне значіння і рішаючий вплив на публичну опінію.

В одній з останніх кореспонденцій кажеться, що

„в бюджетовому звіті військової інтендантури читаєтьчя подиву гідні речі, які є правдивою історією загальної крадіжки звуваної корупції".

На тому не кінець. Згадуючи про проект польсько-чеської митної, а в дальший консеквенції також політичної унії, той щоденник пише, що не конечність для Польщі, щоби спастися „під скипетром Масарика".

Зупиняючись на економічному положенні Польщі і завважаючи, що валютова реформа в Польщі не дала тих „спасенних вислідів, що в Німеччині і Росії", „Popolo di Roma" зазначує, що положення Польщі викликує трівогу в Данцігу.

„Сильно занепокоєне є вільне місто Данціг, яке має власну устабілізовану валюту але є зв'язане митною умією з Польщею. Данціг находиться в приємному положенні здорового й сильного організму, який є привязаний до конаючого, що має за завдання згідно з постановою третіх осіб —проковтнути першого,—себто здоровий організм".

З огляду на таке становище впливового фашистівського органу „Кур. Пор." гостро нападає на польське посольство в Римі, яке виказує незвичність і безділність в прихильно-інформативній ділянці.

Повітовий Зізд у Станиславові.

Станиславів, 22. січня 1926.

Дня 21. січня відбувся в Станиславові Надзвичайний Повітовий Народний Зізд. Явилися на ньому делегати всіх сіл повіту, з судовим повітом Галич включно. Проводив головa Пов. Нар. Комітету д-р Ю. Олесницький, секретарював Н. Весоловський.

Реферат про політичне положення Українського Національно-Демократичного Об'єднання та його дотеперішню діяльність виголосив п. М. Струтинський. Про організаційні справи реферував п. Ол. Черкавський, присвячуючи зокрема увагу Станиславівщині. Про політику Польщі супроти українського народу й польську затію з „сельянь ким конгресом" референував д-р Ю. Олесницький. Окрему увагу бесідник звернув на польську комо їзчійну політику.

Вирішено передати справу переведення в життя організаційних постанов Повітового Нац. Комітетові й Управі Народньої Організації Українців м. Станиславова. Вирішено перевести бойкот „хлібодія" і „сельянського конгресу". Вирішено взяти масову участь у великім справозданчім посольськім вічу, яке відбудеться 30. січня в Станиславові.

Після вичерпання денного порядку п. М. Струтинський виголосив хоротний реферат про значіння 22. січня.

Як делегати сіл прибули на зізд головним чином селяне. З сільської інтелігенції взяло участь шістьох священиків.

Селянин.

Українська кооперація на чужині.

Найсильніша кооп. організація емігрантів.

Подебради, 23. січня 1926.

Дня 19. і 20. січня ц. р. відбулися звичайні загальні збори споживчого т-ва „Україна" при У. Т. А. в Подебрадах. З звіту управи довідуємося, що за останній період (5 місяців) продано крамy на 77.931·51 ч. кор., обідів і вечер на 168.489·36 ч. корон. Загальний оборот дав суму 1,144.019·64 ч. кор. Дня 1. січня 1926 р. т-во мало 22.674·11 ч. кор. майна і на 39.188·96 ч. кор. продуктів на складах і в крамі. Пасивний капітал (уділи) виносить 30.167·75 ч. кор., резервовий 15,017·80 ч. кор. Заг. сума білянсу: 103.914·11 ч. кор. При їдальні т-ва істнує буфет, що продає на 6.000 ч. кор. місячно. За останній період видавано пересічно 224 обіди денно. Дня 1. січня ц. р. т-во мало 362 членів, головно студентів У. Т. А. Чистого зиску за 5 місяців було 6.401 ч. кор. Заг. збори відрахували чистий зиск на резервовий фонд і на амортизацію майна, а крім того жертвували 200 ч. кор. на „Рідну Школу". На збори прибула одна третя членів, що зацікавилася справами т-ва. Нова управа уконституувалася так: Няньчур Гордій—голова, Денисенко Гр. — секретар, Прокопів Іван—господар, Макошко Іван—заступник, Ігнатенко—скарбник. До надзірної ради увійшли: Петрашівський—голова, Ів. Журжа — заст. голови, М. Метельський — секретар, Осінчук, Ших, Мальцева—члени. На загал т-во розвивається чимраз краще і є сьогодня найсильнішою кооперативною організацією між українською еміграцією в Европі.

І. М—о.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Поворот пос. Бриля.

Посольська прогулька, яка з пос. Брилем була в СРСР. і на рад. Україні вернулася 27. І. до Варшави. Бриль і инші посли з найбільшим признанням висказуються про уладження радянського устрою.

Засідання сойму.

Засідання сойму скликано на 3. II. На деннім порядку є м. и. справа ратифікації консулярної конвенції між Польщею й СРСР., голосування над законом про вчительську прагматику, проект закона про стемплеві оплати і проект закона про новелізацію маєткового податку.

Інтервенція Франції в справі мад. фальшивників.

У мадярській президії ради мін. явився французький посол при будапештенським уряді і засував домагання свого уряду в справі слідства. Брем. Бетлен не згодився прийняти умовини фр. уряду у тій формі, тому відбудеться друга конференція для узгіднення становища. прем. Бетлен висував пропозиції, котрі вможливили би забезпеку жаданої співпраці фр. властей з мадярськими а не суперечили мадярським законам. У дипл. колах числяться з тим, що коли Мадярщина не сповнить жадань Франції, вона поробить заходи, щоби Союз Народів вів слідство в справі фальшивників. Тоді фр. пропозиція стрічалася би з апробатою Англії й Італії. Комісар фр. поліції Бенов вернувся вже з Будапешту до Парижа і заявив, що істнує лист гр. Бетлєма до баронової Перені й компромітує мад. премієра не суд.-карно, але політично. Бетлен знав про компльот, хоч кримінальний бік справи не був йому звісний. Керовництво мад. поліції в значній части складається з членів фашистівської організації, котрі самі вмішані є в фальшування франків. Керовництво старається, щоби тепер виготовлено корисні для Бетлєна зізнання.

Дискусія над експозе Лютера.

27. І. попол. почалась у райхстазі дискусія над урядовою заявою Лютера. Канц. Лютер у відповідь на заяву соц. сказав, що уряд жде також від партії засування становища до уряду. Коли уряд не одержить більшости, яка виразно ствердила би на яких групах уряд міг би опертися, канцлер мусітиме витягнути з того консеквенції.

Наради Бріяна з Чемберленом.

До Парижа прибув Остін Чемберлєн. На Орлеанському двірці привитав Чемберлєна Бріян, англійський амбасадор у Парижі й вищі мін. урядовці. Секретар С. Народів виїхав до Парижа в звязи зі стрічею Бріяна з Чемберлєном, підчас якої обговорюватимуть справу розброєння і справу речениці приготовної комісії на конференцію розброєння.

В Парижі заявляють, що англійський уряд спротивився, щоби Польща одержала постійне місце в С. Народів рівночасно з Німеччиною. Справу обговорюватимуть на четв. конференції Бріяна з Чемберлєном у Парижі. „Нувo сікль" підкреслює, що Р. Сесіль, предс. Ради С. Народів є проти допущення Польщі до постійного місця в С. Народів. Тому згаданий часопис вшелює до уряду, що треба переконати Англію про конечність цілости Польщі.

Греція — монархією?

З Аген повідомляють, що диктатор ген. Пангалос задумує покликати на грецький престол кн. Андрія грецького, ожененого з англ. княжною. Князь жие тепер у Льондоні.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Памятка для рідні.

Все перед кінцем місяця мучить мене настирлива думка: „Піди чоловіче, відфотографуйся. Остав своїй рідні якусь памятку по собі. Отсь-ось приросте тобі живіт до хребта і ані не схочеш, як натягнеш ноги!"

Але трапиться якийсь легковірний покупець з Америки, що позичить пару долярів, якийсь божевільний видавець, що заплатить наперед гонорар, якийсь сентиментальний дивак, що запросить тебе на обід — і справа відтягається в нескінченість.

Цього місяця не товпився ні покупець з Америки, ні видавець з гонораром, ні дивак з обідом. Даремне жалів я пару днів по двадцятім — ніхто не обзивався.

— Негаразд — думаю — слушна пора відфотографуватися. До першого ще кілька днів, а я не жалів їдцівський фанір, тільки звичайний гарячий пісяка.

Відфотографуватися не штука, але звідки взяти грошей на заплату. А ці фотографи мають якусь дику поняття у побиранні грошей. Не тільки, що замучать тебе пів години, викрутять вази, зірвуть очі, зачешуть гребенем остатню фризуру, а ще й кажуть собі за те платити. Коби хоч потім ти був вдоволений зі своєї подоби!

Оглядаєш фотографію і очам віри не даєш. Не вже той бовван, що так сумно дивиться на тебе, то маєш бути ти, має бути твоя звичайна мина?...

Лихий на себе, на своїх батьків, на сумлінного фотографа і на вічний апарат, кидаєш фотографії в піч, або що найвище посилаєш своїм знайомим, які підписали тобі вексель. Нехай по фотографії бачать, що ти не заплатиш и коли свойого вексля.

Але, як я вже згадував, фотографи вимагають грошей. Цеж тут їх узяти? А як би й дістав, то видав би скорше на хліб, як на фотографію.

В таких безгрішних випадках кожний Українець пригадає собі, що нас обовязує клич: „Свій до свого!" Пригадав собі і я, що на вулиці Осередніських є фотографічне ателіє „Спорт", яке повинно певнім робити своїм на кредит. Я бачив його роботи і незвичайно мені подобалися, а одна знайома пані виглядає там просто чарівно. Голову задерла до гори і так радісно всміхається, мов би втратила 20 літ віку і 30 kg ваги.

Покинув я чужі фірми і з надією в серці рушив просто до „Спорту".

Справа заплати збігла на другий плян і я сів на кокло перед апаратом.

— Тільки не так сумно! — остерігав мене майстер фотографічного кунштy.

— Добре вам казати... З чогож маю усміхатися? — відповів я.

— Ми вас зараз примусимо! — говорив самовпевнений фотограф.

Я нічим не на жарти цікавитись.

— Прошу дивитись на цю прекрасну вілюю. Колись і ви будете мати таку.

Я став дивитися, але чув, що в моїх очах бренять пісні „У сусіда хата біла"...

Фотограф не дав за виграну.

— Дивіться на цю прекрасну жінку, знаєте прецінь її.

Мені стягнулося лице до плачу: „колись дівчино милу, а був це чудний час"...

Фотограф нетерпеливився.

— З вами тяжко... Прошу: Гляньте на мою ліву руку!

В лівій руці тримав він десять-доларовий банкнот.

— „Пропала нитка, заблися серце"... — заспівало мені в душі.

— Зле!... Ви маєте просто похоронну міну. Аби зажадіть. Я вже щось придумаю!

Метнувся по комнаті і розвинув якийсь папір.

— Гляньте на це!

Я глянув. Фотограф швидко відслонив сочку і подякував.

— Знаменито! — затер вдоволено руки.

— — — — — — — — — — —

За хвилька днів я мав прекрасну фотографію, з усміхненим лицем і очима, повними надії.

А те, що викликало мені усміх на уста, то була мала середущої Европи в її повоєнній біді.

Галактіон Чінка.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·35 — 7·38 канад. дол. 7·15 — 7·20, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,25 леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·29·00 — 0·29·25, фр. швайц. 1·45—1·48, англ. фунти 34·00 — 34·50,

Золото. 20 кор. 29·00 —29·50, 20 франк. 27·00—27·50; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 36,00—36·50,

Срібло. Австр. кор. 0·57·00—0·59·00, 5 зл. кор. 3·10—3·20, фльорени 1·55—1·60, рубл 2·40 — 2·56, рубель дрібним сріблом 1·24 —1·28.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за статтю „Консолідація?", яку пошматували в 6 місцях, за два рядки статті „За рідну землю і школу" і за одну новинку разом з її заголовком, про Лапиловичівський „конгрес". Є це девята конфіската цього року.

— **Розігнане віче посла Козубського.** На неділю, 24. січня ц. р. заповіджено в с. Колодно, кременецького повіту, віче посла Б. Козубського в справі переведення в життя земельної реформи. Зібралося багато народу, навіть з инших сіл—Олишковець, Витковець, Зарудь. Але поліція розігнала тих, що зібралися і до віча не допустила. Інтервенція пос. Козубського перед поліцією не віднесла наслідків і віче таки не відбулося. Колиж так поступається з вічами після, то на що дозволяють собі поліційні органи зі збором звичайних смертельників?

— **Статистика нещасливих випадків.** Львівське Ратункове Т-во приходило в минулім році 11.417 разів на поміч мешканцям міста. З цього було аж 1.786 самогубних спроб, 154 від отрути, 23 від стрілів, 19 скоків з висоти, 22 рани від острого знаряддя, 7 випадків чаду, 4 повішення, 1 утоплення, 1 смерть під колесами. Завдружень було 1.604, в чому 33 випадків нагайної смерти. Найбільше було бійок: у 1932 випадках треба було перев'язувати різані рани, 1340 ран від побоїв, 472 покоєних ран. Убитих було 30, 324 осіб покусали собаки, 183 було п'яних у такому стані, що потребували помочі, 126 попало під колеса, 27 злетіло з рушtування. Загально виходить 30 випадків денно, включно з вічю, яка має також свою спеціяльну програму „нещасть".

— **Ucrainica.** „Прагер Тагблят" в ч. 17. з 20. ц. м. приносить довшу статтю Рудольфа Фукса п. з. „Українська поезія

у Полєбрадах". — „Вінєк Кірте-блят", дуже почитний католицький тижневик, містить в ч. 3. з 17. ц. м. добру статтю, присвячену діяльности „українського митрополита у Львові", гп. Андрея Шептицького. Статтю прикрашує найновіший портрет митрополита.

— **Перед обличчям Теміди.** Ставали вчора перед судом два селяне, Іван Пінча з Улазова, любачівського повіту і Яків Сидуч з Вільши, білгорайського повіту, обвинувачені в тім, що намовляли інших емігрувати на Радянщину. Один з місцевих селян був недавно у своїх кревняків на Радянщині і вихваляв там нищий лад. Селяне наслухались його оповіданнями, що двох вислали до Варшави, до радянського посольства, щоби перевірити, наскільки правдою є те, що на Радянщині дають землю даром. У поліції заявили їм, що до виїзду треба буде мати 500 долярів. Такі гроші визались їм великими і на цьому їх агітація скінчилась. Судія звільнив обох селян від кари. — Властительку шинкову на т. зв. Баторівці, біля янівської рогачки Хлюшенську і її 20-літню покоївку засудили на два місяці вязниці за те, що витягнули з кишені свому гостеві, якомусь зредукованому урядовцеві 300 зол., з якими він пішов за місто, щоби з горя впитись.

— **Ще одна злодійська ідея.** Ті, що крадуть та ошукують, є невичерпані у видумках нових способів на людську легковірність. Старі способи виходять з моди, нові танці або методи фінансової санації. Тому якийсь львівський добродій з'явився в одної пані на вул. Бельовського і представився як магістратський урядовець, що збирає податок за собаки. Ця пані мала мабуть сильний сентимент до своїх собак, бо заплатила 50 зол. і одержала за це безвартісний клаптик паперу як квиток.

— **За вбивство батька — звільнений.** Лава присяжних суддів є інколи, як відомо, трибуналом не багатим у своїх почуваннях. Вчора судила вона 22-літнього теслярника металів Вінярського з фабрики „Стоп" при Янівській вулиці, за те, що по п'яному посварився зі своїм батьком, був підпеньком батька по голові. Сини жив з батьком у незгоді і батько, нічний дозорець у згаданій фабриці, по пяному погрожував часто, що сина викине в хвіртки. Свідки вбивства, фабричні робітники, заявляли згідно, що син не мав свідомости свого вчинку і присяжні судді заперечили його вину.

— **Гарний адвокат.** Поліція у пошуканні вбивників служниці Фавоштанінової у дихвара Майблюма з вул. Городецької, зробила цікаве відкриття. Перевела ревізію у зятя Майблюма, д-ра Рапапорта і в його хаті найшла велику скількість золотих предметів та дорогоцінностей, які ріжні должники давали Майблюмові у заставу. Майблюм для безпечности переховав їх у свого зятя, адвоката.

— **Фільмові виставки в церкві.** Чужинні часописи передають таку вісточку: „Уже від кількох літ католицькі проходи робили спроби, щоби давати по церквах фільми, але свята конгрегація в Римі заборонила це. Тепер звернувся знову єпископ з Діжону (Франція) Льодрє до конгрегації, щоби одержати дозвіл на фільмові виставки у церквах підчас „апостольських тижнів". Цими днями він одержав таку відповідь: „Наш святий отець папа Пій XI., вислухавши справоздання підписаного кардинала, дав свій ласкавий дозвіл єпископові з Діжону на виставки, які проходять але з тим, що Найсвятіші Тайни будуть закриті. Цей дозвіл тревае тільки за рік, після якого будуть домагатися справоздання. Дано: Кардинал Сетаретті".

— **З кризи театрів.** Не тільки в нас театр борсається у фінансовій скруті. Ось останні вістки з Будапешту. Директори восьми приватних театрів зібрались на конференцію і рішили зачинити всі свої театри від 1. лютого, виплативши своїм артистам одномісячну плату. „Пестер Льойд" пише так: „Директори глядять на свій сезон такими похмурими очима, що не хотять уже глядіти в майбутнє і вповні рішучим зачиненням театрів очікують невідхильної долі, повільного, але певного їх скону. Коли тепер театральний сезон дійшов до свого шпичку, а починається слабша його доба, вони зробили ратунок і дійшли до переконання, що театр навіть умовини з найкращими імпрезами, не може принести стільки, щоби його витрати покрили його кошти. Число безробітних збільшиться знову на сотора тисячки. Причина цього стану ось яка: театри стогнуть під тягарем примусових витрат: від оборотового, та „збиткового" податку, до цього світла та води, високих комунійних оплат. Коли ці тягарі упадуть з них стягне, тоді вони зможуть жити!" І ми також можемо підписатись під цьому.

— **„Свобода"** ч. 4. вже вийшло. Число має такий зміст: 1) Польський сойм і самоврядування; 2) З законодатної кузні; 3) Де корінь лиха? (надужиття при війську; 4) Наказні війти при роботі (голос селянина; 5) Впертий самозванець; 6) Чому він чіпається? (запрошення на „селянський конгрес" злазного для України; 7) Крок вперед, два взад; 8) Геть з запроданцями!; 9) Більшовики потребують грошей!; 10) Вічевий рух; 11) Суд над грузинськими повстанцями; 12) Проза війни на Далекому Сході; 13) Новинки 14) В обороні української школи; 15) За 1200 долярів 130 золотих; 16) В справі сезонової заробітної еміграції до Німеччини; 17) Нові книжки і видання; 18) Ціни у Львові; 19) Релігійний фанатизм; 20) Всячина; 21) Дописи з краю; 22) Перепрасна Редакції; 23) Оповістки; 24) Оголошення.

— **З міна.** У кіні „Лев" починається нова прем'єра „Відчує подумає кохання", на підставі відомої повісти Бальзака. Ця історія подружого трикутника відгравається в одним з англійських монастирів, зі славною Нормою Тальмедж, у головній ролі.

Велик вечерниці техніків
заповіджені на 3. лютого ц. р. з причини перешкод у цім речинці не відбудуться 1160 1—1

Дописи.

Станиславів. *(Ще пов нов громадську раду і її членів України в).* Від члена „бо ату" великого Станиславова, п. Михайла Галаха. дістаємо широке пояснення до нашого допису (ч. 14 „Діла"), з якого вибираємо отсе: „Ваш кореспондент написав, що з 5 гр.-кат. членів нової ради один є більше переконаним, як Українцем. Це мабуть малоб в сносити до мене, тому подаю вам до відома, що семеро 46 членів „байрату" тзв. „великого Станиславова" є справді тільки 4 Українців, бо один (о. д-р Медвецький) причисляється до москвофілів і за такого всі його уважають. Члени-Українці отсі: 1) д-р Юлій Евген Олесницький, місцевий адвокат, 2) д-р Микола Сабат, директор української гімназії, 3) Юліян Когутяк, старший громадянин б. Княгинич, людина поважана, селянин з більш-менш середнього освітою, 4) Михайло Галат, залізничний столяр. Пятий „греко-католик", о. крилошанин Медвецький, ісповідує „тверді начала" і з Українцями ніяких звязків не піддержує. Щодо мене, то скажу тільки, що з давних часів належав тільки до українських національно-культурних організацій, таксамо здавна належав до тих Українців, що вважають себе соціялістами і був членом української соц.-дем. партії аж до хвилини її розвязання. Від часу, як попав знову на службу у варстати п. д. Залізниць (після приписового бойкоту), належу, правда, до ЗЗК. (проф. союзу залізничників), одначе через те я ще далекий від приналежности до ППС. Я ніколи не був членом цієї партії, не буду і не є ним тепер, бо моя приналежність туди виключена вже хочби тому, що це партія національно-соціялістична польська, а я почуваю себе Українцем і це засвідчив цілим своїм життям, ніколи дуже й дуже важними перешкодами. Зазначу ще, що на зборах професійного союзу залізничників, що мали місце перед тижнем, саме я мав відвагу (з огляду на наслідки) промовляти по українськи, за що мене обкидано всякими можливими епітетами в роді „шовініст" і т. п. Я явився я також на нараду українських членів „байрату", а навіть був її ініціятором, коли то треба було рішати про нашу участь чи абсенцію в раді міста (бо й такі пропозиції бували в нас, от хочби резигнація пп. Снігуровича й Рубчака рік тому назад). Розуміється, о. Медвецький на тій нараді не явився. Вкінці скажу ще, що саме я домагався від наших членів ясної національної програми зараз при вступі у „байрат", але не у всьому воно так вийшло, як повинно би бути, бо ось з нашого боку навіть не запротестовано проти вибору польською більшістю о. Медвецького до буджетової комісії, одної з важнішої і через те над нами на самому вступі перейшли до денного порядку".

Всячина.

Славний письменник і сусідка. Німецький журналіст з Копенгагену оповідає веселу історію, яка свіжо трапилась одному визначному німецькому письменникові. Пр звище письменника промовчимо, тому, що він сам оповідав йому свою пригоду, а є людиною скромною, і не любить робити собі зайвої реклами. Цей німецький письменник виїхав до Штокгольму, де одного вечора запросили його на вечірній чай до одного літературного сальону. Коли йому представляли гостей, він дбав більше про те, щоби виразно передати своє прізвище, ніж про те, щоби схопити чужі прізвища. Тому й не знав імення своєї сусідки за столом. Це була стара дама, з приємним виглядом, подобаюча трохи на домашню вчительку. Йому було навіть дещо неприємно, що його, так великого гостя, посадили біля такої скромної представниці шведського духового життя. А проте він дуже чемно повів з нею розмову про літературу. Виявилось, що дама не тільки ознайомлена з літературним рухом, але й сама пише. „Так? — спитав він — то ви є письменницею?" — „Дещо" — відповіла дама зі скромним усміхом, який робив на письменника враження, що вона почуває себе трохи приниженою поруч величини письменника. — „Щож?" — казав письменник підбадьорюючим тоном — не не мусить бути легке з такого малого краю як Швеція, зробити собі доступ до широкого світа. Для нашого брата, що належить до світової нації, слава є легша: напр. одна з моїх книжок перекладена аж — подумайте, на вісім мов!" — Це справді небіж яка слава" — сказала скромненька сусідка. „— Такого щастя, Ви певно, пані, не мали" — сказав з тоном співчування письменник. „Ні, таке мало я не можу назвати на полю". „На скільки мов є Ви перекладені?" „Так побіжно, мені, здається, що на двайцять-вотион". Письменник мало не прокоментував вилки зі зачудування і почув у той сам момент, як другий сусід цікавиться сказаною з його сусідкою: „На второвія, Сельма Лягерлеф". Він знав, що розмовляє з світовою письменницею, лавреаткою Нобля.

Фабрика фокстротів. Є й така. Повойенна психоза, що зродила недугу танців, зродила й потребу творити щораз новіші танці. Є в Нью-Йорку дівчина статна з музики „джезбенду" — Алея Тін Пан. Там створили кількасот назв „фокстротів" себто музикальних творів, які можна співати та підсвистувати. Популярка мельодія поширює танець. Хоча їх творять фунтами у Франції та Німеччині, але всіх випереджує у продукції Америка. Таксамо як у фільмах. У цьому сезоні за фокстротом іде вальс, потім танго, а улюблений „онстеп" шезнає зовім. Один з американських журналістів каже про згадану фабрику ось-що: „Танцюючий світ потребує безліч мельодій, невинно нових. Першорядні капелі, які мають у своїм постійним репертуарі приблизно триста сотки „кусників", пробують річно яких 12.000 мельодій, з яких 10.000 відпадає відразу, заки ще їх почали грати. З огляду на те, що фокстроти є ефемеридами, треба їх дуже багато. Фокстрот належить до тих мельодій, що спочатку не можна опертись його впливові мельодії, за те хутко стає нудним і врешті нестерпним. Добрий фокстрот не живе довше як 6 місяців; більшість щезає після двох-трьох. Хоча „Банани" були великим рекордом, ними нихто не хоче вже цієї доби слухати. Для „сфабрикування" фокстроту не треба мати багато музичної освіти, тільки дуже мале почуття ритму. Його найкращі композитори не вміють навіть грати на форте-піяні, а тільки збирають мельодії і виграють їх одним пальцем. За те інструментацією займається композитор з деякою музичною освітою, що диригує орхестрою, але який сам не має успіху як композитор. Він одержує скромний гонор р. за те „творець" мельодії до танцю дістає велику грошову, коли його „кусник" має успіх".

Ультрафіолетове проміння і старі рукописи. Французький учений Самарін найшов спосіб відчитувати старі невиразні тексти в пергаменті — рукописи, які в давних часах на склад нетостачі папіру були написані поперек на інших текстах. Ті перші тексти, що позатиралися, мають для пізніших дійчок науки багато більше значіння як ті, які їх не можна було відчитати до цього часу. Тому, що коли стирали попередній текст — старався і дуже гарно. Самарін доказав, що нині можна це зробити при помочі ультрафіолетового проміння. Таким робом фільольоги матимуть не є поле дослідів, яке вважале по опадним.

Товариство для реформи подружого закону. У Лондоні повстало спеціяльне товариство, що має на меті пропагувати за реформою істнуючого англійського подружого закону, представлене великою скількістю визначних діячів, політиків, учених, а навіть суддів. Найцікавіше те, що до заснування такого товариства дав почин один свіжий розводовий процес, який був на протязі тижнів темою дискусій на сторінках преси та розмов у т. зв. вищім товаристві. Майор Спейк почав розводовий процес проти своєї жінки на тій підставі, що вона ошукувала його систематично, починаючи від дня шлюбу. Доказовий матеріял був легкий, бо його жінка вела денник, де передавала точні подробиці своїх недозволених пригод і цей денник попав у руки мужа. Та ось голова трибуналу одержав повідомлення, що Спейк провів уже після одержання розводу, одну ніч зі своєю жінкою в одним готелі малого містечка. Цей факт вистарчав, щоби розвід скасувати. Майор доказував надаремне, що він попав у засідку приготовлену його жінкою, яка призначила йому там листовну зустріч, пишучи від імені його адвоката. В його оборону суд не хотів повірити. Публична опінія стала в оборони ще раз ошуканого мужа. Основано згадане товариство, куди вийшли два визначні духовники два буцці міністри справедливости.

Один з них лорд Бірменгем є ставрефником реформи розводів. Він вказує на те, що англійський подружий закон не вийшов ще з доби середновіччя. Дарма, що цей закон теоретично допускає розвід, практично вважає подружжа нерозривними. Є один випадок, коли подружжа може бути розлучене, це вірогідність потверджена п я ч и м и свідками. Отже, що такий випадок належить до чудесних вийнків. Навіть, коли муж і жінка домагаються згідно розводу, англійський суд домагається очевидних доказів, що одно з них зрадило другого. До цього часу в англійськім судівництві істнує середновічна інституція т. зв. Kings Proctor (королівський адвокат у духовних справах), а якого завданням є стежити за розведеною парою ще рік, після одержаного розводу. Коли докажуть, що вони не ведуть себе моральчо, тоді розвід касують. А з огляду на те, що англійська розвідочна поліція є немилосерна і в дослідах і своїх „моральних" поглядах — розведена пара почуває себе, немов у домі поправи. Згадане новозасноване товариство домагається реформи подружого закону на зразок французького.

Нова Венеція. Американці сотками тисяч їздили оглядати до Европи прославлену Венецію. У найбутності може Европейці виберуться з цікавости до американського купелевого міста Міямі, де приготовляють ноне, краще видання Венеції. Цю ідею здійснює трест готелів у Флориді, до якого належать майже всі головні американські гостинниці. Канали на зразок Венеції вже готові, на слідуючий рік повинні бути вже домів — себто готелів. Щоби відтворити духа Венеції, пригнано спровадило десяток справжніх італійських гондоліерів, за яких заплатило урядові по 800 долярів подорожі, що в них вернуться до Італії. Що зроблять власники цього підприємства зі своєрідними і похожими в нещасливих кінцях, старою-новою та пізнало, покищо невідомо. Більшість дістатись мала б одержати по дешевій ціні назад у самій Італії. Лишаються дрібниці: італійське небо, москіти, історія та географія.

Дрібні оголошення.

До 700 долярів вложу до інституції за бюрозу посаду. Адміністрація „Діла" під „Січень". 1156 2—3

Старший кавалер, промисловець, богатий, шукає жінки. Бажає високої, гарної, здорової до літ 35. Листи posle rest. Перемишль „показчикові легітимації ч. 3356". 1159 1—2

Приму дві учениці (ків) на мешкання. Фортепіян до ужитку. Назар, Зигмунтівська 15/II. 1161 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст шкірних і венеричних хорób
Д-р М. Айзенберґ, Синстусьна 34.
1100 ординує від 11—1 і 3—6. 3—3

Спеціяліст сімрно-венеричних недуг
Д-р ЛЕВЕНГЕК
вул. Трибунальська 4 (біля Ринку) Тел. 1352 48—11. орд. від 8—9 і 12—5. 5-5

Перші Загальні Збори
„Українського Товариства Прихильників Спорту"
відбудуться у Львові дня 2. лютого 1926. р. (вівторок) в салі тов. „Просвіта", Ринок ч. 10. II. пов. з таким порядком нарад: 1) Отворення. 2) Ухвалення статуту. 3) Вибір Головної Ради, та Ревізійної Комісії. 4) Реферат про значіння спорту та найближші завдання Товариства. 5) Участь України у світовій Олімпіяді й приготовання до неї. 6) Вільні внесення. Членів-основателів запрошують до участи в Зборах всіх громадян, яким дорога справа виховання молоді. — За членів-основателів: *Іван Раставецький*, нотар. 2—1

Загальні Збори
Філії „Просвіти" в Тернополі
відбудуться дня 2. лютого 1926. р. о год. 11. передпол. в салі „Міщанського Брацтва". Порядок нарад звичайний. 1158 1-1 ВИДІЛ.

ЧЛЕНИ „ДНІСТРА" (248 6) 3-5, які на підставі рішення Комісії належать лише до „ДНІСТРА", **не мають жадного обовязку** щонебудь платити в П. Д. У. В. ані за 1924 ані за 1925 р. ані за літа попередні, але **мусять заплатити премію в „ДНІСТРІ".**

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 21. (10.696). Львів, субота 30. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

від Дзвідник Чернихів

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Господарські перспективи Европи.

Погляди Троцького. — Оцінка „Парижского Вестника".

На засіданні промислово-економічної секції Всесоюзної Ради Народнього Господарства під головуванням Троцького дня 18. січня в Москві відбулася велика дискусія про тенденції розвитку та перспективи світового господарства. В дискусії забирали слово найзначніші більшовицькі економісти та професори як Бухштам, Кондратєв, Спектатор, Фалькер і инші. Всі вони висловлювали більше або менше одноглядні та песимістичні погляди про майбутній економічний розвиток перш за все Европи. Під кінець дискусії прийшов до слова Троцький. Підводячи підсумки дискусії він підкреслив, що професори оцінювали нинішній стан Европи надто оптимістично.

„Своєю прогнозою — казав він — наші радянські економісти дають гинуті Европі перепочинку („передишки") на 10—20 літ, тимчасом, як дійсний стан такий, що цього перепочинку Европа не матиме і нема підстав говорити про нього. Навіть деякі західні буржуазні економісти Европи та Америки оцінюють загадково песимістично загальний стан світової економіки".

Характеризуючи далі відносини в поодиноких державах, Троцький сказав:

„Світова війна була для капіталізму страшним провалом, буржуазія конвульсивно намагається вийти піднестись хочаб до зниженого рівня. Ці конвульсії спричиняють гострі кон'юнктурні хитання, величезні труднощі в буржуазному господарстві. Основним чинником сучасної світової економіки є взаємовідносини між Зєдиненими Державами Америки і Европою. Англія остаточно тратить своє колишнє значіння, країна підупадає, задихається від технічного і економічного консерватизму, що його викликує надстатність виробництва (особливо електрично-технічного). Все це спричинює втрату ринків і питомої ваги в Европі. Франція надзвичайно болюче переживає фінансову кризу, якої не в силі розв'язати без глибоких соціяльних заворушень. Кажуть, що Франція багата країна, але той, хто має там капітали, не хоче платити податків. Розв'язання податкового питання на користь робітників та дрібної буржуазії неминуче викличе кризу промислу. Дальші поступки буржуазії в кінці кінців приведуть до революційних заворушень, що у Франції може дуже легко статися завдяки самій вдачі Французів. Німеччина, що перебуває в надзвичайно скрутному становищі, найяскравіше характеризує глибочезну кризу в Европі. Тільки в Зєдиненних Державах Америки ми спостерігаємо бурхливе піднесення господарства і всієї економіки. Але, коли це піднесення відбуватиметься таким самим темпом, то Америка остаточно придушить Европу, а не означає загибель й самої. На випадок затримки розвитку американської економіки, єдиним виходом є війна та революційні заворушення в краю. В обох випадках криза неминуча. Замість різнючи до того становища, що утворилось у 1918 р. після світової війни, европейський капіталізм тепер ще живе, деякі труднощі він переборов, але загалом уся капіталістична Европа переживає жорстоку кризу. Вона оговкається шукаючи порятунку і виходу з цілковито безрадісного становища (Локарно, ідея про Зєдинені Держави Европи в противагу Америці), але загибель її неминуча, і ми ні в якому разі не можемо забезпечити їй 15 років перепочинку. Наша економіка має звичайно на капіталістичне господарство Европи дуже малий вплив, але для майбутньої соціялістичної Европи, в утворенні якої нема ніякого сумніву, СРСР. матиме рішаюче значіння. Соціялістична Европа плюс СРСР.— непереможні".

Отже Троцький змальовує дуже невідрадні перспективи господарського розвитку Европи. Та всеж він не віщує їй вправді спокійного розвитку на протязі цілих 15—20 літ, але за те і не усталює речинця, до якого Европа має провалитися, як це робили більшовики перед двома літами.

Дещо инакше підходить до оцінки сучасного господарського положення Европи паризький, радянський орган „Парижский Вестник". У передовій статті з 22. січня розвиває автор думку, що її порушав Троцький, але якої не узасаднив. Стаття зветься „Мирное завоевание Европы". Редактор того органу твердить, що Америка вже до деякої міри економічно завоювала і в найближчому майбутньому напевно цілковито завоює всю Европу. Міркування „Парижского Вестника" незвичайно цікаві, а деякі помічення дуже влучні.

„Мирне завоювання Европи Америкою — пишеться там — про яке ще в минулому році вважали передчасним говорити навіть найбільше проорієнтовані у европейської дипльоматії, стало нині доконаним фактом. Ніхто не сумнівається, що американський капітал остаточно покорив европейське господарство, европейський промисл, европейські фінанси. Мало того. Можна без перебільшення стверднти, що американське золото побідило европейську політику, бо політика всіх европейських держав рукодиляся в останніх літах фактично не власними урядами, а в більшій мірі Морганами і Вандерліпами. Америка „ущасливила" Европу. Хто, як не Америка висунула Дауса, що „спас" Німеччину? Хто, як не Америка, стабілізувала бельгійський франк і італійську ліру? Хто тепер скобоче Францію надіями на стабілізацію франка? І чи не Америка післала одного з найкращих своїх експертів до Польщі? І чи не вона підтримує „зі всіх сил" німецьке господарство, що переживає одну з найгостріших своїх криз?.. Німеччині вона дала кредити в той момент, коли соціяльна революція стояла не перед порогом, а в самих дверях Німеччини. Дала їх тек тому, що остаточне ослаблення Німеччини могло би скріпити Англію, а до цього Зєдинені Держави Европи допустити не могли... Америка обмотала Европу хитро сплетеною сіткою позичок, вона зуміла зробити з европейських держав своїх довжників і в тому її сила, в тому джерело її побіди. Европейські капіталістичні держави попали в замкнений круг: підтримувані американським золотом до тої міри, щоби не вмерти, вони надармо шукають ринків збуту; безпорадність тих пошукань утворює чергову промислову кризу, а вона пхає держави в підпіжа нью-йоркської бірже".

Далі пише автор, що тепер нема в Европі держави (крім СРСР), що в меншій або більшій мірі не залежалаб від американського капіталу. Бо навіть Англія, той найбільший і найсильніший ворог Зєдин. Держав, заговорила про позичку і тим самим признала себе економічно побідженою. Цього року звернулися англійські домінії перший раз, відколи існує Британська імперія, за позичками не до Льондону, де грошей нема, а до Нью-Йорку.

„Смакуючи свою побіду — кажеться далі в статті — Америка прихильно підтримує всі проекти Ліги Націй про роззброєння. Причини тої прихильности ясні. Бож це не було би в америк. інтересах, якби довжники пересварилися і побилися між собою, щоби гроші, шлях яких веде до пивниць американського скарбу, могли бути протринькані на полях нових побоєвищ. Наприклад Америка вдала останніми літами інвестувати в европейський промисл деякі чисті капітали, доля яких на випадок війни була би дуже непевна".

Кінчається стаття підкресленням того відрадного явища, що всеж є в Европі одна держава, що не дала себе поневолити американському капіталові, тобто Радянський Союз. І тому саме Америка так ненавидить СРСР, який до того є для неї ще й дуже небезпечним конкурентом на східних ринках. Кінцевий акорд статті нагадує поміщену свого часу статтю Троцького у віденській „Нае Фрае Прессе", в якій Троцький апелював до американського приватного капіталу, щоби той давав гроші на інвестиції для радянського промислу, обіцюючи йому добрі відсотки і бариш.

„СРСР. потрібний для Америки. Він потрібний — пишеться там — для її промислу, як багатомільйоновий ринок збуту, він потрібний для її нафтових підприємців, бо вони надіються концесіями на кавказьку нафту допомогти своїй скоро вичерпуючися запасі нафти, він потрібний Америці, бо в СРСР. вона хоче бачити союзника в боротьбі проти Англії, бо потрібний і тому, бо Америка надіється в своїй далекосхідній політиці скористатися за скорозростаючим на Сході авторитетом СРСР. Ось чому американська публична опінія так дуже підтримує останніми часами сенатора Бората, і ось чому американська преса майже одноумна в необхідности визнати того, що без підтримки Моргана і К-о зумів побудувати ярке і кипуче життя".

Так розуміє радянський публіцист і бє безпощадно американський капіталізм за його силу та визиск Европи з одного боку, а одночасно кокетує американську публичну опінію з другого боку, маючи на увазі дуже побажану участь американського приватного капіталу у відновленні радянського промислу. Політика биття і ласкання є в більшовиків звичайною появою, що вросла вже у їх природу. Америка тут не перша і не остання, дарма, що їй вони дуже багато завдячують, от хочаб наближаючися на їх думку кризу Европи та революцію, наближення яких вони мусять завдячувати в першій мірі нахабній політиці американського капіталу.

В. М.

З польських справ.

Закордонні довги Польщі. „Монітор Польскі" містить справоздання комісії державних довгів, з якого виходить, що довги Польщі за кордоном виносять: в Америці — 235 міл. 144.147.08 дол.; Франції — 270.488.776 фр.; Англії — 4.522.036 фунт.; Італії — 465,250.000; Голяндії — 8,617.508 гульд.; Норвегії — 20,320.000 кор. 1.500 фунт.; Данії — 430.000 кор., Швеції — 6,263.500 кор., Швайцарії — 90.000 фр.

Гаранції, уділені містам Львів і Краків, виносить 25 міл. австр. корон, гаранції для спілок і товариств (м. ин. польському промисл. банкові на суму 37.500 ф. шт.) виносить разом 310 міл. зол., 1,131.000 фр. фр., 500.000 швайц. франків, 15,625.000 дол., 1,034,635.000 ф. шт.' 3 мил. ч. к., 500.500 данських корон і 500.000 нім. марок.

Більону в обігу є в Польщі, у монетах 151,711.435 зол., а в паперових грошах 281,840.167 зол.

Демонстрації безробітних повторились на вулицях Вроцлава де при зустрічі з поліцією кількапайцять осіб ранено, а також у Стрию, де 200 робітників домагалось праці перед старостом та магістратом.

Страйк телефоністок у Варшаві вайшов у нову фазу. Дирекція звільнила всіх зі служби, заявивши, що приймає наново зголошення тих, що хотіли би працювати. Тим способом хоче зломати солідарність працюючих і покарати організаторів страйку.

Погрозу страйму дали варшавські трамвайники, які домагаються нових умовин праці. Уряд посередничить між дирекцією трамваїв і робітниками.

Вчителі, що працюють у важких умовинах і мають вищу освіту одержать спеціяльну доплату.

Середа, 3. лютого 1926
в салі Т-ва ім. М. Лисенка Шашкевича 5.

„ВЕРТЕП НАШИХ ДНІВ"

(Мандрівка у Вифлием наших світочів по літики, економіки і мистецтва.

Початок о 8-ій год. вечером.

Білети по 4, 3, 2 і 1 золотий продає від 27. ц. м. „Союзний Базар" 1157 (Руська 20). 2—2

По широкому світі.

Німецький кабінет Лютера є захитаний, після його заяв у Райхстазі. І націоналісти і соціялісти не вдоволені промовчаннями деяких важних справ. Комуністи та всенімці зголосили вже свою заяву недовіря — ідентичну в змісті, без мотивів.

Військова контроля Німеччини не буде імовірно так хутко припинена, як цього бажають Німці. Льокарнські договори, як це підкреслює французька преса, не касують клявзуль Версайського.

Мусоліні мріє про італійську імперію. Парляментаризм, на його гадку, пережився; Італія та Франція повинні утворити блюк проти ворожих держав; інтереси між двома державами повинні бути поладнані та упорядковані.

У Португалії найшли доказ, що фальшовані португальські банкноти мали політичний підклад. Німці хотіли захопити португальські кольонії.

Жінка Леніна, Крупська, приїхала до Берлина. Радянські часописи повідомляють, що з метою рятувати здоровля, чужинна преса що її виїзд є наслідком її опозиційного становища до центрального петроградського комітету.

Папський секретар, кардинал Гаспарі здається незабаром зречеться цього становища. На це місце є кандидатом теперішній нунцій у Парижі, Черетті.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

З польського сенату.

Засідання з 27. січня.

На вступі маршалок повідомив, що сен. Макарезич вніс інтерпеляцію у справі ревізії монопольових концесій, а сенатори Бузек, Поснер і Возьніцький у справі замовлень м-ва військових справ військового матеріялу. Згодом заповів, що будуть внесені зміни до закону про авторське право.

Опісля промовляли сенатори Поповський (ЗЛН.) і Кшижановський (Клюб праці). Більшістю 5 голосів (47 проти 42) принято законопроект про плачення податків у натурі: збіжем і вугіллям. По довшій дискусії принято також деякі зміни в приписах про найвищий адміністраційний трибунал. Найважніща зміна це введення адвокатського примусу в поступуваннях перед ним, адміністраційним трибуналом.

Прийнято ще соймову новелю до закону про примусове охоронне щеплення віспи, як також про покривання коштів лічення бідних у публичних шпиталях на просторі б. російської займанщини. Полагоджено також законопроект про акти уродин дітей невідомих батьків на тому просторі. До соймового проекту додано поправку, що такі діти повинні бути тої віри, що їх батьки, а не повинна усталити адміністраційна влада. Опікуонві дитини прислуговує право відкликатися до вищих інстанцій.

Найблизче засідання відбудеться 18. лютого.

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

Декабристи.[10]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

VIII. Пестель і його „Русская Правда".

Ідеольогом „Полудневого Товариства" і взагалі найбільшим інтелектом першого революційного руху в Росії був Пестель. Його програма, зібрана в обємистому творі „Русская Правда", була поступова й демократична. Пестель походив з німецької родини. Виховався в Дрездані. Був добрим вояком і відзначився в кількох битвах. Був теж добрим організатором.

Пестель знав докладно історію революцій. Велика французька революція лякала його своїми надто глибокими потрясеннями і проявами анархії. Змагаючи до революції в Росії, бажав перевести її гладко, можливо без проливу крови. Тому бажав мати подрібно оброблений плян реорганізації Росії. Після щасливо довершеного перевороту той плян слід послідовно здійснювати.

Особливо переворот в Еспанії припав до вподоби Пестелеві. Його військовий характер, спокійний хід, без соціяльних потрясень причинилися до того, що якраз таку форму перевороту признав він гідною наслідування. Дальший неуспіх еспанської революції пояснювано тим, що короля лишено при житті, а він знівечив всі здобутки революції. Звідсіль conditio sine qua non: позбавити життя царя.

Одночасно Пестель у своїх студіях і аналізі політичного розвитку прийшов до переконання, що конституціоналізм є лише половинчастим вирішенням справи, що він в суті річи є покришкою абсолютизму. Вище від парляментаризму славив він автократизм, який своїм незвязаним діланням скорше й радикальніше переводить реформи, тоді як конституційний парляментаризм повільніше усуває лихо. Його завданням є не парляментаризування тільки демократизування держави. „Основне змагання теперішнього часу каже він — вміщується в боротьбі між народніми масами і всякого рода аристократією, без огляду на те, чи вона базується на багатстві, чи на походженні".

Автократичного правління (диктатури) вимагав Пестель в своїй „Русскій Правді" на 15 літ. На протязі того часу тимчасовий революційний уряд мав перевести всі реформи політичного й суспільного характеру. Пестель будучи революціонером і конспіратором, був проти всякої революції і конспірації в будуччині. Осягнувши намічену мету, довершивши перевороту, ставав на становищі безоглядного послуху у відношенні до державної влади, був за збереженням ладу і порядку за всяку ціну. Тому виступав проти всяких явних і тайних товариств в будуччині, уважаючи перші зайвими в огляду на благодатну діяльність держави, а другі — шкідливими. Як дуже під тим оглядом Пестель схожий до комуністів, які самі вийшли з підземелля і ще досі в багатьох державах проводять нелегально свою діяльність, а які в себе всякі явні і тайні товариства уважають або зайвими, або шкідливими.

Держава — це взаїмна рівновага прав й обовязків. Уряд має обовязок кермувати зборною діяльністю громадянства і вибірати найлипші засоби для запевнення щастя всім горожанам держави. Нарід є зобовязаний до послуху, але він має право домагатися, щоби діяльність уряду змагала до запевнення загального й одиничного щастя громадян. А те загальне щастя в державі є залежне від двох чинників, від загальної безпеки і від добробуту. Без публичної безпеки не може бути бесіди про збереження істнування горожанина і його майна. Що торкається добробуту, то завданням уряду є усувати ті перепони, які стрічають горожане в своїм змаганні до його осягнення. До добробуту можуть горожане дійти власними силами, але не можуть самі запевнити собі загальної безпеки.

Пестель бажав завести в Росії внутрішній лад, дати населенню справедливе судівництво, знести станові обмеження, що не давали змоги вибрати собі звання. Кожному горожанинові бажав він запевнити minimum істнування і створити умови до осягнення загального добробуту.

Цікаві є погляди Пестеля на земельну справу. В розгляді цієї справи він зупиняється на двох теоріях. Перша з них уважає землю власністю загалу яко дар природи; друга уважає її власністю тих, що на ній працюють. Обидві теорії в своїй чистій формі є — на думку Пестеля — односторонні й помилкові. Людство живе на землі і з неї черпає свою поживу, земля є власністю всього людського роду і ніхто не повинен бути виключений від її посідання. З ходом суспільного розвитку повстало поняття власности. Охорона власности є головною метою громадянства і святим обовязком уряду. Кожда людина повинна мати забезпечене істнування. В першу чергу слід про нього (істнування) думати, а опісля про здобуття багатств. До конечних засобів до життя має право кожна людина, до надміру достатків — тільки той, хто їх витворив.

Виходячи з тих роздумувань, створив Пестель незвичайно цікавий плян суспільно-аграрної реформи в Росії. Земля в кожній волости (громаді) має бути поділена на дві рівні частини. Перша частина є власністю громади, а друга приватною. Громадська власність щорічно підлягає поділові. Кожний член громади має право домагатися з громадського фонду такого кавалка грунту, який потрібний на удержання 5-ти осіб (батька, матері і 3 дітей). До такої частини грунту, до minimum мають право також ті, що посідають власну землю. Поодинокі господарі, якщо мають більшу сімю, можуть в загати не одно, але двох і більше парцель з громадського фонду. Те домагання, що переступає границі minimum-а може бути заспокоене відповідно до спроможности громади. У випадку недостачі відповідної кількости землі, потребуючі понад minimum одержують менше (як вимагають), а ті, що мають власну землю, тоді нічого не одержують. Працюючі виключно на землі мають першенство перед тими, що займаються ще чим иншим (напр. ремеслом). На протязі перших 10 до 15 літ селяне плагитимуть чиш в попередніх розмірах за землю громадську і власну, опісля тільки за віддану їм на власність. Власники земель, відданих громаді, мають бути винагороджені грошево.

Ця реформа Пестеля торкалася тільки вільних селян. Инакше розвязував він справу „приватних", панщизняних селян.

(Продовження буде.)

З побуту в С.Р.С.Р.

Ще про гостювання польських послів в Харкові. — Бриль про положення в С.Р.С.Р. і політику радянської влади. — Тенденційність і брехливість польської преси.

Польська посольська делегація пробула в Харкові два дні. Дня 19. січня посли відвідали й оглянули завод сільсько-господарських машин „Серп і Молот", цікавлячись виробництвом, заробітком робітником, вартістю продукції й умовами робітничого життя. Представник робітників вітав делегатів, висловлюючи думку, що небавом будуть навязані дружні відносини м'ж трудящими масами Польщі й СРСР.

У відповіди член делегації пос. Гельман підкреслив працю робітників і селян рад. союзу. Україна — говорив Гельман — є країною праці, в ній панує праця. Делегація вже пересвідчилася, як зростає творчий підйом робітників і селян рад. республик.

Опісля делегація відвідала Центр. Комісію нац. меншостей при ВУЦВК., де її познайомлено з положенням жидівської й польської меншости на Україні. Маломістечкове жидівське населення живе з ремесла та служить в ріжних підприємствах, установах та кооперативах. Понад пів міліона жидівського населення (на 1 мід. 700 тис. Жидів на Україні) потребує допомоги. Тому робляться заходи, щоби їх перевести на хліборобство або розмістити в індустріяльних підприємствах.

Серед польського населення йде робота в напрямі творення польських шкіл, забезпечення їх учителями, забезпечення прав польського населення в мішаних сільрадах і районах.

Звідсіль удалася делегація до ДПУ. (держ. політ. управління), де її вустрів нар. ком. внутр. справ Балицький. Делегати цікавилися структурою органів держ. політ. управління, станом увязнених, причинами увязнення до суду (довготою слідчого арешту) та тим, як переслідується співробітників ДПУ., що допустилися злочинів при виконуванні своїх обовязків. Балицький зазначив, що з такими злочинцями поводяться дуже гостро до розстрілів включно. Після того делегати відвідали вязниці, ствердили їх додатний санітарний стан, розмовляли з вязнями, та ствердили, що положення в польських вязницях є без порівнання гірше, як в радянських.

Увечері відбувся бенкет в готелі Асторія, в якому взяли участь уповажнений нарком закорд. справ на Україні Шліхтер, польський ген. конзуль Скшинський і представники громадянства.

Відкриваючи бенкет, член ВУЦВК. Конотоп висловив в імени громадських організацій України певність, що поїздка польських послів започатує культурний й економічний звязок між двома сусідними народами. Далі висловив він побажання й потребу вимін культурних цінностей між обома країнами.

Відповідаючи на привітання, заявив пос. Бриль, що польські делегати є представниками робітників і селян. Вони приїхали, щоби на власні очі побачити, як в нових умовах будується нова країна. У вас на кожному кроці кипить робота і звільна загоюються всі рани, завдані громадянською війною і неврожаєм. Польський народ відносився ворожо до царату, але тепер нема причин до ніяких непорозумінь. Подорож польських делегатів є вступом до навязання дружніх взаємин.

Бриль закінчив тостом в честь нового життя, поступу та дружніх взаємин.

Ще яскравіше підкреслив бажання польського народу жити в згоді з українським пос. Гельман.

„Відїжджаючи з Польщі — говорив він — ми хотіли довідатися, як ви творите ваше нове життя, що твориться в Москві — колишньому осередкові царської деспотії. І ми це побачили. Ніні ми в столиці України, серед представників українського народу, того народу, що зі страждань та мук відродився й займає своє місце серед инших відроджених народів. Український народ творить ідею для будування нового вільного життя".

Після свого повороту пос. Бриль ось як перед представником „Хвилі" оцінює положення СРСР. і успіхи радянського будівництва:

В СРСР. кипить праця біля господарської відбудови. Там учаться і працюють. В фабриках працюють інтензивно, тільки в Донецькому басейні велике знищення перепинює працю. Збудовано цілу низку фабрик. Електрифікація ставить поважні кроки. Та там працюється дорого. Через те радянські товари нездатні до конкуренції на світовім ринку. Не зважаючи на те, голод товарів в СРСР. є великий. Панує велика дорожнеча, але господарська політика правлячих кругів йде в напрямку зміцнення консумента, сеп-то селянина. З тією метою підносяться ціни збіжа й инших хлібобобських продуктів, щоби вирівнати ріжниці між промисловим виробництвом і сільською продукцією та тим чином зміцнити загальну консумцію.

В СРСР. всюди стрічається вироби чужого походження: англійські, італійські, німецькі, чеські нема тільки польських. В СРСР. є щире бажання навязати з Польщею торговельні, культурні й політичні взаємини. Сьогодня Польща може там здобути великі концесії, бо СРСР. хоче забезпечити собі мир на західній границі, щоби всі сили зужити при господарській відбудові. Але якщо Польща далі буде ставитися негативно до СРСР., а радянська унія буде розвиватися в дотеперішньому темпі, то обійдеться без нас (себ-то Польщі).

В СРСР. держава є власником великих вартатів праці і міських нерухомостей. В ділянці виробництва її вплив є рішаючий. Одначе бажаючи приспішити процес відбудови, державні чинники започаткували новий напрям економічної політики, допустили приватний капітал, дозволили на вільну торговлю, виарендували менші фабрики приватним підприємцем.

В СРСР. є тверда валюта — червінець, вартости 10 передвоєнних карбованців. З огляду на те, що держава має виключний монополь на імпорт і експорт, з огляду на те, що спроваджується лише на стільки, на скільки дозволяє експорт, то через те є запевнена рівновага торговельного білянсу, а тимсамим і стійкість валюти.

Селане й робітники є панами Росії. Очевидно, перевагу мають робітники. В освітній ділянці зроблено дуже багато. Існує ціла низка робітничих клюбів, освітних організацій, курсів, театрів і т. и., а всі вони дбають про піднесення культурного рівня народа.

Справу національних меншостей розвязано в СРСР. по лінії справедливости і рівности. Не робиться там ніякої ріжниці між поодинокими національностями, що заселюють територію б. російської імперії. Створено низку національних республик м. и. таких народів, про яких світ не знав нічого. Школи нац. меншостей удержує держава. В Київі, Москві й Ленінграді є польські учительські семинарії. В урядах не робиться ріжниці між членами поодиноких національностей. Поруч Росіян і Українців стрічаться Німців, Латишів, Мадярів, Жидів. Пануюча комуністична партія не допускає до національної боротьби.

Положення жидівського населення, яке перед війною займало майже виключно торговлею, є досить важке.

Вкінці пос. Бриль жаліється на польську пресу, яка з приводу поїздки соймових послів подавала найбільше дикі й брехливі відомости. Посли мали виключно на меті познайомитися з відносинами в СРСР, де їх приймали сердечно й чемно.

При тій нагоді пос. Бриль завважує, що польське громадянство зовсім не знає теперішнього господарського й політичного життя рад. союзу, бо польська преса оперує брехливими даними й тенденційним освітленням. А краще було би, щоби польська преса замість продукувати й ширити фальшиві відомости, давала правдивий образ відносин в СРСР., через що вона прислужилась би державі і справі польсько-радянського економічного зближення.

Польська преса бреше — ось що авторітетно стверджує пос. Бриль. Польська преса бреше, малюючи відносини в СРСР. Бреше вона таксамо, представляючи відносини в Польщі. А коли ми вірно малюємо ті відносини і в СРСР. і тут — в Польщі, то нас вустрічає наклепництво польської преси і сиплються закиди більшовикофільства, сприяння комунізмові, протидержавности і т. п. Одночасно дійсне представлення відносин в Польщі і особливо порівнання національної політики, тут і там та її наслідків стрічається з „опозицією" п. прокуратора. Та не зважаючи на це все, ми й далі будемо служити обективній правді, бо це наша провідна лінія.

Кардинал Мерсіє.

Померший дня 23. січня п. р. у Брукселі кардинал Мерсіє був одним з найзамітніших представників католицької церкви останіх часів. Покійний користувався величезними впливами і поважанням не тільки серед католицького населення Бельгії, але й здобув собі велику популярність далеко поза її границями серед усіх народів, а в першу чергу поневолених.

Кардинал Мерсіє, Малінський (з Малін) архиепископ і примас Бельгії, родився у Вальонії в 1851 р. Священиком став 1874 р. і вже в 1877 р. був професором фільософії. В тому часі заснував він у Лювені славний фільософічний інститут. В 1896 р. став пралатом, а в 1906 р. Малінським архиепископом.

Самовідречення і повна посвяти діяльність покійнйка в часі війни забезпечила йому популярність і славу не тільки серед Бельгійців, але й у цілій Европі. В 1914 р. виступив він у пресі зі славним протестом проти німецьких военних надужить у Бельгії. Як фільософ і учений будував свій вчинок на основах фільософії св. Томи з Аквіну, який вказував, що покривджені народи мають право боронитися і що війна в обороні чести та свобод батьківщини є війною справедливою і благородною. За той виступ Німці його арештували. Арешт не вплинув на зміну його становища до ворогів свого народу. В німецькій тюрмі просидів він довгі місяці серед дуже важких умовин. Вийшовши на волю в січні 1916 р. він продовжував боротьбу з окупаційними німецькими чинниками, беручи все в оборону знищених матеріяльно та прибитих морально Бельгійців.

В травні 1924 р. нагородили кардинала Мерсіє бельгійським, французьким і італійським военними хрестами, а Пом'кар особисто вложив на нього відзнаки ордену Почесного Легіону.

Останніми літами працював покійний кардинал дуже інтензивно над зближенням Риму чи краще Ватикану з православною і англіканською церквою. Крім того розвивав велику гуманітарну підяльність

Позір Стрийщина!

На доход і заходом У. П. Т. в Стрию улаштовується дня 6. лютого 1926. р. МАСКОВІ ВЕЧЕРНИЦІ в салі „Народнього Дому" о год. 9. вечером. Стрій костюмовий або візитовий. Вступ 3 зол., для академиків 1 зол., фамільний білет 7 зол. Вечір буде повний гумору, сали артистично прибрана, музика сальонова, звиженний буфет. Заміснві гості одержать поіменні запрошення при касі. — КОМІТЕТ. 1—1

положив значні заслуги біля відбудови знищених війною областей Бельгії. З покійним відшов у могилу не тільки один з найвизначніших мужів католицької церкви, але й один із тих найвизначніших церковних достойників, що попри свої чисто релігійні та церковні обовязки були горячими національними патріотами, великими ворогами насильства та найкращими синами свого народу. Свої церковні обовязки він не тільки умів погодити з громадськими, але й найшов у церкві підпору для своєї громадської і національної праці та черпав у ній сили для неї.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Експозе мін. Здзеховського

На засіданні будж. комісії сойму 28. І. мін. скарбу в експозе м. и. представив буджет, причини кризи, дефіцит, період валютової спекуляції і зросту цін, збільшення скількости білєту, заграничні позички, значіння місії Кемерера, переговори з Бенкерс Трестом, екон. конфлікт із Німеччиною, зріст безробіття, упадок підприємств.

За утворення „Хлопського сторонництва".

Пос. Домбський, голова новоутвореного „Хлопського сторонництва" вислав до „Вирволення" і до групи кс. Оконя листи, в яких предкладає негайну злуку їх партій і парл. клюбів в одно велике касове „Хлопське сторонництво".

Участь мад. уряду в фальш. афері.

Мадярський мін. вн. справ Раковський і прем. Бетлен признали, що знали про фальшування банкнотів. Раковський безпоседно перед арештуванням кн. Віндішгреца їздив до нього з шефом поліції Надоші.

Конференція Бріяна в Чемберленом.

28. І. була в Парижі стріча Бріяна з Чемберленом. Обговорили м. и. справу роззброєння Німеччини, адміністрацію Саари, скількість окуп. військ у Надренії і справу приналежности Польщі до Ради С. Народів. Бріян після конференції заявив, що то була звич. вимина думок без окончених рішень. Обі мін. вдоволені, що Зєдинені Держави приступили до гаґського трибуналу.

Довіря для Лютера.

На засіданні райхстага уряд одержав в іменному голосуванні більшістю голосів заяву довіря: на 460 послів 160 було за, 149 проти, 151 здержалося від голосування.

Смерть яп. през. міністрів.

28. січня помер у Токіо президент ради міністрів Като. На місце померщого президентом ради міністрів іменовано міністра внутрішніх справ Вакатсукі. Вакатсукі прийняв місію утворення нового уряду.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·32 — 7·34 канад. дол. 7·12 — 7·18, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,12, леї 0·3·00 — 0·3·12, франки фр. 0·29·00 — 0·29·12, фр. швайц. 1·49—1·50, англ. фунти 34·00 — 34·30.

Золото. 20 кор. 28·80 —29·00, 20 франк. 26·80—27·00; 20 марк. 33·00—33·25; 10 руб. 36,00—36·30.

Срібло. Австр. кор. 0·56·00—0·58·00, 5 ам. кор. 3·00—3·10, фльорени 1·50—1·55, рубл 2·45 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·20 —1·25.

Господарка в П.К.О.

Зловживання Губерта Ліндого.

На засіданні буджетової комісії сойму пос. Гломбінський відчитав справоздання найвищої палати контролі держави в справі взносних зловживань б. президента П.К.О. Губерта Ліндого. Вибираємо з того що важніше:

П.К.О. дала гарантію на позичку для Маріяна Ліндого, брата б. президента, в одним з віденських банків на суму 120.000 зол. Векслі мали бути платні 10-го жовтня, одначе їх не викуплено і тоді банковий дім їх запротестував, домагаючись від П.К.О. вконечнення гарантованої суми. Тому самому Маріянові Ліндому уділено позичку на суму 160.000 зол. і то на основі посвідки банкового дому Ротгофера у Празі, що Маріян Л. є власником здепонованої в Лондоні 4-процентової сконсолідованої румунської ренти.

З вищих зловживань занотуємо ще уділення тим урядовцям П.К.О. позички в сумах 14—15 тисяч зол. на рахунок поборів, і то як членам будівельної кооперативи. Одначе переведена ревізія стверджила, що ці урядовці не були членами кооперативи і за „позичені" таким робом гроші закупили собі великі поміщицькі маєтки. Крім цього уділено позички директорові адміністративного відділу ПКО. п. Д., в сумі 40.000 зол. на рахунок його урядничих поборів. Дальше закуплено й видано всім вищим урядовцям ПКО. акції Польського Банку на дуже вигідних умовах, у сплатах 10-ма ратами, а ме як було всюди, в 4 р.тах. Ці акції згадані урядові зльомбардували в ПКО. по курсі значно вищім, як його установлено для всіх инших акціонарів. Наконець треба згадати і про справу виплати великих honorатків і ремунерацій вищим урядовцям ПКО. Сума тих ремунерацій доходить до кільчасот тисяч зол. Дотепер не стверджено ще, чи ремунерації в подібній висоті діставали таких урядовці на провінції.

З переведеної після того дискусії виникло ясно, що досі нікого з обвинувачених урядовців ПКО. не усунено з займаних ними становищ.

НОВИНКИ.

— **Перед обличчям Теміди.** Судові розправи з вчорашнього дня, складаються на одноманітно сумний малюнок страшення вузького, провінціонального життя, де люде сваряться, бють і ненавидять у боротьбі за предмети, за які инколи й не виплатилось би вести слідства. Один суддя мусить розслідувати справу крадіжі директорського вупляя гімназійним „тершяном". Другий розслідує наклепи на акцизенків при Вилецькій рогачці, де чималу ролю грає жінка, яку за фальшиві доноси засуджують на два тижні арешту. Третій судя шукає винуватця, який украв громадянинові сливного міста Жовкви, Менделеві Мілєрові, вісім відгодованих гусок. Четвертий засуджує за фальшиве свідоцтво любку ветерана злочийського фаху, яка хотіла пімститись на ньому за його несолідну повелінку в ролі мужа. Пятий засуджує тобох „незаконних стрільців", селян з Турянки, жовківського повіту, за те, що стріляючи в лісі на серни, ограбили гаєзих сторожів. Не можна би дивуватись, коли Теміда слухаючи подрібної історії таких справ, на цей раз завязала собі не тільки очі, але й вуха...

— **Заговір чи надбальство?** Поліція відкрила, що між складами пороху та амуніції за Яновською рогачкою і львівською військовою командою хтось перерав телефонічний дрот на постові 150 метрів і забрав його. Є здогади, що тут хотіли поотворити з'мах на ці склади. Поліція не найшла на це ніяких доказів. Можливе, що хтіт обірвався і якись селянин, ідучи з міста, перерізав його та взяв зі собою. На всякий випадок ешкавці нашого міста мають постійні виглади на сильні вражіння, думаючи про те, що одного рана хтось схоче висадити місто у повітря.

— **Дві нові спроби** перенестись на тамтой світ, зробили чорна дві особи у Львові. Дотеровий ощукачець, Гуршайн, що відсиджував річну вязницю на Баторія, привязав рушник до віконної грати і хотів повіситись. Та випадково один вязень з вишої келії побачив тінь самогубця і сильно крик, так, що Гуршайна врятували. 19 літня „каварка", з Краківського готелю, рішила вмерти приємно: влізла в горячу ванну і відкрутила газ. Вкінці газ видався їй менше приємним і зона почала стогнати, не маючи сил закрутити його. На коридорі почули її зойки і добули її ще живу зі смертельної купелі.

— **З галерії політичних конфідентів.** „Дзенік Людови" передає довшу замітку про розправу в Гродні, де 25 осіб обвинувачувано в протидержавній діяльності. Підставою процесу були дані жмати складені у поліційним слідстві. На суді оборонці звернули увагу на особу головного конфідента, Коппеля, на якого давно вже йшли жалоби, що він вимагає від людей гроші погрозами. Він справді був вже судово карений за шантаж, а обвинуваченим не могли доказати ніякої вини.

— **Добрий помисл.** Заходом „Кочжка ім. Генни Барчинк" у Львові відбувся в неділю дня 24. І. п. р. цікавий відчит п. Ольги Макарушкієвої про „Сопілочну опіку в Чехословаччині". На підставі багатого, сонісно використаного матеріалу і власних спостережень змальовпала абсольвентка „Вищої школи соціальної опіки в Празі" ту велику працю, яку вкладає чехословацька влада і громадянство у вихованню молодого покоління на горожан здорових тілом і духом. В дчит, хоча річевий і виповнений статистичними цифрами, гіпнозував увагу численної авдиторії і дав їй нагоду, що наше громадянство такими поважними питаннями теж інтересується і бажає піти за прикладом инших культурних і щасливших народів. — *І. б.*

— **Сензаційні філателістичні знахідки.** Англійські часописи пишуть про нові сензаційні філателістичні знахідки, а саме в викритті цінної колекції старих поштових марок, цим разом на стриху одної з лондонських кам'яниць. Якась Н. Леплянд робила на стриху порядки і знайшла між старими газетами збірку поштових марок. Виявилося, що вона була власністю діда її мужа, що помер тому 30 років. Він купив цю збірку в 1865 р. за 25 фунтів штерлінгів, а по його смерти зачинено її як безвартісну річ на стриху. Головна с ціальність цієї збірки — перші марки англ. колоній. Вони неуживані і збереглися в цілих аркушах. М. ин. лежав у цій збірці аркуш, зложений з 240 марок англ. Колюмбії з 1861 р., один аркуш марок Цейлону, а також аркуш, зложений зі 100 голяндських 15 центових марок першого видання. Минулого місяця відбувався в Лондоні ліцитація, на якій продано марки з цієї збірки за суму 5.000 фунтів штерлінгів (ок. 200.000 золотих). Більшу частину цих марок купив відомий англ. збирач Антін де Вормс. Небавком потім відкрито знову випадком цінну збірку марок Уругваю з 1866 р. у цілих аркушах. Цю збірку продано на ліцитації, як і попередню, за 1000 фунтів штерлінгів.

— **Делікатна обява.** У „Слові Польськім" з дня 29. цього місяця находимо на третій сторінці обяву, яка дивує дуже сумне світло на умовість тої псевдо-аристократичної інтеліґенції, що складається на читачів цього часопису. Якийсь пан ок з Медики зая лює, що нікли не хотів би мати нікого жевитись з такою-то панелькою (тут їде прізвище) і ніколи не старався накинути їй свою особу, чого найкращим доказом є ті листи писані до нього а які він переслав уже одні і родині... Делікатність незвичайна. Варта нею чванитись на сторінках часопису.

— **Татарський театр.** 16-го ц. м. святкував татарський театр на території СРСР. 20-ліття свого істнування. Перша вистава на татарській мові почалась 17-го грудня 1905 р. в Оренбурзі. Задля недостачі оригінальних пєс, грали тоді переклад комедії Островського „В чужом пиру похмелье". Одночасно постала друга татарська група в Уфі. Театральні підприємці мали великі труднощі, бо старше покоління їх земляків було обурене такою новиною і російський уряд не легко давав дозвіл на вистави. Два роки пізніше постала фахова трупа артистів „Сабр", що грала постійно і ставила перші оригінальні татарські пєси. В 1912 р. постала нова „Нур", а в 1913 р. третя „Ширкят". Нині має татарський театр приблизно 200 оригінальних пєс, не рахуючи перекладів та переробок. Державні татарські театри є в Оренбурзі, Уфі, Казані, Баку та Ташкенті. Чотири театральні школи працюють над артистами на державний кошт. За 20 літ — 200 новеньких пєс! Коли це правда, то й ми могли би позаздрити дечого Татарам.

— **Рік мовчанки.** Дивна звістка приходить з Італії. Фашистівські часописи повідомляють, що Муссоліні має намір присвятити 1926 р. мовчанці та праці. Він уявляє собі цьогорічну програму так: він сам стримуватиметься як мога від приложних промов і обмежиться тільки коротенькими мєдзамами там, де це буде неминуче. Його міністерські товариші візьмуть собі його за зразок. Це є мабуть зробить парлямент, де щезнуть довгі, нудні та зайві дискусії. Він каже, що дійшов до цієї мудрости передумавши афоризм „Хто хоче добре працювати, мусить мовчати!" Ця звістка ще не перевірена, але інтересна. У країні диктатури, люде взагалі не повинні обзиватись, тільки мовчати та слухати. А парламент, який збирається саме для вимін думок і не є його єдиною працею, є зайвий. Парл мантуне маємо, і хоча би тому нам здався би розказ Муссолінього бодай на один рік.

— **З театру.** В неділю 31. ц. м. дає театр польський Дан третяй раз „Тайфун", вічний сим свойого народу. В часі 45-літ. ної державної служби, а головно на становищі директора служив все широкою вадою і повагою кождому Укоїнцеві, ко тий тільки до нього звернувся. Радо приймав до своїх канцелярій бідних українських студентів університету і в той спосіб не одному дав змогу покінчити студії і стати покупною одиницею у господарській суспільности.

У 1918 році, як карний сим народу один з перших старців по його служби, а коли Львів занято, до служби вже не верпув. Хоч старий віком, живо інтересувався долею рідної країни, вірив у кращу її будучність і з тою вірою помер. Був членом українських товариств і радо спішив з батьком на кождий відчит. Покійний осиротив жінку і трьох синів, з котрих один є старостою в Вербежанах а другий в Коломиї, третій банковим урядником у Львові.

Вічна йому память! Нехай легкою буде йому рідна, дорога земле!

Похорон відбудеться в п'ятницю, дня 29.1. о год. 3. попол. з дому при вул. Куровій 21., на котрий запрошується.

1162 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, кіяли Муз. Т-ва ім. Лисенка:

неділя 31.І., третій раз, год. 3-та попол. в премієрній обсаді „Тайфун", пєса на 4 дії Лещенка.

Вечером 7:30, Ж. Жільберт. „Добродійниця Зузанна", оперета на 3 дії.

Білети в цінї від 3—0:50 зол. раніше по набутя в „Союзнім Базарі" а в день вистави від 10—12 і 2 год. попол. при касі театру. 1—2

Дрібні оголошення.

ДО 700 доларів вложу до інституції за бюрову посаду. Адміністрація „Діла" під „Січень". 1156 3—3

ПОШУКУЮ жінки совісної, здорової, роботящої, середних літ, згідливої вдачі і приємного вигляду. Бездітна вдова по священику або учителю, що розуміється на малім сільськім господарстві та уміє варити, печи і шити, може одержати платню, харч і спокійний вигідний куток у старшого, самітного вдівця сяйш. Василя Мисика у Винниківій п. Роменка б. Устрик долішних. 1145 2—3

УКРАЇНСЬКИЙ Народній Дім в Судовій Вишні пошукує вправного книговодящого і кооперативного організатора в повіті. Вимагається патенту з вищою торговельною академією. Платня після умови. Місце є вільне зараз до обняття. 1127 2—2

КІМНАТА умебльована, електричне світло біля Стрийського парку зараз до винайму. Близші інформації подасть Адміністрація. 1153 2—2

МЕШКАННЯ для двох учениць. Зголошуватися: Львів, вул. Вронівських 10, І. поверх, двері 7. 1157 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Зл. 25 (двадцятьпять)

вносить уділ в „Краєвім Союзі для хову і збуту худоби і безрід", кооперативі з обм. порукою у Львові, вул. Оссолінських ч. 1./II. по рішенню Загального Зборів з дня 18. жовтня 1925 р. — Взиває ся тому всіх членів кооперативи, котрі ще тепер не доповнили свого уділу, щоби це доповнення перелєли найдальше до дня 28. лютого 1926. р. і в инакше вичеркнеться їх з реєстру членів кооперативи як таких, що добровільно з неї виступили з днем 1-ого березня (марта) 1926. р. к. (Вплати приймається щоденно в канцелярії Союза при вул. Оссолінських ч. 15/II. в годинах урядових від год. 9-ої до 1-ої перед полуднем і від год. 5-ої до 7-ої попополудні.

1164 ДИРЕКЦІЯ: 1—2

В. Шмайко-Крильчицький, д-р З. Петрів.

Ширіть наш часопис!

Спортова Секція „Сокола-Батька" уладжує дня 2. лютого 1926 р. (вівторок) о год. 7:30 вечір у великій салі Т-ва ім. М. Лисенка

Спортовий Вечір

з такою програмою:

1) Відкриття — Л. Лепкий. — 2) Змагання в дуканню о мистецтво — закінчення VI. Запоріжських Ігрищ. — 3) Вежі. — 4) Змагання в боксі — перші українські змагання. — 5) Мармурові статуї.

Ціна білетів: І-рядні 3 зол. II-рядні 2 зол., III-рядні 1 зол., для колоді 50 сот. 2—2

Дописи.

Калуш. *(Собіщький в ролі вчительки диктату Пушкінських або як польщено школи в Підмихайлі.)* У відповідь на не літації батьків дітей чотирокласової школи в Підмихайлі (повіт Калуш) пишно „рішення" куратові, яким відмовляється введення української мови, бо — мовляв — ця школа є власністю „Товариства Школи Людової". Це рішення викликало в селі крайне обурення. Його цинізм стане у весь зріст після зображення дійсного стану. В Підмихайлі перед і після війни була чотирокласова школа з українською викладовою мовою. Вона містилася в громадськім будинку, який від давна їсти парохіяльні двора. Старий шкільний будинок (занятий і знищений) продано перед кількома роками на ліцитації. Новий — гримітя мала щойно будувати. Була в селі теж польська однокласівка (Towarzystwa Szkoły Ludowej), основана кс. Кручкевічем. За польських часів на приказ влади шо однокласівку перенесено з житівської хати до української школи. А в році 1924 українську школу на основі ухвали наказного війта Анто а Старчевського та його двохсот однодумців з „байрату" здавлено на голову. І тепер куратор Собіщький трактує цілу школу в Підмихайлю як власність TSL! Щойно з його відповіли на 70-деклярацій о вчу ві на українською викладовою мовою в Підмихайлю п'ятнадцять громадян до відомся, що все шкільне майно в Підмихайлю перейшло на власність Towarzystwa Szkoły Ludowej. Досі про це Підмихайля не знала! А зробив це ось як: площу, на якій стояла стара школа, накинений старостом предсідник ради шкільної місцевої Франьо Старчевський і б. польський кмітонз з Підмихайля Кручкевіч переписали в тайні перед громадою на власність TSL. Те саме зробили наказний війт Антон Старчевський й аналфабет Мико а Собо з двома кваліфікаціями поля, які належали до підмихайлянської 4 клясової школи. Їх теж переписали на TSL. Все це є крайним безправством. В селі кипить. Бо ці пять тут і переходять всякі межі! Шкільне майно на давній місці з прихвостнями перейде TSL, громадський дім рабують ся на новоспечену школу TSL, а Українським громадянам п. Собіщький радить, якщо хочуть мати українську школу, купити собі новий грунт і побудувати новий будинок...

✝ Посмертна згадка.

Іван Голюча, директор поміщих урядів б. намісництва і почесний горожанин міста Галича, помер у Львові дня 26. ц. м. у 74-м році життя.

Покійний визначався прекрасними прикметами свойого характеру як чоловік і

СТУДЕНТ філософії пошукує лекції з математики і фізики. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Скоро". 1—1

НА гостинці з Винник найдено дня 4. січня ц. р. гуси. Зголоситись до жандармерії в Куровичах. 1163 1—1

Найвисший час проміняти

сирівці як лен і коноплі

на готові полотна, обруси, цайґи, сукна і инші матерії

Найкраще і найсовісніше переводить обмін одинока того рода

Українська Акційна Спілка

„ПОЛОТНО"

у Львові, вул. Городецька ч. 95.

Посилки з провінції полагоджується оборотно.

Шліть свої сирівці чим скорше з довірям до Української Фірми

„Полотно", Львів, Городецька 95.

932 **Кошта посилок залізницею оплачує ма сам.** 8—10

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Синьок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад

Ч. 22. (10.697). Львів, нед ля 31. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кр. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Канцлер свого середовища.

Кілька слів характеристики.

Д-р Ганс Лютер є канцлером у другє. Йому передали кермо державної політики в таких ріжних, складних причин, що для їх розяснення треба би оповісти всю історію останніх літ німецької політики. Не було кращого. Німецька політика переживає хронічну кризу: не в силі вибрати рішучого шляху ні праворуч, ні ліворуч. Республика з половиною населення настроєного по монархічному, реакційному. Підготовлятись явно до війни не можна — треба вести т. зв. ділову політику, золотої середини.

Д-р Лютер є її кандидатом. З купецької родини, може навіть нащадок великого (також практичного) Лютра, бувший міський голова такого промислового і робітничого центру, як Ессен, пізніше міністр фінансів. Як на 47-літнього мущину — величезна карієра. Не належить він до ніякої партії. К жуть влучно, що хоче як канцлер продовжувати політику бурмістра, що мусить бути з усіми в згоді. Всі зовн шні риси його особи дають йому підставу до такої ролі: — він меткий, легкий на слово, дотепний, широкосвічений, бувалий у світі. Німецька преса не соромиться навіть підкреслювати факту, що він єдиний з теперішніх членів уряду володіє свобідно французькою мовою і в Льокарно не потрібував у розмовах з Бріяном перекладчика.

Лютер не був ніколи послом. Йому вистачала карієра великого державного урядовця. Таким є він і нині. Йому бракує широкого розмаху. Але кажуть, що діяч з широким розмахом не мав би що робити нині при німецькій державній кермі. Він більше консерватист, як демократ, але не такий, що хотів би зміни демократичного ладу. Він прийняв до теперішнього свого кабінету націоналістів. Коли вони безпосередно перед Льокарнським зїздом вийшли з уряду, він шукав порозуміння з иншими партіями. Вся льокарнська політика Німеччини під його проводом була зразком безпартійної, а проте не зовсім аполітичної тактики.

Самою своєю особою він не означує ніякої програми. Він має тільки за собою політичні вчинки; два перші великої заслуги: стабілізацію валюти у мент великої кризи, — вдержання супокою в державі після манифестаційного вибору Гінденбурга, коли могло легко прийти до конфлікту у власній державі або з союзниками держави: треге його довершення: Льокарно, дасть тепер почин до гострої дискусії в парляменті над його буджетом. Кожна з партій має до нього деякі претенсії, а кожна з иншим мотивів. Питання в тому, чи йому вдасться ще раз приєднати для своєї середущої політики більшість голосів, більшу як підчас останнього голосування над його експозе. Тимчасова його перемога є дуже характеристична і для самої особи канцлера, і для загальних німецьких настроїв, і становища поодиноких партій до програми праці нового уряду: майже рівна скількість голосів висловлює Лютрові своє довіря (160), голосує проти його кабінету (150) і стримується від голосу (130). Та остання третина, що може завважити на силі уряду жде спершу на реальні наслідки начеркненої програми. Націоналісти покидають Лютра, знаючи, що він не в силі нині зійти зі шляху, який завів його до Льокарно. Та і Льокарно можна ріжно розуміти. А як саме? — щодо цього панують розбіжности посеред німецьких партій. І тому вони мають такого голову уряду, який сам рад би звязати протилежні кінці, не схиляючись різко ні в один бік.

11. II. 1926

Великі загально-студентські ВЕЧЕРНИЦІ у Великій Салі „Народнього Дому".

Буджет Польщі на 1926 р.

Експозе Здзеховського в буджетовій комісії.

На вчорашнім засіданні буджетової комісії сойму мін. скарбу Здзеховський виголосив експозе, в якому сказав м. ин.:

Наш торговельний більянс виказав за 6 місяців 1925 р. 526 мил. зол. дефіциту й пожер нам всі здобичі валюти й валютові впливи. Діяльність прецизійного апарату, яким є Польський Банк, спаралізовано, бо цілу державну машину накручено на видатки, які перевисшали доходи держави й буджетові можливости. Дефіцит виносив 290 мил. зол. В 1924 р. зїли ми всі засоби і дефіцит покрито інфляцією, а тільки здоровий більянс і буджет можуть дати стабілізацію валюти.

Упадок нашої валюти і зріст цін гроззили перечеркненням буджетового пляну на 1926 р. Дня 1. грудня м. р. курс доляра мав 8·85 зол., дня 15. грудня урядово 10·50, а на чорній біржі навіть 12·50. Потім запомився і 30. грудня мав 8·35, тепер 7·30. Ми обмежили оборот девізами і не причинилося до закінчення спекуляції. Заведено контролю над банками й банковими конторами. Створено зрівноважений буджет на 3 місяці і видано закон про зменшення видатків на 40 мил. зол., а в Польськім Банку удалось підвести основний капітал. Хоч податковий натиск в 1925 р. був великий, я мусів видати розпорядок про стягання податків.

Емісія більону була небезпечна, але я вжив цього засобу для переходових потреб. В листопаді і грудні емісія більону зросла на 30 мил. зол., з чого он сля сплачено 20 мил., отже загальне збільшення скількости більону виносить 10 мил. зол. Польський Банк покриває тепер в 100 проц. запотребування валют, а покриття його в добрім металю виносить 39·9 проц. До паритету золота можна дійти або шляхом обниження цін у краю, або шляхом зчужного платничого більансу, або шляхом консумування резерв. Ми мусимо піти першим шляхом.

Вплив закордонної позички на підвисшення продукції зросне. Мусимо витворити такі умови, щоби закордонний капітал приливав до нашого господарського життя. Мусить відбутися процес ліквідації інфляції і пристосування промислу до господ. структури держави й закордонних ринків. Цей процес, що виявляється в цифрі 331.000 безробітних і 10 мільонів золотих місячно на підмоги, мусимо конечно перетяти і в тому часі мусимо роздобути закорд. позичку.

Після того Здзеховський обговорив висліди місії проф. Кеммерера і переговори з делегатами Бенкерс Трестту та представив стан переговорів з Німеччиною. Дальше змалював заходи для зменшення буджету на 1926 р. Ці заходи робили міністерства, передовсім мно військових справ і осьвіти, що довело до зменшення буджету на суму 1,730.000.000 (в 19.5 р. 1,900.000.000). Без фактичної зміни законів і реорганізації адміністрації меншого реального буджету сконструювати не можна. 70 мільонів можнаб заощадити шляхом зменшення видатків державних підприємств, особливо залізниць. Мусимо пристосувати до усунення всього, що є опанцированням буджету. Рівновага, оперта на фікції, вбивалаб тільки нашу чуйність. Дефіцит, викликаний тверезим рахунком, мусить нас збудити, розрухати — і це є формула буджету, яку представляю. Апелюю до комісії, щоби трактувала буджет у прискіпливим темпі, в темпі довіря шодо того що в багатьох позиціях вже зроблено максимальні зусилля в напрямі ощадностей, закінчив Здзеховський своє експозе.

Радянська Україна.

Нове чудо.

Київські газети принесли подробиці про масове паломництво населення з цілої України до села Демидівки на Київщині. Причиною того масового паломництва є чудо, яке бачив на власні очі пастух Омельченко. В хвилині, коли він молився, йому явився Христос у великому сяєві. Вістка про чудо розійшласа наперед у Демидівці, а потім облетіла всю Україну, притягаючи з усіх усюдів тисячі паломників. В домі Омельченка відбуваються безнастанно молебні. Сам Омельченко був монахом Києво-Печерської Лаври. Покинув Лавру, коли її передали т. зв. обновленцям.

Українські школи в РСФРР.

У „Вістях" з 20. січня ц. р. стрічаємо обширну замітку про українські школи на території Російської Соц. Федеративної Радянської Республики, але на жаль тільки у двох повітах Самарської губернії: Бузулуцькому та Богуславському. В тих повітах багато українських селян кольонїстів. У богуславському повіті повстала перша українська школа в 1923—24 шкіль. році завдяки заходам свідомого українського вчителя Болнара. Спочатку поставилося тамошнє населення до школи неприхильно, „нащо—мовляв—нам вчитися по свому, коли живемо серед Москалів". Така постава не зразила ідейного ініціятора і завдяки його праці школа проіснувала цілий рік. Попри школу учитель займався і культурно-осьвітною працею серед Українців, організував аматорські вистави, лекції і т. д. Ця його праця розвіяла серед населення упередження до школи, а навіть розбудила велике зацікавлення нею та прихильність. Тепер є у Богуславському повіті вже 11 українських початкових шкіл, а в проекті є заснування одної цілої школи першого ступня т. зв. семилітки. Школи борються з недостачею підручників і учителів. Школи задоволені шкільними підручниками на 100 відсот. тільки для першої і другої групи, для I.I. і IV. групи лише на 25 відс. Слабе забезпечення підручниками є наслідком того, що з України не вислали потрібної кількости підручників.

У Бузулуцькому повіті вся та робота щойно починається. Цього року відкрито там 4 українські школи, 4 українізовано, а 2 школи утримує само населення на власні кошти. Отже в тому повіті є 10 українських шкіл. Вони забезпечені на 75 відсотків підручниками та приладдям. Школи обсаджені учителями, що знають українську мову, але не літературну, а простонародню. В найблищій майбутности мають там відкриги ще одну українську семилітку. Ці школи в обох повітах далеко не вистарчають, щоби задовольнити потреби українського населення. Жалко, що в українській радянській пресі не можна ніде стрінути відомостей про все українське шкільництво на території російської федеративної республики. Цікаво булоб пізнати, як задовольняють культурні потреби Українців ті Москалі, що мають такі великі претенсії до задоволення і то якнайширшого усіх культурних потреб російської національної меншости на Україні.

Спеціяльний фонд для оплати спеціялістів українського промислу.

Президія Всеукраїнської Ради Народнього Господарства затвердила централізований фонд оплати спеціялістів українського промислу. Для поліпшення їх матеріяльного стану потрібно на перший півріч ц. р. міліон карбованців, тобто на 26 і пів відс. більше ніж у минулому році. („Вісти").

Пароплавство на Дніпрі.

Управа водяних шляхів почала роботу біля поліпшення умовин пароплавства на Дніпрі в околицях Києва. Біля Трухановського Острова направляють т. зв. відпливну стрілку, що останніми літами підпала майже цілковитій руїні. Направу мають скінчити перед початком плавби. Вона коштувала 100 тисяч карб. Рівночасно з тим іде робота для закріплення берегів Десни.

будівні

Red. czas. „Dilo" Nr. 33/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 16 (10.091) z dnia 24. stycznia 1926 r. pod tytułem: 1) „Zradzywi metody" a) między słowami: W dejakych ułankach... a słowami: wdatosia nam, b) między słowami: „Prywyslanśkyj kraj"... a słowami: Tak same, c) między słowami: wełyczezna rizńyci... a słowami: Kotłyj narid, d) między słowami: ułankacipom politykyj... a słowami: Polszcza ne bere, e) między słowami za myniuj rik... do końca tego artykułu, 2) W artykule pod tytułem: Wijśkowyj budżet Polszczi" od słów: Ta czy wże... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 23. stycznia 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 11. XII. 1854 Dz. p. p. Nr. 9 ex 1855 r. i zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 26. stycznia 1926 r.

Hawel.

Два виступи.

Недільні виступи двох сіоністичних послів Грінбавма і Райха у Львові та їх поєднок на відділ на тему напрямних жидівської політики знову відсвіжили злосчасний факт жидівсько-польської угоди. Не лише відсвіжили його, але й поставили його рубом. А це примушує наші політичні чинники вийти з догеперішньої резерви і легковаження жидівської проблеми на українській національній території. Найвищий час найти тверду й послідовну лінію поведінки й означити своє відношення до поодиноких жидівської громадської думки, а в першу чергу до пануючої в жидівських палацах, в жидівських віроісповідних громадах і навіть на жидівський вулиці сіоністичної організації.

Суттю двобою між Грінбавмом і Райхом було основне питання: з ким Жидам іти? З неволеними, чи пануючими, — з більшістю, чи з меншістю? Пос. Грінбавм дав на це питання позитивну відповідь, пригадуючи, що сіонізм поставив тезу, що Жиди — яко гнетений народ — мусять іти з гнетеними, що Жиди не сміють посередньо, а тим більше безпосередньо помагати політиці гноблення. Піддержувати більшість значить наражуватися меншости, значить встрявати у важкі комфлікти.

Пос. Райх не говорив про той благородний, свободолюбний сіонізм, що обстоює свободу всіх гноблених, тільки згадував про той сіонізм, який хоче панувати—і там в Палестині — і в инших державах. Пос. Райх виразно підкреслив, що Жиди мусять вести виключно жидівську егоістичну політику, яка служить жидівським інтересам. А факт жидівсько-польської угоди стверджує, що та політика є політикою дня, що вона позбавлена ширших горизонтів, що вона без перспектив.

Політика Райха — це кошерний харч, політика Грінбавма — це змістова боротьба жидівського народу за всі основи життя новітньої нації. Політика пос. Райха — це безсильне квиління, яким мається покрити дрібне крамарство. Мовляв, Жиди, ті самі Жиди, що трясуть світовим господарством, що мають в своїх руках світові фінанси, що розпоряджають світовою пресою, є наскрізь безсильні. Тоді, як за Українцями відноситься ліс жилавих селянських пястуків, як за Німцями стоїть велика німецька держава, нещасні Жиди є здані на ласку абстрактної справедливости.

Пос. Грінбавм є тої думки, що — не вважаючи на силу світового жидівства — тримільонова жидівська маса в Польщі становить таку силу, яка при добрій організації, при впертому обстоюванні своїх прав в союзі з гнетеними народами мусить довести до перелому, до радикальних змін в устрою і політиці Польщі.

Дві політики: політики сили і безсилля, віри і сумніву, послідовности і хитання, боротьби і компромісу.

Колиб пос. Грінбавм репрезентував територіально українське жидівство, а Райх польське, — то для нас справа булаб легкою до вирішення. Тимчасом тут маємо до діла з дивоглядом: польський Жид проклямує союз і боротьбу за права і справедливість з гнетеними, а територіально український Жид робить угоду з пануючими проти гнетених. Ясно, що цей дивогляд значно комплікує справу, але одночасно ще різкіше підкреслює тенденції і суть політики Райха і тов.

„Ми присягли — каже пос. Грінбавм про політику галицьких угодовців — що будемо вести виключно жидівсько-національну політику і не підемо з гнетеними меншостями. Це є червона нитка угоди. Уважаю, що в тій угоді віджила асимілятор-ська політика".

Цю провідну думку угодовожидівської політики, цю асимілятор-ську затію стверджували ми вже нераз, а це ствердження в повній основі піддержують тепер авторітетні слова пос. Грінбавма. Иншими словами: галицькі і взагалі „кресові" Жиди стоять тепер в одному ряді з нашими противниками, творять з ними один протиукраїнський фронт.

Підготовляючись до виборів і тим чином ще перед постановою Ради Амбасадорів ломлячи свою „неутральність", сіоністи переконували нас, що вони в нашому інтересі беруть участь у виборах, щоби не віддати жидівської вулиці на поталу асимілаторів. Мовляв, для Українців краще, якщо в польському соймі існуватиме різка жидівська опозиція, яка боронитиме всього населення Галичини (з огляду на відсутність галицько-української парляментарної репрезентації), яка використає соймову трибуну також в інтересі Українців, яка поборюватиме політику денаціоналізації і т. и., ніж там малиб найтись польські прихвостні, — асимілятори.

Тимчасом в три роки після виборів на місці старих асимілаторів найшлися нові, тільки зміцнені з 14-ма мандатами (замість 4-ох), наділені довірям в с і є і жидівської маси. А будучи зміцненими, вони краще, дошльніше, більше продумано й послідовно ведуть політику старих асимілаторів. Колиб до сойму ввійшли були старі асимілятори, то щонайменше в нас була би ще ілюзія, що не всі Жиди з ними, що жидівська маса не має нічого спільного з їхньою політикою. А так вбито ту ілюзію, вдесято звслону з ідейного сіонізму, щоби показати лице не сальонового, але вуличного асимілятора й егоїста.

Щоденні жидівські інтереси, інтереси жидівського купця, фабриканта, промисловця, посередника, земельного власника, інтереси польсько-жидівського міста проти інтересів українського села — ось що є альфою й омегою сучасної жидівської політики, політики територіально українських Жидів.

З цієї ясної „програми" жидівської політики мусять наші політичні, а за ними й инші, головно економічні чинники, витягнути льогічні висновки. Не хочемо випереджувати постанов наших відповідальних чинників, але мусимо обстоювати, щоби вони ті висновки повели по лінії інтересів українського народу.

Правовість.

Поліційні самосуди на „кресах".

Варшавський „Роботнік" (ч. 28. з 28 січня ц. р.) пише в статті „Поліційний бандитизм на окраїнах":

„В ч. 17 „Ілл. Кур. Цодзенного" з дня 17. ц. м., під написом „Бандитизм на східних окраїнах ущухає", поміщено розмову кореспондента згаданого щоденника з інспектором поліції волинського воєвідства Грабовським з Луцька, який подав широкі інформації про стан безпеки у волинському воєвідстві.

На запит того кореспондента: „Як представляється загальний стан безпеки волинського воєвідства? — заявив інспектор Грабовський: „Загальний стан безпеки волинського воєвідства представляється тепер більше, як вдоволяюче. Цілому воєвідстві панує повний спокій. Порівнюючи стан безпеки волинського воєвідства сьогодня зі станом в р. 1924 та першою половиною 1925, стверджую категорично, що сьогодня зовсім нема у нас бандитизму. По найбільшого розцвіту дійшов був бандитизм на окраїнах в травні 1925, коли то нераз було 18 нападів в тиждні. Тоді справді були дуже тяжкі дні. Одначе все змінилося з хвилею, коли поліція вхопилася радикального засобу. Тим засобом була реальна подагода справи на місці".

Колиж розмовець, не знаючи, про який саме „реальний засіб" йде бесіда, запитав: „Що це значить?" — інсп. Грабовський завяв, продовжуючи розмову: „Кожного бандита здибаного в полі або в лісі зі зброєю в руках, кладемо трупом на місці". Це мало такий успіх, що сьогодня бандитизму нема навіть на лік. Розуміється, говорю про бандитські напади, бо сам бандитизм не так легко викорінити, бо він лежить вже в характері місцевого населення (?!). В р. 1925 поліція убила на місці 42 бандитів, у вязниці тепер находиться понад 100 бандитів і їх спільників, не рахуючи того, що щось біля 17 бандитів засудили доразові суди".

42 поліційні самосуди! Це жахлива й почвара карта в житті держави і громадянства! Поліція цілого воєвідства, з інспектором на чолі, на протязі цілого року явно, на очах воєводи і прокуратора — „найлегальніше" довершує кількадесять злочинів убийства-самосуду над людьми „здибаними в полі або в лісі зі зброєю в руках", мимо бандитів, бо рекрутуються з місцевого населення, „в якого характері є бандитизм".

Коли „благородне" признання інсп. Грабовського до 42 злочинів — в „черпує список жертв, „положених на місці", то треба подивитись, що не зважаючи на його погляди „про характер місцевого населення", той опричник обмежився — таким невеликим відсотком у відношенні до загального числа населення волинського воєвідства. Таж він мав спромогу і вільну руку вистріляти далеко більше менших бандитів, бож ніхто не ставав йому перепон в тій нужденній роботі. Навіть доразові суди при зникаючому числі „щось" 17 засуджених відчули недостачу справ, полагоджуваних безконтрольно „на місці" поліцією мужного начальника Грабовського.

До якого потопу доводять державу такі Грабовські і їм подібні, що явно і безкарно проклямують кривавий диктатуру поліції на східних окраїнах. Злочини інспектора поліції Грабовського, найсоромніше досі урядуючого, певно добре відомі міністрам справ внутрішніх і справедливости, — та судячи з поспішности Грабовського до бравурових пресових інформацій — мабуть тішаться мовчазливою згодою, а може навіть довірочною по-

Декабристи.[11]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

Земельна реформа у відношенні до „приватних" (панщизняних) селян є складніша. Приватну земельну власність (велику й середню) ділить Пестель на три категорії: до 5000 десятин, від 5000 до 10.000 і понад 10.000 десятин. Власники останньої категорії мають відступити селянам половину посіданої землі безвідплатно, посідачі другої категорії повинні одержати частину, а посідачі третьої категорії повну винагороду.

Одначе ця земля не переходить на власність селян, тільки на власність громади. Що далі має статися з тією землею, як нею мають користуватися члени громади, про те вже Пестель не говорить.

Вже зовсім по соціялістичному звучить у Пестеля праці розуміння незаможних як їх капіталу. Багатий може жити зі свого капіталу і без праці ждати на кращу конюктуру; бідний не може ждати, він мусить брати на увагу кождочасні умовини. Чим менше є людей, що живуть виключно зі своєї праці, сеото чим менше заробників, тим нещасливих. „Одначе маючи на увазі, що без огляду на істнування найкращих законів і уладжень, все будуть заробники, то правління мусить їх боронити перед насильством багатих і не повинно забувати, що ті нещасні, бідні люде можуть бути хорі, нездатні до праці і старі та що вони вкінці не будуть в спромозі заробити навіть на найнужденніший прожиток".

Характер свого століття бачить Пестель в розпочатій боротьбі народа проти февдальної аристократії. В тій боротьбі повстане „аристократія багацтва", а вона є гіршою, як є февдальна аристократія. Бо коли ця остання є залежна від громадської думки, то багачі є залежні лише від свого багацтва.

Признаючи істнування багатих людей конечним і корисним він одночасно лякався витворення і зросту грошевої аристократії. Тому був проти скупчення надмірних багацтв в одних руках. Стоючи на грунті горожанської рівности і вільности, був противником державних і приватних монополів.

„Русская Правда" займається подрібно справою угрунтування й управильнення горожанських вольностей. Першим і найважнішим правом кожного громадянина, а одночасно найсвятішим обовязком уряду є особиста вільність. На ній опирається державний лад, без неї нема спокою, нема щастя. Ніякий горожанин не сміє бути вязнений без правного уоснування. Порушення того основного права повинно бути найгостріше каране. Помешкання горожанина повинно бути ненарушене. Поліція може доконати арештування в помешканні тільки на формальний приказ влади з поданням мотивів. Арештованим на вулиці муситься на протязі 24 годин подати відповідний мотивуючий документ на письмі.

Коли подумаємо, що ці правди голошено перед сто літами, то аж зрозуміємо їх вартість в нинішніх часах. Суди і кари повинні бути спільні й однакові для всіх. Надзвичайні (доразові) судії в ніякому випадку не є допустимі. Конечністю є заведення інституції судів присяжних.

Пестель відріжнює свободу совісти від свободи релігії. Віра є необмеженою власністю кожної людини яко розумної істоти. Це є свобода совісти в тісному розумінні. Свобода релігії торкається її зовнішньої сторони, звязаної з культом, організацією церкви і т. и. Тільки у внутрішній сфері віри може істнувати безоглядна свобода, а не в зовнішній, в релігії. Виходячи з того становища, Пестель уважає православя пануючого релігією в Росії. Инші християнські й нехристіянські релігії, ісповідувані російськими туземцями, повинні бути признані, що вони не суперечать духовним і політичним принципам, горожанським законам і чистій моралі. Богослуження у всіх обрядах, які є зовнішньою проявою апелю людини до Вищого Єства, слід шанувати.

Пестель признавав конечність свободи преси, одначе початково скилявся до приноровлювання лагідної цензури. Був він прихильником свободи друку. Кожний горожанин може мати друкарню й видавати твори, які захоче, скоро тільки повідомить про те владу. Розуміється автор є відповідальний за свої твори перед судом. Школи повинні бути виключно державні; приватні особи не повинні бути допущені до виховання молоді.

Пестель був прихильником загальної військової служби, від якої є вільні одинаки та абсольвенти гімназій й університетів. Військова служба повинна тривати 15 літ (замість тодішніх 25).

Будучи переконаним республиканцем, Пестель всетаки в деяких квестіях виховання не міг увільнитися від прийомів аристократичного абсолютизму. Так нпр. він був за збереженням злагідніших тілесних кар при війську, за посередньою виборчою системою і т. и.

На всякий випадок Пестель глибоко передумав політичні й соціяльні проблеми свого часу. Він не вдоволявся самою конституцією як такою, але базував її на глибшому, внутрішньому перетворенні не лише інституцій, але и людей. Його проект („Русская Правда") є не лише конституційний і республіканський, але демократичний і соціяльний.

(Продовжим в будуч.)

кладою „за корисну діяльність на східних окраїнах".

Чи бандитизм виннищується на те, щоби тим безкарніший був бандитизм пп. Грабовських?

На це питання — додамо від себе — повинні відповісти пепесівські міністри коаліційного кабінету.

З польських справ.

Над законами самоврядування радять польські соймові партії довірочно, шукаючи спільної лінії порозуміння, якої до цього часу не найшли.

Мастковий податок стане також предметом окремої наради Ради міністрів.

Без телефонів та трамваїв опинилась Варшава внаслідок двох одночасних страйків, врештою від себе незалежних.

Звістки про американську позичку передавані пресою є, як заявляють офіціяльні кола, поки що безпідставні, бо ні умовини позички, ні її речинець незнані.

Наради з Німеччиною ведуться щодо залізничої комунікації. Комунікація між Заходом і Сходом приймає як підставу міжнародні правила залізничого руху. Окремі правила означають комунікацію між краями, що лежать на схід від Східної Пруссії і від Польщі та переїзду через німецький Шлеськ.

Емерити не є звільнені від плачення податку за комірне. Так рішило м-ство внутр. справ.

По широкому світі.

Англія та Італія дійшли до порозуміння в справі довгів: Італія буде їх сплачувати на протязі 62 літ щорічно по чотири і пів мільона фунтів.

У тирольській справі заявив італійський міністр внутр. справ Федерцоні, що мирові договори не наложили на Італію ніяких вобовязань щодо її національних меншостей і що врештою 180.000 тирольських Німців мусять підчинити свої домагання правам 40 мільонового італійського народу.

Братіяну, румунський премієр, мав удар апоплексії і є поважно недужий.

Словацький посол Глинка заявив, що звістки про його порозуміння з чехословацьким премієром Швеглею є невірні; словацька народня партія зможе тільки тоді ввійти в переговоро з урядом, коли він признає Словакам автономію.

Вістка про виїзд Крупської з Ленінграду є неправдивою. Її не хотять впустити до Німеччини ні випустити з Ленінграду, щоби не дратувати її партійних прихильників.

Уельський князь, наслідник англійського престола, зломив обойчик на лові.

Як вони „працюють".

Новий випад проти Українців у „Leo-Gesellschaft" і гідна відповідь чужинки — Полковник Редль — „українським зрадником".

Відень, 23. січня 1926.

Позавидував лаврів польському Дон-Кіхотові фон Гайденькому (що то його розоблачив недавно як не може краще д-р І. Турин після його реферату в „Leo-Gesellschaft") московський барон Енгельгарт-Шнеллєнштайн і виступив собі на нейтральному віденському ґрунті проти Українців. А притоюю до того послужив йому реферат у згаданому товаристві п. з. „Революція в Росії від її вибуху аж досьогодня", що його мав він 9. XII. м. р. Якось дібе диво, випадково наші „найсерденіші" вибрали собі відоме віденське культурно-освітнє товариство за арену для своїх проти-українських виступів. Так воно й на перший погляд виглядає. Але хто знає відносини близче, хто має хоч деякий вгляд за кулісси політичного життя в теперішній Австрії, той зрозуміє, чому саме в „Leo-Gesellschaft" наші „приятелі" стараються представити нас простою, дикою, некультурною масою, чому одні і другі саме в цьому т-лі ведуть проти нас свою „освідомлюючу" роботу. На пояснення скажемо тільки одно: як усюди, так і в Австрії наші сусіди орієнтуються в першу чергу на „власть імущих" а що державна влада в австрійській республіці тепер в руках християнських суспільників, то Поляки й Москалі стараються ніді те й „обробити" передовсім ню партію, представляючи нас темними варварами, що не дорослі не то до державного життя, але й до ніяких здобутків культури. „Leo-Gesellschaft" не популярне у Відні консервативно-католицьке товариство, в якому збирається т. зв. „сметанка", вище духовенство, політики, поєкі й наші головні христ.-суспільної партії — не диво, що саме тут пробують нас змалювати незрілими, негідними ніяких прав. У цілій тій акції є ще одно характерне явище. Це спільна нота, очна й та сама слпа ненависть до українського відродження в обох наших сусідів. Та це вже явище історичне і ми йому не дивуємося, а тільки як найновіший приклад на отсьому місці ще раз занотовуємо.

Щодо самого реферату барона Енгельгарта-Шнеллєнштайна, то він, як і Гайденький, говорив зі становища магната-аристократа. Ні крихітки зрозуміння для нових ідей і нових часів! Прізвища, це сильне до певної міри авдиторії — взагалі все те таке далеке від дійсності! Референт був у часі, як вибухла революція, в Києві, там пережив він також кілька місяців страшного більшовицького терору. Про українську владу сказати багато він не знав, за те докладно ілюстрував важкі переходи й муку населення під більшовиками. Опис різних жорстокостей і різні неповинних людей дробив на авдиторію помітне враження. Про Українців п. барон зміг сказати тільки те, що вони властиво „отдалм россійського народу", що українська мова є діялектом російської, що український нарід культурно стоїть нижче, як російський і дивувався дуже, як то Німеччина могла підтримувати ідею самостійної України, що на його думку не може инакше істнувати, як тільки в рямах Росії. Очевидно — п. барон ужавав постійно назв: Малороссія, малоруський, щоб тим лекше затерти різницю між нами й Москалями. І з таким знанням України важився він виступити у Відні!

В дискусії забирало голос кілька осіб, але найбільше враження зробила промова п-ни Шарльотти Ліс, Німкені, що коротко, але рішучо розправилася з виводами п. барона, виступаючи в обороні Українців. Дуже зручно і влучно покликалася на російську Академію Наук в Петербурзі, що видала компетентне орезення в справі самостійности української мови. Ця промова мала той наслідок, що не тільки більшість присутніх, але навіть председник приязна із поляками. Кілька поденервований барон, вславлюваний енергійним виступом жінки, пробував боронитися і заявив, що він признає істнування самостійної української мови, але вона є й буде мовою хлопською, якою інтелігентні люде не говорять — то з усіх кінців сали далися чути окліки: Це не є ніякий річевий аргумент! Також инші мови, що з часом розвинулися, були колись хлопськими! Таким чином і другий наш „приятель", московський аристократ Енгельгарт-Шнеллєнштайн, потерпів на віденському ґрунті у своїм протиукраїнськім виступі — прикру поразку. Що наклепів на Українців минулися з цілю, доказом велике зацікавлення українськими справами саме між авдиторією „Leo-Gesellschaft". Ідучи цьому зацікавленню на зустріч, управа т-ва запросила одну Німкеню, що жила на Україні і з вибухом революції втікла до Відня, прочитати реферат про Шевченка. Реферат цей відбудеться в першій половині лютого, на що звертаємо увагу віденських Українців, які повинні явитися на ньому в більшому числі.

Саме перед роком давала у Відні фільмову виставу, а також драму в театрі, змістом яких було життя, діяльність і розоблачення сумної слави полковника Редля, що то був членом австрійського генерального штабу, а одночасно й російським шпіоном. Тоді віденська українська громада була до живого обурена, бо і в фільмових написах і в газетних статтях та гецен іях подавалося згідно, що Редль — це „український зрадник" („ruthenischer Verräter"). А що Редль представлений був як людина-звірюта й виродок, здібний на найгіршу погань, то читачі можуть уявити собі, яке то вражіння робило те все на безкритичну віденську товпу, що лавами сунула до кіна, щоб побачити цю сенсаційну дрему, так добре відому кожному Віденцеві з передвоєнних часів. Завдяки заходам кількох українських громадян віденська поліція заборонила напис „ruthenischer Verräter", але дещо, коли ця фільма обігла вже була більшість кін, помимо статті й замітки у віденських дневниках, що пустила цю очевидну брехню в сотках тисяч накладу між німецьку публіку. Здавалося, що на тому покінчиться ціла та справа, але — очевидно — таємним режисером того всього є п. б. Бо ось „Neues Wiener Journal", дуже поширена у Відні і поза ним, вертає знову до тої цілої афери і твердить вперто, що полк. Редль, який видав Росії австрійські стратегічні плани причинився тим в головній мірі до поразки і розвалу Австрії(?), був українцем (хитрене). Про це пише також генерал-майор Форрер, особник відомий Українцям, бо був свого часу в прелатурі „Catholica Unio" і крутився коло впливових наших людей. Колиж з його великих планів нічого не вийшло і на Україні не вдалося нічого заробити, подався й він у табор наших клеветників. Побажатиб, щоб наші люде завертували як слід і не ці помилені наклепи на нашу народню честь, бож Редль, як відомо, був Поляком і ще нині живуть у Галичині його сестри, польські патріотки. Між і так нікому нічого чужинця не вичитувати для себе — то чому сами Редлем бавитись обдарувати нас невідомі режісери. П.

Перед новими виборами до рад на Україні.

Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет видав закличку відозву до населення України в справі перевиборів до рад. Відозва появилася у всіх органах радянської преси на Україні дня 22. січня п. р. В ній закликає ВУЦВК-ет до якнайширшої участи у виборах та в підготовній акції до них. „Пам'ятайте — пишеться у відозві — що перед нами стоїть велика робота. Пам'ятайте, що нам необхідно ще більше скріпити Радянський Союз, остаточно відродити промисл, закінчити всі заходи до підвищення сільського господарства, перевести величезну роботу в галузі землеустрою, кооперування населення, в галузі скріплення грошевих та маєтковик засобів у нашій країні. Пам'ятайте, що ожичлення роботи Рад і Виконкомів залежить від того, яких депутатів ви оберете до них і як ви поставитесь до їх роботи на протязі цілого року. Пам'ятайте, що лиш тоді, коли міцний буде союз робітників та селян, коли міцна буде радянська влада — лише тоді ми зможемо й надалі вести творчу роботу, не боючись накликів і нападів наших ворогів — капіталістів і буржуазії". Ось в цьому й заключається весь агітаційний засіб для перевиборчої кампанії та програмові завдання для новообраних рад. Відозва заадресована до всіх трудящих, отже: робітників, селян, кустарів, робітників наукової праці, червоноармійців і дрібних ремісників.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Нарада у марш. Ратая.

В пятницю була в марш. Ратая нарада представників сторонництв коаліції в звязи з працями пленун сойму, що мають розпочатися. Радили над законами, які в звязи з буджетом мається перевести. Обговорювали також справу страйків.

Відмова кс. Оконя.

Посол кс. Оконь відповів відмовно на предложення хлопського сторонництва в справі злуки з ним.

Напруження ням.-італ. взаємин.

„Дейли Т." повідомляє про напруження взаємин між Італією й Німеччиною з причини баварської організації, що має бойкотувати італ. товари і здержувати Німців від наїзду до Італії до часу зміни політики супроти тирольських Німців. Мусоліні у ноті грозить Німеччині бойкотом, коли згадана баварська організація не розвяжеться. Німецька відповідь пояснює, що бавар. організація є приватна. В Медіоляні були демонстрації перед німецьким консулятом.

Непорозуміння між Німеччиною й СРСР.

Між Тифлісом і Москвою отворено німецьку дипльоматичну почту. Згадану почту доручено нім. інжинірови, що їхав із Тифлісу до Москви. Інжинір помістив почту у своїх вантажах. У Москві, по двох днях реклямації, виявилося, що почту вийняли й заступили иншими паперами. Нім. посольство запротестувало в уряді СРСР. Німецький уряд зажадав строгого слідства.

Бурхливі сцени в мад. парляменті.

Засідання мадярського парляменту було дуже бурхливе. Опоз. бесідники виступали гостро проти прем. Бетлена. Пос. Фаркаш заявив, що уступчивість уряду супроти фальшивників є карігідна, а ще гірше є тушування справи. Підчас його промови кричали під адресою уряду „До димісії!" У відповіди прем. Бетлен заперечив начеб була звязь між фальшуванням чеських і фр. банкнотів. Опозиція поступає не лояльно, бо вчинила здержання з критикою уряду в справі аферу аж до висліду слідства парляментарної комісії, а тепер атакує уряд.

„Кортіедєн" повідомляє, що мадярські власти почали слідство проти реч. „Матен-а" завершайна за те, що обидив гр. Бетлена в присутности над. журналістів, заявляючи, що Французи в Женеві не сядуть із Мадярами доти при однім столі, доки справа фальшування не розслідять точно.

Німеччина на конференції розброєнь.

У відповідь на запрошення Ради Союза Народів, німецький уряд повідомив генер. секретаря союза, що годиться взяти участь у працях приготовної комісії в справі зменшення й обмеження озброєнь. Назвище німецьких представників подадуть пізнійше.

Виїзд Штреземана до Парижа.

Німецький і французький уряд порозумілися в справі виїзду міністра заг. справ Штреземана до Парижа. Штреземан виїде за 14 днів.

Кінець ліб. уряду в Румунії.

Празькі часописи повідомляють, що візд міністрів малої антанти відложено до березня ц. р. Відложено на виразне бажання румунського уряду. Причини слід шукати у внутр. політичних відносинах Румунії. В Букарешті прийшло до порозуміння між аграріями і народовцями. Переговори між тими партіями тяглися від двох літ, аж розписання гром. виборів ліберальним урядом дало нагоду до порозуміння. Порозуміння це може спричинити кінець ліберального уряду.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·38 — 7·39 канад. дол 7·12 — 7·15, чеські кор. 0·23·00— 0·23,50, леї 0·3·00 — 0·3·50, франки фр. 0·29·00 — 0·29·50, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунти 34·00 — 34·40.

Золото. 20 кор. 28·80 —29·00, 20 франк. 26·80—27·00; 20 марок 33·00—33·30; 10 руб 38,00—36·30,

Срібло. Австр. кор. 0·56·00—0·58·00, 5 австр. кор. 3·00—3·10, фльорени 1·50—1·55, рубель 2·45 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·20 —1·25.

Те саме.

„Новий" язиковий розпорядок на почті.

Секція для справ східних воєвідств і нац. меншостей не спить тільки завзято працює далі, щоби якнайбільшими „правами" націлити невдячних „чужоплемінців".

Якраз тепер польська преса розписується про нову великодушність міністерства промислу і торговлі, яке розпорядком з 18. ц. м. ввело постанови про адресування почтових посилок і телеграм і т. п. Основою цього розпорядку є те, що адреси всіх почтових посилок і телеграм мають бути виповнювані латинкою, а назва місця призначення (почтового уряду) мусить бути подана в урядовому вислові (brzmieniu urzędowem), це значить по польськи. Це значить, що адреси поручених листів і инших посилок можуть бути писані по українськи за винятком назви почтового уряду, але латинкою. Відхиленням від цього „принціпу" є до-

НОВИСТЬ! КНИЖКА ДЛЯ ВСІХ! НОВИСТЬ!

Володимир Гнатюк: „ЯК ПОВСТАВАВ СВІТ“

Збірка 200 народних легенд з історії природи й людського побуту. Ця книжка своїм змістом зацікавить кожного.

Ціна 1 примірника 2 зол. (З пересилкою 2·50). — Головний склад: Накладня Михайла ТАРАНЬКА, Львів, вул. Зіморовича 3. — Жадайте по всіх книгарнях і торговлях. 1—1
1171

пущення української й білоруської мови та славянського письма (кирилиці) до адрес на звичайних листах у внутрішнім обороті воєвідства: львівського, станиславівського, волинського і поліського для адрес в українській мові), одначе назва місцевости (почтового уряду) все мусить бути подана латинкою.

В змісті телєграм допускається всі европейські мови та: латинську, гебрейську й японську, але латинкою. При замовлюванні телефонічних розмов треба подати урядову назву місцевости. В телєфонічних розмовах можна користуватися всяки мовами.

Неприноровлювання до тих приписів дає право почтовим і телєграфічним урадам відмовити приняття порученого листа чи телєграми або скинути з себе відповідальність за неправильне доручення.

Як бачимо, в „новому“ порядку нема нічого „нового“. Все лишилося по „старому“, себ-то так, як заведено на почтах, реалізуючи толеранційно-ліберальні „кресові“ закони, якими знівечено здобуті за Австрії права української мови в почтовому обороті. Деяку дрібну новість мають Волинь і Полісся, бо там допускається писання адрес на звичайних листах також по українськи за винятком місця призначення. Але за те Холмщина, Підляшя і Лемківщина (у воєвідствах люблинськім і краківськім) є позбавлені навіть цих дрібниць.

Українські вишивки

20 аркушів з многими ріжнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22. 1173 1—15

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфісковано за всю статтю на другій сторінці, не зашкодивши з неї ні одного рядка, ні навіть заголовку, на тему польської політики супроти національних меншостей. Є це десята з черги конфіската цього року.

— **Вечір народніх колядок і щедрівок,** що відбудеться дня 4. лютого у великій салі Муз. Тов-а ім. Лисенка, буде одним з найбільш цікавих і цінних концертів біжучого сезону. Замітний він ще й тим, що позаяк наша мучикальна публіці незвичайно багато нових творів високої мистецької вартости, зокрема зразки творчости молодих композиторів з Києва: Вериківського й Козицького — своїм власкрізь народнім змістом і духом приходить до потреб і почувань якнайширших мас українського громадянства, на що звертаємо особливу увагу. Наші співацькі Тов-а „Боян“ і „Бандурист“ виступають у добірному й чисельно скомплетованому складі під управою п. Льва Туркевича. Цінним урізноробненням програми буде виступ співачки п. Любенської, яка виконає колядки для сольоспіву в супроводі фортепіяну і скрипки. Незвичайно низькі ціни уможливлюють і зовсім незаможним явитися на тому вечері й познайомитися з незнанними їм дотепер творами народньої музи в мистецьких опрацюваннях. Подробиці в афішах.

— **З хроніки наших днів.** Між Ходоровом і Вибркою, у селі Шоломині, бандити напали на господаря Івана Локитка і вбили його за те, що він деяких з них вчинив поліції підчас останніх грабіжів. Бандити належать до організації відомої під прізвищем убитого й нині Гонька Росса. — Якийсь студент Богдахівський злакомився на золотий годинник та брошку, яку продавав на Голуховській площі якийсь Серб. Серб продавав ці дорогоцінности буцімто якомусь Жидові, який був його умовленим спільником і прикинувся, що йому не вірить, а прохав студента збігцювати йому 60 зол., залишаючи йому як застав дорогоцінні предмети. Студент має золотий годинник зі звичайного металю, а два ошуканці звичайний папір, але вартости 60 зол.

— **Ucrainica.** У „Прагер Пресзе“ ч. з дня 28. п. м. у відділі „Сявіше Рундшау“ поміщено інформації про самогубство молодого київського композитора Савелія Хуторянського, який помер внаслідок недостачі праці; про археольогічну виставку у Києві; про конференцію всіх українських бібліотекарів у Києві; про стан українізації на радянській Україні; про новозаснований інститут для дослідів української культури в Одесі; про новозаснований „Всеукраїнський асоціяцію сходознавства“ у Харкові; про загальноукраїнський терпеливчий конгрес у Харкові і згадку про нові наукові книжки В. Наврацького — Мова та поезія; П. Христюка — Нарис історії класової боротьби та соціялізму; О. Курилової — Початкова граматика української мови; С. Сірополкський — Зоологія загальна та прикладна; М. Завецький — Дидактика професійно-технічної освіти; Е. Рихлік — Друкарська техніка.

— **Безсмертний Хлестаков.** Городівський „Ревізор“ став зразком для сотки людей, як злобувати карєру. Перебрані фальшиві достойники за часів царської Росії не тільки не щезли, а появляються щораз частіше. Саме тепер закінчився у Севастополі процес проти якогось Самурова, який мандрував по радянських республіках з підробленими папєрами радянських головачів, то Калініна то Каменєва, і скрізь виманював гроші. Акт обвинувачення вичисляє сто випадків його більших ошуканств і пятьдесять фальшивих документів, якими користувався. Попався він у Севастополі, тому, що там випадково був саме той достойник, за якого Самуров грав ролю.

— **Як стати капітаном?** Кравець Латка що був рядовим жовніром у Польськім війську, забрав папєрі студента, який упав у бою, а був капітаном і від цього часу прийняв його прізвище та шаржу. І був би може згодом став і генєралом, якби не зважився на небезпечний крок і не захотів оженитись. Під час цього шлюбу, в костелі в Лодзі, якісь офіцери, що знали покійного капітана Урбановського, зайшли туди з цікавости і пізнали не капітана, а кравця Латку. Видко, що перевірка осіб на вищих становищах у польськім війську не є вже така сувора, щоби кравець не міг залатати діру своїй освіті.

— **Дивний процес.** У Кракові, в окружнім цивільнім суді скінчилась перша розправа, на якій виступали як процесовичі два великі клієнти: громада міста Кракова і прем'єр міністр Скшинський. В 1918 р. громада Кракова продала гр. Ал. Скшинському і гр. Замойському будинок „Гранд-Отелю“, задержуючи на гіпотеці як решту ціни продажі 500.000 австр. кор. Потім прийшов закон про вальоризацію. Боже мій! Скільки тисяч звичайних смертників прийняло його як закон і не йшло у суд судитись! Тимчасом місто Краків не могло щодо нього порозумітись з премієром міністрів. Краківський суд відложив розправу, щоби значці могли означити яка є нинішня вартість тогдашнього „Гранд-Отелю“ в порівнянні з її вартістю перед війною. Один часопис пише навіть: „спір з огляду на особи контрагентів викликав зрозуміле зацікавлення“. Не зацікавлення, а задубіння з подиву, що навіть премієр міністрів мусить судово правуватись, щоби патріотичний Краків не скривдив його вальоризаційним законом. Дивний процес!

— **Концерти колядок.** Львівський Співацький Гурток під проводом Т. Купчинського колядує в неділю, 31. ц. м. в 12. год. в полудне в церкві Пятниць а в 6. год. вечером в церкві оо. Василіян.

— **Театр на Указівці.** У державнім театрі в Катеринославі давали нову пєсу М. Ірчана „Щіткарі“, а в харківськім приготовляють постановку пєси Кочерги: „Фея гіркого пєляю“.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, салі Муз. Т-ва ім. Лисенка:

неділя 31.І., третій раз, год. 3-та попол. в премєровім обсаді „Тайфун“, пєса на 4 дії Лєнґєля.

Вечером 7·30. Ж. Жітьберт. „Добродійна Зузанна“, оперета на 3 дії.

Білєти в ціні від 3—0·50 зол. рачійте по набуття в „Союзнім Базарі“ а в день вистави від 10—12 і 2 год. попол. при касі театру. 2—2

Станиславів, салі Українського Сокола.

Понеділок 1. Лютого „Тайфун“ пєса на 4 дії Лєнґєля., з участю п. С. Федорцевої і Н. Левицької.

Богородчани салі Просвіти.

Второк 2. лютого „Монахи“, французька комедія на 3 дії Гелєра.

Середа 3. лютого „Співець свого горя“, драма на 3 дії О. Димова.

Коломия.

Четвер 4. лютого „Тайфун“ з участю п. С. Федорцевої і Н. Левицької.

П'ятниця 5. лютого „Монахи“. 1—2

І. Загальні Збори „Українського Товариства Прихильників Спорту“ відбудуться у второк дня 2. лютого 1926 р. о год. 7. попол. в салі бібліотеки тов. „Просвіта“. 1—2

Дрібні оголошення.

П. Т. Чл. ЕИ „Народнього Базару і Української Книгарні“, кооперативи в Станиславові, зволять доповнити свій уділ до висоти 10 зол. по думці ухвали Заг. Збору з 8. марта 1925 найпізніше до 31. марта 1926. Члени, які не доповнять уділу, не стануть бути членами кооперативи по думці § 12. статута, а неповні уділи перейдуть до резервового фонду. — Станиславів, 21. січня 1926. — Управа. 1138 2—3

СТАРШИЙ кавалєр, промисловець богатий, шукає жінки. Бажає високої, гарної, здорової до літ 25. Листи poste rest. Перемишль „покажчикові легітимації ч. 3306“. 1159 2—2

ПИСАРЯ потребує адвокат д-р Ст. Мудрецький в Городищі (Pilsko) біля Чортківа. Першенство вміючи на машині. Є приняті до 4 тижня без відповіди. 1170 1—3

НА продаж десять моргів пшеничної земли в Підбірцях біля Львова. Зголошення до уряду парохіяльного в Підбірцях п. Винники. Також дальших 18 моргів ексцинуально на продаж. 1170 1—3

УРЯД парохіяльний в Підбірцях п. Винники віддасть в підприємство будову нової церкви і плебанії. 1169 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг носа, уший, горла і гортанки

д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 Тел. ч. 27—99. 3—10

Конц. Торговельні курси Софії Глюзинської, вул. Пансьна 14.

Вписи на нові 5-місячні курси (мужеські і жіночі) приймає Управа щоденно від год. 8—1 і 5—9. — Одночасно наука стенографії торг., писання на машинах (з українським письмом) і чужих мов. — Вписи до 3. лютого. — Подробиці в афішах.

1104 **Місячна оплата зол. 12.** 4—4

Управа: *Проф. Д-р Юзеф Ґлюзінський.*

Ч. 1243. У Львові, дня 29. січня 1926.

КОНКУРС

на посаду учителів і учительок пок учит. семінарах УПТ-ва усіх фахів, особливо із кваліфікацією до навчання рукавички, рисунків, ручних робіт і музики, в початком шк. р. 1926/27.

Подання вносити до Головної Управи УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10, II. п. до кінця марта 1926 р. 1175 1—6

Надзвичайні Загальні Збори

Тов-а „Учительська Громада“ у Львові відбудуться в неділю 14. лютого 1926 р. в год. 10. передпол. в льокалю при вул. Мохнацького 12.

На порядку:

Вибори членів Головного Виділу і їх заступників по думці §§ 11 а і 12 г. стат.

Львів 30. січня 1926.

За Виділ Учительської Громади:

І. Громницький, голова. 1114 1—1 *Гр. Макитей,* секретар.

Дня 4. лютого 1926 р. в салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка вул. Шашкевича ч. 5. відбудеться

КОНЦЕРТ КОЛЯДОК І ЩЕДРІВОК

заходом спів. Тов-а „Львівськи Боян“ і „Бандурист“ з дяковою співучастю **Вп. М. Любенської.**

ПРОГРАМА:

1) К. Стеценко: „Нова радість стала“, „А у нього хазяїна“, „Святі сиділи“, „Пане господарю“, „О і на горощі“, на мішаний хор.
2) К. Стеценко: „О і чиюа із вечора“, О. Кошиць: „О і у бору“, К. Стеценко: „Що то за предиво“, „Збиралися жидовини“, „Рождество Христове“, на мужеський хор.
3) М. Леонтович: „Ой гордопишний господарю“, „О і там за горою“, „В полі, полі плужок оре“, „Щедрик“, на мішаний хор.

Павза 10 хвиль.

4) П. Козицький: „О і в гаю, гаю“, В. Барвінський: „Біда ми собі“, С. Людкевич: „Щедрівка“, П. Козицький: „Ой коляда, колядниця“, на мішаний хор.
5) В. Барвінський: „Що то за предиво“ і „О і дивне нарождення“ тернет на сопран, скрипку і фортепян виконають: Вп. М. Любенська, В. Верстюк і В. Барвінський.
6) М. Вериківський: „О і в чистім полі“. І. Козицький: „Да не тумани з моря“, О. Кошиць: „Вула вдовойка“, М. Вериківський: „Дзвони“, на мішаний хор.

Диригент: Вп. п. **Лев Туркевич.**

Початок в год. 7. вечером.

Ціни місць: фотель 3 зол., крісла І. ряд 2·50 зол., II. ряд. 2 зол., III. ряд. 1 зол. Балькон І. ряд. 2·50 зол.

Білєти продає вчасніше Книгарня Тов-а ім. Шевченка, Ринок ч. 10. 1—1 1145

Зл. 25 (двадцятьпять)

вимосить уділ в „Краєвім Союзі для хову і збуту худоби і безрід“, кооперативі з обм. порукою у Львові, вул. Оссолінських ч. 1./II. по рішенню Загального Збору з дня 19. жовтня 1925 р. — Взивається тому всіх членів кооперативи, котрі до тепер не доповнили свого уділу, щоби це доповнення перейшло найдальше до дня 28. лютого 1926. року інакше вичеркнеться їх з реєстру членів кооперативи як таких, що добровільно з неї виступили з днем 1-ого березня (марта) 1926. року. (Вплата приймається щоденно в канцелярії Союза при вул. Оссолінських ч. 15/II. в годинах урядових від год. 9-ої до 1-ої перед полуднем і від год. 5-ої до 7-ої пополудні.

1164 ДИРЕКЦІЯ: 2—2

В. Цмайло-Кульчицький, д-р В. Петрів.

ОГОЛОШЕННЯ.

IV. Звичайні Загальні Збори

Союза Українських Адвокатів у Львові відбудуться по думці § 14. статута в суботу дня 13. лютого 1926 р. о годині 4. попол. в салі дирекційній Центро-Банку (Краєвого Союза Кредитового) у Львові Ринок 10/I. з слідуючим

денним порядком:

1) Відкриття Загальних Зборів.
2) Відчитання і приняття протоколу послідних Загальних Зборів.
3) Звіт уступаючого Виділу (секретаря і касієра).
4) Звіт контрольної Комісії.
5) Вибір голови і одного заступника, 10 членів Виділу і 3 членів контр. Комісії.
6) Ухвалення висоти вписового і членської вкладки (§ 14 статута).
7) Приняття регуляміну фонду підпомогового.
7) Реферат: Права української мови, а практика в судах і адміністраційних властях — дискусія розличне д-р Ф. Ейзн.
9) Евентуальні внески і побажання.

Проситься всю нашу Палестру в краю о як найчисленнішу участь в тих Зборах.

Львів, дня 25. січня 1926 р. 1168 1—1

За Виділ С. У. А.:

Д-р Степан Федак вр. *Д-р М. Волошин вр.*

президент. члена Виділу.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 23. (10.698). Львів, в'второк 2. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Політосвіта на Радянській Україні.

Більшовики намагаються опанувати українське село всякими доступними їм, та всякими можливими засобами. Але всі їх змагання, вся вложена в них енергія дають дуже непоказні наслідки. Спочатку будували правлячі кола всі свої рахунки про союз робітництва з селянством на сільській верстві незаможних і бідняків. Тепер махнули на них рукою, та започаткували від якогось часу орієнтацію на середняка. В тій ціли позбавили вони комітети незаможних селян офіційного становища радянської експозитури на селі, в тій ціли перетворили їх у чисто професійні установи класового, незаможницького характеру з комуністичною ідеольогією, але без давних політичних і виконавчих функцій. Попри них істнують і відомі селянські комітети взаімодопомоги. Ні одні ні другі не стоять тепер на висоті. Останні не мали поводження ні виглядів на розвиток від самого їх заснування, бо не могли витрамати конкуренції з комітетами незаможних. Колись комнезами зреформовано, то й вони почали нидіти тому, бо позбавлено їх найважніших і найбільше приманчивих функцій тобто виконавчо-політичних. Минулося розкуркулювання, минулася контроля над заможнішими елементами, минулося хазяйнування чужим добром, не стало тим самим і притягаючої та движучої сили для комнезамів. Таном положення на селі став середняк покищо без ніяких політичних прав і без ніякої ініціятиви, і комуністичний рух на селі завмер.

Для політичного освідомлювання і комуністичного виховування села закладали всюди т. зв. сільські будинки (сільбуди) і хати читальні, або клюби. В них мав селянин обзнайомлюватися з азбукою комунізму, в них мав виробляти свій новий світогляд. Доки процвітали давні комнезами, доти ці сільбуди та хати читальні як-так вегетували. До них з обовязку ходили всі члени комнезамів, тобто ті, що робили сільську політику, що почували себе панами положення. Не йшли і не мали туди доступу всі неупривілейовані, отже середняки і т. зв. глитаї. З реорганізацією комнезамів підупали і сільбуди та инші подібні установи. Недавно наводили ми голоси деяких політосвітніх діячів про те, що ті установи не відограють не селі ніякої ролі, що ніхто ними не інтересується, а в двох випадках ті діячі жалували навіть за скасованими „Просвітами", які не мали політосвітного завдання, але загальноосвітнє і які були загально доступними, а тому й мали велике число прихильників поміж селянством та розбуджували в них заінтересування саме не політичними, але загально-освітніми справами. Отже і підхід до опановування села при допомозі сільбудів, хат-читалень і комуністичних клюбів — теж завів.

Дня 21. січня почалася в Харкові третя так звана Всеукраїнська політосвітня нарада. Сумно вона представляється. На ній заледви 152 делегатів з цілої України. Поміж ними переважають робітники т. зв. низових організацій тобто, районових і сільських. Отже на поверх 10 тисяч сільських громад (не сіл!) і на поверх 600 районів у Всеукраїнській політосвітній нараді бере участь аж 152 делегати з місць. І це діється не зважаючи на те, що політосвітню роботу підтримує держава, що дає на неї великі гроші, що утримує окремі школи для підготовки політосвітніх діячів! Виходить, що справа політично-освітньої діяльности на селі стоїть кепсько.

Від якогось часу бачили і урядові чинники радилади цей застій на полі політосвітньої роботи в селі, а тому й впровадили добровільне членство до сільбудів для поширення членства поза членів комнезамів, взели до них виборність органів правління і контролю над ними. Всі ці засоби мали причинитися до збільшення самодіяльности сільських мас на політосвітньому полі. На жаль і це завело. А тому тепер висунено дещо ширші завдання для сільських т. зв. політосвітніх установ. В. Мусієнко пише про них у передзіздовій статті у „Вістях" так: „Змістом всієї роботи повинна бути ліквідація всякої неграмотности: „технічної, сільсько господарської, природничої, політичної тощо". Отже політична неграмотність прийшла аж на четверте місце. Давніше стояла вона завсіди на першому. А на самому зїзді сказав той же Мусієнко (завідуючий Всеукраїнською Управою Сільбудів), відкриваючи його, ще краще: „Ми тепер вступаємо в новий етап нашої роботи. Досі ми здебільшого об'єднували і збирали біля сільбудів увесь громадський активний елемент. На шестому році нашої роботи ми повинні забезпечити культурні потреби селянства, яке в деякій мірі вже виявляє потяг до знання й інтерес до культурних питань".

Ось якими крутими шляхами дійшли радянські діячі до того, що перед тим нехували. Селянинові треба дати перш за все загальну освіту, треба попрацювати над його культурним піднесенням, а тоді він уже сам розбереться і в тому, яка політична партія для нього найбільше підходить. Комуністи бажали робити навпаки. І а це їм не вдалося і вони приневолені відступати навіть на політичному полі в сторону „буржуазних предразсудків" так же, як відступили вже і ще далі відступають на инших ділянках життя.

В. М.

Радянська Україна.

Новий склад Всеукраїнської Ради Народнього Господарства.

Всеукраїнська Рада Народнього господарства має тепер таку президію: В. Х. Аусем, голова; Золоторьов, перший його заступник; Власенко, другий заступник голови; Адоїянов, Бенчін, Дубко, Маслов, Судаков, Рухимович і Трейдуб, члени управи.

(„Вісти" з 22. I. 925).

Перепідготовка червоних директорів.

Харківські червоні директори, об'єднані в клюбі червоних директорів, звернулися з проханням до президії ВРНГ., щоби утворити при клюбі короткотермінові курси для перепідготовки черв. директорів і їх кандидатів. („Вісти").

Українізація в комунальних установах.

Центральна Управа Комунгоспу видала розпорядок, на основі якого всі його установи і підприємства повинні давати що тижня звіти про стан українізації. За один з останніх тижнів вислали комунальні установи Харкова 780 всяких ділових паперів і письм. З них 331 було написано українською мовою а 449 російською. Виходить, що українською мовою полагодили 37·8 відсот. а російською 62·2 відсотків справ. Натомість одержали ці установи за тойже час 358 письм українською мовою і 389 російською. Курси української мови тріваютъ на деяких підприємствах комунгоспу і тепер не зважаючи на те, що речинець для української мови вже минув. (За „Вістями" з 22. I.)

Жидівська кольонізація.

В московських „Ізвестіях" появилося інтервю з керманичем жидівської кольонізації в УСРР Капіорои. Він сказав, що в минулому році віддано на Україні 58 тисяч десятин землі виключно для жидівських кольоністів, а чого 42 тисячі десятин було змеліоризованих. В минулому році переселилося в степову полосу 14.618 людей, при чому кожна родина (двір) засіяла по 6 і пів десятини. Переселення мало колективний характер. Повстало і кілька земельних комун. В цьому році відведено для жидівських переселенців кольоністів 50 тисяч десятин, на яких має повстати 4.000 дворів. Крім того 500 родин одержить землю на Криму.

Виділювання грецьких громад.

Президія ВУЦВК-ту вирішила виділити національні грецькі сільради в окремі компактні групи. Центральний Комітет для найменшостей має провести цю справу практично в життя, при чому повинен поступати так, щоби з виділених громад можна було творити окремі національні грецькі райони. В районах з мішаним населенням для грецького населення мається забезпечити урядове обслугування грецькою мовою. В Маріупольській і Сталінській округах рішено створити штатні посади для грецьких членів при бюрі національних меншостей. Комісаріятові Народньої Освіти доручено вжити заходів для скорої ліквідації неписьменности серед грецького населення, бо воно культурно дуже відстало. Наркомосвіти має подбати і про видання літератури та підручників у грецькій мові і про підготовку педагогічного первоналу для грецьких шкіл. Нарком Земельних Справ дістав доручення перевести в грецьких районах т. зв. внутрішньо селищний землестрій.

(„Вісти" з 22. I. 1925.)

Зїзд пролєтарського студентства.

Дня 26. січня ц. р. в 6-тій год. вечера почався в Харкові перший Всеукраїнський Зїзд пролєтарського студентства. Зїзд відбувається в Палаті Праці. На зїзді присутні делєгати Західної України.

З польських справ.

Страйк телефоністок у Варшаві неполадканий. 300 телєфоністок не покидає своїх бюр, щоби на їх місце управа не могла прийняти инших. Телєфонічне получення дають тільки абонентам урядовим, військовим і громадським. Дотеперішні пропозиції компромісу відкинули. Домагаються 5 прц. додатку і збірного контракту. Деякі варшавські абоненти задумують почати процес з телєфонічним товариством за втрати внаслідок страйку.

Страйк трамваєвників також продовжується, без огляду на гострі загрози дирекції. Також робітники в електрівні домагаються підвищки. Варшава може лишитись без світла.

Для державної ощадности уряд спробує здійснити ще один проект: поодинокі державні підприємства матимуть якнайбільше самостійности і будуть відокремлені, щоби придбати більше доходів.

Предмети буденного вжитку, їх ціни, підпадуть під новий розпорядок, над яким радять міністри й представники господарства.

Звільнили зі служби ген. Пасєвського, шефа департам. кінноти у м-стві військ. справ, у звязку з якоюсь неясною урядовою продажею 7.00 коней.

Під Вильною впав військовий літак; убитий летун і одна стара жінка під його тягарем.

Безробіття росте далі: в останнім тижні у цілій державі число безробітних знову зросло більш на 13.567 осіб. Загально всіх є 355.347 осіб.

Пам'ятаймо: Рідна школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

Ked. czas. „Dło" nr. 39/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, ze treść czasopisma „Dło" Nr. 19 (10.694) z dnia 28. stycznia 1926 r. pod tytułem: 1) „Konsolidacja" w ustępach między słowami: a) z uspiesznos y... a słowami: ważnyj je, b) między słowami: ziemiczanyj... a słowami: „słowo Polske, c) między słowami: ukraińskoho narodu... a słowami: bezpryrostni obsetwatory, d) między słowami: woia perestrywaty... a słowami: łenkodiuszoyi polsk, e, od słów: nacionalnych mieszkańców aż końca tego artykułu, 4) „Za nasu zemla i wołoda" w ustępie między słowami: dyrektor szkolowyj... a słowami: wiśtowyky rozijszłysia. 3) W rubryce „Nowynky" z notatki czwartej wyżej i ustęp między słowami: kongres do Stanysławowa... a słowami: Dołuczena do łysta zawiera znamiona zbrodni a to: ad 1) i 2) z § 60 a) ustawy karnej, ad 3) wysiępku z § 302 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 27. stycznia 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 28 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzając za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 28. stycznia 1926 r.

Kiawel.

Понад чверть століття справа українського університету є у фазі гострої актуальности. Чи треба пригадувати її перипетії? Досить згадати, що на вівтарі цієї справи ми понесли великі жертви, що вона є справою всього народу, в рівній мірі інтелігенції, як і робітництва та селянства, як вкінці української молоді. Неразвже та справа була близька свого здійснення. На перепоні її реалізації постійно стояли Поляки: польське громадянство, всесильне „Коло польське" у віденському парляменті польські впливи в рішаючих австрійських кругах.

З реставрацією польської держави справа українського університету найшлася в новій фазі. З одного боку вона втратила своє — так сказатиб — ратифікаційне значіння, а з другого набрала ще більшої гостроти в огляду на те, що нова влада знищила співпосідання львівського університету, поставила українську молодь й українських професорів поза рямки високого шкільництва, розвела безупинну нагінку на тзв. таємний (приватний) український університит, а вкінці після довших хитань й експериментів приноровила до української молоді „numerus clausus", а до українських професорів систему ексклюзій з високого шкільництва.

Перед війною домагання українського університету мало на меті не лише заспокоїти реальні культурні потреби західної вітки українського народу, але й підтвердити, перед цілим світом ратифікувати нашу культурну й національно-політичну зрілість яко нації. Після відкриття київського й камянецького університету, а тепер після існування цілої низки українських високих шкіл на Радянській Україні і навіть на еміграції (в Чехословаччині), після боротьби українського народу за свою державність і після створення своєрідного українського державного організму над Дніпром — справа українського університету на західно-українській національній території втратила своє маніфестаційно-ратифікаційне значіння. Сьогодня український народ яко цілість є нацією в повному розумінні, розпоряджаємо всіми атрибутами новітньої нації і не потребуємо підтвердження, апробати нашої зрілости і національно-культурної рівноправности з боку тих, що все ще уважають університетську справу ключем до сезаму наших душ.

Зовсім природно, що перед війною, маючи на увазі ту завершуючу наш національний розвиток мету — *finis finis finis* — ми могли вдоволитися чимбудь, навіть двома факультетами, змагаючи до того, щоби вони тільки мали назву університету. Сьогодня справа українського високого шкільництва на західно-українській національній території має зовсім инший характер і зовсім инше значіння. Сьогодня нам ійде не про катедри, чи навіть два або й більше факультетів, але про такі високі школи, а головно про такий повний університет, який заспокоював би *реальні* потреби українського громадянства. Нам не йде про два *мертві*, чисто *теоретичні*, життєво *пасивні* факультети, але про пристосовлення нашої молоді до нинішніх життєвих вимог, до боротьби й опановування сучасного невимайно складного життя. Розуміється, не обезцінюючи наскрізь теоретичних правничих чи фільософічних студій, мусимо в першу чергу домагатися створення медичного й господарсько-кооперативного факультетів. Сьогодня, після боротьби за найвище право нації, ми або в ділянці високого шкільництва осягнемо те, що є вимогою сучасности, або підождемо. Ніякі охлапи не можуть і не сміють нас вдоволити. Не можемо допустити до того, щоби при нашій співучасти у великої ваги справу введено на манівці.

А власне Поляки, думаючи, що ми є в першій стадії університетського питання, намагаються повернути ту справу проти нас, доводячи її до карикатури. Справу українського університету воловодять Поляки від кількох літ. Ратай насильно хотів впхати його до Станиславова, його наслідники твердили, що український університет вже є, навіть в бюджеті вставлено відповідну позицію (розуміється, гумористичну), тільки „ніхто не зголошується". Вкінці, підготовляючи рішення Ради Амбасадорів, у вересні 1922 р. ухвалено відомий самоврядний закон для трьох „полуднево-східніх воєвідств" (себто для Сх. Галичини), а в ньому й рамовий закон про український університет. Здавалось, що тепер справа українського університету стане на твердий грунт, тимбільше, що — як твердить пос. Стронський у „Варшавянці" — той закон має велике значіння і має характер міжнароднього зобовязання. Таж після ухвалення того закона Скшинський обношував його в Женеві як панацею на всі наші лиха і спеціяльно вказував на постанову заснувати український університет.

Тимчасом Ст. Грабський справу українського університету зложив ad acta. Не лише те, але й не скриваючись в приватних розмовах підкреслює, що українського університету не буде. Поруч з тим в червні 1925 на т. зв. кресовій секції переводить постанову створення „Славянського Інституту", як „рекомпензату" за український університет. Поруч з тим безупинно товчеться якийсь дивогляд під назвою „Руського Інституту" в Кракові, який має бути втиснений в рямки краківського університету, чи „Славянського Інституту", чи вкінці має істнувати поруч цих установ, але піддany під їх „високайший" протекторат. На всякий випадок польський уряд не думає про український університет.

п. Ст. Грабський творить паритетну „організаційну комісію" (з польських і українських професорів) для „руського високого шкільництва".

Не можемо поминути підступности акції Ст. Грабського, яка виявляється замазуванням університетської справи ніби то ширшим і змістовнішим терміном „високого шкільництва", не можемо поминути й способу підходження до цієї справи („посередництво" і лист д-ра Р. Стольского). Крім того на одно хочемо звернути увагу.

В „організаційній ком'сії" не взяли участи українські вчені, йдучи за голосом свого громадянства, яке не хоче допустити до дальшої негідної експериментації університетською справою. Одначе в того можуть вийти деякі небажані для нас наслідки. Вже тепер пепесівський „Дзенник Людови", повідомляючи про неучасть українських учених в „організаційній комісії", подає ту відомість в такій формі, що — мовляв — українські професори бойкотують справу українського університету. Очевидно, про ніякий бойкот не може бути й бесіди, але українське громадянство мусить мати певність, що тут справді йде про заснування українського університету. Отже перш усього ухвалення закону про університет з означенням його обему і місця осідку, а опісля організація.

Одначе ні польське громадянство, ні тим більше закордонна громадська думка, яка не знає „нюансів", яка не здає собі справи з „помисловости" Грабських, може справді набрати переконання, що то Українці відмовляються від українського університету. А в тому напрямку буде діяти польська пропаганда, тим більше в хвилі, як ми ту справу видвигнемо на міжнародній арені.

Тому з метою

зробити аргументи для себе—слід, щоби Укра-

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже зниженых цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

Декабристи.[12]

З приводу столітніх роковин революти декабристів.

В „Русскій Правді" зясував Пестель досить подрібно плян адміністраційно - політичного устрою, обговорив національну квестію і справу границь держави. Розглядаючи національну квестію, він брав на увагу право народів до незалежного істнування і право держав до забезпечення свого істнування. Ріжні народи розвивалися в ріжних умовах: одні жили колись державним життям, мають свою власну культуру і є досить чисельні та сильні, щоби створити і вдержати державну незалежність; другі ніколи не творили держави, все входили в склад більших державних організмів і є за слабі та не мають передумов до самостійности.

Як виявив пізніший розвиток подій і стихійне відродження недержавних націй, Пестель грубо помилявся. Також під тим оглядом, в квестії національній і національно-державній був він під впливом пересудів свого часу. Особливо впадаючим у вічі є його замилування до державного централізму. На єдність і неподільність держави хладе він дуже велику вагу. Ту єдність бажає він осягнути культурною й язиковою уніфікацією. За винятком Поляків всі національности й племена Росії „будуть сполучені в один народ". Маючи на меті перевести те культурне й язикове злиття Пестель стоїть на становищі *повної русифікації*

За часів Олександра І. Польща була політично й культурно зовсім відділена від Росії. Імператор не лише шанував польську конституцію, але навіть задумував повернути Польщі значну частину українсько-білоруських земель. Не всі декабристи були такі щедрі, як Песталь і Олександер І. Декабристи Микола Тургенєв і кн. Орлов та його приятель Дімітріев-Мамонов домагалися знищення навіть імени Польщі; крім Конгресівки в склад Росії повинні були увійти пруські й австрійські провінції б. Польщі.

Згідно зі своєю теорією про народи з державною традицією і власною культурою та народи без традиції і культури, Пестель признає державну незалежність Польщі під умовою, що польська держава заключить з Росією тісний союз. Одначе передумовою державности Польщі є приняття нею російського (пореволюційного) державного устрою. Найвищі власти Польщі мають бути зорганізовані на російський зразок; іменування і вибір урядовців має відбуватися в спосіб, означений Пестелем в „Русскій Правді"; всі привілеї аристократії, родової й грошевої, повинні бути знесені. Польська держава не може створитися самостійно, тільки шляхом відступлення Полякам відповідних губерній тимчасовим російським урядом.

Границя між Польщею і Росією мала бути така: від Палянги (Ратда) над Балтиком просто до Динабурга, звідсіль Дзвіною до Полоцька, далі річкою Умач до Березини, потім лінією Березини в напрямі Прип'яті, далі пинськими болотами до міста Острога на Волині, а звідсіль просто до Карпат. Як бачимо, Пестель віддавав Польщі майже цілу Литву, майже цілу Білорусь і значну частину західно-українських земель. Полуднево-східня границя Польщі по проекту Пестеля менше-більше покривається з теперішньою польською границею.

Одначе Польща мала одержати державну самостійність тільки після сповнення всіх передумов і умов; в противному випадку лишилась би в складі Росії.

На инших Славян Пестель не звертає уваги, хоч злиття „Товариства Зединених Славян" з „Полуд. Товариством" повинно було його спонукати до того. „Славянськими" є в нього тільки московська територія і російський народ, серед якого відріжнює він пять „діялектів" і національних відмін, а саме: Русскі, Малороси, Українці, Руснаки і Білоруси. Як бачимо, то український народ виступає у Пестеля аж під трьома назвами. „Товариство Зединених Славян" змагало до федеративного союзу славянських народів, маючи на увазі всіх славянських народів-Росіян, Сербо-Хорватів, Болгар, Чехів, Словаків, Лужичан (лужицьких Вендів), Словинців і Поляків. Тут також Українців і Білорусів віддано на жир Москалів.

Незвичайно цікаво вирішує Пестель жидівське питання. В Росії і в Польщі Жиди творять державу в державі; цю жидівську відокремленість слід усунути. Як це зробити, про те повинні подумати наймудріші рабіни з правительством і випрацювати якийсь план для поладнання жидівського питання. Сам Пестель майже на ціле століття випереджує помисли сіоністів і проектує переселити два мільони російських і польських Жидів до Малої Азії, де для них слід створити самостійну державу. „Такій кількости людей, що шукають вітчини, не буде важко побороти всі перепони, які їм можуть ставити Турки". Про щось подібне думав в р. 1799 Наполеон Бонапарте.

В своїй „Русскій Правді" ділить Пестель Росію, не виключаючи й міст, на волости, які є комірками державного організму. Раз в році у всіх волостях відбуваються земські зібрання (земскія волостныя собранія), що тривають шість днів. На них вибирається членів рад волостних, повітових і окружних (губерніяльних). Ці ради мають ось такі атрибуції: вислухують і обговорюють звіти управ, критикують льокальні власти, обсаджують вільні місця в адміністрації, полагоджують культурні й господарські справи даної територіяльної одиниці. Окружні (губерніяльні) ради крім того мали вибирати послів на Національне Віче" (до парляменту). Отже Пестель вводив систему посередніх виборів.

Про найвищі державні установи довідуємося не з „Русскої Правди" (в якій бракує кількох розділів), але зі змісту поглядів автора, поміщених в „Державному заповіті" (Государственное завещаніе).

(Продовження буде.)

ґнська Парляментарна Репрезентація негайно поставила в соймі нагле внесення в справі українського університету. Тоді і польський сойм і мін. Стан. Грабський і всі инші „приятелі" українського народу та його культурних змагань матимуть нагоду спрецизувати своє становище до справи українського університету і вирішити її ухваленням соймового закону. Ф. Ф.

По широкому світі.

Висліди паризької наради. Конференції Чемберлена з Бріяном, торкаються таких пунктів: — вступ Німеччини до Ліги Націй буде полагоджений у найблищім часі, окупаційні війська в Надренщині будуть знижені з 75.000 до 60.000, без означення речинця, конференція розброєння проектована на половину квітня; справа признання постійного місця в Раді Ліги Націй Німеччині звязана з признанням такого місця одночасно Еспанії та Польщі; на пропозицію Чемберлена та Бріана Ліга займеться спеціяльним міжнародним договором проти фальшування грошей.

У Данцігу нічне урядували комісар Ліги Націй, Ван Гамель, 21 го лютого.

„Селянський конґрес".

Станиславів, 30. січня 1926.

Т. зв. „селянський конґрес" відбувається в салі польського „Сокола" під охороною поліції, яка стереже „конґресівців". В салі находиться понад 200 осіб.

„Конґрес" проходить дуже мляво. Його аранжери лякаються неділі, в яку робітництво буде вільне від праці і тому конче хотять його закінчити сьогодня в ночі. На всякий випадок зарезервовано для них другу салю (ім. Монюшка).

Одночасно відбувається у великій салі українського „Сокола" українське віче, на яке явилися посли: Любарський, Назарук, Павлюк і Пащук та сен. Пастернак. Явилися на ньому теж станиславівські й доколичні діячі, як д-р Л. Бачинський, д-р Ю. Олесницький, д-р Ів. Макух, д-р Мик. Николайчук, д-р Ів. Саноцький, д-р Вол. Левицький, д-р О. Левицький, д-р Ів. Голодворський, д-р Назарюкин і ин. Салю наповнили селяне Станиславівщини, Тоиачівщини, Надвірнянщини и Богородчанщини. Шеститисячна селянська маса серед величезного підйому вислухавши промов посла,

Управитель мав би привернути функціонування телефонів а спірні справи передасть комісії, в якій склад увійдуть представники мін. справедливости, промислу, торговлі, праці і сусп. опіки. Управителем цим іменований варшав. вдв. Урбановіч.

На троянському коні.

Мін. Грабський про свої спроби вирішити справу українського університету.

Перед замовленим представником „Курєра Варш." розповідав мін. Грабський свої невдачі пляни вивести в поле українських ученых в університетській справі.

На запит: „чим пояснює собі п. міністер в дусутність руських членів організаційної комісії (роз. на скликаній конференції — Ред.), скоро „Русини" голосять всьому світови, що досі Польща не дала їм спромоги одержати вищих викладів (sic!) в їх рідній мові?" — відповів мін. Грабський:

Відома є взагалові декларація державної льояльности, яка ужена одним з найвизначнищих и вищих малоруських ученых (а може руських малоучених? — Ред.), яка то декларація бажає розвитку малоруської (sic!) культури й цивілізації. Маю на думці декларацію д-ра Р. Смаль-Стоцького, який недавно в листі до „Кур. Варш." виявив, що згадана заява була зроблена в порозумінні з иншими руськими ученими. Однако руські політичні чинники, яким не на руку співжиття Русинів з Поляками в границях польської республики, почали робити натиск на руських професорів, щоби здержалися від участи в сказках й мною на 28. січня ц. р. конференції, поки польський уряд не порозуміється з руськими політичними організаціями. В тому змисді написав мені листа проф. д-р К. Студинський, прохаючи відложити конференцію".

Далі мін. Грабський заявляє, що його напрямною є, що всі шкільні справи можуть бути розглядані виключно на ґрунті цивілізаційно-культурних проблемів, а не на ґрунті партійно-політичних торгів. „Тому я повідомив проф. К. Студинського, що не бачу ніякої раціональної причини до відложення конференції". Опісля Ст. Грабський підкреслює, що намагання звести шкільні справи на „невиловідний ґрунт зовсім не приспішить подагоди руської університеської студії (sic!). Користна для руського загалу розв'язка університетських справ є вповні залежна від відповідного розуміння тієї справи в руськім громадянстві, а перш усього серед руських ученых".

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Нова прогулька послів польського сойму до СРСР.

Після повороту останньої прогульки послів польського сойму до СРСР., посли Єремич і Мягла організують нову прогульку до СРСР., тим разом лише до Мінська. У прогульці взяли би участь усі білоруські посли. Покищо нема потвердження тої чутки.

Радянсько-франц. переговори.

Президія центр. викон. комітету СРСР. іменувала делегацію до російсько-французьких переговорів у справі довгів. На чолі тої делегації, що складається з 9 чоловік, є Раковський.

Італійський парлямент прийняв льокарнський пакт.

У тайному голосуванні італійська палата прийняла льокарнський пакт 254 голосами проти 6.

СРСР. будує підводні човна.

Виконуючий комітет СРСР. ухвалив будову 25 підводних човнів місткости 700 тон. Човна призначені для оборони Ленінграду.

Мадярська афера.

Будапештенська прокуратура поручила поліції перевести доповнюючі слідства. Французькі функціонарі передадуть мад. властям весь матеріял у справі фальшивників, вібраний за кордоном. Акт обвинувачення міститься на 81 сторонах маш. письма, видрукований в 8. примірниках.

Кольонія евакуована.

З Кольонії повідомляють про одушевлені маніфестації населення з приводу окончної евакуації англ. військ. Останні англ. відділи кинули каварми 30. І. в 3. год. машируючи на двірець. На головній пл. з будинку готелю, де жив гол. Командуючий анг. військ, опустили англ. прапор серед незвичайного одушевлення й окликів радости стотисячної товпи й вивісили прапор з красками м. Кольонії.

Л. Джордж їде до СРСР.

„Стендерд" повідомляє, що Л. Джордж одержав з радянських кол запрошення відвідати СРСР. Згадані кола запевняють Льойда Джорджа, що в СРСР. матиме повну свободу рухів. Льойд Джордж хоче покористуватись запрошенням трохи пізнійше, коли на це позволить положення ліберальної партії. Разом із ним мають виїхати знавці, що знають відносини царської Росії. Анг. делегація зверне увагу радше на економічні справи як на політичні.

Італ.-фр. взаємини.

„Ле Журналь" повідомляє, що розмова Бріяна з італ. мін. фінансів Вольпі торкалась м. и. справи тіснійших фр.-італ. взаємин.

Уряд Бетлена уступить.

В політ. будапештенських колах кажуть, що уряд Бетлена уступить небаром. Тепер уряд хоче відложити сесію парл. і занехати дискусію над фальш. аферою.

За зірвання англ.-рад. взаємин.

„Обсервер" повідомляє, що кількох послів в англ. палаті громад домагалося зірвання дипльомагичних взаємин з СРСР. у відповідь на рад. протибританську політику. Посли вголосили наглі внесення.

Страйк у Варшаві.

Варшавські телефони й трамваї далі не ненчать. Уряд що кілька годин одержує інформації про стан страйку. Рада мін. радила над предложеннями для страйкуючих. Покищо усунено небезпеку страйку в електрівні. На зборах телефоністок у м. Лодзі рішили поперти чинно варшавський страйк, коли дістануть вказівки з Варшави. Союз шоферів і фахів приобщив матеріяльну поміч трамвайрям. Всі инші робітники мають поперти страйкуючих, числиться з попертям із Лодзі і Домбровського басейну. До тел. станції в Варшаві вдерлися якісь люде з обрасами „Паста" (Польська акц. Спілка телеґрафічна) і намагалися усунути присутні. Там телефоністки. Сцинилася авантура-побили кілька страйк. жінок. Двома поштами зайнялася ратункова станція. Крім тих були ще инші равени. Телефоністки пильнують будинку тел. Централі. Тому що уряд „Паста" й телефоністки не могли порозумітися на протязі 4 днів, уряд не бажаючи, щоби страйк протягався, уповажнив міністра зн. спр. установити й виконати держ. управу в відношенні до Паст-а й іменувати держ. управителя.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ой, нема то краще...

Свого часу улаштували радикали віче в Райтеровічах, яке мав я за честь зреферувати в „Відгуках". Воно варте було того, бо мало відгук у цілій країні, а навіть у цілій радикальній партії. Тепер приходиться мені занятися другим вічем, але вже не від радикалів, а їх конкурентів при майбутні ліцитації панських маєтків, рухомих і нерухомих. Приходиться мені зреферувати комуністичне віче в Стрию, на якім було двох українських послів — комуністів.

Стрийщина, як відомо, межує з Дрогобиччиною, а в Дрогобиччині жиді ще традиції віч пійсла Вітоса, на яких він бав пали по панських ланах і розділював їх між селяни доки... не став послом.

Стрийщане чули по тім все і ждали слушного часу, чей і їм всміхнеться доля устами якогось правдивого народнього трибуна.

— На віче! На віче! На віче! загуло по всьому повіті в один прекрасний дощевий ранок.

Повіт заколихався як розбурхений став і прорвавши гать, рушив лавами до повітового міста.

Направлені Повітовою Радою дороги не здержали вічевиків. Кожний гряз по коліна в болоті, падав серед імпозантних калюж, але ніхто не піддав на дусі.

— До Стрия! Усі як один! Там приїхали наші, українські посли, що знають нашу кривду і хочуть її заради. Ми їм розкажемо про все. Про недостачу поля і про надмір податків, про зменше на заробітків і зріст кольонізів і про багато инших пекучих болячок. А на кінець поскаржимося на упослідження нашої мови в усіх установах і урядах.

Так собі говорили Стрийщане, йдучи на віче і стрягучи на розмоклих дорогах.

Всі галицькі партії, від монархістів до народовольців, від клерикалів до радикалів, не на жарт затрівожилися. Їхні певні, випробовані партійники лівою поведили на комуністичне віче.

А воно відбулося так, як усі наші віча — при імпозантній асисті ангелів-хоронителів.

Вийшов посол Приступа і при кольосальним підйомі духа присутних почав промову. Цілих дві години тривала промова і цілих дві години учасники віча чекали коли врешті український посол зачне до українських вічевиків говорити по українськи.

Але даремне чекали. Пан посол завзявся і хоч зле, але лущив по польськи до кінця.

Учасники мало що зрозуміли з цього всього, але всеж таки дещо затямили.

Найбільше, як кажуть, подобалася їм назва „Малополяне" і про назву думають присвоїти собі раз на все. Бо чим є ліпший вислів на того, хто має *мало поля?!...*

Дехто закидає, що п. посол не говорив нічого про обиду України. Але то не дивниця. Не можнаж у двогодинній промові, попри совітську Росію і robotniczo włościańsk-у Польщу змістити ще й Україну, тим більше, що сам пан посол до недавна її не признавав.

Після двогодинної промови Приступи по польськи, говорив для зрівноваження п. Войтюк... десять хвилин по українськи.

Учасники розійшлися без відспівання гімну домів, а національні українські партії знов будуть мати незаказаламучений сон.

Галактіон Чінка.

В здоровому тілі...

Піддержуймо наші спортові організації.

„В здоровому тілі здорова душа", казали старинні Греки і прямували до того, щоб виховати здорове покоління, котре дальше мало б продовжувати ідеї своїх батьків. Через поширення спорту серед молоді, Греки мали на меті виховати свою молодь у найкращім розвитку фізичної краси і сили, а це мало незвичний вплив на розвиток духових прикмет людини, її характеру й творчих здібностей. І тому Греки надавали спортові таке важне значіння у виховані молоді і громадянства взагалі. Спорт поширений на все громадянство, вже замолоду приготовляв підростаюче покоління до всяких життєвих невдач та незгод, до єдности й солідарности, до боротьби за свої права, людські та національні.

Вплив значіння спорту у вихованні громадянства зрозуміли як инші уже инші культурні народи нашої доби. Спортові організації — у всіх видах і формах — поширились з незвичайною скорістю серед всіх кол сучасної суспільности. Ідея спортових організацій, ідея спортового руху знайшла свій відгук не лише серед молоді, але також між старим поколінням. Відбуваються міжнародні з'їзди, конференції присвячені справам спорту, міжнародні Олімпіяди й спортові ґрища, появилась велика література, ціла маса періодичних видань присвячених справам плекання й поширення спорту. Навіть у програмі шкільних установ спортові справи стали обовязковим предметом навчання.

Ідея спортового руху знайшла свій відгомін також і серед нашого громадянства, але цією справою стала займатися сама молодь: старше громадянство не доцінює ваги й значіння спортового руху, ставиться байдужо до його розвитку і тут, на жаль, молодь полишена виключно власним силам. Наші спортові організації не мають потрібного приладдя, не мають інструкторів зі спортовим підготовленням, не мають потрібної літератури, преси, не мають фондів — таких необхідних для життя й успішного розвитку кождої організації.

Наслідком цих недостач наш спорт не розвивається і топчеться на одному місці. Члени наших спортових організацій не мають належної техніки, підготовки, а виступаючи на спортових змаганнях чи ґрищах, часто нетомлюються та наражуються на досить неприємні наслідки для здоровля.

Тому-то наше старше громадянство повинно звернути більше уваги на цю справу та піддержати ідею спортового руху, та виховання. Знайдеться між нами богато таких, котрі не беруть участи в політичному житті, культурному і взагалі стоять осторонь всякого громадського руху. Знайдеться між нами богато людей з певними матеріяльними засобами і вони повинні зацікавитись бодай справою поширення нашого спортового руху. Це не є жадна політика — це не пахне жадною „резолюцією" або чимсь у цьому роді, за це не потягнуть до криміналу, не проженуть з посади, не поставлять під поліційний догляд. Отже повна безпека і гарантія, що за спорт нікому не станеться нічого злого — кажемо це на адресу тих найбільше „полохливих", що бодай повинні піддержувати наші спортові організації та допомагати їм в міру своїх сил та засобів. Вписуйтесь у члени спортових організацій та заохочуйте инших до цього! Допомагайте нашій молоді, яка не може власними силами поставити на належну височінь ту незвичайно важну галузь громадського виховання. Також наші культурні й економічні організації повинні ближе зацікавитись цією справою та відповідно піддержувати її. Коли наше спортове виховання видасть зі себе бодай дві-три одиниці, що зможуть узяти участь у міжнародних змаганнях і там відзначаться, очі культурного світа звернуть увагу на нас бодай при тій нагоді.

З метою поборотя недостачі наших спортових організацій та для їх успішного розвитку заснувалося „Українське Товариство Приклільників Спорту": наше громадянство повинно ближе зацікавитись цією організацією, вступати в число її членів, платити членські вкладки, щоб бодай у цей спосіб причинитися до успішного розвитку нашого спортового руху!

Перші конституюючі Загальні Збори „Українського Товариства Прихильників Спорту" відбудуться дня 2. II. 1926 р. в салі бібліотеки тов. „Просвіта", Ринок 10. II. п., в год. 5. по полудні.

Ні повинно бракувати ні одного Українця, котрий не був би членом „Українського Товариства Прихильників Спорту".

Українські вишивки

20 аркушів з многими різнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в **Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 2—15

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано в двох місцях. У статті „Правовість" скофісковане одно місце, основний переклад з варшавського „Робітника", в статті п. з. „Те саме", що обговорювала новий язикозий розпоряджок на пошті, сконфісковано закінчення. Це 11-та з черги конфіската нашого часопису в цьому році.

— **З постійної хроніки.** До монастиря Василіянок при вул. Петрушевського вломились невідомі злочинці і забрали велику скількість жіночої гардероби, вартости ок. 300 зол. — До крамниці Вольфа Рубінштайна при вул. Хорінського у прийшла якась невідома жінка нібито з метою купити собі товарів, одначе скористала з хвилевої неуваги Рубінфельда, забрала зі стола 40 зол. і втікла. — У Йосифа Кребса при вул. Інвалідів 9 служила Анна Дінек, що м. ін. розвозила по домах молоко й інкасувала гроші від консументів. Передучора вийшла вона на місто й більше не вернула. Кребс повідомив про це поліцію з тим, що Анна Дінек забрала собі „на памятку" ще й 20 зол з його хати. Вчора її зловили.

— **Новий спис поштових урядів.** Генеральна дирекція пошт і телеграфів видає новий спис урядів і поштових, телеграфічних та телефонічних агенцій, чинних на всіх просторах Польщі. В додатку до списку долучено виказ адміністраційно-поштових округів і подано адміністраційний поділ держави на воєвідства й повіти з зазначенням їх поверхні й числа населення. Новий спис має вийти з друку цими днями.

— **Скандальна господарка в „Юрі".** Спеціальним урядом у Львові, що в рр. 1919—1921 мав опіку над повертаючими зі Сходу полоненими, є тепер предметом судової розправи. Як „герой" виступає в ній директор „Юра", 40-літній Збігнєв Ярошовський в Варшаві, людина з невідомої ми студіями і ще менше відомим минулим. Це тип того покрою, що кожної хвилі готов обняти всяку посаду — від директора кабарету до віцемін стра. Він обжалований — дивним дивом аж тепер! — за скандальну господарку в повірений собі інститущі, за цілу низку надужить і злочинів на шкоду держави. „Юр", що має централю у Варшаві, а експозитуру у Львові й етапи в кількох инших містах Сх. Галичини, видавав полоненим документи, одіння, поживу й відстанція їх до місць приналежности. Ярошовський був директором львівської експозитури і на тому становищі допустився різних зловживств та дефравдацій на величезні суми. Має він під своєю „опікою" й етапний шпиталь, в якому діялися нечувані орґії, пияцтва й забави — тоді, як за стіною вмирали люде з голоду й виснаження. Хорі діставали таку їду, що не дивлячись на голод, мусіли її викидати, а Ярошовський забирав для себе цілі сорочі й паки ковбас, салямі, сардинок, вин, коняків і т. д. Для себе завів спеціальну кухню і щодня приймав кількадесять осіб. Таксамо господарив цукром, омастою, мясом, крупами, білизною, простирадлами й загалом усім тим, що було призначене для нещасних полоненців. Все то випродував він мясами Жидам і кому попадося. Коли в 1920 р. більшовики були під Львовом, Ярошовський разом зі своїми річами забрав з собою до Польщі аж два вагони провізії. Вертаючи, забирав собі футра і всякі кращі матеріяли, що приходили для полоненців від американських філянтропійних товариств. Розуміється, крім фальшування і казав вписувати до книжок те, що йому було потрібне. Позатим деморалізував цілий жіночий персонал „Юра", з чого користали і його приятелі, бо проводили цілі ночі з жінками й дівчатами, що були заняті в цій інституції. Словом — ціла панама, а публична опінія і суд щойно тепер нею заняпеся.

— **Наївний власник 100 долярів.** Цікаву подію оповідає варшавська преса; з якої виходить, що легковірні люде не вимирають. Якийсь Семятицький хотів змінити собі 100-доляровий банкнот, а що не довіряв банкам, вибрався на чорну біржу. По дорозі стрінув якогось молодого Жида, якого спитав, де та чорна біржа. Услужний Жидок показався дуже говірким і повів Семятицького на цю біржу, тимбільше, що сам хотів змінити собі 1 анґл. фунт. Так зайшли вони на вул. Даниловичівську, де коло одного дому приступив до них якийсь панок, що відрекомендувався поліційним агентом і заявив, що вони обоє арештовані як спекулянти. Після того провадив їх до брами в сусідстві слідчого уряду. Там зажадав від обох видачі чужих грошей, забрав від Семятицького 100 долярів а від його товариша 1 фунт і повів Жидка нібито до арешту, а Семятицькому велів чекати. Розуміється — більше не показався. Семятицький ждав більше години на мимого агента і щойно тоді зорієнтувався, що впав жертвою рафінованих ошуканців, по яких шел усякий слід.

— **Гейзери на Україні.** Радянські газети принесли таку вістку: На днях мешканці села Диканьки біля Полтави, а також і населення сусідніх сіл перелякав ся наслідком сильного гудіння та вибухів, що подабали на вибухи величезних бомб. Коли ці шуми та громи проминули, виявилося, що на полі у відаленні чотирьох верстов від Диканьки запалася земля на просторі 15 квадратових сяжнів до глибини 4 сяжнів. З тієї западні била сильно гаряча вода, що заливала сусідні поля. На місце вибуху того гейзеру виїхала окрема наукова експедиція.

— **Самовбийство німецької публіцистки.** Відома берлінська публіцистка Ельза Кінґ, що друкувала свої критичні нариси і статті в різних журналах і щоденниках, застрілилася на днях з револьверу. Причиною — сильний нервовий розстрій.

— **Голова парляменту пише оперетку.** Французька преса має сенсацію: бувший премієр міністрів Ерріо, зрештою письменник, що видав недавно гарну повість, тепер голова парляменту, рішився складити текст до нової оперетки. Якийсь композитор відвідавши молодечу брошуру Ерріо про славну паню Рекамієр і хоче її пікантний матеріял ужити як тексту до своєї оперетки, тому звернувся до Ерріо за дозволом і співробітництвом. Ерріо згодився на це, але з тим, що оперетки не будуть ставити в Парижі, тільки в місті Ніцца. Прошу уявити собі, що подумав би загал у нас про дипльомата й великого діяча, який зайнявся би цим ділом. Неодин наш читач подумає собі, що французькі політики — неповажні, опереткові. А може їх оперетка — політична?

— **З кіна.** У кіні „Лев" дають нову фільму на підставі відомого роману Бальзака „Роман княжної де Лянже".

— **Заворушення у Львові.** Українські Громадяне заметушились! Не питають вже „Що чувати?" — тільки „Чи купили ви вже білет на Вертеп наших днів?" Бо шкода не бачити щого небувалого у нас дива: як то наші Світочі-Лядьки сповідаючись з гріхів нашого життя, одночасно будуть танцювати й співати так, як їм казали Ле-ле й Галактіон Чіпка. Вже під кількох днів перед Союзним Базаром мусить стояти постійна охорона, бо такий натовп за білетами. Одним словом справжня революція! 1151а) 1—1

З кіна. У кіні „Palace" будуть висвітлювати від 1. цм. найможучіші фільми сезону. Найперше „VARIETE", відтак „Пропавший Світ".

З орґанізаційного руху.

Важні постанови надзвич. Загальних зборів відпоручників духовенства львівської дієцезії для справ вдовично-сиротинського фонду.

Дня 31. XII. зїхалися до Львова відпоручники деканатів львівської дієцезії на надзвичайні загальні збори з метою перевести санацію вдов.-сиріт. фонду, який наслідком воєнних подій зовсім захитаний. Від ряду літ фонд цей майже не сповняє своєї мети, якою є на основі статуту: „надавання запомог убогим і до заробкування неспособним вдовам і сиротам по священиках, які мали приміщення в якомнебудь душпастирським уряді в межах львівської гр.-кат. митрополичої архидієцезії".

Хід нарад був незвичайно поважний, з промов численних бесідників видно було, що справа помочі вдовам і сиротам для всіх учасників важна й пекуча.

Комісія, що завідує фондом, є під безпосереднім доглядом митрополита. Вона предложила загальним зборам до ухвалення внесення, яким усе парохіяльне духовенство дієцезії зобовязується відступати щомісяця зі своєї платні 10 проц. на фонд вдів і сиріт. Внесення комісії в поіменним голосуванні принято одноголосно. Тою ухвалою дали відпоручники іменем всіх инших заступлених священиків доказ великого зрозуміння положення вдів і сиріт і охоту до жертви, бож відомо, що платня духовенства в Польщі менша, як була за часів Австрії, а також матеріяльні відносини дуже змінилися в його некористь.

Після переведення реєстрації всіх вдів і малолітніх священичих сиріт деканальними урядами буде комісія вдов.-сиріт. фонду в можности виплачувати вдовам і сиротам місячну платню в тій висоті, в якій платить держава „дар ласки" а саме в сумі 15 зол. місячно. Квота ця також дуже нужденна й не змінить вона багато гіркої долі вдів і сиріт, всеж таки в порівнянні з тим, що вдови й сироти досі з фонду побирали, є це великий крок наперед.

Другим важним рішенням надзв. загальних зборів було принятя внесення комісії, яким основано похоронний фонд для членів, що платитимуть датки до фонду вдів і сиріт. На випадок смерти священика, який платив датки до фонду вдів і сиріт, комісія виплачуватиме вдові або родині (оскільки померший не лишає вдови) поважнішу суму на покриття коштів похорону. Окремих датків на цей фонд побиратися від священиків не буде. Рішення це викликало загальне вдоволення серед учасників зборів, бо відома річ, що коли священик умирає по довгій недузі, то звичайно родина не має потрібної готівки на спровадження похорону. Рішення це вдоволяє особливо тих священиків, що платитимуть місячні датки до фонду вдів і сиріт, хоч самі безжонні або вдівці, бо випаток їх вернеться їм у значній части на випадок їх смерти.

Додати належить, що в переведенні позитивних важних стапових рішень духовенство львівської дієцезії взорувалося на примірі духовенства перемиської дієцезії, яке вже перед роком вищою щомісячною квотою оподаткувалося на р ч своїх вдів і сиріт. *о. Е. Б.*

Всячина.

Гекорарі англійських письменників. Дженерал паризького Союзу письменників радили недавно під проводом міністра освіти над засобами підмоги для французьких письменників. Зі сотні письменників тільки пять живе з пера. Є гурток авторів пес, які щорічно заробляють мільони, але їх є мало. Деж краще як у Франції? Зібрали для цього питання матеріял і побачили, що раєм письменників є Англія. Там письменники не тільки не голодують але й збивають гроші. Не диво: читаюча англійська публіка тягнеться під Льондону крізь Европу, Азію, Америку та Австралію. Найкраще плаченим англійським письменником (себто і на світі) є Хол Кен (Hall Caine). Не чули? Жаль, бо він пише до сліз зворушуючі, сензаційні повісти. Його річний дохід наближується до 120 тисяч фунтів; одержує більший гонорар як бувш. кайзер Вільгельм, що недавно за одну статтю для американського часопису одержав за кожне слово долара — не дорівнює Кенові, якому платять за слово більш як два долари. На другому місці за ним Кресом іде Сер Джемс Баррі. Не чули? Жаль, бо він пише прегарні пєси і заробляє річно з 50.000 фунтів. За ним іде той, якого вже знаєте бодай з прізвища: автор фантастичних романів Уельс. Він заробляє ба ще більше, як 20.000 фунтів, але пише мало і не хоче писати до часописів. Наріжні з ним у гонорарах стоїть Бернард Шов. Далі ще Арнольд Беннет, драматург і повістяр. Та трапляється й так, що якийсь менший автор одним здатним твором здобуває відразу маєток, як не тралилось з англійським драматургом Гатчінсоном, що за одну пєсу заробив 100.000 фунтів. Добре бути Англійцем та й годі!

Величезний електромаґніт. Мілліонерка призначив недавно невідомий меценат для фізичної лабораторії паризької Сорбони, з тим, щоб дати їй змогу побудувати величезний електромаґніт. Треба вволити волю фільантропа і паризькі фізики заходяться біля будови цього апарату. Англійський університет в Кембрідж, де працювали Максвель і Рутфорд, випередив Паріж. Російський інжинір Каліщ придумав ще більший апарат, з магнітним полем сили 500.000 гавсів, себто інтензивности більшої найвищого разів як найбільші магніти. Діяльність такого магніту обмежується всього до сотої частини секунди, але і цей час вистарчає для зроблення експерименту.

Магараджа та бандера. У Льондоні ведеться тепер процес, який можна живцем перенести на фільму. Перша дія історії відбулась у Бомбаю минулого року. В околиці Бомбаю, на вулиці напали на авто бандити в масках. Автом їхала бандера Бегум і її приятель, багатий купець Бавля. Шофера і купця застрілили, а бандері порубали шаблею голову. Надїхав автом англійський офіцер і почав стріляти до бандитів, які втікли. Бандера, танцюристка Бегум, 20-літня чудова індійка, була улюбленою жінкою молодого магараджі з Індоре. Та хоча він обсипував її дарунками, вона втікла з гарему свого володаря до купця Бавля. До купця доходили листи з погрозами. Їх наслідком був плянований атентат. Бегум подужала і виїхала до Льондону, де живе, втративши свою красу від зрадної шаблюки. Тимчасом англійська влада почала слідство в справі атентату на неї. Виявилось, що одним з атентатчиків був її вітчим, якого намовили якісь невідомі люде, намовивши до вчинку. Два инші були звичайними жовнірами; четвертим капітан придворної сторожі. Трьох перших засудили на смерть — повісили. Віце-король Індії Льорд Рідінґ не хотів їх помилувати. Капітанові сконфіскували все майно і прогнали з держави. Та на цьому не скінчилось. Надійшов і лист Магараджі до капітана, якого заохочував він до замаху, обіцюючи за це високе військове становище. Льорд Рідінґ мав доказ в руках. Під натиском англійського уряду, магараджа буде принаволений зректись свого престола. Пристрасть до бандери буде коштувати його дорого. І буде це першій магараджа, якого за таку „дрібницю" так суворо укарали.

Боротьба з Дарвінізм. Америка є країною чудаків, які для здійснення своїх ідей здобувають величезні гроші. Один з таких, прозваний к терористичної фанатичної партії Ку-Клюкс-Клянів, Юнґ Клянк, що вже відсидів у пенниці за численні злочини, починає тепер боротьбу з... теорією Дарвіна. Цього літа починає він пропаганду проти Дарвіна і засне у більших містах Злучених Держав, Канади, Австралії та Англії спеціяльні бюра. На цю ціль має він скомечу суму мілліон долярів. Нема сумніву, що його численні прихильники, які щойно тепер появляться, заможать заробіток, наслідуючи його, стверджують найкраще своє малпяче походження.

Далекозаглядний винахід. Французький хемік Шарль Генрі, зробив цими днями майже чудо: він перемінив молоде вино — у старе, столітне. Відомо, що вина чим старші, тим смачніші та дорожі. Тільки час може надати їм своєрідний смак та запах. Довгими роками лежить таке вино, мов мертвий капітал, на те, щоби його хтось колись випив, як нас уже не буде. Не диво, що вчені, які возуміли цю кривду, пробували прискорити процес дозрівання вина. Метода Французького хеміка лежить у тім, щоби вино піддавати впливові сильної електричної течії, з напруженням 70.000 вольт. Ця течія відокремлює з вина посторонні тіла, які його заневіщують. Крім цього повстає хемічний процес, що витворює у вині своєрідний запах. Після трьох годин вино, стає старим і знавці впевняють, що не різниться у смаку від инших старих вин. Революція та й годі! Всі ті, що держали до цього часу вина у своїй пивниці, а можуть дозволити собі піддати нове таким досвідам, можуть вино з пивниці випити.

✝ Посмертна згадка.

Лідія з Мацілинських Билиновська, жінка греко-кат. пароха, померла у Відні після тяжкої, довготревалої недуги дня 26. січня п. р. в 50. році життя. Похорони відбудуться в пятницю, дня 29. січня, з каплиці загального шпиталю на центральний цвинтар у Відні, де домовину зложено до родинного гробу. Поминальне богослуження відбулося в суботу, дня 30. січня, в гр.-кат. церкві св. Варвари. В. І. П.

ЖЕНА і ДІТИ запрошують Рідню і добрих знакомих на

Заупокійне Богослуженнн

по померщому дня 3. лютого 1925. р. в Долині невіджалованої памяти

Михайла Яримовича

старшого судді, яке відбудеться в Парохіяльній Церкві в Стрию дня 3. лютого 1926. о год. 8. рано.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, саля Муз. Т-ва ім. Лисенка:

Станиславів, саля Українського Сокола.

Понеділок 1. Лютого „Тайфун" пєса на 4 дії Ленґієля., з участю п. С. Федорцевої і Н. Левицької.

Богородчани саля Просвіти.

Второк 2. лютого „Монахи", французька комедія на 3 дії Гілера.

Середа 3. лютого „Співець свого горя", драма на 3 дії О. Дмитова.

Коломия.

Четвер 4. лютого „Тайфун" з участю п. С. Федорцевої і Н. Левицької.

Пятниця 5. лютого „Монахи". 2—2

І. Загальні Збори „Українського Товариства Прихильників Спорту" відбудуться у вівторок дня 2. лютого 1926 р. о год. 5. попол. в салі бібліотеки „Просвіта". 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спец.-ял-ст недуг носа, уший, горла і гортани

Д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 **Тел. ч. 27—99.** 4—10

Загальні Збори

Українського Технічного Товариства у Львові відбудуться в неділю дня 14. лютого п. р. о год. 10. рано в льокалі Товарства Ринок ч. 10/11. з тим самим порядком нарад, що був проголошений в „Д. л." ч. 15. з дня 23. січня п. р. — *Монастирський* голова, *Барщівський* секретар. 1125а) 1—1

„POLTUP" Машини до шиття Машини до писання

Ягайлонська 40. — дорогам сплати.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 24. (10.699). Львів, середа 3. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої гол. передпол. Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Америка навертається до Европи?

Гаґський трибунал і його значіння.

Підчас останньої дебати у вашінгтонськім сенаті, на тему участи Зєд нених Держав в европейських справах атмосфера стала такою пристрасною, що один зі сенаторів роздратований зомлів. Цей прибічний факт є вельми характеристичний для американських настроїв. Справа: чи брати діяльну участь в европейських подіях є там справою не менше актуальною, як у нас звишка воляра.

Згадана дебата закінчилась вислідом великої ваги. Зєдинені Держави годяться вступити до Міжнароднього Судового Трибуналу в Газі. Америка почуває потребу рішати долю европейських справ. Її воля позаморського глядача кінчиться. Почин до такої зміни в політиці дає сам президент Кулідж, який був до цього часу великим прихильником американської невтральности. Це вказує на новий подув серед американського громадянства: splendid isolation, величне відокремлення великої та багатої держави не доводить до нічого.

Приналежність Америки до Гаґського Трибуналу зміцнить чимало повагу цієї важливої, міжнародньої інституції.

Її наскрізь моральна влада, обмежена до авторитету, признаного добровільно державами, потрібуватиме шораз більшого скріплення. Цей судовий трибунал складається з одинайцяти суддів і чотирох заступників. Їх вибирають туди не як представників держав, а на підставі їх особистих кваліфікацій — наукових заслуг і моральних прикмет. Туди входять найвизначніші знавці міжнароднього права. Обсяг компетенцій такого трибуналу є незвичайно широкий; — він розглядає не тільки всі міжнародні акти, але може видавати свій осуд про мирові договори. До цього трибуналу приєдналось покищо 24 держав. У минулому році він вбирався сім разів: в чого чотири рази в незвичайних випадках, і висловив пять рішень (arrêts) і одинайцять дорадчих поглядів (avis consultatif).

Дарма, що юридичні погляди, висловлені цим трибуналом у поодиноких справах не мають обовязуючої сили, авторитет, з яким вони звязані, надає їм значіння рішень. З огляду на те, що його членами є люде, які беруть живу участь у державній діяльности поодиноких народів, а часто самі стоять при кермі уряду, при кожнім рішенню грають чималу ролю і політичні мотиви. Це має свої недостачі, тому, що рішення не є зовсім вільні від політичних інтересів держав, але має і свою прикмету: що вони не лишаються чисто теоретичним дезідератом, поза яким не стоїть ніяка сила. Дотеперішні присуди цього трибуналу визначувались великим розумом і обективністю.

Льокарнські договори тісно звязані з діяльністю Гаґського Трибуналу. Найголовнішою ідеєю льокарнських нарад була та, щоби міжнародними договорами забезпечити шлях мирного розвитку державних і народів. Це можливе тоді, коли міжнароднє право буде простягати сітку своїх впливів в обовязуючих формах на всі держави. Такий ідеал є ідеалом Гаґського Трибуналу і тих усіх держав, які вірять, що єдиною справедливою підставою розвитку міжнародніх взаємин є моральне право, згідно признане всіма, яке не потрібує спиратись на фізичнім насильстві.

Зєдинені Держави, приступаючи до Гаґського Трибуналу, роблять це з деякими застереженнями. Вони можуть у кожній хвилині з нього виступити; статутів трибуналу не можна зміняти без їх згоди; трибунал не може приймати домагання, щоби висловив своє рішення в якійсь міжнародній справі щодо Америки, без її дозволу.

Льогічним наслідком рішення вашінгтонського сенату буде участь Зєдинених Держав у реалізуванні пляну Доза і вкладення американського капіталу в Европу. У звязку з цією новою політикою прийдуть імовірно важні зміни на високих становищах в американськім уряді, з якого відійдуть вороги зближення з Европою, як Кельог або Мельон.

Та найбільше змін сподівається від цього рішення европейська політика, якій бракує і авторитету і капіталу. У цих надіях вона не може йти нині надто далеко. Зєдинені Держави не зривають ще своїм рішенням (про участь у Газі) з традицією доктрини Монро: щоби американська політика гостро відмежовувала себе від участи в европейських політичних конфліктах. Рішення Америки є покищо більш морального значіння. Це є щойно перший етап, спроба співпраці з Европою. Треба було трьох літ завзятущої агітації пацифістів в Америці, щоби добитись такого успіху. Найближа виборча боротьба зробить цю справу знову актуальною: кандидати поділяться на дві групи, за співпрацею з Европою і проти неї. Тому вашінгтонський сенат поставив уже нині свої застереження.

Зєдинені Держави важать свою ролю супроти Ліги Націй.

Радянська Україна.

Ще одна статистика.

На Всеукраїнському організаційному зїзді заявив представник народнього комісаріяту Робітничо-Селянської Інспекції, що по переведенню нового адміністративного поділу на Україні випадає на 1000 мешканців міст 7 радянських урядовців, а на селі 11 разів менше. На одного міліціонера в місті випадало 758 душ населення, а на селі 9.593 душ. Зі зліквідованого апарату губерній державний осередок дістав у спадщині 866 урядовців, а округи 5.530. Осідком урядовців є у величезній більшости міста. Навіть у земельних органах по селах і містечках є заледви половина урядників, а друга половина перебуває по більших міських осередках. З рефарату виявилося, що по радянських урядах процвітає надмірний бюрократизм і канцелярський формалізм. Так, наприклад, по районових і сільських виконавчих комітетах ведуть аж по 17 всяких книг, з яких, на думку робітничо-селянської інспекції, можна без шкоди скасувати ведення аж 12.

(За „Правдою").

Поширення місцевих органів влади до обговорювання законопроектів.

Президія ВУЦВК-ту вводить у життя широку практику притягання місцевих органів влади до розгляду та опінювання законопроектів. В останньому часі розіслано на місця для широкого обговорення законопроект про засоби розвитку дорожнього будівництва. За місяць проект має вернути до президії з заміткам і окружних виконкомів і щойно тоді президія буде його розглядати разом зі спостереженнями та нанесеними в округах коректівами. Так само розіслано по округах і законопроект про врегульовання оплат за комірне.

(За „Правдою").

Селяне платять податки дуже слабо.

Рада народніх комісарів України вислухала рефират про сплату податків на Україні. По рефераті Раднарком ствердив, що компанія збору т. зв. єдиного сільсько-господарського податку проходить на Україні зовсім невдоволяюче. Тому Раднарком доручив усім окружним Виконкомам приморозити до залягаючих з податками передбачені законом репресивні засоби. Виконкоми дістали право затверджувати продаж майна, описаного за невплачення сільсько-господарського податку. Раднарком рішив на майбутнє не давати ніяких ульг у сплаті єдиного сільсько-господарського податку. („За Правдою").

Причинок до санітарних відносин на Україні.

Всеукраїнський Центр. Викон. Комітет затвердив декрет про обовязкові лікарські оглядини всіх робітників і службовиків, що працюють в харчових підприємствах і в крамницях з харчовими продуктами. На роботи до тих підприємств не можна приймати хорих на інфекційні недуги. (За „Правдою").

Дрібні відомости.

На Волині побудували селяне з власної ініціятиви 25 сільських шкіл. Будинки вийшли просторі, здорові та вмістимі. — Харківський уряд асигнував на віднову знищеного пожежою театру ім. Луначарського в Одесі 50 тисяч карбованців. — Адміністративно-територіяльна комісія при ВУЦВК-ті рішила створити в 176 оселях міського типу 71 міських рад і 105 сільських рад. — У Васильківському та Ніжинському районах Київщини відкрито памятники на могилах декабристів Волконського і Александра Поджіо.

Засуд.

В Київі покінчився процес проти ватаги Криницької, що за короткий час доконала 12 нападів. Девятьох членів ватаги разом з отаманшою Криницькою засуджено на смерть через розстріл. („Правда").

Торговельні взаємини України з Австрією.

За останніх три місяці взяла український торговельний апарат до Австрії усяких товарів (переважно сировини) на суму 1,300.000 долярів, а натомість спровадив з Австрії на Україну фабричних товарів на суму півтора мільона долярів. З Австрії вивозили на Україну переважно сільсько-господарські машини, коси і мануфактуру. На загал український експорт становив у першому кварталі цього операційного року (1925—26) заледви 60 відсотків наміченого пляну. Пропорціонально виконано в цілости тільки плян експорту худоби і домашньої птиці.

Металюрґічне виробництво.

„Экономическая Жизнь" подає, що за перший квартал 1925—26 операційного року вироблено на Україні 357 тисяч тон чугуна, 335 тисяч тон сталі і 238 тисяч тон инших виробів. Порівнуючи ці цифри з виробами в останньому кварталі попереднього року приходиться ствердити, що виріб побільшився на 33—35 відсотків.

Будова робітничих домів.

В минулому будівельному сезоні Донвуголь видав на будову робітничих домів 6 мільонів карбованців. За ті гроші побудовано 609 домів для робітників з родиною, а 32 касарні для нежонатих. „Югосталь" видала на ту саму ціль 8 і пів мільона карбованців.

Обмеження приватної торговлі мануфактурою.

„Экономическая Жизнь" інформує, що на засіданні харківської товарової біржі прийнято постанову про частинне обмеження приватньої торговлі мануфактурою. Це повинно статися таким чином, що державні мануфактурні торговельні підприємства будуть відпускати приватним купцям мануфактуру на 25 відсотків менше ніж перед тим.

По широкому світі.

Зєдинені Держави повідомили офіціяльно, що візьмуть участь у конференції для роззброєння.

Троцького звільнили, на власне прохання, зі становища члена президії найвищої господарської ради і голови адміністрації електричної.

Закон проти чужинців у Франції свіжо принятий парляментом, каже, що при купні чужинцями нерухомости 20 проц. бере держава. Чужинці мають у Франції 35.000 домів і 240.000 гектарів землі. У чужинних країнах є 3.600 французьких купців, а у Франції є 25.000 купців-чужинців.

В Італії Римі, Фльоренції, Мілянї, Барі — великі демонстрації проти Німців. У німецькім посольстві в Римі вибили шиби. Студенти вишукують по гостинницях Німців і проганяють звідтіля. Німецькі туристи покидають Італію валякані. Фашистівська партія забороняє своїм членам брати участь у цих демонстраціях.

Балканський пакт, на взірок льокарнського, хоче підписати Югославія, маючи намір сконсолідувати инші держави для цієї мети.

У Данцігу появилась анонімна брошюра, звернена проти сенату і судової влади, що потрясають існуванню касина гри.

Після повороту.

Пів місяця провела делеґація послів польського сойму в СРСР, пів місяця, витана овацийно, поглядалась вона новому життю-бутю народів Східної Европи.

В цій поїздці до СРСР. взяли участь головним чином представники польських радикальних партій, а крім того двох представників Білорусинів і один Німець; не взяли участи у поїздці представники жидівського й українського клюбів. Жиди в останній хвилі зробили відворот, коли довідалися, що польська коаліція дивиться на поїздку крізим оком, хоч спершу проявляли велику охоту заглянути поза східні граничні стовпи. Чому українські посли не взяли участи у поїздці, не беремося судити. Треба згідно з правдою ствердити, що від самого початку не проявляли вони охоти в тому напрямку — може тому, що вони є добре і безсторонно поінформовані про відносини в радянській уні взагалі, а на Рад. Україні вокрема, а може й тому, що передбачували наслідки тієї поїздки. Годиться пригадати, що польська преса зразу вдарила була у денунціяторсько-репресійний тон. Бо хоч українські посли не брали участи в поїздці, то польська преса підносила нестримний галас, що—мовляв—„по золоте руно" вибираються представники „нац. меншостей", „вороги польської державности", які збаламутили „деяких" польських послів і т. п. Не треба бути пророком, щоби передбачити, що після повороту на українських послів і їх виборців впали би не лише найважчі репресії не лише за поїздку, але й за „збаламучення" смирних польських баранчиків. Тому хоч як жалко, що українські посли не покористувалися нагодою, щоби з автопсії познайомитись з відносинами на Рад. Україні, може й добре сталося, що вони світили відсутністю в цій п е р ш і й поїздці.

Посли польського сойму під проводом відомого демагога й камелеона пос. Бриля побували в Мінську, в Москві, Ленінграді, Харкові, Києві, розглянулися в положенні — розуміється, на скільки дозволяв на це час, вільний від офіційних банкетів — і винесли якнайкращі враження.

Повернувши з поїздки, посли стверджують, що вони бачили все, що тільки хотіли бачити, що вони заглядали у всі щілини радянської дійсности, що їм не накидувано заслони на одні явища, щоби тим додатніше виступили другі. Поїх словам— радянський союз є великою могутністю, життя в ньому впорядковане, економічна відбудова, не зважаючи на перепони і бойкот світових капіталістів, з року на рік поступає вперед, національне питання в цій класичній державі національностей найшло свою додатню розв'язку. Там кипить праця, там розвивається наука і находить своє практичне приложення в житті освіта йде в найглухіші кути. Народ, робітники й селяне, звільна стає справжнім підметом державно-громадянського життя, знання інтеліґенції находить своє широке приложення, хоч іще тріває стан диктатури пролетаріяту" і помітна частина радянського суспільства не може користуватися всіми громадянськими свободами.

Так представляючи положення в радянській уні, посли-інформатори мимоволі протиставляють радянську дійсність польській дійсности. На великих просторах европейського Сходу шаліла довга громадянська й національна війна, перевалювалися страшні бурюни найбільшої соціяльної революції, все знищено до тла і все відбудовувано від основ, але там ніхто не заслоняється роздрібною фразою, що — мовляв — це „молода державність" і тому там не наладжено всього як слід, як це часто чуємо з надвисляських берегів. Всі проблеми там справді розв'язувано, або щонайменше роблено практичні спроби розв'язки, хоч не все по лінії наших національно-державних інтересів. Але всеґаки слід ствердити, що велика революція на Сході Европи вродила не тільки страшних руйників, але й великих будівничих. Якими нуждєнними, марними й кволими в порівнянні з ними є „будівничі" відродженої Польщі!

Поїздка послів польського сойму до СРСР, а головно поїздка п о л ь с ь к и х „кресових" послів мала на меті два досягнення: витворити прихильну атмосферу між Польщею й СРСР, створити передумови для польського експорту, щоби при радянській допомозі охоронити польський промисл перед неминучого руїною та здобути симпатії „кресового" населення. Ватажки польської демагоґії не лише прийшли до пересвідчення, що зайвим було би замикати очі на сприятливі симпатії селянського населення до радянщини, але й постановили з тих симпатій витягнути для себе якнайбільші користи. Вихваляючи порядки в СРСР, а головно плянуючи на здобутки селянства, на перехід землі в селянські руки і тим самим посередньо виступаючи проти польської земельної й національної політики, намагаються опанувати українські селянські маси, запрягти їх до воза своєї політики, перетворити їх в погонів своїх інтересів.

Користуючись придавленням українського політичного життя, обмеженим його розмірів до незвичайно вузьких рамок, спутанням його польськими репресійними приймами, ці упривілеєні „спасителі" йдуть в українські маси і намагаються прихилити їх до себе своєю розв'язною демагоґією.

Нашим обов'язком є протидіяти цій новій деморалізації під новою фірмою і новими кличами, розкрити обличча й ролю цих перефарбованих „спасителів", які нічим і в нічім не ріжняться від явних ворогів українського народу.

З польських справ.

Польсько-німецькі переговори, що почались у Варшаві, щодо ліквідації німецької власности у Східній Пруссії не йдуть легко, бо Німці стоять на тому, що Польща повинна нині змінити своє становище з огляду на зміну відносин від часу Версайського договору.

Ще один уряд утворило міністерство заліznиць: „старших контрольорів", які мають піддержувати постійний зв'язок між залізничою владою і промисловими сферами, інформуючи промисловців про торговельні потреби.

Арештували в Познані секретаря комітету будови Скарбової Палати в Люблині, Мічку, за те, що вкрав кількадесять тисяч золотих.

Матура.

Новий сьогодній закон мін. Ст. Грабського.

Від 1-го марта ц. р. обовязує свіжий закон М—ства освіти щодо іспитів зрілости. Всі дотеперішні розпорядки тратять свою силу. Новий плян іспитів є незвичайно складний і можна сумніватись, чи абітурієнт, який схоче зазнайомитись з цьому зорієнтувався, шукаючи вказівок як має підготовлятись до іспиту, зробить це сам, без допомоги юриста.

Новий розпорядок ділить іспит зрілости на два роди: звичайний і поширений. Найбільше змінена є матура для звичайних учеників; екстерністи здають усе, як раніше. Ученики державних гімназій та тих, що мають повні державні права, здають звичайний іспит; поширений ті, що здають іспити в гімназіях з правами неповними, тимчасовими (школи з категорії „Б"). Іспити можна здавати двічі в рік: весною, у маю чи червні, а в школах, де є система семестрів, у січні чи лютім.

Ученика допускають до іспиту, коли з усіх предметів має бодай „достаточно". Виїмкові можуть допустити і такого, який має з одного предмету „недостаточно", але бодай з двох инших предметів одно „добре", друге „дуже добре". Хто має „недостаточно" з польської мови або з історії спільно з наукою про Польщу, то з цього права користати не може. Крім цього не мають цього права ті, що в гімназіях математично-природних одержали „недостаточно" з математики, фізики або природознавства; в гім. гуманістичних: з латини або чужинної нової мови, в гім. класичних: з латини, греки; в гім. неогуманістичних: з чужинної нової мови та фізики. Врешті: хто виразно легковажив собі предмет, з якого одержав „недостаточно".

При устнім іспиті обовязковим предметом скрізь і завжди є релігія. Абітурієнт вибирає комбінацію чотирох предметів, з яких три здає також письменний іспит. Точні норми списані в „Деннику урядовім" з 15-го січня). У матем.-природничих гімназіях має такі групи: 1) польська мова, історія з наукою про Польщу, 2) математика, фізика з хемією, природознавство, 3) одна новітня мова чужинна, якої абітурієнт учився обовязково в VIII. кл. Вибирати з тих груп можна 4 предмети так: один з першої групи, а три з двох дальших груп. У гуманістичній школі є такі групи: 1) польська мова, історія з наукою про Польщу, 2) латина, новітня чужинна мова, 3) математика, фізика. Тут треба здавати оба предмети з першої групи, а один вибраний з II-ої та III-ої.

Декабристи.[13]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

Народне (Національне) Віче становило законодатний орган, який рішав теж про війну і мир. Депутатів вибирано на пять літ; кожного року уступала пята частина депутатів, а на їх місце вибирано нових. Крім Нар. Віча проектував іще Пестель Найвищий Собор (щось в роді сенату), який перевіряв ухвали парламенту, після чого вони ставали законами. Конституційних прав не могло зміняти Народне Віче, тільки це могло статися шляхом плебісциту. Та ролі Найвищого Собору і механізму плебісциту не означив Пестель виразно.

Годиться іще додати, що Найв. Собор мав теж нагляд над виконавчою владою. На чолі виконавчої влади стояла Державна Дума, вложена з пяти членів, вибраних на пять літ; щороку уступав один член, а на його місце вибирано нового. Кандидатів на членів Держ. Думи означували губерніяльні ради, а вибору зпоміж пропонованих довершувало Нар. Віче. Тим самим способом вибирано 120 довживотніх членів Найв. Собору. Міністри були залежні від Держ. Думи, але їх діяльність наглядав Найв. Собор через своїх Генерал-прокураторів (тепер сказали би ми: комісарів); при кожному міністерстві був окремий Генерал-прокуратор.

Держава ділилася на десять провінцій, кожна по пять губерній. Найв. Собор мав в провінціях своїх генерал-губернаторів (анальоґічно до генерал-прокураторів при міністерствах). Надужиття й злочинства адміністративних властей розглядала Держ. Дума, але рішав про них Найв. Собор, який назначував теж найвищого вожда армії.

Пестель намагався розтягнути над адміністрацією якнайбільшу контролю та не допустити до зловживань. Одначе це не виключало незвичайної складности й заплутаности державної машини. Складність Пестелевої державної машини в дечому схожа до нинішньої радянської. Також під иншими оглядами можна завважити ту схожість. Пестель не лише змагав до сильної державної влади, але й хотів, щоби перед нею не було ніяких тайн. Тому він домагався крім звичайної поліції, явної й тайної, ще й існування окремої тайної п о л і т и ч н о ї поліції. Завданням цієї останньої було розвести нагляд над державними урядовцями, горожанами й чужинцями, спеціяльно слідкувати за тайними товариствами і їх діяльністю, в зародку здавлювати всякі спроби бунтів і заворушень та параліжувати всякі інтриги проти Росії, головно слідкувати за діяльністю заграничних послів і їх агентів. Пестель не лише виправдує шпигунство, але й доказує його конечність. На його думку — слід боротися не зі шпигунством, але з його зловживаннями. До тайної поліції взагалі, а до політичної вокрема слід вибирати розумних, чесних і моральних людей. Очевидно, що тут маємо до діла з льогічними протилежностями, бо вже в самій тайній, безконтрольній діяльности поліції містяться елементи неморальности.

Змагання до всевладної держави, до сильної державної влади, до зразкового (касарняного) порядку насували Пестелеві помисли, які не все йшли в парі з конституційними замірами, а які в тій чи иншій формі мали на меті фактично втримати автократизм, диктатуру представників влади.

Петербург мав перестати бути столицею держави. На столицю був призначений Нижний Новгород з титулу свого найдогіднішого географічного положення.

Всеж таки годиться признати, що випрацьований Пестелем проект устрою Росії є на свій час ділом великим, до подробиць обдуманим, послідовним, внутрішньо звязаним, пройнятим одною доктриною. Був це твір людини високо освіченої, інтеліґентної, докладно обзнайомленої з питаннями політичними, економічними й суспільними та їх літературою. Це одно рішило про те, що Микола I. післав Пестеля на шибеницю, хоч він не брав участи в революційному виступі на Україні.

IX. Конституція М. Муравєва.

В порівнянні з „Русскою Правдою" проект конституції Микити Муравєва не є такий суцільний і подрібно опрацьований. Був він висловом поглядів „Північного Товариства", як „Русская Правда" відбивала думки й настрої „Полуденного Товариства". „Русская Правда" була останнім словом п. автора і його прихильників, яке повинно було безапеляційно стати ділом після щасливо довершеного державного перевороту; проект конституції Микити Муравєва був тільки проектом, якого не малося на меті накинути суспільности. Останнє слово в цій справі лишилося будучому законодатному вібранню.

Пестель був централістом, противником виборчого ценза і відкидав право коаліції (товариств і союзів); М. Муравєв був федералістом, прихильником виборчого ценза і признавав право обєднування громадян.

Під соціяльним оглядом М. Муравєв був за знесенням підданства, але початково висловлювався тільки за признанням селянам на власність хати з огородом, а опісля додавав ще по дві десятини на господарство.

Конституційний проект М. Муравєва ділив жителів Росії на дві групи: росіян і горожан. До першої групи належить корінне населення Росії; до другої — ті, що користають з політичних прав в тісному розумінні, що користуються активним і пасивним виборчим правом. Члени першої категорії (росіяне, себ-то загал населення), не маючи політичних прав, всеґаки вповні користуються особистими і маєтковими правами.

Проект конституції М. Муравєва був наслідуванням політичного устрою Злучених Держав. Зберігаючи монархію, він признавав імператорові права президента в Злучених Державах, а атрибути вищої палати були зближені до атрибутів американського сенату.

(Продовження буде.)

У класичній гімн. такі групи: 1) польська мова, історія з наук. про Польщу, 2) латина, грека, класична культура, 3) фізика з хемією. Вибирати: 1 предмет з 1-ої групи і три довільні предмети з 2-ої та 3-ої, байдуже якої.

Поправний іспит складається з 7 або 8 предметів устно, 4-ох на письмі. Вибрати може абітурієнт тільки між двома чужинними мовами, коли їх учився обов'язково в 8-ій кл. При звичайних іспитах приповрівлено широко право звільнень: з релігії, коли хто мав д. добре або навіть добре, а так само і з инших предметів, коли ще й має „добре" за письменний іспит. Увільнення залежить від згоди голови комісії.

Як бачимо, весь новий розпорядок нагадує в дечому відомий дотеп Марка Твена про німецьку мову: читаєш і все добре, аж тут на кінці речення прикопить фатальне „nicht", яке змінює весь зміст прочитаного і треба починати читати з початку.

З Гуцульщини.

Економічне віче в Кутах.

Кути, 25. січня 1926.

Колись такі рухливі Кути оживають під проводом адв. д-ра М. Гарасимського. Оце 17. І. ц. р. відбулося в нас друге з ряду віче в економічних справах. Не дивлячись на завірюху, сала повна. Віче відкрив д-р М. Гарасимський, покликуючи на председника адв. д-ра А. Юркевича і двох селян до президії, а п. Д. Снєжинського на секретаря. Д-р Юркевич зазначив у своїй промові, що тільки боротьбою злобудемо собі право, запоручені конституцією. Кооператор з Коломиї п. М. Обрізків виголосив економічний реферат, в якому представив економічну політику держави, яка веде незорганізоване селянство у щораз більшу кужду, бо воно не вміє навіть боронитися. В осени позбувається селянин на безцінь своїх продуктів, а тоді щойно відкриваються границі, але для посередника. Референт накликав покрити Гуцульщину сіткою кооператив, що одинокі можуть уздоровити нарід від неминучого визиску. Другий кооператор, п. М. Берлад зі Снятинщини, говорив також про вагу кооперації. Через власну незвичність і незорганізованість, не дивлячись на великі жертви, понесені у світовій війні, наш нарід є й дальше тільки погноєм для всякого роду спекулянтів. Але ми мусимо вкінці осягнути свою мету. Бесідник подав плян створення в Кутах і в Косові двох сильних кооператив, які доставлядиб Гуцулам збіжжа, а Снятинщині дрова. Д-р А. Юркевич говорив про вагу власної домівки і про будову Народнього Дому в Кутах, зазначуючи, що передумовою всякої роботи на селі і в місті є своя хата.

Д-р М. Гарасимський представив в черги надужиття, які діються на Гуцульщині і навів кілька ярких прикладів, де від того самого господарства підвищено за два роки податок буквально на кількадесять разів. Зухвальство дійшло до того, що урядничка подат. уряду в Косові (Смілец) поважився сказати до поважного господаря з Красноїлі (М. Панчелича): Платн, мудю, бо гаві з тебе стягну! Опісля говорив про українські політичні партії, які серед теперішніх обставин не можуть як слід розвиватися. Готово дійти до того, що опікуни скажуть повирізувати в голові кожного Українця віконце, щоб довідатися, що він думає... Одна тільки „партія" втішається повною свободою — це хлібодарська (У. Н. С.). Всяка погань виказує тепер з пор на жировище, бо голодну людину найлекше здеморалізувати тому перестерігає перед т. зв. „сейм. конгресом" у Станиславові. Для наших зрадників маємо тільки погорду. Опісля відав нарід явитися на повіт. віче в Косові 30. І. ц. р. та відчитав політичні резолюції, прийняті одноголосно. В них сказано, що переговори польського уряду з українським народом повинні йти через Українську Парляментарну Репрезентацію, а не через людей, які повиходили з кевтичних нор. Сен. зі Ст. Косова М. Лепкайлюк візвав селян до єдности й до організації, радив ширити освіту і книжку й занятися більше вихованням нашого занедбаного молодого покоління, особливо по селах. Д-р М. Гарасимський радив приступити до дальшої будови Народнього Дому й до створення кооператив. централі через двигнення міщ. коопер. „Верховина". По промові сел. з Москалівки М. Лелета й по ухваленню економічних резолюцій, осуджуючих економ. політику польського уряду, п-р А. Юркевич замкнув віче, яке закінчено нац. гимном і нар. піснями.

В Кутах дуже пригожий ґрунт для енергічного й чесного кооператора, для якого відкрите широке поле праці, бо місцева інтелігенція готова до матеріяльної піддержки. **Верховий О.**

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

За рідну землю і школу.

Велике віче в Глинянах.

Дня 24. січня п. р. відбулося в салі Заїдаткового Товариства в Глинянах велике віче в справі закону про земельну реформу і в справі ліквідування українського шкільництва. Коли я одержав доручення поїхати на це віче з рефератом, здавалося мені, що судовий повіт Глиняни застане в стані занедбання. Прибувши на місце, переконався я, що не" колись на тім русофільський повіт, домена славного русофільського діяча о. Насальського, є поекрасно зорганізований, а русофільство вимирає остаточно. На віче прибули делегати 27 сіл судового повіту Глинян; всіх учасників було поверх 700. Віче відкрив головою промовою організатор повіту, адвокат д-р Рибак. До президії вибрано директора Василя Кебада як предсідника, селянина Степана Кутинського з Ляшок Королівських як його заступника і Дмитра Дичкевича як секретаря. Після мойого двогодинного реферату виявалася оживлена дискусія, в якій забирали голос численні селяне й відважно представляли надужиття адміністраційної влади і свої болячки. І так сел. Кутинський Степан представив внесіа шкільного плебісциту в Ляшках Королівських. В цім чисто українськім селі внесено понад сто деклярацій з домаганням української мови навчання в школі, одначе у відповідь прийшло рішення, що школа буде з польською викладовою мовою, мовляв, тому, що в селі нема двадцятьпять процентів українського населення. Зі школи зробили Поляки своє касино і в ній відбуваються політ. наради й збірки. Наказний війт робить у селі ріжні надужиття і був навіть караний окружним судом у Золочеві. Громадяне подавали на нього численні жалоби до властей, одначе все без успіху. Міщанин Михайло Дичок з Глинян підносить, що комісар Глинян заводить у громадських льокалях ріжні варстати для власного вжитку, а поборові Українці з причини недостачі льокалю мусять їти до перегляду до Перемишлян. Взиває громадян, щоби при закупні земель не набивали ціни один проти одного й робили договори купна в золотих, а не в долярах. Сел. Іван Крохмальний з Полюхова Великого домагається основання комітету, який занявся би справою земельної реформи і стояв на сторожі тої справи. Андрій Севчак з Глинян жаліється, що школа в Глинянах не є опалювана, через що діти хворіють. П. Михайло Сеник наводить численні факти зложивань органів державної поліції. Поліція, не оглядаючись на повіля воєвідства і староства, робить перешкоди в переводженні збірок. П. Сава Буцманюк закликає до збирання жертв на будову ремісничого дому у Львові, що виховував би українську ремісничу молодь. Сел. Іван Семків зі Замостя взиває селян, щоби при закупні поля йшли по пораду до українських установ, а не до Жидів, як не часто діється сьогодня. Як референт відповідав я на всі запити і звернув також увагу на хрунівську акцію д-ра Северина Даниловича. Після ухвалення шкільних і земельних резолюцій закрив віче коротку промовою адвокат д-р Рибак. Загальне моє вражіння таке, що це було одно з найбільш удалих віч, на яких я був референтом. Праця в повіті на всіх царинах суспільного життя поступає живо вперед і глинянський судовий повіт слід зачислити до краще зорганізованих повітів у краю.

Володимир Целевич.

Страйк у Варшаві.

1. лютого мін. Земенцький одержав заяву телефоністок, що приймають до відома поклікання держ. управи. В 1. год. у ночі телефоністки ухвалили вернути до праці. Страйк трамвайрів триває дальше й покищо нема виглядів, щоби скінчився. Для влекшення комунікації між дівцями головним і давнішським дирекція залізниць урухомила кілька поїздів, що мають курсувати на окружній лінії, задержуючися по дорозі що кілька хвиль. Білети мають продавати в поїздах.

Мобілізація Сторожі Народової.

Полковник Мончинський зібрав командантів Народової сторожі і видав їм мобілізаційні прикази. Поготівля патрольовало в ночі у Варшаві.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа Пілсудського.

На найближчому засіданні ради міністрів мін. Земенцький поставить внесення в справі повороту Пілсудського до чинної служби. Цим разом міністрів поставиться перед ясним положенням, до якого причиниться теж премієр Скшинський. Не виключена теж ініціятива президента.

Виключення кс. Оконя.

Нач. рада „Радикального Хлопського сторонництва" (група пос. Оконя) на відбутому в неділю в Любліні засіданні під проводом пос. Дзідуха одноголосно ухвалила виключити кс. Оконя зі сторонництва. Предс. сторонництва вибрали пос. Дзідуха. Переговори „Рад. Хлопського Сторонництва" в справі злуки з „Хлопським Сторонництвом" ітимуть на парл. терені. Кс. Оконь утворить у соймі окрему групу, котрої покищо буде одиноким членом.

Акт обвинувачення мад. фальшівникам.

30. І. Прокуратура вручила акт обвинувачення 26 обвинуваченим в участи фальшивницької афери. Пять із них є на волі. Акт об. обіймає 70 сторін, із тих 50 присвячені кн. Віндішгрецові, як головному винновникові, 10 урядовцям держ. картографічного заведення, завішеним в урядуванні, шефови поліції Надоші, прив. секр. Віндішгреца, Рабові, емер. і фактичному керовникові карт. заведення Гайцові і Курдові, як спільникам фальшування. Надоші свідомо брав участь в афері, бо бував на засіданнях, на яких обговорювано подробиці фальшування банкнотів, допомагав чинно в поширюванні їх, бо дав 6 фальшивих румунських паспортів, крім того поручив видати три фальш. мадярські паспорти. Другій групі, м. н. еп. Задравецові закидають, що свідомо влекшував поширювання фальсифікатів, у його мешканні числили й сортували їх. Епископ брав у цьому особисто участь. Брав участь у конференції у Віндішгреца в справі зміни фальсифікатів. Але акт обвинувачення не виясніює хто був дійсним ініціятором фальшування. Віндішгрец не хотів назвати того, з ким робив приготування до фальш. акції. Не виявилось теж, чи Віндішгрец і Надоші фальшували банкноти з патріотизму чи з матер. користей. Франція бажала головно цього вияснення.

„Корієре деллз Сера" повідомляє, що в часі слідства в Будапешті викрили також багато фальш. лірів. Італ. уряд рішений виступити якнайрішучійше супроти мад. уряду і важадати обвинувачення прем. Бетлена. Жадання це умотивоване зізнаннями спільників Віндішгреца, арештованих у Медіолляні.

Дописи.

З Лемківщини. (*Культурно-освітні змагання лемків*). Писати про Лемківщину радісно й сумно. Радісно тому, що тепер на Лемківщині, цій країні тьми й соціяльного поневолення, дають завважити зусилля культурно-освітніх змагань. Покищо не тільки проблиски, але вони дають запоруку, що Лемко наш небавком пізнає, де правда, чий він син. А сумно, що велика часть нашої інтеліґенції, керуючись гадкою „моя хата з краю" — не йде на стрічу освітнім змаганням Лемків.

Культурно-освітній рух почався тепер на Лемківщині організацією аматорських гуртків, хорів і кооперативних крамниць. Аматорські гуртки у Фльоренці (Грибівщина), Устю Руськім і Климківці (Горличчина) дали по кілька вистав. Дві останні вистави „Ой не ходи Грицю" в Климківці і „Верховинці" в Устю Руськім випали — як на початкуючих аматорів-Лемків — гарно. Всі грали з чуттям і вивязались з доволі трудних ролі дуже добре. Були й недостачі, як в грі, так і в самій постановці пес, але чиж можемо більше вимагати від нашого Лемка, який щойно кілька разів виступає на сцені? Натомість можемо вимагати від тутешньої інтеліґенції, щоб подібним виставам в нашій гірській закутині надавала більше повази своєю присутністю. А то крім кількох осіб з учительства і 1—2 панотців з родинами — нікого більше з нашої інтеліґенції не було, хоч погода дописала — сама в горах чудова. Чи не вворуємось ми на столичній публиці, бо й там — як читаємо — театр світить пусткою...

Додати належить, що в Устю Руському стоїть у проекті будова лемківського „Народнього Дому". А треба знати, що ця громада мин. року власним коштом вимурувала шкільний будинок і окрасила близкою церкву. В Устю основано ще й пожарну дружину, а тепер переводиться комасацію ґрунтів. Проявляється тут також кооперативний рух, прим. у селі Висова, але це покищо тільки проблиски. Взагалі Устя Руське прокидається в Горличчині більше життя, як наші села. Хайжеж ці села беруть собі примір з Устя і Климківки, а ціла Лемківщина напевно відродиться і воскресне з обіймів тьми. **Стебер'ник**

„З Львівського Бояна".

Повідомляється Вп. Громадянство, що Концерт щедрівок і колядок заповіджений на 4. лютого ц. р. відбудеться в суботу дня 6. лютого ц. р. точно в год. 7. вечером в салі Муз. Тов. Лисенка, а не як було заповіджено. ВИДІЛ. 1187 1—1

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·30 — 7·32 канад. дол. 7·10 — 7·15, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,25 леї 0·3·00 — 0·3·20, франки фр. 0·28·80 — 0·2·00, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунти 34·00 — 34·30.

В польській полонці.

(Від власного кореспондента.)

членів комуністичної партії Західної України. Їх обвинувачують за революційну протидержавну діяльність з § 102 карного кодексу. Як оборонці виступають адвокати з Варшави, Львова і Замостя. Обвинувачені не признаються до вини. Розправа потрівае кілька тижнів.

— **Проти українських громадських печаток** виступає „Слово Польске" з 1. ц. м., покликуючись на „устану" з 31. липня 1924 і „окульник" мін. внутр. справ з 1. грудня 1925 (ч. 483/Іо), яким приказано завести всюди урядові громадські печатки (круглі) — тільки в польській мові. „Сл. П." нарікає на „хитрих шіґіїв", що мають часто дві печатки: польську для урядів, українську для сторін, і взиває староства, щобн стягнули українські печатки при помочі поліції. Одночасно на „недбаїв" староства накликає всевідства і подає цілу низку громад, які уживають дотепер українських печаток.

— **Редль — „українським зрадником"**. До нашого допису з Відня про намагання таємних режісерів представити полк. Редля на віденському ґрунті Українцем дістаємо від достовірного громадянина інформацію, що не тільки сестри Редля є Полькамн, але і його брат, залізничий урядовець, є також Полак м. Після того, як викрито подвійну ролю Редля і він застрілився, його брат у Львові змінив навіть своє назвище на чисто польське. Зрештою для нього, хто з нас наші передвоєнні відносини не може бути на меншого сумніву, що Редль був Полаком (сполщеним Німцем), а тільки тепер є бажання певних кол подарувати його Українцям. З якою метою, ясно.

— **Дайте їм українську книжку!** Пістаємо таке заворушаюче письмо з Пзнавора в Босні: „Просимо вас, пришліть нам хоць кілька старих книжок до читання та букварів, або старих молитовників. Букварів там треба для дітей. Нас, Русинів, є тут в Босні багацько, та нема наших книжок. У нашім сел., у Девятині, є 115 родин Русина, а Поляків є тільки 70 родин, але вони дістають книжки, а в Галичині за нас ніхто не дбае. Наші діти дичіють, школи нема, навіть букваря нема до науки". Підписаний Григорій Головчук, Девятина, Пзнавор, Боснія, Югославія. — Цей лист поручаємо ласці уваві українських установ, видавництв і поодиноких людей. І в наших установах і по приватних домах лежить багато книжок, присипаних порохом, з яких ніхто не користае. Просимо спакувати їх і вислати на подану вище адресу, де їх приймуть рада і з вдячністю. Дбаймо про наших людей на чужині, бо це прикрасна кожної культурної нації!

— **Ucrainica.** В паризькім журналі „Revue internationale" з дня 30. листопада 1925 р. помістив д-р М. Лозинський статейку про Українців у Румунії, а в числі з 1. січня ц. р. про фінансову кризу і громадянську війну в Польщі.

— **Вибори до Адвокатської Палати у Львові**, що відбулися мин. суботи, дали такий вислід: д-р М. Грек, президент, д-р Левенгерц і д-р Зоммерштайн віцепрезиденти, у виділі на 13 членів засідатимуть д-р Яр. Олесницький і д-р М. Глушкевич. Членами дисциплінарної ради вибрано м. ин. д-ра Ев. Давидяка, д-ра Б. Савчака і д-ра М. Волошина. Екзаміпаторами адвокатського іспиту вибрано м. ин. д-ра П. Евина, д-ра О. Надрагу і д-ра Мих. Шухевича. Екзаміпаторами судейськими м. ин. д-ра Ів. Кмицикевича, д-ра Макса Левицького і д-ра Вол. Охримовича. прийто внесення д-ра Льва Ганкевича на вибір третього віцепрезидента всіми голосами проти одного. Внесення це переказано новому виділові.

— **Скандальну господарку в „Юрі"**, уряді, що в рр. 1919—1921 опікувався повертаючими зі Сходу полоненими, розбирав на днях львівський суд. як про це ми писали вже вчора. Проти директора „Юра" Збігнева Ярковського виступив цілий ряд свідків з незвичайно важкими обвинуваченнями, закидаючи йому цілу низку крадіжей і инших злочинів на шкоду держави й нещасних поворотців. На суботній розправі прокуратор зрісся питати обжалованого з причини сварки, яка зайшла поміж ним і провідником трибуналу. Бо деякі питання прокуратора видалися провідникові непотрібними, а може й надто клопотливими для обжалованого. Остаточно розправу відложено, бо бракувало трьох свідків. Трибунал рішив покликати ще кільчох нових свідків і зарекві рувати книги „Юра", які тепер у Варшаві. В часі розправи вийшла ще одна річ на яву: обж. Ярковський є близьким крівняком маршалка сенату Тромпчинського.

— **Нові пашпортові приписи.** Міністеріяльний розпорядок з дня 22. грудня 1925 подае нові приписи у справі оплат за закордонні пашпорти. Оплати тепер такі: а) за закордонний пашпорт 500 зол., б) за дозвіл на поновний виїзд 500 зол., в) за кількаразовий пашпорт 1500 зол., г) за дозвіл на поновний виїзд в торговельних або промислових справах — зі зниженою 25 зол., ґ) за дозвіл зі зниженою на поновний виїзд з метою освіти, лічення, в справах суспільних, на міжнародні зібрання, наукові з'їзди, спортові змагання і т. п. 20 зол., д) за пашпорт кількаразовий зі зниженою 100 зол. Робітникам і тим, що вибираються на заробітки, як також континентальним і заморським емігрантам, видаватимуться пашпорти безплатні, важні на один рік, на основі посвідки державного уряду посередництва праці або уряду еміґраційного. Емігранти мусять предложити посвідку скарбової влади, що не залягають з податками. Одноразові пашпорти зі зниженою і дозвіл на поновний виїзд за оплатою 25 зол., як також кількаразові пашпорти зі зниженою за 150 зол. видаватиме адміністраційна влада І. інстанції. В певних випадках можуть бути видані й иншим категоріям пашпорти зі зниженою, а у виїмкових випадках навіть зовсім безплатно.

— **Поленша для внучки Гоголя.** Полтавський окружний Виконком звільнив від усіх місцевих податків внучку Гоголя — Бикову та закріпив за нею власність дому, в якому мешкае та від якого не буде платити ніяких податків у майбутньому.

— **Зріст населення Москви коштом приїзжих.** За минулий рік зареєстровано в Москві 1,103.035 приїзжих. В тому самому часі виїхало з Москви 681.439 людей. Таким чином за рік приріст населення Москви на рахунок приїзжих виносив 355.596 душ.

— **Старорежимні офіцери на фабриках СРСР.** „Ленінградская Правда" подае, що на протязі останніх чотирьох місяців минулого року принято на фабрики „Червоний Трикутник" в характері звичайних некваліфікованих робітників 22 підпоручників, 43 хорунжих, 15 штабскапітанів, 17 поручників, 3 капітани, 1 підполковник, 3 полковники, 1 штабсротмістр, 2 корнети, 1 ґенерал-ґюґант, 1 лейтнант фльоти, 2 капітани фльоти бувшої царської армії фльоти.

— **Надзірська поліція вважає Надоші далі своїм комендантом.** Будапештенська поліція вислала замішаному в справу фальшування франків б. своєму комендантові Надоші вислови співчуття. В ньому називає поліція Надоші жертвою жидівської провокації та запевняє, що вважає його далі своїм начальником.

— **Помер** відомий англійський письменник Б. Л. Джордж, в 43 р. життя, зрештою невідомий на чужині, хоча був завзятим мандрівником, жив довший час у Франції та Німеччині і брав діяльну участь у політиці. Був дуже суворим критиком товариського лондонського життя в цілій низці талановитих романів.

Оба концерти Любки Колесси по причині наглої недиспозиції піяністки відложені. Новий речинець концертів буде оголошений. Замовлення білетів остають важні. 1163 1—1

Посмертна згадка.

Іван Желехівський, урядовець Земельного Банку Гіпотечного, помер 30. січня ц. р. в Закопаному в 43-ім році життя. Покійний родився 1883 р. в селі Гучку, добромильського повіту. До гімназії ходив в Перемишлі, після матури тягнувся по різних бюрах, працював теж в Гамбурзі в Німеччині, після чого в 1911. р. вступив на службу до Земельного Банку. Був незвичайно добрим, пильним та невмолимим робітником, зразковим товаришем праці, який втішався симпатіями в широких колах львівського громадянства. Від кількох літ занедав на грудну недугу. Занедбані умовини життя не дали йому спромоги приступити до систематичного лічення. Аж перед кількома тижнями виїхав був Покійний на кошт Каси Хорих до Закопаного, щоби там закінчити життя. Мачуха-доля не дозволила вже йому вернути на рідну землю. Відійшов тихо, як тихим був теж в житті. Похорони відбудуться б. лютого в Добромилі. В. И. П.

Надзірна Рада, Дирекція і Службовики Земельного Банку Гіпотечного С-ни Анц. у Львові

сповіщають про передчасну смерть свого Службовика і Товариша

Івана Желехівського

який помер по довгій та тяжкій недузі дня 30. січня 1926 р. в Закопаному в 42. році життя.

Тілесні останки Покійника будуть перевезені з Закопаного дня 5. лютого 1926. р. Похорони відбудуться дня 6. лютого 1926. в Добромилі.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Станиславів, сали українського „Сокола".

Середа 3.II. „Ревізор з Петербурга".
Четвер 4.II. „Маруся Богуславка".
Неділя 7.II. „Пан Іванцовський".

6.II. СУБОТА 6.II.

ВЕЧЕРНИЦІ

СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ.

МАЛА САЛЯ ЛИСЕНКА 9. ВЕЧ.

Вступ за запрошенням.

Вівторок 9.II. „Без вини винуватий" (премєра).
Середа 10.II. „Блудна Жінка".
Четвер 11.II. „Ніч під Івана Купайла".
Єзуполь сали „Народнього Дому".
Субота 6.II. „Циганка Аза".
1181 1—1

Виділ Т-ва Прихильників Освіти у Відні повідомляє, що п. Павло Головатий (Станиславів) звернув у цілости свій довг Товариству в сумі 70 австр. шілінгів. — *Анатоль Вітошинський* заст. голови, *Михайло Гриплик* касієр.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ жінки совісної, здорової, роботящої, середніх літ, згіддивої вдачі і поміж ого вигляду. Бездітна вдова по священику або учителю, що розуміється на малім сільськім господарстві та уме варити, печи і шити, може одержати платню, харч і спокійний вигідний куток у старшого, самітного вдівця сина. Василя Мисика у Ваньковій п. Ропенка б. Устрик дол шних. 1148 3—3

ПИСАРЯ потребує адвокат д-р Ст. Мудрецький в Товстім місті (Thuste) біля Чортків. Першенство вміючи на машині. Зголошення до 4 тижнів без відповіди. 1176 2—5

НА продаж десять морґів пшеничної землі в Підбірцях біля Львова. Зголошення до уряду парохіяльного в Підбірцях п. Винники. Також дальших 12 морґів евентуально на продаж. 1170 2—3

УРЯД парохіяльний в Підбірцях п. Винники віддасть в підприємство будову нової церкви і плебанії. 1169 2—3

ЧОРНА сукня і суконки для смотрикіз дешево на продаж, вул. св. Миколая 11. ч. дверей 11. 1182 1—1

В. Я. учитель в Бурштині, просимо подати свою адресу. — Адміністрація.

ОКРЕМА кімната з повним удержанням для одної або двох панночок евентуально студентів негайно до винайму, вул. Жулінського ч. 12., партер на ліво. 1183 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

д-р Микола Стадник

відкрив адвокатську канцелярію

1180 **в Козовій.** 1—7

„POLTUR" Машини до шиття Машини до писання
Ягайлонська 29. — Досягні сплати.

МРАМОРНІ ПАМЯТКОВІ ПЛИТИ
зі всякого рода мрамору виконує

А. ТРАВЕРЗА

різьбар і конц. камінярський майстер з білого канарійського мрамору за квадр. м. по 120 зл., з чорного бельгійського за квадр. м. по 160 зл., з червоного Veronese за квадр. м. по 160 зл., з сивого Bardiglio за квадр. м. по 150 зл. — Різані золоті букви величини 5 цм. по 60 гр., величини 3 і м. по 50 гр. від штуки. 1—2
1184 А. Траверза, Львів, вул. св. Петра 24.

МАТЕРАЦИ і КОЛДРИ
переробляє в однім дни знана з совісности
ФІРМА
від 90 літ
істнуюча
І. Дрекслер і Сини
186 Льв-в, пл. Капітульна 2. 1-3

Ширіть наш часопис!

Станиславівський.

Українські вишивки

20 аркушів з многими ріжнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в **Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 3—15

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" конфісковано за дві статті. В передовиці, що займає ся подіґовою Грабського в університетській справі, вичеркнено заголовок, вступ і два місця в тексті, в статейці п. з. „Селянський конґрес" скреслено підзаголовок і один розділ. Це вже 12-та з черги конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Традиційна проґфора „Міщанського Братства"** відбулася в гармонійному настрою, як щороку, дня 31. січня ц. р. в салі Пластової Домівки при вул. Бляхарській 11. В святі взяли участь численні представники українських установ та організацій. Бесідники складали свої побажання „Міщанському Братству" іменем своїх товариств і промовляли на тему національного єднання, солідарности й карности.

— **Політичний процес у Замостю** зачався 26. січня ц. р. проти 54 членів

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 25. (10.700). Львів, четвер 4. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. тов. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в часі 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Земельна політика на Рад. Україні.

Під теперішню хвилю земельні відносини на Україні можна вважати до певної міри устабілізованими. Устабілізовані вони в одному напрямі можна сказати цілковито на основі постанови 8. Всеукраїнського Зїзду Рад з січня 1924 р. про закріплення земельної власности за поодинокими господарствами (не господарями!), чи, як там звуть, за поодинокими дворами. На основі того закону, що зробив кінець усякому довільному діленню, відбиранню та взагалі примусовій вимінї землі між поодинокими робітниками на ній, закріплено раз на все земельну власність за окремими поодинокими господарствами.

Те, що було перед тим, можна назвати краще земельною анархією ніж політикою. За весь час радянської влади на Україні відбувався аж до 1924 р. безнастанний поділ поміщицької землі разом з т. зв. „розкуркулюванням" багатших селян. Цей поділ мав відбуватися на засадах рівних наділів, а переводили його всесильні тоді комітети незаможних. Одначе він до нічого не допровадив. Про цей період земельної політики висловлюється Е. Квірінг ось як:

„Досі (до 1924 р.) в нас на Україні політика комнезаможних селян грунтувалася в значній мірі на тому, що вони розкуркулювали куркулів і на їхнє майно, відбудовували окремі найбідніші селянські господарства. Але звичайно ніякої користи з цього не було і не могло бути... Одним словом політика розкуркулювання з передачею одібраного майна окремим господарствам, нічих економічних наслідків дати не могла... Ми впровадили на Україні політику „комуни" з самого початку, ще 18. і 19. року і тоді ми ся тій політиці провалилися, бо ми її провадили несвоєчасно і дуже простим шляхом"...

Ті відносини на селі змінилися вже з хвилиною введення „Неп-и". Радвлада вимагала, щоби землю обсівати. Очевидно, що міг її засівати в більшій скількости тільки той, що мав інвентар і насіння. Одне і друге було переважно в т. зв. куркулів та середняків. І тому то відібрана земля знов же таки опинилася в них, бо вони могли її справити. Закон з 1924 р. стабілізував земельні відносини, що створилися за часів нової економічної політики. Щож тоді змінилося? На це питання цитований автор відповідає:

„Радянська влада одібрала в поміщиків землю, поділила її між селянство і наслідком цього відбулося повне зрівнання землекористуванням. В тому розумінні ми пішли на зустріч настроям селянства. Разом з тим є радянська влада. От що змінилося. А в иншому відношенні на селі ма же цілком збереглися дореволюційні економічні відносини. До „Неп-и" з землі подекуди в куркулів відібрали і розділили відібране майно. Куркулям одібрали не лише землю, а й живу худобу, живий ремянент. З приходом „Неп-и" це припинилось. Почався вільний процес розшарування села і ми зараз маємо на селі таку картину розшарування, яка була до революції, з тією тільки різницею, що як до революції куркуль мав власну, куповану землю, то тепер він власної землі не має".

Натомість має він — додамо від себе — справді державну землю, але закріплену раз на все за його господарством.

По 1924 р. вся сільсько-господарська політика радвлади зводиться до того, щоби піднести інтенсивність господарки куркуля і середняка. Про те пише В. Одинців у своїй книжці „Основы сельско-хозяйственной политики на Украине" (Харків 1925) таке:

„Розвиток виробничих сил на селі необхідний для будови сильного промислу, як бази пролетарської диктатури. Наслідком такого розвитку будуть рости селянські господарства, а в першу чергу сильніші господарства, иншими словами — село буде накопичувати капітал і вимагатиме ринку на вироби промислу. На підставі розвиваючогося товарообороту прийде до стане ґрунт широкого розвитку. Самозрозуміле, що в зрості сильних господарств, отже в зрості сільської буржуазії, є і свої небезпеки, які не будуть страшними, коли рівнорядно з піднесенням продукції піднесеться і маса середняцько-бідняцьких господарств. Треба, щоби і приватний капітал у місті і розвиваючася куркульське господарство на селі пішли не на шкоду, але на користь соціалістичного будівництва".

Отже тепер рахують там на середняка і куркуля. Щож з бідняками? Їм дозволили відняймати свою землю засібнішим господарствам (від 4 до 12 літ!) Подекуди, де є для цього сприяючі обставини, творять з бідняцьких земельних наділів колективні господарства, ще в иншіх місцях управляють ту землю кооперативним шляхом. Та слід замітити, що бідняцьких господарств на Україні доволі, на що вказує от хоч би та обставина, що є там аж 42 відсотки безінвентарних господарств і 50 відсотків безкінних.

Ще краще побачимо земельні відносини на Україні з деяких цифр. Всеї управної землі на Україні є 34 мільони десятин. З того 1,852.173 десятин — це землі загально-державного і місцевого значіння, на яких веде господарку сама держава. Вільних земель, що творять т. зв. кольонізаційний фонд України є 1,620.500 десятин. Коли зважити, що на землі кольонізаційного фонду поселяє держава чи не в більшій скількости від сільського міського елемент як наприм. Жиди, то прийдеться ту цифру вимінувати покищо з того земельного простору, який має тепер селянство. По відтягненню обох цифр від основного земельного запасу вийде, що на Україні в селянських руках є 30,527.327 десятин управної землі. Число сільського населення на Україні виносить тепер кругло 24 мільони. Як розділити цю землю між поодиноких мешканців, то випаде на душу дещо більше від десятини або кругло два морги по нашому рахунку. Такий запас землі не вистарчає для задоволення життєвих потреб самого сільського населення. Колиж до того взяти ще й населення міст (кругло 4 мільони), яке мусить теж утримуватися коштом села, то вийде, що той фонд за малий. На землях кольонізаційного фонду можна поселити заледви 70 тисяч господарств (дворів), тобто коло 350 тисяч душ, коли орати по 5 душ на господарство.

На Україні панує тепер значне аграрне перенаселення, хоч і не всюди воно однакове. Тому переселенню не зарадить нічого і повне використання кольонізаційного фонду України. Серед населення панує великий попит за землею, а тому спрямовує його влада і поза межі України на землі кольон. фонду Р. С. ф. Р. Р. В цій справі заключено між Україною і Російською Федеративною Республикою окремий договір. Українські переселенці мають йти на північно кавказьку область, в Омську, Новомиколаївську, Амурську, Приморську, Саратівську, Самарську, Сталінградську і Уральську губернії, в яких є вільні землі. (З 1926 р. на тих землях мало би поселитися 12 тисяч господарств з України).

Поза тим старається радвлада запобігати земельному голодові при допомозі інтенсифікації видатности самого сільського господарства, та при допомозі ощадкування самої земельної управної площі та її побільшування. Інтенсифікацію намагається радвлада осягнути при допомозі організації т. зв. агрономічної допомоги і машинізації управи. На все це держава дає відповідні кредити. Ощаджування управної площі відбувається при допомозі т. зв. внутрішнього розселення, з яким звязана комасація ґрунтів поодиноких господарств. Тому-то тепер повстає багато нових хуторів. Сюди належать і такі засоби, як колективізація бідняцьких господарств і кооперативна обрібка рілі. З тим звязана і справа побільшування управних ґрунтів. Деяке побільшення вискується вже шляхом щаджения, отже комасації. Але крім того велику вагу кладуть там на мелорацію і й направду проводять в життя частинно на кошт держави, а частинно на кошта заінтересованих господарів. Отже попри закріплення землі раз на все за поодинокими господарствами панують там тепер ще дуже плавкі, несталі земельні відносини.

в. м.

Перший здобуток Льокарна.

Евакуація кольонської смуги.

З ночі 31-го січня на 1-ий лютий кольонська окупаційна смуга почала святкувати велике свято. У місті Кольонь (Кельн) загомоніли церковні дзвони, а над домами замаяли прапори. Окупаційні чужі війська покидали німецьку територію після семирічної окупації.

Німецька преса признає одноґлідно, що відступ англійських та французьких військ відбувся в якнайкращій формі, без найменших зовнішніх проявів ворожого настрою між ними. В одній і тій самій годині війська покинули міста свого побуту на просторі 6400 квад. кільом., де живе півтрета мільона мешканців. Такий є перший великий видимий знак французько-німецького порозуміння в Льокарно, щодо якого ще й нині лишилось стільки сумнівів. Для Німеччини Льокарно перестає бути ілюзією. Політика канцлєра Куна, що колись почав боротьбу з воєнною окупацією, виступає шойно тепер у своїх могучих наслідках. Те, чого не в силі був зробити опір мільонів і економічна руїна — зробило одно порозуміння. Франція у власним інтересі хоче дати доказ Німеччині, що вона держала окупаційні війська не з імперіялістичних мотивів, а з природного ляку перед новою війною.

Роля Англії в цьому ділі незаперечена. Вона, а за нею Злучені Держави, мають ясніше зрозуміння, ніж инші европейські держави, економічних потреб нової доби, витвореної післявоєнною катастрофою. Для них остання війна була більше боротьбою за економічну свободу ніж національну та державну і тому Англія та Америка могли хутше позабути свою ворожнечу підтримувану цією боротьбою. Нова доба домагається нових метод. Цю ідею вдалось оборонити Англії в Льокарні і нижчий французький та німецький уряд, якого представники були співучасниками льокарнського порозуміння, силкуються крок за кроком наближитись до нової атмосфери, покищо вчальованої тільки як ідеал змагання, програма діяльности.

Евакуація кольонської смуги є не тільки символом цієї нової атмосфери, але в першій мірі реальним доказом, що у Франції розсіюється поволі мрячка невпинного жаху перед реваншом Німеччини. Німеччина розуміє собі цю евакуацію як доказ зросту власної сили, а Франція записує це на рахунок своєї забезпеки. І з цього взаємного довіря до своїх сил родиться також довіря до небезпечного ще вчора та зненавидженого сусіда. Справді найкращий признак зміненої атмосфери. А може й почування, що нова війна може бути настільки різною від тих засобів, якими можна її вести при помочі дотеперішніх плянів, що не варта держати для цього аж постійну окупаційну армію?

По широкому світі.

Конференція для розброєнь, на домагання більшости держав, членів Ради Ліги Націй, буде відкладена на 15. квітня. Головною причиною — непідготовлення матеріялів до конференції та непологоджений конфлікт Швайцарії з СРСР., який, на гадку членів Ліги, повинен узяти участь у нарадах.

М.ж СРСР. і Швайцарією не прийшло покищо до порозуміння, на яких умовинах радянські делєгати могли би приїхати до Швайцарії на конференцію для розброєнь.

Німецькі залізничники погрожують страйком, внаслідок важких умовин життя. Число безробітних у Берліні за один тиждень зросло на 13.000 більше.

Англія не може порозумітись з Туреччиною, тому, що домагається від неї признання рішень Ліги Націй у справі Моссула, на що Туреччина не хоче згодитись. Англійський амбасадор в Анґорі вернувся до Льондону за новими інформаціями.

На італійські демонстрації проти Німців Відень відповів бойкотом італійського краму.

Евакуацію Кольонії святкувало населення окупованої території дуже святошно.

На болотяному ґрунті.

Ще про справу українського університету.

В останніх днях появилося в пресі інтервю м'н. Грабського на тему українського університету в („Кур. Варш.").Воно є проявом невдоволення вшехпольського ідеольога,

Зараз зупинимося над суттю поглядів мін. Грбського, бажаліб ми передтим на одно звернути увагу: В своїй злобі Сг. Грабський

вперто придержується у відношенні до українського народу російської чорносотенної термінольогії, отже постійно говориться про „малоруських учених", „малоруську культуру й цивілізацію", „малоруську викладову мову", „репрезентантів малоруського народу" а поруч того про „руські політичні чинники", „згідне співжиття русинів з Поляками", „руських учених" „руську університетську науку", „руську цивілізацію", „руське громадянство", і т. и. З подиву гідною премедитацією

мін. Грабський відмовляє нам нашого національного імени, щоби західну вітку великого українського народу представити як якийсь „Zwischending", якусь полозавинчату, сиру етнографічну масу без свого „Вчора" і без свого „Завтра". Поминаємо те, що п. Грабський не лише не є оригінальний, але він є непослідовний. Бо коли офіційна Росія за царських часів, бо коли російська чорна сотня в ім'я уроєної єдности „русского народа" називала нас Малорусами, то вона щонайменше була послідовна. Територію України називано „Малоросією", а український народ „малорусским". Але Поляки під проводом і за прикладом Грабських називають Наддністрянщину „Малопольською", а жителів „Малополяки" — „малорускям народом". Це вже справді варто опатентувати. І хоч нам прикро і досадно, що пп. Грабські й инші наслідники Савенків затирають наше національне імя, то одначе ми не будемо даремне тратити час на полеміку з ними. Всі ті, які намагаються спрямувати нас на шлях ялових передвоєнних дискусій на тему фільольогії, історії, етнографії і т. и., не осягнуть своєї мети. Це шлях для нас давно пройдений і ніяка злоба та провокація не заверне нас на нього.

Цей свій „тріюмф" він оповістив urbi et orbi і тепер, після заперечень, вперто вимахує паперовою хоругвою, зробленою з цього продиктованого листа. Хоч той лист до „Иего Ексцеленції" важко льогічно зв'язати зі справою українського університету, лист наскрізь політичного характеру, мін. Грабський вперто повторює за Стольким (як передтим Стольний повторював за Грабським), що його написано „в порозумінні з иншими руськими ученими". І все — на його думку було би в порядку, якби не українські політичні кола „яким не на руку згідне співжиття русинів з поляками". І от ці то чинники відтягнули вчених від участи в конференції, „доки польський уряд не порозуміється з політичними руськими чинниками". Але очевидно — уряд порозумітися не хоче й не думає, бо — як заявляє мін. Грабський —

„моєю принциповою напрямною є, що всякі шкільні справи мусять бути вирішувані виключно на основі освітніх і цивілізаційних потреб, а не на ґрунті партійно-політичних потреб".

Польський уряд послідовно придержується цього погляду і послідовно стоїть на занятому становищі.

„Корисне для руської цивілізації вирішення університетської справи залежне повині від того, як дозріє належне розуміння тієї справи в руськім громадянстві, а в першу чергу серед руських учених".

Що це значить?

Це значить — ні менше ні більше — тільки те, що мін. Грабський не бажає собі вирішувати університетську справу з українськими незалежними чинниками, лише — навпаки — із залежними, і то від польського уряду взагалі, а від чього самого зокрема. Ми шануємо наших професорів і вчених, одначе вони здебільшого є польськими урядовцями або емігрантами. І якраз мін. Грабський хоче розв'язувати університетську справу з підчиненими собі тепер або в будуччині урядовцями, які по сподіванням і калькуляціям вшехпольського ідеольога будуть співати під поданий ним тон. Не з умандатованими представниками народу, не з послами бажає порозумітися й вирішувати справи парляментарний міністер, тільки з урядовцями й емігрантами. Ось тут закопано собаку, ось тут є той болотяний ґрунт, на якому може запастися університетська справа. Очевидно, до цього не може й не сміє допустити українське громадянство.

Парляментарний міністер відмахується від політики, найбільше політичний член кабінету лякається „партійно-політичних торгів". Чи не чудасія? Можемо впевнити його, що з ним ніхто не буде торгуватися, що про ніяку „партійність" не може тут бути й бесіди, що наші вимоги в тій справі є давно сформульовані й непохитно устійнені.

Зрештою, хто пхнув справу українського університету на політичні шляхи, як не польський уряд взагалі, а пп. Гломбінський і Грабський зокрема? Хто з політичною метою вніс закон до сойму і хто ухвалював закон з 26. вересня 1922, як не вшехполяки? Хто всунув там найпопулярнішу в Европі справу українського університету з метою одержати признання Польщі Сх. Галичини, як не Гломбінський і Грабський? Хто з політичних цілях не горлав про шю „благодать" в Женеві, як не Скшинський? Хто затіяв суто політичну увертуру (лист Стольського) до цієї справи, як не Грабський?

І нараз та справа, що весь час була і — розуміється є — політичною справою в руках Полячків, має бути „культурно-цивілізаційною" у відношенні до Українців, себто має бути вирішувана польськими політичними чинниками в асисті залежних від них українських культурних статистів.

Ні, пане міністре, більше — як хто инший — ви знаєте дуже добре, що сьогодня нема неполітичних справ. Кожна справа, культурна, господарська, фінансова, навіть військова, сьогодня не лише є політичною справою, але навіть партійно-політичною. Так зване цілий світ, що навіть польське військо (теоретично найбільша неполітична ділянка державного життя) є сьогодня предметом партійно-політичних торгів. А щож говорити про школу — і то високу школу! Хібаж не знаємо, що університети є теж доменами партій, хібаж не відомо, що напр. львівський університет є доменою вшехполяків, партійних товаришів п. Грабського, а краківський становить стан посідання консерватистів і т. д.?

На якім саме культурнім і цивілізаційнім ґрунті має спиратися будівля українського університету, про це крім польських політиків і вчених повинні рішати теж українські політики і вчені. Але українські політичні чинники можуть спокійно лишити ці питання українським ученим і професорам; вони бажають вирішити тільки чисто політичні справи, а саме: обем українського високого шкільництва і місце осідку поодиноких шкіл.

Парляментарний міністер демократичної республики, який справді має намір розв'язати справу українського високого шкільництва, повинен іти простолінійним шляхом і в тій справі звернутися до парляментарних послів, перед якими є

Декабристи.[14]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

М. Муравєв ділив Росію на кільканацять провінцій (в ріжних текстах свого проекту ріжно). Кожна провінція мала мати власний сойм, краєву управу і мала висилати послів до загально-державного парламенту. Польщу лишав він на окремому становищі, зближеному до уні.

Громадянські свободи базував він на особистій вільности, свободі преси, товариств і союзів, на незалежньому судівництві з судами присяжних. Зносив він теж стани і ранги, заводив рівність всіх перед правом у справах маєткових і особистих та зносив обмеження горожан у відношенні до звання і заняття.

В парляментарний устрій вводив М. Муравєв дві палати: парлямент під назвою Народнього Віча і вищу палату — Найвищу Думу. Імператор скликував парлямент (обі палати), мав право відложити його засідання на три місяці, мав право vet-a проти постанов обох палат (себ-то право відсилати ухвалені законопроекти до поновного розгляду; коли обі палати вдруге приняли опротестовані імператором законопроекти, то вони автоматично ставали законами), іменував міністрів і инших урядовців, був найвищим вождом збройної сили на суші й на морі. Без згоди Нар. Віча імператор не міг рішати про війну і мир, ані відступати иншій державі частини державної території; инші трактати міг заключувати за згодою Найвищої Думи (вищої палати). Для здавлення заворушень у нутрі держави міг імператор ужити війська лише за згодою Нар. Віча.

Право виповідати війну й проголошувати амнестію належало до виключних прерогатив парляменту. Імператор є святою особою, ненарушною й невідповідальною. Всю відповідальність несуть міністри й урядовці. За свої вчинки відповідають міністри судово. М. Муравєв не допускав парляментарної відповідальности в нинішньому розумінні, т. зн. міністри не мусіли уступати на домагання більшости парляменту, якщо вони не зробили судово-карного вчинку. На випадок виїзду імператора за кордон, недуги, смерти або абдикації, Нар. Віче проголошує імператором наступника престола або установлює регенцію. В другому випадку регентом стає голова Найв. Думи. Наслідство престола переходить з батька на сина, доньки є виключені від нього, инші члени царської сімї не мають ніяких спеціяльних привілеїв.

Нар. Віче (парлямент) могло ухвалювати тільки звичайні права; права основні (конституційні) належали до спеціяльного зібрання. Отже компетенція Нар. Віча розтягалася на правні кодекси, закони, що торкалися організації урядових установ, війська, фортець, винятькових прав, податків, позичок, засобів комунікації, підтримки промислу, добробуту горожан, науки і мистецтва. Одначе Нар. Віче не могло ухвалювати законів про обмеження особистої свободи, свободи навчання, наук, мистецтва і т. и.

Нар. Віче мало теж значні права у відношенні до краєвих соймів; воно могло їх розв'язувати за переступлення обсягу компетенції та розписувати нові вибори. Нар. Віче вибірало правителів поодиноких частин держави, в руках яких спочивала краєва виконавча влада. Нар. Віче обвинувачувало міністрів і вищих урядовців, але судила їх Найв. Дума. Ця остання контролювала закордонну політику уряду, маючи право перевіряти всі тайні документи. Буджетові справи рішало Нар. Віче, Дума могла пропонувати тільки деякі зміни за згодою нижчої палати.

Члени Нар. Віча (посли) були незаймані; арештувати їх можна було лише за державну зраду, урядовці не могли бути послами. Членів Найв. Думи вибірали краєві сойми, членів Нар. Віча горожане безпосередньо. Виборчий ценз горожан був досить високий, через що значну частину горожан усувано від політичного життя.

Компетенція краєвих соймів була невелика. Вони могли ухвалювати податки на ріжні потреби краю (провінції), а саме на консервацію і будову шляхів, каналів, публичних будинків, на школи, освітно-культурні заведення і т. и., могли теж ухвалювати деякі адміністраційні закони. Таким чином краєві сойми користувалися самостійністю тільки в обсягу господарства, адміністрації й культури; їх законодатна влада була заведена в нівець. Краєві сойми мали ще право ставити пропозиції Нар. Вічу на вікання Національного Собору для зміни конституції, але Нац. Собор міг бути скликаний і з ініціятиви Нар. Віча.

Нац. Собор складався з такого числа членів, яке мали обі палати, вибраних тимчасовим способом. Собор міг радити найдовше пів року. До важности його ухвал треба було двох третіх голосів. Собор лиш опрацьовував конституційні проекти, а остаточні рішення в тій справі виносили прозінціонально-краєві собори, що складалися з подвійного числа членів краєвих соймів. Прозінціональні Собори або приймали двома третіми голосів конституційні проекти Нац. Собору, або їх відкладали.

Виконавча влада в поодиноких частинах держави спочивала в руках краєвих правителів, вибираних на три роки Нар. Вічем зпоміж кандидатів краєвих соймів. Їх влада в краях менше-більше відповідала владі імператора в державі.

Під оглядом горожанських вольностей проект М. Муравєва стоїть вище від „Русской Правди" Пестеля. Він запевнює горожанам значні свободи, дозволяє на товариства й союзи, забезпечує докладніше вільність переконань, віри і совісти, не має русифікаторських тенденцій. Проект Муравєва був пронятий принципом децентралізації, хоч не переведений послідовно. За те його хибою є недостача парляментарної відповідальности министрів.

Під соціяльним оглядом грубо вище стояла „Русская Правди". Муравєв зовсім не журився положенням селянства, не заперечував йому істнування, не говорячи про доробут; він був поборником права вольностей буржуазії.

(Продовження буде).

відповідальний, а не крутими, абсолютистичними шляхами добиратися до залежних від себе людей, робити натиск на урядовців і на молодь. Українська Парл. Репрезентація внесенням в соймі законопроекту в університетській справі повинна допомогти п. мін. Грабському вступити на цей єдино правильний дошільний шлях. **М. Ч.**

* * *

Перипетії університетської справи в освітленні п. П. Васильчука.

Варшавський кореспондент „Хвилі" мав розмову з пос. П. Васильчуком на тему українського університету, а радше на тему його карикатурного виступства — „Studii Ruthenici". На запит, чому не прийшло до конференції в тій справі 26. січня, відповів пос. П. Васильчук:

„Іза згідної опінії всіх без винятку кол українського громадянства, яке дуже недоцільно оцінює акцію п. проф. Смаль-Стоцького, трактуючи його як емісарія п. Ст. Грабського і який діяв в його інтересі: українська опінія категорично виступила проти участи наших українських учених в комітеті, покликаним і в той спосіб створеним п. Ст. Грабським. Польський уряд трактує справу українського університету як politicum. Ми з нашого боку домагаємося одної річи: запевнігування таємного українського університету у Львові, домагаємося повного університету, а не якогось „Studium Ruthenicum", при чому осідком того університету мусить бути Львів. Уряд не хоче сповнити того домагання, одначе з другого боку з огляду на міжнародні зобов. язання і з огляду на факт еміграції студентської молоді на схід і на захід хотів би найти якийсь засіб і для своїх цілей послугується д-ром Смаль-Стоцьким.

— Пане после, таж письмо проф. Смаль-Стоцького, звернене до мін. Ст. Грабського, було підписане (Я) в імени всіх українських учених.

— Перепрошаю вас, таж появилися заперечення проф. Рудницького і проф. Студинського, голови українського Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові.

— Хіба п. Смаль-Стоцький не взяв тих прізвищ з повітря?

— Але фактом є, що професори не прибули на конференцію.

— Пане после, як ви уявляєте собі можливість співпраці Українців з польським урядом при творенні українського університету?

— Українські вчені можуть приступити до праці при творенні університету, але виносженого у всі Факультети і лише з осідком у Львові. Можуть це зробити лише за згодою відповідних українських політичних чинників, а перш усього Української Парл. Репрезентації. Крім того істнування того університету мусить бути законно забезпечене".

Представник „Хвилі" запитав ще пос. П. Валильчука, чи відомі йому поголоски про оснування тимчасової „руської студії" в Кракові, яка по році має бути перетворена на університет з осідком в одним з міст Сх. Галичини. На те відповів запитаний, що подібні експерименти не можуть бути підбудовою під розвязку університетського питання. З метою осягнути свою мету, себ-то карикатуру університету, польський уряд намагається впливати на ріжні українські чинники, навіть на молодь.

„Цей шлях є невідповідний. Таксамо невідповідним є ставлення квестії українського університету на політичній площині, при чому хочеться про те говорити лише з учеными. Всі українські політичні чинники є згідні з тим, що цілий поважний, чесний український професор не схоче зломити української національної дисципліни".

До становища пос. П. Васильчука, яке є висловом однозгідних поглядів українського громадянства, вважаємо вказаним ще раз зазначити, що наскрізь невірні є поширені Грабським і Стоцьким вісти, немов то письмо до мін. Грабського було „підписане в імени всіх українських учених". В нашому посіданні не лише є заперечення проф. Рудницького і проф. Студинського, але і всіх инших пропонованих членів „організаційної комісії". Ми не вважали вказаним оголошувати тих заперечень з огляду на генеральне заперечення проф. Студинського. Правдою є, що д-р Стоцький не схопив тих прізвищ з повітря, але фактом є також те, що українські учені були пропоновані виключно до організаційної комісії. Ясним є, що з хвилею додатньої полагоди політичних моментів університетської справи, вони можуть приступити до виконання своїх організаційних функцій.

Тому для вияснення всіх цих справ треба негайно внести в соймі законопроект в справі українського університету, який мусить вияснити також становище мін. Грабського, коаліційного уряду й коаліційних партій.

Громадянине, вступися стань діяльним членом „Просвіти".

З польських справ.

Постійне місце в Раді Ліги Націй для Польщі є звязане з ріжними проектами. Якщо Франції не вдалось би переперти кандидатуру Польщі, тоді вона пропонувала би одночасно признати таке місце Еспанії та Бразилії. А така комбінація не по нутру Англії, яка мала би тоді в Лізі надто багато голосів проти себе.

Представники польського промислу, які були у Варшаві на організаційних зборах торговельного польсько-радянського Товариства, перед виїздом з Варшави розмовляли особисто з Чічеріном.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Причина відложення конференції роззброєнь.

Під впливом французьких генералів відложено конференцію роззброєнь. Франц. генерали заявили Бріянові, що наради над роззброєнням із участю Німеччини загрожують тепер безпеці Франції. Генерали навіть загрозили Бріянові, що коли не доведе до відложення конференції, вони звернуться з відозвою до французького народу, в якій візвуть суспільність зареагувати. Бріян з огляду на катастрофічне фінансове положення Франції, а також не бажаючи, щоби витворилися нові внутрішньо-політичні труднощі, піддався пресіям і погрозам.

Прест. промова кор. Юрія.

2. II. було торжественне отворення нової сесії англ. парляменту. Король Юрій у престольній промові сказав м. и., що уряд приступає до управильнювання справи границь Туреччини й Ірака, обмінюється щиро думками з тур. урядом для навязання щирих взаємин між Туреччиною й В. Британією. Договір із королем Ірака, оснований на напрямних Ради Союза Народів, підписали представники обох сторін і ратифікував парлямент. Договір предложиться небаром англ. парляментові. Один із англ. міністрів поїде до Женеви на конференцію роззброєння. Завдяки Льокарнові можна буде зробити крок наперед у роззброєннях. Заключено порозуміння з Італією в справі консолідації довгів. Уряди Франції, Бельгії, Англії й Німеччини запрошено на льонд. конференцію для міжнар. порозуміння годин праці. Решта промови торкалась вн. справ В. Британії.

Болдуін підчас дискусії над прест. промовою заявив, що пять урядів жадає відложення нарад приготовної комісії до конференції роззброєння. В. Британія мусітиме прихилитися до бажань більшости. Сподіватися треба, що СРСР. матиме час надуматися і взяти участь у нарадах конференції, бо без співділання сх. держав тяжко уявити собі роззброєння зах. Европи. Вашінгтонської революції щодо 8 год. дня праці Англія не затвердить, поки не переконається, що її инші держави займуть це становище.

Бріян у справі фін. проекту.

В парляменті йшла дискусія над фінансовим проектом уряду. Бріян заявив м. и.: Я вірю, що вихід із положення залежний лише від доброї волі. Мусимо вірити у власні сили, а то не буде без успіху для справи. Уряд не думає вести боротьбу з комісією. Уряд просить, щоби палата приступила до голосування над проектом.

Швеція і роззброєння.

Предст. Швеції в Раді Союза Народів повідомив ген. секретаріят, що його уряд прихиляється до внесення за відложенням нарад приготовної комісії конференції роззброєнь.

СРСР. готов до договорів з кождою державою.

Раковський перед виїздом до Парижа в інтервю з кор. Аваса, підкреслив вагу фр.-рад. переговорів, що мають зачатися в Парижі. Без участи СРСР. Европа, головно Франція не могтиме освободитися від диктатури заморських країв, передусім Зед. Держав. Коли Франція уділить кредиту для СРСР. то не причиниться до розвитку фр. промислу. Нема перешкод до збл. ження між Польщею й СРСР. Що до територіяльних справ то СРСР. є за самостановленням народів, отже осуджує відірвання Альзації й Льотарингії від Франції в 1871. р. СРСР. готов заключити договір із кождою державою, подібний до договору заключеного з Туреччиною. Цей договір є запереченням чуток про якийсь італ.-рад. договір проти Туреччини, Англії або иншої держави, СРСР. може взяти участь у конференції роззброєння лише в характері рівноуправненого члена.

Нема конкордату Румунії з Ватиканом.

З Букарешту заперечують чутки про підписання конкордату Румунії з Ватиканом.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·30 — 7·32 **канад. дол.** 7·10 — 7·15, **чеські кор.** 0·23'00 — 0·23,25, **леї** 0·3'00 — 0·3'25, **франки фр.** 0·29'00 — 0·29'33, **фр. швайц.** 1·45—1·50, **англ. фунти** 34·00 — 34·30.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·20, 20 франк. 27·00—27·20; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 36,20—36·50.

Срібло. Австр. кор. 0·56'00—0·58'00, 5 зл. кор. 3·00—3·10, фльорени 1·50—1·55, рубл 2·40 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·20 —1·25.

Чужинці про нашу артистку.

(Голоси преси про Любку Колессу.)

Як раз тепер минає рік від останніх виступів Любки Колесси на концертах уладжених Муз. Тов. ім. Лисенка у Львові, на яких наша суспільність мала нагоду вперше запанатися з нашою піяністкою. Цей рік був багатий у численні виступи артистки в найбільших музичних центрах Европи, а кожний її виступ був новою мистецькою перемогою, з окремим переможою піяністки Українки, як не підчеркали здебільша музичні справоздавці. У звязку з виступами піяністки у Львові цікаво буде нашій суспільности познайомитися з голосами чужинної преси останнього сезону, з яких можнаб вже зложити доволі обємисту книжечку. Тут подаємо тільки виписки широких а однозгідних в осуді поглядів на мистецтво Любки Колесси, яку зачислюють нині до найвизначніших музикальних постатей нашої доби.

У ріжних берлінських часописах, як: „B. Z. am Mittag", „Der Tag", „Allgemeine Musikzeitung", „Neue Preussische Kreuzzeitung", „Börsenzeitung", „Berliner Tageblatt" і инших, читаємо ось які слова признання і захоплення:

„Після концерту е-моїй Шопена зросли оплески по розмірах ураґану. Піяністку викликували 4 рази; публіка масами рушила вперед, щоби лишити свою вдячність артистці. Слухач вагається, що має у неї більше подивляти: чи недосяжну пляхетну техніку, чи з глибин душі добутий у найкритичнім моменті „жіночий" удар, який однаково відповідає усім вимогам відношення до Шопена і поетичним і елегантним. На берлінськім музичнім обрії зійшла нова зоря". — „Сенсацією останнього фільгармонійного концерту під Фуртвенглером (один а найзначніших сучасних дирігентів) була Любка Колесса — молода піяністка з національною техніков — щось у роді Бери Шапіри — тільки перевисшена ще останньою тонкістю почувань". — „Одразу сідає до фортепяну молода — мила Любка Колесса, справді „жіноча" артистка, одначе не в роді Шамівади чи Кльотильди Кледерг. Ані не переповена силою та пристрастю Керенньо. Л. Колесса є повною зовсім особливою. Щось справді дівочого. В першій части концерту Шопена дається блеск її промінистої техніки — романца розпинається в ніжности — вокруг знову повні коліорів і ритмічного життя. Коли ж піяністка грає, ось слухача каже: „Яка сплотать на Тебе дивитися", а вухо шепче: „Ти очаровуєш мене". Рідко коли маємо таке сильне вповолення, завдяки такій оригінальній особистости — шляхетности і виразности удару, віртуозности техніки — як саме у Любки Колесси". — „Чарівна Любко — як Ти нас всіх опанувала — з Твого удару наче краплі роси промовляє найкраще жіноча душа — Твоя кантілена чарує — Твоя каденція пряденa з місячного сяйва. Тебе вітаємо як віртуозку - поетку першорядну музикальну появу, як нову зорю". — В часописах з Копьонії читаємо: „Л. Колесса є особливо визначною піяністкою і без огляду на такий молодечий вік має в собі певність і певність Шапіри яку проте щодо музикальности перевисшає. З концерту Бортневича добули вона все можливе. — „Любка Колесса, молода українська піяністка, яку пізнали ми спершу в одним мистецькім концерті, дозвіла доводі швидко. Концерт Бортневича гр-ла вона з такою віртуозністю і розмахом у виразі, що вияла цілу домінторію в подив і захоплення. Нестримна буря оплесків була відповіддю на її гру". — Еспаньські часописи (Мадрид) так висказуються про Любку Колессу: „Уроджена геніяльна українська піяністка є визначним втіленим молодечої свіжости та мистецької зрілости. Її повнокровий темперамент — вибухи її пишної животности, який це доповнюючий контраст до її співного поетичного удару та незрівняного виразу її музикальної дикції. Супернця найсильнійших віртуозів нашої доби — є вона в мистецького роду Каренньо". — А як влучно характеризує гру нашої піяністки фінляндська преса з Гельсінфорса: „Столиця наша пережила справжню музикальну сенсацію — молода Любка Колесса. Чужинна преса не переборщила називаючи її феноменом. В мистецтві не треба ніколи порівнювати: тінь Фрідмана (одна з найвизначніших піяністок, який там грав перед Любкою К.) падала ще надто сильно, так, що доволі важко було новому світлу пробитися. Коли Фрідман досвідчений мистець — виказує найвищу мистецьку дисципліну — то Любка Колесса своїми діточими руками роздає пребогаті дари, які вона одержала з якогось вищого світа. З її мистецтва промінює вже тепер якесь магічне напруження, яке нас очаровує — її піяністична досконалість з подиву гідна, її грою руководить якийсь непохибний інстинкт, її гра діє як якесь Богослужіння невинному Богові. Її мистецтво так чисте — його лиші такі непорочні, а все таки кипить у ньому такий незвичайний темперамент".

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє число „Діла" підпало знов конфіскаті. Вичеркнено з нього в цілости кореспонденцію зі Станиславова про т. зв. „селянський конгрес", а полишено тільки заголовок „В польській полонці". Це вже 13-та чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Особисті вісти.** Відомий наш письменник Богдан Лепкий вернув після 11-літнього побуту на чужині на своє давне становище професора гімназії у Кракові. Бажаємо йому ще багато сил та успіхів на його дальшому життєвому шляху, зокрема на ниві українського письменства.

— **„Слово Польське" в ролі денунціянта.** Вже неразъ денунціювало „Сл. П." наших людей у ріжних неповинних „злочинах". В останньому числі з 3. п. м. денунціює директора приватної української гімназії в Рогатині, п. Антона Крушельницького у видаванні „протидержавного" видавництва „Журавлі". Не потребуємо аж зазначувати, що в „Журавлях" нічого протидержавного нема (на жаль є цензура) і що директор Крушельницький з загаданим видавництвом не має нічого спільного. Таксамо мається справа у відношенні до особи п. Нікорицького як директора видавництва „Червона Калина" у Львові, якого „Сл. П." денунціювало вже кількома наворотами.

— **Податкова шруба в руху.** Поль поміняють нас з ріжних сторін краю, що

податкові екзекутори увихаються тепер по селах і забирають у людей за заległі податки все, що попаде їм під руки: кожухи, подушки, перини і т. п. Це грабіж — так і називають її дюде здавна — настільки дика й безцеремонна, що всюди чути тільки плачі й зойки. Особливо сільська біднота терпить від цих грабіжей, бо абсолютно не має що продати, щоб заплатити податок, а екзекутори забирають їй справді останню кожушину чи подушку з хати. Ось вам ілюстрація до тих „благодатей", які переживає нині українське село по цім боці Збруча. А для Даниловича і його „компанії" все те — в порядку...

— **14.604 судових справ за лихву.** В 1925 р. спрямовано до судів на цілому просторі Польщі 14.604 справ за лихву. З того було: харчових справ 7.771 (54 проц.), мешканевих 804 (5 проц.), інших 6.029 (41 проц.). Видано в першій інстанції 4.617 (46 проц.) присудів, увільнено 5.387 (54 проц.). Апеляцій було 1. 91 (30 проц.). Загально засуджено в обох інстанціях 31 проц., увільнено в обох інстанціях 69 проц. Стільки справ за лихву зареєстровано в суді. А скільки соток разів більше лихварських злочинів розгортається по цілому сучасному життю Польщі?

— **Нещасливі випадки.** На товаровому дворі у Львові працювала Марія Стахів, яку пущена ненадійно в рух машина потрубувала й розбила їй голову. Ратункове поготівля відставило її додому.—Сторож школи Марії Магдалини Володислав Литвин пробив свою жінку по пяному ножем у груди. Вона пішла до шпиталю, він до поліційних арештів.

— **Залізнична катастрофа на лінії Львів—Варшава.** Дня 1. ц. м. сталася залізнична катастрофа на території стації Любича коло Рави Руської. Товаровий поїзд ч. 1361 вискочив з шин наслідком відірвання гамулця в одному з вагонів і тягнув за собою перевернені вагони ще довгий час. Страти значні, бо знищилися не тільки вагони, але й ті річи, що в них були. Жертв у людях на щастя не було.

— **Згинув під колесами поїзду.** Повідомляють нас з Задвіря: Дня 1. ц. м. вискакував на стації Задвіря з. Львова селянин Кришталь з того села так нещасливо з поїзду, що дістався під колеса і погиб на місці.

— **Пять револьверових куль — за зраду.** Нинішні варшавські щоденники приносять опис кріваво розправи, яку виконав 22-л тній зредукований урядовець банку для торговлі і промислу Юрій Зарємба на своїй любці, 23-літній Янині Міхалик, що працювала в мін-ві праці. Зарємба підозрівав її від якогось часу, що вона йому невірна і зраджує його з одним його знайомим. Він прийшов до нього вчора з Яниною Міхалик і по якомусь часі вислав його до аптики по якісь краплі, а сам розправився з нею коротко, впакувавши їй у груди пять револьверових куль. Після того вискинув револьвер на подвір'я і впав на землю з вичерпання. Яніну Міхалик забрало ратункове поготівля до шпиталю, де її негайно оперовано. Зарембу відставлено до арештів.

— **За одностайні міжнародні паспорти.** Секретаріят Союза Народів заповів на 12. травня ц. р. конференцію у справі паспортів. Запросини до участи в конференції вислано не тільки членам Союза Народів, але також тим державам, що до нього не належать, а саме Зєдиненим Державам, СРСР., Туреччині й Мексикові. З відповіди на розісланий квестіонар виходить, що всі заінтересовані державами годяться в тому, що треба усунути ті трудноші, які звязані тепер з паспортово-візовою системою. Секретаріят Союза Народів надіється на цій конференції представників принаймінше 45 держав. Паспортова справа інтересує найбільше Зєдинені Держави, бо пів мільона американських туристів видає річно около 30 мільонів долярів на самі паспортові візи в своїх поїздках по Европі. Панує загальне переконання, що паспорти будуть зовсім знесені, натомсть є плян завести один одностайний міжнародній паспорт для горожан усіх держав, як це запроєктувала паспортова конференція, що радила недавно в Парижі.

— **Королівський дар Свен Гедіна.** Відомий шведський подорожник Свен Гедін зложив на руки шведського королевича, який є головою китайського комітету, свої незвичайно цінні археольогічні збори. Вони походять з подорожей Гедіна до західнього Туркестану в рр. 1896—1907. Крім цього Свен Гедін подарував для шведської королівської бібліотеки всі рукописи, які він знайшов у „місті померших", Лоплянь.

— **Шлях до щастя.** Одним з найбільш популярних людей в Америці це без сумніву „король самоходів" Генрі Форд, що видав прецікаві спомини зі свого життя. До цього мілярдера звернувся недавно один журналіст із запитом: „Що думаєте про щастя? Які його джерела і причини? Яким робом може людина дійти до внутрішнього спокою і вдоволення?" На це відповів Форд без надуми: „Мені годі генералізувати. Можу тільки сказати, що є передумовою щастя для мене. Є тільки два джерела щастя: здоровля і праця. Люде руйнують здоровля дуже часто таким чином, що за коротко тривають при-

емности платить роками жук і терпінь. А проте так легко зберегти здоровля при дрібці сильної волі! Щодо праці — то вона мусить приносити успіхи, очевидно, о скільки вона совісна, натренована, а передовсім систематична. Недостача системи, хаотичність — це злочин, що мститься навіть на найбільше талановитій людині. Час — це гроші. Ось стара правда — а як рідко розуміють її і приміняють у житті!" — Придалось би й нам дещо той життєвої мудрости Форда, що з бідного сел. хлопця привела його до його безмірних багатств і впливів, та висунула на чоло перших людей світу.

— **Концерт колядок і щедрівок,** що його улаштовує „Львівські Боян" до спілки з „Бандуристом", відбуде ся не в четвер 4. п. м., а в суботу 6. ц. м. у великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. Програма незмінена.

— **З Кіна.** У кіні „Лев" іде одна з найкращих та найбільших комедій у 10 піях: „Чи заробляє Миколи Коліи 6'0.000 франків місячно". Історія гуляння американських мілярдерів у Парижі. — У кіні „Марсенька" почалася сенсаційна фільма, славної фабрики „Уфа" п. з. „Корсар", де виступають такі артисти, як Павль Ріхтер, відомий як Зигфрид з „Нібелюнгів" і Рудольф Форре, як „п-р Мабіз".

Дописи.

З Гуцульщини. (*Важкі економічні відносини*). Господарське становище нашого Гуцула дуже сумне. Худоба дешевіє, а це однаке джерело, з якого Гуцул може надіятися готівки, потрібної на оплату податків і на закупно збіжа. Біднота, котра не має худоби на продаж, заробляла давніше при вирубі дерева в лісі, але загально відома податкова система Грабського поклала край ріжним підприємствам. Зменшився вируб наших смерік, а через те відпали й ті нужденні заробітки денних бутинярів.

З тої загальної нужди користають місцеві адміністраційні власти, чи радше урядовці. Їх можна поділити на дві категорії: до першої зачислюю староство, до другої всіх иншої з наказними війтами включно.

Над першими тяжить залізна рука старости Пайончковського. Якось вони пок'смоніли, перестали їздити по комісіях та й витягати кріваві гріш з т. бідної бідного Гуцула. Коли за часів славн. зависного Секірського не можна було найпростішої справи залагодити в старості тому, що часом не було в бюрі нікого концептового урядовця, то тепер для відміни урядують комісарі навіть у вечірніх годинах. Не хочу тим сказати, що тут уже все гаразд, бо дух косесової адміністрації тяжить ще важко над нещасною Гуцульщиною, але є фактом безперечним, що відносини в тім напрямі покращали. Правда, якісь темні індивіда крутилися й по наших селах і наймали людей на „селянський конгрес", але ні одни з них не легітимувався повученнам старости... Видно, що Пайончковський зручніший від свого попередника.

Друга категорія повітової адміністрації, — це податкові урядн, повітовий виділ ну й залежні від повітового виділу наказні війти. Про спосіб оцінювання селянських ґрунтів для виміру державних податків був недавно допис у „Ділі". Подані там факти самовол' були такі жахом проймаючі, такі страшні, що зайвим було би в тій справі щонебудь додавати. Є фактом ноторічним, що в польській державі селянин угинається під тягарем неспівмірно й несправедливо розложених державних податків. А косівський повітовий виділ наложив соб. для заокруглення бюджету ось такі „дрібні" додатки до державних податків: а) 200 проц. від державного податку ґрунтового, б) 150 проц. від податків промислових, в) 100 проц. від державного податку нерухомостей, а крім того ще без числа й міри р.. них прачок; напр. шанварок, або по 25 зол. річно від одн. і стрільби і т. п. Коли знажити, що гуцульська стрільба варта не більше, як 25 зол., то право її ношення коштує Гуцула більше, як вона сама. А треба зважити, що з причини множества вовків (одної ночі в одного лише газди в Красноїлі зарізав вовк 25 овець) хоч кільканацять газлів у селі мусить мати стрільбу. Т му цей податок від пушки є справжнім грабунком.

Незалежно від цього повітовий виділ наложив страшні місцеві податки — найменший буджет кожної громади виносить 6000 зол. Де ті гроші діваються, ніхто не знає, бо на справу доріг вони не йдуть хочби т му, що доріг ніхто не направляє, хиба часом війт шарварком. Ми не маємо ні одного представника в пов. виділі не можемо з тої причини сконтролювати висоти пенсій і дієт його урядовців. Але питаємо цією дорогою відповідальні чинники чи для утримання на відповідній життєвій стопі кількацять збанкрутованих шляхтичів і їх прихвостнів треба нищити все населення повіту? Чи так має виглядати ощадносливая система державної чи пак комунальної господарки?

Можнаб ще говорити про инші аномалії у нас. От для прикладу одна: інспектором міської поліції є тут людина карана на двоїсячним криміналом. Можнаб нікого сказати і про кваліфікації инших, вище поставлених осіб. Та про це може иншим разом. — *Н. Н.*

Всячина.

Винаходи Едісона. Великий американський винахідник Томас Альва Едісон має доси приблизно 1000 патентів на свої винаходи. Не вважаючи на своїх 80 лет, він не перестає працювати від досвітку до пізної ночі, і сподіється зробити ще чимало нових. Він працює тепер над удосконаленням грамофону і електричних батерій. У грамофоні він хоче найти спосіб автоматичного приготовлювання нових плит; силу електричних батерій хоче продовжити з двох літ на десять. Це останнє уліпшення завдячено би Америці річно 100 мід. доларів. Та улюбленою мрією Едісона є винахід технічного совнішого мотору. Дотеперішні спроби винахідників розбивались об те, що кошти вибудування таких моторів не стоять в пропорції до користи з них. В Єгипті та на Далеким Сході є так примітивні мотори відомі, але вони не виконують тих функцій, які сподіється добути Едісон зі свого мотору „майбутности". Цей новий мотор є тому винаходом майбутности, бо він є висліном щораз живішої потреби думати над чимсь, що могло би заступити енергію, яку нині добуваємо з рідного топлива, постійно меншаючого на світі. Едісон вірить також в успіх свого винаходу, ще передвоєнного: литих домів, яких покищо не зуміли оцінити ні архітекти ні підприємці. Він зробив кілька металевих модела, відлитих пізніше у плиткім цементі і збудував поруч своїх робітень три такі доми для робітників. Коли один з журналістів спитав Едісона, який винахід уважає він для людства найбільше потрібним, він відповів, що ніякий і що не бачить навіть необхідности з погляду загалу робити покищо нові винаходи, як довго дотеперішні, такі чи-членні, не є як слід використані.

Навід німих. До бельгійського Конґо виїхала наукова експедиція зорґанізована приходнім музеєм у Нью-Йорку. Дослідники зацікавились племенем Ітурі-Пігмеїв, які стоять на такім низькім рівні розвитку, що можна сумніватись, чи вони розмовляють якоюсь мовою. Є це карлики, яких згуки подобають на згуки німих людей, зовсім беззвязні. Вони живуть у вічнім жаху перед неграми, які нападають на їх осели, забираючи їх дітн, щоби діти негрів мали чим бавитись.

Сучасні поїзди. Англійський інжинір Ярров, винахідник численних морських апаратів, який сягнув 84 роки, зробив ще один винахід, наскрізь молодий по своїй ідеї. Є це вагон призначений для танців підчас їзди залізницею. Перший такий вагон пустили в рух минулого місяця між Льондоном і купелевим містом Брайтоном. Ярров заявив, що хотів своїм винаходом зробити дарунок молодому поколінню, яке нудиться у подорожі. Прошу уявити собі яка привабліва перспектива для фанатиків танцю: — на кожній стації має нову пару і скільки знайомостей!

Алькоголь і лікарі. Боротьба з алькоголем в Америці дійшла до того, що „Протиспіційна ліга" виступає проти лікарів, які вживаючи алькоголь у медицині, підкопують успіх протиалькоголевої кампанії. Ця ліга домагається, щоби в студіях медицини вичеркнути зовсім алькоголь як лічничий середник. Дуже можливо, що після прийде черга на инші приємні отрути, необхідні для ліків.

Кавярня Кульчицького. Всі Кульчицькі, яких генеальогічне дерево не сягає зовсім ясно аж до року 1683., можуть мати претенсії, що їх предком був той славний Кульчицький, про якого Віденці знають, що основав у Відні першу кавярню, після перемоги Собіського над Турками. Один з історіків Відня присвятив саме статтю питанню: де був осередок цієї кавярні. На цвинтарі св. Стефана. Площа св. Стефана, де нині стоїть собор, була тоді ще цвинтарем. Кавярня була там, де нині є крамниця з рукавичками, біля капличі, що межує з єпископською палатою. Вона була похмура і мала деревляні столи, з лавками вздовж стін. На стелі висіли дві великі ліхтарні; каву пили з цинових мисочок на зуґу, деревляною великою ложкою. Замість цукру гості одержували чарочку солодкого сиропу. Булочки та „рогальки" вже тоді існували. Каву пили без молока. Склянки води також не додавали. Часописів у кавярні Кульчицького ще не читали. Велика мисочка кави з булкою коштувала два фенїги. Сам господар приладжував каву. Його назвали „Брудер Герц", тому, що він мав звичку до всіх своїх гостей звертатись з такою апострофою („брате серденько"). З його кавярнею є звязана віденська легенда, що кельнером була там одаліска з гарему Кара Мустафи, яка втікла від султана, і там служила переодягнена за хлопця, і що з нею Кульчицький пізніше оженився. Ця легенда основана на факті, що неодна Турчанка, попавши в полон, залишилась у Відні. Всупереч популярному поглядові, буцім-то кавярня Кульчицького у Відні була першою в Европі, віденський історик пригадує, що кавярня існувала в Марсейлі уже в 1671 р., а першу в Парижі отчинено в 1672 р. Кульчицького була третьою в Европі.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойно.

Станиславів, сала українського „Сокола".

Середа 3.II. „Ревізор з Петербурга".
Четвер 4.II. „Маруся Богуславка".
Неділя 7.II. „Пан Твардовський".
Вівторок 9.II. „Без вини винуватий" (премєра).
Середа 10.II. „Блудна Жінка".
Четвер 11.II. „Ніч під Івана Купайла".
Єзуполь сала „Народнього Дому".
Субота 6.II. „Циганка Аза".
11s1 2—?

Просфора на Богданівці відбудеться в суботу, дня 6. лютого о год. 4'30 вец. Всіх наших Добродіїв і Прихильників просимо дуже взяти участь. — Видїл читальні „Просвіти", Комітет будови „Народнього Дому". 1190 1—1

Дрібні оголошення.

ВДОВА зі священичої родини, що розуміється на господарстві і кухні, пошукує місця до заряду дому на селі або в місті. Ольга Ковальська у п. Федорович, Львів, Личаківська 16. 1—1

СТУДЕНТ фільософії пошукує негайно мешкання. Зголошення до Адміп. „Діла" під „Мешкання". 1187 1—1

ЖНКИ солідної, латинської в середнім віку до всяких домашніх послуг глядає самітний мужчина. Зголошення по можности з фотографією (котру зверну) та поданням докладної адреси слати до 10 лютого п. р. пишучи по польськи під Ян Горецкі, poste restante Jasło. 1188 1—1

УКРАЇНСЬКА інституція дуже добре поспсруюча в цїли поширення набуває більшу реальність і глядає спільника з капіталом від 1500 долярів, найрадше такого, що обняв би торговельний дїл. Зголошення під „Певність" до Адміністрації.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спец-ялист недуг носа, уший, горла і гортани

д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 Тел. ч. 27—99. 5—10

АДВОКАТ

д-р Микола Стадник

відкрив адвокатську канцелярію

1180 **в Коломиї.** 2—3

„POLTYP" Машини до шиття Машини до писання
Ягайлонська 29. — Догідні сплатки.

МАТЕРАЦИ І ПОДУШКИ переробляє в одним дни знана з совісности **ФІРМА від 90 літ** істнуюча

І. Дрекслер і Сини

1185 Львів, пл. Капітульна 2, 2-

ЧЛЕНИ „ДНІСТРА", (248 б) 3-5 які на підставі рішення Комісії належать лише до „ДНІСТРА",

не мають жадного обовязку щонебудь платити в П. Д. У. В. ані за 1924 ані за 1925 р. ані за літа попередні, **але мусять заплатити премію в „ДНІСТРІ".**

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 26. (10.701). Львів, пятниця 5. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол. Рукописи не вертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Журба дипльоматів Европою.

На маргінесі паризьких розмов.

Про що балакали Чемберлен і Бріян. — Недужі місця Европи. — Европа — одноцільна одиниця. — За прикладом і допомогою Америки.

Два головні творці Льокарнського пакту, два міністри закордонних справ у державах, які проводять світовою політикою, Чемберлен і Бріян, знову радили в Парижі. Не всі розмови великих дипльоматів творять нову добу в історії або бодай кінчаються реальними висновками. Але суспільність, що привязує до таких зустрічей велику вагу — головно в добі, де кожне рішення родиться після тисячі розмов — домагається, щоби великі дипльомати спромогались хоча би на малі діла.

Чемберлен і Бріян торкнулись усіх болючих місць европейської політики. Моя лікарі торкаються загально недужого організму. І їх висновки були дуже страшні; це була перша виміна гадок, гутірка, а не плянова дискусія. „Таймс" у вступній статті з дня 30-го січня підкреслив факт, що вони не могли розмовляти як представники двох держав передвоєнної доби. Якщо кожний з них зазначував становище інтересів власної держави то не на те, щоби виторгувати щось від другої. Вони мали на увазі спільну мету: здійснення того пляну европейської солідарности, який самі начеркнули.

Найбільшою їх журбою було найти засоби для підтримання тих елементів стабілізації в Европі, які вже нині позначились. Вони гляділи на Европу як на щільну одиницю, що в порівнанні з рештою світа має свої окремі життєві потреби, а є супроти цього світа безсилою та непевною. Перед їх очима майнула вся европейська карта і кожна її частина: чи середуща Европа, чи СРСР., чи балканський півострів, домагались направи. Головною перепоною санаційної праці є в першій мірі економічний стан Франції та Німеччини. Останнє голосування над міністерським експозе Люгера було причиною, що Чемберлен і Бріян зморщили брови. Націоналістичний рух у Німеччині підкопує працю уряду. Справа фальшованої валюти на Мадярщині, у звязку з пляном державного перевороту, не є доброю ворожбою про внутрішні умовини життя великих держав. Польща домагається постійного місця в Раді Ліги Націй на рівні з Німеччиною..

Не диво, що над такою низкою справ оба дипльомати воліли покласти знак „дипльоматичної мовчанки" і не псувати своїми висновками настроїв через стоусту пресу спрагнену сензації. Після такої виміни думок не можна було зробити ніяких висновків. „Таймс", у згаданій статті на тему цієї зустрічі зясовує дуже цікаво своє становище до цих проблем:

„Ми у Великій Британії, є ясно свідомі основної єдности Европи, але менше, ніж инші, скильні забути, що Европа є тільки малою частинкою ширшого світа, коли наші живучі інтереси простягаються далеко поза моря та суходоли. Не кажучи про наші безпосередні інтереси з британськими домініями, процес поширювання обсягу дружнього співробітництва в Европі, не може, на наш погляд, іти в напрямку якогось виключного, визиваючого становища у відношенні до якоїнебудь позаморської нації. Важно сказати це головно нині, коли в деяких колах почуваємо тенденцію, щоби Европа стала так вказати „зединеним фронтом" проти Америки. Це є фальшивий і небезпечний погляд. Відношення Америки до Европи не можна змальовувати в такій грубій формі як справа довгів, яка буде полагнана зовсім иншими шляхами. Свіжо призначений професор американської історії в Оксфорді, Мек Ельрой, розяснив у своїм незвичайно цікавім інавгураційнім викладі, як Зединені Держави у боротьбі власної історії силкувались найти розвязку проблем, перед якими стає нині Ліга Націй і сучасна Европа. Вони силкувались найти інтерпретацію, в якійсь можливій формі, своєї доктрини Джефєрзона про рівність людей і власним досвідом зробити деякий поступ, даючи розвязку проблем, що находяться в основі ідей Ліги Націй, а які виринають з тези про рівність суверенних націй. Нації не є рівні, але Ліга приймає твердження щодо їх рівности; і Ліга, яка розвивається та поширюється, матиме за завдання боротись з труднощами аналогічними до тих, як Зединені Держави побороли з болючим зусиллям у власнім внутрішнім розвитку".

Дипльомати, для яких давніше на першім місці стояв інтерес власної держави, почувають з острахом, що навіть інтереси всіх европейських держав є нині надто слабим грунтом для політики на далеку мету. І як підчас трагічних моментів останньої війни Франція та Англія кликали помочі через океан, так і нині, для продовження мирної боротьби Америка починає виринати перед ними, моа перед Колюмбом, як спасенна країна. Діло тільки в тім, що інтереси Америки в Европі підчас війни були для неї мрякою сумнівів.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихолітгя!

Сільсько-господарські кредити на Рад. Україні.

Останніми часами звернула радянська влада пильну увагу на сільсько-господарський кредит. Систематична праця над розбудовою кредитових установ почалася щойно в 1924 році. Один рік праці на тій ділянці довів до показних наслідків. На чолі сільсько-господарських кредитових установ стоїть Укрсільбанк (Український сільський Банк). Він мав у 1925 р. 9 великих філій по бувших губерніяльних центрах і понад 1200 товариств по містечках і селах. Усі ті установи обслуговують заледви 12 відсотків селянських господарств. Перед війною обслуговували установи дрібного кредиту понад 40 відсотків селянських господарств. Радянська влада намагається розбудувати сітку сільсько-господарських кредитових установ як найширше. Одначе цьому на перешкоді недостача капіталу. На початку 1925 р. було в обороті кредитової системи на Україні 50 міліонів карбованців, а з того 70 відсотків або 35 міліонів пішло на кредитування сільського господарства.

Основний капітал Укрсільбанку виносив на початку 1925 р. 4,360.820 карбов. До кінця 1925 р. мали його збільшити до 10 міліонів карб. Та цього зробити не вдалося. Акціонерами Укрсільбанку є Наркомзем України, що має найбільше акцій, по ньому йде уряд СРСР, чи краще державний банк СРСР, а далі инші кооперативні осередки і Наркомфін. Той останній має найменше акцій.

Коли кинути оком на передвоєнні часи, то в обороні установ дрібного кредиту на Україні було 253 міліонів карбованців. З того держава внесла 30 міліонів. В порівнанні з передвоєнними цифрами теперішні кредитові установи для обслуговання потреб сільського господарства є дуже незначними.

Радянська влада хоче притягнути тепер для кредитових цілей і капітали самого селянства. Перед війною виносили вклади селян до установ дрібного кредиту 68 відсотків білянсу, натомість тепер селянські вклади не перевищають 1 відсотку білянсу. Більшовики пояснюють цю малу кількість селянських вкладок слабим нагромадженням капіталу в селянськім господарстві.

Хтож користується тепер тими кредитами? В перших початках 95 відсотків кредиту пішло для бідняків головно на придбання живого і мертвого господарського інвентаря. Одначе пізніше таку систему розділювання кредиту понехано тому, що бідняки не сплачували позичок. Тепер ввели в життя засаду, що кредити даються тільки тим господарствам, які мають можність їх вернути. Користають з нього останніми часами переважно середняки, кооперативні та колективні господарства. Щож до відсотків від кредитованих сум то вони є тепер такі, як були перед війною. Але не зважаючи на те більшовики нарікають, що селяне сплачують свої довжні зобовязання недбало.

В. М.

Членська вкладка до Т-ва **„ПРОСВІТА"** на цілий рік всього на всього **2 золоті.** 1—2 (191 a)

Радянська Україна.

Орґанізація інжинірів.

В Харкові відбувся пленум т. зв. Всеукраїнського бюра інжинірів і техніків. Бюро обєднює 19 тисяч інжинірів і техніків і утворило свої філії в 5-ти округах. Масова праця серед інжинірів щойно починається. Центральне бюро виробило пляни громадської роботи і має намір розвинути її дуже широко. І своїй програмі праці передбачує центральне бюро якнайтіснійшу співпрацю з Всеукраїнською Радою Народнього Господарства та робітниче-селянською інспекцією.

(„Вісти".)

Вистава спілки малярів у Київі.

Дня 20. лютого відкривається в Київі перша виставка спілки малярів Червоної України, що має на меті змалювати життя і побут на сучасній Україні. До участи в виставі запрошені всі українські малярі. Останній термін присилки експонатів 15. лютого ц. р.

(„Вісти" з 28. I, 1926.)

Курси для шкільних інспекторів.

Наркомосвіта рішила організувати в цьому році в Харкові центральні курси для окружних інспекторів соцвиху. Курси обслужать 50 інспекторів і тріватимуть 30 днів.

(„Вісти").

Курси для цукрових фахівців.

У Київі відкрито 27. січня всесоюзні курси для перепідготівки агрономів цукротресту. В курсах бере участь 300 учасників. („Вісти" 28.I.)

Київський ярмарок.

В Київі йдуть дуже інтензивні підготування до цьогорічного ярмарку. Вже тепер помітний попит на товари всякого рода. Потреба чорних металів зазначилась вже тепер на 400 вагонів, запотребування сільсько-господ. машин дійшло вже до величини на суму півтора міліона карбованців. Самих шиб замовлено 250 вагонів, соняшного олію 15 цистерн, ряжу 120 вагонів, осередків 300 вагонів. Мануфактури треба найменше 125 вагонів.

(„Вісти" 28. I.)

Державний інститут техніки адміністрації.

Свого часу поставив харківський уряд домагання до уряду СРСР., щоби приступити до розроблювання закона проекту про творення Державних Інститутів техніки управління. Союзний уряд виробив законопроект такого інституту та переслав його під розгляд харківського уряду. В пояснюючій записці до законопроекту говориться, що при Народньому Комісаріяті Робітничо - Селянської Інспекції СССР. покликано вже до життя такий інститут, а метою його згідно з законопроектом повинно бути наукове розроблення техніки адміністрування. Законопроект, пересланий до Харкова, пішов на розгляд комісії законодатних проектів при ВУЦВК-ті.

(„Вісти" 28. I. 926).

Пенсія для рідні ґ. Блакитного.

Президія ВУЦВК-ту доручила Наркомові соціяльного забезпечення полагодити в приспішеному порядку справу виплати пенсії для жінки, дитини і матері пок. В. Блакитного.

(„Вісти").

За українську землю.

Ф. ф.

Скільки населення на Радянській Україні.

На склоні 1925 р. появилася в Харкові накладом Народнього Комісаріяту Внутрішнич Справ публікація п. н. „Национальний состав Советской Украини". Книжку виготовив заступник Народного Комісаря Внутрішніх Справ України Н. Чарлюнчакевич. Він використав усі найновіщі, ніким ще ніде не використовувані матеріали про теперішню кількість населення України. В історично-етнографічному відношенні справляв книжку академік Багалій, а в усталюванні українських номенклатур для поодиноких місцевостей співпрацював академік Крчиський.

Автор розбив весь матеріял в той спосіб, що обговорив подрібно склад населення поодиноких губер., дав короткий історичний нарис про кожну губернію, присвячуючи особливу увагу історії наплыву чужонаціонального елєменту до тих губерній. Потім узяв на увагу і новий адміністративний трьохступневий поділ України, та обрахував подрібно число Українців і національних меншостей в округах та районах. В книжці дуже докладні таблиці, що ілюструють національний склад населення цілої України, поодиноких губерній, а далі округ і районів. На Україні це перша публікація, що охоплює всю українську радянсько-державну територію, та дає повний образ національного складу України.

З тієї публікації подаємо деякі цифри загального характеру. Отже на Радянській Україні є 27,243.222 душ усього населення. В тому враховане і населення Автоном. Молдавської Республики в числі 538.151 душ. Сільське населення України виносить 24,069.609, в тому АМР 480.345. Міського населення є 3 міл 173.613, з того АМР 57.806.

Українців є на Україні 22,219.206. З того по селах жие 21,344.931, в чого в Автоном. Молдавській Республиці аж 214.950. По містах жие Українців 874.275, а з того в АМР 12.273. Москалів є на всій Україні 2,052.929, з того по селах 031.471, а по містах 1,121.458 разом з Авт. Молд. Республикою. Жидів на Україні є 1,254.793, з того по селах є їх 233.165, а по містах 1,021.628. По Жидах йдуть щодо численности Німці. Є їх на Україні 320.972, з того по селах 317.607, а по містах 13.365. Молдован є 238.930, з того в молдавській республиці 184.919,

Декабристи.[15]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

X. Значіння декабристського руху.

З приводу столітніх роковин революційного виступу декабристів зупинилися ми трохи довше над ходом першого революційного виступу в Росії, підійшли до генези того руху та приглянулися в головних зарисах світоглядові декабристів, а особливо світоглядові двох теоретиків перестрою Росії: Пестеля й М. Муравєва.

Борці проти самодержавя й соціяльного лиха невдачним, екзальтованим січневим виступом (1826 р.) на шляху між Василькьовом і Білою Церквою закінчили останній акт історичної драми, якої епільог проходив у зовсім иншій обстановці. Ідея спершу теоретичного, а опісля практичного революційного протесту народжувалась в тих арістократів, часто звязаних з царським двором, в захистних батьківських бібліотеках за читанням творів Руссо, Монтескіє й Ад. Сміта, в палких молодечих розмовах біля палаючих кострів на полях майже цілої Европи, в поміщицьких палацах з їх картинами панського насилля й селянської неволі і в аракчеївських военних кольоніях під свист канчуків. Ось де народжувалася й кристалізувалася та думка, де розгорілося почування, де сталилася воля людей, що опісля ввійшли в історію під назвою декабристів.

Декабристи палали любовю до Росії. Участь у великій боротьбі 1812 р. і наступних років запалила в них пристрасне патріотичне захоплення, яке не дозволило їм апперцеповані з книжок елементи ліберального світогляду лишити мертвими на ступні модної чванькувати тости, тільки перетворило їх в складову частину їхньої душі, заставило до одчайного діла. Любов до батьківщини і любов до свободи, а ненависть до гнету й соціяльного поневолення в своїому обєднанні створили в них емоціональне чудо їх політичного й суспільного світогляду.

Готовий на все Каховський, здатний кожної хвилі жертвувати собою, не знав границь посвяти. „Захоплений гарячою любовю до батьківщини, запалом до свободи, я не бачив злочину, коли він був для загального добра. Для добра вітчини я готов й мойого батька принести в жертву" — ось його profession de foi.

Одначе поруч таких — сказалиб ми сьогодня вульгарно — різикантів, були й тверді, свідомі російські великодержавники. Знаємо вже, як хотів цементувати Росію найбільший з інтелектів першого революційного руху, централіст і русификатор — Пестель. Та пестелівський централізм рівноважать поступові, широ демократичні змагання до корінної соціяльної перебудови. Поруч цеї маємо ще иншу відміну декабристів, для яких соціяльне лихо настільки було нетичне й гріхе, наскільки воно загрожувало величі й будуччині держави. Це були — так сказавши — виключні великодержавники. Цей мотив особливо сильно звучить у кн. Трубецького:

„З повстанням селян (проти панів) неминуче будуть звязані страхіття, яких ніяка уява не може собі представити; держава стане жертвою роздорів, а може теж бути й добичею честилюбця. В кінці може розпастися на части-ни і з одної сильної держави перетвориться в кілька ріжних і слабих. Вся слава і сила Росії може згинути, як не навсе, то на довгі століття".

А треба мати на увазі, що це діялося тоді, коли після побіди над Наполеоном велич Росії досягала кульмінаційної точки.

Для величі Росії треба було боротися з абсолютизмом. Автор конституційного проекту М. Муравєв (один з поміркованіших декабристів) дає ось таку дефініцію самодержавного володаря: „Самодержавний володар є той, що сам виключно володіє землею (сам по себе держит землю); не признає власти розуму, законів Божих і людських".

Одначе й не менше обурює декабристів соціяльна несправедливість, а особливо страшне положення панщизняного селянства. Ол. Бестужев (пізніше відомий популярний письменник під псевдонімом Марлинського) ось як малює те положення:

„Негри на плянтаціях щасливіші від багатьох поміщицьких селян. Продавати роздрібно цілі сімї, забравши невинність, топити в розпусті селянських жінок — уважається нічим і робиться явно. Не говорю вже про тягарі панщини, але є покидьки, які мисливських щенят роздають для плекання їх грудю селянок".

Зновуж декабрист Беляєв подає такий загальний малюнок громадянського ладу в тодішній Росії.

„В тому ладі не признавалися ніякі права перед сильніщим, в тому ладі старший, ким би він не був, все був не начальником, але паном (господином) молодшого, сильний — слабого, багатий — бідного, в тому ладі ніхто не міг покликатися на своє право, тому що ніякого права не було... Вся Росія ділилася на два ряди: на власників і рабів, по черзі".

Боротьба проти абсолютизму і деспотизму в імя патріотизму й боротьба зі соціяльним лихом — ось дві головні підойми діяльности декабристів.

Революційний рух декабристів має величезне значіння для політично суспільного розвитку не лише російського народу, але й иншых народів, що входили в склад російської імперії. Хоч невдачний, все-таки був могутньою маніфестацією, бо виявив, що навіть в Росії, де глибоко вкорінилися абсолютизм і суспільна неволя, є можлива боротьба з ненависним ладом. Він створив в громадянстві революційну традицію і поглибив провалля між громадянством і правительством. І хоч Микола I. підступно й безжалісно здавив той рух, то те здавлення було тільки позірним; фактично революційний рух розвивався далі.

(Докінч.

а на иншій території України 54.011. Між ними сільського населення є 227.907 (поза Молд. Респ. 53.537), а решта міське. Болгарів є по всій Україні 84.757, з того сільського населення 84.261 а решта міське. Греків є 101.204, з них по селах живе 92.598. Поляків є 222.877, з того по селах живе 158.660, инші живуть по містах. Чехів на всій Україні є 8.986, всі селяне. Білорусинів є 13.756, теж самі селяне. Инших національностей 722.812. **в. м.**

З польських справ.

Розпорядок мін-а освіти про збільшення числа годин гімназійним учителям не став ще правосильним і на протязі цього року не буде перемін у службі відносно „етатових" учителів, хіба контрактових.

Страйк трамвайвинків у Варшаві продовжується. Дотеперішні переговори між Союзом працюючих і Управою не довели до порозуміння.

Ген. Сікорський приїде до Львова на своє становище коменданта окружного корпусу в половині лютого.

Нову подорож до СРСР. підготовляють польські посли з партії „Пяста", „Народн. Союзу" і „хлопської" партії (Домбського).

По широкому світі.

Міжнародній гаґський трибунал справедливости зібрався на 10-ту надзвичайну сесію, на якій видасть свій осуд про спірні польсько-німецькі питання. Є ними перш усього: право щодо зайняття польським урядом фабрики азотових перетворів на Горішнім Шлеську і намірене вивласнення 12 німецьких хуторів. Членами трибуналу є: Губерт (Швайцарія, голова), Льодер (Голяндія, заст. голови), Фінлей (Анґлія), Нігольм (Данія), Альгаміра (Еспанія), Ансільотті (Італія), Джіованович (Югославія), Негулеску (Румунія), Рабель (Німеччина) Розтворовський (Польща).

Відшкодування для Гоген-цоллернів, яким займалась правнича комісія райхстагу, буде вирішене окремим судом в осідком в Липську. Всі процеси, які ведуться в справі цих відшкодувань будуть припинені до кінця червня 1926.

Троцький має стати незабаром комісаром для закордонної торгівлі.

Віче в Рогатині.

Рогатин, 1. лютого 1926.

Сьогодня відбулося тут віче, скликане повітовою організацією УНДО. На денним порядку були справа партійної організації, земельної реформи, виборів до самоуправних тіл і запити та інтерпеляції. Віче відкрив о. шамбелян Степан Городецький, відчитавши лист сен. Черкавського, що оправдував свою неприсутність. До президії окрім о. Городецького вибрано ще п. Теодора Соломку як містоголову віча і п. Василя Мацука як секретаря. Референтами на вічу з доручення УНДО. члени Центрального Комітету о. прелат Кушнірський і п. Олекса Черкавський зі Львова. По рефераті о. Кушнірського, що говорив про партійну організацію, забрав голос сен. Басяк-динський і поставив запит до президії і прибувших делегатів УНДО., щоб вияснили присутнім, що собою уявляє т. зв. „селянський конґрес" Даниловича, яка його мета, хто були учасники „конґресу" і хто цю акцію фінансує. На цей запит відповів п. Черкавський. Відтак вивязалася горяча дискусія, в часі котрої радикальні емісарі з п. Іваном Мурином накинулися на „буржуазну" партію УНДО. За радикалами п. Омовляди пп. Гринчак і Медицький. Прибувши делегати УНДО. дали вичерпуючу відповідь п. Мурином, а инши дискутанти-радикалам дали відповідь сеяне: Ліщак, Басяк-динський і Кордис. Промовляло ще багато бесідників, між иншими о. Яворський і о. Городецький. Сала „Просвіти", де відбувалося віче, могла помістити до 700 учасників, тому частина зібралася в сусідній кімнаті, а багато їздо браку місця відїхало додому.

Ухвалено такі резолюції: Українські селяне рогатинського повіту, зібрані на віче дня 1. лютого 1926, 1) домагаються негайного розвязання теперішніх громадських і инших самоуправних установ і негайного розписання й переведення виборів до них тіл на основі рівного, безпосереднього тайного і пропорціонального права голосування; 2) взивають Українську Парляментарну Репрезентацію й Управу УНДО. до рішучої боротьби з господарським, культурним і політичним поневоленням українського народу західно-українських земель; 3) взивають усе українське селянство, щоб гуртувалося в рядах УНДО.—як одинокої української політичної партії, що заступає і боронить права всіх верств українського народу.

На внесення о. Яворського голосування відбувалося над кожною резолюцією зокрема (за і проти), щоб переконатися, хто є проти цих резолюцій. Резолюції прийнято одноголосно. Навіть три присутні радикали не голосували проти.

Слід іще завважити, що присутній представник державної влади, староста п. Кулаковський, не дозволив перевести голосування над резолюціями про т. зв. „селянський конґрес". Мотивував тим, що по перше не було такої точки на денним порядку, а по друге ці резолюції не були предложені разом з повідомленням про віче до розгляду староства; а в тім він має таку інструкцію, щоб до таких резолюцій не допустити. Sapienti sat!

Учасник.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Пос. Райх зрікся презесури.

В жидівськім колі 2. II. було дуже бурхливе засідання, що є вислідом боротьби, яка ведеться від довшого часу між групою Грінбаума і послами, котрі довели до польсько-жидівської згоди.

Пос. Шаєр поставив внесення на заяву недовіря для Райха, пос. Кернер на негайне оголошення тексту польсько-жид. угоди. Пос. Фарбштайн домагався, щоби перейти до опозиції, колиб уряд не вніс до 15. лютого новелі про' неділький відпочинок. В обороні пос. Райха виступив пос. Тон. Доказував, що як довго Скшиньський є премієром, так довго пос. Райх повинен бути презесом, бо вони два є творцями польсько-жидівської угоди. Після бурхливої дискусії засідання перервано і приступили до переговорів між ортодоксами і творцями польсько-жидівської угоди. В дальшій части нарад жидівського кола посол Газнер зголосив внесення на відкинення внесення послів Шіпера і Кернера. Внесення перейшло 17 гол. проти 13. Тому пос. Шіпер виступив із жид. кола. Після тої сецесії пос. Райх зголосив резигнацію зі становища презеса кола, не бажаючи бути причиною ровламу в колі. Пос. Розмарін солідаризуючися з пос. Райхом вложив уряд віцепрезеса кола. Прийнято 17 гол. проти 6. внесення на висловлення довіря. довіря презесові і на тім скінчились наради. Тому можливо, що Райх відкличе резигнацію.

Мін. Здзеховський не уступає

Від кількох днів появлялися в деяких часописах чутки про недалеке уступлення мін. скарбу Здзеховського. Тепер заявляють, що ці чутки безосновні. Рада мін. радила в справі новелі до маєткового податку. Результатом нарад було порозуміння, що вказує на компроміс у тій справі. Ухвалили скликати знавців, які мають ухвалити, чи населення є в силі платити стільки податків, як цього домагаються соціялісти. Зогляду на компромісову полагоду тої справи, нема й причини до уступлення мін. Здзеховського.

Німеччина зголошує приступлення до С. Н.

3. II. комісія загр. справ райхстага радила над справою приступлення Німеччини до Союза Народів. Штреземан зложив звіт із переговорів, які ведено після заключення льокарнських договорів із великодержавами в справі полекш для Німеччини. Опісля комісія 18 гол. проти 8 уповажнила уряд виконати закон з 27 VII. 1925 і зголосити приступлення Німеччини до Союза Народів.

Америка й конф. роззброєння.

„Дейли Ню Йорк" повідомляє, що посол Злучених Держав у шв. Берні одержав приказ повідомити секретаріят Союза Народів, що Злучені Держави не мають ніяких формальних причин противитися відложенню приготовної конференції роззброєнь.

Перед визнанням С. Р. С. Р. Чехословеччиною.

„Пр. Тгг." повідомляє, що приготування до визнання СРСР. вже покінчені. Визнання відбудеться шляхом виміни нот, подібно як це сталося при навязанні дипл. взаємин між Францією й СРСР.

Перед уступленням Ст. Радіча.

В політичних югославянських колах числяться з недалеким уступленням мін. просвіти Ст. Радіча, котрого остання агітаційна подорож до Босни викликала численні коментарі і критику. На засіданні союза радикалів заявляли, що лише Радіч є причиною, що не прийшло до порозуміння між Сербами і Хорватами.

Невдала проба перевороту в Португалії.

Радикальні елементи в Лісбоні пробували доконати перевороту, але уряд оволодів положенням. Згадані елементи напали на казарми республіканської гвардії в Лісбоні, але наступ відперто. Арештовано при цьому полк. Естевеса і двох офіцирів та кількох цивільних людей. Всі війська є вірні урядові. 340 людей піддалося без застережень.

Наляй насл. Бетлена?

З Будапешту повідомляють, що колиб премієр Бетлен подався до димісії, його місце займе міністр Каляй.

Змова на життя гр. диктатора.

Атенська поліція викрила комуністичну змову на життя диктатора Пангалоса. Арештовано багато чоловік.

Бої в Сирії.

Анґл. часописи повідомляють із Алєпо, що сирійські повстанці знову зачали в півн. Сирії ворожу акцію.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Сільські дипльомати.

Я сів до потягу на одній підльвівській станції, яка не має ніяких історичних памяток крім того, що славиться віддавна великими злодіями і ненавистю до України.

Назви станції не памятаю, може Давидуф, а може й ні.

Потяг ішов зі Станиславова і був переповнений як галицький кримінал. Я сів навмання до першого-ліпшого вагону, але сісти фактично не було де.

Всі лавки були солідно заповнені, подекого роду сурдутами і пальтами. Тільки в одним кутку видніло дві наші чемерки і дві баранкові шапки.

Дві чемерки, скулені, дрімали під монотонний гуркіт потягу, а дві баранкові нахитувалися то в одну то в другу сторону.

Я заговорив до кондуктора по українськи і дві баранкові шапки спинилися, похилилися взад, а звід них глипнуло на мене дві пари цікавих очей.

За хвилю селяне пошептали щось між собою і зробили на своїй лавці ще пів місця.

— Сідайте пане! кивнув один з них.

Я примостився як міг і почастував селян папіросом.

Крутили помаленько папіроси, весь час уважно розглядаючи мене.

— Ви з полювання? запитав один.

— Так. Нині останній день, то треба ще використати.

Селяни позакурювали, потягнули кілька разів і тихо. Тільки їх очі цілий час бігали по мені і мов чогось шукали, щось розвідували.

— А ви звідки їдете? питаю.

— О! Здалека! поспішився один.

— А куди ідете!

— Ще кавалок!

Побачивши що вони до розмови нецікаві, я змовк і байдуже дивився крізь вікно.

Нараз один з них нахиляється до мене і обсервуючи мене щепче:

— Ми з „того" конґресу в Станиславові!...

Тепер я вдаю нецікавого.

— Ага! Добрий кусень дороги.

Хвилька тиші...

— Та... воно ніби пазле, — починає знову.

— Що таке? дивуюся.

— А той конґрес...

— Може бути!

Селян долягує моя байдужість.

— Вибачайте пане, ви зі Львова?

— Зі Львова.

— Ви десь певно доктор або професор!?

— Ні, я пишу в газеті.

— Ага! зітхають обидва спочутливо.

— В Станиславові також один редактор говорив. Раз синів, раз зеленів, то знов червонів цілий, але недобре балакав.

— А конґрес удався? питаю.

— Та що! Наїхало гуцульні, навіть бабів, тай все плескали і плескили.

— А ви?

Селяне подивилися по собі.

— Ви в якій газеті пишете? відповів один.

— В „Ділі".

— В „Ділі"!.. Знаєте там, на конґресі двох людей добре говорило.

— Данилович?

— Ні! Один звід Тернополя а другий зі Збаража... Красно говорили...

— А ви за Даниловичем?

— Знаєте пане, Поляків правда багато вже є на нашій землі. Мусимо якось з ними жити. Але... шоб не тільки ми разом працювали... Надежиться, шоб ми разом і ім. Кажу вам той звід Тернополя і звід Збаража то дуже красно їм сказали.

— А ви були з ними, чи з Гуцулами?

— Ми, пане, все там де правда. Врешті ви редактор, то ви то все будете завтра знати. Ми вам не вміємо так всього документно виложити.

Я хотів ще щось питати, але прийшов Львів і треба було висідати. Здається, ще хоч би я їхав з ними і до Кракова, не буя би богато більше дізнався.

Нехай же тепер самі читачі осудять, котра дипльоматія складніша. Чи та міжнародня, яку нам наші верхи, чи та яку ведуть наші галицькі селяне?

Галактіон Чінка.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·30 — 7·33 канад. дол. 7·10 — 7·15, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,25, леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·29·00 — 0·2·33, фр. швайц. 1·45—1·50, анґл. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·40, 20 франк. 27·00—27·35; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 36.50—37·00.

Срібло. Австр. кор. 0·56·00—0·58·00, 5 зл. кор. 3·00—3·10, фльорени 1·50—1·55, рубл. 2·40 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·20 —1·25.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —,— до —,—, овес гал. 23,50—24·50.

Українські вишивки

20 аркушів з многими різнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в **Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 4—15

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" впало знов жертвою прокураторського оливця. Сконфісковано в ньому статтю „На болотянному ґрунті" аж в шістьох місцях. Це 14-та з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Український Театр у Лодзі.** Нас повідомляють з Лодзі, що з днем 3. лютого п. р. розпочинаються там в найгарнішій салі „Фільгармонії" гостинні виступи Українського Театру А. Залеського. Як ми довідалися, театр А. Залеського існує вже більше 4 років і цілий час перебував у Конґресівці й на Волині. Останнє півріча місцем його перебування були всі більші й менші міста біля Лодзі, бо до Лодзі театр не мг заїхати з причин чисто адміністративного характеру. Тепер всі перешкоди нарешті усунено і більше пів мільона мешканців м. Лодзі матиме нагоду пізнати українську драму й комедію в артистичнім виконанні. Мистецький бік театру спочиває в руках п. Гр. Сіяновського, адміністративним керовником театру є п. Юрко Вовченко.

— **Бомбівільні маяки зі „Слова Польского"** шукують дальше проти українських установ. Цим разом (ч. з 4

ц. м. „демунціюють Комітет „Голодному Селу", на який нібито збиравано складки головно на Литві (!) і на Радянській Україні, ворожих до Польщі державах. Дивуються маніяки, що всесвітова і політична поліція, „не зорієнтувавшись", дали дозвіл на розділ збіжжа з Рад. України „між розбитованих Русинів", наслідком чого зріс ворожий настрій до Польщі. Тому взивають владу „скрутити голову дій політичній агітації в державі і за кордоном". Таксамо денунціюють Українське Педагогічне Т-во за мнимі зміни назви на „Рідна Школа", обурюються на масові збірки на приватне українське шкільництво при нагоді коляди й на відпустах і дивуються, що власти не роблять труднощів при збиранні грошей, хоч збірки робиться „без дозволу і з виразно ворожою Полякам метою". — Побитим сліпотою маніякам зі „Сл. П." видно мало ще тих шпиків і переслідувань, що їх теряють наші люде за найменшу жертву в користь рідного шкільництва.

— Арештовані за підозріння в кинені бомби. Пишуть нам: В селі Колодрібка, пов. Заліщики, вибухла б. м. м. в мешканні митного сторожа Станіслава Біскупа бомба. В помешканні не було тоді нікого. Як підозрілих у киненні бомби арештовано тамошніх пачкарів Йосифа Смука, Михайла Бабяка, Івана Вещака, а пізніше ще двох селян. Арештованих відставлено до Заліщик, де вони сидять досьогодня.

— „Курєр Польскі" і „Нови Курєр Польскі" у Варшаві. Боротьба за вечірній варшавський щоденник „Курєр Польскі", що велася довший час, покінчилася тим, що 1. п. м. появилися у Варшаві два щоденники: „Курєр Польскі" і „Нови Курєр Польскі". Першим органом заволодів ген. Сікорський разом з воєнними промисловцями. „Нови Курєр Польскі" виходить під старою редакцією, яка заявляє, що не могла погодитися на службу „людям сильної руки і слабої голови".

— Зріст безробіття в Польщі. Зіставлення державного уряду посередництва праці за час від 17. до 24. січня п. р. виказує 355.347 безробітних. У порівнянні з попереднім тижнем число безробітних зросло на 13.969 осіб більше. Найбільше нових безробітних має Лодзь, бо 6.672. З тому самому часі було у Львові 800 нових безробітних.

— Навіщі зачинають нарати за злодійства. Суд у Ченстохові видав на днях присуд у справі великих дефравдацій в Польськім Банку того міста. Засуджено заступника директора Монастирського на 1 рік тюрми, урядовців Шидловського на 3 роки, Кантора на 2 роки, Сікорського й Незьвядзкого по 1 році, Яцковського на 6 місяців. Увільнено трьох обвинуваченых.

— Нагорода за надужиття. Польські газети повідомляють, що віцепрезидентом окружного суду в Луцьку іменовано кошишнього прокуратора окружного суду у Вильні, Головню, що був завішений довший час в урядуванні за ріжні надужиття.

— З постійної хроніки. До мешкання Германа Клайна при вул. Сонішній 42, вломилися нічю злодії і забрали йому золотий годинник фірми „Омега" вартости 600 зол. — Иосиф Крогульський, що мешкає при вул. Курковій 29, повідомив поліцію, що якісь стрихові злодії забрали його розвішене білля значної вартости. — Директор школи ім. св. Иосифа кс. Палюх повідомляє, що невідомі злодії вкрали йому з хати 10 метрів сукна.

— Французькі робітники проти польських страйколомів. Французькі газети подають: Вчора прийшло між французькими й польськими робітниками з Парижі до великих бійок. Причиною тих бійок було це, що робітники з Польщі хотіли піднятися праці на місце страйкуючих Французів. Около 200 франц. робітників кинулося з палицями на робітників з Польщі і на допомогу їм поліційну всесту. Прийшло до великих бійок, в часі яких ранено тяжко 5 Поляків і одного Француза. З того приводу французькі газети виступають проти еміграції польських робітників до Парижа.

— Промоція. Дня 30. січня п. р. відбулася на університеті в Граду промоція п. Володимира Лициняна зі Львова на доктора прав. 1192 1—1

Дописи.

Стрий. *(Свято 22. січня).* В трьох кімнатах „Народнього Дому" зібралося у вечері 1. лютого стрийське громадянство, щоб віддати покійн 22. січневі 1919 року. Прибула на свято вся інтелігенція, чимало міщанства й молоді. Святочну промову виголосив Остап Луцький. Урочистий настрій миттю захопив усіх, гордо й живо стрепенулися всі серця, якби знову почули шум визвольної борні і радісний гомін дзвонів на Софійській площі. Старі козацькі й молоді стрілецькі пісні, співані разом окремим хором, а навещі цілою їх чаром обединавою громадою, закріпили віру, що не за семою горою час, у якому знову зявиться цілий український нарід у чести і славі. Святочний вечір протягнувся поза північ, лишивши по собі у всіх зібраних на ньому велике і трівке вражіння.

Винники. *(Аматорська вистава).* В неділю дня 31. січня п. р. виставив аматорський гурток у Винниках під проводом п. Марущенка, б. артиста труни Косовця, весну Осипа Димова „Слухай, Ізраїлю". В головній ролі виступив п. Марущенко, инші ролі були обсаджені дуже добре місцевими силами. Треба сказати щиро, що українська сцена у Винниках вже давно не бачила так добре відіграної штуки своїми власними аматорами. Жаль тільки, що велика саля чит. „Просвіти" від якогось часу не тішиться потрібною фреквенцією української публики. Побажатиб більше агітації в тому напрямі виділу читальні „Просвіти" і самих аматорів. *Місцевий.*

З судової салі.

Процес 54-ох.

Дня 1. лютого п. р. покінчилася перед окружним судом у Замості карна розправа проти пятьдесятьчотирьох Українців Холмщини за злочин з арт. 102. карного закону. Прокуратура обвинуваччувала всіх обвинуваченых, що в 1924 і 1925 рр. на терені грубешівського повіту належали до комуністичної партії Західної України, котра поставила собі за завдання насильно перевести зміну державного устрою в Польщі, відірвати землі „т. зв. Західної України" від Польщі і прилучити їх до Радянської України.

Обвинуваченні — в переважаючій части селяне ріжного віку, переважно молодь. Усі на загал представляються дуже симпатично. Всі свідомі Українці. Тільки один обвинуваченій, Ясінський (член адміністрації „Нового Життя" в Холмі), признався, що належить до комуністичної партії, всі инші заперечили.

Обтяжуючим свідком виступив якийсь Василь Кущба, син Івана, з Коршева коло Коломиї, котрий від кількох років поселився в грубешівськім повіті, навязав взаємини з тамошнім населенням, опісля, як поліційний конфідент, видав найгоршій матеріял поліції. Обвинуваченні, правда, в поліційних доходженнях признавалися до закидуваного їм злочину, одначе тепер при розправі масово й однодушно все заперечили і виправдувалися, що „виязовца" Шиманський побоями змусив їх до потвердження доказової тези.

Розправі проводив тактовно віцепрезес суду Бзовський. Замітна була також ухвала суду, коли то при кінці розправи прокуратор предложив лист обвинуваченого Степана Бойка, писаний до своєї мами з тюрми, в котрім, як твердив прокуратор, мало бути признання до вини. Суд не допустив цього доказу, бо родинні кореспонденції становлять тайну дотичних осіб і без їх призволу можна з них користати тільки в незвичайних випадках.

Розправа тривала девять днів при напруженім заінтересуванні населення. Боронили адвокати: др Степан Шухевич зі Львова, Гонґвіль з Варшави і сенатор Зубович (Поляк) із Замостя. Належить піднести сердечність, з якою всі оборонці віднеслися до справи й до обвинуваченых, котрі при закінченні розправи здожили їм сердечну подяку.

Присуд буде проголошений в середу, 3. лютого. Про це повідомимо в найближчому числі.

Всячина.

Машина шифрованого письма. За даньским часописом „Політікен" инші передають звістки про новий далекосяжний винахід одного данського інжинїра П. Г. Г. Бечера. Є це спосіб для придумання такого шифрованого письма для вжитку двох осіб, що хотять перепадати собі тайни, щоби його текст не міг ніхто відчитати. Як відомо всі дотеперішні „ключі" т. зв. штучної азбуки, і всі математичні комбінації придумувані підчас війни були непевними. Кожна держава мала окремі бюра, в яких спеціялісти находили „ключ" до шифрованого письма і відчитували негайно ворожі звідомлення. Данський винаходник твердить, що від тепер математичний і детективний талант на нічо не здасться. Він винайшов спосіб порозуміватись шифрами при помочі двох машин до писання зєднаних зі собою якимсь колесом. Коли вдаряємо в один клявіш оної машини — на другій запалається зовсім инший клявіш. А за другим разом знову вдареній той сам клявіш, напр. А., вже не повторяє на другій машині попередньої букви, а иншу. Ті, що хотять зі собою порозумівати ся, мусять мати два однакові апарати: коли приходить до них текст вони відчитують його таким способом, що мусять переписати його на своїй машині, яка щойно в перекладі на другу, звязану з нею, дає зрозумілий текст. Коли телеграма має напр. 1000 букв то при нормальній машині одна буква буде повторятись під тим самим знаком двацять разів. Такий апарат віддав би великі послуги в дипльоматії. Навіть закохані, яких тати на 4000 данських корон, могли б сміливо писати листи, коли хотять запержати повну тайну своїх сповідь. Все діло тільки в тім, чи якийсь Едісон не найде контрвинаходу, що зможе відчитувати цей тасмний ключ. А може спіритисти заявлять, що для їх медіюмів навіть найскладнійша машина не може бути тайною.

Літературний гороскоп на 1926 р. Французькі та німецькі астрольоги в своїх новорічних альманахах уверяють, що з якоїсь зорі можна відчитати не тільки долю поодиноких людей, але навіть такі незбагнені шляхи як шляхи творчости. Якийсь паризький астролог передбачує появу 12 нових премієр — до чого, правду кажучи, не треба знати як зорі на небі, а вистарчить знати „зорі" сцени, а його берлінський товариш, щоби не лишитись позаду, відчитує з позиції Урана ведучий зріст берлінського театру. За те „жіноча література" є в небезпеці. Дами з вищих кол зазнають чимало горя внаслідок літературних скандалів. Еротична література розвивається сильно. Бій Нептуна під знаком Льва означає успіх гіперкомерчних тенденцій. В Англії, Франції та Німеччині, великі успіхи матимуть ультрафутуристичні та експресіоністичні поети. Також містична література розвинеться. Одно слово: перспективи для літератури незвичайні! Зорі можуть спокійно ще цей рік згаснути.

Заповіт чудака. Америка є країною чудаків. Навіть ті, що там не продились стають такими, коли їм закрутиться голова від успіху. Француз Лерон, провінціональний учитель, виїхав багато літ тому до Ню-Йорку і там одержав місце писаря в якись бюрі. За якийсь час винайшов апарат поширений хутко у всіх американських фабриках ковбас. Розбагатів і став спільником свого шефа. Згодом уже капіталіст відійшов від усіх підприємств і проживав самітно, займаючись добродійністю. Єдиним його другом був якийсь інжинір і правник Кук, з яким вони працювали роками над розвязкою квадратури кола. Коли Лерон помер, записав він 50.000 доларів, як нагороду тому, хто найде розвязку цієї проблеми. У заповіті призначив як суддю свого приятеля Кука, тому, що ніхто з ученых не хотів прийняти на себе обовязку ввійти до журі. Речинець розвязки квадратури кола призначив Лерон до трьох літ, які саме минають. Кук одержав 15.000 праць на цей конкурс. На випадок, коли ні одна не була добра, 50.000 дол. має піти, згідно з волею Лерона, на захист для сиріт. Жаль, що ми не маємо таких чудаків або бодай математика, який би одержав таку нагороду більше потрібну сиротам, як людству розвязка квадратури кола.

З жіночого руху в Америці. У Південній Кароліні відкрили 18. грудня 1925 р. пергаміну жіночу статую з написом: „На спомин першій жінці". Це американські жінки поставили памятник праматері людського роду Еві, щоби не полишитись позаду американських мущин, які в 1909 р. відкрили в Бальтіморі памятник Адама. У Ню-Йорку поготовляють конгрес для розвязки питання про домашню службу. В Америці постійно зменшується скількість кандидатів на служачих і середня кляса не в силі держати служби. Одночасно помічується втрата жіночих місць у користь мущин. Це пояснюються більшою виплатністю мужеської праці і сильного руху жіноцтва в напрямку придбання вищих становищ.

Популярний заступник президента. Заступником президента Зєдинених Держав є славний Доз, творець репараційного плану для економічної відбудови Европи. Ще більше популярним як в Европі, де хоча й повторяють часто його прізвище, але економічної відбудови не бачать, є він у себе дома, в Вашінґтоні. Покупуючи добросердо люльку, він залюбки вдається в розмову з кожним робітником на вулиці. На Різдво запрохав він до себе „на гуску" чи „на индика" всіх хлопців від посилок при сенаті. Ці послугачі купили йому не тільки нову люльку, але й долучили до неї власну поему, яку можна би менш-більш дослівно так перекласти: „Це є пане віцепрезиденте Дозе, для вас, бо ви є головою в сенаті і робите там закони для нас! Ах! псякров! ми любимо вас неабияк, ви маєте порізане лице і ви моторний юнак, тому даємо вам цю порізану люльку, з якої, будь ласка, куріть, і з нами запсіди добре обходіться!" А заступник президента всміхався і був вдоволений.

35-літня жінка з 35 мужами. Останньою паризькою сенсацією є процес против 35-літньої гарної Єгиптянки Саеда Ама, яка здобула рекорд розводів. На протязі 15 літ їй удалось одержати розвід у 35 випадках. Способи, якими вона користувалась для розплутання гордійського вузла подружжа, були такі самі прості, як Олександра Великого, який просто перерізав вузол мечем. Вони були би вдавались ще з 10 літ, якби злобний випадок не нанс якогось Єгиптянина у Париж саме тоді, коли Саеда Ама явилась перед окружним суддею зі своїм останнім чоловіком, прохаючи розвязати їх шлюб. Документи були в порядку і суддя готов був уже перевести бажану формальність. Нараз вбігає тудн якийсь Єгиптянин, та починає страшенне лаятись, називаючи Саеду Аму дурисвткою. І тут виявилась правда: Саеда Ама втікла з Каїро і в Парижі нанала собі якогось панка, що за гроші явився перед судом і грав ролю мужа, який давав свою згоду на розвід разом з потрібними доказами зради. Документи були фальшиві. Цей простий спосіб з понбраним мужем мав завсіди успіх. З вінком останнього разу, після якого життєдатна дама пішла на два роки до пятниці, де матиме час подучати над реформою свого подружого стану.

Кінець світа. Не колись. Бог зна коли, а 6. лютого цього року! Так каже славний американський апостол Робеот Рейдт, який нераз уже остерігав людство перед цим сумним закінченим веселого нашого глобу. Цим разом він звертається навіть до управи нью-йоркського радія, щоби дозволила йому пустити у світ цю важливу звістку, для добра людського роду, щоби воно схаменулось. Віримо йому, що він є щирим і не робить це для власної реклами, бо прецінь ще раз скон примітується.

З нової моди. Тоді як у Туреччині скасували фез, а навіть проливали кров за него, у Парижі настає східна мода: вкоротить у життя блакитний турбан. Його можна бачити на головах жінок і мущин по театрах і ресторанах. Французька преса добачує у цьому вплив Магараджі, який підчас свого побуту в Парижі звернув чималу увагу творців нової моди. Різниця тільки одна: магараджа та його прибічна дружина носили в турбанах дорогоцінне каміння, на що не стати тих, що хотять їх наслідувати.

ОГОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Станиславів, саля українського „Сокола".

Четвер 4.II. „Маруся Богуславка".

Неділя 7.II. „Пан Твардовський".

Вівторок 9.II. „Без вини винуватий" (премера).

Середа 10.II. „Блудна Жінка".

Четвер 11.II. „Іван під Івана Купайла".

Єзуполь саля „Народнього Дому".

Субота 6.II. „Циганка Аза".

1181 3—?

Дня 11.II. 1926. в салях „Народнього Дому" відбудуться загально-студентські великі вечорниці. Запрошення можна набути в Книгарні ім. Шевченка від 4.II. в годинах 12—13 і 16—17. 1195 1—3

Важне для сеседмістя. Загальні Збори читальні „Просвіта" в середмістю (Львів) відбудуться в неділю дня 7. лютого 1926. о год. 6. веч. в салі бібліотеки Т-ва „Просвіта". — ВИДІЛ. 1193 1-2

З нагоди 25-літнього літературного ювилею письменника Антона Крушельницького запрошуємо українське громадянство до участи в святі, яке відбудеться в Рогатині дня 14. лютого 1926. р. в салі Ферайн Т-ва „Просвіта" в 7. годині вечером. Телеграми й письма та згоди на участь у святі просимо надсилати на адресу: Видавництво „Журавлі", Рогатин. — Комітет: *Д-р Осип Турянський* голова. *Петро Бігда* секретар.

Дрібні оголошення.

ОКРЕМА кімната з повним удержанням для одної або двох панночок евентуально студентів негайно до винайму, вул. Жулінського ч. 12., партер на ліво. 1183 2—2

ФОТОГРАФУЙТЕСЯ у своїому ателє „СПОРТ", Львів, Оссолінських 6. Ціни зниженні. Фотографії до легітимацій виконується негайно. 1196 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

МРАМОРНІ ПАМЯТКОВІ ПЛИТИ
зі всякого рода мрамору виконує
А. ТРАВЕРЗА
різьбар і конц. камінярський майстер
з білого канарійського мрамору за квадр. м. по 120 зл., з чорного бельгійського за квадр. м. по 160 зл., з червоного Veronese за квадр. м. по 160 зл., з сивого Bardiglio за квадр. м. по 150 зл. — Різані золоті букви величини 5 цм. по 60 гр., вел. 1184 личини 3 цм. по 50 гр. від штуки. 2—2
А. Траверза, Львів, вул. св. Петра 21.

„POLTUR" Машини до шиття
Машини до писання
Ягайлонська 20. — Догідні сплати.

Звичайні Загальні Збори
Т-ва „Українська Бесіда" в Станиславові відбудуться в середу дня 10. лютого 1926., год. 7:30 веч. у власним льокалі із звичайним денним порядком.
1194 **За Видїл:** 1—1
Гр. Онуферко, голова. *Т. Грицак* секретар.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 27. (10.702). Львів, субота 6. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На Далекому Сході.

Поладнання радянсько-китайського конфлікту.

Більшовицько-китайський, чи краще більшовицько - чанґтсолінський конфлікт, про який ми недавно писали, знайшов несподівано свою тиху та мирну розв'язку, дарма що загрожував страшними воєнними наслідками. Сама історія конфлікту та її причини нашим читачам відомі. Манджурський диктатор Чанґ-Тсо-Лін, незважаючи на радянсько-китайський договір з дня 31. травня 1924 р. про східньо китайську залізницю, зробив замах на неї, арештував радянського її управителя Іванова та порозганяв усі більшовицькі установи. Чанґ-Тсо-Лін зробив це тому, бо названа умова з пекінським урядом формально його не обовязувала (він же вважає себе незалежним володарем Манджурії), а фактично то зробив він це з инших мотивів. Чанґ-Тсо-Лін був знаряддям в руках инших, які бажали використати справу східньо-китайської дороги як не для генеральної розправи з більшовиками на Далекому Сході, то щонайменше для їх компромітації. Але з великої хмари малий дощ. Так сталося і цим разом.

Конфлікт закінчився т. зв. мукденським договорои між більшовиками і Чанґ-Тсо-Ліном. На його основі експльоатація залізниці відбуватиметься далі згідно з точками пекінського договору з 31. V. 1924 року. Основна точка цього останнього звучить: „Китайська республика і СРСР. взаємно визнають, що східньо-китайська залізниця, побудована на кошти, доставлені бувшим російським царським урядом, — проходяча через китайську територію — є чисто комерційним підприємством, що за винятком справ комерційної діяльности, всі инші функції на залізниці, які входили би в конфлікт з правами національного уряду, належатимуть до компетенції китайського уряду". На основі того головного пункту складено окремі точки про спільну адміністрацію залізницею. Управа дороги складалася з 5 Китайців і 5 більшовиків під головуванням Китайця. Натомість технічним управителем самої залізниці був Москаль, в даному випадку більшовик. Договору не вдалося провести в життя вповні тому, бо манджурська територія була в руках диктатора Чанґ-Тсо-Ліна, який користувався між иншим підтримкою Японії. Щойно японсько-радянський договір 21.1. 1925 р., який спричинив до деякої мірі ізоляцію манджурського диктатора, причинився до введення того договору вповні в життя. Нарушив його щойно замах Чанґ-Тсо-Ліна.

Східньо-китайська залізниця найшлась знов у такому положенні, як була перед конфліктом. Але сам конфлікт має дуже прикрі наслідки для більшовиків. Факт замаху на ту залізницю манджурського самозванчого диктатора, що не визнає законного пекінського уряду, дуже захитав престіж більшовиків на Далекому Сході, а зокрема в Китаю. Натомість підняв він авторитет Чанґ-Тсо-Ліна. І навіть по заключенню мукденського договору (а сам факт того договору теж дещо означає, бо більшовики вважають Чанґ-Тсо-Ліна самозванцем, з яким не слід переговорювати) манджурський диктатор не дуже то успокоївся. Вправді Іванова та инших арештованих випустив, але переслідує далі радянських громадян, де тільки може.

Більшовики намагаються доказати світові, що вони вийшли побідно з цього конфлікту, але вже самі настрої їхньої преси, та нервовий їх заклик на адресу уряду, щоби вимагав повної сатисфакції та покарання винних від Чанґ-Тсо-Ліна, вказують на щось зовсім противележне.

Останній конфлікт, звязаний з тією залізницею та спосіб його поладнання вказує тільки на те, що такі конфлікти цілком не виключені на майбутнє та що ця дорога як не тепер, то пізніше зможе стати джерелом нечуваної завірюхи над Тихим Океаном. Сама залізниця має величезне значіння не тільки для СРСР, Китаю і Японії, але й для инших великодержав, що мають свої інтереси на Далекому Сході. Ще перед війною висував американський державний секретар Нокс такий проект, щоби ту залізницю інтернаціоналізувати. В 1924 р. остентаційно оглядав її командуючий американськими силами на Далекому Сході разом зі своїм штабом та знайомився з транспортовими її плюсами та мінусами. Було це перед заключенням пекінського договору. Тоді обстоювала дуже свої здумані права до неї і Франція. Та договір перекреслив усі рахунки заінтересованих сил. І вони бажають тепер за всяку ціну вирвати ту залізницю з більшовицьких рук. Отже є всі дані на те, що обговорений конфлікт не останній.

Харківські „Вісти" пишуть про те між иншим: „Своєю твердістю, рішучою витривалістю ми відбили спробу втягнути нас у якісь комбінації, а то й криваві сутички на Далекому Сході. Але це не значить, що ми вже забезпечені від повторення таких випадків на будуче". А московські „Ізвестія" заводять це инше: „Якщо Чанґ-Тсо-Лін збереігатиме льояльно прийняті на себе зобовязання (мукденські!) то ніякий чужий елемент не зможе в майбутньому пошкодити спільним інтересам Китаю і СРСР." Так пише радянський офіціоз в тій самій статті, де вимагає від свого уряду, репресій та відшкодування у відношенні до Чанґ-Тсо-Ліна, що є в очах більшовиків самозванцем та китайським національним зрадником, бо не визнає пекінського по приятельськи до настроєного СРСР уряду. Отже на Далекому Сході далі вариться.

В. М.

Інтерпеляція посла С. Хруцького і тов. до панів міністрів справ внутрішніх і справедливости в справі конфіскати українського щоденника „Діло" у Львові.

Державна прокураторія у Львові сконфіскувала в цілости статтю, поміщену в ч. 24. 10.699) українського щоденника „Діло" з дня 3. лютого 1926 р. під наз. „В польській полонці" такого змісту:

В польській полонці.

(Від власного кореспондента.)

Станиславів, 31. січня 1926.

На організацію „селянського конгресу" Поляки видали великі гроші. На саму Гуцульщину, як заявив один з довірених людей Даниловича, кинули 140.000 зол. Але ласих на хапатню не найшлося багато: на „конгрес" явилися головним чином наказні війти і професійні хруні з Коломийщини і Снятинщини. З инших повітів старости і поліція поприсилали найбільше одного-двох „репрезентантів". Цікаву картину представляв собою Станиславів в день 30. січня. На залізниці уявилися агенти дефензиви в ролі впорядчиків з опаскою „селянський конгрес". Для декорації взяли собі гуцулика, який похнюпившись, ніяково почувається в цім товаристві. Ловлять людей і висилають до друкарні Вайденфельда. Там приготовано нічліг і хапатню. Хапатню в останній хвилі Данилович обмежив, щоби не викликувати підозріння, що він диспонує більшими фондами.

Між „делегатами" найріжнороднішa публика. Були між ними й жертви непоінформованости: в селі не має газети, священик не цікавиться селом, учитель-Полак, староста, командант поліції чи наказний війт наполягає їхати на селянський „конгрес", обіцює винагороду і ось є вже „делегат". Були й жертви інформацій людей злої волі: ось прим. „делегати" з села Щепанів (пов. Підгайці) — Цапута Т. і Бугай И. кулаки стискають на учителя Пасіку, який намовив їх їхати на хрунівське збіговище.

Були врешті й свідомі люде, які, не дивлячись на майбутні переслідування, їхали, щоби забаламученим братам відкрити очі, перекреслити пляни запроданців, не допустити до поширення деморалізації. Між цими останніми слід піднести відважні виступи селянського діяча з Борщівщини п. П. Мартюка і п. О. Грабовича зі Зборівщини, які при френетичних оплесках цілої салі демаскували злочинну роботу Даниловичів і Стовпюків. Їх не допускали до голосу, вони відкликались до збору. Підчас їхніх промов агенти дефензиви тягнули їх за полу, грозили арештуванням. Та це нічого не помогло. Вони свої промови виголосили. Ясна річ, що це їм не вдалося би, як за ними не постояли селяне, які гаразд орієнтувалися, пощо Поляки зааранжували отсе збіговище.

До розбиття „конгресу" мало що не прийшло вже на самім вступі.

Після блідої, старечої промови Даниловича один з учасників зажадав голосу в справі вибору президії. Данилович заявляє, що президія вже є, що склад її прочитає Стовпюк і віддає голос Стовпюкові. На салі повстає вереск. В першій хвилі між агентами дефензиви в ролі впорядчиків консернація. Отямившись, кидаються до привезених з Гуцульщини „делегатів". Коли втихомирюється метушня (частина публики виходить), Данилович питається, хто є за листою президії, прочитаною Стовпюком. „Всі, всі" — кричить Гуцулія. „Неправда" — кричить більшість. „Президія вибрана" кричить блідий Данилович і віддає голос Стовпюкові для виголошення реферату.

Підчас метушні поліція арештує кількох учасників (Ільницького, Войнаровського, Мокловича).

Під будинком польського „Сокола", в якому відбувається збіговище, появляється піша і кінна поліція в асисті хмари агентів. Опісля, підчас промови п. Мартюка поліція арештує ще п. Дідушка з Золочівщини (всіх арештованих після списання протоколу випущено на волю. Войнаровського і Мокловича в комісаріяті поліції побито). Різношерстна публика „конгресу" здеорієнтована. Зникла певність себе навіть з випасених облич наказних війтів з Гуцульщини. Виголошує реферат Стовпюк. Згадує, яка то згода панувала між Поляками та Українцями за австрійських часів. Заїздже в історію і твердить, що козацтво держалося добре тільки тоді, коли польські королі давали гроші. Після нього гнуть теревені підучені аранжерами хруні, оплескуючи вслід за Даниловичем і

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 47/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 24 (10.699) z dnia 30. stycznia 1926. r. pod tytułem: „W polskich" w całości zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. uznał oskarżoną 30. stycznia 1926. kwalifikuje za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. 2 ustawy z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzeme za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 1. lutego 1926. r. Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 48/26 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 22 (10.697) z dnia 31. stycznia 1926 r. pod tytułem: 1) „Prawowiści" w ustępie między słowami: doraźowi sudy... a: 43 policyjni samosudy. 2) „Te same" w ustępie między słowami: cych dobrych.. do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 1) i 2) z § 65 a) ustawy karnej uznał konfiskatę w dniu 30. stycznia 1926. roku konfiskuje za usprawiedl wioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę od 400 Zł. P. Lwow, dnia 1. lutego 1926. r. Hawel.

Стовпюком героїчні зусилля нації підчас національного зриву.

Відповідь продажним душам дають Д. Гарбович і п. Матрюк, які під напором салі в кінці добиваються голосу.

„Це не конгрес, це збіговище нанятих людей — говорив п. Гарбович. Мета цього „конгресу" така сама, як свойого часу вибір Ількованих на послів до сойму". П. Матрюк говорив: Нашу землю парцелюється Мазурам, наші школи знищено, всі наші права потоптано, а п. Данилович з цього хоче робити підставу для „мирного співжиття"; після того всього, чого ми були свідками в останніх роках, що й дальше не переводиться, хоче, щоби ви добровільно вкладали голови в чужі шлії.

Коли Німці й Москалі парцелювали шляхотську Польщу, в польськім соймі найшлася подавляюча більшість послів, які перекуплені цирицею Катериною голосували за роздрапанням своєї вітчини. До подібної ролі й вас хочуть запрягти. Тільки, що зібрані тут не мають ніяких мандатів. Бо хто вас вибирав? Старости, поліцаї, наказні війти! Чи правду говорю? („Правда, свята правда"! — гуде сала).

Більшість вас з Гуцульщини, де голод на землю не є такий гострий, худи Мазур-кольоніст не пхається, бо там бідна земля. Чому Поляки не зуміли стягнути селян в Поділля, де нашому народові вибивається з під ніг його прадідну землю? Там нічого не помогли і гроші і влада".

Вражіння промов обох згаданих бесідників не зуміли затерти братерські виступи К. Тимульського (старостинський попихач з Рогатинщини), Трача з Суботова (який „доробився" значного маєтку і при помочі данилевичівської кумпанії хоче його зберегти), відомого пройдисвіта з Стрия Яцкевича і „радикальних дубів" з Гуцульщини.

Салю покидає щораз більше людей, остаються посоловілі наказні війти та агенти дефензиви (кількох свідомих громадян залишається в ролі обсерваторів). Між ранжерами зденервування. Відкидають реферати і піддають резолюції під ухвали. Публика апатично киває головами, тільки „радикальні дуби" покрикують „всі, всі".

Підчас „конгресу" два рази побито Стовпюка, одного агента дефензиви в ролі впорядника „конгресу" тяжко погурбовано.

Селянина — посла з Волині п. Павлюка, який вийшов на салю і хотів забрати голос, поліцайники викинули. Це до краю здеморалізувало зібраних.

„Продали нас" — ломили руки селяне, тиняючись після збіговища по Станиславові.

Одночасно у великій салі українського „Сокола" відбувалося грандіозне справоздавче посольське віче, в якому взяло участь понад півтора тисячі селян з Станиславівщини і сусідніх повітів та маса людей висланих опікунами на „конгрес".

Промовляли посли: Назарук, Любарський, Павлюк, Пащук і сенатор Пастернак. Підчас промови пос. Павлюка обурення вічевиків на затію з „конгресом" зросло до того ступня, що одно слово кинене в публику і вся публика кинулася би була до салі польського „Сокола", де відбувалося данилевичівське збіговище. Як зазначено, між вічевиками було багато з легітимаціями на „конгрес".

На вічу забажали спекти свою печеню радикала. Вони дістали дозвіл від староства з окрема й на партійне віче. Їхні менери — д-р Бачинський Лев, д-р Новодворський і ин. ще раз повторили те, про що вже перше реферували посли. Протягнули віче до пізна і д-р Лев Бачинський, оплакавши смерть Даниловича — колишнього радикального ідеольога (про Лавруків, Твердохлібів, Янкових і т. д. не згадували), візвав зібраних спокійно розійтися домів. І сам дав добрий приклад: забрав послів з „Селянського Союза" і пішов додому, хоча перед вічем погрожував, що він уважає своїм партійним обовязком зліквідувати підприємство Даниловича, що розжене банду.

Одначе на словах скінчилося.

Станиславівський.

З огляду на те, що таке обмеження свободи слова є суперечне з арт. 105 конституції польської республики та являється грубим шикануванням української преси, підписані запитують пп. Міністрів:

1) Чи їм відомий є наведений факт?

2) Чи пп. Міністри хотять повчити підчиненних собі функціонарів, що таке надужиття урядової власти не причинюється до зміцнення правовости?

3) Чи пп. Міністри схотять перевести в тій справі слідство, покарати винуватців і припинити переслідування української преси?

Посли.

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька 10.

Радянська Україна.

Медична допомога робітництву.

В Київі відбулася з кінцем січня Всесоюзна конференція усіх так зв. страхових (асекураційних) товариств. На ній виголошувалися всякі реферати зв'язані з обезпечуванням робітництва на випадок недуг і нещасливих випадків при праці. В харківських „Вістях" подачі цифри про таку страхову касу в самому Київі та київській окрузі. В останньому році число асекуруючих (страхувателів) у ній виносить тепер 5.852 у місті та 1205 в окрузі. Число заасекурованих (застрахованих) виносить в місті 62 тисячі а в окрузі 12.407 членів. Фінансовий стан каси скріплюється. В останньому році внесено до каси понад 6 міліонів карб., а видано 3,587.000 карб. На медичну організацію допомоги (робмед) видано півтора міліона карбованців, вдвоє більше ніж у попередньому році. Недалеко Київа відкрито в Пущі-Водиці амбулаторію, 2 санаторії для дорослих, одну діточу, зорганізовано фізичний і рентгенівський кабінети та побільшено число місць у лікарнях для породіль. Щомісячно відвідувало поліклініку Страхкаси пересічно по 66 тисяч недужих, а в останніх місяцях число відвідин зросло до 103 тисяч.

Визнання деяких свят православної церкви.

Народній комісаріят праці рішив за згодою президії Всеукраїнської Ради Профсоюзів визнати вільними від праці такі дні православних свят у цьому році: 6. січня — Йордан, 1. травня — страсна субота, 3. травня — 2 день Великодня, 21. червня — Зелені свята, 6. серпня — Преображення Господне, 16. серпня — Успення, 25. і 26. грудня — Різдво. („Вісти").

Зміни в складі уряду УСРР.

Президія ВУЦВК-ту затвердила деякі зміни в складі теперішнього уряду УСРР. Від обовязків заступника голови Раднаркому України звільнено І. Булата на його прохання. На його місце призначено Сербиненка першим заступником голови і Гринька другим заступником Раднаркому. Заступником наркому юстиції затверджено Михайлика, йогож призначено і старшим помічником генерального прокурора республики а одночасно звільнено від обовязків голови Найвищого Суду УСРР Головою Найвищого Суду призначено Мазура, а його заступником Шаргея. Другим помічником генерального прокурора республики затверджено Петінського, що має завідувати виключно трудовими справами, Рейхеля звільнено від обовязків заст. наркомюста. Полоза призначено першим заступником Наркомфіна. Солодуба звільнено на йогож прохання від обовязків заступника Наркома Освіти. Демченка і Терехова затверджено заступниками Наркому Робітничо-Селянської Інспекції. Брунька звільнено від обовязків заступника Наркому соціяльн. забезпечення. Медведя призначено заступником Наркому Соцзабезу. Слинька затверджено другим заступн. Наркома Внутрішних Справ. Першим заступником Наркома Освіти став Пр-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Театр ляльок.

(З нагоди „Вертепу наших днів").

Люде, які хотячи рятувати театр, мають постійно претенсію до публики: чому вона не ходить до нього — не мають багато даних на театральних підприємців та директорів і слабо орієнтуються в психології театру. Публика, навіть затуркана та примхувата мов дитина, не тратить ніколи безпосереднього інстинкту, коли діло йде про приємність. Дайте їй „щось цікавого", нового, а вона кинеться на це, навіть з власною шкодою для себе. Вчорашня вистава „Вертепу наших днів" була найкращим доказом, якою сильною є в нас потреба цікавих театральних вистав. Саля ім. Лисенка, де публика збирається як за напасть, часто більше з обовязку, як з цікавости, нагадувала облогу перед тими російськими театрами, куди вряди-годи зїжджав на гостинні виступи Шаляпін. Чого-ж більше?

Людей гнала туди подвійна потреба: поглянути, що це за диво вертепний театр і посміятись. Традиція вертепів завмерла. Та завмирає й сміх. Народи, які пережили велику політичну та економічну катастрофу, тратять у ній часто найрідший скарб творчости: — гумор. А це є надто часто рівнозначне з критичним хистом, совістю нації. Сучасний французький письменник Бєро, що видав недавно книжку своїх вражінь з подорожі до Москви, написав у ній окрему вворушуючу главу про те, як мешканці Москви забули сміятись. Написати довжезну і поважну статтю можуть навіть ті, що не знають, як дати собі раду в реченні зі звичайним „одначе"... Але дотепу не можна сказати собі ні виправити, ні зродити за високий гонорар.

Народи на дуже високім рівні духового розвитку, вертаються залюбки до „діточих" форм мистецтва. Соціольог Жорж Сорель звернув давно увагу на характеристичне явище, що люде перетомлені умовою працею не люблять театру, який приневолює їх думати. Цим розяснюється незвичайне поширення комедії, легкого театру, театриків та кабаретів у Франції. Театр маріонеток є не тільки одною з відмін кабаретової творчости, але лежить у самій основі „комізму". Фільософ Бергсон у своїй студії про „Сміх" подав дуже цікаву теорію в чому джерело смішности людини: коли вона у своїх учинках та проявах наближується до механізму, змеханізованого мертвого предмету. Сміх є продуктом наскрізь соціяльним — люде протестують ним проти факту, що инші, живі істоти, затрачують почування життєвого нерву, живучого процесу, який не терпить закостенілих форм. Людина, що йдучи на вулиці паде — викликує так само сміх, як той, якому поховзується нога в якійнебудь иншій формі; з застережсенням, що він не є ще дитиною або вже старцем, ні калікою, які не можуть мати претенсій виконувати дану функцію, як самостійні живі люде, і з яких нема причин сміятись.

Прошу далі передумати природний перехід від вертепу до новітнього театру і від нього знову поворот до театру ляльок. Ясно, що в нас ця еволюція не має глибшого підкладу. Театр ляльок родиться тому, що не маємо змоги вести справжнього театру; нема сцени, декорацій, пес і засобів вдержати великий акторський персонал. А головно рідної драматичної творчости. Пересічна публика хоче якихсь тісніших звязків зі сценою, як само зацікавлення чужинною драматичною літературою та грою артистів. Вся наша книжкова та пресова продукція нездужає на вітсутність актуальности.

Створити актуальний театр ляльок є майже так само важко як написати пєсу або повість з малюнком нашого сучасного життя. Ми душимось у провінціональній атмосфері, наступаючи собі на пяти. Нема перспектизи, з якої можна би глянути на своє середовище. Як же-ж може родитись суспільна сатира? Зважмо й те, що люде в нас є перечулені щодо своєї життєвої ролі, її ваги та величини, на цій малій сцені. Я не заздрив учорашніх лаврів та успіхів авторам вертепної комедії. Чи число їх приятелів збільшилось за цей вечір? — сумніваюсь. Автори вертепу були надто суворі супроти деяких наших діячів, головно сивоволосих. Але коли на сатиричну критику дехто з публики відповідає сентиментальною критикою, нехай краще пригадає собі, в яких місцях найбільше реготався. Справжній, вибагливий дотеп часто проминав без вражіння, а грубше, навіть простацьке слово радувало авдиторію.

Коли було кинути поглядом по салі налитій ущерть сметанкою нашого громадянства, виринав сумнів, чи поважні люде не беруть надто поважно живого сатиричного журналу „Зиза". Почувалось, що люде в розмові не знають, в який тон ударити. Не диво, що почувався скрегіт і на сцені. У такій атмосфері як наша найважше бути справедливим. А коли хто домагається ще справедливости в гуморі — повинен краще не слухати злобних дотепів. Сатира дає найбільше шпильок тим, що пнуться найбільше на шпилі. Людей згрішенк учорашньою виставою можу розважити такою згадкою. Коли буваший президент Франції Дешанель вилетів через вікно поізду, в ночі, в піжамі, і цей упадок був у дальших наслідках смертельний, — паризькі кабарети зараз на другий день поклали у свою програму нічну пригоду президента в піжамі, якого найшла на залізничім шляху жінка будника і захистила. Сатира була немилосерна, але вірна суворому обовязку суспільної критики. Сенс моральний був для всіх ясний: коли ти президент тоді тобі не вільно показуватись ні в піжамі, ні проводити ніч у будці, хоча би ть гинув.

Вертеп „Зиза" мав чимало дір, які можна би залатати. Почини є в нашім театрі так само важкі, як точність щодо початку вистави. Зате початок кожнього твору є завсіди кращий, ніж його закінчення, яке домагається здвоєної сили та таланту, а звичайно є вже плодом перевтоми, після першого палу. Є у цьому вертепі повна фантазії сцена про директора нашого останнього театру, який замість репертуару та артистів купив собі козу, що заступить йому театральне підприємство. Такою козою є сам вертеп у порівнанні з театром. Вона може бути незвичайно складним механізмом і мистецькими винаходом або тільки звичайною мекаючою козою.

ходько, а другим Рябка. Звільнено від обовязків заст. Голови Всеукр. Ради Народн. Господарства Маслова, а на його місце призначено Золотарева.
(„Вісти" з 28. І.)

З польського сойму.

Засідання з 3. ц. м.

Перед дневним порядком повідомив маршалок палату, що міністр скарбу бере назад свій законопроект про уповажнення ради міністрів признавати поруку скарбу держави за виповнення зобовязань інституцій довготермінового кредиту з титулу емісії заставних листів. Опісля знято з дневного порядку новелю до закону про маєтковий податок, у першому читанні відіслано до комісії проект закону про статистику натурального руху населення і про стверджения причини смерти, закон про охорону лісів і кілька законів у справі продажі або заміни деяких державних грунтів.

З черги приступлено до нарад над законопроектом про ратифікацію консулярної конвенції між Польщею і СРСР.

В імени комісії референтував справу пос. Батор, який заявив, що цю конвенцію підписано в Москві в липні м. р. Тоді умовлено ся щодо обопільної консулярної сітки. Радянський уряд бажає утворити в найближчому часі генеральний консулят у Данціґу і консуляти у Львові і в Лодзі, а Польщі пропонує утворити консуляти в Ленінграді, Київі, Тифлісі і Хабаровську на границі Манджурії. Бесідник стверджує, що дотеперішний торговельний оборот СРСР. з Польщею доходить ледви до 14 міл. карб. Привіз з Чехословаччини, Австрії й Німеччини, що йде транзитом через Польщу, є кілька разів більший, як привіз з Польщі. За те торговля шляхом пачхарським є кілька разів більша, як вільна торговля через польський кордон. Це все є доказом, що польсько-більшовицькі торговельні взаємини могліб розвинутися значно краще, але цей розвій залежить виключно від доброї волі радянського уряду, який в останніх часах виявляє під тим оглядом виразну зміну. Референт просить ухвалити конвенцію.

В дискусії промовив перший посол Павло Васильчук. Він зложив в імени Українців заяву, яка противиться затверджуванню конвенції. Таку саму заяву зложив іменем Білорусинів пос. Рогуля. За законопроектом заявився комуніст Скрипа, відкидаючи польській буржуазії тільки одно, що задовго надумувалася, поки навязала взаємини з СРСР. Опісля законопроект принято, відкидаючи кілька маніфестаційних резолюцій пос. Скрипи.

Пос. Кухарський референтував законопроект про ратифікацію т. зв. інсбруського протоколу, що управильнює деякі категорії зобовязань Польщі як сукцесійної держави супроти Австрії й Мадярщини. Пос. Інзлєр (Жид. клюб) поставив резолюцію, яка взиває уряд представити до ратифікації умову, заключену між Польщею й иншими сукцесійними державами в справі пенсійних прав б. урядовців заборчих держав. Законопроект ухвалено в другому і третьому читанні враз з резолюцією пос. Інзлєра.

З черги пос. Кухарський референтував законопроект про ратифікацію умови між Польщею, Францією, Вел. Британією, Голяндією, Норвегією, Швецією, Данією і Швайцарією про консолідацію довгів, які Польща затягнула по великій війні з кредитів, признаних ухвалою реліфового комітету в сумі 72 міліярдів 914 міліонів долярів. З признаних кредитів Польща одержала 209,479.074 долярів. Цей довг мав бути сплачений до 1. лютого 1925 року, означе не було неможливим. На основі умови зниженo тепер Польщі процентову норму з 6 на 5 пр. і розложено сплату довгу на 14 літ, по 2 рати річно, починаючи з 1. липня 1926, з тим застереженням, що в перших півтора року Польща платитиме тільки проценти. І цей законопроект принято в другому і третьому читанні.

Потім відбудося голосування над учительською прагматикою. До другого читання зголошено загалом 190 поправок, більшість яких одначе відкинено. За те принято поправку Прушинського, яка постановляє, що учитель, який має покінчені академічні студії, має дістати при стабілізації титул професора. Опісля внесення пос. Хрунського скреслено пілу 58 ст., яка давала міністрові право перенести учителя в стан нечинний на випадок зміни організації школи. На цьому покінчено друге читання, а третє відложено.

Після прочитання інтерпеляцій і внесків, яких зголошено понад 40, засідання покінчилося.

Зложеннам членської вкладки до Товариства

„ПРОСВІТА"

причиняється до поширення і скріплення знання і культури серед свого народу. 1191a) 1—1

До П.Т. Передплатників.

Просимо наших Вп. Передплатників пренумерату вплачувати тільки чеками П.К.О. на наше конто ч. 143.322 або почтовими переказами.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

З польських справ.

У звязку зі страйном трамваєвиків у Варшаві, який до цього часу не скінчився, соц. посол Гарденький поставив внесок, щоби розвязати міську раду у Варшаві і встановити примусову державну управу над підприємством міських трамваїв.

Щодо маєткового податку Рада міністрів прийшла нарешті до порозуміння, але новеля в цій справі покищо невідома.

Раковський у розмові з московським кореспондентом парнської телегр. агенції „Гавас", мав буцім-то заявити, що між СРСР. і Польщею дружні взаємини повинні зміцнюватись з огляду на „глибокі причини географічного, міжнародного та політичного положення обох держав".

По широкому світі.

Про приєднання Австрії до Німеччини побалакують з острахом з приводу виїзду австрійського канцлера о. Зайпля до Берліна, де він матиме конференції з представниками німецького уряду.

Конференція Малої Антанти збереться в Румунії 10. лютого в м. Тіміссара.

Конкордат Чехословаччини з Ватиканом не був предмегом розмов Бенеша з архиепископом. Чеські кола заявляють, що чутки зв'язані з цією справою, є неправдиві і що взаємини між державою і церквою в Чехословаччині будуть поладнані льояльно окремим шляхом.

Бріян і Штреземан, всупереч звісткам, не зустрінуться для розяснення деяких політичних справ.

Анґлія, через своє мін-о закорд. справ заперечує звісткам, буцім-то вона за посередництвом свого англійського посла у Варшаві висловилась проти обмеження у польській армії. З другого боку польська націоналістична преса твердить, що Англія справді хоче маги сильну мілітарну Польщу проти СРСР.

З Національного Музею у Львові.

(На підставі звіту дир. Нац. Музею, д-ра І. Свєнціцького).

Орґанізація праці. — Видавництва. — Розбудова Музею. — Становище суспільности.

В 1926-ому р. розвиток Національного Музею виразився ось такими цифрами: Предметів прибуло 1275, на що видала управа за закуплене 8421·51 зол., себто третю частину річного грошевого впливу. Відвідало Музей 687 осіб з вплатою за вступи 288·60 зол., причиняючися цим приблизно 100-тою частиною до покриття загального грошевого запотребування Музею.

Наукова робітня видала 212 замовлень для 45-и осіб 1435 томів стародруків, рукописів, актів і книг з історії мистецтва; усе безплатно.

Праця музейного перзоналу крім нічного сторожа і дверника була поділена на такі особи:

1) Помічник Богдан Кравців, студ. філь. прєвадив вписи новітньої бібліотеки, і склав окрему статтю про сучасне музейництво України;

2) Помічниця Ірина Гургула, студ. фільософії, продовжала уклад показчика місцевостей і осіб по актам «генеральних візитацій XVIII. в. і склала статтю про освіту духовенства XVIII. в. на основі візитаційних актів;

3) Помічник Михайло Драган, студ. фільософії, рисівник, від книгу вділа з ділянки мистецтва, їздив по церквах, систематично оглянув і зарисував з подробицями і вимірами церкви Дрогобиччини. Слід зазначити, що в часі рисування церкви в самбірському був арештований жандармом, і хоча староста випустив його по двох днях, львівська поліція вела дальше доходження в цій справі. Управа Музея мусіла звернутися аж за помічю до консерваторського уряду, львівського воєвідства, щоби розяснити поліції необхідність зарисівок старинних будівель.

Для видання „Скит Манявський і Богородчанський іконостас" він виготовив усі потрібні рисунки, урядовий звіт розбору і стану в скринях поодиноких частин Богородчанського іконостасу після його перевезення із Варшави до Львова в Музей.

4) Консерватор іконного відділу архитект Володимир Пещанський відчистив ікони Богородчанського іконостасу, необхідне закріпив на них, виконав для репродукції подрібні знимки усіх частин цього іконостасу, відчистив 21 ікону із збірок музейних і зарисував 67 черепків із „Золотого току" у Крилосі. Крім цього приготовив книжку „Давні килими України", статтю „Богородчанський іконостас" і дав 5 комплетів акварельних рисунків давних українських килимів.

5) Його помічник і учениk Володимир Іванюк помагав йому фізично при відчищенню ікон, під його проводом виконав 6 комплетів по 12 аквар. рисунків українських килимів.

6) Директор музею д-р Ілл. Свєнціцький вів усю адміністрацію фундаційних домів і звязаних з ними справ; проводив працями персоналу; вів опис ікон, рукописів, стародруків та архивних памяток; наукову робітню, книги і справи музейного діловодства, та редакцію наукових видань музею. Дав ряд прилюдних обяснень гуртам гостей в области історії української культури на основі музейних збірок.

Музейний персонал з консервацією предметів коштував 7022·14 зол. себто дещо більше четвертої частини всього буджету. Директор Нац. Музея був одночасно членом Окружної консерваторської комісії при Львівському воєвідстві з рамени гр.-к. Митрополії у Львові. Наглядав поручену йому Урядом консерваторським перебудову старої церкви із Соколівки біля Ожидова 1704. р. у Вільшанці Малій біля Красного.

З огляду на неможливість розвинути все багатство збірних скарбів памяток рідної старовини перед очима видців у систематичних виставах по однородним відділам, управа Нац. Музею почала в 1920 р. систематичне видавництво матеріялів з історії українського мистецтва. В 1925 р. вона видала праці: Пещанського „Про килими України" і Січинського, „Про церковну архитектуру і давні памятки архитектури в стародруках". Всі три праці стрінула фахова критика з признанням, а килимарі українські і польські стали залюбки користати з праці Пещанського.

Найкращим свідоцтвом необхідности видань з давньої деревляної архітектури, представлених у виданнях Нац. Музею рисунками архітектів Лушпинського і Січинського, нехай буде факт, що чимало памяток захованих у цих рисунках вже більше нема, бо їх знищила або рука невіж або війна. Ось так недавно зникла чудова форма копулки брами в церковній огорожі у Соколівці, яку покрили чорною бляхою, хоча дуже легко і дешево можна було вчинити це гонтами; так само нема більше прегарної брамки на цвинтарі ц-ви св. Миколи в Рогатині, хоча її переставили по давнім формам, але прикрило бляхою. Давня краса захозалася тільки в рисунках Лушпинського і у книжці Січинського. Так саме грозить і церкві у Висічку Нижньому.

(Докінчення буде.)

Віче в Золочеві.

Золочів 2. лютого 1926.

Дня 1. лютого відбулося в Золочеві у великій салі Народнього Дому віче, скликане повітовою організацією УНДО. У вічу взяло участь поверх 800 селян. Не менше мусіло вернутися задля недостачі місця. Були заступлені всі села повіту. Віче отворив адвокат д-р Т. Ваньо довшою промовою, в якій засував ваґу хвилі та мету зібрання. Вкінці присвятив згадку тим синам Золочівщини, що за волю народу головами наложили на полі бою, і тим, що за краще завтра наші томляться по безчисленних тюрмах. Опісля вибрано президію віча в складі: о. Підсонський — голова; селяне — Микола Загульський, Михайло Кужиль, Петро Чучман, Іван Весолович — заступники. Секретарював п. Вишиньский.

Референт про дотеперішню діяльність УНДО та його завдання виголосив голова партії — д-р Д. Левицький. Про польський наступ на наші землі і загрози противників (даниловичівський „конґрес", демаркація бриґадів) говорив рад. Д. Вальтів. Економічний реферат виголосив учитель Д. Казимира.

Після дискусії, в якій забирали голос д-р Ваньо, М. Городиловський, М. Чучман і ин., ухвалено отсі резолюції: Збрані дня 1. лютого ц. р. на всенародніх вічу в Золочеві представники всіх верств українського населення повіту 1) стверджують, що промовляти іменем української нації має право тільки організація, вибрана з волі народу, яка в основу політичної програми кладе повну рівноправність української нації, а теперішню хвилю такою організацією є УНДО; 2) осуджують акцію д-ра С. Даниловича; 3) взивають ціле українське населення масово вступати в члени Українського Нац.-Дем. Об'єднання; 4) взивають усі инші українські партії спільно з УНДО. створити одноцільний національний фронт; 5) висловлюють погляд, що політика УНДО, повинна змагати до цього, щоби: а) розвязано сойм і сенат та розписано нові вибори: б) заряджено у всіх громадах нові вибори до громадських рад: в) змінено і поправлено закони, видані досі польським соймом, а шкідливі для українського народу; г) забезпечено українському народові культурний та економічний розвиток шляхом створення належних йому шкіл, переведення справедливої парцеляції.

Віче пройшло в незвичайно піднесеному настрою. Після нього відбулися організаційні повітові збори УНДО., на яких вибрано Повітовий Народній Комітет з 10 членів. Головою вибрано д-ра Т. Ваня.

НОВИНКИ.

— **Конфіскята.** Вчорашнє число „Діла" впало знов жертвою прокураторського оливця. Сконфісковано в ньому в цілости статтю „За українську землю", полишаючи тільки її заголовок. Це вже 15-та чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Нові харчі для хрунів.** Пишуть нам зі Станиславова: За часів старої Австрії годувала хрунів дрегляни або москалячки. Тепер часи змінилися. В часі останнього „селянського конґресу" в Станиславові комітет згодна підприємця, бувшого трафіканта, і цей на вісьмох полевих кухнях в сали Вайденфельда при вул. Казимирівській приладгував і видавав хлібодайним б і г о с. Найстарші хруні не запамятали такого харчу, просто не знали, що це таке і голосно виявляли своє невдоволення, а деякі грозили навіть покиненням „партії". Протест поширився й закінчив загалом хрунів, а в результаті нарікає також підприємець, бо йому бракує тепер сили вилок і ножів, вивезених нам у станиславівських ресторатора.

— **Редль — „українським зрадником".** До шпіонської афери австрійського полковника Редля, („Діло" ч. 22, допис з Відня), пишуть нам, що не жиє сестри Редля є відомими патріотками-Польками, але жиє також брат Редля, польський патріот, до якого можуть звернутися редак-

тори „Нашє Вінер Журналь", а він певно з обуренням відкине інсинуацію, мовби в родині Редлів був взагалі колинебудь якийсь Українець. Цей брат полк. Редля був колись урядовцем львівської дирекції залізниць і з приводу шпіонської афери казали йому перейти на емеритуру, але коли повстала Польща, то його покликали поновно до чинної служби. Давній Редль називається тепер Радосс і є високим урядовцем при дирекції залізниць у Катовицях на Шлеську, де має важний реферат розкладів їзди. Розуміється — є він гарячим польським патріотом на „zachodnich kresach".

— **Місто Льва в осередком фабрикації порнографічних фотографій.** На днях арештовано у Львові студ. медицини В. Прімуса за злочин з 516 § к. з. Виявилося, що він від довшого часу займався робленням порнографічних фотографій, які висилав одній фірмі до Берліна, звідки вони розходились по цілому світі. З того він жив. В афері є замішаних багато мущин і жінок, що позували Прімусові до фотографічних знімок, але поліція ще всіх не усталила.

— **Смерть від покусання скаженим псом.** Пишуть нам: В Підбірцях к. Львова в домі селянки Катерини Бачинської вкусав скажений пес на 2 літню Софію. Наслідком того 31. січня ц. р. ся дівчина померла серед страшних мук, двоє інших дітей перевезено на лічення до Львова.

— **Книжкова виставка у Празі.** Редакція „Славянської книги" улаштовує в Празі 8—10 березня виставу книжної продукції 1925 року, на якій будуть такі відділи: російський, український, білоруський, чеський, periodica, Kossica й ин. Редакція просить видавництва, редакції й авторів надсилати експонати на адресу: F. Mamvetov. Praha-Strasnice. „Na Klinu", c. 448.

— **Смерть генерала Сухомлінова.** В одному з берлінських шпиталів помер недавно бувший військовий міністр царської Росії з часів великої війни і один з найзапятнійших грабарів Р. сії, Сергеєй його карієри значіні, типово російські. При допомозі протекції дійшов він скоро до становища військового міністра. За часів свого київського генералгубернаторства визначався тим, що здавив кріваво революцію 1905 року на території своєї домени. В 1908 р. став начальником Генерального штабу а в 1909 міністром війни. Війна захопила його на тому становищу. Військова політика завела його в 1915 р. на лаву обвинуваченых за державну зраду в користь Німеччини. В 1917 р. засудив його революційний уряд Керенського за зраду та перекупність на доживотну тюрму в Петропавловській твердині. В 1918 р. він утік та зазовався в Німеччині. Тут написав свої спомини, в яких намагався себе очистити. Між иншим заявив у них, що в останній хвилі перед вибухом світової війни цар дав йому наказ відкликати мобілізацію, але Сухомлінов того не послухав і мобілізації не припинив. Всю вину за війну складає він у спомина на Сазонова і вел. князя Миколая Миколаєвича, Сухомлинов помер у нужді.

— **„Свобода"** ч. 5. містить: Гонити їх! — На розкручених цінах. — Невдача міністра Ст. Грабського. — Поліційні самосуди. — Чи був вовк вівці братом? — З Радянської України. — Марція Пента, оповідання Г. Михалюнь. — На зломання єдности українського народу. — Вічевий рух. — З просвітної організації. — Землі і праці! — Що чувати у світі. — Новинки. Таких пташків більше. — Страйк у Варшаві. — З Тов-а „Просвіта" у Львові. — Дописи з краю.

— **Розбірка православного собору.** На основі умови з міс. вл. справ, варшавський магістрат має перейняти розбірку собору на Саській площі. Магістрат за цю роботу одержить матеріял із розбірки. Розбірку мають скінчити з кінцем цього року.

— **Нова подорож до півн. бігуна.** Полк. Нодль, будівничий воздухоплава котрим Амундсен вирушить до бігуна вернув із Скандинавії й СРСР. Подорож мається відбути в березні ц. р. через Париж, Лювдон, Ленінград до місц. Какона. Відтам через півн. бігун до півн. побережа Аляски. Залога воздухоплава виноситиме 60 люда.

Комунікат

Генерального Секретаріяту УНДО.

З огляду на численні запити, Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання подає до відома, що двотижневик „Політика" не стоїть в нікому відношенню до Обєднання, а навпаки — тенденції цього органу йдуть в розріз з платформою Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Львів, 3. лютого 1926.

Володимир Целевич
ген. секретар

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Резиґнація пос. Райха.

4. II. премієр приняв презеса жидівського кола посла Райха. Розмова торкалася останніх подій у жидівському колі. Пос. Райх і Розмарін, не зважаючи на ухвалення заяви довіря, не відкликали резигнації. Посли Розмарін, Зомерштайн і Айзенштайн вислали до нач. сіон. організації письма, що з огляду на зломання парт. дисципліни деякими сіон. послами жид. кола виступають із нач. ради. Пос. Райх виїхав із Варшави.

Штреземан дел. до Є. Народів.

Темою розмови Бріяна з анґл. амбасадором льордом Кру була справа приступлення Німеччини до Союза Народів. Обговорювали теж справу обсади становищ в постійних органах С. Нар., тому що Німеччина зажадала признати їй становище заступника ґен. секретаря С. Н. На становище це предкладають гр. Брокдорф-Ранцава. Делегатом Німеччини до С. Н. має бути Штреземан, а його заступником Бернсдорф.

Зайпль їде до Парижа.

Подорож о. Зайпля до Берліна викликала в паризьких політичних колах зацікавлення. О. Зайпль має приїхати небаром до Парижа в цілі політ. конференції.

Конференція малої антанти.

Празька „Трібуна" повідомляє, що на денному порядку скликаної до Темешвару конференції малої антанти є справа останніх подій на Мадярщині, справа контролі Союзом Народів мадярських збройонь, бо побоюються, що позичку, призначену на санацію фінансів Мадярщини, ужиють на зброєння, вкінці справа приступлення Німеччини до С. Народів. Справи визнання СРСР. де юре нема на денному порядку.

Конференц я роззброєнь у Ваш нґтоні.

З причини відложення реченця конференції роззброєнь, американський уряд предложив заінтересованим урядам відбути конференцію в Вашінґтоні. Англійський і японський уряд переслали вже през. Куліджеві відповідь, у якій щиро вітають предложення Америки й рівночасно питаються, чи Америка не була би скильна взяти активну участь у женевській конференції. Досі відповідь американського уряду в цій справі не є звісна. В усякому разі слід ствердити, що американський уряд уже свого часу видав комунікат, у якім повідомляв, що не буде мішатися в европейські справи.

Розправа проти мад. фальш.

В Газі почалася розправа проти трьох Мадярів, обвинуваченых у фальшуванні 1000 франц. франківок.

Після невдач. змови в Португалії.

Наслідком острілювання Лісбони повстанцями згинуло 10 чоловік, а більше як 300 було ранених. Багато приватних і урядових будинків зовсім знищені. 150 повстанців офіцирів і жовнірів, інтерновано на воєнним кораблі. В краї привернено спокій.

Новий конфлікт між Мадярщиною й Францією.

Додаткове слідство ведене будапештенською поліцією при участи франц. урядників перервано нечайно. Пояснюють це як доказ нового конфлікту між Будапештом й фр. урядом.

Гінденбурґ у Надренії.

Президент Німеччини Гінденбурґ відвідає дня 21. і 22. березня Кольонію, Бон і Крефельд.

Бунт французьких військ.

„Ліманіте" подала вістку, що два французькі баталіони збунтувалися під Рашая і збраталися з Друзами. Французьке мін. війни заперечує цю вістку.

За відібрання Альзації і Льотаринґії.

„Еко д'Парі" подає рішення нім. нац. союзів, ухвалене недавно в Дрезні в справі відібрання Альзації й Льотаринґії. Згаданий час. пише: Бріян основує свою політику на льокарнськім договорі, а тимчасом щораз виразнійше виступає в нім. політ. і інтелектуальних колах рух за автономією для Альзації і Льотаринґії. „Еко д'Парі" питається Бріяна, коли з огляду на затіяне тою небезпечною акцією Німеччини схоче дати вияснення послам. а головно представникам Альзації й Льотаринґії.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·30 — 7·33 канад. дол. 7·10 — 7·15, чеські кор. 0·23'00 — 0·23,25, леї 0·3'00 — 0·3'25, франки фр. 0·29'00 — 0·29'33, фр. швайц. 1·45—1·50, анґл. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·40, 20 франк. 27·00—27·35; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 36·50—37·00.

Срібло. Австр. кор. 0·56'00—0·58'00, 5 зл. кор. 3·00—3·10, фльорени 1·50—1·55, рубл. 2·40 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·20 —1·25.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 23.50—24·50.

Дописи.

Нути. (*Польська управа в касі хворих — з вини наших людей*). Пишеться й говориться у нас багато про те, що наші міста й місточка тратять свій питомий зверхній і внутрішній український характер, а рідко коли подається справжню причину такого стану. Звичайно звалюється всю вину на чужих, забуваючи, що в першій мірі ми, українське міщанство й інтелігенція, винні тому, що сходимо в містах на другий і третій плян, що нас помітують і поволі вилирають зовсім. Треба собі сказати щиро, що ми самі допускаємо до того, бо ми байдужі, ліниві, не маємо почуття обовязку, ні самопошани, ні відвічальности перед історією. Доброю ілюстрацією до вище сказаного буде отсей образок з наших чист Косова й Кут. У жовтні 1925 р. розписано вибори до ради каси хорих косівського повіту в Кутах на день 17. січня ц. р. Листи кандидатів як зпоміж роботодавців, так і зпоміж обезпечених треба було внести до 26. грудня 1925 р. Загально думали, що принципали виставлять свою окрему, самостійну листу або бодай заключать компроміс з польськими й жидівськими ремісниками. Тимчасом не сталося ні одно ні друге. І вийшов такий скандал, що до ради увійшло 11 Жидів і 4 Поляків, а з Українців-роботодавців нема нікого. Повних вісім тижнів було часу, а ніхто якось не подумав про це, що й нам треба виступити раз гідно і зорганізовано при виборах. Таксамо непідготовані прийшли наші члени ради з обезпечених на установче засідання новообраної ради з 30. січня ц. р., а деякі зовсім не явилися. Через це перепав наш кандидат на голову, громадянин Гринь Тимків, робітник салїн в Косові і головою став Поляк, кандидат роботодавців Гжегож Якубович. Таким чином і отся каса хорих має польську управу — таки з вини наших людей. — *Поінформований.*

Станиславів. (*Ілюстрація до польської земельної політики*). В Підпечарах (пов. Станиславів) хотів граф Потоцький розпарцелювати решту фільварку (около 100 моргів). Звернувся до мазурської кольонії і запропонував Мазурам по 100 долярів морг. Та Мазури заявили, що це для них за дорого. Тоді Потоцький звернувся до наших селян в Підпечарах і вони рішилися купити, платячи по 200 до 250 долярів за морг. Потоцький поставався про дозвіл із земельного уряду, селяне поплатили задатки. Про це довідався землемір з Тисьменниці — Голендер, голова вшехпольської організації в Тисьменниці, зелєктризував організацію народову в Станиславові і вона на своїм засіданні з 3. січня ц. р. під проводом віцепрез. суду Вавржкевича вирішила не допустити до переходу „польскей земи" в руки українських селян. Організація народова загрозила Потоцькому бойкотом, а шефам земельних урядів у Бучачи й у Львові втрапою посадж. Одночасно розпітовано мазурську кольонію біля Підпечар. І ось об'єднуються робять усі можливі й неможливі заходи, щоб уневажнити купно. Проте старається і гр. Потоцький, переляканий погрозами вшехпольської мафії у Станиславові (на її чолі стоїть віцепрезидент суду — Вавржкевіч!). Іде спроба стеризувати підпечарецьких господарів. Селяни страшать, а організатора купна — *Ломагу* навіть замешкано.

6.II. СУБОТА 6.II.

ВЕЧЕРНИЦІ

СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ.

МАЛА САЛЯ ЛИСЕНКА 9. ВЕЧ

Вступ за запрошеннями.

Всячина.

16 мільонів телєфонів є нині в Злучених Державах, себто 131 телефонів на 1000 мешканців. В Европі є тільки 12 телефонів на тисячку. Провід тодо числа веде т. зв. Атлянтік Сіті, Нью-Джерсі, де на 1000 людей є 335 получень, — Сан Франціско має 319, Чікаго 238, Бостон 222. Цікаве, що Нью-Йорк стоїть аж на 43-ім місці. Проте він має більше телефонічних получень, як Париж, Льондон, Рим, Брюсель, Ліверпуль або Антверпен.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією п. Войко.

Станиславів, саля українського „Сокола".

Четвер 4.II. „Маруся Богуславка".

Неділя 7.II. „Пан Твардовський".

Вівторок 9.II. „Без вини винуватий" (премєра).

Середа 10.II. „Блудна Жінка".

Четвер 11.II. „Ніч під Івана Купайла".

Єзуполь саля „Народнього Дому".

Субота 6.II. „Циганка Аза".

1191 4—?

Дня 11.II. 1926. в салях „Народнього Дому" відбудуться загально-студентські великі вечорниці. Запрошення можна набути в Книгарні ім. Шевченка від 4.II. в годинах 12—13 і 16—17. 1195 2—3

Шановних Гостей, які не могли бути на першій виставі „Вертепу наших днів" і з певними доковами мусіли відійти від каси, отсею дорогою просимо вибачити. В дні вистави каса білетів цілком не продавала, бо білети були вже наперед розкуплені так, що в останній хвилі впущено (і то безплатно) багато осіб без білетів. Рівночасно повідомляємо, що їзза тої причини повторюємо першу виставу „В е р т е п н а ш и х д н і в" в салі Лисенка о год. 7-ій в е ч е р о м в н е д і л ю, д н я 7. л ю т о г о п. р. Технічні недомагання усунено. Зміна деяких лялок. Нова обстановка. Звертаємо увагу, що початок б у д е д і й с н о о г о д. 7-ій в е ч е р о м — підчас вичерпуваючи програми вхід на салю недозволений. Білети продає вже Союзний Банк. 1195 1—2

Дрібні оголошення.

ПИСАРЯ потребує адвокат д-р Ст. Мудрецький в Товстім місті (Thuste) біля Чортокова. Першенство вміючи на машині. Неприняті до 4 тижнів без відповіди. 1176 3—3

УКРАЇНСЬКА інституція дуже добре поінформуюча в цілі поширення набутків більшу реальність і гладає спільника з капіталом від 1500 долярів, найрадше такого, що обняв би торговельний дім. Зголошення під „Певність" до Адміністрації.

ВИЩИЙ державний урядник з університетським образованням, на заході бажає цею дорогою пізнати дівчину, приємної вдачі, симпатичну, в супружих цілях. Зголошення можливо з фотографією слати до Адм. „Діла" під „36 дня урядника". 1197 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

„POLTUR" Машини до шиття Машини до писення
вул. Лисенка 40. — Догідні сплати.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 28. (10.703). Львів, неділя 7. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Проти розшматування України.

Декларація Українського Посольського Клюбу, зголошена дня 3. лютого 1926. р. на пленарному засіданні сойму пос. Павлом Васильчуком у справі ратифікації консулярної умови між Польщею і С. Р. С. Р.

Висока Палато! В імени Українського Клюбу, як правного заступника українського народу західньо-українських земель у Польщі, заявляю в справі ратифікації соймом консулярної конвенції між Польщею і Союзом Радянських Республик, — підписаної представниками варшавського і московського урядів у Москві дня 18. липня 1924 р., а переданої польським урядом соймові для ратифікації дня 9. липня 1925 і поставленої нині на порядок дневний сойму — що слідує:

З огляду на прямування до незалежности українського народу і на численні, болючі жертви в важких боротьбах за національно-політичне відродження та за обєднання в одну державу всіх українських земель;

З огляду на те, що в відношенні до західньо-українських земель (Галичини з Лемківщиною, Волині, Холмщини, Поліся і Підляшя) не примінено принціпу самоозначення народів не зважаючи на виразну волю населення тих земель в тому напрямі;

Марш. Дембський: Пане посол! Не бачу, в якому це звязку стоїть з ратифікацією конвенції.

Пос. Васильчук: Ми, правні представники тих земель і українського народу в Польщі, на основі довірених нам нашими виборцями мандатів, висловлюючи їх волю і відвічне бажання до незалежности, самоуправи, самоозначування своєї долі, заявили в січні 1923 р. на соймовому засіданні, що не приймаємо до відома змісту рижського трактату, заключеного між Польщею і Совітською Росією та Радянською Україною в справі поділу українських земель (Віцемарш. Дембський дзвонить. Голос на правиці: Це суперечить конституції!), довершеного проти волі нашого населення і без його згоди на те.

Консулярна конвенція, що стоїть нині на дневному порядку сойму, є наслідком рижського трактату, бо оперта і передбачена 21 арт. того трактату. Є вона висловом політики польського і московського уряду, що перекреслює соборницькі та незалежницькі змагання українського народу.

З яких це мотивів не робилось би як з одної, так і з другої сторони — Москви чи Варшави, якими фразами того вчинку не пояснялиби он, то незаперечним фактом є те, що ця конвенція намагається вбити нові цвяхи в домовину, яку нацаремно старалися готовити свого часу в Ризі для відвічних змагань українського народу, що їх ми доказали революційним ділом в останніх роках, для мрій наших прабатьків і нас сучасних, — змагань до політичної незалежности і зєдинення всіх українських етнографічних земель в одну цілість.

Стверджуючи це, заявляємо, що голосувати-мемо проти ратифікації конвенції, ставлячи внесення на скреслення ст. І. законопроєкту.

Одночасно висказуємо наше глибоке переконання, що поділ наших земель і наша нужда тут з одної сторони, й рятування банкротуючих шляхотсько-капіталістичних урядів Польщі шляхом старанно приготованої тепер польсько-російської приязни через політичне, культурне, суспільне й господарське поневолення українського народу на західно-українських землях з другого боку буде можливе тільки до часу, аж нарід український здобуде власну силу і стане в ряди вільних, ні від кого незалежних і рівних собі народів.

Ця сила українського народу, не зважаючи на ярмо, що тяжило над ним кілька століть, відроджується і зростає очевидно з дня на день по обох сторонах гребля рижського кордону.

Нема сили, що могла би злочинити змагання українського народу до зєдинення і власного вільного життя, що могла би приспати в чомунебудь його чуйність у тому напрямі.

Тому, опираючись не на силі багнетів, а тільки на силі ідеї, яка є нашим дороговказом і якій одній тільки ми приносимо жертви, сьогодня, коли чужинці — наші сусіди — пробують, роздерши нас, святкувати тріюмф своєї мілітарної перемоги і на тому будувати свою будучність і силу, ми виходимо з ясним чолом і незломним переконанням у свою силу — віру в наше повне визволення і зєднення зі своїми братами. Силі багнетів — протиставимо змагання українського народу.

Історія вчить, що від цієї сили ломилася неодна хвилева перевага заборців. (Оплески на українських та білоруських лавах).

Перед воротами Ліги Націй.

Конечність інтересів і новий дух угоди.

Німеччина стоїть перед воротами Ліги Націй. Той самий кабінет, що творив льокарнське порозуміння, виконав потрібну формальність і прохає вступу до святині мира. Уряд Лютра та Штреземана має розвязані руки, від часу, як націоналісти послідовно зреклись участи в його політиці, на їх думку, ликвісній.

Після високолетних фраз про потребу зближення двох найбільше ворогуючих народів, приходить час на здійснення величних принципів. Треба ідеали перекладати на реальну мову. А в політиці є вона боротьбою інтересів. Німеччині та Франція сподіються від льокарнського порозуміння реальних здобутків. Найбільшою перепоною для цього порозуміння і для цих здобутків є покищо для Німеччини славна 16 стаття акту Ліги Націй; натиск, який може виконувати Франція при помочі своїх договорів зі східними державами на Німеччину, лишається по суті той самий. Тільки представники великого промислу були щирі: вони слухали непереможного голосу економічних потреб і хотіли піти за ними; Німці потребували кредитів. Націоналісти прирівнюють цих дільців до купця, який у тимчасовій потребі зрікається дорогоцінних скарбів, не маючи терпцю виждати на пригожий менг.

І у Франції, хоча націоналісти не пішли так далеко у своїй опозиції до пакту, повторяються до нині голоси, що Франція випускає з рук довжника, якого держить цупко своїми гарантіями. Чуємо там, що Німеччина з 60 мілионами мешканців і хутким зростом населення має велику перевагу над Францією і тому небезпечно супроти такого сусіда вести політики довіря.

Та творці Льокарна і оборонці Ліги Націй не люблять зясовувати реальних інтересів. Вони повторяють, що найбільшим здобутком нової політики є новий дух, який спрямує взаємини двох держав на новий шлях. Цей дух є вислідком взаємного пересвідчення, що полагднання болючих справ між Німеччиною і Францією можливе нині не засобами економічно-мілітарної сили, а більше доступне за спільним столом при моральній допомозі инших народів. Правда, що англійсько-американський натиск, з огляду на їх становище головних банкирів, відограв тут чималу ролю: Англія та Зєдинені Держави висловили своєю дипльоматичною грою аж надто ясно думку, що не підержать цих держав, коли вони раніше не зречуться своєї неприєднаної політики.

І так вродився новий тон. Бріян сказав до німецьких міністрів: „Я є добрим Французом а ви добрими Німцями, але ми є також добрими Европейцями. Наші народи, які на полі битви суперничали в геройстві, найдуть також на инших полях засоби до суперництва, не менше славного". А Штреземан відповів на це: „Коли ми загинемо, то підемо спільно на дно; коли хочемо піти вище, то не можемо цього зробити у спільній боротьбі, а тільки у співпраці. Ось чому, ми віримо в майбутність наших народів не жити у ворожнечі, а подати собі по дружньому руки до спільної співпраці". Це був уже голос не хитрих дипльоматів, а дипльоматів напів переможених загальною ситуацією і внутрішнім розладдям у власній державі. Ця щирість могла бути тільки тимчасова і не вичерпувала всього становища, в якому опинились обі держави, але вона була тим новим тоном, який заважив на дальший політиці обох держав.

Вступ Німеччини до Ліги Націй буде новим кроком у початому ділі. А за ним підуть нові. Боротьба за місця в Раді Ліги Націй є боротьбою — як дивно не звучить! — за цілий в трибуналі мирної політики. Інтереси будуть перекладені на нову мозу. Чи ця нова мова переконає тих, що нею будуть взаємно переконовувати себе про свої потреби та инші народи — це вже инша справа.

З польських справ.

Упрощення адміністрації, над якою радить спеціяльна комісія, стане щойно в половині цього місяця предметом наради Ради міністрів.

Страйк трамваєвиків у Варшаві продовжується, без огляду на інтервенцію уряду далі. Віче трамваєвиків при участи 4000 осіб винесло резолюцію з протестом проти магістратської та міської ради і домаганням, щоби вони висловили ясно: які претенсії трамваєвиків хотять задовольнити. Віче запротестувало проти ліквідації страйку через призначення державного комісаря. Навіть трамваєві урядовці рішили 71 голосами проти 30 продовжувати страйк.

Можливість кризи уряду є знову предметом чуток. Уряд хоче для допомоги розвязки маєткового податку зєднати для себе соціялістів і тому, кажуть, має намір предложити портфель торговлі та промислу пос. Діямандові.

Анґлійські капіталісти, що взяли в аренду біловежську пущу висловлюють своє вдоволення контрактом з польським урядом.

Польсько-німецькі переговори щодо торговельних зносин і мита перейдуть тепер до спеціяльних комісій.

Угодова втома.

Усунення пос. Райха зі становища голови Жидівського Клюбу.

На дуже бурхливому засіданню жидівського посольського клюбу дня 4. лютого зложив посол Райх резигнацію зі становища голови клюбу. Його слідами пішов і заступник голови пос. Розмарін. Президіяльну кризу в жидівському клюбі можна було передбачити давно, бо давно не покривалася політика східньо-галицького сіоніста — а на ділі нового асимілятора (такий тип задумав створити пос. Райх!) д-рв Райха з інтересами жидівських мас. Та безпосередньою причиною уступлення була дискусія над справою відношення жидівського клюбу до теперішнього уряду.

Внесення на отворення такої дискусії поставив посол Шіппер, а саму дискусію заініціював посол Кіршбрави. Він домагався, щоби жидівський клюб перейшов негайно до опозиції проти уряду Скшинського, бо теперішній уряд легковажить навіть релігійні домагання Жидів, не зважаючи на заключену угоду. Посол Шіппер поставив конкретне внесення, щоби негайно перейти до опозиції, а рівночасно ухвалити теперішній президії недовіря. Внесення про недовіря для президії змодифікував посол Шіппер у тому напрямі, що відніс його виключно до особи Райха, а на ві-

вілої президії. Сенатор Керснер виступив теж проти теперішньої політики кола та зажадав опублікування тексту польсько-жидівської угоди. Проти виступив і посол Геллер. В обороні теперішньої політики промовляли посли Тон і Айзенштайн.

Посол Райх, незважаючи на те все, виголосив довжезну промову, в якій намагався доказати, що теперішня політична лінія президії зовсім правильна і єдино можлива та реальна, попри те накинувся на сіоністів а Конгресівки за те, що вони зажадали розгляду цієї справи на пленумі Жидівського Кола перед загально-польським сіоністичним з'їздом. Маючи заздалегідь дециз'ю про своє уступлення, Райх не пожалів нікого зі своїх політичних противників.

Остаточно відбулося голосування над внесенням посла Гавснера, щоби перейти до порядку дневного над внесенням пос. Шіппера, підтриманого сенат. Кернером. При голосуванню заявилося за внесенням Гавснера 17 послів, а проти 13. Слід підкреслити, що не всі партійні товариші Райха зі Східньої Галичини голосували за внесенням Гавснера. Проти голосував між иншим пос. Фростіг.

По голосуванню зголосив своє виступлення з клюбу посол д-р Шіппер. По заяві цього останнього забрав голос д-р Райх і заявив, що незважаючи на ухвалену голосуванням заяву довіря для політичної лінії теперішньої президії, він все таки, не бажаючи протиставити себе розвиткові жидівського кола по думці поглядів вказаних чотирох послів, зголошує свою резигнацію з головства у жидівському клюбі. Його слідами пішов, як сказано, д-р Розмарін. Потім розігрався ще маленький епільог цілої епопеї. Сен. д-р Бравде поставив внесення, щоби візвати послів д-ра Райха і д-ра Розмаріна до пояснення обняття своїх становищ в імя дисципліни клюбу. Внесення прийнято 17 голосами проти 6. Посол Райх всетаки резигнації не відкликав. Що більше на слідуючий день зголосив посол Райх і його найблищі партійні співробітники посли Розмарін, Зоммерштайн і Айзенштайн письменну заяву про виступлення з Начальної Ради Сіоністичної Організації в Польщі.

Кореспонденгові львівської „Хвилі" заявив д-р Райх, що його резигнація була для нього давно вирішена, дарма, що вірить виключно в доцільність теперішньої політики, яку вважає одиноко вказаною і резльною. Але відносини в жид. клюбі стали останніми часами до тої міри неможливими, що не зважаючи на найкращу волю він не міг довше витримати на своєму становищі. „Махінації" опозиціоністів унеможливили всяку реальну працю та намагалися навіть зогидити в публичній опінії усіх репрезентантів теперішньої політики. Найбільше болить пос. Райха те, що та опозиція буцімто не протиставила і не протиставить теперішній політичній програмі (Райха!) ніякої иншої програми. Сама собою опозиція не є ще програмою, а негація без змісту не є полем для праці—сказав дослівно Райх. Новому проводові клюбу Райх не ворожить ніякої будуччини, бо не вірить, щоби вона могла висунути якунебудь нову програму. Наконець підкреслив Райх, що не зважаючи на сильний напір на нього з боку всяких угрупувань, щоби резигнацію відкликати, він все таки стоїть на своєму, бо крім політичних мотивів свого кроку має він і нерви, які заставляють його держатися принятого рішення.

Чи не під впливом нервів зложив пос. Райх мабуть прощальну візиту прем. Скшинському та виїхав з Варшави. Таким чином політика Райха довела його до того, до чого довести мусіла. Він бажав робити реальну політику коштом інтересів широких мас жидівського народу, бажав бути більше польським патріотом як Жидом, це його знищило. Ясно, що кожного, хто піде слідами Райха, стріне така сама доля.

З Національного Музею у Львові.

(На підставі звіту дир. Нац. Музею, д-ра І. Свєнціцького).

Організація праці. — Видавництва. — Розбудова Музею. — Становище суспільности.

(Докінчення.)

Йдучи дальше шляхом поширення знання рідної старовини серед української суспільности та виявлення краси творчого духа української нації збереженої в давніх памятках мистецтва, Управа Нац. Музею виготовила на початок 1926 р. видання „Скит Манявський і Богородчанський Іконостас" із 80 ілюстраціями, виконаними і напечатаними найкращим репродукційним заведенням у Празі. В цій книзі одержує українська суспільність постійну памятку того, чим вона звикла величатися, а чого не мала змоги показати світові. А це невеликий книжковий ринок на Україні по цей бік ризької лінії, недопущення „закордонної" книжки на ринок Великої України і давньої Росії, приневолює видавців обмежитися до невеличкого накладу 500 примірників, з чих у продажу може піти всього 400. З огляду на те, що видавнича діяльність Музею, що почалась на складку з громадського гроша, особливо з Америки і продовжалась на них до 1924 р., коли почалась грошева скрута і що ця скрута не скінчилася ще й сьогодні, то одиноким джерелом видавничої можливости стала допомога Вир. Митрополита Андрея Шептицького. Протягом 1925 р. вплинуло допомог усього 604·50 зол., себто дещо більше як пятьдесята частина буджету.

Православні кола в Польщі засвідчили своє прихильне становище до Музею подякою Вир. Митрополита Діонисія за один комплет музейних видань і обіцяною рекомендацією їх „бібліотекам православних духовних учебних заведень". Цим письмом була найкраще засвідчена обєктивність видань Національного Музею.

Є це найкращий доказ, що Управа Національного Музею у Львові хоча і стоїть на сторожі дійсних скарбів творчого духа України і звязаних з ними памяток мистецтва других народностей, здійснює справжню культурну ролю всякого музею, що стоїть поза рамками шовінізму і фанатизму.

Це зрозумів між иншими окружний консерваторський Уряд при львівському воєвідстві, виєднавши без всяких заходів з боку Управи Нац. Музею у Львові, підмогу на належне приміщення і вивчення Богородчанського Іконостасу у висоті 1900 зол. Так само поставилась Управа Христіянської Громади в Борисла до видань Музею, ставши їх постійним абонентом.

Науковими виданнями з давнього національного мистецтва та духового життя — Управа Нац. Музею думає створити і поставити перед увесь світ найгреваліших свідків існування і розвитку української нації. Чим більше цих скарбів давнього творчого життя Української Нації поширимо у світі, тим певніше поглибимо зацікавлення для самої нації з боку навіть наймогутніших самодержавних націй — держав світа. Чим сильніше стане вплив творів українського давнього мистецтва на творчість сучасного світа, тим позаживіше буде ставитися цей світ і до сучасних течій і потреб українського політичного життя. Чим більше зможе цей світ завдяки поширеним виданням Музея пізнати дійсну індивідуально-національну творчість української нації в її минулому, тим краще зрозуміє і справжнє життя сучасної України.

Дотеперішніми виданнями вже подекуди зарисована науково-видавнича напрямна музейної праці на будуче. Протягом 1926 р. має бути виготовлена збірка „Прикрас рукописів Галицької Землі XVII. в." і монографія про „Святий Юр у минулому і сучасному". Вже є готова до друку збірна праця про „Галицько-руську іконопись до к. XV. в." Усі намічені видання, з дуже чисельним і добірно виконаним ілюстративним матеріялом, мають яко мога в загальнодоступній формі — подати іноді важкий і сухий матеріял, зібраний у Музею. Окремо йтиме дальша праця опису рукописів, яку Управа Музея надіється вже викінчити для видання у 1927 р.

Постійний значний приріст музейного добра вже від 1914 р. змушує Управу Музея думати за розбудову музейного будинку. Доси є чотири проекти розвязки цього пекучого питання. А саме архітектів Романа Грицая і Сергія Тимченка — фронтового від вулиці, та Володимира Пещанського і Льва Левинського шляхом пере-, над- і добудови існуючого будинку і забудови площі від півночі. Усі проекти були спробами розвязки поставлених кожний раз Управою Музея можливостей і відповідями на деякі питання. Покищо найгострішим по суті і найдешевшим нале-

Декабристи.[16]

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

(Докінчення.)

Декабристи започаткували теж поважний інтелєктуальний рух. Відомий письменник Грибоєдов був сповідником ідей декабристів, славний Пушкін в молодости був під їх впливом, декабрист Ол. Бестужев прославився опісля як популярний письменник під псевдонімом Марлинського, не згадуючи вже Пестеля й Микиту Муравєва, що був ученим публіцистом і дав знаменитту відправу Карамзінові на його націоналістично-реакційні доктрини.

Декабристський рух був першим революційним рухом, що намагався істнуючому ладові протиставити инший, програмово й подрібно обдуманий. Був це рух в першу чергу політичний; носив він теж ріжкі признаки соціяльного руху, але не був клясовим.

Трагізм декабристів міститься в тому, що — щиро бажаючи далекосяглих змін і посвячуючи життя тому бажанню, здавали собі справу з величезних трудношів і перепон. А це в рішаючій хвилі ослаблювало їхню енергію. Плєханов твердить, що їх тактичні помилки й недостача енергії в дні 14. грудня в Петербурзі були виєлідом невіри в спроможність побіди і свідомости програної. Так, відсутність віри в успіх справи, свідомість своєї відокремлености, фаталістичне прочуття смерти — ось що було признакою революціонерів, що вважали довгом своєї чести виступити до бою з царатом. „Умремо! ах, як славно ми умремо!" — кличе в захопленні кн. Одоєвський напередодні 14. грудня, Ол. Бестужев уважає конечним підняти повстання „для історії", а знаменитий поет-революціонер Рилєєв заключує:

„Известно мне: погибель ждет
Того, кто первой возстает
На утеснителей народа:
Судьба меня уж обрекла,
Но где, скажи, когда была
Без жертв искуплена свобода?"

Декабристи були добрими російськими патріотами, а полудневці з Пестелем (з „Южнього Общества") ще й завзятими централістами. Цікаво, що цей централізм виростав на території України, тоді як на півночі („Северное Общество") проголошувано федеративні ідеї. Правда, „Тов. Зединених Славян" теж обстоювало федеративний принціп, клало собі головною метою федеративну славянську республіку, признаючи за всіми південними й західними славянськими націями право на політичну самостійність, одначе цього права не признавано ні за Українцями, ні за Білорусинами. А Українці в обох товариствах на території України творили значну кількість членів. Між декабристами визначався особливо Уманець Горбачевський.

В часах декабристів вже линяли українське самостійництво й український автономізм, що проявлялися ще недавно в поїздці гр. Капніста до пруського короля, просити в нього допомоги для України, що мучиться „під тиранською московською кормигою" — або в захопленні „Історією Русів", в якій побідника під Полтавою Петра Великого називається катом і тираном України та взивається до пімсти за „кров народу українського, яку він проливав від часів Наливайка, і зносив люті переслідування і наругу за те лише, що боровся за власну свободу на своїй землі, та мав бажання, прикметні всьому людському родові".

Після того, як оборонці „прав і вольностей" українського народу погнили в петербурських болотах, в петропавлівській фортеці, в монастирських келіях і в снігах Сибіру, наступила доба не лише політично державної льояльности, але й національного ренегатства. Одначе не лише українські дворяне-монархісти й реакціонери були добрими російськими патріотами. Навіть конституційники й республіканці, що гуртувалися в тайних товариствах, в своїх політичних змаганнях забували про давню боротьбу свого народу за самостійність, перейманочись загально-державними російськими інтересами.

Одначе, може й нехотячи, декабристи збуджували наново любов до України серед українського громадянства. Боротьба України за свою самостійність проти деспотичної Московщини була сюжетом для прекрасної поеми Рилєєва „Войнаровський", в якій небіж Мазепи, заслання на Сибір „об Украйне незабвенной как сын Украины мечтал", а його дружина гордо виносила недолю заслання.

„Ея тоски не зрял Москаль.
Она ни разу, ни случайно
Врага страным своей родной
Порадовать не захотела
Ни тихим взором, ни слезой".

Та само Пушкін в своїй „Полтаві" оспівував гевойську боротьбу України:

„Давно без вольности и славы
Склоняли долго мы главы
Под покровительством Варяговъ,
Под самовластием Москвы;
Но независимой державой
Украйне быть уже пора".

Шукаючи поетичних образів для своїх свободолюбних змагань, декабристи находили їх на Україні. Рилєєв і Пушкін оспівували боротьбу України за свою волю, а через те й наново ставили перед очі Українців їх славне минуле. Зовсім природно, що вільна мусіло знову зроджуватися й бажання кращого майбутнього. І справді те змагання проявилося пізніше з одного боку в розвитку української національно-політичної думки, а з другого в живій і численній, хоч підсвідомій участи Українців в революційному рухові.

По дав Ф. Ф.

жить вважати проєкт Пещанського, але нема ще проєкту одиноко можливого до виконання. Нема й гроша на початок розбудови Музею, яка мусіла би обняти перш усього площу за музеєм, щоби згодом дійти до самої вулиці. У всякім разі Управа Нац. Музею мусить виступити із цією справою саме тепер, бо Музей просто дуситься від зібраного багацтва, хоча з нього виставлено ледве яку пяту частину. З іконостасі заступлені слабо XVII. в., в XVIII. в. майже все по складам, а різьба прячеться по темним куткам. Відділи людового мистецтва, гуцульщини, археольогії, книмкарства і чужих матерій на Україні майже зовсім непоказані; таки дуже багатий відділ новітнього мистецтва і памяток світової визвольної війни не має навіть відповідної салі з горішнім освітленням, або хочби просторими ясними стінами; а могутній Богородчанський іконостас виставлено 3-ма незлученими групами. По обчисленням можна би всьому тому зарадити сумою 45.000 долярів, платною протягом трьох літ, на ціли розбудови.

Не вважаючи на невсипні труди та заходи Основника Музею, митр. Шептицького, який піддержує його майже виключно своєю щедрістю, використати як слід отсю культурно-національну скарбницю і силу її розмах мусить уміти сама нація.

Відчувають це чисельні Прихильники Національного Музею, переказуючи йому свої збірки чи навіть поодинокі предмети, або певні суми на ціли Музею. Одначе цього мало. Вся суспільність повинна стати будівничим свого власного культурно-національного огнища, з якого вона сама могла би усьому світові гідно показати діла великі незабутніх предків і прегарну в своїй скромности велич свого творчого духа в сучасности. Розбудова Національного Музею у Львові мусить стати журою найкращих, найсильніших і найбагатших членів Нації.

На що має поглянути чужинець, що приїхавши до нашої країни, хоче познайомитись з найкращими зразками нашої культури? Він робить те, що кожний з нас, коли попаде на чужину — іде в музей, щоби поглянути на скарби духової творчости народу. Тому наш музей повинен бути захистом мистецтва, за яке ні один член не тільки не міг би соромитися, але й яким повинен бути гордий. Нехайже не буде протягом 1926 р. ні одної освітної установи, де виховується українська молодь, що не відвідала би Національного Музею у Львові. Нехай ні один гідний збереження предмет не перейде в чужі, непокликані руки. Нехай не буде ні одного члена суспільности, що не пожертвував би по своїм силам лепти на його поширення.

Нехай друзі і опікуни національного мистецтва подумають про те, що своїми закупнами і замовленнями для публичних збірок Національний Музей помагає розвинутися і проявитися вольному творчому духові рідних українських мистців. Коли вони своїми засобами причиняться до створення галерії новітнього нашого мистецтва і ця галерія прокормить хоч одного мистця на рік таким купном, то безперечно вона буде одною з кращих у світі: бо в нас мистці є, але нема в них умовин для творчости.

Біржа.

Америк. дол. 7·30 — 7·33 канад. дол. 7·10 — 7·15, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,25 нем. 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·29·00 — 0·29·33, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунти 34·00 — 34·50.

Золото. 20 кор. 29·00 —29·40, 20 франк. 27·00—27·35; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб. 36.50—37·00.

Срібло. Австр. кор. 0·36·00—0·38·00, 5 ам. кор. 3·00—3·10, фльорени 1·50—1·55, рубл. 2·40 — 2·50, рубель дрібним сріблом 1·20 —1·25.

До П.Т. Передплатників.

Просимо наших Вп. Передплатників пренумерату вплачувати тільки чеками П.К.О. на наше конто ч. 143.322 або почтовими переказами.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа українського університету в соймі.

Українські посли зголосили 5. II. нагле вчесення, підписане всіми иншими нац. меншостями, в справі невиконання урядом постанов соймового закона з 1922 р. Законом тим уряд зобовязаний основати український університет на основі засад, управильнених законом про вищі акад. школи і запевнити йому фінанс. засоби. Закон ввійшов у життя два роки після його оголошення, себто 1924, а уряд обовязку не сповнив. Бажаючи влекшити урядови основання українського університету, українське суспільність основала у Львові прив. університет і внесено до властей просьбу влегалізувати статут товариства. Адм. власти відкинули просьбу. Дальше внескодавці обговорюють ініціятизу мін. Грабського в напрямі основання „руського інституту", звертають увагу, що сім міліонів Українців у Польщі позбавлені є власного культ. огнища. Основання українського університету у Львові оправдане й тим, що львівський університет ім. Франца Иосифа за Австрії був утраквістичний. Двом тисячам українських академиків відібрано змогу образуватися. Внескодавці предкладають проект закона в справі основання у Львові повного українського університету і вставлення до буджетового прелімінаря 2 міл. 494 тисяч вол. на ціли майбутнього університету. Студії й іспити в приватнім українськім університеті признають загр. університети, тому внескодавці взивають польський уряд управильнити цю справу відпов. розпорядком.

Дальші виступлення в нач. сіон. ради.

Вчора пос. д-р Шрайбер зголосив виступлення з президії началь. ради сіоністичної організації і зложив мандат члена тої ради. Д-р Вурцель виступив також із нач. ради.

Димісія мін. Морачевського.

Після вчорашнього засідання сойму були пляни наради клюбу ППС. Розглядали справу новелі до закона про маєтковий податок. Вислідом нарад була ухвала, щоби новелю відіслати назад до комісії. Так голосуватиме ППС. на пленумі сойму. В звязи з цим мін. Морачевський заявив у клюбі, що невідклично подається до димісії. Димісія М-го послідує офіціяльно в понеділок або второк.

Справа злуки Австрії.

Б. канцлер Зайпль берлінському кореспондентові „Н. Фр. Пр." заявив, що злука Австрії з Німеччиною тепер неможлива, а всякі демонстрації в користь того пляну є шкідливі.

Українські вишивки

20 аркушів з многими ріжнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в **Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 5—15

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконф.скувано допис про віче в Золочеві в чотирьох місцях і кінець допису зі Станиславова про вшпехпольські махінації з землею, яку закупили українські селяне з Підгаєчан у гр. Потоцького. Це 16-а з черги конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **„Польські пекельні стовпи" на Сході".** Під цим заголовком подає „Слово Польске" з б. п. м. вістку про „великий і остаточний акт", яким зазначився минулий рік у польському осадництві на „кресах", а саме про надавання кольоністам „актів надавчих", які є урядовими гіпотечними документами власників земельних притінків на Сході. Таким чином польська влада думає — після довгого часу непевности й вижидань — успокоїти і впевнити кольоністів, що земля, яку вони дістали, належатиме раз на завсіди до них. Праця, звязана з роздачею „надавчих актів", потягне ще з два роки, бо кожне господарство мусить бути перед тим докладно оглянене і прочерені всі можливости його розвитку. Щойно після такої провірки кольоніст буде ушляхетнений „надавчим актом" — протоколярно. „Сл. П." пише, що у воєвідствах виленськім, новогродськім, поліськім, волинськім і кількох сумежних повітах є понад 18.000 таких господарів, що обіймають разом 150.000 га земл. Так польський уряд бажає закріпити землю українського й білоруського селянина за польським кольоністом.

— **Мін. Грабський у митроп. Діонізія.** Міністр. Стан. Грабський відвідав митр. Діонізія, голову православної церкви і мав з ним довшу конференцію. Конференція торкалася справи управильнення відношення православної церкви в Польщі до уряду і справа статуту тої церкви, який тепер опрацьовують.

— **Кінець страйку трамваєвиків у Варшаві.** 5. II. на вчу трамваєвики уладили перерваний страйк на основі здержання дотеперішніх услівій. В 11 год. в ночі почався трамваєвий рух. Дирекція електрівні згодилася підписати 2—3 процентову підвишку платень усім робітникам.

— **Знов убийство на львівськім цвинтарі.** Дня 5. ц. м. найдено на личаківському цвинтарі у Львові трупа студента політехніки в калюжі крови. Замерзла кров, що розлялася на кількадесять кроків, вказує, що злочину довершено ще в ночі попереднього дня. Біля трупа не найдено нічого крім коробки сірників і свічки. З позиції його і змасакрованої голови виходить, що тут стався злочин, який — можливо — вияснить поліція. Свіжі сліди якогось мущини і якоїсь жінки вказували на присутність у тій драмі трьох осіб. Догадуються, що вбитий студент сидів з дівчиною на лавочці біля памятника Гордона, а якийсь мужчина їх підслухував і потім, після завязаної боротьби у бій свого справжнього чи мнимого суперника.

— **Елементарні катастрофи в Америці.** Сніговиці, що тривають в Америці вже кілька днів, здержали всяку комунікацію в Ню Йорку. Школи зачинені, 25 тис. безробітних очищує улиці зі снігу. Наслідком тягару снігу завалився в одній фабриці дах, наслідком експльозії згинуло в ній 10 робітників, 40 було ранених. Досі затоплено наслідком бурі 25 корабель. Подібної снігової катастрофи — як оповідають найстарші люде — Америка ще не переживала.

— **Арештування за більшовизм.** Державна поліція з Ігровиці пов. Тернопіль перевела дня 27. грудня м. р. ревізію у місцевого пароха о. Вонса і в селян Дам'яна Дранківського, Романа Дранківського й Сильвестра Бартмана, що мешкають на присілку Хоми Янковецькі коло Ігровиці. Причиною до тих ревізій було те, що Дам'ян Дранковський замовив без відома виділу читальні „Просвіти" книжочки для неї з видавництва „Культура" у Львові. Книжочки числом 9 прийшли під адресою читальні, о. Вонс як голова читальні ті книжочки відібрав і дав до перечитання одному студентові. За ними розпитував Дам'ян Дранківський, що передплачує „Світло" і побувавши довший час в російськім полоні, набрався дещо східнього духа. Є це заможний господар і цікавий до книжки та діяльний член читальні й кооперативи в Ігровиці. Більшевиком очевидно не є, має одначе звичай багато говорити, чого сам гаразд не розуміє і через що напитав собі біди. Згадані вище книжки при ревізії забрано у о. Вонса і поліція в часі різдвяних свят (8. січня н. р.) перевела повторну ревізію у Дам'яна Дранківського, його арештувала під замітом злочину державної зради з § 58 к. з. (за що грозить кара смерти) і відставила його до слідчої вязниці в Тернополі, де він перебуває досі. В його спр... що ч. Vr 38/25 переслухано вже ряд свідків, ...ме й о. Вонса, що виставив йому найліпше свідоцтво, що він є спокійний, а навіть побожний, а тепер на внесення оборонця Дам'яна Дранківського, адвоката д-ра Степана Барана, мають переслухати ще ряд свідків і дуже вдасться видістати його з вязничих мурів. Цікаві відносини, коли за видавництво, що виходить легально у Львові („Культура"), саджають людей до тюрми під загрозу кари смерти.

— **Треба їм помогти.** Дістаємо такий лист до поміщення: Ученики VII. кл. української гімназії в Коломиї збойкотували учителя польської мови за те, що цей пан як своїм поведенням, так і шпіканами дразнив національні почування молодї. Молодь зареаґувала в той спосіб, що на одній лекції вийшла вся з класи, лишаючи учителя самого. Учительський збір уважав за відповідне покарати учеників (покарав, по правді батьків) невідповідним поведенням, їзза чого всі ученики 7-ої кляси мусять до кінця цього місяця заплатити по 30 п. зол. шкільної оплати в загальній сумі 1.050 зол. Через те, що між покараними є ученики, котрі їзза вбогости не в силі заплатити 30 зол. і через те мусілиб покинути школу зі шкодою для себе, батьків та громадянства — просимо уклінно всіх, хто може, а в першу чергу громадян Покуття, присилкою на руки „Покутського Союза" в Коломиї, вул. Костюшка ч. 12. (Народний Дім) грошевих датків помогти неспроможним заплатити шкільну оплату, а тимсамим докінчити науку. Звіт зложених лепт та виписування тижде подасться до відома загалу з подякою. — Уповажнений комітетом батьків *Володимир Федак.*

— **Ольшанський у Мехіко.** Жид. Тел. Аг. повідомляє з Берліна, що Ольшанський, котрий признався до виконання атентату на през. Войцеховського, виїхав до Мехіко.

— **Вечір українських коломийок і щедрівок,** що його уладжують товариства „Боян" і „Бандурист", відбудеться нині, б. п. м., в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка вул. Шашкевича 5. Незвичайно цікава програма (зокрема нові твори київських композиторів), як і дуже приступні ціни повинні притягнути на концерт якнайширші кола львівського українського громадянства. З огляду на велику програму концерт зачнеться вже в 7. год. вечером.

— *Концерт української пісні* уладжує Львівський співацький гурток під проводом п. Т. Купчинського в неділю 7. ц. м. у великій салі читальні „Просвіти" на Кленарові. Програма концерту обіймає около 40 дбайливо вивчених пісень і поважніших творів українських та чужих композиторів. Хор співає з памяти, на лад славного хору Д. Котка. Початок в 7. год. вечером.

— **З Лікарського Товариства.** Відчит д-ра Подолинського і д-ра Музики: Досліди над реакцією Михайлова, відбудеться в домівці Товариства у вівторок, дня 9. п. м. о год. 7. веч. 1—1

Народнім обовязком

кождого Українця бути членом

Т-ва „ПРОСВІТА"

1195в) **і приєднувати других.** 1—1

Дописи.

Турка. (*Як у нас фабрикується польські школи. — Вандалізм*). Прийшли до громад рішення львівського куратора в справі викладової мови в школах повіту і як то в Польщі тепер на дневнім порядку, рішення ці не відповідають дійсному станові. Відрадою в тому всьому те, що нарід загально обурений, що так брутально топчуть його права, громадно зголошується підписувати протести. Прим. в Соколиках є 2-клясова українська школа і друга рівнож двоклясова польська — і рішення стверджує, що за українською мовою викладовою в українській школі заявилися батьки 98 дітей, а за польською 33! А між тим за українською викладовою мовою пішло 60 дітей, на 102 дітей, а за польською могло заявитися ледви кількох Жидів... бо польських дітей у школі зовсім нема. — В Тарнаві Вижній нема ні одної польської дитини, а тільки троє жидівських; а всеж вийшло рішення, що за польською вики. мовою вплинули декларації від батьків 21 дітей (за українською мовою 49). А тимчасом всіх дітей нема 70! І ні одного такого батька не можуть найти в селі, котрий би підписав таку декларацію за польською школою. Свого часу підписали українські батьки 40 декларацій за 53 дітей. Так зі порядком...

В Соколиках є одна, може одинока в повіті мурована школа, гарний будинок, побудований громадою перед 18 роками. На тім будинку була бляшана таблиця „Школа Народна". Шкільний інспектор, знаний вже опікун „освіти — не освіти" — приказував таблицю здерти. Не відважився того зробити ніхто, отже місцевий постерунок дістав поручення припильнувати виконання того приказу і в навечерє Богоявлення прийшла жандармерія і під загрозою гострих кар приневолила якихсь людей здерти таблицю. Громадяне, обурені до крайности, грозять знова карою тим, що підялися того вандальського діла. Завважити треба, що на будинку красується і таблиця червоно-біла з ожелком — і цілком спокійно терпіла свою товаришку в горі в українській хаті. Побачимо, як зареаґує село на цей вандалізм. — В. Т.

З судової салі.

Процес 54-ох.

Повідомляють нас із Замостя: Дня 3. ц. м. проголошено тут присуд у справі 54-ох українських мешканців Холмщини, обвинуваченних за злочин з арт. 102 карного закону (приналежність до комуністичної партії Західної України на терені Грубешівщини, якої завданням було нібито насильно перевести зміну державного устрою Польщі). Не дивлячись на таткове ведення розправи і на знаменні промови оборонців, присуд треба вважати драконським. Присуджено чотирьом обвинуваченим по 6 років тюрми, сімом по 4 роки, шістьом по 3 роки, з зарахуванням 8-місячного слідчого арешту, одному два роки кріпости. Засуджені внесли апеляційний відклик. Решту обвинуваченних в числі 26 увільнено зовсім. Цей незвичайно гострий присуд викликав загальне здивування, бо 18 нещасних засуджених мусить дальше томитися по тюрмах за неповинні злочини.

З життя товариств та установ.

З Українського Лікарського Товариства у Львові.

Чергові загальні збори Українського Лікарського Товариства відбулися дня 23. січня ц. р. в домівці Товариства при вулиці Руській ч. 3. Участь узяло 16 лікарів місцевих. З звіту голови д-ра Музики подаємо важніші подробиці: Членів було 102, цілу вкладку платило ледви 70 проц. членів. Сходини відбувалися щотижня у вівторок, на яких, на жаль, було дуже мало позамісцевих. Від листопада відновлено сходини раз на місяць з науковими відчитами й рефератами. Важною справою, що викликала все живу дискусію, було видавання „Лікарського Вістника", якого вийшло в мин. році лише 3 числа з недостачі заінтересування у загалу лікарів і з браку фондів, хоч наукового матеріялу, готового до друку, було доволі.

Виділ Товариства інтервенював в університетських властей у справі наших товаришів-пострифікантів і завдяки цій інтервенції узискано деякі полекші. Запомоговий фонд жителів мин. року слабо з причини малого заінтересування лікарів з провінції, але всеж таки давано сталу місячну підмогу в квоті 10 амер. дол. п. Ю. Л. студ. медицини. Вибрано новий виділ, який уконстатувався так: д-р Т. Я. Бурачинський голова, д-р Музика заступник голови, д-р О. Педех, д-р В. Кашубинський, д-р Іван Гриневецький, д-р Теодозія-Тума Надрагова і д-р В. Щучовський, члени виділу. Загальні збори припоручили новому виділові устроїти виміну відчитів з гігієни у власнім заряді і дальше видавання „Лікарського Вістника". Членську вкладку на рік 1926 установлено по 2 зол. місячно. Вкладки й датки на запомоговий фонд належить слати на руки д-ра Кашубинського, лікаря в Клепарові коло Львова. **Д-р Б.**

Бібліографія.

КНИЖКИ:

Юліян Бачинський: БОЛЬШЕВИЦЬКА РЕВОЛЮЦІЯ І УКРАЇНЦІ. Критичні завваги. Берлін 1925. Видавництво „Українського Прапора".

М. Забаревський: Вячеслав Липинський і його думки про українську націю і державу. Відень 1925. Видано заходами О. Жеребка.

В. Мартинович: „ПОТЕРЧУК", пєса на 5 дій зі співами і танцями з народнього життя. Львів—Тернопіль 1925. Накладом автора.

Д-р Володимир Левицький: СТО МИЛЬ НА КОЛЕСІ. Львів, 1925. Накладом Книгарні Науков. Т-ва ім. Шевченка.

II. ЖУРНАЛИ:

„НАЦІОНАЛЬНА ДУМКА". Рік видання II. ч. 5 за листопад-грудень. Прага 1925. Видає на правах рукопису група української нац. молоді. Зміст: Ол. Бабій: Культ Першого Листопада 1918.—Волод. Мартинець: Маркс і Енгельс а пангерманізм.—Імерій Вільха: Як вона нас руйнує. —Іоан Гижа: Університетська атаманіяда. — Л. Нигрицький: Дещо про пролетарську поезію. — З життя групи УНМ. — Різне. — Адреса „Н. Д.": Прага, Сміхів, почтова скринка ч. 37.

„БІБЛІОТЕЧНИЙ ПОРАДНИК"—видає Т-во „Просвіта". Рік II. ч. 1. за січень-березень. Зміст: В. Мудрий: „Історія Української Літератури" М. Возняк", як лектура: І. Яровацький: „Популярна астрономія"; І. Калинович: „Українська просвітянська бібліографія за 1925 р."; І. Калинович: Спис видань Т-ва „Просвіта" (1868—1924).

„АМАТОРСЬКИЙ ТЕАТР", орган Театральної Комісії при Гол. Виділі Т-ва „Просвіта". Виходить що місяця, ч. I. Рік II. Зміст: І. Корчинський: „Театральний гурток на селі"; Кілька слів про голос і мову на сцені; Режисерські вказівки для аматорів; Що гратись?; Хроніка; Аматорські вистави; Перша спроба; Дописи; Відповідь на анкету.

„СВІТ" ілюстрований журнал, виходить кожного 1. і 15. дня в місяці. Ч. 3. з 1. лютого 1926 р. Рік II. Зміст: *Михайло Рудницький*: Звехтовані листи. *Роман Купчинський*: Місто *В. Ю. Кисілевський*: З канадійських оповідань. Найменша держава *І. Возняк*: Пожежа шахти. *М. Чайковський*: Техніка завтрішньої днини. *Сергій Єсенін*: Передсмертний вірш. *Густаф аф Гавріаїн*: Одного вечора. Чорна статистика. Місто. Вічне шкло. Заборонена книжка. Найбільший товаровий дім світу. Саркофаг Тутенкамена. Дім вічного огню. Жива пчолва скали. Дещо про колекціонерство. Означування морської глибини. Місто померших. Часописи в нас і в других народів. *Ж. Санд*: Мала Фадета (продовження). ІЛЮСТРАЦІЇ: Старий Гуцул, світл. М. Сеньковський. Р. Купчинський, портрет. Пожежа шахти в Моренах. Памятник у честь полеглих гарматчиків в Лондоні. Архітвори природи: Павутиння на гіллю дерев — Павутиння на ялиці зимовою порою — Містерний серпанок з павутиння Карпат: Повоєнний господар в Карпатах, світл. Шалабавка — Головатиця, світл. Сеньковський. Боротьба биків. Війна в Марокко: Танки Французів ідуть на фронт — Французька артилерія на фронті — Харчові автомобілі. — Транспорт аероплянів в Марокко. Кооперативне свято в Війську.

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК". Книжка II. За лютий. Річник XXV. Львів. Зміст: О. Бабій: Загинувшим; Ів. Мирків: Фатальна необережність; Жак де Лякретель: Смерть Гіполіта (кінець); М. Антіох: Різдвяна елегія; В. К.: Перші дні большевицького панування; М. Обідний: Спогади про Володимира Самійленка (далі буде); І. Федорченко: Вальдемар Бонзельс; Ключ Лафоре: Пятьдесять років по смерти Жоржа Бізе; М. Іванейко: Нариси І. Оправдання філософії; Анд. Моруа: Дієльоґи про командування (далі буде); Д. Лукіянович: Нова фаза творчости В. Стефаника; Драматичний конкурс; Бібліографія; Нові книжки.

„ПОЛІТИКА" двотижневий огляд національного життя. Ч. 2. з 21. січня 1926. Зміст: Ратуймо національну культуру; І. Крипякевич: Обовязки Галичини; С. К-ого: Наша університетська політика, I—III.; О. Назарук: Враження з нового світа, I; Будущина Европи — за М. Рейнольдом; Біжучі справи; Замітки й уривки; Книжка і часопис.

„НОВА ХАТА" ч. 2. за лютий 1926 р. Журнал для плекання домашньої культури. Зміст: М. Омельченко: З життя дітей українських емігрантів у Празі, К. Бобикевич: Инші часи; Г. Бальзак: Афоризми про одежу; Темпераменти у дітей; Прийняття гостей; Новини зимової моди; Вишивання народних взорів; Гуцульські стіби; Приписи і инше.

„ТЕХНІЧНІ ВІСТИ" число 10—12. жовтень-грудень. Рік I. 1925. Орган українського технічного Товариства у Львові. Зміст: Теорія Айнштайна: д-р Володимир Кучер; Будова металів і металічних стопів: проф. І. А. Фещенко-Чопівський; Продукція золота в Египті: Інж. І. Мартинюк. Українська Господарська Академія в ЧСР. М. Є. Новинки: З Великої України — Турбіна на вільній річній струї. — Продукція соли в Сх. Галичині. — Найглибші вертення на світі. — Перше вертення в Швайцарії. — Нафтова виставка в Льондоні. — Науково-технічний вістник. — Український видавничий фонд у Празі. — Пряжа й залізна промисловість України — Ucrainica — Нові інжініри України. Термінольоґічний кутик: Зорганізування праці над збиранням української технічної термінольоґії. Інж. І. Кандяк.

✝ Посмертна згадка.

Наталія з Танячкевичів Казанович, жена о. Івана, декана в Стоянові, померла 4. лютого ц. р. в 65 р. життя. Похорони відбудуться 6.II. в Стоянові. РІДНЯ. 1204 1—1

Валерія Дзеровичева, жінка військового лікаря Олександра Дзеровича, померла в Новому Санчі з кінцем січня. Покійна, родом Ніккина зі Шлеська, одружилася з українським військовим лікарем і серцем прилягла так до української сім'ї, що цілою душею стала сама Українкою і разом з мужем виховала в щиро українськім дусі свої діточки, з котрих син Мирон є вже лікарем, донька Надія на філософії, а Віра в 8-ій гімн. кл. Чимало завдячує покійній новосандецька церковця, яку з любови до свого рідного вибудували місцеві Українці. Покійна Валерія не опустила ні одної Служби Божої і ставала до хору, щоби своїм милим сопрано звеличати славу нашого гарного обряду. Не було ні одних українських сходин, на котрих Покійна не брала би живої участи. Тому несподівана смерть її в 52 році життя є великою втратою для невеличкої української новосандецької громади, бо такої другої чесної, примірної матери й жінки Українки-патріотки серед мазурського моря не легко на...ти. — В. й п.

Оповістки.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Станиславів, сала українського „Сокола".

Неділя 7.II. „Пан Твардовський".

Вівторок 9.II. „Без вини винуватий" (премєра).

Середа 10.II. „Блудна Жінка".

Четвер 11.II. „Ніч під Івана Купайла".

Єзуполь сали „Народнього Дому".

Субота 6.II. „Циганка Аза".

1181 5—?

Репертуар Українського Театру А. Залеського в Лодзі. Сала „Фільгармонії".

Субота 6.II. о год. 4. попол. „Наталка Полтавка". — Год. 8·30 веч. „Казка Старого млина".

Неділя 7.II. о год. 4. попол. „Запорожський скарб". — Год. 8·30 веч. „Маруся Богуславка".

Понеділок 8.II. „Вій".

Вівторок 9.II. „Кума Марта".

Середа 10.II. 1) „Запорожець за Дунаєм". 2) „Вечорниці Ніщинського.

Четвер 11.II. „Катерина" (опера).

1202 1—?

Панахида за упокій душі бл. п. Володимира Бачинського, основателя й першого редактора „Діла", відправиться в 42-гі роковини смерти в неділю, дня 7. лютого ц. р. у Преображенській церкві 12·30 год. в полудне.

Дня 11.II. 1926. в салях „Народнього Дому" відбудуться загально-студентські великі вечорниці. Запрошення можна набути в Книгарні ім. Шевченка від 4.II. в годинах 12—13 і 16—17. 1195 3—3

Шановних Гостей, які не могли бути на першій виставі „Вертепу наших днів" і з певними доводами мусіли відійти від каси, отсею дорогою просимо вибачити. В дні вистави каса білетів цілком не продавала, бо білети були вже наперед розкуплені так, що в останній хвилі вмущено (і то безплатно) багато осіб без білетів. Рівночасно повідомляємо, що їхня тої причини повторюємо першу виставу „Вертеп наших днів" в сали Лисенка о год. 7-ій вечером в неділю, дня 7. лютого п. р. Технічні недомагання усунено. Зміна печких ляльок. Нова обстановка. Звертаємо увагу, що початок буде дійсно о год. 7-ій вечером — підчас виконування програми вхід на салю недозволений. Білети продає вже Союзний Базар. 1198 2—2

Важне для сабедмістя. Загальні Збори читальні „Просвіта" в сеседмістю (Львів) відбудуться в неділю дня 7. лютого 1926. о год. 6. веч. в сали бібліотеки Т-ва „Просвіта". — ВИДІЛ. 1193 2·2

Дрібні оголошення.

II. Т. ЧЛЕНИ „Народнього Базару і Української Книгарні", кооперативи в Станиславові, зволять доповнити свій уділ до висоти 10 зол. по думці ухвали Заг. Зборів з 8. марта 1925 найпізнійше до 31. марта 1926. Члени, які не доповнять уділу, перестануть бути членами кооперативи по думці § 12. статута, а недоповнені уділи перейдуть до резервового фонду. — Станиславів, 21. січня 1926. — Управа. 1138 3—3

УРЯД парохіяльний в Підбірцях п. Винники віддасть в підприємство будову нової церкви і плебанії. 1169 3—3

СПОЖИВЧИЙ склеп „Комора" у Львові, вул. Личаківська ч. 75. поручає добірні товари по цінї апровізаційних складів. Купує прямо від продуцентів всякі продукти домашнього господарства по найвищих торгових цінах. Евген Рачинський. 1199 1—2

ПАРОХІЯ подільська до заміни 60 морґів поля, 3 морґи сіножатї, церков, плебанія і будинки в добрім стані, 1.500 душ, 1 і пів клм. від стації, шкільний поїзд до Тернополя до заміни. Зголошення з певности приймає о. Мартинюк, Бірки великі. 1200 1—1

БЕНЗИНОВИЙ мотор 16—20 HP фірми Lorenz Kromeriž і стояча турбіна 20 HP, уживані до продажі по приступній ціні. Семен Стефанський, Бірки малі, п. Товсте, пов. Скалат. 1206 1—1

НА продаж десять морґів пшеничної землї в Підбірцях біля Львова. Зголошення до уряду парохіяльного в Підбірцях п. Винники. Також дальших 18 морґів евентуально на продаж. 1170 2—3

ФОТОГРАФУЙТЕСЯ у своїм ательє „СПОРТ", Львів, Оссолінських 6. Цїни знижені. Фотографії до легітимацій виконується негайно. 1196 2—2

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг носа, уший, горла і гортани

д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 **Тел. ч. 27—99.** 6—10

Спеціяліст шкірних і венеричних недуг

д-р М. Айзенберґ, Сянстуська 34.

1100 **ординує від 11—1 і 3—6.** 3—3

Ч. 1243. У Львові, дня 29. січня 1926.

КОНКУРС

на посади учителїв і учительок при учит. семінарах УПТ-ва усіх фахів, особливо із кваліфікацією до навчання руханки, рисунків, ручних робіт і музики, з початком шк. р. 1926/27.

Подання вносити до Головної Управи УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10, II. п. до кінця марта 1926 р. 1175 2—6

„POLTUP" Машини до шиття Машини до писання

Ягайлонська 20. — Догідні сплати

МРАМОРНІ ПАМЯТКОВІ ПЛИТИ

всякого рода мрамору виконує

А. ТРАВЕРЗА

різьбар і конц. камінярський майстер

з білого канарійського мрамору за квадр. м. по 120 зл., з чорного бельгійського за квадр. м. по 160 зл., з червоного Verona за квадр. м. по 160 зл., з синього Bardiglio за квадр. м. по 150 зл. — Різані золоті букви величини 5 цм. по 60 гр., величини 3 цм. по 50 гр. від штуки. 2—3

1184 **А. Траверза, Львів, вул. св. Петра 31**

Пана МИКОЛУ МАЛИЦЬКОГО

канд. адв. в Надвірній,

котрий дня 28. X. 1924. р. побрав від мене як завдаток на товар, котрого обіцяв не доставив, квоту долярів пів-ам. 500, представляючи себе власником реальности при вул. Шептицьких 18 і кількадесять-моргового фільварку виставив вексель, що не мають покриття

ВЗИВАЮ,

щоби по квоту враз з приналежними судовими коштами зложив до дня 15. ц. м. на мій рахунок в Земельнім Банку Гіпот. у Львові — бо в противнім случаю вважати його буду звичайним обманцем і віддам цю справу до Прокуратори.

Львів, дня 5. лютого 1926.

1201 1—3 **Олександер Онисько.**

РЕЧИНЕЦЬ КОНКУРСУ

На шкіди лавів будови церкви в Тернополї продовження до кінця червня 1926 р.

Комітет будови нової церкви в Тернополі.

1207

Звичайний Загальний Збір

філії Тов-а „Просвіта" повіт Львів

відбудеться дня 17. лютого в год. 10. рано в Бібліотеці Тов-а „Просвіта" — Львів Ринок ч. 10. II. пов. Обовязкова участь всіх членів з повіту.

1203 1—1 **Виділ філії.**

Ширіть наш часопис!

Найвисший час проміняти

сирівці як лен і коноплі

на готові полотна, обруси, цайґи, сукна і инші матерії

Найкраще і найсовісніше переводить обмін однинока того рода

Українська Анційна Спілка

„ПОЛОТНО"

у Львові, вул. Городецька ч. 95.

Посилки з провінції полагоджується оберотно.

Шліть свої сирівці чим скорше з довірієм до Української Фірми

„Полотно", Львів, Городецька 95.

932 **Кошта посилок залізницею оплачуємо самі.** 9—10

Приспівайте передплату!

БАЛЕВА сукна, чорна, та для смоктрикїв дешево до продаж вул. Миколая 11. ч. дверей 11. 1205 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 29. (10.704). Львів, вівторок 9. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. тов. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Відкладена конференція.

Як важко роззброюватись...

У Женеві 15-го ц. м. мали зібратись великі та менші держави для підготовчої наради щодо одної з найважливіших справ для зміцнення світового мира: — конференції для роззброєнь. Тимчасом ген. секретар Ліги одержав формальне прохання від Франції, Італії, Японії, Чехословаччини та Уругваю, щоби конференцію відкласти. На тему цього бажання європейська преса завела палку дискусію: хто в дійсности є головним винуватцем такого загаєння справи і які причини спонукали деякі держави стриматись від подорожі до Женеви. Першу вину скидають на Францію, яка перша поклала свій підпис на згаданім документі.

У відповіді на ці закиди французький уряд каже офіціяльно так: „Инакше й не могло бути, бо причиною відкладення є непереможні, всесильні. Найголовнішою є те, що Німеччина не зголосила свого вступу до Ліги Націй. Вступ Німеччини до Ліги є передумовою для всієї льокарнської політики. Договори не мають ніякої практичної вартости, як довго Німеччина не належить до Ліги, а також безвартні для Німеччина. Другою причиною відкладення конференції є становище японського уряду. Після нежданої смерти премієра Като, мусіли утворити новий уряд. Представники Японії в Лізі мусять одержати нові інструкції. Присутність Японії при нарадах над проблемою роззброєння є майже так само важна як присутність Німеччини. Третьою причиною є те, що не повинно бракувати на конференції СРСР. Про суперечку Радянського Союзу зі Швайцарією можна думати що хто хоче, але ясно, що постанови про европейське роззброєння не мають без співучасти Росії ніякого глузду. Щодо цього думка в Лізі Націй є така одностайна, що радичи вже над тим, щоби конференцію перенести до якогось франц. міста недалеко швайцарського кордону. Цей вихід візьмуть, річ ясная на увагу щойно тоді, коли Чічерін не буде в сили порозумітись зі швайцарською союзною радою".

Кажучи коротко: загально-політична ситуація не є пригожа. Зі становищем Франції погодилась Англія. Хоча конференція для роззброєнь має бути тільки підготовною нарадою — коли зараз при першій вимині думок вирнуть усі розбіжности інтересів, дальші конференції можуть бути вграчені. Члени наради в особі представників держав здають собі справу, що всі рішення повинні бути солідарні. Роззброєння мусить бути вислідком загальної потреби: доброї волі і почування забезпеки. Всі перелеступні наради будуть щойно перевіркою атмосфери цієї доброї волі та забезпеки.

Конференція роззброєнь мусить скласти цілий складний кодекс законів, згідно з якими держави були би принаймні погодившись з ним, обмежувати постепенно свої зброєння. А в парі з цим мусить іти прояснення атмосфери, в якій 19 народів почувають себе безпечніше, приставши до загального договору, ніж дотепер, коли мають за собою армію і воєнні конференції.

Не диво, що великі держави заявляють щиро про своє непідготовлення до наради над такою заплутаною проблемою.

За океаном.

З діяльности „Об'єднання" — „Акція" Назарука.

Філядельфія 16. січня 1926.

Об'єднання українських національних організацій в Америці, замикаючи з кінцем 1925 року третій рік своєї діяльности, видало комунікат, в якому стверджує, що ідея, яку воно заступає, знайшла серед американсько-українського громадянства велике зрозуміння. „В новому році — кажеться там — будемо далі продовжувати нашу працю, якої головна мета: нести матеріяльну допомогу нашим економічним організаціям в краю та підтримувати і тут і там незалежницьку політичну лінію. Наша велика ціль єднує собі в Америці щораз то більше прихильників, пробиває собі шлях до всіх американських громад, товариств та осіб і дає нам можність вірити, що ідеєю і совісною працею притягнемо в новім році до своїх рядів нові кадри свіжих сил. З тою надією вступаємо в четвертий рік діяльности Об'єднання. Всім нашим прихильникам щиро дякуємо за їх жертвенність та працю в користь Рідного Краю. Дякуємо в імені своім і в імені Рідної Землі."

І справді Об'єднання в м. р., як і в попередних, вичвало немало організаційної справности, хисту й енергії та придбало поважну скількість гроша на старокраєві цілі, зокрема ж на українське приватне шкільництво. Як не важко було зібрати ці гроші між українськими емігрантами в Зєднаних Державах, а всеж таки акція Об'єднання не вгавала школи і воно може похвалитися дійсно позитивною роботою для добра рідної справи. Це, розуміється, в першій мірі заслуга меткого проводу, а дальше й тих кол, що підпомагали матеріяльно заходи і працю Об'єднання. Сьогодня Об'єднання є дійсно нашою найважнішою, прозідною установою за Океаном, не дивлячись на силу-силенну ворогів по лівій і правій стороні, які бажалиб конче підкопати і вбити авторитет і довіря до цієї впливової організації.

В останньому часі Об'єднання розвинуло живу акцію за колядою на Рідну Школу, взиваючи кожну громаду віддати весь дохід з коляди на згадану ціль. Цей зазив не пропинув без відгомону, бо зі всіх усюдів напливають до Об'єднання збірки з коляди на Рідну Школу, які разом будуть переслані до Львова. Так само повело Об'єднання агітацію за підписко о акцій Земельного Банку Гіпотечного. Агітація повинна увінчатися успіхами, бо Земельний Банк запозів в американських українських газетах, що всі свої операції веде в долярах, отже тепер виключені страти, при езентуальній зміні курсу польського золотого.

При кінці подаємо до відома розділ жертв, які наспіли до Об'єднання в місяці грудні м. р. З загального приходу в тому місяці в сумі 3,766·90 долярів приділено по призначенню жертводавців на: Земельний Банк Гіпотечний 2,195 долярів, Рідну Школу 300, голодуючих 200, інвалідів 200, сиріт 100, політичних вязнів 100, т-во „Просвіта" 50, хорих стрільців у шпиталі в Шгернберку на Моравії 50 долярів.

*

Ми вже зазначили вище, що проти Об'єднання виступають на американському грунті всякі людці з ліва і з права. Різним професіональним кириникам з ліва ми вже й не дивуємось, але годі нам таки поминути мовчки тої „акції", яку розвиває проти О-ня д-р Назарук. Виконавши собі у Відні відомого донощика Ранда, дозівши своєю працею в Канаді до того, що вона нині дає менше на Рідну Школу, як українська еміграція в Чехословаччині — взявся тепер до такої самої „праці" в Зєднаних Державах. Відколи він сидить у Шікаго, де є його домена, нема звідти навіть коляди на Рідну Школу, бо всі гроші йдуть на пресовий фонд його органу „Січ". Загалом звідти на край не можна добути ні одного цента! Замісць скріпити „Січ" і заналити її до праці й жертв для краю, він каже їй присягати на Скоропадського і тягне з наших людей кожний цент виключно на свою газету та свої льокальні цілі. І то тепер, коли в Галичині така скрута й нужда!

В найновіших часах зачав Назарук кампанію вже й проти УНДО, не гірше, як Цеглинський. Особливо не подобається йому становище УНДО в земельній справі (земля без викупу!), як і те, що УНДО „не визнає правного гетьмана" Скоропадського, якого він помагав валити власними руками... Розуміється, ні Об'єднанню ні УНДО така кирилиця поважно зашкодити не може, а всеж є деякі некритичні, мало вироблені елементи, які йому вірять, замкнулися у відірвану від життя касту і поза гетьманством нікого й нічого знати не хочуть. Через цих людей і збіркова акція на пекучі краєві потреби не йде так, якби повинна, і маємо непогрібні страти в самому українському житті в Америці, бо „акція" Назарука викликала нове розбиття наших сил і нові непорозуміння. о.

По широкому світі.

Англія буцім-то мала вжити заходів у Франції, щоби не розмазувати у пресі справи фальшованих мадярських банкнотів, вказуючи на мотиви, чому це може мати шкідливі загально політичні наслідки.

Німеччину приймуть до Ліги Націй імовірно щойно в половині марта.

Протест проти податків, ухвалених новим французьким урядом висловило паріське купецтво одногодинним демонстраційним страйком зачинивши всі крамниці.

Машину до фальшування 1000 франк. банкнотів найшли таки в державнім Картографічнім Інституті в Будапешті підчас нової ревізії, в якій брала участь французька поліція. Факт, що дотеперішні ревізії не дали ніяких вислідів стає підставою до висновків, що мадярська поліція хотіла затерти сліди співучасти уряду в фальшіваничій справі.

З польських справ.

Новий проект закону про збори, прийнятий соймовою конституційною комісією, ще не скінчений і є предметом дискусії. Прийняли покищо таку статтю 18.: „Всякого рода зїзди можна робити на підставі принципів, які обовязують щодо публичних зборів. Повідомляти про зїзди в зачинених льокалях і передавати прохання за дозволом на віча під голим небом треба до трьох днів до адміністраційної місцевої влади І-ої інстанції. Цей закон не торкається зїздів передбачених у статутах організацій, що істнують легально.

Пос. Грабський був. премієр подав у суд денник „Ржечпосполіту" за особисті напади на нього.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 52/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 24 (10.668) z dnia 3. lutego 1926. roku pod tytułem: 1) Na stronie drugiej tytuł artykułu i. oraz a) od początku do słów: St. Grabski, b) między słowami uniwersytet... st p. St. Grabskyj, c) między słowami: Tomi z mełoju... a: słowami zrobyty argumenty. 2) W artykule pod tytułem: „Selanskyj kongres" podrytuł w całości oraz a) między słowami: ponad 200 osób., a słowami: Kongres prochodyt, b) między słowami: promow posliw do końca artykułu zawiera znamiona ad 1) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej ad 2) występku z § 302 ustawy karnej uznał dokonaną 1. lutego 1926. r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 3. lutego 1926. r. Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 55/26 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 24 (10.697) z dnia 3. lutego 1926 roku pod tytułem: „W polskij polonii" cały artykuł zawiera znamiona występku z § 302 ust. uznał konfiskatę 2. lutego 1926. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę od 400 Zł. P. Lwów, dnia 4. lutego 1926. r. Hawel.

Наївний апель.

Часом появляються у польській пресі своєрідні та ізольовані погляди на польсько-українські відносини в Польщі. Це буває рідко, а дістся переважно в моментах, коли Польща недужає. Тоді всякі публіцисти, або й просто менше або більше письменні люде шукають причин недуги. Почуваючи себе польськими патріотами, ті люде намагаються навіть лічити свою державу саме при допомозі своїх власних методів лікування, иншими словами при допомозі своїх власних проектів усування причин недуги. Одні з них мають відвагу виступати з відкритими шеломами. Такі під *статтями* підписуються та критикують політику і все одностайно доходять до висновку, що причина такої чи иншої, неправильної чи злої польської політики у відношенню до Українців коріниться не серед Поляків — а навпаки все бере початок у ворожій поставі Українців до Польщі. Кінець кінцем доходять до висновку, що кождочасна політика усіх польських урядів

була правильна. Инші забирають голос у тих справах анонімово.

Черговою появою того роду є стаття під назвою: „Змінім політику!", яку приніс львівський „Век нови" з дня 5. лютого ц. р. Напружені та шкідливі для Польщі польсько-українські відносини — ось тема статті. Автор не виступив з відкритим шеломом, отже не підписався під статтею, а скрився за криптонімом. Нічого не каже про нього і редакційна замітка, яка запевняє, що він видатний польський публіцист. Сама стаття належить безперечно до рідких появ у польській пресі, та має на перший погляд деякі признаки протверезіння, але не Поляків, а автора. Та коли їй приглянутися блище, то вона грішить великою наївністю і то тим більше, що має характер апелю, тобто відозви, про що свідчить сама назва. Часом і наївність симпатична, але тоді, коли в ній є бодай деяка доза щирости. В даному випадку цього нема. Про те свідчить найкраще сам вступ:

„Цей заклик цілком не відноситься до п. Скшинського, хоч його методи австрійської дипльоматії дишають так багато до бажання, що можуть задовольнити хіба тільки його приятелів, або людей, що вважають дипльоматію за гру пустими фразами. Тим разом маємо на увазі Русинів (!) зі Східної Малопольщі (!), у відношенні по яких п. міністр теж провинився, віддаючи їх на поталу угоди з Жидами!"

Поминуваши саму номенклятуру, якої автор придержується послідовно в цілій статті, слід направду подивляти наївність того „видатного" польського публіциста, що все лихо в політиці Скшинського у відношенні до Українців зводить якраз до угоди з Жидами. Це характеристичне розумування кожного Поляка, що навіть тоді, як відкриє зло, старається звалити вину за нього на когось третього. Ще пікантнішим є факт, що за зміною політики апелює автор до „Русинів".

„В чому ж заключається зло нашої спільної польсько-руської політики, що її слід змінити — питає автор і одночасно відповідає: Відбудувавши до деякої міри нашу колись спільну з Українцями державу, ми унаслідили також спільні історичні блуди. Була це непорозуміння не польського народу з українським, але Козаччини з Річпосполитою., була вона боротьбою одної княжи"...

„До загострення боротьби причинялася взаїмна непорозумілість та незрозуміння спільних провин і їх наслідків. Ми вели політику на коротку мету, позабувши, що руйнуємо власними руками спільний дім, щоби по зруйнуванню дати змогу сусідам його загорнути. По польській стороні стала до боротьби можновладна влада, а по стороні Українців став народ. Таким чином класова боротьба перемінялася в народню, а наслідок був дуже сумний: одні і другі попали в руки невмолимих ворогів. Ми вспіли вивчитись з нима, більшість Українців від Збруча до Дніпра і від Дніпра аж до російського Харкова остала в неволі — політичній і духовій. Невелика частина українського народу остала в границях нововідбудованої Польщі. Українська суспільність в Східній Галичині, підтримувана ворогами в ненависти до польського народу, хоч є частиною найбільше політично освідомленою, дала себе пірвати великим надіям і великим ідеалам — утворення власної держави. В національному значінню Українці такої держави ніколи не мали, але надзвичайно щасливе фізичне їх поселення, в дуже догідних умовинах, дає їм право до осягнення власної держави. Одначе не мають її та довго ще мати не будуть, бо мають грунт під будову, але не мають

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 19.

тільки 4 слова
ПАСТА
ПУРУС
СВІТОВОЇ
СЛАВИ

будівельного матеріялу. Такий матеріял можуть Українці витворити на будуче тільки в Польщі. Але там, де робітники сварються, неможлива праця".

Все наведене — це мотиви для висновків. У тих мотивах автор аналізує історичні процеси, як звичайно, тенденційно і суто по польськи. Та найзабавнійше те, що весь визвольний рух нашого народу зводить до ненависти Поляків, яку штучно розвивали та підсичували польські вороги. До того самого джерела зводить він і українські національно-державні ідеали. Тут розкриває автор цілу пропасть злоби та національно-польського шовінізму, дарма, що він намагається його укрити та замазати. Всі инші розумування автора доказують хіба про його надто вже впадаючу в очі поверховність. Та перейдімо до висновків.

„В імя своєї вічної дальшої і ближчої будучини Українці повинні погодитися з існуючим політичним станом як з конечністю, з якої покищо нема виходу. Ні Польща, ні ніяка инша держава, як політичний організм не дозволить на те, щоби в лоні того організму міг існувати инший зі самостійницькими аспіраціями, бо це було би творенням підстав для розбивання державної єдности. Але в тому спільному організмові, що їм забезпечує культурний розвиток в найширшому розумінні, вони повинні та мають право прямувати не до абстиненції, але до співпрацї в тому організмі найвищих гідностей. Але ніякий уряд не може допустити до співпрацї своїх ворожан, якщо не має до них абсолютного довіря. Без того довіря співпраця нетільки неможлива, але й небезпечна. Треба тому вернути до польсько-української політики, яка існувала перед козацькими війнами".

Виходить те, що ми зазначили на початку. Автор вповні оправдав польську політику у відношенні до Українців саме у тих висновках. Виходить, що все було би прекрасно, все якнайлучше уложилось би, як би не впертість Українців. Цеж вони не хочуть свого власного добра. Мабуть у своїй наївности автор допустився надмірного вияву щирости, коли за зразок польсько-української політики поставив політику часів, що попереджували козацькі війни.

Кінцевий акорд статті просто ідилічний

„Польський нарід — каже автор — скаже, який домагатися від уряду співправи Українців в уряді, але треба, щоби Русини понехали своє непереднє становище. Бож тільки таким шляхом дійдемо до зреалізування української угоди від Галича до Харкова".

В. М.

З польського сойму.

Засідання в 5. лютого.

Перед приступленням до денного порядку відіслано в першому читанні до скарбової комісії законопроект про зміну розпорядку президента держави дотично виконування банкових чинностей і нагляду над ними, як також законопроект про податок від льокалів.

З черги референтом пос. Хелмонський законопроект про стемплеві оплати, якого тенденція — покінчити з дотеперішнім хаосом. Після дискусії прийнято законопроект у другому читанні зразу з кількома поправками.

Потім ухвалено резолюцію військової комісії, якою вимагається урядових заступників будову нових муніційних заведень під містом Любліном. Довшу дискусію викликала справа продовження прав м. Львова і Кракова побирати самостійний харчевий податок. В голосуванні 107 голосами проти 93 ухвалено продовжити це право до 30. червня ц. р. (таку саму поправку прийняв перед тим сенат).

При кінці пос. Недзялковський мотивував нагле внесення ППС, в справі публичної анкети про кошти промислової продукції. Наглість внесення прийнято й відіслано його до промислово-торговельної комісії.

На тому засіданні посли українського клюбу поставили нагле внесення в справі невиконання урядом постанов соймового закону (ст. 24 і 26) з 26-го вересня 1922 щодо заложення українського університету. Внесення це підписали всі посли національних меншостей. До нагого внесення долучено законопроект в справі заложення українського університету у Львові, який складається з 11 точок.

Дбаймо про архітектурне мистецтво.

В оборону прав інжинірів.

Недавно вичитав я в польській щоденній пресі статтю під заголовком „Кривда діється нашим архітектам" (розуміється польським). — Автор жаліє, що архітекти подібно як малярі чують якусь надприродну відразу до писання, що промовляють тільки *рисунком* а не познайомляють щиощого загалу з одним з найбільших мистецтв — архітектурою, — котра колись кермувала пануючими. Вкінці запрошує автор свою пресу, щоб да-

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

„І остави нам долги наші..."

Вечоріло. Ноги мішали болото з снігом. Ще тільки денеде хитався сухий полин і дрімав самотний будяк.

„Поспішаймо! А то до власного села не трафлю".

Засунув руки в рукави і балував снігами.

„Деж панщизняний хрест? Ігіл Чи мене блуд вчепився, чи яка мара? Вісім літ, не такий великий час! Хоч сніги, рідну землю під ногами чую".

Пригадав собі, що війна не одно змінила. Ишов, аж у долині побачив село. Світилося в хатах, з комина снувалися дими, на пригірку бовваніла церква.

„Паньківці! — і він перехрестився... Та невжеж тих трохи хат, школа, церква, двір і коршма, це його рідне село? Таке мале, — а дитиною він гадав, що нічого більшого від отсих Паньковець і немає. Змаліли, бо він багато світа побачив. Від гір Італії аж до далекої Сибіри. Завтам що лиш тепер до дому вертає, до жінки. Ноги задрижали під ним. „Чи жива вона? Як собі давала раду? Чи пізнає його?".

Щоб не стрічати людей, побрів загумінками. Був утомлений і ніби пяний. Утомлений від далекої дороги, а пяний від думок.

Грали в ухах широкі сибірські ріки, шуміла тайга, торохтіла, гарчала і ніби зубами кламцала залізниця — довга, як світ. Аж Европу побачив. Осінь, морози брали. Добре, що мав теплі, шкіряні штани і полушубок з футра. Але пасу не мав. Прийшлося всячину переходити, заки до рідного краю добився, до свого села. Славити Бога, що все минуло, війна, полон, Сибір, і цей поворот довгий. Заробив трохи грошей, з голими руками не вертає. Вісім літ життя чорт узяв. Та ще він, славити Бога, не старий. „Поживемо!"

З тим до рідної хати добився.

Дивувався, що не видко ні садка, ні хлівів і що пес не вибіг йому на стрічу... Війна...

З вікон на сніг лягали два пасма червонавого, теплого світла. Значиться — хата пусткою не стоїть... Хотілося кричати з радости, сміятися, як вітер влетіти туди — витатися...

Але щось його ніби за руку і за серце зловило: „стій!"

Пересунувся попри стіну, кляк на призпу і зиркнув у вікно. Скриня білим оброусом накрита, свічки, в куті дідух... Пили Святий вечір... На покуті сидить хлоп, літ поверх тридцять, на колінах у нього двоплітний хлопчина. Жінка порається біля печі..

Мало головою вікна не збив. Почорніло в очах. Заграли гармати, зашуміла тайга, сто міст валилося на купу... Зрозумів усе... Його жінка, його шлюбна жінка, віддалася. Вже й дитину собі придбала. Святкують святий вечір. Діляться просфорою і цілуються — всі троє.

А він?...

Власти туди, прогнати його, покарати її, зробити лад! Він тут хазяїн і його тут правo! З Сибіру на свята додому йшов, — пів світа перебрив!

На свята... Святий вечір нині... Най ще вечеру відять. Останню...

І як непомітно вирнув ізза угла, так знов сховався туди. Загумінками до коршми поволікся.

* * *

Коршма була сильно погарбатана кулями. Вікна дощинками полатані. За шинквасом сиділа якась нова жидівка.

До коршми входили й виходили люде. Брали на свята горівку, дехто купував цукру і чаю. В куті, під печею дрімав нічний сторож.

Чужого чоловіка в полушубку, з коротко пристриженим волоссям, з довгими вусами й бородою ніхто не пізнавав.

— Пригадатися?... Пошо?... Краще так.

Казав собі подати селедця і чарку горівки. Випив і селедцем закусив.

— Подайте ще одну порцію, але велику.

Жидівка поставила на стіл найбільший келішок, який мала.

— Пан не тутешній?

— Ні.

— Здалеку?

— З другого кінця світа.

Жидівка вернула за шинквас, підперла бороду рукою і кивалася... Гордий.

Нараз пригадала собі сторожа.

— Павле! Ви мене не потребуєте пильнувати. Мене тут ніхто не вкраде.

Павло протирав очі і чіхрався біля печі.

— То що?

— То йдіть і пильнуйте села. Як би так що до чого, то скажуть, чому я вас не вигнала з коршми.

— Або я пес, щоб мене виганяти! — обрушився Павло. — От краще далиб і мені чарку горівки. Нині святий вечір.

— Не треба вам чарки, йдіть так. Ще впєтеся і замерзнете де. Не хочу я клопоту.

Павло перестав чіхрати плечі. Зате всі десять пальців запустив у чуприну, як кігті.

— От такий то мій святий вечір! — зітхнув, ніби йому щось у грудях відірвалося. Люде, як люде, а Павло, як свиня. Навіть до святої вечері не сяде. Нема де і з ким.

Видно розбирав його жаль. Хо-

До П.Т. Передплатників.

Просимо наших Вп. Передплатників пренумерату вплачувати тільки чеками П.К.О. на наше конто ч. 143.322 або почтовими переказами.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

на малий кутик у своїй часописи для статей про мистецтво. Ось і вся кривда польських архітектів. Добра душа, подумав я собі, знайшлася поза технічними колами, — коли бере в оборону своїх архітектів; остаточно незле їм діється, коли терплять лише таку кривду. Хіба, що автор статті не збагнув їх душі і кишені...

Цей виступ підбадьорив і мене сказати кілька слів на цю тему, головно на увагу науковим, культурним та освітним інституціям, що проводять нашим суспільним життям.

Великий цивілізаційний розвій останніх десятків літ значно поширив сферу діяльности в усіх тих напрямках, де потреба співпраці архітекта інжиніра. Великі проблеми розбудови міст, фабрик і промислових кольоній, потреба надати їм естетичний вигляд і піти за останнє поступом техники, такі культурні завдання як охорона памятників, творення храмів божих та суспільних будівель — вся ця праця є обсягом діяльности архітекта-інжиніра. Кожна будівля, як витвір людини є виразом її інтелігенції і доказом розвитку суспільного господарства. Коли ми виконуючи будівлі хочемо не тільки мати осідок для своєї праці, але й валишти нашим наслідникам свідоцтво своєї культури і поступу техніки, тоді ми поручаємо проекти і їх виконання технікам з вищою освітою.

І тут виступає правдива роля, яку в культурній суспільности має відіграти архітект-інжинір. Він стає необхідним не тільки як фаховець, але також як чинник культурний. Він мусить бути добрим конструктивним техніком, знати фінансову калькуляцію, закони, мати енциклопедичні відомости в ріжних обсягів техніки, знати точно ужитькове будівництво, куди належить чимало будівельних груп. Крім цього повинен знати життя свого середовища, бути добрим гігієністом, а вкінці творчою людиною, в артистичною культурою. Його характер повинен бути чистий, бо в його руки складає клієнт майно, часом без спроможности контролі. Щоби він міг справитись з таким важким завданням, мусить іти йому на зустріч його громадянство а держава своїми законами берегти його працю. Спеціяльно в нинішній післявоєнній добі, коли настали важкі обставини для праці та заробітку, а конкуренція з півінтелігентним елементом є для людини з вищою освітою майже неможлива, у такий важкий мент бачимо саме щось протилежного, неймовірного. Не тільки обсяг діланя інжиніра-архітекта не має законної охорони, але наше громадянство не має для нього зрозуміння а навіть часто свідомо його нехтує.

З практики відомо, що клієнт виходить з такого хибного становища, що виконує будову під власним проводом, при помочі нефахових сил, а вживає тільки платних фірмантів. Ясно, що він не в силі осягнути добрих висліднів ні в калькуляції будови, ні в технічнім виконанні. Навіть ощадна держава передає шляхом оферт свої праці інжинірам-архітектам і будівничим.

Яка-ж причина такого відношення громадянства? У першій мірі та, що є ріжні категорії будівельних підприємців, які вводять посеред загалу дезорієнтацію. Поруч інжинірів-архітектів з повними укінченими студіями та уповажнених будівничих, які скінчивши промислову школу, здають іспит, щоби одержати концесію для будови, є ще й будівельні майстри, а навіть „цивільні" інжиніри, спеціялісти від будови мостів, шляхів, регуляції рік. Також і геометри (землеміри) беруть інколи на себе будівлю. Та найбільше шкоди й плутанини спричиняють т. зв. „технічні бюра", себто агенції, що одержали промислову карту і зосереджують довкола себе недокінчених студентів. Вони роздають роботи майстрам, а пляни фабрикують самі.

Прошу уявити собі, що сталося би з працею лікаря, адвоката, професора, священика, колиб до виконування їх практики допустили знахорів, покутних писарів, студентів, дяків? Висновки ясні. А з цього також ясний висновок на питання зазначене у вступі: яка це кривда діється нашим архітектам-інжинірам. Наше громадянство не розуміє їх ролі у суспільним житті, бо не відчуває ваги архітектурного мистецтва для розвитку народу. А тим самим робить у першій мірі кривду національній справі.

Лев Левинський,
інжинір-архітект.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Вертеп Наших Днів.

Як що „Відгуки Дня" мають бути справді відгуками — то мушу згадати про „Вертеп Наших Днів", хоч... багато людей зовсім серіозно підозрівало мене в авторстві його. Ця підозріння зродилося зараз після розклеки афіші (розклеював хтось інший!), де чорним на жовтім було виписане моє прізвище. Відлекувтись від цього не можу, бо є певні докази і повна каса, хоч з другої сторони ряди моїх ворогів помітно збільшилися.

Та як би там воно не було, писання рецензій взагалі уважаю за невдячну річ. Майже ніколи рецензія не вдоволює всіх, дуже рідко автора твору, а ще рідше рецензента. Деколи вона робить кривду авторові, а часто самому рецензентові. Нінінець у кожній, хоч би й найгіршій рецензії, тоєба дати пару рядків розумних, а це кожний мусить признать, доволі тяжко.

„Вертеп Наших Днів" не спонив зовсім свойого призначення. Люде ні разу не розплакались, хоч можна було. Один тільки сторож сам ревів як віл, бо хтось сказав йому, що він компетентно пяний.

Сам „Вертеп" був би добрий, як би в ньому не було сатири і насміхів, а за те був якісь моральні науки на тему: „За спротою Бог з калитою", „Добре роби добре буде", „Хто рано встає, тому Бог дає" і т. п. Тоді певно булиб усі вдоволені, крім публики, авторів і касіра.

Перша вистава пройшла під знаком „Хай так буде як бувало". Почалося з многогодинним опізненням і зі стуканням та забиванням цвяків. Всі признають, що не було найбільшим маякаментом у змісті. Але адміністрація не мала відваги відступити від традиції, освяченої всіми концертами, театрами, вічами і зборами.

Кажуть що друга вистава має відбутися вже точно в означеній годині. Дай Боже, щоб так було, бо не був би один з найкращих дотепів, які зродилися в останніх літах серед нашої запліснілої атмосфери.

Галактіон Чінка.

„ПРОСВІТА" ца найкращий вартовий народнього щастя. 1195 1—2

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Нагле внесення Українського Клюбу.

Наглість внесення Українського Клюбу в справі оснування державного українського університету у Львові буде мотивована на вівторковім засіданні сойму. З рамени Українського Клюбу промовлятиме в тій справі пос. Хруцький.

Димісія мін. Морачевського.

Мін. суспільних робіт Морачевський вложив 6. лютого на руки премієра Скшинського письмо з просьбою димісії. Тому, що цей крок апробував клюб ППС., премієр Скшиньский димісію прийняв. Тепер як кандидатів на становище мін. сусп. робіт вичислюють: Недзялковського, Яворовського й А. Гавзнера.

През. Войцеховський прийняв димісію мін. Морачевського й поручив тимчасове керовництво мін. суспільних робіт держ. підсекретареві інж. Рибчинському.

Виступлення в Нач. сіон. ради.

Д-р Леон Тененбавм із Дрогобича заголосив виступлення в начальній сіоністичній організації. Президія нач. ради сіон. організації ухвалила телєграфічно скликати на вівторок засідання нач. ради. На порядку дня: останні події в жид. колі і у сіон. фракції.

Румунський насл. престола відкликує резигнацію.

До Білгороду наспіли вісти з Риму і Медіоляну, що до Букарешту прибули два делегати рум. князя Карла з декларацією, якою відкликає свою резигнацію й приобіцює понехати політ. боротьбу в рядах опозиції проти уряду Братіяну.

Фр. головнокоманд. у полоні в Друзів.

Арабські часописи в Єрусалимі подають — непотверджену досі — чутку, що головнокомандуючого французьких військ у Сирії ген. Гамелина Друзи полонили підчас прогульки до Бейрута. Перевезли його як воєнного полоненого до Джебель-Друз. Султан Друзів Акраш приготовляє воєнну кампанію проти Французів.

Мала антанта й СРСР.

У льондонських політ. кодах дума-

мають, що конференція малої антанти розглядатиме м. ін. справу визнання СРСР. усіми трьома державами. Одначе в тій справі не могтимуть ухвалити загального рішення зогляду на неусунене досі непорозуміння між Румунією й СРСР. Тому ґвизнання СРСР. полагодять індивідуально.

Фальшівницька афера.

Бувш. мадярський премієр Ст. Фрідріх, переслуханий знову, обтяжив прем. Бетлєна. Зізнав, що Бетлєн попирав фальш. аферу під покришкою патріотичної акції. Це що найшли другу машину до фальшування — на думку фр. поліції — є доказом, що фальшивники дальше друкували банкноти. В Будапешті числяться з уступленням Бетлєна з цілим кабінетом. Поодинокі парл. партії нараджуються в справі складу майбутнього уряду. Франц. пос. у Будапешті Кліншан відвідав гр. Телекі. Кажуть, що до Франції звертались, чи попирала би евент. кабінет Телекія. Віндішгрец зізнав, що кліщі й папір на 1000 франківки одержав тому три роки з французького банку. Перекупив він високих урядовців фр. банку за 9 міліярдів мад. корон.

Опозиція на боці Гортія.

Між ліберальними партіями й регентом Гортієм прийшло до зближення. І легітимістичні посли, що належать до консерв. опозиції в Нар. Зборах займуть прихильне становище для рег. Гортія. Так у парляменті наступить зовсім новий уклад сил.

Бірка.

Америк. дол. 7·46 — 7·50 канад. дол. 7·25 — 7·35, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,27 леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·29·00 — 0·29·50, фр. швайц. 1·48—1·52, анґл. фунти 34·30 — 34·70.

Золото. 20 кор. 29·60 —29·70, 20 франк. 27·00—27·60; 20 марк. 33·50—34·00; 10 руб. 37.00—37·80.

Срібло. Австр. кор. 0·58·00—0·60·00, 5 нов. кор. 3·10—3·20, фльорени 1·55—1·60, рубл. 2·50 — 2·60, рубель дрібним сріблом 1·25 —1·30.

НОВИНКИ.

— **Франція—Україна.** „Прагер Прессе" повідомляє, що в Парижі вийшло перше число місячника п. з. „Франція—Україна", видаване товариством „France-Orient". У першім числі є статті французьких та українських авторів.

— **Таємне вбийство на личаківському цинтарі.** — про яке ми вже писали вчора, — ще не вияснене. Убитим є Владислав Макольондра, 18-літній ученик промислової школи, зам. при вул. Пекарській 109. Убитий був легкодушним хлопцем, запивався й обертався в підозрілих товариствах. Хто й чому його вбив, не знати. Невідомий злочинець застрілив Макольондру двома револьверовими вистрілами, а яких один перейшов йому крізь лице, а другий крізь мозок. Кулі перейшли наскрізь і спричинили негайну смерть. Убийство, що нагадує собою трагічну смерть пок. Корнеллі, викликало в місті велике враження.

— **Делєґація „Народнього Дому" у премієра.** Дня 6. лютого принявся премієр Скшиньский делєґацію „Народнього Дому" у Львові. В склад делєґації входили: о. Давидович, д-р Заяц і Сидуняк.

— **Мова у краї прерій.** Між Яновом і Страдчим на лісі купців, що вертались зі Львова з крамом напало четверо

опришків. Під загрозою револьверів перевели особисту ревізію і стягнули з них гроші. Опришків піймали.

— **Нема попоненних.** З офіціальних німецьких кол повідомляють, що у Франції та на просторах бувшої Росії не лишилось уже ніяких бувших полонених Німців, з виїмком тих, які залишились у цих країнах з власної волі.

— **Що один кандидат.** 88 членів шведського парляменту переслали шведському стортінгові прохання, пропонуючи на кандидата нагороди мира з Нобелівської премії шгокгольмського бурмістра Карла Лінгґена. Хоча не прізвище читачам мало говоре, одначе згідна Швеції є безумовно кращий перед комісією Нобля, ніж шгокгольмського бурмістра на міжнародній арені. І тому він має чимало даних одержати нагороду.

— **Кіно в залізничних поїздах** заведено в Америці у поспішних поїздах між Шікаго і Ст. Люїста в лондонських підземних поспішних залізницях. Ціль очевидно реклама: збільшення числа пасажирів. Щасливі пасажири і власники таких залізниць!

— **Уліпшення літаків.** До тепер летун почував себе у повітрі так довго певним, як довго бачив землю і міг по ній орієнтуватися, як наставляти нахилення літака і тим самим держати його в рівновазі. Щоби вдержати рівновагу і тоді, як землі не видно, себто вночі, у хмарі або хмарі, придумувано різні прилади, що мали показувати нахилення літака до поземку. Одначе всі вони без огляду на постійні уліпшування працювали досить недосконало і тому лет у ночі чи хмарі був не зовсім безпечний. Щойно недавно винайдено прилад „Gyrorector", що працює зовсім певно і докладно і дозволяє серед темної ночі летіти так безпечно як у день. Нема ще тільки певного приладу, як безпечно злетіти на землю, коли літак розбивається.

— **Виділ Союза Українських Адвокатів** пригадує, що Загальні Збори С. У. А. відбудуться в суботу дня 13. п. м. о годині 4. пополудни в салі дирекції Центробанку (Краєвого Союза Кредитового) у Львові, Ринок ч. 10/11. Проситься всіх П.Т. Товаришів місцевих і в краю о б е з у м о в н у участь в тих зборах. ВИДІЛ. 1163 1—1

Всячина.

Нові зорі. З Йоганесбергу повідомляють англійську пресу, що д-р Ван ден Бос проф. університету в Лейден відкрив при помочі нового телескопу в обсерваторії Йоганесбергу приблизно 80 подвійних зір і дванадцять нових зоряних систем. Він стверднв також, що чудова зоря Тукані Бета в околиці південного бігуна складається з трьох подвійних зір, які творять разом шестикратну чудову систему. Чимало зір, які до цього часу вважали поодинокими, є подвійними. Нехай людство радіє, що бодай над його головою стає ясніше.

Потоп і ковчег Ноя. Один з берлінських професорів Екель-Грефенальд поділився недавно своїми цікавими висновками про велику легенду світового потопу. Найстарші звістки про цю стихійну катастрофу можна найти в сумерійській літературі з III-го в. перед Хр., а точне її справоздання в 11-ій пісні епопеї Гільгамеш, переписаної щераз у VII в. перед Хр. і найденій у Ніневі, у королівській бібліотеці Асурбаніпала. Там пишуть про потоп, який залив місто Шуррупак, близько уст Ефрату та Тигру, що ще тоді не вливались. Різниця між цими двома звістками легко надавалась до поєднання. Попередні геольоги твердять на підставі цього опису, що потоп спричинили два елементи: землетрус як також і циклони. Але берлінський професор на підставі нового перекладу згаданого тексту каже, що це був тільки хмаролім. Південна буря спрямувала воду перського заливу на північ і збільшила воду Ефрата та Тигра. Вавилонські джерела кажуть про свого Ноя, що звався Утнапіштім, який за радою богів побудував високий корабель і взяв туди всю родину та домашні звірята. Потоп тривав тиждень; корабель блукав аж зупинився на горі „Нізір", імовірно східнім побережжу месопотамської рівнини. Такі звістки перейшли імовірно до Біблії під час полону Жидів у Вавилоні. У біблії потоп прибрав релігійне значення. В індійській легенді потоп ідо до шпилів Гімалаїв. Корабель зріс в інтерпретації Жидів до величезного ковчега, тому, що скількість звірів, яку взяв Ной, була величезна і ковчег наближувався до нинішнього дредната. Вавилонський потоп не стоїть у ніякім зв'язку з потопом ділювіальної ледової доби. Наша нинішня ледова доба почалась на підставі геольогічних та астрономічних обчислень у північній Европі вже 580.000 літ тому і скінчилась тому 13.000 літ. А вавилонський потоп міг статись що найбільше в 605 р. перед Хр. Його не треба зв'язувати з геольогічними подіями, які могли тривати усій землі мільйони літ тому.

Американський Альцібіяд. Нюйоркський аристократичний світ, а за ним решта нового та старого світу, цікавиться історією багатого молодого Американця Флінта, який своєю поведінкою ґршить своїх родичів і всю суспільність. Він має 30 літ, є сином мільонера і вважає найбільшою своєю приємністю звертати на себе увагу незвичайними виступами. Один з таких виступів послужив одному американському авторові на сюжет пєси. Флінт явився тоді в театр зі своїми товаришами і револьверовими стрілами розігнав акторів і публіку. Відсидів 2 тижні в арешті, але поправив пєсу. Пізніше побився об заклад, що на вулиці в Нюйорку буде роздавати прохожим долери, а проте роздасть дуже мало грошей, бо люде не повірять, що це правдиві гроші. Заклад виграв і знову попав у вязницю, бо поліція підозрівала в цьому якусь ошуку. За якийсь час появилась у часописах обява: „Невільник білої раси, кремезний, здоровий, з найкращими манерами, син доброї родини, хоче себе продати. Ціна 100.00 долярів." Флінт хотів направду вступити до якоїсь банди опришків, тому, що батько стримав йому щедрі місячні підмоги. Внедовзі після цього впало підозріння на Флінта, що він брав участь у грабіжі вілли одного Американського мільонера, колекціона дорогоцінних скарбів мистецтва. Нема сумніву, що він вробив це для сенсації.

Бібліографія.

КНИЖКИ:

Юліян Опільський: „ЗОЛОТИЙ ЛЕВ" оповідання. Українська дешева Бібліотека. Львів 1926.

Микола Угрин - Безгрішний: СОФІЯ ГАЛЄЧКО, пєса з життя УСС у 3-ох діях. Видавництво „Журналіст" ч. 3. Серія І. Рогатин-Київ-Львів 1925.

ЖУРНАЛИ:

„УКРАЇНСЬКІ МЕДИЧНІ ВІСТИ", орган Київського державного медичного інституту, ч. I (3) січень 1926 р. Рік видання другий. Видання київського Медінституту. Зміст: I. Клінічна медицина (статті д-рів Гуменка Голівського, І. Шефтеля, О. Мачуліва, З. Михальченка, Ф. Удинцова, Іщенка, Гаєнча, Гаусмана, Жмакіна і проф. Пучківського); II. Теоретична медицина (розвідки д-рів М. Гацянюка, Смирнова-Замкова, М. Сисака, Махулька-Горбачевича і проф. С. Кравченка); III. Профілактична медицина (статті д-рів Петренка Драпалюка, Шаравського і проф. Підгаєцького); IV. Рецензії, реферати і бібліографія; V. Наукове медичне життя та вісти; проф. О. Черняхівський: Матеріали до ембріольогічної термінольогії. Журнал обіймає 256 сторінок друку формату звичайної вісімки. До редакційної колегії журналу входять: проф. Л. Левитський; проф. Кучеренко, проф. Левитський, проф. М. Стражеско, проф. О. Тихненко, проф. В. Удовенко, проф. О. Черняхівський.

„НИВА", місячник присвячений церковним і суспільним справам. Рік XXI. Ч. 1. за січень 1926. Зміст: о. д-р Г. Костельник: Наш конґрес. — 150-ліття церкви св. Варвари у Відні. —о. Іван Порайко: Церковні метрики. —о. д-р Г. Костельник: „De principio agitationis in SS. Trinitate. — о. Юліян Дзерович: В який спосіб навчати дітей набожного слухання Сл. Божої. — о. д-р Г. Костельник: Нехай не буде непорозуміння. — Нові книжки. — Всячина. — Проповіди.

„УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ", річник II., ч. 1. За січень 1926. Адреса: Wien, XVIII. Gersthoferstrasse 13a. Зміст: На порозі другого року. —С. Шрамченко: Поштові марки українських повстанців 1921 р. — Ц. Свентон: Дещо про берлінський „Ukraina-Philatelisten Verband" (по нім.) — А. Арабульд: Розцінка на українські марки (по нім.) —І. Н.: Марочні жнива в 1925 р.—Нові марки.—Дрібні вісти.— З філятелістичних журналів. — Членн Українського Обмінного Товариства.—Переписка.—Оголошення.

„СВІТ ДИТИНИ" ч. 1. січень 1926. Рік VII. (Адреса: Львів, вул. Зіморовича ч. 3). Зміст: Я. Вільшенко: Світик своїм маленьким читачам. Ант. Лотоцький: Дванайцята казка дівуся Тарасе. Пригода в останню ніч старого року (з нім.). Прогадка по Корею. Підгірячки: Журба. Неначе півнч (з рос.). В. Ю. Кисілевський: Пригода канадійського зайчика. М. Вавринсевич: Мати й діти. Доля отаманя (з рос.). Як лісник дбає про звірят у лісі. О. Завойникська: Ялинка. А. Федорів-Давидова: Страхопуд. Хр. Чоновський: Лісовий Хмурий та фея з веселки. Осипа З.: Наша учителька. П. Капельгородський: Село. Тета Олена: Діти граються. Мої забавки. Загадки. Листи від читачів. Переписка з читачами.

„НАША БЕСІДА", ілюстрований двотижневик літератури, науки і суспільного життя під редакцією Володимира Островського. Рік III. Число з 5. лютого 1926 р. Варшава-Львів-Луцьк-Холм. Зміст: проф. Заїкин: До питання про початок державности у Східних Славян. Т. Барабаш: Туга. В. Островський: Хрест отця Василя — повість з життя волинського духовенства. В. Павлович: Становище православної церкви в Польщі. М. Дикавько: Національна проблема. Холмщаки: Станислав Сташиц. М. Рудницький: Календарщина. Памяти протопрес. УНР. ч. Волошина. Література. мистецтво, наука. Шевченко в Італії. Хроніка.

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС", орган Ревізійного Союзу українських кооператив — виходить що тижня. Рік видання VI. Ч. 5 і ч. 6. Львів.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР", орган краєвого Товариства господарського „Сільський Господар". Виходить 1. кожного місяця. Редагує колегія. Річник XII. Ч. 1 за січень. Львів.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів. Б у р ш т и н: Понеділок, 8. лютого „Граф Люксембург" оперета Легара. Вівторок, 9. лютого „Монахи" французька комедія Гілера. Середа, 10. лютого „Співець свого горя" пєса О. Димова.

Р о г а т и н: Четвер, 11. лютого „Граф Люксембург", П я т и н ц і, 12. лютого „Монахи". Субота, 13. лютого „Співець свого горя". Неділя, 14. лютого „Аноніми". 1208 1—2

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

С т а н и с л а в і в, салі українського „С о к о л а".

Вівторок 9.II. „Без вини винуватий" (премєра).

Середа 10.II. „Блудна Жінка".

Четвер 11.II. „Ніч під Івана Купайла".

Є з у п о л ь салі „Н а р о д н ь о г о Д о м у".

Субота 6.II. „Циганка Аза". 1181 6—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митневича.

М о с т и в е л и к і. Салі „Народнього Дому".

8.II. „Пан Твардовський".

9.II. „Майська ніч".

10.II. „Зап ржський скарб".

В четвер 11. лютого переїзджає театр до Жовкви. 1210 1—?

Репертуар Українського Театру А. Залеського в Лодзі. Салі „Фільгармонії".

Субота 6.II. о год. 4. попол. „Наталка Полтавка". — Год. 8'30 веч. „Казка Старого млина".

Неділя 7.II. о год. 4. попол. „Запорожський скарб". — Год. 8'30 веч. „Маруся Богуславка".

Понеділок 8.II. „Вій".

Вівторок 9.II. „Кума Марта".

Середа 10.II. 1) „Запорожець за Дунаєм". 2) „Вечерниці Н щинського.

Четвер 11.II. „Катерина" (опера). 1202 2—?

Подяка. Опечалена родина бл. п. д-ра Евгена Левицького складає подяку всім тим, що чимнебудь причинились до відання послідньої прислуги Покійному. Дякуємо також усім знакомим і приятелям за вискази співчуття. — Відень, 3. лютого 1926 р. — *Олена* жінка, *Всеволод* і *Мирослава* діти.

„Вертеп Наших Днів" після двох винрозаних виставу у Львові — відвідає по 10. п. м. слідуючі міста: П е р е м и ш л ь, З о л о ч і в, Т е р н о п і л ь, Р о г а т и н, С т а н и с л а в і в, К о л о м и ю, С т р и й, Б о р и с л а в, Д р о г о б и ч, С а м б і р. В програві узгляднюється місцеві відносини. З „Вертепом" їдуть автори: Галактіон Чапка і Лепе. Потробиці в афішах. 1209

Дрібні оголошення.

СПОЖИВЧИЙ склеп „К о м о р а" у Львові, вул. Личаківська ч. 75. поручає добірні товари по цінї аповізаційних склепів. Купує прямо від продуцентів всякі продукти домашнього господарства по найвищих торговних цінах. Евген Рачинський. 1199 2 2

АСКУЛЬТАНТ судовий, одружиться з інтелігентною панною, що є власничкою сільської посілости, або має відповідне майно. Річ трактується поважно і інформації Poste-restante Павло Плосконяк Східниця. 1212 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг носа, ушей, горла і гортанки

д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 Тел. ч. 27—99. 7—10

АДВОКАТ

Др РОМАН САВОЙКА

відкрив адвокатську канцелярію

в ДРОГОБИЧИ, Ринок 4.,

і веде її спільно з адв. др-ом І. Блажкевичем. 1211 1—5

Важне для приїзджаючої інтеліґенції до Львова!

Ново відновлена і побільшена знана зі солідности і доброти

МОЛОЧАРНЯ

при вул. Пекарській 1. ц

поручає знамениті снідання, обіди й вечері — завше на свіжім маслі. Ціни не зависні. 1216 1—2

„POLTUR" Машини до шиття Машини до писання

Ягайлонська 20. — Догідні сплати.

Пана МИКОЛУ МАЛИЦЬКОГО

канд. адв. в Надвірній,

котрий дня 28. X. 1924. р. побрав від мене як завдаток на товар, котрого опісля не доставив, квоту долярів пів.-ам. 500 і представляючи себе власником реальности при вул. Шептицьких 18 і кількадесятьморгового фільварку виставив вексель, що не мають покриття

ВЗИВАЮ,

щоби по квоту враз з признаними судово коштами зложив до дня 15. п. м. на мій рахунок в Земельнім Банку Гіпот. у Львові — бо в противнім случаю уважати його буду звичайним обманцем і віддам цю справу до Прокураторії.

Львів, дня 5. лютого 1926.

1201 2—3 **Олександер Онисько.**

Подяка.

Тяжке горе навістило нашу сімю. Несподівано відійшла від нас у кращий світ наша найліпша жена, найкраща мати Валерія з Голлерів Дзеровичева, не розпрощавшись з мужем, не поблагословивши діточок. Розірвалось нагло серце, що нас всіх так любило. І в тім тяжкім горю лишили ми тільки сердечної відради від наших друзів, приятелів та родини, що ми навіть її в силі всім як слід подякувати. Приймість хиба мале за велике.

З цілого серця дякуємо нашому духовенству, що потрудилось взяти кількамиль, щоби віддати останню послугу покійниці, яка наш народ, наш обряд цілим серцем полюбила, а саме Вс. ОО. Василеви Смолинському з Нової вси, Іванови Качмареві зі Злоцького, о. Стефанові Корнові з Лабової, Миколі Рибакови з Матієвої, Петрови Білинському з Нового Санча, а передовсім випробованому нашому другови і сповідникови покійної о. директорові Онуфрію Гадзевичеві, що з далекого Дрогобича поспішив на сумну вістку, щоби кинути грудку на свіжу могилу і молитву щиру занести за спокій душі бл. п. Валерії. Дякуємо Вам за щирі ваші молитви і за наш спів прегарний, яким звеличили Ви память покійниці. Сердечну дяку складаємо і священикам лат. обряду, а передовсім кс. д-рови Андрієви Цернкови, якого такти і ширій приязни дуже багато завдячуємо, як також кс. д-рови Павлові Судолі, префектам гімназії в Новім Санчу.

Дякуємо рівнож панству Мітчам, панству Филиповичам, а передовсім Вп. панам Белянській і Пйотровській, що як вістку о ненадійній смерти поспішили в наш дім, занялись похороном, пригодували сиріток. Слів подяки не маємо для наших добрих, щирих друзів панства президентів Перосів з Кракова, що приїхали на вістку о смерти з Кракова, привезли вінець і бальзамом свого доброго серця лікували рани нашої зболілої душі. Дякуємо товаришкам (-ам) нашої донечки Віри з осьмої кляси за їх корпоративну участь в похоронах покійної.

Взагалі дякуємо всім, що численною приявою звеличили похоронний обряд, що устно і письменно зложили вислови свого щирого спочування в нашому горю, а зокрема дякуємо українській громаді Нового Санча за прегарний вінець на могилу покійниці. 1214

Новий Санч 28. січня 1926.

Д-р Олександер Дзерович мужі
Д-р Маркіян, Надія, Віра Дзеровичі діти.

Ширіть наш часопис!

ПОЗІР СЕЛЯНЕ І РІЛЬНИКИ!

Кооперативний волокняний промисл „ТКАЧ"

стовар. з обмеж. пор. у Львові, вул. Жовк вська ч. 82.

приймає лен, конопель, пакуди і вовну та видає найліпші полотна, бархани, зефіри пеокалі, шайґ, обруси і т. п. Приймаємо агентів на дуже корисних услівях. — Цінники і пробки висилаємо на бажання даром. 1213 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 30. (10705). Львів, середа 10. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 г. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 75 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За український університет.

Нагле внесення посла Сергія Хруцького і тов. у справі невиконання постанов ст. 24. і ст. 26. уст. 2. рамового закону з дня 26. вересня 1922. р. Дн. Зак. П. Д. ч. 90. поз. 829 про заснування українського університету.

Закон з дня 26. вересня 1922 р. Дн. Зак. П. Д. ч. 90. поз. 829 про основи загального воєвідського самоврядування, зокрема воєвідств львівського, тернопільського і станиславівського, в 24-ій ст. постановляє:

„Сойм річпосполитої польської ухвалить утворення руського університету і запевнить йому потрібні фінансові засоби зі скарбу держави. Цей університет, зорганізований автономно, згідно з приписами, які відповідають академічним школам, підлягатиме безпосередньо міністрові віроісповідань і публичної освіти".

А на основі 26 ої ст. закону має уряд найпізніше в два роки після оголошення цього закону приступити до заснування українського університету. Тому, що на основі 28-ої ст. закон цей набирає обовязуючої сили з днем оголошення, а оголошено його 25. жовтня 1922 р. — річниць, до якого уряд був обовязаний „приступити до заснування руського університету", минув в днем 25. жовтня 1924. Цього обовязку уряд не виконав. Інтерпретуючи значіння слів „приступити до заснування", треба мати на увазі, що законодавець бажав, очевидно, застерегти, що найпізніше в дволітньому річниці повинен бути виконаний адміністраційний акт, що дав би вже безпосереньо до заснування університету. Вказує на це вже угрупування постанов закону, котрий наперед у 24-ій ст. говорить про ухвалу сойму заснувати університет і запевнити йому фінансові засоби, а опісля в 28-ій ст. про акцію уряду. Цей порядок є згідний з приписами, що нормують обсяг ділання законодатної влади й уряду. Заснування українського університету не лежить в обсягу ділання уряду. Український університет на основі 24-ої ст. має бути зорганізований автономно, згідно з приписами, відповідаючими академічним школам, а 4-а ст. закону з 13. липня 1920 про академічні школи постановляє, що заснування академічної школи вимагає законодатного акту, ухваленого на внесення уряду. Перед ухваленням такого закону уряд взагалі не має права „приступити до заснування" університету. З цього виходить, що під приступленням до заснування можна розуміти тільки такий акт уряду, який наступить після ухвалення сеймом чи то сенатом догічного закону. Як би мало бути инакше, треба би думати, що сойм, ухвалюючи закон з 26. вересня 1922, не рахувався з обсягом ділання уряду, чи раніше, що звязав уряд річницем, якого він без волі сойму чи сенату не в силі додержати. Такий здогад є недопустимий, тому припису 26-ої ст. не можна пояснити инакше, як тільки в тому дусі, що закон наложив на уряд обовязок предложити соймові дотичні проекти так вчасно, щоб після переведення соймом чи сенатом потрібних ухвали уряд мав змогу додержати річниця, означеного в 26-ій статті.

Справжні заступники українського громадянства зробили все, що було можливе й потрібне, аби пригадати урядові цей обовязок у свойому часі. Найповажніші українські наукові й культурні інституції, як також найвизначніші представники української суспільности внесли ще для 30. червня 1923 до сойму, сенату й дотичних міністрів меморіял, в якому, покликуючись на постанови закону, домагалися заснування українського університету у Львові. Ці петиції спочивають досі неполагоджені в архівах сойму, сенату або дотичних міністерств, хоч Український Клюб придискусіях над бужетом міністра публичної освіти звертав багато разів увагу сойму, сенату й уряду на недодержання урядом означеного законом речинця і навіть ставив у цій справі окремі внесення.

Крім цього з метою влекшити акцію урядові і приготовити заснування державного українського університету згадані попереднью інституції й українські особистости вже передше вирішили заснувати тимчасом приватний український університет у Львові і предложили відповідним адміністраційним властям проект статуту товариства, якого завданням мало бути заснування на основах постанов закону з дня 13. липня 1920 р. про академічні школи приватного українського університету у Львові. Одначе адміністрацийні власти заборонили заснувати таке товариство. Рекурсу внесеного проти цієї заборони в серпні 1923 р. до міністерства внутрішніх справ, не полагоджено, хоч минуло півтора року. Ця проволока, просто недопустима в правовій державі, доказує, що уряд є рішений за всяку ціну перешкодити повстанню українського університету, коли не хоче допустити назіть до заснування товариства для утворення приватного університету.

Замісць піти шляхом права і предложити соймові льояльно проект закону про заснування українського університету, до чого уряд по думці закону з дня 26. вересня 1922 р. є обовязаний, уряд уживає засобів, що не ведуть зовсім до мети і можуть справу тільки забагнити. Вже осенью 1924 р. започаткував уряд зовсім без цілі й потреби якісь загадкові переговори польських професорів з українськими ученими, а теперішній міністр віроісповідань і публичної освіти, йдучи тим слідом, замісць внести урядовий проект закону про заснування українського університету, покликав до життя організаційну комісію Руського Інституту в Кракові — нібито з метою приготовити заснування українського університету. Одначе переговори з професорами польських державних університетів чи то з українськими ученими не підпадають під поняття тих чинностей, які має на думці 28-а стаття закону з дня 26. вересня 1922 р., а мають за те на меті заснування університету знівечити. Справа ясна, що п. міністр Станислав Грабський пробує таким робом ввести в блуд опінію світа, викликуючи оману, що щось у цій справі робиться. Фактично скликання організаційної комісії не посуває справи наперед і є найзвичайнішим обструкційним маневром для проволоки в легіслятивній акції, бо — очевидна річ — уряд має змогу наради цієї комісії протягати в нескінченість, а рівночасно непокінченням нарад пояснити проволоку в предложенні законодатним тілам дотичного законопроекту.

Ця ясно обструкційна тактика уряду і яскраве легковаження постанов закону примушують Український Клюб взяти в цій справі ініціятиву у формі наглого внесення.

Невиконання закону з дня 26. вересня 1922 р. є заперечанням ідеї правопорядку і свідчить про невиконання Польщею міжнародніх зобовязань, бо цілий цей закон взагалі, а постанови про заснування українського університету зокрема мають характер міжнародного зобовязання польської держави. Тільки маючи на увазі істнування цього закону рішила Рада Амбасадорів про прилучення Східньої Галичини до польської держави. З огляду на невиконання закону виявилося, що його ухвалення мало служити лише засобом для видання рішення Ради Амбасадорів.

Сім міліонів українського населення в державі не має свого культурного огнища, яким для кожного народу є його академічні школи. Істнуючі в Польщі польські академічні школи служать виключно для потреб польської науки.

Заснування українського університету у Львові є теж вимогою справедливости тому, бо львівський університет, званий давніше університетом Франца І., був на ділі утраквістичним університетом. На ньому був цілий ряд катедр з українською викладовою мовою, а іменно: 3 катедри на теольогічному виділі, 3 на правничому і 3 на фільософічному, а студенти української народности користали з прав української мови.

По повстанні польської держави фактичний стан змінився. Університет ім. Франца І. одержав назву Яна Казимира і на ньому припинено виклади в українській мові, хоч формально професорів української народности не усунено. Більше двох тисяч української молоді позбавлено власного культурного огнища, а з огляду на трудноші в приняттю її на польські університети, вінджає вона на студії за границю. Такий стан справи на глум законові і приняттим Польщею міжнародним зобовязанням не може бути довше толєрований і тому підписані вносять.

Високий Сойм зволить ухвалити долучений законопроект.

По широкому світі.

У Лізі Націй першими делегатами Німеччини будуть міністр зак. справ Штреземан і нім. амбасадор у Парижі Геш.

Виїзд австр. канцлєра Зайпеля до Берліна, не має, як уповняє австрійська преса, політичного значіння.

Визнання СРСР. Чехословаччиною оголосять офіційно в найблищих днях.

Мусоліні, по англійським звісткам, посварився з головним секретарем фашистівської партії Фаріначчім, що належить до лівого крила партії.

Анґльо-італійський союз викликав у Франції схвилювання. У ньому добачують замах на французькі інтереси в кольоніях.

Італія погрожує устами Мусолініого в парляменті, у відповіді на бойкот італійських товарів у Німеччині — так: „Італія не тільки ніколи не здійме свого прапору застромленого на Бреннері, але коли треба буде, то понесе цей прапор далеко дальше".

Red. odp. „Dilo" we Lwowie. Pr. 67/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 25 (10.698) z dnia 4. lutego 1926. roku, pod tytułem: 1) „Na bolotiakowom gruncie" a) między słowami: teologija... a słowami: Zakon zupynytysia,, b) między słowami: si, Ukraiinsky... a: słowami: wpered „Ukrainia", c) między słowami: premeryacijeju... a słowami: mn. Ukraiinsky, d) między słowami: na hrobu... a słowami: Cej swij rizun, e) między słowami: neprocytno Ustrij... a słowami: treszfoja. 2) „Perypetyji uniwersytetskoji sprawy w oświetleni p. Wasylczuka" a) między słowami: organizacijnych funkcij... a słowami: Tomu dia, b) od słów: parij... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 60 ustawy karnej z dnia 27. maja 1852 r. l. 117 a) c) występku z § 300 ustawy karnej z dnia 27. maja 1852 r. l. 117 a) b) d) e) i ad 2) znamiona zbrodni z § 60 ustawy karnej ad 2) uznał sąd okręgowy w dniu 3. lutego 1926. r. konfiskatę za bezprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 p.k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma pod groźbą ustawowego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najpoczytniejszym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863 r. l. zabezpieczenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. p. Lwow, dnia 5. lutego 1926. r. Hawel.

Red. odp. „Dilo" we Lwowie. Pr. 63/26 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 25 (10.698) z dnia 3. lutego 1926 roku pod tytułem: „Za ukraińską ziemia" na stronie 2 zawiera znamiona zbrodni z § 60 ust. uznał konfiskatę 4. lutego 1926. roku kosztami za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najpoczytniejszym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17 grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. r. l. zabezpieczenie za przekroczenia na grzywnę do 400 Zł. P. Lwow, dnia 5. lutego 1926. r. Hawel.

Чеський язиковий закон.

В Чехословаччині буря. Викликав її розпорядок з 3. лютого ц. р. до закону з 29. лютого 1920 про вирішення язикової проблеми в Чехословаччині. Всі німецькі фракції чеського сойму — за винятком крайних націоналістів — створили один спільний клюб, щоби боротися проти чеського засилля. Фактично всі німецькі партії і фракції стали в однофронтовій позиції до нового розпорядку, а коли крайні націоналісти не приступили до спільного німецького клюбу, то тільки тому, що вимагали повного й безастережного обсаднення з одночасною ліквідацією автономії поодиноких фракцій, на що не хотіли згодитися соціялістичні групи. Таким чином від крайної правиці до лівиці повстав одноцілий німецький фронт, звернений проти Чехів. Три в половиною міл. чеських Німців, піддержуваних иншими опозиційними меншостями, стоять сьогодня в бойовому поготівлі, стоять готових до рішучої й невблаганої боротьби з чеською більшістю. Що це не причиниться до тривкої консолідації найбільше сконсолідованої з новоповсталих держав — більше як певне. Але про що саме йде боротьба, що її спричинило, а радше, що підлило оливи до вогню?

Чехословацький язиковий закон з 29. лютого 1920 в загальних зарисах вирішив язикову проблему в Чехословаччині, встановлюючи чеську мову державною, а одночасно забезпечуючи меншостям, які в поодиноких повітах досягають 20 відс. населення, права їх мови в урядах і судах. А саме 20-відсотковій меншости даного повіту вільно в рідній мові подавати подання до всіх властей і судів, що вже ipso facto забезпечує й полагоду тих подань в мові даної меншости. Те саме торкається устного користування мовою меншости.

Чехословаччина разом з Польщею й иншими „усюзненими" державами підписала трактат про охорону національних меншостей, але в своїм основнім язиковім законі, руководячись Імперативом здорового розуму, пішла далеко поза ті чисто формальні „американські" окрухи, які давав недержавним націям чи їх частинам меншостевий трактат.

Минали літа, а чехословацький уряд не вводив в життя навіть цього закону, що грубо переступав межі меншостевого трактату. Він не хотів дратувати поважної три і пів-мільонової німецької меншости, яка була вповні рівноправна з чеською більшістю. На протязі шести літ чехословацька влада збирала матеріяли, змагаючи до того, щоби виконавчий розпорядок справді відповідав дійсним відносинам і вимогам життя. Вона не спішилася закріплювати свою перевагу, як це роблять инші „культурні" сусідки Чехословаччини, видаючи на коліні спреперовані закони і розпорядки.

Не будемо входити в подробиці чехословацького виконавчого розпорядку до язикового закону, а спинимося тільки на його основних, провідних постановах. Отже користування рідною мовою для меншостей розтягається на повіти, в яких дана меншість творить 20 відс. населення. В тих повітах всі власти і суди приймають подання в мові меншости, зладжують у тій мові протоколи, ведуть устні пересправи й видають постанови та присуди — поруч державної мови. Зовнішній характер урядів в таких повітах є двоязичний.

Повіти, в яких національна меншість держави досягає двох третин населення, себто творить абсолютну більшість, є позітами одноязичними. Все діловодство урядів в даних повітах для даної більшостевої меншости ведеться виключно в її рідній мові аж до найменших подробиць. Яканебудь двоязичність тут зникає.

Населення, приналежне до нац. меншостей, яке в даних повітах не досягає 20 відс. загалу населення, може користуватися тільки деякими полекшами щодо своєї рідної мови в судах і урядах.

Таким чином територію Чехословаччини поділено під язиковим оглядом з погляду прав меншостей на три ступні: а) до 20 відс. меншостевого населення, де пануючою є чеська урядова мова, а приналежні до меншостей можуть користуватися тільки полекшами, б) від 20 до 67 відс. меншостевого населення, де вводиться двоязичний режім до судів і урядів і в) від двох третин меншостевого населення, де пануючою є мова меншости, але виключно тільки для неї. У відношенні до горожан чеської національности ця „виключність" не має применшення.

Коли маги на увазі мішану територію, то без сумніву, що цей язиковий розпорядок чеської влади відповідає вимогам справедливости, бо значно переступає межі меншостевого трактату. Отначе коли мати за приміті етнографічно-національну територію, в даному випадку німецьку територію Чехословаччини, заселену компактною німецькою масою, то цей розпорядок минається в правом нації — очевидно — у вужчому розумінні. І тому не диво, що німецькі фракції чеського сойму поєдналися до боротьби за своє право нації.

Язиковий розпорядок чеської влади в розділі XIX. (арт. 100) торкається теж Закарпатської України. Зяки сойм вирішить язикове питання для Закарп. України, постанови язикового розпорядку поширюються теж на територію Прикарп. Руси. Отже всі суди, власти й державні органи Прик. Руси є обовязані приймати подання в руській (українській) мові, переводити в ній всі пересправи і видавати полагоди. Державні уряди слід означувати, а урядові оповіщення видавати теж в руській мові поруч державної. Автономічні власти і всі публичні установи Прикарп. Руси повинні трактувати руську мову нарівні з державною. На зібраннях і нарадах установ слід послуговатися руською мовою, а внесення і справи, внесені в цій мові, мусять увійти на порядок нарад. Зовнішнє означення автономних урядів і публичних установ, та їх оповіщень наступає в руській мові на тих самих умовах, що в державній. Державні урядовці, що виконують адміністраційну владу в окружних і повітових урядах, підлягають постановам, що обовязують державних урядовців (себто мусять виказатися знанням української мови або зобовязатися, що навчаться її до року під загрозою звільнення зі служби.)

Як бачимо, то у відношенні до Закарп. України Чехи признають тільки рівноправність української мови в автономних і публичних установах з чеською (державною), не надаючи тій мові прав державної; в державних урядах і судах українську мову поставлено на ще нижчий ступінь, бо на ступінь мови „меншости" (хоч що правда язикові права для Закарпаття не стоять у ніякому відношенні до наших „прав" у Польщі).

Обовязком руських послів в чеському соймі є подбати, щоби чеський сойм якнайскорше не лише вирішив язикову справу на Закарпатті, але й щоби чеська сторона здійснила своє святочне зобовязання щодо введення автономічного устрою на Прик. Руси.

ВУАН. і Радвпада.

Виступ акад. Грушевського на пленум Укрголовнауки в Київі.

На останньому пленарному засіданні Української Головнауки, що відбулося в Київі, виступив акад. Мих. Грушевський, як представник тих культурних українських кол, що вичікували сесії Головнауки в Київі. „Цей пленум — казав акад. Грушевський — є для нас великим святом. Ідея утворення Всеукраїнської Академії Наук відноситься ще до 1917 р., але ні Центральна Рада, ні гетьман Скоропадський, ні Директорія, не змогли розвязати цього питання, що має для української культури велике значіння. Тільки радянська влада почала твердо переводити в життя цю ідею. Українське суспільство бачить в цьому симптом того, що радянська влада бере на себе завдання завершити ту величезну роботу в галузі культурного будівництва України, що над нею працювали цілі покоління українського громадянства. Українське суспільство з великим задоволенням зустріло факт організації в Харкові Товариства культурного звязку України з Европою та Америкою. Це свідчить, що уряд робітничо-салянської держави в повній мірі виконує далі старе завдання українського суспільства, а саме озброїти свій народ усіми досягненнями світової культури і ввести його в коло культурних народів всесвіту".

Далі перейшов акад. Грушевський до справи Всесоюзної Академії Наук. Він зазначив, що Всеукраїнська Академія Наук виділила окрему комісію, яка вже розробила плян для майбутньої спільної діяльности наукових установ України з Союзними. В основку цієї діяльности положила комісія принціп, ухвалений ще першим віздом Рад СРСР. Цей принціп говорить про те, що союзні наукові установи можуть повстати не инакше, як у формі асоціяції тих установ з республиканськими загальносоюзними науковими установами.

Перекладаючи сказане на зрозумілу мову, виходило би, що союзні наукові установи — в тому випадку ВУАН — втратять дещо зі своєї автономії та свободи на користь Всесоюзних наукових установ.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихоліття!

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

„І остави нам долги наші..."

(Докінчення.)

Жидівка побігла у ванькир. Павло погрозив за нею кулаком і звернувся до гостя.

— Вам не цікаво слухати, що?

— Цікаво і ні. Говоріть!

— Отож і папері ті прийшли. Посвідчили наочні свідки, як бачили, що Гилька граната присипала на смерть. Десь певно у землі і зігнив. Як не один. Значиться — вона вільна. Якже буде Марино? — питаю. А вона: „А як мій чоловік верне, що тоді?..." Але пригодився багач, і — пішла. Молодший був від мене і не такий поніжений, як я. Пішла...

От воно як! — І він знову зіткнув, ніби його під грудьми спирало.

Жидівка з оселедцем з ванькиря вернула.

— А ви ще тут? — визвірилася на нього. — Чи ви з глузів збилися? По сто рвів торочите те саме, хоч ніхто вас і не слухає. Ідіть вже раз на варту, ідіть!

— Дайте, най перше скінчу... Отож і віддалася Гилькова Марина за багача. Вже і приховок мають, — хлопчика. Сипять собі у теплій чистій хаті, споживають святу вечеру, бодай би видихали здорові, він кутю кидає на стелю, чи густі копи будуть, а ти, Паале, — ходи по ночах по селі, та гукай як той варят який: „бе-ер-до!"

Засвітив ліхтарку, підніс палицю і як лев на цілу корчму заревів: „Бе-ер-до!"

— Ви мені тим криком вікна до решти повибиваєте! — противилася жидівка. — Ідіть уже!

Махнув рукою і вийшов.

Як відчинив двері, вітер снігом завіяв.

— Яка зима! — почала жидівка.

— На Сибірі зими куди гірші — відповів гість.

— То пан аж на Сибірі були?

— Куди я не не бував... Подайте мені ще чарку, але руму.

Не спішилася. Догадувався чому. Ніч, вона сама, а він чоловік чужий, Бог знає хто. Може й не заплатить.

— Скільки вам належиться? — спитав, добуваючи ізза пазухи гроші. — Ви мене не погрібуєте боятися. Я вам нічого не зроблю. Загріюся і піду. До міста невалеко.

— В таку ніч до міста? Таж це година ходу. Тепер і пропасників доповідають.

— Не боюся. Я нічого не боюся, жінко.

Розрахувалися. Кинув ще один гріш і ще одну вилив, останню. Зробилося гаряче. Огонь розливався по жилах. Злість підступала до серця. Хотілося помсти. Страшної, якої ще не бачив світ. За свою кривду і сором. Вона там з другим сидить, обіймаються, цілуються, а він хто? Хто він таке? Вояк цісарський, полонений царський, український козак, сибірак, а тепер — як він людям в очі гляне, як?

— Маєте ви свічку яку і сірники? — спитав по хвилині.

— А вам на що?

— А на щож свічка? Щоб світити.

Дістала з шафи, обвинула в папір, подала.

Заплатив, побажав доброї ночі і вийшов.

* * *

Кинувся вітер на нього, ніби остудити хотів. Ніби казав: „Що тобі, чоловіче? Спамятайся!

Темно. Ні місяця, ні зір. „Посвічу я" — промовив і усміхнувся в душі. Біля церкви гукав вартівник: „Бе-ер-до!" Ніби страшив людей.

Подорожний повернув в уличку до трупарні. Боявся стрічати людей. Може де ходять колядники. Хоче, не помічений ніким дібратися до своєї хати. Переломив свічку на двоє.

На двох кінцях підложить під стріху. Там сухо і затишно. Вітер не згасить. Найтяжче, щоб огонь дістався до лат. За які пів години вилетить червоний когут. А він буде далеко. Добіжить до станції, купить білет і залізницею чмихне. Скажуть, запалився дідух, — чи мало таких припадків буває.

Але треба ще трохи підождати, щоби поснули. Підіпре двері з надвору, а вікна малі. Хіба дитину перекинуть. Дитину?... Нехай!

Сів під громадським шпіхліром і чекає.

* * *

Нині значиться святий вечір, а завтра Різдво. Родиться цей, що казав прощати вовогам... Гарно прощають християне! Бачив це на війні. Як спитається Бог, то розповість. А як скаже: пощо ти підпалював їх? — то відповість, що тамті пів світа підпалили чорт зна пощо, а він тільки свою хату з димом пустив, бо мусів.

В голові ревіли гармати, шуміла тайга, грали сибірські розливисті ріки, все, що за тих вісім літ пережив, гудило, клекотіло, розсаджувало його, як шрапнель.

„І де тут справедливість на світі? Одному рай, а другому пекло, одному чорт дитину колище, а другому біда спокою не дає. Най то

З польських справ.

Виміна вязнів політичних у Польщі за таких-же у СРСР. має бути переведена в найблищих днях. У першій партії мають вернутись до Польщі ті два заручники, яких радянський уряд хотів виміняти у свій час за Багінського та Вечоркевича.

Міністерство залізниць видало нову залізничу тарифу, знижену, для лену, конопель, живої худоби, вивозу цинку, олова, суперфосфатів.

15 ц. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·50 зол. 1—3

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Пілсудський у през. Войцеховського.

На запрошення през. Войцеховського марш. Пілсудський був 8. лютого у Бельведері.

Уступлення мін. Здзєховського?

Часть варшавської преси містить чутки про можливе уступлення мін. скарбу Здзєховського і мін. військ. справ Желіговського. Причиною уступлення мін. Здзєховського є кооперативна афера, до якої й він є вмішаний. Учера мін. Здзєховський конферував у тій справі з прем. Скшинським.

Виступлення з „Визволення".

З клюбу „Визволення" виступив віцепрез. пос. Татарчук і зголосив приступлення до хлопського сторонництва. Не виключено, що в найблищім часі послідують дальші виступлення. Тепер „Визволенє" числить 26 послів, а хлопське сторонництво 28. Це останнє домагатиметься признання йому віцемаршалківства в соймі, яке досі займає Понятовський з „Визволення".

Наслідини Морачевського.

Справа наслідства мін. сусп. робіт іще не рішена. В середу збирається пленарне засідання клюбу ППС., що розглядатиме шю справу. Вичислюють більше кандидатів на мін. сусп. робіт: Гавзнер, Барлінський, Діямант, Яворовський та Недзельський. Не є виключене перегрупування тек, так що предст. ППС. одержав би иншу теку, а тека мін. сусп. робіт припала би Пястови.

Конференція м. антанти.

До Темешвара приїхав чехосл. мін. Бенеш. Вечером 8. II. приїхали мін. загр. сп. Югославії й Румунії, щоби взяти участь у конференції м. антанти. На бажання великодержав конференція матиме спокійний перебіг, хоч обговорюватимуть мадярську фальш. аферу.

Офіц. вступлення Німеччини до С. Народів.

8. II. на засіданні райхстагу після довшої дискусії ухвалили, що Німеччина вступає до Союза Народів. Негайно після засідання уряд вислав ноту до Женеви. До Берліна приїздить ген. секр. С. Народів сір Ерік Дрімон. Буде конферувати зі Шгреземаном у справі приступлення Німеччини до С. Н. Надзв. сесія С. Н. в приводу приступлення Німеччини до С. Н. буде вже мабуть 12. II. Потривае 3 дни.

Нім. уряд супроти промови Муссолінія.

„Фос. Цтг". довідується, що нім уряд розглядає проект ноти до великодержав у справі промови Муссолінія. Зверне увагу, що промова Мус. у справі півд. Тиролю може загрожувати мирові Европи та що суперечить принціпам С. Н., котрого Італія є членом.

Відновлення переговорів Швайцарії з СРСР.

„Пті Парізієн" повідомляє з Женеви: Півурядові швайцарські кола зачевняють, що радянсько-швайцарські переговори розбилися, тому що СРСР. відкинув останні пропозиції Швайцарії. Останні вістки з шв. Берна повідомляють, що переговори зачались наново.

Довкола мад. афери.

Останніми часами скріпився антагонізм між нач. держави Горті і прем. Бетленом. Хвиля уступлення Бетлена недалека, тому він старається здобути нових приятелів. Рег. Горті шукає компромісу з легітимістами і гр. Каролі. Для позискання Каролія, Горті одружив свого сина з дочкою Каролія. Шлюб був 8. лютого. Ухвалили, що в Союзі Народів Мадярщину заступатиме не Бетлен, а гр. Каролі.

Українські вишивки

20 аркушів з многими ріжнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22. 1173 6—15

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за статтю п. з. „Нічний апель", в якій вичеркнено три місця. Це 17-а черговa конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Свято професійної для ремісничої молоді** в тві українських ремісників в „Зорі" відбулося в неділю 7. лютого. Неділичка сала „Зорі" була заповнена вщерть молодими адептами ремесла: хлопцями і дівчатами. По посвяченню прапору, якого доконав о. Василь, засіли гості разом з молодою до сільного стола. Свято відкрив гарною промовою, звернено до молоді п. Петро Карпак, голова секції опіки над ремісничою молодою при тов-ві „Зоря". У святі взяло участь 170 хлопців і 30 дівчат. Між гостями бачили ми представників наших передових культурних і освітніх установ та декількох заслужених старших ремісників-мішан, яким лежить на серці добро наших юних ремісників. Представники установ і деякі мішане теж вигали сердечними словами ту згуртовану біля „Зорі" ремісничу молодь та завзивали її до гуртування при українському товаристві „Зоря". На молодь зробила ця сердечна мова миле враження, бо вона почула, що нею опікуються, що дбають про її майбутнє та довожать нам. В часі свята зродилися інтимні взаємини душ поміж старшими, чоловими нашими дітьми та тією сірою тепер, але повною життєвого розмаху молодою. В минулому році взяли участь у такім самім святі для нашої частини тієї молоді на городецькому передмісті. Тоді було їх там теж поверх 200 душ. На святі в „Зорі" бачили ми зовсім инші обличчя. Це значить, що також сама частина, або й більша від тої, що була в „Зорі", опинилася поза участю в святі. А нею теж слід опікуватися. І слід теж подумати відповідним для нас шляхом, бо вона загрожена. На неї поглядають усякі польські товариства, яких одиноким патріотичним цілем ловити українські душі. Велику увагу на ту Молодь повинні звернути наші культурні установи та культурно-освітні діячі, а ще більше повинно нею заінтересуватися саме станове Товариство „Міщанське Братство". Будучність міст і майбутня доля нашого міщанства залежатиме у великій мірі від того, як ми виховаємо ремісничу молодь.

— **Відгуки т. зв. „селянського конгресу".** Від достовірної людини дістаємо таке пояснення до вістки про побиття п. В. Мокловича на т. зв. „селянському конгресі", поданої недавно у нас в дописові зі Станіславова: Правда, що п. В. Мокловича і п. Войнаровського били, але не на помсті, тільки там, в салі польського „Сокола". Били їх переберанці поліцянти й агенти з дефензиви, а ім секундували т. зв. впорядчики чи комітетові того „конгресу". Були між тими комітетовими злодії, як прим. потований здавна поліцією Іохровь, що мав також опаску на руці. Є свідки ще й на таку обставину, що в часі шамотанини з хрунями один агент хотів п. В. Мокловичеві вложити до кишені револьвер, з якою метою — ясно. От яким чином данилевичівська кліка могла довести до кінця свої наради.

— **Наслідки незнання української мови.** В Харкові зібрала рада кількох урядовців міського банку і кількох з комунальних установ за те, що відносилися ворожо до українізації. Це перша частина репресивних засобів до тих, що в приписаному речинці не вивчили української мови з політичних мотивів категорії старорежімного чорносотенства. Якщо за тією частиною піде дальша акція в тому напрямі, то це буде запорукою, що українізація скоро напорозд здійснеться.

— **По дискусії в компартії.** Наслідки нефортунного виступу ленінградської опозиції під проводом Зіновєва на останньому конгресі компартії закінчилися тим, що членів опозиції поусували з усіх відповідальних становищ. Зіновєва стрінула та сама доля, що перед роком осолодила життя Троцькому. Зіновєв примушений був виїхати на Кавказ. У звязку з опозицією розвязало політбюро декілька комсомольських організацій. В них має відбутися основна чистка. Така доля стрінула комсомоли в Москві, Ленінграді та Харкові.

— **Витребеньки комуністичного посланництва.** В Осльо є послом СРСР. відома комуністка Коллонтай. Вона вже давно почала пропаганду комуністичних ідей у дуже оригінальній формі, одягаючись у найдороще вбрання. Всі свої прикраси спроваджує просто з Парижа і вибагливістю свого одягу бентежить навіть скандинавську аристократію. Кажуть, що радянський уряд рішив покищо зменшити їй пенсію на 65 проц., а в марті має її зовсім відняти з дипльоматичного становища.

— **Рідкий випадок.** У місті Любдені живе якийсь Герман Штайнбух, якому трапилась виключно рідкісна річ: йому вродився син. Але в огляду на те, що Штайнбухи прадід живе ще, маючи 98 літ, цікаві звертають увагу на рідке явище, що пять поколінь живе одночасно і всі здорові.

— **Лекція в Льондоні.** Цьогорічна зима, що вкрила Льондон снігом на довший час, дала привід практичним Англійкам покористуватися лещатами як засобом комунікації. Не тільки у всіх великих парках — а таких є чимало в Льондоні посередині міста, — але й по вулицях їздять спортовці, а поліцаї, що не мали до цього часу діла з такими вуличними їздцями, є супроти них безрадні.

— **Помер** відомий французький маляр Адольф Відет у 69 році життя, підчас праці, рисуючи. Його образи звязані з давною французькою традицією вибагливости та чару. Славу придбав собі спершу як карикатурист у французькім кабінеті „Чорного кота", де малював на стінах сцени з життя богемістів. Потім як ілюстратор байок та сатиричних журналів. Працював також як декоратор численних будівель.

— **Гуртом Діячів Українського Мистецтва** у Львові повідомляє, що Загальні Річні Збори відбудуться в суботу, 13. лютого, точно в год. 4. пополудні в бібліотеці Тов. „Просвіта" Ринок 10, II. пов. Проситься обовязково всіх Вп. членів прибути.

— **З міна.** У кіні „Лев" ідe прегарна драма в 8 діях з життя аристократії п. з. „Для тебе жінко"... з відомою артисткою Геннi Портен.

Біржа.

Америк. дол. 7·39 — 7·40 канад. дол. 7·20 — 7·22. чеські кор. 0·23·00— 0·23,25 дол. 0·3·12 — 0·3·50, франки фр. 0·29·00 — 29·50, фр. швайц. 1·48—1·55, англ. фунти 34·40 — 34·80.

Золото. 20 кор. 29·50 —30·00, 20 франків 27·00—27·50; 20 марк. 33·80—34·20; 10 руб. 37.50—37·80.

Срібло. Австр. кор. 0·58·00—0·60·00, 5 ав. кор. 3·15—3·20, фльорени 1·58—1·60, рубл. 2·50 — 2·60, рубель дрібним сріблом 1·50 —1·60.

Дописи.

Тернопіль. (*Пов. Тов. Кредитове. — Філія „Просвіти". — Слідство в справі убивства провокатора Королюка*). Дня 23. грудня м. р. відбулися звичайні загальні збори найбільшої на Поділлі кредитової кооперативи: Пов. Тов. Кредитового в Тернополі, що в господарському житті Тернополя і значної частини Поділля в довоєнних часах відігравало найвидатнішу ролю, в чім найбільшу заслугу положив довголітній директор цієї інституції, о. крилошанин Вол. Громницький, що керує нею і досі. Наслідком девалюації ріжні капітали резервові й оборотові Пов. Тов. Кред. майже цілковито пропали й треба було зачинати наново. Відбудова пішла дозвільно справно і нині ця кредитова установа є на прямому шляху до свого передвоєнного розвою, тимбільше, що своїм вкладничкам — навіть доларовим — дає повне внутрішнє забезпечення зложеної готівки. Звіт з діяльности управи зложили члени дирекції о. Вол. Громницький і д-р Ст. Баран, почім збори удільнили управі абсолюторію і затвердили білянс і рахунки. Присутніх вдарив дуже нетактовний виступ одного з молодих адвокатів-радикалів, що виплакав голосний і рішучий протест. Демагогією хотіли захопити присутні радикали надзірну раду, але при голосуванні провалилися і ні один з них не війшов до ради, а через це і дирекція не перейшла до їх рук. Згадані збори були до певної міри показчиком політично-партійних сил і з цього боку заслуговують на окрему увагу, коли загал інтелігенції та селян і міщан стануть муром проти керничої роботи демагогів радикалів. Загальні збори призначили на культурно-освітні й гуманітарні цілі около 600 зол. — решту до резервового фонду. Уділ означено на 10 зол.—виписове на 2 зол. з тим, що старі члени не платять виписового. Уділ мусить бути сплачений до кінця червня м. р., інакше даний член тратить членські права. Головою новозвибраної надз. ради вибрано проф. Івана Боднара.

Натомість спокійний і річевий був хід загальних зборів філії „Просвіти" в Тернополі з дня 2. лютого м. р. З відчитаного головою філії проф. Ів. Бриковичем звіту вибираємо деякі цікавіші цифри; читальень „Просвіти" відновлених і діяльних з 1925 р. було в тернопільськім повіті 73 (на 84 громад) з 5.000 членів. Власні будинки мало 14 читалень, в будові і на викінченню є 10, а цілий ряд читалень приготовляється до будови власних домівок. Загальну поміч одержують читальні для будови своїх домів від односельчан з Америки. Всі читальні мали хочби невеличкі бібліотеки з числом книжок 4.500, на жаль, стан більшости читальняних бібліотек дуже нужденний і видали в першу чергу повинні подбати про відповідне вилюстрування читальняних бібліотек. При 45 читальнях були аматорські гуртки, що протягом 1925 р. дали 200 театральних вистав переважно в побутовщини. Хорів мало 18 читалень, оркестри 2 читальні. На загал освітня організація по суті стоїть тепер в Тернопільщині

шляк трафить!" — кляв по вочцьки.

Уява, підсичена горівкою, гараком, румом малювала жахливі картини... Будяться, бігають по хаті, як дурні, не можуть виважити дверей, шукають сокири, — нема. „Не втечете мені! Пошкваритеся, як поросята!" Цілий світ підпалив би, колиб міг.

Притулився до одного зі стовпів, що підпирають окап і дрімає. На світі чорно, задивився в себе. Чогось ясного шукає. Ого! Вже тобі не проясниться, небоже! Віднині ти душегуб, палій, з димом пустив своє рідне село. На самий святий вечір... На святий вечір...

І в пяній голові стали являтися давно забутії картини. Батьківська хата, ярі свічки, дідух, так тепло, привітно, безпечно — не снувся коли затулилися повіки.

* *

Збудили його дзвони. Зразу не знав, чи це в Київі дзвонять у Софії, чи в Москві у Василя Блаженного, чи в Омску, Краснодарську, чи тройка „калакольчиками" бренить, чи тільки рудобородий портієр на стації гукає: „первий дзвано-о-ок!" Ні, це дзвони, яких дитиною слухав. На всенощню людей до церкви скликають, бо родився Христос.

І з душі, як з безодні, стали виринати шматочки якогось забутого образу, гарного, веселого, святого — молодість його. А на завтра він палій, душегуб, окаянник, проклятий Богом і людьми.

Здрігнувся.

Невжеж мало лиха натворила війна, ще і його злочину треба? Жінка... Вона ждала. Чув, що говорив Пазло. Віддаватися не хотіла. Може верне — казала. Не вертав. Ратувала хозяйство, землю, шматок тієї рідної землі, за котру він кров свою проливав. На тій землі вона свого сина лишить, не пропаде земля.

Дзвони, ніби вговорю вали його: „прости, забудь. І остави нам долги наші, якоже й ми оставляємо довжникам нашим, амінь".

— — — — — — — — —

Кинув свічку в сніги. Сірники теж. Не треба їх, щоб не скорпіло. Поправив ковнір, насунув шапку на чоло і протер очі. „Підемо!" — сказав до себе.

"Куди?" — питався якийсь голос в душі.

„Світ широкий, — воля. Руки є, так і праця знайдеться. Поживем".

Вітер гонив його з села. Дзвони бігли за ним.

Благословили...

ні значно вище, як перед війною і сильно причинається до поширення кооперативної організації, що в тернопільськім районі має вже около 60 кооператив (зле більша ще дуже слабовьких), згуртованих в Подільськім Союзі кооператив. Число членів філії виносило 234 дійсних членів товариства „Просвіта", з чого з Тернополя 113, а з повіту 121; селян було 83, міщан-рільників 20, держ. урядовців 55, нар. учителів(льок) 25, священників 35, адвокатів 6, канд. адвок. 4, приватних урядовців 10, лікарів 2, купців і промисловців 13, тернопільських жінок 12, інженір 1, студентів 3, жидів 5, кооператив 12. З читалень „Просвіти" було членами тов. „Просвіти" 49 — себто аж 30 читалень в повіті не почувалося до обовязку належати до свого матірного товариства. Ця дивовина повинна устати і вийти повинен подбати, щоби всі читальні без виїмку стали дійсними членами „Просвіти", а крім цього притягнути й читальничих виділових, бо тов. „Просвіта" сповнить своє завдання цілко тоді в цілій повноті, коли число дійсних членів буде виносити щонайменше десятки тисячів.

При філії істнує велика — як на провінціональні відносини — бібліотека з 2515 книжок, з якої загал, на жаль, мало користає. Є також дві мандрівні читальняні бібліотеки по 50 книжок, які що кілька місяців переносяться з читальні до читальні. Філія має два власні поверхові будинки і два партерові — більшість убікацій займає ще досі військо. На реальности тяжить ще довг (решта ціни купна) в сумі кільканацять тисячів золотих. При філії є читальняна секція з 17 членами, котрі на протязі 1925 року їздили сімдесять три рази до читалень на село з відчитами й люстраціями. Є також сталий урядуючий урядовець, що на місці злюстрував уже значне число читалень. В р. 1925 було 1024 писем. Канцелярія коштувала в р. 1925 квоту 2061'32 зол. Концертів філія уладила три — Шевченка, Драгоманова і свято „Просвіти". На фонд „Учітеся" зібрано 294 зол. на дар „Просвіті" 452'90 зол. В повіті відбулося 7 концертів просвітних. Над звітом розвинулася дуже оживлена дискусія. Між иншими промовляли професор Іван Галушинський про справу бібліотек, п. Антін Кунько з Чернилева Руського про здичіння дорастаючого покоління і про потребу протиділання, адвокат д-р Степан Баран про плян освітньої роботи в повіті, про кружки самоосвіти і про потребу втягнення до освітньої організації сільського жіноцтва, п. Ол. Гладишовський з Купчинець про діяльність читальні в Купчинцях, о. Корінець про загальну освіту, п. Блашкевичева з Денисова про жіночу освітню організацію, д-р Заплітний і багато иших. Головою філії вибрано проф. Ів. Бриковича і полишено старий виділ майже в цілости.

Слідство в справі убийства провокатора Королюка ще не укінчене. Справжні убийники Роман Міхенко і Евстахій Герман утікли за Збруч і повідомили про не повелію. Під замітом співучасти арештовано Леонида Міхенка (фармацевта) і його молодшого брата Богдана та Володимира Гладкого з Троянки коло Козівчинець. Досі переслухано в цій справі понад 200 свідків. Оборони всіх трьох арештованих відмовся адвокат д-р Ст. Баран, але мабуть розправи вже тепер не буде, хіба аж в травні ц. р. перед весняною каденцією суддів присяжних в Тернополі.

З театру.

(„Вертеп наших днів").

Друга вистава „Вертепу наших днів" мала не менший успіх, як перша. Це доказ, що нетільки наша публіка спрагнена обнови нашої сцени, але й що новий, оригінальний тип театру викликає загальне зацікавлення. Деякі технічні недостачі, які можна було запримітити підчас премієри, щезли. І режісерія вправилася і текст програми виправлений та доповнений. Остання сцена з Цісною і дефіляда лялько викликали постійний регіт на салі.

Навіть живіше темпо причинилось до оживлення авдиторії, хоча вона не могла нарікати, що нудьгує. Загальне враження таке, що надмір сміху ослаблював увагу тих, які хотіли би сміятись без упину, а сталими від сміху розсіяними. Можливе, що з тої причини перша частина „Вертепу" видається більшости слухачів найкраще викінченою. А може поважним громадянам не личило реготатись на весь голос тоді, як з иших поважних знайомих громадян сміються на сцені... Одначе, не можна сказати, щоби сміх лунав тим сильніше при таких „далеких" дівних особах, як „Три царі", цезарь або жінка з вищою освітою.

Кульмінаційним пунктом вечора був знову виступ цього достойника, всім відомого, якого голос наслідував за сценою невідомий артист так майстерно, що неодин на салі був пересвідчений, що це він сам промовляє у власній особі. Підчас першої вистави цю сенсаційну слугову ілюзію могли слухачі розсіяти тим, що бачили згаданого достойника на салі, між собою.

Ті, що були на антиєвічним вертепі у польськім „Семафорі", стверджують згідно, що „Вертеп наших днів" у гуморі та іронії не тільки не лишається позаду

тактного, але що його виповнюють. Не слід забувати, що сала Мазепи то інституту не дуже пасується на такий щ мний театр, бо є зимна і привітна. Мазепин достой та хори, нема сумніву, стоять багато вище, як у польськім театрику, який у цій царині мусить завсіди робити вел кі зусилля, щоби дорівнятн нашим музикальним земтелям, які при помочі кільох навіть звичайних голосів уміють скласти прегарний дострій.

На битком набитій салі можна буде доглянути знову чимало наших чільних громадян, які прийшли поглянути на своїх знайомих у „Вертепі", або переконати чутками, що й вони там виступають. Вистава скінчилась вчасно серед розбавленого настрою публіки.

Видко, що відповідає старої традиції вертепної драми, що ставала трибуною суспільної сатири — відповідає потребі нашого часу. Але як скоїлось, так і тут не могло обійтись без „але"... Передаючи загальне враження авдиторії, не можемо промовчати факту, що автори „Вертепу" не розділили ударів свого сатиричного батога зовсім рівномірно і потекли трішки у своїй критикованій за дуже. Деякі постаті, (як напр. комуніста) вийшли досить бідно у порівнянні з иншими; це торкається в однаковій мірі поодиноких осіб і політичних партій. Треба би також побажати, щоби режісерія при дальших виставах виправила деякі технічні неточности у викопанні ролі, бо на салі гдягачі кілька разів запримітили, що за вертепною будкою щось не в порядку... Такі дрібниці псують у деяких моментах найкращий настрій.

Всячина.

З чудес техніки.

Найдорожча залізниця в світі

Це одна залізнича лінія у Мехіко. Шини лежать там на порогах з магонезового, а деінде і гебанового дерева. Станційні будинки будовані з білого мармору і каменя, що є рудою срібла. Та все те не з люксусу, тільки тому, що згадані матеріяли находилися на місці в таких масах, що применення їх виходило дешевше спроваджування звичайних „дешевих" матеріялів з иних околиць. Дивне диво, що мешканці цієї околиці не йдуть за прикладом мужиків в оповіданні Чехова, які роками витягають з шин шрубки: і не крадуть шлях шин, щоби їх перепродати.

Штучні плинні палива.

Скількість засобів комунікації, що послугуються мінеральними оливами, як джерелами енергії, постійно росте. Число автомобілів у світі зросло за останніх 10 лят з двох мільонів на двадцять. Не менше хутко росте і скількість літаків. Також кораблі і залізниці зачинають повити рідними моторами. Тому запотребування мінеральних олів зростає скорше як їх продукція. Наслідком цього вони дорожіють. Вже саме те приневолює людей розглядатися за чимсь, що могло би заступити нафту. Найбільше продумують над тим ті великі народи, що мають у себе за мало — наприклад Німці. Німецька преса присвячує останніми часами багато місця новій спроби в цьому напрямі зробленій німецьким професором Бергіюсом. Він випрацював методу витворювання плинних палив з товстого камінного вугля. Ця метода досить проста і передовсім економічна, бо витворені нею мінеральні олі варті 3—4 разів стільки, що зужитий при цьому вуголь. А в нас ніхто не в силі придумати навіть простого олію!

Новий паровий котел.

Професор політехніки у Шарльотенбурзі д-р Лефлер, Німець, винайшов новий рід парового кітла зовсім відмінний від дотеперішніх, що витворює пару з тисненням 100 атмосфер, себто 7—10 разів більшим як дотеперішні котли. В порівнанні з ними котел Лефлера дає 50 прц. ощадности на паливі, а крім цього зменшує небезпеку експльозії. Сподіються, що винахід Лефлера спричинить переворот у будові парових кітлів, а посередно і парових машин. Крім цього причиниться він до подешевлення механичної енергії, що зі свого боку прискорить ще і так вже скорий розвиток промислу та техники.

Нове применення літаків.

Літаків зачинають вживати вже і до робления географічних карт. Для цієї цілі фотографують з літака в лети один за одним шматки даного терену. Знимки ці пізніше „викликають", а потім оглядають їх парами — засідн по дві сусідні — в апаратах, що збудовані на подібній основі як дотеперішні стереоскопи і дозволяють не тільки бачити околицю пластично, але і просто рисувати карту. В порівнанні з дотеперішніми методами, ця нова дає змогу працювати не тільки без порівнання скоріше, але навіть дешо докладніше.

Роззброєння.

У воєнній фльоті Зєднаних Держав завелено недавно підводне судно, що в нутрі возить літака, якого в разі потреби може випускати в повітря.

Морська вода для промислових цілей.

Норвежські вчені винайшли метод, що дозволяє промислово добувати з морської води крім кухонної соли ще і инші хемікалії, як бром, йод, бор і магнез. Стверджується, що на метода сотворить новий великий промисл, якого значіння буде тим більше, що його основа морська вода не вичерпається.

Бібліографія.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР", орган Краєвого товариства господарського „Сільський Господар" у Львові, ч. 2, Річник XI (за місяць лютий 1926 р.), містить отсі статті: 1) Закон про земельну реформу. 2) Виказ маєтків на українських і білоруських землях Польщі, призначених до примусової парцеляції в р. 1926. 3) Охорона праці в рільництві. 4) Як упорядкувати плодозміни в полі? 5) Як обходитися з видоєм, щоби осягнути як найвищу користь з нього? 6) Земельний Банк Іпотечний. 7) Що може заступити стаєвий гній? 8) Морг, десятина чи гектар. 9) Солити пашу чи не солити? 10) Значіння Центросоюзу в нашому сільському господарстві. 11) Державна рільнича рада (дальший тяг звідомлення делегата Гол. Ради „Сільського Господаря" із засідань з дня 17. і 18. грудня м. р.). 12) Вісти з „Сільського Господаря". 13) Господарські ради, а то: Праці в саді в лютім. Поради при весняній обробці землі. Бійтеся перед весною ваші стайні. Чи годіть на весну конюшину і люцерну. Якими бараболями живити товар. Де сонішник росте під вікнами, там щастя в хаті. Як відвикчати коня від лижавости. Як поїти коня. Проти кашлю і хрипки. Як розморозити шибки. Щоби зорі не перемокали. Щоби мокрі чоботи доладно висушити. Як визбутися блощиць. Аспірина удержує свіжість цвітів і. Як парити січку та полову. 14) Всячина: Не мають грошей. Обмеження вивозу ратичного скота з Польщі. Податки в збіжу ще не ухвалені. Вивозова тарифа на пшеницю. Масмо такі богацтва штучних наголів в краю, яких кількість обрахувати годі. Помічу вижиленню для безробітних. Закон про земельну реформу в очах представників польських селян. Де найдорожше жито. Десять заповідей матеєвим. 15) Нові книжки і 16) Від Адміністрації, яка повідомляє, що 2-ге число висилає ще раз всім тим, хто одержав число перше, одначе не одержить вже третого числа за місяць той, хто не надіслав передплати. Крім цього містить це число численні оголошення рижих торговельних і промислових фірм, які можуть інтересувати рільничий загал. Богатий своїм змістом цей господарський часопис повинен знаходитися в хаті кожного свідомішого рільника і бути для нього в господарстві дорадником і учителем.

✝ Посмертна згадка.

О. Іван Данасчин Микола Литвинович архидіякон і декан епископської капітули в Станиславові, декорований хрестом „Pro Ecclesia et Pontifice", совітник і референт еп. консисторії, совітник верх. суду в супружих і дисциплінарних справах, ексцесіяльний пенітенц. б. гімн. катехит, помер в суботу дня 6 п. м. у 86 році життя і 59 р. священства. — Покійний займав визначне становище в церковній ієрархії і був свого часу кандидатом на епископський престол у Станиславові. Як довголітній гімн. катехит і настоятель бурси св. Миколая виховав кілька поколінь нашої молоді, в яку вщіплював основи християнської любови й гуманности та справедливости. Коли свого часу зачалася нагінка в польській пресі на духовенство, що зраджувало українські змагання, він боронив їх, бо для нього були найважніші в такому випадку релігійно-моральні квалі-фікації деінквентів, а не завсіди політичні мотиви. Був загалом людиною наскрізь чесною, правдивою і характерною, тому зі смутком у серці згадують його нині ті сотки й тисячі наших громадян, що він помігім вийти в люде. В останніх роках свого трудящого, твердого життя мав важкі хвилі: його донька, вдова по полковнику Мосці, пошла до сойму Кричівським, померла, стративши на війні свого старшого сина, щирого Українця. Молодший син, що залишився в живих, зовсім спольщився і навіть служив в польській армії, а не мучи з вини, не хотів розуміти нужних потреб ні вимог свого старенького діда, що так і жив без опіки й відповідного догляду. В. Н. П.

Оповістки.

Український Театр Союза Артистів.
Б у р ш т и н: Середа, 10. лютого „Співець свого горя" пєса О. Димова.
Р о г а т и н: Четвер, 11. лютого „Граф Люксембург". П'ятниця, 12. лютого „Монахи". Субота, 13. лютого „Співець свого горя". Неділя, 14. лютого „Аномали". 1208 2—2

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Мітяновича.
М о с т и в е л и к і. Салі „Народного Дому".
10. І. „Ґам ріжський скарб".
Ж о в к в а: Салі „Гвязди".
11. II. „Циганка Аза".
12. II. „Пісні нашого життя".
13. II. „Пан Твардовський".
14. II. „Вій".
15. II. „Чорна Пантера і Білий Медвідь".
16. II. „Баран Кіммель".
17. II. „Шалапут".
18. II. „Маруся Богуславка".
19. II. „Ніч під Івана Купала".
20. II. „Казка старого млина".
21. II. „Майська ніч і концерт".
1210 1—?

Український Національний Театр під дирекцією Н. Бойко.
С т а н и с л а в і в, салі українського „Сокола".
Середа 10. II. „Бувши Жінка".
Четвер 11. II. „Ніч під Іваня Купайла".
С з у п о л ь салі „Народнього Дому".
Субота 6. II. „Циганка Аза".
1181 7—?

Репертуар Українського Театру А. Запесього в Лодзі. Салі „Фільгармонії".
Вівторок 9. II. „Кума Марта".
Середа 10. II. 1) „Запорожець за Дунаєм". 2) „Вечерниці" Нищинського.
Четвер 11. II. „Катерина" (опера).
1202 3—?

Дрібні оголошення.

ЦИСАРЯ потребує адвокат д-р Ст. Мурешький в Товстім місті (Thoste) біля Чортківа. Першенство вміючі на машині. Терміни до 4 тижнів без відповіди. 4—3
1176

ХТО знав би про місце побуту діріґента Михайла О. Гайворонського нехай за винагородою подасть мені його адресу. Лист. до Адм. „Діла" для Пані К. Г. 1—2
1218

ГОЛУБИ розські високолетні нічні (руді) оґеські, кримські та инші від 30 зол. Ганзерські і данцігські, рівнож високолетні від 20 зол. за пару. За посилатою. Порторія зол. 5. Będzin, Kolonia 23, m. 4. J. Ae. 1219 1—3

НА ДАНЦІҐ! спеціяльні оплески без ремів і комбінацій горсе ем поручає робітня паризьких горсетів Малгожата, Батория 31, II. пов. 1220 1—1

ПОШУКУЮ декількох обсяг шкіл обов'язковий. Найрадше з середніх. Марія Тополевич, Олів п. Іосо. 1217 1—1

ДВОХ кавалерів на становищи пошукують кімнати з особним входом при українській родині від 15. лютого в околиці парку Костюшки. Зголошення до Адміністрації під „Солідні". 1222 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Вп. О.О. Галактіон Чика і Де-ка
являться лично в Золочеві д. 13. II. ц. р., щоб обняти провід і своїм незрівнанним гумором оживити

Великі Костюмові Вечерниці
уладжені заходом золочівської „Української Бесіди".

Дохід на „Рідну Школу". — Просить си о чисельну участь. — Запрошень видає Видїл „Бесіди" щодня в вечорових годинах. 1—1
1221

„POLTUR" Машини до шиття Машини до писання
Ягайлонська 20. — Догідні сплати.

Пана МИКОЛУ МАЛИЦЬКОГО
канд. адв. в Надвірній,
котрий дня 28. X. 1924. р. побрав від мене як завдаток на товар, котрого описьне доставив, квоту долар в п'ятьсам. 500.— представляючи себе власником реальности при вул. Шептицьких 18 і кількадесять моргового фільварку виставив вексель, що не мають покриття.

ВЗИВАЮ,
щоби пю квоту враз з признаними судово коштами зложив до дня 15. ц. м. на мій рахунок в Земельнім Банку Іпот. у Львові — бо в противним случаю уважати його буду звичайним обманцем і віддам цю справу до прокуратора.
Львів, дня 5. лютого 1926.
1201 3—3 **Олександер і Онисько.**

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 31. (10.706). Львів, четвер 11. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Поличник мирові.

Муссоліні погрожує війною...

Не мала Ліга Націй клопоту і взяла собі Муссоліні́ого. Не мала иншого виходу — це друге діло. Так само як Італія, що мусіла згодитись на нього, коли захопив владу. Зрештою навіть такий ліберал і такий ворог фашизму як Льойд-Джордж стверджує в одній з останніх своїх статтей, що деспотизм Муссоліні́ого є в Італії популярний, усі погодились з ним, і ніхто не має там часу завертати собі голови „свободою".

За те в европейській політиці союзних та примирених держав, Муссоліні грає ролю „enfant terrible": вряди-годи ляпне таке слово в найкращім товаристві, що хоч під стіл пізь зі сорому. Такою була його промова у парляменті 6-го лютого, після якої чіхаються за вухо дипльомати. Приводом до неї була заява президента баварських міністрів Гельда, що італійські розпорядки в Трентіно нарушують льокарнський договір і що Німеччина мусить узяти під охорону своїх земляків, що терплять від Італійців кривди. Почав Муссоліні від енергійних спростувань, уживаючи ще енергічнішого терміну „брехні" що до фактів, які є, на його думку, видумкою. Пригадав, що Італія бажає жити з усіма в згоді, на доказ чого підписала льокарнський пакт і навіть торговельний договір з Німеччиною, одначе... і звідси полились красномовні слова. Якщо Німеччина гадає бойкотувати Італію, стримуючи своїх туристів або не купувати італійського краму, тоді Італія відповість не тільки здвоєним бойкотом, але не зміниться своєї політики над Адигою і зможе посунути свої прапори поза межі...

І тут Муссоліні перейшов межі промови премієра міністрів, представника держави, що належить до Ліги Націй, межі льокарнського духа, а навіть звичайного дипльоматичного такту. Обіцював, що цей рік буде „роком мовчанки", в якому він стримається від усіх зайвих промов; у Льокарні підписав дружній союз з Німеччиною, согню разів повторяв про мирні настрої в Італії та ного політиці. Цьому ніхто не вірив: і Франція і Англія бачили добре, що войовничий дух провідника фашизму не дуже згідний з політикою під знаком Льокарна. Але як довго Муссоліні воював тільки у власнім краю, з власними громадянами, инші держави могли зберігати дипльоматичний вид, що мир є на якнайкращій дорозі. Тепер вони в клопоті.

Польська преса, навіть така врівноважена як краківський „Час", радіє, що Муссоліні дав Німцям лекцію безпосередно перед їх вступом до Ліги Націй. Нехай, мовляв, знають, чим пахне імперіялізм, в якому німці самі кохаються, але на який нині не можуть, а болем серця, спромогтися. Німеччина, кажуть, одержала поличник, на який мусить відповісти або сховати його до кишені. Нехай і так. Але чи не більший це поличник для тої мирної політики, про яку пишуть та деклямують з такою красномовністю приятелі диктатури та грубої руки? Не штука вести мирну політику по необхідности, коли не можна й язика висолопити. Поважні держави, що мають слово мир не тільки на „експорт", зажурились Муссолінім і піддають йому думку, чи він не сказав своїх слів у подразненні, нехотячи. Себто: нехай складе спростування, заяву про вибачення, тощо. Инакше Ліга Націй знову буде примушена скликати надзвичайне засідання. Погана це лекція для Німеччини — приклад, як поводяться ті держави, що нагадують Німеччині потребу бути щирими і то щирими... у мирних почуваннях!

За український університет.

Законопроєкт Українського Соймового Клюбу.

Український соймовий клюб, бажаючи облекшити польському міністрові освіти і польському урядові здійснення принятого на себе міжнароднього зобовязання в справі заснування українського університету з одного боку і заспокоєння пекучих культурних вимог українського народу з другого, зразу з наглим внесенням вніс законопроєкт про заснування українського університету.

Закон про заснування українського університету у Львові.

Ст. 1. Виконуючим постанови 24. ст. закону з дня 26. вересня 1922 р. Дч. зак. П. Д. ч. 90, поз. 829 засновується державний український університет з осідком у Львові.

Ст. 2. Викладовою мовою університету є українська мова.

Ст. 3. Український університет користає з усіх прав і автономії, що застережені для державних академічних шкіл законом з дня 13. липня 1920 р. Дн. Зак. П. Д. ч. 72, поз. 494.

Ст. 4. Український університет складається з видїлів: а) греко-католицької теольогії; б) греко-орієнтальної православної) теольогії; в) права і політичних наук; г) математично-природничого; ґ) гуманістичного; д) медичного; е) технічно-агрономічного.

Ст. 5. Уряд побудує в часі, що не перейде трьохлїтнього речинця, відповідні будинки на помїщення для університету. Заки це станеться, уряд призначить відповідні державні будинки у Львові для тимчасового приміщення університету або винаїме потрібні на ту ціль льокалї.

Ст. 6. Український університет має право користати з помічних закладів (інститутів, бібліотек, лябораторій, кабінетів, клінік) університету Яна Казимира у Львові до часу кревання та належного вимурування помічних закладів при українському університеті.

Ст. 7. Іменування перших професорів і доцентів повинен виконати міністер віроісповідань і публичної освіти на основі внесень окремої комісії. Комісія складається з 9 членів, з яких 6 буде покликаних зі збору професорів і доцентів української народности львівського університету. Членів комісії іменує міністер віроісповідань і публичної освіти.

Ст. 8. На покриття коштів заснування й удержання українського університету вставляється до будженового пралїмінаря на 1926 рік 2,494.000 золотих.

Ст. 9. Спосіб враховування студій та признавання іспитів, відбутих у приватному українському університеті, що існує у Львові від 1919 р., управильнить окремий закон згідно з постановами ст. 107, 108, 109 і 110 закону з дня 13. липня 1920 р. про приватні академічні школи.

Ст. 10. Кревання всіх видїлів українського університету наступить найпізніше до 1. вересня 1926 р.

Ст. 11. Виконання цього закону доручається міністрові віроісповідань і публичної освіти і міністрові скарбу.

Мотиви до поданого поодиноких статтей законопроєкту про заснування українського університету.

До ст. 1. Осїдком українського університету може бути тільки місто Львів. Тут находиться культурний осередок українського народу в польській державі. В тому місті є українські бібліотеки та музеї, необхідні для університетських студій і тільки тут зможе частина української вбогої молоді найти працю та дешеве удержання. В инших місцевостях на етнографічно-українській території немає культурних умовин, а на етнографічно-польській території український університет, відірваний від осередку української культури істнувати не може. Всякі проекти визначування осїдку університету поза Львовом, опертї не на річевих, але на політичних мотивах.

До ст. 4. Щодо наукових сил української народности, то заснування повного українського університету з усіми видїлами не стріне ніяких трудностів. Поміж значне число українських учених, перебуваючих у Польщі, живе значна їх кількість на еміграції та викладає в академічних школах у Чехословаччині або в инших державах. На деякі вакуючі катедри, яких не вдалось би обсадити в инший спосіб, можна запросити вчених з Великої України. Подібно як при краківському університеті пропонуємо заснувати технічно-агрономічний видїл при українському університеті. Видїл цей дуже важний для піднесення хліборобської культури серед українського народу. Тепер істнує в Чехословаччині Українська Господарська Академія в Подебрадах, обсаджена професорами української народчости.

До ст. 5 і 6. Львівський університет був заснований для заспокоєння культурних потреб українського та польського народу, а тому цілком слушно, щоб український університет користав тимчасово з будинків, призначених тепер на приміщення університету Яна Казимира у Львові, а також із помічних закладів того університету, тим більше, що на удержання львівського університету складалися в рівній мірі податки українського населення.

До ст. 7. Міністер Віроісповідань і Публичної Освіти призначує членів комісії української народности в порозумінні з Парляментарною Репрезентацією українського народу, бо тільки вона покликана до того, щоб йому давати інформації та вказівки в тому напрямі.

До ст. 8. Передбачені видатки на 1926 рік для покриття коштів кревання українського університету з днем 1. вересня 1926 р. такі: I. Платні професорів за чотири місяці від вересня до грудня: 1) Видїл греко-католицької теольогії — 10 професорів; 2) видїл теольогії грецько-орієнтальної — 10 професорів 3) правничий видїл — 15 професорів; 4) фільософічний видїл — 30 професорів; 5) медичний видїл — 15 професорів; 6) агрономічний видїл — 10 професорів. Разом 90 професорів по 3.600 зол. = 324.000 золотих; II. Удержання канцелярії та удержання служби — 20.000 золотих; III. Ричалтово на заснування університетської бібліотеки 500 тисяч золотих; IV. Ричалтово на видатки для наукових робітень 500 тисяч золотих; V. Видатки, звязані з винаймом будинків і видатки на закупно будівельних площ, а також видатки на вступні адаптаційні роботи під будову власних будинків мілїон золотих; VI. Видатки на наукові стипендії на виїзд за границю для 50 українських учених по 3 тисячі золотих = 150.000 золотих. Разом 2,494.000 золотих.

До ст. 9. Український приватний університет у Львові істнує від 1919 р. і відбуті на них студії, а також зложені іспити зараховують студентам закордонні університети, а тому зовсім слушно, щоби вийшов окремий закон, який унормував би цю справу.

З польських справ.

Союз робітників металюргії домагається від промисловців ревізії своїх плат. Тому, що промисловці не йдуть на уступки, передбачується конфлікт.

Втрати польської Каси ощадности, внаслідок хабарництва одного тільки шефа цієї інституції Гриневича, дійшли до 30.000 долярів.

Безробіття зросло в порівнанні з минулим тижнем на нових 3772 осіб.

Познанський кардинал Дальбор умирає.

Православний собор у Варшаві, якого приватні підприємці не в силі були розібрати, перейшов на підставі останньої умови під опіку магістрату, який узяв на себе цю повинність.

Red. odp. „Dilo" Nr. 65/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy jako Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 27 (10.694) z dnia 6. lutego 1926 roku pod tytułem: 1) „Wiece w Zołoczewi" w ustępach między słowami: a) słowa pow.... a słowami: „wyprawi ist, b) między słowami: osadzaj... a słowami: akcja o-a C., c) między słowami: u władz b.... a słowami: nowi wyborcy do, d) między słowami: parcelacji... a słowami: Wiece przyszło. 2) na stronie czwartej w rubryce czwartej pod tytułem „Dopisy" Stanisławiw od słów: nawet aresztowano... do końca tego artykułu zawiera znamiona ad 1) a) c) d) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, ad 1) b) wysłępku z § 302 ustawy karnej, ad 2) wysłępku z § 302 ust. uznał dokonanej 5. lutego 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie umieścił na swojej następnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 6. lutego 1926 r.

Hawel.

Декаденція.

Вчора зреферували ми чеський язиковий закон та подали деякі замітки до нього, а сьогодня подаємо інструкцію-обіжник мін. Рачкевича, що є відгуком відомих польських язикових законів для „кресів" з липня 1924. Приглянувшися ближче, бачимо, що чеські і польські язикові закони щось єднає, що в них є якась спільна провідна думка, хоч — розуміється — чеський закон і виконавчий розпорядок до нього є в позитивному розумінні

З приводу чеського язикового розпорядку польська преса впарила у дзвін... тривоги, який на ділі гомонів дуже радісно. Польські інформаційні агенції несотворені звістки подали про цей розпорядок, в яких можна було робити висновки (коли б їм вірити), що в Чехословаччині знехтовано всі язикові права „нац. меншостей".

Як-не-як, а сьогодня Чехословаччина є вже в союзі з Польщею і Румунією під оглядом національної політики. Правда, той союз ще шитий білими нитками.

Без сумніву є це декаденція демократії, обезцінення демократичних принципів рівновартости й рівноправности націй, є це декаденція політичної думки чеського народу, декаденція самої Чехословаччини, тієї донедавна класичної країни европейської демократії, спадкоємця, носія й виконавця великих демократичних тез і кличів. В одноцілій архитектурі демократичної думки в Чехословаччині наступив прорив, щілина якрав у найбільше дразливій і під теперішню пору найслабшій точці — національної політики.

Правда, чеський язиковий закон далеко переступає межі обовязкового трактату про окорону національних меншостей, трактату твору ігнорантів і доктринерів, що ніколи не відчували вантажу національного гніту, одначе всетаки не є втіленням духа послідовної демократії, не є висловом права нації на своїй етнографічній території, не є здійсненням рівноправности, рівновартности і рівнорядности націй. Здавалося, що єдина Чехословаччина має дані стати другою Швайцарією, що холодний, второпний Чех буде вільний від міязмів хоробливого націоналізму, що Чехи, здобувши свою державність, не змагатимуть до того, щоби стати „пануючою" нацією, тільки забезпечать рівноправність всім націям, які входять в склад чехословацької республики. Здавалося, що всі народи чехословацької держави, заспокоєні в своїх національних правах, тісно сплетуть свої національні інтереси з інтересами держави — тим більше, що в тому напрямку донедавна розвивалася чехословацька політика, яка могла бути взірцем для кожної новоповсталої держави. І нараз язиковий розпорядок торощить лінію дотеперішньої чеської політики. По шістьох літах від ухвалення язикового закону появляється виконавчий розпорядок до нього. Чим то пояснити? Півофіційна чеська преса пояснює це збіранням матеріялу до остаточного елєборату, а втаємничені твердять, що це уступка чеських демократичних партій в користь націоналістів (Крамаржівців) за визнання de iure радянської унії.

Якнебудь мають справи, чехословацький язиковий закон є відхилом від нефальшованих демократичних принципів, є декаденцією чеської політики у відношенні до инших чехословацьких національностей.

Чехословацький язиковий закон і виконавчий розпорядок до нього вводять поняття „державної мови" (себ-то чеської) в протиставленні до „недержавних" (німецької, української, мадярської, польської і т. д.). Тимсамим цей закон ділить громадян держави на дві категорії: першої і другої, а може й третьої кляси, на пануючих і опанованих

Правда, чехословацький язиковий закон розтягається на всю державну територію, а не на деякі її частини (як напр. польський для „кресів"), одначе не трактує рівнорядно всі національности під внутрішнім, тільки під зовнішнім оглядом. Принціп рівноправности не має сутнього значіння, тільки є висловом складного компромісу між привілеями пануючих і правами опанованих. Чеський закон знає одно- і двоязичні округи під зовнішнім оглядом, але не знає таких округів під внутрішнім оглядом. До тогож вистарчає двох третин населення даної „меншости", щоби якийсь повіт видвигнути на ступінь зовнішньої одноязичности є надто велика. Як бачимо, тут обовязує у відношенні до „меншостей" вимога абсолютної більшости замість згляднох. Це вже є різкою несправедливістю.

Недавно говорилося про новий територіяльний поділ Чехословаччини, про створення національних провінцій, про швайцаризацію чехословацької держави. І ми славили чеський розум, їх уміність побороювати перепони, здавлювати в собі зачатки національно-шовіністичної недуги. Сьогодня мусимо ствердити, що введенням нового язикового закону Чехи вступили на шлях дегенерації, на шлях підривання всіх кращих традицій і заперечування основних принціпів демократії.

Ф. Ф.

ПУРУС паста до взуття дає сильний чорний блеск

Побільшення території УСРР.

Прилучення части території РСФРР. до України та її розділ поміж округами.

Віддавна вже домагалося населення деяких сумежних з дотеперішніми кордонами УСРР. територій Російської Федеративної Республики прилучення до України. Очевидно, що було це суто-українське населення. В цій справі зверталося воно до органів радвлади на Україні. Для розгляду та вирішування цих справ істнувала віддавна при ВУЦВК-ті окрема т. зв. Центральна Адміністративно-Територіяльна Комісія (ЦАТК). Крім внутрішніх адміністративно-територіяльних справ, звязаних з новим адміністративним поділом України входили в обсяг її ділання і такі справи, що були звязані з кордонами УСРР. Вона підготовляла між иншим і передачу двох територіяльних частин Донецького басейну для полудневої области Рос. Фед. Радянської Республики. Огже в промисловому осередку Україна втратила значну частину території з великими підземними багацтвами. Те, що вона вискує тепер від РСФРР., може й територіяльно більше, але воно не заступить попередньої втрати.

Ця давна справа прилучення деякої частини території РСФРР. до України на північно-східньому її кордоні по довгих заходах найшла своє позитивне вирішення щойно тепер. Центральний Виконавчий Комітет СРСР. рішив передати Україні частину заселеної українським населенням території, що входила в склад РСФРР. Між тими новими теригоріями найбільший колишній Путивльський повіт. Для перебрання їх та розподілу поміж поодинокі українські адміністративні округи зложена окрема комісія з представників Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і з представників, сумежних з набутими територіями українських округ: Глухівської, Конотопської, Сумської, Харківської та Куп'янської. Ця комісія буде перебирати нову територію під доглядом Міжреспубликанської Паритетної Комісії, заложеної з представників уряду СРФРР і УСРР. Нову територію мають поділити згідно з планом розробленим ЦАТК. ось як: б. Путивльську, частину Крупецької та Теткинську волости прилучують до Глухівської округи, Глущанську і Боринську волости до Конотопської округи; Старовірівську, Глушецьку, Дмитровську та Череповецьку сільські ради до Сумської округи; давну Криничанську волость Суджанського повіту до Сумської округи; частину Грайворонської та частину Муромської волостей до Харківської округи; Троїцьку і частину Уразівської волости Валуйського повіту до Купянської округи. Так представляється розподіл тих нових територіяльних набутків України. Вони побільшать безперечно територію та населення України, але не заступлять тієї цінної втрати, яку понесла Україна в Донеччині ще минулого року.

По широкому світі.

Папська нурія утворила спеціяльну комісію для оборони прав католиків СРСР.

На промову Муссоліні погрожуючу Німеччині англійська преса відповідає осторогою, що такі погрози, коли не є пустою красномовною фразою, стануть предметом нарад Ліги Націй.

У Триполісі італійські війська підбили оазу Джіядабуль, де тубземні племена признали суверенну італійську владу.

На Дамаск знову нападала банда місцевих партизанів. Французькі війська вжили для їх розсіяння танки.

Базарія буцім-то свідомо веде протиталійську кампанію, щоби спонукати Італію до нарушення німецької території і тим самим мати підставу проголосити в себе дик-татуру, призначивши князя Рупрехта баварським королем і відірвати від Італії північний Тироль.

Абд-ель-Крім приготовляється до нового наступу на французький фронт біля міста Таза.

Ще про побут польських послів на Рад. Україні.

Польська посольська прогулька до Радянського Союзу була, як ми повідомляли, також у Харкові та у Києві. Про побут її у Києві ми не поінформували наших читачів з причини недостачі інформацій. Щойно тепер дістали ми радянські газети, в яких описаний їх київський побут. Він цікавий з огляду на розмову польських послів з головою окружного Виконкому Любченком.

Приїхавши до Києва, польські посли заявили, що за 2—3 місяці приїде до Радянського Союзу нова група послів, в яку ввійдуть народові демократи і члени Вітосового Пяста. Делегація відвідала Окружний Виконавчий Комітет, де мала довшу розмову з головою Комітету Любченком. Посли цікавилися адміністративною реформою і роботою серед національних меншостей. Вони питали Любченка про деяких бувших емігрантів, що повернули на Україну та працюють тепер у радянських установах. У відповідь на запит відносно акад. Грушевського, що був у опозиції до радвлади, заявив Любченко, що остання промова Грушевського, виголошена в часі святкування памяти декабристів, доказує про його зближення до радвлади. Инші політичні діячі, як наприклад, Ніковський (бувший міністер УНР в 1920 р.) і Єфремов — казав Любченко — працюють тепер у нас — один в державному видавництві, другий — в Академії Наук.

На питання послів — чи нема в українського народу бажання відділитися від РСФРР., відповів Любченко, що український народ вважає Радянський Союз найкращою формою державного устрою.

З того видно, що польські хитруни, не довідалися багато з тієї розмови, а як і довідалися, то не те, чого бажали. Для них було б мило мабуть почути, що там йде боротьба між українською інтелігенцією та народніми масами, бо тут вони дуже завзято пропагують боротьбу українського народу зі своєю інтелігенцією, а не з польською буржуазією.

Ще одна благодать.

Вже за австрійських часів права української мови в адміністрації були дуже скупі. Відомий закон з 31. липня 1924 звів їх до спільного minimum-а, а міністер коаліційного (вшехпольського-пястівсько-соціялістичного) уряду, Вл. Рачкевич А саме 1. грудня 1925 до ч. 4824 видав він інструкцію, адресовану до воєводів: львівського, станиславівського й тернопільського,

В цій інструкції пригадує „лівий" міністер, що справу відповідей в недержавній мові управильнює закон з 31. липня 1924 та виконавчий розпорядок до нього з 24 вересня 1924, змінений частинно розпорядком з 21. січня 1925. Виконуючи язиковий закон, слід держатися такої поведінки:

1) У відповідях, в яких мається ужити „руської мови", слід уживати кирилиці, а коли це неможливе з технічних причин (недостача машини з українським письмом), то можна користуватися латинкою;

2) Письменні двоязичні відповіди повинні бути так зладжені, щоби по лівому боці глядача був польський, а по правому „руський" текст. Уоядовий підпис підписуючого повинен бути в обох мовах під даними текстами або лише польський (в „державній мові") по середині під обома текстами;

3) Адреси й написи на ковертах допускається виключно тільки в „державній мові";

4) Коли йде про виконання постанов уст. 2 і 3 арт. 4 закону і уст. 1 арт. 5 та арт. 6 законах), то вистане, якщо староства допильнують донести про відносні ухвали в справі уживання иншої мови і ті ухвали зареєструють, заводячи їх евіденцію; зрештою ніяких инших заряджень не слід в тій справі видавати;

5) Подання у військових справах, які полагоджує староство (напр. поданння в справі військових реклямацій) можуть бути зладжувані в „руській мові".

6) Самоврядні власти (повітові виділи, магістрати, громадські уряди, у всіх письмах і оповіщеннях в „державній мові" повинні уживати також печаток з титулами урядів і їх представників виключно в „державній мові". Лише в письмах, зладжених по думці арт. 6*) вак. в недержавній мові в наголовках письма можуть бути ужиті печатки, що обіймають титули урядів та печатки з титулами представників тих урядів в мові, в якій зладжено письмо; одначе урядові печатки (круглі) повинні бути уживані виключно в „державній мові", також в письмах, зладжених в недержавній мові.

7) Громадські управи, що управляються на основі закону з 3. липня 1896 (містечка), у відповідях на письма, внесені в недержавній мові, підпадають під поступування уст. 1. арт.3. закону з 31. липня 1924. *)

8) Відповіди на устні запити і заяви сторін в недержавній мові слід (з огляду на недостачу виразної директиви арт. 3 язикового закону) принципово подавати в державній мові.

9) Письма і подання, внесені в недержавній мові і непередбачені в язиковому законі з 31. липня 1924, слід справила звертати сторонні без полагоди, при чому евент. повчаюча резолюція повинна бути подана в державній мові.

10) Письма, вношені громадськими управами (війтом, прави. комісаром і т. д.) до держ. властей і адмін. урядів у недержавній мові повинні бути без полагоди звернені в метою зладження їх в державній мові, одначе коли справа, що є предметом письма, вимагає негайної полагоди, слід її полагодити, але одночасно відповідно поучити громадську управу або потягнути її до відповідальности за занедбування обовязків.

11) Форма гербів і т. и. на громадських печатках лишається по думці дотеперішніх приписів аж до їх законної відмінної полагоди.

Всякі зміни, що мають бути введені на основі язикового закона і виконавчих розпорядків, повинні бути переведені рішучо, але ступнево, виключаючи поведінки, які дратували би населення.

Всправі мови метрикальних книг, витягів, печаток і т. и. та всяких письм гр.-кат. парохіяльних урядів, консисторій і т. и. вийде окремий розпорядок.

Міністер
Вл. Рачкевич.

*) Арт. 4. уступ 2 і 3 зак. з 31. липня 1924 звучить:

Міська рада рішає про допустимість в радах міських рад та м-ст, що виділені з повітів під оглядом державної адміністрації,—крім державної мови—одної з вичисленіх в арт. 2 (себ-то української, білоруської чи литовської).

Протоколи засідань громадських рад, повітових і воєвідських соймиків можна вести, крім державної мови — в одній з мов, що їх допущено в нарадах, а це на основі ухвали даного самоврядного тіла.

Арт. 5, уст. 1. Оповіщення самоврядних властей можуть бути на основі ухвали даного самоврядного тіла списані у двох мовах, а саме попри текст у державній мові, поміщений на першому місці, може бути текст у мові, яку допускається в поданні.

Арт. 6. Самоврядні союзи (обєднання) можуть на основі своєї ухвали переписуватися з иншими самоврядними властями не тільки в державній мові, але і в иншій мові, однак тільки в округах територій, на які уживанє даної мови є допустиме згідно з арт. 2 (себ-то української мови у воєвідствах: львівськім, станиславівськім, тернопільськім, волинськім і поліськім).

*) Арт. 3, уст. 1: На подання сторін, внесене не в державній мові, адміністраційні власти І. і ІІ. инстанції і магістрати міст, повітові і воєвідські виділи та їх заведення відповідають на території воєвідств львівського, тернопільського і станиславівського у двох мовах: державній і в мові подання, на решті територій, згаданих в арт. 2 (себ-то для Українців у волинськім і поліськім воєвідствах) — відпомідь у цьому випадку слідує в мові державній, а на бажання сторін у двох мовах: державній і в мові подання.

15 ц. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·50 зол. 2—3

Голодне село.

На днях львівська дирекція поліції візвала урядуючого заступника голови Краєвого Комітету допомоги „Голодному селу" — д-ра Дм. Левицького. В дирекції поліції закомуніковано д-рові Д. Левицькому, що влада уважає Краєвий Комітет допомоги „Голодному селу" за інституцію нелегальну і як такий забороняє: скликувати своїх членів на наради, збирати та розділювати жертви. За кожний вияв діяльности Комітету поліція загрозила віданням винівників на судово-карну дорогу.

Цей крок зробила поліція на другий день після доносу „Слова польского", в якому воно вдарило на алярм, довідавшись, що на допомогу західно-українському селянству збираються жертви на Великій Україні, що там існує для цієї цели окрема громадянська інституція з проф. М. Грушевським на чолі.

Кілька місяців (квітень-липень) мин. року Комітет допомоги „Голодному селу", подавши офіційно до відома влади про своє уконституванна, не стрічався у своїй діяльности з перепонами бодай в місці свойого осідку. Репресії мали місце тільки на провінції (Перемишль, Дрогобич, Сколе і т. д.). Ситуація змінилася, коли дійшло до відома польської влади, що Комітет розділив поміж голодуючих дванадцять вагонів збіжа, пожертвованих Всеукраїнським Червоним Хрестом (громадянською інституцією!). В польській пресі посипалися доноси. І в серпні мин. року на руки голови Комітету, през. Ю. Романчука, поліція вислала письмо, в якому повідомляє, мовляв — „Комітет стратив характер тимчасовости і переходовости, тому „взиває задосить" уділити приписам § 4 закону про товариства з 15. IX. 1867 ВЗД. 134 під загрозою заборони дальшої діяльности" (в цілости надруковане письмо в 22-ому бюлетені Комітету).

Між тим чотиромісячна діяльність Комітету і дослід положення на селі виявили наглядно, що причиною минулорічного голоду не був виключно неврожаї в 1924 році, що є причини глибші, яких ніяк не усуне один, хочби й найкращий врожай, яких не можна усунути доразовою допомоговою акцією. Тому виринула потреба основати постійну інституцію, яка повелаб систематичну боротьбу з причинами прогресуючого економічного занепаду українського села. Таким чином повстав проект організування статутового товариства, яке поставало би собі за завдання — економічне подвигнення села.

І у вересні десятьох визначних громадян внесло до воєвідства до затвердження статут товариства „Комітет допомоги голодному селу". Цей статут львівське воєвідство відкинуло головним чином з формальних оглядів. Воєвідству не подобалася вже сама назва товариства. Тому статут перероблено згідно з замітками піднесеними в письмі воєвідства з 23. X. 1925 — і змінено назву на „Товариство допомоги селу". Якеж було здивування членів-основників товариства, коли під кінець грудня мин. року воєвідство знову відкинуло статут, підносячи нові заміти проти нього!

Можна сподіватися, що тепер, після пристосування нового проекту статута до чергової порції замітів воєвідства — воно шукатиме нових приключок до відхилення статута. Всеж члени-основники, виконуючи свій громадянський обовязок, вносять черговий змінений статут. А покищо польська влада зачислила Краєвий Комітет допомоги „Голодному селу" до інституцій нелегальних...

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Марш. Пілсудський у президента.

Авдієнція марш. Пілсудського у през. Войцеховського тривала близько годину. Кажуть, що Пілсудський старався переконати президента, що повинен покликати ген. інспектора армії шляхом през. декрету і що то повинно статися скоро. През. пригадав, що рада мін. признала конечним управильнення справи ген. інспектора армії при помочі закона, себто після прийняття законодатними тілами закона про організацію нач. військ. властей.

Димісія мін. Желіговського.

„Дзєнь Польскі" подає, що мін. військ. справ робив у Бельведері заходи, щоби шефом ген. штабу іменувати марш. Пілсудського. Часопис є думки, що з хвилею уступлення мін. Морачевського з уряду, який апробувало ППС., заходи Желіговського з помічненням уряду й сойму, є останньою пробою здобути поворот Пілсудському до чинної служби. Веч. 9. лютого мін. Желіговський вручив президентові просьбу звільнити його зі становища мін. військ. справ. Справу димісії Жел. розглядатиме рада мін. Наслідником Жел. називають генерала Сосновського або цивільну особу.

За насл. по Морачевськім.

Всі концепції з обсадою теки мін. суспільних робіт упали. Найправдоподібнійше ще, що теку мін. сусп. робіт віддадуть пос. Гавзнерові.

Чехословаччина визнала СРСР.

Комісаріят загр. справ одержав від радянського посольства в Празі повідомлення, що Чехословаччина визнала СРСР. де юре.

Рум. насл. престола вмішаний в мад. аферу?

„Вр. Альг. Цтг." повідомляє, що резигнація румунського наслідника престола кн. Карла є в звязи з мадярською фальшивницькою аферою. Темні політ. цілі, про які в слідстві згадували гр. Віндішгрец і шеф поліції Надоші, має основуватися на цьому, що кн. Віндішгрец мав помогти кн. Карлові скоро здобути рум. престол. У цій справі були конференції в Будапешті й Вел. Вараждині. Рум. король довідався про те від втаємниченого в справу полк. Стірби, казав кн. Карлові виїхати з краю, а як виявилася фальш, афера прогнали князя на неозн. час за кордон.

Біржа.

Америк. дол. 7·45 — 7·50 **канад. дол.** 7·28 — 7·30, **чеські кор.** 0·23·50 — 0·23,75 **нім.** 0·3·25 — 0·3·75, **франки фр.** 0·29·50 — 0·30·00, **фр. швайц.** 1·50—1·55, **англ. фунти** 34·00 — 35·00.

Золото. 20 кор. 29·80 —30·30, 20 франк. 27·80—28·30; 20 марк. 34·00—34·40; 10 руб. 37·80—38·00.

Срібло. Австр. кор. 0·58·00—0·60·00, 5 зл. кор. 3·17—3·22, фльорени 1·59—1·61, рубл. 2·55 — 2·63 рубель дрібним сріблом 1·53 —1·63.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 37·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —·— по —·—, овес гал. 23.50—24·50,

Кровава сутичка в Каліші.

Безробітні в Каліші домагалися від магістрату праці й запомог. Коли їм відмовили, безробітні здобули магістрат, побили през. міста Шарата, кинулися на поліцію, хотіли її розброїти. Ранили аспіранта пол. Почонтка і трьох постерунковних. Поліція вжила зброї, ранила пять чоловік. Поліція дала дві салъви, одну у воздух, другу в товпу. Товпа розброїла поліцію. Ранені: офіцер поліції і старший постерунковий. Маніфестанти знову вдерлися до магістрату й зdemолювали укадження. Щойно військо розігнало маніфестантів. Ранених є 30 робітників, 3 жовнірі, 2 поліцаї. Один чоловік убитий.

НОВИНКИ.

— **Комітет обединених українських національно-політичних організацій в Чехословаччині.** Повідомляють нас із Праги: За ініціятивою кількох українських організацій утворився в Празі „Комітет обединених українських національно-політичних організацій" на такій платформі:

4) В діяльности для здійснення цього завдання треба керуватися принципом: нація—вища за класи; держава вища за партії. 5) Способи досягнення завдання: а) взаїмна політична інформація, б) взаїмна координація діяльности членів Обединення на загальнонаціональному ґрунті, в) спільні виступи на міжнароднього терені у важливих національних справах. б) членами Комітету можуть бути українські національно-політичні та територіяльні організації й ідеологічні угрупування, які подадуть до відома Комітету свою програму та приймуть цю платформу. До цього часу в склад комітету увійшли: Українська Радикально-Демократична Партія (С. Ф.), Група Української Національної Молоді, Союз Українських Хліборобів у Ч. С. Р., Український Військовий Союз, Легія Українських Націоналістів, Група Українців з Кубані.

— **Конґрес уніятів-Славян** задумують скликати греко-католицькі круги сп. між Хорватів та Українців у Югославії. Малиб на ньому бути присутні тільки уніяти-Славяне з тих країв, де унія є вже історичною: отже представники з Галичини, Буковини, Закарпатської України і Югославії. Пропонують, щоби конґрес відбувся вже в літі 1926 р. — найкраще в Загребі. Такі конґреси мали-б немале значіння для цілої гр.-кат. церкви, бо в них брали-б участь представники великої більшости уніятів, майже виключно Українців. Тому принаймінше перший конґрес повинен відбутися на українській національній території. Поза греко-кат. Українцями і горсткою гр.-кат. Хорватів є ще понад півтора мільона гр.-кат. Румунів (у Семигороді) і кількадесять тисяч гр.-кат. Мадярів (колишніх Українців, тепер вовсім змадярізованих).

— **З просьітнього руху між Українцями в Югославії.** З „Руского Календаря за южно-славянських Руснюх" на р. 1926 бачимо, що просьітний рух між нашими земляками в СХС. помітно зростає. Це відбилося корисно й на календарі, в якому взяло цим разом участь аж 30 авторів. Новинною, якої треба в цьому Календарі пошукати, є сім статтей, писаних літературною українською мовою для галицьких кольоністів у Славонії і Босні (більшість матеріялу писана бачванським діялектом). Календар, як і орган „Руски Новини", виходить накладом Руск. Нар. Просв. Дружства, яке має тепер 937 членів, з того 84 почесних, себто таких, що зложили щонайменше 1000 динарів (20 ам. доларів). Найбільше почесних членів є в Руському Керестурі (46). Майно Дружства виносило в половині 1925 р. 196.269 динарів, а перед чотирма роками мало тільки 39.000 динарів. З того найкраще видно, що Р. Н. Просв. Дружство розвивається гарно.

— **Виселювання поміщиків з їх давних маєтків на Україні.** В миколаївській окрузі залишилося багато бувших великих землевласників по своїх маєтках, але без маєтків. Деякі з них захопувалися в останніх часах так бундючно, що селяне домагалися їх виселення поза межі округи. В окружному осередку є окрема комісія для виселювання давних поміщиків, яка розглянула дотепер 152 справи в справі виселення, з того рішила виселити тільки 36 давних поміщиків. Ціла низка колишніх поміщиків, що походили переважно з селян-хліборобів залишається на місцях на пропозицію самих селян. Всі ті, що остають у своїх гніздах — не переважно такі, що крім свого селянського походження, мають за собою ще й те, що перед революцією ставилися до селян дуже гарно, та займалися самі господарством.

— **Нова любовна трагедія у Львові.** Звільнений з війська Стан. Відомський стрілив учора до своєї любовниці Софії Вронської в домі при вул. Пекарській 61 і думаючи, що її застрілив, двома вистрілами в голову вбив себе на місці. Ратункове поготівля відвезло Вронську до загального шпиталю, де її оперовано і стверджено, що їй не грозить ніяке з

безпека. Трупа Відомського відставлено до інституту судової медицини. Причиною тої трагедії, як звичайно, невірність одної заінтересованої сторони, в цьому випадку — Вровської.

— **Часопися панама.** Віденський соціялістичний часопис з виразно конкуністичними тенденціями „Абенд" має халепу. Головного його редактора обвинувачують у насильнім вимаганю грошей від великих банкірів та капіталістів. Цей часопис вів запеклу кампанію проти всіх шукання, зловживань, державного безладдя і ставав моральним суддею уряду та суспільного життя взагалі. Виявляється, що поза цією маскою праведників та оборонців потоптаних прав робучого люду ховалися звичайні шантажисти, що любили шикоже жити з усіма вигодами мілочерів. Один з них, Артур Фукс, що фігурував у відділі оголошень адміністрації, призбирав маєток в сумі 30 мільярдів. „Абенд", що прикриваючи бичем реєзнацій про моральну гниль, користувався популярними гаслами про народню кривду та оборону робітничих інтересів на те, щоби тим краще волтодужатити за кулісами свої брудні інтереси. Редактори згаданого часопису мачали руки в неодній погані справі і коли ці їх злочини викривались, уся віденська преса передає скандальні подробиці моральної розкладу між тими, що вбирались у тоги народних трибунів з добре обдуманою хатрістю пройдисвітів.

— **По раз третий** в неділю, дня 14-го лютого с. р. о год. 7-ій вечером в салі Т-ва Лисенка „Вертеп наших днів" Галактіона Чіпки і Леле. Зміна деяких назвиськ. Білети продає Союзний Базар а в неділю від 11—1 передпол. і від 5-ої попол. в театрі. 1236 1—2

Всячина.

Недуга філянтропії. Душа людська є безумовно багатша в недуги, як тіло. Приладом цього тисячні історії життя різних чудаків, що прикривають свою душу найбільшими дивогадними „маніями". Ось свіжа історія про стару жінку, що померла в Відні і записала кілька мільонів марок на добродійні цілі. Німецька преса не подає її прізвища, хоча весь Відень знав її 53 роки, від 20 р. життя, коли почала жити як самовідречена жебрачка. Вона була дочкою багатого мигаря і колись дуже гарна. Вийшла замуж за купця і її весілля було таким пребагатим бенкетом, що Відень до цього часу памятає його. І подружжя тривало добу. Вона покинула мужа, розвелась з ним і почала своє чудацьке життя самотниці. Мешкала в багатім замку, який одержала в спадщині, де були дорогоцінні меблі, срібло та картини, але мешкала там сама, без товариства і служби. В одній суконці прожила 53 роки. Не змінила її від весілля. Читала часописні вирізки старих повістей і у вічно неопалений хаті грала зависіли ту саму пісню, на старезнім фортепіяні. Виходила з хати раз на кілька днів, за їжою, під напором голоду. Лікарі стверднли, що на протязі останніх 20 літ систематично голодувала. На вулиці люде зглядались на неї, як на привидову жебрачку. Іноколи давали їй лепту, яку вона приймала. Не мала знайомих ні рідні. Метою її життя було зібрати якнайбільше грошей на добродійні цілі. Одну частину майна записала на дім для сліпих, другу для бідних. Не була вона божевільною, хоча й не зовсім нормальною. Важко відтворити собі стан душі такої особи, якої скупарство межувало з почуванням любови ближнього... після її смерти. Адже могла помагати бідним за життя і захистити в своїй хаті неодного бідного. Лякалась людей з любови до них. Любила „ближніх", не поодиноких, а всіх разом — якісь абстрактний символ, для якого захолола, мов мумія.

Архив Колюмба. Минулого місяця відкупив еспанський уряд від одного нащадка Колюмба, князя Верагуа архив по відкривнику Америки. Є це найважніші документи з доби великого відкриття. Вони складаються з 97 листів першорядної історичної ваги. Перший документ є з 20. марта 1488 р. — лист португальського короля, який дає Колюмбові поручення підчас побуту в Еспанії, щоби він там міг одержати потрібну підтримку для своєї мандрівки. Далі йдуть доручення щодо приготувань. Після відкриття Америки, коли Колюмб вернувся, щоби приготовити нову подорож, — приходять нові королівські інструкції, а після другої подорожі справоздання Колюмба до короля. Вся лектура листів дає повний малюнок зростаючих впливів Колюмба і інтриг, які згодом опутали його та затроїли йому останні роки життя. Це одна з найцікавіших збірок історичних документів, що торкається такої великанської події, як відкриття нового світа.

Успіхи реклями. Американські конгреси радять часто над ідеями, які можна здійснити на другім світі, та ще частіше над такими практичними справами, про які Европейцям, на жаль, і не сниться. Таким конгресом був з'їзд 200 представників автомобілевих фірм. Найцікавішою подією з цього конгресу було справоздання одного з директорів автомобілевих фабрик, який присвятив свою промову необхідности оголошень і її вагі в кожнім підприємстві. У минулім році видали американські автомобілеві фірми на оголошення 90 мільонів долярів. Завдяки такій рекламі американські автомобілі стали першими у світі. Нерідко один новий американський автомобіль коштував 500 долярів, а старші 180 дол. Головний успіх усієї продажі добачують в енергійній, невпинній та широкій рекляні. Можливе, що коли і в нас уже селяне їздитимуть автомобілями, тоді й наша інтеліґенція та інституції почнуть також користуватись реклямою.

Перуанська культура в перед 3000 літ. Відомий мандрівник по Тибеті, що тепер вибирається досліджувати північну Америку, відкрив до сліду з директором археольогічного музею в Перу, Юлієм Тельо, останки трьох старинних перуанських міст. Найшли вони їх на півострові Паракас, у 25 милях на південь від Піско і 150 милях від п'ядесят від Ліми, столиці Перу. Два перші міста походять ще з 1000 літ перед Хр., а третє з доби Інкесів. Мури та гробищі цих міст є зі золотого порфіру. Перше місто, Цаєро Кольорадо, лежало під поволокою піску грубою на двадцять до тридцять стіп. Під нею найдено довгі ради гробів, що лежали на землі, мов плящки. У кожнім гробі досліднки найшли від пяти до пятьнадцяти мумій у сидячій позиції, обвернті об стіну. Найдено також гарні зразки тканин. Гончарські роботи були дуже гарні. І в другім місті, Тельло Канеца Лярга, головним будівельним матеріялом був порфір. У місті було щонайменше 10.000 мешканців. Черепи їх були незвичайно довгі. Є докази, що трепанація черепів була вже тоді відома. Цікаве, що одночасно приходять звістки про розкопки підчас експедиції у Месопотамії, де викопали людський кістяк з доби 3000 літ перед Хр. і глиняні посуди, що походять з цієї самої доби.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист в лиху життя!

З судової салі.

Дня 8. лютого розпочалася розправа перед присяжним судом у Львові проти Андрія Кантора, Ковалика, Водоноса, Бриля і Павла Кантора, обвинуваченних за злочин грабунків, яких допустилися в сокальському повіті. Перших трьох ставало вже в літі 1925 р. разом з Дишкантом перед доразовим судом і тоді засуджено Дишканта й Андрія Кантора на кару смерти, а Водоноса й Коваліка як малолітніх по 8 літ тюрми. Президент Войцеховський затвердив присуд смерти щодо Дишканта, а Кантореві заміна смертну кару на 20 літ тюрми. Дишканта розстріляно. Тепер стають ті обвинувачені під замітом що инших грабунків, як не були обняті тоді доразовим судом. Розправа розписана на 10 днів. Председником трибуналу є радник Дукет, вотують Анґельський і Малицький, боронять адвокати д-р Іван Бандель, д-р Лев Ганкевич, д-р Семен Шевчук і д-р Степан Шухевич. Обжалує прокуратор Огоновський.

Посмертна згадка.

Катерина з Шиґальських Куприянова, вдова по бл. п. Ґерію, пароху села Кадлів упокоїлась дня 1. лютого п. р. в Коломиї в 65 р. життя. В. її П. 1239

ОПОВІСТКИ.

„Вертеп Наших Днів" Галактіона Чіпки і Леле:

З о л о ч і в: п'ятниця, дня 12. лютого п. р. 1236a) 1—1

Л ь в о в і: неділя 14. лютого п. р.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Митневича.

Ж о в к в а: Сала „Звізди".
11.II. „Циганка Аза".
12.II. „Пні нашого життя".
13.II. „Пан Твардовський".
14.II. „Вій".
15.II. „Чорна Пантера і Білий Медвідь".
16.II. „Барон Кіммель".
17.II. „Шалапут".
18.II. „Маруся Богуславка".
19.II. „Ніч під Івана Купала".
20.II. „Казка старого млина".
21.II. „Майська ніч і концерт".
1210 3—?

За душі бл. п. Анатоля і Йосифи Вахнянинів відправиться в четвер, дня 11. п. ст. лютого о год. 8'30 в капл. ці Волоської церкви чиста служба Божа, на котру запрошує Родина. 1235 1—1

Дрібні оголошення.

ХТО знав би про місце побуту дірігента Михайла О. Гайворонського нехай за винагородою подасть мені його адресу. Лист. до Адм. „Діла" для Пані К. Г. 1218 2—2

ГОЛУБИ волзькі високолетні вічні (руді) оте ські, кримські та инші від 20 зол. Ганноверські і данцігські, рівнож високолетні від 20 зол. за пару. За посилатою. Портовія зол. 5. Bedzin. Kolonia 21. m. 4. J. Ar. 1219 2—3

ДВОХ кавалєрів на становищи пошукують кімнати з осібним входом при українській родині від 15. лютого в околиці парку Костюшки. Зголошення до Адм. під „Солідні". 1222 2—2

СПЕЦІЯЛІСТ переплету Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 1—10

ПОШУКУЄТЬСЯ сотрудниця (ефектуально бідної панночки від 20 літ) до помочі в інтересі, по части до дітей. Зголошення письменно Малицька, Яблонська 45. 1227 1—2

ФУТРО нове дешево продам, відповідне для священника. Ключ, Пасаж Гавсмана ч. 1, Крашенська робітня. 1225

НАЧАЛЬНИКА крамниці приме від 1. III. 1926. кооператива „Товариство кредитово-торговельне" у Винниках. Вимагається торговельної школи та торговельної практики. Подання влаз з відпи сами свідоцтв, перебігом життя, референціями знаних осіб в кооперації та услівями вносити до 25.II. п. р. Місячна пробна служба, кавція вимагається. 1224 1-1

ПОШУКУЄ посади іспитований дяк з добрим теноровим голосом, що уміє вести хор, кооперативу, крамарство, шевство, направу і регульовання машин до шиття, годинникарство, може також приняти хлопця до науки на що може вказатися всіма потрібними свідоцтвами. Рівночасно жінка моя іспитована повитуха може обняти посаду окружної повитухи як є вільне місце. Зголошення: Григорій Чорний, дяк в Шевйкові п. Монастириска. 1—1

ВПРАВНИЙ інструктор пошукує лекції з гімназійних і семінарійних кляс. Зголошення: Уряд парохіяльний Снятинці п. Іосо. 1230 1—1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг носа, уший, горла і гортанки

д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 Тел. ч. 27—99. 8—10

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1226 1—5

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р ФЕЛІКС ГАН

Львів, Городецька 46. Телефон 834

пересвітлення Рентгена. Лічення лямпою 1231 „Sollux" і кварцевою лямпою. 1—8

Андрій Фалендиш

будівничий

Тернопіль, вул. Тарнавського ч. 4

(власний дім), будує церкви, приходства та инші будівлі. Спеціяльно виконує склепіння церков залізно-бетонові ріжних конструкцій. Рівнож виконує всі- 1128 дякі плани і кошториси. 1—6

Стій! Читай!

В ЧЕТВЕР

ВЕЛИКІ ЗАГАЛЬНОСТУДЕНТСЬКІ ВЕЧЕРНИЦІ

в салях „Народнього Дому".

КРАСАВИЦЕ!

Прийди — розвяжеш загадку твоєї будучини. Тебе ждуть!

Не забудь — 11. II. 1926 — год. 21'30.

Останні запрошення можна ще набути в Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка в годинах 12—13 і 16—17.

1193a) **До побачення 11.** 1—?

Для приїжджаючих до Львова поручається

Готель „SAVOY"

вул. Собіського 7.

Ціни низькі. — Для сталих гостей опуст. Вимагається теж на довший час на дуже 1232 корисних услівях. 1—3

Подяка.

Попобалось Всевишньому покликати до Себе нашу Найдорожшу Сестру, Матір і Бабцю бл. п. Катерину з Шиґельських Куприякову. Прибиті горем складаємо цею дорогою найщирішу подяку Всеч. о. Совітникові Гриньовському за похоронний провід, Всеч. о. о. Куницькому, Гіссовському, Гоянюкові і Сулятицькому за ласкаву участь у сумнім обряді, Т-ву „Коломийський Боян" за відспівання похоронних пісень і всім знакомим за виказане нам співчуття і відведення дорогої Покійної на місце вічного спочинку. — Сестра, діти і внуки. 1—1

Звідомлення.

Отсим звідомляю П. Т. Пані, що перенеслам своє жіноче фризієрське заведення з Пасажу Міколяша до нового льокалю при вул. Коперника 12.

1230 1—1 **ШТІРОВА.**

Важне для приїзджаючої інтеліґенції до Львова!

Ново відновлена і побільшена знана зі солідности і доброти

МОЛОЧАРНЯ

при вул. Пекарській ч. 1

поручає знамениті сніданя, обіди й вечері — завше на свіжім маслі. Ціни не зміненні. 1216 2—7

„POLTYP" Машини до шиття Машини до писання

Ягайлонська 20. — Догідні сплати.

Ширіть наш часопис!

Вибагливу мужеську ґардеробу на міру найновіщий крій! Паріські і льондонські моделі

Кравецький Сальон МАРЕК АМСТЕРДАМ і С-ка ЛЬВІВ, ПАСАЖ МІКОЛЯША.

Позір на фірму. 6-м сячний кредит! Ціни приступні!

1234 Замовлення з провінції виконуємо на протязі 48 годин. 1—2

Необезпечені ще в „Дністрі"

мають обовязок, усі свої будинки обезпечити на 1/3 часть повної вартости в Товаристві „Дністер" і від цего заплатити премію в „Дністрі". — Точні інформації у тій 848 в) справі подають аґенції і Дирекція „Дністра". 4—5

ПОЗІР СЕЛЯНЕ І РІЛЬНИКИ!

Кооперативний волокняний промисл „ТКАЧ"

стовар. з обмеж. пор. у Львові, вул. Жовківська ч. 82.

поймає лен, коноплі, пакуди і вовну та видає найліпші полотна, бархани, зефіри, перкалі, цайґ, обруси і т. п. Приймаємо аґентів на дуже корисних услівях. — Цінники 1213 **і пробки висилаємо на бажання даром.** 2—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 32. (10707). Львів, пятниця 12. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕНКО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не вертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Жидівські спори.

Президіяльна кріза в Жидівському Клюбі тривае дальше.

Кріза в Жидівському Клюбі стає затяжною, а є деякі дані на те, що вона зможе стати навіть перманентною. Деякі клюбові кола висувають концепцію „безголовя" в клюбі, чого не треба брати в буквальному значінню того слова. Те безголовя заключалось би в тому, що на чолі Жидівського кола стала би президія, а не голова. Отже управа справами клюбу, а навіть репрезентація належала би до колективу. Ясно, що той колектив усталював би і напрямні жидівської політики.

Посол Райх по резигнації з головства в клюбі та з членства в Головній Раді сіоністичної організації Польщі опинився аж у Відні, де виголосив великий реферат на тему „Америка, Палестина і Польща". В ньому хвалив собі найбільше жидівські відносини в Америці та їхню там силу. Незле поставився до палестинських відносин, дарма, що звідти тікають сіоністичні ідеалісти аж пяти гублять. Найгірше змалював жидівське життя в Польщі, хоч і признав, що теперішній уряд Скшинського виконав уже деякі зобовязання — дрібні та незначні вправді—але всеж випливаючі в заключеної жид.-польської угоди. Найважніших постанов угоди уряд не виконав, алеж Жиди мусять, на думку Райха, бути терпеливими та дати тому урядові змогу все виконати. Словом Жиди мусять спокійно ждати не зважаючи на велику біду, в якій опинилися жидівські маси. В свому віденському рефераті застерігся Райх проти інсинуацій національних меншостей у Польщі, немов би Жиди стали завдяки угоді знаряддям у руках Поляків для нищення тих меншостей. Така роля — на думку Райха — чужа жидівській психіці, а навіть расі. Зваживши це все, Райх осудив становище клюбової опозиції. По дорозі до Відня мав він розмову з кореспондентом „Нашего Пшегльонду", якому сказав про теперішню кризу серед польських сіоністів те саме. На запит, чи не „numerus clausus" був причиною загострення клюбової кризи а навіть заява посла Гавснера про опозицію клюбу до уряду, Райх преспокійно відповів: „numerus clausus" існував перед приходом до влади теперішнього уряду. Я зрозумів би за те опозицію проти міністра Грабського, але не проти цілого уряду. Бо треба чейже дати урядові час до сповнення наших домагань. Нервами не робиться політики. Кореспондентові „Джойнту" заявив Райх, що опозицію в клюбі звязує тісно з тим, що він стояв на чолі клюбу. Таке ставлення справи означує, як слушно твердить посол Фростіг, що Райх не бачить і не хоче бачити розпучливого положення жидівських мас у Польщі, а тому не допустиме, щоби він міг бути дали на чолі Клюбу.

Клюбова кріза найшла свій відгомін і на пленарному засіданню начальної Ради сіоністичної організації в Польщі. Аналізуючи останні події, Рада прийшла до одностайного висновку, що сіоністична організація терпить на недостачу належної партійної дисципліни. З огляду на те вона рішила, що безоглядна дисципліна є обовязком усіх членів сіоністичної організації, а тому висловила догану послові Шіперові за те, що виступив самовільно в жидівського клюбу, а невдоволення послові Райхові та товаришам за їхній виступ із начальної Ради сіоністичної організації, взиваючи їх до повороту на давні становища в Раді, а не в жидівському клюбі. Зокрема візвала Рада посла Грінбавма, щоби повернув до жидівського клюбу. Слід підкреслити, що на пленумі Ради посол Розенблят заявився за принятям до відома резигнації Райха з голови клюбу і за тим, щоби на будуче головства клюбу не доручати ні Райхові, ні Тонові, ні Грінбавмові. Рада делікатно порушену справу промовчала, або иншими словами зі становищем Розенблята погодилася.

Щож до Грінбавма, то він висловив свій погляд на теперішню кризу кореспондентові Джойнта, Теперішня ситуація, на думку Грінбавма, не є несподіваною, особливо по внесенні ортодоксів у справі переходу клюбу до опозиції проти теперішнього уряду. На запит, яке його становище до теперішньої кризи, відповів, що не може висловити своєї думки, бо не провірив ситуації на місці. Тепер находиться він у Берліні.

Варшавський „Момент" приніс у справі кризи статтю Г. Номберга, в якій той малює положення ось як: „Жидівська публична опінія приняла вістку про кризу в клюбі досить холодно і без трагізму. Для провідників як Галичан так і опозиціоністів, що завзято себе поборюють, було би вказаним успокоїти нерви. Не зрушить світа з підстав факт, що Райх не буде головою, а Розмарін заступником, не настане новий світ і тоді як на їх місце прийдуть инші. Жидівська політика не може мати перерви".

Посол Тон пише в „Джойнті": „Слово „угода" створила опозиція, щоби мати з чим боротися. Творці порозуміння (!) шукали за посередництвом уряду шляху до порозуміння з польською публичною опінією, а саме порозуміння (те перше! — прим. Ред.) мало заініціювати новий курс, нові—скажім по німецьки — духові настрої (nastawienia)... Аргумент, вишуканий противниками про те, що в Польщі дальше жие антисемітизм, є смішний. Ці криво думаючі люде не розуміють, що якби не було антисемітизму, то справа порозуміння не входила би в рахунок". Далі радить Тон—також як Райх — чекати аж до часу, коли уряд здійснить дані обітниці. Не так дивляться на справу посли Фростіг і Гартгляс. Перший каже, що ждати нема чого, а треба переходити до оборонби. Гартгляс змальовує хитрість амбітного Райха та пояснює генезу його політики ось як: „Райх бажав вспанітися угодою, надіючися, що вона направду щось дасть. Як довго думав, що можна творити більш ілюзію, що з угоди щось вийде, так довго держався головства в клюбі. Коли ж переконався, що угода не дає навіть ілюзії на положення Жидів у Польщі та що ситуація погіршується, волів зрезигнувати, щоби зложити всю вину на противників". Безперечно, що ця остання характеристика найвірніша. Хороблива амбіція та особисті інтереси Райха і компанії відгравали першу роль при заключуванню угоди. Нічо дивного, що скоро на ній пізналися тверезіщі від Райха сіоністичні політики, то направили всі атаки за невдачу по адресі правдивих і оригінальних невдачників цілої політичної імпрези в особах Райха і товаришів.

З польських справ.

Радянсько-польські переговори в справі торговельних зносин, що мають початись незабаром, ведуться вже тепер неофіціяльно на підготовчих конференціях. Найбільшою перепоною порозуміння буде узгіднення господарської умови з політичними домаганнями обох держав.

Новий проект закону про суддів та прокураторів приготовила спеціяльна комісія і він стане предметом дискусії в соймі.

Політичні вязні, польські піддані, що були в СРСР. приїхали в Мінськ за політичних російських вязнів до Варшави. Є між ними консуль Лашкевич і ксьондз Уссас.

По широкому світі.

Нім. міністр зак. справ Штреземан, відповідаючи на інтерпеляції в справі суботньої промови Муссоліні'ого, простував звістки про переслідування Німців у Тиролі, про баварську протиіталійську агітацію і заявив, що справи кордонів італійських торкаються не Німеччини, а Австрії. Закінчив висновком, що всі цього рода непорозуміння повинні йти перед Лігу Націй і тому він уважає нині вступ Німеччини до Ліги ще більше необхідним.

За місце в Раді Ліги Націй ведеться сильна боротьба в пресі всіх держав: Англія вважає, що крім Німеччини не повинна взяти туди покищо ніяка инша держава. Еспанія та Польща ставлять паралельно свої кандидатури. Генеральне бюро Ліги є також неприхильне до Польщі. За те Італія, після останнього інциденту з Німеччиною, може голосувати за Польщею.

Повстання в Судані проти Англії здушив англійський уряд кріваво при помочі війська. Провідники бунту арештовані.

Австрія звернулась з вибаченням до представника СРСР. за те, що суд звільнив двох людей, які приготовили замах на радянське посольство у Відні.

Конференція роззброєнь радитиме імовірно не в Женеві, з огляду на неполагодження конфлікт СРСР. з Швайцарією.

У мадярськім парляменті підчас промови міна Внутр. справ Раковського прийшло до бурхливих демонстрацій проти нього. Посипались образливі оклики на його адресу з домаганням димісії.

В Англії нові повені рік загрожують катастрофою. Долина Темзи щораз більше залита.

З польського сойму.

Засідання з 9. лютого.

Це засідання було виключно присвячене третьому читанню законів про учительську прагматику. Ліві партії, Жиди, селянські партії і наші посли ставили цілу низку внесків, які, річ ясна, на нічо не здались. Весь закон приняли в третім читанні. Підчас дискусії тривала весь час бурхлива та гостра вимина думок. Нпр. посол Лянгер з „Визволення" зробив публично докор пос. Санойці, що він користується демагогією. Годі цей відгукнувся Лянгерові: а де ваше слово чести? Кілька днів тому ви дали слово, що будете в нашій партії, а нині хочете здати іспит зі своєрідности для „Визволення".

Посол С. Хрущкий домагався додати поправку, що вчителів непольської національности не можна переносити в етнографічну глибину Польщі.

Пос. Уга (німець. обєднання) пропонував скреслити статтю, яка рішає, що від учителя домагаються повного знання польської мови в слові та письмі. Посол Федербуш (жидівське коло) боровся за поправки, щоби вчителі жидівської релігії мусіли мати дозвіл віроісповідної громади. Пос. Піотровський (П. п. С.) заявив, що його клюб голосуватиме за поправку, щоби закон поширено на візитаторів і щоби скреслити статтю про „непорочність минувшини" тих, яких мають призначити вчителями, також статтю про дозвіл рухомої влади для вчителя релігії, про добре володіння польською мовою.

Пос. Домбський при голосуванні домагався реасумції уваги, вказуючи на несправедливий обрахунок голосів. Але конвент сеніорів відкинув це домагання. З „найважнішних" поправок, які приняли (120 голосами проти 102) була та, що вчитель з академічною освітою не буде мати титулу професора.

Скандал м ж польською аристократією.

Процес проти барона Біспінга.

У Варшаві ведеться від тижня процес проти барона Біспінга, обвинуваченого в убийстві кн. Друцького-Любецького в місцевости Теребежне ще 1913 р. Процес має всі признаки сенсації, як з уваги на саму, оматану серпанком таємности подію, так з уваги на особи, що виступають у ньому в ролі свідків. Не дивно що перед будинком сам ромпав панує облога цікавих, що не можуть дістатися до середини, бо вст и за білетами.

Процес проти бар. Біспінга за убийство кн. Друцького-Любецького ведеться вже вдруге. Перед війною судив його російський суд не тільки за не убийство, але й за пофальшування підпису князя на 6 векселях по 50 тисяч рублів, які знайдено в доні обвинуваченого після убийства, як також за його напад отруїти князя ще передтим, у 1912 р., при помочі стрихніни, вданої до чаю (князь вилатувався тоді тільки тому, що чаю не пив, бо був для нього за гіркий). Тодішня сенсаційна процес, в якому виступало понад 100 свідків і найкращі обороиці, скінчився 31 травня 1914 р. засудом Біспінга на 4 роки тюрми. Проти цього присуду внесла оборона вязнів рівночасно з прокуратором, вже війні, що небавком зачалася, перервала цю справу і вона вирнула тепер наново — ціла разом на бажання самого Біспінга, що з тою метою вернув зі Шанхаю і поставився до розпорядимости польського суду.

Про саму подію і про хід теперішнього процесу напишемо в дальших числах.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист в добі пиколіття!

В світ за очі.

Ще сніги лежать на полях, ще зима із всіми атрибутами своєї влади паношиться всевладно, а вже щорічний гість-передвісок заглядає до селянських хат. Голод і нужда — ось що є признакою злиденного життя-буття величезної більшости українського селянства під Польщею. І ні звідки помочі, ні порятунку. Наш селянин, здатний працювати за найнужденніший, просто пісій прожиток, не може найти заробітку в рідній країні. І він вертається думкою до передвоєнних часів, коли перед ним стояв отвором увесь світ і хотів би мандрувати в світ за очі за кусником хліба, за спроможністю прожитку.

Щоденно одержуємо письменні й устні запитання в справі еміграції. Для прикладу приведемо два з них — з двох найдальше на схід і на захід висунених галицьких повітів. Дяч з Бридщини пише:

„В моїй канцелярії зголошується багато людей, безробітних селян, що хотіли би виїхати к у д и н е б у д ь за границю на роботи, чи то до Німеччини, чи на Рад. Україну (?). Тому що це м а с о в е я в и щ е з огляду на надходячий передновок, заходить конечність опіки і помочі нашому селянству та плянової, організованої акції. Прошу ласкаво відповісти, хто займається опікою над емігрантами, чи є виглади на працю в найближчій будуччині та куди можна спрямувати еміграцію?"

Зновуж від дяка з л і с ь к о г о повіту одержуємо таке письмо:

„До мене зголошуються люде з нашого повіту, що робити, чи їхати до П е р у, яка це країна і т. д. Справа є т а г л а і не терпить проволоки, бо агенти увіхаються по селах і вже навербували в ліським повіті около 4.000 людей".

Подібних запитань маємо більше, а всі вони вказують, що наш селянин, битий горем і нуждою, без перспектив не то поправи своєї незавидної долі, але й без спромоги тягнути тачку найзлиденнішого животіння, в десператському стані готовий на найбільше очайдушний крок (еміграція до Перу), щоби вирватися зпід крил „найліберальнішої" конституції і найти спроможність прожитку хоч би серед папуасів.

Перед війною наш селянин, вириваючись за заробітком з перенаселеної країни, знав два шляхи: сезонова еміграція до Німеччини й до Зєдинених Держав, та сезонова, а ще більше осіла еміграція до Канади. В 90-тих роках мин. століття „модна" була осіла еміграція до Бразилії, але вона, прокотившуши безліч жертв, скоро перевелася. Без сумніву, найздоровішою була і с е з о н о в а еміграція — як до Німеччини, так і до Америки (Зєдинених Держав). Осілу еміграцію навіть там, де поселенці осягнули добробут (як нпр. в Канаді) з національного становища не можна вважати додатнім явищем, бо вони в створених умовах є призначені на жир штучної або навіть і природної асиміляції. Найяскравішим доказом цього є факт, що 400-тисячна маса поселенців в Канаді, маса розмірно заможна, не грає майже ніякої ролі в змаганнях соборної української нації.

Тепер всі шляхи, що ведуть у світ із західно-української національної території від Польщею, є замкнені

Зєдинені Держави, а в значній мірі і Канада, боронятся перед імміграцією, лякаючись з одного боку збільшення безробіття, яке є загальним світовим явищем по війні, а з другого поширення і зміцнення більшовизму. Бо в англо-саських країнах Америки всі східні народи уважаються пересиченими за гразнами більшовизму.

Тільки латинські республики Америки стоять отвором для імігрантів, одначе умови заробітків, заробітня плата, підсоння, поведінка з імігрантами і т. п. скорше кваліфікують ті країни на к а р н і к о л ь о н і ї для імігранта, як на місця заробітку для вільних людей. По Галичині увиваються несовісні агенти, очевидно Жиди, і намовляють наших селян на виїзд у світ за очі. Є це звичайні торгівці живим товаром, яких слід вистерігатися, щоби опісля не гинути марно в кігтях плянтаторів і инших визискувачів.

Найбільше підхожою була для нас сезонова еміграція до пільних робіт у Німеччині. Одначе аж до останніх часів Німеччина була замкнена перед нашими робітниками. На те зложилися ріжні обставини, а в першу чергу ворожі відносини між Польщею і Німеччиною. Правда, й Німеччина має величезну армію безробітних (в останньому часі понад 1 мілїон людей), одначе це міський елемент, який не рветься до пільних робіт. Тому потреба рільничого робітника в Німеччині все ще дуже велика. Не диво отже, що — не зважаючи на ворожі відносини між Польщею і Німеччиною, в останньому році перебувало на рільних роботах в Німеччині до 40 тисяч польських робітників, які зайцем (нелегально, без пашпортів) перейшли границю. І досі ще не встановлено правних відносин між Польщею і Німеччиною, вдоволяючись покищо підписанням тимчасової конвенції в справі рільних робітників. Та всетаки на основі тієї конвенції вже можлива є сезонова еміграція до Німеччини. Питання тільки, яку сезоново-еміграційну політику вестиме польська влада, чи вона скоче пустити наших безробітних, голодуючих селян на ці заробітки, чи зарезервує їх для п о л ь с ь к и х рільних робітників, не вважаючи на своє вороже відношення до Німеччини.

Та якнебудь маються справи, проблема еміграції з кожним днем стає гострішою. Вона повинна заставити наші відповідальні чинники до вдумчивої застанови і до негайного вироблення доцільного еміграційного плану. Ф. Ф.

З життя товариств і установ.

З діяльности „Народної Торговлі".

З уваги на обмяль місця подаємо це звідомлення в значному скороченні. — Ред.

В дні 26|12. 1925 відбувшся під проводом президента д-ра Степана Федака 40-річний загальні збори членів „Народної Торговлі" за діловий рік 1924|25. На зборах затверджено програму праці „Н. Т." і вальоризаційний білянс. З поясненнях дир. М. Зінчівського та інж. Ю. Павликовського звідомлень подаємо для освітлення стану праці „Н. Т." найхарактерніші місця.

В році 1924|25 прийшлося „Н. Т." працювати під сильним гнетом податків і данин на соціяльну обезпеку і серед зросту коштів ріжної адміністрації та при загальному зубожінню всіх верств Української суспільности. До того під кінець року залишалася стабілізація валюти. — Всеж таки завдяки жертвенности й карности службовників зробило у звітовому році великий крок наперед у відбудові „Н. Т." після її воєнного знищення.

Торги „Н. Т." зросли на зол. 2,083.147 — то є 33 пр. у порівнянні з минулорічними торгами. В порівнянні до передвоєнних торгів з р. 1913|14 торги у звітовому році становлять теж 83 пр. передвоєнних торгів. М. р. торги „Н. Т." в порівнянні до передвоєнних становили тільки 44 пор. Торги в перших 5-ох місяцях 19.5|26 перевисщили вже в сумі своїй на 30 пр. торги передвоєнні. В діловім році 1924|25 дали торги 472,982'89 зол. доходу, що з приходами з нерухомостей і з есконту дає 283.435'89 зол. доходу. Загальні кошти управи виносять 241.931'70 зол. Є вони більші від минулорічних на 184,315 зол., а менші від коштів управи з р. 1913|14 на 15.071. Платні 108 службовників виносять 133.017'30 зол. — то є 64 пр. торгу (перед війною 6 пр.). Инші кошти управи в порівнянні до торгів виносять 5'6 пр. (перед війною 4 пор.) — В сумі коштів управи платні становлять 54'05 пр. данини на суспільні обезпечення 10'7 пор. (данини ці виносять 25.004 зол., коли перед війною виносили вони 5300 кор. — отже зросли близько в пятеро). Податки

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

Лист з села.

I.

Село — неначе „писанка". — Рефлекси психольогії села, село і місто.

„Село і серце одпочине", село „неначе писанка" — писав колись Шевченко про п а н щ и з н я н е село, про село з тавром важкої соціяльної неволі, темне, запущене, село безпросвітньої темряви й невимовної нужди. А всеж воно було „неначе писанка", а всеж там, серед низьких стріх, серед тихих верб, серед мініятурних садків „одпочивало серце".

Минуло кілька десяткіб літ — і ми таксамо апотеозуємо село, як колись возвеличував його Шевченко. Рівко змінилися умовини життя села, воно перейшло глибоку еволюцію, навіть революцію, змінилися формально соціяльні відносини й обичаї, але не змінилося наше відношення до нього; ми все однаково ставимось до села, все хочемо „одпочивати" на його лоні, хочемо дивитися на нього, як на „писанку"... А тимчасом те село сьогодня є зовсім инше in plus і in minus. Воно переходить стихійну метаморфозу вже не що-кілька літ, але майже що-року. І не „писанка" воно вже сьогодня, хоч наше серце, наші почування линуть до нього.

І зовсім природно! Місто на нашій національній території є нам менше або більше чуже, неприхильне, вороже, і ми прихиляємось до свого села, в ньому бачимо те все, що є наше, що рідне. І тому воно „неначе писанка", і тому там „і серце одпочине".

В останніх тижнях довелось мені добувати кільканадцять днів на селі, а радше на селах долішнього (галицького) Придністровя, в повітах: товмацькому, городецькому й бучацькому. І мене приманював до села той малюнок „писанки" (правда, зимової, себто в даному випадку малобарвної, полинялої), і я хотів „серцем одпочити". І якимсь анемічним, недужим, блідим видалось мені те село. Може то зима на те впливає? — питав я себе. — Але й літом не було воно бадьоріше, здоровіше. Тільки сільська природа процвітала в своїй все новій, вічно повертаючій буйній силі, але село було анемічне.

І здавалось мені, що щось в мені заломилося, що урвалася якась струна, що я глянув на те вимріяне, видеалізоване, прославлюване село иншими очима. Таж до того села я все тужив, таж все що-найкраще, що-найлюбіше було цупко звязане в мене з селом, таж до нього я рвався, таж в ньому шукав я втишення своїх болів. І сьогодня — яка переміна! Нема вже того вимріяного села, нема тої оази спокою і забуття, нині вже перед нами инше село.

Дивлячись на нього, питав я себе: звідки те привязання до села в мене, та й не лише в мене, майже у всіх нас: в інтеліґенції, в робітництва, в ремісництва? Звідки та п с и х о л ь о г і я села? Бож у нас майже немає людей — розуміється, з малими винятками — з психольогією міста. Ціле наше життя у всіх своїх формах, розгалуженних, відмінах, — менше або більше — є проявом села, є витвором простоти безпосередности, є пронизане не лише формою, а й змістом п р и м і т и в у.

Наша культура — те, що в ній є своєрідного, оригінального, самобутнього, цікавого — це культура села. В деяких своїх відмінах вона навіть дуже багата, на свій лад глибока, але все таки є вона проявом примітиву. Наша пригарна, чарівна, невміруща — пісня, наша незрівнано багата мельодія, наша гармонійна гра красок, цікаво принадне деревляне будівництво і т. п. — ось прояви культури села. Клонимося перед цею скарбницею народньої культури, намагаємося видобути з цього сезаму століть деякі цінности, щоби їх поставити на ширший ґрунт, щоб їх двигнути на педестал н а ц і о н а л ь н о ї культури, та з ріжних причин не все нам це вдається. Бо все таки — це вицвіт села, а не міста, иншими словами: це в порівнанні із сьогочасною пануючою культурою міста є часом дуже цінний, принадний... примітив.

Місто, наше місто — якщо можна так сказати — не лишило нам майже ніякої традиції. Старовинне українське місто, князівський город, не передавав нам нічого зі своєї світлости і величі. Навіть важко приходиться вказати, де були князівські хороми. Одні церкви стоять ще денеде на своїх місцях, кілька разів перебудовані й відновлювані — як німі свідки, а радше як спогади минувшини. Не ми розбудовували основи князівських городів.

Століттями ми втрачали наше місто, далися випхати на село і тільки там ми почувалися в себе дома. Те, що було на селі — було наше, що в місті — чуже. А коли наїздник всадовившися твердо в місті, по ширив свої вплизи на село, коли почав будувати там нові бастіони насилля, те все „наше", погноблене й рабське, ховалося під сільську стріху, там зберігалося, там воно культивувалося без сонця і світла, там дожидало кращих днів. Гарматні стрільна і тарани валили аршинні камінні мури міста, щоби знищити дрібні осганки „нашого", але не могли пробити тонких стін сільських хаток, тих примітивних бастіонів, де зберігалося все „наше".

І звідси взялася та стихійна, часто підсвідома любов до села, і звідси та ідеалізація, і тому воно неначе „писанка", і тому там серце хоче „одпочити".

(Продовження буде).

в р. 1924|25 виносять 21.521'97 зол., коли перед війною виносили вони 38'2 кор. (зросли майже в шістсот). Всі страти виносять 287.626'03 зол. отже чистий зиск за діл. рік 1924|25 виносить 2.809'85 зол. Запаси товарів у вартости 349,224'43 зол. є вищі від попереднього року а 137,952 зол. а вищі від передвоєнних на несповна 5000 зол. В порівнянні до попереднього року зросли записи товарів на 65 пр.

При ощадній господарці може „Н. Т." виплатити членам, крім 12 пр. дивіденди від уділа, 3 пр. товарових заворотів від закупна членів за діл. рік 1924|25 і рівночасно предложити загальним зборам бі-ланс з 10 пор. вальоризацією. На висоту вальоризації бі-лансу „Н. Т." впливають поважні шкоди, які „Н. Т." терпіла від 1914 року.

Слід замітити, що безпосередні шкоди в товарах і домах влада, правда, провінна й оцінила, одначе дотепер на покриття їх не виплатила ані сотика, не уділила теж — не дивлячись на приречення—матеріялів на відбудову знищеного у війні дому в Снятині, яку то відбудову перевела „Н. Т." виключно своїми фондами. Всеж таки ощадною господаркою „Н. Т." вспіла врятувати значну частину свойого маєтку і, хоч здана на власні сили, не попала в таке положення, як багато сусідських інституцій, які не дивлячись на державну допомогу й дешеві кредити, не вдержалася серед сучасних господарських завдань. З господарської катастрофи, серед якої прийшлося працювати „Н. Т." на протязі 10-ох літ, вийшла „Н. Т." гідно і в. 1925 р. розширила круг своєї праці, затіснюючи свої звязки з Центросоюзом, союзом повітових союзів кооператив.

Співпрацю з „Ц. С." в торговельній ділянці вела „Н. Т." з самого початку його основання на основі умови з дня 27. VI. 1914. В жовтні 1925 розширено умову в технічно-торговельній ділянці і співпрацю поширено на організаційне, кредитове й адміністраційне поле. Інституції погодилися співпрацювати з собою в користь кооперативної організації в краю як дві рівнорядні організації, з яких кожна про себе зберігає свою правну особистість і розвиває свою діяльність в межах своїх статутів, означуючи рівночасно договором спільні ділянки праці. Так ведена співпраця не пересуджує в нічому дальшого розвою кооперативної організації в краю на основах спеціялізації.

Співпраця „Н. Т." з „Ц. С." розпочалася 1. XI. 1925. Наслідки її в укладі членства, з тимсамим і клієнтелі „Н. Т. представляються ось як: На день 30. VI. 1925 кооперація мала на уділах „Н. Т.", які виносили 36.398'10 зол. (після звальоризування уділів) кругло 1/3, фізичні особи 2|3. Дня 2|12. 1925. в сумі уділів, які виносять 58.678'10 зол., займає кооперація 58'27 пр. фізичні особи тільки 41'73 пр. Попри обслугу дотепершньої своєї клієнтелі „Н. Т." обняла працю в 29 кооп. районах, в яких є 24 повітових союзи і 5 повіт. гуртівень при повітових кооперативах І. ступіні і 801 кооператив, що обединювали 1/7. 1925 року 90.396 членів, які з родинами дають близько пів мільона споживачів.

В діловім році 1924/25 вела „Н. Т." крім товарової обслуги кооператив з центрального магазину (5'80 пр. вартости всіх експедицій на край) і товарову обслугу кооператив через склади в Самборі (34'89 пр.), Перемишлі (25'66 пр.), Городенці (20'10 пр.), Борщеві (4'42 пр.), Снятині (1'88 пр.), Волочиві (1'32 пр.), а також пропаганду ідеї кооперації й організацію кооператив як з центрального бюра, так через своїх відпоручників, що виїздили в край або через експлоатованих у краю організаторів.

У звітовім році вже другий рік „ВІВ на курсі абітурієнтів Тов-а „Просвіта" з доручення „Н. Т." п. Ю. Павликовський безплатно науку про кооперацію для 37 слухачів. У 1926. р. „Н. Т." приступає до видавання „Бібліотеки Кооператора", закупивши вже відповідні рукописи. Абсольвенти вищих торговельних шкіл в числі 6 відбувають торговельну практику в „Н. Т.", 5 осіб з персоналу одержало пільги в користанні з науки в торговельних школах, 11 осіб відбуло крамничну практику на відповідних сільських кооперативах.

„Н. Т." стояла в живому звязку з українськими й польськими кооперативними осередками та Міжнародним Союзом Кооператив у Льондоні, беручи рівночасно участь в XI. Міжнародньому Кооперативному Конґресі в Гандаві. Слід згадати, що разом з нашими кооперативними центральними установами перенялі „Н. Т." в руки кооперації акційну спілку „Полотно", даючи їй змогу працювати в хосен сільського продуцента.

Не забуваючи в катастрофальному році про наше село, „Н. Т." взяла живу участь в акції допомоги селу, жертвуючи на цю ціль Центральному Комітетові 1.000 зол., в Комітетові потерп. від повени 50 зол. Позатим отворила товарові кредити для кооператив І. степня. доставила до Мостиськ через свій склад 75.000 кг кукурудзи для розпродажі потерпівшим, уділила кредитовому товариству „Народній Дім" у Мостиськах кредиту на 31.000 кг кукурудзи і т. д.

Після здоження звідомлення розпочалась річева дискусія, яка торкалася справ дальшої праці „Н. Т." та основ вальоризації, при чому бесідники ствердили солідність у веденні „Н. Т." і сумлінність основ вальоризації. Після того загальні збори приняли одноголосно звідомлення дирекції, затвердили білянс за діл. рік 1924/25, приняли основи 10 проц. вальоризації та затвердили вальоризаційний білянс. По тім теж одноголосно загальні збори удільнили абсолюторії дирекції і наглірній раді. Розділивши зиск за дільовий рік 1924/25 після постанов статуту, загальні збори приступили до переведення вибору. У члени надзірної ради вибрані: І. з групи кооператив на 3 роки: д-р Степан Фалак, д-р Теофіль Кормош, на 2 роки: д-р Волод. Електорович; ІІ. з групи фізичних осіб на 3 роки: Роман Зубик, о. Олександер Стефанович. Заступниками членів надз. ради на рік 1925|6 вибрані: І. з групи кооператив: Михайло Бернад, дир. кооп. у Видинові і д-р Кирило Гроян, член надз. ради ПСК. Бібрка, філія Ходорів: ІІ. з групи фізичних осіб: д-р Ярослав Олесницький, д-р Альфред Гавинкович. До Гол. Контрольного Комітету на рік 1925|26 вибрані: І. З групи кооператив: Сильвестер Герасимович дир. „Центросоюза", Іван Филипович. дир. Ревізійного Союза: ІІ. з групи фізичних осіб: Ярослав Колтунюк, дир. „Дністра". Заступниками їх вибрано: І. з групи кооператив: Антона Гумеля, дир. ПСК. Жовква: з групи фізичних осіб: Онуфрія Пашака, дир. Нар. Гостинниці, Львів. Загальні Збори членів вибрали теж 78 уповажнених фізичних осіб на час 3-х літ. Після того поладнано ще різні адміністраційні справи, які по статуту й закону належать до компетенції загальних зборів. Загальні збори мали поважний, річевий характер і закінчилися одноголосно ухваленим зазивом до українського громадянства, щоби воно громадно вступало в члени найстарішої української кооперативи і всіцело переводило свої закупки в „Н. Т.", аби дати їй змогу власними силами загоїти всі післявоєнні рани і в ще вищій мірі як дотепер піддержувати культурні і гуманітарні інституції.

15 ц. м. здержується висилку часопису тим ВП. передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4·50 зол. 3—3

Нові кроваві заворушення.

У Каліші 10. лютого повторилися кроваві заворушення. В кіні було вічне безробітних при участи 3000 люда. Підчас промови пос. Голозача (Нез. Хлоп. партія) вийшло на салю 50 поліцаїв і стали усувати вічевиків. Прийшло до сутички. Поліція виперла вічевиків на вулицю. Тут прийшло до дальших сутичок, поліція стріляла до безробітних з револьверів. Пос. Голозач тяжко ранений в руку, багнетом пробили йому пальто. На поміч прийшло військо й привело порядок. Є кілька ранених. Вчера помер у калішському шпиталі другий поліцай, ранений у вівторок. Склепи були весь день зачинені. „Газета Каліска" подає, що в шпиталі є 40 ранених. В ночі арештовано 25 чоловік за підбурювання до заворушень. Підчас вівторкових заворушень телефонічна злука з Лодзею була перервана.

В Лодзі 9. ІІ. під магістратом зібралася товпа безробітних; домагалися скасої виплати підмог. Товпа перерзала поліційний кордон. За якийсь час привернено спокій. Делегація безробітних переговорювала в магістраті в справі підмог.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Пос. Барліцький насл. мін. Морачевського.

10. ІІ. клюб ППС. радив у справі наслідника мін. Морачевського на становищі мін. сусп. робіт. В комунікаті ППС. сказано, що бесідники ставили ріжні жадання до уряду, від виконання яких залежить чи ППС. дальше оставатиме в коаліції. Жадали, щоби уряд найшов фонди на оживлення будівельного руху і сусп. робіт, а то при помочі податку від люксусових предметів, від залізн. білетів І. і ІІ. кл. Всі жадання предложать урядові. До уряду делегували на місце Морачевського президса клюбу ППС. посла Барліцького. ППС. делегувало пос. Барліцького політика, а не фахівця, бо хотіли би скріпити представництво свого клюбу в уряді. ППС. хотіло би, щоби Барліцький був міністром без теки. В тій справі буде конференція Барліцького зі Скшинським. В справі жадань ППС. виберуть спец. комісію, яка вредагує черговість тих жадань.

Засідання Жид. Кола.

Засідання Жидівського Кола буде в пятницю. На ньому відбудуться мабуть вибори президса клюбу. Перед засіданням Кола на зборах сіон. фракції ухвалять кандидатуру президса.

Зірвання переговорів Чехословаччини з СРСР.

Д-р Бенеш на початку конференції малої антанти повідомив, що переговори в справі визнання СРСР. де юре Чехословаччина зірвала. Ріжниця поглядів є в цьому, що СРСР. хоче в багато містах Чехословаччини оснувати консуляти, а головно на Прикарпатській Україні, хоч нема ніякої потреби утворювати там рад. консуляти. Чехословаччина боїться, щоби ці консуляти не служили для пропаганди й тому не годиться на їх утворення. Дальшим непорозумінням є справа націоналізації майна чехосл. горожан у СРСР.

Нота Німеччини в справі вступлення до Союза Народів.

Німецький ген. консуль у Женеві Ашман вручив 10. ІІ. секретареві С. Народів таку ноту мін. загран. справ: Пане ген. секретар! Покликуючися на Меморіял Німеччини до великодержав, заступлених у Раді С. Н. вересня 1924, на ноту з 14. XII. 1924 і на відповідь С. Н. з 14. III. 1925 та залучені відписи нот урядів, які брали участь у льокарнському пакті, маю честь згідно з 1. уст. представити в імени нім. уряду предложення про приняття Німеччини до С. Н. Прошу ласкаво внести предложення в можливо скорому часі на денний порядок нарад сесії С. Н. Прошу приняти, пане ген. секретар, вислови мого найглибшого поважання. — Д-р Штреземан.

Відповідь Мусоліні Штреземанові.

Мусоліні у сенаті 10. ІІ. в довшій промові збивав точка за точкою Штреземанову промову виголошену в комісії заг. справ райхстагу. Після маніфестації на промову Мусоліні предс. Тітоні заявив, що скаже втягнути до протоколу звіт із тої маніфестації почувань однодушности з шефом уряду.

Конференція м. антанти.

10. ІІ. в Темешварі зачалась конференція малої антанти. Мін. Бенеш зложив заяву в справі реактивування монархії на Мадярщині. Чехословаччина зголосить невтральність у тій справі, бо вважає її чисто внутр. того краю. Противиться лише покликанню на мад. престол арх. Огона Габсбурга.

Планований переворот над гор. Адиґою?

Римські часописи повідомляють, що відділ карабінерів підчас ревізії на високорівні Лаварене найшов багато военного матеріялу, револьверів, крісів, шабель, багнетів, динаміту, набоїв і один маш. кріс. Стверджено, що власників зброї відвідували баварські емісарії з Мінхена, яких завданням було, вести рев. пропаганду в Трентіно. Емісарії заповідали недалекий переворот над гор. Адигою. В Больцано викрили багато зброї й амуніції. Арештували пять чоловік. Сподіються дальших арештувань.

Біржа.

Амерік. дол. 7·90 — 7·92 **канад. дол.** 7·70 — 7·72, **чеські кор.** 0·23·50 — 0·24, **леї** 0·3·30 — 0·3·75, **франки фр.** 0·30·00 — 0·30·50, **фр. швайц.** 1·60—1·65, **англ. фунти** 36·30 — 37·00.

Золото. 20 кор. 30·50 —31·50, 20 франк. 29·00—29·50; 20 марк. 35·50—36·50; 10 руб. 38·50—39·00.

Срібло. Австр. нор. 0·62·00—0·65·00, 5 **зв. вор.** 3·20—3·25, фльорени 1·63—1·64, рубл 2·55 — 2·65 рубель паперовим сріблом 1·56 —1·65.

Українські вишивки

30 аркушів з многими ріжнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в Українській Книгарні й Антиквариті у Львові, вул. Рутовського ч. 22. 1173 7—15

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за статтю „Декадентія" (в 5 місцях), за статтю „Ще одна баба годить" (підзаголовок і одно місце), за статтю „Голодне село" (підзаголовок і одно місце) і за одно місце з новинки про платформу Комітету обединених українських нац.-політ. організацій у Чехословаччині. Це 18-а чергова конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Проти українських памятників і памятникових таблиць** виступає „Слово Польске" з 10 п. м. Не подобається йому, що Українці крім Зелених свят святкують урочистими походами, співами, богослуженнями і т. п. ще й день 1. листопада, що у нас нібито надужинається релігії до протидержавної агітації, а вже просто з рівновагі виходить на вид українських написів на могилах українських вояків (прим. у Тернополі), на памятниках, церквах і таблицях (прим. в Нагірянці коло Бучача). Розуміється, в хорій уяві вшехпольських журналістів усі ті написи мусять мати протипольський характер, на що вони звають одну раду: наклакують старостам до усування тих „протидержавних політичних написів". — Наша громадянство вехай не звважає на вшехпольські пікування і з подвійною енергією забереться до уфундування памятникових таблиць в честь полеглих у кожній нашій громаді, не забуваючи про відповідний напис. Це буде наша найкраща відповідь на шовіністичні вигуки „Сл. П." і таким чином ми найкраще вшануємо память тих, що полягли за рідну справу.

— **З документів часу. Starostwo w** Złoczowie. L. 1558 P. Zborów dnia 20. I, 1926. Do Wielebnego ks. Dymitra Sklepkowicza, gr.-kat. prob. w Pomorzanach. Orzeczeniem z 6. IV. 1925 l. 17.924 zasądziło Starostwo Ks. za przekroczenie § 7 ces. rozp. z 20. IV. 1854 Dz. U. P. Nro 96, popełnione przez nieprzestrzeganie języka urzędowego w sprawach metrykalnych, na grzywnę 50 zł., ewentualnie na karę 5-dniowego aresztu. Urząd Wojewódzki, załatwiając wniesiony przeciw temu rekurs zasądzonego, zatwierdza resk. z 5. I. 1926 l. Ad. 3410[562] zaczepione orzeczenie jako uzasadnione postanowieniami ustawy w języku państwowym z 31. lipca 1924 (Dz. U. R. P. Nro 73 poz. 724). W tej decyzji niema dalszego rekursu. O tem zawiadamiam z wezwaniem do bezzwłocznego uiszczenia powyższej grzywny.— Starosta Chmielowski.

— **Спомини члена Директорії Андрієвського.** Довідуємося, що б. член Директорії, тепер професор українського університету в Празі, Атанасій Андрієвський, скінчив свої спомини про добу Директорії. Спомини незвичайно цікаві й багато в них такого, чого нема зовсім у споминах Дорошенка, Віктора Андрієвського, Назарука, Левицького й б. ин. Спомини ті мають друкуватися в Америці.

— **Універсал Мазепи.** Між архівними матеріялами Велико-Будищинського монастиря на Полтавщині найдено оригінальний рукопис універсалу Мазепи.

— **Юзилей артиста Левицького в Полтаві.** Дня 25. січня н. р. відсвяткували в Полтавщині ювилей 40-літньої акторської праці ветерана української сцени Левицького. Ювилята має нагородити рада влада почесним званням народнього артиста України.

— **Памятники Шолем Алейхема на Україні.** В десяті роковини смерти жидівського письменника Шолем Алейхема мають бути відслонені памятники в його честь у ріжних містах Радянської України. Також назви вулиць дістануть його ім'я. Цікаво, скільки міст України може повеличатися памятниками в честь українських письменників, учених, діячів, героїв?

— **За убийство поліцийнта у Сокільниках** під Львовом арештовано Войцеха Соху і кількох його спільників. В останніх роках вславилося польське село Сокільники не тільки вшехпольським патріотизмом, але й ріжними бійками та убийствами. Вже тричі пробували місцеві отрощки виконати замах на життя поліційного комісанта, а недавно вбили на смерть поліцийнта Яна Бештерду. Звичайно, що убійник Соха стане перед надлим судом, а його спільники перед судом звичайним.

— **З Польщі до Палестини** виїхало в 1925 р. 17.740 осіб. В тому числі було 1558 туристів, решта вибралася на постійне життя. Між емігрантами було 1433 селян-рільників, 1923 купців, 1500 робітників, решту творили дрібні ремісники. В 1926 р. передбачують зменшення еміграції з Польщі до Палестини з приводу кризи в цій країні.

— **На лінії Борки-Грималів** урухомлено з днем 11 ц. м. залізничний рух (від-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Кождий фабрикує сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, каміковім, мятовім, міндалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС - АҐРУМІНА.

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Рінницька 6. 1-15**

тинок Скалат-Грималів). Таким чином ціла лінія Борки Велькі-Грималів віддана для публичного вжитку.

— **З революційних трагедій.** У Москві найшли задушену у власній хаті, 24-літню бувшу княжну Ободенську. Її ограбили та вбили. Вона жила в робітничій дільниці і працювала якийсь час у фабриці. Її батьки, втікаючи перед революційними подіями, зачинили її 1917 р. саму, під опікою гувернантки, яка також щезла. Молода дівчина без засобів до життя та догляду скотилась на дно життя. При помершій найшли поліційну посвідку, в якій „Товаришці Ободенській дозволяється торгувати собою на території СРСР".

— **Чистка харківської міліції.** На протязі цілих трьох місяців відбувалася перевірка особистого складу харківської міліції міського і окружного типу. На 1.114 міліціонерів звільнено зі служби ще 214.

— **Каси ощадности при аптиках на Україні.** Всеукраїнська Державна Ощадна Каса і Народний Комісаріят Здоровля заключили між собою угоду про відкриття при аптіках посередницьких ощадничих кас. Касові операції буде вести звичайно хтось із співробітників аптики за окрему винагороду. Такі каси ощадности введено в життя вже давно у Російській Федеративній Республіці. Вони показалися дуже практичними та спопулярізувалися серед населення. Ідучи слідами РСФРР, введуть їх також на Україні.

— **Скільки послів має Німеччина?** Обчислюють, що найбільше послів і міністрів має німецька держава, бо кожний край, що входить до неї, має власний уряд і власний парлямент. Наслідком того в Німеччині є аж 55 міністрів і 1.170 послів. З того в Пруссі є 437 послів і 7 міністрів, у Баварії 129 послів і 8 міністрів, у Саксонії 96 п. і 7 м., у Вюртенберзі 80 п. і 4 м., у Бадені 72 п. і 4 м., у Гессені 70 п. і 4 м., в Ольденбурґу 42 п. і 4 м., у Тюрінгені 72 п. і 3 м., у Брауншвайґу 48 п. 4 м., в Мекленбурґу-Шверіні 64 п. і 3 м., в Мекленбурґу-Штреліц 35 п. і 3 м., у Вальдеку 15 п. і 1 м., у Ліппе-Детмольді 16 п. і 3 м.

— **Наймолодша й найстарша дебютантка.** Наймолодшою дебютанткою на літературній арені була перед роком французька поетка Люція Дюпон, що мала 12 літ. Вона видала том віршів і зробила собі ними деякий розголос. Іншого воду дебютанку видала еспанська література. Донна Леанда Фаянес Вісконті опублікувала недавно свій перший літературний твір — великий роман — у 85 р. життя. Вона не тратить іще надії й обіцює своєму видавцеві дві нові повісти, які вже кінчує. Справді — муза любить часами жартувати...

— **„Свобода"** ч. 6 містить: Всі хочуть нашої загибелі. — Проти розшматування України. — За чим вони їздили? — Справа українського університету. — Жидівські політики розсварилися. — Безсильність чи сильна рука? — Марцін Цента, оповідання. — Не мають грошей. — Вічевий рух. — Один з винуватців світової війни. — Перед польським судом. — Новинки. — Нові книжки й видання. — Нові паспортові приписи. — Всячина. — Дописи з краю.

— **Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові** складає сердечну подяку Вп. Добродієві лікареві - адміралові д-рові Ярославові Окуневському з Городенки за дар в книжках і за цінну жертву для Музея у виді картини Івасюка „Козак і дівчина", вартости кількох соток долярів. Не менше щиро дякує Наукове Товариство студентському Товариству „Каменярі" в Пшібрамі на руки Впов. панів Северина Пастернака, Евгена Чайковського, Дмитра Гижого і Волод. Целятинського за величаву збірку упорядкованих і скатальогованих мінералів (доси 918 зразків), завдяки якій геольогічно-мінералогічний Музей Товариства належить до найкращих збірок Львова. Вкінці нехай буде щира подяка Товариству „Дністер" у Львові за дар 200 зол. на цілі Музея і за позичку грошей на закупно автопортрету Тараса Шевченка з р. 1840. „Дністер" є одинокою економічною інституцією, що дамтає на наш Музей. — За Виділ: *Д-р Кирило Студинський, д-р Роман Цегельський.* 1238 1—1

З міста. У кіні Palace починається нова прем'єра „Пропащий Сват". Драма в 10 діях. Слідуюча програма „Заздрість" з Лідою де Путті.

Концерт

Львівського „Бояна" (колядки і щедрівки) відбудеться в неділю, 14. лютого 1926. в церкві Преображення у Львові. Вступ вільний. — Початок в 12. год. в полудне. Дохід з добровільних датків на „Рідну Школу". Проситься про громадну участь.

Всячина.

Рукопис у кавовім млинку. Копенгаген має літературну сенсацію, яку завдячує ставній дамі, що стояла осторонь літератури, а дбала більше про господарство. Це вдова Вульф мала старий кавовий млинок, який стояв у неї на почесному місці, як памятка по батькові, другареві, тим більше, що був дуже гарної роботи. Коли раз господиня хотіла змолоти більшу скількість кави, мусіла покористуватись цим дорогоцінним предметом. Яке-ж було її здивування, коли в ящику млинка найшла старий, совісно збережений рукопис. Був це рукопис повісти якоїсь письменниці Гельґе Гансен „У півкультурній країні". Ця знахідка стала предметом палкої дискусії в літературних колах Данії. Товариство письменників узяло його до розгляду: всі шукають за інформаціями про невідому авторку. Навіть уряд заявив, що готов дати гроші на видання такої повісти. Успіх повісти забезпечений уже самою історією її знахідки. Виходить, що часто твір завдячує свій успіх тільки тій обставині, що його найшли там, де ніхто не сподівався.

Жіноча вбрання і бюрова праця. Усім суворим директорам, завідуючим бюр і шефам, що мають у себе на службі жінки, які працюють поруч з мущинами, нехай стане на науку така свіжа американська історія: В товаристві „Едісон" у Бостоні працює 730 молодих дам. Усі вони одягались дуже чепурно, коли приходили до бюра: — у лакеровані черевики, шовкові панчішки, хто в що міг. Одного з „шефів" дратувала така жива виставка жіночої конфекції. У порозумінні з головним директором вони видали „указ", що вбрання в бюрі повинно бути моральніше. А щоби жіноцтво не ломало собі голови, що значить це слово — вони приготовили для всіх дам чорний однострій, дочої хадати, які треба вбрати підчас праці. Бюро нагадувало щось у роді шпиталя: — велике похоронне підприємство. Зате директори стверднли місяць пізніше, що праця в бюрі зросла на 50 процент. Головно праця мущин, які не мали причин відривати від неї надто часто очима. Флірт ослаб.

Пророцтво чи випадок? На протязі одної днини найбільше стають славними ті, що одержують нежданно казкову суму грошей, завдяки щастю. Таким славним є покійно нині калка Торрака, бідний селянин, якому тричі вдалось перезбачити числа, що вийдуть на льотерії. Сей, в якому він вже виграло 6 міліонів лір. Торрака вічує иншим, але сам не грає. Він вірить, що його вповаднний дар щезне, коли він покористується ним для себе. Тому його земляки, ближчі чи дальші, засипали його листами, дарунками, а найбільше обіцянками... процентів від суми, яку виграють, коли він скаже їм цифри. Б між ними його кореспондентами навіть банки та державні установи. Впливові громадяне обіцюють йому високі посади та достойну пенсію. Математики та вчені займаються фактом відгадання потрійного терна, як феноменом. Чи це випадок чи надприродний дар. Спеціалісти вже рахували, що рахунок імовірности, на якому основується обчислення, є такий 1:15.000 себто 15.000 разів більше даних є проти того, що хтось може таку комбінацію чисел відгадати, а тільки одна дана за можливістю. І вчені рішили просто: почекаємо на четверту, найважчу перевірку — Торрако започів найближче льотерійне квартеро. Коли і це вдасться, тоді це вже не випадок, а чудодійна сила факірів! Вчені забувають, що до трьох разів удається всяка штука, а чудо не потрібує повторятись.

Шиліть наш часопис!

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ за бл. п.

ОЛЬГУ З ЛЕВИЦЬКИХ

БАСАРАБ

в другу р-чницю смерти

відправиться в Архикатедральній церкві св. Юра у Львові дня 13. II. п. р. о год. 8'30 рано, на яке запрошує [illegible] 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Мітновича.

Середа: *Сама „Звізди".*
12.II. „Пісні нашого життя".
13.II. „Пан Твардовський".
14.II. „Ой".
15.II. „Чорна Пантера і Білий Медвідь".
16.II. „Барон Кімчель".
17.II. „Шалапут".
18.II. „Маруся Богуславка".
19.II. „Ніч під Івана Купала".
20.II. „Казка старого млина".
21.II. „Майська ніч і концерт".
1210 4—?

„Львівський Боян" і **Бандурист** співає в пятницю, дня 12. ц. м. о 12. год. в Преображенській церкві коляди і щедрівки на дохід „Української Захоронки". 1239 1—1

В сорок в'ячницю смерти бл. п. Ольги Басараб відправиться в суботу дня 13. лютого о год. 5. поп. в Преображенській церкві Панахида, на котру запрошує все громадянство *Українське жіноцтво.* 1244 1—2

Карпатський Лещетарський Клюб уладжує дня 14. ц. м. міжклюбові лещетарські змагання за мистецтво Карпатського Лещетарського Клюбу. Змагання відбудуться в біґу для пань та панів, як також змагання в штучній їзді. Траса біля 3 і пів клм., старт Франціжка, мета Зелізна Вода. Зголошення змагунів у пятницю між год. 8—9 веч. в домі С.-Б. в секретарії, в год. 10. на місці, Потоцького 95. Збірка всіх змагунів на старт 14. II., год. 10. перед пол. Потоцького 95. ВИДІЛ.

Дрібні оголошення.

ШОШУКУЄ БОЖА сов дню дівчини (есентуально бідної паняночки від 20 літ) до помочі в інтересі, по части до дітей. Зголошення письменно Малишка, Яворівська 45. 1237 2—2

АДВОКАТ, реflектуючи на посаду канцеляриста на провінції буде ласкавий подати свою адресу під „Будучність" до Адміністрації. 1240 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Стій! Читай!

В ЧЕТВЕР

ВЕЛИКІ ЗАГАЛЬНОСТУДЕНТСЬКІ ВЕЧЕРНИЦІ

в салях „Народнього Дому".

КРАСАВИЦІ!

Прийди — розвяжеш загадку твоєї будучини. Тебе ждуть!

Не забудь — 11. II. 1926 — год. 21'30.

Останні запрошення можна ще набути в Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка в годинах 12—13 і 16—17.

1195a) **До побачення 11.** 2—2

„POLTYP" Машини до шиття Машини до писання

Ягайлонська 20. — Догідні сплати.

Реставрація і кімнати до снідань ИОСИФА НОГІ, Львів. Чарнецького 10 тепер під управою п. **Кароля Товщинського** по вільовитім відновленню поручає знаменні снідання, обіди і вечері на свіжім десеревім маслі, навіть до менажок. Обіди з трех накрить зол. 1·20 (до 5-ої попол.) для сталих абонентів зниженій ціні. Льокаль відкритий до 12-ої в ночі. 1245 1—5

Маємо за шану повідомити отсим ш. Відбірців у Львові і східних воєвідствах б. австрійської займанщини, що фірма **CARNIER & Co** у Львові на Знесенні **перестала бути заступницею пивоварні нашого пива** на вище означених теренах, на це місце відкрили ми у Львові при вул. **Татарській 3.** Тел. 38—10, склад нашого пива і ведемо його у власній адміністрації.

З поваженням

ЯН ГЕЦ, Броварі і фабрика спіртових дріжджей в Очотмі.

КОНКУРС.

Головний Виділ Т-ва **„Просвіта"** у Львові розписує отсим конкурс **на взаємні реферати** з усіх ділянок людського знання. Характер рефератів має бути популярний з повним зхованням строгої обективности у подаванню відомостей. Умови конкурсу: 1) референт має виповнити читанням 45—50 минут і має становити закруглену цілість: 2) при кінці реферату належить коротко подати найважнішу поступову літературу в українській і чужих мовах. Кождий реферат принятий Головним Виділом буде ремунерований 35—40 золотими. Щоби не було пізніше жадів щодо принятя певних тем, всі що рефлектують на участь в конкурсі можуть звернутися до Головного Виділу з питанням, чи реферат на таку тему буде бажаний.

Цей конкурс необмежений щодо часу. Після доставлення реферату Головний Виділ зобовязується на протязі двох тижнів дати відповідь, чи реферат принятий, чи ні.

Закуплені реферати стають власностю Т-ва „Просвіта" і воно може їх поширювати способами, які буде Т-во уважати найвідповіднішими.

У Львові, дня 8. лютого 1926.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:

М. Галущинський голова. 1249 1-1 *В. Мудрий* секретар.

Конкурс.

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові, поготовляючи збірник у десятиліття смерти Франка, розписує отсим конкурс 1) на поезію у честь Франка, 2. на загальний критичний нарис про Франка, не більш аркуша друку малої 8. За поезію будуть дві наголоди: перша 50 зол., друга 30 зол. Журі конкурсу: Катря Гриневичева, В. Дорошенко, М. Струтинський. Нагорода за нарис: 100 зол. Журі: д-р В. Щурат, д-р С. Балей, М. Галушинський. Рукописи присилати найпізніше до 15. квітня, по змозі переписані на машині, з девізою, а в окремій запечатаній конверті прізвище автора. Всі на адресу: „Т-во письменників і журналістів „Просвіта", Львів, Ринок 10. II. пов.

Львів 11. лютого 1926.

Д-р А. Чайковський, голова. 1248 1—1 *В. Бобинський* секретар.

Подяка.

Невмолима смерть забрала з нашого середовища найдорогого мужа, батька і діда — Івана Голюку. Прибиті тяжким горем, почуваємось до обовязку подякувати Тим Усім, які нам несли поміч і розвагу підчас хороби і похорону Покійника. В першій мірі дякуємо Вп. і Впр. Священству: о. прал. Пясецькому, о. сов. Лопатинському і о. сов. Бачинському за провід, а оо. Ом. Кордуби, М. Залеському і М. Старухові за участь у похороні. Спеціально сердечно дякуємо Вп. п. інсп. Ветер. Вол. Білінському за слова потіхи і співчуття для нас.

Рівнож складаємо подяку Вп. п. д-рові Ол. Барвінському за щиру посвяту лікарську поміч у часі хороби Покійника.

Вкінці дякуємо хорові Вп. п. Г. Купчинського і Йому самому за прекрасний спів при похороні. Всім Знайомим і Вірним, що віддали останню прислугу Померлому, своєю участю в сумному обряді щиро Спасибі!

Рідня.

Підтримуйте кооперативний промисл!

ВСІ МАСАРСЬКІ ВИРОБИ

шинки, різного рода ковбаси краєвого та заграничного зразків, сальцесони, смалець, вудження й инше, вироблене у власній модерно уладжений електричній масарській фабриці,

та

ВЕПРОВЕ, ВОЛОВЕ Й ТЕЛЯЧЕ МЯСО

можна вже купувати по конкуренційних цінах в крамниці

„Краєвого Союза для хову й збуту худоби й безрік"

при вул. Краківській ч. 4.

Кооперативам призначується значний опуст при замовленнях! Замовлення з провінції полагоджується легально й солідно. 1240 1—3

Найвисший час пом.няти

сирівці як лен і конопли

на готові полотна, обруси, цаґли, сукна і инші матерії

Найкраще і найсовісніше переводить обмін одинока того рода

Українська Акційна Спілка

„ПОЛОТНО"

у Львові, вул. Городецька ч. 95.

Посилки з провінції полагоджується оборотно.

Шліть свої сирівці чим скорше з довірям до Української Фірми

„Полотно", Львів, Городецька 95.

932 **Кошта посилок залізницею оплачуємо самі.** 10-10

Шліріть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Заїздного [illegible]

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 33. (10708). Львів, неділя 14. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 30 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Радянський експорт і світові ринки.

Радянська преса переповнена дискусійними статтями про виглади експорту СРСР. на майбутнє. Дискусія має дуже нервозний характер і стоїть у тісному звязку з недавним розпорядком обєднаного комісаріяту закордонної та внутрішньої торговлі про ударність експортової кампанії. Експортова ударність стоїть знову у звязку з пасивним торговельним білянсом СРСР у цьому році. Імпорт далеко перевисшив експорт. А в додатку для експорту нема належного збуту та відповідних цін. Насліоком того виросла поважна загроза для молодої радянської валюти. Для підтримання тієї останньої завилася й ударна кампанія експорту. Побідила засада експортувати за всяку ціну навіть зі стратою, щоби тільки добути готівку для підтримки валюти.

Донедавна були радянські економісти того погляду, що вороже настроєні до СРСР европейські комерційні кола виконували свого роду економічну блькаду радянського експорту. Нині вони иншої думки. На основі студій і практики дійшли до висновку, що світові (переважно західньо-европейські) ринки просто не можуть змістити в себе радянського експорту. Останніми часами дійшло навіть до того, що сама пропозиція зернових продуктів СРСР. спричинювала знижку цін і зменшення попиту за такими на світових ринках. Очевидно, що це ставило радянський експорт у безвиглядне положення. До того був він дуже незначний. Він обмежувався виключно до сільсько-господарських продуктів, хлопа, що останніми літами, як ось у 1924 р. СРСР. ввозив до себе дуже багато харчових продуктів зпоза кордону. Та помічуши цю аномалію, слід ствердити, що зі зростом сільсько-господарської відбудови ростуть і вимоги не тільки до імпорту, але в ще більшій мірі росте потреба пляново го та доцільного збуту сільських продуктів.

Перед війною була російська імперія одним з найбільших продуцентів і поставців хліба на світові ринки. Її експорт становив третину всього світового експорту. В часи війни і революції всі ринки збуту для давної Росії пропали. Їх опанували Зєдинені Держави, Канада, Аргентина. Навіть такі продукти, що творили давніше російський монополь на европейських ринках, як льняне і конопляне прядиво заступили тепер на тих ринках новозеляндські, манільські та індійські сирівці, перед війною на европейських ринках невідомі. Те саме сталося із такими предметами експорту як ліс, нафта і руда. Радянський Союз мусить тепер наново здобувати всі давні ринки. А це справа не легка та обрахована на цілий ряд літ. Вага проблеми в тому, чи СРСР. зможе взагалі вести успішну боротьбу на світових ринках, та чи його продукти теперішньої якости видержать конкуренцію.

Тут навіть погляди радянських економістів поділені. Одні як Брагин („Правда") і Варга („Экономическая Жизнь") дивляться на справу песимістично і малюють сумні перспективи для тієї боротьби. Инші—як Осинський (праця: „Очерки мирового с. х. ринка"), Ревзін і Дубняк („Вісти") не тратять надії та впевняють, що СРСР. зможе успішно конкурувати та тим самим вспіє відвоювати давні ринки збуту. Ці останні твердять, що найбільший конкурент СРСР. Зєдинені Держави Півн. Америки, які останніми часами форсували експорт цінового обмеження внутрішнього споживання хлібних продуктів, будуть змушені в найблищому майбутньому свій експорт обмежити.

Для успішної конкуренції вже тепер радять вони експортувати пляново такі продукти, що їхізза моря до Европи доставляти важче. Отже СРСР. повинен тепер експортувати перш за все масо, птицю, яйця, товщі та инші подібні продукти сільського господарства. Зі зернових продуктів у відповідному часі можна рахувати на вдачний експорт пшениці та кукурудзи з тим застереженням, що слід підняти високо їхню якість з конкуренційних оглядів.

Справа експорту має незвичайно велике значіння і для України, що перед війною давала 30 відсотків усього вивозу давньої російської імперії. Відповідний зріст і піднесення якости сільсько-господарської продукції на Україні залежатиме в найбільшій мірі від того, чи продукти селянського господарства найдуть не тільки відповідний збут, але й відповідну ціну. Бо щойно тоді, коли це станеться, можна буде переконати селянина про доцільність раціональної та культурної господарки. Недостача ринків збуту та невідповідні ціни не тільки не дадуть нашому селянинові охоти до інтенсифікації свого господарства та до підняття рільної культури, але й позбавлять його змоги для того і спричинять зменшення посівної площі.

З цього здають собі докладно справу радянські економісти і тому так дуже нервозно нас нею дискутують. Приглянувшися радянському експортові за останніх три роки, що в порівнанні з передвоєнним виносив у 1922—23 році заледви 11·6 відс., у 1923—24 р. 22·3 відс., а в 1924—25 р. дійшов до 27·9 відсотків передвоєнного, прийдемо до висновку, що його перспективи на майбутнє дуже слабкі. Остання експортова т. зв. ударна кампанія навіть за ціну страти наперед не доведе до бажаної мети. Вона зможе хіба ослабити господарські ресурси СРСР. та закінчиться черговою незгодою великого стилю. Ударний експорт навіть за ціну страти — це гра „va banque", гра не тільки в одному випадку небезпечна, але гра з важкими наслідками на довший період часу. Якщо вона навіть зможе хвилево зрівноважити торговельний білянс, то не зможе йому ніяк забезпечити тієї рівноваги на майбутнє. Отже скріплена боротьба за опановування світових ринків починається для СРСР. під сумними авспіціями.

в. м.

Німецько-італійський діяльог.

Відповідь Штреземана Муссоліньому.

На палку, нападисту і темпераментну промову голови італійського уряду, одночасно міністра закордонних справ, воєнних, морських та воздушних сил, Муссолінього, відповідав німецький міністр закордонних справ Штреземан, систематично, спокійно і аж надто подібно. Весь зміст цієї промови просий: воєнне красномовство Муссолінього не лицює представникові уряду, дипльомагові та членові Ліги Націй і воно не тільки не може причинитись до розяснення догорклих ним конфліктів, але може їх ще погіршити.

Німеччина погодилась з суверенністю Італії у відношенні до окупованих німецьких провінцій, одначе національним меншостям забезпечили мирові договори права. Тимчасом Муссоліні признавши ці договори явно проголошує політику італіянізації. Німецький центральний і баварський уряд ніколи не приймали слпо звісток про насильства в Тиролі і не є відповідальні за деякі органи преси, що розписуються про них. Це саме торкається бойкоту туристів, до якого уряд не приложив руки. Агітація невідповідальних чинників у краю не має нічого спільного зі зобовязаннями уряду і його торговельними договорами. Німецький уряд не має такого впливу на пресу, як італійський, бо лящає їй свободу; фашистівська преса висловлює пануючі настрої, німецька ні.

Натяки Муссолінього на війну торговельну та погрози щодо території треба вважати повною суперечністю з духом мира. Торговельні договори не є дарунками одної нації другій, а спільним інтересом. Осмішення німецької культури нарушує старі культурні взаємини двох народів і працю таких геніїв як Гете або Вінкельман. Коли німецькі туристи стримаються від подорожі до Італії, то буде це не вплив німецького уряду, а наслідки промови Муссолінього, який кепкував собі з одягу Німців. Так само треба опрохинути образливі слова про поета Вальтера фон дер Фогельвайде, який без огляду на свою величину, є символом німецького духа. Штреземан кінчить свою промову цитатою власних слів Муссолінього, який колись на тему німецько - італійських непорозумінь сказав таке: „Італійсько-німецька ворожнеча в історії мала завсіди свою причину в непорозуміннях, взаємнім недовірі і тимчасових настроях".

Всі ці три елементи спонукали Муссолінього до останньої промови. Напасти та погрози в ній не причиняться до полагодження наболілих справ і супроти них Німеччина мусить з усією рішучістю протестувати. Італія є надто великою державою, щоби мусіла вживати для оборони своїх прав насильства і безоглядної політики супроти національних меншостей. Правдивим мистецтвом відповідального промовця є вміти заховати міру. Такою була остання відповідь Штреземана.

Але Муссоліні як промовець є мало відповідальний і замість стримати своє красномовство, вдруге розсипався новою промовою, в якій збивав усі німецькі аргументи. Текст цієї промови ще пресі невідомий. Якщо вона буде така як перша, европейські дипльомати будуть приневолені додавати до неї свої злагоджуючі, вибачаючі коментарі.

З польських справ.

Партія людова Пяста рішила протестувати проти висилки на світову господарську конференцію бувш. міністра Вл. Грабського, як делегата, мотивуючи це тим, що представник господарської політики, яка скінчилась банкроцтвом, не повинен репрезентувати держави на зовні.

Нова залізнича тарифа ввійшла в силу з дн. 10-го ц. м. Вона торкається перевозу товарів і вводить знижки. Оплати за вугілля, цемент та дерево є незмінені.

По широкому світі.

Німеччина проектує закон про обниження податків. Загальна сума знижки буде 570 мілионів.

За місце в Раді Ліги Націй продовжується гостра вимина думок в англійській пресі та німецькій. Не є виключене, що справу признання постійних місць у Рад. Л. Націй відкладуть до осени, з огляду на те, що на ці місця є надто багато кандидатів: Німеччина, Еспанія, Польща, Бразилія, а на дальшім плані Зєдинені Держави та СРСР.

Литовський сойм зібрався на останню сесію перед виборами. З огляду на те, що дотеперішній голова сойму зрікся свого становища, вибрали нового. Голосування дало нужденну перевагу опозиції, головою вибрано д-ра Сталгайтіса.

У Гон-Конґ юрба жовнірів та студентів напала на американську місію, вдерлася до шпиталя і підпалила християнську церкву.

Путилівські фабрики муніції в Ленінграді згоріли частинно.

Цинізм.

Ст. Грабський як автор новітніх казок з тисяч і одної ночі.

В тому часі, коли проф. Ст. Грабський був тільки редактором „Слова Польск-ого" й ідеольогом захланної ендеції, говорив і проповідував цинічну правду.

Його остання відповідь на безчисленні інтерпеляції українських по-

слів ясно вказує, що міп. Грабський має визначний дар творити політні казки з тисяч і одної ночі.

В письмі до маршалка сойму міп. Грабський аж до нудоти повторює єзуїтський комунал про покликання і призначення школи. Мовляв, коли школа має служити всьому громадянству без огляду на національність і віроісповідання і якщо має лагодити всякого рода противенства, то мусить затирати суспільні й політичні антагонізми. Переведений тзв. шкільний плебісцит виказав наглядно (niezbicie), що велика частина заінтересованого населення бажає навчання в народній школі в мові державній або утраквістичній. З переведених подрібних (?!) доходжень виявилося, що скарги на мнимe кривдження непольського населення спираються на дуже неточних (nieśc słych) інформаціях.

Щож торкається мнимого погіршення на Волині справи образування вчителів всенародних шкіл в порівнанні з передвоєнними відносинами, то слід стверднти, що перед війною не було на Волині ані одного такого наукового заведення, яке підготовляло б учителів до навчання в матірній мові; тепер же уряд приступає (sic!) до творення там двохзначних учительських семинарій. Щож торкається середнього шкільництва, то утракві зації державних польських і „руських" гімназій у Львові, Перемишлі і Тернополі не переведено. Матуральні комісії до переведення іспитів зрілости зорганізовано тільки для абітурієнтів тих середніх шкіл з мовою навчання „руською", білоруською, російською і литовською, які не мають прав державних шкіл. Абітурієнти приватних шкіл, що мають права державних гімназій, здають іспит зрілости в своїх школах.

Далі вже важко піти.

ПУРУС

паста консервує шкіру

родиться щось, що вказує на відрискування притомности. А коли уважити, що девять десятих польської суспільности живиться духовою справою жовтої преси, то й дискусія на сторінках „Век-у Нов." без сумніву має деяке освідомлююче значіння.

Досі появилися у „Век-у Нов." дві статті на тему польсько-українських відносин: „Змінім політику!" і „На спільній платформі". Автором першої криптонімовий Полак (А. Л.), автором другої анонімовий Українець (Senex*).

Перша стаття була вже в нас вичерпуюче реферована. Переповнена вона суперечностями, хибними поглядами, наївними замітками і неозначеними висновками. Нпр. в одному місці говорить польський „реформатор", що Українці ніколи не мали держави в національному розумінні (не мали такої держави й Поляки, бо поняття „національности" в нинішньому розумінні видвигнула доперва французька революція. Ред.),

„але незмірно щаслива фізична осідість Українців (в оригіналі „Russinów"), в дуже догідних умовинах, дає їм право до посідання власної держави".

підкреслює, що Українці не мають будівельно-державного матеріялу, зазначує, що такий матеріял можуть Українці громадити в Польщі (?!) і тому

„повинні погодитися з існуючим політичним станом як конечністю, з якої поки-що нема виходу".

Досі все ясно. Українці повинні поки-що погодитися з приєднанням західно-української нац. території до Польщі, щоби громадити будівельно-державний матеріял. Але кілька рядків нижче той сам автор пише:

*) При тій нагоді мусимо висловити глибокий жаль, що автор другої статті заховується псевдонімом пок. Ол. Сафіковського, під яким він писав до „Діла" свої варшавські кореспонденції. — Ред.

„Ані річпосполита польська, ані ніяка инша з держав, як політичний організм не дозволить на те, щоби в лоні того організму міг істнувати инший зі самостійними аспіраціями, бо то було би творенням підстав для розбивання державної єдности".

Таких льогічно-фактичних суперечностей є більше в статті „Змінім політику". До яких же висновків доходить автор тієї статті? Він радить вернути до польсько-української політики з часу перед козацькими війнами, до політики, базованої на заслуженому довірі. Нехай ця політика має вигляд, що Українці працюють для Польщі,

„хоч в суті річ буде це праця для спільної держави, отже й для будучини Українців. Та будучина закрита перед нами, але хто найдеться на властивій дорозі і знає, куди змагати, той може дійти до мети".

На старі теми.

„Змінім політику!"

Львівський „Век Нови" розвів дискусію на тему польсько-українських взаємин. Тема стара як світ, безконечна і — очевидно — в теперішніх умовах мало вдячна. Для самої справи вона й без значіння, тимбільше, що „Век Нови", один з органів тзв. жовтої преси, не репрезентує нікого, не є висловом ніякого більшого організованого гурта польської суспільности, а зокрема не висловлює поглядів ніякої польської партії. Такий чи инший погляд „Век-у Нов-ого", розуміється, колиб він мав якісь спрецизовані погляди — є тільки його погляди і кінець. До того лякаючись адмоніції патентованих „народових" чинників, „Век Нови" навіть не має відваги заняти якесь своє становище і постійно обставляє себе огорожею всяких застережень, — мовляв — він не може згодитися на всі аргументи і т. и., хоч признає справу актуальною. Дуже великою хибою тієї дискусії на тему польсько-українських відносин є й те, що автори статтей виступають під крипто- і псевдонімами, під закоптими шепомами, отже безіменно. Це значить, що й вони не мають відваги висловити своїх поглядів явно і славно, боронити їх відкрито та нести за них повну відповідальність. Приходиться вірити на слово редакції „Век-у Нов.", що це люде „визначні" і „поважні".

Зайвим було би зазначувати, що все це обезцінює розведену дискусію і не може ворожити ніяких додатніх наслідків. От побалакають собі замасковані люде на сторінках „гостинного „Век-у Нов." і на тому кінець. А все таки заініціювання дискусії це — так сказавши б — знак часу. Не є це ще прояв отверезіння, але перший відрух на шляху до нього, ще далеко до всесторонього зрозуміння ваги національної проблеми, але знак, що зі звоїв звіринної ненависти,

Лист з села.

Місто не викликувало в нас зацікавлення. Маючи зовсім відмінний характер, воно було нам чуже й ворожe, воно постійно чигало на нас, випертих поза його вали, поза його ворота, поза промінь його поселенчої розтяжности. Місто, осередок ворожого засилля і насилля, чигало на нас політично, утверджуючи при допомозі своїх камінних мурів, своїх фортець, своїх гармат, своєї бюрократії панування над широкими просторами нашої землі; воно чигало на нас культурно, при допомозі своїх монастирів, шкіл, товариського життя, своєї літератури, своїх впливів здобувчо-насильних і мирних, захоплюючи весь інтелєктуальний екстракт нашого народу в свої цупкі тенета; воно спершу посередньо, а згодом безпосередньо повело економічний визиск села.

Те, що село здержує з міста доброго, позитивного, додатнього, будуючого — є в суті річи таки витвором села, продуктом тих людей, що міцно звязані з рідним грунтом, зайшли з села в місто і далі підтержують з ним звязок.

Тому й не диво, що наш селянин не має довіря до міста; що в ньому бачить він все найгірше: підступ, обман, здирство, галапасність, бо на кожному вуглі його „пасуть" злодійкуваті очі, стежать кожний його рух, бо на кожному кроці селянин стає жертвою міської „помисловости" і захланної ненаситности.

Таким є місто. Таким воно було і таким буде,

якщо в ньому не буде бити одно серце з селом, якщо не буде гармонії між змаганнями села і міста, міста і села, якщо не наступить організація значної частини сільського населення, а з нею й метаморфоза міста.

Щоби це осягнути, мусимо витворити в собі волю до здобуття міста, мусимо опанувати цю потвору, мусимо обрізати ці язики, переповні їдю, мусимо притупити, а то й вирвати його гострі кли. Наш творчий розмах від початку цього століття неминуче йшов на здобуття міста, хоч у нас покутувала й покутує ще досі психольогія села. Війна припинила цей розмах, винищивши наші перші, мало викінчені міські бастіони. І сьогодня перед нами — після гірких досвідів — знову у всій ширині стоїть задача: здобути місто. Бо воно творить закони, бо воно підносить і обнижує всі вартости, бо воно надає тон життю, характер країні, славу і безславність людині, воно є шпихлїром багатства, воно оцінює й переціновує всі цінности, воно заспокоює всі потреби населення від найвищих і найблагородніших до найнижчих і найнікчемніших, воно володіє країною.

Село відкриває широкі горизонти для очей, а місто для творчого духа; село розвиває тіло, а місто інтелєкт; село сталить мязи, а місто дає їм дисципліну. Тільки однородне, однонаціональне єднання села з містом творить ту гармонію, що називається повнотою національного життя.

Наше серце, наші спочування бють в один такт з селом. І важко нам увільнитися від односторонної психольогії села; ще важче найти синтезу між селом і містом. Мало що спонукує нас до того. Вся наша література, яка творить або спомагає творення світогляду, яка дає наглядні зразки життєвої боротьби, життєвих конфліктів, яка перед наші очі ставить типи, яка змальовує відносини, яка відзеркалює життя, є — за малими виняткими — літературою села. Селянин-хлібороб, селянин-пролетар, селянин-робітник, сільський інтелігент (учитель, священник, лікар), сільська пявка (Жид), сільська дівчина, сільський парубок, сільський писар, сільський хитрун — ось типи, ось персонажі нашого красного письменства. Предметом нашої народньої словесности, ліріки, повісти, драми — є сільський світ. Починаючи Квітчиною „Марусею" і кінчаючи творами найновіших письменників, майже єдиним, монопольним фоном української літератури є село. Нечисленні белетористичні твори, що змальовують місто, є якісь „несвої". Вони (як у Винниченка) представляють типи хворі, викривлені, розпущені. Позитивні персонажі все рвуться до села, все тужать до нього. Те, що місто має доцатнього, не найшло вислову у нашій літературі. Наші письменнички, сини села, не могли поладнати з містом. Навіть найновіші „радянські" письменнички, які — так сказавши б — ex officio — повинні цікавитися містом, його творчістю, його культурою, а головно його технікою, не можуть підібрати тону безпосередньости. В їх творах славиться асфальти і бетони, трамваї, шини, величається міць заліза, описується натхненно „фабрики і варстати", апотеозується творчу силу людської думки, насталеної містом, його інтелєктуальним середовищем, одначе з кожного рядка визирає не безпосередність, не єдність з тим містом, творчим гігантом. Мається враження, що автори сповнюють тільки наложену на них повинність, що вони намагаються засвоїти собі те „чуже", що вони його виразумовують на своє, одначе не в силі з тим міським поладнати. За те коли вони звертаються до села, то чути в їхній творчости ритм їх серденьок. Степ, чорнозем, сільська природа, сільський люд — це органічна частина їхньої душі.

Наша література вперто держиться села і з трудом виходить поза його вигони. А треба, конче треба вийти, треба піти на здобуття міста, якщо маємо переступити щаблі примітиву.

(Продовження буде).

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонади, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247а **Жадайте у всіх складах 1—75 „Народної Торговлі".**

Що це значить? Це значить, що Українці, працюючи для „спільної держави", можуть в душі леліяти свої ідеали, можуть потайно носитися зі своїми аспіраціями.

Цю саму думку висловлює автор й иншими словами:

„Чиж стіна, що нас ділить ніколи не впаде? Пробуймо звалити її спільними силами, спільною працею для спільної держави. Може не буде найтривкішим початком для збудування Українцями власної держави. Чиж не краще, коли Українці найдуть в нас поміч і підтримку — тимчасом тільки в моральному розумінні — ніж якщо й далі стоятимуть на розпутті, як досі".

Українці повинні покинути своє неприязне становище до сучасної Польщі, а за те польська суспільність буде домагатися участи Українців в правлінні.

„На тому шляху прийдемо до здійснення української угоди від Галича по Харків" —

кінчить анонімовий автор.

Що це таке „українська угода від Галича по Харків" — Господь знає. Та не в тому річ. Основна думка цієї статті: поворот польсько-української політики до часів перед козацькими війнами.

Більшої нісенітниці хіба не можна сказати. Мабуть „визначний" польський публіцист зовсім не завдав собі труду повнайомитися з польсько-українськими відносинами перед козацькими війнами. Мабуть ті відносини виросли у нього до розмірів „ідилії". Колиб навіть так було, то між XVII. і XX. ст. є легкі різниці, яких не дасться внехтувати.

М. Ч.

З еміграційного життя у Відні

Маланчин вечір. — Йордан. — Сходини „Бесіди". — Вечір української пісні.

Відень, 9. лютого

Старанням українських організацій улаштовано 13 м. м. в салях німецького Стоваришського Дому (8. округ) скромний Маланчин вечір. Зібрана досить численно молодь і жінка старших громадян витали новий рік — як звичайно — безжурною забавою і танцями. Комітет потрудив і про всякі новорічні несподіванки, до яких належали між иншими: сольовий вокальний виступ п-ни М. Гофман і віршована сатирична хроніка важніших подій пера д-ра О. Грицая. Окрім цього кілька студентського хору кількома піснями причинилися чимало до оживлення вечора. На салі були представники литовської та німецької молоді, а про гарну половину людського роду слід згадати, що рекрутувалася вона у великій части — з чужинок. Взагалі українське жіноцтво виявляє себе часами надто скромним, але тій похвальній зрештою скромности не завсіди можна приплеснути.

Традиційний обхід Йордану у Відні відбувся 19. м. м. і — як щороку — стягнув значне число наших громадян. У водосвятті брало участь також місцеве німецьке духовенство.

Т-во „Бесіда" започаткувало знову цілу низку відчитів і літературних вечерів, які чикликали вже дещо більше зайнтересування. І так дня 16. і 30. м. м. відчитано кілька доукованих вже перед тим поріжних журналах новель д-ра О. Грицая, які саме ся днях мають появитися окремою збірною (вид-во „Чайка"). Переведена над одною із тих новель — „Смарагдова оаза" — коротка дискусія дала чимало цінних помічень. Заповіджений на день 23. м. м. „Вечір української казки" не відбувся в повній програмі задля малого числа літери, всеж таки п. М. Плевако відчитала дві інтересні, мало відомі казки. Дня 6. ц. м. д-р К. Трильовський читав реферат про вагу дрібної національної роботи, який вислухано з великою увагою.

Заходом академічного т-ва „Сян" устроєно в неділю 7. п. м. в салі Йоганнесгофу (І. округ) „Вечір української пісні". Вечір цей був раніше великими товариськими сходинами, які неділький вже нині ступ. хор „Січ", під управою п. С. Красновери упрієминовав українськими піснями. Переведена при тій нагоді грошева збірка дала значну суму в користь тут. української школи.

Ухвалення увільнюючого вироку українських послів.

Дня 9 лютого п. р. відбувалася касаційна розправа перед найвищим судом у Варшаві українських послів Павла Василькевича, Чучмая і Козіцького. Свого часу засуджено їх в окружному карному суді в Рівному. Апеляційний суд в Любліні зніс цей вирок і увільнив послів від вини і кари. Проти цього вироку вніс касаційне зажалення прокуратор і дня 9 лютого п. р. відбулася розправа в найвищому суді. Найвищий суд ухвалив увільнюючий вирок люблинського суду і наказав переведити повторну розправу в апеляційному суді в Любліні. Обвинуваченних послів заступав адвокат Смирновський з Варшави.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Наглє внесення Українського Клюбу.

12. II. на засіданні сойму пос. Хрущький мотивував наглість внесення в справі утворення українського університету у Львові. З обурюванням констатує, що в XX. стол. мусить боронити справи університету. В справі університету є спец. закон ухвалений соймом. Реченець минув, уряд свого обовязку не сповнив і не предложив закона. Уряд хоче вимусити згоду на „руський інститут" у Краков.. Таке поступування негідне уряду Скшинського, що особисто ангажувався в тій справі в Женеві. ППС. також забули про своє внесення в тій справі. Прийняття наглости внесення є актом чемности сойму супроти Скшинського. Наглість внесення відкинено 134 зол. проти 110. Нац. меншости прийняли це биттям в пульпіти.

Барліцький і Гавзнер в уряді.

Пос. Барліцький одержить теку мін. сусп. робіт і ввійде в склад політ. і екон. секції ради мін. Гавзнера покличуть на держ. підсекретаря в мін. сусп. робіт.

Чехія проти участи Польщі в Раді.

„Ческе Сльово" орган Бенеша, виступає проти признання в Польщі постійного місця в Раді С. Н.

Анґлія грозить виступленням з С. Н. в разі приняття Польщі до Ради.

Англійський уряд заявив, що гостро виступатиме проти признання Польщі постійного місця в Раді С. Народів. Поручив своєму амбасадорові в Парижі заявити уряд. колам Франції, що коли числиться на дальше оставання Англії в Союзі, то слід дати зрозуміти польському урядові, щоби не думав про постійне місце в Раді. Англ. уряд не стерпить, щоби допущенням Польщі до Ради створено блюк (Франція й її союзники) звернений проти Англії й Німеччини. Німеччина мусить бути в С. Н., коли інституція ця має мати успіх і довіря всього світа. Німеччина як середньо-европейська велика держава має і мусить мати право засідати в Раді.

Німеччина відличе вступ до Союза Народів.

Нім. уряд повідомив секр. Союза Народів, що вікличе просьбу про приняття до Союза, колиб Польща дістала постійне місце в Раді С. Н. Тоді й льокарнський пакт стратить значіння.

Відповідь Муссоліні Штреземанові.

11. лютого Муссоліні виголосив промову у відповідь Штреземанові. На вступі заявив Муссоліні, що його попередня промова не була заімпровізована, а обдумувана два місяці наслідком протиіталь. дитацій. Ще раз стверджує, що Італія не стерпить насилування мировых договорів, які забезпечують границі Італії. Штреземан не заперечив, що є протиіталь. кампанія під кличем торг. і туристичного бойкоту. Штреземен представив цю кампанію, як діяльність малих, невідповідальних гуртків. Чи не знає він, що бойкот пропагували в Баварії в університетах, у почт. урядах, залізниці, базарах і т. д.? Годі порівнувати взаїмне трактування італ. і югославянської меншости. Італ. уряд ніколи не старався заключувати додатковий договір у справі Бренера; противно відкинув усякі предложення в тій справі. Бо вірить, що найліпше забезпечений Бренер договорами, заключеними італ. народом. Нема денаціоналізації над гор. Адигою. Штреземан мішає денаціоналізацію з примінюванням італ. законів. Нема в гор Адизі насилля і терору, як говорив баварський премієр Гельд, а що потвердив Штрез. Італія дальше вестиме там свою політику, яку назвав римською справедливістю. Приймає до відома обітницю Штреземана, що Німеччина змінить відношення до нац. меншостей. Але досі Німеччина не толерує шкіл польських і данських, на територіях із тими меншостями. Німеччина старається заопікуватися в Союзі Народів усіми Німцями в світі, навіть тими нечисленними над Гор. Адигою, цебто на території, що навіть до війни не належала до нім. держави. Слід це памятати й призадуматися над тим. Стверджує, що 1) чужоплемінне населення гор. Адиги не належить до меншостей, котрі обнято спец. договорами, що становлять часть мирових трактатів, 2) Італія не вгодиться на ніяку дискусію в тій справі на ніяких Зборах, чи Раді, тому теж уважала тирольського сойму безцільна, 3) фашистівський уряд противиться усяким таким плянам, а вважав би себе виновником злочину, колиб для 100.000 Німців, які прибули на італ. землю, наражувано безпеку і мир 42 міл. Італійців, які є одностайним нац. блюком в Европі.

Америк. дол. 7·44 — 7·52 канад. дол. 7·32 — 7·34, чеські кор. 0·23·25 — 0·24, леї 0·3·00 — 0·3·50, франки фр. 0·29·50 — 0·29·75, фр. швайц. 1·59·5,-1·63, англ. фунти 34·50 — 35·00.

Золото. 20 кор. 29·50 —29·80, 20 франк. 27·50—27·80; 20 марк. 33·50—33·70; 10 руб. 36·50—36·80.

Срібло. Австр. кор. 0·60·00—0·61·00, 5 зл. кор. 3·12—3·25, фльорени 1·62—1·64, рубл. 2·50 — 2·58, рубель дрібним сріблом 1·80 —1·55.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Критикоманія.

Дуже часто дістаю з провінції листи з усякими наклепами на нашу інтелігенцію по селах і містах. В кожнім листі нарікає якийсь малоконтент, що духовники, судді, адвокати, учителі й инші чини не проявляють відповідної енергії в народній роботі. Що найчастіше відбувають іменини, працники та ювилеї, на яких тільки дехто виголосить часом реферат про бідн, про стагнацію чи про спіртовий монополь.

Ось перепо мною лист зі Зборівщини. Нарікається в нім переважно на людей вільного фаху, які нічого не роблять, не дбають за „Просвіту" і „Рідну Школу", а одиноким м'сцем де живе „своєрідний дух" не два інородні шпики.

Позволю собі відповісти всім дописувачам разом а Зборівському зокрема.

Кожний чоловік повинен братися за ту роботу, яку розуміє, любить і вважає за потрібну. Не можнаж вимагати від громадянина, щоб займався „Просвітою" коли він знаменито говорить тости на іменинах, або провадив „Рідну Школу", коли він уладжує комусь ювилей. В світі все був, є і мусить бути відповідний поділ праці, по лінії здібностей, кваліфікацій і кебети. Не можна комусь накинути наприклад реферат про теорію Айнштайна, коли він ціле життя займався параграфами або будувати церкву коли він шив чоботи.

Правда, в нас часто трапляється, що шевець провалить політику, духовник виконує інжинірські роботи, а я пишу фейлетони, але це все тільки доказує, що кожне правило Має винятки.

Загально беручи, кожний в нас справне роботу, яку найліпше вміє і до якої найкраще надається.

Тому нема чого дивуватися, коли люде вибирають собі роботу по своїй спеціяльности.

Щодо дописувача зі Зборівщини, то скажу таке:

Ви, пане, нарікаєте на людей вільного фаху, що вони нічого не роблять. Робить капітальну помилку в самому заложенні. Раз вони люде вільного фаху, то вільно їм вибирати роботу, яку хочуть робити, до якої вважають себе покликаними. Чи мають вони конечно займатися У. П. Т., „Просвітою", організацією повіту тільки тому, що вам так хочеться?!... Пишете далі, що тільки в двох „інородних" шинках панує своєрідний дух... Доброю, не новина р'я! Українізація Рад. Укрраїни мусить мати вплив і на Галичан та спонукувати їх до інтензивної праці в цьому напрямі. Зукраїнізування двох чужих шинків не необичне завдання навіть для найбільш віддаленої закутини. Колиб ці два шинки були українські, справа малась би зовсім инакше. Виповнювання їх по береги билоб кари — і напитування — гідне. Зрештою, провінція йде, як і все йшла, за прикладом Львова. Тут шовіністичний льокаль Кучека насильно зукраїнізовано, хоч власник верга відгрожувався в стороны ненавистних русинів, але вкінці скапітулював і навіть розуміє по українськи.

З цього всього ясно виходить, що в'яніональні малконтенти не мають рації. Попросту вони хорі на загально поширену хоробу критикомані і часто не розбирають, що біле, а що чорне.

Як вже пише хто дописує, то вехай пише справжні закиди. Наприклад: хтось приготовляє комусь ювілей, а приготовив зле, або: хтось вирвався з тостом на поминку, а говорив як деякі промовці на Шевченківським концерті і т. д. і т. д.

Оттакого давайте сюди, а не тому вже!...

Галактіон Чайка.

Вищі технічні інжінірські студії в Бельґії від 2—3 літ.

Без вступного іспиту, матура вистарчає. 3-літній курс інжінірський: Інж. електро-технік. Інж. електро-механік. Інж. промисл. Інж. радіо. 2-літній курс інжінірський: Інж. кольоніяльний (посада в африканських кольоніях). Інж. констр.-авіяції. Інж. кочего.-автомобілів, моторів і лодок. Інж. хемік, інж. металюргії. Інж. бетонових будівель. — Для абсольвентів учительських семінарій І приготовляючий рік. Курси і для жінок приступні. Спеціяльний курс французької мови. Курси денні і вечірні. Оплата річна 590 бельґ. фр. Вписне 30 бельґ. фр. Кореспонденція на всіх мовах. Адресувати: M. Ing. V. Vicenik, Secrétaire General de l' Institut Superieur Technique et Colonial 25 Blvd. de la Constitution Liége Belgique. 1253 1—1

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за один невеличкий уступ у статі „В світ за очі" і за одно більше місце нашого фейлетону „Лист з села". Це вже 19-та черговa конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Уневинення засуду смерти в Варшаві.** На основі вердикту присяжних суддів засудив окружний карний суд у Львові дня 18. IX. 1926 р. Герасима Іваньчука, селянина зі Спасова, Сокальського повіту за замордування 4 полонених Поляків, на кару смерти. Проти цього засуду вніс його оборонець адвокат д-р Лев Ганкевич зажалення неважности. Дня 10. лютого 1926 р. відбулася розправа в Найвищому Суді в Варшаві. По майже 5 годинній розправі Найвищий Суд ухилив заскаржений вирок і відослав справу до повторної розправи перед судом присяжних у Львові. Председник трибуналу був радник Баковський, вотували: радн. Лоренц і Виробек. Обвинуваченого прокуратор Золіньский, боронив адвокат д-р Лев Ганкевич зі Львова.

— **Хлібодари у Варшаві.** Польські часописи повідомляють, що до Варшави приїхала з чолобитною делегація „Українського Народнього Союза",

що то 13 січня ц. р. відбула під проводом Даниловича свій „конгрес" у Станиславові. Делегація має предложити відповідні меморіяли голові ради міністрів і міністрові внутрішніх справ.

— **Повітовий хлібодарський з'їзд** зложе кліка Даниловича на день 24. ц. м. в Турці над Стрием. Видно, що для хлібодарів треба виказатися якоюсь „роботою", а то пособія можуть урватися, а то й зовсім відпастій...

— **З документів часу.** Do L. 4268/26 —L. ks. Włodzimierz Semkiw, lat 45. tonsury, gr.-kat. proboszcz, zam. w Mikołajowie. Przekr. § 1 ust. językowej z dnia 31. 7. 1924 r. Dz. U. Sz. P. Nro 73 poz. 724, popełnione przez nieużywanie w korespondencji urzędowej ze Starostwem języka polskiego. Ks. Włodzimierza Semkowa zasądzam na podstawie rozp. z 30. 9. 1859 r. Dz. p. p. Nro 198 za przekr. art. 1. ust. z 31. 7. 1924 r. na grzywnę w kwocie 50 zł. — z wolnością rekursu wnieść się mającego przez Starostwo do Województwa w przeciągu dni 3-ech, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. Lwów, dnia 22. I. 1926. Cyankowski w. r. Rel. VIII. st. sł.

— **На ствердження громадянства треба вже рову.** Міністерство внутрішніх справ у Варшаві видало до всіх „кресових" воєвідств обіжник, в якому поручає перевести в найкоротшому часі стверджения громадянства й видачу особистих книжок. Акція в цьому напрямі повинна скінчитися в більших містах до одного року, в менших до 6 місяців. З уваги на велике число чужинців поручається строгу контролю документів.

— **Ще одна польська медаля.** Військова комісія сойму приняла в другому і третьому читанні законопроект про видання нової польської медалі—цим разом для всіх учасників воєн Польщі за незалежність. Право до неї медалі матимуть усі ті, що були щонайменше три місяці в полі.

— **За напади на Жидів,** які робило трьох замаскованих парібків з села Боровe, пов. Жовква, ще на весну 1924 року на гуляку між Мостами великими і Кристинополем в тім. чорнім лісі, засуджено на днях у Львові Ілька Кмиту на 10 літ, Мик. Занька на 6 літ, Ол. Гуменчука на 4 роки.

— **Модерний „гаджинсловець".** Є ним Озія Вольф Гассенбанер, що під назвищем Гольда допустився цілої низки злоупотребнень. Був мулярем, а подався за студ. університету. З війська здезертував давно і жив з того, що під покришкою женячки вимінював від жінок гроші. Так зняв вуса Рор у Бібрці й забрав у неї 100 долярів. Таксамо поступив з Регівою Вайнтрауб у Львові, забравши в неї 250 зол., і з Нетті Кертер у Городку, яку також ограбив. На днях його арештували й відставили до поліційно-слідчої експозитури у Львові.

— **Зїзд рабінів у Варшаві** зачався цими днями. Присутні на ньому 352 рабіни з цілої Польщі, а крім цього чимало гості з Варшави. Зїзд викликав велике зацікавлення.

— **Конґрес жидівських студентів в цілої Україні** відбудеться 19. лютого п. р. в Харкові. Жид. Тел. Ag. повідомляє, що в самому тільки Харкові студіює понад 4.000 студентів-Жидів.

— **Нова шпіонська афера на Україні.** З інтервю, яке мав кореспондент харківських „Вістей" з головою ДПУ. на Україні Балицьким, виходить, що на Україні відкрито зовсім випадково добре замасковану шпіонську організацію, тим разом грузинську. Нитки тієї організації тягнулися з Грузії через Київ, Львів і Варшаву до осередку грузинської еміграції в Парижі. На польсько-радянському кордоні злопила радянська прикордонна варта двох людей, що намагалися перейти границю. По доконаній ревізії виявилося, що були це Грузин Капітон Анджапаридзе (псевд. „Філіп") і Поляк Положний (псевд. „Костя"). Перший працював з доручення грузинського центру в Парижі, другий з доручення польського генерального штабу у Варшаві. Везли вони зі собою багато компромітуючого матеріялу. На слідстві виявили, що паризький грузинський центр був звязаний з польським штабом і що мав при ньому своїх довірених людей Грузинів. Ці останні займають навіть високі становища в польській армії. На спілку з Поляками післали Грузини своїх людей до СРСР. Шлях він через Київ, де була грузинська громада, що переправляла висланників далі до Грузії. У звязку з тою аферою арештовано багато Грузинів у Київі, Харкові, Саратові й — очевидно — в Грузії. Скоро має відбутися великий процес. Грузинські висланники, що їздили звичайно в товаристві польських агентів через Україну до Грузії, повідомляли з доручення Ноя Джорданії, Церетелі, Гегечкорі Рамішвілі й инших визначних меншовицьких діячів.

— **Пенсія для дітей Вечорковича й Баґінського.** Рада народніх комісарів СРСР. постановила виплачувати дітям убитих Вечоркевіча і Баґінського щомісячні пенсії аж до їх повнолітности. Платні будуть виплачувати на руки матерей за час від 1. січня 1926 р. Для двох дітей Баґінського призначено 200 карбованців місячно, а для сина Вечоркевіча 150 карб. місячно.

— **Торговельні взаємини СРСР. з Австрією.** Пишуть нам з Відня: Тутешня радянська торговельна місія закупила великанський будинок при Зайлерґассе в I. окрузі Відня. Крім цього вложила в „Niederösterreichische Eskomptegesellschaft" (банк приятеля пок. Василька, Бозля, що прийшов сюди з рабухом сіцим з Буковини бідним Жидком, а тепер є великим мілїярдером!) 300.000 фунтів штерлінґів, як гарантійний капітал для ріжних торговельних трансакцій. Ці факти вказують на зміцнення торговельних взаємин між СРСР і Австрією.

— **Добрий інтерес** зробила Італія в тзв. святім році, яким був 1925 рік. Урядово обчислюють, що в м. р. відвідало Рим поверх 600.000 паломників, між яких папа роздав ок. 800.000 медальйонів, вибитих на памятку „святого року". До прочан виголосив папа 1080 промов і проповідей. Вартість дарів, зложених Ватиканові, обчислюють на 40 мілїонів золотих. Розуміється, населення Італії заробило від прочан без порівнання більше.

— **Корупційна афера в вед. відєнського „Abend-y"** є — як ми вже писали — сензацією дня, що найкраще видно з німецької преси, яка присвячує цілі стовпчики цій справі. Виявляється, що редактори цього поширеного буркового органу, пропагуючи ідеї рівности і братерства, були шантажистами і брали гроші, звідки попало: від банків, підприємств, купців і приватних людей. Вели, розуміється, виставане життя, мали власні віллі, авта, коні і т. п., а деякі мали майно на десятки мілїардів! Очевидно — шантажувати так довго безкарно можна тільки у великому ре трі, але й тут кінець-кінцем посковзнулася їм нога. Тепер вийшли й виходять на яву тюрми ті инші скандальні історії, що страшенно компромітують цих „резолюційних соціялістів" з „Abend-y". Ціла афера закінчиться мабуть тим, що після замкнення чи усунення кількох найбільше скомпромітованих співробітників „Abend" переймуть у свої руки й на свій рахунок офіціяльні круги соц.-демократичної партії.

— **Сильність слінних у світі** обчислюють на 300.000 душ. Найбільше слінних живе в СРСР. і на Балкані. Слінних Німців, що стратили очі в більшій части на війні, є 37.000.

— **Танцюр колекціонер.** Віденська „Ві Штунде" подає, що у Відні живе найбільший у світі колекціонер — коробок від сірників, спенсіонований залізничник Іван Потерук. Він збирав свою „спеціяльність" повних 45 років і за той час зібрав понад 10.000 ріжних коробочок, з яких побудував старинний замок з мурами, гарматами і т. п. Те все він показує за малою опатою цікавим, особливо ж дітворі — і має з того немалий дохід. Якась баронова хотіла відкупити від нього збірку й давала йому за неї 25 мілїонів а. к. (понад 350 долярів), але Потерух на це не згодився. У згадану збірку входять коробки з сірників майже всіх країв світу.

— **З міна.** В кіні „Лев" почалась виставa нової величезної фільми в 10 діях „Пригоди Джекстова серед людожерів", з Герві Льойдом у заголовній ролі. Крім цього комедія в 6 діях: „Малий нащадок великого предка". Ціни місць знижені. Вся програма дуже весела.

Концерт

Львівського „Бояна" (колядки і шевченківки) відбудеться в неділю, 14. лютого 1925 р. в церкві Преображення у Львові. Вступ вільний. — Початок в 12. год. в полудне. Дохід з добровільних датків на „Рідну Школу". Прохається про громадну участь.

Всячина.

Лавреатка фільмової літератури. В Ню Йорку першу нагороду 200 долярів на конкурсі за найкращу фільмову пєсу одержала десятилітня Една Мері Седжвік. Мала авторка виступає одночасно як танцюристка в якімсь театрику в Ню Йорку. Або ця дитина є геніяльна або журі конкурсу дало себе пошити в дурні або до фільмового твору не треба справді мати більше таланту, як може мати десятьлітня дитина.

Північна виправа Амундсена. Радянський уряд поміжався новою виправою Амундсена і хоче дати їй велику підмогу. А саме: в Ленінграді вибудують велику галю для літаків, а державні воєнні кораблі супроводитимуть експедицію якнайдальше на північ. Також торговельна фльота дасть поміч Амундсенові. Російське географічне Т-во запрохало Амундсена до Москви, на відчит. Провідник Амундсенівського літака, полковник Нобіле саме вернувся з Ленінграду до Риму, де заявив, що шлях його лету буде імовірно через Рим, Париж та Ленінград.

Скільки їхало літаком? У минулім році 170.000 осіб їхало в Европі літаком і зробило 12 мілїонів миль. Є це вдвоє стільки, що рік раніше, бо в 1924 р. було пасажирів тільки 84.467. Як не як, а на число пасажирів у залізницях — це ще небагато.

Подружий процес. Минулого тижня закінчився у Парижі один процес, що тривав 8 літ, в якому виступали подружа пара: американський мілїонер Фавик Гульд і його жінка відома балєріна Едіт Келлі. Коли жінка розвелась з чоловіком, стала танцюристкою і до свого артистичного прізвища додавала для реклями прізвище мілїардера і мала. Її муж подав її за це в суд і процес виграв. Тоді пані Келлі позвала чоловіка, домагаючись половини майна, заявляючи, що при шлюбі це мало було їх спільною власністю. Крім цього доказувала, що не маючи права носити прізвища мужа зазнала великої матеріяльної втрати. Програла і цей процес, а тоді зп ювала за собі ці справи до найвищого трибуналу, все не тяглось 8 літ, аж би посередньо перед остаточним рішенням узяла свої обі скарги назад. „Багато шуму зачевся"... але це причинило до реклями балєріни.

Студентські справи.

Українські студенти на чужині.

Дня 20. січня 1926 р. святкувала Спілка Студентів України у Німеччині пятиліття роковин свойого істнування торжественними сходинами разом з чужинецьким студентством в Берліні. Сходини відбувалися у власній домівці Спілки. Голова Спілки, канд. хемії Руменців, відкрив сходини привітальною промовою, після чого складали годинкові представники чужинецького студентства поздоровлення. І так: від німецького студентства та його чужинецького відділу Цезар, від болгарського студентства Ивнофф, від македон. студ. дипл. інж. Маковський, від академ. групи нім. нац. партії д-р Зайлер, від чужинецьких студентів торговельної школи Тодоров, від литовського студ. Массілінас, від „Старої Пруссії" Копьов, від естонського студ. Таам, від турецького студентства, Сіджі, від Німців з України Нернеке. Крім цього промовляли шеї уповноважений для еміґрантських справ проф. д-р Берґ, представник „Української Громади" Бурбела та представники Союза Українських Студентських Організацій в Німеччині й Дмитро Федак (по німецьки) та Мілько (по українськи). Урочисті сходини відзначив своєю присутністю великий приятель українського студентства в Німеччині, годова Комітету правної охорони збігів з України, генер. консуль Фонфе, якому за його заслуги поручено почесну членську грамоту. По промові генер. консула Фонфе присутні відспівали німецький гимн. Голова Спілки подякував присутним за участь у святі і відспіванім „Ще не вмерла Україна" закінчено офіційну частину святочних сходин. Неофіційна частина свята протягнулася серед веселої розмови, співів і танців до пізної ночи.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітнецької.

Ж о в к в а: Сала „Звізди".
13.II. „Пан Твардовський".
14.II. „Ві я".
15.II. „Чорна Пантера і Білий Медвідь".
16.II. „Барон Кіммель".
17.II. „Шалапут".
18.II. „Маруся Богуславка".
19.II. „Ніч під Івана Купала".
20.II. „Казка старого млина".
21.II. „Майська ніч і концерт".
1210 5—?

В другу річницю смерти бл. п. Ольги Басараб відправиться в суботу дня 13. лютого о год. 5. пол. в Преображенській церкві Панахида, на котру запрошує все громадянство *Українське жіноцтво.*
1244 2—2

Ширші сходини Това Жінок з вищою освітою відбудуться дня 15. лютого 1926 в (понеділок) в салі Захоронки, вул. Руська ч. 3, в год. 18 точно. На ден. порядку реф. д-р. Степанія-Дашкевич О-лени: Індіяни пд. Америки. — Гостем ради. — Управа. 1250 1—1

Затвердження статуту „Українського Спортового Союзу". Члени основателі повідомляють, що І. установчі загальні збори „Українського Спортового Союзу" відбудуться в неділю, дня 7. березня 1926 р. год. 10. перед пол., в домівці „Сокола-Батька", Львів, Руська ч. 20. Тимчасова Спортова Рада висилає всім Т-вам один примірник статуту і пояснення щодо вступлення в члени „Українського Спорт. Союзу" і висилки делегатів на загальні збори. Якщо котре спортове т-во не одержить статуту й пояснень, хай зажадає їх висилки. — *Тимчасова Спортова Рада*

— **По раз третий** в неділю, дня 14-го лютого с. р. о год. 7-ій вечером в салі Т-ва Лисенка „Вертеп наших днів" Галактіона Чіпки і Леся. Зміна деяких лялок. Білєти продає Союзний Базар в неділю від 11—1 перед пол. і від 5-ої пополудні в театрі. 1235 2—2

Дрібні оголошення.

СПЕЦІЯЛІСТ переплету Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська 12. 1223 2—10

ГОЛУБИ готські високолетні пінч (руді) оттеські, кримські та инші від 30 зол. Ганноверські і французькі, рівнож високолетні від 40 зол. за пару. За пересилкою. Портерія ул. S. Bedzin. Kolonitaja 23. m. 4. J. Az. 1-19 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг носа, уший, горла і гортанни

д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.

1141 Тел. ч. 27—99. 9—10

Спеціяліст недуг легінь, серця і жолудка

д-р ФЕЛІКС ГАН

Львів, Городецька 45. Телефон 834.

Просвічування Рентґена. Лічення лямпою 1231 „Sollux" і кварцовою лямпою. 2—8

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1226 2—5

АДВОКАТ

Д-р РОМАН САВОЙКА

відкрив адвокатську канцелярію

в ДРОГОБИЧИ, Ринок 4.,

і веде її спільно з адв. д-ром І. Блажкевичем. 1211 2—5

ІНЖИНІР ХЕМІК

ІВАН КАНЦЯК

був. асистент Політехніки в Празі

виконує всілякі праці з обсягу хемії, хемічної технольоґії і товариства.

1254 **Львів, вул. Зелена 54. І пов.** 1-1

Андрій Фалендиш

будівничий

Тернопіль, вул. Тарнавського ч. 4

(власний дім), будує церкви, приходства та инші будівлі. Спеціяльно виконує склепіння церков залізно-бетонових ріжних конструкцій. Рівнож виконує всякі пляни і кошториси. 1128 2—5

Для приїжджаючих до Львова поручається

Готель „SAVOY"

вул. Собєського 7.

Ціни низькі. Для стадих гостей опуст. Вінаймається теж на довший час на дуже 1232 корисних условях. 2—5

Ч. 1243. У Львові, дня 29. січня 1926.

КОНКУРС

на посади учителів і учительок при учит. семінарах УПТ-ва усіх фахів, особливо із кваліфікацією до навчання рукодїлля, рисунків, ручних робіт і музики, з початком шк. р. 1. 25/27.

Поданя вносити до Головної Управи УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10. II. п. до кінця марта 1926 р. 1175 3—6

Підтримуйте кооперативний промисл!

ВСІ МАСАРСЬКІ ВИРОБИ

шинки, різного рода ковбаси ковечого та заграничного зразків, сальцесони, смалець, будженки й инше, вироблене у власній модерно уладженій електричній масарській фабриці,

та

ВЕПРОВЕ, ВОЛОВЕ Й ТЕЛЯЧЕ МЯСО

можна вже купувати по конкуренційних цінах в крамниці

„Краєвого Союза для хову й збуту худоби й бекону"

при вул. Краківській ч. 4.

Кооперативам позначається значний опуст при замовленнях. Замовлення з провінції пильно сходяться негайно й солідно.
1-45 2—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 34. (10.709). Львів, середа 17. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Лист із Югославії.

Пашіч і Радіч.

Білгород, 11. лютого 1926.

Сучасна політична комбінація в Югославії настільки цікава, що заслуговує того, щоб нею поділитися з українським громадянством і познайомити його з двома найбільшими тутешніми політиками: Миколою Пашічем та Степаном Радічем. Старий, довгобородий як біблійний святий Микола Пашіч, що, як ніхто, тримається мудрої приповідки: „Слова срібло, а мовчання золото", відомий зі своєї тактики вичікування та непохапливости,—а одного боку і з другого цілковита протилежність йому—Степан Радіч: низький, дебелий, з кущиком підстриженої борідки, рухливий, нестриманий і балакучий, балакучий до нейомовірности. Це два мужі, що стоять тепер на чолі держави, люде, про котрих найбільше пишуть тутешні газети й карикатурами яких заповнені всі гумористичні часописи у Білгороді, Загребі та Любляні. Вожди двох найбільших у Югославії партій: народньої радикальної та сепянської хорватської.

Бували часи, коли головою міністрів не був М. Пашіч, та це тривало недовгий час і старий політик знаходив різні комбінації, щоб знову заняти своє улюблене місце. І звичайно не занадто був перебірчивим у засобах. В ті часи, коли посли Хорвати бойкотували парламент у Білгороді, стоячи на федеративному ґрунті, він зумів розколоти демократичну партію, від котрої виділилася група самостійних демократів під проводом Светозара Прибичевича, людини енергійної, амбітної, доброго промовця, якому одначе не дає спокійно спати тріюмф Муссоліні́ого. Поваливши цим робом так званий кабінет боротьби з корупцією на чолі з головою демократів Любою Давидовичем, чесним, непримирливим політиком, Пашіч знову створив уряд, гаслом котрого була єдність держави й націоналістична політика. Проти своїх головних ворогів тодішньої хорватської республиканської федеративної партії Пашіч приміняв виїмковий закон про охорону держави, а її провідникові Радічеві підсунено обвинуваченння за зраду проти держави...

Вибори до парляменту приходили під великими утисками, що збільшило мандати радикалів, але не досягло погрібних успіхів що-що Хорватів. Вони дістали більше голосів, ніж при попередніх виборах і вирішили вже тепер їхати до парляменту. І тоді, коли Радіча видів його партії сиділи у в'язниці — послам Хорватам не затверджували мандатів, хоч становище уряду було дуже слабке і тримався він тільки різними, непарляментарними штучками.

В критичний момент Пашіч несподівано захворів, а це тут є певним барометром, котрий віщує зміни в політичному житті. І дійсно, прийшли великі політичні зміни. Радіч, котрому не надто посміхалося життя за ґратами, а ще менше майбутній суд за зраду в звязку з його колегами мандрівками до Льондону та Москви, став наразі із завзятого республиканця та федераліста натхненим монархістом і прихильником сучасного централістичного устрою держави. Хорватським послам затверджують мандати і відбирають їх лише Радічеві та видлові партії. Прибичевич з товаришами вилітає за двері міністерства і створюється новий кабінет, в якому беруть участь і Хорвати.

Газети пишуть, що це нова ера в житті Югославії, що нарешті зникло болюче хорватське питання, бо відбулося сербсько-хорватське порозуміння, покаявся старий грішник Степан Радіч. Лютує Прибичевич по зборах і вічах та говорить про незаконне подружа Пашіч-Радіч, одначе старий лише посміхається у свою сиву, довгу бороду. Здавалося, що все вже гаразд, тільки покаяний грішник Радіч не надто був одушевлений цим платонічним коханням, бо хотілося й собі пробратись до міністерського стільця. Хоч не-хоч, треба було й це зробити — і хоча з анульованим мандатом, став Радіч міністром освіти, котрим ще не так давно був його запеклий ворог Прибичевич. Те, що міністрами можуть бути лише посли, а Радіч ним не був, прийшлося принести в жертву порозумінню, бо надто вже голосно він виголошував похвали королеві, а головне самому Пашічеві.

Чи може тому, що Пашіч уже дійсно постарівся, бо перевалив через восьмий десяток, чи може тому, що Радічеві самому дуже скоро хочеться бути премієром — вже зараз спочатку почали являтись різні неприємности для нового уряду. Почалося з того, що Радіч на великому зібранні в Любляні забув про те, що він не лише агітатор, а й міністр, і зачепив Італію, котра лише чекає якоїсь зачіпки з боку Югославії, щоби вдертися на Адріатик. Цю оду утихомирили тим, що сам Радіч звалив усе на бідних газетярів і дементував сам себе, ні трохи не засоромившись. Кажу, що це був початок, і Пашіч уже добре бачив, що „грішник" не так уже справді покаявся, що треба скоріше пропхати в парляменті буджет, а після дивитись, як рятувати становище. І справді, саме під час дебат у парляменті про буджет Радіч „службово" їздить по цілому приморі і на зборах скрізь уже отверто критикує свого спільника Пашіча, цілий державний устрій та пророкує нові вибори до парляменту.

Великий демагог Радіч має на своїму боці селянські маси Хорватів і тепер оперує саме в тих місцях, де радикали мають найбільше своїх прихильників. Певна річ, що не лише ми, Українці, так легко ловимось на демагогічні вудки і можна сподіватись, що Радіч здобуде і в приморі народні маси на свій бік. Це сполошило неабияк радикалів і вони б'ють на тривогу, але покищо не можуть знайти собі порятунку. Вибори їм тепер дуже невигідні, бо коли розібють глек з Радічем, не мають з ким скласти уряду, а вибори не під їхнім керовництвом не віщують для них нічого доброго. Радіч є ще ніби дальше монархістом, але у всьому иншому повернув на своє старе, а це радикалам не лише не до смаку, а й проти їхньої програми. Положення взагалі дуже заплутане і залежно від того, як воно розвяжеться, буде видно, чи Пашіч уже занадто старий й мусить уступити своє місце комусь иншому, чи й надалі буде диктатором як у радикальній партії, так і в житті цілої Югославії. Хоча в самій радикальній партії є багато визначних діячів, що незадоволені діяльністю Пашіча і яких стримує лише його великий авторитет, хоча й вожди всіх инших партій дуже ворожо ставляться до його, але, здається, Радіч трохи прискішився зі своєю акцією і тому вона не буде мати певних наслідків.

В. Анський.

З польських справ.

Між партіями „Пяста" та „Визволення" не прийшло до порозуміння щодо спільної соймової акції.

У військових канцеляріях міністерство військових справ має намір видати нові розпорядки щодо зменшення бюрократії.

На Горішнім Шлеську арештована маса осіб, здебільша Німців, підозрілих у шпигунській організації.

Торговельна умова з Італією ратифікована. За 100 кг. італійських помаранч платимуть 48 зол.

Несвоєчасний інцидент.

Муссоліні і Ліґа Націй.

Муссоліні почав погано свій рік мовчанки. Примирюючі спроби в промові Штреземана, щоби зліквідувати непорозуміння, спричинене філіпікою голови фашизму, дали привід Муссоліні́ому до ще довшої промови в сенаті. Головні думки цієї відповіді відомі читачам з останнього числа нашого часопису. Муссоліні промовляв спокійніше, але не відкекався ні одного зі своїх тверджень. Лише пояснив, що фразу про трьохколіровий прапор на Бреннері можна розуміти як оборону прав Італії, а не імперіялістичні погрози. Муссоліні гордий тим, що мало його промов полишило такий сильний відгук в італійських серцях і... в публичній опінії Европи, як остання.

Це правда. Але саме її відгук в Европі має зовсім протилежні наслідки, ніж собі це уявляє Муссоліні. Атмосфера не тільки не прояснилась — як він це впевняє — від його щирости, а навпаки: захмарилась. „Таймс" у вступній статті з дня 10-го ц. м., силкуючись зайняти посереднє становище між Італією і Німеччиною, називає їх дипльоматичний діяльог „нефортунним інцидентом". У хвилині, коли рішається доля вступу Німеччини до Ліги, коли йде завзята дискусія про права на постійне місце в Раді Ліги для Польщі, Еспанії, Бразилії, коли Англія та Франція хотять найти якнайкращу розвязку для цих численних кандидатур, Муссоліні заявляє в сенаті, що Ліга Націй не має права розглядати політики Італії супроти національних меншостей. Тому й каже „Таймс": „Дарма, що сіньор Муссоліні зберігає на загал поміркованість у висловах, він торкається всіх цих делікатних та аловіщих тем за сміливо і за ясно, ніж це бажане в інтересі доброго порозуміння двох народів".

Не тільки двох, але й всіх инших. Муссоліні в обороні власної політики нагадує німецьким політикам положення польської меншости в Німеччині... Коли кожний нарід пічне добувати власний матеріял, що міг би стати предметом розглядів Ліги Націй, тоді великі держави можуть ще завагатись, чи варта нині впускати до Ліги Німеччину, а Німеччина: чи варта в такій атмосфері туди йти. Є в обдуманій промові Муссолінія одна нещаслива реторична фраза: „Фашистівська революція матиме в 1926 р. свій Наполеонівський рік". Можна це ріжно розуміти: як битву під Ватерльо і під Седаном...

Ред. спр. „Діло" we Lwowie. Pr. 67/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej i sądu okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonych w czasopiśmie „Діло" Nr. 29 (10.698) z dnia 9. lutego 1926. roku pod tytułem: „Naiwny apel" w ustępie a) między słowami: poskyta úřadův... a słowami: buła prawyina, b) między słowami: do Kusynow... a: słowami: W czomuż, c) między słowami: Kozacki wijay... a słowami: Kliczny) akord zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 8. lutego 1926. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 10. lutego 1926. r. Hawel.

Red. czas. „Діло" we Lwowie. Pr. 74/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Діло" Nr. 31 (10.700) z dnia 11. lutego 1926 roku pod tytułem: 1) „Dekadencija" w ustępach między słowami: a) rozumiami... a słowami: z przywodu, b) między słowami: nas mezostej ... a słowami: jak ne jak, c) nykamy a: bez sumniwa, d) opanowanym... a: prawda, e) nesprawedywistu... a: nedawno. 2) „szcze odna otanowizt" w ustępach między słowami: a) olanowizt... a: wże za, b) Rozkewycz... a: same, c) tera spiskowo... a: w 30 instrucji. 3) „Mołodsze sio" w ustępach a) ... y słowami: a sio... a: na daleco, b) ... a Czo... a: Kliki miłaczew. 4) „Nowosky" w miarę szczerej w ustępie między słowami: platformi... a: 4) w dyatonosty zawiera znamiona zbrodni występku a to: ad 1) 2) i 4) z § 65 a) u. k. ad 3) z § 300 ustawy karnej uznał konsaą 10. lutego 1926. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. i zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Zł. P. Lwow dnia 11 lutego 1926. r. Hawel

Налге внесення Українського Соймового Клюбу в пятницю (12. ц. м.) стало предметом соймової полагоди. Польський сойм, який в р. 1922 **всіми польськими голосами** ухвалив закон про тзв. воєвідську автономію і про заснування українського університету до двох літ, в р. 1926 (отже майже в чотири роки після своєї маніфестаційної ухвали) демонстраційно відкинув нагле внесення в університетській справі. Польський сойм 134 **польськими голосами** проти 110 **мішаних** (українських, білоруських, німецьких, жидівських і деяких польських) не признав наглости внесення. Його відіслано до освітньої комісії... на склад. Колиб навіть сойм признав був наглість, то воно й так булоб помандрувало до комісії. В суті річи нічого не змінилося. Сяк чи так те внесення ждала терниста комісійна дорога, йшдо тільки про форму.

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

Ф. Ф.

На старі теми.

„На спільній платформі".

Відгуком на статтю „Змінім політику" анонімового польського публіциста є стаття: „На спільній платформі", стаття, що — по оцінці „Вєк-у Нов." — є „гідна уваги, голос, що походить „з поважних українських кол".

Автор тієї статті („Senex"), користаючи з польської гостинности, не все називає правдивим іменем, деякі моменти затирає, а деякі тільки мимоходом заторкує. Та хоч її автор — як сам каже — не має аспірацій на політика, стаття писана гладко і в тій частині, яка є присвячена — з природи річи — невичерпуючому малюнкові страшної дійсности, наскрізь вірна.

Перш усього автор зазначує, що національний антагонізм не зродився з хвилею козацьких повстань і вибуху великої української революції під проводом гетьмана Б. Хмельницького, але що та революція була епільогом спонтанічного вибуху народу проти шляхотської злочинности. Найкращим доказом цього є факт, що до української революції приєдналося й нечисленне польське населення, осіле на Україні. Від козацьких повстань аж до останнього поділу старої Польщі йшла завзята й неперебірчива боротьба між польською шляхтою й українським народом. Польська політика не мала ані доброї волі, ані сили перетяти той гордійський вузол.

„Ті відносини перетрівали до останнього поділу, відколи ті землі дістались під Росію й Австрію. Аж тут Формується ріжниця поглядів. На українських землях під Росією антагонізм малів, навіть зовсім затирається під напором чорносотенної політики царської Росії, яка — паралізуючи всякий національний рух, у відношенні до „івородців", була того єдиною причиною. В Галичині, де національна стихія була сильніша і національний гніт малий, вироблюється національно й політично українське громадянство. З тим фактом мусять рахуватися кожний поважний політик, якого думка не затроєна ідею ненависти і відмови права до життя від віків осілому тут народові".

Важко сказати, щоби цей погляд відповідав дійсному й історичному ходові річей. Не під Росією й Австрією „формується ріжниця поглядів",

Відомо, що проти анексії Галичини Казиміром Вел. галицько-український народ боровся вперто на протязі сорок літ;

На українських землях під Росією справді маліє й звільна затирається польсько-український антагонізм, одначе, не так „під напором чорносотенної політики царської Росії", як радше тому, що польська і спольщена шляхта, відірвана від польського центра, не маючи опори в польській державности, була змушена здавати свої позиції і платити дань духові часу. Подібних промахів є більше в статті Senex-a, а до них належить теж парадокс, немов то після поділу Польщі в Галичині сильніша була національна стихія і т. и. Національно-культурне, а в парі з ним і національно-політичне відродження українського народу відбувалося на Наддніпрянщині; а тут (за австрійських часів) воно находило тільки умовини для своєї нормальнішої кристалізації.

„Свій епільог найшла колотнеча обох народів в памятній листопадовій ночі, де по одній і другій сторони часто боролися проти себе брати і сестри".

Це вже занадто переборщений малюнок „памятної ночі" в напрямі „поезії." Не було віколи ніякої листопадової ночі, в якій боролись би по противних сторонах брати і сестри. Коли автор має на думці ніч з 31. жовтня на 1. листопада 1918, то тієї ночі, правду кажучи, взагалі не було ніяких боїв, а була тільки обсада державних будинків і установ українським військом, яке усунуло австрійське військо й австрійсько-польську бюрократію. Тимбільше та ніч не була ніяким **епільогом**,

Виходячи з такого, наскрізь фальшивого заложення, автор, здебільшого вірно зясовуючи дальший хід подій, не все робить правильні висновки.

„Страшна, а одначе правдива трагедія — говорить п. Senex про ту „памятну ніч" — і тут польська політична думка допустилася страшної тактичної помилки, бо замість злагіднювати конфлікт в спосіб, вимагаючий згідного співжиття, деякі чинники під напором засліплення національного еґоїзму, вибуялого шовінізму і ненависти наново розпалювали боротьбу. Скоро Українці програли справу і були здані на ласку побідників, то це не була пригода до політичних інквізиції, а радше роля побідника мала гарне поле до діяння. Польсько-українська війна, признана в міжнародньому розумінні, скінчилася скоро, одначе збільшилася ненависть до границь, що майже виключають якенебудь співжиття. Якщо польські політики уважають українську справу взагалі, а ту у відношенні до Галичини зокрема, прусською чи австрійською інтригою, то грішать позвою інноваційною і якнайгіршу присугу віддають державі. Фактом є, що серед українського населення панує огірчення — не так в наслідок доривочних політичних експериментів зле зрозумілої, а може навіть і нещирої політичної думки.

Український нарід, що суцільною масою заселює Сх. Галичину (а також Волинь, Полісся, Холмщину й Підляшя — Ред.), безперечно є політично дозрілий і національно освідомлений. А якщо на Рад. Україні свідомість зростатиме так дані і тамошній нарід дійде до влади (він вже доходить — Ред.), то це може бути грізним тестом для польської східної політики. Хто глумом і недошанованням збував суть річи, той сповнює злочин проти власної держави.

На жаль, вибухового матеріялу є надто багато, коли взяти на увагу кольонізацію, десятки тисяч арештованих, сотні політичних процесів, десятки смертних засудів, національний гніт і самовольно позитових можновладців (чи тільки позитових? — Ред.), то годиться признати, що польська політика повадне під тим оглядом в перестаду, яка є признакою тісноти розумування. Коли до того додати позбавлення української мови урядах прав, прав давних, набутих за Австрії, самоволю, що панує в урядах, громадах через одиниці (?!), часто злочинні, паруту з прав людських і божих, перезвання Українців назвою чорносот. Росіяна „малорусинів", справу українського університету, а головно безліч страшних надужить при тзв. шкільнім плебісциті, то годиться признати, що мозаїка тих кричущих надужить не може скластися на образ співпраці. Уважаємо, що політична лінія, намічена мін. освіти Грабським, не веде до ніякої мети, але — навпаки — справу заплутує і затемнює. Не буде перебільшенням твердження, що його особа постійно буде кулею у ноги всяких спроб помирення, бо кожний крок мін. Грабського Українці уважатимуть перфідією і нещирістю. Прецінь мін. освіти є відомий зі своїх крайно шовіністичних поглядів, що виросли в галицькім ґрунті, щоби хтонебудь з Українців міг йому довіряти і засісти з ним до спільного стола. Вимискування розламу українських партій, висування д-ра Данилевича, о. Ільчова і т. д. в українських очах тяне „польською інтригою", дотованою з державних фондів, яка одначе не дає ніяких висліднів. Угодової партії (роз. української — Ред.) нема, отже не може проявити угодових настроїв серед Українців. Обманювати себе розбиттям українського фронту, сумніватися в його силі і творчій праці, не рахуватися зі стихійним зростом політичної і національної свідомости — стало альфою й омегою польської політики. Польський уряд волів заключити угоду з анонімовою державою Сынів Ізраеля, як низкою політичних посунень підготовити міст до згоди з Українцями. Доривочність в польській політиці, приспівування власного громадянства, половинні півзасоби, диктовані конечністю хвилі, нещирість і фабрикація на експорт для заграниці охлапів без напрямної політичної лінії, що лучить кільця ланцюха, не може дати позитивних наслідків, не дасть і їх не слід сподіватися. В політичних аспіраціях Українців до створення власної хати ціни не можна добачувати зараз і після світової війни, в добі вибуялих національних змагань важко було би їм протиставитися, наскільки вони прибирають форму еволюції, що не цілять в існування держави. На неорієнтуючімся варшавським ґрунті питки тієї справи держать Поділки з Галичини, на жаль — зміст статті „Слов-а Польск-ого", яке їдою ненависти затроює серця своїх читачів і на вид українського напису чи таблиці попадає в пароксизм шалу. Як єдиний вихід, що звештою лежить в інтересі держави і польської політики, уважаю територіяльну автономію, що становить одиноку платформу порозуміння і смирного співжиття, яка може зовсім заспокоїти домагання населення".

Вкінці автор апелює, щоби перед політиками промовили в тій справі інтересовані представники громадянства — як вільні з вільними і рівні з рівними, як громадяне рівної категорії з рівними правами і обовязками. Першенство в тій справі віддав автор польському громадянству.

Сумніваємося, чи польське громадянство покористується тим правом першенства. Навпаки думаємо, що на цьому урветься розпочата дискусія.

Щож торкається висновків Senex-a, то думаємо, що він щонайменше поспішився з висновками, які як спільну платформу видвигають **територіяльну автономію**.

М. Ч.

По широкому світі.

Про австро-німецькі переговори З нагоди виїзду австр. канцлера Зайзля до Берліна приносить польська преса сенсаційні ревеляції, буцім-то з достовірних джерел, що обі держави підписали умову з метою довести до фактичної унії обох держав. Німеччина й Австрія знесуть мита, паспорти, заведуть одноцільну залізничу систему, підпишуть спеціяльний торговельний договір, Австрія зліквідує важніші посольства, а навіть фінансово та стратегічно піддасться під опіку Німеччини.

Франція та Анґлія працюють над узгідненням своїх державних інтересів у міжнародній політиці. Так твердить англійський „Таймс".

Бріян займе місце в Лізі Націй як постійний делеґат Франції, після смерти сенатора Леона Буржуа.

У Німеччині купили мадярські фальшивники машину для друку банкнотів і там робили кліші. Такий є вислід дотеперішнього слідства; французькі поліційні агенти їдуть до Німеччини.

На еспанського диктатора Прімо де Рівера кинули шість бомб підчас його побуту в Барцельоні. Замах був невдатний.

Громадянине, вступися в ряди діяльним членом „Просвіти".

Реформа київських ярмарків.

Славний ще перед війною київський ярмарок мав тоді виключно контрактовий характер. На ньому складали умови й заключували контракти про купно-продаж найріжнородніших товарів. А брали в ньому участь не тільки російські, але й европейські та американські купці і промисловці. Радвлада, відновляючи передвоєнну традицію київських ярмарків, надала їм не контрактовий, але чисто товаровий характер. На ярмарки доставляли переважно всі загально-союзні фірми і трести свої товари. Закордонні товари доставляли, очевидно, не закордонні фірми та підприємства, а Внешторг. Були це переважно фабричні вироби й мануфактура, що мали на тих ярмарках все найбільший попит.

У цьому році радвлада прийшла до переконання, що київські ярмарки слід переміннти з товарових на зразкові. Замість спроваджувати на них цілі маси товарів і на місці їх продавати, будуть поодинокі підприємства виставляти лише зразки своїх товарів. На основі зразків будуть заключувати контракти купна-продажі. В цьому році ярмарки матимуть ще мішаний характер, але на слідуючий рік вони матимуть виключно характер виставки товарових зразків. У цьому напрямі пішла радвлада слідами західньо-европейських анальогічних ярмарків, що мають зразково-контрактовий, а не торговельно-товаровий характер.

На ці ярмарки слід би звернути належну увагу й нашій кооперації. Може участь у них довелаб до якогось постійного контакту з тамошньою українською кооперацією! А це є не тільки бажане, але й корисне!

Зізд Української Соц.-Рад. партії.

Обєднання радикалів з соц.-революціонерами. — Поліційні перепони.

Віддавна підготовлюване обєднання галицьких радикалів з волинськими соц.-революціонерами здійснено в неділю, 14. ц. м. на річному зізді радикальної партії. Зізд відбувся з великими перепонами з боку поліції. Вже на залізничих двірцях (як от в Коломиї і Станиславові) поліція завертала делеґатів-селян під покришкою відсутности у них легітимацій („особистих доказів"), а опісля у Львові весь час непокоїла зізд, розвязуючи його аж трикратно. Не вважаючи на поліційні перепони, на зізді явилося 111 делеґатів з 22 повітів галицьких і 3 волинських, що разом репрезентували 3.540 зорганізованих членів.

Зізд зібрався в салі Лисенка. Відкрив його д-р Лев Бачинський, вітаючи делеґатів з цілої української території під Польщею. Після того вибрано президію в складі д-ра Ів. Макуха, В. Лисого, сел. Дувірака та секретарів: Сиротюка і Боднарука. З черги наступило складання привітів, а саме від волинських соц. рев. вітав зізд С. Жук, від Закорд. Комітету рад. парт. К. Пушкар, а від „Сел. Союзу" пос. Маківка. Звіт з діяльности Секретеріяту рад. партії складав секретар О. Навроцький, після чого уділено абсолюторію уступаючій управі.

Тим заключено формально справи, звязані з радикальною партією. До голосу прийшов С. Жук, який в імени волинських соц. рев. відчитав декларацію про злиття з рад. партією. Таку саму декларацію відчитав іменем радик. партії Курах, після чого наступило проголошення спільної декларації і спільної платформи. Обєднану партію названо: Українською Соціялістично-радикальною Партією. Обєднання усимволізовано доповненням президії в особах А. Нивинського і Семанюка.

Після того приступлено до вислухання рефератів, а саме: д-ра Л. Бачинського про політичне положення українського народу і завдання УСРП., Куваха про деольогію і основи програми У. С. Р. П. і М. Матчака про земельну реформу. Висновки цих рефератів стали тезами обєднаної партії. З черги приступлено до вибору Гол. Управи. Головою УСРП. вибрано д-ра Л. Бачинського, І-шим заст. голови Сем. Жука, ІІ-гим заст. голови д-ра Ів. Макуха, а гол. секретарем Осипа Навроцького. Після того про пекучу справу самоврядування реферував д-р Іван Макух. Скоро тільки розвинулася дискусія над цим рефератом, на салі явилася поліція. Перевіривши запрошення (видані на основі § 2 про збори) і найшовши все в порядку, поліція всетаки розвязала зізд. Частина делеґатів зібралася в „Акад. Домі" при вул. Супінського, де при чаю продовжувано дискусію. Але й там явилася поліція і розвязала „віче". Вкінці нововибрана Гол. Управа зібралася на перше засідання в льокалі „Гром. Голосу" (Ринок 10), але й там явилася в 8-ій год. веч. поліція, щоби розвязати „протидержавне віче". Одначе члени Гол. Управи спротивилися самовільному розпорядженню поліції і заявили, що не опустять свого власного льокалю. Тоді представник поліції лишився на засіданні Гол. Управи. В його присутності ухвалено між иншим протест проти „ліберального" режиму в Польщі, який постановлено вислати до всіх соціялістичних партій Европи.

Всесоюзна буджетова політика і У.С.Р.Р.

Наркомфін України Кузнєцов за поширенням буджетових прав України.

Народній комісар фінансів України С. Кузнєцов опублікував у харківських „Вістях" обємисту статтю, в якій доказує, що дотеперішню практику буджетової політики СРСР треба грунтовно вмінити. У своїх міркуваннях опирається він на статтю Райнгольда, опубліковану в „Фінансовій газеті". Райнгольд доказує, що без надання Раднаркомам Союзних Республик права на самостійну республиканську скарбницю, не можна надіятися на активну їх участь у виконанню державного буджету. Крім того вони (республики) не можуть мати ніякого зацікавлення в одержанню усіх намічених у загальносоюзному буджеті прибутків, бо всі їхні видатки покривалися все коштом загально-союзної готівки. Невиконання союзною республикою тої чи иншої прибуткової статті буджету відбивалося все на загальному буджеті СРСР. Щоби це омминути, Кузнєцов домагається: 1) щоби союзні республики одержали прибуткові джерела; 2) щоби в буджетах союзних республик обєднати всі видатки, що витрачуються на території кожної республики та находяться в її адмініструванні. Це видатки: на культурно-адміністративні цілі і на фінансування окремих ділянок народнього господарства; 3) щоби при урядах союзних республик утворити власні, окремі від всесоюзної, скарбниці.

Виставивши такі домагання, Кузнєцов вимагає і зміни відповідних постанов союзної конституції та деяких декретів про компетенцію народніх комісаріятів фінансів у поодиноких союзних республиках. Очевидячки, що намічені зміни малиб на меті поширення прав комісаріятів фінансів. Автор домагається поширення тих прав перш за все в ділянці податкової політики.

Цю справу порушив Кузнєцов у звязку зі зближаючою ся справою ухвали буджету на 1925 рік. Дотепер була така практика, що буджет СРСР, на слідуючий рік ухвалювали з правила в листопаді попереднього року. В цьому році в листопаді 1925 р. буджету на 1926 рік не ухвалили не по причині технічних труднощів, але чисто фінансових. Минулорічний прибуток з податків, намічений буджетом, не стягнений на 30 відсотків. Поодинокі союзні республики, а в першу чергу Україна, вийшли в минулому році з поважними дефіцитами у виконанні поодиноких статей буджету. Тепер ломають собі голови над покриттям тих дефіцитів у слідуючому році. Одним із засобів має бути саме рекомендована Кузнєцовим буджетова реформа.

І хоч Кузнєцов виступає зі своїми проектами в імя загально союзних інтересів, то всеж у висунених ним домаганнях видно цілком зрозуміду тенденцію боротьби з надто вже великою та невигідною навіть для комуністів централізацією. Чи проект Кузнєцова пройде, невідомо, та всеж він буде підтриманий напевно і всеукраїнською фінансовою нарадою, яку скликує тойже Наркомфін України Кузнєцов на другу половину лютого. Еманципаційні змагання Кузнєцова найдуть на ній самозрозумило сильний відгук і тим самим дадуть йому належну підтримку перед Союзними Органами.

НА СОЛАТИ! Шовки, вальвети, камґарни, полотна і т. п.
1263 Любліні Фольи знані 1—3
„КОЛЮБІЯ", Львів, вул. Собіського 6.

НОВИНИ.

Барліцький мін. сусп. робіт.

13. II. през. Войцеховський підписав іменування пос. Барліцького міністром суспільних робіт. Домагання пос. Барліцького, зґл. ППС. прем. Скшинський прийняв. Барліцький матиме поширені компетенції, признають йому теж додаток до буджету 50 міл. вол. на суспільні роботи.

Нова екзекутива сіоністичної орґанізації.

В другому дні конференції сіоністичної організації Східної Галичини вибрано склад нової екзекутиви: през. д-р Райх, віцепрез. д-р Шморак, д-р Лєзер, д-р Геєр.

Демарш ням. уряду.

Німецький уряд 15. II. за посередництвом своїх послів у Льондоні й Парижі поробив демарш у справі поширення складу С. Народів. Колиб заходила найменша можливість уділення в Раді С. Н. місця якійнебудь державі крім Німеччини, мусів би відкликати своє вступлення до С. Н. Демарш ням. уряду в Льондоні прийняли дуже прихильно, в Парижі з резервою. Виглади Польщі на стале місце в Раді значно змаліли.

Чеська ґенераліція проти визнання СРСР.

В останній хвилі чехословацька ґенераліція спротивилася визнанню СРСР. зі стратеґічних причин. СРСР. вважав усе чехословацьку республіку місцем наступів на Европу для своїх військових сил.

Змова на життя Бенеша й Нінчіча.

В Римі арештували двох Мадярів, які втікли до Італії. Вони плянували атентат на Бенеша і югосл. мін. заґр. справ Нінчіча. Підмінували валізи, шлях, яким оба міністри верталися з конференції малої антанти в Темешварі. Атентат не вдався. Румунські власти впали на слід атентатчиків. Італ. власти повідомили про арештування обох змовників Мадярський, чехо-словацький й югославянський уряд.

Ген. секретар С. Н. у Берліні.

15. II. прибув із Женеви до Берліна ген. секр. Союза Народів Ерік Дрімон. Задержався в англ. амбасаді. В нім, уряді заґр. справ було нарада в справі побуту Дрімонда. Пополудни Дрімон відвідав мін. Штреземана. На 16-го його запрошено до канцлєра. Побут Дрімонда є в звязи з вступленням Німеччини до С. Н.

Порозуміння в уряді Пашіча.

Радіч у скупщтині заявив, що часть преси інтригувала проти нього, щоби внеможливити йому участь в уряді і парлямєнті. Уважає уряд одностайним і підкреслив, що повне порозуміння в уряді. Пашіч, запитанний на засіданні ради мін. в справі кризи відповів, що такої нема.

Смерть кардинала Дальбора.

Дня 13. лютого помер познанський кардинал кн. Дальбор у 66-ому році життя. Дальбор був наслідником кардинала Ліковського. Кардиналом іменований був 1919-го року.

На похорон кардинала виїздить до Познання прем. Скшинський, мін. справедливости Пєкоцький, мін. Ст. Грабський і марш. сойму Тромпчинський.

Америк. дол. 7·45 — 7·48 канад. дол. 7·24 — 7·26, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·38, леї 0·3·25 — 0·3·50, франки фр. 0·29·00 — 0·29·55, фр. швайц. 1·39·50-1·53, англ. фунти 34·50 — 35·00.

Золото. 20 кор. 30·00 —31·00, 20 франк. 28·50—29·00; 20 марк. 35·00—35·00; 10 руб. 38·00—38·50.

Срібло. Австр. кор. 0·60·00—0·63·00, 5 зл. вир. 3·20—3·25, фльорени 1·60—1·63, рубл. 2·50 — 2·60, рубель дрібним сріблом 1·50 —1·60.

НАДІСЛАНЕ.
За надіслане редакція не відповідає.

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонади, капусти, борщу і т. п.
Дешеве, здорове, смачне, практичне.
1247а Жадайте у всіх складах 2—75
„Народної Торговлі".

„Твори" з Творків".

Расове і племінне походження Українців.

Хто необзнайомлений з расовим і племінним походженням українського народу взагалі, а галицьких Українців зокрема, або хто має би сумніви під тим оглядом, тому радиться прочитати книжку польського видавництва „Bibljoteka dzieł wyborowych" Nr. 132 під наголосом „Saryawanna powieść — powieść na tle życia Ormian tureckich" з року 1900, де на сторінці 108 між героєм повісти „Walery-м" і його приятелем „Wacław-ом" ведеться такий діялог:

— Muszę powtórzyć, co przedtem mówiłem — rzekł — Walery — prostacy mają dziwne instynkty.

— Cóż taki Fedio (галицький Українець Федь, вислужившись в Босні у війську, попав припадком аж у малу Азію — до Анґори) może rozumieć; inna rzecz z tym Mongołem, Abdullą?

— Wart Mongoł Rutena, a Ruten Mongoła! Wy tam nie znacie tego zlewku, Scytów, Pieczyngów, Chazarów, Awarów, Berendyczów, Karakałpaków, co to się ze Słowianami połączył; my go w Galicji dopiero poznaliśmy i wiemy, że jest stokroć gorszy od prawdziwego Mongoła. Nie trzeba rekcywazyć takiego Fedia, jest to species w swoim rodzaju"...

Не завидуємо польському народові таких письменників і видавництв; але не дивуємося, якщо виплекані такою духовою поживою покоління Грабських, Гломбінських, Прушинських і т. д. ними голови собі пражать над тим, яким саме технічним терміном назвати український нарід в Галичині. Може „Bibljoteka dzieł wyborowych" ч. 132 улегшить їм розвязку цієї проблеми. Не завидуємо Полякам таких „творів", які є продуктом шовіністичного божевілля, які виходять з польських духових Творків (Творки — заведення для божевільних від Варшавою).

Українські вишивки

20 аркушів з многими різнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в **Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 8—15

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за статтю „Цивільні" (у двох місцях), за статтю „На старі теми" (Зміни політику!), з якої вичеркнено два більші уступи, одно речення і її закінчення, за фейлетон „Лист зі села", з якого вичеркнено три місця і за новинку про поїздку хлібоїдів до Варшави, з якої вичеркнено одно речення в середині і її закінчення. Це вже 20-а чергова конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Всюди те саме.** Пишуть нам із Сокальщини: Шкільна повітова рада в Сокалі розіслала тепер повідомлення до наших сіл, з яких виходить, що вібито всюди стільки людей заявилося за „панським взовим єнзиком", що з правила в кожному селі заводиться польську або т. зв. утраквістичну школу, яка на ділі є також польською. Українські села вносять протести до Варшави, але треба сказати, що це безправство не викликало вже того масового руху, який був тоді, коли збиравано підписи за українською школою. Видно, що ми ще й нині вміємо викресати з себе тільки соломяний огонь, але постояти твердо й послідовно до кінця за свої права — не вміємо або не хочемо.

— **З шкільних порядків.** У гімназії в Сокалі вже від трьох місяців нема нашого катехита. Ев. Ординаріят предложив зараз після перенесення о. Голинського до перемиської гімназії на катехита в сокальській гімназії о. д-ра Вергуна, але шк. львівська куратория не спішиться, так, що наші діти за перший піврік не мають цензури з релігії. Отже понад 150 гімназистів української народности вже три місяці з ласки шк. куратора не мають духовного проводу!

— **Відпекуються „совіту нечестивих".** Дістаємо до поміщення таке письмо: Отсим заявляю, що мене поміщено в списі ширшого комітету „селянського конгресу" в часоп. „Селянський Прапор" без мого відома. Тому, що я не маю нічого спільного з „Селянським Прапором" і тим „конґресом", прошу подати мою заяву до публичного відома. — *о. М. Петрів* Підкамінь.

— **Три нові жертви.** Маємо три нові випадки намагання та справжнього самогубства, всі жіночі: наслідком родинних непорозумінь випила йодини жінка монтера, Черніхова; з ще поважніших причин випила сублімату легка молода дама Мачківна, а Етті Кон, наслідком нервового розстрою, таки справді отруїлась.

— **В обороні комірників.** Минулого четверга радило у Львові велике віче комірників у справі новелізації закону про охорону комірників. Відомо, що сойм у своїй більшости стає в обороні власників домів. Згадане віче рішило домагатись, щоби стримати підвишку комірного від 1-го січня 1926 для мешкань аж до трьох кімнат включно і для поміщень ремісничих та промислових. Промовці стверджували, що така стримана підвишка не може стати перепоною для будування нових домів, які не підходять під закон охорони комірників. Віче домагалось, щоби припинити б-вороц. комунальний податок на розбудову, якої магістрат не веде.

— **Чудак-учитель.** Живе в Раві Руській, звільнений з посади гімназійний учитель Цюрупайлович, який має жаль до своєї вищої вдади, що відобрала йому засоби до життя з незрозумілих причин, а також до цісаря Вільгельма, що „стрічина" останню ні ну. Преса згадувала у свій час про його сенсаційний жест, що половину своєї платні відступив у користь цісарової Зити. Цей чудак є завзятущим математиком, як не звичайно буває в парині теорій. Він твердить, що знайшов розвязку на славне твердження Ферматa, французького письменника, за яку гетінгський університет призначив у 1908 р. 100.000 зол. мар. нагороди. Зі своєю розправою звертався він до різних видавничих фірм на чужині та до наукових товариств, але віде не хотіли її видати. Коли раз сперечався собі з Німеччини кільограм арсеніку, йому робили такі труднощі, що він написав до міністерства жалобу, що „зелений уряд поводиться мов ступайки". І за це обізвались! Так само, як за повідомлення міністерства у Варшаві, що хоче помогти цісаревій Зиті, яка є в нужді. Пан він не має засобів до життя і звернувся з листом до Відьгельма в Дорні, щоб виплатив йому 3.000 долярів відшкодування за шкоди, спричинені війною...

— **За що можна бути здеґрадованим.** „Моравске Новіне" повідомляють, що славний чеський поет І. С. Махар дістав на вулиці в лице від озлобленого панка, який таким чином „підплатився" Махарові за те, що він був тому панкові небажаним „третім" в його родинній спілці. Афера спричинила ще й иншій наслідок: Махара, що був від кількох літ генеральним інспектором чск. армії, негайно здеґрадовано.

— **„Дбайте про архітектурне мистецтво".** В статті під цим наг ловком, поміщеній в „Ділі" з 9. лютого п. р. ч. 29, представив я можних будівельних підприємців і між ними згадав про „цивільних" інженірів, спеціялістів від будови мостів, шляхів, регуляцій рік і т. п. Тут на думці мав я наших теслів, будівельних дозорців, що будують мости, або аскорантів до земельних робіт при залізницях і при регуляції рік, котрі присвоюють собі титул інженіра і беруться до робіт, на яких не розуміються. Отже про них я іронічно висказався як про „цивільних" інженірів. Подаю це п яснення тому, бо дехто зрозумів те місце так, що я мав на думці цивільних інженірів, які як відомо, становлять найвищий степень інженірів в льного знання. — *Інж. Лев Левицький.*

„Вертеп Наших Днів"

ГАЛАКТІОНА ЧІЛКІ і ЛЕЛЕ

загостить до Стрия 17. лютого ц. р.

Дописи.

Львів. (*Плебісцит за скасуванням шинків у Підбірцях.*). Величезні моральні й матеріяльні шкоди, які спричинює алькоголь між нашим народом, приневолюють наших громадян по селах до акції за скасуванням огнищ деморалізації і розтратности, це є за скасуванням шинків-коршем. За почином старшини кружка УПТ. у підльвівській громаді Підбірці відбулися в неділю дня 7. лютого п. р. в тамошній читальні „Просвіти" численні сходини членів читальні „Просвіти" і Кружка УПТ. з метою порадитися над акцією у справі скасування обох коршем у цій громаді. Місцевий парох о. Петро Пилипець виголосив в церкві відповідну горячу проповідь, заохочуючи нарід до тверезости. Опісля в читальні п. Іван Герасимович зі Львова мав реферат на тему поборювання алькоголю і шкотяги та пояснював закон з дня 23. квітня 1920 в справі плебісциту за підковитим скасуванням коршем. Після реферату вивязалася жива дискусія, в якій брали участь п. Іван Дропа, п. Михайло Дропа, п. Іван Пароб'як, п. Михайло Гачалій і инші. Опісля одноголосно ухвалено розпочати акцію в справі скасування обох коршем в Підбірцях і підписано письмове жадання в цьому напрямі, яке звучить: До Хвального Громадського Уряду в Підбірцях. На підставі арт. 4 закону з дня 23 квітня 1920 р. (Дневник Законів Річпосполитої Польської ч. 37 з дня 6 травня 1920 р. поз. 210) инище підписані просять щоби Громадський уряд в громаді Підбірцях зарядив в законом передбаченому часі загальне голосування в справі підковитої заборони алькогольних напитків і взагалі скасування всіх коршем (шинків) у громаді Підбірці, дня 7. лютого 1926. — Підписи.

Звертається увагу, що на таке жадання треба зібрати що-найменше 1|10 підписів усіх громадян і громадянок дотичної громади, а голосувати мають право всі мужчини й жінки (також парубки й дівчата), що скінчили 21 літ життя. Як більшість заявиться за скасуванням коршем, то закон приписує, що коршми в дотичній громаді мається скасувати.

В Підбірцях зараз зібрано 43 підписи (бо решта учасників сходин мали по менше, як по 21 літ). Одначе підем духа в громаді є великий і надіються ще цього тижня зібрати потрібне число підписів та впевняють, що при голосуванні що-найменше три четвертині громади заявиться за звесенням коршем.

Нехайжеж і инші громади підуть за цим гарним прикладом, а створять вікопомне діло, за яке їх благословитимуть прийдешні покоління.

✝ Посмертна згадка.

Семен Свенціцький уроджений 12. лютого 1842 р. в Камениці струм., вислужений народний учитель, господар в с. Убинню помер 12. лютого 1926 р. в. и. п. 1265

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Митковича.

Ж о в к в а: Сала „Гвязди".
17.II. „Барон Кіммель".
18.II. „Чорна Пантера".
19.II. „Ніч під Івана Купала".
Початок точно о год. 7·30
1210 6—?

Дрібні оголошення.

АСКУЛЬТАНТ судовий, одружиться з інтеліґентною панною, що є власничкою сільської посілости, або має відповідне майно. Річ трактується поважно і інформації Poste-restante Павло Плосконяк Сяніцця. 1212 2—3

ЛЕКЦІЇ французького і англійського по дуже приступних цінах уділяє Дишкевич, Кордецького IV. б. 1251 2—2

20 МОРҐІВ пшеничної ріли і 10 моргів сіножать до продажі в українськім повіті, близько залізниці. Зголошення приймає Степан Конюшик в Переворську. 1253 2—2

ОСОБА поважна, чесна і совісна, яка розуміється на кухні, знайде приміщення у священичім домі. Зголошення до Адміністрації „Діла" для священика. Непринятті зголошення остануть без відповіді. 1262 1—2

ШУКУЮ сина Броніслава Кульмана, який покинув дім родичів в місті Бродах в 1918. році. Прошу о передрук подяного оголошення в російських і українських газетах. Батько Фріпріх Кульман, Рипне пч. Перегінсько. 1264 1—3

НАВЯЖУ переписку в цілі матримоніяльній з поважним інтеліґентним мужчиною на становищи. Зголошення до Адміністрації „Діла" для Тамари. 1259 1—1

2 МЕДИКІВ вищих семестрів, пошукує лекцій, або відповідного заняття з 1. березня (марта). Можуть товаришити хорим особам. Зголошення: Stefanowytsch, Königsberg Pr. Lutherstrasse 7. 1258 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЛЕВ ШЕЛЕВИЧ

архітект, упр. будівничий в Бориславі

виготовляє плани і приймає підприємство будови церков, шкіл, домів народних, приходських, приватних і т. п. 1263 1—1

Для приїжджаючих до Львова поручається

Готель „SAVOY"

вул. Собєського 7.

Ціни низькі. Для сталих гостей опуст. Вимається теж на довший час на дуже 1232 корисних условях. 3—3

Подяка.

Неумолима смерть забрала мені найдорощого мужа і дітям батька бл. п. Миколу. Тяжким горем прибиті не могли ми негайно по похороні подякувати всім, що несли нам в тій тяжкій хвилі розради і слова потіхи. Тому ними отією дорогою складаємо сердечно подяку в першій мірі Вп. панам д-ру М. Панькишинови і д-ру А. Баровіяковому, котрі після тяжкої недуги своєю умілістю так довгий час підтримували при житті і усмирювали терпіння. Міщанському Братству которе ще за життя пок. Миколи через своїх делегатів кріпило нас на дусі, а в час похорону через свого делегата Вп. п. Теодора Голіяна дало доказ промовою взи могилою що разом з родиною страждає по смерти свого довголітного члена. Священству за безінтересовну участь в відправленню тлінних останків на вічний супочинок, а ім.: Вп. о. прал. Писенькому, о. Е. Бачинському, о. Васильову також о. парохові Дуткевичеви, о. Галянтови і о. Новосадови, Т-ву „Зоря" за звеличання похорону через висланє своїх членів під проводом бр. Штасра з прапором. Також пекарській асоціяції, що взяла участь з прапором, дирови, всім членам „М. Б.", приятелям та знайомим. Всім взагалі складаю сердечне Спас -Бг.

Жена Марія Залеська з дітьма.

1257 1—?

Реставрація і цімнати до снідань ИОСИФА НОҐІ, Львів. Чарнецького 10 тепер під управою п. **Карла Траціневи-ча** по відкупнім відновленню поручає знамениті сніданя, обіди і вечері на свіжім десеревім маслі, навіть до менажок. Обіди з трох накрить зол. 1·20 (до 5-ої попол.) для сталих абонентів знижені ціни. Льокаль відкритий до 12-ої в ночі. 1243 2—5

Загальні Збори

філії „Просвіти"

1261 **в Станиславові** 1—1

дня 21. лютого 1926 р. в 2 год. поп. в салі „Бесіди" Голуховського 20.

Плянтатори цукрових буряків

заключайте умови з цукровнею в Ходорові тільки за посередництвом

Повітового Союза Кооператив в Бібрці.

З одержаної провізії буде отримувати П. С. К. Інж. Агронома, який буде удільовати тим плянтаторам фахових господарських відомостей.

Жадайте контрактових оферт!

1256 1—3

Товариство українських слуг і зарібників „СИЛА"

відбуде в неділю дня 28. лютого 1926 р. о год. 2. поп., а з браку комплету о год. 3. поп. у власній домівці при вул. Краківській ч. 17.

Звичайні Загальні Збори

з таким денним порядком:

1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з послідних заг. зборів. 3) Звіти секретаря, скарбника і шконтр. комісії. 4) Вибір голови і видїлу. 5) Висота вкладок. 6) Внесення і запити. — Львів дня 12. лютого 1926. — За Видїл: *о. Каштанюк* Ант. голова, *Сенцяк Іван* секретар. 1260 1—?

НАСІННЯ

господарче
огородове
цвітове

з першорядних краєвих і заграничних плянтацій поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів вул. Рутовського 8.

Спеціяльні цінники висилається на 1255 бажання. 1—3

Вибагливу мужеську ґардеробу на міру найновіщий крій! Парижські і льондонські моделі

Кравецький Салюн **МАРЕК АМСТЕРДАМ і С-ка** **ЛЬВІВ, ПАСАЖ МІКОЛЯША.**

Позір на фірму. 6-місячний кредит! Ціни приступні!

1234 Замовлення з провінції виконуємо на протязі 48 годин. 2—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 35. (10710). Львів, четвер 18 лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Боротьба за Лігу Націй.

Анґлійсько-французьке суперництво.

Ще місяць, а навіть два тижні тому, вхід Німеччини до Ліги Націй видавався звичайною формальністю, природним наслідком льокарнського порозуміння. Нині довкола цього питання счинилась така метушня, що невіруючі в Лігу Націй добачують уже перші риси в підвалинах її будівлі, яка ось-ось розлетиться. Ця метушня не є звичайним непорозумінням, а продовженням дійсної, довгої боротьби між державами за вплив у міжнародній політиці, боротьби, що в відношенні до Німеччини була прикрита м'якими дипльомагичними формами.

Льокарно було вершком цього дипльоматичного мистецтва. Там усі дипльомати промовчали усі дразливі справи, щоби якнайшвидше дійти до порозуміння. Тому й не диво, що кожна держава згодом розяснювала собі підписаний пакт як власну перемогу. Промовчали у Льокарні подекуди й ту справу, яка нині вирнула з такою різкістю: — умовини вступу Німеччини до Ліги Націй. Представники Німеччини не сумнівались, що одною з таких перших умовин буде признання їй постійного місця у Раді Ліги Націй. Франція не протестувала проти цього. Нині, коли ця участь в Раді має стати фактом, Франція не заперечує Німеччині такого права, але хоче, щоби поруч неї засіли в Раді ще й инші держави, в першій мірі: Польща. Ясно, що коли тільки появились перші голоси щодо цієї претенсії, за прикладом Польщі пішли Еспанія та Бразилія; і вони також хотять мати рівний голос з Польщею.

На такий нежданий зворот у своїх дипльоматичних заходах, Німеччина завагалась. Її роля у Лізі Націй виглядала би зовсім инакше, якщо вона буде там зрівняна в правах з малими державами. Зрештою діло тут не у враженім себелюбстві великої держави. Вся організація Ліги Націй є мініятурним малюнком боротьби всієї европейської дипльоматії, в якій нині змагаються за впливи головні творці Ліги: Англія та Франція. Ідея втягнути Німеччину до Ліги є заслугою Англії. Участь Німеччини в Раді Ліги мала би їй дати змогу вирівняти кривди спричинені мировими договорами, за які нині покутує не тільки сама Німеччина, але вся збанкротована економічно Европа. Між ними покривдженими правами чимале місце займають у німецькім білянсі обрахунки Німеччини з Польщею, наділеною миром надто щедро.

І ось, коли нині вблизькається мент, що непорозуміння, які в силі стати джерелом майбутніх воєн, стануть предметом розгляду мирного трибуналу Ліги, Польща, чи пак: поза нею Франція, хотять завчасу відсунути цей небажаний мент у безконечність. Франція, посадивши в Раді Ліги поруч Німеччини: Польщу, а крім цього ще свою латинську посестру Еспанію та Бразилію, спаралїжує не тільки впливи Німеччини, але й Англії, її найбільшої суперниці, яка завдяки своїм домініям має в Лізі Націй найбільший голос. Очевидячки проекти поширити число місць у Раді Ліги мусіли би перетворити всю її теперішню організацію. Нині Рада має чотири місця постійні, а шість виборних. Якщо, згідно з французькими плянами, це число збільшилось би на 14, тоді постійними членами Ради були би: Анґлія, Франція, Італія, Німеччина, Японія, Еспанія, Польща а може й Бельгія. Коли зважити свіжий конфлікт Німеччини з Італією, Німеччина найшлась би в такім товаристві, разом з Англією, майже відокремленими. З дальших шести місць, виборних, три мали би бути призначені для трьох південно-американських держав, одно для одної скандинавської, одно для представниці Малої Антанти, одно для якоїсь азійської держави.

Півофіціяльний паризький „Матен", що передає цю комбінацію, сам не вірить в її здійснення. Чехословаччина, Бразилія, Швеція — не кажучи про Анґлію — вже нині заявляють свій недвозначний протест. Німеччина заявила просто, що в такій комбінації вона й не гадає просити вступу до Женеви. Для самої Франції ясно, що нежданне перегрупування складу Ліги Націй було би штучним плодом, який не відповідав би дійсному відношенню сил між державами. Рада Ліги стала би не радою, а шумним парляментом, в якому представники малих держав користувались би правом свого рівного голосу для красномовного виголошення промов, дуже мало дбаючи про загальні інтереси Европи. Деякі великі держави з великим історичним досвідом доходять нині поволі до пересвідчення, що у власнім інтересі не сміють нехтувати правами ніяких національних організмів і що для добра власної культури повинні шукати засобів, завдяки яким покривджені народи можуть свобідно розвиватись. Ціх мудрости не мають народи, які щойно добились своєї держави, а хотіли би наслідувати великі держави у тім, до чого мають якнайменше даних: — в імперіялістичній, завойовницькій політиці.

Тому-то держави, що поважно вірять у доцільність праці Ліги Націй, не дуже є скильні впускати туди такі держави як Польщу.

Членська вкладка до Т-ва „ПРОСВІТА" на цілий рік всього на всього **2 золоті.** 1191a) 2—2

Радянська Україна.

Нові будинки для ВУАН.

Пленум Головнаук и і Держанаукметодкому, що відбулося недавно в Київі, звернулося до радвлади з поханганням, щоби Всеукраїнській Академії Наук дати чотири нових будинки в Київі для поширення праці. (За „Вістями").

Нові наукові інститути і катедри.

На київському спільному засіданні Головнауки і Державного науково-методольогічного комітету рішено зорганізувати низку нових наукових установ. У Київі мають повстати катедри: мистецтвознавства, сільсько-господарської механіки, біольогії сільсько-господарських рослин, геофізики і метеорольогії; У Харкові повстала катедра прикладної ботаніки. З початком нового буджетового року відкривається в Київі науково-дослідний, український геольогічний інститут. (За „Вістями").

Злиття двох кооперативних централь на Україні.

На Україні істнує два великих кооперативних осередки Уцеробкоп і Вукоспілка. Перший є українською централею робітничих кооператив, другий сільських або сільсько-господарських. Дотепер діяльність обох проходила від себе цілком незалежно. На останньому засіданні Всеукраїнської Ради Професіональних Спілок запало рішення про злиття обох центральних кооперативних установ. До 15-го лютого ц. р. не стане окремої централі для робітничої кооперації, а буде тільки окремий відділ робітничої кооперації при Вукоспілці. За тим відділом зберігається весь оборотовий капітал бувшого Уцеробкопу. Усі дотеперішні його представництва будуть зліквідовані, а все їх майно переїде на власність Вукоспілки. (За „Вістями").

Нова акційна спілка для торговлі сільсько-госп. машинами на Україні.

Економічна нарада затвердила статут та встановила основний капітал нової акційної спілки для торговлі сільсько-господарськими машинами „Плугатар" в розмірах 1 мільона карбованців. Спілка має зараз почати свою працю. Між акціонерами бачимо Харківський Сільсько-господарський банк і инші банкові та кооперативні централі. (За „Вістями").

Проект київського двірця.

Московські „Известия" інформують, що компетентні чинники радвлади затвердили вже проект нового залізничого двірця в Київі. Двірець має бути побудований на зразок залізничих двірців найновішого типу в Західній Европі та в Америці. В одному з поверхів двірця буде міститися велика гостинниця для пасажирів. Ладування вантажів на поїзди і вилядовування буде відбуватися механічно при допомозі машин. Двірець, обрахований на відправу 15 тисяч подорожних денно в 44 поїздах далеких напрямів. Загальна сума коштів будови обрахована на 12,800.000 карбованців. До будови двірця мають приступити з початком цьогорічного будівельного сезону.

З польських справ.

Реорґанізація адміністрації, над якою радила спеціяльна комісія находиться тепер у стадії девяти проектів, які предложили премієрові міністрів. Вони торкаються основної зміни загальної адміністрації, адм., шкільної, скарбової, поліційної, скарбової сторожі та самоврядування.

Американська позичка є поки що тільки предметом передвступних пертрактацій. Мін. Клярнер поїде з Міляну до Нью-Йорку, одначе речинець закінчення переговорів передбачений на 8. марта, буде продовжений бодай на місяць.

Шпигунська сіть, яку польська поліція викрила на Горішнім Шлеску між Німцями є нічим иншим як німецькою народньою організацією „Фольксбунд". У ній працюють усі визначніші німецькі діячі. „300 арештованих шпигунів", про яких повідомляла польська преса, займались господарською та освітньою роботою. Всякі подробиці про щораз нові арештування покищо невідомі.

По широкому світі.

Міжнародній трибунал справедливости в Газі веде наради в справі німецько-польських претенсій на Горішнім Шлеску, переслухуючи обі сторони.

Ліґа Націй займеться на найблищій сесії справою мадярських фальшивників і приготує проект міжнародньої конвенції, щоби на майбутнє фальшування банкнотів було неможливе.

Швайцарсько-радянське непорозуміння щодо вбивства Воровського і звязаної з цим участи СРСР. на конференції роззброєнь у Женеві неполадnане і імовірно не найде своєї розвязки. Швайцарський уряд не хоче у своїй заяві висловити ніякого жалю з приводу вбивства Воровського.

Турецько-французькі переговори в справі кордонів Сирії веде франц. комісар у Сирії, Жувенель, з турецьким міністром закордонних справ Тевфік Руді беєм. Є вигляди на порозуміння.

Для національної меншости Данців у Шлезвіку пруський уряд, дав цілу низку привілеїв у шкільництві.

У Мексику уряд конфіскує все церковне майно і націоналізує його. Чужинні священики арештовані.

Конференція міністрів праці буде скликана 15-го марта на пропозицію англійського уряду, щоби ратифікувати вашингтонську конвенцію про 8-годинний день праці.

Red. odp. „Dito" Nr. 76/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dito" Nr. 32 (10707) z dnia 12. lutego 1926 roku pod tytułem: 1) „W świt za oczy" w ustępie między słowami: je zamknęli... a słowami: Z celym Narodem Derżawy. 2) „Łyst z sela" w ustępie między słowami: knaziwskych horodiw... a słowami: stolitiamy zawiera znamiona zbrodni i występku z art. 19 z § 65 a) ad 1) z § 302 ust. 1 ad 2) z § 302 ust. uznał pokonaną 11. lutego 1926 roku konfiskatę za uprawomocnioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 14. lutego 1926 r. Hawel.

Мертва точка?

Наскільки віддалюємоса від злочасного 1922 р. а зближуємося до 1927 року, до речинця нових виборів до сойму, настільки зростає цацікавлення національним питанням у... пепесівців. Коли зважити, що пястівці вже тепер (на осінь) погрожують новими виборами і до них поквапно підготовлюються, то зрозуміємо ще краще зріст зацікавлення квестією „національних меншостей" у пепесівців.

„Спаситель" Польщі, „будівничий" твердої польської валюти Вл. Грабський з соймової трибуни висловив думку, що реформи на „кресах" можуть наступити аж після переведення фінансової реформи і стабілізації валюти. Та на ділі вийшло навпаки. Фінансові реформи і стабілізація валюти вилами на воді писані, але за те „на кресах" переведено значні „реформи" в шкільництві, судівництві, адміністрації і т. п. Тут рушено з мертвої точки на цілій лінії, щоби погребати всі, у важкій боротьбі здобуті права українського народу. Тільки заспокоєння вимог українського народу в додатньому розумінні остало на мертвій точці, якщо до тієї мертвоти зараховувати всі відємні „реформи".

„Програми" Вл. Грабського сліпо держалися пепесівці, його вірні соловники. Вони не повторювали за ним столипінського клича „Спершу заспокоєння, а опісля реформи", але тихцем широ переводили той клич у діло. Час до часу для людського ока вони вносили деякі законопроекти, як от законопроект про український університет або проект автономії частини української території під Польщею, одначе й пальцем не рушили, щоби ті свої законопроекти не то здійснити, але хоч би спопулярнзувати. Аж в останньому часі пепесівські укоаліційнені патріоти знову пригадали собі існування „національних меншостей". Пос. М. Недзялковський, відомий „спеціяліст" по „меншостевим" справам помістив в „Роботнік-у" статтю під написом: „Треба рушити з мертвої точки", в якій при допомозі покутно-адвокатських викрутів намагається виправдати пепесівську спілку з вшехполяками в занедбаній національній квестії.

Мовляв, пепесівці ввійшли до уряду, щоби співділати в переведенні господарської санації в Польщі. Це їх основне завдання. Та воно не звільнює їх від обовязку рішучої боротьби за „рушення з місця" національної квестії. Пепесівці мають в національній справі ясно означену програму, а коли досі нічого під тим оглядом не зробили, то виною тут польські націоналісти, які перелиняли всяку спробу порозуміння. Польський націоналізм спирався на теорії, що Українці є твором „австрійської інтриги", Білорусини — „російської інтриги", а Жидів слід примусити до еміграції економічним бойкотом. Наслідком цього є нечувана загострення національних відносин і катастрофальне положення у східних воєвідствах. Пос. Недзялковський твердить чи здогадується, що в останньому часі в поглядах деяких ендецьких ватажків на національну квестію зайшли деякі зміни. Та вони зустрічають перепони серед своїх вихованків в роді Прушинського і тісних на розум вісімкових виборців. В чому виявилася та зміна, важко додуматися, але йдім далі за поглядами і висновками пепесівського лідера:

„Націоналізм, яко теорія, збанкрутував у Польщі. Націоналізм, яко безрадна, злослива, відрухова практика. Тріває далі, тріває в першу чергу серед бюрократії східних воєвідств".

Маючи свою „програму" в національній квестії, пепесівці не спішаться з її реалізацією, тільки бажають поки-що зробити її предметом пропаганди, щоби одержати підтримку демократичної опінії. В національній квестії мають пепесівці „максимальну" і „мінімальну" програму. „Максимальна" програма обіймає територіяльну автономію, про що одначе важко думати тепер з огляду на склад сойму; „мінімальна" узмістовлюється в двох вимогах: здійснення конституції у відношенні до Українців і Білорусинів і введення льокального самоврядування на підставі загального права голосування. Ці „мінімальні вимоги, або — як каже пос. Недзялковський —

„ці практичні завдання нинішнього дня зовсім не ослаблюють нашого автономічного становища. Напакли, хочемо очистити грунт перед приступленням до будови".

Так представляється тепер, перед виборами, які ненадійно можуть зявитися, пепесівська „програма" в національній квестії, так вони думають „рушити з мертвої точки". Зайвим було би пригадувати, що ця „максимальна" і „мінімальна" програма є на цілу октаву нижча від недавньої програми пепесівців. Вониж ще недавно голосили право самоозначення народів і великодушно „признавали" його Українцям. Тільки з маленьким застереженням: в теперішній хвилі Українці, мовляв, не можуть його здійснити з огляду на опанування европейського Сходу і — розуміється — Наддніпрянської України більшовиками. Тому як „мінімальна" заспокоєння вимог українського народу націлювано його територіяльною автономією в межах Польщі. Тепер, коли відбуваються польсько-більшовицькі залицяння, право самоозначення зложили пепесівці до архіву, а на імлисте, трансцедентальне „maximum" призначено постулят територіяльної автономії. Очевидно, при найближчім „рушенні з мертвої точки" в сферу „максимальної програми" перейде у пепесівців і конституція.

А це доказує, що практичний польський націоналізм, безрадний і злослівний, став складовою частиною пепесівського світогляду. На ділі давно затерлася різниця між пепесівцями й ендецією, а слова? Слова — полова.

Національне питання є мертвою точкою. Коли означити його теоретично математичним зером, то вправо, на плюсовому боці росте національна свідомість гнетених народів, а вліво, по мінусовому боці змагається будучність пануючих, а серед цих останніх і пепесівців.

Та „рушення з мертвої точки" є увертурою до нових виборів, з гачком на ловлю „меншостевих" голосів, щоби й далі можна було час до часу „рушати з мертвої точки" і тим чином зазначувати свій „демократизм" і „лібералізм". Не підлягає сумніву, що цей пепесівський маневр не дасть їм виборчих успіхів на „кресах".

Нові відносини у радянському селі.

Нові відносини — нові типи.

Недавно появилася книжка видатного російського комуніста Б. Колеснікова п. н. „Деревня. Куда она идетъ". Автор підходить до відбуваючихся тепер по селах процесів без партійних упереджень і аналізує їх цілком вірно зі становища постороннього обсерватора. Та при цій нагоді не відмовляє собі права робити з того деякі висновки та чисто практичні вказівки для партії. Ми позволимо собі навести далі деякі цитати з його праці, як з аналізи так і з висновків. Вони самі собою цікаві та кидають в деякому напрямі цілком нове світло на відносини пореволюційного села.

Загально признаним є факт, що в селі йде велика класова діференціяція. Вона ділить село на два дуже віддалені економічно від себе табори. По одній стороні біднота, а по другій засібні селяне. В часи воєнного комунізму мали на селі всю політичну силу бідні, та економічно були вони й тоді дуже слабі не зважаючи на систему „розкуркулювання" багатших. З введенням „неп-и", коли селяне дістали змогу виявляти свою ініціятиву на полі господарства і довільного збуту своїх продуктів, то навіть політична сила почала поволі переходити в рук бідняків до заможніших. Система земельного зрівнання усіх із введенням „неп-и" збанкротувала. Між заможними появилися денеде такі, що були недавно бідняками. „Не рідкі випадки — пише Колесніков — де теперішній заможний господар бере початок своєї заможности саме в „розкулачуванні". Став він ним тоді, коли підставою його господарського накопичування були виключно „розкулачені" середняки виробництва, що він їх одержав шляхом поділу між сільських бідняків. Крім того многі передвоєнні середняки стали по революції заможніми. Знаменною прикметою теперішнього заможнього селянина є те, що він є продуктом революції". У всіх тих революційних „кулаків" дуже розвинене почуття всякої власности та класової солідарности. Головним джерелом їх доходів є не тільки свої земля, але й аренда. Наведемо цікаві дані про арендний рух землею на Україні.

1925 р. на Україні арендували і віднаймали землю: господарства до 3 десятин арендували 6,7 відсотків, а віддавали в аренду 66,8 відс. тієї землі, яку мали в посіданні; від 3 до 9 десятин арендували 31,9 відс., а віддавали в аренду 29,3 відс., ті, що мали понад 9 десятин арендували додаткової землі 61,4 відс., а віддавали в аренду заледи 3,9 відс. З того виходить, що найбільше арендували найбогатші а найменше найнезасібніші господарства. Чим багатше господарство, тим більше воно може збагачуватися кошгом біднішого. З тим звязана ще одна справа, а то наємна праця. Звичайно буває так, що бідний разом з винаймом своєї землі за гроші, чи за зерно йде ще до аренда-

Лист з села.

II.

Психольогія села в економіці і політиці.

Примітивізм села, що так всебічно завоготів на нашій психіці, що став майже виключним змістом нашої психольогії, проявляється не лише в сфері духової культури, не лише в сфері літературної творчости. Примітивізм опанував теж матеріяльну ділянку нашого життя.

Наша економіка не може визволитися з пеленок примітивізму, не в силі вирватися з цупких обіймів психольогії села. Основною признакою нашої економіки є не лише примітивізм, але нерозривно звязана в ним несамостійність, залежність від чужих економічних чинників, підчиненість національно чужому містові. Ні в одній частині економіки ми не вспіли зазначити своєї самостійности, виборони собі відповідного місця, утвердити свого значіння. Пасивна психольогія села, його примітивізм, нездатний орієнтуватися в складности нинішнього економічного життя, всверльована і зацементована віра в покликанни до того инших, не дали змоги нам й досі перевести хочби одностороннюю, тільки на деякі частини економічного життя поширеної економічної організації. При своїй пасивности ми дозволили вмовити в себе, що ми „до того не надаємося" або під впливом вікової шляхетської псевдокультури оцінили, що нам „то не випадає" (себто не личить). Кермувати економічним життям є здатні і покликані тільки Жиди, бо вони є меткі, второпні, запопадливі і розумні. Миж можемо станозити тільки обект жидівської економічної експльоатації. Легенда, століттями витворювана, вмовлювана в наш народ, стала аксіомою не лише на селі, але і в місті. Правда, Жиди є єдиною нацією світа, що не має анальфабетів, правда, що вони меткі і зручні, але щодо їх розуму і мудрости, то тут можна би ще спориги. Без сумніву природні спосібности Українців є більші від спосібностей Жидів. На жаль, ми занедбуємо розвиток своїх спосібностей, закопуємо таланти, тоді як Жиди солідарно видвигають їх на денне світло, стараються довести їх до кульмінаційної точки розвитку. Жиди взаємно підтримують себе і рекламують свій розум. Ви можете стрінутися в Жидами найбільше протилежних поглядів, ріжних клас, освіти, ріжного соціяльного становища, але ви ще ніколи не почули від одного Жида про другого обезцінення його інтелектуальної вартости. Навпаки, він вам може про свого противника все говорити, але закінчить стереотипним висловом: „О, то мудра голова". І та „мудра голова" (хоч би не зовсім мудра, а часто й дурна) є найважнішим капіталом Жидів. У нас — навпаки. У нас кожний (у відношенні до підмету, ославленого „я") є крайнім дурнем, і то не лише внутрішнім (у нашім громадянстві), але головно експортовим, (для чужинців). У нас признають що *Х У* не є злим чоловіком, він навіть порядний, має „чисті руки", тільки крайний невіжа, дурень. Таку рекляму робимо собі ми самі і кінець кінців стаємо народом дурних Іванів.

Селянин уважає Жида наймудрішим, найздатнішим переводити складні операції, обслуговувати його, заспокоювати всі потреби і — природно — платити собі за те. Ту сагу психольогію села засвоїв собі наш інтелігент. Вона стала елементарною, складовою частиною його світогляду і його психіки.

Вмовлена інтелектуальна всесильність Жидів неподільно панує над нами. Студіючи на шляху економічної емансипації, ми не могли вийти пова рямки примітиву, тісно звязаного з набутою бюрократичною рутиною. В економічній ділянці вспіли ми перед війною збудувати мережу установ дрібного кредиту, а тепер, коли війна зі всіма своїми руйнуючими наслідками розторощила кредитові установи, намагаємося ставити будівлю кооперації. Перед війною навчилися ми були позичати гроші (стягаючи дрібні льокації і добуваючи кредити) і рахувати відсотки, а тепер учимося спілковим способом продавати мило, перець і сіль. Організація збуту сільських продуктів, організація народнього виробництва, творення нових варстатів праці, експльоатація природних багацтв нашої країни — все це належить до психольогії міста, а тому не може бути у нас ще довгий час здійснене.

Не вдаюся в розгляд цього питання, бо моїм завданням покищо є ствердити універсальність психольогії села в цілому нашому житті а не шукати виходу з примітивности економічного життя.

Сільський примітивізм відбивається також в нашій політиці в процесах політичного життя нашого народу. Перш усього наші політичні партії репрезентують не програми, тільки одиниці. Не пар-

ра працювати теж за гроші, або за зерно, або за відробок худобою на його невинаймленій землі. Ціни найму за землю, а також за працю мають бути дуже низькі. Тому не дивно, що там розпаношилася тепер експльоатація бідних. Словом нові пореволюційні „кулаки" збагачуються і коштом землі і коштом наємної праці бідних. Арендна земля заступає ім при нинішніх обставинах купно землі. Нічо дивного, що в нових „кулаків" сильно вкорінилася психіка приватного власника.

Колиб — пише Колесніков — наші закони дозволяли на торговлю землею, то весь процес набув би форми концентрації земельної власности, а тому, що земля в нас націоналізована, то ми помічаємо широко розповсюднені явища оренди землі та віддавання в наєм навіть робучої худоби та інвентаря. В обставинах нашої нужди (нищеты) та відсталости — пише далі автор — економічно здоровий тип сильного сільського господаря-фермера буде легко перетворюватися в паразитно накопичуючого сільського перекупця". Воно вже й тепер так діється. По селах появилося багато таких селян, що займаються і хліборобством і торговлею. Ці своєрідні купці є нічим иншим, а тільки посередниками, що скуповують сільські продукти та перепродують їх приватним великим купцям, або кооперативам або й державним установам. Вони є на селі рівночасно і страшними лихварями. Професія лихварів є у нинішніх радянських селах дуже дохідною, а при тім і поширеною. Відсотки доходять до 60 відсотків місячно. З тим явищем влада ніяк не може боротися. Зваживши все повище, не здивує нас і те, що на Україні одна пята частина господарств доставляє на ринки третину всього зерна та набуває за неї таку саму частину усіх промислових виробів, що мають збут і попит по українських селах.

Таке упривілеєне становище заможніших елементів села в економічному відношенні робить їх правдивими потентатами села і на инших ділянках життя. „Экономическая Жизнь" подає, що нові сільські „кулаки" теперішнього покрою вивчились тепер виступати все і всюди в характері середняків. А що середняки користуються спеціяльною опікою радвлади, то находять вони доступ до всіх установ і добувають довіря влади. Вони вміють імпонувати владі своїм знанням, своєю орієнтацією в радянському законодавстві, одним словом вони справляються з усіми труднощами, обходять усякі перепони та грають перед владою комедію найльояльніших—у практиці роблять усе, що потрібне для них, а не для радянської політики.

Досліди над кооперацією в 37 губерніях СРСР. викавали, що і в ній 62 відсотки членів творять середняки і заможні селяне. Тому не дивно, що Колесніков доходить до висновку: „в інтересах розвитку виробничих сил необхідно легалізувати заможні селянські господарства, як капіталістичні господарства".

Ось до чого звелася вся селянська політика комуністів. Видно, село зуміло до тої міри приноровитися до нових обставин і до тої міри зуміло їх опанувати, що не оглядаючись на ніякі декрети та теоретичні міркування компартії і радвлади творить своєрідні, не сприяючі радвладі ні соціялістичному господарству відносини та нові сільські типи з недоступною для нікого, питомою собі та нерозгадною психікою. Село, можна сказати, спочиває, а при тому воно не тільки класово ріжничкується, але й класово консолідується. Воно творить, а не кричить, творить і працює тихо, без галасу, воно творчть і мовчить. Його слово ще далеко перед нами. А прийде воно мабуть тоді, коли все буде готове.

В. М.

Літературні конкурси.

Дня 12-го ц. м. Товариство письменників і журналістів ім. І. Франка" оголосило два конкурси. Є це з конкурсом „Кооперативи Український Театр" оголошеним місяць тому на пєсу, разом три конкурси на початку цього року. Літературних конкурсів не було в нас уже давно. Видко, що загальний невеселий стан нашого літературного руху приневолює людей думати хоча би над такими надзвичайними засобами розбудження його.

Тим, що близше стоять до книжкової справи у теперішній момент, відомо прегарно, яку велику ролю грають у нашій кризі видавництв матеріяльні причини. Видавці твердять, що книжки не йде — хіба є це напів лубочна література, — а письменники щораз більше відвикають від пера, бачучи, що воно не виплачується. Пересічні гонорарі галицького письменника є нині нижчі як такса, яку бере за переписаний його рукопис машиністка. Хто не має гарного, читкого почерку і не творить від одного маху, без поправок та перечеркнень, не може навіть передати видавцеві рукопис переписаний на машині за одержаний гонорар. Коли це порівнання й перебільшене, то воно не зміняє ні трохи факту, що письменник не має найменшої заохоти, щоби пробувати свого таланту, знаючи заздалегідь долю сплячих блаженним сном книжок по книгарнях, і недавно померших або й напів загибаючих у забутті наших сучасних визначних письменників.

Літературні конкурси не є розв'язкою ні скрутного літературного становища даної країни, ні одиноких письменників. Признані нагороди дають підмогу тільки одиницям зпоміж більшої скількости тих, що рахують на неї, і ця підмога є такою малозначною в порівнанні з невпинно зростаючими потребами всієї літературної продукції, що її матеріяльний вплив є краплиною роси посеред загальної посухи. Крім цього літературний конкурс навіть при найбільше справедливім трибуналі має свою частину льотерійного щастя: — література ніколи не є вільна від несподіванок.

Лишається моральний бік справи. Письменники, що беруть участь у конкурсі, розуміють його часто краще, як щедрі меценати, що призначивши високу нагороду на найкращі твори, уявляють собі, що великою скількістю зер при цифрі викрешуть нежданно великий талант. Суперництво грає в царині письменства не меншу ролю як боротьба за проживок. Де як де, але в нас, країні, що ніколи не забезпечувала письменникам проживку за їх працю, моральні моменти виступали завсіди на перший план. Письменники давно навчились писати для власної приємности. Ця приємність збільшувалась завсіди з надією, що написане буде читане иншими. Нині вона значно ослабла, внаслідок ослаблення цієї надії. І саме в такій атмосфері літературні конкурси можуть сповнити своє завдання: вони заохочують, коли не до праці, то бодай до певного рода товариської гри — стрібувати щастя. А відомо, що такою грою цікавиться також завсіди загал, який навіть не цікавиться літературою.

М. Р.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Відмова Польщі місця в Раді С. Народів. — Франція проти Польщі.

Домагання Польщі признати їй постійне місце в Раді Союза Народів стрінулося оконечно з рішучою відмовою. Сталося це наслідком демаршу урядів: Швеції, Еспанії і Бразилії в Парижі і Льондоні, котрі спротивилися і застереглися проти бажань Польщі. Наслідком інтервенції послів тих держав, висказалося оконечно англ. мін. загр. справ у справі домагань Польщі, посилаючи польському урядові свою рішучу постанову. В заяві тій британський уряд зазначує, що ніколи не брано під увагу факту, щоби узгляднити бажання Польщі в справі одержання постійного місця в Раді С. Н. Одиноке, що можна дати Польщі, то тимчасове місце в Раді, але лише при деяких обставинах і умовинах.

16. ІІ. наспіла до Льондону вістка, що Бріян заявився проти жадань Польщі. Французький посол повідомив Чемберлена, що французький уряд не думає згодою на признання Польщі місця в Раді вимогливити вступ до неї Німеччині й описла цим наразити на небезпеку льокарнський пакт.

Грабський зрікся участи в міжн. екон. конференції.

Бувш. премієр і мін. скарбу Вл. Грабський у листі до премієра Скшинського повідомляє, що зрікається участи в міжнародній економічній конференції у Женеві. Рішення своє Грабський мотивує тим, що не може взяти участи в конференції, на якій не буде представлена Німеччина. Грабський є головою клюбу „Пяста", котрий домагався, щоби Грабський — як цей, що довів поль. скарб до санкрот ства — не брав участи в згаданій конференції як делегат уряду.

Справа іменування Гавзнера.

17. ІІ. буде оконечна конференція пос. Гавзнера з представниками уряду в справі вступлення пос. Гавзнера до уряду в характері віцеміністра суспільних робіт.

Лейбур парті проти поширення Ради.

Партія праці у резолюції висловлює вдоволення з приводу просьби Німеччини вступу до С. Н. і згоду на признання їй постійного місця в Раді згідно з договорами в Льокарно. Опісля резолюція каже, що збільшення постійних місць у Раді С. Н. для сатисфакції инших держав можна вважати нарушенням льокарнських пактів, отже не повинно найти поперття В. Британії. Резолюцію піддадуть дискусії перед виїздом Чемберлена до Женеви 6. марта.

Анґл. преса проти поширення Ради.

Всі англійські ліберальні часописи займаючи становище до дальшого поширення Ради С. Н. крім участи Німеччини, займають становище виразно опозиційне. „Уестминстер Гезет" думає, що кабінет вплине на Чемберлена поручаючи йому опозицію до дальшого признання місць у Раді. „Менчестер Гардіен" виступає проти політики Франції, яка попирала кандидатуру Польщі. Часопис пише „коли брітійський уряд позволить замотати себе в сіти інтриг, тоді з льокарнського твору остане лише кінематографічна репродукція свят. підписання пактів у Льокарно". „Дейли Експрес" містить ворожу для Польщі статтю, в якій називає Польщу терном у Союзі Народів і висуває справу Вильна і Східної Галичини. До статті тої підписаної Робертом Донелдом, долучено мапу Польщі, в котрій Вильно є поза границями.

Замах на провідника мад. опозиції.

16. лютого двох молодих людей старалося виконати замах на провідника мадярської опозиції Вашонія, б. мін. справедливости. Як В. вийшов зі свого мешкання, кинулися на нього два озброєні б. офіцери й били його по голові. Прохожі врятували Вашонія. Опісля Вашоні в парляменті повідомив про напад. Підчас його промови чути було ворожі оклики для прем. Бетлена. Премієра не допустили до слова, так що міг вимовити лише кілька слів з приводу події з пос. Вашонієм.

Офензива в Мароко.

Ріфенці відновили офензиву, щоби приневолити ті племена до боротьби, які піддалися Еспанцям. Французькі війська кинули одно з найважніших стратегічних становищ біля Бібене.

Кождий фабрикує сам, свій улюблений ліквор в помаранчевім, лимоновім, мятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 ТИГАНИ, Львів Рівницька 6. 2-75

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·52 — 7·54 канад. дол. 7·32 — 7·34, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·75, леї 0·3·00 — 0·3·30, франки фр. 0·29·50 — 0·29·75, фр. швайц. 1·58 — 1·63, анґл. фунти 34·00 — 35·50.

Золото. 20 кор. 29·50 —29·70, 20 франк. 27·00—27·60; 20 марк. 33·00—33·50; 10 руб 30·00—30·50.

Срібло. Австр. кор. 0·29·00—0·60·00, 5 кор. 3·14—3·24, фльорени 1·57—1·62, рубл. 2·50 — 2·55, рубель дрібним сріблом 1·50 —1·55.

тія є організацією тих одиниць, тільки вони є персоніфікацією партії. Коли ведеться партійна боротьба, то не на програмовому ґрунті, не за plus-и і minus-и партії яко такої, її програми, тільки за додатні, а ще частіше відємні, **особисті** прикмети чолових одиниць тієї партії. Так, як воно часто буває на селі. Гриць переорав Іванові межу чи образив його на весіллі, і це теж є достаточною причиною для взаїмної ворожнечі в читальні, в кооперативі, в громадській роботі. Скоро від одного з них вийде думка, корисна для громади, то другий буде вже добачувати в ній „підступ", „зраду", „нечисту справу" і — переносячи свою особисту анімозію на ширший ґрунт — буде його безпощадно поборювати.

Наш пересічний обиватель, який не любить ніякої складности, з охотою погоджується на всякі програми, всі вони є добрі, гарні, якраз для нього підхожі, тільки псує їх участь в партії *Х-а* чи *У-а*, особисто йому несимпатичних людей. Людина, нераз крайно консервативних звичок і консервативного з природи світогляду, радо приступить напр. до лівої партії, як би її не вражала в ній якась зовсім не сутня дрібниця. За те сутні, основні різниці, звичайно стоять на останньому плані. Гірше виглядає справа з **тактикою**, яку звичайно пересічний обиватель утотожнює з програмою. Тут справа вже значно комплікується. Обиватель домагається „ясности" usque ad finem, задекретування і скодифікування кожного тактичного ходу і то в напрямі примітивізму. Бо і якжеж? В нього пануючою є психольоґія села, а на селі все „ясно". Тільки вийти на вигін чи на горбок і село лежить перед тобою, як на долині. Дві-три вуличкн, кожну хату знаєш, кожну дитину, знаєш мало що не кожну курку, знаєш, що в кожній хаті діється, хто, з ким і защо посварився, знаєш, що з села йде **одна** поганенька дорога до міста, словом: все знаєш. Але вже те, що нераз до того міста треба добиватись скрутною дорогою, про те наш обиватель звичайно забуває.

Такої „ясности" вимагає наш обиватель в політиці. Відхил від неї є вже чимсь „неяевним". Примітивізм села всюди виглядає своє різке тавро і держить всю націю на сгупні як би первісного життя.

(Продовження буде).

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за передовицю п. з. „Той, що бе себе по лиці", з якої пощинено тільки один уступ. Крім цього вичеркнено зі статті „На старі теми" чотири місця. Це 21-а чергова конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Ювилей 25-літньої літературної діяльности Антона Крушельницького** святковано в Рогатині дня 14. лютого ц. р. В домівці філії т-ва „Просвіта" зібрався молодь і старше громадянство, поміж останніми, бачили ми селян і міщан. Ювілята вивів на концертом, в якому головну точку становив реферат д-ра О. Туринського про літературну діяльність А. Крушельницького. На с ятого насипав велику кількість привітних листів і телеграм, як від центральних установ, так поодиноких людей, друзів, товаришів і приятелів Ювілята. З товаришів-гостей бачили ми на салі М. Вороного і М. Галущинського зі Львова. Свято було напрямоване сердечністю. Виряджанням запам'ятатиб одно, що не просто карколомне виводити концерт на протязі пятьох довгих і повних годин. Після концерту залишився ще невеличкий гурток з Ювілятом і проч ів час на товариській спільній розмові.

— **IV-та малярська українська виставка.** Гурток д'ячів українського мистецтва у Львові організує в осени (1. вересня) виставку картин та різьб і прохає всіх артистів заздалегідь подбати про те, щоби могли взяти в ній участь.

— **Ucrainica.** У 45 ч. „Прагер Прессе" находимо у відділі „Slavische Rundschau" інформації про стан наукового руху на Вел. Україні з приводу останньої конференції українських учених. Ці інформації були передані недавно і в нашому часописі.

— **В справі доповняючих фахових курсів.** Подаємо до відома інтересованих, що в другій половині лютого 1926 відбудеться новий шеститижневий курс для тих ремісничих учеників-терміноторів усіх фахів, які з причини від них незалежних не могли скінчити фах.-доповн. школи і через те не могли визволитись на челадників. Після скінчення цього курсу вони будуть могти визволитись. Такий курс відбудеться також для учениць-терміноторок усіх фахів, що практикуючи по менших містах, не мали змоги скінчити фахово-доповняючої школи. Отворення цих курсів держ. властями залежати буде від числа зголошень. По ближчі інформації треба зголошувати ся з а р а з до п. Иосифа Ганчаковського, референта фах. шкіл УПТ., Львів, Ринок 10, II. поверх.

— **Вбийство чи самовбийство?** „Газета Поранна" поміщує довге інтервю буцімто з визначним чужинним криміналістом на тему вбийства студента Макольондри на личаківськім цвинтарі. На думку того спеціяліста виключене є те, щоб син каменяра від цвинтарних памятників, для якого цвинтар був місцем звичайного проходу, стрілявся там, тимбільше, що не мав ніяких причин прощатись зі світом. Сам спосіб вистрілу вказує на те, що стріл ішов не з руки помершого, а з відалення. Є дані, що вбитий був у товаристві двох осіб. Лист, найдений на земли, міг бути причиною смертельної бійки. Шпилька в кишені була би познакою, що звідти вбитому щось видерли. Зустрічі на цвинтарі мали цілковито еротичний відклад. Не виключеною є участь клюбу молодих людей, які приходили забавлятись на цвинтар. Можливе, що Макольондра є тільки черговою жертвою в ланцюгу попередніх. Сподіються, що всі ці здогади розяснить слідство, в якому переслухано досі понад 100 осіб.

— **Служанка — графинею.** Львівські часописи приносять веселі подробиці „ревізорщини" одної тернопільської служанки, Маслянки, яка, прикинувшись графинею, добувала від людей гроші найдотепнішим способом. Відсилаючи кару за злодійство, представилась у вязниці одній товаришці недолі графинею, що має хутір під Львовом. Коли вийшла звідти, поїхали в гості на село до цієї товаришки, яка також дістала ся на волю. Виїздаючи з села, взяла з собою до Львова сина господині, обіцюючи вийти за нього замуж. У готелі ограбила молодця з одіжи та грошей і втікла. Потім була у Варшаві. Скрізь робила приятельські знайомости, впевняючи людей, що знає їх кревняків, від яких передавала привіти. Якийсь поручник дав їй 200 зол. на дорогу, ще й свого „чуру". У Рящеві викликала на сталію залізничого урядовця і також вмовила в нього, що його знає і в його хаті провела ніч. Вернувшись до Львова, мешкала у готелі, не платила і висилала на свою адресу телеграми з підписами графині, щоби вспокоїти властителів готелю, що її чоловік — полковник приїде і заплатить її довг. Одночасно при помочі своєї знайомої, жінки шевця, добувалась до кишень ріжних легковірних людей. Арештували її випадково, коли входила до „павської" цукорні Вельца, щоби робити дальші знайомости. Чиж не маємо причини бути гордими? Адже є вже в нас служанки, які подобають на графині!

— **З міна.** У кіні „Коперник" почалась виставa архітектору паризької фабрики „Пате" у 8 діях п. з. „Мученицьке коло". Є це велика трагедія кохання, в якій головну полю відтворює найбільший французький драматичний артист Северен Марс. —У кіні „Лев" піде ться незабаром фільма веселої драми „Гарячка золота" з коронним гумору Чарлі Чаплінom у головній ролі.

— **Вертеп наших днів** Галактіона Чіпки та Леле покинув Львів після трьох вечорів, повних усп ху, і вибрався в мандрівку по ніших б льших містах. Відвідавши вже Золочів, Дрогобич та Стрий, іде до Станиславова на 20-го і до Коломиї на 21-го. Пізніше загостить до Перемишля, Самбора, Рогатина та Тернополя. В кожнім місті глядачі можуть побачити у програмі відгуки місцевих відносин.
1627 а)

Дописи.

Щирець коло Львова. *(З українського життя).* Серед безприкладної грязні і боротьби знайшлись у нас вкінці люде доброї волі, що не пожаліли свого труду для піднесення моральної й освітньої вартости нашого кута. Почин згуртування молоді дав п. Хамулек, закладаючи хор, зорганізований з самих селян з Острова під Щирцем. Багато знання і праці вложив він в це діло, яке вславилось з минулорічними виступами в Щирці й доокольчних селах. Та скоро ці концерто ві виступи хору стали декому не подобатись. Посипались заборони, які змусили його обмежитися до виступів лише в церквах. Більше щастя щодо дозволів представлень має новозаснований п. Мадиновським аматорський гурток при Кружку У. Н. Т. в Щирці. Він вже першими своїми виступами дав можливість дебютантам молодого Кружка здати свій перший мистецький іспит. Дня 19. і 24. січня п. р. відограв він в салі читальні „Просвіти" в Острові „Пана писаря", пєсу в 3 діях І'р. Марусина. Коли взяти під увагу, в яких умовинах доводилось аматорам готовитись до виступу, то приходиться подивляти тих молодих людей, бо відіграна ними штука дійсно випала бездоганно, тимбільше, що все те одиниці, більшість яких не мала нагоди бачити гри рутинованих артистів. Маємо надію, що в найблищім часі гурток вславиться ще кращими виступами і матиме ще більші успіхи та вдоволення у своїй праці.

Всячина.

Природне відмолодження. Австрійська статистика доказує, що життя мешканців Відня є в останніх роках довше як перед війною. Це подобає на жарт. Адже нужда та скрута людей зросли в наддунайській столиці на в десятеро, а стільки разів, що дорожнеча. Люде тратили родину на війні, посади, маєтки, здоровля, а навіть гумор. А проте цифри є всеосильні. В р. 1910 жило у Відні 141.420 осіб у віці між 60 і 80 р. Десять літ пізніше ця цифра зросла на 149.966 осіб, а нині є 161.205 мущин та жінок, що мають більш як 60 літ. Є це зріст на 15 пр., не рахуючи факту, що населення Відня зменшилось на десяту частину. Перед війною було у Відні 39.760 осіб, що перейшли 70 рік життя а нині є їх 43.653. Це саме явище запримітили і в инших містах та містечках Австрії. Є в Австрії нині 35.000 осіб, що мають більш 80 років життя. Якаж у цьому причина? Лікарі розяснюють це явище не тільки поступом медицини, кращим поборюванням старечих недуг, але й нежданою зміною способу життя старших осіб. Люде, що заскорузли в одноманітній праці, позбавлені старих джерел проживку, мусили кинутись у новий бік, змінити професію — починати все на ново. Таким робом відкрили в собі новий приплив енергії. Стали молодими завдяки обновленню своєї волі. Найбільшою тайною молодости є бажання бути молодим. Виходило би, що в нас, де воєнна катастрофа захопила ще більше людей, молодих повинно бути ще більше. На жаль, так не є, бо зміна професії і джерел заробітку торкнулась у першій мірі молодого покоління, яке постаралось швидше ніж старше.

Памятайте: Рідна Школа — це наша родина фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

Посмертна згадка.

1. **Кость Манота,** десятник У. Г. А., салінарний робітник, родом з Волоського Села, повіт Долина, помер дня 26. жовтня 1925 у краєвому заведенні для умово-недужих в Празі.

2. **Карло Вон,** стрілець У. Г. А., Німець-кольоніст, уроджений 1897 р. в Добрудянах, повіт Калуш, помер дня 17. листопада 1925 в переживній лічниці на Виноградах у Празі.

3. **Ільчо Савула,** стрілецький десятник У. Г. А., уродж. 1893 р. в Дмитрові повіт Рахів, помер дня 30. грудня 1925 у військовому заведенні для грудних недуг у Штеребрку на Моравії.

4. **Гнат Банцицький,** стрілець У. Г. А., уродж. 1898 р. в Чечуженичах, повіт Мостиська, помер дня 8. січня 1926 в лічниці Милосердних Братів у Празі.

5. **Микола Волошин,** стрілець У. Г. А., уродж. 1882 р. у Довгому, повіт Тлумач, помер дня 10 січня 1926 у повітовій лічниці в Яремчі.

6. **Михайло Василишин,** стрілець УГА уродж. 1897 р. в Перемишлі, помер дня 30. січня 1926 у повітовій лічниці в Яремчі.

7. **Петро Савчин,** стрілець УГА. уродж. 1887 р. в Рахівці, повіт Долина, помер дня 8. лютого у військовому заведенні для грудних недуг у Штеребрку на Моравії.

Всі названі борці за волю українського народу прибули до ЧСР. з частинами УГА. і виповіщ аж до дня гірку чашу страждання, уступи недугам, що їх придбали у визвольній боротьбі або в часі злиденного життя на скитальщині.

Вічна память скромним героям, які життя своє віддали за народне діло, а чужа земля хай буде їм пером!

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітковича.

Ж о в к в а: Саля „Гвязди".
18.II. „Чорна Пантера".
19.II. „Ніч під Івана Купала".
Початок точно о год. 7·30
1210 7—?

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойно.

К а л у ш. Саля Народного Дому.
18.II. „Ревізор з Петербурга".
20.II. „Диббук".
21.II. „Маруся Богуславка".
Д о л и н а. Саля Народного Дому.
23 II. „Мазепа".
24.II. „Циганка Аза".
25.II. „Пан Гвардовський".
27.II. „Диббук".
28.II. „Маруся Богуславка".
1 III. „Без вини винуваті".
Готується до постановки: „Десять жінок — один муж", оперета на 3 дії Марса і Де-Валєра, музика Rowera перший раз на українській сцені.

Адміністрація театру повідомляє, що диригентом театру заангажований п. Генрик Левіцький. 1275 1—?

Богородчанщина! Дня 21.II. 1926. відбудеться в Богородчанах загальний Філії „Просвіти" в Народнім Домі о год. 2. по пол. просвітна анкета при участи делегата матірного товариства Вп. М. Галущинського. Присутність всіх членів „Просвіти" конечна. 1266 1—2

Дрібні оголошення.

ОСОБА поважна, чесна і охайна, яка розуміється на кухні, знайде приміщення у священичім домі. Зголошення до Адміністрації „Діла" для священика. Неприняті зголошення остануть без відповіди. 1262 2—2

ШОШУКУЮ сина Бронислава Кульмана, який покинув дім родичів в місті Бродах в 1918. році. Прошу о передрук подяного оголошення в російських і українських газетах. Батько Фріпріх Кульман, Рипне пл. Перетівсько. 1264 2—3

2 МЕДИКІВ вищих семестрів, пошукує лекції, або відповідного заняття з 1. березня (марта). Можуть товаришити хорим особам. Зголошення: Stefanowytsch, Königsberg Pr. Lutherstrasse 7. 1·58 2—2

СПЕЦІАЛІСТ переплету Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 2—0

ШОШУКУЄТЬСЯ солідної особи на місце господині на село. Вимагається: варення і нагляд над инщими галузями домашньої сільської господарки. Просить ся також подати свої вимоги і долучити свою фотографію. Зголошення до Адміністрації газети під „Господиня". 1272

ЧОРНА балева сукня і для смотриків дешево на продаж, вул. Миколая 11, двері 11. 1271 1—1

АКАДЕМІК, диригент хору, інструктор, суспільно-просвітний організатор глядає заняття на провінції. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Диригент". 1268

КОНЦИПІЄНТА з практикою потребує адвокат п-р Ст. Мудрецький в Товстім, м сті (Tiuste) біля Чортків. Вимагані докладні оферти й рекомендації. 1265 1—5

ФОТОГРАФІЇ з усіх поверхонь можна набути в ателєї „СПОРТ", вул. Оссолінських 6 і в „Союзнім Базарі". Руська ч. 20. 1273 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спец-ял-ст недуг носа, ушей, горла і гортани

д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7

1141 **Тел. ч. 27—99.** 10—10

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р ФЕЛІКС ГАН

Львів, Городецька 45. Телефон 834.

пересвітлення Рентґена. Лічнича лямпою 1231 „Solilux" і кварцевою лямпою. 3—8

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Рапапорта і Якова Касса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II

Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значне знижка та полекші в сплатах. 1226 4—5

Андрій Фалендиш

будівничий

Тернопіль, вул. Тарнавського ч. 4.

(власний дім), будує церкви, приходства та инші будівлі. Спеціяльно виконує склепіння церков залізно-бетонові ріжних конструкцій. Рівнож виконує всі-лякі плани і кошториси. 1128 3—5

Після великих успіхів

у Львові (три виповідані вистави), **Золочеві, Бориславі, Дрогобичі та Стрию**

„Вертеп Наших Днів"

відвідає Станиславів 20-го ц. м.

1267 **і Коломию 21-го ц. м.** 1—3

Впов. д-рові

Титові Бурачинському

за дві ріжні успішні операції, переведені протягом одного місяця (в тім тяжкі операції міхура) та за подиву гідну певність в часі моєї недуги, складаю отсим прилюдну як найщирішу подяку

Антін Ганяк
Угерці винявські.

Плянтатори цукровин браніє

заключайте умови з цукровнею в Ходорові тільки за посередництвом

Повітового Союза Кооператив в Бібрці.

З одержаної провізії буде отримувати П. С. К. Інж. Агронома, який буде уділювати тим плянтаторам фахових господарських відомостей.

Жадайте контрактових оферт!
1256 2—3

Пельмутера Ультрамарина

є найліпшою і найвидатнійшою фарбою до білля, вапна і для малярських цілей 1—3
1269

скрізь до набуття.

Панове! Найпевніші і найліпші г ленічні спеціяльности - мові, перед двоєнної якости гарантія за кожду штуку висилка на провінцію від воротно ц лном **дискретно** за посилатою

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Сикстуська 7.** 1—3

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 36. (10.711). Львів, пятниця 19. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Інтерпеляція посла С. Хруцького і тов. з Українського Клюбу до панів міністрів справ внутрішніх і справедливости в справі конфіскати „Діла" ч. 26. (10.701) з 5. лютого 1926.

В щоденнику „Діло" ч. 26. (10.791) з дня 5. лютого 1926 р. львівська прокуратура сконфіскувала в цілости статтю, „За українську землю" такого змісту:

За українську землю.

Хіба нема нікого в українськім громадянстві — за винятком горстки звичайних запроданців — що не здавав би собі справи з далекосяглости наслідків недавно ухваленого закону про парцеляцію і кольонізацію. Величезний, все зростаючий голод землі на українській національній території під Польщею зовсім не зворушує нинішніх польських можновладців. Голос українського селянства, його домагання, висловлені на десятках віч, його крик: землі і хліба! — не доходять там, де кується парцеляційно-кольонізаційні пляни.

Авторам і сподвижникам в меншій мірі парцеляції, а в більшій кольонізації, не йде про дощільне пересунення права власности на землю, про створення дрібних життєвдатних земельних варстатів праці, про заспокоєння земельного голоду місцевого хліборобського населення, тільки про кольонізацію української національної території чужим, в даному випадку польським елементом. Не економіка грає тут рішаючу ролю, але політика. Не земля селянам на доповнення карловатих господарств, не вирівнання малоземелля й заспокоєння безземелля місцевого населення, але земля Полякам, звідки вони не походили б, насадження—замісць одного сяк-так культурного земельного власника — кількацять чи кількадесять некультурних, брутальних проходимців. Не задоволення тубемного населення, але затерття етнографічного й національного характеру української національної території, перетворення її в мішану, а опісля польську область.

Ось головна мета польського земельного закону. Змагаючи до осягнення цієї мети, польське законодатне тіло, яке знає, що мало котрі закони є справді шановані, спершу для людського ока приняло було постанову:

„Парцельовані простори повинні бути перш усього ужиті на доповнення карловатих господарств околичних сіл (pobliskich wsi)".

Одначе польський сенат прийшов до пересвідчення, що цей фіговий листок є зовсім зайвий, що краще зразу вбити всякі надії „меншостевого" населення на землю, і тому скреслив слова „околичних сіл". Доцільність цієї поправки признав і сойм, бо неперівнюючи сенатські поправки, вдержав вагу кольонізаційної поправки. Таким чином замісць критого осадництва й кольонізації, маємо наскрізь явне, законне.

Польський парцеляційно-кольонізаційний план — якщо можна про такий говорити — є розрахований на десять літ. Таким чином бажається, з огляду на можливі несподіванки в будучині, ліквідувати велику земельну власність в користь польського хлопства, щоби раз на все перепинити процес переходу великовласницької землі в українські селянські руки.

Така є провідна думка нового земельного закону, який змагає до одного: до загарбання української землі, землі наших дідів і прадідів, століттями видираної з рук українських панів, епископств, монастирів, привласнюваної шляхом конфіскат, „наїздів і заїздів".

Розуміється, що польський земельний закон незвичайно складний, вміщуючи в собі різні цілі (парцеляцію на польській і кольонізацію на українсько-білоруській території), числячися з інтересами польських панів і хлопів та менше або більше вдатно маскуючи в своїх постановах негування потреб і вимог українского селянства.

Польський земельний закон має за завдання передати велико-власницьку землю польському хлопству, поширити його стан посідання на сході і заході, розбудувати польську етнографічну територію. А має це статися шляхом ліквідації великої німецької власности в Познанщині, на Шлеську й на Поморі та шляхом ліквідації великих варстатів праці для українського й білоруського малоземельного й безземельного селянства на сході.

Огже не річеві огляди руководять польськими законодавцями, тільки жагуче бажання загарбання чужої фактичної чи моральної власности, тільки вперте змагання створити одноцільну, суто національну Польщу. Господарські огляди грають тут меншу або й ніяку ролю — над польським земельним законом всевладно панують чисто національні мотиви й цілі; він є неподільною частиною широкої вшехпольсько-імперіялістичної програми, найдошкульнішим і, правду кажучи, з польського становища найдоцільнішим з проектів на „zniszczenie Rusi". І як все і всюди, так і тут дві мірки: одна для заходу, друга для сходу. Велика німецька земельна власність на заході мусить бути ліквідована в користь польського селянства, бо вона є в німецьких руках, бо вона повстала шляхом „урядового гнету і пруського натиску для нищення польськости". Велика земельна власність на сході мусить бути частинно задержана, а частинно вліквідована в користь польського селянства (шляхом кольонізації), бо вона... є тепер в польських руках. Коли ж та земля є в польських руках, то „справедливість" вимагає, щоби в них лишилася, щоби там насадити польських кольоністів.

Недавно відомий польський письменник В. Серошевський, описуючи знищення української школи на Волині, дав привід „Кур. Вечорн-ому" написати статтю про гогенгольську мораль. Та мораль Гогенголів розтягається на всі ділянки життя. Вона обіймає теж і земельну квестію. Одначе тут іде не про польську, тільки про українську землю в теперішньому посіданні польських земельних власників. Тут іде про наше бути або не бути, про наше животіння, як не життя, або про нашу смерть. Земельна справа є під цю пору одною з найважнішак, як не найважнішою справою нашого економічного істнування й культурного та політичного розвитку. І тому цій справі мусимо присвятити найбільшу увагу, мусимо видумати способи і засоби, щоби захистити себе перед смертельним ударом.

Ф. Ф.

Підписані запитують панів міністрів:
1) Як оправдують отсю конфіскату?
2) Що зарядять в будучині, щоби подібні конфіскати не повторювалися?

Варшава, 12. лютого 1926. **Підписи.**

За польським прикладом.

Чеські язикові розпорядки і національні меншости.

(k) Видані 3. ц.м. чеським урядом язикові розпорядки, що їх ми недавно зреферували в „Ділі", викликали різкі протести всіх національних меншостей Чехословаччини. Протестують Німці, Мадяри й Українці, протестує і *зєдинена комуністична* фракція, що обєднює послів усіх народів держави: Чехів, Словаків, Німців, Мадярів, Українців. Найсильніша опозиційна група в чсл. республіці, а саме німецькі національні партії, обєднались на днях в „Німецький Союз", до якого приступили аграрії, христ. суспільники, національні соціялісти і партія ремісників та промисловців, разом 38 послів і 19 сенаторів, що представляють собою більшість німецького населення держави, бо поза ними є тільки німецькі націонали, які ставляться зовсім негативно до держави, і соц. демократи, що, боячись і так сильної комуністичної конкуренції, не важаться на коаліцію з оружними партіями. Під ударом язикових розпорядків обєднуються на платформі боротьби проти них і Мадяри. Найслабший протест викликала покищо ці розпорядки на українськім Закарпатті, хоч вони вводять там чеську мову як мову урядування державних установ та органів, зводячи українську мову до ролі толєрованої мови невеличкої меншости, не зважаючи на те, що це противиться духові мирового сан-жерменського договору, як також постановам генерального статуту для Закарпаття, в якому українська мова признана офіціяльною урядовою мовою цієї країни.

Цікаві цифри подають німецькі щоденники у звязку з практичним приміненням цих розпорядків до Німців і Мадярів. „Прагер Тагблятт" обчислив, що в Чехословаччині є 107 повітових округів, у яких живе 2,243.644 Німців, що представляють там поза дві трети населення. Отже на основі язикових розпорядків урядування з німецькими сторонами в цих округах мусить вестися виключно в німецькій мові. „Мішаних" округів, у яких Німці творять від 20 до 65·7 проц. населення, є 34, а живе в них 753.220 Німців. У цих округах урядування з німецькими сторонами буде вестися в державній і німецькій мові. Крім цього є ще 30 повітів, у яких живе 134.066 Німців, що творять менше як 20 проц. населення. Урядування з ними мається вести тільки в державній мові.

У відношенні до Мадярів ці цифри представляються так: Округів з більше як двома третинами мадярського населення є 13, між ними й один на Закарпатті (Берегово). Живе в них — як читаємо у „Прагер Прессе" — 435.427 Мадярів, які будуть користуватися щодо мови правами більшости. Округів, у яких мадярський елемент хитається між 20—66·7 проц., є 14, з того 3 на Закарпатті: Ужгород, Великий Севлюш, Мукачево. В цих округах живе 252.254 Мадярів. В инших округах Словаччини й Закарпаття живе ще 51.636 Мадярів, що не мають ніяких язикових прав, бо ніде не доходять до 20 проц.

Про те, що означають отсі язикові розпорядки для Закарпаття, згадали ми вище. Тут одним почерком пера знищено й перечеркнено все те, що в области мови гарантував цій країні мировий договір і автономний статут. З мови краєвої, офіціяльної сходить українська мова на Закарпатті до мови толєрованої меншости, якій вільно тільки вживати рідної мови в урядах і домагатися відповіди в тій самій мові. Чеську мову заводить розпорядок до внутрішнього і зовнішнього урядування всіх державних і автономних урядів, правда, до того часу, поки сойм автономного Закарпаття не вирішить справи инакше. Та ми знаємо, що це означає відложення справи ad calendas graecas, бож про скликання сойму на Закарпатті ніхто не думає.

Українські партії і діячі на Закарпатті, зокрема християнсько-народня партія, повинні вжити всіх заходів і засобів, щоб не допустити до переведення в життя цих язикових розпорядків, що є явним нарушенням загарантованих нам прав. Проти централістичних змагань празького уряду повинна відгукнутися масовими протестами ціла країна, а крім цього наші відповідальні чинники обовязані звернутися з протестом перед міжнародне форум.

Після великих успіхів

у Львові (три випродані виставі), Золочеві, Бориславі, Дрогобичі та Стрию

„Вертеп Наших Днів"

відвідає **Станиславів 20-го ц. м.** 1267 **і Коломию 21-го ц. м.** 2—2

З польських справ.

Італійська преса виступає в обороні прав Польщі до постійного місця в Раді Ліги Націй. Є це й становище італійського уряду.

Міністр хліборобства до спілки з міністерством закорд. справ пригадали потребу дальшої розбудови „східних кресів".

Клюб монархістів має, по неперевіреним звісткам, утворитись у соймі. Також орган монархістів починає виходити у Варшаві.

Безробіття в Варшаві, на підставі останньої статистики, зросло за останній тиждень на 3.191 осіб більше.

По широкому світі.

Французький парляжент приймав в цілости проект податку, про нові доходи, коли премієр міністрів Бріян поставив при голосуванні над ними справу довіря для свого уряду. Правиця та комуністи були проти проекту, соціялісти не голосували.

Радянський уряд через свого посла в Римі звернувся до Латвії з острою нотою в справі нападу на радянських дипльоматичних курієрів на латишській території. Якщо латишський уряд не дасть пояснінь ситись блище з матеріялами слідства, тоді радянський уряд уважатиме його співвинуватцем замаху і зробить з цього відповідні висновки.

Зединені Держави приготовляють розпорядок, щоби викинути поза свої кордони небажаних чужинців.

СРСР. повідомив офіціяльно секретаріят Ліги Націй, що візьме участь у міжнародній конференції роззброєння, якщо вона не буде в Швайцарії.

Канадійський уряд хоче одержати від свого парляменту потвердження становища, що Канада не має наміру вязати себе льокарнськими договорами.

Сирія, згідно зі справозданням головного франц. комісаря в Сирії Жувенеля, повинна би стати федерацією малих автономних держав, а Зединені Держави мали би підписати гарантійний пакт на протяг 30 літ, під суверенним арбітражем Франції.

Зложенням членської вкладки до Товариства

„ПРОСВІТА“

причиняється до поширення і скріплення знання і культури серед свого народу. 2—2
1191a)

Радянська Україна.

Комітети взаїмодопомоги.

Народній комісаж соціяльного забезпечення Познанський завдяки співробітникові харківських „Вістей“, що від 1925 р., тобто від реформи комітетів селянської взаїмодопомоги перемінились вони в широку суспільну організацію, яка гуртує більше мільона господарств. Давніше членами комітетів були виключно члени комнезамів. По реформі відносини змінились до тої міри, що навіть правлячі верхи комітетів взаємодопомоги складаються в 50 відсотках з незаможників, у 40 відс. зі середняків і в 10 відс. зі заможних селян і сільської інтелігенції. Тепер на Україні є 11 тисяч товариств. Вони мають понад 80 тисяч десятин землі та арендують 800 підприємств. При допомозі комітетів взаїмодопомоги мають в 1925—26 господарському році скооперувати понад 100.000 селянських господарств. Нині зліквідоване явище, що було недавно на порядку денному, а то вмішування адміністративної влади у справи товариств. Перед комітетами відкривається — на думку Познанського — світло будучини.

Скандал між польською аристократією.

Процес проти барона Біспінга.

Ми вже реферували недавно коротко про процес проти барона Біспінга, який відбувся тепер проти нього у Варшаві за убийство кн. Друцького-Любецького. Сьогодня подамо кілька деталів про саму подію і кілька моментів із сенсаційної розправи.

Убив Біспінг кн. Друцького-Любецького ще 8. квітня 1913 р. в посілості Терезин, сохачівського повіту, яка була власністю останнього. Обидва вони вибрались після підвечірку в напрямі залі ниві, а вечером того дня прислуга Друцького-Любецького, затривожена довгою відсутністю князя, стала його шукати по цілій околиці. Знайшов його слуга Грань в калюжі крови нежного. На голові у нього було до 30 ран, з них дві від куль: одна в голові, друга в лівому боці. Експерти-професори варшавського університету ствердили, що князь умер найдальше до 20 хвилин після того, як його постріляно і змасакровано. В тому самому часі барон Біспінг прямував на стацію Шимануф, але спізнився і пішов зад. шляхом на стацію Блоне, де всів до варшавського поїзду. З Варшави виїхав Біспінг ще того самого вечера у свою посілість в гродненській губ. Потім він вернувся до Варшави, де його арештовано.

Моментів, що промовляли за убийством князя бар. Біспінгом, багато. Перш за все три ревізії у Біспінга найдено 7 векслів кн. Друцького-Любецького, з яких тільки один був ним справді підписаний; всі інші були дуже зручно сфальшовані — на суму 300.000 карбованців. Дальше який вигляд мав пістоль, що бар. Біспінг дві-три пробував отруїти князя, але це йому не вдалося. А передовсім оте підозрілий проїзд а князем у дні 8. квітня 1913 р. і пізніший виїзд Біспінга після того процесу у Варшаву. Все те говорило надто проречисто, що убийником м'г бути тільки Біспінг. До тої думки прихилявся й варшавський окружний суд, що дня 31. травня 1914 р. засудив його, не дивлячись на значенитих оборонців, на 4 роки тюрми. Проти цього присуду внесла прокуратура й оборона відклик до вищої інстанції, але його вже не розбирано, бо тимчасом зачалася світова війна, а небавом прийшло й до евакуації Варшави.

На теперішній розправі було вже багато сенсаційних моментів. Як звичайно в такому процесі, одні свідки обтяжують обвинуваченого, инші боронять. Найгірше обтяжують Біспінга слуги убитого князя, зокрема згаданий Граль. Подібні також думки експертів, з яких одні кажуть о тим, що волоски, які знайдено помішані до рукавичок убитого князя, походять з голови й бороди Біспінга, а инші це заперечують. Таксамо незгідні експерти щодо того, чи був один тільки чи двох убийників. Підносять таку обставину, що Біспінг має ліву руку скалічену в автомобільній катастрофі, отже не був би важився вести боротьбу з князем. Сенсаційні були зізнання особливо головного свідка акту обвинувачення, б. заступника прокуратора варш. окружного суду Б. Гершельмана, який обвинувачував Біспінга і в першій інстанції. Він говорив багато про ролю в цьому процесі визначних польських і російських кол, а навіть послів до думи і міністрів, що їм дуже лежала на серці доля Біспінга. Про безпосередній написк на нього цих кол, Гершельман не хотів виявити нічого. В гарному світлі старався представити обвинуваченого свідок граф Замойський як і инші аристократи.

Процес має скінчитися цими днями. Про його вислід напишемо.

Комунікат.

До дня 16. лютого ц. р. включно надійшло до Каси Головної України УПТва як збірка на „копійку“ 37.937 зол. 11 гр. а то з повітів Воєвідства львівського 16.220 зол. 15 гр., станиславівського 9.162 зол. 08 гр., тернопільського 12.604 зол. 88 гр. — Подрібний виказ по повітах і громадах лядиться на кінець лютого ц. р. Тому всякі організації, які займалися святочною збіркою, а які ще не надіслали готівки чи виказу датків, най поспішаться як у власному інтересі, так і в інтересі тих громадян, які через опізнення місцевих зіставлень були би у виказі пропущені.

Головна Управа Українського Педагогічного Т-ва. 1—1
128)

Українські вишивки

20 аркушів з многими ріжнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в **Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 9—15

НОВИНКИ.

— **До наших П. Т. Передплатників.** З днем 1. лютого ц. р. ми почали висилати наш часопис до наших П. Т. Передплатників без адреси. Часопис для кожного П. Т. Передплатника одержує поштовий уряд, який відповідає за точне доставлення часопису. З огляду на те просимо П. Т. Передплатників, яким поштовий уряд не доручив би точно якогось числа часопису, негайно домагатись його устно чи письменно від дотичного поштового уряду, а на випадок, якби поштовий уряд не доручив тоді даного числа часопису, просимо негайно нас повідомити. Поштову передплату як і раніше **просимо пересилати виключно тільки поштовими складанками**, які долучаємо кожного місяця до часопису, або прямо поштовими переказами на нашу адресу.

— „Над нами Бог, а перед нами Україна“. З таким моттом попала в наші руки відозва якоїсь таємної військової організації, що її нам принесла сьогоднішня почта. Заклик чи відозва підписана анонімом. Звернена вона до старшин і козаків, яких закликає до організації в лавах якоїсь теж анонімової армії, що має визволити Україну. Нова армія має черпати свої життєві соки з українського народу, а капіталістичну Европу має переконати своїми подвигами про те, що Україна живе. Щойно тоді зможе вона рахувати на повну підтримку капіталістичної Европи. Дух відозви каже нам домірковуватися, що походить вона мабуть з українських монархічних, чи краще гетьманських кол. В основі політичної платформи відозви лежить крім ідеї державного незалежництва також ідея соборництва. Диваглядним виглядає те, що така конспіративна установа висилає свої відозви почтою. Той факт каже нам рахуватися і з тим, що анонімова установа може лянсувати з незбагнутим цинізмом провокацію.

— **Як би так нам!** Американський мільйонер Давид Рокфелер дав королеві Фуадові та єгипетському урядові 10 мільонів долярів на будівлю та утримання музею в Каїро, а також для заснування археольогічного інституту. Є це найбільший до цього часу дар на гуманістично-наукові потреби. Американські вчені будуть засідати в надзірній раді згаданих інституцій.

4)

Лист з села.

III.

Психольогія села нашим заборолом.

В добі, яку переживаємо, психольогія села тримає нас за поли і не дає нам можности завоювати ширшу арену — місто. Одначе вона має й додатні сторони, вона спинює нас перед тією пропастю, якою є місто. Людина, міцно звязана зі селом, не винародовлюється, не пропадає в міській товкітні. Сільський консерватизм, привязання до народніх звичаїв і обичаїв, споріднення з селом держить її при своїх богах.

Вийшовши з села, наш сільський громадянин може перейти пів світа, він буде подивляти чужинну культуру й цивілізацію, величати просто дивовижні досягнення техніки, він буде любуватися комфортом, навіть нерав буде нарікати на українську вбогість і нужду, одначе він не відсахнеться від рідного ґрунту, як довго є звязаний зі селом, яке становить „писанку“ його споминів, яке займає окреме місце в його уяві. Часто можна стрінутися з людьми, які жалують, що вони вродились Українцями. Мовляв, українська нація їм нічого не дає; мовляв, в кожній иншій нації вони ґрали би велику ролю, а так мучать тягнути злиденну тачку життя. Одначе й вони, захоплені чужою культурою, всетаки не переходять в чужий табор, як довго за полу тримає їх село.

Не те діється з дітьми міста на українській національній території. Те місто не має означеного характеру. Воно є mixtum compositum впливів заходу і сходу, в ньому перехрещуються ріжні расові й культурно-цивілізаційні типи. „Наше“ місто не має хребетного стовпа, своєрідного стрижня. Воно змінюється як камелеон. Найкраще це можна було бачити на Львові в часі захоплення його російськими військами в р. 1914. Львів, фортеця польськости на окраїнах, в один мент змінився був на типічне „полуднево-західне“ „російське“ місто, як донедавна Київ, Вінниця чи Житомір. Як у казці. За одну ніч вник був „польський“ Львів, той самий Львів, який в половині минулого століття був німецьким. Та безхребетність „наших“ міст з одного боку витворює безхребетний тип його мешканця, а з другого боку формує специфічну його вдачу, як мимовільну безхарактерність. Коли тим мешканцем є напр. Поляк, то він є великим „цивілізатором“, „месіяністом“, пропагатором „польської культури“, він є найзавзятішим польським „патріотом“, крайним шовіністом і т. п., одначе тільки так довго, як довго чує за собою силу бетнета, силу влади. В переломових хвилях він — так сказати — слухає вуха, стає безрадним, припадує своїх очей часто неспольське походження і готов з таким самим розмахом перекинутися у протилежний бік. Не чуючи під собою твердого, рідного ґрунту, він перетворюється у якусь первісну протоплязму, з якої може витворитися щось зовсім нове, инше.

Колиж тим уродженцем міста є Українець, то та безхребетність проявляється в його несуцільности, в його половинчатости. Своєї культури, культури села він не має, українська міська культура є ще дуже слабенька, а тим самим не може його вдоволити, не в силі заспокоїти його анімог. Він пє з каламутного джерела безхребетного міста і з часом сам стає безхребетним, якимсь Zwischending-om. Будучи Українцем по мові, він стає чужинцем по своїй культурі (незалежно від її ступня). Тим самим стає він елементом, податним на денаціоналізацію. Такий асимільований безхребетним містом Українець, що не проявляє здатности витворювати свою власну, українську психольогію міста, скорше чи пізніше затрачується, покидає свою націю, стає відступником — як не формально, то фактично.

Безхребетність Українців, уроженців міста (розуміється, більшого), твердне й міцніє в українській національним дусі, коли такий син міста найдеться в окруженні, зближенім до села. Дуже часто уроженці міста, головно інтелігенти, нашовшись в малих місечках (як лікарі, адвокати, інжинєра) вскорі розвивають свою національну суцільність. Стрічаючись зі селянами, вони несподівано відкривають нові світи, нові горизонти, вони вперше пізнають і доповнюють те, чого їм недоставало.

Українське місто може відродити тільки українське село. А тому урбанізація *) частини нашого сільського населення є conditio sine qua non нашого дальшого розвитку. Тільки сільський елемент зі своєю психольогією села, себ-то зі своїм привязанням до рідного ґрунту є в силі зединити село з містом, надати йому однородний характер, витворити психольогію міста з українською закраскою.

Село майже не має ні саної традиції, але воно має стихійну, устну традицію, яку воно вспіло розвинути і приноровити до сучасности. Місто може нераз похвалитися великими історичними діями, але вони сьогодня є тільки механічними споминами. Хто з нас не подивляє боротьбу львівського, луцького, рогатинського чи якого небудь иншого міщанства за своє "я", за свою душу? Подекуди бачимо ще й останки, які свідчать про минулу славу, але де є континуатори тієї боротьби? В сіх їх проковтнуло не наситне, безхребетне місто, всі вони втопилися в чужинному морі. Тільки село, що перейшло крізь горнило страждань, що перенесло на собі століття важкої соціяльної неволі, зберегло свою душу, стало нашим національним заборолом.

(продовження буде).

*) Урбанізація, а не „орбанізація“, як хибно зложено в другому фейлетоні. — Ред.

— **Нова жертва на цвинтарі.** Личаківський цвинтар став від довшого часу місцем, яке притягає магічною силою тих, що хотять попрощатись зі світом. Цвинтарі завсіди були найкращою обстановою для душ утомлених життям або молодечих сердець, що змальовували собі світ чорними кольорами своєї уяви. Цим разом маємо до діла з самогубством. Молодець, якого найшли з перестріленим серцем, дарма, що він силкувався затерти всі сліди про свою особу, є капралем 26. полку Стефаном Кодурою.

— **Зрадливий наречений і навчений.** Історія торговельного помічника Омеляна Костюка, що служив у крамниці „Індра", є більше історією злодійською, як любовною. Цей 19-літній молодець, звільнений зі служби, заховав собі ключик від задніх дверей згаданої крамниці. А що закохався в якійсь 16-літній Робаківній, ходив до її хати, де зустрівся з нареченим другої Робаківної, Камінським, який мав уже трьохлітній визначний досвід як злодій. Там намовили Костюка до крадіжі і навчили, як це робити. В б. год. вранці одчинили крамницю „Індру" і звідти виносили, а інколи й виводили каву, чай, чоколяду та інші ласі дари, які мама Робаківної продавала. Властителі „Індри" запримітили величезні крадіжі, але не догадувались, чия це рука. Костюк з родиною Робаків та Камінський були би крали ще довго, якби наречена Камінського не підозівала його в зраді. Одного дня йдучи з ним вулицею, просто звернулась до полтава, вказуючи на свого нареченого як на злодія. Так усе вийшло на верх. Обидва наречені дістали тепер по 10 м-ців вязниці, Робакова 3 місяці, старша наречена тільки один.

— **Провінціональні фальшивники.** Двох громадян з двох славних міст, ще й двох братів, Герман і Маврикій Клайнвахси, один з Кракова, другий з Рабки, вибрали собі Львів як місто, де найкраще фальшувати стемпелі. Вони рішили повести діло на всю губу: на мільон золотих. Плян переводили просто: пішли до літографічного заведення Гегедіса і там розповіли про свій намір управителеві Шауерові, якому запропонували спілку. Шауер продав це Гегедісові, а цей порадив прикинутися перед Клайнвахсами, що будімто годяться на інтерес, а одночасно повідомити поліцію. Підчас першої проби фабрикації стемплів поліція арештувала штукарів. Герман дістав 8 місяців, а його брат Маврикій зумів доказати, що не мав пальців у цій липкій справі.

— **Національности у віденськім університеті.** Урядова статистика віденського університету каже, що в останньому триместрі було там 9.300 студентів, з чого 6.923 звичайних, 1.203 звичайних студенток, 708 надзвичайних студентів і 644 надз. студенток. З цього числа: 6.172 Німців, 940 Жидів (що так заявили свою національність), 302 Мадярів, 149 Болгарів, 132 Сербів, 94 Поляків (це будуть очевидно головно польські Жиди — Ред.), 78 Хорватів, 58 Греків, 51 Чехів, 50 Єгиптян, 50 Румунів, 43 Українців, 13 Литовців, 12 Китайців, 6 Альбанців, 6 Голяндців, 6 Персів, 6 Шведів, 5 Французів, 5 Македонців, 5 Турків, 3 Вірмен, 2 Арабів, 2 Еспанців, 2 Данців. З цього видно, що хоча Австрія зійшла до ролі третьорядної держави, то віденський університет не втратив свого давнього значіння, коли стільки чужинців туди приїжджає. Не відомо тільки, чи в наведеній статистиці студенти означували свою національність на підставі пашпортів, себто своєї державної приналежности, чи подавали свою справжню національність. У цьому другому випадкові наших земляків повинно там бути дещо більше.

— **Протест ректора університету у Вильні проти поїздки польських послів до СРСР.** У виленській газеті „Слово" надрукована промова ректора виленського університету М. Здзеховського, виголошена з нагоди святкування роковин Сташіца. В ній торкнувся аполітичний ректор і політичної поїздки польських послів до СРСР. „Ми знаємо — сказав Здзеховський — що наші посли віддавали пошану одному з найчесніших Поляків Дзержинському, який не завагався прийняти на себе найподліше звання всеросійського ката, звання, яким гордувала навіть Троцький і Зіновєв. Хто потягне за те наших послів до відповідальности? Підносячи з тієї катедри голос проти ганьбячого сойм, сенат і всю Польщу поступку наших послів, я виконую обовязок ректора університету Стефана Баторія, бо вони наші університети є, на жаль, останніми у Польщі пробіжищами вільної думки, то є вільної від боязливости і вживаної перед ц. імператорським величеством демагогії. В такому розумінні наші університети служать ідеї Сташіца та продовжують його діло". Наведені слова безперечно позбавлені боязни, але незрозуміле в цілій промові те, який звязок між Сташіцом і поїздкою послів до СРСР. з одного боку, а з такою вільною думкою на польських університетах і з ідеями Сташіца з другого боку.

— **Документ пролетарської культури.** Комуністична газета „Харковський Пролетарий" ч. 272 (484) з дня 27. листопада 1925 р. помістила дуже цікавий документ про подружній договір між комуністом і комсомолкою. Документ звучить: Умова, 12. VI. 1925 р. ми нищепідписані громадяне, з одної сторони, член ЛКСМУ Ольга Миколаївна К., з другої сторони, Степан Степанович Р., кандидат партії заключаємо цю умову на півтора року. Я, Ольга К. обовязуюсь бути жінкою Р. на таких умовинах: він має мене на протязі півтора року: вбивати і кормити та випускати раз на тиждень у село Кочеток; не перешкаджати в громадській роботі в днях: четвертім, неділі і понеділку; справити на протязі півтора року вбрання: шість костюмів, біляк, зимове пальто, черевики, одну пару калошів до них, вовняну хустку, газовий шаль, шість суконь, три звичайних, три вечірніх, одно вовняне покривало, 1 одну ковдру, шість простирал, 6 пошевок, 2 подушки, осіннє пальто, одно зеркало, один стіл, три крісла, одну комоду, пару рукавиць і 12 хусточок. Все пераховане діляться по уплині речинця на п'ловину. Життя має основуватися на товариських взаєминах. На випадок порушення умови котроюсь зі сторін, то коли його порушить жінка — вона не одержує вичисленого, колиж договір порушить муж, то він має віддати жінці все наведене в умові майно. На випадок приходу на світ третього члена родини, він має остати по уплині умови: коли буде син при батькові, коли дочка при матері. Виховання дитини спільне. З тим і підписуємо цю умову. (Підписи). Наведений документ подаємо без ніяких коментарів, бо таких він не потребує. Він говорить сам про себе та змальовує найкраще ті нові цінности, які хоче запанувати пролетарська влада в нашому народі, а з якими він так завзято бореться.

— **Промоція.** Тов. українських студентів „Січ" у Граєву повідомляє: Дня 6. лютого п. р. промувався у граїцькому університеті т. Козак Северин на доктора політичних наук.

— **Святочний вечір в память Володимира Самійленка** відбувся величаво в українській гімназії в Станиславові дня 5. лютого п. р. У програму свята війшли: слово про життя і творість поета (уч. Гарасевич), 4 деклямації (Миндюківна): Весною; Тимчишин: Герострат, III.; Полуханка: На печі, Патріот Іван; Фіголь: Данте-Самійленко: Пекло, III.), 2 муз. хори, мандол. орхестра, скрипкове сольо уч. Мировича (Беріот: Серенада)т а фортепянове сольо Лепківної (Барвінського: Мініятуро). Вечір лишив по собі якнайкращі вражіння. Молодь розсипала перед слухача цілу низку почувань ніжности, палу, сатири і гіпеу. Виявились визначні таланти у слові й музиці, декорації і рисунку (портрет поета кисти уч. Волянюка).

— **Ucraínica.** Італійський журнал „I nostri Quaderni" під редакцією відомого письменника Джіюсті присвячує цьогорічне перше число (за с'чень—лютий) славянознавству. Находимо там статтю про культурні умовини на Підкарпатській Україні, де підкреслено труднощі щодо мови. Автор висловлює погляд, що чехословацький уряд мусить продовжувати свою працю, щоби піднести культурний рівень населення, але не повинен душити завязків питомої місцевої культури на користь вталкання штучної. В журналі є переклади поезій Івана Франка.

— **Нова подорож до півн. бігуна.** Американські поручники Огден і Вейд, які відбували літаком подорож довкола світа, мають невдовзі відбути літаком подорож до півн. бігуна. Студенти нюйорського університету зложать фонди на виправу. Візьме в ній участь пять літаків. Багато инших летунів приучиться до експедиції.

— **Видалювання чужинців зі Зед. Держав.** „Юнайтед Прес" повідомляє, що на імміграційній конференції імігр. комісар Джонсон повідомив, що уряд приготовляє обширні розпорядки, цілію яких є очищення краю з небажаних елементів. У східних стейтах заноситься на видалення 700 чужинців, з того 200 протягом найблизшого тижня. Джонсон заявив, що поступить якнайрішучійше і не позволить на ніякі виїмки.

— **„Свобода"** ч. 7. містить: Ще одна болячка. — Крутійства без кінця. — Під крилами польської конституції. — Зачинає лятись кров. — Земельна справа на Україні. — Нова українська партія. — О честь вам, панове магнати. — З подорожі наших емігрантів. — Не рівно сутять. — Німеччина і Союз Народів. — Німецько-італійське непорозуміння. — Австрійські кольоністи в Росії. — Дрібні вісти. — У страха очи великі. — Новинки. — Новий язиковий розпорядок. — За смерть провокатора. — Відгомін недавної війни. — Всячина. — Невдача польської політики. — Допися з краю. — Комунікат УПТ. — Цини у Львові. — Смішне.

— **Друкарська помилка.** В статті „Мертва точка", в четвертій шпальті, в 11-тім рядку згори замість „будучність" має бути „будівничість".

Львівська Філія Українського Краєвого Товариства Охорони і Опіки над Молодіжю подає отсим до ласкавого відома всіх П. Т. Товариств, що його року удаджує „Тиждень Української Дитини" в днях 6—13. червня 1926. включно, тому просить не приготовляти на цей тиждень ніяких концертів, „вірок і т. п. — За Видїлї: *О. Ю. Дяковин* голова, 1279 *Р. Марчишак* секретар. 1—2

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Відмова Польщі місця в Раді.

На поручення польського уряду 17. лютого конферував польський амбасадор при британському уряді в справі становища, яке займе цей уряд супроти домагань Польщі до постійного місця в Раді Союза Народів. Англійський мін. загр. справ виразно і недвозначно заявив заступникові польського уряду, що не згодиться на поширення Ради С. Н. поза Німеччиною, яка віддавна мала приобіцяне це місце.

Рида Сміґли шеф ґен. штабу.

Є чутки, що керовництво польського ген. штабу одержить ген. Рида Сміґли.

Бріян розвяже палату деп.?

Хоч урядови Бріяна признано ласку довіря, положення уряду дальше непевне. Вислід голосування то особистий успіх Бріяна, але змагання в справі санації й стабілізації не вдались. Прийнято 1 мілярд нових податків, а треба 2 і пів міл. нових доходів для привернення буджетової рівноваги. Здобути ці фонди буде дуже тяжко. В парл. колах підвищку оборотового податку й инших уважають виключеною. Сенат прийме відкинені палатою проекти. Так вони знову вернуться до палати. Знову повториться конфлікт між палатою депутованих і сенатом. Криза уряду, що правда, закінчилася, але загострилася ще більше фінансова криза. „Квотідієн" і „Журналь" повідомляють, що Бріян розвяже палату депутованих.

Домінії проти поширення Ради.

„Дейлі Телеґреф" повідомляє, що більшість доміній В. Британії заявилася проти збільшення числа постійних місць в Раді С. Н. Передусім енергічно протестує Півд. Африка. Сподіються колективного виступу доміній у тій справі.

Англ. амбасадор не кидає Москви.

В Москві розійшлась була чутка про несподівану димісію англійського посла в Москві Петерсона. Вже й нібито був визначений його наслідник адм. Беренс. Причиною уступлення Петерсона мала бути невдача його планів поліпшення рад.-англ. взаємин. Амбасада СРСР. у Льондоні заперечує чутки, начеб мали послідувати якісь зміни на становищі амбасадора.

Виїзд ґен. секр. Дрюмонда.

Сер Ерік Дрюмонд зложив 17.II. пращальну візиту д-рові Штреземанові й виїхав вечером із Берліна.

Бурхливе засідання мадярського парляменту.

На засіданні мадярського парляменту 17. II. дем. пос. Пакоч порушив справу побиття пос. Вашонія, домагався димісії уряду, бо не веде всестороннього слідства в справі фальшування банкнотів. Прем. Бетлєн серед величезного галасу й окликів опозиції заявив, що заскочила його вістка про побиття посла Вашонія. Осуджує це рішучо. Заперечує твердження пос. Пакоча, начеб уряд мав дати нагоду до такого вчинку. Палата переказала справу побиття посла комісії посольської незайманости, яка має до 24 годин здати звіт. Офіцири, що побили пос. Вашонія гумовою палицею, називаються Ваннай і Мольнар.

Чехословаччина протестує.

„Тгл. Рундшав" повідомляє, що чсл. посол у Берліні зложив в уряді заєр. справ протест з приводу промови баварського президента міп. У справі премєра в уступ про нім. нац. менш. Чехословаччині. У відповіді на цей крок нім. уряд заявив, що промови баварського премєра не вважає висловом політики нім. уряду.

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемоняди, капусти, борщу і т. п.

Дешева, здорове, смачне, практичне.

1247а Жадайте у всіх складах 3—75

„Народної Торговлі".

Печатайте: Рідна Школа — це ваша рідна фортеця, це певний захист в добі инколіття!!

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·48 — 7·50 канад. дол. 7·28 — 7·30, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·75, леї 0·3·00 — 0·3·50, франки фр. 0·29·50 — 0·29·75, фр. швайц. 1·45 — 1·50, англ. фунти 34·50 — 35·50.

Золото. 20 кор. 29·50 —29·70, 20 франк. 27·00—27·60; 20 марок 33·00—33·50; 10 руб. 36·00—36·50.

Срібло. Австр. кор. 0·59·00—0·60·00, 5 зл. кор. 3·14—3·24, фльорени 1·57—1·62, рубл. 2·50 — 2·55, рубель дрібним сріблом 1·50 —1·55.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00, жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 23.50—24·50.

З судової салі.

Розправа перед судом присяжних, що розпочалася дня 5. II. проти Андрія Кантора, Ковалика, Водовоса і Бриля, всіх селян з сокальського повіту, покінчилася. Переслухано кількадесять свідків, внесення оборони на покликання відводових свідків, трибунал відкинув. У суботу 13. лютого закінчено доказове поступування і трибунал поставив присяжним 39 питань, після чого промовляли прокуратор Огоновський і оборонці д-р Лев Ганкевич, д-р Іван Банаель і д-р Степан Шухевич. В годині до 4 попол. президник відложив розправу до вівторка 16. лютого п. р.

У вівторок після промови останнього оборонця, дра Шевчука і після короткої промови президника трибуналу, радника Дукета, присяжні судді по 3-годинній нараді ухвалили вердикт, який на 39 питань затвердили 18, а 21 відкинули. На основі цього вердикту трибунал засудив Водовоса на 2 роки, а Бриля на 2 і пів року. Щодо Кантора Андрія і Ковалика, то не наложив на них більшої кари, як та, яку присудив їм доразовий суд.

Нагляй суд у Львові.

Дня 16. ц. м. почався у Львові нагляй суд над двома парібками з Сокільник: 20-літнім Войтіхом Сохою і 21-літнім Йосифом Пісуляком, що 4. ц. м. вбили поліцая Яна Бештерду. Розправу веде суддя Неєпомєцький, у склад трибуналу входять Мазо, Франке і Соколовський, обвинувачує прок. Онуляк. Соху боронить д-р Грек і д-р Перацький, Пісуляка д-р Батицький. Обоє обвинувачені признаються до вини, але заявляють, що вони не хотіли його вбити, тільки настрашити, аби перестав їх переслідувати. В критичному дні вони вертали саме з розправи у Львові, де мусіли боронитися перед доносами Бештерди, тому рішили його настрашити, аби дав їм спокій. Двох товаришів придержувало Бештерду в шинку при пиві, з чого скористав Соха і вистрілив до нього крізь вікно. Стріл був цільний і Бештерда небавком помер.

Присуд.

Трибунал засудив Соху на кару смерти, а Пісуляка відступлено до поступування перед судом присяжних. Оцісля трибунал і оборонці скомунікувалися телеграфічно з канцелярією президента річпосполитої поручаючи засудженого його помилуванню. Кілька хвиль перед виконанням присуду предс. трибуналу Невядомський повідомив, що президент річпосполитої помилував Соху з заміною на двадцять літ тяжкої вязниці.

„На загальне домагання".

Один із способів реклями.

Найбільше принятим і „штудерним" способом реклями є суґґестіонування громадянству його бажання, його волі. „На загальне бажання", „на загальне домагання" — робимо те і те. Мовляв, як би так того „загального домагання" не було, то хто зна, чи наступив би крок, який його виконавці саме задумують зробити. Звичайно всякі махрези спекуляційного покрою заповіли послугуються цим дешевим і „штудерним" способом реклями. Нпр. стрічаємося такі обяви: „На загальне домагання цирк дасть ще дві вистави". Козирний знак, що ніхто такого домагання не висловлював та що ва-

тільки імпутована думка імпресарія чи власника цирку.

Однаке ця циркова метода починає переноситися й поза рямки цирку, образово говорячи на арену ширшого цирку, на арену суспільного життя.

В останньому часі довелось нам двічі стрінутися з нею дешевим способом реклями. „Вертеп наших днів" заповідав чергу виставу „на загальне бажання", а тижневик „Рада" буде появитися двічі в тиждень „на загальне домагання читачів і передплатників". Того „загального домагання не підтвердив ніякий плебісцит, ніяке референдум, ніякі громадські збори, мавпі ніякий приблудний вислів опінії, а всетаки воно раптом виростає на „загальне". Та коли йде про театральну імпрезу, то ту „загальність", себ-то бажання ще раз зарепрезентуватися публіці, може оправдувати численна фреквенція на виставах. Кожний може її бачити і кожний може з тієї фреквенції робити висновки про тенденцію в напрямі „загальности". Але що говорити про часопис, який має невідому кількість передплатників і невідому кількість читачів, які досі ніде не проявили свого захоплення газетою і т. и. Очевидно, вислів: „загальне домагання" мусимо вважати тут звичайним „lapsus-om linguae".

Та поминаючи що неточність у вислові, уважаємо своїм обовязком зазначити, що „на загальне домагання читачів і передплатників" тижневик „Рада" буде появитися двічі в тиждень. Без сумніву, коли „Рада" має постійних співробітників на Вел. Україні, в Берліні, у Відні, в Парижі, в Белграді, в Загребі і в Америці, не говорячи — очевидно — про приналідних в инших столицях світа, коли отже вона під оглядом різнородности співробітників і тем та інтелектуального багатства є краще виінупана, як неодна столичний щоденник, то вже не одно дає основу до переміни її на двораз ове видання в тижні.

Витаючи цей наглядний зріст нашої преси, мусимо при тій нагоді зробити ще одну замітку:

Від якогось часу ми є свідками небувалого давніше явища. Деякі органи незалежно від волі „передплатників" і незалежно від волі присилаючої „передплату" постійно мандрують безплатно на першу-ліпшу стрічну адресу. Досі мандрували в масу таким робом, себ-то незалежно від думки і волі „передплатників" тільки хліборобські органи, тільки органи ворожої нам пропаганди. Вже не одно сміялось про їх призначення і відвертало від них читачів. Безплатність, нахабність тих органів вже була — так сказати б — їх „вовчим білетом" серед мас. Але від якогось часу починають мандрувати в масу безплатно й органи иншого покрою: „ліві", „незалежні", „непредвзяті". Своєю безплатністю вони не пристроюють собі ні читачів, ні передплатників, а громадській справі роблять вонцу прислугу. Перш усього серед невробленних читачів вони затирають ріжницю між хліборобськими органами, між органами ворожої, розкладової пропаганди і органами народньої платформи. Як так далі піде, то читачеві важко буде розібратися між прикметами і хибами всіх безплатних органів. В уяві й розумуванні читача їх зваже й посвоячать між собою безплатність. Бо й справді: чому один безплатний орган має бути ліпший, а другий гіршій, чому один має боронити народніх прав, а другий їх топтати, — коли оба вони вимагають від читача тільки одного: щоби їх читати.

І читач буде їх читати, але затратить з часом розуміння добра і зла. Крім цього загального деморалізаційного наслідку, та безплатність має ще й спеціяльний у відношенні до платної преси, яка справді виходить тільки „на загальне домагання", бо загал її удержує. Народжування й поширювання безплатних і безвідплатних органів підтинає істнування преси, залежної від суспільности, від передплатників в протиставленні до преси, незалежної від матеріяльної підтримки громадянства. Тепер підтинає, а з часом може спричинити й руїну нашої преси. Ясно, що в ім'я свого істнування і своєї доброї слави „залежна" преса (від громадянства і його матеріяльних ресурсів) мусить боронитися і боротися з проявами деморалізації — без огляду на те, звідки вони походять.

Зі спорту.

Українське Товариство прихильників спорту у Львові.

Два роки треба було у нас ждати, заки щаслива ідея ред. Д. Паліїва набрала конкретних форм. Зараз після затвердження статутів відбулися перші конституюючі збори нового товариства дня 2. лютого 1926 в читальні „Просвіти". Вибрано ось який виділ: нотар І. Раставецький голова, О. Навроцький містоголова, О. Шепарович скарбничка, Т. Франко секретар, о. Л. Кунцький, д-р Бурачинський члени, Ревізійна комісія: Русин, д-р А. Гавинкевич, А. Іванович.

Висоту місячної вкладки і вписового установлено по 1 золотому, з огляду на загальне зубожіння. Потім д-р П. Верещак виголосив реферат підчт про значіння руханки і спорту на підставі історично-порівнюючих досліджень. Завдячуючи своєму зазивом до всього українського громадянства; піддержувати морально та матеріяльно наші спортові організації. Численна участь старших і поважних, заслужених громадян на зборах і живе зацікавлення справами спорту є запорукою, що нове товариство розвине успішну діяльність і сповнить обовязки, наложені статутом. Головна мета Т-ва не фінансувати українські спортові установи й організувати спорт на ширшу скалю. Треба удержувати живий звязок з иншими спортовими товариствами на всіх українських землях. Найвищий час уже вийти з тісного лабетника нашої вузької батьківщини і виступити на світовій, міжнародній арені бодай у дівчці спорту. Саме цього року є для нього дуже корисна нагода. В Римі на весну буде загально студентська Олімпіяда, де наші студенти можуть виступити під українським прапором. В літі знову приготовляється жіноча Олімпіяда в Штокгольмі. Маємо спортові сили, особливо жіночі, треба тільки грошей на виїзд і вдержання змагунів на чужині на час Олімпіяди. На перші нагороди ми покищо в світових змаганнях не можемо мати претенсій, але й треті премії мали би для нас більше значіння, ніж найбільші, але голословні обіцянки світових дипльоматів у національних справах. Для фінансування таких виступів мусимо творити олімпійський фонд. Вписове і вкладки членів, хоч би їх була в товаристві й повна тисячка не багато поможуть. До збірки фондів повинно би причинитися ціле громадянство без огляду на партійні ріжниці.

Ті Ф.

Всячина.

Трагедія актиси. В англійськім місті Ешфорд (графство Кент) трапилась цими днями в театрі подія, яка може стати сюжетом найтрагічнішого твору. Аналогічну подію змальовували неран великі письменники, але тепер вона стала дійсністю: у місцевім театрі виступав новий актор, відомий по всій Англії з дотеперішніх своїх виступів як кльовн у цирку. Чарлєз Грантлі мав славу великого коміка і велику плату, але він був невдоволений своєю професією. Мріяв про лаври справжнього актора, у поважних пєсах, ще й трагічних ролях. Та директори театру не хотіли його пустити на таке становище. Врешті вдалось йому дістати ролю в Ешфорд у новій фантастичній пєсі „У семім небі", де мав грати ролю Мефіста. Але він домагався до останньої хвилини грати трагічну ролю Бога. Від довшого часу Грантлі був меляхолійний і не мав у житті гумору. Коли він виступив у згаданій пєсі як Мефісто, повний театр привітав його бурею оплесків. Ролю свою відограв, без вдоволення. Прибігла остання сцена останньої дії, де Бог виступає з довшим монольогом, розділюючи нагороду та кару. Тоді Грантлі вибіг на сцену, на-пів голий, погрожуючи палко акторові з окликом: „Геть звідси, я є — Богом". Актор утік. Грантлі кричав далі: „Я є Всемогучий! Дякую Богові, що нині вечір уже не мушу більше нічого співати". І щойно тоді публіка зорієнтувалась, що актор збожеволів. Його звязали і відвезли до шпиталя. Глядачі мали рідку виставу, за яку нехутко забудуть.

Заповіт кардинала. Недавно помер чий бельгійський кардинал Мерсіє залишив заповіт, складений ним ще в 1908 р. два роки після призначення його архиепископом. Після пійми він доповнив його та в дечому змінив. Перш усього прохає він усіх вибачати йому, коли когось образив або скривдив. Щодо земних благ то він розділив їх так: „те, що після моєї смерти лишиться, прошу призначити на кошти похорону. Решту дати на добродійні ціли та освіту. Маєток „Ермітаж" (пустельник) призначаю моїй родині. Мій архиепископський перстень кардиналові льордові Гелліфекс". Щодо бібліотеки та инших цінних предметів, які він одержав з нагоди свого золотого ювілею, нема вказівок.

„Безсмертні" проти жінки. У французькій академії тзв. сорока безсмертних велась цими днями незвичайно палка дискусія з приводу вибору нового члена. Кандидатом на фотель після політика та дипльомата Шарля Фресіне крім визначного математика Еміля Пікара... була пані Кюрі, винахідчиня радія. Боротьба велась уже кілька тижнів, гарячіша як звичайно, бо діло йшло про сам принціп, чи можна зломати вікову традицію академії та допустити туди жінку. Яких п'ятнайцять членів самої академії та тзв. Наукового Інституту (Академія Наук) заявилось за кандидатурою пані Кюрі; між ними були такі величини як фільософ Бергсон та математик (бувш. премієр) Пенлеве. Однаке більшість безсмертних стояла на традиційному становищі; одні просто відмовляли пані Кюрі великих заслуг, заявляючи, що винахід радія є твором її померлого чоловіка, великого фізика; инші на заперечували великих наукових прикмет кандидатки, однаке повторяли, що не можна нарушувати традиції академії, де до цього часу ніяка велика жінка ще не засідала. А французька література та мистецтво мала їх досить. Найбільше завзятими ворогами жіночої кандидатури були найстарші „академики". Боротьба між математикою і радіотехнією скінчилась перемогою першої. Прихильники пані Кюрі потішаються тільки тим, що при новій нагоді вибору вони знову повторять свій наступ.

✝ Посмертна згадка.

Мосифа з Келлерів Кміцикевичева, літ 68, вдова по гр.-кат. пароху Чапель пов. Самбір, упокоїлася у Львові дня 20. січня н. р. Покійна була взором матери і громадянки, любов до Рідного Краю була в її серці так сильна, що на 24 години перед смертю казала Себе в агонії вже везти аж з Тарнова у княжий город, щоби тут на рідній землі зложити Свої кости на вічний спочинок. Похорони відбулися дня 23. січня н. р. на личаківський цвинтар. В. І. П. 1275 1—1

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митевича.

Ж о в к в а: Сала „Івасюк".
19.II. „Ніч під Івана Купала".
Початок точно о год. 7·30
1210 8—?

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

К а л у ш. Сала Народного Дому.
20.II. „Диббук".
21.II. „Маруся Богуславка".
Д о л и н а. Сала Народного Дому.
23 II. „Мавена".
24.II. „Циганка Аза".
25.II. „Пан Твардовський".
27.II. „Диббук".
28.II. „Маруся Богуславка".
1.III. „Без вини винуваті".
Готується до постановки: „Десять жінок — один муж", оперета на 3 дії Марса і Де-Валєра, музика Rowera перший раз на українській сцені.

Адміністрація театру повідомляє, що дирігентом театру заангажований п. Генрик Левіцький. 1275 2—?

Богородчанщина! Дня 21.II. 1926. відбудеться в Богородчанах заходом Філії „Просвіти" в Народнім Домі о год. 2 по пол. просвітна анкета при участи делегата матірного товариства Вп. М. Галущинського. Присутність всіх членів „Просвіти" конечна. 1266 2—2

Дрібні оголошення.

60 новіх соломчих словянських улиїв, шильно з ві дошками критих, продасть по ціні 18 зол. кооператива „Надія" в Болохові почта Завадка б. Калуша. 1217 1—2

Комнату для 2-ох кавалерів Українців віднайму. Зголошення вул. Кашгельнська 14Л. ч. дв. 11. від 1. березня (марта). 1—2

Фотографуйтеся у своїому ателіє „СІНОРІ", Львів, Оссолінських 6. Цінн звижені. Фотографії до легітимацій виконується негайно. 1273 а) 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг очий

д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістиці 1278 та недугах вух, носа і горла 1—10

в Коломиї, Мнихівка 1.

АДВОКАТ

Д-р РОМАН САВОЙКА

відкрив адвокатську канцелярію

в ДРОГОБИЧИ, Ринок 4.,

веде її спільно з адв. д-ром І. Блажке вичом. 1211 3—3

Спеціяльні Варстати

для направи возів „Ford"

1276 оригінальні складові части 1—1

Витовд Транда

Львів, вул. Подлєського 2.

Плянтатори цукровик бураків

заключайте умови з цукровнею в Ходорові тільки за посередництвом

Повітового Союза Кооператив в Бібрці.

З одержаної провізії буде отримувати П. С. К. Інж. Агронома, який буде удїлювати тим плянтаторам фахових господарських відомостей.

Жадайте контрактових оферт!

1256 3—3

НАСІННЯ

господарче
огородове
цвітове

з першорядних краєвих і заграничних плянтацій

поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів вул. Рутовського 8.

Спеціяльні цінники висилається на 1255 бажання. 2—3

Подяка.

Неумолима смерть забрала нам у кращий світ нашу найліпшу і найдорощу Неньку — Йосифу з Келлерів Кміцикевичеву. Прибиті тяжким горем почуваємось до обовязку отсим повсюдно подякувати сердечно Вп. о. Василеві Томовичу, крилошанину і львівському декану за ласкаву добровільну участь і провід в похоронах.

Дякуємо Вп. о. Кишаковичу парохові загального шпиталя за удїлення Покійній Найсв. Тайн і християнську розраду. Дякуємо щиро та сердечно Вп. о. Рудовичеві крилошанину, Вп. о. Кишаковичеві, Вп. о. Дуткевичеві парохові церкви св. Ап. Петра і Павла, Вп. о. Гощькому парохові Коложення за участь в похоронах, відправлення Служби Божої і Панахиди при тлінних останках Покійної, так в церкві св. Ап. Петра і Павла, як і над гробницею. Дякуємо рівнож щиро Вп. П. д-рові В. Кашубинському лікареві, секундарей Загального Шпиталя, за ратовання послідних хвиль життя нашої Матери, за повну посвяту лікарську поміч, за опіку і теплі українські слова в хвилі смерти відданої Покійної. Дякуємо рівнож всім своїкам і знакомим, котрі зложили висловн свого широго співчуття в нашому горю і взяли участь в похоронах Покійної.

Львів, дня 15. лютого 1926 р.

о. Осип, Антін, Евген Кміцикевичі, Мо-
1.75а) золівка, Тарнів, Завіхот. 1—1

Ширіть наш часопис!

Піддержуйте кооперативний промисл!

ВСІ МАСАРСЬКІ ВИРОБИ

шинки, рїжного рода ковбаси краєвого та заграничного зразків, сальцесони, смалець, вудженки й инше, вироблене у власній модерно уладженій електричним масарській фабриці,

та

ВЕПРОВЕ, ВОЛОВЕ Й ТЕЛЯЧЕ МЯСО

можна вже купувати по конкуренційних цінах в крамниці

„Краєвого Союза для хову й збуту худоби й безрік"

при вул. Краківській ч. 4.

Кооперативам призначається значний опуст при замовленнях. Замовлення з провінції полагоджується негайно й солідно.

1240 3—3

Щошукую сина Броніслава Кульмана, який покинув дім родичів в місті Бродах в 1918. році. Прошу о передрук поданого оголошення в російських і українських газетах. Батько Фрідрих Кульман, Рипне почта Перегінсько. 1254 3—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 37. (10.712). Львів, субота 20. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сіоністична конференція у Львові.

В днях 14. і 15. лютого ц. р. відбулася у Львові річна краєва конференція сіоністичної організації „Всходньої Малопольські" (так звуть її тепер Жиди офіціяльно!). Взяло в ній участь 151 делегатів з 66 виборчих округів. Конференцію відкрив голова організації посол д-р Л. Райх короткою промовою, в якій підкреслив, що жидівство переживає тепер потрійну кризу: перша криза в самій сіоністичній організації, де відчувається недостачу людей і гроша; друга криза в самій Палестині, де тепер запанувало безробіття і де улягли ліквідації численні підприємства; третя криза це та, яку переживає тепер усе жидівство Польщі на тлі загальнодержавної кризи. В тому потрійно важкому положенні одинока надія на Америку. Та є в промові Райха ще одно цікаве місце, в якому він покладає великі надії сіонізму на Льокарно. „Цілий політичний світ — казав промовець — звернув очі на світлий пункт Льокарна. Дух Льокарна дає надію, що кризи, що їх переживають народи, припиняться, а це є живою признакою, що порушилося сумління та відродилася надія, що доба гнету минає. Льокарно — це для нас Жидів відбудова Палестини. Вона дає нам незгасаєму надію, що і війни, які ведуться проти Жидів, припиняться. Таку оцінку сучасного сіонізму подав посол Райх.

Конференція відбувалася під проводом д-ра Д. Шрайбера. Для наших читачів цікаві ті моменти конференції, в яких присутні застановлялися над теперішнім положенням Жидів у Польщі та над політикою жидівського Кола чи краще Райха. Політичний реферат виголосив посол Райх. В ньому не сказав нічого нового, а повторив тільки те, що він твердить останніми часами при кожній нагоді, а то, що політика, якої виразником був він, є одиноко правильна та доцільна. Польсько-жидівське порозуміння є — на думку Райха — підставою для майбутньої культурної автономії, але слід признати — підкреслює він далі — що пройдуть ще літа, заки й вдасться реалізувати. — Заключену умову, зложену аж зі 42 точок, вважає Райх першим сукцесом жидівської політики в Польщі. З Жидами-ж говорили Поляки перший раз як рівні з рівними, перший раз вели з ними нормальні, парляментарні пертрактації. Підносячи цей великанський — на думку Райха — сукцес своєї політики, він дістає крила патосу. Визнаю — каже він дослівно — гладку дорогу політики, але не визнаю політики гладкої дороги. Вдумавшися в афоризм, важко повести межу між гладкою дорогою політики і політикою гладкої дороги. З дотеперішнього політичного минулого Райха видно, що він направду був гладким політиком гладкої дороги в політиці, тобто політики найменшого опору. Найбільше обурив його закид про асимиляцію. Якто мені — говорив патетично Райх — що 30 літ боровся з асиміляцією, мені, що проводив через 30 літ до побіди політики національної гідности, — закидують тепер асиміляцію. При тому висказі вибухли френетичні оплески на честь Райха, — каже „Хвіля".

Дискусія над тим політичним експозе була млява. Гідними уваги були два голоси: сенатора Рінгля і посла Інслєра. Оба вони не виступали вправді проти Райха, але критично аналізували сам факт угоди. Натомсць инші учасники дискусії як „посланка" (термін „Хвілі") Мельцерова, Рогатин, Ейслер і Геер виголосили такі підхлібні для Райха ораші, що малощо не проголосили його другим месією вибраного народу.

Сенатор Рінгель ствердив, що пос. Райх дійсно став предметом нагальних нападів на сторінках преси і пова нею. Напади були подекуди пересадні та злостливі. Та це не означує, що політика Райха оправдана. Творці угоди (Райх і Тон) роздули її значіння і вартість. А з угоди не можна робити якогось сакросанктум. Те, що уряд дав в угоді, не є ніяким здобутком, а тільки підкресленням слушних домагань жидівського населення, загарантованих конституцією і версайським трактатом. А сам акт угоди був зреалізований під знаком виїзду гр. Скшинського до Америки. Тому то й слідний на самій угоді посіх, з яким її заключували. Акт містить грубі недоклацности та численні недоговорювання. Гідний застанови факт, чому уряд саме тоді звернувся до жидівського клюбу з пропозицією угоди. Передтим Вл. Грабский був цілком задоволений з опозиції жид. клюбу. Щойно коли захиталася устабілізована валюта, коли прийшов дефіцит, на тапету вилізла справа тав. польсько-жидівської угоди. Це є фактом, що преса найбільше поборює д-ра Райха, бо під його проводом потерпіли навіть особисті відносини в жидівському клюбі. Зімітне те, що коли через якийсь час стояв на чолі клюбу пос. Розмарін, теж галичанин, відносини в клюбі укладалися зовсім не так і були далеко кращі. Сенатор Рінгель заявляється за переходом жидівського клюбу до опозиції, бо уряд не додержав нічого з того, до чого зобовязався. Мусимо — кінчив Рінгель — прямувати до скріплення та консолідації внутрішнього фронту і шляхами відповідаючими нашій національній гідности домагатися належних нам прав.

19 — 1.III. — 26.

У. З. ? К. Л. К.

З промови пос. Інслєра замітне те місце, де він говорить про асиміляцію. Поборюємо політичну ідеольогію, асиміляцію та ортодоксію. Ріжнить нас непрохідна пропасть негації національного Жидівства. Але ортодоксія стоїть на національному становищі і теж боронить інтересів Жидівства. Вона закреслює вузкі межі домагань. А ми прямуємо до повного горожанського рівноправства та до забезпечення мінімуму національних прав. Ортодокси готові продати себе урядові за щонебудь. Отже наша границя лежить далі. Інслєр стверджує, що за угоду несуть відповідальність усі. Але тепер розчарувавшися усі мусять витягнути консеквенції з того факту. Бо чим є точки порозуміння як не чимсь, що межує з нічим, у порівнанні з конституцією, яка окреслює права горожанина далеко ширше. Отже маємо згідно з угодою приймати все — казав Інслєр — маємо годитися на кожне обмеження, на кожну кривду? Деж межа? Бачу небезпеку й затерти.

На все повище реплікував ще раз пос. Райх і зазначив, що Жиди не можуть вести такої політики як національні меншости, і не можуть себе навіть рівнати з ними, бо вони є територіяльними народами.

По дискусії конференція ухвалила признання для Райха, в якому підкреслила, що його „публична діяльність була повною пожертвування і мала на меті виключно добро жидівського населення та відповідала вповні інтенціям жидівських мас і постановам партійних установ". Райха вибрано поновно головою краєвої сіоністичної організації. Вибори проходили в дуже зворушливому настрою. Щойно доведений до глибокого зворушення вірністю своїх „малопольських" вибранців Райх приняв вибір. Факт поновного вибору Райха головою східньо-галицької сіоністичної екзекутиви свідчить, що опортуністична політика тутешніх сіоністів непохитна як скала. Ті Жиди, що коштом Українців здобули у Східній Галичині при останніх виборах аж 10 мандатів, ніяк не можуть зрозуміти факту, що живуть на українській території, історично й економічно звязані з українським народом спільними інтересами. Все те вони ігнорують та йдуть на сліпо за заслїпленим Райхом, що копає своєю політикою пропасть між українським народом і жидівськими масами. Та річ у тому, що інтереси тієї кляси, яку заступає Райх і його приклонники, не покриваються з інтересами усіх кляс східньо-галицького Жидівства. Сіоністи з під стягу Райха давно вже стали авангардою польонізації по всіх містах і містечках Сх. Галичини, словом стали найнадійнішим знаряддям у руках воюючого польського шовінізму. В ділянці польонізації їхня робота покривається на диво з політикою найбільших польських антисемітів з під стягу Прушинського. Ось до яких дивоглядів довела політика східньо-галицьких сіоністичних вожак.

З нагоди тріюмфу Райха принесла „Хвіля" аж окрему фейлєтонову сильветку тієї трагічної для взаїмовідношення Українців з Жидами постаті. Ось цитати з неї: „Райх є дитиною щастя." З дальшого змісту виходить, що навіть у політиці. „З засади омиває лінію найменшого опору, а шукає свого шляху та успіху там, де треба усунути або побідити сильного і поважного противника". — „Завдяки тим прикметам є він майстром життя та вміє його нагинати для своїх цілей та замірів". Цей останній цитат уповні стверджує те, про що ми вже раз писали та вірно змальовує того сіоністичного трибуна нещасливої руки.

Торговельні перегоровори з Німеччиною.

У Варшаві радять фаховці над тим, як дійти до торговельного порозуміння з Німеччиною. Участь Німеччини у внутрішній польській торгівлі була така велика, що митова війна на довшу мету не довела би до нічого доброго. Німеччині залежить на вивозі свого краму в Польщу, де ніхто не зможе видержати з нею суперництва, але й Польщі ще більше залежить на добросусідських взаєминах з державою, яка ще не поладнала зі сусідами всіх своїх рахунків. Німецькі делегати предложили список 600 предметів, щодо яких домагаються митових полекш. Звільнити від мита хотять 20 предметів, між иншими такі як забавки та мапи, у порівнанні з якими місцеві вироби є тандитні та страшенно дорогі. Польські делегати склали список 187 предметів, щодо яких домагаються зниїок і є це здебільша харчі. Німеччина має одержати у торговельнім договорі найбільші привілеї. З огляду на величезний дискусийний матеріял, наради про умовини договору продовжаться ще довго.

Пам'ятаймо: Рідна школа — це не родня фортеці, це певний захист в добі лихоліття!

Ked. czas. „Dilo" Nr. 16/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, przez na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 33 (10.708) z dnia 14. lutego 1926 roku pod tytułem: 1) „Cynizm" w ustępach między słowami: a) cynizmu prawdu... a słowami: jobo ostannia, b) jasno wkazuje... a: w pysmi, c) wałko pity... do końca artykułu. 2) „Na stan temy" w ustępach między słowami: a) nenawysty... a: todyšna, b) derzawoji jedno sty... a: takych logicsko, c) znechtiwaty... do końca artykułu. 3) „Łyst z sela" w ustępach między słowami: a) wyzysk selu... a: to szcze selo, b) takym je... a: misto, c) takym ude... a: jak szcze. 4) „Nowyny" w notatce: „Chlibody u Warszawi" w ustępach między słowami: a) Ukrainskoho Narodnoho Sojuza... a: szcze to. b) spraw... do końca notatki zawiera znamiona zbrodni i wykroczenia a to: ad 1) z § 300, ad 2) a) z § 302 ust. ad 2) b) i c) z § 65 a), ad 3) z § 302 ustawy karnej, ad 4) z § 302 ustawy karnej uznał dokonaną dnia 13. lutego 1926. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. o ex 1863 r. j. zasądzenie za przestępstwo na grzywnę do 400 zł. p. Lwow dnia 15. lutego 1926 r. Hawel.

Широкофронтовим наступом.

В одним з органів польської жовтої преси як signum temporis відноситься те, що український народ незвичайно горнеться на польські віча і збори. В останньому часі дві польські партії — куркулівський „Пяст" і україножерна хаделя (так. християнська демократія) відбули за українській національній території під Польщею, головно в Галичині понад тридцять віч і всі вони були виповнені українським селянством.

Одночасно повідомляють нас, що в ліському повіті поселився якийсь пепесівський агітатор, який під покришкою вписів на виїзд до Перу просто згрібає партійний податок для П. П. С. Коли мати на уваді, що досі вписалося в ліському повіті понад чотири тисячі осіб, а кожна з них зложила пепесівцям від 2 до 3·50 зол., то вийде, що пепесівські промисловці з одного тільки повіту згорнули на свій партійний фонд понад десять тисяч зол. І то все від бідного, знуждованого українського селянства, граючи на його несвідомости і малюючи перед ним райські образи щастя в Перу.

З величезним розгоном пустилося на здобуття східно-галицького терену і приєднання собі українського селянства новосклеєне „Стронництво Хлопске" Домбского і Бриля. Перший з них вдаряє в польську патріотичну струну, а другий ad captandam benevolentiam розмальовує райдужні картини селянського й робітничого життя-буття на радянщині. Знаючи негативне відношення нашого селянства до польської дійсности, ці малюнки в устах хитрого демагога-спекулянта є підходом, щоби наші селянські маси вхопити — так сказатиб — за чуприну і використати їх для своїх цілей. Ніби то заступаючись за українським селянством, ніби то бажаючи усунути селянські болячки, брилівці вдираються в українське село, намагаючись підчинити його свому проводові і своїм егоістичним інтересам. Та вони не вдоволяються вічами, тільки пускаються на організаційно-партійне захоплення нашого села. Як нас повідомляють, брилівці з одного лише села в Равщині витиснули 65 зол. партійного податку. Чи може такими успіхами похвалитися хоч одна з наших партій? Також повідомляють нас зі Золочівщини й Камінеччини, що там увихаються хадецькі агітатори (висланці познанського „Звйонзк-у роботнікуф рольних і лесьних"), які проповідують розділ землі, чи запровадження земельної реформи в користь своїх членів. Збаламучені селяне, особливо малоземельні й безземельні стихійно горнуться до тієї хадецької організації і своїми вкладками наповнюють її партійні каси.

ПУРУС паста консервує взуття

Без сумніву, наше політичне життя в останніх літах сильно принишкло, з різних причин воно не лише не вийшло з берегів, але почало плисти дуже тоненькою цівкою. Селянство стужилося за проявами правильного політичного життя, і тому не диво, що воно сьогодня заповнює хадецькі, пястівські, брилівські і пепесівські віча. І наша річ, як воно дивиться на спроби захопити його в польський партійний сак, та всетаки, як бачимо подекуди ширяться баламуцтво. Особливо небезпечним є для нас зручний і неперебірчивий спекулянт Бриль.

Наші партії і наші діячі мусять протиставитися цьому наступові. Треба за всяку ціну відновити політичне життя, поставити ясну програму не лише на довшу, але й на коротшу мету, треба розпочати організацію наших мас, щоби не було запізно. Далекі від песимізму, глибоко вірячи у відпорність нашої селянської маси на всі підходи з противного боку, ми всетаки не сміємо легковажити польських заіхань, бо несподіванки не є виключені. Одноцілому, хоч на зверх тісно незв'язаному фронтові польських партій повинен протиставитися одноцілий фронт українських партій.

Ненависть між народами.

Чи ненависть є невідхильною причиною воєн? — Приклад ворожнечі між Францією й Італією. — Роля національної ворожнечі. — Війни після французької революції.

Великий італійський історик Ферреро помістив в італійських та французьких журналах чергову статтю на тему міжнародньої політики. Передаємо її в перекладі.

I.

„Европа є вулканом національних ненависгей: ось жорстока правда. Кожний нарід уважає себе Авлем загрожений через Каїна. Приятелі мира та дипльомагичні конференції тратять дурно час; ніяка сила почування ні розуму не вийде переможцем в цих непохитних ворожнечах".

Ось один з тих закидів, які скептики роблять залюбки, щоби знеохотити людей віруючих у можливість замирити Европу. Певного рода органічна конечність буде завсіди робити народи ворогами супроти себе. Хто зможе заперечити, що велика скількість европейських народів є розєднана глибокою та завзятою ненавистю? Хоча ми трохи занадто персонифікуємо Францію, Німеччину, Італію чи Англію добачуючи в них спроможність любити та ненавидіти, як це роблять одиниці, — ця збірна ненависть істнує і стає інколи великанською історичною силою, навіть, коли Франція, Німеччина, Італія чи Англія, про які кажемо, є тільки неясними абстрактами. Хоча ці духові стани не є ніде точно зосереджені, вони істнують скрізь, і інколи проявляються у нестримних поривах. Світова війна доказала це. А проте, коли вони можуть бути небезпекою для мира, чи кажемо правду, що вони є постійною майже фатальною причиною війни, якій народи можуть лише піддаватись? Чи не було би справедливішим глядіти на ці ненависти, як на наслідок воєн, які шаліли в Европі від доби французької революції і завязувати їх не з діявольською потребою людської природи, але з історичними подіями, яких діяльність є обмежена в часі?

Багато людей накінець прийшло до пересвідчення, що европейські народи ненавидять себе для звичайної приємности робити собі зле, тому, що історичні причини цих ворожнеч часто важко відкрити. Одним прикладом таких переконань є вряди-годи зростаюча гальофобія в Італії... Гальофобія не істнувала в Італії перед Французькою Революцією — вона стала певного рода періодичною пропастю після 1815р. Чому? Тому що вона була реакцією національного духа проти французької переваги в початку XIX. віку. Вона вродилась в Італії і передавалась з покоління в покоління за посередництвом літературної та політичної традиції. Вона була дуже сильна в поколінні, яке було свідком упадку Наполеона і в слідуючім;

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька 10.

5)

Лист з села.

IV.

Неогорожане село. — Затрачування народньої ноші.

Ось такі думки на тему села і міста, думки і погляди може односторонні, а без сумніву невичерпуючі теми, чергувалися в моїй голові, коли я підїздив до першого наддністрянського села. І що вдарило мене зразу, то це було знищення села.

До нинішнього дня українське село ще відбудувалося зовсім, не прийшло ще до себе після великої війни. Правда, не робить воно такого сумного враження, як знищені війною, розвалені галицькі містечка, але все ще видно, що сліди воєнної хуртовини є й досі живі. Коли зважити, що околиці долішнього Дністра під оглядом воєнного знищення не можна порівнювати з околицями, де відбувалася довга, позиційна боротьба, то еж тоді зрозуміємо воєнне знищення українського села (напр. над Липою, Стоходом) взагалі. А всетаки мені довелось в кількох селах (в Городенщині) по сімох літах від скінчення світової війни стрінути ще мешканців підземних ям.

Як відомо, урядова відбудова дуже слабо торкнулася нашого села. Ще латинники, а головно кольоністи як-так поживилися, а наш брат (очевидно, в малими винятками) мусів вдоволятися кількома дошками, які становили весь матеріял на хату, стайню, стодолу, комору, оборіг і огорожу. Тому селяне самі мусіли думати про відбудову. Не диво, що замісць плянової, йшла дорвочна, дика відбудова. У висліді на село є кілька нових хат, які заслугують на ту назву, а решта „відбудованих" людських домівок це тісні, вохкі ліплянки, в яких поліційно повинно бути заборонено жити. Подекуди на людське житло перемінено частину стайні, відкладаючи будову хати до „кращих часів". Біднота живе — так сказатиб — в хатках на курячих лабках. Це наспіх склеєні в найнужденнішого матеріялу ліпляночки, без підвалин, без комина, просто казково малого обему (яких 12 метрів поверхні), низенькі з одним підсліпуватим віконцем, „забезпечені" на зиму драгівненькою загатою.

Та хоч село як-так відбудувалося, очевидно, власним коштом, майже без ніякої допомоги держави, то всетаки ще й досі не має огорожі. Перед війною кожне газдівство, навіть найбідніше, якщо не було обведене муром (в нашій Наддністрянських околицях легко за камінь), то щонайменше плотом. Кожна садиба через свою огорожу становила своєрідний „замок". Сьогодня огорожу цю ще заступають заржавілі воєнні дроти (за які влада, як за „державне майно" стягає належитість). В літі, коли буйна зелень спове селянські хати, недостача огорожі не б'є так дуже у вічі. Але в зимі ті голі хати, ті незагорожені обійстя навівають дивний смуток.

І не лише село є обдерпане. Якісь якби „необгорожені" є й люде. Маю на думці занепад народньої ноші, яка в цих околицях була наскрізь чиста, навіть стилева. Спеціяльно виріжнювалася під цим оглядом Городенщина. Сьогодня чимраз виразніше зарисовується занепад гарної, трівкої, гармонійно-буйної й оригінальної народньої ноші. Міська декаденція, а головно руйнуючий, розсаджуючий вплив війни і в цій ділянці обходить свої тріюмфи.

Спершу під впливом міста ще перед війною почали зникати сільські капелюхи; на їх місці з'являлися початково у сільських франтів і багачиків (які бажали виріжнитися перед своїми односельчанами) крамничні (суконні) капелюхи. Опісля „мода" почала відбиватися в спорадичній появі військових або міщанських дешевих (звичайно — цайгових) штанів, а згодом з'явилися й камізельки (замісць лейбиків). Ясно, що жінота не лишилася позаду. Замісць маєстатичних прекрасних фот (мабуть римського походження) подалася дешевенька крамщина (перкалеві спідниці). Певнажді, білі, звязані з давними, ще княжими й козацькими часами переміткі і запаски (правда, вбирані тільки в неділю до церкви) заступлено сорокатими хустками.

А вже повний „переворот" спричинила в народній ноші війна. Евакуація, грабунки, загин всього селянського хатнього майна, а в тому й одягу, довели село до страшного хаосу під оглядом одягу. Повертаючі з евакуації й інтернування, з війська і тюрем скорше були схожі на арештантів, як на селянський народ. Часто під примусом, з конечности селяне мусіли вдягати на себе якінебудь лахи, щоби як-так спершу закрити „грішне тіло", а опісля найти захист перед студінню. Але та переходова конечність згодом подекуди перейшла в уподобання. Особливо нашим сільським франтам заімпонували військові й инші кашкети, а дівчатам перкалеві спідниці. Через те одноцільна селянська ноша тратить свій типічний характер, вивривалюється, затрачується. Замісць живої ноші, тісно звязаної з підсонням, кліматом, характером нашого села і нашого народу, постає якийсь сорокатий, бездушний дивогляд, що свідчить про викривлення, як не заграту природного мистецького смаку у нашого селянства. Наскільки віддаляємося від війни і її руйнництва, настільки вертає до своїх прав і народня ноша, але — на жаль — вже оногайована всякими міськими, а радше підміськими додатками і причіпками.

(Продовження буде.)

вона ослабла постепенно, але ще не завмерла. Вона видержала події 1859 і союз з 1915 р. Вона може видаватись трохи химерним проявом потреби ненавидіти, яка живе у збірних людських громадах, але в дійсности вона є наслідком історичних подій призабутих, що виринає у спомині цих людських громад.

Коли ця дивна ситуація може тривати більш як століття між двома народами, що ніколи не були ворогами і які двічі навіть ішли разом як союзники, легко уявити собі, наскільки глибшими мусить бути в Европі ненависть між народами, що на протязі XIX віку вели постійну або періодичну боротьбу. Та хоча ця ненависть стала сильнішою, їх природа не є ріжною. Народи зродились не на те, щоби себе любити або ненавидіти. Вони мають, так само як поодинокі люде, своєрідну порожнечу, яка каже їм дошукуватись у собі дійсної або уявленої вищости над иншими. І хоча ця порожнеча може зродити антипатію або навіть ненависть — ні антипатія ні ненависть не родять ще війни, заки політичні інтереси її не викрешуть. Тоді починається небезпека, бо вони стають тоді сильнішими як самі інтереси і перетворюються у справжні причини війни.

Европейська історія дає нам на це яркий приклад. У XVII і XVIII. віці моральний стан Европи нагадував нинішній стан в Америці, де існує нешкідливий дух суперництва та ворожнечі. Аргентинець залюбки глузує з Бразилійця; Бразилієць зверне увагу з приємністю на все, що може бути шкідливе або неприємне для Аргентини, хоча й на гадку йому не прийде добачувати у свому світогляді воєнної небезпеки. Порожнеча народів у давній Европі була ще менше жива, як у сучасній Америці, тому, що народи менше знали себе і менше зустрічались зі собою. І тоді велись війни. Але в них боролись королі, двори, уряди, при помочі свого війська. Народи були глядачами.

Від французької революції ця рівновага щезає. Починаються великі політичні війни розбуджені боротьбою між Традицією і Революцією, між лібералізмом і абсолютизмом, між принципами монархічними і демократичними. Чому великі европейські династії борються з таким завзяттям проти Наполеона? Тому, що вони не хотять мати в центрі Европи могутньої династії революційного походження, яка на місце історичного права ставить мілітарний престіж. Чому Европа може заживати мира між 1815 і 1848 р.? Тому, що на протязі тридцяти трьох літ великі та малі монархії звязані тривким союзом є певні щодо своєї влади і не потрібують до управи державного мілітарного престіжу. Чому війни починаються після 1848 р.? Тому, що загострюється конфлікт між абсолютизмом і лібералізмом, між принципом монархічним і демократичним. Наполеон III. воює з Італією, Гогенцолерни та Бісмарки ведуть війни в 1866 і 1870 р. подекуди з причин внутрішньої політики. Наполеонівська династія є слабою внаслідок своїх революційних починів; Гогенцолерни не можуть дати собі ради з ліберальною та буржуазною опозицією, яка завоювує собі впливи і в якою треба за них боротись.

Та щоби вести згадані війни, держави мусять змобілізувати народи і їхні ненависти.

Народнім обовязком
кождого Українця бути членом
Т-ва „ПРОСВІТА“
1195в) і придбувати других. 2—2

Дипльоматична мовчанка.

З огляду на те, що англійському урядові вкладають в уста надто велику скількість думок у справі признання постійних місць у Раді Ліги Націй, він рішив підчас усієї дискусії задержати мовчанку. За надто розбіжні та різкі голоси преси не хоче брати відповідальности. Чемберлен промовить щойно в Женеві, коли справа вступу Німеччини до Ліги стане предметом нарад.

Фальшування банкнотів політичн. акцією.

До заплутаного й довгого слідства в справі участи мадярського уряду у фальшуванні французьких банкнотів приходить новий свідок. Якийсь фотограф Шульце, що брав участь у цьому ділі, вголосився сам на поліції в Берліні і признався до вини. Виправдувався тим, що його втягнув до фальшування кн. Віндішгрец, запевняючи про політичний підклад акції, контакт з мадярським урядом і шефом мадярської поліції. Одночасно французька поліція мала перехопити якусь сенсаційну телеграму у звязку з усією справою і має докази на те, що граф Телекі, який виїхав з Будапешту до Мюнхену з якимсь відчитом, зустрічався там потайки зі згаданим Шульце.

Політичні новини.

Відложення сесії С. Н.?

Н. фр. Пр." у телеграмі з Лондону містить чутку, що Чемберлен і Бріян хочуть предложити в Женеві відложення засідання Ради С. Н. до грудня.

Домініґ і справа участи Німеччини в Раді.

Міністер загр. справ Чемберлен заявив у палаті громад, що уряд порозумівається з урядами домініїв у справі признання Німеччині постійного місця в Раді Союза Народів.

Нім. амбасадор у Бріяна.

17. II. німецький амбасадор фон Геш відвідав Бріяна. Обговорювано із ним справи, що цікавлять обі держави, головно приступлення Німеччини до С. Н. 18-го амбасадор виїхав до Берліна, щоби конферувати з членами уряду. „Матен" пише, що фон Геш протестував проти поширення Ради С. Н.

Справа нім. Меншостей у Тиролі в С. Народів.

Райтер повідомляє з Женеви, що без уваги на заяву Мусолінія, що Італія не допустить до дискусії над справою німецької національної меншости в Тиролі, тяжко буде оминути таку дискусію на найближчій сесії Союза Народів.

Недовіря для чхсл. уряду.

18. II. почалася в чехословацькім соймі дискусія над заявою мін. Бенеша в справі мадярських фальшивників. Предс. прикликав кількох пім. послів до порядку за обидливі вислови під адресою мін. Німецький соц.-дем. посол Чех виступив проти розпорядків про мову й проголосив боротьбу з тими розпорядками. Зажадав від Бенеша заяви, чи старатиметься про постійне місце для Польщі в Раді Союза Народів. Старатися про постійне місце для малої антанти вважає небезпечним. Комуніст Ракен протестував, щоби генераліція мішалася до політики в справі визнання СРСР. Нім. народовці, нім. соц. демократи і комуністи поставили в соймі внесення висловлюючe урядови недовіря за знасилування загарантованої міжнар. договорами охорони національних меншостей.

Фр.-рад. конференція.

Перше засідання французько-радянської конференції назначено на 25. лютого. Конференцію отворить Бріян.

Льорд Ґрей проти Польщі.

У „Таймс-і" бувший міністр заграничних справ льорд Грей зазначує, що після уділення иншим державам постійних м'сць у Раді С. Н. міг би повстати заколот, бо ще инші держави стали би зголошуватися з такими домаганнями, а тяжко тут означити межі. Коли в Льокарно не згадано Німеччині про зміну статуту С. Н., то тепер вона має право домагатися місця в Раді С. Н. лише для себе, з виключенням иншим держав.

Німеччина застерігає собі свободу дїлання.

„Берл. Тгт." повідомляє з урядових жерел, що вістка загр. преси, начеб ним. уряд заїняв у справі вільних місць у Раді С. Н. становище більше уступчиве, позбавлена всякої основи. Німецький уряд і тепер, так як передше, застеріг собі повну свободу дїлання при яких небудь змінах у Раді С. Н.

Ам. сенат проти Мусолінія.

Сенат Зєдинених Держав відмовився ратифікувати американсько-італійський договір про італійські воєнні довги. Відмову мотивує агресивним становищем Мусолінія на міжнародньому терені в останніх днях.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·63 — 7·65 канад. дол. 7·43 — 7·45, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·50, леї 0·3·25 — 0·3·50, франки фр. 0·29·50 — 0·29·75, фр. швайц. 1·45 — 1·50, англ. фунти 35·00 — 35·50.

Золото. 20 кор. 29·50 —30·00, 20 франк. 27·00—28·00; 20 марк. 34·00—34·50; 10 руб. 37·50—48·00.

Срібло. Австр. кор. 0·60·00—0·62·00, 5 зл. кор. 3·20—3·25, фльорени 1·60—1·65, рубл. 2·55 — 2·60, рубель дрібним сріблом 1·28 —1·32.

Пшениця краєва з 1925 р. 35·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький броз. —.— до —.—, овес гал. 23.50—24·50.

Дбаймо про ремісничу молодь!

Багато говориться і пишеться про потребу витворення ремісничого стану, а тим, які вже вчаться ремесла, дати відповідну освіту, щоби були корисними членами української суспільности. Окрім і практичні ремісничі курси і допомагаючі курси для ремісничої молоді коштують чимало грошей. На ці гроші мусять складатися також наші українські установи й поодинокі громадяне, бо УПТ. попри велетенські свої видатки на існуючі вже свої школи — не в силі покрити всіх надзвичайних видатків на улаштування й удержання різного рода ремісничих курсів.

У розумінні великої ваги цієї справи львівське „Міщанське Братство", в якому переважно гуртуються українські ремісники, постійно складає на ту ціль більші й менші кроти. І так: на улаштування курсів для теремініторів при кружку УПТ. ім. Бориса Грінченка у Львові, закуплено „Міщанське Братство повязок сто райсбретів, лінії, тойкутники, райсцайги і шафу на всі ті прибори. Далі в 1924 ж. пожертвувало 20 зол. а в 1925 р. за січень і лютий 131·25 зол., за березень 97·85 зол., за квітень 71·05 зол., за травень 23·41 зол., за червень 214·24 зол., за вересень, жовтень, листопад і грудень 150 зол., разом 7,730 зол. Крім того заходом „Міщанського Братства" жертвувала корпорація столярів 100 зол., що разом становить поважну суму 857·80 зол., в тім надзв. датки Стецькова Данила 50 зол. З поодиноких осіб жертвували на ту ціль інспектор промислових шкіл УПТ. п. Йосиф Ганчаковський 30 золотих.

Існуючі в краю курси УПТ. для ремісничої молоді находяться в невідрадних відносинах. Посвятити з допомогою — це обовязок наших організацій і поодиноких громадян. Не сумніваємося, що вони підуть за гарним прикладом „Міщанського Братства" княжого города Льва і допоможуть вихувати свідомий український ремісничий стан.

Кождий фабрикує сам, свій улюблений ліхер в помаранчевім, кмінковім, мятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природнього овочевого екстракту
ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА
Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Різницька 6. 3-75**

НОВИНКИ.

— **До наших П. Т. Передплатників.** З днем 1. лютого н. р. ми почали висилати наш часопис до наших П. Т. Передплатників без адреси. Часопис для кожного П. Т. Передплатника одержує почтовий уряд, який відповідає за точне доставлення часопису. З огляду на те просимо П. Т. Передплатників, яким почтовий уряд не доручив би точно якогось числа часопису, негайно домагатись його устно чи письменно від дотичного почтового уряду, а на випадок, якби почтовий уряд не доручив тоді даного числа часопису, просимо негайно нас повідомити. Почтову передплату як і раніше просимо пересилати виключно тільки почтовими складанками, які долучаємо кождого місяця до часопису, або прямо почтовими переказами на нашу адресу.

— **Відгуки т. зв. „селянського конґресу".** Від учасників Данилевичівського „зїзду" в Станиславові, селян Теодора Цепути і Йосифа Бугая з села Щепанів, пов. Підгайці, дістаємо письмо, в якому вони заявляють, що їх село забуте світом і людьми, до того не доходять до них правильно вісїдна українська газета, бо „хтось" на почті конфіскує. Тому вони, вичитавши в „Сел. Прапорі" про „конґрес", поїхали до Станиславова, бо думали, що після того „конґресу" поліпшиться їх доля. На самі обжинки відразу зорієнтувалися, на яке вборище вони попали, тому стануди по тій стороні, яка виступила проти аранжерів того „конґресу". Обидва заявляють, що учитель у Щепанові, п. Олекса Пасіка не підмовляв їх до їзди, бо вони поїхали самі—з власної необізнаности. Подібне письмо прислав нам Петро Яцюк, секретар зі Щепанова, з тим, що він на „конґрес" не поїхав, бо відрадив йому їхати саме учитель Ол. Пасіка, кажучи: „Цей „конґрес" не для нас і нема чого туди їхати".

— **Смерть арх. Цепляка.** Архиепископ Цепляк помер у шпиталі в Ню Джерзі на запалення легенів. Після того як Цепляк вернув із неволі в СРСР., виїхав був до Риму, а відтам до Америки для візитації польських парохій в Америці. Підчас побуту в Зєд. Державах іменовано Цепляка першим архиепископом виленської дієцезії.

— **Знову самовбийство на цвинтарі.** На стрийськім цвинтарі повісився на дереві, біля могили рос. жовнірів, Вл. Мосінський кількох ритівничого заведення. Причина, мабуть, неробий розстрій.

— **Проти української православної церкви.** Варшавська „За Свободу" принесла в части з 6. лютого п. р. листа Василя Котурницького, Михайла Кіндзя і Григорія Перепічки, адресованого до редакції названої газети в справі українізації Св. Успенського Собору в м. Володимирі Волинському. Названі виступають буцімто в імени парохіян Володимир-Волинського катедрального собору як їх уповноважені. Лист має вигляд газетного крокодила, повного шкічливих лайок та доносів на адресу володимирської „Просвіти" та передових українських діячів о. Теліжинського і доказує, що ніхто в Володимирі українізації богослуження не вимагає, що ціла українізація є одною політичною інтригою названих Українців, які до того є ще й емігрантами з Великої України (донос!). Проти українізації підписані протестують та твердять, що й сам митрополит Діонісій, давши дозвіл на неї, впав жертвою української інтриги. Листи попереджує стаття Н. Рязанцева, в якій автор инше про лист: „лист цей, на скільки він говорить про насильне введення української національно політики до православної церкви, незвичайно важний як документ, що свідчить про ту небезпеку, що загрожує єдности православної церкви в Польщі з боку української національної меншости. Щоби до цього не допустити, рекомендує автор скликати негайно всеправославний собор в Польщі, бо тільки авторитетне становище собору в цій справі зможе остаточно рішити ту справу та усунути виникаюче з неї внутрішньо-церковне безладдя, що захитує підставами православної церкви. Впертих противників страшно лякає українізація богослужіння для українського населення і вони йдуть на все, навіть на донос, щоби лише до неї не допустити. Вони свідомі того, що теперішня православна церква у Польщі є не тільки підпорою польської, але ще в більшій мірі російської единонеділимської орієнтації серед темних кол населення. Ті оборонці русифікаторських методів православія готові йому дарувати всі ми-

ші гріхи за ціну недопущення українізації. Проти неї зрештою все була подавляюча більшість теперішнього православного духовенства. Та воно своїм становищем саме й розбиває ту православну церкву.

— **Не бажають українізації.** Радянська торговельна фльота, що має свою базу в Одесі, звернулася до харківського уряду з проханням, щоби фльоту звільнити від обовязку українізації, яка може шкідливо відбитися на операціях фльоти і спричинити уступлення з неї цілого ряду спеціялістів. Наведена вістка взята з московської „Экономической Жизни", доказує, що в чорноморській торговельній фльоті переважає давній чорносотенний елемент.

— **Кара смерти на Рад. Україні.** В Тульчині засудила надзвичайна сесія окружного суду шістьох учасників повстанської ватаги на кару смерти через розстріл. Ватага оперувала в тульчинському окрузі на протязі цілого 1925 р. Засуд виконано. Вістку цю приніс харківський „Коммунист".

— **У підземеллях Львова.** Позавчора львівська поліція приготовилась до бою з несупокійними духами, що підготовляють грабіжі та вломи, мандруючи в ночі каналізи та пробиваючи діри в будинках. Два тижні тому арештували трьох таких героїв, що брали участь у вломі в гімназії при вул. Чарнецького. Дня 17-го п. м. уночі один поліцай почув випадково таємний шум у пивницях при вул. Легіонів 1. З каналу вилізли злочинці і почали до нього стріляти. Зорганізовані лови на мешканців каналів скінчились у 3 год. уночі живою перестрілкою поліції при каналах вул. Клепарівської. Злодії втікли. Поліція зробила трус по хатах підозрілих у цій кампанії і арештувала 8 осіб. Між ними жінку одного вломника, яка несла чоловікові в кошику револьвер системи Мавзера.

— **Графиня на гостинних виступах.** У Холмі арештували гр. Ванду Тишкевичеву, вдову по урядовцю т-ва обезпечень і її аманта та головного режисера від злодійських штук у ріжних великих містах. Ця пара представлялась скрізь як великі земельні власники і давала ексклюзивні позички легковірним людям, а також брала на борг ріжні цінні предмети, виступаючи як власники великих торговельних фірм. Спільник графині Порайський є людиною без освіти, зі скінченою IV. клясою народньої школи, з Млинова під Дубном. Жив у Варшаві з графинею і як вона каже, присилував її до підписування фальшивих векслів. Признався, що обдурив людей на 24.000 зол., не минаючи й Львова, з готелем Жоржа і крамницями, що є довкола нього.

— **Ucrainica.** В 6-тому числі журналу „Minerva-Zeitschrift", Nachrichten für die gelehrte Welt", поміщена друга стаття проф. українського університету в Празі д-ра Івана Мірчука на тему: Das ukrainische Hochschulwesen in der tschechoslovakischen Republik (Українська Госп. Академія в Подебрадах, Вищий Педагогічний Інститут у Празі, „Студія" — вища мистецька школа в Празі. Слідуюча стаття його ж автора буде присвячена Всеукраїнській Академії Наук у Київі. Адреса редакції: Minerva-Zeitschrift, Verlag von Walter de Gruyter et Co. Berlin W, 10. Genthinerstr. 38. — На днях виходить у Відні праця доцента українського університету в Празі, д-ра Володимира Залозецького, п. з. „Karpathische Holzkirchenbaukunst" (100 ілюстр. 180 сторінок). Праця присвячена українським деревляним церквам на Закарпатті.

— **„Вовки"**, героїчну пєсу Р. Роллана з часів французької революції, виставить Український Театр в неділю, дня 21. п. м., в салі Тов. Лисенка двічи: пополудні в год. 3-тій і вечером в год. 7·30. Акція пєси відбувається в обляженій фортеці Майнц в 1793 р. Ця пєса, що йшла з великим успіхом на европейських сценах, є на українській сцені сенсацією, тож безсумнівно викличе загальну цікавість громадянства.

— **З кіна.** В кіні „Марусенька" почалася вистава фільми „Ню" — жінка, якої не розумів ні муж, ні цей третій..." на підставі оповідання відомого російського письменника О. Дімова, при участи найбільших німецьких артистів Яннінга і Вайдта.

Львівська Філія Українського Краєвого Товариства Охорони і Опіки над Молодіжю подає отсим до ласкавого відома всіх П. Т. Товариств, що цього року уладжує „Тиждень Української Дитини" в днях 8—13. червня 1926. включно, тому просить не приготовляти на цей тиждень ніяких концертів, зборок і т. п. — За Виділ: *о. Ю. Дзеровіч* голова, 1279 *Р. Мармаш* секретар. 2—2

Дописи.

З Гуцульщини. (*Просвітні справи. — Герой і шкільний плебісцит. — Будова Народніх Домів. — Висока національна мораль Гуцула*). На загал вся Гуцульщина неграмотна. Хтось необізнаний з відносинами міг би подумати, що тут, в далеких горах, де люде водно зужиткують свої сили в боротьбі з природою, нема належного зрозуміння для просвіти. Оправе так зле не є. До шкільного плебісциту станула прим. масово вся Гуцульщина. Старі, неграмотні газди сходили до села з далеких верхів, цілими днями настоювали під дверми громадських урядів — ішли ратувати рідну мову в нашій народній школі. Не відстрашували їх ненування і денне терор деяких наказних війтів — старі газди твердо домагалися свого права. Більше як 90 процент батьків виконало свій обовязок. А тепер був страшний. Для прикладу подам отсе. В селі Яворові наказний війт відмовив легалізації підписів. На приказ старшини У. П. Т. пійшли газди з Яворова легалізувати свої підписи до нотаря в Косові. А було то в часі весняних розтопів, а треба було йти неодному чотири милі гостинцом, а верхами Богзна кілько. На загал села давали від 60 до 120 підписів. Жабє дало 65) підписів. Народ висказав свою волю. А висліди? 70 (сімдесять) шкіл зугравізовано... У відповідь на це Гуцули підписують рекурси знова масово; на кожному рекурсі побачить Грабський кількадесять підписів.

З тою самою завзятістю кладе Гуцул Народній Дім у своїм селі і закладає читальню. Також ідея жертвенности для Рідної Школи прямостила собі вже шлях в далекі гори. Так прим. в селі Красноїля, в далекій гірській закутині, в останнім році аматорський гурток мав чистого доходу майже 500 зол. Неграмотний війт з Перехрестного Дмитро Шекірик і його неграмотний товариш з Голов Микола Янушевський дарували на Рідну Школу по півтора морга гроунту і по одній будівельній пріврі на будову захистів для пластунів. Так збудувати сценне в Кривих Народній Дім; через нещасливий випадок дім згорів! У два тижні потім кількадесять козацьких людей звозило вже новий матеріял на будову нового Народного Дому; минуло кілька місяців і серед села підносся вгору величавий новий народній будинок. А панове з Варшави легкодушно дають собі збирну і тверду волю тих людей... Адже на шкільних деклярациях кладуть свої підписи ті самі, мозолями покриті руки!

В дописові до газети годі подавати всі подробиці з діяльности поодиноких сіл, бома й не може бути місця на опис тихого нераз геройства одиниць, часом навіть зовсім неграмотних.

Мушу ще кілька слів сказати про національну мораль Гуцулів. Панує загальний погляд, що Гуцульщина є податним терепом для ріжних політичних експериментів. Цей погляд є зовсім фальшивий. Наш Гуцул має високо розвинену національну мораль. На „селянськім конгресі" Гуцульщина не була зовсім заступлена. Правда один пройдисвіт з Печеніжина, К. Тимульський, котрий перед кількома роками осів в селі Білоберезка, заявляв на „селянськім конгресі", що він є делегатом Гуцульщини, але це є неправда з правдою. Передовсім той „делегат" не є уродженцем Гуцульщини, а по друге він нікого не репрезентував, бо ніхто йому мандату не давав. А Гуцули на віча в Косові дня 3. II. 1926 р. дали йому належиту відповідь. Тільки незвичайний такт председника віча уратував того „делегата" від злінчування. Вистарчить іще згадати, що на станиславівськім „конгресі" не було ні одного наказного війта з Гуцульщини, хоч вони мали відповідні поручення, одначе боялися вертати до своїх сіл і тому не поїхали. Можливо, що аранжери „конгресу" поперебирали якихсь людців у гуцульські сердаки, але цим не обдурять нікого, найменше-ж влаетей, бо тутешній староста дуже добре орієнтується в настроях місцевого населення. **Н. И.**

Дубно. (*Аматорська вистава*). Заходами аматорського гуртка при дубенськім т-ві „Просвіта" виставлено в неділю 7. лютого в м. Дубні комедію „Іванна Мара" Винниченка. Пєса пройшла дуже гарно, не дивлячись на несприятливі обставини: відсутність найпотрібніших декорацій, складність самої пєси та мізерну кількість активних українських інтелігентних сил в Дубні. Деякі аматори виступали вперше на сцені перед „повітовою" публікою (було кілька вистав у дубенських чеських кольоніях: Мірогоща, Страхлов і Підгайці пєси „Хмара", „Куди вітер віє"). Виконання цієї пєси виявило солідну підготовчу працю аматорів під енергійним керуванням і режісерством завідуючого дубенською просвітянською книгарнею п. Неофіта Кибалюка. Всі аматори були на своїх місцях, відтворюючи гарно тини пєси, змальовані талановитим письменником. До негативних сторінок вистави треба зарахувати: спізнений початок вистави на цілу годину (почала в 9 год., кінчили в 1 г. ночи), що багатьох глядачів виводило з рівноваги; повна відсутність в салі й на сцені такого культурнього здобутку нашого в-ку, як електрика, не дивлячись на те, що під боком театру (магістратського) працює електрівня. Взагалі треба признати, що дубенсько-сурмацькі аматори здали добре іспит для гри на повітов. сцені. Побажати, щоб ця вистава не була останньою. — *Один з глядачів.*

З чужих видань.

„Демократія і парляментаризм". — „Підручник словянської фільольогії". — „Історія словянських літератур". — Праці в історії віденських театрів. — Нова повість Уелса.

Накладом „Прагер Пресе" вийшла на днях цікава книжка в німецькій мові п. з. „Демократія і парляментаризм. Їх труднощі і їх розвязка". Це відповіді визначних політиків, правників та ученних на анкету, розписану в цій справі згаданою газетою. В анкеті взяли участь Данці, Німці, Англійці, Французи, Американці, Чехи, Австрійці, Мадяри, Швайцарці, а також Поляки (А. Свєнтоховський і Ф. Вначенський) та Москалі (проф. П. Н. Мілюков). Книжка повинна зацікавити й Українців.

Чеська Академія Наук у Празі приготовляє видання великої праці „Підручник словянської фільольогії" (Kukovec slovanske filologie) під головною редакцією проф. М. Мурка. Праця обчислена на 10 томів, кожний по 35 арк. Тепер ведеться спір у чеській пресі, чи друкувати цей твір в чеській мові, чи деякі розділи і в инших мовах, в залежности від бажань авторів инших словянських народів. Перша часть цієї праці має вийти в 1929 р., в роковини смерти основника словянської фільольогії Йосифа Добровського. В цьому (1926) році буде у Празі і перший візд славістів.

Накладом „Чеської Матиці" у Празі вийшов II. том „Словянських літератур" проф. пражського університету И. Махала, автора невеличкої праці про Шевченка, що вийшла перед кількома роками по чеськи у вид-ві „Час" в Празі. Перший том цієї праці приняла не тільки чеська, але й закордонна критика прихильно. II. том, присвячений історії словянських літератур в епосі романтизму, опертий на багатій науковій літературі. Цим твором усунено в значній мірі недостачу такої ін ги в колах славістів.

У Відні робляться великі приготування до 150-літнього ювілею тамошнього „Бургтеатру" (тепер державного театру). Як перед двома роками з нагоди переняття сталого театру в VIII. окрузі (Йозефштедтертеатер) сам ним Рачіграторм, так і тепер вийде ціла низка праць, присвячених історії і тій культурній місії, яку сповняли і сповняють віденські театри як авангард німецької культури на словянсько-мадярському пограниччі. Перед двома роками вийшла історія театру у Йозефштадті з нагоди його 100-літнього істнування пера відомого знавця віденського театрального мистецтва Грегора. З приводу 150-літнього істнування „Бургтеатру" заповіджена м. ин. збірна праця ріжних авторів та артистів, що має вийти в люксусовому виданні.

Вийшла нова повість Уелса, що викликала велику бурю не тільки в літературному світі Англії, але відбилася новим відгомоном і поза її кордонами. Повість має наголовок „Батько Христини Альберти" і є поправді продовженням славної повісти тогож автора „Анна Вероніка", що вийшла перед війною. В новій повісти Уелс малює еволюцію молодої дівчини, яка після війни пробує зарати зі всім тим, що вже не тільки її особисте життя, але також з тим що обмежує суспільну й політичну свободу англійської жінки. Радикалізм поглядів, що їх виказує ця дівчина, викликав цілу повінь „судів", влаштованих прилюдно над героїнею книжки. Найбільшим гріхом в очах англ. суспільности є те, що Христина Альберта не тільки не признає, а просто висміває т. зв. „respectability" Англійців, чого ніякому шануючому себе Англійцеві не вільно було досі нарушити. Христина не признає й не шанує настрою виключно англ. родини, що „наскрізь пройшла облудою і фальшом", вона не признає також „британської імперії", яка уявляється їй як перестаріла, непотрібна фірма „карикатурної монархії". В дискусії з цього приводу забирали вже голос визначні письменники, політики й соціольоги, також жінки, що в більшости стають в оборону Уелса. Сам автор у листі до Бернарда Шова запевнює, що оборона жінок бентежить його більше, як закиди найбільших противників... (ін).

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союзу Артистів. Львів, саля Лисенка.

Неділя 21. лютого, год. 3. попол. премєра „Вовки", революційна драма на 3 д. Роллана.

Неділя 21. лютого, год. 7·30 вечером 2-гий раз „Вовки".

Білети скорше до набуття в Союзнім Базарі а в неділю від 10—12 і від 2 попол. при касі театру.

(На вистави попołудневу зарезервовано більшу скількість білетів для молодіжи.) 1281 1—2

Український Надзвичайний Театр під дирекцією Н. Бойко.

Калуш. Саля Народного Дому.
20.II. „Диббук".
21.II. „Маруся Богуславка".
Долина. Саля Народного Дому.
23.II. „Мазепа".
24.II. „Циганка Аза".
25.II. „Пан Твардовський".
27.II. „Диббук".
28.II. „Маруся Богуславка".
1.III. „Без вини винуваті".

Готується до постановки: **„Десять жінок — один муж"**, оперета на 3 дії Марса і Де-Валєра, музика Rowera перший раз на українській сцені.

Адміністрація театру повідомляє, що дирігентом театру заангажований п. Генрих Левіцький.

Дрібні оголошення.

60 ЧОВИХ соломяних словянських улів. шильно з вид дошками кратких, продасть по ціні 18 зол. кооператива „Надія" в Болокові почта Завадка б. Калуша. 1277 2—2

ФОТОГРАФІЇ з усіх вечерниць можна набути в ателє „СПОРТ", вул. Оссолінських 6 і в „Союзнім Базарі", Руська ч. 24. 1273 2—2

СПЕЦІАЛІСТ перекладу Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 3—10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

Спеціяліст недуг очий

д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістичній 1278 та недугах вух, носа і горла 2—10

в Коломиї, Мнихівка 1.

Спеціяліст недуг легінь, серця і жолудка

д-р ФЕЛІКС ГАН

Львів, Городецька 46. Телефон 834.

пересвітлення Рентгена. Лічення кайлом 1231 „Sollux" і кварцовою лямпою. 4—8

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Ґаппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ІП. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1226 5—5

Панове! Найпевніші і найлішші гігієнічні спеціяльности гумові, передвоєнної якости, гарантія за кожду штуку, висилка на провінцію від воротно цілком **дискретно** за посилатою

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Сикстуська 7.** 2—30

Спеціяльні Варстати

для направи возів „Ford"

1276 **оригінальні складові части** 2—5

Витовд Транда

Львів, вул. Подлєського 2.

Звичайні Загальні Збори

Т-ва Читальні „ПРОСВІТА" Львів—Богданівка

відбудуться в неділю дня 21. лютого 1926. о год. 3. попол. у власній домівці. Всіх членів проситься взяти участь обовязково. 1282 1—1 ВИДІЛ.

Поки Комісія не усталить, з якою частю вартости будинків хтось з членів „Дністра" буде приділений до „Дністра" або до П.Д.У.В., поти П.Д.У.В. не має права стягати якінебудь належитости від членів „Дністра". Однак члени „Дністра" мусять свої премії в „Дністрі" негайно поплатити.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Шіло". З друкарні Видавничої Спілки „Шіло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 38. (10 713). Львів, неділя 21. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ненависть між народами.

II.

Чому народи воювали? — Мілітарний престіж. — Ті самі аргументи. — Чи вже пора?..

Основною причиною найважливіших змін у соціяльнім та політичнім житті Европи є перетворення мілітарної системи накиненої Европі Французькою Революцією. Розбудження національної ненависти є звязане також з цим перетворенням. Народи бились зі собою не тому, що себе ненавиділи; вони ненавиділи себе тому, що мусіли зі собою битись.

Питання мира та війни зводиться до того, чи велика політична боротьба, яку находимо на дні всіх воєн XIX в., дійшла вже до того моменту, коли роззброєння настроїв є можливе, бодай між найсильнішими народами Европи. Відповісти різко: ні, було би надто сміливо. Є деякі дані, що дозволяють на оптимізм.

Якою була остання причина світової війни? Безмежне суперництво збросння. Не можна було невинно побільшувати армії аж до страховинних розмірів і одночасно оминути війни. Та як розяснити безмежне суперництво зброєнь — це нове явище у світовій історії — що появилось в Европі після 1870 р.? Її найглибшою підставою є необхідність для Німеччини та Гогенцолєрнів піддержати свій мілітарний престіж, на якім держиться вся монархічна система континентальної Европи, безпосередньо чи посередньо. Після війни з 1870, політична боротьба, яка ворушила Европу після 1848 р., втихає скрізь внаслідок порозумінь. Монархічний блюк Потрійного Союзу дозволяє Франції організувати республіку, але панує над рештою Европи.

В усіх країнах, з виїмком Росії, утворюють форми мішаного уряду, в якому беруть співучасть монархія та демократія, з тим, що монархія задержує в своїх руках вчсокий державний провід. Глибоко дотепна ця система, що забезпечила мир на 44 роки і дала чимало народам добрий уряд! Але все вона основувалась на мілітарнім престіжі Гогенцолєрнів, в якому всі династії були однаково заінтересовані: Савойський (Савоя) дім, члени Потрійного Союзу як напр. Романови, союзники Франції.

На дні світової війни находимо ще замасковану ріжними інтересами велику політичну боротьбу, яка заливала кровю Европу від століття і зробила народи ворогами. Але світова війна повинна була бодай перерізати цей вузол. Коли в Европі істнують ще монархії — монархічної системи вже нема, а тому нема вже потреби піддержувати її мілітарним престіжем династій, яка має славу „непереможної". Якщо Европа знову не ділиться на два табори собі ворожі — диктатуру червону або білу і парляментський режим, — якщо великі европейські держави мають бодай республіканський уряд або є основані на загальнім і голосуванні і парляментських установах, народи повинні поволі догадуватись, що аргументи, якими вони виправдують свою ненависть, є завсіди такі самі з обох боків. Кожний нарід є пересвідчений, що є ягнятем і доказує, що його ворог є вовком, і то тими самими аргументами яких уживає „вовк", щоби доказати, що инший хоче його зісти.

Від закінчення війни я мав нагоду розмовляти з численними інтелігентними Французами та Німцями. Мало фактів зробило на мене таке сильне враження, як обвинувачення обох сторін, повторювані з такою самою пристрастю та глибиною пересвідчення. Французи обвинувачували Німеччину, що хотіла завоювати весь світ і знищити Францію; Німці обвинувачували Францію, що не хоче признати як рівну собі ніяку націю в світі і що хоче знищити Німеччину. Французи пригадували роки 1814, 1870, 1914. Німці вказували на Наполеона і на Людовика XIV. „На нашу територію напали тричі на протязі одного століття" — казали Французи. „Країна без природніх кордонів — відповідали Німці. — Німеччина була страшенно знищена всіма великими европейськими кріваві, напр. тридцятилітньою війною, війнами Революції та Цісарства".

Я чув навіть від одного дуже шляхотного Німця, що Німеччина завсіди подавалась в Европі назад перед Францією, з „виїмком малого наступу в 1870 р.". Меншбільш такий самий духовий настрій можна найти у всіх народів, яких розділювала між собою на протязі останнього століття довга боротьба. Кожний з них пригадує собі тільки ті моменти, коли був ковалом, а зовсім забуває ті, коли був молотом...

Чи прийшла вже хвилина, коли можна звернутись до народів з домаганнам, щоби вивернули на другий бік свої спомини і подумали не тільки про заподіяні їм кривди, але також трохи про ті, які самі заподіяли? Це мале признання правди поправило би ситуацію всього европейського континенту таксамо як найвидатніша дипльоматична конференція. Коли пристрасти стоять на перепоні до цього, то заохотою повинна би стати для них необхідність спасати Европу та її стару цивілізацію пятидесятилітнім замиренням.

Памятаймо: Рідна школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анкапітал.

Радянська Україна.

Укоопбанк. — Книгоспілка. — Державна антикварня. — Кінофінація села.

В Харкові відбувся 10. лютого зїзд пайщиків Укоопбанку. На ньому виголошено звіт з діяльности за минулий 1924/25 операційний рік. Зі звіту видно, що Банк значно поширив і скріпив свої звязки з кооператівами, але тільки з тими зпоміж них, що виявили життєздатність і здорову господарку. Число виданих кредитів значно зросло. Їх сума виросла до 20 мілионів 500 тисяч карбованців, отже зросла на цілих 11 мілионів у порівнанні з попереднім 1923—24 операц. роком. Білянс банку на протязі минулого року дуже замітно зростав. Дня 1. жовтня 1924 р. виносив він 22 мілиони, а дня 1-го жовтня 1925 р. дійшов до 37 мілионів. У першому кварталі цього операційного року підскочив він ще на півтора мілиона карбованців. Вклади зросли в минулому році на цілих 10 мілионів карб., тобто на 121 відсотків. В загальному білянсі вклади підчеслися з 40 до 55 відсотків. Банк мав у минулому році 40 тисяч карбованців чистого прибутку. Пайовий капітал зростає за рік з одного до 4 мілионів карбованців. Тепер виносить він 10 відсотків білянсу. Товарові операції банку в значній мірі зменшились.

Рівночасно майже 13. лютого відбулися також збори Книгоспілки (Всеукраїнська кооперативна книговидавнича спілка). Зі звіту про працю спілки за третій з черги операційний рік (1924—25) довідуємося, що фінансовий її стан поставлений добре. У звітовому році мала вона 500 тисяч карб. чистого прибутку. Обороти досягли пять і пів мілиона карб., при чім у самій торговлю книжками пішло більше мілиона, а на торговлю канцелярським приладдям півчварта мілиона. Спілка видала 1,013 аркушів друку. Видано 438 назв книжок у 13 і пів мілионах примірників. 95 відсотків виданих книжок появилося в українській мові, 5 відсот. у російській і 0,2 відс. у жидівській. Щоби поширити як слід книжку, повідкривала Книгоспілка свої філії, що займалися кольпортажею і розпродажею книжок. Книгоспілка має крім того свої власні підприємства, як друкарні в Харкові, Києві та Охтирці та майстерні в тих самих і инших містах.

Коли взяти видання Книгоспілки за минулий рік та розглянути їх зміст, то вийде, що книжки кооперативного змісту становили 30 відс. видань, сільсько-господарського змісту 30 відс., шкільні підручники 20 відс., мистецька література 10 відс. а книжки инщого змісту теж 10 відсотків. В цьому 1926 операційному році Книгоспілка видаватиме кооперативний журнал на 10—15 аркушів. Крім видавання творів українських класиків намічені видання творів деяких західньо-европейських письменників в українських перекладах. На полі книжної торговлі має спілка заключити умови з усіми головними видавництвами України і Російської Федеративної Республики для повного задоволення кооперативної торговлі книжками. В плані діяльности стоїть і поширення сітки книжно-торговельних кооперативів, а також відкриття окремих курсів для підготівки кооперативних робітників в ділянці книжкової торговлі.

Президія Української Голозвнауки вирішила заснувати в Києві державну антикварну крамницю. Організацію її доручено історичному Музеєві ім. Т. Шевченка в Києві. Одночасно і в звязку з тим рішила зорганізувати при Укрнауці господарсько-експльоатаційну секцію, що займатиметься організованим збиранням річей історичного та мистецького значіння, та вестиме боротьбу з приватним антикварним ринком.

Всеукраїнське фото-кіно-управління (ВУФКУ) представило колегії народнього комісаріяту освіти подрібно розроблений плян для заосмотрювання села кінозвими апаратами і електричними станціями і забезпечення тих устачов фільмами. В цьому році ВУФКУ має намір дати на село 719 кіноапаратів і 199 електростацій. Робота розподілу має закінчитися по день 1. червня ц. р. До тепер розподілено та устаткувано і урухомлено по селах 93 апарати. Вартість одного кіноапарату виносить 656 карб., вартість одної електростації для нього 606 карбов. Ціна винайму апаратів за один день виносить 5 і пів карбов. Колегія Наркомосвіти затвердила плян з тим застереженням, що продаж апаратів має відбуватися на основах довготермінових сплат найдалі до 3-х літ. ВУФКУ. буде доставляти апарати для виконкомів, сільбудів і инших громадських установ, що ведуть культурно-освітню роботу на селі. Для розгляду фільмів призначених на село створено окрему комісію під проводом Н. М. Калюжного.

Туреччина европеїзується.

Ангорська палата затвердила вповні весь цивільний швайцарський кодекс як закони, що від цього часу будуть обовязувати в Туреччині. Є це рішучий крок, що зриває з дотеперішньою турецькою традицією. Між релігійною і політичною владою істнує повний поділ у суспільнім житті. Полігамія заборонена. Кожна особа, дійшовши до повнолітного віку, має повну свободу вибрати собі релігію, згідно з власними пересвідченнями. Як бачимо, Туреччина навіть випереджує у своїм поступі деякі европейські держави. Вікові традиції перетворюються під впливом кількох енергійних провідників, що не хотять задержати для Туреччини старої слави — азійської неважаги

Red. czas. „Dnio" Nr. 82/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, ze treść czasopisma „Dnio" Nr. 34 (10709) z dnia 17. lutego 1926 roku. 1) na stronie drugiej w rubryce I-ej i 2-giej a) tytuł oraz b) od słów: Zamiast czekających tortur... do końca artykułu. 2) pod tytułem: „Na ziarí temy" aż między słowami: Rosiejca i Awstrjeja... a słowami: Widomo szczo b) słów: ... a Na ukraińskych zemlach c) ułamku epilogom... a Wydoblaczy z takoho d) od słów: persudna misch aż do końca tego artykułu zawiera znamiona ad 1 a) b) czynności zarodni z § 65 a), ust. 1 występku z § 302 uk. 1 art. III. ust. 2 z 17/12 1862 - ad 2 c) ni zbrodni z § 65 a) i ad II a) b) występku z § 302 uk. uznał dokonaną dnia 13. II. 1925. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwow dnia 17. lutego 1926 r.

Nawel.

За чужинними знавцями.

Польський уряд таки радитиме над проєктом, щоби запрохати собі на підмогу англійських та американських фаховців у фінансових справах до Міністерства Скарбу, Польського Банку, Міністерства Залізниць та инших державних установ. Ці знавці мають поставити діягнозу, як рятувати зруйнований господарський організм, а тим самим веднати собі довір'я чужини, — а ще далі: мати вигляди на позичку. Коли знавці приготують проєкт, уряд предложить їх соймові. Сойм затвердить, а уряд має їх тільки — здійснити.

Сирія хоче самостійности.

Зі Сирії, крізь французькі телєграфічні агенції, йдуть вряди-годи звістки, що переговори, які почав там французький комісар Жуненель, на найкращім шляху до порозуміння. Одночасно йдуть сям-там бої з місцевими повстанцями. Представник сирійської делєгації в Римі — як передає „Пат." — Емір Шекіб Арслян заявив, що Сирія стоїть безумовно на ґрунті своєї національної самостійности, за яку готова жертвувати економічними уступками в користь Франції. Дарма, що Франція є мілітарною силою, Сирійці не зречуться своїх домагань і будуть бунтуватися надалі. Теперішне повстання є тринадцяте в черги.

Польські професори протестують.

Постійна делєгація товариств польських університетів предложила соймові та урядові широкий меморіял про умовини своєї праці, домагаючись в інтересі університетів та молоді скасування пововведених обмежень у звязку зі засобами державної ощадности. Провідна думка цих домагань — протест проти зменшення фондів на наукову працю і проти урядових механічних доривочних редукцій без порозуміння з академічною владою. У цьому меморіялі повинні були польські професори не забути за аргумент, що уряд і так не витратив ні сотника на обіцяний український університет, отже може покищо весь цей фонд призначити на польські університети.

Ратифікація консулярної умови зі СРСР.

Польський сенат ратифікував на останньому засіданні відому консулярну умову Польщі зі Союзом Радянських Соціалістичних Республик. Справу референував сенатор Баргошевіч. У своєму рефераті підкреслив він далекосягле значіння тієї умови не тільки для польських горожан, що пробувають тепер на території СРСР., але й для всього польського населення, що не має польського, але радянське горожанство, а якого нарахував аж півтора мільона. Далі зазначив референт, що ця консулярна умова різниться в дечому від консулярних умов з иншими державами. Причиною різниці була конечність відмінних обставин. В умові Польща застерегла собі все, чого вимагала обережність. Ясно, що на основі тієї ратифікованої умови повстане не тільки цілий ряд польських консулятів на території СРСР., але й радянських консулятів у важніших осередках Польщі. Скоро повинен повстати радянський консулят і у Львові. Знаємо, що в справі того консулату сучасна Польща довго змагалася та не хотіла до нього допустити. Ця дразлива справа без сумніву найде свою позитивну розвязку по ратифікації названої умови.

„ПРОСВІТА" це найкращий вартовий 1195 НАРОДНЬОГО ЩАСТЯ. 2—2

Вронки.

Страшні тюремні відносини причиною голод очи.

Нераз писали ми про страшні відносини у польських тюрмах. Створена не соймова комісія для досліду тюремництва, не зважаючи на те, що не дуже мало було для більшости її членів глянути пій страшній але правдивій дійсности в вічі. Страхіття тюремної дійсности так яскраво видалися в вічі, що не змогли її затерти навіть деякі панове з комісії і хоч як довго відтягалися від публичного справоздання, мусіли якінці подати деякі дані про ті відносини до публичного відома.

ПУРУС паста робить взуття непромокальним

Одною із найстрашніших хіба тюрем польської республики це тюрма у Вронках. Великий будинок тієї тюрми побудований в той спосіб, щоби цілковито знищити своїх „мешканців". По обох боках коридорів розміщені маленькі клітинки і так поєднани, в яких відтяті від світа вязні повільно конають цілими роками. Вони не тільки що позбавлені найдорощої для людини свободи рухів, контакту зі світом і життям, але й не мають навіть змоги бачитись з такими самими нещасниками, як вони, з вищими вязнями. Всі сидять в поєдинці. Тюрми нинішної „демократичної" Польщі переповнені не тільки кримінальними вязнями, але в більшій мірі ніж коли-небудь і денебудь також політичними вязнями. Цілі місяці живуть в тяжких умовинах в тюрмах цілої Польщі, але те, що діється у Вронках, то вже переходить навіть ту жахливу дійсність инших тюрем. До Вронок стягають польські судові власти біля 100 політичних вязнів з цілої Польщі і не зважаючи на те, що навіть в тих драконських засудах велика більшість засуджених (головно з б. австрійських провінцій) не має засуду на відокремлення, саджають усіх однаково до поєдинок. Навіть в бувшій царській Росії зачисляся рік сидження в поєдинку за два роки звичайної тюрми а в „демократичній" республіці з такими „царськими" пережитками не рахуються.

Політичні вязні у Вронках позбавлені найпримітивніших вимог. Не вільно їм мати приборів до писання, не вільно їм хотіти в своїм убранні, не вільно навіть за свої гроші робити їм закупівлю міру потреби. Коли кому з них прийде рідні гроші, може він тільки раз на два тижні купити 3 бохонці хліба. Хто робить більші закупи, зараз тюрми всі инші очекує. А харч там страшний. Рано 20 декаг. хліба — чиста глина — і чорна кава без цукру, на обід гнилі картофлі, або стухла фасоля, вечером знов 20 декагр. хліба — неможливого до їдження і чорна кава. Від цілих літ не змінювана солома в сінниках. В таких то жахливих умовинах живе кількадесять політичних вязнів у Вронках. Один політ. вязень Калужая з Лодзі з крайної розпуки повісився, другий Гурський зійшов з глузду. Політичні вязні в числі 80 приступили в суботу дня 13. II. 1926 до голодівки, висуваючи слідуючі домагання: поліпшення харчів, дозвіл на власну одіж, дозвіл на перебування в день 2—3 вязням разом, і наконець дозвіл на закупи в міру потреби.

Нечовіряким здається, щоби в „культурній" державі голодували політичні вязні вже 6 днів за так примітивні домагання. Вся так зв. публична опінія „офіціяльної" польської суспільности глуха на такі справи. Тут вже нема ані Ліги оборони прав людини, ані навіть хоч би Ліги охорони звірят.

Літературний ювилей Антона Крушельницького.

Дня 14. лютого 1926 відбувся в Рогатині, в салі „Просвіти", святочний концерт із нагоди ювилею 25-літньої літературної праці письменника Антона Крушельницького. Першою точкою програми концерту був довгий реферат д-ра Осипа Турянського, який схарактеризував літературне обличе письменника.

Референт зазначив, що Антін Крушельницький належить до письменників, котрих талянт розвивався поволі, поступенно й нестійно. Наше суспільство має мильний погляд на письменницьку діяльність Ант. Крушельницького, бо судить його на основі перших його новель і драм, які є ще слабшими творами початківця, а не знає майже зовсім його пізніших творів із яких видно вже зрілий, розвинутий талан письменника-вєйка. Це незнання треба на жаль, пояснити якоюсь дивною незрозумілою бандужністю нашого суспільства до всіх майже питань української культури в новочаснім часі. По середині між двома періодами літературної діяльности Крушельницького стоїть, по думці д-ра О. Турянського, повість „Рубають ліс", яка під оглядом композиції внутрішньої будови та психоаналізи вязків вже зрілий, зрівноважений талант автора й запевнює йому місце в українській літературі. У другій добі літературної творчости Антін Крушельницький обійшов своєю душею весь український нарід у Галичині і в циклю повістей „Дужим помахом крил", „У хуртовині" та „Нацареже" маємо величний державно-творчий підем і часовий упадок змагань галицько-українського народу. З огляду на історичний реалізм цей повістевий цикль має для нас значіння історичного документу. Це по мистецьки писана історія одного року бурливого життя галицької України. Ці повісти не дорівнюють суцільністю композиції й архітектонікою повісті „Рубають ліс", одначе перевищають її у своїх епізодах динамікою стилю й широким, всенародним світоглядом автора. Референт підніс заслуги ювілята для української школи виданням українських читанок і підручників історії для народніх і середніх шкіл, редагуванням діточої бібліотеки при видавництві „Чайка" у Відні, яке крім того завдяки організаторському хистові А. Крушельницького видало чимало перекладів найкращих творів світової літератури.

В багатій програмі концерту було зайняте соло п-ни Дарії Лезинської, гра на фортепяні п-ни Лозинської та хор молоді під проводом проф. Цесинського. З присутніх гостей витали ювілята: Микола Вороний, Михайло Галущинський, Микола Угрин і заступники місцевих і повітових установ, селян і міщан. Ювілятові вручив Петро Будз в імені громадянства гарний альбом із дорогоцінними автографами Куліша, Ганни Барвінок, Христі Алчевської, Франка, Вороного, та з численними цікавими світлинами з часів визвольної війни України. Відчитано 52 привітання письм і телєграм із краю й закордону. З письменників витали ювілята: Андрій Чайківський, Василь Стефаник і Марко Черемшина. — *Учасник.*

6)

Лист з села.

Старовина на селі пропадає. І то не лише та, яка була перепоною на шляху поступу, але головно та, що вязала нас з нашою минувшиною, що вказувала на нашу традицію. В найбільших претенсіях, як звичайно, є жіноцтво. „Мода" є всесильною не лише в місті, але й на селі. Наші сільські дівчата можуть сміло конкурувати під оглядом чепурництва й одягової „поступовости" з иншим міським і навіть великоміським жіноцтвом.

Непошанівок, навіть погорди до народньої ноші дається всюди помічати. Не можна сказати, щоби це був добрий знак. Міська крамщина і жидівська тандита здобуває чимраз більші терени. Тандитне завойовництво села містом йде нестримно і відбуваєься без ніяких перепон з нашого боку. Ми не противставимося, не боремося з тандитним наступом міста. Дешевенька, незвична, криклива і бездушна крамщина заливає село, витискаючи з нього не малі засоби на „убори" і забиваючи домашнє одягове виробництво. Сільський кравець (що шив свити, опанчі, петеки, лейбики, кожухи) стає зайвий, мусить зробити місце міському кравцеві і то звичайно Жидові, бо він дешевший від Українця; сільського ткача (який ткав не лише полотно, але й тканини прибрані узорами на пішвяках, запасках, фотах, ручниках) забиває міська (звичайно жидівська) тканина і крамщина. І так на кожному кроці. Затрачуючи народню ношу і ліквідуючи сільське одягове виробництво, село себе обідняє і нищить.

Зайвим було би на цьому місці зупинятися над цією квестією. Та не зайвим буде звернути увагу наших інтелігентів на довшу статтю д-ра К. Трильовського під написом „Шануймо народню ношу", поміщену в сьогорічнім календарі Тов. „Просвіта". Мені доводилось говорити на тему народньої ноші з кількома стрічними інтелігентами. При тій нагоді я постійно ставив питання: „А чи читали ви статтю д-ра К. Трильовського в календарі „Просвіти"? У відповідь я чув або якесь неясне бурмотання, або замітку, що — мовляв — „я переглядав", або вкінці просто і ясно: „На жаль, ще ні". Наша інтеліґенція справді „на жаль" не привязує до народньої ноші ваги і не хоче здавати собі справи з її незвичайно великого значіння. Можливо, що і в нас збудиться зацікавлення народньою ношею, але мабуть аж тоді, як останній селянський сірак прикрасить який „народовий" музей у Варшаві.

Не думаю, щоби ми конечно з питомою нам спішністю мусіли дожидати тієї хвилі, щоби все запізно мусіли „здогадуватися". Навпаки, не вижидаючи повної ліквідації народньої ноші, повинні ми заздалегідь створити товариство для її охорони. Завданням того товариства було би піддержувати народню ношу, збирати її, пропагувати поворот до неї там, де вона загубилася, коригувати всі ухили від духа народньої ноші, підтримувати сільське одягове виробництво, підносити його на вищий ступінь і т. и. Особливо прекрасне поле діяльности розгортається тут перед нашим жіноцтвом. Не обезцінюючи діяльности наших жіночих органів („Нової Хати" і „Жіночої Долі"), не зайвим було би їм побажати, щоби вони більшу увагу звернули на цю справу. Що більше! Замість тих всіх зразків вічно-зміннізої сезонової моди лайпцігського чи берлінського походження, які прикрашують сторінки „Нової Хати", а які витискають тільки важкі „охи" і „ахи" (часом в супроводі сльози) серед нашого жіноцтва незаможницьких інтелігентських домів, замість тих суто „бюргарських", „набобних" сальонів — і инших причандалів — чи не краще булоб повернути до думки Анни Павликівної і застановитися над приноровленням тріпкої, з німецькою чи французькою модою незазваної ноші і для наших інтелігентних жінок. Думаю, що тим способом „Нова Хата" і обєднаний біля неї гурток сповнилиб справді цивілізаційну місію, здобуваючи собі заслужене місце в історії нашого емансипаційного руху. Бо вимаципуватися зпід чужих, всесильних заливів це був би найбільший емансипаційний подвиг. Досі „Нова Хата" є тільки слабеньким відблиском того „фонця", що своїми променями окутує вартівне европейське жіноцтво, є тільки сірим цірічком у павиному хвості чепурної, претенсіональної, вередливої пані-моди, а — ступивши на реформаторсько-народницький шлях — вона стала би самостійним і творчим чинником українського життя.

Необгороджене, невідбудоване село й обдерпана, пошматована зубами міської моди і війни народня ноша, — ось що з першого погляду кидається у вічі. Недостача й дорожнеча будівельного матеріялу не дають змоги повести раціонально відбудову села — тимбільше, що селянство не користується ніякою не то прихильністю чи допомогою, але навіть уважливістю влади. Недостачу матеріялу намагаються селяне заступити примітивною глиняною непаленою цеглою, яка добре висушена всетаки є тривалїша від звичайної ліпленої глини. Поширення непаленої цегли моглоб віддати значні прислуги селу.

Додатнім явищем на селі є будова читалень, кооперативних будинків, а подекуди й народніх домів. Думка будови домів для приміщення громадянських установ є самочинна, популярна і стихійна. Те, що перед війною з трудом пробивало собі шлях до селянського світу, сьогодня є наскрізь самозрозумілим. Селянський горизонт на прогнзі війни значно пошириався. Майже в кожнім селі, якщо нема ще громадянського будинку, то його або будують, або завязують комітет і підготовляються до будови.

(Продовження буде.)

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонади, капусти, борщу і т. п.
Дешеве, здорове, смачне, практичне.
1247а **Жадайте у всіх складах** 4—75
„Народної Торговлі".

Одна сторінка книгарської справи.

Перед мною кілька календарів на 1926-ий рік, і то щастя що лише кілька, бо якби я поклав усі сьогорічні календарі на стіл, то з певністю не було би місця на ньому. Відчиняю перший під рукою наосліп і попадаю сама на статтю про справу, яка мене вже давно болить: „Українське книгарство в Америці".

Довідуюсь, що в Америці дуже багато читають книжок, доказом чого нехай буде те, що там поставляють щораз нові книгарні, хоч беруться за це часом люде непокликані й несовісні. Але автор впевняє, що це тільки виїмкові випадки, бо решта книгарів люде совісні, які нікого не ошукують. Вина, що між тутешніми видавцями й американськими книгарнями нема щирих та живих відносин, лежить по стороні „старого краю", який потрафив „надути" Американців. Тимчасом справу з „надуттям" можна представити зовсім инакше як згаданий автор, який нарікає, буцім-то „старокраєві" видавці на американські замовлення ані книжок не вислали, ані грошей не звернули. Таких випадків, признаюсь, я не знаю, але коли американські книгарні посилали гроші тутешнім покутним видавництвам, щоби товар дешевше дістати, а не звертался до фільніших наших книгарень та видавничих фірм, то вони самі собі винні. За те маю письменні докази замовлень американських книгарень, які досі (уже кілька літ після численних упімнень) не платять довгів і на листи не відповідають. Це дійсно новітній спосіб американського полагодження замовлень.

Америка і край дуже потрібують книжок. Автор, чи видавець думає в скорім часі як не заробити, то бодай відбити кошти накладу, отже навязує зносини в Америкою. Звідти одержує 2 долари „на рахунок" знаменитого „бізнесу", і одночасно замовлення книжок на 100 долярів, книгар продає їх, а грошей зовсім не вертає. Це є дійсно американський „бізнес". Правду кажучи, слід би поіменно назвати тоті книгарні, але мабуть кожний наш видавець знайшов би кілька таких фірм, і хто зна чи такий докір не зустрів би більшість американських книгарень. Виходить таке, що видавничу книгарську справу треба би вести у нас більше по купецьки, а не ділєтантськи. Треба би зліквідувати всякі домашні склади або таке як: „набувати в автора" (за якийсь час видавництво або автор перепроваджується, і вже й сліду з них нема) а передавати всякі видання на „головний склад" солідній книгарні, або звісному видавництву. Їх завданням було би розсилати всім відпродавцям — книгарням, тут і в Америці, рекламовий циркуляр, в якому слід би містити звістки про появу та умовини продажі нової книжки, а всі замовники звертались би до одної фірми, та не шукали би непотрібно за авторами. Таку ролю книгарської централі могла би взяти на себе нпр. книгарня Наук. тов. ім. Т. Шевченка у Львові, а в Америці одна з тамошніх солідних книгарень а видавці відступаючи їм більший книгарський рабат, були би вдоволені що їх видання скорше поширяться. Ясно, що тоді безумовно побажана була би більша купецька рухливість таких головних складів, ніж вони виявляють її до цього часу. Книжка лежить на складі і чекає, аж до неї прийде покупець, який не знає, що вона істнує. А коли він на провінції, то мусів би їхати за нею до Львова. В даним випадку можна би заснувати спеціяльну книгарську гуртівню або переміняти котрусь із істнуючих видавничих кооператив у таку централю, чи поручити союзові українських накладень і книгарень заснування такої інституції.

Як тепер справа стоїть то досвід навчив нас, що американським книгарням без грошей висилати не можна але „гуртівна книгарня", маючи досвід та взаємини з „Новим світом", може деяким фірмам давати книжки на борг і в той спосіб може книжка поширитися також в Америці.

Я. Ярославенко.

Новий епископ.

В останній хвилі довідуємося, що перемиська дієцезія одержала епископа-суфрагана (помічника). З огляду на слабке здоровля перемиського епископа о. д-ра Коциловського, який не в силі сповнати всіх обовязків, язязаних з кермою такої великої дієцезії, як перемиська, римська курія призначила перемиським епископом-суфраганом о. д-ра Григорія Лакоту, ректора духовної семинарії й генерального вікарія в Перемишлі. Віганочи нового епископа на вельми відповідальному становищі, дозволяємо собі висловити надію, що йому поведеться привернути колишні гармонійні взаємини між церковною єрархією і перемиським громадянством, підірвані непорозуміннями на целібатному підкладі.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

През. Войцеховський жадає виясненнь у справі конституційних управнень.

На засіданні ради мін. 19. II. перед приступленням до дискусії над внесеннями ген. Желіговського в справі відкликання проекту закона про організацію найвищих властей оборони держави, прем. Скшинський відчитав письмо президента Войцеховського до Ради міністрів У письмі тім президент жадає відповіди щодо його управнень, які виходять із конституції, як начальника збройних сил держави та щодо становища його в справі оборони держави супроти уряду, головно ж супроти міністра військових справ. Рада міністрів поручила премієрові, мін. військ. справ і мін. справедл. приготовити відповідь на питання поставлені президентом річпосполитої і предложити цю відповідь до апробати Ради мін. У звязи з тим Рада мін. поробила заходи для відложення нарад у соймовій військовій комісії над проєктом закона про найвищі військові власти, а рішення щодо внесення ген. Желіговського відложити аж до прийняття відповіди на письмо президента річпосполитої.

Протипольські демонстрації.

В Байтені (Битом) на німецькім Шлеську були 18. лютого протипольські демонстрації перед польським консулятом. Німецька поліція розігнала демонстрантів. Демонстранти намагалися перейти на польський терен. Польські власти видали розпорядки, щоби не допустити до нарушення границі.

Мадярська афера.

Слідча комісія мадярського парляменту закінчила слідство в справі фальшівницької афери й поручила пос. Рубінекові випрацювати звіт у тій справі. Французький посол після конференції з прем. Бетленом заявив, що стан справи вдоволив його зовсім.

Розпущення райхстага?

Трудноші, які роблять соц. демократи центрови і непорозуміння, що повстають із них, загострили положення ім. парляменту. Передусім соціялісти вороже становище займають до екон. проекту уряду, так що числяться поважно з розвязанням райхстага і розписанням нових виборів у квітні або травні. Прихильники того плану за причину подають екон. кризу й зростаюче безробіття.

Ратифікація договору з Іраном.

Палата громад ратифікувала 260 голосами проти 116 новий договір Вел. Британії з Іраком, підписаний 16. грудня 1925. Опозиція складалася з робітничої партії і відламу партії лібералів. Льойд Джордж був за принятгям договору.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Карнавал.

Різні люде різно пояснюють слово карнавал.

Сандомі латинської мови кажуть, що це походить від слова caro і vale, що значить: „їжмо і пиймо".

Ті, які латини не вчилися або її забули, впевняють, що це значить попросту час балів і забав.

Але найбільше научно пояснюють слово карнавал батьки і мужі. Вони доказують на підставі граматик, що це вислів — чисто славянський і складається з двох слів: навал і кара, які разом получені дали „карнавал".

Давнішими роками, чи тим несятьлітями, це пояснення мало багато противників. Але в нинішних часах: девалюації, дефравдації і деморалізації воно дістало безпастережне право горожанства.

Подумати тільки, який навал кар паде на людей у карнавалі.

Кожне товариство, байдуже яке: від охорони чи повалки, від опіки чи розваги, — кожне хоче поставитися і дати баль. Прибутох такого балю йде на гуманітарні цілі, бо коли баль дуже добре вдасться, то нема майже ніякої втрати.

Комітет запрашьовується до десятого поту, видає гроші на декорацію, буфет і музику, а коли кінцеве обчислення викаже 10 зол. чистого зиску, радіє безконечно. Не думає ніхто з них, що якби десять комітетових злотило по золотому, то буває та сама квота і не треба було цілий місяць облизатися потом.

А скільки тихих, але ядерних проклять упало на їхні голови від усіх тих, які мусіли давати гроші жінкам і дочкам на нову тоалету?!...

Деякі товариства вже відразу числяться з дефіцитом, але баль давати мусять... для репрезентації, або для традиції (колидавали його минулого року). Тоді всі члени відкладають на бік гроші, призначені на другу сорочку для себе, чи на черевики для дитини і збираються на баль. Репрезентація, традиція — велике слово.

Цьогорічний карнавал стоїть під знаком порожнеч: порожньо на салі, порожньо в буфеті, порожньо в кишені... Ця остання порожнеча викликала дві попередні, а получені разом дають знаменитий карнавальний настрій.

Що польські баші вдаються лішше. Сусіди, народ відомий з широкого жесту в забаві, — бандаться аж цілий державний корабель трясеться. Не штука їм бавитись! Усі ключі від державних кас у їх руках, а дефравдації ледве в 10 проц. входить на верх.

Але в нас на забаву нема спеціяльних фондів. Кожний, хто хоче йти на баль мусить витягнути гроші таки з власної кишені, бо... ми недержавний народ.

Були часи нац'ональної жалоби — ми бавились, були часи розстрілів і арештів — ми танцювали. Ніщо не могло стримати приводного палу надлекої весни.

А ще пійшли ліпші часи, вітер свистить по кишенях і карнавал зникає.

Замість пятьнадцять балів — буде в цьому карнавалі два — три.

Хто знає, чи й їх потрібно!?

Адже кожному вистане, коли йому в животі заграє марша — голод.

Галактіон Чайка.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 8·00 — 8·10 канад. дол. 7·80 — 7·90, чеські кор. 0·23·50 — 0·23·75, леї 0·3·50 — 0·4·00, франки фр. 0·29·50 — 0·30·00, фр. швайц. 1·46 — 1·53, англ. фунти 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·00 —31·50, 20 франк. 29·0—29·50; 20 марк. 35·50—36·00; 10 руб. 39·00—40·00.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 ав. кор. 3·25—3·35, фльорени 1·63—1·67, рубл. 2·60 — 2·65, рубель дрібним сріблом 1·30 —1·33.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 23.50—24·50.

Українські вишивки

20 аркушів з многими різнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в **Українській Книгарні й Антиквариі у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 10—15

НОВИНКИ.

— **До наших П. Т. Передплатників.** З днем 1. лютого ц. р. ми почали висилати наш часопис до наших П. Т. Передплатників без адреси. Часопис для кожного П. Т. Передплатника одержує почтовий уряд, який відповідає за точне доставлення часопису. З огляду на те просимо П. Т. Передплатників, яким почтовий уряд не доручив би точно якогось числа часопису, негайно домагатись його устно чи письменно від дотичного почтового уряду, а на випадок, якби почтовий уряд не доручив тоді даного числа часопису, просимо негайно нас повідомити. Почтову передплату як і раніше просимо переєдилати виключно тільки почтовими складанками, які долучаємо кождого місяця до часопису, або прямо почтовими переказами на нашу адресу.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" підпало конфіскаті за статтю „Широкофронтовим наступом", з якої вичеркнено одно місце. Це 22-а з черги конфіската нашого часопису в цьому році.

— **Щедрість львівського магістрату на потрібні цілі.** Не дивлячись на велику нужду у Львові, на осушення львівські брукі і ще славнішу „чистоту", яких нема за що в направити й вичистити, львівський магістрат має все гроші на польську патріотичні цілі. Так перед трома днями ухвалено виплатити від 1000 до 3000 зол. підчас різнім польським (а навіть кількох жидівським) закладам, кухням, тощо, а вчора ухвалено „продати" конвентові Капушинів дерево на будову костела в Замарстинові і комітетові будови костела в Брюховичах. Для українських добродійних товариств та установ львівський магістрат зложа не має ні сотика, хоч львівські Українці платять так само податки, як усі инші громадяне цього міста.

— **З документів часу.** Rada Szkolna Powiatowa w Złoczowie. L. 29/926. Do Wb. ks. Józefa Kuczkady w Pomorzanach. Ponieważ Wb. ksiądz nie trzyma się zatwierdzonego podziału godzin dla szkoły w Nestnikach co do nauki religji i zamiast uczyć 2 godziny tygodniowo, uczy aż 6 godzin z uszczerbkiem dla innych przedmiotów, przeto proszę na przyszłość nie utrudniać pracy tamtejszej nauczycielce oraz trzymać się wakazówek Rady szkolnej powiatowej, gdyż w przeciwnym razie wytoczę Wb. księdzu dochodzenie dyscyplinarne. Przewodniczący Rady Szkolnej Pow. Michał Otowiak, inspektor szkolny.

— **Геть з протекцією!** Міністр освіти п. Стан. Грабський видав цікавий обіжник. Ствердив у ньому, що дуже часто в шкільних справах приходять до міністерства делєгати від політичних партій, суспільних організацій, освітніх, а навіть учительських зборів за протекцією. Крім цього шкільні куратторії та інспекторія кермуються у призначенню особистими звязками, симпатіями й инними особистими мотивами. Все це відоме всім не від нині. І не тільки в установах, що рішають про долю вчителів. Та видно, що терпець міністра освіти обірвався. Від получає урядові повітовим шкільним радам розглядати всі проханя зовсім об'єктивно й давати першенство тим, що не вважають ніяких заходів при полагоджуванні своєї справи. Дуже гарний принціп! Та міністр освіти повинен при нагоді свого розпорядку пригадати собі, що сотки прохань у його установах лежать роками невполагоджені, а його урядовці не важають своїм обовязком давати відповіді раніше, аж хтось сам не постукає до дверей дотичного референта з низьким поклоном...

— **Любовна трагедія.** На полях дороги, що веде до Кульпаркова, подибав вчасний сторож у калюжі крови мужчину й жінку, що давали вже слабі ознаки життя. Рятункова станція відвезла обоїх до шпиталя. Є то 20-літній фризієр Бараш і 17-літня Влад. Бонарт. Мати Бонартівної не хотіла згодитися, щоби Бараш одружився з її дочкою. Тому обоє молоді люде рішили попоювати самогубство. В шпиталі Бонартівна небарон померла.

— **Номіре за березень** є инше як за лютий, а то тому, що відпадає в ньому доплата 1 зол. 80 сот. від 100 корон передвоєнного чинжу. Множник є від 1 кімнати (з кухнею) 65.47, від 2—3 кімнат 70·12, від чотирох кімнат 70·90, 5—6 кімнат 75·00, торговельні льокалі 70·89.

— **Зимни сплять, бо уряд сварить ся.** Від двох літ спочивають у польській

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Вже вийшов з друку на р. 1926

ЦІННИК

Ф. В. СТАРКА СИНОВЕ

НАСІНЬ ОГОРОДОВИХ, ЦВІТОВИХ РОСТИН І ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

соймі сном блаженних якісь проєкти законів щодо діяльности фабрик пороху. Довідуємося з польської преси, що соймова комісія мусіла знову зняти їх з денного порядку, бо міністерство праці обстоює при своїх компетенціях у цій справі, дарма, що ці компетенції признає собі инше міністерство з більше фаховими даними. Нам до цих фабрик мало діла. Але чи може бути який порох зі законів, які торкаються поправлення нашої долі, коли навіть у польських справах два міністерства відкладають внаслідок непорозуміння закони з року на рік?

— **Хто винен?** Пишуть нам зі Станиславова під цим наголовком: „Дня 17. ц. м. відбувся в тутешній українській гімназії іспит зрілости тих, що їх репробовано перед феріями. З чотьрьох кандидатів здало тільки троє, а один мусів удасти, бо так вимагала оцінка куратории... Нещасний, якого репробовано вдруге, взяв собі не так до серця, що в розпуці перетяв собі гортанку таки на місці і зразу помер. Був ним Юлій Когутяк, що з горя скінчив так трагічно таки на очах тих, що його репробували. Цей сумний випадок викликав зрозуміле вражіння й відрух в цілому місті.

— **Український Комітет в Ч. С. Р.** 13. ц. м. відбулися в Празі установчі збори Українського Комітету, який має на меті організацію взаємної, матеріяльної, культурної і трудової допомоги українській еміграції в Ч. С. Р. Збори, ухваливши статут, обрали управу в складі: Н. Григоріва як голова управи та С. Літова і К. Цуркапова як членів управи. Збори уповноважили управу на переведення статуту. В склад Комітету увійшли: М. Шаповал, М. Галаган, Н. Григоріїв, проф. О. Ейхельман, д-р С. Літов, К. Цуркапів, д-р М. Мандрика, Г. Чернуха, С. Горський, Є. Вировий, Ф. Стешко, М. Кувах, П. Макаренко, Р. Плохий, проф. С. Русова, С. Довгаль, М. Поносуй-Шапка та инші. Для координації праці визначніших емігрантських організацій збори ухвалили утворити „Союз Українських Організацій в Ч. С. Р.".

— **На роботу до Німеччини.** Польські часописи повідомляють, що у Варшаві робляться приготування для висилки в цьому році масових транспортів сезон-робітників на сезонові роботи до Німеччини. Висилатимуть державні уряди посередництва праці, а в повітах, де таких урядів нема, староства.

— **Ножем в груди** пробив себе вчора вночі в головнім вході до залізничого двірця 40-літній калїка без руки Іван Дробут. Причиною того кроку була невилічима недуга. За останніх 19 днів це 19-е в черги самовбийство у Львові.

— **Помер** у Львові д-р Олександер Фогель, довголітній редактор „Газети Народової" з часів ведення її нашими „земяками": Платоном Костецьким і Теофілем Меруновичем, що покинули свій нарід, працюючи ціле життя для Польщі. Пок. д-р Фогель був головою синдикату львівських денникарів, заст. голови Т-ва польських денникарів і т. п. Помер у 66. р. життя.

— **З театру.** Управа театру пригадує, що прем'єра славної пєси Р. Роллана, автора „Дантона"—„Вовки" в неділю 21. п. м. в год. 3 по пол. і 7:30 вечером. Само прізвище автора вистарчає за всяку рекляму. Навіть, ті, що ставляться байдуже до нашого театру, повинні зацікавитись рідкою пєсою. Початок обох вистав буде точно збережений; вся вистава не продовжається поза півтретя години.

Дописи.

Львів. (*Як по-польщується українські школи*). У Козичах, львівського повіту, внесено 80 декларацій за українською викладовою мовою в школі. Всіх дітей в місцевій школі є 87, з чого тільки 7 неукраїнських. Дітей в шкільному віці є 90. Громадяне не сумніваються, що школа залишиться українською. Між тим на днях прийшло рішення куратории, якою школу утраквізується. В рішенні куратория покликується на 23 декларації за польською мовою. Таким чином внесено 103 декларації, хоч дітей у шкільному віці тільки 90! Секрет ось в чому: наказний війт (Мазур) і учитель з Рісної Руської Келдер позбирали 23 декларації за польською мовою, підписуючи їх за парубків, які вийшли з війська та за дітей з колиски. Знає про це, ясна річ, шкільний інспектор. Та обходження законів належить до доброго тону і з цим ми стрічаємося на кожному кроці.

Генросамбірщина. (*Яке балакування межи народу. — Вісті польських послів. — Просвітний рух*). ...ро ріжні надужиття читається — але уневажнити 200 (двісті) декларацій в 7-класовій школі в Ст. Самборі може хіба шкільний інспектор Мих. Соколовський. Поляк не кпив би так у громадським уряді при справджуванні тих декларацій зі сторін, як цей панок, вихований на українськім хлібі. Одним помахом пера замінив у чисто українських селах (Стрільбичах, Лужку Гор., Старій Ропі, Поляні) в школах викладову мову українську на польську. Нарід у розпуці протестує, а інспектор махнув на Українців рукою (бо в тім його кар'єра й інтратна посада), з усіма Українцями всюди всюди розмовляє тільки по польськи, а сини його — певні польські патріоти.

За те на потіху приїхало до Ст. Самбора 9. II. 1926. аж двох польських послів із Ряшева на політ. віче, під покришкою оборони інвалідів, та бідности дуже завелися, бо на віче прибуло дуже кількох несвідомих селян та гостка інвалідів, з просьбами в руках. Але шкода було їх труду й паперу, — все пішло намарне, хіба тільки те, що довідалися, як то інвалід пропиває 30 зол. пенсію... Цілі дурниці (в польськім „Соколі") про фінанси, податки, парцеляцію, нарікали на українську інтелігенцію, що не дала їм салі „Просвіти", загрівали до згоди, закликали не слухати українських провідників і т. под. Одначе своїми мізерними промовами не одушевили ані присутніх ані нещасних вдовиць по інвалідах. Нарід пізнався на їх хитрощах та ощинив орган затора того віча, як слід.

Сьогодне селянство й міщанство в Старосамбірщині не спить: організується, закладає читальні, дає представлення, вечерниці й т. под. І так: оживили цього року читальню „Просвіти" в Старій Ропі, Стрільбичах, а дня 12. І. 1926 громадно вибралася філія „Просвіти" на заложення читальні „Просвіта" в Лінии Великій. Яке одушевлення видно було в Лінии Вел., в домі п. Герича, по деклямаціях тамошньої молоді і по промовах о. Андрія Бенцїна (голови філії „Просвіти") п. О. Сенети, Григ. Ро...осянського, Ів. Головчака, Гр. Саварина (всіх зі Ст. Самбора) та місцевого організатора п. Дзюса, не можуть сказати члени читальні в Лінии Вел., котрі на довго заховають у памяти цю торжественну хвилю. Побажанням було лиш тільки, щоб наша інтелігенція, а передовсім священики й учителі по селах, в цім забутім гірськім повіті не відтягалися від просвітної праці — бо дуже легко остануть самі, без народу, який готов відчуратися їх, після того й нарікання, ні оправдання не поможуть.

Очевидець.

Калуш. (*Будуймо тривалі памятники! — Слово до калуської інтелігенції*). Ще в році 1923 подав я гадку поставлення тривалого памятника „Погибшим Героям за волю України". Калуська інтелігенція прийняла мою гадку майже з насмішкою, не вірячи в здійснення цього проєкту, хоч матеріял до праці був на місці і фонди були певні. Не зважаючи на це, я перед на засіданні виділу „Сокола" (котрого я був тоді головою), що т-во „Сокіл" сам виставить такий памятник. Одначе немаючи піддержки старшого громадянство, „Сокіл" рішив справити тільки мармурову таблицю, котра мала бути вмурована на видним місці в „Народнім Домі" або на фолярах коло церкви. Таблицю закуплено мармурову з таким написом: Полеглим Борцям за волю України 1914—1924. Поробили ми старання в „Сокола Батька" про відпоручника на день свята, просили вид. „Червона Калина" видати однодневку про калуський курінь при У. Г. А., а в день відслонення таблиці приготовили ми велике свято повітове. Та через ріжні обставини це свято не відбувось, а я серед горячої праці мусів покинути Калуш лишаючи виділові „Сокола" довершити свята вмурування таблиці. Одначе таблиці донині не вмуровано, хоч минуло повних два роки. Виділу „Сокола" я не винную, бо сам він за слабий, а до того калуська інтелігенція бокувала і инші бокує під нього. Правда, „Сокіл" мав поверх 240 членів, було між ким працювати та старостве його розвязало. На його місце утворився Спортовий Гуртох при „Народньому Домі", на зборах якого було поверх 150 членів. Випадково і я був на цих зборах і поставив до нового виділу домагання, щоб він подбав найдальше в 3 місяців про відсвятковання вмурування таблиці. Та минув знову новий рік, а готова таблиця валяється в домівці „Нар. Дому" під шафою, припавши порохом. І це діється в тому самому Калуші, в якому є маса української інтелігенції, поборе число молодих академиків, на місці є три добре вишколені хори і т. д. А тепер смію спитати Калущан: Чи можемо ми братися до спроваджения домовини вождя У.Г.А. Вітовського з Берліна, коли не вміємо довершити у себе дома готового діла?

Осип Тичун.

Присилайте передплату!

Всячина.

Золоте озеро. У глибині гір Колюмбійських Андів, лежить 3000 метрів над рівнем моря озеро, про яке знавці цього краю кажуть, що його дно є викладене золотом. Один англійський інженір Новльс добув недавно звідти з глибини на 500 метрів старі шоломи, жіночі ковтки та инші дорогоцінности, які, як догадуються, були ще власністю первісних мешканців краю, колись витеребленних Кортезом і Пізарром. Це озеро є одним з пяти, які місцеві Індійці вважали заселеним злими духами; щоби перебагати своїх богів, вони приносили їм у дарунку тільки чисте золото, яке викидали до води. Коли пізніше країну зайняли Еспанці, князі поодиноких племен зберегли свої скарби також на дні моря. Завойовники хотіли добути ці скарби, але надаремне. Еспанські королі пробували пізніше нераз виловити не золото і подекуди їм не вдавалось. В р. 1904 американські інженіри спустили озеро і на його дні найшли дорогоцінности та золоті гроші. Знавці твердять, що треба ще копати в дні озера. Заснувалось уже американське товариство, яке перезірявши ці здогади, почало працю розкопок, сподіючись добути наверх цінні памятки передісторичної давнини і золоту нагороду своєї пильности.

З карту наукова дискусія. Англія займається живо пригодою вченого археольога Вудворда, члена Наукової Академії, який видав книжку про „тайємництва на кості з палеольогічної доби". Цю кість, яку він признав цінною знахідкою, найшли перед роками два школярі на провінції і хтіли зробити збитка своєму вчителеві, що також займався археольогією. Учитель рішив, що це інший передісторичний мистецький предмет — та для перевірки своїх теорій звернувся за розясненнями ще до вченого Вудворда. Після наукової розвідки Вудворда, один з молодих учених Соляс, звернув його увагу, що він помилюється. На засіданні Соляс покликався на свідоцтво вчителів з гімназії, де школярі зробили цього збитка і самих школярів, які нині є вже дорослими людьми. Головний винуватець жарту — помер, а його товариш не пригадує собі обставин знахідки. Цим ускладнюється дискусія між ученими. Вудворд осміяний у публичній опінії підважує свої теорії. Соляр та инші доказують, що „мистецькі" знаки на кості зроблені самими школярами.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Український Театр Союза Артистів.
Львів, сала Лисенка.
Неділя 21. лютого, год. 3. попол. премєра „Вовки", революційна драма на 3 д. Роллана.
Неділя 21. лютого, год. 7:30 вечером 2-гий раз „Вовки".
Білети скорше до набуття в Союзнім Базарі а в неділю від 10—12 і від 2 попол. при касі театру.
(На виставу пополудневу заретервовано більшу скількість білетів для молодіжи.)
1281 2—2

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.
Калуш. Сала Народного Дому.
21.II. „Маруся Богуславка".
Долина. Сала Народного Дому.
23 II. „Мазепа".
24.II. „Циганка Аза".
25.II. „Пан Гвардовський".
27.II. „Диббук".
28.II. „Маруся Богуславка".
1.III. „Без вини винувати".
Готується до постановки: „Десять жінок — один муж", оперета на 3 дії Марса і Де-Валєра, музика Rowera перший раз на українській сцені.
Адміністрация театру повідомляє, що диригентом театру заангажований п. Генрик Лєпінський. 1275 4—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітковича.

Жовква — сала „Гвязди".
субота 20.II. „Вихрест".
неділя 21.II. „Воскресення".

Рава Руська — сала „Сокола".
вівторок 23.II. — „Шалапут".
середа 24.II. „Ніч під Івана Купала".
четвер 25. II. „Ой не ходи Грицю".
Початок точно 7:30 вечером. 1210 10—?

Управа „Українського Товариства Допомоги Емігрантам з України" у Львові сповіщає своїх членів, що 7. березня 1926 р. в неділю в 10 год. рано в салї Бібліотеки „Просвіта" (Львів, Ринок 10, поверх II.) відбудуться річні Загальні Збори. Коли не збереться кворум на 10 г. ранку, призначаються нові збори в тім самім помешкані на 11. г. ранку тогож дня, котрі дійсні при всякій кількости прибувших членів. 1—1

Замість повідомлень про наше вінчання, яке відбулося у Львові дня 11. лютого, складаємо на „Поле під Сеном" 1.5 і на „Рідну Школу" зл. 12.5. — *Климентина Авдиковщева і Теодан Глинський.* 1265

Дрібні оголошення.

КОНЦИПІЄНТА з практикою потребує адвокат д-р Ст. Мудрецький в Тустім, м'сті (Tłuste) біля Чортокова. Вимагані докладні оферти й рекомендації.
1265 2—5

КОМНАТУ для 2-ох кавалерів Укватиме відразу. Зголошення вул. Кашталянська 14/II. ч. дв. 11. від 1. березня (марта).
2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціял-ст недуг очий

Д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівських клініках, повернув і ординує в окулістичні та недугах вух, носа і горла 3—10
1278 **в Коломиї, Мнихівка 1.**

АДВОКАТ

Др РОМАН САВОЙКА

відкрив адвокатську канцелярію
в ДРОГОБИЧИ, Ринок 4.,
веде її спільно з адв. д-ром І. Блажкевичем. 4—4
1211

ЛЕВ ШЕЛЕВИЧ

архітект, упр. будівничий в Бориславі

виготовляє плани і приймає підприємства будови церков, шкіл, домів народніх, промислових, приватних і т. п. 1—1
1263

Андрій Фалендиш

будівничий

Тернопіль, вул. Тарнавського ч. 4.

(власний дім), будує церкви, приходства та инші будівлі. Спеціяльно виконує склепіння церков залізно-бетонових ріжних конструкцій. Рівнож виконує всякі плани і кошториси. 4—6
1128

Ч. 1243. У Львові, дня 29. січня 1926.

КОНКУРС

на посади учителів і учительок при учительських семінарах УПТ-ва усіх фахів, особливо з кваліфікацією до навчання рукавички, рисунків, ручних робіт і музики, з початком шк. р. 1926/27.

Подання вносити до Головної Управи УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10, II. п. до кінця марта 1926 р. 1175 4—6

НАСІННЯ

господарче
огородове
цвітове

з першорядних красних і заграничних плантацій
поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів вул. Рутовського 8.

Спеціяльні цінники висилається на бажання. 3—3
1255

Загальні Збори

Філії „Просвіти" ім. Т. Шевченка у Львові (для міста)
відбудуться в неділю дня 28. лютого 1926 р. в год. 5 вечером в Бібліотеці Товариства „Просвіта", Ринок ч. 10. II. поверх (через ганок) зі слідуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу, 2) Звіт уступаючого Виділу, 4) Звіт контрольної комісії і удалення абсолюторії, 4) Вибір нового Виділу, 5) Реферат про значіння бібліотек, 6) Внески і Запити.

Проситься о численну участь.

За Виділ Філії:
О. Терлецький вр. *Подлуський* в.
1265 Голова. 1—2 секретар.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 39. (10 714). Львів, вівторок 23. лютого 1926 Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. перепол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна [illegible]

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Недужий кредит.

Недуга світового господарства. — Світовий банкир. — Обережність капіталу. — Криза народнього господарства. — Кредитова політика і наше селянство.

Найважнішою й найяскравішою признакою повоєнної Европи є глибока й важка недуга її господарства. Знищення непомірно великих варстатів праці, однобока воєнна продукція, величезний зріст армій увічнасливлених війною, незасібних консументів, обниження покупної сили й життєвої стопи широких народніх мас, витворення самостійних продукційних варстатів поза Европою, захоплення невоюючими континентами позаєвропейських ринків збуту, — все це довело ще недавно творчу, продуктивну, повеліваючу Европу до жебрачого становища. Воєнний час використали Зєдинені Держави, щоби опанувати світове господарство. Дві третини всього золота находиться в Зєдинених Державах. На протязі одного десятиліття (1914—1923) Зєдинені Держави згорнули від инших держав і задержали в себе 2 міліярди 160 міліонів дол. в золоті; довг инших держав (Англії, Франції, Італії, Бельгії, Польщі) у воєнним і повоєннім часі зріс в Америці (Зед. Держ.) до 11 міліярдів 800 мил. долярів; хліборобська, гірнича й промислова продукція Зедин. Держав висловлюється тепер 50 відсотками всієї світової продукції. Також в инших ділянках Америка перейшла процес якогось казочного здвигу коштом Европи.

Европа сильно занепала й підупала. Її господарська недуга виявляється гострою недостачею обротових капіталів для урухомлення промислу і небувалим зростом безробіття. Можна сміло сказати, що армії безробітних у всіх европейських державах, армії безхлібних, а часто й бездомних нуждарів рівняються чисельно тим величезним арміям озброєних войовників, які вісім років тому ще боролися на всіх боєвищах Европи. До гогож „побідники" збройно оберігають гнилі овочі своєї „побіди", що знову не причиняється до стабілізації відносин. Ненависть між народами, цей єдиний наслідок „мирних договорів" — та ворожнеча між суспільними клясами, противенства між капіталістичною Европою і „соціялістичною" Евразією (СРСР) — все це захитує політичною и економічною рівновагою Европи.

Зовсім природно, що всі ці явища, помінаючи вулканічні здвиги півколоніяльних і колоніяльних народів Азії и Африки проти підірваної европейської всевлади, не утверджує становища Европи у відношенні до Америки, не збуджує довіря банкира — Америки до вірителя — Европи. Американський банкир може повеличатися надміром капіталу, але він не спішиться, щоби ним ушасливити европейських прошаків. Головною признакою відношення Америки до Европи є недовіра і незвичайна обережність. Всесильний доляр є дуже обережний.

В останних роках тільки Німеччині вдалося (у висліді тзв. пляну Дауза) здобути в Америці догідні кредити. Хоч Німеччина належить до „побіджених" держав, то все-таки туг перемогла й стала запорукою американської локати німецька солідність, німецький здоровий розум, винахідчивий ум, німецька працьовитість і працездатність. Коли завязується питання про кредити для инших держав повоєнної Европи, особливо для новостворених, то не зважаючи на їх „лібералізм", „толеранцію", „демократичність" і инші гріхи, вроджені з проповідуваного Вільсоном самоозначення народів — Америка цупко замикає свої каси. Колиж і дає невеличкий кредит, то під лихварськими, просто смертельними умовами.

Вже від довшого часу старається Польща здобути позичку в Америці. Про це постійно говориться, пишеться. В звязку з тим піддержується надію серед польського громадянства, що ось-ось всесильний доляр направить катастрофальне положення, загоїть господарські рани Польщі. Одначе американські капіталісти проявляють незвичайну твердість, опираються, не піддаються ні намовам, ні проханням, ні веселковим перспективам привілеїв і грубих відсотків. Вони висилають знавців за знавцями, бажаючи провірити кредитоздатність Польщі. Вони не вдоволяються й заставами на державних монополях, які можуть сяк-так забезпечити одержання відсотків, але не забезпечують зворогу капіталу. І хоч капітал в Америці процентується дуже низько, то у відношенні до нуждуючої Европи американські капіталісти домагаються не лише високих відсотків, але й певності щодо зворогу позиченого капіталу.

Зновуж позичаючому тільки тоді позичка може принести користь, коли вона є **догідна**, себто уділена до сплати на довгий речинець і на дешевих умовах (низьковідсоткова); корисною є позичка, коли її повертається на **продукційні**, а не консумційні цілі. Керманичі польських фінансів готові згодитися й на найважчі умови, щоби бодай **хвилево** позапихати діри і ратуватися від господарської катастрофи, а може й соціяльного перевороту. Але ця показність, ця погоня за доляром якраз остуджує американських капіталістів і наказує їм ставитися до Польщі з великою обережністю.

Ось чому европейський кредит взагалі, а польський зокрема є недужий, ось чому вічно хитається народнє господарство, ось чому постійно здіймаються грізні бурі голодових і инших заворушень.

Разом з Польщею переживає гостру кризу і наше народне господарство. Їзза економічної скрути та — розуміється — також з політичних причин наша суспільність лишилася без кредиту. Війна і повоєнна девалюація, інфляція, яка і криє контрибуція, знищили, податкова шруба знищили нас економічно, зліквідували, або щонайменше сильно підтяли фінансові установи, що були джерелами догідних кредитів для нашого селянського хліборобства і дрібного ремесла. Такі установи, як „Дністер", Зем. Банк, Центробанк (Кр. Союз кредит.), Українська Щадниця і ин. перед війною користувалися дешевими кредитами в державних і краєвих фінансових інституціях. Такими кредитами могли вони наділювати потребуючих чи то безпосередньо, чи за посередництвом численних повітових установ дрібного кредиту. Крім того велику ролю в наших установах грали щадничі вкладки.

По війні, а особливо після польських валютово-фінансових експериментів, положення різко змінилося. Вклядки відпали, а кредитів відмовив нашим фінансовим установам Польський Банк. Девалюація, зв'язана з переміною корон на марки, а опісля марок на золоті, добила всякий кредит. Положення дещо поправилося з хвилею, коли під натиском заграничці і зрештою яко вислід життєвої практики почав доляр опановувати економічне життя Польщі. Дозвіл приймати щадничі вкладки в твердій валюті (долярах) і часова стабілізація золотого та признання нашим фінансовим установам невеличких кредитів в Польськім Банку дещо оживили у нас кредитовий рух. Наші фінансові установи почали уділювати дрібні кредити селянам, ремісникам і купцям та дрібним підприємцям, але тільки **короткоречинцеві** і тільки в **долярові** релації. Ясно, що не є це догідний кредит, тільки менше або більше недужий. Не можемо з цього приводу робити закиду нашим установам, що вони забезпечують собі зворот позички в твердій валюті, бо те саме забезпечують собі у них вкладники. Одначе мусимо на одно звернути увагу: наші установи не лише розпоряджають доларовими фондами (доларовими вкладками), але мають теж в обороті деяку частину ефективних золотих. І тут лежить непорозуміння, якого змістом є кредитова політика деяких наших установ. Що як довго золотий був сяк-так успішений, доларовий кредит, хоч дорогий, не творив надто великої небезпеки. Але з моментом заломання золотого доларовий кредит є економічною смертю для довжника взагалі, а для селянина-хлібороба зобрема. Гаж селянин, не ведучи спекуляцій, при безнастанній депресиящі його виторів, ніяким чином не може без знищення частини свого господарства не то здобутися на покриття ріжниці курсу, але й на високі відсотки. Коли напр. селянин позичив в серпні 1925 р. 200 зол. на купно корови, то як може він з кінцем жовтня заплатити 320 зол. (за 200 зол.), не рахуючи відсотків, коли в додатку худоба подешевіла? Чи це здоровий кредит? Чи таким кредитом несеться поміч селянству? Ні, це недужий кредит, який тільки руйнує селянство. До гогож заполадніється деяких фінансових голов в позичкуванні фондів установа є подиву гідна. А до позичкування тих фондів йдеться дуже простими дорогами. Перш усього уділюється тільки короткоречинцевий векслевий кредит (звичайно тримісячний) в доляровій релації і стягається відповідно (пропорціонально до позички) членський пай, відсотки, побирається якийсь даток на адміністрацію і т. и. Коли від кожних 100 зол. позичаючий вплачує 10 зол. на пай, 6 зол. (2 прц. місячно) на відсотки, 2 зол. на адміністрацію, то це дає 18 зол. на три місяці (6 прц. місячно). Отже по трьох місяцях, якщо довжник не покриє векселя, замість пролонгати (в деяких установах) наступає сама процедура наново (знов пай, відсотки, адміністрація), що дає 72 прц. річно, не враховуючи ріжниці курсу, яка в один час досягала вже 100 прц. Фонди установи зростають, але одночасно множаться протести векслів, накази заплати і ліцитації. Установа, якої завданням рятувати селянство, спричинює його руїну. Мається вражіння, що деякі „фінансісти" є одержимі якимись специфічно злим духом, бажаючи коштом руїни довжників в короткому часі привернути ту субстанцію, яку втрачено в часі війни і після війни.

Виразно зазначуємо, що такі явища не є ще на щастя правилом, ще це тільки спорадичні випадки, одначе вони існують. Нашим завданням: звернути на них увагу, спинити недугу в початках, бо ця хороба може спричинити широко розгалужену руїну.

Тому незвичайно пекучим стає спосіб кредитування нашого селянства. Над цим повинні застановитися наші економічні кола, змагаючи до того, щоби наша кредитова політика щонайменше не приносила шкоди, коли вже годі рахувати на її користність в огляду на нашу фінансову несамостійність. З планом регуляції кредитової політики повинні в першу чергу виступити наші фінансісти. Нам здається, що слід фонди установ поділити на дві частини: **доларові** і **золотові**. Доларові кредити повинні бути уділювані чинникам регулятивно-купецького покрою, тим, що в залежности від спадку золотого можуть кожної хвилі регулювати свої ціни. Золотові кредити повинні бути в першу чергу призначені для селянства. Бо тільки тим способом хоч здебільшого недужий кредит, витворений загальними економічними умовами, втратить своє руйнуюче вістря.

п. т.

Грудноші французько-радянських переговорів.

Торговельні переговори представників Франції і СРСР., що мали початись 17-го ц. м. відкладені на 24-го. За той час обі сторони хотять дійти бодай до порозуміння в основних пунктах. Головні французькі делегати зустрічаються зі сильною опозицією „Національного Союзу власників державних білетів", які заявляють, що справа їх вірительностей суворої Росії не повинна бути звязана зі справою французької позички для радянського уряду. Вони протестують проти політичних мотивів позички, а стоять на ґрунті чисто еконо-

вічнім. Відкидають проект радянського уряду, який хоче сплачувати старі довги надвишкою з доходів націоналізованого промислу, відбудованого намірено повичкою. Якби Франція дала позички навіть міліярд франків, а чистий дохід давав 10 проц., то тоді французькі власники державних білетів одержали би за 100 франкові банкноти 10 сотиків у золоті. Цей Союз настоює на тім, що єдиною розвязкою справи, з економічного становища, є признати довги давного російського уряду і звернути підприємства давнім власникам, чи в формі аренди, чи концесій, так, щоби вони могли відбудовувати захитаний економічний організм СРСР. Ці власники повинні мати також право збувати свої вироби просто до рук селян, щоби таким робом заохотити селян до продукції та експорту. Тільки експорт збіжжа та нафти може покрити державні довги. Французькі промисловці не привязують великої ваги до торговельного договору, як довго радянська влада держить у своїх руках монополь власної та чужинної торговлі. Крім цього у згаданих переговорах почуємо ще голоси протесту тих банків, які не мають надії ввійти до груп, що хотять одержати нафтові концесії від радянського уряду.

Конґрес анґлійських лібералів.

У Льондоні почався 17-го ц. м. конґрес ліберальної партії при співучасти 15.000 членів. Льорд Асквіт та Льойд Джордж як провідники виголосили довші промови; перший, вказав на те, що метою конґресу не є приймати резолюції, що всіх обовязували би або виступати з осуджуючою критикою своїх членів — а висловитись свобідно про актуальні суспільні справи. Льойд Джордж казав: ліберальна партія мусить доказати, що вона пре вперед і не дасть себе здержати від свого походу ніякими перепонами; цей конґрес мусить бути придорожним стовпом в історії англійського лібералізму. Найважнішим вислідком нарад було те, що партія прийняла домагання щодо основної земельної реформи, яка є одним з найважких питань англійської внутрішньої політики.

Збори під голим небом на українських землях.

По соймових кульоарах розійшлися поголоски про намічену урядом зміну дотеперішнього правило столипінського указу про збори на т. зв. східних „кресах". В колах соймової опозиції твердять, що уряд хоче замінити давний розпорядок попереднього уряду, який заборонював на українській території під Польщею влаштовування публичних зборів під голим небом, новим розпорядком, на основі якого посольські збори під голим небом будуть дозволені без окремого заголошування в адміністративної влади. Вістка ця походить з не дуже певного джерела, а появилася вона в звязку з наміченим третім читанням законопроекту про збори на соймовій конституційній комісії. Голова комісії д-р Ґломбінський запропонував, щоби вибрати підкомісію з представників 5-ти урядових партій, яка узгіднила би редакцію проекту. Представники „Возволеня" а також Українці та Білорусини запротестували проти того. Сгало на тім, що в підкомісію ввійшло 8 членів, а в тому числі один Українець і один член „Возволеня". Ми не вірімо, щоби теперішний уряд що вірно продовжує політику попереднього, заміна давний розпорядок про збори, який йому так дуже лишає.

Еміґраційна горячка.

Серед питань, що наврівають в кожним днем і настирливо домагаються позитивної розвязки, два з них вибиваються на перший плян, а саме: справа земельної реформи і справа еміґрації. Обі вочи є в тісній залежности від себе і обі в створених умовах мають різко зазначений не лише суспільно-економічний, але й політичний характер. Обі ці справи вимагають від наших громадянських чинників якнайбільшої ваги і хоч сякої-такої позитивної розвязки.

Справа земельна й еміґраційна набували в останніх часах небувалої досі гостроти, стали болюче актуальними. В нашому суспільному житті відбуваються глибокі, просто переворотові процеси, які—ча жаль — з ріжних причин не вспіли притягнути до себе чуткої уваги наших відповідальних чинників. Занятні нераз чисто теоретичними, з реальними вимогами життя слабко повязаними питаннями, забривши у „високу політику", звернувши очі на недавне минуле і його періпетії, все ще губимося в його епізодах і пожалування гідних епільогах, а життєві справи родяться, наростають, розвиваються і йдуть мимо нас, понад нашими головами. Не диво, що з кожною справою ми спізнюємося, що її розвязка переходить у инші руки, які координують її до свого власного інтересу. Не диво, що часом мається враження, як би наші відповідальні чинники вели якусь планетарно-трансцендентальну вегетацію, а не були звязані зі землею, життєвими вимогами і конечностями.

До таких справ, що ненадійно виросла понад нашими головами, що прибрала всі признаки суспільної катастрофи, що сьогодня є вже якимсь стихійним безумством, що стала якоюсь суспільно-психічною недугою — належить між иншим еміґраційна справа.

Фатальні економічні відносини, недостача готівки, постійне заломлювання валюти, обезцінення сільської продукції, загин варстатів праці, протекційна економічна політика уряду в користь міста, політична (а не економічна) земельна реформа, земельний голод, упадок хліборобської культури, дорожнеча промислової продукції, загальна павперизація села, — все те витворило на селі загальний еміґраційний гін. Спавперизований селянин не має опори в рідному краю, а головно не має майже ніяких виглядів на поправу свого незавидного положення ні тепер, ні в будучині, ні для себе, ні для своїх дітей. Його життя є без перспективи. А йдучи, як це звичайно у нас діється, по лінії найменшого опору, він хотів би вступитися з поля боротьби, він в настроях і в думках шукає собі приміщення в цілому світі.

Переживаючи глибоку кризу і бажаючи найти не лише прожиток, але й передишку після важкої боротьби, наш селянин хоче їхати в світ за очі, в нього змагається еміґраційна горячка. Тасама психольогія втечі є теж у нашої інтеліґенції. І вона мріє про те, щоби покинути „ляри" і „пенати" та виїхати за границю.

Нужда, безробіття, безвиглядність і перевтома — ось ті хоробливі симптоми, що є признакою еміґраційної горячки. Вони є перепоною для створення сущільної, міцної організації до боротьби за кращу будучність, а одночасно вони змагають мимовільну організацію втечі з рідної землі.

Нам селянин не здає собі справи, з того, що Европа переживає важку економічну кризу, що безробіття є загальним явищем, що Злучені Держави, а в значній мірі і Канада припинили іміґраційний приплив, щоби своїх економічних відносин не зробити схожими до европейських, а инші американські держави (Аргентина, Бразилія, Чіле, Перу, Мехіко) — хоч відкрили свої ворота для іміґрантів, але в більшости є це ворота пекла. Наш селянин забуває, що подорож до Америки є незвичайно коштовна й вірить першому-ліпшому пройдисвітові, який обіцяє йому рай за океаном.

Зовсім природно, що ми є противні еміґрації найздоровішого і на наші відносини сяк-так заможного елєменту (бож бідак не зможе виїхати) за океан в напівдикі полуднево-американські держави. А протиставимось еміґрації не лише в огляду на невідоме завтра, не лише бажаємо охоронити наших земляків перед невідомими, але неминучими стражданнями (як свідчать про це страшні голоси розпуки з Куби), але противні ми й тому, що не є в нашім інтересі перепиняти чи злагіднювати назріваючі суспільні процеси на нашій національній території.

Инша річ сезонова, зарібкова еміґрація, яка приносила нам великі користи перед війною. Мусимо вернути до цих, вже відомих нам шляхів, мусимо спонукати наші відповідальні чинники, щоби занялися цією справою, щоби винайшли способи для відкриття нашим рільним робітникам воріт у світ, щоби ту зарібкову еміґрацію повели організованим способом.

Це найважніша справа теперішнього моменту. Ф. Ф.

Боротьба за місце в Раді Ліґи Націй.

Поєдинок за це місце між Німеччиною і Польщею приготовляється довгими закулісовими переговорами представників великих держав і менших. Великі, Англія та Франція, не хотять вязати себе ніякими офіціяльними заявами. Хоча французька преса є загально прихильна польській кандидатурі, польська преса стверджує її скептицизм щодо успіху польської кандидатури. Коли ми висловили цю саму скептичну думку у своїй статті з дня 18-го ц. м. п. з. „Боротьба за Ліґу Націй", на другий день „Слово Польське" закричало, вказуючи на нас прокураторським пальцем: „ось яких оборонців мають Німці".

Справа участи в Лізі не є справою симпатій для якогось народу (яких ми зрештою не мали причини висловлювати), а аналізи загального міжнароднього становища. Держави, що є постійними членами Ради Ліґи, держать свою руку на живчику европейського організму, який хотять оздоровити. Їх вплив на всі прояви цього організму повинен бути не фіктивний через піднесення руки делєгата за столом, але дійсний. Польська преса, а навіть польські дипльомати постійно користуються аргументом, що Німеччина матиме перевагу у справах спірних з Польщею. „Таймс" пригадує з цього приводу 5 параграф IX-ої статті ковенанту Ліґи: „Кожний член Ліґи непредставлений у Раді одержить запрошення, щоби засісти як член на зборах Ради, під час яких розглядатимуть справу, що спеціяльно торкається інтересів цього члена". Отже — додає „Таймс" — ті, що висловлюють здогад буцім-то Польща попаде в засідку при вирішуванні її непорозумінь з Німеччиною, коли не матиме постійного місця в Раді, — зле розуміють текст цієї постанови і нарушують її духа.

Німеччина заявила, що піддержує своє прохання вступу до Ліґи, висок комуністів, щоби не прохання вяти назад, відкинула комісія закордонних справ більшістю голосів,

ПУРУС пастуху до взуття рано вживає мілкий конфуженій

Шпигунські історії на Горішнім Шлеську:

Польська преса вдарила у дзвін тривоги з приводу арештувань на Горішнім Шлеську тамошніх німецьких суспільних організаторів. Покищо результати судового слідства невідомі. Зі справозадань польської преси виходить, що німецькі діячі організували на широку скалю шпигунську сіть, працюючи в польських установах, і розпоряджали величезними фондами на виборчу акцію, освітні справи, то-що. Все це йшло під фірмою чисто освітньої праці „Фольксбунду". Арештували 270 Німців, супроти яких ведеться слідство. Найбільше обтяжуючим матеріялом слідства є факт, що „Фольксбунд" викрав документи з польських „кресових" організацій і що найдено квіти на гроші, що йшли від Німців з Берліна, а навіть... Бразилії.

Иншим обтяжуючим документом є список, який передала прокураторові редакція „Гоньца Сльонзкого", — є це т. зв. „чорна листа" з прізвищами польських діячів, головно урядовців, що переслідували Німців; цю листу, кажуть, приготовив німецький консулят. Кажуть, що Німці, завдяки своїм фондам, перекуповували вчителів-Поляків, дітей, а навіть виборців.

„Дайтше Рундшав", що виходить у Бидгощі (Бромберг), поміщує дня 19-го ц. м. вступну статтю на тему цих арештувань і ставить такі запити: „Чи є це державною зрадою, коли згаданий національний союз для охорони прав національної меншости цікавиться діяльністю польської кресової організації, яка хоче винищити німецьку меншість? Чи є це державний злочин, коли Німці в Польщі одержують зі своєї материнської землі і від заморських братів засоби на піддержання культурних організацій?" Щодо згаданої „чорної листи" то часопис каже, що нема закону, який заборонював би записувати собі для памяти деякі прізвища, яких метою є боротись з „Німеччиною". Одночасно на другім місці присвячує часопис величезну статтю з приводу смерти арештованого гірничого інспектора Лямпрехта, якого найшли повішеного в вязниці на клямці від дверей. Часопис твердить, що самогубство зрівноваженого 60-літнього урядовця, що був переконаний про свою невинність, є виключене. Всю історію його смерти називає німецька преса — таємною.

Не входячи в правдивість обвинувачень та оборони, треба ствердити, що останні шлеські події можуть мати чималий вплив на загальних взаєминах Німеччини та Польщі. Справа участи Польщі в Лізі Націй з одного боку, з другого, торговельні німецько-польські переговори, не будуть незалежні від шлеської боротьби.

Населення Бесарабії втікає.

Радянські газети інформують, що бесарабське населення, користаючи з вкритого ледом Дністра, тікає масово на радянську українську територію. Втеча відбувається на просторі цілого бігу Дністра від Акерманського Лиману до Могилева. Щодня проходять укритий ледом Дністер сотні селян, що відрікаються свого поля і майна. Тікають вони з жінками і дітьми. Згідно з підрахунками радянської пограничної охорони на протязі вчора перейшло Дністер 3 тисячі душ. Румунські пограничники оказильні часто боротьбу з тою масовою втечею. Недавно — лише „Правда" — появилася на Акер-

аванському Лимані група втікачів вложена з 40 людей разом з дітьми та пакунками. В групі було кільох інтелігентів. Румунські пограничники кричали, щоби група вернулася, але не стріляли, хоч грозили стріляниям. Втікачі зігнорували пересторогу пограничників і йшли далі в напрямі радянської території. Недалеко берега заломився лід і ціла громада почала топитися. Потопаючим прийшли на рятунок селяне села Калаглі (положене на радянській території), спасли всіх утікачів від смерти та доставили їх на беріг. Біля Тирасполя перебігло через лід в перших днях лютого 45 осіб на Україну. Утікачі заявляють, що причиною їх втечі є страшний соціяльний і економічний гнет, який виконують Румуни на бесарабському населенню.

Така маса перебіжчиків на українську територію зимовою порою переважно споміж селян доказує, що під румунським чоботом просто загибає все населення Бесарабії. Весь культурний світ протестував уже неразъ проти насилля та цілої страшної системи правління того циганського племени в Бесарабії і на Буковині, але всі ті протести не мали ніякого значіння. Некультурні румунські засоби правління не змінилися ні на йоту. Та мусить прийти час розрахунку.

Відгомін каліщських подій в українській радянській пресі.

З нагоди недавних подій у Каліші поміщають харківські „Вісти" (з 12. II.) передову статтю п. н. „Стабілізація в небезпеці". „Ще раз — лишуть „Вісти" — наша неспокійна сусідка Польща нагадує і буржуазній Европі і пролетарському Союзові про своє існування на світі. І при тім нагадує досить гостро, змушуючи задуматися взагалі про долю т. зв. сучасної т. зв. „стабілізації капіталізму". „Европейський капіталізм створив Польщу як барієру проти більшовиків, як значний на европейські відносини — державний організм. Створив, віддав у руки шляхті, що вже призабула традиції державности, якщо не рахувати чиновництва з Австрії й царської Росії, озброїв на борг, позахоплював усі можливі статті, а далі й покинув на поталу долі. Порядкуй шляхто, сама! Ог вона й напорядкувала. Найяскравіше виявилася її господарська творчість у створенні безробіття. Число безробітних у Польщі рівне в січні 1924 р. 67 тисячам, в січні 1925 р. 195 тисяч, а на 2. січня ц. р. досягло 326 тисяч. І так нині число безробітних дійшло до 42 відс. всього числа робітництва в Польщі... Свіжі події в Каліші є тільки більш яскравим повторенням анальогічних подій по инших містах Польщі і вони свідчать про те, що межа (терпеливости безробітних!) наближається."

Далі висловлене твердження, що Польща не вжиє напевно ніяких нових методів боротьби з безробіттям, але навпаки використає всі старі, виняті з арсеналу старої царської імперії, засоби та доведе таким чином до приспішення одиноко можливої розвязки проблеми.

„Єдиним порятунком для Польщі — пише далі газета — булоб справж. не відбудування її господарства. Але хтож на це піде? Хто вкладе капітали в таку майже руїну, з такою нервовою армією безробітних? Франція не подужала цього завдання. Англія, найняваши нині Пілсудського, теж покищо допомагає тільки обіцянками. Болдвінові досить власної замороки з безробіттям і з навислою загрозою загального страйку. А Америка — за морем. Ій і більшовикам покищо не дуже страшний і нема особливої рації давати свої доляри на прогайнування може й пишній та не дуже досвідчений у господарці польський шляхті. Щось не видно безпритульному васальові виходу зі сучасної скрути в рямках капіталізму. Але ж крах буржуазної Польщі, куди вона оце безупинно котиться, може стати джерелом надзвичайної небезпеки для нинішнього „стабілізованого" буржуазного статус кво в Европі".

Наведені витяги зі статті харківського урядового органу самі собою дуже загальні. Польщу трактують дуже дипльоматично і делікатно. Все те треба віднести на рахунок впливу теперішньої московської політики у відношенні до Польщі, якому по наказу згори мусять підпорядковуватися і харківські урядові кола.

Обманство.

Причинок до самоуправних надужить наказних війтів, їх приятних рад і польських ксьондзів.

„Християнська громада" Стоянів є табулярною власницею 177 морґів дубового ліса в Стоянові, який признано їй декретом б. п. к. намісництва ч. 6270|I з 5. квітня 1867. як відшкодування за викуп прав побору дерева і випасу худоби на дворських ґрунтах. Громаду творить 230 господарів, які поіменно вичислені в тому декреті. Лісом управляє широку вибраний комітет, який веде його адміністрацію, зарядкує вирубу відповідних секцій і т. п. Доходами з ліса діляться управнені між собою.

Цього року захотілось наказному громадському комісареві Дмитрові Ткачикові та деяким членам прибічної громадської ради з римо-кат. кс. Вінцковським на чолі, будувати „Громадський Дім" в Стоянові коштом 104.000 зол. на поміщення поліції, гром. уряду, тощо, до речі кажучи дім никому не потрібний, бо згадані установи мають відповідне приміщення.

А що адміністраційно-політична громада Стоянів не має фондів на будову, тож кс. Вінцковський звернув увагу на еквівалентовий ліс управлених.

Скликано з цілем громадську раду і ухвалено вирубати 700 кубіків дубів з ліса, які негайно продано за „пєсі гроші" в „треті руки" п. Проводі і Познанському (батькови посла) з Камінки — а ці продали їх вже „належито" одному жидкови з Камінки.

„Громадські достойники" подали ухвалу громадської ради до затвердження пов. виділови — яке завдяки впливам пп. Познанських в короткім дорозі одержали. Аж тепер довідались управнені, що адм. поль. громада Стоянів хоче рубати їх ліс. Підняли великий шум — а в першу чергу внесено рекурс до тимчасового самоуправного виділу. — В рекурсі тім заявили, що вони управнені, с виключенням власників згаданого ліса, що громадяк така не має до ліса ніяких прав — і що управнені не позволять на грабунок своєї власности, хочби навіть мало прийти до проливу кровь.

Референтом справи був сенатор Білий, політичний кумпан посла Познанського. Справа пішла на сесію, а по острій опозиції деяких членів, більшість голосувала за п. Білим, який вийшов з того заложення, що можна продати навіть чужу річ, якщо власник в належитім часі не протестує.

Квестію, чи управнені знали про запавшу ухвалу, гром. ради полишено отвертою — за те заряджено, що ліцитація дубів має відбутись публично ще раз!

Так господарують у нас наказні війти — ляльки в руках розвельможеної мафії!

Управнені намірюють внести в тій справі скаргу до адміністраційного трибуналу — а на адресу ТСВ. сприможують домагання здержати виконання вирубу ліса аж до хвилі порішення справи через адм. трибунал. Не належить грати з огнем, але памятати слова, які висказали селянські депутати так Поляки як і Українці одному достойникови у виділі „будете рубати наш ліс — по наших трупах"!!

В тій справі мають внести українські посли і деякі польські селянські посли спільну інтерпеляцію в сойми. Справу пошкодованих перед дотичними органами влади заступає адвокат д-р Шевчук зі Львова.

Ціла наведена історія є тільки одним із причинків, що доказують про страшні надужиття наказних війтів та їх інспіраторів у роді польських ксьондзів, старостинських комісарів, а навіть польських організацій народових. Всі ті безправства покривають звичайно і вищі самоврядні установи до тимчасового виділу самоврядування у Львові включно, в якому перевагу мають польські патріоти в роді сен. Білого. Наведений факт свідчить далі про потребу основної санації в діяльності самоврядування. До того веде тільки один шлях, а то нові вибори до громадських рад.

Америк. доляр 7·88—7·90, канадійський 7·68—7·70.

Розправа в Старім Самборі.

Дня 20. лютого ц. р. відбулася розправа в повітовому суді в Старім Самборі перед дисциплінарним сенатом п. Дмитра Котелка учителя народньої школи в Старім Самборі. Постерунок державної поліції в Старім Самборі донесенням з дня 22. липня 1925 р. доніс, що „знатний в Старім Самборі, як політично підозрілий і український агітатор учитель, Дмитро Котелко зі Старого Самбора підчас науки дітей в школі висказується до дітей польської народности таким робом, що показує саму польську державу як рівнож і почування польської національности. В школі підчас науки безнастанно повторює, що ніколи не буде, щоби Східня Малопольща належала до Польщі, і що то мусить бути Україна. Вречті дня 4. мая 1925 року, підчас науки співу сказав до ученика Йосефа Мотилевича „ти польська свиня", їди до конституції 3-го мая". Наслідком доносу-ня завішено пана Дмитра Котелка в виконуванні його обовязків, а дня 20. лютого ц. р. відбулася його розправа. Розправа, яка розпочалася в 9. год. рано скінчилася в год. 4. попол. і виказала повну невинність обвинуваченого. Ні один зі свідків не стверднв вини п. учителя, а розправу відречено тільки тому, що не явився ще один свідок акту обвинувачення.

Розправу вів з незвичайним тактом начальник суду в Старім Самборі п. Мечислав Скаржинський, а в дисциплінарнім сенаті засідали: Иосиф Глодкевич учитель, Иосиф Шимала директор школи в Старім Самборі, Ян Вислоцький директор школи в Хирові і о. каноник Карло Міллер. Обвинувачував інспектор Соколовський, боронили д-р Арнольд адвокат зі Старого Самбора і д-р Лев Ганкевич зі Львова.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Прем. Скшинський їде до Женеви.

В звязи з заходами Польщі одержати постійне місце в Раді С. Н., премієр Скшинський їде в перших днях березня до Женеви і Парижа.

Стан облоги в Греції.

„Вр. Тгг." повідомляє з Атен, що там проголошено 20. II. стан облоги, бо революційні елементи хочуть повалити уряд. Провідником революціонерів є ген. Пластірас.

Бельгія й СРСР.

„Ле Матен" повідомляє з Брукселі, що король Альберт мав довшу конференцію з мін. загр. справ про евент. навязання взаємин із СРСР. Після конференції прийняв король б. секр. бельг. посольства в Льондоні Летедіє, який небаром їде до СРСР., щоби на місці розглянути справу навязання взаємин.

Франція й СРСР. проти Анґлії

„Сандей Таймс" приносить вельоть, що Франція бажає знищити успіхи конференції роззброєння, щоби не зменшувати своєї армії й тому хоче втягнути СРСР. до праць конференції, так щоби СРСР. зробив залежним працю конференції від зменшення анґл. фльоти.

Кн. Віндішґрец хотів осісти в Бомбаю.

Віденські часописи повідомляють із Сарошпатаку (на Мадярщині), що там прийшов лист із Бомбаю з відповідю на запит Віндішгреца чи міг би поселитися з 100—150 товаришами. Слідство виказало, що кн. В. хотів виїхати в лютім до Індій із 50 здемобілізованими офіцирами відділів Остенбурга.

Перед упадком рум. уряду.

Зогляду на побіду опозиції при виборах до міських рад числяться з близьким уступленням уряду Братіяну. Рум. преса атакує уряд за нібито невідповідне переведення виборів. Часть преси пише, що уряд Братіяну на передодні упадку. Згідно з урядовими повідомленнями в усіх містах уряд одержав ледве 30 пр. відданих голосів. У Букарешті припало виключним опозиц. партіям 36 мандатів, урядова партія одержала лише 12. В бесарабських містах уряд взагалі не одержав голосів, вибори гремільно відкидали голосами в користь опозиції.

Дрюмонд їде до Льондону.

Ген. секр. Ерік Дрюмонд їде небаром до Льондону, де конферуватиме з мін. Чемберленом, щоби порозумітися щодо тактики на найблизшу будуччину.

Кождий Фабіянув сам, сам улюблений ліхер в помаранчевім, кмінковім, мятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природнього овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИГАНИ, Львів Різницька 8. 4-75**

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць березень 1926. 4·50 зол.**

— **Національність послів із Закарпаття.** З ужгородської „Свободи", органу посла о. Авг. Волошина, довідуємося, що комуністичний посол і провідник комуністів Закарпаття Мондок заявив, що комуністична партія прийняє на означення нашого народу на Закарпатті назви: Українець, український, зазначив дотеперішніх Русин, руський. Також робом у празькому сеймі буде трьох послів Українців з комуністичної фракції і один (о. Волошин) з християнсько-народньої партії. Позаяки є ще із Закарпаття один автохтон („Русин"), учитель Куртяк, один „русскій" (Галичанин), д-р Гагатко, двох Чехів (між ними соц.-дем. Яр. Нечас, якого вважають українофілом) і двох Мадярів.

— **Якийсь „Українець" угодовець'** пише у відомім брудовім краківськім органі „Іл. Курєр Цодз.", що на зїзді радикальної партії у Львові (14 ц. м.) впали такі слова: „Німці входять до Союза Народів! Для 11 міліонів Українців і Білорусинів під польською окупацією настає нова ера". До цього додає: „Віче очевидно слушно розвязало. Одначе бачимо, що сіть інтриг зростає. Тому зазначуємо, що Польща мусить увійти до Союза Народів! Цого вимагає збереження світового мира!" — Нам здається, що й цей „угодовий Українець", не дивлячись на „натхнення" у Атляса, не понесе своєю писаниною більше користи Польщі, як десятки инших „малопольських хлібоїдів"...

— **Ще два самовбийства.** Дня 21. II. перед акцизною будкою на Личаківській рогачці застрілився 40-літній акцизний сторож Вурм. Причиною чахотка, смерть дитини й, недуга другої дитини. На площі реальности при вул. Личаківській ч. 120 найшли труна. Розпізнали, що то 19-літній Иосиф Білий, рукодячий помічник. Властитель рукорні Лабеґа зізнав, що він правив його за кравіж, та що Білий хотів його застрілити, коли Лабеґа втік до свого помешкання, почув револьверовий стріл. Убийник оставив лист, із якого виходить, що відібрав собі життя, бо принципал зле обходився з ним.

— **Одна з причин уласкавлення Сохи.** В справі засудженого недавно на кару смерти за вбивство поліцянта в Сокільниках В. Сохи інтервенювали у президента Польщі посли Врись і Домбський. Чи не їх заходами слід завдячувати уласкавлення. Дотепер не було випадку, щоби президент Войцеховський уласкавлював убийників поліцаїв навіть тоді, коли вбивство було доконане з політичних мотивів. В даному випадку справа не мала нічого політичного, а чисто особистий підклад, а сам злочин мав характер особистої пімсти засудженого, до речі кажучи — латинника. З другого боку слід ствердити, що президент взагалі не був дотепер склонний уласкавлювати політичних переступників і не уласкавив ні одного політичного засудження, а натомість уласкавив уже кількох криміналних злочинців. Останній акт ласки належить до тієї другої категорії уласкавлень, він тим цікавіший, що саме т. зв. „хлопоманські" посли Бриль, Домбські вважали за доцільне інтервенювати в цій справі, мабуть тому, що йшло про життя чи не їх партійця, а може й агітатора між українським селянством. Такі факти гідні того, щоби їх внести до історії, а зокрема зарахувати на рахунок бриліївської демагогії. Не було ще ні одного випадку, щоби польські посли, навіть т. зв. хлопські інтервенювали за ласкою там, де йшло про життя українського хлопа, або от хоч би про життя комуністів, яких якихось останніми часами розстріляли кількох, а які зі щирим захопленням ширили те, що поширює тепер п. Бриль, тобто орієнтацію на радянщину та на тамошні відносини.

— **З документів часу.** Magistrat król. stol. miasta Lwowa, Lm. 8968/26. VII. Ks. Omelan Gorczyński sprawa karna. Lwów, dnia 8. lutego 1926. Do Wielebnego Księdza Omelana Gorczyńskiego gr.-kat. wikarjusza przy cerkwi Wniebowzięcia N. P. Marji we Lwowie. Orzeczeniem z 3. lutego uznał Magistrat, że ksiądz dopuścił się poodwnie przekroczenia art. 1. ust. 2 dnia 31. lipca 1926. Dz. u. p. Nr. 73, poz. 724 popełnionego przez wystawienie poświadczeń metrykalnych w języku ruskim i posługiwanie się w korespondencji urzędowej językiem państwowym oraz przesyłanie przepisanych rozporządzeniem Rady Ministrów z 1. kwietnia

1925. Dz. u. Rz. P. Nr. 40, poz. 273. wykazów statystycznych w języku ruskim i zrządził na podstawie § 11. patentu ces. z 20. kwietnia 1954. Dz. u. p. Nr. 96. na grzywnę w kwocie 100 (sto) złp. na rzecz miejscowego funduszu ubogich miasta Lwowa—ewentualnie w razie niemożebności ściągnięcia grzywny na karę 14 dni aresztu. Przeciw powyższemu orzeczeniu służy prawo rekursu do Województwa Lwowskiego za pośrednictwem Magistratu. Rekurs należy wnieść w terminie 14 dni, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia orzeczenia. O czem Księdza zawiadamiam z wezwaniem złożenia powyższej grzywny—po prawomocności orzeczenia—do dni 8-miu, w kasie miejskiej na fundusz ubogich miasta Lwowa i wykazania się pokwitowaniem w Komisarjacie dz. Vtej, który otrzymuje równocześnie polecenie wykonania kary aresztów w razie niezapłacenia grzywny.

— **Український силач Іван Піддубний** збирає з дня на день більші лаври в Америці, де публика залюбки ходить на всякі атлетичні змагання і любується поставою, силою і звинністю Піддубного. Найновіші українські газети з Нью-Йорку повідомляють про новий успіх нашого земляка: четверту з черги перемогу над Владиславом Збишком Цигановичем. Цим разом Піддубний повалив Цигановича на протязі 50 секунд. Він підніс противника хватом „body hold" і кинув ним так сильно, що Цигановичлежав кілька хвилин зовсім непритомний.

— **„Хто у нас популяризує назву „Малопольська"?** Досі поширювали у нас назву „Малопольська" Поляки і ті Жиди, що гуртуються в таборі „Хай-ге". Тепер приєднався до них ще й один український гижневик у Львові, що за кілька марних золотих не вагається містити анонсу, що краківським буквами реклямує „Малопольські Заклади Гарбарські". А робить це газета, що називає себе навіть не національним, а „націоналістичним" органом!

— **Ucrainica.** В числі „Revue Internationale" з дня 15 лютого находимо статтю д-ра М. Лозинського „Польща в 1925 р.", в якій автор наводить статтю проф. Розвадовського, голови краківської академії наук з „Часу" про причини внутрішнього безладдя в Польщі, — далі пише про процес Штайгера і польові заційні заходи в нашій шкільництві на основі особистих вражінь письменника Серошевського.

Памяти доброї людини.

З приводу смерти о. Івана Литвиновича.

З шкільної лавки не виноситься в життя багато добрих споминів. Школа, головно середня, є для молоді звичайно менше джерелом науки, за те більше казармою, в якій доводиться боротися за здоровля кватирка паперу, остемпльованого і по всякій формі припечатаного та підписаного річного свідоцтва, що відкриває можливість підходу на один щабель вгору і збільшає надію на вимріяне краще майбутнє. Так було за моїх часів, літ 40—50 взад, не инакше водиться й тепер.

З цієї казарми, на якій до недавна виднів австрійський двоголовий чорний орел з написом: „ц. к. гімназія", виносив учень мало відомостей, потрібних йому в пізнішому житті. Наука в цьому заведенні подавалася по середньовічним схоластичним формам, які з новітнім життям не мали нічого спільного. Молодим людям, що з реального життя увійшли в цю школу, не легко приходилося нагнути себе до мертвецьких форм схоластичної гімназії, яка так дуже контрастувала з вимогами дійсного життя. Тому багато з них не могло перейти навіть перших гімназійних клас, остаючи по-заду або залишаючи взагалі цю неприв'ітну школу. Тільки уми зі спеціяльними „талантами", а ще більше такі, що потрапили стати машинами до виконування на память усіх лекцій, записуючи цим свої мізкові сили та приневолюючи свої молоді організми до сидіння за книжками, переходили цю школу та здійснювали задушевні мрії своїх амбітних батьків.

Відповідно до характеру цієї школи вироблювався в ній також і характер цих шафарів науки, які шумно називали себе педагогами, а в дійсности були професійними спекулянтами в давнині цензур і писаних свідоцтв. Дуже рідко доводилося стрічати людину, яка відносилась себе понад цей шаблон, затверджений шкільними властями й бережений директором, страшною людиною, від якої залежало життя й буття учителя.

Цією системою відбивалися навіть найкращі уми учителів, що серед инших обставин могли розвинутися та стояти дійсною культурної завданнє. Вони ставали бездушними людськими машинами, що давали серед молоді всякі життєві підйоми та з цілою строгістю свого звання домагалися від неї приноровлення до мертвечини, до форм урядової науки. Цією системою пояснюється також цей провал, який існував між учительством і молодю. Ніяких між ними зв'язків, ні говорячи вже про якунебудь щирість і добросердність старшої генерації до молодшої.

Чавязки! До особистої кваліфікації „доброго" учителя належало шпигування учнів навіть поза школою, щоб він не милував себе з цієї шкільної неволі, щоб не читав „забороненої" школою поміткої лектури, не цікавився новими суспільними течіями і не входив у зв'язки „з вулицею", словом стояв осторонь реального життя.

— Підеш до шевця! — Це було одним із багатьох страхіть, якими класичні педагоги лякали молоді уми перед тепер. життям. Ремесло, взагалі фізична праця, були в їхньому понятті чимсь таким безконечно понижаючим для гімназійного учня, що слід було його перед ним остерігати, йому це в найчорніших фарбах змальовувати.

Такі „моральні науки" пщіплювано в гімназії в уми молодої генерації. І нерідко збирали батьки, головно з селянської і міщанської верстви, що неодноразово останками своїх сил і жертв підсережували своїх синів у середній школі — жнива того шкільного виховання. Їхні діти, вийшовши „в люде", себто ставши панами, пектували своїми простими батьками, соромилися їх.

Таке водилося за моїх студ. часів в Станиславові.

Станиславівська гімназія спізналася тоді одною з найгірших у цілій Галичині. Кілька десяток літ проводив ій один з найбільших шкільних бюрократів, покійний директор Іван Керекярто. Людина нашого походження, втратила в своєму довголітньому бюрократизмі всяку людяність, ставши шаблонним, австрійським, шкільним урядовцем, для якого „внішнє ім'я" не шкільні приписи, приміновані ним вірою своєї верховної власти. Невмолимий і безоглядний для всіх, як суспроти свойого учительського „тіла", так і супроти гімназійної молоді. Не диво ця, що кожний новий учитель минав цю гімназію і її „браса" як загально названо невічливого, вічно захмареного директора Керекярта. А хто сюди попав — мусів приноровитися вимогам цього шкільного керманича й перенятн його методи, бо инакше не загоїв у Станиславові довго місця, вилітаючи звідсіля з кваліфікацією, яка лишалася йому на ціле життя, або й нерідко опинявся поза шкільними мурами, без посади. Тому то учительський збір складався переважно з учителів, відомих зі своєї строгости та безоглядности супроти шкільної молоді.

Тодішня професура обіймала м. ін. такі типи, як проф. клас. фільольогії д-ра Пшемислава Нементовського (пізнішого золочівського директора), кулявого Поляка в чамарі й чоботах з холявами; історика Шарловського, бувшого сибірського заслання, германіста Котецького, людину нервово хвору й вічно розятрену, математика Уриша, польоніста Парилака і ще кількох инших маркантних „педагогів". Коли доля склала таке нещастя, що згадані педагоги зійшлися в одній класі—тоді вона ставала чистим пеклом для бідної молоді. Сам тільки Нементовський виказував на головній конференції нерідко цілу класу за виїмком двох-трьох одиниць. Йому не уступав і Котецький, що задавав з лекцій на лекцію по кілька сторінок з шкільного підручника на память. Достроювався до обох попередніх також і Шарловський, що був дуже вибагливий на пункті своєї польської історії, викладаючи її нераз серед сліз, коли доводилося йому радувати про розбір Польщі. Маленький Уриш, постійний мешканець кавярні, йак своїх учнів, головно Жидів, які у нього побирали приватно лекції математики. Для всіх инших був ненарозумілий, як справжній матеріяліст.

На прочитання такої „конференції" являвся звичайно сам директор Керекярто в класі. Було це тоді мабуть обовязком директора, якщо ціла класа була виказана на конференції. Читання виказаних попереджувала директорська „наука", яка подягала на „вибештанні" цілої класи такими реторичними словами, як: голота, збиранина, барани, тощо.

Спеціялістом у цьому обсягу був пок. Котецький. Він мав свій власний словарець „гарних" слів, очевидно — як на германіста пристало—а німецькій мові. З них „Schafskopf" було найслабшим висловом педагогічної реторики цього професора. Цей словарець переповідався професором на кожній його годині і при найменшім подразненні його хворих нервів.

Не скажу, що наведені мною учителі були зразком для всіх наших професорів. Мали ми серед них також і наших кращих людей. Наведу тут пок. о. Лопушанського, проф. клас. фільольогії, проф. Ів. Верхратського, славного нашого натуралісту; а з молодших вславився в моїй памяти перед часом померший Степан Кобюба, незвичайно гарна й характерна людина. Та вони мабуть через свою спокійну вдачу, як прим. о. Лопушанський, що крім школи і „Квартерівки" (міського огороду в Станиславові, де він проводив майже цілий вільний час від навчання на проході), або пок. Верхратський, що поза своєю наукою природи і звязанням з нею природничими екскурсіями нічим иншим не займалися, не мали серед професури більшого значіння.

Серед всіх них вирівнає високо понад рівень тодішньої професури ясна постать щойно померш. о. Івана Литвиновича, бувшого довголітнього катехита цієї гімназії.

Микола Парфанович.

(Доповнення буде.)

Управляюча Рада Акційної Спілки для будівельного промислу давнійше Іван Левинський у Львові

подає до відома акціонарів, що IV. Звичайні Загальні Збори акціонарів відбудуться дня 16. марта н. р. о год. 17-тій в конференційній салі Варшавського Банку дисконтового, Відділу у Львові вул. 3. Мая ч. 14, зі слідуючим порядком дневним:

1. Справоздання Управляючої Ради і предложения рахункового замкнення за рік 1925;
2. Справоздання Ревізійної Комісії;
3. Затвердження справоздання Управляючої Ради, білянсу, а також рахунку страт і зисків і уділення Управляючій Раді абсолюторії;
4. Повзяття ухвали що до розділу чистого зиску;
5. Вибір членів Ревізійної Комісії і означення висоти їх винагородження.
6. Затвердження ухвали Управляючої Ради що до продажи грунтів, що належать до Спілки.
7. Вільні внесення.

Посідання 25 акцій надає право до одного голосу на Загальних Зборах. В цілі виконання права голосування належить акції даючі підставу до права голосування без аркушів купонових найпізнійше вложити на 8 днів перед Загальними Зборами в ліквідатурі Варшавського Банку дисконтового, Відділу у Львові вул. 3. Мая 14. Всі ухвали, застережені Загальним Зборам, заладають звичайною більшостю голосів. На случай рівности голосів внесення уважається за відкинене. До повзяття ухвала в предметах наведених в параґр. 21 уст. 7 і 9 є конечним, щоби щонайменше сімдесять пять (75%) процент емітованого капіталу акційного було заступлене на Загальних Зборах і щоби на внесення згодилося сімдесять пять (75%) процент присутних. Ухвали заладші на Загальних Зборах в справах вичислених в параґр. 21 устав 7 і 9 потребують до своєї важности затвердження державної влади.

Львів, дня 16. лютого 1926.

1291 1—1 Председник Ради: **Людвик Жаленьскі.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Долина. Сала Народного Дому.
23.II. „Мазепа".
24.II. „Циганка Аза".
25.II. „Пан Гвардовський".
27.II. „Диббук".
28.II. „Маруся Богуславка".
1.III. „Без вини винуваті".

Готується до постановки: „Десять жінок — один муж", оперета на 3 дії Марса і Де-Валєра, музика Ковера перший раз на українській сцені.

Адміністрація театру повідомляє, що диригентом театру заангажований п. Генрик Левінський. 1275 5—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митковича.

Рада Руська — сала „Сокола".
вівторок 23.II. — „Шалапут".
середа 24.II. „Ніч під Івана Купала".
четвер 25. II. „Ой не ходи Грицю".
Початок точно 7·30 вечером. 1210 11—?

Широкі сходини членів тов. „Союз Українок" у Львові відбудуться 23. н. м. о год. пів до 6. веч. в салі тов. „Бесіда" вул. Рутовського 22. На порядку дня реферат п. Олени Шепарович: „Фізичне виховання жінок" і дискусія в справі курсу для інструкторок. Проситься о численну участь. 1287 1—2

Ліквідаційна Комісія культурно-просвітного Кружка в Йозефові передала т-ву „Сокіл-Батько" у Львові деяке спортове приладдє, як: черевики, одяги, мячі, кулі, сонги (лижви), лещета і т. п. Котре з українських спортових товариств бажало би одержати деякі з вище зазначених річей за зворотом коштів, зволить відноситися до тов-а „Сокіл-Батько" у Львові, вул. Руська ч. 20. 1289 1—1

Українське Технічне Товариство повідомляє Вшн. Членарство і своїх членів, що всілякі інформації так в технічних як і членських справах уділяються в льокалі Т-ва, Львів Ринок ч. 10 II. пов. щодня між 12. а 13. год. — *Інж. Павло Дурбак* голова, *Інж. А. Баощівський* секретар. 1293 1—1

Дрібні оголошення.

СПЕЦІЯЛІСТ перелогу Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 4—10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг очий

д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістиці 1278 та недугах вух, носа і горла 4—10

в Коломиї, Михівна 1.

Ширіть наш часопис!

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Гаппапорта і Якова Наса

Львів, вул. Сикстуська 17/II

Пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1226 5—5

Реставрація і кімнати до снідання ИОСИФА НОГІ, Львів, Чарнецького 14 тепер під управою п. **Карла Трацевича** по цілковитім відновленню поручає знамениті снідання, обіди і вечері на свіжім десерівім маслі, навіть до менажок. Обіди з трех накрить зол. 1·20 (до 5-го Новол.) для сталих абонентів знижені ціни. Льокаль відкритий до 12-ої в ночи. 1243 3—5

Спеціяльні Варстати

для направи возів „Ford"

1276 **оригінальні складові части**

Витовд Транда

Львів, вул. Подлесього 2.

Отсим стверджується, що непорозуміння між п. д-ром А. Гаврилюком, ним буши, головою Окр. Українського Горож. Комітету і п. Евгеном Білинським зі Збаража полагодив місцевий мировий суд у Збаражі дня 4. VII. 1924. П. д-р А. Гаврилюк, повинуючись рішенню того суду, оголосив у „Ділі" в липні 1924 другу заяву, відкликуючу всякі закиди проти п. Евг. Білинського, а Українське Кр. Товариство опіки над інвалідами в виконанню директив мирового суду, по апробаті всіх видатків у сумі 17.000 К. на бл. п. д-ра Мирона Вітошинського, уставило решту суму 10.000 К. з р. 1919 на 30 і по одержанню тоїж суми від п. Евг. Білинського на цілі українських інвалідів уважає цілу справу згідно з мировим судом за остаточно покінчену. — *Українське Кр. Т-во опіки над інвалідами.* 129. 1—1

Оголошення

Рішенням Загальних Зборів Кооперативи Народний Дім в Лиську мають всі члени цієї Кооперативи доповнити свої уділи до висоти 5 зол.

Проситься і вимагається всіх членів доповнити уділи до кінця квітня 1926 хто не доповнить, цей перестає бути членом на підставі статуту.

Різночасно просимо о численне вступлення в члени цієї Кооперативи яко одиноко нашої інституції в Лиську і її поширення.

1292 1—1 ДИРЕКЦІЯ

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 40. (10.715). Львів, середа 24. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Ісячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За політику боротьби.

Розмова з послом Ґрінбавмом

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 18. лютого.

Іцхак Ісаак Грінбаум, соймовий посол із м. Варшави від сіоністичної партії (фракції „Гітахдут") один із найчільніших керманичів жидівського національного руху в б. Росії та нинішній Польщі, лідер опозиції проти угодової політики посла Райха і тов. — прийняв вашого кореспондента з надзвичайною ввічливістю, яку треба високо шанувати у людини, що серед навалу праці не може навіть у власній хаті встерегтись настерливости газетярів. Після пояснення мети моїх відвідин у нього завязалась між нами ось яка розмова:

— Вам, пане после, мабуть відомо, що українське громадянство не є байдуже на ті шляхи, якими йде жидівська політика. Факт підписання т. зв. жидівсько-польської угоди вдарив нас Українців дуже прикро і це найшло свій вислів в одностайному відгуку цілої української преси всіх напрямків. Стверджуючи нині, що тодішній погляд української преси щодо повної реальної безвартности згаданої „угоди" та що наші передбачення мізерного кінця тої „угоди" були цілком вірні і правильні, українська преса з великим зацікавленням слідкує за ходом кріза в Жидівськім Колі. З окрема „Діло", яке я маю честь представляти, докладно зреферувало Вашу — так мовити — програмову промову на вічу у Львові три тижні тому. Однак будемо Вам вдячні, якщо зволите ще раз виясніти в коротці: у чім суть нинішньої внутрішньої боротьби в Жидівському Колі та наскільки справа відношення до инших т. зв. національних меншостей грає у цій боротьбі ролю?

— Розходження у Жидівському Колі повстали й тріваюють на тлі дилеми: угода чи опозиція. В першому випадку треба розуміти мирну співпрацю з польським урядом та польською парляментарною більшістю, причім — треба це зазначити — приклонники тої угодової співпраці застерігаються, що проти инших національних меншостей не будуть виступати. Проектована опозиція Кола має на увазі боротьбу одним фронтом з представництвами всіх инших непольських народів у соймі. Т. зв. угода Жидів з Поляками не прийшла випадково. Вона стоїть у тісному звязку з існуючими віддавна двома концепціями польської національної політики. Одна з тих концепцій, звана „лівою" („лівицевою") змагає до розбиття єдности фронту нац. меншостей від сторони т. зв. територіяльних меншостей, виходячи зі заложення, що відтіль більша небезпека для Польщі, що там мається до діла з селянськими народами, отже буцім то близшими для польських лівих селянських партій, і що розвязання проблєми територіяльних меншостей шляхом надання їм територіяльної (провінціональної) автономії дасться з державно-правного погляду лекше зробити, ніж надання неторіяльним меншостям автономії персональної. Друга-ж польська концепція — „права" („правицева") хоче розбити національні меншости з жидівського боку. Автори й приклонники тої концепції кажуть, що з Українцями й Білорусинами взагалі ніяка угода неможлива, що ось Українці й Білорусини на кожному кроці маніфестують свої самостійницькі змагання, а за те Жиди завсіди є централістами, отже успокоєння жидівської опінії можна добути будь-якими уступками. Правиця признає, що переведення персональної автономії є складніше від територіяльної, але вона не бере в рахунок жадної з них; вона хоче заманити у свій табор приманою певних перспектив співжиття та общинкою усунути найскравіші шикани. На жаль — як за часів премерування Сікорського нагачок лівицевої концепції вдалося зловити Український Клюб, так само за часів володіння брата Грабських вдалася та (правицева) спроба в Жидами. Себто в обох випадках виявилося, що з польського боку (уряду й парлям. більшости) нема навіть щирої охоти поважно розязати проблему й заперестати екстерминаційну політику й тому в обох випадках розчарування послідувало страшенно швидко.

— Ви зазначили, пане после, застереження жидівських угодовців, що вони, мовляв, не роблять нічого проти інтересів инших нац. меншостей. А яка Ваша думка?

— Я вірю у щирість тих людей, а проте є фактом, що тут ці дві лінії не дадуть погодити себе і що — як не як — жидівська угода з Поляками дійсно зачіпає інтереси Українців. Инша річ, що першими згрішили Українці своєю легкодушною вірою у щирість уряду Сікорського і цим ослабили також мій особистий авторитет в жидівському колі та дали атуг в руки посла Райха. Нині річ іде не спільки про ревізію відношення Жидів до инших нац. меншостей, скільки про ревізію цілої ідеї спільного фронту.

— Отже Ви вважаєте що ідею спільного фронту практично можливою, реальною?

— Безумовно. Співпраця усіх національних меншостей не тільки істнує, але є необхідною. Самі обставини силують до неї. Силою фактів — юридичної конструкції закона та виконавчих розпорядків — політика національного гнету не може припинитися у відношенні до якогось одного лише народу. Тому й оборона та боротьба мусить іти разом.

— А чи Ви, пане после, здаєте собі справу, що джерелом загострення жидівсько-українських відносин став не так сам формальний акт угоди Жидівського Кола з польським урядом, як факт, що Жиди є у нас, в український Східній Галичині, польськими культуртрегерами, що вони своїми польськими деклараціями підчас т. зв. шкільного плебісциту причинилися до польонізації української школи, що вони надають польський зовнішній характер українським містам і містечкам, що вони борються організовано — ба навіть при помочи чужого капіталу — проти спроб нашої економічної відбудови (напр. побарювання наших кооператив) та — що найголовніше — що Жиди виховують нині на українській етнографічній території своїх дітей на польській культурі, у польському дусі. Чи Ви признаєте, що задля дійсно гармонійного співжиття українського й жидівського народу, замешкалого на одній українській землі, треба би усунути ці аномалії?

— Ми тут, виховані на терені завзятої боротьби поміж польською та російською культурою, прекрасно здаємо собі справу з небезпеки стати предметом визиску як знаряддя одної культури для винародовлення другої. І ми докладали всіх зусиль, щоби в тій боротьбі навіть несвідомо не стати знаряддям одної сторони проти другої, та не впасти в обійми одної з тих двох культур. І тому напр. нині на Волині нема таких прикрих відносин, про які я ось чую від вас. Там іде боротьба за втримання гебрейських шкіл і розвивається процес творення власної жидівської культури. В Галичині повинна ділати крайова галицька сіоністична організація. Що вона робить для унормування усіх цих справ — мені невідомо, бо тутешні сіоністи не втручаються у домену галицьких сіоністів. У всякому разі це дуже прикро, коли воно є так, як Ви кажете...

— А як Ви думаєте: по чийому боці є дійсні настрої жидівських мас? Чим пояснити, що при голосуваннях в Жидівськім Клюбі подавляюча більшість голосів заявляється за політикою д-ра Райха, а лише відносна дрібка за Вами?

— Жидівські маси, які найболючіше відчувають на своїй шкурі екстерминаційну урядову політику та які стоять під впливами національної течії, безумовно не мають угодово-польських настроїв. Щонайвище, серед них почувається перевтома боротьбою за егзистенцію і бажання „передишки". Одно-то тугу за „передишкою" використано зручно для „угоди". Що до відношення сил у жидівській парляментарній репрезентації, то тут грають ролю ріжні моменти. Передовсім ортодокси (т. зв. „Агуда") й купецькі кола не можуть рішитися на послідовну політику опозиції. Ортодоксам навіть дуже вигідно, коли Польща офіціяльно признає за жидівством лише віроісповідний характер, — вони нічого більше не бажають собі, а національної течії просто бояться. А купець не здає собі справи зі звязку поміж чисто економічними проблемами та цілісю жидівської проблеми. Наш купець не розуміє ще, що змагання видерти в Польщі з жидівських рук торгівлю, промисл і ремесло є суттю польської політики супроти всіх Жидів. Тому купці гадають, що національно-політичні питання лише ускладнюють боротьбу за економічні права. Зрештою я вже казав у Львові прилюдно, що політика групи Райха є для мене дуже часто просто незрозумілою і що під цим оглядом я розчаровався у галицько-жидівських політиках.

— Чи на Вашу думку, пане после, нинішня польська національна політика може ще на довго втриматися? Які її виглади?

— Чи вона тріватиме довше чи коротше — якщо взагалі швидко не зміниться — її наслідки будуть для самої Польщі фатальні. Бо инших наслідків не може мати політика національного гнету. Якими будуть ці наслідки конкретно — нині не дається передбачити. Чи можна було предсказати форми російської катастрофи, яка проте всіми тверезими людьми здавна передбачувалась?! В польському громадянстві мусить зародитись зрозуміння ситуації, тимбільше, що нині, при змінній міжнароднім кон'юнктурі, не підлягає сумніву, що питання національних меншостей таки вирине на міжнародньому форумі. Коли-ж Поляки не розуміють і не зрозуміють цього — тим гірше для них.

— Змагаючи до обєднання непольського національного фронту, Ви, пане после, не тільки як теоретик, але також як практичний політик, певне маєте на увазі деякі практичні цілі на передбачену недалеку будуччину, а як кол. творець 16-ки либонь думаєте і про виборчі?

— Так, безумовно, що я рахуюся з найблизшими соймовими виборами. Ідея нової 16-ки посеред Жидів істнує, хоча здається, що поважно про це ще не було мови. Цілком певне про якісь наради жидівського кола в цій справі не скажу, бо не знаю; виступивши з кола я не є в курсі його справ. Зазначу теж, що — всупереч поголоскам — я формально до нього не повернув ще. Щодо нового виборчого бльоку, то не треба забувати, що процес зріжничкування (диференціяції) розбив взагалі всі меншостеві клюби і мені невідомо, як до тої ідеї ставиться нині друга сторона та з окрема Українці. Одно для мене не представляє сумніву: що йдучи до нових виборів одинцем, без огляду на виборчу ординацію (стару чи евент. аминену на гірше), розбиті ліста нац. меншостей мусять рахуватися зі страшними перспективами.

— А як, по Вашому, закінчиться кріза в жидівському колі?

— Нині там неабиякий розгардіяш. Як він уладиться — трудно передбачити з огляду на нерішучість більшости. На перешкоді до визначення ясної політ. лінії стоїть теж економічна катастрофа жидівства, яка хвилює послів і висуває гостроактуальні економічні справи на перший план. Зрештою настрої щойно кристалізуються.

— Накінець прошу Вас пояснити нам ласкаво, в чім саме суть вашої програми перманентного активізму?

— Моя програма: це постійна боротьба проти гнету, проти кривд. Ми не вирікаємось можливости переговорів, але заперестати боротьбу — зложити зброю — можемо тільки після зреалізування постулятів повности рівноправнення, занехання екстерминаційної політики та виконання вимог національних меншостей...

На цім закінчилась близько 1½ пів годинна розмова, яка залишила в мене враження зустрічі з не пересічною людиною, з небуденною індивідуальністю.

І. Недрин.

Еміграційні пройдисвіти.

Еміграційна горячка є не лише наслідком важкого й безвиглядного положення українського селянства, але й випливом еміграційної психози. Найріжнородніші пройдисвіти мандрують від села до села, малюють рожевими красками відносини й легкість доброго заробітку в екзотичних полуднево-американських країнах, записують на виїзд та стягають грубі оплати від готових до виїзду.

Ми вже зазначували, що такі пройдисвіти гуляють по наших селах (як от в ліському повіті) без ніяких перепон з боку влади. Знову, як нас інформують з Волині, там кружляють обманці иншої породи. Латинські країни полудневої Америки є на Волині маловідомі, вони — так сказатиб — не мають там популярности. Селяне б. російської України тягнули на поселення на Схід. І сьогодня вони в першу чергу рвуться туди, хоч звільна промощує собі там шлях і думка про Канаду. Цю тягу до Сходу використовують на Волині і в сумежних з нею повітах якісь наганячі і записують охочих до виїзду на поселення на грунтах колишніх поміщиків на Україні, що під цю пору перебувають на еміграції (головно в Польщі). Вони навіть обіцюють за гроші доставити готову „купчу" на землю (контракт) і — розуміється — збирають вже заздалегідь задатки.

Пропаганда за постійним виїздом відбувається в двох напрямках: до полудневої Америки і на Схід. Мета її ясна: завсорбувати населення еміграцією, поширити еміграційну горячку, викликати еміграційну психозу, щоби відвернути увагу українського населення від всіх актуальних справ, економічних і політичних, а в першу чергу від земельної справи. Про з а р і б к о в у (сезонову) еміграцію зовсім глухо. Про це не говорять підозрілі агенти, не агітують за нею, їх завданням тільки одно: викликати гін в напрямі постійної, поселенчої еміграції. Бо тільки тим способом можна відтяжити перенаселену країну, бо тільки тим способом можна здійснити польський кольонізаційний плян. Чим менше буде голодних на землю українських селян, тим більше буде землі для польських кольоністів.

На ці підходи повинно звернути сторожку увагу все наше громадянство. Українська популярна преса новинна вияснити мету підпольної еміграційної агітації, а наші священники повинні перестерегти селян перед толєрованими владою обманцями і пройдисвітами.

Коли зважимо, що еміграційну психозу викликають крім звичайних дурисвітів, які просто бажають заробити на селянській несвідомости, висланці польських партій (які „записами" на виїзд побільшують свої партійні фонди); коли звернемо увагу на поголоски про нові вибори і загальний наступ ендеків, хадеків, пястівців, брилівців і пепесівців на нашу національну територію; коли приглянемось польській еміграційній пропаганді і вічевій акції, — то між одною і другою акцією найдемо провідну думку: позбутися масово з огляду на надходячі вибори значної частини українських виборців, або поставити їх у повну залежність від себе. Пропагуючи еміграцію й обіцюючи золоті гори еміграційно-партійні пройдисвіти бажають якимнебудь способом вивезти поза границі краю на невідому лиху долю найкращий селянський елемент, щоби запевнити собі вирішний успіх, щоби утвердити дотеперішнє можновладство на українській національній території. Колиж до часу виборів не повелось би вивезти великої кількости українського селянства, то слід його своєрідною конскрипційною поведінкою мати в евіденції і робити відповідний натиск в свою користь. Партійні агенти вказуватимуть, що їх партія постарається піддержати „догідну" для селян еміграцію, якщо вони голосуватимуть на їх кандидатів і таким чином дадуть їм спромогу осягнути відповідні полекші і вплив в уряді.

Таким чином еміграційна пропаганда складається з двох частин: загальної і спеціяльної. Метою першої: викликати еміграційну психозу; метою другої: позбутися здорового, свідомого українського елєменту, або використати його в свою користь. Першу частину вже вдалося здійснити всяким пройдисвітам і обманцям. Сьогодня еміграційна психоза є вже загальною. Еміграція є у всіх на думці. Про неї говориться, нею живеться, тужиться до екзотичного раювання в країнах, в яких — по словам агітаторів — всього вдовіль. Нинішня еміграційна горячка схожа на еміграційний гін тих років, коли то в Галичині мандрував відомий бразилійський агент, вдаючи з себе архх. Рудольфа і закликаючи „вірних Русинів" до свого царства.

Спеціяльна „програма" має за завдання використати еміграційну горячку в двох напрямках: економічному і політичному, а саме: 1) усунути частину нашого селянства з рідної землі, щоби зменшити земельний голод і зробити місце для кольоністів — та 2) перспективами корисної еміграції і допомоги в ній запрягти наше селянство до свого партійного воза.

Ось які небезпеки нам загрожують. Мусимо їм протидіяти. Наша популярна (селянська) преса має гарне поле до пóпису. Ф. Ф.

ПУРУС Королевою всіх паст до життя

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.

Чехи і Поляки.

Польська меншість у Ч. С. Р. має більші язикові права, як сім міліонів Українців під Польщею.

(k) Як відомо, в чехословацькій республиці живе кількадесять тисяч Поляків. Збитою масою живуть Поляки в СЧР. головно у східній частині округа Тешин. Через оцю дрібну меншість були ми свідками великих непорозумінь і терть між Польщею і Чехословаччиною, що велися кілька років і мало не вилилися у війну. Ще й після оконечного приключення тешинської округи до ЧСР, побрязкували Поляки довший час шаблею, відгрожуючись, що не допустять до того явного нарушення права самоозначення польського народу, до загарбання Чехами прастарої, прадідньої польської землі. Щойно в останнім часі, у звязку з польсько-чеським політичним та економічним наближенням, Поляки дещо вспокоїлися, хоч, розуміється, не виреклися думки відбити в слушний час цю польську полосу тешинського округа для своєї батьківщини.

Нас менше цікавить те, що думають Поляки про будучність своєї національної меншости в ЧСР., а більше те, яке становище тої меншости тепер, якими правами користуються чеські Поляки і — яке відношення тих прав до прав українського народу під Польщею.

Про це находимо цікаві цифри в „Прагер Прессе". Читаємо там, що польська меншість в ЧСР. виносить на основі останнього спису населення чсл. республики всього 75.853 душ. У трьох судових повітах округу Тешин творять Поляки більше як 20 пр. населення, з того в суд. повіті Яблонїца більше як дві третини. В цьому повіті є 18.950 Поляків у двох округах (Фрайштадт і Тешин) 44.977 душ. Поза цими Поляками, що живуть більш-менш суцільною масою, є ще в ЧСР. 11.926 Поляків, що живуть в иншіх суд. округах Шлеська.

Щодо прав, особливо язикових, якими користуються Поляки в чсл. республиці, то вони — оця незначна (півпроцентова) меншість держави — мають більше управнень, як ми, Українці в Польщі з 7 міліонами населення. Бо на основі нових чеських язикових розпоряджень польська меншість в округі Яблонїца має право й можність зноситися писемно и устно зі всіми урядами і властями в своїй рідній мові і діставати в тій самій мові відповіди, словом — урядування в цьому округі відбуватиметься тільки в польській мові. В двох иншіх, мішаних округах (Фрайштадт і Тешин) урядування відбувається в двох мовах: державній чеській і польській, а тільки для зовсім дрібних, розсіяних окрушин польського населення в дальших округах урядується по чеськи, хоч і там забезпечено Полякам деякі язикові полекші.

Язикові „управнення" національних меншостей в ЧСР., що їх дають чеські язикові розпорядки з 3. ц. м., наші читачі добре знають, бо ми їх обговорювали вже давніш. Особливо терпить від них наше рідне Закарпаття, де на основі цих розпоряджень введено офіціяльну краєву українську мову до мови незначної меншости. Дуже добре розуміємо обурення і протести всіх нац. меншостей ЧСР. проти цих язикових розпоряджень, яких мета одна: якнайбільше вкоротити язикові права Німців, Мадярів та Українців у користь мови пануючого чеського народу. Але що маємо казати ми, Українці під Польщею, яким відібрано всі — і так неповні — язикові права з часу старої Австрії? Чим є в порівнянні до управнень польської мови в чсл. республиці „права" української мови, мови 7-міліонового народу в Польщі?

На ці питання хай дасть собі відповідь кожний читач сам.

В брилівському освітленні.

Реферат посла Брилля СРСР.

В неділю 21. ц. м. виголосив посол Брилль обширний тригодинний реферат про свою поїздку до Радянського Союзу. Заповнений у магістратській салі реферат переніс посол Брилль в останній хвилі до невеличкої салі давного театру „Уль" при вул. Осолінських. Видно польські шовіністи запротестували против викладу Брилля в магістратській салі. Та не зважаючи на те невеличка салю „Уля" була битком набита переважно польською публикою, що свідчило про значне заінтересування відносинами у СРСР навіть серед неї.

На самому початку спинився референт над метою своєї поїздки. Мета була троїка: Перше — це провірити, чи направду більшовики валяться зі своїм режімом у безодонну пропасть, як це запевняє з дня на день польська преса. друге — це провірення господарського положення СРСР, чи направду воно таке, що, як запевняють, польські урядові кола з більшовиками не можна входити в ніякі поважні господарські звязки; трете завдання було чисто політичне, а то навязати ближчий контакт з радянськими колами для підготовки політичного зближення між СРСР і Польщею. Щойно тоді, коли наступить політичне зближення між обома державами, можна говорити про чисто господарські користи, які Польща зможе мати з радянських ринків.

По такім вступі взявся посол Брилль за змальовування радянських відносин. Почав від конституції та правно-державного устрою СРСР. Тут виявилося, що референтових справ не опанував і не завдав собі навіть труду, щоби підготовитися як слід до реферату. Він плював по поверхні і до того плював безсистемно.

Проштудіювавши з якоїсь брошури компетенцію Всесоюзного зїзду Рад і Всесоюзного Виконавчого Комітету референт не засував належно ні становища поодиноких союзних республик в Радянському Союзі ні не повів межі між союзними та автономними республиками, тобто не вказав на ніякі суттєві ріжниці між одними та другими. Зачепивши побіжно справу Рад національностей і Всесоюзної Ради, що складаються на Всесоюзний Центральний Виконавчий Комітет Рад, Брилль дуже мрячно засував компетенцію обох палат та понадлутував стільки, що з тому мабуть ніхто з присутних не міг розібратися, з чого видно, що в тій матерії не орієнтувався і сам референт. Зачепивши справу всесоюзних, одноіменних і автономних (т. зв. самостійних) комісаріятів референт цілком згубився. Наприклад при обговорюванні всесоюзних комісаріятів референт твердив, що поодинокі (очевидно союзні!) республики не мають у себе нічого, що їм комісаріятам відповідало би. Отже для нього уповноважені таких комісаріятів у поодиноких союзних республиках не істнують.

Дуже довго спинився референт на освітніх справах. У них він теж не битий. Йому навіть не відомий факт, що на Україні освіта поставлена далеко инакше ніж в иншіх радянських республиках. З його реферату вийшло, що там йдуть на університети по скінченню дев'ятиклясової школи. Ці речі слід було провірити краще.

Поза тим було в рефераті дуже багато цікавого матеріялу, що відносився до чисто особистих помічень референта. Ті помічення мали признаки об'єктивности. Натомість комічно вражало реклямування Поляка Дзержинського саме тому, що він Поляк. З реферату виходило, що як би не той Поляк Дзержинський, то з більшовиків давно-давно слїду не булоб. Дзержинський ліквідував внутрішню небезпечну контрреволюцію. Дзержинський привів до порядку транспорт, а в першу чергу залізниці, Дзержинський поставив на певний шлях і промисл. Без нього більшовики ситуації не опанували би. У своїм рефераті автор взагалі покликувався найбільше на авторітет Дзержинського.

Політичною сенсацією була передача Брилем своєї розмови з Чічеріном. З нею довідалися учасники, що в часі свого повороту з Европи має Чічерін знов спинитися в Варшаві для продовження початих в часі свого попереднього побуту розмов. Міністер Скшинський заявив послові Войкову, що не бажає собі візити Чічеріна в Варшаві і Чічерін минув Польщу. Перед трьома літами був тойже Чічерін у Варшаві інкогніто і бажав вже тоді довести до політичного зближення між СРСР. і Польщею. В тій ціли розмовляв з Пілсудським і всіми міністрами, але до нічого не договорився. З того робить Брилль висновок, що СРСР. хоче миру з Польщею, хоче політичного і господарського зближення з нею. Одначе не хочуть того ті, що виконують у Польщі владу, не хоче й перш за все народова демократія, що від 1918 р. по нинішний день обкрадає державу, а в останньому році розікрала четвертину державного буджету.

Брилль висунув від себе і конкретну програму. Він змагає до того, щоби створити на сході Европи східне Локарно між Польщею і СРСР. Польща є тепер нічим иншим, як „скаженою собакою на ланцюху", яку кожної хвилі може пустити Англія чи Франція на СРСР. Польща мусить ту родю закинути, бо вона її пожирає. Їй треба забезпечити ринки для свого промислу на сході, без яких вона не зможе обійтися, а ці ринки можна здобути щойно після політичного зближення обох держав.

Єдиний бал, куда йти варта
Призначений на ШЕСТЕ МАРТА,
І ті, що не танцюють, радо
Ідуть рік в рік на Маскараду
—ох—
Панї не ждіть на мужа ласку,
Як хочете іти на баль,
А дайте собі просто раду:
Вберіть лише на личко маску,
Закиньте серпанковий шаль:
А до торбинки возьміть
Запрошення на Маскараду.
1298 1—1

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемоняди, капусти, борщу і т. п.
Дешеве, здорове, смачне, практичне.
1247а **Жадайте у всіх складах** —575
„Народної Торговлі".

Наступник Круліковського.

Коедо польського комуніста. — „Добрий Поляк" і „добрий громадянин". — „Непересічна постать". — Заперечення Варського.

В останніх днях зявився в польському соймі наступник Круліковського — пос. Адольф Варський-Варшавський. Досить довго колотилася справа наступства по пос. Круліковськім з огляду на те, що А. Варський-Варшавський, один з чолових представників колишньої соц. демократії Польщі й Литви, займав угодове становище у відношенні до ППС, на підкладі зєднання польського робітничо-клясового руху.

В розмові з представником „Нов. Кур. Пол." пос. Варський зазначив, що він тільки не встрявав у боротьбу, яка велася між послушною Комінтернові більшістю К. П. Р. П. (Ком. Партії робітничої Польщі) і угодовою (національно-польською) меншістю. Наслідком того був наступ більшости на нього. Тепер наступило вже примирення між Варським і більшістю, якого безпосереднім наслідком є висланя Варського до сойму,

„щоби він став на чолі комуністичної фракції, віддаючи їй своє знання, культуру і досвід, якого не мають, нетуючи польського духа соймові комуністи.

— Чи на вашу думку — питав представник „Нов. Кур. Пол." пос. Варського — більшість комуністичної фракції зуміє відчути болі і турботи польського робітника.

— Правда, що Скрина (дотеперішній керманич ком. пос. фракції. — Ред.) є Українцем, але через те не можна його відсуджувати від польськости".

В дальшій розмові намічений голова комун. посольської фракції мав заявити:

„Комунізм — що правда — можна вважати російським продуктом, але вже час, щоби польське громадянство дозбулося зересудів на тому підкладі. У польсько-російській господарській співпраці бачу будучність Річпосполитої. Шлях на Схід, дорога до Росії, що відчуває товаровий голод, а не господарська неволя у третім, ось що повинно бути програмою керуючих державних мужів Польщі. Кращою є чесна співпраця двох сусідніх народів, співпраця, що зміцнює мир, ніж чуже господарське ярмо.

— Буде це шлях до легалізації комунізму в Польщі — додав представник „Нов. Кур. Пол."

— Але прошу не підозрівати, що тому я є сторонником співпраці з Росією. З мене говорить не лише комуніст, але й добрий громадянин Річпосполитої. Чи думаєте, що комуністи не можуть бути добрими Поляками?"

Вкінці представник „Нов. Кур. Пол." просто захоплюється цим кредом польського комуніста. Він зазначує, що той „старший, сивий пан (Варський має до 60 літ), старанно зачесаний, з глибокими, думаючими очима є зовсім инший, як його „товариші-авантурники з комуністичної фракції". Він не фанатик, тільки „добрий Поляк" і „добрий громадянин Річпосполитої". Вже це одно дає йому основу конклюдувати: „на горизонті нашого парляментарного життя зявляється непересічна постать".

Та ці похвали не припали до вподоби погодженому з більшістю ком. пос. Варському-Варшавському. Сьогодня одержали ми у звязку з тією розмовою таке письмо (очевидно, по польськи):

„До Редакції „Діла". Вічливо прошу помістити у Вашому часописі отсю нотатку:

Пос. Варський-Варшавський комунікує нам, що поміщене в „Новім Курєрі Польськім" (ч. 19 з дня 19. лютого п. р.) інтервю з ним є фантастичною видумкою репортера.

А. Варський-Варшавський.

І терор не все помагав.

Після виборів в Румунії.

Переведені в неділю 21. п. м. громадські вибори в Румунії скінчилися великою поражкою урядових партій. Вислід виборів у містах є для правительства крайне некорисний. Так у Букарешті перейшла опозиційна ліста великою більшістю у всіх виборчих округах, бо опозиція здобула 16.329, а правительственні партії тільки 7.328 голосів. Такої самої поражки діждалося правительство у всіх більших містах, прим. у Яссах, Галаці, Чернівцях, Кронштадті, Германштадті, Темешварі, Констанці й ин.

Число голосів, відданих на правительственні партії, не доходить навіть до половини тих голосів, що впали на кандидатів опозиції. Доказом сильного невдоволення з уряду і його политики є хоч би це, що в Бесарабії не перейшли правительственні партії ні в одному місті. В Трансильванії перейшли урядові партії ледви в кількох незначних місцевостях, не дивлячись на те, що правительство заключило було там виборчий пакт з мадярською меншістю. Те саме явище слідне в цілій державі. Не диво, що одушевлення опозиційних груп і фракцій велике, тимбільше, що уряд допускався й неуважних виборчих надужить, щоб тільки перепертн своїх кандидатів.

Самі вибори відбулися доволі спокійно. В Букарешті й инших більших центрах було сконсигноване військо й поліція, але цим разом до проливу крови якось не прийшло. Дня 25. ц. м. відбудуться ще тісніщі вибори в 20 містах, які — як загально надіються — випадуть також некорисно для уряду. Наслідком цієї поражки уряд Братіяну мабуть небавком уступить.

Боротьба з гуманітарністю.

Поліція ліквідує Кр. Комітет допомоги „Голодному Селу".

В понеділок (22. ц. м.) явилася в будинку „Просвіти" поліція, шукаючи за Краєвим Комітетом допомоги „Голодному Селу". Виказавшись уповажненчами перерести ревізію, поліція переглянула в приявї голови Комітету д-ра Дмитра Левицького і секр. Мих. Струтинського деякі папері і забрала з собою до „дальшого урядування" всі акти комітету та його печатку.

Гуманітарна діяльність, ведена Українцями, є—очевидно—в Польщі заборонена. Видно влада стоїть на тому становищі, що вона так дбає про інтереси села, так піклується голодними, що яканебудь приватна ініціятива є тут зайва. Головно зайвою є ініціятива з українського боку. Виходячи з такого розумного становища, влада (воєвідство) заборонила перетворити тимчасовий комітет в постійну установу і припинила дальшу діяльність комітету. Це можнаб ще зрозуміти, але на якій основі поліція конфіскує акти комітету, установи, що досі наскрізь легально проводила свою діяльність?

Цеї дивовижної поведінки хіба не слід пропускати мовчазом. Комітет повинен доходити свого права у вищих інстанціях, а крім того звернутися до Міжн. Черв. Хреста. Без сумніву сіллю в оці польської влади є те, що селяне Рад. України допомогли своїм голодним братам під Польщею кількома вагонами збіжа. Це була тільки відплата за допомогу, яку наші селяне дали своїм зазбручанським братам в часі великого неврожаю на Наддніпрянщині. Розуміємо, що це може не подобатися польській владі, одначе не повинно бути товчком до репресій.

Памятаймо: Рідна Школа — це національна фортеця, це певний захист в добі пихополітики!

Ощадність на шкільництві.

22. II. на засіданні будж. комісії польського сойму радили над буджетом мін. просвіти й віроісповідань на 1926 р. Реферував буджет пос. Римар. Поважні зміни зайшли в нар. шкільництві. Впровадження „язикових законів" у 8 сх. воєвідствах принесли зміни в кількох тисячах шкіл. Загалом зменшилося число нар. шкіл. Видатки на просвіту винесло в 1926 р. 270 міл. (в 1926 р. 315 міл.). Дальше пос. Римар заповів багато змін для заощаджування, щоби все те перейшло на позицію „будови народн. шкіл". В 1925 р. мала ця позиція 10 міл. зол. тепер її нема зовсім. Зредуковано цілий інвестиційний буджет. Жертвою редукції впаде 9 етатів візитаторів, 30 заст. інспекторів, 96 секретарів, 351 возних і післянців. В нар. шкільництві зредукується 1000 учителів, 750 заст. учителів і якесь число служби. Замкнеться 34 препеганди на заг. число 42, учит. семінарів 6. У середнім шкільництві зредукується 70 учит. етатів, 20 лікарів, 15 возних, зачинеться теж 6 гімназій. Фахове шкільництво не зредукується. В вищому шкільництві не обсадяться 26 катедр, 40 асистентів, 5 урядників, 10 служби.

Після промови пос. Римара почалась дискусія. Промовляли пос. Новіцький (Визв.), Виговський (Жид), Сокольницька (ЗлЛ), Хруцький (Український клюб).

Промова Хруцького.

Пос. Хруцький гостро критикував діяльність мін. просвіти Грабського, опісля виступив із внесенним на висловлення міністрови Г. заяви недовіря, скреслюючи 100 зол. із його буджету. Крім цього виступив пос. Хруцький з внесенням вставити до буджету суму 2 міл. 600 тис. зол. на український університет із осідком у Львові.

Мін. Грабський заявив, що твердження пос. Хруцького, начеб уряд приготовив прерогативи президентови і мін. просвіти у відношенні до правосл., є неправдиве. Мін. внесе проект, на основі якого правосл. духовенство одержить платню.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Експозе мін. скарбу.

Дня 23. II. на засіданні буджетової комісії виголосить мін. скарбу Здзеховський експозе про фінансове положення й предложить проект закона про обмеження деяких міжбанкових операцій.

Ендеція за зміною конституції і виб. ординації.

Резолюції нач. ради ЗЛН. жадають зміни конституції: 1) виконуюча влада повинна бути скріплена, 2) устрій держави повинен бути примінений до нар. потреб і має містити гарантії проти безкарности ворожих для Польщі револ. змагань комуністичних і протидержавних партій, виступаючих проти держави елементів. У найблизшому часі слід перевести зміну виборчої ординації до сойму і сенату, яка забезпечила би державі його „народовий" характер і вможливила би створення сильного уряду.

Штреземан жадає гарантій.

Празька преса повідомляє, що Штреземан поручив амбасадорам у Льондоні й Парижі жадати дипл. гарантії, що Польща взагалі не одержить постійного місця в Раді Союза Народів.

Виїзд польськ. послів до Естонії.

Дня 22. II. виїхала прогулька польських послів до Естонії: Дембський (Піст), Хацінський (ХД.), Баранський (Клер.), Недбальський (Піст) і Чапінський (ППС.).

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·88 — 7·90 канад. дол. 7·68 — 7·70, чеські кор. 0·23·50 — 0·24·00, леї 0·3·50 — 0·4·00, франки фр. 0·29·50 — 0·30·00, фр. швайц. 1·50 — 1·55, англ. фунти 36·00 — 37·00.

Золото. 20 кор. 30·50 —31·00, 20 франк. 28·00—28·50; 20 марк. 35·00—35·50; 10 руб. 37·00—38·00.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 ам. кор. 3·25—3·35, фльорети 1·67—1·72, рубл. 2·60 — 2·70, рубель дрібним сріблом 1·32—1·35.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький брок. —·— до —·—, овес гал. 23.50—24·50.

Українські вишивки

20 аркушів з многими різнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в **Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 11—15

НОВИНКИ.

— **Конфіскаційний білянс за січень** у січні було в Польщі 42 конфіскати українських газет, 24 польських, 2 жидівських, 2 німецьких і 1 конфіската білоруської преси. Як бачимо, то в цій ділянці Україні все ще на першому місці. Заотуємо ще на вічну памятку, що на саме тільки „Шлях" і „Свободу" припало в січні 21 конфіскат, себто половина конфіскат, що впали в тому місяці на всю українську пресу.

— **Арештування у Львові.** У Львові при вулиці Шептицьких ч. 17 арештувала поліція українських академіків Миколу Мариняка, Сидора, Стефана й Івана Яворських і Дмитра Яцушка. Польські газети подають, що нібито при ревізії найдено у них багато „компромітуючого матеріялу", статут „Української збройної військової організації", та що арештовані мали взаємини зі штабом української військової організації у Берліні.

— **Ген. Шептицький перед ген. судом,** 22. II. відбулася перед генеральським судом розправа проти ген. Шептицького за участь у двобою проти ред. „Голосу Правди" Стшічинського. Ген. Шептицький заявив, що почувається ображеним на офіц. честі й міг би змити цю образу лише зброєю. Суд увільнив ген. Шептицького.

— **Крадіжі муніції з варшавської цитаделі.** „Кур. Червоний" повідомляє, що з варшавської цитаделі вкрадено 17 тис. кріесових набоїв і 240 алярмових ракет. Підозрівають, що весь той засіб вивезено моторовим човном Вислою у невнаному напрямі.

— **Боятся статистики!** Всі наші школи дістали такий обіжник: Rada szkolna miejska. L. 924|926|R. S. M. We Lwowie, dnia 15. lutego 1926. Do Dyrekcyi szkół powszechnych publicznych tudzież prywatnych z prawem publiczności we Lwowie. Wobec wypadków zbierania przez niepowołane osoby dat, dotyczących frekwencji dzieci polskich i ruskich w szkołach powszechnych, zwraca Rada Szkolna Miejska na polecenie Kuratorjum O. S. L. z 10 lutego 1926 r. Nr. 3942|25 uwagę Dyrekcji, że udzielanie komukolwiek tych dat tak przez Dyrekcje szół jak i przez poszczególnych nauczycieli bez zezwolenia Rady Szkolnej Miejskiej jest niedopuszczalne, gdyż zbieranie dat statystycznych i dalsze ich użytkowanie należy wyłącznie do kompetencji władz państwowych. Nad zastosowaniem się nauczycielstwa do powyższego okólnika zechcą Dyrekcje czuwać i donosić Radzie Szkolnej Miejskiej bezzwłocznie o każdem ujawnionem jego przekroczeniu. — St. Dańcewicz w. r. O. Nr. 13/926.

— **Православний митрополит береться до політики.** Як повідомляє газета „За Свободу" з дня 19. ц. м., православний митрополит в Польщі Діонісій задумує видавати газету в російській мові. Орган має бути політичний, редагуватиме один з урядовців митропол. канцелярії. Газета почне виходити в березні місяця ц. р., друкуватиметься в синодальній друкарні і служитиме потребам нібито православного населення Польщі. Цікаве, якому населенню служитиме газета, коли велика більшість православного населення Польщі є Українці, а ще цікавіше, який політичний напрямок прийме цей орган. Чи не краще було би друкувати відразу по польськи? Принаймні менше праці було б С. Грабському в читанні цього загального органу. — *Л. Л.*

— **З варшавської української колонії** пишуть нам: В неділю 14. лютого ц. р. відбулася тут панахида за полеглих в бою під Крутами і всіх, що згинули у визвольній боротьбі за Українську Державу. Комітет мав думку відправити панахиду ще 29. січня п. р., себто саме в день чеських роковин, але стоїть варшав-

ських трамваїв не уневозможнив. Панахиду відправив у митрополитальному соборі українською мовою о. архимандрит Полікарп, в асистенції чотирьох священників і двох діяконів. Про бої під Крутами на Чернігівщині, де геройською смертю заснули кращі сини нашої Батьківщини, що кров'ю своєю освятили тоді тільки досвіту боротьбу з північним ворогом, виголосив о. архим. Полікарп високопатріотичне слово. Співав митрополитальний хор також українською мовою. Присутньої публики було багато, понад 200 осіб. Між присутніми видно було і представників братнього нам грузинського народу. *Л. Л.*

— **Т-во „Просвіта" в Білгороді.** Пишуть нам зі столиці Югославії: Гурток українських емігрантів у Білгороді покликав у січні ц. р. до життя т-во „Просвіта". Наразі членів небагато, але є надія, що в короткому часі товариство збільшиться, бо українського елементу тут багацько; на жаль, тутешні емігранти-Українці досі гуртувалися здебільша в різних російських організаціях або хобили с'мопас. Тепер усі наші земляки в Білгороді і його околиці повинні вписатися до свого українського товариства і згуртуватися під синьо-жовтим прапором. — Бажаємо й від себе т-ву „Просвіта" в Білгороді якнайбільших успіхів у його праці.

— **З театрів на Рад. Україні.** В харківській державній опері виставлено перший раз українською мовою „Сеніцького цирюлика", в харк. держ. театрі російську комедію „Мандат" Н. Ердмана як прем'єру в українському перекладі. — Український театр в Одесі має проти сподівання величезні успіхи і набрав уже права громадянства. Досі виставив він: „Композитора Нейм" Кавфмана, „Вія" О. Вишні, „Полумярі" Луначарського, „Мандат" Ердмана, „97" Куліша, „Мазепу" Словацького, „Гріх" Винниченка, „Чорта й шинкарку" Кривошевського і „За двома зайцями". — Відомий директор театру й актор Т. Колесниченко, що ставився досі ворожо до модерного українського театру, оголошує, що він „навертається" до нового театру і просить прийняти його до труни театру Заньковецької в Катеринославі. Уряд вволив його прохання.

— **„Чудак-учитель".** Під цим наголовком помістили ми недавно нотатку про п. Т. Цюропайловича. Сьогодня дістали ми від нього письмо, в якому п. Цюропайлович простує, що він ніколи не говорив ані не писав, що цісарева Зита є „в нужді", ані не домагався від цісаревої Вільгельма „виплати відшкодування". Дальше просить нам п. Цюропайлович предложення помістити в „Ділі" його три докази на ствердження Фермата, з чим ми радимо йому звернутися до компетентних наукових установ.

— **Ювилей болгарського вченого.** Дня 31. січня п. р. відсвяткувано в Софії урочисто 30-літній ювилей наукової діяльности проф. В. Н. Златарського. Народився він 1868 року в Тирові і студіював у Росії. Професорує у софійському державному університеті від його заснування; від чотирьох років є ще й професором болгарського вільного університету. Є членом петербурзької, лондонської і пражської Академій Наук, крім того від кількох років головою історично-філольогічної секції Болгарської Академії Наук. Нині є В. Н. Златарський найбільш відомим болгарським істориком. Його спеціяльність — середні віки, з яких він подав багато студій що-до свого народу. Перед війною почала Болгарська Академія Наук видавати його працю, з яких досі вийшов перший том (більше 1000 сторінок) під назвою „Болгарія в середні віки". Також перед війною видано під керівництвом проф. В. Н. Златарського в кількох томах праці відомого болгарського історика М. Дрінова, бувшого професора харківського університету. Під керівництвом Златарського видало Історичне Т-во, фундатором і головою якого є він сам, 8 томів різних праць. Не мало питань з минувшини балканських Славян висвітлили наукові праці проф. Златарського. — *Л. Л.*

— **Лист до Редакції.** В деяких польських часописах появилися провокаційні замітки про нібито заарештування мене в Горлиці і припинення дальшого концертового турне хору. Категорично протестуючи проти цієї інсинуації, подаю до загального відома, що хор, не припиняючи абсолютно ні на один день своєї праці, обїхав під моїм керуванням без ніяких інцидентів більші міста Горішнього Шлеську, Познанщини й Поморя. Дня 18. ц. м. хор виступив з шостим концертом у Варшаві, звідки виїжджає на велику турне по містах Вижнщини, Полісся, Холмщини й Волині. Винуватців у розповсюдженні провокаційних заміток притягнув я до судової відповідальности. — *Дмитро Котко*, диригент Українського Наддніпрянського Хору.

— **З церковної музики.** Сьогодня, у второк 23. ц. м. відспіває в соборі св. Юра у Львові, в 7. годині вечером „Львівський Співацький Гурток" під проводом п. Т. Купчинського в часі вічання д-ра Романа Савойки концерти Дегтярева: а) Приди от Ливана, невісто! б) Блаженны вси, в) Ісаіе ликуй, г) „Многолітствіе" (тзв. царське) — твори досі у Львові ще невиконувані.

ДЛЯ РЕКЛЯМИ!

Щоби розвести наш виробн, негайно висилаймо по одержанні

зол. 2·00

без якихнебудь дальших коштів

50 штук

знаменитого мила тоялетного. Належитість приймається.таном у почтових значках. — Відпродавцим 5 прц. опусту.

Торгов. Бюро „Express"
1296 **Kielce Sk. p. 126.** 1—2

Памяти доброї людини.

З приводу смерти о. Івана Литвиновича.

(Докінчення.)

Наш катехит, пок. о. Іван Литвинович, був спокійної вдачі, зрівноваженого ума, у слові й поведенні справжній джентельмен, супроти молоді з янгельською добротою серця і лагідністю, яка одначе не виходила поза межі його звання, через що на перший погляд видавався сухим, обовязковим. Такими то незрівняними, а в тодішніх педагогів незвичайно рідкими прикметами була наділена ця людина.

Своїм товаришам-учителям імпонував він зразковим, аскетичним життям, знанням не тільки свойого предмету, але й инших наук, головно класичної фільольогії. Покійний не вживав алькоголю ні не курив тютюну, чим виріжняв себе дуже користно від инших професорів, які здебільш обовязково віддавалися цим життевим пристрастям. Тоді вважалося атрибуцією гімназійних професорів проводити цілий відьний час в кавярні чи шинку, де вони посилали нерідко й забрані з собою шкільні задачі учнів.

З причини свойого особистого такту й достойного поведення втішався пок. о. Литвинович найгарячішими симпатіями у всіх, хто тільки мав нагоду з ним стрічатися. Цей аристократ духа потрапив зійти в низини буденного життя, відчутати скорботу душі гнобленого учня, заосмотрити рану заподіяну йому суворою шкільною системою та направити неодного з тих, що вже заломлювалися під її тягарем. І то не тільки самими словами, але й ділами помагав він української молоді. Своїми гарними прикметами як професор і людина умів він добути собі пошану не тільки у професорів, але й у самого директора. Його голос мав значіння на учительських зборах. Числився з ним і сам директор Керехярто. Це своє визначне становище використовував пок. Литвинович обильно для української молоді. За цілий час свойого учительювання він був її справжнім опікуном.

Уділяючи науки релігії в цілій гімназії, знав він усіх своїх учнів. Він мав їх записаних у своїх професорських записках, в яких нотував також висліди кожної головної конференції і з усіх инших предметів. Тому батькам залюбки звертатися не до неприятного директора, а просто до нього, до катехита за інформаціями й радами і пок. Литвинович давав їх радо та інтервенював сам у професорів, коли тільки було треба. Для характеристики цієї сторінки мойого пок. катехита хай послужить факт, що кавіть деякі польські батьки, яких сини потребували помочі в гімназії, не знайшовши її безпосередньо в дотичного польського професора, звертали зі своїм ділом до нашого Литвиновича, хоча мали й свойого польського катехита, кс. Домбровського. Отже цей останній, латинський священик, професор по професії, „і до танця і до ружанця", як польська поговірка каже, в нічому доброму не підходив нашому о. Литвиновичеві. Ми учні могли тут наглядно бачити вищість нашого Литвиновича. І він був нашою гордістю, нашим ідеалом доброго учителя.

В своєму предметі, в науці релігії, був пок. Литвинович не вимагаючий. Він знав добре незначносні відносини в нашій гімназії, він знав, який тягар науки накладали на нас, слабких учнів, инші професори, тому не вимагав від нас куцання свойого предмету. Виклад його, догматики чи історії церкви, був ядерний, у приступній народній мові, і хто тільки уважав, а не писав випадково на його годині якої препарації чи инщої задачі, як це нерід водилося, тому виклад вистачав зовсім, не потребував навіть до книжки заглядати.

Литвинович не був Українцем. Він причислював себе до старопольського табору хоч не брав ніколи ширшої участи в політичному житті. Та його москофільство було нам, Українцям, нешкідливе. Він ніколи не робив з цього приводу між учнями різниці, хоч дуже добре був поінформований про наші національні почування.

Між нами учнями були й „кацапи", тоді переважно поповичі, як українські учні походили головним чином з селянських і маломіщанських родин. Перші заможніші, на кращих станціях, краще одягнені, неодин з них мав ще й помич в науці; другі бідніші, нераз голодні, обібрані, вганяли з лекції на лекцію, щоб тільки заробити на прожиток та здержати себе в школі. Тому-то неодин з нас хромав у науці. Не було завсіди часу вчитися „auswendig" Котецькому або робити цілі книги Гомера „кулясому" на приватну лектуру... З цього приводу сипалися на нас двійки, професори вказували на конференції і нераз доводилося здобувати собі шкільну промощію свідоцтво першого степеня.

Все те знав наш Литвинович. Він розумів нашу біду і спішив радо з інтервенцією до дотичного професора. Нераз вдавалося майже з правила вигукувати нашу ситуацію, довести до вирівняння суперечних змагань між професорами й нами учнями шляхом чи додаткового іспиту, чи остаточно промощі перед директором, а нерідко таки перехилити своєю особою терезку нашої загроженої судьби в нашу користь.

Коли сьогодня з перспективи пістолітя глянь назад на тодішнє своє студентське життя, на шкільні відносини, коли в моїй памяти викличу образи своїх педагогів, які кували мій молочний ум, то спомиж них всіх виринає в моїй уяві світла стать цього духовника. І хоча ми розійшлися вже давно ідейно, хоча майже нічого спільного не вже й не вязало нас в нашому пізнішому житті, то всеж таки у мене і певно у нас усіх вдержалося почування глибокої вдяки для пок. Литвиновича за те... що був доброю, дуже доброю людиною.

Микола Парфанович.

Від Ред.: Оці стрічки автора соціялдемократа на спомин свого гімназійного катехита й батька молоді набирають особливої актуальности з уваги на трагічну подію самовбийства репробованого матуранта, що мало перед кількома днями місце в українській гімназії того самого міста, в якому розвивав педагогічну діяльність пок. о. Іван Литвинович.

Василь Остапчук

член і б. господар майдану С-Б, член-основник спортового т-ва „Україна, стрілець У.Г.Д. номер з 20. на 21. ц. м.

Подаючи цю сумну вістку взиває ся членів С-Б і спортові круги взяти участь у похоронах, які випадуть у вівторок 23. ц. м. о год. 2. попол. з дому при вул. Сикстуській 39 а).

Сокіл-Батько.

ОПОВІСТКИ.

Українськии Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Долина. Сала Народного Дому.
24.II. „Циганка Аза".
25.II. „Пан Гвардовський".
27.II. „Диббук".
28.II. „Маруся Богуславка".
1.III. „Без вини винуваті".

Готується до постановки: „Десять жінок — один муж", оперета на 3 дії Марса і Де-Валра, музика Rowera перший раз на українській сцені.

Адміністрація театру повідомляє, що дирігентом театру заангажований п. Генрик Левінський. 1275 6—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітківич.

Рава Руська — сала „Сокола".
середа 24.II. „Ніч під Івана Купала".
четвер 25. II. „Ой не ходи Грицю".
Початок точно 7·30 вечером. 1210 12—?

Ширші сходини членів тов. „Союз Українок" у Львові відбудуться 23. п. м. о год. пів до 6. веч. в салі тов. „Бесіда" вул. Рутовського 22. На порядку дня реферат п. Олени Шепаргович: „Фізичне виховання жінок" і дискусія в справі курсу для інструкторок. Проситься о численну участь. 1287 2—2

Курс інструкторок на села. „Союз Українок" у Львові при допомозі Товариства „Просвіта", У. П. Т., „Сільський Господар", „Українська Захоронка" і „Труд" устроює курс для інструкторок на села. Курс починається 5. березня (марта) н. р. і тревати ме 5 місяців. Наука буде обіймати: Підготовку до культ.-освіт. праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття та домашнього господарства. На курс приймається кандидатки з укінченим семінарем. Перше'ьство мають зрідчувані учительки і учениці школи У. П. Т. Місячна оплата виносить 30 зол. Учениці мусять самі подбати про приміщення. По укінченні курсу учасниці будуть заняті як учительки курсів крою й шиття по селах і провідниці діточих садків. Письмені зголошення надсилати до „Союзу Українок" Львів Рутовського 22/I., устно зголошуватися також щоденно від 11—12 рано. Курс замикається з днем отворення курсу т. є. 5. березня (марта) н. р. — За Головний Виділ „Союза Українок": *М. Донцова* головова, *М. Мриц* писарка. 1301 1—5

Дрібні оголошення.

АСКУЛЬТАНТ судовий, одружиться з інтеліґентною панною, що є власничкою сільської посілости, або має відповідне майно. Річ трактується поважно і інформації Poste-restante Павло Плосконяк, Східниця. 1212 3—3

ФОТОГРАФУЙТЕСЯ у своєму ателіє „СПОРТ", Львів, Оссолінських 6. Цінами знижені. Фотографії до легітимацій виконується негайно. 1273 a) 2—2

ХТО знав би, де перебуває тепер Михайло Гаврильців, бувший студент медицини, котрий в році 1919—20 був в таборі полонених в Ланцуті, проситься, щоби подав його адресу до Адміністрації „Діла". 1297 1—?

МУЖЕСЬКИЙ КРАВЕЦЬ приймає всякі роботи. Одяги виконує по найновішим моделям по найдешевших цінах. Жовківська 117. Іван Кашак. 1294 1—?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг очий

д-р Б. Рапп

писав спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістиці 1278 та недугах вух, носа і горла 5—10

в Коломиї, Михівка 1.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р ФЕЛІКС ГАН

Львів, Городецька 45. Телефон 834.

Просвічування Рентгена. Лічення лямпою 1231 „Sollux" і кварцевою лямпою. 5—8

Перльмуттера Ультрамарина

є найліпшою і найвидатнійшою фарбою до білля, вапна і для малярських цілей 1269 2—3

скрізь до набуття.

Панове! Найтепліші і найліпші гігієнічні спеціяльности гумові, передвоєнної якости, гарантія за кожду штуку, тузин зол. 4·50, висилка на провінцію відворотно цілком дискретно за посилатою

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Синстуська 7.** 2—30

Загальні Збори

Філії „Просвіти" ім. Т. Шевченка у Львові (для міста)

відбудуться в неділю дня 28. лютого ц. р. в год. 5 вечером в Бібліотеці Товариства „Просвіта", Ринок ч. 10. II. поверх (через ганок) зі слідуючим порядком днем: 1) Відчитання протоколу, 2) Звіт уступаючого Виділу, 4) Звіт контрольної комісії і уділення абеольторії, 4) Вибір нового Виділу, 6) Реферат про значіння бібліотек, 6) Внески і запити.

Проситься о численну участь.

За Виділ Філії:
О. Терлецький пр. голова. 2—2 *Подлуський* секретар.

II. Звичайні Загальні Збори

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові

відбудуться в четвер 11. березня (марта) 1926 р. в год. 5-ій поп. п. в льокалі Парцеляційного Банку „Земля" у Львові, Ринок 43, I. поверх.

Денний порядок:

1) Відчитання протоколу попередних Загальних Зборів.
2) Звіт Управи.
3) Звіт Ревізійної Комісії.
4) Вибір 5-ох членів і 2-ох заступників членів Управи в місце вилосованих і уступивших.
5) Вибір Ревізійної Комісії.
6) Внесення і запити членів.
7) Реферат про еміґрацію.

За Управу:
Микола Залізняк президент.
1295 1—1

Позір Підгаєччина!

Звичайні Загальні Збори Товариства Філії „Просвіти" в Підгайцях відбудуться дня 1. березня (марта) 1926, року о год. 11. перед пол. в льокалі Тва. **Виділ.** 1299 1—1

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 41. (10716). Львів, четвер 25. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Белыії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Словаки і Ч. С. Р.

Перед приєднанням Словаків до правительственної більшости.

В останнім часі пишеться немало про заходи Чехів приєднати собі до співпраці в уряді словацьку народню партію, що під проводом відомого діяча о. Глінки обединує велику більшість словацького народу. Якби прийшло справді до чесько-словацького порозуміння чи навіть обєднання, то ясно, що денаціоналізаційні заходи Чехів і Словаків у відношенні до всіх своїх народів, а до українського Закарпаття зокрема, зростуть непомірно. Бо тоді два братні народи поділяться між собою сферою впливів: Чехи матимуть до діла головно з Німцями, а Словаки — з Мадярами й Українцями. Такий поділ „праці" приніс би на думку урядових кол більше успіхів, як дотеперішні змагання чеських централістів та обединителів, що в чеодному нагадують нам екстерміпаційні заходи Поляків супроти своїх меншостей.

Що переговори в справі приєднання Словаків до урядової більшости ведуться від часу недавніх виборів, про це говориться й пишеться офіціяльно. Про значне наближення Словаків до пражських офіціяльних кол говорить і ціла поведінка словацької народньої партії в чсл. законодатних палатах, говорить і її політика на місцях. Це виявилося особливо яскраво в часі недавніх дебат над експозе мін. закорд. справ Бенеша в чсл. парляменті, де представник Словаків проф. Тука виступив незвичайно різко проти Мадярщини, заявляючись проти якихнебудь змагань до розбиття спільної батьківщини і вівсекції Словаччини. Цей голос знаменний передовсім з того погляду, що досі Словаки виступали проти уніфікаційних заходів Чехів солідарно з цілою німецько-мадярською опозицією.

Про охоту Словаків поділитися владою з Чехами й увійти до кабінету свідчить і виданий на днях комунікат словацької нар. партії, в якому кажеться, що „партія заявляється тепер за політикою вільної руки". Після гострої опозиційної тактики, веденої майже від перших днів чсл. республики — це перший поважніший крок в напрямі примирення Словаків з Чехами. Від цієї заяви до приступлення католицьких Словаків у ряди правительственної більшости вже дуже недалеко. Мабуть в найкоротшому часі будемо свідками цього порозуміння, а тимсамим і поділу державної влади між тими племенами.

Памятаймо: Рідна школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анхолітизму.

Радянська Україна.

Організація української науки. — Українізація радапарату.

Голова Української Головнауки проф. М. І. Яворський висловив перед співробітником харківських „Вістей" свої погляди про сесію союзних головнаук і про перспективи розвитку української науки в звязку з деякими постановами тієї сесії... Тому, що проф. Яворський стоїть на чолі української Головнауки, то висловлені ним погляди мають велике значіння та є нічим иншим як урядовою енунціяцією в цій справі. На сесії союзних головнаук ствердили — як каже Яворський — що наукові установи в національних республиках не були належно забезпечені потрібними фондами. Проте сесія сконстатувала, що навіть у тих недостатніх матеріяльних умовинах наука дійшла подекуди до досягнень світового значіння. Зокрема підкреслила сесія, що українська наука займає в ділянці національних досягнень Союзу одно з перших місць. Сесія союзних головнаук — твердить далі Яворський — відзначила перелім у творчій праці наукової думки і намітила дальші перспективи, що заключаються у децентралізації наукової праці. Сесія приняла постанови, що мають погодити наукову роботу в союзних розмірах. Ці постанови відносяться до організації союзних наукових установ, союзних зїздів, експедицій і організації союзного комітету планування наукової праці. Сесія стала також на становищі, що наукові установи союзного значіння не можуть переходити в завідування органів союзного ЦВК-ту і Раднаркому. Ідеольогічне кермування тими установами останеться й надалі за тими установами (головнауками), на терені яких дані наукові установи находяться. Це відноситься в першу чергу до наукових установ Москви і Ленінграду, що їх проголошено всесоюзними. Проф. Яворський запевняє, що для розвитку української науки ці установи мають історичне значіння, бо в майбутньому і українські наукові установи матимуть змогу стати союзними та забезпечити собі потрібні кошти на наукові видатки.

Пленум української Головнауки, що відбувся по союзній сесії, занявся конкретно перспективами української науки в межах постанов, приятих союзною сесією головнаук. Основне місце в тих перспективах — каже Яворський — займало питання організації сільсько-господарської наукової праці. Вирішено на протязі найблизших пяти лит заложити підвалини для утворення сільсько-господарської академії, організувати в найблизшому часі науково-дослідні інститути цукрово-бурякового промислу, ботаніки, агро-хемії, катедри біольогії сільсько-господарських ростин, прикладної ботаніки і накінець організувати союзну сільсько-господарську виставу в Київі до 10-тиліття жовтневої революції. Крім цього рішено відкрити науково дослідні інстигути геольогії і педагогіки, утворити український національний музей, зорганізувати охорону памяток культури й природи і впорядкувати остаточно бібліотечні та музейні справи на Україні. Попри те рішив пленум української Головнауки інтензивно продовжувати планову українізацію всеї науково-дослідної роботи і врегулювати наукові видавництва. В найблищому часі — сказав проф. Яворський — передбачене проголошення кількох науково-дослідних українських установ союзними. Йде через також питання про проголошення Української Академії наук, що її реорганізація добігає до кінця, установою союзного значіння.

Дня 7 лютого відбулася в Харкові нарада в справі організації Шевченківського інстигуту. В нараді взяли участь переважно ті вчені, що займаються шевченкознавством. На нараді принято план робіт інстигуту та його завдання як науково-дослідної установи.

Центральна комісія для справ українізації при Раді народніх комісарів України посвятила окреме засідання українізації вищих наукових установ на Україні. Комісія приняла пятилітній речинець для остаточної українізації всіх вищих наукових закладів. Щож до українізації радапарату, то комісія продовжила речинці для закінчення курсів українознавства по тих установах, де вони повстали за пізно. Далі доручила комісія Народньому комісаріятові освіти і всеукраїнській раді професійних спілок розробити до спілки програму праці по українознавству, як другу стацію українізації. Програма має бути розроблена так, щоби викачання українознавства можна було вести при допомозі культкомісій і клюбів при установах. Обом цим установам доручила комісія обміркувати також форму організації лекцій з українознавства для урядовців при поодиноких установах і підприємствах.

На початку січня комісія приняла була постанову про умозне звільнення зі служби всіх урядовців, що не вивчились української мови до 1. січня з причин залежних від них а не від установи. На засіданні з 4. лютого цю постанову змінила комісія в тому напрямі, що всі названі урядовці остануть умовно на службі. Виглядає це на гру в піжмурки.

Для остаточного затверджування протоколів комісій для провірення знання української мови в наркоматах, центральних торговельних і господарських установах утворила центральна комісія для українізації окрему підкомісію під головуванням Приходька та у складі представників наркому осьвіти і ВУРПС-ок.

В справі українських написів на вивісках вішла комісія продовжити речинець для перекладу вивісок на українську мову до 1. березня 1926 р. Комісія рішила також касувати усі т. зв. відомчі комісії для українізації по всіх тих установах, де українізацію закінчено згідно з програмою наркомосвіти і де вже відбулися іспити зі знання української мови.

Попри те вироблює комісія проект постанови українського радянського уряду з нагоди закінчення речинців українізації. В цій постанові буде поданий плян дальшого розвитку та поглиблення праці в справі українізації.

Адміністрація Польщі.

Чи прийде до її реорганізації?

Польський уряд установив недавно, як відомо, т. зв. комісію трьох під проводом б. намісника Галичини д-ра М. Бобжинського, якої метою було вироблення плану реорганізації державної адміністрації. Ця комісія скінчила вже свої праці і цими днями має предложити свій проект раді міністрів.

Комісія трьох вилучила згори зі свого проекту господарку в держ. підприємствах і господарку заліснича, а також господарку міністерства військових і закордонних справ. Так отже вона обмежилася до вироблення проектів реформи адміністрації політичної, скарбової і шкільної — прямуючи до ощадностей у видатках.

Важніші зміни, що їх пропонує комісія, такі:

Головна команда поліції має за задачу тільки вишколення поліції, справи умундурування й апровізації. Отже поліція підлягатиме розпорядкам міністерства внутр. справ, воєвідським і староствнським властям. Крім цього мають бути внесені окремі роди поліції: криминальна й політична. Таким робом реформа вводить один тип поліції мундурової і без мундуру, що підлягатиме одній владі.

Проект організації шкільних властей управильнює відношення поміж шкільними кураторіями і властями вищими, а також реорганізує шкільну самоуправу. Шкільні окружні ради і шкільна опіка будуть звязані з самоуправними органами.

В ділянці устрою адміністраційних властей передбачується поширення компетенції воєводів і старостів.

В скарбовій адміністрації існуючі досі окремі уряди податкові, монополеві і митові будуть злучені в одну цілість. Комісія пропонує крім цього утворення одностайної скарбової сторожі.

В ділянці самоуправління мають бути зведені окремі повітові самоуправні видїли; їх бюрократ перейматиме староства.

Для переведення цих реформ комісія трьох виробила проекти 9 законопроектів, які мусітиме ухвалити сойм, щоби згадані реформи увійшли в життя. Позатим комісія Бобжинського поставляла домагання, щоб відповідальні становища в держ. адміністрації займали виключно кандидати з покінченими правничими студіями.

Red. отв. „Dilo" Nr. 91/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 31 (10.7..) z dnia 20. lutego 1926 roku pod tytułem: „Szytokotiolowym nastupom" między słowami: J.ji partijat kasy... a słowami: bez sumnivu, nasze polityczne zawiera znamiona zbrodni z § 65 a), ust. 1 wyjątku z § 302 u. k. uznał dokonaną dnia 14. lutego 1926. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydanie w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 11. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. o ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 600 zł. p. Lwow dnia 20. lutego 1926 r.
Hawel.

Щож нам робити?

Постійна поселенча еміграція та ще в теперішніх умовах є шкідлива. Шю її шкідливість ще поглибшує факт використовування крайно незавидного положення малоземельного й безземельного українського селянства для польських партійно-і національно-політичних цілей. Бажаючи запрягти наших селян до свого воза, польські партії грають з вогнем. Підступ і хитрість подекуди можуть вдатися, але скоро наступить протверезіння і обманута маса зажадає заплати за глум над її недолею.

Тільки винятково, в поодиноких випадках поселенча еміграція може бути корисна, і то виключно економічно, а не під національним оглядом. Минулого року багато говорилося про поселенчу еміграцію до Канади, що ще найбільше під кліматичним оглядом придатна для нашого народу. Та поселення в Канаді вимагає більшого капіталу (500 долярів крім коштів подорожі), на що наш безгрішний селянин не в силі здобутися. До того ж перше десятиліття поселенчої діяльности це безупинна боротьба з природою, з важкими умовинами півпустелі і т. п. Питання, чи багато наших людей встоялося би в тій боротьбі, чи багато перемогло би труднощі! Та сьогодня й про поселенчу еміграцію до Канади важко говорити.

Кориснішою є заробіткова й сезонова еміграція. Є це тільки часовий розрив з рідним краєм, з рідною землею. Та заробкова еміграція до полуднево-американських держав, про які помістимо ще окремі відомости, в переважній частині є рівнозначна з невільництвом. Сезонова еміграція до Франції, як це вже переконалися наші робітники на власній шкурі, теж мало чим ріжниться від невільництва. Користною й додатною є тільки сезонова еміграція до Німеччини, та вона — на жаль — зведена до minimum. Окремо поміщуємо комунікат „Товариства опіки над українськими емігрантами", з якого довідуємося, що з української території під Польщею може принати Німеччина тільки три тисячі рільних робітників і то з повітів, що притикають до польської етнографічної території. Як нас інформують з Берліна, польсько-німецька умова про сезонову еміграцію обіймає впущення до Німеччини 60 тисяч рільних робітників. З того 57 тисяч польський уряд забезпечує за рільними робітниками з польської національної території, а тільки три тисячі з української. Хоч на польській національній території нема такого гострого безробіття на селі, як на українській території, а особливо в Сх. Галичині, то всетаки уряд не турбується катастрофою українського села, не клопочеться нуждою і голодом українського мало- і безземельника.

Коли зважити, що перед війною сама Сх. Галичина (без Волині, Поліся, Холмщини і Підляша) давала річно до сто тисяч рільного робітника до Німеччини, то передбачені три тисячі рільних робітників української національної території є каплею в морі. Сьогодня на селі є загальне безробіття, сьогодня грімко лунає клич: праці і кліба! але він не зворушує урядових керманичів нашої країни. Вони безучасно приглядаються нужді і голодові і ждуть хіба голодової смерти соток тисяч нещасних людей. Сьогодня на українській території під Польщею є щонайменше триста тисяч безхлібних і безробітних селян, але вони ніде не є реєстровані. Польська влада турбується міським робітництвом, старається хоч у дрібній частині заспокоїти його прожиткові потреби, але ігнорує безробіття на селі.

На польській національній території істнує промисл, який дає працю сотням тисяч робітників, а на українській навіть передвоєнні зачатки промислу є зруйновані. Коли вже не справедливість, то хоч повірна гуманітарність вимагала би того, щоби у виїзді на сезонові роботи до Німеччини вабезпечити переважаючу квоту для української національної території. Тимчасом і тут потрактовано українських безробітних селян per non sunt. Очевидно, таке ігнорування українського робітника може не зовсім добре скінчитися. Голод і нужда є невмолимі. Вони не лякаються ні тюрми, ні багнетів.

Щож нам робити? Домагатися від держави праці і хліба. Держава є обовязана дбати про своїх громадян, держава має обовязок найти працю для безробітних. Нехай же українські безробітні селяне закинуть свою пасивність, нехай сходяться на віча і збори, нехай домагаються від уряду побільшення квоти на виїзд до Німеччини, нехай висилають делегації до старостів і представлять репрезентантам влади положення села, нехай домагаються заробітку або запомог. Мусимо домагатися розпочаття робіт у краю. Таж ціла українська територія під Польщею є зовсім занедбана, всі дороги й шляхи зруйновані, всі ріки неврегульовані, будинки понищені. Є багато праці, десятки і сотні тисяч людей готові до неї, лише треба примусити владу, щоби вона подумала також і про нашу країну.

Праці і хліба! — ось клич що повинен зелектризувати наші безробітні маси і заставити до оборонної акції проти голоду і нужди.

Ф. Ф.

З варшавського квітника.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 19. лютого 1926.

На засіданні сьогоднішньої соймової комісії для закордонних справ вийшли на верх деякі досить „пікантні" історії.

Аристократичні демократи.

Пос. Гломбінський з приємністю стверджує, що польські заграничні „плєнипотенти" мають погану марку аристократичних гніздечок. Добре виховання і гарні манїри, якими славляться члени й урядовці польських заграничних представництв — каже пос. Гломбінський — це дуже гарна річ, але всеж таки демократичному заходові тоеба би чимось иншим імпонувати... І пос. Гломбінський бідкає над трагедією демократичної республики, якої престіж терпить на аристократизмі її представників! Можна дійсно співчувати...

Скромні платні.

Польський генеральний консуль в Нью-Йорку отримує 1.200 дол. місячно, чеський 400 дол., французький 500 дол. Польський посол у Вашінгтоні Врублєвський 2.800 дол. місячно, а американський посол у Варшаві Гібсон — 900 долярів!... Цілком слушно: що там якісь голодранецькі Злучені Держави, або скапцаніла Франція! З самого порівнання варта образитися...

Ш. ілляса і сальонка.

Пос. Вижиковський з „Визволення" звертає увагу на причини невдач польських пароплавів за заграничною позичкою. Коли до Нью-Йорку приїхав посол Фінляндії то Американці здивувалися, стверджуючи, що представник европейської держави їхав III класою. На запити недискретних газетярів він відповів скромно: „Моя держава бідна, а ми, її урядовці, допомагаємо заощаджувати їй на чім можна". Це промовило до розуму практичним і солідним Американцям і Фінляндія дістала позичку.

Польські-ж делєгати їздять лише яхтами та сальонками, а приїхавши на місце першим ділом шкварять бенкет, на якому сплавають до шлунків тисячі долярів. Ефект такий, що кожний гість-банкір ані зломаного сотика не позичить господарезі, бо вважає його людиною 1) богатою і 2) розтратною.

Домове виниталєнє.

Посол кс. Качинський (Х. Д.) стверджує, що в міністерстві закордонних справ по минущій день сидять директори департаментів „z domowem wykształceniem". — Наївний ксьондз-посол: що воно кому шкодить?! Що має спільного директор департаменту мін. закорд. справ з закор. справами, з закордонні справи — „z wykształceniem"?! От чіпляються бідних директорів та й годі.

L. H—м.

Відгуки дня.

Шлях до поправи.

Відома річ, що Поляки здавенна йшли на Україну не ради якоїсь там матеріяльної користи чи жажди влади, — але з непереможної охоти просвітити меншого брата — Українця.

Єзуїти, шляхта і полупанки горіли оцим бажанням — бажанням защеплення культури в дких серцях дикого народу.

Шож, коли Українець не надається до цивілізування! Єзуїтські проповіди не мають послуху, хоч населенню упадщуванно пекло з усіма стоязіттями смоли, сірки і нагаїв. Носіям культури в році Вишиванських, Потоцьких, Калиновських і других, — народ відплачувався повстаннями чи втечею в далекі степи. А полупанків, що влаштовували захоронки для найгарніших кріпачок, деколи навіть побили.

Чоче, що такий неслухняний, невдячний і ненависний народ не міг виховати иншого покоління як... Симон Василевіч Петлюра, а огірчені „tragarze kultury" таких як... Корнель Макушинський.

Правда, перший старався свойого часу (23. квітня!) напротити бодай части похибок предків, але похибки були за великі, а направа за слаба.

Зате Корнель Макушинський остав вірний традиції просьвітителів України, змінюючи тільки шаблю, нагайку, кліщі, цятки, смолу і сірку — на друковане слово. Не маючи на жадь змоги вести культурну працю випробуваним способом, упхав це все в свої спомини і назвав невинно: „Smutne i Radosne".

Є це пережитки ш. автора в городі Києві за часів Центральної Ради і наступу Муравйова на столицю.

Корнель Макушинський, — визначний трубадур відродженої демократичної Польщі не жалує і Українцям свойого таланту.

„Ukraińcy, to półdzikie bydle, które łakmie polskiej krwi, krwi tych, którzy wiekami zakładali dla niego ochronki, szpitale (Birme досліжно! Г. Ч.) i szkoły"...

„Łotry, chamy i złodzieje zebrali się do kupy i nazwali to armją ukraińską".

Ось невинні квітки одного з найкращих теперішніх польських письменників.

Скільки в тім вирозумілости для революційних часів, скільки традиційної любови до братського народу!...

А про Симона Василевіча Петлюру, то там стільки різнородних компліментів, що годі їх усіх зібрати. Вони повік будуть пророчистим доказом вдяки за оборону Львова і Замостя та здержання більшовицької офензиви в Східній Галичині.

Спомини Макушинського требаб конечно перекласти на українську мову. Тільки перекладчик мав би не мало клопоту з перекладанням найкращих термінів і зворотів, бо ледви чи українська мова витворила їх у такій скількости і краси.

Та нехай би!... Хоч і неконче вірно буде, але все таки буде. Книжка дуже популярно написана, так що можуть її читати всі, від найтемнішого селянина до голосного отамана.

Коли ж буде відповідно поширена, то напевно отворить очі всім, хто ще досі не отворив собі сам.

Тоді Українці напевно канонізують Вишневецького, беатифікують Загурського, а Корнелеві Макушинському збудують памятник, якого він від своїх певно не дочекається.

Галактіон Чінка.

За „народовий" характер Польщі.

Резолюції головної ради З. Л. Н.

Головна рада „Звйонзку Людово-Народового" приняла 22. ц. м. резолюції в справі конституції і виборчої ординації, важніші точки яких виглядають так:

1) Виконавча рада повинна бути зміцнена. 2) Основи правовласти мусять бути загарантовані в цілій повноті, 3) Цілий устрій держави повинен бути примінений до наших національних потреб і містити гарантії проти безкарности ворожих Польщі революційних комуністичних заходів, як також гарантії проти антидержавної акції чужого елєменту.

В иншіх резолюціях З. Л. Н. домагається зміни виборчої ординації до сойму аби забезпечити Польщі „народовий" характер та уможливити створення уряду сильної руки. Кількість послів і сенаторів хоче З. Л. Н. зменшити до половини. Одночасно злочинні проти держави повинні бути вилучені з під засади посольської недоторканости і винних послів треба потягати до строгої відповідальности. Накінець З. Л. Н. домагається виконання постанов резолюції, яка заказує послам і сенаторам витягати матеріяльні користи від уряду.

Вбивство конфідента.

Дня 23. лютого над ранком кількох людей перейшло радянську границю і вдали до села Соколинець над Збручем в коцюбинецькім повіті. Окружили дім, у котрім жив конфідент КОП. безнаного досі назвиска. Кількох із них ввійшли до мешкання і тут на очах рідні вбили конфідента. Його жінку, дитину й знайомого, що був тоді в гостях у конфідента, забрали зі собою за Збруч.

Політичні новини.

Експозе мін. скарбу.

Підчас нарад будж. комісії польського сойму 23. II. мін. скарбу Здзєховський дав пояснення в валютових справах і фінансової політики уряду. М. ін. говорив про стабілізацію валюти, про заламання курсу доляра (?), про безоглядну боротьбу зі спекуляцією, про побільшення валютових резерв у польськім банку, переговори з Вінкерс Трестом. Заповняв, що не відступить від свого фінансового пляну й не злякається боротьби ведучої проти того пляну.

Збройний напад Литовців на Польщу.

22. II. польські військові відділи почали випирати на підгайським відтинку литовську граничну сторожу. Цю смугу Литовці зайняли 19. II. Рівночасно 22. II. відділ граничної сторожі ввійшов на польську територію, стараючись приневолити польський відділ до відступу. Поляки роззброїли 5 Литовців.

„Менчестер Ґардієн" про Польщу.

„Менчестер Ґардієн" повідомляє, що Польща старається одержати позичку в Льондоні й Ню Йорку. Шанси одержати позичку дуже малі. Коли Польща хоче її дістати, то повинна пійти слідами Австрії й Мадярщини й віддати свої фінанси в руки Союза Народів.

Анґл. Комітет С. Н. проти Польщі.

Парляментарний Комітет Ради С. Н. у Льондоні, що має 400 членів, а заступає 3 парл. партії запротестував проти якихнебудь змін у Раді С. Н. Допущення Польщі викликало би багато иншних дивних претенсій.

Димісія Братіяну.

Братіяну подався до димісії й оставив королеві визначити день оголошення її.

Порядок нарад Ради С. Н.

Незалежно від справ звязаних із приступленням Німеччини до Союза Народів, 39-та сесія Ради С. Н., що зачинається 8. березня ц. р. займатиметься иншими політ. і адм. справами. Порядок нарад обіймає м. ін. звіт Ради С. Н. з 16. XII. 1925 у справі границі Туреччини з Іраком, звіт адм. мандатної комісії, що радила в Римі в справі франц. мандату в Сирії, справи меншостей. Дня 7. III. будуть збори товариства приятелів С. Н. з нагоди вступлення Німеччини до Союза Народів.

Біржа.

Америк. дол. 7·88 — 7·90 **канад. дол.** 7·68 — 7·70, **чеські кор.** 0·23·50 — 0·24·00, **леї** 0·3·50 — 0·4·00, **франки фр.** 0·29·50 — 0·30·00, **фр. швайц.** 1·50 — 1·55, **анґл. фунти** 36·00 — 37·00.

Золото. 20 кор. 30·50 —31·00, 20 франк. 28·00—28·50; 20 марк. 35·00—35·50; 10 руб. 37·00—38·00.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 кор. 3·35—3·45, фльорени 1·67—1·72, рубл. 2·60 — 2·70, рубель дрібним сріблом 1·3· —1·36.

Пшениця яраса з 1926 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —,— до —,—, овес гал. 23,00—23·00.

Кождий фабрикує сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, уніковім, мятовім, міґдалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИГАНИ, Львів Різницька 6.** 5-75

НОВИНКИ.

— **Театр Ляльок** Галактіона Чіпки і Леле четвертий раз дає виставу „Вертеп наших днів" у Львові в неділю, дня 28. лютого п. р. в 4-ій год. попол. по зниженій цінах. Театр відвідає в вівторок, дня 2. березня п. р. Рогатин, в середу, дня 3. березня п. р. Тернопіль, а в четвер п. р. Ходорів.

— **Кат у Львові.** Довідуємося, що у звязку з неохотою польських військових кол дачати військові відділи до екзекуції над політичними чи звичайними злочинцями, має бути введений в Польщі уряд ката. Соймові польські кола домагаються установлення уряду ката вже з днем 1. квітня п. р. Місцем осідку ката має бути — Львів. Аж така честь упаде на нашу столицю...

— **Ревізія.** Дня 22. лютого п. р. перевела поліція докладну ревізію в студента прав Левицького Володимира, зам. в Клепарові. Після ревізії, що тривала біля 3 годин перед полуднем, відведено п. Левицького на поліцію, де по 4-годинній придержанні і переслуханні випущено його на волю. Причини ревізії і напрям слідства невідомі.

— **Виставка у Краєвому Патронаті** Краєвий Патронат ремесла і дрібного промислу влаштовує рік-річно цілу низку ремісничих курсів. Після закінчення поодиноких курсів відбуваються звичайно однодневні виставки зразків виробництва на тих курсах. Курси тривають звичайно кілька зимових місяців. У цьому році Патронат вів теж кілька родів таких курсів: модиярства, крою, шиття, килимкарства, кошикарства, шевства й инших. В половині лютого п. р. покінчилися вже декотрі з тих курсів. З тої нагоди були влаштовані виставки зразків дня 14. лютого і дня 21. лютого самих жіночих курсів. На першій виставці бачили ми вироби учениць модиярських курсів (жіночі капелюхи) й учениць крою та шиття мужеського і жіночого білля. На другій виставці бачили ми вироби переважно жіночих суконь, білля, зразки кроїв і килимкарства. Одна і друга виставка представлялися скромно з огляду на матеріял, але чепурно з огляду на вибір та вишикування. Так і видно було, що учасницями курсів були ті, яким не цереливається, а які до праці ставилися серіозно. Жалко, що Українці якось замало користали з нагоди. З курсів користали переважно Поляки та Жиди. Українцям слід би теж звернути на ті курси належну увагу. Всі учасники після укінчення дістають відповідні свідоцтва.

— **Чи так повинно бути?** Пишуть нам з Хирова, окр. Самбір: Вже від довшого часу, бо повних 15 років тутешній наш парох не робить того, що посіяне на просвітнім полі. Правда, наше міщанство та селянство вибудувало собі читальню „Просвіти", одначе не довго нею тішилося, бо тут. парох всадив до будинку читальні майже без відома та без позволення тут. міщан льокаторд, а тим самим забрав нам спромогу поширювати такий важний під цю пору просвітний рух. Всякі наші концерти та представлення мусять відбуватись по жидівських стодолах та стайнях. Остається нам ще й польський „Сокіл", де можнаб давати нам, Українцям, представлення. Чи вже так низько ми впали? До того непорозуміння між тут. парохом і міщанством та селянством зросли так, що мало хто ходить до церкви на його богослуження. Чи так воно повинно бути? Найвищий час, щоби все змінилося основно. — **Очевидець.**

— **Міжнародні злочинці перед судом.** Перед карним судом у Львові стоїть тепер двох міжнародніх злочинців, Владислав Міхаловський і Антоні Шматула, за численні злочини і крадіжи в Румунії. Перший з них був уже засуджений в Румунії на 8 років тяжкої тюрми, але він утік і його здовлено щойно у Львові. Другий має на совісти також цілу низку грабунків. Розправу веде судія Гошовський, обжалований прок. Гриневецький. На випадок засудження злочинці відсиджуватимуть кару в Польщі, бо обоє є польськими підданими.

— **Число чужинців у Берліні** в порівнанні з попередніми роками зменшилося. Тепер є там 34.480 Австрійців, 20.775 Поляків, 16.393 Росіян, 15.490 Чехословаків, 6.504 Мадярів, 2.874 Румунів, 758 Югословян. Кількість Українців не подана, бо національність означується тепер на основі паспортів, себто на основі державної приналежности. Таким робом і поважний гурт берлінських Українців зникає в цифрах, які подають число Поляків, Росіян, Румунів, Чехословаків і инших німецьких столиць.

— **Пам'ятникова таблиця в честь Шафарика,** відомого славіста й колишнього директора публичної й університетської бібліотеки в Празі, буде відслонена з нагоди міжнародного конгресу бібліотекарів у Празі на будинку університетської бібліотеки. В часі відслонення промовлятиме проф. унів. д-р Зібрт про значіння П. Шафарика для історії славянських літератур.

— **Чи новий Ляндрі?** Паризькі газети повідомляють, що французька поліція арештувала таємниче індивідуум, яке в неодному нагадує відомого убийника жінок — Ляндрі. Арештовано цього злочинця в домі одної багатої жінки, де він був від якогось часу звичайним служачим, за крадіж 20.000 франків. Тимчасом з ріжних записок, які найдено при ньому, виходить, що він має на совісти більшу кількість пропавших жінок, про які він докладну статистику. До того виявилося, що цей дивна людина говорить ріжними мовами, є поетом і музиком, і взагалі виявляє ріжні „таланти". Арештування цього злочинця викликало зрозумілу сенсацію.

ДЛЯ РЕКЛЯМИ!

Щоби розвести наш вироби, негайно висилаймо по одержанні

30 зл. 2·00

без якихнебудь дальших коштів

50 ШТУК

знаменитого мила тоялетного. Належитість приймається також у почтових значках. — Відпродавцям 5 прц. опусту.

Торгов. Бюро „Express"
1296 **Kielce Sk. p. 126.** 2—2

Дописи.

Щирець. (*З судової салі*). Дня 22 лютого п. р. відбулася в повітовому суді в Щирці карна розправа п. Володимира Могильницького, директора Каси проти Степана Хамуляка адвоката соліцитаторів і Зуба господаря в Ланах. П. Могильницький через свого адвоката д-ра Тенцлера вніс проти них скаргу за обиду чести. Названі обвинили його публично, що він є конфідентом державної поліції. На розправі обвинуваченій п. Степан Хамуляк заперечив, щоби назвав п. Могильницького конфідентом, але признав, що показав п. Могильницькому, а потім на засіданні виділу „Просвіти" в Щирці відпис реляції команданта державної поліції в Щирці до староства у Львові. Справа представляється ось як: Філія „Просвіти" в Щирці внесла подання до староства за дозволом на влаштування 2-ох концертів. Старостве відмовило. Обвинуваченому п. Хамулякові вдалося випадково цілі до причини заборони. Він дістав у свої руки відпис польської реляції. А реляція звучала: „Filja Towarzystwa „Proswita" w Szczerca nie zasługuje na zezwolenie urządzenia koncertu, ponieważ petenci Dr. Bohdan Sawczak i jego sekretarz Stefan Chamulak nie mogą dać gwarancji, że przebieg koncertu będzie spokojny. Na świadka wzywam p. Włodzimierza Mogilnickiego, który żyje w jednym z nimi domie i już nieraz jako rusin w sposób konfidencyjny donosił mnie, ażeby im nie wierzyć, bowiem oni działają nietylko na niekorzyść polaków lecz także i rusinów. Pozwolenie takie można wydać tylko pod warunkiem, jeżeli p. Włodzimierz Mogilnicki będzie starać się o mego osobiście i zagwarantuje za spokojny przebieg koncertu".

Обвинуваченій Зуб зізнав, що в тій справі нічого не знає. Суддя Дицик переслухав 4 свідків, яких подав п. Могильницький, але вони вповні потвердили оборону обвинуваченых Хамуляка і Зуба. Оборонець обвинуваченых заявив, що переведе доказ правди і просив суд зарекві рувати акти львівського староства ч. 73.385/25 і покликати на свідка команданта держ. поліції в Щирці Н. Кашубу. Ще перед укінченням розправи п. Могильницький відступив від скарги щодо Зуба. Суд допустив доказ правди, який подали обвинувачені і відрочив розправу. На салі були присутні численні селяне щирецького повіту, яких та справа незвичайно интересувала. Пана Могильницького заступав адвокат д-р Тендлер, обох обвинуваченых адвокат д-р Лев Гапкевич зі Львова.

Заробіткова еміґрація.

Пояснення в справі заробіткової еміґрації рільних робітників до Німеччини.

„Товариство опіки над українськими еміґрантами" у Львові, не маючи потрібних фондів ані відповідно уладженого бюра ані урядничого персоналу, не в силі відповідати кожному інтересованому окремим листом, тим більше, що мало хто долучав почтову марку на відповідь. Тому на численні запити в справі заробкової еміґрації до Німеччини даємо отсим пояснення і поучення за посередництвом нашої преси на підставі зібраних нами інформацій і інструкцій для громадських урядів, виданих Еміґраційним Урядом при міністерстві праці і суспільної опіки у Варшаві.

1) Число рільних робітників, котрі можуть бути в тому році допущені до Німеччини, є обмежене, внаслідок чого не всі, що зголосяться до виїзду, зможуть бути приняті.

2) Ті, що мають намір виїхати, повинні запастися в громадським уряді свого місця замешкання і зложити по дві фотографії, означені іменем і назвищем, як також 50 сот. на кошти паспорту. Громадський уряд виповнить чітким письмом всі рубрики присланих йому державними урядами посередництва праці або староствами „реєстраційних листів" в трьох однозвучних примірниках. Ті листи слід щонайменше два рази на тиждень, а в разі потреби частіше, пересилати в двох примірниках разом з фотографіями до властивого державного уряду посередництва праці, а на випадок неістнування такого уряду в повіті, до староства. Третій примірник слід переховати в актах громадського уряду, замотувавши на ньому дату висилання реєстраційної листи. Зложені зголошуючимися гроші на паспорти слід переслати до староства.

3) Державний уряд посередництва праці або староство завідомить, коли треба здержати записи на виїзд. З хвилею замкнення тих записів є заборонене приймання дальших зголошень аж до відклику.

4) Громадський уряд порозуміється зі староством, коли паспорти будуть готові до відбору і роздачі виїздячими. Староство вкаже також, до котрої німецької граничної місцевости слід спрямувати виїздячих.

5) Можуть їхати тільки ті робітники і робітниці, котрі мають визвання до праці від німецьких роботодавців. (Робітничої Централі). Ті визвання можуть бути збірні, на більшу скількість осіб. Визвання до праці слід вписати в останній рубриці реєстраційної листи.

6) Не можуть їхати:

а) призивні (пописові), уроджені в 1905 р. а з поміж уроджених в 1904 і 1903 р. ті, котрі обовязані ставитися до поборової комісії,

б) ті, що не мають польського горожанства,

в) ті, що не є фаховими рільниками (напр. промислові робітники),

г) нездатні до праці з причини старости, каліцтва, слабости і т. д.,

д) вагітні жінки,

е) дівчата нижче 21 літ, якщо не їдуть разом з родичами,

ж) родини з дітьми нижче 16 літ.

7) Зпоміж зголошуючихся першенство мають ті, котрі докажуть, що вже в минувшому році або в попередніх роках виїздили до Німеччини на сезонові рільні роботи.

8) Маючих виїхати слід поучити, що

а) записання на реєстраційній листі не значить, що паспорт буде виданий, а одержання паспорту не запевнює впущення до Німеччини німецькими властями на границі, де наступають лікарські оглядини і підписання контракту з роботодавцем,

б) паспорти є безплатні крім 50 сот. на кошт паспортового бланкету,

в) виїздячих без паспорту будуть на власний кошт відставлені додому,

г) кошти подорожі залізницею до німецької границі будуть знижені до половини на підставі посвідок, котрі староства вручать громадському урядові разом з паспортом в цілі доручення виїздячим; переїзд від німецької границі до місця праці в Німеччині і з поворотом до границі є безплатний.

9) Роботи зачинаються вже в березні (марті), а кінчаться 15. грудня.

10) В кожній компанії (гурті) робітників, що вибираються їхати до Німеччини, мусять бути дві третини робітниць (дівчат або жінок), а одна третина робітників (хлопців, парубків або мущин) — у віці до 50-го року життя.

11) Час праці тривае звичайно 10 годин денно, оскільки инакше не постановляють приняти повітові тарифи даного (німецького) краю. У важних випадках мусять робітник працювати поза годинами, за що одержує більшу винагороду, як за звичайні години праці.

12) Наші робітники одержують платню наравні з німецькими. Заслуженну виплачують робітникам при кінці кожного тижня або що два тижні з тим, що три марки з першої платні задержується і виплачується їх аж по відході з праці.

13) Наші робітники мусять платити вкладки до каси хорих і на суспільне обезпечення. В разі недуги побирають підмоги з каси хорих в такій самій висоті, як німецькі робітники.

14) Заплата за роботу виносить пересічно за звичайну обовязкову годину для мужчин по 15 фенніків, а для женщин по 12. За надзвичайні години і за акордові роботи платять більше. Акордову роботу можна дістати за згодою роботодавця і на основі порозуміння з ним вже на місці праці.

15) Крім цеї платні одержуть робітники Мешкання (окремо для мущин, окремо для жінок) з піжком, сінником і коцом, спільну кухню з опадом та тижнево 25 фунтів бараболь, 7 літрів збираного а о 3 і пів літра незбираного молока, 1 фунтів круп, каші або фасолі, 1 фунт житної або 1-4 фунта пшеничної муки, пів фунта тлущу і пів фунта соли. До варення призначена є осібна кухарка, оскільки робітники самі не хочуть собі варити.

ВЕРТЕП НАШИХ ДНІВ

(Театр Ляльок)

лялькова гротеска Галактіона Чіпки і Леле.

ЛЬВІВ: (четвертий раз) **неділя 28. лютого п. р.**

РОГАТИН: второк, 2. березня п. р.

ТЕРНОПІЛЬ: середа 3. березня п. р.

ХОДОРІВ: четвер 4. березня п. р.

В програмі узгляднені місцеві відносини. 1305 a) 1—3

16) В цілі одержання візвання до праці слід один примірник реєстраційної листи, потвердженій громадським урядом вислати почтою листом рекомендованим до німецького граничного уряду на адресу: Grenzamt in Kandrzin, Deutsch-Oberschlesien.

17) В письмі до німецького граничного уряду треба просити про призначення місцевости до рільних робіт для виказаних в листі робітників і робітниць, як також про присилання їм на подану адресу провідника робітників і контракту на роботу.

18) Аж після одержання прихильної відповіди від німецького граничного уряду зголошуються робітники до староства та предкладають тут цю відповідь на доказ, що мають прикречену роботу і на тій підставі видає їм староство безплатні паспорти до виїзду на сезонову роботу до Німеччини.

19) Всякі письма, вказки і посвідки до німецького граничного уряду можна писати по українськи, бо там є урядники, що розуміють українську мову.

20) Як вже на вступі згадано, число рільних робітників на цей рік є обмежене так, що зі Східної Галичини може бути допущених всього до 3.000 робітників і робітниць і то головно з повітів: ярославського, яворівського, равського і жовківського.

Подаючи отсі інформації, остерігаємо наших селян перед легкодушним виїздом до Німеччини і даремним витраченням гроша на кошта дороги.

Лист до Редакції.

Прошу Хвальну Редакцію помістити ось таке спростування допису п. Станиславівського про т. зв. „Селянський Конгрес" хліборобів, поміщеної в „Ділі" під наг. „В польській полоні":

До „підприємства" Даниловича ставився я все зі самозрозумілою погордою, як до кожного підприємства, що з цілою свідомістю вимірене є на шкоду українського народа і що послугується людьми лихої кондуїти, та стоїть під охороною поліції.

Однакож я ніколи не належав до тих, що боявся „підприємства" Даниловича або його попередників, бо я вірив і вірю, що українське селянство в Галичині на піде тими дорогами, якими пішов Данилович і його попередники, і що кожне таке „підприємство" зліквідується дуже скоро, а „підприємці" опинеться там, де опинився Яцина і Твердохліб.

Я вірю також, що українське селянство стане по стороні тих, що щиро займаються його освідомленням і його організацією.

І тому я в порозумінні з повітовою управою Української Радикальної Партії скликав на день 30. січня 1926 р. до Станиславова селянське віче, а що я мусів рахуватися із забороною того віча, то запросив українських послів до зложення посольського звіту в тім самім дні.

Сам дописувач стверджує, що посольське віче було грандіозне. Бо взяло в ньому участь понад півтора тисячі селян зі Станиславівщини і сусідніх повітів. На вічу промовляло пять українських послів, а учасники віча на протязі 6 годин з великою увагою слідкували за ходом нарад і своїми окликами та своїми ухвалами заявили повну солідарність з поглядами послів і референтів. Між ухвалами є резолюція, що остро осуджує „підприємство" Даниловича і пятнує його роботу та роботу його помічників.

Напів вороги заявляли по вічу, що Українці побідили, бо все свідоме явилося на скликаним мною вічу і згуртувалося до боротьби з „угодовцями".

Якжеж виглядає тепер кінцевий уступ допису п. Станиславівського, з якого недвозначно слідна охота дописувача завести значіння віча до мінімума, лише тому, що віче скликали радикали?

П. Станиславівський уважав за вказане причепитися і до моєї особи, він навіть не вагувався зробити з мене мало що не спільника Даниловича, бо в його слів виходить, що я умисне здержав учасників віча від нападу на салю польського Сокола, де відбувалося данилевичівське віче. П. Станиславівський зробив з мене брехуна, що мовляв перед вічем погрожував розгнанням банди, а на вічу закликом до учасників розійтися спокійно і забраним послів до свого дому умисне ударемнив розгнання банди.

Заявляю отсим, що я ніколи нікому не говорив, що буду розганяти банду, що я на віче не взивав нікого до спокійного розходу, а послів подорожів до себе лише тому, що вони, їдучи цілу ніч до Станиславова і перебуваючи на вічу 6 годин, потребували відпочинку і покріплення, особливо, що за годину мусіли відбути далеку подорож з поворотом.

Тільки короткий час!

Від 26. лютого до 31. березня ц. р. продаємо дешевше о

40-50%

Тільки короткий час!

К Н И Ж К И

а то по слідуючих цінах:

Авелін: Царина і Вестальки 0·30
Андикович: Моя популярність, пов. 1·—
Акорди. Антольогія укр. поезії, зб. І. Франка на гарнім пап. стр. 316 3·—
Андрухович: Ручна праця у вихованню 1.10
Барвінський: Досліди з поля статистики 0·10
Бартошек: Новітня єресь і церква 0·45
Бирчак: Уранія пісня, пов. 0·40
Будзиновський: Серце, пов. 0·50
Вариченко: Порадник учителя 2·—
Вахнянин: Спомини з життя 0·20
„Веселка": літерат. збірка, 210 стр. 0·60
Вересаєв: Записки лікаря, пов. 2·—
Вовчок: Два сини, пов. 0·15
„ Посмертні оповідання 1·—
Гаврилко: На румовищах 0·50
Гайне: Подорож на Гарц 0·75
„ Флєрентійські ночі 0·70
Гамсун: Вікторія, пов. 0·50
Гіго: Кльод Ге, новеля 0·10
Гоголь: Вій, пов. 0·30
„ Страшна пімста, пов. 0·25
Горобець: Дикий виноград, пов. 0·50
Гаєрштам: Мрії Каріни Брандт, пов. 1·—
Гершонович: Про воздух 0·20
„ Про конець світа 0·15
Гете: Страждання мол. Вертера 1·—
Габоріо: Таємничий підпомагач 2·20
Гоголь: Приятелі 0·10
Доде: Пригоди Тартарена, пов. 0·90
Дойль: Знак чотирох, пов. 2·—
„ Пес Баскервілів, пов. 2·20
„ Кровавий шлях, пов. 0·75
„ Остров божевільних, пов. 0·20
Донцов: Укр. держ. думка і Европа 0·50
Дорошенко: Життя і Слово 1·05
Драгоманів: М. Костомарів 0·10
„ Пропащий час 0·40
„ Казка про Б. Хмельниченка 0·75
Єрусалем: Психольогія 1·50
Журбенко: Філістер, пов. 1·80

Збірка Вільного Слова 0·20
„Зі Школи" образки з життя шкільної молодіжи, опр. 0·80
Золя: Чотири дні Івана Гурдом 0·15
Ібзен: Пер Гінт, драма 0·10
Казка про руського дуба 0·05
Карманський: Al fresco 0·30
Кіплінг: Оповідання 0·70
Кноустон: Народні казки і вигадки 0·80
Кміт: З гір, оповідання 0·40
„ Тремтіння душі 0·90
Коваленко: Вишнівська справа 0·50
„ Жарти життя 1·25
„ Без язика, повість 1·05
„ Ліс шумить 0·15
Костомарів: Книга битія українського народу 0·25
Коруба: Атлас географічний 3·50
Крипякевич: Львів 0·25
„ Оповідання з історії України І. 0·50
„ Шляхами слави 0·50
Крушельницький: Світло і тіни, оп. 0·30
Кузела: З культур. життя Укр. 0·80
Купрін: Собача доля 0·20
Левицький: Спілкова умова 0·10
Леонтович: Старе і нове, оп. 1·50
Лепкий: В горах, опов. 0·75
Лопатинський: Парася, драма 0·50
„ Пожар, драма 0·20
Ліндау: Мелійська Венера, драма 0·40
Легерлеф: Королеви Півночі, опов. 1·25
„ Різдвяна ніч 0·15
Масо: Амулет, опов. 0·75
Маковей: Кровавє поле, опов. 0·50
Мандичевський: В ярмі, опов. 0·15
„ Судьба, опов. 0·40
„ Слово о полку Ігоревім, вел. формат, на гарнімпапері 1·50
Мартович: Народня ноша, опов. 0·25
Махар: Гоголофа 0·15
Мешко: Нагуля, опов. 0·10

Молоповий 0·05
Мирний: Лихий попутав, опов. 0·20
Мицюк: Веремійовська буча, опов. 0·25
Михнюк: Ялинки 0·25
Наколесник: Невмірака 0·10
Налковський: Про воду на суші і в морі 0·50
О. М. По довгій розлуці 0·40
Олесь: На зелених горах 0·20
Опільський: В царстві золотої свободи, пов. 1·—
Опільський: Гаєчіоне, опов. 0·40
„ Танечниця з Пібасту, оп. 0·40
Опис рідного краю 0·25
Охримович: Початок укр. нац. думки 1·50
Партицький: Скандинавщини на Руси 1·20
Пачовський: Жертва штуки —·50
„ Розсипані перли 0·15
„ Україна як народ —·10
„ Ладі і Марені 1·50
Пісні до походу і до зброї 0·10
Перебенда — Острожниця 0·20
Поліщук: Манівцями 1·—
„ Червоне марево 1·—
Пулюй: Непропаща сила 0·10
„ Нові і переміняі звізди 0·10
Рудавський: Веселі вірші 0·15
Рудницький: Історія землезнання 2·50
Руф. К. Фільотас 0·10
Світлик: З наших боїв і змагань, оп. 1·—
Сміт: Про богатство народів, 176 стр. 1·20
Семен Палій, герой укр. народу 0·10
Сочевницький: Пригоди Одисея 0·45
Старк: Названчений злодій, пов. 2·20
Степняковичі Хрестини 0·10
Стефаник: Синя книжечка, опов. 0·25
Струмок: На війні та в неволі 0·20
Студинський: Генеза творчости М. Шашкевича 0·75
Талин: Хто і як панував над московським народом 0·25
„Терем" літ. збірник, 206 стр. 1·75

Твейн: Пригоди Гука I/II, пов. 1·50
„ Тома Сойєра, пов. 1·50
Тимченко: Калевала 1·50
Тисяч і одна ніч ч. III і IV по 1·—
Тичина: Золотий Гомін 0·50
Турянський: Поза межами болю, пов. 1·25
У завалі слави 0·10
Федькович: Вибір поезій 1·50
Франко: До світла 0·15
„ Причинки до історії України Руси, 196 стр. 1·40
„ Т. Шевченко 0·20
„ Панщина 0·30
„ Пригоди Дон Кіхота 1·50
„ Панщизняний хліб 0·10
Філіпов: Іван Гус 0·10
Чайківський: А. Оповідання вид. I 0·30
„ О. Всесвітня історія, 3 томи 830 сторін 8·—
Черкасенко: Сумні ідем 0·50
„Червона Калина" літ. збірник 1·50
Чехов: Каштанка, опов. 0·10
Черкасенко: Хайдини 0·30
Чужбинський: Українські поезії 0·40
Чупринка: Контрасти 0·75
Чріков: Товариш 0·10
Чому питани своєї церкви не мають 0·10
Шевченко: Кобзар т. 2-й 422 стр. 2·—
„ Сон 0·10
„ Невольник 0·10
Шекерик: На дні озера 0·10
Шпак: Мій новий сотрудник, пов. 2·50
Шурат: На досвітку нової доби 1·—
„ Поезія XIX віку 0·60
„ Слово про похід Ігоря 0·60
Яричевський: Ангел убійник 0·60
„ Між терням і цвітом 1·40
Яцків: Блискавиці 0·75
„ Далекі шляхи, опов. 0·60
„ Казка про перстень 0·70
„ Чорні крила 0·60
Який буває державний лад 0·25

На почтові оплати долучити до 10 зол. 1·20 зол., до кождих дальших 10 зол. по 60 сот. Висилаємо також за післяплатою.

КНИГАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА, ЛЬВІВ, РИНОК 10.

На який тиждень перед вічем на запит п. О. Черкавського, а опісля на запит п-ра Олесницького заявив я їм обом, що Повітова Управа Української Радикальної партії скликує в день т. зв. „Селянського Конгресу" селянське віче і що не думає висилати своїх людей на т. зв. „Селянський Конгрес", щоби не збільшати числа „делегатів" того конгресу та щоби не наважувати селян на побої з боку хліборобів, поліційних агентів і поліціянтів. Що потім мій був слушний, переконує мене те, що вислані людьми, що мали інакший погляд, висланники були на т. зв. „Селянськім Конгресі" побиті, що не переконали наказних війтів і наших делегатів і що навіть посла Павлюка, котрий прилюдно опинявся на тім т. зв. конгресі „делегати" і агенти зі саді випхали.

Радикали, як сказано, скликали віче, отже нічого дивного, що на тім вічу промовляли і говорили про ті справи, які були на денним порядку, отже про вибори до громадських і повітових рад, про шкільні справи і про організацію селян, все про справи, про які посли в своїх звітах не реферували. Чомуж п. Станиславівський дивується, що радикали на своїм вічу пекли свою печеню?

Що „Рада" висміяла станиславівське віче, не не дивно, бо цей часопис взагалі не ставиться поважно до поважної роботи, але що редакція „Діла", яка нераз заявляла свою „надпартійність", помістила очевидно неправдивий допис п. Станиславівського, це може дивувати учасників віча, котрі можуть усі без виїмку ствердити, що на вічу не упало ані одно слово, котре могло би подразнити когонебудь, що не належить до радикальної партії.

Видко, що п. Станиславівський з розмислом хотів заперечити правду.

Та така робота не принесе користи ані п. Станиславівському, ані нікому иншому.

Дякуючи Хвальній Редакції за поміщення цього сростування, пишуся

з високим поважанням
Д-р Лев Бачинський.

Від Редакції. Льояльно даючи місце сростуванню п. д-ра Л. Бачинського, зазначуємо, що допис одержали ми від якоїсь певної особи і це рішило про його поміщення.

Всячина.

Великанська спадщина. З Америки, країни найбільших цифр та мільйонів, перейшов до Льондону процес, над яким ломлять собі голови десятки адвокатів. Багач Леві Лейтер залишив 10 літ тому понад 100 мільйонів дол. Він був найбагатшою людиною в Шікаго і вів скромне життя скупаря. Маючи сила домів та фабрик, не хотів навіть купити собі авта, яким мали його урядовці. Працював 12 годин денно, 7 годин спав і єдиною його розривкою була лектура повістей з фантастичними пригодами. Його дочки повиходили замуж в Европі: одна за бувшого міністра закордонних справ Англії і віцекороля Індій лорда Керзона, друга за англійського гр. Сефолька. Після смерти мільярдера завідуючим спадщиною став найстарший син Йосиф Лейтер. Та майно нелегко було розділити. Між спадкоємцями був якийсь Сміт, близький кревняк та співробітник Лейтера, що десь щез. Ніякі детективи не в силі були його найти. Крім цього инші члени родини обвинувачували найстаршого сина, що він на власну руку завідував майном противзаконно, призначивши своїм уповноваженим, непевну та чужу людину. Тимчасом скількість претендентів до спадщини зросла. Зголошувались ріжні далекі свояки приваблені мільйонами. А адвокати ставили ріжні домагання, кожний за свого клієнта. Над цим лябіринтом справ радитиме тепер найвищий льондонський суд.

33, 48. Під таким заголовком можна написати нову мельодраму. Богай для кіна. Її героєм є найславніший инші Італієць, скромний селянин Ігнацію Торрака, про якого ми вже згадували. Він тричі відгадав льотерійні числа і його найближчі земляки з того самого села: Сан Ферданандо заробили на цьому 8 мільонів лірів. Вся Італія була в захопленні і завалила його листами та пропозиціями. А він попав в екстазу. Став на громадській площі і проповідував числа найближчої виграної. Спершу кватерно. Але констелящія місяця, як він казав, була трохи несприятлива для щастя. Тому він вдоволився амбом: 33, 48. Всі телеграфи працювали. За цей тиждень Італійці видали 40 мільонів лірів більше на льотерію, як попереднього. Перед льотерійними бюрами був такий рух, що поліція та військо працювали на вулиці як підчас резолюції. Але Торрака щез. Перший раз на автомобілі, ще й урядовім. Мусів заздалегідь рятуватися перед гнівом невдячного народу, якщо помилиться. Він почував, що на цей раз цифри є непевні. Казав-же про непевний місяць і відгадав. Вийшли цифри... зовсім инші. Тисячі людей проклинало пророка. А державний скарб тішився. Недурно захистив Торраку, може з острахи, щоби не зашкодив йому знову на 8 мил. лірів.

Жорстока мода. Льондонські новелери виставили у своїх вікнах зразки нової моди воноті перстені на жіночі шиї. Ці перстені зроблені точнісько, так само як шлюбні обручки. Тільки, річ ясна, вкладати їх не можна через голову, а при помочі клямер, як шнур пенсл або наручники. Ця мода мала би заступити ланцюшки та наручники зі слонової кости, якими жіноцтво прикрашує свої голі руки. Питання тільки в тому: яка перша Англічка вбере такий перстень на шию замість на палець? Чи творці моди гадають, що таким більшим ланцюгом змінять сильніше подружжя? — Що свої інтереси то певне.

✝ Посмертна згадка.

Памяти Василя Остапчука. Не писав у нас нихто ще некрольогу спортовцеві, бо й не було змоги писати його ні про Перфецького, Мацюрака, Думу, Гуссаківського, ні про Чорнинка. Ім писали спомини стрілецька пісня і втягали їх назавжда у воєнні літописи.

А от віхійшов від нас на днях один з тих передвоєнних типів-спортовців, Василь Остапчук у 37. р. життя. З родини збаражських Остапчуків, типічний тип чорноволосого Подоляннна. Сучасне спортове покоління його й не знає, бо і як може знати, коли йде нишими слідами? А треба згадати і його та його працю для примеру нишим спортовцям.

Вже в У. С. К. при академічній гімназії у Львові вложив Василь Остапчук багато праці в той час, коли щойно під Боберським і зичливістю директора Харкевича наш спорт почав ставити перші кроки. Основує відтак з нишими спортове тов. „Україна" і не тільки стає до змагань, але й організує їх. Господарить якийсь час площею „С.-Б.", в р. 1912 є одним з тої сотні молоді, яка вечорами перша стає в стрілецькі ряди й ходить на полеві вправи. В 1914-ий рік вкладає свою пайку роботи, роботи сірої буденної, без якої одначе не збудувати нічого діла. Приготування І. Олімпіяди в р. 1914 — це також значна частина його праці.

Не довелося опинитися йому в У. С. С, одначе за те переходить від 1918 р. цілу долю У. Г. А. і опинюється вкінці на еміграції в Чехії, звідки відтак вертає в рідний край. Доля йому, на жаль, не усміхнулася. Набавився перед 3 роками чахотки і зійшов до гробу в хаті товариша, який з усіх ще найбільше мав для нього серця. — Blue boy.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за душу бл. п.

ВАСИЛЯ НАГІРНОГО

Архітекта і Директора „Народньої Торговлі"

відбудеться в четвер, дня 25. лютого 1926 р. в церкві св. Петра і Павла, о 9-тій годині рано, на яке 1304 запрошує

Львів, дня 23. лютого 1926. **РІДНЯ.**

ОПОВІСТКИ.

Курс инструкторок на села. „Союз Українок" у Львові при допомозі Товариств „Просвіта", У. П. Т., „Сільський Господар", „Українська Захоронка" і „Труд" устроює курс для инструкторок на села. Курс починається 5. березня (марта) ц. р. і тревatиме 5 місяців. Наука буде обнимати: підготовку до культ.-освіт. праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття та домашнього господарства. На курс приймається кандидатки з укінченим семинарем. Перше-ство мають зредуковані учительки і учащі шкіл У. П. Т. Місячна оплата виносить 30 зол. Ученині мусять самі подбати про приміщення. По укінченні курсу учасниці будуть занятні як учительки курсів крою й шиття по селах і провідниці дівочих садків. Письмені зголошення надсилати до „Союзу Українок" Львів Рутовського 22Л., устно зголошуватися тамже щоденно від 10—12 рано. Вписи заникається з днем отворення курсу т. зн. 5. березня (марта) ц. р. — За Головний Видїл „Союза Українок": *М. Донцова* голова, *М. Мриц* писарка. 1331 2—5

Дрібні оголошення.

МУЖЕСЬКИЙ КРАВЕЦЬ приймає всілякі роботи. Одяги виконує по найновішим моделям по найдешевших цінах. Жовківська 117. Іван Кашак. 1294 2—7

КОНЦИПІЄНТА з практикою потребує адвокат д-р Ст. Мудрецький в Тернополі, місті (Thuste) біля Чортківа. Вимагані докладні оферти й рекомендації. 1205 3—5

СПЕЦІАЛІСТ переплету Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 5—10

ДЯК і підячий негайно може обняти посаду. Гринь Дмитрик, Зарудці пп. Куликів. 1303 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг очий

Д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістиці 1278 та недугах вух, носа і горла 6—10

в Коломиї, Мнихівка 1.

Андрій Фалендиш

будівничий

Тернопіль, вул. Тарнавського ч. 4

(власний дім), будує церкви, приходства та инші будівлі. Спеціяльно виконує склепіння церков залізно-бетонових ріжних конструкцій. Рівнож виконує всі 1128 лякі пляни і кошториси. 5—6

Спеціяльні Варстати

для направи возів „Ford"

1276 **оригінальних складових частий** 4—5

Витовд Транда

Львів, вул. Подлесього 2.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 42. (10.717). Львів, пятниця 26. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Вибори на Україні.

Немилі перспективи.

З початком лютого почалися по всій Україні перевибори до рад. Виборча кампанія продовжиться аж до 23 березня. Найбільшу вагу клали більшовики у всій передвиборчій підготівці, що тяглася від жовтня 19 5-р., на українські села. Там вони хотіли практично затіснити союз середняка з незаможником та провести при допомозі того союзу найнадіжніших кандидатів до сільрад. Остаточно вибори почалися. Виявилося, що заможніші елементи села проявили теж дуже велику виборчу активність. Правда більшовики це передбачували, та всеж не сподівалися того, що діється.

Один з провінціональних кореспондентів харківських „Вістей" змальовує виборчу активність села ось якими словами: „З одного боку стоять незаможні, неорганізована біднота та кращий середняк, до яких приєднується сільський вчитель та инші червоні культурники села. З другого боку стоїть глитай як передовик протирадянського елементу. З ним обєднується верхушка релігійної громади, бувші люде села — стражники, сільські старости, білі та жовті вовки, скомпромітовані та усунені зі своїх посад бувші радянські робітники. Ося зграя по деяких селах, там де комітети незаможних селян слабі та де не було належної пояснюючої роботи — намагається захопити сільраду, а через неї і все село. Методи в неї різні. Деколи йдуть ті бувші люде шляхом дискредитації та провокування в очах селянства кращих наших робітників, вони концентрують увагу селянства на окремих хибах наших органів влади. Подекуди влаштовують вони навіть передвиборчі пиятики та запрошують на них найнепевніші елементи споміж бідняків і середняків. Головна фігура — в тих пиятиках — глитай і церковна рада. Піп „допускає релігію". Були випадки, коли на проповіді він казав: „Христос був соціялістом, бо любив одних, вибирайте отже наших соціялістів з релігійної громади, Бажаючи добути перемогу за всяку ціну глитай, часто задобрює середняка матеріяльними обіцянками".

З того видно, що виборча кампанія переходить в українському селі в поважну боротьбу з офіціяльними впливами радвлади. Ця боротьба заможніших елементів села кінчається для них навіть поважними успіхами. Про те довідуємося зновже таки з радянської преси. Цитовані „Вісти" з 14. лютого приносять передову статтю п. н. „Ще більше уваги виборам!" вже сама назва свідчить про те, що вибори не йдуть гладко, та не задовольняють вимог радвлади, коли треба їм присвячувати ще більше уваги ніж досі. І дійсно з тієї статті видно, що по день 11. лютого закінчилися перевиборі до 101 сільських рад у 8 округах. До сільрад вибрали там 2044 членів, а між ними 1748 безпартійних, тобто 85 і пів відсотків. У виборах брало участь 49.101 виборців що дає 53 відсотки усіх управнених до участи в виборах. Найбільше абсентувалися при виборах бідніші елементи села. Натомісць скріпилася участь заможніших. Причину такого неуспіху бачать „Вісти" в тому, що підготовча праця до перевиборів велася за мало енергійно, а також невміло. Передвиборча агітація переходила подекуди в мертву „казьонщину". Завдяки тому на офіціяльні передвиборчі зібрання майже ніхто з селян не являється. За те беруть вони участь у своїх власних передвиборчих нарадах.

До кінця перевиборів на всій Україні ще далеко, а тому й починають більшовики скріплювати виборчу роботу, та організувати нову „ударну кампанію" для осягнення побіди. На Україні більше 10 тисяч сільрад; перевибори закінчені заледви в названих 101 громадах. Ясно, що більшовики зможуть ще осягнути побіду, тим більше, коли „напустять" на виборців адміністративні впливи. Правда, останніми часами вони дуже застерігалися проти впливів адміністрації на перебіг виборів, але не робили вони цього до тої міри, щоби зреінгувати з тих впливів навіть тоді, коли загрожені їхні, а тим самим і державні інтереси.

Та як не виглядали би в остаточних підсумках результати виборів, то всеж наведені вгорі цифри свідчать, що більшовикам загрожує на Україні поважна небезпека з села. Там заграчують вони свої впливи, яких зрештою мали й дотепер дуже мало переважно серед найменше відповідальних елементів села. Про те незбито свідчить Димівка й инші подібні історії та судові розправи проти сільських авантурників і покидьків, що прибравши комуністичну поволочку, не давали спину своїм злочинним гонам і компромітували таким чином радвладу й компартію в очах широких мас сільського населення. Такі явища були теж одною з причин, чому і партія і радвлада махнули рукою на недавну ще свою опору, тобто найнепевніші елементи села і круго повернули обличчя в сторону середняка. Середняк став тепер якоюсь мітичною постаттю, за якою гонять і партія і радвлада, дарма, що ні одна і ні друга не зисували дотепер самого поняття середняка. Що таке середняк? На те не в сили дати вичерпуючої відповіді ні партія ні влада. На всякий випадок під середняком слід розуміти засібного селянина, що в сили вести здорову та дохідну господарку. Він має з одиноткою дуже мало спільного, а тому й не диво, що те уридове єднання середняка з незаможними елементами села не посувається вперед ні на крок. Середняк, як це стверджують комуніката, більше гравітує до глитая ніж до бідняка. І зовсім зрозуміло. Кожний працьовитий, навіть дрібний господар має все більше спільних інтересів навіть з найзагірнішим глитаєм ніж з безземельним бідняком. Середняк поймує цілком природно до збільшення та уліпшення свого господарства, має отже наскрізь глитайську психіку і тому для нього і більше зрозумілий і більше підхожий багатший, засібніший селянин ніж безземельний або дрібно-земельний але недбалий бідняк. Всі ті моменти найшли свій практичний вияв при теперішніх виборах. Посідаючі та працюючі селяне борються за впливи на громадську господарку, борються за опанування рад проти дотеперішніх професіоналів-бідняків, що жили їх коштом, виконуючи всі громадські та адміністративні функції по селах. Не професіонали мають ними правити, а вони самі господарі, що працюють, що на них стоять і їх коштом живе все, а вони без голосу і без прав. Безперечно, що боротьба це затяжка, але не безвиглядна. Чим більше економічно скріплюється посідаючий селянин, тим більше хоче він прав в ім'я збереження свого посідання, своєї набутої працею власности.

Густо-часто правдиві глитаї підшиваються під середняків, а ще частіше буває так, що середняків вважають за глитаїв завдяки дуже довільному розумінню середняка. Це теж одна з причин, що глитай зі середняком ідуть до виборів одною лавою в ім'я власних шкурних інтересів, що з правила не покриваються ні з інтересами партії ні з інтересами її політики. Отже на чисто соціяльному підкладі зарисовується в українському селі затяжна боротьба за впливи з компартією та її владою. Процес тієї боротьби може тягнутися навіть дуже довго, але побіда, чим далі, все більше мусить хилитися в сторону села, бо воно навчившися багато в часі революції, починає її вести повільно вправді, але дошльно і сконсолідовано.

В. М.

Жидівська кольонізація на Україні.

Що кажуть про неї визначні Жиди.

Жидівський журнал „Юніверс Ізраеліт" перевів серед визначних Жидів анкету в справі жидівської кольонізації на Україні. Голоси тих визначних жидівських діячів будуть дуже цікавими і для нас.

Відомий вчений і професор Пастерівського Інституту в Парижі Безредько пише:

„Я волю бачити Жидів у Палестині ніж на Україні, абстрагуючи від усяких сіоністичних міркувань. На Україні антисемітизм вкоріненний за глибоко, щоби Жиди могли рахувати на рівноправність".

Письменник Р. Гейгер висловлює ту саму гадку в дещо різкіших формах:

„Коли взяти на увагу, що режім комуністів впаде під натиском реакції, то треба заздалегідь думати про евакуацію не тільки комуністів, але й взагалі усіх Жидів з України".

С. Юшкевич розглядає справу з инщого боку, але висловлюється про кольонізацію негативно:

„Росія тепер у добі бурхливого відродження і вона потребує купців, посередників і ремісників. Все те є стихією жидівства. Десятки тисяч Жидів, що нем. ло обробляють землю будуть конкурувати по містах".

Голова жидівського національного фонду, один з провідників сіонізму, Усишкін дає найрізкішу відповідь на поставлені в анкеті питання:

— „Це не Крим — це злочин. Сили і гроші Жидів відтягають від одиноко правдивої роботи, відбудови Палестини. За українську кольонізацію чіпляються всі вороги жидівського національного відродження. Підтримувати жидівську кольонізацію на Криму та в Україні і Білорусі — значить підсичувати найбільше завзятого ворога юдаізму, „євсекцію" (еврейская Секція) комуністичної партії".

Великий рабін Ленінграду Айзенштайн має дещо инший погляд. Він думає, що кольонізація на Україні є

„незначним підприємством, яке досить не конкурує з створенням національного жидівського огнища в Палестині."

Деякі з наведених відповідей визначних жидівських ученик і громадських діячів є такі різкі, що колиб їх написав якийнебудь, наприклад, Українець, то вся жидівська преса трубила би по цілому світу про його антисемітизм. А деякі з наведених „антисемітських" поглядів висловили самі Жиди. Отже все в порядку.

Знов смертний присуд у Львові.

У львівськім карнім суді велась два дні розправа проти Українця Миколи Філяса, рядового 19 п. п., якого обжаловувано за голосну зраду. Акт обвинувачення закидав Філясові ведення революційної пропаганди між товаришами, намову до дезерції, бунту, крадіжи зброї і поширювання революційної бібули. Розправу вів полк. Годовський, обжаловував полк. д-р Гехт.

Розправа буцімто виявила, що Філяс пробував з доручення Української Військової Організації створити в 19 п. п. у Раві Руській революційну організацію. Він м. ин. працював у тому напрямі, щоби в полку повстали „ячейки", себто таємні гуртки, з яких кожний мав бути зложений з 25 людей. З тою метою він розвинув відповідну акцію між рядовими-Українцями, яким заявив, що одну „ячейку" має вже готову, а до другої бракує йому ще 7 людей. Робив усе при помочі рядового Силки, який його одначе й видав. Було так, що Філяс казав йому забрати з магазину в часі нічної служби два скорострільні й віддати їх до розпорядимости Військової Організації, яка у своєму часі вжиє їх проти польського війська. Силка насграшився і дав про це знати до команди полку. Так цила справа виявилася і Філяса поставлено під військовий суд.

Свідки, що зізнавали під присягою, потвердили майже в цілости акт обвинувачення. Тому Філяса засуджено на кару смерти через розстріл. В дорозі „ласки" подано внесення о уласкавлення.

Памятаймо: Рідна Школа — це наша рідна фортеця, це певний захист в добі анхолітизму!

„Фактична автокефалія".

Міністерський проект у справі правного положення православної церкви в Польщі.

Безправне положення православної церкви в Польщі в найближчому часі мабуть переміниться в правне. Митрополит Діонісій віддавна клопочеться про унормування правних відносин між православною церквою і державою і безупинно стукає в тій справі до вшехпольського папи, міністра освіти й віроісповідань Ст. Грабського. З другого боку не засипляє тієї справи й автор конкордату. Здійснивши важче завдання, перевівши конкордат між Польщею і римською курією, береться до лекшої справи, „конкордату" між польським урядом і православною церквою в Польщі. Очевидно, це друге завдання не лише просте, але й пусте, коли мати на увазі, що польський уряд міцною рукою держить майно православної церкви, митрополита, епископів і безрадне та беззахисне духовенство. Тільки українські й білоруські посли та миряне ставлять опір, але й на них найдеться спосіб.

Провідною думкою цього внутрішнього „конкордату" є єдинення православної церкви в Польщі з польською державністю, щоби — як кажеться в мотивах приготовленого міністерством освіти і віроісповідань законопроекту — „скомпенсувати відосередні змагання окраїнного населення". З тією метою треба: 1) узалежнити економічно духовенство від уряду (переймивши на власність держави церковні маєтки), 2) витворити таку правну форму для православної церкви в Польщі, яка узалежнювалаб церкву від держави і тим самим відмежувала її від заграничних впливів і звязків. Першим кроком в тому напрямі є переведення автокефалії без огляду на згоду закордонних православних чинників. За всяку ціну слід перевести „фактичну автокефалію", що й сталося у вересні м. р.

В яких же рямках, на основі яких правних норм має проводити свою діяльність „автокефальна" (незалежна) православна церква в Польщі?

Про це дуже ясно, навіть досадно говорить міністерський проект. Отже перш усього щодо основ устрою:

Православна церква в Польщі є релігійним союзом, що під оглядом внутрішнього ладу і обрядів спирається на канони і традицію православної віри, а під зовнішньоправним оглядом на польську державу (§ 2). Польська держава підкреслює про єдність і вільний розвиток (?!) православної церкви — згідно з основами конституції — та подає церковній владі адміністраційну й фінансову допомогу (§ 3). Найвище начальницьке (zwierzchnicze) право в прав. церкві — за винятком науки віри і моралі — належить президентові польської республики яко опікунові і протекторові тієї церкви. Свої верховні права виконує президент — з малими винятками — через міністерство освіти й віроісповідань (§ 4). Найвищим духовним органом в православній церкві є Митрополичий Синод, що збирається на заряджения митрополита (§ 5). В ньому беруть участь всі епископи — керманичі дієцезій і — розуміється — митрополит. Недужого дієцезійного епископа заступає епископ-помічник, або коли такого нема, то епископ-помічник, вказаний митрополитом. До важности постанов синоду вимагана є участь і згода митрополита і двох членів Синоду. Постанови Синоду, якщо не торкаються науки віри і моралі, можуть бути проголошені і стати важними лише після затвердження їх міністерством осв. і вір. (§ 6). Православна церква в Польщі ділиться на пять дієцезій: варшавську, волинську, поліську, городненську і виленську. Їх території покриваються з границями воєвідств за винятком дієцезій городненської і варшавської. Перша з них (городненська) обіймає воєвідства білостоцьке і новогродське, а друга (варшавська) теригорію польської республики, необняту иншими дієцезіями. Зміна воєвідських границь є одночасно зміною границь дієцезій. Дієцезії діляться на деканати (в межах одного або двох староства), а деканати на парафії (§ 7). Епископи, управителі дієцезій, виконують управу при допомозі Консисторій згідно з церковними приписами, якщо вони не противляться державним законам. Дієцезійний епископ в управі дієцезії послугується епископом-помічником, якщо такий достойник є передбачений для дієцезії (§ 8). До засновування і переношення монастирів, або філіяльних посілостей вже істнуючих монастирів, є вимаганий попередній позвіл мін-ва осв. і вір. (§ 9). При парафіяльних церквах можна засновувати брацтва, як товариства світських осіб, маючи на меті розвиток релігійного життя, діла милосердя і т. и. (§ 10). Опіку над церковним будинком і парафіяльними будинками має Церковний Комітет, зложений з пароха і чотирьох представників парафіян, призначених місцевою громадською радою. Вибраний зпоміж них предсідник мусить здобути затвердження воєвідства. Час урядування комітету — трилітний (§ 11). Для обговорювання справ віри і життя православної церкви можуть відбуватися з'їзди духовенства: деканальні, дієцезійні й митрополітальні. В деканальних з'їздах можуть брати участь предсідники церковних комітетів при парафіяльних церквах. В дієцезійних з'їздах можуть брати участь предсідники комітетів при деканальних церквах. На митрополітальні з'їзди можуть бути допущені предсідники парафіяльних комітетів в числі 6 ти з кожної дієцезії по половині вказані дієцезійним епископом і даним воєвідством. На деканальні з'їзди дають дозвіл старости, на дієцезійні з'їзди — воєводи, а на митрополійні — міністерство осв. і вір. З проханням на дозвіл слід предложити правительственним властям також програму нарад (§ 12). Виховування кандидатів на духовників відбувається виключно в краєвих дух. семінаріях, призначених урядом. Кандидати мусять мати польське громадянство і мусять бути без замітів під оглядом моральним і політичним. Без попередньої згоди мін. осв. і вір. не можна висвячувати осіб, що не відповідають тим вимогам (§ 13).

(Докінчення буде.)

ПУРУС

с пастою знавців

Балтійські Зединені Держави.

„Daily Telegraph" повідомляє про проект унії полудньово-балтійських держав, на яку мібито годяться Естонія, Латвія і Литва. Всі три згадані держави після приступлення до унії мали би спільну армію й дипльоматію. Кожна з них зберегла б повну автономію у внутрішніх справах.

Цей проект приймають англійські офіціяльні кола прихильно, тимбільше, що з хвилею його здійснення зміцняться значно положення згаданих держав у відношенні до СРСР., в чому Англія дуже заінтересована. Англійські кола висказують у цій справі тільки одно побоювання, а саме дотично Литви, яка з уваги на свої напружені відносини з Польщею може бути в цьому союзі не зовсім певним членом.

Т-во „Просвіта" в Білгороді.

Ще в ті часи, коли в Білгороді знаходилися перші Українці-емігранти, була думка про створення якогось гуртка, біля котрого могли обєднатись наші люде. Але скоро прийшлося не лише залишити про не гадку, але Українці мусіли ще й розбігатись на всі боки з Білгороду перед терором російських чорносотенців, котрим місцева влада віддала на милость та немилость усіх Українців із Наддніпрянщини. Лише не скоро у Загребі, де умови політичного життя були далеко кращі і де потроху зібралися Українці, котрі не виїхали за кордони Югославії та нові емігранти Галичане, знову порушено заходи до організації гуртка „Просвіти". Так 22. червня 1922 р. зложено статут і відіслано до Білгороду на затвердження, де він пролежав аж до 7. лютого 1925 р. отже без малого три роки.

Минулий рік взагалі мав ознаки деякого відродження нашого національного життя в Білгороді загалом деяким подекуди у режимі та майже повній утраті того великого впливу, котрий мали раніш Росіяне. Потроху знову зібралися Українці до столиці, знайомилися між собою та знову почала виринати думки про потребу створення якогось національного осередку. А про потребу цього говорили занадто яскраво хоча би й такі два факти. Перше те, що місцева інтелігенція, не кажучи вже про народні маси, є цілком недоінформована в наших справах, або поінформована Росіянами, після чого не маємо бути частиною російського народу зі своїм діялектом у мові, а наша свідома інтелігенція — люде з німецькою орієнтацією, вороги славянства і т. п. Завдяки цьому і відношення до України коли не цілком вороже, то у кращому разі — недоброзичливе, крім того никого поняття про нашу літературу та історію, а щодо пісні й музики, то їх Росіяне безсоромно виставляють за свої. Різні спо-

---

7.

Лист з села.

V. Національна свідомість.

Після перших відємних вражінь неогороженості села годиться приглянутися — так сказатиб — внутрішньому обличчу селян. Цікаво, що в парі із занепадом народньої ноші, в парі із зовнішньою обдряпаністю зверхньої признаки селянина — відбувається в прискореному темпі процес національної і клясової свідомости.

Без сумніву нинішній селянин виключно із вихованим під плотами без догляду і без систематичного впливу школи поколінням є свідоміший від передвоєнного. Війна значно поширила селянський горизонт. Перейшовши в часі війни із зброєю в руках або й без зброї (як полонений) половину Европи, пізнавши світ, примусово покинувши галицьке гетто, наш селянин почав иншими очима дивитися на світ, почав розбиратися власним умом в багатьох складних явищах політично-суспільного характеру. Російська й українська революція теж не були без впливу на формування його світогляду.

В чому ж проявляється зріст національної свідомости?

Наш селянин довгий час був тільки „християнином", чоловіком, людиною, т. зн. такою окремою породою серед творів природи, що різнилася від окружаючого його світа звіринного і... „жидів". Та в розумінні його „вищої" антитези — „пана", дідича, поміщика він все ще був „бидлом". Згодом, меншебільше від революційного 1848 р. він ставав „Русином", перетворювався в національну одиницю, а опісля громаду, народ провінціонального характеру. Провінціональна назва „Русин", здавна утверджена на західно-українській території, відріжнала його від „Мазура" (польського селянина) і від „Ляха" (польського пана-сурдутовця, від писарини починаючи і дідичем кінчаючи). Від вибуху війни почала прийматися серед селян загально-національна назва „Українець", досі мало уживана нашим селянством. Нинішній галицький селянин незвичайно цікавиться подіями на Рад. Україні, особливо цікавить його розвязка зем. питання. Зразу, як довго соціяльний перестрій села відбувався в добі воєн. комунізму і як довго вирівнали колективістичні тенденції, наше селянство неприхильно ставилося до тих перемін. З моментом закріплення землі за великоукраїнським селянством, з хвилею введення нової економічної політики, з піднесенням клича: збагачуйтеся!, звернутого на адресу селян, зовсім инші відгомони находять тут події на Наддніпрянщині. Нашому затурканому довговічною неволею, соціяльною й політичною, придавленому, психічно пасивному селянинові незвичайно імпонує активність зазбручанського селянина. Коли він оповідає про свої пригоди на Вел. Україні, то постійно ставить собі і своїм співгромадянам за зразок тамошнього селянина.

Він гордий на те, що почуває свою єдність, свою духову спільність з великоукраїнським селянством, що він є складовою частиною великого українського селянського моря. В звязку з тим зовсім иншого значіння набирає в нього й сучасна Рад. Україна. Національна свідомість, яка висловлюється почуванням всеукраїнської єдности — це єдиний наш здобуток, винесений з великої пожарини.

Зовсім природно, що одною з передумов національної свідомости є зріст освіти. Читання зросло, хоч з сільських бібліотек нема майже сліду. Коли трапиться яка книжка, то вона мандрує з хати до хати. Також зросло читання газет. Перед війною загальний наклад популярних газет був далеко більший (для прикладу годиться зазначити, що одна „Свобода" — доходила до 16 тисяч накладу), сьогодня той наклад є щонайменше на половину зниженій. Одначе перед війною не всі газети були читані. Деякі селяне передплачували газету „для гонору". Сьогодня один поміркник газети є читаний найменше 30-ма людьми. Пошана до книжки не є відповідно розвинена, але це нічого дивного, коли зважити, що не має її й наша інтелігенція.

До газети ставиться нині селянин критично. Давніше кожне друковане слово було для нього якимсь таємним, священним; сьогодня він вже визнається у напрямках поодиноких газет, він розуміє своє клясове становище і домагається селянсько-клясової газети, якої — правду кажучи — в нас досі нема. Нинішні газ. селянські органи є тільки менше або більше популярні, але не селянські. Вони не обстоюють всецілко селянських інтересів, не освідомляють селянина клясово (розуміється не у вузькім того слова розумінні), вони не боронять села перед захланністю й визиском міста. Наш селянин ще жде на свою газету.

В кожнім селі є кілька незвичайно інтелігентних одиниць, з освітою, навіть вищою, хоч самочинною. Мені доводилося стрічати двох селян, з яких один поважно цікавився природничими науками і математикою, а другий історією. Варто з такими людьми побалакати. На жаль, вони стають своєрідними „ученими", пильно переживають свій скарб і не проявляють охоти поділитися своїми знаннями з своїми співгромадянами.

(Продовження буде.)

ВЕРТЕП НАШИХ ДНІВ

(Театр Ляльок)

ляльокова гротеска Галантіона Чіпки і Леле.

ЛЬВІВ: (четвертий раз) неділя 28. лютого ц. р.

РОГАТИН: вівторок, 2. березня ц. р.

ТЕРНОПІЛЬ: середа 3. березня ц. р.

ХОДОРІВ: четвер 4. березня ц. р.

В програмі узгляднені місцеві відносини.
1305 а) 2—3

би вияснити українську справу через місцеву пресу не мали успіху, бо газети рішуче не приймали нічого до друку, де була мова про Україну не в російському освітленні справи. Тільки минулого року газета лівого напрямку „Новости" помістила дві коротенькі замітки п. І. Будза, а орган самостійних демократів „Речь" помістив у грудні з приводу свята обєднання, на котрому була й українська делегація, статтю про сербсько-українське відношення, у січні ц. р. статю „Історія української мови". Це — перші ластівки, перша борозна на великій неозорій ниві...

Другий факт, що говорив про необхідність українського національного осередку в Білгороді, це велика кількість емігрантів із Наддніпрянщини, котрі тепер перебувають тут. Люде це здебільшого національно несвідомі й дуже затуркані. Лишити їх і далі на поталу ріжним російським організаціям, доводити, щоби в чужім оточенні зовсім загубили себе національно-було би гріхом. Тому розпочинся були наради гуртка української інтелігенції в Білгороді, як допомогти цьому лихові. Спершу виникла була думка заснувати українсько-югославський клюб, при помочі котрого удалося би створити ближчий контакт із місцевою інтелігенцією, але цю гадку прийшлося відкинути, бо справа з затвердженням статуту затягнулася б була у кращому разі на декілька місяців, а часу гаяти не хотілося. Найлекшою та найскорішою з формального боку справою було відчинити філію загребської „Просвіти", на тому й зупинилися.

Таким робом 29. січня н. р. відбулися перші загальні збори „Просвіти" в Білгороді, на яких вибрано такий виділ: голова п. І. Будз, заступники голови пп. інж. В. Шухевич та Павлович-Шура, секретар Б. Андрієвський, бібліотекар проф. Виликівський, скарбник М. Тумір, референт музично-драматичного відділу І. І. Рядченко. Великою перешкодою в житті „Просвіти" безперечно буде матеріяльний бік, бо членів покищо мало, люде вони, здебільшого, дуже убогі, що гіжко заробляють свій шмат хліба, а така необхідна річ, як своя власна, хоч і невелика кімната, вже потрібує що-місяця значних видатків. Але і крім матеріального боку, коли новий виділ не вичавить великої саможертви та енергії — справа не осягне своєї мети і життя „Просвіти" лишиться тільки на папері, як це дуже часто буває з ріжними українськими установами та організаціями. Та будьмо сподіватись, що виділ нової „Просвіти" зробить усе можливе для того, щоб вона стала дійсним світочем нашої справи у Югославії, та зуміє обєднати біля себе усіх Українців, незалежно від їх партійних переконань. **В. Анський.**

З театру.

„Вовки", революційна драма Р. Ролляна.

Імпровізований театр „Союзу Артистів" виставив в неділю 21. ц. м. революційну драму „Вовки" — Ромена Ролляна, відомого французького письменника і пацифіста. У армійсько-революційнім епізоді великої французької революції знаменитий автор незвичайно тонко змалював в головних персонажах тих „вовків", що взаємно жруться і постійно чигають на себе. В головному штабі санкюльотської армії, обляженої у Майнці, серед безупинної боротьби і концерту гармат змагається розхристана демагогія з аристократичним цинізмом і пуританською моралю генерала — вченого. У призмі творчої інтуіції письменника являються перед нами яскраво змальовані герої драми, чергується гра ідей і пристрастей. Над життям людини постійно ваготить небезпека, а все в ім'я любови до батьківщини. Як інакше відчуває її член Академії наук генерал Теліє, інакше бувший ковбасник генерал Верра, а зовсім інакше вічно підозріваний старорежимний офіцер, аристократ з походження Д'Ойгрон. Всі ці перехрещування ідей і пристрастей, ця гра інстинктів, ця індивідуальна любов до батьківщини, за якою криються особисті, нераз низькі цілі, скупчуються в питанні: Хто кого?

Театральна дружина „Союзу Артистів", що складається не лише з добрих акторів, але й інтелігентних та освічених людей, які розуміють своє завдання, не мала більших труднощів з розподілом ролей. Колиб не важкі матеріяльні умовини життя нашого театру, то вона зумілаб дати нашій публіці багато дечого нового і цікавого в кращій обстановці, як це діється тепер. Та недостача матеріяльних ресурсів і відсутність відповідної обстановки є у нас повною.

І цим разом мала, незручна сцена салі „Лисенка" не могла дати ілюзії великої готелевої салі в Майнці, в якій квартирує головний штаб санкюльотської армії, а одяги революційних старшин, особливо робочих персонажів, лезве чи відповідала духові часу. Арматура, яка мала імітувати гарячий бій за мурами міста, скорше скидалася на забаву нечисленних дітей.

Сама пєса, хоч з огляду на короткий час слабко підготована, мала всі приємети дбайливої режісерії. На жаль, слабке памятове опанування ролі, не спомагало темпа акції та душевідло артистів в експресійному відтворенні нагамованих персонажів. Всеж таки деякі типи були вповні вдатні, а п. Гірняк відграв ролю якобінця Веора просто майстерно. Його вірна кресіння енергійного мужнього генерала-ковбасника ввесла на сцену багато життя й темпераменту. Це був справжній тип незрівнаного демагога, який своєю грубою простотою та відвагою здобуває популярність та довіря армії. Ар. Задунський в ролі комісара конвенту виджав послідовно тип здержливого хорого на подагру, революційно-цивільного начальника армії, що мусить піддержувати духа й лагодити спори та конфлікти. Доброю мімікою та дискретною грою вдався він багато відчуття, та сценічної вправи. Ар. Сорока — знаменитий виконавець характерістичних ролі, цим разом вийшов бліді. Надто здержливий і нерішучий, не міг він проявити святого вогню генерала-інтелектуаліста, визнаючи принціпу безкомпромісової справедливости. Нехай пропадає світ, щоби тільки тріюмфувала справедливість, — ось що червоною ниткою пронизує діяльність Теліє. Тип, створений п. Сорокою, мало відповідав його психічному обличчю, змальованому Ролляном.

В ролі Д'Ойгрона п. Стадник віддав вірно тип іронічного, задавакуватого аристократа. Дуже сильно вийшов в VIII-ій сцені першої дії.

П. Ярема Стадник грав дві побічні ролі: підпоручника Жан-Амабля і вояка, в обох вносячи свій природний, молодий темперамент та виявляючи здатність до трансформування. Виконавці ролі старшин та вояків не все брали участь в акції, що обниджувало рівень вистави. Основою таких пєс є їх тло, ансамбль, що має підкреслити обставини й атмосферу.

Цікава ця пєса залишила глибоке враження серед публики. Жалко лише, що на жаль — як звичайно — не дописала публика. Особливо молодь повинна зацікавитися цією пєсою. Всіх, що лякаються втратити дорогий час, можна потішити, що пєса починається точно і кінчиться перед 10-тою годиною. **С. Ф-а.**

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Штреземан і Лютер дел. до С. Н.

На березневу сесію Сою за Народів виїздить з рамени нім. уряду крім д-ра Штреземана також канц. Лютер. Згідно з вказівками уряду, мають усякими засобами спротивитися поширенню Ради С. Н. Колиб ім це не вдалося мають відкликати просьбу Німеччини про прийняття до С. Нар.

Анґл. уряд іще нерішений.

У палаті громад Чемберлен заявив на запит, що британський уряд іще нерішений, яке становище має зайняти на найблизшій сесії Союза Народів у справі збільшення числа постійних членів Ради після приступлення Німеччини.

Бенеш у Відні.

Заповіджено приїзд Бенеша до Відня. Стріча ця буде з нагоди підписання розмовного австр.-чхсл. договору. Точний реченець стрічі канц. д-ра Рамека з д-ром Бенешем ще невизначений. З Праги повідомляють, що Бенеш побуде один день у Відні в переїзді до Женеви.

Мусоліні за поділом Австрії?

„Дейли Експрес" повідомляє, що Мусоліні два тижні перед виголошенням звісної протинімецької промови казав сондувати в Бельграді опінію, як там прийняли би давний проект поділу Австрії. Вже два роки тому — каже „Д. Е." Італія порушувала цю справу з огляду на небезпеку злуки Австрії з Німеччиною. В англ. колах уважають ті вісти правдоподібними.

Чемберлен про поширення Ради С. Н.

Підчас промови в Бермінгені 24. ІІ. мін. Чемберлен говорив про справу поширення Ради С. Н. Противиться обговоюванню поодиноких жадань. Тепер Рада С. Н. складається з 10 членів, а після вступлення Німеччини числитиме 11 представників держав, що належать до Союза. Чи такий склад Ради буде достаточним авторітетом для висказування думок світа? Здається, що такий стан занадто обтяжував би льояльність Ради, тому думає, що в відповідній хвилі побільшення Ради буде оправдане. Британський уряд вітає приступлення Німеччини до С. Н., бо вірить, що це буде дальшим посуненням вперед діла примирення між учорашніми ворогами, розуміє теж як дуже успіх тої справи вяжеться з ділом майбутнього мира.

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонади, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247а Жадайте у всіх складах 6—75 „Народної Торговлі".

Нінчіч у Римі.

Для виміни думок про положення, яке витворилося в Европі після Льокарно, виїхав 23. ІІ. до Риму югославянський мін. загран. справ Нінчіч. Стрінеться там із Мусолінім. З Риму іде Нінчіч до Парижа.

Анґл.-нім.-франц. блєок. Покращання нім.-італ. взаємин.

„Дейли-Тел." повідомляє, що взаємини між Італією й Німеччиною значно покращали. Сталося це з приводу рації спільних інтересів, які обі краї мають у Раді С. Н. Небаром утвориться в Женеві англійсько-німецько-французький блєок. Італійський уряд уже тепер покинув думку підписання з малою антантою окремого договору, зверненого проти Німеччини. „Берл. Тагеблят" додає до тої вістки, що спільні екон. і політ. інтереси Італії й Німеччини є очевидні для всіх розумних політиків у Німеччині. Слід надіятися, що непорозуміння, викликане італійськими націоналістами, було лише хлилевим епізодом.

Біржа.

Гроші.

Амерік. дол. 7·80 — 7·85 канад. дол. 7·60 — 7·75, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·75, леї 0·3·25 — 0·3·75, франки фр. 0·29·25 — 0·29·75, фр. швайц. 1·49 — 1·55, анґл. фунти 36·00 — 36·50.

Золото. 20 кор. 30·00 —30·50, 20 франк. 28·00—28·50; 20 марк. 34·50—35·00; 10 руб. 37·50—38·00.

Срібло. Австр. кор. 0·60·00—0·62·00, 5 зв. кор. 3·34—3·44, фльорени 1·67—1·72, рубл. 2·55 — 2·65, рубель дрібним сріблом 1·30 —1·35.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 23,00—23·00.

Українські вишивки

20 аркушів з многими ріжнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22. 1173 14—15

НОВИНКИ.

— **Пригадуємо ще раз нашим Вп. Передплатникам, що передплату належить присилати тільки на нашу адресу почтовими складанками або переказами.** 1—3

— **Дзвони для церков.** Довідуємося, що митроп. курія у Варшаві ліквідує з днем 1. березня ц. р. адміністрацію і продаж чи радше віддачу церковних дзвонів, привезених у часі світової війни. Хто до 1. березня не відбере своїх дзвонів, вони будуть продані. Є там на складі ще багато дзвонів з Галичини, особливо т. зв. „безіменних": понад 600 малих від 10 до 25 кг. ваги, кільканадцять православних до 115 кг і кілька великих дзвонів до 140 кг ваги. Всі ті дзвони будуть після 1. березня продані, як зачуваємо, по ціні менш-більш 3 зол. від 1 кг. Наші священики й церковні комітети повинні використати цю нагоду й оскільки не відшукали своїх старих дзвонів, закупити для своїх церков пригожі дзвони в митроп.курії у Варшаві (Warszawa-Praga, Ratuszowa 8).

Академія

в честь 25-літнього Юбилею вступлення на митрополичий престол Иого Ексцеленції Митрополита

кир Андрея ґрафа Шептицького

яка відбудеться у Львові в салі „Народного Дому" в четвер дня 25. лютого ц. р.

Програма: 1) Повитання Високопреосвященого Юбилята. 2) Дм. Бортнянський: „Се нині благословіть Господа", конц. IX. на 2 мішані хори тов. „Боян". 3) Святочна промова: Нова епоха нашої Церкви, о. д-р Гавриіл Костельних. 4) Дм. Бортнянський: „Услышить Ти Господь", конц. V. на муж. хор, Питомці дух. семінарії. 5) а) Vieuxtemps: „Adagio religioso" з конц. D-moll, б) Smetana: „Ведрна пісня", сольо скрипкове п. Е. Перфецький в супроводі п. директора Вас. Барвінського. 6) Дм. Бортнянський: „Кто взойдет на гору Господню", конц. IV. на 2 мішані хори тов. „Боян". — Початок точно о 7. годині вечером. — **Комітет.**

— **Університет у Мукачеві?** „Prager Presse" подає вістку, що ріжні кола на українському Закарпатті думають про можливість оснування університету в Мукачеві і то ще в цьому році. Говорить про створення принайменше двох факультетів. Громада Мукачева була би схильна причинитися від себе дарованим земельної площі під будову університетського будинку. Згаданий щоденник стверджує, що центральні установи в Празі не підприняли досі в цій справі нічого.

— **Отверти лист Вл. Грабського.** Бувш. мін. скарбу Вл. Грабський оголосив у часописах отвертого листа, в якім боронить перед закидами нечеснього служіння для власних інтересів. Бувш. премієр каже, що ціле життя не провадив синекури, а жив скромніше, як привик у батьківськім домі. Не користав із кредитів у будівельнім банку, не купив нового маєтку і т. д.

— **Демонстрації безробітних.** Із околиць Лодзі повідомляють про страйки і демонстрації безробітних. Страйк вибухнув у кількох тканьнях і красильнях. У Здуньскій Волі страйкує 200 робітників. У Радомськім вибухнув страйк у фабриці меблів, у Бжезінах страйкують кравці, у Ленчиці й Згежі демонструють безробітні, жадають праці й запомог.

— **Постійні радянські виставки за кордоном.** Комісаріят торговлі рішив улядити в літку постійні радянські торговельні виставки у Берліні, Відні, Парижі, Медіолянї, Копенгазі, Штокгольмі, Царгороді, Атенах, Токіо й Кабулі. Ціллю виставок інформувати заграницю про радянську торговельні методи й посередничити при заключуванні торг. взаємин.

— **Приїзд Сікорського до Львова.** В неділю 28. ІІ. приїздить до Львова комендант львівського О. К. ген. Сікорський, щоби обняти нове становище.

— **Самовбивство буфетової дівчини.** 21-літня дівчина Запольська, буфетова в ресторані на гадовному дворі наслідком непорозуміння із арендатором ресторану утратила становище. З тої причини і наслідком сплетень відібрала собі життя вистрілом із револьверу, який добула розбивши куфер свого шурина.

— **Відібрати собі життя** напившись йодини хотіла гафтярка Баричко, а 38-літня Федер наслідком браку засобів до життя зажила сублімату.

— **414 хлопців із Закарпаття** найшло від 1921 р. приміщення в чеських майстрів-ремісників у Чехії і Моравії. Це заслуга Червоного Хреста, що опікується і на місцях через свої філії українськими терміноторами та дбає про відповідне їх приміщення, убрання для них і т. п. З Галичини вчилося перед війною багато наших хлопців у віденських майстрів, на жаль тепер нічого подібного не чувати.

— **Як діється в культурних народів.** У нас в руках урядове письмо бельгійського технічно-кольоніяльного інституту в Льєжі, адресоване до одного з наших студентів, що звертався туди за інформаціями в справі студій. Глядиш на цей акт і очам не вірни. На горі урядова фірмова назва: Institut Superier Technique et colonial de Liege, а відповідь і всі інформації написані в українській мові. В письмі заповіджено ще й те, що Інститут скоро видрукує та перешле пляну програму викладів і занять в українському перекладі. Під письмом підписаний знов по французьки „le Secretaire-General Ing. V. Vicenik". Ясно, що акт писав Українець, але це не важне, а важне те, що Інститут подбав про такого Українця-урядовця, що полагоджує справи Українців. Така високо-культурна поведінка можлива тільки в Бельгії, дарма, що немає в ній української національної меншости і дарма, що число українських студентів у тому інституті не переходить звичайно ...

Відозви й комунікати.

До всіх, кому дорога память Тараса Шевченка.

Зближується вже 65-та річниця смерти Тараса Шевченка і скрізь, де тільки живе український народ, будемо обходити святочно память цього нашого Кобзаря. Святочні Шевченківські обходи стали для нас вже народнім обовязком, навіть у найменших закутинах нашого рідного краю і це є гарним свідоцтвом високо розвиненої свідомости й культури нашого народу. Одначе рівночасно наша суспільність починає вже привикати до Шевченківських обходів: вони стають подекуди тільки звичаєм так, що на них прогуде нераз „великих слів велика сила і більш нічого" — трівкійшої користи з таких обходів нема. Шевченко сам був великим противником такого розуміння народнього обовязку і задля цього Краєвий Комітет, вибраний в 1921 р. для вшанування шістьдесятих роковин смерти Тараса, рішив здвигнути йому трівалий памятник, гідний великих ідей, які Він проповідував. Згаданий Комітет рішив створити **особливий видавничий фонд**, призначений для популяризації людського знання, себто для видавання книжочок, в яких у загально-доступний спосіб розяснені будуть основи всіх наук. На цей фонд на основі ухвали згаданого Краєвого Комітету призначено чистий дохід з усіх кождочасних Шевченківських обходів усіх тих наших українських громад і гуртків, які зрозуміють вагу цього великого діла. Ця ухвала згаданого Ювілейного Краєвого Комітету радо була принята цілим нашим громадянством і таким чином засновано всенародній видавничий фонд, з особливим завданням популяризації знання, якому дано назву: „Учітеся, брати мої", чим ясно й проречисто означено його ціль і завдання.

Кураторія, вибрана до управи цього фонду, негайно розпочала свою діяльність: вона уложила програму видань, замовила відповідні праці у наших найліпших письменників і в міру засобів почала видавати відповідні книжочки. Дальша судьба фонду „Учітеся" залежить вповні від громадянства. Колиб усі комітети, які уладжують Шевченківські обходи на нашій тільки Галицькій Україні, чистий дохід із згаданих обходів справді жертвували на фонд „Учітеся", то ми моглиб що року видати принаймні двайцять відповідних книжочок так, що до кількох літ ми малиб вже здвигнений **величний писаний людовий університет**, справді гідний памятник нашому великому народньому Мученикові й Пророкові.

Всі знаємо добре, що популяризація знання є для нашого народу безумовно й конечно потрібна, всі згоджуємося також на це, що наш народ, при нинішних обставинах, мусить сам, своїми власними силами заспокоювати всі свої культурні потреби, а з огляду на те, мусимо всі признати, що й піддержування фонду „Учітеся, брати мої" належить до наших дуже важних народніх обовязків.

Сповнім отже всі цей наш народній обовязок. Нехай з нагоди найблизших Шевченківських обходів ніхто не відтягнеться від зложення кочби й найменшої лепти на шо ціль, нехай всі Комітети, що уладжують ці шевченківські свята, призначать увесь чистий дохід на фонд „Учітеся", а Кураторія цього фонду також сповнить свій обовязок і за кілька найблизчих літ ми здвигнемо нашому генієви Тарасови Шевченкови величний, нерукотворний памятник: писаний людовий університет, на славу й добро нашого українського народу.

У Львові, дня 10. лютого 1926 р.

ЗА КУРАТОРІЮ ФОНДУ „УЧІТЕСЯ, БРАТИ МОЇ":

Д-р І. Раковський, голова. *В. Дорошенко*, заст. голови.

У Львові, дня 12. лютого 1926 р.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ:

М. Галущинський, голова. *В. Мудрий*, секретар.

— **Перенесення 155 Полянів** з цвинтарів Яніського, Стрийського, Кульпарківського, Замарстинівського, Знесінського, Клепарівського, у Рясні Польській і Голоску Великім на „цвинтар оборонців Львова" на Личакові відбудеться з великою парадою дня 21. березня ц. р. Тим чином будемо небавком звов свідками польського патріотичного походу вулицями Львова, в якому візьмуть участь усі верстви кресової Польщі. Не завадиб, щоб і наші люде занялися пильніше могилами полеглих Українців і то не тільки у Львові і його околицях, але й у цілому краї.

— **Присуд на міжнародніх вломників.** Присуд проти Владислава Міхаловського й Антона Пшитули, що мають на совісти цілий ряд вломів і грабіжей в Румунії, запав учора у Львові. Міхаловського засуджено на 5 років тяжкої тюрми, Пшитулу на 2 і пів року.

— **Конґрес преси** відбудеться у вересні ц. р. в Женеві під проводом декана школи журналістів у Міссурі, Вальтера Уіллемса. Подібні конґреси радили вже в Сан Франціско (1915 р.) і в Гоголюлю (1921 р.). На конґрес до Женеви заповіло свій приїзд 400 журналістів з Америки, що одночасно хочуть приглянутися засіданням Союза Народів.

— **Скількість лікарів у Чехословаччині** обчисляють на 8000. З того є 4194 цивільних лікарів чеської і словацької національности і 345 військових лікарів тих самих національностей. Цивільних лікарів Німців є 2617, скільки військових — не знати. На Словаччині й Закарпатті є до 800 лікарів мадярської, жидівської й української народности.

— **15.000 любовних листів до Віктора Гюґо**, відомого французького письменника, продано недавно на лицитації автографів збору Ед. Ленга за 18.000 франків.

— **Найкращий американський жарт.** На основі оголошеного в Америці конкурсу признано за найкращу знекдоту в 1925 р. таке оповідання: Вломник дістається, не знаючи про це, до помешкання премійованого атлета, майстра боксерів Сміта. Атлет ловить вломника, кидає ним кільканацять разів у повітря і розбиває ним наче дручком меблі. Коли ці вправи тягнулися вже з пів години, напів живий вломник проситься голосом, повним розпуки: „Пане, бійтесь Бога, колиж нарешті покличете поліцію?"

— **Ucrainica.** „Wiadomości Literackie" приносять у ч. 7. статтю П. Еттінґера п. з. „Український портрет". — У „Prager Presse" з 20. ц. м. помішена стаття д-ра В. Залозецького про виставку християнського мистецтва, в числі з 21. ц. м. стаття М. Г. про нові твори Архипенка ураз зі знимками в ілюстр. додатку.

— **„Свобода"** ч. 8. містить: В обіймах нещасних опікунів. — До всіх, кому дорога память Т. Шевченка. — Селянський банк. — Земельна справа на Україні. — З Радянської України. — Закріплення землі. — Як Польща хоче щадити? — Найвищий суд у Львові. — Що чувати в світі. — Новинки. — Еміграційні справи. — Економічний відділ. — Всячина. — Нові книжки і видання. — Дописи з краю. — Молитва коня. — Смішне.

— **„25 літ на Митрополичім Престолі"**, — Богословія кн. 1—2 (1926). Збірка розвідок присвячена життю і творчости нашого Митрополита А. Шептицького появиться небаром друком. Ціна 1 дол. Львів, Коперника 36. 1309 1—2

Дописи.

Турка. (*Поміркий учитель в Дідьовій*). Є в нашім селі учитель Микола Дучаковський з роду Дучак, обряду гр.-кат. Перенесений він в гори за кару, мабуть за п'ятаку, де його неначе хотіли скрити. З початку, яких 6 тижнів, він учив добре і вже люде думали, що йому сталася кривда, що ним кинули в такі глибокі гори. Та небавком наш учитель став віддаватися зовсім своєму налогові і виправляти в селі згіршення та деморалізацію. Школу, розуміється, занедбав зовсім, бо зачинає вчити в 10, а то й 11. год., а часами минають цілі дні, в яких не вчить нічого. Як Дучаковський змиркував, що багато наших темних людей не любить науки і радо забрали би своїх дітей зі школи — став увільняти дітей від науки, очевидно, за різні хабарі, а навіть за готівку. (Спис батьків ураз зі сумами, які вони поплатили за увільнення дітей зі школи, долучуємо). Таким чином учитель замість ширити просвіту, спекулює на темноті нашого селянина і зробив з того джерело доходу та й мабуть не жалує, що прийшов до нас за кару. Про те, хто Дучаковському в тому помагає і хто все те покриває, може иншим разом. Нині згадаємо ще тільки, що учитель відбирав від темних людей присягу, що ніхому не скажуть про те, що йому давали за звільнювання дітей від науки. Тому свящ. слідство в цій справі мусіло бути ведене дуже обережно. Просимо відповідні власти взятися в цю справу і зробити вже раз порядок і в нашій школі.

Громадяне.

З судової салі.

22 роки 8 місяців і 15 днів тяжкої вязниці та 859 днів посту!

Члени УГА., які були заняті при Окружній Команді в Чорткові, пригадують собі певно завору шення селян в Ланівцях й околиці, які мали місце в березні 1919 р. під впливом большевицької агітації і які тоді скінчилися карною експедицією, що при помочі гармат і скорострілів мусіла завести порядок. Епільогом тих заворушень була карна розправа перед судією одиничним окружного суду в Чорткові в дні 24. вересня 1925 р. до чспр. Vr. 1541/25. На розправі тій стануло 175 селян і селянок з села Ланівці, обжалованих за те, що дня 5. березня 1919 р. забрали з фільварку Ілінова Спіса, діючи у взаїмнім товаристві в часі загальної війни викликані нужди, різні движимі річи вартости понад 500.000 п. м. Розправа велася два дні, після чого суд, опираючись на зізнаннях пошкодованих та частинніш признанні обжалованих, які майже всі забрані річи пошкодованому повернули, засудив згаданих селян разом на кару 22 роки 8 місяців і 15 днів тяжкої вязниці, загострені постом у 859 днях, себто одним постом що 14 днів кари. І так: засуджено 5 селян на кару тяжкої вязниці по 8 місяців, 20 по 6 місяців, 2 по 10 місяців, 1 на 4 місяці, 1 на 5 і пів місяця, 48 по 5 місяців, а 11 по 3 місяці. Решту обжалованих задля недостачі доказів вини увільнено від вини і кари.

Від того вироку обжалованні відкликалися і другий раз ставали перед окружним судом в Чорткові як відкличним трибуналом дня 8. лютого 1926. Одначе відклик їх лишився без успіху, бо трибунал вирок І. інстанції затвердив у цілости.

Еміґраційні справи.

В справі еміґрації до Канади.

„Товариство опіки над українськими еміґрантами" у Львові комунікує: Кількість рільних робітників з Польщі, допущених до Канади без ефідейвітів на весну ц. р., вже вичерпана, так що корабельні дірці не приймають більше задатків на корабельні карти. Тому остерігаємо наших селян, щоби не їхали дармо до Львова чи Тернополя в цілі зареєстрування. Можуть їхати тільки вже зареєстровані, себто ті, що одержали від своїх або знайомих ефідейвіт і родини, як що кр м коштів дороги мають 500 долярів на задаткування фарми і початки господарства.

Зареєстровані вже рільні робітники, що виїзджають з весною до Канади, повинні по приїзді до Вінніпеґу, звертатися з порадою і поміччю до Товариства опіки над українськими іммігрантами ім. св. Рафаіла у Вінніпеґу. Поштова адреса: St. Raphaels Ukrainian Immigrants Welfare Association Box 1616 I, Winnipeg, Man., Canada.

Бюро Т-ва міститься в бюрі голови, адв. С. Савули, 457 Main, Street, Room 306, Winnipeg.

Просимо всі наші часописи ласкаво помістити цю оповістку.

м-р Софія

ОКУНЕВСЬКА — МОРАЧЕВСЬКА

доктор медицини

* 12. V. 1865 — † 24. II. 1926.

На похорон, що відбудеться в суботу 27. ц. з каплиці анатомії просить родину й приязних

1311 СИН.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Курс інструкторок на села. „Союз Українок" у Львові при допомозі Товариств „Просвіта", У. П. Т., „Сільський Господар", „Українська Захоронка" і „Труд" устроює курс для інструкторок на села. Курс починається 5. березня (марта) н. р. і тревати ме 5 місяців. Наука буде обнимати: Підготовку до культ.-освіт. праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття та домашнього господарства. На курс приймається кандидатки з укінченим семінарем. Першенство мають зредуковані учительки і учениці шкіл У. П. Т. Місячна оплата виносить 30 зол. Учениці мусять самі подбати про приміщення. По укінченні курсу учасниці будуть вислані як учительки курсів крою й шиття по селах і провінції діточих садків. Письменні зголошення надсилати до „Союзу Українок" Львів Рутовського 22/I., устно зголошуватися тамже щоденно від 10—12 рано. Вписи замикаються з днем отворення курсу т. є. 5. березня (марта) н. р. — За Головний Виділ „Союза Українок": *М. Донцова* голова, *М. Мриц* писарка. 1301 3—3

Дрібні оголошення.

МИКОЛА БІЯК син ФЕДЯ з Товстенького згубив військову книжку, яку уневажнює. 1308 1—2

ДЛЯ РІЛЬНИКА, ПРОМИСЛОВЦЯ, СКЛЕПАРЯ. В Товстобабах пов. Підгайці на продаж новий мурований під дахівкою дім о 7 убікацях, будинок господарський, пів морґа города, пів морґа поля. Місце дуже добре на склеп. Поле можна докупити з парцеляції. Відомість у управителя школи в Горожанці почта loco via Галич. 1307 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг очних

Д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістиці 1278 та недугах вух, носа і горла 7—10

в Коломиї, Мнихівка 1.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р ФЕЛІКС ГАН

Львів, Городецька 46. Телефон 834.

пересвітлення Рентґена. Лічення лямпою 1231 „Sollux" і кварцовою лямпою. 6—8

АДВОКАТ

Др РОМАН САВОЙКА

відкрив адвокатську канцелярію

в ДРОГОБИЧИ, Ринок 4.,

веде її спільно з адв. д-ром І. Блажкевичем. 1211 5—5

Лев Шелевич

архітект управ. будівничий

в БОРИСЛАВІ

виготовляє плани і приймає підприємство будови церков, шкіл, домів народних, приходських, приватних і т. п. 1263 5—6

Панове! Найпевніші і найліпші гігієнічні спеціяльности гумові, передвоєнної якости, гарантія за кожду штуку, тузин зол. 4·50 висилка на провінцію відворотно цілком дискретно за попереднім післяплатою

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Сикстуська 7.** 4—30

ТИЖДЕНЬ ДЕШЕВИХ НОТ

від 25. II. — 6. III. продає

ВСІЛЯКІ НОТИ о 30 проц. ДЕШЕВШЕ

„ГАРМОНІЯ" МАҐАЗИН НОТ,

1306 Львів, Романовича 11. 1—2

ЧЛЕНИ „ДНІСТРА"!

Крайна пора викупити вже найновіші поліси „Дністра" зголосити їх до занотування в громадськім уряді і подбати, щоби їх переслано перед 31. грудня 1925. р. для провірення до дотичного Відділу П.Д.У.В., бо инакше наражаться члени „Дністра" на непредвиджені страти і неприємности.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 43. (10 718). Львів, субота 27. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Ватиканський престол і Італія.

Ватиканський орган „Осерваторе Романо" друкує лист папи до ватиканського головного секретаря кардинала Гаспарі, на тему проектованих фашистівським урядом церковних реформ. Ці реформи мають на меті поправити становище духовенства та оборонити церковні інтереси. Згаданий лист хоче в дуже лагідній формі дати до зрозуміння Муссолініому, що при всій його добрій волі допомогти Ватиканові, уступкам держави ще далеко до тих справедливих претенсій, які має церква.

Ось висновки цього листу, 1) церковні знавці, що радять з урядом над церковним законодавством, мають дозвіл своєї церковної влади, але не виступають від імені святого престола. 2) Без огляду на прихильне становище Ватикану до намірених реформ, Ватикан стоїть давно на тім, що цивільна влада не має права вмішуватись до церковного законодавства. 3) Конкордат між святим престолом і королівством Італії може бути закінчений щойно тоді, коли буде закінчене юридично т. зв. римське питання. Це значить: як довго теперішне становище святого престола не буде змінене.

Французька криза.

Франк упав дуже низько. За тим пішло загальне схвилювання. Права преса скидає на лівицю вину за марево економічної катастрофи. Ліва пригадує правій одержану після неї сумну спадщину. Фінансовий стан може довести навіть до поважніших заворушень серед населення. У численних містах власники крамниць зачинили свої крамниці для демонстрації. За останні місяці імпорт збільшився значно над експортом. Фінансовий комітет у сенаті відновив знову статті про підвишку мита на алькоголь, каву та цукор, скасовані парляментом.

Інтриґи чи погрози?

Англійська, французька та німецька преса передали провідну думку розмови, яку мав польський міністр зак. справ Скшинський з англійським послом у Варшаві, Мюлєром на тему постійного вступу Польщі до Ради Ліги Націй. Гр. Скшинський мав ощім-то заявити, що на випадок, якби Польща не одержала такого місця, тоді вона виступить з Ліги Націй зовсім і піде на Союз з СРСР. Польська тел. агенція заперечує категорично такій звістці, яка рівнялась би погрозі і твердить, що вона видумана ворогами Польщі. Одночасно польська преса передає звістку, що мін. Скшинський справді розмовляв на цю тему, але не з послом Мюлєром, а з французьким послом Панафіє, якому сказав, що в разі невдачі Польщі в Женеві, вона буде приневолена шукати инших шляхів політики. Політики зробили з цього зрозумілий висновок. Ось чому інформації чужинної преси є прибільшені.

Комінтерн.

Чергове пленарне засідання виконкому комінтерну в Москві.

Дня 21. ц. м. почалося в Москві засідання поширеного пленума Виконавчого Комітету Комуністичного Інтернаціоналу. В засіданні взяли участь делегати 32 країн. Зіновєв, голова Комінтерну, заявив, що основні принціпи програми і тактики комінтерну остають і надалі незміненими. Тим хотів він сказати, що остання дискусія в російській компартії, та опозиційна роль його самого на партійному конгресі не мають ніякого впливу на ідеольогію і тактику теперішньої президії Комінтерну. Але саме над тим, чи остання дискусія в Р. К. П., має мати який небудь вплив на уклад сил в президії Комінтерну, застановлявся дуже довго і дуже основно політичний комітет (політбюро) і генеральний секретаріят російської (прозваної тепер всесоюзною) компартії. В тій справі інтервенювали в названому політбюрі навіть представники поодиноких національних секцій Комінтерну. Вони доказували, що усунення Зіновєва зі становища голови комінтерну спричинило би ослаблення комінтерну, та дало би почин до аналогічних дискусій, що були в Р. К. П., у всіх секціях (тобто партіях поодиноких держав). Ті аргументи вплинули на політбюро всесильної Р. К. П. до тої міри, що воно згодилося на старі лінії політики комінтерну і на провід в ньому Зіновєва до найближчого конгресу.

Відкриваючи сесію поширеного пленуму, виголосив Зіновєв величезний реферат про міжнародне положення та про становище поодиноких компартій і комінтерну до нього. Довше спинився він на Німеччині, якій не виворожив нічого доброго. Вона далі робить великі кроки в сторону соціяльної революції, не зважаючи на позірну стабілізацію економічних відносин, не зважаючи на вступ її до Ліги Націй, не зважаючи накінець на американську підтримку. Навіть колиб німецькі внутрішньо-економічні відносини направду устабілізувались, то це все одно не позбавилоб її від півтора міліона безробітних. Тепер у Німеччині вправді помітне загострення відносин, але безпосередньої революційної конюнктури там нема.

Про стан комуністичного руху на сході Зіновєв сказав, що він зробив великий крок вперед. Місцями розвивався він бистріше, ніж можна було сподіватися. Великанський вплив комінтерну на розвиток китайських подій незаперечний. Безсумнівний також успіх у поширюванні комуністичних ідей в Індіях, хоч там відбувається це повільніше.

Зіновєв покладає тепер великі надії на т. зв. латинську, тобто полудневу Америку. Полуднева Америка стане, на його думку, основною операційною базою комунізму проти імперіялізму північних Злучених Держав Америки. Тепер всі майже народи латинські Америки є, на думку Зіновєва, поневолені. Скорше чи пізніше їх втягнеться в боротьбу проти Злучених Держав Північної Америки.

Комінтерн намічає поширити свою секцію (відділ) для Далекого Сходу та кольоній. Так само намічено зосередити в руках комінтерну керму над комуністичною пропагандою в кольоніях, яка то керма була дотепер у руках французької та англійської компартій. Для проведення цього останнього в життя повстала при комінтерні окрема комісія під головуванням японського комуніста Катаями.

Важне для новобранців.

Кілька практичних вказівок.

З уваги на неблизький речинець військового побору подаємо кілька інформацій для новобранців:

I. Подання в справі відложення речинця служби у війську з родинних і маєткових причин (ст. 53 і 54) слід вносити в часі від 15. лютого до дня, що попереджає день бранки. Ті, що стараються дістати друге відложення служби, вносять подання від 15. лютого до 25. червня. До подання треба залучити: 1) Родинний витяг, що обіймав би цілу родину новобранця (батька й маму, братів і сестер рідних чи природних, як шлюбних, так і нешлюбних). В тому виказі мають бути поміщені всі члени родини без огляду на те, чи живуть разом, чи окремо. Оскільки такого виказу не можна залучити, то подання треба доповнити посвідкою (допискою) комісаріяту поліції про скількість членів даної родини з вичисленням кожного окремого члена й долученням метрик їх уродин. 2) Посвідку комісаріяту про маєтковий стан петента і його родини.

II. Подання в справі відложення речинця служби у війську з огляду на студії і практику (ст. 54, a, b, c, d, e — учні, студенти і практиканти) слід вносити в часі від 15. лютого до дня, що попереджає день бранки. Ті, що стараються дістати повторне відложення служби, вносять подання від 15. лютого до 20. червня. До подання треба залучити: 1) По думці ст. 54, a, b, c, посвідку школи, до якої петент ходить. 2) По думці ст. 54, d, (відбуваючі практику за кордоном) а) метрику уродин, б) особисту виказку або пашпорт, в) свідоцтво одної зі шкіл, означених у параграфі 1. розпорядку міністра освіти, 2) посвідку закордонної фірми промислової, торговельної, гірничо-гутничої або рільничого товариства, потверджену дотичним консулярним урядом, що новобранець дійсно вже відбуває практику або буде саме в тому часі принятий. 3) По думці ст. 54, e, (учні, що терміную у ремеслі у цехових майстрів) свідоцтво про відбування науки ремесла, видане управою дотичного ремісничого цеху.

III. Подання про зачислення до загального ополчення на основі ст. 51 (духовні) слід вносити від дня 1. квітня до дня 30. червня, з долученням посвідки дотичних духовних властей.

IV. Подання про зачислення до резерви на основі ст. 111 (учителі народніх шкіл) слід вносити від 15. лютого до дня, що попереджає день бранки, з долученням посвідки шкільного інспектора.

V. Подання про признання правдоподібної служби у війську по думці ст. 45 зак. слід вносити від 1. травня до 25. червня того календарного року, в якому має прийти до стилення, з долученням таких документів: а) свідоцтво зрілости (відписи мусять бути стверджені нотаріяльно), б) метрика

В кожному поданні треба подати: 1) назвище, імя і рік уродин, 2) докладну адресу (улиця і число дому), 3) комісаріят П. П., в окрузі якого петент мешкає, 4) повітову команду довозень, до якої евіденційно воборовий належить (це відноситься до тих, що вже користали з відложення служби).

Подання слід вносити до дотичних адміністраційних властей (у Львові: Магістрат, Департ. IV. військ.) Подання внесені після подавих речинців, не будуть розглядатися, хіба що їх недодержання оправдано.

Від Ред.: Вважаємо за вказане подати до відома всім, кому спіц, що на основі інструкції міністра внутр. справ Рачкевича з днем 1. грудня 1925 до ч. 4824 подання у військових справах, які полагоджують староства, мають обовязані приймати в українській мові.

Курси українознавства.

Без виписів, без системи і без дискусій.

Львівське Наукове Т-во ім. Шевченка поробило вже перед кількома місяцями заходи у відповідних чинників за дозволом на влаштування наукових курсів українознавства. Довго товклася ця справа то на поліції, то у посвідстві, аж остаточно прийшов сьогодня дозвіл на влаштування курсів, але під такими застереженнями, що на курси не можна переводити виписів, що по викладах не можна відбувати ніяких дискусій (мабуть щоби це не нагадувало семінарійних вправ!) і що найважніше, що викладн не сміють бути систематичними.

Цікаво, як уявляли собі польські адміністративні чинники наукові викладн без системаґичного їх укладу. Видно, що для української науки на їх думку не обовязкова ніяка методи і ніяка система. Невжь це можливо влаштовувати цикль якихнебудь викладів, таким чином, щоби він був безсистемним. Такі поняття про науку, абстрагуючи від того, чи її подається тісно науково, чи популярно, можуть жити хіба тільки в головах тих „учених", що сидять по польських поліційних і инших адміністративних кабінетах. Але й між ними є до тої міри інтелігентні люде, що напевно сміються з поставлених до української науки застережень. Та це тим гірше для них, бо вони розумівши абсурдність названих застережень, все одно їх видумали мабуть на те, щоби дати Українцям нову „лекцію" тактики.

Димісія мін. внутр. справ Рачкевіча.

Міністер внутр. справ Рачкевіч зложив 24. II. на руки през. ради міністрів Скшинського просьбу звільнити його з заниманого становища. Просьбу свою мотивував перемученням. Дійсно причиною просьби димісії є труднощі в обсаді становищ у мін-стві внутр. справ і неможливість виелімінувати з нього урядовців, заангажованих партійно, а також виелімінування Рачкевіча з нарад коаліційних міністрів. Премієр Скшинський просив Рачкевіча, щоби зі своїм рішенням задержався до часу його повороту з Женеви.

Вагання.

„Дух Льокарна", дух пацифікації повоєнної Европи і мирної співпраці над її відбудовою, не найшов сприятливого ґрунту в Польщі. Не значить це, що польська республіка виявляла різкі войовничі тенденції. Ні, час для побрязкування шаблею проминув і по всій правдоподібности зараз не вернеться. Найкращим показом цього є хоч би відомий „Катилінський" виступ Мусолінія, який в передвоєнних часах був би класичним casus-ом belli.

„Дух Льокарна" сунтяться в Польщі з инших причин. Основа, на якій спочивало великодержавство Польщі, її певність і сяка-така безпека, усувається зпід ніг, а це викликує глибокі вагання в Польщі політичного й економічного характеру. Французький протекторат, який до Льокарна був неспорушною стіною польської політики, сьогодня втратив своє основне значіння. Забезпечена в своїх границях Франція, з одночасним позбавленням й ролі диктатора Европи має нині инші завдання й инші клопоти, як бути опікункою й поводаторкою молодої й хирлявої польської республики. Франція сама примушена обороняти свій великодержавний престіж і шукати виходу зі складного й незавидного економічного положення.

Заломання французької бази викликує постійні вагання в Польщі, тимбільше, що оба її сусіди: Німеччина й СРСР., досі викляті европейськими потентатами, набирають сил і значіння та стають поважними, в багатьох справах рішаючими факторами.

На европейсько-азійськім континенті в сучасній добі стоять проти себе дві сили, два велитні: Британійська Імперія і Радянська Унія. Перша з них кермує діяльністю Ліги Націй, друга діяльністю Комінтерну. Польща находиться між молотом і ковалом, вагаючися, на котру ногу ступити, до кого прихилитися. Очевидно, Польща не є нулею на европейському континенті, вона уявляє собою делку, покищо невідому вартість яко шлях між Сходом і Заходом, яко географічна одиниця, що відділює Німеччину від СРСР., яко база майбутнього зудару між обома велитами, яко резервуар фізичної сили для посторонньої розпорядности.

Обі супротивні сили намагаються приєднати Польщу. Англія бажалаб її запрягти у свої шлиї, а СРСР. підчинити своїм впливам.

Між цими двома силами бється польська політична думка, вовтузяться польські державні мужі, не бачучи ні просвітку, ні виходу зі сліпої вулиці. До тогож економічна катастрофа в Польщі зближується семимильними кроками. Безробіття, досі помітне тільки в містах, як пошесть перекидається на село. Досі цю армію безробітних окутує туман повної апатії. Вона мовчить, жебрає, просить, безпомічно витягає руки, але хто зна, чи це не зловіща тишина перед бурею! Заходи здобути позичку, найти передишку, щоби можна спокійніше розвязувати поквапно назріваючі соціяльні проблеми, не дають позитивних вислідів. Ясно, що економічна нужда і фінансова скрута не дають змоги Польщі не лише утверджувати, але навіть зазначувати великодержавницьких аспірацій.

В таку хвилю стало актуальним принятя Німеччини до Ліги Націй і надлення її постійним місцем в Раді Ліги. Польща побачила себе загроженою. Зріст сил і зміцнення значіння Німеччини не ворожить добра Польщі. І в Німеччині, і в Англії явно говориться, що направлення кривд, заподіяних Німеччині версайським трактатом мусить — скорше, чи пізніше — відбутися коштом Польщі. Тому у Варшаві постановлено добиватися постійного місця в Раді Ліги, а в Парижі поширено цю концепцію ще й на Еспанію та Бразилію. Таким чином Польща бажає забезпечити себе перед можливими несподіванками в лоні цеї міжнародньої установи, а Франція намагається зрівноважити англійський вплив в Раді Ліги Націй.

Офіційна поведінка Англії в справі побільшення постійних місць в Раді є таємно-здержлива, хоч за кулісами розвивається повною парою антипольська й антифранцуська пропаганда. Погроза Німеччини, що возьме назад своє зголошення, негативне становище Японії і різкий спротив Швеції є досить пророчистим висловом англійського негодування з приводу польських аспірацій. Зовсім природно, що таку саму акцію веде й противна сторона. Хоч Бріян застерігається, що пресова дискусія на тему побільшення постійних членів Ради Ліги тільки непотрібно шкодить справі, в якій рішаючий голос мають заінтересовані держави, то всетаки настоливе домагання Бразилії й Еспанії та погроза Польщі про виступлення з Ліги Націй є яскравим проявом контракції.

Англія, пригортаючи Німеччину до лона Ліги Націй, бажалаб в той спосіб винагородити їй всі дотеперішні пониження та в часом створити собі вірного приятеля в рішаючій кампанії між нею і СРСР. З тих самих причин вона не нехтує й Польщею. Кожна сила може придатися у відповідний момент. Але Польщу бажає мати Англія не п о р у ч себе, не в рівнорядному і рівновартному становищі, але у підчиненому відношенні. Англія хотілаб держати Польщу на ланцюху, як „скажену собаку" — кажучи досадними словами пос. Бриля. Зовсім природно, що против такого васального становища бунтуються керманичі Польщі, але хто зна, чи вкінці з огляду на грізне економічне положення не будуть вони змушені покоритися перед всесильним доляром чи фунтом і вдоволитися ролею, призначеною Польщі сильними цього світа.

В нерішучих погрозах Польщі бренить ще одна нотка: можливість тіснішого порозуміння з СРСР. або — як знову делікатно висловлюється пос. Бриль — можливість створення східного Льокарна. Радянська Унія, яка сама задикається ізза недостачі капіталу, не може блиснути мошночкою перед польськими очима. За те радянські політики відкривають перед польським промислом великі горизонти, голодні на промисловий товар ринки збуту в СРСР. В такому випадку Польща одержалаб запевнення в непорушности своїх східних границь на довший час, але одночасно звільна мусілаб підпадати впливам радянського світогляду. Таким чином відбувалось би м и р н е з а в о ювництво Польщі кремлівськими керманичами, і вона — скорше чи пізніше — яко спілка до перестрою на радянський зразок держава опинилась би під крилами Комінтерну.

Зовсім природно, що в теперішньому моменті Польща не є психічно диспонована до тіснішого звязку з СРСР. Одначе несподіванки не є виключені. Польща покищо вагається між Заходом і Сходом, але на довшу мету важко буде їй вдержатися у вічній політичній й економічній непевности між двома силами. Кожний инший вихід буде тільки паліятивою на якийсь час. Треба признати, що польські політики мають важке завдання перед собою.

Ф. Ф.

„Фактична автокефалія".

Міністерський проект у справі правного положення православної церкви в Польщі.

(Продовження.)

Так представляються основи устрою „автокефальної" православної церкви в Польщі. А тепер приглянемося главі законопроекту, що обіймає „особові справи".

Коли митрополичий стілець прав. церкви в Польщі є необсаджений (себ-то коли помре митрополит або його проженуть), то президент держави скликує епископів на елєкційний Синод під своїм проводом.

У виборі беруть участь дієцезійні епископ і ті епископи-помічники, що заступають дієцезії. При рівности голосів рішає президент. Коли митрополита не вибрано о д н о г о л о с н о, то п р е з и д е н т м а є п р а в о vet-a. Елєкційне голосування мусить відбутися наново, одначе н е в а ж н і є г о л о с и е п и с к о п і в - е л е к т о р і в з а к а н д и д а т у р о ю, я к і й с п р о т и в и в с я п р е з и д е н т п і с л я п е р ш о г о г о л о с у в а н н я. Вибраний митрополит обіймає урядування, складаючи присягу на вірність державі до рук президента і одержує від нього номінаційний декрет (§ 14). Вибір епископів відбувається на Соборі, скликаним митрополитом. Щ о д о о с о б и к а н д и д а т а т р е б а с п е р ш у о д е р ж а т и з г о д у у р я д у. Вибраний епископ обіймає урядуван

Модні вовни для пань на костюми, плащі, мужеські сукна, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі і Стрию.

Ів. ЗАЦЕПІН.

Український селянин.*)

(Записки мандрівного кореспондента.)

Тихо в українському селі... Мабуть тільки від часу до часу загляне якийнебудь приїжий з райкому або ради, поговорить про політику, про податок, про середняка і газетку свіжу привезе. І це добре, бо в хаті-читальні, що стоїть у самій середині села, всі газети старі, а книжки видані ще 1922. / 1923 р. А книжки це такі, що їх усі грамотні хлопці давно на память знають. Заялозані, посмаровані ті книжки, так що новий міський гість боїться їх у руки брати.

Поїде приїжий домів, до великих мурованих камяниць, а дядько візьме ту газету, яку тамтой лишив у хаті-читальні та поверне сюди і туди, дасть комусь письменному прочитати, а сам слухає. І слухає й так, як слухав в церкві незрозумілу проповідь або псалтиру над покійником. Слух є скупчено, туго склонивши голову на бік. Зітхне в тому місці, де жалісно написано, висякається одним пальцем, обітре руку в полу кафтана і знов слухає. А з уст письменного котяться слова як горох.

Точнісінько як наш дячок — думає дядько, — тільки дячок має чорні зуби, а той має їх як кінь...

„Середняк, бідняк, кулак, звичка, виробництво, порядок"... доноситься до його вуха.

Щодо порядку — то добре сказано — перебє несподівано дядько.

І знов замовчить.

Що він думає? — Хто його знає! — На всякий випадок, процес йому думання свій, питомий, особливий, чорноземний...

Скінчилося читання. Дядьки поволі розходяться. Мовчать. Або говорять про своє, буденне, мужицьке. Про сани, які „слід було би направити", про коняку, яка „щось на праву ногу козилає"... А про те, що прочитано ні слова.

Зрозуміли, чи не зрозуміли? Невідомо. Темна душа мужицька, темна як темний ліс, що починається ось там за селом.

* * *

Рисівники агітплякатів допускаються великої похибки, коли представляють кулака в виді графаретної фігури якогось шинкаря, трактирника або коршмара, з великим пузом, в камізельці, в ланцюшком від годинника і з великою рудою бородою. Такий кулак умер, такого кулака ви тепер у селі ніде не стрінете. Його давно жовтень ґрунтовно і можна його оглядати хіба тільки в музеях старовини, а не на плоті біля сільради або райради. До такого плякату мужик підійде, погляне і відійде.

— У нас таких нема, — скаже він.

І він має слушність. Явне висміювання своєї кулацької природи тепер, очевидно, не в моді.

Недоцільно також приїхати до села і спитати:

— А що, є в вас кулаки?

— Ні — скажуть вам, — нема...

Та коли ви приглянетеся, то побачите, що є і навіть багато є.

Кулаки стали нині проворними. Перш за все кулак зве себе тільки „середняком", і він готовий видрапати вам очі, як ви натякнете, що він кулак. Давно такий кулак наймав собі робітників явно, скажім „від Миколи до Покрови". А тепер він наймає на сінокос, на жнива, на збори хліба, на привіз дров і т. д., але за кожним разом окремо. Навіть більше: він не наймає наймитів на весь час косовиці, на всі жнива, а на кілька днів, а потім по перерві знов на кілька днів. Це він називає: „троха помогти в рооті..."

Відроблок кулакові за хліб, за насіння відбувається теж зовсім инакше як давніше. Перш за все, кулак не має вже тих шпихлірів, з яких колись явно позичав голодуючим сусідам під умовою відробку означеного числа днів за відсотки. Ті шпихліри забрала йому революція і в них тепер містяться кооперативні крамниці та кооперативні склади. Кулак має тепер усе в хаті на горищі, під підлогою, під порогом або в садку під землею. І позичає обережно. Дає збіжжа тільки „певним" людям, таким, що його не підведуть, не зроблять скандалу, не виялять. Та й за те треба його просити зі сльозами на очах, щоби допроситися пуда, двох збіжжа до весни, або до нового врожаю. Загально думають, що й відсотки бере кулак тепер менші ніж перед революцією і умови відробку дає вносніші. Словом „кулак" тепер зробився дуже прозорним і „зрадянщився", або краще приноровився, як міг, до обставин.

Це — старий кулак, дореволюційного походження. Та є в українському селі і цілком новий тип кулака, зовсім радянського походження. Він звичайно поверховністю охайний, не грубий, ходить у куртці військового зразку і в „галіфе". Він розмірно молодий, 30—40 літний. Брав участь у імперіялістичній війні, а в громадській війні він працював переважно в господарських відділах. Язик в нього вироблений незле і він тріпає ним завзято, прославляючи перш за все радянську владу та поборюючись найбільше того, щоби його не підозрівали в негативному відношенні до радянських порядків.

*) Московска „Экономическая Жизнь" в б. ц. р. принесла кореспонденцію Ів. Зацепіна про українське село під н. „Приспособившийся кулак". Подаємо його в українському перекладі під иншим титулом.

ня, вложивши присягу вірности до рук міністра освіти й одержавши від нього номін. декрет (§ 15). Членів консисторій, деканів, парохів, професорів семинарій і консисторських урядовців іменує дотичний дієцезійний епископ за попередньою згодою воєвідства; щодо консисторських урядовців, ректорів і професорів семинарій, то вимагана є ще й згода міністерства осв. і вір. (§ 16). При іменуванні парохів й адміністраторів не потрібна окрема згода влади, якщо кандидат находився на списку, окремо заложеному для кожної дієцезії і затвердженої дотичним воєвідством. Коли воєвода спротивиться номінації або вписанню якогось духовного на список кандидатів, або зажадає викреслення когось з неї, то епископ може на протязі 9-ти тижнів звернутися до міністерства осв. і вір., яке остаточно рішає (§ 17).

Іменований епископом духовник предкладає старості номінаційний декрет. На його основі староста передає парохові в управу все парафіяльне майно і печатку. Кандидат, що перший раз обіймає своє становище, складає на руки старости присягу на вірність державі (§ 18). Уступаючий парох перед опущенням парохії обовязаний віддати старості печатки (метрикальну й церковну). На випадок смерти пароха староста заряджує догляд над церковним майном і переховує в себе печатки. Про перенесення або усунення пароха чи адміністратора епископ повідомляє дотичного старосту (§ 19). Якщо православний духовник втратить польське громадянство, або буде признаний винуватим у злочині чи каригідних вчинках, або коли виявить себе шкідливим для держави, то на домагання воєводи епископ є обовязаний негайно усунути дану особу від виконування церковного уряду або на протязі вісьмох днів звернутися до міністерства осв. і вір. Якщо такий спротив не буде внесений або не буде взятий на увагу, то воєвода може примусово усунути дану особу від виконування церковного уряду та звернутися до дотичного декана, щоби тимчасово доручив виконування церковних обовязків одному з сусідних парохів (§ 20). Дієцезійні епископи можуть звертатися до адмін. властей з проханням допомоги при виконуванні свого зарядження на усунення духовного від управи парафією. Колиж воєвода має в тій справі сумніви (щодо умотивування або способу уділення допомоги), то може на протязі вісьмох днів звернутися до міністерства осв. і вір. по остаточне рішення (§ 21). Члени консисторій і консисторські урядовці складають присягу вірности на руки воєводи (у Варшаві на руки директора департаменту віроісп.) (§ 22). Ректорів і професорів дух. семинарій іменує дотичний епископ за згодою міністерства осв. і вір. Іменування академічних професорів відбувається згідно із законом про академічні школи за згодою митрополита (§ 23). Членами й новиками монаших чинів можуть бути тільки польські громадяне, без замітів під оглядом моральним і політичним. Приймати до монастирів польських громадян, що відбули новіціят за кордоном або там постриглися в черці, можна тільки за згодою міністерства (§ 24).

(Докінчення буде.)

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Бурливе засідання польського сойму.

На засіданні польського сойму 25. лютого при першім читанні закона про ратифікацію гарантійного договору прийшов до слова премієр Скшинський. Як лише премієр зявився на трибуні, з лав славянських національних меншостей серед пекольного галасу чути вривані слова „українського університету — слова ви не додержали — насамперед заспокоїти український народ, а потім щойно говорити — пане графе, де женевські обіцянки—що ви говорили в Америці — все говориться на експорт—що чувати з законами про мову—про політичну амнестію" і т. д.

Коли стихло прем. Скшинський говорив про льокарнський пакт, про значіння його для Польщі, що Польща мусить ввійти до Ради Союза Народів рівночасно з Німеччиною.

Промова премієра тривала годину. Колиж кінчив говорити повторилися переривання, кричав теж і пос. Стронський. Як премієр сходив із трибуни озвалися лише дуже слабі оплески.

ВЕРТЕП НАШИХ ДНІВ

(Театр Ляльок)

ляльокова гротеска Галантіока Чіпки і Леле.

ЛЬВІВ: (четвертий раз) неділя 28. лютого п. р.

РОГАТИН: вівторок, 2. березня п. р.

ТЕРНОПІЛЬ: середа 3. березня п. р.

ХОДОРІВ: четвер 4. березня п. р.

В програмі узгляднені місцеві відносини. 1305 n) 2—3

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·84 — 7·86 канад. дол. 7·64 — 7·66, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·75, леї 0·3·25 — 0·4·00, франки фр. 0·29·50 — 0·30·00, фр. швайц. 1·49·50—1·55, англ. фунти 36·50 — 37·00.

Золото. 20 кор. 30·50 —31·00, 20 франк. 28·5)—29·00; 20 марк. 34·50—35·50; 10 руб. 38·00—38·50.

Срібло. Австр. кор. 0·60·00—0·62·00, 5 двор. 3·34—3·44, фльорени 1·67—1·72, рубл. 2·55 — 2·65, рубель дрібний срібом 1·30 —1·35.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, ячмінь галицький бров. —,— до —,—, овес гал. 23.00—23·00.

НОВИНКИ.

— **85-літні уродини през. Ю. Романчука.** 24 п. м. в день імяни през. Ю. Романчука — явилася в домівці Ювилята делегація центральних українських установ, щоби зложити йому побажання. В імени делегації промовив голова УНДО — д-р Д. Левицький. Бесідник підніс заслуги през. Ю. Романчука для національного відродження Галицької Землі, присвячуючи довшу згадку останньому політичному виступові Ювилята: відборові присяги від українського населення м. Львова на площі св. Юра після рішення з 14. березня 1923. У своїй відповіді на промову д-ра Д. Левицького през. Романчук поставив натиск на необхідність розбурхання в широких колах суспільности самопосвятного ідеалізму та активности.

— **Протиалькогольне товариство „Відродження"** що вело перед війною живу акцію у Львові і в цілому краю, відновило 21 п. м. свою діяльність, відбувши в домівці „Просвіти" загальні збори. Після промов проф. Яцкевича і ред. Микетея вибрано новий виділ у складі: Я. Яцкевич, голова, Г. Микетей, заст. голови, К. Личківський, секретар, І. Герасимович, бібліотекар, С. Похмурський, скарбник, І. Віктор господар, Л. Петрушевич, виділовий, студ. Шевчук (від акад. молоді) і богослов М. Блазовський (від українських теольогів) заступники виділових. Контрольна комісія: д-р І. Раковський, О. Подович і И. Ганчаковський. Адреса „Відродження" (на руки секретаря): Кость Личківський, Львів, Ринок 10, Народня Організація Українців м. Львова. Відновлене товариство ставить собі за мету перевести антиалькогольну акцію в цілому краю через відновлення старих та основання нових філій і гуртків. У першу чергу хоче „Відродження" заняттся переведенням масового плебісциту в справі покасування шинків по наших селах.

— **Патріотичний подвиг.** Українську вивіску „Земельного Банку" зірвали якісь молодці. Видко, що патріотична праця „Слова Польского" не йде надурно. Коли — думають собі польські шовіністи — протизаконним є поставити на дорозі стовп з українським написом, то тимбільше заслуговує на знищення таблиця, яка висить у місті...

— **Знову самовбийство на цвинтарі!** 25. II. пси грабаря замарстинівського цвинтаря занюхали жінку, що лежала між гробами. Голосним гавканням прикликали грабаря і ген принісши перекинався, що якась жінка вється в болях. Молодій, около 20 літній жінці сливала кров із обох рук. Полиція забрала жінку на візок. Вона не хотіла нічо знати. В шпиталі стверднли, що поперетинала собі жили на руках і випила сильну отруту. Дві години пізнійше нещаслива померла. Ніхто не знає хто вона.

— **„Ревізорщина".** Те, що ми передбачували кілька разів, пишучи з нагоди різних ревізій, здійснюється. Ошуканцям відомо, що поліційні приватні агенти („винядовци"), приходячи до чужої хати з ревізією, не мають звички легітимуватись, а починають урядувати на зразок Гоголівського „Ревізора": — сам престіж урядової особи вистачає. Цим частим явищем користується якийсь 35-літній ошуканець, що ходить по хатах у характері „поліційного винядовци", показуючи невиразно якісь папірчик, який є буцімто наказом перевести ревізію. Цей Хлестяков видурив від російського емігранта Влаго ура 50 зол. титулом хабару за то, що не робитиме в нього ревізії. Та його не арештує. В кількох випадках на домагання вимазатись документами — щез безслідно.

Кождий фабрикує сам, сей улюблений ліквр з помаранчевим, кмінковім, мятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природнього овочевого екстракту.

ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Рінницька 8. 6-72**

— **Штунда в Тернополі.** В останніх часах зорганізовано штундистську секту в Тернополі. Організатором був напів грамотний селянин з Глубічка Великого коло Тернополя Петро Ординанс і одна захожа селянка, здається, з Ходачкова Малого. Організатори найшли льокаль заміненого шинку Долічка при вул. Петра Скарги в Тернополі, в найближчому сусідстві воєвідської і повітової команди поліції і розпочали свої богослужения в неділі. Між народом розійшлася вістка, що члени нової секти будуть одержувати платню по пять американських долярів місячно і не було причиною — попри звичайну цікавість—що на штундистські богослужения зачало сходитися більше людей—виключно тільки споміж українського бідшого населення: служниці, сторожі, заробники, тощо. Вдада не мішалася до справи, аж коли дехто з цікавої товпи зачав штурмувати вікна і двері нової церковної (бувшої шинкової) домівки, поліція виступила чинно в оборонї штунди і сектанти могли відбувати свої богослужения під охороною польської поліції. Провідником і апостолом нової релігії був згаданий Петро Ординанс, котрого тепер тернопільський магістрат мав відшупасувати до Глубічка Великого. В пропові́дях помагала йому згадана вище баба. Успіхи нової секти — вкінці чисто повоєнного — не прибрали тут більших розмірів, але сам факт — будь-що-будь для нас дуже шкідливий — повинен повчити церковні чинники, що треба тепер вести релігійні справи трохи инакше, як досі, коли покажується, що н. пр. в Тернополі нова секта має найбільше привержениців з підміських громад Кутківці і Біла, ураженних нетактовним поведенням місцевих парохів.

— **Родинні вісти і сільний вісник.** 25-літній телеграфічний монтер Віснєвський оженився з жінкою старшою на 10 літ і після року подружа прийшов до переконання, що вже не може з нею жити. Не маючи надії, що вона зійде зі світа природно, рішив її отруїти, користуючись нагодою, що незнужила та заживала якісь ліки. Купив сільного кассу та влив до шклянки з ліком. Але жінка, стрібувавши, догулювалась, у чім діло і звернулась до поліції, предложивши їй отруту з ліком. Віснєвський, не приготовившись до оборони, мусів признатись до вини.

— **„Успіхи" полонізаційної політики.** Цитуємо відпис письма, яке подаємо дослівно: Raport zmyodwszego tygodnia. Do Swietnego Starostwy w Turci. Donoszę że w gminie podpisanej jest narodowość zdrowa. A zwyrzęt zginęła l. krowa w Pani nauczycielki tytułem obięła się kartoflamy, a dalej są wszystki zwięzęta zdrowe w całej gminie. Zwierzchność gm. Prysiup dnia 22/6 25. nacz. gm. Boeko. (Польща).

— **Доношицька манія.** „Слово Польске" є тої гадки, що вся польська адміністрація разом з державними установами, всіма урядовцями, поліцією та її помічниками має слабші очі, як цей національно-всевидючий орган і тому допомагає їм бачити, що таке творится на прадідній польській землі, яку ми засвоїли. В одним тільки числі з дня 26-го п. м. помістило воно аж три замітки про порушування законів... через уживання української мови. А саме подає до відома, що на якійсь львівській почті приняли якийсь один поручений лист, що крім польського адреса мав ще й українську, писану по українськи, писану — о, Боже! — кирилицею, — далі, що на деяких дорогах придорожні стовпи є писані по українськи (а це може бути небезпечне, бо наші селяне можуть знати, куди йти!) — врешті, що в деяких українських гімназіях внутрішнє урядування ведеться по українськи, а навіть десь у якимсь бюрі стоїть бюст Хмельницького, що вбивав колись Поляків! І пренжний батяк, що нагадує найчорніші сторінки органів царської чорної сотні! — таке заведення слід „аредукувати". Найцікавіше те, що більшість обвинувачень живцем нагадує недавні комічні ревеляції „Слова Польского", буцімто один з святоюрських священників підчас проповіди вимахував шаблюкою. Видко, що шаблюка, якою надто часто вимахує „Слово Польске" в напрямку безборонних або неіснуючих противників, починає вже йому вимахатись, як лагідні, що має переслідовну манію.

— **В справі основування тов. „Сокіл"** повідомляють нас з Тернополя, що тернопільське воєвідство вже вдруге затвердило статут руханково-пожарничого товариства „Сокіл" у громаді Смільно пов. Броди своїм відпінням до числа справи LBP 1187/25 На днях уже внесено такі статути з Радехова, а за ними повинні піти всі инші громади Поділля й Опілля і з весною відновити, зтл. основати в цілім товариство „Сокіл", що згуртує нашу сільську й міщанську молодь і через те причинаться до спинення деморалізації серед нашого молодшого покоління, яку ведуть різні непрошені опікуни. На цьогорічну весну треба використати

Якраз про нього сказав байкар: „Хоть ты и в новой коже, но сердце у тебя все тоже..."

Такий тип гордо зве себе „середняком" і в правила пробивається у сільраду, в кооперацію на всякі становища, їздить часто уповноваженим у справах села до міста. Рухливий парень!

За поїздками й громадянськими справами він не має коли займатися сільським господарством, а тому ч обробляє свою землю при допомозі наємної праці. З міста він все потрапить привезти потрібні для селянського господарства речі та продає їх своїм односельчанам втрое дорожче, як сам заплатив. Він дуже вміло спекулює всякими уповноваженнями і мандатами, добре знає земельні закони і практику і не працюючи сам, радо бере в аренду бідняцьку землю, яку йому обробляють инші бідняки.

Такий тип небезпечний завдяки своїй невловимости. В місті ви, навіть, стиснете йому руку як „свідомому", а там у селі на нього, хоч не голосно, але за те добре нарікають. Не голосно тому, що бояться мати діло з такою людиною, — а нуж він має слушність і робить все так, як це належить „по закону". І на нарікають на нього дуже, називають його найпоганішими словами, бо чують, що під маскою того „середняка" ховається найогидніший хижак.

* * *

Деколи під впливом прочитаної газети або розмови з приїжжою людиною селяне в спокійній розмові застановляються над тим, хто в їх селі направду кулак, хто бідняк і хто середняк? Вони покористовуються при тому такими аргументами і „такою економічною базою", від яких голова закрутиться кожному статистикові. Вираховують вони і беруть на увагу не тільки землю, будики, худобу, дітей, але й зміст скринь, число незамужних доньок, замилування до чарки, посвоячення до третього покоління, фізичну силу, грамотність і ще багато дечого.

Я мав нагоду чути такий аргумент:

— Який я середняк, коли я навіть неграмотний. Я, бачите, правдивий бідняк...

Або такий:

Ти тому бідняк, що ще твій дідо хату пропив. А то з твоєю головою ти до цього часу був би ось який!...

І селянин скромно погоджується, що, мовляв, він направду був би „ось який", як би не той нещасливий випадок з його покійником дідом...

Переклав В. М.

для масового поширення нашої сокільської організації та приступити літом ц. р. до відбуття славних колись сокільських здвигів.

— **Слідство в справі вбивства полковника Коволюка** укінчено саме в час, коли скінчилася каденція лави суддів присяжних, тому розправа проти підозрілих в убивстві Леоніда й Богдани Міхенків з Тернополя та Володимира Гладкого з Троянівки коло Конюшок може відбутися щойно в травні ц. р. Як відомо, справжніми убивниками є Роман Міхенко і син судового офіціяла Евстахія Герман, котрі втекли до большевиків і звідтам повідомили тернопільську поліцію, що з приказу комуністичної партії убили 6. грудня 1925 Степана Коволюка членa цієї партії, як небезпечного провокатора і що в цьому убивстві ніхто крім них невинен. Акти знаходяться тепер у прокуратурі в Теребовлі. Невідомо, що зробить зі справою прокуратор Музика і чи ще не зверне актів до „доповнення" слідчому судді Германові, чи раз що саме слідство може проволікатися поза товариш арештовані Міхенки і Гладкий можуть дальше сидіти у слідчій вязниці.

— **З львівського багна.** Арештували дентистичного техніка Райса, який виступав як лікар у колі молодих артисток та їх приятельок, постачаючи їм морфій та кокаїну. У звязку з слідством у його справі виявилося, що в цю справу є заплутаних кілька дівчат, зморалізованих легким життям та сумними наслідками вживання наркотиків і нечестивого кохання. Одна з лікарок, що приходила з підмогою дівчатам, відповідатиме перед судом за недозволені засоби „рятування" їх. Молоді, що постачали дівчатам наркотики, вимагчували від них любов або гроші.

— **Розкопки на Акрополісі.** Грецьке міністерство освіти заявило, що в наслідок фінансової кризи не може продовжувати археольогічних розкопків на Акрополісі і тому передає цю справу американській археольогічній школі в Атенах, яка при підмозі свого уряду продовжуватиме працю.

— **На маскараду,** заходом „Кооперативи Українського Театру" та „Богеми", дня 5-го марта ц. р., можна одержувати особисті запрошення в „Кооперативі Український Театр" вул. Руська 18, І. п., від 9—1 рано.

— **З міма.** В кіні „Коперник" почалася премієра великої сенсаційної драми з циркового життя в 11 діях п. з. „Чоловік у горіючій кулі". Грають атлет: Альфред Гадзор і акробатка паризького цирку Мілля Бобляй.

— **„25 літ на Митрополичім Престолі"**, — Богословія кн. 1—2 (1926). Збірка розвідок присвячена життю і творчости нашого Митрополита А. Шептицького появиться небаром друком. Ціна 1 дол. Львів, Коперника 36. 1309 2—2

— **Концерти Любки Колесси** (які були переложені з причини недуги концертантки) відбудуться в днях 17. і 19. березня ц. р. в салі Народнього Дому. Продажа білетів розпічнеться в понед. док (1.III. 26) в Книгарні Шевченка (Ринок 10). Попередні замовлення є важні. Місця стоячі продає канцелярія Т-ва Лисенка (Шашкевича 5) від 3—6. 1312 1—2

Еміграційні справи.

Еміграційні пройдисвіти.

Одержуємо з ліського повіту таке письмо:

Звертаюся до Вас в справі вже відомої Вам еміграції до Перу. Справа важна і не терпить проволоки, бо наші селяне і робітники масами сунуть до запису на виїзд. Тому місяць поселився в Ольшаниці (повіт ліський) якийсь агент, а викавшися документами польської партії соціялістичної чи якоїсь хлопської партії у Варшаві, став вербувати людей на заробітки до Перу, обіцюючи їм легку і добру роботу, безплатну, але за контрактом подорож та один фунт штерл. денного зарібку. Нашим людям той фунт штерл. в золотих видається величезним мабуть бо-ком. Приголомшені теперішнім лихолітям, вони передають собі з уст до уст ті місенічні про країну Перу, які наговорив їм агент. З цього вийшло таке, що тисячі-тисячі сунуть денно до того агента, щоби записатись на роботи.

І той запис власне стає мені підозрілим. Бо агент почав з початку побирати від людей по два золоті на вписне до польської парт. соціялістичної, а опісля, коли почало багато зголошуватися людей, побирає вже і по три з половиною золотих. Такий робітник, що хоче їхати, мусить передше стати членом ППС., бо то вона (та партія) має конферувати з польським урядом в справі еміграції. Заходить питання, чи це не є політика вище згаданої партії, щоби побільшити свої фонди та в майбутніх виборах мати більше членів?... Друге питання заходить таке, чи це не є політика польського уряду, щоби з огляду на недалекі нові вибори перерідити число українського населення по деяких округах? Правда, на самім початку записалося на виїзд також багато польських робітників — (то дивне, що вписувалися самі пенсіївці і то навіть такі, що верховодять серед робітничих мас, але я думаю, що вони вписувалися для заохоти инших), одначе вони могли мати на меті лише вписатися, а не виїздити. Наші люде, заохочені ними, масами вписуються, а напів є такі випадки, де цілі родини хотять продавати ціле своє газдівство і виїжджати. Можливе, що ся еміграція до Перу є правдива і не має ніяких політичних аспірацій, одначе все таки я дуже сумніваюся в її правдивости, і тому осмілююсь внести запит у цій справі до Хвальної Редакції. До мене зголошуються люде зі запитами, яка це країна Перу, як там можуть бути заробітки, чи наші люде можуть там жити та такі инші речі. Я перешукав різні географічні описи, та ніде в них не кидався опису цієї країни, а великої географії не міг ніде найти, щоби представити людям положення, яке їх жде у тій далекій країні. Всетаки я відраджую їм всіми силами, показую малу, зазначую, що будуть жити серед Індіян, але їм того мало, вони хотять знати все, що торкається цієї країни і їхнього там життя, а я — на жаль — не можу їм цього докладно засувати. Тому звертаюся по Вас з тим запитом. Прошу негайно розслідити справу еміграції до Перу, описати обширно цю країну, її промисл, продукти, яку можуть одержати там наші люде працю, чи годні видержати тамошній клімат, взагалі все, що торкається еміграції і тої країни. Думаю, що всі наші часописі повинні помістити і подати вказівки в тій справі.

Крутанина в справі заробітної еміграції.

Передучора (в ч. 41 з 25. ц. м.) подали ми можливе докладні інформації про сезонову еміграцію на заробітки до Німеччини.

У звязку з тим довідуємося, що деякі старости теж подали до відома ці пояснення, одначе пропустили найважніше: безпосередній звязок робітників з німецьким граничним урядом в Канджиці (уступ 16-ий поданих нами пояснень). Старости наказують, щоби тільки їм віддавати всі реєстраційні листи, а вони вже порозуміються з німецьким граничним урядом і якщо буде місце, дадуть знати готовим до виїзду робітникам. Сумніваємося, що може бути хліб з такої старостинської муки. Тому слід точно держатися поданих нами вказівок і безпосередньо звертатися за місцем на розбуту до ним. граничного уряду (Grenzamt in Kandrzin, Deutsch-Oberschlesien). Ті рільні робітники, які вже перед війною були на роботах у Німеччині, повинні зазначити це в своїх реєстраційних листах та вказати місцевість і власника, в якого вони працювали. Це багато може допомогти в одержанні роботи, бо Німці є привязані до знаних вже собі робітників.

Довідуємося також, що староства в Ярославі, Яворові, Раві Руській і Жовкві одержали поручення вислати зі своїх повітів по 500 (пятьсот) робітників на роботи до Німеччини. Наші люде з тих повітів повинні негайно зголошуватися, щоби ким нищим не виповнено тієї квоти.

Лист до Редакції.

В справі фондації бл. п. о. Иосафа Фолиса.

Опінія Комісії.

Куратором фондації бл. п. о. Иосафа Фолиса для сиріт української народности і греко-католицької віри має честь звернутися до Хвальної Редакції з вічливим проханням помістити на сторінках „Діла" отсей комунікат:

Внаслідок замітів, піднесених о. Стеф. Онишкевичем у статті під заголовком „Господарка народна майном. Історія одної фондації" („Діло" з 20. вересня 1925, Ч. 210) покликала Куратория фондації бл. п. о. Иосифа Фолиса для сиріт української народности і греко-католицької віри і родина фундатора Комісію для розгляду господарки майном фондації. Та Комісія на основі актів Куратори та на підставі оглядин фондаційного майна на місці в Скнилові і внаслідок переслухання свідків видала одноголосно отсю опінію:

Загальний стан фондаційного майна, яке в часі смерти фондатора було перетяжене довгами, поправився рішучо завдяки зусиллям Куратори так, що високопатріотичні наміри фондатора основання в Скнилові господарсько-садівничої школи наближаються до здійснення — а саме:

Майно фондації обіймає до 75 моргів грунту з будинками в Скнилові, з чого було понад 19 моргів предметом спору з громадою в Скнилові. Під загрозою примусового виласкання продано в червні 1925 р. на військові цілі 50 моргів грунту за ціну 109.2.0 золотих так, що при фондації залишився в Скнилові нестірнний 25-моргівий простір (в тім ціли сад і будинки), що вповні вистарчає на основання згаданої господарсько-садівничої школи.

Завдяки безперервній праці і великим та безхорисним трудам Куратори закуплено негайно для Фондації зовсім вільний від довгів около 100-моргівий фільварок в Закомарю (коло Олеська) разом з інвентарем за ціну 19.100 американських долярів і через цю корисну трансакцію зіскано рівнозначну основу для поправи матеріяльного стану фондації і для фінансування згаданої школи.

В хвилі смерти фондатора фондаційне майно було обтяжене довгами в сумі около 230.000 корон (не вичисляючи в це відсотки) та легатом у висоті 20.000 корон. Значно більшу частину цих довгів вже сплачено і залишилося ще до сплати довги у висоті около 12.000 золотих та згаданий легат, досі судово ще незвальоризований.

Крім того лишається до дотягнення ратальної сплати решта ціни купна Закомаря в сумі 3.000 американських долярів і решта переносної такси в сумі 4.200 золотих.

Покликана фондатором до завідування майна Куратория виконує від самого початку завід фондаційного майна через установленого судово адміністратора п. д-ра Евгена Гвоздецького, в якого руках від самого початку спочиває тим самим безпосередній нагляд над тим майном.

Від 1. квітня 1920 р. до останніх часів посідає у Скнилові була предметом аренди, а арендувала ту посідість п. Е. Д. на основі 11 найліпших оферт і на основі заг. ально принятих контрактових умов.

В часі обняття цієї аренди будинки та кількаморгівий зразковий сад находилися в дуже лихім стані, спричиненім воєнними подіями, головно в часі польсько-української війни.

Цей стан річи значно погіршився в часі господарки згаданої посесорки, передовсім через її недогляд та через неладні відносини. Їзза недостачі відповідного нагляду і способів забезпечення частина економічних будинків, яку можна було дешевим коштом вовтувати, завалилася, а матеріял з цих завалених будинків, та з огорожі частинно розкрадено, а частинно зігнив.

Їзза недостачі фондів не могло бути бесіди про переведення перекого переведеного стану, як цього вимагала би раціональна господарка, і тому обмежено до примітивної частинної репарації мешкального будинку і до перебудови знищеної більшої стодоли — на меншу.

Супроти цього стану річи не стрічає ні Кураторію, ні її сниндика п. д-ра Евгена Гвоздецького ніякий замітів руйнування фондаційного майна, який хтонебудь міг би виснувати зі згаданої вище статті „Діла", а який — на основі висліду доходжень — рішучо не був в інтенції автора статті о. Стефана Онишкевича. — Львів, дня 19. лютого 1926 р. *Теодор Рожанківський, Юлиян Федусевич, о. Іван Фединський, Гр. Тершаковець, М Творидло.*

Отсею опінією комісії подає Куратория фондації до відома громадянства. — Львів, дня 23. лютого 1926 р. Крилошанин Митр. Капітули *о. Василь Томович* в заступстві Президента, професор *д-р Кирило Студинський, Михайло Лучкий, д-р Володимир Левик.*

Заява о. Ст. Онишкевича.

Отсим заявляю, що в моїй статті в „Ділі" з дня 20. вересня 1925 р. ч. 210 під заголовком „Господарка народним майном" мав я намір викликати прилюдний розгляд замітів, кружляючих у злучі з трансакцією продажі фондаційних грунтів у Скнилові і купна фільварку в Закомарі, а то в інтересі загальної справи, а не мав я наміру якого особисто, а зособна д-ра Евгенія Гвоздецького зі Львова обиджувати. Замітів про адвокатські кручки при продажі фільварку в Скнилові в посесію не відносяться до д-ра Евгенія Гвоздецького тільки до инших осіб. Львів, дня 19. лютого 1926 р. *о. Степан Онишкевич.*

Всячина.

Найдорожча книжка. Здається, що найбільшу суму, яку заплатили до цього часу за один примірник друкованої книжки це біблія Гутенберґа продана на ліцитації в Нію-Йорку 16-го ц. м. її купив один з найбагатших світових колекціонерів д-р А. С. В. Розенбах з Філядельфії. В р. 1923, инший американський колекціонер Карло Шфорцгаймер заплатив за нишу копію біблії (Мазаринську) тільки 60.000 долярів. Копія куплена Розенбахом є славна з Мельк. За нею добивався мільонер Морган і група людей, що хотіли її купити для Собору св. Івана. Ця ліцитація тривала 5 хвилин і дійшла хутко до 106.000 долярів.

ОШОВІСТКИ.

До відома Студентства! Подається до відома, що в Познані основалось Товариство під назвою „Громада Студентів Українців в Познані". Звертатись на адресу: „Koło Studentow Ukraińców w Poznaniu" Uniwersytet, — За видію: *В. Ружицький* голова, *С. Молодавець* секретар.

Курс инструкторок на села. „Союз Українок" у Львові при допомозі Товариств „Просвіта", У. П. Т., „Сільський Господар", „Українська Захоронка" і „Труд" устроює курс для инструкторок на села. Курс починається 5. березня (марта) ц. р. і треватиме 5 місяців. Наука буде обіймати: Підготовку до культ.-освіт. праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття та домашнього господарства. На курс приймається кандидатки з укінченим семінарієм. Першенство мають зредуковані учительки і учениці шкіл У. П. Т. Місячна оплата виносить 30 зол. Ученици мусять самі подбати про приміщення. По укінчені курсу учасниці будуть заняті як учительки курсів крою й шиття по селах і провінції дїточих садків. Письмені зголошення надсилати до „Союзу Українок" Львів Рутовського 22/I., устно зголошуватися тамже щоденно від 10—12 рано. Вписи зачинаються з днем отворення курсу т. є. 5. березня (марта) ц. р. — За Головний Виділ „Союза Українок": *М. Домцова* голова, *М. Мриц* писарка. 1301 4—5

Дрібні оголошення.

МИКОЛА БІЯК син ФЕДЯ з Товстенького згубив військову книжку, яку уневажнює. 1308 2—2

СОЦІАЛІСТ переплету Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 6—10

ДЛЯ РІЗНИКА, ПЕКАРЯ, МИЛОВАРА, СКЛЕПАРЯ в Товстобабах пов. Підгайці на продаж новий мурований під дахівкою дім о 7 убікаціях, будинок господарський, пів морга города, пів морга поля. Місце дуже добре на склеп. Поле можна докупити з парцеляції. Відомість у управителя школи в Горожанці почта loco via Галич. 13.1 2—3

УЧИТЕЛЬ, літ 43, бажає навязати переписку в матримоніяльній цілі з інтелігентною панною. Неанонімні зголошення вразі з фотографією слати до Адміністрації „Діла" до 10. березня для „Шатьна". 1313 1—3

З РАКУ знайомства особою дорогою пошукую мужа для моєї сестри, 18-літньої панночки, музикальної, лагідної вдачі, яка має в повітовім місті реальність вартости 4.000 долярів. Першенство мають мужчини середнього віку, з вищим образованням, на становищі. Зголошення слати до Редакції „Діла" під „Наука". 1314 1—1

ОДИНОКУ, що складається з праси і млинка, відступить в добрім стані Церковне Братство. Відомість в Уряді парох. в Бориничі. 1315 1—3

ЛІКАР-УКРАЇНЕЦЬ, оженеться з панною, котра мала би більший маєток. Фотографія пожадана. До Адміністрації „Діла" під знач. „Весна". 1316 1—2

ІНТЕЛІГЕНТНА, самітна жінка, що розуміється на домашнім господарстві, ощадна і совісна, пошукує місця до зарядження домом у священика або в місті. Зголошення до Адміністрації під „Ощадна". 1317 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг очий

д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістичних недугах вух, носа і горла 8—10

в Коломиї, Минхівка 1.

Спеціяльні Варстати

для направи возів „Ford"

1276 оригінальні складові части 5—

Витовд Транда

Львів, вул. Подлєсього 2.

Реставрація і німнатк до снідань ИОСИФА НОГІ, Львів, Чарнецького 10 тепер під управою п. Карла Трацимана по цілковитім відновленню поручає знаменити снідання, обіди і вечері на свіжім десеревім маслі, навіть до менажок. Обіди з трех накрить зол. 1.40 (до 5-ої години) для сталих абонентів зниження ціни. Льокаль відкритий до 12-ої в ночі. 1243 4—5

Вписи на крій

суконь і білля продовжуються до дня 2. березня 1926. Курса треватимуть 3 місяці на жінці іспит і свідоцтва. Вписи приймаються від 8—1 і 3—6 год.

ЖІНОЧА СПІЛКА „ТРУД"
1318 1-3 Львів, Ринок 39 (дв. дім).

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". Друкарня Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 44. (10719). Львів, неділя 28. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шек. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Надії на добру волю.

Експозе мін. Скшинського про Локарно.

Гарантії для середньої Европи. — Віра в Англію. — Природні наслідки. — Польща не сумнівається...

На засіданні варшавського сойму з дня 26-го премієр міністрів і мін. закорд. справ Скшинський виголосив довшу промову про значіння Локарна, реконструкцію Ліги Націй та ролю Польщі в ній.

Міністр є завзятим прихильником трьох основних законів, на яких збудовані локарнські договори: арбітражу, забезпеки, роззброєння. Локарно є компромісовою формою між версайським договором і женевським протоколом, який хоче здійснити міжнародній мировий суд. Гарантії мира на заході дала Англія через зобовязання супроти Франції. Середня Европа лишилась ще під питайним знаком. Одначе союз Польщі з Францією дає гарантії щодо мира. Так глядів на Локарно і Бріян, кажучи, що у всіх випадках конфліктів Франція може прийти Польщі негайно з допомогою як союзниці. Дарма, що Франція має повну свободу діяльности і що польсько-німецький арбітражий договір виключає війну, інтервенція Франції як члена Ліги Націй є самозрозумілою. Чемберлен висловлювався анальогічно, заявляючи, що Локарно зупинилось би тільки на півдорозі, якби не давало гарантій східним кордонам.

Мін. Скшинський вірить у ясну політику Англії на европейськім суходолі. В Англії добачає він один із стовпів локарнського мира. Після Локарна польська закордонна политика стає ясною для всього світа.

Локарно було необхідністю — наслідком великої духової та економічної кризи в усіх промислових центрах світа. Локарнські договори є поширенням принципів Ліги Націй, отже природним їх наслідком мусить бути вступ Німеччини до Ліги. Це є переломовий пункт життєздатности Ліги. Тому треба, щоби цей перехід відбувся без сильних потрясень. У такім моменті живучі інтереси та основи загальної забезпеки всі держави мусять пильно зважити.

Ліга Націй має стати не полем боротьби ненависних собі народів, а мирною атмосферою для полагоджування важких проблем. Щодо її поширення, то над цією справою радитимуть щойно в Женеві. Німеччина одержить постійне місце в Раді на основі 14. статті пакту Ліги Націй. Союзником Ліги Націй є не той, хто має більшу силу, а хто ширше боронить демократичних гасел та свободи народів. Якщо локарнський пакт дозволяє на різну інтерпретацію статті щодо признання місця у Раді Ліги, то треба попильнувати тим, що держави мусять у власних інтересі звернути увагу на ті моменти, які можуть цей пакт підірвати.

Для Польщі нема сумніву, що вона мусить бути у Раді, якщо буде там Німеччина. Не для опіки над иншими народами або ведення колоніяльної політики, а для зміцнення кола тих, що вірять у Лігу Націй, як справедливий мирний трибунал. Якщо доба поділу Европи на переможців і переможних має закінчитись, то мусить скінчитись поділ на народи з більшими привілеями в користь забезпеки инших.

Чи буде після Локарна краще — можна надіятись, бо без нього було би гірше. Мін. Скшинський перечислює поодиноко заслуги всіх творців Локарна від Штреземана до Бенеша. Він просить сойм ратифікувати локарнські договори і признається щиро, що при їх підписі не пригасла, чи Польща матиме місце в Раді Ліги, бо тим хотів дати доказ доброї волі Польщі, яка вірить у мирність політики Ліги. Навіть колиб усі його зусилля мали не вдатись, то Польща матиме ще найцінішу річ: союзників, що вірять у її добру волю.

Цітійське рішення.

Льорд Сесіль про становище Англії.

На засіданні англійської палати льордів виступав в імені уряду один з найдіяльніших творців Ліги Націй льорд Роберт Сесіль. Він відповідав на запит льорда Пармура щодо становища Англії у справі поширення місць у Раді Ліги Націй при одночасним приняттю до Ради Німеччини. Льорд Пармур заявив у своїй попередній промові, що краще було би не торкатись покищо справи поширення місць. Льорд Сесіль признаючи всю вагу справи, вважає, що краще було би її відкласти на більше пригожий момент. Він не годиться з думкою, буцімто вступ Німеччини мав би бути першою сповукою до анальогічного вступу инших держав до Ради. Чемберлен уже давно сказав, що поширення місць Ради має Англія на увазі, але спершу мусить поладнати вступ Німеччини. Тому льорд Сесіль не вважає доцільним, щоби палата льордів вязала вже нині британських представників у Женеві якимись дезідератами. Це відобрало би їм свободу в праці. Делегати мусять спершу вислухати рижних аргументів на місці і щойно тоді рішити самі про своє становище, згідно з інтересами Англії. Палата погодилась з таким поглядом. Польська преса цитує два англійські денники, з яких один каже, що промова льорда Сесіля є прихильна для Польщі, а другий, що бажання Польщі може буде здійснити лишень ценою якихсь її уступок.

Пам'ятаймо: рідна школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихолиття.

Радянська Україна.

Хто зможе вступати до Вищих Шкіл на Україні в 1925—27 акад. році? — Ветеринарійна Освіта.

Народній комісаріят освіти розробив нові правила приймання студентів до вищих шкіл т. зв. ВУЗ-ів на Україні в 1926—27 акад. році. На основі тих правил давну систему т. зв. „розверстки" касується тому, бо практика виявила, що абітурієнти не були відповідно підготованими до академічних студій. В слідуючому році основний контінгент студентства будуть становити ті, що покінчили робфаки і профшколи. Деякий відсоток буде призначений і для инших осіб, що не покінчили нормального курсу підготовних наук.

Робфаківців будуть приймати до ВУЗ-ів без іспитів. Вони будуть змушені складати відповідні кінцеві іспити в самих робфаках (робітничих факультетах). Кандидати, що покінчили відповідні профшколи (професійні школи) і фабзавучі фабрично-заводські школи) будуть складати вступні іспити до ВУЗ-ів. Крім того вони мусятимуть виказатися і відповідними свідоцтвами своїх шкіл. До педагогічних ВУЗ-ів, а також до инших, що відповідають фаховим профшколам ця група кандидатів не буде складати вступних іспитів. Щоби не позбавити можливости вступу до ВУЗ-ів для робітників і селян, що не вчилися ні в профшколах, ні в фабзавучах, ні на робфаках, мають ся зорганізувати цілий ряд вечірних робфаків по всій Україні. Робфаки — це своєрідний тип школи, в якій підготовляють до університеських студій робітників і селян.

В слідуючому році всі, що вступатимуть до ВУЗ-ів, мусять знати добре українську мову. Без знання української мови їх до ВУЗ-ів не приймуть. Щоби оминути перекладування деяких ВУЗ-ів студентами, буде проведене відповідне районування. ВУЗ-и ділитимуться на дві категорії: республіканських і районових розмірів. Ці останні будуть обслуговувати потреби кількох приділених їм округ.

При всіх ВУЗ-ах будуть запевнені місця для національних меншостей. Так само буде застережено всюди по кілька місць для Українців-студентів, що мешкають поза межами Радянської України.

Вписи до ВУЗ-ів залежні від рекомендацій партійних, професійних і громадських організацій. Приймання осіб, що добре поскладали іспити, буде вестися в нормах встановлених для кожної групи на основі тзв. виробничого стажу і партійної, комсомольської або громадської роботи кандидата.

За приймання студентів відповідальний ректор кожного інституту, який стоїть на чолі відповідної комісії. До тієї комісії входять крім ректора також завідуючий педагогічними справами інституту, представники партійних органів, комітетів незаможних, професійних рад, комсомолу і господарських органів даного фаху.

Далі рішив народній комісаріят освіти поширити і збільшити програму навчання у робфаках. Це рішення прийнято в звязку з заходами біля підвищення продуктивности праці у ВУЗ-ах. З слідуючим роком наука на робфаках тріватиме три роки.

В звязку зі сподіваним великим припливом студентства до ВУЗ-ів у слідуючому році нарком освіти поробив також відповідні заходи біля того, щоби забезпечити нових студентів помешканнями, інтернатами і стипендіями. Контінгент нового студентства до ВУЗ-ів України на слідуючий рік затвердив Нарком освіти в такому виді: до індустріяльно-техничних ВУЗ-ів мають прийняти 2.125 студентів, до сільсько-господарських 2.600, до педагогічних 5.410, до медичних і фармацевтичних 2.240, до соціяльно-економічних 1.730, до мистецьких 1.705, до інститутів професійно-робітничої освіти 860 а разом 15.670. На робфаки мають прийняти на всій Україні 1.580 кандидатів. — Щоб до соціяльного складу студентства то він буде представитися так: робітників 30 відс., селян 30,8 відс., трудової інтеліґенції 20 відс., дрібних ремісників і урядників 19,2 відс., до тзв. техникумів: робітників 30,5 відс., селян 33 відс., трудової інтеліґенції 16,2 відс., дрібних ремісників і урядників 15,3 відс.

Ще в 1920 р. засновано в Київі Ветеринарно-зоотехничний Інститут, який дав уже два випуски кваліфікованих ветеринарійних робітників у числі 21. Народній Комісаріят Освіти тоді саме переводив основні реформи в ділянці професійної освіти в звязку з вводженням у життя системи єдиної профосвіти. При тій нагоді зліквідував усі низчі ветеринарні заклади та передав їх майно названому інституту. Під теперішню хвилю обслуговує Україну тільки два ветеринарійних інститути. Та біда не в тому, що їх тільки два, а в тому, що вони дуже слабо вивінувані. Вони не мають навіть відповідних помешкань. В слідуючому році обидва названі інститути одержать відповідні фонди для поповнення лабораторій і наукового приладдя. Крім того мають одержати відповідні помешкання.

В цьому році дадуть обидва інститути 125 підготованих ветеринарів. Та це за мало. Україна потребує тепер 825 нових ветеринарних лікарів. Згідно з даними розведання раціонального скотогодівлі ця запотребування зросте в 1923 р. до 1932 ветеринарів. Названі інститути зможуть до того часу дати заледви 1165 лікарів. Недостача виноситиме 1020. Не дивно тому, що в харківських „вістях" появилася стаття п. Петришина, в якій він звертає увагу на цю недостачу, та домагається заснування ще одного ветеринарійного інституту для обслуження степової смуги України. Крім цього домагається він підвищення кваліфікації фельдшерського персоналу. Автор звертає увагу ще на одну велику недостачу ветеринарійної освіти на Україні, а то недостачу відповідної кількости т. зв. дослідних катедр, які доставляють добре кваліфікованих професорів до ветеринарійних інститутів.

„Додержана обіцянка".

Дипльоматична брехня. — Справа українського університету вчора розв'язана для польської пропаґанди.

У париському органі „Світова кореспонденція" (Correspondence universelle), яку видають впливові дипльомати, віцепрезидент сенатської комісії для закордонних справ сенатор Рейнар і посол Утре, президент комісії для кольоній, находимо в числі в дн. 9-го лютого статтю п. з. „Польща та її меншости. Секція українознавства в краківськім університеті". Для цікавости, перекладаємо її дослівно. Читачі самі судитимуть про джерело та правдивість поданих тут інформацій:

У справі меншостей, польський уряд прийняв політику, яка здається видає свої овочі. Він додержує обіцянок зроблених у Жевеві гр. Скшинським.

А саме, що торкається Українців, веде ться підготовча праця над статутом про виділ літературний, історичний і теольоґічний, які, за спільною згодою, мають вівчинити в краківськім університеті.

Мова йшла, очевидячки, про український університет і цей факультет є лише початком. Для університету бракує сил і тому покищо можливе рахуватись тільки з утворенням викладів літератури, історії та теольоґії.

Проф. Кольова О) (мабуть Колесса! — Ред.) бувший український посол до парляменту у Відні, який до цього часу виявляв якнайбільше непримиренне становище, заявив свою готовість узяти участь у праці з львівським урядом, з метою основати секцію українознавства в лоні одного з польських університетів. Між иншими про свою співучасть заявив також проф. Дністрянський.

Ця секція служитиме як зав'язок майбутнього українського університету, якого осідок находитиметься в одній з частин Польщі, заселеній в більшости Українцями. Це є безсумнівним доказом розпруженої атмосфери і того, що все йде до повного порозуміння.

Одночасно є доказом, що Польща продовжує політику примирення супроти своїх меншостей, політику розпочату кілька місяців тому порозумінням здійсненим з жидівськими партіями. Пригадаймо з цієї нагоди, що принцип питегав сіонізм, про який капсували стільки паперу в пресі, завдяки цьому порозумінню є тепер відкинений. Вчорашнє порозуміння з Жидами, щойно зроблене порозуміння з Українцями—складаються на однопільну політику. Доконечним цього, польський уряд дав новий щасливий приклад ширини поглядів своєї далекосяглої політики. Уряд оцінюємо не тільки на підставі його намірів, але й своєї сили. Щодо цього, то тут все промовляє в його користь.

За ініціятивою міністра освіти Станислава Грабського утворений комітет, до якого входять польські та українські вчені оживлені спільним духом згоди.

Таким чином Польща підходить поволі до всіх цих проблем, які не мала можливости розв'язати одночасно тому, що довкола неї прибиралось надто багато справ на початку її існування і не було їй легко задовольнити за одним разом усі домагання".

Під статтею підписано: „*Дипльомат*".

Якінебудь коментарі супроти цієї огидної брехні й „дипльоматичного" цинізму справді зайві.

„Фактична автокефалія".

Міністерський проект у справі правного положення православної церкви в Польщі.

(Докінчення.)

Не менше цікавим від двох попередніх глав (себто: основ устрою і особистих справ) є й розділ про виконуючих церковних урядів. Отже—як постановляє загально міністерський проект—церковні власти й уряди сповняють свої чинности на основі обовязуючих державних і канонічних постанов, якщо ці останні не противляться державним законам (§ 25). Спеціально візитаційні поїздки епископів повинні бути щонайменше на два тижні перед візитацією зголошені у дотичних воєводів з представленням пляну поїздки (§ 26). Православним парохам доручується сповнювати обовязки цивільно-державних урядовців (вести метрикальні уряди). Канцелярійні видатки гуртом покриває державний скарб (§ 27). Духовні власти і уряди є обовязані послугуватися польською мовою як урядовою в зносинах з властями й урядами державними, комунальними й чужо віроісповідними. В тій мові (польській) мусять бути ведені книги та виставлювані письма і свідоцтва, які мають служити як документи перед згаданими властями й урядами (§ 28). Православні метрикальні уряди на документах уживатимуть урядової печатки з державним гербом і написом в польській мові: Urząd stanu cywilnego w parafji prawosławnej w..... (§ 29). Останній параграф (§ 30) цього розділу має таку стилізацію:

Відновляться (znowi się) дотеперішні привілеї православної церкви в справі мішаних подруж. Православний консисторський суд є компетентний вирішувати ті подружі справи, в яких обі сторони або лише названа сторона належить до православного віроісповідання. Діти з мішаних подруж, якщо сторона инакше не умовиться перед шлюбом, будуть виховувати в релігії одного з батьків, а головно сини в релігії батька, а доньки в релігії матері.

Зовсім природно, що міністерський проект, хоч не все ясно, займається й матеріяльними справами.

Епископи, члени консисторій, консисторські урядовці, професори академічно-теольоґічних заведень, ректори і професори духовних семинарій мають права і обовязки державних урядовців (§ 31). Консисторські уряди можуть побирати від сторін за свої судові й адміністраційні чинности відповідні оплати. Парохи мають право домагатися відповідних оплат за сповнені духовні послуги і за видачу сторонам посвідок і документів. Висоту тих оплат затверджує міністерство осв. і віроісп. (§ 32). Духовні власти й уряди ужиткують ті державні нерухомости (себто сконфісковані державою церковні маєтки), які приділить їм міністерство осв. і віроісп. в порозумінні з міністерством рільництва і державних дібр, а щодо будинків також з міністерством публичних робіт (§ 33). Православна церква в Польщі є власничкою тепер посіданих рухомостей та тих нерухомостей, які придбає за згодою міністерства осв. і віроісп. після того, як цей закон увійде в життя. Православну церкву в Польщі яко підмет власности репрезентують епископи у відношенні до майна в їх дієцезіях (§ 34). Якщо прибутки уряду не вистарчають на удержання душпастиря і його сім'ї, уряд доповнить їх відповідно догаціями з державного скарбу (§ 35). На випадок конечности будувати або направляти (ремонтувати) святиню чи парафіяльні будинки, парафіяне можуть бути потягнені до оплат і робіт на ту ціль. Вирішення тієї конечности і спосіб розкладу та екзекуції згаданих чинитьб будуть означені в розпорядку міністра осв. і віроісп.

Вкінці міністерський проект містить клявзулю про введення в життя цього закону.

Ось віз і перевіз або здійснення „фактичної автокефалії" православної церкви в Польщі.

ПУРУС з незрівнаною пастою для писання

Митрополичий ювилей.

Академія в честь 25-літнього ювилею вступлення на митрополичий престіл митр. о. А. Шептицького.

Продовженням ювилейного святкування з нагоди 25-літнього пробування на митрополичім престолі о. А. Шептицького був четвертовий академія, уладжена запрошуючим комітетом, зложеним з о. прав. Т. Войнаровського, о. радн. Д. Лопатинського, о. радн. Вол. Сидовського і о. проф. дра І. Костельника. У великій салі „Народнього Дому" зібралися представники українського громадянства, щоби пошанувати заслуженого Ювілята. Особливо численно було заступлене духовенство львівської архідієцезії. З 54 деканатів львівської архідієцезії крім священиків явилося по двох представників селянства (селянин і селянка) в прекрасних, на жаль — вже занапащуваних — народніх одягах. В першому ряді сів старенький лисятицький (стрийського повіту) селянин Іван Кизима з довгою сивою бородою, колишній учасник паломництва до св. Землі.

В святі взяли участь представники всіх наших установ і організацій. Біля Ювілята скупчились церковні достойники, як еп. о. д-р Йос. Бодяк, о. ген. вік. О. Баранський, о. прал. Войнаровський, о. прал. Куничький, о. прал. Пасемський, крил. Ковальський і ин.; перемиську дієцезію репрезентував еп. о. д-р Лакота і о. прал. Зубрицький. Зі станиславівської дієцезії не було представників духовенства. Між иншими: дир. д-р Ст. Федак, през. Вол. Дедикевич, през. д-р Кость Левицький, дир. д-р М. Сабат (від станиславівського громадянства), надзвід. Дмохівський (від перемиського громадянства) і ин. З ріди о. митрополита були присутні: о. ігумен Кл. Шептицький і гр. Лев Шептицький.

Під 7-мій годині, ступаючи важкими кроками, явився Ювілят, витаний окликами „Слава". Коротку привітну промову виголосив д-р Ст. Федак, величаючи діяльність о. митрополита і підносячи його єднання з радощами і горем зі своїм народом. Опісля мішаний хор „Боян" під диригентурою д-ра Ст. Людкевича виконав

Лист з села.

Національна свідомість виявляється теж у жертвенности. Селянська жертвенність ніколи не була ані надто велика, ані занадто поширена. Селянин є матеріялістом, він радніший був би сам щось одержати, як дати. З другого боку село сьогодня є таке бідне, що— правду кажучи — йому важко дати. Нераз бувають випадки, що неможливо в цілому селі надибати 20 зол. Тип лихваря-селянина згинув у війні й інфляції, тип спекулянта народжується, але тільки в підміських селах. Це вже „культурна" міста.

Вертаючи до жертвенности, слід зазначити, що вона зростає в порівнанні з передвоєнними часами. Годиться теж замітити, що бідніші скорше жертвують, як багатші. Це тільки трапиться людина, яка має довіря і вміє промовити до селян, числід збіркової акції все є доцатний. Коли що дискредитує жертвенність то це занадто часті поклики до неї, різнородність і нескоординованість цілей та випадки з пропажею зібраних грошей у збирщика. Бідніші більше довіряють збирщикам, багатші менше. Особливо не вірять вони своїй (сільській) інтелігенції. Коли Такому „культурникові" звернути увагу, що треба щось дати на таку чи иншу ціль, то він рецитує як в книжки: мовляв, нехай *Х У* („Рідна Школа", інвалі-ди, голодні чи хто там) прийде *до мене*, то я дам.

Варто ще зазначити, які книжки тішаться найбільшою почитністю. Давніше на селі залюбки цікавилися белєтристично-біблійними темами, які в дальшому поширенні перетворювалися в своєрідні апокріфи. Сьогодня цікавість до цих тем значно впала. Найкраще зустрічають на селі історичну літературу. Є вона для селянина поезією. В його уяві на підкладі історичних подій створюється свій власний героїчний епос, який так контрастує з селянською дійсністю. Зовсім природно, що історична белєтристика тісно вяжеться з історією і находить численних читачів. Царі, гетьмани і войовники ледве чи скоро зійдуть з авансцени в селянській уяві. Легка белєтристика теж тіщиться почитністю. Графічних картин зі свого власного життя не дуже люблять селяне. Дійсність дає так багато, що кожний малюнок, хоч би найбільше мистецький, все буде слабий в порівнанні з нею. За те теми, де селянин стрічається з „панами", урядовцями, владою, де змальовується його туробна і контрастовість двох світів, припадають до вподоби сільському читачеві. Селяне цікавляться дуже життям-буттям инших народів, далекими й невідомими країнами, географічними, кліматичними и инши ми умовами инших частин світа. На жаль, такої популярної літератури в нас майже нема. Наукові питання (з природи, фізики, хеміі, астрономії і т. н.) находять своїх читачів, але тільки тоді, коли ці теми є оброблені белєтристично. Релігійні справи, особливо порівнююча історія релігій, а також мітольогія цікавить головним чином старих радикалів. Це — так сказатиб — їх монополь. Хто прочитав Дрепера „Боротьба віри з наукою", той заєдно любить вертати до цієї ховзької теми. При тій нагоді хочу замітити, що — як це не дивно — в „радикальних повітах" найрадше читають з газет перемиський „Український Голос", а найменше „Громадський Голос". Чим це пояснити? Коли я питав „старих радикалів", які тямлять ще пок. Павлика, Франка і ин., то на запит: чому не читають „Гром. Голосу"? — мені відповідали: Не гадайте, що спроневірилися радикальній партії (очевидно — старій!), але то (себто „Гром. Голос") пусте. Те „пусте" — то теперішня — так сказатиб — молодорадикальна (ніби соціялістична) фразеольогія про „працюючий народ" (так, немов би народ міг бути непрацюючим). В „Українськім Голосі" стрічають вони ще відгомін тієї попофобії, яку видвигнула була радикальна партія, перед в досить обережній формі. І хоч селяне зовсім байдужо ставляться до цілої цеперішньої проблеми, то всетаки дивляться про це почитати в „Українськім Голосі".

Пильнійшим завданням було би створити дешеве видавництво, яке мало би на меті поширити чисто освітній селянський горизонт.

Щож читає сільська інтелігенція? На це питання важко відповісти. Будучи в кількох інтелігентських хатах, я майже не стрічав книжки, крім кількох підручників проповідей (у священика), або педагогічних брошурок (в учителя). Не часто стрічається й газету. Колишнє захоплення книжкою вже перед війною було значно підірване. Основою домашніх бібліотек у сільської інтелігенції були: „Бібліотека найзначеніших повістей" (видавана „Ділом") та видання „Просвіти". Згодом до цих видань приєдналися видання „Українсько-руської Видавничої Спілки". Перед війною, хоч наша інтелігенція зростала, то в парі з цим не йшов зріст книжки, і покупности й потреби. Її місце все частіше заступала газета, яка все більше ставала універсальною. Вона завойовувала собі монопольне становище в інтелігентських хатах. Нова книжка вже з великими труднощами пробивала свої шлях до сільського інтелігента. Їй робдено в священичих колах найріжнороднішні закиди: мовляв, вона порнографічна, новаторська, нарушує принципи моралі, підриває традицію, не можна її давати читати дітям (так немов би то була дитяча література). Яких тільки аргументів не вишукувано, відмахуючись від книжки, що складну справу розвязала війна, кладучи край домашнім інтелігентським бібліотекам. Сьогодня за тих полічених, де маю в своїй хаткі, на не дуже, то стоїть обов'язкові книжки, на не дуже, то стоїть обов'язкові книжки, на не дуже, то стоїть обов'язкові книжки

вав Бортнянського конц. IX. „Се нині благословіть Господа".

З черги о. д-р Г. Костельник виголосив надзвичайно цікавий і ядерний референт: „Нова епоха нашої церкви", в якому зупинився на суті й значінні унії та умовах її розвитку. Історіософічна обробка цієї, підхопленої в нас порушуваної теми надзвичайно зацікавила слухачів. Після того мужеський хор питомців дух. семінарії відспівав конц. V. Бортнянського: „Услышиться Ти Господь".

Несподіванкою для слухачів була деклямація вірша о. Зачерухи, виголошеного гарним хлопчиком з Перегінська Вол. Іваницьким. Гарний, приємний вигляд хлопця, в стилевій народній одежі, його свобода і відвага зробила на Ювілятові й на слухачах дуже гарне враження. Відомий скрипак п. Ег. Черфенський з питомцем собі мистецтвом відограв „Adagio religioso" Vieuxtemps-a та Сметани „Вечірню Пісню". Офіційну частину програми закінчив міш. хор „Боян", відспівавши Бортнянського конц. IV. „Кто взойдет на гору Господню". Не вдаючись із недостачі компетенції в оцінку мистецького рівня „Бояна", треба признати, що четвертковий його виступ на естраді загалує найкращі часи його розквіту.

Надпрогр. мово поповнив Ювілята в імени комітету о. Вол. Дом. Сацорський, вказуючи на тісну єдність громадянства з митрополитом. Після того серія окликів „Слава" Ювілят опустив салю, по дорозі вітаючись з присутніми, особливо провінціональними гістьми.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Польський сойм.

На засіданні польського сойму 26. II. пос. Путек поставив внесення поставити на денному порядку справу організації тимч. самоврядного виділу у Львові. Від себе заявився за ліквідацією виділу, як інституції взагалі зайвої і щоби її агенди передати адмін. властям. Предст. уряду просив відложити дискусію на два тижні, бо за той час уряд запізнається з внесеннями виділу і виступить перед комісією з відповідними внесеннями. Референт адм. комісії пос. Козловський згодився на урядове предложення. Заставляє на боці справу існування чи неіснування виділу а в справі буджету його домагається дискусії. Пос. Інвлер уважає дискусію над буджетом формальністю, бо виділ підлягає контролі сойму, котрий перейняв компетенції б. галицького сойму. Існування чи неіснування виділу залежись не від доброї або злої господарки в теперішньому стані, але від правно-політичних і економ. моментів виділу, котрий є часткою інституції самоуправности Галичини. При нагоді треба полагодити справу галицького майна і спрецизувати відношення до воєвідської автономії. Годиться на відложення дискусії. Ухвалено, щоби сойм візвав уряд предложити проект закона в справі виділу.

Нота Литви до С. Н.

Лит. Тел. Аг. повідомляє, що ковенський уряд вислав до Союза Народів ноту-протест проти насильств, доконуваних польською граничною сторожею на литовській території. В ноті зазначено, що польські війська перейшли демаркаційну лінію, яку визначила Рада С. Н. в лютім 1923 р. і котра стала основою рішення конференції амбасадорів з 14. III. 1923 у справі лит. границі. Меморіял ковенського уряду просить С. Н. інтервенювати. Польський уряд вбачає в меморіялі до С. Н. литовські твердження.

План розбору Австрії?

„Народні Листи" (Крамаржів орган) приносять сенсаційну вістку з Женеви, начебто в Союзі Народів за попертям Франції, зродився план поділу Австрії. І так Німеччина мала би одержати півн. Тироль, Форальберг і Горішню Австрію, Італія південний Тироль і вах. Каринтію, Югославія сх. Каринтію і Стирію, Чехословаччина підк. Австрію.

Група пос. Врили.

Сецесіоністи з партії Окуня, пос. Врили і Дзідух і Кудельський заголосили 26. лютого приступлення до групи Врили. Так ця група зросла до 30 послів.

Свобода ділання для Чемберлена.

Є чутки, що англійський уряд дав Чемберленові свободу ділання в справі поширення складу Ради С. Народів.

Бразилія відкликає — Китай ставить кандидатуру.

З Льондону повідомляють, що Бразилія заголосила відкликання своєї кандидатури на постійне місце в Раді Союза Народів. Штокгольмський „Дагес тіґетер" повідомляє, що підчас березневих нарад С. Н. Китай зажадає для себе постійного місця в Раді Союза.

Поворот рум. архикнязя.

Будапештенські часописи повідомляють із Парижа про переговори між буєш. наслідником румунського престола арх. Карлом і уповаженим рум. короля. Ц ллю переговорів є вможливити архикнязеві поворот до Румунії, при чому мається відкликати позбавлення прав до корони. Повороту арх. до Букарешту сподіються в найближших днях.

Українські вишивки

20 аркушів з многими різнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовлять в **Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.** 1173 15—15

НОВИНКИ.

— **Голодні діти.** З дирекції школи ім. М. Шашкевича дістаємо такий поклик: „Громадяне! Велике число дітей мусить у школі в часі науки. Причиною цього голод. Молодь нашої школи—це діти найбідніших горожан міста Львова. Для них шкіл міста Львова жертвують люде голодуючим обід або вечеру і в той спосіб піддержують свою молодь. Дирекція просить тому українських громадян піддержати наше молоде покоління. Жертва невелика, коли в хату загостить дитина і дещо зість. Ласкаві заголошення приймає дирекція школи ім. М. Шашкевича у Львові, вул. Скарбківська, ч. 26.

— **Відгомін самогубства на цвинтарі.** Поширене слідство виявило, що дівчина, яка попізнала самовбийство на замарстинівськім цвинтарі, то 23-літня Марія Валощаківна, трикотарська машиністка зі Львова. Причиною самогубства нещаслива любов до якогось данцігського моряка.

— **З документів часу.** Nc. XVI.[16/26]. Do Urzędu parafjalnego obrz. gr. kat. w Stebaiku, Wedle okolnika Starostwa w Drohobyczu z 14.5. 1925 L. D. 79.2 o przesyłanie wykazow miesięcznych i prowadzeniu korespondencji z władzami państw. i sporządzaniu dla Urzędów państw. wyciągow z metryk urodzonych i umarłych — mają być wyciągi z metryk sporządzone w języku polskim — natomiast wypisy z metryk (odpis danej stronicy księgi metryk.) może być sporządzone w języku łacińskim. Zwracając uwagę na ten przepis, Sąd tut, zawiadamia, że nie będzie przyjmował do swej wiadomości i robił użytek czy to z wyciągu metryki czy to z wypisu metryki, o ile nie będzie odpowiadał temu postanowieniu. — Ponieważ obecnie jest czas, w którym związki małżeńskie są licznie zawierane i Sąd często musi udzielać małoletnim zezwolenia na zawarcie małżeństwa, a w tym celu potrzebuje dat ich urodzenia, przeto o ile poświadczenie daty urodzenia będzie napisane w innym języku a nie państwowym, tj. w języku ruskim lub łacińskim — Sąd nie będzie poświadczenia tego uważał za wystarczające i stronom prośby ich nie będzie mógł przychylnie załatwić z powodu tego braku, — dla tego uprasza się o skrupulatne przestrzeganie przepisow w sprawie przedkładania wyciągów z metryk względnie wypisów z metryk, aby strony interesowane nie były narażone na stratę czasu i straty materialne, gdyż winę w tym wypadku ponosić będzie dany Urząd parafjalny. — Sąd powiatowy Oddział XVI. — Drohobycz, dnia 15. lutego 1926. — Podpis nieczytelny. — W myśl sprawy episkopalne ordynaryjaty powinni natychmiast zabrać głos i wydać stosowny rozporządzek od siebie. Dotychczas tak bywało, że ojcowie duchowni przestrzegali prawa naszej mowy i ci na tomu

resikują wszelkie wskazy poczynających, jak i inne dokumenty, w „państwowem sensie" — i ich nawet za wzór stawiają „uprzejmi". W interesie sprawy, a same dla ochrony od prześladowań i kar osobnych i od poniżenia duchownej i narodowej godności u drugich kompetentni duchowni kroki powinni tu sprawę wyjaśnić jaknajskorsze.

— **Prawosławny sobor w Warszawie** ma się zejść z dniem 1. marca b. r. Tymczasem będą się intensywnie pracować nad jego rozbiciem. Pracuje przeszło 250 bezrobotnych dziennie, którzy rozbierają ściany i sklepienie soboru przy pomocy dynamitu. Wybuchy teraz lekkie, za to bywa ich 60 i więcej w jednym dniu. Tak to na naszych oczach przepada wielka pamiątka i architektoniczna bizantyńskiej kultury.

— **Znów sprzedają nasze lasy.** Pod tym nagłówkiem ukraińska „Swoboda" podaje wiadomość, że niebawem zacznie się eksploatacja (wyrąbywanie) olbrzymich lasów hr. Schönborna. Koncesję na te dobra miał najbogatszy czeski bank „Živnostenska Banka". Teraz eksploatacja oceniona na 80 miljonów cz. koron. „Swoboda" protestuje przeciw niszczeniu lasów, najbogatszego przemysłowego skarbu Zakarpaccia, i nie wierzy, aby na te plany zgodził się minister rolnictwa dr Milan Hodża.

— **Podkarpatski Narodni Banka** powstała z fuzji dwóch dotychczasowych banków na ukraińskiej Zakarpaci: Pidkarpatskoho Banku i Russkoho Narodnoho Banku. Oba banki zlały się 20 b. m. razem, co dla ekonomicznego rozwitku Zakarpatskoj Ukrajiny może przynieść tylko korzyści. Fuzję ich banków powitano na spólnych zborach tegoż dnia ciepłymi słowami poseł A. Wołoszyn.

— **Ruskij teatr „Proswita" w Użhorodzie** da dnia 1. bereznia n. r. wystawę oper Mascagnego „Cavalleria rusticana" i operety Offenbacha „Zakuchnie pani litawskich". Ta będzie jubileuszowa wystawa z nagody 5-litniego istnowania teatru. Prywitalną promowu wygłosyt zakarpatskij poet p. Hoeneja-Donskij. Dalszyj repertuar teatru takij: „Cumaki" Tobilewicza (2. III.), operetka Zellera „Ptaszniczek z Tyrolu" (3. i 4. III.), „Sprzedana narzeczona" Smetany (7. III.). Kromi tego teatr wystawiat: operu „Faust" Gunoda, operu Jaroslawenka „Widjma", operu Legara „Cygańska miłość", Shillera „Zabawki", „Tetka Karla" i in.

— **Katrine, w której mieszkał Szewczenko na Ukrainie.** Ekspedycja sumskiego muzeum wykopała na chutorze Lichaja, niedaleko m. Lebedyna, dziemok, w którym żył w 1859 r. T. Szewczenko. Dziemok pobudowany 1757 r. Przy pomocy miejscowych chłopów ekspedycja odnalazła nauczycielkę Zaleską, która zbierała obrazy T. Szewczenka. Obrazy dostała żona od swego męża, który był wielkim przyjacielem Szewczenka. Ekspedycja nabyła obraz artysty Lentelfeja „Knick", na którym namalowany Szewczenko w otoczeniu swoich przyjaciół. Na obrazie własnoręczny napis Szewczenka „Zaleskomu od Szewczenka". Ekspedycja nabyła także obraz Sokołowa „W szynku".

— **Sela z nowymi rewolucyjnymi nazwami na Ukrainie.** Chłopi dwóch polskich sel na Ukrainie (Wołyńszczyzna) postanowili na swoich zebraniach prosić organy radzieckie zmienić nazwy ich sel na rewolucyjne. Prezydja WUCIK-u zadowoliła ich życzenia w ten sposób, że przemianowała selo Frankowo na Dombalówkę (na cześć Dombala) a selo Bohuszówkę na Listopadowe. Listopadowem przezwali selo tamtejszy, że polskie selanie nazywają żołnierzy rewolucję listopadową po nowemu stylu.

— **Nowy upoważniony Narkomwojenka na Ukrainie.** Sowiecka Rada narodnych komisarzy SRSR. przeznaczyła upoważnienie narodnoho komisarzyatu wojskowych i morskich spraw przy Radzie narodnych komisarzy Ukrainy komendanta wojsk ukraińskiej wojskowej okręgu Jakira.

— **Z komitetu centralnego metropolitalnego jubileuszu.** Komitet akademii w cześć metropolity powiadamia, że kilka (ok. 10) zaproszeń na akademię dla naszych polskich lwowskich gromadzian nie doszło do rąk adresatów. Przyczyną tego jest, że kursor tow. „Beseda" nie zastał ich dnia, a mając polecenie oddawać je osobistym potwierdzeniem — przesłał Komitetowi w ostatnich chwili niedoręczone zaproszenia, kiedy już niemożliwe było adresatów zaprosić.

Biržа.

Grosze.

Amerik. dol. 7·84 — 7·86 **kanad. dol.** 7·64 — 7·65, **czeskie kor.** 0·23·25 — 0·23·50, **lei** 0·3·25 — 0·3·75, **franki fr.** 0·29·50 — 0·30·00, **fr. szwajc.** 1·49 — 1·55, **angl. funty** 36·20 — 36·80.

Złoto. 40 kor. 30·50 —31·00, 20 franków 28·50—29·00; 20 marek 34·00—35·50; 10 rubli 38·00—38·50.

Srebro. Austr. kor. 0·62·00—0·63·00, 5 austr. kor. 3·40—3·45, florenty 1·70—1·73, rubel 2·55 — 2·65, rubel drobnym srebrem 1·32 —1·36.

Zboże.

Pszenica kresowa z 1925 r. 33·00 — 33·00 **jasna galicyjska z 1925 r.** 24·50—25·50, **ks. miejska galicyjska** brak —.— do —.—, **owies gal.** 23.00—25·00.

AGRUMINA przyrodniczy cytrynowy ekstrakt, zastępuje całkiem całą cytrynę, do czaju, lemoniady, kapusty, barszczu i t. p.

Dobre, zdrowe, smaczne, praktyczne. 1247a **Wszędzie w wszystkich składach 7—75 „Narodnej Torgowli".**

Dopisy.

Zbawa. *(Harinka na nasze duchowieństwo).* Ukraińska inteligencja, a zwłaszcza ukraińskie duchowieństwo w Galicyi, tłumaczy się niezawinioną „opieką" polskiej władzy. Ukraińskie narodne uczycielstwo, co się ostało w Galicyi Wschodniej, zaopatrzone wszelakimi szkolnymi inspektorami, wycofywało się niemal całkowicie od wszelkiejkolwiek gromadzkiej oświatowej pracy. W minionych latach pokazało się u nas nawet tych uczyć, co przed wojną grali przodownicą rolę nie tylko w naszym powiecie, ale do pewnej miary i w kraju. Nie ślepo i tych, co jak różnorodni komendanci i naczelnicy za ukraińskiej władzy głośno wszędy po sobie gorlali. Jednym słowem, zagadnienie ukraińskiego narodnego uczycielstwa — za dużo małymi znikami — dla nas teraz martwy albo w najlepszym razie — martwy i niewinny kapitał. Co innego władze kościelne w oczi i w naszym zbaraskim powiecie. Podobnie jak już zrobiono z narodnym uczycielstwem, chce polska władza zrobić teraz z ukraińskim greko-kat. duchowieństwem, mając dla siebie do pomocy sławetny konkordat. Po prawdzie pilnowano nasze duchowieństwo pod policyjnym dozorem i nie tylko polski policyjny komisarz i starosta, ale nawet prosty postrzygunkowy ważne sobie nadzorem działalności każdego księdza na selu, a, co więcej — i w cerkwi. W naszym powiecie wiele znaczny odsetek rzymsko kat. ludności, co nieraz zachodzi na nasze cerkiewne nabożeństwa i propowiedzi ta dobrowolnie dostarcza policji donosicieli spośród siebie; osobliwie robią to żony latynniczki, sfanatyzowane polskimi ksiądzami i zdemoralizowane policją.

Podamo przykład. Na chram Iwana Bohosłowa w Hniliczkach małych zaprosiła miejscowy ksiądz o. Nestor Kisielewski z propowiedzią parocha z Seniawy o. Michajła Strumińskiego, człowieka starszego, spokojnego i taktownego. W swojej propowiedzi na temu miłości bliźniego zgadał o. Strumińskij pro teperiszniu powodnu hrizniku na selu, pro udary, co ich ponosili pooddzielni rodzini przez utratu na wojni swoich batiuków, mużów, synów i braci, skazał, że suczasne żyttia nie wieczne ta wlaw nadiju w prisutnich na prychid kraszych czasiw, zawziwajuczy do bratierskoji zgody i miłości bliźniaczej. W żadnej promowi nie było i tiniu podburowania proti Polszczi abo proti Polaków. Ta znajdująca się latynniczka Marija Seniawska, co przekrutiła zmist propowiedi i przed policyjnymi konfidentami skazała, że jakiś czuży ksiądz nagodyw się propowiedz proti polskiej derżawi, podawszy widtak do protokułu, że o. Strumińskij howoryw, że „nasi batiuki i brati polehli za naszu batiukiwszczynu, ale dast Bih, że niezabarom budemo zbyrati owoczi ich pracy, bo nasza swiata Ukraina e nam nedaleka". Choć i w tych słowach niema nijakoho karygidnoho, powitowyj policyjnyj komisar ze Zbaraża Kwiatkowskij, rozpoczął wielkie śledztwo, zmobilizował kilka postrzygunków, aresztował „złoczyńcę" w osobie o. Strumińskiego i przedał sprawę prokuratorowi w Tarnopolu, który przeciw o. Strumińskiego wygotowił akt oskarżenia za § 303 (zniewaga uznanej prawnie państwowo cerkwi przez niestosowne zachowanie w czasie nabożeństwa) karnego kodeksu. Było kilka rozpraw przed karnym okręgowym sądem w Tarnopolu, gdzie oskarżonego o. Strumińskiego bronił adwokat d-r Stefan Baran. Przesłuchano prokuratorskich świadków, a na wniesienie obrońcy d-ra Barana okręgowy sąd dopuścił odciążających świadków o. Nestora Kisielewskiego i wiadomego tutejszego gromadzianina Iwana Jaciszyna, urzędnika szkolnego i dyrygenta chóru w Hniliczkach, którzy pokazali, że wymienionych w akcie oskarżenia słów o. Strumiński nie użył i wogóle w istocie potwierdzili obronę oskarżonego. Koronny prokuratorski świadek M. Seniawska na rozprawie odwołała swoje pierwsze zeznania, czym to po końcowemu wyniku obr. d-ra Barana okręgowy sąd uwolnił oskarżonego od winy i kary, a prokurator nie zgłosił odwołania. Przez tutejszą „rewizyę" polskiej państwowej policji o. Strumiński niewinnie ucierpiał wiele w tyganiu po sądach, w wydatkach i w tym, że wskutek długiego czasu zdarzało jego pojawienie się w sprawie innej parafii w Brzeżanach.

To — tak powiedzieć — większy przykład nagonki policji na nasze duchowieństwo w Zbaraskiem. Mniejsze codzienne szykanowania z bezlitosnością, szczególnie w stosunku bliższym radzieckiego kordonu, gdzie pomimo istnieje nieoficjalnie wyjątkowy stan ze znacznym ograniczeniem obywatelskich swobód. Na żal, nasze duchowieństwo zamało odpiera policyjną samowolę. Trzeba więcej osobistej odwagi, bo i polityczne czynniki mogą w pewnych momentach poprzeć. Z drugiej strony trzeba każdy fakt nadużycia państwowej władzy względnie księży podawać do wiadomości ordynaryjatu i żądać obrony z jego strony kościelnej władzy. Samozrozumiałe, że większe fakty należy podawać w naszej prasie, a zwłaszcza Ukraińskiej Parlamentarnej Reprezentacji dla wniesienia interpelacji

сойме чи сенаті. Тоді, може хоч частинно, припиниться оте пійне нахабство і наші священики по селах свобідніше будуть могти працювати і в церкві і серед чароду.

Занепад парафіяльних господарств.

Над чим повинно застановитися наше духовенство.

Нема в нас рільників з вищою чи середньою фаховою освітою, нема т. зв. хліборобської інтеліґенції, яка в инших народів своїми практичними досвідами на власних господарствах ширить сільсько-господарську культуру.

Давніше, аж до війни — цю задачу сповнювало у нас духовенство. Хоч і не мало воно сільсько-господарських студій, то одначе черпаючи дещо в цього знання на господарських курсах в духовних семінаріях і силою своєї освіти орієнтувалося скорше в поступах рільної господарки та своїми власними досвідами причинювалося до двигнення рідної культури на селі.

Колись парафіяльні сади були прикрасою села, майже кожний священик любувався в пасіці, господарка була перша в селі, а жінки священиків були зразком для селянок, були може й мимовільними інструкторками в господарській ділянці, вони вчили, як плекати городовину, як вести домашнє господарство, де купувати насіння і т. и. Головно в останніх передвоєнних часах грало духовенство в сільсько-господарських організаціях і в шиоенні господарського поступу дуже важну ролю.

По війні сильно змінилося це все на гірше. Парафіяльні господарства служать на жаль, зразком господарського занепаду, хіба вимкова тут і там хтось господарить по людськи.

Причин є багато, та найважніщі ось такі: Більшість парафіяльних господарств поруйнувала війна, а нікому довести їх до ладу — раз тому, що нікому не хочеться робити вкладів, а по друге тому, що важко в нинішніх часах господарювати, бо нинішні обставини вимагають знання, щоби до нього приноровити господарку, а того знання нинішне молоде духовенство не має. Перед війною вчили в духовних семінаріях господарки, нині чомусь ця наука виключена з семинарій — так, що молодий священик, прийшовши на село, не має поняття, як братися до господарства, а згодом приходить йому в обмерзіння всяка господарка. Він не вміє ні собі порадити, ні прийти з доброю порадою селянам. Він чимборжій винаймає поле, чи дає на спілки, а навіть не знає, як треба поступити при винаймі і доводить до того, що за кілька літ найкращі грунти стають так виснажені, що тратять свою господарську вартість, стаються неужитком, баластом, джерелом непорозумінь. Парафіяльні грунти винаймають звичайно багатші селяне, через що біднота тратить спромогу заробітку у священика.

Деякі священики не лише не дбають за загоспорадювання, але руйнують й те, що є. Не один адміністратор, знаючи, що буде тут всього рік-два, повитинає молодий ліс, вирубає сад, не засадивши ні одної щепи, попалить плоти, а навіть порозбирає до решти ті будинки, які зруйнувала війна — словом лишає наслідникові руїну. Наслідник мусить зараз думати про конкуренцію за направки і ізза цього попадає в спори з громадою, а на кінець попадає в апатію і скаже: „Не варто для села працювати".

В останніх часах виринуло нове явище: продажа ерекціональних грунтів на податки, на будову будинків чи церкви, на огорожу і т. д. Нерез треба продати, як це є необхідне. Але продавати на те, що не конче потрібне, що дасться ще направити і видержить ще якийсь час, є нині господарською недорічністю. Цеж непродукційне вязнення капіталу в будові, яка рішучо не оплатиться в нинішніх часах, бо будова безконечно дорога, а будинок з хвилею вибудування вже втратив на вартости. Виходить таке, що священики замість змагати в нинішніх часах до того, щоби свої головні доходи оперти на господарці, а бічні на требах і платні, гоблять навпаки, та ще й позбуваються грунтів. Так підриває духовенство з власної волі свою власну економічну самостійність, потрібну якраз в нинішніх часах, зрікається своєї задачі ширити рільну культуру, зрікається колишньої поваги священика-господаря в селі.

А що буде пізніше? — Над тим вже час застановитися.

Ці справи в поодиноких випадках не мали би значіння. Але загальний занепад парафіяльних господарств відбиваються дуже некорисно не лише на них самих, але і на цілому господарському житті — навіть в таких справах, в яких ми і не думали би.

Годі в цій статті дати розвязку для цих питань. Над цим повинні би компетентні чинники глибше призадуматися. Тут обмежуся до кількох думок.

В першій мірі корисним було би привернути в духовних семінаріях курси сільського господарства і звязаних з ними господарських галузей (напр. кооперації), щоби молодий священик завдадегідь хоч згрубша обзнайомився з тим заняттям громадян, з якими прийдеться йому ціле життя стрічатися і жити, а в яких його слово, його поради повинні мати вартість і значіння.

Корисно було би також, колиб в епархіяльних урядах були фахові агрономи, які мали би на увазі поліпшення парафіяльної господарки, які йшли би духовенству з допомогою, як, фахові дорадники.

І духовенство само могло би собі в господарських справах — серед цих важких обставин — взаємно помогти, колиб створило свою господарську та кредитову кооперативу для двигнення із занепаду парафіяльних господарств, колиб увійшло у тісніші звязки з Тов-ом „Сільський Господар" для обдумання способів в двигненні рільної культури на парохіяльних та селянських грунтах.

Духовенство мусить безумовно шукати доріг поправи, бо занедбання в управі тисячі моргів парафіяльних дібр це мільонові втрати в народніх доходах, таких цінних в часах загального зубожіння і голоду, а одночасно це причина до щораз більшого спихання тягарів в удержуванні духовенства на народ, який сьогодня дивиться на це щораз більше кривим оком.

М. Творидло.

З чужих видзнь.

Збірка новель К. Полішука в польськом перекладі. — Праця про Чехословаччину.

На днях вийшла збірка новель Клима Полішука в польському перекладі п. з. „Niebo i ziemia". Вступне слово до цієї книжки написав п-р Остап Гриньов, що подав у ньому коротеньку історію нової української літератури. На збірку зложилися оповідання, змістом яких є події останніх літ на Вел. Україні. Перед війною вихо ило більше перекладів з українського красного письменства в польській мові і польська публіка мала нагоду хоч у дрібних уривках познайомитися з творчістю українських письменників. З часу війни зірвали подяки всі нитки, що вязали їх з українським письменством, чого не можна сказати про українську літературу, в якій увесь час появлялися і появляються переклади з польської мови. Нині польський переклад з української мови є вже першою повоєнною ластівкою та цьому поляки з польського боку. За нам повинні щити й инші, щоб наші заходи суспіли вже раз змогу пізнати духовну творчість українського народу, щоб ця творчість не була для них вічно замкненою книгою. Тому добре зробило „Людове Спільне Тов. Видавн." у Львові, випустивши цю книжку на книгарський ринок уривками зі вступним слочом д-ра О. Грицая, яке як слід інформує про всі нові течії в українській літературі.

П. н. „Чехословацька Республика" вийшла в Празі дуже добра інформаційна праця в німецькій мові О. Буттера і Б. Римля. Книжка інформує рівно і безпартійно про сучасне чехословацької політики в новій Европі, про історію, географічне положення і населення держави, про його політичну організацію і партії в законодатних тілах, про військове становище, шкільництво, народню культуру, науку, письбу, архітектуру, музику, театр, пресу, соціяльне життя і т. п. Друга часть книжки присвячена пол. промисловості, торговлі, господарству, фінансовим інституціям, світової славі купецьким заведенням і т. п. Публікація ця що лише подає перегляд інтелектуальних, політичних, економічних і соціяльних відносин Чехословаччини, коштує 30 ч. ч. Набувати її можна у видавництві „Orbis", Praha XII., Fochova 62. При цій нагоді пригадуємо, що кілька невеличких інформаційних брошур про Чехословаччину видав Український Громадський Комітет у Празі в українській мові. — (*ік*)

Всячина.

Завалища Картаґени. Минуло 2000 літ від часу, коли Рим в особі Корнелія Сципіона доперва історичне слово Катона старшого: „caeterum censeo" і знищив Картаґину так як ніякий переможець не знищив ще свого ворога. Картаґена шезла серед завалищ, приспана попелом власним і віків. Що-но нині здобуваємо доступ до цих завалищ, завдяки сталій науковій експедиції гофа Пройсса. Один з найбільших центрів старинного світа, таємне місто Дідо встає, мов Фенікс, зі свого попелища. Дослідник добуває з нього газ, відоме на був зброї, статуї. Страшне обвинувачення, яке кинув Рим Картаґині, що в ній приносили в жертву Ваалові та Молохові малі діти, показується правдивим. Пророк потверджує це своїми знахідками урн, де збережені тисячі малих косточок. Він так описує жахливу сцену Кровавих жертвувань: Молох був великанською статуєю, з людським тілом та головою вола, відлитий з міді, у сидячій позі з простягненими руками. Черево було порожне; це була піч, де жерці вкидали жертви. Був спеціяльний механізм при помочі якого Молох з рук вкидав живі діти у своє нутро. Цей обряд мав бути державним засобом для вдержання суворої дисципліни. І Пророк потверджує славу Картаґінців як незрівняних торговців. Вони були перші, що вживали мідяних грошей у державному обігу. На внішню метою їх життя була торгівля. Їх кораблі шинували по далеких морях. Основання Картаґіни йде аж до передісторичної давнини, гомерівської саги. Місто було так боронене, що не можна було до нього підійти мало потрійні мури, зєднані підземельними ходами. Там стояв гарнізон з 300 слонів. Ті самі слони, що переходили з Ганнібалом через Альпи, Римляне навчилися від Картаґінців будівлі кораблів. Між ставровиною, яку в викопах Пророк, найшли навіть бритву, відому вже тоді цій дивній столиці.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Митневичевої.

Любачів.
Неділя 21.II. „Марусе Богуславка".
Вівторок 23.II. „Дні нашого життя".
Середа 3.III. „Барон Кікмель".
Четвер 4.III. „Лісова Пісня".
Субота 6.III. „Чорна пантера і білий медвідь".
Неділя 7.III. „Ніч під Івана Купала".
Початок вистав точно о год. 7.30.
1—2

З поводу вінчання ВП. Ольги Іванчук з В. І. Панчишиною у Львові зібрала між сильними гостями Вл. Іванчук Северівна 76·20 зол. і 1 кн. дов. на „Рідну Школу". — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа УНТ-ва.
1323 1—1

Вимочуйте свій обовязок! Правління українських кооперативних т-в у Познані „Трудова Спілка" та „Українська Самопоміч" ним дозволяє собі візвати п. п. Кухара Михайла, інж. (Львів) вирівнати свій борг, як ручителя за п. Семеру в сумі кор. ч. 285·0, Луцького Василя (Львів) як ручителя за п. Гетмана в сумі кор. ч. 283·80, Ісаевича Дмитра (Париж) поруч. за п. Орловського в сумі кор. ч. 282·5 та Устиновського Богдана, сина парога із Смерек, пов. Ліско в сумі кор. ч. 140 за побрані на борг харч. Не забувайте, що ви оборгуєте своїм товаришам у праці, для яких згадані залеглости великі гроші! Термін позичення визначаємо 1. березня 1926. р. — Правління т-в „Трудова Спілка" та „Українська Самопоміч" у Празі.
1—1

Дрібні оголошення.

ДЛЯ РІЛЬНИКА, ПРОМИСЛОВЦЯ І СКЛЕПАРЯ. В Тростобабах пов. Підгайці на продаж новий мурований під дахівкою дім о 7 убікацях, будинок господарський, пів морга города, пів морга поля. Місце дуже добре на склеп. Помешкання можна докупити з пасценції. Відомість у управителя школи в Горожанці почта Косо під Галич.
1307 3—3

ІНТЕЛІҐЕНТНА, самітна жінка, що розуміється на домашнім господарстві, ощадна і совісна, пошукує місця до заряду домом у священика або в місті. Зголошення до Адміністрації під „Ощадна".
1317 2—2

ЛІКАР-УКРАІНЕЦЬ, ожениться з панною, котра мала би більший маєток. Фотографія пожадана. До Адміністрації „Діла" під знач. „Весна".
1316 2—2

ОЛИПКУ що сватається з панною і маєтком, відступить в добрім стані Цепковне Бовштао. Відомість в Уряді парох. в Вовчи.
1315 1—2

УЧИТЕЛЬ, літ 43, бажає навязати переписку в Митним маєтку і шлюб з інтеліґентною панною. Незнакомі зголошення вразі з фотографією слати до Адміністрації „Діла" до 10. березня для „Шлюб".
1313 2—3

КОНЦИПІЄНТА з практикою потребує адвокат п-р Ст. Мудрецький в Тернополі, ул. Пляц (Plusie) біля Чортківської. Виключені докладні оферти й рекомендації.
1265 4—5

ПОШУКУЮ до с. ди у старшого пана до заряду домом. Зголошення до Адміністрації під „Запад".
1312 1—2

КАМЕНИЦЮ до описування пол. пов. з великим більшим мешканням, оказійно продам. Шт. „Власність".
1321 1—1

ПОШУКУЮ у Львові на один місяць кімнати вразі з утриманням. Урад парохіяльний в Болозві гор. п.п. Нове місто
1320 1—1

СТАРША, чесна, здорова, ощадна, самітна інтеліґентна жінка, яка розуміється на кухні, домашнім і сільськім господарстві потрібна до заряду дому старого, самітного священика відіщо. Відомість з поданням услівій слати до Уряду парохіяльного Янчин, почта в місці.
1319 1—

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг очий

Д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістиці та недугах вух, носа і горла 9—1
1278

в Коломиї, Мнихівка 1.

ВЕРТЕП НАШИХ ДНІВ

(Театр Ляльок)

лялькова гротеска Галантіона Чіпки і Лелі.

Львів: (четвертий раз) неділя 28. лютого п. р.
РОГАТИН: вівторок, 2. березня п. р.
ТЕРНОПІЛЬ: середа 3. березня п. р.
ХОДОРІВ: четвер 4. березня п. р.
ПЕРЕМИШЛЬ, вівторок, 9. березня п. р.

В програмі узгляднені місцеві відносини.
1305 а) 3—3

Лаково! Найпевніші і найліпші гуменні спеціяльності гумові, перетворення якости, гарантія за кожду штуку, висилка на провінцію відворотно **цілком дискретно** за післяплатою

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Сикстуська 7.** 5—30

Ч. 1243. У Львові, дня 29. січня 1926.

КОНКУРС

на посади учителів і учительок при учит. семінарах УНТ-ва усіх фахів, особливо із кваліфікацією до навчання рукодїлля, рисунків, ручних робіт і музики, з початком шк. р. 1926/27.

Подання вносити до Головної Управи УНТ-ва у Львові, Ринок ч. 10, II. п. до кінця марта 1926 р.
1175 5—6

Вписи на крій

сукень і білля продовжується до дня 2. вересня 1926. курса тревають 3 місяці, на кінці іспит і свідоцтва. Вписи приймаються від 8—1 і 3—5 год.

ЖІНОЧА СПІЛКА „ТРУД"
1318 2-3 Львів, Ринок 39 вх. дім).

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 45. (10720). Львів, вівторок 2. березня 1926 Почтовy належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щиз. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 гол. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Загроза для радянського промислу.

Що каже про неї Дзержинський.

На третьому пленумі Всесоюзного центрального союзу професійних спілок виступив Дзержинський, теперішній промисловий диктатор, з великим рефератом про теперішне положення радпромислу. Він заявив, що в минулому році промисл пережив нечуваний „в історії не тільки радянського, але й останнього повоєнного, західньоевропейського відродження" темп підйому, але... І саме те „але" дуже прикре, бо рівнорядно з підйомом промислу йшов також нечуваний товаровий голод. „В цьому році дійшли ми — каже Дзержинський — до повного вичерпання нашого основного капіталу. В звязку з тим виросла перед нами проблєма реконструкції промислу і його поширення — будови нових фаборик і заводів. Тепер стало ясним, що при теперішньому оборудуванні, перевантаженому до неможливости, посуватися вперед неможливо".

Щож стало причиною того, що промисл загрожений саме тепер, не зважаючи на минулорічний його підйом? Перша причина — це труднощі експорту та імпорту. Про те ми недавно писали в звязку з дискусією в радянській пресі на тему трудношів радянського експорту в ділі опановування давних світових ринків. Дзержинський вважає, що дотеперішній розвиток союзного експорту, а в першу чергу експорту сільсько-господарських продуктів не дає ніяких виглядів на імпорт найпотрібніших річей у тій кількости, що її намітила рада праці та оборони. В тому напрямі більшовики перерахувалися. В минулому році імпорт перевищив експорт. В цьому році до того допустити не хочуть і обмеживши примусово експорт, мусять дуже сильно обмежити також імпорт, щоби вдержати рівновагу торговельного бількансу. Перерахування допустилися більшовики — на думку Дзержинського — завдяки хибній калькуляції при встановлюванні плану для зернового експорту.

Другою причиною загрози для промислу є обмеження кредитових планів. Вже в першому кварталі цього господарського року виявилося, що фінансовий план промислу і забезпечення його відповідними засобами при допомозі короткотермінових кредитів і внутрішньої позички на господарську відбудову цілковито завели. Вслід за тим пішли інші труднощі на ринку у виді значного підвищення цін на фабричні товари в дрібній розпродажі, а тим самим і на сільські продукти. Завдяки нецостачі капіталу в торговельних установах підскочили ціни і на внутрішній сировець. „Наслідком таких труднощів прийшлось — каже Дзерж. — обмежити виробничі програми в рімнорідних ділянках промислу".

У своєму рефераті зверпув Дзерж. увагу на ще одну дуже важну річ, яку радянська преса порушує дуже делікатно, а яка є чи не найважнішою. Пасть „Экономическая Жизнь" зовсім цю справу тож лаконічно. Ісю справою є велике розходження між висотою заробітної платні і зростом продуктивности праці. Заробітна плата не стоїть в ніякому раціональному відношенню до продуктивности праці. Иншими словами в радянському промислі за висока платня, а пропорціонально до неї за мала продуктивність праці. Ясно, що Дзержинський закликає всі партійні та урядові установи до завзятої боротьби в підвишкою цін, а одночасно домагається резізії таких справ, як кількість годин праці, висота заробітку робітників, відпусток для них і т. п., бо за останніх три роки продуктивність поопільшилася на 87 відсот., а заробітна плата на цілих 140 відсотків.

З того бачимо, що перспективи для радянського промислу сумні. Вони не менше сумні як для радянського експорту. Все бракує недостача капіталу. І тепер зрозумієм, чому більшовики так завзято борються за осягнення кредитів за кордоном, чому апелюють до американської фінансієри навіть при допомозі зненавидженої буржуазної преси.

При иншій нагоді, на ленінградському терені, відкрив Дзержинський ще одно джерело загрози для того промислу. Відповідаючи на поставлений в дискусії на тему боротьби з підвишкою цін запит, сказав він дослівно: „Що означує цей зріст цін на товари в дрібній розпродаж? Він означує, що йде приватне накопичування. Високі роздрібні ціни означують, що на нас насувається торговельний, приватний капітал, що організується та сила, яка повернеться проти нас". Ясно, що ту силу треба, на думку Дзержинського, безпощадно нищити, але нищити шляхом економічної боротьби. На инший запит у справі дуже частого „перераховування" радянських економістів, яке виходить більшовикам з правила на шкоду, Дзержинський заявив, що причиною того, є „наша молодість, наша некультурність. Ось та злобна рука, завдяки якій в нас ніщо не йде як по маслі... Наша господарська практика почалася щойно в 1921 році, а тому й вимагати, щоби ми господарили без помилок булоб в найлішому випадку звичайною утопією."

Радянський промисл і радянське господарство найшлися в стадії дуже серіозної кризи. Иому загрожує в найлішому випадку застій, якщо не занепад. Тільки негайне притягнення закордонного капіталу, або негайна позичка за кордоном на господарську відбудову зможе вивести все радянське господарство на певний шлях розвитку.

„Так довше бути не може!".

Vorwärts" про експозе Скшинського.

Орган німецької соціялдемократії „Vorwärts" пише в приводу експозе Скшинського таке:

„Промова Скшинського, наскільки дивитися на неї з річевого боку, є доволі гостра і має звороти, що їх можна би було счеркнути. Згадка, що за один день не можна стати причальником Ліги Націй, є очевидною і зайвою алюзією до Німеччини, алюзією, що в устах польського міністра є мало оправданою. Не хочемо тут отварати старих ран. Нам здається, що держава, яка належить до Ліги Націй і яка одночасно позбавила чинно позбавлення на Горішньому Шлеську і поводить ся так зле зі своїми національними меншостями, не повинна говорити таким високим тоном. Гр. Скшинський не осудив раз голосно визнає свою віру в Лігу Націй і певно належить він до тих польських політиків, що думають і працюють найрозумніше. Одначе як виглядає польська віра в Лігу Націй у практиці, про це можуть сказати Литовці, яким о нього гарного дня війська ген. Желіговського, тодішнього міністра військових справ, окупували вільно. Між Польщею і Литвою панує до сього дня воєнний стан, що саме вчора прилала нам вістка про сутичку між польськими і литовськими відділами на посіданні кусника лісу. Справа Східної Галичини пригадує нам також, як поставилася Польща до міжнародніх зобовязань".

В дальших частях статті „Vorwärts" приходить до висновку, що Польща не може й не має права виступати речником ідеї Ліги Націй, а тимбільше закидати німцям, що навернулися „за один день", бо усуди з промови Скшинського, в якому він заявив, що Польща не тому хоче здобути місце в Раді Ліги, щоб заплатися громадянами инших країв або виїхати руку по колоніяльні мандати. — „Vorwärts" називає просто провокацією, маніфестацією ворожих до Німеччини почувань і незручною спробою звернути инші держави проти Німеччини. Тому передовий соціялістичний щоденник протестуючи проти провокаційних уступів промови Скшинського, і заявляючись проти признання постійного місця в Раді Ліги Націй польській республіці, кінчить під її адресою коротко: „Так довше бути не може!"

Відкладені надії.

Англія і Ліга Націй.

У звязку з уповажненнями для Чемберлена, щоби він як представник Англії мав повну свободу в Женеві в справі поширення місць у Раді Ліги Націй, два блоки держав, що є за тим якнайдальшим поширенням, розясновують собі становище Англії на власну користь у ріжний спосіб. Зголошення Китаю на постійне місце в Раді, і протест Норвегії, поруч Швеції, проти поширення постійних місць, ускладнюють справу. Англія, щоби не загострювати конфліктів, імовірно оборонитиме погляду, що покищо треба приняти Німеччину, а згодом радити над дальшим поширенням Ради. Німеччина, входячи в Лігу, мала би приходити, що принціпіяльно не протестуватиме проти пізнішого виїзду нових постійних членів.

Англійська преса повідомляє, що Японія та англійські домінії будуть проти поширення місць у Раді.

Польська преса здебільша є того гадки, що наші Польщі: завити в Лігу, є тільки відмаджені в ній — зольшені.

Чотири нагороди

обовязні П. Холодного і П. Кожуха, дорогі книжки та инші несподівани чекають учасників

Великої Маскаради

„Кооперативи Український Театр" і „Багатель" дня 6. березня в „Нар. Домі". Инчими в роботі п. Хамули.

Вступ тільки за особистими запрошеннями, які можна дістати в „Кооперативі Український Театр", вул. Руська 18. І. пов. 1298 б) від 9—1 рано. 1—1

Мають досить війни.

Франція та її кольонії.

Не вважаючи на невпинно повторювані заяви французького уряду, що війна в Марокку та Сирії небавком скінчиться, вона затягається на обох фронтах. Приєднані Францією племена в Марокку не ослабили активности Абд-ель-Кріма, який заповідає нову офензиву з весною. Французький генеральний комісар у Сирії, Жувенель, що обіцював дійти до порозуміння з провідниками повстанців, не добився ніяких реальних результатів. Дамаск находиться у повній небезпеці від повстанців, що зібрались довкола нього в числі 5000 і хотять його відрізати від зовнішнього світа. Французький парлямент, голосуючи над новими кредитами на війну в Сирії та Марокку, зменшив їх буджет на мільон франків. Цим висловив виразно своє невдоволення надто загаяною війною, якої кінця не видко і яка паде важким тягарем на все населення у виді податків.

В справі вбивства 42 селян.

Інтерпеляція Українського Клюбу.

Посол С. Назарук і тов. з Українського Клюбу внесли 25. лютого п. р. до міністрів справ внутрішніх, справедливости і закордонних інтерпеляцію (ч. 628) у справі вбивства шляхом самосуду 42 селян на Волині, якого доконали поліційні органи. Інтерпеляція занимається відомою читачам „Діла" розмовою інспектора поліції волинського воєвідства Грабовського з Луцька, яку він мав про „бандитизм на кресах" з представником краківського „Ілюстр. Кур. Щодз." і в якій він признався, що „кожного бандита, приєдержаного в полі або в лісі, кладено трупом на місці". Таким чином в одному тільки 1924 р. поліція вбила 42 таких „бандитів" у волинському воєвідстві і цим радикальним способом аліквідовано бандитизм, що „лежить у характері місцевого населення".

З уваги на те, що самосуди цього роду допускає закон тільки в дуже рідких і надзвичайних випадках (явний опір, боротьба приєдержаного проти органів безпечества зі зброєю в руках, необхідність особистої оборони органів безпечества в разі нападу, неслухання приказу: „Стій", спроба ударемнити приєдержання підозрілого шляхом утечі, стріляння патрольючих поліційних органів і т. п.; з уваги на те, що ісп. Грабовський не вагався заявити, що „бандитизм лежить уже в характері місцевого населення Волині", яке під культурним оглядом зовсім певно не стоїть нижче від населення инших воєвідств Польщі в російської займанщини, чим допустився тяжкої образи і публичного зневаження українського населення Волині; з уваги на те, що нема урядового оголошення евент. розпорядку, що уповажнює до виїзду безпечества до такої масакри населення, з яким поводиться гірше, як з позбавленими всяких прав чорними кафрами полуднево-африканських кольоній або з червоними оранґутанами індійцями чиЕскімосами, що вказує на те, що над українським населенням Волині висить усе ще меч Дамокля — інтерпелянти вимагу-

Щирість чи маккіявелізм?

„Зворотна точка в політиці українських послів".

В три тижні після наглого внесення Українського Клюбу в справі заснування українського університету і два тижні після його поданого в польськім соймі забрав голос в цій справі пепесівський „Робітник", а раніше опозиціоніст Т. Голувко. Появу університетського внесення зустріла вся польська преса глухою мовчанкою, тільки вшехпольська строїла привичні блазенські міни. Навіть краківський „Час", який залюбки менторує на всі боки, набрав води у рот. Всі порнаки вказували, що це внесення, хоч основане на законі з 26. вересня 1922, не на руку ні коаліційним, ні „опозиційним" польським партіям. Мовчав завзято і „Робітник", хоч його обовязком було в час підтримати те внесення з огляду на те, що він неодноразово висловлювався в університетській справі. Та—видно—переміг всесильний багажок коаліції — Сг. Грабський. Аж коли справа перейшла до комісії, себ-то коли її відложено ad calendas graecas, для збереження позорів „демократичного фасону" забірає голос пепесівський письменник Т. Голувко.

Перш усього автор зазначує, що в законі з 26. вересня 1922 Польща зобовязалася до двох літ заснувати український університет та зорганізувати його автономічно, згідно з постановами про академічні школи, одначе досі того зобовязання не здійснила.

„На жаль — підтверджує Голувко, — як багато инших зобовязань, так і це указано на те, щоби не було здійснене".

Та теперішній стан у Сх. Галичині довше не може тривати. Заснування українського університету було б з боку Польщі першим кроком, який свідчив би про зміну на краще. Університет повинен бути „оливкою галузкою мира і згоди, витягненою Польщею в бік України". Українці повинні самі організувати свій університет, скупчуючи в ньому найкращі наукові сили і усуваючи з його мурів всяку політику і демагогію.

Мабуть беручи зразки з істнуючих польських університетів, Голувко лякається, щоби український університет не був розсадником демагогії й шовіністичної ненависти. Можемо впевнити п. Голувка, що Українці під тим оглядом не будуть наслідувати Поляків.

„Та з другого боку, якщо той університет має би бути парадісом українства, якщо має скупчувати професорів, яких єдиною кваліфікацією буде їх угодовість у відношенні до п. Ст. Грабського, якщо він має скупчувати „перебірки" української молоді — словом якщо має бути новим видинням варшавського університету за царських часів підчас бойкоту його польською молодю, — то такого університету ще більше не треба. Український університет мусить бути першим кроком до згоди між польським і українським народом".

Обі сторони щиро і з довірям повинні змагати до того, щоби був справжній університет. Польщі повинні забезпечити його матеріяльно та з пошаною ставитись до автономії його внутрішнього життя й організації. Обовязком Українців є широ стверднти, що зроблять все, щоби університет був осідком української науки і культури.

Українці домагаються університету у Львові. Це домагання є не лише слушне, але й доказує, що Українці думають про поважну наукову станицю. Бож у Львові скупчується українське наукове, культурне й літературне життя; у Львові повно бібліотек, з яких може користати український студент. Також в польськім інтересі є, щоби український університет був у Львові, де буйно розвивається польське наукове й культурне життя. Воно буде психічно й культурно діяти на українську молодь, стаючи товчком до культурної дивалізації між Українцями і Поляками.

Противники „польської демократії", себто ріжної масти польські націоналісти, твердили, що Українці нічого не хотять від Польщі одержати, отже все треба робити всупереч їх волі.

„Подекуди так було доведення, але ось тепер Український Клюб в соймі, будучи в тісному звязку з українськими політиками зі Сх. Галичини і за їх згодою згодився проект закону про український університет у Львові. Проект є наскрізь реальний, можливий до негайного здійснення, головно коли мати на увазі факультет: правний, теольогічний і гуманістичний.

Також реальною є пропонована процедура його заснування,

„заголошене внесення вповні надається до дискусії і переговорів".

Голувко зазначує, що безпощадна критика поведінки Грабського в університетській справі є наскрізь справедлива. А найсуттєвішою в тій критиці є

„історія українського приватного університету у Львові. Бо коли держава з тих чи инших причин не хоче чи не може заснувати державного університету, то від біди можна шукати тих чи инших оправдань і викрутів. Але відмова згоди на власні легалізацію української приватної високої школи у Львові — то стид і ганьба, тим більша, коли пригадаємо, що навіть царат дозволив на заснування у Варшаві сьогодні загально шанованого Вільного Польського Університету".

Справу українського університету можна розвязати тільки шляхом порозуміння з українським громадянством. Внесення Українського Клюбу дає основи до цього. ПІС. прихильно ставиться до нього і в признанням вітає внесення Українського Клюбу.

До статі Голувка додана редакційна замітка, в якій зазначується, що внесення Українського Клюбу слід уважати „зворотною точкою в політиці українських послів", бо — мовляв — коли пепесівці виступили би з університетським проектом, то Українці устами пос. Хрущського відмовили були своєї підтримки, аж сьогодня змінили погляд.

Поширювання таких сплетень має на меті вмовити в публичну опінію, що ніби то Українці самі винні тому, що досі Польща не сповнила свого зобовязання та тим чином накреслити якийсь „зворот з політиці українських послів". Пригадуємо, що пепесівське внесення в університетській справі мало „експортовий" характер, на що вказує хоч би та обставина, що пепесівці навіть не пробували його протягнути ані перед коаліційною співпрацею з вшехполяками, ані в часі цієї співпраці. Але навіть тоді пос. Хрущький, не маючи змоги прийти до голосу „за", просив слова „проти", щоби підкреслити „експортовий" характер пепесівського внесення та вказати на пепесівський макіявелізм. Між иншим пепесівці пропонували заснувати тільки два університетські факультети, що й сьогодня повторює п. Голувко. Одначе в суті річи пос. Хрущький промовляв за внесенням, а Український Клюб голосував за ним. Гаке викривлювання фактів не приносить чести пепесівським цінчам.

Не вдаючись в подрібний розгляд статті п. Голувка, бажалоби ми чути не слова, а бачити діла.

Модні новини для пань на костюми, плащі, мунсельні сукна, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма

АНТІН УЗЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філії в Тернополі і Стрию.

„Додержана обітниця".

Університетська справа в соймовій комісії.

(Від власного кореспондента).

Варшава, 27. лютого 1926.

В доповненню телеграми про внесення пос. Хрущького в університетській справі, даємо слідуючі подробиці:

Весь час комісійної дебати над буджетом міністерства освіти ані референт (пос. Рімар, З. Л. Н.), ані міністер Грабський, ані теж жаден з послів не торкнувся справи українського університету. За те в предложеному комісії будженовому проекті уряд запропонував уховалити 150 тис. на організацію „Институту Рускего" (осідку не названо!) і 150.000 на „Славян-

---

ють: 1) міністра внутрішніх справ, чи йому відомий цей гріхом проймаючий самосуд над 42 селянами Волині, чи вбито справді тільки 42 селян, а не більше, в яких обставинах і на якій правній основі, взиваючи його подати імена, назвища, вік, релігію, родинний стан і місце замешкання вбитих, як також їх громадянство; 2) міністра справедливости, чи він потягне винних в тому страшному самосуді, а зокрема інсп. Грабовського за тяжку образу українського населення Волині, до судово-карної відповідальности; 3) міністра заграничних справ, чи поза рижського договору істнує ще якийсь инший, таємний трактат або міжнародній договір, на основі якого населення Волині трактується поза правом.

Галактіон Чинка.

ВІД МІСТА ДО МІСТА.

(Враження з поїздки по провінції.)

Тепер і колись. — Подібна їзда по провінції. — Щаслива гадка означує дорогу. — Золочів, його назва і замилування до згоди. — Небувалий натовп і небувалі емоції. — Помилка і незвичні чужих слів. — Львів і провінція.

Тяжко тепер смертельному Львовянинові виїхати денебудь на провінцію. Не говорю про Винники, Сихів, Зимну Воду чи Бруховичі, бо до них можна дістатися і при помочі навіть не оригінальних ніг, але про такі далекі сторони, як Золочів, Стрий, Дрогобич, Бориславів, Станиславів чи Коломию.

Колись наші предки називали таку подорож з польська: „Katzenspring-om", але то були часи австрійського лихоліття з устійненою валютою і приличними пенсіями. Нині це все належить до минувшини, яка — коли вірити польським газетам — ледве чи вернеться бодай у приближенні.

Покищо відносини не дають можности виїздити частіше на провінцію, хіба що хтось ратує себе тим від протестації векселя чи реєстрації на Баторія.

Та я таки знайшов нагоду (без повищих причин!) рбіхати кілька міст нашої незнаджалуваної Галичини і ще можу вдруге переїхатися по них — тим разом на папері.

Очевидно, цілої моєї поїздки не будеш і ти, якби не щезнула думка, вона вискочила з моєї голодної голови рівночасно з тою, що й з такіж голови мо-

його приятеля Ле—ле, і вовлотилася в „Вертеп наших днів", який викликав більше шуму, як ми підозрівали, і більше підозрінь, як ми заробили. Всеж таки дав він нам можність зіхати пів світа в особовім вагоні, з білетами в руці і тютюном у кишені.

Відвідали ми прекрасні галицькі міста і ще більше заболочені містечка, зазнали багато доброго, не рахуючи відвідин знайомих і... поліції, побачили багато тихих і ревних робітників на народній ниві, менше збідованих, але не менше застрашених, як їх столичні двійняки. Все те створило гарний і приманливий образ у наших душах, але такий переміщаний, що тепер не знаги, які частинки до якого міста належать. Тому не ручу, чи все нижче сказане про поодинокі міста фактично в них скоїлося або істнує.

В першу чергу ми відвідали Золочів, — місто невеличке, але брудне. Його назва не має нічого спільного зі золотом, коли не брати золотих відносин, які здавна панують серед Українців.

Одинивщись на стації, ми не довго ждали на нагоду, щоби дістатися до міста. До нас підїхав возій елегантними залубнями з парою коней, видиндзаних в одно око. До речі кажучи і воно було тут зайве, бо місто лежить перед дворцем як на долоні, так що можна наломацки трафити.

Сама вистава „Вертепу" відбувалася в „Домі Шкільничім", в якім є простора заля, лядве денебудь підточена грибом. Пам'ятаючи урожаї Золочева не пам'ятають такого на-

товпу публики, як цього разу. Майже половина салі була виповнена по береги, а майже ніхто не переслизнувся без білету. Всі горожане без огляду на партії і амбіції впевняють, що день „Вертепу" був зворотною точкою в артистичних вимогах Золочівців та що тепер бодай десятий раз на рік зайде до театру.

Як тільки афіш пояснив приблизно, що це таке „Вертеп Наших Днів", зявилися в нас делегації від ріжних „партій" з порадами. Всі однодушно заявляли, що золочівських відносин не треба торкати, бо вони є просто ідеальні, а під ударами сатири ще більше погіршаться.

Гільки одна „партія" мала инший погляд: вона казала зачіпати всіх і вся з винятком їх голови, який собі цього не бажає. Ми чемно відповіли, що ані не думаємо напастувати цього громадянина, бо покищо в „Вертепі" виступають тільки визначніші Галичане, які висгають понад товпу.

Хоч як нам бажалося торкнути декого з місцевих, всеж таки ми здержалися, бо в Золочеві дехто не знає жартів. Часом ще хто повибивав би нам шаби, як недавно голову золочівської „Бесіди"!...

Вистава пройшла серед загального ожилення... на перерах. Автограми „Вертепу" зацікавилась навіть золочівська поліція, а виструмлений представник її завізвав нашого закулісі, щоб розвідати про все.

— Кто то пьідпісал дєкларовать?! — запитав на вигуці, устіловшись солодко.

Ми всі, а було нас вісьмох, пізніше

чили 8-літній курс латинської мови, дехто має в дома словарець чужих слів, — але ніодин не полапався, що хоче урядова особа.

А він бачучи наше змішання, повторив ще раз, тим разом більше остро:

— Prosze mi w tej chwili powiedzić, kto deklarował te figurki?...

Ми були в розпуці. Хоч і як хотіли дати належне пояснення, не могли зрозуміти питання.

А це була карігідна ігнорансі відносин серед польської поліції. Поліційний урядник просто переніцав слово „деклярувати" зі словом „деклямувати" і з цього вийшло непорозуміння.

Вкінці хтось із наших доглупався значіння запиту і сторож публичної безпеки записав собі наші назвища. Цей самий урядник здавав здається потім і звіт зі вмісту „Вертепу"... Жалую дуже, що не міг чути цього, бо судячи по запиті, — звіт мусів бути не менше інтелігентний...

Вибравши на перший вогонь Золочів, ми хотіли переконатися, наскільки провінція реагує на злобу дня і чи це фактично правда, що Львів не вмився до провінції. Зараз після першої проби показалося, що воно дійсно так є. Три вистави у Львові не дали разом ані половини стільки клопоту, а делегацій з застереженнями було багато менше. Про болото і не казати. Хоч і яких Львів слизняй в цього, то не видержує порівнання навіть з таким маленьким містом, як Золочів.

(Продовження буде).

ьку Студію" у Кракові. Доповідач, не вдаючись у розгляд цих позицій, запропонував замінити ці позиції: на організацію „Інституту Рускего" 50.000 і на „Studium slavicum" 75.000 зол. Тоді забрав голос пос. Хрущький. Він заявив скреслення цілком позиції „Слов. Інституту", а замість „Інстит. Рускего" вставити позицію на організацію українського університету.

Він пригадав закон з 26. IX. 1922 р., в якому визначено підстави організації університету (цілість унів., 2-ох літній гарантій відкриття і терен Ст. Галичини) та спосіб реалізації (шляхом окремої спеціальної ухвали). Місто Грабський рішає „з кінця;" без університ. закону й без буджетових сум виступає з органзаційними пробами, на які пропонує смішенні суми. Цим міністр освіти порушує закон з 26. IX. 1922 в самій підставі. Пос. Хрущький питає в імені українського народу поступ у відношенні уряду до унів. становить: тоді в буджеті фігурувала цифра 250.00 зол., тепер призначається 50.00 зол., а для заманення очей говориться ще про якесь „Studium Slavicum". Взагалі те Studium не має жадної рації істнування. Коли була мова про скасування фармакольогічного факультету при варшавськім університеті, то пос. Гломбінський спротивився, бо, мовляв, фармакольогія є частиною медицини і повного університету не можна кальчити. Славянські науки є тісно звязані з філольог. факультетом і видільовати їх з університету є абсурдом.

Референт пос. Рильар покликався на лист Романа Стольского, який склав льояльну декларацію, на основі якої (?) міністерство освіти було рад організувати університет (!). Але Український Клюб бакуті з політичними чинниками у Львові впливув на українських професорів і ці не прибули на орієнт. комісію. Цим Українці самі зірвали переговори і дали доказ свого нельояльного й протидержавного становища. Пос. Бадзян (ПСЛ.) говорив про потребу „привязати український і білоруський нарід до польської державности надаванням йому культурної і територіяльної автономії". Про саму університетську справу не згадав ні ані словом. Пос. Домбський („Строительство хлопске"): У вересні 1922 року Польща ухвалила закон про воєвідську автономію зі згадкою про український університет з міжнародніх мотивів.

Польська честь вимагає дотримати обітниці, бо инакше Польща придбає погану опінію в світі. (Це дуже характеристична заява: вона вперше стверджує авторитетно самими Поляками політики на експорт"!)

Пос. Гарусевич (З. Л. Н.): Перед війною було кілька українських катедр на львівському університеті, але вони не були вдоволочно обсаджені (!). Українцям брак наукових сил і творення повного університету є недоцільне (!).

Пос Хрущький: Чи пан Гарусевич знає про істнування у Празі й Подебрадах Українського Університету та Господарської Академії, в Київі Української Академії Наук та у Львові Наук. Това? Хай він не турбується українськими вченнями. Адже в польських університетах є вині 37 необсаджених катедр. — українські катедри теж будуть стояти в розпорядженні міністерства освіти. Хай лише сойм ухвалить їх. Українці йдуть дорогою, яку вказав їм попередній сойм. Пос. Хрущький не знає, чи йти тою дорогою — значить виказувати нельояльність і протидержавне становище.— За внесенням пос. Хрущького голосували Жидч, П. П. С., Визволенці і Стронн. Хлопске, — проти: правиця і Пест; стрималось Н. П. Р. Внесення перепало. Грабського на тому засіданні не було.

Цікаво, що ані одна варшавська газета не згадала про цю дебату. І. К—н.

Український національний хор у Парижі.

У неділю дня 27. II. ц. р. по полудні відбувся в церкві Де ля Сорбон (при університеті) у Парижі черговий духовний концерт, у якого програму входили цим разом дві точки українських народніх пісень. Хор під управою п. К. Миколайчука в силі коло 20 людей, зложений з українських емігрантів, а головно з бувших членів капелі Кошиця, уявляє собою голосово досить добре дібрану, добре зіспівану та вдисциплінованну одиницю. Вражають троха при ніжних і гарних сопранах та альтах сильні, але подекуди за різкі та неошліфовані баси. Це можна запримітити головно при „Щедрівці" Кошиця, де при повторюванню провідної мельоді мужеський хор позволив собі формально на несмачне вигукування. Не надто щасливо вибраний був також (мабуть задля браку кращого) солист оврігон у канті Почаївської Божої Матері, якого голос не надається до таких повних глибокого чуття мельодій. Зате повне признання треба висказати сопрановій солісці пані Каленській і тенорові Михайлюкові, які як голосами так і інтерпретацією своїх партій у хорах стояли на висоті завдання. „Страшний суд" гармонізації Демуцького був виведений прецизно і зробив велике вражіння на Французах, які виповнили всі місця просторої церкви. Так само гарно і з темпераментом вийшла пісня „Ой у полі, тай в Баришполі" гарм. Кошиця, „Щедрик" Леонтовича та инші пісні, яких усіх було вісім.

Крім українських пісень входили у програму цього концерту релігійні мельодії Бетовена, та пісні Римського-Корсакова і Гречанінова виконані російським барітоном Кубіцьким і „Кантата" Баха на третю неділю після „Епіфанії", три соля закінчені квартетом виконані Французами. Треба признати, що український хор, який починав і закінчувавси цей духовний концерт, в нічім не стояв позаду, а навіть вибивався у всіх цих продукціях на перше місце, всетаки як на Париж і на трудноші з організацією порядного хору в Парижі є це дуже багато. Перед концертом продавано гарно видані зшитки з текстами пісень. Жаль тільки, що орнамент на окладинці зовсім не український, а скорше якийсь з Іа Іутанкамон.

Париж, 24. II. 1026. в. л.

НА СОЛАТІ! Шовки, вельвети, намітки, полотна і т. д.
1263 Люблін і Фольк зміні 2—3
„КОЛЮЗІЯ", Львів, вул. Собєського 6.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Міністр Рачкевіч зголосив димісію.

Мін. внутр. справ Рачкевіч знову зголосив у прем. Скшинського свою димісію. За причину подав недугу. Прем. не прийняв димісії й просив Р-а остати на становищі. За час побуту Скшинського у Женеві, Рачкевіч заступатиме премієра.

Справа Ради С. Н.

Справа складу Ради Союза Народів не перестає бути темою дискусій в політ. колах. Прем. Болдуін прийняв депутацію представників усіх англ. партій. Вони заявили, що вважали би нарушенням льокарнських договорів, колиб Польщі признано постійне місце в Раді С. Н. „Дейлн Телеграф" повідомляє, що між англ. міністрами є ріжниця думок у справі поширення Ради С. Н. Чемберлен побито загрозив димісією. Мродатні кола заперечують чутки про димісію Чемберлена. Японські дипл. кола передбачують, що Японія заявиться проти признання місця в Раді Польщі й Еспанії, зате заявиться за Бразилією. Помірковані часоп. „Джіі Шімпо" противиться признанню Польщі й иншим державам постійних місць у Раді С. Н., бо це зменшило би довіря світа до Союза Народів.

Делегати Швеції до С. Н.

Шведський уряд іменував делегатів на найблизшу сесію С. Нар.: Унден мін. заг. сп., Лефгр буш. мін., Себерг ген. секр. мін. загран. сп. і Генінгс шведський посол у Берні.

Союз Італії з СХС.

Підчас побуту мін. Нінчіча в Римі обговорювали справу зачіпнооборонного союзу між Італією й Югославією. Условям союзу є вдержання status quo в середній і пд.-східній Европі. За посередництвом Нінчіча, котрий є в порозумінні з Бенешом, Італія старається прихилити Францію для своїх плянів. Югославія одержала би домінуюче становище на Балкані. Союз доповнено військовою конвенцією. Обі держави гарантують собі взаємну неквймність територій.

НОВИНКИ.

— **За честь помешої.** В 1925 р. видав Вацлав Ніпке-Накенський, б. бібліотекар Товариства Шкіл Людових у Львові, брошуру під заголовком: „Sallomonta'e wielkiego miasta. List otwarty do Stefana Zeromskiego z powodu „Przedwiośnia", в якій накинувся в дикий і некультурний спосіб на великого польського письменника, а на сторінці 30 цеї книжки з ще більше некультурний спосіб напоумив честь і славу бл. п. Ольги Басарабівної. Там він між иншим написав, що небіжка утримувала доходи у Львові при вул. Оссолінських спеціяльно для німецьких та австрійських офіцирів. Рідня б. п. Ольги Басарабівної внесла карне доненення на автора і дня 11. березня п. р. відбудеться проти нього розправа перед судом присяжних у Львові.

— **Хто в нас підпалює човники?** У наших руках судове взвання, зверене до п. Григорія Бреженя в Підбірцях коло Львова, проти якого внесли позов тамошня читальня „Просвіти". І на диво українське товариство віддало справу в руки адвоката Жида (д-ра Герстенфельда у Войнарх), який, розуміється, вів позов у польській мові. Таксамо т-во „Сільський Господар" у Чернушовичах, пов. Львів, взяло собі за правного дорадника д-ра Штернберґа у Винниках, який очевидно веде свою справу також по польськи, хоч на місці є наш адвокат д-р Євген Шуровський. Таких фактів могли би подати ще більше, та вистарчить і цих два. Чи так повинні поступати українські товариства, що в першу чергу повинні підтримувати своїх і берегти прав української мови?

— **Труп на вулицях Львова.** На углі вулиць Балтової й Підвалля найдено в ночі труп около 60-літнього чоловіка. В кишені найшли тільки вексель на імя Берти Погорілес. Лікар стверднв смерть наслідком удару серця.

— **Процес Ліндого.** „славного" директора Польського Банку зачнеться 12 квітня.

— **Присуд поручника Трояновського.** Варшавський окр. суд розглядав справу рад. „Вальки люду" Трояновського, котрому акт обвинувачення закидував фабрикацію бомб. Слідобачуючий надкомісар поліції, пан Леньский відповідав за намову І-го до фабрикації бомб. Трояновський признався, що робив вибухові матеріяли на приказ Леньского, на його теж розказ вступив до незалежних соціялістів і незалежної хлопської партії. Леньский поручив І-ому зробити петарду, яку 1. V. 1925. комуністи мали кинути на поліцію. Леньский не признався до вини і запечатав зізнання І-го. Беднарська, жінка конфідента зізнала, що Т. робив у її мешканні бомби на приказ Леньского. Леньский опісля провадив І-го на місце, де мали підкладати бомби. Зізнання Беднарської набрали тим більшого значіння, що в ночі після переслухання хотіла по-покінчити самогубством, стравивши сулю в гуді оцтової кислоти, що й чоловік не стратив би жінки з причини її зізнань. Беднарську перевезли до шпиталю. Трояновського засудили на чотири роки вязниці й утрату прав. Леньского увільнили.

— **Жахливий злочин.** У Кокарні, в Рудеччині, господар Владислав Мигулка дістав нервового розстрою внаслідок родинних сварок. Одної ночи, коли вся його родина заснула, він сокиру й зарубав нею своїх трьох синів, а потім сильно зранив жінку. Опісля почав рубати сокирою себе і надрізав собі потилицю, а коли вже далі не міг, вдарив головою об стіну. Його найстарший син, що спав на горищі, лишився живим. Сам Мигулка не вмер і його арештували, посадивши покищо у вязниці шпиталі в Сяноці.

— **Поліцай вбив учителя.** Дня 26. II. в Бабцінах (біля м. Санч.) вбив поліцай учителя Почадка. Вороться тим, що вбив учителя бо думав, що то бандит, який шамотався з якоюсь жінкою. Виявилось, що не була жінка Почадка. На місце загадочної події виїхала судова комісія.

— **Форд у Львові.** Великий американський мільярдер не приїздить сюди у власній особі, але може засилувати тут фабрику своїх автомобілів. Дотепер поінформована „Прагер Прессе" приносить звістку, що президія львівської міської ради звернулась до Форда з пропозицією, щоб він заснував у Львові філію своїх автомобілевих фабрик. На цю ціль Львів відступив би безплатно міські парцелі. Якщо це правда, то видко, що ідемо цілою силою пари до американського дооробутку.

— **Заворушення німецьких податників.** У місцевости Беркастель, у долині Мозелі з приводу високих податків прийшло до селянських заворушень. Кілька тисяч околичних селян прийшло до Беркастель, окружили податковий уряд й спалили акти. На другий день знову прийшло до подібних заворушень. Селяне старалися окружити податковий уряд і дім ландрата, але численна поліція розганяла демонстрантів.

— **Зріст населення в Палестині.** На підставі офіціяльної статистики, за минулий рік приїхало до Палестини 33.800 Жидів. За сей самий час відїхало звідти тільки 2464, так, що річний зріст рахується 31.000 особами. Статистики можуть уже обраховувати вині, скільки треба часу, щоби Палестина стала фактично жидівською державою з 99 пр. жидівського населення.

— **Єрусалим модернізується.** Імовірно під впливом наплину европейських емігрантів, Єрусалим хоче змінити своє старосвітське обличчя. Т. зв. „Про-єрусалимське товариство" при співучасти Англійців, приготовило плян перебудови міста. „Свяге місто" одержить т. зв. промінистий смугу, по сусідстві з залізницею. У центрі буде прокладений бульвар, довкола міста з парками для його окраси. Плян міста обрахований на населення 700.000 людей. Покищо Єрусалим не має ще половини.

— **Свято книжки.** Гадаємо, що еспанська рада міністрів не запозичила ідеї від нас, коли рішила недавно, щоби щорічно призначити один день на свято книжки. Має це бути день уродження творця „Дон Кіхота" Сервантеса, 7. жовтня. Таким робом усяк хоче допомогти кризі книгарської продукції. У всіх школах, касарнях, а навіть на военних паронлавах відбуватимуть у цей день якийсь шматок з гарної книжки. Міністерство освіти призначить певну скількість книжок для безплатної роздачі, а поодинокі громади матимуть окремі фонди для пропаганди книжок. Цього дня скрізь продаватимуть книжки по нормальних цінах. У нас книжкова криза є тяжша, тому не диво, що ми жадного року рішили святкувати не день книжки а цілий місяць. А що матеріяльні засоби нашої суспільности менші як еспанської, тому ніхто не був у силі купувати книжок на протязі всього місяця. І не купували ні одного дня.

— **Есен Ядя.** Всі ми пригадуємо як зовсім природну звістку факт, що відомий російський поет Сергій Єсенін згинув непримітною смертю, повісившись. Широка публіка, головно на чужині, звернула увагу на це самоубийство більше з огляду на його звязок з призвищем світової артистки Айседори Дункан. Дункан минулого року вийшла замуж за Єсеніна, молодого парубка, хоча сама вже перейшла поза цифру „небезпечного віку". Радянська преса живо цікавиться мотивами смерти Єсеніна, який внаслідок нещасливого кохання почав з глибини своєї мужеської душі запиватись, з другого боку щораз гірше почував себе в атмосфері нового режиму, з яким у душі не погоджувався. Гронський написав про нього після його смерти так: „Єсенін не був революціонером. Автор „Пугачова" і „Балядй ч. 26" був зірном великої ніжности та інтимности. Наша доба безумовно неліричка. Ось головна причина, чому Єсенін покинув нас так вчасно... Поет загинув, бо він в нутрі душі був зовсім чужим для революції". У московськім камернім театрі підчас свята для звеличення памяти Єсеніна прийшло до скандалю. На заяву представника комісаріяту освіти, що Єсеніна не можна зачислити до поетів революції, почали свистати та гукати, що ті, що винні смерти Єсеніна, повинні покинути салю. Уряд видав наказ, щоби рідне село Єсеніна в рязанській губернії назвати „Єсенино".

— **З кіна.** В кіні „Лев" іде відома російська фільма „Хризантеми" з артистами знаними з фільмової песи „У каміна": Нерою Холодною, Рунічем та Максимовим. 12 дій при акомпаньяменті співу артистів варшавської опери.

— **Концерти Любки Колесси** (які були переложені з причини недуги концертантки) відбудуться в днях 17. і 19. березня ц. р. в сал Народнього Дому. Продажа білетів розпочнеться в понеділок (1.III. 26) в Книгарні Шевченка (Ринок 10). Попередні замовлення є важні. Місця стоячі продає канцелярія Т-ва Лисенка (Шашкевича 5) від 3—6. 1312 2—2

Кождий фабричне сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, цінновім, м'ятовім, мигдалевім і т. п. смаках з одної пачки природнього овочевого екстракту
ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА
Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі 1247 ЦИГАНИ, Львів Ринок 6. 7-75

Війна XX. століття.

Навчук причиною дісгармонії між Англією і Америкою.

За останніх кілька місяців доводилося часто читати в світових щоденниках воєнні погрози представників найбагатшої у світі країни, Злучених Держав Північної Америки, звернені на адресу Англії. Яка причина вивела банкірів світу до цієї міри з рівноваги, що вони призабули правила доброго комерційного тону і обовязкової зимнокровности та кидають у світ воєнні загрози, грізно насунувши брови?

Усі догадаються зразу, що цією причиною не є знеутралізування цією або тою европейською державою котрогось із 14-ти пунктів Вільсона, або крик розпуки поневоленого народу. Нічого подібного! Це американську кишеню, виповнену по берега долярами, загрожено при помочі таких надзвичайних і хитрих засобів, що американські державні мужі були приневолені заговорити грізно. Вони в особі Ме-

Гувера „остерігають" Англію, що візьмуть у руки зброю репресалій, коли ця остання не перестане наставати на їхнє майно.

Отже війна економічна?

Так. На ім'я їй: каучук.

Історія цього надзвичайного продукту тропікального світа на стільки цікава, але її наслідки такі важні і суто модерні, що я дозволю собі передати її кількома словами.

Каучук це ніщо инше, як англійський „rubber" (Indiarubber), відомий уже на початку XVIII. стол., коли то европейські місіонарі привезли з Америки в Европу новинку про цікаву роснину і її специяльні прикмети.

Але до XIX. ст. зачинився каучук перше всього „rubber-ом", значить звичайною гумою, якою користуємося при рисунках.

Англійці зразу зайнялися пильно дослідуванням дивної субстанції. У 1821 році Hancock засновує поблизу Льонд ну першу лабораторію для розслідів прикмет каучуку; у 1823 р. Mac Intosh відкриває прикмети бензини, розпускаючи гуму і спосіб насичування цею субстанцією одягу (непереможальні плащі). У 1836 році Американець Goodycar винайшов т. зв. „вулканізацію", примішуючи сірку до каучуку; 1851 р. Мосеу (знову Англієць) знаходить спосіб на твердненя каучуку при помочі сірки (ебоніт).

Винаходи й пиновації були такі численні, що в одному 1857 році (подає Jackson, Commercial botany) число винахідчих патентів, згодошених у Англії, було таке велике, що заповнило книгу в 700 сторін друку вел. 8°.

Сьогодня каучук став одним із найважніших сировів світу. Причина цього—не одночасно розяснення загадки поважного конфлікту Америки і Англії. В осередку того конфлікту находиться авто.

Авто, ця ультрамодерна машина яку небавом матиме кожний другий громадянин Зединених Держав котиться, як усім відомо на гумах.

У самій Північній Америці нараховують 18 міліонів автомобілевих возів на загальне число 21 міліонів на всьому земському сьвоїй.

Ось цікава статистика консумції каучуку важніших держав у 1924 році:

Зединені Держави	340.000	тон
Франція	35.000	„
Велика Британія	26.000	„
Канада	15.000	„
Японія	18.000	„
Инші країни разом	43.000	„
Разом	487.000	тон

Висновок: самі Зединені Держави забірають для себе кожного року 70 проц. світової консумції.

А тепер ще кілька слів про самий каучук.

Його батьківщиною є могутні непроглядні тропікальні ліси Бразилії, які тягнуться тисячами кільометрів по обох боках ріки Амазонки. Тут у країні „чорного золота" (ouro preto) і „зеленого пекла" (inferno verde), росте „панна каучукових дерев" Гевея бразилійська. Мешканці Амазонки називають її „seringueira", а людей, що займаються її експльоатацією—„seringueiros".

Ці „seringueiros" добувають собі позвіл в губернатора провінції на експльоатацію т. зв. „seringal" (частина л'су). По середині такого „seringal" експльоатор будує собі хату, а побліту неї „defumador", місце — де сірий каучук буде димом „варений".

В час сухого сезону „seringueiro", зброєний у „machadina" (рід ножа або пилки) обходить свої дерева і надтинає зручно їх кору. Сок: „latex" збірає він у спеціяльну посуду (tigelina) і відносить до „defumador". Дим огнища перетоплює сирий каучук у були ваги від 2—30 клг., які творять славну „barracha" найлипшої якости „fine Para".

Із дикого бразилійського зеленого пекла Гевея поманарувала через океан до англійських кольоній: Індії, Цейлону і на малайський півострів. Англійці розвели її культуру широко і рацінально і небавом здобули світовий ринок. Ставося не перед величезним поширенням автомобіля.

І тут ми стаємо свідками цікавого явища: Ціна цього сирівця першої потреби, починаючи з роком 1910 постійно падала. І так 1910 р. англійський фунт каучуку був нотований на льонданській биржі ще в 5—6 шилінгів. У 1913 році його ціна спала на 2 шіл., а 1920 і 1921 р. вона понижалася навіть нижче 1 шіл.

Фінансові кола Англії заворушилися. дальша зничка загрожувала руїною і зниженням величезній области англійського експорту.

Отоді то великобританська місія на чолі з Джемсом Стівенсоном виїздить до Азії, щоби перестудіювати справу на місці. І вона знайшла лік простий і одночасно хитрий: понизити продукцію.

Англійський експорт зменшено до 40 проц., наложено експортову прогресивну таксу, на малі кількости невеликі, яка збільшується в міру повищення експорту, аж у решті прогібитивну вище певної норми.

Наслідки цих репресійних мір перейшли всі надії. Ціна сирівця підскочилася у 1924 р. на 3 шіл. за англ. фунт, а в 1925 перейшла на 4 шіл.

В тойже час консумція росте надзвичайно. Вона осягнула в 1905 р. 70.000 тон, 1920 р. вічнозелена на 270.000 тон, а 1925 перейшла 450.000 тон. Деякі обраховують її на рік 1930 на 700.000 тон!

Розуміється, англійські кольонії багатіють. Малайський півостров заливає хвиля золота. Люде не рахують більше доларів, що їх видають. Цього року заробило населення на 200 міліонів долярів більше, як минулого. Всіх опанувала горячка спекуляції, а спекулює, хто тільки може, починаючи від китайського куді, а кінчаючи европейським плянтатором-резидентом. У ній грають на биржі.

Люде, які ще кільча місяців тому назад не мали ані шага, сьогодня мають по кільча міліонів.

У Малезії є специяльний рід паничів „bootleggers" зісім, як у Зединених Державах. Але замісць займатися контрабандою алькогольних напитків, вони „пачкують" — каучук" (за „Daily Mail").

А в столиці Америки Містер Гувер безсильний протестує проти англійської експортної політики і у формі докору питає Англію, чи величезний военний довг, який Англія почала вже сплачувати Америці, має бути повернений назад королевій моря у формі каучукового „додатку" і то на протязі лише кількох літ?

Звичайно, із цього економічного конфлікту війни не буде. Дрижа в кишені американського Янкі за мало, щоби він розгубив поважнішу частину награбованого в час війни золота, а і „зашити" її мабуть можна (Филиппини).

Але каучуковий конфлікт позкриває перед нами проте одну із тайн теперішньої народів і дає звичайний поняття скомплікованости економічної світової политики.

Степан Левинський.

Дописи.

Радех'в. (*Освітня праця в повіті.*) Хто проїзжав по Радехівщині перед десятьма роками, той мусів її не пізнав би. Глухий, темний і закапелюшений кут, де колись кількох наших діяльних громадян змагалося з москофільською мертвечиною і загальною несвідомістю, перечинався з цього часу не до пізнання й ожив немов під дотиком чародійної палички. В кожнім селі тут нині читальня „Просвіти", аматорський гурток, декуди й хор, а весь повіт покритий сітею кооператив. Кожна громадська акція, як плебісцит тощо, переводиться зразково, і не зважаючи на гнітючий жандармський режим і холоди, кидачі нашими опікунами, так і чути в кожнім селі повіту пульсуюче громадське життя, завзяття, свідомість загальної цілі, а в першу чергу зорганізованість у всякій народній праці й дальше. Ціле це пробудження повіту слід по праві поставити на ж виключно в заслугу пароховї Радехова о. д-рові Мелліхові. Цей священик і громадянин зумів за час свого побуту в Раде ові згуртувати коло себе кілька ідейних одиниць повіту і, використовуючи стихію з часів недавнього минулого, умів врятувати повіт перед неодкою нині апатією та вивести його на шлях живої праці. Кожної неділі він в иншій читальні повіту; люде горнуться до нього і слухають. Розуміючи вагу й ціну нашої народної пісні для підвесення духа і пропаганди, заангажовано заходами його як голову філії „Просвіти" цієї зими нашого земляка з Великої України, п. Данила Ів. Кулиша, на лектора радехівського хору. І тут уже Радехів має справжнє щастя. На протязі тих місяців зумів диригент не то що переорганізувати хор, а поставив його на справді високий рівень; слухаючи виконання співаних пісень, тяжко повірити, що це співає галицький міщанський аматорський хор. Сам диригент великий знавець нашої пісні і людина з немалими мистецькими кваліфікаціями; не диво, що зумів увести в хор нечувану в нас карність і захоплення піснею. Пануючи над хором без обмежень, дає з ним слухачам таку велику красу і викликує такі ефекти, що нинішний хор під його управою слід уважати одним з найкращих в Галичині. Наші колядки, щедрівки й побутові пісні в укладі Леонтовича, Кошиця, Стеценка й ин. слухається з такою насолодою, якої не дасть ніяка чужа опера. Хор міг би сміло виступити на кожній нашій естраді і перед найбільше вибагливою публікою. Справді: не хочеться вірити, що може створити інтелігентний диригент зі звичайних собі й нещасних міщанських голосів! Слухаючи рідної пісні в такім виконанні, почуваєш себе гордим бути сином тої нації, яка має такі пісні. І в цьому поза самим мистецтвом велика заслуга тут. хору і його диригента. Хор кожної майже неділі їде кудись в повіт з концертом. І так відбулися вже концерти у Биткові, Павлові, Радехові й Лопатині, а в найближчу неділю буде концерт у Камінці Струмилівській. Це шістдесять молодих грудей разом зі своїм знаменитим учителем і провідником зовсім безкорисно і з накладом труду — і несуть в маси повіту й околиці рідну мелодію і рідну пісню, якою в ять людей цінити своє, розуміти, шанувати і любити свою пісню, свою націю! — *Стороннік.*

Всячина.

Тайна лави. Американський природник д-р Дей, займається за підмогою Інституту Франкліна дослідами над причиною вулканічних вибухів. Цей геолог найшов нову теорію, який пояснює в може значіння тому, що потеперішні погляди в цій справі є до цього часу розбіжні. Нова методи його досліди в тім, що він приклав лаву точній аналізі в лабораторії і найшов у лаві нікчемні до цього часу прикмети цієї матерії. Дотеперішна думка про вулканічні вибухи була така, що кратер є вентилем землі. Коли в глибині землі прибирається занадто багато кипучих елементів, під напором горіючих газів, тоді ця енергія пробиває собі шлях наверх і повстає вибух вулкану. Ця теорія є проста та легко зрозуміла. Але цілу низку явищ не можна нею розяснити. На островах Сендаї є наприклад дві великі огняні гори, віддалені від себе дуже близько. Є це вулкани Мавая Льоа та Кілавея. Запримітили, що коли один з них вибухав, другий був досить спокійний; якби вони мали спільне підземельне джерело, тоді повинні би діяти одночасно. Цей факт спонукав д-ра Дея до роздумувань над причиною цього явища. Він приїхав до переконання, що висока температура, при якій лава починає топитись, має свою причину в газах, які мають у собі магму. Лава складається з газовидної матерії, силікатів. Коли земна кора прохолоджується, маса лави стає кришталовидною. Д-р Дей переконав, що силікати в деяких умовинах втягають у себе страшенно багато води. Коли лава прибирає захололу форму під впливом низької температури, тоді збережені в ній гази пробиваються наверх. Величезні скристалізовані маси під земною корою називають своїми газами. Коли маса лави має в собі тільки воду, тоді вибух вулкану є водяною парою; коли ж є там инші елементи, напр. сірка або хльор, тоді температура росте, лава тягнеться і виплигає кратером у повітрі стані. Тоді й вилітають отруйні гази. Ця нова теорія, складніша як дотеперішні, має ту перевагу над иншими, що може розяснити різноманітні вулканічні явища.

Посмертна згадка.

Мінодора з Полянських Рощіцька, вдова по о. Івані Рощіцькім, гр.-кат. пароху Ляси, упокоїлася по довгій і тяжкій недузі в Перемишлі дня 1. лютого 1926. р. прожившя 81 л. т. Покійна була взором доброї матери і гр. матінки, що любила Сини Рідний Край, доказом чого була численна участь перемиського Громадянства у похоронах. Похорон відбувся в пятницю 12. лютого ц. р. в 3. ІІ ІІ. 1326

Поспішайте передплатити!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Мітневичевої.

Л ю б а ч і п.

Вівторок 2.III. „Дні нашого життя".
Середа 3.III. Баран Кумель".
Четвер 4.III. „Лісова Пісня".
Субота 6.III. „Чорна пантера і білий медвідь".
Неділя 7.III. „Ніч під Івана Купала".
Початок вистав точно о год. 7'30.
2—2

Курс інструктороч на села. „Союз Українок" у Льво і при допомозі Товариств „Просвіта", У. П. Т., „Сільський Господар", „Українська Захоронка" і „Труд" устроює курс для інструкторок на села. Курс починається 5. березня (марта) ц. р. і треватиме 5 місяців. Наука буде обнімати: Підготовку до культ.-осьвіт. праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття та домашнього господарства. На курс приймається кандидатки з укінченим семінаром. Першенство мають зрештою вчительки і учениці шкіл У. П. Т. Місячна оплата вносить 30 зол. Учениці мусять самі подбати про приміщення. По укінченні курсу учасниці будуть звяжені як учительки курсів крою й шиття по селах і провінції діточих садків. Письмені зголошення надсилати до „Союзу Українок" Львів Рутовського 22/1, устно зголошуватися також щоденно від 1—2 рано. Виклад зачинається з днем отворення курсів т. є. 1. березня (марта) ц. р. — За Головний Виділ „Союза Українок": *М. Донцова* голова, *М. Мриц* секрка. 1301 2—3

Управа Музичного Товариства Молодь складає цею дорогою щиру подяку сп. Іванам дрові Відинимирам Охримовичам і дрові Олександрові Надрага за

тогдане в надзвичайно совісна ведення справ правного заступства Товариство. 1—1
1324

Дрібні оголошення.

СПЕЦІЯЛІСТ переплету Євангелій і т. п. Микола Кривацький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 7—10

ПОШУКУЮ посади у старшого пана до завіду домом. Зголошення до Адміністрації під „Завід". 1312 2—2

СТАРША, чесна, здорова, ощадна, сумітна інтелігентна жінка, яка розуміється на кухні, домашнім і сільськім господарстві потрібна до завіду дому старого, самітного священика вдівця. Відомість а попанням услівій слати до Уряду парохіяльного Янчин, почта в місці. 1319 2-2

ОЧИНШУ, що складається з праси і млинка, відступить в добрім стані Церковне Братство. Відомість в Уряді парох. в Ворині. 1315 2—3

УЧИТЕЛЬ, літ 43, бажає навчати переписку в матірнім читальні цілі з інтелігентною панною. Неанонімні зголошення вразі з фотографією слати до Адміністрації „Діла" до 10. березня для „Шатний". 1313 3—3

ПОШУКУЮ у Львові на одни місяць комнати враз з удержанням. Уряд парохіяльний в Волозві гор. пл. Нове місто. 1320 2—2

ДАЮ ЕМО 2-тижневу бідну дитину сиротку (хлопчика Василя Усенка, вуя ін валідів 3. 1—1

ПОСАДИ при каменяці пошукує супружество. Зголошення Кохановського 37. Григорій Кавч. 1325 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікар

д-р Осип Юрій Залужний

по 8-літній лікарській практиці за границею ординує

1328 **в ЗОЛОЧЕВІ** 1—4

в домі д-ра Вайя при вул. Сокола 18.

Спеціяліст недуг очних

д-р Б. Рапп

після спеціялізації на віденській і львівській клініках, повернув і ординує в окулістичні 1278 та недугах вух, носа і горла 9—10

в Коломиї, Михівка 1.

Лев Шелевич

архітект управ. будівничий

в БОРИСЛАВІ

виготовляє плани і приймає підприємство будови церков, шкіл, домів народних, приват 1263 ходських, приватних і т. п. 6—6

Андрій Фалендиш

будівничий

Тернопіль, вул. Тарнавського ч. 4.

(власний дім), будує церкви, приходства та инші будівлі. Спеціяльно виконує склепіння церков залізно-бетонові різних конструкцій. Робить виконує всі 1128 ляські плани і кошториси. 6—5

Вписи на крій

сукень і білля продовжується до дня 2. березня 1926. Курси треватимуть 3 місяці, на кінці іспит і свідоцтва. Вписи приймаються від 8—1 і 3—8 год.

ЖІНОЧА СПІЛКА „ТРУД"

1318 3-3 Львів, Ринок 39 вл. дім).

Повітовий Союз Кооператив в Калуші оголошує отсим конкурс на посаду організатора-ревізора. Посада до обняття зараз. Від рефлектуючих жадається: 1) Фахове вишколення (торговельна школа). 2) Добра знимова (добрий бесідник). 3) На менше однорічна практика в тому ділі в кооперативах II-ої степені. 4) Знання агрономії (теоретично або практично). Платня по умові. Подання вразі з свідоцтвами і посвідкою відбутої практики вносити на руки Дирекції Повітового Союза. ДИРЕКЦІЯ. 13 / 1—1

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 46. (10721). Львів, середа 3. березня 1926 Почтову належитість оплачено готом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 гол. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За і проти відшкодування для німецьких князів.

В німецькій державній пресі ведеться здавна завзята боротьба за і проти відшкодування для німецьких князів, майно яких сконфіскувала німецька республика. Тепер ця боротьба загострилася незвичайно. Соціялдемократи й комуністи виступають проти якогонебудь відшкодування і домагаються народнього голосуання (плебісциту) в цій справі. Ясно, що всі праві партії є не тільки за відшкодуванням, але й за зверненням всім пануючим до 1918 р. родам у Німеччині їх величанських маєтків. Національні партії (демократи, центр. і ин.) заявляються менше або більше виразно за відшкодуванням.

Конституція німецької республики вимагає, щоб народнє голосування відбувалося на основі законопроекту. Такий законопроект виробили недавно соціяльні демократи й комуністи, а тепер ведуть агітацію за підписуванням петиції у цій справі.

Це підписування зачинається 4. с. м. Оскільки зберуть чотирі мільони заяв (10 прц. усіх управнених в Німеччині до голосування), то законопроект їх мусить бути поставлений в державній раді. Всеж таки нема мови, щоб державна рада в нинішньому складі приняла закон про вивласнення колишніх пануючих родів без відшкодування, бо велика більшість партій Німеччини заявилася за відшкодуванням. Годі прийде до народнього голосування в цій справі. Але й таким шляхом ніві партії ледви чи дібються того, щоб маєтки пануючих родів відібрано без ніякої заплати. Бо народнє голосування може принати якийсь закон тільки тоді, коли в тому голосуванні візьме участь більшість виборців (ця більшість виносить у Німеччині понад 20 мільонів голосів) і коли за ним заявиться більшість голосуючих, себто понад 10 мільонів людей. А злученим соціялістичним і комуністичним партіям Німеччини ледви чи вдасться стягнути таке число людей до виборчих урн, бо праві партії видадуть правдоподібно пароль своїм прихильникам здержатися від голосування. Тоді очевидно до виборчих урн явиться меншість управнених до голосування — а в такому разі закон не може бути принятий.

На всякий випадок певне одно: соціялдемократи й комуністи зберуть у найближчих днях зовсім легко чотири мільони голосів за своїм внеском, а в такому разі в Німеччині прийде напевно до загального народнього голосування (плебісциту) в цій справі. Як би народнє голосування заявилося проти якогонебудь відшкодування, тоді нинішня державна рада, що в своїй більшости стоїть на протилежному становищі, мусіла би під напором голосу суверенного народу розвязатися. Отже наслідком цього плебісциту можуть бути і нові вибори в німецьки республиці.

Памятаймо: Рідна школа — це національна фортеця, це певний захист в добі пихолітства.

Радянська Україна.

Наркомфін України Кузнецов про фінанси України. — Цукровий промисл. Інститут цукрового промислу в Київі.

На всеукраїнській фінансовій нараді ствердив Наркомфін України Кузнєцов, що купівельна сила карбованця понизилася в останньому часі на цілих 11 відсотків. І тому Союзний Нар. Комісаріят фінансів передбачує зменшення емісії. Почалося і зменшення грошевого обігу; 1. січня ц. р. було в обігу 1269 мільонів карбов., а 1. лютого ця сума зменшилася до 1.241 мільонів карб. Кузнецов заявив, що скоро вийде з мертвої точки справа закордонних кредитів для радянського промислу. Почато переговори про одержання кредитів у сумі 300 мільонів марок у Німеччині. Закінчаючи справу обороту приватної торгівлі на Україні, референт сказав, що приватний торговельний капітал, який рівнався на початку 1924—25 господар. року 272 мільонам карб. зріс у першій половині цього господар. року до 405 мільон. карб. Отже він майже подвоївся, а це доказує, що приватна торговля стає поважною силою. Очевидно, що для радвлади таке явище не дуже симпатичне, а тому Кузнецов радить залишити приватний капітал у тих „легальних формах, що корисні для держави". Натомість держава повинна „усі свої вільні капітали обернути на виробництво і щойно тоді буде легко витіснати приватний капітал з тих галузок, що дають за великий прибуток".

На Україні почалося контролювання приватного капіталу дуже інтензивно також по селах. Кузнецов каже, що найважнішим завданням радвлади на тому полі є підшукання шляхів для смички з тим капіталом. На Україні є 5 і пів мільона господарств. Коли принати, що кожне господарство має тільки 10 карбов. лишнього гроша, що його можна використати не в біжучому, але в котромусь з дальших місяців, то це дало би значну суму, бо аж 55 мільонів карбованців, які можна помістити в касах ощадности. Провівши таку калькуляцію і проаналізувавши працю органів наркомфіну, що не все доцільна, Кузнецов приходить до висновку, що теперішній стан господарства зобовязує радвладу вести тверду політику цін і робити всі можливі заходи для піднесення купівельної сили карбованця. В тому відношенні він цілком погоджується з Дзержинським. Далі пропагує Кузнецов поширення виробництва і прискорення розвитку культур сирівця, щоби таким чином побільшити експорт і уздоровити імпорт. На жаль тут на перешкоді стоїть недостача капіталу. Кузнецов задумує в нею боротися не так як Дзержинський, тобто шляхом регуляції відносин у радянському промислі, але пропонує мобілізацію селянських ощадностей при допомозі державних кас ощадности. Крім того пропонує ввести твердий податковий режим і знищити податкову „розхристаність". Всі ці засоби передбачує Кузнецов у межах нового проекту про творення окремих буджетів для союзних республик разом з відрубними скарбницями, про що ми своєчасно писали.

В дискусії над рефератом деякі бесідники звернули увагу на факт, що всіх податків на Україні не зреалізовано тому, бо їх збирали сільські ради а не органи фінансового апарату. Инші спинялися довше на ролі приватного капіталу і вказували на те, що приватний капітал фактично використовує в обороті державні суми і тому набирає він ще більшого значіння. Відповідаючи на деякі заміти піднесені в дискусії Кузнецов заявив, що місцевий буджет України, який виносив у минулому році 250 міл. карб., виноситиме в цьому році 300 міл. карб. Щож до приватного капіталу то Кузнецов ще раз підкреслив, що він допустимий в легальних формах тільки там, де державні кошти невистарчають, отже в товарообороті.

На всеукраїнській нараді в справі цукрового промислу виголосив великий референт про перспективи цукрового промислу проф. Ситніков. Він зазначив, що випрацьований цукротрестом пятирічний плян цукрового виробництва має два варіянти; план максимальний, на основі якого український промисл має в 1931 р. продукувати 11е міл. пудів, тобто на 28 відсот. більше від передвоєнного виробу і план мінімальний, що має в тому році давати 90 мільонів пудів. Нарада признала, що максимальний плян реальніший. Щоби його зреалізувати треба затратити на самий ремонт фабрик 343 міл. передвоєнних карбованців. Управу буряків треба збільшити на 30 відсотків, а заробітну плату на 25 відс. В 1931 р. повинно працювати 199 цукроварень (нині є всіх 128). Для цього треба побудувати на Україні 49 нових цукроварень і зреконструювати та відремонтувати 70 старих. Нарада стала на становищі, що на Україні мусить бути зовсім окремий, від союзного незалежний цукровий трест.

В звязку з всеукраїнською нарадою цукрового промислу відбулася у київському представництві Ради Зїздів для справ торгу, промислу і транспорту окрема нарада представників громадських і господарських установ правобережжа в справі поширення пляну цукрового промислу на правобережжу. Ухвалено цілий ряд постанов про будову нових цукроварень на правобережжу, а крім того рішено вимагати як найскорішого заснування в Київі експериментального державного інституту для цукрового промислу. Як відомо, то потребу такого інституту визнала також українська головнаука на останній своїй сесії в Київі.

Над чим радитиме Рада Ліґи Націй?

Проводитиме нею гр. Іші, японський делегат. Програма нарад означена вже раніше, заки Німеччина внесла своє прохання. Крім справи Іраку та Туреччини, басейну Саари (вибір комісії для управи нею і збільшення місцевої жандармерії), розглядатиме Рада прохання Міжнародного бюра праці, щоби постійний трибунал справедливости зайнявся управильненням праці дрібніших торговельних підприємств. Крім цього мартова сесія радитиме над програмою конференції щодо обмеження зброєнь.

Усі ці справи відсуне на другий план дискусія над 4-ою статтею Ліги щодо перегляднення чи поширення Ради Ліги. Грудноші дискусії будуть у тім, що рішення про поширення постійних місць у Раді мусить бути однозгідне. Щойно тоді воно стає предметом голосування Зборів Ліги, яке мусить заявитись більшістю голосів за внеском.

Мир, але озброєний.

Військова реформа у Франції.

Шеф французького ген. штабу Дебене подав проект реформи всієї армії. Має він на меті обєднати цілу французьку армію з кольоніяльними військами в одну організацію. Причина цієї реформи недовіря до Німеччини. Ген. Дебене заявив, що зменшити зброєння не можна ось чому: 1) Льокарно є небезпечним експериментом, як довго Німеччина фактично та морально не буде розброєна, 2) Франція мусить мати силу на випадок атаки на Рейн або Польщу, 3) Франція приневолена боронити підписаних договорів з рушницею.

Італія в ласках, Анґлія ні.

Від часу як Муссоліні в інтервю зі співробітником „Пті Парізієн" заявив, що є повним прихильником членства Польщі в Раді, а ворогом Німеччини, якій не вірить польська права преса, що безпосередно перед сесією Ліги завойовує загальну опінію, робить Муссоліньому погану рекляму. Передруковує товстим друком його заяви про намірену італіянізацію територій над горішньою Адіґою. Добра увертура до дискусії Ліги про замирення Европи. Одночасно читаємо в „Курієрі варшавскім" звістку повторену „Словом польским", що ніколи(!) ще англійська преса не користувалась такими підлими методами як підчас теперішньої боротьби за поширення Ради. Виходить, що англійська преса так дуже лякається висловити свою щиру думку про справу, щоби не наразити собі польської опінії, що мусить аж підло брехати.

Політика і гроші.

Тироль і італійські довги.

Тиждень тому в Інсбруку радило величезне віче при співучасти 3000 людей, щоби запротестувати проти засобів італійського насильства в південнім Тиролі і проти невиразного, покірливого становища австрійського канцлера в цій справі. Віче вислало телеграму до сенатора Борага, голови комісії для закорд. справ, при сенаті Єдинених Держав. У цій телеграмі населення пригадує Борагові між иншим, що президент Вільсон сам заявив, що признання південного Тиролю Італії є одною з найбільших помилок мирного договору. Бораг відповів, що хоча погоджується з думкою Вільсона не бачить способу допомоги

Перші ластівки.

В польському партійному й політичному житті велике оживлення. Всякі партії і групи проявляють незвичайну рухливість. Особливо рухаються польські агітатори на „кресах". Від крайної правиці до крайної лівиці йде сильна електрична струя на... українське село. Схопити його в свої цупкі обійми, приварати до свого воза, опанувати його і витиснути морально й матеріяльно — ось мета тих заходів. Всі засоби усвячують ціль. І для тієї цілі найзавзятіші шовіністи не вагаються „споганити" своїх уст українською мовою (як це було в Самбіршині); для тієї цілі розростається демагогічна бриливщина до апокаліптичних розмірів (засвоюючи собі навіть право „боронити" українських селян перед українськими установами); для тієї цілі пропагується еміграцію, засновується по наших селах місцеві гуртки польських партій („Хлопського Сторонництва", „Пяста" і т. и.), обіцюється позички (як от у Брідщині), не згадуючи вже про те, що за „panią matką" підтупцює хлібоїдщина у всіх своїх дивовижних видах. На місцях зростають ad captandam benevolentiam нашого селянства опозиційні настрої навіть у коаліційних партій. Вистане згадати, що пепесівці, що мають аж двох міністрів в кабінеті Ст. Грабського, pardon — гр. Скшинського, нарікають на переслідування ПНС... на Поліссі.

До цих зовнішніх проявів діяльности польських партій слід ще додати і внутрішні. В останніх днях вся польська преса заговорила про дві важні події: про компроміс польських соймових клюбів в справі самоврядних законів і про таємну ухвалу „Пяста" у справі розпущення сойму та розписання нових виборів. Агітаційно-демагогічна діяльність польських партій є першими ластівками, є передвістником виборів до самоврядних установ і до сойму. На днях мається вирішити справа компромісу щодо самоврядних законів. „Самоврядна" анархія дійшла вже до кульмінаційної точки. На основі даних Тимч. Самоврядного Виділу у Львові вперед року в трьох східно-галицьких воєвідствах маємо 2.584 розвязаних громадських рад (на всіх 4.184), 74 розвязаних міських рад (на всіх 124) і 42 розвязаних повітових рад (на всіх 54). Коли помінуги сім західно-галицьких (етнографічно польських) повітів, штучно причислених до львівського воєвідства, в яких в р. 1919 відбулися громадські вибори на основі розпорядку Польської Ліквід. Комісії в Кракові та коли мати на увазі, що між „нерозвязаними" громадськими радами є щонайменше половина фактично неіснуючих, то прийдемо до переконання, що 90 процент всіх самоврядних установ на території Східної Галичини є розгромлених і погребаних. Самоволя всяких комісарів, наказних війтів, „дорадчих рад", нищення й роздрапування самоврядного майна, спекуляція і нажива безконтрольних людців, схованих поза плечима польських адміністраційних і партійних чинників дійшла вже до краю. Навіть прибите важким ярмом, здеволіщого апатичне населення гостро і різко виявляє своє невдоволення з приводу „самоврядного" руйнництва.

Бажаючи сяк-так заспокоїти роздратоване населення, бажаючи розрядити важку атмосферу та різке негодування на існуючий режим, польські правлячі чинники всією силою пари прискішують ухвалення самоврядних законів. Тут криється джерело компромісу. Здавалося, що польську правицю і лівицю на точці самоврядування розділює неперехідна пропасть, здавалось, що й мова не може бути про якенебудь порозуміння, була майже певність, що — по запевненням польських хлопських і робітничих партій — ту справу розваже аж будучий сойм. Тимчасом ненаційно в останніх днях спішно твориться компроміс. Чому так нагло? Зовсім просто. Як вже згадувано, щоби вийти побідно у соймових виборах, треба сяк-так задоволити роздратоване населення, особливо на „кресах", де в самоврядній ділянці панує повна анархія. Одночасно бажаним є перед соймовими виборами розслідити ґрунт та познайомитися з настроями населення при самоврядних виборах. Важне тут і те, щоб при цих виборах випробувати й удосконалити виборчу „техніку" та перевести самоврядні вибори перед тим, заки українське населення Галичини матиме своїх правно-умандатованих заступників.

Ось причини поквапности. Після самоврядних виборів відбудуться вибори до сойму. Як бачимо, то значіння компромісу між польськими партіями щодо самоврядних законів є незвичайно велике. Покищо не знаємо ні суті, ні змісту того компромісу. Та сяк чи так наближаються події, яких значіння для нашого народу є першорядної ваги. Біжуча хвиля вимагає від нас незвичайної уважливости, загальнонаціональної солідарности, підготованости і поважної праці. Мусимо бути на сторожі, щоби не прогайнувати моменту, щоби не дати себе осідлати у всіх комірках публичного життя. Найвищий час перейти від пасивности й апатії до активности й рухливої оборони основ нашого життя. Найвищий час замкнути добу безупинних поразок і перейти на здобувачий фронт.

Ф. Ф.

ПУРУС запаховодяче средство до чищення взуття

Ідилля.

— Грабський. Стоцький мав на меті використати справу українського університету для пропаганди за Польщею в Европі. Як пізніше виявилося і як ми це передбачували, університетську справу провалено в соймі і зложено на склад у комісії, але „широкий жест" мін. Грабського викликує подив в Европі. Поляки осягнули свою мету і тепер голосять на всіх рогах европейських вулиць не лише про свою „толеранцію", але просто про ідилію. Треба признати, що польська пропаганда, розпоряджаючи великими матеріяльними засобами, вміє творити казки і вміє наркотизувати публичну опінію. Польська пропаганда з питомою собі безцеремонністю поширюється все більше і більше. Ще крок, а довідаємося, що наше життя під Польщею є якоюсь казочною мрією.

Недавно реферували ми брехливі теревені польського „Дипльомата" в паризькій „Correspondence universelle", а сьогодня можемо потішити наших читачів статтею: „Ein Stück nationalen Ausgleichs in Polen", поміщеною в „Baseler Zeitung". Є це не стаття, а ентузіястичний пеан в честь польської державности, якої єдиним змаганням: заспокоїти культурні потреби „нац. меншостей". Не можемо опертися чарові тієї статті, а тому будемо старатися передати її якнайбільш вичерпуючо, щоби й наші читачі могли пережити хоч одну світлу хвилину в своєму житті:

„В осетаки воно двигається — починається стаття — двигається справа налагодження культурного життя меншостей в ну[illegible] спільної польської держави. Далеко від великої політичної метушні — бо в

Тирольцям. Може лише заявити, що як довго імперіялізм є в програмі політики Муссоліні, до цього часу він не має наміру погодитись на сплату італійських довгів, приймаючи 23 центів замість доляра. „Якщо Італія вжите грошей для імперіялістичних цілей, нехай уживає власних а не наших".

Галактіон Чиха.

ВІД МІСТА ДО МІСТА.

(Враження з поїздки по провінції.)

До Каліфорнії по золоте руно і Борислав мій приятель і їх любов до театру. Держимість наша, сусідська і семе: „не кра ти!" Всесторонняя слава Дрогобича. Одноголосний протест і сецесія. Ближче до Львова. Стрий і мій сантимент. Сали і театри. Нюан публіки. Дівочий страх собі на шкоду:

Очунявши після першого вискоку на провінцію, до Золочева, ми звернули розпалені жаждою виску і слави очі в иншу сторону. Тим разом ми постановили вибратись у галицьку Каліфорнію, а жертвою мав упасти Борислав, Дрогобич і Стрий. Про ці міста здавна ходила фама, що вони все щиро витають правесних і неправесних дітей Мельпомени. Спеціяльно що до Борислава завзято піддержував цю славу один з авторів „Вертепу", маючи в тямці прекрасні переживання з часів найбільшого розцвіту театру „Руської Бесіди" і його чільніщих артисток. З тих часів і походить його повна поповнчівського романтизму пісня: „Десь там серпентиною вється, доріжка в сутінню сосон...", яка по кождій строфі мала ще студентсько - безнадійний рефрен:

„Кохаєм і муки
Жажду я з розпуки
Ах! Важко жити без надій..."

Безнадійність поета була вповні оправдана: Його вірка була від 15 літ замужня, мала завдрісного мужа і четверо дітей. Якжеж можна тут мати хочби тільки промінчик надії?... Минулись часи. Театр „Бесіди" звявя як билина в полі, а колишній залюблений студент не жажде вже кохання полученого з мукою, бо й розпуки в цього приводу тяжко в нім колинебудь дошукатися.

Але Борислав, придбавши собі славу театрального міста, задержав її й досі. Хоч свої і чужі вивозили з нього що вдалося і що попало, та слава театральности це не свічки, нафта чи яка там инша бензина, її вивезти не можна так легко і так безкарно.

Борислав оправдав себе вповні (що до любови театрального мистецтва!). Ми в ньому не доложили ні сотика, коли не брати під увагу возів і деяких дрібних видатків, звязаних з виставою.

Прощаючи гостинні болота бориславські, ми з вікон вагону довго-довго гляділи на море світел по копальнях і роздумували над причинами упадку Західної України...

Що правда, на ці роздумування ще був час, бо... перед нами стояв Дрогобич, тісно звязаний нафтовою ниткою з Бориславом.

Дрогобич теж славний з театроманства, але чи тільки з цього?!... За Австрії вславився він бравурним наступом військ на безборонних робітників підчас кандидатури Левенштайна на посла. Тоді австрійські штабовці вперше показали, що потрафлять, коли мають добрі інформації. За війни вони ще більше чудес доказували таки в тім самім Дрогобичі і його околиці, маючи таких виконавців як суддя фігурські і багато других на „ські".

За українсько-польської війни Дрогобич не дав себе взяти в тіль. Весь час був він пробним каменем патріотизму наших „вертхів", і, треба признати, був каменем дуже твердим. Мало хто видержав пробу, хто очевидно мусів переходити її.

В часах нашої інвазії на Галичину (1919 р.) вславився Дрогобич і бунтом, т. зв. большевицьким, який вибух тому, що деякі тамошні старшини робили службу на променаді, а жовнірами були таки дрогобицькі уроженці. Бунт скінчився тим, що одні і другі пішли на фронт, хоча в обличу небезпеки були вже готові до сердечної згоди...

Вистава „Вертепу" в кіновій салі (Дрогобич не має бідний своєї власної!) пройшла блискуче і весело, а кульмінаційною точкою комізму був виступ одного духовника. Він „одноголосно" узнав фігурку целебса за неморальну і остентаційно вийшов зі сали. Виконавців „вертепу" це вправило в прекрасний настрій тим більше, що крісло було наперед заплачене, а „недослуханих" білетів каса не приймала. Мало вражіння, що шановний пуританин сильно схвилювався, коли почув, що у Львові на чотирьох виставах було багато каноніків (і то дияконах!), які спокійно досиділи до кінця. Один тільки аргумент промовляє за ним: Що Львів, то не Дрогобич...

Щоби бути близче до Львова, ми таки без відпочинку переїхали в Стрий.

Я здавна мав до Стрия небувалий сантимент і афішуючу слабість. Не знаю, від чого саме зродилася в мені ся прихильність до незавгінного міста. Чи тому, що зі Стрия походить одна з найгарніших львовинок, чи може тому, що Стрий чистіший від галицької столиці а... Львокалі стоять инде тільки під оглядом ціп?!

Останніми часами український Стрий сильно заріс кукілем так, що збіжа посіяне давними господарями Стрийщини, ледви проглядало десь-не-десь. Здавалося, що хліба з цього ніхто їсти не буде, хіба правдиві хлібоїди. Але тепер, як кажуть усі, кукіль помітно прийшов і збіжа знову виблискується. Стрий знову запах молоком і маслом як за добрих давних часів...

Місто Стрий симпатичне ще й тому, що має прекрасну театральну салю. Правда, кусень стелі обірвався, але хто з видців дивиться підчас вистави на стелю?!...

Публика, що прийшла на „Вертеп", вдалеку розмістилася. Не було сциску ні глоти, а я не бачив нідного ряду крісел зовсім порожнього. Мушу при тім однак „одначе" на четвертім місці, це ознака великого красномовства) зазначити, що стрийська публика, хоч не задовольнить кого з матеріяльного боку, мусить задовольнити в моральному. Чутка вона на всякий дотеп а сатири не вважає злочином чи злобою. Тому ми мали повне вдоволення, а вийшовши по виставі (вперше за час поїздки!) з місцевими громадянами і громадянками, вивезли зі Стрия як найкращі спомини. Тільки три паличочки з провінції, які обіцяли прийти також, насграшалися снігу та инших несподівань і без прощання відїхали.

Нехай судять лихі самі на себе, бо в нім було трьох кавалерів, ми мають ви іншій і перелюбну охоту знати своїх товаришів життя.

(Продовження буде).

варламенті ще часами знайться більша гасмата—починає тут (себто в Польщі — Ред.) підати дух Льокарна. Правду кажучи, Скшинський спровадив чи викликав його вже давніше, але тепер він (дух Льокарна!) оживиться, тихо приступає до праці, а найважнішим і безсумнівним його дотеперішнім висліном треба вважати без сумніву підготування для заснування українського університету в Польщі. Тим чином сповнюються вкінці з власної волі польської держави мрії й бажання українського народу, які в своїм часі не були сповнені в старій Австрії, ні в Росії".

Вже отсей вступ варта великих грошей. Треба подивляти небуденний і — очевидно — безкорисний ентузіязм варшавського кореспондента „Баз. Цайтунг" польським духом... Льокарна, який проявив свою живучість в провалі університетської справи в соймі. Але йдім далі:

Про український університет постійно думають польські чинники. Вже в першому кабінеті Вл. Грабського завертав собі ним голову мін. Міклашевський, а опісля його наступник і теперішній міністер Ст. Грабський. Вони важко працювали, щоби перебороти існуючі між двома братніми народами противенства. Польська політика не мала наміру йти задалеко назустріч Українцям і признавати їм права. І тому слід зазначити, що розвязка університетського питання стоїть товчком до льояльної співпраці Українців з польською державою. Цю думку радісно зустріли особливо українські вчені. А між ними є не лише мужі, що живуть під Польщею, але й такі, що находиться за границею, і вже тому не можуть бути запідозрені в якійнебудь залежности в д Поляків. Недавно д-р Роман Смаль-Стоцький, колишній професор університету (?!) і заступник українських інтересів за границею (!!), переслав мін. Грабському лист, який є відповідю на заходи польського уряду. Всі українські вчені з президентом Наук. Т-ва ім. Шевченка проф. К. Студинським, всі б. австрійські професори, які тепер працюють на українських високих школах у Празі, зєднилися до спільної праці біля Ст. Грабського.

„Навіть київська колегія в рад. Україні приєдналася до напрямних співпраці, так що можна стверднти, що весь український науковий світ сьогодня однодушно стоїть за ініціятивою польського уряду.

З черги йде не менше ентузіястична передача змісту листа д-ра Р. Стоцького.

„Ми дещо щодше — каже варшавський кореспондент „Bas. Zeitung" — переймаємо висновки цього листа, що звучать як маніфест, бо такі слова є дуже рідкі в теперішніх часах національної боротьби і пробудження, бо тут в иншому світлі являються так часто але зрозуміння проблеми. Поляки знають, що є ще поодинокі українські політики, що свої інспірації черпають з тих кол, які намагаються перешкодити витворення тріскої мирної атмосфери між обома народами. На всякий випадок більшість, далеко вартніша частина українського руху, безсумнівно виявила свою волю заключити мир і разом з польським народом робити позитивну роботу. Ця польсько-українська співпраця без сумніву на протязі довшої й льояльної діяльности мусітиме сперцу видержати спробу тріскости. Всі деожавні чинники в Польщі є рішені уможливити українській молоді студії в рідній мові в нутрі польської держави. Українська молодь мусить бути виховувана в атмосфері миру і тим чином буде зроблений дальший крок на шляху політичної пацифікації національних „инородців" (der nationalen Fremdelemente). Історія польської республики в минулих століттях дала наглядні докази (schlagende Beweise), що є можлива гармонійна співпраця різних народів в рамках одної державности. До цього є й тепер добра воля в міродатних кругах Польщі. Треба бути безнадійним песимістом, щоби не вірити в дальший розвиток річей (себто співжиття і співпраці)".

Але треба бути — додамо — крайним аналфабетом чи ігнорантом, а радше платним сподвижником польської пропаганди, щоби писати такі очевидні... „поезії"!

НА СВЯТА! Шовки, вельвети, камґарни, полотна і т. п. 1265 Любінь - Фольш знані 3—3 „ЛЮБІНЬ", Львів, вул. Собіського 6.

Українці на чужині.

Культурне життя в Гомекурі (Франція.)

Культурно-Освітнє Товариство улаштувало концерт-баль, що відбувся 30. січня в салі Лорен. при великій кількости (400 осіб) запрошених гостей з мешканців Гомекура та адміністрації гомекурського заводу. Салю прибрано в українському стилю. Після короткої промови п. Тарнавського хор К. О. Т-ва прегарно відспівав „Вкраїно мати, кат сконав", „Як умру" та гимн. По перерві струнна орхестра К. О. Т-ва відіграла кілька річей, з яких особливо гарно вдався „Запорожський марш". Далі йшли: деклямації (п. Василенко і п. Вішке), дует: тенор і баритон (п. Вереха і Ключко) і сольоспів та гра на мандоліні (п. Ключко). Хор відспівав ще кілька річей („Прометей" „Чуєш брате мій" та инші) і почався баль. Гості чужинці були надзвичайно задоволені концертом і з цікавістю розпитували про історію України та про значіння гербу України (соборного), що прикрашував салю.

Пройшло більше року з часу нашого приїзду до Гомекура, але яка ріжниця між торішніми й теперішніми поглядами Французів на нас. Торік це було все одно що ми, що Росіяне, а тепер уже ніхто з Французів не назве Українця Росіянином, але навпаки — кожний знає і скаже, що це велика ріжниця (diference). І всього того добилися ми своєю одностайністю та організованістю. Велику ролю відіграли в цьому вистави та концерти, що їх майже що-місяця дає наше Культурно-Освітнє Товариство.

Юзилей Митрополита

в мурах Духовної Семинарії.

Гідно відсвяткувала Духовна Семинарія і Богословське Наук. Т-во у Львові 25-ліття діяльности митр. Шептицького на митрополичому престолі у Львові. Як перед кількома днями на ювилейнім святі в „Народнім Домі", так і в довгій гарно прибраній салі Духовної Семинарії зібралося 28. ц. м. багато передових українських духовних і світських діячів, щоб одною великою громадою вшанувати працю й заслуги Юзилята.

Зачалося свято привітанням Митрополита від Дух. Семинарії, яке виголосив ректор о. Сліпий, передавши Юзилятові теку з підписами професорів, питомців і тих сиріт, що виховуються при семинарії. Опісля хор питомців під управою п. Королюка співав псальму Бортнянського „Услишить тя Господь". Дальші точки програми виповнили: скрипкове сольо пит. Коцка, деклямація поеми В. Щурата, присвяченої Юзилятові, що її виголосив пит. Головинський і тенорове сольо о. Ром. Левицького, що відспівав у супроводі фортепіяну і скрипки „Ave Maria" Гунода.

Після короткої павзи виступив з привітанням від Богосл. Наук. Т-ва його голова о. д-р Тит Галущинський, що вручив Митрополитові ювилейне число „Богослов'я". Велике враження зробила чудова гра на цитрі старенького о. сов. Е. Купчинського, що з далеких сторін приїхав для звеличання ювилею. Як колись, в найкращих часах „Бандуриста", якому він товаришив зі своєю нерозлучною цитрою у його екскурсіях, викликуючи своєю мистецькою грою справжній ентузіязм, — так і на цьому вечорі викликав він велике одушевлення присутних і цілий гураган оплесків. Це була найкраща точка програми, що не тільки подобалася, але й зворушувала. Після того співав ще хор питомців псальму Бортнянського „Рече Господь", а чотирьох питомців-скрипаків відіграли дві річи в супроводі фортепіяну (фортепіяновий дострій спочивав у досвідних руках п. Льва Туркевича). Закінчив свято інсп. д-р І. Колач викладом про ідею єдности Христової Церкви.

Ювилей української артистки.

В 20-ліття діяльности Наталії Дорошенко.

Цього року сповняється 20 літ артистичної діяльности визначної української артистки і декляматорки, Наталії Михайлівни Дорошенко, жінки відомого українського діяча, Дмитра Дорошенка. 20 літ тому вперше виступила п. Н. Дорошенко на приходній сцені з незвичайно гарною деклямацією поезій Шевченка на Шевченковому святі в Києві, у великій салі Купецького Зібрання. Молоду дебютантку-публіка нагородила бурхливими оплесками, а преса прихильними відзивами.

Цей успіх був початком мистецької діяльности п. Н. Дорошенко. За порадою приятелів вступила вона до драматичної школи в Києві, яку скінчила з відзначенням. Перед молодою артисткою стелилася прекрасна кар'єра на російській сцені. Росіяне всіми силами хотіли зв'язати до себе талановиту силу, одначе Н. Дорошенко не піддалася на ніяку спокуси і присвятила себе виключно рідному мистецтву. З відродженням України переходить вона на сцену Українського Державного Театру, очує широкі плани роботи в нових, деражавних уже рамцях, але обставини розвіяли ці мрії. Разом з чоловіком опинилася наша артистка на еміграції в Европі. Але й тут вона не кидає рідного мистецтва й чарує своєю творчістю своїх і чужих. На еміграції виступає Н. Дорошенко здебільшого з деклямаціями. Здавна поважно працюючи над цією галуззю мистецтва, так у нас заведбанною, п. Н. Дорошенко осягнула великий успіх на цілі декляматорства і є під цей час чи не найзначнішою його представницею. Як декляматорка має п. Н. Дорошенко великий репертуар мистецьки опрацьованих для деклямації поезій: Шевченка, Франка, Вороного, В. Лепкого, Л. Українки, Одея, Кармалюка й багатьох инших — старших і наймолодших українських поетів. У її виконанні краса й сила української поезії виступає у своїй своїй величі, чаруючи до нестями слухачів, примушуючи їх переживати цілою душею мистерію деклямацію артистки. Довго було б перечислять захоплені відзиви своїх і чужих слухачів. Досить сказати, що чеська й німецька преса по кождім виступі п. Н. Дорошенко раз-у-раз містили вельми прихильні рецензії. Останнім часом артистка поважно хворувала, але одужавши знову одушевляла слухачів своїми деклямаціями підчас святкування роковин смерти Л. Українки в Подебрадах 15. січня і на святі 22. січня в Празі.

Як зачуваємо, п. Н. Дорошенко має намір відвідати Америку, щоб і нашим заокеанським землякам дати відчути увесь чар української поезії.

Витаючи нашу артистку з 20-ми роковинами її мистецької діяльности, бажаємо їй дальших успіхів на вибраним нею полі.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Чемберлен подався до димісії.

Мін. Чемберлен поставив ультимат кабінетові Болдуіна, що зложить своє урядування і не поїде на сесію Ради С. Н. до Женеви, коли уряд не заакцептує його словного зобовязання даного Бріянові в справі поширення Ради. Вечером розійшлись чутки, що Чемберлен зложив на руки прем. Болдуіна просьбу про димісію. Загально думають, що Болдуін димісії не прийме. „Дейли Телегреф" пише, що уряд згодиться на прийняття Німеччини до Ради, а домагання инших держав відложить до осени. „Морнінг Пост" пише, що в руках Штреземана і Люгера є ключ до розвязки кризи перед приняттям Німеччини. Від зами Ш. і Л. залежить дальший розвиток подій.

Бельгія проти Польщі.

Бельгійський уряд звернувся до С. Народів із письмом, у котрім заявляє, що погоджується зі становищем Швеції і годиться на признання постійного місця в Раді лише Німеччині. Коли инших держав

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком сіжу цитрину, до чаю, лемонаду, капусти, борщу і т. п. Дешеве, здорове, смачне, практичне. 1247з Жадайте у всіх складах 5—7 „Народної Торговлі".

жавам признали постійне місце, то і Бельгія важаже признання їй сталого місця в Раді.

Злука Австрії з Німеччиною.

„Шікаго Трібюн" повідомляє з Берлина, що справа злуки Австрії з Німеччиною стається все актуальнійшою. В найблищих днях може послідувати нежадане закінчення порозуміння Австрії з Німеччиною.

Диктатура в Німеччині?

„Брл. Тгг." повідомляє, що рад. нім. кола пропагують плян введення у Німеччині диктатури в формі урад. директорії.

Зєднення поль. монархістів.

Табор польських монархістів у Варшаві й організація мон. у Познані створили спільну орг. „Зєднення польських монархістів". През. нач. ради є Вацлав Немоєвський. До управи входить м. ин. ген. Довбур-Мусніцький. В суботу було засідання нач. ради партії ХН. Ухвалили, що в Польщі треба привернути дідичну владу короля.

Димісія Братіяну.

Паріська „Інформасіон" повідомляє про недалеку димісію уряду Братіяну. Можливо, що премієром буде один із провідників опозиції ген. Авареску. Ген. Авареску є приятелем князя Карла й колиж він обняв би уряд, то князь вернувся би до Букарешту.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·78 — 7·80 канад. дол. 7·55 — 7·60, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·50, нім. 1·85·25 — 1·85·75, франки фр. 0·29·50 — 0·29·75, фр. швайц. 1·45 — 1·50, англ. фунти 35·80 — 36·20.

Золото. 20 кор. 29·50 —30·00, 20 франків 27·25—27·70; 20 марок 35·00—35·50; 10 руб. 38·00—38·50.

Срібло. Австр. кор. 0·61·00—0·62·00, 5 зл. кор. 3·24—3·30, фльорени 1·62—1·65, рубл. 2·60 — 2·70, рубаль дрібним сріблом 1·30 —1·35.

НОВИНКИ.

— **Доносицьна манія.** Кілька днів тому згадували ми в новинці про донос „Слова Польского" на наші ріжні установи, вказуючи на те, що інформації цього органу, який учить навіть поліцію ще більшого патріотизму у винюшуванні всіх слідів „укр'янства" — здебільша фабриковані в недужій уяві „мультуртрегерів". Одним з останніх таких доносів була звістка про те, що в кандедській українській гімназії у Львові, крім української мови, вживаної незаконно, є... бюст Хмельницького, який колись різав Поляків. Два дні пізніше находимо в „Слові П." таку новинку „Бойкот польської мови в школах. У звязку з новинкою під таким заголовком, поміщеною недавно в нашім часописові, довідуємося, що ні в бюрі директора української гімназії у Львові, ні в будинку цілій гімназії нема зовсім бюсту Хмельницького". Але докис пішов...

— **Почтова цензура.** Попав нам у руки лист, адресований українським селянином до свого сина у Львові з місцевости Надибн. На конверті листа видніє назва почтового урядника: „Sciągać korekte i przedłożyć naczelnictwu". З того бачимо, що на почтах і нині переводять цензуру листів. У даному випадку конверта не „стягнули" і лист до „начельництва" не пішов, але попав до рук адресата з наведеним написом. Лист наданий в почт. уряді „Надибн В..." (друге слово невідбите!).

— **Присуд Бісніга.** Дня 1. ІІІ, апеляційний суд оголосив присуд у справі барона Бісніга, обвинуваченого в убийстві кн. Друцького-Любецького. Бісніга засудили на основі § 458 (убийство в подразненні) і 460 (фальшування векслів) на 4 роки вязниці з позбавленням прав. Кару на основі амнестії зменшено на ½, себто до 2 лят і 8 місяців. Тому що засуджений не злоків жадної судом кари 10.000 зол., Бісніга арештували й посадили у вязниці.

— **Боротьба з військовим терором.** У радянській армії в останніх часах поширилась поголоска двобою долину Уперік було їх офіційно 6 важніших сутичок, 60 смертельних. Инди

зюція не вкорінила в офіцерів традиційного погляду про військову честь, яку найкраще можна зазначити вчинним спідлянням. Тому радянський уряд видав декрет зі забороною двобоїв під загрозою шестилітньої вязниці.

— Загадочне убийство чи самоубийство? Пишуть нам з Комарна: Ніччю з 25. на 26. лютого ц. р. з невідомої досі руки впала жертвою убийства четверох членів родини Вол. Мігулки в Комарні. 26. II. рано около 5 год. збігнувся сусіда на крик найстаршого сина Мігулки Франка і застали в хаті Вол. Мігулку страшну сцену, а то вбитих на ліжках в калюжі крови трьох синів у віці 12—17 літ; батько Вол. Мігулка серед страшних мук після трьох важких ударів, а то в голову (сокирою), в потилицю і в правий бік (ножем) помер того самого дня в дорозі на залізницю до Самбора (до шпиталю.) Жінка, що була вразу лише приголомшена після ударів у голову, і досі, хоч поволі приходить до пантомности, не здає собі справи, хто саме поповнив убийство. Причини цієї незвичайної родинної трагедії нараз невідомі. Ржуть кружляють з того приводу по місточку поголоски: м. ин. деякі припускають, що тут поповнене убийство родини батьком з пристрасті божевілля, инші знова кладуть цю родинну трагедію на карб якогось нещастя чи кари їзза зложенних в якомусь процесі неправдивих зізнань убитими під присягою. Правдиві причини родинної трагедії вникає мабуть ведене в тому напрямі дуже енергічно судове слідство.

— З епідемії самоубийств. 18-літній Соломон Райтер пішов за прикладом инших, яким обрвало життя. І не брикався вибити годинь. Означе пішов не на другий світ, а тільки до ліжка.

— Мичулися в поклинанцях. Кобасник Мосцицкий і столяр Адам Петрик доказали вчора зібраним у шинку при вул. Лицинського 36 у Львові, що могли би стати атлетами. Не тому, що по пяному повибивали шибки та знищили меблі, а тому, що вибили самі трьох озброєних поліцаїв, повідбиравши їм зброю, а потім боролись з цілим поліційним відділом, який перевів правильну облогу шинку, заки їх обезсилив.

— Кіно на податки. У Варшаві зїхалось на нараду 300 власників кін з Польщі, щоби надуматись над обороною себе від надто високих податків. Якби так почали влаштовувати зїзди всі люде одної професії в оборові перед податковими тягарами, то не треба би вже ходити до кін!

— „З приводу народнього свята". В статті під цим наголовком подає „Рада" (ч. 9), мібито проф. І. Огієнко з приводу виступу „Ради" проти еміграції УНР. „звернувся з відповідною заявою до „Діла"—але йому відмовлено. На просьбу проф. І. Огієнка стверджуємо, що з якою такою заявою до нашої Редакції він не звертався, тому Редакція не могла ні приймати ні відмовляти в приймані його заяви.

Дописи.

Ставосамбірщина. (*Ще про махінації зі шкільним плебісцитом*). В „Ділі" ч. 38. в дописові зі Старого Самбора була коротка згадка, що в Стрільбичах перемінено українську школу на утраквістичну, себто польську. Як це сталося? Стрільбичі село чисто українське, дітей польських у школі ніколи небуло. В році шк. 1925/26 нема ні одної дитини не то національности польської, дае навіть обряду рим.-кат. Як в головній школі 2-класовій, так і в класі експонованій є самі Українці обряду гр.-кат. і 10 дітей жидівських. За наукою в українській мові внесли декляруючі батьки 53 дітей, за наукою в державній мові батьки 21 дітей, батьки останніх були: 1) робітники з тартаку, люде цілком чужі; вони внесли декларації за 9 дітей, з котрих тепер переступили вже 14. рік життя, а одно навіть 15. рік. Всі четверо ходять денне до школи по містах. З инших не ходила, ні не ходить ані одна дитина до школи в Стрільбичах, бо тартак віддалений 5 км. від школи. Всі отже декларації неважні, бо внесені поза шкільного округа, означеного законом на 3 км. До того тартак в лютім ц. р. цілком звинено і вже при кінці минулого року батьки чотирьох дітей враз з дітьми відійшли з тартаку. 2) За двох хлопців декларацію внес латинник І. Кордис, мельник у Стрільбичах. Але оба його хлопці (один 15 лит, другий 13 літ) перейшли вік шкільний на село і обоз ходять до школи в Старім Самборі. 3) Ще за двоє дітей внесли декларації два польські осадники з так зв. Парониччи, віддаленої 6 км. від Стрільбич. Є там всього чотири хати, а до Стрільбич належать тільки тому, що побудовані на стрільбицьких грунтах під старосільською границею. Діти їх ходять до школи в Старім Солі, віддаленій не більше як 1 км. І ті декларації неважні, бо внесені поза шкільного округа. 4) Всі инші декларації (за 8 дітей) є жидівські. І тут мусимо підкреслити, що Жиди завсіди йдуть проти нас. Яке було за Австрії, таке хотіли б мати і тепер. Проти ухилення Куратора Мінулинець часи.

...ішення з 30. грудня 1925 ч. 13960/I. N.) внесено протест. Чи поможе шо, не знаємо, бо в наших „приятелів" така мораль: Все незаконне стає для них законним, коли їм того треба, а для нас знова все законне стає незаконним, коли того вимагає їх інтерес.

Відозви й комунікати.

Для влаштування посмертної виставки Г. Нарбута.

Дня 23. травня 1920 р. вмер один з найталановитіших синів Української Землі — славний художник Георгій Нарбут. Як тільки задвигнув він шкільну лаву гарнізонської гімназії — стає вже визначним майстром, красою й гордістю нашої графіки, здобуває собі гучне імя як акварелєст, як творець найкращої сучасної дитячої книги. За роки свого перебування в Петербурзі Нарбут підняв мистецтво книги на величину до того врочисту. Колись з революцією блиснули перші промені визволення українського народу з вязниці царської Росії, Нарбут подався на свою батьківщину, щоби всі свої багаті сили віддати на користь Рідній Країні. Менше як за три роки свого перебування у Києві він досяг такої високої творчости, створив стільки річей світового значіння, поклав стільки сил на створення нового українського мистецтва, що імя його золотими буквами вписане в історію нашої нової культури.

Його твори Нарбутові і значіння його як революційного організатора й мистецького діяча досі лишаються маловідомими широким колам українського народу. Наш обовязок зібрати його твори в одним місці, зробити їх загально-приступними, популяризувати їх шляхом видань. Першим обов'язком є влаштування посмертної виставки творів Нарбутових, потреба якої відчувається вже давно.

Зорганізований при Українськім Історичним Музеї ім. Шевченка в Києві Комітет для влаштування посмертної виставки творів Нарбута звертається до всіх громадян, організацій та установ, що мають твори Нарбутові або рідкі видання чи репродукції з них, матеріяли, що характеризують Нарбута як людину (спомини про нього, фотографії і т. п.), — з проханням дати ці матеріяли Комітетові на час виставки або повідомити Комітет, де вони переховуються.

Всі відомости просимо надсилати на адресу: Київ, вул. Революції, 29.

КОМІТЕТ.

✝ Посмертна згадка.

о. Вінтор Кисілевський, коломийський містодекан і парох в Товмачику помер 16. січня ц. р. у 82. році життя і 57. священства. В.И.П.

о. Евген Кисілевський, парох в Хлібичині пільним біля Коломиї помер 24. січня ц. р. в 77. році життя і 53 священства. В.И.П. 1331 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Долина. Сала „Сокола.

3 III. „Без вини винуваті".

Стрий. Сала Народного Дому.

4.III. „Пан Твардовський".

5 III. „Диббук".

Львів. Сала Лисенка, Шашкевича 5.

6.III. год. 3'30 попол. Ціни о 30 пр. знижені. „Пан Твардовський". Вечером о год. 8. точно „Дибук", премєра.

7 III. год. 3'30 попол. Ціни о 30 пр. знижені. „Ревізор з Петербургу.

Прощальна вистава.

9.III. „Без вини винуваті", премєра.

Спеціяльні нові декорації і богаті костюми.

З днем 1.III. 1926. Адміністрацію Театру обняв відомий імпресаріо П. Карабінович. Заангажовані артисти: Вп. п. Ганжа баритон, Вп. п. Шрам піяніст, Вп. п. П. Барвінок інженьо-драматик. Музичний провід обняв відомий капельник п. Г. Левицький 1337 1—2

„Сонія-Батько" подає до відома школам і товариствам, що можна до кінця березня ц. р. зголошувати о підпайм мандану „С-Б." на вправи, фестини і т. п. Буфет на маєдані „С-Б" є рівнож до підпайму. Оферти складати в канцелярії „С-Б" при вул. Руській ч. 20 щоденно від год. 11—1 перед пол. 1341 1—2

З огляду на те, що дня 13. березня 1926. мають відбутися Загальні Збори, Надзірна Рада кооперативи „Студентська Самовпомічі" у Львові, Супінського 21. просить цим всіх Вп. студентів і прочі особи, яким вислала у вересні 1925 р. бльочки, листи, повновласти і закон кооперативи в цілі приєднування членів і збирання датків на фонди кооперативи, щоби до дня 10. березня звернули всі матеріяли, з якими залягають, в противнім случаю буде приневолена публічно візвати до звороту їх в часописах. — НАДЗІРНА РАДА.

Зі спорту. Заходом Спортової Секції „Сокола-Батька" відбудуться в неділю, дня 7. березня 1926 р. пописові важкоатлетичні змагання в такою програмою: 1) змагання в пушками (закінчення VI. Запоріжських Ігрищ, фінальні розгонки). 2) Пописові змагання в підіймання тягарів. Змагання відбудуться в виханковій сали „Сокола-Батька", вул. Руська ч. 20. Початок о год. 7 вечером.

Дрібні оголошення.

ОДИНЮ, що складається з пана і пані, відступить в добрім стані Церковне Бенефіцій. Відомість в Уряді парох. в Борині. 1315 3—3

КОНЦИПІЄНТА в практикою потребує адвокат д-р Ст. Мудрецький в Тязстім, м сті (Husto) біля Чорткова. Вимагані докладні оферти й рекомендації. 1285 5—5

ІНТЕЛІГЕНТНА вдова, що розуміється на куховарстві, глядне місця до заводу дому у священика або світського. Зголошення слати на руки проф. Дрогинича в Болехові. 1338 1—3

ЕМІГРАНТ, семейний, досвідний ветеринар, лікарський помічник пошукує посади; бажано і до великого господарства, а Яники гарно знайомий. Otyka, Wol. Skr. Nr 11 Tarcura. Для ветер. лікарського помічника. 1—1

ХТО знає, що сталося або де перебуває п. Семен Сікач з Київа, який в літі 1924 р. перебував у Кнютанжі у Франції, прошу повідомити на адресу: Ing. I. Kulyk, Lázné Podébrady Žižkot č. 624/II. u p. Chvátovského. Tchécoslovaquie. 1329 1—1

КАНДИДАТ IV. держ. учит. семінара, пошукує лекції з всенодних шкіл. Кандидатка (-там) учит. сем. має лекції в грі на скрипці й співу (теорія, історія „Solfeggio". Зголошення слати до Адміністрації під „Лекція". 1332 1—1

ДЕШЕВІ суконі на вечерниці на продаж вул. Миколая 11 двері 11. 1333 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р ФЕЛІКС ГАН
Львів, Городецька 46. Телефон 834.
пересвітлення Рентгена. Лічення лямпою 1231 „Sollux" і кварцевою лямпою. 7—8

НАСІННЯ ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ
1335 1—10
поручає на кредит
„РЕГУЛЯТОР" Львів, Ринок 43.
Цінник на бажання даром.

Поз р Елеґантні Пані!
Зимна фабрика
Й. ҐОТТЛІБА Львів, пл. Стрілецька 15
приймає жіночі капелюхи соломані до перероблювання після найновіших заграничних моделів. Фарбує також на різні коліри. Діпризних виконується в 8-ми годинах. 1330 1—3

Оголошення

Товариство „Взаїмна Поміч Українського Учительства" у Львові, вул. Оссолінських ч. 8. II. пов. видержавить ведення кухні на 10 осіб денно в „Учительській Оселі" у Ворохті на липень і серпень ц. р.

Умовини: Фаховець-мужчина, Українець, кавалер, власне кухонне і столове начиння, накриття, служба, список страв на поодинокі дві тижня (ціна харчу не може перевищати цін місцевих пансіонів). Речинець вношення оферт до 30. березня ц. р.

1340 1—2 **Управа Товариства.**

ЖУРНАЛІ ВЗОРИ КРОЇ МАНЕКІНИ
3142 1—1
Р. ЛЯНДАУ ЛЬВІВ, Чарнецького 8.

Жужлева Мучка Томаса
(Т О М-А-С-И-Н-А)
є під весняні засіви
на кожду найліпшим кождої
і
землю найдешевшим пору
ФОСФОРОВИМ НАВОЗОМ.
Фосфоровий квас теперішньої томасини ділає негайно.
Виказівки і цінники доставляє фірма
ИОСИФ КАРРАХ
1336 **ЛЬВІВ, КОСЦЮШКИ 18.** 1—7

Панове! Найпевніші і найліпші гігієнічні спеціяльности гумові, передвоєнної якости, гаранція за кожду штуку, висилка на провінцію відворотно цілком дискретно за посилатою
С. ФЕДЕР
туазн зол. 4'00
1270 **Львів, Сикстуська 7.** 6—30

Перльмуттера Ультрамарина
є найліпшою і найвидатнійшою фарбою до білля, вапна і для малярських цілей 3—3
1269
скрізь до набуття.

Повітовий Союз Кооператив в Калуші оголошує отсим конкурс на посаду організатора-ревізора. Посада до обняття зараз. Від рефлектуючих жадається: 1) Фахове вишколення (торговельна школа). 2) Добра вимова (добрий бесідник). 3) Найменше однорічна практика в тому ділі в кооперативах II-ої степені. 4) Знання агрономії (теоретично або практично). Платня після умови. Подання враз з свідоцтвами і посвідкою відбутої практики вносити на руки Дирекції Повітового Союза. ДИРЕКЦІЯ. 1327 2—3

Подяка.

Прибиті важким смутком-болем по втраті невідкалуваного й найдорожшого нашого батька, діда і прадіда о. Віктора Кисілевського, пароха в Товмачику, що покріплений Найсв. Тайнами відійшов від нас у вічність дня 16. січня ц. р., складаємо найщирішу подяку усім, що у дні великого нашого горя виявили нам стільки правдивого й сердечного спочування, а для покійного стільки глибокої пошани й широго привязання. Дякуємо передовсім Вп. о. деканови А. Русинови за ласкавий провід в похоронах, за слова прощальні над могилою Покійного, як також всім Всч. Отцям так з деканата коломийського як і инших деканатів, що в такім поважнім числі зявились, щоби спільно помолитися за душу свого вірного й широго співробітника у винограді Христовім, а тліннні останки Його в торжественнім поході провести на місце вічного супочинку. Дякуємо щиро Всч. о. Цибикови, пароховн з Назірної за сердечні слова потіхи й розради над домовиною в церкві, а Впр. сов. й проф. гімназ. о. Адріянови Дозрянському за щирі слова подяки над могилою Покійного всім учасникам в похоронах. Рівнож дякуємо Впр. сов. о. А. Кашубі, лат. пароховн в Маріямпілі за ласкаву участь в похоронах. Дякуємо Вповажденому Зборови учительському з Товмачика і Івановець, що своїм частим відвідуванням Покійного старались біль Його облегчити, дякуємо за поміч і участь в похоронах, а зокрема сердечно дякуємо Вповажденому П. Яворському, управителеви школи в Івашівцях за теплі і повні чувства слова прощання Покійного коло школи в Товмачику. Дякуємо чесним братствам церковним з Товмачика і з Івановець, що так численно зявились зі всіми парохіянами і відпровадили свого отця пароха на місце вічного супочинку. Вкінці дякуємо всім знайомим і другим Покійного, що поспішили і з дальших сторін віддали посліднюю прислугу тому, що був для них завсіди щирим приятелем і сердечним другом. — Ще раз усім щиро дякуємо і шлемо сердечне: „Спаси-Біг". — *Александов, Александра, Евгенія, Ярослава і Роман* — зяті: о. *Стефан Крушельницький*. о. *Теофіль Глібовицький*, о. *Михайло Романовський* і о. *Сильвестер Михайлів* — зяті; *Александов* — сином: *Ольга, Ярослав, Николай, Люба, Роман, Галина, Наталя, Ярослава, Стефан, Роман, Дарія і Романа* — внуки; *Галина і Наталя* — правнуки. — Товмачик в лютім 1926. 1339 1—1

Провідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 47. (10.722). Львів, четвер 4. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Анґлія за Німеччиною.

„На кожну справу — свій час".

Чим ближче до речинця Ради Ліги Націй, тим більше почувається нервовість у пресі заінтересованій у такім чи иншім перетворенні її. У звязку з інформаціями про загрози димісій, а навіть покинення Ліги, англійський „Таймс" силкується втихомирити розбурхані пристрасти такими міркуваннями:

„Кожний з народів, що хоче ввійти до Ради Ліги може мати свої претенсії, щоби там засідати, але їх треба розглянути спокійно, з надумою. Нема ніяких аргументів проти поширення Ради та збільшення місць, коли це буде згідно з практичними інтересами Ліги. Члени англійського парляменту домагаються „зрілої надуми" над цими всіма новими та важкими питаннями. Найголовнішим закидом проти пропозиції додати кілька нових членів до Ради одночасно з принаттям Німеччини є те, що це було би вроблене покваплено та несподівано, без попередження Німеччини, і тому зробило би небажане враження, що це звертається проти Німеччини саме в мент, коли вона з такими труднощами здобула собі вступ до Ліги... Завдання та мета ріжних провідних народів стали предметом метушні і нерозумне та справдне суперництво вигворилось довкола чисто технічного питання.

„Є тільки один ясний вихід з цього: прийнявши Німеччину до Ліги на постійне місце в Раді, відложити всю справу поширення Ради до найблизчої сесії Ліги, в вересні... „На кожну справу — свій час" — сказав учора (25-го м. м.) лорд Грей у своїй переконуючій промові в Ньюкасл. Треба розглянути щиро всі аргументи і мати відповідний час, щоби зважити кожне рішення".

Це є й становище англійського уряду, який не хоче ніякими тимчасовими заявами вязати своїх власних рук ні звязувати Раду Ліги з новими членами, які можуть внести туди свою незрілу нервовість та пристрасність.

Велика політика і малі держави.

Злополічна закутина. — Вплив Англії. — Страх перед СРСР. — Банкротство Малої Антанти.

Три міністри закордонних справ трьох малих держав заховались у кутику малого міста, щоби радити над справами спільної політики. Що єднає Чехословаччину, Югославію та Румунію в їй політиці? У першій мірі загально тривожний стан перед великими сусідами, спеціяльно — поділ на Мадярщині. Містечко Темешвар на румунськім кордоні, як місце зустрічі, можна вважати символічним для цих нарад. Забите дошками від світа. Навіть европейські кореспонденти, що пропівають у закутини Азії, не поквапились туди.

Довірочні розмови йшли під знаком Льокарна. Втратили такі держави як Румунія та Югославія свій державний жест і ролю в балканській політиці. Навіть та справа, що їх найбільше журить — Мадярщина, перейшла під опіку великих держав. Статути Ліги Націй не дозволяють Чехословаччині, Румунії та Югославії починати якунебудь акцію супроти Мадярщини на власну руку. Найважнішим фактом у загальній політиці цих держав є зростаючий вплив політики Англії на Балканах. Коли Париж прийняв радо думку д-ра Бенеша про інтервенцію Чехословаччини на Мадярщині, Льондон зморщив брови. І Югославія за ним.

Навіть у найважнішій справі: становища супроти СРСР, завважив погляд Англії. Югославія, що від якогось часу хотіла признати радянський уряд, піддалась Англії, пішовши за прикладом Чехословаччини, яка перервала переговори з СРСР. Так само стоїть справа з балканським пактом. Бажанням Англії не відлинні є повязати Югославію, Румунію, Болгарію та Грецію гарантійним пактом, а навіть приєднати до нього Мадярщину. Це удар звернений проти Туреччини, яка мріє про антианґлійський блюк з СРСР., рахуючи ще й на Болгарію.

Париж зі своїми клопотами в Мароку та Сирії залишив журбу Балканами Анґлії. Вона має найблизчі інтереси в тім, щоби стримати поширення вплизів радянського союзу до Егейського та Середземного моря. Ось чому хоче два славянські народи запрягти до спільної колесниці з неславянськими народами, які мають ворожі інтереси з СРСР.

Таким робом давна Мала Антанта тратить свою самостійність. Бенеш від Чехословаччини, Нінчіч від Югославії та Дука від Румунії розмовляли так тихо, що ніхто й не знає, що врадили. Їх роля як представників „переможних" держав скінчена. Анґлія каже чекати, не кваплючись, на вислід слідства фальшивничої афери на Мадярщині. Як довго гарантійний пакт великих держав не є забезпечений, Балкани можуть чекати. Тим більше, що не в силі провести ніякої самостійної політики.

Старорежімні навики.

Московські вчені не визнають ще української мови.

Київський науковий двохмісячник „Україна" приніс у 5. книжці за 1925 р. в відділі „Хроніка" дуже інтересну замітку М. Шарлеманя п. н. „Новые языки". Автор наводить в ній три цитати з праць московських вчених про те, як то вони ставляться до української мови. В них по нинішній день не вигасла завзята ненависть до всього не російського. Україну звуть вони далі „Малоросією", а українську мову вважають „малорусским наречием" непридатним для наукових потреб.

Відомий московський зоольог проф. С. І. Огнев покликується в одній зі своїх праць на статтю проф. Г. Висоцького „про зимське щеня" (Spalax sp.), надруковану в ч. 1. „Українського зоольогічного журналу". Цитуючи Висоцького, проф. Огнев додає таку замітку: „Г. І. Висоцький. О слепише (Spalax sp.) и кротовинах" (The Ukrainian Zoologica! Magazine, Kiev 1921, ч. стр. 16—19). К сожалению, эта интересная статья написана на украинском наречии, столь мало подходящем к научному языку". Мабуть з метою зробити статтю професора Висоцького більше доступною для Західної Европи, автор цитату передрукував її цілу в російському перекладі у „Фавне Воронежской губерн." При тому московський професор подавав усюди замісць українських англійські підзаголовки так, немов би для російського пересічного читача англійська мова була більше зрозумілою та більше доступного від української.

Инший вчений ентомольог А. Н. Рейхарт (з Ленінграду), пишучи рецензію на статтю Б. І. Більського п. н. „Поширення капустяних довгоносиків на Київщині в 1923 р." (Агроном 1924 р. 2—3 Київ) каже: „Насколько можна судить без знания „новых языков" в брошюре сообщается ряд интересных данных о характере повреждений, причиняемых слониками" і т. д. „Жаль что нет русского резюме". Зараз же на слідуючій сторінці того самого видання — пише М. Шарлемань — помищено докладну і велику рецензію того самого професора на працю, що появилася в естонській мові. В тій рецензії про „новые языки" нема навіть згадки.

Третій російський вчений зоольог і географ проф. Л. С. Берг, пишучи рецензію на книжку акад. П. А. Тутковського „Природня районізація України" (Київ 1922) каже: „Статья эта написана на т. н. украинском языке, т. е. на нарочито, при содействии особаго „Терминологического Бюро" в Киеве, выдуманом и, потому резко отличающемся от того наречия, каким говорят на Украине. В виду этого статья П. Тутковского осталась, свободно понимающему разговорный украинский язык, недоступной"... Виходить, що московські учені ставляться до української науки навіть негативно саме тому, що вона українська. Для них українська літературна мова, це „видуманий „Термінольогічним Бюром" у Київі, надоступний і незрозумілий для нікого з Українців воляпік. Московські вчені цілковито ігнорують такі факти, як існування Української Академії Наук, що публікує всі свої наукові праці українською мовою, як українські виклади в Високих Школах на Україні, як рікрічна поява маси книжок і видань в українській мові, які читають і розуміють всі верстви українського населення. Все те їх не переконує і для них українська літературна мова звється „новым языком" до того штучно видуманим.

Три наведені випадки доказують, що московські вчені ніяк не можуть погодитися з тим, що діється на Україні, бо для них дорога „единая, неделимая" з „единым языком". Щож тоді означають усі декрети союзного уряду про національну політику, яку силу мають постанови з'їздів і конгресів компартії, коли російські вчені в урядових органах просто висміюють не то „новый язык" якогось там недоказного, недавно відкритого в азійських степах племени, але висміюють мову великого народу, що перед 300 літами заложив твердий фундамент під українську наукову термінольогію і номенклятуру в відомому „Лексиконі" Памви Беринди. Авторитетні погляди російських фільольогів і академіків Ф. Корша і О. Шахматова, висловлені ними про українську мову ще перед війною, для них без значіння, бо їм не важна наука, а старорежімні політично-реакційні аспірації. Торкаючися справи „Термінольогічного Бюра" в Київі М. Шарлемань завважує дуже слушно: „Має ставимо собі завдання — мати по змозі народню термінольогію та номенклятуру, і це ще збільшує наші труднощі. Термінольогічне бюро не могло було мати і в СССР., бо наукова термінольогія і номенклятура в Росії далека від одностайности та ще більше далека від народньої мови". Та для Москалів це не важне.

Польські монархісти

Об'єднання всіх польських монархістів в одну організацію.

Варшавський монархічний табор обєднався з познанською монархічною організацією в одно тіло п. н. „Зєдночене монархістуф польскіх". На чолі верховної ради став В. Немоєвський, його заступниками генерал Рашевський і проф. Ш. Дзержговський, натомісць головою головної управи став посол Ст. Домбровський. До головної управи входить ще один генерал, а то Довбур-Мусніцький і ще один професор в особі проф. Лісовського. До головної управи ввійшли члени партії Х. Н. Отже Хєна стала на монархічну платформу і приняла на засіданні начальної ради партії в суботу 27. II. між иншими ось яку постанову: „Для закріплення одностайности та рівноваги в державному устрою необхідне для становища голови держави забезпечення сталости, значіння та поваги. На кінці шляху, що веде до тієї мети, в державі з таким складом населення як Польща і в такому географічному положенні як вона, видніє потреба та істнує можливість в міру того, як скріпляться дійсні обставини і помітні настрої суспільности в тому напрямі, привернути як тривалий і від політичних спорів незалежний чинник: дідичну владу короля в навязачні до вказівок конституції 3-го травня. Поважному, творчому і легальному розвиткові тієї думки наша партія буде активно допомагати".

Польський монархізм консолідується і чисельно скріплюється. Завдяки хієні монархісти відразу стали твердою ногою в польських законодатних установах.

Офензива Абд-ель-Кріма.

З Парижа повідомляють, що перші дні весни використав Абдель-Крім, щоби почати офензиву проти Французів на всіх відтинках. Дві його колюмни натискають у напрямі ріки Уерга намагаючися окружити французькі становища під Таннат. Рівночасно третя колюмна наступає взаду на долину Уерги. Прийшло до поважніших сутичок.

За наше Льокарно.

Льокарно — це синонім згоди, мирної співпраці, позитивного будівництва. „Дух Льокарна" — це той громадянський фльоїд, що поєднує всі мирні почини, що сполучає працю, що рівнє рознірності, щоб на перший план виднівгає елементи співзвучности, що доводить до компромісу. Це слово, цей технічний термін не має в нас додатнього значіння, до компромісу відносяться у нас зневажливо. Одначе треба мати на увазі, що коли в нас говориться про „компроміс", то неминуче вкладається в нього поровуміння з ворогом, то безапеляційно це мусить бути „угода", при чому її її розуміють як повну й безастережну капітуляцію. А всетаки компроміс є найважнішим регулятором життя, все і всюди. Колиб не він, то життя сталоб неможливе. Компроміс не виключує ні боротьби, ні тим більше суперництва. Він тільки управильнює боротьбу, творить її норми, рішає про допустимі засоби.

Льокарно є компромісом, є духом часу, витвором нашої доби. Після різкої, безкомпромісової боротьби, після — так сказатиб — ножівницького вирішування справ і суперечностей, наступає доба уступок, примирення, зводження до спільного знаменника. Є це доба компромісу в супроводі боротьби, але дипльоматичної.

Говорячи про компроміс, думаємо про згоду і співпрацю між нашим громадянством, маємо на приміті наше внутрішнє Льокарно. Від якогось часу, а особливо від рішення Ради Амбасадорів наші політичні організації відділилися від себе хінським муром, йдуть і працюють відокремлено, творять свої відірвані світи, заскленлюються в собі, тратять ширші перспективи. Загально-громадський і загальнонаціональний інтерес утотожнюють вони зі своєю партією чи групою, яка єдина — на їх думку — є представником і носієм всіх великих і корисних ідей. Через те один фронт, навіть неписаний, формальне неустійнений, звільна рветься, ломиться. Замість нього повстають окремі гуртки, гурточки, кліки, котерії, безсилі, щоби ставити опір і творити заборолo, але сильні настільки, щоби вести й піддержувати внутрішню боротьбу. Особливо, коли переглядати нашу популярну пресу, то з дива не можна вийти, як у такому часі люде не мають кращої роботи поза внутрішньою боротьбою. Негідні підозріння, нищі наклепи, перебільшування незначних промахів, — ось щоденна страва читачів популярних часописів. А це піддержує, утверджує й поширює базу розладу, збільшує вже й так підірване недовіря мас, нищить в зародку спроби єднання й організації. В таких умовах праця стає безплідною, боротьба безвиглядною, зневіра і апатія — головними признаками переживаного моменту.

З другого боку слід ясно здати собі справу, що фізичні закони, закони природи є невмолимі, тиранськи логічні. Після кожного напруження поза певні границі наступає розпруження, після кожного підйому сил — їх упадок. Ясно, що й ми не можемо увільнитися від вязів цього закону, що й ми мусіли підчинитися його невмолимій логіці. Одначе той упадок, те роздрібнення, розпорошення трівае занадто довго. Звільна природна фаза вироджується й неприродне явище, пригідне тільки для противників нашого національного розвитку. Замість звичайної в таких випадках передишки, являється у нас довга, виснажуюча недуга, яка може на довгі літа підкосити наш національний організм, зліквідувати його життєві функції.

Зайвим було би доказувати потребу єдности і згоди, воплочення „духа Льокарна" в нашому внутрішньому житті. Далекі від якихнебудь моралів і менторства, вважаємо своїм обовязком зазначити потребу внутрішнього компромісу, якщо не співділання і продуманої співпраці. Гаж на нашу землю суне чорна хмара всяких пройдисвітів, провокаторів і агітаторів. Хібаж ми не бачимо, як польські соціялісти творять коаліцію з хаджеками, пястівцями і вшехполячками? Хібаж всі польські партії (від дубацеків до вязоленців і пепеєвців) спільно компромісово не підготовляють самоврядних законів? Хіба на „кресах" не існують всюди обєднані „організації народові", звернені проти нас? А прецінь Поляки сьогодня є beati possidentes! Щож говорити про нас, які є тільки предметом експериментів тих щасливців. А прецінь в українському громадянстві нема таких соціяльних противенств і ріжничь, як між Поляками. А прецінь під оглядом національних ідеалів нема між нами розходжень, а прецінь всі наші партії руководяться однаковими тактичними засобами. Що нас ріжнить, — то тільки партійна фразеольогія, а вона є без значіння.

„Дух Льокарна" повинен нарешті завітати і до нас. Стоячи на ґрунті загально-національних інтересів, уважаємо своїм обовязком піддати цю думку під вдумчивий розгляд всіх партійних і навіть гуртковых дічачів і керманичів. Чи не прийшов вже час, щоби припинити видумані а щонайменше перебільшені закиди, щоби закинути придирчивість і докучливість, щоби подумати про створення міжпартійної чи верховної ради, яка кермувалаб нашим життям? Всі люде доброї волі і ясного розуму, всі громадяне з почуттям відповідальности повинні застановитися, що дух згоди і єдности в теперішньому часі є першою вимогою і запорукою успіху в громадянській діяльности.

Ф. Ф.

Як виглядають творці польської культури?

Від Чит п. Клетцав. — Дискусія.

Відень, 25. лютого.

Після українофобських виступів п. фон. Гайденського і барона Енгельгардт-Шеленштайна у віденському „Leo-gesellschaft", які покінчилися ганебною компромітацією тих московсько-польських чорносотенців, про що ми на отсьому місці повідомляли — приходиться реєструвати нові протиукраїнські виявя на терені того самого християнсько-суспільного тонґа, тим разом з форгеці польсько-австрійського кретинізму.

Притокою до того став референт пан інж. Клетцав, Німець, виголошений 17. п. м. під дуже широким наголовком „Мої переживання на Україні, Укоаїна й Шевченко". Референтка, яка від 1905—1922 р. перебувала на Україні, дала визвати дуже інтересний та цінний огляд своїх переживань і помічень, в якому про Українців вискатувалася із щирими симпатіями, підчеркуючи головно їхні змагання до науки і просвіти, але не дала однобічної, хоч би тільки загальної картини нашого життя, а про Шевченка згадала кількома словами.

Відкрита над референтом дискусія дала різним нашим „приятелям" просто вимріяну нагоду до поїску. Прошу тільки подумати, що то за обширна й безмежна тема „про Україну і про Шевченка"! Скільки то можна наговорити! Можна „переїхатись" уздовж і вшир, як кому любо.

Першим дискутантом був якийсь б. підпоручник австрійської армії, член колишнього збанкротованого ц. к. генерального штабу, який поза Віднем і офіцерськими звіздами бачив ще — уявіть собі! — й Україну. Правда, бачив її лише з вікон штабового поїзду і з вікон готелів у Катеринославі та Одесі, але всеж таки — бачив. Він категорично заявив, що населення тих обох згаданих міст не розуміє по українськи, отже — ніякої української мови взагалі нема й нема ніякої України, а все те тільки видумка графа Стаціона. Як бачимо — розправився з ними коротко, швидко і „ясно", методою памятних дивізійних судів з 1914 р.

Більше ласкавий показався польський артист-різбар Левандовський, який посвятив нам дещо більше часу. І треба признати, що цей час він використав як слід, щоб виявити цілу безодню своєї невіжі й невиліченої шовіністичної дурноти. Коли зтержуємося над висказами тим паном безглуздям, то тільки тому, що Левандовський це не перший лицій Янгек, а належить він до категорії тих людей, які пером, кистю чи долотом мають збагачувати польську культуру новими цінностями. Духове „багатство" Левандовського мусимо вважати мірилом інтелектуального стану „творців" польської культури, яке заслуговує на память.

Ось — сильно сконденсовані — думки того „творця" польської культури: Українці живуть на схід від Збруча, а „Русини" (Ruthenen) у Сх. Галичині. Ті Русини повстали зі сумішки коренного польського населення з татарськими дезертирами та інвалідами, які лишилися тут в часах татарських нападів. Вони нічого не мають окрім дрібки сільської інтелігенції (з попів), яка 1918 р. хотіла опертися на справжню Україну. Отсю авантуру закапсовано і тепер в Галичині є тільки проблема „руська", а не українська, з якою Польща не знає, що має робити, бо з Русинами тяжко порозумітися задля їхньої некультурности й темноти. Справжня Україні —

Галактіон Чайка.

ВІД МІСТА ДО МІСТА.

(Враження з поїздки по провінції.)

Станиславів і його примхи. — Wolność Tomku w swoim domku, або староствнська цензура. — Стоїв перед давним знайомством. — Коломия, що я знав про неї, а чого довідався. — Історичні постаті. — Український характер міста, крім бруду і болота. — Реверанс публиці і штовханець готелям. — Неостаточне закінчення.

Їдемо до колишньої столиці З. О. У. Н. Р., правда, столиці тимчасової, але всетаки столиці. Від часів українсько-польської війни я ще не був у Станиславові, то й цікаво було мені поглянути на нього і порівняти з тамтим, програним сороміо при дипльоматичнім столику. Чи віднісся він за той час, чи впав, які нові будівлі видвигнув, а що в ньому завалилося... Хоч я побув тоді в ньому тільки два дні, зсеж таки запамятав собі добре його кольосальний великоміський рух.

Станиславів цікавий ще з инших боків. Спеціяльно для греко-католика він має велику вартість хоч би з огляду на те, що звідси виходять найцікавіші церковні інновації і... протестантизм. Поруч дослідників церковного життя, цікавляться ним і педагоги...

Шлу дорогу ми мріяли про те, яке то вражіння зробить фігурка „целєбса" і „тихого діяча на народній ниві". Станиславів навіть для нас давав велике поле до попису і натхненної імпровізації.

Та не так склалося, як бажалося... Помилається той, хто думає, що в Галичині істнує якась одна пресова влада, чи цензура. Це могло бути колись за ретроградної Австрії, але в демократичній річі посполитій — справа виглядає зовсім инакше. Кожний староста — то „szlachcic na zagrodzie", який в своїому повіті може провадити таку лінію політики, яка йому по обіді присниться. Таку лінію проводить і станиславіський староста. В районі його царства мусять бути двомовні афіші, (польський текст напереді). Сам текст може бути десять разів цензурований, почавши від 1848 року, це все на п. старосту не робить вражіння. Він не стидається цензурувати його ще раз і викидати все, що їх милости не під смак, чи гумор. Нема на це ніякої апеляції, бо Бог високо, а Варшава тим не займається. В той спосіб зцензуровано нам „Вертеп" до непізнання. Пану старості не подобався вислів хлопа, що деякі польські пани крадуть. Станиславівський достойник уявляє собі, що про це в його повіті ніхто ще не знає і робив що міг, щоби ніхто не довідався.

Та не тільки натяк на сусідську чистість рук упав жертвою старостинського гніву але навіть нешкідливий для Польщі, сентиментальний „целєбс". Йому обтяли все, що мав найлішого, так що не міг слова промовити, а тільки примарою пересунувся крізь вертеп.

За те українська публика Станиславова виявила себе справді столичною. Маючи свою нову, що вогку, салю, виповнила її негірше від Стрия, била браво, а на перервах потішала себе, що не тільки старости, але навіть держави не тревожить вічно.

В Станиславові мали ми багато знайомих і вже завдалегідь раділи, що побачимося з ними. На жаль, дуже мало з них призналося до нас, так що ми не могли нарікати на брак часу або злий розклад потягів. Приличний готель з незначною скількістю блощиць недовго по півночі, приняв нас у свої обійми, щоб на другий день відсвіжених і виспаних передати другому містові, Коломиї.

Коломия мені зовсім незнайома. Проїзджав я два рази в своїому житті крізь неї, але тільки проїзджав. Про неї знав я тільки з географії, з війни (II, бригада) і з оповідань очевидців. Знав я, що з Коломиї виводяться одинокі чистокровні галицькі Англійці, що в Коломиї резидував колись „січовий батько", який тягнув тяжкий плуг радикальної партії, а коли знемігся, радикали пустили його на зелену траву, і ще багато дечого знав я про цю Коломию.

Приїхавши в місто, я довідався ще таких річей, про які мені і не снилося. Це все вплило потім нехотячи в Вертеп і наробило трохи шуму. Але щоб несправедливо, цього не скажу. Коломия для сатирика це правдивий рай. Величезна, просто неймовірна скількість партій, партійок, груп, групок і поодиноких зразків. Невичерпана тема. Бо чиж не може удостоїтися цілої монографії чоловік, який належить до трьох партій і двох релігій? І Або другий, — що запропащує національний дозвуток, а пропагує домашній промисл у виді панчіх, рукавиць і скарпеток? І... Їй Богу, нині ще як згадаю це, то плачу крізь сльози і сміюся крізь плач.

А вжеж така Коломия гарна місто. Нехай шо брудне, нехай шо заболочене, але... має найбільше вивісок в українській мові і саму мову голосну на вулицях. Правда, сала „Народного Дому" не вдалася ій і хто рахує на більше число публики, мусить іти „на сусіди", але чи Львовянам дуже вдалася сала Лисенка?!...

На адресу публики мусів би я висловитися в самих суперлятивах, але це вломало би лінію моєї писанини. Тому коротко: вона здається найбільш театральна в усіх міст, які я обїхав.

В одній Коломиї прийшло до нас за куліси багато знайомих і таких, що хотіли познайомитись. Розпитували, розказували і довідувалися що нового. Видно, що люде живі і цікавляться замісцевим, хоч би вони були тільки зі Львова. На жаль, коломийські готелі не дали нам нагоди одної ночі переспати в своїх мурах, але вигнали на стацію і казали вертати до Львова.

Так скінчилася наша поїздка по деяких містах Галичини. Запитає хтось, чому нема серед них Перемишля і Тернополя? Відповім: нема, тому, що ми ще в них не були. Тернопіль жадав білєтів на кредит, а Перемишль не ручить за успіх. Що до Тернополя ми довго не рішалися, бо нині часи неспокійні, не дай Боже інфляція, девальвація або диверзії і все пропало. А Перемишль ми остявили на кінець, щоб не розчаровуватися зараз на початку.

Що цікавого є в цих містах, може ще розкажу колись при нагоді, як поїду до них і вернуся щасливо в кохані, хоч неблагословенно заложений город князя Льва.

за Збручем — витворився в міщанчині теж польського населення зі Савщенами, Скитами, Варягами, Монголами і т. п. і не дивлячись на великі культурницькі змагання Польщі, вони дуже темні. Всі їхні визначні мужі походили з польського елементу, про що свідчать імена от хоч би таких гетьманів як — досить! — Залеський, Тарловський і Войнаровський. На тій Україні ще довгі є великі степи, на яких кожний може набрати собі землі, скільки вгодно. Шевченко, якого Українці так вихваляють, це — звичайний собі покійний лакей. Щойно Мішкевич і Словацький викупили його від пана, защо Шевченко відплачився полякожерними „Гайдамаками". Ніхто тих „Гайдамаків" не хоче читати, а їх мотивом є — досить! — спіртовий монополь. Узагалі Шевченко це неосвічена людина, попри це — поет. В нетверезому стані впав раз з драбини і забився. Своєї мети — зачепити кріпацтва в Росії, бо в Польщі кріпацтва ніколи не було! — він не осягнув, а вдалося зробити це щойно якомусь польському Єзуїтові.

Яке вражіння викликали ті „виводи" Левандовського на присутніх, можемо собі уявити. Багато слухачів тільки підсміхалося іронічно, а коли бесідник бідкався, що зробити з тими „Русинами", хтось з німецької публики порадив йому: „Просто! вивішати їх!"

Д-р Турин запропонував, щоб дальшу дискусію — зважаючи на пізну пору — перекласти на инший день. Предсідник сходин на те не згодився, мовляв, у тій атмосфері не можна замикати сходин, і на основі цитату з праці польського проф. Смольки сконстатував безгідність „висновків" п. Левандовського з дослідами наукових кругів, навіть польських.

Присутний на сал. б. посол п. В. Сінгалевич заявив, що дискусія може відбуватися над сяк-так огрунтованими науковими рефератами, але школи над такими пісенятинами, які наплів Левандовський. Коли члени „Leogesellschaft" хотять мати відчити з якоїнебудь ділянки українського життя, щоб набрати вірних переконань про справи України, то на таке бажання українська громада у Відні дуже радо відгукнеться.

Коли присутні Німці з нетаєним вдоволенням прийняли цю заяву до відома, „герой" дня п. Левандовський хильцем опускав салю з купкою Поляків.

При кінці не можна не замітити, що присутність тільки двох наших громадян на рефераті дуже прикро вражала. Побажати би, щоб віденські Українці більше цікавилися такими й подібними рефератами.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Заява Українського Клюбу.

В дискусії над ратифікацією льокарнських пактів 2. III. в імені Українського Клюбу промовляв пос. Васильчук. Ствердив, що супроти Українців не додержав польський уряд міжнародніх зобовязань. Українське населення наражене на переслідування, відмовляють йому автономії, українські внесення про утворення українського університету відкинено, хоч Польща має обовязки супроти нац. меншостей, застережені у міжнар. договорах. На польському університеті у Львові введено „нумерус клявзус", а українському університетові відмовляють легалізації. Українську землю кольонізують військовими кольоністами. Бесідник із сойм. трибуни апелює до всіх держав, мужів і Союза Народів, щоби вглянули в відносини на українських землях під Польщею. Ставить резолюцію: Сойм стверджує, що уряд не приступив до виконання мінар. поговорів і клявзулі постанови Ради амбасадорів з 13. III. 1923. про забезпеку нац. інтересів населення українських земель прилучених до польської річи посполитої. Сойм висловлює погляд, що теперішна націоналістична політика польського уряду противиться ідеї мира і приязного співжиття народів на основі рівности і є висловом боротьби з національними меншостями, боротьби, котра скорше чи пізнійше знову мусить втягнути Польщу й Европу в катастрофу. Сойм взиває уряд змінити дотеперішній екстерминаційний режим у відношенні до українського населення у напрямі сповнення його політичних, національних, культурних і економічних домагань в ім'я цивілізації й виконання европейського мира.

Резолюцію пос. Васильчука відкинули. За прийняттям голосували наші національні меншости.

Сойм ратифікував льокарнські пакти.

Засідання польського сойму 2. III. було присвячене дискусії над ратифікацією льокарнських договорів. Недзялковський (ППС.) предложив соймови ратифікаційну резолюцію. Рудзінський (Визв.) заявився проти ратифікації, бо Льокарно на його думку, сходить зі шляху міжнар. полагоди спорів. Стронський (ХН.) вважає льокарнський пакт шкідним і голосуватиме проти ратифікації, Гломбінський (ЗЛН.) є за ратифікацією. Перль (ППС.) заявляється за прийняттям договорів. У голосуванні ратифікували льокарнські договори. За ратифікацією голосували: ППС., Піст, ХД., ЗЛН., Жиди й Німці. Проти: Визволене НПХ. і славянські меншости. Резолюцію за признанням Польщі місця в Раді С. Н. ухвалили великою більшістю.

Новий през. Жид. Нола.

2. марта було засідання президії нач. ради сіоністичної організації наслідком ухвал львівської екзекутиви, пересланих нач. раді. На вчорашньому засіданні президії начальної ради не узгляднили жадань львівської екзекутиви і заявилися за вибором президса жидівського кола після заяв поодиноких послів відбулося голосування. На 33 голосуючих пос. Гартгляс одержав 12 гол., 20 здержалося від голосування, 1 не брав участи в голосуванні. Пос. Гартгляс заявив, що нарадиться з полит. приятелями і парт. властями, чи має прийняти вибір.

Японія і С. Н.

Неурядово повідомляють із Токіо, що японський уряд оставив голові делегації на сесію С. Нар. бар. ліші вільну руку в голосуванні над справою складу Ради С. Нар.

Біржа.

Америк. дол. 7·68 — 7·70 **канад. дол.** 7·43 — 7·50, **чеські кор.** 0·23·00 — 0·23·25, **леї** 0·3·00 — 0·3·20, **франки фр.** 0·28·00 — 0·28·50, **фр. швайц.** 1·40 — 1·45, **англ. ф. ст.** 35·00 — 35·50.

Золото. 20 кор. 29·50 — 30·20, 20 франк. 27·20 — 27·80; 20 марк. 34·40 — 34·80; 10 руб. 38·00 — 39·50.

Срібло. Австр. кор. 0·61·50 — 0·62·00, 5 лв. кор. 3·24 — 3·30, фльорени 1·64 — 1·72, рубл. 2·64 — 2·72, рубель дрібний срібло 1·32 — 1·36.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 **жито** галицьке в 1925 р. 24·50 — 25·50, **яч. мінь** галицький бров. —·— до —·—, **овес** гал. 22.50 — 23·00.

НОВИНКИ.

— Пригадуємо ще раз нашим Вп. Передплатникам, що передплату належить присилати тільки на нашу адресу почтовими складанками або переказами. 1—3

— Нові рісати. Після малої перелишки, якою зводив нас обдаровувати пресовий цензор, учорашнє число „Діла" впало знов жертвою його олівця. Сконфісковано в ньому кілька вступних слів зі статті „Ідилія" і два дрібні місця про свято злуки в Гомекурі у Франц. Це 28-а чергова конфіската нашого щоденника в цьому році.

— Ще про доносицьку манію. Недавно була в „Слові Польськім" кореспонденція зі Станиславова (проф. Волянського), в якій він накинувся лоєким рядном на тамошню „Українську Бесіду" за те, що вона важилася — маючи головою державного урядовця, чуєте? — не забоїшувати на цей рік польських газет. При тому шан. педагог позволив собі переїхатися по української громади Станиславова, яка, мовляв, годуватиметься відтепер „таким писемком як „Діло", болючи — як справжньому хресовому носієві культури пристало — над її культурним рівнем. Ми не знаємо культурного рівня станиславського кореспондента „Слова Польського", але судячи по його кореспонденціях, по тих камінчиках, киданих ним у наш город і органі, що у відношенні до нашого народу живе тільки доносами й інсинуаціями, надихами якою звірячою ненавистю — той його рівень не мусить бути високий. Чи не краще, п. професор, пильнувати школи і книжки, а не добиватися лаврів за доносицтво, до чого є більше покликані люде? — В „Курері Станиславівськім" з 28. м. м. поміщене спростування годоми тамошньої „Української Бесіди", з якого виходить, що т-во абонує дальше аж 8 польських газет. Цікаво, чи не спростування подасть шан. професор до відома і читачам „Слова Польського"?

— Легкий заробіток. Перемиський купець Соломон Банк, якого крамниця мабуть не задовольнює всіх апетитів, хотів стрібувати щастя у грабіжі. Коли кілька днів тому зайшов до його комнати директор народньої школи зі Семяви, Юзвяк, він побачив у нього в куфрах страшенну силу грошей. Директор віз із Перемишля по хати плату для вчителів. Увечір, коли Юзвяк вернувся до Семяви, на його хату напало трьох озброєних замаскованих бандитів і під загрозою револьвера відобрали йому 6000 золотих. Поліція повідомлена про грабунок, почала шукати за бандитами і зайшла просто до крамниці Банка. Попала саме на мент, коли купець рахував добичу зі своїми спільниками — в кожушинах і капелюхах. Банкіняя собі трьох перемиських бандитів для переведення плану, який не вдався.

— Ще одно самовбийство у Львові. Вчора знайдено у виходку дому при вул. Глубокій 14 тіло повішеного. Був ним 50-літній зал. ревізент Антоні Гнішкевич. Причиною самовбийства були непорозуміння урядового характеру, а саме дисциплінарне слідство, у висліді якого Гнішкевича звільнено зі служби.

— Центральна комісія для українізації в Харкові, що радила 24. лютого під проводом В. Чубаря, визнала, що попередній її розпорядок про заміщування з посад тих урядовців, що виявили недостаточне знання української мови, остає в силі та покривається цілковито з відповідною постановою уряду УСРР. в справі переведення українізації. Комісія доручила Народньому Комісаріятові освіти негайно розробити плян підготовування народніх лекцій по українознавству, використавши для цього всі українські літератури та наукові сили. На тому ж засіданні заявив представник Державного видавництва України, що в означеному комісією річниці може видати тільки пять термінологічних словників, а то: технічний, комунальний, діловодний, математичний і зоольогічний.

— Відзначення Кобзаря І. Кучугури-Кучеренка. Президія ВУЦВК-ту затвердила на внесення наркому освіти для українського кобзаря І. Кучугури-Кучеренка титул „народнього артиста-кобзаря республіки". З тим відзначенням зявзана і постійна пенсія з державних фондів.

— Жидівська драма в Києві. Бюро т. зв. єврейської секції при окружній політосвіті в Києві приступило до підготовчої праці для відкриття державної жидівської драми в Києві. Єврейська секція заангажувала вже кращі артистичні сили до тієї драми. Дотепер істнувала жидівська драма тільки в Харкові. Тепер буде їх на Україні дві.

— Справжні походження кіносних поімадон. Правища фільмових актрис, що привабляють сотки тисяч людей що вечера своїм таємним чаром, є в дійсности в 90 процентах псевдонімами. Таксамо нереальними як фільмові пєсні. Не маючи намір розчаровувати тих, для яких імена фільмових „звізд" поімадон є окутані оповісю, для заспокоєння цікавости неодного, передаємо дійсні прізвища кількох популярних артисток. Генні Порттен називається по першім чоловіку Генні Старк, по другім Кавфман. Аста Нільсен, у третє замужня, називається теж часто по нашому: Хмара; її чоловік, кажуть, російським а в дійсности українським актором. Страшенне непоетично називається Поля Негрі, а саме: А польонія Халупец. Недурно, коли вийшла за гр. Домбського, всім післала неґлянц візитні білети з підписом „гр. Домбська". І з цим розвелась, якийсь час мала вийти за Чарлі Чаплина, а тепер приготовляється до подружа з фільмовим актором Валентіно, що називається в дійсности Гульєльмо. Фейн Андра має енергійне прізвище, як личить жінці бокса: Пренціс. Оссі Освальда є пані Шперлінг, Мія Май — Германною Пфлетер, замужна Мандльова. Лія де Путті — пані Амалія Янке, — (з походження Мадярка, норвежська підданка). Ліа Мара — пані з Гердовичів Зельнікова, Еона Мойрева — пані Фукс-Гецегова, Мек Мюрей — Мицї Кеніґ (Віденка, що стала Американкою), Лі Паррі — Тільда Бена (Баварка, що стала Американкою), Геля Моя — це Олена Моравська, Марія Орська це — Рахеля Бінденман. Чи не краще було би не знати ніколи цих прізвищ.

— Про розповсюдження кіна говорять найкраще отсі цифри: Німеччина має 3.680 кінотеатрів, Франція 2.424, Есванія і Португалія разом 1.900, Італія 1.434, Чехословаччина 1.200, СРСР. 1.100, Швеція 600, Австрія 592, Польща 459, Норвегія 290. У Злучених Державах було з кінцем 1925 р. 20.189 кінотеатрів.

— Друкарські похибки. У вчорашній статті під написом „Радянська Україна" закрадися друкарські похибки, що цілковито змінили зміст речень. У першому розділі замість „закінчили справу оборотів і т. д." На початку другого розділу замість „На Україні почалося контролювання приватного капіталу"... має бути: „На Україні почалося накопичування приватного капіталу".

— Спортове т-во „Україна". Шахова Секція відкриває з днем 10. березня 1926 р. о год. 18. Шаховий Турнір за мистецтво гор. Львова на рік 1926. у власній помішці при вул. Супінського ч. 21. Вгодошення не-членів приймається в секретаріяті С. Т-ва „Україна" до 2. березня п. р. Вписове 2 зол. По скінченій Турнірі розпочнеться нагород та грамот. — ВИДІЛ. 1—

— Дня 13. лютого ц. р. відбувався на Університеті в Граду промоція канд. мед. Стефана Грабора з Бутин п. Жовква на доктора всих наук лікарських. 1—1

З Кіна В Кіні „Palace" премієра, якої ще не було! „Чар вальця". Оригінальні зметта з Буфу і цісарських апартаментів. — Повищий віденський „Grinzing". Збільшена симфонічна орхестра зі спеціяльною ілюстрацією музичною. В головній ролі Ксеня Десні.

Кождий фабрикує сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, коньковім, мятовім, міґдалевім і т. п. смаках з одної пачки природнього овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Різницька 6.** 8-75

Дописи.

Самбір. (*Виступ Прушинського*). В неділю 21|2 ц. р. в гмінній салі в Самборі вшехпольський посол учитель Прушинський викладав прилюдно про східні польські кресы, а в цісности про способи спольщення України, в його містах ще Русинів. Хоч на годину доживив на заповнення салі, таки не діждався того, бо не прийшло більше, як до 20 старших і до 30 молодших слухачів у віці від 12 до 20 лят, у більшости гімн. учеників.

Зачав Прушинський виклад від польської статистики з 1921 р., яка дає надію на загибіль Українців і Жидів на східних кресах, бо по віроісповіданому списові в останнім десятиліттї на 2 пр. їх зменшилось, а Поляків по віроісповіданю збільшилось до 4 пр. (Не згадав, що самих польських кольоністів тут прибуло до 70.000. По обчисленню Ю. Павликовського в „Друхарі" було в 1921 р. все ще в 3 воєвідствах 62·26 пр. ц., а в історичній Східній Галичині 65·20 пр. Українців, як більшости національної по віроісповіданю. — Прим. допису.). По конскрипційній народности буде би тут ще вищий відсоток приросту Поляків, бо аж 340.000 уніятів і 240.000 Жидів записалося за Поляків; одначе ніх їх народність уважає ще за „блінину", себто за мешанку. Культуру духову поділив докладчик між городи й села. Беручи грамотність за мір до, в східно-кресових містах найбільшою культурою визначилися Жиди, але вони емігрують (з нужди! — прим. допис.). По них ідуть Поляки, а потім „Русини". По селах найкультурніші польські двори (з яких третина жидівські, а про Жидів коршмарів чомусь не згадав — Прим. допис.). Коли б Польщі перед 150 роками не розібрано, то тепер і сліду тут з Русинів не було б по причині бідности тих обох мов і вищої польської культури.

Та це можна і треба відробити. Польщі централістичній загальною тут народньою початковою школою з польською державною мовою викладовою, за взором шкільництва в Злучених Державах Німи. Америки, де початкова наука допускається лиш в англійській мові з виключенням приватних шкіл та инших мов, тому там англійщення інородців дуже скоро поступає. (Не згадав тут, що там не обовязує міжнародній договір про національні меншости, — а лиш видно чи слить на шорічную поправу шкільного плебісциту на польську мову і безсильність Ліги Народів та слабу досі відпорність Українців. — Прим. допис.). Право польської меншости до панування над „руською" тепер ще тут більшістю опертє на вищій польській духовій культурі і памяти Поляків, що вони тут панують від 1340 р. та на організаційному їх змислові, що пре їх до верховодства (przodownictwa). Тому самому змислові завдячують Англійці своє панування над Індіями. Українці того змислу не мають, бо в них память про державність Руси в масах зникла. Закінчив Прушинський свій виклад тезою: „Кохаймисєн", бо справді не один Полях у воєнних заворушеннях скрядав умисно „Русина", але тепер не повинен його кривдити під економічним оглядом (а земля кольоністам?) і повинен ще приєднувати „Русинів" для Польщі, а нельпольному (незичливому) сказати, що для такого нема місця у вільній Польщі. Одну цікаву річ сказав доклядчик, що в порівнанні з культурами польських займанщин культура населення австрійської займанщини вища від російської за Маншкіни. А з того виходить, що тутешні Українці культурніші, як польська маса з Конгресівки. Одначе цього ні він ні инші польські коли не пізнають, бо для них ясне тільки одно: український елемент треба знищити за всяку ціну. Можемо їх усіх впевнити, що польському неситому шлункові, не дивлячись на його апетит, не вдасться нас стравити, бо ще такого не бувало, щоби меншість могла правити більшістю — не подавшись.

О. О.

Нові часи—нові вимоги.

Про жіночу самодопомічь.

Повоєнне життя принесло багато змін в наших громадських обставинах, які на кожному кроці домагаються пристосування до нових вимог. Безладні одиниці любить попадати в безрадність, діяльні запискають зуби і беруться до праці. Звичайно супроводжає їх байдужність, в кращому випадку здивування, часто обурення. В нас ще не сліпно того культурного підходу до нових думок, що на заході, де вони викликають в найгіршому разі здержливе зацікавлення. Дехто в глибині своєї душі відчував, що потрібні є деякі зміни в громадській праці, тут і там чутно голоси про „нові шляхи", але вони лунають без відгомону. А вже зовсім забувається про дуже важний чинник у творчому житті нації: продільне, організоване жіноцтво, свідоме своїх обовязків і прав. Звичайно забувається, що воно є рівноправним горожанином (бодай на папері!) тієї держави, в якій живемо, що його голос (або мовчанка) можуть відбитися на нашому політичному житті, що через материнство держить воно в своїх руках будучність нації, а через домашнє виховання стоїть під його впливом підростаюче покоління.

Частина галицького жіноцтва зрозуміла, що потреба як найтіснішо згуртуватися, а коли це за допомогою ідейних одиниць по містах довершилося, на кожнорічнім звізді „Союза Українок" виринав клич: „Організуймо сільське жіноцтво!" Ця пекуча і болюча тема не сходила з порядку дня щорічних жіночих зїздів. Лунали гарячі заклики до сільських інтелігенток, але майже без успіху. Частина їх ще занята відбудовою знищеного воєнним виходіством домівства і особистого життя, частина — на державній службі — безсило стискала кулаки і мовила: „Не знеохочуйтеся! Праця потрібна, поле для неї вдячне! Українська селянка особливо повбита наслідками війни. Вже забулися її зусилля, коли на своїх плечах несла всі тягарі господарства за покаліченого до війська чоловіка. Він повернув, побувавши в різних сторонах світа, страхіття війни розвіялися — забулися, а в рідній хаті тепер йому тісно і душно. Він бачив инше культурне життя. Освічуйте сільську жінку!"

Щоб обзнайомитися з гадкою инших культурних і освітніх установ, що працюють на селах, „Союз Українок" склинав анкету, на якій представники всіх товариств гаряче підтримували предложену думку устроїти курс інструкторок на селі для увічених учениць учительської семінарії. Головна мета, що присвічувала ініціяторкам, була: потреба згуртувати сільське жіноцтво і притягнути його до громадської праці. Засобом до того мали би бути устроювані інструкторками літні діточі садки, цьорічні захоронки, курси кроєю і шиття та курси домашнього господарства. За першою спробою невідомо чи вдасться злучити і відповідно закруглити підготовку до трьох рижнородних фахів. Їзза недостачі часу і відповідного приміщення науку домашнього господарства не можна буде використати аж до того ступня, щоби курсантки по скінченні курсів могли бути інструкторками в тому фаху, але загальні відомости (як варення, печення, заосмотрення комор, плекання домашніх звірят з особливим узглядненим молочарства, огородництва і квітів), вони дістануть і зможуть бути дорадницями сільському жіноцтву на тому полі. Із суспільних наук будуть подані підстави організації культурно-освітньої праці, бібліотекознавство, основи кооперації, гігієна хати, жінки і дитини і т. п. Минулорічний досвід успішно проведеного курсу кроєю і шиття, дає запоруку, що курсантки одержать пільовиту заготівку до ведення курсу кроєю і шиття. Цього року получено ще практичну науку в захоронках з огляду на запотребування таких сил. Особливої актуальности набере справа провідництва захоронок з хвилею захоронкового примусу на селах. Нам треба бути підготованими, бо які захоронки будуть засновувані польською державою, про те чейже не може бути двох думок.

Через посередництво праці, яке веде промислова секція „Союза Українок", курсанткам забезпечується добрий заробіток.

В часи, коли тільки дуже малий відсоток абсольвенток учительської семінарії одержує посади, в часи перевелених і невиведених редукцій (після санаційного будівництва передбачене зредукування 1700 учительських сил, в яку національність ця доля перш усього стріне, легко догадатися!) курси, що починаються з березня, мають не тільки громадське, але й практичне значіння.

Так витворюється жіноча самодопоміч і взаємодопоміч. **Зацікавлена.**

Всячина.

Вечір у Льондонськім „Пен"-і. „Пен" значить по англійському „перо". Чи може бути краща назва для товариства письменників? Тим більше, коли поодинокі букви цього слова п, е, н, є початковими буквами різних галузей письменської праці: прози, повістярів, драматичних авторів, критиків і видавців. Хтось з дотепних подав до „п" ще „ніяких". Бо всіх членів є вже нині 300. „Пен" є одною з секцій міжнародного союзу письменницьких товариств. Засідає офіціяльно раз у місяць, в означений день і кожним разом на таїм засіданні є присутний якийсь визначний чужинний письменник як гість. Членом товариства може бути тільки відомий письменник, що видав щонайменше дві книжки. Засідання товариства є скромною вечерею. Головує кожним разом инший. У короткій промові витає гостя та пригадує правила статуту. Одним з найцікавіших правил є заборона виголошувати промови. Славний гість у відповіді на привіт передає тільки привіт від свого краю та земляків-письменників. Негайно після вечері всі сідають гуртками, окремо, для товариської гутірки. Професійних питань стараються оминати. Секретарка клюбу дбає про те, щоби всі легко та свобідно між собою. Письменники одягнені дбайливо, так, щоби не звертати на себе уваги. Богемічний одяг вийшов з моди. З найбільших письменників, такі немолоді вже як Кіплінґ і Гарді, нераїо виходять зі свого захисту, що находиться поза Лїчфілдом. Також Шов не буває на них вечорах, хоча є членом товариства, тому, що він як справжній анархіст не любить організацій. Инколи являється Уелс, який крім цього є дієвим членом инших товариств. Найчастіше проводить зборами сивий Гельсуорті. У січні голосувала Нобілівський лавреат, сенатор, Ірландець — поет Їтс. Товариство істнує пять літ. Головною його метою створити централю для духового обєднання письменників инших країв. До цього часу є пять осередків „Пену": Париж, Берлін, Відень, Ню-Йорк, Мехіко. Всі вони є у свобідних взаєминах між собою, не виконуючи ніякої контролі над иншими. Співпраця звелася до таких практичних питань як літературна вимінна перекладів між рижними країнами. Та основна ідея — наскрізь ідеальна; прокладати шлях духовій праці, щоби сила пера могла рівнятись силі меча, як сказав творець „Пену", великий письменник Гельсуорті.

З американського жіночого руху. Жінки американського міста Бальтимор домагаються належної оцінки домашньої праці жінчиної і обезпечення певного матеріяльного суспільством у формі державних закочів і матеріяльної опіки. Голова жіночого товариства, яка ставить це домагання каже, що якби всі жінки стримались тільки на пять і одного року від обовязків материнства, тоді його значіння стало би для всіх ясне. Наводячи осуд одного судді, який рішив, що „шлюбний муж має право бити свою жінку шкіряним батогом, коли вона занедбує свою хату та дитину", доказується згадане товариство такого права і для жінок. Другою справою, якою живо цікавиться американське товариство це право носити своє дівоче прізвище, навіть після шлюбу. Одна впливова заслужена журналістка була відома зі свого дівочого прізвища. Коли хотіла виїхати до Европи, їй не давали паспорту на це прізвище, згідно з істнуючим законом. Та їй, завдяки знязкам, таки вдалось його отверзати. Тепер т. зв. „національна жіноча партія" хоче покорчувати цим прецедансом і нічне з нею камінню, домагаючись самостійних паспортів для замужних жінок, на їх дівоче прізвище. Хто зна, чи рух в оборону права жінок на своє родинне прізвище, який уже в Европі є досить сильний, не поийде до нас заміненій щойно тоді, як американське жіноцтво виборе собі свої пр ва.

Бібліографія.

КНИЖКИ:

СКИТ МАНЯВСЬКИЙ І БОГОРОДЧАНСЬКИЙ ІКОНОСТАС. Збірки Національного Музею у Львові. Печатня ОО. Василіян у Жовкві, 1926. Стор. 28 вел. 4° + 27 таблиць. — Зміст: Мих. Драган: Розвиток і занепад Скиту Маняського 1606—1786. — Вол. Пещанський: Богородчанський Іконостас. — Ілярион Свенцицький: Культурна праця Скиту Маняського. — Мих. Драган: Рисунок загального виду Богород. Іконостасу. — Ілярион Свенцицький: Складові части Богородч. Іконостасу, Памятки звязані зо Скитом.

Микола Голубець: ГАЛИЦЬКЕ МАЛЯРСТВО. Три статті. Львів, 1926, стор. 84. Бібліотека „Логос". — Зміст: Сто літ галицького малярства. — Середньовічні фрески у вітменському соборі у Львові. — Лаврівська псалтихомія.

С. Васильченко: ТАЛАНТ, повість. Загальна Бібліотека ч. 212. Київ-Лайпциг. Українська накладня.

М. Кобилянський: КОНІ НЕ ВИННІ, оповідання. Заг. Бібл. ч. 213. Київ-Лайпциг. Українська накладня.

Карпенко-Карий: САЧА ЧАЛИЙ, трагедія. Заг. Бібл. ч. 214—215. Київ-Лайпциг. Українська накладня.

С. Ефремов: ЛЕВИЦЬКИЙ НЕЧУЙ (Літ. характ. українських письменників VIII). Заг. Бібл. ч. 216—219. Київ-Лайпциг. Українська накладня.

Леся Українка: ЛІСОВА ПІСНЯ, драма. Заг. Бібл. ч. 220—221. Київ-Лайпциг. Українська накладня.

Леся Українка: КАССАНДРА, драматична поема. Заг. Бібл. ч. 222—223. Київ-Лайпциг. Українська накладня.

Леся Українка: КАМІННИЙ ГОСПОДАР, драма. Заг. Бібл. ч. 224—225. Київ-Лайпциг. Українська накладня.

Леся Українка: АДВОКАТ МАРТІЯН, драматична поема. Заг. Бібл. ч. 226. Київ-Лайпциг. Українська накладня.

Твори Панка Вовчка. Том I.—III. Київ—Лайпциг, Українська Накладня. — Том I.: життєпис і житейські матеріяли, стор. 273+29². Том II.: Народні оповідання, ст. 484. — Том III. Народні оповідання, стор. 434, 8°.

В. Винниченко: ТВОРИ. Том XIV. Львів—Київ, 1925. Видво „Дзвін", стор. 240, 8°. — Зміст: 1) Брехня, пєса на три дії. 2) Натусь, пєса на чотири дії. 3) Базар, пєса на чотири розділи.

В. Винниченко: БАЗАР. Пєса на 4 розділи. Львів—Київ, 1926. Вид. „Дзвін", стор. 79, °.

О. Білоусенко: ВІНОК. Друга читанка. Видання четверте з малюнками. Прага, 1926, стор. 168. 8°.

J. Baudouin de Courtenay W KWESTJI NARODOWOŚCIOWEJ. Warszawa, 1926, стор. 32, вел. 8°.

ЖУРНАЛИ:

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК. Кн. III. Март. Зміст: В. Полянський: Вічна боротьба. — П. Фоанко: Висока гра. — Р. Скалинський: Втіха. — К-ьот Фрер: Мутність імператора. — А. Монтезор: Вірші. — Характерник: Згадки з минулого. — М. Обідний: Спогади про В. Семиленка. — Л. Лучів: Янко Купала і Т. Шевченко. — Ю. Полянський: Підчитаний гріб у Новосілці Костюковій. — О. Барвінський: Почини письменської творчости І. Н. Левицького. — Ерміл Митнус: Кнут Гамсун в очах перекладача. — М. Іваненко: Нарис. II. Структура нашої духовости. — В. Біднов: Сорок літ праці акад. Ст. Смаль-Стоцького. — А. Моруа: Дальші про командування. — Гуго фон Гофмансталь: Пісня мандрівки. — Акад. М. Грушевський: Для управлінення українського правопису.

ПОЛІТИКА, двотижневий огляд національного життя. Ч. 3—4. Зміст: І. Дух землі і його мова. 2. В. Панейко: Історія одного життя. Кошен, історик Великої Революції. 3. „." Рівновага політичного життя. 4. С. К-ого: Наша університетська політика IV—VIII. 5. І. Крижанівський: Занепад української книжки. 6. Літ писень: Бижучі справи: Німеччина і Союз Народів. Проблем національних меншостей. Pro domo. 7. Замітки і матеріяли: Е. Перетяка — Французька інфляція. З. Кузеля: Кілько Жидів на світі. 8. Книжка і часопис.

МОЛОДА УКРАЇНА. Ілюстрований журнал для молоді. Дм. Січинський: На Новий Рік. Іван Мельник: В країні Чукчів. Сильвестер Калинець: Різдвяний спомин. Д-р Л. Кобилянський: Реком. З кавказьких споминів. І. Люценко: Як пес говорить. І. Любич-Кошуров: Лицар Троєн. С. Калинець: Циган кравець. Кавло Евальд: Павук. С. Калинець: Святий вечір. Л. Кальб: Як вичитано китайське письмо. Р. Красільников: Комар і дастівка. Всячина: Дещо про часопис. Вік землі. Додаток з ілюстраціями.

НАРОДНІ ПРОСВІТА. Часопис присвячений справам позашкільної освіти. Ч. 1—2, Січень-лютий. Зміст: С. Сірополко: Факти та цифри з діяльности читалень за минулий рік. Загальний Збір Т-ва Просвіти. З просвітнього руху. Комунікати. Конкурси. Хронка. З журналів і часописів. Посмертні згадки. Звідомлення з місць. Оповістки.

НАША БЕСІДА. Ілюстрований двотижневик літератури, науки і суспільного життя під ред. Володимира Островського. Рік III. Ч. 4. Адреса: Warszawa, ulica Długa 50, m. 47/5.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орган Ревізійного Союза українських Кооператив. Тижневик. Рік VI, Ч. 9. Адреса: Львів, вул. Домініканська 11.

PRZEGLĄD POLITYCZNY. Czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Rok III. Tom VI. Zeszyt I. za styczeń 1926.

ОПОВІСТКИ.

Український Надзіпповянський Театр під дирекцією М. Бойка.

Стрий. Сала Народного Дому.
4.III. „Іван Гвардовський".
5.III. „Дибук".
Львів. Сала Лисенка, Шашкевича 5.
6.III. год. 3'30 попол. Ціни о 30 пр. знижені. „Іван Гвардовський". Вечером о год. 8. точно „Дибук", премєра.

7.III. год. 3'30 попол. Ціни о 30 пр. знижені. „Ревізор з Петербургу.

Прощальна пєстава.

9.III. „Без вини винуваті", премєра.

Спеціяльні нові декорації і богаті костюми.

З днем 1.III. 1926. Адміністрацію Театру обняв відомий імпресаріо П. Карабінович. Заангажовані артисти: Вп. п. Ганна Бавітом, Вп. п. Шоам піяніст, Вп. п. П. Бабійнок іженьо-драматик. Музичний провід обняв відомий капельник п. Г. Левицький 1337 2—2

Дрібні оголошення.

СОЦІЯЛІСТ перепляту Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 8—10

ВДОВА по священику, середніх літ, що розуміється на сільській господарці, пошукує місця до зарядку домом. Марія Яросевич, Львів, вул. Бальонова ч. 5. 1343 1—1

ОХОЧІ до праці заголошуйтеся письменно до „Краєвого Союза для хову і збуту худоби й безрід" у Львові, вул. Осолінських ч. 15/I. Потребуємо організаторів на провінції, яких відповідно нагородимо. 1344 1—3

ХТО знав би де перебуває Михайло Гаврилів, бувший студент медицини, син священика з Підгір'їв б. Стрия, який 1919 і 20 р. був інтернований в Ланцуті, де цілий час перебував в таборі як лікар, буде ласкавий повідомити Адміністрацію „Діла" для М. М. 1345 1—1

УЧИТЕЛЬКА, панна, мешкаючи без заробку, молода, пристійна, добрі, пригідної вдачі, з приданим, видає замуж за вищого урядника на сталій державній посаді у Львові, кавалєра з ліпшої родини, доброго характеру, симпат чого, до літ 45. Серіозні заголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Великдень". Немиловідні остануть без відповіди. 1347 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. урядовим та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1348 1—5

Повітовий Союз Кооператив в Калуші оголошує отсим конкурс на посаду організатора-ревізора. Посада до обняття зараз. Від рефлектуючих жадається: 1) Фахове вишколення (торговельна школа). 2) Добра знімога (добрий бесідник). 3) Найменше однорічна практика в тому ділі в кооперативах Ново стеженої. 4) Знання агрономії (теоретично або практично). Платня після умови. Поданя вразі з свідоцтвами і посадкою відбутої практики вносити на руки Дирекції Повітового Союза. ДИРЕКЦІЯ. 1347 3—3

Дня 14. березня 1926 о год. 11. зранку 12. вечером. відбудуться Звичайні

Загальні Збори

Товариства „Сирітський Захист" в Печеничині у власній домівці при вул. Сигурського ч. 12. зі слідуючим порядком

1) Отворення Зборів.
2) Відчитання протоколу попередних Загальних Зборів.
3) Звідомлення з діяльности Старшини за минулий рік.
4) Звідомлення Контрольної Комісії уділення абсолюторії уступаючій Старшині.
5) Доповнюючий вибір вилосовано членів Старшини.
6) Внесення і запити членів.

За Видію:
Петро Голованець д-р Іванна Вітошинська.
голова. писарка.
1346 1—1

ЗАПАМЯТАЙТЕ!

НАША БЕСІДА найдешевший ілюстрований двотижневик літератури, науки й суспільного життя.

Продається в усіх українських книгарнях і газетних кіосках у містах і на залізницях. Ціна примірника 60 гр. Передплата: на 3 міс. 3 зл., на пів року 10 зл.

АДРЕСА: Warszawa, Długa 50. „Nasza Besida". Konto w P. K. O. Nr. 6818.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 48. (10.723). Львів, пятниця 5. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. перехпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна одного примірника 20 сот

Нові спроби старого союзу.

Французький пропащий капітал. — Пірвані взаємини. — Нова французько-радянська конференція. — Суперечні інтереси і надії.

Найважнішою справою, яка тяжить до цього часу на французько-радянських взаєминах, це передвоєнні довги. Тисячі французьких громадян, які поклали свої ощадности на „союзного коня", царську Росію, програли. Революція зачинила їм доступ до джерел їх процентів, а навіть проглинула капітал призбируваний роками запопадливими руками пересічних французьких громадян. Мрією кожного Француза є жити від 40 років з призбираного капіталу. Тисячі дрібних рентієрів лишились на леду після упадку царського режиму. Довги російської держави, яка могла після виграної війни сплатити їх щедро Франції, счеркнула революційна радянська влада, яка заявила, що не признає ніяких зобовязань імперіялістичного режиму, який використовував грошеву допомогу Франції проти інтересів працюючого населення на територіях російської держави.

І від цього часу порвались дипльоматичні взаємини Франції з СРСР. Увесь хист французьких дипльоматів не помагав, щоби доказати радянським дипльочатам, що працююче населення Франції не повинно зазнавати втрат у наслідок російської революції. Одначе принціпи були сильніші. Радянський уряд повторяв, що не може нарушити своїх заяв про счеркнення царських зобовязань.

Після кількох спроб порозумітись у цій нелегкій справі, у французькім міністерстві закордонних справ почалась минулого тижня нова французько-радянська торговельна конференція. Почав її короткою промовою премієр міністрів і мін. закордонних справ Бріян. Він заявив, що предмет цих нарад цікавить „велику скількість Французів з усіх суспільних клас, головно з найскромнішої, супроти якої російська демократія не повинна поставитись байдуже". За ним, голова французької делегації, де Монзі, (бувш. голова дорадного комітету в м-стві зак. справ для „російського питання") підкреслив ще раз, що французька делегація не покине оборони прав „дуже численних невинних, незаможних людей, добровільних клієнтів тої Росії, якої законним спадкоємцем став СРСР." Франція хоче найти відповідну форму ліквідації цих минулих довгів при помочі нинішних засобів. Це був ясний натяк на відшкодування за націоналізовані радянським урядом маєтки французьких підданих.

На це відповідав голова радянської делегації Раковський. Він вказав на трудноші у вирішенні таких справ, з огляду на основну перебудову суспільного ладу в Росії і еволюції в поглядах. А проте він вірить у можливість поєднання суперечних інтересів. Радянський уряд уже давно годиться на сплату довгів „дрібним вірителям", але ставиться до цього практично: він мусить рахуватись зі зміною психольогії свого населення і необхідністю мати нову матеріяльну підмогу, щоби взяти на себе нові зо-

вязання (нова позичка від Франції). Конференція утворила чотири секції: юридичну, економічну, фінансову та політичну. Завданням політичної буде поєднати працю инших секцій. І вона пічне перша роботу: — поєднати домагання французьких вірителів і передвоєнні претенсії з лініями радянської політики, яка силкується відсунути питання компензацій, а справу сплати довгів звязати з новою позичкою.

Між французькими делегатами є ріжні думки щодо висліду цієї конференції. Бріян не вірить у перспективу торговельних взаємин з СРСР. Головною ідесю такого порозуміння є відродження франко-російського союзу. Для радянської політики нове Рапальо було би корисне, але для Франції без практичного пожитку. З другого боку, хоча як радянському урядові не по нутру теперішна німецька політика, він не хоче зривати з Німеччиною. Ще більше утопійною є ідея поєднати СРСР. з Польщею та Румунією при помочі Франції. Радянська політика пробуючи нового порозуміння з Францією, хоче в даний мент звести Німеччину з вибраного шляху, небажаного для неї.

Безсилля наслідком угоди.

Кандидат меншости головою Жидівського Клюбу.

Довго тягнулося в жидівському колі політичне безголовя, але остаточно прийшов кінець і для нього, дарма, що покищо тільки позірний. Дня 2. березня ц. р. прийшло в жидівському клюбі до вибору нового голови. Та сам акт вибору попередили ще деякі події, яких промовчати не можна.

Ще 28. лютого п. р. рішила екзекутива східно-галицької сіоністичної організації звернутися до варшавської начальної ради сіоністичної організації на цілу Польщу з домаганням, щоби вибори голови жидівського клюбу відложити аж на час по скликанню загально-польського сіоністичного зїзду, що визначений на 14. і 15. березня ц. р. В звязку з тим домаганням скликано окреме засідання президії начальної Ради на день 2. березня ранком. На засіданню президія відкинула домагання львівської екзекутиви та заявилася за вибором голови клюбу ще того самого дня. Рішення запало в неприсутности представника львівської екзекутиви, що дуже озлобило східно-галицьких угодовців. Та рішення це запало між иншим і під пресією сіоністичних послів з конгресівки, що загрозили уступленням з жидівського клюбу, якщо вибори голови не відбудуться саме 2. березня.

Біля 1. год. в полудне почалося засідання жидівського клюбу. Посол Тон поставив внесення, щоби голосувати в соймі за ратифікацією львовського договору згідно зі становищем представників клюбу, яке вони заняли в цій справі в соймовій комісії закордонних справ. Внесення прийнято всіми голосами за винятком голосів Гітахдуту, що були проти.

По тім приступлено до вибору голови клюбу. Сен. Мендельсон (Агуда) поновив давне внесення на вибір колегіяльної президії. Пос. Левін натомість домагався переведення дискусії над майбутньою політичною лінією клюбу. Він доказував, що будучий голова повинен вийти з групи приклонників угоди, щоби таким чином доказати, що жидівський клюб не виступає до боротьби з польською суспільністю. Пос. Розенблят висунув кандидатуру посла Гартгляса на голову і спротивився дискусії. Його підтримав посол Шипер. Посол Райпес домагався проведення ухвали, що клюб переходить до опозиції проти уряду. Посол Геллер заявився теж за переходом клюбу до опозиції і за зірванням угоди. Крім того заявив, що його група буде голосувати за кандидатурою Гартгляса тому, бо його вибір ідентичний з цілковитим зірванням угодової політики.

Пос. Райх поучував авторитетно радикалів про те, що між переходом до опозиції в звязку з останніми виступами мін. освіти Грабського і зірванням угоди є велика ріжниця. І коли перше допустиме а може й оправдане, то друге недоцільне і недопустиме. Бож треба, на думку Райха, признати безсторонно, що угода дала для Жидів деякі користи. Не можна собі позволити на жест боротьби з польською суспільністю. За Райхом пішов пос. Айзенштайн, що теж доказував користи угоди. Сенатор Трускер заявився за кандидатурою Гартгляса. Мельцерова поставила внесення на відрочення вибору голови клюбу. При голосуванню цей внесок перепав.

Перед самим вибором зложив сенатор Мендельсон декларацію від ортодоксів, в якій зазначив, що евентуальна опозиція клюбу мусить бути дуже оглядною та мати всі познаки того, що її спричинили економічні утиски жидівства, та що вона не має на меті зривати угоди. Ортонокси бажали би бачити на становищі голови угодовця, а тому що на те не заноситься, то ортодокси не візьмуть участи в голосуванню, хоч на будуче не позбавлять оповищійного голови права виступати і в їх імени за кождоразовим порозумінням. Сам перебіг виборів нашим читачам відомий. Пос. Гартгляс одержав 12 голосів на всіх 33 учасників виборів, 20 здержалося від голосування, а один не брав участи в виборах. За Гартглясом голосували сіоністи з конгресівки, Гітахдут, пос. Тон, сенатори Трускер, Рінгель і Розенштайн. Здержалися від голосування ортодокси, Агуда, Мізрахі та східно-галицькі сіоністи. Посол Гартгляс заявив, що рішення в справі приняття вибору чи його відкинення приймє по нараді

Заходом співацького Товариства „Коломийський Боян"

відбудеться в неділю, дня 7. березня в салі Каси Ощадности в Коломиї

КОНЦЕРТ

в котрім між иншим возьме участь відома з давнійших виступів співачка п. Софія Ковбузова. Концертантка, яка недавно закінчила музичні студії в Медіолянні, виконає ряд оперових арій Россіні-ого, Meyerbeer-a, Bizet-a і инших а також пісні українських композиторів. Концерт цей, в який вхопять ще й інструментальні точки — як G-dur соната Grieg-a на скрипку і фортепян і сольові твори скрипкові Чайковського, Kreisler-a, Sarasat-ого — буде по недавнім концерті Бортнянського другим з черги незвичайно інтересним та цінним концертом в Імпрезі „Коломийського Бояна". 1—1

1331

ві своєю групою. Щойно по виборі голови рішив клюб відбути слідуючого дня засідання, присвячене дискусії на тему: політика живівського клюбу. Ясно, що від результатів тієї дискусії залежатиме те, чи Розенблят прийме вибір чи його відкине.

Ми зреферували так докладно перебіг виборів нового голови жидівського клюбу тому, щоби наші читачі мали змогу пересвідчитися в тому, які страшні наслідки для жидівської політики мала угода Райха. Жидівський клюб став тепер безсильний, його нищить внутрішня незгода і гризня. А це-ж і є те, що так дуже бажав осягнути фактичний реалізатор польсько-жидівської угоди Ст. Грабський. Він розсварив Жидів, кинув поміж них кість незгоди і тим самим позбавив їх належної боєздатности. Стара, випробована метода й тим разом Грабського не завела навіть у відношенню до хитрих (якто дехто думає!) жидівських політиків.

Навіть як би Гартгляс приняв вибір, то його позиція в клюбі, а тим самим і в політичних виступах була би слаба, а само його головство сталоб ефемеридою. При першій нагоді його провалять угодовці. Тоді історія почнеться наново. В результаті жидівський клюб розібється. Одиноким побідником з тієї історії вийде польський уряд, а точніше кажучи, фактичний його керманич Ст. Грабський. Доки буде в силі угода, доти жидівський клюб не сконсолідується і зі своєї недуги не вилічиться. Угода спричинила перманентну кризу і перманентну незгоду між Жидами. А все це слід внести до політичних активів східньогалицьких чи пак „малопольських" сіоністів -завід стягу Райха.

Примари радянсько-японської війни.

Японська преса обговорює можливість війни з СРСР. з причини поступування СРСР. у Манджурії. Реакційна преса заявляє, що війна неминуча, тому слід би її зачати якнайскорше. Поступування СРСР у Манджурії і на сх. китайській залізниці з кожним днем агресивніше. Японський уряд і весь нарід є думки, що вдержатися в Манджурії є для Японії питанням життя.

УКРАЇНСЬКИЙ НАДДНІПРЯНСЬКИЙ ТЕАТР
під дирекцією Ніни Бойко
Саля Лисенка Львів.
Премієра „Пан Тварковський“, премієра „Дибук“, „Ревізор в Петербургу“, премієра „Без вини винуваті“.
1350 а) Подробиці в афішах. 1—2

„Numerus clausus“.

Numerus clausus — замкнене число є якимсь апокаліптичним дивоглядом, всюди сущим духом відновленої польської республики. До війни numerus clausus був відомий тільки в царській Росії; по війні, якої сутю було знищення привилеїв пануючих народів, немов на глум numerus clausus поширився, придбав право горожанства, став як не писаним, то звичаєвим правом у східній і середущій Европі. Сьогодня панує numerus clausus в Рад. Унії (в публично-правному житті і в школах), панує в Польщі, Румунії, Мадярії, Австрії, Югославії, Італії і т. п.

Numerus clausus є наймаркантильнішою признакою сучасної доби. В часах передвоєнної „незолі“ його уважано проявом крайної реакції, провокацією найсвятіших громадянських почувань, запереченням всіх здобутків XIX. ст. По війні, після проголошення права нації він ліг в основу штуки правління в державах соціялістичних і буржуазних, парляментарних і абсолютистичних, республиканських і монархістичних. Numerus clausus став загальним, без огляду на те, чи він проявляється на національному чи соціяльному підкладі. Можна сміло всю історію нової Европи, а може й цілого світа (бож нпр. обмеження еміграції до Зедин. Держав є теж відміною numerus-a clausus-a), від великої війни писати під всестороннім і багато-мовним написом: Numerus clausus!

Під поняття „numerus-a clausus-a“, в сутній зміст замкненого числа, входять всі обмеження, які є — нічим иншим, тільки синонімом всяких заборон, утисків, давленням проявів життя, топтанням природних і писаних прав одиниць і громадянств. Numerus clausus проявляється у внутрішній і закордонній політиці майже всіх держав, завершуючись міжнародньою установою, Лігою Націй. На ширшу скалю привороблено numerus clausus, вдійснюючи одну з основних точок Вільсона, творячи Лігу Націй. Першим ділом її творців з лівої руки було обмежити її склад тільки до „побідників“, другим ділом було обмежити її кермуючі органи (Раду) до упривилеєних. Таким чином цей інструмент мира вже в самому заложенні став одним великим непорозумінням і тим самим його основне значіння звелося до нулі; Ліга стала тільки репрезентацією без екзекутиви. Поруч з тим numerus clausus поширювано й на инші ділянки в обмежених державах, обмежуючи до замкненого числа їх армії (хоч не обмежено контрибуцій і відшкодувань), обмежуючи свободу їх політичних і господарських рухів не лише назовні, але й унутрі. Кодифікацією numerus-a clausus-a є версальський трактат зі своїми численними від- і розгалуженнями. Там бє джерело всіх обмежень, там тріюмфує numerus clausus, звідтіль бере він свої життєві соки і розроджується у безчисленних видах у всіх державах, у всіх громадянствах, нехтуючи все і вся. Numerus clausus є найважчою, найнебезпечнішою недугою нашої доби, є провалом всіх кращих традицій, є запереченням всіх величних ідей, ржою всіх систем правління. Імперативом нинішнього часу є боротьба зі всіми обмеженнями, боротьба з numerus-ом clausus-ом. І вона починається на всіх фронтах. Між иншим заходи за постійні місця в Союзі Народів є теж одним з проявів тієї боротьби. Коли говоримо про Лігу Націй, то слід зазначити, що в ній самій, в її ідеольогії, в її конструкції, в її змісті міститься льогічна суперечність. Слабі, придавлені, неволені, заворожені пустими словами, борячись з гидрою numerus-a clausus-a нераз шукають захисту й оборони в Союзі Народів. Досі фактично не було ще ані одного випадку, щоби ці заходи найшли свою позитивну розвязку. І зовсім природно! Як довго Ліга Націй сама є побудована на numerus-i clausus-i, так довго вона не в силі оборотися з ним деинде, так довго не можна найти способів на упешкідливлення цеї найстрашнішої недуги нашої доби. Розбудова чи перебудова Ліги Націй не лише в напрямі універсальности, але й у напрямі рівнорядности й рівноправности всіх народів (не лише державних) — це був би перший і єдиний вихід, доцільний засіб до ліквідування хворої Европи, а може й цілости світа.

Очевидно, вся метушня, яка тепер знялася біля Ліги Націй з приводу вступу до неї Німеччини, тільки частинно є несвідомим змаганням підірвати numerus clausus. Правда, всі ті держави, як: Польща, Еспанія, Бразилія, Китай і инші, добиваючись постійного місця в Раді Ліги, мають на меті закріпити numerus clausus, вийти зі становища підрядного чинника і найтися в гурті упривілеєних, одначе за ними підуть инші. Всі будуть добиватися рівнорядности і рівноправности, а це з часом мусить скінчитися перестроєм Ліги Націй, якщо вона має здобути голос і значіння в світі, якщо вона має бути справжнім парляментом світа.

Всі ті несвідомі чи підсвідомі змагання підірвати і зліквідувати numerus clausus в міжнародній установі, всі ті заходи, що мають на меті вбити страшну воєнну недугу, будуть довгий час мало успішні з огляду на те, що вона запустила глибокі коріння в устрій і систему правління поодиноких держав. Одною з найбільше обтяжених цею недугою, не лише воєнною, але й комбінованою: старошлєхетського і російського походження, є Польща. Висуваючи постуляти політично-моральної натури, вона є етично безсила з огляду на свою внутрішню аморальність. А відомо, що аморальністю не можна осягнути моральних здобутків. Боротьба з numerus-ом clausus-ом мусить розпочатися унутрі кожної держави. Побіда моральних елементів над неморальними і аморальними буде побідою справедливости і поступу.

Ф. Ф.

„Наші за границею“.

Семен Вітик в ролі Конан Дойля.

Радянська преса визначається одною великою прикметою: вона пише правду, очевидно — з деякими відхилами. Особливо в засуванні внутрішнього положання, хиб і недостач радянської адміністрації вона на службі правди і дійсности. Розуміється, коли рад. преса сходить на шлях агітації і — зовсім природно — обєднується з демагогією, там правда зникає, відходять на задній плян. Тут радянська преса вже не зуміла визволитися від „буржуазних пересудів“.

Та найгірше мається справа, коли йде про змалювання внутрішніх відносин на західно-українській території. Тут брехня, наклепи, викривлювання й узагальнювання фактів переходить кульмінаційну точку. Читачам „Вістей“ чи „Пол. Правди“ волосся мусить ставати дубом, коли читають про упадок, продажництво, нікчемність і т. п. української „дрібної буржуазії“, особливо ундівської. Перед у цій калюмніяторській акції ведуть — на жаль — емігранти із західньо-української національної території під Польщею. Чим більше їх на Раді України, тим більше брехні в радянській пресі. Мабуть вони прийшли до переконання, що тільки в той спосіб вони можуть засвідчити своє перекабачення на правдивих носіїв всесвітньої пролетарської революції? Усуваючись з поля боротьби тут, вони там яко „спеціялісти“ від наших справ сповнюють погануньку роль брехунців. Ця почесна роля особливо дуже припала до вподоби меншим і більшим, боязким і дрібничковим авантурникам. Довгий час доводилося нам читати у „Вістях“ про всякі смалені дуби ентузіястичного поклонника маршалка Пілсудського безсмертного Марка Луцкевича, опісля до нього приєднався тихий і реальний робітник Іван Коссак, а вкінці обом їм позавидував лаврів Семен Вітик. Особливо не злюбили вони української інтеліґенції, якої самі (хіба за винятком

О. Д-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК.

Нова доба нашої церкви*).

Наша українська Церква в Галичині за часів Австрії, а радше до вступления на Митрополичий престіл Митрополита Андрія, нинішнього Ювилята — була кутиком, скритим від світа, як у нас кажеться, — „загумінком“. А й не могло бути інакше. Вона гоїла рани, що остали на її тілі як спадщина по давній Польщі і тішилася, що в Австрії мала сяку-таку змогу піднестися, працювати для себе й рости в силах. Словом: вийшовши з марного животіння, що рівнялося руїні, наша Церква почувала, що відживає, й тішилася своїм життям — як кожний реконвалєсцент по недузі. Всі її змагання були „домашні“, звернені на місцеві й часові потреби та ідеали. Відрухи світового, епохального значіння не проявлялися в ній: не знаходили зрозуміння в духовенстві, ані пригожого грунту в обставинах. Про світове післанництво унії тоді було думати в часах, коли давня Росія викорінювала унію, коли унія, кодись велика, западалася, і тільки на нашому галицькому куті — в бігом обставин — знайшла захист у католицькій Австрії.

Мабуть найближче підходила до відрухів світового значіння відома „обрядова боротьба“ в 60-тих роках минул. століття. Одначе вона була ведена також у загумінковому духу без ширшого горизонту, без засування основних принціпів. Була вона виразом тільки простої атракції на Схід, або на Захід... Була доказом на те, що фізіономія нашої Церкви, положеної і географічно і конструкційно між Сходом і Заходом, ще не викінчена та що її післанництво світового значіння ще не скінчене та колись мусить прийти у ній до епохальних відрухів. По світовій війні ті відрухи стали проявлятися чимраз сильніше. І ось настає нова доба для нашої Церкви. Оця зміна спричинена головно новими обставинами, в яких ми опинилися, а також і особами. Безперечно першою і найважнішою особою тут є наш Митрополит-Ювилят. Не ізва достоїнства, але ізва особистих Його вусиль і заслуг. Він став осередком цілої нової розбудови нашої Церкви.

Особа без відповідних обставин, обставини без відповідних осіб остають наче деревина, що цвіте, але не приносить плоду. Одначе Боже провидіння якось орудує, що для майбутніх обставин уже заздалегідь посилає відповідні особи.

Вже це було знаменним „omen-ом“ для — що так скажу — „нового курсу“ Божого провидіння щодо нашої Церкви, що її головою став нащадок старої української боярської, опісля спольщеної родини. Відрікся Він могучих, пристав до вбогих, щоби їм послужити. Означало це, по людськи говорячи, що Бог став шукати по світі могутніших союзників і працівників для нашої Церкви, як свойого часу вишукав Савла Павла.

Першим ділом нового Митрополита, котре підготовляло нову добу, було те, що Він видвигнув нашу Церкву на світову арену. Йому це лекше приходило, бо Він сам світовий чоловік, що володіє мовами і має приступ до світових осіб і властей — а головно, що має зрозуміння, охоту й посвяту в цьому напрямі. Тільки порівняймо Його діяльність світового значіння з діяльністю усіх наших дотеперішніх епископів, а зясниться, що в нас того роду епископів ще не було, а й у світі загалом вони дуже рідкі. Закарпатщина, Хорватія, Боснія, Канада, Зедин. Держави, Бразилія — всюди Він вишукує Українців греко-католиків, журиться ними, опікується, їздить до них і по кілька разів, не зважаючи на неміч свойого тіла. Рим, Белґія, Голяндія, Англія, Франція, Чехословаччина — і там Він іде, навязує звязки, має конференції в ділі унії і нашої Церкви. Ще й доля, як це звичайно буває, надалась така, що Його беруть як вязня на Велику Україну та в Росію, і по визволенні Він і на тих територіях розвиває свою діяльність, організує в Петрограді уніятську Церкву. Значить, наповнив своєю особою і своїми ідеями половину земської кулі.

Нове в тій діяльности Митрополита-Ювилята — нове, що стає завязком нової доби, є ось що: дотепер унія припадком родилась, пригожим припадком жила (як у Австрії), а непригожим — пропадала (як в Росії). Постороні чинники викликували унію, постороні чинники й приносили їй загибіль. Усе залежало від того: чи державна власть хотіла мати унію, чи не хотіла.

Чи я віддаю думки Достойного Ювилята, не знаю. Одначе він мусів ощу слабу сторону історичної унії відчувати, й засувати її собі своїми думками.

Одинока можлива направа цеї слабої — нетрівкої будови унії сама собою насувається: поставити унію на її власні ноги. Відчепити її від вбігу обставин, від припадку, й переробити її на самостійну, внутрішньо сильну, життєздатну церковну організацію. Алеж для цього передовсім потрібно одушевлення, розголосу по світі, а зараз потому вироблення живої, одушевляючої ідеольогії уміі.

(Продовження буде)

*) (Цей реферат був виголошений Ґ. П. п. в. на Академії в честь Митрополита с. Андрія Шептицького з нагоди 25-літнього ювилею Його митрополитування).

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонади, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247а **Жадайте у всіх складах** 9—75

„Народної Торговлі".

Луцкевича) є складовою частиною. Одночасно не злюбили вони й УНДО та намагаються кидати на нього найбільше фантастичні побреханьки. Ясно, що „духовий корм" подає їм тутешня „пролєтарська" преса, яка пречінь мусить показати своїм хлібодавцям, що веде завзяту „боротьбу" зі с в о є ю „буржуазією". А та „боротьба" заключується в поміщуванні вигадок, що — мовляв — українські священики накликають поліцію на українських селян, а якась учителька, неодмінно фашистка проповідує боротьбу з комунізмом при допомозі польської поліції. Крім власних вигадок наші доморослі бойовники залюбки запозичуються побреханьками польської б у р ж у а з н о ї преси, поклоняючись свят'тщині (ціль усвячує засоби). Тільки польська буржуазія є безпечна перед наступом наших бойовників — навіть в радянській пресі. Тут вони мусять слухатись Москви, яка гостро картає вибрики наших харківських приклібників, „Молчать і повиноваться", бож пречінь червона Москва в поті чола підготовлює ґрунт до порозуміння з білою Варшавою. А інтереси західньо-українського населення? — спитає хтось. Пусте, тут іде про велику річ. Що більше! Щоби лекше осягнути те порозуміння, щоби заткати пельку закаптуреним націоналістам, треба представити, що та українська „дрібна буржуазія" притьмом пре до Варшави. А тоді — річ ясна — всякі скрупули відпадають.

Щоби не показати ad oculos, ясно, авторитативно й безсумнівно, віддається голос старому австрійському парляментаристові С. Вітикові. І він не гаючись, а з насолодою пише у харківських „Вістях" (ч. 45 з 25. лютого) статтю: „Варшавське сміття". Старий товариш і служака Гавзнерів, Гудеців, Діямантів, Дашинських і инших визнавців шляхетської Польщі, вірний союзник польського соціял-патріотизму, аж захлипується, кидає за реакційно-клерикальною „Варшавянкою" інсинуації на одного зі старих галицьких діячів і провідників.

„Доктор Кость Левицький склав заяву льояльности й вірнопідданства шляхетсько-буржуазному урядові Польщі. Таке звідомлення радісно передає польська урядова преса (?!). Коли тюрми Польщі переповнені українськими селянами й робітниками, коли земельні закони заповідають дальший кольонізаційний похід на знищення українських мас, коли політика польської шляхти й польської буржуазії довела селянство Західньої України до голодової смерти, до стану такого зубожіння, що мандрувати десятками тисяч українські селяне мусять навіть до найдиких сторін Перу чи Болівії, аби тільки втікти із польсько-шляхетського раю, — тоді голова української національної демократії падає чолом перед польськими поміщиками, перед польською буржуазією, вселюдно складає заяву вірної служби катам українських мас. Кость Левицький йде вже прилюдно до польсько-шляхетського жолоба, бо тайно він давно вже виголошує що продажню свою ролю"

Мовляв — д-р Кость Левицький вже тоді пішов „на попихача польських панів", коли вніс прохання про дозвіл на поворот до краю. Він то

„скоро направив вітрила української дрібної буржуазії на службу польській Речі Посполитій. Зєднав розбиті шереги національно-демократичної партії, втихомирив і заспокоїв фашистів, притягнув авґвомістів Бачинського й Окримовича, до кулю звів вплив Петрушевича і став на чолі сильного вже „обєднання демократії", виступив із „організацією дрібної буржуазії — „Удо". Хотів ще трохи похитрувати, ще трохи поторгуватись. Але несподівана конечність застановила його якраз тепер склести отверто заяву вірнопідданства польській шляхті, виступив з відкритим чолом — хоча — як сумної слави слуга й підпінок польських панів. Довше проволікати, це значило ризикувати втратою ласки польських можновладців".

Щастя, що д-р К. Левицький не відокремлений. В „кумпанії" з ним д-р Лев Бачинський і д-р Іван Макух, що обєднались з волинським ес-ером С. Жуком в „Українську соціялістично-радикальну партію" і поспішилися заголоситися у ППС. І її міністрів „робити угоду". А все це діється тому, що сіоністи грозять зірвати угоду з польським урядом, отже Українці напрошуються на їх місце. Очевидно, до цієї „айбергешіхте" прилучив замашистий Вітик ще й Р. Стоцького та Даниловича.

„Для польської буржуазії й поміщиків заява Костя Левицького це не злий інтерес перед американськими капіталістами, що вагалися дати Польщі позичку, бо національні меншости невдоволені, бо не має в Польщі спокою, а вірнопідданча заява проводиря „Удо" є певною гарантією".

Можнаб іще привести кілька вітиківських „родзинків", але і цих досить. Як бачимо, фантазія дуже буйна. Зрештою, він все визначався неабиким розмахом і фантазією. Очевидно, важко підозрівати Вітика, щоби він вірив у те, що пише. Він же старий парляментарист і занадто бистрий ум, щоби хоч на одну хвилину міг допустити, що вірить у видумку Ст. Стронського. Але так треба, так наказують згори і муситься слухати.

Таж складання якоїнебудь заяви вірнопідданства д-ром К. Левицьким чи ким небудь иншим є простою нісенітницею, обрахованою на безкритичну публику, але що це обходить С. Вітика. Йому наказують і нема відклику. І тоді треба перемінюватися у Конай Дойля, Уельса чи Верна, щоби тільки виконати доручене завдання. І нехай хто скаже тепер, що між працею (уособленою Вітиком) і капіталом (персоніфікованим Стронським) не заходить тісний звязок. А все те має на меті довести до згоди і співпраці між Москвою і Варшавою, співпраці, побудованої на трівкости рижського трактату.

НАЙКРАЩА І ОСТАННЯ ЗАБАВА В КАРНАВАЛІ!

ВЕЛИКА МАСКАРАДА

заходом „Кооперативи Український Театр" і „Богеми".

6-го березня

в „народнім Д-мі".

Чотири великі нагороди!

Поміщені запрошення в „Кооперативі Українського Театру", Руська 18. І. п.

Що думає Чемберлєн.

„Ф'гаро тут — Ф'гаро там".

Звістки про димісію Чемберлєна йдуть нині в парі зі звістками, що він все таки поїде з лордом Робертом Сесілем до Женеви, на збори Ради Ліги Націй. Причиною наміреної димісії Чемберлєна є буцім-то слово, яке він дав Бріянові, представникові Еспанії та міністр. Скшинському, що боронитиме інтересів Еспанії та Польщі. Якщо оборона цих інтересів означає: признати Еспанії та Польщі негайно місце в Раді Ліги, тоді це становище Чемберлєна є суперечне з голосом англійського парляменту та палати лордів, хоча ці два органи стримались дипльоматично від точних вказівок своїм делєґатам. Чемберлєн попав у незручне становище. Йому вповні довіряють, що піде по лінії англійських інтересів, а одночасно ці інтереси розумітиме парлямент зовсім инакше від нього, коли правдою є, що він годиться на участь малих держав у Раді Ліги, поруч Німеччини. Що тоді скажуть представники Німеччини, з якими він розмовляв у Льокарні не менше щиро та по дружескому, як у Женеві з п. Кяноес та гр. Скшинським? Польська преса впевняє, що Чемберлєн уже заявився явно перед своїм кабінетом, що боронитиме становища Франції, себто є за признанням постійного місця в Раді Ліги — Польщі. Покищо виходило би, що Чемберлєн є ще і з більшістю англійської опінії, ворожої цій комбінації, і в недавних взаєминах з Бріяном, і Штреземаном, і в Льондоні недимісіонований, і в Женеві як делєґат Англії. Справжній Фіґаро: і тут, і там. Нема сумніву, що таке його буцімто розєднане, суперечне становище є плодом суперечних інформацій та „побожних сподівань" ріжних органів преси, з яких кожний дошукується в ньому союзника.

Фашистівська диктатура в Тиролі.

У найбільшім місті південного Тиролю, Боцен, фашистівська влада розвязала повітову касу хорих, якої склад був до цього часу виборний. Замість почесного голови призначено комісаря. Раніше у касі хорих могли практикувати свобідно ріжні лікарі. Тепер замість 40 боценських лікарів, звільнених насильно, встановлено там пять, які належать до фашистівської партії. Ощадничий фонд каси хорих забрала і розділили на партійні фашистівські потреби. У деяких громадах заборонено навіть вибирати свобідно місцеву лікарську раду і призначено там фашистів на голову. Німецька преса повідомляє, що є навіть випадки заборони передплати німецьких фахових медичних журналів. Якщо це все правда, то виходить, що фашисти взяли собі науку від запеклих німецьких шовіністів і хотять спробувати їх метод.

Льокарно у французькім парляменті та сенаті.

Без мілітарних пляців.

Французький парлямент і сенат ратифікували льокарнські договори. Бріян вибрав такий мент для дискусії над ними, щоби безпосередно перед виїздом до Женеви мати свіжий доказ, що його політику потверджують. Бріян у довгій промові полемізував з усіма, що підважали в сумнів доцільність льокарнських гарантій для Франції. На закінчення ствердив покращані взаємини з Італією і дуже добрі з Польщею, Чехословаччиною, Югославією та Румунією. Підкреслив значіння Льокарна в тім, що воно сотворило відмілітаризовану смугу на 100 кільометрів над Рейном. Таким робом ця смуга стає міжнароднім пунктом інтересів усіх згаданих держав, в обороні мира. Щодо Німеччини то завдяки льокарнській атмосфері треба ще тільки поладнати три-чотири спірні пункти. Бріян протестував проти можливости мілітарних зазіхань Франції або наміру переваги одної групи народів над другою. Одначе це не виключає покищо необхідности для Франції бути озброєною, дарма, що Франція не має найменших намірів нарушити у майбутности кордони иншої держави. Згадав він також про те, що Німеччина виразно зобовязалась не вживати сили при полагоді справи своїх польсько-німецьких кордонів.

Пляни німецької диктатури.

У Німеччині щораз частіше повторяються звістки про наміри націоналістів та правих радикальних кол, щоби завести рід директорії з диктаторською владою аналоґічно до 1923 р. Для цих намірів хотять зєднати собі Гінденбурга. Замість критикувати його льояльність для республіки, як це робили ще недавно, тепер йому лестять. Вони хотіли би, щоби він покористувався 48 статтею конституції, яка дає йому право вжити сили, в моменті, коли цього домагається добро та забезпека державного ладу. Крайні праві елементи хотіли би покористуватись трудностями теперішніх внутрішніх обставин Німеччини, завявляючи, що саме прийшов мент, коли основи державного розвитку загрожені і потрібують сильної диктаторської руки.

До Вп. Жертводавців

УПТ-ва Городецької дільниці Львова.

Для оминення непевности заявляємо інтересованим, що картки з поквітуванням датків для УПТ-ва на „Рідну Школу" розіслані в січні 1926. обіймають тільки квоти зложені через Кружок УПТ-ва ім. Б. Грінченка (Городецька). Датки вплачені безпосередно до Каси Головної Управи, або за посередництвом иншого Кружка УПТ-ва, там не вичислені. — ГОЛОВНА УПРАВА УПТ-А. 1—1

1353

Засуд білоруського патріота.

Білоруські маніфестації у Вильні.

Дня 2. ц. м. скінчився у Вильні процес проти білоруського народнього діяча о. Вінкентія Годлевського, якого польська влада обнувачувала за ширення протидержавної агітації і за підбурювання населення до ненависти проти польських властей.

Другого дня розправи, що відбувалася при замкнених дверях, візнавали свідки оборони, при чому оборонець Козловський ставив им питання по білоруськи, за що дістав нагану (!) від провідника розправи. На це другий оборонець, адв. Смяровський заявив, що нові мовні закони допускають уживання білоруської мови. Після того розправа велася дальше в горячковому настрої. Всі свідки оборони визнавали, розуміється, по білоруськи.

Після промов оборонців і прокуратора суд видав на о. Годлевського присуд, з а с у д ж у ю ч и й о г о н а д в а р о к и к р і п о с т и, приймаючи за доказане, що він підбурював населення до протидержавних виступів і до відірвання Білоруси від Польщі.

Після оголошення присуду суд зарядив арештування о. Годлевського, одначе присутній на салі посол Яремич заголосив готовість зложити кавцію. Суд визначив кавцію в сумі 2000 зол., які зібрані на салі Білорусини зібрали вчить між собою. Після того випущено о. Годлевського на волю. Перед судом зібралися численні білоруські маніфестанти, що вручили йому цвіти і провожали засудженого серед окликів улицями міста. Цій білоруській демонстрації покладала край щільно поліція, яка відділила засудженого священника і послів Яремича та Станкевича від демонстрантів.

Еміґрантська вечірка.

(Допис з Відня.)

Доходять сюди, до Відня, слухи, що ві „Народній Дім" ні сали Лінсенка не бачили ще таких претенсіональних вечерниць, нагої краси і модерних танців, як цього року. Доходять слухи, що так „Там" — але слухам не все треба вірити, а тут еміґрація також захотіла раз погуляти.

Ніякий відчит, віче, збори чи навіть концерт не в силі зібрати такої пестрої публики, як та, яку звели ці суботи дві пискливі скрипки і розбитий фортепян до тісної, душної реставрашної сали віденського „Йоганістофкеллєру". Бо там політика, партії, аґітації й орієнтації — а тут „категоричний імператив" „джімі, танго й инших фокстротів.

Захотіла українська еміґрація погуляти окремо, бо на публічні, гучні й дорогі віденські балі та редути в „Концертгауз-ах" чи „Гофбург-ах" — Українці переважно не ходять. Не ходять і не танцюють. Одні не хочуть і не вміють, инші хочуть, та не вміють, ще инші і вміють гуляти і хочуть, але всім разом і кожному з окрема такий „шпас" за дорогий. Отже гуляти окремо.

Ідеть власний, власний дом не перешкодив тому, щоб поруч себе засіли розеднані інтеліґенція (не кухе "то о-

екнане робітництво з парафіяльної „Родини“ й червоної „Єдности“. Під бадьорі звуки „джіми“ пестрим вихром закружляли тонконогі „бакфіші“, статечні пани в коротких сукнях, спролетаррізовані буржуї, елегантні комсомольці, співючі „бубіковфи“. З однаковою простотою і грацією вигиналися біді плечі й мавпинно обнажені рямена скромних парафіянок, пальких студенток і віденських комсомолок. Від довгого, мрійного погляду то червоніли гетьмани то блідли комуністи.

І в цей обєднаний настрій не вспіли внести дісонансу ні наша рідна колимийка, якої ніхто не вмів як слід танцювати, ні чисто німецький вальс, що його гуляли всі, але який разив своєю старомодністю безастережні прихильники модерних танців. — Ні — нехай собі хто що каже! — не все, що старе, то погане. Старомодний вальс єдина рішучо всіх: клерикалів і безвірників, консерватистів, що з замилування до дряхлої старовини не навчилися ще модерних танців, і тих, що з засади не гуляють, а воліють дрімати під стінами. Моторна Петлюрівка таксамо шаленько крутилася зі старшиною української галицької армії, як і з Денікінцем — що правда — на червоно перефарбованим.

Нечисленні віденські „шаші“ були трохи ошелешені, що якийсь завзятий Гуцул я відібрав їм на час їх українських „шнуків“ і почав „дяшувати“ незнаного, нечуваного „Аркана“. Вихопився, вивівався всім тілом а всі враз, іще раз, а вперед ще прибий — водив за собою цілий ряд збентежених хлопців і дівчат і прибивав; може йому вижалився гуцульська полоня чи покутський гарнок — але то був ліпше поганенький паркет віденської сутерини... Та остаточно невдоволення німецьких „шашів“ вблідло від захоплення українських поклонниць гуцульської поезії.

Так віденська еміграція відгуляла свої обєднані вечерниці.

Відень, 20. II. 1926. *Х.*

Заява посла Гартґляса.

Пос. Гартґляс прийняв вибір.

На засіданні жидівського кола пос. Гартгляс зложив заяву, в якій каже, що після наради з товаришами приймає вибір. Події, що попередили уступлення Райха і вибір його (Гартгляса) вказують на зміну, яка послідувала в політиці кола. Кандидатури не поставив із власної волі. Сам не є прихильником опозиції для опозиції, слід переговорювати з усяким урядом, але й здобути те, що належиться згідно з конституцією й договором про нац. меншости Відповідно до виконуваних супроти Жидів урядом постанов конституції й договору про нац. меншости, Жиди будуть робити залежним своє відношення до кождого уряду. Є за приязним співжиттям із польським народом, але протиставиться угодовости як системи й з тою системою слід покінчити. У відповідь сен. Трускерові, яке його відношення до нац. меншостей, відповідає Гартгляс, що Трускер вийшов із тоїсамої ліски що й Гартгляс, цебто „16“, більоку нац. меншостей. Як творено цей більок, Жиди виходили зі заложення, що коли в Польщі 40 прц. населення непольської нац. то політика держави повинна йти шляхом національним, що инші меншости, хоч є територіяльні, мають багато спільних із Жидами інтересів. Тому, де жидівські інтереси не протиставляться інтересам инших нац. меншостей і для оборони принципу прав нац. меншостей повинні Жиди йти разом із тими меншостями. Таке було условя вибо. платформи „шіснацятки“. Від того условя Жиди не можуть відступити. То погляди Гартгляса. Доки могтиме узгіднити їх із поглядами більшости кола, доти могтиме бути презесом. Коли той згоди не стане, заявить сам, що уступає. Під адресою Агуди заявляє, що доки є презесом кола є ним і для тих, які не голосували на нього.

Після заяви Гартгляса вивязалася дискусія. Пос. Райцес поставив внесення, що жид. коло ухвалило в 1925 р. бути льояльним супроти уряду Скшинського. Тому що екон. положення за час урядування Скшинського стало катастрофальне, що нумерус клявзус є на всіх вищих школах, жидівське коло ухвалює перейти супроти уряду Скшинського до опозиції. Проси полагодити внесення ще на тім самім засіданні. На внесення пос. Мінсберга (Агуда) ухвалено голосування й дискусію над внесеннями відложити до слід. засідання, 16. III., цебто на день найблизшого соймового засідання.

Льокаторський закон.

На засіданні сойму 3. III. прийшло до бурхливих сцен при третьому читанні новелі до закона про охорону льокаторів. Причиною бурі на лавах ПНС. і НПС. було відкинення другої части 1. уст. новелі, котрий признає здержання підвишки льокаторам, котрі мають доходу 80—120 зол. З причини прикликання до порядку ендецького посла, правиця скинула велику авантюру. Після перерви прийнято закон про охорону льокаторів у третьому читанні.

Біржа.

Амерік. дол. 7·70 — 7·72 канад. дол. 7·50 — 7·52, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25, леї 0·3·00 — 0·3·20, франки фр. 0·28·00 — 0·28·50, фр. швайц. 1·40 — 1·45, англ. фунти 35·00 — 35·50.

Золото. 20 кор. 29·50 —30·20, 20 франк. 27·20—27·80; 20 марк. 34·40—34·80; 10 руб. 38·00—38·50.

Срібло. Австр. кор. 0·61·50—0·62·00, 5 ам. кор. 3·24—3·30, фльорени 1·64—1·72, рубл. 2·64 — 2·72, рубель дрібним сріблом 1·32 —1·36.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, яч. мінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 22.50—23·00.

НОВИНКИ.

— **Ревізії й арештування.** Дня 2. марта в 1. годині вранці перевела львівська поліція в особі двох таємних агентів ревізію в домівці, де живуть українські студенти: І. Забавка і Гр. Голіяна та учитель У. Н. Т. А. Рейтарівський і учит. П. Когутова. Поліційні агенти забрали деякі брошури і рукописи неприсутнього на цей час Гр. Голіяна і приарештували Ів. Забавку.

— **Арештування комуністів.** Минулої ночі політична поліція у Львові зробила цілу низку трусів по приватних хатах осіб підозрілих у комунізмі та протидержавній агітації. Польська преса повідомляє, що арештували десять осіб, яких прізвища покищо не подають до публичного відома.

— **Боятьси статистики.** Дістаємо до помищення такий документ: L. 12/pr. Zbieranie przez księży dat dotyczących frekwencji dzieci polskich i ruskich w szkołach powszechnych. Żydaczów, dnia 16. lutego 1926. Do wszystkich Zarządów szkół w powiecie. Przypominając w wymienionej w streszczeniu sprawie okólniki tut. z dnia 5. marca 1925 L. 44/pr. i z dnia 2. lipca 1925, L. 102/pr. zawiadamia się w myśl rozp. Kuratoryum Ośw. z dnia 10. lutego 1926 N. O. 394 i.5, że udzielanie duszpasterzom dat dotyczących frekwencji dzieci polskich i ruskich w szkołach powsz. tak przez Zarządy szkół, jak i przez poszczególnych nauczycieli jest niedopuszczalne, gdyż zbieranie tych dat i dalsze ich użytkowanie należy wyłącznie do kompetencji władz Państwowych. — W razie przekroczenia niniejszego zarządzenia zostanie ów obiny nauczyciel (ka) natychmiast zawieszony w urzędowaniu.—Przewodniczący Rady szkolnej A. Taras mp.

— **Видавництво ім. Василя Доманицького.** В Подєбрадах (Ч. С. Р.) завязалося видавниче т-во „Кооперативний фонд ім. Василя Доманицького“, що поставило собі за мету видавати збірники і книжки, в яких розроблятимуться ідеольогічні підстави українського національного відродження в звязку з економічними, політичними і соціяльними інтересами українського селянства, як також науково-популярні і популярні книжки, присвячені інтересам селянського життя й господарства. В цій останній галузі т-во розбиває свою роботу на 4 секції: економічну, кооперативну, сільського господарства й індустріяльно-технічну. До цього часу т-во видало вже книжечку про Василя Доманицького (з приводу 15-их роковин його смерти) і Збірник І. „Українська селянська кооперація“ (з приводу 10-ліття заснування „Централи“). Членська вкладка до т-ва виносить 300 ч. кор. (платних також ратами) і 10 ч. кор. вписового. Адреса: Podebrady-Lazne, Ukr. Hospod. Akademie, M. Litvicky), C. S. R.

— **Бісіпґ на волі.** Барона Бісіпґа, засудженого на 4 роки вязниці, випустили на волю за кавцією 10 тисяч зол.

— **Арештування Українців на Київщині.** Радянські газети повідомляють з Київа, що там арештовано колишнього адютанта для особистих доручень Петлюри Олександра Фасюка і 14 його товаришів. Буцких учасників ватаги Крижичи і Струка. Фесюкові і його товаришам закидають убийство 130 Жидів, 8 комуністів, розграблення Глібівської повстяні на Дніпрі, ограблення Горностаївського ярмарку та цілу низку инших нападів і вбийств, доконаних у різних районах Київщини. Свого часу Фесюка арештовано, але він утік під варти. Над усіми арештованими відбудеться скоро суд.

— **Знов убийство сільчопа.** В селі Заліссях на Білопержищині вбито одного з видатніших сільських кореспондентів газети „Радянське Село“ Григорія Околота. На місце випадку виїхала слідча комісія. Радянська преса твердить, що Околота вбили гайдаї, а підклад вбийства нескрій політичний.

— **Інститут для інжинірів шляхів у Київі.** Народній Комісаріят Шляхів остаточно вирішив почислити справу заснування Інституту для інжинірів шляхів у Київі. Про заснування такого Інституту старався вже давно. та союзний комісаріят шляхів робив у тому напрямі деякі перепони. По одержанню згоди на його заснування покликав нарком освіти України відразу організаційну комісію для відкриття Інституту. На чолі комісії став уповноважений Союзного Наркому шляхів у справах південно-західних залізниць. Комісія робить усі заходи, щоб Інститут зрухомити вже з початком 1926—27 академічного року.

— **Астрономічна радіолябораторія в Київі.** Українська Академія Наук подобала відповідні заходи перед центральними органами влади в справі одержання дозволу на відкриття астрономічної радіолябораторії в Київі. Є надія, що Академія дозвіл одержить і приступить до організації.

— **Смерть пок лікарської помощі.** 16-літня Ванда Шенгофер зголосилась до львівського лікаря С.. з проханням оглянути її, бо не чувала. Лікар стверднв горячку і хотів зробити точніший дослід. Вийшов до другої кімнати та зараз вернувся, пацієнтка лежала вже мертва. Причина несподіваної смерти невідома; шо-но судова секція шукатиме розяснення цього рідкого випадку.

— **Ловля легковірних.** В яворівськім повіті шириться якийсь хитрощі, що починає від селян гроші, буцімто як задаток на подорож до Познанщини на роботи. Від кількканайцяти людей взяв по 20 зол., означив їм навіть місце зустрічі і — щез. Тепер шукають вітра в полі, а вітрогон може вже веде агітацію в якімсь новім повіті.

— **Чехословаччина — католицькою державою.** Не дивлячись на широку агітацію Чехів за переходом з католицької церкви до церкви національної (чехословацької) або на безконфесійність, Ч. С. Р. є й дальше у більше як трьох четвертих частинах державою католицькою. На всіх 13.613.172 мешканців живе там 10,384.833 римо-католиків і 535.382 греко-католиків, Безвіросповідних є 724.507, протестантів (августбурського віроісп.) 535.382, чехо-лов. релігії 525.333, Жидів 354.342, еванг. богемських 233.868, гельветського віроісп. 207.900, православних 72.945 (з того на Закарпатті 60.986), старокатоликів 20.456, на секти й ин. припадає 18.301. Греко-католики розділені так: на Закарпатті 332.451, на Словаччині 193.735, в Чехії 6.771, на Моравії 1.774, на Шлеську 721. Греко-католики є щодо числа вірних (коли не рахувати безвіросповідних) другим по силі в ріспублиці чехословацької республики. Разом з православними, що в 9/10 складаються також з автохтонного українського населення, український елемент у чехосл. республіці творить понад 600.000 душ.

— **Право авторської власности** Фрідеріка Енґельса, Олександра Дюма (сина), Ґустава Фрайтага і Сахер-Масоха (німецького письменника, родж. у Львові), що померли перед 30 роками, в 1895 р., вигасло. Відтепер їх твори є власністю загалу і нащадки цих письменників не мають ніякого права до гонорарів за передруки чи переклади з творів поданих вище письменників.

— **Журнал часописних студій.** У Мюнхені почав виходити журнал „Zeitungswissenschaft, Monatsschrift für internationale Zeitungsforschung“, виданий проф. університету д-р Карлом д'Естером і д-р Вальтером Гайде з Ганноверу. Цей журнал має на меті не тільки займатись „проблемами міжнародного часописного знання“ і спеціяльними питаннями журналістичної техніки, але й працювати для кращого зближення народів та ріжних суспільних клас.

— **Ukrainica.** В „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven“, том І. зшиток 2, поміщена стаття Е. Ганцика п. з. „Ukrainisches“. — Соціялістичний „Nowy Głos Przemyski“ приніс у ч. 36 з 1925 р. у фейлетоні переклад Шевченкового „Кавказу“ пера п. Романа Гамчикевича.

— **„Свобода“** ч. 9 містить: Всі хочуть нашої загибелі. — Куди нам дітися.— Перед великими змінами в Польщі. — Як боротися зі зложиванням наказних війтів? —Земельна справа на Україні.— Заробітні виглядн на Радянській Україні. — Заведбана справа. — Полудньова Америка. — Смертний присуд у війську. — За давні гріхи. — Стримання кар за лісові шкоди. — Новинки. — Герой наших днів. — Важне для новобранців. — Допнси з краю. — Смішне.

— **З кіна.** У кіні „Копевник“ іде вова фільма п. з. „Подружа тайна“, драма в 9 діях, у головній ролі зі славною Норою Тальмедж.

Д-р Лука Сафіян

лікар у Львові

повітовий організатор комунистичного повіту, основатель „Народного Дому“, „Воскресення“, Т-ва „Згода“ в Копичинцях. Свої Сини з Хоростків упокоївся дня 3. березня ц. р.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Стрий. Салі Народного Дому.

5.III. „Дибук“.

Львів. Салі Лисенка, Шашкевича 5.

6.III. год. 3·30 попол. Ціни о 30 прц. знижені. „Пан Твардовський“. Вечером о год. 8. точно „Дибук“, премєра.

7.III. год. 3·30 попол. Ціни о 30 прц. знижені. „Ревізор з Петербургу.

Прощальна вистава.

9.III. „Без вини винуваті“, премєра.

1337 3—?

Управа Українського Товариства Допомоги Емігрантам з України у Львові сповіщує членів, що 7. березня 1926 р. у неділю о 10. годині рано в салі Бібліотеки „Просвіти“, Львів, Ринок 10., II. пов. відбудуться річні Загальні Збори. Порядок денний: 1) Затвердження протоколу попередніх Загальних Зборів. 2) Затвердження постанов Управи Товариства. 3) Справоздання Управи Т-ва за 1925 р. 4) Звіт Ревізійної Комісії. 5) Вибори членів Управи Т-ва та Ревізійної Комісії. 6) Обрання членів Суду Чести. 7) Внески та запити. Коли не збереться кворум на 10. год. ранку, призначаються нові збори в тіжже помешкачні на 11. год. ранку того же дня, котрі дійсні при всякій кількости прибувших членів. 1—1

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬКА, панна, минувшини без закиду, молодя, пристійна, добра, ладної вдачі, з приданком, вийде замуж за вищого урядника на сталій державній посаді у Львові, кавалєра з лішої родини, доброго характеру, симпатичного, до літ 45. Серіозні зголошення слати до Адміністрації „Діла“ під „Великдень“. Невідповідні остануть без відповіди.

1347 2—?

МАШИНІСТУ приме адвокат Глушкевич, Львів, вул. Валова ч. 14. 1352 1-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

НАСІННЯ ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ

1335 2—10

поручає на кредит

„РЕГУЛЯТОР“ Львів, Ринок 43.

Цінник на бажання дарон.

ТИЖДЕНЬ ДЕШЕВИХ НОТ

від 26.II.—6.III. продає

ВСІЛЯКІ НОТИ о 30 проц. ДЕШЕВШЕ

„ГАРМОНІЯ“ МАГАЗИН НОТ,

1306 Львів, Романовича 11. 2—2

Ново-відкрите

мужеське і жіноче

ФІЗИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

РАДЗІВІЛЛЕР, КОРНЯКТІВ 1.

виконує всяку працю гігієнічно, 1349 модно і дешево. 1—1

Подяка.

Український Наддніпрянський Театр під дир. Ніни Бойко приносить цим сердечну подяку Управі „Народнього Дому“ в Калуші за прихильність і зичливість до Театру. Зокрема дякуємо Вп. Голові Гладишовському і Господарем Вп. Чорній за теплу і сердечну зустріч як також цілому Театром. — Артисти Українського Наддніпрянського Театру під дир. Н. Бойко. 1350 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавниче Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 49. (10.724). Львів, субота 6. березня 1926. Поштову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. перепол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Німецькі кредити для СРСР.

Ще з кінцем минулого року не можна було навіть допускати такої можливости, щоби Німеччина дала СРСР довготерміновий кредит. Тепер справа цілковито змінилася. Недавно, бо минулого тижня, фінансова комісія німецького парляменту приняла проект частинних гарантій в боку уряду тих кредитів, що їх дає німецький промисл більшовикам. Німеччина дає свою гарантію на 60 відс. призначених для СРСР кредитів у сумі 300.000.000 нім. марок.

Сума 300 міліонів має бути розділена так, що половина з них має бути сплачена з кінцем 1928 р. а друга половина з кінцем 1930 р. Більшовицьке представництво в Берліні веде тепер переговори з поодинокими фірмами в справі відсотків. Група вимагає 11 відс. а більшовики дають тільки 9. Цілу операцію можна вважати вже й тепер впатною. Більшовики підуть напевно на уступки в справі відсотків, бо їм спішно одержати кредити, а парлямент напевно затвердить постанову фінансової комісії. Німеччина дає гарантії тільки під умовою, що кредити будуть використані на точно означені цілі. Для догляду за ужиткуванням кредитами покликується до життя окрему комісію. Чотиролітній кредит має бути вужитий на скріплення гірничого, нафтового і паперового промислу, а довготні мають фінансувати доставу текстильних і сільско-господарських машин.

Державна гарантія дається для тих кредитів виключно тому, що „при особливих умовинах радянського устрою" не можна булоб надіятися, щоби приватні промисловці зважилися дати радянському урядові такі великі і такі довготермінові кредити. На початку зазначили ми, що з кінцем минулого року про такі кредити для СРСР і про урядові гарантії для них з боку Німеччини не могло бути навіть мови. Щож вплинуло тепер на таку зміну?

Причинною того є перш за все теперішні відносини в німецькому промислі. Він не має належного збуту ні в себе ні за кордоном і тим самим спричинює застій у виробництві та безробіття. Німеччина зважилася останніми часами на героїські засоби, щоби з тими явищами боротись, а в першій мірі з безробіттям. Вона почала цілий ряд робіт при будові та направі доріг, залізниць і т. п. Крім того в парляменті появилося було внесення на уділення урядових кредитів для промислу, щоби його поширити та скріпити. Та це булоб помогло мало, бо, як сказано, на вироби нема збуту ні на своїх ні на чужих ринках. На цих останніх збут неможливий, бо Німеччина не може видержати конкуренції инших держав з низчою валютою. Не було иншого виходу, як форсувати експорт у СРСР. У звязку з тим пішла Німеччина більшовикам на стрічу в справі кредитів і саме на ті кредити підуть до СРСР перш за все німецькі машини та всяке обурудування для радянських фабрик і підприємств.

Отже кредити дістали більшовики завдяки переходовим труднощам Німеччини на внутрішніх і закордонних ринках для свого промислу.

В цьому році найшлася Німеччина і фінансово в такому положенню, що може зважитися на кредитування СРСР. Кредитова політика державного банку і безперервний наплив американських кредитів до Німеччини відтяжили до тої міри фінансовий німецький ринок, що банки не мають змоги в сучасний мент безробіття і обмеження промислу розмістити свої засоби навіть на довші речинці. Вже понизилася відсоткова стопа державного банку і надіються на нові її обниження. Проте нічого дивного, що саме тепер вдалося більшовикам осягнути такі високі кредити в Німеччині.

Ціла та кредитова операція має, як бачимо, наскрізь господарський характер і позбавлена всякого політичного підкладу. Ця справа дала німецькій пресі нагоду підкреслити, що німецький уряд не вважає себе у своїх відносинах до СРСР звязаним льокарнськими трактатами в ніякому відношенню.

Аргументи Німеччини

Проти поширення Ради Ліги.

Канцлер Лютер виложив перед гамбурґським сенатом головні аргументи, які спонукують Німеччину домагатись постійного місця в Раді Ліги виключно для себе. Німецькі делегати були весь час тої думки, що коли хтось робить заходи, щоби вийти до нової організації, то ця організація лишається такою самою. Якщо правдою є те, що план поширення Ради Ліги є давній, тоді німецький уряд повинен би був знати про це заздалегідь, заки вніс прохання про участь у Раді. Як Німеччина уявляє собі план поширення Ради Ліги — про це вона не має ніяких даних, щоби висловитись уже тепер. Щойно коли Німеччина одержить постійне місце в Раді і познайомиться з подробицями організації Ліги, тоді зможе заявитись у справі змін в складу. Німеччина сподівається, що союзні держави не дозволять запропастити мирову працю останніх літ відмовивши Німеччині прав до її становища.

Аргументи в користь Польщі.

Польща в інтересі Німеччини.

Визначний англійський публіцист і політик, Уіліям Стед помістив статтю в обороні Польщі перед Лігою Націй. Він є тої думки, що її участь у Раді була би корисною для цілости европейської політики. Нехіть Англії до Польщі є острахом перед впливами Франції в Лізі, де Франція може здобути перевагу більоком латинських держав. Є в Англії оптимісти, які вірять, що Німеччина повинна погодитись з Польщею і глядіти на її розвиток, як на власний інтерес. Англія бачить ясно, що Німеччина хоче використати свою участь у Раді Ліги для оборони власних інтересів. Англія зле поставила спочатку справу участи в Лізі і тепер бачить, що її треба піддати ревізії, в користь участи Польщі в Лізі.

ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО

відбудеться заходом Українських Товариств у Львові дня 10. березня 1926 р.

в салі „НАРОДНЬОГО ДОМУ".

Білєти в піні від 3 зол. до 60 гр. продає Кінгарня Наук. Т-ва Шевченка Ринок 10.

На двох протилежних бігунах.

Посередництво Франції.

Як відомо, Німеччина стоїть на неприсяднанім становищі, що ввійде до Ради Ліги тільки одна, бодай покищо. З огляду на також неприєднане становище Польщі, яка безумовно домагається місця в Раді. Франція мусить виступати в ролі посередниці і переконувати Німеччину, щоби погодилась на сусідство Польщі. Польська преса не згадує нічого про те, чи таких самих заходів не вживатиме Франція супроти Польщі. Коли зважити, що крім Польщі є кандидатами на постійне місце в Раді ще й инші держави і мають на це неслабші аргументи, завдання головних держав, що захотять усіх задовольнити, стане щораз важше. Одною з перших суперниць є Еспанія, якої мовою, щодо чисельности, говорить у світі найбільше людей, після англійської.

Недостача в українізації.

Голос робітника в справі занедбання українізації серед робітництва на Україні.

Харківські „Вісти" з 25. лютого принесли коротку замітку робкора Каневського п. н. „Перший камінь щодо українізації пролетаріяту". Замітка цікава перш за все тим, що вийшла з під пера робітника, а далі й тим, як робітник (очевидно національно свідомий!) дивиться на українізацію серед робітництва та як її розуміє. Він пише:

„Справа українізації серед урядників уже майже покінчена. Не закриваючи очей, ми можемо сказати, що можливо, що навіть проти бажання деяких робітників, радянський апарат зукраїнізовано. Инша річ провести українізацію серед широких кол пролетаріяту. Тут потрібно инших заходів, потрібна „виховавча робота". Директива партії щодо національної справи каже нам, що наблизити пролетаріят міста до села, поріднити робітника з селянином, як найкраще, можна лише тоді, коли мова селянина стане мовою робітника. На Україні все більше виникають нові зукраїнізовані культурні установи. Більшість провінціяльної, а подекуди й центральної преси українізовано. Усю підготовчу чорнову роботу щодо українізації пролетаріяту проведено, зараз треба лише з відповідною вмістю взятись до діла. Одним з чинників у справі українізації є друковане слово. Отже подивимося, що ми маємо в цій справі сьогодні. Робітники міста в більшости зрусифіковані, бо протягом років їх виховували на російській мові. Коли ми погляднемо зараз на загальну передплату робітниками періодичної преси то побачимо, що української тут дуже мало. Не будемо підшукувати причини того, а скажемо: головний чинник цьому є — відсутність популярної робітничої української газети. „Вісти" це всеж таки офіційний державний орган. Як зміст цієї газети так і мову розраховано на добре підготованого та свідомого читача, а крім того „Вісти" за мало освітлюють ті питання, що найбільше цікавлять робітників. Потрібна робітнича газета з простою, зрозумілою мовою. Це буде першим каменем в будові українізації пролетаріяту".

Не всі наведені мотиви неуспіху українізації серед міського робітництва на Україні видержують критику, та всеж слід замітити, що робкор Каневський цілком правильно підкреслює, що на українізацію самого робітництва звертали там за мало уваги. Сама зовнішня українізація радапарату замало вистарчаюча, щоби український селянин повірив у її щирість, а вже цілком неприхильно настроює його до радвлади та до пропагованої нею змички з робітником сам факт, що той робітник чужий для нього не тільки душею але й мовою. Наведений голос українського робітника дуже характеристичний. Він доказує, що само національно свідоміще робітництво бере собі глибоко до серця цю пропасть, яка ділить на Україні зросійщене робітництво від села і бажає лихо направити.

Яке свідоцтво убожества та яку обмеженість думки і яке плитке розуміння свого положення на Україні виявив у порівнянні з Каневським инший представник робітництва, але того зрусифікованого, член одеського професійного союзу „Металіст" Микола Абрамович, пишучи до всеросійського старости Калініна благальне письмо, щоби той спасав Абрамовича і подібних йому від „великої несправедливости", якою для них є українізація. Наведемо за „Новим Часом" текст того листа:

„В Одесі перетягнуто струну: навіть на магазинах заміняють вивіски на українські, в установах примушують урядовців розмовляти з публікою по українськи. Школи, навіть ті, що їх удержують родичі власними коштами, одну по другій українізують. Словом Одеса „стоном стонет" тим більше, що по уливі речинця українізації грозять всякими карами за „русскую речь".

Лист кінчається окликом „Спасите Одессу, добрейший староста Земли Русской". Порівнавши Абрамовича з Каневським, мусимо ствердити, що це два суперечні типи, так як суперечними на Україні інтереси Українця і Москаля, дарма, що в даному випадку обидва вони робітники. Більше писати на ту тему не приходиться, бо світогляд Москаля на Україні ніколи не покориться зі світоглядом Українця. Що для одного благодать, це для другого прокляттям. Щоби зукраїнізувати такого типа як Амбрамовича, не це замало навіть... популярної української газети для зросійщеного робітництва.

Дух злоби і безсилля.

„Numerus clausus діяє не лише на широкій світовій арені, але ще драстичніше проявляється у внутрішній політиці поодиноких держав. Війна зі своєю розторощуючою силою звела в ніщо життя і вартість одиниці людини. Numerus clausus нехтує й убиває життя і вартість цілих гуртів, кляс, суспільностей народів.

Світова війна втягала в свій круговіж воюючі сторони, ступнево поширюючи базу нищення. Перевороти, революція, насильне вахлювання сильнішими територій слабших та тісно звязані з усім цим трактати ще поглибили базу лихоліття. Їх вивітом, їх льогічним висновком є numerus clausus, бо тільки при його обмежуючому діланні можна створити іллюзію сили, можна обманювати себе міражами величі, можна думати про вбереження добутого й награбленого.

І тому таке широке, універсальне приноровлення має numerus clausus. Внутрі ще більше як на світовій арені

Ф. Ф

Модні вовни для пань на костюми, пальта, мужеські сукна, шовни, шифони поручає по низьких цінах фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі і Стрию.

Доля льокарнського корабля.

„Бути або не бути".

Польська преса повторяє в різних формах думку висловлену паризьким кореспондентом „Курєра Варшавського", що справа вступу Польщі до Ліги Націй рівняється проблемі: „бути або не бути Лізі Націй". Від розвязки цієї проблеми залежить доля Льокарна, а з ним усього европейського миру. У звязку з такою ультимативною ситуацією ростуть чутки, що всі великі держави є за признанням постійного місця Польщі: Англія, Франція, Італія, Еспанія, південноамериканські держави, Чехословаччина. Нерішена є Бельгія, а неприхильна Швеція. Якщо Швеція є справді відокремлена у своїм становищі, тоді її старші сусідки переконають її про потребу зміни поглядів. Якщо ні, і розбіжність поглядів у Лізі Націй є більша, як це передає нині польська преса, тоді Ліга Націй радитиме не над обновою Европи, а над рятуванням останніх частин мирового корабля, пущеного на Леманське озеро.

Проти тайної дипльоматії.

Голос південно-африканської доміні.

Головним аргументом, довкола якого веде дискусію Англія, Франція та Німеччина щодо участи Ні-

О. Д-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК. 2)

Нова доба нашої церкви.

Без власної могутньої ідеї ніяка організація не може розвиватися, ні нація, ні держава, ні Церква. Адже тільки жива ідея може дати одушевлення, яке потрібне, щоби перемогти всі перешкоди й осягнути мету. І ось тому Достойний Ювилят з деякими чеськими — що так скажу — „любителями" унії, яким був бл. п. оломуницький архієп. Стоян, організує відомі уніонні велеградські зїзди. Під оглядом безпосередньої можливости унії були ці зїзди до світової війни подвигом, який характеризує латинська фраза „contra spem spero". Володілаж тоді сильна царська Росія, яка згнобила унію на своїй території. Тому й не диво, що римські круги не дуже то прихильним оком гляділи на велеградські зїзди. Але такі подвиги питоменні „людям будучности". А нині велеградські зїзди мають офіціяльне признання в Римі і численні свої відгуки в катол. світі: уніонні зїзди, „тижні", чи як їх там звуть, стали просто потребою духа часу".

Реальне значіння мали велеградські зїзди в тому, що робили розголос унії, збуджували одушевлення і почасти-почасти причинились до вироблення ідеольогії для унії.

Ось це була би загальна схема діяльности Митрополита Ювилята — діяльности, що підготовляла нову добу для нашої Церкви.

Прийшла світова війна і з нею обставини, про які ніхто й думати не міг. А вони є вірним, живим доповненням діяльности нашого Митрополита. Що передтим було неймовірним, стало почасти дійсністю, а почасти можливістю. Бували моменти, коли здавалося, що унія поширіться на цілу Україну, або бодай на значну нову територію. Очевидно, булаб це унія „від припадку", як усі загальні історичні унії дотепер. Та надії розвіялись. Ще прикріше! Обставини так зложилися, що для нашої Церкви, як нераз у житті це оцінюємо, наступила катастрофа... Мабуть Провидіння, якщо вільно так говорити, має вже досить уній „від припадку", — уній під пресією обставин. І тому законсервувало нас у Австрії, щоби з нашого кореня розвинулася унія нового стилю, нового характеру; унія, що стоятиме на своїх власних ногах і житиме й ростиме без „панської волі", а своїми власними ідеями, сильними життєво й історично. Це нині вже кожному думаючому ясно, що унія, основана в історії на випадку, побудована на похилій площі, не зможе жити. Її нині не потребує ні одна з тих державних властей, що панують на наших землях. А в світі нині — також у релігійно-церковному — нема спокою; стираються ріжні струї, воюється ріжними крикливими, приманчивими, релігійно-церковними ідеями. Без живої і яркої своєї ідеї унія не зможе жити. Адже нічого иншого нема, що могло би піддержувати її в житті.

Не треба їй нині ні одній державній власти, але треба її українському народові для переведення зразкової церковної організації, для піднесення релігійної культури, для звязку з катол. Западом. Треба їй Западові як нові молоді соки. Треба їй цілому історичному християнству, бо воно — особливо на наших землях — у новому положенні: сильні вороги проголосили засуд смерти на нього. А в такому положенні браття позинні собі подати руки й забути свої межиусобиці.

Якаж може бути наша провідна ідея — ідея унії нової доби? Я вже сказав, що вона мусить бути жива і сильна життєво й історично. Я вповні свідомий того, що можуть мені закинути обезцінювання історичної унії і навіть незнання її психи. Чиж може бути більша ідея, як сполука з катол. Церквою? А це була, є і мусить бути чільною ідесю унії. — Згода. Але „сполука" це надто широке поняття — ціле життя включається в ній. Що отже і як розуміти під цею „сполукою"? Аджеж передовсім догматичну єдність. І багатьом, і католикам і православним — здається, що ось тут суть річи. В дійсности оце догматичне порозуміння між Сходом (Греками й Українцями) і Западом уже нераз в історії трюмфувало, а одначе історичні унії завсіди були слабі і ніколи не сповняли надій, покладаних на них. Значить, що головний „камень преткновенія" між Сходом і Западом не становлять догми. Щож отже? Ціле життя — життя, яке хоче задержати і розвивати свою індивідуальність, яке шукає сили, творчости, незалежности, або бодай рівнорядности. Візантія відпала від Риму тільки тому, що мала традицію політичної і культурної переваги над Западом, а з упливом віків — усе на світі змінюється! — побачила, як її Запад випереджує політично і життєво, і що вона не зможе додержати кроку Западові...

Відчувала Візантія, що прийдеться їй піддатися життєвій гегемонії Заходу, перестати бути джерелом свойого життя і приймати „воду життя", яка з Заходу приплине до неї... Візантія, горда на свою світлу історію, не могла цього переболіти і шукала рятунку в сепарації. Догматичні ріжниці, ті марні дрібниці, які підносили Греки особливо в початках сепарації, були просто вишукані, щоби служити за покришку. І ось тому схиблені всі праці катол. теольогів, котрі розправляють про догми і ще раз про догми, хотячи переконати православний Схід. На тому полі не виробиться ідеольогії для унії, ні не збудується мосту для православних. Православним треба дати не слова, але живий приклад гідної, славної для Сходу унії. На жаль, побоювання Візантії — треба сказати правду, хоч для декого, який її не зрозуміє як слід, може вона видаватися просто єресю — ті побоювання сповнилися на унії, особливо на нашій. Догматичне вирівнання — цеж самозрозуміла річ. Та ми вже сказали, що не в тому „камень преткновенія". Адже перед сепарацією Візантії від Риму також була єдність у вірі, алеж була на Сході самостійність у життєвій творчости, сильний східний індивідуалізм приносив неоцінені плоди для катол. Церкви, а не тільки для себе. Унії в історії заключались в упадку сил на Сході. І ось у тому ціла трагедія унії.

(Продовження буде).

Кождий фабрикує сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, цитриновім, мигдалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Різницька 6.** 9-75

меччини в Раді Ліги, є питання, чи Німеччині обіцяли постійне місце в Раді як єдиній державі, чи про поширення Ради говорили з думкою також про инші держави. У цьому пункті сказав розумне слово орган південно-африканської доміній „Ранд Дейлі Мейль": „Коли Ліга стане центром інтриг або нагодою пересварів між народами, тоді Південна Африка та инші доміній будуть приневолені поважно надуматись над своєю участю в Лізі. Коли французька преса каже нам, що промова сера Чемберлєна „є доказом повної гармонії між Бріяном і сер Чемберлєном", то ми природно лякаємось, що було між ними якесь потайне порозуміння". А потайні порозуміння є виключені в тій новій дипльоматії, яку вони хотять вести під знаком Льокарна.

Передвиборчі настрої.

Зміна виборчої ординації до сойму і сенату. - Наради хлопсько-польського „інтернаціоналу". — Льокарно і „меншости".

— Соймовий Клюб християнсько-національний (дубадеки) вніс в середу (3. ц. м.) проект про зміну виборчої ординації до сойму і сенату. На основі цього проекту число послів повинно бути зменшене з 444 на 320, а ціла Польща мала б творити один виборчий округ. Була би задержана пропорціональність з допущенням виборчих більонів між поодинокими партіями на основі кількости голосів, відданих на кандидатів тих партій. Одначе партії, що не осягнули 100000 голосів, булиби виключені від здобуття мандатів; їх голоси булиб уважані розпорошеними. Такі самі принципи обовязувалиб при виборах до сенату. Внескодавці вимагають від уряду, щоби на протязі пів року предложив законодатним тілам проект виборчої ординації до сойму і сенату, спираючи його на дубадецькі принципи.

Таким чином народові християне, які є ідентичні з нашими передвоєнними „подоляками", бажалиб сучасну Польщу перемінити в один великий фільварок.

Новозорганізоване „Стронництво Хлопске" (брилівці та визволевські і окольські сецесіоністи) відбуло свій перший зїзд, на якому явилося 120 делегатів з 86 повітів. Програмовий реферат виголосив голова клюбу пос. Ян Домбський. Опісля відбувалася дискусія. Хлопські сторонники уважають що господарська кріза в Европі і в Польщі є виливом надмірних видатків на бюрократію і мілітаризм. Ті видатки можна зменшити створенням Злучених Держав Европи. Льокарнські умови — на їх думку — не забезпечують европейського миру і кождать Польщу. Вдержати мир можуть тільки селяне, які повинні при помочі відповідних міжнародніх селянських організацій змагати до наладження добрих взаємин між народами.

„Строн. Хлопске" заповідає витворення й піддержування добрих взаємин з українськими й білоруськими селянами та обіцює піддержувати їх домагання аж до територіяльної автономії включно, якщо вони не суперечать державній цілости Польщі. „Строн. Хлопске" буде боронити республіканізму і парляментаризму в Польщі, та поборювати всякі диктаторські прояви. Уряд повинен спиратися на селянських і робітничих партіях. Теперішній уряд мусять хлопи поборювати. Сойм повинен бути негайно розвязаний і повинні бути переведені нові вибори. Бюджет держави повинен бути зменшений. „Строн. Хлопске" буде змагати до того, щоби всіх селян в Польщі обєднати в одній партії, а в соймі створити один спільний селянський клюб. Головою партії вибрано пос. Валерона, заст. голови: пос. Плюту, Стапінського, пос. Шафранського і пос. Татарчука, а секретарями: пос. Дзідуха і пос. Павловського.

В дискусії над льокарнськими умовами пос. Перль порушив теж політику Польщі у відношенні до непольських народів:

„Не можна заключувати трактату, що змагає до пімирення і порозуміння, до долагоди всіх спорів на основі арбітражу, безпосереднього порозуміння чи осуду Ліги Націй, а одночасно вести політику шовністичного підюджування, політику внутрішнього гакатизму. Справа національних меншостей відлавна є Ахілесовою п'ятою польської політики і та справа нераз виявляла свої шкідливі наслідки в нашій міжнародній політиці. А сьогодня, коли Німеччина входить до Л. Націй, між инщим з явним наміром заняття справою нац. меншостей, сьогодня справа нац. меншостей є у нас важнішою, як колинебудь, є не лише нашою внутрішньою справою, справою нашого демократичного розвитку, але справою успішности нашої міжнародньої політики. З жалем слід ствердити, що в тій справі реально нічого не зроблено, а проціть час приглядне, потреби є нагалі. Тут слід ствердити, що польський уряд не виконав своїх зобовязань, які затягнув на міжнародним грунті у відношенні до Сх. Галичини".

Як бачимо, то всі польські партії різними способами і засобами приготовляються до виборів.

Преса на Україні.

Число газет і їх тираж.

На Україні розходиться у великій скількости московська преса, перш за все „Известия" і „Правда". Крім того виходить і на Україні багато газет російською мовою. І вони мають більше розповсюдження між українські газети.

В найбільшій скількости друкуються на Україні такі російські газети: в Харкові „Коммунист" 80.000 примірників, „Пролетарій" 54.000 прим. З українських газет виходить у Харкові „Вісти В. У. Ц. В. К." в 20.000 прим. і „Червона Армія" в 11.000 прим. В Київі виходить українська „Пролетарська Правда" в 50.000 прим. Вона має найбільший тираж споміж усіх українських газет. По них йдуть провінціональні газети: в Бердичові — „Радянський Шлях" в 1.700 прим.; в Черкасах—„Шлях Революції" в 1.700 прим.; в Умані — „Робітничо-Селянська Правда" в 4.500 прим.; в Житомирі — „Радянська Волинь" в 2.000 прим. і „Селянська Біднота" в 2.000 прим.; в Одесі—в російській і українській мовах „Известия" у 38.000 прим.; в Єлисаветграді — „Червоний Шлях" у 4.000 прим.; в Катеринославі — „Зірка" у 2.400 прим.; в Полтаві — „Більшовик" у 6.000 прим.

Поза тим у далеко більши скількости виходять ще: в Харкові — „Харковский Пролетарий" у 10.200 прим.; „Вечернее Радио" в 10.000 прим.; в Київі—„Молодой Большевик" у 10.000 прим.; в Бахмуті — „Кочегарка" в 39.200 прим.; в Таганрозі—„Красное Знамя" у 5.000 прим.; в Сталіні — „Диктатура Труда" у 5.000 прим.; в Шахтах—„Красный Шахтер" у 7.000 прим.; у Катеринославі—„Звезда" в 23.000 прим.; в Херсоні—„Херсонський Комунар" у 4.000 прим.; в Чернигові — „Красное Знамя" у 3.500 прим.; у Вінниці — „Раб. крест. Газета" в 3.000 прим.

В Харкові виходить по болгарськи — „Серп і Чук", по жидівськи — „Молода Гвардія"; в Київі виходить по жидівськи „Комуністичне Фон" в 2.500 прим.; в столиці молдавської Республики Балті виходить по українськи, російськи та молдавськи „Плугарул Рош". Щоденних польських часописів на Україні немає. В Київі виходить польський тижневик „Штандар Пюнєра".

Все те, що ми навели — не щоденники. Крім цього виходить на Україні досить тижневиків переважно українською мовою, призначених для селян.

Для порівнання наведемо ще деякі дані про пресу в Російській Федеративній Республиці. Найбільше поширенний щоденником є московські „Известия", що виходять у 500.000 примірниках. По них йде московська „Правда", що показується у 420.000 прим. Далі йдуть „Экономическая Жизнь" у 40.000 прим.; „Красная Звезда" в 25.000 прим.; „Вечер. Москва" у 22.000 прим.; „Труд" у 45.000 прим. У Ленінграді виходять „Известия" в 23.000 прим. і „Ленінградская правда" в 131.000 прим.. Крім цього виходить там маса газет по провінціональних містах.

Для цікавих подамо ще й те, що на Білорусі виходить три тижневики, а то: „Совецкая Білорусь" у 6.200 прим. по білоруськи; „Звезда" у 19.500 прим. по російськи; „Miot" у 1200 прим. по польськи. Усіх газет виходить у СРСР. понад 500. З того російською мовою друкується аж 430, а тільки 70 мовами инших націй.

З повищого видно, що на Україні найменше читачів обслугують українські щоденники. Натомість засипана Україна російськими місцевими і московськими газетами. А що щоденники розходяться переважно по містах, то це характеризує яскраво теперішній національний склад тих міст.

Біржа.

Америк. дол. 7·78 — 7·80 канад. дол. 7·55 — 7·60, чеські кор. 0·23·20 — 0·23·33, леї 0·3·00 — 0·3·20, франки фр. 0·28·00 — 0·28·32, фр. швайц. 1·42 — 1·46, англ. фунти 35·50 — 36·00.

Золото. 20 кор. 29·80 —30·20, 20 франк. 27·40—27·80; 20 марк. 34·80—35·20; 10 руб. 38·20—38.30.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·62·50, 5 ав. кор. 3·24—3·30, фльорени 1·62—1·63, рубл. 2·60 — 2·70, рубель дрібним сріблом 1·30 —1·35.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, яч. мінь галицький брова. —.— до —.—, овес гал. 22.50—23·00.

МАРУСЕНЬКА ПРЕМІЄРА МАРУСЕНЬКА

Найбільша атракція теперішнього сезону

ПОЛІКУШКА

Російська трагедія на підкладі повісти Льва Толстого. Ілюстрована російським хором, зложеним з 10-ти осіб і наскрізній участи артиста краківської опери п. Вол. Весоловського.

Атракція, якої Львів ще не бачив!

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Наради Вітоса.

В четвер у мешканні Вітоса були строго довірочні наради президії клюбу Пяста і мужів довіря партії. Наради торкалися справи розвязання сойму і відношення до коал. уряду. Як прийдуть вісти з Женеви, 17. III., виявлять усі дотеперішні ухвали.

Пос. Ґрінбавм у жид. колі.

Пос. Грінбавм вислав до нового презеса жидівського кола Гартгляса лист із повідомленням, що ставиться до його розпорядимости. Тимсамим зголосив поворот до жид. кола.

Експозе Чемберлена.

У палаті громад Чемберлен в експозе заявив, що хоч В. Британія прихильна принціпови поширення Ради, то не бажає собі, щоби прийняттю Німеччини могло щось станути на перешкоді. В. Британії залежить дуже на тім, щоби вдержалися льокарнські пакти. Зрештою англ. делегати до Женеви не одержали ще окончених інструкцій у тій справі.

Вандервельд одержав свободу дїлання.

Вандервельд заявив у палаті, що побільшення постійних місць у Раді мусіло би потягнути за собою небезпечне зменшення впливу Ради. Занадто численний склад Ради утруднював би їй вести наради. Мін. додав, що бажав би мати свобідні руки в Женеві й не бути обтяженим категоричним мандатом. Тому не хоче займати становища в цій справі перед виздом до Женеви.

У дискусії над заявою Вандервельда промовляв у прихильному для Німеччини дусі буаш, бельг. мін. вн. справ соц. Дестре. Домагався теж оставити Вандервельдові вільну руку в Женеві, висловлюючи погляд, що там удасться порозуміти в дусі Льокарна.

НОВИНКИ.

— **Раз на три роки** показався пресовий цензор у Львові ласкавим для тижневика „Свобода" і таким чином найновіше число цього популярного органу вийшло — як це не дивно! — без білих плям.

— **Зразковий Театральний Гуртон** при Т-ві „Просвіта" у Львові ставить в неділю 7. березня о год. 7. веч. в салі Тов-а ім. Лисенка „Чумаки", комедію в 4-х діях І. Тобілевича. Є це заразом перша інавґураційна вистава Гуртка, що зложений з кращих, вибраних сил аматорських гуртків Львова и передусїм, поставив собі за мету пропаґувати між аматорами і їх режисерами добрий репертуар, поважну, серіозну сценічну працю і гру. Доходами з вистав хоче Гурток помогти Т-ву „Просвіта" у видавництві театральних пєс і теоретичних творів, сьогодня так дуже потрібних аматорам. Праця в Гуртку кипить, проби „Чумаків" добігають кінця. Сама пєса незвичайно гарна й цікава. Це перлина серед комедій великого нашого драматурґа і дивуватися треба, що її мало хто дотепер ставив. Вибір Зразкового Театр. Гуртка дуже щасливий, бо коли тепер що-раз частіше чується нарікання режисерів, що, мовляв, нема що грати, нема пєс і т. н., то „Чумаки" у виконанні Зразк. Гуртка дадуть їм змогу переконатися, що між так звавними старими річами є ще не одна цінна перла, котру належало би тільки вигребати із забуття.

— **Льокаторський закон.** При оподільшому ухваленні закона про охорону льокаторів перенята зміна, що для одноізбових мешкань зарезервується підвищку комірного від 1. квітня до кінця року. Самітний льокатор, котрого місячний заробіток виносить 80 зол. і льокатор із родиною, що заробляє 120 зол., можуть платити однаково. Безробітні увільнені від евікції на протязі 12 місяців. Закон відіслано до сенату.

— **Поміч голодним і безробітним.** Львівський Горожанський Комітет помочі голодним і безробітним присилає нам таку оповістку: Заведення СС. Альбертинок (Золота 6) буде безплатно видавати поживні зупи з додатком хліба на підставі легітимацій, по які інтересовані можуть зголошуватися до „Zjednoczenia Towarzystw kobiecych" (вул. Осолінських 11. II в подвірю) щоденно від 11 до 1-шої год. Без сумніву голод і безробіття важко докучають українському населенню Львова. Боімось тільки, щоб те „Zjednoczenie Towarzystw kobiecych", використовуючи голод і нужду, не перетворилося в „патріотичну" установу або аґітаційно-денаціоналізаційну організацію. Знаючи практики польської ґуманітарности, треба перестерегти голодне й безробітне населення перед звіжанням на душу бідних і вбогих.

— **„Злудзення осадніче на Волыню".** Так названа стаття Тадеуша Дворакоського з Луцька у „Варшавянці" (ч. 61). В ній подається, що парцеляція на Волині в 1921—22 рр. мала таке відношення: 60 прц. кольоністи воєні, 40 прц. місцеве населення; в 1923 р.: 40 прц. кольоністи воєні, 60 прц. місцеве населення; в 1924—1925 рр.: 100 прц. місцеве населення. Дальше вичисляються так села й осади, де кольоністи частинно відпродали свої наділи місцевому населенню і виїхали з Волині в часі двох останніх літ. Це Сади, Торговиця, Борбин, Смордва (всі в дубенському пов.), Скурче (пов. Луцьк), Новик (пов. Володимир Вол.), кольонія Зигмунтів біля села Звиняче і Катеринівка біля села Брани (пов. Горохів) і ин. Допускувача дивує найбільше, що кольоністи ґрунтують навіть місцевости з дуже урожайною землею, прим. в повіті кремінецькім і дубенськім, і виздять на захід. Загальну цифру перенятої досі від більшої власности на кольонізацію землі подає Дворакоський на 81,845 га.

— **„Руссія въ Галиціи".** Під таким наголовком поміщена в берлінському щоденнику „Руль" (ч. 1592) ентузіястична стаття про „русское національное сознаніе" в Галичині. Притоку до написання цієї статті дало варшав. кореспондентові „Руля" ювілейне свято у Львові з нагоди 100-ліття уродин Наумовича, що відбулося в „Народньому Домі". Свято це було попереджене богослуженням у львівській православній церкві, „що все більше стає центром духовного й церковного обєднання русских Галичан", а закінчилося — танцями. Кореспондента „Руля" радує участь у святі „русскихъ дѣятелей" з Варшави й Волині, а ще більше те, що церковна часть свята відбулася в православній церкві. З того робить він висновок про жизненість „русскаго движенія" і заповідає на найближчу мету — масовий рух за поширенням православія не тільки між селянством і міським населенням, але навіть між гр.-кат. духовенством... Тут на місці ми якось ні про одно ні про друге, як загалом про москвофільський рух, нічого не чуємо.

— **Наукове Товариство в Харкові** улаштовує дня 14. березня 1926 р. ювілейне святкування 30-ліття педаґоґічної діяльности Чепіги, відомого редактора першого українського педаґоґічного журналу в Київі „Світло" й автора численних педаґоґічних праць та шкільних підручників українською мовою. — Писемні привіти й телеґрами слати вчасно на адресу: Наукове Товариство, на руки О. І. Попова в Харкові, площа Карла Маркса ч. 2, будинок школи ім. Карла Маркса.

— **Василь Авраменко,** відомий балетмайстер, уладив у канадійському місті Торонто при помочі учнів своєї торонтської школи вечір українських національних танців, що відбувся 24. і 25 лютого ц. р. в Стендард-театрі.

— **Напад на потяг.** На шляху Коростень-Острів (біля Вловщавка) бандити задержали поїзд сильною револьверовою пальбою. Ввійшли до почтового вагона, в якім везено багато ґрошей. Кондуктор відстрашив напасників револьвером. За бандитами загинув слід.

— **Фальшивники долярів.** У Львові поділія арештувала Леонарда Масевського й його поміченика Пельца за фальшування долярів. З 1-долярових банкнотів переробляли 20-долярівки.

— **Пекольна машина і кривавий товар.** Читачі пригадують собі може недавне самогубство чи вбивство 19-літнього студента Макольондри на личаківському цвинтарі, недалеко дому свого батька цвинтарного каменяра. Слідство не найшло винуватців і не розяснило причин смерти молодого чоловіка. Вчора судова

та поліційна влада поінформувалась знову цією справою при нагоді найденого пакету на городі п. Казимира Макольондри, вуйка померщого. Поруч нього живе батько вбитого. Знайдені у білім папері лежали вибухові матеріяли. Є не вже другий випадок такої знахідки: в січні такий самий найдений пакет п. Макольондра передав дотичним владі до розсліду. Влада, яка вела слідство, шукає звязку між смертю молодого Макольондри і спробами замаху на членів його родини. Є дві гіпотези: перша пачка, найдена на два тижні перед смертю студента, могла бути остерігаючим знаком, що його хотять убити. Теперішня пачка може мати таке значіння у відношенні до инших членів родини. Друга гіпотеза така, що студент Макольондра належав до анархістичної організації або знав щось про неї і його вбили, в острасі, щоби її не видав. Але навіщо підкладати ті члени нову бомбу під невинних людей? Багато є таких простих запитів, на яких нема простої відповіди. „Газета Повська", що передає свої міркування в цій справі та обурюється, що справа є нерозяснена, кінчить таким зворотом: „Будучи між будинками Макольондрів, ми стверділи, що родина вбитого спеціяльно підкреслює його близькі дружні взаємини зі Стебницьким, який не розставався з покійним від ранку до пізної ночі і скрізь з ним ходив, аж нежданно після вбивства відрікся його, заявляючи, що взагалі не бачив його на протязі довгих днів і взагалі оминав його, при чому якнайбільше зневажливо висловлювався про особу та характер убитого, свого щирого друга. Це має своєрідний підклад у звязку з фактом, що Стебницький є Українцем. Ще раз повторяємо: якби заняться найденими на грунтах Макольондрів вибуховими матеріялами та дослідити, чи вони не йдуть від саботажово-українських бойок або комуністичних організацій, то це могло би чимало причинитись до розясеення таємного злочину на дичайківським цвинтарі". Ясно та широ. Скільки разів якась особа заплутана в таємну кримінальну справу має приятеля Українця, треба арештувати Українця, який є ниткою до клубка таємних організацій саботажистів!

— Вломники, ще й громадяне. Львів має честь, що на його землі користувався „гостинними виступами" міжнародній вломник Роман Богданович. Він мав місцевих спільників, які допомогли йому ограбити в останніх часах хату при вул. Яновській 5 і вул. Сонячній. (Злодій любили екзотичні назви!) До цього гурта належали: Ян Петрус, Броніслав Пастушинський, Йосип Василик. Ян Петрус є громадянином міста Львова, бо має „реальність" і пару коней, якими возить вугля. Але ця праця була для нього замалу реальною і він почав возити по ночах своїми кіньми крадене добро. А що був надто великим паном і мав ще візника, то візник, позавидівши мабуть лаврів своєму господареві, видав його. Крім злодіїв арештували ще їх спільників, що відкупували крадені предмети.

— Що може одна людина? Найбільше впливовою людиною в Німеччині є не Гінденбург, не міністр той або инший і не власник впливових торговельних підприємств. Є нею голова трест 1600 німецьких часописів, бувший скромний радник у Познані Гугенберг. Коли більш як половина німецьких часописів одержує інформації з одного джерела, то ясно, що такій силі пропаганди не в силі протиставитись ніякий фінансовий чи політичний потентат.

— Поширення радіо в Австрії виявляється цифрою 250.000 зареєстрованих аматорів цієї приємної і корисної розривки, з того до 200.000 в самому Відні. Значить — кожний 10-ий Віденець має своє власне радіо. У Празі є до 50.000 власників радіоапарату.

— З кіна. В кіні „Лев іде фільма „Пат і Патахон як міліярдери". В кіні „Марусенька" російська трагедія на підставі повісти Толстого „Поліокушка" в супроводі російського хору, складеного з 10 осіб.

— Найкращим закінченням цього карнавалу буде традиційна „Велика Маскарада" у „Народнім Домі" дня 6-го березня, з чотирома цінними нагородами за найкращі та найдотепніші маски. Вступ тільки за особистими запрошеннями, які можна одержати раніше в „Кооперативі Українського Театру", вул. Руська 18. І, від год. 9—1. 1258 1—1

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захисток в добі лихоліття!!

VIII. Сокільський здвиг у Празі

Здається, не так давно це було, як готовили наше сокільство на VI. здвиг в Празі в 1912 р. Проти волі політичної нашої опінії станули ми вперше тоді поруч инших Славян у Празі і не потребували цього жалувати. Не дивлячись на наші передвоєнні русофільські симпатії Чехів — нас приймали не тільки гостинно, але й вдячно за поміч, яку ми їм дали в їх змаганнях за самостійність. Ми були свідками, як Чехи, не вважаючи на свої симпатії до Росії, не допустили до участи в здвигу російських Соколів, бо вони були знаряджені не як Соколи, а як військо

Ч. 50. (10.725). Львів, неділя 7. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За культурні впливи.

Боротьба з московським насиллям.

Останніми часами помітна на Рад. Україні завзята боротьба з московськими культурними впливами. Навіть у радянській українській пресі стрічаємо час до часу статті, які зачіпають цю важну справу. На протязі останнього року стала вона до тої міри болючою, що найшла відгомін навіть на останньому пленумі Всеукраїнського центрального виконавчого комітету рад. Вже там відносилися поважні голоси проти заливу України російською пресою та російською літературою. Що більше. Там роблено поважні докори Державному видавництву України за те, що воно видає забагато російських публікацій, до чого воно зовсім не є покликане. Діяльности українського „Держвидаву" протиставили дільність московського „Госиздата", який не видав доґепер ні одної української книжки, не зважаючи на те, що на території РСФРР. є значна скількість українського населення.

Закиди на адресу „Держвидаву" найшли опісля поважний відгомін у пресі. Розвинулася пресова дискусія. Оборонці „Держвидаву" доказували, що в ньому переважали українські видавництва, а „Червоний Шлях" мало що не боронив становища, що всі видавництва „Держвидаву" мусять бути українськими. Найважнішим аргументом проти видавничої діяльности „Держвидаву" був закид, що хоч він видає досить українських книжок, то їх якість далеко не дорівнює якости йогож таки російських видань.

Цю газетну дискусію між самими комуністичними культурними діячами на Україні на тему такого чи иншого напряму видавництв слід вважати початком боротьби з культурним російським засиллям на Україні. Що так воно справді є, про те свідчить нова пресова кампанія, що почалася на сторінках українських щоденників проти кольпортажі московських видавництв на Україні окремими кольпортерами, званими в термінольогії української рад. преси „варягами".

Виявляється, що ці „варяги" йдуть до українських сіл в посвідках московської „Коммунистической Академии" та розпихають між них силоміць видання тієї академії в роді багатотомових енциклопедій за дуже дорогі гроші. Ці благородні „варяги" йдуть селянам так далеко на стрічу, що не вимагають від них навіть готівки, а тільки підпису векслів. Селянин перелякований самою назвою „Комунистическая Академия", годиться на все, видає книги в кут, а за три місяці стає перед невідрадною перспективою сплати опротестованого векслю на кілька соток карбованців. В иних випадках такіж „варяги" кольпортують теж під заставу векслів ще передвоєнні, перестарілі московські видання. Перелякані селяне йдуть на пропозиції московських кольпортерів, платять потім опротестовані векслі та проклинають комуну, „Комунистическую Академию" і цілу свою долю, бо тратять опісля право на кредити у всіх радустановах. А на майбутнє навіть з українською книжкою до них і не показуйся.

„Чи не можна зробити так, — питає якийсь скромний автор статті на таку тему, скритий під криптонімом П. Л. у „Вістях" ч. 44 — щоби цих агентів етапом на Москву відправити?" „Селяне — пише він у иншому місці — булиб раді, колиб їм дали адресу якогось т-ва з Росії, щоби відсилати туди ті книжки, бо там вони користь принесуть, а тут їх миші зідять"...

Безперечно, що рада, яку подає автор, єдино оправдана та доцільна. Не тільки агентів, але й книжки так оригінально ними кольпортовані слід відсилати етапом на Москву. Там вони направду потрібні. Для українського села потрібна українська книжка і українська газета.

Ця покищо делікатно започаткована українськими комуністами боротьба проти нахабної московської влізливости доказує, що на Україні реагують на московське культурне засилля дуже енергічно. Там все було так, що в виступах поодиноких партійців відбивався настрій маси, настрій тих позапартійних кол, що мають на неї вплив. Як би не було цього позапартійного реаґування, то не важився б навіть найвідважніший комуніст направляти „по етапу" на Московщину ні комуністичних кольпортерів, ні їх московських книжок. В тому саме й крився секрет комуністичних успіхів на Україні, що вони вирівали цілу низку гасел національним українським провідникам, кидали їх в маси як свої, дарма, що не все їх реалізували. Це було колись. Тепер вони намагаються таким чином вихоплювані національні гасла реалізувати, щоби тільки добитися правдивого довіря до себе серед українського народу.

Очевидно, що така політика територіяльно українських комуністів не подобається не тільки некомуністичним елементам на Україні, але й комуністичним „верхам" у Москві. Недавнож виступав відомий Ларин на сторінках московської щоденної преси проти „насильної" українізації своїх родимців Жидів на Україні, дарма, що той примус зводився раптом... до примусової передплати українських „Вістей", органу харківського уряду. І на останньому конгресі російської компартії атакувала національну та соціяльну політику харківського уряду на Україні представниця опозиції вдова Леніна Крупская. Їй давав відправу секретар КП(б)У Каганович, що вказував на специфічно-українські відносини, які партія мусить брати в рахубу, проводячи в життя свою політику.

Відносинами на Україні, а зокрема боротьбою з усім російським сильно інтересується вся емігрантська російська преса. Вона дише огнем ненависти до всього національно-еманципаційного українського руху, що починає там приймати чимраз то більші розміри. А вже прямо казиться вона з приводу культурної еманципації українського народу з під московських впливів.

Всі ці ластівки віщують щось немов недалеку весну. За культурною боротьбою мусить піти і політична. А деякі проблески економічної визвольної боротьби з московським централізмом ми мали нагоду бачити на протязі останніх двох літ, про що ми своєчасно інформували. Національна сила на Україні з дня на день побільшується і кріпне. Для нас це найвідрадніше явище, що будить у нас віру в велику життєву силу нашого народу, а тим самим скріпляє й нашу культурну мішь.

В. М.

З німецької статті можна би зробити від біди висновок, що прем. Скшинський є „Tausendkünsiler"-ом, що вміє зєднати для Польщі симпатії в Льондоні, Парижі, Римі та Берліні. Тимчасом він є лише настільки зручнішим від иншних, що не робить ніяких зобовязуючих заяв дома, ні на чужині, чекаючи раніше на інформації, який вітер віє на широкім морі впливової світової дипльоматії. У цьому він учиться мудрости від Англійців. А що в даний менґ бушують усі вітри одночасно і хто зна, в який бік доведеться спрямувати розхитану льокарнську лодку — треба вслухуватись у всі подуви від ледвочутних на швайцарськім Леманї, аж до вкритих мрякою над Гемзою...

Нова закордонна політика Польщі.

Єдиний кандидат. — В опозиції до варшавських настроїв. — З усіма вітрами в згоді.

Кореспондент „Берлінського Таґеблятту" у довшій статті призадумується над фактом, чому теперішній польський міністр закордонних справ Скшинський узяв орієнтацію на мирний дух Ліґи Націй, зовсім протилежний до напрямку політики його безпосередніх попередників. Коли корабель польської державности вийшов щасливо з повоєнної хуртовини то це подекуди, на думку німецького часопису, дипльоматична заслуга гр. Скшинського. А коли треба було найти кандидата на міністра, що вмів би прибирати зручні пози на ховзькім женевськім паркеті, то вибір упав природно на нього з двох причин: він був безпартійний у мент боротьби партійних польських кандидатів і прихильником мирної політики під знаком Англії. Вшехпольський дипльомат з орієнтацією на Росію йшов би у розріз з англійською закордонною політикою.

Центральною ідеєю вшехпольської політики з її ідейним головачем Дмовським є середнє европейський блок від Балтійського моря по Чорне, проти Німеччини, під протекторатом Франції. До нього приєдналась би також російська еміґрація, що вірить у збройну інтервенцію та славянофільський федеративний союз, з Варшавою включно. Скшинський не вірив у доцільність цих плянів і став на ґрунті мирової політики, яка погодилась з необхідним зростом німецьких впливів і істнуючим зміцненням СРСР. Він щиро боронив у польськім соймі льокарнських договорів як достаточних гарантій польської забезпеки. Дарма, що польський парлямент не вірить у льокарнську політику, він ратифікуватиме льокарнські договори. Польські націоналістичні кола, що переважають у Варшаві, кажуть, що керничка праця німецьких дипльоматів підкопає Версайський договір і що треба рахуватись з можливістю війни.

Українці за океаном.

Добра рада чужинців. — Поміч Рідному Краєви. — „Обединання".

Філядельфія, 16. лютого 1926.

Коли читаємо тут краєву українську пресу, зокрема Ваш орган, то дуже добре уявляємо собі Ваше незавидне положення. Ваші „гаразди" під крилами білого орла. А найкращою; пророчистою мовою говорять нам про Ваше життя оті більші й менші білі плями конфіскати, що ними переповнена вся українська праса під Польщею. Говорять не тільки нам, а й кожному чужинцеві, якому показати якенебудь число української газети. Просимо вірити, що ніщо так не ділає і не розбурхує нашого чоловіка, як біла пляма в українській краєвій газеті. Бо вона каже йому сто разів більше, як найкраще, найжиневіще написана стаття або найгостріша промова. А вже чужинці то просто не сходять з дива, що щось подібне можливе в 1925 чи 1926 р., 7 літ після закінчення світової війни. Бо такої аномалії, такого нищення преси якогобудь народу нема нині — навіть у приближенні — ніде в світі. Тому зичливі чужинці радять нам зробити фотографічну знимку одної сконфіскованої сторінки першого-ліпшого українського органу і дати її в відповідним пояснінням до ріжних ілюстрованих чужинецьких журналів. Запевняють, що це зробить відповідне вражіння на американську публіку, якій щось подібне й не снилося — а чого ми в найближчому часі й позволимо собі скористати.

Не думайте, що ми тут умієм тільки обурюватися і протестувати проти того, що у Вас діється — лише словами. Ні! Ми пізнали в новому світі й навчилися від иншних народів, в якими всуміш живемо, що самими словами, протестами далеко не зайдемо. В країні величезної свободи, у нашій „free country", де ми дихаємо справді вільно й безжурно, ми пізнали найкраще, що значить матеріяльна незалежність одиниці, загалу, цілого народу. Ми й розумімо, що причиною наших невдач була в значній мірі наша вбогість, наші матеріяльні недостатки. І тому нині — як ніколи передше — ціла українська Америка відгукується масово на погреби й поклики з Рідного Краю. Те, що

кожись було спорадичним, неорганізованим ділом одиниць — увійшло нині в зрозуміння, в душі цілої еміґрантської маси, яка на дійсну потребу в старому краю не відмовить ніколи своєї помочі. А на дійсну охоту до жертв, до помочі Рідному Краєві можна теж неодно збудувати й тут серед чужинного моря, про що вчить нас кожний день.

Несуть поміч старокраєвим інституціям та установам ріжні українські організації в Америці і ріжні гуртки наших людей (ці звичайно на будову Народніх Домів або читалень у своїому селі). Але найбільше зорганізовану акцію веде в цьому напрямі Обєднання українських організацій в Америці, що має свій осідок у Філядельфії. За час свойого понад 3-літнього істнування, не дивлячись на колоди, видані йому таки рідними киринниками під ноги, Обєднання не тільки себе вповні оправдало, але й зібрало й поважні суми на старокраєві потреби (ок. 100,000 долярів), а крім того розвинуло й відповідну інформаційну акцію про наше положення в чужинецькому світі. Розуміється, роля Обєднання як чинника, що обєднує в собі ріжні поважні національні організації на американському ґрунті, теж не маловажна, та це старокраєвим читачам менше цікаве. На всякий випадок треба ствердити, що Обєднання, дякуючи тактові й розумові своїх провідників, як і тій справді великій, позитивній роботі, що її має за собою, стало найбільш авторитетною, передовою установою американських Українців, що подає тон і веде провід в цілому їх національному житті.

Про саму збіркову акцію для краю, про важніші українські установи в Америці і про инші цікаві справи з нашого життя — в другому дописові.

Вимах „КОЛЯДИ" на Рідну Школу заминається безумовно з днем 10. березня 1926. Списані вимахи не будуть уваглянені. Головна Управа УПТ-ва.

Танець чиновників.

Самоврядування у Східній Галичині на індексі.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 4. березня 1926.

Прочитавши статтю „Діла" під написом „Перші ластівки", яка зупиняється на справі виборів до самоврядних і законодатних установ, Ваш кореспондент поробив заходи, щоби тут на місці розслідити цю таємну справу.

Вкінці вдалось йому в довшій розмові з добре поінформованим урядовцем міністерства внутрішніх справ, якого прізвище зі зрозумілих причин слід промовчати, кинути смугу світла на польські виборчі пляни.

— В деяких колах — говорив Ваш кореспондент — вперто вдержуються поголоски, що небавом відбудуться вибори до самоврядних установ яко вступ до виборчого бою до законодатних тіл. Чи уряд підготовив уже в тому напрямі ґрунт?

— Такі чутки справді кружляють — відповів запитаний, — особливо серед політичних кол „національних меншостей". Правду кажучи, таке чергування: спершу вибори до самоврядних установ, а опісля вибори до сойму і сенату — є наскрізь льогічне. Вступом до виборчої кампанії до законодатних тіл повинні бути вибори до самоврядувань. Одначе таке льогічне чергування нам не на руку. Всьому стоїть на перепоні „Малопольська Всходня". Є це небезпечний для нас і маловідомий терен. З огляду на те важно, щоби вибори до сойму і сенату відбулися при теперішніх наказних війтах і комісарях. Цей апарат є без ніяких сумнівів наш, а що можуть дати вибори до самоврядувань,—Господь знає. В таких переломових хвилях хіба ніхто не буде позбуватися свого певного апарату в користь непевного. При збереженні теперішнього стану у Сх. Галичині маємо виглядн на успіхи. Крім того уряд і партії (польські) рахуються з тим, що Українці при своїому політичному безладді не будуть як слід приготовані до соймових виборів. Ясно, що попередні вибори до самоврядувань могли би обєднати українські партії, дати їм досвід і створити відповідну виборчу атмосферу і відповідний апарат всупереч інтенціям уряду. Можу Вас впевнити, що істнуючий у Сх. Галичині стан у самоврядній ділянці трівати-ме довший час.

— Алеж в Сх. Галичині діються в тв. самоврядних установах страшні речі. Як можна доводити до крайности?

— „Рацію стану" (державна рація) на першому пляні, все инше мусить бути їй підпорядковане. А з польського становища всетаки краще, як владу в громаді виконує призначений Поляк, ніж вибраний Українець.

— А щож значить сціпно налагоджуваний компроміс польських партій під проводом марш. Ратая? Таж одна з коаліційних партій, як свідчить „програма на найближчу мегу" ППС., розголошувана пос. Недзялковським, якраз має на меті негайне привернення самоврядування на „кресах".

— Мало чого не говорить ППС., алеж не треба зараз брати собі того всього до серця. Також не слід переймагися заходами марш. Ратая, бо ледве чи вони зачеплять Сх. Галичину.

— Як то?

— Дуже просто. Треба Вам пояснити дещо з історії нинішнього галасу на тему самоврядного законодавства. Ще при ухвалюванні бюджету на 1925 р. при 7-мій точці бюджету міністерства внутрішніх справ — сенат ухвалив таку резолюцію: „Сенат взиває уряд, щоби якнайскорше перевів вибори до громадських і повітових рад у Галичині на підставі істнуючої виборчої ординації з доданням загальної курії". Ідучи на стрічу бажанню сенату, уряд виготовив відповідні поправки до австрійського виборчого закону до громадських і повітових рад і вніс їх до сойму. Одночасно міністерство внутрішніх справ письмом з 5. січня 1926 звернулося до Тимч. Самоврядного Виділу у Львові, щоби він висловив свою опінію в тій справі. Годиться зазначити, що міністерський проект поправок при виборах до повітових рад зніс курію великої власности, обмежуючись до двох курій: міської (з групи міських громад) і сільської (з групи сільських громад). Тимч. Самовр. Виділ зі свого боку звернувся по опінію до повітових і міських управ. Вислід цих відповідей був дуже повчаючий. Зі Західної Галичини (з краківського і частини львівського воєвідства) наспіли відповіди з домаганням негайного переведення виборів, а за те зі Сх. Галичини всі повітові управи без винятку висловилися проти виборів, бо вони булиб польською національною катастрофою. З тих самих причин Тимч. Самовр. Виділ у Львові заявився проти знесення великовласницької курії при виборах до повітових рад, бо це теж — по його словам — булаб національна катастрофа для польського елементу.

Самовр. Виділ обстоює переведення виборів на основі старої виборчої ординації з доданням загальної курії по лінії сенатської резолюції, але те його домагання, правду кажучи, дуже нерішуче. Зрештою, з думкою Самовр. Виділу мало хто рахується.

Уряд сповнив свій обовязок і може спокійно ждати на дальший розвиток подій. Нам не палиться. Інтереси польськости мусимо берегти всіми засобами.

— А якуж мету має міжпартійний компроміс в справі самоврядних законів?

— Даруйте, що я Вам зразу не виясняв цеї справи. Коли в соймі появився проект новелі міністерства внутрішніх справ до австрійського виборчого закону до громадських і повітових рад, то він зробив актуальним самоврядне законодавство

О. Д-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК. 3)

Нова доба нашої церкви.

Було це догматичне вирівнання, але життєве піддання себе Заходові. Слабший піддався сильнішому, — слабший життєво, культурно, політично. В такій констеляції тратить він самостійність у творчости, стає відданий на просто необмежену асиміляцію. Його психа — це висохле джерело, що вже не творить, і тільки приймати вміє чужу воду. А це злім у життєвому характері. Схід поволі стає не собою: Схід — „не-Сходом", восточні не „восточними", а „пів-латинниками". Латинський дух просякає їх життя. Це діється менше-більше так, як коли наш простолюдин з села поселиться в більшому місті, і поволі — навіть непостережено — перемішує свою мову польськими словами, аж нарешті стане таки по польськи говорити, хоч може ще й тепер уважатиме себе „Русином"-Українцем. Алеж це не розвій української психи, тільки упадок. Православні, які здалека глядять на це, хоч може цього аналітичним способом і не розбирають і звичайно тенденційно представляють, а одначе цей злім живо відчувають і вважають унію за упадок Сходу, а уніятів за зрадників Сходу... Ось тут „камень преткновения". Чи навести кілька подробиць для ілюстрації? Від часів унії всі наші богословські книжки це просто плягіяти — переводи або перерібки — западних книжок. Усі западні течії це взір, не просто канон думання для нас. Схоластична фільософія, яка виробилася на Заході і має там могучу традицію, в нас уважається за обовязкову так, що і в думці не можуть припустити, щоб ми могли не приймати її — це означало би майже єресь. Хоч на Сході ніколи схоластика не була прийнята й нема надії, щоб колись там принялася. Ба, що більше! Обряд, що у всіх релігіях уходить за сакраментальний символ, який є найяскравішим виразом нашої відрубности й самостійности в житті, і він підляг флюктуації... Скільки то було в нашій Церкві латиніяторських експериментів, а скільки ще й нині равуоаз уводиться нового — не з нашого самостійного джерела, але з потоків, що пливуть із Заходу... А якщо спротивишся цьому, щонайменше підозріватимуть тебе, шо ти змагаєш до православія, хочби ти був і митрополитом. Так далеко ми зайшли, що свойого боронити входить за єресь! Візантинізм, що повинно бути нашим ідеалом, бо Візантія створила наш церковний характер, це входить у нас за згірдне слово. Така доля всіх, що підпали під супремаційну асиміляцію. Їх рідне, матірне в них у погорді. А одначе неможливе, щоб деякі одиниці в народі не відчували цього.

І так ось одні пруться на Захід, инші на Схід — стрімголов, без розбору. А це вічна болячка нашої Церкви — ота внутрішня неопределеність, несамостійність у житті, сліпе й необмежене підлягання чужим впливам. Цей характер робить унію подібною до обійстя без плота, без огорожі... Унія і дисунія — це явище постійно звязане з унією, яку зродив припадок, а виховував збіг обставин.

Ні, унія в такому стилю не може мати будучности, не може бути повабною для православного Сходу. Не треба багато говорити. Миж живемо в часах, коли Поляки роблять свою „унію", а вона для нас — як це висказу? — згіршаюча й відтручує нас від себе. Можемо отже відчути, як православний Схід дивиться на історичні унії.

Схід завеликий, відмінний від Заходу і своєю вдачею і своєю історією і надто повно в ньому молодих життєвих сил, щоб міг обійтися без свойого власного, подрібно зрізничкованого, суцільно розвиненого життєвого становища. Унія з немочі, перенята психольогією причепи, трабанта, його не одушевить.

Хтож винен, що унія приняла такий характер? Православні кажуть: Рим: Рим не позволяє унії жити своїм життям! — Але це мова ворогів Риму. А так по совісти мусимо сказати, що винні ми самі. Рим ніколи ніяких обмежень нашого східного характеру не накидав нам, одначе він не може витворити нашої самостійности в житті. Цеж треба витворити тут на місці. Незорієнтованість наших предків і лиха доля — ось де треба шукати справжніх причин, що унія й досі не змогла виробитися на світило для православного Сходу. Ідеольогами унії були чужі люде, що отверто або скрито під унією розуміли міст до цілковитого латинства. Ще й нині польські ідеольоги — всі без виїмку — так унію розуміють. Вониж мають свої категорії думання й відчування і свої цілі. А наші предки були такі необачні, що дали вмовити в себе те розуміння унії... Лихою долею було для унії, що приступали до неї не самостійні народи, але піддані чужим державам і хоч-не-хоч кермувалися в багатьох річах так, щоби приподобатися могучим. Отже життя унії не развивалося вільно, але як на припоні. Якщоб до унії була пристала якась державна нація, булоб зовсім инакше.

Щож отже? Чи нам залишити і навіть пропагувати той характер унії, який згодом — per fas et nefas — виробився? Ні, бо це не має будучности. Життєвою ідеєю унії може бути тільки це: реставрувати стару Візантію! Реставрувати її становище, яке вона займала, доки була в єдности з Римом — становище в життєвій творчости, самостійности, відрубности в своїм християнськім типі, автономії в каноничному відношенні до латинської Церкви. Тисячу років на тому становищі пробував Схід у єдности віри з Заходом і витворив спеціяльну, високу християнську культуру. Це найкращий доказ, що те становище не є небезпечне для єдности Церкви, але саме одиноко відповідне.

Греки від віків витворили инший, подрібно зріжничкований, тип християнської культури, як Римляне. Саме тим Христова Церква багата, саме тим можлива конкуренція християнських цінностей у людському опрацюванні. А де монополь, там нема конкуренції — але монополь саме тому найгірша економічна система.

Отже реставрація становища давньої Візантії! Це ідея, яка Сходові багато скаже і яка не вичерпається ніколи. Це одинока ідея, що зможе поставити унію на її власні ноги і принести одушевлення для неї.

(Докінчення буде).

АҐРУМІНА природний цітринований екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемоняди, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247а **Жадайте у всіх складах 10—75**

„Народної Торговлі".

взагалі. Праві партії, особливо народова демократія, спротивилися переведенні громадських виборів в Сх. Галичині, бо це нарушувалоб їх стан посідання. За це досі неуступчиві праві партії виявили охоту до компромісу в справі самоврядного законодавства взагалі. Зайвим було би ближче пояснювати чому? Правиця все таки непевна щодо будучого складу і фізіономії сойму та його реформаторських нахилів. Тому бажалаб заздалегідь шляхом компромісу осягнути сякі-такі користи. Марш. Ратай взяв ініціятиву в свої руки, а домагання „Пяста" (плюральність) дяже в основу того компромісу. Але це Вас мало що обходить.

— Навпаки, це нас незвичайно інтересує. Такі чи инші самоврядні закони для Українців мають першорядне значіння.

— Кажу: це Вас мало що обходить, бож Сх. Галичина по всім даним буде виключена під оглядом їх приноровлення.

— Чому?

— Тому, що цю справу для трьох полуднево-східних воєвідств (львівського, станиславівського і тернопільського) вже вирішує закон з 26. вересня 1922.

— Алеж той закон є накинений, а зрештою він мертвий.

— Але фактом є, що він існує. Ми його оживлювати не будемо.

І мій співбесідник раптом урвав, переходячи на иншу, зовсім нецікаву для ширшого загалу тему.

н.

Політика незвязаних рук.

Анґлія не хоче висловлюватись перед Женевою.

На тему становища Анґлії до претенсій ріжних держав, які заходять ся за постійне місце в Раді, щодня приносить ріжношерста преса ріжні коментарі поодиноких зворотів та висловів ріжних англійських дипльоматів. Тому цікаво знати, що над цим становищем радив тісний комітет англійського парляменту наскрізь довірочно дня 1. ц. м. і що крім вибраних послів не було там ніяких постороннїх осіб. „Було це — каже „Таймс" — найбільше повірочне цього рода засідання від війни". Крім офіціяльного справозданння виданого після цього засідання ніхто з присутніх не давав ніяких інформацій про хід нарад. Мін. зак. справ Чемберлен мав пятьчвертеву промову, якої провідну думку находимо у короткім справозданні: „Він хотів би оминути дискусію у даний мент, чи слід щороку збільшувати в Раді Ліги постійні місця, чи ні. Цю справу але поставили і він жадує цього. Він є противним думці, щоби якась держава входила до Ліги як противага Німеччині. Одначе й нема причин, чому би инші не могли ввійти туди. Реальним питанням є, як Рада може якнайдоцільніше вдержати мир і працювати над примиренням народів. Рахувати голоси в Раді „за" і „проти" є безцільно, бо там, де нема однозгідности не можна нічого рішати. Не треба нині домагались від делегатів ріжних держав засовувати заздалегідь своє становище у цій справі, бо це спараліжує їх працю. Єдиним виходом є полишити свободу для переговорів. Є сила ріжних можливих розвязок і тому єдиним його проханням є не звязувати йому рук, коли їхатиме до Женеви"...

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Проекти компромісу.

Паризький кореспондент „Шікаго Трібюн" довідується, що в Женеві після приїзду Штреземана й Лютера події уложаться так: Рада Союза після переговорів із держ. мужами східної, західньої і середньої Европи поручить пленумові Союза ухвалити приняття Німеччини до групи держав із зазначенням, що Німеччина одержує постійне місце в Раді Союза. Після того засідання має відбутися друге засідання повних зборів, у котрім візьме участь і Німеччина. Засідання це має предложити Раді Союза прийняття Польщі в характері несталого члена. В неділю перед першим пленарним засіданням Штреземан і Лютер зложать святочну присягу, що після приступлення не будуть противитися признанню Польщі непостійного місця.

„Н. фр. Пр." повідомляє з Берліна: Ним. уряд може прийняти лише один компроміс, а саме, що Рада вибере комісію, котра розгляне внесення поодиноких держав у справі прийняття їх до Ради й у вересні предложить Раді справоздання.

Після прийняття Німеччини до Рада канцлер Лютер виголосить привітальну примову в німецькій мові.

Зїзд льокарнських контрагентів.

„Матен" пише, що нім. амбасадор повідомив Бріяна, що нім. уряд бажає відбути в Женеві перед засіданням Ради С. Н. вступну розмову представників Франції, Анґлії й Німеччини. Бріян згодився на предложення. Дальше повідомляє „Матен", що представники 7 держав, які підписали льокарнський пакт, стрінуться 6. березня в Парижі або Женеві.

Однозгідність анґл. уряду.

Болдуін заявив, що нема ріжниці поглядів між Чемберленом й иншими членами уряду. Після дискусії приступили до голосування над становищем уряду в справі Ради Союза Народів. За урядом віддали 224 голоси, проти 124.

Гавзнер віцем. сусп. робіт.

Рада мін. ухвалила предложити през. Войцеховському іменування пос. Гавзнера віцеміністром сусп. робіт. Президент підписав іменування.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" вийшло знов жертвою непажерливого цензорського олівця. Сконфісковано в ньому славне цілу статтю пп. „Дух злоби і безсилля", бо полишено з неї читачам тільки 27 початкових рядків. Це тільки 24-та конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Доносицька манія.** „Слово Польске", не спинаючись своїми дотеперішніми добрими інформаціями про наші справи, поширює чергові революції про тайні виклади українського університету. Послухайте: університету вже давно нема, бо навіть „самі агітатори(!) дали собі з цією немудрою забавою спокій". Але є ще такі українські... медики, яким не вдалось попасти в польський університет, отже лікарі Панькишин і Подолинський учать їх приватно і називають це університетом. Значить — є університет. А викладати цим лікарям не вільно і тому „хтось повинен зробити з цим(!) порядок". При цій нагоді читачі „Слова П." дізнаються про „Кураторію вищих українських шкіл", яку складено так, щоби „Слово П." могло домагатись розвязання останків українських шкіл у Львові, бо в ній засідали — не сміється! — директори цих шкіл... д-р В. Щурат і о. дир. Дзерович! Навіть заходи „Наук. Тов. ім. Шевченка", щоби влаштувати курси з українознавства, є, на думку „Слова П.", даремні, бо не є тільки хитра штука, щоб і мати „помічні виклади" до нелегального українського університету. Тепер уже ясно, чому п. Грабський не має потреби засувати обіцяного українського університету. Адже український університет існує скрізь, у всіх форматі, як хотіла українська конспірація.

— **Арештування комуністичної організації у Львові.** Політична поліція у Львові виследила, що на терені Львова та на Волині ділає тайна комуністична організація, філія міжнар. організації „Моср" із централею у Москві. Завданням організації поміж революціонерами і опіка над політ. вязнями. В Галичині організація називалася „Червона поміч Зах. України", займалася агітацією в проф. сферах, між безробітними й академічками. Поліція дізналася про склад львівського відділу й місце сходин. В мешканні приватного урядовця Брікнера при вул. Фірманській 7. арештували цілу президію організації підчас нарад. Крім Брікнера арештували студ. філ. Івана Ваньтуха, котрий мешкав у Французькому Готелі при Мочільській пл. Крім того арештували Макс. Бергераса урад. фірми „Прометер", Осію Шехтера прив. ур. і Пилипа Шишку ст. філ. Арештованих Иос. Забавку й Ізр. Адлера увільнено з браку доказів. Рівночасно переведи ревізію в приватних мешканях і забрали листи від політичних вязнів із Батория, Бригідок, із бронок (Понаншина). В канцелярії організації найшли летючки і кол. брошури, київські і харківські часописи та статистичні виказ родини політ. вязнів, що діставали підмоги з організації. Весь найдений матеріял заквал. поновано, а арештованих відставили до вязниці при вул. Баторія.

— **Який це порох?** Учора перед вами ми за місцевою пресою, головно за „Газетою Поранною", „сенсації", звязані з „пекольною машиною", яку хтось підклав в огороді родини покійного студента Макольондри, що згинув на Личаківськім цвинтарі, для одних як самогубець, для инших як жертва таємної організації. Нині „Газета Поранна" приносить нові революції: на згаданім огороді найшли новий пакет з вибуховим матеріялом, т. з. „Динаміт Блюма Н-р 2". Є це півтретя кільограма німецького динаміту, який у силі висадити у повітря величезну будівлю. Одночасно в дотичній статті часопис бе у великий дзвін тривоги, що поліція легковажить собі найдені познаки і не хоче вести слідства. „Слово Польске" поміщує з цього приводу новинку „З великої хмари — малий дощ", кажучи, що піротехнік Дингевич сперлив у желятиновім пуделку не вибухови порох, а „косметичну субстанцію зі звичайним пондорожним порохом". Проти цього протестує якнайрішучше „Газета Поранна", яка найшла в огороді само: „таблетки вибухової желятини, дрібні кістки динамону, жовтий порошок екразиту, грудки салітри, якісь кусники янтара", а навіть „покинені та анехтовані протехніком та поліційними органами клаптики якоїсь української газети, яка затикала в пуделку цілину, призначену для введення льонту". Ця українська газета заслуговує, і на нашу гадку, на загальний поклін. Хитрі українські терористи хотіли імовірно в той спосіб затерти за собою всі сліди й відвернути від себе увагу. Процес Штангера виказав наглядно, що не легко розумітись на піротехніці. Дуже можливе, що важко розібрати, чи порох є вуличний, чи вибуховий. Часто вуличний є дуже вибуховий. У всякому разі полеміка між двома органами польської преси, з яких один докоряє другому „вуличними фантазіями", а другий першому брехнею — скривав поза собою якісь гадібші мотиви, коли в гру входять тут і чинники, що ведуть слідство. Дим уже є, питання тільки: З якого пороху? Бо й той, яким засипують людям очі, є також небезпечний для громадян.

— **Обережно з долярами!** Передучора знову арештували у Львові двох добродіїв людства, які додавали на долярівках багато обіцюючі „зера" і в той спосіб дурили світом і людьми. Один з них — старий практик Педіц, що вже сидів за фальшування марок півтора року у вязниці, другий молодець з дуже доброї родини, Леонард Маєвський. Скільки то великих артистів, що могли би малювати щось краще, як „зера", пропадають марно!

— **Страшна експльозія в Празі.** В Празі підчас перевожения 12 скринь ручних гранатів, одна скриня впала з воза на вух. Столярський і спричинила вибух. Двох вояків із ескорти розшарпало на місці. Части їх тіла найшли на кривих каменищ, далеко від місця вибуху. Багато прохожих струї воздуха відкинула на кільканадцять кроків. Багато прохожих ранених відломками гранатів або відломками муру. Ціла вулиця знищена. Детонація була така сильна, що в мешканнях при тій улиці повипереверталися всі меблі, ні одна шиба ні одно зеркало не остались цілі. Відломки стовченого скла зранили в мешканьях багато осіб. Загалом є двох убитих і 62 ранені. На знак жалоби відкликано всі торжества, які вчора приготовлено з нагоди уродин през. Масарика.

— **Присуд на мадярських фальшиванників.** В Газі скінчився 5. березня процес проти трьох мадярських емісарів. Засудили Янковича на 9 літ тяжкої вязниці, Марсовського і Манковича на 7 літ тяжкої вязниці. Всіх трьох признано винуватими поширювання фальшивих тисячфранківок, які діставали з Будапешту.

— **Жертва, яка зворушує.** На днях одержала „Просвіта" від п. Михайла Яроссавча з невропсихічного шпиталю у Welfare Island, N.Y. письмо та 5 долярів, з яких 2 призначені на вкладку, а 3 на дар „Просвіті" [illegible] письма такий

„Хвальне Т-во Просвіта! — В załączeniu посилаю пять долярів, за що прошу мене вписати у члени Т-ва „Просвіта", а решту прошу принити яко дар уродин Товариства. Скажете — а це що? Чи з варятом маємо до діла? Ні, ще не цілком. Тут прошу позволити дещо сказати про себе: Я є Богом та людьми забутий Українець, спараліжований каліка ще від 1910 р., а в шпиталі караюся від 1914 р. Параліжує мені обі ноги до колін, а відтак параліж посувається далі, доки цілого тіла не знищить. Руки мої відмовляють послуху. На остатку доходить до мозку й убиває хорого. Днятого прошу принати тих кілька центів як дар на уродини Товариства, бо не знаю, чи до грудня дожию, а як дожию, не знаю в якому стані. Кінчу на цім. Бажаю доброго успіху — Михайло Яросевич". Коментарі до цих слів зворушаючих хіба зайві.

— **Шевченкове Свято у Львові** відбудеться заходом українських товариств у середу, дня 10. березня п. р., в салі „Народнього Дому". Початок: год. 7-ій вечером. В концерті беруть участь п. п. Е. Семенівна, оперовий співак К. Андрієнко, проф. Р. Орленко, „Львівський Боян" і „Бандурист". Ціни місць від 3 зол. до 50 сот. Білети продає Книгарня Наукового Тов-а ім. Шевченка, Ринок ч. 10.

— **З Архикатедрального Хору.** В цю неділю відспіває новозорганізований хор при соборі св. Юра під управою п. Івана Охримовича Службу Божу в укладі О. Кошиця. Ця Служба Божа у нас досі не співана.

— **Непосидючий поет.** Мало хто з визначних сучасних поетів так любить популярність, як італійський маестро Анунціо. Літав він підчас війни на власнім літаку, розкидаючи проклямації, боронив Трієсту проти всього світу і власних союзників, двічі (як не більше) вступав до монастиря і виступав з нього, промовляв на великих вічах до багатотисячної юрби, загрівавши її до поширення Італії аж до останніх меж. Був грішником і покутуючим, жовніром і трубадуром, міністром повітря й агітатором. Тепер вийшов зі свого захисту та поїхав до Мілана на те, щоби попасти в конфлікт з церковною владою. Там дають його релігійну містерію „Мучеництво св. Севастіяна", написану ще перед війною французькою мовою для одного з паризьких театрів, а властиво... для вибраної свого серця, славної танцюристки Іди Рубінштайн, яка в цій містерії танцює. Церковна влада заборонила католикам іти на цю виставу. Анунціо має нову сенсацію...

— **Світова виставка.** Еспанський уряд має намір зорганізувати світову виставку в Севілі 1928 р. Та ця ідея зустрічає великезні трудноші, головно фінансового характеру. Уряд, призначивши на цю ціль 20 міл. пезетів, має тепер проект перетворити цю виставку, в якій узяли би участь Зелинені Держави, Мексіко та Аргентина. З огляду на такий широкий плян імовірно речинець її буде відкладений ще на два роки пізніше.

Біржа.

Америк. дол. 7·10 — 7·13 кінцев. кол. 7·50 — 7·52, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25, леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·33, фр. швайц. 1·40 — 1·50, анґл. фунти 35·00 — 35·50,

Золото. 20 кор. 30·00 —30·50, 20 франків 27·80—28·20; 20 марк. 34·00—34·50; 10 руб. 38·00—39·50,

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 зл. кор. 3·30—3·36, фльорени 1·65—1·68, рубль 2·68 — 2·74, рубель дрібним сріблом 1·34 —1·37.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, яч. мінь галицький бров. —,— до —,—, овес гал. 22,50—23·00.

З судової салі.

В найвищому суді в Варшаві.

Дня 3. м. м. відбулася розправа в найвищому суді у Варшаві Василя Коваленка, Андрія Мельника, Евгена Зибликевича, Ірени Вахнянин, Богдана Зеленого, Миколи Білянського, Теодора Воробця і Михайла Іана, які внесли зажалення неважности їзза присуду окружного карного суду у Львові. Председником трибуналу був радник Серадзький, вотували радники Виробек і Кжижановський. Розправа розначалася в 10. год. рано і тревала без перерви до години пів до десятої в ночі. Прокуратор Семільський і оборонці д-р Михайло Волошин, д-р Степан Шухевич і д-р Лев Ганкевич зі Львова промовляли три рази. В пів до десятої год. веч. председник Серадзкий оголосив вирок, яким відкинено всі зажалення неважности. В справі відклику щодо висости і якости кари відбудеться ще тайне засідання трибуналу.

Польські офіцери й український фортепян.

Вже четвертий рік ведеться в тернопільському окружному суді цивільний процес тов. „Українська Бесіда" і „Тернопільський Боян" в Тернополі против Офіцер-

ського Клюбу тернопільського гарнізону до ч. спр. Сл. І в 34/23 в справі видачі фортепіяну. Історія цього фортепіяну нашому громадянству відома з кількох статейок в „Пілі" та з факту, що з приводу цього фортепіяну польське військове міністерство на домагання позваного Клюбу запізвало перед карний судом у Варшаві всіх послів Українського Соймового Клюбу, які підписали інтерпеляцію в справі насильного забрання фортепіяну польським військом, яка то кляса справа ще досі не покінчена, бо поки що сойм наших послів не видав варшавському судові. Вироком окружного суду в Тернополі з 9 вересня 1925 суд дав місце жаданню позву, а на взвесену Клюбом апеляцію апеляційний суд у Львові зніс цей вирок ухвалою з 16. листопада 1925 по ч. Bc. II. 618/25, добачуючи недокладности в переведеній розправі в цьому, що суд не устійнив, коли, в який спосіб і за чиї гроші набули позиваючі товариства спірний фортепіян. Пригадуємо, що польські війська після занятя Тернополя в 1919 р. виспали більший військовий відділ до хати покійного радника Івана Перуна, де тоді знаходився фортепіян позиваючих товариств і, не пощадивши ніякої посілки, забрали згаданий фортепіян до Офіцерського Клюбу, не зважаючи на спротив. Цей фортепіян і досі там знаходиться, а офіцери не хотять добровільно його віддати.

Відповідно до ухвали апеляційного суду окружний суд в Тернополі перевів доказ з переслухання свідків проф. Омеляна Терлецького зі Львова, колишнього довголітнього диригента „Тернопільського Бояна". Оглянувши на місці спірний фортепіян, під присягою ствердив він його ідентичність. Крім того ту ідентичність ствердили також під присягою свідки проф. Василь Безкоровайний, диригент „Бояна" від 1912 р. по винищення цього і радник Іван Тополянцький, довголітній голова „Бояна" і „Бесіди". Позваний Клюб боронився тим, що спірний фортепіян правильно і законно зареквірований для військових цілей і що він супроти цього є власністю державного скарбу, а на кожний випадок жадав позваний Клюб від позиваючих товариств заплати відшкодування в сумі 1,400.000 мп., виданих Клюбом в 1921 і 1922 рр. на направу фортепіяну.

Цими днями доручено правному заступникові позиваючих товариств адвокатові д-рові Степанові Баранові в Тернополі вирок окружного суду в Тернополі з 11. лютого 1925, котрим суд дає повністю місце жаданню позву, засуджує позваний Клюб на видачу фортепіяну бурої темно-оріхової фірми Прокш і на заплату позиваючим товариствам коштів спору в квоті 613 зол.

В мотивах вироку піднесено, що позиваючі товариства доказали власність спірного фортепіяну зізнанням запосяженого свідка проф. Терлецького, котрий сам разом з пок. надрадником Мидловським в 1900 р. набув цей фортепіян за суму 900 кор., з чого 400 кор. заплатила „Бесіда", а 500 кор. „Боян". ствердив ідентичність спірного фортепіяну з тим, який він сам набув в 1900 р.; цю ідентичність ствердили також під присягою проф. Безкоровайний і радник Тополянцький, яко свідки та д-р Степан Чумак служачий яко сторона. Суд устійнив також на основі письма староства в Тернополі з 8. лютого 1926 р. ч. 4464/26, що староство реквізиції спірного фортепіяну не заряджувало, ані ніколи не було повідомлене військовими властями про цю реквізицію. На цій основі вирокуючий окружний суд прийняв за устійнене, що власниками спірного фортепіяну є виключно позиваючі товариства і що позиваючий Клюб прийшов в посідання фортепіяну у злій вірі і в безправний спосіб, поминувши постанови реквізиційного закону з 17. травня 1919 р. Ч. з. ч. 32 і що яко посідач у злій вірі не має права дальше затримувати спірний фортепіян, ані жадати звороту вложених видатків на направу фортепіяну.

Иншими словами, окружний суд у вироці устійнив, що польський Офіцерський Клюб в Тернополі дорогою насильства, колідуючого з кождим законом, прийшов в посідання спірного фортепіяну. — Зазначуємо, що хоч переведено всі докази, які жертвували обі сторони і що ясно доказано безправність посідання Офіцерським Клюбом спірного фортепіяну, цей Клюб дальше добровільно не хоче його видати і для проволочення справи має внести нову апеляцію. Ясно, що позиваючі товариства будуть, здається, змушені цілу справу ще раз висвітлити шляхом соймової інтерпеляції, а крім цього в разі потреби віднесеться з жалобою до Ради Ліги Націй, де виясниться докладно, як поступається з майном українських культурних товариств, а сумлівалося, чи це вийде на славу Польщі.

Всячина.

Як лічать рака? Недавно принесли часописи звістку, що англійський учений д-р Гей відкрив причини повставання недуги звапої раком. Зовсім зрозумілою, що ця звістка зробила чималу сенсацію навіть у науковому світі. Досліди над раком тривають вже дуже давно. Кожда нова ракова теорія Гея показалась правдивою, то це було би найбільшим тріюмфом сучасної медицини. Рак є найбільшою теперішньою язвою цілого людства, значно більшою, як усі инші недуги, хто зна, чи не більшою як війна або голод. Бо війна чи голод минають, забравши певну скількість людських жертв. Рак постійно проглитає тисячі людських організмів.

Рак (саркома) належить до типу зліснх новотворів. Рак, це патольогічний (хоробливий) ріст тканки званої набологом (епітельом). Рак повстає в людському організмі скрізь там, де є епітель, але він не обмежується до нього лише росте в глиб органів, біля яких, або на яких повстає і затроює своїми токсинами (ядом) цілий людський організм. Нема органу в людському тілі, де рак не міг би розвинутися. Цілий космовий провід від устної ями аж до відходової кишки, око, шкіра, усі желези, печінка, селезінка, полові органи, головно жіночі, мочевий і жовчевий мехур і т. п. можуть стати підкладом для розвою рака. Велика небезпека рака лежить ще в тім, що він переноситься за посередництвом крови чи лімфи з первісного огнища до инших місць людського тіла, де творить другорядні огнища так звані ракові метастази. Як появляється рак? Є ціла низка наукових теорій і гіпотез, які стараються пояснити повстання рака. Не місце тут наводити усі теорії. Досить згадати, що учені цілого світа працювали довго і невпинно над цією проблемою, але остаточно зовсім певної причини повставання рака нихто з них подати не міг. Аж дня 18. лютого м. р. приніс англійський часопис „Дэйлсет" вістку, що учений д-р Уільям Едвард Гей, член Національного Інституту для медичних досліджень у Льондоні, розкрив тайну повставання рака. Очевидно вістка ця вмить облетіла цілий світ. На думку Гея є два чинники, які спричинюють рака: перший чинник це т. зв. Virus. Є це ультрамікроскопічне тіло з заразючими прикметами бактерії. Другий чинник — хемічний, який в незначній мірі спосіб ослаблює клітини тіла, так що „Virus" може до них дістатися і розвиватись. З цього виходить, що рак є інфекційною (заразливою) недугою. При помочі незвичайно складної техніки вдалося Геєві відділити „Virus" від хемічного чинника. Своєю центрифугальною методою віддалив він обі ці чинники, і при помочі діляння хльороформу на фільтрат виключив він хемічний чинник. Дальше вдалось йому при помочі власного оптичного приладу сфотографувати Virus і представити його як окреме, клітинне тіло. Хоча відкриття Гея є дуже важне, одначе науковий світ тримав його з резервою. Гей щойно дістане пальму побіди, коли його теорію ствердять новими досідами. Мабуть насувається ще питання, як і чи взагалі можливо лічити рака. Рака можна вилічити зовсім, але це залежить від різних чинників. Приміщення тих самих середників у різних випадках недуги рака, не все дає ті самі висліди. Специфічного і певного ліку на рака нема. І не диво, коли взяти під увагу, що ми не знали дотепер причини повставання рака. Найпевніше використовує рака хірургічний ніж. Але вирізання рака має лише тоді добрий і певний успіх, коли рак ще не дуже вспів розвинутись і хірург має змогу цілковито вирізати ракове огнище. Одначе коли рак дуже розвинувся і хірург не в силі вже вирізати його цілковито, тоді з останків ракових клітин по якомусь часі розвивається новий рак. Тому скоре розпізнання рака має на лічення великий вплив. Як сказано, ракові клітини можуть дорогою крови, голочно лімфи дістатись до инших місць людського тіла і там творити нові раки. В такому випадку хірургічного лічення вже не вживається. Другий спосіб лічення рака, це насвітлення рака променями Рентгена або радієм. Це проміння нищить ракові клітини, так, що рак по насвітленню може зникнути. Є ще одна метода лічення недужих на рака. Метода ця не зовсім нова, але її в останнім часі знову видвигнув проф. Ельснер у Берліні. Він виходить з тези, що причиною повстання рака є брак певних гормонів у крові даної особи. Гормонами називаємо субстанції виділювані просто до крови железами у середині організму. До тих желез належить: щитова железа, підшлуночна, надниркова, полові желези, і инші. Отже коли ці желези не виділюють правильно гормонів до крови, тоді рівновага організму є захитана і певні клітини можуть тоді неправильно розвиватися, через що повстає рак.

На підставі цієї теорії причиною повставання рака є неправильний склад крови недужого чоловіка. Одначе коли недужому на рака, а є це звичайно людина в старшому віці, впровадимо кров молодого і здорового чоловіка, тоді кров недужого зближиться своїм складом до нормальної крови, а ожилений тим організм вестиме успішніше боротьбу з своїм ворогом. Через встрикування молодої і здорової крови недужим на рака осягнув Ельснер дуже гарні висліди. Загальний стан недужих поправлявся, вони придбали на вазі і були способні до своєї праці.

О Берест.

Ширіть наш часопис!

✝ Посмертна згадка.

З Верхратських Марія Микитин, жінка складача друкарні „Діла", померла у Львові дня 3. березня 1926. Похорони відбудуться в суботу, 6. ц. м. з дому при вул. Коханівського 94. В. І. П.!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Львів. Сала Лисенка, Шашкевича 5.

6.III. год. 3·30 попол. Ціни о 30 пр. знижені. „Пан Твардовський". Вечером о год. 8. точно „Дибук", премєра.

7.III. год. 3·30 попол. Ціни о 30 пр. знижені. „Ревізор з Петербургу.

Прощальна вистава.

9.III. „Без вини винуваті", премєра.

Винники. Сала читальні „Просвіта".

7.III. вечером „Ревізор з Петербурга".

8.III. Ніч несподіванок і концерт.

Самбір. Сала „Сокола".

10.III. „Ревізор з Петербургу".

11.III. „Пан Твардовський".

12.III. „Без вини виноваті".

18.III. „Мазепа".

19.III. „Дибук".

20.III. „Он не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Борислав. Сала „Народного Дому".

13.III. „Дибук".

14.III. „Ревізор з Петербургу".

15.III. „Пан Твардовський".

16.III. „Без вини виноваті".

17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).

Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".

5—7

1337

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митковичевої.

Любачів. Сала „Читальня подъсота".

Субота 6.III. „Чорна пантера і білий медведь".

Неділя 7.III. „Запорожець за Дунаєм".

1—1

Молодь ІІІ. Державного Учительського Семінаря у Львові улаштовує в пятницю, дня 12. березня м-ця 1926. року, в великій салі „Народнього Дому" КОНЦЕРТ на честь незабутнього Генія Тараса Шевченка. Початок точно о 7-ій годині вечером. Вступ за добровільними датками від 1 зол., для шкільної молоді від 50 сот. 1364 1—2

Львівський Театр Союза Артистів під арт. пров. М. Стадника. Перемишль Нар. Дім. Понеділок 8.III. „Монахи", фрашцуська комедія на 3 д. Гінера, вівторок 9.III. „Вовки" резол. драма на 3 д. Рождяна, середа 10.II. „Тайфун", пєса на 3 д. Лемельє, четвер 11.III. „Іоаф Люксембурґ", оперета на 3 д. Легара. Білєти в цінї від 3—1 зол. до набуття в Нар. Торговлі. 2—2

Ширші сходини Т-ва Жінок з Вищою Освітою відбудутся дня 7 березня (неділя) о год 6·30 вечером в домівці Захоронки, вул. Руська ч. 3. На деннім порядку реф. п. Завадської: „Спогади з одного дня у Київі". Гостям раді. — УПРАВА. 1365

Півчий попис вчнів вищого муз. Інституту ім. М. Лисенка (середні і вищі роки) відбудеться в понеділок 8. березня точно о год. 6·30 веч. у великій салі м/р. Т-ва ім. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5. 1367 1—2

Дирекція Школи ім. М. Шашкевича складає щиру подяку пп. Добродійкам і Добродіям, котрі на поклик Дирекції, поміщений в „Ділі" зголосили обіди для бідних дітей цієї школи. Дирекція має надію, що зголоситься більше таких співчуваючих Добродійок і Добродіїв і наші діти не будуть вмирати з голоду. **Дирекція.** 1—1

Дрібні оголошення.

СПОЛУВАННЯ всілякіх пукленних і подсканих частий з заліза та инших металів від найменших до найбільших, як моторові головиці, цилїндри в спеціяльних печах, за добірне виконання даємо гарантію. Інж. Станкевич, Львів, Францішканська 11. 1366 1—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Ч. 1243. У Львові, дня 29. січня 1926

КОНКУРС

на посади учителів і учительок при учит. семінарах УПТ-ва усіх фахів, особливо із кваліфікацією до навчання руханки, рисунків, ручних робіт і музики, в початком шк. р. 1926/27.

Подання вносити до Головної Управи УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10, II. п. до кінця марта 1926 р. 1175 6—6

Панове! Найпевніші і найкращі гігієнічні спеціяльности гумові, передвоєнної якости, гарантія за кожду штуку. Тузин зол. 4·50, пересилка на провінцію відворотно цілком дискретно за попереднім

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Сикстуська 7.** 8—10

Оголошення

Товариство „Взаїмна Поміч Українського Учительства" у Львові, вул. Оссолінських ч. 8. II. пов. видержавить ведення кухні на 10 осіб денно в „Учительській Оселі" у Ворохті на липень і серпень ц. р.

Умови: Фаховець-мужчина, Українець, кавція, власне кухонне і столове начиння, накриття, служба, список страв на поодинокі дні тижня (ціна зарчу не може перевищати пів місячних пансіонів). Речинець вислати оферт до 30. березня ц. р.

Вибір вислання оферт до 30. березня ц. р.

1340 2—2 **Управа Товариства.**

НАСІННЯ ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ 1335 3—10

поручає на кредит

„РЕГУЛЯТОР" Львів, Ринок 41

Цінник на бажання даром.

XXVII. Звичайні Загальні Збори Т-ва „Сонїл-Батько" відбудуться в суботу дня 13. березня 1926. р. о год. 6. по пол. в домівці Т-ва при вул. Руській ч. 20., зі слідуючим деннім порядком: 1) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 2) Річні звіти з роботи в товаристві за рік 1925. 3) Звіт Провірної Комісії. 4) Доповнячий вибір старшини, заступників старшини і Провірної Комісії. 5) Внесення і запити. В разі неповинности приписаного статутом числа членів, збори відбудуться одну годину пізнїйше без огляду на число приявних. 1—2

М. Залїзківський в. р. голова. *Т. Франко* в. р. справник.

Що пишуть перші відборці

Масерських виробів і мясних товарів Краєвого Союза для збуту худоби і безрог. кооперативи у Львові, вул. Оссолінських ч. 15. II. пов.

Дня 25. лютого 1926.

П. Т.

Масарня Краєвого Союза для збуту худоби і безрог у Львові.

Одержаною посилкою від Вас ми вповні вдоволені. Можливо, що перед святами зробимо більше замовлення, а тепер просимо видати за готівку, яку при спосібности переслали 15 кг. солонини...

З поважанням

Господарсько-споживча С-ка „ЛЮБОВ"

Девятники п. Вигранівка

(—) *Мих. Мелимук* (—) *Стас Олекса*

Дня 27. лютого 1926.

Хвальна Дирекціє!

Отсим замовляю і прошу прислати найскорше... (слуг. замовленнє товару)... впрочім заявляю, що люде товару вдоволені: вчінці складаю Вам подяку і єсьм думки що буду постійним Вашим клієнтом.

З поважанням

Гриць Бекьо

1366 1—1 Висок дол. шпин. п. Коломия.

ГЛИНЯНЩИНА!

Дня 14. марта 1926 р. о год. 2. попол

відбудуться звичайні ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ **Філії Т-ва „Просвіта" в Глинянах** в домівці Т-ва „Загаткового" зі слідуючим порядком: 1) Отворення збору. 2) Відчитання протоколу з останніх загальних зборів. 3) Загальний звіт з діяльности за минулий рік. 4) Звіт касовий, бібліотечний і адміністраційний. 5) Внесення контрольної комісії на уділення абсолюторії уступаючому Видїлови. 6) Вибір голови і нового Видїлу, означення висоти членської вкладки на 26 р. 7) Економічний реферат. 8) Просвітний реферат. 9) Внески і запити. 10) Закінчення. — За видїл филії Т-ва „Просвіта" *Дир. Микола Рибак* голова. *Михайло Семик* секретар. 1369 1—1

ПАСІЧНИЧА СПІЛКА, Львів, Підвальна 9., пригадує п. п. Пасічникам, що час написати вісК для перерібки на вощину, поспішайте, щоби не спізнитися! Умови продажі вощини й перерібки, як і минулого року ½ від 1 кг. виробленої вощини, або річновартість цього в воскових. Вощина з нашого воску в цїні 9·50 зл. за 1 кг. Рівнож поручаємо різнородне пасічницьке знаряддя. Цінники на бажання. 1371 1—

За редакцію відповідає Василь Чудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 51. (10.726). Львів, вівторок 9. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Дух мира чи ненависти?

В промови посла Павла Васильчука на соймовому пленумі виголошеної дня 2. ц. м. при дебаті над ратифікацією льокарнського договору.

Висока палато! Льокарнські постанови, згідно з урядовою аргументацією, мають запевнити Польщі її стан територіального посідання шляхом безпосередніх умов, державних сьюзів і арбітражної системи, яка змагає до мирної полагоди всяких суперечок поміж контрагентами льокарнських актів. Щодо земель, заселених українським народом і нині приналежних до Польщі, у міжнародніх договорах були застереження, які давали їм надію на право самовизначення своєї долі. Таке право належить змагаючому до незалежности українському народові, на терені Східної Галичини, Волині, Холмщини, Лемківщини, Підляшя і Полісся, себто української території, втіленої всупереч волі населення в межі Польщі. Прилучивши ці землі до Польщі, наложено на цю останню певні зобовязання.

Одначе всі ми ствердили вже факт недотримання польським урядом міжнародніх зобовязань відносно української землі й українського населення. Українське населення в Польщі є переслідуване урядом, а причиною переслідувань є наше віроісповідання, рідна мова, національна приналежність. Ми не маємо змоги елементарного плекання своєї культури та навчання своїх дітей у материній мові. Зобовязання польського уряду та персонально нинішнього премієра п. Скшинського в Женеві щодо українського університету й автономії східних земель — недотримані. Наш край під господарським оглядом є пограбіжницьки експльоатований. Післявоєнну відбудову наших селян занехано, підчас коли десятки тисяч польських військових осадників та цивільних кольоністів, спроваджених в політичних цілях, забезпечено грішми, будівельним матеріялом, реманентом і землею, відібраною нашим православним парохіям. Свобода зборів, преси й людини — у відношенні до українського населення не існує. Конституційних гарантій не виконує ані уряд, ані його органи. Назовні уряд добайливо скриває перед заграничною опінією фактичний стан війни з українським населенням у Польщі; прислужлива урядові польська преса пильно замазує дійсний образ внутрішніх відносин, а то й для заграниці фальшиво їх представляє. Неправдою є те, що загально твердить п. міністр Скшинський, буцім то взаємини між урядом і соймом та нац. меншостями прихильно наладжуються на платформі обопільного порозуміння і згоди. Навпаки. З територіяльною „українською меншістю" ніколи до порозуміння не доходило, а володіння уряду п. Скшинського, оперте на коаліції виключно польських партій, і на дальше є пройняте воюючою нетолерацією і насильством над безоборонною і стероризованою українською національністю. З окрема сойм відкинув внесення українських послів на оснування українського університету у Львові, хоча Польщу обовязують тут власні закони і міжнародні зобовязання. Своєю політикою політичного, релігійного, культурного, суспільного й господарського переслідування польський уряд створив стан грізний не лише для мира внутрі Польщі, але також для цілого сходу Европи, бо довів до факту, що майже пів території польської держави живе у запальних відносинах.

Тому ми в нинішньому дні, з нагоди ратифікації льокарнських договорів, того буцім-то вступу нової доби в Европі, — апелюємо з цієї трибуни до всіх цивілізованих народів, до Високої Ліги Націй, до світлої опінії людей науки і культури, щоби в імя почуття справедливости й культурних принціпів вглянули у відносини, що панують на українських землях у Польщі. Заявляємо, що національна, політична, релігійна і господарська нетолеранція в Польщі перевищує режім царської Росії у відношенні до Поляків. Домагаємося приноровлення до нас права самовизначення, бажаючи від нікого незалежного життя задля мирної співпраці з культурними народами. Якщо п. Скшинський співає мирову пісеньку, то хіба тому, що тепер співає її цілий світ. Правдивий настрій польської політики находить свій вислів у політиці Польщі відносно українських і білоруських земель, правлених системою терору й гнету.

Колиж мова про вартість льокарнських умов, що буцім то є вістунами нової доби в міжнародніх взаєминах на шляху до закріплення світового миру, то ці договори мають під цим оглядом лише перехідне й минаюче значіння. Ніякий трактат ані умова не є вічні. Чуємо, що льокарнські договори вяжуться зі зміною дотеперішнього укладу політичних сил в Европі, маючи на увазі зріст значіння Німеччини. Договори взагалі змінюються в залежности від змін, які приносить життя а життя створює новий уклад сил наслідком повільного відродження побідженних у світовій війні народів. Другою причиною нетрівкости верс. діла є штучне вирізання повоєнних кордонів, чим підірвано сам принціп, в імя якого заключувано той мир. Новоствореним державам визначено границі всупереч принціпові самовизначення народів, наслідком чого такі держави, як Польща, показалися зліпком ріжних господарських теренів з ріжним етнічним характером. При яскраво націоналістичній політиці під гаслом „Польща для Поляків" всякі гарантії для т. зв. національних меншостей в Польщі показалися на практиці мертвою буквою. Гимчасом при національно-політичних аспіраціях цих підбитих народів, які, не рахуючись з волею побідників, находять свій розріст, таке становище довго втримати не дасться. Коли ось під твердим, накиненим дахом Союза Радянських Республик під напором українських стихійних сил формується справжня українська державність, питання долі семи мілїонів українського населення в межах польської держави по волі-неволі мусить звернути увагу міжнародньої політики. І тому нинішній стан посідання повоєнних держав не є певний. Непевний він тому, бо не дає жадної поруки стійкого й трівкого мира. Ті, що пригнічують, експльоатують і підкопують — говорять про мир і дальше зброяться від стіп до голови.

Коли дивитися, як Польща зігнорувала договір про національні меншости і як не виконує навіть власної конституції, то дивною здається льогіка змагання Польщі вдержати недоторканість версайського договору. Виходить, що польська політика кермується гаслом: все, що для мене вигідне, є добре, а що невигідне — погане. Швидше чи пізніше до ревізії версайського договору мусить прийти — і зовсім слушно, що того бояться польські партії, які дали вислів своїм побоюванням на сойм. комісії для закордонних справ. Колиж ці побоювання не найшли відгуку в ратифікаційному законі, то тільки тому, щоби не утруднювати ситуації п. Скшинському в його подорожі до Женеви.

Більшість послів не має певности, чи швидше або пізніше не піднесеться дискусія на тему ревізії версайського договору чи існуючих границь. Цей острах цілком справедливий. Ви боїтеся захитання стану посідання Польщі, а воно станеться з життєвої необхідности. Треба вміти глядіти правді просто в очі. Панове сміливости тої не мають. Недоцінювання того, що довкола Польщі діється і переоцінювання вартости союзу з Францією з одного боку, з другого: заборча політика, гнет українських і білоруських земель та легковаження небезпеки зі сторони національних меншостей, принесе Польщі і її політикам катастрофальні несподіванки і розчарування. Коли Польща хоче працювати для справжнього мира, то мусить завернути з дотеперішньої яскраво-заборчої політики. Для добре зрозумілого власного інтересу мусить вона згодитись на розвязку проблеми національних меншостей в напрямку їх бажань.

Клюб, в імени якого маю честь промовляти, не візьме участи в голосуванні над ратифікацією предложених законів. Щодо запропонованої більшістю соймової комісії резолюції — дозволите, що скажу про неї окремо кілька слів.

* * *

Резолюція

зголошена послом П. Васильчуком в імени Українського Клюбу в нагоди ратифікації льокарнських договорів

Сойм стверджує, що уряд не приступив до виконання договору про національні меншости та клявзулі постанови Ради Амбасадорів в дня 13. березня 1923 р. щодо забезпеки національних інтересів населення українських земель, прилучених до польської держави.

Сойм висловлює переконання, що нинішня національна політика уряду противиться ідеї мира і приязного співжиття народів на підставі рівности і є висловом боротьби з національними меншостями, яка швидше чи пізніше мусить привести Польщу до нової катастрофи.

Сойм взиває уряд до зміни екстермінаційного режіму у відношенні до українського населення в напрямку задоволення його політичних, культурних і господарських вимог, совісно й фактично виконуючи свої міжнародні зобовязання в імя цивілізації і вдержання европейського мира.

*

Стилізація позиції резолюції є взорована на резолюції соймової більшости. За цією резолюцією голосували лише всі національні меншости.

Французько-польські коментарі.

Промова Чемберлена є центральним пунктом уваги всієї европейської преси. Він поїде до Женеви як диктатор і як посередник між усіма вороже настроєними. Стриманий тон його заяв відбився придушеним відгуком у Франції. Органи близькі до уряду кажуть, що Чемберлен не виступатиме проти ніякої кандидатури. Велика інформаційна преса („Матен", „Птіт Парізієн", „Птіт Журналь") є тої гадки, що він буде всіх годити, хоча супроти менших держав (поза Німеччиною) є дуже стриманий. Консервативні органи впевнюють, що він жертвує Польщу для Німеччини. Польська варшавська преса не має ніяких підстав до вдоволення. „Курєр Варшавскі" робить висновок, що коли німецькі делегати вирушать тоді Польщу заштрикають обіцянками.

Red. czas. „Dilo" Nr. 103/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny jako Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 45 (10.726) z dnia 3. marca 1926 roku pod tytułem: 1) „Idylla" a to podyrtat i treść artykułu w ustępie między słowami idylla... a słowami: Grabsky. 2) „Ukraińcy na Śląsku" w ustępach między słowami: a) Francja... a słowami: kulturno-oświatne, b) Tarnawskiego... a słowami: chor K. O. Z. zawiera znamiona zgrodni i wyczerpuje te: ad 1) z § 300 ustawy karnej ad 2) z § 65 a) ustawy karnej dokonane w dniu 2. marca 1926. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. o ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 1. marca 1926 r.

Hawel.

Танець чиновників.

Самоврядування й „комісія трьох".

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 6. березня.

Доповнюючи свою передучорашню кореспонденцію про самоврядну метушню, уважаю своїм обовязком подати ще деякі причинки до неї в останньої хвилі.

Як Вам вже певно відомо з газет, делегація пепесівського клюбу, заступлена д-ром Марком, Недзялковським і Пйстровським, явилася 5. ц. м. у мін. внутр. справ і хвилево виконуючого обовязки прем'єра Рачкевича та предложила йому постуляти свого клюбу щодо самоврядування у східних („кресах") воєвідствах. А саме делегація домагалася негайного переведення виборів до самоврядувань у Галичині на основі виборчої ординації, що обовязує в б. Конгресівці. Крім того звернено увагу міністра на репресії на „кресах" (проти ППС.), на заборону посольських віч і на конечність введення в життя язикових законів.

Міністер відповів, що в справі самоврядних законів вижидає порозуміння польських партій. Колиж виявиться, що в короткому часі порозуміння не буде осягнене, то він виступить з пропозицією поширити декрет про самоврядування в конгресівці на Галичину. В справі зборів міністер порозуміється з воєвідствами. Щож торкається здійснення язикових законів для східних „кресів", то він звернувся в тій справі до політичного комітету міністрів, змагаючи до того, щоби виконавчий розпорядок був згідний з духом закону. Відносно зібрань міністер жде ухвалення одноцільного закону для цілої держави.

Як відомо, ППС. висунула пять завдань на найближчу мету: поміч для безробітних, зрівноваження бюджету, реформа адміністрації, справа самоврядування і боротьба зі зловживаннями. Щодо справи самоврядування, то її так поставила була перед двома тижнями ППС.:

На протязі тижня вияснити, чи є виглядн на скору полагоду самоврядних законів в соймі. На випадок негативного висліду ППС. постановила спонукати внесення до сойму проекту новелі про право Ради міністрів поширити обовязуючу в конгресівці виборчу ординацію до самоврядувань на инші території польської держави.

Висилка делегації до міністра Рачкевича вказувалаб, що нема виглядів на польське міжпартійне порозуміння, що ініціятива марш. Ратая застрягла на болотяному грунті польського партійництва. З другого боку останнін крок ППС. можна пояснювати собі яко пресію на польські праві партії, щоби прискорити компромісс. А вкінці висилка делегації має ца меті піднести авторітет пепесівців в очах мас, які вються в путах „самоврядної" анархії. По всякій правдоподібности з того нічого не вийде, але всетаки наші відповідальні політичні чинники повинні поважно й систематично цікавитися цею справою не лише у верхах, але головно в одно русло направити зацікавлення мас.

В останній хвилі довідуюся, що уряд взяв назад згадану в моїй попередній кореспонденції новелю до австр. самоврядних законів. З цього можнаб робити висновки, що справді тепер на черзі новеля до самоврядної виборчої ординації в конгресівці. І знов уряд „сповнить свій обовязок", але відносини в самоврядуванні лишаться ті самі.

Бажаючи ріжними способами задержати істнуючу в самоврядуванні анархію, йдуть змагання всею силою пари в справі ліквідації Тимч. Самовр. Виділу у Львові, останнього видимого знаку колишньої галицької автономії, колишнього самоврядування. Недавно в адм. комісії польського сойму пос. Козловський (З. Л. Н.) і пос. Путек (Строн. Хлопске) виступили з домаганням до уряду, щоби він поставив внесення на ліквідацію Тимч. Самовр. Виділу. Представники двох протилежних партій змагають до одного: до знищення навіть признаки галицької окремішности.

Позитивніше розвязує цю справу „комісія трьох" (д-р Бобжинський, проф. Кашніца і сен. Смульський), покликана до вироблення проектів про реформу адміністрації. Вона у своїх внесеннях і висновках ліквідує Тимч. Самоврв. Виділ у Львові. Годиться пригадати, що Тимч. Самовр. Виділ був покликаний до життя законом з 30. січня 1920 (для ліквідації Краєвого Виділу), а обсяг його ділання обіймає адміністраційні і виконавчі чинности, які мав Кр. Виділ, аж до хвилі створення самоврядування установ вищого розряду (wyższego rzędu). Такими установами „вищого розряду" є передбачені в рамовому законі з 26. вересня 1922 воєвідські соймики і їх виділи (ради). Тимчасом „комісія трьох" у своїх проектах не лише ліквідує Тимч. Самовр. Виділ, але й передбачені законом з 26. вересня 1922 самоврядні установи „вищого розряду". А саме та комісія ліквідує Тимч. Самовр. Виділ у Львові і на його місце покликує воєвідські ради і їх виділи у Львові, Кракові, Станиславові й Тернополі. Арт. 6. відносного законопроекту комісії трьох передає агенди Тимч. Самовр. Виділу згаданим вгорі воєвідським радам і їх виділам. Але з обсягу воєвідських установ вона вилучує шпитальництво, фондації й управу краєвим майном б. коронного краю Галичини. Аж до остаточного вирішення справи самоврядувань „комісія трьох" пропонує покликати для справ шпитальництва, фондацій й управи краєвим майном делегацію воєвідських виділів (по одному членові чотирьох воєвідських виділів) під кермою львівського воєводи. Постанови цеї делегації мав би виконувати львівський воєвода.

Як бачимо з цього, то б. Кр. Виділ і воєвідська автономія сходять на „шпичку". Рамовий закон з 26. вересня 1922 істнує для заграниці, на експорт, а в нутрі діються речі, про які нікому й не снилося.

Самоврядна будівля в Галичині розсипається в руїни, поглиблюється анархія, росте невдоволення, а уряд і правительственні чи там „державні" партії роблять вітер, ut aliquid fecisse videatur, щоби придавити невдоволення й негодування.

К.

ПУРУС

паста до взуття світової слави

Єднаймося у боротьбі!

(Надіслана стаття.)

Стаття „За наше Львокарчо" повині находить відгомін у громадянстві. Бажаним було би в цій справі розвести ширшу, прилюдну дискусію. Як перший голос у ній — містимо статтю одного видного соціяльного демократа і закликаємо до участи всіх громадських діячів, що здають собі справу з ваги переживаного моменту.

Редакція.

Автор статті з 4. березня виявив думку, яка сьогодні майже стихійно домагається прилюдної дискусії у всіх наших політичних установах. У нас назріває реальна, неосперима потреба міжпартійного перемиря, подиктована важким життєвим процесом, що його під цю пору переживає весь наш нарід.

Одначе це перемирє не може проводитися під відомим кличем „одноцілого національного фронту" під патронатом одної політичної партії. Знаємо, що цей клич потерпів цілковиту нездачу, доводячи до ще більших міжпартійних відхилень. І це зовсім зрозуміло. Ніяка політична партія не може жертвувати себе на жертвеннику, на якому друга партія приносить жертву своєм власним богам, навіть при найголосніших національних сурмах.

Треба числитися з психольогією кожної політичної партії, яка побіч своєї ідеольогії та тактики має ще свою власну партійну амбіцію, яка не дозволяє їй підчинювати себе під диктат иншої партії, коли ця остання є ще дотого суперницькою партією, з якою доводиться боротися на спільному терені за спільні політичні чи економічні інтереси.

Кооперація політичних партій може довершитися тільки при повному збереженні партійної самостійности кожної кооперуючої партії з виключенням всякого змайоризування її програми і тактики.

Виходячи з цього основного погляду, така кооперація може бути переведена тільки в области загально народніх справ, які є спільними для всіх партій. Не менше важною передумовою кооперації являється її мета та напрямні завдання. Коли в основу кооперації має увійти боротьба з противником, тоді кооперація може обняти всі ці політичні угрупування, яких політичні програми сходяться в цій точці. Можуть тут заходити деякі тактичні відхилення в методах політичної боротьби, які опісля не тяжко буде довести до вирівнання шляхом кооперації, чи знайти спільні форми і міри, на які кооперуючі партії зможуть погодитися.

Спільним питанням, на якого основі можна би базувати у нас політичну кооперацію, являється під сучасний момент в головному політичне лихоліття українського народа, зокрема всі його прояви у всіх життєвих ділянках, як на політичному, так і економічному та культурному полях.

А тепер приглянмося коротко структурі і станові наших політичних партій та підшукаймо у них ці спільні напрями, якими можна би дійти до міжпартійного об'єднання.

Головними виразниками української політичної думки являються у нас дві національні партії і одна до недавна легально істнуюча соціялістична партія.

Як член цієї останньої зачну від неї:

Через її закриття не має сьогодня українське робітництво своєї легальної політичної організації. Воно гуртується по профспілках разом з робітництвом двох инших народів. Тут іде завзята боротьба за впливи між верховодячою ППС. і лівими струями. Коли взяти вороже відношення ППС. до класової пролєтарської боротьби, а також і її націоналістичне відношення до національних меншостей, то не тяжко відгадати, по котрому боці стоїть наше робітництво. Ціле політичне лихоліття, яке переживає тепер українське громадянство, переживає також і українське робітництво, а ще й з більшій мір; коли взяти на увагу теперішню атмосфери вимагатиме не менше боротьби, як пр. вимагала еманципація нашої живої народньої мови від церковної славянщини. Упередження стрічатимемо на кожному кроці — мабуть найменше на Заході, що здалека приглядається нашому церковному життю, а найбільше таки тут на місці, між своїми людьми й найблизшими нашими сусідами. Але велика, добра і свята справа все переможе.

Другою нашою задачею є: **сполучити всіх католиків східного обряду**, щоби перед Заходом разом виступали **як одно тіло, один організм, один тип**, а не як немічні розбитки, як це дотепер було. До цього повинні ми змагати негайно, вже від завтрішнього дня. Мусимо завсідно памятати, що **світлим приміром унія зробить більше, ніж якимиінебудь диспутами й заходами.**

Ось у тому велика, епохальна місія унії.

А — можна бути певним, що Бог дасть визначних працівників і провідників, хочби їх відти взяв, відки найменше можна би їх надіятися, як от показує нам світлий приклад нашого Достойного Архієрея Ювилята.

О. Д-Р. Г. КОСТЕЛЬНИК. 4)

Нова доба нашої церкви.

(Докінчення.)

Але чи зможемо цього докопати? Візантія не могла свойого становища задержати, бо була стара, знемощіла. А ми, Українці, молодий нарід, і є в нас божі таланти, — ми це зможемо зробити. Та й обставини, як розвиваються, дають нам запевнення, що наша нова ідея не є ілюзоричина. На Сході історичне православє зруйноване. Мусить створитися щось нове. А при тій новій розбудові і наш вплив повинен і — з приводи річи — мусить заважити. А Захід нині більше одушевлений унією, має для неї більше зрозуміння, як колинебудь в історії (очевидно той дальший Захід). Так нині в світі, а світові рухи ніколи не є без наслідків. Правда, тут на місці відносини представляються трагічно. Але ніщо не є „подібне до себе", доки воно щойно в роботі, доки не є викінчене. Світова війна й повоєнні перипетії навчили нас неодного. Наші очі відкрилися, розвязалась наша душа — наче земля на весні. А це перша умовина для психічної перебудови, для нової ідеольогії.

Найбільше в тому ділі залежить від нас самих — від наших людей, від того осередку, де є центр унії. **Повинні ми переробити ідеольогію і психольогію „унії від припадку", „унії з немочі" на життєздатну й одушевляючу психольогію „унії з переконання, із зрозуміння"**, яка перестає бути „унією" (зєдиненням), а стає просто **єдністю у вірі.** („Унію" можемо лишити для польських того роду експериментів, бож Поляки в найновіших часах і так відмовляють нам цеї назви, а задержують її тільки для своєї „польської унії", яку вводять на Підляші та на Волині.) Оцю ідеольогію повинні виспеціялізувати ми самі, наші люде. Адже це абсурд, щоб чужинці могли витворити нашу національну ідеольогію; а не менший абсурд, щоб вони могли бути творцями нашої релігійно-церковної ідеольогії. Для цього потрібно своєї рідної душі, що не тільки по своєму думає, але й відчуває по своєму й може вичути те, що в народі загальне.

Очевидно, це буде затяжна й нелегка справа. Підсування латинства під католицизм уже всякого просто в кров нашим людям. Асиміляція стала для них ідеалом. Прочищення цеї невластивої

Другою нашою задачею є: сполучити всіх католиків східного обряду, щоби перед Заходом разом виступали як одно тіло, один організм, один тип, а не як немічні розбитки, як це дотепер було. До цього повинні ми змагати негайно, вже від завтрішнього дня. Мусимо завсідно памятати, що світлим приміром унія зробить більше, ніж якимиінебудь диспутами й заходами.

Ось у тому велика, епохальна місія унії.

А — можна бути певним, що Бог дасть визначних працівників і провідників, хочби їх відти взяв, відки найменше можна би їх надіятися, як от показує нам світлий приклад нашого Достойного Архієрея Ювилята.

Кождий фабрикує сам, свій улюблений ліквор в помаранчевим, кміновим, мятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Різницька 6. 10-75**

ює безробіття, яким захоплене подавляюча більшість нашого пролетаріяту.

Цей останній, як класовий колектив, має таким чином всяку причину до невдоволення з істнуючого порядку, тому його можна вважати першорядним, свідомим сподвижником у еманципаційній боротьбі.

Наше селянство, у 80 відсотках спавперизоване, не має своєї окремої (класової) політичної партії. Його „обслуговують" дві політичні партії, а саме УНДО і радикальна партія, що останнімя часами змінила свою фірму на УСРП. Обі ці політичні угрупування ні ідейно, ні тактично не розходяться між собою до такої міри, яка виключала би їх кооперацію.

Якщо перед війною можна було подекуди оправдати рівнобіжне істнування обох цих партій, то сьогодня при змінених політичних відносинах таке роздроблення слабких сил являється не тільки анахроніамом, але просто шкідливим для загально народніх справ. Та якнебудь будемо глядіти на цю партійну окремішність, мусимо всеж таки числитися з фактом, що істнують у нас дві партії, в яких кожна має свою власну історію, свої кооперативи, свої партійні видавництва та суперничить з другою за вплиги в культурно-освітніх і економічних установах.

У обох них одні і ті самі методи політичної тактики та боротьби і тому надаються вони як не можна краще до політичної кооперації, очевидно, як рівновартні, автономні політичні угрупування.

Про инші дрібні гурти, які не підходять до міри політичних партій, не говорю вокрема. А й у них здадуться замітити ці самі спільні напрямні, оскільки очевидно який гурт чи гурток не поставив себе вже згори поза скобки загально народніх стремлінь.

А тепер питаю: чи при істнуючих рівнобіжних партійних напрямних не може і не повинно дійти до знайдення спільної політичної платформи для боротьби зі спільним противником? Як робітництво, так і обі наші народницькі партії змогли би знайти в кооперації для себе якраз поле для реальної праці.

Маючи тут спроможність розвивати побіч себе дальше свою партійну діяльність, могли би вони спільною роботою в загальних справах ладнати мирно не одну партійну справу, за яку тепер доводиться зводити міжпартійну боротьбу та витрачувати при тім багато сил і засобів.

В такому обєднанні можна би дійти також до порозуміння і поділу сфери ділання і довести до розподілу роль в неодній спільній справі.

До цього виходу з нашого теперішнього політичного балагану штовхає нас саме життя. Загальне наше лихоліття велить нам категорично призадуматися над знайденням спільної платформи.

Знаю, що керманичі поодиноких партій це самі чільні громадяне, яким не треба щойно вясовувати вагу і далекосяглість нашого сучасного положення. Вони в обсягу рямок своєї партії трудяться ревно, щоби протиставити свої маси грізній навалі. Та саме примітивне правило політичної стратегії спочукує борця глядіти також і за союзником — тим паче, що ворожий наступ звертається не виключно проти одної партії, а проти всіх ділянок нашого суспільного і народнього життя.

Тому слід перейти з партійної акції до колективної, обєднаної, вробити нарешті цей рішучий і конечний крок, бо тільки в ньому лежить запорука успіху, побіди. **м. п.**

Австрійсько - чеський договір.

Чехословаччина та Австрія дійшли до повного порозуміння у всіх справах, які торкаються обох держав, і підписали у Відні мировий договір. Головно взяли на увагу торговельні справи. Мін. Бенеш заявив австрійським журналістам, що такий арбітражний договір матиме величезне значіння для зміцнення взаємин між державами середущої Европи і що Чехословаччина від першої хвилини після закінчення війни прямувала до вдійснення мирної політики, висловленої нині в локарнських договорах.

Так рече Чемберлен...

„Промовляйте мовою европейських інтересів".

Перед відїздом до Женеви, міністр закорд. справ Чемберлен виголосив експозе в парляменті про політику Англії на терені Ліги Націй, у звязку з кандидатурами держав щодо постійного місця в Раді. З огляду на те, що Чемберлен хоче їхати туди з незвязаними руками, він хотів одержати апробату для своєї політики від парляменту.

На його думку держави, що борються тепер у Лізі за впливи — не розуміють її духа. Якщо Ліга має зростати на позазі і бути користною, то представники держав повинні би промовляти мовою загально-европейських інтересів, а не власних інтересів, вузько-національних. Гарячка витворена довкола членства Німеччини в Раді є небажаним явищем, якого треба жаліти. Дійсною причиною цієї напруженої атмосфери є острах, що льокарнське порозуміння буде нарушене хитрою дипльоматичною грою. (Це значить, що Франція, Польща та їх союзники не вірять у чесність мирної політики Німеччини). Політика Англії є ясна: вона хоче припинити на майбутнє таку війну, якою була остання.

Для цієї мети Англія хоче помирити народи. Труднощі, які робитимуть щодо вступу Німеччини до Ліги, Англія буде поборювати. Британський уряд домагатисяме від Німеччини, щоби вона склала заяву про свої мирні наміри та бажання мирної забезпеки.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Упадок уряду Бріяна.

В суботу 6. III. почались у фр. палаті депутованих дебати над фінансовими проектами Думера. Палата ухвалила 274 гол. проти 221 з фінансового проекту уряду вилучити податок від рахунків. В обороні того податку виступав Бріянів кабінет. У звязи з цим Бріян поставив квестію довіря, коли усе таки ухвала запала не по його думці, заявив Бріян, що подається до димісії і не поїде до Женеви.

Після засідання палати Бріян скликав кабінет на нарад, на яких акцептували димісію. Зараз потім Бріян предложив през. Думергові димісію цілого уряду. Заявив, що візьме участь у передвступній конференції в Женеві, але офіціяльно не братиме участи в нарадах Ради, бо є думки, що відтручений палатою не може заступати справ Франції.

Вечером 6. марта виїхав до Женеви. Перед виїздом заявив, що не може бути й мови, щоби прийняв місію утворення уряду. Чується виснаженим працею й потребує спочинку. Всетаки думають, що Бріян стане на чолі нового уряду. З Женеві виїде Бріян у неділю вечером після вступних розмов із представниками держав. У понеділок Думерг зачне наради в справі кризи.

„Стар" не хоче вірити, щоби причиною упадку Бріяна були внутр. політ. справи. Причини слід шукати виключно на полі заграничної політики.

В Парижі думають, що в звязи з упадком Бріяна шанси Польщі значно погіршилися. В Союзі Народів упадок Бріяна викликав велике вражіння. Вважають, що наслідки можуть бути поважні. Коли дискусії відложили би, то не далося би полагодити справи прийняття Німеччини.

Значна часть фр. преси передбачує утворення уряду реп. концентрації. Вичислюють: Роля Перета, Кайо, Де Монзі, Поанкаре і Стега. Конечним є, на думку часописів, щоби Бріян задержав теку закр. справ. „Пті Пар." пише, що Кайо заявив, що премієром буде Бріян. „Вольонте" повідомляє, що парл. кола вважають правдоподібним створення комбінації Бріян-Кайо.

Бріян за відложенням С. Н. ?

У політ колах кружляють чутки, що Бріян старатисяме в Женеві довести до відложення заг. засідання Союзу Народів аж до створення нового фр. уряду.

Перший день жен. нарад.

День 7. марта минув у Женеві на стрічах і довірочних нарадах держ. мужів. Були довірочні розмови між Чемберленом Бріяном, Шіяльоєю, Вандервельдом, Люгером і Штреземаном. — Розмова матиме рішаючий характер. Розмова між представниками Франції, Англії, Бельгії і Німеччини тривала три і пів години. Комунікат каже, що делегати не стрінулися з трудностями у взаїмнім поясненні положення. Теллеграми жен. кореспондентів висловлюються оптимістично в справі вступлення Німеччини до Ради й компромісу щодо Польщі й ин. держав. Виходячих після нарад із готелю Беріваж держ. мужів окружили журналісти. Канцл. д-р Люгер сказав їм коротко: „S'en marche — es geht" (справа поступає вперед). Мін. Бенеша і Скшинського не запросили на вступну нараду. Бріян виїхав веч. до Парижа. Францію заступатиме Поль Бонкур.

Литва орґанізує диверс. акцію.

Литовські війська патролюють густо у віддалі 1 км. від границі. Стягають із глибини Литви партизантські відділи шавлісів, привозять значніші скількости муніції й харчів на клущеблоцький відтинок. Виглядає, що готовляться до другого наступу й хочуть зорганізувати диверсійну акцію.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·73 — 7·80 канад. дол. 7·58 — 7·60, **чеські** кор. 0·23·00 — 0·23·15, **леї** 0·3·00 — 0·3·25, **франки** фр. 0·28·00 — 0·28·34, **фр. швайц.** 1·40 — 1·50, **англ. фунти** 35·80 — 36·00.

Золото. 20 кор. 30·50 —30·80, 20 франк. 27·80—28·40; 20 марк. 34·50—34·80; 10 руб. 38·50—38·80.

Срібло. Австр. кор. 0·62·00—0·63·00, 5 ав. кор. 3·30—3·38, фльорени 1·65—1·68, рубл. 2·68 — 2·74, рубель дрібним сріблом 1·34 —1·37.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 **жито** галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, яч. **мілець** галицький бров. —.— до —.—, **овес** гал. 22.50—23·00.

НОВИНКИ.

— **Пригадуємо ще раз нашим Зп. Передплатникам, що передплату належить присилати тільки на нашу адресу почтовими складанками або переказами.** 1—3

— **Арештування фальшивомонетників.** Львівська поліція арештувала фальшівників 50-золотівок Беріша Бера і Маркуса Пельца. Вони пускали в обіг фальшиві 50-золотівки, а може й самі фальшували їх.

— **Замкнути кіно у Львові** рішив Краєвий союз власників кінотеатрів Галичини („Малопольскі"), якщо львівський магістрат не зменшить свого податку від кіна, що тепер виносить аж 80 прц. (в инших великих містах на заході побирають громади 30—40 прц. кінового податку). Відділ Краєвого Союзу власників кін відніссся вже втрете з відповідним меморіялом до львівського магістрату, представляючи в ньому всякі аномалії, які виходять з того податкового обтяження, а в першу чергу матеріяльну руїну власників, що один по другім позбуваються кін за всяку ціну. З меморіялу, внесеного 1 ц. м., довідуємося, що відомі львівські кіна „Коперник" і „Марусенька" за останніх пару місяців перейшли вже в четверті руки. Це не дивно, коли зважити, що окрім міського податку власники кін мусять платити ще й за електричне світло (також до каси міста), за музику, льокалі, а дальше й оборотовий податок, поминувши кошти фільмів і инші видатки. В своїому меморіялі власники кін домагаються ультимативно зняти їм міський податок до 50 прц. і то вже в найблищих днях. На випадок відмови грозять замкненням усіх кін у Львові, через що буде позбавлених хліба до 2000 осіб, які мусітиме удержувати магістрат з фондів для безробітних.

— **Нема то як наші „дипльомати".** До відомого посла Ільїкова зголосився якийсь пан і представивши дипльоматичну легітимацію, виданну шведським мін-вом закорд. справ, просив інформацій про положення на західно-українських землях. Чужинний дипльомат просив при тому о. Ільїкова в їми ваги справи зберегти цілу розмову в секретній тайні. „Дипльоматичний" о. Ільїків відмовив якихнебудь інформацій, побоючися — провокації. Нема то як наші доморослі „дипльомати"!

— **Візди „хлібоїдів".** Після недавнього повітового візду хлібоїдів у Турці, що закінчився висланням привіту до през. Войцеховського й цілого польського уряду, заповіджений тепер повітовий хлібоїдський візд у Коломиї. Цей візд має відбутися 28 п. м. Польська преса вже завдалегідь робить рекляму цьому хрунівському зборищу, що виступає під фірмою „Українського Народнього Союзу".

— **Полк самовбийників.** У Кракові в 20 полку п. було третє в одним тижні самовбійство. Застрілився рядовик Фрідман пів години після похорону пор. Пасика. За останні три місяці у тім полку було десять самовбийств.

— **Забезпечення умовних робітників від безробіття.** Окружна управа фонду безробіття у Львові (Рутовського 11) повідомляє, що по думці розпорядку мін-ва праці з 5. лютого 1926 р. на підприємствах праці тяжить обовязок забезпечити умовних робітників на випадок безробіття від 24 лютого 1926. Отже всі установи, що мають понад 5 осіб (робітників або умовних працьовників), є обовязані, наскільки цього досі не зробили, негайно зареєструватися і надсилати періодично зголошення до дотичних окружних управ фонду безробіття — а то під загрозою високих адміністраційних кар. Виплата нормальних приченків для безробітньої інтелігенції зачнеться пізніше і буде своєчасно оголошена.

— **З кіна.** В кінотеатрі „Марусенька" йде прегарна фільма „Полікушка". В основу фільми лягло оповідання великого російського письменника Л. Толстого. Трагічну постать московського мужика Полікушки відтворює направду по мистецьки артист Москвин. Рівночасно йде інсценізована казка „Дід-Мороз". В часі вистави „Полікушки" співає мужеський хор московські народні пісні.

З судової салі.

„Біснуватий" чи ні?

Вчора т. с. 5. III., відбувалася у львівському окружному суді перед карним трибуналом як трибуналом лави суддів присяжних пресова розправа проти пепесівського „Дзенніка Людового", чи краще проти його теперішнього начального і відповідального редактора Бронислава Скалака. Приватним обвинувателем виступав відомий вшехпольський неудачник д-р Марцелі Прушинський. На лаві обвинуваченних сидів редактор Скалак.

Підложе процесу таке: Ще 26. січня 1925 р. помістив львівський пепесівський щоденник „Дзенник Людови" на третій сторінці 20. числа статтю п. н. „Oprzaniec eodecki, a władze szkolne". На першій сторінці того самого числа видніє рекламовий заголовок для тієж статті, що звучав: „Szkolnictwo polskie pod kuratelą warjata". У ній статті змалював „Дзенник Людови" страшну та шкідливу діяльність Прушинського на полі шкільництва, та ніби документи на його непоклинкового і карігідного вмішування в урядові справи школи. Прушинський ні більше ні менше тільки видав до шкільних інспекторів обіжник в рамени Орґанізації Народової про те, як обходити та саботувати шкільні закони, та як фабрикувати польські школи в чисто-українських громадах при допомозі наказних війтів і їх прибічних рад. „Дзенник Людови" схвалифікував таку працю Прушинського як шкідливу з державного

політичного, педагогічного та національно-польського становища. Крім цього вважав її нечуваною та недопустимою в ніякій правовій державі. Коли приватна людина (хоч би посол) вмішується в чисто урядові справи, то видно, що в неї не все в порядку. Отже назва статті, в якій ужито слів „божевільний" і „бісуватий" по адресі Прушинського, була виправом змісту статті та віддавала істоту замальованої діяльности.

Прушинський записав редактора Скалки не за зміст статті, а виключно за наведені два слова. П. Скалка виступав адвокат Гершталь, а Прушинського обороняв Перацький. Провідником трибуналу був радн. Ангельський, вотували радники Антонович і Гетінгер. Обвинувачений вважав по відчитанні акту обвинувачення, що до вини не почувається, що вважає і тепер політичну діяльність Прушинського невідповідальною, що обидва названих слів ужив саме в значінню політичної безвідповідальности Прушинського, а не в дословному значінню. На що зрештою вказує сам зміст статті, на доказ того, що діяльність Прушинського політично невідповідальна, переведе перед судом доказ правди.

З промови д-ра Гершталя вийшли на світло денне ще инші квітки многосторонної діяльности Прушинського. Він скликував наради урядників поодиноких державних установ і намовляв тих урядників, щоби вони слідкували за діяльністю своїх начальників не тільки в урядовому відношенні, але й в приватному життю. Де вони купують товари, з ким пристають, яку пресу читають — ось речі які інтересували Прушинського. Тим самим Прушинський ширив анархію в урядових установах, вводив до них елементи денунціяції, ненависти, упередження і т. п. і т. д. Як отже можна було скваліфікувати ту діяльність Прушинського? Проти неї видав окремий обіжник навіть співпартієць Прушинського міністер освіти Ст. Грабський, а куратор Собінський мусів писати окрему брошуру для закордону, щоби ослабити прикре враження шкідливої діяльности Прушинського на полі шкільництва, бо ту його діяльність використовували під протипольської пропаганди за кордоном національні меншости. Львівська куратория відносилася навіть до міністерства з протестом проти того, щоби Прушинський її терорізував, виправляв у ній авантури та давав упуст своїм „безвідповідальним, хоробливо нетактовним, агресивним, політично і державно шкідливим афектам". „Дзенік Людови" не доказував у статті, що Прушинський дістав з Кульпаркова чи з иншого гуманітарного заведення того роду документ або патент на божевільного і біснуватого, але навпаки доказував безвідповідальність та шкідливість його політики. А тому не можна трактувати заголовку відірвано від змісту статті.

Обор. Перацький став на становищі факту обвинувачення та доказував, що зміст статті не важний, за зміст Прушинський не хоче і не бажає нікого потягати по відповідальности, а саме за ті два слова, що роблять покривдженого в очах публичної опінії невідповідальним за свої вчинки.

Провідник трибуналу радн. Ангельський запропонував обом сторонам, щоби вони погодилися без суду, але Прушинський пропозицію відкинув.

Д-р Гершталь для переведення доказу правди запропонував покликати на розправу цілий ряд свідків, самих визначних польських політиків і посли а між ними і партайманів Прушинського: д-ра Ст. Грабського, міністра освіти і куратора львівського округа Собінського. Між запропонованими свідками є високі урядовці міністерства як директор департаменту мін. осв. Жлобицький і д-р Тінельський, урядник куратории Гайчак, проф. С. Лепевт, інсп. в. Левицький, шкільні інспектори Гловацький зі Золочева, Навроцький з Калуша, Фішер з Перемишля, Веньковський з Городка, дир. семінарії зі Станіславова Вербер, радник скарб. палати Загнер, начальник фінансового відділу апел. суду у Львові Ванявський, радн. куратории Лесняковський, урядн. куратории Кувельський, урядник міп. освіти Сенкевич, директор гімн. в Чорткові Орловський і посли Тугут і Смуліковський.

Трибунал по довгій нараді прихилився до внесення д-ра Гершталя і допустив докази правди. Супроти цього розправу відрочено.

Лист до Редакції.

До тактиків радикалів*).

Прошу на лист п. д-ра Льва Бачинського помістити отсю мою відповідь:

В „Листі до Редакції" мец. Л. Бачинський признається, що радикальна партія заздалегідь вирішила не посилати свідомих, відважних людей зі своїх кол на хлібоїдський „конгрес". І то ось чому: 1) щоби „не збільшувати числа „делегатів", 2) щоби „не наражувати селян на побої з боку хлібоїдів, поліційних агентів і провісів".

Що на „конгрес" може попасти багато селян з несвідомости чи неінформованости, це радикалів — виходить — не цікавило. Це вони залишили нашим пастіям. І дійсно, обовязок супроти цієї категорії учасників „конгресу" виконали одиниці з инших партій.

Відносно аргументів д-ра Л. Бачинського. Боязнь збільшення числа „делегатів"? Таж збільшення числа їх у вирішівний момент свідомими одиницями — викликало би необхідність з боку аранжерів „конгресу" пятами накивати з салі польського „Сокола" і десь в закамарках виконувати поручення власть імущих: колиноприклонні резолюції і т. п. Без публики, в тісному гурті пропащих душ.

А другий аргумент? Мій Боже! Як знаємо з досвіду, між радикалами бувають і відважні люде, які йдуть на віча инших партій, промовляють, пробують розбивати. От недавно така спроба мала місце в Рогатині на вічу, скликаним з рамени УНДО...

Страх перед побоями? Апеж на паралізування хулінської акції не висилається хорих людей, ані не важеться їм рук до самооборони...

І ще одно: супроти хлібоїдського руху радикали мають більш зобовязання, ніж инші партії. На їхньому підвірочку він вигрівався (Яцків, Твердохліб, Лаврук і т. п.), на його чолі стояв колишній головa та ідеольог радикальної партії — д-р Сев. Даниловнч. Отже радикали в першу чергу були обовязані поборотися зі сном б. головою на самім „конгресі". Цього вони не зробили. Це виконав хто инший. І цей „хтось инший" ночував з „делегатами", освідомлював їх, немо терору офіціяльних і неофіціяльних громил демаскував хлібоїдських затажників.

І коли Даниловнч та Стоцюки не мали морального успіху на збіговиці, коли його учасники, оскільки не були ще здеградовані до краю душі, вийшли з ясною думкою, що не таке хлібоїдщина, — так це не заслуга радикалів. Вони боялися, а в оправданні д-р Л. Б. пише стидливо, що боялися за селян („щоби не наражувати селян на побої..."). Господи! Таж було в такому разі вислати не селян!

У відношенні до „конгресу" радикали сказали собі: „блажен муж, іже не іде на совіт нечестивих".

Пок. Франко чудово спарафразував ці слова с[в]. письма:

„Блажений муж, що йде на суд неправих і там за правду голос свій підносить".

Видно, радикали забувають заповіти Франка.

Відносно-ж того, що відбувалося в салі українського „Сокола" 30. січня п. р. Д-р Л. Бачинський записує все це на конто радикальної партії (докладніше: на своє). В дійсности демонстраційне посольське віче було аранжоване Повітовою Управою Обєднання і д-ром Л. Бачинським. Пригадую: Пов. Управа Обєднання скликала була в тій цілі Повітовий Народній Зізд 21. січня, на якому були делегати всіх сіл повіту, на якому їм докладно зясовано, чого хочуть хлібоїди та їхні опікуни, на якому делегати ЦК. візвали прихильних подітувати на селах за участю в міжпартійним посольським вічу. ЦК. Обєднання зокрема звертався до Парляментарної Репрезентації, щоби обіслала віче своїми представниками. Парляментарна Репрезентація поіслала мішану делегацію (пос. Хрущький не поспів на час через нещасливий припадок!)

Д-р Б. добачує в кореспонденції з Станіславова п. з. „В польській полонці" спробу депрешонувати величавість маніфестації в салі українського „Сокола" в дні 30. січня. Цього там немає. Щоби не нарушувати сущільности доброго враження маніфестації, члени установ Обєднання не противилися, щоби після посольського віча в тій самій салі, перед тою самою публікою (з ріжних партій!) відбули віче радикальні менери. Хоча уявіть собі ситуацію, якщо всі наші партії захотіли би те саме зробити. Малиж право! Публика симпатична, цвіт селянства, чому муж не спробувати популяризувати програму чи партійних дічів?...

Або уявіть собі замішання серед публики: партійні менери не є на стільки нахабні, щоби накидувати себе на міжпартійним зборі, отже устроюють кілька віч в один день, кожна партія денде.

Пропало би почуття ваги єднання супроти сусідської інтриги.

Д-р Б. пише, що радикали заздалегідь станули у відношенні до „конгресу" на становищі св. письма, мовляв — „блажен муж..." Тому посмію пригадати розмову на заг. зборах „Просвіти". Прияані на вічу члени установ Обєднання були переконані, що радикалам залежить на ініціятиві і що саме тому так залежить їм на відбутті партійного віча. Таке враження мав м. н. і посол Шашук, який хотів після промови пос. Павлюка кинути один клич і вернувся з естради, заявляючи, мовляв—все буде зроблене.

Під кінець реферати радикалів на естраду прибіг один з активних обсерваторів „конгресу" п. Г., щоби зложити звідомлення і запросити тих учасників віча, що мають легітимації на „конгрес" (було їх багато!), та його до голосу не допустила президія віча. І це ще більше утвердило приявних, що радикали хочуть записати на своє конто кінцеві клічі. А ці не впали. Віче покінчилося майже одночасно з „конгресом". Даниловнч побоявся наступу (мав уже передсмак від самого початку!) і обкроїв чергований порядок збіговиська.

Львів, 28. лютого 1926.

М. Струтинський.

*) З причин від Редакції незалежних ця відповідь появляється щойно сьогодня. — *Редакція.*

ОПОВІСТКИ.

Український Надзвичайний Театр під дирекцією Н. Бойко.

Львів. Сала Лисенка, Шашкевича 5.

Прощальна вистава.

9.III. „Без вини винуваті", премєра.

Винники. Сала читальні „Просвіта".

7.III. вечором „Ревізор з Петербурга".

8.III. Ніч несподіванок і конверт.

Самбір. Сала „Сокола".

10.III. „Ревізор з Петербургу".

11.III. „Пан Твардовський".

12.III. „Без вини винуваті".

18.III. „Мазепа".

19.III. „Дибук".

20.III. „Он не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Борислав. Сала „Народного Дому".

13.III. „Дибук".

14.III. „Ревізор з Петербургу".

15.III. „Пан Твардовський".

16.III. „Без вини винуват".

17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).

Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".

1337 6—?

Перший попис елевів вищого муз. інституту ім. М. Лисенка (середні і вищі роки) відбудеться в понеділок 8. березня точно о год. 6:30 веч. у великій салі муз. Т-ва ім. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

1367 2—2

„Сокіл-Батько" подає до відома членам і товаристам, що можна до кінця березня п. р. зголошуватися о підпалу майдану „С-Б." на вправи, фестини і т. п. Буфет на майдані „С-Б" є рівнож до відданя. Оферти складати в канцелярії „С-Б" при вул. Руській ч. 20 щоденно від год. 11—1 перед пол. 1341 2—2

На „Рідну Школу" зложив Вп. Глібчук Петро, студент експортової Академії і купець в Тячеві на Поморю 25 зол. ВП. Жертводавцеві складає щиру подяку Головна Управа УПТ-ва. 1374 1—1

Дрібні оголошення.

ОХОЧІ до праці зголошуйтеся письменно до „Красвого Союза для хову й збуту худоби й безрік" у Львові, вул. Осссолінських ч. 15/II. Потребуємо організаторів на провінції, яких відповідно винагородимемо. 1344 3—3

СПЕЦІАЛІСТ переплету Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 10—10

ПОШУКУЮ Ксаверу Кревняк зам. Монджак, котра перебувала 1916 року в Замінці, Поділля, Україна. Закордонні часописи прохається о передрук. Михайло Монджак Перемишляни. 1373 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Синстусська 17/II.

Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1348 3—5

Загальні Збори

агр. техн. Товариства „Праця" відбудуться дня 25. березня ц. р. о годині 4. попол. в салі „Бібліотеки" Т-ва „Просвіта" Ринок 10. II. пов.

Окремих повідомлень не розсилається.

За Раду Т-ва:

М. Стефанівський голова. *Іван Олексин* секретар.

1375 1-1

Найновіші вовняні матеріяли

мужеські і жіночі

на біжучий сезон у великім виборі поручає 90 літ існуюча фірма

Іван Валлях і Син

Львів, Ринок 33.

Добірний товар! 1376 1-2 Ціни низькі!

Заходом Українських Товариств

відбудеться дня 10. березня 1926. в салі „Народнього Дому" в 65 роковини смерти

Т. ШЕВЧЕНКА

КОНЦЕРТ

з ласкавою співучастю Вп. п. п. Е. Сенниківної, К. Андрієнка оперового співака і проф. Р. Орленка.

Програма:

1) а) К. Стеценко: „Заповіт" } мішаний хор
б) Я. Степовий: „Україні" } „Львівський Боян"
2) Святочна промова: виголосить Вп. п. д-р І. Брик.
3) М. Лисенко: „Минають дні", сольоспів Вп. проф. Р. Орленка.
4) С. Людкевич: „Ой вигострю товариша", на мужеський хор з супроводі фортепіяну: хор „Бандурист.
5) Т. Шевченко: „Кавказ", декляміція: Вп. п. Е. Сенниківна.
6) Народні пісні:
а) Ст. Людкевич: „Ішов жовнір з войни",
б) М. Лисенко: „Пливе човен"
в) М. Леонтович: „Козака несуть",
г) М. Леонтович: „Мак" } на мішаний хор „Львівський Боян"
7) О. Нижанковський: „Минули літа молоді"
С. Людкевич: Черемоше брате мій" } сольоспів Вп. К. Андрієнка
Д. Січинський: „Finale"
8) М. Лисенко: „Туман хвилями дягає" мішаний хор з опери „Утоплена" при супроводі фортепіяну } „Львівський Боян"

Початок о год. 7:30 вечером

Ціни місць: Фотелі 3 зол., крісла I. ряд. 2·50 зол., II. ряд. 2·00 зол., III. ряд. 1·00 зол., вступ на салю 80 сот. Балькон 60 сот.

Білєти продає Книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка, Ринок ч. 10. 1—1

1359а

Жужлева Мучка Томаса

(Т-О-М-А-С-И-Н-А)

є під весняні засіви

на кожду найліпшим **кождої**

землю найдешевшим **пори**

ФОСФОРОВИМ НАВОЗОМ.

Фосфоровий квас теперішньої томасини ділає негайно.

Вказівки цінники доставляє фірма

ИОСИФ КАРРАХ

1336 **ЛЬВІВ, КОСЦЮШКИ 18.** 2—7

Панове! Найпевніші і найлішій гігієнічні спеціяльности гумові, передвоєнної якости, гарантія за кожду штуку. Тузин зол. 4·00, висилка на провінцію відворотно цілком дискретно за посилатою.

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Синстуська 7.** 9—9

Надзвичайні Загальні Збори

Т-ва „Русский Пріют" у Львові відбудуться в суботу 13. березня в 5. годині в салі засідань т-ва Качковского у Львові при вул. Валовій 14. з слідуючим денним порядком: 1) Відкриття Зборів і вибір Президії, 2) Відчитання протоколу послідніх Загальних Зборів. 3) Справоздання управи о стані т-ва. 4) Внески і запити. На случай незявлення вимаганого статутом числа членів, відбудуться Збори о год. 6. в тім самім помешканю, з тим самим денним порядком і будуть важні рішати без огляду на число присутніх.

За Управу Т-ва „Русский Пріют":

Евген Пернаровський, Юл. Рудавський.

1372 1—1

Ф-а Макс Нелькен

ЛЬВІВ, ЛЕГІОНІВ 9.

поручає:

мужеські одяги

готові і на міру з найліпших матеріялів і по найновійшим фасонам

по дуже низьких цінах

за готівку і на

1378 **сплати.** 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 52. (10.727). Львів, середа 10. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 цп. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот

Дух мира чи ненависти?

Б промови посла Павла Васильчука на соймовому пленумі виголошеної дня 2. ц. м. при дебаті над ратифікацією локарнського договору.

(Докінчення.)

У своїй резолюції заявляють панове, що всі, мовляв, чинники, які співділали в заключенні локарнських умов і щиро бажають закріплення мира, мусять негайно признати Польщі постійне місце в Раді Ліги Націй і т. п. Не вважаючи на зовнішню велику щирість і безінтересовність пана Скшинського і всі гарні фрази володіючої нині соймової більшости, панове зраджують у цій резолюції підозрливість згори, що хтось не є щирий у своїй мировій політиці. Не важко догадатися, про кого йде тут мова. Ви боїтеся Німців, хоча вони ще не ввійшли до Ліги, бо боїтеся втратити терен, який ви використовували для своєї політики предусім супроти національних меншостей.

Дальше кажеться в отій резолюції про якусь спеціяльну ролю польської держави в середній і східній Европі, ролю, яку Польща грає в інтересі не лише власним, але також загально-европейським. Завсіди й на кожнім місці твердите панове, що Польща має завдання охоронного валу перед здичілим сходом, що вона є носієм европейської культури й цивілізації на сході. Але инші мають для Польщі иншу назву і звуть її жандармом Европи. Фактом є, що охорона Польщею европейської цивілізації є річю високо проблєматичною. А тепер факти з життя: кількасот православних церков зачинених в місцевостях з виключно православним населенням; ключі від церков в поліції або в старостві, люде не мають де молитися, а за молитви у себе по хатах — є арештовані й биті. Дітей силується по школах до чужовірісповідної молитви, землю відбирається автохтонові й надається кольоністові, в адміністрації варварські відносини, всякий культурно-освітній рух переслідується... Ось цивілізація европейська, ось місія носія европейської культури!... Хочби й як ви кричали, фактів не закричите. І фактом є також, що західньо-европейська опінія помалу починає орієнтуватися серед отих відносин і довідуватися, як це на ділі виглядає культурна місія Польщі на сході Европи. Середньовічні відносини панують у Польщі.

Проти тої бушім то культурної ролі польської держави ми, Українці, мусимо рішуче застерегтись. Історія від найдавніших часів до останніх літ найяскравше доказала, що Польща до цієї ролі непридатна, що вона перейшла в єзуїтських способах підбивання инших народів систему царських урядів. Річ ясна, що згаданий уступ резолюції треба розуміти так, що Польща має бути нічим иншим, як лише охоронним валом проти всяких визволенських рухів.

А дальше ще один цікавий уступ. „Сойм буде бачити у задовольненні необхідности, себто в наділенні Польщі постійним місцем в Раді Ліги, доказ побіди ідеї мира і призваного співжиття народів над політикою ненависти й колотнеч, які швидше чи пізніше могліб новими катастрофами струснути Европою". Прошу панів, коли говорите про мир, то чейже треба когонебудь у світі переконати, що Польща була досіль чинником мира. А тимчасом цілій Европі й усьому світові відомо, що досіль саме Польща була найбільшим клопотом для Европи і найбільшим резервуаром можливостей вибуху. Безумовно: Европа має клопіт з Польщею тому, бо викроїла її такою, якою нині є. З тим фактом вона мусить щось зробити. Як довго Польща була потрібна Европі як жандарм, що боронив її перед хвилею революції зі сходу, Польщею цікавилися більше і реальніше; їй просто платили гроші, щоби мати польське мясо на вільний ринок. Але тепер, коли трохи вспокоїлося, коли комуністи у фраках з графами за одним столом засідають, і коли найбільші противники большевиків прийшли до них і сказали: „поважання панам, чи не можна би з панами торгувати?"... то з Польщею вже не так рахуються. Зрештою, ви зовсім непотрібно говорите про мир. Ані один польський уряд мирової політики не провадив. Все воно є фразами наївних фарисеїв. Але коротше чи довше — нинішнього стану ви не втримаєте.

З цих мотивів ми не будемо голосувати за зголошеною резолюцією. За те зголошуємо від себе иншу резолюцію*). Якщо дійсно хтось з панів вважає, що говорить щиро про Льокарно, то буде за цією резолюцією голосувати. Бо без внутрішнього Льокарна — зовнішнє, міжнародне Льокарно є для Польщі нереальне.

*) Текст цієї резолюції ми подали вчора. — Ред.

За кулісами Женеви.

З димісією Бріяна вростуть суперечні чутки про висліди довірочних розмов у Женеві. Представники держав не хотять засісти офіціяльно за стіл, заки не будуть певні, що бодай у загальних лініях можуть рахувати на порозуміння. Виявляється, що Еспанія піддержує свою кандидатуру щодо постійного місця в Раді Ліги і зєднала собі голоси Гуатемалі, Чілі, Колюмбії, Венезуелі та Болгарії. Та діло не в голосах. Довірочні засідання є найміршою формою боротьби, щоби вирівняти суперечні погляди і здобути згоду опозиційних членів. У цих розмовах вплив великих держав виступає при помочі відповідних аргументів, яких вагу дипльомати добре розуміють. Шізація на дальше ставиться вороже до поширення Ради Ліги. Кандидатом на голову цієї сесії є шеф португальської делегації, Альфонс де Коста. Якби Бріян не хотів лишитись у Женеві на нарадах сесії, тоді не є виключені нові настрої супроти кандидатури Німеччини та Польщі.

Польща не признає компромісів?

Міц. Скшинський, приїхавши в Париж, мав довірочні розмови з Бріяном та иншими французькими дипльоматами, аж до представників преси включно. „Еко де Парі" каже, що він заявив Бріянові про безумовне домагання Польщі щодо постійного місця в Раді Ліги. Польська преса заперечує звісткам, буцім-то Бріян пропонував міц. Скшинському компроміс, обіцюючи Польщі непостійне місце. Інформації з Женеви, з першого дня передвступних нарад, не приносять покищо вдоволяючого матеріялу, наскільки справа постійних місць у Раді пішла вперед. А проте сакетаке вдоволення німецьких делєгатів дозволяло би на висновок, що таки Німеччина ввійде першою та покищо єдиною державою, як новий член Ради.

Французька кріза.

Недобра „воронба" для европейської політики.

Упадок кабінету Бріяна безпосередно перед зборами Ради Ліги Націй повязав внутрішні клопоти Франції з труднощами закордонної політики. Не одержавши довіря від парляменту для своєї політики, Бріян не хоче заступати Франції на міжнароднім арені. Відомо, якою великою була роля Бріяна як дипльомата в Женеві. Тільки завдяки його великому дипльоматичному досвідові вдалось удержати в Льокарні атмосферу примирення з німецькими делегатами, в яких щирість не дуже хоче вірити Франція.

Хоча безпосередною причиною димісії Бріяна були чисто внутрішні справи: закон про нові податки, наслідки цієї димісії сягають далеко поза межі Франції. Не є виключене, що саме труднощі вийти з теперішньої ситуації в Женеві, спонукали Бріяна заявити, що він складає керму уряду. З другого боку ніодна з тих парляментських груп, що причинилась до скинення Бріяна, не хоче перебрати керми в свої руки. Теперішній французький парлямент не має потрібної більшости ні для уряду лівиці, ні коаліційного, ні правиці. Під впливом монархістичних організацій, до яких горнеться молодь, збільшився настрій прихильний для голосів, що домагаються диктатури. Одначе хто знає республиканські традиції Франції не вірить у можливість уряду, який схотів би наслідувати методи Муссолінія. Єдина диктатура, що зустрілась би з симпатією, була би програмою фінансової санації, що є джерелом усього політичного невдоволення. Та такий авторитет означав би лише геніяльну економічну реформу. Кожна економічна реформа, що дошкульно сягає до кишені громадян, зустрічається нині з опозицією ріжних партій. Правиця боронить фінансістів, великих підприємців, буржуазію, лівиця — класи позиційні. Тому-то повторяються голоси, що треба розвязати парлямент і розписати нові вибори. Надія на ці вибори є оправдана тільки тоді, коли вони дали би повну перевагу якійсь партії або блькові партій. Та покищо хтось мусить продовжувати працю Бріяна. А після такого дипльоматичного майстра мало є охочих. Тому не виключена можливість, що Бріян дасть себе намовити бодай на задержання портфелю міністра закордонних справ.

Одначе закордонна політика найбільше талановитої людини не в силі вдіяти чудес, коли унутрі держави панує паніка економічної катастрофи або навіть недовіря до свого проводу. Франція стоїть перед важкою проблємою. А її труднощі є „знаком часу" і недоброю ворожбою для всієї европейської політики, не такої рожевої як над Льокарном.

Радянська Україна.

Закінчення великого процесу харківських судових робітників.

Великий процес проти бувших радянських судових робітників у Харкові, що тривав поверх 4-ох місяців у найвищому суді УСРР., остаточно закінчився дня 26. лютого ц. р. проголошенням присуду. На лаві обвинувачених засідали б. судді, адвокати а також судові урядовці всякого типу. Всі вони відповідали за хабарництво, а судові урядники і судді ще й за надужиття і дискредитацію радянської влади. По закінченні доказового поступовання самі промови адвокатів тягнулися більше двох тижнів.

Зі суддів засуджено: Акимова на 8 літ важкої тюрми, конфіскату всього майна та на позбавлення прав на три роки по відбутю тюремної кари; суддю Олексієва на 6 літ тюрми, конфіскату майна і позбавлення прав на три роки; суд. Коттярова на три роки тюрми, конфіскату майна і 1 рік позб. прав; суд. Рибалова на 5 років тюрми, конфіскату майна і позб. громадських прав на протязі 3 літ; суд. Сілякова і Середницева — першого на 1 рік тюрми, другого на дисциплінарну кару; суд. Лелика на 4 роки тюрми, конф. майна і позбавлення прав на 2 роки; суд. Усвєва на рік тюрми. — З судових урядовців засудили: Дяревського на 3 роки тюрми і конфіскату майна; Єгранджієва на 3 роки тюрми, конф. майна і позб. прав на 2 роки; Нікольського на 4 роки тюрми, конф. майна і позб. прав на рік; Прончєнкову на 6 місяців позб. прав.

З бувших членів харківської колегії судових оборонців засудили: Шгермана на 3 роки тюрми і позб. прав на 1 рік; Енштайна на два роки тюрми; підпольних адвокатів: Демченка на 10 літ тюрми, конфіскату майна і позбавлення гром. прав на 5 літ по відбутю кари; Тавкова на 2 роки тюрми і рік позб. прав; Комікова на 2 роки тюрми і рік позб. прав; Мальникова на 2 роки тюрми і два роки позб. прав; Дмитрієва на 2 роки тюрми; Павлова на 3 роки тюрми і 1 рік позб. прав; Пурмана і Загорулю на тюрму по півтора року; Побіденного, Харитонова, Чупікова, Ситнікову, Стрільцова, Самойлова, Галку і Загребельську на тюрму по одному році. Колишнього слідчого суддю Лишкевича засудили на 3 роки тюрми, конфіскату майна і позб. прав на 3 роки. З тих, що давали хабарі 17 засуджено на тюрму по одному році; трьох на тюрму по півтора року; одного на 2 роки тюрми; одного на 2 роки тюрми і на 3 роки позб. прав. 31 обвинуваченого суд цілковито оправдав.

Також чином на 72 обвинувачених засудив радянський найвищий суд 41 на 10 і пів року тюрми і на 34 і пів року позбавлення громадських прав по відбутю тюремної кари, инших оправдав.

У радянській пресі появилися вже погляди авторитетних сторожів радянської справедливости на цілий процес. І так заступник Наркома юстиції УСРР М. Михайлик висловив такий погляд: „Між ни-

гої примусової повпаки (тюрми), вибрані найвищим судом, є для вчорашніх комуністів і пролетаріїв суворою відповідю на їхні вчинки. Процес безпосередньо внявив і досить прослідив атмосферу, в якій народжувався і зростав хабар, а боротьба з ним повинна вестися дуже енергійно. Злочинна робота в дрібно-буржуазній обстановці чужих нам і нестійких елементів, здеморалізованих тією обстановкою радянських робітників, потребує ще поручз пристосуванням заходів поправчого характеру, ще й найжорстокішої репресії".

Виходить, що не зважаючи на засуд суддів-комуністів за хабарництво радянським же судом, Михайлик бачить всеж таки провину не так то вже по їх боці, але по боці зненавидженого і „ворожого" комунізмові буржуазного осередку. І на той осередок він радить „найжорстокіші" репресії. Ось де криється причина того, що найвищий суд обійшовся з обвинуваченими дуже поблажливо, дарма, що прокуратор вимагав для многих із них присуду на кару смерти.

Зовсім инші погляди висловив з тої нагоди голова найвищого суду, що проводив цілий процес А. Малицький. „Взагалі — казав він — не зважаючи на те, що процес цей здається великим, то він все таки виявив, що по наших судах справа зовсім не погана, що хабарництво — не система, а випадок (вісі). За рідкими випадками навіть обвинувачені судді, хоча брали хабарі, але правосуддям не торгували. Так із 100 хабарів, що визнані найвищим судом за доказані, лише три викликали неправосудні присуди. Вимагання хабарів у справах зовсім не виявлено. Велика частина суддів-обвинуваченых на цьому процесі принесла своє щире покаяння на цьому процесі, а обставини їхньої роботи, що виявилися перед судом у часі слідства, викрили справжню тяжку матеріяльну скруту, в умовах якої жили й працювали судді".

Ось вам і два погляди стовпів радянської справедливости на цілу справу. Вони характеристичні та не вимагають ніяких інтерпретацій. Кидають вони немало світла на тамошні обставини і життєвий побут.

Чи Америка збільшить збройня?

Президент Зєдинених Держав Кулідж заявив голові комітету від бюджету маринарки на засіданні парляменту, що він є проти признання окремого додатку 58 міл. долярів на будівлю нових военних кораблів і нових военних літаків. Военний бюджет на новий рік зріс на півпята мільонів долярів, а разом рівняється 661 мільонам. Кулідж хоче йти слідами ідей Вільсона, віруючи в необхідність змінення мирової політики у світі. Наскільки його погляди вдержаться, покаже дискусія в парламенті, що почнеться при кінці цього місяця.

На звалищах.

Якраз минає рік від тзв. шкільного плебісциту, від стихійного зриву народніх мас в оборони рідної школи. Скільки енергії вложено в шкільну акцію, скільки заходів в усуванні безчисленних перепон, скільки посвяти! 90% відсотків всього населення на українській національній території під Польщею висловилося за українською школою і який наслідок того? Без сумніву найбільший оптиміст і найбрутальніший цинік в найбуйнішій уяві не міг допустити можливість таких вислідів, які отсе тепер ненадійно заскакують збентежених родичів.

З поодиноких повітів в Галичині і Волині (не говорячи про Холмщину й Підляшя) надходять відомости про повну й беззастережну ліквідацію українського шкільництва. Нар. в теребовельському повіті лишено при житті всього дві народні школи, в дрогобицькому — три, в инших повітах від двох до десяти. На основі цих даних можна в усею певністю твердити, що з українського народнього шкільництва, яке існувало за австрійських часів, навіть за польських перед „плебісцитом", лишилося немов на глум яких триста народніх шкіл. Понад 2.500 українських шкіл народніх в Галичині в короткій дорозі перемінено на польські й утраквістичні (себ-то теж польські). Останніх 4.0 українських шкіл на Волині

Сьогодня безрадні сумуємо на звалищах, на руїнах українського шкільництва. Навіть в селах, де нема ані одної польської родини, раптом за кулісами найшлися в посіданні підчинених п. М. Прушинському декларації за польською, false державною школою.

Зовсім природно, що тепер насувається питання: Нащож було стільки заходів, стільки боротьби, поборювання все нових перешкод, нащож було брати участь в „плебісциті"?

Чи не краще було махнути рукою на „плебісцит", якщо вислід мусів бути такий, який тепер є?

Такі питання можна ставити в безконечність.

Здавалось, що на основі тих привілеїв для польської меншости можемо втратити ще яку сотню народніх шкіл, але оборонимо ще те, що остало після всяких перемін, заряджених Прушинським і „організаціями народовими" при допомозі наказних війтів і адміністраційних чинників. Нашим обовязком було взяти участь в „плебісциті", щобп засвідчити вагу рідної школи, рівень національно-культурної свідомости і зацікавлення справою широких мас. Крім того участю в „плебісциті" ми мали зробити спробу, мали перейти через горнило досвіду, щоби ad oculos докавати широким масам можливість легальної оборони.

Польська преса й польські політичні чинники, зазначуючи відсутність українського населення в конскрипції, даннині, виборах і т. н., вказували на шлях легальної, законної оборонної акції. І хоч досі законною дорогою ще нічого не осягнуло українське населення, хоч його в найкращому випадку трактується per non est, то всетаки треба було зробити спробу. І та спроба випала фатально, страшно — не для нас, тільки для противної сторони. Українське населення переконалося, що для нього не існують закони, навіть виняткові, що воно не має чого шукати на легальній дорозі. Свідомість цього є загальна серед найширших кол українського громадянства.

Надужиття при шкільному плебісциті перейшли наші сподівання. Крім пресії з боку дідичів в часі передвівку, крім перепон з боку адміністрації, крім поведінки наказних війтів, комісарів і бурмістрів, крім нагінки поліції, роботи „народових" діячів і агітації та посередних погроз шкільних інспекторів — треба ще зазначити і затямити повищу Жидів, які всюди заявлялися за „державною" школою. Коли сьогодня український народ, немов на ріках вавилонських, сумує на звалищах свого вікового дорібку в шкільній ділянці, то має це завдячити між иншим і повсіяним на нашій території Жидам. Вони теж є гробокопателями нашого шкільництва.

В останніх днях голосним став у Львові пресовий процес неофіційного керманича шкільної політики на „кресах" М. Прушинського проти редактора „Дзенніка Людового" Бр. Скаляка. Цей останній відповідав перед судом присяжних за те, що назвав Прушинського за його польонізаційну діяльність в шкільній ділянці „спутаним і божевільним" („opętaniec" і „warjat"). Очевидно, одна людина, хочби одержима найбільше злобним, найменше відповідальним духом зла, сама не в силі заподіяти стільки лиха.

Ф. Ф.

Міжнародній зізд бібліотекарів у Празі

Прага, 3. березня 1926.

В днях 28. червня до 3. липня н. р. відбудеться в Празі Міжнародній зізд бібліотекарів та приятелівкних г-н. Зізд присвячується всім питанням, що мають відношення до книги, себто питанням які стосуються бібліотекарів усіх категорій, бібліофілів, письменників, видавців, друкарів, книгарів і т. н. Зокрема на зізді має обговорюватися питання про сучасну кризу на книжному ринкоаі, про міжнародній бібліографичний катальог, про

Модні вовни для пань на костюми, плащі, мунесьні сукна, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі і Стрию.

ПУКА ЛУЦІВ.

Притча про зерна пшениці.

(Історія легенди про легенду).

Ще в 1886 році попала Іванові Франкові в руки безімення брошура „O stosunku obecnym Ukrainy do Polski", з якої великий покійник умістив у „Зорі" (1886, ст. 102—3) уривок під написом „Шевченко героєм польської революційної легенди", наводячи опей її уступ:

„Шевченко також ходив поміж народ, братався з ним, пив в корчмах, але сам був більше поетом між збирачем (це протиставлення до характеристики П. Кулїша, що слідувала перед ним /І. Л./) і більше розспитав думок між народом ніж зібрав їх і вніс до книжки. Його поезії писані прекрасною, чистою українською мовою мають високу ціну народности, бувають часто надто вибухові, надто очайдушні, надто гайдамацькі. В тих, що їх міг друкувати, різав (?) Ляхів і Жидів, а в тих, котрих не міг, різав (?) ще й поміщиків, Москву й царя. Видно була в нього мрія про визволення України й самостійне життя її й цілий він пересяк засадою безумовної свободи й рівности. Заходячи до корчми і при чарці братаючися з людом, говорив йому, що московська старшина тому держить їх за чуби, бо вони не свідомі своєї сили, і що так буде, доки вони не будуть такі дурні й боязкі як ніші. Щоб наглядно повчити їх про громадську силу народа, про переважне значіння громади, добував з вищої жменю пшениці, та беручи з неї зерно за зерном, укладав їх на столі, називаючи кожне—царем, князем, графом, генералом, справником; за тими рядами додавав довгий ряд дрібніших поміщиків, осадників і поміщиць, а коли тих розкинув і фікував і уложив цілу старшину, тоді брав у руку повну жменю пшениці й говорив: отсе є старшина, а не — народ: тепер бачите виразно, де цар, де генерали, де посіпаки, де поміщики. Ну, глядіть же, де вони тепер? І те кажучи, кидав жменю пшениці на ті ряди старшини. Хлопи дуже дивувалися (? І. Ф.), що в купі нікого зі старшин не могли відшукати".

Ця тема цікавила Франка далі і року 1891 мав він готову для ред. „Київської Старини" про неї довшу розвідку, котрій одначе не судилося побачити світ в царстві Миколи II. ізза цензурних перешкод. Аж в 1894 р. в першому томі „Життя і Слова" (стор. 378—402) появилася вона під старою назвою. В другому томі цього журналу додав до неї свої замітки фольклорного характеру М. Драгоманів. Студія Франка вийшла й осібною книжечкою як 19. ч. „Літ.-Наук. Бібліотеки", Львів, 1901, ст. 72+VI). В дійсности появилася вона аж 1902 р. бо ценвура сконфіскувала протицісарські вірші К. Ценглевича й була імунізована інтерпеляцією пос. Брайтера і тов. (Кльофач, Голянски, Груби, Черни...) з дня 17. грудня 1901.

В ювілейному році Шевченка 1914 р. дослідник Шевченкового життя і творчости д-р Василь Щурат старався кинути нове світло на цю, неясний вже для самого Франка випадок з агітацією зернами пшениці (Пор. передмову до книжкового видання в статті „Шевченко в польській революційній притчі" (З життя і творчости Шевченка" ст. 57—68).

Є вже тут і маленька література на цю тему — та я „ще" чіпаюся до неї, бо своїм „причинком до причинків", як висловився при иншій нагоді насмішливо критик, здається, можу відповісти на ті питання, перед якими безрадно стояв Франко, бо маю змогу покористуватися безпосередно пражськими джерелами.

Вже в „Зорі" І. Франко, навівши знаний вже нам уривок з польської брошури, писав: „Кожному, хто хоч троха знає життя Шевченка, одразу ясно буде, що має тут перед собою не причинок до його біографії а легенду, утворену польськими революціонерами серед инших обставин (ходження в народ і агітація та завзивання до повстання) і тільки силою якихось особливших интенцій пришпилену до особи українського поета". Франко не міг признати це біографічним фактом Шевченка, бо мав рівночасно під руками подібнеж оповідання причеплене серед згаданих ним обставин в Галичині 1846 року до польського конспіратора Сікорського, взяте з анонімної книжки (Sachер — директор львівської поліції) „Polnische Revolutionen" Erinnerungen aus Galizien. Prag 1863. г. A. Credner, k. k. Hof- buch- und Kunsthandler, 8°, ст. XII + 336. В книжці цій оповідається, як польські конспіратори — дідичі — приїхали до Горожанни підлеглих собі селян на двірське подвіря і намовляли їх до повстання.

„Між иншим виняв Сікорський — оповідає Сахер — з одної кишені жменю пшениці, а з другої овес і простягнув обі руки до мужиків: „Погляньте, сказав він — отсе пшениця, це пани, шляхта, державці, панські урядники, а овес, це ви. Так було в старій польській державі і так є тепер під цісарською управою. Пани були і є ще всюди числом лішим від вас. Даного тепер ми робимо революцію, а коли вона удасться, то не буде ані панів ані мужиків, а тільки сами польські обивателі."

При тих словах він перемішав овес з пшеницею і кинув зерна в повітря.

„Ідіть тепер і розділіть овес від пшениці! Так і після революції навіть Бог у небі не розпізнає пана від мужика. Всі ми будемо тільки братами, тільки Поляками, вільними і щасливими". „І це порівняння, додає Сахер, не зробило більшого вражіння" (ст. 184).

І хоч дійсно 1846. р. прийшло було до різні між селянами і шляхтою в Горожанні (пор. статтю І. Франка в „Зорі" 1884, ст. 141 і 151 про польські революційні рухи в Галичині) — то цей епізод не відбувся, як це знав Франко від навочних свідків, і тому то про нього Франко писав:

„є це не факт а легенда, та така легенда, котра символічно виображує в собі цілий ряд фактів, а радше змагань, ідей і доктрин, які жили якийсь час в лоні Галицько-польської суспільности". (Шевченко героєм польської рев. легенди, стор. 40).

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемоняди, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247а **Жадайте у всіх складах** 11—75
„Народної Торговлі".

взаємний обмін бібліотекарів і т. д. Зізд має також на меті подати інформації учасникам зізду про становище бібліотечної справи в окремих державах.

Підчас зізду буде зорганізована виставка, яка наочно покаже розвиток бібліотечної справи в окремих народів, а також подасть образ книжкової культури в Чехословаччині та в инших країнах. Виставка буде дівитися на декілька відділів: виставка чеського друкарства, виставка книжких оправ, виставка ex-libris-ів, книгарська виставка, виставка мініятюр, виставка в справі бібліотек усіх категорій у різних народів, бібліографичний відділ і инші.

З нагоди зізду буде прибита на публичній і університетській бібліотеці в Празі памяткова таблиця Шафарикові, великому славістові та управителеві публичної і університетської бібліотеки в Празі в 1848—1860 рр.

Зізд організує дводенну екскурсію в деякі місцевости, які славляться не тільки красою природи, але й старовиною. Коім того, буде організований огляд бібліотек, в тому числі публичної бібліотеки в Беровні. На зізді кожна мова користується однаковими правами. Важніші реферати й дискусія будуть перекладатися в пілому чи у витягах на мову англійську, французьку, німецьку, російську, польську та сербсько-хорватську.

Членський вносок виносить 100 ч. к. Спілки та організації можуть надіслати декілька делегатів. Пять делегатів платять внесок в розмірі 200 ч. к. Кожний учасник зізду має надіслати фотографію з власноручним підписом з краю. Членський внесок надсилати на імя скарбника зізду п. Страка, бібліотекаря Страговського монастиря в Празі (S. P. Cyril Strak, bibliotekař na Strahově, Praha IV). Всю кореспонденцію в справі зізду слід адресувати на імя генерального секретаріяту зізду (Generální Sekretariat Mezinárodního Sjezdu knihovníků a přátel knihy, Praha I, c. 79).

Подаючи до відома нашого громадянства про Міжнародній зізд бібліотекарів, гадаю, що наші центральні установи, як Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові, Т-во „Просвіта" у Львові й ин. повинні взяти участь у цьому зізді, щоб показати всьому світові нашу книжкову продукцію та бібліотечну справу, засувати світові признаки вбогости нашої духової культури та переняти від инших народів усе те, що може наблизити нас до наших сусідів, які випередили нас на культурному полі. Отже, не гаючи часу, слід тепереже приступити до підготовчої праці, до виготовлення рефератів (добре булоб, колиб фонди дозволяли видрукувати їх у чеській та німецькій мовах), діяграм і т. и.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Перший день жен. нарад.

Конференція Чемберлена, Бріяна, Вандервельде, Шіяльої, Лютера й Штреземана тривала три години, та, мабуть, не дала висліду. 8. III. було нове довірочне засідання Ради С. Н. під проводом предст. Японії бар. Іші. Взяли в ньому участь Бонкур, Чемберлен, Шіяльоа, Мельо Франко (Бразилія), Кінонес де Лео (Еспанія), Бенеш, Вандервельд (Бельгія), Унден (Швеція), Гуані (Уругвай). На денним порядку договір між Англією й Іраком (Мосуль), конференція роззброєнь, басейн Саари, фінанси Австрії й Мадярщини. Слідуюче засідання Ради у вівторок 9. III.

На вчорашнім довірочнім засіданні Унден в імені шведського уряду запротестував проти поширення Ради і допущення Еспанії, Польщі і Бразилії. Погрози тих держав, що коли їх не допуститься до Ради, виступлять із С. Н., не повинні впливати на прихильне рішення Ради.

На пополудневім плен. засіданні С. Н. 36 гол. на 48 голосуючих вибрано головою засідання Альфонса да Косту, б. през. ради міністрів у Португалії. Данський пос. у Берні Калє дістав 8 голосів. Да Коста подякував за вибір і вказав на велике значіння приступлення Німеччини до С. Н. Зогр С. Н. іменував дві комісії: політичну під проводом Чемберлена для розгляду справи вступу Німеччини до Ради і будівничу під проводом Лютера. 8. III. збір С. Н. переказав політичній комісії справу прийняття Німеччини і так цю справу офіціяльно зголошено комісія ця представить відповідне внесення пленумові зборів, вони голосуватимуть над справою прийняття. Голосування буде, мабуть, у середу. Німецька преса передбачує, що Німеччину приймуть щойно з кінцем тижня і що сесія зборів і Ради С. Н. продовжиться на цілий слід. тиждень. Берлінські часописи повідомляють, що нім. делегація в Женеві є зобовязана постановою уряду, яка приказує делегатам відкликати зголошення Німеччини в справі прийняття до Ради колиб Раду поширили рівночасно з прийняттям Німеччини. Канцлер Лютер заявив в інтервю, що нім. уряд не позволить собі накинути ніякі услівя, бо чується на силах розпоряжати собою і державою.

Криза французького уряду.

Група рад.-соціялістів ухвалила, що попиратиме лише такий уряд, що вестиме політику апробовану 11 травня, а ведену Еріотом, Пенлеве і Бріяном. Дискутували над внесенням пос. Ігета, яке взиває 30 послів, групи, які голосували проти Бріяна, зобовязатися, що не візьмуть участи в майбутній міністерській комбінації. Бріян після розмови з през. Думергом заявив, що обговорював політ. положення і здав йому звіт із подорожі до Женеви. Опісля Думерг прийняв Еріота й Блюма. Перет і Шоме після того як вийшли з Елізейської палати заявили, що плянується утворення більшости на основі концентрації посуненої можливо найдальше на ліво. Ідея створення такого уряду, підпомагана соц. радикалами вдається здобуває все більше прихильників і між иншими парл. групами а головно центровцями. Загально вважають, що Бріян має найбільше виглядів. Колиб Бріян не схотів прийняти місії, тоді президент поручив би утворення уряду Еріотови. Останні вісти кажуть, що криза буде полагоджена так, що на чолі уряду стане Кайо. Бріян заявив, що в уряді Кайо прийняв би теку мін. загр. справ.

Атентат на през. Мехіко.

Виконано атентат на президента Мехіко. През. легко ранений. Арештовано 4 чоловік у звязи з атентатом.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·88 — 7·89 канад. дол. 7·65 — 7·68, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25, леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·50, фр. швайц. 1·42 — 1·46, англ. фунти 38·00 — 38·50.

Золото. 20 кор. 30·00 —30·50, 20 франк. 27·70—28·20; 20 марк. 33·20—35·50; 10 руб. 38·50—39·80.

Срібло. Австр. кор. 0·62·50—0·63·00, 5 зв. кор. 3·30—3·38, фльорени 1·65—1·70, рубл. 2·65 — 2·72, рубель дрібним сріблом 1·32 —1·36.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, яч. мінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22,50—23·00.

НОВИНКИ.

— **Шевченківське число „Громади"**, органу української національної думки, що виходить у Луцьку (Адм. В. Хороброго 43 а, річно 10 зол.), видано дуже гарно. На його зміст складаються статті: „Його коротенький життепис", „Свято нашого відродження", „Більше зорі й зазяття" (сен. М. Черкавського), „Дух Промегея" (Світець), „Т. Шевченко" (Всеволода Розумовського), „Шевченко і Волинь" (цінний фейлетон Вол. Дорошенка) і вірші А. Каращевича (з них відмітимо його „Всесвітнє собор") та А. Горленка. Число не прикрашене численними знимками.

— **Голосування за спростуванням коршем у Підбірцях** під Львовом відбулося в неділю дня 7. березня. В голосуванню взяло участь 269 громадян і громадянок, які одноголосно заявилися за скасуванням обох місцевих коршем. Повідомлення про вислід голосування відходить по думці закону з 23. квітня 1920 року (Дневник законів Річипосполитої Польської ч. 37 з б. тогож 1920 р. поз. 210) до староства й акцизної влади. — Честь громадянам Підбірців за гарний почин: Українські Громади! Ідіть за гарним примером. — Інформацій уділяє українське протиалькогольне т-во „Відродження". Письма слати на адресу секретаря „Відродження", п. Костя Лучківського у Львові, Ринок ч. 10, II. поверх.

— **Пересторога перед обманцями.** Пишуть нам: Один селянин з бобрецького повіту їздив з хорою жінкою до дікаря у Львові. На дворці стрічає його обманець і починає розмову, в часі якої довідується, звідки селянин походить. Тоді оповідає йому, як називається учитель і учителька в його селі, каже, що то його добрі знайомі, свої люде і т. д. Тим чином здобуває довіря у селянина, котрий ідє за радою обманця. Як „свій", порадив обманець селянинові другого такого обманця-„дікаря" десь на вул. Фредри. Цей „дікар" почав оглядини хорої дівчини, а коли селянин сказав, що не має більше грошей, тільки десятку, взяв ці гроші, а хорої вже дальше не оглядав. Такі випадки трапляються очевидно людям з инших позитів; обманці потрібні назви беруть правдоподібно з шематизму. Другий спосіб обманства, в яке попало багато наших селян з подальших сторін, такий: Незнана жінка, що „приїхала" нібито з Америки, ходить до осіб, котрих кревні є в Америці й оповідає про їх найчастіше те, що вони в листах п сали до своїх і ще деякі подробиці. Передає їм від них поздоровлення і каже, що цей чи той кревний вислав їм більшу скількість долярів, а що вертав з Америки якийсь чоловік (тут подає імя і назвище) з третього або четвертого села (місточка), то ним переслали ці кревні 50 долярів, котрі вони можуть собі відібрати. За таку прислугу бере обманець у сліднки і доляра або й більше. Тим способом звербували на днях таю обманці більше як 50 осіб до якогось чоловіка до двінник. Обовязком української інтелігенції по селах перестерегти наших легковірних селян перед усякими того рода обманцями. Т. Гр.

— **Нахабність польського ксьондза.** Пишуть нам з Тернополя: Недавно принесло „Слово Польске" (в ч. 48 з 18. II. ц. р.) окрему статейку пз. „Здячене руского ксендза", яку повторив у цілости тернопільський вшехпольський тижневик „Глос Польскі" в ч. 9 з 28. II. ц. р. В цій статейці закидується парохові в Денисові пов. Теребовля, о. Іванові Романовському, що він на повгодини перед приїздом польського пароха з Росохованця кс. Ярека на науку релігії в народній школі в Денисові побив польські діти дня 11. лютого ц. р. за те, що ходили на польську релігію і співали польські пісні. Коли того дня приїхав до школи в Денисові кс. Ярек, діти серед голосного плачу росказали йому про цілу подію, а ученик Микола Кренціглова показував йому синяки за вухами, кажучи, що його батько Поляк і він сам Поляк. При цій нагоді кс. Ярек показував дітям навіть знаки на своєму тілі від биття його гайдамаками кольбами у станиславівській вязниці в р. 1919. Оба часописи завізвали польську владу до слідства проти о. Романовського і це мало такий наслідок, що пов. шкільна влада почала від себе слідство, а прокуратура обжалувала о. Івана Романовського в тернопільському окружному суді до ч. спр. V. 165/25 за злочин публичного насильства з § 98 а) к. з. Карне слідство веде вже судія Мешковський. Крім цього кс. Ярек депешував зараз до мін. Стан. Грабського, жадаючи укарання о. Івана Романовського. Тимчасом вся подія виссана з пальця, ні один факт, поданий у статейці, не є правдивий (кс. Ярек напів невмієнєма і часто зовсім непочитальна людина), о. Романовський ніяких шкільних дітей не побивав, дня 11. лютого ц. р. в школі в Денисові взагалі не був, а згаданий ученик Микола Кренціглова є обряду греко-кат. й української народности і вписаний в метриках греко-кат. парохії в Денисові. Взагалі в нар. школі в Денисові є тепер около 130 українських дітей обряду греко-кат., а всього шестеро обр. римо-кат. — дітей місцевих латинників. Тому, що божевільний крок польського ксьондза в даному випадку спричинив кримінальне слідство проти цілком невинної людини, о. Романовський через адвоката д-ра Ст. Барана в Тернополі вніс спростування до обох часописів (в „Сл. П." з 7. ц. м. є вже це спростування, одначе з допискою, що редакція піддержує свої попереди заміти проти о. Романовського — прим. Ред.) і внесе карне доповнення проти відповідальних редакторів на випадок непомішення спростування без змін, инакше справа закінчиться перед лавою присяжних суддів. Характеристичне, що

Захоплення і подив збуджує співна ілюстрація
російського хору, зложеного з 10-ти осіб при ласкавій співучасти арт. оперет. п. Владислава Весоловського, у фільмі на основі Льва Толстого

ПОЛІКУШКА

Кіно МАРУСЕНЬКА. **Кіно МАРУСЕНЬКА.**

вже не тільки шкільна адміністрація, але і прокуратура йде сліпо за непровірюваними доносами вшехпольської преси.

— **Слідами яничарів.** В останніх часах перейшли на римо-католицизм Зенон Ганкевич і його сестра Марія Ганкевичівна, діти покійного пароха Деревівки пов. Теребовля, о. Валеріяна Ганкевича. Зенон Ганкевич, кодишній старшина УГА., оженився недавно у Поляка, властителя невеликого млина в Слобідці Явівській коло Теребовлі і є нині завзятим Поляком. Його сестра Марія вийшла за польського офіцера і мабуть мешкає тепер у Львові та річ стала польською шовіністкою. Воно може й не диво, бо ніхто з дітей о. Ганкевича не виніс ніяких тривких національних переконань, а він сам вдався польського шляхтича ціле своє життя а своїх парохіян уважав тільки за худобу. Таксамо перейшов на римо-кат. і став Поляком Мелетій Коодуба, син пароха о. Теодора Кордуби а Кутковець пов. Тернопіль і є тепер польським офіцером, зірвавши довсім з рідною, котра вважає його за померлого і ніколи про нього ві сорому не хоче згадувати.

— **Побивником убийником невинного хлопця.** Побережник гр. Козебродського в Деревівці пов. Теребовля, Мазур Матусяк, застрілив 18. лютого п. р. пятнайцятьлітнього Василя Доскоча. Цей хлопець в товаристві другого хлопця, Гриньків Кравця, пішов того дня до панського ліса назбирати трохи ріша і там стрівнув їх побережник Матусяк. Настрашені хлопці кинули ріша і стали тікати домів, а за ними пустився Матусяк і коли вже Василь Доскоч був на своєму городі, Матусяк цільним стрілом в голову положив його трупом на місці, а опісля сам передався в руки поліції. Поліція його арештувала і під замітом злочину убийства відіслала його до арештів пов. суду в Теребовлі. Дня 20. лютого ц. р. в присутности судді Древницького з Теребовлі переведено секцію трупа і переслухано на місці свідків події, а тепер арештанта мають відставити до слідчої вязниці при окружному суді в Тернополі.

— **Зі злодійської хроніки.** Хоча недавно двох львівських злодіїв з розпуки, що не мають праці, пробували перенестись на кращий світ, де нема приватної власности, — їх професійні товариші не переводяться, а зростають разом з безробіттям. Поліція арештувала нове таке товариство, складене з бувш. залізничого шлюсаря Вільда, його любки Лістек, Рахвала і Чоби (каменичого дозорця!) які спільними силами ограбували одного кравця, Торговельно-Промисловий Союз на Академічній вулиці, одну крамницю і один інвалідський кіоск.

— **Вчителям на потіху.** Є вже звістки, навіть з достовірних джерел, що варшавське міністерство освіти візьме назад свій самшійний розпорядок про знижку плат гімназійним учителям і про підвищку трьох годин праці. Від 1го квітня (чи це на жарт на „Prima Aprilis"? увійде в силу плата з 1-го грудня 1925 р. Скасують тільки окремі додатки за „господарство класи", завідування бібліотеками та кабінетами. Цікаво, чи кількопроцентова знижка плат учителям за цих кілька місяців принесла державному скарбові більше ощадностей, чи більше напсувала крови вчителям і творцям нового ощадничого закону?

— **Чи Польща потребує короля?** Одна варшавська газета влаштувала між соймовими послами анкету в справі короля для Польщі. Кожний запитаний посол давав відповідь на поставлене в заголовку питання. Наведемо деякі з тих відповідей, бо вони цікаві та веселі. Отже на запит, чи Польща потребує короля, відповів посол ксьонда З. Качиньский (Х. Д.): „Польща потребує передовсім грошей, а щойно потім може думати про люксус!" Віцемаршалок Л. Гдик (Х. Д.) відповів: „не розумію питання, карнавал вчіже минув". Пос. А. Сидзевич (З. Л. Н.): „французька приповідка каже: щоби зісти потравку з кріляка, треба мати кріляка. Не розумію монархічної агітації без наміченого кандидата на монарха. Натомість вважаю побажаною всяку реформу державного устрою в Польщі, що доведе до скріплення державної влади". Посолка З. Прауссова (ППС.): „Король потрібний для панування над дурним народом. Мої земляки не дурні, короля не потребують". Сенатор И. Бузек: „Дуже, але курковий король!" Посол Т. Табачинський (З.Л.Н.): „Маю двох синів і доньку, не хочу, щоби за 25 літ мусіли робити революцію на те, щоби скинути короля". Пос. М. Косцялковський (Клюб Праці): „Король потрібний... як символ того, що гніздиться в деяких польських головах". Пос. Райх: „У Польщі виглядає... як на „безкрулевю", а тому був би потрібний король". Пос. Розмарин (Жид. Клюб): „Польща потребує не короля, але мудрої голови". Посол А. Матакевич (стр. кат. люд.): „Ми задоволені з Войцеховського. Знаємо, що маємо, а не знаємо, що дістанемо".

ня". Сен. А. Кендзьор (Пист): „Перше, але за кілька літ якийсь фонд з двома мільярдами долярів". Пос. Павло Васильчук: „В Польщі потрібний король, як діра в мості". Посол ксьондз Окоть: „Як поклонник селянської республіки, а ворог монархізму визнаю тільки трьох королів, що прямують до Вефлеємської стаєнки".

— **Блаженні віруючі.** Кореспондент італійського денника „Газета дель Популо" пускає в світ нову звістку, що російська велика княжна Марія, вдова по великім князю Павлі, вбитім большевиками, має певні дані про життя царя Миколи II. Цар утік з екатеринбурської в'язниці і заховався в якімсь монастирі на Сибірі! Таку саму певність має вел. князь Микола Миколаєвич, який бунім-то одержав навіть лист від царя через якогось селянина. Такі звістки кружлятимуть у „правовірних" Росіян мабуть так довго, як легенда про Рудольфа в Австрії. Дивне, що цар Микола II. почуває себе певніше в якімсь монастирі на Сибірі, ніж почував би себе нпр. на англійськім дворі.

— **Аматор хрестикових загадок.** У Будапешті застрілився безробітний кельнер, в якого кишені найшли дбайливо написаний лист з повідомленням, що тайну його смерти можуть пізнати з хрестикової загадки приложеної до листа. Мадярська поліція, не маючи між собою спеціялістів від такого мистецтва, звернулась до знавців за помічю. Може ще й воднині конкурс: хто з читачів ілюстрованих журналів відгадає перший тайну смерти такого самого аматора, як вони.

Спростування.

Оголошені через помилку в часописі „Діло" з дня 9.III. 1926 р. ч. 51 (10.726) назначені на день 13.III. 1926 р. Загальні Збори Т-ва „Русскій Пріют" не відбудуться.

1381 1—1 **Управа.**

КОМУНІКАТ.

З огляду на вісти, поширювані на основі нотатки „Нового Часу" з 21. лютого 1926, ч. II., поданої за польською газетою „Варшавянка", немов би то д-р Кость Левицький „виславъ в останньому часі письмо до польського уряду, яке стверджує, що він стоїть льояльно на становищі польської державности", Президія УНДО на основі категоричного заперечення д-ра Костя Левицького і на основі його дотеперішньої діяльности стверджує, що згадані вгорі поголоски викликані нотаткою „Варшавянки", як і сама ця нотатка не мають ніякої фактичної основи. Тому Президія УНДО осуджує ті поголоски як неправдиві і шкідливі.

Львів, дня 6. березня 1926.

За Президію Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання

Д-р Дмитро Левицький голова. *Волод. Целевич* секретар.

З нашого карнавалу.

Маскарада Кооперативи „Український Театр" і „Богеми".

Цьогорічний карнавал минув так само під знаком економічних обмежень, як минає нині неодна форма суспільного життя, що раніше кипіло природною силою. Балів стало так мало, що поодинокі організації та товариства, які в попередніх роках заповідали без надуми свій традиційний баль, беручи приклад з инших, обережних, що лякались недобору — зрікались цього простого джерела приємности та доходу.

І мабуть тільки завдяки тій обставині, що суперництво балів сильно зменшилось, можна розкинути касовий успіх тих, що лишились. І на загальностуденських вечорницях і на балю „Захоронки" гостей було повно. Вершком зацікавлення, як шороку, була маскарада, влаштована кооперативою „Українського Театру".

Люде, що нелегко можуть нині спромогтись на новий балевий одяг, хоча би найскромніший, коли мають денно поетичної фантазії, дають собі раду з костюмами на маскараду, які можна шити самому з найбільше рїзнородного матеріялу. Ясно, що в цьому напрямку мущини не в сил видержати суперництва з жіноцтвом. Маскарада з останньої суботи в „Народнім Домі" була дуже повчаючим вечором з суспільного погляду. Перш усього: повна перевага жіночих костюмів над мужеськими. Мужеські маски можна було порахувати на пальцях і можна було стверднти вже на перший погляд, що серед сильнішої половини людського роду очувається брак фантазії, утома. Журба за хліб насущний убиває гумор та гумор. Коли минулих літ на маскарадах попадались дотепні мужеські карикатури, цього року в першій мірі почувалась тільки одна потреба переодягнутись.

За те загальноестетичний рівень балю був кращий, як минулих літ. Не лише товариство було якнайдобірніше, але в усіх костюмових одягах видко було дбайливість за естетичний смак, вільний від дешевих, грубих ефектів. Ні сліду вульгарности або простакуватости. Понятно вважало око закаптчані сосниною сили та коридори і дуже дотепними були кабінети з килимів, зроблені щедрою рукою п. Хамули. Багатство костюмів завдало чимало клопоту членам журі, до якого вибрано крім трьох членів комітету 8 гостей: малярі, адвокати, лікарі. Замість заповіджених чотирьох нагород, визначено аж сім. Мізерні присутні на салі: П. Ковжун і Магалевський, крім цього редакція „Вика", жертвували ще додатково по одним образі.

Визначено чотири нагороди: три перші і одну четверту. Перші одержали: п-ні Н. Терлецька (за красу: „Японська пагода") і п-ні Бекесевичева (за ідею „Українська преса"). II-у одержали: п-на М. Січинська (за красу „Папороть"), і п-ни М. Шелепчська (за ідею „Овес"). III-у п-ні М. Лисякова (за красу „Когутик") і п-ні Городиловська (за ідею „Годинник"). IV-у п-ні Гаврисевичева („Невільниця"). Признання за дуже гарні та дотепні маски одержали: „Подвійний чоловік" (п-ни Попель), „Електрична дямба" (п-на Л. Грашевська), „Ляпсон" (п-на С. Дудрикївна), „Король кер" (п-ні Галущинська), „Карнавалова фантазія" (п-на М. Дудрикївна) і „Чорний індіянин". (На жаль не знаємо прізвища цього пана ні нього другого знаменитого у вислові маски та костюмі, що грав ролю „Знудженого аристократа"). Тому, що офіційні нагороди та признання не завсіди (навіть при найкращій волі членів журі) є вислowом обективної справедливости та рідко згоджуються з голосом загалу, слід згадати ще инші маски, не менше гарні, з яких неодна може справедливо почувати себе покривдженою, що не попала між „вибрані". А саме: „Фантазія з зелених струсних пер" (п-ні В. Баранова), „Зайчик" (п-на Березинська), „Сніг" (п-на К. Пелянська), „Пятайний знак" (п-на Т. Ярославичівна), „Салата" (п-ни Весоловська), „Пошта" (п-на Крисківна), „Кіш квітів" (п-на З. Бачинська), „Морковка" (п-на Козакевичівна), „Огонь" (п-ні Гаранькова), „Старовинський стиль" (п-ні Гомзинова), „Жовта хризантема" (п-ні О. Бачинська), „Пляж" (п-ни Гошьки), „Жовта кришоляна" (О. Дудрикївна), „Кармен" (п-ні М. Рудницька), „Зелений каштан" (п-ни Голімата), „Комінар" (п-на Гавришканна), „Квіт Кульзаби" (п-ні Бірецька), „Перо" (п-ні Федусевичева), „Туркеня" (п-на В. Лелицька), „Еля" (п-на Д. Левицька), „Рожевий мак" (п-на Макарущкївна).. Туркень, гурисок, султанки, баядер і инших троянд Стамбулу було з пів копи. Над усіми ними царив у буфеті справжній, природний султанський кухмар п. в. Весоловський. Нехай вибачать ті, які доложили чимало зусиль, щоби зробити своєю появою якнайкоротше враження, коли їх особа затерлась у памяти справоздавця, так само як затерлась неодна маска перед очима глядача, що хотів усі на один вечір запамятати.

Олімпіський фонд.

В теперішні часи збірки жертв на ріжні цілі докучають українському громадянинові. Неодин шкробається в голову, бачучи курсора, неодин ховається перед колядниками, вдаючи, що його нема дома, неодин вислухає добрий „отченаш" від дружини, що нема з чого, але кожний якось платить, обійдеться без того чи цього, а свою лепту до народнього діла таки докине. Бо й чим ми були б, не платячи тяжких жертв? Не мали б ми ні Рідної Школи ні Дому Інвалідів, ні памятників ні Народніх Домів. Уявімо не були би ми народом. Але щоб нам бути вповні, мусимо зложитися ще на один фонд — олімпіядський. Кожний нарід, що себе шанує, бере участь у світових олімпіядах, закладає в себе величаві гнізда (стадіони) і вважає собі за велику почесть гостити в себе на змаганнях вибраних змагунів усього світа. Гостити инших у себе ще не шкідко будемо, одначе вже найвищий час виступити раз самим у характері гостей на світових змаганнях.

На всім просторі України в підземеллі українські прапори, не мають на публичних парадах, не веселять ока на вулицях. Вонн-ж розгорнені на світовій олімпіяді, відразу звернули б увагу всього світу на український нарід, на наші змагання. Поприв'язуючи внутрішню розбудову національного життя не можемо й не смімо легковажити собі міжнародніх звязків і мусимо всяку нагоду до цього використати. Штокгольм 1925, Рим 1927, Амстердам 1928 мусять побачити й українську молодь! Нехай ніхто не жалує датку на фонд, що один може видвигнути нашу справу на очі світу!

Гроші слати на чек „Дністра" або на руки п. О. Шелаговича, Львів, Листопада 116.

Т. Ф.

Лист до Редакції.

В ч. 41. „Діла" з 25. лютого 1926 р. був допис п. н. „Чи так повинно бути", підписаний криптонімом „Очевидець". В інтересі правди позволяю собі подати до відома, що не є правдою, будьто би мішане і селяне побудували в Хирові читальню „Просвіти", бо ця читальня в'яснила своєї хати не мала, не дивлячись на працю, яку вложили в неї родина бл. п. о. Гладиловича і бл. п. проф. Прийма, та учит. Гладиловичівна і наконець сотрудники о. Пастернак і о. Кульчицький. Немало праці вложив у неї і о. Ольшанський, який не тільки тримає в своїй хаті читальню, але й позволяє на вистави в своїх економічних будинках. Читальнею займався не тільки він, але і його діти. О. Ольшанський заложив у Хирові кредитову спілку в році 1905, а опісля спілку торговельну, що обі розвинулися дуже гарно. Щоб дати можність і читальні розвинутися, купив він коштом каси в Хирові грунтову площу з мурованою хатою на склеп, та побудував на ній з заду другу муровану хату для каси і на помешкання для урядовця. А що каса цього дому не потребувала, тож о. Ольшанський наймив її за малим чинш ом читальні. За порадою делегата Союза Ревізійного з метою здобути фонди для каси продала каса задну площу з домом жени о. Ольшанського за 10.000 кор. Цю хату, знищену в часі війни, о. Ольшанський відреставрував і там примістилися в двох кімнатах читальня „Просвіти". По війні захопили в свої руки касу деякі люди, жадні панщини й почали боротьбу з пароxом, який бачився приневоленим уступити з управи каси, що її кількадесять років провадив і розвинув. Ці люде — не без велетрібної інтервенції Красного Союза Ревізійного чи його ревізора — розпочали спір з жінкою о. Ольшанського за реальність, яку вона купила й запатентувала. Спір цей очевидно програли й наразили касу на велетрібні значні кошти, не дивлячись на мої представлення й інтервенції, щоби справу подагодити мирно і не наражувати каси на великі витрати. Цей спір є причиною, що ті люде обкидають болотом о. Ольшанського, який дав парохії і читальні дуже багато заслужився. Бо не є правдою, щоб українські представлення відбувалися в жидівських станках і стодолах, а також неправдою є що мало хто ходить до церкви на богослуження, бо — навпаки — церква стараннем о. Ольшанського дуже гарно відновлена і кожної неділі і свят є переповнена. — *Д-р Теофіль Кормош.* — Перемишль, 4. III. 19 р.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Львів. Сала Лисенка, Шашкевича 5.
Прощальна вистава.
9.III. „Без вини винуваті", премєра.
Винники. Сала читальні „Просвіта".
Самбір. Сала „Сокола".
10.III. „Ревізор з Петербургу".
11.III. „Пан Твардовський".
12.III. „Без вини винуваті".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Он не ходи Грицю" (прощальна вистава).
Бориспав. Сала „Народнього Дому".
13.III. „Дибук".
14.III. „Ревізор з Петербургу".
15.III. „Пан Твардовський".
16.III. „Без вини винуваті".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).
Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 7—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітневичевої.

Любачі. Сала „Чит. Польска".
10.III. „Лісова Пісня".
Чесанів. Сала „Нар. Дому".
11.III. „Барон Кіммель".
12.III. „Дні нашого життя".
13.III. „Вихрест".
14.III. Прощальна вистава. „Казкка старого млина".
Початок точно о год. 8-ій.

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Скалат. Сала уряду громадського.
Середа 10.III. „Царевич".
Четвер 11.III. Премєра „Послюбна ніч", французька фарса на 3 дії, переклад І. Когутяка.
Грималів. Сала „Народнього Дому".
Субота 13.III. „День і ніч".
Неділя 14.III. „Барон Кіммель".
Понеділок 15.III „Послюбна ніч".
З днем 15. лютого звангажовано з Львівського Театру п. Сокальську і п. Блавацького як режісера.
1380 1—?

Поділка. В імені комітету родичів складаю отсім щиру подяку жертводавцям за допомогу незасібним ученикам VII кл. в Коломиї, а то: Вп. п. нотареві Іванові Растевецькому зі Львова за дар 30 зол. Вп. п. Вікторії Гладиловській зі Львова за 3 зол. Вп. п. Конюбці з Гонмалова за 5 зол. Вп. п. Чеславу Добровольському зі Слоніна за 3 зол. Вп. п. Льву Бучакові, евангельському пастиреві з Молодятина за 5 зол. Вп. пп. Льву Бучакові, Марії Бучак і евангельській старшині за 30 зол. Хвальному Жіночому Кружкові в Коломиї на руки п. Мельникової за 32 зол. Хвальному Т-ву „Покутський Союз" в Коломиї за 30 зол. з спеціяльно Вп. п. директорові „Покутського Союза" Пашкевичу та тим безіменним Добродіям, котрі через п. М. З. допомогли особисто деяким ученям. Комітет Родичів на засіданні дня 28.II. п. р. розділив квоту 138 зол. в той спосіб, що додатив: двом ученикам по 25 зол., двом по 20 зол., одному 18 зол., двом по 15 зол. разом 138 зол. — **Володимир Федів.** 1—1

Дріб'язкові оголошення.

ПОШУКУЮ Ксаверу Кревняк зам. Монджак, котра перебувала 1916 року в Замінні, Поділля, Україна. Заокруглені часописи прохається о передрук. Михайло Монджак Перемишляни. 1373 2—2

ПАСІЧНИЧА СПІЛКА, Львів, Підвальна 9., пригадує п. п. Пасічникам, що час надсилати віск для перерібки на вощину, поспішайте, щоби не спізнитися! Умови продажі вощини й перерібки, як і минулого року 1/2 від 1 кг. виробленої вощини, або рівновартість цього в золотих. Вощина з нашого воску в мірі 9'50 зол. за 1 кг. Рівнож поручаємо різнородне пасічницьке знаряддя. Цінники на бажання. 1371 2—?

НАПРАВУ всіляких друкарських, господарських, рільничих машин, самоходів полагоджує під гарантією інж. Станкевич Львів, вул. Францішканська ч. 11. 1366 a) 1—5

КОНЦИПІЄНТ глядає заняття на провінції. Зголошення: Адвокат д-р Белтановнч, Золочів. 1378 1—2

ШКЛЯРСЬКА РОБІТНЯ В. Стельмах. Львів, вул. Ліндого 3. виконує всілякі шклярські роботи по низьких цінах. 1361 3—6

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікар

д-р Осип Юрій Залужний

по 8-літній лікарській практиці за границею ординує

1328 **в ЗОЛОЧЕВІ** 2—4

в домі д-ра Ваня при вул. Сокола 18.

Спеціяліст недуг легенів серця і жолудка д-р ФЕЛІКС Ган, Львів, Городецька ч. 45. Телефон 834. Пересвітлення Рентгеном. Лікування лямпою „Bolirx" і кварцовою. 1382 1—8

Перлмуттера Ультрамарина

є найліпшою і найвидатнійшою фарбою до білля, вапна і для малярських цілей 1269 4—5

скрізь до набуття.

Пов. р Елеґантні Пані!

Знана фабрика

Й. ІОТТЛІБА Львів, пл. Стрілецкий 11

приймає жіночі капелюхи соломені до перероблювання після найновіших заграничних моделів. Фарбує також на ріжні коліри. Дія приїзних виконується в 8-ми годинах. 1330 3—3

Повітухи і першорядні положниці заведення плекають тіла немовлят тільки **ПУДРОМ, МИЛОМ і КРЕМОМ ВЕВЕ ШОФМАНА.** Пудер лікує всілякі недомагання скіри, мило запобігає їм, а крем уживається тоді коли діяння самого тільки ПУДРУ ВЕВЕ показалося недостаточним.

НАСІННЯ ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ 1335 4—10

поручає на кредит

„РЕГУЛЯТОР" Львів. Ринок 43.

Цінник на бажання даром.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 53. (10.728). Львів, четвер 11. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Підзорливі обіцянки.

Байка про лиса та ворону в Женеві.

У пресовій дискусії над новоутвореними постійними місцями в Раді Ліги Націй, повторяється невинно фраза, що Англія та Франція приобіцяла Польщі постійне місце в Раді і вони мусять додержати свого слова. На цю тему бувш. премієр Англії, Льойд Джордж, поміщує незвичайно щиру та ревеляційну статтю, з якої кілька місць передаємо у перекладі:

„Польський міністр закордонних справ ручить, що в Льокарні не вівся ніякий торг над тим, чи Польщі треба гарантувати постійне місце в Раді Ліги як відшкодування за підпис договорів. Французька преса після промови Чемберлена в Бірмінгем, назвала його людиною, яка уміє додержати слова. На яке „слово" вона тут натякає? У всіх статтях французької преси находимо далі увагу, що британський міністр закорд. справ, має намір, у своєрідній простоті та чесности, додержати вірности Франції. Яку „вірність" мають тут на думці? Англійська публична опінія є затруєна тим, що міністр зак. справ, чи в Льокарні, чи підчас свого останнього побуту в Парижі, чи в розмовах з Муссолінім у Рапальо, замість дійти до точно означеного порозуміння, обмежився мовчанкою. Нема найменшого сумніву, що існує заговір, щоби знеутралізувати голос Німеччини в Раді Ліги Націй. Муссоліні показав ясно, що бодай він брав участь у такім порозумінні. З причин, які згодом вийдуть на світло денне, італійський диктатор силкується забезпечити собі піддержку Франції. Його воєнне гасло кинене в Тиролі було не вибухом почування, але було обчислене більше на Париж як на Берлін.

Він без сумніву дав Франції обіцянку допомогти Польщі, щоби її втягнути до Ради Ліги. Але в якій мірі був Чемберлен спільником такої змови? По природі своїй він не має прикмет змовника. Але його промови вказують на те, що бодай кінець його фрака попав у пастку і є обірваний... Покищо його хопили за щось, з чого він не може видобутись".

„...Я вже давно лякався, що лестки та кадила французьких політиків і журналістів, так щедро сипані в його бік, не ворожать нічого доброго. Всі, що мають до діла з французькими дипльомагами, повинні би носити при собі кишенькове видання байки про лиса та ворону. Кожну птаху, що має в дзюбі ласий шматок, так довго очаровують комплементами, заки вона не пустить його у розчулення рот хитрого спокусника. Лякаюсь, що Чемберлен упав жертвою таких дипльоматичних метод Французів. Це сильно підірвало довіря англійського загалу до його критичного осуду. Я маю високу думку про ощадність Чемберлена, його освіченість та сміливість. Я прилюдно радів його перемогою в Льокарні і жалкую з глибини душі, що він міг бути скомпромітований загаданою аферою. Сама добра воля не вистачає для оборони перед французькими хитрощами: Чемберлен є поганим суперником Бріяна. Французький премієр має в своїм характері глибини, які для недосвідчених є так само небезпечні як ворушкі піски в його бретонській батьківщині. Чемберлен загнався саме в такі піски".

„Що буде в Женеві? Я був би дуже здивований, як би там взагалі трапилось щось незвичайного. Ні одна сторона не може дозволити собі на те, щоби зірвати з иншими. Бріян має журбу з франком. У Німеччині але з промислом, два мільони безробітних і потреба чужинних кредитів. Щодо Англії то характеристичний відрух публичної опінії проти французько-польської кабали не дозволяє англійським делегатам голосувати за прийняттям Польщі. Якщо Чемберлен зробив би це, тоді його уряд упав би."

„Всі англійські партії згоджуються з тим, що Англії не можна втягати в історію, яка була би для всього світа дискредитуючим прикладом недозволених метод... Можливо, що будуть спроби переконати Німеччину, щоби згодилась на Європію як на постійного члена Ради. Чемберлен сприяє цьому проектові. Для Франції не був би це поганий вихід. Вона вариться у Мзроккy в тім самім чортівськім кітлі, що Еспанія. Коли Еспанія стане постійним членом Ради, тоді Франція може здатись на поміч Еспанії. Тоді вона матиме ще й ту перевагу, що Польща займе місце між непостійними членами Ради, опорожнене після Еспанії..."

„У цій хвилині дух Льокарна дискредитований... Щойно конференція для роззброєнь мусить дати до шестилиці новий напиток дружби і охоронити його перед сфальшуванням його дипльоматами. Але англійський міністр закордонних справ мусить раніше чи пізніше здати собі справу, що в Европі не буде мира, як довго він не збунтується проти Quai d'Orsay (франц. міністерство закорд. справ). Це міністерство репрезентує найгірші традиції французького імперіялізму. Воно не висловлює думок сучасної Франції, яка перш усього бажає мира. Як мені відомо, в цій палаті ніколи не відчиняють вікон, тому його мешканці відихають ще нині повітрям, яке панувало там за Людовика XIV. і Наполеона. Ось і причина тамошньої вічно подразненої атмосфери. Справді вже пора, щоби в цьому будинкові з удушливою атмосферою хтось вибив одно вікно".

Українці за океаном.

Відгуки старокрайових подій. — Дещо про допомогові організації. — Піддубний — героєм дня.

Філядельфія, 20. II. 926.

В попередній кореспонденції писав я Вам, що заокеанські Українці відгукуються живо на всі події українського національного життя, зокрема глибоко відчувають сумне положення українського народу під Польщею в ділянці економічній, політичній, культурній. Це не диво, коли зважити, що величезна більшість української еміграційної маси походить з Галичини, з якою вяжуть її, не дивлячись на довгий її побут тут і на величезні простори, що ділять еміграцію від Рідної Землі, тисячні нитки. Ці нитки настільки сильні, що американські Українці в своїй масі живуть тими самими думками й ідеями, тими самими болями і стражданнями, що Ви там. Тільки, що наші думки й болі виливаються назверх инакше, бо ми тут не знаємо ніяких обмежень ні перешкод і робимо те, що вважаємо за потрібне і що нам подобається.

Тому й зрозумієте, чому у нас стільки товариств носить назви народніх мучеників і героїв з останніх літ, чому ми не можемо забути ні про Рідну Школу, на яку пішла вся сьогорічна коляда в сотках місцевостей, ні про інвалідів, сиріт, ні про голодне село, ні про „Просвіту", читальні, Народні Доми, ні про акції Земельного Банку, ні загалом про ніяку справжню потребу Рідного Краю. Це зрозуміння потреб рідних інституцій у старому краю й окога помогти їм тимпаче заслуговують на признання, що як у Вас, так і тут після відомого рішення ради амбасадорів з березня 1923 р. настала деморалізація, ріжні підозріння, наклепи і т. п. І хоч наша тутешня маса у львиній части складається з колишніх найбідніших селян-форналів і малоземельних хліборобів, то треба признати, що — не зважаючи на агітацію комуністів, оборонців і ин., що всю вину за невдачі звалюють на національні політичні партії — свій політичний іспит ця маса здала добре. Вона не подалася перед їх демагогією і вміла як слід оцінити справжню працю й посвяту тих, що на своїх плечах несли цілий тягар боротьби й одвічальности.

Велику ролю в освідомленні американського українського загалу грають такі допомогові організації, як Український Народний Союз (органом його щоденник „Свобода"), Провидіння (орг. „Америка", виходить три рази тижнево), Народня Поміч (орг. „Народне Слово", три рази тижн.), Згода Братств (орг. „Нове Життя"). Усі ці організації мають виразно національну закраску, з них Провидіння стоїть на чисто католицькій платформі, маючи своїм духовим провідником еп. Богачевського. Крім цих великих організацій слід згадати і про Український Робітничий Союз (орг. „Народня Воля", 3 рази тиж.), за волинки в якому ведеться боротьба між соціялістами (національними) і комуністами (орг. щоденник „Українські Робітничі Вісти"). Найбільшим, найбогатшим і найактивнішим між цими товариствами є без сумніву Український Народний Союз, що має до 350 своїх відділів для старших (обезпеч. в 7 клясах, від 100—2000 долярів) і 400 відділів молодечого департаменту. Разом УНС. має около 30.000 членів. Другим з черги щодо сили і значіння є католицьке Провидіння, що має около 15.000 членів. Усі вичислені товариства мають разом понад 60.000 зорганізованих членів, що представляють собою доволі сильну й карну, незвичайно свідому армію. Про инші більші установи (Січову організацію, Лігу американських горожан українського роду, Союз ветеранів Українців, себто учасників світової війни, нову стрілецьку організацію й ин.) напишу може згодом.

На закінчення згадаю ще, що відколи наш Полтавець Іван Піддубний поборов Збишка Циганевича, кинуваши ним на протязі нецілої мінути так, що Циганевич не міг уже навіть піднятися, — став він між нашими людьми незвичайно популярним, просто героєм дня. Українські емігранти сунуть лавами на виступи Піддубного, а 15. ц. м. зробили йому на змаганнях в українській галі у Філядельфії таку гураганну овацію, що варто було й бачити. Крім цього всюди, де Піддубний появиться, витають його окремі українські депутації, його запрошують до українських товариств (прим. на забаву Українських Січ. Стрільців в Єлизабет, Н. Дж., б. ц. м.) і приватних домів, щоб надюбуватися тим, що на американському грунті став переможцем славного польського атлєта і має всі дані здобути світовий чемпіонат. Сам Піддубний заявляє, що для нього нема більшої приємности, як бути між своїми і слухати рідної мови и рідної пісні, якими він дорожить понад усе у світі. о.

Українки міста Львова!

в неділю, дня 14. березня 1926. р. відбудеться о год. 3·30 пополудні у Львові у великій салі Муз. Інст. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

ПЕРШЕ

ЖІНОЧЕ ВІЧЕ

зі слідуючим денним порядком:

Завдання української жінки у теперішню добу на полі політичнім, культурним і економічнім.

Громадянки м. Львова!

Масовою участю у вічу докажіть, що розумієте вагу хвилі, та що судьба нашого народа українській жінці не байдужа!

Народня Організація Українців м. Львова.

Бріян премієром.

Тріваючу від трьох днів кризу французького уряду полагоджено 9. III. вечером після довгих конференцій през. Думерга з політиками. Були ріжні погляди. Переважно вказували на Бріяна, як такого, що може створити новий уряд. Лівиди висувала Еріотн. През. Думерг предложив був Еріотові утворення уряду. Еріо заявив, що з причини женевських нарад від повідніщим здається йому Бріян. Пізно вечером Бріян окончно відповів, що місію приймає. Уряд утворять дня 10. III. За виїмком двох персональних змін, характер його буде той сам.

Пародія і насміх.

Українська преса взагалі, а наш орган спеціяльно, не має причини жалітися на недостачу зацікавлення з боку урядових чинників. Особливо пресовий прокуратор одаровує нас своєю небуденною симпатією, про що свідчать майже щоденні білі плями на сторінках „Діла". Кожна болячка українського народу, а головно її освітлення, пошуканка за джерелом такого чи иншого відношення польської влади й польського громадянства до наших насущних потреб, критика існуючого режиму, а в першу чергу висновки з багатомовних фактів — є постійно конфісковані. В останньому часі майже в цілости сконфісковано статтю „Дух злоби і безсилля", де засовано „numerus clausus" у всіх ділянках нашого життя, вчора з премедитацією повирвано есенціональні місця зі статті „На звалищах". Словом: „нельзя", „nie pozwalam".

Та наша преса не є покликана до того, щоби киданням заслони на взиваючі до неба о пімсту факти підмальовувати на рожево комбінований польсько-російсько-пруський режим; вона обовязана служити правді навіть серед найбільше непригожих умов. Тому, не маючи змоги зі свого боку освітлювати той комбінований режим, мусимо запозичуватися у тих, які є в щасливішому положенні, яких не досягає рука львівського прокуратора, ані „opętańca" і „warjata" М. Прушинського. Менше-більше ті самі справи, які були зясовані в обох наших статтях, порушує в „Роботнік-у" в статті „Адміністраційні відносини на Волині" п. Г. Голувко хоч він обмежує їх до значно меншої території. Та, бажаючи в головних зарисах відтворити ті відносини, мусимо покористуватися малюнком п. Г. Голувка. Отже:

В східних воєвідствах панує повна самоволя. Кожний староста, кожний воєвода веде таку політику, яка вродиться в його буйній фантазії. Ніякого самоврядування на окраїнах немає. Адміністрація уважає населення „незрілим" до самоврядування. Тому війти, бурмістри і т. п. фунгують тільки з номінації. Це звичайно здеморалізовані типи, неграмотні дядьки, які мають ту прикмету, що є сліпим знарядям в руках старостів.

Розголошені в світі, славні язикові закони є мертвою буквою. Старости просто негують їх існування.

„Найгірше мається справа в ділянці шкільництва, де закон з 31. липня 1924 р. став джерелом одної з найбільших кривд, яких допустився Ст. Грабський у відношенні до національних меншостей. На підставі того закону п. Ст. Грабський зліквідував українське початкове шкільництво на Волині, де сьогодня нема ані одної української початкової школи, хоч величезна більшість населення зголосила домагання одномовної української школи. За довіря до польських законів населення гірко покарано. Польська адміністрація пустила в рух увесь свій апарат, щоби примусити населення відступити від своїх деклярацій, що вимагали української, а не двомовної школи, послугуваючися погрозами, переляканнями і т. п. Коли б п. Ст. Грабський мав відвагу заперечити, можу служити страшним і багатим матеріялом. Словом, той закон, роблення (дійсно, роблений! — Ред.) соймом під кличем поліпшення (?!) культурного існування національних меншостей, у висліді дав ліквідацію вже істнуючих на Волині кількасот українських шкіл і заміну їх на двомовні. Ті останні є пародією двомовної школи, глумом з закону з 31. липня 1924, який проголошував конечність годження і лучення для згідного співжиття, виховування на добрих громадян держави дітей польської й неполяцької національности у взаїмному пошануванні їх національних прикмет".

Всі предмети у двомовних школах викладається по польськи за винятком двох годин тижнево, призначених на науку української мови. Зі школи — як каже п. Голуфко — зроблено знаряддя брутальної польонізації.

І проти цього ніхто з Поляків не протестує. Польський педагогічний світ мовчить та ще й апробує польонізаційну діяльність учителів-Поляків, які брали подвійні платні за те, що при допомозі війтів і поліції змушували населення відкликувати деклярації за українською школою.

„Діяльність шкільних інспекторів на окраїнах є стидом і ганьбою для польської культури, для польського педагогічного світа".

Українських середніх шкіл на Волині зовсім нема, а до польських не приймається української молоді. Приватні українські й білоруські гімназії систематично переслідується. Нижчі кляси в тих гімназіях закрито, про ніякі субвенції з боку уряду й мови не може бути. Абітурієнтів тих гімназій приймають на високі школи в цілій Европі, тільки не в Польщі. І вони їдуть масово до Минська, до Київа, до Харкова або до Праги.

Не дозволяється на засновування освітно-культурних товариств, а істнуючі переслідується. Навіть Шевченківські концерти чи аматорські вистави забороняється. Про переслідування преси не треба й згадувати. Все населення трактується яко вороже до держави. Обіжник Смульського про посольські зібрання не дає змоги українським послам відбувати зібрань.

„Так в загальних зарисах представляються відносини на Волині. Не кращі вони й в инших східних воєвідствах. Одначе на Волині представляються найгірше, бо там українська свідомість будиться зі стихійною силою, а переслідувана й поборювана таким бездумним способом звоюючою, глупою й шовіністичною адміністрацією, формується під знаком ненависти до польського народу і польської держави".

Польська пропаґанда за кордоном.

Зміна тактики. — Навернені „грішники". — Як реагувати. — Потреба фондів.

З приводу статтей про справу українського університету поміщених, очевидно, з польської ініціятиви, в „Correspondence Universelle" і „Baseler Zeitung", які були зреферовані в „Ділі" в статтях „Додержана обіцянка" й „Ідилля", хотів би я звернути більшу увагу політичних кругів західно-українських земель на ту поямо великанську пропаганду, яку веде Польща на міжнародній арені в обороні свого володіння над західно-українськими землями.

Перше всього треба зазначити ту зміну тактики, яку перевела Польща в цій справі в 1924 р.

На IV. Зібранні Ліги Націй, у вересні 1923 р. кандидувала Польща, як відомо, до Ради Ліги Націй, одначе перепала. Вияснюючи цю невдачу, саме польське правительство заявило, що потерпіло невдачу тому, бо Польща з огляду на свої суперечки з Данціґом, як також з огляду на ворожу Польщі пропаганду Українців, Білоруссів, Литовців, Німців, Жидів, є постійним „клієнтом" Ліги Націй.

З початком 1924 р. вибори в Англії дали владу Робітничій Партії, опісля вибори у Франції — лівому картелеві під проводом Ерріо.

Ще перед виборчою побідою лівого картелю група французьких політиків, письменників і вчених оголосила відомий маніфест проти білого террору в Польщі, при чому доля хотіла, що першими підписанними на маніфесті були Ерріо і Пенлеве, з яких перший став президентом міністрів, другий президентом палати послів.

До того часу польська пропаганда мала на увазі головно урядові круги західної Европи. Радикальну й соціялістичну опозицію, яка в Англії і Франції виступала в обороні не-польських народів під Польщею, польська преса звичайно ганьбила.

Тепер, коли в Англії і Франції ліві круги прийшли до влади, Польща змінила тактику. Перестала їх ганьбити, а навпаки старається їх собі приєднати. Вона не нападає на Ерріо, Пенлеве, Макдональда, Снодена, Ллойд Джорджа, Ремзая Макдональда,

бити, а почала всіми способами старатися приєднати їх для себе. Сюди треба зачислити поїздку Тугута й Недялковського до Англії і Франції, проголошення „нової ліберальної політики супроти національних меншостей" польським міністром закордонних справ Скшинським на V. Зібранні Ліги Націй в вересні 1924 р. і передовсім дуже інтензивну роботу, щоби приєднати для себе визначних окремих політиків і пресу.

Хоч деякі подробиці польської позакулісової роботи мені відомі, я не можу їх тут розкривати. Скажу тільки загально: все, що тільки можливе: дипльоматичні впливи, особисті звязки, гроші було пущене в рух. Я сам зустрічався з такими фактами, що часописи, які перед тим містили мої статті, нагло ставали для мене недоступними, а за те починали містити пеани в честь Польщі. Для прикладу наведу „L'Ere Nouvelle", яка стала тепер найбільш польонофільським органом. Розуміється, що добитися поміщення статті, яка простувала би польські виводи, — річ абсолютно неможлива.

Як вислід цієї польської роботи треба ствердити, що Польща має на своїх услугах майже всю пресу Франції, а також поважні органи преси в инших краях.

Що більше, Польща довела до того, що майже всі визначніші особи з підписаних під згаданим французьким маніфестом пішли до Каносси і тепер величають Польщу. Пенлеве написав одушевлену передмову до книжки свого співробітника в французькім міністерстві війни про польську армію і не минає нагоди, щоби возвеличити Польщу. Ерріо помістив недавно пеан в честь Польщі в „Messager Polonais". Оляр оголосив своє покаяння після побуту в Варшаві в 1925 р. на Зїзді Унії Товариств Союза Націй — і т. д. і т. д.

Тепер, в звязку з домаганням Польщі одержати постійне місце в Раді Ліги Націй, Францію обкопив просто якийсь польонофільський шал, в якім і праві і ліві конкурують з собою, щоби підтримати це домагання Польщі. Грають тут, очевидно, ролю не тільки інтереси Франції мати в Раді Ліги Націй противагу проти Німеччини, — але також є це видимий знак тої великанської праці, яку веде польська пропаганда у Франції.

Я, очевидно, не маю змоги слідити за всею европейською пресою, але того, що попадає в мої руки, досить, щоби уявити собі весь жах небезпеки.

Що гірше, не ведеться навіть такої акції, яку можна би і треба вести навіть в теперішнім стані справи.

Ось напр. в університетській справі. На статтю в „Correspondence Universelle" повинні би зареагувати названі там професори Колесса і Дністрянський (зазначу, що я вислав до редакції пояснення, яке хоч і не буде поміщено, але послужить як інформація), а крім того поміщу на цю тему статтю в „Revue Internationale", на статтю в „Baseler Zeitung" названий там проф. Студинський, а крім того на обі статті парляментарна Репрезентація, партійні управи, групи професорів і учених, студентство і т. д. Розуміється, їх заяви не будуть поміщені, бо в редакціях, які містять ті похвали в честь Польщі, польські впливи занадто сильні, — але бодай самі редакції будуть знати, що думати про польську саморекляму.

Прага, 4. III. 1926.

Проф. д-р М. Лозинський.

ШКЛО ПЛИННЕ ВОДНЕ
(Natron-Wassergias) купівлю в вибірних якостях поручає
фабрика перер. бок хемічних
„ХЕМІНПОЛЬ" С-ка з обм. пор.
в Львові, вул. Кілінського 99.

Ліга радить.

Хмари і проміння надії.

Вислідок першого дня женевських нарад ніякий. Усі вдоволені бодай тим, що сидять на місці і не пішли слідами Бріяна, який висловивши свою думку, вернувся до хати. Німеччина боронить тези, що ввійде до Ради Ліги перша, а щойно у вересні инші. З тим застереженням (голосно невисловленим), що окрема комісія розгляне кандидатури і означить умовини вступу дальших членів. Італія, в особі Шіяльолі, поставила контрпропозицію, щоби така комісія приготовила меморіял про поширення Ради на протязі двох днів. З цього приводу почалась гостра виміна думок між німецькими та італійськими делегатами. Недавні громові промови Муссолінія на адресу Німеччини вже найшли свій відгук. Бріян був ще свідком цієї боротьби та виступав як посередник. Примирююче становище Англії та Франції не зуміло приєднати Німеччини. Хто зна, чи не треба буде аж повороту Бріяна з Парижа, щоби рушити справу з мертвої точки. Англія та Франція обстоюють поширення Ради, згідно з принципом, що кожна держава має право робити заходи щодо вступу. Всі наради щодо приняття Німеччини є покищо підготовчі, тому, що її прохання мусить бути повторене офіціяльно на зборах, коли почнеться публична дискусія Ради. Рада висловить свій осуд перед дискусією зборів. Лютер зарисовував тези Німеччини дуже помірковано, так, що його тон давав надії на полагоду суперечних становищ.

Кождий фабричний сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, кмінковім, мятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природнього овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА
Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **Титани, Львів Рієницька 6. II-75**

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Женевські наради.

З Льончону повідомляють, що положення в Женеві виясниться скоро. В політ. колах думають, що в справі поширення Ради прийде до компромісу. Після признання Німеччині постійного місця, признають тепер право Еспанії, з тим, що могтиме зайняти це місце в Раді в січні 1927. Зате нема виглядів на признання постійного місця Польщі. 9. березня дальше радила Рада Союза Народів. Пять держав є за поширенням: Франція, Італія, Еспанія, Чехословаччина і Бразилія. Швеція противиться поширенню Ради. Англія, Японія, Бельгія й Уругвай мають застереження. Англія ставить условія, щоби прийняття нових членів не утруднило приступлення Німеччини. Але спротив Швеції вистарчає, щоби унеможливити якусь кандидатуру. Шведська делегація щораз сильнійше зазначує, що не робить ріжниці між кандидатурами, а противиться самому принціпові поширення Ради. Член німецької делегації ради, Шуберт конферував із шведським делегатом Унденом. Констатують це як факт, що Німеччина робить уже заходи для скріплення німець.-скандинавського блюку, до котрого прилучується й Фінляндія. Дальші посунення будуть можливі після створення франц. уряду. 9. III. зібралася на нараду під проводом Чемберлена політ. комісія Зборів Союза Народів, що має зайнятися справою приняття Німеччини до Ради й евент. внесенням Ради в справі її поширення. Для розгляду подання Німеччини про приняття до Ради вибрано підкомітет з представників таких держав: Вел. Британія, Франція, Італія, Японія, Бельгія, Болгарія, Норвегія, Ірляндія, Куба, Голяндія, Югославія и Греція. Праці того підкомітету відложено аж до повороту Бріяна.

Представник Франції Поль Бонкур і Англії віцегр. Сесіль дійшли в приватних розмовах до порозуміння в справі реченця конференції розброєння. Реченець визначили на 17. травня. Предложили цей реченець своїм товаришам у Раді. На засіданні ради ухвалили, що конференція роззброєнь буде 17. травня, а не 26. квітня, як це первісно предкладали. Конференція буде в Женеві, незалежно як скінчиться радянсько-швайцарський конфлікт.

Вчера було засідання комітету Ради С. Н. для справ Австрії, в присутності представника Австрії Шілєра, ген.-ком. Цімермана і голови фін. комітету Льва Дюбоа. Комітет запізнався з трьома останніми звітами ген. комісаря С. Н. і прийняв звіт фін. комітету у цій справі. Комітет Ради С. Н. прийняв теж до відома звіт ген. комісаря С. Н. у Будапешті. На тім засіданні був теж мадирський премієр Бетлєн.

„Ізвестія" про Польщу.

„Ізвестія" займаються загр. політикою Польщі, яка старається дістати постійне місце в Раді С. Н. й висуває претенсії до ролі керуючої держави на Сході. Змагання Польщі до обняття ролі ручителя задніпрових балтійських держав у їх відношенні до радянського Союзу означають оживлені думки створити союз балтійських держав з гегемонією Польщі. Сумнівне, чи ці держави згодяться на польську концепцію. СРСР. не може признавати спец. інтересів Польщі на Балтикові.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·86 — 7·87 канад. дол. 7·55 — 7·67, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·20, леї 0·3·00 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·33, фр. швайц. 1·40 — 1·50, англ. фунта 35·00 — 36·00.

Золота. 20 кор. 30·00 —30·50, 20 франк 27·30—28·20; 20 марк. 34·00—34·50; 10 руб. 38·00—38·50.

Срібло. Австр. кор. 0·52·00—0·63·00, 5 зл. кор. 3·30—3·38, фльорени 1·65—1·68, рубл. 2·68 — 2·74, рубель дрібний срібло 1·34 —1·37.

Збіжа.

Пшениця красна з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, яч. минь галицький броз. —,— до —,—, овес гал. 22.50—23·00.

Українські вишивки
20 аркушів з многими різнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі. — Ціна 25 зол.
1173 Замовляти в 14—15
Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Д-ла" взяло знов жертвою цензорського олівця. Сконфісковано в ньому статтю „На завалищах" ні більше ні менше тільки в 5 місцях. Це 25-а чергова конфіска та нашого органу в цьому році.

— **Шевченківське Свято у Львові** відбудеться в середу 10. ц. м. в салі „Народнього Дому". Добірна програма, що має вже за собою гарну традицію у щорічних львівських Шевченківських Торжествах, велить надіятися, що й цьогорічний концерт буде гідним, поважним святом львівської української громади в честь Кобзаря. Початок в год. 7.30 веч.

— **Шевченківське свято в Харкові.** Дні 10. і 11. березня обходитиме столиця Радянської України святочними концертами і виставами. 10. і 11. березня у всіх театрах Харкова відбудуться вистави, присвячені памяти Т. Шевченка. 10. березня в дитячому театрі силами студентів Драматичного Інституту відбудеться під режисурою І. Юхименка інсценізація „Гайдамаки". Ту саму пєсу поставлять артисти Франківського театру в Червонозаводському Театрі. 11. березня підуть „Гайдамаки" в державному драматичному театрі рано для школярів, а вечером для ширшої публики. Вечером 11. березня піде в театрі ім. Шевченка великий об'єднаний вечір артистів Держ. Драми, Опери и Духу (Держ. Український Хор). В програмі інсценізація „Івана Гуса", деклямації, хори, орхестра і сольоспіви членів опери. Концерт буде передаватись при допомозі радіо по цілій Україні. По всіх клюбах відбудуться вечері, присвячені памяти Шевченка.

— **Поміч для голодних і безробітних у Львові.** З метою допомоги голодним і безробітним у Львові завязався при магістраті „Львовські Обивательські Комітет", що урядує при пл. Галицькій ч. 10, I. пов. Комітет цей видав відозву до мешканців Львова, під якою фігурує кількадесят людей, але між ними нема ні одного представника українського населення міста. Комітет думає зарадити лихові сумою 200/00 зол. яку думає зібрати до 3 місяців. Збиратимуть на листи в кождій кам'яниці, а крім цього стягатимуть відповідний датек при заїзних і поштових касах, у банках при рахунках (вийшли спец. марки до наклеювання) і т. п. Заходом і при матеріяльній підмозі Комітету повстало в останніх днях у Львові кілька харчівень, де видають безплатно або за дуже дешеву ціну обіди, чаї, то-що.

— **В справі еміграції до Німеччини** пишуть нам зі Скалатського повіту, що нам оголошено було про неї в друковному обіжнику староства до громад — з пропущенням уступу про безпосередній звязок з граничним німецьким урядом. В днях 25, 26 і 27-го лютого численні робітники записувалися до реєстрів по громадах, ходили фотографуватися і якби їх, яка горячка напала — всі казали, що вже 8-го березня будуть їхати до Німеччини нагло і несподівано прийшло відкликання тих реєстрацій, бо з того поділу не будуть випускати до Німеччини нікого. Добре, що хоч той відклик надійшов скоро, бо робітники зможуть шукати роботи де инакше; тепер через парцеляцію лісів і панської землі менше роботи і заробку, як давніше, бо багаті господарі не беруть робітника. Останніми часами в тутайших околицях така маса безробітних

і господуючих, що аж лячно робиться. Невже тою справою не займеться у Польщі ніхто? Наслідком безробіття ширяться крадіж і деморалізація.

— **Пересторога.** Дійшло до відома підписаного гр.-кат. парохіяльного уряду в Боссирах, пов. Копичинці, воєв. тернопільське, що якісь люди волочаться по селах сумежних повітів і збирають датки на відбудову гр.-кат. церкви в Боссирах. Отсим повідомляється, що підписаний уряд не висилав і не висилає ніяких колектантів на згадану ціль, бо церква в Боссирах уже цілковито відбудована — без збирання якихнебудь датків — коштом самих парохіян. Тому підписаний уряд просить священників сумежних повітів перестерегти своїх парохіян перед тими ошуканцями. Инші часописи прошу цю пересторогу повторити. Гр.-кат. парохіяльний уряд у Боссирах.

— **Бомби мов гриби.** Видко, що терен родини Макольондрів напроти Личаківського цвинтаря має грунт, на якім легко сходять бомби. Мабуть не вплив цвинтарного сусідства, де сходять до гробу люде. Вчора в огороді одного сусіда, п. Боднара, найшли четверту пачку вибухових матеріялів, на цей раз, сніжих і справді небезпечних. Поліція та судові органи шукають звязку між цією околицею і невідомими злочинцями, що підкидають такий матеріял.

— **Зі злодійської хроніки.** Львівські злодюжки, не перелякані долею своїх арештованих побратимів, продовжують далі свою енергійну діяльність. Вчора ограбили мешкання д-ра Глайта, вул. Жовківська 49, мешкання п. Пілята, вул. Кутих 18 і серед білого дня, при свідках усього дому, з вул. Локетка 8, крамницю Каца.

— **Наслідувачі Хлєстакова.** Львів має честь гостити між своїми мурами доброхія, який ошукав більші міста, як напр. Константинополь, Букарешт, Данціг, Варшаву. Називався він справді символічно: Пташковський. Його спеціяльність було брати участь у міжнародних виставках та „ярмарках" на чужий кошт, під фірмою секретаря або делегата різних польських організацій. На рахунок гідности „секретаря Східних Торгів" він понабирав у Львові від людей сила грошей і мешкав довго у готелю Жоржа безплатно. Ту саму методу придуману Гоголем у „Ревізорі" приноровлював скрізь з досить великим успіхом, коли коли шантажів на чужині, аж 5 місцевих судів шукало за ним. — У Стрию якийсь чеський Дон Жуан, Проскер, відгравав досить довго ролю богача та скінченого студента в Леобен, позичаючи гроші та залицяючись до дівчат та мужаток. Випадково арештований, відкрив у своїй валізі весь арсенал любовних листів з усіх закутин краю. Проскер працював кілька літ тому у Бориславі в Каси хорих, а тепер пустився на легший хліб.

— **Інститут охорони праці та музей охорони праці на Україні.** Народний комісаріят праці приступає до підготовчої праці біля організування інституту охорони праці на Україні. Завданням нового інституту буде наукове прослідкування засобів охорони праці серед робітників і урядовців. Тойже комісаріят праці намічає відкриття окремого відділу охорони праці при харківському музеєві ім. Артьома. В тому відділі мають бути зібрані всі предмети та матеріяли, що мають якенебудь відношення до охорони праці.

— **З Харкова до Київа.** Недавно переніс уряд з Харкова до Київа центральну господарську установу для хову домашнього дробу. В Київі опинився також осередок цукрового промислу на Україні. Останніми днями рішив народній комісаріят соціяльного забезпечення перенести з Харкова до Київа інститут для опіки над здоровлям інвалідів.

— **Всеукраїнська комісія для організації закордонних літ-в.** У Харкові організували при українському „Аероклюбі" (установі, що має на меті приготовляти армію в повітряну фльоту і в технічні та хемічні здобутки авіяційної стратегії) всеукраїнську комісію для організації закордонних летів. Головою комісії став голова ДІПУ. і нарком внутрішніх справ Балицький. До управи ввійшли Богданів, Власенко, Зарекола, Інгаукіс, Одинець і Юнгмайстер. Завданням комісії збирати фонди та влаштовувати повітряні лети за кордони СРСР. В першу чергу намічений лет на літаку Української Військової Округи до Туреччини і лет до Персії на одному з літаків Української Повітряної Фльоти.

Дописи.

Теребовля. (*Знищення українського шкільництва. — З кооперативного руху. — Становище Жидів. — Висновки.*) Доручування повітовою радою шкільною рішень кураторії у справі мови навчання в народніх школах вже на укінчені і вже нині можна стверднти, що забудь тільки дві народні школи в теребовельському повіті задержить українську мову навчання, а саме Бринуля і Деревінка; більшість шкіл буде чисто польська, решта двомовична, в дійсности рівнож польська. Є це страшенний удар для нашого шкільництва в Теребовельщині, яка вже до війни виказувала найвищий відсоток римо-католиків по Ярославі у Східній Галичині і хоч число греко-католиків виносило абсолютну більшість загалу населення, то через відомі консекрипційні махінації вже статистика з 1910 р. виказує абсолютну більшість в користь Поляків. Таксамо очевидно виказує і польська статистика з 1921 р., хоч в дійсности наше українське населення, числячи тільки грекo-католиків, творить ще й нині абсолютну більшість. На 44 політичних громад Теребовельщини (разом з Теребовлею) около дві третини мають абсолютну більшість українського (грекo-кат.) населення і до війни з правила мали в народніх школах українську мову навчання. Тепер це поповало і школи народні разом з численними польськими парохіями будуть новим таранем на шляху спольщення української людности. Ц. може бути тим лекше, що небавком не стане ні одного учителя України. В повіті є всього 28 учителів укр. народности. Українців шкільний інспектор взагалі не приймає. З огляду на небезпеку, що грозить навіть решткам нашого шкільництва в Теребовельщині, треба негайно з нашого боку великої оборонної акції.

Теребовельський повіт не належав ніколи до наших передових повітів під оглядом народньої організаційної праці. Все була недостача — нераз давніше пів-України — народніх робітників, організаторів і керманичів, особливо в самій Теребовлі, а й нині кількох людей не в силі всього зробити, бо буквально не стає сил. І саме це є причиною, що кооперативний рух розвивається далеко слабше й повільніше, як у багатьох инших повітах. Теребовля ще досі не вспіла у себе повітового союза кооператив, а тимсамим не має організаційного осередку. На щастя кооперативи основуються — так сказати — самочинно і нині істнує вже в Теребовельщині 18 українських кооператив, здебільша початкуючих і дуже слабеньких. Майже всі належать до Подільського Союза Кооператив у Тернополи, а деякі (Кобиволоки) до Повітового Союза в Копичинцях. Один і другим дуже вигідно і злотого треба безумовно чимскорше ввести в життя повітовий кооперативний союз в Теребовлі й обєднати у себе всі українські кооперативи теребовельського повіту. Це мусить бути приказом найближчих місяців. Селянство — з правила тільки молодше — інтересується кооперацією і неадовзі в кожному селі буде наша кооператива, треба лишень організації з боку повітового центру, а того саме бракує, бо досі ще нема союза. Не лишаються позаду навіть такі до війни дуже запущені села, як Деревінка, що завдяки своєму покійному парохові о. Валеріянові Ганкевичеві десятки років аж до війни жили у тьмі кромішній, так, що постороні люде звали це село Дурнівкою. Відносини в цьому селі змінилися на краще з приходом нового пароха о. Петра Глинського. Осн вано читальню „Просвіти", а в неділю 28. лютого ц. р. відбулися збори, на котрих по рефераті адвоката д-ра Степана Барана з Тернополя про значіння і завдання кооперації підписано статут і основано кооперативу „Селянська Спілка" в Деревіні. З весною ц. р. місцева читальня „Просвіта" має приступити до будови власного дому, де знайде *приміщення й новопоставлена кооператива.*

Розвій української кооперації і взагалі значний поступ організації наших національних сил в повіті, не дивлячись на польський режім, дуже не понутру Жидам! По правді одними з головних пільнователів і підпорою теперішнього режіму є саме Жиди, особливо в менших місточках. Повсюди занимає жид. мова „жаргон"), польська мова й культура здобувають щораз більше місце серед Жидів, — не виключаючи очевидно й сіоністів, що до нас в дійсности ставляться таксамо ворожо, як і инші Жиди. Це робить не тільки жидівські торговці, але й жидівські адвокати, лікарі й инженіри, що лавою йдуть проти нас, не перебираючи зовсім в ніяких средствах і послугуючися найбрудніщою конкуренцією, щоби підкопати або знищити своїх українських товаришів по званню.

Проти цієї страшенної язви належить діяти в кожній нагоді, з окрема в кооперорганізації, поучувати селян, щоб користали в услуг тільки своїх людей — адвокатів, лікарів, геометрів, ремісників, купців, тощо. Треба раз стануги на цьому становищі, що хрунтвством є не тільки голосування при виборах на ворожого нам кандидата, але не меншим, коли не більшим хрунтвством є економічно підтримувати тих, що на кожному кроці йдуть проти нас. Реферат на цю тему повинен бути на кожних політичних зборах.

З життя товариств і установ.

IV. Загальні збори С. У. А.

IV. Звичайні Загальні Збори Союза Українських Адвокатів відбулися у Львові дня 13. лютого 1926 р. в салі Центробанку Ринок ч. 10 І. пов.) Збори відкрив довшою вступною промовою віцепрезес д-р Михайло Волошин. На його пропозицію вибрано почесним предсідником зборів семінов д-ра Володимира Охримовича. Секретарювали адвокати: д-р Електорович з Чортків і д-р Евген Шуровський з Винник. На 109 дійсних членів Союза взяло участь в зборах 50 адвокатів зі Львова і з цілого краю. На збори прибули члени з найдальших закутин краю, на жаль, не було представників нашої адвокатури з Тернополя, Стрия і Коломиї. З обширного секретарського звіту довідуємося, що нових членів в послідній році прибуло 52, а Видїл докладав всіх можливих заходів, щоби до цієї станової, а так під цю пору конечної і потрібної організації, приєднати всіх 230 українських адвокатів в Галичині, без різниці їх політичних, партійних, чи соціяльних поглядів. Та — на жаль — зусилля Видїлу лише в частині дали вдовольчий вислід.

З дальшої діяльности Видїлу годиться зазначити, що улаштовано в Союзі ширші сходини місцевих і позамісцевих членів, та скликувано окружні сходини адвокатів в центрах окружних судів, на яких обговорювано важні й актуальні теми, інтерпретовано нові польські закони і розпорядки, а найбільше уваги присвячено обороні прав української мови в судах і адміністрації. Одначе недостача власного органу була причиною, що Видїл не міг вислідів тих дискусій і винесених на них рішень подати до відома загалу палестри. Тому не диво, що важною справою, яка викликала на Загальних Зборах дуже живу і довгу дискусію, було домагання Зборів до нового Видїлу, щоби негайно приступив до видавання власного журналу, присвяченого інтерпретації законів і розпорядків та всім т. зв. щоденним справам адвокатського звання.

Велике зацікавлення на зборах викликала також справа створення запомогового фонду на випадок смерти члена Союза, яка зустрілася з загальним одобренням.

З численних рішень, які винесли Загальні Збори, а які новий Видїл оголосить в першому числі свого журналу, слід піднести імперативний зазив до всіх палестри в краю, щоби безумовно всі адвокати вписалися в члени СУА. і обовязково передплачували свій фаховий журнал.

На 1926 р. вибрано новий Видїл, в склад якого увійшли: д-р Лев Ганкевич — президент, д-р Михайло Волошин — І. віцепрезидент, д-р Лев Бачинський зі Станиславова — ІІ. віцепрезидент, д-р Евген Шуровський з Винник — секретар, д-р Фелікс Евін — касієр, д-р Олександер Надрага — господар, та д-р Іван Бандель, д-р Степан Шухевич, д-р Олександер Мар'ї'чак, д-р Богдан Савчак зі Щирця, д-р Альфред Говинкович і д-р Евген Давидяк — як члени Видїлу; до контрольної комісії вибрані: д-р Макс Левицький, д-р Іван Кипикевич і д-р Володимир Охримович, а яко делегат адвокатських кандидатів д-р Осип Галушак, який обняв референт організації кандидатів адвокатури і посередництва праці.

Членську вкладку на рік 1926 установлено в сумі 12 зол. річно, вписове 2 зол., а вкладку до запомогового фонду на випадок смерти установлено у висоті рівновартости 3 ам. долярів. Для кандидатів адвокатури вкладка виносить річно 6 золотих, а вписове 2 зол.

Канцелярія С. У. А. міститься у Львові вул. Руська ч. 20/І., куди слід присилати також всякі грошові вкладки.

ОШОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Сьогодні. Саля „Сокола".
11.III. „Пан Твардовський".
12.III. „Без вини винуваті".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Ой не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Борислав. Саля „Народнього Дому".
13.III. „Дибук".
14.III. „Ревізор з Петербургу".
15.III. „Пан Твардовський".
16.III. „Без вини винуваті".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).

Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 8—?

Український Театр під дир. І. Котутяка.

Сьогодня. Саля уряду громадського.
Четвер 11.III. Премєра „Послюбна ніч", французька фарса на 3 дії, переклад І. Котутяка.
Тримаймо. Саля „Народнього Дому".
Субота 13.III. „День і ніч".
Неділя 14.III. „Барон Кіммель".
Понеділок 15.III „Послюбна ніч".
З днем 15. лютого заангажовано з Львівського Театру п. Сокальську і п. Влащького як режісера.
1380 2—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітневичевої.

Часаніе. Саля „Нар. Дому".
11.III. „Барон Кіммель".
12.III. „Дні нашого життя".
13.III. „Вихрест".
14.III. Прощальна вистава. „Казка старого млина".
Початок точно о год. 8-ій.

Дрібні оголошення.

ІНТЕЛІГЕНТНА вдова, що розуміється на кухарстві, глядає місця до заряду дому у священика або світського. Зголошення слати на руки проф. Дригинича в Болехові. 1338 2—3

КОНЦИПІЄНТ глядає заняття на провінції. Зголошення: Адвокат д-р Балтаповнч, Золочів. 1378 2—2

АКАДЕМІК, диригент хорів, інструктор, суспільно-просвітній організатор попускає заняття на провінції. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Диригент". 1268 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

д-р Кость Левицький

провадить особисто канцелярію у Львові, вул. Підвалля ч. 7, ІІ. пов. (дім „Дністра"). 1384 1—4

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Синтусьна 17/ІІ.

Пльомбування й нанизання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1348 4—5

Ф-а Макс Нелькен

ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 9.

поручає:

мужеські одяги

готові і на міру з найліпших матеріялів і по найновійшим фасонам

по дуже низьких цінах

за готівку і на

1378 **сплати.** 2—4

XXVII. Звичайні Загальні Збори

Т-ва „Сокіл-Батько" відбудуться в суботу дня 13. березня 1926. р. о год. 6. по пол. в домівці Т-ва пок вул. Руській ч. 20., зі слідуючим денним порядком: 1) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 2) Річні звіти з роботи в товаристві за рік 1925. 3) Звіт Провірної Комісії. 4) Доповнючий вибір старшини, заступників старшини і Провірної Комісії. 5) Внесення і запити. В разі непрямности приписаного статутом числа членів, збори відбудуться одну годину пізнійше без огляду на число приявних. 2—2

М. Залеський в. р. голова. *Т. Франко* в. р. справник.

ЖУРНАЛІ

ВЗОРИ

КРОЇ

1385 1—1 **МАНЕКІНИ**

Р. ЛЯНДАУ **ЛЬВІВ,** Чарнецького ч. 8.

Повітове Товариство Кредитове кооперативне з обмеженою порукою в Тернополі повідомляє своїх членів, що ухвалою Загальних Зборів з дня 23. грудня 1925. р. підвищено уділ до висоти 10 зол. та взивається членів доповнити уділи до кінця червня п. р. Давний уділ звальоризовано на 1 зол., який буде по-
1383 численні як вписове. 1—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 54. (10.729). Львів, пятниця 12. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Віддають територію, але без майна.

Ще про реґуляцію кордонів між РСФРР і УСРР.

Згідно з постановою Всесоюзного Центрального Виконавчого Комітету з 8. січня ц. р. про реґуляцію границь між РСФРР. і УСРР, перейшли до України незначні частини території Гомельської, Брянської, Курської і Вороніжської губернії та цілий майже Путивельський повіт Курської губернії. Від РСФРР передавала Україні ці території окрема мішана російсько-українська комісія. Акт передачі відбувся на протязі місяця лютого. З того приводу відбулося в перших днях березня у Харкові окреме засідання Української Центральної Адміністративно-Територіяльної Комісії при ВУЦВК-ті.

На засіданні комісії відкрито дуже цікавий факт. Виявилося іменно, що перед прилученням путивельського повіту до України, московські державні орґани вивезли з території повіту все майно, що повинно було перейти разом з територією до України. Центр. Адмін. Територ. Комісія рішила передати справу під розгляд Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Вона поступила згідно з буквою радянського конституційного законодавства. Ціла справа піде під розгляд ВУЦВК-ту, а той прийме відповідну постанову та передасть її Всесоюзному Центр. Вик. Комітетові. Звідси справа перейде до комісії, а з комісії знов до ВЦВК-ту. Словом справа затягнеться на ряд місяців а то й літ. І будуть розглядати, виясняти і накінець вирішувати так же довго, як вирішували справу прилучення до України територій з українським населенням, що попали були якимсь чином (чи не на основі комуністичного самоозначення?) в склад РСФРР. Цю справу вирішували московські потентати довго, бо ще від 1923 р. і все одно не вирішили як слід. При РСФРР. остало ще далеко більше заселеної українським населенням сумежної з Україною території ніж та, яку вона дістала. Вистарчить зазначити, що до РСФРР увійшло 50 тисяч кв. кільом. території з суто українським населенням біля двох міліонів, а Україні припало тепер на основі „соломонівського" рішення московських верхів заледви 3 тисячі кв. кільом. території з невеликою кількістю населення. Ясно, що так само довго буде тягнутися і так само по „соломонівськи" буде вирішуватися справа українського протесту проти факту вивозу Москалями майна з путивельського повіту.

Майно вивезли і заки вся справа процесування за нього дійде до тіпця, з майна й сліду не останеться. Будь що будь, але факт із тим майном дуже знаменний! Він цілком не приносить чести ні московським бюрократам, ні московським комуністичним верхам. Видно, що московська захланність і ненависть все і всюди однакова, не зважаючи на те, при яких обставинах і в яких людей вона проявляється. І монархіст і демократ і комуніст — усі вони під тим оглядом однакові, усі вони перш за все московські західні імперіялісти, а потім уже, дехто з них то й... комуністи. Вивіз майна з призначеної для України території — цеж звичайний грабунок, звичайна кража. А поповнили її ті, що звуть себе найбільше толерантними, найбільше справедливими і найбільше чесними ідеольогами. Колиб такий факт мав місце при царському режимі, це нікого не дивувало би, але цеж діється при оспіваному ідеалі національної політики комуністів.

За те приходиться просто голову склонити перед зворушуючою толеранцією, наівно-сентиментальним запобіганням і просто невільничим тупцюванням біля всіх існуючих і неіснуючих національних меншостей на Україні, щоби, не дай Господи, котра з них не обвинуватила харківського уряду та керуючих чинників КП(б)У в занедбуванні комуністичної національної полїгики. Для прикладу не підемо далеко, а кинемо оком на діяльність тоїж української Центральної Адміністративно-Територіяльної Комісії, що обурилася вивозом майна з Путивельщини. Вона на томуж засіданні прийнала постанову: „Через те, що на території кол. Путивельського повіту що приєднується до України, є компактні маси російського населення, то, щоби забезпечити національні права того населення Центр. Адм. Тер. Комісія запропонувала Окрвикончкомам, між які ділиться територію, виробити в негайному порядку плян виділу російських адміністративно-територіяльних одиниць". Цю постанову процитували ми дослівно за харківськими „Вістями". Вона дуже знаменна для тої політики, яку проводять місцеві комуністи на Україні. Не поладнавши ще як слід одної справи, звязаної з самим актом прилучення, вони вже заздалегідь продумують над тим, щоби не сталася яканебудь „кривда" тим зникаючим серед українського моря російським острівчикам.

Як би таксамо піклувалися українською меншістю на території РСФРР, московські комуністичні головачі, то можна би бути певним, що тій меншости в Росії булоб далеко краще ніж теперішній українській більшости на Україні. Ясно, що таке розуміння національної політики і таке її проводження не приносить ніякої чести територіяльно українським комуністам. Що більше, воно їм навіть сильно шкодить, бо розбуджує до них серед широких кол свідомого українського населення зовсім зрозуміле упередження та недовіря.

В. М.

Від Бріяна до Бріяна.

Державний скарб, партії та виборці. Париж—Женева.

„Король помер, нехай живе король!" Цей старофранцуський оклик не є таким праздивим навіть у відношенні до короля, що наступає після смерти свого попередника, як у відношенні до міністра, коли він приходить знову до влади, безпосередно після свого упадку. Бріян подався до димісії, Бріян творить кабінет. Ніхто з пропонованих кандидатів не хотів узяти в руки керми Франції в такий мент. Одинокий сміливий — Каїо поставив умовину, що премієр міністрів мусить бути одночасно міністром фінансів. Скарб є Ахилевою пятою французької політики. Одначе Каїо є символом безкомпромісової згоди з Німеччиною, а Бріян мусів би в його кабінеті задержати портфель закордонних справ, щоби продовжувати працю в Женеві як делегат Франції. І там вести політику бодай зовнішної опозиції супроти домагань Німеччини, в обороні кандидатури Польщі.

Тому єдиним виходом зі ситуації — у мент, коли вся Рада Ліги жде в Женеві на поворот Бріяна — було почати ще раз уса наново. З тою зміною, що новий міністр фінансів виступить з новим проектом санації держави. Семим з черги. Париж рахує, що може за той час прийде якийсь новий подув з Женеви. Бріян є дипльоматом тисячі штук; без ніяких пересудів, ніяких упереджень у політиці — скильний до всіх компромісів, щоби лише мати змогу розмовляти з противниками; тоді він має виглядн перетягнути їх на свій бік.

Упадок Бріяна був спричинений незгодою партій, з яких кожна має окремі зобовязання супроти своїх виборців. Ні одна партія не хоче стягнути на себе ненависти за драконський закон податкових тягарів — єдиний закон, необхідний для сучасної Франції. Навіть вислів довіря для уряду, що хоче перевести такий закон, лякає парляментські фракції. Та ще більшим остраком віє на них перспектива упадку вартости франка. Це означає державну катастрофу. Тому як довго тривала у французькім парляменті гостра критика фінансових проектів, усі почували себе добре. Коли Бріян загрозив димісією і виконав її — прийшло абентеження, дезорієнтація. Париж не може жити нині без успіхів у Женеві, так само як не може Льондон або Берлін. А коли в Женеві лишаться тільки заступники Бріяна, хоча би це були такі стари дипльомати як Поль Бонкур або Люшер, Париж не може спати спокійно.

Тому Бріян вертається і до міністерства і до Женеви.

Чи Німеччина досить розброєна?

Пять формальних питань і одне фактичне твердження.

Довірочна нарада самих членів Ради Ліги Націй заявувала кілька передступних питань щодо вступу Німеччини до Ради. Вони такі: 1) чи внесок, щоби допустити Німеччину предложений у правильній формі, 2) чи уряд, що заголошує внесок існує, de iure та de facto, 3) чи Німеччина має устійнені кордони, 4) чи ця держава має повну суверенність, 5) які є права німецької держави на підставі її діяльности та заяв, головно а) щодо міжнародніх зобовязань, б) щодо приписів Ради Ліги дотично роззброєння.

У дискусії над цими поодинокими питаннями, представник Італії, Шіяльоя, виголосив промову, яка була для всіх великою несподіванкою. Він стверджував, що останній пункт у поставлених питаннях не є сповнений Німеччиною і домагався перевірки, чи вона виконала зобовязання в справі роззброєння. Таким робом справа затягнулась. Контрольна комісія маршала Фоша мусить раніше висловити свою думку. Німецька преса підкреслює факт, що ніхто не сподівався, щоби наради щодо наведених питань були довірочні і щоби супроти Німеччини ставили тепер сумніви, які раніше звертали до Болгарії, Австрії та Мадярщини.

Вирізки.

„Вершок глупоти".

Пепесівський „Роботнік" з 9. ц. м. (ч. 68.) пише:

„Польська політика на східних окраїнах є вершком глупоти. Від ряду літ доказуємо це тисячами фактів. Але дотепер можемо стверднти тільки один наслідок нашої критики: в широких колах громадянства, також в буржуазійних колах, не виключаючи розумніших буржуазних міністрів, існує переконання, що справді наша окраїнна політика нічого не варта. Але на тому кінець. Страшна глупоту лишається без зміни. Окраїнами (краєвими) управляє всевладно найбільше реакційне в Польщі місцеве поміщицтво, яке має за свої послуги адміністрацію, здатну лише робити зло. На сторожі окраїнного гнету і безправства стоїть націоналізм, який згідно з пресятими зразками гакатизму і „обрусення" не дозволяє порушити нічого з тих окраїнних порядків.

Коли під впливом вимог і конечностей закордонної політики і під нашим натиском (?!) починає в темноті продиратись думка, що так далі не може бути, місцеве поміщицтво, місцева бюрократія і — розуміється — націоналістичні партії напружують усі сили, щоби скінчилося лише на позорах, щоби нічого не змінилося, щоби кожна спроба зміни на лїпше була здавлена в зародку.

Тов. Гонтко засудив в „Роботнік-у" образ поведінки польської адміністрації на Волині у відношенні до культурних потреб українського населення. Так то гакатизм найдурнішого й найординарнішого роду! Прусько-московська наука не пішла в ліс..."

Новий уряд Бріяна.

10. березня окончено утворення французький уряд. Його склад: Бріян през. ради мін. і загр. справ, справедливість Петро Лаваль, внутр. справи Мальві, фінанси Роль Пере, війна Пенлєве, маринарка Жорж Лєге, торговля Данель Вінсен, сусп. роботи Де Монзі, просвіта Лямуре, хліборобство Жан Дюран, кольонії Лев Періє, ренти Журден, працяц Дірафур. В год. 2 ночи Бріян предложив президентові республики своїх співробітників. Новий уряд представиться мабуть 14. березня.

Повчаючі цифри.

Німецькі школи в Чехословаччині й українські під Польщею.

(*k*) Нам, позбавленим за останні роки всіх довголітніх надбань на полі рідного шкільництва, яке зведено нині до парусот народніх і кількох середніх шкіл, українських більше з імени, як по суті і змістові виховання — цікаво поглянути часами на шкільництво народу, що дякуючи мировим договорам найшовся в подібному положенні, що й ми. Маємо тут на думці чеських Німців, що в силі трьох з половиною міліонів душ опинились в чехословацькій республіці.

Як представляється сьогодня німецьке шкільництво в чеській державі? Розвивається воно, чи виявляє тенденції до упадку? Чи може вже цілком знищене, зліквідоване — на подобу українського шкільництва в Галичині й на Волині, не згадуючи вже про Холмщину й Підляше, де затерто всякий слід по українських школах, що так гарно зачали були розвиватися підчас австрійсько-німецької окупації, а ще більше в часі недовгої приналежности тех земель доУкраїнської Держави?

Кілька цікавих, дуже повчаючих цифр про німецьке шкільництво в Чехословаччині подав недавно чсл. міністр освіти проф. д-р Срдінко у формі інтервю справоздавцям чеських газет. Наводимо з цього інтервю найважніші дані й цифри, які дуже добре ілюструють стан і положення німецької школи в чсл. республіці. Зазначуємо, що ці цифри дотичать тільки трьох головних складових частин Чехословаччини, а саме Чехії, Моравії і Шлеська, в яких німецьке населення живе більше або менше збитою масою. Словаччини й українського Закарпатія тут не наводимо — коч там також є трохи німецьких шкіл, — бо Німці в цих обох краях є тільки дрібною, дуже розпорошеною меншістю.

В цьому шкільному році — заявив міністр Срдінко — записалося до публичних народніх шкіл у Чехії, Моравії і Шлеську 892.205 дітей. Всіх шкіл було 8.908 з 23.663 клясами. З того чеських шкіл було 5.752 (64·57 проц.) з 16.229 клясами (68·58 проц.) і 605.815 учнями (67·9 проц.). Німецьких шкіл було 3.081 (34.58 проц.) з 7.185 клясами (30·36 проц.) і 276.152 учнями (30·95 проц.). На одну чеську школу припадає пересічно 105 дітей, на німецьку школу — 89 дітей. В одній чеській клясі (відділі) було пересічно 37 дітей, в одній німецькій клясі — 38 дітей.

Число публичних виділових шкіл у Чехії, Моравії і Шлеську виносить 1.382 з 5 508 клясами і 250.230 учнями. Чеських виділових шкіл було 987 (71·41 проц.) з 4.047 клясами (73·46 проц.(і 186.358 учнями (74·47 проц.). Німецьких виділових шкіл було 393 (28·43 проц.) з 1.451 клясами (26·34 проц.) і 63.314 учнями (25·30 проц.). На одну чеську виділову школу припадає пересічно 188 учнів, на одну німецьку — 173 учнів. На одну клясу (відділ) в чеській виділовій школі припадає пересічно 46, на одну німецьку клясу — 43 учнів.

Так представляється на основі авторитетної заяви міп. Срдінка шкільництво німецької національної меншости в чеській державі. Хто уважно перечитає подані вище цифри, той вичитає в них тенденцію чеського уряду в його шкільній політиці, яка форитує чеську школу коштом німецької, особливо щодо виділових шкіл (отже дещо вищих) і щодо кляс. Бо німецьке населення, що творить у цих трьох країнах понад 35 проц. загалу мешканців, має всюди менший відсоток шкіл і кляс, якби йому належалося. Але чеський уряд може на свое оправдання сказати, що німецьких шкіл є тому менше, бо природний приріст німецьких дітей зменшився в порівнянні з приростом чеських дітей (усе те наслідком того, що значно більше батьків-Німців згинуло у війні, як батьків-Чехів, а також наслідком нужди в гористих німецьких околицях Чехії). Всеж таки, не дивлячись на тенденції чеської шкільної політики у відношенні до нечеських шкіл, треба признати, що три і пів міліонове німецьке населення має забезпечене навчання своїх дітей в рідній мові — і то як по формі, так і по духу. Бо і німецьких шкіл є всеж таки подостатком, і вони гарно виміновані, і учительство в них чисто німецьке, підручники не такі скарикатуровані, як у нас, словом — школа виховує там громадян, що справді вчаться любити своє і шанувати сусідське, чуже.

Вдаватися в якінебудь порівняння з нашим положенням у ділянці шкільництва не думаємо з уваги на пресового цензора, який счеркує найлекший натяк на ті „благодати", що впали на українську школу під Польщею. А втім — чи можна тут взагалі робити якінебудь порівнання?

Вчора і нині.

Царська Росія є синонімом насильства, гноблення, визиску, придавлювання громадського життя, заперечування національно-культурних прав підбитим народам. І тому то вона розсипалася як старе, нікчемне порохно, і тому то, коли прийшов день відплати, ніхто не важився стати в оборонї цеї тюрми народів.

Ще в 1917 р. появилася під редакцією Стан. Орловського брошура під написом: „Dziesięciolecie Wolnej Wszechnicy Polskiej. Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Kursów Naukowych 1906—1916". Ця брошура не була сконфіскована брутальними Німцями, тоді як брошуру В. Мудрого: „Боротьба за огнище української культури" сконфіскувала ліберальна влада демократичної Польщі.

Але вертаймо до брошури Стан. Орловського. Думка заснувати польські наукові курси університетського рівня зродилася у революційнім 1905 р. в гуртку польських учених і письменників з Дікштайном на чолі. Для їх ведення засновано 12. листопада 1905 р. Товариство Наукових Курсів у Варшаві, яке поставило собі за завдання: 1) подавати вищу освіту і облекшувати наукову працю особам, що мають до того відповідне підготування, 2) поширювати знання серед широких кругів. Для сповнення цеї мети товариство мало улаштовувати систематичні виклади, практичні вправи (семінарі), засновувати наукові робітні, бібліотеки, музеї у Варшаві та инших містах.

Одночасно й незалежно від тої акції повстав „Вільний відділ математично-природничий" при Музеї промислу і рільництва, який приступив до організованих курсів в характері автономної одиниці. В березні 1906 р. зорганізовано технічні курси. Одно і друге довершено перед легалізацією. В маю того року загальний збір членів признає інституцію Наукових Курсів за офіційно існуючу після прийняття до відома, що управа виповнила мельдункові приписи, що вистарчало до легалізації на основі закону з 4. березня 1906 р. Небавом повстали гуманістичні та рільничі курси. В осени 1906 р., згідно з університетськими звичаями, розпочало академічний 1906—7 рік викладами в чотирьох виділах, придбавши реєстрацію статуту аж в листопаді 1906 р.

Ось так на протязі року повстала польська висока школа в Варшаві, як предтеча заснованого Німцями в 1915 р. університету і політехніки. Усі польські установи й університети, повідомлені з початком академічного року 1906—7 про

ЛУКА ЛУШІВ.

Притча про зерна пшениці.

Історія легенди про легенду.

(Продовження.)

Тут зазначу, що (на це звернув мені увагу проф. д-р О. Колесса на сем. української фільольогії в Празі) помилкою є думати, що з квилею найдення джерела нашої притчі вона перестає вже бути біографічною даною Шевченка, як це думав Франко і Щурат. Хто не чув з нас притчі із вязкою прутів про значіння солідарности в сімї на сільських вічах — а притчу-ж цю находимо в казковій римській історії! Та в нашому випадку, як це частинно видно вже з огляду попередних праць і як ще покажеться, найстаршою редакцією цієї притчі є та, де вона звязана з Шевченком 1859, а всі инші походять або просто від неї (Сахер 1863), або посередньо через Сахера — автор-анонім книги „Польская эмиграция до и во время послѣдняго мятежа 1831—63", Вильно (1863) і Козьмян (1867).

Всі ці автори відносять це оповідання до гал. подій 1846 р., як це вперше зробив автор книжки „Polnische Revolutionen". Нам дивно, що Франко не міг вирішити питання про час написання, чи можливо остаточної редакції цієї книжки, бо зараз в „передмові" її читаємо: „Der Verfasser der vorliegenden Skizzen war bei der Abfassung derselben ausschliesslich von dem Wunsche geleitet, Eindrücke, welche von Augenzeugen (?) während der polnischen Revolutionen von 1831, 1846 und 1848 in Galizien empfangen worden sind, als durch die gegenwärtige blutige Katastrophe (підкр. моє —Л.Л.) in Russisch-Polen, deren Rückwirkung auf Galizien nicht ausgeblieben ist, die Augen der Welt wieder auf polnische Zustände und Bestrebungen überhaupt... gerichtet ist". Ясно отже, що ці „Erinnerungen", коли не писані з якихось записок, то принайменше редаговані були аж 1863 року. Та про це нас переконує і сам зміст книжки, бо в останньому розділі її п. з. „Die Neuzeit" (ст. 369—386) читаємо про похід до Італії (1859), про жовтневий (1860) і січневий патенг, а на самому кінці автор звязує своє оповідання знова з сучасним польським повстанням 1863 р. Таксамо сама книга Сахера свідчить, що її автор не „відбився геть від польського письменства" (другий аргумент Франка) — врештою, щоби стежити за емігрантськими виданнями і їх часто задержувати в себе, як це бачимо хоч би сьогодня, не треба мати особлившого інтересу до літератури, — хоч директор Сахер, котрий всіма силами старався спинити й культурний розвиток Чехів, був „досить освічений", як признає А. Деш (Čechy po bílé Hoře. II., стор. 325.). Він навіть 1852 р. дав себе вибрати до управи чеського „Народнього Музею", завдки зуміє усунути Палацького і перепертн вибір вигідного для уряду президента. (ibidem, ст. 357.)

А що Сахер, маючи перед собою притчу, прикладену до Шевченка, так „недоладно і попутано" приложив її до Сікорського, пояснюється тим, що він вмисне так зкарикатурував її, щоби ще більше осмішити свойого героя. Франко вірно писав, що „спомини" його мають характер памфлету. Заставивши Сікорського кинути овес і пшеницю (видно, що добре знав психольогію польської шляхти!), додав зараз, що те все „не зробило більшого враження"; а російський його компілятор писав, що „крестьяне на счетъ зеренъ замѣтили, что все таки отъ пшеничныхъ зеренъ вырастаетъ пшеница, которую и слѣпой различитъ отъ овса!"

Сахер отже міг користуватися статтею „O stosunku..."; та цікаве тут те, що ані „Przegląd-y rzeczy polskich" ані окремої з нього відбитки нема в празьких публичних бібліотеках. Одначе є її сліди, які вказують, що вона вже 1862 р. була в Празі. В літомиськім журналі „Obrazy života", рік IV., 1862, (ст. 117—118 і 128) є стаття „Z Ukrainy", під котрою є підписаний К. C. (проф. Юр. Горак каже, що це Кароль Сабіна, Národopisný Věstník československý X, 1915, ст. 154). Сабіна подає там „короткий і загальний нарис літературного українського життя", як сам пише, „щоби звернути увагу читачів на цей елемент, мало знаний і так занедбуваний, а все таки вельми важний в історії літературного розвою словянських народів" (123). Головним джерелом його студії була стаття „O stosunku Ukrainy do Polski". І так, подавши характеристику української школи в польській літературі докладним перекладом згаданої польської статті (Сабіна, ст. 117; „Життє і Слово", ст. 382), дає характеристику Костомарова й Куліша також за польським допису-вачем, а про Шевченка починає писати тими словами: „Ševčenko též chodil mezi lid, bratřil se s ním, pil v krčmách, ale byl více sám básníkem než sběratelem... Jeho básně jsou psány výborným a čistým jazykem ukrainským, mají do sebe ráz čisté národnosti, jsou namnoze velkolepé a hojdamackou živostí proniknuté". Я з розмислом навів це в чеському оригіналі, щоб ясно було, що є це дослівний переклад вже знаної нам польської статті. Тепер чеський автор повинен був подати оцю притчу про пшеницю, одначе певно з цензурних оглядів викинув її і писав, що „багато його (Шевченковик) поезій, особливо тих, де представляв відносини до „Moskalu", досі не є друковані, бо там Шевченко „просвічував і поучував" народ про відносини, про котрі в Росії „можнаб порадити мовчати". Біографічні дані про К. Сабіну вказують нам, що він і Сахер могли послугуватися навіть тим самим примірником польської статті.

(Докінчення буде).

відкриття курсів прислали новій установі сердечні побажання.

Якжеж до тієї акції над будовою вищого, університетського наукового заведення ставився царський уряд?

На це питання находимо основну відповідь у згаданому вже вище, а саме у розділі: „В дношення до державної влади". Поділимося цими інформаціями з нашими читачами: Товариство Наукових Курсів конституувалося 28. грудня 1905 р. на загальному вібранні та вибрало управу. Справа легалізації була в неясному положенні. На засіданні 7. квітня 1906 р. управа рішила відповідно до щойно виданих розпорядків заголосити у генерал-губернатора заснування товариства та виждати приписаних два тижні. Коли речинець минув без відповіди, управа признала, що товариство істнує законно і тепер тільки начало робити заходи в справі дозволу на ведення курсів, який одержано від генерал-губернатора, а саме на ведення курсів математично-природничих, технічних, гуманістичних і рільничих. Вкінці зареєстровано статут 8. листопада 1906 р.

На тих основах ведено курси в академічному році 1906—7.

Одначе російський закон про прилюдне навчання не мав приписів, якіб торкалися того рода діяльности, яка повстала в научнім заведенні товариства. Тому треба було для кожного прелєгента виєднувати окремо дозвіл навчання. З кінцем шк. р. 1906—7 зажадав генерал-губернатор, щоби йому подано теми і зміст викладів нового прелєгента Масонія, посла до першої Думи. Управа відповіла, що це не є потрібне, бо вона ділає в межах зареєстрованого статуту. Одначе вкінці мусіла приноровитися до цього домагання і відтепер майже все предкладала програму нового курсу до затвердження генерал-губернаторові. Крім цього повідомлювано оберполіцмайстра про місце і час викладів зразу що місяця. Але що на такі часті повідомлення жалілися полішйні урядовці, то обмеженося на щорічні повідомлення. Коли на російський університет вписалося мало студентів, помічник губернатора закинув, що Курси роблять конкуренцію університетові. Одначе він дався переконати, що так не є і залишив їх в спокою.

В половині 1907 р. вийшов розпорядок, що прилюдні виклади мають мати дозвіл наукових властей. Тому внесено прохання до куратора варшавської наукової округи, але тимчасом дозвіл на інавгураційну нового шкільного року на університетський лад внеслано у оберполіцмайстра.

(Докінчення буде).

Народній зїзд в Копичинцях.

В суботу дня 6. березня в год. 12-ій в полудні відбувся в салі Народнього Дому в Копичинцях Повітовий Народний Зїзд Українського Національно-Демократичного Обединення. Прибули на нього делегати 28-ох громад копичинецького й судового гусятинського повіту. Всіх присутніх було понад сто, переважно селяне. Зїзд відкрив короткою промовою д-р Завалкут. Председником зїзду вибрано п. інспектора Остапчука. Председник посвятив декілька теплих слів діяльности бл. п. д-ра Сафіва, першого організатора Копичинчини, а присутні вшанували його память повстанням з місць. Політичний реферат виголосив секретар Обединання п. Володимир Целевич зі Львова. Реферат представив політичне положення українського народу під теперішню пору, вказав на потребу сильної політичної організації, бо инше в тому випадкові український нарід могтиме виставити опір ворожому наступові. Вкінці представив програму й організаційний статут Українського Національно-Демократичного Обединання. По реферати вязалася широка дискусія. Всі присутні заявилися за Українським Національно-Демократичним Обединанням. В дискусії підношено потребу політичної організації, рішення зложування адміністраційної власти й конечність осідування в кожному селі громадської партійної організації. Довшу дискусію викликала справа осінку Повітового Народнього Комітету, а саме чи має він бути в Копичинцях, чи Гусятині. Цю справу полагоджено в цей спосіб, що один заступник голови має мати стале місце замешкання в Копичинцях, а другий у Гусятині. Опісля вибрано Повітовий Народній Комітет, а всі присутні делегати зобовязалися перевести партійну організацію по селах. Замітити годиться, що в копичинецькім повіті розвиваються дуже гарно кооперативи і цей повіт належить до найбільш свідомих під політичним оглядом. Акція Даниловича й польських партій є в тому повіті безуспішна, а також инші українські партії не мають там ніякого впливу ні сили.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Поважне положення Польщі.

У кульоарах польського сойму обговорюють вістку, яка наспіла з Женеви. Згідно з тою вісткою, присланою до центр. властей през. ради мін. Скшинським, положення Польщі на міжнароднім форум в Женеві представляється дуже поважно. Всетаки Ск. не тратить надії. В інтервю з кореспондентом „Н. Фр. Пр." прем. Скшинський заявив упадок свого уряду, коли Польща не одержала постійного місця в Раді С. Н. Вістку про заповіджену димісію уряду Скшинського тому два тижні помістила була добре поінформована льондонська преса.

Литва проти Польщі.

Литовський мін. заг. справ Реуніс в інтервю з рижським „Сегодня" заявив, що Литва в Женеві голосуватиме проти признання Польщі місця в Раді.

Женевські наради.

Швайц. тел. аг. повідомляє, що не офіціяльне засідання членів Ради С. Н. тривало три години. Після засідання члени заявили, що праці поступили наперед. Члени Ради розмовляли в повному порозумінні з нім. делегатами. Після повороту Бріяна до Женеви наради йтимуть дальше. Бріянови припаде завдання окончено приложити руку до пригот ованого твору. Бріян виїхав до Женеви в четвер. Чемберлен відвідав Люгера і Штреземана і конферував із ними довший час. Опісля відвідали ним. делегати Бонкур і Люшер. Справу зміни адміністрації Саарщини Саари розглядатимуть щойно після вступу Німеччини до Ради. Справу конференції розброєнь і економічну розглядатимуть слідуючого тижня.

Неуступчивість Німеччини.

„Н. фр. Пр." повідомляє з Женеви, що Чемберлен старався всіми способами вплинути на німецьких делегатів. Заходи його були безуспішні. Німеччина відкидає всякий компроміс. Англ. часописи згідно констатують, що нім. делегація ні трохи не відступила від своїх жадань. „Дейли Тел." повідомляє, що виглядн инших держав (поза Німеччиною) на признання їм постійного місця в Раді майже ніякі. Шведський дел. Унден незломно обстає при своєму становищі. Шіяльоа посередничив між обома сторонами, але безуспішно. Обговорювали основно його предложення, а Чемберлен надармо старався наклонити Люгера й Штреземана до уступок.

Демарш евр. держав у Китаї.

Дипл. представники європейських великодержав 10. III. звернулися до китайського мін. загр. справ із спільним жаданням негайно перервати домашню боротьбу в Китаї. Коли це не сталося, евр. держави на власну руку переведуть пацифікацію краю.

Авантури в чеському сенаті.

На засіданні чеського сенату 10. III. прийшло до авантур. З нагоди інтерпеляції одного сенатора в справі вибуху гранатів на вул. Праги, комун. сенатор спитав мін. вн. справ: до чого то потрібні гранати. Мін. відповів: Для вас комуністи не потрібні гранати, для вас вистарчить гумова поліційна палиця. Ціла лівиця сичнула на те велику бурю. Щойно після загрози предс. Кльофача виключенням кількох сенаторів, успокоїлося.

М. антанта і Рада С. Н.

На останнім засіданні малої антантив Темешварі рішили, щоби на майбутнє члени малої антанти по черзі займали місця в Раді С. Н. Після Чехословаччини на цьогорічній соймовій сесії мала би зайняти місце в Раді С. Н. Румунія, а при слідуючих виборах Югославія.

Політ. склад франц. уряду.

Політично новий французький уряд складається з 10 послів і 3 сенаторів, у цьому 6 рад.-соц, 2 республиканців-соціялістів, 2 де путовані рад. лівиці, 2 представники лівиці та 1 депутований безпартійний.

Грецько-іт. порозуміння.

Конференція між грецьким мін. загр. справ Руфосом і Мусолінієм — як повідомляє „Дейли Тел." довела до порозуміння обох держав у Малій Азії.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·86 — 7·88 **канад. дол.** 7·65 — 7·70, **чеські кор.** 0·23·00 — 0·23·25, **нім.** 0·3·00 — 0·3·14, **франки** фр. 0·28·00 — 0·28·25, **фр. швайц.** — 1·45, **англ. фунти** 36·00 — 36·50.

Золото. 20 кор. 30·00 —30·50, 20 франк. 27·50—28·25; 20 марк. 35·20—35·60; 10 руб. 38·00—38·50.

Срібло. Австр. кор. 0·62·50—0·63·00, 5 **зл. кор.** 3·30—3·35, фльорени 1·65—1·70, **рубл.** 2·66 — 2·79, рубель дрібним срібом 1·32 —1·35.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50, яч. мінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22.50—23·00.

Все богатство мистецьких засобів, велику глибину чуття, широку скалю спостережливости знайде в баснях Степаника у своїй збірці

„ЗЕМЛЯ"

попереджений передмовою Д. Лукіяновича. Ціна книжки з пересилкою зол. 3·20. Замовлять у видавництві „Громада", 1388 Львів, Ринок 10, II. под. 1—6

ВІДГУКИ ДНЯ.

Маскарада.

Хто обравшися, хто легко-дажи, або хто забув про цьогорічну маскараду „Театральної Кооперативи" — той має повне право позеленіти зі злости. З огляду на чимось „кращі" часи, лядне чи коли доведеться йому побачити щось ліпшого, хіба... щоби побачити...

Початок балю був назначений на 9 годину, від одинадцятої почали сходитися гості, а рівно в півночі почалася забава.

Велика скількість масок, що заповнила салю „Народнього Дому", грала сіми красками веселки, а музика — усіми тонами фавни і фльори (спершу нанїть по тверезому).

Прекрасні килими з робітні Хамуди перемінили холодні салі „Народнього Дому" на теплі і затишні кутки. Навіть убікації „Укр. Бесіди" втратили свою старечу неприятність і робили міну українського клюбу, якого здається ніколи Львів не дочекається.

Маскарада! Не знаю, чому сей рід так називається масковий баль. Як мені було легко завважати, не кожна маска була рада. Раді були ті, яким у масці було більше до лиця і ті, які дістали нагороди. Але багато, дуже багато, було розчарованих. Адже кожний, хто переодягається, має надію дістати першу нагороду. А що перших нагород є мало, а тепше беручих тільки одна, то ясно що не всі можуть дістати її. З того повстають потім неприємні квасн, які немеяше докучають від квасів черевних.

На слідуючий рік треба буде зробити так, щоб усі маски дістали першу нагороду, а певно не буде ніяких нарікань.

З цьогорічної маскаради мені найбільше подобалась одна маска, яка представляла невинність. Я довший час не міг пізнати, хто це, а щойно пізніше догадався. Це була дуже добра моя знайома, яка зовсім не перебиралася, а тільки змінила вираз лиця і рухи та раз-у-раз спускала очі. На жаль, я не мав рішаючого голосу в журі і не міг дати їй першої нагороди. За те віддам я їй своє серце, в якім вона панувала неподільно аж до появи слідуючої невинности, більше правдивої, бо замаскованої...

З перебраних гостей найбільше подобались мені мущини. Деяких я до кінця балю не пізнавав, так змінив їх фрак або смокінг. Просто до непізнання!

Жіночі костюми були гарні, але могли бути ще кращі, як би панї були рахувалися з психольогією глядачів. Деякі геніяльні помисли не робили відповідного вражіння тільки через дрібничку. Наприклад: помисл Єви був знаменитий, але не треба було її представляти щойно після вигнання з раю. Або електрична лямпа. Прекрасна була, просто чарююча, але контакт був так укритий, що годі було її засвітити. А „Преса" ІІ Виглядала знаменито, але малого фейлетону не було видно і тому не могла числити на мій голос.

Всі ті дрібнички дадуться на другий раз легко усунути і вражіння певно потроїться. Тоді я не буду в клопоті при віддаванні голосу на найкращу маску, а міхто з масок не буде мучитися стилістикою і ортографією анонімів перед маскарадою.

На столику лежить саме один з анонімів, які я дістав перед балем, але — на жаль — прочитав щойно нині.

Шановна Авторко! Як вже рішаєтесь стратити день на написання листівки, то звертайте увагу на ортографію. Вислів „стротекції" так не пишеться, хіба в третій нормальній і то коли в школі українська мова надобовязкова...

Галактіон Чіпка.

АГРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонаду, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247a Жадайте у всіх складах 12—18

„Народної Торговлі".

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє число „Діла" вдруге знов жертвою конфіскати. Вичеркнено в ньому одно невеличке місце й закінчення зі статті „Пародія і насміх" і одно більше місце й ціле закінчення статті проф. М. Лозинського „п. „Польська пропаганда за кордоном". Це вже 26-та конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Обовязки без прав.** Пишуть нам з міста: „Львовскі Обивательскі Комітет помочі голодним і безробітним" розіслав уже всім власникам домів листи збірок з тим, що власники обовязані збирати жертви від всіх своїх комірників, без огляду на їхню віру чи національність. Згаданий Комітет сягає, як бачимо, до кишень Українців, хоч не уважав за вказане вже давати відозви і в українській мові, а й у самому тому Комітеті нема ні одного Українця на кількадесять членів Поляків і Жидів, навіть рабінів... Обовязком українських членів міської ради запротестувати проти такої політики міських верховодів навіть у цій гуманітарній акції, а наші люде нехай памятають, що між ними є найбільше голодних і безробітних і їм слід в першу чергу помогти.

— **З документів часу.** Starostwo w Krośnie L. 6703, Krosno, dnia 20[illegible] 1926. Wielebnemu Ks. Stefanowi Szałaszowi, gr. kat. administratorowi w Myscowej do wiadomości. Starosta Rappe. — Rejestr karny. Orzeczenie rozp. Min. spr. wewn. z dnia 16/9 1875 Nr. 1., popełnione przez wystawienie wyciągu metrykalnego w języku ruskim. Obwinionego zasądza się po myśl § 7. rozp. z dnia 20. 9. 1854 na grzywnę w kwocie 20 z. na rzecz funduszu ubogich gminy Myscowa ewentualnie na karę aresztu przez dni 2. Od tego orzeczenia wolno wnieść rekurs do Województwa przez tut. Starostwo w ciągu dni 3 licząc od dnia następującego po dniu doręczenia tego orzeczenia. Krosno dnia 20. I. 1926. — Na wniesiony rekurs o. Szałasz odebrał znowu odpowiednie pismo: Starostwo w Krośnie L. 6265/3, Krosno dnia 23. lutego 1926. Do Wielebnego Księdza Stefana Szałasza, gr. kat. administratora w Myscowej — Orzeczeniem Starostwa z dnia 20. stycznia 1926. — skazano Wielebnego Księdza Proboszcza na podstawie § 7. rozp. ces. z dnia 20. kwietnia 1854, Dz. u. Nr. 96. za przekroczenie postanowień rozp. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 16. września 1875 Nr. 1. — popełnione w roku 1925 przez wystawienie wyciągu metrykalnego w języku ruskim na grzywnę w kwocie 20 złotych przypadającą funduszowi ubogich gminy Myscowej — ewentualnie na karę aresztu przez dwa dni. Urząd Wojewódzki reskryptem z dnia 16 lutego 1926. L. AD 2273 ex 1926. nie uwzględnił rekurs Wielebnego Księdza i zatwierdził zaczepione orzeczenie co do winy i kary z powodów w niem przytoczonych — zmieniając podstawę prawną o tyle, że Wielebny Ksiądz dopuścił się przekroczenia art. 1. ustawy z dnia 31. lipca 1924, Dz. ust. Rzp. Nr. 73. poz. 724, popełnionej przez sporządzenie dla zarządu szkoły w Myscowej wykazu dzieci urodzonych w roku 1918 w języku ruskim, zaś kara karna tego przekroczenia mieści się w rozp. min. z dnia 30. września 1857 Dzpp. Nr. 198. Od tej decyzji w myśl § 3. rozp. min. z dnia

31. I. 1860 Dzpp. Nr. 31. niema dalszego rekursu. O tem Wielebnego Księdza zawiadamiam z wezwaniem do złożenia grzywny do dni 14-tu, a to pod rygorem egzekucji na koszt Wielebnego Księdza. — Starosta: Rappé.

— **Донощицька манія.** „Слово Польске" вичислює громади, в яких уживають українських печаток або польсько-українських, домагаючись, щоби їх „остаточно спольщити згідно зі законами".

— **Місце для інжиніра-землеміра.** Пишуть нам з Нового Села: В розмові з адвокатом Сеником у Новім Селі довідався я, що інжинір-землемір мав би там 5—6 літ великий запал до приватної праці. Від квітня має прийти туди Жид. Чи не знайшовсяб Українець, що ще цього місяця осів би в Новім Селі? На місці є вогнем Українець (Сачинський), околиця багата, нарід свідомий, тому думаю, що й попри Жида наш чоловік мав би багато здачної праці.

— **Конференція католицьких епископів** усіх трьох обрядів, що радила на днях у Варшаві, виробила спільну заяву „про забезпечення католицькому супружому звязкові його сакраментального характеру", протиставляючись якнайрішучіше „цив. шлюбам і цивільним розводам". „Супруже — кажеться там — заключене перед цивільним урядовцем, є нечасне, бо противиться божим правам". Обовязком катол. виборців натискути на своїх послів, щоби вони не співдіяли в ухваленюванні законів, що прямують до розірвання святости супружа. Ця заява епископату має бути вручена представникам уряду й управам партій сойму и сенату, а пароки мають її відчитати в найближчу неділю своїм вірним у церкві.

— **Ловля жіночих торбинок.** Вже від минулого року повторяються на львівських вулицях напади на безборонні дами, яким якийсь прудконогий Меркурій знімає торбинку, накиваючи пятами. Він вибирає звичайно перехрестні вулиці, щоби міг затерти сліди втечі. Цей хитрун злавлений кілька місяців тому припадковими людьми, які придержали його за країж такої торбинки, прикинувся бідним студентом, що краде перший раз з нужди. Називається він М. Стопінський і перезовує у своєї любки, дозорчини дому, Гуцулякової склад торбинок і невелику гардеробу. Одна з дам пізнала його по характеристичним рисах.

— **Зі злодійської хроніки.** Грошева криза додає фантазії рижим пройдисвітам. Нема дня, щоби не вийшло на верх кілька нових ошуканств у такім невеличкім місті як наше. Якийсь пан Тайхман, що раніше вже практикував як ошуканець у Кракові, повідомляв телефоном вантики, канарки та готелі, що туди прийде післанець з листом від одної відомої великої особи за грішми. — Ізовель Гіршгорн і Хаїм Гутман кандидати на рабинів (!) пропустивши у подорожі під Львова до Станиславова чужі гроші, які везли до волини, повідомили поліцію, що на них напали бандити та ограбили їх. — Спеціялісти від срібної посуди, що минулої осени обікрали кілька домів, перепродували її золотареві Рейсперові через посередника. Один з них Тенебаум видав своїх спільників: Ковальчука та Ніхротовича, коли поліція найшла деякі вкрадені ними речи у згаданого золотаря, що їх перетоплював. — Легка дама з Лодзі, Марія Юзевська, що приїхала на „гостинні виступи" до нічних льокалів, найшла простий спосіб до кишені молодців, якім вона подобалась: запивала їх, а коли заснули добувала з їх кишень портфелі з грішми та втікала.

— **Новий науковий журнал на Україні.** Українська Головнаука починає видавати науковий двомісячний журнал п. н. „Наука на Україні". Метою нового журналу має бути знайомлення широких кол української суспільности з організацією та ходом наукової роботи на Україні. Журнал буде знайомити читачів також з науковим життям инших країн і з останніми досягненнями світової науки. Журнал міститиме статті принципового характеру, присвячені проблемам наукової роботи на Україні та в Радянському Союзі. Перше число цього журналу вже виготовлене до друку. Вступну статтю написав проф. Яворський. В томуж числі підуть статті Ковалевського, Соколовського, Ядати, Паладина, Дубровського, Гутковського, Буцескула і инших. Перше число дасть великий інформаційний огляд про роботу Української Академії Наук, звіти про працю дослідних катедр, про наукові поїздки, наукові новини, бібліографію і инше. Слід зазначити, що поява цього журналу була заповіджена давно. Зокрема дуже настоювала його виданню голова Укрголовнауки проф. Яворський, що ставиться неприхильно до ради цього звяку. М. Грушевським наукового журналу „Україна". Чи в звязку з появою цього нового журналу „Наука на Україні" не припиниться видавання „України" покищо не знаємо, але зазначуємо, що це не виключене.

— **За Українську Фільгармонію.** Відомий харківський музичний критик І. Гуркультаб помістив у літературному додатку до харківських „Вістей" „Куди і Нобуг" (ч. 9) статтю, в якій доказує потребу створення української фільгармонії. „У звязку з розвитком української музики — пише автор — і появою власного матеріялу для виконання, а також появою самих виконавців, у звязку зі зростом музичних сил і музичних потреб постає питання — врегулювати виконавчу частину, тобто поставити справу так, щоби суспільні вимоги щодо музики заспокоювати якнайкращою продукцією в належній кількости, а виконавці щоби мали змогу раціонально використати свої здібности на музично-споживному ринкові. З багатьох причин і умов для нас це підтверджується ще одним моментом: потребою будувати музичне життя так, щоби створити найсприятливіші умови для дальшого розвитку радянської музичної культури. Отже сама собою постає проблема організації української фільгармонії. Ідея її заступник нач. жить Муз. Т-ву ім. Леонтовича, що занялося підготовчою роботою над обговоренням цього питання". Гуркельтаб уявляє собі фільгармонію як самостійну організацію, що зможе стати твердо на ноги тоді, як буде мати сильну матеріяльну підставу. А тому пропонує, щоб її зорганізувати як акційне товариство. Маючи цілковиту господарську самостійність, мистецька діяльність фільгармонії мусить підлягати контролі якоїсь авторитетної музично-громадянської організації. Такою організацією, на думку Гуркельтаба, може бути тільки Муз. Т-во ім. Леонтовича.

— **Політбюро КП(б)У.** Центральний Комітет Комуністичної Всесоюзної партії затвердив політичне бюро української комуністичної партії більшовиків України в такому складі: Каганович, Петровський, Чубар, Рухимовия, Радченко, Клименко, Затонський і Скрипник. Генеральним секретарем партії назначений далі Каганович. Як відомо то до Центрального Комітету ВКП. не входить ні один представник КП(б)У. Петровський є тільки заступником члена Політбюра при Ц. К. Всесоюз. Компартії. У складі всесоюзної делегації до Коміптерну є тільки двох представників КП(б)У, а то: Мануїльський і Шумський.

— **Пожежа театру.** Цими днями згорів у місті, де вродився Шекспір, Стретфорд-он-Ейвом, славний на весь світ Шекспірівський театр. Вдалось урятувати цінну бібліотечку, картіни автографи та портрети акторів. Театр цей одчинено вперше в 1879 р. і щорічно в день уродин великого драматурга організовано там велике свято.

— **З шахових змагань.** У першій серії шахових партій на міжнародніх змаганнях на Семерінгу великою несподіванкою була програна славного російського шахіста Альохіна проти Німповіча. Неждапим був також успіх старого Янівського проти Грінфельда.

— **Дорогий замок.** Американський генерал Емброз заявив у вашінґтонськім парламенті, що перемедення закону про заборону алькоголю на р. 1926 коштуватиме Зєдиненні Держави яких 25 мільонів долярів і що такі кошти ледве чи віплатяться...

— **„Свобода" ч. 10.** містить: Памяти найбільшого Українця. — Проти „політики винищування". — Вага політичної організації. — Не слускайте з ока! — Не служить їм українське повітря. — Заробкова еміґрація. — Комунікат УНДО. — Засівні кредити. — Радянська справедливість перед судом. — Всюди однаково. — Що чувати в світі. — Новинки. — В справі Шевченківського і Франківського сходу. — В справі управи тютюну. — Зразковий театральний гурток. — Дописи з краю.

— **Білети** на концерт Любки Кониссса належить викупити до кінця цього тижня. Від понеділка (15.III.) замовлення тратить вагу. 1163 1—1

✝ Посмертна згадка.

Юліян Андрейчик, уч. VIII. кл. гімн. в Сяноці, син о. Петра Андрейчика, пароха з Залужа упокоївся в 18. весні життя по тяжкій і довгій недузі дня 28. лютого ц. р. Похорон відбувся дня 2. березня ц. р. Батько стратив у Покійнику многонадійного, гречного і всими люблепого сина. Рідна земля, яку так щиро Покійник любив і рвався до праці на народній ниві, та жив і працював вже много для свого народа в своїх товариствах і аматорських кружках, нехай буде Йому пером. 1393 1—1

о. Модест Горницький, парох в Шкді, яворівського повіту, помер дня 20. лютого ц. р. в 56-м. життя. Покійний був ревним і любленим душпастирем. В похороні взяли участь велікі маси народу й інтелігенції. В околиці був відомий Покійник яко „безсребренник", котрий всі церковні Треби виконував за квіти, ніколи не реалізовані. Імя Покійного відоме широкій громаді, як кулика й організатора сільських оркестр. Будучи якийсь час учителем в Мамнові, зорганізував там велику оркестру. Яко сотрудник в Уланах зорганізував і там велику капелю. В Шкді заснував своїм коштом оркестру на 36 інструментів, якою диригував особисто до смерти. В. И. П.!

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Самбір. Сала „Сокола".
12.III. „Без вини винуваті".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Ой не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Борислав. Сала „Народного Дому".
13.III. „Дибук".
14.III. „Ревізор в Петербургу".
15.III. „Пан Твардовський".
16.III. „Без вини винуваті".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).

Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 9—?

Український Театр під дир. І.Ногутяка.

Гримайлів. Сала „Народнього Дому".
Субота 13.III. „День і ніч".
Неділя 14.III. „Баронь Кіммель".
Понеділок 15.III „Послюбна ніч".

З днем 15. лютого заангажовано з Львівського Театру п. Сокальську і п. Блавацького як режісера.
1380 3—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітневичевої.

Чесанів. Сала „Нар. Дому".
12.III. „Дні нашого життя".
13.III. „Вихрест".
14.III. Прощальна вистава. „Казка старого млина".
Початок точно о год. 8-ій.

Молодь ІІ. Державного Учительського Семінаря у Львові удаштовує в пятницю, дня 12. березня м(рта) 1926. року, в великій салі „Народнього Дому" КОНЦЕРТ у честь незабутнього Генія Тараса Шевченка. Початок точно о 7-ій годині вечером. Вступ за добровільними датками від 1 зол., для шкільної молоді від 50 сот. 1364 2—2

Заміть китиць з нагоди відчитання Вп. п. Северина Кравцьовав Вп. п. Магдалиною Драганівною, молодий і дружба зложили на „Рідну Школу" 50 зл. За жертву цю складає щиру подяку Старшина Кружка УПТ-ва в Дрогобичі. 1389 1—1

Іспити з богословських предметів для ІІ-ої серії ординандів відбудуться у вівторок 16. березня ц. р. о 4. год. попол. в Дух. Семінарії у Львові. — **Деканат Богословського Виділу.** 1386 1—1

Дрібні оголошення.

ІНТЕЛІҐЕНТНА вдова, що розуміється на куховарстві, глядає місця до заряду дому у священника або світського. Зголошення слати на руки проф. Дригинича в Болехові. 1338 3—3

ПАСІЧНИЧА СПІЛКА, Львів, Підвальна 9., пригадує п. п. Пасічникам, що час напосилати віск для переробки на вощину, поспішайте, щоби не спізнитися! Умови продажі вощини й переробки, як і минулого року 1/4 від 1 кг. виробленої вощини, або рівновартість цього в золотих. Вощина з нашого воску в ціні 9·50 зол. за 1 кг. Рівнож поручаємо різнородне пасічницьке знаряддє. Цінники на бажання. 1371 3—3

ШКІЯРСЬКА РОБІТНЯ В. Стельмах, Львів, вул. Ліндого 3. виконує всякі шкіярські роботи по низьких цінах. 1361 4—6

ЧЕСНОТ служниці, яка занялася би господарством, пошукує учителька. Зголошення Кирилюкова, Винники п. Підкамінь б. Рогатина. 1392 1—1

НОТИ на оркестру. В. Безкоровайний: 1) „Для розради", коломийки на оркестру сальонову. 2) „Збірка пісень", квартет смичковий. 1391 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Оголошення

Загальні Збори Товариства Філія „Просвіти" в Новім Санчи відбудуться дня 21. березня (марта) 1926 о год. 5. попол. у власній кімнаті, на котрі всіх Ч. Т. Членів запрошує Виділ Товариства. 1387 1—1

Шевченківське Свято в Кракові

відбудеться заходом всіх українських товариств в Кракові дня 14. березня о год. 7·30 веч. в салі старого театру при ласкавій співучасти композитора В. Барвінського як пяніста, на яке просимо всіх Українців міста і округа Кракова обовязково прибути.

Білети можна набути від 10. г. рано при касі старого театру. 1—1
1390

ЛИСТІВКОЮ

або почтовим переказом, можна також замовити

Льоси до І-ої класи

По одержанню замовлення висилаю оригінальні льоси, як також чек Ц. К. О. ч. 149460, яким треба рівновартість переслати.

1/4 **10 зл.** 1/2 **20 зл.** 1/1 **40 зл.**

Головні виграни: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, 45.000, 35.000 золотих.

Сума всіх виграних 9.984.000 зол.

Що другий льос мусить виграти!

Замовляючий льос кляссової льотерії одержить даром і газету Льосовань „MERKURY".

Банковий Дім О. Грісс

Львів. вул. 3. Мая ч. 8.

Надзвичайні Загальні Збори

Кооперативи УПТ-ва в Дрогобичі відбудуться в понеділок дня 15. березня (марта) 1926. год. 12. в полудне в салі „Народнього Дому" в Дрогобичі, вул. Стрийська ч. 12. зі слідуючим денним порядком:

1) Відкриття Загальних Зборів.
2) Відчитання і прийняття протоколу попередніх Загальних Зборів.
3) Звіт комітету будови „Рідної Школи", дискусія над звітом і полагодження справи будови власного дому.
4) Внески і запити.

В браку комплету відбудуться Збори в тім самім місці о годину пізніше при якім небудь числі членів (§ 26 статута).

Д-р В. Пацлавський
голова кружка.

1389а) 1—1

Оголошення

Товариство „Взаїмна Поміч Українського Учительства" у Львові, вул. Оссолінських ч. 8. II. пов. видержавить ведення кухні на 100 осіб денно в „Учительській Оселі" у Ворохті на липень і серпень ц. р.

Умови: Фаховець-мужчина, Українець, кавція, власне кухонне і столове начиння, накриття, служба, список страв на поодинокі дні тижня (ціна харчу не може перевисшати пін місцевих пансіонів). Речинець вношення оферт до 30. березня ц. р.

1340 1—2 **Управа Товариства.**

НАСІННЯ ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ

1335 5—10

поручає на кредит

„РЕГУЛЯТОР" Львів, Ринок 43.

Цінник на бажання даром.

Панове! Найпевніші і найліпші гігієнічні спеціяльности гумові, передвоєнної якости, гарантія за кожду штуку! Туман зол. 4·50, висилка на провінцію відворотно цілном **дискретно** за послипатою

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Сикстуська 7.** 10—30

Присилайте передплату!

Поки Комісія не усталить, з якою частю вартости будинків хтось з членів „Дністра" буде приділений до „Дністра" або до П.Д.У.В., поти П.Д.У.В. не має права стягати якінебудь належитости від членів „Дністра". Однак члени „Дністра" мусять свої премії в „Дністрі" негайно поплатити.

За редакцію відповідає Василь Мудзай. Видає Видавнича Спілка „Діло". Друкарня Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 55. (10.730). Львів, субота 13. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II, пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна ярлеси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Нев'здобудована ділянка.

(З приводу Загальних Зборів „Сокола-Батька").

Наша організаційно-творча праця у всіх важніших ділянках національного життя, головно в освітньо-культурній і економічній, давно вже рушила з мертвої точки; досі відбудували ми багато з того, що винесла нам воєнна руїна і повоєнне лихоліття. Що більше, здобуваємо цінности, що їх не мали перед війною, як напр. більше зацікавлення освітніми і культурними справами серед самого селянства, будова читальняних, кооперативних і народніх домів по селах, що кількакратно перевисшує наш довоєнний дорібок у Східній Галичині, бистре поширювання кооперативної організації, витворення на селі численних гуртів інтелігентних і національно освідомлених селян, — все це явище для наших дальших успіхів незвичайно корисне.

Всіх, хто цікавиться сучасним життям та долею нашого села і малих містечок з українською більшістю, відомо, що найбільшу діяльність проявляє покоління у віці від 21 до 45 літ. Старше покоління, що грало ролю до війни, втратило свої позиції і лиш винятково бере участь у нашому теперішньому громадянському житті. Одною з причин цього явища є й те, що нині хлопці на селі женяться пересічно пять літ скорше як давніше, і як жонаті входять скорше у „громаду" та стають її повноправними членами.

На загал наша організаційна сіть у низах представляється вдоволюючо за винятком політичної організації. Природною причиною слабкої політичної сітки є наша пасивність в царині практичної політики, а навіть повне її знехтування в останніх літах. Та не про цю справу хочу говорити, бо на неї мусить прийти і певно прийде своя пора, а про ділянку нашого народнього життя, досі у великій мірі призабуту, чи радше невідбудовану.

Маю на думці нашу сокільську організацію. З повоєнної суматохи вирятовано тут дуже маленько, а радше, коли йде мова про низи, нічо. І у цій ділянці прийдеться нам робити майже все наново. Йде про організацію у карних сокільських рядах молодого і наймолодшого покоління, якій польська державна адміністрація до останніх днів ставила великі перепони, не даючи донедавна дозволу на оснування українських сокільських гнізд по селах і містечках. Остаточно і тут проломано шехіть польської державної адміністрації, і нині на території Східної Галичини можна приступати до оснування сільських „Соколів". Це треба негайно використати і заслужене у нашому національному житті товариство „Сокіл-Батько" зі своїми відновленими філіями по більших містах мусить негайно створити кадри для відбудови великої і тривкої сокільської сіти по селах і містечках.

Згадана щойно організаційна праця є тим пильніша, що кожному знавцеві сільського життя, що ним інтересується і рад би його пхнути в рямці національної організації, кидається в очі сумна дійсність, неграмотність і велике здичіння молодшого сільського покоління у віці від 16. до 22. літ, покоління, що бачило війну ще малими дітьми і росло у роках розвалу часто без опіки і школи, як дикий бур'ян під плотом. Це покоління доставляє нині найбільший контингент кандидатів до арештів і криміналів за побиття, крадіжки і т. п. і є у нас соціяльною недугою, що її мусимо лікувати.

Одним з ліків на цих розпережаних сільських парубчаків буде втягнення і їх в національну організацію, що привчить їх карности, послуху, піднесе культурно і освідомить національно та поволі виховає на свідомих й характерних громадян. Такою організацією, що може і повинна виконати всі ті завдання—під цю пору для нас дуже важні і важкі—є якраз наша теперішня сокільська організація. Не сумніваємося ані на хвилю, що „Сокіл-Батько" сповнить це завдання. В його рядах працювало і працює стільки ідейних одиниць, що дають повну поруку, що в належний спосіб використають сучасний момент і переведуть бажану організацію, покликуючи до помочі свої відновлені філії по містах.

Щодо самої назви — то найкраще осгавити загальну славянську назву „Сокіл". На назву „Січ" теперішні можновладці не згодяться. А й про доцільність та творчу змісговість цеї назви під теперішню хвилю—можна ще дискутувати.

Відносно мети сільських „Соколів" — в практиці слід ширити не тільки науку пожарництва і руханки, але також і спорту, чого перед війною не було, бо якраз спортом, напр. копаний мяч і инші, відповідно пристосованим до наших примітивних і бідних сільських відносин, притягнеться до товариства молодь, її виховається і ублагородниться. Треба подумати і над тим, чи не можна би створити при „Соколах" пласту для молоді літ 14 до 18.

Праця зовсім не легка, бо нема відповідних підручників, пригожих для села і достаточного числа інструкторів. Але все те при добрій волі і сокільській енергії та підприємчивости дасться зробити. Час наглить і до масової організаційної праці належить приступити негайно.

І найліпша річ потребує розголосу, реклями і пропаганди. А цієї останньої треба чимало, коли задумана „Соколом-Батьком" організація сільських „Соколів" має мати в найближчій будучности масовий характер. На власний орган для пропаганди сокільських ідей може ще й не час. А зрештою це завдання на разі краще зроблять наші народні часописи: „Новий Час", „Свобода" і „Український Голос", що мають широкий доступ до нашого села та містечка і які певно радо відкриють свої сторінки на цю ціль. Очевидно, і „Діло" як і при инших загально національних справах, так і тут не остане по заду і по своїм силам послужить сокільській справі.

Можна порозумітися з одним з наших народніх часописів для постійного щоденного поміщування „Сокільських Вістей", а инші інформували б короткими комунікатами. Це мали би робити систематично окремі секції „Сокола Батька" — секція організаційна і секція пресової пропаганди.

Шляхом відповідної систематичної пропаганди потребу організації сільських „Соколів" зробиться невдовзі загально відомою і до праці в сокільських рядах притягнеться десятки, а може і сотки тисяч наших молодших і зовсім молоденьких громадян та виховається їх на здисциплінованих, характерних і діяльних членів нашого народу. А „Сокіл Батько" сповнить тоді вповні своє історичне завдання у відновлі нашого національного життя.

Д-р Степан Баран.

Чому Женева так затягається?

Посередники, принципіяльна справа і дійсні заслуги.

Дімісія Бріяна на самім початку женевських нарад була тільки неличким епізодом у тій важкій атмосфері нарад, які починають щораз ясніше приходити до одного висновку: про необхідність відкладення деяких рішень. Нині є ще надії на інтервенцію Бріяна, якого посередництво може буде щасливішим як представника Італії, Шіяльої, недуже по дружньому настроєного супроти Німеччини, після гострої виміни думок між Муссолінім і Штреземаном, два тижні тому.

Без огляду на те, чи Німеччина вичвенть охоту піти на деякі уступки, вороже становище до поширення Ради, таких держав як Швеція вказує на те, що діло йде про чисто принципіяльну справу — нову організацію Ради. Вибір одного чи більше нових постійних членів Ради Ліги Націй є новою подією і не має прецедесу в історії дипльоматичної праці. Теперішне засідання Ліги ріжниться тим від усіх попередніх конференцій та зборів Ліги що щонебудь на ньому вирішать то цього не можна вже буде згодом змінити. Коли давніше премієри міністрів та міністри закордонних справ рішали щонебудь за кордоном у міжнародніх справах, їх учинки та слова міг завсіди поправляти парлямент, при ратифікації договорів. Кожне рішення йшло так сказати ad referrendum.

Ліга Націй є наскрізь новою інституцією і її конституція творена в Женеві має менш-більш мати головні рисн „вічности". Парляменти можуть ставитись до неї так чи инакше, а вона має лишитись. Коли англійський парлямент дає своєму міністрові закордонних справ як представникові в Женеві „вільну руку", то він робить це тільки тому, що між ним і його міністром нема найменших сумнівів що до того, чого Англії не вільно нині зробити. Це значить: не вільно їй творити такий міжнародній верховний трибунал, який тратив би автоматично свій авторитет, в наслідок самої своєї безсилої організації. Справа постійних місць в Раді — як це голосно заявили такі впливові дипльомати як льорд Грей і Льойд Джорж — не може бути предметом торгів. Найважнішою умовиною успіху Ліги є те, щоби кожна держава займала в ній місце бодай анальогічне до своєї дійсної ваги, заслуг, впливу, авторитету. А такі мотиви є незалежні від тимчасових політичних комбінацій, порозумінь, обіцянок, вражених амбіцій та інтересів.

Нема нічого важшого як переконати когось щодо його дійсних компетенцій, коли він не має критичного їх зрозуміння. Представники народів та держав бувають у таких моментах ще менше критичні, як супроти власної особи. Ще неодин день мине, заки одні держави найдуть у Женеві відповідні аргументи та відповідну форму, щоби переконати инших щодо їх прибільшених претенсій.

Перспективи невдачі.

Мін. Скшинський про можливість димісії.

Делегат Польщі в Лізі Націй, мін. Скшинський має нелегке завдання: з одного боку мусить переконувати великі держави що Польща повинна одержати постійне місце в Раді при нагоді принятя Німеччини, а з другого боку переконувати своїх земляків, що не повинні погрожувати Лізі, буцімто її покинуть. Мін. Скшинський підготовляє собі заздалегідь грунт на випадок невдачі польських заходів у Женеві і в розмові зі співробітником „Нае Фрає Прессе" дуже обережно зазначив, що обіцянка, яку дали Німеччині, не важе нічим членів Ради супроти инших держав, які домагаються рівних прав. Одначе вважає, що признання Польщі постійного місця є й справедливе і корисне для европейського мира. Мін. Скшинський розуміє трудноші Англії та Франції в відношенні до Польщі та Німеччини, а проте гадає, що їх справою є їх розвязати. Чутки, буцім-то Польща в разі невдачі виступить з Ліги, є безпідставні. Може бути тільки бачачка про димісію уряду мін. Скшинського. Зрештою він ніколи не твердив, що одержав позитивні обіцянки щодо постійного місця в Раді.

Уряд Бріяна переходовий.

Теперішній уряд Бріяна вважають загально переходовим. Має влекшити положення Франції в Лізі Народів. Правиця й рел. союз виступають проти мін. зн. справ Мальві, за його колишню прихильність до Німеччини. Лівиця виступає проти мін. фін. Перета за виступлення з картелю лівиці.

Red. czas. „Dilo" Nr. 108/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jako trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 49 (10724) z dnia 6. marca 1926 roku pod tytułem: „Duch złoby i bezsilja" w ustępie między słowami: „switowi ateiz.." do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 60 a ust. 2 k. karnego dokonaną w dniu 5. marca 1926 roku konfiskatę za bezprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 600 zł. p. Lwów dnia 9. marca 1926 r.

Hawel.

Вчора і нині.

Царська Росія у відношенні до польського приватного університету у Варшаві.

Рік 1907|08 був повний домагань влади і заходів управи у неї. Заборонено викладати одному прелєгентові, та одначе небавом дано дозвіл.

В січні 1908 р. оберполіцмайстер доручив циркуловому комісареві списати протокол, немов то виклади ведуться без дозволу. Йому пояснено, що не ведеться ніяка школа, лише курси на основі статуту і дозволу ген. губернатора. В лютім 1908 р. коли виклади були в повному ході, надійшло з канцелярії губернатора домагання, щоби добути дозвіл на виклади ген. губернатора або від наукових властей. На внесене до ген. губернатора прохання прийшла відповідь, що всі систематичні курси є підчинені науковим властям, одначе щоби не переривати занять, ген. губернатор затверджує усіх прелєгентів і всі виклади по кінець шкільного року, та на будуче відослав петентів до наукових властей. Тому в липні управа курсів звернулася до куратора варшавського наукового округу і цей затвердив дозвіл ген. губернатора та передав інспекторові варшавських шкіл догляд над курсами. Тому до нього звернулася управа курсів з проханням затвердити прелєгентів і програму викладів на слідуючий рік. Він заявив, що хоч в тому напрямку нема ніякого закону, то не має також нічого проти уладження курсів. Така залежність від наукових властей тревала чотири роки у найкращих обопільних взаєминах.

Від часу до часу повторялися запити властей про курси, та кінчилося тим, що їх управа посилала на початку кожного академічного року оберполіцмайстрові й інспекторові шкіл списки прелєгентів, викладів, часу і місця занять, усе те в польській мові. З того зробив оберполіцмайстер в серпні 1910 р. квестію, заявляючи, що документи, які підлягають розглядові властей, мають бути в російській мові з рівнобіжним перекладом на місцеву мову. Ту справу вдалося полагодити. З поч. 1910/11 р. почався між адміністрацією і шкільною владою спір за компетенцію щодо курсів, бо перша стояла на становищі, що курси належать до шкільних властей і домагалася предложення від них дозволу, натомісць куратор хотів піддати курси знову під власть адміністрації. Його становище піддержав міністер освіти, пояснюючи, що Тов. Наукових Курсів, не маючи усіх прикмет, що знаменують наукові заведення на основі закону про прилюдні виклади, повинно підлягати адміністраційній владі. Куратор, представляючи це пояснення, додав від себе, що в його боку нема перешкоди до ведення викладів Товариством Наукових Курсів, бажаним булоб тільки, щоби історію викладано по російськи. Остаточно по одномісячній перерві розпочато виклади на основі дозволу ген. губернатора, хоча нижчі органи адміністрації все стояли на тому становищі, що курси належать до шкільних властей. „Ви є вільним університетом, знаємо це" говорили інспектор варшавських шкіл і генерал губернатор, та заохочували до заходів в справі виєднання відповідної концесії. Управа попробувала добути дозвіл на промислово-торговельні курси, та його не одержала, і курси далі велися на підставі приписів закону про стоваришення без ніяких перешкод з боку уряду.

Коли в 1914 р. появилася новеля про школи і приватні курси, Управа внесла до міністерства прохання в справі затвердження „Варшавських приватних вищих наукових курсів", бажаючи в той спосіб дотеперішні курси перемінити на вільний університет. Одначе міністерство просвіти відмовило затвердження, вказуючи, що не бачить суцільного пляну наук, як в університетах, додаючи, що прелєгенти повинні мати такі самі кваліфікації, як в державних школах того самого типу. Тимчасом прелєгенти курсів мали головно заграничні дипльоми. Серед того прийшло письмо від ген. губернатора з повідомленням, що одержав від департаменту загальних справ пояснення, що на виклади, які обіймають справді повний і систематичний курс з ріжних предметів, одначе не мають постійного комплєту прелєгентів і слухачів та не відбуваються в тісно означеним часі, дозвіл має видавати канцелярія ген. губернатора на основі закону про зібрання після попереднього порозуміння зі шкільною владою. Прикладаючи це пояснення до діяльности курсів, ген. губернатор повідомив їх управу, що курси підлягають вище вказаному порядкові. Поріщено просити о копію міністеріяльного письма для точнішого обзнайомлення з ним, а одночасно здержати заходи в міністерстві освіти в справі затвердження курсів.

Тимчасом почали обовязувати нові виняткові розпорядки військових властей, спричинені вибухом війни. В лютім 1915 р. оберполіцмайстер почав жадати, щоби виклади зголошувано до військової цензури, а в маю 1915 р. циркуловий комісар знову запитав управу про ціль і коуг діяльности курсів. На тому закінчилися зносини з російськими властями, які в серпні 1915 р. покинули Варшаву.

Так представляється життя і діяльність польського приватного університету, названого „курсами", у Варшаві за російських часів. Без сумніву були деякі перепони з боку російських властей чисто бюрократичного характеру, спричинені спорами про компетенцію і відсутністю відповідних законів, але все-таки польська наука і культура вільно розвивалася на протязі цілого десятиліття під крилами царського двоголового орла.

Аналогій до українського приватного університету не будемо переводити, лишаючи це шан. читачам, яким поведінка польської влади супроти українського приватного університету є загально відома.

ПУРУС паста до взуття забезпечує успіх.

Радянська Україна.

Буценко про низький рівень праці сільрад. — Безробіття та боротьба з ним.

В Харкові відбувалася в останніх днях лютого нарада членів ВУЦВК-ту-селян, що працюють у центральних радянських установах. На тій нараді виголосив велику промову про сільради секретар ВУЦВКу Буценко. Буценко відбув люстраційну подорож по Україні, та зачепив декуди і об сільські ради. Він прийшов на основі особистих помічень до переконання, що багато сільських рад цілковито не визнається навіть у законах про сільради. Члени тих рад цілком не знають ні своїх прав ні обовязків. Ясно, що без знання основних законів про сільради і без знання усіх інструкцій уряду не може бути мови і про якунебудь доцільну працю.

Щоби запобігти тій аномалії, Буценко апелює до всіх селян, членів Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету, щоби вони будучи на місцях, інформували населення про найновіше радянське законодавство, заглядали до сільрад, інтересувалися їхньою роботою та постачали їх відповідними вказівками, законами, інструкціями і т. п. Буценка вдаряло, наприклад те, що у багатьох селах цілком не знають і не визнаються навіть у таких справах, як земельні, лісові, податкові тощо. Відповідні декрети радянської влади про землю, ліс, податки, закони про шлюб і подружжя на селі майже невідомі.

Селяне не визнаються навіть у тому, що органами влади по селах є не сільські сходи, а сільські ра.

Модні вовни для пань на костюми, плащі, мужеські сукна, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі і Стрию.

ЛУКА ЛУЦІВ.

Притча про зерна пшениці.

Історія легенди про легенду.

(Докінчення.)

Кароль Сабіна (1813—1877), журналіст, письменник, редактор соціялістичних часописів німецьких (Відень) і чеських (Прага), ще перед 1848 р. був видним представником поступового руху. В 1848 р. брав живу участь у бурливих подіях „весни народів", 1849 арештовано його за співучасть у праці з Бакуніном і він пересидів три роки в „одиночці", потім його засуджено военним судом на смерть через повішення — й „помилувано" на 18 років тюрми. 1857 р. амнестований, жив у біді й аж з початком 60-их рр. відгравав знова значну ролю в літературному чеському житті. Одначе 1872 р. громадянський суд доказав йому службу поліції і то від 1861 р. (Проф. JanMáchal: „Literatura česká XIX. století Díl. III., část II., 414—422). Не помогла Сабіні ні його власна „Оборона", друкована тогож року, ні пізніші подібні спроби. Єдиним „успіхом" того всього було те, що після перевороту стали доступними матеріяли, які виказали службу поліції Сабіни — вже від 1859 року... І тепер ясно, яким чином один більш нещасний, як злочинний Сабіна — вже будучи поліцийним агентом, писав він у своїх творах про одного героя: „Ти вражо нарід пригноблений! Де стоїш, трава не виросте, куди дихнеш — життя вигине!"

(Проф. M. Tucek: „Případek Sabiny", Lumir, 1925, ч. 5, ст. 237—249) — мав під руками заборонену тоді в межах Австрії книжку! Пригадаю, що й Іван Франко не міг цієї статті найти навіть у львівських польських бібліотеках!

Бачимо тепер, що найстаршою редакцією цієї притчі є оповідання польського шляхтича з київської губерні, поміщене 1859 в паризькому „Przegląd i Rzeczy Polskich" і звязане з особою Шевченка. Відси взяв цю притчу Сахер (1863) і приклав її до Сікорського і до подій 1846, від Сахера взяв її російський автор книги „Польская эмиграція..." (1865) і Козьмян (1867). Проби І. Франка і В. Щурата відсунути цю причту від Шевченка вдад, як бачимо, не витримують критики й тому мусимо застановитися, чи можливий був подібний факт в житті Шевченка. Перш усього автор цієї відомости зовсім не відносився ворожо до українства і до Шевченка, як це гадав Франко. Про це свідчить хочби вже наведена вгорі виписка про Шевченка, характеристика Залєського й Чанковського, „котрі натворили козаків приятелів" у своїх творах, а не хотіли бачити, як ціж самі Сірки, Печаї, Тараси, Некраси й Небаби злизали їм „w kredensie talerze, rąbali drwa i gnój wywozili z obory"; а ось слова про козацькі вівни небагато Поляків і сьогодня повторили би: „Wszystkie te wojny były to walki o niepodległość, której żadnej uprzejmej klęski wyzwolenia nie z pod takiej władzy". Чи міг так писати ворог Шевченка й осміювати його „демагогічним" способом агітації? Далі треба зазначити, що не розуміємо, чому подібний факт в житті Шевченка, що його так дуже заперечував покійний Франко, вважаючи його тільки легендою, з ненависти приложеною до Шевченка, мав би чимнебудь пошкодити світлій памяти автора „Кобзаря", про котрого тойже Поляк писав, що він „przesiąkł cały zasadą bezwarunkowej swobody i równości"?

Те, що небагато заховалося звісток, які потверджувалиб цей факт, не свідчить зовсім, як думає д-р Щурат, проти правдивости першого джерела. Інтересно, що в Росії маємо тільки один натяк на нього: „извѣстная катехизація съ зернами" (Ф. Лобода в „Кіев. Стар." 1887, т. XIX, ст. 569) — чому, не треба пояснювати.

Дальшою вісткою, що потверджує цей епізод Шевченкового життя, є оповідання Ом. Огоновського, дещо змодифіковане, бо царя і всі вищі чини робить Шевченко із мякушки хліба, що опісля засипає житом. Відки Огоновський мав цю відомість, не знати; в кожному разі не з польської статті, а певно від когось із Великої України одержав листовно, бо цим шляхом вонраз він матеріяли для своєї праці. (Пор. Ом. Огоновський: Історія литер. II., 2, ст. 507—8), де дивно, що біограф Шевченка Ол. Конисський, що старався представити поета в якнайгарнішим світлі — навіть не згадав про цю пригоду в його житті.

Коли ж вона могла відбутися? І чи дійсно, „знаючи хоч трохи життя поета", як писав Франко, треба її відкинути як легенду? Навіть М. Драгоманів, що старався доказати в знаній праці про Шевченка зовсім що инше, мусів признати, що все таки Шевченко „був найгорячіший і найреволюційніший думками поміж братчиками".

Найновіше досліди над творчістю поета: В. Щурата: „Шевченко і Поляки", хоч і перебільшені (Мих. Новицький: Записки Іст.-Фільол. Відд. Всеукраїнської Акад. Наук, том II.—III., ст. 230-240, Київ 1925), Мих. Марковського: „Шевченко в Кирило-Методіївськім Братстві" (ibidem том IV., ст. 49—57) вказують, що цей епізод міг органічно випливати із психіки автора „Кавказу" і „Сну" і не потребував бути аж причеплюваний Поляками. Щодо часу, то певно мав він місце перед засланням поета, а не — як це є в поплутаній версії — щойно 1859 р. Про це переконують нас ті вістки, які подав Сірко про Шевченка, коли то він був „пропаганду на Подолі, в Київі і по шинках" (рік 1846), а про що оповідає й Огоновський, що Тарас втікав від великопанських принять і „радо ходив в доми, де не пишно приймали його і де любив розказувати всілякі пригоди способом шутливим".

Певне світло може кинути на освітлення нашої пригоди і знаний уривок „Сну", де подібно представлений є цар, що зі свойого центру роздає поличники при помочі своїх слуг аж „недобитків православним".

Дивлюсь: вже підходить
До найстаршого та в пику
Його як затопить!

Кождий фабричує сам, свій улюблений дікер в помаранчевім, кміновім, мятовім, міґдалевім і т. п. смаках з одної пачки природнього овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Різницька 6.** 12-75

ди. Все те причиняється до того, що низовий радянський апарат по селах цілковито не допису̀є. Члени ВУЦВК-ту повинні, на думку Буценка, не тільки підтримувати постійний звязок зі селом, але й допомагати активно таким громадянським установам, як комітети незаможних, Комітети Взаімодопомоги, Червоному Хресту, Аеорохему і земельним громадам. Вони повинні вчити сільради про те, що до них належить опіка над кооперацією і иншими громадськими установами на селі, та найважнішим обовязком сільрад є догляд за розвитком сільського господарства.

Приглянувшися усім тим поміченням Буценка, що його сильно розчарували, приходимо легко до висновку, що українське село живе цілком відокремленим життям, яке не має нічого спільного ні з радянським законодавством ні з радянською владою. Воно живе поза межами теперішнього законодавства, замкнене в собі, хоч все таки т. зв. командні висоти на селі його інтересують. Доказом на те збільшена активність при відбуваючихся тепер виборах до сільських рад. Отже те, хто буде на чолі сільської влади, для нашого селянина рівнодушне. Як буде світ, то тим справніше буде йти власна консолідація поза межами обовязуючого законодавства. Заскленіється селянська маса сама в собі, дихає чимсь несвідомим для радянських верхів, невразлива ні на їх кличі ні на реформи. І це їх непокоїть, це каже їм шукати щораз то нових шляхів підходу до нетрів тої загадочної селянської душі, щораз то нових заходів для опанування незбагнутої селянської психіки. Дотепер усі ці заходи розбивалися об неприступність того сфінкса, а всі шляхи вели на оездоріжжа. Нема ніяких даних і на те, щоби такий стан міг скоро зминутися.

Державна Планова Комісія (Держплян) занималася справою безробіття. З підсумків боротьби з безробіттям у минулому році вихо-

Облизався пебораку,
Та меншого в пузо —
Аж загуло!..
А той собі
Ще меншого туза
Меже плечі, той — меншого,
А менший малого,
А той дрібних; а дрібноти
Уже за порогом
Як кинеться по улицях,
Тай давай місити
Недобитків православних.
(8. VII. 1844.)

Приходиться отже признати польське оповідання з 1859 р. за біографічний факт нашого поета, бо немає ніяких причин його відкинути. На кінці завважуємо, що епізод цей в житті Шевченка — коли поет наглядно представляв народові значіння сили його солідарної чисельности в боротьбі з гнобителем царем і його посіпаками — не кидає й найменшої тіни на безсмертного автора „Кобзаря", котрий цілим своїм життям засвідчив, що зазив до боротьби не виходив у нього в демагогічних цілях (як це робив Ценглевич, порівнання котрого з Шевченком так боявся пок. Франко!), а з внутрішнього, найчистішого змагання до волі!*)

*) Ті, що мають доступ до бібліотек в тих околицях України, де перебував Шевченко, могли би слідами М. Драгоманова і І. Франка подати и польську історію сеї притчі. Проф. Ц. Кольберґ думає, що належить її шукати в анекдотичних писаннях сліпого походження.

лить, що 1. жовтня 1925 р. було на Україні 150 тисяч зареєстрованих безробітних. Найбільше було їх у Харкові, Одесі та Києві. Особливістю теперішнього безробіття є те, що склад безробітних значно змінився в порівнанні з попередніми літами у напрямі поповнювання безробітних сільськими елементами. Безробітні тягнуть масово з сіл до міст. У минулому році дбали перш за все про те, щоби той чорноробочий елемент зі села набував певну кваліфікацію, без якої не зможе найти роботи. В тій цілі зорганізовано до 1. жовтня 1925 р. аж 800 трудових колективів, які обслужили 23.000 некваліфікованих робітників. Головний Комітет боротьби з безробіттям не прослідив ні разу на протязі цілого минулого року професійного складу безробітних.

У цьому році Головний Комітет боротьби з безробіттям намітив зорганізувати громадські роботи для безробітних на загальну суму 7.203.000 карбованців. При розподілі того капіталу поміж поодинокі категорії безробітних, мають класти головну вагу на трудові форми допомоги.

У народньому комісаріяті праці дуже живо розробляють плян влаштовування цілої низки курсів на всій Україні для підготовки спеціялістів до обслуги тракторів системи Форда аж 3.250 людей. Курси мають бути платні по 47 копійок за день. На курси мають вступати перш за все власники тракторів, а далі вільні слухачі виключно з безробітних сільських наймитів. Крім цього організуватимуть по ріжних пунктах України 16 майстерень виключно для направи тракторів.

Остання воля „милостивого" цісаря.

Завіщання Франца Иосифа І. — Найбільший спекулянт. — Все для фамілії. — Страх перед „улюбленими" народами.

Відень, 9. березня 1926.

Вже добрих девять років минуло від смерти передостаннього цісаря австро-угорської монархії, а віденські часописи щойно тепер проголошують уперше завіщання Франца Иосифа І., того колись і „нашого" милостивого пана. Сталося це з приводу процесу, який ведеться у Відні против одного зі спадкоємців у справі невиконання дрібного легату.

Завіщання Фр. Иосифа є дуже інтересним документом, а то з багатьох причин. Перш за все є воно точним вказом усього майна пануючого дому, звязаного з короною, значить — без майна позаєвоких членів. Тут показується, що вартість цього майна важко подати, хоч би тільки приблизно, в цифрах. Окрім недвижимостей — домени, палати, віллі, камяниці набуті в чисто спекулятивних цілях — обіймає воно такі предмети, як галерію образів, збірку голяндських гобеленів і т. п. твори мистецтва, яких вартість годі установити. Незвичне місце займають у тому виказі цісарського майна папірові папери — акції, уділи, тощо. Тут показується, що провірний монарх відзначався немалим спекулятивним хистом, спекулюючи вже в часі війни на майні своїх „вірнопідданих і улюблених" народів. А саме за позичені на дуже догідних умовах гроші закупив він звиш 10.) мілїонів воєнної позички, яка без найменшого вкладу приносили йому кілька мілїонів тоді ще добрих австр. корон чистого зиску.

З цього майна — по думці завіщання — мала бути виділена частка вартости 60 мил. зол. корон на утворення окремого фідеїкомісу. Вибір прихід із цієї частини призначений був для кождочасного цісаря, але тільки з габсбурської династії. Решта великанського майна призала трьом архикнягиням, а саме: Гізелі, Валерії та Марії, з невеличкими змінами для иших членів родини. Поза тим вузьким кругом своїх найближчих фамілїянтів „милостивий" цісар не помянув буквально нікого навіть одним мізерним сотиком! Не згадуючи про добродійні цілі, або якись гуманітарний фонд — з порожніми руками вийшли теж найближчі служальці. Що більше! Щодо тих останніх „ласки" цісаря пішла так далеко, що дав їм до вибору: або дальше служити на дворі, або піти в пенсію — з половинною платнею...

Взагалі ціле завіщання є рідним завершенням діяльности того закостенілого й задеревілого в дворських етикеті монарха, який у своєму на подив довгому житті не виявив ні разу найменшої конкітки чуття. Отся неймовірна недовартість, етикетальна засклепаність пробивається з кожного речення, мало що не з кожного слова завіщання. І так поміром зараз в першій точці, на самому вступі постановляє, щоб за його душу відправити „таку скількість богослужень, яка відповідає цісарській етикеті"... Не менше характеристичне й инше місце, в якому прохає не розділювати по смерти тіла. Як відомо, серця австр. цісарів хоронено окремо від решти тіла, а того Фр. Иосиф І. страшенно лячався.

Спитає хехто: Як розпрощався той „милостивий" пан зі своїми „улюбленими" народами? — Дуже коротко! Зложив їм — усім наряз двома словами — свою подяку і — тільки всього.

Та мабуть найбільше інтересною є остання точка постанови про згаданий вище фідеїкоміс. Зазначено в ній дуже бистроумно, що „на випадок зміни державної форми або династії ціле це майно належить уважати приватною власністю і приноровлювати до нього постанови австр. цив. закону з 1. VII. 1811 року!" Як бачимо, старенький монарх і його окруження пронюхували письмо носом уже давно — завіщання датоване 6. II. 1901 р.! Одначе в своєму моментальному „підйомі" духа й — делікатно кажучи — наївности шукали охорони в тих законности, що їм однаково на нїщо не придалися.

Польська пропаґанда.

Спростування проф. Дністрянського.

У звязку зі статтею: „Польща і її меншости", поміщеною у валивовій „Correspondance Universelle" в Парижі, переслав проф. д-р Ст. Дністрянський на адресу директора того журналу ось таке спростування:

У Вашій цінній „Correspondance Universelle" з 9. лютого 1926 у статті: „La Pologne et ses minorités" згадано моє імя, але не всі подані там відомости є вірні. Тому прошу Вас помістити в найближчому числі своєї кореспонденції таке спростування:

„Невірно є, будьто би я коли-небудь висловив згоду на заснування українського факультету чи курсу літератури, історії та теольогії при польськім університеті в Кракові, або годився на утворення секцій українських студій при одному з польських університетів.

Дальше невірно є, що український нарід не має відповідних наукових сил для заснування самостійного університету.

Нагомість є правдою, що як увесь український нарід, так і я домагаємся завсе заснування самостійного українського університету на українській землі".

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Конференція у Марш. Ратая.

У Марш. Ратая була 11. III. нарада представників коал. сторонництв. Ухвалили, що вівторок скличуть конвент сеніорів. У соймових колах числяться з відложенням засідання сойму, бо до вівторка Скшинський не зможе вернутися з Женеви, тому що тамошні наради проволікаються.

Положення в Женеві.

На думку знавців Союза Народів положення в звязи з реорганізацією Ради є тепер безвихідне. Швеція більше ніж коли непримирима. Ніяк не змінить свого становища, або зложить мандат члена Ради. Противне становище Еспанії виключає всякий компроміс. Німецька делегація дальше грозить, що кине негайно Женеву в разі неприхильної полагоди. Це рівналося би розвиттю льокарнського пакту. За те ніяка держава, навіть Італія не хоче взяти відповідальности. Вчорашнє засідання представників держав було найбурливійше від часу повстання Союза. Шведський дел. Ундєн ним пястуком у стіл і підвеленим голосом заявив, що не допустить до уділення постійного місця крім Німеччини. Чемберлєн старався злагіднити слова Ундєна. Бразилїнський дел. Бельо Франко грозив виступленням Бразилії з Ліґи і вперто против приняття Німеччини, коли передше не сповнять домагання Бразилії. Бріяна, після повороту до Женеви, Бонкур повідомив про положення. Думають, що Бріянові вдасться полагодити справу. Бар. Ундєн заявив кор. „Бальт. Пресе" що годі передчасно полагоджувати справу поширення Ради. Швеція скорше противилася поширенню Ради ніж Польща висунула своє домагання.

СРСР. проти війни.

Риков заявив, що СРСР. взяв би участь у конференції роззброєнь, але зажадає знищення всіх галузей воєнного промислу.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·92 — 7·94 канад. дол. 7·72 — 7·74, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25, леї 0·3·00 — 0·3·12, франки фр. 0·28·00 — 0·28·25, фр. швайц. 1·40 — 1·45, англ. фунти 36·00 — 36·50.

Золото. 20 кор. 30·50 —31·00, 20 франк. 28·00—28·50, 20 марк. 35·20—35·70; 10 руб 38·50—38·80.

Срібло. Австр. кор. 0·62·50—0·63·00, 5 зл. кор. 3·30—3·38, фльорени 1·65—1·70, рубл. 2·66 — 2·72, рубель дрібним сріблом 1·32 —1·36.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —,— до —,—, овес гал. 22.50—23·00.

Українські вишивки

20 аркушів з многими ріжнокрасковими взорами до вишивання на гарнім папері і в твердій оправі. — Ціна 25 зол.

1173 Замовляти в 15—15
Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовського ч. 22

Все богатство мистецьких засобів, велику глибину чуття, широку скалю спостережливости виявив Василь Стефаник у своїй збірці

„ЗЕМЛЯ"

попереджений передмовою Д. Лукіяновича. Ціна книжки з пересилкою зол. 3·25. Замовляти у видавництві „Громада", 1488, Львів, Ринок 10, II. пов. 2—4

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за закінчення статейки п. з. „Вирізки" (наша увага до статті в „Роботнік-у) і за підзаголовок та одно більше місце в статті „Вчера і нині". Це 27-а черґова конфіската нашого орґану в цьому році.

— **Дар „Просвіті".** „Просвіта" одержала вчора як дарунок два пречарні великі образи кисти артиста-маляра І. Труша: один це портрет д-ра Кости Левицького, дарований інж. Гукевичом; другий це вид на печерську узгіря в Києві, жертований самим артистом.

— **Напад на поїзд.** До Столинів на спілка вістка, що 7. III. виконано напад на особовий поїзд на шляху Орша-Лєпель. Винованики розкрутили шини на довшій просторі і поїзд вискочив зі шин. Сім подорожних було забитих, около 20 ранених. Винованих вдається, білоруські диверсанти. Почтовий вагон ограбили.

— **Не зробив інтересу.** Віденський „редактор" Натан Ранд, відомий цинрій публіці щойно з процесу Штайґера, не здобув своїми сенсаційними ревеляціями ні належної йому „слави", ні якоїсь иншого роду „бенефіції". Отся обставина дає тій небесній птиці, що дальше оборкає собою віденські бруки, чудесний привід пожалітися перед першою лїпшою стрічною людиною на свою незавидну долю. Він ще й оправдується, мовляв, він не хотів зізнавати, його „тевя круґи" — ми знаємо, хто вони — просто силою затягли, на поліцію. Ба! Не лише затягли, але в добавок цього вистарали йому урядовий формулар на зізнання і попрохали ті зізнання написати дома, де всяк таки лекше за фантазію, ніж між сірими стінами політичного бюра...

— **Також ювилей.** Вчора святкували львівські водопроводи рокошини свого 25-літнього істнування. При співучасти представників влади та духовенства освятили на Марійській пл. воду. Мабуть нихто з мешканців, якому зачинають дзвіні по добу водопроводи, не запримітив учорашнього великого свята. Гарно було, якби на память такої великої днини, мешканці наші стовпці діставали відтінер в дарунку року з водопроводів на протязі цього дня.

— **З любовних трагедій.** Любовні історії повторюються, як усе инше в світі, а може ще частіше. Читачі може пригадують собі подавне самовбийство чи-

стентки одного львівського лікаря, якої тіло скривало більш доби перед органами слідства. Тої дні тому трапилась зовсім анальогічна подія в будинку вушної клініки при вул. Пірлів. Лаборантка у відділі патольогічної анатомії Годзелінська, що жила в інтимних зносинах з асистентом клініки д-ром Кузьнярем, застрілилась під вікном асистента в клініці. Вся історія подібно два дні пізніше дійшла до відома поліції. — Служанка молодого дентиста, при вул. Печарський 59, в якого служила майже рік, не могла погодитись з фактом, що він відправив її та прийняв служачого. Магда Помозик мала поважні претенсії до молодого дентиста, якого подала в суд за відшкодування. Коли він зачинив перед нею двері останній раз, дівчина в розпуці побігла на балькон, щоб кинутися з третього поверха на подвір'я. На щастя, якийсь поручник, зорієнтований у ситуації, підбіг в останній момент і задержав її. Дівчина дістала нервовий розстрій.

— **Жидівський національний район** Центральна комісія для справ національних меншостей при ВУЦВК-ті вирішила створити на Криворіжжі жидівський національний район у зв'язку з переселенням туди компактних груп жидівських земельних кольоністів.

— **Комуністам-правничам не можна вести приватної практики.** Центральний комітет компартії більшовиків України видав пояснюючий обіжник, в якому каже, що правники-комуністи не можуть займатися приватною практикою. Праця правника-комуніста мусить зводитися виключно до юридичної допомоги населенню з доручення колегії оборонців, консультаційних бюр і інших анальогічних установ.

— **З міна.** В кіні „Лев" починається величезна фільма „Тайна білої тиші", основана на справжній події смерти мандрівних героїв і дві комедії.

З судової салі.

Проти ганебної клевети.

Дня 11. п. м. зачалася у Львові розправа проти Вацлава Наake-Накенцького, бібліотекаря Тов. Шк. Люд. у Львові, за клевету на бл. п. Ольгу з Левицьких Басараб, на память і честь якої він накинувся в дикий і некультурний спосіб, подаючи у своїй брошурі „Saltomortale wielkiego pisarza. List otwarty do Stefana Żeromskiego z powodu „Przedwiośnia", що вона удержувала у Львові при вул. Оссолінських люпанар для німецьких та австрійських офіцерів. Карне донесення внесла іменем родини покійної Ольги з Левицьких Басараб її рідна сестра Іванна Левицька, якої заступником був д-р Паленський (у заст. д-ра Льва Гаккенбуша). Обвинуваченого боронив д-р Манелінський. Прес. розправи був радн. Неядомський, асесорами Дукат і Михаля.

Обвинуваченій у своїй обороні покликувався на статтю у „Wieku Nowem" з 2. марта 1924 і на статтю в „Gazeti Poranній" з 7. III. 1925 р., звідки він узяв цю інформацію до своєї книжки. На цю обставину зарядив покликати на свідка ред. Данилюка, який мав би потвердити правдивість тих статей, як і те, що родина подавних там фактів зовсім не спростовувала. Крім цього вніс на відчитання актів процесу Коваленка і тов., які мелиб виказати співучасть пок. Басарабової в цій афері. Д-р Паленський заявив, що не має нічого проти допущення всіх доказів, а від себе вніс на відчитання третьої частини „Przedwiośnia", цієї брошури Накенцького і відповіди на неї Загадника у „Słowі Polskim".

Трибунал допустив переведення доказу правди, а саме згодився на відчитання статті у „Віку Новім" і „Газети Поранній" і покликання на свідка ред. Данилюка. Всі інші внесення відкинув. Після того розправу відложено на необмежений час

Сойм.

Дискусія над бюджетом міністерства внутрішніх справ.

На засіданні бюджетової комісії дня 9. березня референтував пос. Русінек („Пяст") бюджет міністерства внутрішніх справ і запропонував принати запроектований бюджет з тим, щоби видатки на центральну установу зменшити на 40 відс., а видатки на посвідства і староства на загальну суму 740 тисяч золотих.

По рефераті вивязалася дуже жива і широка дискусія. Міністер Рачкевич виступав завзято в обороні податкових цифр запроектованого бюджету. Потім приступив до слова посол Вижиковський (дезоволює). Вижиковський зазначив, що польська адміністрація цілком не відповідає своєму завданню. Винен тому не міністр, але та мафія, що опанувала міністерство. Міністер не має ні належного впливу ні авторитету. З окрема зле представляється поліція. Вона необсвічена, груба і деморалізує населення хабарництвом. Вона толерує за відповідними оплатами тайні кнайпи і шинки. Далеко гірше представляється справа з політичною поліцією, яка користується методами провокації. Для иностраші діяльности політ. поліції голошує посол Вижиковський сенсаційні ревеляції про якийсь апокаліптичний

„Наговори комунізм польські".

Виявляється, що начальник політичної поліції Сакарж зложив своїй владі зовсім поважний рапорт про те, що під ідейним проводом Пілсудського формується національний польський комунізм. До того політичного напрямку належить переважно радикальна польська інтелігенція. На платформі „народового комунізму" погодилася „польська організація войскова", „Звьонзек активності". „Стшелец". Вістря їх діяльности направлене проти ППС і проти умірокованої групи „Визволення". Штаб підпільної акції тих оригінальних комуністів міститься в редакції „Гласу Правди". Провідниками руху є А. Скварчинський і В. Стшельчинський. На чолі військового відділу стоїть полковник Славек. Ідейним провідником усього руху є, як сказано, марш. Пілсудський. Остання мірка „до першого збліження зі СРСР. і до піднімання засобів для політичного, суспільного і господарського порозуміння". На якусь тих „комуністів" таке збліження могло би наступити тільки у випадку введення в Польщі устрою, зближеного до устрою СРСР. До цього руху приступили останніми часами ген. Новодв, ген. Рида, Смігли, ген. Лямба - Бернацький і ген. Орлич-Дрешер. У зв'язку з тим затерлася дивізійні між правицею та лівицею в таборі Пілсудського.

Щоби реалізувати свою програму, рішили ті „комуністи" вирізати насамперед усю польську буржуазію, а потім уже завести в Польщі комуністичну господарку з одноосібною диктатурою Пілсудського. Та сама апокаліптична „компартія" поширює поголоски про те, що б. премієр Грабський і його уряд а також попередні уряди фабрикували долари, щоби спасати польську валюту. Усю фінансову підтримку тієї роботи польських „неокомуністів" узяли на себе сенатори Шерешевський і Трускот. Цілковою підтримкою цілого підприємства має бути варшавський „Курєр Поранни".

Навівши цілу повищу ревеляцію, посол Вижиковський сказав, що хоч міністер внутрішніх справ Рачкевич і твердить про те, що ніхто того анонімового донесення поважно не трактував, не зважаючи на рапорт Сакаржа, то все ж сам Сакаржа трактував його дуже поважно. Посол питає, чи політична поліція побирає величезні суми з дефіциту тощо державного буджету на те, щоби займатися укладанням того роду ідіотизмів, що наведений елаборат? „Цей рапорт є документом, що свідчить про незглибиму глупоту польської політичної поліції та про повне її здичіння".

Пос. Ян Домбський (Стр. Хлопське) стверджує, що все населення зражене до польської держави через кепську адміністрацію. Бюрократія, а особливо поліція виявляє виразні тенденції роблення ворогів польської держави серед населення, щоби при допомозі переслідування того населення доказати потребу істнування поліції. Промовець заповів зголошення внесення про скреслення 50 відс. буджету міністерства.

Потім промовляв пос. Розмарін, що подав розторощуючій критиці буджет і всю діяльність міністерства. Розмарін зайнявся за значним зменшенням контингенту поліції, та виступив остро проти методів провокації, що ними послугується політична поліція. Вона викликує штучно всякі „політичні аферн", щоби оправдати своє істнування. В старій Австрії — казав Розмарін — міністерство внутр. справ мало трьох начальників секцій в IV. службовій рамі та 130 урядників. У Польщі є двох віцеміністрів, шість урядників IV. рами і 336 урядників. Можна на само обтяти в міністерстві цілих 100 статей. Далі забирали голос Гарусевич (З. Л. Н.), Богуславський („Визволення"), Спанський (Стр. хлопське), Піратер (НПС.), Попель (НПС.) і пос. Васильчук (Український Клюб). Під кінець забрав слово голова комісії пос. Глоязбінський і зазначив, що в цьому році дотеперішні фінансові відносини не управнюють до надій на те, щоби державні доходи стали більшими від тих, як пропонує уряд. А тому комісія вважає необхідно ним перевести більше редукцій у видатках, як пропонує міністерство.

З театру.

Зразковий амат. гуртон „Просвіти".

На тлі наших театральних відносин довели симпатична почва, а це виступ аматорського театрального гуртка, який повстав при Т-ві „Просвіта" з найкращих аматорів Львова і його периферій. В неділю 7. марта 1926 дав названий гурток виставу комедії Тобілевича „Чумаки". Сильне враження було від поваги, з якою гурток відніссся до своєї праці і до публіки, що виповнила салю Лисенка. До самої гри можна зробити більше, або менше критичних заміток, а проте прийдеться зазначити, що деякі персонажі були виведені бездоганно. У першу чергу всі жіночі ролі, між ними найбавилася п. Олексинова (Солоха), Денисова (Настя), Мурська (Пушка), Багінська (Ярина). З мужеських ролі природністю вибивався Петровим (Шепаровський), доброю грою Іванів (Віталій), Вевський (Остап), старанним опрацюванням Ясінчук (Хома), який як режисер виявив великі здібности.

Повчене відношення до публіки зявилося ще й небувалою у нас точністю. Як би не те, що минаймом одні на популярну виставу театрові п. Бойко наступило пігментове опіночення, вистава закінчилася би в означеному речинці. Ця мала несподіванка що до точности вселе гуртові на будуче наших глядачів.

І сама ціль вистави повинна бути притягаючою. Весь дохід призначений на видавництво пес для аматорських гуртків.

Інавґураційна вистава спотикла вдало. Як що гурток на будуче виявить ту саму поваґу, охоту до праці, коли підбере відповідні пєси до вистави, може на певно рахувати на успіх.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Сьогодні. Сала „Сокола".

18.III. „Мазепа".

19.III. „Дибук".

20.III. „Ой не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Бориславі. Сала „Народного Дому".

13.III. „Дибук".

14.III. „Ревізор з Петербургу".

15.III. „Іван Гвардовський".

16.III. „Без вини винуваті".

17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).

Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".

1337 10—?

Український Театр під дир. І. Кутяна.

Сьогодні. Сала „Народнього Дому".

Субота 13.III. „День і ніч".

Неділя 14.III. „Барон Кімнель".

Понеділок 15.III „Послюбна ніч".

З днем 15. лютого заангажовано з Львівського Театру п. Сокальську і п. Блавацького як режісера.

1380 4—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митевичевої.

Сьогодні. Сала „Нар. Дому".

13.III. „Вихрест".

14.III. Прощальна вистава. „Казка старого млина".

Початок точно о год. 8-ій.

Дрібні оголошення.

СКЛЮВАННЯ всяких пущених і поломаних частий з заліза та инших металів від найменших до найбільших, як моторові головиці, поліндри в спеціяльних печах, за добре виконання даємо гарантію. Інж. Станкевич, Львів, Францішканська 11. 1366 1—8

НАСЕЛЬГИ на скрипки, віолончелі та декальські і музичні інструменти виконує та має на складі Кучабінські, Львів, вул. Вірменська 27. 1396 1—3

РУМУНСЬКИЙ господарський практикант шукує відповідної посади. Зголошення до Адміп. „Діло" під „Практикант". 1395 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів серця і жолудка д-р ФЕЛІКС Ган, Львів, Городецька ч. 45. Телефон 804. Пересвітлення Рентгеном. Лікування лямпою „Solius" і кварцевою. 1382 2—8

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Касса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ІП. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1348 5—5

Пудер, мило і крем
ВЕВЕ—ШОФМАНА.

Конечні для плекання тіла **немовляти**; а певні средства **для дорослих**, що мають вразливу перу. — Жадати в аптиках, аптичних складах і перфумеріях. Правдиві з охоронним 1376 знаком „Aeroplan". 1—2

Даром! Шиник, з трема взорами найновіших, гігієнічно спеціяльностей г. зи вит, гарантія за кожду штуку, висилаю пільком дискретно, по упередньою зол. 1·20 в почтових марках. Цілий тузин зол. 4·— висилаю за посилатою пільковито дискретно, п. рецензована фірма

С. ФЕДЕР

1270 **Львів, Сикстусьна 7.** 11—30

Полекші в сплатах!

Дешево, бо на першім поверсі. Знаний магазин мужеських одягів

НАТАНА ЛЯВФЕРА

Львів, пл. Капітульне ч. 3, I. п.

обучує ласкаво одяг на замовлення так для сьтських як для бур. Дуже вибір з найкращих матеріялів і для найбільшого вдоволення. — Замовлення для призаних подагоджується в 24 годинах. 1397 1—3

Полекші в сплатах!

Ф-а Макс Нейкен

ЛЬВІВ, ЛЕГІОНІВ 9.

поручає:

мужеські одяги

готові і на міру з найліпших матеріялів і по найновійшим фасонам

по дуже низьких цінах

за готівку і на

сплати.

1378 3—4

Подяка.

Люта смерть забрала нам в найкращій весні, бо в 18. році життя, улюбленого та найдорожчого Сина, брата і внука бл. п. Юліяна Андрейчика ученика 8. кл. гімн., що спочив на віки по тяжкій і довгій слабости дня 28. лютого п. р. Прибиті тяжким горем по його втраті почуваємося до обовязку зложити цею дорогою сердечну подяку всім, що своїм співчуттям і повсячасно старались злагодити наш біль.

В першу чергу дякуємо Вп. П. Д-р Вікторові Рогульові зі Сяноки, що за весь час слабости заопікувався ним як своїм і як міг і умів ратував асасуюче молоде життя. Дякуємо Впреподобному о. Гентшові парахові з Загіря, що не опускав нас і хорого в тяжких хвилях, потішав та по м'тав в чім Наш міг через останні хвилі життя і зайся ся похороном. Дякуємо Всч. о. Йосифові Добрянському за заосмотрання Найсв. Тайнами на дорогу до вічности. Впрепод. Отцю Лехницькому катехиті, за провід в похоронах і пєсне потіхи та чутливі надгробне слово над могилою. Всеч. о. Мик. Дуді катехиті з Сяноки за Службу Божу і за похорон Покійного. Як рівнож і Впред. о. Вуйцикові лат. парохові з Загіря за Службу Божу і участь в похороні Вп. П. Павлі Новицкому за чування над ложем хорого через цілу ніч і слова потіхи Вп. П. Д-р Вас. Блавацькому і цілому хорови з Сяноки за прегарний спів на похороні і в часі Служби Божої. Ученикам Товаришам і Товаришкам Покійного за вінці і участь в похоронах та відпровадженню Покійного на місце вічного спокою. Вп. п. проф. Гепови і Дасвському господарській класи Покійного за участь в похороні. В кінці дякуємо Вшан. Панам Ярос. Блавацькій, Новицкій, Мишковій за помічне при уладженню похорону. Панству Мішкам, Орищакам, за прегарні вінці для Покійного. Учительському місцевому зборови за вінці і вінці та участь в похоронах вряд з шкільною дітворою, Аматорському Кружкові місцевому, церковному братству, церковному хорови та всім громадянам за дуже численну участь в похоронній Всім Вам нехай Господь Бог стократно нагородить. — *о. Петро Андрейчик*, батько, *Вікторія* бабуня, *Володимир і Евген* браття. 1393 1—1

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає **Василь Мудрий**. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 56. (10.731). Львів, неділя 14. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ї год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Захмарена Женева.

Легкодухи та невдоволення. — Повернення Німеччини. — Посередники і реорганізація Ліги.

У Женеві все ще ждуть на інтервенцію Бріяна, який щойно вернувся з Парижа. Ситуація ускладнюється, конфлікти загострюються. Німеччина не згоджується на компроміси. На такім самім непріязнанім истановищі стоїть Швеція, заявляючи, що крім Німеччини ніяка инша держава не повинна ввійти до Ради Ліги. У відповіді на цю різку заяву, Бразилія почала погрожувати, що покине Лігу Націй, якщо не одержить постійного місця в Раді. Еспанія солідарно з Бразилією та Польщею повторяли такі самі домагання. Еспанія ще не дійшла до погроз, висловлюючи лише своє невдоволення загального ситуацією, Польща вдоволяється інформаціями в пресі, що Мусіла би на випадок цевдачі піти слідами погрожуючої Бразилії.

Одночасно підкомітет політичної комісії заборів Ліги приняв одноголосно Німеччину до Ліги Націй. Сама політична комісія щойно висловить окремо свою думку про деякі умовини приняття. Ці умовини є осередком дискусії всіх нарад. Німеччина не хоче йти на уступки, завдяки яким инші менші держави ввійшли би до Ради Ліги паралельно з нею. Посередництво Англії не придалось у цьому пункті на ніщо. Представники англійського уряду дійшли до повного порозуміння з представниками англійських доміній, приймаючи загальну лінію щодо поширення Ради. Чемберлєн має бути-го переконувати Польщу, щоби вдоволилась покищо непостійним місцем на протязі трьох-чотирох літ. Французькі делєгати та Чемберлєн виступають як посередники, почуваючи, що мають однакові зобовязання супроти Польщі, що й Німеччини.

При всіх теперішніх трудношах щоби погодити суперечні, прибільшені претенсії ріжних держав, нема підстав побоюватись, що Женевська сесія скінчиться розритом Ліги. Великі держави зуміють переконати менші про їх інтерес, щоби Ліга Націй тріювала та розвивалась. Це вдасться їм імовірно при помочі компромісу. Ліга складе окремий комітет знавців, якого метою буде приготовити подрібний плян реорганізації Ради Ліги. Сам комітет буде складений так, щоби ріжні погляди та течії могли в ньому забрати голос. Таким робом домагання таких держав, як Польща та Бразилія зможуть бути здійснені шляхом гарантій на майбутнє. Реорганізація Ради стала би тоді предметом нарад найбліщих зборів Ліги Націй у вересні.

Нова політика Італії.

Порозуміння з Югославією.

Італія підписала з Югославією договір, який має наскрізь політичний характер. „Таймс" висловлює думку, що Муссоліні хоче витворити в Европі нову групу спільно заінтересованих держав. Згаданий договір має в першій мірі на меті боронити інтересів Італії та Югославії. Цим самим він звертається проти мрій Австрії, яка бажала би зєднатись з Німеччиною. Югославія зрікається будівлі власної пристані на Адрійськім побережжі, а за те Італія піддержить її в її заходах, щоби могла користуватись пристанею в Сальоніках. Також торговельні інтереси Югославії зустрінуться з італійською підмогою.

Де корінь лиха?

Під увагу нашим ремісникам і громадянству.

Актуальний й енергійно поширюваний у нас колись клич: „свій до свого", — нині здається, немов би призабувся, немов би втратив свою силу і вагу. Не гомонить він з кожної сторінки нашої преси, як колись. Та не тому, що він призабувся, а тому, що він самозрозумілий і яко такий самочинно здійснюється у житті, чого висловом є стихійний кооперативний рух. Та я не бажав би тут писати про торговельну ділянку здійснювання того клича. Я хочу спинитися на його приноровлюванні в ділянці нашого ремесла, особливо по містах. Під теперішню пору появилися в нас незвичайно важні та далекосягли кличі про опанування міст перш за все при допомозі нашого ремесла. Ремісники і купці — ось той елемент, який міг би фактично надати містам внутрішний, чисто український вміст. Тому й появилися останніми часами такі серіозні спроби розбудити серед усього нашого міського населення належне зацікавлення опікою над нашою ремісничою молодю. Тому й зродилася ідея засновування відповідних українських бурс і інтернатів для тієї молоді по містах.

Инша річ, що — на жаль — наша міська інтелігентна громада, яка визнає клич: „свій до свого!" самозрозумілим, реагує на нього не дуже то сильно, а зокрема не дуже то переймається вона ним у практиці. Тому й не дивно, що наші ремісники нарікають на байдужість і недостачу зрозуміння серед нашого загалу для підтримки своїх ремісників і своїх підприємств. Вони, теперішні наші ремісники, стоять нині дуже слабо, їхня клієнтеля мінімальна, а звідсіль й їхня життєва стопа зовсім не та, що була ще недавно. Отже виходить, що хоч підтримка свого промислу та ремесла в нинішніх обставинах самозрозуміла а навіть необхідна, то все таки її немає. Треба шукати причин такого явища? Чому воно так? Чому по містах, наприклад, жидівський ремісник має більший попит, як український або й польський?

Кажуть наші ремісники: ось перед війною така то й така фірма стояла дуже добре, була сильною, мала державні замовлення, обслуговувала краєвий Виділ і т. д., а нині вона слаба, ледви животіє через байдужість. Словом: нині наш ремісник загибає, а до того нищить його і держава непомірними податками. Все це правда, але все те доказує, що український ремісник загибає завдяки байдужости нашого громадянства. Не штука було бути сильним і можним тоді, як були державні замовлення, але штука власне в тому, щоби бути сильним і без них. Добре, але є в нас, скаже дехто, й такі ремісники, що перед війною не мали і не могли мати ніяких державних замовлень, а які всеж стояли далеко краще, ніж стоять нині, наприклад шевці, кравці, кушнірі та їм подібні. Щоби відповісти на це питання, треба заглянути й в опінії нашої громади, треба почути її оправдання, чому вона не підтримує тих ремісничих фірм, що їх підтримувала перед війною.

Наші інтелігентні громадяне кажуть, що не йдуть до свого ремісника тому, бо він для них за дорогий, а при тому подекуди то й несолідний. Наслідком цього волять вони Жида, що й на випчат дає, й дешевше обслугує... Що більше, нині є навіть такі інтелігентні громадяне, що перестерігають перед своїм ремісником, бо він мовляв, „надує вас так, як мене надув". Я не хочу входити в те чи такі твердження справедливі, та чи видержують вони критику зі становища національної економії. Я стверджую тільки факт, що так воно є. І саме цей факт є для мене дуже повчаючий. Він свідчить про те, що не зважаючи на зрозуміння і теоретичне визнавання клича „свій до свого", у суспільности грають ролю ще й инші мотиви, чисто практичної, суто індивідуальної натури і наскрізь економічного характеру. Коли український незасібний інтелігент має до вибору українського, навіть дуже солідного, але дорогого ремісника, а одночасно його не менше солідного, але за те дешевшого жидівського конкурента, то він напевно вибере того останнього, бо в тому випадку категоричним імперативом для нього є не що инше, а його ж таки власна кишеня. Вона не видержить більше, ніж може видержати.

З цього висновок, що наші ремісники є нездатні до конкуренції. І доки вони цього не навчаться, доти будуть відчувати жаль до всіх і вся за те, що їх не підтримують. Чому Жиди витримують конкуренцію і ремісників Українців і Поляків, — чому стягають до себе навіть їхню клієнтелю? Ясно, що тому, бо вміють конкурувати, вміють організуватися в конкуренційних цілях, уміють зєднувати клієнтів. Вони вдоволяються меншим заробітком меншим прибутком, але за те їм не загрожує ніколи цілковитий застій.

Виходить, що наші ремісники не все оправдано нарікають на байдужість суспільности. Вони мусять приноровлюватися і до обставин і до суспільности, а не навпаки. Не можуть же ні суспільність, ні обставини приноровлюватися до них. Далі ніякий навіть найбільше український ремісник не може обмежуватися виключно до української клієнтелі. Він мусить рахувати на всіх: на Українців, на Жидів і на Поляків. Він мусить не тільки рахувати на таку ріжноманітну клієнтелю, але й мусить її здобувати важкою боротьбою, полученою деколи і з втратою. Без конкуренційної здатности і боротьби не можна мати ніяких виглядів на успіх. Отже треба творити її спільними силами, треба її набувати і проводити в життя зорганізовано.

Коли це станеться, тоді з нечна полекшиться і боротьба завзятість наших міст. Тепер бувають не рідкі випадки, що молоді адепти ремесла кидають наші ремісничі варстати та йдуть до чужих, а в тим звязана і їх денаціоналізація. Ремісники подають ріжні причини такого невідрадного явища, але є одна, яку вони не бачать, а яка випливає з усього вгорі сказаного. Молодий хлопець неразпомічає дуже добре і дуже здорово. Коли він бачить, що український варстат пустує, що в ньому за мало роботи, або що вона підрядна, то він цілком зрозуміло вибирає такий варстат, де роботи подостатком, де праця кипить, і де він має змогу, не кажу більше навчитися, але бодай більше побачити. Ось також одна з причин, чому наша реміснича молодь і національно загрожена.

Цих кілька слів пишу не тому, щоби когось зневажити, або роздрати кому докори. Роблю це тільки тому, щоби дати почин до вимінн думок, до якогось руху, який все щось викликує, все розбиває ініціативу та завбороює уми, а тим самим виходить справі на користь. Останніми часами наша су-

Українки м. Львова!

В неділю, дня 14. березня 1926 р. відбудеться в великій салі Музичного Т-ва ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

ПЕРШЕ

ЖІНОЧЕ ВІЧЕ.

Реферат про завдання української жінки в теперішню добу на політичному, культурному і економічному полі, виголосить п. Константина Малицька. По рефераті дискусія. 1403

Початок віча точно о год пів до 4 попол.

ГРОМАДЯНКИ М. ЛЬВОВА!

Масовою участю у вічу покажіть, що розумієте вагу хвилі та що судьба нашого народу української жінці не байдужа!

Народня Організація Українців м. Львова.

Red. czas. „Dno" Nr. 110/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzeka na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dno" Nr. 52 (10721) z dnia 10. marca 1926 roku pod tytułem: „Na zwaryszczach" między słowami: a) szkic na Wołyniu... a słowami: S. Dnodnia bezrobocia... b) uczasty w oleńcyu?... a słowami: „dzy ne krasze; c) stawyty w bezrobocznist... a słowami: Zdawałos sactu na osnowi: c) legalnoji oborony... a słowami: Polska prasa i polski... c) od słów: Istnuwatist i bozewillia... i bozewillia... aż do końca tego artykułu zawarta znamiona zbrodni z § 63a) ust. uznał dokonaną w dniu 9. marca 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządza zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 41 ust. druk. z 11. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. o ex 1863 r. j. zażądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 10. marca 1926.

Hawel.

За нашу душу.

спільність не виявляла надто багато енергії, ні ініціятиви на якому полі, а наші ремісники є вірними синами нашого народу і реагують на всі події та обставини також, як уся суспільність. Та пора вже, щоби у власному інтересі проявити дещо заінтересування порушеними тут справами та бодай проаналізувати своє положення. Самоаналіза найкраще виявить усі недостачі та добрі сторони нашого ремесла, а тим самим покаже йому шлях, на який треба вступити. Метою цих стрічок було рушити цю справу з мертвої точки, та вказати, що корінь лиха не по стороні виключно нашої суспільности, але й по стороні наших ремісників. Зі спільного лиха треба шукати спільних шляхів виходу.

В. Мудрий.

ПУРУС

паста до взуття з вайсайною і економічною в уживанні

В кілька хвилин велика салї „Народнього Дому" виповнилася по береги.

Председником віча вибрано п. М. Стоцутинського зі Львова, який, обіймаючи провід в таких словах привітав представника Парляментарної Репрезентації, підкреслив вагу єднання всіх наших земель під Польщею.

Послові Хрущькому вічевики устроїли бурливу овацію.

Пос. Хрущький в довгій промові засував положення українського народу під Польщею. Докладніше бесідник спинився над ганебною ролею, яку відіграв в соймі ксьондз Ільків і його трабанти. Відчитав декларацію, яку зложив Ільків на початку свойого послування, пригадав письмо, яке вписав Ільків для ген. Сікорського, коли цей їхав напереводи рішення Ради Амбасадорів до Парижа.

Свою промову закінчив пос. Хрущький закликом до створення міцної політичної організації.

Опісля забирають голос:

о. Дудикевич в справі урядової мови в урядах парохіяльних (впала кара за уживання в українській мові).

Василь Кондрат з Томашовець в справі громадського самоврядування (наказні війти!) занедбання доріг, осадництва, парцеляційного банку, взяв податків від пів, асекураційних надужить і шкільного плебісциту.

Василь Кава з Лдзіного в справі відбирання права користуватись лісом Туровою громадянам Лдзіного.

Миговнич з Небилова в справах спадкових (щоби спадкові справи переводив суд, а не нотаріят).

П. Яців з Підмихайля в справі зловживань місцевого наказного війта Старченського.

о. Бандера з Угринова в справі обмежування прав української мови (війти дістали наказ урядувати по польськи), в справі закону військового (староство дошкулює населенню, вимагаючи від тих, що вже відбули військову службу і мають понад 25 л.т, документів: метрики, аркушів грунтових, свідоцтва моральности і т. д.), в справі сезонових заробітків і варстатів праці для сільського пролетаріяту.

Ілько Муха з Сільця войницького в справі учителів-Українців, кинених на Мазури, в справі полеків для відбування опалу в камері.

Др. М. Воробець в справі закона про збори з 1867 р., а дальше ставить запит, чому посли з Укр. Клюбу не взяли участи в подорожі на Радянську Україну?

Микола Андрусів з Копшик в справі обшарпання дяцького, який має польський ксьондз, пастир 12 Німців.

Паньковнич Василь з Пільна в справі господарки наказного війта, який наложив на громаду окремий війтівський податок. Бесідник представляє махінації цього війта.

А. Сеник з Мостиськ інтерпелює, чому міністерство не відповідає на донесення про лайдацтва, які діються? Повинно-ж або потягнути до відповідальности автора донесення, або вглянути в справу.

Ілько Муха в справі воєнних шпитарів і опіки над ними.

Микола Литвинишин з Дочпотова в справі громадського ліса і фатальної господарки повітового виділу.

На ці інтерпеляції відповів пос. Хрущький, вказуючи шляхи, як боротися з лихом.

З окрема відповів на запит мец. д-ра Воробця: українські посли не хотіли їхати на Рад. Україну під проводом пос. Бриля, виходячи зі становища, що це вони можуть зробити самі, без опіки Бриля.

Віче ухвалило одноголосно отсі резолюції:

1. Зібрані на віч дня 8. березня 1926 р. громадяне Калущини висловлюють посольському довірря Української Парляментарній Репрезентації північно-зах. українських земель, а повіреному кс. Ількову та його злібоїдським трабантам.

2. Віче поручує Парляментарній Репрезентації в тісній порозумінні з українськими галицькими партіями якнайрішучіше боротися за права українського народу, використовуючи кожну нагоду в краю і на міжнародній арені. В першу чергу віче доручує безоглядну боротьбу з інституцією наказних війтів, кольонізацією і польонізацією українського шкільництва.

3. Віче вирішує покликати до життя в повіті енергійну повітову політичну організацію, яка взяла би в свій заряд національне життя повіту та керму в поборюванні надужить.

Вкінці председник віча в імені зібраних подякував пос. Хрущькому за те, що мимо недуги приїхав на віче і вселив надію, що його віче започаткує оживлений організаційний рух в Калущині.

Зі співом „Не пора" на устах вічевики покинули салю „Народнього Дому".

Пам'ятайте: Рідна Школа — це найрідніша фортеця, що певний захист в добі лихоліття!!

Вічевий рух.

Імпозантне віче посла С. Хруцького в Калуші.

Калуш, 9. березня 1926.

В. д. м. підбулося в Калуші перше від початку війни віче. В останніх рокох, за кашкування старости Брікмана в Калуші не можна було скликати не то що віча, а, й довірочної наради. Що більше, Брікман забороняв театральні вистави, боячись „революції". В осени мин. року розігнав посольське віче в справі земельній (пос. Хрущького). Останній подавг найшов відгомін в соймовій інтерпеляції. Вкінці Брікман пійшов в дубину. На віче 8 д. м. приїхав пос. Сергій Хрущький.

Віче розпочалося компромітацією ксьондза Ількова. Він в цей день устроїв собі своє „справоздавче" віче під голим небом.

Промовляв незвичайно опозиційно. Та не всі прияні знали, що причиною цього є те, що Поляки пустили в трубу Ількова, а на його місце наняли собі Даниловича. Підчас промови Ількова посол Хрущький візвав селян, щоби йшли за ним до салї „Народнього Дому", а він розкаже їм про ролю Ількова в соймі.

„Гальби зрадникові!" — понеслися оклики і селяне пішли за пос. Хрущьким. Біля Ількова зашишився тільки мізерний гурток ярмаркової публики, цікавої на чудасію.

Балканські відносини на Закарпатті.

Нагінка на д-ра І. Цьокана.

Із ужгородських часописів довідуємося, що тамошня поліція почала брутальну нагінку на відомого нашого громадянина д-ра Ілька Цьокана, який від 1920 р. живе як політичний емігрант на Закарпатті і працює там як професор торговельної академії.

Дня 17. лютого одержав п. Цьокан несподівано від ужгородської поліції наказ опустити до 24 годин територію ЧСР., в противнім разі буде відставлений силою до Польщі. За причину подано, що ніби то він комуніст і що веде більшовицьку пропаґанду на Закарпатті. На це не могла йому поліція ніяких фактів, не дала ніякої можливости боронитися, не дала навіть можливости вичати кудинебудь легально, бо заборонила йому поїхати до Праги по візу і дозвіл на відїзд до якоїнебудь держави. В чім же тут діло?

Д-р Цьокан займав видне місце серед місцевих Русинів народнього напряму, був членом головного виділу і касіером Т-ва „Просвіта" в Ужгороді, членом дирекції „Руського Театру", „Народньої Торговлї", „Української Кредитової Спілки", членом управи біжинецького комітету і т. п., а його жінка була загально любленою співачкою-солісткою руського театру в Ужгороді. Як професор комерційних наук написав він два знамениті учебники і дві популярні брошури по економічним питанням. Словом працював успішно на полї відродження занедбаної культури закарпатських Українців.

Все це, очевидно, не подобалось нинішнім представникам чеської власти на Закарпатті, які поставили собі метою якнайскорше счехізувати цей український край і ось вони рішили позбутися цього діяльного громадянина. Найлекше це зробити, кинувши підозріння в большевицький пропаганді, бо не дасть підставу до викинення його, як шкідливого чужинця. З д-ром Цьоканом не тим лекше зробить, що він заанґажований супроти Поляків з часів польсько-української війни і за ним не буде кому встати та таким чином безборонного чоловіка легко було знищити.

Свою лепту осягнули: д-р Цьокан матеріяльно і фізично зруйнований, лежить тепер в шпиталі а місцевій руській громаді, яка за ним интервенювала, дала поліція ще один доказ, що Закарпатте не має чеська колонія, а Русини, це колонїяльні раби.

Супроти такої поведінки чеських властей мусимо підвести рішучий протест і пригадати ім деякі факти.

Політичний емігрант не повинен бути безправною собакою, на котру може кожний кидати каменем, бо не людина, що потерпіла за політичні переконання і ділальність; на основі міжнароднього права і етики та людяности йому належиться право гостинности в неатральній державі.

Не входячи в соціяльно-політичні переконання д-ра Цьокана, заявляємо категорично, що д-р Цьокан не надужував гостинности в ЧСР. для протидержавної діяльности, бо він в політичнім житті взагалї ніякої участи не брав. Так можемо заявити на тій основі, що д-р Цьокан був нашим постійним кореспондентом з Ужгороду і його відношення до ЧСР. нам відоме. Рівночасно пригадуємо чехословацьким властям, що політичним емігрантом був найбільший син чеського народа Томаш Масарик і він теж користувався гостинністю чужих держав і народів, між иншим і України. Український народ вділяв його не лише хлібом і сіллю, але дав йому моральну і матеріяльну підтримку при організації національної ЧСЛ. армії на Україні. За це тепер гонять ЧСЛ. власти, як собаку, д-ра Іл. Цьокана, одну з жертв народнього лихоліття.

Нам відомо, що д-р Іл. Цьокан пильно стежив і—зовсім природно—захоплювався розвитком подій на Радянській Україні, наслідком чого були між нами і ним деякі розходження. Не виключаємо можливости, що він робив заходи в цілї виїзду на Рад. Україну, одначе це ще не большевицька пропаганда і не втручимо до політичних справ чехослов. республики. Зрештою ще раз підкреслюємо, що не йде нам тут лише про особу д-ра Цьокана, але протестуємо рішучо проти такого грубого нарушення права азилю політичних емігрантів в чеській державі. Це, що зробила ужгородська поліція з д-ром Цьоканом, не принесе чести республиці Масарика. Воно з одного боку доказує, що на Закарпатті панують справді балканські відносини, як не влучно підносить ужгородська „Свобода", а з другого боку воно грубо розриває всі нитки приязни, які за останні роки нав'язано між українським і чеським народом.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Бріян посередничить.

На вчерашнім попол. неофіц. засіданні членів Ради С. Н. при участи Бріяна шукали можливого виходу з тяжкого положення. Засідання було бурливе, прийшло навіть до гострої виміни думок між Чемберленом і Унденом. Бріян -

АҐРУМІНА природний цитринований екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонади, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247а **Жадайте у всіх складах 13—75**

„Народної Торговлі“.

мовляв кілька разів, старався зясувати грізне положення, на яке наражують Европу краї з непорушними принціпами. Делегатів Бразилії й Еспанії перестеріг, що беруть на себе відповідальність, коли спричинять, що Німеччина не буде прийнята на теперішній сесії, наслідком чого вся її політ. орієнтація могла би звернутися в бік СРСР. Боронив кандидатури Польщі, щоби їй дати бодай нестале місце. Покищо слід би прийняти зобовязання, яке запевнило би Еспанії й Бразилії заміну непостійних місць на постійні щойно по якімсь часі.

Одначе така полагода натрапляє на трудноші в самій Раді, а то тому, що Швеція без уваги на одногодинну розмову Ундена з Бріяном і Чемберленом дальше відмовляє дати згоду на створення постійних місць. Бразилія не відкликала спротиву, а Еспанія не занехала свого жадання.

Бріян звернувся телєграфічно до Прімо де Ріверм, щоби діяв у примирюючім дусі. Тому й бразилійський посол звернувся до свого уряду за вказівками. Бріян конферував із Лютером і Штреземаном, щоби Польщі признати непостійне місце. Шведський дел. спротивився цьому предложенню. Бельг. дел. Вандервельд і фр. Бонкур явились у шведського дел. Ундена й вислали спільну телєграму до шведського уряду, щоби позволив своєму делєгатови згодитися на компромісове внесення. Про вислід тої акції нема досі вістей. Швайц. тел. аг. повідомляє, що після конференції держав, які підписали рейнський пакт, Бріян заявив журналістам, що вислідом нарад вдається буде така розвязка: 1) негайне признання постійного місця в Раді С. Н. для Німеччини, 2) відложення розглядання справи инших постійних місць у Раді до вересневої сесії Союза, зі застереженим негайного утворення комітету, котрого завданням було би опрацювати в тій справі відповідні звіти й внесення, 3) признання Польщі непостійного місця в Раді.

Вандервельд вголосив внесення, щоби Польщі признати від березня непостійне місце. Німецька делегація не виявила охоти до уступок. Відповіла, що не може брати ніяких зобовязань на будуче.

Нові книжки і видання.

книжки:

Василь Стефаник: ЗЕМЛЯ. Наркси й оповідання. З передмовою Д. Лукіяновича. Львів. Накл. в-ва „Громада“; ст. 68. Зміст: Вона—Земля. Марія. Діточа пригода. Пістка. Сини. Воєнні шкоди. Моспіт. Дід Гонцьо.

ЖУРНАЛИ:

СВІТ, ілюстр. журнал. Ч. 5. Зміст: Мих. Рудницький: Святошні концерти. В. Атаманюк: І снилось мені... Думки й вислази Метердінка. Д-р В. Левицький: Памятки старого Галича. Про книжку і її ворогів. О. Берест: Поцілунок. Про вдачу людей і колір волосся. Скарби світу. Гора Інверест. Ор. Орл: Обновлення Вертепу. Невідомі краї. Д. Козак: Над свіжою могилою. В глибині моря. Л. Карадчев: Інріг. Д-р М. Хоацький: Дещо з медицини. І. Тургенєв: Дівчина. М. В.: Ювилей А. Крушельницького. Жорж Санд: Мала Фадетта. Всячина. 11 ілюстрацій.

ЗАПИСКИ НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА, т. CXXXVIII—CXL. Праці Історично-Фільософічної Секції під редакцією Ів. Крипякевича. Зміст: Jus Valachicum — проф. Raimund Fr. Kaindl. Церковний устав кн. Володимира Великого — Олександер Лотоцький. Вплив візантійсько-атонської архітектури на будівництво мурованих церков на Поділлю — Е. Сіцінський. Студії над державою Богдана Хмельницького — Ів. Крип'якевича. Причинки до польсько-української гер'льдики і сфрагістики — Богдан Барвінський. Памятник українсько-правничої літератури XVIII. ст. — Ак. Аніконр Василенко. Арешт Войнаровського — Ілько Борщак. Західне пограниче Гал. держави між Карпатами та долішнім Сяном — М. Кордуба. Погляд на теорії права та держави — Ст. Дністрянський. До питання про форми держави — Вол. Старосольський.

НОВА ХАТА журнал для плекання домашнього культури. Ч. 3. Р. Родзи: Анетта і Сильвія (вимок). І. Федорович-Малишка: Жінка в творчости великого франц. письменника. Чи вирішене вже жіноче питання? Що приносить весняна мода.

„НАША БЕСІДА“, ілюстр. двотижневик літератури, науки та сусп. життя. Варшава. Ч. 5. Зміст: Юлян Поліщук—Роковини Кобзаря. — Чиї ми діти. — В. Синий—„Забобони“ Т. Шевченка. — В. Некрашевич—Смерть сонця. — Сан-Ляшаво — Українське мистецтво в Західній Европі. — В. Остроовський—Хрест отця Василя, повість. —Фран Мажуранїць — Молоді панічі. — В. Пардович — З приводу меморіялу св. Синоду правосл. церкви в Польщі. — М. Данько—Фінансовий стан СССР.

„УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ“. Рік II. ч. 2. за лютий. Адреса: Wien, XVIII., Oertzhoferstr. 138. Зміст: М. Слобода: Фальшування пошт. марок.— Е. Вировий: Тризуб. — С. Шрамченко: Рідкий бльокунікат. — Київ III.—Д-р Вол. Онишкевич: Филітерн. — Прес. Фонд „У. Ф.“ — Г. Г. Анлерс: До питання надруків Київ III. (по нім.) — А. Арнольд: Ціна українських марок (по нім.)—Нові марки.— Дрібні вісти. — З філят. журналів. — Критика й бібліографія. — Члени Українського Обмінного т-ва. — Оголошення.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, щомісячний часопис для українського жіноцтва. Коломия. Ч. 3. Зміст: Л. Українка: На роковини Шевченка. — С. Кабаровська: Шевченко — сонцем України. — О. Н.: Поетове свято. — Марійка з Бачинських: Жінка на Радянській Україні. Союз Українок у Львові.— А. Чайковський: Наші пословиці. Відділ американський. Пригода дослідника природи в горах. Як пізнаємо коли хто хворий? Часть господарська.

СЛАВЯНСКАЯ КНИГА. Месячник славянской библиографии. Прага XII. Ст. Сроподко. О. Саликовський. С. И. Рапопорт: Список периодических изданий вышедших в Англии на русском языке с 1855 г. Хроника. Книжный указатель.

SLOVANSKY PŘEHLED. ч. 2. Зміст: Edvard Beneš: Problemy slovan. politiky. Dr. Em. Jaroušek: Polsko a svet. valka. Dr. Drag. Prohaska: Srbocharvatska moderní povidka a roman. Dr. Jan Slavik: V predvecer ruske revolnce breznove. Rozhledy po slovanskem zivote. Literatura, vedy, umeni.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орган ревізійного союзу українських кооператив. Ч. 11. Яких людей треба кооперативам? Так, як перші християне. Пані. Жінки багатих народів. Два продавці. Кооперативний збут худоби в Німеччині. Молочарство. Як учать ощаджувати. Хліборобство. Правне положення.

СІЛЬСЬКИЙ СВІТ. Ч. 2. Зміст: Про буряки. Штучні гної. Управа буркуна. Вибір кукурудзи на насіння. Про плекання громадських пасовиск. Як самому виплекати розсаду капусти. Використовуймо наші води. Українські назви в скотарстві. Закон про земельну реформу. Господарські роботи. З практики для практики.

ВІРА І НАУКА. Євангельський релігійно-просвітний часопис. Ч. 2.

PRZEGLĄD POLITYCZNY. Czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. T. IV, Zeszyt 2—3.

Гроші.

Америк. дол. 7·95 — 7·97 канад. дол. 7·75 — 7·80, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·50, леї 0·3·00 — 0·3·12, франки фр. 0·28·00 — 0·28·50, фр. швайц. 1·45 — 1·50, англ. фунти 36·25 — 36·65.

Золото. 20 кор. 30·50 —31·00, 20 франк. 28·00—28·50; 20 марк. 35·50—35·60; 10 руб. 38·50—39·00.

Срібло. Австр. кор. 0·62·50—0·63·00, 5 ав. кор. 3·30—3·36, фльорени 1·65—1·70, рубл. 2·66 — 2·72, рубель дрібним сріблом 1·32 —1·36.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22.50—23·00.

Все богатство мистецьких засобів, велику глибину чуття, широку скалю спостережливости виявив **Василь Стефаник** у своїй збірці

„ЗЕМЛЯ“

попереджений передмовою Д. Лукіяновича. Ціна книжки з пересилкою зол. 3·20. Замовляти у Видавництві „Громада“, 1388 Львів, Ринок 10. II. пов. 3—4

НОВИНКИ.

— **Памятки по І. Франкові.** Дня 28. травня минає 10 років від смерти великого мистця пера, д-ра І. Франка. Покійний заповідав цілу свою бібліотеку й архів Науковому Т-ву у Львові і типсамим вказав, куди треба присилати памятки по нім. Вважаємо їх національним майном, котре повинно бути збережене не в приватних руках, але в нашій культурній інституції. Щоби дати примір, Наукове Товариство ім. Шевченка закупило від родини І. Франка домашню обстановку (стіл, бюрко, крісло), при якій Покійний творив свої наукові, літературні, публіцистичні праці. З часом буде утворена спеціяльна кімната ім. Франка, в якій найдуться його архів, бібліотека і взагалі всі памятки по ньому. Тому Наукове Товариство ім. Шевченка відкликується до українського Громадянства з просьбою надсилати до Архіву Товариства листи Франка, спомини про нього, його фотографії, окремі і збірні, рукописи його творів і взагалі всі памятки, що вяжуться з особою великого письменника. Без систематичної збірки памяток, без їх видання не дастся перевести ані огляд життєпису Франка, ані оцінка його творчости. Деякі дари (пія п. Лукич-Левицького, пані Іжицької, Андр. Чайковського, д-ра Вол. Охримовича, п. радн. Кочерекча, п-ні К. Бережької й инших) вже надійшли. З огляду на те, що Товариство надумує в цім році видати книжку в память Франка, просимо уклінно всіх, що мають в своїм посіданні якінебудь памятки по нім, щоб їх негайно прислали під адресою Т-ва, вул. Чарнецького ч. 26. Всі инші краєві й закордонні (европейські та американські) часописи просимо передрукувати цю оповістку. — За Наукове Товариство ім. Шевченка: д-р К. Студинський голова, д-р Р. Цегельський, секретар.

— **Черговий донос „Слова Польського“** звертається цим разом проти „прив. руської школи ім. Шевченка у Львові при вул. Мохнацького“, в якій учителька польської історії питає, мовляв, ученині в VI. постійно по українськи. В годинах пояснення на польську мову, вона мібито каже дітям оповідати зміст польських уступів по Українськи, але наказує дітям, аби на випадок приходу візитатора не зрадилися з тим, що на годинах польської мови й польської історії говорять по українськи. Школа ця — кінчить „Сл. П.“ — Має право приподнести... — Справді огида й омерзіння збирає читати ці божевільні доноси й вигуки побитих сліпотою манків. Та скінчиться колись і инишня ера инших доношників...

— **Ще один причинок до польської шкільної політики.** У цьому випадку наведемо факт, що має місце не на українській національній території, але у Вильні. Існувала там здавен давна православна духовна семинарія, в якій виховувалися кандидати духовного стану переважім Білорусів. Ту духовну семинарію польська шкільна влада духовно сполонізувала. Перетворила її в восьмикласову гімназію і перебрала на державний етат. При гімназії остала ще одинока памятка про давну православну семинарію, а то: дві богословські класи. Вони на державний етат не перейшли, а тому й ведуть дуже невідрадну вегетацію. За те гімназією інтересуються Поляки дуже сердечно. Перш за все вона цілком польська, а далі з неї звільнили всіх православних учителів, не зважаючи на те, що тому спротивилася православна митрополича консисторія у Варшаві. Та православна консисторія і православна автокефалія — одна справа, а вихований православних священників другої сорти, Майбутніх православних священників, по думці польської шкільної адміністрації, повинні виховувати не тільки католики, але й родовиті Поляки і до того обовязково шовіністи. Ось як виглядає на взірвана політика релігійної та національної толєранції на практиці.

— **Прушинський поправляє міністра.** Пз. „Поштові язикові приписи“ помістив М. Прушинський у „Сл. Польськім“ з 11. ц. м. статтю, в якій недавній розпорядок міністра про мову адресових посилок поправляє „від себе“ в тому напрямку, що українська мова в адресах допустима тільки в листах, за те виразах і шпках треба перестерігати „приписів“, бо нібіже „адміністрації“ газет чи „люде, що розсилають друки, очевидно знають польську мову“... Нема то як вишехпольська льогіка! Дальше М. Прушинський взиває поштових урядовців відповідати українським сторонам (розуміється, тільки по польськи) лиш тоді, коли ці сторони не знають справді польської мови...

— **Куратор Собінський про назву „Малопольська“.** Поляки, бажаючи після занятя Львова затерти всякий, навіть найдальший слід українського походження нашої части краю в його назві, взяли на означення Галичини без ніякої наукової основи назву „Малопольська“. Приняласся вона тільки серед них і серед патріотичних Жидів з патріотичної „Хвилі“. Одначе таки серед самих Поляків пробивається проти того невмісного терміну протест. Ось що про не пише такий ряний Поляк, як куратор львівського (на основі „патріотичної“ номенклатури повинно бути „малопольського“ — Прим. складача) шкільного округа п. Собінський у своїм підручнику „Географія Польщі“: Błędna tak z historycznego, jak i geograficznego stanowiska jest nazwa „Małopolski“. Geograficzne pojęcie „Małopolski“ nie obejmuje wcale dorzecza Dniestru, sama nazwa zaś „wyżyny małopolskiej“, leżącej poza obrębem byłej Galicji, dowodzi jut, jak bardzo błędnem jest nazwanie byłej Galicji „Małopolską“. Tak samo określenie „Małopolska wschodnia“ w znaczeniu dzisiejszem nie jest uzasadnione historją ani geografją. (Sobiński, Geografja Polski, стор. 192.)

„Вертеп Наших Днів“

ГАЛАКТІОНА ЧІПКИ і ЛЕЛЬ

відвідає:

Самбір в середу дня 17-ого березня п. р.

Перемишль в четвер, дня 18-ого березня п. р.

В програмі узгляднюється - - місцеві відносини. - -

1405 1—3

— **На що йдуть Фонди з державного скарбу?** В Княжу коло Снятина вже цілий рік урядує міністеріяльна комісія, що має за завдання працювати над регуляцією польсько-румунського кордону. В склад цієї комісії входить урядовець з рангою міністра і двох инших високих урядовців. Ця трійця має спеціяльну куховарку і шофера з автом — обоє аж з Варшави. Удержання цих трьох панів коштує місячно ні більше ні менше тільки 15.000 зол. А вислід „праці“ комісії такий, що за цілий рік вона „стверднла“, що Черемош відмиває польський беріг і через те Польща стратила одну восьму часть моря„.. Це стверджения коштувало польський скарб тільки 200.000 зол.

— **„Штунда в Геленополі“.** До появи під цим заголовком („Діло“ з 27. II. т. р., ч. 43) дістаємо лист з Кутківців, підписаний 17 селянами, в якому вони заявляють, що з їх громади ніхто до тої секти не належить. Коли перед двома роками явилася ця секта в громаді Глубічок Вел., то парох Кутковець, о. Теодор Кордуба, звернув зараз своїм громадянам увагу на небезпіку, яка грозить нашій церковній єдности від штундистів і тому емісарі тої секти, хоч заглядали і до Кутковець, не мали тут найменших успіхів, дістали добру відправу від самих людей. Щодо свого пароха, то підписані стверджують, що він поводиться з людьми людяно, розбудив життя в читальні і працює по силах для добра громади. Його заслугою є й відбудова мищової церкви та приходських будинків — без накладання тягарів на своїх парохян.

— **Осторога.** Від якогось часу крутиться серед українського громадянства у Львові добродій, який називає себе Ганкевичем чи Панкевичем. Цей однак збирає жертви на листу з печаткою Повітової Студентської Ради, — як каже — на політичних вязнів. У инших дільницях і жертводавців переконалися, що квоти, вписувані на листу, збираючий фальшує, а саме прибільшує їх, щоб від слідуючих жертводавців видурити поважніші жертви. Як сама особа збирача, так і зараховання ним збірка є нікому невідомі. Безсумнівним є, що маємо діло зі звичайним обманцем, якого негайно треба придержати.

— **Пожежа в Бродах.** Цього вівторка, в ночі вибухла у Бродах велика пожежа в середмістю. Згоріло кілька домів. В наслідок вітру важко було боротись з огнем, тимбільше, що пожежна сторожа не мала відповідних засобів для оборони.

— **Концерти Любки Колесси.** Концерти нашої піяністки Любки Колесси, заповіджені на 17. і 19. березня в салі „Народнього Дому“, викликали в широких колах українського громадянства велике вдоволення і зацікавлення. Сьогорічна заграннична музична критика признає нашу артистку одною з найзначніших сучасних піяністок. Бо справді, рідко котра артистка здобула собі в такім порівнюючім короткім часі такий широкий світовий розголос. На першім концерті відограє п. Л. К. невиконувану ще у Львові Bach-a Busoni-ого: Toccata-Adagio і Fuga C-dur — дальше з Capricci-a Scarlatti-ого Schumann-a Симфонічні Етюди (один з найтяжших творів фортепянової літератури, мистецьке виконання якого нашою піяністкою підчеркують зокрема музичні рецензії і взяті твори більше бравурного характеру, як Liszt-a концертовий етюд Des-dur, Valse Impromptu і Tarantella. В програму другого концерту входять: Bach-a Фантазія a-moll, Варіяції Mozart-a Odur, Chopin-a Соната b-moll — Барвінського Українські мініятури і Strauss-Schulz-Evler-a Арабески після вальса „Над чорним, синім Дунаєм“. Можна бути певним, що концерти української піяністки, яка своїми виступами в широкому світі здобуває українському імени стільки симпатій і признання, будуть, як і в минулім році, величавими музичними святами і найвищими продукціями бжучого, дотепер довгого скупого концертового сезону у Львові. Слід іще зазначити, що фірма „Bechstein“ у Берліні прислала поручення доставити на концерт нашої піяністки свій концертовий фортепян. Білети на обо концерти продає вже книгарня ім. Шевченка, Ринок 10. Під цю пору концертує піяністка вже другим наворотом в Німеччині.

— **Ucrainica.** У „Prager Presse“ з 10. ц. м. у відділі „Slavische Rundschau“ находимо згадку про видану шведською мовою книжку Летти Рудницької-Яроцинської „Про революційні події в 1917 до 1918 р.“ Авторка є з польсько-шведського роду і жила довгі роки на Україні. Книжка має бути досить обективна. У цьому самому відділі є інформації про становище українських студентів на Радянській Україні про нові видання Всеукр. Акаде-

ської Наук. (4 т. „Історії Літератури" М. Грушевського, „Археольогічна минувшина Київщини" Данилевича і про ціну низку літературних творів виданих Державним Видавництвом.

— **Боротьба з безпритульністю на українському транс порті.** На південно-західній залізниці нараховують тепер понад 2 тисячі безпритульних дітей. У Києві, Жмеринці та Бобринську є приймові пункти для безпритульних. Намічено повідкривати притулки, а при них майстерні: в Одесі на 200 дітей, в Києві на 200 і на 300. „На жаль, стоїмо гальмує харківський центр". Так твердить київська комісія для боротьби з дитячою безпритульністю на транспорті.

— **Розстріли вбійників сільковів.** В Київі розстріляли вбійника сільського кореспондента газ. „Радянське Село" Шербину. На суді доказано Щебубині вбивство сількора Клименка. Засуджений просив помилування від ВУЦВК-ту, але його не отримав. Розстріляли його 26. лютого с. р. У Білій Церкві закінчилася 2. березня. ц. р. пятиденна розправа проти вбійників сількора „Радянського Села" Мих. Сапія. Вбійників селян Івана Федорчука і Олександра Рибаченка засудили на кару смерти через розстріл, а співучасника злочину Власа Клименка на пять років тюрми.

— **З шахових змагань.** Шахові змагання на Семевінгу почались від несподіванок. Московський мистець Альохін, якого вважають кандидатом на першу нагороду, у другій з черги партії програв проти новика Гільга, якого надто легковажив. Внаслідок після другої серії змагань є такий: Немцович 3, Тартаковер 3, Гільг 2 і пів, Шпільман 2 і пів, Відмар 2 і пів, Яновський 2, Рубінштайн, Вайда по півтора, Грінфельд 1, Міхесель 1, Тарраш 1, Ретті пів, Ітс пів, Альохін, Кмох по пів.

— **Комінтерн в Китаї.** Дня 2. березня відбувся мітинг Комінтерну, присвячений шостим роковинам корейської революції. На мітингу були також Китайці та представники инших народів, що обєднані в київському „будинку східних народів". На мітингу прийнято резолюцію протесту проти поневолення Кореї Японією.

Апель до помочі. В нашій Редакції явилася пані Ярославичева, вдова пр. вул. Бальоновій ч. 5, жінка тяжко хорого українського ремісника, члена „Міщанського Братства", з проханнями на свого субсидіатора п. Ф. П., адв. кониціята, на жаль, також Українця, який, використовуючи важке положення п-і Я., поводиться з нею брутально. По словам п-і Я. згаданий добродій спровадився до неї, мовляв, тільки на кілька днів, а тимчасом лишає вже два роки і розпоряджається там самовільно. Редакція спрямувала п. Я. на правну дорогу, але що вона виявляє велику безрадність, то зовсім природно, що обовязком „Міщанського Братства" є взяти в оборону жінку свого хорого члена.

— **З кіна.** У кіні „Марусенька" почалась вистава фільми зі сценами Афоніи та Парижа „Арабі", архитвір автора „Чотири їздці Апокаліпси". Крім цього комедія: Лекція кохання з Констансою Пальмедж.

— **З кіна.** В кіні „Palace" „Пан без мешкання" 8 пікантних відслон.

З судової салі.

Прасовий процес проти „Газети Поранної".

Львівська „Газета Поранна", один з найлотавіших і найменше відповідальних органів польської жовтої (бульварної, клубочної) преси, співаючи „почесну" культуртреґерську місію на „кресах", всюди шукає „сенсації", щоби її кинути на жир своїх неперебірливих читачів. А до того служать їй видумки, сплетні, перекручені і перелюбовані факти, шиючі чутки і т. и. Між иншим 15. жовтня 1925 помістила „Газета Поранна" підлату питомим собі тоном „сенсацію" в справі фондації бл. п. о. Иосифа Фоліса під наголовком „Скандаль в керуючих сферах українських"; в якій віднесено заміти проти синдика фондації п. д-ра Евг. Гвоздецького.

Д-р Евг. Гвоздецький негайно вніс через адв. д-ра Мих. Волошина — яко свого заступника — скаргу проти „Газ. Поранної" за обиду чести. На основі виготовленого акту обвинувачення призначено розправу на 4. березня ц. р. перед судом присяжних. Перед розпочаттям розправи зложив в судовій салі відпов. редактор „Газ. Пор." Стефан Кшижановський на руки п. д-ра Ф. Елина, який заступав відсутнього п. д-ра М. Волошина (що виїхав був на розправу до Варшави в справі Коваленка і тов.) закид, яку подаємо в дословному перекладі з польського:

„Відносно до поміщеної в ч. 7571 щоденника „Газета Поранна" з четверга 15. жовтня 1925 р. статті під наголовком: „Skandal w kierujących sferach ukraińskich. Frymarczenie majątkiem fundacji śp. ks. Folisa" — заявляю, що віднесені в тій статті заміти щодо управи фондацією бл. п. о. Фоліса проти синдика фондації д-ра Евгенія Гвоздецького полягали на хибних інформаціях, які дійшли до мене.

З огляду на перевірення тієї справи покликаною до того громадянською комісією і з огляду на ствердження і оголошення него в щоденнику „Діло" з суботи 27. лютого 1926 р. ч. 4543, що ані куратор фондації, ані її синдика п. д-р Евгеній Гвоздецького не стрічає якийсь замір пошкоджування (frymarczenia) фондаційного майна, — заявляю також зі своєї сторони, що піднесені в щоденнику „Газета Поранна" закиди проти синдика фондації п. д-ра Евгенія Гвоздецького признаю позбавленими всякої реальної основи і яко такі беру їх назад.

Отсю заяву обовязуюся оголосити на мій власний кошт в найближчому числі редагованого мною щоденника „Газета Поранна", в місці, в якому свого часу була видрукована стаття „Skandal w kierujących sferach ukraińskich", а також вільно п. д-рові Евг. Гвоздецькому оголосити цю заяву на свій власний кошт в довільно вибраному ним щоденнику.

Львів, дня 4. березня 1926. *Книжаковський Стефан.* — „Газета Поранна".

Так звучить заява відповід. редактора „Газети Поранної", якої він досі — по лині чести тої газети — не оголосив в „редагованім ним щоденнику".

За право пасти худобу в камеральних лісах.

Дня 11. березня 1926 р. відбулася в окружному карному суді в Рівному розправа проти Карпа Котлика і 17 його товаришів (між ними одна жінка), обвинуваченних за злочин з § 122 к. з. (бунт, повстання).

Від непамятних часів мешканці сіл Бедина Любаша і Пискове пасли худобу й овечки в камеральних лісах державного надлісництва в Дружанських лісів, за що складали невеличкі оплати. В 1924 р. надлісництво спровадило двох постерункових Губана і Бельського, додало їм відділ газових і заняло більше як 200 штук худоби й овечок, щоби провірити, чи всі господарі заложили оплати. Занятту худобу мали постерункові і гасові загнати до лісничівки, що була віддалена щось 8-9 верст. Коли пастухи дали знати до сіл про занятте худоби, власники худоби побігли до лісу й там з плачем цілували руки постерункових і гасових і просили щоб так далеко не гнали худоба. В часі того виступив інвалід без ноги Сивук і просив, щоб йому не забирати овечок які були його майном. В часі того постерунковий Губан вистрілом з крісе його убив.

Губанові досі нічого не сталося, з 18 людей, свідків цеї лісової трагедії, стануло перед судом у Рівному, обвинувачені за злочин з § 122 к. з.

Предсідником трибуналу був віцепрезидент рівенського суду Грохольський, воєводи Теліховський і Кшачковський, обвинуваченим прокуратор Корчак, боронили адвокати сенатор Карпінський, адвокат Єгоров і др Лев Ганкевич зі Львова. По відчитанню акту обвинувачення викликано свідків. Свідки були Поляки й Українці. Перших свідків заприсяжено по польськи, а свідків Українців батюшка о. Чайковський з присягнув по російськи. Проти цього запротестував адвокат д-р Лев Ганкевич і зажадав внесення до протоколу, що хоч о. Чайковський знав дуже добре, що всі свідки Українці, заприсягнув їх в російській мові. Предсідник Грохольський здеморалізованим голосом заявив, що все буде і вже є запротоколоване. Почалося переслухування свідків. Оба постерункові Бельський і Губан зізнали, розуміється так, як акт обвинувачення. Инші свідки знову потвердили оборону обвинуваченних. Предсідник не позволив оборонним ставляти питань у справі убийства Сивука, хоч оборона енергічно того домагалися. Предсідник стояв на становищі, що та справа до цієї справи не належить. Не малу сенсацію викликало внесення п. сенатора Карпінського на негайне звільнення першого обвинуваченого, Карпа Котлика, на основі того, що його засуджено перед місяцем за ту саму справу вже на 6 місяців тюрми, і предложив судовий попередній акт обвинувачення. По довшій нараді трибуналу, суд прихилився до внесення п. сенатора Карпінського і негайно звільнив обвинуваченого. По 14-годинній розправі, по промовах прокуратора й оборонців трибунал в год. 10'30 в ночі видав вирок, яким 5 обвинуваченних засудив за злочин з § 122 к. з. на кару 1-річної кріпости, 3 обвинуваченних на кару 6-місячної вязниці, а 10 увільнив від вини й кари. Проти засуду 8 обвинуваченних оборонці внесли апеляцію. Прокуратор зажадав негайного арештування і примкнення засуджених. Одначе трибунал прихилився до внеску оборонців і лише їх на вільній стопі.

Всячина.

Продав жінку, але дорого. В англійськім містечку Лідс, скінчився процес, який викликав сенсацію в столиці і поза Англією. Тема стара: чоловік хотів позбутись жінки. Оригінальним був тон процесу: щирість обвинуваченого та докази адвоката. Обвинуваченій казав: „Признаюсь щиро, що я вже давно хотів спекатись жінки; від самого шлюбу були ми нещасливі. Випадок ставив мені у пригоді. Мою жінку познайомилась з багатим купцем, який закохався в ній і дарував мені 500 фунтів відступного. Після короткого вагання, я згодився. Не почуваю себе зовсім до якогось злочинного вчинку". Так казав бідний шлюсар-механік, що не міг розвестись з жінкою, бо жінка не мала ані з чого жити. Вони жили зі собою погано, але не мали способу розійтись. Адвокат обвинуваченого підкреслив психольогічні мотиви цієї трансакції; вона була добровільна, за спільною згодою подружої пари і на їх користь. Багатий купець зробив бідному робітникові гощений дарунок за „дирочку". Адвокат покликувався ще й на англійську традицію. В р. 1801 між англійським населенням були відомі факти продажі жінок, не карані законом. І наводить приклади записані у старих актах, коли власну жінку продав один за 11 шилінів, другий за 24. Треба знати, що англійське законодавство залюбки черпає свої присуди з мудрости предків. Але в даним случаю цирість купця-мужа та його адвоката були безуспішні. Англійський суддя не був взворушений приказами своїх варварських предків. І шлюсар-механік відсидить за свою продажу півтора року вязниці. Дістав 500 фунтів, але жінка коштувала його дорого.

Реклама мущин. В університеті в Каліфорнії студентки підчас викладів причепурювались пудрою та шминкою, зовсім як це роблять і в нас, згідно з правилами останньої моди. Це так роздратувало студентів, що одного дня принесли зі собою до саль пр ладдя до голення і коли тільки їх товаришки почали свою естетичну працю, товариші як один муж стали намазувати себе милом і гострити бритви.

Зі спорту.

Hasmonea I. — Україна I.

Друга з черги зустріч нашої мистецької дружини з найкращою жидівською, яка у Львові стоїть на другому місці, відбудеться на п. „Гасмонеї в неділю дня 14. березня ц. р. в год. 3'15 попол. без огляду на погоду. Гасмонея стає до тих змагань у репрезентаційному складі. „Україна" в слідуючім складі: Барусевич, Дахнівський, Грещук, Оприск, Гіба, Дицьо, Терлецький, Чортій, Мурський, Конашевич і Бурчак. Резервові: Мойко, Кобзар, Дмоховський. Змагання ці з огляду на те, що „Україна" буде докладати всіх зусиль, щоби зреабілітувались по минулорічному висліді розбудять серед нашого громадянства на певно таке велике зацікавлення, як і попередні. Доступ на жидівське грище, яке лежить 5 минут ходу від личаківської рогачки, трамваєм ч. 1. **В. Ст.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Сьогодня. Сала „Сокола".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Он не ходив Грицю" (прощальна вистава).

Борислав. Сала „Народного Дому".
14.III. „Ревізор з Петербургу".
15.III. „Пан Твардовський".
16.III. „Без вини винуваті".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).
Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 11—?

Український Театр під дир. І. Котутяка.

Грималіа. Сала „Народного Дому".
Неділя 14.III. „Барон Кімміль".
Понеділок 15.III „Послюбна ніч".
З днем 15. лютого заангажовано з Львівського Театру п. Сокальську і п. Блавацького як режисера.
1350 5—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митковичевої.

Чесанів. Сала „Нар. Дому".
14.III. Прощальна вистава. „Казка старого млина".
Початок точно о год. 8-ій.

Замість вінця на домовину бл. п. Антоніни Перфецької злочинця на „Рідну Школу": ВП. Ромуальд і Евгеня Перфецькі 30 зол., Ст. і Ів. Бикесевичі 2 зол. — Ів. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ-ва. 1405 1—1

Звичайні Загальні Збори Товариства „Українських Жінок" в Станиславові відбудуться дня 18. березня 1926 р. о 3 год. по полудни, в салі „Української Бесіди", при вул. Голуховського ч. 20.
1402 1—1

Дрібні оголошення.

КУРСИ артистичних робіт ручних і кравецтва, Коханівського 14. III. поверх, двері 6. 1399 1—,

НОТИ на оркестру. В. Безкоровайний: 1) „Для розваги", комплікти на оркестру сальонову. 2) „Збірка пісень", квартет смичковий. 1391 2—3

КООПЕРАТИВА „Єдність" в Турильчу пошукує субєкта. Платня після умови. Зголошення на адресу кооператива „Єдність" в Турильчу п. Сколе. 1401 1—1

НЕДАЛИНО ПОШУКУЄТЬСЯ жінки в віці 25—45 років до ведення домового господарства й догляду 5-ть тілого хлопця в великім місті при родині з 3 осіб. Умова добрі. Зголошуватися (найкраще особисто) від 11 до 12, Левицька, Байки 17, II. поверх, Львів. 1404 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

АДВОКАТ

д-р Кость Левицький

провадить особисто канцелярію у Львові, вул. Підвалля ч. 7, 1384 II. пов. (дім „Дністра"). 3—4

НАСІННЯ 1335 6—10

ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ

поручає на кредит

„РЕГУЛЯТОР" Львів. Ринок 43.

Цінник на бажання даром.

Оголошення

Товариство „Взаїмна Поміч Українського Учительства" у Львові, вул. Оссолінських ч. 8. II. пов. видержавить ведення кухні на 100 осіб денно в „Учительській Оселі" у Ворохті на липень і серпень ц. р.

Умови: Фаховець-мужчина, Українець, кавція, власне кухонне і столове начиння, накриття, служба, список страв на поодинокі дні тижня (ціна харчу не може перевисшати цін місцевих пансіонів). Речинець зголошення оферт до 30. березня ц. р. 1340 2—2 **Управа Товариства.**

Десять зол. може вже принести велику виграну в класовій льотерії. По одержанню замовлення кореспондентною пересилаємо льоси і долучуємо чек П. К. О. вільний від поста на пересилку квоти.

Ціна льосів I. класи:
1/4-10 зол. 1/2-20 зол. 1/1-40 зол.

Шанси гри величезні.

Що другий льос мусить виграти.

Виграні: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, і т. д. і т. д.

Банковий Дім **ШІЦ і ХАЄС** Львів, Марійська 7.

1394 1—1

Волосся, їх порист, усунення їх випадання, зникнення брів і рясів, уможливлює тільки одиноке, радикальне, внутрішне средство табєтки **„СКІН"** вир. під надзором наук. повіт в Хем. Фабр. **„ESKA" в Познані.**

До набуття в аптиках і дрогуеріях по зол. 6 за слоїк. Научні проспекти безплатно, тем дано в формі **ДЕНКОВСКІ І РЕПА, Львів, пл. Бернадинська 17,** телефон 42-50. Виключні представники на Львівське Воєводство. 1398а 1-5

Загальні Збори

Спорт. Тов. **„Розник" в Бережанах,** відбудуться в неділю дня 21. березня 1926 о год. 4 вечером в домівці Народного Дому з порядком нарад: 1) Звіт з діяльности уступаючого Виділу. 2) Вибір нового Виділу. 3) Внесення й запити.

1400 1—1

МІХІ ковальські і технічні Львів, Городецька 41. **МАРІЯШ.**

1405 1—4

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 57. (10.732). Львів, вівторок 16. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.327.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. перепол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Справа еміграції.

Гамбург, 8. березня 1926.

Хто теоретично чи практично займається проблемою загальної еміграції, або еміграційного руху в певнім напрямі, мусить постійно мати на увазі факт, що мандрівка людей в чужі краї завсіди була і тепер є природним явищем. Ця обставина вказує на елементарні причини еміграційного руху. Природною річю є, що передовсім в краях, які мають за великий приріст населення і не можуть його вижити, повстає конечність еміграції. Це є головна і найважніша причина, під напором якої відчиняється від часу до часу вентиль і край позбувається економічно слабих елементів, не досить сильно з ним звязаних, часто на свою користь, часто на користь виїжджаючих. Крім цієї є багато инших причин, котрі витворюють еміграційну психозу, яка може бути переходовою або постійною.

Релігійні і політичні переслідування вже за давних часів протягом десяток літ або й століттями змушували релігійну чи національну меншість опускати рідний край. Таких прикладів знає історія багато і не місце тут їх наводити. Можнаб лише згадати про масову утечу Гугенотів, про еміграцію Ірландців, яка ціле століття тревала та утечу російських Жидів до Америки після відомих погромів. Такі переслідування і ними викликану еміграцію можна би з точки погляду історичних періодів назвати переходовими, бо по часах релігійної чи національної нетерпимости приходили часи толеранції.

Постійну еміграцію викликує майже все економічний занепад догичної країни, або сильний приріст населення. Розуміється, що в практиці тяжко розрізнити оба роди еміграції, бо вони звичайно сплетені зі собою і спричинені як політичними, так і економічними невигодами.

Еміграція з Галичини тревае вже більш тридцяти літ і треватиме доти, доки край не зможе дати всім своїм жителям спромогу прожитку, що без основного політичного й економічного перестрою є неможливе.

Отсі гадки висловив я, щоби об'єктивно висувати проблему української еміграції з Галичини.

Еміграційна психоза не дасться викликати там, де нема підстави і конечности еміграції. Не дасться вона викорінити ні освідомлюванням, ні контрпропагандою. Провідники нашої суспільности мусілиб ужити зовсім инших засобів, щоб вилічити цю хоробу. Еміграційну психозу викликують безсовісні елементи в намірі легкої наживи, або з політичних цілих. Розуміється само собою, що наше суспільство не повинно допустити до того, щоби люди, котрі таким чином з найбідніших хочуть тягнути користь, і організації, котрі не то що не є компетентні, а просто ворожі до нас, не бралися розвязувати таких пекучих питань, як еміграційне, використовуючи нагоду для своїх політичних махінацій, не втручали носа не до своїх справ та щоб вовки в овечій шкірі не добиралися до вівчарні.

До ширення еміграційної психози причинюються також безпосередньо імміграційні закони північно-американських держав. Руководячись нерозумним егоїзмом, краї, які могли б дати великим масам переселенців людяне існування, зачиняють свої ворота перед напливом европейських емігрантів. З моральної точки погляду можна Зєдиненим Державам Північної Америки закинути, що їх закони нерозумні, жорстокі й односторонні, бо служать егоїстичним цілям лиш деяких політичних партій, хоч загально є відомо, якими політичними і економічними аргументами вони оправдують свої закони. Так як їх прогібіційні закони спричинюють ширення неморальности, потайного пияцтва, підкупства, пачкарства, так і їх теперішні імміграційні приписи стали причиною не одного нещастя, з тою лише ріжницею, що воно торкається не Американців, а Европейців. До Кубн або Мексика чейже не виїхало стільки тисяч людей, щоби там поселитися — для них всіх були ці краї останнім етапом до Зєдинених Держав. Не одного довели ті еміграційні закони до розпуки і зруйнували не одно родинне щастя. Не пускають жінок до чоловіків, малих дітей до родичів, а про инших вже й не згадувати. Скільки наших емігрантів валяється в чужих европейських державах, не маючи зі загально відомих причин змоги вернути домів і ожидаючи нетерпеливо щасливої хвилі, коли зможуть продертися до своєї рідні за морем. В самій Німеччині їх яких кільканадцять тисяч.

Що торкається країв Полудневої Америки, мушу зазначити, що вони під сучасну хвилю під оглядом економічно-політичним не є таким ельдорадом, яким його славлять еміграційні гієни. Ті людці, переважно є не лише злочинно безсовісні, але також малоосвічені; вони не то що не мають поняття про тамошні відносини, але звичайно не знають навіть, де лежить ними обіцяний край, і послугуються звичайно фантазією. Цим питанням повинна українська преса більше зацікавитися і подавати частіше описи таких країв, про які мріють наші переселенці, обзнайомлюючи їх з тамошніми відносинами, родом праці і заробітками, перестерігати від необдуманих, легкодушних кроків, пятнувати всі надужиття еміграційних агентів і взагалі взяти провід еміграції в руки.

Що до засобів, яких доконче треба би ужити, щоби опанувати теперішній еміграційний хаос і повести еміграцію в користь українському суспільству, можнаб їх найти багато, тільки треба раз на все зірвати з застарілими пересудами. Майже кожний український інтелігент вяже слово еміграція з чимсь нечесним, неморальним і негідним того, щоб він зацікавився цією справою. Ціла українська еміграція від перших своїх початків була і є в чужих руках. На мою думку, лише опікунча українська організація, яка кругом свого діланнє обняла би не лише українські землі під Польщею, але також краї, через котрі емігранти переїздять і до котрих їдуть, може до певної міри зарадити лихові. Здається, що одиноким до цього покликаним товариством є „Товариство Опіки над українськими емігрантами" у Львові, та на жаль, про його діяльність не багато чути. В першій мірі воно могло б усунути нездорові прояви еміграційного процесу, закладаючи по всіх містах і містечках філії й інформаційні бюра, охороняючи переселенців перед визиском і придушуючи тим самим емігрційну психозу. Далі конечним булоб ввести в житя кредитову організацію (може на кооперативній підставі), яка улегчувалаб емігрантам переїзд і давала змогу стати їм на власні ноги при евент. допомові подібних заморських організацій. Відсутність такого кредиту і рівнобіжної з ним моральної допомоги доводять до того, що наші переселенці загибають, не маючи в заморських краях найконечнішої першої опори. З цих сумних обставин не слідує, щоб заходила конечність здержати еміграцію — що зрештою неможливе — а щоби повести її, як треба. Народи, котрі мають вже такі організації, як нпр. Німці або Жиди, не пропадають так марно навіть в напів диких заморських краях, — навпаки — доходять з часом до значного добробуту.

Моїм завданням не є наводити тут всі організаційні подробиці конечного нам опікунчого товариства чи кредитової інституції. Я уважав лише відповідним звернути увагу, яких засобів слід би ужити, щоби усунути невідрадні прояви теперішньої еміграції.

М. Богатюк.

По „плєбісциті".

В справі шкільних рекурсів.

„Шкільний плєбісцит" з березня 1925 випав для нас можливо якнайкраще. Майже цілий загал українських батьків в громадах, де до цього були законні вимоги, заявився за українською мовою навчання в народних державних школах. І здавалося, що це, принайменше формально, врятує українські народні державні школи перед їх фактичною ліквідацією.

Так не сталося. Вже сам славетний закон про мову навчання в народніх і середніх школах та ще більше відносний виконавчий розпорядок дали таку сильну зброю в руки „прихильної" нам шкільної адміністрації, що це знівечило майже в цілости наші зусилля. Практика доказала це вповні. Від грудня мин. року зачали повітові шкільні інспектори доручувати рішення куратрії львівської шкільної округи в справі мови навчання в поодиноких школах на основі внесених батьками дітей шкільних декларацій. Всі ті рішення з правила для нас некорисні, бо тільки дуже виняткова оставляє куратрія українську мову навчання в народній державній школі, а з правила в українських громадах, де досі були публичні народні школи з українською мовою навчання, вводить двомовність (на практиці буде в цілости польський виклад), а часто чисто польську мову навчання. Тут повітові шкільні інспектори — майже без винятку з вшехпольського табору — пішли за інструкціями, які їм надіслав відомий українофоб Марцелі Нірушинський, про що знаємо хоч би з його пресового процесу проти редакції „Дзенніка Людового".

На це треба було бути приготованим і заздалегідь приготовити засоби оборони. На жаль, часто так не сталося. Плєбісцитовий запал минув, вічові кличі і зазиви давно прогомоніли, а буденна життєва дійсність вимагає свого. Оборонної акції не переводимо до кінця навіть у тих рамцях, що дає нам польський шкільний закон і його виконавчий розпорядок.

Проти рішень куратрії часто не внесено рекурсу до міністерства освіти. Наші люде на селі, одержавши рішення куратрії від повітового шкільного інспектора, забувають вчас внести рекурс і затягнюються доперва тоді, коли минає чотирнацятьденний реченець і коли з цієї причини не можна вже внести рекурсу. Через цю каригідну байдужність несправедливі і не опертні на фактичному стані і в консеквенції на постановах шкільного закону рішення куратрії стають правосильні і на довший час українська громада одержує проти своєї волі польську народню школу, або школу двомовну, що на практиці вийде на одно. В таких випадках треба повернути по думці § 9 виконавчого розпорядку до шкільного закону про мову навчання збірку декларацій батьків і опікунів дітей і внести їх до шкільного інспектора до кінця цього року, а куратрія рішить про це аж в 1927 р. і найскорше у шкільному році 1927/8.

Kod. skarb. „Dilo" Nr. 114/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jako Trybunał prasowy we Lwowie, orzeka na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 53 (10728) z dnia 11. marca 1926 roku pod tytułem: 1) „Petodija i nasmich" w ustępach między słowami: a) do Prahy... a słowami: ne dozwolajetsia, b) derżawy... aż do końca tego artykułu, 2) „Polska propaganda za kordonom" w ustępach między słowami, a) nebereku... a słowami: szczo nuże, b) samurekama... do końca artykułu zawarta zniewaga zostały z to ad 1. z § 65 a) u. k. uznał dokonana w dniu 11. marca 1926 konfiskatę za uprawomocnioną, i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by ogłoszenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. p. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 11. marca 1926.

Nawel.

можна би там привернути українську мову навчання.

Ще яка половина громад не одержала й досі взагалі ніякого рішення куратор ії і тепер треба нашим людям справи пильнувати, бо на основі § 12 згаданого вище вик нчавчого розпорядку від рішення куратора прислуговує інтересованим батькам відзнак до міністра освіти в реченці 14 днів від вивішення оповістки в льокалі громадської канцелярії і туди закладати та питати війта, чи не прийшло рішення куратор ії і коли його прибито в льокалі громадського уряду. На випадок некорисного рішення, що буде правилом, треба внести рекурс без стемпля у польській мові до міністра віроісповідань і освіти через повітового шкільного інспектора (можна вислати поручен им листом під адресою повіт. шк. ради). Взорець такого рекурсу був свого часу оголошений в українських часописах, а тепер належало би його ще раз передрукувати. Зрештою інтересовані знайдуть все поміч у когось з наших інтелігентів в повітовому місті — найчастіше в українського адвоката і там у цій справі належить звертатися.

Звертаю увагу на те, що коли внесено рекурс до міністра освіти проти рішення куратора, то у цьому випадку рішення куратора є неправосильне аж до хвилі вирішення міністром і мова навчання у даній школі остає давніша, себто у нас в Галичині в українських українська, бо такою була на основі дотеперішніх шкільних законів. На ділі є тепер так, що інспектор, одержавши рішення куратора в справі мови навчання, заряджує негайно, не вижидаючи на правосильність рішення, мову навчання таку, яку рішив куратор. Не рідкі є випадки, що інспектор на свою руку без рішення куратора вводить в українській народній школі двоязичний виклад. Таке зарядження є очевидно протизаконне і негайно треба вносити жалобу прямо до куратор ії, а також і до міністерства освіти, жадаючи полишення дотеперішньої мови навчання аж до часу остаточного її вирішення шляхом інстанцій.

У виїмкових випадках, коли би заходило нарушення закона, буде можна оспорювати рішення міністра освіти перед адміністраційним трибуналом. Цю справу по закону мусить перевести адвокати й вона хвилево ще не на часі.

Не треба забувати і про те, що про всі переміни щодо мови навчання і про остаточний практичний вислід шкільного плебісциту належить повідомити редакцію одного з органів нашої підпільної преси для ужитку комітету оборони української школи, що о ісся відповідно використається в пр сі чи в окремих публікаціях і на парламентарній арені.

Все і всюди, а тим більше відносно школи в даному випадку, треба памятати, що закони писано для тих, що їх уміють стор жити!

Д-р Степан Барач.

ШКЛО ПЛИННЕ ВОДНЕ
(Natron-Wasserglas) Кварцове в вибірних якостях поручає
фабрична перер бок хемічних
„ХЕМІКОЛЬ“ С-ка з обм. пор.
в Лецк, вул. Кілінського 99.

Країна песимізму.

М. Горький про Росію і Леніна.

В англійському щоденнику „Обсервер“ помістив римський його кореспондент обширне інтервю з російським письменником М. Горким. Порушена в інтервю матерія освітлена Горким з такого оригінального становища, що ми не ваг аємося, передрукувати його в цілости. Тепер для нікого не секрет — казав Горкий — що я стою в опозиції до теперішніх володарів моєї батьківщини. Направду всім відомо, що я відійшов від них.

Від тої пори, як я користуюся гостинністю чужої країни, стою далеко від усякої політики та слідкую за долею моєї батьківщини тільки здалека. Те, що я Вам скажу, не відноситься до політики, але думаю, що воно зможе внести деякі справи із тієї ділянки. Коли більшовизм зародився у Росії або, коли для фашизму стала сприятливою Італія, то сталося це тому, що тут найшли вони глибоке психольогічне коріння (підложе). Того коріння не завважує европейське око, таксамо як не завважили ік много, що тепер пророкують у тінях дерев, які не виросли з того коріння. Ті „русскі“, що оцінюють Леніна тільки з точки погляду більшовизму, не розуміють причини його появи на національній сцені. Правдивого значіння Леніна треба дошукуватися в найріжнородніших ділянках і якщо ми його найдемо, то прийдеться розглядати з цілковито иншої, чіх звичайна, точки погляду всю величку скідню революцію.

Росія — це країна песимізму. Життя там ніколи не було легке. Майбутнє все здавалось безнадійним, а сучасне все було невідрадне. Горе, страдання, біда, всякі можливі й неможливі пониження, пянство, пяні бесіди і тюрма. Хто не був бодай раз арештований і висланим у Сибір, то й не був „настоящим русским“. Відчуженість, пустинні шляхи з мужицькими оселями, на сотні верст одна від другої віддаленими, понура фільософія, поміщики і селяне, і всюди страждання“.

Література є все правдивим зеркалом народньої душі. На палітрі Достоєвського, Тургенєва, Гончарова, Толстого і Андрієва находимо найпонурніші фарби. Їх твори повні сльоз і жалоб. Вони пишуть про смерть, про життєве болото, про самогубства і про зло. Всі вони песимісти. А якщо хто з російських письменників і пише комедію, то вона неминуче переходить у траедію. Успіх нагадує гірку, іронічну химеру. Ніхто ще не сміявся в Росії здоровим, щасливим сміхом. Росія не видала поета ні фільософа, що представляв би людцям життя з душевною ясністю. Не було письменника, який важився би говорити в щасливих тонах, закликати до віри, та бути оптимістом. А проте, якби така людина появилася, то всі пішли би за нею. Вона й прийшла. Це був Ленін. Появилася людина, що мала відвагу сміху. В дійсности він не сміявся, але він проголосив надію, в царстві прокляття він заговорив про життя.

Він мав оптимістичну фільософію. Я назву її воюючим оптимізмом. Він був одинокою в Росії людиною, що мала сміливість, рішучість, владолюбність. Він приніс зі собою надію та обіцянки і поширив усюди оптиміам.

Але сам він ніколи не сміявся, я знав його і був до нього близький. Та я ніколи не бачив, щоби людина страдала так як він. Мені ніколи і в голову не заходило, що людина взагалі може так страдати.

Одначе ми стали ворогами. Ми завсіди розходилися в поглядах. Тепер, коли він помер, я можу сказати, що ніколи ні давніще, ні пізніше я не любив і не поважав людини так глибоко. Та з ніким я не боровся так, як з ним. Ленін, як політичний діяч, передав керму управи в руки цілого народу. Цього я не бажав. Я не вірив — і не вважаю тої думки — що російський селянин, та несвідома (незежественная), звірача, темна сучасна товпа зможе управляти. Ленін вирвав керму управи з рук інтеліґенції і освіченої промислової кляси та передав її тим, що не приймали найменшої участи в творенні нової Росії, і що були, і на жаль, ще й тепер є несвідомими (невежественними).

Це була та велика точка, на якій наші шляхи розійшлися і ніколи більше не зійдуться. Та якою злою не будаб та політика і її можливі наслідки, то незаперечним стане одно, що Ленін розбудив Росію з мертвого сну. В тому „войовничому оптимізмі“ саме й заключається правдиве значіння Леніна. Це було одиноке, що могло спасти мою батьківщину.

Але цей „воїовничий оптимізм“ є для Росії чимсь більшим, ніж для Европи. Більшовизм, як політична формула має в Росії сильне психольогічне коріння, а без коріння не може бути квітів. Я не італієць і не можу відчути, де і в чому заключається психольогічне коріння фашизму. Та я знаю, що Муссоліні, який мені дуже нагадує Леніна своїм оптимізмом і самопевністю, не міг би перенти з римського форума в Англію або Францію та викликувати там своїх давних предків.

А тому всі, хто бажав би копіювати більшовизм, фашизм чи инші подібні ідеї, повинні перш за все відгадати їх реальне і правдиве значіння, заки візьмуться наслідувати їх приклади.

Перед новими виборами в Румунії.

Парлямент буде розв'язаний 27. ц. м.

На засіданні румунського парламенту з 11. ц. м. поставив посол Дюзвру внесення на розв'язання палати з днем 27. березня, мотивуючи це тим, що перед 4 роками скликано парлямент королівським

ІВ. НІМЧУК.

Артим Хомик.

В 5-ліття смерти.

Здається, так недавно, наче вчора поважний гурт українських емігрантів поступав за вкритою безліччю вінків і квітів домовиною, що її несено з Вільгельмінен-шпиталю на великий цвинтар робітничої дільниці Отакрінґ у Відні. А тимчасом уже пять повних років минуло від тої хвилі (15. III. 1921), як лок. Артим Хомик спочив на віки у привітній віденській землі. За той час вже й неодин учасник тих величавих похоронів забув про цього оригінального публіциста й письменника, як забутою лишилася і його могила серед української віденської громади.

Артим Хомик — Галичанин, але не тут здобув він собі славу й популярність. У Галичині знали його як непосидючого, неспокірливого й „неврівноваженого“ педагога, що з ним і шкільна влада й українські громадянські чинники мали тільки клопоти. Правда, блиснув був на хвилю своїми новелістичними нарисами п. з. „Всесильний доляр“ у „Лит.-Наук. Вістнику“, але й у цих талановитих, перших спробах його пера підозрівав дехто — вручний плягіят. Зрештою був гонений за свою дивну, неспокірливу вдачу, за свою впертість і правдомовність. І скитався як вічний нуждар-самітник по приватних українських гімназіях, поки на передодні великої війни доля не загнала його на Вел. Україну.

Щойно там „знайшов він себе“, щойно тамошнє оточення, а передовсім українська революція і звязані з нею події дали Хомикові імпульс до ширшої публіцистичної праці. Там, у Київі, кинувся він у вир кипучого життя столиці, там забрався він з жаром до роботи, яка поглинула його цілого. І там уперше в житті заробляв на гарне удержання, хоч привичний до мізерного життя він його по давньому — як справжній інтеліґентний пролетар.

У Київі виявив Хомик і найбільшу продуктивність. Писав кожного дня до щоденника „Відродження“ оригінальні передові статті, багаті поглядами й направду европейським підходом до кожної справи. Крім цього писав політичні брошури (прим. про потребу українських установчих зборів у видавництві „Вернигора“), приготовляв шкільні підручники й занимався красним письменством, розчитуючись головним чином у творах світової літератури. Поза тим брав участь і в політичному житті, будучи одним з основателів „Союзу української державности“, в цих вільних умовинах життя, не звязаний ніким і нічим, почувався Хомик, не дивлячись на інтенсивну працю, найщасливішим у своєму злиденному житті.

Опинившись у Відні в ролі емігранта, живе цей журналіст-фільософ знов у нужді. Спершу не піддається хоробі, що здавна загніздилася в його грудях, і працює багато в емігрантських журналах („Воля“, „На переломі“) та стає членом основателем і членом першого виділу „Союзу українських журналістів і письменників у Відні“. Одначе небавком хороба таки бере своє і скошує його в 41 р. життя. А по нім лишилася нам у спадщині — крім численних його статтей, пару брошур і пару шкільних підручників — одна-однока збірка літературних нарисів, що вийшла вже по його смерти („Всесильний доляр і инші новелі“, Відень 1922).

Артим Хомик був оригінальною, освіченою, багатою в думки людиною. До того мав на кожну справу свій питомий, критичний погляд і гостре як бритва перо (тзв. „хомиківський стиль“), що ним торощив усіх маловірів, хитрунців і инших заскорузлих Рутенців чи Малоросів. Був послідовним демократом і вірив фанатично в силу й відпорність українського демосу. На цю тему написав він уже на еміграції й більшу студію про психіку російського и українського селянина, яка, на жаль, не появилася в друку. Разом з покійними українськими журналістами Семорагівичем і Васильківським, що також похоронені у Відні, мав він ще одну гарну прикмету: був ідеалістом і вмів захопитися гарною доброю справою — до безтями.

Його цикль „Всесильний доляр“ — це своєрідна спроба фільософії життя і суспільства. Хомик хотів зрозуміти ясно, що таке суспільство, а передовсім капіталізм, але — як багато инших — мав дві думки про нього: „Капіталізм — це боляк на організмі суспільности, який трісне і згине“. — „Але коли цей боляк трісне, скільки рознесе сопуху! А матерія не гине“. Або: Ціла організація психофізична босяка-пролетарія достроїлася до капіталістичної системи з її продуктами виділення: правом власности проституцією, мілітаризмом і алькоголізмом. Ухудобління — це вся фільософія прогресу пролетаря, сайдомого, мудрого і гордого, як Діоген, але безсилого проти механізму суспільства... Инші річи в цій книжці („На боєвищі життя“, „Raison d' etat“) — слабші і думками і формою, хоч не оракує їм публіцистичного темпераменту і своєрідного, хомиківського сарказму.

Відійшов від нас Хомик в одному-одинокому убранні, яке міг назвати своєю власністю, бо й не привязував найменшої ваги до власности, гроша, слави. Відійшов, лишаючи нам усім до наслідування свою гарячу любов до правди, великий ідеалізм і непохитну віру в остаточну перемогу української національної ідеї.

Кондрій фабричує сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, кмінковім, ягтовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Рінницька 6. 13-75**

декретом на перше засідання. Внесення Дювару, не зважаючи на протести опозиції, принято. Таким чином дня 27. березня появиться королівський декрет, що розвяже парлямент і сенат. На основі конституції тим самим декретом будуть розписані нові вибори, що мусять відбутися найпізніше до 27. травня ц. р. Одначе уряд не є обовязаний уступити в дні розвязання законодатних палат і мабуть удержиться аж до нових виборів.

У тім короткім міжчасі, який ще ділить парлямент від дня його розвязання, уряд пробуватиме перепачкувати ще кілька важних законопроєктів. Так міністр фінансів Братіяну вніс таки зараз після принятя внесення на розвязання парламенту законопроєкт про підвисшення стемплевих належитостей, мотивуючи це тим, що це принесе державі 400 міліонів леїв, що вже вередбачено в буджеті. Проти цього законопроєкту запротестували опозиційні посли.

Децентралізація?

Самостійний комісаріят торговлі на Украіні?

Російська емігрантська преса інформує на основі невідомого джерела, що уряд СРСР. рішив погодитися на утворення окремого самостійного комісаріяту торговлі для Української Радянської Республики. На полі внутрішньої торговлі український комісаріят мав би повну самостійність. Натомість на полі закордонної торговлі підлягав би він московському Всесоюзному Комісаріятові. На днях мають опублікувати окремий декрет про утворення того комісаріяту.

Понедавна, як відомо, комісаріят народньої торговлі не був одноцілим. Закордонну торговлю вів окремий загально-сбюзний (злитий) комісаріят, а внутрішню торговлю провадив обєднаний (директивний) комісаріят. Перший мав на Україні тільки свого уповноваженого, а другий був заступлений окремим (директивним) українським комісаріятом. Коли обидва комісаріяти злучено у Москві в один, то в союзних республиках вийшли зрозумілі комплікації. Треба було уряди уповноважених закордонної торговлі лучити з комісаріятами внутрішньої торговлі, а, як відомо, обі ці установи у правному відношенні, а також у відношенні своєї компетенції сильно ріжнилися.

Новотвір, про який пише емігрантська преса, справу ще більше ускладняє. По її інформаціям твориться самостійний (у більшовицькій термінольогії він зветься ще автономним) комісаріят торговлі. Та він відразу має мати два обличча; з одного боку він обєднаний (директивний), коли йде про закордонну торговлю, а з другого боку він самостійний (автономний), коли йде про внутрішню торговлю. Як цей подвійний характер одного і того самого комісаріяту погодити зі собою, як цю сфінксовату побіду означити — невідомо. У всякому випадку, якщо такий комбінований твір на Україні повстане, то це буде цілком новий тип, до тепер навіть більшовицькому законодавству невідомої установи. У розмежуванню компетенції між всесоюзними органами і союзними (т. зв. самостійними) республиканськими органами влади, це буде новий вже четвертий і до того переходовий тип виконавчої влади. Иншими словами, це новий експеримент на полі нормування правних взаємин між Союзом і поодинокими союзними республиками.

„Вертеп Наших Днів"

ГАЛАКТІОНА ЧІПКИ і ЛЕЛЕ

відіграють:

Самбір в середу дня 17-ого березня ц. р.

Перемишль в четвер, дня 18-ого березня ц. р.

В програмі узгляднюється ... місцеві відносини. ...

1406 2—3

Нагінний суд у Перемишлі.

В Перемишлі відбувалась розправа проти трьох бандитів Шуліма Банка, Адама Томашевського і Фр. Яновського. Їх арештували за грабіжковий напад на д-м дир. Юзвяка в Сенчві й крадіж двох валіз з більоном, яких 6.000 зол. призначених для учительських платень. В суботу дня 13. березня присудили всіх на кару смерти. Трибунал уважав засуджених предложити ласці президента Польщі. През. Войцеховський помилував усіх трьох. Засуджених повідомили про помилування, коли вже готовилися на смерть. Засуджені вислухали зі зворушенням „добру новину" і подякували оборонцям і трибуналові. Кару вязні ще визначать пізнійше.

Резолюції Селянського Союза.

Після дводенних нарад закінчилася 14.III. у Варшаві конференція українськ. соціял. „Селянський Союз". М. ін. ухвалили: Конференція заявляється за веденням політики в інтересі зах.-українських земель, опертої на ідеї зєднання і незалежности, за збільшенням активности на парл. терені, розвязанням сойму і переведенням виборів на основі дотеперішньої виб. ординації. Апробуючи дотеперішню політику своїх представників в українськім сойм. клюбі ухвалили зайняти супроти инших українських угрупувань становище рішучої критики. Крім цього резолюції постановляють побарювати галицьких москвофілів і т. зв. „угодовців". До польських сторонництв, котрі, згідно з резолюцією, слід побарювати належить ППС, головно на Полісі, група Бриля й „Часта" на терені Сх. Галичини. За співжиттям з політ. угрупуваннями заявляються резолюції лише з групами з лівиці. Щодо кооп. уряду резолюції стверджують, що теперішній уряд своїм політ. курсом не ріжниться нічим від попередніх. Вкінці резолюції заявляються за утворенням парл. селянсько-робітничого бльоку і за співпрацею з ним під услівям, що без застережень признає слушність нац. і соц. домагань України.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Безуспішні жен. наради.

Канцлер Люгер повідомив коаліційних делегатів, що не може акцептувати предложеної йому нової примирюючої розвязки труднощів, які повстали на конференції рейнських контрагентів. В Женеві дуже песимістичний настрій, тому, що Німеччина не згодилася на признання Польщі навіть тимчасового місця для Польщі. Бріян заявив журналістам, що союзники представили Німеччині предложення посунене до останніх границь примирення, але Німеччина дала відмовну відповідь. Що дальше буде годі знати, — говорив Бріян. — Евентуальні нові предложення мусіли би вийти від Німеччини, бо вона витворила такий критичний фактичний стан. Лютер заявив, що Німеччина ніщо не може сказати, поки не є членом Ради С. Народів. Німеччина предложила покликати комісію для розгляду справи поширення Ради, дальше пóза цю пропозицію не може посунутися. Ніщо не має проти цього, щоби справу розглянути, але не може вязатися згори. У меншому гуртку журналістів заявив Бріян: Ми пішли до останніх границь уступок. Німеччина все відкинула. Не позволила Союзові Народів користуватися його власними статутами для створення нових місць у Раді. Зажадала: для себе постійного місця, кольоніяльних мандатів і т. д. В части принято це, в части відкинуто. Заявили Німеччині, що має вступити без дальших внесень і застережень.

Барон Ішій предложив, щоби Німеччина сама вступила до Ради, та щоби в черзі Рада означила справу свого складу.

Думають теж, що Еспанія й Бразилія відкличуть покищо свої до-

Відгуки дня.

Безлідставні закиди.

Ніхто, здається, не повірить у сплетню, що наша суспільність байдуже ставиться до книжки чи до преси. Ще до кінчики, то можливо, що є в ній трохи правди — хоч підчас „місячя книжки" пішло найменше сто томів ріжних творів. Але щодо преси, то в сплетнях на цю тему нема ні крихти правди.

Українська преса розвивається прекосно, а ще краще завивається, коли перейде непрочитана до складу масла, повил чи инших делікатесів.

Жагуща потреба читання в нашої суспільности покликала до життя не тільки місячники і тижневники, але навіть пітижневники, а всіх їх ледве зрахуєш на пальцях одної руки. А вже просто нечуваний є факт, що на девять міліонів населення зуміла вдержатися одна щоденна газета. Иду в заклад, що нема в світі другого такого випадку. Подумати тільки, що є в нас люде, які потребують щодня (крім неділь і гр.-кат. свят) часопису, хоч би на чотири сторінки, подумати кажу, а серце росте як по „шкільним плебісцитї". Нехай, що багато з них позичає часопис від сусіда, нехай, що цілі „стани" і „фахи" лучаться на одну передплату, — факт остане фактом.

Та чи тільки українська преса може хвалитися прихильністю читаючої публики!?.. Наші журнали не сміють також нарікати. Адже Літ. Наук. Вістник досі ще виходить і є надія, що ще довго буде боркатися зі смертю. А гумор.-сатиричний „Ліс"!.. Чи може він щонебудь злого сказати під адресою жадних сміху і здавних з гузору Українців?! Три сотки постійних передплатників — цеж армія! А коли бодай третина з них платить менше або більше правильно, то редакція мало-що і докладає до видавництва. Зрештою, як хтось хоче видавати щось, чи писати про щось, мусить бути приготований на грошеву втрату. Слава і гроші — за багато два гроби в борщ.

Мені просто смішно з тих редакторів, які хвилюються, коли передплатники не платять. Нині часи тяжкі і не можна вимагати від людей грошей, які їм ледве на чарку горівки вистачують. А коли взяти під увагу доказану правду, що „час то гроші", тоді кожний передплатник вже тим самим платить за часопис, коли тратить час на його читання.

Недавно одна з редакцій дістала кілька листів, які можуть потвердити мої думки.

Якийсь меценат пише: „Ваш журнал я діставав цілі два роки і був певний що це оказові числа. Коли ви жадаєте виріваннє передплати, то прошу більше не висилати мені вашого журналу".

А член міського клюбу обурюється:

„Дивно мені, що ви маєте до мене якісь претенсії. Як маю ваш журнал у нашім касині, а приймав його особно тільки тому, щоби ваше видавництво поширювалося".

Якжеж можна нарікати на нашу читаючу публику, або знеохочуватися в потребі видавання часописів?!...

Галактіон Чіпка.

ЛИСТІВКОЮ

або почтовим переказом, можна також замовити

Льоси до І-ої кляси КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ

По одержанню замовлення висилаю оригінальні льоси, як також чек П. К. О. ч. 149460, яким треба рівновартість переслати.

¼ 10 зл. ½ 20 зл. 1/1 40 зл.

Головні виграні: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, 45.000, 35.000 золотих.

Сума всіх виграних 9,984.000 зол.

Що другий льос мусить виграти!

Замовляючий льос клясової льотерії одержить даром і газету Льосованнь „MERKURY".

Банковий Дім О. Грісс

Львів, вул. 3. Мая ч. 8.

З театру.

Украінський наддніпрянський театр під дир. Н. Бойко.

(З приводу його виступів у Львові).

На початку цього місяця зявився був у Львові український наддніпрянський театр під дир. Н. Бойко. Його поява у Львові була така несподівана, така непідготована, непопереджена хочби дрібною замітков з провінції в пресі (не рахуючи офіційних оповісток), а до того й час, вибраний управою театру на короткий побут у нашому місті був такий мало підхожий, що — зовсім природно — цей театр мусів винести прикре вражіння з гостювання у Львові, а одночасно й львівська публика позбавила себе приємности побачити один з кращих наддніпрянських театрів.

В днях 6., 7. й 9. ц. м. театр дав у Львові чотири вистави, дві пополудневі (для молоді): „Пан Твардовський" і „Ревізор з Петербургу" та вечірні вистави, — так сказати — премієри: „Дибук" (Анського) і „Без вини винуваті" (Островського).

Зайвим булоб подавати зміст і літературну оцінку виставлених пес. Годиться хіба зазначити, що управа театру, робила зусилля в напрямі ріжноманітности. Поруч двох ріжного характеру й ріжної вартости легенд („Пан Твардовський" і „Дибук") йшла класична комедія (Ревізор") і мельодрама („Без вини винуваті"). Найслабшою і найменше вартісною є пєса „Пан Твардовський", — себто польський „Фавст". Ця пєса наскрізь поверховна, мало драматична, місцями наївна, з безліччю відсилок, не робить бажаного вражіння, не зважаючи на зусилля режісера й артистів. Три инші пєси мають в інтерпретації п. Комаровського всі дані, щоби на протязі довшого часу не зійти з репертуару. Новістю української сцени є „Дибук", драматична легенда з хасидського світа, обснована павутинням містицизму, навіяна специфічною сентиментальністю автора до жидівського „Гетта".

Треба признати, що праця театру під дир. Н. Бойко є поважна, заслугує не тільки на увагу, але й на признання. В межах матеріяльної спроможности слідно в постановці велику дбайливість, використовування всіх засобів а режісерія стоїть на висоті свого завдання. Особливо велику увагу звертає режісерія на подробиці, так часто занедбувані нашим львівським театром.

Театр Н. Бойко є кість від кости і кров від крови відомого театру під управою Міткевичевої. Він зродився там. Коли порівнювати обі театри, то годиться признати, що їх мистецький рівень є однаковий. Театр Н. Бойко має кращу обсаду в мужеських ролях, а театр Міткевичевої в жіночих.

На чоло артистичної дружини театру Н. Бойко вибивається п. М. Комаровський, інтелігентний режісер, знавець театрального мистецтва і чоловий актор в характеристичних ролях. Від його ролі (чорт в „Пану Твардовськім", раб Бенайбн в „Дибуку". Хлестакова в „Ревізорі"

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·95 — 7·97 **канад. дол.** 7·75 — 7·80, **чеські кор.** 0·23·00 — 0·23·50, **леї** 0·3·00 — 0·3·12, **франки фр.** 0·28·00 — 0·28·50, **фр. швайц.** 1·45 — 1·50, **анга. фунти** 36·25 — 36·50.

Золото. 20 кор. 30·50 —31·00, 20 франк. 28·00—28·50; 20 марк. 35·50—35·60; 10 руб. 38·50—39·00.

Срібло. Австр. кор. 0·62·50—0·63·00, 5 ам. кор. 3·30—3·38, фльорени 1·65—1·70, рубл. 2·66 — 2·72, рубель дрібним сріблом 1·32 —1·36.

Збіжа.

Пшениця красна з 1925 р. 35·00 — 36·00 **жито галицьке з 1925 р.** 24·50—25·50 **ячмінь галицький броварн.** —·— до —·—, **овес** гал. 22.50—23·00.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

БЕЛЬСЬКИЙ ПРОМИСЛ
Отто Перль jun. і С-ка
Централя в Бельску

має за шану повідомити, що для вигоди П. Т. Клієнтелі, як також місцевих і замісцевих відборців

відкрив філію

свого складу сукна і ваталіни
у Львові, при пл. Смольки 4.

(vis a vis Банку Краєвого Господарства) маючи на складі першокласні бельські фабрикати по конкуренційних цінах, поручається П. Т. публиці, з просьбою о користь прямо з джерела. 1410 1—2

Шлага в „Без вини винуваті") старанно опрацьовані, викінчені, інтересні. Не знаю, чи п. Комзоровський новик на сцені, чи старий бувалець, але він робить враження старого сценічного діяча.

Не менше цінним артистом є п. Якущенко-Бобровченко, з широкою сценічною скалою. Він однаково добре чується і в ролі філософічно настроєного Яна Гвардовского (польського „Фавста"), і в ролі Мешулаха, з котрим собі розмахом творить помітну креацію господинчого Антона Антоновича і звязаного путами життя, розтуженого за материм теплом, незрівноваженого провінціонального артиста Незнамова. Своєю поставою, тембром голосу, як слід приноровленими рухами п. Якущенко є цінною силою в театрі Н. Бойко.

А це — так сказати — дві головні сили цього театру. Одначе й обсада инших мужеських ролі, в яких виступають пп. Абрамчук, Куліш, Дранчук, Михайлів, Ларівін. — також вдоволяюча, взагалі мужеська частина театру є навіть добірна. Його слабістю — якщо можна так висловитися — є жіночий рід. Без сумніву, що й Комаровська заслуговує не инше як уваги, але й на подив. Але ці долю випадають всі важніші жіночі ролі, які не все підходять під її характер хоч вона вміло вивязується зі своїх ролі. Колиб до головних жіночих ролі театр Н. Бойко розпоряжав хоч дюжиною артисток, то це значно підносило рівень театру і відтяжелоб перетяжену п. Комаровську. Инші артистки, як істоміна, Каспінська, Абрамчукова і ин. не мігнуть як поправно виконати свої ролі.

Театр Н. Бойко є помітного мистецького рівня. Є це справді культурна установа, яка заслугує на підтримку і прихильність громадянства, є це чисте джерело квасу. Те, що вдалось в коротку касі довершити п. Комаровському, вказує на його небуденний режисерсько-організаторський хист.

Ще одна замітка: театри Н. Бойко і Міткевичівої має поетичні і безмістоті назви. Чому не дати їм короткої, влучної і змістової назви, але конечно охрещувати фірмою людей, які в театрі не грають майже ніякої ролі. Так така фірма до нікого не промовляє і нічого не говорить. Концесія, видана на прізвище цеї чи инщої безбарвної особи, що не дає права до фірми, тоді — як зовсім инші люде кермують театром і підпають свої сили для нього. Колиж їх не можна видвигнути на перше місце, то нехай же коротка, загальна назва затре особи, яких прізвище є без змісту.

Ф.

Все богатство мистецьких засобів, велику глибину чуття, широку скалю спостережливости виявив Василь Стефаник у своїй збірці
„ЗЕМЛЯ"
попереджений передмовою Д. Лукіяновича. Ціна книжки з пересилкою зол. 3·20. Заповіляти у Видавництві „Громада", 1388 Львів, Ринок 10. II. пов. 4—4

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано цілу статтю п. з. „За вашу душу". Це 28-а чергова конфіската вашого щоденника в цьому році.

— **Шевченківська свята молоді III. держ. учит. семинарії у Львові,** що відбулося вечером дня 12. березня ц. р. в великій салі Народнього Дому зробило дуже приємне враження. Мішаний хор під вмілим проводом проф. І. Левицького відспівав Січинського „Лічу в неволі" (слова Шевченка) і Вербицького „Заповіт". Жіночий хор відспівав три народні пісні. Хори були виведені дуже старанно. Скрипкове тріо і скрипкове унісоно з фортепіяном, як видно було, загально подобалося. Добре враження зробили деклямації чотирьох малинких учениць 4. кляси школи вправ, гарно відеклямувала Шевченкову „Тополю" п-на Рубчаківна, а поза програмово виголосила з розмахом і життям невідома нам ученица-декляматорка поезію Самійленка на смерть Шевченка. Ціле свято мало милий та симпатичний характер, а салю була переповнена. Слід ще згадати про молоденьку пятьотку п-ну Рожанковську, яка вивязалася дуже гарно з Чайковського „Баркароли", а поза тим слід зазначити, що на святі молодих учнів і учениць при деклямаціях легких до памятного опанування поем Шевченка не потрібно суфлера, а що найменше слід того пистерігатися, бо на те час декляматорка книжку в руках, щоби в небезпеці до неї заглянути.

— **Так не слід бути дальше!** Пишуть нам під цим заголовком з міста: На лічківській дільниці існує вже другий рік філія тов. „Сокіл-Батько"—„Сокіл IV". Могли би ми бути вдоволені, що вже й ми маємо в кожній дільниці свою національну твердиню. Та, на жаль, згадана „Сокіл IV." не веде ніяких вправ і зовсім не ставається про згуртування дітворі молоді. Минулого літа показалася при „Соколі IV." секція копаного мяча, але й ця ефемерида коротко жила. За те „Сокіл" може похвалитись хіба кількома вдатними вечеринами. Замість руханки — в данім „Соколі" щоденно урядує клюб картярів, не кажучи про лябаші при кожній нагоді... Коли хочете прочитати приміром „Слово Польске" або „Кресы Львовскі" — то йдіть до „Сокола IV." Там вони все, хоч часто бракне українських часописів! Про направильности з колядою на „Рідну Школу" згадуємо тільки мимоходом. А вже мабуть квінтесенцією всього були вечерниці „Сокола IV." в суботу 6. ц. м. Тому, що не було під рукою аранжера, звернувся з цим до одного гостя і він згодився, але... „ja będę grantował po swemu — bo ja po ruski nie umię!" І може перший раз у Львові ми чули польську команду на вечерницях українського „Сокола". До того грала оркестра, заложена з самих Поляків і то під батутою п. Стебельського, котрий ще кілька років був „Русином"—але перейшов на римо-кат., хоч за ці самі гроші можна було мати значно кращу жидівську або й місцеву українську, заложену з членів чит. „Просвіти IV." — **Учасник.**

— **Чому розбивають православний собор у Варшаві?** Варшавський „Курер Поранни" відсвоює нам таємницю, за якою криється справжня причина розбору православного собору у Варшаві. Ця таємниця лежить у Польській Дирекції взаємних обезпечень, інституції, покликаній на основі закону до примусового обезпечування будинків від огню, за якою криється „звязок спудзельні будовляних", що веде цю розбірку. Хоч собор збудований з надто тревалого матеріялу і ніяк не підходить до будинків, підлягаючих обезпеченню, Польська Дирекція взаємних обезпечень захотіла „звязок спудзельні будовляних" піднятися розбірки собору, бо він винен був їй 45.000 зол., які вона надіялася стягнути собі з продажі граніту й мармору з розібраного храму. „Вислід — пише згадана газета — відомий: заходить тільки питання, чи допустима й відповідна є така господарка фондами обезпечених у Польській Дирекції взаємних обезпечень, яка, піддержуючи нездарні інституції і підіймаючись фантастичних імпрез, приносить страти, а інституцію виставляє на заслужений сміх".

— **З криміналної хроніки.** Иосиф Бабяр, власник реальности при ул. Сапєгинській ч. 53, наишов у своїм городі пакет, в якому було тіло дитини-дівчини, завинене в газети і шмати. Пакет цей кинено через високий паркан з сусідньої реальности. Дитина, розуміється, не жила. Хто її підкинув, не знати. — Про подібний факт повідомила поліцію дозорчиня Францішка Мигасюк, що живе при ул. Рапапорта ч. 7. Вона знайшла дитину-хлопчика, що має яких 6 тижнів, у сходовій клітці тієї реальности.

— **З туги за мінною...** Такий мотив подав цівець Ян Белец у Львові, що хотів позбавити себе життя, напаливши в печі й заткавши її, а потім кладучись до ліжка. Щойно сусіди, побачивши на коридорі дим, виважили двері й урятували кандидата на другий світ від смерти. Тепер мусять дати тужити на цім світі за жінкою, яка з ним розвелася судово і не має охоти до нього вертати.

Курси для інструкторок на села.

Вістка, що в березні устроюється заходом Союза Українок, „Просвіти" й инших товариств у Львові курс для інструкторок, наповнила радістю усіх тих, що займаються організацією жіноцтва по селах та містах. Цеж шойно вони, ці виколені та ще й ідейні, свідомі своєї великої задачі робітниці нададуть усій нашій організаторсько-просвітній теоретичній акції дійсний, практичний зміст. При науці на курсі треба конечно взяти під увагу також методу кількаденної науки кухонарства, домашнього господарства, гігієни, тощо, щоб на бажання сільських жіночих кружків можна улаштувати також курси на місці по селах. Коротенькі, некоштовні для учасниць курси малиб за мету хоч побіжне обзнайомлення жіноцтва з даним предметом, внесення життя та змісту жіночим кружкам, заохоту до дальшої науки будьто через участь в курсах, що їх обовязково треба заводити по всіх містах, будьто через читання відповідних часописів та книжочок.

Тож дійсно великі надії покладає провінція на вислід цих інструкторських курсів!

Та от наспіває зі Львова несподівана вістка: Охотничок заголошується мало. Чи дійсно? Це не зрозуміле! Майже в кожній хаті жіночка молодь з покінченими студіями нудьгує, нарікає, шукає якогонебудь виходу, а між тим тоді, коли є нагода добути собі хліб і зробити громадянству прислугу — вона не заголошується...

Скажуть нам: тяжкі часи. Так, не правда. Адеж такий курс трівае всього кільки місяців, а у Львові певно подумано про те, щоб помогти курсисткам улаштувати собі побут як найдешевше.

Уявляю соб, якби то такі курси оголосила яка польська інституція та показала нашим, жадним „посад" кандидаткам гороскопи подібної праці десь там далеко на Мазурах. Кілько би то наших матуристок з останнього стягалося на ці курси як учалисяб до цього наші дівчата, щоб за мізерний гріш працювати над піднесенням — матуральних людей! А однаком ми мусимо нашу жіночу молодь переконати, що як вона не хоче зійти знова до ролі стародавніх пізничок „на віданні", що з тугою зітхають до якогонебудь женіха, — то вона мусить їти працювати серед і для свойого народу, бо нашого виходу у нас нема і не буде. Вона мусить зачинати від цеї роботи, хоч би нелегкої, хоч би наразі не надто оплатної, бо тільки освідомленням, зорганізованням, піднесенням нашого сільського населення, добудемо йому й собі кращі матеріяльні умови життя.

А на результати цеї роботи навіть не прийдеться довго ждати. Село, а перед усім селянка будиться. Вона бажає науки, бажає розумного, практичного провіду, вона й заплатить за цей провід, за цю поміч, яку для її підношення подасть і інтелігентне жіноцтво. Тут не забуваймо й того, що як ми при своїй звичайній інертности, лівости й непідприємчивости не візьмемося до праці над селом і містом енергійно і скоро, то можемо діждатися, що зробить не за нас хтось инший, зовсім непокликаний до такої опіки над українським народом і зробить це без сумніву не для нашої користи й добра. А на це вже закроюється...

Власний самозахований інстинкт повинен спонукати нашу жіночу молодь не киснути в знеохоченні за печею, але чим скорше заголошуватися до цеї тяжкої і потрібної роботи.

Ол. Кисілевська.

✝ Посмертна згадка.

О. Еміліян Соневицький, парох Скопівки, декан. То я ч, упокоївся дня 4. березня 1926. в Скопівці в 71. році життя в 46. священства. Покійний перебув талергофську голгофту, де набавився недуги і та понесла його смерть. Похорони відбулися 6. березня 1926. В. И. П. 1409

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Театр під дирекцією Н. Бойко.
Самбір. Сала „Сокола".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Он не ходи Грицю" (прощальна вистава).
Борислав. Сала „Народнього Дому".
16.III. „Без вини винуваті".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).
Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 12—?

Дрібні оголошення.

ШКЛЯРСЬКА РОБІТНЯ В. Стельмах, Львів, вул. Ліндого 3. виконує всякі шклярські роботи по низьких цінах. 1631 5—6

РУТИНОВАНИЙ господарський практикант шукує відповідної посади. Зголошення до Адмін. „Діло" під „Практикант". 1395 2—2

КАСЕТИ на срібло, футляли на лякерські і музичні інструменти виконує та має на складі Кучабінські, Львів, вул. Вірменська 27. 1398 2—3

ДВОХ пристойних шатинів, державний урядник, на становищі, літ 34 і студент університету, літ 24, пошукують перписку з матримоніяльній цілі з двома посажними, симпатичними, панночками. Поважні зголошення (не анонімні) слати: Стефанія Бордон, Кути п. Олесько. Знимка пожадана. За дискрецію ручиться словом чести. 1407 1—1

НАПРАВУ всіляких друкарських, ротаційних і рільничих машин, самохідів полагоджує під гарантією інж. Стаккенія. Львів, вул. Франціщканська ч. 11. 1366 a) 2—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів серця і жолудка д-р ФЕЛІКС Ган, Львів, Городецька ч. 46. Телефон 834. Перестановлення Рентгеном. Лікування лямпою „Solluks" і кварцевою. 1382 3—8

АДВОКАТ
д-р Маріян Кречковський
відкрив і веде канцелярію
1411 **в Будзанові.** 1—5

Жужлева Мучка Томаса
(Т-О-М-А-С-И-Н-А)
є під весняні засіви
наножду найліпшим кождої
і
землю найдешевшим пори
фосфорозим навозом.
Фосфоровий квас теперішньої томасини ділає негайно.
Виказівки цінники доставляє фірма
ИОСИФ КАРРАХ
1336 **ЛЬВІВ, КОСЦЮШКИ 18.** 3—7

Найподніщі вовняні матеріяли
мужеські і жіночі
на біжучий сезон у великім виборі поручає 90 літ істнуюча фірма
Іван Валях і Син
ЛЬВІВ, РИНОК 33.
Добірний товар! 1376 2-2 Ціни низькі!

Перлмуттера Ультрамарин
є найліпшою і найвидатнійшою фарбою до білля, вална і для малярських цілей 1269 5—6
скрізь до набуття.

Даром! Цінник, з трема взорами найновіших, гігієнічних спеціяльностей гумових, гарантія за кожду штуку, висилаю цілком дискретно, по удержанню зол. 1·20 в почтових марках. Цілий тузин зол. 4·— висилаю за поспілатою цілковито дискретно, передовсім фірма
С. ФЕДЕР
1270 **Львів, Синстуська 7.** 12—?

Полекши в спатах!
Дешево, бо на першім поверсі. Знаний магазин мужеських одягів
НАТАНА ЛЯВФЕРА
Львів, пл. Капітульна ч. 3, I. п.
поручає всіляку одіж на замовлення так для світських як для Впр. Духовних з найліпших матеріялів і для найбільшого вдоволення. — Замовлення для приїзних полагоджується 1397 в 24 годинах. 2—3
Полекши в спатах!

Гарне волосся є окрасою
так жінки як і мужчини. Тому не мятайте, що одиноко раціональне і певне внутрішне средство
Таблетки „CRIN"
Хем. фабрики **„ESKA" в Познані**
які збуджують ріст волосся. До набуття в аптиках і дрогуеріях по зол. 6 за слоїк. Проспекти обясняючі пересилають даром і франко: Виключні представники на львівське воєвідство Денковскі і Рена, Львів, пл. Бернадинська 17. тел. 49—50 1398 б) 1—5

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок з. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 58. (10.733). Львів, середа 17. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кріо 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Перше свято свободи.

Яке було давними роками у нас народнє свято? питається нове виростаюче і дорастаюче покоління. На це відповідають давні свідки-памятники: камінні хрести, поросші мохом, похилені і розломані, що ще находяться по наших громадах, на перехрестях і зарінках, на яких можна відчитати напис: В память даної свободи 1848 р. Колись вони були великі і гордо видніли при вїзді до кожної української громади; до них йшли рік річно процесії; при них молився наш нарід; там виголошувались святочні проповіди і патріотичні промови, спонукуючи до засновування братств тверезости а опісля читалень, товариств, організацій. Там творилася перша наша народна організація.

А цим святом був у нас день знесення панщини: 3. ст. ст. (15. н. ст.) мая 1848 р. Цей день святкував наш нарід більше як пятьдесять років.

Дата цього дня промовляла до нас історичною подією. Коли розпочався революційний 1848 рік, тоді центральне австрійське правительство, було затрівожене відруками польської шляхти, небезпечної і нельояльної супроти Австрії. Бажаючи відокремити повстанчу польську шляхту від народніх мас: українських і польських (мазурських) та приєднати маси рільничого населення в Галичині для Австрії, — несподівано видано патент австрійського цісаря Фердинанда з 17. квітня 1848, котрий у першім артикулі постановляв: „Ми приказуємо, що всі панщинні роботи і инші підданчі повинности грунтових господарів, катників (халупників) і комірників — зноситься з днем 15. мая 1848 року". З отсим днем перестав наш нарід робити панщину і наш „хлоп", значить рільник-хлібороб став свобідною і рівноправною людиною.

Хто бачив наших селян, що робили панщину і розмовляв з ними, той може собі уявити, яка велика радість запанувала була серед нашого сільського населення наслідком знесення панщини. Тому наш нарід горнувся на те свято та не забував довгі роки свого селянського свята весни. А наші народні провідники використовували цей момент здвигу народніх почувань, щоби при цих нагодах кидати між нарід перший посів просвіти, культури і національної свідомости. Вони користувалися цим святом льояльности супроти австрійських монархів також з цеї причини, щоби хоронитися проти всяких заборон відбування прилюдних народних вібрань з боку неприхильних нам галицьких (польських) властей.

Ось як часи змінялись. Колись боялася Австрія визвольних змагань Поляків, а опісля, як Поляки дійшли до влади в Галичині, то вони стали лякатися визвольних змагань Українців — навіть під фірмою Австрії, чи її покришкою...

Опісля те перше свято свободи перевелося у нас на галицькій землі, але аж тоді, як в народі воплотився новітній і сильніший клич: культу Шевченка, — як борця за народоправство і кращу долю наші. Національно-демократичні почування в народніх масах відкинули покров свята вдяки для австрійської династії,

Але час йде далі, тай новітні клічі переживаються, а на їх місце стають найновіші зі своєю питомою національно-політичною ідеольогією. І Шевченко відновлюється, новий Шевченко не пережився. Він живе дійсно як животворний пророк незломної віри у волю України!

К. Антонович.

Церква в СРСР.

Паріський релігійний емігрантський журнал „Путь" опублікував в останньому числі два листи зі СРСР. про церковні відносини в Радянському Союзі. Листи цікаві своїм змістом і хоч вони трактують про церкву виключно російську, то всеж деякі справи в них порушені, мають загальне значіння та можна їх віднести і до України.

З листів виходить, що часи завзятої боротьби з церквою і релігією минули. Комуністи і їх влада відмовилися від думки злоїнги церкву грубими засобами, що межували подекуди з насильством.

„В тій боротьбі держава, без сумніву, пережила поразку—стоїть в одному листі — церкви не опустіли, громади вірних скріпилися біля своїх священиків. Духовенство дало зі свого осередку не мало мучеників, що кровю і подвигами скріпили церковну єдність. Тепер уже не розстрілюють священиків і не дуже обмежують релігійний культ. Вправді, як і давніше, забороняють т. зв. хрестні походи (процесії), але всеж таки час від часу „на домагання" трудячих" замикають церкви".

На якомуж тлі приходиться тій церкві істнувати? Це загальне тло змальоване в листі ось як: „Заспокоєні пристрасти класової ненависти змінилися на гостру погоню за життєвою „насолодою", необмежувану ніякою релігійною ні громадською уздою. Крадіжі і надужиття в правлячих колах, ренегатство серед інтеліґенції, грубий життєвий матеріялізм народніх мас, широкий відпад від церкви і від Бога, від самої ідеї релігійности — ось знамя середовища, по новому поганського, якому протиставиться цементована тепер і скріплена церква".

Церква внутрішньо перероджується. Але в яких суспільних колах находить вона підтримку?

„Входячи до церкви чуєш, що це всенародня святиня. Ніде в Росії, розділеній класовими межами, виключно суворими, не можна відчути такої піднесло радости єднання як у церкві. Церква, бодай на короткі зближує та обєднює багатьох дуже ріжнородних і дуже далеких собі людей. Та вигляд тієї молячоїся маси вже не той, що перед десяти літами. Уже „серяжная" простонародня маса не заповнює церкви. По містах дуже замітна по церквах сильна перевага інтеліґенції в порівнанні з передвоєнними часами. Ріжнородна ця інтеліґенція і ріжнородніми шляхами прийшла вона до церкви. Є між нею люде, що найшли в церкві потіху наслідком необчислимих втрат, є люде, що шукали в ній підпори для зневаженого національного почування. Та є і инші — бадьорі та молоді, що принесли сюди не горяч і біль, але любов і надію, незатрачені пориви молодого ентузіязму. Багато єпископів і священиків виходить тепер із світських кол. Не будоб може зовсім вірно твердити, що інтеліґенція має чисельну перевагу, але за те вона помітно прикрашує церковне середовище. На окраїнах до церкви ходить багато робітників (відносно мало червоноармійців), всюди помітна і участь людей, що займаються торговлею, число яких зростає рівнобіжно з господарським відродженням краю. Ця верства найбільше зберігає зовнішній вигляд старої Росії разом з їх консервативними традиціями. В Росії остало багато віруючих. Та чи становлять вони більшість чи меншість населення — сказати важко. Але ті, що є при церкві, є направду вірними і глибоко релігійними. Ще ніколи так не молилися як тепер".

„Що иншого видно по селах. Перш за все круг помічень по селах дуже обмежений, бо тільки до тих сіл, що лежать при залізничих шляхах. І так у доступних нашим обсерваціям селах пригноблює тебе пустка по церквах. До церкви ходять виключно майже самі жінки та старці. Молодь перенялася лекціями атеїзму. Середнє покоління що пережило війну, що зміряло світ ногами, винесло з того деяку дозу релігійного скептицизму і на всякий випадок релігійну рівнодушність. Село переживає щойно тепер добу „духового прояснення" без великого, зрештою, ентузіязму. Мужицький, здоровий розум інстинктовно не довіряє теоріям, за які дуже хапається міський робітник, та вони все таки розкладають підстави його світогляду. У селян остається непорушеним тільки інстинкт господарського життя і село тепер вперто і жадібно вривається в землю. За тим воно втратило почуття таємничого і материзства і забуло в тій праці про небо. В своїй скептичній непевности і свідомому консерватизмі село дорожить церквою як обрядовою установою. Рідко (майже ніколи) не вийде дівчина замуж без церковного шлюбу і з тим сільським „предрассудком" рахуються і комуністи. В церкві хрестять, вінчаються, біля неї обходять всякі традиційні свята. Основи етнографічної обрядовости, майже поганської — а останніми літами на півночі поганство, то є двоєвіря, здається переживають своєрідне відродження — зживаються з новим світом ідей, що нагрянули на село: з комуністичною газетою, хато-о-читальнею, виставами і революційними піснями молоді".

„Сільське духовенство не пережило, на загал, обновлюючого духа з доби переслідувань. Боязливе і прибите, не дуже вистаючо понад сільське середовище, в якому живе, воно й не старається впливати на нього, не намагається обєднувати вірних церкві людей. Матеріяльно воно втратило навіть частину своїх доходів за треби. Та матеріяльно село все таки його обезпечує. Більшовицький закон про відділення церкви від держави віддав церкви в руки парохіяльних громад (церковних рад), репрезентованих перед владою т. зв. двацяткою. Цей орган несе всю відповідальність за матеріяльне утримання церкви і за все що діється в ній. Він приймає та звільняє з парохій священиків. І це не є легальною фікцією. Епископська влада, затверджуючи вибір громади, ніколи його не оспоріє. Священик береже свого впливу в парохії виключно силою свого морального і релігійного авторитету. В питаннях релігійної політики і в справах богослуження вплив вірних переважає. Вірні (двацятка) рішає, кому віддати церкву, патріяршому чи живоцерковному священикові. „Нерідко підпорою священиків по селах є церковні братства і товариства сестриць".

„Велику ролю в житю церкви особливо по містах, грають тепер проповіди. Дазніше їх виголошували переважно в свята — тепер без них не проходить ні одно богослуження. Часто в часі одного богослуження є аж дві проповіди. Духовенство змінилося. Ситих, самовдоволених постатей, що були давно, тепер нема. В проповідях тепер більше ідейности, переконання і правдиво релігійного чуття. Протибільшовицьких ноток у проповідях не чути, але загальний їх тон такий, що не може не настроювати на опозицію до істнуючого ладу. Відправляють богослуження дуже часто, подекуди по двом стилям, щоби тільки заспокоїти потреби вірних".

В одному з тих листів є при кінці такий висновок: „про поширення релігійних настроїв може говорити передчасно, але віра без сумніву кріпне, звязки між духовенством і вірними ростуть, йде „демократизація" відарая і зріст свідомої участи вірних у тих відправах.

Литовські маневри.

Приїхала спец. литовська комісія з нім. штабовими офіцирами. Відбуваються маневри в Керновї, Скшижівках і Верулішках. По лит. боці перший раз появилася кіннота. Головна литовська квартира одержала цими днями нові вказівки в справі воєнних рухів.

Найближчі завдання.

Біжучий момент, такий драматичний під оглядом політичних подій, спричинив деяке ожвавлення і в нас. Інформації з місць стверджують, що поодинокі провінційні осередки починають виявляти більшу рухливість, що зацікавлення грядучими подіями, особливо майбутніми виборами до сойму й самоврядних установ, ворушить найсонніші закутини нашої землі. А це доказує, що наше громадянство здає собі справу з ваги і значіння сучасного моменту, що поважно оцінює і грядучі події, і особливо їх наслідки.

Політична активність є в нинішніх часах угольним каменем всякої активности, всякої діяльности, а політичні здобутки передумовою економічних і культурних досягнень. Сьогодня все є politicum. Культурна чи економічна праця, хоч формально є окремою ділянкою і проявом суспільного життя, в суті річи є його складовою частиною, а не відкою і його еманацією. Пораженські настрої, якщо вони проявляються в політиці, то чорним сабажом лягають теж і на инші ділянки суспільного життя, спутуючи всякий активний прояв, в корені вбиваючи всяку ініціативу.

На щастя, ми ще не дійшли до Геркулевих стовпів пораженства і — як вказують відрадні прояви громадянської активности — мабуть і не дійдем. Хоч ми понесли в останніх літах великі втрати і хоч перейшли через Сцилляу і Харибду важких досвідів і сумнівів, то все-таки не втратили віри в свої сили, а тріюмф правди і справедливости. Тим відрізняємося ми від деяких кол українського американського (особливо канадійського) громадянства, які валюбки з касандрівською фатальністю пророчать нам неминучу загибіль.

Та тріюф правди і справедливости, а хоч би поправа нашої важкої долі не буде осягнена, якщо ми самі постійно й послідовно не будемо збірати й гуртувати розпорошених сил, якщо не будемо їх направляти по одній лінії, якщо не зуміємо використати їх доцільно, якщо одним згуртованим силам не будемо протиставити других.

Біжучий момент імперативно вимагає від нас припинення внутрішньої колотнечі, занехання дрібничковости, внутрішньої боротьби за речі чи справи малі, гурткові чи навіть партійно егоістичні. Керманичі нашої політики мають під теперішню хвилю не легке завдання усунути на бік гурткові й особисті амбіції, встановити внутрішний мир та видвигнути на перше місце те, що нас може обєднати, згуртувати, поставити в одну суцільну лаву, а не те, що нас може розєднувати й відлихати від себе.

Першим і головним завданням найближчого моменту є відбудова національного фронту, не в користь цієї чи иншої політичної партії, не задля підчинення слабшої партії сильнішій, але в користь нації, в користь її політичної, економічної і культурної реставрації, в користь рівнорядної й обєднуючо суцільної, позитивно-здобувчої праці.

Правда, проти такого ставлення справи звичайно видвигається иншу тактику: окремо, самостійно маширувати, а спільно відбивати наступи. Та й тут мусить бути один, віграний, згармонізований політичний генеральний штаб, який кермував би поодинокими самостійними групами хоч в найголовніших справах. Цього хіба не треба доказувати, бо останні роки є для нас вповні наглядними лекціями.

Відбудова національного фронту повинна бути вихідною точкою для створення ліги непольських народів в Польщі: України, Білорусинів, Німців, Литовців, а може й Жидів. Кожна з цих націй має свої питомі ідеали, свої окремі завдання, свої специфічні вимоги, одначе всі вони мають багато спільних завдань, особливо на грунті практичної політики. Нам, яко найчисленнішій під Польщею „меншости" припадає почесне завдання ініціятиви.

Створення „блоку національних меншостей" підчас соймових і сенатських виборів в р. 1922 було спонтанічним явищем. Успіхи блоку були наскрізь позитивні. Участи в блоку не брали галицькі Українці (не беручи участи в виборах) і галицькі Жиди, які використали нашу виборчу відсутність. Найбільші зиски дав блок Жидам.

Польська політика, заскочена одноцілим фронтом „нац. меншостей", хоч як негодувала з цього приводу, була безсильна у відношенні до нього. Після виборів польська політика навчена досвідом, розпочала різними способами розсаджувати суцільний фронт „нац. меншостей". Перші спроби розсаджування „меншостевого" фронту, реблені Сікорським не дали позитивних наслідків. Свою мету осягнули польські партії аж тоді, коли справу взяв у свої руки Ст. Грабський. Він поділив „меншостевий" фронт на поодинокі секції і почав робити в ньому виломи і проломи. Безсірну побіду відніс він на жидівському фронті, намагаючись одночасно розбити суцільну лінію української й білоруської політики. І то в двох напрямках: 1) творенням філій польських партій серед Українців і Білорусинів (Данилович, Окілко й аналогічні білоруські групи) і 2) викликуванням тим чи иншим способом „лівих" настроїв і течій серед обох цих народів. Без сумніву, що на це останнє явище впливали й инші чинники та инші події. Одначе фактом є, що внаслідок цих двох супротивних ділань розщіпався, а навіть — можна сказати — розлетівся одноцілий український й білоруський сойомний клюб.

Тут рівнобіжно з цим процесом відбувався й инший. Польський режім, лягаючи млинським каменем на завойовані

Модні вовни для пань на костюми, пальта, мужеські сукна, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма
АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька 10
Філії в Тернополі і Стрию.

Всі непольські народи прийшли до пересвідчення, що їх доля в межах Польщі є однакова. Це створило психольогічний грунт до створення одностайного фронту „нац. меншостей".

Нашим обовязком використати ці настрої, перейти від слів до діл і суцільному фронтові польських партій протиставити суцільний фронт непольських народів. І тут слід видвигати те, що є нам всім спільне, поставити позитивну програму боротьби й оборони спільних інтересів в першу чергу на полі політичному й культурному, а наскільки це можливе й економічному. Розуміється, що в питаннях, в основу яких лягла соціяльна структура поодиноких народів й розбіжні економічні інтереси, треба лишити вільну руку.

Відбудова національного фронту і створення ліги „нац. меншостей" — ось найближчі завдання нашої політики перед новими, грядучими подіями.

Ф. Ф.

Один фронт?

Спільність чи розбіжність національних і соціяльних інтересів українського народу.

Мабуть потреба одноцілого національного фронту стає все більше актуальною, коли про це заговорив орган теперішньої президії Українського Сойм. Клюбу, холмське „Наше Життя". Стаття пос. А. Братуня під написом: „Національний фронт" може й троки хаотична (мабуть тому, що шан. автор мусів рахуватися з популярним характером газети) та надто загальна, але її висновок наскрізь ясний:

„Національний фронт в нашому розумінні — не обєднання українських мас для боротьби

Сама поява тієї статті в органі президії Українського Сойм. Клюбу за підписом авторітетного члена „Сел. Союзу", наглядно доказує, що теперішній парляментарний провід розуміє вагу моменту і свою відповідальність за нього. Видвиженням потреби національного фронту, український парляментарний провід взяв в справі обєднання українських мас ініціятиву в свої руки, що є його першим і найважнішим обовязком. А що маси під політичним оглядом репрезентують політичні партії, то зовсім ясно і зрозуміло, що обєднання мас мусить початися від обєднання українських партій в один національний фронт.

„Сел. Союз" є соціялістичною організацією і то дуже молодою. Всякі молоді організації, як і молоді люде, любуються в специфічній, соковитій фразеольогії, запозиченій з поверховного соціялістичного словника. А що та фразеольогія є інтернаціональною, то звичайно, переносячи її на рідний грунт, наші соціялістично-політичні письменники не все розбираються, чи вона гармонізує з тим грунтом. Соціялізм протиставиться націоналізмові, проти національних інтересів соціялізм видвигає соціяльні, бо вони містять в собі первень інтернаціональности. В капіталістично розвинених і соціяльно здиференціонованих суспільностях таке протиставлення соціялізму націоналізмові є вповні оправдане і самозрозуміле. Заспокоєна в своїх національних вимогах і потребах нація не потребує боротися за своє національне „я", за свої природні національні права. Вона вповні користується всіми здобутками культури в рідній мові, має її не лише волю і змогу, але і всі засоби для розвитку національних прикмет та для гармонізування їх із всесвітською культурою. Пануюча нація, якщо на перше місце видвигає національні інтереси, то звичайно в сфері міжнародньої політики. Внутрішній націоналізм пануючого народу звертається чи проти підлитих, загольованих народів чи їх частин, ставочи таким чином чинником загорчости і денаціоналізації. Націоналізм пануючих не є рівнозначний з націоналізмом опанованих. Перший є офензивно-руйнуючим чинником, другий оборонно творчим. Перший — скривленим національного почування, другий — природним його виявом. Імперативним завданням кожного поступовця є боротьба з націоналізмом пануючих, себто шовінізмом, і розбудження національних почувань та підтримка національних інтересів поневолених.

Та, на жаль, поступовці пануючих націй, не несучи на собі тягару національного поневолення і маючи на примітї тільки інтереси соціяльно неволених кляс своєї нації, нехтують національні інтереси поневолених, а що найменше під один стрихулець підтягають національні почування одних і других (пануючих і поневолених). Це вони роблять для своєї вигоди, щоби не бути примушеними до оборони неволених і до боротьби з своїм заборчим націоналізмом. З тією метою витворюють вони гомінку, докірливу фразеольогію відносно „націоналізму", рівнорядно трактуючи пануючих і опанових.

Так воно є на ділі, і важко сподіватися, щоби могло бути инакше. Напр. важко ставити вимоги, щоби польські соціялісти ставали серіозно й активно в оборони поптаних прав української нації. Витворена ними фразеольогія є тим щитом, який заслоняє їм очі і лице на національне поневолення Українців, Білорусинів і т. п. В них на першому плані соціяльна боротьба, але в інтересі польського робітництва.

У нас національні й соціяльні постуляти творять нерозривну цілість і навіть при найбільших зусиллях не дадуться від себе відділити. Ми є неволені національно і соціяльно. І зовсім природно, що під національним фронтом у нас, себто під фронтом нації, неволено — так сказавши — всесторонньо, слід розуміти створення обєднання для оборони національних і соціяльних інтересів української нації. І тому, коли хтось запозичується чужинною, ніби то соціялістичною фразеольогією у відношенні до власного народу, то вже тим самим стає на точці погляду пануючих. Хто соціяльні постуляти українського народу протиставить національним, той не служить своїй нації, тільки інтересам пануючих. На жаль, пос. Братунь, хоч і вірно оцінює ролю ППС. у відношенні до Українців, всетаки запозичується і фразеольогію, говорячи про національний фронт.

„Часто приходиться — пише він — чути про єдиний національний фронт. Громадянство українських земель так привикло до цих слів, що всякий пильний порух думки, всякий почин громадського характеру мусить піддавати контролі, чи не є це проти єдиного національного фронту. Найчастіше тим „фронтом" лякають проти всякої соціялістичної думки ті, котрим вигідно послугуватися цим терміном для затримання пробудження соціялістичного пориву працюючих мас, себто щоби заглушити всякий радикалізм в суспільно-політичному житті".

„Українська людність, що мимо собі воні опинилася в межах Польщі, мусить велику увагу уділювати національному питанню. Зараз кожна чесна українська партія борається з поневоленням нашого народу. Одна є тільки ріжниця. Кляси заможних, праві партії, ставлять націоналізм, яко головне завдання. Їх погляди не ріжняться від погляду націоналістичної буржуазії других народів, де ця буржуазія про свої, а не про інтереси працюючих дбає. В теперішній час всі турботи українських буржуазних партій про єдиний національний фронт зводяться до того, щоби захопити вплив в свої руки і послугуючись національними гаслами, стремити (себто змагати. — Ред.) до своєї мети, до підпорядкування собі працюючих мас, до захоплення влади в свої руки. Праві українські партії висувають тепер в своїй програмі навіть гасло — земля бі вікуду. Цим гаслом вони послугуються тільки в відчайдушних цілях".

Чи отсі замітки пос. Братуня не роблять вражіння фразеольогічної залежности його, від переслідів. Бо

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком сіжу цитрину, до чаю, лемоняди, капусти, борщу і т. п.

Дешево, здорове, смачне, практичне.

(247а **Жадайте у всіх складах** 14—75

„Народної Торговлі".

на практиці важко найти різницю між „лівим" соціялістичним „Сел. Союзом" і „правим" нац.-демократичним Обединанням. Думаємо, що члени обох політичних організацій є в рівній мірі „заможними" і „працюючими" і в рівній мірі змагають до „захоплення влади в свої руки".

Та, не зважаючи на ню фразеольогію, яка мабуть має бути наглядним доказом „соціялістичности", ми з радістю вітаємо розмови про потребу одного українського фронту, без огляду на те, чи будеться його називати „національним", чи „соціяльним". В глибокому переконанні, що між національними й соціяльними змаганнями українського народу немає розходжень і противенств, що вони всеціло покриваються зі собою, вповні підписуємося під дефініцією національного фронту, поданою пос. Бр. Так есть: національний фронт, це обединання українських мас (додамо: заступлених українськими політичними партіями)

На тій платформі президії українського соймового представництва припадає почесна роля довести до створення національного фронту.

М. Ч.

Шевченкове свято в подєбрадах.

Подєбради, 11. березня 1926.

Дня 10. березня українська колонія в Подєбрадах святкувала память нашого генія Т. Шевченка. В 9 і пів год. рано в костелі „Чехословацької церкви" відправлено в українській мові панахиду „за спокій душі раба Божого Тараса". Перед панихидою свящ. о. Мельник виголосив слово, в котрім підкреслив ідейну релігійність поета і закликав присутних громадян помолитися за спокій його душі. В 10 і пів год. в салі „Záložna" ректор Української Господарської Академії проф. Шовгенів відкрив Святочну Академію, присвячену памяти поета. Хор Академічної Громади відспівав „Ще не вмерла Україна", відтак слово забрав лектор У. Г. А. М. Славинський, котрий накреслив історію розвитку святкування памяти Шевченка від його смерти аж до нинішніх днів. Схарактеризувавши до-Шевченківську добу українського народу і його змагання до самостійности, промовець підкреслив значіння і ролю Шевченка — як провідника нації. Академія закінчилася відспіванням Шевченкового „Заповіту". В 8. год. вечера в тій самій салі відбувся концерт. Вступне слово мав доцент Бочковський. З огляду на велике число присутніх гостей-Чехів — він промовляв чеською мовою. Намалювавши постать Шевченка, промовець зазначив, як трудно чужинцям зрозуміти значіння Шевченка для Українців. Щоб Чехи хоч почасти могли зрозуміти значіння для нас Шевченка, промовець перевів паралелю між Шевченком і Гавличком-Боровським — в політичній діяльности, яких є багато аналогічного. Студ. Маланюк прочитав реферат, в котрім опрокидував ті хибні погляди, які нам накинено і які довго панували у нас, що Шевченко був самоуком, що він „мужицький поет"; уже найвищий час відкинути це й уявляти реального Шевченка — висококультурну й високо освічену — як на той час — постать. Самий концерт складався зі слідуючих точок. п-ні Іванис — фортепіян „Прелюдія" Рахманінова; п-ні Садовська, сльо-сопів — „Ой люд, люд!" муз. Лисенка; студ. Заварицький — спів у супроводі бандури; Микола Садовський, деклямація — „Посланіє", „Бють пороги"; п-ні Іванис і студ. Ващенко, Райтер і Пінгогів — симфонічний квартет; хор „Академічної Громади" під диригуванням п. Кизими виконав: „Ой діброво, темний гаю", муз. Лисенка, „Жалібний марш", муз. Лисенка, „По діброві вітер віє", муз. Кизими, „Як би мені черевички", муз. Колеси, „Не дивуйтеся дівчата", муз. Лисенка. Оркестра мандолінистів під керуванням студ. Сергоаського виконала „Ідилію" проф. Якименка. Всі точки концерту виконано бездоганно. Концерт закінчився в 11 год. веч. відспіванням Шевченкового „Заповіту". М.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анархії!

Жіноче віче у Львові.

Поважна, зріла маніфестація українського жіноцтва.

Недільне жіноче віче, уладжене Народною Організацією Українців м. Львова, притягло до великої салі Музичного Інституту ім. Лисенка численні маси (поверх пятьсот) львівських громадянок, серед яких переважало очевидно жіноцтво. Аудиторія складалася з усіх суспільних верств: інтелігенції, міщанства й робітництва. Вже сама чисельність зборів, а також поважний і дуже оживлений хід нарад свідчать прекрасно про те, що ініціятори віча відчули духа часу й пекучу потребу сучасної хвили та пішли їм на зустріч.

Віче відкрила голова Організації п. І. Лящинська і змалювала ті причини, які спонукали Організацію скликати віче. „Після 4-літньої праці — казав бесідник — організація прийшла до переконання, що вона не зможе сповнити своїх завдань, коли не втягне в свої ряди жіноцтва".

Нарадам проводила п-ні М. Білецька, побіч неї засіли в президії п-ні Стефанівська і делегатка зі Станиславова, секретарювала п. Підгірська.

Реферат про завдання української жінки на культурному, економічному й політичному полі виголосила п-ні К. Малишкевич. В своїм рефераті, прегарним формою і багатім змістом, п-лелегентка пригадала коротко дотепершні організаційні спроби українського жіноцтва, його змагання на полі міжнароднього жіночого руху, побіду, яку жіноцтву майже в усіх державах Европи принесла війна, а відтак змальовала найближчі завдання української громадянки на всіх ділянках життя. Вказала обовязки жіноцтва в будові рідного шкільництва, в опіці над дітворою і молодю, в піднесенні власного промислу і торгівлі, — пригадала, як повинне поступати українська громадянка в приватнім, родиннім житті, щоб на кожному кроці проводити в дійсність ідеї українського націоналізму і надавати український характер своїй прадідній землі, а зокрема городові князя Льва.

В дискусії забирали голос цілий ряд бесідниць і бесідників. Усі вони підносили потребу якнайбільш актуальної участи жіноцтва в громадському житті, підкреслюючи одні цю, другі иншу ділянку суспільної праці, як спеціяльно важну і пізчну для жіночих рук.

Загальне враження з віча якнайкраще. Вкінці зачинає в нашому громадянстві промощувати собі шлях переконання, що жіноцтво є незвичайно важним чинником в житті нації, якого не стід довше помічати й легковажити. (М—ву.)

Політичні новини.

Положення в Женеві погіршується.

В готелі Бергес були дві довірочні наради; одна при участи Чемберлена, Бріяна, Нансена, Мельо Франка і предст. Еспанії; в другій: Бонкур, Вандервельд, Нінчіч і Бенеш. На перших нарадах старалися вплинути на Бразилію, щоби відкликала свій спротив проти прийняття Німеччини. Мельо Франко обіцяв звернутися до уряду в справі нових вказівок.

На другій нараді радили в справі місця в Раді для малої антанти, після того як зречеться мандату Бенеш. Можливо, що мандат по Бенешові одержить Нінчіч. Прийшла вістка, що шведський уряд прислав шв. делегації вказівки в справі зречення непостійного місця в Раді для Уядена. На довірочнім засіданні Ради 15. III. заявив Мельо Франко, що одержав від уряду вказівки, що нац. честь не позволяє Бразилії голосувати за прийняттям Німеччини в теперішніх компромісових услівях без прийняття Бразилії. Це витворить нові труднощі, вернеться до положення сперед тижня.

Після нарад Бенеш заявив журналістам: „Справа мається дуже зле", а Бріян: „Не бачимо виходу в тій кріві". Німецькі делегати заявляють, що коли до четверга справа не буде полагоджена, рішуче не остануть у Женеві і зараз після відкликання зголошення негайно виїдуть. Пленарне засідання С. Нар. відложено до середи.

Радянські маневри.

Дня 4. квітня будуть великі маневри рад. військ на бесарабській границі. Візьме участь кінний корпус Буденного й піхотний Тугачевського, військові залоги Одеси, Харкова й Катеринослава, військо молдавської республики і 250 літаків.

Біржа.

Америк. дол. 8·11 — 8·13 канад. дол. 7·90 — 8·00, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·50, леї 0·3·25 — 0·3·50, франки фр. 0·28·33 — 0·28·50, фр. швайц. 1·50 — 1·55, англ. фунти 36·80 — 37·20.

Золото. 20 кор. 30·80 —31·20, 20 франк. 23·00—28·50; 20 марк. 36·00—36·50; 10 руб. 38·80—39·20.

Срібло. Австр. кор. 0·63·50—0·64·00, 5 ав. кор. 3·40—3·50, фльорени 1·70—1·76, рубл. 2·70 — 2·80, рубель дрібним сріблом 1·35—1·40.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·30—25·30 ячмінь галицький бров. —,— до —.—, овес гал. 22.50—23·00.

НОВИНКИ.

— **Субвенції станиславівського магістрату.** На недавньому засіданні бюджетової комісії станиславівського магістрату признано м. ин. Шкільному Комітетові опіки над українськими сиротами 300 зол. місячно, Захоронці СС. Службовичь 100 зол. місячно, філії т-ва „Просвіта" 50 зол. місячно, Муз. Т-ву ім. Лисенка 600 зол. одноразово. Чи не взяв би собі з того прикладу шановний магістрат нашої славної столиці?

— **Як у нас розуміють свою службу органи безпеченства.** У нас згологосився п. Петро Крохмальний з Винник і подав, що в неділю 14 ц. м. вертав він коло 10 год. вечером до Винник. Недалеко броварю заступило йому дорогу 3 бандитів, з яких один ударив його з цілою силою палицею по плечах, а коли він став утікати, то ще за ним вистрілили. Коли п. Крохмальний зголосився зараз таки на недалеким постерунку поліції в Яличці, то постеруновий зловив при його помочі бандитів на дорозі, але що не були його знайомі, то він їх майже не обшукував за зброєю, (тільки одного злегка) і устна їх відомо, не записавши навіть їх імен. Чи не вглянули би в цю справу ті органи, що до них це належить?

— **Дамаваські хитрощі чи нупацька помислова.** Українська торговельно-промислова Спілка „Відбудова" замовила собі в Ставропигійській друкарні цінник насіння і, очевидно, в поті чола коригувала над його зложенням і літературним виглядженням. Управитель друкарні Яськів замовлення прийняв і прецизно виконав. Цінник вийшов своєчасно з друку. Але за кілька днів вийшов новий такий самий і так само зложений і з такими самими літературними цінностями, в тій же друкарні цінник фірми „Регулятор". Видно і та фірма торгує насінням, що зрештою видно з оголошень нашої газети. Та річ не в тому чи торгує чи не торгує, але в тому, що тепер не розберешся в тому, чи „Регулятор" торгує насінням „Відбудови" чи навпаки „Відбудова" торгує насінням „Регулятора". Обидва цінники перед нами і обидва вони в тої самої руми та друкові. Різниця тільки в цьому, що на одному напис „Відбудова", а на иншому „Регулятор". Чи не йде тут про „літературну кражу". Справу авторства повинні вияснити обидві фірми в інтересах купуючих.

— **Знов самогубство у Львові.** В поліційних кошарах при вул. Казимирівській застрілився постеруновий Петро Макаревич. Випивши шклянку молока, заклав у присутности кількох своїх товаришів і витягнувши швидко револьвер, цільним вистрілом в чоло вбив себе на місці. Причина самогубства невідома.

— **За грабунковий напад** відставлено до поліційно-слідчої експозитури у Львові Михайла Мартина, 28-літнього селянина з Девятира, равського повіту. Мартин має на совісти напад на Івана Мандзюка, що ніс з Ради Руської гроші з тютюном до своєї трафіки. Нападений дістав кільча сильних ударів у голову оловяною кулею, зашитою в шкіру, тому його стан дуже небезпечний. Цілу подя мало місце в 7. год. вечером, але Мартина, який по доконаним нападі втік, видала його оловяна куля, яку він залишив на місці злочину, а яку у нього люде вираз бачили.

— **Страшна залізнича катастрофа.** З Ню Йорку повідомляють, що біля Сан Джозе на Костаріці послідувала страшна катастрофа залізничого поїзду. Про таку катастрофу рідко чується. Поїзд з девять вагонів, що віз 1000 прогулькощів, упав із мосту 50 стіп високого й упав до ріки Віріллі. З вестідоних причин поїзд на самім мості вискочив зі шин. Є 248 убитих і 93 раненних. На місці діялись страшні сцени, 8 жінок збожеволіло.

— **Невже бояться давати Жидам землю?** З Москви подають російські емігрантські газети вістку про те, що в звязку з наростаючою опозицією проти жидівської земельної кольонізації серед українського населення видав харківський уряд розпорядок, на основі якого жидівські кольоністи можуть поселитися на рілі тільки в тих місцевостях, де населення дасть на те своєю згоду. Харківський уряд спротивився тому, щоби жидівські кольоністи формували собі збройну охорону. Цей розпорядок стоїть у тісному звязку з нападами населення на жидівських кольоністів, що жили місце

„Вестеп Наших Днів"

ГАЛАКТІОНА ЧІПКИ і ЛЕЛЬ

відайдуть:

Самбір в середу дня 17-ого березня ц. р.

Перемишль в четвер, дня 18-ого березня ц. р.

Яворів, в неділю, дня 21. березня ц. р.

В програмі узгляднюється місцеві відносини.

1406 2—3

неділю на Херсонщині, а які покінчилося для Жидів кріваво та мали характер погрому.

— **Австрійські кольоністи в СРСР.** Австрійські кольністи, що виїхали до СРСР. у складі 218 людей для заснування хліборобської кольонії, дістали в центральній Азії 2500 десятин землі в аренду. Туди має приїхати нова партія Австрійців в числі 600 душ, що одержить новий наділ.

— **Протест проти концесій в Донецькому басейні.** Харківський уряд звернувся до Москви з протестом проти удільовання концесій для чужинців у Донецькому басейні. Цей протест спричинений заходами, які робили союзні органи в справі аренди цілого Донецького басейну італійським промисловим підприємством на 33 роки. В звязку з тим протестом союзний уряд рішив не давати чужинцям кінця концесій в Донецькому басейні. Для подрібного вияснення цілого інциденту покликано до життя окрему комісію. Цю інформацію подаємо за російською емігрантською пресою.

— **„Захар Беркут" для сцени.** Харківські „Вісти" інформують, що режисер Ф. Лопатинський („Березіль") пише сценарій до відомого роману Франка „Захар Беркут". У цьому мають бути змальовані соціяльні відносини між вільними громадянами і феодалізмом в вікі бояр на галицькій Україні княжих часів.

— **Двісті тисяч долярів за відбиття чоловіка.** Американська фільмова актриса Пальмер програла на днях у Парижі процес проти своєї суперниці, якій відбила чоловіка, і мусітиме заплатити їй 5 мілионів франків, себто 200.000 долярів відшкодування. Питання тільки, чи той чоловік варта такої суми.

— **Чудесні діти.** Кожне століття має своїх чудесних дітей таксамо, як кожна родина. Надмірно швидкий умовий розвиток дитини не все йде в парі з пізнішим розвитком духових здібностей людини. Надто часто надбіди чудесні діти не в силі нормально розвиватись на перших щаблях зрілости і лишаються позаду пересічних. Цим пояснюється, що їх прикмети, сплавлені змалку, не переходять до історії. Весь світ знає нині малих кінематографічних артистів Джекі Кугена і Бейбі Петті. Хто зна, чи коли зупиняться на щаблі свого розвитку, імя їх хутко не пропаде. А проте дійсні чудеса - жарти природи записали вчені як матеріял для порівнань. Відомим є приклад злющого Гейнекена, що помер у 5-ім році життя уродженого в 1721 р. у Любек, який в 10-ім місяці говорив, у 13-ім знав важніші події старого заміту, а в 14-ім нового, як півтретятлітня дитина розмовляв по латинськи, по німецьки та французьки, а в 5-ім році життя знав стільки з географії, що доросла людина. Подібним чудом був Кардіяк, уродж. в 1719, який у 5-ім році знав латинську мову, грецьку, єврейську та французьку, географію, мітольогію, аритметику, геральдику та історію. І він помер у 7-ім р. життя, наслідком надто слабого організму. Трагічним було життя „чудесного" Шотляндця Джемса Крітона, вбитого у 23-ім році життя його учеником. У 15-ім році життя він взяв на прилодну дискусію дорослих людей про всяку проблему з природознавства, теольогії, історії, літератури та математики. Він був таксамо незрівняний у фізичних змаганнях годі веслом, грі в м'яча, танцях та шермі. Найбільше чудесних дітей є між музиками: Лішт, Бетовен і Сен-Санс компонували ще перед 10-ним роком життя і грали на концертах. Моцарт був піяністом і композитором як семилітній хлопець, а в 12-ім році склав свою „Ля Фата Сімпліце". Композитор Рамо грав у 7. році життя на органах, фортепіяні та скрипках. Рота Ріпальді, 11-літній автор величезної ораторії, зачудував у 1923 р. увесь музичний світ. Гіпертрофія деяких здібностей появляється також часто в шахах. Аристід Громер, що в 13-ім році грав одночасно 20 партій проти досвідчених шахістів і 15 з них виграв, не є єдиним прикладом. Рідшим випадком є генільні діти, що полишають цінні твори в літературі. Минулого року у Франції зустали якусь кількинадцятилітню дівчинку як феноменальну поетку. Недавно повідомляли американські часописи про нагородження на фільмовім конкурсі твору 12-літньої дівчинки. Одним з найбільших таких феноменів була Марія Башкірцева, що померла в 1884 р. в 24 році життя, залишаючи денники та твори своїх молодечих літ (французькою мовою), які є доказом неймовірної зрілости.

— **Машина, що мне гроші.** Американець Р. Ральф задумав здійснити думку, яку неодин з нас висловлював, коли гле-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

БЕЛЬСЬКИЙ ПРОМИСЛ

Отто Перль jun. і С-ка

Централя в Бельску

має за честь повідомити, що для вигоди П. Т. Клієнтелі, як також місцевих і замісцевих відборців

відкрив філію

свого складу сукна і ваталіїн

у Львові, при пл. Смольки 4.

(vis a vis Банку Краєвого Господарства) маючи на складі першокласні бельські фабрикати по конкуренційних цінах, поручається П. Т. Публиці, з просьбою о 1410 користь прямо з джерела. 2—2

дів з вогородою (хоч як рідко!) на брудні паперові гроші. Він придумав машину, яка чистила б їх з бактерій та бруду. Така машина находиться вже в державній скарбівні у Вашинґтоні. Чищення грошей водобас на маглювання біля та прасування конвіриків. Два вальці з якоюсь рідиною та водою змивають їх, а інші сушать. Також усі плями, що є на грошах, шезають. На протязі години тисячі старих банкнотів можна зробити новими. У нас і брудних банкнотів щораз менше, бо йдуть до скарбу, але вже звідти не вертаються.

— **Справлення помилки.** В попередньому числі „Діла" у статті „Деконцентралізація" трапилася помилка. Замість „сфінксовату подобу", зложено „побіду".

— **Любка Колесса у Львові.** Вчора разом завітала у наш город концертантка-піаніста на дочіпці численною громадою, поклонників Її таланту. Завтрішний концерт розпочнеться точно о год. 8 вечером тому проситься Публіку занимати свої місця раньше. 1163 1—1

Вимираючий тип.

Памяти о. Віктора Кисілевського.

Священиків давнього типу, що були батьками своїх парохіян, таких, що жили не з них, а серед них, що були опорою, помічю, опікою своїм парохіянам в кожній пригоді — на превеликий жаль, є вже чимраз менше. Тому годиться згадати про одного із них, а то о. Віктора Кисілевського, пароха села Томашика та Іванівець колишнього повіту.

Пятьдесять вісім літ з докладом трудився він на ній парохії. Ціле покоління виховав — а що може зробити така цінна, пастирська, з душею велетня праця, не побачить кожний, хто тільки переступить межу цих сіл. Хатки чисті, огороджені, обсаджені деревами, в садках. Народ одягнений чистенько, не покидає своєї прегарної прадідівської ноші. Кожний на вулиці привітає вас погідне, весело, без неабиякої покори й униженості, а просто наче бажаного, кожному милого гостя.

Як довголітній член громадської ради і предсідник шкільної ради причинився до того, що в обох селах побудовано величаві шкільні будинки, де в пятиклясових школах завдяки співпраці священика й першорядних учительських сил наука дає незвичайно гарні вислідки й число неграмотних у цих селах є багато менше, як в инших селах. Дерев'яна, типова українська церковця, отінена кількасотлітніми дубами — не дійсний дім божий для томашських парохіян. Кожний вступає в нього радо, бо ніколи за покійника не почув так ганьби, лайки, тільки добре, тепле, батьківське слово. В дусі тої науки й поступав народ, бо бачив те, що одиноко може впливнути на виховання душі народу, бачив повну гармонію між наукою і ділами свого душпастиря.

Коли давно, майже перед пів століттям, пішла боротьба з алькоголізмом, то молодий тодішний душпастир томашської парохії приєднув ураз з парохіянами від горячих напитків і власним приміром устеріг їх перед цією язвою, якою заражені инші села.

Голосячи любов і милосердя, учив не відмовляти помочі потребуючому. Не було ніколи між ним священиком і парохіянами упосорюючого, підриваючого повіри торгу за треби, який найбільшу пропасть копає між Священиком і парохіянами.

Політичні переконання пок. о. Кисілевського йшли по москвофільській ідеольогії, але були такі чесні й послідовні, що ніхто не посміє кинути за те камінем на нього. Він працював по примірі Наумовича: будив душу народу із дрімоти, формував її, добував із неї цінности, які ведуть до свідомости, до почуття своєї гідности. Ніколи не скинався перед власть імущими, ніколи не виломлювався зпід загальної народньої дисципліни, тож при виборах і инших рішаючих хвилях від народ правою, чесною дорогою. Навіть у 1922 р. за вадою покійника Томашик та Іванівці солідарно здержалися від голосування, хоч він особисто не годився з тактикою тодішнього вашого політичного провідників, передбачуючи, що вона може катастрофально відбитися на житті вашого народу. Ніколи Томашик, Іванівці не звали хрунів — не знають і в теперішньому часі хибоїдської деморалізації, хоч як вони напоюються під шумну пору на Покутті. Щира, розумна і здорова праця покійного на народнім полі довела в своїх наслідках до того, що по війні громадяне його парохії без нікого постороннього впливу, ведені здоровим життєвим інстинктом, приєдналися солідарно до освітнього руху цілого Покуття. І нині в Томашику й Іванівцях є вже читальні „Просвіти", а від осені існують тут і діяльні кружки УПТ.

Честь памяти чесного, зразкового громадянина!

Всячина.

Чи є на Марсі люде? Споруду цим питанням цікавилась астрольогія, пізніше повістярі, тепер учені. Півтора року тому почувала гарячка цікавости, коли Марс, згідно з обчисленнями астрономів, наближився так сильно до землі, що була надія вистежити щось більше про його будову. Вибудували тоді величезну „небесну гармату", найбільший далекоглед на світі, на горі Вільсон, щоби стрібувати розвязки цього питання. Одначе астрономи не могли вдоволити надій широких мас. Відалення 40 мілионів кільометрів від землі планети у цьому часі було таки надто велике для людських оптичних інструментів. Теорія про „марсові канали" поставлена ще давнійше Італійцем Скіпарелі не виправдалась. Марс віддалився знову від землі і про нього трохи забули. Аж ось тепер в Америці знову „марсовий шум". Два визначні астрономи д-р Сент-Джон і д-р Адамс проголосили вислідки своїх досліджень. Ясно, що не може бути й бадачки про відповідь на питання, чи Марс заселюють ясно живі сотворіння. Теперішні засоби дослідів надто слабі для цього. Згадані вчені вдоволяються відповідю, що є імовірність про істнування на Марсі умовин, в яких можуть жити сотворіння до нас подібні. На Марсі істнує повітря та вода, чи пак довкола Марса простягнена повітряна повлока і вона має в собі водяну пару. Обчислили навіть, що у цій водяній парі є пята частина земної атмосфери. Ось і все.

ОПОВІСТКИ.

Українська Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Сам б і р. Сала „Сокола".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Он не ходи Грицю" (прощальна вистава).

Б о р и с л а в. Сали „Народного Дому".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).
Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 13—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митевичевої.

Л ю б а ч і в.
16.III. „Циганка Аза".
17.III. „Ревізор с Петербурга".

Загальний збір „Народньої Гостинниці", кооперативного товариства з обмеженою порукою у Львові відбудеться в суботу дня 10. квітня п. р. о 5 год. з полудня в сали товариства вул. Коперніка ч. 1а (I. поверх). Порядок нарад: 1) Відкриття Загального Збору. 2) Відчитання протоколу з останнього Заг. Збору. 3) Звіт Дирекції з діяльности товариства і предложення касового білянсу за 1925 рік. 4) Відчитання звіту Ревізійного Союзу Українських Кооператив з провірки діяльности і рахунків товариства. 5) Звіт Контрольної Комісії. 6) Вибір 2-ох членів Надзірної Ради в місце уступаючих. 7) Вибір 3 членів Контрольної Комісії. — Львів, дня 13. марта 192.. — *Роман Сосновський* предсідник, *Д-р Ярослав Олесницький* секретар. 1415 1—2

Пригадне. Отсим запрошуємо еще раз всіх Вп. Членів наших на З а г а л ь н і З б о р и, які відбудуться в суботу 20. березня 19 6, о 5 год. попол. у власних кімнатах „Труд", Ринок 39, II. пов. 1414 1-2

Дрібні оголошення.

Н О Т И на орхестру. В е з к о р о в а й н и й: 1) „Для розради", кожинки на орхестру сальонову. 2) „Збірка пісень", квартет смичкові. 1361 2—3

М Е Д И Ч Н О П О Ш У К У Є Т Ь С Я жінки в в. ц. 25—42 років до ведення домового господарства в догляду 5-літнього хлопця в великім місті при родині з 3 осіб. Умови добрі. Зголошуватися (найрадше особисто) від 11 до 12. Личаківська, Банки 17, II. поверх, Львів. 14 4 2—3

Т Е А Т Р мій ДИР. О. МИТЕВИЧ и ш-ке в Літньому театрі. 1—2

Дбайливо
господиня
чуливое тільки мило

„ОЛЕНЬ-ШІХТ"

ДЕШЕВЕ ЧЕРЕЗ СВОЮ ВИДАЙНІСТЬ

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікар

д-р Осип Юрій Залужний

по 8-літній лікарській практиці за границею ординує

1328 **в ЗОЛОЧЕВІ** 3—4

в домі д-ра Вайя при вул. Сокола 18.

АДВОКАТ

д-р Маріян Кречковський

відкрив і веде канцелярію

1411 **в Будзанові.** 2—5

НАСІННЯ 1335 7—10

ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ

поручає на кредит

„РЕГУЛЯТОР" Львів, Ринок 43.

Цінник на бажання даром.

Рік основання 1887.

НАЙЛІПШІ ГОДИННИКИ — — — — — — НАЙГАРНІШУ БІЖУТЕРІЮ

купуйте тільки у **І. Зельтенрайха,**

1419 **Львів, Марійська площа 5.** 1-15

На сплати! На сплати!

Львівська фабрика

СІТОК до ЛІЖОК

МИХАЙЛА МАЙКІ

у Львові, вул. Ліндого ч. 7.

доставляє

по конкуренційних цінах з гарантією

за штуку 28 зол. 1413 1-4

Десять зол. може вже принести велику виграну в м'ясовій льотерії. По одержанню замовлення кореспондентською пересилаємо листок і долучуємо чек П. К. О. вільний від поште на пересилку квот.

Ціна листка І. класи:

¼ - 10 зол. ½ - 20 зол. ¾ - 40 зол.

Шанси гр. вел. ясні.

Що другий лист мусить виграти.

Виграні: 400.000, 200.000, 100.000, 50.000, 10.000, і т. д. і т. д.

Банкова Дім **ШІЦ і ХАЄС** Львів, Марійська 7.

1364 2—10

Пудер, мило і крем

ВЕВЕ—ШОФМАНА.

Конечні для плекання тіла **немовлят**; а певні средства **для дорослих**, що мають вразливу шкіру. — Жадати в аптиках, аптичних складах і перфумеріях. Правдиві з охоронним 1378 знаком „Aeroplan". 2—2

Дотеперішні досвіди достаточно виказали, що так збудити ріст волосся як і запобігти випадуванню не можна зовсім иншими средствами. Тільки через доручення організмови, внутр. потрібного средства, а саме в таблетках „CRIN" фабрикованих під надзором наукових повар в фабриці хем. „ECKA" в Познані, осягається направду певні наслідки. Таблетки „CRIN" в скриньках по 6 зол. до набуття в аптиках і дрогеріях. Наукові проспекти, даром пересилають виключні заступники на Львівське Воєвідство Денковські і Репа, Львів, вул. Вернардинська 17, Тел. 40—51. 1395 2—5

II. Загальні Збори

Товариства „Союз українських купців" у Львові відбудуться дня 5. квітня 1926 р. (другий день лат. Велик. свят) о год. 10-ій перед пол. в комнатах Т-ва при вул. Монастирського ч. 6, зі слід. порядком нарад:

1) Відкриття Збору,
2) Відчитання протоколу послідних Заг. Зборів,
3) Звіт з діяльности Т-ва,
4) Звіт Контрольної комісії і внесення на уділення уступаючій Раді абсолюторії,
5) Вибір голови товариства,
6) „ 12 членів Ради і 4 заступників,
7) „ Контрольної комісії з 3 членів,
8) Ухвалення висоти членської вкладки на біжучий рік,
9) Референт в справі зізду купців (§ 4. статута буква е) і в справі загального господарський,
10) Внески і запити.

Наколиб не явилося відповідно після статута число членів в згаданий пори, Загальні Збори відбудуться о одну годину пізніше з тим самим денним порядком навіть при якім-небудь числі членів.

За Раду „Союза українських купців".
Ев. Мастинець вр. *Дм. Конюх вр.*
1—2 голова. секретар. 1418

В неділю, дня 21. марта 1926 в год. 9. рано відбудуться в малій салі засідань Адвокатської Палати у Львові при вул. Городецких 1.

Звичайні Загальні Збори

Товариства Кандидатів адвокатури з таким денним порядком:

1) Звіт уступаючого Виділу.
2) Уділення абсолюторії уступаючому Виділови.
3) Вибір нового Виділу.
4) Внесення і запити.

На случай недостачі означеного статутом комплету в означений годині відбудуться ся Загальні Збори в тій самій салі з тим самим денним порядком о годині 9:30 перед пол., а то без огляду на число присутних членів. 1417 1—1

Д-р Зілл вр. *Д-р Шнейдер вр.*
заст. голови. секретар.

Повітовий Союз кооператив в Зборові, пошукує книговода з. Посада пегайно до обняття. Подання з відписами і з вимогами платні приймає дирекція П. С. К. 1416 1—1

За редакцію відповідає **Василь Нагірний**.

Ч. 59. (10.734). Львів, четвер 18. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Вияснена таємниця.

Недавно появилося було в варшавському щоденнику „Нови Курєр Польскі" інтерв'ю з теперішнім провідником комуністичної фракції в польському соймі послом Варським. Воно стало політичною сенсацією дня, було передруковане і в нас. Та вслід за ним пішло й спростування посла Варського, в якому той усе заперечив. Одначе заперечення не мало такого успіху, як вміст опублікованого інтервю. Факт, що Варський проговорився. Він передчасно зрадив внутрішньо-партійну справу великої ваги. Його недвозначна заява, що польські комуністи можуть бути добрими Поляками, а навіть авторитетне твердження про те, що й Українця Скрипу (провідник комфракції перед Варським) не можна відсуджувати від польськости, свідчили, що в компартії Польщі мусить щось діятися, мусить наступити якась зміна тактики, бо без цього Варський не важився б на таку балачку з польським націоналістом.

Ці додатки, як виявляється тепер, мали цілковите оправдання. Центральний комітет комуністичної партії Польщі мав уже тоді готову програму тихої політичної співпраці з деякими групами т. зв. польської лівиці і нову, приноровлену до своєї тепер державницько-польської платформи, програму національної політики. Комуністи переходово зрезигнували зі своєї найважнішої мети, тобто негайного досягнення диктатури пролетаріяту в Польщі, та погодившися з існуючим устроєм, почали працювати над створенням єдиного фронту з деякими некомуністичними угрупуваннями. Вони запропонували були деяким соймовим клюбам, а в тому числі й українському створення спільного блоку на соймовій арені. Щож до національної політики, то Ц.К. компартії Польщі роблячи льогічні висновки з наведеної платформи висунув гасло автономії для національних меншостей в Польщі. Ясно, що така раптовна програмова зміна повинна була викликати деякі внутрішньо партійні тертя, а особливо спротив в автономних филях комуністичної партії Польщі, тобто в комуністичній партії більшовиків Західньої України і Західної Білорусі. Одначе нічого подібного не сталося, а якщо й було, то напевно щось дуже нерішуче і невиразне.

Про все те переконує нас факт, що на поширеному пленумі Комінтерну в Москві делегати компартії Польщі висунули цю справу на денний порядок. Дотепер світ знав про те якось мало. Рубець заслони відхилив щойно представник КП(б)У в Комінтерні Скрипник, що зачепив цю справу в своєму інтервю з представником харківських „Вістей". Скрипник, обговорюючи вирішувану Комінтерном справу єдиного революційно-робітничого фронту, сказав таке: „Зазначу одно питання, що мало вагу для КП(б)У. Несподівано перед поширеним пленумом у всю широчінь стало національне питання для низки країн Середньої Европи і Балкану. Революція 5-ого Конгресу Комінтерну в національнім питанні вимагає свого реального пристосування в новій теперішній обстановці. Деякі компартії, як наприклад західньо-білоруська, центральний комітет польської партії, а також румунська комісія президії Виконкому Комінтерну — стали на грунт підтримки гасла автономности, виходячи з того, що нібито західньо-білоруські трудящі маси стоять за гасло автономії Західньої Білорусії, бесарабські широкі трудящі маси стоять за гасло автономії Бесарабії (це в межах Румунії)."

Думаємо, що Скрипник цілком свідомо пропустив згадку за широкі маси західньо-українських земель з чисто тактичних причин. Щоби згладити враження наведених слів додав він і ще таке: „Цей принціпіяльний автономізм немає нічого спільного з марксистським, ленінським розвязанням національного питання. Призначена поширеним пленумом спеціяльна комісія в національнім питанні категорично відхилила ревізіоністський, автономістський погляд у національнім питанні. До тієї комісії належав і я."

Що позитивного рішила ця комісія, Скрипник не сказав і заслонив себе тим, що він поважно занедужав і мусів перервати свою участь в працях комісії і пленуму Комінтерну. Та досить і цього, що сказане. Щойно тепер зрозуміла для нас тактика комуністів на польському терені з останніх часів, щойно тепер ясне джерело натхнення Варського, щойно тепер зрозумілі натяки деяких наших найлівіших про потребу автономічних гасел (як гасел „боротьби"). І невигрібно Скрипник запевнює про відкинення Комінтерном того „ревізіоністського, автономістського погляду". Тут у Польщі факти кажуть не те. Вони підтверджують щонайменше обставину, що рішення Комінтерну в національній справі до комуністичної партії Польщі ще мабуть не дійшло. Подивимо, що буде, як воно дійде.

В. М.

Там і тут.

Як німецькі посли в Чехословаччині промовляють до своїх виборців.

На засіданні чеського парляменту з 11. ц. м. міністр внутрішніх справ д-р Носек, відповідаючи німецькій опозиції і комуністам на їх кампанію проти виданих недавно чеських язикових законів, спинився ближче на агітації німецьких національних послів проти держави внутрі самої держави. Тому, що деякі подані ним вискази німецьких послів не лишені інтересу і для нашої читаючої публики, наведемо дещо з них у нашім органі.

Так нім. пос. Радда заявив на зборах у Штернберґу 12. вересня 1922: „Коли наші змагання до повної самоуправи не здійсняться, ця держава завалиться. Ми, Німці, бажаємо, щоб це сталося, чим скорше, тим ліпше." Пос. Фішер сказав при відслоненні памятника полеглим у містечку Тісса 20. липня 1924: „Ця держава зрабувала нам свободу, культуру і право. Вона зробила нас рабами." Пос. Ленерт говорив на вічу 28. квітня 1923: „Версайський мир є божевіллям. Це найбільший злочин, що колинебудь мав місце і тому мирові завдячує ця держава своє істнування. Як лікар скажу Вам тепер про тих мужів, що зробили цей мир. Це є Вільсон, Льойд Джордж і Клемансо. Всі вони хорі люде. Вільсон був паралітиком, Льойд Джордж є також хорою людиною, а Клемансо є садистом." Пос. Лоджман виголосив на вічу в Теплїц-Шенау дня 28. червня 1922 промову, в якій сказав: „Національна рівноправність і національне співжиття не дадуться ніяк упхати в чеський череп." А 10. березня ц. р. ген. Ієкль назвав у чеським сенаті конституційну грамоту чеської держави — онучкою, а навіть „клюзетним папером..."

Можнаб навести з промови міністра ще більше цікавих цитатів із заяв і промов німецьких послів, одначе думаємо, що вистане і тих, що ми їх подали. Зазначуємо, що нікого з них не потягано за те до ніякої відвічальности. Якже инакше під тим оглядом у Польщі, де навіть послам звязано руки, бо за саму критику відносин їх потягають перед суд, як на це вказує хочби судовий процес проти українських послів!

„Всепольський" зїзд сіоністів.

„Гайнт" з 15. ц. м. подає докладне звідомлення з сіоністичного зїзду у Варшаві. На увагу заслуговує референт голови Жидівського Клюбу пос. Гартгляса про політичне положення і про напрямні сіоністичної політики в Польщі. Бесідник ствердив, що сама та обставина, що начальна рада десигнувала його на голову Клюбу, сверкує гостроту положення. Сам він не чується на силах виконати цю тяжку задачу. Аналізуючи відношення уряду до Жидів, бесідник ствердив, що після екстерміначійної політики польські політичні кола переконалися, що це утрудняє ситуацію. Тому хопилися иншої методи, що давала би змогу жидівські постулати і протести проголошувати фальшивими й неумотивованими. Уряд тому видумав угоду-бо боявся численних жидівських протестів і спробував вигвоорити дісгармонію між Жидами й иншими національними меншостями. Реакція на ці спроби не була одностайна. Були в Клюбі такі, що в найкращій вірі годилися на ослаблення боєвої політики. Як голова Клюбу бесідник подає таку свою програму: Сіоністи не є противниками мирного співжиття з польською суспільністю, є все готові до справжнього мира з польським народом, але тут рішають не Жиди, тільки друга сторона. В тому є ключ відношення Жидів до польських урядів. Можна з тими урядами переговорювати, можна в деяких обставинах голосувати за ними, але Жиди мусять за те домагатися реалізації якоїсь частини своїх домагань або щонайменше віродостойних запевнень, що ці постуляти будуть сповнені. Не можна мати довіря до уряду під проводом осіб, що їх програмою є винищення Жидів, до уряду, що спирається на партії, які сповідують бойкотову ідеольогію.

У відношенні до національних меншостей Гартгляс заявив, що уряд хоче зробити з Жидів знаряддя польонізації на „кресах". Жиди не можуть виповнити такої функції, бо вона не лежить по лінії жидівської орієнтації. Тому, що Польща є державою національностей, а не національною, вона мусить вести політику в інтересі своїх національностей. Всеж таки Жиди не можуть іти все разом з меншостями, бо меншости є переважно сільським населенням, а Жиди міським. До того Жиди не можуть співпрацювати з меншостями, коли вони виступають проти польської державности.

Коаліційні постулятн.

Постанова Начальної Ради ППС.

У Варшаві почалась 14. ц. м. нарада Начальної Ради П.П.С. На перший огонь пішла справа теперішнього політичного положення. В імені Центрального Виконавчого Комітету виголосив референт Дашинський. В часі дискусії Заремба зголосив резолюцію, що вимагала негайного уступлення партії з урядової коаліції. Пілсудський і Мендфаль. Натомість прийняла Начальна Рада зовсім иншу резолюцію, що перейшла 30 голосами проти трьох. Вона звучить:

Начальна Рада стверджує, що польська соціялістична партія вийшла до коаліційного уряду в зрозумінні вкрай важкого господарського і політичного положення краю і в імя ясного пляну направи наших державних відносин. Начальна Рада стверджує далі, що — не зважаючи на зусилля соціялістичних міністрів — праця уряду посувалася дотепер за повільно вперед; їй недоставало відвічности й енергії; постійної міністерства та уряди підпадали впливам посідаючих кляс, адміністраційної політики, особливо в східних воєводствах, і національної політики дотепер не змінено, серед многих політичних угрупувань входячих у склад коаліції, так і в обозвищійних не здавали собі справи з того, що держава стоїть на порозі катастрофи, що робітнича клясса, несучи щодня найтяжші жертви, має право домагатися збереження своїх прав, затверджених законами, має право домагатися, щоби посідаючі кляси поносили особливо і беззастережно жертви і працю для рятунку господарського положення.

Начальна Рада поручила далі б. постанов-

Red. odp. „Dilo" Nr. 119/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy tutejszy jako trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 54 (10728) z dnia 12. marca 1926 roku pod tytułem: a) „Wyrzuty" na słow; Jak centralny Organ aż do końca tego artykułu, 2) „Wczoraj i dziś" a) podpisat w całości, b) między słowami: ces lutty narodów... a słowami: Szcze w 1917 r. pojawiły się zaw ca znamienna zbrodnia z § 63a) Ust. uznał dokonaną 11. marca 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. o ex 1863 r. p. zagrożenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 21. marca 1926.

Nawel,

„Східне Льокарно?"

В один час радянська дипльомація, підпержана „масами трудящих", досить ревно цікавилася положенням „національних меншостей" в Польщі. Чи не тямимо запитів, які „селяне й робітники України" в гострій формі на всяких зїздах ставили представникам всесоюзного уряду, особливо на адресу представників комісаріяту закордонних справ; чи не тямимо тих палких дипльоматичних нот, які в обороні „національних меншостей" висилав Чічерін у Варшаву, покликуючись на рижський трактат; чи не тямимо тих прямих і посередніх залицянь до українського національного руху, які так сильно зазначували комуністичні чинники рад. унії і поза нею? Щедрі на святочні декларації комуністичні чинники не жаліли слів, щоби збличитися до неволених народів. Відома є резолюція V. Конгресу Комінтерну, в якій стверджено, що українське питання є найважнїщою проблємою осередньої Европи. Взагалі на всі лади йшла залицянкова гра у відношенні до неволених народів осередньої Европи взагалі, а Польщі й Румунії зокрема.

І весь час зазначуючи наше прихильне становище до Рад. України, як своєрідного державного твору, як неминучої в створених умовах державної організації головного пня українського народу; і весь час покапно нотуючи й освітлюючи повільне виповнювання тієї державности українським змістом — ми все зберігали у відношенні до комуністичних прийомів відношення річевої критики. Ми ані зачадто не захоплювалися більшовицькими починами, як це ще й досі роблять деякі органи національної думки, ані не попрікали тих починів, знаючи, що вони є випливом неминучих конечностей. Одно знали ми певно, а саме, що більшовицьких верхів зовсім не цікавить наша доля, що та галасливо-нотна „оборона", сперта на підвалинах рижського трактату, має на меті тільки викликати відповідні настрої в користь „оборонців", має на примірі з „ідеальних" вартостей збивати моральний капітал та лякати „шляхетську Польщу". Комуністичні посли розїзджали по всім усюдам з солодкими словами моральної підтримки і т. п.

„Союзники" поневолених не довго видержали в своїй ролі. Скоро тільки Польща, звільнена з французьких обїймів, найшлася на розпутті, Москва в одній хвилині кинулася в конкури до Варшави. Поїздка Чічерина з відмахуванням від „оборони" непольських народів, обіцянки на тему російських ринків збуту для польського промислу, ентузіястичне вітання в рад. республіках, особливо в Минську і Москві брилівської делегації — все те вказує на живу діяльність радянських чинників в напрямі угоди зі „шляхетською Польщею". Тоді забулася „оборона" неволених народів, вони відійшли в сутінь яко зайвина, а за те почалися залицяння до польських „селянських" партій. В радянській пресі раптом зникли всі грімкі вигуки проти „шляхетської Польщі" а їх місце заступили соковиті наклепи проти галицького „дрібноміщанства", української інтелігенції. Розпочалося розмальовування тієї інтелігенції в найчорніші й найбільш відемні коліри. Мовляв, — та інтелігенція тільки й думає, як би погодитися зі „шляхетською Польщею" і за миску сочевиці запродати інтереси „трудящих".

Зневаглюючи трудову інтелігенцію в очах мас, комуністи мають на меті не лише всеціло опанувати ті маси, відрізати їх від своєї інтелігенції, але й перетворити їх в спільне орудля для осягнення своїх власних інтересів. В останніх часах не лише радянські дипльомати в інтересах радянської державности, але й комуністична партія почала мягку політику у відношенні до „шляхетської Польщі". КПП. (Комуністична Партія Польщі), відсунула від керми ліві, неприєднані елементи, особливо „чужоплемінні", а до голосу прийшли — так сказати б — польські патріоти з комуністів.

В центральному органі Р. К. П. (Російської Ком. Партії) помістив польський комуніст Валецький (Горовіц) цікаву статтю під написом: „Найближчі завдання КПП." Він висуває такі гасла польських (а тимсамим і підчинених їм українських та білоруських) комуністів: 1) оборона незалежности Польщі перед англійсько-американським капіталом, 2) вплата 740 мільйонів зол. маєткового податку або конфіската тих маєтків і фабрик, які не заплатять податку і 3) розв'язання сойму і переведення нових виборів, при чому комуністи повинні творити виборчий блок зі всіми робітничими й селянськими партіями, які згодяться на вироблену комуністами радикальну, але „дрібнобуржуазну" платформу.

В справі створення блоку звертався недавно до робітничих і селянських партій польського сойму Ком. Пос. Фракція, але там не фігурувала ще „оборона незалежности Польщі". Аж тепер після переходу керми партії в руки польських патріотів à la Варський-Варшавський прийшла на перше місце і ця точка.

Очевидно, не для гарних очей Ст. Грабського, який вже давно простягав руку до Совітів, чи для когонебудь иншого, виставлено точку про „оборону незалежности" (поминаємо додаток про англійсько-американський капітал, за яким і кремлівські володарі простягають руки), але задля осягнення своїх власних цілей. Комуністи сподіються в короткому часі великих змін в Польщі, сподіваються перевороту, який мають намір використати для створення „незалежницького", коаліційного, „робітничо-селянського" уряду, який буде базуватися на могутній рад. унії. Але заки це станеться, треба грати в польську дудку, треба робитися сальоновцями, перемінюватися в польських державних мужів. Всі перепони на цьому шляху повинні бути усунені, а між ними головно непотрібні їм тепер „національні меншости". Цей „протидержавний" елемент, з яким не слід вязатися польським державничим і оборонцям „незалежности Польщі".

Фактом є, що в теперішній фазі польські (і підчинені їм українські та білоруські) комуністи стають союзниками пануючих, нехтуючи поневолені народи. „Західна Україна" і „Західна Білорусь" виступає в обіймах „незалежної Польщі", якій муситься підчинити всі инші квестії. Одночасно нащупується грунт для видвигнення постулату національно-територіяльної автономії для Українців і Білорусинів в Польщі. Комуністи, яких переслідують сонні мари „угоди" й „автономізму" українського „дрібноміщанства", які з таким завзяттям поборювали домагання національно-територіяльної автономії, видвигнене в р. 1923 трудовою партією (не яко гасло „угоди", але яко гасло боротьби), сьо-

---

Лист з села.

9

Кооперативний рух *)

Додатнім проявом нинішнього села є нахил, а навіть можна сказати захоплення співдільництвом (кооперацією). Є це одно з тих животворних джерел, що сьогодня випливає зі скали нашої задубілости, скаменілости, є це той промінь, що продирає оловяні хмари нашої незавидної дійсности.

Співдільництво є ще сьогодня у фазі первісних найпримітивніших починів. Звичайно є це спілкова крамничка, що продає своїм членам (і нечленам, якщо вони купують) товари першої потреби на селі: сіль, мило, нафту, сірники, чай, каву, цукорки, булки, пасту, шмір, цвяхи і дещо з заліза. Ці крамнички множаться як гриби по дощі, переборюючи нераз величезні перепони.

Щож викликало цей рух і що його піддержує, коли зважити, що наш селянин є рівким індивідуалістом і не має віри в свої сили; може не так в свої, як свого сусіда, з котрим треба йому обєднуватися?

На це зложилися три причини: 1) звільна дозріваюча свідомість самодопомоги, 2) неминуча конечність проявити свою самодіяльність з огляду на припинення шляхом заборон всякої иншої громадянської діяльности (освітно-культурної і політичної) і 3) демократичний характер кооперативи.

Український селянин, бачучи довкола себе руїни, недостачу допомоги, неспроможність якимнебудь иншим способом боротися із заливом розкладу й визиску, приняв голошені гасла кооперації, а радше ті гасла впали в свій час і на податний грунт. Перед війною положення селянства було всетаки зносне. Він жив в унормованих правних відносинах. Після війни наступила різка зміна. Куди він не звернувся, всюди побачив або безпомічність (у своїх), або ворожість (у чужих). І тоді саме впав клич „власних сил", який в деяких, особливо еміграційних колах був уважаний за вислів безсилля. Бо й справді, не могло хіба бути більш безталанних відносин, як саме тоді. Довкола руїна, винятковe положення, господарський занепад, інфляція й девалюація, недостача організуючих сил, нужда, а тут починають говорити про „власні сили". Важко не писати сатири. А всетаки зародження (бо про відбудову тут не приходиться говорити!) співдільницького руху є правом власних сил, проявом самодопомоги.

Наш селянин, живучи 50 літ в конституційному устрою австрійського цісарства, вже привик був проявляти свою самодіяльність в рямках дозволеного публичного життя. Гямчасом після великої війни за високі принципи свободи і рівности, за поширення індивідуально і збірно-громадських прав людини і народу, він раптом найшовся у саку. Все заборонено, звязано, на всьому покладено поліційний штемпель. Селянська енергія мусіла десь найти вихід, сферу свого прояву. І тоді коли негативні (на щастя, нечисленні) елєменти села проявляли ту енергію в розпутничанні а деколи й розбійництві, позитивні елєменти найшли приложення своєї енергії в кооперативному рухові.

Демократичний характер кооператив і приложення принципу виборности відносно керуючих установ в співдільництві теж причинився до стихійного розросту кооперативного руху. Від десяти літ завмерло публичне життя в громадах, виборні громадські ради заступили призначені згори, наказні фігури, звичайно покидьки сільського громадянства. В одній тільки кооперативі можна було переводити вибори і ставити на чоло людей чесних, солідних, цвіт селянства. Вибори всюди є ще й своєрідною емоцією. Тому й не диво, що ця виборність теж мала вплив на поширення кооперативного руху.

Все це зложилося на те, що співдільницький рух поширювався негримно, завойовував навіть найглухіші закутини, втягаючи в свій круговорот найкращі, найдіяльніші і найсвітліші елєменти. Наш селянин відчував, що грунт кооперації є його грунтом. Там почувається він вільно, там є його право.

Співдільницька вітка обіймає тепер менше-більше дві тисячі кооператив першого ступня. Є це не великe число, коли мати на увазі, що під Польщею є около шість тисяч українських сіл. Та все таки, коли мати на увазі загальний економічний розвал і павперизацію села, то це без сумніву значний крок вперед.

Розбудова кооператив вищого (другого) ступня з трудом посувається вперед. Можна лякатися деякої небезпеки для кооперативного руху, якщо такий стан потрівав довше, якщо не повстануть завдячуючи в одну цілість і керуючі кооперативною політикою позитивні осередки. Ані на один момент не сміємо забувати, що таку саму кількість крамничок мали ми вже давніше, але всі вони пропали із-за відсутности керуючо-організуючих осередків. Так в часах пропаганди тверезости (за Наумовича) мали ми також кількість церковних крамниць, опісля в 90-их роках поширилися були „народні Склепи", а в передвоєнних часах читальняні крамниці. Але всі вони зникли, бо не були обєднані, звязані в одну цілість. Треба пильно глядіти, щоби така сама доля не сгрінула й нинішні кооперативи, якщо зміняться відносини, коли знову розвинеться публичне життя в нашій країні.

Сільські кооперативи сьогодня стоять у важкій боротьбі з негативним елєментом села, докучливою недбайливістю адміністраційних чинників і широко закроєною, безцеремонію, нахабно веденою обороною з боку жидівських крамарів.

(Продовження буде).

*) Див. чч. 32—33, 35—39, 42, 44.

З причин від Редакції незалежних були ми примушені перервати друк „Листа з села" з огляду на вичерпання матеріял, як також тому, щоби дати нашим читачам застановитися над порушеними в ньому питаннями та заохотити нашу інтелігенцію до обговорювання матеріялу з українського села.

Кождий фабончує сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, вишковім, мятовім, мигдалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ, Львів Різницька 6. 14-75**

годня сходять на той самий ґрунт. І не було би в тому нічого дивного, як би власне комуністичне домагання автономії не носило виразний характер угодовства.

В комуністичному світі прискореним ходом іде переоцінка цінностей „дрібнобуржуазного" характеру в одночасною обороною польської державности перед замахами з боку „меншостевого" націоналізму. Як так далі піде, то без сумніву здійсниться мрія Ст. Грабського і обі сили (польський буржуазний націоналізм і російський комунізм) подадуть собі руки в імя історичного Андрусова, що буде „скідним Льокарном".

Ф. Ф.

Повітовий зїзд у Рогатині.

Рогатин, 13. березня 1926.

Сьогодня відбувся в Рогатині повітовий народній зїзд. Годі собі уявити більш непригожий день: дороги порозмокали, непроходимі болота, а від ранку паде дощ і в полудне переходить у снїговію. Здавалося, що не поприходять делєґати з сіл. Та ні. По годині другій театральна саля філії „Просвіти" щільно виповняється представниками сіл. Заступлені всі села судового повіту Рогатин і деякі села Бурштинщини. Це найкраща познака національної свідомости й заінтересування українського селянства політичними справами. Між делєґатами люде ріжного віку: від 70 до 25 літ. Приявних около 150 селян, кількох священників, кількох світських інтеліґентів. Між селянами обурення: нема на салї рогатинських адвокатів. Ідуть міркування: „Не дивуємося учителеві чи судиї, але адвокат таки повинен працювати в політичній організаци". І з прихильністю поглядають на молодого діяча — д-ра Кузика.

Шамб. Городецький отвирає зїзд. Говорить про організацію повіту в минулому і про обовязки під теперішню хвилю. З його уст пливуть слова щирої заохоти, в них дрожить нота 50-літнього досвіду за громадянській ниві.

Головою зїзду вибрано славного бесїдника-селянина, найстаршого товариша праці о. шамб. Городецького — господаря з Пукова п. Т. Соломку. Секретарює п. А. Кавка.

Реферат п. з. „Проблєми національної ідеольоґії" виголосив п. М. Струтинський. Другий референт — про завдання політичної організації — мав п. В. Целевич.

В дискусії вибиваються промови о. Т. Соломки і о. Теліщука. Соломка згадує часи, коли спільно з о. шамб. Городецьким ставив підвалини під організацію нац.-дем. партії в повіті, про поборені трудноші. В завзятих словах демаскує демаґоґічні, кириличні виступи в цілім повітнім радикалів.

Головою пов. народнього комітету вибрано о. шамб. Городецького. Нїчого не помогли прохання старенького дїдуся вибрати кого молодшого. І старенький жовнір повернувся голосові громади. Відмовляється від членства Нар. комітету і Соломка. Він хоче, щоб його зробив п. О. Вандура, задавлявся в народній праці (молодий, симпатичний господар). „Має хист і охоту, добре мене виручить. А двох нас з одного села забагато".

До Пов. народнього комітету вибрано 2 священиків, 3 рогатинських громадян і 6 селян.

Народній зїзд рішив завдячувати до „Повітової народної канцелярії" окремого платного урядовця який занявся би справою організації і правної оборони українського населення.

Зїзд покінчився відспіванням національного гимну і „Не пора". Приявні винесли з салї наряд якнайкраще враження.

Не повезло.

Віче Бриляців у Запитові.

До чисто українського села Запитова у львівському повіті скликав посол Бриль на день 14. березня віче. Організатка казала, що приїде сам посол Бриль. По дорозї до скликання віча деякі громадяне Запитова, що надіялися при помочі посла Бриля скинути наказного війта. Віче відбувалося в громадськім уряді і прибуло на нього около 200 селян, щоб побачити на власні очи, що це за чудасія пан Бриль і як він захвалюватиме себе перед українськими селянами. Одначе п. Бриль не приїхав, тільки його секретар невідомого імени і кількох агітаторів. Ніхто зі свідомих селян не хотів увійти до президії віча. Вкінці вдалося склеїти президію зі завзятих хрунів і пан секретар Бриля почав свої теревені. Накинувся на українську інтеліґенцію, що повела український нарід до боротьби за свою державність. Відтак представив господарку польського правительства і доказував, що одиноке спасення для українського селянина — піти рука в руку (!) з польськими хлопами під проводом посла Бриля, що одинокий є „правдивим оборонцем" селянських інтересів.

Промову пана секретаря перебивали присутні селяне запитами про кольонізацію, а пан секретар мнявся і не знаходив відповіди.

Опісля здемаскували нїкчемну роботу посла Бриля і його компанії п. п. Володимир Целевич і Олекса Черкавський, які прибули на це віче зі Львова з припорученя Українського Національного Обєднання. Вони вказали на підставі стенографічних протоколів польського сойму, що посол Бриль є смертельним ворогом українського селянина. Дня 16. січня 1923 вніс нїхто инший тільки посол Бриль нагляче внесення в справі признання лайдам-кольоністам допомоги у висоті 50 мілїярдів польських марок, а спротивився внесенню білоруського посла Тарашкевича, щоби таку саму квоту було призначено на відбудову українських і білоруських селянам. Оба промовці вказали дальше суперечність інтересів між українськими і польськими селянами і пояснили причини нимої любови посла Бриля до Українців. Посол Бриль є новим в овечій шкірі, який хоче здобути довіря українського селянина солодкими, але брехливими словами, щоб опісля, нарівні з иншими українськими голосами послати до варшавського сойму, кувати закони на їх загибель.

Присутні грімкими окликами, висказуваючи своє обурення нїкчемній роботі посла Бриля. Його секретар, побачивши настрій селянства, став смирний як ягня, заявляючи, що посол Бриль не хоче при виборах українських голосів і що він приїхав тїльки тому, щоб допомогти українським селянам. Але це все не помогло. По довшій дискусії, в якій численні бесїдники-селяне заявлялися проти роботи Бриляців, ухвалено одноголосно отсі резолюції:

1) Зібрані на віче селяне протестують посла Бриля, щоб лишив у спокою українських селян, а звернувся до селян польських.

2) Домагаються негайного розписання виборів до громадських рад на основі загального, рівного, безпосереднього, тайного права голосування.

3) Взивають українських селян, щоб вони організувалися в українських селянських партіях.

Селяне прохали п. п. Целевича й Черкавського, щоб вони подбали про скликання віча в Запитові у справі громадської реформи і в справі закону про кольонізацію.

На цей раз Бриляці дістали добру науку від українських селян і може їм відхочеться на дальше деморалізувати українські селянські маси.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Невдача женевських карад.

Відложення до вересня.

Трудне положення в справі поширення Ради С. Н. 16. березня найшло свою розв'язку і в урядовім повідомленні сказано, що С. Н. рішив відложити справу прийняття Німеччини до С. Н. і поширення Ради на осінь.

Були чутки, що делєґат Бразилії обстоюватиме ультімат. Погіршило ще справу й те, що Румунія закадала непостійного місця. Штреземан повідомив журналістів, що Бенеш і Ундєн зреклися своїх місць. Приносячи їх жертву Німеччина не противиться евент. виборові Польщі. Поширенню Ради противиться Німеччина ще на теперішній сесії. До вересня Німеччина мусить мати вільну руку.

Нім. делєґати згодилися на конференції Бріяна й Чемберлєна, що коли Бразилія вдержить вето, справу відложать до вересня. Пристрасний перебіг мало довірочне засідання. Браз. дел. Мелло Франко заявив, що не відкличе спротиву. На це Вандервельд вдарив кілька разів пястуком у стіл і крикнув до Мелло Франка: Ви не надуживаєте своїх прав, але повинюєте політ. атентат. Ви одні будете виною розбиття С. Народів.

Дел. Бразилії не відповів нїчо, встав від стола і вийшов зі салї. Бріян заявив на те: Тепер не буду переговорювати вже. Хай дїється що хоче. З черги Рада поручила Чемберлєнові як рефер. політ. комісії предложити резолюцію за відложенням справи прийняття Німеччини до Союза і Ради С. Н. до вересня, а тим що держави, котрі підписали льокарнські пакти в Німеччиною оголосять заяву про ненарушимість їх укладою Ради Союза.

В заяві держави заявляють, що годі тепер осягнути поставлену ціль, стверджують сильну постанову дальше співпрацювати, щоби вдержати діло мира і сподіються, що вереснева сесія С. Н. усуне теперішні трудноші.

Віґуки дня.

Рівновага в біді.

Хто з нас не відчуває може одиночої благодати, яка перетривала всї інфляції, девальвації і політичні мутації — благодати, якій на імя „Оховона", а на прізвище „Льокатосів".

Без тієї пані всї ми: від головного редактора до фейлетоніста, від директора банку до возного, — таборували би нині як не в Стрийськім Парку, то бодай на вулиці. Вона одна не дає тягом до решти збанкрутити собі життя і переносить „ad tatae" при помочі шнура, кулї чи чиїсь йоґинки на другий, імовірно кращий, світ.

Очевидно, пишучи про людей, маю на думці тїльки тих, які не дістали в спадку, в посагу чи в якій инший дорозї — чималі суми з відсьвяченим помешканням. Так само не думаю і про тих, які, з огляду на малий початок від табаріа, успіли зложити зайвий долар і можуть собі позволити на довільне відступне та на чиню за сто літ згори.

Тут мова про звичайних смертельників-льокаторів без різниці віри і підсвідомя.

Але кім льокаторів є ще один рід людей, які також радіють з охорони перед викиненєм на тротуар. Це — субльокатори.

Пан-Бог дбає передовсім про справедливість. Він добре бачить, що й каменичникам не так то вже добре на білому світі, а спеціяльно на світі біло-червоним. Щоби зацержати приводу рівновагу, він створив для льокаторів... субльокаторів. Дратуєш ти каменичника, так нехай тебе дратує субльокатор! В той спосіб кожний має нагоду відпокутувати кілька літ кари за гріхи — таки тут, на землї і нїкому не дїється за дуже велика кривда.

Коли до льокатора спровадиться субльокатор, каменичник піниться зі злости. Але коли субльокатор зачне дїзти на льокаторську голову, каменичник іде на „сильну з моцною", щоб відсвятковати щасливий день.

Такий день мусїв мати і каменичник отсей пані, що вийшла щойно з редакції, оставивши більшу скількість видушених сльоз.

Прийшла до нас точно дві годині тому і відразу приступила до річи.

— Панове! Я є жінка члена „Міщанського Братства" і мені належиться від вас оборона... перед Українцем.

— Ви пані Полька? питає хтось.

— Так! Я Полька, але жінка члена...

— Добре, добре. Але в чім річ? перебиває другий.

— Я маю субльокатора, який мене бє.

— За що?

— За те, що я не хочу вступитися з помешкання.

— Ви йому?!...

— А так... Тому два місяці поприйшов до нас з палізою, казав, що вчиться на адвоката і просився на пару днів так „кайєт" переночувати. Минув тиждень я нічого минув другий я ще нічого, минув третій — я кажу: „Шукайте собі десь помешкання пане", а він: „Мені і тут — кучка — добре". Я його трохи зганила, а він до мене, „Я — каже — на адвоката вчуся", ви мене не зачіпайте, бо вам такий параґраф витягну, що попамятаєте!" Чуєте панове! Страшить мене своїм параґрафом. Я вже не такі параґрафи видїла. Коби то в мене був чоловік, як чоловік, то він би йому показав і свій параґраф. Колиж бо мій чоловік слабовитий!... Впала я трохи, прошу панів, у злість, тай чимось там на нього кинула, а він як скочить до мене, як зараз бити, рідний чоловік мене в молодости так не бив. Я в крик, злетілися люде, — відборонив. Иду до господаря — а господар ще сміється. „Нашо — говорить — без мого відома приймаєте субльокаторів!" Деж я його приймала?.. Сама біда впала, та тепер мені жити не дає...

Нам жаль стало покривдженої і ми почали навзаперейки подавати ради.

— Ідіть на поліцію!

(Жінка махнула рукою).

— Може „Міщанське Брацтво"...

(Жінка не звернула на це уваги)

— Повідоміть „Заклад чищення міста" — піддав я.

(Жінка пробила мене оком).

— Скажіть господареві, нехай того пана звелить вимнути!

Жінка сумно похитнула головою:

— То ще булоб найліпше, але ми з господарем „фаше", бо трохи... залягаємо з чиншом...

Ми безрадно здвигнули раменами і жінка вийшла.

А в наших душах ріс подив Провидіня, яке, для рівноваги біді створило льокаторам... субльокаторів.

Галактіон Чічка.

„Вестеп Наших Днів"

ГАЛАКТІОНА ЧІЧКИ І ЛЕЛЕ

відвідає:

Самбір в середу дня 17-ого березня ц. р.

Перемишль в четвер, дня 18-ого березня ц. р.

Яворів, в неділю, дня 21. березня ц. р.

В програмі узгляднюється місцеві відносини.

1406 3—3

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано аж в 5 місцях. Так сверкнено в ньому одно місце й закінчення зі статті „Перше свято свободи" К. Антоновича, одно більше місце зі статті „Найближчі завдання" і два дрібні місця (в тому один цитат з холмського „Нашого Життя") у статті „Один фронт?" Це вже 29-та чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Концерти Любки Колесси у Львові.** В звязи з концертом нашої пяністки Любки Колесси подаємо уривки найновіших музичних рецензій, що відносяться до виконуваних нею на львівських концертах творів. „Kölnische Zeitung" пише: Найбільший успіх мала пяністка Л. Колесса. Це було радісне одушевлення, яке колись викликувала Вера Шапіра на вершку своєї улюблености. По фантазії Баха вона виконала пяністка в мистецький спосіб „Симфонічні етюди" Шумана, які — як відомо — ставлять цілком надзвичайні вимоги щодо техніки, музикальности і спроможности формування. Справді незвичайній сильній концентрації пяністки товаришать жіночі прикмети позної чару ніжности, до можливо найдальших меж посунена звучкова мальовничість і грація. Означення віртуозного кусника Schulz-Evlera як „Арабески" зуміла пяністка оправдати казочним блеском. Після того зявилася буря оплесків з безконечними викликуваннями. „Kölnische Volkszeitung": Л. Колесса викликала знова бурю оплесків і захоплення відограванням Шуманових „Симф. етюдів". „Малою Карменю" (світової слави пяністка Карменю була високого росту і постави) можна назвати ту молоденьку українську дівчину, під якої ніжною рукою найможливіші до здійснення звукові ефекти стають дійсністю. Таку вирівняність, повну найглибшого виразу, таку щиру рекомендацію у формуванні, що їх вичаровувала пяністка з пребагатих Шуманівських мелодій, рідко коли можна почути. — „National Zeitung": Підчас коли в жіночій

Біржа.

і гроші.

Америк. дол. 8·24 — 8·35 канад. дол. 8·14 — 8·20, чеські кор. 0·25·25 — 0·25·50, нем. 0·00·00 — 0·00·00, франки фр. 0·32·30 — 0·32·75, фр. швайц. 1·52 — 1·53, англ. фунти 00·00 — 00·00.

Золото. 20 кор. 31·50 — 32·00, 20 франк. 25·00 — 25·50; 20 марк. 31·00 — 31·50; 10 руб. 15·20 — 15·50.

Срібло. Англ. кор. 0·04·00 — 0·04·50, 5 ам. кор. 3·45—3·52, фльорени 1·73—1·76, рубль 2·75 — 2·80, рубель дрібним сріблом 1·37 —1·40.

Збіжа.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 36·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22.50—23·00.

чім сезоні Л. К. подала нам в найкраще поетичний спосіб концерт Шопена цим разом почули ми полфонію Баха в такій співній формі, як її на фортепіані ще ніхто не чув! „Frankfurter Zeitung": Особливо в недних завданнях (Bach, Bibbi, Schumann) бачили ми нове упорядкування і згармонізованим те таке пейстично визначне мистецтво, опанування сили й діючої-ніжну теплоту почування. Що інтенсивність, тонкість шліфування в філігранній найкращий висліх особливо у Моцарті і З капричіях Скарлятого. При кінці чули ми блискотливі „Арабески" Шульц-Евлера, по двійних шепотінках і колисковім співі яких публика при незгаваючім оплаві довгалася ряту каптатків, які й одержала. „Breslauer Zeitung": Пянїстка здобула своєю гною великий успіх—авдиторія славила пов'язую молодечим часом Шуманівську Музу бурею захоплення. — Подібно пишуть про недавні виступи Любки Колесси в Німеччині й різні інші музичні справоздавці у великих щоденниках.

— **Український Наддніпрянський Хор Котна** виступає тепер на Волині. Давши кількадесять концертів на ковчній польській території, поїхав був і на кілька виступів у Холмщину (11. і 12. березня в Холмі, 13. і 14. в Замості). Як виходить з рецензій у польській пресі, виступи цього зразкового хору тішаться всюди великими успіхами.

— **Десять вломів за один квартал в одній громаді.** Пишуть нам з Мостищини: Село Острожець мостиського повіту вбоге село. Має воно всього 601 морґів ріні, 145 мешкальних домів з 875 особами. Мешканці його або малоземельні або безземельні нужарі. А все таки ця біднота пережила за один тільки останній квартал аж 10 бандитських вломів і всі вони по нинішній день невиспіджені. І так в місяці листопаді 1925 р. невідомі злочинці підкопались до комори Гринька Іванського і забрали посадіну одежину й обув його жінки, бо сам Іванський перебуває за роботі у Франції. Тої самої ночі вломники ограбили комори Павла Макара й Івана Городечного через підкопання, забираючи все, що тільки там подибали. В Андрія Сулія вкрали 18, в Антона Смика 24, у Каськи Демик 10, у Івана Демика 8, в Андрія Романишина 6 курей. Дня 19. лютого ц. р. перешкодив патрулюючий поліцмант в підкопі до комори Петра Данилова в 2-ій год. по півночі. Вломники скрилися на сторожу цвинтарі і стрілали до державної поліції. Тої самої ночі розбили хлів вдови Марії Станевич і вкрали свиню вартости до 80 зол. Свиню цю вивели під ліс тутешньої властительки двора, зарізали над потічком і пішли в напрямі ліска Крукенич, яке віддалене від Острівця на 2 і пів км. На горбку між Крукеничами й Острожцем видно було сліди крови, де мабуть вломники поділились вкраденою свинею.

— **Ренти б. німецьких пануючих.** З німецьких часописів довідуємося, що б. цісар Вільгельм дістає 600.000 зол. марок річної ренти (1570 нім. марок денно), вел. князь фон Мекленбург 390.000, одна княжна 495.000, друга (фон Ва мар) 100.000 марок і т. д.

— **„Шевченківське число „Нашого Життя"**, одинокого українського тижневика, що виходить на Холмщині (Холм, вул. Оболевська 14), видано гарно і з гарним змістом. Складаються на нього статті: 1) В 65-і роковини, 2) Перед Шевченковим Святом, 3) Шевченко — патрон національних і соціяльних змагань українського народу, 4) Памяти Т. Шевченка (фейлетон С. Козицького). Дальше поміщено вірші Самійленка, Лепкого і Леси Українки в память Кобзаря України. Число прикошене 3 знимками.

— **Уповаж Східнього захисту** ім. митр. Шептицького при вул. Потоцького ч. 98 остерігає отсим суспільність перед обманцем, що крутиться по українських інституціях та склепах і збирає жертви нібито для Східнього захисту. Захист нікого не уповажнив до збирання жертв.

— **Пеший концерт Любки Колесси** ший в середу в год. 8 вечер точно в салі Народнього Дому. Проситься публіку точно прибути. 1163 1—1

Т-ВО „ПРОСВІТА" уладжує при допомозі „Т-ва українських лікарів" публічні виклади що неділі. Початок о год. 5. вечером в бібліотеці Т-ва. Ринок 10. II. пов. В неділю дня 21. березня ц. р. виклатає д-р Олекс. Подолинський „Про туберкульозу і її лече ня". В неділю, дня 28. березня ц. р. викладає д-р Максим Музика: „Про бактерії". Вступ на виклади вільний.

Дописи.

Глинани. (*Загальні збори філії „Просвіти"*). В неділю, 14. березня відбулися в Глинянах Загальні збори тамошньої філії „Просвіти". Філія істнує там заледви один рік, але не зважаючи на це, наслідки її праці дуже значні. Перед заложенням філії було в окрузі заледви 6 читалень. Нині є їх уже 22 (усіх сіл у повіті 28). Виділ філії (голова молодий адвокат д-р Рибак) відбув 26 засідань, а всі члени виділу відбули аж 114 поїздок по читальнях. По читальнях дали вони 106 викладів на найрізнорідніші теми, а переважно на господарські. При читальнях є 12 аматорських гуртків, що дали 96 вистав і 5 комедій. На протязі року зорганізувала філія 18 читальняних бібліотек з 2385 книжками книжок (на одну бібліотеку виходить 131 книжок). При філії заснувано бібліотеку для читальні. Вартість книжок тої бібліотеки виносить 613 зол. Вартість читальняних бібліотек рівна сумі 3.095 зол. Вже з цього бачимо, що філія виконала на протязі року дуже велику та дуже вартісну роботу. У зборах було 100 учасників, а в точу 26 делегатів від читалень. Звіт з діяльности філії виголосили д-р Рибак і п. Сенчик. Приємно було слухати тих цифр і тих дат про діяльність, що пани такі гарні овочі, ще приємніше було почути характеристику поодиноких читалень і їх членів. Наше селянство, як видно, горнеться до освіти дуже радо та з великою охотою слухає популярних викладів. Дуже інтересний реферат на господарські теми виголосив на зборах д-р Галян. З того реферату довідався я і про те, що в повіті нинє інтензивна праця і на кооперативному та господарському полі. Добре розвиваються торговельні кооперативи і виробничі (молочарство). Селяне слухали реферату з великим заінтересуванням. На загальні збори філії довелось мені попасти випадково і вони зробили на мене найкраще вражіння. Якщо і в инших повітах поділа би освітня праця так, як у Глинянському, і якщо вона зміцнила би такий же податковий грунт, у що я не сумніваюсь, то ми могли би дивитися в майбутнє безно. Але, щоби не сталося, на те треба людей доброї волі, свідомих своїх громадських обовязків та великої відповідальности перед народом. Ось власне таких людей ще й до того з великою ініціятивою довелося мені бачити в Глинянах. Не диво, що селянство підноситься до них з повним довірєм, не дивно, що бачить у них своїх приятелів, а инакше воно й не може бути. Наш селянин вже в силі сам оцінити добру волю, щирі бажання та безкорисну працю. Бажаючи їм найкращих успіхів у дальшій праці не завагався би я поставити їх за взірець для инших повітів. Крім організаційної та освітньої роботи працюють вони і над поширенням української популярної преси. Перед роком мали наші популярні органи мало передплатників. І так „Свобода" мала 18, нині має їх 98. „Український Голос, мав 12, нині має 48. „Новий Час" мав 6, тепер має 26. Зі зростом освітнього руху росте, як бачимо, і заінтересування громадськими справами. Одно з другим йде у пари. Тому зовсім не дивуймося ні, коли поважний декан о. Саловський у кінцевому слові на зборах заявив, що глинянська філія завтяки своїй праці, вибилася на одно з перших місць у Сх. Галичині. Це не була пуста пересада, а була щире і правдиве ствердження факту. — *Гість.*

Любачів. (*З нагоди побуту театру Міткевичевої*). Ясний промінь світла, пробиваючи провінціональну глушу й буденщину, вніс в наше життя український наддніпрянський театр під дирекцією О. Міткевичевої, який загостив до Любачева на кілька вистав. Дійсну насолоду душі мусів кожний з нас відчувати, бачучи так гарно зіграну і по мистецьки викінчену гру артистів.

Серед того артистичного гуртка мистецтво виступає небуденної краси стать артистки п. О. Кривицької, якою могла би сміло пишатися неодна з европе ських сцен, бо так глибоко й тонко відчутих інтерпретованих нею креацій, получених з повздержливою інтелігенцією, нередко стрічається. Те саме можна сказати і про режисера того театру, п. Бенцаля, що є артистом високої мистецької вартости. Про артистичні вальори инших сил аж проситься написати багато гарного, як ось про п. Боровика, мистця серіозної культури духа, про п. Миколенка, вельми талановитого артиста, про п. Ратушного, якого гра є повна козацького розмаху, про п. Шухальського, що глибоким тоном правдиво мужеського голосу приковує увагу видців, про п. Бенцалеву і инших. Годі також промовчати гру самої директорки п. Міткевичевої, яка захоплює видців свободою міміки й рухів, виказуючи на велику рутину і знання сцени. Її дошка п. Міткевичівна чарує видців своїм повним грації і надзвичайної техніки танком і ніжною грою.

До підвесення ефекту сценічної гри артистів причиняються вельми старанні хори, вишколені спосібним диригентом, розпоряджаючи гарними і свіжими голосами, як також відповідний музичний дострій, головно скрипака, якого гра відзначається чистим і певним тоном та гарною лінією фразування. Обстановка сцени робить рівнож додатне вражіння, бо цей театр має власного спосібного малярядекоратора і власні стилеві костюми. Тому вражіння, винесені з тих вистав, от хочби з „Дніп нашого життя", лишаються незатерті в нашій душі. Гостина того гуртка в наших сторонах сталася празником душевним паром. Директорці п. Міткевичевій, як також адміністраторові п. Гарасименкові належиться признання, що по найдальших закутках краю шарить зі сцени в найкращій формі культ краси українського слова й пісні, восхваляючи нашу славну буковинську улаштуванням таких вистав як примірок „Мярусю Богуславка" і через те важучи золотою питанкою спільних почувань весь український нарід по обох боках Збруча в одну цілість. — *Одна з учасниць.*

✝ Посмертна згадка.

Володимир Левицький, інспектор державних залізниць, помер у Львові дня 16. ц. м. о год. 3. вночі. Похорони відбудуться в четвер, 18. ц. м. о 3. год. по полудни з покою жалоби при вул. Глубокій 14. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.
Самбір. Сала „Сокола".
18.III. „Мазепа".
19.III. „Дибук".
20.III. „Он не ходи Грицю" (прощальна вистава).
Борислав. Сала „Народнього Дому".
17.III. „Мазепа" (прощальна вистава).
Готується до постановки оперета „12 жінок і 1 муж" або „Жінки Іафета".
1337 14—2

„Мої спомини про Франка". Під тим наголовком виголосить у Дрогобичі, в імени товариства українських робітників „Робітнича Громада", публичний виклад поет Микола Вороний в неділю, дня 21. березня п. р. Початок о 12 год. в полудне. Сала „Народнього Дому". Вступ за добровільними жертвами.

Відчит інж. І. А. Фещенка-Чопівського професора Гірничої Академії в Кракові на тему: „Як металь проти стоїть силам його деформуючим, відбудеться 19. ц. м. о год. 18 вечером в салі бібліотеки Товариства „Просвіта" Ринок ч. 10. II. пов. Гостям вхід. Виділ Українського Технічного Товариства. 1—1

Дрібні оголошення.

КАСЕТИ на сабло, футерали на лікарські і музичні інструменти виконує та має на складі Кучабінські, Львів, вул. Вірменська 27. 1396 3—3

ТЕАТР ШД ДИР. О. МІТКЕВИЧ шукує ліричного тенора. 2—2

КИЛИМИ східні на замовлення і на пяти о гарних стилевих взорах з найлучшої вовни поручає килимарська фабрика фірми „Textil" в Раві Руській. 1424 1—2

ТОРГОВЕЛЬНІ помічники (ці) і практиканти (ки) можуть користати в курсу мандолінів, веденій фаховим учителем в товаристві „Союз українських купців", вул. Мохнацького ч. 6. партер. Рівнож приймається охочих до спортового клюбу копаного мяча. Зголошуватися у вівторок і четвер м. ж. 8—10 год. вечером. — Виділ „СУК". 1422 1—2

ХТО з моїх знайомих позичив у мене книжку: Любавський: Очерки исторіи литов.-русс. государства, власність бібліотеки Н. Т. ім. Ш. зволить звернути. Мик. Чубатий. 1425 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ
д-р Кость Левицький
провадить особисто канцелярію у Львові, вул. Підвалля ч. 7.
1384 II. пов. (дім „Дністра"). 3—4

АДВОКАТ
д-р Маріян Кречковський
відкрив і веде канцелярію
1411 **в Будзанові.** 3—3

Приїзжим з Радянської і Закарпатської України, Чехословаччини і Німеччини перекладає всякі документи
д-р Олександер Бариляк
судово заприсяжений перекладач для мов: української, чеської і німецької
Львів, Театинська ч. 31.
Адресу проситься замотувати для знайомих! 1441 1—2

ЛИСТІВКОЮ
або почтовим переказом, можна також замовити
Льоси до І-ої кляси
клясової льотерії
По одержанню замовлення висилаю оригінальні льоси, як також чек П. К. О. ч. 142460, якім треба рівновартість переслати.
¼ **10 зл.** ½ **20 зл.** ¼ **40 зл.**
Головні виграні: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, 45.000, 35.000 золотих.
Сума всіх виграних 9,984.000 зол.
Що другий льос мусить виграти!
Замовляючий льос клясової льотерії одержать даром Ілюстрований Ілястр „MERKURY".
Банковий Дім О. Гріс
Львів, вул. 3. Мая ч. 8.

Волосся, їх порост, усуває на їх випадання, зміцнення брів і рясу, уможливлює стільки одновсе, радикальне, внутрішнє средство таблетки „**O R I N**" пор. під надзором наук. повар в Хем. Фабр. „**ESKA**" в Познані.
До набуття в аптиках і Дрогуеріях по зол. 6 за спор. Нові проспекти безплатно, там само в фірмі
ДЕНКОВСКІ і РЕПА, Львів, ул. Бернадинська 17., телефон 4-00.
Висилає пре ставники на Львівське Воєводство. 1398а 2-5

Поспішіть в сплатах!
Дешево, бо на першім поверсі. Знаний магазин мужеських одягів
НАТАНА ЛЯВФЕРА
Львів, пл. Капітульна ч. 3, І. п.
одучає всякого одяг на замовлення а так для готових як для Бпр. Духовних з найлучших матеріялів і для найбільшого вдоволення. — Замовлення для прийших в загоджується в 24 годинах. 1391 3—3
Поспішіть в сплатах!

В неділю, дня 21. марта 1926 в год. 9. рано відбудуться в малій салі засідань Адвокатської Палати у Львові при вул. Гродзицких 1.

Звичайні Загальні Збори

Товариства Кандидатів адвокатури

з таким дневним порядком:
1) Звіт уступаючого Виділу,
2) Уділення абсолюторії уступаючому Виділови,
3) Вибір нового Виділу,
4) Внесення і запити.

На случай недостачі вимаганого статутом комплету в означений годині відбудуться ці Загальні Збори в тій самій сали а тим самим дневним порядком о годині 9:30 перед пол., а то без огляду на число присутніх членів. 1417 2—3

Д-р Зілер вр. заст. головн. — *Д-р Шнекраг вр.* секретар.

Повітовий Союз Кооператив в Зборові пошукує книговодця. Посада негайно до обняття. Подання з відписами і з вимогами платні приймає дирекція П. С. К. 1416 2—3

Повітове Товариство Кредитове кооператива з обмеженою порукою в Тернополі повідомляє своїх членів, що ухвалою Загальних Зборів з дня 23. грудня 1925. р. підвищено уділ до висоти 10 зол. та взивається членів доповнити уділи до пінця червня п. р. Давний уділ звальоризовано на 1 зол., який буде по- 1383 числений як вписове. 2—3

Спеціяльні Варстати до направи возів
„FORD"
оригінальні окладові части
Витовд Транда
Львів, вул. Подлєсного ч. 2. 1423 1—3

МАЙЯ памятайте, що одиноким успішним для дітей є тільки
ПУДЕР, МИЛО і КРЕМ
ВЕВЕ ШОФМАНА
першого виконника. Инші є наслідувані. 1414 1—2

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З дозволом Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 60. (10.735). Львів, пятниця 19. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Речинець для протверезення.

Liberum veto. — Добрий приклад Швеції та Чехословаччини. — Відкладена сесія. — Час до надуми.

Великі та малі европейські держави, що зібрались на останню раду в Женеві в справі прийняття Німеччини на постійного члена Ради Ліги Націй, мають майже пів року часу до надуми над своїми успіхами, а чужими невдачами. Не поміг дипльоматичний хист Чемберлєна та Бріяна, щоби погодити ворожо настроєних. Вистачило одного впертого голосу: представника Бразилії і не можна було перевести формальности щодо вступу Німеччини до Ради Ліги.

Остання женевська сесія мала цілу низку ріжних тонів — від бадьоро-ясних до мелянхолійно-чорних. Поодинокі моменти її дискусії стануть повчаючим матеріялом для її провідників. Першим пунктом над яким імовірно прийдеться їм подумати, буде цей пункт статуту, що домагається однодушної згоди, коли діло йде про прийняття нового члена. Пункт створений з дуже ідеальних мотивів, як личить організації, що має дати приклад повної гармонії між державами, що хотять почати добу мира. Одначе, як виявляється, врівнання представлених держав у Лізі щодо їх прав голосу може довести до непередбачених несподіванок, коли один голос малої держави може спаралїжувати працю всіх инших і инші мусять йому підчинитись.

Чехословаччина та Швеція пробували прикладом своєї доброї волі вплинути на инші завзяті держави, відступаючи свої місця в Раді Ліги — Польщі та Голяндії, які мали би там одержати непостійні місця. Та це не помогло. Є звістки, що коли Чемберлєн і Бріян підкопували справу щораз сильніше, в останній мент крім Бразилії підставила ще свою ногу Румунія, також домагаючись місця в Раді. У такій атмосфері Бріян утратив віру в силу свого красномовства, а Чемберлєн у силу тверезих аргументів. Вони рішили згідно з представниками Німеччини, що єдиною розвязкою ситуації є відкласти всю справу до вересня. Одночасно всі держави, що підписали льокарнські договори, проголосить однозначний комунікат, що не вважають перерваних нарад нарушенням своїх зобовязань і ослабленням доброї волі продовжувати працю порозуміння.

Таке закінчення метушливої женевської сесії дасть привід ріжним державам до ріжних висновків, але ніодна з них не зможе заперечити факту, що льокарнське братання зазнало сильного удару. Шестимісячний речинець перерви має послужити їм до перевірки своєї закордонної політики — протверезення їхньої гарячки в ріжнім напрямку. Англія та Франція прохолонуть мабуть у своїй вірі щодо мирних настроїв деяких малих держав. Малі держави прохолонуть у своїм запалі, віруючи в свою силу рівнорядну з великими, тому, що в Женеві поводяться з ними як з рівними. І ті, що вірять у мирні наміри Німеччини і ті, що не вірять їй, матимуть час зважити всі аргументи, наскільки співпраця з нею є в інтересі нової мирної політики. Бріян, якого прощальну промову принесуть завтрішні часописи, не забуде пригадати всім державам своєї головної ідеї в новій формі: що держави представлені в Лізі Націй повинні промовляти спільною европейською мовою, а не мовою своїх вузьких державних інтересів.

Ліга Націй повстала як наслідок великої війни, в якій найбільші держави прийшли до пізної та гіркої правди, що навіть перемога при нинішніх засобах війни не виплачується. Коли ці великі держави, у власнім інтересі, бачать необхідну потребу шукати порозуміння між собою і навіть з иншими, найменшими державами, то ясно, що держави, яких самостійна політика не може відгравати ніякої ролі на европейській сцені, мало мають виглядів на наслідування Італії, яка будь-то хоче творити зовсім нові союзи, на власну руку, не вірую-чи нікому, тільки власній прибільшеній силі.

Французька та англійська дипльоматія в першій мірі зробить тверезі висновки щодо своєї дотеперішньої поведінки на женевській грунті. Нема сумніву, що Чемберлєн і Бріяи мусіли шепнути дещо приємного на вухо мін. Скшинському, обіцюючи йому, що Польщі ніхто не гадає кривдити. Хто зна, чи таких обіцянок не одержали ще инші представники малих держав. З цих довірочних розмов счинилась міжнародня метушня. Молоді народи не ріжняться нічим від дітей, які розуміють обіцянки згідно з власними бажаннями і домагаються їх здійснення негайно. Инакше починають заводити на весь голос. Деякі поважні польські органи є переєвідчені, що Німеччину не прийняли до Ліги Націй лише тому, що Польща вперлася і вчать своїх дипльомагів розуму на майбутнє: щоби кричали спільно з усією суспільністю на весь голос доти, доки всі „великодержавні польські домагання" не будуть у Женеві здійснені.

Цим мазуть навіть шестимісячний вакаційний речинець для протверезення нічого не поможе.

Політика сіоністів.

Політичні резолюції II. загальнопольського Сіоністичного Зїзду.

У Варшаві закінчився II. зїзд сіоністичних організацій цілої Польщі. Дня 16. березня приняв він політичні постанови, що мають лягти в основу практичної політики жидівського клюбу в соймі та сенаті. З огляду на вагу тих постанов наводимо їх у цілости: 1) Зїзд висловлює довіря для нового голови жидівського клюбу посла Гартгляса; 2) Зїзд приймає декларацію посла Гартгляса (в нас поміщена вона в скороченому виді вчора), зложену на засіданні жидівського клюбу по виборі його на голову і зголошену до протоколів до потверджуючого відома; 3) Зїзд взиває послів і сенаторів до підтримування політики Гартгляса; 4) Зїзд стверджує, що не зважаючи на усильні старання б. голови Жид. Клюбу посла д-ра Райха в пертрактаціях з урядом, закінчених порозумінням в дня 4. липня 1925 р., уряд не дотримав своїх зобовязань, що випливали з порозуміння, заключеного між ним і репрезентацією Жидівського Клюбу. Супроти того зїзд взиває всіх сіоністичних послів і сенаторів, щоби на засіданнях Жидізського Клюбу голосували за внесенням на перехід Клюбу до опозиції против уряду; 5) Зїзд взиває сіоністичних послів і сенаторів, щоби поробили в Жидівському Клюбі відповідні кроки для оголошення змісту угоди, що може наступити тільки в порозумінні з президією Начальної Ради.

Слід замітити, що делегати на зїзд зі Сх. Галичини запропонували були окремі цілком відмінні від принятих резолюцій, які зїзд відкинув, бони не давали нічого нового над те, про що при всякій нагоді говорив посол Райх в оповіданнях своєї політики. В першій з тих відкинутих резолюцій було між иншим таке місце: Зїзд вважає польсько-жидівське порозуміння за один із середників, що ведуть до забезпечення жидівському населенню повноти політичних, господарських і національних прав. За те друга точка пропонованих резолюцій мала чисто демонстративний характер. Виходячи з заложення—звучить вона—що правопорядок і поступ держав може істнувати тільки при допомозі забезпечення всім народам, що живуть в державі, всяких можливостей цілковитого розвитку в межах Річпосполитої зїзд взиває жидівську парляментарну репрезентацію до підтримування національних меншостей в їх боротьбі за національне право, якщо таке не стоїть у конфлікті з інтересами жидівства.

Про ніяку опозицію до уряду в тих перепавших резолюціях нема ні згадки, а натомість є тільки делікатне визначення, що, мовляв, уряд не зробив нічого в справі поліпшення долі жидівства, а мін. Грабський Ст. далі форсує numerus clausus, не зважаючи на угоду. Ніяких конкретних пропозицій боротьби хоч би проти цього останнього резолюції не заключали. Не диво, що вони провалилися.

Львівська „Хвіля" пише з тої нагоди, що — мовляв — наші, тобто „малопольські" делегати підняли справу національних меншостей в запроектованих резолюціях, а зїзд між своїми резолюціями цю справу цілковито пропустив. Видно, що не тільки Поляк, але й „малопольський" Жид розумний як по шкоді. Тільки так можна собі пояснити оту демонстративну резолюцію зі застереженням, щоби підтримувати національні меншости тільки тоді, коли вони не остають у конфлікті з інтересами жидівства. Але чвяживши, що Райх і його „малопольські" поклонники та родимці стоять завдяки своїй поступи в конфлікті з усіми національними меншостями за винятком польської у Східній Галичині, то не знати, які меншости мали проектодавці на думці.

Америка і Женева.

Американська преса, передаючи точні справоздання з усіх дискусій у Женеві, не скриває свого невдоволення, що поодинокі держави, починаючи від Франції та Німеччини, самі провинились у кризі переговорів. На загал преса не ставиться прихильно до поглядів німецьких делегатів, які не хотіли відступити від свого неприєднаного становища. Деякі органи не скривають свого невдоволення, заявляючи, що передбачали вислідок цих непорозумінь. Американський уряд нерадо висловлює свої погляди про невдачу переговорів, одначе не скриває, бажання, щоби вони скінчились успішно. Акція президента Куліджа щодо загальноевропейського роззброєння була би вповні захищана, якби льокарнське порозуміння розбилось.

Кінець жен. нарад.

17. березня було рішаюче засідання заг. збору Союза Народів. Представники держав жаліли, що не вдалося прийняти вже тепер Німеччини, як надіялися. Мельо Франко заявив, що постанова Бразилії є невідклична й окончена. Його проти прийняття Німеччини піддержуватиме доки краї півд. і сер. Америки не одержуть місць у Раді. Чемберлєн, як предс. першої комісії висловив признання для Швеції й Чехословаччини. Жадання Німеччини признати їй місце в Раді, признано слушним і оправданим, але не позволило на те становище Бразилії. В імені Вел. Британії й сім держав що підписали льокарнські пакти заявляє, що готові дальше вести почате льокарнське діло. Бріян відчитав заяву, що жаліє з причини неприйняття Німеччини. Збори бажають, щоби до вересня поборено трудноші і щоби прийнято Німеччину. Предс. Ради Іші предложив для зреформування Ради вибрати спец. комісію. Предст. Парагваю Кабалеро заявив, що держави півд. і сер. Америки не погоджуються зі становищем Бразилії, хоч розуміють її, бо півд. Америка має право до широкого представництва в Раді. Опісля прийнято внесення Бріяна, щоби звіт І. комісії в справі прийняття Німеччини відложити до вересня ц. р. Після прийняття внесення голова зібрання Да Коста закінчує засідання коротко промовою.

Німецькі делегати перед виїздом із Женеви приняли ріжні делегації.

Бріян після нарад із Штреземаном і Могером їдуть Женеву.

Пам'ятаймо: Рідна школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

„Ante portas".

„Дух Льокарна" потерпів дійсну поразку і то якраз там, де він повинен був розпустити до лету насталені крила. „Дух Льокарна", зроджений на вільній швайцарській землі, не міг піднятися до лету в тій самій країні, в серці обєднуючої й примиряючої Ліги Націй.

Одною з головних причин поразки мирної політики, заініційованої Англією і в загальних обрисах спрецизованої в Льокарні, є поплутана, занедбана, невирішена, оставлена на поталу „внутрішньої політики" поодиноких держав м е н ш о с т е в а к в е с т і я, квестія поневолених народів чи їх частин. Вона то, як дух Ганнібаля найшлася „ante portas" Ліги Націй, вона перелякала трівожного „духа Льокарна", вона не дала змоги сучасним керманичам світа дійти до ладу в Женеві.

Коли в тихому закутку швайцарської землі прийшов на світ лагідно усміхнений „дух Льокарна", та сучтлива справа не представлялася надто грізно. Не тому, щоб вона не існувала або щоб її стан не був грізний, але тому, що вона безпосередньо не зачіпала світових великодержавців. Національна квестія існувала десь в Польщі, в Румунії, в Македонії, взагалі в напів-екзотичних зі становища західного Европейця країнах, але яке діло до неї Англії чи Франції. Правда, від часу до часу прийде до Секретаріяту Ліги Націй якась жалоба, але нею ніхто не цікавиться. Часом перегляне її якийсь урядовець, а часом і без перегляду вона помандрує до актів. Якщо не гремлять гармати і не ллється кров, національна квестія находиться в стані спочинку.

Та виявилося, що „дух Льокарна", не лише сіє балодом довкола себе, але вміє робити й збитки, що він часами будить зі сну світових можновладців і вказує їм на незагоєну рану XX. століття, що він причинюється до того, що національна квестія оживає навіть для байдужних до неї дипльоматичних джентельменів. Иншими словами, що та квестія домагається своєї розвязки, бо в противному випадку погрожує глибокими потрясеннями і важкими комплікаціями.

В Льокарні обіцяно Німцям постійне місце в Раді Ліги Націй, не згадуючи нічого про наділення такимиж місцями инших держав. І може все було би відбулося злобно як би не те, що ненаційно національна або — як тепер кажуть — меншостева квестія стала „ante portas", перед брамами Ліги Націй перед лицем европейського синедріону. І то виросла та справа не в державі, яка має напр. 12 мілионів „чужинного" населення на 28 мілл. жителів, але вискочила в державі, яка має 240 тисяч (по німецьким джерелам, а 160 тис. по італійським) німецького населення на 41 мілл. жителів. Гноблення Італійцями дрібної тирольсько-німецької меншости викликало величезну метушню. Промови в баварському соймі і всенімецькому парляменті та цицеронсько-погрозливі вигуки Муссолінія. Виявилося, що меншестева квестія, навіть найдрібніша, є вічною небезпекою для мира, є бочкою пороху, що кожної хвилі готова спричинити воєнний пожар. Опісля прийшли язикові розпорядки в Чехословаччині, польсько-литовські сутички, тільки в Польщі мілионові меншости набрали води в рот. Але й цього було досить, щоби машину пустити в рух.

Вже у звязку з ренським пактом говорилося голосно про те, що Німеччина видвигне національну квестію на терені Ліги Націй, що навіть не виступаючи в характері генеральної заступниці покривджених народів, але вже самою своєю приявою буде впливати на належну оцінку тієї вельми складної й вельми небезпечної квестії. Тим більше почала виринати ця квестія чим більше зближувалося приняття Німеччини до Ліги Націй з признанням їй постійного місця в Раді Ліги. Колиж дрібна тирольська справа наробила такого великого галасу і викликала таку незвичайну метушню, то всі держави, які під отушшю національної квестії мають масло на голові і лякаються, щоб їм від того не зайшли очі, розпочали контракцію з метою в нівець звести вплив Німеччини. А що найбільше гріхів в національній справі припадає на Польщу, то й не дивно, що пущено в рух всю машинерію, щоби її в однакові умовини поставити в женевській установі з Німеччиною.

Збільшенням постійних місць в Раді Ліги і невтралізацією впливу Німеччини мають на меті вбити національну квестію, розміняти її на дрібну монету внутрішньої, закритої перед поневоленими народами колотнечі і щонайменше притупити гостроту її актуальности.

Цю думку висловив перед д-ром Медінгером (членом пражського сенату, як це подає він в „Нас Фр. Прессе") один з антантських делегатів:

„Минули гарні часи Ліги Націй. Зі вступом Німеччини у всій повазі спадають на нас нові завдання. Тепер виявляються всі труднощі дипльоматичної співпраці світа. Ще більші комплікації наступлять зі вступом Росії або Америки. Дотепер були ми між собою. Чи було напр. що легшого, як походатиякунебудь меншостеву жалобу? І тепер або Ліга Націй розлетиться, або розвинеться в зовсім щось инше, як було досі".

Вже ця трівога, яка пробивається в словах антантського делегата, вказує, що національна квестія є „ante portas". Відсуненням справи приняття Німеччини в Лігу Націй, відсунено її міжнародню гостроту на якийсь час. Але це на ніщо не здасться. Національна квестія є проявом духа часу і вона мусить бути вирішена скорше чи пізніше, — чи то міжнародніми чинниками, чи шляхом безпосередности, чи вкінці нагальним способом.

Актуальність національної квестії є безспірна. І тому поклик до обєднання „національних меншостей" є гаслом теперішнього моменту.

Ф. Ф.

Радянська Україна.

Обзвани з життя: а) боротьба за право життя; б) зовсім „справжності" радянських судових органів.

В Одесі поповнив самогубство популярний і талановитий лікар Гешелін. Але те, що хтось, навіть лікар, поповнив самогубство, не було би ще таким виїмковим і гідним уваги явищем. Річ не в самому факті, а в мотивах вчинку і тих життевих обставинах, що його спричинили. Гешелін дістав шляхом конкурсу посаду шпитального лікаря. Його конкурентом був комуніст Бір, що не міг ніяк погодитися з тим фактом. Бір багато не думав і пустився на нечесний шлях наклепу на Гешеліна. До Інспектора шпитальної сітки теж комуніста Юделіса написав донос, що Гешелін висловлювався зневажливо про партію і його слід радше посадити до БУПр-у (будинок примусової праці або тюрма) ніж допустити на посаду в шпиталі. Юделіс негайно скасував постанову конкурсової комісії та не допустив Гешеліна на посаду без провірення справи.

Гешелін рекурсував до профспілкової лікарської спілки, але головою спілки був теж Юделіс. Рекурсу не тільки не поладнано, але й усунено його зі складу профспілки, чим позбавлено його змоги займатися навіть вільною практикою — Гешеліна визнано негрудовим елементом, а тому для радянської суспільности зовсім непотрібним. Дійшло до того, що його викинули з помешкання як непотрібного галапаса. Гешелін опинився у безвихідному положенні та мав до вибору голодову смерть або самогубство. Вибрав це останнє і лишив по собі карточку з написом: „Причиною моєї смерти партієць доктор Юделіс".

І щойно по смерти талановитого лікаря партія і влада заінтересувалася справою. Прокуратура притя

ЛІКЕР ANTIQUE
БАЧЕВСЬКОГО

10.

Лист з села.

Негативні елєменти села виступають ворожо проти кооперативи чи то з особистих мотивів до поодиноких членів управи, чи то підбехтані ворожими й конкуруючими чинниками. Адміністрація, особливо поліція постійно проявляє придирчивість у відношенні до кооперативного руху, заслонюючись „санітарними" оглядами. В одній кооперативі я стрінувся з довгою тяганиною з приводу вивіски. Очевидно, вивіска була в українській мові. Поліцай почав домагатися вивіски в польській мові. Тоді виставлено фірмову вивіску згідно зі змістом зареєстрованої фірми: по українськи кирилицею і латинкою. Одначе й цього було мало поліцаєві. Він почав via староство накладати постійні кари на кооперативу, домагаючись польської вивіски в п о л ь с ь к и х д е р ж а в н и х к о л і р а х (червоно-білому). Який абсурд! Подумайте собі, чи є щось подібного можливе в якійнебудь державі, щоби вимагати відзначення приватної фірми державними колірами. Коли денинде приватна фірма дозволила собі на такий несмачний крок, то була би потягнена до відповідальности за надужівання державних признак, які є прикметні тільки для державних установ. А в Польщі якраз навпаки. І кооператива мусить платити кари тільки за анальфабетизм польських поліцаїв.

Приватні крамарі, особливо Жиди, ведуть безпощадну боротьбу з кооперативами. Притягаючи до себе негативний елемент села, вони підюджують його проти кооперативи, розсівають про неї неймовірні поголоски, поширюють злобні видумки. Напр. з приводу ревізора роблять цілу подію, в якій фігурують і надужиття, і банкрутства повітового союзу, а навіть львівської централі та лякають селян, що вони мусітимуть платити за те, що „покрали пани". Таким чином сіється недовіря до кооперативи, спричинюється остудження запалу, і менше вироблені одиниці починають відмежовуватися від кооперативи. Атавістична віра, що — мовляв — „Жиди все знають" починає перемагати. Крім того жидівські крамарі, піддержувані своїми організаціями, ведуть неперебірчиву конкуренційну боротьбу. При допомозі окремих розвідників вони довідуються не лише про ціни товарів, але про ріжні іннозації, стараючись обнизити ціни, не лищитись позаду під оглядом не так якости, як ріжнородности товарів, кредитують на всі боки, щоби тільки знеохотити членів кооперативи і довести її до упадку. Правду кажучи, піддержувані матеріяльно жидівськими організаціями, Жиди-крамарі є найгрізнішими противниками кооперації і господарської еманципації українського селянства. Не слід замикати очей на те, що в багатьох випадках Жидам удається осягнути намічену ціль, хоч ця спорадична знеохота — зовсім природно — не зупиняє розросту співдільницького руху. Але ясне й те, що жидівська боротьба з кооперацією, не зважаючи на наші моменти розбіжности інтересів українського селянства і розсіяного між ним жидівського елементу, викликує прояви антисемітизму, які не доброжать добра.

Будучи справедливим, треба зазначити, що ті прояви жидівської боротьби є наскрізь природні. Є це факти, що випливають з життєвих інтересів, з боротьби за існування. Не боротьба з кооперативним рухом, ведена Жидами, нас обурює, а неморальність деяких способів боротьби.

Досі Жиди мали у нас торговельний монополь. Тепер кооперативи починають підважувати те монопольне й визкове становище Жидів. Я взяв на увагу одну кооперативу і на основі її крамарської діяльности прийшов до досить цікавих висновків. Кооператива, себто спілкова крамничка в селі *X*, що має 90 членів і 600 зол. всіх капіталів, заробляє місячно пересічно 100 зол. В тому ж селі (300 хат з 1500 жителями) є ще чотири приватні крамниці, дві християнські (з яких одна майже не фунгує) і дві жидівські. Одна з жидівських крамниць просперує вдвоє або вгроє краще від кооперативної крамнички, торгуючи не лише сільсько-крамарськими товарами, але й малочи тютюн та алькоголь. Коли одна, дуже примітивна кооперативка заробляє місячно 100 зол., то дві жидівські мусять заробляти найменше 300 зол. (зваживши, що одна з жидівських крамниць просперує вдвоє або і вгроє краще від кооперативи). Значить одно село дає двом жидівським сімям 300 зол. заробітку в місяць або 3.600 зол. у рік. А що на українській національній території під Польщею маємо понад 6.000 (шість тисяч) українських сіл, то українське селянство дає заробітку сильським жидівським крамарам пересічно 22 мілл. зол. Але українських кооператив є поки-що лише 2.000 (дві тисячі). Коли приняти, що всі вони є сільськими крамницями, то ще в 4.000 українських селах заробітком жидівських крамарів підчесується. Приймаючи, що він підчесується тільки заробітком (не зиском) відсутніх там кооператив (1.200 зол. річно), одержимо разом в 4.000 селах квоту 5 мілл. зол. річно, себ-то разом 27 мілл. зол. річно. А ж не всі села є в тому положенні, що мають тільки по дві жидівські крамниці, як і не всі села мають християнські крамниці, як в даному випадкові, та й вкінці не всі села мають 1.500 жителів. Село, про яке говоримо, є щодо числа населення нижче середнього. Зараз сусідне біля нього поруч однієї кооперативи і жадної приватно-селянської крамниці має аж вісім жидівських крамниць. Таким чином квоту 27 мілл. зол. річного жидівського заробітку в українських селах треба б щонайменше подвоїти. Отже доходимо до висновку, що жидівське населення заробляє річно на українських селянах 54 мілл. золотих, повертаючи ту суму на свій прожиток і господарський розробок.

Зовсім ясно, що коли кооперативний рух, який сьогодня є тільки в початках, загрожує не лише підірвати жидівський крамарський монополь на селах, але й його в дальшому розвитку зліквідувати, то Жиди користуються всіми способами, щоби до цього не допустити. Будучи добрими тактиками і знаючи всі прийоми купецької боротьби, вони зразу не обмежуються дефензивою, тільки — не оглядаючись на мораль і етику, переходять в офензиву.

(Продовження буде).

гнула Юделіса і Біра до судової відповідальности, обох їх усунено з посад, виключено з професійної спілки лікарів, а крім цього компартія усунула їх і зі свого складу. В мотивах того всього сказано, що „справа Юделіса і Біра має не так кримінальне як радше суспільно-політичне значіння і що партія не шадить комуністів, що порушують директиви про те, щоби уважно ставитися до спеціялістів, і щоби їх притягати до активного будівництва, та створювати їм сприятливу обстановку до роботи". Мотиви переконуючі, але не зовсім, бо для нещасного Гешеліна, видно, не було вже вищої інстанції над тих двох партійних спецій. Виходить, що як би їх не карали, то ці кари не можуть давати ніякої запоруки, що такі випадки індивідуального нищення замітних одиниць комуністами припиняться. Ось зразок застрашаючих життєвих відносин, ось зразок своєрідної диктатури в житгю не влади, не чекі в самих комуністів, в даному випадку ще й професійних товаришів. Приглядаючися тому фактові, мимоволі, приходять тобі на думку десятки інтелігентів, що покінчили теж самогубством надзвичайно при аналогічних обставинах. У звязку з тим мимовільно насувається згадка на трагічну смерть Міхновського.

Зовсім инша справа і з зовсім иншого поля квітка та, про яку хочемо писати далі. У волинському селі Дубищах убили на хугорі Парсинівка громадського писаря Манделя Иосипа і його сина-приймака Кравчука Методія ще 23. березня 1925 р. З радянської преси виходить, що ціла околиця знає, хто їх убив і за що вбив. Убийство має маскрізь політичний підклад. Мандель знав про многі незаконні подвиги сільських крикунів і навіть про деякі з них доносив раз до прокуратури і слідчого судді. Та цей останній потягнув Манделя до відповідальности за клевегу. Сільська рада рішила була видати вбийників владі і направила відповідну постанову до суду і прокуратури. На диво ні суд ні прокуратура справою не занялись як слід, а обвинуваченых покликали до переслухання в характері свідків. Вони направили підозріння за вбийство на жінку Мандля. Ця остання робила зі свого боку заходи, щоби винних притягнути до судової відповідальности. Це їй не вдалося і проти підозрених у вбийстві припинено доходження. Поновні заходи жінки спричинили те, що в справу вмішався окружний прокуратор і суд. Але и це не помогло. Накінець дийшло до того, що всі акти справи пропали невідомо куди зі суду в Житомирі.

Кінець-кінців минув цілий 1925 р. і справа не рушила вперед. Випадково довідалася про неї колектів сількорів київської „Пролетарської Правди" і порушила справу в пресі. І це не помогло. Тоді київські сількори передали справу до харківських „Вістей", де її широко обговорив П. Лісовий. Він домагається, щоби в справу вмішався генеральний прокуратор України та притягнув усіх винних до судової відповідальности за свідоме тушування справи.

Не входячи в те, хто має рацію, сільрада Дубища, чи сількори „Пролетарської Правди" з Киева, чи накінець П. Лісовий з „Вістей", ми всеж таки нотуємо цей класичний випадок пролетарської судової справности і тамошніх судових відносин. Инша річ, коли судять „контрреволюціонерів" або таких, що займаються „економічною шпіонажею", тоді все йде справно і зразково. Але наведений зразок теж має своє значіння і кидає жмут світла на ті нові життєві „цінности", що їх радянська влада закоінює в нилях.

Смерть Брусілова.

17. III. помер у Москві ген. Брусілов на запалення легких. Від кількох місяців був у санаторії.

Біржа.

Америк. дол. 8·10 — 8·12 **канад. дол.** 7·90 — 7·95, **чеські кор.** 0·23·25 — 0·23·33, **леї** 0·3·20 — 0·3·33, **франки фр.** 0·28·25 — 0·28·50, **фр. швайц.** 1·50 — 1·55, **англ. фунти** 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·50 —32·00, 20 франк. 29·00—29·50; 20 марк. 36·00—36·50; 10 руб. 39·50—40·00.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·25, 5 дин. кор. 3·45—3·50, фльорени 1·72—1·75, рубл. 2·70 — 2·75, рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 22.50—23·00.

Державні кредити на допомогу весняним засівам.

Кр. Тов. Госп. „Сільський Господар" у Львові сповіщає:

Міністерство рільництва у Варшаві отворило для рільників, пошкодованих в минулому господарському році повінями і иншими живловими нещастями кредит в Державнім Рільничім Банку у загальній висоті 3,500 000 зол. на 6 або 7 відсотків в річним розрахунку. Речинець сплати кредиту припадає на кінець листопада 1926 року.

Зі загальної суми кредиту приділило Міністерство рільництва на воєводські воєвідства ось які квоти

1) Варшавське воєвідство 500.000 зол., 2) Келецьке — 200.000 зол., 3) Лодзьке — 100.000 зол., 4) Поморське — 300.000 зол., 5) Вилеиське — 400.000 зол., 6) Білостоцьке — 100.000 зол., 7) Новгородоцьке — 250.000 зол., 8) Краківське — 650.000 зол., 9) Львівське — 500.000 зол., 10) Станиславівське — 300.000 зол., 11) Тернопільське — 100.000 зол., — 12) Поліське — 100.000 золотих.

В межах поодиноких воєвідств переводять розподіл кредитів на поодинокі повіти воєвідські комітети допомоги весняним засівам, покликані до життя воєводами з кругів сільсько-господарських організацій, що діяють на території даного воєвідства або побіч них з кругів самоврядування.

В межах політичних повітів розподіл на поодинокі громади спочиває в руках повітових комітетів допомоги весняним засівам, покликаних до життя старостами в місцевих сільсько-господарських організацій або побіч них з кругів повітового самоврядування.

Асигновані — на руки воєводів — квоти, після розподілу їх на політичні повіти воєвідськими комітетами допомоги весняним засівам, передають воєвідства дотичним старостваи.

Технічне переведення кредитування пошкодованих повінями й иншими живловими нещастями рільників почуть староства перевести двояким шляхом:

а) Через повітові каси ощадности при видачі рад повітових (сойміках), при чому видачі повітові є обовязані зложити на руки старости для Державного Банку Рільничого скрипт довжні і на повну покладену їм квоту задля забезпеки покредитованих квот;

б) Через кредитові кооперативи повітового характеру, при чому ці кооперативи обовязані на забезпеку кредиту зложити на руки старости для Державного Рільничого Банку вексель з жиро на своєї кредитової централі (у нас Центрального Кооперативного Банку „Кревого Союзу Кредитового" у Львові).

З відсотків, побираних від позичок у пошкоджених рільників припадає на рік Державного Банку Рільничого 3½ процент, на рік каси, яка кредитує пошкодованих безпосередньо 2½ процент, у виняткових випадках 3½ процент у річним розрахунку.

Подаємо це до відома нашого рільничого загалу, а зокрема до відома філій „Сільського Господаря" і управ наших кредитових кооператив, щоби вони спільними зусиллями стали на допомогу пошкодованим рільникам в добутті кредитів на весняні засіви.

Заразом комунікуємо, що Комітет допомоги весняним засівам при львівськім воєвідстві уконституувався дня 12. березня 1926 р. В його склад увійшли під проводом воєводи делегати: Тимчасового виділу самоврядування, Товариства господарського у Львові, Товариства Кулок рольничих у Львові, Краєвого товариства господарського „Сільський Господар" у Львові і Займозку земля у Львові. Референтом комітету є начальник департаменту рільничо-ветеринарійного львівського воєвідства.

З квоти, призначеної на львівське воєвідство, а саме: 500.000 зол. закредитував воєвідський комітет всі повіти львівського воєвідства за виняткам сокальського. На поодинокі повіти припало в тисячах золотих: 1) Бібрка 12, 2) Броди 27 (шкоди в Березові оцінено с на 1,065.000 зол.), Добромиль 12, 4) Дрогобич 40 (шкоди в Дрогобичі оцінено на 1,060.000 зол.), 5) Городок 5, 6) Ярослав 55 (шкоди в Ярославі оцінено на 2,400 000 зол.) 7) Яворів 5, 8) Кольбушова 10, 9) Кросно 34, 10) Ліско 20, 11) Любачів 5 (миші), 12) Львів 12, 13) Ланцут 23, 14) Мостиска 10, 15) Ніско 5, 16) Перемишль 70 (шкоди в Перемишлі оцінено на 2,500.000 зол.), 17) Перевозськ 10, 18) Рава Руська 5, 19) Рудки 30 (шкоди в Рудках оцінено на 2,130.000 зол., староство зажадало 20.000 зол., комітет цінніс акредитиву на 30 000 зол.), 20) Ряшів 10, 21) Самбір 58, 22) Сянік 10, 23) Сталий Самбір 12 (шкоди оцінено на 320.000 зол.), 24) Стрийків 10, 25) Тарнобжег 5, 26) Жовква 5.

Пропонований склад Повітових комітетів допомоги весняним засівам, а саме, щоби до нього староства покликали репрезентанта виділу повітового, двох селян (одного Поляка, одного Українця) і одного репрезентанта великої власности — не устоявся. Представник краєвого товариства господарського „Сільський Господар" у Львові, інж. Юліян Пивликовський, спротивився засаді пропонованій воєвідством дотично складу повітових комітетів, чужого від арбітрального повітення старости і заступився за тим, щоби повітові комітети допомоги, подібно як воєвідський комітет, складалися, побіч репрезентантів повітового самоврядування, з репрезентантів сільсько-господарських організацій, діяльних в повіті, між ними репрезентантів філій „Сільського Господаря", мотивуючи своє становище конечністю ведення аграрної адміністрації при помочі сільсько-господарських товариств.

Становище репрезентанта краєвого товариства господарського „Сільський Господар" найшло підтримку у всіх членів воєвідського комітету допомоги весняним засівам. Винесено рішення, на основі якого старости обовязані зложити повітовий комітет допомоги засівам, поруч репрезентанта виділу повітового, а репрезентантів національних рільничих організацій в повіті.

З концертової салі.

Концерт колядок і щедрівок. — Шевченківський концерт.

Хоча мої замітки про перший концерт, що відбувся ще в першій половині минулого місяця, видаються дещо опізнені, хоча у нас з багатьох, нераз дуже вдатних концертів не появляється взагалі справоздання з причин, що самих справоздавці були ангажовані будь в улаштуванні їхнє або й самі виступали, як ось і цим разом, — то все таки уважаю, що концерту цього не можна збути мовчанкою хочія з тої причини, що на ньому виконано декілька творів молодих українських композиторів з Великої України: Козицького і Вериківського, і це спонукує мене написати декілька заміток і про той концерт.

Програма того концерту, ініціятором якого був сам його диригент, п. Лев Туркевич, якому й завдячуємо виведення тих нових речей, складалася з передового ряду колядок і щедрівок, відспіваних у переважній части „Львівським Бояном", а відтак „Бандуристом", і в сольової точки співачки п. М. Любенської.

Хоч які справжні перлини хорової літератури чули ми в обробітках Степенка й Леонтовича, хоч як цікавою була для нас прекраска щедрівка Людкевича, яка в мініятурі виявила нам подекуди нові у автора кольористично-гармонічні черти — то все таки найбільш інтересовою для нас була поява нових творів нових композиторів з Киева, Козицького й Вериківського. В останніх роках Велика Україна втратила трьох визначних музичних діячів, а саме Леонтовича, Стеценка і Степового. Тому й питання, що діється там на полі музичної творчости після смерти тих композиторів, набирає тим більшої ваги і значіння. Безперечно, з тих кількох, в додатку невеличких зразків творчости молодих композиторів годі хочби в приближенні утворити собі повний образ їхньої праці. Та все таки й ті дрібні твори вказують на те, що їх автори твердою ногою ставили на музичному полі, виявили вповні засвоєну культуру вокальної техніки. Почули ми Вериківського „Дзвони" і „Ой в чистім полі" та Козицького „Ой в гаю, гаю", „Ой колядка колядниця" і „Да не тумани з моря". Коли ходило про приблизну характеристику напряму названих композиторів, то треба підмітити, що більше вони радше по лінії фактури Леонтовича, як Стеценка, себто фактури більш контрапунктичного, ніж гармонічного заложення. Обоє вони шукають нових шляхів, цікавих як контрапунктично-гармонічних, так і ритмічних проблем. Обробітки Козицького вже тим своєї більшої кількости й обемистости дали нам наразі виразніший образ, як Вериківського. Одначе все таки в обох тих композиторах свід на тому місці повитати гідних наслідників передчасно померших згаданих уже визначних композиторів — наслідників, покликаних продовжати розпочате їх попередниками діло.

Хори „Львівського Бояна" й „Бандуриста" були незвичайно емоційно підготовлені дир. Л. Туркевичем. Точки, виконані „Бояном", представляли все таки більшу вирівняність і звукову м'якість. Голосочий матеріял „Бандуриста" може купи ще довоє сирий і в тому напрямі слід там працювати. Театральна сцена й декорації поглотили, правда, чи не половину звукового ефекту будь-що-будь сильно заступлених хорів, але слід підчеркнути змагання диригента видобути всі характеристичні прикмети, тонкости співаних творів.

Соїстков цього вечора була п. М. Любенська, що вперше виступила перед ширшою українською публикою. Це може було причиною деякої початкової трем'яки яка врешгою скоро устигла і позволила співачці виявити себе, як дуже цінну нову силу з вельми шляхотним і приємним голосовим матеріялом, правда, надто не сильним, за те звуково видатним у всіх реєстрах. Поруч тих чисто вокальних прикмет, які свідчать про перебуту гарну школу, співачка виявила велике зрозуміння і відчуття всіх тонкостей на перший погляд простих, все таки глибоких колядкових мельодій і тексту.

Цілість концерту зробила доволі гарне враження і того роду виступи слід би повторяти з метою популяризації української народньої музи серед ширших верств і шкільної молоді.

Важко приходиться мені реферувати справу Шевченківського концерту. Не посуджую нікого про легковаження справи чи недоложення відповідних старань—ні! І добра воля і правда покликаних до того людей сповнили совісно свій обовязок в даному разі. Тільки що часи змінюються, а з ними і форма таких свят мусить змінитися. Давнійшими часами Шевченківський концерт був до певної міри щорічним білянсом нашого культурно-музичного життя і дорібку. Нині те життя поволі, але вперто зачинає спеціялізуватися. Чимраз більше і частіше відбуваються у нас концерти з чисто музичною тенденцією і в той бік звертається інтензивність та напруження наших сил і зусиль. Воно й повинно так бути і це відрадна поява—одначе тим самим відбивається це відємно на Шевченківських концертах, які при наших невідрадних обставинах і доволі скупій кількости працьовників у тому напрямі стають нераз просто перепоною в їх змаганнях, забираючи в суті річи багато часу, а не даючи в ефекті того, що повинні дати. Успіх і вартість програми такого концерту залежить ще й від того, чи дає вона щось нове, звязане в додатку з Музою Шевченка. Не перечу, що в пині можна би ще зробити доволі цікавий Шевченківський концерт, колиб ми мали вже нові й цінні твори, що підходили під таке свято. Та, на жаль, щороку так не може бути й відповідно до того музична література вичерпується, повторюється, тратить на цікавости. В прикрім положенні находяться й солісти, які не знають, що виконувати на такому святі — не говорячи про те, що коли давніше виступ на Шевченківському концерті був чи не одинокою, в кожнім разі рідкою нагодою появи на естраді соліста, то нині для нього є це вже певного роду жертвою, бо він волить виступати в атмосфері чисто музичного концерту, без традиційних промов і деклямацій... Вожіе це й дійсно музикальна публика. Через те все Шевченківські свята тратять густо-часто свій високий настрій, бо стають консеквенцією радше імперативу сухого сповнення традиційного обовязку такого концерту, ніж внутрішнім імпульсом і духовою потребою. Теперішні Шевченківські свята вийшли з кругів гімназійної та студентської молоді. Нині бачимо, що вони там не тільки мають свою рацію в дотеперішній формі — можуть мати і мають її ще також і в українських кольоніях на чужих землях, але не у нас, бодай не в тій формі, і не для української інтелігенції...

Справу Шевченківського свята повинно перенять на себе Наукове Тов. ім. Шевченка й уладжувати його в формі академії з науковими рефератами про творчість Шевченка. В програму такої академії могдиб увійти, розуміється, нераз і деякі відповідні музичні точки. Уладжування Шевченківських концертів як таких треба завинити шкільній молоді, а рядше перевести справді обдумяну популяризацію тих концертів для широких мас, що одначе вимагає спеціальних великих зусиль в тому напрямі, які леден чи дадуться на протязі короткого часу здійснити. Проблема Шевченківських свят є надто важка і потребує широкої дискусії, а всетаки нам прийдеться її вирішити. Одно стає кожному ясним, що концерти в честь Шевченка, в тій формі, як досі, не дивлячись на нераз гарне виконання поодиноких точок, на участь в них знаменитих солістів, як ось і цим разом, не мають настрою, гідного такого обходу і, записавши відбезборюватися, викликують в душі вражіння якоїсь догараючої свічки.

З уваги на ці замітки, уважаю зайвим реферувати артистичну сторону виконання на львівському концерті точок програми.

В. Васильківський.

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком сіжку цитрини, до чаю, лемонаду капусти, борщу і т. п.

Дешева, здорове, смачне, практичне. 1247а **Жадайте у всіх складах** 15—75 **„Народної Торговлі".**

НОВИНКИ.

— **Перший концерт Любки Кобеси** пройшов, як і минулорічні з величезним успіхом при битком виповненій салі. Публіка витала артистку з правдивим одушевленням бурею оплесків і квітами. На концерті явилася численно й чужа публіка, між иншими чеський консуль з жінкою, як і рецензенти львівських часописів та представники музичного світа, які з видимим захопленням прислухувалися концертовим поодинцям української піяністки. В пятницю, 19. п. м., піяністка дасть нам змогу в друге пережити такі гарні хвилі, як на попереднім концерті.

— **Нова филя переслідувань.** Довідуємося, що голову Українського Національно-Демократичного Обединення, п. д-ра Дмитра Левицького, потягнула прокуратура до судової відповідальности в золочівському суді за перестушство з § 65 к. з. Цього незалежного вчинку допустився д-р Левицький вібито у своїй промові, виголошеній на вічу в Золочеві.

— **Нові арештування комуністів на Волині.** Цими днями арештовано на Волині знов більшу скількість людей, підозріних в комунізмі. Польська преса пише з приводу тих арештувань, що власти відкрили волинську організацію комуністичної партії Західної України, арештувавши загалом 27 осіб, в тому числі цілий окружний комітет і всі комітети провінціональні. Арештувано людей з луцького, здолбунівського, рівенського, дубенського і ковельського повітів. Самий окружний комітет арештовано у хаті, як він збирався на нараду. Між арештованими є вібито аж 10 учасників кооперативного курсу, влаштованого тутом „Ісоцвіта" в Луцьку, з яких польська преса робить небезпечних агітаторів, що покінчили спеціяльний агітаційний курс у Харкові (!) і приїхали до Польщі з метою вести комуністичну пропаганду під покришкою української кооперації. Польська преса ликує, що цими арештованнями ліквідовано остаточно цілу комуністичну акцію на Волині. Чи не маємо тут до діла з новою провокацією і чи не переведено припадком цих арештувань з метою ліквідувати й ті кооперативи, що ще животіли на Волині під опікунчими крилами польської власти?

— **Вияснення.** В справі новинки п. н. „Друкарські хитрощі, чи купецька помисловість" просимо уклінно, в імя правди, помістити у Вашім цінім органі отсе вияснення: Цінник, про який мова, випрацювала наша фірма. Наша фірма перше від вісьмох років насінний відділ, а видаючи широку цінник насінь, зробила це і в цім сезоні. Тому, що видання цінника було спішне, а по нашим інформаціям українські друкарні були завалені працею, віддали ми друк п. Яськовому, бо він зобовязався виконати поручену роботу в найкоротшому часі. Як відомо, крім Союза Спілок і нашої фірми ні одна українська фірма не веде осібного насінного відділу. Не сподіюючись отже, що найдеться якась нова фірма, яка ще не вміє злагодити цінника і схоче чужу працю вихіснувати, не вмістили ми друкованого застереження і рахуючи на чесність п. Яськова, вдоволилися його устним заповненням, що нашого манускрипту зразу складу нікому не відступить. Чимало здивувалися ми, коли кілька днів по появі нашого цінника прислав нам до бюра наш цінник, одначе з фірмою „Регулятор". Знаючи, що фірма „Регулятор" торгувала досі полотном і черевиками, думали спершу, що не якусь дотеп. На жаль, переконалися небавом, що п. Яськів пустився дійсно на хитрощі і зредагований нами цінник та заплачений нами склад відступив — мабуть недаром — фірмі „Регулятор". Таке несовісне поступування пятнуємо отсим публично і перестерігаємо наших купців перед п. Яськовом. З другої сторони не можемо вийти з дива, що фірма „Регулятор" рішилася на таку помисловість, даючи чужий змист під свою вивіску, і ще так незугарно, що не здобувався навіть на власне слово до відборців. Ціла ними зредагована часть міститься у відбитню печатки їх фірми. Тому, що нам дуже важно, аби наші Вп. Відбовці довідалися, яка причина появи нашого цінника під фірмою „Регулятор", просимо не відмовити нам і помістити в найближчому числі „Діла" отсе наше вияснення. З правдивим поважанням Пром. Тов. Спілка „Відбудова". — До цієї справи з фірми „Регулятор" одержуємо знов таку замітку: „У відповідь на „Друкарські хитрощі чи купецька помисловість" просимо ласкаво надрукувати що слідує: 1) Відбудова" радимо спитати незнану нам фірму „Трюмф" про „літературну кражу" цінника насінь, котрий справді відріжнюється тільки написом фірми. 2) „Регулятор", випускаючи свій цінник штучних погної та насінь, ужив дійсно мистецької кліші „Сівача", котра є власністю видавця літерат. книжок Вп. Гр. Ганулька. 3) „Регулятор" завдяки своїй широкій торговельній зязи стоїть зі своими клієнтами в тісним та приємнім контакті і заховує елементарну купецьку льояльність і тим самим не оглядається за подібними фірмами. Отсе все „в інтересі купуючих". — Додамо від себе, що справа надто маловажна, щоби розводити над нею дискусію, хоч вона не у всіх деталях ясна. Одна цінника в нас на руках. Містячи обидва ці вияснення, вважаємо цим справу покінченою.

— **Подібний напад?** У Варшаві напали злодії на возного Польського Торговельного Банку, якого звязали, домагаючись інформацій, де є гроші, злякуючі дамки й инші банкові секрети. Розбили замінну касу, що видержує вогонь, та не найшли там нічого. Поліція ставить тепер тезу, що не був „подібний напад" молодих практикантів у бандитизмі, щоб перевірити їх професійні здібности. Добре бодай, що не треба старити теорії, чому каса банку була порожня.

— **Зріст бандитизму.** Наші кошмарні можуть потішитися: злодійства, грабежі та бандитські напади ростуть не тільки в нас. Рекорд бандитизму здобуває нині здається, країна численних рекордів: Злучені Держави. На протязі одного року було там 9500 вбивств. Найбільшими центрами організованого бандитизму є Ню-Йорк, Чікаго та Філядельфія. Недавно за одну неділю ніч нюйорська поліція придержала 1000 осіб підозрінних у злочинах. У Чікаго за один тиждень убито насильно 41 осіб. Найцікавше те, що в численних випадках злочини находять підтримку деяких урядових органів, бо злодії та бандити засипують представників влади та поліції прецінними дарунками. Є навіть багато підприємства, які фінансують організації злочинців, щоби поділитись добичею. З Чікаго та Ню-Йорку пішли до вашінгтонського сенату прохання великої організації громадян, щоби уряд призначив окрему комісію для розслідження причин злочинства і придумання дошкільних засобів боротьби з ним.

— **Шевченківське число „Карпатської правди"**, органу комуністичної партії Чехословаччини для українського Закарпаття, вийшло з багатим змістом, прикрашене кількома знимками. „Карпатська Правда" це одинокий Закарпатський орган, що виходить в Ужгороді чистою українською мовою і фонетичним правописом.

— **Ucrain.ca.** В 77. ч. „Прагер Прессе", у відділі „Slavische Rundschau", находимо інформації про нові видання „Української Н. ладні" в Берліні, про новозаснований „Просвіту" в Ужгороді й новий український громадянський комітет у Празі.

— **„Свобода"** ч. 11 містить: Завдання політичної організації на селі. — Ще про самоврядування. — В справі еміграції. — Проти політичної поліції. — Гонять польських агітаторів. — Француз про Польщу. — Як розвивається польський промисл? — З партійної організації. — Жіноче віче. — Справоздавче віче пос. Хрущського. — Що чувати в світі. — Новинки. — Шевченківське свято у Львові. — Побрехеньки польських монархістів. — Нові книжки і видання. — Дописи з краю.

З чужих видань.

Книжка Фридриха Новака про воєнні події. — Збірні твори оперового співака.

Недавно появилася у Відні нова книжка п. н. воєнні події п. наг. „DER WEG ZUR KATASTROPHE". Автор її, Фридрих Новак, який був членом австр. генерального штабу, а після війни інтимним приятелем генерала Конрада Гецендорфа, подає між иншим дуже інтересний осуд того останнього про справжню причину поспішного покинення Львова в 1914 р. А саме, по словам Гецендорфа, після перших невдач був план здержання — бодай часового — російської армії безпосередньо перед Львовом. Того наміру не можна було перевести ізза нічим неоправданої та безпримірної паніки цілої 23-ої дивізії мадярських гонведів, що мала за завдання боронити відтинка Рава-Жовква. Отся ганебна втеча цілої дивізії зробила всяку спробу оборони Львова ілюзоричною. — Так то поволі довідуємося про справжні причини стратегічних невдач ріжних недоспіхів Наполеона, за які свого часу обвинувачувано неповинних селян, обвішуючи ними всі придорожні дерева й телеграфічні стовпи. На таке „геройство" умундировані патріоти знад Тиси й Вісли мали завсіди час, навіть тоді, коли губили запатки.

Під заголовком „MEINE SÄMTLICHEN WERKE" (Ernst Rowohlt Verlag, Берлін) вийшла недавно другим виданням книжка Льва Слезака. Так охрестив славний тенор віденської державної опери збірку споминів зі свого життя: тяжкого дитинства й повного пригод та злиднів молодечого віку і небувалих успіхів, незвичайних тріюмфів та власного родинного щастя в пізніших роках. Книжка Слезака, любимця віденської оперної та концертної публики (та чи тільки віденської?), придбала йому не меньше прихильників і в кругах читаючої громади, доказом чого хочби велике її поширення. І треба признати, що Слезак умів промовити до своїх читачів: його книжка написана так займаючо, з таким природним гумором і дотепом, а до того так безпретенсионально легко й погідно, що читач не в сили від неї відірватися. З кожної сторінки цих інтересних споминів, — чи пишеться в них про колишнього молодого слюсарського челядника, чи про його військові гаразди, чи про перший виступ, чи про життя в родинній гуртку після фенсфальну на селі, чи вкінці про тріюмфальну поїздку по Америці власним поїздом, чи хочби про гостинні виступи з оригінальними пригодами в Галичині, — відзивається до нас ціла, свіжа, повна людина в цім того слова значінні, людина добра, жива, весела, инша, словом — людина любляча й любима. Не дивно, що описи, пригод й переживань Слезака, убрані в легку, граціозну форму дотепу й сатири, розвивають усяку журу, всякий сум із голов вічних читачів. Книжку про можна назвати просто взірцевою з того погляду, як повинні писатися і як можна писати такі на перший погляд сухі річи, як спомини. (В нашій літературі в дечому нагадують отсі спомини „Записки" приходника Старих Богородчан, о. Алексея Закописького, що вийшли давним давно...). Що книжка Слезака принесла авторові також великі матеріяльні користи, видно з того, що він примушений був „змонтувати слово" і видає другий том своїх „збірних творів" — споминів п. з. „Der Wortbruch". Книжку Слезака можна поручити всім нашим людям, особливож тим передовим українським діячам, що справді повинні і мають що сказати свойй суспільности. (ім).

Всячина.

Тайна чаю. Чому в деяких місцях чай смакує нам незвичайно, а в иншіх він поганий? На таке питання, яке неодин з нас завдавав собі часто, знавці дають одну цікаву відповідь. Не всяка вода надається до змішування з чаєм. Щоби смак чаю був добрий, вода та чай мусять собі відповідати. В Англії давно звернули увагу на цю обставину і великі фірми продажі чаю стежать пильно за тим, щоби знати, який хемічний склад води в поодиноких частинах краю, а навіть в ріжних містах. Є спеціяльні карти, які ті, що змішують ріжні роди чаю в фабриках, мають їх весь час перед очима. Коли тільки обставини десь змінюються, зараз дають негайно про це знати. Одні частини краю домагаються сильнішого чаю, инші слабшого, при цьому скількість комбінацій мішання родів чаю є безмежна. Давніше добрий чай був виїмком в Англії; нині кожний мешканець може дістатись чаю на підставі карти себто цілого рода лишки, яку знавці признали в даним місці за найкращий.

Чим пояснити почерк людини? На це питання кожний має готову відповідь: рухами навченої руки. А проте своєрідний характер письма кожного з нас не є таким простим. Дотеперішній науковий погляд, що почерк є головно образом ріжних питомих прикмет руки, відкинув зовсім нещасно померший фізіольог Прейр. На підставі численних дослідів він доказав, що рука грає найменшу ролю при витворенні питомих ознак почерку одиниць. Він давав даній особі перо в руку, якою вона не писала, пізніше вкладав його в уста, казав навіть писати ногами і стверджував, що при найбільше карикатурних формах букв виступають своєрідні прикмети почерку даної особи. З цього зробив він висновок, що почерк є витвором мізку людини і що з цього центра виходять характеристичні знаки висловлені у вихилясах руки. Цим самим дав нову основу графольогії, яка виключає випадковість почерку або його засвоєння иншою людиною.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.
Самбір. Сала „Сокола".
19.III. „Дибук".
20.III. „Он не ходи Грицю" (процальна вистава).
1337 15—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митневичової.
Ярослав. Сала „Гвязди".
19.III. „Пан Твардовський".
20.III. „Ві я".
21.III. „Маруся Богуславка".

Прикладне. Отсим запрошуємо еще раз всіх Вп. Членів наших на Загальні Збори, які відбудуться в суботу 20. березня 19.6, о 5 год. попол. у власних кімнатах, „Труд", Ринок 39, II. пов. 1414 2-2

Дрібні оголошення.

ТКАЦЬКІ верстати і килимарські, сталеві бляти, нити, гремпи до вовни і лену і прочі тканькі приводи і машини поручає „Textyl" Рава Руська. 1420a) 1-2

НЕГАЙНО ПОШУКУЄТЬСЯ жінки в віці 25—45 років до ведення домочого господарства й догляду 5-літнього хлопця в великім місті пок родині з 3 осіб. Умова добрі. Зголошуватися (найкраще особисто) від 11 до 12, Левицька, Байок 17, II. поверх, Львів. 1404 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів серця і жолудка д-р ФЕЛІКС Ган, Львів, Городецька ч. 45. Телефон 834. Пересвітлення Рентгеном. Лікування лямпою „Solux" і кварцевою. 1382 4—8

АДВОКАТ
д-р Марієн Кречковський
відкрив і веде канцелярію
1411 **в Будзанові.** 4—5

Рік основання 1887.
НАЙЛІПШІ ГОДИННИКИ — — — — — — НАЙГАРНІЩУ БІЖУТЕРІЮ
купуйте тільки у **І. Зельтенрайха,**
1419 **Львів, Марійська площа 5.** 2-15

Десять вол. може віне принести волину виграну в класовій льотерії. По одержанню замовлення кореспондентною пересилаємо льосси і долучуємо чек П. К. О. вільний від порта на пересилку квоти.

Ціна льосів І. класи:
1/1 - 10 зол. 1/2 - 20 зол. 1/4 - 40 зол.
Шанси грі величезні.
Що другий льос мусить виграти.
Виграні: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, і т. д. і т. д.
Банковий Дім **ШІЦ і ХАЄС** Львів. Марійська 7.
1394 2—10

Гарне волосся є окрасою так жінки як і мужчини. Тому пам'ятайте, що одиноко рациональне і певне внутрішне средство
Таблетки „CRIN"
хем. Фабрики „ESKA" в Познані які збуджують ріст волосся. До набуття в аптиках і дрогуериях по зол. 6 за слоїк. Проспекти обясняючі пересилають даром і франко: виключні представники на львівське воєвідство Деконські і Рена, Львів, пл. Бернардинська 17. тел. 49—50
1399 61 2—5

Повітовий Союз Кооператив в Зборові пошукує книговодущого. Посада негайно до обняття. Подання з відписами і з вимогами платні приймає дирекція П. С. К. 1416 3—5

Даром! Цінник, з трема взорами найновіших, гігієнічно спеціяльностей гум. шк. Гарантія за кожду штуку, висилаю цілком дискретно, по удержанню зол. 1'20 в почтових маркач. Цілий тузин зол. 4'— висилаю за післяплатою цілковито дискретно, передовсім фірма
С. ФЕДЕР
1270 **Львів, Сикстуська 7.** 13—30

НАСІННЯ ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ
1335 8—10
поручає на кредит
„РЕГУЛЯТОР" Львів. Ринок 43.
Цінники на бажання даром.

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Повноважне Представництво Спілки Радянських Соціялістичних Республик в Польщі сповіщає, що в звязку з переїздом на нове мешкання (Варшава, Познанська 15), прийому в Консульській Частині Повноважного Представництва СРСР в Польщі від 16 березня до 31 березня 1926 року не буде.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 61. (10736). Львів, субота 20. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1 з гол. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ні в кут, ні в двері.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 11. березня 1926.

Навіярна Рада „Банку Краєвого Господарства" оголосила конкурс на проєкт санації польських фінансів і цілого польського народнього господарства, при чому автор найкращої поради дістане щось чи не десять тисяч золотих. Коли польські економісти сказали вже все, що вміли сказати, і рішили бодай шляхом прилюдного конкурсу добути від постороннїх смертних розумне слово, то треба дивуватися, чому в цій тактиці не наслідують їх нині польські політики. В усякому разі, не торкаючись питайників далекої мрячної будуччини, конвент сеніорів чи який инший авторитетний ареопаг зацікавлених у долі Річипосполитої мужів — повинен би призначити величеньку нагороду тому, хто зумів би ясно відповісти на запит: як вилізти з тої ситуації, в яку вліали і яку створили партії нинїшньої польської урядової коалиції?

Ситуація дійсно незавидна. Творючи вдруге від повстання воскресшої польської держави єдиний фронт від ендеції до пепеесівців, боєвики того фронту були так заполені ідеєю братерського миру задля спільного поборювання страшного ворога, якому на ймення господарське банкроцтво, що геть забули на одну маленьку дрібничку: виробити спільну — хоч би й найширшу — програму. Весь компромес пяти компромісово настроєних партій полягав на компромісовому розхоплені міністерських портфелів. Поза тим кожний з міністрів почав глядіти на свій ресорт як на виключну домену своєї партії, а кожна з коаліційних партій залишила собі до кожної окремої актуальної справи вільну руку. І вийшло таке, що ППС, вважає найбільш пекучою справою для добра санації господарських відносин усунення безробіття через оживлення будівельного руху, а союзницький ЗЛП, одною з причин господарської кризи вважає нинїшні соціяльні права робітництва. Міністер Ст. Грабський послідовно веде дальше свою стару шкільну політику, зводючи на нівець усе невольське шкільництво, а центральний орган урядової партії ПШС. присягається у своїй національній толеранції і т. и. і т. и. Річ ясна, що господарська санація виграла на цій чудовій гармонії погляді членів урядової коаліції в меншій мірі, що й усі инші справи.

Про це найкраще пише згаданий вже „Роботнік", — орган партії, співвідповідальної за діяльність цілого уряду: „Всі дотеперішні спроби пана Здзеховського (читаємо там) і його відношення до найболючіших питань дня, роблять враження якоїсь такої яскравої безрадности („przerażliwej niezaradności"), що дійсно конкурсова нагорода належиться тому, хто скаже, чого пан Здзеховський хоче і до чого прямує!" (Ось бачите: ідея конкурсу всюди має гарне прикорування!)

Коаліційна ідилля найшла свій чудовий вислів на трьох останніх засіданнях соймового пленуму. Перед усім ратифікація льокарнської (вірніше: німецько-польської арбітражної) умови перетворилася у видовище гідне богів: соймова коаліція так злякалася була критики експозе міністра Скшинського, що згори, тишком-нишком, без порозуміння з иншими партіями й без сеніору конвентів, рішила в той день взагалі не допустити до дебатів і без дискусії відослати ратифікаційний закон до комісії. Така спроба внасилування свободи думки на найвищих зборах у державі, якими являється сойм, справедливо рознуздала бурю на правиці і на лівиці, і замість урятувати престіж представника держави, що збирався до Женеви, урядова коаліція престіж оцей до решти погребала.

Дежазна мудрість коаліції показалася в цілому блеску. Ледве протягнено льокарнський договір через море пустословних фраз і ледве ввійшла на чергу дня найближча справа: охорона комірників — а гармонія коаліційних партій показалася знову то в обструкції „ображеної" віцемаршалкової правиці, то в криках і галасі урядової лівиці, якої внесення щодо комірників, заробляючих по 80—120 зол. місячно, не найшло ніякого зрозуміння і співчуття у „правих союзників".

Знову погрози виступу з коаліції, знову алярми, знову посередництво маршалка Ратая і знову — „компроміс" аж до найближчого разу. Від тих вічних погроз і алярмів кожний з міністрів почуває себе — кажучи трохи вульгарним, але маркантним образовим висловом — як сорока на плоті, а цілий кабінет вкупі, як представництво „коаліції", — став на її образ і подобіє якоюсь сварливою комісією, якої члени раз-пораз бігають до своїх партій за інструкціями та яких раз-пораз мирить як не маршалок Ратай, то премієр Скшинський.

Нема ні одної партії в соймі, для якої нинїшній коаліційний уряд мав би який-такий авторитет. Нема ні одної партії в соймі, яка по щирости признавала би яку небудь — моральну чи фактичну — вартість цього кабінету. Партійно — ідеольогічний престіж поодиноких коаліційних груп скомпромітований взаємно спілкою зі своїми одвічними противниками. Практичних досягнень не то по лінії вузько-партійних програм, але й загально державних інтересів (санації фінансів і нар. господарства) ніяких, — як що не рахувати фактичної побіди ендеції, осягненої завдяки незломній волї Ст. Грабського. Чи дивниця, що серед таких умовин 22 „християнсько-народових" послів з Дуодецій докотилося аж до — нархізму? В такій атмосфері для слабої голови лише один крок до безглуздя.

Поїхав Скшинський до Женеви і сойм затих. Затаїв духа в собі: ану, що привезе пан граф? Приходили телеграми за телеграмами — і поволі зацікавлення понищкло. Нині вже ясно, що — без огляду на висліди Льокарна — виходу з нинїшньої ситуації польського сойму і уряду не видно. Історія з Льокарном — мовляв — вимагає ревізії мляво і нерішучої заграничної політики Польщі. І відповідь на це з боку збірної правиці, тої, що підпирає нині Скшинського — (З. Л. Н.) і тої, що в опозиції (Х. Н.): орієнтація на схід. Факт, що в цій відповіді польські монархісти Стронського сходяться згідливо з комуністами Варського і Скрипи — є лише пікантним pendant до характеристики соймового балагану. А т. зв. демократична лівиця гукає: не на схід, але на захід, тільки з Льокарном зовнішнім мусить іти Льокарно внутрішнє — — і кокетерійно зиркає в бік національних меншостей, яко тих, що могли би допомогти лівиці прийти до влади, та одночасно з цими кокетерійними поглядами йде підписування векслів Ст. Грабському. Республика чи монархія, схід чи захід, ті чи инші інтриги й комбінації на будуччину: з звязку з мерещіннями виборчих обрисів, все воно дуже гарно і цікаво. Але що діяти зараз, негайно, з тим нещасним кабінетом і з тою нещасною коаліцією, коли не тільки 444 послів але навіть і кожний соймовий служник, що сонно куняє на поворотах темних коридорів у кол. будинку Інституту благородних дівиць при вул. Вейській, знає, що континуування того балагану, який є нині, булоб найбільшим дивогляддом з усіх дивогляддів, які вони вже бачили і до яких за останніх сім літ встигли вже привикнути?!

Пленарне засідання сойму, яке мало відбутися дня 16. ц. м., відложено до понеділка дня 22-го ц. м. В неділю вертає з Женеви премієр Скшинський і ще перед засіданням познайомить сторонників свого уряду зі своїми тріюмфальними здобутками. А всеж, до того часу добре булоб оголосити конкурс на відповідь: як найти вихід зі сліпої вулиці, де нікуди обернутись — ні в кут, ні в двері...

І. Недрин.

Непереборені труднощі.

Спільний женевський комунікат.

Представники держав, що підписали льокарнські договори, перед відїздом з Женеви підписали спільний комунікат, який мав злагодити прикре враження невдачі Женевської сесії. Він є такого примирюючого змісту, на-пів жалібного, на-пів оптимістичного:

„Представники Німеччини, Бельгії, Франції, Великобританії та Італії зібрались, щоби розглянути ситуацію витворену труднощами процедури, які стали на перепоні здійсненню спільних бажань. Вони заявляють, що їм вдалось дійти до порозуміння і перемогти труднощі, які виринули перед ними в один момент. Якщо — чого вони лякаються — ці нові труднощі тріватимуть і далі, тоді представники семи держав підписаних під льокарнським протоколом жалітимуть, що не зможуть у теперішній мент здійснити покладеної собі мети. Одначе вони стверджують з повним вдоволенням, що мирове діло здійснене ними в Льокарно і яке встоялось у повній своїй вартости та силі, нічим не захитилось. Вони служать йому так само нині, як служили вчора і є твердо рішені зробити спільно все, щоби його вдержати. Вони мають переконання, що підчас найближших зборів Ліги Націй теперішні труднощі будуть переможені і що згода осягнена в справі вступу Німеччини до Ліги Націй буде здійснена. Лютер, Штреземан, Вандервельде, Бріан, Чемберлєн, Шмільов, Скшинський, Бенеш".

Відновлений процес.

В зв'язку з італійського посла Матеоті.

Европейська публична опінія встигла вже забути про смерть італійського соціялістичного посла Матеоті, якого погайки і силомиць вивезли з його хати та вбили. Ліберальна, опозиційна преса вдарила туди у дзвін, вказуючи на уряд як співвинуватця у злочині. Матеоті своїми енергійними виступами в парляменті гостро критикував фашистівську диктатуру. Щойно тепер, більш як після року, почався процес проти підозрілих убийників Матеоті. Розправа ведеться у великім римськім театрі Кіеті. Вулиці перед вязницею та театром обставлені компанією війська. Головний обвинуваченій Думіні складає зізнання без найменшого жалю. Він оповідає про свою подорож до Франції в 1923 р., з метою ствердити, що між італійськими емігрантами у Парижі, які приготовляли державний переворот в Італії і соціялістами на чолі яких стояв Матеоті, було порозуміння. Кореспондент фашистівського „Пополо д' Італія" Бонсеравіш, взявши згодом, був жертвою змови, в якій брав участь Матеоті. Тому Думіні з товаришами рвали силоміць Матеоті, щоби дізнатись про його дальші пляни. Підчас їзди автомобілем, Матеоті вмер наслідком атаки кашлю з кровю. З остраху перед судом, його закопали, а одежу спалили. Думіні бере на себе відповідальність за ініціятиву в справі Матеоті. Він критикує іронічно ствердження знавців, що після Матеоті мало удари шпилєтів, про сліди на власнім тілі, які імовірно завдав йому Матеоті обороняючись, каже, що це були вкушення оводиць. Думіні боронить генеральний секретар фашистівської партії Фаріначі.

Ked. sąd. „Dło" Pr. 122/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, na treść czasopisma „Dło" Nr. 56 (10728) z dnia 14. marca 1926 roku pod tytułem: „Za nasze dusze" w części zawierającej zamieszczone zarzuty z § 65a) ust. i występku z § 300 i 305 ustawy karnej uznał dokonanie 15. marca 1926 konfiskaty za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. nakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie umieścił niniejsze w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 11. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. j. zapłacenie za przekroczenie na grzywnę do 200 zł. p. Lwów dnia 15. marca 1926.

Sawel.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

На світовій торговиці.

Десятиденні женевські наради в справі приняття Німеччини до Ліги Націй в нагло поставленій на порядок дня справі поширення постійних місць в Раді Ліги скінчилися нічим. В середу розіхались представники зібраних у Женеві держав з гірким посмаком, осолодженим млавою декларацією льокарнських миротворців, в якій висловлюється жаль з приводу безплідности женевських торгів зі стереотипною вірою в невмирущість ідеї мира. В Женеві виявилося, що „дух Льокарна" з найбільшими труднощами сходить на його офіційно-фірмових священослужителів.

Зайвим булоб уміствлювати всі періпетії женевських торгів, бо вони без більшого значіння. Доцільнішим буде звернути увагу на суть тих торгів. Під тим оглядом справа представляється ось так:

Вислідом ренського пакту, завершеним в Льокарні, було предложення Німеччині вступити до Ліги Націй, щоби підпержати ідею мира, уміствлену цею міжнародньою установою, та в ній шукати спільного знаменника для повоєнної політики европейських держав. Крім того льокарнські контрагенти Німеччини обіцяли цій останній постійне місце в Раді Ліги. Поруч чотирьох постійних місць і пятьох виборних Німеччина мала заняти пяте з постійних, а одинадцяте зі загальних місць в Раді. Так ту постанозу розуміли в Німеччині і так — здається — розуміли її в цілому світі. Але увертурні інциденти з „меншостевою", себто нерозвязаною національною квестією, з можливим видвигненням в короткому часі справи деяких границь, „усвячених" версайським трактатом та страх Франції перед занадто великим впливом Німеччини і зміцненням германської (англьо-німецької) супрематії в Европі довели до полягання справи перед Женевою та в самій Женеві і до пригнічення „Духа Льокарна". Споріднені расово й „духово" з Францією держави: Еспанія, Бразилія і Польща виставили домагання постійних місць в Раді. За ними стала у всій своїй силі демократична Франція. Проти висунула Англія, маючи на меті здійснення Льокарна, себ-то осягнення стабілізації в західній Европі і створення антибільшовицького валу у східній, veto Швеції в надії компромісу. Англія не брала на увагу претенсій латинських посесто Франції: Еспанії й Бразилії, думаючи якимсь охлапом заспокоїти союзом звязану з Францією Польщу, потрібну Вел. Британії на всякий випадок яко барієра і випадова брама проти рад. унії. І тут завязалася дуже складна і незвичайно темпераментна гра між Англією і Францією з одного боку та Німеччиною і Польщею з другого. Так представляється справа в широкому перекрою, бо по суті Польща в Женеві не грала ніякої активно важної ролі. Польський міністр закорд. справ гр. Скшинський поводився в Женеві незвичайно лагідно, скромно, покірно — згідно з пословицею: „покірне теля дві корови ссе", не був допущений ані на одну нараду, навіть приватну і тільки перед рухливосуетливими журналістами вилював свої жалі, заповідаючи навіть народження польського Муссолінія, якщо Польща вийде в Женеві в голими руками. І треба признати, що ця тактика тимчасово принесла була Польщі, а радше самому гр. Скшинському деякі дрібні успіхи.

Довга, вічно мінлива гра між Англією і Францією не дала позитивних вислідів. Тоді як Англія нагнула своїх тихих партнерів: Швецію й Чехословаччину аж так далеко, що вони зреклися своїх виборних місць в Раді в користь Польщі, Франція не хотіла поступитися, не хотіла згодитися на обмеження своїх впливів. Еспанія і особливо Бразилія вперто стояли при своїх домаганнях побільшення кількости постійних місць і наділення їх ними. Німеччина поводилася весь час гордо і самопевно, не даючи себе стероризувати ніякими погрозами, ані вивести в поле ніякими підступами. Вона непохитно стояла на дотеперішній квоті місць в Раді з додатком ій обіцяного місця, врешгою не маючи нічого проти змін, навіть неган-

них на виборних становищах Ради. На її думку основна реорганізація Ради і Ліги не є підготована, і тому в постійній часгині Ради не можна переводити ніяких змін; рухома частина Ради Ліги може змінятися, скільки завгодно, але без порушення істнуючого стану.

Та з ним не могла чи не хотіла погодитися Франція, яка є в стадії переговорів з рад. унією. Як довго ці переговори не закінчені чи як довго Польща є їй потрібна, так довго вона не могла зважитися на обмеження свого впливу і значіння в Союзі Народів. І Франція при допомозі Бразилії спричинила залагання підтримуваного Англією компромісу. І тут слід дошукуватися безплідности женевських торгів.

У висліді „дух Льокарна" є — так сказатиб — на відпусті. Франція лишила собі час на можливі інші комбінації у звязку з переговорами з рад. унією, Німеччина теж має вільну руку щодо зміцнення своїх звязків з Москвою, а Польща спасла себе перед неймовірною внутрішньою колотнечею, коли б Скшинський був вернувся з Женеви наглядно побіджений. А так перед всіми державами простягається шлях найріжнородніших можливостей і найбільш головокружних комбінацій.

Ф. Ф.

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ
БАЧЕВСЬКОГО

Військова господарка.

Дискусія над буджетом мін. військових справ.

Соймова буджетова комісія займається тепер буджетом міністерства військових справ. Буджет референтував голова комісії посол д-р Гломбінський. Він ствердив, що дотепер цілий військовий буджет не зрівноважений, а тому апелював до уряду, щоби той ще перед третім читанням буджету на комісії поставив відповідні внесення в напрямі усунення недобору, який істнує не зважаючи на деякі редукції комісії. Гломбінський вважає недопустимою підвишку буджету взагалі, а військового зокрема.

Першим у дискусії забрав голос міністр ген. Желіговський. Та частина засідання, в якій він промовляв була таємною. В промові обвинуважував він своїх попередників за невміру господарку, а від себе заповів, що на Раді міністрів буде домагатися підвишки військового буджету. Майже всі инші учасники дискусії заявилися проти підвишки, якої вимагає Желіговський.

Посол Кадлубовський (З. Л. Н.) навів цілий ряд характеристичних подробиць про господарку військової інтендантури. Кожна комендантура корпусного округа (Ц. О. К.) має тепер 20 тисяч людей. На ту скількість у самій інтендантурі служить аж 80 офіцерів, 105 підофіцерів, 254 рядових і 102 цивільних урядників (переважно жінок), разом 451 осіб. Ціла господарка інтендантур ведеться крайно розтратно.

Посол Розмарін (жид. клюб) навязуючи до промови Желіговського стверджує, що тяжчого обвинувачення для управи військовим міністерством, як це зробив міністер, і бути не може, а дотепер ніколи не було. Згідно з заявою Желіговського виходить, що армія до війни не підготована, вона має недостачі в узброєнні, вишколі та недомагання в постачанні. З того виходить, що попередня управа міністерства не зужикала належно та відповідно призначених на армію фондів. Промовець питає, що сталося з французською позичкою в сумі 300 мільонів франків. Військова адміністрація ні не стояла на висоті, ні не відповіла своєму завданню. На основі документальних даних стверджує Розмарін, що інтендантура у Львові платить по 200 до 300 зол. більше за вагон житньої муки, як повинна платити, що у Львові є млини (роз. жидівські), які можуть доставити ту саму муку далеко дешевше. Військо-

11

Лист з села.

Зароблток жидівських крамарів і жидівського купецтва не обмежується сумою, добутою в крамницькій консумції. Через жидівські руки переходять до селянина не лише роздрібні товари домашньої потреби, але й товари грубшого розряду. Селянин купує в жидівського торговця (безпосередньо чи посередньо) шкіру або чоботи, одяговий матеріял (щонайменше половина наших сіл перейшла на міський одяг і на крамщину), капелюхи, залізо, господарські знаряди, худобу. Словом весь імпорт на село йде через жидівські руки. Одночасно селянин продає жидівському торговцеві всі головні свої продукти: збіжа, овочі, худобу і всі побічні витвори сільського господарства, — словом весь експорт з села теж переходить через жидівські руки. Коли приняти, що річний оборот (поза сільською крамницею) пересічного дрібного селянського господарства (галицького типу) виносить лише 300 зол., а всіх господарств на українськи території під Польщею маємо 1,200.000, то одержимо сконцентровани в жидівських руках оборот в сумі 360 мил. зол. Коли приняти, що чесний зароблок купця від наведеної мінімальної оборотової суми виносить під теперішню пору на рік (поминаючи щонайменше чотирократну циркуляцію того капіталу) 20 пр., то знову в жидівських руках лишиться 72 мл. селянських грошей. Разом з попередніми 54 міл. це дає суму 126 міл. у рік. Але Жид є ще головним кредитором нашого селянина, з чого теж тягне він не малі зиски. Без найменшої пересади можна дійти до висновку, що Жиди заробляють лише на нашому селі 150 мід. зол. річно. Коли до того додати ще заробітки жидівських адвокатів, лікарів, інжинірів, ремісників, млинарів і т. п., то можна суму річного жидівського заробітку заокруглити до 200 мід. зол. Або иншими словами кожна жидівська родина на українській території під Польщею (1 міл, жид. населення або 200 тисяч родин) заробляє річно на наших селинах 1000 зол. Уважаю це поверховне обчислення мінімальним, а врешгою нехай наші професійні економісти переведуть його докладніше. Одначе ця мінімальна квота 200 мил. зол. в рік є такою великанською, що варто за неї перевести боротьбу.

Жиди здають собі справу з ваги кооперативного руху і з ного розвоєвих можливостей далеко краще, як загал не то нашого селянства, але й нашої інтелігенції. Вони знають, що в основу кооперативного руху покладено принцип самовистарчальности і при теперішньому темпі розвитку він звільна, але постійно змагає до того. Одночасно Жиди здають собі справу і з того, що проти цієї катастрофальної для них неевенки важко їм найти союзників серед українців і тому вони — хоч як це не дивно — шукають їх в угоди з Поляками в спілці з пануючою на українських землях під Польщею польською меншістю. Економія, господарські інтереси — ось spiritus movens сучасної політики взагалі, а Жидів з окрема. І тим в першу чергу слід пояснити вибуялість угодових настроїв і розріст політично-культурного рабства серед „малопольського" і „кресового" жидівства. Репрезентанг угодово-жидівського напрямку пос. Райх справді є висловом змагань і настроїв не „східно-малопольських" сіоністів, але „східно-малопольської" жидівської маси. В своїй десператській обороні з починами еманципаційного господарського руху серед українського селянства Жиди надіються на поміч „кресових" Поляків і польської адміністрації. Польські Жиди (з Конгресівки) в противенстві до „малопольських" є переконаними прихильниками співпраці з одного фронту з „національними меншостями", бо їх господарських інтересів не зачіпає еманципаційний кооперативний рух Українців і Білорусинів, а за те їм дошкулює польська економічна політика на беззаперечно польських землях. Польські Жиди змагають до союзу з иншими непольськими народами проти супремації пануючої нації, „малопольські" Жиди цупко держаться духа угоди з пануючою нацією проти опанованих народів. Поляки і Жидів на „кресах" єднають спільні інтереси. Поляки противставляться політичній еманципації „кресових" народів, а Жиди економічній. Звязком між цими двома еманципаційними напрямками є культурна ділянка. Проти культурних змагань Українців є Поляки і Жиди. Напр. в тзв. шкільній плебісцигі Жиди всеціло були оруддям шкільної політики Грабського і Прушинського.

І як це не дивно, а український нарід, будучи на низькому ступні економічного розвитку, мірячись з жидівським торговельним монополем і — як дотепер — противставлячись йому дуже слабко дрібними, найнижчого розряду крамничками-клітинами, фактично сам підтримує цю політику. Иншими словами: дякуючи нашому економічному недорозвою, ми самі в значній мірі є спричинниками нашого лихоліття, виновниками нашого лиха.

Одначе ясно також, що такий стан на довшу мету не повинен буги вдержаний. Навіть серед нашого пасивного громадянства і фальшиво либеральної інтелігенції мусить вкінці зродитися дух протиставлення, мусить зірватися бунт проти 200-мілионової данини на цілим ворожі, а в найкращому випадку байдужі. В цілому світі, а особливо в економічно недорозвинених суспільностях найінтегральнішим торговельним монополь мають в своїх руках Жиди. Але вони відплачуються за те участю в культурній праці в користь даних суспільностей. А в нас? В нас не лише нема ніякого рівноважника між нашою даниною і жидівською культурною відплатністю, але — навпаки — ми поносимо тягар удержання одномілионової жидівської маси також на шкоду нашої культури.

Продовження буде.

Кождий фабричує сам, свій улюблений ліквер в помаранчевім, кмінковім, м'ятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природнього овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 **ТИТАНІ**, Львів Рясницька 6. 15-75

вими доставцями є переважно некваліфіковані люде, але зате випосажені в значні політичні впливи. Бувають між ними й аферисти. Дуже часто стоять за ними політичні партії, що чигають таким чином на скріплення партійних кас. Є в Польщі багато підприємств, що повстали за державні гроші для забезпечування армії. І дивне диво, що ті підприємства дають великі гроші на деякі партійні органи преси. Як це оправдати, і як оправдати факт, що буцім то в ім'я підтримування краєвого промислу відкинено оферту австрійського „Церобілю" на доставу дешевих сідел і рівночасно принято оферту краєвих промисловців на доставу тих самих сідел у розібраному стані і на 40 відсотків дорожче. Як може супроти фактів такої господарки домагатись міністер підвищки буджету?

Посли Коцялковський і Полакевич робили міністерству поважні докори за те, що воно не бореться з надужиттями, яких допускаються члени офіцерського корпусу.

На всі закиди відповідав начальник військової адміністрації ген. Конажевський. Він заявив, що міністерство мусить уважати кожного офіцера так довго остаючим в повному порядку, як довго не має доказів його провини. Навіть завішення офіцера з деяких оглядів в урядуванню не пересуджує ще справи його провини.

Сенат.

Закон про чужинців.

На останньому засіданні сенату обговорювали законопроєкт про чужинців. Референував сен. Рінгель. В імени комісії запропонував він цілий ряд мериторичних змін. Між ними були такі: тільки польська дипльоматична і консулярна влада компетентна уділювати дозволи на вїзд до Польщі, дуже докладно означено також випадки, в яких це право прислугує виключно міністрові закордонних справ; примус реєстрації чужинців знесено і заступлено його доповненням обовязку мельдування деякими приписами; влада першої інстанції (очевидно адміністративна) позбавлена права видалювання чужинців, це право признане натомість адміністративній владі другої інстанції зі застереженим правом відклику до міністерства; скреслено також припис про примусове видалювання чужинців у випадку самовільного продовження ними права побуту в державі; наконець обмежено право уряду до видавання виїмкових зарядженъ у справі чужинців, між иншим скреслено постанову про те, що виїмкові розпорядження можуть появлятися в господарських мотивів, а натомість задержано мотиви політичні та санітарні, що будуть і надалі управнювати міністерство до таких зарядженъ. З 13 арт. прийнятого соймом скреслено цю частину, в якій була мова про чужинців осїдержавних, тобто безсумнівно означеної державної приналежности. Тут соймові законодавці, маючи мабуть на увазі і вибори, загрожували цією точкою дуже чисельну інтелігенцію на Волині, Білорусі і т. д., що хоч належить до сталих мешканців і уроженців того краю, то всеж не має польського горожанства дотепер і не може його добитися тільки тому, що не вписана до станових книг (це ті інтелігенти, що не належать ні до селянського ні до міщанського ні до дворянського стану).

Всі пропоновані комісією поправки принято. За ними голосувала тим разом лівиця до ППС. включно. Навіть Пяст якимсь чудом піддержав поправки, а сенатор Бузек виголосив в обороні всіх мериторичних поправок обширну філіпіку в незвичайно ліберальному дусі. Від Українців промовляв сен. Марковичь. Наконець принято ще попоправку більш формальної натури, а то, що закон входить у життя в 6 місяців по його оголошенні а не в 3 місяці, як це було принято в соймі.

Пяст заворушився.

Нарада Головної Ради.

Передучора відбулися в будинку польського сойму в Варшаві наради Головної Ради Пяста. Проводив Вітос. Він же виголосив обширний реферат про теперішнє політичне положення. Він бив на погребу створення одного „людового" фронту і закликав до боротьби зі скріпленою поступаючою державною діяльністю многих самоврядних угруповань. Наконець дуже одушевлявся теперішньою коалїцією та парламентарним розложенням сил. Реферат про господарське положення виголосив міністер Оссецький. Віцемаршалок Домбський говорив про закордонну політику Польщі, а міністр Керник здавав звіт з діяльности членів Пяста, що входять до складу коалїційного уряду. По дискусії принято резолюції. В них Пяст підтримує вповні теперішню заграничну політику уряду, визнає за доцільне прямувати всіма силами до зєднання всіх „людових" мас під спільним прапором з поминенням політичних банкротів, що „жирували і жирують ще й тепер на масах". Далі висловлюється Гол. Рада дуже енергічно проти діяльности деяких чинників, що прямують до зміни державного устрою, домагається скорого переведення в життя земельної реформи, закріплення звязків з польською еміграцією в Америці (Зєдинені Держави), витає приступлення Пяста до соймової коалїції.

Та найважнішою постановою Гол. Ради Пяста є домагання зміни виборчої ординації. На неї чатують Пястівці вже давно і мають надію на її переведення. З иншої постанов слід підвести ще домагання обмежити буджетові видатки до мінімуму і зберігати видатки на адміністрацію в межах буджетової провізорії на перший квартал 1926 року.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Заява Бріяна. — Довіря для уряду Бріяна.

18. III. представив Бріян палаті депутованих урядову заяву. Заява нового уряду каже, що уряд продовжатиме внутр. політику попереднього уряду зміряючи до запевнення спокою й порядку в краю. Уряд уважає своїм обовязком запевнити буджетову рівновагу. Приймає засоби вже ухвалені, щоби негайно почати уздоровлення фінансів і продовжати переговори в справі управильнення довгів, котра то справа представляється тепер успішно. В загр. політиці уряд старатиметься усунути всі дразливости й те що нарушує духа солідарности й довіря. Жаліє, що відложено справу прийняття Німеччини до Л. Н., але підкреслює, що льокарнський твір не перестав істнувати. Заява кінчиться візванням усіх республіканців до примирення.

Після заяви Бріян згодився, щоби почати дискусію. В дискусії Йорногарей (дем. реп. унія) гостро атакував присутність в уряді міністра внутр. справ Мальві, закидав йому, що на війні з його вини згинуло багато людей. Вельми схвильований відповів йому Мальві. Но хвилі втратив притомність, так що мусіли його винести зі салі. Засідання замкнули. Дома стверділи лікарі у хорого тяжке нервове погрясення. Заяву уряду прийняла палата деп. 361 голосами проти 164, і так висловила довіря, поставлене урядом Бріяна.

З останнього засідання Ради Союза Народів.

На останнім засіданні, 18. III. Рада Л. Н. ухвалила скликати на 10. травня до Женеви комісію, що приготовила би на вересневу сесію проект реорганізації Ради. В комісії крім 10 членів, які в цій засіданють, візьмуть також участь представники: Аргентини, Китаю, Німеччини, Швайцарії й Польщі.

Крім того ухвалили на 18. V. скликати міжнар. конференцію розброєння й міжнар. економічну комісію на 26. V. Крім давних членів візьмуть в ній участь: Німеччина, Зєд. Держави, Японія й СРСР. У нарадах комісії розброєння візьмуть участь: Німеччина, Зєд. Держави, СРСР., Югославія, Румунія, Болгарія, Фінляндія, Голяндія, Аргентина, Чіле й Польща. Після тих ухвал замкнули 39. сесію Ради Л. Н.

Рада Л. Н. приняла внесення управл. комісії басейну Саари, що корпус жандармерії в басейні має виносити 1000 люда, а фр. війська постепенно мається забирати. Литовці зажадали, щоби справу литовсько-польського конфлікту негайно поставити на теперішню сесію Ради. Предс. Ради Іші згодився і вніс справу на вчорашнє засідання Ради та запросив делегатів Литви і Польщі. Одначе розглянення справи конфлікту ухвалили таки відложити.

Новий уряд Чехословаччини.

Премієр Швегля вручив 18. III. президентові Масарикові димісію уряду. Бувш. міністер урядничого кабінету Черни одержав місію створити урядничий кабінет. Склад уряду Черного такий: Іван Черни през. ради мін. і мін. внутр. справ, д-р Бенеш загр. справи, д-р Енгліш фінанси, проф. д-р Крчмаж просвіта, д-р Гавсман справедливість, д-р Перовтка промисл і торговля, д-р Ріка залізниці, інж. Ровбік суспільні роботи, д-р Славік хліборобство й уніфікація, ген. Сирови краєва оборона, д-р Шлісль суспільна опіка й здоровля, д-р Факта почта і телеграф, д-р Каллі мін. для Словаччини.

Поворот нім. делеґації.

18. III. німецькі делеґати вернулися з Женеви. Лютер і Штреземан зложили Гінденбургові негайно звіт в жен. переговорів. На 19. III. канцлер скликав засідання Ради мін. здасть на ньому звіт із женев. подій.

Біржа.

Америк. дол. 8·05 — 8·07 канад. дол. 7·85 — 7·90, чеські кор. 0·23·12 — 0·23·33, леї 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·50, фр. швайц. 1·48 — 1·52, англ. фунти 36·80 — 37·20.

Золото. 20 кор. 31·30 —31·80, 20 франк. 28·8.—29·00; 20 марк. 36·00—36·50; 10 руб. 38·50—39·50.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·12, 5 австр. кор. 3·42—3·48, флорени 1·72—1·74, рубель 2·70 — 2·75, рубель дрібним сріблом 1·35 —1·38

НОВИНКИ.

— **Другий і останній концерт Любки Колесси** відбудеться вже в пятницю о год. 8. вечером в салі „Народнього Дому".

— **Панахида по Шевченкові у Варшаві.** В неділю 14. ц. м. відправлено в митрополичій церкві Марії Магдалини у Варшаві на Празі торжественну панахиду по Т. Шевченкові. До панахиди станув о. архимандрит Полікарп (Сікорський) в окруженні 6 священиків і 2 дїяконів. Уся відправа була в українській мові. Прекрасно співав митрополичий хор під управою п. Пекарського також українською мовою. Перед панахидою архимандрит Полікарп виголосив глибоко обдуману проповідь про „поета-борця за незалежну Україну". Церква була переповнена українськими дїячами і молодїю.

— **Нові професори православного фанультету у Варшаві.** Цими днями приїхали у Варшаву нові професори богословського православного факультету: п. Іван Огієнко і протоєрей о. Володимир Давидович. Обоє вони затверджені міністерством осьвіти і підписали вже договір з університетом. Проф. Огієнко читатиме церковно-славянську мову й палеографію, о. Давидович — церковну історію і патрольогію. Перша лекція проф. Огієнка відбуласа 17 ц. м. в головнім салі університету. Після Великодня має приїхати з Берлина у Варшаву проф. Арсенєв, що читатиме на богословськім факультеті про основне і догматичне богословя. І Давидович і Арсенєв — як довідуємося — рівні „русскі", до того Давидович, що посів у професорі не знати яким чудом, ставшися крайне ворожо до українства.

— **Український публіцист при варшавському соймі.** П. Іван Рудницький (І. Кедрин), б. член нашої редакції, а тепер варшавський кореспондент „Діла" і „Нового Часу", прийнятий до Клюбу Парляментарних Справозданців у Варшаві. Він є першим і єдиним досіль представником української преси в названій корпорації делеґатів усіх щоденних газет, які виходять в межах Польщі.

— **Доношникам „Слова Польского" у відповідь.** Один з найвизначніших організаторів польського приватного шкільництва, тепер голова „Товариства учителїв середніх і вищих шкіл у Варшаві", пише таке: „Хоча московські власти послідовно компромітували й ревідували приватні польські школи, то це небагато помагало, бо учитель Поляк був паном на своїй лекції, учив, як уважав за найліпше не лише того, чого програми жадали, але давав своїм ученикам і те, що йому заборчі влади заказували, але наказувала совість Полєка. А в жіночих школах ціла наука відбувалася в польській мові, хоч діти мусіли бути підготовані до відповіди в мові урядовій. Крім лекцій офіційних, були години позаплянових предметів, прим. історії і географії Польщі. Були зрештою цілі класи укриті. І спільні тайни польських дітей і учителїв Поляків звязали з собою оба покоління, живучи в неволі. Почуття обовязку у польської дитини й учителя Поляка росло з гнетом заборців. Повставало з одної сторони непримиренне становище супроти заборчого уряду, чуйність і відпорність на його заті, а з другої змагання до обєднання і взаїмної допомоги серед товариша". (Sosnowski: „Trzy hasła", Przegląd Pedagogiczny, Nr. 1. стор. 4—5).

— **Маскові Вечерниці в Тернополі.** Пишуть нам: Після довгих, важких, повних та непотрібних засідань, ухвал, протестів, приречень і т. п. побачив примарне світло сали „Міщанського Братства" в Тернополі дня 6. ц. м. твір цих змагань—„маскові вечерниці", влаштовані заходом рухаїкового тов. „Сокіл". Ах ці приготування! Не так вони, як проклята ліста запрошень! Над нею наломили собі голови члени всяких головних та безголовних видїлів, а то й звичайні смертельники обох полів, а ліста стояла непорушно, як... собор у Варшаві. Та на все є рада! Один з другів рішив, що ми, живучи в часах девалюації, кольонізації, деклясації та кооперації — повинні станути на цьому останньому становищі: хто заплатить—надівай маску! І надійшов довго очікуваний вечір—та пройшов безповоротно, але не безслідно. А жалко! Не за масками, не за самими вечерницями, а за цим, за цим... ну це просто — та куди якомусь Льокарнові. Там представники держав, а тут — у столиці Галицького Поділля, зійшлись уперше представники націй: національна меншість, „Zamorskiego większość" та інтернаціональна більшість — з Руської вулиці... А суспільні класи? І ці були заступлені! Великі адвокати, середні професори та малі домішки. Вони, правда, репрезентували не так свої стани, як більше сцену, на якій помішувалась коршма, та це вже не їх вина, а хіба тих панів, що там пересиджували а вони лиш з чемности додержували їм товариства. Були представники й инших станів. Поміж і полєцаями, сільські вчителї, студенти, та ці мали важку місію—мусили багато й голосно говорити по українськи, щоби піддержати український характер вечерниць. Був один маленький дісонанс: трохи немило вражала відсутність представників військовости. Одначе ця недостача — по дискретним залагодженнім знайомих пань — буде при найближчій нагоді усунена. Тимбільше, що тернопільський старшинський корпус дав наглядний доказ своєї симпатії до нас—от хочби зі славним фортепіяном „Української Бесіди", з яким ніяк не може розстатися. Одно, що мило вражало, — не пісня. Лилися звуки польської пісні й витискали сльози на очах. Можна було й иншої затягнути, та звичайно зачинають якихось стрілецьких —а це нагадує штики, кулі, гармати, а в найкращому разі чорну калину... Один мій знайомий, що був тверезий та цікавився в галерії вечерницям, говорив мені, що розмальований на стіні Шевченко надів був також маску, але таку, що заслоняла зір, затуляла слух... Добре, що те все щасливо минулося. — **Маска.**

— **Ще „друкарські хитрощі".** До новинки, з 60 ч. „Діла", п. н. „Внесення" інформують нас з українських друкарських кругів, що шінкв „Пром.-торгов. Спілки „Відбудова", міг бути протягом 24-х годин видрукований в двох українських друкарнях, а саме в друкарні Наук. Тов-а ім. Шевченка або в друкарні Вид. Спілки „Діло". Обі згадані друкарні не є зовсім завалені роботами, а противно, багато українських друкарів находиться тепер без праці. Українські фірми в першій мірі повинні — як кажуть зовсім слушно українські друкарі — давати свої роботи до українських інституцій, а не до приватних підприємств, обчислених на зиск. А таких фірм, як „Відбудова" або „Регулятор" є у нас ще доволі.

— **Благодать „ресторанів".** Бориславський шкільний інжинір Стокозький приїхав до Львова на театральну виставу і раніше пішов з жінкою зісти вечеру в один з першорядних ресторанів на Бернардинській площі. Після вечері обоє завважували, а над ранком Стокозький помер від от-

троєння. Поки що дійсної причини смерти не розяснили.

— **З темної хроніки.** Людей, що не сіють і не орють а збирають овочі своєї праці, щораз більше у Львові, бо сіяти та орати на львівськім камінню важко. Тому браття Перльмутери підробляли етикети віденської фабрики ультрамарину — за що суд засудив їх на чотирі тижні арешту. — Павло Дрябик, що має не зовсім чисте прізвище, збирав завзято скалки на костелах та монастирі і призбираною сумою діявся з власною кишенею — за що відпічне собі два місяці у вязниці. — Акушерка Клава Пухерова почала деяким жінкам скорочати наслідки своєї легкодушності і сама за цю легкодушність відсидить два місяці.

— **Кар'єра авантюриста.** У Фюме арештували міжнародного авантюриста Армана Шарба, який заслуговує на ласкаві згадки за свої неабиякі зусилля. Два роки раніше він „працював" у Берліні як визначний промисловець з Каліфорнії. За короткий час йому вдалось зробити кілька ошуканств на мільйон марок і втекти. Свою каєєру почав Шарб як годинникар. Одержавши спадщину від якогось дядька, він як 17-літній метких молодець почав вести годинникарський склад і так добре накручував годинники та людей, що за два роки заробив 2 мільйони рублів. Вічний за сюжетною московську атмосферу він подарував цією та царевій золоті годинники. Опісля переїхав зі своїми годинниками до Парижа, він широке життя, держав коней, познайомився навіть з премієром Кайо і скінчив банкрутством на 15 мільонів франків. Утік на чужину, де його арештували, відставили назад до Франції і там оправдали. Вгодом став славний як винахідник підводної лодки, яку пропонував морському міністерству в Англії. При досвідах з цією лодкою—вона втопилась разом з трьома людьми. И го слідуючою комбінацією було заснування величезного акційного товариства, щоби розробляти буцімто нововідкриті терени золота. Він зробив ту необережність, що запохався двох учених як знавців і вони стверднли, що він ошуканець. Тоді знову втік до Америки, де почав фальшувати чеки і за те попав у славну вязницю Сінг-Сінг. В який спосіб він утік з такої твердині, — важко збагнути. Підчас війни вирнув знов у Парижі, де заробив страшенне мільйони на військовім постачанню. Цей ошуканець такої величезної життєвої енергії має нині 68 літ і лежить у санаторії під охороною поліції, зовсім знищений.

— **Із спорту.** В суботу дня 20-го березня 1926 р. в год. 6:30 вечером відбудуться в салі „Народнього Дому" товариські змагання в боксі між членами Боксерської Секції спорт. това „Україна" й І. Львівського Гімнастично-Боксерського Клюбу (Д. В.). Це перші публичні виступи на яких українські боксери будуть змагатися з чужими. Вимажуть вони якість сил і матеріялу наших боксерів, бо польські боксери сильно приготовані відомим польським тренером п. Дубінським. Бокс (змагання на кулаки) відомий у нас здавна і вже за козацьких часів був дуже поширений. Боксерські змагання попередять стрічі в грецько-римських дужаннях між членами важко-атлетичної секції „С-Б".

— **Друкарські помилки.** В передовій статті „Ante portas" вкрався отсі прикрі друкарські помилки: В першій шпальті шестий рядок з долини, замість „балоном" має бути „бальзам", у другій шпальті, рядок дванадцятий, замість „злобно" має бути „гладко".

Т-ВО „ПЛАЙ" уладжує в найблизшому часі серію відчитів з области туристики і краєзнавства. До тепер приобіцяли свою співучасть пп. проф. Раковський, Крипякевич, Полянський і Голубець.

Всячина.

Цінний інститут. Поруч різних інститутів краси, які повстали в Парижі, появився ще один інститут, який є прецінь у світі. Він учить людей сміятись. Французи приписують величезну вагу до приємного виразу обличчя в товаристві. Людина вважувена є в їх очах нечемною. Ясне, що найбільше дбають про зовнішній приємний вид жінки, які завдячують йому часто всю життєву кар'єру. Згаданий інститут доказує у своїх проспектах, що жінки сміючись часто пищать лише або шкірять зуби, а не роблять їх погаными. Інститут учить сміятись зразково, ідеально. Лекції ведуться при зеркалах і грамофонах. Вчителі сміху, чи радше усміху знають своє діло як мистці. Ученики та ученині можуть поглянути на себе в зеркало і порівнати своє обличчя до своїх „майстрів". А проте, здається, що найкраще сміються вчителі цього інституту, коли їх ученики та ученині їх не чують, з них самих.

Наука в ванні. Великі таланти мають серед дивні методи праці. Про одну з таких метод оповідає жінка славного тенора Каруза, який учився своїх оперових партій досить швидко і довго потайки. Натершись сіллю він ішов до кухні і буди, себто до ванни, казав приносити своєму служачому партитуру, яку відчитував купаючись. Одночасно в сусідній кімнаті його акомпаніятор грав на фортепіяні. У ванні підспівував Карузо півголосом. Вийшов з ванни сідавши (чарку чорної кави та одну булку) і йшов до ліжка, де прочитував листи та побіжно часописи. Пізніше починались справжні вправи. Коли вечір мав виступати на сцені, переходив рожеву нотку партитури, так, немов би на сцені. Він знайомився також точно з текстом та мельодією своїх партнерів.

На свіжу могилу

бл. п. д-р Софії Окунеської - Морачевської.

Непомітно відійшла від нас вимкова жінка, вимкова мати, вимкова Українка. Відійшла так тихо, як тихим було її життя, хоч така многогранна, повна поважної науки, непересічної праці, від якої жертви й гарячої доброти. Рідкі прикмети її багатої душі, її шляхетного серця, її бистрого ума та хрустально чистого характеру й незломної волі злялися в прекрасну, згармонізовану цілість і творили справді вимкову тип.

Вимковою появою була в нас д-р Софія Окунівська-Морачевська, та — на жаль — українська суспільність її замало її знала й тому замало дорожила нею. Навіть українське жіноцтво замало інтересувалося Нею, хоч вона відчувала це болюче. Нехайже вільно буде мені згадати її в днях відходу в далекі засвіти щирим словом.

Вимкова це була жінка. Вона поспішно вирвалася з навісної темряви у вільний світ духа. Забажала освіти й бажання сего увінчала ще як молодечка дівчина із сільської хрестоматії, положеним з відзначенням в 1885 р. в українській гімназії у Львові. Недовга жагою знання, вона перша з України-дівчат заступала сміло з боями святині науки — неприступні й замкнені не тоді для жінки — і стала служачою медицини в Цюріху у Швайцарії. А коли Наталія з Озаркевичів Кобринська започаткує в нас нову епоху в розвою жіноцтва гасячими промовами по вічах і зборах і публистичними працями, коли Уляна Кравченко, Ольга Кобилянська й ин. ведуть шляхом літератури — то Окунівська-Морачевська започаткує епоху самим ділом. Це перший доктор-жінка українського жіноцтва, а навіть перший доктор-жінка в б. Австрії. Від цим огляду випередила вона жінок-лікарок й жінок инших народів Австрії.

Поруч того була вимкова мати. Сповняючи свою фахову працю, була при тому найліпшою, найсердечнішою, дітям своїм цілком віддаваною мамою. Вихованню дітей присвячувала весь вільний час і вела його сама без помочі батька з правдивим знанням і великою любовю.

Не менше вимкова не була Українка. Любила цілим серцем свій жіночий нарід, свою живу, святу землю, своїх сільських людей. Відчувала глибоко красу, багатство й вартість селянської душі. Особливою любовю обіймала Покуття, на якім виховувалася. Дорожила покутським діялектом, цінила твори Стефаника, дорожила й багатством і чистотою української літературної мови. Ця любов її до свого народу була така велика, що її діти, як донька так і син — хоча батько був Поляком — перенялися ідеями мами, полюбили українську мову, українську традицію і вибрали цей нарід за свій. Донька її, бл. п. Ева, стала першою Українкою, що здобула собі вступ до політехніки. На жаль, передчасно „лютий косар" скосив і її (померла 1916 р. в Цюріху). Син — д-р Юрій Окунівський-Морачевський станув на становищі ясних ідей своєї мами і є живим памятником її змагань.

Вічна память такій Мамі, такій Українці!

Северина Кабаровська.

†

Помінальне Богослуження

за бл. п.

ШМІГЕРА ЙОСАФАТА

відправиться в четвер 25. березня п. р. в Воскресенській церкві в Збаражі о год. 9:30 рано, на яке запрошує РІДНЯ. 1428 1—1

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Самбір. Сала „Сокола".

20.III. „Он не ходи і грицю" (прощальна вистава).

1331 15—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митневичевої.

Ярослав. Сала „Гвязди".

20.III. „Ой".

21.III. „Маруся Богуславка".

В „Міщанському Братстві", Руська 3, відбудеться в неділю, дня 21. березня о 12. годині в полудне відчит д-ра Мар'янчака Ол. на тему: „Можливости розвитку українського міщанства". Проситься членів о численну участь. 1429 1—1

— Видія.

Т-во „Жіночий Кружок" в Коломиї подає до відома, що другий, 3-місячний курс крою і шиття почнеться з днем 1.IV. 1926 р. Зголошення і інформації в домі Захоронки при вул. Валовій щоденно від 9—12 год. 1430 1—1

Замість вінця на могилу бл. п. Антоніни Парфеньчої зложили на „Рідну Школу" Вп. Климентія і Леонід Лужницькі у Львові 30 зол. Вп. Жентодавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ-ва. 1433 1—1

Пригадка. Святочні сходини з нагоди 25-літніх роковин громадянської появи п-ра Володимира Яновича, відбудуться в Станиславові, в салі „Української Бесіди" в неділю, дня 21. березня 1926 р. год. 12 в полудне. Шановні приявне філія „Просвіти" в Станиславові вул. Грушевського, „Народний Дім". — *Видія філії „Просвіти".*

В знання. Українська Академічна Громада Технольогів-Хеміків у Празі взиває п. Назаревича Олександра, бувшого студента хемії в Празі, щоб полагодив свої залеглости в Громаді й поза громадою. В противнім разі Рада Громади буде змушена вжити всіх засобів, щоб ті залеглости п. Назаревич в короткому часі вирівнав.—За У. А. Г. Т.Х. *Думин Іполит в. в.* голова, *Библяк Михайло в. о.* секретар.

Дрібні оголошення.

СОЮВАННЯ всіляких пуклених і поломаних частий з заліза та инших металів від найменших до найбільших як моторові головиці, цилиндри в спеціяльних печах, за добірне виконання даємо гарантію. Інж. Станкевич, Львів, Франціщканська 11. 1366 3—5

КИЛИМИ та німецькі ми замовлення і на пости о гарних стилевих взорах з найлучшої вовни поручає килимарська фабрика фірма „Техні" в Рави Руській. 1420 2—2

ТОРГОВЕЛЬНІ помічники (ці) і практиканти (ки) можуть користати з курсу каліграфії, веденої фаховим учителем в товаристві „Союз українських купців", вул. Мохнацького ч. 6, партер. Рівнож приймається охочих до спортового клюбу копаного м'яча. Зголошуватися у вівторок і четвер між 7—10 год. вечером. — Видія „СУК". 1422 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

д-р Маріян Кречковський

відкрив і веде канцелярію

1411 **в Будзанові.** 4—5

МІХИ ковальські і технічні

Львів, Городецька 41.

МАРІЯШ.

1405 2—4

Цецилія Ган Ж-ноча конфекція, Львів, площа Смольки 1 а) (біг вул. Ягайлонської) поручає плащі, костюми, сукні і т. д по ноючинрецінних цінах. Замовлення приймає з власних і повірених матеріялів. Поленкі в сплатах. 1434 1—4

Найбільше витривалі, світової слави пневматики

„MICHELIN"

що їх фабрична ціна знижена тепер 5 пра. 1423 а) поручає 1—5

ВИТОВД ТРАНДА

Авто-гараж і механічні верстати

Львів, вул. Подлесного ч. 2.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ під управою А. Дуфанця виготовляє всякого рода мужеські одяги після журналів: смокінги, жакети, маринарки, спортові фасони, весняні реглянчі, плащі. — Вп. урядників на місячні рати. Студентам знижкові ціни. Для Вел. Духовенства папістики і реверенди на бажаний крій. Львів, вул. св. Софії 2а. Трамвай 2, 9, 11. 1432 Дайте працю інвалідам УГА! 1—1

Панове! Найпевніші і найлегші та тісні спосібності гумові, перетривкості, гарантія за кожду штуку тулки зол. 4·— висилка на провізію віддворотно цілком дискретно за посліплатою

С. Федер, Львів,

вул. Сикстуська 7 (власний дім).

1270 14—30

Дотеперішні досвіди достаточно виказали, що так збудити ріст волосся як і запобігти випадуванню не можна зовнішніми средствами. Тільки через додання органічмови, внутр. потрібного средства, а саме в таблетках „CRIN" фабрично-хемічним „ЕСКА" в Познані, осягається назавжди певні наслідки. Таблетки „CRIN" в скляночках по 6 зол. до набуття в аптеках і дорогеріях. Наукові проспекти, даром пересилають виключні заступники на Львівську Воєвідство Денковскі і Реца, Львів, площа Бернардинська 17, Тел. 40—30. 1398 3—6

Десять зол. може вже принести велику виграну в клясовій льотерії. По одержанню замовлення кореспондентною пересилаємо льос і долучуємо чек П. К. О. вільний від порта на пересилку плати.

Ціна льосів І. класи:

1/4-10 зол. 1/2-20 зол. 1/1-40 зол.

Шанси гри великі.

Що другий льос мусить виграти.

Виграні: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, і т. д. і т. д.

Банковий Дім **ШІЦ і ХАЄС** Львів. Марійська 7.

1394 4—10

19. березня ц. р. відкриваю першорядний фризієрський сальон жіночий і мужеський після найновіших гігієнічних вимог, манікюр, ондульовання, масаж миття і т. п. першорядна обслуга.

К. Кляйн, Скарбківська 5.

1427 1—3

Надзвичайний Заг. Збір УПТ-ва

відбудеться дня 5-го квітня 1926 р. в салі Музичного Т-ва ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5 у Львові з денним порядком:

1) Відкриття Збору.

2) Зміна статута.

3) Реферат: Фінансовий стан УПТ-ва і розбудова приватного шкільництва.

4) Звіт Ревізійної Комісії.

5) Вибір Голови.

6) Вибір контрольного Комітету (§ 42 стат.).

7) Евентуалія.

Початок нарад о год. 9:30 перед полуднем. На підставі § 50 стат. право рішаючого голосу мають умандатовані відпоручники Кружків УПТ-ва.

Головна Управа Українського Педагогічного Товариства:

Бр. Яхіл в. р. голова. *А. Гаврилко в. р.* секретар.

Оголошення

Звичайні Загальні Збори Повітового господарсько-кредитового Товариства „Народний Дім", кооперативи зар. з обмеж. порукою в Підгайцях відбудуться в четвер, дня 1. квітня 1926. о годині 1. попол. в салі Т-ва „Родина" в Підгайцях (дім п. Костіва) зі слідуючим денним порядком:

1) Відкриття Загальних Зборів.

2) Затвердження річного звіту, річних рахунків і білянсу за рік 1925.

3) Вибір Надзірної Ради.

4) Вибір Управи.

5) Зміна статута Кооперативи.

6) Внески членів.

На случай неприсутности приписаного статутом числа членів, Збори відбудуться о пів години пізніше з тим самим денним порядком і будуть важно рішати без огляду на число членів.

За Надзірну Раду і Управу:

о. І. Токар. *д-р Е. Левицький.*

Ширіть наш часопис!

ЧЛЕНИ „ДНІСТРА"!

Крайна пора викупити вже найновіші поліси „Дністра" зголосити їх до занотування в громадському уряді і подбати, шоби їх переслано перед 31. грудня 1925. р. для провірення до дотичного Відділу П.Д.У.В., бо инакше наражаться члени „Дністра" на непредвиджені страти і неприємности.

За редакцію відповідає *Василь Мудзан.* Видає видавнича Спілка „Діло". З друкарні видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 62. (10.737). Львів, неділя 21. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шек. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фо., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В новій добі.

(З приводу жіночого віча, уладженого Народньою Організацією Українців м. Львова.)

Для людини, яка поодинокі, навіть дрібні події суспільного життя оцінює критично, — хотячи доглянути в них прояв світогляду і збірної думки громадянства, — для такої людини жіноче віче, уладжене останньої неділі Народньою Організацією Українців м. Львова, було дуже інтересним і багатомовним симптомом.

Відрадним явищем, що свідчить про зріст громадянської зрілости серед жіноцтва, є це, що віче, уладжене майже прихапцем, без підготування чи реклями, стягає спонтанічно кількасот жінок (не лиш інтелігенток, але також міщанок і робітниць), які своєю участю в нарадах дають наглядний доказ свого громадянського вироблення.

Симптомом, що говорить про зацікавлення жіночим питанням серед суспільности, було велике число присутних мущин і їх жива участь в нарадах.

Одначе найбільше замітним симптомом є факт, що віче скликувала політична організація. Усе значіння цього факту можна зрозуміти лише на тлі дотеперішнього становища галицьких політичних партій до справи активної співучасти нашого жіноцтва в громадянсько-політичній роботі.

Не лише в довоєнних часах керманичі нашого національного і політичного життя вкупі легковажили чинник організованого, свідомого своїх громадянських прав і обовязків жіноцтва у цілости життя нації. Не лише в кількох місяцях української державности в Галичині, —

коли кожна свідома українська людина повинна була числитися на вагу золота, наші провідники не хотіли чи не вміли притягнути жіноцтва до державної роботи. Але і сьогодня, коли українська жінка на основі українських і чужих законів теоретично стала повноправною громадянкою, то в практиці в нашому політичному житті майже непохитно царить старий принцип: „mulier taceat in ecclesia".

І тому жіноче віче, скликане з ініціятиви політичної організації, приневолює до застанови, прокидає надії... „Невжеж зміна тактики?" — тиснулося мимохіть на уста всім учасницям віча, а шановна прелєгентка, п-ні дир. Милицька прямо звернула цей запит в сторону аранжерів зборів.

Вміти витягнути висновки з помилок минулого, завернути вчас зі старих хибних шляхів, іти за духом часу — це доказ політичного розуму. „Після кількаліньої праці Нар. Організація Українців м. Львова прийшла до переконання, що вона не зможе сповнити своїх завдань, коли не втягне в свої ряди жіноцтва", — признав голова організації. — А другий посідник пригадував, що жіноцтво цеж половина українського народу і як не може жити і розвиватися нормально організм, який видихує лиш одним легенем, так не може жити і розвиватися суспільність, в якій половина населення стоїть осторонь громадської роботи. Цей бесідник звертав також увагу, що сили українські малі та що не вільно нам марнувати ні одної пари рук, не вільно легкодушно ослаблювати національного організму, позбавляючи його співпраці жіноцтва. А вказуючи на приклади з української історії, від княгині Ольги аж до найновіших часів, доказував, що українська жінка зуміє покористувагися своїми політичними правами для добра цілої нації.

Таких слів з уст мужчин ми ще не чули. З цеї точки погляду останнє жіноче віче було справді дуже повчаючим. Не нові кличі, чи нові методи праці роблять його замітним, лиш факт, що ці кличі вперше виголошували мужчини, провідники політичної організації.

В тім першім зближенні наших громадських діячів до жіночих мас не обійшлося і без деяких непорозумінь. „Першим" жіночим вічем назвали його аранжери. І тому зовсім слушно референтка зараз на вступі своєї промови звернула увагу на невідповідність тієї назви, пригадуючи цілу низку жіночих віч, уладжуваних за останні десятки літ заходами жіночих організацій, від великого віча, скликаного 1906 р. Кружком Українок і Клюбом Русинок в справі загального права голосування до віденського парламенту починаючи, а Всеукраїнським Жіночим Зїздом 1921 р. кінчаючи. Також за останні два роки відбулися в Станиславові, Сгрию й инших провінціональних містах великі повітові жіночі віча, устроєні жіночими організаціями. Треба одно також пригадати ініціяторам віча — (що і зробила одна з бесідниць), що українське жіноцтво відавна проголошує і реалізує через свої організації ті кличі, з якими сьогодні прийшла до нього Організація Українців м. Львова. Що ті самі гасла, які ще недавно стрічалися серед наших провідних кол з насмішками і глумом, а в найкращому випадку з недовірям або оваджістю, тіж самі кола проповідують сьогодня яко будий щось для жінок нове і невідоме. Доказом також новної незоріентованости наших політиків в жіночих змаганнях і ідеольоґії жіночого руху було, коли один з бесідників (цей самий, який так гаряче змальовав ролю свідомої жінки в житті нації і дер-

жави) перестерігав наше жіноцтво перед нашими організаціями, які витрачують сили на „боротьбу з мужчинами". Треба було аж пояснювати, що таких організацій ніде на світі, а зокрема в нас, немає та що боротьба за права на працю для народу не є „боротьбою з мужчинами".

Та не вважаючи на дрібні непорозуміння, віче викликало у всіх учасниць якнайкраще вражіння, а Нар. Організації Українців м. Львова належиться за її ініціятиву подяка і признання. Маймо надію, що за тим „першим" жіночим вічем (першим не в історії українського жіночого руху, але першим в історії українських політичних партій) підуть слідуючі і що всі українські національні партії звернуть пильну увагу на організацію жіночих мас, здаючи собі справу з небезпеки, яка нам грозить, коли жінка-виборець стала при майбутних виборах предмегом експльоатації і сліпим знаряддам в руках непокликаних чинників.

(Мі—ру).

Моднї вовни для пань на костюми, пальта, мужеські сукна, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма

АНТІН УВЄРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філії в Тернополі і Стрию.

Акад. Грушевський далі в неласці.

На відбутому в першій декаді березня ц. р. зїзді українського комсомолу в Харкові заінтерпелювали голову харківського Раднаркому Чубаря в справі політичної льояльности акад. Мих. Грушевського.

На поставлений запит Чубар відповів: Не знаю, чи багато з Вас чигало про виступ акад. Грушевського на пленумі Головнауки й Головмегодкому, що відбувався в Київі. Відбувалося обєднане засідання Пленуму з членами Української Академії Наук, Академії наукової, здається, червоної. І сам академік Грушевський зазначив, що він вітає те, що радвлада збудувала Українську Академію, а навіть що вона підтримує шлях незалежности Академії, який визнав Нарком осьвіти. Здається, чогож більше? — Академік Грушевський, що був головою Центральної Ради, який приїхав сюди, попросившись працювати в умовах радянської влади на Україні, який нам приняв усі ці умови, він нагадує нам, діячам радянської влади, що ми провозили ті думки, за які він боровся багато років назад. В деякій мірі воно так, коли Грушевський боровся за визволення українського народу від великодержавного російського шовінізму, від гніту російського царату. Це завдання радянська влада розвязала. Жовтнева революція проголосила самовизначення націй. Робітники і селяне України це гасло використали і заклали свою радянську республику з робітниче-селянським урядом. Коли б цього не було, то не було б фактичного визволення трудящих мас. Цього не розуміють і не хочуть розуміти академіки Грушевські, цього не хочуть розуміти з учених людей ті, хто з ними працює, що жовтнева революція визволила всіх трудящих від національного гнету. Вони цього не розуміють, або розуміють та не хочуть показати, як саме розуміють.

Тут на нашому зїзді — казав далі Чубар — на зїзді робітниче-селянської молоді я знов підкреслюю, що академік Грушевський своїм виступом на цьому пленумі не виявив повнотою свого відношення до радянської влади, не виявив свого відношення до будівництва соціялізму в умовах диктатури пролетаріяту. Лише через цю диктатуру, лише через спілку робітників та селян ми можемо будувати соціялізм, а не через ту тільки культурну працю, яку вчені люде вважають за єдиний шлях до соціялізму. На радянській землі ми даємо змогу працювати кожному науковому робітникові, але бажаємо того, щоби кожний науковий робітник не лише формально прийняв радянську владу. Нам потрібна спілка науки й праці, нам треба щоби Академія, щоби кожна наукова установа працювала в межах радянського завдання, виконувала ті завдання, яких вимагають інтереси робітників і селян, а не бажання окремих людей".

Отже не зважаючи на ліві політичні погляди акад. Грушевського, не зважаючи на його велику працю для української культури, не зважаючи на його охоту працювати для тієї культури під радвладою, не зважаючи на пристосування себе до вимог радянського середовища він всеж таки не задовольнив понурих епігонів Кремля. Це замало формально визнати пролетарську диктатуру, треба перед нею простягнутися і відкрити серце та душу. Але відкрити можна його тільки тоді, як вона переснічена також ідеольоґією як комуністична, а як її не має, то треба, видно, орехати, треба кривити душею, треба поневолити себе, свою душу, свої переконання, треба заложити кафтан оддіченства на серце. Ось чого треба, щоби комуністи перестали тебе турбувати і щоби взагалі перестали звертати на тебе увагу.

Боже подумати тільки! Михайло Грушевський, що має за собою кількадесять літ оздоровної праці для українського народу, кількадесять літ праці над творчим або-

---

Red. czas. „Dilo" Nr. 124/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jako trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 58 (10733) z dnia 17. marca 1926 roku pod tytułem: 1) „Pecke światło swobody" a) między słowami: awantjurze dynastii... a słowami: Ale czas, b) od słów: A zamiast... aż do końca tego artykułu. 2) w notatce pod tytułem: „Najbyższe zawdzięczanie" między słowami: wiadomości i uważ... a słowami: Wat nepotrafi. 3) w notatce pod tytułem: „Odyum rzeźni?" a) między słowami: mas dla b rutody a słowami: kama pojawa, b) między słowami: politycznych nastrojów... a słowami: Na tej platformi zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną dnia 10. marca 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił ogłoszenie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 11. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. n. Lwów, dnia 17. marca 1926.

Sławej.

ПІКЕР ANTIQUE
БАЧЕВСЬКОГО

Задоволені делеґати — незадоволена суспільність.

Настрої після женевської сесії.

Комунікат підписаний у Женеві представниками держав на закінчення сесії Ради Ліги Націй не поправив настроїв серед суспільности в усіх державах. Надії на кращу розв'язку справи у вересні не міняють факту теперішньої невдачі. Може саме тому більшість дипльоматів силкується вернутись додому з погідним обличчам. Німецькі делеґати є захоплені прощальними словами Бріяна, який підкреслював необхідність співпраці з Німеччиною у Лізі Націй і висловив надію, що всі труднощі в цьому напрямку будуть поборені. Преса повторяє ще й нап'ів жартливий коментар Бріяна до сцени, коли Штреземан відійшов до Скшинського і стиснув йому щиро руку. Бріян сказав, що цей жест тішить його незвичайно і є для нього одним з найкращих наслідків сесії.

Не вважаючи на велику більчість голосів у франц. парляменті за довірям для уряду Бріяна, йдуть чутки, що внаслідок невдачі у Женеві, цей уряд не вдержиться довго. Такі самі звістки, в острішій формі, приходять з Англії, де ліберальна партія та партія праці домагаються перевести в парламенті дискусію над ходом нарад у Женеві і висловили вже свій жаль, що женевські події стоять у різкій суперечности до сподівань парламенту, а тим самим є загрозою миру. Навіть становище шведського уряду є захитане. Несоціялістичні партії заявляють, що становище Унденя в Женеві не покривалось в останнім моменті з лінією уряду та його партії. Здається, що тільки Італія та Польща є повністю вдоволені собою з огляду тим, що Німеччині не вдалось провести крізь ворота цариства Женевського.

Спасення?

Хтось може це вважати парадоксом, але в суті річи так воно є, що безплідність Женеви є спасенням Польщі. Розуміється, спасенням тільки на кілька місяців, коли то все почнеться наново.

Справді, польський премієр і міністер закорд. справ гр. Скшинський може дякувати „вищим силам", що приняття Німеччини до Ліги Націй і наділення її постійним місцем в Раді скінчилося відсуненням тієї справи до осени. Польські соймові кола, провожаючи свого висланця на женевське поле бою, поводились аподиктично і невблагано. Як колись спартанські жінки з чисто жіночою безкомпромісовістю наказували вони йому: зі щитом або на щиті! Мовляв, або постійне місце для Польщі в Раді Ліги поруч Німеччини, або не вернешся живим.

Без пророчого хисту можна було сподіватись, що осягнення постійного місця Польщею в Раді Ліги нарівні з великими державами було занадто сміливою мрією, якої не міг здійснити ані Скшинський, ані ніхто инший. Він чув, що над його головою збираються чорні хмари, притаївся і ждав бурі та грому. Одночасно чув він і те, що повітряна труба не лише повалить його, але й теперішній уклад сил і відносин в польській державі.

Скшинський, що тут, у нутрі, зі запалом говорить про впорядковування відносин, на женевському грунті в своїй резиґнації і духовій зашпенлости не скриває правди. Наскільки йому дозволяли форми дипльоматичної щирости, жалівся він на свою лиху долю, твердив про неминучість свого упадку і пророчив народження польського Муссоліния, забуваючи при тому, що Муссоліні є тільки один на світі та що кожний инший (як нпр. Прімо де Рівера) може бути хіба його карикатурою. Під цими жалями-погрозами скривалася вся польська безпорадність, безвигладність і безвихідність та заповідь відродження „історичних" конфедерацій, яких зачатки маємо вже в правих і лівих польських тайних організаціях.

Дожидаючи вістей з Женеви, Польща заперла віддих. Завдяки тактиці польської преси в одній хвилі забулися життєві незгодини. Хвилево зникла і господарсько-фінансова криза, і безробіття, і ферментуюча національна квестія, і розстрій адміністрації, і редукції і все инше. Сойм зрезиґнував зі засідань, над всім запанувала всесильна Женева. Але під поверхнею прилюдного життя, за кулісами кипіла праця, йшов інтензивний рух. Всі приготовлялися на стрічу женевської неудачі. Фашисти й монархісти приготовляли сорочки й відзнаки, ладячись до маршу на Варшаву. Політичний генерал Сікорський, надія польської народової реакції об'їжджав підчинені собі гарнізони, акцептуючи самовільний перехід лінії Керзона і завоювання Сх. Галичини. Тут під крилами „кресової" народової демократії думав він розгорнути свій табор. Словом: конфедерація за плечима! А треба знати, що майже всі польські „історичні" конфедерації брали свій початок на „кресах".

Одночасно заметушився невгомонний „ривикант" Пілсудський. Тримаючи в своїх руках військове міністерство і маючи за собою більшість варшавського гарнізону, ждав моменту, коли то варшавський „люд" і військо прибудуть до нього на поклін.

Третій чинник: комуністи й комунізуючі групи — теж не лишився позаду. В московській „Правді" оцінено положення в Польщі як передреволюційне. Не виступаючи з ініціятивою, ці групи постановили ждати на започаткування хаосу й колотнечі, щоби у вирі боротьби між правицею і лівицею захопити керму в свої руки і відвоювати побіду, як це було в часах Керенщини.

З тією метою ліві польські партії на всякий випадок розпочали деяку пресову й устну кокетерію з „національними меншостями".

Перед Польщею на випадок женевської невдачі простягався тернистий, а може й кривавий шлях, повний несподіванок, з великим знаком запиту що до кінцевих підсумків.

Для крайної правиці не було виглядів на побіду. Вона могла після довших перипетій опинитися або в руках „ризикантів", або в руках робітничо-селянського блоку, репрезентованого групами з орієнтацією на схід. В однім і другім випадку мусілаб була відбутися переоцінка цінностей — без огляду на те, чи був би побідний табор з орієнтацією на Англію, чи на рад. унію.

В першому випадку Польща, базуючись на Англію, після довших заходів одержалаб з протекції якесь місце в Раді Ліги (правдоподібно виборне), одержалаб англійсько-американську позичку, гарантовану Лігою Націй, але мусілаб змінити свою внутрішню політику, головно національну, та стати зі своєю збройною силою на послуги англійським інтересам на сході Европи. В другому випадку — Польща, завязавши „союзом" з рад. унією, сталаб в одному ряді з радянськими республіками, піддаючи свій теперішній соціяльний і політичний лад грунтовній переоцінці і вівісекції.

„На щастя" — якщо можна так висловитися — все скінчилося „благополучно".

Ф. Ф.

З українського Закарпаття.

Представники Закарпаття про чеський язиковий розпорядок. — Загальні Збори „Просвіти".

Ужгород, 17. березня 1926.

На протести представників Закарпаття проти чеських язикових законів, що ввели чеську мову до всіх державних та автономних установ Закарпатської України як мову урядову — всупереч версайському договорові і статутові цієї автономної країни, відповів міністр внутрішних справ д-р Носек у своїй промові в пражськім соймі отсе: „Є це помилковий погляд, що язиковий розпорядок зводить український (в ориг. руський) нарід на Підкарпатській Руси і його мову до становища толєрованої меншости. Навпаки, розпорядок каже виразно, що українська мова може вживатися в цілій Підкарпатській Руси і там, де український елемент не має 20 процент населення, як прим. у берегівськім окрузі".

Розуміється, відповідь міністра не могла здоволити нікого, тим менше представників українського народу у пражських законодатних тілах. Бож щонайменше дивно виглядає, що на основі чеських язикових законів і пояснення міністра офіціяльна мова Закарпаття, мова великої більшости населення, тільки м о ж е вживатися в цілій країні, замість стати справді і єдино офіціяльною, урядовою мовою всіх офіціяльних установ.

До цієї справи забирали вчора голос в чеському парламенті посли о. Волошин (народня католицька партія) і Куртяк (автономний земледільський союз). Обидва критикували чеський язиковий розпорядок у його приміненні до Закарпаття.

Так о. Волошин сказав, що хоч міністр пробував пояснювати цей розпорядок в той спосіб, що українська мова не зведена ним до ролі толєрованої меншости, то все таки він не очеркує ясно меж між українською мовою як краєвою і чеською, як державною. По думці закону про конституцію тільки так можна означити межі цих двох мов, що в автономних урядах повинна бути урядовою мовою українська мова, а в державних урядах мова чеська. Тому бесідник домагався, щоби у всіх автономних установах Закарпаття (шкільний відділ, церковний, адміністрація, суди) українська мова стала урядовою. При тому о. Волошин вказав на небезпечні наслідки політики чеських шовіністів-радикалів, що своїми денаціоналізаційними заходами на Закарпатті хочуть довести до вибуху всяких звязків, не то симпатій, між обома слов'янськими народами. Тому протестував проти дальшого урядового піддержування денаціоналізації і домагався, щоб уряди стояли на сторожі і берегли прав української краєвої мови. Як член коаліційної партії, о. Волошин голосував проти внеску послів національних меншостей і комуністів, що висказував урядові за його язикові розпорядки недовіря.

За те пос. Куртяк солідаризувався з цілою опозицією і виступав різко й рішучо проти чеської політики на Закарпатті, яка уважає цю країну своєю кольонією, не рахуючись в нічому з інтересами й домаганнями автохтонного населення. Розуміється, критикував остро чеські язикові розпорядки, видані з метою денаціоналізації населення Закарпаття, хоч теперішні провідних чеського народу гарантували йому це так недавно широку автономію. Між бесідником і о. Волошином прийшло при кінці засідання до словної перепалки, коли Куртяк заявив, що о. Волошин не має права промовляти в імени Закарпаття. Закінчив Куртяк свою промову заявою, що голосуватиме за внесенням опозиції.

*

Дня 14. ц. м. відбулися річні загальні збори краєвого товариства „Просвіта" в Хусті, серці Мараморощини. Добре зробив виділ, що скликав збори товариства, якого осідок є в Ужгороді, до цього міста. Хуст є найчистішим українським містом Закарпаття, огнищем цілого Марамороща, що дав Закарпаттю цілий ряд культурних і політичних діячів.

Самі збори були радше конгресом „Просвіти". Отворив їх д-р Юлій Брацайко, після нього виголосив привіт старости Хусту Белічко. Потім перечитано телеграми (м. ин. від львівської „Просвіти", від словацької „Матиці", від спаської Петра й ин.). Опісля вигадано посла о. Волошина, який говорив про перемогу рідної, мадярської мови над кацапською „язичієм" на Закарпатті. Потім заслухано реферати учит. Д. Поповича і дир. Чепелди. По загал виголосило повні головний виділ, з малими змінами в старому складі. Головою став знов д-р Ю. Брацайко. „Просвіта" має на Закарпатті 10 читалень, кількадецять хорів і 32 театральні гуртки.

Полудневі відбулися

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком сіжу цитрину, до чаю, вемовиди капусти, борщу і т. п.
Дешеве, здорове, смачне, практичне.
1247а **Жадайте у всіх складах** 16—75
„Народної Торгівлі".

рів з Бичковець, Вел. Раківця, Вишкова (селянський і діточий) і поспіли учительських хорів севлюшського й тячівського округа. Першу премію дістав хор з Бичкова (1000 ч. к.). другу з Вишкова (600 ч. к.), третю з Вел. Раковець (400 ч. к.). Гроші на премії зібрано на місці. Учительські хори дістали похвальні грамоти. Вечором трупа театру відіграла оперету „Од не ходи Грицю".

Збори пройшли серед великого одушевлення при численній участи делегатів читалень, селян, робітників, священиків, учителів та інтелігенції. с.

Пресові вирізки.

Моральна атмосфера сучасної Польщі. — Полеміка між польськими фашистами і радикалами. — Навмисні бажання, або від „mocha do mocha".

Одначе ніколи наш малюнок зі зрозумілих причин не міг набрати таких гострих обрисів, як в деяких органах польської преси, звільнених від опіки львівського пресового цензора. У варшавському „Роботнік-у" з 18, ц. м. (ч. 77) стрічаємо статтю під невинбагливим, але за те ядерним написом: „Цо боротьби з лайдацтвом"! Ось що пишеться там про моральну атмосферу сучасної Польщі:

„Гроза проймає кожну чесну людину, що стежить за прилюдним життям в Польщі. Всякого роду лайдацтво розцвітає у повоєнній атмосфері майже у всіх країнах. Лайдацтво в Польщі поширюється в застрашаючий спосіб. Всяка каналія гордо підносить голову, втискається всюди, опановує все і вся, що добре і чесне — тероризує.

Сто голова гидра зла родить наш молодий державний організм, душить все ліпше прилюдне життя, затроює усю атмосферу, яку з кожним днем важче переносити. Кожний здоровий відрух стрічається зі зорганізованим опором і протиділанням все сильнішої каналії;

Всюди бачимо страшний терор, приповровлюваний злодіями, лайдаками, легкодухами й непотрібами у відношенні до людей чесних, дбайливих за публичний інтерес і добро краю, — а бездіяльність чинників, обовязаних давити зло, заохочує зростаючу в силах каналію, паралізує всякі спроби очистити атмосферу. Чесні люде притихають, але серед широких кол громадянства зростає обурення й невдоволення, глухий бунт мурґує все глибше і ширше, невдоволення звертається вже не проти лайдаків, але проти держави, що толерує розпаношену каналію.

Лайдацтво з одного боку, а лайдичість, що здержує боротьбу зі злом з другого, — ось чинники, що спихають в пропасть молоду державу!"

На жаль, ця пошесть починає ширитися і в деяких наших колах. Тому ще раз взиваємо наше громадянство до використування всіх морально-санітарних засобів в обороні морального здоровля нашого організму.

— У варшавському тижневику „Глос Правди" (ч. 131 з 13. ц. м.), органі „польського радикалізму", редагованім відомим публіцистом З. Стпічинським, стрічаємо статтю про роботу польських фашистів під принанчивим написом: „Офенсива лайдацтва". Автор статті розправляється з брошурою „Ритуканці", якої автором є Ян Млот, під яким то псевдонімом скривається б. співробітниця „Курєра львів.", а опісля „Ржечипосполіт-ої" Ір. Панненкова. Ця брошура звернена проти Пілсудського і його приятелів. Полемічні засоби „Глос-у Правди" є невзвичайно багаті і цвітисті. Брошуру Панненкової називається пописовим витвором „народової кухні".

Автор має відвагу

„доводити друковане лайдацтво до епатуючої перфідії, що становить позитиву ревеляцію в багатих стосах документів скудобіння людини".

Та не нашим завданням зупинятися на полеміці між польськими фашистами і польськими радикалами. Але з тієї полеміки довідуємося, що польські фашисти дивляться на поворот Пілсудського до Бельведеру (на президентське становище) як на нову польсько-большевицьку війну, ведену в порозумінні з Німеччиною з метою повалити більшовиків. Розуміється оба „союзники", піддержувані Англією, булиб щедро винагороджувані за повалення більшовиків. Автор брошури про ризикантів твердить, що тоді наступилиб такі граничні зміни й пересунення:

„1) Польща має втратити горішню частину данцігського коридору та згодитися на „вирівнання границі" в Познанщині й на Шлеську. 2) Польща має одержати „вільні руки" в квестії Ковенської Литви з Клайпедою, 3) Мають бути признані суверенні права Польщі над Правобережною Україною з Одесою, 4) Лівобережна Україна з Донецьким басейном має становити відрубний комплекс під протекторатом Польщі і Німеччини, 5) Німецька держава має дати Польщі ефективну допомогу в „ашифікації Росії", за що має право домагатися дальшої „ректифікації границь" з цілим польським Шлеськом і західною смугою Познанщини".

Не входячи в те, на скільки ці пляни „ризикантів" відповідають дійсности, все таки слід зазначити, що щось вариться та що польські апетити є зовсім поважні.

м. ч.

Політичні новини.

Засідання Ради С. Н. в Берліні?

„Пешті Наплъо" повідомляє з Женеви, що члени Ради С. Н. рішили на довірочній конференції дати Німеччині сатисфакцію за женевські події, так що перше засідання Ради після прийняття Німеччини скличуть до Берліна. Члени Ради сподіються, що ім. уряд радо прийме це предложення і поробить відповідні зарядження.

Становище Еспанії незмінене.

Еспанська преса відложення женевських нарад прийняла спокійно. Стверджує, що Еспанія й дальше не змінить становища, а завданням уряду буде запевнити постійне становище для Еспанії на осінній сесії.

Перед упадком уряду Бріяна.

Уряд Бріяна, який одержав довіря — виключно наслідком хвилевого зомління мін. Мальві — вдержиться ще короткий час. Димісії Бріянового уряду сподіються найдальше до Великодня. Доля уряду Бріяна, пише „Квотідієн" — залежить від прийняття або відкинення Бріянового фінансового предложення.

Недовіря для Чемберлена?

„Дейли Тел." повідомляє, що рішено відбути у второк у палаті громад дискусію на тему женевських подій. Льойд Джордж в імені лібералів виступить гостро проти Чемберлена і поставить внесення на уділення мін. загр. справ недовіря. Прем. Болдуін постановив інтервенювати й виступить в оборону політики Чемберлена, осуджуючи агітацію преси й ліберальної партії. З инших джерел повідомляють, що до поставлення заяви недовіря не прийде, бо весь уряд погоджується з політиком Чемберлена.

Біржа.

Америк. дол. 8·04 — 8·06 канад. дол. 7·85 — 7·90, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25 леї 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·33, фр. швайц. 1·48 — 1·52, англ. фунт 36·80 — 37·20.

Золото. 20 кор. 31·50 —32·00, 20 франк. 29·00 —29·50; 20 марк. 36·00—36·50; 10 руб. 39·00—39·50.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·25, 5 зл. кор. 3·40—3·48, фльорени 1·70—1·75, рубл. 2·70 — 2·75, рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

Пшениця красна з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22.50—23·00.

Вищі технічні інженірські студії в Бельгії від 2—3 літ.

Без вступного іспиту, матура вистарчаюча, 3-літній курс інжінірський: Інж. електро-техніх, Інж. електро-механік, Інж. промисл., Інж. радіо. 2-літній курс інжінірський: Інж. кольоніяльний (посада в африканських кольоніях), Інж. констр.-авіяції, Інж. констр.-автомобілів, моторів і лодок, Інж. хемії, Інж. металюрґії, Інж. бетонових будівель. — Для абсольвентів учительських семінарій і приготовляючий рік. Курси і для жінок приступні. Спеціяльний курс французької мови. Курси денні і вечірні. Оплата річна 580 бельг. Фр. Вписне 30 бельг. фр. Кореспонденція на всіх мовах. Адресувати: M. Ing. V. Vicenik, Secrétaire General de l' Institut superieur Technique et Colonial 25 Blvg. de la Constitution Liége Belique. 1254 1—1

НОВИНКИ.

— **Газова субвенція.** Американський центральний жидівський комітет „Джойнт Комітет" призначив для Жидів у Польщі 400.000 доларів; з цього 5.000 (?) дол. має прийти на Галичину, 50.000 на „святочну акцію" себто на відправлювання свят, окремо на бідну дітвору і поодинокі більші та менші міста. Ясно, що не сказано, скільки з цієї суми піде на конкуренційну боротьбу в торговлі, а може й передвиборчу акцію.

— **З Наукового Товариства ім. Шевченка.** Засідання матем.-природ. секції відбудеться в суботу, дня 20. ц. м. о 18. год. Проф. І. А. Фещенко-Чопівський читатиме свою працю п. н. „Теорія дифузії вугля в залізі".

— **Самовбивство студента.** Між Скниловом і Басівкою кинувся під поїзд 17-літній Мих. Магоцький, син господаря з Любіня Вел., Українець, студент торговельної школи у Львові. Причиною вчинку мали бути докори в родині, що він нічого не вчиться і останніми тижнями не ходить до школи. Незнаєна тільки причина його песимістичного настрою, в якому він зміняв спосіб життя.

— **З любовних трагедій.** Вчера на вулиці 3-го Мая проходні були свідками трагічної сцени. Двадцятилітня панночка бігла за молодцем, тримаючи в руці аляшку з вітріолем, а молодець з попареним обличчям утікав перелякани. Ця сцена була епізодом довшої любовної історії, яку мав 26-літній скінчений правник з молодою сиротою, панночкою, з якою познайомився приятелько минулого року. Дівчина закохалась у молодці на смерть і саме це — як це, на жаль, буває надто часто, стало причиною, що молодець почав її обминати і заявив, що порвав з нею всі зв'язки. Родинам молодої пари була відома вся історія, одначе їм не вдалось вплинути на молоду дівчину, яка погрожувала своєму вибраному, тим страшним засобом, якого вжила: вітріолем. Поранений молодець лишиться зі слідами на обличчі все життя, а арештована дівчина відповідатиме перед судом за злочин намірного вбивства. Подвійна осторога для закоханих, з надходячою весною.

— **З темних хроніки.** Слідами двох львівських Перльмутерів, що підробляли марку віденської фабрики ультрамаринів, пішов львівський фабрикант ниток Сауз, який підробляв охоронну марку фабрики ниток у Лодзі. Покупці привязані до марки „трикутняка" не зміркували, що купують погановський місцевий виріб.

Шойно фабрикант з Лодзі, втративши збут свого товару вислав до Львова свого представника, який винюхав усю історію. — Два власники „спедиційного бюра" Гарнес і Баумгартен висилали на протязі літ дорогі предмети за границю, записуючи їх на пошті як маловартні. Один з них на цих ошуканствах доробився стілки, що став зі звичайного перевізника мільонером. — Невтомлений у вигадках як прожити чужим коштом, 28-літній Гайкман відсидівши три місяці вязниці у Любліні, приїхав до Львова шукати наївних. Він телефонував до різних фірм в імені воєводи або визначних редакторів, повідомляючи, що до них прийде післанець з листом, який треба викупити за 10 зол. В инших випадках прохав різних предметів для бідних емігрантів. За ці штуки сидітиме місяць у вязниці, де мабуть придумає за цей час щось кращого або покине з обуренням негостинне місто.

— **Дрібні відомости з Радянської України.** В урочистому відкритті пам'ятника Т. Шевченкові в Полтаві дня 12. III. п. р. взяла участь окрема делегація Всеукраїнської Академії Наук. — Асоціяція Сходознавства поробила перед Народнім Комісаріятом Освіти і цілим Харківським урядом заходи для одержання дозволу на висилку наукової експедиції до Константинополя і Персії. — Український поет неоклясик М. Рильський випустив з друку нову збірку поезій п. н. „Тринадцята весна" (Лірики кн. IV. Д. В. У. Київ 1926). — Управа водяного шляху на Дніпрі і порогах рішила приступити до винесення з Дніпрового дна 100 тисяч пудів заліза, що потонуло в часі знищення Поляками київського ланцюхового моста.

— **Шевченкове число Харківських „Вістей"** принесло передову статтю, присвячену памяти Шевченка пера В. Затонського і статті: „Святкування Шевченківських днів під Польщею" М. Луцкевича, „День Шевченка" В. Десняка і „Шевченко і Куліш" В. Коряка. Число вийшло в збільшеному обемі.

— **Нові призначення на Україні.** Рада народніх комісарів України призначила заступником наркомісаря здоровля Миколаєва на місце звільненого Канторовича, до колегії наркомату здоровля призначила Канторовича, Сомова і Суслова. Радярком звернувся до Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету з проханням, щоби на становище наркомісаря торговлі призначити М. А. Чернова а на його заступників Коломийцева і Жигалку, а на членів колегії Наркомторговлі: Венгера, Аліторна, Шепотька, Кагана і Полікарпова. До складу Української концесійної комісії призначила Рада Народн. Комісарів: Сербиченка головою, Золотарьова, Гринька, Чернова, Попова, Кузнецова і Трилиського членами комісії.

— **Відхрещуються від перехрещування.** Конфлікт між радянським урядом і Фінляндією виринув з маловажного привозу, одначе може мати важніші наслідки. Фінляндія вживає в своїх провідниках заграничної їзди назви С. Петербург чи Петроград замість Ленінград. Радянський уряд настоює, щоби вживати назви Ленінграду; фінляндський уряд відповідає, що в фінсько-російських договорах скрізь пишеться лише про Петербург. „Красная Газета" піддає думку, що цей конфлікт можна би полагодити, якби радянський уряд схотів узяти на себе кошта передруку всіх фінляндських провідників. Одночасно сам радянський уряд дійшов до висновку, що масове перехрещування географічних назв веде на чужині і в краю до повної плутанини. Тому видав обіжник до повітових і міських управ, щоби вони стримались з перехрещуванням назв вулиць та площ на тій підставі, що вони нагадують добу царського режиму.

— **Один з галицьких переможців.** У Москві помер відомий російський генерал Олексій Брусілов, один з найвибітніших противників австрійських полководців в останній війні. 3. вересня 1914 р. почав він як командант 12-го корпусу великий стратегічну акцію на австрійськім фронті, здобув твердиню Галич а його передні стежі вже на другий день дійшли до гребеня Карпат. Карпати переходив він з успіхом чотири рази. Мусів відступати аж з під Мармарош-Сиготу. Він рішив також про долю Перемишля в червні 1915. Внедовзі після цього його призначили провідником 8-ої армії, а 5-го квітня 1916 р. головнокомандуючим південно-західного фронту. У червні цього року він вславився дуже енергійним наступом. В ментю запанування радянської влади він утратив своє начальне становище, одначе не перестав бути дорадником при генеральнім штабі, а підчас війни СРСР проти Польщі заявив урядові, що хоче взяти у війні участь. Весною 1925 р. він їздив на чужину лічитись і провів довший час у Празі. Він уродився в 1853 з російських „дворян" і вступив до царського корпусу пажів. Уже як офіцир брав участь у війні проти Туреччини та Японії.

— **Примхи природи.** Німецькі часописи передають звістку про цікаве явище, якого свідками були мешканці місцевости на Шлеську, Маршвіц. Під лісом зявився високочезний огненний стовп похожий на великанський коркотяг, який з гуком грому посувався вперед на схід. Ця воздушна труба повирвала з коренями величезні дерева і зірвала покрівлі вкрит далеко. Згодом вритикла і вогонь так само швидко як появилась.

— З шахових змагань. В осьмій черзі змагань на Семерингу результат виграних є такий: Немцович, д-р Тартаковер по 7, д-р Тарраш, Шпільман по 5 і пів, Рагі 3, Рубінштайн, д-р Відмар, Альохін 4 і пів, Давідсон, Піллт. д-р Вайда 3 і пів. Яновський, д-р Трейбаль 3, Кмох, Міхель 2 і пів Ітс 2, Роселлі — пів.

— З кіна. У кіні „Лев" іде весела драма в 10 діях „Звелена" у заголовній ролі з одною з найбільших артисток світа Мері Пікфорд. — У кіні „Марусенька" йде фільма в 6 діях на підставі повісти Л. Толстого „Жінка двох мужів" (Бігамія) і друга в 6 діях п. з. „Прокляття".

З судової салі.

Проти доносів жандармерії.

Дня 18. березня н. р. відбулася в Ст. Самборі дальша розправа проти п. Дмитра Котелка, учителя в Ст. Самборі. Переслухано 6 нових свідків і всі вони згідно потвердили, що п. Котелко, обуренний пренебрежним поведенням двох учеників, сказав одному з них: „Ти свине! Польська Конституція 3. мая і т. д." А жандармерія домесла, що він сказав: „Ти свине польська! Конституція 3. мая і т. д. По замкненню доказового поступування забрав голос інспектор Соколовський і виголосив пристрасну промову. Представивши п. Котелка як політичного агітатора, що нельояльно й ворожо ставиться до держави, домагався уварення п. Котелка на основі а т. 5 д. (Пр мусове перевесення в стан спочинку.) Після промов оборонців адвоката д-ра Арнольда зі Ст. Самбора і д-ра Льва Гаєвича зі Львова трибунал видав увільняючий вирок. Інспектор Соколовський зголосив відклик.

В наших товариствах.

З діяльности т-ва „Плай".

Туристичний рух має у нас все багато прихильників, але недоставало йому одноцільної організації, що могляб поставити українське мандрівництво на відповідній висоті, дати йому фахове підготовлення і пильнувати постійно його розвитку. Перевести таку організацію поставило собі за ціль українське туристично-краєзнавче товариство „Плай", засноване в осени 1924 р. По першім році діяльности „Плай" може представити вже деякі, хоч іще скромні результати своєї праці.

„Плай" розпочав свою діяльність походами в околиці Львова. Не буда це туристика на велику міру, але товариство хотіло в той спосіб звернути до туристики львівську публіку й познайомити її з містом і його околицями, звертаючи увагу як на памятки природи, так і на історичні спомини, звязані з різними забутими місцями. Так відкрито Львовянам княжий Львів, оглянено укріплення середмістя, звиджено головні музеї; дальше відбудися проходи на Кайзервальд і Кривчиці (місця перших стрілецьких маневрів), Чортівську Скалу, на окопи з українсько-польської війни коло Сигнік, до Медової печери, на Кортумівку (Окопи Дорошенка). З ближчи місць під Львовом звиджено Бруховичі, Чорну Гору під Грибовичами, Винники і Сихів; а дещо дальших Янів і Стілець, Гринівку, Крехів і Жовкву Миколаїв, Розділ і Жидачів, Болехів, Бубнище і Синевидську, Шкло і Добростани. Ці прогулянки відбувалися весною і в осени.

Вакації 1925 р. товариство задумувало обернути на більші прогулянки в головні чарті гір та в инші інтересні околиці краю. Але тут не повелося перевести наміченого плану. Головно через нестачу провідників, що могляб жертвувати свою поміч для довших екскурсій. Відбулися тільки дорівочні гірські прогулянки членів: на Хомяк, Зелемінь з Косова на Писаний Камінь і Говерлю; з Людвиківки в західні Горгани (Яйце, Гургулят, Хом і ин.); на Бубнище, в Маківку, опісну Керницю, Чорну Рапу; на Гердах і Риси. На Поділлі була прогулянка з Заболотець до Збоїсова і дві прогулянки з Нижнева до Заліщик. Прогулянки на більшу міру товариство може приготовити щойно на найближчі вакації.

Прогулянки принесли Молодому товариству доволі туристичного досвіду і матеріялів для дальшої праці. Зібрано комплет генеральних карт; заложено альбоми фотографій; описи важнійших прогулянок залишаються в архіві товариства; розпочато також комплетувати бібліотеку. Незвичайно важне й те, що товариство позискало кількох серіозних організаторів прогулянок, яких помочи може користуватися постійно. В „Плаю" згуртувалося поважне число прихильників туристики, в останнім часі також з кругів академічної молоді. Праця досередуджувалася дотепер у Львові. В краю заснувалася одинока філія „Плаю" в Стрию; в кількох місцях є відпоручники товариства. Для пропаганди туристичного руху заходом „Плаю" вийшло три числа органу п. з. „Туристика і Краєзнавство" (як додаток „Нового Часу").

На перших загальних зборах „Плаю" (16. жовтня 1924 р.) вибрано Головний Виділ, що уконституувався так: голова д-р С. Старосольський, містоголова д-р І. Крипякевич, секретар д-р Кость Паньківський, част. секр. Петро Постоляк, касієр Стефанія Панченко, заст. касієра д-р О. Напрага, бібліотекар Евг. Сельський; заступники виділових: д-р Г. Вересівка, Богдан Кравців, Марія Перфецька; контрольна комісія: Вол. Гучковський, Олена Шепарович, Неонила Терлецька, заступники: Дм. Палів, Макс. Бриданський.

Другі загальні збори тов. „Плай" відбудуться в неділю 21. березня н. р. о год. 5. попол. в помешк. Товариства опіки над молодіжю, вул. Бляхарська ч. 11., І. п. На збори ці Виділ запрошує всіх членів „Плаю" і прихильників туристики.

Всячина.

Співаюча мумія 3000 л т. Цими днями Театрась у Льондоні сенсаційна подія, яка розрушила пресу, поліцію, детективів і скінчилась нічим. В одним порожнім вагоні, що їхав до містечка Гільфорд, кондуктор запримітив чорну скриньку. Гадаючи, що це каса, передав її до дирекції залізниць. Там її відчинили і найшли відрубану жіночу голову. Всім пригадався подібний злочин з минулого року з Парижа. Почали шукати за жертвою. Тимчасом знавці стверділи, що це голова мумії. Почали шукати за злочінцем, який покрав модель з анатомічного інституту у Льондоні. Ці розшуки тривали би не знати як довго, як би на поліцію сам не зголосився якийсь добродій, який шукав за скриньку забутою в залізниці. Був це англійський любитель старовини, який купив череп єгипетської мумії до своєї збірки. Ця мумія мала 3000 лт.

Оповістки.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Митковичевої.

Ярослав. Сала „Газети".

Шкільні сходини т-ва жінок з вищою освітою відбудуться дня 21. п. м. (неділя) о год. 6:30 веч. в домівці Захоронки вул. Руська ч. 3. На пер. пор.: Реферат (парфанович-Буляндової Ольги: Жінки старинної Греції. — Гостям раді. — Управа. 1435 1—1

В Українським Лікарськім Товаристві (вул. Руська 3. II. пов.) відчитається у вівторок 23. п. м. о год. 7. веч. працю проф. д-ра Іпучківського під заголовком: „Перші медико-санітарні та антропольогічні нариси України. 1—1

Загальні Збори Товариства Ваканційних Осель відбудуться дня 2. квітня у 6 в кімнаті Т-ва Марійського при вул. Бляхарській 11. II. пов. о год. 4. попол. Коли не зявиться визначене число членів, Збори відбудуться о год. 5. — Управа.

Загальні Збори Т-ва „Плай" відбудуться в неділю 21. п. м. о год. 5. попол. в домівці Т-ва охорони дітей вул. Бляхарська 11. І. пов. 1—1

Надзвичайні Загальні Збори Філії Т-ва „Просвіта" ім. Т. Шевченка у Львові відбудуться в неділю дня 28. березня 1926. о год. 6. попол. в салі Бібліотеки „Просвіти", Ринок 10. II. пов. В разі браку статутом вимаганого числа учасників, о год. 7. Порядок нарад: Резигнація Виділу. Вибір нового Виділу. Внески і запити. — Виділ. 1437 1—1

Дрібні оголошення.

ТКАЦЬКІ верстати і килимарські, сталеві блати, нити, гремпи до вовни і льону і прочі ткацькі прилади і машини поручає „Textyl" Рада Руська. 1420a) 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

д-р Кость Левицький

провадить особисто канцелярію у Львові, вул. Підвалля ч. 7. 1384 II. пов. (дім „Дністра"). 4—4

Церковні цвіти

до уч. яття

Стефанія Погорецька

в сталю (Дім Народнього Дому).

Цвіти з полотна, тревали. Гарнітури укладається на бажання в одним тоні, прим. дуже гарні є з диких рож, з камелії з дов льних красках, з гіацентів і т. д. або з мішаних цвітів. Китиці до свічок менші 6 зол. пара, середні 8 зол. пара і великі 10 зол. пара. Букети стоячі на престіл менші 30 зол. пара, середні гарні 70 цм. високі 80 зол. пара і великі 70 зол. пара. Гірлянди на образи вузькі 8 зол. метер, широкі 10 зол. метер. 1—1

19. березня ц. р. відкриваю першорядний фризієрський сальон жіночий і мужеський після найновіших гігієнічних вимог, манікір, ондулювання, масаж, миття і т. п. першорядна обслуга

К. Кияйи, Скарбківська 5.

1427 2—2

ШВЕЦЬКА РОБІТНЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ виконує замовлення на мужеське, жіноче й дитяче взуття скоро, солідно, дешево. Особині робітники до люксусових робіт! Направки, підметки, направа світлиць на бажане пе- гайво: Львів, вул. св. Софії 25. 1432 a) Трамвай ч. 4, 9, 11. 1—2

Свій до свого!
Дайте хліб у руку інвалідам!

Жужлева Мучка Томаса

(Т О М-А-С-И-Н-А)

є під весняні засіви

найкращим найліпшим кождої

землю найдешевшим пори

ФОСФОРОВИМ НАВОЗОМ.

Фосфоровий квас теперішньої томасини ділає негайно.

Вказівки цінники доставляє фірма

ИОСИФ КАРРАХ

1336 **ЛЬВІВ, КОСЦЮШКИ 18.** 4—7

Приїзжим з Радянської і Закарпатської України, Чехословаччини і Німеччини перекладає всякі документи

д-р Олександер Бариляк

судово заприсяжений перекладач для мов: української, чеської і німецької

Львів, Театинська ч. 31.

Адресу проситься занотувати для знакомих! 1421 2—2

НАСІННЯ ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ

1335 9—10

поручає на кредит

„РЕЇУЛЯТОР" Львів. Ринок 43.

Цінник на бажання даром.

Волосся, їх порість, усунення їх випадання, зміцнення брів і рясів, уможливлює тільки одинове, одинокальне, внутрішне средство таблетки „С Н І N" винр. під надзором наук. почат в Хем. Фабр. „ESKA" в Познані.

До набуття в аптиках і дрогуеріях по зол. 6 за слоік. Нашим проспекти безплатно, там або в формі

ДЕНКОВСКІ і РЕПА, Львів, пл. Бернадинська 17., телефон 47-50.

Виключні представники на Львівське Воєводство. 1398a 3-5

ЛИСТІВКОЮ

або почтовим переказом, можна також замовити

Льоси до І-ої кляси

КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ

По одержанню замовлення висилаю оригінальні льоси, як також чек П. К. О. ч. 143400, яким треба рівновартість переслати.

¼ 10 зл. ½ 20 зл. 1/1 40 зл.

Головні виграні: 400 000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, 45.000, 35.000 полотни.

Сума всіх виграних 9,984.000 зол.

Що другий льос мусить виграти!

Замовляючий льос клясової льотерії одержить даром газету Льосовань „МЕККУРІЙ".

Банковий Дім О. Гріс

Львів, вул. 3. Мая ч. 8.

Ширіть наш часопис!

Рік основання 1887.

НАЙЛІПШІ ГОДИННИКИ — — — — — — НАЙГАРНІШУ БІЖУТЕРІЮ

купуйте тільки у **І. Зельтенрайха,**

1419 **Львів. Марійська площа 5.** 3-15

Заходом філії Тов. „Просвіта в Кам'янці струм. відбудеться дня 28. марта 1926 в салі „Народнього Дому" в 65. роковини смерти Т. Шевченка **КОНЦЕРТ** при ласкавій співучасти Вп. п. п. Парії Левицької, Люсі Цегельської, проф. Євгена Перфецького і Льва Туркевича. Сьвяточну промову виголосить Вп. п. Михайло Галущинський, голова тов-а „Просвіта". Початок точно о год. 7. вечером.

Того самого дня о год. 12. в полудне відбувається конференція відпоручників читалень „Просвіти" в справі організації культурно-освітньої праці філії та читалень. В конференції возьме участь голова тов. „Просвіта", Вп. п. професор Михайло Галущинський. 14 4 1—1

В неділю, дня 21. марта 1926 в год. 9. рано відбудуться в малій салі засідань Адвокатської Палати у Львові при вул. Гродзіцких І.

Звичайні Загальні Збори

Товариства Кандидатів адвокатури

з таким дневним порядком:

1) Звіт уступаючого Виділу,
2) Уділення абсолюторії уступаючому Виділови,
3) Вибір нового Виділу,
4) Внесення і запити.

На случай недостачі вимаганого статутом комплету в означеній годині відбудуться ці Загальні Збори в тій самій салі з тим самим дневним порядком о годині 9:30 перед пол., а то без огляду на число присутних членів. 1417 3—3

Д-р Зілл вр. заст. голови. *Д-р Шнейкрат вр.* секретар.

II. Загальні Збори

Товариства „Союз українських купців у Львові відбудуться дня 5. квітня 1926 р. (другий день лат. Велик. свят) о год. 10-ій перед пол. в комнатах Т-ва при вул. Монастиського ч. 6, зі слід. порядком нарад:

1) Відкриття Зборів,
2) Відчитання протоколу послідних Заг. Зборів,
3) Звіт з діяльности Т-ва,
4) Звіт Контрольної комісії і внесення на уділення уступаючій Раді абсолюторії
5) Вибір голови товариства,
6) „ 12 членів Ради і 4 заступників,
7) „ Контрольної комісії з 3 членів,
8) Ухвалення висоти членської вкладки на біжучий рік,
9) Реферат в справі зїзду купців (§ 4. статута буква е) і в справі загально Торговельній,
10) Внески і запити.

Наколиб не явилося відповідно число статута число членів в згаданій порі, Загальні Збори відбудуться о одну годину пізнійше з тим самим дневним порядком независимо від якого-небудь числа членів.

За Раду „Союза українських купців".

Ев. Мостовець вр. голова. *Дм. Конох вр.* секретар. 2—2 1418

Подяка.

Дня 3. III. 1926 упокоївся по тяжкій недузі у Львові дідич д-р Лука Сафян уроджений в Копичинцях 16. X. 1869, дуже зрибитий тяжким горем по втраті найдорожшого мужа, батька і брата почувається до обовязку зложити сердечну подяку всім, що своїм співчуттям і помічю старалися злагодити наш біль. Передовсім сердечно дякуєм Вп. д-рові Євгенові Должінському зі Львова, що так сердечно заопікувався в часі слабости і по його смерти. Сердечно дякуємо Вп. радникові і його добродійці Ерґарові за дану нам поміч. Дякуєм всім знакомим приятелям, котрі відпровадили його тління останки на дворець у Львові. Сердечно дякуєм та спасибі Вп. директорові Петрові Доганеви за повідомлення повіту і занятість похороном. Сердечно дякуємо Всеч. осободрійми: Вп. совітникові Петрові Шанковському з Копичинець, Вп. о. Северинові Шанковському з Нижбірка, Вп. о. Малиновському з Чабарівки, Вп. о. Рогошевському з Сухоставу, Вп. о. Фашиничеви з Яблонова, Вп. о. Чорнікови з Копичинець, котрі були ласкаві взяти участь в похороні. Сердечно дякуємо Всеч. о. Малиновському парохови Чабарівки та Вп. д-рові Бихови з Копичинець за проповіді коло Народнього Дому. Сердечно дякуємо Вп. директорові Мартюкови за прощальне слово на могилі. Сердечно дякуємо обом хорам з Яблонова і Копичинець. Сердечно дякуємо диригентові Вп. Войнаровському за провід хорами. Сердечно дякуємо всім товариствам і організаціям повіту Копичинецького і гусятинського за ласкаву численну участь в похороні. Сердечно дякуєм церковним братствам та всім громадянам і громадянкам з Копичинець і цілого повіту за дуже а дуже численну участь в похороні. Всім за це, що так звеличали нашого найдорожшого батька, сердечно дякуєм, нехай Вам Господь Бог стократно винагородить. — *Віктория Сафіян жена, Роман син, Стефан брат.* 1433 1—1

За печатню відповідає Василь Мудрий. Вид. Видавнича Спілка „Діло" Друкарня Видавничої Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 63. (10 738). Львів, вівторок 23. березня 1926. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. перепол. Рукописи не вертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

П. П. С.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 18. березня 1926.

І. Розмова з ред. Т. Голувком.*)

— Чи можу просити Вас окреслити коротко становище ППС. до питання „національних меншостей" взагалі та українського питання зокрема?

— Проблема національних меншостей в Польщі завсіди займала в програмі ППС. одно з чільних місць, тому, що в забезпеченні повної („całkowitej") національної, політичної і культурної свободи національним меншостям ППС. бачить одну з кардинальних умов нормального розвитку і сили польської держави. А проте ППС. не генералізує проблеми меншостей як одностайної, лише бачить в ній суттєві ріжниці. І так з погляду ППС. німецька і жидівська національні меншости є меншостями в буквальному значінні, бо Німці на Познанщині й Поморі творять дійсну меншість, Жиди є розсипані, а за те Українці и Білорусини є на своїх теригоріях або абсолютною більшістю або рівноважною з елементом польським. (?!) З огляду на те у відношенні до німецької і жидівської меншости ППС. стоїть на становищі культурно-національної автономії, а щодо Українців і Білорусинів на становищі автономії територіяльної, при чому основною точкою виходу для цього становища є змагання українського і білоруського народів до самостійности; це змагання ППС. вважає цілком справедливим і правильним та істнуючим в інтересі польського народу й польської держави. До того часу, поки український і білоруський народи, яких величезна переважаюча більшість населення і території находиться під імперіялістичною владою Москви, висування питання зміни кордонів Річипосполитої довело би на ділі до війни з Росією. З тих мотивів питання зміни кордонів рижського договору є виключене. Одначе тепер давне внесення ППС., що домагається територіяльної автономії для Східної Галичини і Волини з власним краєвим соймом і урядом є пекучою проблемою, бо тільки цим шляхом можна заспокоїти справедливі українські вимоги в межах польської держави.

— В останньому, відносно короткому часі послідувала низка енунціацій з боку визначних членів ППС чи то з парляментарної трибуни чи то в центральному партійному органі в українській справі. Чи ми маємо тут до діла з випадковим явищем, чи *льогічно* причиновим?

— Це є безумовно явище докладно пропумане й зрозуміле, бо серед рядів польської демократії після ріжних експериментів всіляких урядових і більшостевих комбінацій на терені нинішнього сойму щораз міцніщає свідомість, що польська демократія не обійме влади в Польщі, якщо в урядовій більшости не найдуться представники демократичних чинників національних меншостей та передусім Українців і Білорусинів, як громадянство par excellence демократичних, селянських, та з усіх меншостей найчисленніших. Польська демократія і демократії національних меншостей повинні створити противагу польській реакції, яка шукає контакту з реакцією нац. меншостей, чого доказом є угода з жидівським колом, заключена Ст. Грабським: угода польсько-жидівської реакції.

— Вибачте за увагу: істнує погляд, що угода з Жидами це є концепція правиці розбити національні меншости від сторони неславянських меншостей, і що паралельною є концепція лівиці відносно славянських меншостей...

— Це лише національстична дурійка („nacjonalistyczny obłęd") могла таке придумати. Адже ми шукаємо зближення з німецькими соціялістами в Польщі та з жидівським „Бундом", лише точку тяготи переносимо на Українців і Білорусинів.

— Кого ви, пане редакторе, розумієте під польською демократією?

— Громадянські кола, заступлені у соймі групами ППС., „Визволення" і „брилівців", та сфери радикальної інтеліґенції („Клюб праці" Гугуга).

— Чи ви вірите в реальну силу — як щодо кількости, так і якости польської демократії?

— Безумовно. Думаю, що недалека будуччина оправдає мій оптимізм.

— А всеж протягом цілих семи літ усі польські уряди...

— Досіль справді перевагу мала реакція, одначе тепер іде процес упадку і компромітації польської ендеції, і то саме наслідком її національної політики та господарської експльоатації держави в користь посідаючих клас, які кермували тою шовіністичною політикою.

— Чомуж в такому разі ППС. підтримує ендецію, вступивши в нею до коалиції?

— Тактика ППС. полягає на тім, щоби своєю присутністю в уряді лагодити екстремістичну політику відносно національних меншостей, боронити робітниче законодавство і перешкоджати господарській експльоатації.

— Чи це вдалося і вдається ППС.?

— На мою думку — ні. І я особисто ніколи не вірив в це і тому від початку був противником участи ППС. в коалиції, і цьому я дав вислів на останньому конгресі партії.

II. Розмова з послом М. Недзялковським*).

— Що ППС. робить нині задля реалізації своєї національної програми та що задумує робити в найближчому часі? Яка доля внесення ППС. про територіяльну автономію?

— Якщо мова йде про нашу загальну програму, то клюб ППС. вніс свого часу — в березні 1925 р. — саме той проект терит. автономії для українських земель. Цей проект находиться в конституційній комісії, я є його референтом і готов у кожній хвилині внести його під наради, одначе не хочу робити цього без порозуміння з Українським Клюбом. Меніж відомо, що Український Клюб в теперішній момент не бажає собі видвигнення цього проекту. Зрештою, я признаю правду Українському Клюбові, що раніше мусять прийти зміни в адміністраційний і освітній царині. Щодо адміністраційного режиму, то його зміною булоб само введення в життя конституційних приписів. В освітній царині законом передбачена ураквізація (проти якої ППС. голосувала) не сміє бути інтерпретованою так, як нині, а саме, що лише співи і гімнастика викладаються по українськи, а решту предметів по польськи. Очевидно, що також мусить буги гарантованою свобода приватного українського шкільництва, якому належить поміч від держави.

— А нині! — чи робиться щось задля цього?

— Ця справа має бути поставлена як одна із пяти точок, від виконання яких робимо залежною нашу участь у коалиції.

—Чи ППС ставитиме цю справу рубом, так мовити ультимативно?

— Я взагалі не є приклонником такого ставлення справ, які мають бути вияснені шляхом дискусії.

— Яке дальше становище ППС. в українській університетській справі?

— Будемо підтримувати внесення Українського Клюбу й перти до його прийняття. Вважаємо це внесення наскрізь реальним. В цій справі будемо старатись вплинути і співділати з цілою польською демократією. Зрештою — в нинішній момент ми не в силі щонебудь більше зробити.

— Чи в Клюбі ППС. панує одностайний погляд на українську справу і який саме?

— Постанови XIX. і XX. конгресу ППС. в справі нашої програми відносно національних меншостей, були прийняті одноголосно. В цій програмі є постулят територіяльної автономії для земель з українським населенням і там кажеться теж, що український нарід має право до державної незалежности.

— Яке становище ППС. до справи розвязання сойму і розписання нових виборів та проектів зміни виборчої ординації?

— Ми є за приспішенням виборів на основі дотеперішньої ординації. Речинець зголошення внесення про розвязання сойму залежить від ухвали ЦК партії і президії Клюбу. Ми всіми засобами будемо боротися проти погіршення істнуючої виборчої ординації; щодо її поліпшення (блєокування ліст і точного розподілу мандатів) — то про це важко говорити.

— Вач, пане после, мабуть відомі настрої українського громадянства, яке з природи річи мусить ставитись недовірливо до заяв партії, яка співпрацює в уряді, в якому є теж п. Ст. Грабський?

— Ми розуміємо Українців, одначе зі свого боку мусимо рахуватися зі загальною політичною і господарською структурою держави...

На питання про перспективи швидкої кризи уряду та коаліції і взагалі про долю коаліції — п. інтерпелькутор відмовився дати відповідь.

На питання: до якого висліду мусить довести нинішня польська урядова політика відносно нац. меншостей — пос. Недзялковський відповів:

— Вважаю континуування тієї політики за річ неможливу і з погляду інтересів польського народу і польської держави рішуче шкідливою.

І. Недзяк.

*) Тадеуш Голувко, радний м. Варшави, визначний польський публіцист, знайомий українському громадянству з його статтей в „Роботнику" на українські теми, є членом Головної Ради П. П. С. Він належить до лівого крила партії, заступленого в соймі через групу, на якої чолі стоять посли Заремба і пос. Стальник, та яка нині стоїть в опозиції до тактики більшости, співпрацюючої з ендецією у коаліційному уряді. Виводи п. інтерпелькутора списані буквально у його власним стилізацією і так само льояльно—покищо без усяких коментарів — переслані для орієнтації читачів. — І. К.

*) Мечислав Недзялковський, нинішній заст. голови посольського клюбу П. П. С., є автором проекту ППС. про територіяльну автономію Сх. Галичини і Волини. Пос. Недзялковський заступає погляди більшости ППС., себто погляд про потребу участи ППС. в коаліції. — І. К.

Новий уряд Чехословаччини.

На днях подали ми склад нового уряду Чехословаччини, що утворився під проводом намісника Моравії Яна Черного. Чому уступив уряд Свєгли, що перетревав два кабінети і був при владі три з половиною року?

Хоч як воно в нинішніх часах неправдоподібним виглядає, а уряд Свєгли уступив не наслідком якоїнебудь кризи, а наслідком недуги свого премієра. А саме Свєгла, що недужав з довшого часу і ще в січні цього року бажав за порадою лікарів виїхати на полудне, рішився уступити зі свого становища тепер, після того, як празький парлямент 156 голосами проти 103 відкинув внесення опозиції на удалення його урядові недовіря за видані ним язикові розпорядки. Отже ясна річ, що не парлямантарна поразка спричинила димісію кабінету Свєгли, а просто стан його здоровля і знеохочення до важкої, незвичайно відзічальної праці премієра в сучасних умовинах Чехословаччини, в якій він — треба признати — виявив немалий посередницький хист.

Про новий кабінет годі наразі сказати більше поза тим, що він є кабінетом мішаним, непарляментарним, бо складається менш-більш в однаковому числі з міністрів фахівців та урядовців. Такі важні портфелі, як міністерство закордонних справ і міністерство фінансів лишилися й дальше у випробованих руках д-ра Бенеша і д-ра Енгліша. Инші портфелі заняли в більшости нові люде. Чи спиратиметься новий уряд на всі шість дотеперішніх коаліційних партій, ще не знати. Одначе певне одно, що він старатиметься притягнути за всяку ціну до державного співробітництва словацьку католицьку партію під проводом о. Глінки, за якою стоїть величезна більшість словацького населення.

Союзники.

Комуністично-брилівська офензива проти української національної інтеліґенції.

Харківські „Вісти", а раніше їх „кресово"-польські кореспонденти не проминають ніякої нагоди, щоби переїхатися по „докторах-адвокатах" та вихвалити перед хлібопашцями свою „сумлінну і зрозумілу роботу в запіллі". В статті „Адвокатська метушня" головний удар звернений проти Українського Нац. Дем. Обєднання, на другому місці поставлено пепесівців, и вкінці для людського ока алегка покрикується й на своїх найновіших союзників: брилівців.

Мовляв — український селянин сьогодня іменинник. „Креси"

„переповнені вщерть мітингами, зборами, засіданнями, де горлохвати тзв. селянських партій — од пястовців, брилівців починаючи, через пепесів, ундовців, радикалів і до християнських демократів без угаву й перестанку говорять, говорять, говорять. Общинки-дядинок, треба їм віддати справедливість, не шкодують (!)„.

Тільки всього й згадано про пястовців та брилівців, просто для прикраси, але за те більше уваги присвячено „українським адвокатам":

„Землячки, українські адвокати, оті хоть-левицькі — удодовські, що аже побігли до панського шляхетського корита і ті, що ще побіжать, не менше голосно почали кричати, почали своєрідну „роботу на селі". В першу чергу пишуть вони по своїх „Ділах" — листи з села. В цих листах головно оплакується зовнішній вигляд селян — адвокат жеж бачить село або з вікна вагона (чуєте?! Ред.), або в себе в конторі, коли одержує з селянина гонорари".

І тут ніби то для підтвердження сказаного приведено один уступ з нашого „листа з села" про затрачування народньої ноші — так, неначе мов би це було есенцією наших заміток про теперішнє положення українського села під Польщею.

„От що тільки й бачить цей шароподний пан професор чи пан доктор-адвокат з Унди. Не дарем вже і їхнє писаннячко, ото „Діло" тоб-то розходиться в кількості аж пари тисяч примірників на 8 мільонів Українців під Польщею. Мабуть, що і усіх їхньої нової кампанії за „уловлення душ „селянських скінчиться теж катастрофою".

Все це не далеко повної картини, як би не було реклями для „сумлінної і врозумілої роботи" комуністичної партії. Горлаючи проти ненависного „Ундо", комуністичні франти пишуть, що — мовляв — на цих зборах селянство побачить,

„яка величезна різниця між тими крикливими легальними адвокатськими партіями, що лише в святкові дні приїздять морочити їм голову і тією тихою, але сумлінною і врозумілою роботою, що її ведуть у глибокому запіллю члени комуністичної партії. На цих вічах-мітингах селянство ще раз зробить самому собі іспит і остаточно схилиться на бік єдино-послідовної не на словах, — а на ділі — комуністичної партії Західної України, Комуністичної партії Польщі".

Так і написано. Годиться ще додати, що в цілій статті послідовно маркується державно польське становище Ком. Партії Зах. України, в радше Ком. партії Польщі. А маркується його в таких незначних з першого погляду термінах, як територіяльне означення „кресів". В статті українського радянського офіціоза постійно говориться про „креси", „селянські маси кресів", „кресове селянство", „селяне кресів польських", „кресові землі", — але не в лапках, що вказує, що державно-польські комуністи трактують українські землі під Польщею нарівні зі всіми иншими польськими державними партіями.

Тому й не диво, що вони так щадять напр. брилівців, тільки в одному місці згадуючи їх переходово. За те в другому, коли говориться про польські партії, то вже згадується тільки „глитаївський пяст і християнську демократію і папесівців", а про нового союзника — брилівців ні чичирк. І зовсім правильно! Таж ще недавно в Харкові вітали з таким захопленням каменичника і поміщика Бриля, як „представника польських селян", що проста чемність вимагає не принижувати його в очах читачів „Вістей". Що иншого українська буржуазія, оті професори та адвокати, кровопійці й визискувачі „трудящих", що пупко держаться формального етнографізму й тільки гримають на селян за затрачування народньої ноші, очевидно, тільки тому, щоби спинити похід крамщини на село й відібрати заробіток польському й жидівському робітникові.

І коли по тім боці кордону для людського ока ніби то нарікається на брилівщину, яка серед українських мас відома з того, що вона створила хлібоїдщину (навіть тепер Бриль обєднався на соймовому терені зі Залуцьким і К-о!), то по цім боці йде безнастанна й єдино-послідовна реклама Бриля. Привід до цього дало комуністам недопущення польською поліцією до віча пос. Бриля у Варшаві, де він хотів пописуватися своїми вражіннями з подорожі по радянщині. Реклямуючи Бриля, варшавська комуністична централя розсилає до всієї преси готові статті по польськи й по українськи (годиться зазначити, що український переклад під оглядом мови й стилістики є просто ганебний!) під написом: „Польська буржуазія боїться правди про Союз рад. республик". В тій реклямі читаємо:

„На неділю, дня 14-го березня, заповіджено у Варшаві, у великій салі цирку вече посла Івана Бриля, під заголовком „Правда про радянську Росію". (Чуєте — Росію, а не СРСР?) — Посол Бриль, провідник Селянської Партії, був учасником посольської поїздки до Радянського Союзу, поїздки, яку робітники, селяне та уряд СРСР так радо привітали.

Треба зазначити, що посол Бриль в своїй дотеперішній політичній діяльности, як провідник радикальної селянської групи (Селянський Союз") не зазначив доведавна — ні в чому — своїх симпатій до революційних робітників і селян СРСР, та що виїхав він до Радянського Союзу як обсерватор, який на власні очі хотів побачити зле і добре сторони життя першої в світі робітничо-селянської держави" і т. д.

Тепер вже хіба ясно, чому комуністична преса, з таким завзяттям виступає проти української національної інтеліґенції й українських національних партій, чому так висміває та обезцінює їх роботу серед українських селянських мас, чому кидає інсинуації на українських діячів, бо хоче накинути українській селянській масі на провідника і заступника „революційно" - легального, селянського Бриля, творця і союзника хлібоїдщини ad maiorem gloriam тієїж польської буржуазії, яку здавалось би — поборюють визнаваці диктатури пролєтаріяту. М. Ч.

Довкола німецького уряду.

Протестуючі й оборонці.

Німецькі націоналісти, головно баварські, гостро критикують становище німецьких делегатів у Женеві. Офіціяльний орган баварського уряду „Баєріше Штаатсцайтунг" докоряє їм особисту політику і слабість супроти рад ворогів Німеччини. У звязку з такою статтею, становище баварської „людової" партії до берлінського уряду, який вона піддержувала, є неясне. Одночасно Рада міністрів, вислухавши справоздання Люгра та Штреземана, погодилась з їх тактикою, вважаючи, що загальне ситуація є незмінена, з огляду на виданий спільно комунікат державами, що підписали договори в Льокарні. Загальний настрій такий, що уряд одержить признання довіря. Можливе, що до цього причиняться останні звістки про намір членів Ліги Націй скликати перше засідання Ради Ліги, коли приймуть Німеччину, до Берліна.

Урядова заява Бріяна.

За фінансовою та міжнародною рівновагою.

Вернувшись до влади, Бріян, висловив у парляменті ще раз надію, що фінансова пооблема зустрінеться з призначним парляменту та сенату. Він не торкався засобів, при помочі яких уявляє собі перевести давно бажану санацію захитаного скарбу, а пригадав лише необхідність вгодитись на всі шляхи фінансової рівноваги. Всі політичні лінії повинні стати на послузі цієї першої мети.

Політика уряду Бріяна надалі лишиться вірною принципам женевського порозуміння. Франція мусить працювати солідарно і з довірям у межах пляну Ліги Націй. Загаєний, на жаль, вступ Німеччини до Ліги не розєднав держав. Одначе народи не найшли ще своєї рівноваги. У внутрішній політиці франц. уряд є прихильником повороту до виборів по округам (правиця та комуністи протестують). Бріян звертається з покликом до всіх республиканців піддержати його уряд, який хоче на основах мира та міжнародньої рівноваги вести політику, згідну з національними інтересами.

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ
БАЧЕВСЬКОГО

Америка глядить кривим оком.

Европейське роззброєння.

Американський амбасадор у Льондоні переслав урядові до Вашингтону справоздання про становище в Европі у безпосереднім звязку з женевською конференцією. Американець стверджує, що події останньої війни не навчили Европи розуму. Европа не має надії витворити атмосфери мира і Лізі Націй бракує багато до організації міжнародніх підстав мира. Европейські держави хотіли би відновити традиції старих союзів з 1815 р. Є це в першій мірі ідея Франції, яка тягне зі собою і Англію для оборони спільних інтересів на Сході. Американська ідея роззброєння є не по нутру імперіялістичним плянам таких держав як Франція, Італія та Японія. Загальний висновок про відносини в Европі — пресумний. Зєдинені держави пересвідчені, що Европа зможе очуняти від свого фанатизму тільки під нагиском економічної скрути. Так само як кріза в справі Рурщини відкрила Европі очі на безнадійний стан военних репарацій, так само стан зброєнь доведе її згодом до пробудження. Америка надалі зробить усе, щоби витворити в Европі мирний настрій, а коли ця не схаменеться, буде приневолена залишити її своїй долі.

В Японії несупокійно.

За землетрусами прийшла в Японії черга на катастрофи. У Токіо вибухли пиротехнічні матеріяли з такою силою, що пожежа знищила 800 домів. Майже одночасно китайські кораблі бомбардували японські контрторпедовці. Японський уряд не зоентежений стихинним нещастям вислав до Пекіна ультимат, домагаючись відшкодування за втрати та покарання винуватців.

Боротьба за самоврядування.

Польські газети інформують, що в останньому часі вивязалася енергійна боротьба між варшавським міністерством внутрішніх справ і львівським тимчасовим самоврядним виділом у справі контролі над самоуправним господарством. Міністерство внутрішніх справ розіслало до галицьких воєвідств обіжник, в якому повідомляє, що утворить при воєвідствах посади окремих інспекторів для догляду за господаркою повітових виділів і міських та сільських самоуправних установ. Проти цього запротестував Тимчасовий Самоуправний Виділ і вислав письменний протест до міністерства, а крім того окремі письма до поодиноких воєвідств, в яких заявив, що розпорядження міністерства безправне, бо контроля над самоуправними громадськими установами належить виключно до нього. В рескрипті міністерства бачить Самоуправний Виділ нарушення своїх прав.. Творення інспектур вважає Виділ суперечним з конституцією та обовязуючими в Галичині краєвими законами, які є далеко більше міродатними як розпорядження міністерства. Найгіршим буде тут становище воєвідств, бо вони мусять позиновуватися своєму міністерству, а з другого боку не можуть не визнати рації за Тимч. Самоуправним Виділом у Львові.

Освітна чудасія.

Ощадність веде до правди. — Неімовірна статистика. — Дві міри.

Якби не економічна кріза то може варшавське міністерство освіти й не догадалось би розгадувати бажче списків педагогів, яким своєю могутньою владою доручало просвітлення умів зростаючого покоління нової держави. Не так міністерство, як преса не поцікавились би закупсовими мітингами, які рішали та рішають про поважані посади вихователів у рідних школах. Слово „редукція" схвилювало тисячі учителів, які знають, чим пахне політика ощадности, при допомозі адміністраційних органів. Так само як в селянина можна стягнути останню кожушину на податки, учителя можна стягнути зі сцени на поле до ролі безробітного.

Коваківський „Іл острованії Курієр Цодзенни" приносить дня 20. ц. м. першу статтю на тему шкільних редукцій, яка заслуговує на те, щоби її висіти оваки в кінці як найкращу фільму варшавського виробу. З неї довідуємось, що редукції вчительського персоналу є не лише бажані, але й необхідні. Читаємо статистику відносин у 4 воєвідствах: білостоцькім, новогородськім, полісськім і волинськім. В цих відносинах, що нагадують найтемніші сторінки царського режиму, який... тільки перемалював вивіску. На території цього бувшого режиму директорами середніх шкіл є такі люде:

8 директорів, що покінчили 2-літній педагогічний інститут; 29 з російським іспитом домашнього вчителя (гувернера); 12 лише з гімназійною матурою, 6 лише з 8-ою клясою гімн. без матури; 9-ох з них ходило лише 3 роки на університет; 5-ох має два роки університету; 3-ох має чотири роки університету; 3-ох скінчило вчительську семінарію; 2-ох виділовий іспит; а один навіть курс рукавиць. Разом 84 людей, з яких ні один не міг би в Австрії бути навіть гімназійним суплентом. Роки служби та инші квалифікації не грали при призначенних ніякої ролі; в директорів попадали навіть російські поручики. 3 учителями не краще. У білостоцькій окрузі на 643 учителів лише 238 має якісь квалифікації; з тих лише 24-ох з іспитом і 181 з університетськими студіями. Між некваліфікованими 403 людей не має навіть середньої школи!

У волинській окрузі на 486 учителів лише вісьмох має повні квалифікації. Між ними є 210... Росіян! По вчительських семінаріях відносини ще гірші. Як би у згадани окрузі приповровувала домагання, які обовязують у Галичині, тоді з 140 осіб лише 10 мало би право зал шитись на своїх місцях. І. зв. частинні квалифікації здобули особи, які крім звичайної гра-мати не вміють нічого більше. В білостоцькій окрузі є 47 проц. учителів без ніякої квалифікації, у волинській 10 проц.

Щедрість у роздаванні посад проявлена також у розміщуванні шкіл, які в

Кождий Фабіянчук сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, умінковім, мятовім, мигдалевім і т. п. смаках з одної пляшки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: **1247 ТИТАНІ, Львів Рєпицька 6. 16-75**

спадщині по російськім режімі називаються „препаранцами"; вони будуть поміщені в чудових будинках, з усіма вигодами, а кошти приготовлення одного кандидата до вчительської семінарії будуть річно 3000 зол., разом 1.330.000 зол. річно! Тепер ясно, чому назва державний скарб почав тріщати. Ясно також, що коштом протекційної системи варшавських наслідувачів губернаторів українські школи та вчителів зведено на нівець. Там, де для люде „зі звязками" як єдина учительська кваліфікація вистачала протекція, инші не могли школи добитись до посади з іспитами, бо... не було місця.

Щойно глянувши на згадану статистику, розумієш слова польського поета: „I przed narodem niemy oświaty kapłanieci"

Повітовий зїзд у Львові.

Львівський повіт таки рушив з місця 19. ц. м. відбувся Повітовий Народний Зїзд. В кімнатах „Міщанського Братства" зібрались представники 73-ох громад повіту, голосним чином селяне. Делегати решти місцевостей оправдали свою неприязнь (священики першою пятницею великого посту).

Наради відкрив в імени ініц'ятивного комітету п. І. Ліщинський. Председником вибрано п. І. Стропського, ем. управителя школи з Шкудович, заступником п. Панкевичаз Рудна. Секретарювали п. І. Ліщинський.

Організаційний реферат виголосив з притомним собі темпераментом ген. секретар УНДО. В. Целевич.

В дискусії забирали голос пп.: Карминець з Ріпної Руської, Брезицень з Підберізців, Панькевич з Рудна, М. Струтинський, пос. Сергій Хрущький, д-р Дмитро Левицький і инші.

Гарне вражіння на прибраних зробила промова пос. Хрущького.

В дискусії бесідники окрему увагу звертали на ролю інтелігенції під теперішню хвилю. Ініціятиву до дискусії на цю тему дав один з найрухливіших селянських діячів п. Карминець.

Головою Повітового Народнього Комітету, зложеного з десятьох членів, вибрано п. І. Ліщинського. Перед новою політичною управою девізького повіту велика праця. Львівський повіт в останніх роках дещо запущено. З цього користали емісарі з наших „класових" партій і найріжнороднїші агітатори з польських партій — до часу.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Поворот Скшинського.

20. березня премієр Скшинський вернув до Варшави. Конферував із своїм заступником мін. Рачкевичем. З превесом сойм. комісії загр. справ Дембським і віцепрез. тої комісії Недзялковським визначив реченець засідання сойм. комісії загр. справ на вівторок. На тому засіданні здасть звіт із побуту в Женеві. Опісля Скшинський здав звіт. през. Войцеховському зі своєї діяльности в Женеві. На засіданні ради мін. референував Скшинський женевські наради.

Журналістам заявив Скшинський, що не з вини Польщі відложено справу поширення Ради. Німеччина прийняла вислід жен. сесії спокійно. Успіхом Польщі є, що признали їй право на місце в Раді.

Конференції у прем. Скшинського.

У неділю в приватній раді міністрів була під проводом премієра Скшинського конференція при участи мін. Здзеховського і соц. мін. Барліцького і Земенцького. Соц. міністри засували свою точку погляду на фінансові й економічні справи й висунули ряд жадань, звісних із ухвали нач. ради ППС. Мін. Здзеховський засував стан скарбу й вказав, що конче треба довести до рівноваги буджету.

Димісія мін. Рачкевича.

Мін. внутр. справ Рачкевіч після повороту Скшинського заголосив димісію. Рачкевіч вернеться на становище виленського воєводи. Теку мін. внутр. справ одержить або парляментарист Хаїнський (ХД.), або фахівець Урбанович. Проти кандидатури Урбановича є соціялісти.

Димісія мін. військ. справ.

В польських політичних колах кажуть, що мін. військових справ Желіговський зажадав підвишки військового буджету лише на те, щоби вможливити собі димісію.

Мін. Желіговський остав би на становищі, колиб марш. Пілсудський вернувся до чинної військової служби. Зміни в уряді не слід сподіватися перед великодними феріями.

За поворот Пілсудського.

У Варшаві радив 21. III. конгрес „Визволення" при участи 800 делегатів. Крім внесень на розвязання сойму, ухвалили резолюцію, в якій конгрес перестерігає президента держави перед зростаючим усе гнівом народу і домагається негайно покликати Пілсудського на нач. становище армії.

Резолюції нач. ради НПР.

Дня 21. III. радила у Варшаві начальна рада сторонництва НПР. Реферат про політичне положення і про участь партії в коаліційнім уряді виголосив проф. Попель і мін. Хондзинський. Приняли резолюції, в яких стверджують, що 4-місячне істнування коал. уряду виявило недостачу спільної програми. Фінансова й економічна політика уряду йде по лінії найменшого опору а головний тягар перекидає на найубожші кляси. Для дальшого істнування коаліційного уряду є конечним витворити спільну програму для вдержання стабілізації валюти, буджетової рівноваги і доцільної боротьби з кризою й безробіттям. НПР. признає урядову програму й згодиться на дальшу участь у коалиції, коли ця коаліція опре свою програму на основі рівної участи всіх кляс суспільности в несенні тягарів для ратування держави від екон. катастрофи. НПР. заявляється за вдержанням маєткового податку, протиставиться обниженню безпосередніх податків, є за вдержанням сусп. законодавства і т. д. Підчас нарад виявилось, що часть є за негайним виступленням партії з уряду і за переходом до опозиції, але це змагання не осягнуло більшости. Конгрес партії визначили на червень у м. Лодзі.

Заява Штреземана.

У вівторок Штреземан перед пленумом райхстагу здасть звіт із положення в Женеві й обговорить положення Німеччини на вересневій сесії С. Н. Після промови Штреземана буде дискусія й голосування над заявою довіря для уряду.

Америка заперечує.

„Нью Йорк Геральд" повідомляє, що держ. секретар Келог казав оголосити рішуче заперечення правдивости оголошених часописами вістей, що торкаються змісту рапорту амбасадора Зєд. Держав у Льондоні, Гавтона, в справі положення в Европі.

Димісія рум. уряду.

Румунський мін. хліборобства Константінеску заявив на засіданні парл. груп більшости, що теперішній уряд зголосить димісію 27. III. В звязи з тим румунські військові кола роблять заходи у королівського двора для навязання взаємин з б. наслідником престола Карлом. Йде про покликання кн. Карла до краю й поручення йому команди військ.

Стан облоги в Пекіні.

Положення в Пекіні критичне. Сторожі посольства у поготівлі. Маніфестації студентів домагаються відкликання з Пекіну всіх чужих дипльоматів. В місті проголошено стан облоги.

Димісія кит. уряду.

На спец. засіданні китайського уряду рішили, що уряд подасться до димісії. Димісію переслали на руки шефа екзекутиви.

Югослав.-франц. союз.

У пятницю підписано на Ке д'Орзей протокол французько-югославянської приязни. Мін. Нінчіч після спарафування протоколу заявив журналістам, що ціллю трактату є довести до успіху льокарнський пакт для ск. і півд. Европи. Протокол містить такі уступи: 1) Франція гарантує границі Югославії, 2) в разі конфлікту задля насильної зміни границь Югославії, Франція поможе збройно, 3) Франція разом із Югославією збройно боронитимуть теперішнього територіяльного стану на сході і півдні Европи.

Вищі технічні інженірські студії в Бельгії від 2—3 літ.

Без вступного іспиту, матура вистарчає, 3-літній курс інженірський: Інж. електро техник. Інж. електро-механік. Інж. промисл. Інж. радіо. 2-літній курс інженірський: Інж. кольоніяльний (посада в африканських кольоніях). Інж. констр.-авіяції. Інж. констр.-автомобілів, моторів і лодок. Інж. хемік. Інж. металюргії. Інж. будівельний. — Для абсольвентів учительських семінарів 1 приготовляючий рік. Курси і для жінок приступні. Спеціяльний курс французької мови. Курси денні і вечірні. Оплата річна 580 бельг. фр. Вписове 30 бельг. фр. Кореспонденція на всіх мовах. Адресувати: M. Ing. V. Vicenik, Secrétaire General de l' Institut Supérieur Technique et Colonial 25 Blvd. de la Constitution Liége Belgique. 1252 I—1

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** „Діло" з неділі (21-го ц. м.) сконфісковано в шістьох місцях. Сверкнено з нього два місця у статті „Спасения?" і чотири місця у статті „Варіяки". Це 36-а конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Арештування М. Л. Тарнавської.** У звязку зі справою Теодора Яцури арештовано дня 16. трав. ц. р. Марію Лукію Тарнавську, дочку генерала Мирона Тарнавського—в Золочеві і спроваджено до арештів окружного суду в Бережанах. Дня 19. ц. м. рада палата в Бережанах звільнила її з тюрми за поруков ю адвокатів д-ра Михайла Західного і д-ра Володимира Бемка.

— **Польщення українських шкіл.** У „Слові Польськім" поміщена кореспонденція з Комарна про річні збори Тов. Шк. Люд., з якої довідуємося, що особиста праця годови кружка (кс. Якубчака) довела до того, що в повіті зтракізовано 19 шкіл. Українських шкіл залишено на цей рік тільки 2, чисто польських є в повіті 11 шкіл. Кружок засипував у цім адміністраційнім році одну польську школу в Кміцку (на парцеляції) і задумує приступити до будови власного дому. Читальень має кружок пів своєю опікою 8. Інтенсивну акцію розвів голова і місцевий учитель Гарасимів у справі ремісничої молоді, спрямовуючи 10 хлопців до греко-католицької бурси у Львові, 2 до бурси ТШЛ. в Коломиї, 5 до захисту св. Антонія у Львові. Чи багато кружків УПТ. може похвалитися подібними успіхами?

— **Наші завзяті.** Повідомляють нас про такі факти: Незалежний і дуже опозиційний меценас в жидівськім склепі: „Pokłoniam się, czy niema tutaj nic do wyszywania?" А дуже завзятий урядовець української народньої установи в Касі хорих м. Львова солоденько: „Proszę pani, to już załagodzone, tylko wydać pobwiatkę"... Автентичне! Діялося в 1926 р. в городі князя Льва.

— **З думок шляхотного Поляка.** В теперішній ювилейний рік Станіца оповіщують Поляки найкращі думки того знаменитого Поляка й ідеотього. Одна з них звучить: „Niechaj wykięte będzie to zdanie, że na nieszczęściu cudzem szczęśliwość własną zawdzięć się godzi". Та одно проголошується, а зовсім що инше робиться.

— **Російський університет у Празі** перебрало на себе новоосноване чесько-російське товариство (Česko-ruská Jednota), що стоїть під проводом проф. Полівки. Тепер цей університет матиме характер університетських курсів (народній університет). Участь в викладах беруть учені російські і чеські, таксамо куратовія університету зложена з професорів Росіян і Чехів. З програми виказів бачимо, що проф. А. Флоровський читає „Про російський падень і захід у перших століттях російської історії", а проф. І. Лаппо „Про Малорусь і Білорусь перед їх вступленням у склад Росії". При університеті працює і семінарія і товариств.

— **Видання російської й української еміграції в 1925 р.** виставлено в кімнатах російського видавництва „Пламя" у Празі. Всіх російських книжок поза межами СРСР. вийшло в 1925 р. 618. Українських книжок поза межами СРСР. вийшло в тому часі 225. Крім цих книжок виставлено на виставі 102 публікацій в чеській мові і 57 в югословянській, які є перекладами з російської мови, що вийшли в м. р. На виставі виставлено окремо й російську та українську емігрантську пресу.

— **Бандитська шайка в Дрогобиччині.** Пишуть нам: В селі Летня, пов. Дрогобич, здавна вже орудувала шайка в грабіжах, підпалах, бандитських нападах, яких найголовніші членки: Микола Воробчик, Юзеф Левандовський, Михайло Савицький та Петро Дульський. Шайка не була пострахом не тільки Летні, але й сусідніх сіл. Допустилася вона безлічі крадежей грабіжей і т. п., переважно на шкоду селян. Злочинну допускалася вона майже щоднія і хоч поліція нераз ловила їх, то одначе на другий день з невідомих причин пускала їх вільно — і шайка гуляла дальше. Та найважнішим злочином з усіх бувпадів тої шайки, що мав місце в неділю дня 14. п. м. коло години 10 вечером. А саме вона напала на вертаючих спокійно домів парубків, 19-літнього Василя Кушніра і 18-літнього Івана Середяка, з яких Кушніра вбито на місці, а Іванові Середякові пробито тільки наскрізь праву руку, бо він, орієнтуючись в ситуації, вспів завчасу втекти. Вбитого викинули відтак до рова, а самі втекли. Ще на одну годину перед тим злочинці вибрались до господаря Івана Барця, де хотіли вкрасти безрогу. Та в момент, як добирались до хліва, надійшов зі села сам згаданого господаря Йосиф, який, бачучи трьох людей, запитав: „Хто тут?" Злочинці, не відповідаючи нічого, кинулись на нього і залізним знаряддям так його збили, ушкоджуючи череп і лице, що він до тепер ще бореться зі смертю. Відтак вибили ще в селі кільком господарям вікна, а потім щойно допустилися вище згаданого злочину вбивства. Другого дня зїхала з Дрогобича судово-лікарська комісія, яка у пок. Кушніра ствердила розбиття черепа та цілковите майже ушкодження мозку, через що Кушнір поніс смерть на місці. Постерунок поліції в Мединичах зараз таки розпочав пошукування за злочинцями, внаслідок яких було арештування виновників, 3 членів шайки, в особах, 22-літнього Левандовського, 18-літнього Савицького та 28-літнього Дульського, яких посаджено в арештах повітового суду в Мединичах. Головного керманича шайки Воробчика арештовано також, хоч він в недільних виступах участи не брав. Злочин цей викликав велике занепокоєння в цілій околиці. Виновниками, на жаль, є Українці, крім Левандовського, який є Поляком.

— **Ужгородська „Просвіта" — Шевченкові.** Краєве товариство „Просвіта" в Ужгороді видало з приводу роковин Шевченка спеціяльну публікацію в память Кобзаря України. На зміст її складаються статті Гренджі-Донського, д-ра Мик. Брашайка, М. Підгірянки, І. Невицької, Павла Яцка и А. Маркуша. Ця збірка зредагована дуже вміло і надається до масового ширення.

— **Ucrainica.** В „Прагер Прессе" з 5. І. і 16. III. ц. р. поміщені статті д-ра Б. Залозецького п. з. „Експанзія модерного французького мистецтва між Славянами" (І. Польща, ІІ. Росія). В томуж органі з 13 ц. м. зреферовано видання обединительного „Общества им. Духновича" в Ужгороді, що розвиває тепер велику виховничу діяльність, а в ч. з 17 ц. м. обговорено статтю М. Іваньйка з „Літ.-Наук. Вістника" (ч. 2—3), статтю „Політики" (ч. 3—4) п. з. „Дух землі і його мова" і статтю М. Хвильового з харківського журналу „Червоний Шлях" (ч. 11—12), в якій він полемізує з Вадерівном Поліщуком про завдання й умови, в яких тепер розвивається українська литература.

Біржа.

Америк. дол. 7·92 — 7·98 канад. дол. 7·80 — 7·85, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25 леї 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·28·00 — 0·28·33, фр. швайц. 1·48 — 1·52, англ. фунти 36·80 — 37·20,

Золото. 20 кор. 31·50 —32·00, 20 франк. 29·0 —29·0; 20 марк. 36·00—36·50; 10 руб. 39·00—39·50,

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·25, 5 двкор. 3·40—3·48, фльорени 1·70—1·75, рубл. 2·70 — 2·75, рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

Пшениця красна з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 22,50—23·00.

З концертової салі.

Львівські рецензенти про Любу Колессу.

Концерт піністки Любки Колессівни дня 17-го п. м. зустрівся у львівській пресі з величезним признанням. Музичний рецензент „Газети Поранної" Фр. Найгайсер пише так: „У віртуозній, незвичайно поглибленій, а одночасно осяйливій бравурній грі молодої артистки є зкладні прикмети, якими визначуються инше першорядні піністки: краса тону, виробляно закруглені музичні фрази, довершена техніка і огненний темперамент, що поєднує

бачення неподільно. Маючи в розпорядженні такий „арсенал" чинників, що забезпечують перемогу — а суму їх збільшує ще повний привабливости зовнішній вигляд, що впливає симпатично на людську зорію — могла п. Колесса вийти з непересічним успіхом, тим більше, що до його інтензивности причинялась поважна та вміло складена програма, між якою був Бах-Буссові та Шуман... Котурнова поважа і стилево удуховлений настрій, який визначувалась інтерпретація першого твору, прозорість і поетичні відтінки, що супроводили виконання Ш жанівської композиції і n e c p l u s u l t r a бравурний спосіб відтворення етюди Ліштa та кінцевих частин програми — зустрілись з певнушними оплесками. Про знаменити, ніжні і повні відтворчого полету інтерпретації Шопена можна би сказати іще один раз уповні заслужених суперлятивів. Концерт визначної п ністки належав без сумніву до найудатніших концертів цього сезону.

А рецензент „Хвилі" п. А. Пльон висловлюється так: „Гра п. Л. Колесси вичислується не лише ядерністю тону та сильним ударом, незвичайною технічною вправою, але також першорядною музикальністю і знаменитою інтерпретацією, а все це разом складається на всі прикмети справжнього мистецтва. Л. Колесса є артисткою, яка відчуває повну насолоду у виконуванім собою мистецтві і яка, як це видно, залюбки та з рідкою радістю завсіди наново переживає та втягає в себе красу творів, які грає. Тому-то її гра так сильно та імпульсивно впливає на слухача, тому можна би її гри слухати безконечно, тому вона заживає такої популярности і виходить з таких тріумфами. Крім цього високий артизм і висока інтелігенція п-ни Колессівної виявляється також у доборі творів у програмі".

Марнотравство.

Причинок до господарки президента міста Йосифа Наймана та його гвардії.

(Дещо про будову вул. Понінського.)

Коли десятки вулиць престольного города Львова потопає в багні і єгипетській темряві, не маючи ані належно постоєної і удержаної наверстан, ані хідників, ані відповідного освітлення (не згадуючи вже про каналізацію або електричні кабелі), то в той самий час президент міста И. Найман будує коштом громади за Стрийським парком, на перефериї міста вулицю Понінського, де заболітливо закупив за дешеві гроші на імя своєї посудруги кільк-морґову парцелю, на котрій ставить тепер палєту.

А що п. п. ралкази „радники" міста чомусь не схильні довідатися хочби в загальних зарисах про кошти, які потягає за собою будова вул. Понінського, тому користуючись певними даними, приходимо їм в допомогу і дозволимо собі приблизно оголосити приблизні кошти тих справді марнотравних робіт, не викликаних потребами громади. Робимо це тому, що після закупна громадою від пана Августинка ґрунту, що прилягає до вул. Понінського, президент міста має намір створити коштом громади другий фронт для своєї великанської парцелі і на проєктований в тією метою вулиці перевезти всі нові інвестиційні роботи, які перевищує вже на вул. Понінського (також грошей податників), що підмесе тільки кількакратно вартість його парцелі без загальної користи для самого міста та його населення.

Отже кошти будови вулиці Понінського є приблизно слідуючі:

1. Будова бетонового опадового каналу. (Декотрі части каналу заложено 1½ м. глибоко під поверхню вулиці, тунелевою системою 800 м. біжучих по 120 зол. = 96.000 зол.

2. Будова дороги 9 м. шириии на довжину 800 м.:

а) Викіп землі на глибину 0'50 м. під шутрівку з відвозом 0'50 × 9 × 800 м. = 3600 м³ по 4 зол. = 14.400 зол.

б) Скопання землі для нічельної подушки на довжині 50 м. б. на глиб ину 1'50 × 16 × 0'50 м. = 1350 м³ по 4 зол. = 5.400 зол.

в) Двосторонне уложення річаків (понштоків) на довжині 800 м. б. 2 × 0'50 × 800 м³ по 34 зол. = 27.200 зол.

г) Двосторонне уложення мар кашків. (krawęź ikowy) 2 × 80 м. = 160 м. б. по 5 зол. = 9.600 зол.

ґ) Виконання шутровано-вальцованої наверхи 8 × 80 м. = 64.0 м² по 20 зол. = 128.000 зол.

ф) Двосторонне уложення хідників з бетонових плит 2'20 м. шириии 2 × 2'20 × 800 м. = 3520 м² по 45 зол. = 2.800 зол.

г) Жулеві хідники 10.000 зл.

3. Виставлення муровапих варханів для власників кількох тіль за відступлення зрубних кусків ґрунту під регуляцію вулиці і т. п. = 2.000 зол.

4. Звезування долів та ровів на парцелі пані президентової і кінець кінців і долів міського заведення чищення міста (засипується безнастанно вже від року), за що власного урядовця звеволано радником = 10.000 зол.

5. Заложення водопровідних рур (середниці 100 м/м на довжині 8.0 м., які задля хибно поданої вівеляції треба було переставити 800 м. по 25 зол. = 20.000 зол.

6. Уложення газової рури (середниці 150 м/м на довжині 800 м.) і уставлення ліхтапень 800 м. по 20 зол. = 16.000 зол.

7. Заложення кабля для електричного світла 800 м. по 30 зол. = 24.000 зол.

8. Виконання сіткового паркану на залізно-бетонових стовпах від сторони Сигнових тротів около 600 м. б. 600 м. по 10 зол = 6.000 зол.

9. Инші кошти: проектована будова лінії трамваєвої і т. п. = ?

Разом 445 000 зол.

Але то ще не все, бо п. президент має „добрий апетит", а якщо більшість „батьків" міста позволять тишем на дальші роботи, що мають на меті підвести вартість кількаморґової парцелі п. президентової, то неч „розмах" буде коштувати громаду по мільйона золотих, а може і гоубо більше. Панове „радники" міста, а передовсім ті з них, що ще не затратили особистої гідности, повинні відгукнутися, бо вже проектується будова другої вулиці Понінського для кільоч протегованих на Красівні, і то в часі, коли такі оживлені вулиці як Кентшинського, кінці Потоцького, Набелька, Вулецької, дорога Кульпарківська і т. п. від десятоків лт потопають в калюжах болота і ніхто в магістраті, щоби взявся їх впорядкувати, так само як нема міської ради на те, щоби дати належне приміщення для шкільної дітвори школи ім. М. Шашкевича. А чи родичі дітвори оплачують вельканські міські податки лише на магістратське марнотратство?

П.

Audiatur...

З приводу новинки: „Так не сміє бути дальше" одержуємо від українських товариств личаківської дільниці таке письмо:

Підписані товариства й установи личаківського передмістя на своїму спільному засіданні, відбутому дня 16. березня ц. р., приняли одноголосно отсі постанови:

I. Підвесені в часоп. „Діло" ч. 57 з дня 16. березня ц. р. в новинці п. н.: „Так не сміє бути дальше", підписаний криптонімом „Учасник"—заміти проти діяльности „Сокола IV" є видумкою людини, що коштом товариства хотіла би полагоджувати свої особисті справи.

II. Підписані товариства й установи, не хотячи займати багато місця у хвальному щоденнику та не маючи намір самі себе хвалити, не думають широко розписуватися про діяльність „Сокола IV" і його теперішнього вицілу, бо свідком їх праці є загал українського громадянства на Личакові.

III. Підписані товариства й установи стверджують, що „Сокіл IV" від часу свого істнування після розвитку товариського життя та шляхетного застою — зумів пробудити та згуртувати в своїму нутрі громадянство Личакова і причинився не тільки до скріплення товариського життя, але й відновлення инших товариств та народніх установ на личаківськім передмісті.

Львів, дня 18. березня 1926.

Єремій Іванюк справник. *Евстах Ігнат* голова „Сокола IV". *о. Евген Дідусяк* голова Кружка У. II. Т. *І. Лисий. о. Микола Галянт* голова читальні „Просвіти". *Микола Данчук* секретар читальні.

За Орґанізацію дільниці IV. м. Львова: *Онисько Олександер. Дмитро Хомицький.*

Дописи.

Тернопіль. *(Справа убивства провокатора Королюка).* Слідство в справі убивства провокатора Степана Королюка в Тернополі вже закінчено. Судове слідство виказало, що його убили в домі Міхенків у Тернополі при вул. Сенкевича ч. 69. побіч залізничого тору вечером між 4. і 6. год. в суботу дня 5. грудня 1925 р. 18-літні хлопці, бувші гімн. учні, Роман Міхенко, син емер. зал. підурядника й Естахій Герман, син судового офіціяла в Тернополі, оба — здається — комсомольці, члени комуністичної партії Західної України. Після убивства, спричиненого сильними ударами молотком чи полінєм у задню часть голови, винесли на санях труп вечером тогож дня до недалекого села Біла і труп, завязаного в мішок, покинула у придорожню калабаню, де його знайдено другого дня рано. Убивство мало чисто політичний характер, а самі убивці дідали на показ якоїсь таємної терористичної організації, бо виявилось, що Королюк, член тогож самого комсомолу, стояв здавна на услугах політичної поліції в Тернополі, був провокатором більшого стилю і саме в цьому часі зобовязався видати цінні інформації про організацію комуністичної партії Західної України агентові політичної поліції Станіславові Беднарковій в Тернополі, зґл. експлоататорі політичної поліції пов. старости в Тернополі. По убивстві Роман Міхенко й Естахій Герман (обоє Українці) в неділю дня 6. грудня 1925 р. в год. 2. пополудні всіли до потягу в Гаях Великих, виїхали одну станцію перед Підволочисками і того ж дня вечером перейшли Збруч в Сталомішині, а про дочинене убивство і перехід на Рад. Україну повідомили опісля польську поліцію.

У звязку з тим убивством арештовано двох братів Романа Міхенка — найстаршого Леонида (фармацевта) і 19-літнього Богдана, був. учня гімн. та бувш. учня VI. кл. гімн. 18-літнього Володимира Гладкого з Троянівки коло Копичинець. В судовому слідстві, котре провадив слідчий суддя Гегман, переслухано понад 200 свідків і остаточно підпрокурятор Гембаєвський виготовив акт обвинувачення за злочин скритовбивства з § 134 і § 145 уст. І. кар. зак. тільки супроти Богдана Міхенка, котрий йому вручено в присутности його оборонця адв. д-ра Степана Барана дня 16. ц. м. і він вже повісився. Поліція і прокуратура стоять на тому становищі, що Богдан Міхенко убив Королюка на спілку з Романом Міхенком і Естахієм Германом. Сам Богдан Міхенко переконав, щоби в якійнебудь спосіб був причасний в убивстві, або згоря знав про нього.

Натомість прокуратура в Тернополі за апробатою надпрокурятора у Львові заставила в цілости слідство проти Леоніда Міхенка і він 15. ц. м. вийшов на волю.

Справу Володимира Гладкого вилучено зі справи Міхенків і він буде відповідати сам за злочин з § 61 зак. кар. (затаєння перед власними відомости про державну зраду — в даному випадку про комуністичну організацію), за що карний кодекс передбачує кару від пятьох до десятьох лт тяжкої вязниці, між тим коли обвинуваченого Богдана Міхенка на випадок засуду жде кара 20-літньої вязниці бо він дня 5. грудня 1925 не мав іще скінчених 20 років. На внесену оборонцем Головного адвокатом д-ром Ст. Бараном просьбу до радної палати в Тернополі про випущення Гладкого на волю за кавцією, рада палати згодилася і коли д-р Баран зложив кавцію, суд випустив Гладкого на волю 17. ц. м.

Розправа проти Богдана Міхенка за злочин убийства з § 134 і § 135, І. кар. зак. й окрема розправа проти Володимира Гладкого відбудеться по великодніх святах у травні ц. р. перед лавою присяжних судів у Тернополі. До розправи Міхенка покликано 24 свідків, між ними багато функціонаріз політичної поліції з Тернополя, як шефа політичної експозитури поліції Р. мчальта Гончарика й агентів політичної поліції Фердинанда Кожуховського, Яна Підшика, Якова Лесика, Станислава Беднажа і Яна Дорша; коїм того маєсься відчитати зізнання 56 свідків, зложені в слідстві, та цілу колекцію політичних донесень. Очевидно, й оборона від себе поставить спочасно внесення на покликання відповідних свідків. Будуть це найцікавіші політичні процеси в Галичині у сьогорічному весняному сезоні.

З карно-процесових причин не можна подати вже тепер змісту обшірних актів обвинувачення. Це буде зроблено щойно по їх відчитанні на головній розправі. На кожний випадок будуть ці розправи нецікавими для політичної поліції, бо розправа вкаже певно неодин факт їхньої провокації. Поліційні доходження вели свого часу в обох справах комісарі політичної поліції Гончарик, Буковський і Кудерович під проводом воєвідського шефа політ. поліції надкомісаря Колодзея і тут вже давно вийшло на яв, що агент політ. поліції Станіслав Беднарж, довголітній патрон провокатора Королюка, старався намовити Леоніда Міхенка до служби в політ. поліції яко провокатора за високою грошевою заплатою, а коли його заходи були безуспішні, грозив йому, що зробить на нього донос за шпіонажу. Приємними такі докази для політ. поліції не будуть.

Дрібні оголошення.

НАПРАВУ всіляких дрючарських, гончарських, рільничих машин, самоходів полагоджує під гарантією Інж. Станкевич Львів, вул. Францішканська ч. 11. 1366 в) 3—5

АРЕНДА фільварку Стопшенич, власність гр.-кат. епископства перемиського, повіт Старий Самбір, 3 кільометри від залізничної станції, враз з будинками сейчас до винайняття. Зголошення до адвоката д-ра Чеплюшакевича в Перемишлі або на місці у о. Пасічинського, Кобилянська Воля п. Старий Самбір. 1441 1—1

ДОБРИЙ інструктор гімнаст. поручається на провізію. Зголошення з поданням условій під „Stadiosus" до Адміністрації „Діла". 1443 1—1

АДЮНКТ госпо дарчий з практикою на Шлеську, Зах. Галичині і Поморю, обізнаних з годівлею коней, худоби, рахунках господарських, поміж безпливових моторів, пошукує дальшої практики найрадше в околиці Львова. Ewent. перші 3 місяці безплатні. Зголошення слати: Татарів п. Пругом „Адюнкт". 1441 1—1

ДЮБЕЛІ, метких і скорих до праці на корисних услугах пошукується. Проситься залучити почтові значки на 5 сотиків. Письменних інформацій уділяє п. Романів, Львів-Виставова, Стара 147. 1437 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легень і внутрішніх хороб д-р ФЕЛІКС Ган, Львів, Галицька ч. 45. Телефон 834. Переспітування Рентґеном. Лікування лямпою „Solux" і кварцевою. 1382 3—5

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ під управою А. Дуранюк виготовляє всякого рода мужеські одяги після журналів: смокінги, жакети, маринарки, спортові фасони, весняні реглянові плащі. — Бл. урядництва на місячні сезони. Студентам знижкові ціни. Для Бл. Духовенства пристижки і реверенди на бажаний крій. Львів, вул. св. Софії 23, Трамвай 2, 11. 1432 **Дайте працю інвалідам УГА!** 3—5

Спеціяльні Варстати до направи возів

„FORD"

оригінальні

складові части

Витовд Транда

Львів, вул. Подлесного ч. 2

1423 2—3

Десять зол. може вже принести цілому виграну в ляссарії льотерії. По одержанню замовлення кореспондентною пересилаємо льоси і долучуємо чек П. К. О. вільний від порта на пересилку квоти.

Ціна льосів І. класи:

¼ - 10 зол. ½ - 20 зол. ¾ - 40 зол.

Шанси гри великі.

Що другий льос мусить виграти.

Виграні: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, і т. д. і т. д.

Банковий Дім **ШЦ і ХАЄС** Львів, Марійська 7, 1394 5—10

Гарне волосся в окрасою

так жінки як і мужчини. Тому запитайте, що одинока раціональне і певне внутрішне средство

Таблетки „CRIN"

хем. фабрики **„ESKA"** в Познані які збуджують ріст волосся. До набуття в аптиках і дрогуерях по зол. 6 за слоїк. Проспекти обясняючі пересилають даром і франко: виключні представники на львівське воєвідство Денковські і Рена, Львів, пл. Бернадинська 17. тел. 49—50 1398 6) 3—5

Музичний Конкурс.

Т-во „Львівський Боян" оголошує отсим конкурс на оригінальні вокальні композиції для мішаного хору, які ще не були видані і виконувані, на довільні українські тексти. Кождий твір має обемом виповнити точку концертової програми.

Першу нагороду означується в висоті 200 зол., другу 100 зол.

Нагороджені твори остають власністю „Львівського Бояна".

Твори, написані чужою рукою з означенім девізом або моттом враз із подиктованим назвиска і точної адреси композитора в замкненій коверті із таким самим девізом або моттом, належить прислати найдальше до 31. грудня 1926 р. на адресу Голови Т-ва п. И. Доманицького, Львів, вул. Руська ч. 20.

Конкурсову журі оголоситься пізнійше. 1444 1—3 ВИДІЛ.

Оголошення лицитації.

Заряд громади Соколівка біля Ожидова п. Золочів сповіщає отсим, що дня 23. березня 1926 (вівторок) в 12. год. в полудне відбудеться в урядовім громадськім лицитаційнім приміщенню продаж сухого лісового лиса 5.000 м³. 1—1 1440

Молочарня „Львовянка" при вул. Сапєжинській ч. 9. по сусідстві м в дновленню видає обіди з 2 наварів за 1 зол., Мясні і ярські вечері з 2 наварів 80 сот. **Кава анадемічна з булкою 35 сот.** Видає обіди до вподи 1445 жок, при має абонента. 1—3

Сальон Мод Львів, Валова 5 вхід через сіни, поручає по цінах конкуренційних, найдешевше дамське і жіночих і дочих капелюхів. 1439 1—3

За редакцію відповідає Василь Мудрак. Адміністрація Спілки „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, вул. ... ч. 10.

Ч. 64. (10739). Львів, середа 24. березня 1926. Почтова належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ї год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ідея сербсько-болгарського обєднання.

Белгород, 19. березня 1926.

Французько-німецькі відносини є історичним прикладом ворожнечі двох народів, але те, що почуває Француз до Німця і навпаки, є лише блідим відблиском дійсної ворожнечі, яку можуть мати два народи і прикладом якої є сербсько-болгарські відносини. Візьміть собі звичайнісінького Болгарина і поговоріть з ним про Сербію або навпаки і ви переконаєтеся в правдивости моїх слів.

Та не зважаючи на це, в Югославії в останні часи почало обговорюватись питання сербсько-болгарського зближення і навіть обєднання. Головним мотором цієї справи в Югославії є міністр освіти Ст. Радіч, котрий не лише на різних вібраннях говорив, що Югославія без Болгарії не є повною, а не що давно і в парляменті, на велике невдоволення Сербів, зупинився був на цій своїй улюбленій темі. В Болгарії найбільшим прихильником ідеї спілки південних Славян був покійний Стамболійський, котрому ще 1914 р. в софійському парляменті було сказано, що він не Болгарин а Серб і на що він красномовно відповів: „Я не Серб, не Болгарин, я — Югослов!" Цю його ідею тепер проводить дальше бувший міністр К. Тодоров, що перебуває тепер на еміграції у Білгороді і що недавно на цю тему мав тут лекцію, яка була опісля видрукована в сербському часничникові „Бела" та в празькому с.-р. журналі „Воля России".

В цій своїй лекції К. Тодоров доказує, що болгарський нарід зовсім не є ворожий до Сербів і що всьому виною лише ті уряди, котрі не лише не висловлювали волі народу, а ще й вели його батьківщину у провалля ворожнечі та ненависти. Єдиний дійсно народній уряд Стамболійського був на шляху до сербсько-болгарського зближення і лише подібний, мовляв, до того уряду зможе знов спровадити цю справу на правдивий шлях. У своїй викладі К. Тодоров никоди так далеко заходив у цій вірі, що в одним місці запитує патетично: „Чи цей ідеал утопія?" негайно відповідає: „З твердою вірою кажу вам, що ні!" Мушу сказати, що не лише зі становища першого-ліпшого Болгарина, але навіть з боку цілком стороньої людини можна ствердити, що К. Тодоров трохи задалеко заходив у своїх національно-державних допусках у бік Сербії, та цьому напевно допомогли виключні обставини емігрантського життя й ненависть до теперішнього уряду Болгарії.

Як я вже зазначив раніш, у Югославії з цією ідеєю найбільше носиться С. Сацік, але підтримують її ще й деякі хорватські діячі, бо Хорвати не мали на протязі своєї історії неприязних відносин з Болгарами і їм легко про це говорити. Так наприклад загребська газета „Новости" пише: „Зближення з Болгарією можна дуже легко досягти лише тоді, коли Болгарія буде мати уряд, котрий опіраєтьсяна широкі верстви населення". Отже лише одна умова. Та не так стоїть справа з Сербами. Бо коли проф. білгородського університету Р. Кошутіч замість передмови до лекції Тодорова, сказав коротеньку промову, в котрій завував, чим може бути для Югославії корисна спілка з Болгарією та перебірав усіх ненаційних друзів, як Італія, Чехія та Румунія, і хоча в нічому не скривдив національного „я", то проте викликав чимале незадоволення своїх земляків. Щож до преси, то вона про можливости зближення або мовчить, або згадує в дуже скептичному тоні. Для пояснення, які тут настрої між громадянством, наведу як приклад хоч би те, що сербські Соколи не бажають бачити й бути разом з болгарськими на сьогорічнім сокільськім злеті в Празі.

Серби не можуть забути Болгарам трьох кривавих війн, особливо останньої, підчас котрої Болгарія в окупованих місцевостях повелася з сербською інтелігенцією неменше жорстоко, як большевики на Україні з нашою. Болгари зі свого боку не забувають про страчену для них Македонію, котра підбурює ще більше ненависть до сусідів. Македонія — це яблоко роздору між цими двома народами, головна причина до війн та взаємної ненависти. Коли Болгари рахують її своєю, лише поневоленою, і ще й тепер ведуть комітаджську (партизантську) боротьбу, коли за підписання умови у Ніші, в котрій була мова головно про Македонію, Стамболійський поплатився своєю головою, то Серби зі свого боку рахують її за стародавню сербську землю і називають її тепер не Македонією, а Південною Сербією (що дуже нагадує собою колишню „Южную Россію"). А міжтим Македонці досить відрізняються і своєю мовою і побутом як від одних, так і від других і, здається, більше бажалиб бути тільки самими собою.

Як бачимо, ідея сама по собі дуже гарна, бо мається тут на увазі братське обєднання двох народів, а це, як гадає К. Тодоров, має бути лише початком до великого всеславянського братства! Ідея ще Кирило-Митодіївського Братства, дуже стара, одначе, здається, нездійсненна ще на довгі й роки. Від гарних слів С. Радіча та промови К. Тодорова ще дуже далеко до сербсько-болгарського не лише обєднання, а навіть зближення, бо ні Серби ні Болгари не захочуть відновитись на користь своєму братньому сусідові від своїх імперіалістичних апетитів, як наприклад ні Росія ні Польща добровільно не відмовляться на користь України від наших рідних земель. А поки цього не буде, даремно мріяти про всеславянське обєднання й вірити в скоре поліпшення сербсько-болгарських взаємин.

В. Лисьний.

Конґрес православної церкви.

Всі відтінки православної церкви підготовляють загальний конгрес на славній Афонській горі. Конгрес має розглянути всі важніші реформи, яких не полагодив константинопільський собор. Між ними на черві дня стоїть справа календаря та другого подружжя священників. Організатори конгресу мають намір навязати тісніше порозуміння з англіканською церквою. Католицька церква, яка в цьому соборі не візьме участи, вишле імовірно свого делегата.

За поліпшою Локарна.

Німецький канцлер Лютер і мін. закорд. справ Штреземан підготовляють атмосферу сприятливу для себе перед парляментською дискусією над закордонною політикою. Вони ведуть переговори з соціял-демократами та націоналістам з метою оборони політичної лінії, що йде згідно з духом локарнських договорів. Уряд має пересвідчення, що соціялісти голосуватимуть за такою політикою і що поміркована течія візьме верх між парляментськими партіями.

Модні новини для панів на костюми, пальта, мужеські сукна, Шовкини, шифони поручає по низьких цінах фірма

АНТІН УВЄРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філія в Тернополі і Стрию.

Потреба зміни процедури Ліґи.

„Таймс" у підсумках діяльности останньої сесії Ради Ліги Націй доходить у вступній статті з дн. 18. ц. м. до таких висновків: „Женева — осідок інституції позначеної до оминення війни несподівано перетворилась у сцену найгрубших маніфестацій, саме тих інтриг, які пхають безнадійні народи в обійми сліпого суду війни. У всій ясности виступили глибокі національні інтриги, відозріння і заздрощі. Осоружне видовище було накінець повчаюче. Ліга знає тепер обмежені засоби своїх теперішніх сил. Вона перейшла брутальну спробу в конфлікті щодо надто великого поширення своїх функцій. Тепер нема вже й сумніву, що коли Ліга має поширюватись згідно зі зростом завдань покладених на неї, то треба радикально зміняти її конституцію та процедуру".

Претенсії німецьких князів.

Республіканські симпатії для монархії. — Змінені настрої. — Сентимент і кишеня.

Німецький нарід страшенно привязаний до традиції, втіленої в цісарську родину Гогенцолернів, і не втратив сентименту до провідників своєї держави навіть після великої катастрофи. Маючи республіку, після довершеного перевороту, хотів би одночасно мати на становищі її президента — кайзера. Вибір Гінденбурґа був найкращим показом цих настроїв, зміцнюваних пропагандою монархістів і французькою окупацією.

Аж ось настрої заломались. Проти сентименту виступив голос сильнішого противника: — кишені. Бувші члени цісарського дому почали домагатися настирливо відшкодувань за сконфісковані їм маєтки. Німецький парлямент має надто багато прихильників старого режіму й уряд готов був вволити їх волю. У відповіді на це комуністичні та соціялістичні посли відкликались до публичної опінії. 10 процент зі загальної суми виборців мало висловитись проти відшкодування, щоби ця справа могла стати предметом дискусії в парляменті. Вислід акції перевищив загальні сподівання мабуть удвоє. Не лише соціялістичне робітництво, але й середня клясa бідного міщанства завявилася проти відшкодування членів цісарського дому.

На основі закону уряд мусить тепер предложити парляментові проект такого рішення, згідного з висловленою думкою 10-процентів виборців. Инше діло, що такий закон може стати щойно тоді правосильним, коли за ним заявляться дві третині парляменту, а це є виключене при нинішнім його складі. Тому-то він стане ще раз предметом загального суду, народнього голосування всієї суспільности. 50 процент усіх виборців, себто приблизно 20 мілионів людей мусить узяти участь в голосуванні. Тоді навіть голос парляменту ослабне супроти голосу народу. Найближчі тижні принесуть у Німеччині палку внутрішню боротьбу, яка може причинитись до скристалізування роздвоєних сердець німецьких громадян між цісарським домом і сучасними потребами республики. Те, чого не могли зробити тисячні дискусії на тему закордонної політики або рижниць між партійними програмами, може легко зробити боротьба за „шкурний інтерес" кожного громадянина. Німецькі князі зробили нерозумно, заговоривши про свою покривджену кишеню. Німецький „бірґер", привязаний до них своїм сентиментом, готов побачити, що його кишеня ще більше покривджена політикою та претенсіями його вчорашніх володарів.

Промова Штреземана.

22. III. райхстаг почав дискусію над буджетом мін. загр. справ. Після реферату мін. загр. сп. Штреземан мотивував політику ним. делегації й уряду в Женеві. Опісля урядова партія поставила внесення: прийняти цей звіт до відома. Внесення розглядатиме райхстаг 23. III: воно має запевнену більшість, хоч націоналісти агітують за повалення уряду Лютера і Штреземана.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихолітства.

На всі фронти.

За кулісами „Селянського Союзу".

В своїм часі сповістили ми за „Хвилею" про відбуту у Варшаві конференцію Українського Соціалістичного Обєднання „Селянський Союз". Ближчих даних про ту конференцію не могли ми подати, бо відомости „Хвилі" були дуже неясні, а ухвалені резолюції керманичі клюбу й досі держать під ключем. Нашому варшавському кореспондентові заявив лідер „Сел. Союзу" посол Павло Васильчук, що він може тільки продиктувати зміст резолюцій, а їх тексту не може дати перед появою в партійному органі „Наше Життя". Зовсім зрозуміло, що наш представник мусів зрезигнувати з рекламового змісту, бож нам не так йде про зміст, тільки про їх наглядні тенденції, про їх духа, про їх фразеольогічно скриті цілі, що — очевидно — не може проявитися в змісті.

Минув тиждень від відбуття конференції, появилося вже й заповіджане резолюційне число „Нашого Життя" (ч. 12 з 21. ц. м.), але з резолюцій нема там і сліду. Тепер з черги заповідається подання їх в „найближчих числах". А що керманичі конференції — як нас інформують — проявили великий резолюційний розмах, то ухвалені резолюції можуть друкуватися і пів року з огляду на щотижневу появу їх органу. Таким чином аж після надрукування всіх резолюцій, після упливу довшого часу, можна буде уявити собі теперішнє обличчя „Сел. Союзу".

Все се це вказує, що хоч конференція відбулася і хоч резолюції ухвалені, то всетаки вони ще не готові, вони ще тільки робляться, їх стилізується, редагується, виправляється, переправляється, змінюється, мабуть в процесі подій вони будуть далі відповідно змінювані і подавані до партійної преси — залежно від „куди вітер віє". Не хочемо цими замітками робити кривди керманичам „Сел. Союзу", але скривання вже ухвалених резолюцій, себ-то постанов конференції, які кожний делегат повинен був захопити зі собою, покидаючи конференцію, є дивогладом і невидальщиною. На „Селянський Союз" нагнає мрака таємности, яка для політичної та ще і селянської партії не є додатним явищем у масах.

На тон ніяковости вдарює й те, що українська селянська партія відбуває свою конференцію у Варшаві. Досі ще ніодна з українських партій не здобулася — кажімо — на таку визиваючу відвагу. Поминаючи все инше, дивно робиться, що селянська партія відбуває партійне зібрання у польському центрі, якнайдалі від українського селянства. Насувається питання, чому та конференція не відбулася на українській національній території? Чому її заховано в закамарках польського сойму перед очима українського селянства, перед контролею українського громадянства? Загально відомо, що ядром „Сел. Союзу" є шістьох українських послів, б. соц.-революціонерів (з яких частина обєдналася з українською радикальною партією в соціялістично-радикальну) і б. соц.-демократів (з яких частина перекабатилася в комуністів). Цікаво, що посли, які користуються вільним проїздом залізницями, не хотіли рушитися з Варшави і покликали до себе своїх прихильників, не вважаючи на величезні кошти подорожі. Тому й не диво, що у конференції „Сел. Союзу" ледвечи міг взяти участь хоч би один селянин, який на може в нинішніх важких часах дозволити собі на видаток кількох десяток золотих, хоч би його окрилювало бажання на власні очі побачити забальсамованих соціялістичною фразеольогією українських селянських послів. З огляду на видатки конференції, які мабуть шан. посли мусіли покрити зі своїх скупих діет, в конференції взяло участь невеличке число делегатів. Як подає поінформований шан. послами пелесівський „Робогнік", який обмежився диктовкою, число делегатів виносило 24 (в тому двох з Галичини) і 6 послів, разом 30, досьвім природно, що таку невеличку кількість делегатів міг прийняти в свої гостинні пороги і польський сойм. Зібрані у Варшаві делегати це правдоподібні будучі посли. І цим можна пояснити відбуття конференції у Варшаві та подивляти далекоглядність керманичів „Сел. Союзу", які заздалегідь стараються познайомити своїх будучих товаришів по парляментарній діяльности з польським соймом.

Щож ухвалила і які шляхи намітила конференція „Сел. Союзу" у Варшаві?

Бажаючи відповісти на це питання, мусимо покористуватися диктовкою, поміщеною в „Роботніку". Спершу міститься там декларативно-маніфестаційна заява:

„Оцінюючи сучасне становище, конференція ствердила, що стан працюючих мас в Польщі як під оглядом політичним, так і культурним та господарським є дуже важкий і не видно ніяких заповіди поправи. В сучасній хвилі з огляду на загострення класової боротьби і господарської кризи довершується скорий і глибоко сягаючий процес політичної кристалізації і класового зріжничкування. Цей процес сприяє соціялістичному освідомленню народніх мас і скупченню їх під прапором соціялізму. Прокламуючи самостійну соціялістичну політику в українських селянських і робітничих масах, конференція устійнила, що основою нашої політики повинні (?!) бути *безпосередні інтереси народніх мас українських земель в Польщі*. Та політика має спиратися на красові чинники, що скупчуються біля ідеї незалежности і соборности України.

Конференція візвала українські народні маси до дільної і творчої боротьби за свої права на основі власних і конституцій господарських, самоврядних, ширення знання і власної культури та здобуття прихильности у відношенні до змагань українських народніх мас серед народніх мас инших національностей в Польщі і в світі".

Після цієї декларативної заяви наступає конкретизація політичних напрямних „Сел. Союзу". Щоби не обтяжувати себе балястом зайвої фразеольогії, найдоцільніше було подати зміст диктовки. Та ануж хтось міг би дошукуватися в тому недостачі обєктивности з нашого боку. Це спонукує нас сліпо держатися тексту „Роботніка". Отже:

В справі одноцільного національного фронту конференція ствердила, що в устах націоналістичного українського дрібномищанства, те гасло є знаряддям затемнювання класової свідомости мас і тому йому протиставиться гасло зєднання працюючого народу на основі суспільних кличів.

Одночасно конференція застановлялася над створенням одноцільного селянського й робітничого фронту в Польщі і ствердила, що УСО. „Сел. Союз" стоїть на становищі співпраці з працюючими масами инших національностей в Польщі під умовою збереження організаційної окремішности і признання без застережень політичних і суспільних постулятів українських працюючих мас. В тих умовах можливим є тек створення одноцільного фронту працюючих мас на терені сойму з метою побороти зростаючі безнастанно наступи польської націоналістичної реакції на національні меншости і права працюючого народу в Польщі.

Про відносини в Українськім Клюбі тов. повить окрема резолюція, стверджуючи, що той Клюб під суспільним оглядом не є одностайний, а лівицю представляє Соц. Фракція — „Сел. Союз". Тільки специфічні умови соймової техніки та безправне положення українського народу в Польщі виджують Клюб в цілости, означає конференція підкреслює, що такий стан може тривати тільки доти, доки становища Соц. Фракції приймає цілість Клюбу.

Поза тими найважнішими ухвалами прийнято низку резолюцій в рінких справах, між иншим стверджуючи конечність боротьби з комунізмом як елементом, ворожим незалежности України і звязанням з Росією."

До цих постанов варшавської конференції „Сел. Союзу" вернемо в найближчому часі. М. Ч

ЛІКЕР ANTIQUE
БАЧЕВСЬКОГО

Америка як я'кар.

Розвійні надії. — Поклик за море. — Бачання супокою.

Льойд Джордж помістив свіжу коротку статтю п. з. „Недужа Ліга Націй", з якої наводимо головні місця:

„Події засідань над берегами женевського озера схвилювали до глибини, та розчарували мільони людей, які під впливом невинних обявів радости в останніх тижнях були приготовані на щедре розсіяння благодатей Святого Духа у Швайцарських Альпах, ждучи на почин нової доби згоди та братерства... Та ось прийшла Женева зі своїм плачем і скреготом зубів і відкрила всю глибину недовіря та горючої ненависти. І люде побачили не Женеву Ліги Націй, а пекельне багно війни. Довгі місяці дух Льокарна був гаслом. Тепер він є злобним глумом. Те, що видавалось кадилом, показалось сіркою і це нуждене видовище потвердило погляди таких як я, що Ліга Націй без Америки може легко стати небезпешною для себе. Тому, що для Ліги Націй основне значіння має те, щоби між її членами була домінуюча сила, не звязана традиційними союзами та европейськими сварками і якій справжнім інтересом був би мир збудований на основі справедливости та свободи. Одначе лякаюсь одного: що тепер не пора звертатись в покликом до Зєдинених Держав. Порядним людям в Америці мусіло остогиднути осоружне видо-

12

Лист з села.

Господарське життя українського народу є поки-що тереном заробітку, експериментів і збагачувань, як не визиску для „чужоплемінців" у відношенні до української нації. Коли говоримо „чужоплемінці", то не хочемо через те вкладати в суть того слова погірдливо-ненависного змісту російських „інородців" чи польських „cudzoziemców". Монополісти нашого економічного життя є „чужоплемінцями" в повному того слова розумінні. З українським народом не єднають їх ані політичні, ані культурні інтереси, як з Москалями чи Поляками, тільки виключно односторонно економічні.

Зовсім природно, що таке взаємовідношення між українським продуцентом і консументом та жидівським посередником є наскрізь ненормальне. Ніякі спільні інтереси, ніяка співпраця, ніякі взаємні послуги, а тим більше взаємні користи не є основою тих взаємовідносин. Тут маємо до діла тільки з одностороннім економічним визискуванням українського села.

Єдиною силою, єдиним стихинним рухом, що протиставляється монопольному зусиллю з одного боку та проявляє емансипаційні тенденції українського народу в господарських ділянці, є співдільницький рух. Та—як я вже завначував—він ще дуже молодий, слабкий, невкорінений в загал селянської маси, він ще в масі непродуманий до кінця, тільки угрунтований на природному інстинкті самозбереження. Доказом цього є хоч би спожалінний гідний факт, що сільські кооперативи здебільшого стоять в дуже відірваних торговельних звязках зі своїми організаційними осередками закупу і виміни (з повітовими союзами), а за те майже в правилі є відборцями у Жидів. Таким чином вже на першому ступні рветься та нитка, яка має вивести нас з дабіринту економічного поневолення. Вже на першому ступні підгинається і відсувається в дальшу будуччину ті змагання, які мають довести до здвигнення міцного й суцільного будинку нашої економічної (розуміється, зглядної) самостійности. Сільська кооператива вже тим самим трагить значіння основної господарської клітини, а стає тільки відокремленого організацією консумента для зовнішньої підтримки дотеперішніх монополістів. Иншими словами: замість того, щоби кожний сільський покупець по традиції підтримував звязки зі „своїм" сільським Жидом, хоч всетаки одначе стоїть українського села, то за те його організація (кооператива) вже його з далеким йому і його інтересам міським Жидом. Правда, що в той спосіб вона частинно усуває сільського жидівського посередника, але за те входить в тісніші взаємини з небезпечнішим для нас міським посередником, який через те скорше збагачується і стає міцнішою перепоною на шляху українізації міських осередків. Бо не сільський, тільки міський Жид є авангардою чужої культури, чужої думки; не сільський, тільки міський монополіст фінансує ту чужу, нівелюційну культуру.

На те — звичайно — приводиться безліч виправдуючих доказів. Мовляв — міський монопольний посередник легко відкриває кредит, дешевше продає товари, причаровує своїх відборців солодко-зустрічною поведінкою, а може й „аргументами" иншого характеру пригвинчує до себе сільських кооперативних діячів. З другого боку повітові співдільницькі центри не служать кредитом, а як служать, то невеличким і дуже коротким, або і в принципі не визнають кредитування, дають дорожчий товар, що в зародку паралізує конкуренційну здатність кооперативи зі сільськими монополістами. Нерідко й поведінка повітових кооперативних діячів зі сільськими не посягає на солідність рівноправности, доброзичливости, чемности і т. п. А коли щ взяти на увагу, що наш ворог від чужинця здесь вемку, навіть найбільшу обиду, а від свого не стерпить ніякого різкішого виразу, то будемо мати все, що спричинює розвивання вносин між кооперативами першого і другого ступня. Вина тут по боці наших сільських кооператорів і міських, а найбільша вина по боці таз. незалежних від нас обставин. Розуміється, вдержання, затіснювання й ексклюзивність тих взаємовідносин — на у гольний камінь успішности співдільницького будівництва. Без того свідомого, навіть жертвенного здвигання кооперативного будівництва не може бути й мови про його тривкість. Ходження вічними дорогами наших сільських кооператорів скорше чи пізніше доведе до розвалу початків кооперативного руху. Говорячи про кооперативний рух, свідомо користуюся терміном „співдільництво", щоби вказати, що його найважнішою основою є співділяння всієї кооперативної машини.

З метою освідомити сільських кооперативних діячів і загал сільського населення про вагу, значіння і головні цілі кооперації — гребаб дещо переговорити і вчарат наших міських кооперативних осередків. Досі відпоручники повітових союзів, що являються на сходах, є в більшій мірі ревізорами, а в меншій інструкторами. А цього мало і мусить бути навпаки в інтересі кооперативного руху.

(Продолжение будет)

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт заступає шляхом сміху цитрину, до чаю, лемонади, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247а **Жадайте у всіх складах 17—75 „Харчової Торговлі“.**

вище наший, що метушаться у сварці довкола одної кости...

„Львівський пакт був лише можливий внаслідок загально пануючого посування втоми. Існує загальне бажання супокою і лише зажерта ненависть народів могла штовхнути людей до вчинків, які ми бачили в Женеві. Тепер ще виразніше зарисується дух утоми і тому він не доведе до нічого поважного. Ні уряди ні народи не бажають війни. Навіть такі мілітарні продукції як окупація Рурщини не є вже популярні. Вони коштують багато а є безцільні. Бог війни мусить вдоволитись „зміною у будуччині“, одначе в останніх днях можна було знову вичитати в його очах блиск дикого вичікування.“

Безправні арештування.

Нагода внесення сенатора Карпинського і тов. в Українського Клюбу в справі безправного арештування 10 осіб у львокалі Тов-а „Просвіти“ в Луцьку дня 13. III. 1926 р.

Дня 13. березня с. р. в 11. год. ранку явився відділ поліції до мешкання українського Тов-а "Просвіта" в Луцьку, де відбувався лекція для кооперативних курсантів. На чолі відділу поліції був по цивільному вбраний тип, який назвав себе аспірантом поліції Турковським і заявив ректорові, що має заарештувати кілька осіб спомиж присутніх слухачів. Відісланий ректором до директора курсу Петриківського, що був в українському банку в тому самому будинку. Турковський повторив те саме вже в присутности сенатора Карпінського.

На запит сенатора Карпинського про правну підставу арештувань і на запит, чи має на письмі наказ відповідної влади, Турковський спочатку не дався відповіди, вотнуючи не тим, що мовляв сенатор Карпинський не є місцевим луцьким сенатором, а пізніше заявив, що арештування має перевести на основі розпорядження воєводства і прокуратури, але наказу на письмі не має. По тій заяві вийшов, щоби, як сам казав, постаратися про письменний наказ.

Турковський вийшов, але поліцаї обсадили всі входи і виходи не тільки до салі, де була лекція, але й до Українського банку і до канцелярії правної поради при „Просвіті“, що з викладовою салею не мали ніякого получення. Поліцаї не випускали нікого з названих установ і не впускали нікого до середини, а в тім числі і клієнтів банку. Такий стан фактичного заарештування усіх, що були в домі „Просвіти“, тривав цілу годину. На протязі того часу поліцаї впустили до будинку тільки одну особу, а іменно якогось Андрія Федоренка, нікому з присутних у цілому будинкові невідомого, що до того в відпитому стані вийшов до викладової салі та сів у присутности поліцая помиж присутніх курсантів.

Зважаючи, що поліція заборонила директорові курсів і банку Петриківському вийти з будинку, щоби удатися до воєводи, сенатор Карпінський звернувся телефонічно до прокуратора окружного суду з інтервенцією. Щойно наслідком інтервенції явився в банку підпрокуратор Ходецький в асисті названого Турковського. Цей останній мав вже в руках письменний наказ прокуратора окружного суду до слідчої експозитури з дня 13. III. ц. р. ч. 983, про „приведення“ до поліції 10 осіб.

На запит сенатора Карпінського про причину перервання операцій банку і про причину фактичного заарештування і позбавлення свободи руху всього персоналу Українського банку і його клієнтів, заявив також Турковський, що і в льокалі банку є особи, що підлягають арештуванню. Одначе в льокалі банку не арештували нікого.

Спомиж слухачів лекції заарештувала поліція 10 осіб. Підпрокуратор Ходецький заявив сенаторові Карпінському, що тих 10 осіб не є арештованими а мається їх тільки завести на поліцію в ціли провірення (чого і в якому характері — невідомо), але одночасно тойже Турковський заборонив сенаторові Карпінському розмовляти з ними на тій підставі, що вони арештовані.

Характеристичним є такий факт: коли підпрокуратор і аспірант Турковський вийшли до викладової салі для переведення арештувань, один з названих вгорі Федоренко, що його одинокого впустила поліція до будинку, впав біля порога на підлогу, вдаючи безпросвітно пяного. Побачивши це, Турковський сказав з погордою: „ніж не читалєс, щоби щось такого діялося в культурній установі.“ На присутніх цей факт зробив дуже прикре враження, бо інтенцію поліції, щоби скомпромітувати при допомозі Федоренка тов-о „Просвіту“, всі зрозуміли.

Зважаючи, що закони карного поступування, які обовязують і поліцію і прокураторський уряд і яких вони повинні пересте ігати і пильнувати, не дозволяють на ніякі арештування або обмежування свободи особист го руху тих осіб, що їх мають тільки завести на поліцію, а також взявши на увагу безправне і масове арештування на протязі години всіх осіб, що були в банку, і зважаючи наконець, що прокураторські та поліційні арештування допустим виключно в передбачених законами випадках, тобто коли якась особа обвинувачена за передбачений карним законом проступок, низче підписані вносять: Високий Сенат зволить ухвалити: Взивається панів міністрів справедливости і внутрішних справ, щоби в повищій справі розпочато негайно дохожчення, а винних у незаконному поступуванні щоби притягнути до правної відповідальности. Підписи. Варшава, 17. III. 926.

Шевченківське свято в Парижі.

Париж, 17. березня 1926.

Дня 14. березня 1926 р. улаштувала Українська Громада в гарній салі в самому центрі Парижа концерт в память 65-их роковин смерти Т. Шевченка. Українська Громада у Франції два місяці готовилася до концерту, притягаючи найкращі артистичні сили української кольонії. Про цей концерт було оповіщено декілька разів у тутешній емігрантській та французькій пресі, а тиждень перед концертом на мурах великого Парижа появились великі афіші, що сповіщали всіх про велике свято української кольонії. Якоюсь дивною радістю наповнилося серце кожного Українця, коли проходячи улицями Парижа, читав на афішах французькою мовою ім'я Українця і її великого співця.

На пів години до початку стояв народ рядами перед салею і спішив занять свої місця. Саля була прикрашена синьо-жовтими прапорами а на рампі з лівого боку був величавий портрет Шевченка гарно прикрашений у вінець, сплетений з галузок лаврового дерева, переплітаний розкішними червоними трояндами. Портрет приковував до себе очі цілої авдиторії.

В осьмій годині розпочався концерт у переповненій салі вступним словом ген. Шаповала. Бесідник в ясних і коротких реченнях подав причини, чому української еміграції доводиться не велике свято святкувати на еміграції, а не на Україні. Промова п. Шаповала зробила на присутніх велике враження; на неї авдиторія відповіла рясними оплесками. Потім український національний хор в гарному українському національному вбранні під проводом відомого організатора українського співу у Франції, п. Андрія Чехівського, брата бувш. голови ради міністрів України, відспівав „Заповіт“ та низку різних українських пісень. Коли хор почав співати „Заповіт“, уся авдиторія встала, а в багатьох видко було сльози на очах. Співи добре вправленого хору п. Чехівського зробили на всіх надзвичайне враження; вбрання хору пригадали всім своїх рідних та пишні образи Рідного Краю. Ні диво, що на тлі контрастів чужої тут обстановки вся авдиторія в піднесеному настрою чула себе як одна родина. Пізніше слідував дует, відспіваний гарно дзвінкими голосами пп. Чехівського та Бобрів. Наконець відограно першу дію „Назара Стодолі“. Головні ролі грали: п. проф. Піщанський ролю Хоми Кичатого: п. Кругликова — Стеди; п-ні Сіротін — Галі; п. Гончарів — Назаря Стодолі; п. Бобрів — Гната, пп. Якимчук та Гнира — сватів.

Цілий ансамбль підібрано гарно, ролі виконано добре, а найкраще відіграла свої ролі п. Сіротін, п. Кругликова та п. Гончарів. — Концерт скінчився в 11. год. національним гимном, який відспівав хор разом з публикою.

За так добре зорганізоване й артистично переведене свято в столиці Франції, вся українська кольонія в Парижі дуже вдячна „Українській Громаді у Франції“, а зокрема новому голові Громади, п. Іванові Сіасіву, Галичанинові з Перемишля.

В програмі концерту був ще виступ одної української оперової співачки, яка з початку дала свою згоду взяти участь у святі, а в останній хвилині, щоб не попасти в неласку теперішніх панів або їх приключників на наших землях, відмовилась. Такий поступок нашої земячки викликав серед тутешньої української кольонії тільки неприхильне відношення до неї.

Присутній.

Біржа.

Америк. дол. 8·12 — 8·15 канад. дол. 7·95 — 8·00 чеські кор. 0·23·25 — 0·23·50, дол. 0·3·25 — 0·3·33, франки фр. 0·28·25 — 0·28·05, фр. швайц. 1·50 — 1·55, англ. фунти 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·20 —31·80, 20 франк. 28·80—29·00; 20 марк. 36·20—36·70; 10 руб. 39·50—40·50.

Дбайлива газдиня уживає тільки мила

„ОЛЕНЬ-ШІХТ“

ДЕШЕВЕ ЧЕРЕЗ СВОЮ ВИДАЙНІСТЬ

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Можливість кризи польського уряду?

В кульоарах польського сойму кружляли чутки про нові труднощі уряду. Політики кажуть, що пос. Вітос приготовляється до утворення центр.-правого уряду і старається втягнути до тої комбінації 18 голосів НПР. Склад уряду Вітоса був би такий: прем. марш. Ратай, мін. скарбу Міхальський, внутр. справи Хацінський, військо ген. Сікорський. Вітос старається, щоби Скшинський задержав теку мін. загр. справ.

Наслід. міністра Рачкевича.

Наслідство по міністрі внутр. справ Рачкевичеві ще неполагоджене. „Пяст“ висуває кандидатуру бувш. прем. Скульського. Зачувати, що справу наслідства полагодять з кінцем цього тижня. Можливе, що міністр, внутр. справ буде фахівець.

Ендецький проект зміни виб. ординації.

22. III. предложено соймови внесення послів ЗЛҐ в справі зміни виборчої ординації до сойму і сенату. Внесення представляється так: виборник має бути 224 послів, з того 188 в округах, а 36 з держ. ліст і 56 сенаторів, з того 47 на окружні листи, 9 на державні. Сенаторів у Галичині вибирають: краківське воєвідство 5, львівське 5, станиславівське 2, тернопільське 2. Виборчі округи є такі: Варшава 7 мандатів, Лодзь 4, Познань 4. Волинь одержав би 5 м., Поліся 4, пов. Барановичі 3, Ліда 3, Свенцяни 3, м. Вильно 3, пов. Вильно 3.

В Галичині: Ряшів, Ярослав, Перевірськ, Ланьцут і Ніско разом 4 мандати, Львів-місто 2 манд., Львів-повіт, Бібрка, Рудки, Самбір 4 манд., Перемишль, Березів, Мостиська, Городок яг. 2, нафтовий басейн поділений на два округи по 2 манд., повіти: Яворів, Рава руська, Сокаль, Броди, Радехів, Жовква разом 3 м., Тернопіль, Збараж, Скалат, Теребовля, Гусятин, Чортків, Заліщики 4, Золочів, Збориа, Перемищляни, Камінка струмилова, Бережани, Бучач, Рогатин, Підгайці 4,

Повіти станиславівського воєвідства, крім міст приділених до нафт. басейну 5 м., при чому Станиславів і Коломия вчислені до нафт. басейну. Крім того вчислено до нафт. басейну: Санік, Дрогобич, Борислав, Тустановичі, Стрий і Долину. Отже проект цей передбачує зменшення мандатів майже на половину.

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки** розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновити передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць квітень 1926. виносить 4·50 золотих.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла“ конфіскована закінчена стаття „Боротьба за самовизначування“. Це 31-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Особисті вісти.** П. Лев Петрушевич, б. шеф канцелярії президента З. У. Н. Р., виїхав до Варшави у громадських справах. — Відомий соціялістичний діяч Микола Ганкевич і поет-лавреат Микола Вороний позажно хорі. Обидва лежать в загальному шпиталі у Львові.

— **Ucrainicum.** „Глос Правди“, орган польського радикалізму, що виходить у Варшаві, приносить у ч. 131 статтю Зигмунта Дрешера „Про гетьманський напрямок між Україною“. — В поширеному віденському криміналістичному тижневику „Дас Трібунал“ з 17. ц. м. появилась стаття д-ра І. Вальдмана, б. українського міністра (так там написано), п. н. „Процес Штайгера“. Автор подає там відоме всім, жидівське освітлення цілої події, а пак кінці бідкається, що українська еміграція не тільки не солідаризувалася з Ольшанським, але навпаки — вона його відпекалася, а камінь кинула на нього рівно наклепи... — „Ілрагер Црессе“ з 19. ц. м. у відділі „Славянський Огляд“ подає інформації про нові українські видання у Львові, про діяльність Держвидаву в Харкові, про музей у Римі і про археольогічні й історичні знахідки на Україні. В літературнім додатку того ж органу з 21 ц. м. находимо переклад новелі Василя Стефаника „Пістунка“.

— **Свій до свого у практиці.** Наша буденна дійсність є незвичайно повчаючою для дослідника проявів українського патріотизму. Ось усі наші середні школи, а то й деякі установи замовляють ріжні фірми т. зв. фотографічне табльо. Останнього року всі майже школи та установи замовляли такі табльо в українській фірмі „Спорт“. Та всеж найшлися виїмки. Чуємо, що учні третього державного учительського семінара починуть в цьому році „Спорт“ і пішлять до жидівської фірми, не зважаючи на те, що їхні товаришки, ученниці самої школи, задовольнилися „Спортом“. Але на тому не кінець. Слідом за кандидатами на учителів пішли і кандидати на священників, бо ось у цьому році питомці українського духовного семінара теж вибрали для виготовлення табльо чужу, а не українську фірму. Безперечно, що самозрозуміла реалізація кличу „свій до свого“ поза тими двома виїмками всеж таки реалізується. Тож не треба тратити надії, що в найбутньому році такі виїмки вже не найдуться! Словом — правило не було би правилом, як би не мало виїмків. Кажуть, що виїмки тільки підтверджують правило. В такому випадку все в порядку, бо правило хтось таки підтвердити мусить.

— **Недостача професорів.** У Ленінграді почувається сильна недостача професорів у вищих школах, так, що чимало заведень припинює свою працю. Деякі з цих заведень розписали аж конкурс з нагородою за найкращу розвязку цієї кризи. Переважає думка, що єдиним виходом із становища є доповнення

ність. Простіше було би може, коли уряд ароголосив декрет що дозволяє вернутись професорам-еміґрантам під означеними умовинами.

— **Недужі письменники.** Відомий італійський поет Анунціо занедужав нервовим розстроєм, так, що йому грозить божевілля. — Поважно занедужав індійський поет-павреат Рабіндранат Тагор, що має приблизно 80 літ.

— **Бажання фільмових слав.** Відомий американський фільмовий артист Дуґлас Фербенкс і його жінка Мері Пікфорд приїжджають до Фльоренції, щоби взяти участь у виставці величезної фільми з життя Бенвенуто Челіні. Вони перейшли недавно на католицизм і хотіли би користаючи зі свого побуту в Італії одержати авдієнцію у папи.

— **Личниче медіюм.** Нюйорські часописи розписуються широко про славу феноменального спіритистичного медіюм, що від якогось часу звернув на себе увагу лікарів і вчених у Мексику. Є це зовсім простий чоловік, неграмотний, який заявляє, що в нього вселяється дух славного Французького вченого XIX в. Шанко, спеціаліста нервів. Рік володіє свобідно у стані „трансу" французькою мовою і ставить діягнозу недужим, що до нього приходять. Між численними особами, яким помогло його лічення, є також мексиканський адмірал Мальпіка.

— **Пята часть світа.** Остання статистика Австралії каже, що є там людей 6 міліонів людей. Шестий мілюн зійс на протязі останніх восьми років, пятий на протязі тринадцяти, четвертий на протязі 16, третій зростав 12 літ, другий 19 літ, а перший в 1858 р. щойно після 50 літ розвитку Австралії. На основі переведених австралійського статистика Австралія матиме 7 мил в 1934, а в 1951 десять міл. мешканців.

Дописи.

Луцьк. (*З культурно-освітнього руху на Волині*). Не дивлячись на важкі, нечувані в інших вищих частях теперішньої Польщі перепони, культурно-освітня праця на Волині поступає вперед, зростає з дня на день стихійно й українська національна свідомість. Доказом цього були хочби величаві свята в честь Шевченка, що відбулися у нас в усіх важніших осередках, а навіть по глухих кутах, доказують це й збори різних наших установ. Так 28. м. м. були у нас в Луцьку річні загальні збори Т-ва „Просвіта", яким проводив селянин Лаврин Анцабко, голова найсильнішої філії в сел Лаврові, на які прибули делегати від 15 філій повіту. Звідомлення з діяльности Т-ва за минучий рік виголосив член видїлу, п. Гр. Гладкий. З нього виходить, що крім перепон влади культ.-освітня праця знеохочувала ще й тому, що замало української інтелігенції притягнено до цієї роботи, а культурного, інтелігентного елементу з відповідною ініціятивою було на місцях ще менше. Завдання нового видїлу „Просвіти" протидіяти цій аномалії — в першу чергу притягненням якнайбільше людей до роботи, що й обговорив другий бесідник, голова п. Евг. Петриківський, порушуючи справу школи, позашкільної освіти, часопису, церкви й кооперації. До нового видїлу Т-ва вибрано: головою п. П. Петриківського, секретарем п. П. Рибчука, скарбником п. Евг. Марковського, членами І. Власовського та М. Горбенка. Луцька „Просвіта" має під своєю опікою 41 філій (сільських читалень), в яких є 1205 членів і 2015 книжок у їх бібліотеках. За рік улаштовано в повіті 157 аматорських вистав. Як бачимо, новий видїл має перед собою великє поле до діяльности. Надіймося, що йому вдасться якнайбільше поглибити й поширити освітну роботу в повіті, а зокрема виробити поважнїший гурт просвітянських робітників, чого нам тут найбільше треба. *Свій.*

З українських товариств.

XXVII. Загальні Збори Сокола-Батька.

Останні 27-і в черзі Заг. Збори Сокола-батька з дня 13. березня 1926 пройшли чуже мляво. Стріла пущена в „Ділі" з лука др-а Барана забуркала в порожнечу. Феральна тринадцятка фатально відбилася на Зборах, не обїзланих жадною філією ані то з провінції, але навіть зі Львова. Все почувається самостійним і не почувається до ніяких обовязків. А чейже ті самостійники могли мати вплив на вибір тих, до яких мають часто домагання, аби працювали для них.

Збори відбувалися, але були дадеко не загальними, коли на 326 членів зводило явити лєдви 40, а голосувало тїльки 31. Щодо членів, то слід завважити, що в одному 1925 р. виступило їх з товариства аж 44, а вичеркнуто ізза неплачення вкладок аж 290. Невже серед таких обставин може т-во розвиватися? Старшина працює, радить що тижня по 2—3 години, вислухує звітів, ухвалює й делегує, але та робота страшно дрібничкова і сокільський розмах нова львівські рогачки не сягає. Сорочко стає за філії: чи вони не мають ніяких жалїв? — Чи стоять так світло, що ніяких порад від Сокола-Батька не потребують? — Чи їх вопще така зацатна й загально відома, що нема потреби говорити про неї на Заг. Зборах? На Загальні Збори „Просвіти" і всяких банків наші люде приїздять з далеких сторін і ведуть там нечасті палкі дискусії, лише „Сокіл-Батько" не має щастя до делегатів і не має ласки у своїх філій. Але наші люде дуже помиляються, коли думають, що сокільська праця на селі непотрібна. Фактом є, що українська молодь по селах дичіє і національно й кариість мала. Той останньої не виробить сама читальня а ще менше крамниця хочби й спілкова. Молодеча сила виявляється на верх все і всюди, а не журтовська в карних сокільських рядах, шукає виходу в пянстві, коршмяних і весільних бійках та нераз і в розпусті.

На селах ширяться вже самочинно спортовий рух, але його треба також організувати. Ні жаль наші інтелігенти по селах не почуваються до обовязку посвятити трохи часу сокільській організації, дарма, що вона в двох воєвідствах, по затвердженні статутів може зовсім законно розвинутися. Бо що більше, голова окруж. секції проф. Гайдучок наводив на зборах факти, що деякі інтелігенти, керуючися чисто-партійними мотивами, свідомо спинили сокільську працю по селах. Так дальше бути не може! Такі вчинки треба нещадно пятнувати і Руханка повинна бути безпартійною!

Офіціяльна частина зборів, а саме вичерпання денного порядку та доповнюючий вибір членів видїлу і їх заступників пройшли гладко. Збори відкрив Т. Франко, потім проводив В. Кузьмович, представник комісарія, покликав секретарів і зладив поменших членів, память яких вшанували присутні повставанням з місць. Потім відчитано протокол з останніх загальних зборів, вибрано комісію-матку, висловлено звіти, ухвалено уступаючому видїлові абсолюторію і вибрано на краще доповнено видїл кандидатами з магістратської ліста — словом все в найбільшім порядку. І коли би не промова Гайдучка, можна би з нудьги заснути на таких зборах.

Ухвалено 3 резолюції.

1-а: Щоби старшина С-Б в засаді (додаток д-ра Шухевича) не давала ніякому ні пошті ні сал. т-ва за тягнь. Тут збори мали на увазі перш за все усякі спортові товариства чисто партійного характеру. Всі вони вийшли з Сокола-Батька і як дотепно сказав Гайдучок, стягнено з того батька останню сорочку.

ІІ. Тій перспективі має зарадити друга резолюція (Галбецка) взивається старшину С. Б., аби в порозумінню з управою УПГ і дирекціями українських прив. шкіл поробила заходи для збудування у Львові рухівні для потреб усіх згаданих установ. Можна було збудувати степенцю без грошей, чому не пішов діло з сокільнею. Думка дуже слушна.

Головою Т-ва остав на далі дир. М. Заячківський. На заступників голови вийшли з доповнюючого вибору д-р Ст. Шухевич і радн. Ст. Стебницький. До старшини вийшли нові: Ст. Гайдучок, М. Лемицький і Павів Данїло на три роки, Юрій Шишковський на два роки, заступниками вибрані: Мрик Іван, Яців Нестор, Гафткович Володимир і Лаврів Станислав на один рік. Провідниками варев стали: Білостоцький Тимотей, Кобзюба Степан і Трінь Михайло. До контрольної комісії вийшли: Барусевич Теофіль, Пламік Іван і Сопотницький Олексанлер.

Т. Ф.

✝ Посмертна згадка.

Левицький Володимир, інспектор дирекції державних залїзниць у Львові, помер нагло 15. п. м. в ночі в 64 році життя. Покійник походив зі старої української священичої родини, гімназійні науки покінчив в Станиславові, де був улюбленим учеником, а відтак приятелем професора Евгена Желехівського. Через кільканадцять літ працював в „Ділі" і „Свободі", почім перед 35 роками вступив до залїзниці, де визначився в комерціяльним відділі способистим і знавцем, та працював до останньої хвилї життя.

Ще з рідної хати виніс широ-народні українські почування і в тім дусі виховав своїх дітей. Визначався печастим у нас життєрадісним настроєм, гумором. З натури добрага, щирий і щирий для всіх, тішився завдяки тим своїм приметам загальною симпатією в бюрі і товариствах. Постійний і довголітний член „Беседи" перевів там в кругу знайомих останній вечер свого життя, жартуючи більше як звичайно, тож ненадійне його смерть поразила всіх, що його знали, любили та цінили.

Загальне співчуття хай буде бодай дрібною підрадою для горем прибитої родини, якої був найлїпшим батьком. *В. И. П.*

О. Анастазій Лотоцький помер в Тростянці (бережанського деканату) 11. III. 1926 р., прожившн 73 роки. Був кільканадцять літ деканом, також дійсним крилошанином. Священником у Тростянці був 44 роки. Походив зараз по висвяченню. Перед ним був тут священником батько його, Антін Лотоцький, повник 41 літ. Отже двох Лотоцьких були тут священниками 80 років, себто від 1843 р. — *В. И. П.*

Оповістки.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Мітковичевої.

Рядянпо. Сала „Сокола".
23.III. „Барон Кімчель".
24.III. „Мазька ніч" і концерт.
25.III. „Шельменко".
26.III. „Вирект".
27.III. „Марися Богуславка".
Готуються до постановки: „Наїда" (Гайсмана). Театр вошукує теперя. 1—4

Заміть цвітів на домовину Товариша бл. п. Володимира Левицького зложив на „Рідну Школу" Вп. Іван Сенишин у Львові 10 зол. Жертводавцеві щира подяка. Головна Управа УПГ-ва. 1449 1—1

Подяка. Вельмишановному Пану д-рові Михайлу Західному за безінтересовну пімч та щире вложення в моїй справі, а Вп. Івану Західній за материнську опіку в часі мойого арештування, скасуванє него дорогою ширу подяку. З окрема дякую ще Вп. п. п. д-рові Західчому та д-рові В. Бечкові за поруку зложену за мене в окруж. суді в Бережанах. Марія Тарнавська-Кощобова, студ. медицини. 1—1

Видїл Т-ва Прихильників Освіти у Відні взиває всіх низше названих бувших студентів австрійських високих шкіл, щоби в якнайкоротшому часі звернули дорогі членські, п бані в часі своїх студій від Т-ва Прихильників Освіти: 1) Інж. Константинюк Олекса, 2) д-р Коренець Софія, 3) д-р Коссовичівська Зиновія, 4) Кандик Іван, 5) д-р Карпюк Уляна, 6) Ковалівський Юлян, 7) Кашперська Марія, 8) Кисілевський Маркіян, 9) д-р Карп Іван, 10) Кинасевич Микола, 11) інж. Кукелка Степан, 12) Клюка Мирон, 13) Козак Віктор, 14) Кузьма Богдан, 15) Ковалюк Дмитро, 16) Кабуз Степан, 17) Кузьма Степан, 18) Когутяк Теодор, 19) Король Лев, 20) Кобилянська Софія. Адреса Т-ва: Ukr. Verein der Kulturfreunde, Wien VIII., Alserg. 34/26. За Видїл Т-ва Прихильників Освіти: А. Вітошинський, заст. голови, М. Гнатишак, секретар.

Дрібні оголошення.

АРЕНДА фільварку Стоцшевич, власність гр.-кат. єпископства перемиського, повіт Стари Самбір, 3 кільометри від залїзничної станції, враз з будинками сейчас до вняймлення. Зголошення до адвоката д-ра Черлюнчаковича в Перемишлі або на місці у о. Пасічнянського, Кобилянська Воля п. Старий Самбір. 1445 2—2

ВИРАЗНИЙ кореспондент з правничими студіями і концептовою практикою у віці до 40 літ знайде негайно заняття. Подання з відписами свідоцтв і життєписом просимо переслати до Адміністрації „Діла" під ч. 400 найдальше до 10. квітня. 1452 1—3

ВСІЛЯКІ замовлення на святочне печиво приймає пекарня Т. Малицького, Яворівська 77, також приймає печиво до печення. 1443 1—3

ВЗЯЩТНІ возьмуть здорову дитину за свою з відправою. Лист до Адміністрації під „Совість". 1435 1—1

ЕКСПЕДИЦІЯ до склепу з набоєм пошукується. Зголошення: Казимирівська 29, вік 4—5 Гаєс. 1448 1—1

Др Володимир Свідерський та інж. Василь Созанський звільнять у власній справі подати свій адрес. Богдан Бінкевич, Підгайці 1451 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лїкар

Д-р Осип Юрій Залужний

по 8-літній лїкарській практиці за границею ординує

в ЗОЛОЧЕВІ

1328 4—4

в домі д-ра Вапя при вул. Сокола 18.

ОЛОВІСТКА!

Дня 11. квітня ц. р. відбудуться в домівці Товариства о годині 4. з полудня, а при браку компанії о годині 5. при найменшій числі учасників

Загальні Збори Української Бесіди

1450 **в Чортнові.** 1—1

На денним порядку крім звичайних адміністраційних справ зміна статута Тов-а. *Видїл Тов. „Українська Бесіда" в Чортнові.*

Подільський Союз кооператив в Тернополі

розписує конкурс на

посаду агронома.

Зголошення — по день 4. III. п. р. — подати платню і відбуту практику.

1446 1—1 **УПРАВА.**

ШЕВСЬКА РОБІТНЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ виконує замовлення на мужеське, жіноче й дитяче взуття скоро, солідно, дешево. Осібні роботи до люксусових робіт. Направи, поправки, направа снігівців на бажання негайно і Львів, вул. св. Софії 25. 1432 2—2 Гранвай ч. 2, 9, 11.

Свій до свого!
Дайте хліб у руку інвалїдам!

Рік основання 1887.
НАЙЛІПШІ ГОДИННИКИ — — — — — НАЙГАРНІЩУ БІЖУТЕРІЮ
купуйте тільки у **І. Зельтенрайха,**
1419 **Львів, Марійська площа 3.** 4—4

Пудатуха і першорядні положисти заведення плекають тіла немодят тільки **ПУДРОМ, МИЛОМ і КРЕМОМ ВЕВЕ ШОФМАНА.** Пудер пікує всілякі недомагання скіри, мило запобігає їм, а крем уживається тоді, коли діланє самого тільки ПУДРУ. ВЕВЕ показується незаступовим.

Дотеперішні досвіди достаточно виказали, що так збудити порість волосся як і запобігти випадуванню не можна зовнішніми средствами. Тільки через додання організмові, внутр. потрібного средства, а саме в таблєтках „CRIN" фабрикованих під надзором наукових повах в фабриці хем. „ЕСКА" в Познані, осягається наразі певні наслїдки. Таблєтки „CRIN" в скінках по 6 зол. до набуття в аптиках і дрогеріях. Наукові проспекти, даром пересилають виключні заступники на Львівське Воєвідство Денковські і Рена, Львів, пасаж Бернардинська 17, Тел. 4.—50. 1398 4—4

НАСІННЯ ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ
1335 10—10
поручає на кредит
„РЕГУЛЯТОР" Львів, Ринок 41.
Цінник на бажання даром.

Десять зол. може вже принести велику виграну в княсовій льотерії. По одержанню замовлення кореспондентною пересилаємо лькси і долучуємо чек П. К. О. вільний від порта на пересилку кошту.

Ціна льосів І. класи:
1/4-10 зол. 1/2 - 20 зол. 1/1 - 40 зол.
Шанси три величезні.
Що другий льос мусить виграти.
Виграні: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, і т. д. і т. д.
Банковий Дім **ШІЦ і ХАБС** Львів, Марійська 7.
1044 6—10

Молочарня „Львовянка" при вул. Сенкевича ч. 9. по сенсом на вдоволення відкрита під новою управою видає обіди з 7 накрить за 1 зол., мясні і ярські вечері з 2 накрить 85 сот. **Кава академічна з булкою 35 сот.** Видає обіди до кошжок, приймає абонентів. 1445 2—2

До Впов. і Всч. о. Кости Білянського пароха в Богородчанах-місті.

Дорогий Брате і Сусіде! Зенк 15 літ ділили Ви зі мною широ праці і труду долю і недолю за весь час Вашого душпастирства в Гуменці. А вжеж Ви, Дорогий Брате, неоцінений мій і незабутній Сусіде, котрий чи в моїм здоровлю чи ще більше в хоробах моїх чи в инших пригодах життя радо служили своєю ласкавою помічю в моїй тяжкій недолї. Неможливо покинули Ви мене, що я не мав вам слід Вас попрацювати. Тому на сім місці складаю Вам, Дорогий Брате, прилюдно щиру подяку за все добро, якого я дізнав від Вас, і молю та молити буду Господа Бога о Боже благословення для Вашої Достойної Особи і цілої нашої Рідні! — В Щирці дня 20. марта 1926.

1454 1—1 *о. Михайло Вернись.*

Впр. Отців Парохів

що уряджують місії, просить двох місіонарів У. Г. А., які займаються продажею девоціоналій, ласкаво повідомити їх бодай два тижні наперед про речинець місії на адресу Л. Яків у Залитов. п. Підлісся, та в пей спосіб помогти своїм людям в часових способі заробити собі на прожиток.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 65. (10740). Львів, четвер 25. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕНКО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II, пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1 в гол. перепол. Рукописи не вертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Побоювання, чи зміна тактики.

Українська інтелігенція на Україні в освітленні Чубаря.

Донедавна чули ми з уст харківських державних мужів мало що не похвали на адресу української інтелігенції. Вони неодноразово і з урядових трибун заявляли, що українська інтелігенція змінила на протязі останніх кількох літ свою давну тактику непримиримого відношення до радвлади, що вона вже остаточно погодилася з нею і що почала щиро працювати засукавши рукави для добра народу, для нової культури, що вона приноровилася до нового побуту а тим самим заслужила собі належну оцінку і опіку з боку радвлади. Щоби оформити цей прихід інтелігенції до згоди з радвладою, влаштовувала ця остання навіть усячі зїзди та конґреси тієї т. зв. непартійної інтелігенції та вислухувала її заяв про льояльність до пануючого режиму та про її добру, щиру і непримушену волю працювати для добра роб.-селянської України. Особливо великої ласки з боку компартії та влади удостоювалися всякого роду специ (а відомо, що вся інтелігенція, не специ). Більшевики давали собі докладно справу з того, що на Україні пішла українська інтелігенція на формальний компроміс із радвладою у звязку з новою національною політикою, у звязку з українізацією і т. д. Та не зважаючи на те, вони всеж приймали тих інтелігентних спеців дуже радо, а навіть намагалися створити для них що зможе найсприятливіші обставини для праці.

Нині, видно, обставини цілком змінилися. Точніше кажучи, то обставини остали такі як були, але іншим вітром повіяло в партії, іншим духом понесло від радвлади. Формального компромісу не надо. Треба не тільки „формально приняти радвладу" але й фактично віддатися на її виключні послуги тілом і душею. Вчора на наради ми погляд Чубаря на акад. Грушевського. Нині приглянемося характеристиці української інтелігенції вагам, яку їй дав тоже Чубар перед тією авдиторією тобто перед комсомольцями України.

Розгортаючи перед комсомольцями їхні завдання і підкреслюючи, що робітничо-селянській молоді приходиться зростати серед суперечностей, звязаних з національною політикою, Чубар розкриває перед нею небезпеку, що загрожує радвладі. Яка ж це небезпека та звідки вона виростає?

„В своїй буденній праці — відповідає на це питання Чубар — ви не уявляєте собі, що поруч з урядом робітників і селян існує за кордоном ще другий „уряд" без території, без людей — уряд УНР, Савонка Петлюри. Але цей „уряд" готується за допомогою Чемберлена звязу спробувати зруйнувати наше буденництво, повернути трудящому людові його шляхом до соціялізму".

Тієї небезпеки Чубар до певної міри боїться, та всеж надіється, що її можна усунути при допомозі належної дипльоматії та переговорів, але для цього існує инша небезпека, про яку останніми літами не згадував ніодин коріфей радянської державности на Україні, а вона раптом тепер стала чомусь актуальною і серіозною. На Україні є багато прихильників боротьби з радвладою.

„Хай це не здається Вам — каже далі Чубар — якоюсь абстракцією, але й у нас є ще й досі люде, що схиляються до петлюрівщини, прихильники дрібнобуржуазного устрою, що ведуть і підпольну роботу в тому напрямі. Вони вважають себе оборонцями національної республики, немов неталежної від Росії, а на ділі незалежної від диктатури пролетаріату".

Не зважаючи на те, що Чубар промовляв перед собі душею й тілом відданою авдиторією, він всеж уважав чомусь за доцільне оправдувати політику компартії на Україні і її диктатуру та намагався чомусь ослабити ідеольогію тих прихильників національної республики замість просто її висміяти та зігнорувати, як це звичайно робили до тепер усі його товариші, а то й він сам. З того виходило би, що мабуть повага небезпеки наказала Чубарові поважно говорити.

„Проводячи українізацію, ми виконуємо основання нашої програми. До робітника Українця і до селян ми йдемо і кажемо: ми за робітниче-селянський уряд на Україні, але ми переконані, що він може існувати лише в спілці з иншими робітниче-селянськими урядами, лише в Радянському Союзі. Світова буржуазія не допустить, щоби на відокремленій Україні існував робітниче-селянський а не буржуазний уряд, тому злочин робить той, хто намагається відокремити українських робітників і селян від Рад. Союзу".

Отже тепер Чубар не висуває аксіому про необхідність спілки, а тільки делікатно заявляє про переконання компартії в необхідність такої спілки України з иншими радреспубликами. Очевидно, що останнє речення щойно наведеного цитату спрямоване не так на адресу приклонників національної республики як радше на адресу тих національно-українських комуністів, чи точніше укапістів, що перейшли в підпілля та не побажали вступити в ряди КП(б)У. Цеж вони висувають клич української робітниче-селянської України незалежної цілком від Москви.

„Вам треба — продовжує Чубар свою науку для комсомольців — вивчати українську культуру, треба вивчити історію українського народу, і не аби як, а історію до кінця. Ви мусите знати, чому між лютневою і жовтневою революціями так розгорнувся національний рух на Україні, чому поширювався не до робітників і селян, а туди, звідки посадили гетьмана, де наступала польська шляхта, де Петлюра продав Україну всім европейським буржуазним урядам".

Отже сам голова теперішнього уряду Чубар визнає, що історію українського народу треба комсомольцям вивчувати аж до кінця, саме у звязку з тією небезпекою, менше з тим, як він її називає чи петлюрівською, чи иншою, у всякому випадку в звязку з українською національною небезпекою, що всеж таки існує незважаючи на „комуністичне самоозначення" та „єдино" правильну національну політику радвлади. Виходить, що як би не було тієї небезпеки, то боєвий „авангард" комунізму на Україні, українські комсомольці не потребували би вивчувати української культури та історії українського народу. Але сам факт, що Чубар їх до того закохує та й доказує необхідність такої науки, свідчить також і про те, до якої міри ті комсомольці направду Українці. Вони мусять себе аж добити Українцями в обличчю утаєної небезпеки.

Якіж висновки та які директиви для комсомольців дає Чубар на майбутнє? Їх варто послухати:

„От і досі є чимало української інтелігенції, вчів у колах укоїнської суспільности, в кооперації то що, які вважають, що шлях відбудови українського господарства, шлях забезпечення всіх вимог теперішнього часу України, йде тільки через спілку з сучасною західньо-европейською культурою, тільки через спілку України з західньо-европейськими державами. Ось куди вони прямують. Еміграція висловлюється отверто, на терені України так так гадають, але не висловлюються отверто. Отже для боротьби з такими тенденціями треба знати історію національного руху на Україні та ролю тих культурних держав у гнобленню трудящого люду".

Треба ствердити, що Чубар представив справу гідно і поважно, а тому й повага небезпеки повинна була стати перед очі комсомольців на весь ріст. Добре буде, якщо вони направду прослідкують і вивчать історію України та переконаються, що найбільше українських соків і крови випила між иншими Москва. Може тоді вони направду зрозуміють українську інтелігенцію та її змагання, може й зрозуміють національну боротьбу а з окрема може розшифрують теперішню комуністичну національну політику. Певно, що до правдивого зрозуміння не дійдуть усі, але всеж дійдуть до нього бодай деякі. Словом радянські комуністичні потентати на Україні побоюються того, що хоч і утаєне, немощне, але що росте і кріпне з дня на день. в. м.

Німеччина не захитана невдачами.

Промова Штреземана.

У парляментській дискусії райхстагу над буджетом міністерства закорд. справ, Штреземан почав довгою промовою, розсвітлюючи становище німецьких делегатів у Женеві. Він почав з того, що Німеччина не впрохувалась до Ліги, а внесла прохання внаслідок бажання Зборів Ліги Націй з минулого року. Німеччина не скривала свого погляду, що коли Польщі признають одночасно постійне місце в Раді, тоді вона візьме своє прохання назад. Німеччина не виступала принціпіяльно проти поширення Ради, але стояла на тім, що раніше цю справу мусить рішити сама Рада, з тим, щоби вступ Німеччини до неї не вважати з признанням місць иншим. Заки Німеччину не приняли до Ради, вона не хотіла заявити свого становища щодо її поширення.

Коли Шаєнза зрікався свого мандату в користь Польщі, німецькі делегати поставились до цього негативно. Вони пішли у своїй відповіді до найдальших меж відповідальности, в огляду на те, що ця пропозиція вийшла від держави примиреної з Німеччиною. Штреземан висловлюючись про ворожі стачови ще Бразилії до Німеччини, не похвалював німецької завзятої кампанії проти неї та инших південноамериканських країв.

Німеччина стоїть назалі на локарнських договорах. Вона не хоче своєю демонстрацією проти Ліги взяти на себе відповідальність за дальші невдачі Локарна. Перед війною Німці не рахувались з опінією світа і це було причиною їх катастрофи. Нині вони не хотять повторяти цієї помилки. У Женеві вони одержали повну моральну сатисфакцію.

Боротьба за національні права.

Еспанія проти Каталюнців.

Еспанія, що також побивалась за місцем постійного члена в Раді Ліги, щоби занімпонувати Европу, дає в своїй державі гарний доказ пошани національних прав. Вона веде невпинну боротьбу з Каталюнцями, що займають чотири еспанські провінції: Лєріда, Герона, Барсельона та Тарагона, з 2 міліонами мешканців. Каталюнською мовою говорить 4 міліони людей, не лише в самій Каталюнії і Валєнсії, але на Балеарських островах, у провінціях східних Пиренеїв у Франції, в Альберо на Сардинії, у Сальоніках і заморських еспанських кольоніях. Каталюнська мова відроджена в XIX ст. має велику самостійну літературу.

Новий конфлікт еспанського уряду з каталюнським рухом повстав з приводу діяльности одного барсельонського товариства, яке своє справоздання друкує каталюнською мовою, а не еспанською. Губернатор Барсельони розвязав товариство, яке накликало своїх членів не признавати влади. Уряд у комунікатах нереданих у пресі висловлює жаль з приводу таких суворих засобів губернатора, одночасно признаючи необхідним боротись з бунтівниками. Незалежно від цього приготовляється суд проти 17 осіб обвинуваченних у минулорічній змові на королівський поїзд біля Барсельони. Всі обвинувачені втекли до Франції.

С. Р. С. Р. і Швайцарія.

Перед виїздом з Женеви члени Ради Ліги Націй рішили, що праця підготовчої комісії для Конференції роззброєнь почнеться 10. травня в Женеві. Члени Ради подали до відома це рішення телєграфічно Чічерінові, висловлюючи ще раз бажання, щоби С. Р. С. Р. узяв участь у працях комісії і пригадали зобовязання швайцарського уряду дбати про нетикальність радянських делегатів підчас їх побуту. Одночасно прийшов лист від Чічеріна з заявою, що російські знавці годяться приїхати на нараду, але безумовно не до Швайцарії.

Пам'ятаймо: Рідна школа — це народня фортеця, це певний захист в добі анархії!

Змора.

Реформаторський гін. — Один з творців політиканства. — Дивогляди. — Мусить і може. — Contradictio in adjecto. — Змора населення і публичної опінії. — Поворот до первісного стану.

Найбільшою, так сказатиб — генеральною змороїо нашого населення від кількох літ є дивогляна автономічна установа ПДВО (Польська Дирекція Взаімних Обезпечень).

В перших літах існування польської держави в організаційнім пережаних копах панував своєрідний соціяляваційний гін. Мочші й більші „суверени", що вийшли з політикансько-конспіраційних закамарків, або викарабкались на видні, керуючі місця при допомозі дематогії, по верховні всезнайки й експериментатори, попавши в реформаторський шал, навипередки вдягали в чищене війною й повоєнними подіями населення все в нові шлчі і хомути. Може цей стихійно-реформаторський розгін і не мав би був таких шкідливих наслідків, як би ним не були в основах зачеплені, а неров і підважені економічні інтереси широких народніх мас. Мабуть бажаючи увінчати себе невянучими лаврами слави, спущені з ланцюхів політиканського безділля реформатори, не передумавши справи до кінця, неразневизнаючись в елементарних законах соціольогії, спішилися свої помисли запетрифікувати в тверді, на довші часи непорушні, скаменілі закони, щоби — Боже борони! — не вирвав їм кто з рук пальму першенства. Розуміється, для такого доривочного, спішного будівництва не роблено ніяких докладніших підготувань, ніяких поважніших студій. З ріжних чужинних уладжень, поіноровлених до тамошніх обставин, випливаючих з даного грунту, наборзі й без розбору вирвано поодинокі цеглки, запозичуванося нераз протилежними зразками, щоби тільки знищити вже збудоване і здійснити свої „уніфікаційні" тенденції. Тому й не диво, що майже всі переведені в перших літах існування польської держави законопроекти та ухвалені суверенним соймом закони мають вже заслужену славу законів, писаних на колині. Та колиб вони не були здійснювані в житті, колиб вони не лягали важким тягарем на населення, колиб вони мали лише свідчити про роботоздатність „суверенів", то ще можнаб з ними примиритися. На жаль, так не є і населення ще довго мабуть буде нести на собі тягар цеї законодатної „стихії".

І цій то стихії завдячує своє існування голосна вже від кількох літ Польська Дирекція Взаімних Обезпечень, що народилася як Афродита з морської піни — та не на радість, лише на горе населення.

ПДВО є дивогляном під кожним оглядом: організаційним, обсягу діяння, правним і т. и. Вистане згадати, що ця установа у відношенні до населення є в одній (правній) особі: стороною, суддею і екзекутором. Rota locata, causa finita! Асекурований є зданий на ласку і неласку органів цеї установи. Мовляв: хочу — помилую, а не хочу то горе тобі! І сьогодня ПДВО є справді великим горем, єгипетською „язвою" всього населення.

ПДВО є — так сказатиб — зисловом „утраквізму" Під тим оглядом творці „асекураційного утраквізму" на кілька літ випередили помислового Ст. Грабського. Кожний громадянин мусить обезпечувати свої будинки в двох третинах в ПДВО, а в одній третині може обезпечити в приватних асекураційних товариствах. Таким чином громадянин мусить під ріжними покришками платити державою упривілеєвій установі крім инших докучливих податків і данин ще й асекураційний податок, а може тільки на третину вартости дбати про свої будинки так, як він сам це розуміє. Та в практиці те „може" є вилами на воді писане. Про це могли би дуже багато сказати приватні асекураційні товариства та й ми в своїй редакційній теці маємо чимало причинків до боротьби громадян демократичної держави за свою власновільність.

Асекураційний примус, заведений державою, в практиці не є проявом дбайливости за майно і добробут громадян, тільки проявом докучливости поліцейського режиму. Асекураційний примус після кількох літ практики виявив це наглядно. Бож, не вважаючи на примус, не всі посідачі неухомостей є асекуровані, а головно не всі платять асекураційні премії вже хоч би через свою неспроможність в поношенні безлічі офіціяльних і неофіціяльних податкових тягарів. В инших, культурніших країнах зовсім инщим шляхом ідуть до тієї самої мети, а саме підношенням культурного рівня населення. Загально відомо, що чим культурніша, засібніша країна, тим вищий відсоток обезпечених. Обезпечення не випливає там з поліцейського примусу, тільки є випливом вільної волі, морального наказу, диктатом здорового розуму, проявом дбайливого самозбереження перед „vis maior", перед припадком і грізним елементом.

В Польщі навпаки: поліційним режімом навіть в ділянці обезпечень бажається заступити і культуру, і добробут, і вільну волю громадянина, але наслідки цих поняомів є сумні: дальше зубожіння сільського населення, невдоволення з приводу поведінки органів ПДВО і відсутність загальности обезпечення. При тій нагоді годиться додати, що асекураційний примус (будинковий) досі був практикований двома державами: Росією і Уругваєм. До цих культурних країн тепер приєднала*сь Польща.*

Асекураційний примус і його виразниця: ПДВО є зморою. І то тим більше, що той примус, як вже згадано, введено без належного підготування, ліквідуючи в анархічній боротьбі в значній мірі вже існуючі, заслужені приватні асекураційні установи й накладаючи на населення нові докучливі тягарі, збільшені ще екзекуційною поведінкою брутальних органів ПДВО. Асекураційний примус заведено в часі, коли більша половина „кресів" лежала в повоєнній руїні і коли під Варшавою стояла червона армія. Населенню обіцювано відбудову, навіть ухвалювано кредити, засновувано бюра відбудови. І нараз замісць відбудови знищених війною будинків, населення одержало асекураційний примус на невідбудовані господарські обєкти. Можна уявити собі, які почування мусіли огорнути населення.

Минуло кілька літ. Населення вгинається під тягарем асекураційної контрибуції і в брутальности органів ПДВО має практичний доказ дбайливости керуючих офіційних органів за його культуру і добробут. А в адміністраційній комісії польського сойму підводять підсумки дотеперішньої плодотворної діяльности ПДВО на основі звіту Найвищої Палати Державної Контролі. Виявляється, що упривілеєвана ПДВО в незвичайно легкодушний спосіб господарить публичними фондами, видушеними відомими безцеремонними способами зі славнозвісного населення. Читаючи тільки факти, здержливо виявлені польською пресою, робиться просто моторошно і миттєвільно зривається в уст тривожний запит: чи треба було довіряти централістичній, недосвідній асекураційний установі, асекураційний примус на те, щоби крім тієї змори, яка налягла на населення, ще й публична опінія мала свою змору на пітклалі господарки публичними майном? Чи не краще звільнити населення від тієї брутальної опіки, а публичну опінію від пригнічуючих, возкладових законів легкодушної господарки? Чи не доцільніше повернути до первісного стану і розпочати пропаганду морального примусу обезпечення від культурного пірому населення? Чи не корисніше буде привернути звужені до найтісніших рямок права і свободу рухів заслужених приватних асекураційних установ, здвигнених працею довгих десятків літ, змаганнями і самочинним поривом та розумінням ваги асекурації, виявленими самим населенням?

Ось питання, на які найближча будуччина повинна дати позитивну відповідь.

Ф. Ф.

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ
БАЧЕВСЬКОГО

Відкриття памятника Шевченка в Полтаві.

В 65-тиліття смерти Т. Шевченка відкрито в Полтаві його памятник. Памятник стоїть біля парку напроти Полтавського Історичного Музею в формі великого кургана, на якому видніє зроблена з залізобетонного масиву постать Тараса Шевченка. У відкритті памятника взяла участь величезна маса селянства, представники харківського уряду, всіх центральних установ, Академії Наук і червоної армії. Сам акт відкриття відбувся 12. березня в 12 год. ранку.

Обширну промову з нагоди відкриття виголосив в імені Центр. Комітету КП(б)У., ВУЦК-у та Раднаркому уповноважений Народнього Комісаріяту Закордонних Справ Шліхтер. Вихідною точкою промови Шліхтера була поезія Шевченка „Минають дні". Думаємо, що для наших читачів буде цікаво, коли наведемо найхарактеристичніше місце з промови такого родовитого Українця як Шліхтер, що віддасть найкраще пануючі серед теперішніх правителів України погляди на Т. Шевченка.

Цитуючи названий уже вірш Т. Шевченка „Минають дні, минають ночі"... Шліхтер продовжував:

Так співав 65 років тому Кобзар. За ці 65 літ до сліз, пролитих у тюрмах Шевченка прибавились сльози, рясно пролиті українськими робітниками і селянами. Багато сльоз було пролито, доки ми не добились справжнього розкріпощення. Ще досить недавно українська інтеліґенція вважала Шевченка лише за національного генія. Нині, я гадаю, нема на радянській Україні такого інтеліґента, що вважав би Тараса Григоровича лише за національного генія. Всі тепер розуміють, що він геній наш, радянський геній, геній розкріпощених робітничо-селянських мас Союзу. В історії нашого визволення ми знали тільки двох геніїв: Шевченка співця народнього лиха та злидня, співця за розкріпощення рабів, але тільки співця, що не знайшов справжніх шляхів до розкріпощення і другого генія—Володимира Ілїча Леніна (sic!), що показав нам, як треба боротися за визволення робітників та селян. Ось у чому заключається споріднення духа Т. Шевченка і Волод. Ілїча Леніна".

Кінчаючи свою промову, Шліхтер висказав такі слова: „в момент відкриття цього памятника кладемо до ніг Шевченка вже завойовані нами його найкращі мрії та думи".

Від червоної армії промовляв червоноармієць Чапаєвської дивізії. Червоноармієць, як і присталo синові Марса, говорив дещо відмінно, ось дальше настроєно і войовниче:

„Українська еміґрація — казав він — за кордоном намагається сьогодні затьмарити (sic!) світлу постать Шевченка, перетворити його ласкаву тінь як безпечні з українськими повішеними. Але тая українська еміґрація знає, хто загнав її на смітники Праги, Берліна і Парижа. І загнав Шевченківський „Ячейка", що пройшов з вишиваною в руках від Владивостоку до Варшави, від Чернігову до Перекопу, до берегів Чорного Моря, натхненний піснями Шевченка, плакатом, висловом Ілїча. В тих місцях, куди було закинуто Шевченка в сапогах, наша Чапаєвська дивізія розгорнула останні вершки білої кости, що протягнві Шевченко все своє життя закликав боротись. Сьогодня голова летіт памятю Шевченка. Червона Армія обіцяє піклуватися й виконати до кінця його заповіт".

З крилатої промови червоноармійця виходить, що Шевченко цілє життя боровся за пролетарську вповаді, але всеж таки за „єдину неділиму".

Крім названих промовляли ще делеґати Селянського Інтернаціоналу, Комітетів Незаможніх Селян, профспілок, залізничників, наркому освіти, ВУАН, пролетарських письменників і инші. По кожній промові співав величезний хор, зложений з 600 люда Шевченків „Заповіт" в супроводі кількох орхесто. Свято закінчилося відспіванням Інтернаціоналу.

Повітовий зїзд у Добромилі.

Добромиль, 23. березня 1926.

Дня 8. березня п. р. відбувався в Добромилі довірочна нарада, на котрій були присутні делеґати 12 сіл повіту. На нараду прибув делеґат УНДО п. Олекса Черкавський і виголосив реферат про потребу і значіння політичної організації. По ожившій дискусії присутні вирішили скликати негайно Повітовий Народній Зїзд і вибрали комітет, зложений зі о. Гринкевича, п. А. Корчака і М. Гаврилка, поручаючи йому скликання зїзду. І дня 22-го п. м. відбувся в Добромилі Повітовий Народній Зїзд, на котрім окрім заступників інтеліґенції було присутніх 98 селян, що заступали 19 громад повіту. На зїзд прибули делеґати Центрального Комітету УНДО пп. В. Целевич і О. Черкавський.

П. Черкавський виголосив програмовий реферат. Представив докладно програму Обєднання, порівнюючи її з програмами инших українських політичних партій.

П. В. Целевич виголосив реферат організаційний, вказав на вагу і значіння організації і поручив присутним організаційний статут Обєднання.

Відтак по ожившій новогодичній дискусії, в котрій між иншими забирали голос: о. Мариновичь, о. Гринкевич, п. Вольний, п. Дзюбинський, Корчак і п., ухвалено резолюції, взиваючі населення Добромильщини до праці й організації.

Ухвалено також резолюцію о. Мариновича, котрою присутні взивали инші українських політичних партій до утворення спільного політичного фронту. Опісля рівночасно Повітовий Народній Комітет і політичних організаторів почту. Головою вибрано о. декана І. Господарського, а в члени Повітового Комітету й Організаційної Комісії увійшли: о. Ігумен Гринкевич, п. П. Дзюбинський, п. Т. Дицьо, п. І. Богонос, п. В. Крента, п. І. Гела, о. Б. Гоцький, п-р С. Антоневич, п. М. Кучмак, о. И. Мариновичь, п. Р. Гусак і п. М. Кіпик.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Скшинський про женевські наради.

На засіданні заго. комісії польського сойму 23. III. премієр Скшинський здав звіт про женевські наради. Рада зібралася задля прийняття Німеччини до С. Н. наслідком льок. пакту. Наради йшли в некорисних обставинах. Деякі держави вислали делеґатів з обовязуючими вказівками. Цілі наради стануло під знаком вета. Такий спротив є правом кождої держави, що належить до С. Н., бо суверенна держава не може навіть однодушною ухвалою инших держав бути переголосованою в справах, які торкаються її. Але вета в Женеві внеможливило ухвалу в справах загальних, від яких залежить мир в Европі, а може й війна. Одно вето було проти поширення Ради друге за. Польща репрезентувала цей принцип, що коли засновляється над якоюсь зміною, важне те чи вона дійсно служить інтересам мира. Переговори довели до звісних висліда, а могли довести до инших, коли зважити, що

Конкурс фабричне сам, свій улюблений лікер в пляшечках, чеколаді, цукерки, мигдалеві і т. п. смакує з одної вдачі першого сортового виробу

ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА

Жадайте скрізь! Генд. Репр. в Польщі. 1247 титани. Львів Рінкова 6. 17-7

Рада палати 10 днів, а 50 наробів ждало на пульку тих, які були заступлені в Раді. Але не дійшло до кріза й представники держав порозходилися з надією, що непорозуміння усунеться. Могла постідувати криза і в льокарнських договорах, бо введення їх в життя було взяване з вступом Німеччини до С. Н., а держави, які заключували льок. договори стверджували бажання вдержати їх через своїми підписами. Жадання польської політики було ввійти до Ради разом із Німеччиною, не з огляду на престіж, але тому, що Польща не вірить, щоби мир і приготовування моральної роззброєння були можливі без спільного засідання з Німеччиною в Раді, де спільні наради в мировій атмосфері могли би довести до можливого співжиття. 90 процент народів, заступлених у Ж неві, признали слушність польського становища. Видно го з того, що висували теж кондиції признання Польщі місця в Раді. Говорили про резигнацію двох держав. Тими місцями не могла би розпоряжати Рада, але загальне зібрання, отже всі зрозуміли, не як признання Польщі місця зібранням. То є дорібок польської заграничної політики, бо 90 пр. народів розуміє миролюбивість польської політики. То без сумніву гарантія скріпленої безпеки Польщі в заг. уложенні політ. поглядів світа не польські справи.

Криза польського уряду.

Пястівці висувають ліству лівого уряду. На чолі нового кабінету мав би станути пос. Бартель, мін. просвіти, б. прем. Поніковський, справедливість, був. мін. Маковський, Коль загр. справи, Мільчинський скарб, Млодзяновський внутр. справи, Желіговський військо, Бриль сусп. роботи.

Райхстаг апробував женевську політику.

Внесення урядових партій, яке апробує женевську політику уряду, прийнято в райхстазі голосами поміркованих соціялістів і части екон. партії. Зголошене ним. народовцями внесення недовіри для канцлера і міністра Штреземана відкинули 256 голосами проти 141.

Новинки.

— **Хто піше: п. Собінський, чи шч. інспектор?** Хлопьяк Рідкокіло просить помістити в „Ділі" ось це: Шкільні інспектори через упривілей в школі приневолюють священників вписувати теми науки релігії і літургічні виказки до шкільного дневника по польськи, покликуючись при тім на якийсь розпорядок шкільної курателі і грозячи непослушним священикам замкненем належної за науку релігії вимагаючи. Для задержання однообразности подаю отсею дорогою до відома, що шк. куратор п. Собінський заявив мені, що такого розпорядку куратория зовсім не видавала і додав, що таксамо смішним було би жадати вписувати прич. з німецького „Das Lied von der Glocke" „Pieśń o dzwonie". — Виходить, що хіба якась інша, начальна куратория видала цей курйозний розпорядок, котрого однак попержуватись не маємо обовязку. — *о. Александер Русин*, кошмінський декан.

— **Особисті вісти.** Як нам доносять зі Стрия, Володимир Темницький, визначний український соціялістичний діяч, б. голова У.С.Д.П., б. міністр закордонних справ У. Н. Р., від кількох тижнів тяжко хорий. В останніх днях стан здоровля нещасного покращав. Хорого доглядає стрийський лікар д-р І. Левицький, кому него виїздили до нього зі Львова д-р М. Панчишин і д-р І. Курівець.

— **Як почтові уряди шанують розпорядки своєї власти?** Пишуть нам: Дня 14. III. 1926 р. було помішене в „Ділі" оголошення, що кооператива в Гурнячу д. Скале по вуйке субєкта. Я вислав туди листа чим я сам того-ж таки дня, адресуючи по українськи. А остаток почтового уряду подав по польськи. Тимчасом 19. III. дістав свій лист назад, а на конверті його червоним олівцем підкреслено село і почту, поставлено до них по оклику знакові запитання і до того напис: „Niema w powiecie skolskim takiej miejscowości". На підроботній стороні конверта виписана моя адреса по польськи і печатка почтового уряду в Сколім з 18. III. 1926 р. При тому лист був читаний, бо я адресу подав тільки в листі, не зазначуючи її назовні конверта. Якщо дійсно нема такого села як Турильче в повіті Сколе, то мусіло бути до того часу спростовання помилки, а такого не було. Виходить що причиною всього — українська адреса. Така поступовання я почав с вимогом категоричним, бо в стратив я с пересилання з кооперативою і можливість отримання посилки в призначений час безробітне, а до того ново поставлене вимоги недавно попередженим у справі моєї адресочих посилок. — *Михайло Майко*, с. Утішків, повіт Красне к. Львова.

— **Документ хамві.** На днях товариство „Сокіл" в Рачехові. Як повідомлено подано це, що урядовою мовою товариства є мова — українська. Хто не знає, що це можливе в конституційній і демократичній державі, хай прочитає відпис оригінального рескрипту, який звучить: Starostwo w Raszichowie, L. 735 I/25 Radziechów, dnia 18. marca 1926. Do Stowarzyszenia pożarnego i sportowo-gimnastycznego „Sokół" do rąk założyciela Pana Dra Jarosława Seleznjaki, adwokata krajowego w Radziechowie. Urząd Wojewódzki w Tarnopolu reskryptem z dnia 16. marca 1926 L. BP. 3540 na mocy § 6. ustawy z dnia 15. listopada 1867 r. dz. ust. p. Nr. 134 zakazał zawiązania Stowarzyszenia pożarnego i sportowo-gimnastycznego „Sokół" w Radziechowie, według osnowy zatwierdzonego statutu, ponieważ oznaczenie dla wymienionego stowarzyszenia w § 6 statutu języka ukraińskiego jako języka urzędowego towarzystwa, niebędącego zarazem ustawowym językiem urzędowym tej władzy pierwszej instancji, której podlega stowarzyszenie, dla tej stosunków ze stronami (językiem służby zewnętrznej) przeciwstawia się po myśl § 6 ustawy o stowarz. (orzecz. tryb. państw. z 11. stycznia 1894 L. 392 | 893) jako urządzenie przeciwne prawu i ustawie. Od tej decyzji wolno wnieść rekurs do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, który należy podać do Urzędu Wojewódzkiego w ciągu 60 dni, licząc od dnia następnego po dorzeczenia. — Cztery egzemplarze statutu zwracam. — Starosta Stopiński mp. — І не дівться тоді, коли через кілька місяців має відбутися в Празі всеславянський сокільський злет! — *Я. С.*

— **Маленький запит до львівської Консисторії.** Недавно читали ми в „Арх. Відомостях" відозву до підчиненого духовенства, щоби воно вписувало на відомість у справі асекурування в „Дністрі". А наслідок? Коли до адміністратора села Г. в перемишлянському деканаті, о. З. Ш., явився урядовець „Дністра" і просив о. Ш. в імени Товариства підписати його та предложив о. Ш. до забезпечення подісу на обезпечення церкви, то він не лише не вислухав просьби, (4·50 сот.), але й заявив, що „даром Богом служити не хоче". Отже обезпечення церкви перейшло до П. Д. В. О. Цей примір подібав так на людей, що агенція мусіла вернути дирекції около 50 полісів до сторна, яких не приняли члени, заявляючи словами о. адміністратора: „Даром Богом..." О. Ш. із урядження бідкується цілком явно голосить, що він „Polonus". Цілого півтора року не був ані разу на релігії в селі Ж., бокує від священства (чи радше воно його омиває), окружився старими латинниками, ще й загорілими Поляками, від яких місцеві Українці зазнали неоцінені кривди. Може би Всв. Консисторія вглянула в цю справу? Уважаємо до скарги публичної дороги, бо всякі письменні їх скарги на о. Ш. идуть відай до коша.

— **Щось як у Львові.** З ужгородської „Карпатської Правди" (ч. 11) довідуємося, що чеська цензура в Ужгороді не далеко відбігла від своєї польської посестри у Львові. А саме, як у Львові, так і там цензура сильно прошезурувала прелову п. Грещинського на Шевченківському концерті з 12. ц. м. і таксамо як у Львові, де з тексту одної справної пісні скреслено кілька місць, зробило й там, забороняючи співати відому строфу „Заповіту" Шевченка: „Поховайте та вставайте"... Це дійсно скандал, що чеська поліція заборонює співати те, чого не відважувався ніколи заборонити навіть царський уряд".

— **Вислід конкурсу на окладинку часопису „Минуле України".** Дня 4. березня ц. р. в 12 год. дня в помешканні Українського Інституту Громадознавства в Празі відбулося засідання членів журі конкурсу графічного рисунку окладинки для часопису „Минуле України" в складі: п. Н. Григорієв, п. М. Галаганя і п. В. Січинського. Розглянуто десять надісланих праць під девізами: „Сталінка", „С", „11 26", „Зверел", „17/30", „Чайка", „Чорноморець", „Чорнобильська Калина", „Наше Рідне", „В. К. І.". Всі вони відповідали умовам конкурсу. З огляду на те, що ні одна з надісланих праць не могла бути відзначена першою премією, ухвалено одноголосно першу і другу премію в сумі 300 ч. кор. розділити між рівні части між двома першими під девізами „Чорноморець" і „С". Третю премію (100 ч. к.) признано одноголосно праці під девізом „Чайка". Крім того одноголосно ухвалено серед непотрібування праць відзначити праці під девізами „В. К. І." і „Наше Рідне". Після розпечатання конвертів поміщених праць виявилося, що праці під девізом „Чорноморець" належить М. Бутовичу (Львів), під девізом „С" — С. Городиському (Львів) і „Чайка" — п. Бітинському (Прага). — З львівських мистецьких кол пояснюють нас, що в тутешніх гуртках участи в цьому конкурсі ніхто не брав.

— **Про українського сильвека Підкубного,** що, як відомо, збивав тепер пятий в Злучених Державах, пишуть нам з галицької провінції: „По Вашого допису з Америки про Підкубного потяг Вас до пізнання, що наш Полтавець Іван Підкубний, рекорд в світі — ну жаль — важають занадто Росіяном, має вже давно світовий чемпіонат. Він здобув його ще 1905 року в Парижі і чує його в своїх руках до сьогодня. Тоді він побив всіх противників і дістав золотий пояс, медаль і титул світового чемпіона. Після того Підкубний боровся кожного року на міжнародніх змаганнях у Парижі і в Берліні і все вигравав переможцем. Уроджений він 1881 р. в Золотоноші в козацькій сімї, а своє карієру зачав від боротьби у манежовому циркові. Перед війною мав він зароблених 250.000 карбованців, за які купив собі на Україні 550 десятин з 2 млинами, означе большевики все те йому конфіскували. Сила у Підкубного незвичайна і він, не дивлячись на своїх 45 літ, може ще нині вдержати на своїм кінку телеграфічний стовп з 30 людьми, завішеними на обох кінцях".

— **Памятникова таблиця на спомин першого кіна.** Дня 17. п. м. відслонено урочисто памятникову таблицю на спомин першого кіна в Парижі. Таблиця повбита на домі колишньої великої кавярні на бульварі Капуцинів, де перед 30 роками відбулися перші кінематографічні вистави власточасні братами Лімієр. Один з тих братів брав участь у тому святі і його славили численні бесідники в імени офіціальних і неофіціальних установ. На таблиці з мармору вирито такий напис: „Тут відбулося дня 28. грудня 1895 перше кінематографічне представлення при помочі апарату, винайденого братами Лімієр". — Чужинці, як бачимо хочби на отому приклалі, не занедбують ніякої нагоди, щоб кожну значнішу подію в їх житті утривалити при помочі памятника чи памятної таблиці на спомин грядучим поколінням. У нас натомість, як широка й велика У. країна, не чуєте майже нічого про тривалі памятники не то на спомин важливих подій, але хочби у честь визначних письменників чи народніх діячів. Ми мусимо, сильні памятників чи памятникових таблиць уфундують наші люде от хочби з приводу 10-ліття смерти найбільшого письменника Галичини, Івана Франка, що минає вже за два місяці...

— **Львівські вломники.** Кілька тижнів відпочивали підземельні герої нашого міста. За той час винайшли новий предмет своєї обляги — крамницю пан вул. Скобельського 2, вибравши суботу як найкращий день для підкопу, щоби спіч кращої можна спочатку щільно в понеділок. Зі згаданої крамниці вломники вкрали мас чоловічих та жіночого лисого добра вартости кільки тисяч золотих і зникнули вітром. Поліція має нову „хрестикову загадку".

— **З хорої ни самовбивств.** Ночами вчинилась якась молода жінка на вул. Пельнікарській. Коли її відвезли до шпиталю, вона не хотіла назвати ні прізвища свого заміжу, ні прізвища.

Редукція поліції. З кінцем цього місяця з польської державної служби відпаде 1500 поліційних урядовців усіх категорій; 927 вчителів, решта вищих. Львівська округа зменшиться на 105, станислав'ська на 75 осіб. Невідомо, чи причиною цих обмежень є виключно ощадність, чи покращання публічної забезпеки, чи створення патрулю поліції.

— **Редукція міністрів.** В кулуарах варшавського сойму думають над рівновагою пережитого бюджету, який ще вічно хитається. Між іншими такої рівноваги вимагає свідомість одна, щоби пробачити зі служби всіх урядників, що мають посаду шлюбних жінок — жінок лікарів, адвокатів і державних урядовців. Усіх їх є, кажуть, 12.000.

— **Дивізія пасолки.** Ратайська пасолка в Норвегії Колонтай покинула своє становище внаслідок постанови центральної екзекутиви Ратайського Союзу. Причиною цієї дивізії була, здається, її екстравагантна поведінка як представниці публичного уряду; вона не вдоволялась одягатись по буржуазному, а ходила такою почеркуреною, як спеціяльна „дівка". Крім того її погляди на „вільне кохання", викладені в її романі, вийшли далеко поза межі революційних законів Ратайського Союзу і комуністичної моралі.

— **Музей Муссоліні.** Італійський диктатор не визначається скромністю. Його ухвалою, в якому він є почесним міністром, відчинив новий музей, який і назвали згідно з „голосом народу" музеєм імени Муссоліні. Є це збірка новонайдених різьб і артистичних роскошок. На фронті будівлі є латинський напис, який повідомляє, що його основав Муссоліні, „містник римського могутства, в третім році після зайняття Риму когортами літорів".

— **Справжня Америка.** Американська преса проголосила плебісцит між своїми читачами на тему: „Чи треба скасувати закон про заборону алькоголю?" На три і пів мільйона осіб три мільйони висловилось за скасуванням закону. Вашингтонські представники народу бувають за місяць у контакті супроти таких настроїв населення. Видно, що американським піддашам таки добре високо горло.

— **З ніч.** В кіні „Копернік" ідо пекна фільма в 8 діях п. з. „Тайна морського дна" і комедія „Прошу мене апаратувати". — У кіні „Пан" — „Зелена" з Мені Пікфорд у заголовній ролі. — У „Палас" — „Танцюрист моєї жінки". — У „Марсовій" — „Жінка двох чоловіків" і „Дівчина покинутих".

— **Дочислені** англійської Спілки для будівельного промислу, дочірнє т в а Л е н и с ь к и й, можуть відняти купівельну по 0·75 зл. від акції за предложенням купону з р. 1925, в Банку експлоатації варшавській, Відділ у Львові при вул. 3. Мая ч. 14. 1460 г) 1—3

— **Український Хор Дм. Котка у Львові.** Повідомляється, що славний нині Хор п-п подружок Дмитра Котка, закінчивши велике концертове турне по містах Західної Галичини, Горішнього Шльонську, Познанщини, Поморя, Вілєнщини, Полісся, Холмщини і Волині з перервою на серію концертів на Німецький Шльонськ, завітить до Львова і дасть тільки два концерти в днях 27. і 28. березня в салі Народнього Дому. Білєти на львівські концерти продає Народня Торговля. 768 г)

Біржа.

Америк. дол. 8·08 — 8·10 канад. дол. 7·90 — 7·95, чеські кор. 0·23·12 — 0·23·33, нім. 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·28·25 — 0·28·50, фр. швайц. 1·48 — 1·52, англ. фунти 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·20 —31·80, 20 франків 28·80—29·30; 20 марок 36·20—36·70; 10 руб. 19·50—40·50.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·33, 5 кор. 3·40—3·50, фльорени 1·70—1·75, рубл. 2·70 — 2·80, рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·00—25·50 ячмінь галицький бров. —,— до —,—, овес гал. 22.50—23·00.

За ідею співжиття?

Виклад Т. Голувка про національну квестію в Польщі.

Відомий пепеєвський публіцист і діяч Т. Голувко зїхав до Львова і тут у великій магістратській сені виголосив в понеділок 22. п. м. виклад про національну квестію в Польщі. Може бути, що ми не зупинялись би на цій поезії, бож погляди репрезентанта пепеєвської лівиці є начеплучно відомі нашій читаючій публіці, як би не те, що на львівському грунті шан. президент вчарив в підгрозіли нуту польського патріотизму, тим самим значно модифікуючи свої основні думки на тему співжиття не лише завойованих „національних меншостей" у відношенні до пануючого польського народу, але й ставши на грунт своєрідного неославізму, що досі було наскрізь чуже польській демократії.

Національна квестія є найбільше актуальна і запальна в Галичині. Здавалось би, що заповіджений виклад одного з чільних представників ППС. зелектризує львівську публіку. Здавалось, що магістратська сала, яка тямить величаві збірання польської й української демократії, не лише буде битком набита, але що на тему вирішення національної квестії в сучасних межах Польщі розвинеться гаряча й плодотворна дискусія. Та цих сподівань не виправдала дійсність. Львів не відізвався на актуальність порушеного питання. Магістратська сала була на половину порожня, а сам виклад розпочався чверть по зі значним опізненням. На вступі зазначив шан. промовець, що призабуте й придушувана національна квестія в Польщі почине находити зрозуміння в польському громадянстві. Одначе бойкот викладу п. Голувка польською львівською публікою вказує наглядно, що польському громадянству далеко до зрозуміння ваги цього набодівного питання. В першу чергу виклад п. Голувка збойкотували його власні партійники зпід сяєву боєвого Гавзнера. Крім редактора „Дзенніка Людового" п. Скалки не видно було між присутньою публікою ані одного пепеєвського менера. Зовсім природно, що вся львівська ендеція теж збойкотувала представника партії, з якою є в коаліції. Навіть самозвані „ради" міста Львова з Ширеками й Обірками на чолі ігнорували вибраного радного м. Варшави. Повною щастю світили теж Жиди. Автор же творила менша пепеєвська братія, група Пілсудчиків, що репрезентувала тут, польську демократію, горстка української інтеліґенції і кілька старших дат невідомої національности і політичного світогляду. Дискусії не було ніякої; на запит підписаного, зверненого до пп. Скалки, чому нема дискусії, одержано відповідь, що на дискусію не дозволила поліція і ППС. мусіла скапітулювати.

Президент п. Т. Голувко не є оратором з огляду на недостачі в дикції, але ніхто не відмовить, що вистави ґрунтовно освідомлені. Він говорить спокій-

но, майже розмовно, переконуюче і логічно без демагогічних помилок. Коли б не минувся під кінець охота пригадувати „патріотичному" Львовові і не наструнь фальшива оцінка дуже цікавого перевороту, то його вклад можнаб зарахувати до найкращих проявів отверезіння в шовіністичного похмілля, в яке попала ППС. Та, як побачимо, навіть представник переважної лівиці, ходячи на грунт розумки національного питання, блукає по широких лабіринтах польських суперечностей і боротьба між соціялізмом, патріотизмом й імперіялізмом).

Шан. прелегент перш усього звернув увагу на незвичайність ваги національної квестії в Польщі, виправдуючи заглибування справами державного будівництва, сплітанням трьох займанщин, господарською катастрофою і т. п. Одначе тепер — мовляв — зростає зрозуміння для національної квестії і найкращий спосіб дійти до конечного modus a vivendi. Справа „національних меншостей" в Польщі є вельми скомплікована.

Сучасна Польща має третину говорячих польської національности (розуміється, представлять тісно тотожність офіціяльної статистики з 1921 р., бо на ділі „інородці" становлять біля 46 пр. населення сучасної Польщі. — Ред.). „Нац. меншости" в Польщі діляться на нетериторіяльні і територіяльні. До перших належать Німці і Жиди, до других Українці і Білоруси. Перші є меншебільше заспокоєні в своїх національних правах, другі є предметом жебрацького утиску. Найлекше порозуміться з Німцями і Жидами, найважче з Українцями і Білорусинами, бо їх аспірації не містяться в рямках польської державности.

Німці мають достаточно забезпечені права своєї мови в шкільництві, судівництві й адміністрації. Жиди заключили згоду з польським урядом, з якої витягнули величезні користи. Прелегент твердить, що політика Ст. Грабського у відношенні до Жидів дала додатні висліди. Під національним оглядом Жиди є забезпечені. Инша річ господарська ділянка. Жиди мають в своїх руках торговельний монополь і за всяку ціну хотіли його задержати. З тим не може погодитися польська демократія. Жидів в Польщі є забагато. Економічна конєктура через жидівського населення може бути розв'язана тільки шляхом еміграції. І Жиди починають емігрувати з Польщі. Приспішення цього процесу є приспішенням додатньої розв'язки господарської кризи.

За те гірше мається справа відносно Українців і Білорусинів, яких в Польщі є шість мілл. (?!), а — як кажуть Українці й Білоруси — вісім (?!) мілл. Дивлячись на польську політику у відношенні до Українців і Білорусинів, кожний чесний Поляк мусить палитися зі стиду і почуття гамби. Польща довершила повного погрому українського й білоруського шкільництва, перевела розклад самоврядування, завела поліційний режим на українських і білоруських землях.

З приводу польської політики у відношенні до Українців і Білорусинів ситуація кожного чесного Поляка за границею є страшна. Ще недавно Поляки жалілися на Росію і Пруси, а сьогодня Українці і Білоруси так само обвинувачують Польщу. Поляки думають, що Европа має коротку память, а тимчасом так не є. Прелегент провів цілий рік за границею і з автопсії міг ствердити, як Европа оцінює польську політику у відношенні до „нац. меншостей". В Европі не можуть зрозуміти двох мір, які Поляки приміняють до себе по дідї готентотської моралі. Чому слушним і справедливим є гноблення Українців і Білорусинів, коли неслушним було гноблення Поляків.

Думка спольонізувати Українців і Білорусинів при допомозі денаціоналізації (!) є пустою мрією. Треба глянути на світ і пізнатися, що діється за нами. У Вильні важко дістати білоруський буквар, але там можна дістати всі білоруські підручники навіть до високої школи, видані у Мінську. Ще смішнішою, просто божевільною є думка про денаціоналізацію Українців. Польща не хоче сприяти сего роду заборонам в справі заснування українського університету, навіть не дозволює на українській приватний університет (хоч царська Росія позволила була польську „Wolny Wszechnicę" у Варшаві, а тимчасом України мають високі школи з одного боку в Празі, а з другого в Харкові і Києві. Тільки Львів, що лежить по середині між тими центрами, є порожній, а в Києві істнує Українська Академія Наук, високо шанена в науковому світі, бо що мав нагоду прелегент переконатися підчас свого побуту в Празі. Там істнує українська Національна Бібліотека з 1,500.000 томами. Ні Рад. Україні спр. від. йде укр. інвазія, 78 пр. всіх шкіл є українськими. Харківські комісари є, що правда, ставленниками Москви, але весь їхній апарат стає все більше українським. І тоді, коли там іде емансипація українського народу, тут його давлять і гноблять, позбавляючи елементарних прав.

Польська закордонна політика є повна тривоги. Польща, поставлена між 70 мил. фізично зростаючих на силах Німців і 130 мил. населення С. Р. Р., є в дуже важкому положенні. Надія на Францію, втомлену й вичерпану війною та знищену не мають ніякої основи. Полякам є самім ріком наголом, а ведучи упертий політику відносно „нац. меншостей" — є ще до того й народом самогубців. В критичних моментах ніхто не подасть їм помічної руки. Треба вічно пізнати безголовну й культурну фінансову нашу, аче в критичні дні наші коні й гальмом не рушить з нашої оболонї. Всяка гатії є і хоче буде зверхня на власні справи.

Здобуття нами незалежности не закінчило процесу витворення знаків інших народів. Пункти, що вестрапція. Польщі є „nastawieniem krzywdy dziejowej" і на тому кінець — це помилкою. Кожний народ хоче і має право бути незалежним. І сьогодня йде боротьба в Африці і Азії за визволення. Польща в своїм власнім інтересі повинна приспішувати процес визволення інших народів. Майже кожний Поляк з висоти ренкодержавного становища глядить на малеську Литву, Латвію і Естонію. Та не чекає на такий стан. Польща повинна єднатися з ними щирими почуваннями. Коли вона матиме доступ до моря через залежність з собою мілі держави, то тоді панівська квестія втратить свою гостроту. Коли б ці малі держави втратили свою незалежність, то тоді блідий страх впав би на Польщу. Вона булаб на черзі імперіяльні.

Незалежна Україна є в інтересі Польщі. Україна і Білорусь, здобувши незалежність, гарантують німецько-російські кліщі, які стискають Польщу. Російська демократія є против самостійности України. Україна і Білорусь є природними союзниками Польщі. На тому підкладі скорше можна дійти до порозуміння між Поляками й Українцями, тоді й тепер існуючі спори між обома народами втратять свою вагу і стануть дрібними справами з огляду на вспільних завдань.

Відносно Волині нема ніяких сумнівів. Це безспірно українська територія. Инакше не істнує справа в Сх. Галичині, де „Ukraińcy rozpoczęli wojnę". Сх. Галичина є мішаною країною, українсько-польською. Правда, Українці мають тут більшість, але то національна шахівниця. Поляки не можуть зрезигнувати з „600 lat pracy" на цій території. Нещасна українсько-польська війна не лише поставила обі народи у боєвий лад, але й стала колодою в змаганнях здобувати самостійну Україну біля Києва, Полтави, Харкова. Прелегент є глибоко переконаний, що коли б Петлюра не був пішов під Львів (?!), а наїзники галицька армія пішла під Київ, то нині булаб незалежна Україна. Прелегент заявляє, що бачучи аспірації галицьких Українців, хто знає, чи сам не був би вхопив за кріс, щоби боротися з ними.

Виходячи зі становища, що Сх. Галичина є мішаною країною, тут не можна ставити справи: або-або. Бо або-або це є з одного боку відірвання Сх. Галичини до Сян і приєднання до Рад. України чи Чехословаччини, що викличе війну проти Совєтів, або теперішня політика Польщі у відношенні до Українців, що викликає український іредентизм. Треба шукати компромісового виходу, яким є широка територіяльна автономія Сх. Галичини при Польщі. Тоді Сх. Галичина булаб певною гарантією порозуміння між Польщею, Україною й Чехословаччиною. Взагалі треба мати на приміті, що тепер починається нова доба для слов'янського світу, яка буде великою добою лише тоді, коли наступить союз чотирьох слов'янських народів: Чехословаків, Поляків, Українців і Білорусинів.

На тому закінчив п. Гошувко свій виклад. До його цінних висновків ми ще вернемо. М. Ч.

† Посмертна згадка.

Иосиф Гецій, залізничий вчорит, упокоївся у Львові дня 5.III. 1926. р. в 62. р. життя. — В. И. П. 1463 1—1

Особисті.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Митевичевої.

Р а д н и ц ь Сала „Сокола".
24.III. „Майська ніч" і концерт.
25.III. „Шалапут".
26.III. „Вихрест".
27.III. „Марися Богуславка".
Готується до постави: „Надія" (Гайсманів). Театр пошукує теноря. 2—4

„Союз Українок" у Львові уряду постійно м. ж. г. 11-12 рано в домівці „Бесіди" при вул. Руточського 22. І. пов. Проситься всіх заінтересованих явитися о тій порі до Гонор. стар. — Видія. 1461 1—2

Дрібні оголошення.

МЕДИЦИНА, лічничий, дезерований, чистий, без домішок, під гарантією, а вагою на більші галицькі пасіки висилає за попередньою з кг. пушках зол. 14, 10 кг. зол. 21, обслужено в одно в день Євген Ол. Ським в Збаражі. 1460 1—3

АРЕНДА фільварку Ставчани, повіт Городенка, власництва перемишльського, поміт Старий Самбір, 3 км. дистанції від залізничної станції, край з будинками сейчас до вирядження. Зголошення до адвоката д-ра Черлончевича в Городенці або на місці у п. Пасічинського, Комарівська Вода п. Старий Самбір. 144 3—

ЛЮДЕЙ, етичні і от чні по праці на користь всіх прошу поширювати. Посилаючи зачіпки почтові значки на 5 сотиків Письменних інформацій уділяє п. Романія, Львів-Знесіння, Стале 147. 1437 2-2

Т-ва Воєвичів Сінгерський та інш. Вітає Созанський звільнять у власній справі подати свій адрес. В гуч Біляєвич. Пенсільванія. 1451 2—3

ВІРА. Кореспондент з цілої України і конкурсовою практикою у віці до 40 літ знайде негайно заняття. Пояснення в вічистих сигнатурах і свідоцтвах треба подати до Адміністрації „Діло" під ч. 400 найдальше до 10. квітня. 1452 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Бувші старшини і стільці 6. Рявської Бригади. Ініціятивний комітет для зібрання історичних матеріялів, в цілі видання Альманаху (спочини бувшої 6. Бригади) взиває всіх бувших товаришів — так старших як і стрільців, надсилати всякі записки, нотатки, всілякого рода значки, документи і т. п. для їх використання. Цінні вплинуть тих матеріялів виготовиться короткий опис місць постою бувшої 6. бригади згл. її частин, який відтак розішлеться всім товаришам, які схотять співпрацювати в цілі доповнення опису своїми спостереженнями і датами. За зложені всякі записки як і знимок ручиться. Взиває ться всіх товаришів, подати свої адреси, як також адреси всіх відомих бувших старшин і стільців 6. бригади. Заразом проситься товаришів як також симпатиків бувшої 6. бригади о надсилання жертв до Земельного Банку у Львові, Підвалля 7. на конто: „Альманах 6. Бригади", в цілі покриття коштів приготування як рівнож видання такого Альманаху. Всілякого рода кореспонденцію, записки і матеріяли проситься слати на адресу: Львів, скринка почтова 110. — За Ініціятивний Комітет: *Н. Яріх, І. Ритовий, Я. Мариніч, Е. Мурин, Р. Харамбу а. в.* Всі краєві і закордонні часописи просяться о ласкавий передрук. 1458 1—3

ВАННИ тревалі цинкові зол. 26, денне гірші по зол. 40, 1462 поручає фірма ванен 1—10

Адальберта Заяця

Львів, Оссолінських 14. Тел. 69-32.

НА ПІСТ Рос ськ. сардинки (москал) 100 пітук в перевязі бочці за 6 зол. франко кожда почтова станція висилає за посіплатою

А. Маєвник КРАКІВ, Павінська 30

1457 Г ... ... ст 1—

Волосся, а при т. суне не ся випаданню, знищення брів і рясів, уможливлює тільки одиноке, радикальне, внутрішне средство таблетки „С И І N" вир. під наз. пром. наук. плат в Лем. Фабр. „ESKA" в Познані. До набуття в аптеках і до гуртів по зол. 6 за слоїк. Напр. проспекта безплатно, там само в фірмі **ДЕНКО-СНІ і РЕЛА, Львів, ул. Бернадинська 17,** телефон 4-30. Виїжджі представники на Лемківщині В є ... 1393а 4-3

Найбільше витривалі, се тільки слави пневматики „MICHELIN" що їх фабрична ціна знижена тепер 5 пр. 1423 а) получає 2—3

ВИТОВД ТРАНДА

Авто гараж і механічні верстати

Львів, вул. Подлєского ч. 2.

Повітове Товариство Кредитове новозаложене з обмеженою порукою в Тернополі повідомляє своїх членів, що уховою Загальних Зборів з дня 23. грудня 1925. р. підвищено уділ до висоти 10 зол. та вписується членів доповнити уділи до кінця червня п. р. Денний уділ зваловано на 1 зол., який буде по- 1383 числений як записне. 3—3

Акційна Спілка для будівельного промислу давніше Іван Левинський.

Зіставлення більансу в днем 31. грудня 1925.

Стан чинний:			Стан довжний:	
1. Довжники	зол.	191·25	1. Акційний капітал	45,454·—
2. Довжники в чужих валютах:			2. Переходовий рахунок підвищення акційного капіталу	54,546·—
а) в амер. долярах зл. 46.059·84			3. Резервовий фонд	21,945·3
б) у швайц. франк. „ 4,812·83	50,572·17		4. Податкова резерва	1,400·—
3. Вартісні папери	1,732·50		5. Вірителі в золотих	5·—
4. Недвижимости	100,947·—		6. „ в ин. долярах	23,332·80
5. Машин. уладження і інвентар	19,920·—		7. Неїдмята дивіденда	138·—
6. Уділи в чужих підприємствах	01		8. Зиск за р. 1924 зол. 839·95	
			9. Зиск „ 26,950·34	27,790·29
		173,662·93		173,662·93

Зіставлення страт і зисків в днем 31. грудня 1925.

Страти:			Зиски:		
1. Страта на вартісних паперах	зл.	893·50	1. Зиск в році 1924	зл.	839·95
2. Тогочасні кошта		6,307·44	2. Доходи з чинш. відсотків		18,000·—
3. Зиск в році 1924 зл. 839·95			3. Доходи з найму		687·—
4. Частий зиск за р. 1925 „ 6,95·34	27,790·29		4. Доходи з продажі стар. залізо		703·—
			5. Відсотки		3,069·94
			6. Надвишки валоризації		1,337·90
			7. Різниця курс. на чужих валютах		
			а) амер. долярах зл. 7,295·06		
			б) шв. франках „ 2,076·38	9,361·44	
		34,990·23			34,990·23

IV. Звичайні Загальні Збори, котрі відбудуться дня 16. березня п. р. у Львові в год. 17. в салі кочферен. львівській Дисконтового Варшавського Банку, підділ у Львові при вул. 3. Мая ч. 14. затвердили справоздання Завідуючої Ради за рік 1925 як також висше подані більянс.

Акційна Спілка для будівельного промислу давніше Іван Левинський.

П. Желенські в. р. *Г. Вейнтрауб в. р.*

За редакцію відповідає Василь Мидлик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 66. (10.741). Львів, пятниця 26. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щлд. 143,322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1-ої год. передпол. (Рукописи не повертаються).

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Белыи 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Польська політика і Ліга Націй.

Зміна тактики на міжнародній арені. — Зворот у французькій опінії. — Чому Польща не повинна ввійти до Ради Ліги.

У „Revue Internationale" з 1-го березня ц. р. находимо статтю проф. М. Лозинського п. з. „Ліга Націй і Польща", з якої подаємо тут деякі місця в перекладі:

„На IV. Зборах Ліги Націй у вересні 1923 р. Польща поставила свою кандидатуру до Ради цих Зборів, одначе не мала успіху. Характеристичне, що польський уряд у своїй заяві в соймі признався, що причиною цієї невдачі були протести Українців і инших поневолених народів у Польщі та їх поклик до всесвітньої совісти... Французькі збори з 11. мая 1924 р. дали перевагу лівому блькові і Ерріо та Пенлеве, які перші підписали протести проти білого терору в Польщі а Тепер стали один президентом міністрів, другий президентом парламенту.

„Одночасно польський сойм приняв закони про мову. Ці закони

але на чужині змальовують їх як доказ ліберальних тенденцій Польщі супроти своїх меншостей. Пригадаймо, що на V-их Зборах Ліги Націй у жовтні 1924 р. мін. закорд. справ Скшинський заявив, що ці закони задовольняють національні меншости і ще раз обіцяв, що польський уряд заснує український університет. Треба признати, що до польської пропаганди прислухались не в однім напрямку. Рада Ліги Націй, розглядаючи в осені 1924 р. українську скаргу проти Польщі, відмовилась від інтервенції для охорони 6 мл. Українців

„Ті, що підписали протести проти білого терору в Польщі, вважали своїм обовязком звернутись до неї з вказівками і поученнями. Пенлеве написав передмову до однієї книжки про польську армію, а Ерріо, який має славу між Українцями та иншими поневоленими народами їх щирого приятеля, видрукував недавно в „Messager Polonais" статтю, яку можна вважати звеличанням сучасної Польщі. Цей самий зворот позначився в лівій французькій пресі... обєднавши таким робом французьку публичну опінію, польський уряд в закордонній політиці зробив крок наперед. Під загрозою вступу Німеччини до Ліги Націй він домагається постійного місця в Раді Ліги. Це прохання є на нашу гадку, неоправдане..."

І тут автор подає цілу низку аргументів: що в Раді Ліги повинні сидіти лише великі держави, які справді кермують міжнародньою політикою, а такою Польща не є і імовірно не буде ніколи; внутрішне становище Польщі як держави є без реальної сили і сумнівної майбутности; сповнене прохання Польщі дасть привід иншим малим державам домагатись постійного місця в Раді; Польща не додержала своїх обіцянок супроти Європи і власних прийнятих законів; боронячи Польщі, Ліга створить на найближчих 50 лат нову Альзацію та Льотарингію.

Женевські відгомони.

Парляментарні дебати.

Рівночасно йдуть дебати в двох парляментах над заістнуваннями в Женеві подіями: в польському соймі та німецькому парламенті. Почнемо від Варшави. Премієр Скшинський виголосив на засіданні соймової комісії для закордонних справ обширний референт про женевські події та оборонив свого становища в тому, чому він згодився на нестале місце для Польщі в Раді Ліги Націй. Він зазначив, що женевські наради почалися під знаком „liberum veto" в двох сторін: Швеції проти признання Польщі місця в Раді Ліги і Бразилії проти входу Німеччини до Ради Ліги без попереднього реформи складу тісіж Ради та без признання в ній місця для Бразилії. І от саме ця звязана з „вето" справа складу Ради була центральною точкою женевських нарад, а инша далеко важніша справа того, як забезпечити мир Европі, як унеможливити міждержавні конфлікти, зійшла на дальший плян.

Польща, по думці Скшинського, репрезентувала та виступала те друге становище, тобто гляділа на те, чи зміна відносин у Раді Ліги зможе направду служити інтересам миру. Наради, що почалися від „вето", довели до відомих наслідків, а могли довести до далеко гірших, бо до кризи в самій Лізі Націй. У звязку з тим могла наступити криза самих локарнських договорів, бо введення їх у життя було звязане з вступом Німеччини до Ліги Націй. Постулятом Польщі було рівночасно з Німеччиною вайти до Ліги Націй, але не з огляду на престіж, але з огляду на інтереси миру, бо „Польща не вірить, щоби забезпечення миру і морального роззброєння було можливе без спільного заєдання Польщі з Німеччиною в Раді Ліги, де спільні наради в мировій атмосфері могли би довести найлекше до можливого співжиття". 90 відсотків народів, зібраних у Женеві — казав патетично Скшинський — визнало слушність нашого узасаднювання!

Наконець Скшинський висловив погляд, що Польща осягнула великий сукцес у Женеві дістявши запевнення нестілого місця в Раді Ліги, чого ще так недавно не могла ніяк добитися.

Посол Стронський зазначав у дискусії, що справа позасталих Польщею місця в Раді Ліги була цілковито непідготована, а далі не находив слів обурення на те, що вороже до Польщі та її домагань становище зайняв другий соціалістичний інтернаціонал, тобто німецькі соціялісти, бельгійський делегат Вандервельде і шведський делегат Унден. Бо й якже не можливо, а в голові Стронського це ніяк і поміститись не могло, щоби проти польських домагань (які чеїже сказав граф Скшинський) могли виступати якісь там соціялісти, хоч вони й міністрували. Вандервельде був тільки за нестілим місцем для Польщі в Раді Ліги, а англійські соціялісти висловили Унденові аж окрему подяку за його виступи проти Польщі.

Посол Сейда казав, що перед женевською нарадою запевняли польські міродатні чинники про те, що 999 відсотків промовляє за одержанням Польщею становища в Раді Ліги, але ті запевнення не здійснилися. Розглядаючи справу обєктивно, слід ствердити, що Локарно збанкрутувало, коли не формально, то на всякий випадок у морально-політичному розумінні, иншими слозами „дух Локарна" розвіявся. І хоч Німеччині з тактичних зглядів не випадало зривати Локарна формально, та не спрямовувати проти себе опінії всеї Европи, то для всіх ясно, що німецький народ перенятий усім иншим, тільки не духом Локарна. Штреземан заявив у німецькому парламенті, що німецька делегація здобула в Женеві максімум того, що можна здобути. Коли мова йде про передбачуваний склад Ради Ліги, то Штреземан має повну рацію.

З того робить Сейда висновок, що Німеччина побідила і як би не „вето" Бразилії, то в Раді Ліги було би наступило пересунення сил, дуже некорисне для Польщі. Тільки одно в усіх женевських нарад є додатнім, а то то, що Німці знали шолом. А сама справа одержання Польщею сталого місця в Раді Ліги вже пересуджена. Сейда піддає в сумнів доцільність теперішньої польської закордонної політики, що анґажується виключно в напрямі того, що робить Франція та Англія. Він завважає, що сойм мусить обговорювати домагання постійного місця в Раді Ліги. В дискусії забирали ще голос посли Рапк і Домбський. Скшиньский відповідав на деякі заміти і висловив-знов погляд, що Польща вийшла з Женеви добре а навіть побідно.

У німецькому парламенті, як відомо, апробували женевську політику Штреземана: Локарно 259 голосами проти 141. В дискусії забирали голос представники усіх партій. Провідник націоналістів граф Вестарп заявив, що вислід женевських нарад є невигодою для Німеччини. Німецькі делегати повинні були покинути Женеву та відкликати своє подання про принятя до Ліги Націй. Штреземан повинен був свій протест проти націлення Польщі місцем у Раді Ліги довести аж до останньої консеквенції. На будуче уряд мусить застерегтися проти всякого уділення Польщі місця в Раді Ліги, чи то сталого, чи не сталого.

Партійний товариш Штреземана пос. барон Райнбаден зазначив, що для нього Ліга Націй не є нічим иншим, як засобом для досягнення користи. Німеччина мусить вести боротьбу з методами противників. У всіх справах, казав він, про які говорили з Польщею, отже і в справі торговельного трактату, права населення, ліквідації німецького майна, в національних справах і иншіх, Польща ніколи не приглумувалася закону, так, що не можна передбачити, чи ми в якій небудь справі взагалі дійдемо до порозуміння. Тому мусить прийти хвиля, в якій німецький уряд буде мусіти застановитися над тим, чи йому випадає вести переговори на те, щоби давати польському премієрові спроможність уходити в очах світа за речника миру. А тому в імени моїх політичних приятелів заявляю, що коли ми прийшли на заході до порозуміння, то справа східні повинні тепер стати на першому плині нашої східної політики. Вважаю спільну працю Німеччини і Польщі в Лізі Народів неможливою, доки Польща не стане на грунті законности і права.

Соціялістичний посол Брайтшайд боронив політики німецької делегації в Женеві та доказував, що вона не могла не згодитися на нестале місце для Польщі в Раді Ліги. Далі доказував, що порозуміння з Польщею мусить наступити як найскоріше так само, як уже наступило з Францією. Комуніст Шефкер назвав Лігу Націй і Локарно одним великим обманом.

Такі оцінки женевських нарад лунали рівночасно в мурах парламентів двох сусідних держав, що мають за собою цілу масу невиясненних політичних рахунків. Одні й другі мури витримували вияви невдоволення та погроз і обвинувачень на адресу противників, а нещасний „дух Локарна" ховався сгидливо по кутках та гартував себе на усякі маноутні несподіванки.

Америка невдоволена.

Американський сенат радив над висліджами останньої сесії Ради Ліги Націй, про які мав також справоздання амбасадора Гоггона, загальне становище до Ліги Націй було неприхильне. Кульмінаційною точкою критики її діяльности була промова голови сенатської комісії для закордонних справ Борага. Сенатор Бораг заявив, що локарнський пакт мусів бути здійснений щодо якихсь обіцянок Польщі і що настирливе домагання Польщі, щоби одержати постійне місце в Раді і ніяковє становище Англії і

Франції супроти цього є доказом, що між цими державами існувало таємне порозуміння. „Як довго такі махінації — казав Бораг — будуть основою політики европейських держав, то нема й балачки про розброєння Европи".

З балканської політики.

Югославія, Франція, Італія.

Створення однозгідної політики між державами тзв. Малої Антанти є давною мрією великих держав. З одного боку відношення до Мадярщини та Австрії, яка мріє про зєднання з Німеччиною, з другого: неполадливі порахунки балканських держав Югославії, Болгарії та Греції, нерівні їх настрої супроти СРСР., ще й своєрідна політика Румунії — все це складається на неабияку політичну плутанину. Тому такі держави як Франція та Італія пробують навязати з цими поодинокими державами нитки окремого порозуміння. Після переговорів Італії з Югославією прийшла черга на балачки югословянського мін. закорд. справ Нінчіча з Бріяном. Предметом розмови був балканський пакт Малої Антанти і окремий пакт Югославії з Італією та Францією. Ці пакти мають брати за зразок порозуміння Франції з Чехословаччиною щодо взаємної допомоги. Всі ці розмови є ясні тільки в двох пунктах — у ворожім становищі до фальшування банкнотів на Мадярщині і надії Австрії, що вона приєднається до Німеччини.

ЛІКЕР ANTIQUE
БАЧЕВСЬКОГО

Конґрес „Визволення".

У Варшаві радив на днях конґрес „Визволення". Взяло в ньому участь 800 делегатів з цілої держави. Обради відкрив голова партії Маліновський. Провідником нарад був віцемаршалок сенату Возьніцький. Звіт з діяльности партії склав Маліновський, а з діяльности парляментарної репрезентації пос. Столярський, голова соймового клюбу „Визволення". Першого дня нарад 21. березня прийняв конґрес резолюцію, в якій домагається повороту марш. Пілсудського до армії. Цілий конґрес розбився на три комісії: політичну, господарську і адміністраційну. Реферати виголошували посли Поняровський, Липацевич, Маліновський, Рудзінський, Путек, Богуславський, Вижиковський, Кордовський і сен. Калиновський. На другий день 22. березня прийнято цілий ряд резолюцій, прийнятих комісіями. Між ними є домагання: зміни конституції в напрямі вибору президента шляхом загального голосування населення; зменшення сенату; зміни виборчої ординації в напрямі введення союзу ліст і частинного скасування державної ліст; опозиції до теперішнього коаліційного уряду; висунути гасло створення селянсько-робітничого уряду. Конґрес висловився дуже гостро проти освітньої політики мін. Ст. Грабського. В обсягу самоврядування конґрес домагається відібрання старостам права на провід у повітовик виділах і скасування всяких „сурогатів" самоврядування як Тимчасовий Самоуправний Виділ у Львові, Тимчасові воєвідські ради і т. д. а також злучення (злиття) територіального самоврядування зі шкільним самоврядуванням. Крім того прийняв конґрес ще цілий ряд резолюцій в справі податкової і господарської політики. Закінчився він однодушним осудом для тих послів, що покинули ряди „Визволення".

„Lux in tenebris".

Пепесівська преса спішно реклямує варшавську конференцію соціялістичного „Сел. Союзу". Ця реклама поки-що здержлива, але прихильна. Мабуть пепесівці бачать в постановах конференції „Сел. Союзу" вачіпну точку до співпраці і політично-соціяльної однопінійности, мабуть в ньому шукають вони своїх побратимів в боротьбі з українською „буржуазією".

І справді, коли принати, що зміст резолюцій „Сел. Союзу" є в своїй основі і головних тенденціях вірний, що він справді відзеркалює політичне обличчя цієї селянсько-соціялістичної партії, то й не можна дійти до иншого висновків. Реферуючи про варшавську конференцію „Сел. Союзу", ми поставили були знак запиту над змістом тих резолюцій, але досі ніде не появилося заперечення, хоч селянсько-соціялістичні посли мають під боком пепесівський „Роботнік". З другого боку важко допустити, щоби — будь що-будь — такий поважний орган дозволяв собі на жарти, тим більше, що винесені постанови і намічені напрямні йдуть якраз по лінії пепесівської ідеольогії й пепесівської політики.

Резолюції „Сел. Союзу" зривають з ідеєю одноцілого національного фронту, заповідають боротьбу з комунізмом, зазначують своє окремішне становище у відношенні до більшости Українського Клюбу, яке можна би назвати становищем суспільно-ідеольогічного терору тактичного шантажу, та проклямують одноцілість селянсько-робітничого фронту в Польщі.

Одноцілий національний фронт це заманка українського націоналістичного дрібномищанства для затемнювання соціяльної свідомости широких народніх мас. Всі українські політичні партії (за винятком комуністичної, яка зрештою є партією інтернаціональною) спираються на селянстві, яко головній базі української нації. Разом зі селянством иде трудова інтелігенція, яка не має своїх окремих інтересів під ніяким оглядом і яка є тільки продуктом й еманацією селянської маси. Инші соціяльні елементи українського народу є тільки in statu nascendi. Про суспільні кляси в европейському розумінні поки-що не приходиться говорити. Иншими словами: українська нація є під соціяльним оглядом майже однорідною плитою, при чому національні інтереси тієї маси не суперечать ні соціяльним змаганням і навпаки. З ширшого погляду, відкинувши доктринерські карлючки і наносну фразеольогію, можна говорити тільки про деяке відмінне освітлення нашими партіями політичних і соціяльних явищ та про рід і градацію тактичних прийомів. Однозгідні щодо осягнення остаточної мети, признаючи конечність і неминучість боротьби за соціяльне визволення широких мас наші партії мають всі дані до створення одноцілого національного фронту, а життєва конечність, потреба оборони голизних основ існування нашої нації по цьому боці рижської смуги примушує нас до цього. Є це імператив біжучого моменту. Особливо такі партії, як Українське Національно-Демократичне Об'єднання і Українське Соц. Об'єднання „Селянський Союз", правду кажучи, є від себе найменше віддалені. Теоретично „Сел. Союз" є соціялістично-демократичною партією, а Об'єднання національно-демократичною, але в суті річи їх розділює не програмовість, не принципіяльні розбіжности, тим більше не реальна діяльність, тільки якась специфічна „одержимість", яку в останніх часах почав проявляти „Сел. Союз". Удару в ідею й змагання до створення одноцілого національного фронту найлекше можно було сподіватися з боку „Сел. Союзу". А, на жаль, з того боку прийшов удар, який справді не можна ніяким иншим вважати, тільки наслідком затемнення здорового розуму або якоїсь негідної політичної спекуляції. Керманичі „Сел. Союзу" не хлопчаки, не вперті й невідповідальні політикани, але парляментарії, провідники і заступники народу, які повинні здавати собі справу зі своїх слів і своїх діл.

Оправуючи свою політику — як говориться в декларативній частині резолюцій — на краєві чинники, що „скупчуються біля ідеї незалежности і соборности України"-селянсько-соціялістичні діячі не лише вдаряють в ідею національного фронту, себто ідею одного фронту українського народу, але й заповідають розбиття вже й так розбитого Українського Соймового Клюбу. „Сел. Союз", визнаючи демократичні принципи, раптом перекидається на диктатуру, навіть не на диктатуру одної кляси, тільки на диктатуру одиниць, шістьох соймових послів своєї партії. Незастосовані досі способом ті посли за посередництвом скликаної ними конференції гуртка людей кидають погрози на адресу Клюбу. Той Клюб в їхньому „неосоціялістичному" розумінні є тільки malum necessarium — так довго, як довго більшість Клюбу вгинається перед диктатурою селянсько-соціялістичних Льойд Джорджів. Клюб, який є одним з проявів національного фронту, має для них вартість тільки тоді, коли покірно й безапеляційно буде піддаватися меншости репрезентованій „Сел. Союзом". Як бачимо, то й національний фронт є для них добрий, але під умовою, що керма спочиватиме в їх руках. Инакше гасло Фронту є дрібнобуржуазним затемнюванням соціяльної свідомости мас. Ось як воно! Ніхто тієї соціяльної свідомости не прояснить — крім „селянсько-союзних" соціялістів і Льойд Джорджів. І якраз страх за те, що політичні великани зі „Сел. Союзу" можуть втопитися в національному фронті, є головним товчком відкинення ідеї національної єдности в питаннях політики і умовах нашого життя під Польщею.

„Сел. Союз" проклямує боротьбу з комунізмом, яко „елементом, ворожим ідеї незалежности України і звязаним з Росією" з одного боку, а створення одноцілого селянсько-робітничого фронту в Польщі з другого. Як бачимо, то „Сел. Союз" відкидає національний фронт з „дрібнобуржуазією" зі соціяльно-політичних мотивів, а соціяльний фронт (за який розпинається) з єдино послідовною соціялістичною партією в могилах національно-політичних. Тут — треба признати — справу поставлено ясно, хоч непослідовно і нелогічно.

За те мало ясности (хоч „Сел. Союз" поставив собі за завдання все прояснювати) міститься в одноцілім селянсько-робітничім фронті в Польщі. Хто і що складається на той фронт, що міститься в терміні „працюючі маси" і т. п. — ось питання, які домагаються ясности і докладнішого засування. Бо хоч „селянсько-союзні" Льойд Джорджи думають, що вони вийшли на денне світло, то ми сміємо твердити, що вони блукають серед темряви, або спекулюють на наївність і глупоту громадянства.

М. Ч.

Зло з французькими фінансами.

Французька преса поставилась неприхильно до проекту санації скарбу нового міністра фінансів Перет. З огляду на те небезпеку ються, що дискусія над цим проектом у парляменті скінчиться невдачею для нового уряду Бріяна. Буде це вже невідомо яка з черги невдача міністерства фінансів, щоби створити підставу для уряду, якого Ахілесовою п'ятою є санація скарбу. Після цієї спроби можуть зрости голоси щодо потреби фінансової диктатури або парляменг буде розвязачий. Можна сумніватись, чи загасіння необхідної справи розвязки фінансової скрути причиниться до поліпшення ситуації.

Польські вязниці.

На засіданні варшавського сойму, що зачинив дискусії про обставини у польських вязницях, промовив посол жидівського кола д-р Інгбер, якого провідні думки кидають невеселе світло на те, що діється в польській державі. Промовець почав від пробування межі між політичними вязнями і судовими. У судових лише десь-колись стверджено випадки побивання вязнів. Взагалі кажучи про погані відносини по вязницях не треба багато думати лише побої. Крім кількох добрих вязниць зі становища гігієни — всі инші невідповідають. Замість 16 до 25 кубічних метрів повітря потрібних людині до правильного відтину, деякі келії мають лише від пів до двох метрів. З огляду на те, що нових вязниць нема змоги будувати, треба би примусово затягнути закон про „умовне звільнення" взяти з відкладених кар. Треба би врешті положити край переведеним арештам, якими зловживають головно на терені „Малопольщі Східної", арештуючи людей за державну зраду, засуджуваних пізніше за иншу провину. Промовець інтерполює міністра справедливости, що зробили з судовим процесу Штайгера та Єгера, обвинуваченими у фальшуванні протоколів та їх тенденційних впливах на арештованих. Комісія, що досліджувала вязниці скрізь чула жалі, що арештанти б'ють. Протоколи зізнань взяті у цій справі відносно львівської поліції є скандальні. Акція поліції в справі Штайгера та Бессарабової була компромітуюча. Дарма, що чесність деяких урядовців поліції х у Львові була перед згаданими процесами добре відома, вони відіграли в них чимало роль. Білий терор можна припинити лише тоді, коли заведеться лад, а не коли заперечується існуючі факти.

Польська суґґестія.

Відгуки українськоґ ун-варситетської справи.

Французька „Correspondance Universelle" приносить дня 17-го ц. м. щось у роді спростування в справі своїх інформацій про проект утворення „секції українознавства при університеті в Кракові".

„П. Лозинський, проф. міжнародного права українського університету в Празі пише нам, що український погляд у цій справі є зовсім ріжний від польського. Він додає, що — як це ми передавали в своїй інформації, — мала зібратись комісія польських і українських професорів, але з огляду на розбіжність думок про вибір місця осідку, як центра студій, справа лишилась завішеною. Українські професори хотіли спочатку взяти участь у комісії. Але коли дізналися, що польський уряд не має наміру створити українського університету у Львові, лише секцію українознавства в Кракові, вони зрікаються співучасти в цій комісії". П. Лозинський згадує також, „що вчені з українських політичних кол домагаються однозгідно приторкування польського закону з 26. жовтня 1922, створюючого негайно українського університету у Львові і що українські посли у варшавському соймі поставили в цьому напрямку перед кількома днями наглий внесок, який польська більшість відкинула". Врешті наш дописувач заперечує, буцімто для заснування українського університету з усіма факультетами бракує наукових сил.

„З такою самою об'єктивністю приймаємо лист, який ми одержали від професора Стан. Дністрянського: „Не є правдою — пише він — що я займався за створенням українського факультету або секції українознавства (літератури, історії та теольоґії) при польськім університеті в Кракові або загально за якоюсь секцією українознавства при одним з польських університетів". І тепер на закінчення необхідно сказати, що в цю часто університетську справу вмішались деякі політичні українські кола і український професор взяв назад свою згоду співучасти і тому справа створення секції українознавства мусіла бути відкладена. Одначе комісія лише знову свою працю, як зрештою, цього бажає собі польський уряд".

Стільки перська телеґрафічна вістка. Хто знає, як важко пов-

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонаді, капусти, борщу і т. п.
Дешеве, здорове, смачне, практичне.
1247а Жадайте у всіх склядах 18—75
„Народної Торговлі".

воленій нації добитися хоч би такого „спростування", той всетаки мусить признати, що впливовий орган французької опінії виявив добру волю, допускаючи до „audi tur" а українського боку. Жалко тільки, що редакція французького органу, допускаючи українські вияснення, помішала їх з дальшими нечесними й невгідними з правдою польськими інформаціями. А ті інформації мають на меті вмовити в французьку публичну опінію концепцію якоїсь „секції українознавства", на яку ніби то були погодилися українські професори і якій роблять перепони українські політичні кола. Але — мовляв — польський уряд не спить і небавом знову пічнеться все наново зі „секцією".

Польські інформації мають на меті одурити Европу, що ніби то щось робиться в справі українського високого шкільництва, але чи це принесе їм користь, а головно чи розвяже наболілу університетську квестію, що найменше треба сумніватися.

З українського Закарпаття.

За нашу нашого народу. — Боятьси національної свідомости!

Ужгород, 21. березня.

Недавно тому один з провідників комуністичного руху на Закарпатті, редактор „Карпатської Правди" Іван Мондок, заявив, на великих зборах у Свалявій, що закарпатські Українці (так і сказав) почуваються не тільки до національної єдности з Галичанами і Придніпрянцями, але й змагатимуть усими силами до зєдинення всіх українських племен і земель в одній українській державі. Промова викликала поміжне вражіння на слухачів, її прийнято ентузіястично. Комуністична партія Закарпаття, яка у нас істнує легально, проводить цю свою думку послідовно в життя, пошарюючи попри соціяльну також національну свідомість в масах закарпатського селянства й робітництва, як пак помочі свого органу, так і на численних своїх вічах і зборах. Комуністичні посли із Закарпаття означили свою національність перш як українську — в противности до всіх інших Русинів чи Русаків.

Після тої промови Мондока, що була по певної міри декларацією тутешніх комуністів у національній справі, на Закарпатті зашпило. Зворушилася особливо чеська влада, настрашена заявою про національно-державну єдність українського народу від Попраду й Тиси до Кавказу. Пек там! Щоб отой забитий, затуркапий закарпатський селянин, такий приступний для всяких експериментів чеських восьмих культурників, ще й думати про об'єднання в одну державу зі своїми закарпатськими братами, отими знепавиджепими Українцями! Так на щось робиться у нас заходи, щоб витворити з нас ще один нарід, „русячький" чи „русинський", до чого насвідомо приложають руку й такі автохтони, як от посол Куртяк і ин.

Зашумівло після тої комуністичної заяви і в тутешній пресі. В чеських газетках, що тут виходять, заведася ціла політика про назву нашого народу на Закарпатті, про його відношення до инших славянських і т. д. Які тут тільки „фільозофії" не забирають голосу! І чого не вимудрують! Розуміється, відбирають нам право називатися Українцями, бо деж не в їх інтересі, і пишуть, що закарпатські Українці (Русини) це ніби частина якогось славянського народу, ще передпотопного і т. п., одначе без означеної назви. Українці! — не „бандюки", що втекли перед Поляками й більшовиками сюди — тільки всього.

Так характеризують тут нас чеські „Завраки", що налізли на нашу землю і розпоряджаються, як у себе дома. Не поможуть їм ні їх газетки, ні деякі місцеві автохтони, що радіб вимести звідси всякий слід українства. Українська національна ідея іде і тут вестримно до перемоги.

С.

Біржа.

Америк. дол. 8·07 — 8·10 канад. дол. 7·90 — 7·95, чеські кор. 0·23·12 — 0·23·25, нім. 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·28·25 — 0·28·50, фр. швайц. 1·48 — 1·54, англ. фунти 37·00 — 37·50.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Перед упадком польського уряду?

Поодинокі польські партії, котрі входять у склад коаліції, радили над положенням, витвореним на засіданні ради мін. ППС. на засіданні ухвалила не приймати фінансового пляну мін. Здєховського. ППС. стверджує, що Здз. ніякого плану справжньої санації не має і що його аргументи не відповідають домаганням ППС. ані щодо сусп. робіт ані щодо способів доконання ощадностей в буджеті.

24. III. радила також парляментарна комісія НПР. і признала теперішній фінансовий план міністра скарбу і зміни буджетової комісії в справі буджету зал. такими, що не надаються до акцептування НПР-ом.

Заповіджене на 24. III. засідання Ради мін. відложили, щоби представники коал. клюбів могли порозумітися зі своїми членами. На конференції тій предст. ПНС. Марек і Недзялковський жадали від мін. Здєховського, щоби від 1. IV. скасувати знижку платень урядників і привернути давні платні. Домагалися фондів на сусп. роботи, редукції війська, виступлення проти самоволі адміністрації. Ствердили, що мін. Здз. не предложив фін. пляну і не додержав зобовязань, а старався перекинути тягарі на працюючих. Вони категорично домагалися повороту Пілсудського. В дискусії представники партій домагалися ревізії програми коаліції. Премієр скликав на 25. конференцію заінтересованих міністрів для нового розглянення буджетового преліминаря на квітень.

Жидівське коло супроти уряду.

На засіданні сіоністичної фракції вибрали нового президса. Пос. Райх висунув кандидатуру пос. Вигоцького, а пос. Тон през. Гартгляса. Гартгляс заявив, що становища цього не прийме, тому більшістю голосів вибрали президом сіоністичної фракції пос. Вигоцького.

Опісля йшла дискусія в справі становища сіоністів в жидівськім колі в справі внесення на перехід до опозиції супроти уряду. Пос. Тон заявив, що хоч ухвалу зїзду в тій справі вважає шкідною для Жидів, то в ім'я партійної солідарности треба її виконати. Посли Райх, Шрайбер, Айзенштайн і Вигоцький заявилися за переходом до опозиції супроти уряду, але щоби передше през. Гартгляс скомунікувався з прем. Скшинським. Пос. Шпер, Інзлер і сен. Кернер заявилися за негайним переходом до опозиції з зазначенням, що особа премієра не викликає недовіря, але він є заслоною супроти свого кабінету. През. Гартгляс заявився за переходом до опозиції, а потім мав би скомунікуватися з прем. Скшинським для евент. шукання спільного шляху для розвязки справи. У висліді ухвалили одноголосно внесення пос. Тона, яке взиває през. Гартгляса, щоби перед засіданням жид. кола скомунікувався з прем. Скшинським.

Присуд за вбивство Матеотія.

З Києві повідомляють: У процесі проти обвинуваченых за вбивство Матеотія зайав 24. III. присуд. Думіні, Вольпі і Вовероло засуджені на 5 літ 11 місяців і 20 днів вязниці, досмертну втрату горожанських прав і зворот судових коштів. Обз. Малякра і Віолі увільнені. Засудженим відложено виконання кари на 4 роки.

Заява довіря для уряду Бетлена.

Мадярські Народні Збори ухвалили резолюцію, яка звільнює уряд від усякої відповідальности у фальшуванні 1000-франківок.

П. Д. В. О.

Легкодушна господарка ПДВО. публичним грошем.

На початку ц. р. в адміністраційній комісії польського сойму розглядано звіт Найвищої Палати Державної Контролі про господарку Польської Дирекції Взаїмних Обезпечень, офіціяльної асекураційної інституції, яка за короткий час свого істнування здобула собі широку славу серед населення. Подробиці, які виявила дискусія, є гідні того, щоби їх увіковічнити на сторінках преси не лише на вічну память, але й на доказ того, як не повинносп господарити публичним майном.

Ще одна замітка: теперішній час дає таку масу матеріялу до скандальної господарки публичним грошем, видвигає на денне світло такі визиваючі факти, що чесна преса, змагаючи до направи лиха, почуває свою повну безсильність. Є це просто потопа, на яку складається зла воля, ігноранція, неграмотність, анархічність, самоволя, матеріяльна пожадливість і т. п. Зі стихійною силою ця потопа як лява з розшалілого вулькану заливає суспільне життя. А всетаки, навіть почуваючи свою безсилість, слід протиставитися тій потопі, борогися зі шкідливою стихією морального і матеріяльного розкладу. В тому розумінні справу ПДВО видвигаємо може не так з точки погляду і кваліфікації типовости цих явищ (на це є ще маркантніші факти!), як радше тому, що ця офіціяльна установа вілася в печінки широких народних мас. Звертаючи увагу на господарку ПДВО, не руководимося національними мотивами, тільки загально-громадськими.

Щож виявив звіт Найвищої Палати Державної Контролі, а радше: що виявила дискусія в адміністраційній комісії польського сойму над господаркою ПДВО?

ПДВО, побудована на монополістичній і централістичній основі, випосажена найвищими — так сказати — судовими й екзекутивними правами, обезпечена примусовою допомогою адміністративної власти, вільнена від конечности конкуренції і пропаганди асекурації, вагу своєї помисловости і діяльности перекинула на ділянку, яка з обезпеченням не має нічого спільного. І так злосливість тієї установи проявилася в секатурі відданого в її неволю населення, а „геніяльність" в спекулятивних інтересах, які пожерли значну частину публичних грошей, стягнених від населення в формі асекураційних премій.

Про першу ділянку „діяльности" ПДВО ще будемо говорити, а тепер звернемо увагу на другу, користуючись даними, вже виявленими польською пресою.

На перший план слід поставити будівельні підприємства ПДВО. До спілки зі Союзом будівельних кооператив (Związek Spółdzielni Budowlanych) і Загальним Союзом льокаторів (Powszechny Związek Lokatorów) набула вона більшість акцій Будівельного Банку (Bank Budowlany). Цю трансакцію заключено, правда, за дозволом міністерства скарбу (якого діяльність базувалася на відомих повновластях, уділених міністрові скарбу, а які то повновласти тепер виявилися протиконституційними!), та всетаки протизаконно, без згоди нацзірної влади. Будів. Банк взявся будувати готель „Гельветія" („Helvetia") у Варшаві за швайцарські капітали в заміну за дозвіл на вивіз яєць. Цілу цю трансакцію пізніше заквестіоновано, одначе підприємство скінчилося поважними втратами ПДВО.

Свою окрему сторінку має ПДВО і в розборі православного собору на Сеському майдані. Трактуючи цю імпрезу яко виключний інтерес, ПДВО субсидіювала Союз будівельних кооператив, який палився розібрати величавий собор. Ця інституція, яка проявляла свою будівельну діяльність в нездарній розбірці собору, істнувала тільки завдяки фінансовій піддержці ПДВО. Одначе й тут не зароблено інтересу, тільки понесено значні втрати. Фінансуючи Будів. Союз, ПДВО мабуть мала на меті на марморах собору посередньо відбити собі втрати, заподіяні біржевою грою ПДВО на акціях, веденою під кінець 1923 р. в порозумінні з Польським торговельним банком (Polski Bank Handlowy) і Земським кредитовим банком (Ziemski Bank Kredytowy) всупереч законним постановам обовязуючим ПДВО.

Найв. Палата Держ. Контролі ствердила, що не зважаючи на постанови закону — ПДВО льокувала свої фонди (одержані з премій) в Польськім торговельнім банку, який збанкрутував і тепер є під судовим доглядом. Таксамо ПДВО льокувала свої фонди зі спекулятивними цілями і в инших банках, які закуповували на її рахунок і ризико ріжні безвартні акції. Тісні звязки ПДВО і збанкротованого банку обєднував президент ПДВО, який був членом Надзірної Ради, а давніше директором того банку.

Недавно відбудося зібрання вірителів збанкротованого банку, на якому постановлено на судово-карній дорозі виступити проти членів властей банку (дирекції і Надз. Ради) за надужиття тієї інституції. Таким чином на списку обвинуваченых найдеться і президент ПДВО.

Що господарка ПДВО була „non plus ultra" легкодушности й керманичів, свідчить історія з фірмою „Труд". А саме ПДВО набула від фірми „Труд" патентову ліценцію амстердамської фіоми „Nonplus" на будову залізно-бетонових домиків. Трансакцію переведено без згоди голяндської фірми з умовою вибудувати до 1926 р. 3.000 (три тисячі) домів. Домів досі нема, але аграти вже є.

Цих кілька прикладів хіба вповні ілюструють господарку ПДВО публичним грошем всупереч постановам закону, без згоди й попередньої апробати відповідних надзірних органів. Стягаючи асекураційні премії від перевантаженого податками й иншими данинами населення, переводячи брутальні екзекуції й секвестрації (які нераз кінчалися знищенням засеквестрованих предметів), ПДВО. не пощадила тих кревавих грошей, видаючи їх самочинно на всякі спекуляційно-гендерські інтереси.

Не жаліючи населення, не рахуючись в його зубожінням, ПДВО. незвичайно рахувалася з потребами своїх директорів і инших достойників. Вистане згадати, що в р. 1924 видано на тантіеми для директорів і членів Ради 71.000 зол., що в інституції публичного характеру, теоретично необрахований на зиск, не може мати місця.

Годиться ще додати, що директор ПДВО. Грубер, відповідаючи 28. січня ц. р. в адміністраційній комісії сойму на розгорнуючий діяльність ПДВО. звіт Найв. Палати Держ. Контролі, отже виступаючи в пописовій ролі, попасався й деякими звичайними нісенітницями з ділянки свого „фахівництва". Розводячись над історією примусових і непримусових обезпечень (головна тема його відповіди!), між иншим „авторитативно" заявився він, що перед війною в Галичині 80 проц. сільських будинків було необезпечених, що — розуміється, викликало потребу примусової асекурації. Очевидно, є це фантазія — легко кажучи, — бо

було якраз навпаки. Хоч в Австрії, як в кожній культурнішій державі не було асекураційного монополю і примусу на будинки, то 80 пор. сільських будинків було обезпечених. На терені Галичини проводили свою успішну діяльність такі поважні і заслужені товариства взаїмн. обезпечень, як „Дністер" і „Краківське Тов. взаїмн. обезпечень", не рахуючи дрібніших і менше заслужених („Вісла") і австрійських („Фенікс"), чеських („Славія") й італійських. Особливо красові асекураційні установи виконали величезну працю, здобули собі довіря у населення і творили поважну позицію в культурному дорібку Галичини. Чи треба було заводити тут получений з екзекуціями і брутальністю органів ПДвО. примус, чи варто було спихати ці поважні й заслужені установи на шабель ледве толерованих, субсідіярних інституцій, щоби дати нагоду централістично-монополістичним спекулянтам проявляти „діяльність", яка з асекурацією не має нічого спільного?

Дискусія в адміністраційній комісії сойму повинна довести до переоцінки цінностей, до направи лихв, до привернення повноти прав засуджених на ліквідаційні експерименти приватних асекураційних установ.

НОВИНКИ.

— **Великодні свята** у всіх школах кривдних і приватних будуть тревати: в школах, що святкують тільки українські свята, від Великої середи починаючи до понеділка по пров. неділі включно, то є від 28. квітня до 10. травня включ.; в школах, що святкують польські й українські свята, від великої середи до четверга по великодній неділі включно, то є від 31. березня включно до 8. квітня вкл. (польські свята), а від великої середи, то є від 28. квітня до 5. травня вкл. (українські свята). При тому в кожній школі, без огляду на мову навчання і характер школи, не може відбуватися наука безумовно в польський великодний понеділок (5. квітня). Чому цього розпорядку не приміняють тут на українській землі також до українського великодього понеділка у всіх школах? Деж тут „засада" п. Грабського: „лучити, а не розділювати?"

— **Недільні виклади Т-ва „Просвіта"**. При співучасти Товариства українських лікарів відбувся в неділю дня 21. березня виклад д-ра О. Подолинського „Про туберкульозу". Цей виклад зібрав у бібліотечній салі „Просвіти" аж... 19 слухачів, переважно з молоді. Доволі сумне явище, що наше громадянство не дотягає того роду викладів, не користає з них, а самих авангерів і референтів зневірює. Туберкульоза — теж одно з найбільших лих, з якими треба боротися. Тимбільше, що вона дуже поширена в українському громадянстві, а молодь — в першу чергу школьна — у своїх 50 відсотках загрожена нею страшною недугою. Яке не страшне не лихо, а боротьба з ним зовсім можлива. Треба тільки знати про всі можливости такої боротьби. До цього знагав виклад, та — на жаль — користь з того не велика. Наша нинішня нотатка має за мету не тільки робити замітки, але вдарити, щоби на викладі д-ра М. Музики „Про бактерії" (з образами), який відбудеться в неділю 28. березня ц. р. а год. 5 вечером в більш салі „Просвіти" явилося як найбільше слухачів.

— **Передвиборчі пастки.** Польська партія „Пяст" намагається з огляду на недалекі соймові вибори зедчати для себе наших Бонків усіма способами. Незвано утворила вона в Турці повітовий секретаріят, який в бюрі „Заліщицького Товариства" устами директора тутешнього кіна Ф. Вольфа уділяє що середи безплатних „правних" порад. Крім цього понаписувала вона на своїх партійних відозвах — розкинених по цілім повіті — назвиска селян, як Михайло Цухно, війт з Волчого і Онуфро Новощин, війт зі Шумлча, котр нібито входять у склад повітового пятійного комітету, а котрі є чільними представниками Дзвінковичівського т. зв. „Українського Народнього Союза"! Врешті збирає вона підписи на петицію станиславівського воєводства в справі грошевої підмоги для повіту і прикває своїм збаламученим приклонникам дешевий кредит! На ці підступні заходи свідомий Бойко відповідає: „Оборони мене, Боже, від приятеля, бо з ворогом дам собі раду". — *К.*

— **Благодать істнування „охранки".** Нам доводилось уже кілька разів звертати увагу на факт, що урядовці т. зв. політичної поліції часто при різних своїх функціях не люблять показувати своїх документів ні паперів з доказом, що мають право вести слідство у приватній хаті, робити ревізії, то-що. Про це знають різні ошуканці і користаючи з безоглядного авторитету таких поліційних урядовців, виступають вони-годі в їх ролі, терорізуючи спокійних людей. Ставою голею такого ревізора пішов сі.ко 22-літній Іван Хемич, будто-то танцюрист без заняття. Він хотів застрашити підприємця кожачих керниць Малохліба, що знає про його звязки з комуністами і як політичний агент натякав, що справу „можна би якось полагодити", якби йому „помастити". Але син Малохліба, зміркував, що справа пахне нечистою і повідомив про діяльність Хемича, який таки встиг повибирати від заляканих людей різні „швайгельди".

— **Бомбардування собору.** Як читачі може памятають позвоєнний собор у Варшаві засуджений на розбір. Після довгих невдатних спроб динамітової акції з боку різних приприємців, перейшло під опіку магістрату. Виявляється, що й варшавський магістрат не є сильнішій від динаміту. Праця йде дуже повільно, а що собор все ще стоїть, рішили скільки систематичних вибухів збільшити на 400... денно. Варшавські мешканці переживатимуть за дурно почасні спомини з великої війни та революції. При нагоді нищення собору відкрили під ним величезні муровані склепіння, які вживають на різні крамниці та склади.

— **Ц новий сарайн.** У Румунії трівае вже кілька днів страйк адвокатів, які протестують проти обмежень їх професії внаслідок нового карного закону. Відлочивають адвокати й судді, які не можуть вести судових процесів, а терплять ті, що ждуть по вязницях.

Неморолівське положище. Бувший наслідник румунського престола Кароль, зрікшись престола, носитиме тепер прізвище, згідно зі законом про „цивільний стан члена королівської родини". Він називатиметься — Карамв.

— **Спільне джерело натхнення** найшли днями рівом дня 25. п. м. два львівські органи „Слово Польске" і „Хвиля", які мають після польсько-жидівської угоди не мають зі собою багато спільного; почистили одночасно той самий фейлетон з Парижа „Монмартр і Монпарнас"; „Слово Польске" додало: „Кореспонденція власна", а „Хвиля" видрукувала також як власний.

— **„Свобода" ч. 12** містить: В справі організації повітів. Ще одні приятелі. Боротьба за владу. Свої про себе. З Радянської України. З партійної організації. Польські тюрми перед судом. Змінюють соймовий виборчий закон. Образок за два сотики. Великі арештування на Волині. Земельна справа на Україні. Що чувати в світі. Новинки. На допомогу весняним засівам. Бразилія заперта. Дрібні вісти. Нові книжки і видання. Всячина. Змішане. Дописи з краю.

— **З кіна.** У кіні „Лев" почалась вистава нової цісні „Любовне шаленство" у головній ролі з Ліа де Путті і комедії „Спадкоємці дядька Альфреда". — У кіні „Палас" нова драма з лондонського життя „Світ і його спокуси".

— **Український Хор Дм. Котка у Львові.** В переїзді на німецький Шлеськ, до Львова загостить відомий Український Хор під проводом Дмитра Котка, і дасть в салі Народнього Дому тільки два концерти в днях 27. і 28. березня. Білети в цілі від 1 до 5 зол. продає Народня Торговля. 768 б) 1—3

Дописи.

Надвірна. *Положення у районових школах.* В осени (жовтень) 1925 р. прийшло до громади Молодьків, як і до инших громад повіту, письмо від Ради Шк. повітової, що мовою навчання в 2-клясовій школі у нас буде мова „руська". Одначе з того невеликий хосен, бо діти мусять учитися історії й инших предметів — як в гімназії — по польськи! Калічать діточі душі, як можуть. Про навчання української історії, розуміється, нічого не чувати. Що більше! всі наші імена по наказу інспектора змінено в катальогах на польські. Так Василь — це Базиль, Юрко — Бжи, Іван — Жа і т. д. Таксамо називають і наші діти у шкільних свідоцтвах. До того треба ще додати, що діти мусять умити співати „Боже, цось Польске" і инші патріотичні гимни, а вояки на всіх шкільних таком у „пальстювен сплаку": „Цивільтова Повшехна Школа". Що чи-жеж тут пізнати, що школа в Молодьковій „руська", коли вона більше польська, як утраквістична? Таксамо, коли не гірше, виглядають школи в цілому надвірнянському повіті, де сповщено всі українські школи. Коли скінчаться наші горе на шкільному полі? **Щирий.**

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі пихоництва

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Митковичевої.

Рад ним о. Сала „Сокола".
25 III. „Шалапут".
26. III. „Вихрест".
27. III. „Марися Богуславка".
Готується до постановки: „Наїда" (Гайдамака). Театр пошукує теперя. 3—4

Вп. пп. д-р Кость і Оксана Вовчанки зі Станиславова зволять як надзвичайний додаток на „Різну Шк." 30 зм. дол. Ширу позичку складає Головна Управа УПТ. 1449 1—1

Дня 1. квітня 1926 о. о год. 2-ій по пол. заходом Філія „Союза Українок" в Яворові відбудеться жіночий зізд, на який проситься все жіноцтво якого-небудь повіту о численну участь. — *І. Павлова* голова, *Іванна Кульчицька* секретарка. 1467 1—1

Дрібні оголошення.

ВСЯКІ замовлення на святочне печиво приймає пекарня Т. Малицького, Яблонська 17, також приймає печиво по печенігах. 1453 2—3

КРАВЕЦЬКА робітня Українських інвалідів, Львів, вул. Софії 23, виконує всі кравецькі роботи після найновіших фасонів. 1432 а) 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спец пяст нерв. лег. серця і жолудка д-р ФЕЛІКС Ган, Львів, Городецька ч. 45. Телефон 834. Пересвітлення Рентгеном. Лікування лямпою „Solux" і кварцевою. 1382 6—8

Оказійна продаж на СВЯТА!

По оповіданню магазин мужеських одягів у ведиків виборі по дуже низьких цінах, тільки у фірми

А. БАРАХА

1466 Львів, вул. Різницька ч. 8. 1—6

Молочарня „Львовянка" при вул. Семеновича ч. 9. по основанню в дневленню в дкрита під новою управою видає об-ди з 3 накрить за 1 зол., мясні і ярські вечері з 2 накрить 85 сот. **Нава академічна з булкою 35 сот.** Видає обіди до меш. 1445 жок, приймає абонентів. 3—3

Пам'ятайте, що одинаким успішним для дітей є тільки ПУДЕР, МИЛО і КРЕМ ВЕВЕ ШОФМАНА

нешкідливого виникнення. Инші є пасліпунами. 1474 2—2

Гарне волосся в окрасою

так жінки як і мужчини. Тому пам'ятайте, що одиноко раціональне і певне внутрішне средство

Таблетки „CRIN"

хем. фабрики „ESKA" в Познани які збуджують ріст волосся. До набуття в аптиках і дрогуериях по зол. 6 за слоїк. Проспекти обяснюючі пересилають даром і франко виключні представники на львівське воєводство Деконські і Рена, Львів, пл. Бернардинська 17. тел. 49—50. 1498 б) 4—5

Рік основання 1887.

НАЙЛІПШІ ГОДИННИКИ — — — — — — НАЙГАРНІЩУ БІЖУТЕРІЮ

купуйте тільки у **І. Зельтенрайха,**

1419 **Львів, Марійська площа 5.** 5-15

Впр. Отців Парохів

що уряджують місії, просить двох братів з У. Г. А., які займаються продажею дев'отоналій, ласкаво повідомити їх бодай два тижні наперед про речинець місії на адресу Л. Яків у Заліщиках, п. Шідлісь маї, та в цей спосіб помогти своїм людям в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 2—3

На сплати!

Львівська фабрика

ДІТОК ДО ЛІКОТ

МИХАЙЛА МАЙКІ

Львів, вул. Ліндого ч. 7.

доставляє по конкуренційних цінах з гарантією за штуку 28 зл.

Приспілайте передплату!

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Акціонарів Земельного Банку Гіпотечного, спілки акційної у Львові

відбудуться дня 27. квітня 1926. в салі Товариства взаїмних обезпечень „Дністер" у Львові (вул. Руська 20, партер) о год. 4. попол. Предмети нарад: 1) Рахункове замкнення за рік 1925. зі звітом Надзірної Ради про діловодство і стан Банку, та рішення Зборів на це. 2) Розділ зиску. 3) Побільшення акційного капіталу. 4) Вибір 2 членів Надзірної Ради. 5) Внески по мисли § 71. устави 3. статута. До голосу на Загальних Зборах є уповажнені ті акціонарі, що найпізнійше 14 днів перед Загальними Зборами зложать акції (I—IV. емісії) враз з незапалими купонами в Дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові, або в заряді агенції того Банку в Станиславові, або в Українській Щадниці в Перемишлі. Ві. Акціонарі, котрі не відібрали ще своїх акцій, о скільки намірюють взяти участь в Загальних Зборах, зволять про те повідомити Дирекцію Банку, заподаючи свою адресу, щоби їм видано в час легітимації на Збори (§§ 65, 67 і 68 статута).

У Львові, дня 20. березня 1926.

Надзірна Рада Земельного Банку Гіпотечного
Спілки акційної у Львові.

Увага: З огляду, що Міністерство Скарбу не видало ще рішення про емісію нових (золотових) акцій і получено з тим зміна статута (тому ці нові акції ще не могли бути видані) право участи в оповіщених Зборах мають тільки власники давних акцій (коронових і марковых), а тим, що кождих 10 акцій представляють 1 голос. Субскрибентам акцій золотових буде прислугувати право участи доперва у слідуючих Зборах. 1465

Необезпечені ще в „Дністрі" обовязані всі свої будинки обезпечати на 1/3 часть повної вартости в Товаристві „Дністер" і від цего обезпечення заплатити премію в „Дністрі". Точні інформації в тій справі подають агенції і Дирекція „Дністра".

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 67. (10.742). Львів, субота 27. березня 1926. Почтову належитість оплачено готівкою. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. Ціна ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Китайські події.

Стара історія — нові ускладнення.

Китайський котел повний кіпеку. В ньому вариться далі. Та останніми часами воєнні і політичні події приняли такий оборот, що скоро може відбутися генеральний бій, що по всякій правдоподібности вирішить долю Китаю. Нині запанував там такий фактичний стан, що приходиться говорити про два великі воюючі табори. З одного боку підтримувані Японією, Америкою і Англією китайські генерали з манджурським диктатором Чанг-Тсо-Ліном і його союзником генералом Ву-Пей-Фу на чолі, а з другого боку християнський генерал Фенг-Ю-Сіянг, що стоїть на чолі так. народньої китайської армії, підтримуваний більшовиками диктатор Пекіну і підлеглої йому частини Китаю.

Чанг-Тсо-Лін і Ву-Пей-Фу виповіли війну Пекінові та почали воєнні операції в тому напрямі, щоби опанувати столицю. Обидва вони висунули і політичні гасла. В першу чергу воюють з „червоною небезпекою", тобто з більшовизмом, а далі борються за відновлення парляментарної конституції. Фенг прийняв визов і став у Пекіні фактичним диктатором. Його політичний клич це боротьба з чужоземним визиском, боротьба з японським, американським і англійським імперіялізмом. Фенг має за собою перш за все всю майже студентську молодь і таку політичну силу як Гоміндан.

Ген. Чанг-Тсо-Ліна підтримує, як відомо, Японія, а за ген. Ву-Пей-Фу стоїть Англія. Воєнна ситуація представляється тепер так, що на Пекін наступають з півночи (Манджурія) і з полудневого сходу (пров. Гонак). Народня армія Фенга находиться в кліщах. Европейська преса, інформована агенцією „Індо-пацифік" запевняє, що операції Ву-Пей-Фу з з полудневого сходу можуть відірвати армію Фенга від її бази в Монголії і СРСР. Зовсім не те пишуть радянські газети. Вони твердять, що відірвання „народньої армії" від її бази шляхом обходу неможливе. Навпаки, радянська преса запевняє, що навіть фронтове розбиття армії Фенга, не може довести до її ліквідації, бо вона має змогу відступити до Монголії та затриматися в китайській провінції Сичуан. На випадок фронтових успіхів злучених армій Чанг-Тсо-Ліна і Ву-Пей-Фу народня армія буде примушена віддати Пекін. Але й до цього ще далеко, хоч армії Ву-Пей-Фу і Чанг-Тсо-Ліна вже зєднялися в Шантуні. Але народня армія Фенга має сильні позиції завдяки посіданню твердині Таку, що є ключем до опанування Пекіну. Чанг-Тсо-Лін намагався опанувати форти Таку при допомозі десанту між Шанхай-Куаном і Тянцзином. Йому вдалося навіть висадити один десант у силі двох тисяч жовнірів і опанувати Тянцзин, але народня армія десант цілковито знищила та відібрала Тянцзин.

Колись у 1900 р. почався був похід европейських армій на Пекін для ліквідації боксерського повстання здобуттям твердині Таку. Тепер удалося зліквідувати десант, що загрожував Пекінові, саме при допомозі артилерії з фортів Таку. Фльота Чанг-Тсо-Ліна почала обстрілювати твердиню, але між нею найшлися якось і японські кораблі. Фенг побоюючися нападу з моря наказав підмінувати ціле усте ріки Пей-Хо, над якою лежить Таку, і тим самим зробив її недоступною навіть для чужоземних торговельних кораблів. Це дало европейським державам притоку до енергійного протесту в Пекіні та до загрози виступити збройно в оборонї своїх інтересів. Покликуючися на протокол з 1901 р. про вільну плавбу на ріці Пей-Хо, держави домагаються, щоби дати для кораблів вільний прохід, вільний доступ до Тянцзину і взагалі припинити на цьому відтинку всякі воєнні операції. Є це ніщо иншого як звичайний ультімат.

Дещо инакше представляється справа з Японією. Між иншим її міноносці обстрілювали, як сказано, форти Таку. Ясно, що залога Таку відповідала на цей обстріл. Японія післала до Пекіну від себе ультімат, що вона примушена буде почати воєнні кроки у порті Таку, якщо пекінський уряд не зобовяжеться не допустити на будуче до ніяких анальогічних інцідентів. Почому Японці заявили, що їх кораблі примушені були стріляти з метою самооборони. Як бачимо, то цей ультімат не має на меті нічого иншого а тільки допомогу для Чанг-Тсо-Ліна. Японський ультімат викликав у Пекині величезні протести серед населення, а в першій мірі з боку Гоміндану. Цей останній приняв постанови, щоби уряд Фенга вимагав від Японії евакуації всього її війська з Китаю, вибачення за обстріл Таку, а на випадок відмови Японії, негайного висилки японського посла з Китаю.

Вслід за тим пішли наші вияснення. Уряд Фенга не відповів нічого на протест усіх заінтересованих держав у справі закриття устя ріки Пей-Хо. З уваги на те представники чужих держав вручили китайському міністрові закордонних справ спільну ногу разом з меморандумом, який вислали до команданта військових сил твердині Таку. Держави домагаються негайно припинити воєнні операції на відтинку Таку й очистити пристань від мин. Відповідь на ультімат мала наспіти до 48 годин. Якщо її не буде, то держави власними силами будуть реалізувати свої домагання, иншими словами начнуть воєнні операції. Цей ультімат покриває ся огнем в цілости з японським ультіматом. Правдоподібно, що пекінський уряд Фенга поладнає конфлікт мирно, але и переходово. Бо ці ультімати доказують, що европейські держави з Японією задумують уже в найближчому часі приступити активно до ліквідації большевицьких союзників у Китаю в особі Фенга і його уряду та армії. Чи зліквідують — не знати.

Роля Англії в Женеві.

Оборона Чемберлена.

Англійський парлямент вів дискусію про останні збори Ради Ліги Націй. Головним обвинителем політики уряду виступав Льойд Джордж, провідник лібералів. Його закиди проти Чемберлєна зводились до таких пунктів: що Чемберлен мав якесь порозуміння з Бріяном щодо піддержки Польщі; що його становище супроти Німеччини було нельояльне; що він не стояв твердо на ґрунті принципів Ліги Націй; що він довірочні балачки, замість торкатись справ прилюдно перед зборами Ліги.

Чемберлен заперечував: він не дав ніякого зобовязання супроти претенсій Польщі, а обіцяв тільки підпорядкувати Еспанії, якщо прийде спорне питання мент. Нельояльністю супроти Німеччини не провинився. Супроти инших держав не міг виступати в ролі диктатора, бо Ліга Націй є союзом рівних народів: радив тільки представникам усіх держав, щоби справу постійних місць у Раді Ліги відложили на пізніше. Англія грала ролю посередника і повинна нацалі її задержати. Англія та Франція не передбачували, що Німеччина схоче вязати свій вступ до Ліги Націй зі застереженнями щодо инших держав. Німеччина могла мати добру віру в своїх домаганнях, але також инші держави не ставили їй перепон нельояльно. Ніхто не гадав, що Німеччина поставиться вороже до ідеї поийняти одночасно з нею до Ради Ліги инші держави. У непорозумінні в цьому питанні Чемберлен не скидає вини на нікого.

Чемберлен виїжджаючи до Женеви мав вільну руку, а одночасно знав про настрої парляменту. Треба було приняти Німеччину до Ліги за всяку ціну, з тим, що Німеччина взяла би на себе повну відповідальність за дальші зміни в Раді. Англія боронила погляду, що до Ради як постійні члени можуть увійти лише великі держави; на це мала дані Еспанія, а не Польща та Бразилія, які мали в найблищім часі одержати місця непостійні. Становище Бразилії, в мент, коли всі держави були схильні приняти Німеччину, було несподіване.

Англійський парлямент відкинув резолюцію Льойда Джорджа про недовіря для Чемберлена 325 голосами проти 130.

Америка проти Европи.

Уряд Злучених Держав хоче злагодити неприємне вражіння в дипльоматич. европейських колах викликане двома одночасними виступами Америки супроти Европи: справозданням Гоггона, амбасадора Злучених Держав у Льондоні, і заявою сенатора Борая, що Америка домагатиметься тепер негайного відшкодування за вграти, яких зазнала внаслідок блокади американських кораблів союзними державами. Державний секретар Злучених Держав Кельог відповів Борагові, що не слід настоювати тепер на такій резолюції, а „протиєвропейська" кампанія в пресі не покривається з поглядами уряду. Англійська офіціяльна опінія не вважає справозданння Гоггона справедливим і корисним. „Таймс" з дня 22-го ц. м. спростовує його погляд, буцім-то „европейські дипльомати нічого не навчилися від війни" — чого доказом локарнський пакт. Так само хибний погляд, що Европа не хоче співучасти Америки в своїх нарадах. Америка сама відсунулася від европейських справ і не хоче змінити свого становища. Гоггон робить різницю між усіма иншими европейськими державами й Англією, яка має спільні міжнародні інтереси з Америкою. Різко ворожe становище американського амбасадора до Франції зустрічається з обороною „Таймса", який твердить, що инша Франція йде шляхом мирної політики.

Моди взори для пань на костюми, пальта, мужеські сукна, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма

АНТІН УВЄРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філії в Тернополі і Стрию.

Позичка Німеччини для С.Р.С.Р.

Німецький уряд хоче позичити рівним рахунком радянському підприємництву загальну суму 300,000.000 марок з частинною державною гарантією, у формі висилки свого кошту до С. Р. С. Р. Покищо не дійшло до порозуміння щодо умовин пропонованих Німеччиною, бо радянський уряд не хоче згодитись на пропозиції німецьких банків. Банки домагаються з принципіяльних причин реальної запоруки у формі процентів з доходів, вказуючи на факт, що перемазання радянським урядом минулих державних довгів може ще колись повторитись в иншій формі і тому Німеччина йде на новий ризик.

Авантюра в соймі.

На засіданні варшавського сойму з дня 24-го березня в дискусії над умовинами в польських вязницях повійшло до живого инцидету. Спершу промовляв посол Жевжинський (З. Л. Н.) заявляючи, що всі обвинувачення на адресу польських вязниць є безпідставним наклепом. У польських вязницях не бють і з вязнями не поводяться грубо. Щодо ідейности деяких вязнів, про яких казав пос. Тугут то є це здебільша комуністи, большевики, що хотять знищити польську державу і служать чужим.

Коли згодом промовляв пос. Приступа (ком.) і його промова тривала годину, маршалок домагався, щоби скінчив. Врешті одна з посол Добія підбіг до нього, вирвав йому з рук скрипт, хотів стягнути його з трибуни. Директор канцелярії Поникарський кинувся між них, щоби їх розділити. У сали зчинилась страшна метушня. Засідання перервали. Комуністи спільно з групою пос. Новейського та „Визволення" домагались, щоби Добію виключити з засідання. Маршалок не піддав сперву цього внеску під голосування, лише по годинній перерві при новім внеску Добію виключили з трьох засідань.

Крути, та не перекручуй.

„Сел. Союз" відкидає „поміжбуржуазну" ідею національного фронту, заповідає похід проти комунізму і проклямує одноцільний селянсько-робітничий фронт в Польщі. В перших двох випадках справа стоїть ясно, другий випадок сповиває невсність і темрява. Словом: там, де „Сел. Союз" негативно вирішує якусь квестію, аж надто ясним є його становище, але де приходиться позитивно поставити справу, щось валиться і западається в ідеольогічно-тактичній будові „Сел. Союзу".

Позитивно „Сел. Союз" ставить тезу одноцільного селянсько-робітничого Фронту і співпраці з працюючими масами инших національностей в Польщі — при збереженні організаційної окремішности і поняття „працюючими масами инших національностей" політичних і суспільних постулятів українських працюючих мас. Так представляється загальне поставлення позитивної програми на найближчий час „Сел. Союзом". Тепер годиться під ті невідомі підложити відповідні конкретні величини.

Кого і що можна змістити в „селянсько-робітничий фронт" і проклямовану „співпрацю з працюючими масами инших національностей"? Коли відкинути обєднуючих „працюючі маси" всіх національностей комуністів, то в „селянсько-робітничий фронт" можна би втягнути з українських і неукраїнських політичних обєднань менше-більше такі партії: 1) українську соціялістично-радикальну партію, 2) консервуючу зручно обєдинительні тенденції партію „народовольців", 3) білоруську сел.-роб. Громаду, 4) „Хлопське Сторонництво" (Брилівці) і звязаних з ними хлібодів, 5) „Визволенє", 6) незалежну партію хлопську (група Воєвудського), 7) ППС. і може ще деякі менші польські і жидівські соціялістичні або комунізуючі партійки.

Пробним каменем такого фронту і співділання є з боку „Сел. Союзу", як це зазначує його декларація, „ідея незалежности й соборности України". Це є мабуть основне застереження. Але з названих партій, що — по їх словах — заступають інтереси „працюючих", лише українська соціялістично-радикальна партія стоїть на цьому основному становищі. Всі инші або відкидають його зразу, як напр. брилівці, або переносять ту ідею в сферу наскрізь трансцендентальну, як напр. ППС. і „Визволенє", звязуючи можливости її здійснення з поваленням більшовизму і лише на території Наддніпрянщини. Одночасно слід зазначити, що деякі з тих партій стоять дуже близько комунізму, чий обіцює побарювати „Сел. Союз". Таж для кожної, як-так обзнайомленої з громадськими справами людини ясно, що деякі партії тільки тому користуються підставними назвами, щоб не поставити себе в становище підпільних і переслідуваних комуністів. „Ідея незалежности і соборности України", угольний камінь програми „Сел. Союзу" з одного боку стоїть в рязкій суперечности з ідеєю польської державности, яку визнають як аксіому польські ліві партії, а з другого в протиставленні до комуністичного розуміння держави (практичного, не теоретичного), яку визнають комунізуючі групи.

На тій основі „селянсько-робітничий фронт" і „співпраця з працюючими масами инших національностей" в Польщі тріщить по всім швам ще перед здійсненням цеї однофронтовости. Хіба, що та основна ідея є тільки фіговим листком инших цілей й инших намірів „Сел. Союзу". На це вказували би деякі натяки в декларативній частині конференції „Сел. Союзу". Говориться там про видвигнення „Сел. Союзом" безпосередніх інтересів народніх мас українських земель в Польщі.

„Конференція — говориться там — взвала українські народні маси до діяльної і творчої боротьби за свої права на підставі власних інституцій господарських, самоврядних, ширення знання і власної культури та здобуття прихильности до змагань українських народніх мас серед народніх мас инших національностей в Польщі і в світі."

З цього хаосу слів і понять виринає думка про якусь автономію, якої гасло практичної політики або підготування до осадження політики українських народніх мас на автономічній платформі. Важко тільки додуматися, гасло якої автономії, національно-територіяльної, культурної чи господарської; мають на думці вельми складні ідеольоги „Сел. Союзу".

На таке теоретичне ставлення справи з тяжким серцем погоджуються деякі ліві польські партії, і хіба це є основою фронту, співпраці і здобування прихильности серед народніх мас инших національностей в Польщі. Так мабуть врозуміла проклямацію одного фронту „працюючих" ППС. і тому присвятила конференції „Сел. Союзу" більше — як звичайно — уваги. Але й тут щось не в ладі. Бо саме тоді, коли резолюційний референт „Сел. Союзу" диктував їх зміст „Роботнікові", в його органі „Наше Життя" появилась різка передовиця „Маклера", звернена проти пепесівців. Та й правду кажучи, дивно було би, колиб селянсько-соціялістичні посли єднались з польськими псевдо-соціялістичними і quasi-селянськими партіями, хоч би й лівими, які проповідують і переводять кольонізацію українських земель і фактично консервують теперішній режим.

Таким чином вже в постановах „Сел. Союзу" містяться самі протиріччя. На кожному кроці й на кожному місці тим чи иншим способом „Сел. Союз", наговоривши сім міхів каші, фактично створює собі повну ізоляцію. Безпосередньо зриває він з українським „прибічницьким" табором і комуністами, а посередньо з ріжношерстною польською лівицею або таз. польською демократією. Є це очевидно спекулятивне крутійство на всі боки і всі лади, негідне шануючої себе партії. Лишається з усього, так широко закроєного селянсько-робітничого блоку тільки українська соціялістично-радикальна партія, з якою теж не може зговоритися від двох літ „Сел. Союз", бажаючи за всяку ціну задержати сацу „організаційну окремішність". З другого боку сумнівним є, чи під такими авспіціями схотілаб обєднуватися в один фронт з „Сел. Союзом" соціялістично-радикальна партія.

Все це доказує, що конференція „Сел. Союзу" загналася в сліпий кут, з якого немає ніякого виходу. Все це доказує, що негідна політична спекуляція опанувала деяких сел.-соціялістичних Льойд Джорджів. Але здорові, чесні, відповідальні елементи цеї політичної групи під проводом теперішнього голови Українського Сойм. Клюбу, скорше чи пізніше, мусять взяти верх над спекулянтами і приплисти до пристані національного фронту, де єдино можуть зібратися розбиті бурунами невгодин сили українського народу.

М. Ч.

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ
БАЧЕВСЬКОГО

Завзятуща Бразилія.

Преса повторює звістки, буцім-то Бразилія не гадає зминити свого становища супроти Німеччини, домагаючись навіні з нею постійного місця в Раді. Коли це правда, тоді спеціальна комісія, яка має на меті розглянути устрій Ліги Націй, дістане новий товчок, щоби перетворити її статут у тому пункті, де протест одної держави паралізує рішення всіх инших її членів. Англійська преса після женевської невдачі недвозначно пригадувала Бразилії, що вона не повинна забувати про свою справжню ролю у міжнародній політиці, головно у відношенні до европейських справ.

Концерти Любки Колесси.

В днях 17. і 19. ц. м. відбула пані славна концертова товчиця салі „Народового Дому". На естраді, на якій виступали колись найзначніші пяністи свого часу, як Антін Рубінштайн, Ганс Бюло, Тереса Каренью й инші, зявилася й наша горожість—Любка Колесса, щоби в дальшім ряду тих великих світових імен, вписатися величавими буквами. Вже сама та обставина, що в нинішніх буцім-будь тяжких часах, коли то концертові салі світять з повними пустками, українська пяністка змогла притягнути на два концерти такі маси слухачів, свідчить якнайкраще, якою симпатією і пошануванням тішиться вона після минулорічних виступів серед широких кругів не лише української, але й доволі значної части чужої публики, яка звичайно не виявляє більшого зацікавлення у відношенні до инших концертів крім чисто — по цудучі — „патріотичних мотивів".

Обі цьогорічні виступи нашої пяністки могли тільки утвердити мене в поглядах, які я висловив на сторінках „Діла" з приводу її концертів у минулому році, так, що майже зайвим буде повторяти ті самі слова подиву й захоплення, і то тим більше, що мистецтво нашої пяністки діє так безпосередньо і глибоко, що навіть критично успособлений слухач чи „рецензент" вопить перед звяктися точного розсліджування і словного представляння тих таємних вражінь. Суть чару лежить саме в його таємности і розсліджувати його словами мало ті самі наслідки, що доторкати пальцями чудових крилець метелика або видобувати жаріючі веселковими красками в морських глибинах животинки на денне світло. Тимто й мистецтво нашої пяністки можу обговорювати з відповідного до того відношення. Приходять нам на думку слова визначного німецького різбаря Бегаса: „Щоби в мистецтві сотворити щось справді визначне, треба до того певного роду „трійці": мужеської енергії, жіночої ніжности і дітячої наївности чи радше сказати—невинности". Тими поняттями можна означити й мистецтво Любки Колесівни. Та для мене особісто найбільш цікавим і загадочним є сам спосіб, в який воно діяле на мене. Як з попереднїх моїх застережень виходить, тяжко мені це означити словами—але уявістовляється воно меньш-більше в тому, що підчас коли у наших мистців, яких мені довелося слухати, займає мою увагу відношення даного артиста до відтворення того чи иншого твору, його спосіб послуговання тими чи иншими засобами для відповідної інтерпретації твору, инакше кажучи—особа артиста як активний чинник, — то у Любки Колесси майже навпаки. Тут ділає на мене більше той вираз і сила, з якою даний твір заволодів пяністкою, яка в той час стає наче пасивним медієм, виконуючим послушно, але в ідеальний спосіб те, що невидимий геній того твору приказує. „Мужеська енергія" і „пасивізм" — не поняття, що позірно протиріччять собі, а одначе так не є; лишень та енергія у нашої пяністки не виходить від її особи у твір, а з твору в найдальші кінчини її духового і тілесного єства. Тимто й вираз її душі так вірно й інтензивно уявлюється в рисах її лиця, на які особливе підчас виконування творів спадає якийсь неземський чарівний рефлекс. Тим то й рухи її тіла так неозвичайно значні з тим виразом і такі природні. Тимто й ціла інтерпретація виконуваних творів — будь то величавий готицький стиль могутніх музичних будівель Баха, будь то тонко шліфована робота мініятур Скарлятті, будь то повні таємної символіки та щирої інтимности тони Шуманівської музи, будь то аристократичний маєстат Шопена — така близька ідеалові давного твору, така непереможно поривающа, хоч не є вона так виразом якось сильно скристалізованої індивідуальности, як радше неймовірної просто вразливости на красу й суть змісту виконуваного твору. Все те цінности, які походять з неземського світа, а які так близько підходять під ідеал вищої краси — ідеал жінки як такої.

Очевидно, зайво тут реферувати поодинокі точки програми. Концерти Любки Колесси є для нас не тільки [illegible] найкращих духових переживань, але й хвилями почуття неописаної вдячности і гордости, що й наш поневолений нарід у якій нашій добрій раті ба виявити якусь то культурну вищість і неспосібність (а що ми, на жаль, перед несвідомо й самі починаємо вірити), видав з себе таку первісну, якої можуть нам позавидувати й найкультурніші народи, чого найкращим вислівом є потоки в нашій щоденній голосів чужинецької світової преси, як також голоси львівської не-української преси після останніх концертів. Тим то й так зворушуючим у своїй безпосередности був прояв симпатії нашої здебільшої шкільної музикальної молоді, яка самовільно устачувалася рядами при виході і на вулиці, щоби покликаючій сцену артисті зготовити ще й після відбутих концертів незвичайно сердечну почуванчини вдяки, гримку окликами овацію. Це безперечно затінить ще більше духову зависть другої нам артистки з Рідних Країв, якій з увагою слідить за проявами подиву і пошанування цілого світа для найбільшої української пяністки, а тимсамим для слави українського імени.

Василь Барвінський.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Буря в польському соймі.

На засіданні сойму 25. березня в дискусії над звітом вязничної комісії говорив пос. Пйотровський (П. П. С.). Констатував, що не лише в Польщі, але й у Франції й Америці вязниці не дуже змінилися на ліпше. Відповідав пос. Поністці, котрий апелював до культурного світа, щоби займався більш терором у Польщі. Пос. Приступа сказав, що звіт комісії старається вибілити польську буржуазію, а самже він підписав звіт. Соціялісти стараються очистити атмосферу в Польщі, але памятають, що і в СРСР. сотки тисяч людей мучаться по вязницях. СРСР. то страшна гегенна (крики на лавах ком.). Криками не здавите окликів, котрі добуваються з грузинських вязниць. (Пос. Приступа: Ніодин політичний вязень! Мовіть. П. пос. Приступа, ви не уповажнені по заца в імені СРСР.). Пос. Пйотровський: Так у СРСР. дальше вбивають жорстоко соціялістів (Великий галас) кажи 5—10 літ продовжується до других 5—10 літ. Думаєте, що там сидять буржуї? Там сидять робітники, що не згодилися на радянську диктатуру. Панове Приступа і Варшавський критикуєте польські відносини, але ви ближші до російських відносин. Направте там переслідування грузинських, російських і польських робітників. Маєте великі впливи в комінтерні. Як того не зробите, не маєте права говорити про білий терор у Польщі.

Після перервання дискусії в голосуванні всі майже резолюції комісії для направи відносин у вязницях і надужить ухвалено. Відкинули революцію про скасування свєнтокшиської вязниці. Відкинули резолюцію, щоби вязні могли одержувати всі легальні часописи й періодики, про покарання винуватих у справі подій на львівській поліції. Всі внесення меншости відкинули.

Димісія рукунського уряду.

В суботу попол. Братіяну вручить королеви димісію уряду.

Держ. переворот у Кантоні.

Ген. Чанг-Кай-Шек і ще кілька визначних одиниць виконали державний переворот у Кантоні. Китайських і російських комуністів арештували. Багато Росіян убили. Чанг-Кай-Шек звісний під поганим. щем „червоного генерала". Він відлучився від комуністів і постановив прогнати з Кантона Росіян комуністів.

Америк. дол. 8·04 — 8·06 канад. дол. 7·85 — 7·80, чеські кор. 0·23·00 — 0·23·25, леї 0·3·00 — 0·3·25, франки бл. 0·28·20 — 0·28·33, фр. швайц. 1·48 — 1·52, англ. фунти 36·80 — 37·21.

Золота. 20 кор. 31·20 —31·70, 20 франків 28·80—29·90; 20 марк. 35·00—36·50; 10 рублів 38·50—39·00.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·25 5 австр. 3·40—3·50, фльорени 1·70—1·75, рубель 2·65 — 2·74 рубель дрібний срібло 1·32 —1·36.

Кождий фабрикує сам, свій улюблений ліквр в помаранчевім, вишневім, мятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки приємного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: **1247 ТИТАНІ, Львів Рівницька 6. 17-75**

„Татарські люде".

Поведінка органів ПДВО у відношенні до українських селян.

В зібрній памяти нашого народу збереглися перекази і жахом проймаючі оповісти про татарські наїзди. Колин сьогодня, в сім літ по великій і в шість літ по польсько-українській війні хтось хотів з автопсії відтворити татарські набіги, то мусів би яко на зразок таких набігів указати на наїзд агентів й екзекуторів Польської Дирекції Взаїмних Обезпечень. Коли вони заявляються в селі, то повстає загальний переполох. Прийоми їх мало ріжняться від старої татаршини. Під фірмою фантувань за незаплачені асекураційні премії вони забирають майно громадян, перед ними не істнують ніякі замки, ніякі скрітки. Людей трактують як річ, часто бють, знущаються, словом виявляють широку татарську натуру. Коли додати до того, що агенти ПДВО рекрутуються з усякого шумовиння, коли зважити, що органи тої установи користуються чинною допомогою поліції, коли мати на увазі, що вони є наділені властю, якої не має ніяка влада навіть в Польщі, то можна уявити собі поведінку цих новітніх „татарських людей" на селі.

Як відомо, на основі закону з 23. червня 1921 (ухвалюваного в р. 1920, коли то червона армія наближалася до мурів Варшави) заведено асекураційний примус. Одначе навіть накладаючи на населення нові тягарі, не полишено йому свободи у виборі тієї асекураційної установи, до якої даний громадянин має довіря, лише створено ad hoc нову централістично-монополістичну установу під назвою Польської Дирекції Взаїмних Обезпечень, випосажену, як вже згадано — в судові й екзекуційні права, себ-то наділену правами повної самоволі. Та створюючи типову державу в державі, покликуючи поруч істнуючого ще инший уряд і трибунал у виді ріжних органів ПДВО, не доведено справу послідовно до кінця. Завданням ПДВО було перевести асекураційний примус, себ-то втягнути в рямки асекурації тих людей, що здалека стояли від неї. Одночасно малося на меті позбутися оперуючих на території польської держави чужих (заграничних) асекураційних установ. Годиться зазначити, що заграничні асекураційні товариства ліквідували свої інтереси в Польщі, але тепер знову допущено на територію Польщі італійські товариства, відплачуючись Італії за допомогу на женевському грунті. Щож торкається польських асекураційних товариств, то з ними постановлено перевести справу компромісово, засуджуючи їх на повільне нидіння і занепад, без найменших виглядів на розвиток. З тією метою постановлено ввести в життя „асекураційний утраквізм" у відношенні 2 : 1, себто концесія в користь приватних асекураційних товариств розтягається на одну третину добровільної асекурації, між тим, коли дві третини примусової асекурації забирає ПДВО.

Але між приватними асекураційними установами в сучасних межах Польщі найшлося й „меншостеве" товариство взаїмних обезпечень „Дністер" у Львові. Коротко скінчити з ним справу було неможливо, бо воно не є закордонним, має величезні заслуги та є вкоріненим серед населення. Отже теоретично-правно вийшло так, що „Дністер" істнує і веде свою діяльність на тих самих основах, що й инші приватні товариства в Польщі, а фактично-безправно. Його істнування є безвинною обороною перед „татарськими людьми" зпід стягу П. Д. В. О. З членами „Дністра" і їх майном поводяться агенти ПДВО, як з ворожим елементом, а українське село є тоактоване як ворожа територія, на якій все є дозволене. Метою цеї буквальної війни агентів ПДВО. є відтягнути українське населення від „Дністра" і знищити його ad maiorem gloriam ПДВО. і її подиву гідної господарки. Тому, не зважаючи на законні постанови, йдуть вперті, нераз навіть криваві змагання, „відучити" населення навіть від асекурування одної третини в „Дністрі" і трактувати обезпечення в „Дністрі" яко неістнуюче.

Як поводяться агенти ПДВО, писалося вже в нашій пресі, підносилося в соймових інтерпеляціях, одначе досі, на жаль, безуспішно. „Татарські люде" гуляють досі безкарно, а як відбувається та нестримна, свавільно-самовільна гульня, нехай говорять факти:

Село Д а ш а в а, стрийського повіту. В другій половині січня 1925 агент ПДВО в супроводі сотника Козаковецького, громадських асесорів Гапія і Гашка та громадського посланця Багрія зафантував з подвір'я члена „Дністра" М. Романишина в його неприсутности снопків з возу з титулу незаплачення вкладки в ПДВО. У члена „Дністра" Луця Стапюка, тож в його неприсутности, зафантував попушку зпід дітей. В хат Олекси Гапія розбито двері і знищено стінний годинник. Годинник, що знимав його зі стіни, був в нетверезому стані, отступив годинник на землю і він розлетівся. Коли О. Гапій з того приводу зробив закид фантуючим, то поліцай кинувся на нього і багнетом зранив його в руку, а його сина Павла вдарив в лице та ще й загрозив кримінялом. По тижневі та сама компанія з тою різницею, що функції незалежної власти сповняв поліцай Кенс, впала до хати Гапія і зажадала від його жінки Марії, яка лише що встала з пологу, гроші, не подаючи за що. Гапієва просила підождати на поворот мужа зі Стриї. У відповідь на те поліцай Кенс вирвав попушку зпід немовляти, а подвійною тотчас до ліжка, а опісля тою нею до дверей і термосів за груди, яку то „операцію" вона відпекла. У Петра й Ілька Кістечків, що займаються стоярством, забрано чуже дикло зі стоярського вістату, а теслинатів, що не хотіли дозволити на забрання чужого ліжка, завештовано і затримано до вечера на поліційній станиці, де їх побито. В Олекси Федорова забрано купленку пшеницю. В Олекси Стапчика, де лежав хворий батько і жінка в потузі, забрано тотчасечу з мишачку. До вчиненої хат Домініки Федорів нечагався агент ПДВО. пістолем вікном, щоби забрати факт, але за поводою мітла „колісся" залишила по думку і замість того забрано коня зі стайні. По дорозі мати й донька, стоїнувши свого коня, відібрали його і завели до стайні, протестуючи проти поведінки „татарських людей". За те протестуючій Дом. Федорів поліцай пробив багнетом дівчий бік, а коли вона зомліла впала на землю, „комісія" розбила комору і пошуканці за фантом. Опісля урядуючі подалися на подвір'я господаря Бомбіка, якого поліцай скував кайданами. „Унешкідливши" Бомбіка, почали розбивати колодки, якими були зачинені хвірті до хати і стайні. Присутні при тому жінки не допустили до розбиття дверей. Зі стодоли хотіли забрати сіно, але що не було воза для її відставлення, то „комісія" відмовилася, звільнивши Бомбіка з кайдан. Всі ці громадяне Дашави були членами „Дністра", до яких агенти ПДВО. не могли мати ніяких претенсій, ані ніякого права.

Село Бертеші, бобрецького повіту. В першій половині серпня 1923 агент ПДВО. змушував громадян Бертешова до заплати премій ПДВО, не зважаючи на повідомлення викупнених поліс „Дністра". Агента „Дністра" п. Чапка доручено поцілувати арештувати під замітом більшовизму, бо—мовляв—ПДВО. є державною інституцією, а хто проти неї виступає проти польської держави, отже є більшовиком.

Село Орищківці, бобрецького повіту. Дня 29. червня 1923 функціонар ПДВО. наказав в Орищківцях зносити асекураційні премії до ПДВО. в ночі (9—12 год.), погрожуючи насланням війська і з тією метою казав вийтові приготовити шість підвод, що мали поїхати по війська. Ця погроза спеціяльно була звернена проти членів „Дністра", які викликуючись викупленими полісами „Дністра", відмовлялися платити премії до ПДВО.

Село Липина горішня, рогатинського повіту. В липні 1925 агенти ПДВО. добивалися насильно до хат членів „Дністра" і забирали їм фанти, жадаючи вплати премій по ПДВО. Крім того тим, що відмовлялися платити безправно вимагані скатки, обкладувано за опір власти. На розпорядження 1. червня 1925, в найгарячійший час роботи, тобто 28 серпня, вже суд в Бурштині до ч. 21 1894/25 увільнив всіх від закиду за минимий опір власти.

Село Русів, снятинського повіту. В Русові конфіскувано в березні 1925 р від членів „Дністра" всяку одежу, яку зложено в громадській канцелярії, де її знищили моші, миші і щури. Ніхто з агентів ПДВО. не цікавився тими фантами, не звертав їх, ані не продав, лишаючи їх на поталу шурів. Без відшкодування звозно знищено масно громадян.

Село Отинівчик, бобрецького повіту. Дня 19. березня 1925 р. хоторівські поліцаї арештували членів „Дністра" Панина Мазу і відставили його до старости в Бібрці за те, що на домагання заплати премії по ПДВО. виказався заплатою поліси „Дністра".

Таких і їм подібних фактів можна би привести безліч. Всі вони свідчать про незвичайно живу плодотворну діяльність ПДВО. і її „татарських людей", звернену на знищення „Дністра" і постійне, брутальне переслідування його членів. Але чи громадяне, які платять державні податки і поносять инші тягарі, істнують тільки на те, щоби бути предметом злоби і докучливости „татарських людей"? Найвищий час не лише скінчити з ними прийомами, але й з інституцією, яка є їх базою.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Приклад з муринського життя.

— Галицьке Чтво.

Агенти ПДВО. добиваються насильно до хат членів „Дністра" і забирають їм фанти, жадаючи вплати премій по ПДВО. Крім того тим, що відмовляються платити безправно вимагані скатки, обкладувано за опір власти. На розпорядження 1. червня 1925, в найгарячійший час роботи, тобто 28 серпня, вже суд в Бурштині до ч. 21 1894/25 увільнив всіх від закиду за минимий опір власти.

Село Русів, снятинського повіту. В Русові конфіскувано в березні 1925 р від членів „Дністра" всяку одежу, яку зложено в громадській канцелярії, де її знищили моші, миші і щури. Ніхто з агентів ПДВО. не цікавився тими фантами, не звертав їх, ані не продав, лишаючи їх на поталу шурів. Без відшкодування звозно знищено масно громадян.

Село Отинівчик, бобрецького повіту. Дня 19. березня 1925 р. хоторівські поліцаї арештували членів „Дністра" Панина Мазу і відставили його до старости в Бібрці за те, що на домагання заплати премії по ПДВО. виказався заплатою поліси „Дністра".

Таких і їм подібних фактів можна би привести безліч. Всі вони свідчать про незвичайно живу плодотворну діяльність ПДВО. і її „татарських людей", звернену на знищення „Дністра" і постійне, брутальне переслідування його членів. Але чи громадяне, які платять державні податки і поносять инші тягарі, істнують тільки на те, щоби бути предметом злоби і докучливости „татарських людей"? Найвищий час не лише скінчити з ними прийомами, але й з інституцією, яка є їх базою.

НОВИНКИ.

— **В справі друкарського шрифту „Діла"** чуємо нарікання з усіх сторін. Дуже добре розуміємо наших читачів, яким особливо тяжко читати наш дрібний друк (петіт). В видавництво „Діла" вже давно поробило заходи в справі зміни старого, зужитого шрифту, замовивши шрифт новий, який, сподіємося, дістанемо вже небавком.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за три місця першої статті „Польська політика і Ліга Націй". Це 3-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Особисті вісти.** До Львова завітав наш славний письменник Василь Стефаник, витаний незвичайно сердечно знайомими, приятелями і прихильниками. Годиться зазначити, що на днях появилася нова збірка шановного автора п. з. „Земля". Шан. письменник спиняється в готелі „Народня Гостинниця", приймаючи численні відвідини.

— **Вийшли на волю.** Повідомляють нас, що п. Івзейків в організації „Мопвр" студ. Вантуха Івана, Пилипа Шишку, Бергнера Максиміліяна, Штектера Осію і Бойкнера Йосифа випущено на волю. Прокуратура апеляційного суду вийшла з заложення, що „Мопр" не є організацією революційною и антидержавною, тільки гуманітарною. З уваги на те застановлено против них дохождження з § 58 і 66. Згадані 5 осіб сиділи чотири тижні.

— **Як виглядає польська філянтропійність у практиці?** В нашій Редакції явилася кухарка Павескевія Г., що пробула 30 літ служивши у Львові й оповіла нам свою біду. Тепер вона, як і багато инших, безробітна, а від кількох днів не має навіть даху над головою. Цього понеділка згодилася вона по „Схроніска для кобет" при вул. Сіненьскій 1, але їй там відмовлено місця тому, що вона Українка. Коли вона стала пізнати, що не має де переночувати, то її з криком відіслано до „Ruskiów, którzy budują Ukrainę", а якийсь покликаний парубчак, вкинув їй ще аж за браму. Нещасна переночувала на двірці, а другого дня пішла по „Схроніска" при Капітульній 1, де за невеличку оплату можна переночувати. Там відмовлено їй також и сцм, як тільки з документів вичитався, що вона не Полька, хоч вона хотіла за себе заплатити позичивши собі у знайомих невеличку суму. Тепер Павескевія Г. шукає якогонебудь заняття. Чи не вгляднуть у цю справу покликані до того українські філянтропійні установи?

— **Новий польський кресовий орган** тижневик „Огнісько", появився в Радехові, маючи на мети обстоювати інтереси польскости в Камінеччині, Радехівщині й Горохівщині. А ми не маємо своїх в Галіції навіть у більших провінціональних центрах.

— **Про д-ра О. Назарука** пишуть нам з Америки: „Д-р О. Назарук, тепер великий гетьманський агітатор, став з кінцем лютого п. р. редактором час. „Америка", органу „Провидіння" й еп. Богачевського, що виходить три рази тижнево у Філядельфії, Па., перейшовши таким чином на службу до католицької організації, що обіймає около 10.000 членів, які в ній обезпечені. Дня 6. лютого п. р. побили його в церковній сані в Ню-Йорку його власні сторонники, Словники, яйцями, під час відчиту, в якім вихваляв П. Скоропадського і назвав Шевченка „руїнником", що своїми поезіями теперішні жидівські погроми на Україні. Його адютант В. Косий „подизвається" в Канаді, в місті Йорктоні, Саск., де учить української мови в колегії христ. братів, Ірландців, і впливає на молодь в гетьманському дусі та заводить „Січи", що ширять культ Скоропадського". *Н. С.*

— **Культурні взаємини України в заході.** Радянська преса інформує, що в столиці Бельгії Брукселі створено окреме товариство для зближення зі СРСР. Товариство має організувати екскурсії для познайомлення своїх членів з культурним і економічним життям Союзу. Воно рішило навязати також безпосередні взаємини з Україною. Вибраний недавно членом Всеукраїнської Академії Наук новозвільний професор Стомер прислав до Академії письмо, в якому дякує за вибір і обіцює підтримувати взаємини з Академією та брати участь у її працях.

— **Чисельність КП(б)У по найновішій статистиці.** З першим січня 1926 р. чисельний склад КП(б)У представлявся ось як: всіх членів партії є *151.787*, в між ними *63.323* кандидатів. На загальне число жінки дають 11,6 відс. або 17.645 членів. Ціла партія має 3.926 осередків, при чому на один осередок виладає 38,7 членів. Усіх цехових осередків нараховують 561 при 122 партійних колективах.

— **З темної хвоїни.** Є у Львові якийсь славний дозорець дому Іван Лукіа. Має він 97 літ, незвичайно схожий до цісаря Франца Йосифа І, і є сеніором у мистецтві малих крадіжей. Признавшись учора на суді до крадіжі штанів, згадав що пригадує собі лише 29 випадків, коли провинився проти права власности. — Дві селянки зі села Дмитрів, біля Львова, Марія Данилко і Катерина Рибак, ходять на бранд до

Львова, шукаючи нагоди забрати щось по хаті безплатно. До сліпої ще з трьома місцевою досвідченою молодою жінкою „сховали" вони кошик з грішми (600 зол!) та иншим добром якісь перекупці, заховавшись у шинку... — Крім цих „більших" крадіжей можна би навести за один день ще кілька осіб арештованих і суджених у Львові за надто довгі руки.

— **Смерть денникаря.** Помер у Варшаві один з найбільше освічених та зрівноважених польських журналістів, др. І. Росчер. Давніше працював у кавказькім „Часі", тепер у варш. „Курієрі Польскім", де його політичні статті визначались об'єктивністю, вільною від шовіністичного засліплення та партійности.

— **Найбільший газетний винахід.** Американський професор хемії Родес винайшов спосіб, як хемічно перероблювати закупкований газетний папір, щоби можна ще раз ужити його до друку. Втрата при цій переробці є лише 10 процент. Якщо цей винахід правдивий і недорогий, тоді розвиток преси піде знову шаліне вперед. (Річ ясна, не в нас). Нові вчені будуть думати над новим способом, щоби той самий папір уживати багато разів до друку.

— **Податок на ноги.** Теперішній китайський уряд борється дуже енергійно зі старою національною традицією: в'язання жіночих ніг замолоду, щоб не росли. Тому, що статті та прикази не помагали, уряд видав тепер закон, що кожна жінка нижче 30 літ платитиме місячно високий податок, коли її ноги будуть неприродньо викривлені вже досить штучних засобів. Страх перед податком матиме кращі наслідки, як докази про естетичну красу жіночих ніг.

— **Дороге подружжя.** Один з героїв фільми, Рудольф Валентино, має бути-то женитись з фільмовою „зорею" Полею Негрі. Часописи подають звістку, що цю інформацію треба брати із застереженням, бо Валентино заложився зі своїм приятелем за 100.000 доларів, що не ожениться.

— **Цікава для авторів.** У Нью-Йорку заснувалось нове товариство, в якому членами є виключно актори та театральні урядовці, з метою вибудувати власну церкву. Воно вибрало собі окремого пастора, який має вести так богослужения, щоб задовольнити ріжні відтінки в релігійних віруваннях членів цього товариства. Видко, що вибраний ними пастор є ще більшим актором, як вони всі на купу.

— **Сов'єтська дерикова.** Сенат Злучених Держав признав на останнім своїм засіданні, що уряд має заплатити відшкодування ще за втрати, спричинені американською громадянській війною нащадком одного фармера в Люзіяні. Майже 8 тисяч доларів одержала якась 75-літня жінка Діксон, правнучка пошкодованого фармера.

— **З театру.** В неділю 28. березня дає Театр Союзу Артистів у Львові дві вистави. Попо'удні в год. 3. пяте прегарна драма з часів французької революції „Вовки". Вечером мельодійна оперетка Легара „Княжна Чардаша", в якій виступить гостинно відомий героїчний тенор краківської опери й оперети, п. Володимир Весоловський.

— **З міста.** В кіні „Марусенька" йде сенсаційно-еротична фільма „Жінки — забавки Дон-Жуанів" у головній ролі зі славним французьким коміком Бісо, відома з процесу проти артистів, які грали ці у Верналло.

— **Острога.** Горожани поникаючі до вибраного народу не перебувають в середниках боротьби о екзистенцію і конкуренційних способах. Останніми часами починають хватятись долоні інтратної торгівлі церковною утварю і д з в о н а м и. З уваги однак на непопулярність, яка покищо зустріче їх як торговців тими предметами, умють собі дати раду, послугуючись невинним „набесторм". Ходить нам о Сімона Бергера і тов. зі Станиславова, вул. Гадинька, к тої поспідними часами розвязують по селах і місточках Станиславівщини і околиці з дзвонами, рекомендуючи їх як питар української ляхії Володимира Магася. На ділі Володимир Магас нічого дзвонів не відливає, а тільки свою концесію віступує згаданій жидівській спілці, за що побирає по 20 дол. місячної оплати. Всеч. Духовенство, церковні комітети і другі довідні у власним інтересі оминати цю несвоєрідну кооперативу і давши набувати у фірм загально відомих та апонсованих в українській пресі і других українських видавництвах. 1460 1—3

— **Членкам Марійського Т-ва Пань до в дома.** Ювілей И. Е. Митрополита святкує Т-во дня 28. п. м. В суботу 27. п. м. спільна Сповідь о год. 4. попол. в семінарійській церкві; в неділю Служба Божа о год. 8. рано в каплиці в палаті, відтак спільна академія. — Управа М.Т.П. 1468 1—1

— **Акціонаві** акційної Спілки для будівельного промислу, давніше І в а н Левинський, можуть підняти дивіденду по 0'5 зл. від акції за предложенням купону з р. 1925. в Банку дисконтовім варшавськім, Відділ у Львові при вул. 3. Мая ч. 14. 1460 в) 2—3

— **Український Хор ім. Котка у Львові.** В переїздом на Німецький Шпеськ, то Львова замістить відомий Український Хор під проводом Дмитра Котка, і дасть в салі Народнього Дому тільки два концерти в днях 27. і 28. березня. Білети в цінї від 1 до 5 зол. продає Народня Торгівля. 768 б) 2—3

Всячина.

Жива енциклопедія. Є в Америці чоловік, до котрого кількакрать часописьма звертаються за радами в найбільше різнородних справах. Він є спеціяльником і називається Самуель Паркер Каттен. Він цікавиться всім і вірить, що на всякому розвивається. Що неділі у Бруклині після полудня відчиняє він двері на зустріч своїх парохіян. Ним. Чи є яка рада на зосередження думок?" „Чи починен в Америці існувати однодітний закон для розводів обох подій?" „Чи за сторінку модерну одяг дівчат є відповідальні вони самі чи їх матері?" — питається батько якихсь дочок. Каттен має на все готову відповідь. Він має продовжений хист красномовства і ніколи не тягнеться. Він має добру память і вміє покликуватись на дум и висловах письменників. Говорить до парохіян, до часописів і до радія. Має багато здорового розуму і ще більше дотепу.

Спростування проф. О. Колесси.

У відповіді на статтю під наголовком „Польща і національні меншости" подав проф. О. Колесса до часопісі „Correspondence Universelle" отсе спростування:

У Вашій ційній часописі „Correspondence Universelle" в дня 9. лютого 1926 поміщено деякі неточні відомости, які викликують вражіння, що вони відносяться до мене, перекручують моє ім'я, бо згаданий там український професор Колоса, що був послом австрійського парламенту, взагалі не існує.

Це спонукує мене просити Вас, щоб Ви помістили в „Correspondence Universelle" спростування:

Не є згідно з фактичним станом справи, немов би в колибудь згадався на заснування українського („руського") факультету та курсу літератури, історії та географії при польськім університеті в Кракові, або давав свою згоду на утворення секції українських студій при одному з польських університетів. Згідно з невідхильною культурною потребою й актуальним постулятом українського народу домагався я все заснування самостійного українського університету на теритогії, що має українську етнічну більшість — з дефінітивним осідком у Львові.

Не є також згідне з фактом, немов би український народ не мав відповідних наукових сил для заснування самостійного українського університету. Достаточне для цієї цїли число відповідних українських наукових сил гуртується по части в краю при Науковім Товаристві ім. Шевченка у Львові, по части за кордоном, особливо в Українськім Університеті в Празі.

З вислоном належної поваги
Проф. д-р О. Колесса,
бувший посол австрійського парламенту та член Міжпарляментарної Унії, тепер професор Українського Університету у Празі.

В вічну смерть бл. п.
В. Теодозія Лежогубського
Сов. Митр. Кооп. і дир. гімназії С.С.
Василіянок відправиться
Заупокійне Богослуження
дня 27. березня о год. 8. рано в Антіохійській церкві св. Юра.

Оповістки.

Український Театр Союза Артистів Львів. Сала Лисенка.

Неділя 28. березня, год. 3. пополудни „Вовки". Революц. драма на 3 дії Рудашенк.

Вечером год. 7' О гостинний виступ героїчного тенора краківської опери і оперетки п. Волод. Весоловського „Княжна Чардаша", оперета на 3 дії Легара.

Білети в цінї від 3.00—0·50 до набуття в Союзнім Базарі і в неділю від 10—12 і від 2. год. попол. при касі театру. 1—2

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Митковичевої.

Радимно. Сала „Сокола".
26.III. „Вихрест".
27.III. „Марися Богуславка".
Готується до постановки: „Надія" (Гайсманів). Театр пошукує тенора. 4—4

„Союз Українок" у Львові уряджує постійні між г. 10-12 рано в домівці „Бесіди" пок вул. Рутовського 22. І. пов. Просить ся всіх зайнтересованих звертатися о тій порі до Товариства. — Видїл. 1461 2—2

Відчит проф. Раковського під заг. „Етнографія на пограниччі" відбудеться заходом Т-ва „Пласт" в неділю 28. березня о год. 5. попол. в домівці Т-ва охорони дітей, Вигоровська 11. І. пов. 1—2

Дрібні оголошення.

СПОВІДАННЯ всіляких пуклянок і подомашних частий з заліза та инших металів від найменших по найбільших, як мотопові головиці, цилїндри в спеціяльних печах, за добре виконання даємо гарантію. Інж. Станкевич, Львів, Францішканська 11. 1366 4—5

АРЕНДА в Львові. Станіславів, власність гр.-кат. єпископства перемиського, посіт Ставки Самбір, 3 кільометри від залізничної станції, враз з будинками сейчас до виняймлення. Зголошення до адвоката дра Чепіжинського в Перемишлі або на місці у о. Пастирського, Кобиличська Вода п. Ставки Самбір. 1443 4-5

Д-р Войцєх Свідерський та інж. Васіль Созанський зволять у власній справі подати свій адрес. Богдан Винниченко. Пятайці. 1451 3—3

ВІРАЖНИЙ кореспондент з практичними студіями і концептовою практикою у віці до 40 літ знайде негайно заняття. Подання з відписами свідоцтв і curriculum vitae просе слати до Адміністрації „Діла" під ч. 400 найдальше до 10. квітня. 1452 3—3

ЗГУБЛЕНУ на концерті Колесіаної золоту спінку до мачшетів можна відобрати в канцелярії Муз. Т-ва ім. Лисенка. 1465 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Десять зол. може вже принести велику виграну в ляссо в лотерії. По одержанню замовлення кореспондентною пересилаємо льосе і долучуємо чек П. К. О. вільний від поста на пересилку квоти.

Ціна льосів І. класи:
¼-10 зол. ½-20 зол. ¾-40 зол.
Шанси три рази чевні.
Що другий льос мусить виграти.

Виграні: 400.000, 250.000, 150.000 100.000, 50.000, і т. д. і т. д.

Банкова Дім **ШІЦ і ХАЕС** Львів. Марійська 7.
1304 7—10

Дотеперішні досвіди достаточно виказали, що так збудити поріст волосся як і запобігти випадінню не можна зовнішними средствами. Тільки через доданий організмови, внутр. потрібного средства, а саме в таблетках „CRIN" фабрикованих під надзором наукових повар в фабриці хем. „ЕСКА" в Познані, осягається надзвичайну певні наслідки. Таблетки „CRIN" в слоїках по 6 зол. до набуття в аптеках і прогеріях. Наукові проспекти, даром пересилають виключні заступники на Львівське Воєвідство Денковські і Репа, Львів, площа Вернардинська 17, Тел. 40—50. 1398 5—5

Оказійна продаж на СВЯТА!

Но отвкритій магазин мужеських одягів у великім виборі по дуже низьких цінах, тільки у фірмі

А. БАРАХА

1466 **Львів, вул. Різницька ч. 6.** 2—6

Спеціяльні Варстати до направи возів

„FORD"
оригінальні
складові части
Витовд Транда
Львів, вул. Подлєского ч. 2.

1423 3—5

ВАННИ тревалі цинкові зол. 26. деинде гірші по зол. 40.
1452 поручає фірма ванен 2—10
Адальберта Заяця
Львів, Оссолінських 14. Тел. 40—32.

Бувші ставщики і стільці б. Рівного Богради. Ініціятивний комітет для зібрання історичних матеріялів, а між иншими Альманаху (спомини бувшої б. Богради) вітає всіх бувших товаришів — як стрільців так і стрільців, надсилати всякі записки, нариси, всілякого рода знимки, документи і т. п. для їх використання. Після впливу тих матеріялів виготовиться коротший опис місць постою бувшої б. богради зга. II частини, який міг ток розіслаться всім товаришам, які схотять співпрацювати в цїли доповнення опису своїми вспомнами і датами. За зложот всяких записок як і знимок пучиться. Вимагається всіх товаришів, подати свої адреси, як також адреси всіх відомих бувших ставщиків і стільців б. богради. Заразом проситься товаришів як також симпатиків бувши б. богради о надсилання жертв до Земельного Банку у Львові, Підвалля 7, та конто: „Альманах б. Богради". в цїли покриття коштів приготовання як виповнання такого Альманаху. Всякого рода кореспонденцію, записки і матеріяли проситься слати на адрес: Львів, 1. скринька почтова 110. — За Ініціятивний Комітет: *Н. Яців, І. Ричавий, Я. Маренів, Е. Мурин, Р. Харамбу с.* Всі красні і закордонні часописи проситься о ласкавий передрук. 1458 2—3

Цецилія Ган Жінча кравецтва, Львів, площа Смольки 1 а) (біг вул. Ягайлонської) поручає плащі, костюми, сукні і т. д по конкуренційних цінах. Замовлення приймає з власних і повірених матеріялів. Поленші в сплатах. 1434 2—4

Жужлева Мучка Томаса
(Т·О М-А-С-И-Н-А)
є під веснянє засіви
наножду **найліпшим** ножду
і
землю **найдешевшим** пори
ФОСФОРОВИМ НАВОЗОМ.
Фосфоровий квас тепловішньо томасини діяє негайно.
Вказівки цінники доставляє фірма
ИОСИФ КАРРАХ
1336 **ЛЬВІВ, КОСЦЮШКИ 18.** 5—7

Спростування.

В трох числах „Діла": 7. 8. і 10.II. ц. р. поміщав п. Онисько Олександер повну неправди нотатку на мою адресу, котрої я з місця не міг спростувати, не маючи під рукою торговельних книг фірми „Експорт", на рахунок якої він згадану готівку вплатив через мене, як представник фірми. П. Онисько, бажаючи приступити до спільної експортової торгівлі зі згаданою фірмою, удався в половині жовтня 1924. р. до канцелярії фірми при вул. Кармелицькій ч. 8. І. пов. у Львові, де дістав від начального директора п-ра І. І. згоду спільно торгувати з тим, що п. Онисько дасть на найближший вагон гроші на закупно товару приготованого, а зиском ділиться фірма з п. Ониськом по половині. Я мав повідомити п. Ониська, щоби дав гроші, коли буде приготований вагон, що й зробив 28.X. 1924. р. Гроші дійсно вислав я, перевів через книги, а дня 31.X. 1924. р. др І. Г. висилав позичку готівки з каси на закупно вагону товару для п. Ониська, що мав перевести урядовець фірми „Експорт" п. О. К. По тижни повідомив мене урятовець О. К. через свою сестру, що товару не закупив, бо гроші в дорозі загубив. До часу внесення справи, отримав п. Онисько одну векслину вексель невиповнений з підписами людий, які ручили за О. К. при його принятю до праці у Фірмі. П. Онисько не чекаючи довго, дав запротестувати згаданий вексель, а коли в ніякий спосіб не стягнув готівки, забуваючи, що хто йде на ризик, повинен бути приготованим на страту, очевидним мені хоче вимусити гроші, за що однак буде відповідати перед карним судом. Фірма не зацікавлена і в першій мірі туди повинен звернутися. П. Онисько не хоче обов'язків. Побрав від фірми через мене ... треба відпровадити до Банку Польського по 740 зм. дол. або 24.000 чес. кор. чужої валюти і не звернув їх, лише заявив, що не думав, щоби виказові папери були такі важні і тому нічув їх до куфра, де вони перележали час, в котрім можна було на них повезти товар за границю.

Надвірна 22.III. 1926. *М. Малицький.*

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає *Василь Мудрий.* Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 68. (10.743). Львів, неділя 28. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. тов. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. перепол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Словацька справа.

Чеські урядові кола змагають здавна до приєднання для парляментарної більшости представників словацького населення, які донедавна стояли в різкій опозиції не тільки до чеського уряду, а й до самої чсл. республики. Словацькі представники, виступаючи спільним фронтом з Німцями, Мадярами й иншими меншостями проти чехізаційних затій на Словаччині, домагалися в першу чергу повної рівноправности у всіх ділянках державного життя, загарантованої Словакам ще свого часу у Пітсбургу. Виразником тих змагань словацького народу є словацька народня партія, що під проводом таких діячів як о. Глінка, д-р Юрига й инші обєднує в собі величезну більшість Словаків.

Від якогось часу опозиційний розгін словацької народньої партії змалів. Причиною цього деяке наближення урядових чеських кол до словацької опозиції і навпаки, викликане зрозумінням спільного державного інтересу. Цьому наближенню пособляла й неприродність самої спілки опозиційних німецьких, мадярських і словацьких партій і — в неменшій мірі комуністична небезпека, що нависла грозою над цілою державою. Видимою познакою наближення Словаків до чеського уряду була хочби відсутність словацьких послів у часі недавнього голосування над внеском цілої опозиції, що висказував урядові недовіря. Їх представник, пос. д-р Юрига, промовляв у дебаті дуже помірковано.

Для нікого, хто знає відносини, не є тайною, що за кулісами ведуться вже від довшого часу переговори в справі притягнення до державного воза католицьких Словаків, які сформулували свої домагання в меморіялі, поданім урядові 11. березня ц. р. До повного порозуміння вже мабуть не було далеко, та минім 17. ц. м. уряд Свєгли уступив. Як поставиться новий, урядничий кабінет до словацьких домагань, не знати. На всякий випадок словацькі провідники запевняють, що піддержувати правительство будуть тільки тоді, як воно сповнить уповні всі умови шгібурґського договору, себто признає на ділі повну рівноправність Словаків, що хочуть разом з Чехами, як рівні з рівними творити дуалістичну Чехо - Словаччину.

Памятаймо: Рідна школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Воєнні довги.

Вряди-годи Америка пригадує Европі її воєнні зобовязання, лякаючи її натиском щодо сплати довгів, коли вона не поведе мирної політики. Майже одночасно звертається звичайно з такою самою пригадкою до европейських держав Англія, яка є їх вірителькою, а довжницею Америки. Найбільший довжник Англії — Франція пригадує довги Німеччині. І так усе йде в коло, мов у буденнім житті, між звичайними смертниками. Передучора англійський міністр фінансів Черчіль подав у парляменті загальний огляд міжсоюзних довгів. З цього рахунку виходить, що навіть якби Німеччина сплатила три четвертини всієї довжної суми, то Англія ще мала би півпята мільона фунтів недобору супроти Америки. Цю бракуючу суму Англія сподіється доповнити сплатами СРСР. Нема сумніву, що після цих заяв англинського уряду — европейські держави знову захвилюються.

Славянофільські мрії.

У Білгороді повстала Ліга, яка має на меті зєднати всіх балканських Славян, головно Болгарів і Сербів. У цій Лізі є представники обох народів. Вони звернулись з відозвою до обох народів, накликуючи їх сотворити окрему південно-славенську державу від Чорного Моря до Адрійського, тому, що це є єдиний шлях визволити всіх південних Славян від опіки великих держав. Якщо така ідея найшла би грунт між згаданими народами то вона була би доказом дисного „духа Льокарна" у середовищі, де ще донині ятряться незагоєні рани боротьби між Сербами та Болгарами. Инше діло: можливість здійснення такого плану. Італія, Франція, а навіть Греція та Румунія, зустрінуть його не дуже прихильним оком. І що сталось би з таким твором як „Мала Антанта", в якій неславянські держави мають свій голос?

Франція на перехрестю.

Зле з Брияном, ще гірше без нього

Французький парлямент прийняв великою більшістю проект будженту доходів. Щодо санаційного проекту фінансів Пере'а то в парламенті панує настрій не дуже прихильний. Одночасно всі партії здають собі справу, що опозиція супроти нього витворила би кризу, яка могла би мати погані наслідки для вічно нестевного франка. Голосуючи проти цього проекту деякі партії нерадо хотіли би захитати кабінетом Бріяна. Висловлюючи урядові довіря, не хотять піддержувати політики міністра внутрішніх справ Мальві, бувшого приятеля Кайо, обвинуваченого підчас війни та засудженого за державну зраду. Мальві по причині поганого здоровля виїхав з Парижа лічитись. Цією нагодою хотять покористуватись, щоби він більше не вернувся на своє становище. Підчас його відпустки портфаль міністра внутр. справ матиме Бріян. Останні різкі виступи проти Мальві в парлямент можуть його спонукати до димісії. Тоді кабінет Бріяна міг би при дискусії над фінансовим проектом зєднати собі деякі голоси правиці. Це було би для нього настільки корисне, що на лівицю важко йому рахувати. Загально ситуація є дивоглядна. Партії не бажають димісії Бріяна, але й не хотять піддержати його пляпів фінансової санації.

С. Р. С. Р. проти Швайцарії.

Хоча представники великих держав перед відїздом з Женеви порозумілись щодо місця осідку конференції для роззброєнь, вибираючи саме це місто, — С. Р. С. Р., який дав свою принціпіяльну згоду на участь, протестує дале проти Швайцарії. Гаранті швайцарського уряду щодо забезпеки радянських делегатів не є для радянського уряду вдоволяючі. С. Р. С. Р. хоче зазначити свій протест проти звільнення вбийників його посла і заявляє, що готов вислати своїх делегатів на конференцію до якого небудь міста: Відня, Праги чи Парижа. Приятель Чічерина відомий учений і мандрівник Нансен, який є також представником у Лізі Націй, узяв на себе важку ролю посередника в цьому конфлікті.

„Roma locuta, causa finita"

Офіційне введення целібату нашого духовенства.

З добре поінформованого джерела довідуємося, що римська курія „затвердила" введений в станиславівській і перемиській дієцезіях примусовий целібат нашого духовенства. Про цю нову прихильність і ласку римські курії повідомили на днях обох владик (станиславівський і перемиський) членів обох Консисторій, зобовязуючи їх під клятвою до збереження тайни. Таким чином „чорним ходом" перепачковано обовязковий целібат в двох галицьких українсько-католицьких дієцезіях, тим самим в нівець повертаючи одну з головних умов звязку нашої церкви з римською.

Криза польського уряду.

Справу буджетової провізорії полагоджено 26. III. У прем. Скшинського зявився мін. Барліцький і засував йому постулати клюбу ППС. Скшинський предложив соціялістам і енперівцям зліквідувати кризу так: державним урядовцям виплатиться платні такісамі як в березні, але в формі зачету. До 15. квітня мають полагодити справу платень з узглядненням жадань ППС. у границях можливости. Тому інтересовані коал. партії не робили трудностів і слід сподіватися, що коал. уряд перетривае до 15. квітня.

Польський уряд і жидівське коло.

26. III. принял премієр Скшинський презеса жидівського кола Гартгляса і віцепр. Фарбштайна на довшій конференції. Жидівське коло видало комунікат, у якім сказано, що пос. Гартгляс і Фарбштайн вясували прем. Скшинському ряд найпекучіших жадань жидівського населення. Премієр предложив відбути найблизшого тижня спільну конференцію з членами уряду мін. Стан. Грабським і Осецьким для вияснення деяких справ.

Пакт СРСР. із балт. державами.

„Мінхтенер Цтг." повідомляє, що СРСР. вдалося спаралїжувати англійські заходи у балтійських держав і заключити з Естонією, Литвою й Латвією гарантійний пакт, звернений проти Англії. Переговори йдуть іще з Фінляндією, котра в замину за приступлення до пакту жадає значних компенсат, мабуть територіяльних.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 8·10 — 8·12 канад. дол 7·90 — 7·95, чеські кор. 0·23·12 — 0·23·25, леї 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·25·25 — 0·26·50, фр. швайц 1·50 — 1·55, англ. фунти 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·50 —31·80, 20 франк 29·20—29·50; 20 марк. 36·20—36·70; 10 руб 39·00—40·00.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·25, 5 зл кор. 3·40—3·50, фльорени 1·72—1·75, рубл. 2·70 — 2·76, рубель дрібний срібло 1·25 —1·38.

Збіжа.

Пшениця красна з 1925 р. 35·00 — 39·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —,— до —,—, овес гал. 22.50—23·00.

Kom. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 137/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 62 (10.737) z dnia 21. marca 1926. roku pod tytułem: 1) „W nowij dom" między słowami: derżawnosty w Halyczyni... a słowami: koty kożna. 2) W artykule „od tytułem „Spasenia" a) między słowami: w polskij derżawi... a słowami: Skrzynsky), szczo tut, b) od słów: Z zenewszych zmahan... do końca tego artykułu. 3) W rubryce pod tytułem „Presowi wyrizky" a) od początku a słowami; odnacze nikoły, b) między słowami: smilywiszczi kanalii... a słowami; Wsjudy baczymo, c) między słowami: mużudu derżawu... a słowami: Na żal, d) od słow Polsza od morza... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ust. uznał dokonaną 20. marca 1926. r. konfiskatę za nieprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 23. marca 1926. r. Hawel.

Kom. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 138/26 W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 63 (10.738) z dnia 23. marca 1926 roku pod tytułem: „Borotba za samowriadowanija" od słów: ynszymy słowamy... do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał kwotę w dniu 23. marca 1926. roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma druzowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę od 400 Zł. P. Lwow, dnia 23. marca 1926. r. Hawel.

Наказ хвилі.

Ще перед місяцем в статті „Недужий кредит" звернули ми увагу на способи й недомагання в кредитуванні нашого селянства фінансово-кредитовими установами. Два рішні факти примушують нас сьогодня знову вернути до цього важкого питання.

На днях наші центоальні кредитові установи вирішили о б н и з и т и відсоткову стопу від вкладок, а одночасно довідуємося, що в деяких з тих установ нагромаджено більші (розуміється, як на наші відносини) запаси готівки, увязнюючи її в касах і вижидаючи якось кращої конюнктури. Як нас інформують з компетентних, кол касова готівка наших центральних установ перевисшує 50 тисяч золотих.

Два факти ріжної вартости й ріжної ваги, але оба вони є симптомами біжучого моменту. Перший з них безумовно є додатним, другому ледве чи можна приписаги цю прикмету.

Нездорові умовини хирлявого господарського життя, недостача готівки, хитання й девалюація офіційної валюти витворюють ненормальні умовини кредитування. Відсоткова стопа підскочила до висоти, яка перед війною була нагляднім проявом лихам. Сьогодня офіційно апробованою, так сказатиб — нормальною відсотковою стопою є 24 процент (вчетверо вища від передвоєнної). Одначе на тому не кінчиться висота відсоткової стопи.

Обєднана зі скритою спекулятивністю та фінансовою помисловістю, вона доходить під ріжними покришками до 100 проц. і вище. Шляхом високого відсоткування кредитів а елементарною силою захопив повоєнних фінансістів. В часах стихійної інфляції й девалюації, трагічи величезні вартости, в нимій і безсилій резигнації і безпорадности погоджуючись з карловатінням внутрішньої маєткової суостанції, вони тепер реагують на ті самі, хоч менше стихійні, але не менше примірі явища зовсім инакше. Після девалюашиної акції наступає у тих самих людей в форми реакції жагуче бажання скоро привернути попередні власні капітали, назад стаги на твердих ногах.

Випливом цього є між иншим карколомний скок відсоткової стопи. Кажемо карколомний, бо дуже часто буває, що лакімство на високі відсотки при кредиті доводить до повної й безповоротної затрати значної частини позичених капіталів, до їх консумції високими відсотками. Не будемо приводити доказів, хоч їх є подостатком. При високих відсотках і коротко-речинцевому кредиті оперуючі кредитом підприємства упадають, попадають в стан невиплатности. Кредитова установа, що злакомилася на високі відсотки, кінець-кінцив не лише тратить опроцентування, але й капітал та одержує в спадщині доведене до безвихідности підприємство, отже замість вигідних відсотків — невигідний тягар.

Крім цього психольогічного гону, помінаємо відносини на грошевому ринку і у валютовій ділянці! — причиною незвичайної дорожнечі кредиту є й домагання високого опроцентування в боку вкладчиків. Валютовий розвал і яко наслідок розвіяння зложених в кредитових установах ощадностей дивні настрої й тенденції викликує у теперішних вкладників. Вони вимагають не лише збереження суостанції зложених ощадностей у форми твердої валюти, але робляться незвичайно хапливі на високі відсотки. Зовсім зрозуміло, що тоді позичаючий є примушений платити вдвоє або і вгрое вищі відсотки, щоби заспокоїти цю високо-відсоткову стихію, яка є тим вдвоє в відмін від попередніх дивачкуючих тенденцій. Зовсім зрозуміло, що все це складається на безвихідне положення наділених високо-опроцентованим і вже в зародку пасивним, неплодочим кредитом.

Наші центоальні кредитові установи, обнижуючи відсотки від вкладок, поступали наскрізь правильно. З другого боку було би бажанним, щоби мотиви цього кроку найшли зрозуміння серед наших посідачів дрібних ощадностей. І то не тільки зрозуміння, але й признання, бо таке обниження є ознакою повороту до нормальніших відносин, що найменше у нашому внутрішньо-господарському житті. Високо — відсоткові вкладки — це небезпека для нас самих. Бажаючи заробити жадані відсотки і покрити кошти адміністрації, наші установи досить часто були примушені наділювати кредитом клієнтелю чужого, меткішого, купецько-промислового середовища. Неприротне відсоткування викликувало неприродні наслідки. Наш зникаючи дрібний, національний капітал у формі ощадностей мандрував нерід в чужі операгивні руки і на чужу користь, бож зовсім природно, що жадне кредиту українське селянство не могло платити таких відсотків, що — здається — вже згори ощінювали деякі наші фінансісти і відмовляли селянству кредиту. Колиж селянин погоджувався на надмірно високі відсотки, то вже тим самим підписував на себе засуд-господарської смерти. О н и ж е н н я відсотків повинно з одного боку — хоч це з першого погляду можна вважаги парадоксом! — побільшити вкладки в наших кредитових установах, а з другого звернути гоненьку цівку кредиту в и к л ю ч н о в жили нашого господарського організму.

Друга справа: громадження і спутування капіталів в касах кредитових установ не є нормальним явищем. Не знаємо, чи це вижидання кращої конюнктури для пущення в рух нагромаджених капіталів, чи зберігання їх для тих, що можуть дати кращі, вищі відсоткові умовн.

Тимчасом в краю знімається крик і майже тівочний зов за дешевим і творчим кредитом у нашого селянина. В деяких околицях поміщики, загрожені земельною реформою, бажають завдалегідь позбутися землі понад обовязуючу норму в безпосередньому порозумінні шляхом безпосередньої трансакції і в місцевим селянством. Але селяне не мають готівки. Трапляються навіть випадки, що поміщики виявляють готовість підождати на протязі довшого часу на більшу частину ціни купна, щоби тільки тепер дати їм сяку-таку готівку. Селяне звертаються до своїх установ, але часто безуспішно. А прецінь наказом біжучої хвилі є поширювати селянський варстат праці і селянське володіння. Розуміємо, що наші кредитові установи є за слабі, щоби заспокоїти селянський голод готівки. Одначе такі анормальності, як зберігання в касах більших сум є анормальним явищем. Основною істотою гроша є його безупинне кружляння, вічний оборот, а не стан касової закаменілости. Гріш з наших інституцій повинен негайно відпливати на село для вдоюгги ширшого й повнішого віддиху на рідни земді.

Наш селянин, як відомо, є найкращим, найщевнішим і найсимпатичнішим довжником. Це вже не загальна опінія, але аксіома. Вже це одно, помінаючи всі инші огляди, кваліфікує його не лише на перше, але и нескільки можливо на виключне місце довжника в наших установах. І то тим більше, що селянський кредит є грантово-варстатовий і продукційний. и. г.

Перу.

З приводу агітації за еміграцією до Перу.

Нещавно надійшли були з ліського пункту тривожні вісти, що там увиваються перекупні агітатори, які заманюють наших селян на виїзд до Перу. Не зважаючи собі справи з польських відступів, понижені наших писателів і господарського безвиглядного, селяне лакомо посуваючи до агентів ПІС, не шкодуючи гроша на заїзд до низу. Тамошні вісті звертаються до нас з проханням подати ближчі інформації про відносини в Перу.

Помічуючи інформаційну статейку спеціяліста в еміграчтських питаннях п. Богатюка, йдемо на зустріч вимогам ліських громадян.

Ред.

Гамбург, дня 23. березня 1926.

Наші люде, вибираючись в заморські краї, задля недостачі гуманітарних інформаційних бюр для переселенців звичайно користуються інформаціями своїх знайомих або рідні, яка виемігрувала до даної заморської країни. В міру того, як кому за морем повидиться, він захвалює свою нову вітчизну, або відрадкує до неї їхати. Такими інформаціями, не вважаючи на їх неточність і односторонність, вірять наші люде ще найбільше, а коли ходить про край мало відомий, куди ще нашими переселенцями дорога не вторгнута, годі не лишається нічого иншого, як вірити тим, яким лежить на серці менше добро емігранта, а більше власний заробіток.

Виглади на будучність і майбутній добробут переселенців в заморських краях залежать від багатьох чинників, з якими повинен рахуватися кожний емігрант і ще перед відїздом здати собі справу, чи зможе він пристосуватися до нових обставин. Один з найважніших чинників є клімат. П е р у вже задля свого клімату мало надається для постійного осідку наших переселенців, а для сезонових рільних робітників зовсім ні. По своїому географічному положенні край Перу мусів би бути наскрізь тропічним, одначе пасма гір (Кордилери), які тягнуться через цілий край в полудньово-східнім напрямі і доходять до висоти понад шість тисяч метрів, впливають на зміну клімату так, що той лише в прибережній смузі, в східній і в північно-східній частині краю має тропічний характер, в гірських долинах субтропічний а на високорівнях помірковний. Майже половина краю вкрита пралісом, лиш пята частина землі під управою, а решта пустині і степи. Ціла прибережна смуга над Тихим Океаном безурожайна, а в внесених частині переходить в неприятну мертву пустиню без всякої вегетації. Лиш над ріками, які літом почасти висихають, є тут і там оази зі щучним наводнюванням. Управа рілі розвивається в долинах т. зв. Лянос між пасмами Кордилерів на східнім спаді гір і в північно-східній частині краю над допливами ріки Амазонки. Доброї неуправленої землі є ще подостатком і можна її набути під догідними умовинами, але без значної готівки, добре обдуманого кольонізаційного плану і всяких пригоговань небезпечно пускатися в дорогу. Також насувається питання, чи скоро могліб наші переселенці акліматизуватися і навчитися управи земельних плодів, які там оплачуються, як: кава, риж, цукрова тростина, бавовна і т. п. Корисний збут плодів залежить від комунікації, а та їхня гористости краю зовсім неровинна. В долинах понад ріками ближче залізниць краща земля в руках плянтаторів. Правительство старається кольонізувати передовсім північно-східну частину краю, де клімат наскрізь тропічний.

Безробіття в нашому розумінні цього слова в Перу нема. Одначе пускатися в цей край в характері денного заробітника, без гроша, без иншого звання, як рільництво, которе не відповідає тамошнім вимогам — надто ризикована річ. Наші малоземельні селяне продають справні свою робучу силу польським дідичам чи німецьким юнкерам за смішну ціну і привикли до тяжкої роботи так, що їм і Перу не страшне, але такої конкуренції, яка їх там зустріне, вони не видержать. Перу може примістити багато робітників на плянтаціях, в копальнях золота, срібла, міди, ртути й олова, а також при будові залізних доріг. Вже перед війною була сезонова еміграція китайських кулів до Перу, що працювали в китайських плянтаторів, яких там чимало. Багато їх в Перу лишилося і тепер вони достарчають дешевого робітника.

Гірництво скупчене в руках американських і англійських компаній, а ті залюбки приймають до роботи тамошніх Індіян. Мулатів, мішаних (метиси) і Китайців, не так задля їх дешевости, як витревалости щодо клімату. Багато копалень находиться у високості кількох тисяч метрів, де рідке повітря спричинює в людей, які до нього не привикли, гірську хоробу. В Перу є мало білих, які бралися би до тяжкої фізичної праці, доки їм не лежить ніж на горлі. Нащадки еспанських завойовників, Креолі, є переважно власниками великих земельних посілостей, а Французи, Англійці, Італійці й Німці держаться міст і занимаються торговлею, дрібним промислом і т. п. Пивоварний промисл — в руках Німців. На цих рільних робітників ставлено так на рівні з південними Індіянами, мішанцями й Китайцями, а може і то ні, бо вони в тропічних околицях при рільництві, або в високих горах в копальнях не зможуть так працювати, як ті. Годиться теж згадати, що тамошні Індіяне до білих, яких уважають своїми гнобителями, настроєні ворожо і дуже їх ненавидять, отже не конче приємно, а може и небезпечно було би працювати разом з ними. Хто отже хоче конче виемігрувати, той нехай пошукає собі иншої країни, як Перу, або радше лишиться на рідній землі.

М. Богатюк.

ЛІКЕР ANTIQUE
БАЧЕВСЬКОГО

ВІДГУКИ ДНЯ.

Навкулачки!

Багато пив балачок іде про спорт, чи як його дехто називає „змаг". Всі народи світа працюють інтензивно на тому полі і доводять або вже довели до гарних висліпів. Клич: „В здоровому тілі — здорова душа" застановив навіть слідних гонителів навперед, а хромих скакати через плоти, жердки чи шнури.

Українці і тим разом не хочуть остати позаду та взялися гаряче за спорт. Ми, так як і инші народи, розуміємо значінє спорту і його вагу в житті наші, а різнимося хіба одною дрібничкою: не підтримуємо його зовсім.

Що ижби спорт став партійним, — то може би хтось і кинув на нього оком, але раз він позапартійний, то не представляє спеціяльного інтересу. Були що правда похвальні спроби розділити поодинокі галузи спорту на поодинокі партії, але це вдалося тільки частинно і то хіба зазикавам. Решта остала далі безпартійного не дискутуючи над тим, чи земля має дістатися селянам з викупом чи без, чи духовенство більше дре з хлопів, як адвокати, або чи пять морґовий господар це куркуль, чи середняк.

На мою думку аполітичність спорту сильно йому шкодить і є причиною, що на всякі спортові змагання публика посилає тільки свої делегати, зложені переважно з громадян до 14 літ.

Таке явище можна було заобсервувати і на останніх боксерських змаганнях тов. „Україна".

Бокс, як відомо, не наша стара боротьба навкулачки, якою розважали себе наші предки. Тарас Бульба, як каже Гоголь, привитав своїх синів-студентів в той спосіб, що закасав рукави і повибивав їм спади та поламав ребра. Все те, очевидно, з доброго, батьківського серця і до всім правилам купання. Але старий кулачний спорт зникає десь із цивілізо-

ЦИТИНА природний цитриновий екстракт, заступає свіжу цитрину, до чаю, лемонаду, капусти, борщу і т. п.

Дешево, здорове, смачне, практичне.

1247а **Жадайте у всіх складах 19—75 „Народної Торговлі".**

як і козацький дух, завзяття і тим подібні вигадки. Укра нці були ніколи не відмовлялися його, як би цей спорт не був прийшов із Англії, і не дістав там шкіряних рукавиць і панської назви „бокс".

Та як би там він не називався, добре що прийшов і добре що є люде, які цим цікавляться.

Маю вражіння, що ніодин зі спортів не підходить нам так у нинішню хвилю, як саме той „бокс". Скільки ми втратили і тратимо щодня тільки через те, що мало хто є свідомий тої прекрасної й успішної боротьби.

Бокс учить ясно і пецвочливо, в який спосіб противникові можливо найскорше: повибивати зуби, підсадити око, скривити ніс чи поскородити ребра, — словом здеформувати через і помітно ослабити кадовб.

Скільки користи тут для майстрів!

Не говорю вже про усування внутрішніх непорозумінь і міжпартійних болячок, але про наше окруження. Хто з нас не бережив сам, або не чував, як якась національна меншість провокувала одна — цілу гурму, сильних як медведі, Українців. Вони, поспускавши вуха, вдавали, що не чують, а в найлішім разі пускали „шпильки" з під рукава. Як инакше виглядало справа, коли б хоч один з тих вояків знав вартість свого кулака.

На щастя, як кажуть, так не є і ніхто не може нам закинути, що хтонебудь, деебудь і колинебудь повівся брутально супроти провокатора.

Останній вечір боксу приніс побіду тов. „Україні" над вищим технічно противником. Тут задецидувала наша відома твердь і впертість. Хто був на цьому вечорі (а було розчулюючо мало!), той побачив, що ще трохи більше вправи, а дочучимо ще один доказ більше на наше істнування як нації.

Галактіон Чінка.

Бережанщина, позір!

В неділю 18. квітня ц. р. в салі „Сокола" в Бережанах (початок о год. 8. вечером)

ШЕВЧЕНКОВИЙ КОНЦЕРТ

з хорами при супроводі симфонічної орхестри, фортепяновим, сопановим і чельовим солями та деклямацією. — *Комітет.* 1—2

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано в цілости малий фейлетон Галактіона Чінка п. з. „Приклад з муринського життя". Це 33-я конфіската нашого органу в цьому році.

— **Хор Котка в Юрі.** Як довідуємося, славний Наддніпрянський хор під орудою Д. Котка, в переїзді через Львів, крім двох концертів, візьме участь також в духовнім концерті на Службі Божій в церкві Св. Юра в неділю 28-го цього місяця.

— **Чого їм забагається.** Староство в Зборові розіслало недавно такий обіжник: „Nr. 1530, Zborów 20. I. 1926. Do wszystkich Wiejskich Urzędów parafjalnych oraz obrządków (jako metrykalnych) w powiecie. — Stwierdzono niejednokrotnie, iż prowadzący metryki, wpisui c akt urodzenia, ślubu, lub śmierci do ksiąg metrykalnych, wpisują niewłaściwe nazwisko rodowe dotyczącej osoby, bądź przekręcając je (?) pod względem pisowni, bądź też w ten sposób, iż nazwisko o niewątpliwie polskiem brzmieniu nadają przez drobne zmiany lub dodatki brzmienie obce.—Okoliczność ta uchodzi początkowo uwagi interesowanych, a gdy wyjdzie po pewnym czasie na jaw, podkopuje zaufanie ludności do ksiąg metrykalnych i powoduje niejednokrotnie uciążliwe dla stron sprostowania wpisu do ksiąg metrykalnych. Wobec tego polecam Wielco. Urzędom parafjalnym na skutek reskr. Urzędu wojewódzkiego z dnia 9. I. 1926. L. Ad 3533/3954 unikać podobnych niewłaściwości przy wpisywaniu nazwisk do ksiąg metrykalnych, w przeciwnym bowiem razie zmuszony będę do pociągania do odpowiedzialności winnych niestosowania się do niniejszego polecenia. — Starosta Chmielowski. —Хоча цей обіжник адресований до всіх парох. урядів, то діркою, де говориться „nazwisko o niewątpliwie polskiem brzmieniu", мов шило з мішка випадає дійсна інтенція цього обіжника. Розходиться тут не про що инше, як про те, щоби гр.-кат. парох. урядн писали замість Oziębnik — Olejnik, замість Medweckyj—Niedźwiecki і т. д., дарма, що українська вимова виповідає дійсности, а польська привласнила нам тому, що властитель такого назвиська вже задля якоїнебудь причини в польські метрики або — ніде правди діти—загадки бувають деяких старших, особливо тих, „погляд уєн" священників, при латинських виписках у наші метрики був так перехоплений. І от нині приходиться по-

Надзвичайна Всикодна ЗНИЖКА :: ЦІН ::

ВЗУТТЯ **Дель-На**

кутувати за злу волю перших, а за нерозвагу других. Инша річ, що й без того можливі не лиш такі, але ще й „тесельші" обжинки „krajowych Mossolinich" і може вже недалекий час, коли скажуть нам писати: Jerzykowicz замість Юркевич, Wyluk замість — Макух, а що до назв місцевостей, то Перевальник перехрестять на Przepiórkowce, а Мозолівку на Nagniotkówka... — **О. О.**

— **За право до служби при залізниці.** Залізничий урядовець п. М хайло Вайзер, якого польська влада усунула зі служби після занять польськими військами Станиславова, вніс дня 10. ц. м. спротив проти оречення дирекції залізниць у Кракові Л. Iv.[4679] б до міністерства залізниць у Варшаві. В тому спротиві п. Вайзер подає, що є неправдою, немов би він виступив добровільно зі служби при залізниці дня 2. липня 1919 р., бо його суспендовано на приказ коменданта Станиславова, капітана Ощепковича, і виведено під крісом з залізничого магазину в Станиславові. Опже його усунено силою. Дальше подає дослівно: „Уроджений на українській землі і там виховани., я почувався все Українцем і служив для українським 24 р. п. за Австрії. До персональної листи вписали мене залізничі власти в Кракові за Австрії як Поляка проти моєї волі, при конскрипції населення галицькі власти, що й за Австрії були польські, вписали як може, так майже всіх Жидів і багато Українців та Німців за Поляків, нікого не питаючи про переконання. Навіть тепер, у вільній Польщі, при конскрипції населення ніхто мене про переконання і народність не питав і вписано мене знову як Поляка, але я є Українець. Кілька разів робив я за Австрії подання службовим шляхом у справі перенесення мене до Сх. Галичини, бо бажав робити службу на рідній землі. Останнє таке подання вніс я дня 3. IV. 1918 перед розпадом Австрії, але без ніякого успіху. Коли Австрія розлетілася, вал. урядові Чехи пішли до суверенної держави Чехословаччини, Німці до Австрії, а Українці до Західної України. Будучи Українцем поїхав і я до своєї держави". Дальше п. Вайзер подає приклади, як то крайне несправедливо польські залізничі власти поводяться з урядовцями не-Поляками і як сильно вкорінена там протекційна система. Кінчить своє подання проханням прийняти його до служби. Одну копію цього подання вислав п. Вайзер до англ. газети „Daily Express", а другу до Українського Посольського Клюбу у Варшаві. Тепер п. Вайзер живе в Кшешовицах.

— **Важне для податників у Львові.** Львівський магістрат подає до відома: З уваги на щораз частіші ошуканства перестерігається всіх інтересованих, щоб відтепер у кожному випадку плачення податку на руки міських екзекуторів домагалися від них безоглядно урядової легітимації. На випадок відмови, треба виплатати ошукання у руки властей безпечества. Для орієнтації зазначується, що кожний міський екзекутор має: 1) службову легітимацію з печяткою магістрату і підписом шефа VIII. деп., 2) трамвайну карту з фотографією і 3) письмо до комісаріятів державної поліції про уділення екзекуторові в потребі поліційної асистенції.

— **Пояснення.** До новинки „Свій до свого у практиці", поміщеної в 64. ч. „Діла" з дня 24. березня 1926 р., Богослови IV. р. Української Духовної Семинарії у Львові подають нам отсе пояснення: Богослови IV. р. рішили відлати виготовлення „таблю" українській фірмі „Спорт" і туди з замовленням звернулися. Фірма „Спорт", не маючи до розпорядимости клім бажаної величини, як це виразно представник фірми заявив одному з богословів, уповаженому зробити з ним умову, відказалася принять не замовлення. Тому виготовлення збіркої фотогр. знимки передано иншій фірмі.

— **Ворог життя.** У Варшаві рішив гімназіяльний талановитий учитель і письменник Кондратіцький розпрощатись з життям дуже оригінально: одночасно відкрутив газ, перерізав собі жили та заживотрутив. Видко, що справді не хотів попасти в руки лікарів, які би наверпули його до життя.

— **Цианкалій, динаміт і терористи.** Справа вбивства 19-літнього студента промислової школи Макольондри на Лянцкоронського цианкалію, взятого з батька, цианкарського рільбаря, входить у нову фазу. Слідство закінчене фактом, що Макольондра скінчив самовбивством відповідно під впливом найдених пачок з вибуховими матеріялами на грунті Макольондри. Авторів цих планових замахів покищо не найдено; поліція надаремне шукала звязку між смертю молодого студента і акцією терористів зосередженою на таким нецікавім місці. Аж ось приходить звістка, що поліція одержала лист з повним підписом, де автор цього листа вказує виразно на вбійника Макольондри. Покищо прізвища цих осіб і слідство з метою розяснення справи є в тайні. Але в місті вже пахне новою сенсацією.

— **Крадуть як круки...** В Ярославі відкрили великі зловживання в відділі самоходовім Х. дивізії, внаслідок чого арештували одного майора та поручника, відставивши їх до військового суду в Перемишлі. Згадані зловживання тягнуться вже систематично третій рік.

— **На смерть за смерть брата.** Вчора велася перед судом присяжних розправа проти селянина Олекси Владики з Футір, любачівського повіту, обвинуваченого за вбійство свого брата Миколи, якому розторощив сокирою голову.. Після переслухання свідків, присяжні судді видали засуд на смерть.

— **Українські аматорські вистави у Вильні.** Білоруська „Сялянская Ніва" приносить в ч. 10 з 21. ц. м. коротку замітку про українські аматорські вистави у Вильні, уладжувані гуртком українських студентів. Білоруський орган розбирає вперше виставлену 7. ц. м. драму Кропивницького „Дай серцю волю, заведе в неволю", яка, як видно, публиці дуже подобалася. Після вистави членки тої торського гуртка виконали на сцені з великим успіхом українські національні танці (запорожця, козачка, чумака, коломийку), а потім хор під управою Т. Матвійця співав українські, білоруські й московські пісні.

— **Всеукраїнська культурно-освітня конференція** почалася в Харкові. В конференції взяло участь 50 делегатів. Вона має намітити шляхи для майбутньої культурної праці серед робітництва і селянства України. На ній має бути остаточно вирішена справа звосмотрювання хат-читалень і клюбів відповідними для культурно-освітньої праці кіно-фільмами.

— **Громадське харчування в Київі.** Т. зв. Народний харчовий відділ (Нархарч) має в Київі 7 їдалень при великих державних і кооперативних підприємствах, 5 їдалень по районах міста, а також цілий ряд буфетів, розкинутих по цілому Київі. На протязі останнього року число обідів у їдальнях зросло з 15 тисяч до 300 тисяч місячно.

— **Ucrainica.** Литовський двотижневик в польській мові „Przegląd Wileński" (Вильно, Університетська 9, ч. 9) обговорює в б. ч. широко книжку А. Царинного п. з. „Украинское движеніе" (Берлін 1925, стор. XL+232). Книжка ця, до якої написав велику передмову князь А. М. Волконський (автор брошури-пасквіля „Историческая правда и украинофильская пропаганда"), є збіркою всяких перекручених або й надуманих фактів і різних наклепів на український національний рух. Тому рецензент „Prz. Wil." робить після її обговорення зовсім слушний висновок: „Що було широ ідейне між Українцями-„відродженцями", то тільки скріпиться після прочитання цієї книжки, а захитати може вона тільки того, хто був вяпучим листком на національнім дереві". — У „Прагер Прессе" з 25. ц. м. поміщений переклад поезії в прозі Богдана Лепкого п. з. „Дівчина з квітками".

— **§ 19.** На основі § 19. пресового закону прошу помістити у Вашому часописі отсе спростування на допис, поміщений в „Ділі" з 23. березня 1926 р. ч. 63. Неправдою є будто би я був агентом політичної поліції, а натомість правдою є, що я ніколи поліційним агентом не був і не є, а перебуваю на удержанні родичів і приготовляюсь до шкільного іспиту. — Тернопіль, 25. березня 1926 р. *Фердинанд Кожухівський*, вул. Чарнецького ч. 18.

— **Проти жіночої моди.** Грецький уряд видав розпорядок, що забороняє жінкам носити надто короткі спідниці. Цими днями засуджено вперше в Атенах 24-літню жінку за таку спідницю на день вязниці. Публика прийняла засуд великим реготом.

— **Своєчасний одяг.** У дебаті в англійськім парляменті про проект реформи законів про банкротство один з послів пригадав, що давніше існував в Англії закон, який примушував збанкрутованого купця збирати на себе спеціяльний одяг, по якому всі пізнавали його. Цей закон мав силу в Шотляндії ще 100 лят тому. В Англії у XVIII. ст. пришивали банкротам на одязі зірки на означення їх стану. Коли б такий закон завели нині, то деякі країни аж рябили би від армії однаково переодягнених, а в инших, напр. у нас, деякі панове банкрутували би лише на те, щоби дістати новий одяг.

— **Звертаємо увагу п. т. Читачів** на оголошення фірми „Дешка" на цій сторонї. 1—2

— **Осторога.** Горожани принадлежні до вибраного народу не перебирають в середниках боротьби о екзистенцію і конкуренційних способах. Останніми часами починають хвататись дозволи інтратної торговлі церковною утварю і д з в о н а м и. З уваги однак на непопулярність, яка покищо зустрічає їх як торговців тими предметами, умеють собі дати раду, послугуючись невинним „шабесгоєм". Ходить нам о Сімона Бергера і тов. зі Станиславова, вул. Галицька, котрі послідними часами розїзджають по селах і місточках Станиславівщини і околиці з дзвонами, рекомендуючи їх як витвір української лярії Володимира Магаса. На ділі Володимир Магас ніяких дзвонів не відливає, а тільки свою концесію відступив згаданій жидівській спілці, за що побирає по 20 дол. місячної оплати. Всяч. Духовенство, церковні комітети і другі повинні у власнім інтересі омишати цю несвоєрідну кооперативу і давони набувати у фірм загально відомих та анонсованих в українській пресі і других українських видавництвах. 1410 2—3

— **Акціонарі** акційної Спілки для будівельного промислу, давніше І в а н Л е в и н с ь к и й, можуть підняти дивіденду по 0·15 зл. від акції за предложенням купону з р. 1925. в Банку дисконтовім варшавськім, Відділ у Львові при вул. 3. Мая ч. 14. 1460 в) 2—3

— **Український Хор Дм. Котка у Львові.** В переїзді на Німецький Шлеськ, до Львова загостить відомий Український Хор під проводом Дмитра Котка, і дасть в салі Народнього Дому тільки два концерти в днях 27. і 28. березня. Білети в цім від 1 до 5 зол. продає Народня Торговля. 768 б) 3—3

Сильно множаться!

Перед нами два примірники того самого видавництва, а саме: Kalendarz „Iskier" на рок 1924/25, Mała encyklopedja i notatnik, opracował Władysław Kopczewski, а видала „Książnica-Atlas, zjednoczone zakłady Tow. Naucz. ark. Śr. i W., і той самий календар на р. 1925/26, оброблений тим самим Копчевським і виданий тим самим польським товариством учителів середніх і високих шкіл. В обох них подибуємо національну статистику Польщі, та яка різниця між обома томами, хоч ділить їх усього один рік!

В річнику з 1924 р. „Stosunki narodowościowe w Polsce" виглядають ось як: Поляків 55·5 пр., Русинів 18·2 пр., Росіян 5·8 пр., Литвинів 1·9 пр., Німців 7·6 пр., Жидів 11·3 пр., інших 0·9 пр. (стор. 228). Ці цифри подали ми за тим видавництвом у різаннім числі „Діла" з 1924 р.; ніякий з польських часописів не опротестував тої статистики. Та вже у видавництві „Iskry" за 1925 рік маємо зовсім иншу статистику, а саме: Polacy 69·2, Żydzi 7·8, Niemcy 3·8, Rusini 14·3, Białorusini 3·9, inni 1 пр. (стор. 105). Так отже за один рік непольське населення — на щастя тільки у п. Копчевського — з 44·7 пр. вало на 30·8 пр., а польське зросло майже на 14 пр.! Ось статистика, яких мало!

Ще краще представляється статистика війська: Поляків 89·8, Жидів 1·8, Німців 0·2, Українців 0·3, Білорусинів 0·3, инших 7·7 пр. після воєвідств має бути Українців у білостоцькім 0·5, у краківськім 2·4, люблинськім 2·7, у львівськім 35·8, в познанськім 17·7, у станиславівськім 69·8, а тернопільськім 5·., у волинськім 68·4 пр. („Iskry", 1925/26, стор. 83).

Цифри про національний склад війська найкраще ілюструють правдомовність цієї статистики, бо як би навіть принати, що вона походить з часів, коли Українці зі Східної Галичини не служили в польськім війську, то хіба инші українські землі під Польщею дали більший відсоток війська, як 0·3)

Дописи.

Заліщі. (*Кооперативне віче*). Заходом заліщанського союзу кооператив відбулося в неділю 21. березня віче в салі „Народнього Дому" в Зборові, яке мало на меті зінтересувати ширші верстви громадянства ідесю кооперації і притягнути до неї передовсім селянство. Правда, існують в сімох Заліщах дві кооперативи, а в дооколичних селах 13, одначе на 34 села заліщецького судового округу це рішучо замало. Коли зважити, що кооперативи ці ще дуже молоденькі, бо існують лише від нового року і багатьом з них грозить засвічення задля недостачі відповідних людей до ведення поодиноких кооператив, то признати треба, що таке кооперативне віче було якоюсь потребою дня і що зборівський союз береться поважно до роботи. Крім референта з союза п. Герасимовича Льва і п. інж. Снітинського прибув на віче також відомий організатор кооператив у Коломийщині д-р Володимир Левицький, який перед кількома тижнями переніс свою адвокатську канцелярію з Галича до Зборова. Він причинився своїм рефератом до ожнавлення дискусії і до поважного ходу віча. На присутніх 500 громадян слідне було враження господарсько-кооперативного віча і вдоволення, що хтось інтересується поліпшенням долі хлібороба. Вічевики висказали це в своїх резолюціях, де домагалися між иншим якнайскоршого отворення філії ПЕК у Заліщах, яка стала би новою артерією, що оживить і скріпить кооперативний рух в околиці і являтиме притягаючо на сусідуючу з нами Волинь. *А.*

З судової салі.

„Бомбісти" перед чортківським судом.

Дня 18. п. м. ставши перед судом присяжних в Чорткові: 1) Йосиф Смук, 2) Іван Верстюк, 3) Михайло Бабяк, 4) Дмитро Арсенчук і 5) Петро Касіянюк, селяне з Колодрібки, залещицького повіту, обжалювані за злочин публичного насильства з § 87 кз. і злочину з § 4 динамітового закону, зтв. сплавши в повищих злочинах, як також вкінці за злочин з § 9 динамітового закону, яких після акту обвинувачення допустилися забито в отсей спосіб: усі обвинувачені від довшого часу творили шайку пачкарів у Колодрібці, де пачкували з Румунії спірт і як такі мали багато до діла з таможніми функціонарами скарбової сторожі Станіславом Біскупом і Яном Бернатом, які енергічно їх переслідували. Щоб за ці переслідування помститися, обвинувачені Смук, Верстюк і Бабяк рішили підложити бомбу в обійстю, де мешкали названі функціонарі, щоб їх убити або покалічити, а що найменше добре настрашити. Смук, від якого вийшов проект цього вчинку, виставав собі в перших днях січня ц. р. гільзу з гарматнього шрапнеля, якої достарчив йому Верстюк, та 15 крісових набоїв, знайдених на обійстю Бабяка, і зладив з того бомбу. З тою метою розмінав з набоїв кулі, висипав порох до гільзи шрапнеля, провів через залізну рурку льонт, порох прибив ключем і шматами, відтак всипав кулі з набоїв і кульки зі шрапнеля, а вкінці прибив то все деревляним кілком. Готову бомбу сховав у столярськім верстаті Верстюка та прикрив сіткою на риби, при чому оба вони постановили дня 5. січня ц. р. вечером виконати замах. Безпосередньо перед виконанням Смук показував Арсенчукові й Касіянюкові порох і намовляв їх до зроблення бомби, а коли вони оба боялися, заявив, що сам її зробить. Дня 5. січня ц. р. вечером Смук і Верстюк забрали готову бомбу, положили її на мурі біля дому, в якім мешкали Біскуп і Бернат, вицілили просто у вікно кімнати, зайнятої Бернатом, підпалили льонт і втекли до склепу Кадькштайна, щоб мати своє алібі. Вибух був такий сильний, що вибив вікно з рамами і шкло розсипалося по кімнаті; одна кулька збила цукорницю, друга вбилася в стіну, а решта задушку засипала зовнішню стіну дому. Ціла шкода, спричинена тим вибухом, виносить 37 зол.

У тім вчинку прокуратура доглянулася злочину з § 87 к. з., підозріваючи обвинувачених, що вони мали щонайменше замір наразити на небезпеку Біскупа і його родину, як також Бернатa, і викликати в них грозу й переполох, щоб їх позбутися, зтв. наразити їх на небезпеку утрати життя, а вжиття згаданої бомби становило далеко посунену здосливість, у чому містяться знамена злочину з § 4 динамітового закону. Удіяння Бабяком 15 кр набоїв становить злочин співвини згаданих вище злочинів, а відомість Арсенчука й Касіянка про задуманий замах і занедбання донести про це властям становить злочин з § 9 тогож закону.

Обвинувачені, арештовані в кілька днів після замаху, самі признавалися до всього. На розправі, якій проводив президатель суду Стравинський, а обвинувачував прокурат. Кучкевич, зізнавали в непокористь обвинуваченых обі пошкодовані скарбові функціонарі і жінка та слуга Біскупа, а як знавці від „бомби" видавали своє оречення знані з процесу Штайгера піротехнічний майстер Лянґевич Мавіяш і Цюкас Роман, оба зі Львова. Обвинувачених боронили здвокати п-р Мозлєр, д-р Граніцький, д-р Видрак і д-р Електорович, які в довгих і вичерпуючих виводах виказали, що в чині обвинуваченим нема знамен злочину з § 87 к. з. а тимбільше не має приміщення закон динамітовий, бо в дичім випадку годі говорити про якусь бомбу та про уживання розривних средств. Председатель у своїм кінцевім „поученні" старався переконати суддів присяжних про слушність обвинувачення прокуратора та про вину обвинуваченых. Одначе судді присяжні, мимоходом кажучи в більшости літаючих, по довшій нараді, чим затягнулася пора пізня, заперечили всі поставлені їм 10 питань і на основі того вердикту трибунал звільнив обвинуваченых від взведених їм здочинів. Не зважаючи на зголошену прокуратором жалобу неважности і внесок на задержання обвинуваченых а дальшим слідчим арешті — випущено всіх на волю.

Всячина.

Знавці про жіночу красу. Недавно в паризькім університеті зібралися представники мистецтв і літератури, щоби розглянути дуже складну і актуальну проблему — „модерного жіночого ідеалу краси". Ані черзі забирали голос малярі, історики мистецтва, письменники. Маляр Ріваден казав, що на основі довголітніх досвідів стверджує, що в останніх 20 роках мужеське та жіноче тіло сильно споганіло. Число гарних живих моделів стає щораз рідше. Одною з причин цього є, на його гадку, надто сильно поширена еліденія модерних танців: їх вертячі рухи вливають зле на гармонійний розвиток тіла. Різбар Дюрбо звертав увагу, що ці песимістичні погляди треба зрівноважити фактом, що в останніх десятках літ сам ідеал краси перейшов сильну еволюцію. Наше покоління перестало вже вважати ідеалом краси Мильоську Венеру. Нинішнім ідеалом є „гарсон" — „дівчур", себто стрункa хлопча лінія тіла, хлопча обличча і навіть обстрижена по хлопцеву голова. Професор Горден виступив проти „бубікопфу", вказуючи на те, що навіть негри які дали нинішнім жінкам музику до танців, залишили красу довгого волосся. Коротке волосся, яке було недовго в моді у Египтян та Римлян, завсіди вважали чимсь неприродним. Уже апостол Павло в листі до Коріянтян висловлювався, що довге волосся як незвичайну окрасу жінки. Професор наводив приклади, що в численних еспанських містах коротке волосся заборонене урядово. Також в Аристердамі заборонюють догляданкам у шпиталі носити коротке волосся, мотивуючи це тим, що воно впливає погано на пацієнтів.

Оповістки.

Український Театр Союза Артистів.
Львів. Сала Лисенка.
Неділя 28. березня, год. 3. пополудни „Вояки", револ. драма на 3 дії Ролляна.
Вечером год. 7:30 гостинний виступ героїчного тенора краківської опери і оперетки п. Волод. Весоловського „Княжна Чардаша", оперета на 3 д. п. Кальмана.
Білети в цені від 3.00—0.50 до набуття в Союзнім Базарі і в неділю від 10—12 і від 2. год. попол. при касі театру. 2—2

Український Хор Дм. Котка.
Субота 27.III. м. Львів.
Неділя 28.III. м. Львів.
Вівторок 30.III. Рава Руська.
Четвер 1. квітня м. Варшава.
Програма концертів у Львові: Хор мішаний: 1) „Блаженні люде" муз. Бортнянського. 2) „Покаяніє" муз. Ведєня. 3) „Услиши Боже глас мій" муз. Бортнянського. 4) „Три товариші" арр. Кошиця. Хор мужеський: 1) „Хор бранців" муз. Лисенка. 2) „Та болять ручки" арр. Кошиця. 3) „Золоті зорі" муз. Нижанківського. 4) „Вітер повіває" арр. Кошиця. Хор мішаний: 1) Колядки: а) „На орданській річці", б) „Дивна новина", в) „А в кущаш церкву будують" муз. Стеценка. 2) „Ой пряду, пряду" муз. Леонтовича. 3) Веснянки: а) „Запко" Кошиця, б) „Яріночка" Колесси, в) „Перепілка" Кошиця. 4) „Шлем" арр. Кошиця. 5) „Ой сивая зозулонька муз. Стеценка. Початок о годині 8. вечора. Білети на львівські концерти в цені 1—5 зол. продає Народна Торговля (Ринок 35). (68 а) 1—1

Репертуар Українського Національного Театру під дир. О. Митневичевої.
Рядимпо. Сала „Сокола".
28.III. „Барон Кіммель".
29.III. „Циганка Аза".
30.III. „Шалапут".
Готується до постановки „Надія". 1-1

Відчит проф. Рановського під заг. „Етнографія на погулянці" відбудеться заходом І-ої „Плаї" в неділю 28. березня о год. 3. попол. в домівці Т-ва охорони дітей, Бляхарська 11. І. пов. 2—2

В Шевченковім Святі, яке улаштовує читальня „Просвіти" в Замарстинові б. Львова в неділю 28. ц. м. вокальну частину програми виконає „Львівський Співочий Гурток" під проводом п. Т. Купновицького. Початок концерту в 7. годині вечором.

Дрібні оголошення.

МІД ПАТОКА, лічничий, десертний, чистий, без домішок, під гарантією, з власної найбільшої галицької пасіки висилає за посліпатою 5 кг. пушках зол. 14, 10 кг. зол. 27, оплачено з опакованням. Евген Бінський в Збаражі. 1476 2—3

АРЕНДА фільварку Страшевич, власність гр.-кат. епископства перемиського, повіт Старий Самбір, 3 кільометри від залізничої стації, враз з будинками сейчас до винаймлення. Зголошення до адвоката д-ра Чеолюнчакевича в Перемишлі або на місці у о. Пасічинського, Кобилянська Воля п. Старий Самбір. 1443 5-5

ВСІЛЯКІ замовлення на святочне печиво приймає пекарня Т. Малицького, Янівська 77. також приймає печиво до печення. 1423 3-3

ОСОБА, що вміє добре варити і розумість ся на господарстві, шукає занятя. Прийме місце за мінімальною вимогородою. Зголошення до Адміністрації під „Параскевія". 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

До всіх правників.

Від ряду місяців задумує наше Товариство С. У. А. разом з Товариством Українських Правників видавати правничий журнал. По думці ініціаторів мав би це бути періодичний строго фаховий журнал, а саме місячник посвячений практичній юриспруденції та становим інтересам правничих кругів а саме адвокатів, суддів, нотарів і взагалі всіх правників. Перед умовою появи першого числа (яке вже готове) є запевнення видавництва хочби на один рік, щоби з браку фондів не треба було переривати видавництва по перших кількох числах. Не маючи змоги в иншій спосіб добути фонди, ініціятивний гуртож рішив видати перше число доперва тоді, коли хоть 200 правників зложить зобовязуючу заяву, що титулом передплати журналу за перший рік зложать рівновартність 5 ам. долярів відразу або в ратах коротко реченцевих. Коли би достаточне число основників не найшлося, присланну готівку зверемо адресатам. Гроші просимо прислати найдалі до 15.IV. ц. р., щоби 1. мая могло появитися вже перше число журналу, на адресу: Союз Українських Адвокатів, Львів, Руська 20. — За гурток основників: *Д-р Лев Ганкевич, д-р Альфред Гавшонович, д-р Филип Евин, радник Зенон Лукасевич, д-р Олександер Надрага, нотар Іван Растаецький, радник Роман Сосновський.*

Видавництво „Червона Калина"
приступає до друку
„Історичного Календаря-Альманаха" на рік 1927.

Редакція видавництва просить Шановних Авторів надсилати свої праці найдальше до 1. Травня 1926. Гонорарії виплачується негайно по одержанню манускриптів та принятію їх до друку.

За редакцію видавництва:
1476 1—4 **Л. Лепкий.**

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
Михайла Стеця
Льв-в, Зелена 31,
Поручає Всч Духовенству свойого виготовлення реверенди, папістики, пальта і Колпаки. Для бп. Панів виконує по найновішим модам і по низшим цінам всякі 1474 кравецькі роботи. 1—3

КОНКУРС

На посаду директора жіночої учительської семінарії з правом преложности в Стрию і на 7 місць учительок школи вправ цеї семінарії. Подання вносити до 15. мая ц. р. до Головної Управи УПТ-ва у Львові. Учительки мають предложити свідоцтво зрілости і кваліфікаційне, посвідку горожанської приналежности та перебіг життя. Перщенство матиме, хто крім того вкаже кваліфікацію до навчання рукавки, співу, рисунків або робіт. 1480 1—3

Присилайте передплату!

Бувші стшільці і стрільці 6. Равської Бригади. Ініціятивний комітет для зібрання історичних матеріялів, а після видання Альманаху (спомини бувшої 6. Бригади) взиває всіх бувших товаришів — як старшин так і стрільців, надсилати всякі записки, нариси, всілякого рода знимки, документи і т. п. для їх використання. По вибору тих матеріялів виготовиться кращий опис місць постою бувшої 6. бригади зг. її частин, який відтак розішлеться всім товаришам, які схотять співпрацювати в цім доповненню опису своїми спомінами і датами. За звязок вспомогою зі сок як і знимок ручиться. Вимагається всіх товаришів, подати свої адреси, як також адреси всіх відомих бувших старшин і стрільців 6. бригади. Заразом просимо товаришів як також симпатиків бувшої 6. бригади о надсилання жертв до Земельного Банку у Львові, Підвалля 7 на конто: „Альманах 6. Бригади", в цілі покриття коштів приготовання як вищого видання такого Альманаху. Всілякого роду кореспонденцію, записки і матеріяли проситься слати на адресу: Львів, І. скринка почтова 110. — За Ініціятивний Комітет: *Н. Ліпа, І. Ришавий, Я. Мазепа, І. Мурин, Р. Харамбура.* Всі краєві і закордонні часописи проситься о ласкавий передрук. 1458 2—2

Впр. Отців Парохів

що уряджують місії, просить двох інтелігентів У. Г. А., які займаються продажею девоціоналів, ласкаво повідомити їх будай два тижні наперед про речинець місії на адресу Л. Яків у Запитова п. Підлісся мала, та в цей спосіб помогти своїм ходам в чесний спосіб заробити собі на прожиток. 3—

НА ПІСТ Російські сардинки (москалі) 100 штук в деревяній бочівці за 6 зол. франко кожда почтова станиця вислає за поспіпатою
А. Маєрчик КРАКІВ, Плянтова 30
1457 Гуртівничам опуст. 2—2

Оказійна продаж на СВЯТА!

Новевидритий магазин мужеських одяг у великім виборі по дуже низьких цінах, тільки у фірмі
А. БАРАХА
1466 Львів, вул. Різницька ч. 6. 3-3

ЛИСТІВКОЮ

або почтовим переказом, можна замовити кож замовити
Льоси до І-ої кляси КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ
По одержанню замовлення вислано оригінальні льоси, як також чек П. К. О. ч. 14-460, яким треба рівнавартість переслати.
¼ **10 зл.** ½ **20 зл.** 1/1 **40 зл.**
Головні виграші: 400.000, 250.000, 150.000, 100.000, 50.000, 45.000, 35.000 золотих.
Сума всіх виграних 9,084.000 зол.
Що другий льос мусить виграти!
Замовлюючий льос клясової льотерії одержить даром і газету Львівські „MERKURY".
Банковий Дім О. Гріс
Львів, вул. 3. Мая ч. 8.

МІХИ ковальські і технічні
Львів, Городецька 41.
МАРІЯШ.
1405 3—4

Рік основання 1887.
НАЙЛІПШІ ГОДИННИКИ — — — — — — НАЙГАРНІЩУ БІЖУТЕРІЮ
купуйте тільки у **І. Зельтенрайха,**
1419 Львів, Марійська площа 8. 6-15

Позір Калущина!

Загальні Збори Т-ва „Народний Дім" Калуші відбудуться дня 11. квітня 1926 о годині 4. попол. в театральній салі в слідуючим порядком нарад: 1) Відкиття Зборів і вибір президії. 2) Відчитання протоколу з поперединх Зборів. 3) Звіт головн. з діяльности Товариства. 4) Звіт касовий. 5) Звіт Контрольної Комісії. 6) Вибір голови. 7) Вибір 10 членів Виділу, 3 заступників і 3 членів Контрольної Комісії. 8) Внески і запити. — ВИДІЛ. 1473 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок 1-10.

Ч. 69. (10.744). Львів, вівторок 30. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Держава проти одиниці.

Скандальний процес за вбивство Матеотія. — Потайне пірвання. — Відкладення суду. — Безсоромна оборона.

В Італії сіпчився один з найбільше скандальних процесів сучасної доби. Процес ведений всесильним диктаторським урядом проти вбійників соціялістичного посла Матеотія, які були сліпими виконавцями та заплаченими найманцями людей, що грали першорядну ролю в уряді. Минуло два роки від ганебного злочину. Пригадаймо двома словами голі факти.

Одної ночі в Римі щезає один з визначніших представників соціялістичної партії в парляменті Матеоті. На нього напали на вулиці, всадили силоміць до авта і кудись запротогили. Є всі познаки, що його вбили. Опозиційні партії вказують виразно на співвинуватців найближчих співробітників Муссолінія. Державний підсекретар Фінчі і голова пресового бюра міністерства Россі приневолені податись до димісії. Тіло Матеотія находять у Тибрі. Видається на мент, що фашизм захитається від цього ганебного злочину. Одначе фашизм збільшує натиск на публичну опінію і відбирає парляментський опозиції право голосу.

Процес відкладають, винуватців не шукають. Жінка вбитого Матеотія після двох літ бачить, що на суді не зможе дійти правди і бере назад свою скаргу. Адже адвокатом убийників стає права рука голови держави: всесильний генеральний секретар фашистівської державної партії, Фаріначі, себто саме тої сторони, проти якої звертається все обвинувачення! Яким слабеньким голосочком мусіло промовляти це обвинувачення з уст людей залежних від оборонця!

Весь хід процесу подобає на глум. Є пять обвинуваченых; це ті, що власними руками пірвали Матеотія і вбили його. Два головні: Думіні та Вольпі борояться просто — поривaючи Матеотія хотіли позбавити його тільки свободи діяльности, яка була ворожа державі. Звязаний в авті він сіпався так сильно, що його залила кров; в синяки похожі на сліди побоїв може мати кожний з ріжних причин. Щоби злагодити факт, що пірвали посла, який користується правом ненарушення, заявляють, що на нього дивились лише, як на провідника соціяліста. А засоби насильства супроти нього мали на меті добути від нього тайну, хто повбивав фашистів у Франції.

Все це оповідання після двох річних силкувань влади, щоби замазати справу, подобає на байку з тисячи одної ночі. Хто в Італії не вірить, може обурюватись; запізно, бо сила диктатури зросла настільки, що кепкує собі з критики й справедливости.

Трьох справжніх убийників засуджують на 12 літ вязниці, які, з огляду на загальні злагіднюючі обставини, змінюють їм до 6 літ, а з огляду на політичний підклад до двох літ. До цієї кари зараховують їм час слідчої вязниці, так, що вони просидять лише кілька місяців. Два инші звільнені зовсім. Про Фінчія та Россія, великих державних і фашистівських діячів, уже й не казати. Вони давно покористувались політичною амнестією і вернулись спокійно до краю.

Що вражає у цьому процесі, якому вся европейська преса присвячувала на протязі тижня великі статті, це факт насильного вбивства одної людини могутньою державною організацією. Ідейні мотиви, які бачимо в історії на прикладах убивства тиранів безсилими одиницями, що протестують проти самоволі, не мають тут належної анальогії, які могли би придати таким учинкам тінь боротьби за якийсь ідеал.

Проти „ліберум вето" в Лізі Націй.

На тему праці окремої комісії, що займається перетворенням статуту Ради Ліги Націй кружляють уже нині в пресі ріжні чутки. Ця підготовча праця має величезне значіння для самого успіху вересневої сесії. Як ми вже зазначували від першої хвилини труднощів підчас останньої сесії, найприкрішим пунктом статуту Ліги є той, де кажеться про потребу однозгідности всіх членів для прийняття нового члена. Його змінять у першу чергу. Поширення постійних місць у Раді буде дуже обережне; імовірно крім Німеччини приймуть ще тільки одну державу. Можна сильно сумніватись, чи буде це Польща.

Є думка, щоби признаючи новим державам постійні місця встановити їх чергову зміну. Загально панує переконання, що новий статут піде в такім напрямку, щоби не захитати рівноваги в Лізі і впливу великих держав; отже принціп „ліберум вето", який згубив колись Польщу і став причиною невдачі останньої женевської сесії, буде відкинений.

Америка і европейське роззброєння.

Зєдинені Держави згодились принціпіяльно взяти участь у конференції, що має радити над засобами роззброєння, себто обмеження зброєнь поодиноких держав. Їх представником буде американський міністр у Берні Джібсон. Речинець конференції мусить бути відкладений аж до часу, коли Німеччина стане членом Ліги Націй. Такий погляд заступає також Англія. Америка сильно прохолола після першого захоплення льокарнським пактом. Вона була переконана, що в Европі скінчилась доба суперницьких союзів одної групи держав звернених проти инших груп. Остання женевська невдача захитала американськими націями. Одначе уряд Зєдинених Держав не хоче брати на себе відповідальности, щоби скинули на нього вину, що він своєю опозицією до конференції роззброєнь розбив спроби замирення Европи. Президент Кулідж, погоджуючись уповні з песимістичними поглядами свого амбасадора в Льондоні на европейські справи, стоїть далі твердо на становищі, що Америка не має права зрікатись співпраці для здійснення ідеї, яку вона перша кинула в Европу.

Радянська Україна.

Земельні і господарські справи.

На відбутій недавно Всеукраїнській земельній нараді виявилося, що в українському селі є аж шість груп господарств. До першої належать т. зв. безкасівні господарства, яких нараховують 205 тисяч або 4·3 прц. До другої входять малозасівні в числі 1.640 тисяч (34 прц.) Третю групу творять малозасівні в числі 1056 тисяч (22 прц.). До четвертої групи належать середняцькі господарства в числі 1,100.000 господарств (22·7 відс.). Дві останні групи творять заможні господарства в числі 595 тисяч (12·3 прц.) і багаті або куркульські в числі 260 тисяч (5·3 прц.). Не зважаючи на поділ поміщицької і державної землі населення все одно свого земельного голоду не заспокоїло. На земельній партійній нараді, що попередила Всеукраїнську нараду рішено ввести деякі зміни в земельному кодексі УСРР в тому напрямі, щоби зліквідувати в деяких місцевостях підстава громадського (общинного) користування землею, а натомість завести всюди т. зв. подвірну систему, при якій земля є власністю поодиноких господарств. Крім того рішено повести інтенсивну працю над господарським скріпленням кожного двора (господарства) як окремої господарської одиниці. На Україні істнують відомі земельні товариства, що управляють землю кооперативно або колективно. Партійна нарада рішила теж подбати про остаточне не тільки юридичне але й господарське оформлення тих товариств. Всеукраїнська земельна нарада самозрозумило приняла всі ці постанови майже без ніяких дискусій.

На тійже Всеукраїнській земельній нараді звернули велику увагу і на лісову господарку, що находиться в невідрадному стані. Загальна площа лісів на Україні виносить, як відомо, 3,800.000 десятин; тобто не цілих 7 відсотків усієї території УСРР. Україна має замало ліса. До того лісовий фонд складається з бувших державних лісів (20 прц.), що й тепер находяться в доброму стані, та в подавляючій більшости (80 прц.) з бувших приватновласницьких, що в значній мірі вирубані та знищені. Те, що остало дуже цінне, бо складається переважно з твердих пород дерева. Хижацька лісова господарка в часи революції довела до того, що старі ліси творять заледво 22 прц. а все инше — це молодняк. В минулому році передано 1,400.000 десятин ліса селянам, в тому числі всі ліси колишнього т. зв. трудового користування і 500 тисяч десятин давних нетрудових лісів. Селяне дістявши їх у свій заряд, почали страшну хижацьку господарку та вспіли за короткий час знищити 30 прц. того, що дістали. Якщо ця господарка продовжиться ще з рік, то з переданих селянам лісів не остане й сліду. Нарада вирішила вести завзяту боротьбу з лісовою хижацькою господаркою селян та намітила цілий ряд засобів для неї. Перш за все рішено реорганізувати лісову управу. З 589 бувших лісництв, залишено тільки 140. Натомість рішено по округах організувати по 4—5 лісових управ низового типу з окремими лісовими інспекторами.

У Полтаві відкрито 15. березня ц. р. першу в цілому Радянському Союзі та першу на Україні величезну фабрику для перерібки свинини. Дотепер експортували з України велику масу живих свиней за кордон. Цю, як її там звуть, беконну фабрику заснували на те, щоби продукти зі свинячого сала і мяса вивозити на будуче за кордон уже в готовому виді. Першого року має фабрика зужиткувати для своїх виробів 60 тисяч штук свиней. В слідуючих літах має дійти ця цифра до 120 тисяч штук річно. В оборотовий капітал фабрики вложено півтора мільона карбованців. При цілковитому виконанню виробничої програми сам експорт продуктів повинен дати 4 і пів мільона карбованців річного прибутку. Перед війною і по війні переробляювали всю свинячу сировину за кордоном.

Теперішня столиця України Харків дуже сильно відчуває недостачу помешкань. Міська рада старається при допомозі уряду будувати нові доми. Минулими літами будувала вона переважно невеличкі доми, що показались непрактичними. Будівельна комісія міської ради рішила будувати в цьому році чотириповерхові камяниці з помешканнями в 3—4 кімнати з кухнею, спіжарнею і передпокоєм. В цьому році приступають до будови таких домів при Молочній вулиці, Токовій, Артемівській, а крім того в районі Лисої Гори. Основи і Москалівки стануть 2-поверхові доми з помешканнями з 2-ох кімнат, кухні, передпокою і спіжарні. Чотириповерхові доми матимуть: дім при вул. Молочній 80 названих 3—4 кімнатних мешкань; при Токовій так само, а при Артемівській 90 таких самих мешкань. Подібний 4-поверховий дім почнуть будувати і на Сумському базарі з 40 мешканнями. В цьому році (літом) збудують 1200 кімнат пригожих до мешкання. Будова починається при кінці березня а має закінчитися 1. листопада ц. р. Всі доми будуть сушити штучно, щоби з 1. листопада віддати їх до вжитку мешканців. З того пляну видно, що до розбудови Харкова беруться дуже інтенсивно.

Інтерпеляція сен. Карпінського.

На засіданні сенату 25. III. сен. Карпінський (український клюб) мотивував наглість внесення в справі арешкування 10 людей у луцькій „Просвіті". Між ін. спр. Рачкевич виясновав, що комітет кооперативних курсів поручив повіт. комітетам висилати на курс делегатів, членів комуністичної партії для комун. агітації. Розпорядок не був зверненний проти „Просвіти". Між 10 арештованими є було членів комун. партії „Бак. України". Палата ухвалила внесення передати адм. комісії.

„Roma locuta, causa finita"?

Маємо нову притоку до втіхи Римська курія, йдучи на зустріч безупинним проханням станиславівського й перемиського владики, „затвердила" примусовий і загальний целібат духовенства для обох тих дієцезій. Якими шляхами і якими способами дійшло до цього акту, важко ствердити. На всякий випадок сталося це „задними дверми", самовільно й самочинно, як з боку обох владик, так і з боку Риму. Не будемо далекі від дійсного ходу справи, коли вкажемо, що ця нова ласка сплила на нас крутими дорогами.

Владики, знаючи настрої і становище духовенства і вірних, не відважилися на явний диктаторський переворот, тільки покористувалися єзуїтськими прийомами — згідно з тезою: мета усвячує засоби! Нехтуючи публичну опінію, голос духовенства і народа, не рахуючись з нашими національно-соціяльними вимогами, руководжені побудами власної амбіції, просякнуті елементами впертости, а може й мстивости, владики звернулися до Риму, щоби благословив почате ними і в значній мірі драконськими засобами переведене діло. Очевидно римська курія не дала себе два рази просити і „польський папа" наділав обом владикам бажане благословення, яке вони зі свого боку під клятвою подали до відома своїм крилошанам.

Питання целібату є питанням церковної організації. Ця справа не має нічого спільного з догмами. І зовсім природно, що в такій справі голос повинні й мусять мати не лише безпосередні церково-служителі, тимбільше не їх наставники-епископи, але весь народ, загал визначивших гр. католицької церкви. Тимчасом оба владики засвоїли собі диктаторські права в справі церковної організації, уважаючи церкву, а головно її організацію своєю виключною доменою. Зновуж, що торкається способів, приноровлених в здійсненні цеї завітньої мрії всіх ворогів нашого народу, починаючи від тероризування молодих богословів і силування їх до целібату, а кінчаючи його тихим й таїнним введенням („під клятвою") примусової безженности, — то вони не приносять лаврів нашим „реформаторам", тіе хочемо уживати досадних висловів на означення цілої акції й поведінки „реформаторів", та без сумніву є це прояв абсолютизму і то дуже непідхлібної марки.

Акція станиславівського й перемиського владики, увінчана „благословенням", поширеним на крилошан („під клятвою"), є також висловом церковно - організаційної єдности галицької церковної провінції. Дієцезії, з огляду на абсолютистичні замашки їх керманичів, не є вже складовими частинами галицької митрополії, тільки відірваними пашаликами, якими поодинокі епископи управляють по своїй уподобі, переводячи свої, окремі „реформи". Правда, кожний епископ намагається поширити свою юрисдикцію в даній дієцезії, але така „реформа" не є висловом юрисдикції. Це безперечна проява індивідуального анархізму, прикметного нездисциплінованим людям.

Запобігаючи „благословення" у „польського папи" поза плечима митрополита, оба епископи поставили останнього в незвичайно прикре становище перед римським центром. Таж кожний постороннй глядач мусить прийти до висновку, що в нашій церковній організації щось попсувалося, що „źle dzieje się w państwie duńskiem", що вплив і значіння голови галицької церковної провінції рівняється нулі, що його повагу підривають епископи в очах Риму, а — що важніше — в очах народу. Тут уже не йде про справу целібату, про його доцільність чи недоцільність, про його спасенність чи шкідливість, тільки про поширювання анархії в церковному житті. Галицька церковна провінція з хвилею заведення примусового целібату в двох дієцезіях перестала бути цілістю, а стала своєрідною шахівницею, чого так гаряче бажають собі наші противники, на якій натхнені „реформатори" переводять свої замисли, врозріз і всупереч волі духовенства і народу.

Зайвим було би зазначувати, що введення целібату стоїть в різкій суперечности з постановами берестейського собору (1596 р.), на підставі яких в основу життя нашого духовенства взято подружжий стан. Це основне право нашого духовенства і нашої церкви, зрештою основане на постанові *фльорентійського собору* (1439 р.), підтвердили собори: замойський (1720 р.) і львівський (1891 р.) та папи: Венедикт XIII. (1724 р.), Венедикт XIV. (1743 і 1755 р.), Григорій XVI. (1841 р.) і Пій IX. (1856 р.).

Тепер це основне право нашої церкви з огляду на самозолю епископів і римської курії належить до історії. Ми самі, сей-то наші епископи вчать чужі чинники способів підривати основи гр. кат. церкви. Пригадаючи, як вже згадано, справу целібату, тут маємо класичний зразок оганьбщини і руйнництва в церковній ділянці. Чи це зміцнить нашу церкву, чи це підтримає нашу церковну організацію, чи здобуде нам повагу і вдячність в своїх і чужих, — треба щонайменше сумніватися.

Сталося воно ad maiorem gloriam наших противників, сталося для більшого розпорошення наших сил, для занавгурування нової внутрішньої боротьби, нових змагань супротивних таборів і колотнечі, сталося в двох дієцезіях, найбільше загрожених з одного боку євангелізмом, а з другого латинізмом. Загально відомо, що євангельський рух найбільше ширився в станиславівській дієцезії, а нинішний латинізм йде завойовницьким походом в перемиській дієцезії. І в такій хвилі наші епископи на всі ті розсаджуючи загал гр.-кат. церкву найшли універсальний лік в таїнім і підступнім введені примусового целібату. А значить це ні менше, ні більше, тільки те, що проти євангеліяму й латинізму наші епископи бажають виряджати до бою молодих, непрактичних, недосвідних, позбавлених зв'язків і опори в громадянстві целібатів, що рівняється безуспішности оборонної акції. Але одночасно цей крок наших „реформаторів" можна ще інтерпретувати й так, що ім взагалі не йде про оборонну акцію перед супротивними хвилями, тільки — навпаки — вони являються може й безвільним орудієм в чужих майстерних руках на загибіль нашої церкви і її організації. Факт лишається фактом, що наша церква і її організація є підважена в самих основах самими владиками, що ці стовпи нашого життя є сильно захитані.

Чи з таким оборотом справи погодиться наше громадянство, чи піддасться постанові „Roma locuta, causa finita" — не знаємо. Ми зі свого боку, хоч до глибини огірчені поведінкою і „реформами" владик, хоч уважаємо їх насиллям і самоволею, всетаки перестерігаємо наше громадянство перед необдуманими кроками і їх наслідками. Нехай відповідальність за розвал церкви і ліквідацію унії беруть на себе всецілo „реформатори", а не ми. Маючи ці на увазі, закликаємо наше громадянство до спокійного і поважного розгляду цього актуального питання та перестерігаємо перед виданганням його на перший план громадського життя.

Ф. Ф—ин. 1926 р.

Де корінь лиха?*)

Одною з причин, що актуальний і енергійно поширюваний у нас колись клич *свій до свого* — нині немов би призабувся, немов би втратив свою силу й вагу" — уважаю обставину, що від довшого часу на нього звертають за мало уваги в нашій пресі. З тим більшим признанням слід повитати почин до дискусії на цю тему, заініційований статтею п. В. Мудрого.

Заки застановлюся над причинами заграти актуальности клича: „свій до свого" — уважаю незайвим освітлити з иншого боку деякі факти, сконстатовані шановним ініціятором.

Воно повяза, що й між українськими ремісниками і купцями трапляються часом менше солідні одиниці. Та важко вимагати, щоби якась нація, чи якийсь стан складалися виключно зі самих ангелів. Того не бувало й не буде, а тому й Українці не можуть становити виїмків. Одначе я, маючи у своїм життю до діла з людьми ріжних країв і націй, переконався, що несолідних одиниць серед нашого ремісничого й купецького стану порівнюючи не більше ніж у инших народів, а вже в порівнянні з жидівськими й польськими ремісниками й купцями — то під оглядом солідности наші стоять без порівнання вище. Це признають і самі Поляки. І звичайно тільки упередження до своєї людини чи своєї інституції спричинює, що наші люде зверталися зі замовленнями до чужих ремісників, *купують у чужих фірмах*. Нарікання на дорожнечу, несолідність і т. п. лихі сторони наших ремісників і купців переважно переборщені.

Взагалі можна зауважати, що чуже — хоча гірше — нераз більше імпонує нашим людям — навіть інтелігенції, як без порівнання лучше — але своє. Так воно було давніше, так воно є чомусь і тепер.

А випадки, де українські інтелігенти на високих становищах і з важним голосом та впливами — посилали свої діти замість до українських до польських шкіл, були на денному порядку. Мало того. Свого часу І. Левицький, гімназійний професор української мови сприяв був як член перемиської повітової Ради заснуванню української гімназії в Перемишлі, щоби таким чином промостити собі дорогу до міністерства на референта у справах українського шкільництва... І за це з нашого боку не тільки не реаговано гідно проти таких одиниць, що лихим прикладом причиняються до нехтування свойого рідного, — але, навпаки, давано ім ріжні синекури, брано їх до проводу в українських товариствах, які вони вважали за дійну корову, — а навіть дечких з них роблено почесними членами ріжних українських товариств!... Ба й нині того роду типи, які я змалював у фейлетоні п. з. „Розмова з паном радником"*) не є видумані, але — на превеликий жаль — дійсні.

Чи така поведінка може заохотити ширший загал до клича: „свій до свого?" Таж живий приклад має більший вплив чим найбільше красноріччя промова!...

П. В. Мудрий стверджує, що наші інтелігенти громадяне не тільки самі не йдуть до свого ремісника, „бо він для них за дорогий" і „подекуда не солідний", — але навіть инших „перестерігають перед своїм ремісником"... Це дійсно факт, що й мені часто-густо лучалося чути такі „перестороги" звичайно від людей, які — даючи *постійно* замовлення до чужих — не мали нагоди переконатись чи свої ремісники солідні, чи ні. Одначе я в кожному поодинокому випадку провіряв (замовляючи роботу у кравців, кушнірів, слюсарів, шевців, кафтярів і т. п.), порівнував з подібними роботами і цінами чужих ремісників і переконався, що ті наші ремісники, з якими я мав діла, були солідні, словні і дешеві. І коли, не зважаючи на неорганізований, самочинний бойкот наших ремісників великою частиною нашої інтелігенції, всеж таки наші ремісники живуть, а дечкі з них навіть доволі добре, переважно з чужої клієнтелі, що йде до них не з патріотизму, але тільки завдяки їх солідности й дешевости!

Подібно мається річ і з українським купецтвом. Щоби не бути голословним, — наведу один конкретний випадок, як українське громадянство „рівно підтримує" наш купецький стан. Два роки тому отворив д. Оницько склеп споживчих товарів при вул. Личаківській під давною місцевою фірмою „Czarnecki". Склеп, ведений дуже солідно і фахово, був заосмотрений в добірні товари та в конкуренційні ціни. Як довго личаківська дільниця не ворієнтувалася, що власником склепу є Українець, так довго ролося в склепі від покупців. Хоча напроти була „Nuza", то Поляки купували у д. Оницька, бо і товар був ліпший і ціни дешевші. Та довідалася „Організація Народова" й ударила у дзвін тривоги, що „Гайдамаки" заволодіють нові „плацуфки". Пішла широка агітація і Поляки перестали купувати... А кілька тисяч Українців личаківської дільниці воліло купувати у чужих гірший товар і за більші гроші, ніж підперти свого купця і — д. Оницько мусів склеп звинути...

А кількох го і по кооперативах лучається, що дехто для ока вступить в члени і навіть заплатить пайку чи десятку, але купує постійно в чужих. Опісля за тиждень чи місяць приходить до кооперативи і питає: „А скільки там моя десятка заробила?"... Коментарі зайві.

У нас до того всього розвинена велика завість. Замість допомогти своїй людині — то один другого старається „в ложці води втопити". — Між тим у Жидів панує у відношенні до себе велика *взаємність і солідарність а почуття самопомочі* і кличі: „свій до свого" та „один за всіх і всі за одного" розвинені до найвищого степеня і є підставою їхньої моральної і матеріяльної сили.

Ця велика ріжниця їхнього і нашого світогляду, взаємовідносин і практичного поступування лежить не тільки в расовій ріжниці, але й у ріжниці традиції і особливо виховання.

І. Герасимович.

(Докінчення буде.)

*) З нагоди статті п. В. Мудрого під тим заголовком („Діло" ч. 60 з 14 березня 1926 р.).

*) „Діло" чч. 281—286 з 3, 10 і 11 вересня 1925 р.

ГОРІВКИ І ЛІКЕРИ
БАЧЕВСЬКОГО

Повітовий зїзд у Сокалі.

Сокаль, 26. березня.

Дня 25. ц. м. відбувся в Сокалі Повітовий Народний Зїзд УНДО. Явилося делегатів 85 громад Сокальщини (разом з суд. повітом безьким), а сім отправило свою неприсутність. Незвичайно приємно було бачити численно заступлене духовенство. Цю й з радістю підкреслювали делегати-селяне.

Наради зїзду відкрив в імени підготовчого комітету д-р Ол. Ріпецький.

До президії зїзду вибрано о. декана Дороцького з Ванева (голова), сел. Івана Пирога і сел. С. Гропа з Ділу (заступники голови). Секретарював Матвіяс Володимир.

Референтами делегати Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання М. Струтинського (про ідеольогію Обєднання) і Целевич (про організацію).

Дискусію завязано одноголосно ухвалою внеску д-ра Ріпецького: „Обрані делегати вищезгаданого повіту за платформи Обєднання, яка обіймала одночасно всі головні основні пункти

Кождий фабрикує сам, свій улюблений жікер в помаранчевім, лімоновім, мятовім, міндалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: **1247 ТИТАНІ, Львів Різницька 6. 19-75**

В дискусії забирали голос: А. Матинович з Белза, який осуджував гризню партій. Всі сили треба обєднати до боротьби з противником. Про це повинна подбати в першу чергу інтелігенція. Бесідник виступає проти вношення роздору на церковному полі. Висловлює бажання щоби станиславівський і перемиський владики пішли слідами митрополита. Між греко-католиками і православними Українцями мусить бути повна гармонія. Вкінці бесідник заявляється за поділом організації на сокальську і белзьку. — Зінко Микола з Сокаля підкреслює, що до політичної організації мусять належати кожний свідомий громадянин. — Микола Гріска і Кость Мигаль з Белза промовляють за однощлою організацією Сокальщини і Белзщини. — Варенция Микола з Нинович згадує давніші часи, коли Сокаль належав то найкраще зорганізованих повітів в краю. Заявляє, що він — старий член радикальної партії, буде працювати в рамах повітової організації Обєднання (на сале оплески), бо програма УНДО найбільше відповідає сучасним хвилі в житті народу. — Мельник Микола зі Спасова з радістю витає заяву п. Варенції й зазначує, що в поневоленої нашої партійні терти мусять бути зведені до мінімуму. — Мартин Дзяман з Гільча остерігає перед старою тактикою Поляків. — Василь Чарнецький зі Спасова порушує справу шкільництва (в Спасові і Лучинцях є всього один латинник, а школу спольщено).

З селян забрали ще голос Вол. Якимишин з Цеблова. З духовенства промовляли: о. М. Жеплинський з Хороброва (в справі шкільництва), о. Кулинич з Сокаля) в справі програми УНДО, в справі преси і переслідувань духовенства).

Після внесень і доповнень референтів председник уділює голосу о. Кашубинському, голові комісії мятки. На пропозицію комісії головою Повітового Народнього Комітету вибрано одноднушно д-ра О. Рінецького. До Комітету вийшли: о. декан Дорошкий з Винева, д-р Любомир Данилович з Сокаля, Кость Мигаль з Собечева, Гр. Наконечний з Цеблева, Вол. Кохан з Дудоркевич, Вол. Матвіяс з Яструбич, Мих. Тріска з Сокаля, о. декан М. Карпяк з Ульвівок, Марко Мельник зі Спасова, Теод. Лісікевич з Белза. Спір між Белзом і Сокалем розвязано, вибираючи першим заступником голови о. дек. Дорошкого з Белзщини а другим заступником голови д-ра Любом. Данилевича з Сокаля.

Забрав ще голос нововибраний голова Пов. Нар. Комітету д-р Рінецький: Хоча про Сокальщину мало що писалося в пресі, вона не спала. В кожній збірній роботі брала участь. В останніх роках головну вагу поставлено на економічну організацію. В повіті повстало 67 кооператив. В останніх тижнях до Повітового Союзу Кооператив пристало ще 14 кооператив з Волині. Бесідник висловив надію, що таксамо збірним зусиллям приявних на сал делегатів поставиться як спід і політичну організацію повіту.

Вкінці забрали ще голос: пп. В. Матвіяс і К. Мигаль (останній закликає до складання вот. податку). В год. 6 пополудні замкнув о. декан Дорошкий нараді зізду пригарною промовою. Про свідомість селянства Сокальщини свідчить факт: після зізду манже кожний делегат уважав своїм обовязком зложити датек на Народній фонд.

Дня 8. квітня відбудеться в Сокалі велике повітове віче в справах самоврядування і шкільництва.

Дискусія над експозе Скшинського.

27. III. закінчилась дискусія в соймовій комісії заґр. справ над експозе прем. Скшинського про Женеву. Пос. Перль заявляє, що щодо жадань нац. меншостей погоджується з тим, що говорили пос. Тон і Васильчук що треба основно поправити відношення Польщі до меншостей. Щодо цього треба вести реальну політику в спільним інтересі. Партія бесідника є за приняттям звіту. Пос. Бобек (їдиш): Коли йде про відношення до нац. меншостей, то пос. Тон може мати рацію, коли жаліється на недодержання зобовязань, бо полит. зобовязання слід усе додержати. Коли ж тут жаліється пос. Васильчук, то „хоч прав нац. меншостей не хочемо ставити поза скобки, але мусимо жадати від них щось, що вмомливило би нам розмову з ними" (пос. Хрущький: Дайте нам те, що нам належиться на основі конституції, а буде спокій.) Партія бесідника є за продовжуванням теперішньої політики. Пос. Хрущький заявляє, що женівські й локарнські пакти випрацьовували відносини на заході, а справа питання далекого Сходу. Одна дальський історик писав історію Європи, пишучи польську політику у відношенні до українських і білоруських земель каже, що землі ті для Польщі вже втрачені. СРСР творить початки української держави.

Бесідник зголошує резолюцію з домаганням поширення права самовизначення України й Білорусі й повернення дотеперішньої екстерміваційної політики супроти цих земель. Пос. Дембський (Пяст) полемізує з пос. Васильчуком. Замітним є факт, що на терені Росії здобули незалежність ті народи або найбільше є усвідомлені, котрі колись увіходили в склад польської держави. То доказ, що навіть шяхотська Польща не вела екстерміваційної політики. Бесідник не може згодитись з тим, щоби Українці зачинали свої мрії від Холма і Львова, бо то таке, як Польща зачала би будувати свою державу пр. від Лущька. Висловлює признання для тактики Скшинського. Посол Стронський (ХН.) є проти приймання до відома заяви Скшинського, бо справа ще не скінчена. Резолюції пос. Рудзінського за недовірим для Скшинського преп. не дав під голосування, бо то справа повного сойму. За резолюцією Пеоля про прийняття звіту до відома заявилося 19 гол., 5 проти. За резолюцією п. Сейди, що Польща домагається постійного місця в Раді було 25 гол., проти 1 (Хрущький). Резолюція Стронського, щоби наради над експозе перенести на пізнім сойму впала 15 гол. проти 5. Резолюцію Хрущького про приміщення права про самовизначення про себе українського й білоруського народу впала 24 гол. проти 6. ППС. здержалися від голосування.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Кріза польського уряду.

В неділю йшли дальші конференції в мешканнях міністрів, президії ради мін. і мін. загр. справ для полагоди кризи. Компроміс передбачує, що урядники категорії I—XI. дістануть зачет на платню, а в квітні справу платні мають полагодити. Категорії XII—XVI. одержать грудневі платні. Дальше мають призначити більші суми на сусп. роботи, на квітень 2—10 міл. Надзвичайні видатки покрито би зі спіртового податку, зал. білетів І. і II. кл., підвишки почт. оплати від листів. Компромісу не осягнули. Заповіджене на неділю засідання ради мін. відкликано. Коли прийде до компромісу уряд внесе будж. провізорію до сойму. Перше читання буде в понеділок. У варш. політ. колах розійшлась чутка, що през. Войцеховський буде інтервенювати для полагоди кризи.

Канцл. Австрії в Берліні.

27. III. приїхав до Берліна австрійський канцлер д-р Рамек. Був на сніданні у през. Гинденбурга в присутности канц. Лютера, мін. Штреземана, папського нунція Пачелі, президента райхстаґа й ин. Часописи кажуть, що відвідини причиняться до затіснення взаємин між обома краями, що зміряють до злуки. „Берл. Тгг." пише: Ще багато води поплине в Шпреві й Дунаї заки бажання обох держав сповняться. Але тепер уже слід зазначити, що злука Австрії з Німеччиною неминуча ціль обох народів.

Ультімат Бріяна. — Довір.н.

Бріян поставив палаті ультімат з жаданням прийняти до 1. IV. фінансовий плян, уряду. Коли відкинуть плян уряд подасться до димісії. В дискусії над політ. інтерпеляціями палата 432 гол. проти 126 ухвалила денний порядок, що признає довіря для уряду і взиває уряд до скріплення продукції і стабілізації курсу франка.

Димісія рум. уряду: Розвязання парляменту.

27. III. премієр Братіяну відчитав королівське відручне письмо, яке замикає 4-літню сесію теперішнього парляменту. Після розвязання парляменту уряд зложив на руки короля димісію. Король візвав на наради предсід. сенату Ніколяску і предс. палати Орлеану. Передбачують утворення уряду з народньої партії під проводом Манію. В звязи зі справою утворення нового уряду король нараджувався з представниками опоз. партій Михалаке, Авереску і Иоргою.

НОВИНКИ.

„Права" нашої мови. Видавництво „Діла" вислало 17. ц. м. до дирекції почт і телеґрафів у Львові таке письмо: Видавництво „Діла" і „Свободи" просить отсим о взорот ріжниці вплаченої за високо виміреної вичалтової оплати за місяць січень 1926 р., вичливаючої з цього, що вичалтову оплату за місяць січень вплачено за „Діло" по 0.24 зол. за 1 пом., натомість за місяць лютий і березень вплачено тільки 0.234 зол.: за „Свободу" вплачено за місяць січень по 0'04 зол. від 1 пом., натомість за місяць лютий і березень вплачено тільки по 0'036 зол. — На це прийшла отся відповідь: Dyrekcja poczt i tel. we Lwowie. L. 4029/5. Lwów, 20. marca 1926. Zwraca się Administracji Czasopisma „Dilo" Lwów, Rynek 10. Z powołaniem się na tutejsze orzeczenie z 31. marca 1926 L. 27016/4932/5 w myśl art. 1 i 7 ustawy o języku państwowym i języku urzędowania z 31. lipca 1924 (Dz. ustaw Rzp. p. Nr. 73/1925 nie rozstrzygnięte. — Za prezesa Haber, kierownik oddziału.

— Для голодних і безробітних у Львові збирає жертви в грошах і в натурі „Львівський Обивательський Комітет", до якого, на жаль, не вибрано ні одного представника українського населення міста. Заходами цього Комітету видається щоденно около 2.000 чаїв з цукром і кусником хліба в чайнях при вул. Галицькій 10, Шпитальній, Сокола 1, Пірерській 33 і Кентшинського зовсім безплатно. Ці чайні є в руках польських або жидівських філянтропійних установ. Легітимації на чай видає комітет поіменно. Безплатних обідів видається понад 1.200, а саме: в поодиноких кухнях на Стрільниці (коло міщанок), у СС. Альбертинок (заднє чоле, христ. жін. тов.) і в зал. дирекції (коло пань заліпошт. комітету) та в давно існуючих: кухні катол. звйонзку Польок (вул. Рутовського 23) і в кухні т-ва пань св. Вінкентія в Павло (вул. Театинська 1а). На основі особистих легітимацій користають з тих кухонь безробітні, емерити й бідні, на поручення „Обивательської Комісії для вбогих" і департаменту суспільної магістрату. З кухні зал. дирекції користають тільки діти. Також акція відживлювання дітей по школах виказує успіхи, а в львівських захоронках около 500 дітей дістає щоденно тепле молоко з булкою. „Обивательські Комітет Полек" опікується більше як 600 дітьми; він забезпечив досі 115 дітям обіди в приватних домах і купив дітям 120 обідових абонаментів. Крім того збирає інтензивно дитячі убрання і черевики, якими обділює найбільше потрібуючих. На засіданні „Львівського Обивательського Комітету" з 24. ц. м. признано з зібраних сум знов численним польським філянтропійним інституціям (і двом жидівським) поважні грошеві підмоги. Українські філянтропійні установи для Комітету не існують.

— В справі доповняючих фахових курсів. Подаємо до відома інтересованих, що зараз по Великодних святах обр. рим.-кат. 1926 відбудеться державний фахов. -доповняючий чотиротижневий курс у Львові для ремісничих учеників-терміноторів усіх фахів, що з причин від них незалежних не могли скінчити фахово-доповняючої школи і через те не могли вивольнитись на челядників. По скінченню цього курсу могтимуть вивольнитись, оскільки скінчили практичну науку ремесла у майстра. По ближчі інформації треба звертатись до п. Иосифа Ганчаковського, рефер. фах. шкіл УПТ., Ринок ч. 10, II. поверх. Проситься звернути на це увагу нашої ремісничої молоді.

— Поворот повстанчого отамана на Україну. Президія Всеукраїнського Центрального Комітету Рад дозволила повернути на Україну бувшому повстанчому отаманові Мордалевичові-Головацькому. Мордалевич-Головацький утік з України вже по оголошенню урядом СРСР. амнестії для політичних переступників. Тепер він звернувся до ВУЦВК-ту з проханням дозволити йому на поворот, в якому заявляє, що на еміґрації переконався про те, що політика радалади є одинока можлива і правильна, тому кається і жалує всіх своїх вчинків проти радалади. Президія ВУЦВК-ту приняла всі його мотиви до відома і дозволила йому, як сказано, дня 16. березня на поворот додому. („Вісти").

— Перевибори до рад на Полтавщині вже закінчилися. Перевибрано 210 сільських рад. З управнених до участи у виборах взяло участь заледви 49 відсотків, а в тому 27 відс. жінок. Усіх членів сільрад вибрано 5.634, з них середняків 33'4 відс., заможних селян 0'2 відс., урядовців 8'8 відс., робітників 1'5 відс., незаможних 56'1 відс. (з них членів комітетів незаможних селян 24'7 відс. На всю скількість вибраних комуністів є тільки 7'6 відсот., комсомольців 3'5 відс., жінок 7'4 відс.

— Доплати до залізничих білетів у користь безробітних. Міська рада у Львові ухвалила ввести і побирати в часі між 1. квітня і 30. листопада 1926 оплату від білетів їзди державними залізницями на відлаль понад 20 км. (III. кл. 10 гр., II. кл. 20 гр., I. кл. 30 гр. в осторових поїздах). Цими додатками до ціни білету думає міська рада збільшити значно фонд для безробітних.

— Австрійська робітнича делеґація на Україні. У Харкові витали австрійську робітничу делеґацію дуже врочисто. Від уряду витав її обширною промовою Радченко. Йому відповідав голова делеґації Форкаш. Делеґація знайомилась перш за все з професійним і робітничим рухом. З Харкова виїхала делеґація до Тули, а звідти має їхати до Москви і Ленінграду. З Ленінграду має вертати до Австрії морем, а потім через Німеччину.

— Про село Деренівку пишуть нам: В 53. ч. „Діла" з 11. березня ц. р. якийсь шановний дописувач з Теребовельщини згадав між иншими і про село Деренівку. Представив він згадане село як одно з найбільше запущених, худито аж до самого вибуху війни не заходив ані промінчик якогось національного обудження, в околиці прозвано село загально „Дурнівкою", а вину за це все приписує шан. дописувач пок. о. В. Данкевичеві, б. парохові того села. Не буду тут пок. о. Ганкевича ані боронити ані осуджувати. Хочу лише представити шан. читачам дійсний передвоєнний просвітний стан того села. До села Деренівки попав я призначений як інструктор до дітей пок. о. Ганкевича в 1911 р. і пережив там повних два роки. В тім часі заснували самі селяне, при дуже незначній помочі сторонніх, чит. „Просвіта", тов. „Січ", касу Райфайзена, амат. кружок, курс аналфабетів, та вкінці (безплатний) приготовляючий курс до гімназії. Розуміється, те все не було лише на папері, а навпаки — все проявляло життя, чого доказом хай будуть ріжні свята, як Шевченківські, представлення, активна участь „Січи" на зізді в Теребовлі, Будзанові і т. д. Курс анальфабетів дав рівнож надсподівані вислідн, а з гімн. курсантів здало двох учеників до гімназії, які заразом були й першими гімназистами того села. Отже те все діялося вже перед війною, значить — уже тоді пробуджувалося село до життя, а не чекало аж приходу (по війні) нового пароха. Шан. дописувач, подаючи неточні звідомлення, може й несвідомо робить в першій мірі житедям того села велику кривду і в їх то обороні написав я тих кілька слів. — *Омелян Гудим*, інвалід УГА.

— Концерт пяніста Антона Рудницького. Дня 8. квітня (четвер) відбудеться у Львові концерт українського пяніста Антона Рудницького, якого на цей виступ упросило Музичне Тов. ім. Лисенка, користаючи з хвилевого побуту нашого пяніста у Львові. Більші подробиці подасться пізніше.

— Осторога. Горожани приналежні до вибраного народу не перебирають в середниках боротьби о екзистенцію і конкуренційних способах. Останніми часами начинають хвататись доволі інтратної торговлі церковною утварю і дзвонами. З уваги однак на непопулярність, яка поки що зустрічає їх як торговців тими предметами, умають собі дати раду, послугуючись невинними „шабесгоєм". Ходить нам про Сімона Бергера і тов. зі Станиславова, вул. Галицька, котрі послідними часами розїзджають по селах і місточках Станиславщини і околиці з дзвонами, рекомендуючи їх як витвір української ляґри Володимира Магаса. Надмір Володимир Магас ніяких дзвонів не відливає, а тільки свою концесію відступив згаданій жидівській спілці, за що побирає по 20 дол. місячної оплати. Всяке Духовенство, церковні Комітети і другі повинні у власнім інтересі оминати що несовісній кооператив і дзвони набувати у фірм загально відомих та анонсованих в українській пресі і других українських видавництвах. 1470 3—3

— „Вертеп наших днів" Галактіона Чіпки і Лепе відвідає в перших днях квітня слідуючі місцевости: Камінку струмілову, Радехів, Сокаль, Белз, Раву руську, Жовкву. В приготуванню друга часть „Вертепу", яка буде виставлена перший раз у Львові в половині квітня ц. р., а в якій беруть участь нові визначні особистости. 1483 1—1

З товариства вакаційних осель.

Находить весна, і з нею час призадуматися над виїжкою до осель нашої вбогої, немічної, але відживленої шкільної дітвори. Ціле повоєнне десятиліття не можна було як слід помогти цій нашій дітворі. Щойно минулих ферій Т-во зорганізувало на передвоєнний лад нечисленну оселю і вислало її до Милованя, де вдяки своєму покровителеві, митрополитові Шептицькому, Т-во має запевнене сервітутом приміщення в господарсько-садівничій школі Т-ва „Просвіта".

Під проводом учительки п. Кузикової перебуло 27 дівчаток і 4 семінаристки місяць ферій, і здорові, покріплені на силах вернули у Львів до дальшої праці, вдячно згадуючи свій побут у Милованю.

Не легко було уладити цю виїжку. Оселя стратила підчас війни весь інвентар на 110 осіб. Дякуючи д-ру С. Федакові справлено цього року інвентар на 30 осіб за 600 зол. і складками по церквах, школах та товариствах придбано потрібний гріш на удержання оселі коштом 130 зол. Щира подяка належиться о. пароху

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Великий сукцес краєвого промислу хемічного.

Фабрику ультрамаринів Х. Перльмуттера Львів-Знесіння відзначено на тогорічних світових виставах в Брукселі і Медіоляні, великими золотими медалями і „Grand Prix", що є доказом, що його ультрамарина є найліпшою. Це доказує, що краєвий виріб перевищає в якости всілякі закордонні вироби і коштує 30% дешевше.

Наша суспільність повинна при засмотрену себе ультрамариною точно звертати увагу на те, щоби не марнувати грошей і не псувати валюти, але уживати виключно краєву ультрамарину, що тішиться всесвітним признанням, та заощадить гроші і валюту піднесе. 1481

Главацькому, дир. пп. Творидлові й Бриканському, п. Ю. Бачинському та лікареві д-ру Гробельному зі Станиславова, які не жалували часу ні труду і кожної хвилі с-нили з помічю управительці осель.

Ще кращого вакаційного покріплення ніж минулого року потребує молодь в бі-жучому році. Не 30, а 300 молоді вислатиб на село. Та обмежена до власних сил, управа Товариства мусить звернутися до всіх, кому добро дітвори лежить на серці. Хоч добру ленту, а проте нехай ніхто не відкаже грошевої помочи, щоб цього року можна вислати хоч удвоє численнішу оселю.

У нашій програмі для придбання фондів намічено виставу дитячої опери „Коза Дереза" та пєси „Лісова казка", які відіграють діти-сироти нашого сирітського захисту, щоб таким робом помогти зібрати потрібний гріш. Від 4 до 11 квітня уладжує Т-во вакаційних осель тиждень дітей на село. Сподіємося, що уладжена в той час за дозволом влади збірка на улицях Львова дасть певний вислід. Рівночасно просимо не забути в тім часі вислати хочби найменшу жертву на адресу скарбнички: п. Осипи Панківської, вул. Чарнецького ч. 26/II.

Дня 2. квітня відбудуться в 4-тій годині вечор. збори Товариства в домівці Т-ва Марійського Пань при вул. Бляхарській ч. 11 II. пов. Управа просить усіх членів явитися, а кому дітвора дорога, записатися в члени. Лиш спільними силами зможе Товариство здійснити своє важне завдання.

Сподіємося, що наше суспільність покаже, що доля української дитини для неї дорога й поможе огріти ній дитині свою буденщину та освітити ясними сонячними промінями серед миловапської природи.

За Управу Т-ва вакаційних осель:
Ольга Бачинська. *Марія Лящинська.*

Орґанізаційний рух.

Довірочна нарада УНДО в Угнові.

Дня 11. березня ц. р. відбулася в Угнові довірочна нарада, скликана з метою пожвавити до життя повітову політичну організацію. Учасників було 47, що репрезентували більшість громад угнівського судового повіту. Реферат про потребу й вагу політичної організації виголосив делегат Центрального Комітету УНДО п. Олекса Черкавський. По двогодинній гарячій дискусії ухвалено скликати негайно Повітовий народний зїзд. Вибрано ініціятивний комітет під проводом п. інженіра К. Целевича, котрому доручено скликання зїзду. *Учасник.*

Сокіл-Батько в 1925 р.

Неплатна робота в сокільських інституціях не тягне наших людей туди тож як дивниця, що й робота йде не в тій мірі, як до війни. І хоча двох містоголов зрезигнувало — проф. В. Кузьмович, переведений зі Львова, Осип Навроцький, що по якімсь часі сам зрезигнував, то все таки виділ під проводом голови п. директора Залєщківського працював дальше.

Ось які успіхи цілорічної роботи в товаристві:

Тому, що майдан в цілости ще не викуплений, товариство викупило один уділ за суму 650 долярів (один уже вторік). На ту ціль жертвував митрополит Андрей зід себе 100 долярів. Це один з успіхів праці товариства. На тій саме площі вибудовано трибуну на 300 осіб коштом 1500 долярів, затягнувши позичку (1000 долярів). На площу допроваджено й водопровід. Як ця площа Львовянам потрібна, видно з того, що молодь академічної гімназії, філії акад. гімн., III. держ. семін., мужеського прив. семін. УПТ. щоденно сотками кріпили тут свої фізичні сили, ніхто її не вештуркував і не зневажав. Крім них — була ця площа пристановищем для українських спортових товариств, як „Україна". „Зоря", „Мета". „Сокіл" IV. Свята свої уладжували на тій площі: Інвалїди, Рідна Школа, пластуни, Луговики, спортовці. Ті останні найбільше і то даром, не маючи зрозуміння для того, що треба бодай адміністрацію й інвестиції чимсь покривати. Все покутує у вас та погана привичка „Дай", а забувається на те, що площу треба вперід купити.

Руханкова секція також працювала, бо не тільки ведено правильну руханку у 8 відділах, але ведено й тяжко-атлетичну секцію, як також зорганізовано науку шерму. В річнім звіті виказується число 307 учасників (-ниць), але вдяки замалій фреквенції членів. Не дивниця, бо академічна молодь майже зовсім відскочила від громадянських установ. Дбала секція і про видавництва, виданням „Вправи вільноруч. для жіноцтва" і підручник вежі. Дала два руханкові покази, як також виставила чету ремісничої молоді на „Луговім Святі", про що дивним дивом не було згадки в описі того свята. Треба ще згадати, що видання товариства є великою допомогою товариствам руханкове-пожарним у краю без огляду на їхню назву й партійне віроісповідання.

З домівки користали всі майже наші спортові товариства на засідання виділів (Україна, Л. К. Л., Спортова Рада), маючи за мало ініціятиви, щоб постаратися про власну—хочби одну. Одна „Україна" подбала про власну домівку, а инші все-таки користали з домівки „С.-Б." так, що правильна робота в товаристві була утруднена. Щодо роботи виділу в инших напрямках діяльности, то піднести треба, що навязано зв'язки з такими славянськими організаціями. Вислідом цього була участь нашої делегації на хорватському здвизі в Загребі. Хорватський сокільський календар на 1926 р. подав статистику українського сокільства під Польщею, а також знимку голови дир. М. Заячківського. В переписці стояло товариство також з українським сокільством в Чехії.

Справа організації товариств по селах і місточках була дуже тяжка. Адміністрація поставилася прихильніше до Луга, який статут затвердила, відкидаючи натомість статут „Сокола". Через те лише для станиславівського воєвідства, де затверджено статут (на старих статутах не можна вже закладати), давано вказівки, поради, а навіть подбано про це, аби подати статути, про що не подбали наші громадяне в Станиславові, будучи гадки, що за них повинен працювати Львів. Товчок закладати тов-а „Сокіл" стрічався і з перепонами радикальної партії, яка поставилася дуже вороже до роботи Сокола-Батька, хоч він веде зовсім безпартійно свою роботу. Наводяти факти тут заяве, бо тих людей це не врозумить. Але подати мусимо, що „Громадський Голос" не прийняв навіть платного анонсу про нові видання С-Б.

При кінці згадаємо ще, що товариство уможливило „Соколові" в Стрию повести руханку, віддаючи йому до диспозиції часть руханкового приладдя.

Громадянство, особливо львівське, повинно зрозуміти вагу свого власного майдану і тому повинно громадно вписатися в золоту книгу жертводавців українського городу у Львові.

Т. Білостоцький.

Нові книжки і видання.

Д-р Б. Овчарський: ІЛЮСТРОВАНИЙ ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК. З 192 рисунками. Памяти д-ра С. Дрималика. Львів 1926, ст. 96.

„СвІТ", ілюстрований журнал, ч. 6. На зміст цього числа, присвяченого 65-літтю смерти Тараса Шевченка, складаються отсі статті: І. Кашинський: Не забудьте помянути; В. Дорошенко: Шевченко в салдатах; І. Квасниця: Культ Шевченка на Радянській Україні; В. Немирич: Незнані ілюстрації до „Кобзаря"; Л.Ганкевич: З Шевченківського свята у Рівному; З театру на Україні; Марко Антіох: Сонети; Карло Ельвальд: Мигятурі; Н. Відгородський: Оплакування кутра земля; Живі літаки; Диявий квіт; Новий календар у Туреччині; Судьба квітів; Гора Синай; Жорж Санд; Мала Фадета; Веселий кутюк; Загадки і т. н. В числі 24 ілюстрації. — Адреса ред. і адм.: Львів, Руська 3. — Чвертьрічна передплата 7 зол.

КУЛЬТУРА місячник культурного, суспільного й політичного життя. Ч. 1—3, січень—березень 1926. Зміст: Н. Лазаренкевич: Ідеольогічний хаос націоналістичного табору. В. І. Ленін: Три джерела марксизму. С. Городецький: 1905-ий рік на Україні. С. Зарудний: Про кооперацію. З недрукованих поезій Івана Франка: Ex nihilo. Ю. Волкер: Баллада про ненароджену дитину. В. Вайнер: Старі й молоді. В. Еллан: Лист. В. Еллан: Бастілія. В. Блакитний (портрет). М. Хвильовий: Синій листопад. Єреванрут: Люлька. „Наші" за кордоном: 1. „Євангельські діви", 2. Громком був... тай загув... 3. Микита з Атен, 4. „Радикально - демократичний центр". 5. Українські соц. демократи. 6. „Професора-доценти" тай одна „очеркдець". Шляхи розвитку української літературної мови. Руські вчені до Станіслава Грабського (лист Смаль-Стоцького).

„МОЛОДА УКРАЇНА." Ілюстрований журнал для всіх. ч. 2. Лютий. Зміст: 1) Михайло Середа — Князь Корецький; 2) Адольф Клясен—Як роблять пера до писання; 3) Федір Достоєвський — Одеа у вечорі; 4) Карло Ельвальд — Павук; 5) д-р Л. Кобилянський—Реком; 6) Антоль Сташек—Народ собі; 7) Сто літ фотографії; 8) П. Лопенко: Ліхі зубища; 9) Фріц Гайзен—Вороги книжок; 10) Радість із праці; 11) Яр. Мандюкова—Дещо про карликів; 12) д-р Микола Чайковський — Іграшки з числами; 13) Всячина. — Додаток „Дикі звірі".

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Орган ревізійного союзу українських кооператив. ч. 13. Зміст: Правова з рук не випускає. Спір про ціну цукрових буряків. З Краєвого Т-ва госп. „Сільський Господар" у Львові: Державний кредит на допомогу весняним засівам 1926. Кооперативний збут худоби в Німеччині (докінчення фейлетону). Молочарство: Про виріб сира: Сушарня. — Дозрівальня. —Кімната для витворювання пари.—Уладження кухні. Наша кооперація поза границею: З життя українських кооп. організацій в Празі. Хліборобство: Весняна управа сіножатей, люцерника і конюшини.—Як приготовляти ріллю під цукрові і паші буряки? З Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Ціни.

„НАША СПІЛКА". Часопис для українського селянства. Прага. Лютий, ч. 7. Зміст: К. Коберський: Де наш дім. — Е. Совенко: Кооперативні двори в Чехословаччині На битий шлях. На тему річниці 1905—1907. Чому нам потрібна „Січ" та яка вона має бути. Пасічництво України. Враження з поїздки на західні землі.

„УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО", орган „Взаїмної помочи українського учительства". Зміст: Не тратьмо надій. Нагла справа. А. Алінкевич: Короткий нарис історії „Взаїмної помочи". Ще про шкільні бібліотеки. Дописи. Звіти з поїздок делегатів. Учитель Августин Домбровський.

„SLOVANSKY PREHLED", ч. 3—4. Зміст: Dr. E. Denes: Problemy slovan. polityky. Dr. E. Janousek: Polsko a svetova valka. Dr. M. Szyjkowski: Nejnovejsi proudy v soucasne polske Poesi. Dr. P. Probaska: Srbocharvatska moderni povidka a roman. Dr. I. Slavik: V predvecer ruske revoluce brezn. Dr. J. Polivka: jubileum Akademie v Leningrade. J. Kupa a: Z knihy „spadcyna". Rozhledy po slovanskem zivote. B ohledu slavanských krajin mimo nimi: U. S. S. R. Volby do selskych sovetu. „Kulak" na Ukrajine. Uvetova akc. Ukraj. vydav. drukarstvo. Ukraj. akademie. Ukrainsack-Polsku Ontzka ukrajinske univerzity. Ukr. socialisticko-radikalni strana. Ceskoslovensko-Pravni straska jazykove otazky Podkarpatske Rusi. Literatura: Etnogr. mapa Ukr. Socist. Radjan. Resp. D. Antonovic: 300 rokiv Ukr. teatru.

„ZDROWIE". Marzec 1926. Nr. 3. Organ Warszawskiego T-wa Higienicznego.

ОПОВІСТКИ.

Пластова Академія з нагоди 15-ліття істнування Українського Пласту відбудеться дня 31. мая ц. р., о чім повідомляє українське громадянство і товариства *Ювілейний Комітет.* 1—1

Засідання історично-філософічної сенції відбудеться дня 14. квітня ц. р. о год. 7. вечером в канцелярії Наук. Тов. ім. Шевченка з порядком: Вибір нових дійсних членів. — За управу секції: Д-р М. Кордуба директор, д-р І. Крипякевич секретар.

Дрібні оголошення.

МІД бжільний, лічничий під гарантією в 5-кілевих пушках 12 зол., 10-кілевих 23 зол. за готівку при замовленню 50 сот. дешевше. Опаковано і оплачено висилає на бажання Янчинський і Ска Городище п. Козлів. 1478 1—3

ШВЕЙСЬКА РОБІТНЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ. Львів, вул. Софії 25., виконує всі шевські роботи скоро й солідно. 14326) 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ПІСТ Російські сардинки (москалі) 100 штук в деревяній бочівці за 6 зол. франко кожда почтова станиця висилає за посилкатою

А. Маєрчик КРАКІВ, Павіяска 30 Гуртівникам опуст. 1457 3—3

Волосся, їх ріст, усунення їх випадання, знищення брів і рясів, уможливлює тільки одинокі, радикальне, внутрішне средство таблетки „C R I N" пор. під надзором наук. помаг. в Хем. Фабр. „ESKA" в Познані. До набуття в аптиках і дрогуеріях по зол. 6 за слоїк. Научні проспекти безплатно, там або в фірмі **ДЕНКОВСКІ і РЕПА, Львів, пл. Бернадинська 17.,** телефон 49-50. Виключні представники на Львівське Воєводство. 1393a 5-5

Оказійна продаж на СВЯТА!

Нововідкритий магазин мужеських одягів у великім виборі по дуже низьких цінах, тільки у фірмі

А. БАРАХА

1466 **Львів, вул. Різницька ч. 6.** 4—6

Найбільше витривалі, світової слави пневматики „MICHELIN" що їх фабрична ціна знижена тепер 5 пр. 1423 a) поручає 3—5

ВИТОВД ТРАНДА

Авто-гараж і механічні верстати Львів, вул. Подлеского ч. 2.

Рік основання 1887.

НАЙЛІПШІ ГОДИННИКИ — — — — — — — НАЙГАРНІЩУ БІЖУТЕРІЮ

купуйте тільки у **І. Зельтенрайха,**

1419 **Львів, Марійська площа 5.** 7-13

Десять зол. може вже принести вилину виграну в класовій льотерії. По одержанню замовлення кореспондентною пересилаємо льоси і долучуємо чек П. К. О. вільний від порта на пересилку ціноти.

Ціна льосів I. класи:
1/4-10 зол. 1/2-20 зол. 1/1-40 зол.

Шанси гри величезні.

Що другий льос мусить виграти.

Виграні: 400.000, 250.000, 150.000 100.000, 50.000, і т. д. і т. д.

Банковий Дім **ШІЦ і ХАЄС** Львів, Марійська 7. 1394 8—10

ВАНИ тревалі цинкові зол. 26. деинде гірші по зол. 40. 1462 поручає фірма ванен 3—10

Адальберта Заяця

Львів, Оссолінських 14. Тел. 40—32.

ЛІНАРІ СПЕЦІЯЛІСТИ

поручають до плекання діточого тіла

Пудер, мило, крем Bébé Шофмана.

Пудер лічить всілякі недокагання шкіри, мило їм запобігає, а крем стосується тоді, коли ділання самого тільки **пудру Bébé** показалося 1424 недостаточним. 1—2

Читайте! Передплачуйте!

„НОВУ ХАТУ"

журнал для плекання домашньої культури.

Виходить раз у місяць у Львові.

Адреса: **„НОВА ХАТА", Львів, Руська 18.**

Вже появилося 4. число за квітень 1926 з великим додатком весняних мод для пань і дітей, до яких можна замовляти готові крої. Кожна пані має змогу само невеликим коштом вшити вбрання для себе й своїх дітей, без помочі кравчині.

Замовляйте крої і взори до ручних робіт. Окремий відділ ручних робіт з народними й модерними вишивками. Ілюстрації оригінальних народних строїв з пояснінням. — Для господинь ради з домашнього господарства, кухні та городу. Знамениті приписи на печиво на свята.

Передплата на чверть року 5 зол., на пів року 9·50. Для закордону на рік 3 дол.

Читайте! 1482 1—1 Передплачуйте!

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 70. (10.745). Львів, середа 31. березня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 пв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чи „causa finita"?

(Надіслана стаття).

I.

Статейку, помішену в одному з останніх чисел „Діла", в якій писалося про затвердження Римом целібатних заряджень станиславівського й перемиського епископів, надписала Хв. Редакція словами: „Roma locuta, causa finita". Виходило би, що по думці Хв. Редакції буде все в порядку, що для нашої церкви, для нашого духовенства, справа дійсно покінчена, бо Рим сказав своє слово.

Я смію бути иншої думки.

Не входжу в те, чи інформація „Діла" відповідає вповні правді, чи може вона не зовсім вірна. Беру річ принціпово і тільки з такого становища хочу сказати кілька слів про порушене в інформації питання.

Принціп: „Roma locuta, causa finita" має своє значіння головно тільки в ділах віри й моралі. Це ясне. Дійсно, в ділах віри й моралі папа поруч вселенського собору має рішаючий голос у цілій католицькій церкві, до котрої належимо й ми, галицькі Українці.

Зокрема для католиків латинського обряду має папа також авторитетний голос у всіх инших церковних справах: дисциплінарних, літургічних, адміністраційних і ин.

Та зовсім инше діло з католиками східного обряду, зокрема з нами. Миж приступили до унії на берестейському синоді (1596) з деякими застереженнями. Ці застереження Рим приняв і нераз їх підтверджував. Які це були застереження, — згадувати не треба. Про це писалося вже доволі часто і давнішими літами і останніми часами. Про це знаємо добре і ми, знає про це і Рим, бо й недавно ми йому це кілька разів пригадували у ріжних меморіялах.

Силою тих застережень ніхто не має права щонебудь зміняти у наших обрядах, звичаях і традиціях. Навіть папа не є тут компетентний, хочби на основі принятих зобовязань.

Які ж є законні шляхи, коли треба завести яку конечну реформу в нашій церкві? Бо такі випадки можуть бути і дійсно бувають. Одиноким законним шляхом це тільки провінціональний синод. Тільки ухвали провінціонального синоду, потверджені папою, мають для нас обовязуючу силу. Поза тим виключно лише в крайно наглих випадках, коли скликання синоду є неможливе, можуть епископи за згодою папи вводити конечні реформи. Очевидно, тайна „дипльоматія" тут виключена.

Отже ані сам папа, ані тим менше самі епископи, а вже зовсім ні поодинокі епископи на власну руку не мають найменшого права заряджувати щонебудь, що противилося би нашим обрядам, нашим звичаям, нашим традиціям.

Чи справа введення у нас загального целібату є такою наглою, чи скликання провінціонального синоду є тепер неможливе, про це позволю собі сильно сумніватися.

Тут мушу ще раз піднести, що мені тепер не йде про самий целібат. Тут іде про принціп. Коли зломиться безкарно раз закони нашої церкви, то де запорука, що не зломиться їх другий, десятий раз? а в такому разі на чому ми стоїмо? Поминаю згіршення з приводу нельояльности у відношенні до врочисто принятих на себе зобовязань, поминаю ширення анархії згори, поминаю небувалі в церкві большевицькі методи; але не можу зрозуміти тої легкодушности найвищих церковних кругів у підкопуванні основ української католицької церкви, і всякої унії загалом. Чи вони не уявляють собі наслідків їх протизаконного ділання? Чи їм не ясно, що ніяка інституція не може вдержатися без законних підвалин? Чим-же буде ціла наша тзв. „унія", коли позбавлять її тих підвалин, коли кожному буде вільно їх „реформувати"?

Я хочу вірити, що до такого злочинного діла Рим не може приложити своєї руки. А коли би так справді сталося, тоді мусимо голосно й відкрито сказати, що наш послух у таких ділах має свої законні межі навіть у відношенні до Риму. Ми не можемо допустити до ломання законів нашої церкви ні з якогобудь, хоч би найвищого боку.

А наші учені богослови, передовсім каноністи, повинні вже раз занятися східним канонічним правом, повинні вияснити науково законне становище нашої церкви у відношенні до Риму і зясувати компетенцію наших епископів. Ми не можемо висіти постійно в повітрі, ми не можемо бути вічними байстрюками.

А покищо я стою на тому, що „causa finita" ще зовсім не є, бо рішати ту „caus-y" взялися люде без належної компетенції.

Ми маємо свої канони, канони східної церкви, і в таких справах тільки ті канони нас обовязують. Ми вправді католики, але не латинники, і канони латинської церкви нас зовсім не обходять, як латинників не обходять канони східної церкви.

о. П. П.

II.

Ми подали в цілости пояснюючу статтю авторітетного народньо-церковного діяча (зі зрозумілих причин заслоненого криптонімом П. П.) а тепер дозволимо собі на кілька заміток на маргінесі тієї статті.

Про приложення в даному випадку слів: „Roma locuta, causa finita" — зайвим було би говорити, бо розглядаючи докладніше в окремій статті їх суть, оцінили ми їх таксамо, як о. П. П. Друге питання уміствлюється в тому, чи наша інформація є вірна. Під присягою не можемо ствердити її вірности, одначе ми її не скопили з повітря, тільки одержали з компетентних львівських церковних кол. Одначе коли б навіть відкинути джерело тієї інформації, то попередня практика станиславівського й перемиського владик, то прецеденси, які вже заістнували, не можуть поставити в сумнів поданої нам інформації. Принціпове відношення до девізи: „Roma locuta, causa finita" о. П. П. не розходиться з нашим становищем, як свідчить передовиця з 30. ц. м. Також оцінка тієї девізи, чи краще: звичаєво-юридичної дефініції всеціло покривається у нас і в о. П. П.

Але з одноцілого відношення й однозгідної оцінки до „римських" приймів слабу вісточку потіху. І наші епископи, і Рим ламлять не лише традицію і права унійної церкви, але й діється це незаконним шляхом. Покликаними до зміни організаційних напрямних унійної церкви є не епископи і не Рим, а провінціональний синод. Свята правда! Та що зробити, коли епископи і Рим нехтують цю єдино правну установу, коли вони самі вважають себе законодатною і виконавчою владою гр. кат. церкви? Не знаємо, чи є спромога заставити наші церковні верхи, скликати провінціональний синод. Цю справу повинно розглянути наше духовенство. Розуміється, коли так, то треба негайно приступити до переведення цеї думки в життя, щоби скоротити стан ex lex, щоби в корені роздавити розкладову акцію, щоби усунути духа анархії. Нам здається, що епископи не бажають собі скликання провінціонального синоду, цеї єдиної правної установи гр. кат. церкви і тому здійснюють свої „реформи" тайно, терором, і тому проголошують „реформаторські" почини та їх quasi—законність в тісному гурті довірених, підчинених собі людей і то „під клятвою".

Така поведінка вказує, що тут маємо до діла з нечистою справою, яка лякається денного світла. Невиключене, що колись владики скличуть провінціональний собор, але в умовах для себе корисних, коли матимуть певну більшість. Роля його матиме тільки формальний характер: затвердити, дати post factum законну основу незаконним і вже довершеним „реформам".

Шан. автор звертається з апострофою до наших каноністів, щоби вони вказали на канони східної церкви і на випливаючі з них компетенції епископів. Сумнівним є, як виказала недавня боротьба в справі целібату, чи найдуться у нас в більшій кількости духовники, які матимуть відвагу виступити проти незаконности епископів, заслоняючись канонічним послухом, які будуть почуватися до обовязку більше шанувати канони, як гнутися в чотири погибелі перед всевладними, автократичними владиками. З другого боку сумнівним є, чи епископи схотять повинуватися канонам східної церкви, себто чи — закоштуваши з дерева римського цезаро-папізму, схотять признати свою беззаконність?

Ось питання, на які шан. о. П. П. не дає відповіди. Що станеться тоді, який вихід з безвихідного становища?

Признаємося до безсилля в тих справах, до безсилля, збільшеного відсутністю повної компетенції. А признаючись до того, лякаємося розгоріння страшної внутрішньої боротьби, тим страшнішої, що на церковному підкладі. Від боротьби на церковно-організаційному підкладі вже тільки один крок до релігійної війни, яка вже й ведеться в станиславівській дієцезії. А це значить підірвання й розбиття вже й так надломаних наших сил, повна розтіч, депресія, розвал, затрачення ширших горизонтів і поглиблення руїни. Без пересади слів ствердити, що теперішнє становище унійної церкви є ідентичне зі становищем унії в XVII і XVIII ст. Криються в ній тепер ті самі небезпеки, що тоді і ждуть нас ті самі висліди і наслідки боротьби. Не значить це, щоби ми відпекувалися від обовязку протиділати анархічно-розкладовим затіям, але в тому протиділанні відкидаємо самостійну акцію, а піддаємося без застережень нашим відповідальним і кермуючим громадським чинникам.

Еспанія, Швеція, Польща про Женеву.

Скромні та нескромні заяви.

Міністри закордонних справ від держав, що брали участь у женевській конференції, вернувшись до дому, мусіли боронити своєї лінії та тактики на нарадах Ліги Націй. Становище великих держав: Англії, Франції, Німеччини, нам уже відоме. Тепер прийшла черга на менші держави, ті, довкола яких повстала боротьба за право їх зрівнання з великими.

Еспанський міністр закорд. справ Янгуас не сумнівається щодо даних, які має Еспанія на членство в Раді Ліги Націй, одначе стверджує дуже стриману, примирюючу ролю своєї держави підчас женевських дискусій. Еспанію не вяжуть локарнські договори, але вона прямує

Модні вбрання для пань на костюми, плащі, мунцькі сукна, шовки, шифони поручає по низьких цінах фірма

АНТІН УЗЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філії в Тернополі і Стрию.

Red. czas. „Dilo" Pr. 145/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 66 (10741) z dnia 26. marca 1926 roku pod tytułem: „Polska polityka i Liga Naciji" a) między słowami: partja mowi... a słowami: O jednak czasu b) między słowami: Ukraińcow... a słowami: Ci szczo zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej że zatem zarządzona przez Prokuraturę dnia 25. marca 1926 i w tym dniu wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r.), zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 100 zł. — Lwów dnia 26. marca 1926.

Nawel.

ватиме до зміцнення солідарности держав і до проведення цих договорів у життя.

Шведський міністр закорд. справ Унден відбивав атаки консерваторів, що він не лишився вірним визначеній йому лінії і зрікся місця Швеції в Раді Ліги, в користь Польщі або Голяндії. Швеція таким доказом своєї доброї волі мала на меті полагодити женевську кризу. Зрештою вона стояла на становищі, що поділ місць у Раді Ліги повинен бути, крім нового члена, надалі незмінений.

Тільки польська соймова комісія закордонних справ у дискусії над експозе міп. Скшинського, не пробувала бодай про „людське око" зазначити, що Польща при найближчій сесії шукатиме засобів порозуміння з иншими для врятування льокарнських договорів. Усі посли одноголосно заявили, що Польща мусить домагатись постійного місця в Раді Ліги, яке їй належиться. Бразилія є також тої самої думки. Не є виключене, що число кандидатів на цей конкурс „великих держав" до осени ще збільшиться.

Німеччина в комісії над організацією Ліги.

Німецьке міністерство закордонних справ одержало телеграфічне повідомлення від секретаріяту Ліги Націй, щоби призначила свого делегата, який міг би взяти участь у працях комісії над статутом Ліги ция 10-го мая. Головною метою цієї комісії буде підготовити з юридичного боку питання про скількість членів у Раді Ліги Націй і процедуру їх вибору. Вона не має такого характеру як комісія для розброєння, що працює під знаком Ліги Націй, а є комітетом, який має заняпятись самою Лігою Націй, деякими основами її організації. Тому й виринули сумніви, чи німецький делегат взагалі може брати в ній участь. А проте запрошення вислане до німецького уряду вказувало би, що в Лізі Націй уважають уже вступ Німеччини до Ради Ліги порішеним, тільки справою формальности.

ПІКЕР ANTIQUE
БАЧЕВСЬКОГО

З боєвої політики фашизму.

Чужинна преса передає одночасно кілька ріжних звісток про нові прояви діяльности уряду Муссолінія. Англійці затрівожені чутками, що Муссоліні виступав як французький агент Туреччини, щоби Франція відступила Туреччині мандат над Сирією в заміну за господарські уступки. Порозуміння Франції, Італії та Туреччини мало би паралізувати пляни Англії супроти Іраку, Трансйорданії та Палестини.

З нагоди семих роковин основання фашизму Муссоліні видав маніфест, де заявляє, що останки його політичних ворогів будуть знищені, а ідеал фашизму буде здійснений усіма засобами та проти всякого опору. Італійська преса у зв'язку з відомостю про намірену димісію головного секретаря фашистівської партії Фаріначі (оборонця вбийників у процесі Матеотія) подає до відома, що Муссоліні одночасно з цією димісією проголосить нову програму праці фашизму. Ця програма є потрібна тому, що після повного розгиття опозиційних партій фашизм мусить звернути свої сили в иншім напрямку.

Абд-ель-Крім приготовляється.

За які три тижні погода в Марокку дозволить Французам і Рифенцям почати знову воєнні операції. Тому появляються щораз частіші звістки про переговори з метою замирення. Французька офіціяльна преса старається піддержати настрій між суспільністю, що такого замирення нелегко добитись. У французькім парляменті почувається зростаюче схвилювання: чи треба буде далі вести війну. Обережність супроти повторюваних мирових пропозицій ріжними агентами Абд-ель-Кріма є подиктована браком інформацій, наскільки Абд-ель-Крім є в критичній ситуації. Він веде величезне листування двоякого роду: в одних листах звертається до мирних почувань Европейців, а в инших підбурює мароканські племена до дальшої війни. Роля цих племен є рішаюча для дальших успіхів війни; піддержуючи або покидаючи Абд-ель-Кріма, вони перевалюють виграну в один чи другий бік.

Серед російської еміґрації.

Погляди Кускової на СРСР. і еміґрацію.

Відома російська публіцистка-емігрантка Е. Д. Кускова виголосила в Парижі 16. березня величезний виклад на тему „Сдвиги в России и эмиграции". Дня 21. березня відбулася дискусія над тим рефератом. З приводу самого викладу і дискусії розвинулася обширна дискусія на сторінках російської емігрантської преси уміркованих-демократичних напрямків. Сам виклад переданий дуже докладно разом з дискусією в паризькому органі Мілюкова „Послѣднія Новости". Кускова належить сама до емігрантської групи республиканско-демократичного обєднання, що на його чолі стоїть Мілюков, хоч вона не зовсім погоджується з тактикою того обєднання. Висловлені Кусковою думки та погляди гідні того, щоби з ними познайомити наших читачів.

Тенденцією викладу Кускової було те, щоби причинитися до приспішення процесу „засипування рова горожанської війни", очевидно, між російською еміґрацією і Росією. Вона кидає гасло вичування еміґрацією теперішньої Росії, яка вже не така, як була колись, яка цілковито змінилася. Вправді емігрантська преса знайомить еміґрацію до деякої міри з подіями в Росії, але вона цілковито не знайомить нікого з назріваючими там великанськими соціяльними процесами. Ця преса засліплено упереджена до всього більшовицького, стало переочує дійсні та цінні досягнення радянського життя. Замість серіозно студіювати сучасну Росію та знайомити з нею світ, еміґрація засипує чужиців нікому непотрібними меморандумами.

А в Росії довершуються тимчасом „великанські зміни". Наші за все є там нечувано сильна влада, якою можуть бути задоволені всі любителі сильної влади. „Колись в часи терору серед еміґрації кружляли відомости про те — каже Кускова — що більшовики зарубали якогось архимандрита і зробивши в нього котлєти давали їх монахам їсти. Ясно, що це було видумкою. Але не те важне, що архимандрита не їли, а важне те, що булиб їли, як би їм наказали це більшовики. Така була істота влади, з якою не може зрівнатись ніякий фашизм і ніякий період нашої історії". У більшовиків на кожній точці, навіть на найнизших постах була якась чортівська воля до влади. Тепер ця влада до деякої міри обмежена під впливом многих стихійних процесів у масах. До них належать політичні, економічні, релігійні і инші процеси. Бухаринський клич „багатійте", змінений Калінінським кличем „осередняйтесь", був виразом життєвої конечности. В Росії повстав новий соціяльний устрій, що витворює нову соціяльну верству (і не одну), яку не все можна відріжнити від правлячих кол. Хтось там приймає комуністичну маску та опановує Росію під тою маскою. Словом у Росії відбувається „скажена" революція. Дехто каже, що це еволюція влади. Кускова твердить, що це еволюція не влади, а Росії.

Та все те відбувається там стихійно, несвідомо. Свідомих політичних процесів у Росії нема. А більшовицьку владу обмежують не свідомі, а виключно стихійні процеси. Свідомі процеси відбуваються там виключно тільки в комуністичній партії.

Еміґрація попала в якусь незрозумілу та неоправдану гордість. Вона вважає, що виключно вона зберігає честь і достоїнство Росії. Зате стидно, що вона собі присвоїла ту честь і достоїнство та побавила відібрала їх від уського російського народу. Вся еміґрація є покоїною стороною, а тому й дивоглядна її гордість і зарозумілість. Гордість треба відкинути, треба зблизитися до Росії, треба вдивлятися в невсипущо обличча тієї Росії, що тво-

13)

Лист з села.

(Продовження.)

Наші кооперативи є в початках свого розвитку. Вони є тільки добними, анемічними посередниками між міським і то чужинним продуцентом і сільським консументом. Очевидно, є це їх початкове, примітивне завдання. Головним завданням кооперативного руху є стати центром економічного життя нашого населення, монопольним посередником нашої продукції і консумції, збувати всі продукти нашого села і відпроваджувати в сільську гущу всі продукти нашого міста. Вкінці завданням кооперації є виелімінувати чужинний товар, що найменше привабливий, створити свої кооперативно-промислові підприємства. Тільки тоді наше співдільництво стане на міцних ногах, тільки тоді захопить більшість нашого оборотового капіталу, тільки тоді зможе ним користуватися і мати з нього користи.

Пригадую собі терпку дискусію яка розвинулася була в своїм час, на сторінках „Діла" з приводу статті п. М. Кузьмина про організацію збуту збіжжа. На жаль, і досі та справа наладнана слабо, а радше зовсім не наладнана. Те саме торкається всіх инших продуктів села.

Деякий крок вперед зроблено в напрямі заспокоєння села власними виробами найконечнішої потреби. Маємо вже свої фабрички пасти і мила. Але — на жаль — не маємо ани одної перетвірні селянських продуктів. Не маємо сушарень овочів, ні перетворень на мармеляду, оцтові вина і т. п. Безліч овочів марнується в селах віддалених від міст, овочі не мають майже ніякої вартости, а тимчасом ані не зорганізовано експорту овочів, ані не створено їх перетворень. Так само досі не маємо кооперативних млинів. А прецінь одна „Народня Торговля" скільки лише муки продає річно. Чи конечно збіжжа, головний продукт нашого селянства, мусить за безцінь перейти через руки цілого ланцюха спекулянтів, щоби опісля з 20 проц. добавкою вернути у формі муки до тогож таки селянина? Отже не лише збут, але й перемил та перетвір сільських продуктів не є в нас налагоджена. Не говорю вже про те, що поширення фабрики мила та створення фабрики свічок та сірників — це одно з перших завдань нашого співдільництва. При тому не слід покидати и думки, видвигненої і навіть в підготовних зачатках реалізованої перед війною о. прал. Гвоїнаровським про створення цукроварні. Та це все пісня дальшої будуччини. Зазначую при тому, що мої замітки не є звернені на адресу наших кооператорів, які без сумніву краще від мене визнаються в цілях і завданнях кооперації та звертають всі свої зусилля в напрямку їх здійснення, тільки на адресу ширшого загалу, який — залишений щоденними турботами — не все має відповідну перспективу в ділянці кооперації.

Ще на одну справу бажав би я звернути увагу наших кооператорів. В двох селах над Дністром стрінув я до 300 гектарів вартісних. Що друга хата має гектарки вартісні, це відомо, що мають від 1 до 2 морги грунту і тяглом допомагають собі в злиденному прожитку. А ж вони гарні ґрунти. Колиб всі ті вартісні обєднати, колиб поширити там управу льону й конопель, колиб наладити експорт, то можнаб довести до гарних висліпів і дати населенню гарний заробіток. Тим способом бажав би я звернути увагу наших кооперативів на конечність двигнення домашнього промислу в спілдільницьких рамках.

Не беруся вказувати на инші завдання нашої кооперації. Я звернув увагу тільки на те, що мені кинулося у вічі підчас побуту на селі. Розвести дискусію на порушені теми, висвітлити становище до них нашої кооперації, зробити відповідні висновки та згідно з ними направити систематичну працю, це вже не моє завдання. Сподіюся, що порушені питання найдуть відгомін в колах — як звичайно говориться — компетентних чинників.

Одначе на перепоні здійснення всіх тих завдань нашого співдільництва стоїть недостача капіталів і недостача людей. Що торкається цієї останньої недостачі, то можнаб іще видержати. Вже тепер маємо невеличкі ради досвідних кооператорів. За те важна справа з капіталами. Тут перепони просто неможливо подолати. А всетаки в кожній безвихідности треба шукати виходу і треба конечно найти його.

Наша кооперація недужає на грошеві сухоти, не має оборотового капіталу, без виглядів його здобути. В таких умовах було би гріхом робити докори керманичам нашої кооперації. Вся мудрість, весь дотеп, ініціятива і т. п. на ніщо не здалися, коли нема оборотового капіталу. Треба його здобути, але як і від кого? І тут знову мусимо апелювати до власних сил, мусимо спиратися на них. Ми є могутні — числом. Сім мілионів — це сила і велич. Колиб кожний член української нації річно зложив у формі паю в кооперативі лише 1 (один) зол., то ми розпоряджалиб річно сімома мілионами золотих. А з таким капіталом можна щось починати. В тому напрямі слід розвинути пропаганду в читальні, на вічах, на зборах, в школі, в церкві в кооперативі. Треба видати відповідні легічки, товкти цю справу постійно в популярній пресі, вказувати на неї при кожній нагоді. Мусимо збудити віру в нас самих і насталити волю в тому напрямку. Тут нема нічого неможливого. Слід поширювати досі вузький гурт членів поодиноких кооператив, слід змагати до того, щоби кооперація вдала в одну лаву весь наш загал, слід постійно вказувати на вагу і потребу оборотового капіталу. Правда, сьогодня в нас країна посуха на капітали взагалі, а на селі зокрема. Одначе колиб при кожній нагоді звертано увагу на значіння кооперації, (весілля, хрестини забави), то це гасло мусілоб найти відгомін. Нехай би кожна хата в селі віддала до обороту у формі паю тільки одно яйце тижнево, то вже збереться величезна сума за рік.

Опісля ми повинні розпочати заходи щодо здобуття дешевого, а гнучкого реального і творчого кредиту у наших американських земляків, та це вже не підходить під мою тему. (Продовження буде)

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком свіжу цитрину, до чаю, лемонияди, капусти, борщу і т. п.
Дешеве, здорове, смачне, практичне.
1247а **Жадайте у всіх складах 19—75 „Народної Торговлі".**

риться там, у краю. Містика еміграції, що позбавляє Росії чести і гідности, є негідною і шкідливою.

Невідрадне положення еміграції і трагедія її вегетації заключається, в тому, що вона не має ніякого завтра. Вона займається не справою батьківщини, а самоспасенням. Нецільність пробування на еміграції, туга за батьківщиною і почуття безнадійности лягли в основу настроїв, що дістали назву „возвращенства".

Російський нарід визнав радянську владу. Цю думку починає собі подекуди засвоювати і еміграція. Нарід визнав її „де факто". Кускова бажає, щоби він її визнав і „де юре" шляхом виборів усіх державних органів. Всі еміграньскі групи, що хочуть поборювати більшовизм, не нають ніякого революційного патосу. І якщо між еміграцією є „герої фронту", то нема в ній „героїв партії". Теперішня еміграція не є нічим иншим як слабою опозицією, що перекочувала з Москви за кордон. Всі сидять далеко від батьківщини зі словами про тактику, але без самої тактики. Для проведення в життя революційної тактики нема ніякого звязку, ніякого „злучного реміня" з Росією. В 1916 р. можна було назвати усіх людей, що стануть на чолі влади по повалені царату. „А тепер? — Можете ви назвати — питає вона — тих, що стануть на чолі влади по комуністах?"

Еміграція веде невідповідальну тактику, що грозить ще більшим розривом з Росією. Як би перевести в Росії плебісцит, чи потрібні там заграничні товари, то все населення сказало би: так! Поборюючи заграничні кредити, еміграція поборює не інтереси більшовиків, а інтереси народу. Тим самим еміграція зриває з народом. Мораль еміграції у відношенні до більшовиків повинна бути така як мораль Кутлєра, що укріпив червінець не для більшовиків а для населення.

Дискусія над викладом прибрала подекуди нечувано скандальні форми, а при кінці в часі відповіди Кускової на закиди оппонентів приняла всі форми скандалу, який зліквідувала аж паризька поліція. Кускова мала між слухачами значне число беззастережних прихильників. І саме між прихильниками та противниками йшли перепалки, що нарешті приняли описані форми. В дискусії забирав слово і Мілюков, що формулував тактику свого республікансько-демократичного обєднання. Вона заключається в двох точках: 1) непохитно-непереєднана революційна боротьба з радавладою; 2) допасовування її до боротьби, що відбувається в нутрі Росії. Мілюков висловив надію, що Кускова признає свої льогічні висновки хибними, та прийме в цілости тактику респ.-дем. обєднання. Якщо ні, то він мусітиме з нею політично розійтися, бо він не може миритися з владою, що знищила Росію, тобто більшовиками, до чого завзиває, на його думку, Кускова.

В своєму викладі Кускова була не все ясною, вона багато не договорювала. Але гаряча дискусія, видно, подразнила її до тої міри, що вона „відкрила душу" у кінцевій своїй відповіди. А тому ми наведемо з неї деякі яскравіші місця в цілости:

„Коли „патріот" Адексиньский — каже Кускова — боронить окупацію Бесарабії Румунією, а більшовики вимагають її звороту, то я не можу бути в одному ряді з Адексиньским. Коли Коковцев одобрює компроміс Н. Кутлера, що закріпив радянського червінця і одночасно невдоволення з віддавшогося більшовикам генерала Брусілова, я не можу йти з ним. А я кажу: воно обидва робили спільне діло і я пропоную вам вшанувати память покійного Брусілова, бо він творив червону армію, а червона армія є російською армією. Я бачу, що будуччина Росії твориться на тих червоних ватагах. — Наша боротьба з теперішньою владою не те, що боротьба з давньою владою. Перед нами непосильно важке завдання — перетворити обличчя російського народу. А для цього потрібні глибокі культурні процеси. Народ дістав свободу і право. Німці та Чехи зуміли їх взяти і затримати а російський нарід кинув їх в пащу більшовиків. І тому наша боротьба така трудна. Кажуть: ми тут несемо прапори а там несуть хрест! — Які прапори ви несете? Коли ви їх показали недавно народові (часи інтервенції!), то він вас викинув сюди, Заки їх носити, провірте насамперед, чи це направду російські прапори ви хочете нести? — Коли в 1921 р. нарід гинув, не можна було продумувати над тим, з ким йти до нього з допомогою. Тоді можна було йти тільки з радянською владою, а пани революціонери тоді не квапилися, щоби її повалити. Я й тепер шукаю революціонерів у білий день зі світлом і не находжу. Їх тут немає. Революція росте в Росії і там кують ся засоби для неї. там є і прапори. Ось звідки береться мій клич: єднайтесь! В Росії йде боротьба без ніякого бажання нашої допомоги і ми їй лише перешкаджаємо „зарубежними віздами". Місія еміграції в утворенні одного фронту з новою Росією. Забути минуле! Поставити на ньому хрест. Деякі люде кажуть, що, якщо спасення Росії прийде при допомозі радавлади, то вони його не приймуть. Я думаю, що еміграція не прийме того спасення навіть тоді, коли воно прийде від російського народу, бо вона хоче, щоби воно прийшло від „вождя" (Миколи Миколаєвича!). Щоби цього не було, я вважаю зверзути увагу на теперішню Росію, пізнати її, зжитися з нею і закинути „викопаний між нею та еміграцією рів".

Безперечно, що ці погляди Кускової визнає велика частина російської еміграції. Те, що Кускова змагалася проголосити їх в найбільшому осередку російської еміграції Парижі, де до того найсильніше заступлені „непримиримі" монархісти, доказує, що в психіці великої частини російської еміграції назріває перелом у відношенні до радвлади. Серед неї відбуваються дійсно великі психічні здвиги в сторону компромісу з теперішнім режімом у Росії.

в. м.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Компромісова провізорія. — Уступлення мін. Здзеховського?

Польська Рада мін. ухвалила на засіданні 29. III. буджетову провізорію на квітень. Провізорія найшлася на засіданні сойму 29. III. Після засідання ради мін. розійшлися чутки, що в справі буджету видадуть урядовий комунікат. У колах лівиці, що входять у склад уряду, зазначують у звязи з тим що можливе є уступлення мін. Здзеховського на протязі двох найближших тижнів.

Так кризу, що тривала десять днів, полагоджено 29. III.

Вечером було засідання клюбу ППС. Прийняли до відома звіт соц. міністрів у справі заключеного компромісу. Опозиційні посли ППС. критикували компроміс.

Сейм відіслав будж. провізорію до комісії.

На засіданні польського сойму 29. III. почалось перше читання проєкту закона про будж. провізорію на квітень. Пос. Сохацький (ком.) критикував уряд і зголосив внесення відкинути проєкт на знак недовіря до уряду. Пос. Вижиковський (Визв.) також критикував теперішній уряд, головно економ. плян мін. скарбу та в імені клюбу заявився проти будж. провізорії. Пос. Соха (Хлопс. сторон.) предложив перенти до денного порядку над буджетовою провізорією з огляду на екон. політику й з огляду на партії, що попирають уряд. Предс. Дашинський заявив, що внесення Сохи не дасть під голосування як суперечне з регуляміном і що вплинуло внесення пос. Валерона на відкинення провізорії. В голосуванні внесення Валерона відкинули і будж. провізорію відіслали до комісії.

Двайлива газдиня чуливое тілка мила
„ОЛЕНЬ-ШІХТ"
ДЕШЕВЕ ЧЕРЕЗ СВОЮ ВИДАЙНІСТЬ

Кріза фр. уряду.

Дальша знижка франка є темою фр. політичних кол. Кружляють уперті чутки, що дні уряду Бріяна почислені. Найбільші вигляди має Еріо. Він у своїм уряді на мін. скарбу висуває б. мін. Де Мозні. Рівночасно говорять про Кайо як наслідника Бріяна. Кайо в своїм уряді мав би теж бути мін. скарбу. Ця остання концепція стрічається головно з попертям париського політ. світу.

Кріза рум. уряду.

Румунський король зажадав від провідників опозиційних партій, щоби предложили листи коалиційного уряду. Колиб коалиція була неможлива, кожна партія предложить свою листу окремо.

Італ.-тур. союз.

Є чутки про заключення італ.-тур. союза. Італія зобовязалася попирати Туреччину в справі Мосула за уступки для італ. еміграції.

Зайняття Пекіна.

Марш. Фенг зайняв знову Пекін. Комунікація між Пекіном і Тієнтсіном перервана.

Біржа.

Америк. дол. 8·15 — 8·18 **канад. дол.** 8·00 — 8·04, **чеські кор.** 0·23·25 — 0·23·50, **лєї** 0·3·12 — 0·3·33, **франки фр.** 0·28·25 — 0·28·75, **фр. швайц.** 1·50 — 1·55, **англ. фунти** 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·50 —31·80, 20 франк. 29·20—29·50; 20 марк. 36·20—36·50; 10 руб. 39·00—40·00.

Срібло. Австр. кор. 0·64·20—0·64·25, 5 ам. кор. 3·40—3·50, фльорени 1·70—1·75, рубл. 2·75 — 2·80, рубель дрібний сріблом 1·37 —1·40.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 36·00 **жито** галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 **ячмінь** галицький бров. —,— до —,—, **овес** Зал. 22.50—23·00.

Де корінь лиха?

(Докінчення.)

Не дивлячися на те, що Жиди розпорошені по цілій земській кулі — належить сконстатувати, що нема народу на світі, у якого вихованння булоб так сутонаціональне й оперте на традиції, як у жидівського народу. Передусім у Жидів нема анальфабетів. Далі — без огляду на те, чи є в даній місцевости яка державна чи инша школа з такою чи иншою викладною мовою чи взагалі її нема, кожна жидівська дитина обовязана на підставі релігійного ритуалу до 10 а найдалі до 12 року життя навчитися в „хайдері" чи дома дуже основно біблії, відтак ріжних писань жидівських пророків, псальмів і инших творів а вкінци студіювати „талмуд", у якому передбачені і подрібно унормовані відносини Жидів у їхньому родинному і суспільному житті. Тому не дивуватися, що світогляд, традиція і спосіб поступування у всіх Жидів і всюди, чи то в Росії, чи на Україні, чи в Польщі, Німеччині, Франції, Англії, Італії, Еспанії, Румунії чи в Америці, Африці або Азії однаковий. — А практичні успіхи такої єдности слідні на кожному кроці, починаючи від сильних фінансових і економічних приватних і спілкових організацій, від моральної і матеріяльної допомоги на перший початок чи на конкуренцію жидівським купцям і ремісникам, а далі зорганізованої допомоги жидівським приватним школам, культурним і філянтропійним інституціям — аж кінчаючи на могутній поруці цілої жидівської нації світа в політичних справах, як то було з нагоди голосних процесів Бейліса, Драйфуса, а в останніх часах Штангера, яка завсіди мала позитивний успіх *). Це природний наслідок одноцільного, планового, національного, опертого на традиції виховання.

Бо щож представляє собою на пр. біблія старого завіту? — Це докладна історія жидівського народу. А пророцтва, псальми і т. п.? — Цеж прегарна і могутня поезія, яка н. пр. в перекладі Шевченка робить і на нас глибоке, непереможне вражіння. А „талмуд"? — Це до подробиць оброблений правильник родинного, домашнього життя, це норми взаємовідносин членів жидівського колєктиву і цілого громадянського жидівського життя між собою та відносин до чужого окруження. Все це разом взявши є нічим иншим — як жидівською школою національного виховання.

На одних Зборах Кружка УПТ-ва, якийсь бесідник підніс, що такі й такі то, колись великі народи, вигинули без сліду, бо в них не було Рідної Школи. Цей мотив видався мені тоді в перший хвилі за далекосяглий. Одначе розглядаючи основніше жидівське питання, прийшов я до переконання, що цей погляд зовсім влучний. Я певний, що без цієї наймогутнішої внутрішньої сили, яку дає доцільне виховання в рідному національному дусі і традиції Жиди булиб на протязі двох тисячиліть безслідно щезли з лиця землі. Бо жидівському народові, розпорошеному по цілій земській кулі булоб неможливо задержати досі національне обличчя, здобути собі всюди варстат до праці й життя і великі впливи, якщо не булоб

*) Порівняй статтю Генрика Гершелєса п. з. „Штайгер" в час. „Chwila" ч. 2427 з 19. грудня 1925 р.

Морське Око

у нього такого систематичного національного виховання, яке своєю ідеєю єднює усіх Жидів на світі і творить з них карну армію, — одним словом, як не булоб жидівської єдиної школи національного виховання.

Тому й не дивуватися, що „Жиди витримують конкуренцію ремісників Українців і Поляків"...

Уявім собі яку непоборимо моральну, культурну, а в слід за тим економічну й політичну силу представляла би українська нація, якщо кожний Українець і кожна Українка без виїмку знали би докладно українську історію і географію, Тараса Шевченка, Франка і инших того роду українських класиків-пророків, знали би засади творення і ведення товариств, спілок, кооператив і инших організацій, — одним словом, якби в кожній громаді була доцільно ведена своя Рідна Школа, а на випадок непоборимих перепон — кожна українська родина, кожний український дім, зокрема чи спільно з другими був би такою національною і соціяльною твердиною й розсадником національного освідомлення, національних ідей і рідної традиції та становив би фактично Рідну Школу для себе, як це дійсно є у Жидів... Аж тоді і клич: „свій до свого" був би самозрозумілим і не потрібував би таких безнастанних часто-густо безуспішних накликувань по часописах, на вічах і зборах, як нині.

„Східні окраїни — це терен того роду, що там можуть мати широке поле діяльности мільони польських промисловців та купців" — писав віцепрезес T. S. L. проф. Сікора*). А я додам: — Очевидно тоді, як що весь український загал в краю і за кордоном не зрозуміє як слід основного значіння Рідної Школи у боротьбі за життя нації, її відродження і правильний розвиток.

Одначе я переконаний, що український загал зрозуміє, що корінь лиха лежить в недоцільному вихованню нашого молодого покоління по чужих школах і чужим учительством а тому для ратування нашої мусить присвятити Рідній Школі, тій найважнішій під теперішню пору інституції як найбільше опіки, тепла і уваги, підмагаючи її матеріяльно. — А Рідна Школа виховує тип нового Українця, активного, здисциплінованого в організаційній праці, свідомого великих завдань нації і своїх обовязків. Тоді на українських землях не мільон польських, але мільон свідомих українських купців і ремісників матиме засіб до життя і широке поле до діяльности та буде тим міцним хребтом нашої нації, що становитиме економічну основу національного багатства.

Одним словом — тільки Рідна Школа своїм доцільним вихованням зможе радикально усунути корінь лиха.

Іван Герасимович

*) Sikora: „Zagadnienia główne".

Бережанщина, позір!

В неділю 18. квітня ц. р. в салі „Сокола" в Бережанах (початок о год. 8. вечером)

ШЕВЧЕНКОВИЙ КОНЦЕРТ

з хорами при супроводі симфонічної орхестри, фортепяновим, сопрановим і чельовим солями та деклямацією. — *Комітет.* 1—2
1475

НОВИНКИ.

— **Концерти хору Котка у Льві** вже пройшли з великим успіхом при численній участи львівського громадянства. Було також немало польської і жидівської публики. На другий концерт завитав і митр. Шептицький в окружені крилошан. Всі точки програми одвеснувано горячо, були й числені виклики. Бажаємо цьому хорові й його дальшій праці ще більших моральних і матеріяльних успіхів — на славу української пісні й українського імени.

— **В справі участи у зїзді приятелїв книжки.** З почину Головного Виділу Товариства „Просвіта" відбувся дня 26-го березня ц. р. нарада представників українських видавництв, книгарень і бібліотек у справі участи в міжнародному зїзді книгарів та приятелїв книжки, який відбудеться в останніх днях червня та в перших днях липня ц. р. в Празі. На жаль, в нараді не взяли участи представники всіх тих установ, які повинні брати участь в тому зїзді і тому нарада не могла прийняти остаточних рішень. Усі учасники наради погодилися в тому, що участь Українців у тому міжнародному зїзді конечна. Вирішено виготовити два реферати на цей зїзд: один про українські народні бібліотеки на Західній Україні, другий про український видавничий та книгарський рух та потреби наукових бібліотек. Виготовлення першого реферату взяло на себе Товариство „Просвіта", про виготовлення другого має подбати Союз Українських Накладачів і Книгарень. Упрошено голову Товариства „Просвіта", п. дир. Михайла Галущинського, і надалі обняти керовництво всіми приготуваннями до участи в зїзді та порозумітися в тій справі з виділом Наукового Товариства ім. Шевченка.

— **Си, воно?** Пишуть нам: В найсвідомішах повітах Підгіря принялись американські емісарі насаджувати нову віру: євангелизм. Особливо в селі Молодятині, печеніжинського повіту, як і в околиці, йде завзята агітація. Проти волі громади поселився в Молодятині підступом прічер Лев Бучак, що то раз зі своєю жінкою агітує явно. Наслідком настирливого насаджування нової віри зродилось заколот, ворожнеча, велика й непотрібна витрата сил. Колись у тому спокійному, гарно зорганізованому селі плила ідейна просвітня праця, розвивалася читальня, аматорський гурток, були гарні концерти, молодь горнулася до співу і т. д., а тепер стагнація. Роздором розбиті найкращі сили, йде завзяте ворогування, серед якого виснажується безпотрібно вся сила й енергія, а хісна з того ніякого! Чи на часі воно і чи здають собі справу корифеї нової віри, в чий досвід ця робота? Чи не краще повернутиб цей розпал, гріш та працю на економічно-просвітний бік, як навертати чи радше навертати — хрещеник? Воно тут і там дасться може часово й заманити нестійкий елемент, нахіснюючи для того всякі нагоди, послуговуючись при тому часто американською буфонадою — та чи та дешевенька побіда не наносить нам сьогодня великого лиха, не розбиває нас на атоми? Хай би над тим застановилися прічери, хай подумають над тим і батьки народу.

— **13-літний самовбийник.** В неділю 28. п. м. застріявся у Львові з револьверу 13-літний Віктор Кохановський, учен. III. кл. гімн., син помершого полковника Кохановського, зам. при ул. Рутовського 23. Самовбийства того докона хлопчина підчас лекції в присутности своєї учительки. Причиною того кроку була, як кажуть, зла нота Кохановського в науці.

— **До смерти учен. Магоцького.** „Słowo Polskie", а за ним „Новий Час" подали, що відібрав собі життя Магоцький, учень Української Торговельної Школи. Засягнувши інформацій в управі тої школи, стверджуємо, що Магоцький ніколи не був її учеником, а ходив на польські торговельні курси.

— **Боротьба за річницї Великодних свят.** Радянський уряд стоїть на становищі, що Великодні свята повинні починатись по новому стилю, як у католицькій і протестантській церкві. Синод „живої церкви" противиться тому, лякаючись утратити повагу серед вірних, коли відступить від традиції православної церкви. Радянський уряд є ще того погляду, що Великодні свята, які пічнуться 2. мая, безпосередно після першомайського державного свята, приходять не в пору.

— **З кіна.** В кіні „Палас" іде нова фільма „Самсон і Даліла", історія кохання та зради нині і колись. На світі: „Гарлі Чеплін як „Тітка Карла".

ОПОВІСТКИ.

Місто повідомлень про своє вінчання зложили на „Рідну Школу Вп. п. Іван і Наталія з Бирків Березюки в Желдах п. Камінка Стр. 30 вол. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ-ва. 1480a) 1—1

І. Загальні Збори Товариства ім. Антона Могильницького в Богородчанах відбудуться дня 5. квітня н. р. о 11. год. перед полуднем в Народному Домі в Богородчанах. Проситься о. численну участь. *о. Городецький.* 1—1

Пригадка. Пригадується всім П. Т. членам Т-ва „Союз українських купців", торговельним помічникам і практикантам, що дня 5. квітня н. р. о год. 10. перед пол. в кімнатах Т-ва при вул. Мохнацького 6. партер, відбудуться *II. Загальні Збори.* Проситься явитися точно всім, щоби переконатися, чим є і чим повинна бути для купців і торговельних працівників станова купецька організація. *Рада Союза українських купців.* 1—1

Дрібні оголошення.

ВАСИЛЬКУ! Благаю Тебе пішли грошеву поміч Лінді. У нас нужда. Напиши! — Нуська. Радянські часописи прошу передрукувати. 1—3

МЛ ПАГОКА, лічничий, десеровий, чистий, без домішок, під гарантією, з власної найбільшої галицької пасіки висилає за післяплатою 5 кг. пушках зол. 14, 10 кг. зол. 27, оплачено з опакованням. Евген Билиський в Збаражі. 1456 2—3

НАЦІРАВУ всіляких друкарських, голяричих, рільничих машин, самоходів полагоджує під гарантією інж. Станкевіч, Львів, вул. Францішканська ч. 11. 1366 a) 3—5

Спростування на спростування.

П. Малицький, адвокатський кандидат в Надвірній, помістив в 67 ч. „Діла" з 27. березня спростування на мій запис, яке доречі кажучи — є типовим зразком крутійства повоєнних „промисловців".

Не є згідно з правдою, що п. Малицький побрав від мене 500 дол. як представник фірми „Експорт", куди я ніби бажав вступити як спільник за згодою д-ра І. Голубовича, директора сеї фірми. Рівнож неправдою є, що побрані від мене гроші перевів п. М. через книги фірми „Експорт" і зложив д-рові І. Голубовичеві. Також невірним є твердження п. Малицького, наче би я не хотів з фірмою обрахуватися, а побравши від фірми zaświadczenia walutowe, наразив його чи фірму на страту.

Стверджую отже згідно з правдою, що фірма „Експорт", хоча зареєстрована, не істнувала ні одного дня і не вела взагалі жадного діловодства. До спілки цей я не вступив, умови жадної не заключив, тимсамим не давав цій фірмі жадних грошей. П. Малицький, представившися мені як власник двоповерхової камениці при вул. Шептицьких у Львові, великого ліса а також готівки 6000 дол., зложеної у д-ра І. Голубовича то-що, вмовляв у мене 500 дол. титулом заплатку на закупно вагона худоби і зобовязався до кількох днів достарчити мені фрахт на згаданий вагон товару, а на доказ цього вручив мені zaświadczenie walutowe.

П. Малицький видячи, що мимо різних вжитих ним хитрощів не вдасться йому вимантити від мене більше гроша, не показувався мені цілими тижнями, тим самим і не zaświadczenie walutowe (банкова провізія), яке впрочім за малою оплатою можна дістати в банку кожної хвилі, ставалося зовсім зайвим, бо обіцяного вагона товару не надав і фрахту на цей товар не доручив мені. Видячи, що я впав жертвою обману, пустив я в рух за п. Малицьким поручені і експреси, телефони і телеграми, домагаючися звороту моїх грошей тим більше, що по засягненню вістей переконався, що п. Малицький не мав і не має у Львові камениці, ні ліса, ні готівки, ні депозиту у д-ра Голубовича, а лише множество зобовязань. Коли я загрозив п. Малицькому прокуратором, щойно тоді вручив він мені вексель на довжну мені квоту з підписом своїм і о. Ковча з Перемишлян. Справді на цей вексель маю вже правосильний виток до ч. Сп. III. п 2203/24, на підставі якого міг би я стягнути від п. Малицького свою претенсію, коли би він мав яке-небудь майно.

Одну правду (лише за вікно) сказав п. Малицький, іменно: „хто йде з ним на зиски, повинен бути приготований на страту". Бо дійсно, всі ті десятки „щасливців", котрих п. Малицький заманив на зиски, понесли лише самі страти.

1486 1—1 **Олександер Онисько.**

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ЛЕВ ШЕЛЕВИЧ

архітект, упр. будівничий в Бориславі („Silva Plana")

виготовляє плани і приймає підприємство будови церков, шкіл, домів, народних, 1488 приходських, приватних і т. п. 1—4

Спеціяліст скірних і венеричних недуг **Др ЛЕВЕНГЕК** вул. Трибунальська ч. 4 (біля Ринку). Тел. 48—11, орд. від 8-9 і 12-5. 1489 1—1

НА СПЛАТИ

мужеські і жіночі матеріяли

поручає

Ф-я С. ЛЮБЛІН і Й. ФОЛЬК

знане „Голубін"

1484 Собіського 8. 1—3

Подяка.

Управа Української Студентської Громади у Варшаві складає отсею дорогою щиру подяку всім організаціям і особам, які надіслали привітання з нагоди 5-тої річниці заложення громади.

У Варшаві дня 25. березня 1926.

1485 1—1 **Управа громади.**

Гарне волосся є окрасою

так жінки як і мужчини. Тому питайте, що одиноко раціональне і певне внутрішне средство

Таблетки „CRIN"

хем. фабрики „ESKA" в Познані які збуджують ріст волосся. До набуття в аптиках і дрогуеріях по зол. 6 за слоїк. Проспекти обясняючі пересилають даром і франко: виключні представники на львівське воєвідство Денковскі і Рена, Львів, пл. Бернадинська 17. тел. 49—50 1399 6) 4—5

Спеціяльні Варстати до направи возів

1423 „FORD" оригінальні 3—5

окладові частки

Витовд Транда

Львів, вул. Подлєского ч. 2.

Жужлева Мучка Томаса

(Т-О-М-А-С-И-Н-А)

є під весняні засіви

найкращим найліпшим кождої

і

землю найдешевшим пори

ФОСФОРОВИМ НАВОЗОМ.

Фосфоровий квас теперішньої томасини ділає негайно.

Виказами цінними доставляє фірма

ИОСИФ КАРРАХ

1336 **ЛЬВІВ, КОСЦЮШКИ 18.** 5—7

Оказійна продаж на СВЯТА!

Нововідкритий магазин мужеських одягів у великім виборі по дуже низьких цінах, тільки у фірми

А. БАРАХА

1466 Львів, вул. Різницька ч. 8. 4—6

Подяка.

Дня 20. лютого 1926 відпровадилисьмо на вічний спочинок в Золочеві бл. п. Тадея Івана двох імен Дияковського надрадника суду окружного. Це сумне торжество відправив вселаскавійше Вп. і Впр. о. д-р Стефан Юрик, шамбеляни і парох Золочева а супроводі всіх Впр. оо. духовних міста Золочева числом сім — при дрогуючім співі золочівського хору під управою Впр. о. Побігушия, катехита гімназії. Хотяй спізнено складаємо сердечну і горячу подяку всім Впр. Отцям, особливо Впр. о. шамбеляновi за зворушаючу проповідь в церкві, в якій замальовав життя і працю Покійника. Вшан. пп. прокураторови Блонському і д-рови Яр. Онисишинському за щирі слова прощальні над могилою, всім Вп. Товаришам суду і прокуратури, всім делегаціям Інституцій за висказані вспівчуття та прислані вінці і всім безчисленним учасникам похорону Золочева і околиці за віддання послідньої прислуги дорогому Покійникови. — Кароліна жена з сином, о. Юліян Галькевич шваґер іменем цілої родини. 1487 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.